»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. Kóžde čisło płaći 5 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćeŕnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeśor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čo. 1. Sobotu 4. januara 1913. Lětnik 72.

Bjesplódnosćz jednanja wo měr w Londonje.

Hižo dwě njedźeli wotpósłkanzy wo wobsamknjenju měra mjes Turkowskej a balkanskim swjaskom bjese wscheho wuspěcha wuradźeja. Turkowszy wotpósłkanzy ßu rosumili, zyły kongreß sa nóß wodźicź. Hižo wjazy krócź ßu woni na konferenzu s wuměnjenjemi pschischli, do kotrychž, kaž doprědka wjedźachu, balkanske staty ženje njeswola. Mjes druhim Turkojo na tym wobsteja, so bychu Adrianopel, Saloniki a mórske kupy, kotreż ßu Italszy a Grichojo wobßadźili, w turkowskim wobßedźeństwje wostałe. Sastupjerjo balkanskich statow ßu tele žadanja wotpokasali. Turkojo ßu na to wotmolwili, so dyrbja teho dla nowe instrukzije s Konstantinopla wočakacź. S tym saßo někotre dny sańdu, a mjes tym dyrbi ßo jednanje pschetorhnyćź. Na tajke waschnje ßo jedyn tydźeń po druhim minje, tola k žanej pschesjednosćzi ßo njedońdże. Turkojo ßu też hižo wospjet spytali, wo wobßedźeństwje Adrianopla a Saloniki s Bołharami ßamymi jednacź, so bychu s tym pschesjenosćz mjes balkanskimi statami rostschaßli a njedowěrjenje mjes nimi sbudźili. Wotpósłkanzy balkanskich statow ßu tole wotmyßlenje hnydom spósnawschi Turkowskej wosjewili, so budźa jenoż shromadnje s njej wo měrowych wucźinjenjach jednacź. Do bliższeho poßedźenja Turkojo sawěsćze saßo s wuměnjenjom pschińdu, kotrymž balkanske staty njebudźa móz pschihłoßowacź. Duž je mało nadźije, so ßo w Londonje měr wobsamknje.

Turkowske knjeżerstwo jednanja wo měr dlejicź pyta, ßo nadźějo, so ßo mjes tym na jenej stronje Awstriska se Sserbiju a na druhej stronje Rumunska s Bołharskej swadźi.

Też wo mjesach pschichodneho albonskeho stata ßebi nahlady wulkomozow napscheczo steja. Runje tak ma ßo s pschistawom, kotryž ma Sserbija pschi adriatiskim morju dostacź. Franzowski ministerstwowy pschedßyda Poincaré je ßo s awstriskim a ruskim pósłkanzom w Parisu wo tym rosrěčał a se spodźiwanjom ßłyschał, so wo tychle praschenjach mjes trojosmjaskom a rusko-franzowsko-jendźelskim swjaskom wulka wschelakosćz nahladow wobsteji. Čzorne s wójnskim njewjedrom hrožaze mróczele, kotreż Europine politiske njebjo wobčzahuja, hischcze njeßu rospłunyłe, a strach powschitkowneje europiskeje wójny ßo hischcze njeje wotstronił.

Sserbske knjejstwo w Starej Serbiji.

„Ssamouprawa“, nowiny ßerbskeho knjeżerstwa, nojrasnischo pschecźiwo temu protestuja, so bychu ßo do pschichodneje ßamostatneje Albanskeje też krajiny wsake, kotreż je ßerbske wójsko w krwawnym wojowanju dobyło. Temu ßo Sserbija na žadyn pad njepodwoli. Nichtó nima prawo, ßebi žadacź, so by ßo Sserbija tak ponižiła.

Se wußwobodźenych krajinach ßu huydom po dokónczenju wojowanja Sserbjo ßwoje politiske sarjadnistwo srjadowali a ßu gmejnske ßamosarjadnistwo pschi runoprawosczi wschěch wěrow a narodnosczow sawjedli, tak so ßo ani muhamedanojo, ani katholikojo, ani Albansźy, ani Kuzowalachojo skrótscheni czucź njemóża. Nětko pak ßo ßudy organisujd. We wußwobodźenych krajach je ßo hacź dotal 12 pschißażnych ßudow sałożiło. W Skopliji je ßo pódła teho „wulki ßud“ (senat) s tsjomi ßudami sałożič.

Italsko-ßerbska swada.

Sserbjo ßebi w tu khwilu na to njepomyßla, město Dracź (Durazzo) pschi adriatiskim morju, kotreż ßu se ßwojim wójskom wobßadźili, Awstriskej a Italskej k woli saßo wopuschczicź. Woni teho dla wschěm pospytam Italskeje a Awstriskeje sadźewacź pytaju, s kotrymiż mohło ßo albanske wobydleŕstwo k nowemu sběžkej pschecźiwo ßerbskemu knjeżerstwu naschkaracź. S tutym wotpohladom je ßerbski roskasowaŕ w Dracźu matrosam italskeje parneje łódźe „Caprera“ sakasał, ßo bjes pschicźiny po Dracźu wokoło brucźicź. Tejele sakasnje dla je ßo italski pósłkanz w Belgradźe pola ßerbskeho knjeżerstwa wobcżežował. Ministerstwowy pschedßyda Paschicź je jemu wotmolwił, so je ßerbski pschistawny kapitan chżył „Capreru“ pschehladacź, dokelž je ßo jejny kapitan sapowjedźił, prajicź, s kajkim saměrom a kak dołho chże „Caprera“ w Dracźskim pschistawje pschebywacź. Politiskich scźěhwkow tale należnosćz njesnaje.

Wójnske pschihoty Turkow a Sserbow.

S Małeje Asiskeje pschezo wjazy wojakow do Konstantinopla pschikhadźa. Pónd̄zelu je ßo s łódźemi po Cźornym morju 5000 muži, po anatolskej żelesnizy 8000 muži pschiwjesko. W Skutariu s napschecza Konstantinopla 6000 muži, w Ismidu 15,000 a w Koniji 30,000 muži steji. Łódźstwowe ministerstwo je w Němskej wulku hromadu munizije a mórskich minow skasało. Enver bej, kotryż je w Tripolitanskej Turkow a Arabskich pschecźiwo Italskim nawjedował, je ßo s Tripolitanskeje do Konstantinopla wrócźił a roskasowaŕstwo jeneje diwisije pola Cźataldże pschewsał.

Po powjesći s Belgrada, je ßo 80,000 muži s najstarschich lětnikow hacź do 55 lět k brónjam swołało. S nimi ßo města w dobytych krajach wobßadźa.

Rumunske wójskowe wotdźělenje k bołharskim mjesam.

Jendźelske nowiny „Daily Telegraf“ ßu s Rumunskeje powjescź dostałe so je ßo ßobotu reserva k khorhoji swołała. Wschědnje ßo wulke wójskowe wotdźělenja k bołharskim mjesam sczelu. Też zyroba sa wójsko a wójnska potrjeba ßo tam wosy. Tele powjescźe ßo s Bukaresta jako wěrne wobkrucźeja, tola ßo hischcze wo powschitkowneje mobilisaziji njehodźi rěcźecź.

Rumunska drje ßo sjawnje k wójnje hotuje, so mohła s mjeczom w ruzy ßwoje žadanje napscheczo Bołharskej lěpje pschecźischeczecź. Wo nich je ßłyschecź, so ßebi Rumunska s najmjeńscha wotstupjenje pschedhorow, kotreż psched městom Silistriju leża. Tele pschedhory zyłu krajinu wojerszy wobknjeża, a Rumunska by, hdy by je dostała, Bołharskej Silistriju wostajiła. Rumunski minister Jonescu pscheś Paris do Londona pucźuje, so by tam s bołharskim ministrom Danewom wo rumunskich žadanjach jednał.

Sapiß turkowskich jatych wojakow w Bołharskej.

Němski pósłkanz w Sofiji je ßebi po próstwje turkowskeho knjeżerstwa sapiß we wójnje sajatych Turkow wuproßył. Tónle sapiß je ßo sestajał, wón 498 offizěrow a 21190 wojakow jako jatych wopschija.

Awstrischy Sskowjenjo a pschewrót na Balkanje.

Pod scźěhwkami balkanskeje wójny awstriska industrija cźežko cźerpi. Po wudyrjenju wójny je nimale wschón wuwos wudźělkow awstriskeje industrije do balkanskich krajow zyle pschestał. S njepschecźelskim wustupowanjom Awstriskeje pschecźiwo Sserbiji je ßo tam njepschecźelske hibanje pschecźiwo Awstriskej sbudźiło. Smylki awstriskeho knjeżerstwa dyrbi lud cźežko wotpokucźicź. W awstriskich ßkowjanskich nowinach ßo teho dla pschezo wótsischo hkoßy ßłyschecź dawaju, so dyrbi knjeżerstwo ßwoju politiku napscheczo balkanskim Sskowjanam pscheměnicź. Ssamo Polazy maja nětschischu awstrisku politiku na Balkanje sa schkódnu a njemudru. Woni też knjeżerstwu radźa, so by s Khorwatami a awstriskimi Sserbami kahodnischo wobkhadźało. S nětczischim potkóczowanskim systemom ßo najwjetschi njepschecźelja awstriskeho stata wukubłaju.

Njedźiwajcy nětczischeje pjenjeżneje nusy je knjeżerstwo powjetschenje wójska w parlamencze pschecźischcźało. Nětko dyrbja ßo trěbne

pjenjesy ſa to pſchiſwolicź. K temu ßo nĕkotre krute wójnſke ſakonje pſchidadźa, kotreż ludej pſchi wudyrjenju wójny wulke cźeże napokoża. S bojoſcźu pſched wójnu zyke hoſpodarſke żiwjenje Awſtriſkeje ſchkoduje, ſchtoż budże ßo lĕta dołho ſaczuwacź. Też w nowym lĕcźe njejßu wuhlady rózojte. Finanzna reforma nowe dawki pſchinjeße.

Armenojo.

Armenojo mĕli nĕtko jako jeniczki kſcheſcźijanſki lud pod turkowſkim pſchahom woſtacź. Armenow ſe żałoſcźu a wobojenjom napjelnja, ſo budże jich woßud hiſchcźe dźeßacź krócź hórſchi, jeli ſo ßo ſ turkowſkeho potlóczenja njewumoża. Schto na nich cźaka, Turkojo ſ tym pſcheradźuja, ſo dźiwim Kurdam, ßußodam Armenow, kotſiż ßu hacź dotal po ßwojej woli żiwi byli, jako Albanſzy, ſe ßamßneho pohnucźa „ßamoſarjadniſtwo“ dadźa, to je pokunomóż. Armenow bjes ſamolwjenja ſarubacź. Armenojo, kotſiż ßu do wſchelakich europiſkich krajow wucźahnyli, ßu ßo ſrĕcźeli, ſo ßo w bokharſkim hlownym mĕſcźe Sofiji na ſhromadźiſnu ſeńdu, ſo bychu ſhromadnje wuradźeli, ſchto ma ßo ſtacź. Ssnadź ßo na wulkomozy a na Londonſku konferenzu wobrocźa, ſo by ßo Armenam ſ wulkomozami ſaruczene ßamoſarjadniſtwo dako, kajkeż maja Albanſzy doſtacź, a to cźim ſkerje, dokelż je ßo hiżo po poßlednjej ruſko-turkowſkej wójnje w lĕcźe 1878 na Barlinſkim kongreßu ßamoſarjadniſtwo ſa Armenow poſtajiło.

Pólſka Boża ßłużba w Draźdźanſkej dwórſkej zyrkwi.

Němſkim ratarjam w lĕcźu tyßazy pólſkich dźĕłacźerjow rolu dźĕłaju a naſymn żně domoj khowaju. S wjetſcheho dźĕła woni żaneho němſkeho ßłowa njerozumja. Katholſka duchowna wyſchnoſcź w Sakſkej je, ſo bychu pólſzy dźĕłacźerjo katholſkeho wĕrywuſnacźa duchownje njeſchkodowali, jeneho pólſki roſumjazeho kapłana pſchi dwórſkej zyrkwi w Draźdźanach poſtajiła. Wſchoněmſke nowiny w tym wulki ſtrach ſa němzowſtwo widźachu a wulku haru cźinjachu, dokelż mohła ßo Sakſka ſ pólſkimi Bożimi ßłużbami pſchepólſcźicź. Sakſke kultußowe miniſterſtwo je, ſo by Němzow ſmĕrowako, wosjewiło, ſo je w Draźdźanach poſtajeny pólſki roſumjazy kapłan ßyn jeneho pruſkeho żeleſniſkeho ſaſtojnika w Lipſku, kotryż je ßwoje pruhowanje na jenym gymnaſiju w Lipſku wobſtał. Wón dyrbi pólſkich dźĕłacźerjow, kotrychż němſzy ratarjo njemóża parowacź, duſchowpaſtyrſzy ſaſtaracź, tola woßebite pólſke Boże ßłużby wón njebudże wotmĕcź. Němſke nowiny, kotreż bĕchu ßo pólſkich Bożich ßłużbow tak jara nabojałe, ſo němſki lud pſchecźiwo nim na pomoz wołachu, drje ſpósnaju, ſo ßu ßo njetrjebawſchi ſ pólſkim ſcherjenjom ſatraſchicź dałe.

Ssmjercź ſtatneho ſekretara ſ Kiderlen-Wächtera.

Njejabzy je na kónzu ſtareho lĕta jedyn ſ najlĕpſchich nĕtcźiſchich němſkich diplomatow, ſtatny ſekretaŕ ſ Kiderlen Wächter, na ſajecźe wutroby wumrjeł. Wón je pſchi wobcźeżnym jednanju wo marokkowſkim wucźinjenju dozpił, ſo je Franzowſka Němſkej dźĕl Kongowſkeje wotſtupiła. Wſchoněmzy wſchak ſ tymle wuſpĕchom njebĕchu ſpokojom. Woni ſ najmjeńſcha pokojzu Marokkowſkeje ſa Němſku żadachu, a hdy budźiſche po jich pſchecźu ſchło, budźiſche Němſka Marokkowſkeje dla Franzowſkej wójnu pſchipowjedźicź dyrbjała.

Sajecźe jeneho wobhonjerja we Wrótßławju.

We Wrótßławju bĕ poliziji wĕſty Kohler, kotryż bĕ prjedy w najkhudſchich wobſtejnoſcźach żiwy był, ſ wulkimi pjenjeżnymi wudawkami nadpadnył. Wón ßebi automobil kupi a pjecźa jako ſchauffeur do dalokich ſtron, druhdy ßamo do ruſkeje Pólſkeje, jĕſdźeſche. Poſdźiſcho mĕjeſche wón dwaj automobilaj a ßebi ſa jedyn ſ njeju jeneho ſchauffeura pſchiſtaji. Wujĕſdy ßo na to pſchezo huſcźiſcho cźinjachu. Teho ßo kriminalna polizija dohlada, a Kohlera dlĕſchi cźaß wobkedźbowawſchi jeho ſaja, runje tak jeho żonu a jeneho młodeho cźłowjeka, kotryż pola Kohlerez wobkhadźeſche. Kohlerowe wobydlenje pſchepytajo, wjetſchu ſummu wukrajnych pjenjes, liſty, kharty a ryßowanki ſebrachu. Kohler je pjecźa ſa ruſke knjeżerſtwo ſa wojeŕſkimi potajnoſcźemi ßlĕdźił a je pſcheradźał. Wón, jeho żona a ſajaty młody cźłowjek ßu Němzy. Pódła teho je polizija nĕhdże 30 woßobow ſajała, kotreż Kohlerej powjeſcźe noſchachu.

Ruſki wójnſki miniſter w Němſkej.

Sańdźenu njedźelu je ßo w Lipſku w pſchitomnoſcźi ruſkeho wójnſkeho miniſtra Ssuchomlinowa ſakładny kamjeń kapały położił, kotraż ßo k wopomnjenju na 20,000 wojakow, w bitwje pola Lipſka w lĕcźe 1813 padnjenych, natwari. Tón ßamy dźeń je kral Bjedrich Auguſt ruſkeho wójnſkeho miniſtra w audijenzy pſchijał. Póndźelu je tutón audijenzu pola němſkeho khĕżora mĕł. Wo ſamĕrje wopyta ruſkeho wójnſkeho miniſtra w Barlinje ßo krucźe mjelcźi.

Srajk krawzow w New-Yorku.

150,000 krawzam w New-Yorku a wokolnoſcźi je wjedniſtwo organiſazije poruczilo, dźĕło ſkożicź. Wocźakuje ßo, ſo ßo ſtrajk też na druhe rjemjeßła wupſcheſtrje. Dźĕłacźerjo ßebi wotſtronjenje mſdutlóczazeho ſyſtema, minimalny tarif, wſchĕdne wóßomhodźinſke dźĕło, ſtrowe dźĕłaŕnje, ſakaſanje domadźĕłanja a dźĕcźazeho dźĕła żadaja. Póndźelu je ßo ſtrajk ſapoczał.

Stara ßłużobniza.

Tójſchto lĕt Hańża pola pſchekupza Pjenjeżaka ßłużeſche. Se ßwojeje mſdy podpjeraſche ßwoju ſtareju nana a macźeŕ. Dobri jej tu bĕchu, dokelż bĕ dźĕława a ßwĕrna a duż jej też pſchidawachu, ſo móżeſche ßwojimaj ſtarſchimaj pomhacź, kotrejuż woßebje lubowaſche. Tola żenje ßebi bjes wopraſchenja niczo njebjerjeſche.

Hańża pſchekupzowu żonu ſaſtupowaſche, kiż njebĕ zyle ſtrowa, a wothladowaſche jeho dźĕcźi, kotreż jej pſchiwuknychu a ju lubowachu. Bĕ jich ßydom, najmłódſchi ßyn bĕſche Jan, kiż bĕ najſtrowſchi a najwjeßelſchi.

Starſchi ßynojo bĕchu na ſchulach a we ßwojich liſtach żenje njeſabywachu, na Hańżu ſpominacź. Też dźowki ßo wudokonjowachu. Wobkhod mĕjeſche Janej bycź, jemu ßo ſtudowacź nochzyſche.

Pſchekupz ßwoje dźĕcźi derje ſaſtarowaſche, ßynojo ßo ſcźinichu ßamoſtatni a dźowki ßo ſbożownje wudachu.

Ale telko radoſcźe, każ na ſtarſchich dźĕcźoch, Pjenjeżak na najmłódſchim, na Janu, njemĕjeſche. Tón bĕ bjes zunjoſcźe, njemdreje a dźiwjeje myßle. To bĕ też wina, ſo pocza khorjecź, khoroſcź bĕ pſchi dźiwim ſakhadźenju ſ njepĕknymi towarſchemi hrabnył. Wón dyrbjeſche ßo lehnycź, Hańża jeho ßwĕdomicźe wothladowaſche. Dlĕjſchi cźaß bĕſche ſtrach wo jeho żiwjenje.

Wotkhoriwſchi bĕ trochu mĕrniwiſchi, khodźeſche do klamow, liczeſche a ſapißowaſche, ale ßwojich towarſchow ßo njewoſtaji. Wjeczor ßo ſkhadźowachu, hawtowachu po haßach a khodźachu na hracźe a picźe.

„Janko, cźehodła to takle ßwojeho nana rudźicźe?“ Hańża jemu rĕcźeſche. „Hladajcźe, kak ßo rudźi, kak jeho to mjerſa, hdyż ſ tajkimile ludźimi wobkhadźecźe.“

Nichtó druhi to jemu też njebudźiſche ßmĕł prajicź, ale Hańża bĕ we domje wjazy hacź ßłużobna holza, ta bĕ ßebi ſ dokholĕtnej ßłużbu wjazy płacźiwoſcźe a nahladnoſcźe dobyła. Duż Jan ju njewotpokaſa. Wón niczo njewotmolwi, ale njerĕczo ſe jſtwy wuńdźe. Tola Hańża njepopnſcheżi. Też druhi raz ßo k Janej pſchibliżi a wutrobnje na njeho ſarĕcźa: „To njeje niczo rjane, ſchtoż ßo wo waß po zykym mĕſcźe powjeda, ſ kim wobkhadźecźe.“

„To je żort“, mkodźenz ßo ſaßmja.

„Ale tajkim młodym knjeſam to dobre mjeno bjerje, ſtajnje ßo na tón brach pokaſuje. S zyła ßo to njeſależi.“

Jan na to ſpominaſche, kak wużitnje bĕ Hańża zykej ßwójbje ßłużiła, kak ßebi ju nan waży, kak ßu jej bratſja a ßotry pſchikhileni, ju ßej k ßebi proſcha, na ßwjate dny jej też dary ſcźelu. Wón ßam pak jej ani njewotmolwjeſche, ale ju ſe żortom wotbywaſche, jenoż ſ rĕdka na jeje dobru radu abo napominoze ßłowo dźiwaſche. Ale też ſa wjazy lĕt ßo Jan niczo njepolĕpſchi. Hiżo ſkoro zyły wobkhod ßam wjedźeſche, pſchetoż nan dale bóle khorowaty bywaſche a hdyżkuli by we klamach pobył, by ßo jeho khoroſcź ſhórſchika. Huſto ßo njemóżeſche ani na noſy poſbĕhnycź, lĕdma by po jſtwje cźerchał a pſches ſchkleńczane durje do klamow pohladał.

Hańża też dale hoſpodarjeſche, hacźrunje bĕ ſeſtarika a po wotpoczinku żedźeſche. Nĕſchto pjenjes bĕ ßebi nalutowała a chżyſche na wumjeńk woteńcź, hdyż ßebi Jan młodu żonu pſchiwjedźe.

Pjenjeżak ßynej ſ najmjeńſcha ſliczbowanja a pokładnizu wjedźeſche. Pſchi tym móżeſche ſa blidom ßedźcź, jeho pomjatk bĕ hiſchcźe cźerſtwy. Sswĕdomicźe liczeſche, dokelż ßynowy wużitk bĕ też jeho wjeßele. S cźaßami wjercźeſche ſ hkowu nad liczbami a njedowĕrnje na wulke wudawki hladaſche. Na cźo to Jan pjenjeſy wudawa? Hewak wobkhod derje dźe a doſcź wjele ßo pſchedawa. S wotkel potajkim njedoſtatk pjenjes, a ſ cźim ßo telko pſchiżadźa?

Srudny ßebi tole Pjenjeżak pſchekkadowaſche, wjele ßebi rosmyßleſche wo tak hubjenych wobſtejenjach. Potom ßo jemu ſdaſche,

so je prawu pschiczinu spósnał, ale wěsty ßebi njeběsche. Jan dźeń wote dnja wieczor s domu khodźesche a ßo hakle w nozy wróczesche. Husto by ßo hnydom s klamow shubił, prajo, so ßobu wieczerjecz njebudźe.

„Ani pjenjes njeje do pokladnizy położił", nan rjekny, „to je woprawdźe lohkomyßlnje."

A nan kedźbu dawasche, lěhasche pódla ßamych klamow a dołk mějesche hubjeny spar, wubudźesche jeho tez najmjeńsche schudroTola w nozy ßebi pschekkadujo pschińdźe na tu myßliczku, cz ßu wuwikowane pjenjesy s zyka hischcze w klamach. To jemu pokoja njeda, stany hischcze w nozy, saßwěczi ßebi ßwěczku a napinajo ßo czerchasche do klamow. Mějo hischcze druhi kluczik do pulta, wotewri wěko a wustróżany nuts hladasche. Tam bě jenoż něschto drobnych pjenjes, slěbra, nikla a kopra. Hdźe ßu wjersche pjenjesy, bankowe papjery? Schto, njeje dha ßo niczo nawikowało? To njeje mózno, Jan ma te pjenjesy pschi ßebi. Kak lohkomyßlnje to je! Telkole pjenjes ßobu do korczmy bracz! Shubicz je mohł, tez mohł je jemu něchtó pokradnycz.

Pjenjezak bě ßo jara sastróżił a nasajtra ßwojemu ßynej krucze porokowasche. Tón ßo jemu jenoż wußmja a rjekny, so ßu pola njeho pjenjesy tak derje skhowane, kaz w pokkadnizy. So dźě wón tola wjazy make dźěczo njeje.

Ale stary pschekupz s nowa liczesche, tola tez nětkole njemózesche smylka wuliczicz, hdźe budźesche ßo mohł saliczicz. Spósna, so Jan mnoho pschecźinjesche. Tam schpak tczesche. Shoni, so se ßußodami wyßoko hraje, a so ßebi daloko da hicz. Nan ßo nad ßynom sarudźi. Takle móze hischcze do hubjenstwa pschińcz. Hracze s khartami jeho wobkhodej sawęscze wjele pomhacz njebudźe. Ale Jan ßo njedasche naprawicz, njewostaji ßo sleho a sahubneho nakoźka.

Hańża bě wo młodym knjesu mnoho ßłyschała, s woprědka mjelczesche, tola posdźischo ßo psched Pjenjezakom wjazy s tym njetajesche. Wěso Pjenjezak ßo nad tym njesawjeßeli, ale jeho staroscz bywasche hischcze dale wjetscha. Wot nětka hischcze czasczischo do klamow khodźesche, pschehladowasche pult, so by widźał, kelko Jan wotnoschesche. Sadasche wot ßyna, so by psched woteńdźenjom ßo we jstwje sastajił a wuwikowane pjenjesy do pokkadnizy kładł. Wón na nim rospjerschenoscz pytny, spósnawasche, hdy by pschěhrał, hdy bě dołho w korczmje wostał. Mějesche strach, so to jeho wobkhodej seschkodźi a so wón tak dowěru shubi.

Junu njepytny, kak bě Jan ßo s klamow mjelczo shubił. Njemějesche měra, stany, saßwěczi ßebi ßwěczku a dźěsche hladacz. Dołho we klamach wosta, na pulcze namaka směnku, po tym spósna, so bě Jan tón dźeń wjele pjenjes pschijał, skoro tyßaz toleř. Pytasche w kaschczíku, pjenjesy tu njeběchu, pschehladowasche wobkhodne knihi, pytasche tu a tam, ale niczo njenamaka. Sawoła Hańżu, ale tez ta njewußlědźi, hdźe mohłe pjenjesy bycz.

„Duż ma pschi ßebi tyßaz toleř a je s nimi na hracze schoł", na poßledku pschekupz na ßyna skorżesche. Wón ßo stróżi; telkole pjenjes w rukomaj cłowjeka, kiż bě ßo tak jara do hracza dał! Tón hischcze wo wschitko pschińdźe!

Runje tak ßo Hańża sastróżi, kaz by rjekła, so ßu to jeje pjenjesy. Wona ßwojemu knjesej pschihkoßowasche.

„Hdy bych strowy był, bych ßo hnydom sa nim nastajił, so bych jeho warnował a sadźerżał", wobkhodnik rjekny; ale na to myßli njebě. Bě pschejara roshorjeny, so jeho lědma nosy njeßeschtej. Lědma ßo hischcze do jstwy dowlecze, hdźeż ßo na stoł ßydźe.

Hańża rudźesche ßo s Pjenjezakom.

„Telkole je hižo pschěhrał, pschecźinił, tole jemu doczini", pschekupz na ßyna dale skorżesche. „Kajki smeje to kónz?"

Stara kłużobna do khuchinje wotběża, swobleka ßo lěpscha a ßo wróczíwschi rjekny knjesej:

„Sa khwilu ßo saßo wróczu."

Pjenjezak jenoż s hłowu kiwny. Myßlesche ßebi, so wona k towarschzy s napschecza pójdźe.

Hańża dwě haßy pscheběża a sasta psched hosczenzom, kotrehoż wokna běchu s czerwjenymi sawěschkami sapowßnjene. Tu ßo njekhmanizy a hracżzy skhadźowachu. Skłużobna spěschnje psches stwu pscheběża a njewidźo tu teho, kohoż pytasche, skoczi do jstwy pódla. Korczmar, kiż jej s prósdnymi schkleńzami runje napschecźo pschińdźe, chcesche ju sadźerżecz, ale wona ßo njedasche. Hižo wuhlada Jana, kak s druhimi hrajesche, kharty mějesche w ruzy, bankowe papjery psched ßobu, běsche roshorjeny, do hracza ponórjeny, wocźi mějesche czerwjenej, wobliczo blěde. Njedohlada ßo, schtó bě pschischoł, s zyka do teho njepschińdźe, so bě něchtó sastupił.

„Młody knjeże", Hańża sawoła, „schto to czinicze? Nan wě wschitko, a nětkole tam wschón poraženy ßedźi."

Hracżzy nětko pytnychu, so ßami njejßu, wobhladnychu ßo, Jan poskoczi.

„Schto dha je ßo stało?" wustróżany sawoła.

„Wasch nan je wußlědźił, so scze wjele pjenjes ßobu wsali. Wón móze wo rosom pschińcz a s nim móze to slě wupadnycz."

„Schto dha to je?" hracżzy ßo s korczmarjom praschachu.

„Kak móze ßebi ta ßem swěricz?"

„To dźě je Pjenjezakez ßkużobna", jedyn s pschitomnych ju spósnajo ßo pocza ßmjecz!

Jan ßo saczerwjeni. Njewjedźesche, na koho ßo skobicz, na ßkużobnu abo na towarschow.

„Haj, njepreju to, ßym jenoż ßkużobna, ßym tutej ßwójbje woprowała ßwoju młodosczz, ßwoje mozy, ßym tehole, kotryż bu mi dowěrjeny, wo dnjo a w nozy wothladowała. Tale ßkużobna ßebi swěri, ßem sastupicz a młodeho knjesa proßycz, so by ßo tuteho hracza wostajił a k ßwojemu nanej dom khwatał, kiż żałosczi nad pschißadźenjom pjenjes."

„Wy chzecze nam tule roskasowacz, mějcze ßo s procha!" korczmar Hańżu wotstorkowasche.

Hracżzy, pschihkoßowachu, jenoż Jan hischcze stejesche a njewjedźesche, schto czinicz.

Tu ßo Hańża skhili a jenu khartu sběhny, pokasa ju hracżkam a rjekny:

„Wascheje hry njerosymju, ale ßkyschała ßym, so tón, schtóż kharty pod blido mjeta, po prawdźe njehraje."

Jan jej khartu s khwatkom s ruki wsa.

„Potajkim takle wy to czinicze! Tehodla ßym tez pschěhrawał. Wy scze mje jebali", na dobo wótsje na hracżkow sawoła. „Pjenjesy saßo jow!"

„To scze do praweho towarstwa pschischli, młody knjeże", Hańża Janej rjekny, „a tym k woli scze wascheho nana tak jara rudźili."

„To ßebi druhdźe wuczinimy", Jan ranjeny rjekny a ßwoje pjenjesy sebra.

Hracżzy stejachu kaz poraženi a najradscho budźechu Hańżu nabili. Ale to njebě mózno.

Tez s wulkeje stwy ludźo pschińdźechu a spósnachu, so ßo tu něschto wopaczne czini.

Jan hischcze hracżkam něschto wudmow czißny a woteńdźe sa Hańżu s korczmy. Nětkole ßebi pschekkadowasche, kelko bě pschěhrał a so by wo wschitke pjenjesy pschischoł, hdy njebudźische Hańża pschischka a jeho wutorhka. Hižo ßo na nju wjazy njeskobjesche, ale bě jej dźakowny. Khwatasche domoj, so by nana swjeßelił, so by jemu prajił, so żenje wjazy hracz njebudźe.

A Jan ßwoje ßkowo dżerżesche. To mějesche ßo Bohu a jeho pomozy a ßwěrnej ßkużobnizy dźakowacz.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Holk w nowolětnej nozy.) W Budyschinje je waschnje, so w nowolětnej nozy, hdyż ßu herzy na radnej wězi khěrlusch „Njech Bohu dźakuje" dopiskali, ßebi na torhoschczu shromadźeny lud sboże pscheje. S wjetscha ßo tam młody lud a njedorosczeni hólzy, mjes nimi wjele hepjelow a rjelpußow, sběži. Sbożopschecze w tym wobsteji, so jedyn druhemu klobuk sabije. Kóżdemu pak ßo tajki nowolětny postrow njespodoba. Jeneho sbożopschejerja ßu krwaweho sbili, s woprědka ßamo rěkasche, so ßu jeho skakali. Mjes tym so policistojo tsjoch muzikich sajachu, kotriż ßu pjecza pschi podawku wobdźěleni, ßo sranjeny shubi. Najskerje njeje na pukach zyle bjes winy, a teho dla chze ßo policajskeho pschepytanja sminycz.

S Budyschina. Wubjerk hornjołużiskeho katarskeho wokrjeßneho towarstwa sańdźenu póndźelu shromadźisnu w sali „běłeho konja" wotmě. S rosprawy Budyskeje katarskeje schule, profeßora dr. Gräfy, njech je naspomnjene, so ßu ßo w minjenym lěcze w Pschischczezach a Dobruschi, Dźibrachczizach, Weißbachu a Barcze hródźe a stót w Halschtrowje a Klukschu wobhladał. Wschě tele wobhladańzy ßu skotarstwo spěchowake. W pschichodnym lěcze budźa wobhladańzy skotu w Zitawje, Njeßwaczidle a Wósborku a wobhladańzy hródźow w Hornjej Hórzy, Ponchawezach, Dobranezach, Holeschowje, Großnaundorfje, Kamjenzu, Wódrizach, Schěrachowje a Krostawje. Zitawskemu katarskemu towarstwu ßo po jeho namjecze k saplaczenju jeho sastupjerjow pschi męschczańskej wiczne

płaćišny sapißowazeje komißije jako lětna podpjera 100 hriwnow pschiswoli. Tež w Budyschinje ßo ßydomstawata wiczne płaćišny sapißowaza komißija postaji, kotraž dyrbi ſ dweju wikowarjow, dweju młynkow, dweju ratarjow a jeneho měschczańskeho sastojnika wobstejecź. Měschczański kubłeŕ Jokusch praji, so ßo wocźakuje, so ßobustawy płaćišny sapißowazeje komißije se strony ratarjow ſ wossjewjenjom płaćišnow podpjeraju. To je cźim waźnische, dokelź Budyschin wulke proviantstwo dostanje a tu sapißane płaćišny w dalokej wokolinje płaćza. Privatier Held se Zitawy sa to rěcźesche, pola Budyskej rady namjetowacź, so bychu ßo do komißije tśjo ratarjo powołali. Młynzy a wikowarjo maja te ßame interesßy, ratarjo ßo lohko pschehłoßuja, a sapißanje mohło stroniśy wupadnyćź.

— (100-hriwnowska papjera ßo ſhubiła.) Wutoru popołdnju bě na tudomnym pósćze jena ßłużobna holza wjetschu summu pjenjes, mjes nimi něktore stohriwnowske papjery, na deſku naliczika. Jena zusa żónska ßo ſ holzu do rěcźow da a ßo potom wotßali. Hdyž na to póſtſki sastojnik pjenjesy na deſzy pscheliczi, ßo pokasa, so stohriwnowska papjera pobrachowasche. Najſkerje je ju zusa żónska kradnyła.

— (Srejow do hojeŕnje.) Tele dny w rejwarni Budyskeje tśeŕnje dwě holzy, kotrejž żanych rejwarjow njemějeschtej, se ßobu rejwaschtej. Na dobo ßo cźißnyschtej a jena ſ njeju tak njesbožownje padźe, so njemóżesche stanyćź. Wona bě ßebi cźežku schkodu sczinika; teho dla dyrbjachu ju do měschczańskeje hojeŕnje dowjescź.

— (Słote pjenjesy ßo ſ wobkhoda ſhubjuja.) Hižo wot něktorych njedźel ßu słote pjenjesy dźeń a rědsche. Knjeżeŕstwo ſtatnym sastojnikam a dźěłaczerjam msdu jenoż hischcźe ſ papjerjanymi a ßlěbornymi pjenjesami wupłaczuje. Wschě słote pjenjesy, kotrež do ſtatnych abo póſtſkich kaßow pschikhadźeja, ßo wjazy njewudadźa, ale ßo w khěżorſtwowej banzy sa ßlěborne a papjerjane samènja. Sa krótki cźaß je ßo na tajke waschnje słoto ſ wobkhoda ſhubiło. To ma ßwoje wobcźežnoscźe we wikowanju a pschemyßle. Kak lohko ßo papjerjany pjenjes ſhubi abo ßo sniczi. Ssłěborne pjenjesy ßo we wikowanju njelubuja, dokelź ßo, hdyž ßo wo wjetsche summy jedna, cźežko njeßu, tola ßu hischcźe pschezo khmansche, dyžli papjerjane. Nětkole pak ßo bóle ſ papjerjanymi dyžli se ßlěbornymi pjenjesami płaczi. Słote pjenjesy ßo w khěżorſtwowej banzy khowaju. Dokelź ßu politiske wobstejnoscźe w Europje w tu khwilu jara njewěste, ma khěżorſtwowe knjeżeŕstwo sa nusne, po móżnoscźi wjele słotych pjenjes w khěżorſtwowej banzy nahromadźicź. Wono ßo pschi tym po pschikładźe franzowskeho knjeżeŕstwa składuje, kotrež je hižo pscheď něktorymi měßazami poczało słote pjenjesy ſ wobkhoda bracź.

S Czichońz. Nascha wjeß bě sańdźenu njedźelu wjeczor we wulkim wohnjowym ſtrasche. S tudomneje knjeżeje 70 metrow dołheje tśihunateje bróżnje bě wokoło 7 hodźin wjeczor woheń wudyrił. Płomjenja w żitowej ßłomje wjele żroboty namakachu a ßo rucźe psches zyłe twarjenje rosschěrichu. Se ßykawow prěnja Budyschska wjeßna ßykawa na pomoz pschijědźe a prěnja wodu do wohnja ßykasche. Sa njej ßlědowasche Zidowska ßykawa. Dale běchu pódła Cźichonjanskeje Wownjowska, Małowjelkowska a Wulkowjelkowska ßykawa k wohnjej khwatała. Płomjenjowe morjo salecź, njebě móżno. Duż dyrbjachu ßo ßykawowe mużstwa ſ wobmjesowanjom wohnja spokojicź. Psches satraschnu horzotu a ßylny schkrowy deschcź bě zyły knjeżi dwór a runje tak wjeß we wulkim ſtrasche. Hdy budźiſche wětſik ßylnischo duł, njeby ßnadź móżno było, wohnjej dowobaracź. Nastata schkoda je jara wulka. Něhdźe 600 kop rożki, wowßa a pscheńzy a wjele zentnarjow wumłócźeneho żita, drohotne ratarſke maſchiny atd. ßu ßo sniczike. Bróżeń bě ßo hakle pscheď tśjomi lětami ſ khětrymi khóſtami pschetwarika. Woheń je ßo se słóſtniſtej ruku sałożił. Sapaleŕ je jene bróżnire wrota rospacźił a potom na něktorych měſtnoch sapalił.

S Bórka. Wutoru w nozy ßu ßo do tudomneje Rychtarjez korczmy paduschi dobyli. Na ſadnjej domowej ſtronje wokno wutłóczniwschi ßu do hoscźenzskeje ſtwy saléſli a ßu tam palenz, zigary a korbik koprowych pjenjes kradnyli. Pó jſtwje ßlědźo woni něktore piwowe schkleńzy powalichu. Paduschi ßo bojachu, so mohli ſ naſtatej haru korczmarjezy wotucźicź a prědku w domje druhu woknowu schkleńzu rosraſywschi cźeknychu.

S Maleſchcz. Pschi hońtwach na Maleſchanſkim, Pschiwczańſkim a Hucźinjanſkim knjeżim reværje je ßo lětża w ſymje 560 ſajazow, 182 bażantow, 25 bażantizow a 41 kaniklow tśeliko.

S Delnjeho Hunjowa. (Wusnamjenjenje.) Se ßrědkow hornjołużiſkich krajnych ſtawow, k mytowanju cźeledźe a ratarſkich dźěłaczerjow postajenych, je ßo ßłużobnej dźowzy Mari Młyńkez kotraž hižo 22 lět pola tudomneho kublerja Ernſta Schkleńczerja ßłuži, jako hodowny dar 60 hriwnow, w nalutowańſkich knižkach krajnoſtawſkeje banki sałożenych, pschiſwoliko a pschipokasało.

S Hodźija. W sańdźenym lěcźe 1912 ßo w naſchej woßadźe 138 dźěcźi narodźi, mjenujcź 75 hólcźkow a 63 holcźkow, mjes nimi 5 morwonarodźenych. Paczeŕſkich dźěcźi bě 97, pschipowjedanjow 57, wěrowanjow 37, ſpowjednych 5095, mjes nimi 119 doma woprawjenych, a 83 khowanjow. Sa woßadźinych khudych ßo pscheď zyrkwinymi durjemi 211,39 hr., do mißionſkeho kaſchcźika sady woktarja 172,20 hr. nawda. Sa ſwonkowne mißionſtwo je ßo ſ woßady 919 hr. 36 pj. wotedako, na Guſtav Adolfſke towarſtwo 237,85 hr. Zyrkwine kollekty ßu wſchě hromadźe 687 hr. pschinjeßke. Woßada je, schtož je jara wobżarowacź, 5 ßwojich ßobuſtawow na nowojapoſchtołſku (irwingianſku) gmejnu ſhubika.

S Bóſchiz. Nasch wucźeŕ knjes Bartko sańdźeny ſchtwórtk ßwój 25lětny wucźeŕſki jubilej ßwjeczeſche. Sa 11 lět, kotrež je wón ſchulſke sastojnſtwo w naſchej ſchulſkej gmejne saſtawak, je ßebi wón wſchudźe luboscź a cźeſcźowanje dobył. Na dnju jeho sastojnſkeho jubileja ſchulſka gmejna ſkładnoſcź wuži, jemu ßwoje dźakowne pschipósnacźe wobßwědcźicź. W naſchej wucźeŕni běchu ßo ſchulſke dźěcźi a ßobuſtawy ſchulſkeho pschedſtejicźeŕſtwa ſhromadźiłe. Po hnujazej rěcźi knjesa fararja Waktarja pschedſtejeŕ ſchulſkeho pschedſtejicźerſtwa ſ pschihódnymi ßkowami rjany dar pschepoda. Tež ſchulſke dźěcźi běchu chżyłe ßwojeho knjesa wucźerja na jeho cźeßnym dnju ſwjeßelicź. W jich mjenje knjes farař Waktař rjanu figuru, Jeſuſa ſ dwěmaj dźeſcźomaj pschedſtajazu, knjesej jubilarej pschepoda. Bóh lnby Knjes daj naſchemu knjesej wucźerjej dale ſtrowoſcź, cźiłoſcź a cźerſtwoſcź, so mohł hischcźe mnohe lěta ſe żohnowanjom w naſchej ſchulſkej gmejnje ſkutkowacź.

S Hajniz. Sańdźenn ßobotu ßu w Budeſcźanſkej woßadźe dwě woßobje ſ Bożej rucźku ſajatej wumrjełej. W Hajniczańſkej pſchadowni ßo ßobotu pschipołdnju 48lětny dźěłaczeŕ Gottſtein ſ Bożej rucźku ſaja a bórſy po tym po pucźu wumrje, hdyž jeho domoj wjesechu. — S njewocźakanej nahłej ßwjercźu je ßo invalid Mauermann pschekhwatał. Wón bě ßobotu wjeczor ſtrowy lehnycź ſchoł. Hdyž jeho njedźelu rano wołachu, a wón njeſtany, ßo dohladachu so bě wón w nozy wumrjeł.

S jeneje wßy pod Cźornobohom. Pscheď lětom ßo w naſchej wßy pod wjedniſtwom jeneho Němza „klub hraczkow“ sałoži, kiž w ſymje kóždu ßobotu khartu plazajo ßwoje poßedźenja wotměwa. Pschipódła hraczży hischcźe też pjenjesy ſa kupjenje jeneho ßwinjecźa ſkładuja, kotrež ßo potom k hodam sarěſa a ßo mjes ßobuſtawy rosdźěli. Poßledniſchi klubowy ſamèr je drje dobra myßl, tola hracźe woßebje wot ßoboty k njedźeli ßo ſ dobrym ſchesćźijanſkim waſchnjom, kotrež je hacź dotal w naſchej wßy knjeżiło, njeſnjeße. Też ßo poßedźenja w korczmje njewotbywaju, każ by ßo po prawom ßłuſchało, ale pschezo po rjadu w domje kóždeho ßobuſtawa. Byrnjež ßo ſ tym ſamołwjeli, ſo tajki klub w Němzach nimale w kóždej wßy wobſteji, dha je hracźe w ßobotnej nozy ſa naſchu ßerbſku, pschezo ßo k zyrkwi a Bożemu ßkowu ßo dźerżazu wjeß ſ powſchitkownym pohórſchkom. Nasch ßerbſki lud njedyrbjał tola na tajke wotpucźe pschińcź. Pobożneje ßerbſkeje mandźelſkeje a maczerje wutrobne żadanje tola je, ßebi kóżdy wjeczor, abo tola ßobotu wjeczor modlitwu wucźitacź, abo ßebi khěrluſch wuſpěwacź. W kotrymż domje pak ßo zyku nóż ſ khartami plaza, ßo tele dobre ſchesćźijanſke poczinki ſhubja, pola doroſcźenych każ pola dźěcźi. Njech tola taj Němzaj, hdyž ßo ſa hracźe tak ſajimujetaj, mjes ßobu 66 hrajetaj, abo njech do Němzow na hracźe khodźitaj, ſo ßo njeby Sserbow pobożnoſcź a ſchesćźijanſke ſmyßlenje kaſyło; pschetoż hdyž ßo kóżdu ßobotu hłuboko do nozy ſ khartami plaza, dha njemóże żaneje wyßle bycź, njedźelu ke mſchi hicź. W.

S Drożdźija. Wondano běchu ßo tu něktorſi ſchulſzy hólzy mjes ßobu ſwadźili. Jedyn hólz, kotrehoż běchu drje nabili, ßwojeho nana na pomoz ſawoła. Tón najhórſchemu biczkej pliſtu wotkłoži. W roshorjenju je drje ßo to ſ pschewulkim wotwachom ſtało. Hólza najprjedy hłowa bolesche a po něcźim wón pocźa na jenym wóczku hubjenje widźecź, hacź na njo zyle woßlepi. Lěkaŕ na wßach njemóżesche dźěſcźu pomhacź, duż je hólz pola jeneho wocźneho lěkarja w Budyschinje pomoz pytał. K tutemu dyrbi wón hacź na dalſche wſchědnje jěſdźicź.

S Njeßwaczidła. Tuberkuloſowy pucźowanſki muſej ßo wot 9. hacź do 14. januara w Njeßwaczidle w tak mjenowanym knjeżim pavillonje w hrodowſkim parku wuſtaji. Wón budźe wſchědnje wot 11—3 hodźin, njedźelu 12. januara wot 12—4 hodźin wotewrjeny

Sastup je darmo. Schtwórtk 9. januara w 11 hodźinach ßo musej wotewri. K. dr. Stöckel je wo tydźenju na dwěmaj dnjomaj wot 11—½1 hodźiny a njedźelu wot 2—4 hodźin wodźenje a wukoženje pschewsak.

S Radworja. (III. hodowna skhadźowanka ßerbskeje ludowazeje mkodźiny.) Sańdźenu njedźelu běchu ßo ßerbšzy studencza pola naß seschli, so bychu tu III. hodownu skhadźowanku wotměli. Studowazych ßmy naliczili psches 30; ta liczba pschezo hižo spokoja. Prjedy hacź wo wuradźowanjach ßamych rospißujemy, chzemy powschitkownje něschto naspomnicź. Skorźesche ßo se strony studowazych a hosczi na to, so bě na popoldnischej shromadźišnje tak mako hosczi (poměrnje bě jich pschezo hischcże wjazy, hacź na někotrej hłownej skhadźowanzy; s Radworskeho towarstwa mkodźenzow bě ßamo nahladna liczba!). So pak sala njebě pokna, ßu studencza ßami wina, hdyž w pscheproschenjach stajnje jeno wosjewjachu poßedźenje wubjerka. Duž njeje někotryžkuli ani wjedźak, so ma pschistup. Wysche toho běchu w Radworju teź gmejnske wólby. — Radźił bych studowazym, ßebi tola namjety trochu lěpje rosmyßlicź, prjedy hacź ßo stajeja. Kak móže ßo se strony studowazych namjet stajicź (hižo 2. ras), hodownu skhadźowanku saßo sběhnycź. My tola wróczo njechamy, ale doprědka! Dozyka by derje byko, wschelake wězki do cźaßa trochu pschestudowacź, kaž ßo to pschi wuradźowanju dla Towarstwa starych knježi pokasa. Potom ßo njeby telko prósdneje ßkomy mkócźiko, kaž sańdźenu njedźelu. Móżno, so to a druhe teź tehodla trochu snjesboži, dokelž tu protektor skhadźowanki pschitomny njebě, ani sastupnik. A skónczńje bychmy naschim studowazym radźili, so bychu ßo w rosmolwje prózowali, prawje dobru ßerbschczinu wuźiwacź. Lud runje na to jara poßłucha, kak student ßerbšzy rěcźi. Tola niczo sa sko, to ßu derjemenjene pokiwy.

Se spěwom „Hdźe statok mój" wotewri hłowny starschi, stud. theol. Brusk, wuradźowanja. Najprjedy ßo jednasche wo Towarstwje starych knježi. Hłowny starschi ßo pschede wschěm sa towarstwowymi wustawkami a skutkami praschesche. S hosczi někotsi należnosczź dla realki a ratarskeje schule rosjaßnichu. Dla krajnostawskich seminaristow ßo pschecźo wupraji, so bychu cźi prawje wulku horliwosczź sa naschu narodnosczź wopokasowali. Knjes sapółkanz Bart pokasa pschi tymle dypku woßebje na to, so maja ßo wopacźne nahlady wo naschich prózowanjach, kiž trasch tu a druhdźe na naschich ßrjedźnych schulach knjeża, wotstronicź. My ßmy a wostanjemy sahorjeni a ßwěrni poddanjo naschego khěžorstwa a chzemy jeno nasche woßebitosczże a namrěte herbstwo wobkhowacź. Dale ßo jednasche wo sałoženju ßerbskeho akademiskeho towarstwa. Tajke towarstwo ma ßo sałożicź, so bychu ßo ßerbšzy akademikojo, kotsiž rosbrojeni tu a tam studuja, lěpje sesnali a pschednoschki w naschich towarstwach dźerżeli. Tele towarstwo měło ßo „Domowinje" pschisamknycź. Pschitomni akademikojo spósnachu towarstwo sa trěbne a wobsamknychu, jo w bliżschich dnjach w Budyschinje sałożicź. Wo namjecźe knjesa stud. theol. Jakubascha, něschto akzijow k wudacźu wulkeho němsko-ßerbskeho ßłownika kupicź, ßo skhadźowanka njerosßudźi, dokelž chze wo tym prjedy s finanznej komißiju rěcźecź. Namjetaj, 1. so ma hodowna skhadźowanka ßo saßo sběhnycź, 2. so ma ßo jeno w Budyschinje wotměwacź, spadnyschtaj. Tola ßo wobsamkny, so ma hodowna skhadźowanka stajnje bóle sabawjazy ras měcź. Se studentskeje strony staji ßo teź namjet, so měko ßo na wubjerkowym ßobotnym poßedźenju pschichodnje jeno njedźelnischi program postajicź, dalsche wuradźowanja pak ßo na njedźelnischu shromadźišnu wotstorcźicź. Prjedy to tak bě. Ale nichtó njemóże rjez, so běchu tele wěcźne wuradźowanja runje won wokschewjaze sa lud. Duž běchu wschitzy wjeßeli, hdyž ßo na ßobotu położichu. Kaž hižo pschi spocźatku spomnich: Namjety dyrbja ßo do cźaßa rosmyßlicź! Namjet bohudźak spadny. Wo wudacźu molowanych pohladnizow ßo pschichodnje dojedna. Teź wo Sejlerjach ßo pobjeßadowa. Skónczńje wobroczischtaj ßo knjesaj sapółkanz Bart a wucźeŕ Nawka s napominazymi ßłowami na nasche studentstwo, po cźimž hłowny starschi shromadźišnu s naschej hymnu skónczi.

Wjecźor móżesche knjes stud. theol. Brusk połnu salu witacź, a wón to teź s radosczu cźinjesche. Program wjecźorneje sabawy wopschijesche dźiwodło, deklamazije a spěwy. wschitko ßo jara khwalobnje wuwjedźe, a to s najwjetscheho dźěla wot ßobustawow „Sserbowki". Najprjedy ßo pschedstaji najstarscha ßerbska hra „Rohowin Schtyrirohacź", kiž lěta 1862 pschełoži Cźěßla, nětko lěkaŕ w Rjewjeklowje w Cźechach. S tym woßławi ßerbske studentstwo 50 létny jubilej ßerbskeho dźiwadła. Jara dźakowna bě druha hra „Błaseń w prěnim poskhodźe", kiž wubudźi woprawdźite salwy ßměchow. Woßebje derje hrajesche ßłużobny Josef. Teź ßej tej knjeżnje, w pěknej delnjołużiskej drascźe, ßwoju wěz wubjernje wuwjedźeschtej. S jenym ßłowom: Pschipoßłucharjo běchu jara spokojeni. W lěcźu na saßowidźenje w Njebjelcźizach!

S Budestez. Sańdźeny měßaz hodownik je ßobustawy naschego ßerbskeho towarstwa „Lubin" dwójzy w shromadźišnje sjednocźił. Póndźelu 16. 12. porjadne měßacźne poßedźenje wotměwachmy. Shromadźišna bě derje wopytana a bu nimale s dypkom wotewrjena. Woßebite wjeßele bě sa naß, so ßmědźachmy nětko hižo druhi ras knjesa farara Mjerwu s Bukez jako rěcźnika mjes nami powitacź. Wěmy, so je nam wopor, wulki wopor se ßwojim pschińdźenjom runje w najnusnischim cźaßu pschinjeßł, ßmy jemu pak teź cźim bóle dźakowni. Jeho powucźaze a runje sa bědźenja naschego cźaßa dwójzy wożne a napominaze ßłowa njesapomnimy, ale sapißachmy ßebi je do wutroby. We ßwojim wulzy sajimawym pschednoschku wo „stawisnach cźěmnosczże" naß jara cźesczeny k. rěcźnik pscheschchě wojowanja, kiž je nascha ßwjata wěra s duchom njewěry w běhu cźaßow měła, wjedźesche. We wschěch lětstotetkach ßu kschesczijenjo ßo pschecźiwo bludnym wucźerjam a jich pohórschazym wucźbam sakitowacź dyrbjeli. Duž njedźiwajmy ßo, hdyž mamy teź my s brónju ducha, ßłowa a modlitwy mozam cźěmnosczow napschecźiwo stacź. Knjes rěcźnik bě wschěm s wutroby do wutrobow rěcźak.

Tsecźi dźeń hodow „Lubin" ludowy ßerbski wjecźor wuhotowa. Wjedro runje sa wopyt njewabjesche. W nozy bě ßo kaž s khanami lako a wodnjo ßo teź hischcże tu a tam trochu deschcźowasche. Pucźe běchu s dźěla kaž bjes dna. Budźe nasch wjecźor wopytany? Pschewinu naschi lubi Sserbjo swonkowne sadźěwki, hdyž narodne towarstwo jich do sabawy proßy? Hlaj, wschón strach bě podarmo! Jako knjes pschedßyda Hajna s cźopłymi ßłowami wschěch Sserbow s bliska a s daloka powita, bě sala s ludom napjelnjena. Sradowanje bě na wschěch wobliczach widźecź. Móżnje saklincża sawodny shromadny spěw: „Nasche Sserbstwo s procha stawa". Ssam sahorjeny sa ßwój maly ludźik rěcźesche k. kandidat Jakubasch s Bělcźez w cźistej, rjanej, ßerbskej rěcźi nam wo „Sserbow sańdźenosczi". Wulki lud ßmy něhdy byli, ale jedyn ßylny stołp po druhim je nam padnył. Jenoż horstka ßmy sawostali. Cźeho dla buchmy sbicźi? Naschi wótzojo běchu směrny, ratarski lud a płuh bóle lubowachu hacź mjecź a jim napschecźiwo stejachu Němzy, kiž běchu rodźeni wojazy a stajnje k bitwam hotowi. Teź nasch hewak měr lubowazy lud pschesejene njebě. Hdźeż pak je roskora, tam je sahubjenje a ßmjercź sa lud. Skónczńje ßu naschi wótzojo jara posdźe kschesczijanstwo pschiwsali. Jich pohanska wěra pak we ßebi njemějesche te kulturne mozy, kiž kschesczijanstwo we ßebi ma a dawa. Sskyschachmy w pschednoschku dale wo Sserbow dźěle a prózowanjach, wo jich powołanjach a twarach, wo jich pohanskich pschibohach a ßwjedźenjach, wo jich pschecźelach a njepschecźelach. O, ßurowe a krwawne ßu cźaßy cźasto byke sa naschich wbohich wótzow. Je dźiw, so ßu zyke narody s nich do rowa padnyke? Ale my tu hischcże ßmy. Sakhowajmy, schtoż ßmy wot wótzow namrěli a schtoż je Bóh nam dał, naschu rěcź, nasche waschnja, Sserbow ßwěrnosczź a pobożnosczź!

Sa ßwoje jadriwe a s wótcźinskim sapalom pschednjeßene ßłowa ßebi k. rěcźnik we wulkej shromadźišnje mózne pschihłoßowanje dobu. Na to žort do ßwojeho prawa sastupi. Pyschne hrajerki w lubosnych ßerbskich drastach a wustojni hrajerjo naß swjeßelichu s dźiwadłami: „Młody muż, hdyž wari", „Wopacźny lěkaŕ" a „Żona dyrbi do dwora". Hrajerjo ßu ßo s wulkej luboscźu a wustojnosczu do ßwojich rólow sadźěwali a wschěch pschitomnych swjeßelili. Skónczńu rěcź pschewsa k. f. Domaschka a pschejesche w njej, so by mózne sahorjenje tuteho wjecźora k temu ßłużiło, so by ßo nasch lud dopomnił, schto na ßwojim Sserbstwu ma a jo sdźerżał, twarił, spěchował. Spěw po spěwje saklincża, wuklincża. Pschespěschnje nam rjane, lubosne hodźinki w narodnym duchu a w bratrowskej luboscźi sańdźechu.

Dźak wschěm, kiž běchu wjecźor rjenje pschihotowali a wuhotowali, sabawnemu komitejej sa selenu a pißanu pychu, dźak spěwarjam a hrajerjam a rěcźnikam, dźak staroscźiwemu pschedßydźe towarstwa, a to niz najmjenje.

Hdy pak widźimy ßo saßo? Hdy sałoži ßo skónczńje mjes nami spěwanski khor? Spěwarjow je tu hischcże doscź a nasche kraßne ßerbske spěwy ßu hódne, so ßo nawuknu, do luda njeßu a w domach spěwaju. Woßebje pak lubemu, tak spomóżnje mjes nami skutkowazemu towarstwu „Lubinej" pschejemy: Roscź a rosßylnjuj ßo!

S Dubrawki pola Barta. Tsecźi dźeń hodow rano ½4 hodźin je w zyhelnczi firmy Lengersdorf & Co. na hischcże njewujaßnjene waschnje woheń wudyrił, s kotrymž je ßo kulojta pěz wupuscźika.

K wohnju ꝑykawa Bukojnanskeje dobrowólneje wohnjoweje woboty prěnja a Bartika druha pschijědże.

S Kóśkow. S tudomneje Wagnerez ſkaty bě ꝑo wóndauo wulki kruch wokojaneje roky kradnyk. Pschekupowarjej Altmannej w Budyschinje ꝑo hnydom powjesćz da, ſo by, hdy by něchtó pola njeho wokojanu roku pschedacz chzył, pschedawarja ſajecz dał. Pón-dželu woprawdże dwoj mužſkej k Altmannej wokojanu roku na pschedań pschinjeżeschtaj. Altmann jimaj ju njewotewſa, ale jeju k druhemu pschekupowarjej póżka. S dobom wón telefoniſzy poli-ziji woſjewi, ſo ſtaj paduchaj na puczu k druhemu pschekupowarjej. Poliziji ꝑo poradźi, jeju ſaſklapicz.

S Rakez. K poſledńjemu porjadnemu poſedźenju „Lipy", njedźelu 15. hodownika, ſeńdże ꝑo 17 ꝑobuſtawow. Knjes pſchedźyda jich powitawſchi poſedźenje ſe ſpěwom: „Nawij ꝑez kudźakku" wotewri, tež nam mjenowany knjes ſdźěli, ſo hiſchcze njeiżu wuſtawki „Domowiny" dóſchle. Sapiż poſledńjeho poſedźenja ꝑo ſa prawy ſpósna. Jako nowy ꝑobuſtaw ꝑo jenohłóżnje do towarſtwa k. M. Schmarander ſ Rakez pſchija. Hłowny dypk poſedźenja bě wuradźenje wo ſałoženſkim ꝑwjedźenju, a ꝑo poſtaji, ſo ma ꝑo wón njedźelu 12. januara 1913 ꝑwjeczicz. Wo khorobnej a ꝑmjertnej pokładnizy budże ꝑo w pſchichodnym poſedźenju wothłożowacz. Pſchedźyda na hodownu ſkhadźowanku ꝑerbſk. ſtud. młodź. w Rad-worju, njedźelu 29. hodownika, pſcheproſchowaſche Po krótkej ros-mołwje ꝑo poſedźenje w pſchitomnoſczi 21 ꝑobuſtawow ſe ſpěwom „Schtoha ꝑo běli naſdala" ſkónczi. Na ſaꝑowidźenje 12. januara na „Lipinym" 33. ſałoženſkim ꝑwjedźenju!

S Rakez. W tudomnym knježim hoſczenzu je ꝑo tuberkuloſowy pucźowanſki muſej ſeſtajał. Wón budże njedźelu dopołdnja wot 1/2 11 hacz wjeczor 8 hodźin a wſchědny dźeń dopołdnja wot 11 hodźin hacz popołdnju 3 hodźin, wjeczor wot 6 hacz 8 hodźin wotewrjeny. Wopyt je zyle darmo.

S Kamjeńza. Ssyn jeneho podružnika w Schpitalu bě ꝑo tele dny domoj wrócził a wot ſtarſcheju pjenjeſy żadaſche. Dokelż ꝑo wón wotpokaſa, wón herjekaſche a někotre wokna rosbi. Na to jeho wobżedźeŕ khěże ſ durjemi won tykny. Sso rosnjembriwſchi njeporadźeny ꝑyn ſ revolvra ſchěſcz kulkow wutſěli a khěżineho wob-żedźerja na ſchiji ſrani. Polizija je njekraźnika ſajała.

S Minakała. W minjenym lěcze je ꝑo w naſchej woꝑadże 69 dźěczi wukſchczíło, 20 porow ꝑo ſwěrowało a 36 woꝑobow wumrjeło.

Se Žitawy. W Žitawſkej cźěłowej paleŕni je ꝑo loni 357 cźěłow ſpaliło. S nich bě 241 mużſkeho a 116 żónſkeho ſpłaha. Evangeliſkemu wěrywuſnaczu 209, katholſkemu 131 a židowſkemu 9 pſchiżłuſcheſche.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Hdyż běchu ꝑo w Her-manczańſkim knježim hacze ryby łojiłe, běchu tſio ſchulſzy hólzy hi-ſchcze ras ſ nowa ryby łojili a wſchelake kharpy a liny nałojili, ko-trež ſ dźěła pſchedachu, abo ſ dźěła doma wopjez dachu. Hólzy, kotſiż běchu měnili, ſo ꝑmědża ryby dołojicz, ꝑo paduchſtwa dla wob-ſkorżichu. Pſched ꝑudom woni prajichu, ſo ꝑu ꝑebi myżlili, ſo njeje ſakaſane, ryby dołojecz. Woni ꝑo teho dla wuwinowachu. Dźěła-cźerja Pawoła Kunzu ſ Hermanez, kotryż bě ꝑo pſchi dołojenju wob-dźělił a kotrehoż bě Budyſki ławniſki ꝑud paduchſtwa dla ſaꝑudźił, pak winowateho ſpósnachu a jeho khoſtanje wo 3 měżazy po-dlějſchichu.

⚔ Dla ꝑnadneho paduchſtwa ſ lěta 1911 mějeſche ꝑo hižo ras khoſtana Charlotta Měrczinkowa ſ Tſjoch Żonow ſamolwicz. Wona bě ꝑwoju maku dźowczicżku do bróżnje jeneje ꝑużodźiny po wowż ꝑółała, ſo by jón ꝑwojim hłódnym ꝑwinjom dała. Ssud měnjeſche, ſo ꝑo jenoż wo ſpytane paduchſtwo jedna a Měrczinkowej jaſtwo na jedyn měżaz napołoži.

S **Wochos.** W lěcze 1912 je ꝑo w naſchej woꝑadże 55 dźěczi narodźiło, ſwěrowało je ꝑo 7 porow a ſemrjeło je 26 woꝑobow.

S **Krjebje.** Sańdźenu póndźelu bě ꝑo tu w hoſczenzu „króny" ſhromadźiſna dla ſałoženja elektrizitetneho ſjednoczenſtwa ſwołała. Wulka ꝑyła intereżentow ſ Krjebje, Rychwałda, Cźernſka, Noweje Wży a Mikowa bě ꝑo ſeſchła. Jedyn wyſchſchi inżenieur ſ Wrót-ꝑławja mějeſche ſajimawy pſchednoſchk wo elektriſkim ꝑwětle a mozy, wożebje wo tym, kak wulzy ważna je elektriſka móz ſa ratarſtwo. Tón ꝑamy wjeczor ꝑo hiſchcze ſjednoczenſtwo ſałoži, kotrež ꝑo ſ mjenom „Elektrizitetne ſjednoczenſtwo „Rychwałd", towarſtwo ſ wobmjeſowa-nym rukowanjom" ſapiſche. Sa prěnjeho pſchedꝑydu w pſchedꝑyd ſtwje jenohłóżnje hoſczenzarja Pawoła Heinricha w Nowej Wży a ſa jeho ſaſtupnika Wylema Funku w Krjebi wuſwolichu. Dalſchej pſched-ꝑyd ſtwowaj ꝑobuſtawaj ſtaj: kantor Warko w Rychwałdże a Kopanz w Mikowje. Do dohladowarſtwa ꝑu ꝑo wuſwolili: Adolf Horſchik a Ernſt Mjechelk w Krjebi, Muka w Mikowje, H. Hubacz a Handrij Hubacz w Rychwałdże. Wobliczenje khóſtow ſa ꝑycz wo wżach a pſchiprawjenje w domach ꝑo jenej firmje pſchepoda. Elektriſka móz budże ꝑo najſkerje wot Shorjelſkeje zentrale bracz. Ssnadź ꝑo wjazy dyżli 100 wotebjerarjow elektriſkeje mozy namaka.

S **Noweje Wjelzeje** pola Hródka. Snaty Medenwaldſki parny młyn a rěſak je ꝑo wotpalił. Wſchě maſchiny a ſkłady muki, wotrubow, laneho wolija a żita ꝑu ꝑo ſpaliłe.

S **Běłeje Wody.** Żałoꝑne njeſboże je ꝑo hodownicżku rano wokoło 4 hodźin w ſjednoczenych kużiſkich ſchkleńczeŕnjach ſtało. Płun, kotryż ꝑo k ſchkrěczu ſchkleńży trjeba, ꝑo ſ brunizy w gaſometrje dźěła. Někotſi dźěłacźerjo mějachu gaſometer ſ brunizu ſaſtaracz, kotraż ꝑo do likoſteje dźěry ꝑypa. Hdyż dyrbi naꝑypana bruniza do wohnja pſchi gaſometrowym delnim kónzu padacz, ꝑo ſe ſběhadkom tak mjenowana kula, kotroż lik delka ſamka, dele puſchczi a wuhło potom ſe wſchěch ſtron do wohnja pada. Wokoło 4 hodźin rano na dobo ſakſchiknycz ſażkyſchachu. Hnydom wſcho pſchepytachu a ꝑo dohladachu, ſo bě ꝑo dźěłacźeŕ Henczka ſ Wjeſki, kotryż mějeſche tole dźěło wobſtaracz, mjes likom a kulu do wohnja ꝑunył. Po iſi-hodźinſkim prózowanju ꝑo poradźi, jeho żałoꝑnje wopalene cźěło ſ gaſometra wucżahnycz. Henczka żonu a dźěczi po ꝑebi ſawoſtaji.

Wuꝑudźenja.

Khoſtanſka komora. Naſymu 34lětneho rěcźnika Pjecha, kotryż w Rychnowje a Woſtrowzu prawiſniſtwo wukonjeſche, ſajachu. Pjech ꝑo ꝑam wuſna, ſo je wot lěta 1910 w Rychnowje a Wo-ſtrowzu woſpjet pjenjeſy, kotrež běchu ꝑo jemu dowěrile, pſchekſchi-wił. Tež je wón jako konkurſowy ſarjadnik konkurſowe pjenjeſy ſa ꝑebje pſchetrjebał a ꝑo ſ tym njeꝑwěrnoſcze winowaty ſczinił. Jeho k jaſtwu na 9 měżazow a k ſhubjenju cżeżnych prawow na 2 lěcze ſaꝑudźichu.

⚔ 29lětny ratař Jurij Willibałd Marx na Židowje bě loni ſa drjewarja Schmidta we Wjaſońzy ſ Rodeczańſkeho lěża, městu Budy-ſchinej ꝑłuſchazeho, jehlinowe drjewo wotwjeſł. Pſchi tym bě wón někotre bukowe kłozy, kotrež bě wojnař Ernſt Haaſa kupił, ꝑobu wſał. Tele kłozy bě wón na Schmidtowu drjewownju pola Budy-ſchina wotkładł. Njedźiwajcy Schmidtoweho napominanja njebě je wón do lěża wróczo dowjeſł, ale je doma ſa ꝑwoje woſy pſchetrje-bał. S woprědka běchu ꝑebi myżlili, ſo je Marx to drjewo ſ wot-myżlenjom ꝑobu wſał, ławniſki ꝑud bě pak k jeho lěpſchemu měnił, ſo je je wón ſ pſchehładanjom wotwjeſł a bě jeho dla pſchekſchiwje-nja k 20 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaꝑudźił. Jeho powołanje pſchecźiwo temu njemějeſche żaneho wuſpěcha.

Přilopk.

* (Woheń.) We Weißenfelſu je ꝑo patorżizu Rogoſchez barbjeŕnja a chemiſka cźiſczeŕnja wotpalika. Wóżomlětny hólz jeneho w barbjeŕni ꝑłużazeho pohoncza a tſi konje ꝑu ꝑo ſpaliłe. Hólz, kotryż je ꝑo ſpalił, bě jenej koſy pizu dacz chzył. Pſchi tym je jemu najſkerje latarnja wupadła a ꝑłomu ſapaliła. Hólz je ꝑnadź woheń haſchecz chzył a je pſchi tym w płomjenjach ꝑmjercz namakał.

* (450 000 hriwnow pſchekſchewił.) W pjenjeżnej banzy Loebecka & Co. w Braunſchweigu ſaſtojnik Adolf Auerbach je 450 000 hriwnow pſchekſchiwiwſchi cźeknył.

* (9100 hriwnow ꝑo kradnyło.) W khěżorſtwowej banzy w Lipſku bě jedyn póżelnik 9100 hriwnow wupłaczene doſtał. Wón pjenjeſy, kotrež w kuwercźe tczachu, do ꝑukníneho ſaka tykny a ꝑuk-nju ſeſapina. Hdyż chzyſche ꝑo wón wotꝑalicz, do njeho ſchtyrjo mużojo ſawadźichu. Bórſy po tym wón do ſaka pſchimnywſchi pytny, ſo bě ꝑo kuwert ſ pjenjeſami ſhubił. Zuſy mużojo, kotſiż běchu do njeho ſawadźili, běchu te pjenjeſy kradnyli.

* (Schtyrjo mużojo na jěſbje ſ cżołmom ꝑo tepili.) We wulkim Semlinſkim jěſorje w Habolſkej krajinje ꝑu ꝑo ſchtyrjo mużojo tepili. Woni ſ Rhinowa njedźiwajcy wul-keho wětra ſ cżołmom pſches jěſor jěchu a ꝑu ꝑo wot teho cżaꝑa ſhubili. Cżołm je ꝑo po ſdaczu ſ wodu pokny napluſkał a ꝑo po-tom powrócził. Próſdny cżołm ꝑu pſchi brjoſy namakali. Cżěła tepjenych njeiżu ꝑo hiſchcze widźałe.

* (Radſcho do wody, dyżli do wójny.) Awſtriſki herz Kreutzinger w Düſſeldorfje póndźelu rano telegrafiſke na-pominanje ꝑwojeje domowinſkeje wyſchnoſcze doſta, ſo dyrbi ꝑo k brónjam wojeŕſkeje wyſchnoſcze ſtajicz. S tejle ordru ꝑo wuſtró-żiwſchi Kreutzinger k Rheinſkemu moſtej cźerjeſche a do wody ſkoczi.

* W Kielskim wójnskim pschistawje staj dwaj torpedowaj cžołmaj do žo srafykoj. Jedyn ſ njeju žo wobschkodźi, pschi cžimž žo parny kotoł pukny. 5 matrosow je žo cžežko woparilo.

* (Ssamomordaŕstwo.) Komandant pólneho artilleriskeho regimenta cžiško 18 w Budapeſtu, wyschk Anton Vallenta, je wobkudnywschi žo ſatſélił.

* (Potepjenje łódže.) Danska parna łódź „Volmer" je žo hody pola Scyllyskich kupow we wulkim wětrje potepika. Se 17 muži jejneje wobžadki staj žo jenož kapitan Orbach a jedyn matrosa wukhowakoj. Po kapitanowym powjedanju běchu žo druhi dźeń hdow ſ wulkej žołmu tſi łódźine rjebka ſlamake. Do łódźineje ſcźěny žo dźěra wudrě, ſ kotrejž žo ſ mozu woda do łódże lijeſche. Dokelž žo ſchkoda njehodźeſche wuporjedźicź. kapitan pschikaſa, łódź wopuſchcźicź. Prěni wukhowanſki cžołm, kotryž žo na morjo puſchcźi, žo wo łódź wrježny a žo roſſkama. Wóžom muži, kotſiž běchu žo do njeho žydnyli, žo tepi. Druhi wukhowanſki cžołm, w kotrymž kapiton ſ wóžom mužimi žedźeſche, žo powróćźi, tola žo poradźi, cžołm ſažo ſběhnycź. Hižo w nozy ſ dźewjecź muži, kotſiž žo w nim wjeſechu, 2 tepjerjej wumrjeſchtaj. Prěni offizěr wobkudni a žo do wody cžižny, hdyž bě ſpytał, kapitana ſadajicź. Druhy dyrbjachu, ſo bychu žwoju lacžnoſcź ſhaſcheli, deſchcźikowu wodu ſ dłónju łojicź. Jedyn matroſa do morja ſkoczi, ſo njeby ſ lacžnoſcźu wumrjeł. Sa tſi hodźiny potom ſa žobu tſjo matroſojo wumrjechu. Jendźelika rybaſka łódź „Ibis" cžołm ſetka a kapitana a matreſa, kotrajž běſchtaj žiwaj woſtałoj, wukhowa.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.
Najwjetſche a najwoželbnjſche žwětkowe
∴ dźiwadło ſakſkeje hornjeje Łužizy. ∴

Wot žoboty 4. hacž do wutory 7. januara 1913:

Młodźina a blaſnoſcź.
Wjeſelohra w 3 aktach wot Urbona Garda.
We hłownej roli **Aſta Nielſen.**

Khorłka a Karo.
Ssměſchk.

Ssyrotzy.
Zimawa cžinohra w 2 wuſtupomaj.

Žiwjenje w Judiſkej.
Kraſne wotewſacźe natury.

Po wjeleſtronſkim žadanju:
Honjenza offizěrow a podoffizěrow.
Ssamžne wotewſacźe palaſtoweho theatra.

Drjewowa awkzija.

Na **Jažońčžanſkim** revěrje (pola Njeſwacžidła) budźe žo **wutoru 7. januara 1913** dopołdnja wot 9 hodźin
120 twjerdych a mjehkich dołhich hromadow, kuluchow
a druheho drjewa na pscheſadźowanje pschedawacź.

Franz Marſchner

cžaſnikar w Budyſchinje
na bohatej haſy 9
žwój ſkład **cžaſnikow** a **cžaſnikowych rjeczazow**
k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucža.

Hódna twora. Pižomne rukowanje. Tunje płacźiny.

Marja Bietzowa,

kwětkowa pschedawarnja
pschi hłownym torhoſchcźu ∴ pod radnej khěžu
porucža k twažam, kſchcźiſnam a balam
wumělſzy dźěłane bukety a pſchitykanſke kwětki
we wulkim wubjerku, tehorunja wſchě **pletwa.**

Khěžorſka khofejownja

„Reichardtska"
ſchokolada a kakao, bisquitowe wafle, ruski khlěb, bonbony
dostanjecźe w najlěpſchej tworje
w ſchokoladowej pschedawarni
na rózku Hoſchiz a ſeminarſkeje haſy.

(K temu cžišku pschikoha.)

Khěža
w Mjeſchizach cžiško 35 ſ polom abo bjes pola je na pschedań.

Bruny walach
1,71 wyſoki, je na pschedań w Nowej Wsy cžiško 3 pola Njeſwacžidła.

Dobru lanu muczku
a **majſowy ſchrót**
porucža **Khorla Kahrowe**
pschi žitnych wikach.

Kuchańki, ſwinſke a ſkužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ſwinjom, wotroczkow, ſrěnkow, rólnych pohonczow, wolažych a dźěłacžerſke žwójby pyta hnydom abo poſdźiſcho pſchiſtajerka **Görlichowa** na žukelnſkej haſy 1 na rózku žitnych wikow w cžriſowni knjeſa Heinr. Mohra.

Dwaj
rólnaj pohonczej
žo hnydom pytataj na knježim dworje w Sarěcžu.

K ſawoſtajenſtwu ratarja **Pawoła Richarda Cžornaka** we **Wulkej Dubrawje** ſkuſchaze **leżomnoſcze,** jako

a) Khěžkarſka žiwnoſcź cžiško 22 wopalneho kataſtra na kopjenje 6 leżomnoſtnych knihow ſa Wulku Dubrawu, wobſtejaze ſe ſahonſkich kruchow cžiško 6, 127, 128, 139, 146, 155 c, 155 h, 164 c, 321, 326, 329, 339 a ſ 1/5 podźěła ſahonſkeho krucha 155 m ſahonſkich knihow ſa Wulku Dubrawu, 8 akrow 285 □prutow wulkich, ſ 90,66 dawſkimi jenoſcźemi wobcźežených a ſ 8800 hriwnami k krajnej wopalnej kaſy takſérowanych,

b) pola na kopjenje 40 leżomnoſtnych knihow ſa Wulku Dubrawu, wobſtejaze ſe ſahonſkich kruchow cžiško 129 a 155 d tych žamych ſahonſkich knihow, 2 akraj 170 □prutow wulke a ſe 16,71 dawſkimi jenoſcźemi poczežene,

c) łuka, na kopjenje 60 tych žamych leżomnoſtnych knihow, wobſtejaza ſe ſahonſkeho krucha cžiško 103 a tych žamych leżomnoſtnych knihow, 81 □prutow wulka a ſ 1,90 dawſkimi jenoſcźemi poczežena,

d) paſtwiſchcźo na kopjenje 109 tych žamych leżomnoſtnych knihow, wobſtejaze ſ 1/5 podźěła ſahonſkeho krucha 155 l tych žamych leżomnoſtnych knihow, 28 □ prutow wulke a ſ 0,29 dawſkimi jenoſcźemi poczežene,

— hromadźe ſ inventarom wjeſnogrychtyſzy na 15592 hriwnow takſérowane — maja žo po namjecźe dla dźělenja herbſtwa hromadźe abo jenotliwje

pónđelu 13. januara 1913 dopołdnja 1/2 10 hodźin

we **Wulkej Dubrawje** na měſtnje žamym na pscheſadźowanje pschedawacź.

Pscheſadźowanſke wuměnjenja, pižmo wopalneje kaſy, wobžedźeńſtwowy ſapiž, wucźahi ſ leżomnoſtnych knihow móža žo pola podpiſaneho hamtſkeho žudniſtwa wó jſtwje cžiško 146 wobhladacź, też žo wotpiſy ſ nich ſa ſaplacźenje piſanſkeje płacźiſny dawaju.

W Budyſchinje, 19. dezembra 1912.

Kralowſke hamtſke žudniſtwo.

Wot 1. januara 1913
je moje bydło na
Moltkowej dróży cźišło 31.

Dr. med. Pfuhl.

Bydlu wot nětka w Jenečez žiwnoscži
(pódla kublerja Měrčzina).

Telefon: Pomorske sarjadnistwo cźišło 16.

W **Bukezach,** w januarje 1913.

Gelbke,
praktiski skótny lěkař.

Něhdże 1800 zentnarjow
khoschczazych prutow
žo po najwyschschich placźisnach, też po mjeńschich dźělbach, **kupuje.**
Pschiwjescź móža žo wone w kóždym cźažu.
Wokrjeżne wustawy na Židowje.

Wutrobne zbožopřeća k nowomu lětu wupraja wšěm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom so wukupiwši z darom za naš »**Serbski Dom**«:

17 hr.: k. gymnasialny direktor a woprawdźity statny radźićel Holan w Rewelu;
po **5** hr.: kk. Handrij Bartuš, kubleŕ w Krapowje, J. Lorene, hajnik w Lohbergu nad Rhynom, Josef Čap, ing. w Wšetulach, faraŕ Waltaŕ w Njeswačidle, wučeŕ Hajno Jordan w Gołbinje, wučeŕ em. Jenč w Drježdźanach, kubleŕ Jurij Herrmann w Khróšćicach, Marko Smoleŕ w Budyšinje;
po **4** hr.: kk. administrator P. Romuald Domaška w Róženće, faraŕ em. Urban w Khróstawje;
po **3** hr.: kk. Jan Hajnca, khofejownik w Budyšinje, wučeŕ Franc Kral w Kamjencu, faraŕ Šwjela we Wochozach, faraŕ Domaška Budestecach, Domanja w Riesy, faraŕ Jan Křižan w Hodźiju, faraŕ Jakub Šewčik w Kamjenicy, faraŕ Kubaš w Njebjelčicach, sekretar Jakub Deleńčka w klóštrje Marijnej Hwězdźe, dr. med. Mikł. Rachel w Pančicach, faraŕ Michał Wjesela w Königshajnje, tel. sekretar Kubjenc w Drježdźanach, faraŕ Mikla w Malešecach, faraŕ Mjerwa w Bukecach, kubleŕ Króna w Bukecach;
po **2** hr.: kk. wučeŕ Jan Rjećka w Budyšinje, kapłan Jan Cyž w Žitawje, wučeŕ Jurij Słodeńk w Pančicach, kantor Zarjenk w Budyšinje, kubleŕ Skop w Kołwazy, kubleŕ Jakub Cyž w Stróžišću, faraŕ Jakub Žur w Kamjencu E. W. w M.;
po **1,80** hr.: k. faraŕ Jan Šołta w Birkenbrücku;
po **1** hr.: k. kubleŕ Jakub Delan w Hornim Wunjowje, wučeŕ Michał Wjerab w Budyšinje.

Za »**Raj**« składowachu k **Božemu dźěšću** wukupiwši so z dobom wot **nowolětnych zbožopřećow**:

Bukečanske serbske towaŕstwo 16,50 hr., kk. kubleŕ Hórnik w Hornjej Kinje 6 hr., cyrkw. wučeŕ J. Andricki w Radworju 5 hr., překupc J. Haješ we Łazu 4 hr., wobsedźeŕ skałow Lebza w Nuknicach 3 hr., zapósłanc Bart w Brězyncy 3 hr., tach. wučeŕ J. Sołta w Budyšinje 3 hr., knjeni Winklerowa w Radworju 3 hr., faraŕ B. Hicka w Khróšćicach 2,50 hr., kubleŕ Delan w Hornim Wunjowje 2 hr., kubleŕ Młyńk w Ćemjercach 1 hr., kubleŕ Rězak w Bělčecach 1 hr., khofejownik Hajnca w Budyšinje 1 hr., kubleŕ Cyž w Stróžišću 50 pj., kubleŕ Buk z Čěškec 50 pj., kubleŕ Dučman z Hněwsec 50 pj.

— Zapłać Bóh! —

„Jutrniza“,
žerbske towaŕstwo ša Njeżwaczidło a wokolnosć,
śmeje **6. januara** wječor ś dypkom 8 hodźin
pola Weberez žwój
žwójbny wječor.
Ssobuśtawy se žwójbnymi na tutón wječor pscheproschuje
pschedsydstwo.

Rakeczanska „Lipa“
žwječi **ujedźelu 12. januara 1913** wječor wot 7 hodźin
:: w hosćenzu **„Sakskeho doma“** w Rakezach žwój ::
33. załoženski žwjedźeń.
— (Spěwy, dźiwadło a bal.) —
Wschěch lubych Sserbow a wschě žerbske towaŕstwa ś blíska a ś daloka wutrobnje pscheproschuje **pschedsydstwo.**
Khartki doprědku žu wot Tsjoch kralow žem pola kł. Micźki, Röslerja a Kruže dostacź.

»Meja« zap. tow. **w Radworju** změje **12. 1. 1913** popołd. w 4 hodź.
hłownu zhromadźiznu pola **Delanec.**
Porjad: zličbowanjo, wólby. — Wutrobnje přeprošuje
předsyda.

»Lilija«
změje **njedźelu 12. 1. 1913** wot wječor 1/2 8 hodźin
w Ralbicach
spěwny wječor
Wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Wuczožobnika
ša žwoju pschedawaŕnju drogow a barbow pytam.
Emil Měrsch
na kamjeńtnej haži.

Ssyn sprawneju starscheju, kotryż chże
schewstwo
nawuknyć, hnydom abo k jutram wucźbu namaka pola schewskeho mischtra **Augusta Nowotneho** we Lomsku pola Minakała.

Hólz, kotryż chże
pjekaŕstwo
nawuknyć. jutry wucźbu namaka pola pjekaŕskeho mischtra **Mikuta** pschi žerbskich hrjebjach 22.

Cźistu žłužobnu holzu
k 1. februarej pytam.
Hanickowa na hornczeŕskej haži 5.

Pytam k jutram
wuczožobnika.
Gustav Küttner nasl.
Richard Weigel
delikateżowa a winowa pschedawaŕnja.

Wuczobnik
móže jutry do wucźby stupicź pola **Ed. Schmidta,** pjekaŕskeho mischtra na Lubijskej dróży 14.

Pjekaŕski wuczobnik
dobru wucźbu dostanje pola
O. Hoyera
na rózowej haži 2.

Hólczez,
bětnaŕstwo nawuknyć, móže pschichodne jutry do wucźby stupicź pola bětnaŕskeho mischtra **Jana Nowaka** w Roswodezach pola Budestez.

Margareta Křižanec
a
faraŕ J. Renč,
slubjenaj.

W Hodźiju a Wjelećinje, na farje,
2. januara 1913.

Pschiloha k cźišku 1 Serbskich Nowin.

Sobotu 4. januara 1913.

Płaćišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

30. dezembra 1912.

Płaćišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—53	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—47	86—89
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	37—43	79—84
4. šmadnje pizowane łóžeje staroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—50	88—94
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—44	80—85
3. starše, wukormjene keuwy a šnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—75
5. šmadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—50	87—93
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	42—45	82—85
3. šnadnje pizowane	37—42	76—82
Cźelata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	62—64	104—106
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	56—60	98—102
3. šnadnje wuwite wot zyza	48—52	90—94
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich křižiženjow w starobje hač do 1¼ léta	66—68	86—88
2. mjaßne	64—65	84—85
3. šnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	60—64	80—84

Płaćišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšinje:	W Budyšinje. 28. dez. 1912. wot hr.	np.	hač hr.	np.	W Lubiju 2. januara 1912. wot hr.	np.	hač hr.	np.
Pšenica . . . běła	—	—	—	—	9	25	9	50
" . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	13	9	28	8	70	9	10
Rožka . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	87	7	88	7	50	7	90
Ječmjeń . . .	—	—	—	—	7	90	9	40
Wows . nowy	8	40	9	—	7	—	8	—
Hróch	10	50	18	—	15	—	16	—
Woka	12	—	12	75	11	—	12	—
Jahły	17	—	18	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	30	2	50	2	20	2	60
Butra 1 kilogr.	2	70	2	90	2	50	2	70
Pšeničźna muka 50 "	11	50	19	50	15	50	19	50
Rjana muka 50 "	10	—	13	—	12	—	14	—
Sšyno 50 "	2	50	3	05	2	50	3	—
Sšloma 100 "	3	60	3	90	3	40	4	—
Prošata 516 schtuk, schtuka	15	—	30	—	—	—	—	—
Pšeničźne wotruby	—	—	6	—	6	15	6	40
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	60	6	65	7	—
Pšeničźny gris	—	—	7	20	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	60	—	—	—	—

Na bursy w Budyšinje pšeńca (běła) wot — hr. — np. hač — hr. — np., pšeńca (žołta) wot 9 hr. 35 np. hač 9 hr. 50 np., rožka wot 8 hr. 25 np. hač 8 hr. 45 np., ječmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot 8 hr. 50 np. hač 9 hr. 25 np.

W Budyšinje płaćeše: kórz pšeńcy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 15 hr. 73 np. hač 15 hr. 98 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 12 hr. 48 np. hač 12 hr. 80 np., kórz ječmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hač — hr. — np.

Wiczne płaćišny w Kamjenicu.

2. januara 1912.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hač 8 hr. — np., pšeńca wot 9 hr. 10 np. hač 9 hr. 40 np., ječmjeń wot 8 hr. 50 np. hač 9 hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., šyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 2 hr. 50 np. hač 3 hr. — np., šloma (100 kilogr.) 3 hr. 86 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. — np. hač 2 hr. 50 np., jeja (mandl) 1 hr. 65 np.

Wjedro w Londonje 3 januara: Pomročene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje njedźelu po nowym lěcźe rano w 7 hodź. farat Räda šerbsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin duchowny Tischer šerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Tsjoch kralow śmeje rano w 7 hodź. duchowny Tischer šerbsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin farat Räda šerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. Kolekta sa mišionstwo mjes pohanami.

Tydźeńske sastojnske dźěła śmeje farat Räda.

Wórowani:

S druhich wožadow: Khorla Marcźin Wolf, krawski mischtr w Barlinje, s Hanu Bertu Döringez w Hrodźišcźu. — August Mjedak, wotrocźk w Porschizach, s Marju Marthu Wicźasez w Krakezach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Naemi Ruth, Ernsta Hermanna Scholtyj, samkarja w Dobruschi, dź. — Ota Erich, Jana Hendricha Huschmanna, kamjenjecźischcźerja na Židowje, š. — Hermann Erich, Hermanna Scholtyj, dźěłacźerja na Židowje, š. — Gertraut Margareta, njemandź. dź. w Dobruschi.

W katholskej zyrkwi: Neri, Franza Morotteho, stukateura w Budyschinje, š. — Pawoł, Jurja Jakubascha, dźěłacźerja na Židowje, š. — Gerhard, njemandź. š.

S druhich wožadow: Rudi Klimant, njemandź. š. w Zicźenku. — Kurt Willy, Jana Wylema Jenki, murjerja w Praskowje, š. — Lena Hilžbjeta, njemandź. dź. w Zicźenju. — Frieda Hildegard, Ludwiga Scholtyj, wyschscheho schwajzarja w Ssemichowje, dź. — Hana Hilžbjeta, Pawoła Scholtki, dźěłacźerja w Běcźizach, dź. — Gottwald Khorla, Gottwalda Marcźina Wustmanna, zyhelniskeho dźěłacźerja we Wjelkowach, š. — Johanna Margareta, Handrija Ernsta Bräuera, dźěłacźerja w Měrkowje, dź. — Kurt Richard, Handrija Cźemjery, wulkosahrodnika we Wujeźku. — Martha Lena, njemandź. dź. w Cźornjowje.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadźe: 25. dezembra: Khorla Hermann Strehla, žiwnoscźeŕ a gmejnski pschedstejicźeŕ w Dobruschi, 68 l. 4 m. 5 d. — 26. Hermann Erich, Hermanna Scholtyj, dźěłacźerja na Židowje, š., 1 dź. — 1. januara: Jan Bohuwěr Mazl, žiwnoscźeŕ w Ssklonej Borschcźi, 67 l. 6 m. 12 dn. — 2. Hana Pětschez, njebo Handrija Wuschika, khěžerja a kopornikeho dźěłacźerja we Židowje, sawostajena wudowa tam, 71 l. 5 m. 8 dn.

S druhich wožadow: Jan Teich, wumjenkaŕ w Zicźenju, 70 l. 6 m. 14 d. — Johana Khrystiana swud. Aehnerowa rodź. Urbanez, wumjenkarka w Huszy, 74 l — Hana swud. Bausowa w Rakezach, 55 l. 4 m. 10 dn. — Wylem Peitz, hoscźenzaŕ we Wulkej Dubrawje, 35 l. 8 m. 18 dn. — August Pawoł, Augusta Pawoła Hejdy, tyschcerskeho mischtra w Cźornjowje, š., 2 m. 29 d. — Hana Marja, Khorle Augusta Taffelta, žiwnoscźerja w Pomorzach, dź., 2 m. 26 d. — Ernst Hermann, Khorle Hermanna Zippela, žiwnoscźerja w Pschiwcźizach, š., 12 l. — Jurij Kral, wumjenkaŕ w Brěsyzach, 69 l. 2 m. 13 dn. — Hana Emilija Zachmannowa rodź. Kottwizez w Rakojdach, 47 l. 4 m. 18 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu po nowym lěcźe śmeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin farat Kschižan němske a ¾10 hodźin šerbske prědowanje.

Tsjoch kralow śmeje rano ½8 hodźin farat Kschižan šerbsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin duchowny Voigt šerbske a w 10 hodź. němske prědowanje. Kolekta sa mišionstwo mjes pohanami.

Ssrjedu 8. jan. popołdnju w 4 hodź. shromadźišna žónskeho towarstwa.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu po nowym lěcźe śmeje farat Domaschka rano we 8 hodź. šerbsku spowjedź, duchowny Bójz dopołdnja w 9 hodź. šerbske a ½11 hodźin němske prědowanje.

Tsjoch kralow śmeje farat Domaschka dopołdnja w 9 hodźinach šerbske a ½11 hodźin němske prědowanje.

Popołdnju ½4 hodźin na šwjedźenju tsjoch kralow śmeje tschescźijanske towarstwo žónskeje młodźiny swoju shromadźišnu w pacźerskej istwi.

Fotografiski atelier

Roberta Kubitza

w Budyschinje na póstskim měsćze 2

telefon 499

šo sa

lěpsche a najwožebnische dźěła najlěpje porucza.

Wjazy krócź mytowany. — Saložene 1899.

Pschimérne płaćišny.

Jesdny plan železnizow.

platczazy **wot 1. oktobra 1912 hacz do 31. merza 1913.**

Njedzelu a zwjate dny tez 4. wosowa klaza jesdzi.

Ze Chorjelza do Drazdjan.

Wosowa klaza	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	2-4.	1-3.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	2. 3.
Ze Chorjelza	2,00	—	4,17	—	—	7,46	8,58	11,21	2,11	2,20	4,24	6,58	8,53	9,07	11,52			
Kychbacha	—	—	4,40	—	—	8,10		—		2,44	4,48	7,22	—	9,31	12,21			
Lubija	2,25	—	4,59	—	6,32*	8,30	9,23	11,48	2,36	3,06	5,07	7,43	9,15	9,51	12,48			
Womorz	—	—	5,14	—	6,49*	8,46	—	12,04	—	3,22	5,22	7,59	—	10,06	1,14			
Budyschina	2,46	3,54	5,36	6,49	7,07*	9,08	9,44	12,24	2,57	3,43	5,42	8,20	9,35	10,26	1,36			
Zizenja	—	4,05	5,48	7,00	—	9,20	—	12,36	—	3,55	5,54	8,33	—	10,38	—			
Bistopiz	—	4,24	6,09	7,19	—	9,40	—	12,57	—	4,15	6,13	8,54	—	11,01	—			
Arnsdorfa	—	4,47	6,29	7,47	—	10,00	—	1,20	—	4,39	6,35	9,19	—	11,24	—			
Radeberga	—	4,54	6,36	7,56	—	10,08	—	1,28	—	4,47	6,43	9,27	—	11,32	—			
Do Drazdjan	3,37	5,16	6,54	8,20	—	10,25	10,35	1,47	3,51	5,05	7,01	9,45	10,22	11,56	—			

* Jesdzi jenoz kozdy posledni dzelanski dzen.

Ze Drazdjan do Chorjelza.

Wosowa klaza	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	2-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	2-3.
Drazdjan	1,45	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,30	12,35	3,14	5,25	5,31	8,10	9,45	10,58				
Radeberga	—	—	—	7,43	—	9,41	—	—	—	—	6,01	8,37	—	—				
Arnsdorfa	—	—	6,47	7,54	—	9,50	—	1,08	3,46	—	6,10	8,45	10,18	—				
Bistopiz	—	—	7,14	8,21	9,30	10,17	—	1,34	4,10	—	6,35	9,11	10,45	11,39				
Zizenja	—	—	7,30	8,37	—	10,33	—	1,50	4,25	—	6,50	9,27	11,01	11,53				
Budyschina	2,01	2,36	4,25	7,46	8,46	9,47	10,46	11,27		2,04	4,39	6,14	7,03	9,40	11,16	12,02		
Womorz	—	—	4,53	8,04	—	—	11,04			2,22	4,57	—	7,21	9,58	11,35	—		
Lubija	—	2,56	5,42	8,25	—	10,09	11,24	11,50		2,41	5,15	6,32	7,40	10,18	11,51			
Kychbacha	—	—	6,08	8,41	—	—	11,39			2,57	5,30	—	7,55	10,34	12,07			
Do Chorjelza	—	3,17	6,36	9,03	—	10,31	12,01	12,14		3,19	5,51	6,52	8,16	10,56	12,28			

Ze Kamjenza do Arnsdorfa.

Wosowa klaza	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	2-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	2. 3.
Kamjenza	12,30	1,45	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,30	12,35	3,14	5,25	5,31	8,10	9,45	10,58			
Radeberga	1,02	—	—	—	7,43	—	9,41	—	—	—	—	6,01	8,37	—	—			
Arnsdorfa	1,10	—	—	6,47	7,54	—	9,50	—	1,08	3,46	—	6,10	8,45	10,18	—			
Bistopiz	1,37	—	—	7,14	8,21	9,30	10,17	—	1,34	4,10	—	6,35	9,11	10,45	11,39			
Zizenja	1,52	—	—	7,30	8,37	—	10,33	—	1,50	4,25	—	6,50	9,27	11,01	11,53			
Budyschina	2,01	2,36	4,25	7,46	8,46	9,47	10,46	11,27		2,04	4,39	6,14	7,03	9,40	11,16	12,02		
Womorz	—	—	4,53	8,04	—	—	11,04			2,22	4,57	—	7,21	9,58	11,35	—		
Lubija	—	2,56	5,42	8,25	—	10,09	11,24	11,50		2,41	5,15	6,32	7,40	10,18	11,51			
Kychbacha	—	—	6,08	8,41	—	—	11,39			2,57	5,30	—	7,55	10,34	12,07			
Do Chorjelza	—	3,17	6,36	9,03	—	10,31	12,01	12,14		3,19	5,51	6,52	8,16	10,56	12,28			

Ze Kamjenza do Arnsdorfa.

Kamjenza	5,42	8,38	12,12	3,00	5,21	7,13	9,24											
Bistopiz	6,03	9,00	12,31	3,18	5,39	7,35	9,46											
Zizenja	6,11	9,09	12,39	3,26	5,47	7,45	9,55											
Budyschina	6,24	9,22	12,51	3,38	5,59	7,59	10,08											
Ze Kamjenza	10,30, a je w Arnsdorfje 11,18. —																	

Ze Kamjenza do Arnsdorfa.

Tu jenoz 2., 3. a 4. wosowa klaza jesdzi.

Kamjenza																		
Bolcznizy																		
Großrühsdorfa																		
Do Arnsdorfa																		

Ze Arnsdorfa do Kamjenza.

Arnsdorfa	7,35	11,19	1,59	4,31	6,52	8,51	12,04											
Großrühsdorfa	7,18	11,01	1,44	4,14	6,37	8,34	12,37											
Bolcznizy	7,09	10,53	1,37	4,06	6,29	8,26	12,29											
Do Kamjenza	6,54	10,38	1,23	3,52	6,15	8,11	12,14											

Ze Budyschina do Wjelezina.

Wosowa klaza	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 3.
Budyschina	4,52†		5,56*	7,20	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,28	9,41	11,25§	
Dzezmitz	5,00†		6,08*	7,28	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,40	9,49	11,33§	
Budestez	5,08†		6,17*	7,35	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,49	9,55	11,40§	
Roswodez	5,12†		—	7,40	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,00	11,45§	
Do Wjelezina	5,19†		—	7,47	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	10,07	11,52§	

† Jesdzi jenoz na kozdym prenim a poslednim dzelanskim dnju w tydzenju.
* Jesdzi jenoz na kozdym prenim dzelanskim dnju w tydzenju.
†* Jesdzi kozdu sobotu, srjedu, njedzelu a zwjate dny.
§ Jesdzi jenoz 27. oktobra, 17. novembra, 26. decembra, 26. januara, 23. februara a 24. merza.

Ze Wjelezina do Budyschina.

Wosowa klaza	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
Wjelezina	—	6,05†	8,25	—	12,03	—	3,05	5,25	7,25	—			10,24
Roswodez	—	6,12†	8,33	—	12,09	—	3,11	5,32	7,31	—			10,30
Budestez	5,06*	6,18†	8,41	11,48	12,14	12,42†*	3,19	5,37	7,38	7,48			10,35
Dzezmitz	5,15*	6,24†	8,47	12,04	12,20	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58			10,41
Do Budyschina	5,26*	6,31†	8,54	12,16	12,27	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09			10,48

* Jesdzi jenoz na kozdym prenim dzelanskim dnju w tydzenju.
† Jesdzi jenoz na kozdym prenim a poslednim dzelanskim dnju w tydzenju.
†* Jesdzi jenoz kozdu sobotu, srjedu, njedzelu a zwjate dny.

Kamjenz-Halschtrow-Bistopiz.

Kamjenza	5,45	7,43	11,30	2,03
Halschtrowa	6,17	8,09	11,58	2,30
Bistopiz	7,03	8,54	12,44	3,21

Bistopiz-Halschtrow-Kamjenz.

Bistopiz	7,25	9,45	1,40	4,20
Halschtrowa	8,10	10,33	2,28	5,30
Kamjenza	8,34	10,59	2,56	6,06

Khoczebusa-Petershajna-Wojerez.

4,50	7,50	1,00	6,10	Khoczebusa	do	9,01	12,22	5,24	11,07
5,55	8,45	1,37	6,45	Petershajna	do	8,08	11,50	4,55	10,20
6,53	9,44	2,24	7,33	do Wojerez		7,10	11,02	4,07	9,2

Ze Lubija do Radworja.

Lubija	—	8,32	11,54	3,09	5,18	7,44	—	11,1
Ketliz	—	8,43	12,05	3,20	5,29	7,55	—	11,2
Radmeriz	—	8,52	12,15	3,29	5,38	8,04	—	11,3
Hluschiny	—	8,57	12,21	3,35	5,44	8,09	—	11,4
Luwoczíz	—	9,05	12,29	3,43	5,53	8,17	—	11,4
Maleczíz	—	9,12	12,36	3,50	6,00	8,24	—	11,5
Wósborka	4,45	9,25	12,50	3,56	6,18	8,30	8,33*	12,0
Hrodzischcza	4,52	9,33	12,58	—	6,26	—	8,40*	—
Barta	5,17	9,50	1,20	—	6,42	—	8,51*	—
Huczíny	5,27	10,01	1,31	—	6,53	—	9,01*	—
Klukscha	5,38	10,12	1,43	—	7,05	—	9,11*	—
Wulk. Dubrawy	5,51	10,25	1,56	—	7,19	—	9,22*	—
Lutobcza	5,58	10,32	2,02	—	7,26	—	9,29*	—
Radworja	6,04	10,38	2,09	—	7,32	—	9,35*	—
do Radworja dwórn.	6,11	10,45	2,15	—	7,39	—	9,41*	—

* Jesdzi jenoz 20. oktobra, 3. novembra, 26. decembra, 6. januara, 2. februara, 24. merza a 6. haprleje.
† Jesdzi jenoz w oktobrje njedzelu a zwjate dny.

Ze Radworja do Lubija.

Radworja dwórn.	—	—	8,22	12,24	—	4,38	—	9,01	—	11,45
Radworja sast.	—	—	8,29	12,31	—	4,46	—	9,08	—	11,56*
Lutobcza	—	—	8,37	12,37	—	4,55	—	9,14	—	12,02*
Wulk. Dubrawy	—	—	8,46	12,43	—	5,07	—	9,21	—	12,08*
Klukscha	—	—	9,58	12,53	—	5,17	—	9,31	—	12,18*
Huczíny	—	—	9,09	1,03	—	5,29	—	9,41	—	12,28*
Barta	—	—	9,44	1,16	—	5,50	—	9,51	—	12,38*
Hrodzischcza	—	—	9,55	1,27	—	6,01	—	10,02	—	12,48*
Wósborka	7,23	10,25	1,39	4,08	6,08	6,30	10,09	10,12†	12,56*	
Maleczíz	7,30	10,32	1,45	4,15	—	6,37	—	10,19†	—	
Luwoczíz	7,39	10,39	1,52	4,22	—	6,46	—	10,26†	—	
Hluschiny	7,47	10,47	1,59	4,30	—	6,54	—	10,34†	—	
Radmeriz	7,53	10,52	2,04	4,36	—	7,01	—	10,39†	—	
Ketliz	8,06	11,03	2,15	4,48	—	7,14	—	10,50†	—	
do Lubija	8,18	11,15	2,27	5,00	—	7,26	—	11,02†	—	

† Jesdzi jenoz w oktobrje njedzelu a zwjate dny.
* Jesdzi jenoz w nozy 20./21. oktobra, 3./4. novembra, 26./27. dezembra, 9/7. januara, 2./3. februara, 24./25. merza a 6./7. haprceje.

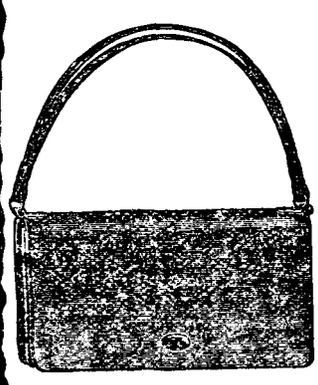
Ze Budyschina do Rakez — Wojerez.

Budyschina	5,20	7,46	9,20	11,55	2,15	4,04	7,20	8,24	11,15
Ratarjez	5,26	7,53	9,26	12,02	2,21	4,11	7,26	8,31	11,22
Zidowa	5,30	8,58	9,31	2,06	2,25	4,15	7,31	8,37	11,27
Mal. Wjelkowa	5,36	8,06	9,38	12,14	2,33	4,23	7,37	8,44	11,35
Radworja	5,45	8,22	9,48	12,24	2,43	4,38	7,48	9,01	11,50
Khaßowa	5,50		9,53		2,48		7,54		11,56
Njeßwaczidka	5,57		10,00		2,56		8,03		12,08
Scheschowa	6,04		10,07		3,03		8,10		12,16
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25		12,29†
Komorowa	6,19		10,22		3,22		8,32		12,36†
Sdzarow	6,26		10,29		3,29		8,39		12,43†
Hóska	6,33		10,36		3,36		8,46		12,50†
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53		12,57†
Nemzow	6,48		10,51		3,51		9,01		1,05†
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07		1,11†

† Jesdzi jenoz w nozy poslednjeho dzelanskeho dnja w tydzenju.

Ze Wojerez — Rakez do Budyschina.

Wojerez	†4,10		7,04		10,11		2,31		7,41
Nemzow	†4,17		7,11		10,18		2,38		7,48
Kulowa	†4,25		7,19		10,26		2,46		7,56
Hóska	†4,32		7,26		10,37		2,53		8,03
Sdzarow	†4,39		7,33		10,44		3,00		8,10
Komorowa	†4,46		7,40		10,51		3,07		8,17
Rakez	†5,05		7,48		10,58		3,17		8,26
Scheschowa	5,13		7,54		11,04		3,24		8,32
Njeßwaczidka	5,23		8,01		11,11		3,31		8,39
Khaßowa	5,33	—	8,09	—	11,19	—	3,39	—	8,46
Radworja	5,44	6,15	8,16	10,51	11,25	2,19	3,45	7,45	8,54
Mal. Wjelkowa	5,55	6,25	8,26	11,01	11,35	2,31	3,55	7,55	9,04
Zidowa	6,03	6,33	8,32	11,08	11,41	2,39	4,01	8,02	9,10
Ratarjez	6,08	6,37	8,36	11,13	11,45	2,43	4,05	8,06	9,14
do Budyschina	6,15	6,44	8,41	11,20	11,50	2,50	4,10	8,13	9,19

— Telefon 587. —

Kožane twory kupuja ßo najlěpje w ſpezialnej pſchedawarni kožanych tworow.

Stajnje wulki wubjerk, kruteje ſprawne poßłużenje a tunje płaczišny ſa

koffry, puczowanſke toſche, neßeßäry, żonjaze toſche a paßy ſchulſke toſche ſa hólzow a holzy, ſchulerſke mapy, pißanſke, aktowe a hudźbne mapy, liſtownje a zigarowe toſche, portemoneje, ßlé, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakacze

w ſpezialnej pſchedawarni

ſa **Offenbachſke kožane twory**

T. Alberta, mějeczela **Khorle Bale,** ßedlarſkeho miſchtra

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu,

lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Poruczam wſchě bruźiny

ßuſchenych a ßelenych czrjewow

korjenjenje (wyrzu) a rěſniſku potrjebu.

Pawol Scholta w Budyſchinje na ſchulſkej dróſy 3,

pſchedawarńja czrjewow a kožow. Telefon 385.

Wulki wubjerk

flanellow, lamy a połłamy,

bluſow, jakow, koſchlow a ſchórzuchow

wſcheje druźiny,

koſtumſkich ßuknjow a barchentowych ßuknjow, jakow a koſchlazych barchentow,

bělych a pißanych

po tunich płaczišnach.

W. Häcker.

Woßebita pſchedawarńja wołmjanych a bawłmjanych iworow.

Założena 1852.

Schenillowe rubiſchcza a ſchawle

nowych rjanych muſtrow

najlěpſche a najtuńſche kupujecze pola

Ernsta Jordanoweje wudowy

w Budyſchinje

na jerjowej haßy 5,

na ſmutſkownej lawſkej haßy 8

w Budyſkej ſchrotkowarni ſchtrympow.

Czech w Rakezach

porucza

la. kolbaßown hejduſchku

po waſy a też po měchach.

Dale ßu jako dobre ſnate doſchke

jerje,

mandl po 90 pj.

Lubijſka banka

w Lubiju w Sakſkej **w Neugersdorfje w Sakſkej.**

Filiale: w Budyſchinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne městno w Kumwałdze.

W tu khwilu ſadanjamy nalutowanſke pjenjeſy:

pſchi wſchědnym wuźiwanju ſ	3½ %	na leto.
pſchi měßacznym wupowjedzenju	3¾ %	
pſchi ſchtwórczlětnym =	4 %	
pſchi połlětnym =	4½ %	

Filiala Lubijſkeje banki

w Budyſchinje w Serbſkim Domje.

Koban

pschi žitnych wikach 4I
(restaurant Germania).
Sakožene 1906.
Telefon 675 a 632.

Pisarńja

sa sakoženje kapitala w hypothekach, saradženje kaßowych a privatnych pjenjes na leżomnoscze, wudźĕłanje liscźinow a wuczinjenjow w naležnoscźach dobrowólneho ßuduistwa: leżomnostne, hypothekske, testamentske a herbstwowe wĕzy atd.; wobstaranje wschitkich druhich pisomnych dźĕłow, wotpiskow, sehnawanje pjenjeżnych żadankow, pschewsacze testamentskich wukonjenjow, sarjadowanje sawostajenstwow a samoženjow.

Agentura

sa sawĕscźenje pschе woheń, snjesboženje, rukowansku winowatoscź a sa żiwjenjowe sawĕscźenje.

Rĕczu ßerbski.

Kupuju howjase koże,

cźelaze
wowcze
kosaze
sajecze
kaniklaze

koże

atd.

Pawol Scholta

w Budyschinje na schulskej drósy 3.
— Telefon 385. —

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu
mĕßaza wot ½11—12 hodźin.

Spĕwarske,

ßerbske a nĕmske,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do cźelazeje koże swjasane hižo po 6 hacź do 10 hr. ßu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu samĕscźenju pjenjes w jenoż dobrych solidnych hypothekach porucża

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodźe, w hoscźenzu k „jandźelu".
Hypotheki a wobßedźenstwo leżomnoscźow.
Sakožene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Th. A. Wällnitz naslĕdnik

mĕjerźel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,
meblowy dom sa njewjescźinske wuhotowanja.
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych
wobydlenskich wuhotowanjow
każ tež
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow
po wschĕch placźišnach.
Poruczam jako pschihódne a praktiske dary
debjaze meble
wscheje druźiny, każ tež
teppichi, blidowe pschikrywy,
paneele, kontorske a klavĕrske stólczki atd.

Wam ßo sprawnje poßłużuje

a pódla teho ßwoje
kolonialne tworу a delikateßy
derje a tunjo kupujecze
pola **Pawola Richtera**
w Budyschinje, na Hoschiz haßy 20.

Pschispomnjenje: **Czerstwopaleny khosej** jenoż w najlĕpschich mĕschenjach ßu moja spezialnoscź; duż ßo jedyn pospyt porucża.

Chenillowe rubischcża

rjanych nowych mustrow placźišny hódno pschedawa

Otto Osswald
na kamjentnej haßy 7.

Ssuschene ßłowki

porucża Khorla Kahrowe,
pschi žitnych wikach.

Kosaze koże

każ wschĕ druźiny
tkhórjaze
a kunjaze atd.
koże
pschezo po najwyschschich placźišnach **kupuju.**
Wulki skład
ßłomnikow,
žitnych mĕchow
atd.

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi
a pschi žitnych wikach 11,
s napschecźa słoteje hwĕzdy.

Prĕnja

Kamjenska parna cźisćźĕrnja pjerjow

na Halschtrowskej drósy 38 :: w Kamjenzu :: na Halschtrowskej drósy 38.

Ssebi nowu parnu desinfekziisku maschinu kupiwschi samózu w **cźisćźenju starych a nowych pjerjow** pomyßlnje najlĕpsche posticźicź. Też ßo nowe a stare pjerja na **woßebitej maschinje** zyle wuprósscha.

S poczesćźowanjom
Gustav Petasch.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawótki, kiž sahaja so wa wudawarni »Serb. Nowin« (na lawakich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjećor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 2. **Sobotu 11. januara 1913.** **Lětnik 72.**

Khěžorstwowy a pruski krajny žejm

staj žo wutoru ſ hodownych próſdninow k nowej dźěławoſći wróćiłoj. W khěžorſtwowym žejmje jako prěni pſchedmjet na dnjowym rjedźe praſchenje na khěžorſtwoweho kanzlera ſtejeſche, hocź žo wón nochze wo to poſtaracź, ſo bychu žo pruſke ſtatne żeleſnizy w doſahazej měrje ſ wosami ſaſtarake. W tu khwilu hiſchcze pſchezo 5000 woſow pobrachuje. W induſtrijowych ſtronach wjeczorneje Němſkeje žu tež dwórniſchcza zyle ſeſtarjene a njedoſahaze. Zyke fabriki ſ tyſazami dźěłaczerjow žu poſlednje měſazy dny dołho žwjeczíke, dokelž žo trěbne twory njepſchiwjeſechu. Wupad mſdow do ſtotyſazow dźe. Wuhlowe jamy njemóžachu žwoje wuhlo wotbyć, a hórnizy wjele mſdy ſhubichu. Preſident khěžorſkeho żeleſniſkeho ſarjadniſtwa pſcheczíwo porokam, kotrež ſozialdemokrat König pruſkemu żeleſniſkemu miniſtrej cźinjeſche, tuteho ſakitacź pytaſche a wſchu winu na pſchibjerazy wobkhad wotwali. Pruſke knježerſtwo je hižo 60 miliſonow hriwnow k wotſtronjenju wobkhodoweho haczenja we wjeczornej Pruſkej poſtajiło.

Na to žo wo njeporjadnoſćach pſchi wólbach do khěžorſtwoweho žejma w Schwetzu w Póſnanſkej jednaſche. Tam bě pſchi hłownej wólbje półſki kandidat Saž-Jaworſki wjetſchinu hłoſow doſtał. S njeſakoniſkim rosžudźenjom wo płaćiwoſći někotrych hłoſow, ſa Saža-Jaworſkeho wotedatych, bě k wuſſchej wólbje pſchiſchło, pſchi kotrež je kandidat khěžorſtwoweje ſtrony ſ Halem dobył. Khěžorſtwowy žejm ſ wulkej wjetſchinu wobſamkny, khěžorſtwoweho kanzlera napominacź, wólbneho komiżara na njeſakonoſcź jeho ſadźerżenja pokaſacź. Sswobodomyślny dr. Neumann-Hofer praji, ſo kóždy pſchiſtojny Němc podeńdźenja pſchi wólbje we Schwetzu ſažuđża. Wón žo nadźija, ſo Němzy nad tajkimi wězami wjeżełoſcź njeſaczuwaju, ale boloſcze.

Nowe poſylnjenje němſkeho wójſka.

Barlinſke nowiny „Poſt“ dźiwanje ſbudźazu powjeſcź pſchinjeżu, ſo žo khěžorſtwowemu żejmej hižo w bliżſchim cźaſu nowa wojeńſka pſchedkoha pſchedpokłoži, kotraž dyrbi wſchě dźěry ſatykacź, kotrež je poſlednja wojeńſka pſchedkoha wotewrjene woſtajiła. Pſchede wſchém žo żylnoſcź kompagnijow tak powjetſchi, ſo žo wſchě żadanja ſpokoja a ſo žo wubjerne wuwuczenje wojakow ſaruczi. Pódla teho budźa žo pobrachowaze tſecze bataillony żadacź, kavalleriſke diviſije žo hižo w měrje poſtaja a žo narunanſzy reſerviſtojo k wuwuczenju ſ brónju ſwokaju. Pola někotrych armeekorpſow hižo wobſtejaze, normalnu liczbu pſchekrocźaze brigady a regimenty žo k jenemu nowemu armeekorpſej ſjednocźa. Tež na żadanja artillerije ſa żylniſchim ſapſchahanjom atd. dyrbi žo dźiwacź. Trěbne pjenjeſy budźa žo ſ nowymi dawkami nawdacź dyrbjecź.

Swołanje mnohich reſerviſtow

we rheinſko-weſtfalſkich induſtrijowych ſtronach k 56dnjownemu ſwuczowanju w ſymſkim cźaſu je wſchelake hódanje ſbudźiło. K wujaſnjenju a k wotſtronjenju wopacźnych měnjenjow je wojeńſka wyſchnoſcź woſjewiła, ſo dyrbja ſwołani reſerviſtojo trjebanje maſchinſkich tſělbow nawuknyć, ſo by tež ſa tule bróń reſervne mużſtwo doſahało.

General ſ Goltz wotſtupi.

Zyle njewocźakana je powjeſcź pſchiſchła, ſo żwobodny knjes ſ Goltz, němſki generalny półny marſchal a turkowſki paſcha, w naležcu żłabeje ſtrowoſcze dla na wotpocźink póńdźe. Kaž pak je żłyſchecź, ſady tejele powjeſcze wěży tcźa, kotrež ſ dźiwanjom na żłabu ſtrowoſcź njeſwiżuja. Generalny półny marſchal ſ Goltz budźe drje lětża 70 lět ſtary, tola wyżoke lěta jeho njeczíſchcza. Wón hiſchcze dwójzy telko dźěła dokonja, kotrež żebi wojeńſka żłużba wot njeho żada. Wón kóždy tydźeń wojeńſke naſtawki woſjewja a pódla teho wón wudacze jeneje knihi pſchihotuje. A woprawdźe żu zyle druhe pſchicźiny, kotrež generalneho półneho marſchala ſ Goltza nuſuja, żłużbu wopuſchcźicź. General cźuje, ſo je jeho cźaż nimo. Po lětach najwjetſcheje żławy a najwyſchſcheje miloſcze je wón ſjebanja poczerpił, kotrež żu ſa njeho ſ poroženjom, a jeho do żwětła ſtajeja. Poſledni cźaż žo wón jenoż na żwój nadawk w turkowſkim wójſku njeſamjeſowaſche, ale žo tež ſ wukrajnej politiku ſabjeraſche. Jeho wliw pak je w politizy ſchkódny byk, kaž žo dźenża ſkoro wſchudze widźi. Wo tym żu žo na wyżokim měſtnje pſcheżwědźili a njejżu žo komdźili, żwoju njeſpokojnoſcź na ſjawne dacź.

Sso dołho njerosmyślliwſchi je khěžor wobſamknjenje podpiſał, ſ kotrymž žo ſ Goltz na wotpocźink da. Naſymu bě generalny półny marſchal wſchědnje ſ hoſcźom pola pſched dwěmaj njedźelomaj ſemrjeteho ſtatneho ſekretara ſ Kiderlena-Wächtera. Tele wopyty zyke hodźiny trajachu, a jeli ſo je ſ Kiderlen Wächter w ſeptembrje wěrił, ſo Bołharſka żenje Turkowſkej wójnu njepſchipowjedźi, je wón w oktobrje wěrił, ſo Turkowſka żwojich njepſchecźelow rosmjecźe, dokelž žo żlepje na Goltzowe měnjenja ſpuſchcźeſche. Turkowſku ſbichu a nadźije półneho marſchala a ſtatneho ſekretara žo jako jebawe wopokaſachu. Bórſy hižo nichtó na tym njedwělowaſche, ſo ſ Goltz paſcha njeje Turkowſku derje ſnał, kaž běſchtaj żebi khěžor a ſtatny ſekretar myślliloj. Tak ſańdźe krażnoſcź żwěta.

Jagow, naſlědnik Kiderlena-Wachtera.

Khěžor je němſkeho póſłanza pſchi italſkim kralowſkim dworje, Jagowa, ſa naſlědnika ſemrjeteho ſtatneho ſekretara ſ Kiderlena-Wächtera pomjenował. Saſtojńſtwo němſkeho ſtatneho ſekretara je toſame, kotrež ma w druhich ſtatach miniſter ſwonkowneje politiki. W Němſkej ſtatny ſekretaŕ nima telko wliwa na ſwonkownu politiku, dokelž khěžor ſam němſku politiku nawjeduje. Nowy ſtatny ſekretar je žo teho dla mudrje ſarjekł, ſaſtupjerjej jenych Barlinſkich nowin nješchto wo żwojim politiſkim programje woſjewicź. Wón jemu wotmolwi, ſo niczo do politiſkich programow njedźerżi, wón tež ſdźělenje wo tym ſa wużitne nima, ſchtoż budźe a ſchtoż dyrbi žo ſtacź. Wón żebi myślił, ſo njeje w Romje ſe ſaždu měrneho dźěła hubjenje jěł a tejele ſaždy budźe žo wón tež w Barlinje dźerżecź.

Wotſtorežnje jednanjow wo měr w Londonje.

Turkowſzy wotpóſłanzy na měrowej konferenzy žu we wutorniſchim poždźenju woſjewili, ſo drje je turkowſke knježerſtwo ſwólniwe kruch kraja ſ wjeczora Adrianopla wotſtupicź, ſo pak Adrianopel żame wobkhowa. Dale chże Turkowſka kupu Kretu Grichiſkej pſchewoſtajicź, wſchě druhe kupy pak wobkhowacź. Saſtupjerjo balkanſkich ſtatow žu turkowſke namjety jako zyle njedoſahaze wotpokaſali. Na to žu žo měrowe jednanja wotſtorcźiłe. Turkowſka pak po ſdaczu ſ zyka nochze dale jednacź. Wona je pjecźa żwojim ſaſtupjerjam poruczíka, London wopuſchcźicź, jeli ſo žo hacź do kónza tuteho tydźenja turkowſke namjety njepſchiwoſmu.

Turkowſka žo pſcheczíwo żadanjam balkanſkeho ſwjaſka pſcheczíwja, žo nadźijo, ſo bórſy k wójnje mjes Bołharſkej a Rumunſkej dóńdźe a ſo žo ſ teho powſchitkowna europiſka wójna roswije. Napjatoſcź mjes Bołharſkej a Rumunſkej je žo poſlednje dny ſhórſchika. Saſtupjer Bołharſkeje na měrowej konferenzy, Danew, je žo ſarjekł, ſ rumunſkim ſaſtupjerjom, miniſtrom Ioanescu, dale wo wotſtupjenju krucha bołharſkeho kraja jednacź; wón chże tule njelubu naležnoſcź jenemu druhemu bołharſkemu politikej pſchewoſtajicź.

Mjes tym ſo żnadź mjes Bołharſkej a Rumunſkej k wótremu pſchińdźe, žo Sſerbija prózuje, żadanjam Awſtriſkeje napſchecźo

pschińcź. Wona ßo ſ tym ſpokoji, ſo ßo jej jedyn pschiſtaw pschi adriatiſkim morju pschewoſtaji, a je ſwólniwa, ßwoje wójſko ſ brjoha adriatiſkeho morja wróćićź, jeli ſo ſ wobſamknjenjom měra Staru Sserbiju ſ měſtami Prſrendom, Djakowu a Pjeczom w poknozy a Ochridu a Dibru w pokodnju dostanje.

Rumunſko-bołharſka napjatoſcź.

Rumunſka ßebi wot Bołharſkeje wotſtupjenje krucha kraja pschi Czornym morju żada. W Londonje rumunſki miniſter Jonaſcu ſ pschedßydu bołharſkeho ßejma dr. Danewom wo rumunſkich żadanjach jedna. Dotal pak Bołharſka pjecza hiſchcźe njeje niczo pschiſwolika. Rumunſki miniſter je dr. Danewej rjekł, ſo je Bołharſka jenoż pſches neutralne dżerżenje Rumnnſkeje nad Turkami dobycź mohła. Dr. Danew je jemu pjecza ſcźěhowaze wotmolwił: „Rumunſka drje njeje ſa cźaß wójny ſapſchimnyła. Tola to je ßo jenoż teho dla ſtało, dokelż je Rumunſka wocźakowała, ſo Turkojo Bołharſku ſbija. W tejle nadźiji na naſche porażenje ſcźe Wy ßwoje ſympathije ſa Turkow potajili. Pſchi tym pak ſcźe dowolili, ſo je Turkowſka wójnſku potrjebu wſcheje drużiny pſches Rumunſku woſyła. Hdy budźichu naß Turkojo ſbili, budźiſchcźe ßo na Turkowſku ſe żadanjom ſa ſarunanjom wobroćźili. Wy pak nimacźe ſ zyła żaneho prawa na ſarunanje. Schtoż chzemy Wam k nuſy pschiſmolicź, je ſprawjenje mjeſow.“ Tole poſkiczenje pak je rumunſki miniſter wotpokaſał. Bołharſke knjeżerſtwo je ßo rumunſkim żadanjam ſapowjedźiło, dokelż ßo boji, ſo by ßebi lud roshněwało, hdy by je dopjelniło. Rumunſke knjeżerſtwo je ßo pjecza rosßudźiło, kruch bołharſkeho kraja ſ pokodnja Dobrudże wobßadźicź, jeli ſo ßo Bołharſka dale ſapowjeduje.

General Argentojano, kotryż bě hiſchcźe pſched nětkotrymi njedźelemi ſ rumunſkim wójnſkim miniſtrom, je jenemu nowinſkemu dopißowarjej prajił: „Njewěrju, ſo budźemy nuſowani, pſchecźiwo Bołharſkej k brónjam pschimacź; ale ßmy pschihotowani. Naſcha mobiliſazija ſpěſchnje postupuje, mózemy hnydom 300,000 muži k mjeſam póßłacź a hacź do pjateho dnja mobiliſazije dalſchej 200,000 muži. Mózemy pſchichodej ſ dowěrjenjom napſchecźo hladacź, tola ßo hiſchcźe pſchezo nadźijemy, ſo ßo naſcha wěź pſchecźelnje wuruna.“

Po powjeſcźach ſ Konſtantinopla Rumunſka dla wójny pſchecźiwo Bołharſkej ſ Turkowſkej jedna. Něhduſchi wójnſki miniſter Filipesco je pjecza teho dla do Konſtantinopla pschijeł. Filipesco je pjecza dołhe rosrěczenje ſ turkowſkim miniſtrom ſwonkownych należnoſczow Noradunghianom měł.

Wójnſke pſchihoty w Rumunſkej.

Jendźelſke nowiny „Times“ ßu ſ Peterburga powjeſcź doſtałe, ſo je woßebita komißija rumunſkich offizěrow w ſnutſkownej Ruſkej wjele koni nakupiła. Rumnnſke wójſko nětko ſ 277 bataillonow wobſteji, ſ kotrychż je 80 nowoſtworjenych a 40 k reſerwje ßłuſcha. Rumunſke wójnſke miniſterſtwo je w Braunſchweigu w Buſtingſkich dźěłarnjach 100 automobilnych cźeżkich cźahow ſtaſało a należnje proßyło, ſo bychu ßo rucże wotpóßłałe.

Ruſkej je wójnſke brónjenje w Rumunſkej ſnate. Teho dla Ruſka pſchi rumunſkich mjeſach w Beßarabiſkej rucże wójſko mobiliſuje. W Kiſchenewje, Benderje a Tiraſpolu je wjele wójſka ſhromadżeneho. Tſi ruſke lětadła ßu k wobhonjenju rumunſkeho namjeſneho kraja hotowe. Wutoru rano we 8 hodźinach nad rumunſkej wßu Stoeneſti ruſke lětadło leczeſche.

Ruſke cźornomózſke wójnſke łódźſtwo ßo mobiliſuje a je hotowe k wotjěſdej k Dunajſkemu wuliwej. Wójnſki ſtrach mjes Rumunſkej a Bołharſkej ſda ßo khutny bycź.

Ruſka by rad wotbrónika.

Ruſka ßo prózuje, ſo by europiſkej wójnje ſadźěwała. Zar ma po ſdaczu ſa wěſte, ſo ßo měr ſakhowa. Teho dla wón nochze dlěje ßylne wójſka pſchi němſkich a awſtriſkich mjeſach wudźerżecź. Wón pak reſerviſtow, kotſiż ßu ßo loni naſymu we wójſku wobkhowali, njemóże puſchcźicź, prjedy hacź ßo to też w Němſkej a Awſtriſkej njeje ſtało. Awſtriſkej je wón namjetował, ſo byſchtej Ruſka a Awſtriſka ſ dobom reſerviſtow ſ wójſka puſchcźilej. Awſtriſka pak wobſtejnoſcźe na Balkanje hiſchcźe w tak rózowych barbach njewidźi, każ zar. Wona je zarej wotmolwiła, ſo ma ſa nuſne, ſo by wójſko we wójnſkej hotowoſcźi woſtało. Duż dyrbja ßo wulke pjenjeżne wudawki ſa mobiliſaziju dale njeſcź.

Skaſanki ſa balkanſke ſtaty.

Sserbija a Bołharſka ſtej w Aſchu w Czechach wołmjanu tkanu draſtu ſkaſałej. Każ ßo Prażſkemu „Dżenikej“ ſ Aſcha piſche, je awſtriſke knjeżerſtwo ſakaſało, ſa Sserbiju draſtu dźěłacź, tola je dowoliło, 40,000 trikotowych pjeſlow ſa bołharſke wójſko ſhotowicź

S cźarnohórſkeho hłowneho kwartěra.

Němſki lěkaŕ Jenſen, pomoznik pſchi ſchwajzarſkej expediziji Czerwjeneho kſchiża, je ſ cźornohórſkeho hłowneho kwartěra w Grudże pola Skutaria jenym Barlinſkim nowinam ſcźěhowazy dopiß póßłał:

„Wczera, 19. dezembra, mějachmy njedźiwaizy wobſamknjenja pſchiměra 7 ſranjenych, mjes nimi jenu żonu; pſchetoż Turkojo w Skutariſkich wobtwjerdżenjach njepſchestawajzy w nozy a wo dnjo tſěleja. Cźornohórzy ßu kedźbliwi, tola ſ rědka na tſěleńzu wotmolwja. Mjes jatymi, kotſiż ßu ßo Cźornohórzom poddali, ßu mnoſy ſchcheſcźijenjo. Tucźi, runje każ najwjazy Turkow, ßu wjeßeli, ſo ßu jich ſajeli. S nich je ßo mi jedyn 17lětny grichiſki gymnaſiaſt ſ Mytelene jako poßłużobnik pſchipokaſał. Wón je woprawdże pěkny cźłowjek. Każ wón praji, njeje wón ſ tſělby, kotruż mějeſche w ruży, hdyż jeho ſajachu, ani ras tſělił, dokelż wo tſělenju niczo njerozymi.

Dokelż ßu ßo we wokolnoſcźi Skutaria wſchě wobydlenja wotpaliłe, ßmy ßwoje wobaleńnje w ſtanach pſchiprawili. Wot 6 njedźel ſpimy, bydlimy, warimy a operěrujemy w ſtanach. Ssym jenicźki Němz na wojownischczu pſched Skutariom a ßłyſchu jenoż ßerbſki, franzowſki a italſki rěcźecź. Jenoż dwaj cźornohórſkaj ſtudentaj, kotrajż ſtaj hacź do wudyrjenja wójny w Barlinje ſtudowałoj a kotrajż tu ſtabej prynza Mirka pſchißłuſchataj, trochu němſki rěcźitaj. Huſto ßebi pſchi lěhwowym wohnju wo Barlinje powjedamy a nadźijamy ßo, ſo budźemy bórſy w Barlinje lěpje żiwi móz bycź; pſchetoż tu je jědź żadna.

Skutari by po měnjenju tudomnych offizěrow dawno padnył, wěſo ſ woprowanjom wjele cźłowjekow, hdy by ßebi kral njemyßlił, ſo jón bjes nadběha doſtanjemy. Dwě hubizy (ruſkej kanonje) ſtej ſ derje kryteho ſtejiſchcźa jedyn dźeń Skutari wobtſělałej a kóżdy wutſěl derje ßedźeſche, każ mózachmy ſ dalokowidom wobkedźbowacź. Tejle hubizy budźiſchtej ſe wſchědnje jenoż 20 wutſělemi Skutari dawno potſělałej, tola wot dweju njedźel wonej po kralowej pſchikaſni mjelczitej. W Italſkej wuwuczeny artilleriſki komandant Milo Jozkanowicź ſe ſubami kſchipi, hdyż jemu turkowſke granaty ſkoro wſchědnje ludźi morja a ranja.“

Sajecze turkowſkeje garniſony na kupje Chios.

Grichojo ßu na kupje Chios 1800 muži ßylnu turkowſku garniſonu ſajeli. Pódła optiſkich telegrafow a pólnych telefonow je Grichcam munizija a zyroba do rukow padła. Turkojo ßu ßo bjes wuměnjenjow poddali.

Turkowſke wójnſke łódże ßu kupu Tenedos, kotruż ßu Grichojo wobßadźili, wobtſělałe. Grichiſke wójnſke łódźſtwo ßo do wojowanja ſ turkowſkim łódźſtwom da. Turkowſke łódże ßu ßo khětro wobſchkodźiłe a ßu ßo do Dardanellow wróćiłe.

Armenojo wulkomozy wo pomoz proſcha.

Shromadźiſna Armenow w Egiptowſkej je wobſamkła, miniſtram ſwonkownych należnoſczow ſcheſczich wulkomozow telegrafiſku próſtwu póßłacź, ſo by Europa rukowanje ſa pſchewjedżenje a kontrolu reformow w Armenſkej pſchewſała, dokelż ßu pſchipowjedżenja turkowſkeho knjeżerſtwa próſdne ßlubjenja.

Pſchedſtejaze wotſtupjenje ruſkeho wójnſkeho miniſtra.

Ruſki wójnſki miniſter Ssuchomlinow, kotrehoż je zar krótko pſched jeho wotjěſdom do Lipſka k poßwjeczenju ſakładneho kamjenja ruſkeje wopomnjeńſkeje kapały ſa ßwojeho generalneho adjutanta pomjenował, je zara proßył, ſo by jeho ſe ßłużby puſchcził. Miniſtrowa żena dyrbi ßwojeje khipreje ſtrowoſcźe dla w mikym klimje w Italſkej pſchebywacź a tak měßazy dołho wot mandźelſkeho dźěłena bycź. Wójnſki miniſter, kotryż chze ßo zyle k hladanju ßwojeje mandźelſkeje podacź, ßo najſkerje do ßwojeho ſaſtojnſtwa wjazy njewróći.

Ruſki wukas pſchecźiwo lětarjam.

Jene wobſamknjenje miniſterſtwoweje rady, kotreż je ßo nětkole wojſjewiło, zuſym lětarjam ſakaſuje, wot 14. januara hacź do 14. julija 1913 wjecźorne mjeſy pſchelecźecź. Jeli ſo woni na ſignal

k ſemi njepſchijědu, budże ßo do nich ſ kulkami tſělecź. Ruſka chze ßo ſ tejle ſakaſnju pſched wobhonjeujom lětarjow ſchkitacź.

Spjeczenza wojakow w Chinje.

W Chinje je pod republikanſkim knjeżerſtwom runje tajki njeporjad, każ prjedy pod khěżorſtwom. Też nětkole wyßozy ſaſtojnizy pjenjeſy, kotrež ßu ſa wójſko poſtajene, pſchekſchiwjeja. W Czifu ßu ßo wojazy, dokelž ßo jim mſda njewuplaczi, ſpjeczili a na dróhach tſěleli. 32 woßobow je ßo morilo, a general Jin je ßo cżeżko ſranił. Spjeczowarjo ßu nětkotre chineſke łódże wurubili a khěże ſapalili.

W Mandżurſkej ßo ßylne hibanje ſa ſaßopoſtajenje khěżorſtwa pokaſuje. Knjeżerſtwo je teho dla w měſtach nětkotrych provinzow nahły ßud wuwołacź dało.

Sjednoczene ſtaty połnózneje Ameriki pſchecziwo cżitacź njeroſymjazym pſchicżahowarjam.

Ludowe ſaſtupjerſtwo ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki ßo ſe ſakonjowym naczińſkom ſobjera, ſ kotrymž ßo poſtaji, ſo maja ßo pſchicżaharjo na to pruhowacź, hocż cżitacź roſymja. S wěſtoſczu ßo ſakoń pſchiwoſmje, ſ kotrymž ßo ludżom, kotſiž njemóża cżitacź, pſchicżehnjenje do ſjednoczenych ſtatow ſakaże.

Schkórz.

Napoßledku ſtary muż ßwojej ſemrjetej żonje woczi ſandżeli a ſ hłuboka ſdychujo ſe ſtólza ſtany, na kotrymž bě bjes maka zyku nóż pódla mrějazeje pſcheßedżak. Potom do wokna ſtupi a wotſtorczi jednore ſawěſchki do boka, tak ßo do pokhmurjeneje ſtwy ſ najmjeńſcha kuſk wjeßekeho ranja dobywaſche. Hdyż ßo potom ſaßo wobroczi, wotpoczny dlěſchi cżaß, ſhladujo na njebocźiczku a ſahlada ßo na měrny wuras jeje woblicża. Ssněhběłe włoßy nad cżołom mějeſche runje tak rosdżělene, każ bě to měła ſa żiwjenje. Tutón ſaczińſchcź běſche cżim doſpokniſchi, dokelž mějeſche na hłowje kraßny cżorny cżěpz, w kotrymž bě tak rady khodźiła. We dłónjomaj mějeſche maly drjewjany ſchižik.

Njewuſtawajzy ßo ſtarz wo drohu ſemrjetu ſtaraſche, ſchtož bě tutemu ſtaremu mużej njemaka próza; wón běſche wſchitkón pſchenapinany a mucżny.

Sa zyku poßlednju nóż ani wóczka ſandżelił njebě, napinane cżěło njewotpoczny. Łożo bě drje póßłane, ale njedótknjene.

Hdyż bě ßo na ſemrjetu nahladał, ſaſtupi do ruma pódla, kotryż bě na korczmarſku ſtwu ſapodobny. To bě khětro wulka rumnoſcź ſ tſjomi woknami, kiż mějachu żeleſne lěßyzy. Wulke ſelene blido, kotrež bě tak dołhe, każ zyła ſcżěna, ſtejeſche na jenym kónzu ſtwy, dale běchu tu wſchelake kamorczki, w kotrychż běchu ſchkleńzy, bleſche a talerje; ſ krótka, to bě wſcho, każ w korczmje. Wokoło blida běchu ławki a ſtólzy roſeſtajane, wſchitke jara jednore, ale cżiſte a powolne.

Jeniczka pycha ſtwy běſche ptacża klětka, kiż bě ſtaroſcźiwje natwarjena a kiż mjes dwěmaj woknomaj wißaſche. Wona twjerdźiſnu pſchedſtajowaſche, mějeſche ſchtyri wěżiczki, ſ kotrychż pißane khorhojczki ſmahowachu, pſched durczkami bě nad pſchěrowczkom moſczik ſpuſchczeny, kotryż bě ſ wodu napjelnjeny a ſ tym naſtał, ſo bě ßo do tołſteho dna hrjebiczka wudypała.

We klětzy jedyn ſchkórz cżiły a wjeßeły ſ prěkuſchka na prěkuſchk połětowaſche. Dyß a dyß by zyle horka ſtał pod kulowatej tſěſchku klětki a pſches ſaléßyzowane ſcżěny by wón hladał, jako by na pſchikhad ßwojeho knjeſa cżakał.

„Maczerka hižo wjazy njeje, »pſchecźelko«, wona da tebje poßledni krócź poſtrowicź. Wona je na prawdu Bożu woteſchła a naju wobeju wopuſchcźiła. Ale wſchak ßmój też ßamaj lutkej bykoj, prjedy hacź ßym ßebi pſched ſchtyrjomi lětami Marju brał. A nimo teho njebudże to dołho tracź, a też ja ßam ſa njej do wěcźnoſcże woteńdu. To cźi ßlubju, ſo cże puſchczu na ßwobodu, do ßwěta, do ſtwórby. Ale tak dołho budźemoj ßo ſaßo hromadże troſchtowacź, něměrno, pſcheczelko?“

Takle rěcżeſche ſtary muż ßwojemu ptacżkej, jako by ßo ſ cżłowjekom rosmołwjał. Wěſo bě ſchkórz też ßwojemu knjeſej zyle pſchiwuknył a by ßo rady jemu na ramjo ßydnył, hdyżkuli by do ſtwy ſaſtupił a klětku wotewrił.

Tón ras ptacżk ſrudny hłóß wot ßo da a muż ſrudny a ſamyßleny wótſje ſdychny. Potom dwě wokuje wotewri, ſo by cżerſtwy powětr ſaſtupił, a potom do khachli ſatepi. Do role ſtaji hornz cżiſteje wody a ſ druhimi durjemi ſe ſchkórzom na ramjenju ſe ſtwy wuńdże.

Khěżka, w kotrejż běſchtej wopißanej dwě ſtwě, běſche ſwonkownje na niſke drjewjane twarjenje podobna, kiż na kamjeńtnym podkożku ſteji.

Sbytne rumy khěżki běchu khowanka zyrobiſnow, kotrejż wokna běchu ſ drjewjanymi wokeńzami pſchikryte.

Pſched khěżku ßo wulka wojerſka tſěleŕnja ſ wyßokimi tſělnymi murjemi wupinaſche. S druheje ſtrony pak bě wobſchěrne paſtwiſchczo a ſady poſběhowachu ßo w njejoßnych wobryßach měſchczańſke khěże a wěże.

Po boku khěżki běſche maka ſchikowana ſahrodka, w kotrejż běchu kwětki a ſelene kuchińſke roſtliny naßadżane, dale bě tu kehelniſchczo a khłódniza, kiż bě doſpokńje ſ huſtym winowym liſczom pſchikryta.

Ssem ßo ſtary muż naſtaji. Chżyſche ßo na ławzy woßrjedź ſeleneho wina trochu wokſchewicź a ſaßo trochu poßylnicź po napinanjach poßlednich dnjow a nozow, hdyż bě dyrbjał we ſtuchłym powětru pſchebywacź. Hłowu mějeſche cżeżku, moſhy lěnje dźěłachu, njewurjeknita mucżnoſcź, bjes maka doſpokna liwkoſcź bě tuteho makeho pokhileneho muża pſchewſaka, kiż mějeſche wuras wótreho roſoma we wobliczu.

Wojerſka patrulija, kiż bě na tſěleŕni jako ſtraż, nimo pſchińdże a pytny muża we khłódnizy ßrjedź winoweho liſcża, potom ſaßo wſchitko wocźichny.

Schkórz jemu ſ ramjenja ſeſkoczi a ſ pyſkom napadane winowe ſorna ſeſběra. Hdyż widźeſche, ſo muż na njeho njekedźbuje, ſkoczi jemu na pokhilenu hłowu a ſ waha ſazyrka, doniż jeho ſe ßonjenja njewutorże.

Na dobo ßo ſchkórz do ſpěwanja da a fifoleſche podobnje każ ßokobik ſ hłubokimi wyſkazymi hłoßami.

Tajkale ſroſymliwa rěcź wboheho ptacżka ſtarza wożiwi, każ bě jaßnje widźecź. Wón hłowu poſběże a na wjeßekeho ptacżka pohlada. Hdyż tón widźeſche, ſo je ßo jeho knjes ſhrabał, ſaßo na blido ſeſkoczi. Spokojnje ßo ſtarz poßmja a wjazy żiwjenja boloſtny wuras jeho wobliczo doſta.

„Haj, prawje maſch, pſchecźelko, ſadwělowacź njeßměmy!“ ſ cżicha rjekny a k włóżnej ſemi ßahnywſchi, dwě hudźenzy wury, a da je ptacżkej; tón, hłódny, jej ſjě.

„Nó, nětkole dyrbimoj ſaßo domoj“, ſpomni kantinar, „woda ßo hižo też wari a macź nocha dołho ßama woſtacź.“

»Pſchecźelk« to ſroſymi; ßydże ßo ſtarzej na ramjo a wobaj pſchi rańſchim ßlónzu wróczo do korczmy (kantiny) dźeſchtaj. Nad khěżnymi durjemi bě cżorna blachowa tafla ſ napißmom: Kantina wojerſkeje tſěleŕnje.

Kantinar ſ cżicha k durjam ſparneje komory pſchiſtupi, jako by ßo bojał, ſo mohł ßwoju żonu ſe ſpanja wubudźicź. Durje běchu powotewrjene a tak pohlada nuts. Hiſchcże bě wſchitko tak, każ hdyż bě woteſchoł: njebocźiczka ſměrom na łożu wotpoczowaſche, něſchto muchow ſynczeſche, hewak ßo niczo njehibny.

Starz ſ khamorczka ßwěcźku wucźeże a, dokelž ßwěcźnika njemějeſche, tykny ju na karan. Tak bě wſchitko wobſtarane. Pohladawſchi hiſchcże boloſtnje na ſemrjetu, woteńdże mjelczo do kuchinje a ßebi khoſeja nawari. Hdyż potom ſe ſchalki khoſej pijeſche, ſchkórz wjeßele tam a ßem połětowaſche a pſchi tym kedźbowaſche, ſchto jeho knjes cżini.

„Schto, mój pſchecźelko, cżakaſch też ty na ßnědanje?“ ſtarz praji, ſ porſtom ſchkórzej hrożo. „Docżakaj khwilku, bórſy ßo też na tebje rjad dóńdże.“

Tola jemu hnydom kuſk cżorneho khlěba da, kiż bě w khoſeju wotunkał, a po ßnědanju jemu hiſchcże druhi kuſk da.

Potom ßo powolnje do ſtólza ßydże a, hdyż bě ßo jemu ptacżk ſaßo na ramjo ßydnył, pocża, wobroczíwſchi ßo na durje, ßam ßebi rěcżecź:

„Haj, pſchecźelko, ſaßo ßmój ßamaj lutkaj wonka w tejle puſczinje. Daloko a ſchěroko njeje cżłowjeka, khiba wojerſka ſtraża, kotraż budże popołdnju ſaßo wotměnjena. Ale nětkole hižo dyrbimoj ßebi na to myßlicź, ſo bychmoj naſchu wbohu macź pokhowałoj. A ſchtó kaſchcź wobſtara, porěczi ſ knjeſom fararjom a ſ cżěłowej żonu, kiż ma cżěło ſhotowacź? Ja wotßał woteńcź njemóżu, to widźiſch, pſchecźelko, a patruilija hakle popołdnju pſchińdże. Nikoho druheho tu nimamoj, ßmój tu ßamaj wopuſchcźenaj w tych polach! Klamał, kiż namaj wěży pſchedawa, hakle jutſje ſaßo pſchińdże, dźenża je njedźela, to ßo njetſěła. Dyrbimoj cżakacź, hacź pſchipadnje něchtó nimo pſchińdże.“

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. („Sserbska Akademia.“) Schtwórtk 2. januara seńdźechu ßo, kaž bě ßo 29. septembra loni na hodownej skhadźowanzy wobsamkło, ßerbszy akademikojo w Sserbskim Domje. Pschitomnych bě jich tam pjećź. a to: kk. stud. iur. Ssymank s Bacźonja, stud. theol. Jakubasch s Bělčźez, Zyž se Stróžischcźa, Schołta s Radworja a Brusk s Hórkow. Knjes Jakubasch pschewosmy wjedniſtwo na shromadźisnje a wschitkich pschitomnych postrowiwschi pokasa hischcźe junu na to, so ßmy ßo tu shromadźili k sakoženju ßerbskeho akademiskeho towarſtwa. Na to kročźachmy k wuradźowanjam.

Sserbske akademiske towarſtwo ma bycź swjask ßerbskich młodźenzow, studowazych na universitach abo podobnych schulach, woßebje sa cźaß prósdninow. Saměr towarſtwa je: sbudźowacź sozialne žiwjenje mjes Sserbami a podpjerać ßerbske towarſtwa s pschednoschkami, a to kóždy akademik w prósdninach po móžnoscźi s jenym pschednoschkom. We wulkich prósdninach ßo towarſtwo měßacźnje skhadźuje w Budyschinje w Sserbskim Domje w pódlanskej stwi. Ssobustaw towarſtwa móže bycź kóždy dobry ßerbski akademik, potom pak też tón, kiž je schule wopytował, kotreź ßo universicźe runaja. Snamjeschko towarſtwa (ßerbske barby) dostanje kóždy akademik sa sastupny pjenjes. Kelko tutón wucźinja, wobliczi ßo po tym, schto budźe snamjeschko płacźicź. Sa pschedßydu hacź do jutrow ßo wuswoli k. Zyž we Wrótßławju a sa dopißowarja k. Ssymank w Lipsku. Kóždy pschitomny ßo swjasa, so chze we ßwojim towarſtwje abo wokrjeßu sa towarſtwo akademikow agitowacź. Wustawki ßo kóždemu, kiž sastupi, pschepodadźa abo póscźelu, a jenotliwz ma ßo pola dowěrnikow samolwicź. Tucźi ßu: w Lipsku k. stud. iur. Ssymank, we Wrótßławju k. stud. theol. Zyž a w Prasy k. stud. theol. Schołta. Potom ma ßo towarſtwo wo to prózdwacź, so bychu też bywschi akademikojo do ujeho sastupili. Wustudowani akademikojo, kotsiž běchu ßobustawy towarſtwa, ßobustawy wostanu. Sa organ towarſtwa wuswoli ßo »Łužica«. Pschichodna shromadźisna budźe na dnju jutrowneje skhadźowanki. Towarſtwo mjenuje ßo, kaž hižo spomnjene, „Sserbska Akademia“ a je zyle njewotwißne towarſtwo, też nima niczo se skhadźowanku cźinicź.

Sakoženſki ßwjedźeń wotměje ßo we wulkich prósdninach. Po tutych wuradźowanjach wunjeßechmy młodemu towarſtwu ßławu a skónczichmy derje poradźene poßedźenje se spěwom „Hischcźe Sserbſtwo njeshubjene“.

Wy studowazy pak, kiž tam njeběschcźe pschitomni, wobdźělcźe ßo na tutym narodnym skutku a sastupcźe wschitzy do „Sserbskeje Akademije“. Hdyž móża Němzy ßebi wutworicź tajke swjaski, cźeho dla też niz my Sserbja? Teho dla njech je kóždy dobry ßerbski akademik też ßobustaw tuteho towarſtwa! J. Brusk.

S Budyschina. Sa měschcźansku nalutowarnju ma ßo woßebity dom na měſtnje pschi žitnych wikach natwaricź, na kotrymž nětkole khěža steji, w kotrejž je měschcźanske twarske sarjadnistwo saměscźene.

S Budyschina. W poßedźenju wokrjeßneho wubjerka, kotreź je ßo 3. januara wotměło, je ßo nèkotrym gmejnam po jich próſtwje sestajenje hospodarſtwowych planow spuschcźiło. Do wotdźělenja leżomnoscźow wot statoka na 4. kopjenje Brěmjenjanskich leżomnostnych knihow, wot statoka 5. kopjena Drobjanskich leżomnostnych knihow ßo swoli. Korcźmarſke prawisna ßo Janej Žibakej s Draždźan sa herbsku grychtu we Wjeleczinje, wósnikej Pawołej Weljej s Budyschina sa leżomnoscź cźišło 5 w Scźijezach a expedientej Roitzschej w Debßezach sa kantinu w Dźěžnicźanskim papjerniku pschiswolichu. Dla njedoßahanja potrjeby ßo prósſtwam wo korcźmarſke prawisna klamarja Jana Straucha na Židowje, Fridy Schüleroweje na Židowje, fabrikſkeho dohladowarja Glasera w Korsymju a Khorle Ernsta Bukana w Brěsynje sapowjedźichu. S fonda wubjerkow sa powschitkownje wužitne dźěło ßo mjes druhim 20 hriwnow Hodźijſkemu wubjerkej sa kupjenje hrajenskeho grata, 100 hriwnow Hornjowujesdźanskemu wubjerkej sa kupjenje ßwětłowobrasoweho apparata a 500 hriwnow sa kupjenje ßwětłowobrasow, kotreź budźa ßo wubjerkam wupožcźowacź, pschiswoli. Židowska khowarnja dźěcźi a dźěłanska schula 100 hriwnow podpjery dostanje. K wugmejnowanju jahonow cźišło 100 a 116 s Makowjelkowskeho knjeżeho dwora do Makowjelkowskeje kolonije ßo dowolnoscź da.

— (Pschipowjedźenje k rekrutěrowanskemu sapißej.) Wojerſkej ßłużbje powinowacźi młodźi ludźo, kotsiž ßu ßo w lěcźe 1893 narodźili, maja ßo wot 15. januara hacź do 1. februara 1913 k rekrutěrowanskemu sapißej samolwicź. Samolwicź dyrbja ßo też cźi wojerſtwu powinowacźi starschich lětnikow, kotsiž ßo hischcźe njejßu do wojerſkeje ßłużby wſali a rekrutojo, kotsiž hacź do 1. februara 1913 njejßu pschikas k stajenju dostali. Wschitzy wojerſtwu powinowacźi, kotsiž po samolwjenju k sapißu w běhu lět, w kotrychž ßu wojerſkej ßłużbje powinowacźi, ßwoje bydło abo pschebytk pschepołoża, dyrbja to w běhu tsjoch dnjow wyschnoscźi, hdźež ßu ßo k sapißej samolwili, wosjewicź. Schtóž ßo tehole wosjewjenja wostaji, ßo po pjenjesach hacź do 30 hriwnow khosta.

— Tudomne dwórnischcźo ßo khětro rosscheri. Žitawska wikowanska tomora je hižo wospjet na njedoßahanje pschiprawjenjow na tworowym dwórnischcźu pokasała, a nětko ßu ßo też njedostatki pschi ludźazym wobkhadźe wukopałe. Statna żelesniſka wyschnoscź je na pschibywozy wobkhad dźiwajo wobsamkła, wjazy dyžli milijon hriwnow sa dwórnischcźowy pschetwar postajicź.

— Na khěžorskej drósy ßo w nalěcźu pjecźa tworowy dom wotewri, kotryž pjecźa jena Shorjelska firma pschewosmje.

— (Poß jako paduch kur.) Jenemu wobydlerjej połodnischeho Budyschina, kotryž je wulki lubowar kur, běchu ßo sa ßobu někotre drohotne kury kradnyłe. So by paducha lepik, wón psched kurjenzom paßle powlecźe. Ssrjedu w nozy bě ßo paduch, jedyn khětro wulki poß, w nich popadnył. Wón je do kurjenza saléſł a kóždy krócź jenu kokosch wotnjeßł. Tak je wón dźeßacź kur a jeneho khapona morił a je potom na bliskim polu sahrjebał. Poß, kotryž s jenej nohu w paßlach tcźesche, ßo na kóždeho se subami schcźérjesche, schtóž chzyſche jeho pschimnycź. Skónczńje pak jeho tola wupschimnychu. Pžykowy wobßedźeŕ budźe schkodu sarunacź dyrbjecź, kotruž je poß naczinił.

S Hodźija. Sa 25lětnu njepschetorhnjenu ßłużbu w tudomnej dobrowólnej wohnjowej woborje je ßo tudomnemu murjerſkemu polérej Janej Ernſtej Tyscherjej noschomne cźeßne snamjo spožcźiło, kotreź je ßo jemu w poßedźenju wohnjoweje wobory psches knjeżerſtwoweho hamtmana se Seydewitza pschepodało.

S Hodźija. Póndźelu, 20. wulkeho rózka, ßo w Hodźiju warjeński kursuß sapocźnje. Wón je do domu k. maschiniſty Jakuba położeny. Dokelž je ßo na njón 25 holzow samolwiło, budźe ßo dopołdnja a wjecźor wucźicź. So je tajki kursus něschto dobre a wužitne, je snate. Duž ßo wjeßelimy, so śměje też Hodźij tutu dobrotu. Wucźeŕku nam hłowne towarſtwo snutskowneho mißionſtwa póscźele.

S Wbohowa. Pjatk 2. januara je ßo Probstez khěža wotpalika. K wohnju Luhowska dobrowólna wohnjowa wobora prěnja, Njeßwacźidliſka druha a Wětrowska tsecźa pschikhwata. Pschi haschenju ßo s njekedźbliwoscźu sta, so ßo rokowaj wjednikaj Luhowskeje a Njeßwacźidliſkeje ßykawy jedyn druheho khětro pokrjepischtaj.

S Bukez. Sańdźeny pjatk bě sa naschu schulu a zyku wosadu ważny dźeń. Na nim nasch nowy jenohłóßnje wuſwoleny knjes zyrkwinſti wucźeŕ Lodny k nam pschicźahny. Hacźrunje bě ßo wobsamkło, jeho pschikhad na najjednorische waschnje wuhotowacź, dha ßo tola popołdnju w 1 hodźinje 20 jěsdnych shromadźi a s prěnjej a druhej rjadownju schulſkich dźěcźi, s jich wucźerjom, někotrymi ßobustawami schulſkeho a zyrkwinſkeho pschedstejicźerſtwa a pschedßydu ßerbskeho towarſtwa k Pomorzam dele cźehnjesche. Tu k. Lodneho k. wucźeŕ Wicźas powita, a k. Lodny ßo jemu němſki a ßerbſki dźakowasche. W mjenje jěsdnych k. kubleŕ Jan Rychtaŕ s Kolwasy k. Lodneho s rjanej ßerbskej rěcźu postrowi, a k. Lodny ßo sa jeho słowa wutrobnje dźakowasche. Potom na cźole s jěsdnymi do Bukez cźehnjechmy. Tam bě młodźina s Bukez, Trjebjenz, Wujeżka, Lejna, Zornoßyk a Błózan rjane cźeßne wrota natwarika, kotreź běchu se ßerbskim napißmom „Wutrobnje k nam witajcźe!“ a s bantom w ßerbskich barbach wudebjene. W schuli k. Lodneho nasch jara lubowany knjes farař w pschitomnoscźi někotrych wobstarnych woßadnych, kotsiž njeběchu do Pomorz dele hicź mohli, wocźakowasche a jeho s hnujazymi słowami witasche. Naschej ßerbskej schulſkej młodźinje a naschim ßerbskim jěsdnym, kotsiž ßu pschi tejle składnoscźi jako sastupjerjo Sserbowſtwa Bukecźanskeje woßady wustupili a wuras na ßerbſku rěcź położili, sa to dźak a ßława!

S Pěſkez. Na tudomnym klóschtrſkim revěrje sa brunizu wjercźa. Hacź ßu wjele brunizy namakali, njeje snate.

S Lejna pola Khróscźiz. Ssrjedu pschipołdnju je ßo fajma pschenży, ryczerkublerjej rěcźnikej Wesſerej w Budyschinje ßkuschaza, wotpalika. Wona 150 kop wopschijesche a dyrbjesche ßo tónßamy dźeń domoj swosycź. Kaž ßo sda, je ßo woheń se słóstniſkej ruku sałożił.

S Lubija. Ssmjercź pschemrěteho ßu privatiera Großa s Jěrkez namakali a do hojerńje pschinjeßli, hdźež je wumrjeł.

Se Žitawy. Žitawa je loni 30. dezembra sakſkemu statej

knježi dwór w Türchawje ſa 650,000 hriwnow a pſchewoſtajenje patronatſkich a kollaturſkich prawow ſa 10,000 hriwnow pſchedaka.

S Biskopiz. Njehańbiczíwy nadpad je ßo ſańdżenu njedżelu dopołdnja wokoło 10 hodżin na dróſy mjes Goldbachom a Großharthawu na jenu 55lětnu żonu ſ Großharthawy ſkucził. Nadpadnik, něhdże 30lětny derje ſdraſczeny muż, żonu do drohoweho pſchěrowa wleczeſche a ju tam wumozowacź ſpyta. Wón pak dyrbjeſche, dokelž ßo żona wobaraſche, ßwoje wotmyßlenje ſpuſchczicź a czeknycź.

S Wojerez. (Ponowjenje pohrjebniſchczowe zyrkwje.) W poßedżenju ſjednoczeneje zyrkwinſkeje rady je ßo wobſamkło, pohrjebniſchczowu zyrkej ponowicź a ju ſa dżěczazu Bożu ßłużbu wużiwacź. Patronatſki fiskus ma ßo napominacź, ſo by wěżu, kotraż je ßo, dokelž bě dodżerżała, pſched někotrymi lětami wottorhała, ſ nowa natwaricź dał. Stara zyrkej dyrbi też ſwonkownje jako tajka ſpóſnacź bycź a ßo ſ tym měſtowy wobras wobohaczicź.

S Wochos. Měßaczne poßedżenje evang.-ßerbſkeho towarſtwa njedżelu 15. januara běſche derje wopytane. Też nětkoſi hoſczo běchu pódla, mjes nimi jedyn Laſowſki pſcheczel. Pſchedßyda wſchěch ſ pſcheczom żohnowaneho noweho lěta powita. Sliczbowar pſchehlad pokładnizy na minjene lěto poda. Dale pokaſowachu ßo wobraſy Wochożanſkich narodnych draſtow, kotrež bě njedawno dwórſki fotograf Klau w Khocźebuſu ſhotowił. — Ssobuſtawy ßo napominachu, ſo bychu ßebi murjowane hnojowe jamy natwarili, ſo njeby ßo tak wjele dußyka ſhubiło. Na poßledku pſchednoſchowaſche pſched ßyda wo „hronizach ßerbſkeje rěcże w ſtarych cżaßach“ na podkożku wucżeneho pſchepytowanja k. prof. Muki.

S Dżěwina. Tu je ßo powjeſcź rosnjeßła, ſo chze jena ſnata wuhlowa jama naſchu zyku wjeß pokupicź. Hacź do lěta 1920 dyrbja pjenjeſy ſaplacżene bycź; na to móża burjo tak dołho ßedżecź a ßwoju rolu dżěłacź, hacź ßo njewucżerja. — Je to ſa ludźi żadyn wużitk? — Nětko po nječzim pjenjeſy doſtawaju: te ßo roſcżahaja, a hdyż je potom kónz, ßnadź nětkotryżkuli ſ dale niczim ſe ßwojeho domu won njepóńdże, hacź ſ proſcherſkim kijom. A hdyż wěż dlěje traje, dha to dżěczi abo dżěczidżěczi potrjechi; te w ßwojim cżaßu njebudża wjedżecź, cżeho dla dyrbja jako proſcherjo ſtarſchiſki dom wopuſchczicź. A móże ßo lohko ſtacź, ſo budża dżěczi, hdyż tak bjeſe wſcheho na dróſy leża, ßwojich ſtarſchich ſakliwacź. Schtóż chze teho dla w rowje měr měcź, tón ßwoju rolu wobkhowaj a ju njepſchedaj! — Abo wěſch dha ty, hacź wona ſa 100 lět dwě abo tſi ras dróżſcha njebudże hacź dżenża? Ty prajiſch, to móżno njeje; runje tak derje, każ to, ſo ßo dżenża ſa jutro 1500 hacź 2000 hr. płacżi. To pſched 30 lětami też żadyn cżłowjek ſa móżne měł njeje. Duż ßo hladaj a wobarnuj to ßwoje!

S Běłeje Wody. Demokratojo, kotſiž ßu tu jara mózni, ßwoju móz na ßußodne wßy roſpſcheſcżěracź pytaju. Toho dla ßu ßebi w Jabłonzu leżomnoſcź kupili, ſo bychu tam konſumſke towarſtwo ſakożili. A też wo Sslepom ßo powjeda, ſo je jedyn wobßedżeŕ ßwoju khěżu demokratam poſkicżił, ſo bychu ßo tam klamy wotewrike a ſo by ßo ſ nich won mjes wjeßnym wobydleŕſtwom agitazija hnała. S teho je widżecź, kak hłupi liberalni ßu; liberalni, ſ wjetſcha pſchekupzy a wikowarjo na wßach, ßo pſchi wólbach ſ demokratami helcża, jich majkaja, każ bychu najwjetſchi pſcheczeljo byli, a nětko tucźi pſchińdu, ſo bychu jich ſeżrali, a wſchitko kopanje jim do zyka niczo njepomha. Hdżeż ßo konſumſke towarſtwo na wßy ſakoži, tam ßu pſchekupzy ſhubjeni.

Se Sslepeho. Zyrkwine powjeſcże ſe ſańdżeneho lěta 1912 ſ naſcheje woßady ßu tele: Narodźiło je ßo 165 dżěczi, a to 77 hólzow a 88 holczkow (w Sslepom 37, Trjebinje 33, Rownom 24, Bręſowzy 18, Mikorafu 18, Mulkezach 14, Nowym Měſcże 8, Dżěwinje 7, Lěſku 6). Kſchcżeńſki ßlub je wobnowiło 84 dżěczi, 29 hólzow a 55 holzow; wěrowanjow běſche 36; khowało je ßo na 9 woßadźinych pohrjebniſchczach 71 woßobow. Spowjednych je było 4789, a to 4157 Serbow a 636 Němzow. Doma woprawjenych je 84 woßobow.

S Rowneho pola Sslepeho. Hdyż chzyſche ßebi ſańdżenu njedżelu rano dżěłacżeŕ G. ſchalku khoſeja nalecź, wón ßwojeho poldraletneho ßynka na rukomaj dżerżo khoſejowu khanu k blidu njeßeſche. Dżěczo wokoło ßebje hrabajo khanu k ßebi ſtorhuy. Pſchi tym ßo khoſej won kłußny a dżěſczu wutrobno a hubku tak ſłě wopari, ſo dżěczo ſa něktore hodżiny wudycha. Najſkerje je ßo horzy khoſej jemu pſches hubku do krka a jědźniży linyk a jej ſparił a tak dżěſczowemu żiwjenju kónz cżinił. Njech je tónle ſrudny podawk wſchěm ſtarſchim ſ waruowanjom, ſo bychu ßwojim dżěczom njedali k niczemu horzemu pſchińcź.

Přilopk.

* (Poniżenje danje.) Saſka banka je ſměnkowy diſkont na 6% lombondſku dańſku měrn na 7% poniżiła.

* (Rubjeżne mordarſtwo.) Pola Eipela w Czechach ßu młynka Wjazßława Staffu ſkónzowali. Wón bě 3. januara dla ßwojeho wobkhoda do Eipela ſchoł. Dokelž ßo wón wot tam domoj njewróczi, żandarmojo ſa nim ßlědżachu. Hakle wutoru ßu Staffowe cżěło w Eipelſkej rěży namakali. Cżěkowe cżoło ranu pokaſowaſche, ſ cżimž ßo měnjenje wobkruczi, ſo ßu Staffu ſkónzowali. Staffa bě ßebi mjenujzy w Eipelu 2000 krónow wupkacźicź dał, kotrež wón k kupjenju żita trjrbaſche. Tele pjenjeſy je wón w Hawlowizach, hdżež je wón też w hoſcżenzu pobył, pola ßwojeho ßwaka woſtajił. Wot Hawlowiz ßu drje mordarjo, kotſiž měnjachu, ſo ma pjenjeſy hiſchcże pſchi ßebi, ſa nim ſchli. W lěßu ßu jeho nadpadli, jeho pohkuſchili a jeho potom do rěki cżißli.

* (Stara zyrkej ßo ſpaliła.) W Birſteinje w Hanawſkej je ßo evangeliſka zyrkej, jena ſ najſtarſchich w tamnym kraju, wotpaliła. Nowe ſwony a nowe byrgle ßu ßo ſ wohnjom ſniczile.

* (Namakanje ſtarych pjenjes.) Na kuble w Schulte-Holteyu we Weſtfalſkej ßu, hdyż ſtaru kſchinju wuporjedżichu, dwójne dno namakali, kotrež 700 ſtotych a ßlěbornych ſtarych pjenjes wopſchijeſche. Wone ßu wjazy dyżli 20,000 hriwnow hódne.

* (Sajecże pſchekſchiwjerja.) Cżěkozeho pſchekſchiwjerja Webera, kotryż je hromadże ſ bankowym ſaſtojnikom Auerbachom pjenjeżnu banku firmy bratrow Löbecke w Braunſchweigu wo 450,000 hriwnow ſjebał, ßu w Budapeſtu ſajeli.

* (Pſchepodacże pſchekſchiwjerja Bruninga.) Póßelnika Drażdżanſkeje banki w Barlinje, Bruninga, ßu, każ je ßo pſched něktorymi njedżelemi piß.ko, we Winnipegu w Kanadſkej wußlědżili a ſajeli. Dwaj kanadſkaj poliziſtaj ſtaj ßrjedu ſ nim a jeho pomoznikom Beermannom ſ Winipega do Hamburga wotjěkoj. Bruning ßo hiſchcże pſchezo ſapowjeduje wuſnacź, hdże ma ſbytk pſchekſchiwjenych pjenjes ſkhowany.

* (Palaza wuhlowa worſchta pola Altenburga.) Pſchi Nordmannez fabrizy kamjeninowych tworow w Altenburgu ßo pod ſemju bruniza pali. Hižo wot něktrych lět ßo ſabrizine murje pukachu a ſchkałoby ßo po nječzim pſchezo bóle roſſchěrjachu. Pſched tydżenjom ßo po zykym twarjenju murje hłuboko a daloko roſpukachu. Twarjenje dyrbjeſche ßo podeprjecź. So by ßo ſa pſchiczinu roſpukanja murjow ßlědżiło, ßo dwaj metraj wot fabriki do ſemje dżěry wuwjercźichu. Hdyż njebos ſchtyri metry hłuboko doßahaſche, na dobo mózna trubjel wuhloweho kura wußapny. Druhe dżěry ßo do ſemje wuwjercźachu a we hłubokoſczi pjecź metrow na palazu brunizowu worſchtu ſtorczichu. Hiſchcże w nozy ßo ſchěſcź metrow dale ſ boka jama wury, ſ kotrejež k wohnju khód twarichu. W tu khwilu pytaju wußlědżicź, kak daloko je ßo podſeńſki wohen mupſcheſtrěł. Po měnjenju wěżywuſtojnych ßo bruniza pod ſemju hižo lěta dołho pali.

* Cżeżke njeſboże je ßo tele dny w Niederhalbendorfje pola Schönberga ſtako. Sskużobna dżowka kubleŕki Scholczineje ßo ſ zentrifugu ſaběraſche, kotraż ßo ſ elektrizitetu cżěri. Holza nadobo ſ wkoßami do wale pſchińdże, kotrež ßo ſ njej tak ſaſchmatachu, ſo ßo holzy koża ſ hłowy wotcżahny. Wobżaromnu holzu ßu do Shorjelſkeje kliniki póßłali.

* (Nan a ßyn ßo tepiłoj.) Po lodże Konjecżanſkeho jězora pola Liegniz ßo njedżelu něhdże 50 hólzow a holzow wożeſche. 34lětny żiwnoſcźeŕ Pohl chzyſche ßwojemu ſchtyrilětnemu ßynkej wjeßele cżinicź a jeho ſe ßankami po lodże woſycź. Pſchi tym na cżeńki łód ſajédże; wón ßo pſchekaa a ßo ſe ßwojim ßynkom do lodojteje wody ſhubi.

* (Stadło wowzow ßo ſakußało.) Na kuble w Stenſchu pola Bochuma ßo pßy do paſtyrnje dobuchu a 35 wowzow ſakußachu. 17 wowzow bě tak cżeżko ſkußanych, ſo dyrbjeſche ßo ſarěſacź. 14 wowzow je ßo ſkótnemu lěkarjej k hojenju pſchepodało.

* (Na ſdacże morwy.) W khudowni w Aältreu w Flandernſkej pſched něktorymi dnjemi jeńeho ſ jejnych wobydlerjow, wobſtarneho ſchědźiwza na dworje morweho namakachu. Po ſdaczu bě ſtarza Boża ruczka ſajała, a dokelž domownik na tym njedwělowaſche, ſo je ſajecże ßmjertne było, ſchědźiwza do cżěkownje donjeßechu. Pſchihoty ßo k pohrjebej cżinjachu, morweho wußlěkachu, jeho cżělny khitl wobleczechu a do kaſchcża pokożichu. Ale hroſa wſchitkich pſchitomnych pſcheběhny, hdyż měnliwy mormy na dobo wocźi wocźini a hněwne ßkowa ſ jeho rta wuńdżechu: „Satraſchne, tu pak je ſyma!“

* (Wurubjenje żelesniskeho cžaha w Amerizy.) Se San Franziska žo pische: Cžah nëhdže sa 100 000 hriwnow skota žobu wjedžesche. Pola Beckersfieldskeho sastanischcža, hdžež cžah pomalscho jëdžesche, schtyrjo mužojo na njón skocžichu, póstskich sastojnikow porasychu a pjenjeżny khamor s dynamitom rosbuchnychu. Pschi bližschim sastanischcžu rubjeżnizy wuskocžichu a žo w lëżu shubichu.

* (Ssamomordarstwo pscheđ woktarjom.) Hejtman 40. Kalugaskeho regimenta w Budapestu, Konstantin Mitru, kotryż je žo njedawno s jenej mkodej holzu wurjadneje rjanoscže žlubik a 8. dezembra žwoju njewjestu k wërowanju wjedžesche, je žo pscheđ woktarjom satsëlik. Hejtmanowi starschej, žotry a bratsja bëchu pschecžiwo jeho žeńtwje a njebëchu k wërowanju pschischli. Hdyž bë farař lëdma wërowanje wukonjak, žebi njesbožowny nawoženja s wulkej spëschnoscžu dwë kulzy s revolvra do spanja tsëli. Hejtman Mitru bë hakle pscheđ nëkotrymi lëtami pruhowanje we wyschschej wójnskej schuli s wusnamjenjenjom wobstak. Wón w 34. lëcže stejesche.

* (Na bórsy sažowidženje — w tamnym žwëcže.) We Winje žebi tele dny jedyn bëleŕ živjenje wsa, dokelž na njesahojnu žuchocžisnu cžerpjesche. K jeho pohrjebej jeho njewjesta, žkužobna džowka Kujzez, wënz pschinježe, na kotrehož žekki žkowa stejachu: „Na bórsy sažowidženje — Twoja Kata!“ Nasajtra žo Kata s khëžineje tëschneje kubje dele cžišny a bórsy po tym na pocžerpjene sranjenje wumrje.

* (Schëscž holzow žo tepiko.) W Faulbachu pola Aschaffenburga žebi na samjersnjenym mëstnje rëki Maina žydom schulskich holcžkow hrajkasche. Na dobo žo lód skama a wschë holzy do wody padnychu. W žmjertnym strasche žo jena druheje pschimny. Schëscž holzow žo tepi, wone mózachu žo jenož jako cžëka wucžahnycž. Ssedmu je jejny bratr wukhowak.

* (Njesboże s automobilom w Schpanskej.) Pola Madrida žobotu automobil kultužoweho ministra Alby do jeneho druheho automobila sawadži. Minister žo na drohu cžišny a se skamanej ruku a rosrëšanym wobliczom na drósy leżo wosta. Hakle sa nëkotre hodžiny jeho namakachu a do jeho wobydlenja donjeżechu.

* (Sajëdojcženje.) W lothringskim mëscže Öttingenach je jedyn 27lëtny monteur žwojej lubej, 17lëtnej holzy, s jëdom sawdak. Hdyž monteur holzu napominasche, so by žo s nim woženika. žo jemu ta sapowjedži. Teho dla žo roskobiwschi monteur žwojej lubej a jenemu w holzynym domje bydlazemu mkodemu cžlowjekej jëd do khofeja žypny. Holza je wumrjeka, mjes tym so je mkody cžlowjek hischcže w žmjertnym strasche.

* (Wójna w mërje.) W jenym hoscženzu w Tarnopolu žo pschi rosrëkžowanju wo hrožazym wójnskim strasche wojazy a ziwilistojo do žebje s krwawnymi pukami dachu. Samkarskeho mischtra Iwanchowa s bayonetom sakkochu a pëschka Budnika s revolvrom satsëlichu. Nëkotre druhe wožoby mjenje abo bóle cžežko sranichu. So bychu žo swadnizy džëlili, dyrbjesche polizija sakrocžicž a nëkotrych sajecž.

* (Žortna schulska podawisna.) Schulski inspektor bë jenu schulu w X. pruhowak a mëjesche na to s direktorom a wucžerjemi konferenzu. Kruty pschedstajeny s khwalbu wo tym rëcžesche, schtož bëchu džëcži nawukle. „Ale“, tak wón pschispomni, „schula njeje jenož sa to, schulerjam wëdomoscž soschcžëpicž, ale wona dyrbi hólzow tež k dobrym waschnjam wocžahnycž. K temu žkuscha, so woni nawuknu, w pschistojnej formje wotmolwjecž. Mi je napadko, so schulerjo njelepje, haj žamo njesdwórliwje wotmolwjachu. Woni praścherjej, kotremuž wotmolwjachu, tutemu pschistejazy titul njedawachu. Tak mi schuleŕ, kotrehož žo sa jeho mjenom wopraschach, s krótka wotmolwi: Mkynk mësto sdwórliwje: Mkynk, knjes inspektoro. Starajcže žo, moji knježa, sa to, so žo schulerjo s najmjeńscha na tole jednore prawidko sdwórliwoscže swucža.“ — Lëto posdžischo. Knjes inspektor je s nowa na wobhladanje pschischok a do schulskeje stwy stupi, w kotrejž žo runje nabožinska wucžba wudžëlesche. Runje žo wo sapadnjenju do hrëcha rëcžesche. Knjes inspektor — jako muž praxisy, hnydom do wucžby sapschimny a knjesej wucžerjej praschenje wosmje. „Kak Bóh hadej rjekny?“ žo wón makeho Mkynka woprascha. A wëdomy tuteje instrukzije tutón rucže wotmolwi: „Budž poklaty, knjes inspektoro!“ — „Në, në, to ja njemënju, schto Bóh hischcže dale hadej rjekny?“ — Mkynk: „Po žwojim brjusche budżesch kasycž, knjes inspektoro.“ — „Boże dla dale, a schto hischcže wjazy?“ — Mkynk: „Hkowu tebi rosteptam, knjes inspektoro.“ . . . .

* (Wulke pschekschiwjenje jeneho notara.) 45lëtny woženjeny notor dr. Becker w Hamburgu, kotryż je lëta dokho dowërjene pjenjesy pschekschiwjak a lisczíny falschowak, je žo 3. januara s procha mëk. S Draždžan je wón Hamburgskemu statnemu rëcznistwu list napiżak, w kotrymž praji, so budże w Lobju žmjercž pytacž. Becker je nimale pok milijona žyrotnych pjenjes pschekschiwik a wulke sumy se spekulazijemi na bursy a pschi kupowanju ležomnoscžow shubik.

* (Nëmskeho pschekschiwjerja w Jendželskej sajeli.) 16000 hriwnow pschekschiwiwschi bë 16lëtny póstski cžakanz Schanzle do Jendželskeje cžekak. Tam žu njeżwërnika sażkapili a s polizajskim pschewodom do Hamburga dowjesli, s wotkal jeho do jeho domisny póscželu. Pola pschekschiwjerja jenož hischcže 5000 hriwnow namakachu.

* (Sraženje dweju lëtadkow.) Blisko Versailles je lëtak Collardeaux se žwojim lëtadkom, na kotrymž Jaques Delcassé, žyn franzowskeho wójnskeho ministra, jako pażażër žedžesche, do lëtadka sawadżik, sa kotrehož wodżidkom siamski offizër Nai-Thip žedžesche. Wrjeskot, kotryż pschi sraženju nasta, bë na nëkotre sta metrow daloko žkyschecž. Wobej lëtadle k semi padnyschtej a žo do khopizy rospadankow pschetworischtej. Pomozne mužstwa žo haydom na wucžehnjenje snjesboženych s rospadankow dachu. Mkody Delcassé bë žebi jenu ruku a jenu nohu skamak a Collardeaux žebi wobliczo a nosy cžežko wobodrëk. Wójnski minister, kotryż w žejmje wo snjesboženju žwojeho žyna shoni, hnydom do kliniki khwatasche.

* Sakitarjej franzowskeje twjerdžisny Bitscha, nëtko 92lëtnemu wyschkej Teyssierej, kotryż w Albi bydli, žo woženite pocžesczenje s pomjenowanjom sa wulkoffizëra cžežneje legije dostanje, Kaž je snate, je wón wot 7. augusta 1870 hocž do 27. mërza 1871 twjerdžisnu Bitsch sakitak a ju jenož po pschikasni franzowskeho knjeżerstwa Nëmzam pschepodak. Pódla teho žo jemu lëtża w Albi pomnik staji.

* (Njesboże na franzowskej wójnskej łódži.) Hdyž panzerowany lschižak „Massena“ s Toulonskeho pschistawa wujëdże, so by žo s dwëmaj druhimaj wójnskimaj łódžomaj do Biserty podak, žo jena parna rola pukny. Wohnjowi strażnizy žo s paru żakožnje woparichu. Wóžom morwych, mjes nimi jedyn kwartërski mischtr, tsjo inżenërrojo a schtyrjo tepjerjo na dnje maschinjownje leżachu. Łódžiny komandant porucži, žo hnydom sawróczicž a njesbožowne waporv wužadżicž da a se schkrowej telegrasiju wo pomoz s Toulona proschesche, s wotkal žo nëkotre łódże wupóżlachu.

* (14 cžlowjekow žo spaliko.) W Moskwje je žo njedżelu khëża wotpalika, w kotrejž dżëlacžerjo Alenderskeje żelesnizy bydlachu. Mnosy s nich žu žo spalili. S rospadankow je žo 14 swuhlenych cžëlow wucžahnyko.

* (Wulka syma w Ssibirskej.) Lëtża w Ssibirskej satraschna syma hacž do 40 gradow knježi. Żelesniske schëny žu žo na wjele mëstnach s wulkej symu rospukle. Cžahi žo teho dla druhdy wo 24 hodžinow sakomdżeja.

* S lëtadkom do morja padkoj staj amerikanski lëtak Kearney a jeho pschewodżeŕ, Nowinak Chester Lawrence, hdyž chzyschtaj s Los Angeles psches morjo do San Franzisko lecžecž. Sa lëtadkom a lëtarjomaj njeje žo hacž dotal żadyn žlëd namakak.

* (197 hórnikow w Japanskej žo moriko.) We wuhlowych podkopkach Ubari na kupje Jesso žo ske powëtry sapalichu. S 200 hórnikow žu žo jenož tsjo wukhowali.

Wužudženja.

Khostanska komora. Lubijski kawniski žud bë 23lëtneho studenta hrabju Khorlu Huberta s Breżlera nad Luskom dla pschestupjenja sakonja wo wobkhodże s automobilemi k 50 hriwnam pjenjeżneho khostanja sażudżik. Hrabja Breżler bë 16. augusta se žwojim motorskim kokow na drósy s Lusha do Njechornja dwajpschežny rjeblowany wós wumjenkarja Lowki s Njechornja pschescžëhnyk. Na wosu žedżaza džowka Beierez bë hrabi s Breżlerej s ruku snamjo daka, so so by pomakku jëk. To drje tón cžinjesche, a tež motor sastaji, priedy pak, hacž bë nimo konjow sjëk, wón motorej sożo bëżecž dasche. S puchotom žo konjej spkóschiwschi wojo slemischtaj a grat rostorhaschtaj. Lowka žo s wosa cžišny a žo srani. Pschecžiwo wužudej kawniskeho žuda žo hrabja s Breżler s wuspëchom powoka. Khostanska khomora jeho wuwinowa.

✕ Sa dżëlacžerja Josefa Müllera na knježim dworje w Ssulschezach bëchu žo na Prëcžowski póst dwë pjenjeżnej pschipokasanzy wo hromadże 112 hr. 25 pjenjeżkow a sapižany list s łódżnej khartu

d Ameriki, 82 hr. hódnej, pósłała. Póstski poßelnik njebě pak Müllera w Ssulschezach nadeschoł a bě dźěłaczerjej Pětrej Myßlinskemu na tamnischim knjeżim dworje porucził, so by Müllerej prajił, so dyrbi po pjenjesy a list do Prěczez pschińcź. Myßlinski pak ßam do Prěczez na póst pschińdże, njeny, so je Müller a ßebi pjenjesy a list pschevodacź da. Kwitowanki wón ſ mjenom Josef Müller podpißa. Sso ſe ßwojeho ßłużbneho khoda wróciwschi póstski poßelnik hnydom falschowanku spósna. Myßlinski ſ woprědka njehańbiciwje prějesche, so je po pjenjesy był, tola ßo posdźischo Hodźijskemu żandarmej wusna. Pjenjesy pola njeho namakachu, też list ßo namaka, kotryż bě wón pod jenym kamjenjom skhował. Myßlinskeho k jastwu na 9 měßazow saßudźichu a jemu cżeßne prawa na 3 lěta wotrjeknychu.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 14. januara 1913 ma ßo na **Njeßwaczidliskim** majoratnym revěrje scżěhowaze

palne drjewo

w lěßu ſa hotowe pjenjesy na pschеßadźowanje pschedawaccź:

1 rm. jehl. schczěpow	w drjewischczu 18. wotdźělenja
110 = = kuluchow	jenotliwje w 5.—12., 13., 16., 17.,
60 = = hałosow	19., 20. a 21. wotdźělenju.
7 stotnjow walczłow	
320 rm. jehl. walczinu	
225 = pjenkow	

Shromadźisna: dopołdnja w 9 hodźinach w drjewischczu 18. wotdźělenja.

Hrabinske hajniske ſarjadnistwo w Njeßwaczidle.
W. Dreßler, wyschschi hajnik.

Gruhlez parny rěſak na Židowje budże ßo 28. februara 1913 dopołdnja w 10 hodźinach na Budyſkim ßudnistwje na dyrbjeńske waschnje na pschеßadźowanje pschedawacź. Leżomnosćź je ſ maschinami na 80924 hriwnow takſěrowana.

Wot 1. januara 1913
je moje bydło na
Moltkowej drósy cźißło 31.
Dr. med. Pfuhl.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyschinje na khěżorskej drósy 11.
Najwjetsche a najwoßebnische ßwětkowe
∴ dźiwadło ſakſkeje hornjeje Łużizy. ∴

Wot ßoboty 11. hacź do wutory 14. januara 1913
najnowschi wulkoměschczańſki program.

Puczowanje po Turkowskej:
Cźorne morjo.
Kraßne wotewſacże po naturje.

Wowzyny kolebanſki ſpěw.
Jimazy drama w 2 wuſtupomaj.

Dźakowny amor.
Kraßna komödija.

Paduch w ßamßnym domje. Żort.

Pscheklepany dyrbiſch byez
Komödija.

Psches ßudnistwo ma ßo na dobrowólne waschnje **korczma** a **klamarſtwo,** k ſawoſtajenſtwu korczmarja J. E. Wobada w Hodźiju ßłuſchaza, póndźelu 27. januara 1913 dopołdnja 1/2 11 hodźin w korczmje cźißło 46 w Hodźiju na pschеßadźowanje pschedawacź.

Do Laſa!

Njedźelu 12. januara 1913 wulki
:: **kóſlopiwowy ßwjedźeń** ::
ſ rejemi.
Pschecźelnje pscheproſchuje **Khorla Scholta.**

Ssuproſchna ranza
je na pschedań w Nowym Łuſczu cźißło 3.

Wobydlenje
ſa 100 hriwnow je 1. haprleje najradſcho ſa ludźi bjes dźěcźi na pschenajecże na Židowje cźißło 10.

Dla woženjenja mojeje nětcźiſcheje pytam wuſtajnu
ßłużobnu holzu.
Helena Hübnerowa
na hornczeriſkej haßy 36.

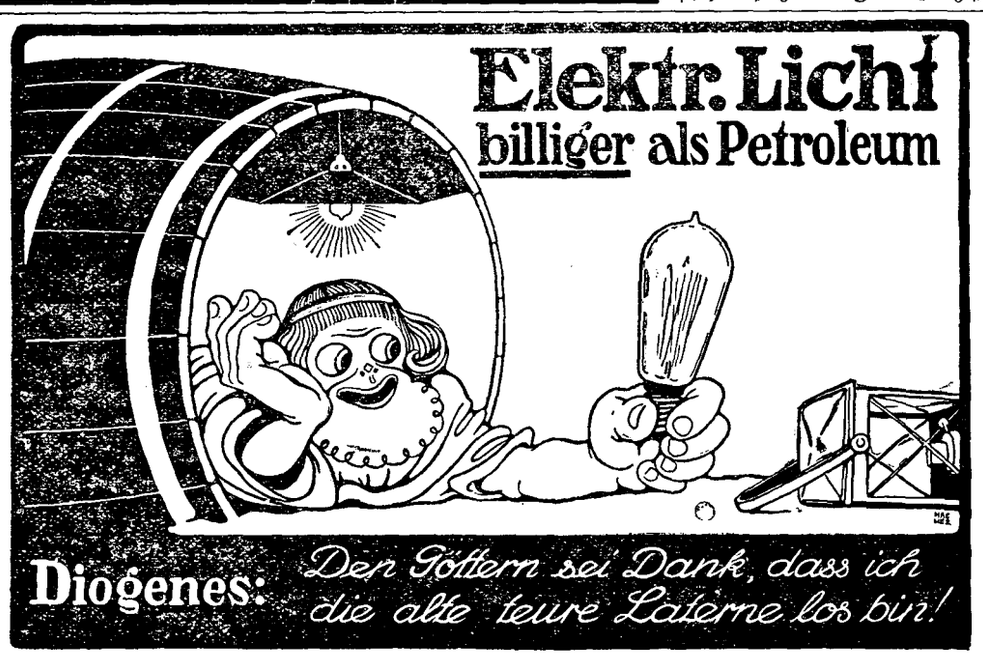
Młódſcha
ßłużobna holza
ßo k 1. februarej pyta na **Kotecźanſku ſarn.**

Kuchaŕki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczeriſke ßwójby pyta hnydom abo posdźischo pschiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku żitnych wikow w cźrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

Dwaj
rólnaj pohonczej
ßo hnydom pytataj na knjeżim dworje w Sarěczu.

Wuczobnika
ſa ßwoju pschedawarnju drogow a barbow pytam.
Emil Mërſch
na kamjeńtnej haßy.

(K temu cźißłu pschikoha.)

Pschepoloženje pschedawaŕnje.

Cžeſcženym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſczi ſ tutym k wjedženju dawam, ſo ßym pſched 8 lětami pſchewſatu

Schmidtez woßebitu pſchedawaŕnju pſchedeſchczńikow a pſcheßłónczńikow

ſe ſwonkowneje ławſkeje haßy

na kheżorſku drohu 10

pſchepołożił.

Sa dowěrjenje a derjeměnjenje, mi hacž dotal ſpožczene, ßo wutrobnje dźakuju, proſchu, mi jo tež w mojej nowej pſchedawaŕni ſakhowacź.

S wurjadnym poczeſczowanjom

Heinrich Henkner,

fabrikant pſchedeſchczńikow a pſcheßłónczńikow.

Bratrowstwo w Kulowje

wuhotuje

njedźelu 19. t. m. wječor wot 1/2 8 hodźin

w sali Braunerec hotela

spěwny wječor.

1. dźěl poskića spěwy. 2. dźěl prěni raz na jewišću nowu wulcy žortnu hru „Hdyž Kocor khamor ćazaše". W njej wustupi w pisanym hibanju cyłe towaŕſtwo z někotrymi spěwami.

Wutrobnje přeprošuje **Bratrowstwo.**

„Lilija"

změje **njedźelu 12. 1. 1913** wot wječor 1/2 8 hodźin

w Ralbicach

spěwny wječor

Wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Rakeczańska „Lipa"

ßwjeczi **njedźelu 12. januara 1913** wjeczor wot 7 hodźin :: w hoſczenzu **„Sakſkeho doma"** w Rakezach ßwój ::

33. ſałożeńſki ßwjedźeń.

— (Spěwy, dźiwadło a bal.) —

Wſchěch lubych Sserbow a wſchě ßerbſke towaŕſtwa ſ bliſka a ſ daloka wutrobnje pſcheproſchuje **pſchedßydstwo.**

Khartki doprědka ßu wot Tſjoch kralow ßem pola kł. Miczki, Röslerja a Kruže dostacź.

Kartell kſcheſczijańſkich dźełaczerſkich ſwjaſkow ſa Budyſchin a wokolnoſcź

njedźelu 19. januara w ſalu hoſczenza **„běłeho konja"** ßwój

ſwjaſkowy ßwjedźeń

wotměje, wobſtejazy ſe ſpěwnych pſchednoſchkow, dźiwadła, wuloßowanja a rejow. — Sapoczatk ſ dypkom 7 hodźin.

K temu wutrobnje pſcheproſchuje

kartell kſcheſczijańſkich dźełaczerſkich ſwjaſkow ſa Budyſchin a wokolnoſcź.

Khežorſka khofejownja

Hólczeź,

běłnaŕſtwo nawuknyć, móże pſchichodne jutry do wuczby ſtupicź pola běłnaŕſkeho miſchtra **Jana Nowaka** w Roswodezach pola Budeſtez.

Tow. „Lubin" w Budestecach

změje jutře njedźelu **12. jan.** wječor w 6 hooź. pola Rösikec měſačnu zhromadźiznu.

Knjez wyšši wučeŕ Smoła z Budestec je přednošk přilubił.

Wšě sobustawy a lubych ɣoſći wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Bukečanske serb. tow.

změje **njedźelu 19. januara** popołdnju w 4 hodźin. swoje hłowne posedźenje.

Dnjowy porjad: Zličbowanje, rozprawy, nowowólby. Přednošk z waženeje strony je so dobroćiwje přilubił. Předpołożenje wustawkow zwjazka domowiny a wuradźenje wo nich.

Wšě sobustawy so k temu należnje přeprošuje. Hoſćo su witani **Předsydstwo.**

Wuczobnik

móże jutry do wuczby ſtupicź pola **Ed. Schmidta,** pjekaŕſkeho miſchtra na Lubijſkej drózy 14.

Pjekaŕſki wuczobnik

dobru wuczbu doſtanje pola

O. Hoyera

na rózowej haßy 2.

Hólz, kotryž chze

pjekaŕſtwo

nawuknyć, jutry wuczbu namaka pola pjekaŕſkeho miſchtra **Mikuta** pſchi ßerbſkich hrjebjach 22.

Kowaŕſkeho wuczobnika

ſa kowanje konjow a woſotwarſtwo ſ elektriſkim cźerjenjom pyta **Bruno Urban** w Trjebjenzach.

Sa poczeſczowanje a drohotne dary, kotrež ßu ßo mi wot Bóſchicžanſkeje ſchulſkeje gmejny ſ pſchicžinu mojeho **25 lětneho ſastojniſkeho jubileja** doſtak, ßo **najwutrobniſcho dźakuju.**

W Bóſchizach pola Njeßwacźidła,
3. januara 1913.

Jan Bartko, wuczeŕ.

Najwutrobniſchi dźak

wuprajam k. fararjej Ssykorje, zyrkwinym prjódkſtejerjam a wſchitkim woßadnym ſa wutrobne pſchecźa a rjane dary k mojemu **25 lětnemu jubileju** jako zyrkwiny wuczeŕ w Minakale.

W Minakale, 1. januara 1913.

Kantor E. Krawz.

Pschiloha k czißku 2 Serbskich Nowin.

Sobotu 11. januara 1913.

Placzißny rěsneho skotu na Draždzanskich skótnych wikach.

7. januara 1913.

Placzißny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	51—54	95—99
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	45—48	87—90
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	38—44	80—85
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—52	90—96
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	43—46	82—87
3. starsche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy	38—41	77—80
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	33—37	73—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—52	89—95
2. žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	39—43	78—84
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	62—64	110—120
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	56—60	98—102
3. žnadnje wuwite wot zyza	48—52	90—94
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiženjow w starobje hacž do 1¼ léta	64—66	84—86
2. mjaßne	62—63	82—83
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	60—64	78—82

Placzißna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:		W Budyschinje. 4. jan. 1913 wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 2. januara 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenża	běła	—	—	—	—	9	25	9	50
"	žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa		9	28	9	40	8	70	9	10
Rožka		—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa		7	87	7	88	7	50	7	90
Jećzmjeń	50 kilogr.	—	—	—	—	7	90	9	40
Wows nowy		8	50	9	—	7	—	8	—
Hróch		10	50	18	—	15	—	16	—
Woka		12	—	12	75	11	—	12	—
Jahły		17	—	18	—	15	—	17	50
Hejduschka		17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny		2	40	2	60	2	20	2	60
Butra 1 kilogr.		2	60	2	90	2	50	2	70
Pschenżna muka 50 "		11	—	19	—	15	50	19	50
Rżana muka 50 "		10	—	13	—	12	—	14	—
Ssyno 50 "		2	50	3	20	2	50	3	—
Ssłoma 100 "		3	60	3	80	3	40	4	—
Prošata 750 schtuk, schtuka		15	—	32	—	—	—	—	—
Pschenżne wotruby	50 kilogr.	—	—	6	—	6	15	6	40
Rżane wotruby		—	—	6	50	6	65	7	—
Pschenżny gris		—	—	7	10	—	—	—	—
Rżany gris		—	—	7	50	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., pschenża (žołta) wot 9 hr. 35 np. hacž 9 hr. 50 np., rožka wot 8 hr. 25 np. hacž 8 hr. 45 np., jećzmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot 8 hr. 50 np. hacž 9 hr. 25 np.

W Budyschinje placzeschе: tórz pschenży (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 15 hr. 77 np. hacž 15 hr. 98 np., tórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 12 hr. 48 np. hacž 12 hr. 80 np., tórz jećzmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacž — hr. — np.

Wiczne placzißny w Kamjenzu.

9. januara 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hacž 8 hr. 10 np., pschenża wot 9 hr. 20 np. hacž 9 hr. 50 np., jećzmjeń wot 8 hr. 50 np. hacž 9 hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 2 hr. 50 np. hacž 3 hr. — np., ßłoma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 20 np. hacž 2 hr. 50 np., jeja (mandl) 1 hr. 28 np.

Wiedro w Londonje 10 januara: Pomrocżene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi sméje njedźelu po tsjoch kralach rano w 7 hodź. farat Răda němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin duchowny Tischer němske a w 10 hodźinach žerbske prědowanje.

Tydźeńske sastojnske dźěła sméje duchowny Tischer.

Wórowani:

W Michalskej zyrkwi: Max Richard Miczka, cźěßliski polěr na Židowje, s Hanu Marju Frödźiz w Hnaschezach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Gertrud Elsbeth, Bjedricha Wylema Hasera, dźěłacźerja w Dobruschi, dź. — Hermann Alfred, Hermanna Alfreda Bürgera, dźětacźerja we Wurizach, ž. — Frida Hilźbjeta, njemandź. dź. we Wurizach. — Waldemar Khorla Max, Khorle Jana Augusta Nowaka, monteura na Židowje ž. — Rudolf Richard, Khorle Wylema Pětschki, fabrikarja na Židowje, ž. — Emma Liddy, Gustava Maxa Pawoła, kowarja w Małym Wjelkowje, dź. — Richard Khorla, Khorle Augusta Khěžora, fabrikarja w Kelnje, ž.

Sdruhich wožadow: Martha Ella, Ernsta Pawoła Wicźasa, skałarja w Brěsy, dź. — Alfred Jan, Pawoła Khorle Hendricha, skałarja w Hunczerizach, ž. — Jan August Michała Schwuraka, žiwnoscźerja w Jenschezach, ž. — Ernst Kurt, Jurja Scholtyj, kublerja w Komorowje p. Rakez, ž. — Rudolf Marcźin, Jana Jurja Nakonza, pjekarskeho mischtra w Komorowje p. Rakez, ž. — Erich Egon, Ernsta Hendricha Egona Lehmanna, murjerja we Wulkej Dubrawje, ž. — August Max, Jana Pawoła Nowaka, krawskeho pomoznika w Hlinje, ž. — Khorla Alfred, Jana Alfreda Widmera, wyschscheho schwajzarja we Worzynje.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadźe: 7. januara: Marja Madlena Matekez, njebo Khorle Bohuwěra Bartuscha, korbarja na Židowje, sawostajena wudowa tam, 74 l. 3 m. 20 dn.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu po tsjoch kralach sméje rano ½8 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farat Kschižan žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu po tsjoch kralach sméje farat Domaschka rano we 8 hodźinach němsku spowjedź, duchowny Bójź dopołdnja w 9 hodź. němske a ½11 hodźin žerbske prědowanje.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. shromadźisna kschesćź. towarstwa žónskeje młodosće w paczeńskej jstwi.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyschinje w žerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheprosceńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo czischczi.

Dalokorěczak czißko 687.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład czaßnikow a czaßnikowych rjeczazow

k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucża.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placzißny.

Inventurske wupschedawanje

wot **11.** hacz do **24. januara**

pola

Oty Preußa

(mějeczel Khorla König)

w Budyschinje na žitnej haßy 4.

Wscha

■ žonjaza, mužaza ■

■ a dźěczaza drasta ■

je po **placzisnje tak ponižena,**

so ßo tež najmjeńsche kupjenje sapłaczi.

Njech nichtó njeskomdźi, tole poskiczenje wužicz.

Poruczam wschě bružiny

ßuschenych a ßelenych czrjewow

korjenjenje (wyrzu) a rěsnisku potrjebu.

Pawol Scholta w Budyschinje na schulskej dróhy 3,

pschedawarnja czrjewow a kožow. Telefon 385

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 schodze, w hosczenzu k „jandželu".

Hypotheki a wobßedženstwo ležomnosczow.

Sakožene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,

meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobydlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch placzisnach.

Poruczam jako pschihódne a praktiske dary

debjaze meble

wscheje družiny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy,

paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Pschi kaschelu a asthma

pomha

thymusin

blescha mk. 1.40.

Dźěczi a dorosczeni pschijomnje a lohko bjeru.

Rosesłanje do wonka.

Jenož woprawdźity dostacz

w hrodowskej haptyzy w Budyschinje.

Kupuju howjase koże,

czelaze
wowcze
kosaze
sajecze
kaniklaze

koże

atd.

Pawol Scholta

w Budyschinje na schulskej dróhy 3.

— Telefon 385. —

Lubijska banka

w Lubiju w Sakskej **w Neugersdorfje w Sakskej.**

Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne městno w Kumwaldze.

W tu khwilu sadanjamy nalutowanske pjenjesy:

pschi wschědnym wuživanju ſ	3½ %	na lěto.
pschi měßacznym wupowjedzenju	3¾ %	
pschi schtwórczlětnym =	4 %	
pschi pollětnym =	4½ %	

Filiala Lubijskeje banki

w Budyschinje w Serbskim Domje.

Koban

pschi žitnych wikach 4I
(restaurant Germania).
Sałożene 1906.
Telefon 675 a 632.

Pišarńja

sa sałożenje kapitala w hypothekach, saradźenje łažowych a privatnych pjenjes na ležomnoscze, wudźěłanje liščinow a wučinjenjow w naležnoscžach dobrowólneho žnuriſtwa: ležomnoſtne, hypotheklſke, teſtamentſke a herbſtwowe wězy atd.; wobſtaranje wſchitkich druhich piſomnych dźěłow, wotpiſkow, ſehnawanje pjenježnych žadankow, pſchewſacze teſtamentſkich wukonjenjow, ſarjadowanje ſawoſtajenſtwow a ſamoženjow.

Agentura

ſa ſawěſčenje pſche woheń, ſnjeſbożenje, rukowanſku winowatoſcž a ſa žiwjenjowe ſawěſčenje.

Rěčžu žerbſki.

„Reichardtska“

ſchokolada a kakao, bisquitowe wafle, ruski khlěb, bonbony
dostanjecže w najlěpſchej tworje
w ſchokoladowej pſchedawarni
na rózku Hoſchiz a ſeminarſkeje haßy.

Dobru lanu muczku
a **majßowy ſchrót**
porucža Khorla Kahrowe
pſchi žitnych wikach.

Spěwarſke,

žerbſke a němſke,
jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do cželazeje kože
ſwjaſane hižo po 6 hacž do 10 hr. žu na pſchedań
we wudawarni Serb. Nowin.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu,
lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane žudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary
kupujecze derje a tunjo pola
Moritza Scholty
pſchi žerbſkich hrjebjach 10.

Chenillowe rubiſchcza

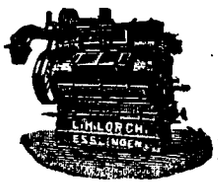
rjanych nowych muſtrow
placžiſny hódno pſchedawa
Otto Osswald
na kamjentnej haßy 7.

Ssuſchene žłowki
porucža Khorla Kahrowe
pſchi žitnych wikach.

Wulki wubjerk
flanellow, lamy a połłamy,
bluſow, jakow, koſchlow a ſchórzuchow
wſcheje družiny,
koſtumſkich žuknjow a barchentowych žuknjow, jakow
a koſchlazych barchentow,
bělych a pißanych
po tunich placžiſnach.
W. Häcker.
Woßebita pſchedawarńja wołmjanych
a bawłmjanych iworow.
Sałożena 1852.

Koſaze kože

kaž wſchě družiny
tkhórjaze
a kunjaze atd.
kože
pſchezo po najwyſchſchich placžiſnach
kupuju.
Wulki ſkład
žłomnikow, žitnych měchow
atd.
Heinrich Lange
pſchi žerbſkej katholſkej zyrkwi
a pſchi žitnych wikach 11,
ſ napſchecža ſloteje hwězdy.

najlěpſche poſkiczicz.

Prěnja
Kamjenſka parna cziſczérńja pjerjow
na Halſchtrowſkej drózy 38 :: w Kamjenzu :: na Halſchtrowſkej drózy 38.
Ssebi nowu parnu desinfekziſku maſchinu kupiwſchi ſamózu w **cziſczenju ſtarych a nowych pjerjow** pomyßlnje
Tež žo nowe a ſtare pjerja na **woßebitej maſchinje** zyle wuprózcha.
S poczeſczowanjom
Guſtav Petaſch.

☛ Hólczaze torniſtry
☛ Holczaze toſche
☛ Knihowe mapy.
☛ Ssnědanſke toſche.
☛ Holczaze toſche a
☛ Hólczaze torniſtry

tež ßamßny wudźělk.

ſ howjaſeje kože

porucza

T. Albert

mějeczel Khorla Bala.
Woßebita pſchedawaŕnja
Offenbachſkich
∴ kožanych tworow ∴
w Budyſchinje
pſchi lawſkich hrjebjach 10.
Telefon 578.

Schenillowe rubiſchcza a ſchawle
nowych rjanych muſtrow
najlěpſche a najtuńſche kupujecze
pola
Ernsta Jordanoweje wudowy
w Budyſchinje
na jerjowej haßy 5,
na ſnutskownej lawſkej haßy 8
w Budyſkej ſchrytkowaŕni ſchtrympow.

Sserbſki muſej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu
měßaza wot ½11—12 hodźin.

Skladnoſtnakup.
Mlokowa zentrifuga
nowa, najlěpſchi wudźěłk, je zyle
tunjo na pſchedań pola
Emila Jurza
w Budyſchinje
na Sedanſkej dróſy 16.

Na czuwy khorſi
kajkehožkuli czerpjenja njech
ßo dowěrliwje wobrocza na
F. Nowaka,
magnetopatha na Židowje
na Małowjelkowſkej dróſy
czißko 164 D.

Wam ßo ſprawnje poßłužuje
a pódla teho ßwoje
kolonialne twory a delikateßy
derje a tunjo kupujecze
pola **Pawola Richtera**
w Budyſchinje, na Hoſchiz haßy 20.
Pſchiſpomnjenje: **Czerſtwopaleny khoſej** jenož w najlěpſchich měſchenjach ßu moja ſpezialnoſcź; duž ßo jedyn poſpyt porucza.

Czech w Rakezach
porucza
la. kolbaßowu hejduſchku
po waſy a tež po měchach.
Dale ßu jako dobre ſnate doſchk
jerje,
mandl po 90 pj.

Podawk
ſa **Budyſchin**
je lětuſche
inventurſke pſchedawanje
w Shorjelſkej črijowej pſchedawaŕni
nětkole na bohatej haßy 16
pjatk 10. hacž ſchtwórtk 23. januara.
Proſchu wobhladajcze ßebi bjeſe wſcheho nuſowanja k kupjenju ßławnje ſnate družiny mojeho hobrſkeho ſkłada **mužazych, žonjazych a dźěczazych tworow,** kotrež ßu po płaczišnje móznje ponižene.
Woßebne **modelle,** kaž tež **jenotliwe pory** abo **we woknje** ſchkodowane twory ßu zyle woßebje płaczišny hódne.
Jeniczke pſchedawanje ßwětłoßławneje ſnamki **Salamander** a **Oedipuſkich ſchkórnjow** po ſnatych jenotnych płaczišnach.
Shorjelſka czrijowa pſchedawaŕnja
na bohatej haßy nětko 16.
A. Jacobsohn. Telefon 467.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsća, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na łuwskich hrjebjach čo. 4) wozdać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjećor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 3. **Sobotu 18. januara 1913.** **Lětnik 72.**

Pruski krajny ſejm

je wo statnych wudawkach a dokhodach jednaŕ. Pósłanz ſ Zedlitz w mjenje konſerwatiwneje strony knjeżeŕſtwowemu ſtejiſchću w jeſuitſkim praſchenju pſchihłoſowaſche. Pſchi wuwjedźenju ſnutskowneje koloniſazije dyrbi ſo pſchede wſchěm na to dźiwaćz, ſo bychu ſo ſpokojne a ſamoſtatne exiſtency ſałožiłe. Sſrědki k podpjeranju ſaſydlowanſkich towaŕſtwow budźa ſo, kož ſo nadźijeja, też pſchećźiwo Polakam wužićz.

Ratarſki miniſter ſe Schorlemer praji, ſo ſo ſnutskowna koloniſazija na to njeměri, mjaſowu drohotu wotſtronićz, ale ratarjow a ratarſkich dźełaćerjow w pólſkich ſtronach ſaſydlićz.

Pólſki pósłanz dr. Seyda měješe ſakoń wo jeſuitach jako ſkſchiwdźenje cźućźow pólſkeho wobydleŕſtwa. Wón ſo proſcheſche, cźeho dla ſo Hnězdnjanſke arzybiſkopſtwo, kotrež je hižo ſchěſćz lět wuprózdnjene, ſ nowa njewobſadźi. Cźim wjetſche ſu ſtatne dokhody, cźim wjazy pjenjes ſo k potłóčenju pólſkeje rěcźe wudawa. Wſcho hromadźe je ſo hač dotal miliarda hriwnow k potłóčenju Polakow wudała. S wuſwobodźenſkim ſakonjom ſo potłóčeńſka politika pſchećźiwo Polakam krónuje. Knjeżeŕſtwo chce dotalnych wobſedźerjow k bankrotej dowjeſć ſ tym, ſo jim tu płacźiſnu njeda, kotruž ſu woni ſa kubło ſapłacźili. Knjeżeŕſtwo ſyſtematiſki boykot pſchećźiwo Polakam wjedźe. Polazy ſu ſ napſchećźnym boykotom wotmolwili, kotryž bohużel też Němcow potrjechi, kotſiž ſu Polakam ſymwatiſzy. Boykot pak ſo Polakam połóži ſ pſchipowjedźenjom ſapósłanza Wiemera, ſo pokracźowanſka ſtrona ſaměram knjeżeŕſtwowje Polakam njepſchećźeliſkeje politiki pſchihłoſuje.

Němſki khěžorſtwowy ſejm

je nacźiſk wo nowoſrjadowanju ſudniſkeho jednanja pſchećźiwo młodoſtnym pſcheſtupnikam komiſiji 28 ſobuſtawow pſchipokaſaŕ. Pſchedłoha chce wótroſće nětcźiſcheho prawa wotſtronićz. W debacźe běchu měnjenja wo pſchedłoſy wſchelake. Sſwobodomyſlnym je nowy ſakoń hiſchcźe pſchezo pſchewótry. Konſerwatiwnym ſo njeſda dobre bycź, ſo bychu ſo pſchi ſudach pſchećźiwo młodoſtnym pſcheſtupnikam žony jako ławniži poſtajiłe. Sozialdemokratoju a Polazy wſchelake namjety cźinjachu. Polazy ſo na to wobcźežowachu, ſo ſo pólſke dźěcźi do wulkowaŕnjow bjeru, ſo bychu ſo ſ tym jich ſtarſchi khoſtali.

Měrowa konferenza w Londonje

ſo bórſy roſeńdźe. Wona njeje niczo ſa ſakhowanje měra wuſkutkowacź mohła. Wulkomozy ſu nětko turkowſkemu knjeżeŕſtwu radu dali, ſo dyrbi Adrianopel Bołharſkej pſchewoſtajicź, ſa to chzedźa wulkomozy něktore kupy w ägäiſkim morju Turkowſkej woſtajicź. Turkowſke knjeżeŕſtwo dyrbi ſa něktore dny wotmolwicź, hač do namjeta wulkomozow ſwoli. Jeli ſo by ſo pſchećźiwo njemu wuprajiło, bychu ſaſtupjerjo balkanſkeho ſwjaſka ſ Londona wotjěli. S dobom by ſo pſchimér ſkóncził a ſa ſchtyri dny by ſo wójna ſ nowa ſapoczała.

Balkanſki ſwjaſk njewěri, ſo Turkowſka Adrianopel puſchcźi. Pod pſchedſydſtwom bołharſkeho krala je ſo teho dla 16. januara w Sſwilenje (Muſtafje Paſchi) najwjetſcha wójnſka rada wotměwa. Tam je ſo wobſamkło, ſ wójnu hnydom ſaſo ſapoczecź, jeli ſo ſo Turkowſka po ſakroczenju wulkomozow dale ſapowjedźi, měr na ſałožku wuměnjenjow, wot balkanſkeho ſwjaſka cźinjenych, wobſamknycź.

Bołharjo žadanja Rumunſkeje ſacźiſnu.

Žadanje Rumunſkeje, ſo by jej Bołharſka kruch kraja mjes Dunajom a Cźornym Morjom wotſtupiła, je ſprawne roſhorjenje Bołharow ſbudźiło. Bołharſka chce ſo cźiſche a ſ měrom roſwicź, tola pſchi tym je hotowa, kóždy nadpad wotraſyć, kotryž ſo pſchecźiwo jejnym žiwjeńſkim intereſſam cźini. Bołharjo ani pjedźe rumunſkeho kraja nimaja, na wopak, do mjeſow Rumunſkeje je zyła Dobrudźa pſcheſchła, kotraž po prawom Bołharſkej ſłuſcha. Bołharſke nowiny pišaju, ſo ſu Bołharjo Rumunſkej džakowni ſa pomoz pſchi wuſwobodźenju Bołharſkeje ſ turkowſkeho pſchaha, ale njech ſo Rumunojo hladaja, ſo ſo džakownoſć Bołharow do ſmjertneje hidy njepſchemèni. Hdy bychu Rumunojo Bołharam měſta a wſy wſali w cźaſu, hdźež ſkoro zyłe bołharſke wójſko pſched Konſtantinoplom ſteji, jim to Bołharjo ženje njewodadźa a jim jich ſłóſcź pſchi prěnjej ſkładnoſcźi wotpłacźa. Sſwoje knjeżeŕſtwo bołharſke nowiny napominaju, ſo njeby ani pjedźe bołharſkeho kraja Rumunſkej wotſtupiło. Ruſka a Jendźelſka ſtej pjecza Rumunſkej wotradźiłej, ſebi nětkole wot Bołharſkeje kruch kraja žadacź. Ruſka je ſo pjecza roſſudźiła, Rumunſkej wójnu pſchipowjedźicź, hdy by ta kruch bołharſkeho kraja wobſadźiła. Rumunſka je drje ſo hač dotal ſ hroženjom Ruſkeje wot ſwojich njepſchećźelſkich wotpohladow pſchećźiwo Bołharſkej wottraſchicź dała, tola ſady Rumunſkeje Awſtriſka ſteji, kotraž jej pomoz we wójnje ſ Ruſkej a balkanſkim ſwjaſkom lubi.

Saſtajenje woženjow tworow pſches Semun do Sſerbije.

Sarjadniſtwo wuheŕſkich ſtatnych żeleſnizow je woſiewiło, ſo hač na dalſche woženje tworow pſches Semun do Sſerbije a Bołharſkeje saſtaji. S tym je ſo woprawdźe woženje tworow ſ Awſtriſkeje do tejule krajow zyle ſaſtajiło. To je nowa njepſchećźelſka krocźel Awſtriſkeje pſchećźiwo Sſerbiji a Bołharſkej, kotraž wobſtejazu napjatoſcź ſhórſchi. Zyłe ſadźerženje Awſtriſkeje na to pokaſuje, ſo by jej lubo było, hdy mohła ſo do Sſerbije a Bołharſkeje ſ mjecźow dacź.

Nadpad Albanſkich.

Rubježni Albanſzy ſo hiſchcźe njejěu na nowy porjad ſwucźili. W Djakowje je póndźelu k ſběžkej dóſchło. Wobronjeni Albanſzy do měſta pſchińdźechu a tam do Sſerbow ſraſychu. Pſchi wojowanju ſerbſki wokrjeżny ſarjadnik padny, na cźož Albanſkich ſ měſta wuhnachu.

Wojowanje mjes Sſerbami a Arnawtami.

Małe ſerbſke wójſko w Draczu (Durazzu) ma huſto ſ Arnawtami wojowacź. Tucźi ſu ſo pak ſ awſtriſkeje, pak ſ italſkeje ſtrony ſ tſělbami a muniziju ſaſtarali, ſo bychu pſchecźiwo Sſerbam poſtanyli. Arnawtojo małe ſerbſke wotdźělenja nadpaduja. Teho dla Sſerbjo njejěu Arnawtam pſchecźelnje ſmyſleni. W Dibnje ſo Arnawtojo Sſerbam pſchecźiwjachu, hdyž chzychu jim tucźi brónje wotewjacź. Pſchi tym je k wojowanju dóſchło. Arnawtojo ſu pjecza wjele ludźi ſhubili, tola też na ſtronje Sſerbow je pjecza 200 wojakow padło.

Woſſjewjenje bołharſkeho pósłanſtwa w Barlinje.

W němſkich a italſkich nowinach ſu ſo woſpjet powjeſcze wocźiſchcźałe, ſo ſu bołharſzy a ſerbſzy dobrowólniži muhamedanſke wobydleŕſtwo kónzowali a wurubili. Bołharſki pósłanz w Barlinje je tamniſchim nowinam woſjewił, ſo je tale powjeſcź ſelhaŕna. Na wopak, zyły ſwět wě, ſo Bołharjo ſ njewobrónjenym turkowſkim wobydleŕſtwom jara derje wobkhadźeja.

Jena zyła wjeſ k kſcheſcźijanſtwu pſcheſtupiła.

Wſchitzy wobydlerjo wſy Sſinekli w Mazedonſkej, — 700 woſobow — ſu pſched něktrymi dnjemi na ſwjatocźne waſchnje

ſ islama k kſchesczijanſtwu pſcheſtupili. Woni běchu tak mjenowani Pomakojo, Bołharjo w Mazedonſkej, kotſiž žu žo, hdyž něhdy Turkojo kraj dobychu, wot kſchesczijanſtwa k islamej pſchiwobrocźili. Wot teho cžaža, ſo je žo turkowſke knjejſtwo pſches dobyczeŕſke bołharſke a ſerbſke wójſko powaliło, žebi wulki dźěl Pomakow na to mužli, žo k wěrje žwojich priedownikow wróczicź. Tak žo tež wobydlerjo wžy Ssinekli na bołharſku zyrkwinſku wyſchnoſcź ſ próſtwu wobroczichu, ſo by jim kſchesczijanſkich měſchnikow póžłała. Po tymle žadanju duchowni k nim pſchińdźechu, a burjo žo wſchitzy na wžy ſhromadźichu. Jedyn ſ měſchnikow žo modleſche, a mjes tym mužojo žwoje turbany a žony žwoje ſchlewjery wot žo cźižnychu jako ſnamjo, ſo žu ſažo kſchesczijenjo. S dobom kóždy ſ nowych kſchesczijanow měſto žwojeho ſtareho turkowſkeho mjena jene bołharſke doſta, a jedyn pachoł žebi wožebje na to wjele wjedźeſche, ſo budże wot nětka, kaž jeho nowy kral, „Ferdinand“ rěkacź.

Bołharſke miny w Marmaraſkim morju.

Po poruczności bołharſkeho generalneho ſtaba je žo brioh Marmaraſkeho morja, tak daloko hacź je žo ſ bołharſkim wójſkom wobžadźił, ſ podmórſkimi minami wobžadźił, ſo žo njemohło turkowſke wójnſke łódźſtwo k njemu pſchibliżicź.

Ruſki wójnſki miniſter Ssuchomlinow je w Pariſu

pola preſidenta Falieresa audijenzu měł. W rosrěczenju ſ jenym redaktorom nowin „Temps“ je wón wo žwojim wopycże w Barlinje prajił, ſo je khěžor Wylem jara pſchecźelnje ſ nim wobkhadźał. Tutemu je pjecża njelubo, ſo Awſtriſka Sſerbiji ſ wójnu hroſy Ruſka chże měr ſakhowacź, hacźrunje je na wójnu pſchihotowana. Poſłednje lěta je žo ruſke wójſko wo 5 armeekorpſow powjetſchiło, tak ſo ma Ruſka w Europje žwobodnej ruzy.

Italſka teho runja mobiliſuje.

Ruſka, Němſka, Awſtriſka a Franzowſka žu hižo na wójnu pſchihotowane. Ruſka je niz jenož pſchi němſkich a awſtriſkich, ale tež pſchi rumunſkich mjeſach žylne wójſko ſhromadźiła. W roňſchej Němſkej maja wſchě armeekorpſy wójnſku žalnoſcź, we wjeczornej Němſkej žu žo hižo reſerviſtojo w zyle njeſwuczenym cžažu k ſwuczowanju ſ brónju ſwołake a 500000 reſerviſtow žo w naléczu k ſwuczowanju ſwoła. Nětko žo tež Italſka jako žobuſtaw trojoſwjaſka k wójnje hotuje; wona kje 600000 reſerviſtow k wojeŕſkej žłużbje ſwołaka. Tak je w tu khwilu wſcho k bicźu hotowe.

Wólba noweho preſidenta w Franzowſkej.

Franzowſka narodna ſhromadźiſna, kotraž je žo ſchtwórtk ſeſchła, ſo by krajej noweho wjednika daka, je jene ſ najwjetſchich parlamentariſkich ſaſtupjeŕſtwow. Wona ſ 300 ſenatorow a 591 žejmſkich ſapóžłanzow wobſteji.

Najwjazy wuhladow na wuſwolenje ma w tu khwilu miniſterſtwowy pſchedžyda Poincaré. Radikalni drje žu pſcheczíwo njemu ratařſkeho miniſtra Pamſa poſtajili. Tola dokelž budža konſervativni ſa Poincaréa hłožowacź, ſda žo jeho wuſwolenje wěſte bycź.

Franzowſki wójnſki miniſter Millerand wotſtupił.

Wójnſki miniſter Millerand je žebi ſ radikalnej ſtronu, kotraž ma hiſchcże w deputěrtſkej komorje wietſchinu, rosžypał. Wón je ſ tym ſuŕeſchił, ſo je wyſchka Paty de Clam, pſchepytowazeho žudnika w Dreyfužowym prozeżu, ſažo do wójſka pſchijał. W lěcże 1900 bě radikalna ſtrona, kotraž židowſkeho hejtmana Dreyfuža, dla krajneho pſcheradniſtwa wobſkorženeho, ſakitowaſche, dozwiła, ſo Paty de Clam ſ wójſka wuſtorczichu, dokelž bě pjecża pſchecźiwo Dreyfužej wopał žwědźił. Teho dla běchu ſkoby radikalnych njemałe, hdyž žmědźiſche Paty de Clam ſažo do wójſka ſaſtupicź.

Wójna pſcheczíwo truſtam

žo w ſjednoczenych ſtatach połnóżneje Ameriki po demokratiſkim wólbnym dobyczu ſ wulkej harliwoſczu wjedźe. Pſcheczíwo ſwjaſkam pjenježnikom, kotſiž ſe wſchelakimi ſakońſzy ſakaſanymi žrědkami płaczíſny tworow powyſcheja a wobydleŕſtwo na taſke waſchnje wulichuja, knjeżeŕſtwo ſ raſnoſczu ſakrocża a winikow pſched žud ſtaja.

Schkórz.

(Skónczenje.)

A ſkładnoſcź dóńdże. Do duri žo ſakkapa a hejtman pěſchkowſkeho polka ſ měſta ſ durjemi ſaſtupi.

„Dobre ranje, knjes hejtmano“, ſtary muž poſtrowi, „ſ cźim mózu poſłużicź?“ »Pſchecźelk« ſtyſkniwje ſahwiſda a ſ kſchidleſchkomaj machaſche, ſchtož kóždy krócź cźinjeſche, hdyž žo bojeſche.

„Dobre ranje, knjes Naliwako“, hejtman pſchecźelnje wotmolwi, „žym dźenža rano ſahe tšeĺeŕnju dyrbjał pſchehladacź a rad bych žo trochu khoſeja napił. Mózu jón bórſy doſtacź?“

„Sſym hnydom k žłużbam, knjes hejtmano, runje žym něſchto wupił, ale mam jeho hiſchcże doſcź. Je cźerſtwy.“

A tak powjedajo na blido běły cźiſty rub wupſcheſtrje, ſebra ſ khamorcźka cźiſte ſchalki a khanu, ſeſtaja to na blido a žadźi tam tež pokrutu cźorneho khlěba měſto běłeho pjecźwa; potom pſchinježe tež butru.

„Kaž wěſcże, knjes hejtmano, doſtawam běły khlěb jenož dwójzy ſa tydźeń“, ſtarz žo jednorje ſamolwjeſche.

Wyſchkej žylny cźerſtwy khoſej derje žłodźeſche; dźenža bě ſahe ſtanył a zyku hodźinu hižo pěſchi ſchoł, duž pocza hłódny bycź.

Jědźo žo po cźiſtej ſtwje roſhladowaſche, pomajka ſchkórza a naſpomni: „Waſcha žona, knjes Naliwako, wěſcże hiſchcże ſpi?“

Starz wotpokaſujo ſ hłowu kiwny. „Ow, ně, knjes hejtmano“, ſnopſchecźiwi a dwě wulkej žylſy jemu do wocźi ſtupiſchtej; „chzecże žnadź moju wbohu Hańžu widźeć?“

Wyſchk, dźiwajo žo, pſchikiwny, a kantinař jeho ſ wěſtej ważnoſczu a hordoſczu, ſo bě cźełko tak derje położił, do žwojeho wobydlenja dowjedże.

Hejtman žo ſaſtróži, hdyž njebo Nalikowu wuhlada, wo kotrejž bě žebi myślił, ſo je ſtrowa, a nětko na marach leżeſche.

S cźicha na nju ſpominajo a žwoje žobužarowanje wuprajiwſchi, wrócźi žo ſažo do kantiny. Khoſej jemu wjazy tak njeżkodźeſche, pſchetož žmjercź w žamej bliſkoſczi bě jemu lóſcht wſaka.

„Takle ſpěſchnje je to ſ waſchej mandźelſkej ſchło, wobżoruju waż wěrnje“, dźěl bjerjo rjekny, hotujo žo hižo na woteńdźenje. „Scże tu tak zyle wożamocżeny, mózu w měſcże žnadź něſchto ſa waż wobſtaracź dacź?“

„Ach haj, knjes hejtmano“, ſtarz wotmolwi, ſ wodychnjenjom žebi wołożejo, „hdyž njebudźiſchcże žam wo tym ſapocżeli, budźich žebi ſwěrił, waż wo wulku dobrotu prożycź, pſchetož dźenža nichtó ſ měſta kemni won njepſchińdże. Wy, knjes hejtmano, žam lepje wěſcże, ſchto cźinicź. Měſtniſkemu roſkaſowarſtwu drje ma žo wo tym najprjódzy powjeſcź dacź, potom kujeſej fararjej a lěkarjej; potom bych tež kaſchcź ſkaſacź dyrbjał.“

Dale rěczecź ſtarz hižo wjazy njemóżeſche; widliſchczojte płakanje jeho pſchewſa a wón žo na ſtółz ſwjeſe.

Hejtman, kaž bě jažnje widźecź, běſche hnuty a potlóczi žylſy.

„To budźcże zyle bjes ſtaroſcże, luby knjes Naliwako“, jemu wobkrucźeſche, „to wam wſchitko wobſtaram. Na ſažowidźenje, na pſchewodźenju žo wobdźělu.“

Starz wojeŕſkemu wyſchſchemu jenož ruku ſtłóczi, žłowow dźaka ani namakacź njemóżeſche. »Pſchecźelk« bě bojoſcź pſched zuibnikom ſhubił a pocza ſ ptacźkami wonka w lěžu žobu hwiſdacź a fiſolicź.

* * *

Stary Naliwak bě nětkole žwoju dobru Hańžu pokhował. Khowanje bě jednore, ale doſtojne. Wojeŕſki farař nad rowom něſchto hnujazych žłowow porěcża, połkownik a nětkoſi druſy wyſchſchi kaſchcź hacź na pohrjebniſchcźo pſchewodźachu. Kantinař na tšeĺniſchcźu bě pola wſchěch wojakow w měſcże derje ſnaty. Jako ſerżant běſche wjazy lět a to žwěrnje pola tuteho polka žłużił, w bitwje bě tež wuſnamjenjenje doſtał, bě ſ wulkim ſemjanſkim knjeſom dlěſchi cźaž po zuſnych krajach pucźował, potom bě žo wo pſchenajecże kantiny na tšeĺniſchcźu ſamotwjał a bě ju, njedźiwajo druhich ſamolwjerjow, tež doſtał.

Pjecź a tſizeczi lět bě Naliwak kantinařſtwo wjedł a żenje žo njebě wo druhe měſtno ſtarał. Hakle pſched ſchtyrjomi lětami bě žebi ſtaru klamarjowu ſa mandźeliku wſak, kotrejž bě muž wumrjeł; nawożenja bě 61 a njewjeſta 68 lět ſtara. Niechaſchtaj zyle žamaj woſtacź, wonaj běſchtaj cźiſche w pſchesjenoſczi žiwaj. Wón khodźeſche wokoło, ſo by wobkhodne należnoſcże wobſtarował, wona pak w kantinje žydaſche, ſo by hoſczom ſe ſtajnje jenajkej pſchecźelnoſczu a ſ jenajkim pożměwom pożtużała.

Ale pſchi taſkim žydanju žo ji wodykawoſcź pſchida a tak dyrbjeſche ſtary Naliwak žom domjaże dźěło žobu wobſtaracź a žwoju mandźelſku wothladacź. Trěbne wěży ſtara wikowarka ſ měſta dwójzy ſa tydźeń pſchiwożeſche.

Kak je wón žwoju Hańžu wothladował, wo tym by najwjazy »pſchecźelk« mohł powjedacź. To ſa ſtareho muża njebě maliczkoſcź, ſtaru żonu ſtajnje wobkedźbowacź a ju troſchtowacź a ſabawjecź.

Kak ßo ſ njeju ma, by ſtarz dyß a dyß ſhonił wot lěkarja, kiž tam pſchikhadźeſche Ale pſched ßwojej Hańžu ßo ſ tym ßwědomicže tajeſche a kóždy ras by wjedźał, ju saßo troſchtowacź, hdyž chzyſche ßo nadźije wſdacź.

Na ßwoju njebeczičžku Hańžu ſtary muž ſpominaſche, hdyž po woteńdźenju pſchewodźerjow pſchenapinany a mucžny ßam lutki domoj dźeſche. Bě woßamocźił, ſchěroko a daloko ani jeneho cžłowjeka njebě, pſchetož na tutym horzym dnju nichtó pſches tſelniſchczo njeńdźeſche, ſ kotrehož ßłónczne pruhi ßmalachu.

We wotnoſchenej dołhej ßukni, na kotrejž ßo ſaßłužbny kſchiž a wójnſka medalija błyſchcźeſche, w zylindarju na hłowje, ſe ßylnym kijom w ruzy — tajki Naliwak krocžeſche, to bě dźiwny napohlad na tutym cžichim ßłóncžnym pucžu. Monturu, kotruž bě pſched ſchtyrjomi lětami pſchi kwaßu hiſchcże na ßebi měł, bě dyrbjał wotpołožicź, běſche pſchejara ſwjetkhnyła; a tak dyrbjeſche ßo tule zivilnu draſtu wobleź, w kotrejž bě tak njenahladny mjes wyſchſchimi a wojakami, kotſiž ßobu pſchewodźachu.

„Hańža bě tola dobra, ßwěrna duſcha, hacžrunje mějeſche też ßwoje dźiwne ſtronki a waſchnicžka“, tak ſkónczi ßwoje rospominanja a ßwoju kedźbnoſcź ßaßo ßwojemu »pſcheczelkej« (ſchkórzej) pſchiwobroczi.

»Pſcheczelk« jeho tola trochu we ſrudnym woßamocźenju troſchtowaſche, cžiche a ſtruchle hodźiny ſ najmjeńſcha trochu woźiwjeſche. A Naliwak ßebi mußleſche, ſo to ſ tym ptacžatkom te krótke lěta něſkak póndźe, kotrež jemu Bóh na ſemi hiſchcże popſcheje.

Schkórza bě pſched nękotrymi lětami w tſeleńi w jenej patronowej toſchi naſchoł a tak pſched ßmjercžu wukhował. Mały cžorny ptacžk bu jemu potom tak pſchikhileny, ſo móżeſche jemu dowolicź, pó iſtwje też pſchi wotewrjenym woknje ßo pſchelětowacź. Wobaj ßebi derje roſymjeſchtaj. »Pſcheczelk« wſchě móżne hłoßy hwiſdaſche, na ßamßnym blidże ſ nim jědźeſche, ßedźo na ſtarzowym ramjenju ſe ßwoiimi wießelymi hłoßami hoſcźi ſawjeßeleſche.

Myßlicžka, ſo budże ßwojeho ßwěrneho towarſcha bórſy ſaßo widźecź, ſtareho cžłowjeka trochu ſměrowaſche; w duchu ßebi pſchedſtajowaſche, kak wón jemu duricžka do klětki wotewri, ſchkórz budże po moſcźiku pſchiſkakowacź, ſaſpěwa, wón jemu nęſchto k jědźi da .. Naliwak poczа bóle khwatacź. Naſdala hižo ſchtomy pſchi tſeleńi widźeſche, nęſchto ſtow kroczel dale bě hižo jeho kantina.

Krucže do prědka poſtupowaſche, potom khwilku poſaſta a, wobej ruzy nad woczomaj ßebi dźerżo, hladaſche ßłědźo do daliny. Na lěwizy wyßoka tſeleńja ſ kerkow wuſtupowaſche, na prawizy dyrbjeſche jeho thěžka bycź. Ale, hacžrunje kedźbnje hladaſche, tam niczo njewidźeſche, khiba ſchěru młhu a kur, kotryž kołwokolo horje ſtupaſche.

„Kajka je tole mróczel?“ ſtarz ßebi pſchekładowaſche a ſa khwilu ſblědnywſchi ßebi rjekny: „Ssnadź je ßo nękajke njeſboże ſtało? Boźedla, ja dźě ßym ßwěcžku pſchi kožu ſabył haßnycź!“

Khwatnje domoj cžérjeſche. Ryßy kantiny jaßniſcho wuſtupowachu, ale wo khěžzy ani cžérje wjazy njebě. Skónczńje tam doběża — měſto khěžki tam jenoż hiſchcże nęſchto wopalenych hrjadow a ſe ßaſami ſczornjene murje běchu. Jenoż na jenym měſtnje ßo hiſchcże pſchezo kurjeſche a to tam, hdźež bě ſchenkwas (naliwarnja) a nad nim klětka była.

„Pſcheczelk, mój wbohi pſcheczelk!“ ſ njeßměrnej ſtyſknoſcźu ſtarz wołaſche a, njedźiwajo wohnja a horzoty, ßo woßrjedź do palazych hrjadow poklakny, njeroſomnje ßo nadźijejo, ſo ßnadź ßo jemu poradźi, hiſchcże ſchkórza wukhowacź.

Ale w ptacžej klětzy ßo niczo njehibny a njepikny.

* * *

Hdyž potom wojazy, kiž běchu woheń haſcheli, ale wodu ſ daloka dyrbjeli pſchinoſchowacź a ſ tym zyle mucžni ßo nadźěłali, do kantiny ſaſtupichu, nańdźechu w kucže ſwuhlene ſtarzowe cźełco. Sadußywſchi ßo ſ huſtym kurom, bě kantinar na palaze roſpadanki padnył a tak ſemrjeł.

Tak też wón woteńdże ſa ßwojej Hańžu na prawdu Bożu a k wěcžnemu wotpoczinkej; wſchak by też tak — kož bě prajił — bjes ßwojeho »pſcheczelka« ſchkórza lědma dołho żiwy woſtał.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

Naſchim towarſtwam. Tele dny doſtachu naſche towarſtwa namjetowane wuſtawki „Domowiny“, ſwjaſka ßerbſkich towarſtwow, pſchipóßłane. Nakhwilny wubjerk ſwjaſka proßy towarſtwa naležnje, ſo chzyłe wo wuſtawkach wuradźowacź a ßwoje měnjenja a nahlady bórſy nakhwilnemu pſchedßydże wubjerka, ſapóßłanzej E. Bartej, do Brěſynki (Briesing. Poſt Pließkowitz.) woſſewicź, najpoſdźiſcho hacž do 3. februara. Potom ßo hnydom ſhromadźiſna wubjerka powoła a po njej bórſy hłowna ſhromadźiſna ſwjaſka. Duž njech naſche towarſtwa wo tak ważnej naležnoſcźi hnydom wuradźuja. Cžaß khwata, a ſchkoda kóždeho wokomika, kiž je ſa naſche narodne prózowanje ſhubjeny!

F. Kral.

S Budyſchina. Pſchijimanſke pruhowanje na evangelſkim krajnoſtawſkim ſeminarje. K pſchijimanſkemu pruhowanju do 6. rjadownje krajnoſtawſkeho ſeminara bě ßo 33 wucžomzow ſamolwiło, mjes nimi 4 Sserbjo. Pſchijało je ßo 24 wucžomzow; ſ nich ßu 3 Sserbjo. Woni ßu Ernſt Jan Bamſch ſ Draždźan, Pawoł Króna ſ Bukez a Pawoł Guſtav Proſt ſ Bukez.

— (Miſchtrſke pruhowanja.) We wokrjeßu Zitawſkeje pſchemyßłowneje komory ßu w ſchtwórtym ſchtwórczłěcže 1912 mjes druhimi miſchtrſke pruhowanje wobſtali kowarjo: Ernſt Bjedrich Broda w Budeſtezach, Herman Wicźas w Hnaſchezach a Kurt Max Weidhaas we Wujerju a wojnar Pawoł Herman Rudolf we Wujeſdże.

— Na ryczerkubło w Jěſorje pola Niſkeje ßo w němſkich nowinach jedyn evangelſki ßerbiki woženjeny knježi pohoncź, kotryž je wojak był, jedyn wotrocźk, jedyn njewoženjeny rólny pohoncź, 4 wolazy, 4 hajniſzy a rubaſzy pomoznizy a 4 cželadniży ſ dobrej jědźu a mſdu pytaju. Pſchi dobrym ſadźerżenju a ßerbſkim woženjenju ßo ſaßydlenje ſarucki (nowa khěża ſ wulkej bydlanſkej ſtwu, dobrej ſtwu, 2 komoromaj, koſazej hródźu, ßwinjazym khlěwom a 1 jutrom ſahrody) pſchi jenoż 300 hacž 500 hriwnach napłacźenja. Kóżdy ßerbſki woženjeny ſaßydleny po tſilětnym dobrym ſadźerżenju hacž do 800 hriwnow myta na dom ſapłacźene doſtanje. Poruczenje pſches woßadneho duchowneho dyrbi ßo pſchedpołożicź.

— (Wo wjedrje.) Wjedrawuſtojni praja, ſo budże ßnadź nětcziſiche ſymne wjedro hacž do naléca tracź. We wieczornej a połodniſchej Němſkej je wulki ßněh padnył, kotryž hacž do Zitawſkich horow doßaha. W połnóznej Łużizy je ſemja hiſchcże bjes ßněhoweho pſchikrywa. Ratarjo ßo boja, ſo budża njewodźete żywy pſchi wjetſchej ſymje ſchkodowacź. Teho dla ßebi pſcheja, ſo by ßo ſkerje lépje wjetſchi ßněh naſchoł.

— Pokhroma mjes howjaſym ſkotom ſaßo ſakſkemu ſkotarſtwu hroſy. W jenym dworje we Warnsdorfje w bliſkich Czechach je pokhroma wudyrika. Zitawſke hamtſke hejtmanſtwo je wſchě trěbne wukazy pſchecźiwo ſanjeżenju pokhromy do Sakſkeje wudało. Dokelž je ſyma, ßnadź ßo poradźi, roſſchěrjenju khoroſcże dowobaracź.

Też do Saſkkeje je ßo pokhroma ſanjeßła. W Kötternje w Rochliczanſkim hamtſkim hejtmanſtwje je howjaſy ſkót na nju ſkhorił.

Se Sajdowa. Sańdźenu ßobotu popołdnju ßo na lodu tudomneho wjeßneho hata dwě dźeſcźi jeneho żiwnoſcźerja pſchepadnyſchtej. Dźeſcźi budźiſchtej ßo tepiłej, hdy budźiſchtej jej żiwnoſcźerjej Halma a Förſter ſ hłubokeje wody njewucźahnyłoj.

S Delnjeje Kiny. W tudomnym Probſtez młynje je ßobotu woženjeny pjekar Schubert, hdyž muku do měchow ßypaſche, ſ prawej ruku do walzow pſchiſchoł. Wobżaromnemu mużej ßo ſchtyri porſty tak rosmjeczechu, ſo dyrbjeſche jemu je lékar wotewſacź.

S Dźěžnikez. Schtwórtk popołdnju je ſpediteur Hänſel wulkemu njeſbożu czekył. S dwórniſchcża chzychu k papjernikej wós, ſe 60 zentnarjemi papjery nakładżeny, pomaku dowjeſcź. Na dobo poczа wós rucže běżecź a ßo do pſchěrowa wali. Hänſelej, kotryž chzyſche wós ſadźerżecź, jene kolo nohu ſrani. Pſchi ßamym budźiſche ßo wós na Hänſela cźißnył a jeho ſamjatł.

S Małych Debßez. Sańdźeny ſchtwórtk po Sprejinym lodże hólzy jěſdźachu. Pſchi tym ßyn dźěłacźerja Neumanna w Dźěžnikezach k měſtnu pſchijědże, hdźež lód rubaju, a do wody ſajéwſchi ßo pod lód ſwjeſe. To wuhladawſchi jeho dwanacźelětny bratr hnydom ſa nim ſkocži a jenu nohu hiſchcże pod lodom widżo, wón rucže ſa njej hrabny a ßwojeho bratra ſbożownje doßahny a wucźahny.

S Hornjeje Hórki. Jutſje, njedźelu, wieczor wuhotnje Budeſczańſke ßerbſke towarſtwo „Lubin“ tu w Hänſelez hoſcźenzu ßerbſki ludowy wieczor. Knjes ßejmſki ſapóßłanz Bart ſ Brěſynki, kiž je ſtajnje hotowy, narodne żiwjenje ſpěchowacź, je pſchednoſchk pſcheczelniwje pſchedewſał. Wuſtojni hrajerjo pak chzedża nam ßerbſke dźiwadła pſchedſtajicź. Wieczor budże wießely, kaž naſch lud to lubuje, a tola też khutny, pſchetož wón chze bycź jedyn napominał, ſo bychmy ßwěru ſakhowali wſchu wot naſchich wótzow nam namréte narodne a duchowne kubła a ſawoſtali ßwěrni Sserbjo, kaž woni

běchu. Zastup je tuni. Sapoczatk je, kaž shonimy, na 1/28 hodź. postajeny. Kóždy sprawny a dobry Sserb budże wutrobnje witany.

S Budestez. Sańdźenu njedźelu wječor wotmě tudomne žerbske towarstwo „Lubin“ w nowym lěcze žwoju prěnju měšacznu shromadźisnu. Hdyž bě po wuspěwanym narodnym spěwje nasch pschedsyda k. Hajna wschěch pschitomnych powitak a wotzebje czopke postrowjenje k. wyschschemu wuczerjej Ssmole jako rěcznikej sa tutón wječor wěnowak, dosta poslednischi zkowo sa zwój pschednoschk wo „Handriju Sejlerju“. Wopschijecze tuteho wulzy sajimaweho pschednoschka běsche sczěhowaze: Hody zu sady nasch. Hody zu zo s nowa sjewike jako zwjedźeń zwěrka. Někotra czěmna komorka bu rosswětlena se sybolatymi zwěczkami a někotra czěmna wutroba se zwětkom hnadypolneho hodowneho evangelija. Hody zu pak tež zwjedźeń spěwow. Sazo zmy je spěwali w zyrkwjach, schulach a w domach stari a mkodźi, starschi a dźěczi. Spěw je krasny dar Boži. Trosczt a móz zo se spěwow, hdyž zu prawe a dobre, do duschow lije, narodna luboscz zo psches spěwy we wutrobach sbudźi, zwěrnoscz sa wótzny kraj a lud zo zylni a sdźerži. Móz tež žerbskich spěwow zmy hluboko saczuwali na naschich wulkich spěwańskich zwiedźenjach. Synki, kiž tam zkyschachmy, běchu nam kaž njebjeske hłoby, jimachu zo wutrobow, klinczachu w nich dale a pschewodźachu nasch do prózow wschědneho žiwjenja. Schtó bě tón spěwak sa nasch žerbski lud, kotrehož harfa bě něhdy tak trunow pokna a spěwow bohata? Handrij Sejler. Schtoż je wón se zwojeje zwěrneje wutroby jako najkrasnischi dar nam a zykemu žerbskemu ludej darił, to njesańdźe, ženje zo shubicz njezmě. Sahe je zo pola Sejlerja spěwański dar sjewił. Jako student wón hižo sanjeze: „Rjana Luziza“ a „Ssym Sserbow žerbske holiczo“ a wschelake druhe spěwy. Najpłódnischi czas sa jeho dźěławoscz bu jemu na farje we Kasu daty. Tam je zo wón sbožowny saczuwał. Tam saczeże jemu po struchłych létach do dusche sazo shubjena wjeselkoscz a spokojnoscz. W létach 1842—1857 steji wón na wyzkosczi zwojeho płódneho skutkowanja. Tam pschikhadźowasche k njemu tón zkawny hudźbny mischtr Kozor, a schtoż staj tutaj genijej w jenym duchu a w jenej luboscźi sa nasch lud dokonjakoj, nad tym budźa Sserbjo zo wjeselicz a posběhowacz, kaž dołho Sserbjo Sserbjo wostanu! — Pschednoschk posticźi skónczinje někotre parle se Sejlerja. S napjatej kedźbliwoscźu wschitzy poskucharjo na zkowa k. kantora Ssmoły kedźbowachu, a s wěstoscźu je wón, schtoż je chzył, dozpił a sa nascheho zkawneho spěwarja nam wschěm s nowa wutroby shrěł. Sa wulzy sajimawy pschednoschk zo w mjenje wschěch psches pschedzbydu wutrobny dźak wupraji.

Sczěhowasche rosprawa wo nowym swjatku žerbskich towarstwow, kiž ma mjeno „Domowina“. Skónczinje na dnjowym porjedże hischeże wólby stejachu. Nasch lubowany pschedzbyda k. Hajna njebu s gratu puschczeny, ale dyrbi se zwojim towarschom, naschim městopschedzbydu, spschah pschedzbydstwa dale njesczi. Tak nětk do noweje prózy a dalschich dźěkow! Posběhnjena budź žerbska khorhoj mjes nami. Niz wróczo, ale do prědka!

S Pschiwczizk. Wóndano bě rěsniski mischtr Henka s Wjasońzy k nam po zwinje pschijěł. W dworje, s kotrehoż měješe zwinje wotwjesczi, wón listownju, 10 stohriwnowskich papjerow wobschijazu, na khlěwowu muriczku położi. Hdyž chzyschе kupjene zwinje sapaczicz, bě zo listownja s muriczki shubiła. Sswinje běchu ju dele sczahnyle a ju roskuzake. Se 6 papjerow hischeże někotre czišła namakachu, tola zo prascha, hacz je khežorstwowa banka w Barlinje jako dozahaze dopokasmo wobhladuje a sa nje 600 hriwnow saruna nja sapkaczi. Schtyri papjery běchu zo zyle sniczike, so ani czišło s nich njebě wostało.

S Měrkowa. Sańdźeny schtwórtk wječor w naschej wzy woheń nasta. Tudomny kowar Kühna ma sady zwojeje khěże s kowarnju kólnju. Sady teju je běrnjaza hromada se zkanjom sawodźeta. Kólniczka, w kotrejž zu khlěwy, je teho runja s wonka s liscźom a zkanjom wobstajana. Na njesnate waschnje sapocza zo zkanje na běrnjazej hromadże palicz a wupschestrje zo tež na kólniczku. Proso a kosa w khlěwje zo spalischtej. Jene zwinjo drje płomjenjam wutorhnychu, bě pak zo tež khětro wopaliko. Pschikhwatanym zykawam zo poradźi, woheń salecz; khěża je pschi haschenju khětro czerpika.

S Hucziny. Schtwórtk w nozy zu zo paduschi do wobydlenja tudomneho piwarza Roberta Micźki dobyli a s njeho kradnyli 200 hriwnow hotowych pjenjes, sa něhdże 15 hriwnow zigarow, 1 zkoty mužazy czažnikowy rjeczas sa 18 hr., jedyn dołhi zkoty žonjazy rjeczas se zkotym czažnikom sa 150 hr., jedyn krótki žonjazy czažnikowy rjeczas s czeczikom, 3 mužaze trikotowe koschle, 8 kolaczow, schkleńczki s wonjazej wodźicźku, 1 sajaza, 2 dźiwjej kaczzy, 2 bažantow' 1 bleschu ruma, 15 bleschow běkeho wina, 1 schěroselený nakhribjetny měch, 1 wulki bruny kožany portemonej s 50 hriwnami, 1 saksku a 1 pruzku hońtwinsku khartu na lěto 1913, sa Pawoka Micźku wupiżanu, 2 staraj sakskaj tolerjej a por howjasokožanych dołhich schkórnjow. Ssobotu w nozy zu zo po sdaczu czi zami paduschi do hajnkownje w Maleschezach dobyli, wschě khamory a kaschcże pschejeśdźili, tola žanych pjenjes njenamakali. Potom zu zo s jědnymi kokami do Hucźiny podali. Tam zu zo spytali do wobydlenja ryczerkubkoweho najeńka Sachsy dobycz, tola njemózachu zwój wotpohlad wuwjesczi, dokelz jich poz wotehna. Tež s pokodnja Budyschina zu paduschi dobyli. Wóndano zu zo do domu kublerja Měta w Bobolzach dobyli. K temu běchu zebi wot zuzoda rěbl pschinjezli. Pódla wschelakich druhich wězow zu wschě stote debjeńki sebrali. Dale zu zo pjatk w nozy do wobydlenja kublerja Schustera paduschi dobyli. Woni zu pódla něschto drobnych pjenjes 2 czažnikaj s rjeczasomaj a wschelake druhe wězy zobu wjali. Jedyn dwanaczelětny w prěnim poskhodże bydlazy hólz dyrbjesche w nozy wustupicz a zo dohlada, so jedyn muzski s elektriskej latarnju wo khěži zwěczesche. Paduch na hólza sawoła: „Pschińdź jenoż dele, sarazu cze!“ Sso nabojawschi zo hólz skoku do zwojeje komory wróczi a tam s měrom wosta, tak so mózesche zo paduch bjes sadźewka s woknom won wotzalicz.

S Jazeńzy. Tudomna katholska Bjezada zwjeczesche sańdźenu njedźelu zwój 39. sakoženski zwjedźeń. Ludu bě zo tu straschnje wiele seschko. Po powitanskich zkowach pschedzbydy, k. skakarja Sarjeńka, zo wulka ryczerska hra „Hnadowne zwjeczo w lězu“ hrajesche, a to jara wustojnje. Wuwjedźenje tajkeje hry na žerbskim jewischczu, to je wulka sazkužba. Tež drosty se stareho czaza běchu jara pyschne a drohotne. (S garderoby E. Müllera w Draždźanach. Galleriestraße 22/24.) Tež jena jara žortna hra „Pschedate kholowy“ zo poskiczi. Wschitko bě jara derje nawuczene a nawuknjene; sarjadował dźiwadka je wschědny muž s ludu, k. Bělk — a to czim wjazy waži. K létu zwjeczi Jazeńczanska katholska Bjezada zwój 40létny jubilej.

S Njezwaczidła. Nasche žerbske towarstwo „Jutrniza“ tsjoch kralow we Weberez hosczenzu rjany zwójbny wječor zwjeczesche. Knjes pschedzbyda Czech zobustawy, jich mandźelske a dźowki powita a zwoje wjesele nad bohatym wopytom wupraji. Wón pschejesche, so by „Jutrniza“ w nowym lěcze dale pschiběraka a psches sto zobustawow srostka. Hdyž bě sapizował, k. Helaz, protokol poslednjeho posedźenja a postrow knjesa wuczerja Krala czitał, zo zwójbny wječor s hosczinu sapocza. Hdyž bě zo na klavěrje pohrako, k. pschedzbyda naschemu lubowanemu kralej Bjedrichej Augustej zkawu wunjeze. Knjes městopschedzbyda Schneider pschedzbydze k. Czechej a hosczenzarjej Weberej sa jeju wulku prózu zkawu wunjeze. K. pjekarski mischtr Bartko zo s krótkej narěczu na pschitomne mandźelske wobroczi, je nopominajo, so bychu zwoje dźěczi w žerbskej rěczi prawje derje wocźahnyke a ju nawuczike, dokelz zo to bohužel w schulach w dosahajej měrje njestawa. Wón zwěrnym žerbskim mandźelskim zkawu wunjeze. Po hosczinje naz někotsi naschi zobustawy s dźiwadkowymi pschedstajenjemi swjeżelichu. Hrajesche zo najprjedy „Hwisdaj, ale na bnbonczk kedźbuj!“ Naschi mkodźi hólzy a knjezny pak hižo czakachu, so mohli zebi wjeseku rejku saskoczicz. Duz zo se zrjedz sale někotre blida wotnjezechu, a s piskanjom klavěra zo bórzy mkodźi a stari wjercźachu. Mjes tym běchu zo naschi hrajerjo sazo pschihotowali. Sawěschk zo sběhny a pschedstaji zo: „Zona dyrbi do domu!“ Tale hra wjele zmjecza sbudźi. Po tym zo sazo rejwasche a wschelake žerbske spěwy zo saspěwachu, hacz zo sazo nascha kedźbliwoscz na jewischczo wobroczi, hdyž zo žortny kusk: „Dundak“ hrajesche. Naschi hrajerjo zwoju wěz derje a wuschikkje dokonjachu, hacźrunje běchu k nawuknjenju jara mało czaza měli. Sswójbny wječor je zo jara derje poradźił a wschitzy zo po prěnich rańschich hodźinach spokojom se spěwom na domojpucz podachu:

Nasch žerbowski lud,
Jedyn wjeselý lud,
Wón spěwa a hraje
A wjeselý je.

S Rakez. Dwójzy sa léto „Lipa“ zwoje zobustawy pod zwoje hakoty shromadźi, so bychu zo w lubej maczernej rěczi mjes sobu sawjeselili, a ras dowoli tež hosczom s bliska a s daloka na tajkej sabawje dźělbracz. A tak bě tež sańdźenu njedźelu, hdyž „Lipa“ w sjawnoszi zwoje 33. narodniny zwjeczesche. Hižo dołho do czaza je zo žłyschecz dako praschenje: Hdy změmy zwjedźeń „Lipy“ wopytacz? A s rasom tu bě. A s czrjódami khwatachu

Sserbjo ſ bliżſcheje a dalſcheje wokoliny ſańdżenu njedżelu do tudomneho hoſcźenza „Sakſkeho doma“, ſjawny dopokaz, ſo ßebi waża ßwoju ßerbſku rěcź a ßo wjeßela, ſaßo rjanu ßerbſku draſtu wohladacź, ßkyſchecź rjane ßerbſke ſpěwy a widźecź ßerbſke dźiwadło. Pſches programy a khartki běchu ßo pſcheproßyłe wſchě ßerbſke towaŕſtwa, evangelſke a katholſke, pruſke a ſakſke, ſ wuwſacźom „Ralbiczańskeje Lilije“ a „Jaßeńczańskeje Katholſkeje Bjeßady“, kotrejź tón dźeń ßamej ſpěwaſchtej. S tamnych ßerbſkich towaŕſtwow pak běſchtej bohużel jenoź Njeßwacźidlſka „Jutrniza“ a Kaſowſki „Handrij Sejler“ ſaſtupjenej, a to wobej w bohatej liczbje. Sa to hiſchcźe ras: Sſkawa jimaj! Sbożopſchecźa běchu póßkali: k. konrektor prof. dr. Muka-Freibergſki, k. wucźeŕ Kral-Kamjenſki, k. wucźeŕ Sſkodeńk-Panczicźanſki a k. faraŕ Handrik-Kupjanſki. S dypkom 1/28 hodźin wjeczor wotewri k. pſchedßyda Miczka ßwjedźeń, powitawſchi ſ rjanymi ßkowami pſchitomnych hoſcźi, kotrychź bě na 400, a ſkónczi ſe ßkawu na jeho majeſtoſcź krala Bjedricha Auguſta. Program, do tſjoch dźělow dźěleny, wopſchijeſche ſpěwy, deklamazije a dźiwadło. Knjes Kruża deklamowaſche „Seſtawajcźe“ a k. Sigismund młódſchi „Burſtwo“ a „Hadam a Jěva“, ſchtoź żiwy wothłóß namaka. Hrajeſche ßo „Sſerbow jandźel“, „Do ſtoteho kwaßa“, „Po ſakoŕeńſkim ßwjedźenju“ a „Dźiwja Hilża“. Hrajerjo a hrajerki ßu ßwoju wěz hacź nanajlěpje dokonjeli, ſchtoź mózne plazanje wobßwědczi. Teź ſpěwy ßo ſpodobachu, kotrejź běchu ßo wjazyhłóßnje nawukłe. W pſcheſtawzy jimaſche ßo k. faraŕ Gólcź ßkowa a dźerżeſche kraßnu ßwjedźeńſku rěcź. Knjes Wirt, pſchedßyda „Handrija Sejlerja“, wunjeße we ßwojej rěcźi ßkawu „Lipje“. Wſcho bě ßo derje poradźiło, teź wuſkoczne nóźki k ßwojemu prawu pſchińdźechu a kóźdemu je ßo lubiło, bjes dźiwa, ſo ßo nikomu domoj njechaſche, hdyż rańſcha hodźina bijeſche, a dźělenje tu bě. A duż budź teź na tutym měſtnje hiſchcźe ras wutrobny dźak a ßkawa wuprajena wſchěm ſa nimoměry bohaty wopyt, ſa wucźenje a pſchewod ſpěwow, Běrkez hoſpodliwemu domej, knjeſej faraŕjej ſa jeho kraßne ßkowa, woßebje pak hłubokoſacźuty dźak wſchěm hrajeŕkam a hrajerjam ſa jich wulku luboſcź a próżu, ſ kotrejź ſ wjetſcheho dźěła hakle prěni krócź na ßerbſkim jewiſchcźu tudy wuſtupichu a tak na wulkotne waſchnje 33. ſakoŕeńſki ßwjedźeń „Lipje“ porjeńſchichu. „Lipje“ pak daj Bóh ſboże do pſchichoda!

S Rakez. Nahłu ßmjercź je mandźelſka tudomneho wumjeńkarja Winklerja ſańdżenu wutoru wumrjeła. Hdyż chżyſche póndźelu wjeczor ſatepicź, ju Boża ruczka ſaja a wědomnja njenabywſchi Winklerka wutoru rano w 2 hodźinomaj wumrje. Schtó wě mój kónz, wón ßnadź je bliſko.

S Lubija. Sańdżenu njedżelu je ßo prjedawſchi khěżorſtwoßejmſki ſapółtanz dr. Weber w ſjamnej ſhromadźiſnje ſe ßwojimi politiſkimi pſcheczelemi roszohnował. Wón ßo w bliżſchim cźaßu do Barlina pſcheßydli. W tej ßamej ſhromadźiſnje wjednik němſkejenationalliberalneje ſtrony Baſſermann wo nětcziſchim politiſkim polożenju rěcźeſche.

S Lubija. Hruby njeſkutk je pohoncź Albert Weiß w hródźi wóſnika Ryczerja ſkucził. Wón ſ hnojowymi widłami jeneho konja kłó, ſo drohotne ſkoczo pok hodźiny posdźiſcho kónz wſa. Pohoncź je pjecźa na to hněwny był, ſo dyrbjeſche konja cźiſcźicź. Wón ßam wěz tak pſchedſtaja, ſo je chżył njeměrneho konja ſ widłami praßnycź. Ssudniſke pſchepytanje je ßo ſawjedło.

S Lubija. Tudomna měſchczańſka rada je poruczika, ſo dyrbja żónſke, kotrejź ſ kłobukom na hłowje rejwaju, kónzy kłobukaczych jehłow wobarnowane měcź. Rejwarki, kotrejź ßo pſchecźiwo temule wukaſej pſcheńdu, ßo ſ rejwarńje wupokaſaja a ßo pokhoſtaja. Mějecźelio rejwarńjow maja na to kedźbowacź, ſo ßo tónle wukas njepſcheſtupi.

S Mikoraſa. W nětcziſchej mjaßowej drohocze ßo druhdy ſwěrjata rěſaju, kotrejź cźłowjek w prjedawſchich cźaßach k jědźi njebjerjeſche, Prjedy ßo kóczki jenoź dla jich koże rěſachu, nětkole pak jich mjaßo ſkoro wjazy płacźi, dyżli koża. Schtóż je ras koczu pjecźeń jědk. temu chze ßo pjecza bórſy ſaßo tajkeje thkóſchcźenki. Duż je nětko ſa naſche mizy cźeźki cźaß pſchiſchok. Wſchudże na nich łakaju, ſo bychu ßebi je w pónoji wopjekli. Do lubowarjow kocźeje pjecźenje też jedyn tudomny wobydleŕ ßłuſchy. Wón bě ßebi mizu popadnył, ſo by ſ njej ßwój appetit ſpokojił. Tola kóczku ſareſacź, njeje tak lohke dźěło. Duż ßebi wotmyßli, ju ſatſělicź. S tymle wotpohładom ju do měcha tykny, kotryż ſa ſchtom powěßny. Potom ßo ſ tjělbu do měcha ſaměri a tſěli. Kóczka ſ měrom w měſche leżeſche, wona bě wěſcźe morwa. Tola hdyż ßo měch roswjaſa, miza na dobo woźiwi a wupjeŕchny. Ssebi próſdny měch wobhładujo tſělz widźeſche, ſo jón ſ zyka njebě trjechił. Měſto do měcha bě do powětra dźěru wutſělił.

S Rowneho pola Sslepeho. Druhdy ßo ſda, ſo pſchiwěŕki zyle bjes pſchicźinow njejßu. Tak ſańdżeny tydźeń ludźo powjedachu, ſo hwězda bliſko pſchi měßacźku ſteji, a ſo je teho dla ſtrach, ſo něhdźe woheń wuńdźe. A woprawdźe, w nozy wot ßoboty k njedźeli ßo tudomna fabrika zementowych tworow paleſche. Woheń ſ twarjenja wuńdźe, w kotrymż bě ſchrótowanſki mlyn ſaměſtnjeny. Płomjenja tole twarjenje a pódlanſke ſ maſchinu a ſkładownju ſniczichu. Dokelż w fabrizy hižo w ſcheſcźich hodźinach dźěłacź pſcheſtachu, ſda ßo wěſte bycź, ſo je ßo woheń ſakoźił. Twarjenja a ſkłady ßu drje ſawěſcźene, tola wobßedźeŕ njedźiwajcy teho ſchkoduje.

Přilopk.

— (Sajědojcźenje ſ margarinu.) Do Budyſkeje měſchczańſkeje hojerńje ßu dźěłacźerja Henczela ſ Carsberga pſchiwjeſli, kotryż je na ſajědojcźenje ſkhorił. Sajědojcźenje je ßo pjecźa ſ margarinu ſtało, kotruż je Henczel wuźił.

— (Wo ßywach.) W Ruſkej, kotraż ſ wulkeho dźěła Europu ſe żitom ſaſtaruje, ßu ßo naſymſke ßyły powſchitkownje w pſcherěſku derje roswite. Pola ßu ſe ßněhom pſched ſymu ſwobarnowane. Też w druhich europiſkich krajach naſymſke ßywy ſ wjetſcha rjane ſteja. Jenoż w Franzowſkej ßebi měſto młóżneho wjedra wjazy ßuchoty a ſymy pſcheja.

* Krwawny podawk je ßo w Pirnje pjatk w nozy ſtał. Dźěłacźeŕ Richter ßwojej żonje krk pſcheréźny, ßebi ßam ſchiju ſréſa a potom do ſtudnje na torhoſchczu ſkoczi, ſ kotrejež pak jeho wucźahnychu. Jeho ßu do hojerńje dowjedli.

* (Rubjeżny nadpad.) Do ſarjadniſtwoweje ſtwy póſtſkeho ſarjadniſtwa w Hornich Berkowizach w Czechach, w kotrejź bě jenoź póſtſki miſchtr Kaſka pſchitomny, wjeczor krótko do ſamknjenja cźornoſababjeny muż ſaſtupi. S revolvrom ßo do ſaſtojnika ſaměriwſchi wón ſawoła: „Pjenjezy abo żiwjenje!“ Kaſka pak ßo njeda ſatraſchicź, ale ßo ſ rubjeżnikom do bědźenja da. Póſtſki miſchtr wo pomoz wołaſche, tola nichtó njepſchińdźe. Wołanje ſaßłyſchawſchi jeho dźowka ſaßwěcźenu lampu ſ blida ſhrabnywſchi do dwora cźerjeſche a pytaſche wot tam ßußodow na pomoz ſawołacź. Dokelż ju nichtó njeßłyſcheſche, wona na khód pſched ſarjadniſtwowu ſtwu běżeſche a tam lampu na ſemju cźißnywſchi po khodźe teptaſche, jako budźichu ludźo pſchiſchli. Teho ßo rubjeżnik wuſtróża a póſtſkeho miſchtra ſ mozu wot ßo ſtorczíwſchi cźekny.

* (Njehańbicźiwy rubjeżny nadpad.) Ssobotu popołdnju wokoło 1/4 hodźin ßo we wobydlenju jeneho póſtſkeho ſaſtojnika na grenadéŕſkej dróſy w Barlinje ſaſwoni. Jedyn knihiwokolonoſcheŕ pſched durjemi ſtejeſche a dwaczecźilětnej dźowczy ſliczbowanje wo 25 hriwnach pſchepoda. Wona jemu, hacźrunje bě ßama doma, kaſaſche, ſo by ſaſtupił. Hdyż chżyſche wona jemu pjenjeſy pſchepodacź, ju wón ſ wotmachom do khribjeta ſtorczi a ju tak dołho dajeſche, hacź wona bjes wědomnja na ſemju padźe. Hdyż młoda holza ſa khwilu ſ womory wotucźi, bě ßo nadpadnik ſhubił a ſ nim 100 hriwnow pjenjes. Holzyny nan wot jeneho knihikupſtwa huſcźiſcho knihi doſława. Jedyn něhduſchi wołokonoſcheŕ tuteje firmy je wo tym ſhoniwſchi rubjeżny nadpad wuwjedł.

* (Żeleſniſke njeſboże dla młhy.) W huſtej młhi je wutoru popołdnju w Birminghamje w Jendźelſkej jedyn ſpěſchny cźah do jeneho ludźazeho cźaha ſraſył. Dwaj woſaj ludźazeho cźaha ßo do ßebje ßunyſchtaj. Lokomotiva ſpěſchneho cźaha ßo ſwróczi. Dwě woßobje ſtej ßo morikej, ſchtyrzeczi ßo ſranile.

* (Morbaŕſtwo pſchi kharty-hracźu.) W Charlottenburgu bě wożenjeneho monteura Otu Breslera wjeczor jeho bratr Oskar wopytał. Kharty hrajo ßo ſwadźiſchtaj, dokelż ßebi Ota myßleſche, ſo jeho bratr jeba. Wureczowaſchtaj ßo a ſkónczńje monteur ßwojemu bratrej kaſaſche, ſo by jeho wobydlenje wopuſchcził. Dokelż ßo tón pſchecźiwjeſche, ßo do pukow daſchtaj, pſchi cźimż monteur nóż wucźahny a w njembroſcźi do bratra kakaſche, kotremuż ßo ſchija a wutrobno ſraniſchtej. Na pucźu do hojerńje ßo Oskar wukrwawi. Jedyn poliziſt bratra ſaja, kotryż bě wſchón poraźeny a pſchezo ſ nowa wobkrucźeſche, ſo njewě, ſchto je cźinił.

* (Żiwa ßo ſpalika.) Hdyż tele dny żona ſawěſcźeńſkeho agenta Krauſy w Rittersgrünje ſe ſaßwěcźenej lampu do druheje ſtwy dźěſche, ßo na nju widliſchcźa dachu. Żona ſ lampu, kotraż rosbuchny, na ſemju padźe. Krauſynneje draſta ßo ſapali. Hdyż jeje mandźelſki a dźowka płomjenja haſcheſchtaj, ßo teho runja wopaliſchtaj. Żona je ſa nětkotre hodźiny wumrjeła.

* (Rubjeżneho mordarja Sternickla sajeli.) W sapalenej sajmje pola Ringenwalde w Bramborskej psched tydźenjom cźěle jeneje žony a jeneho muža namakachu, kotrejž so jako cźěle kublerja a běrki Kališa a jeho žony z Ortwiga spósnaschtej. W Ortwigu potom hischcźe Kališez skužobnu dźowku na Kališez dworje sadajenu namakachu. Kališez domske pschepytajo, Kališez dźěšcźi, dwě holzy, w jenej komorje samknjenej nadeńdźechu. Wot njeju shonichu, so běchu Kališez wotroczk, kotryž so Heinrich mjenowasche, a tśjo druhy mužoju storscheju a dźowku skónzowali a potom pjenježny khamor wurubili. Žandarmam so hižo nasajtra poradźi rubježnych mordarjow sajecź a jeneho z nich jako dawno pytaneho skóstnika Sternickla spósnacź. Po dołhim pschešłyschenju je so Sternickel mordarstwa wusnał a krwawny njeskutk takle wopisał: Hižo psched wjele njedźelemi je žebi wón wotmyślił, bohateho kublerja Kališa, kotryž pschezo wjetsche summy pjenjes doma khowasche, wurubicź. Ssam pak wón to nochzyschce cźinicź; wón teho dla pomoznikow pytasche. W korczmje w Münchebergu so wón z tśjomi Barlinjanami sesna, kotsiž so jemu sa to khmani bycź sdachu. Wón so k nim žyny a jim palenz kupi. Potom so jich woprascha, hacź njebychu z nim khromadźe na rubježnistwo schli, pschi kotrymž by wjele pjenjes dobycź bylo. Woni so njetrjebali bojecź, wón ma hižo jene mordarstwo na karbowzu; wón potajkim tu wěz snaje, so kschiwje njeńdźe. Woni dyrbjeli jenož žobu hicź a pomhacź; pschetož Kališ je žylny muž, kotryž budźe so wobaracź. Hdy by pak schtyrjoch muži psched žobu widźał, by drje so nabojał a so wurubicź dał. Jenož wurubjenje je wotmyślene, niz mordarstwo. Barlinjenjo so dachu narěčcźecź a so se Sternickelom na Kališez dwór podachu. Tam jich wón w hródźi sthowa. Jeho kumpanoju po jeho pschikasni z konjoznych powjasow woka wudźělachu. Mjes tym so ranje pschibliži a Kališ do hródźe pschińdźe. Sternickel k njemu stupi a mjes tym so so wón z nim dla mšy wadźesche, kotruž jemu Kališ hischcźe pjecza njebě wupłacźił, so Barlinjenjo wot sady pschiwaczichu. Jedyn z njeju Kališez pschihotowane woko psches khowu cźišny. Wschitzy tśjo sa woko cźehnjechu, tak so Kališ k semi padźe. Ssylny muž chzyschce so wušwobodźicź, a na to je so Sternickel do njeho dał a jeho wupschimnył. Njedźiwajcy teho je so Kališej pschi žamym poradźiło, khowu z woka wucźahnycź. Duž je jeho Sternickel shrabnył a jeho do liza kušnył, so je so mjoš puschcźiło, z dobom je wón jemu ruzy dele storhnył a jemu wote potom twjerdscho wokolo schije sadźernył. Mjes tym so Sternickel cźěło twjerdźe dźerżesche, druhy sa woko cźehnjechu, hacź so Kališ wjazy njehibasche. Hdyž bě so to stało, so cźi schtyrjo mordarjo w hródźi na žłoby žydnychu, so bychu na dalsche woporu cźakali Pschi tym zigaretty kurjachu. Bórsy po tym skužobna dźowka pschińdźe. Hdyž bě lědma do hródźe stupiła, so też jej woko psches khowu cźišny. Wurjadnje žylna holza woko wotdźerny a na dwór cźekny. Dwójizy ju mordarjo doscźěhnychu, ju na to žame waschnje wrócźo cźehnjechu, do njeje kopachu a ju w hródźi sadajichu. Wschitzy schtyrjo so saso w hródźi na žłoby žydnychu, so bychu na žłědo wozy wopor cźakali. Dokelž bě jim cźaš pschedołhi, najprjódy konjej pizowachu. Mjes tym Kališowa pschińdźe a so na to žame waschnje, kaž jejny muž, skónzowa. Mordarjo potom k Kališez dźowkomaj dźěchu, dachu so žebi městno pokasacź, hdźež kluczik pjenjeżneho khamora leżesche. Tón wotamknychu a pjenjesy z njeho wsachu. Potom dźowzy do khamora samknychu, z kotrehož pak jej posdźischo do jstwy puschcźichu, kotrejež wokeńzy sabichu a durje samknychu.

Sternickel je wjele cźłowjekow skónzował. Wěste je, so je wón jako žynowy wikowar w Petersgrundźe swudowjenu Krausowu skónzował a jejny dwór sapalił a w Pombsenje khěžkarja Knötiga morił a wurubił. Dale je wón wětrnikarja Knappu w Plagwizach w Schlesyskej sarasył, wurubił a potom twarjenja sapalił, so by žłěd sa žwojim njeskutkom wotstronił. W lěcze 1908 Sternickel w jenym młynje we Wernstadtu dźěłasche. Jeho tam spósnachu a sajachu. Wón pak přejesche, so je wón pytany Sternickel. Wón žebi sdacźe da, kaž so by zyle njewinowaty był a dowolnosć dosta, so by so pschewoblekał. Wón so wrócźi, klepasche na žwój polny portemonej a praji, so móže so pucźowanje sapocźecź. Posledni wokomik wón z woknom won stocźi a wupjerchny. Druhi krócź so jenemu žandarmej poradźi, jeho na drósy sasłopicź. Sternickel tehdy žandarma do žiwota storczi, so tón na semju padny; skóstnik sasso cźekny.

* (Potopjenje jeneho wójnskeho cźołma w Kielskim saliwje.) Cźežke njesboże je so žobotu w Kielskim saliwje stało. Jedyn cźołmik torpedoweho cźołma „S 70“, z kotrymž tśjo matrosojo sa jenym pola Schleimünde wotpłuwanym torpedom pytachu, je so powrócził a wschitzy tśjo matrosojo žu so tepili.

* (Pschi běhanju po lodźe so tepili) W Bojanowje w Póznańskej so 8 po lodźe běhajcych dźěcźi pschepadnu. Dwě z nich so tepischtej. Na pomoz sawołany lěkař Frist z Božej ruczku so zajawschi wumrje.

* (Herbstwowe jebanstwo.) Wěsty Selinski w Peterburgu bě žwojim znatym narěčcźał, so ma wón z Warschawy tsi milijony rublow z jeneho herbstwa wocźakacź. Jemu wěrjachu a dachu so pokłonje pschežwědczicź hdyž móžesche wón sa někotry cźas dokumenty pokasacź, kotrež bě wokrjesny sud a dirigowazy senat podpisnował Wschitzy chzychu so z herbu milijonow sinicź a wot njeho wjedźecź, hdy žwoje herbstwo nasupi. Selinski 28 dźiń nov jako wupłacźenski dźeń mjenowasche. Wjecźor 29. novembra Selinski na dobo hosposy, pola kotrejež wón bydlesche, pisa, so dyrbi so wón do jenoje khěže pschi Newskim prospekcźe pschecźahnycź, hdźež jeho sarjadnik milijonskeho herbstwa wopyta. Prjedy teho běchu wschelazy komišarjo pschichodneho herbu z pjenjesami sastarali, wikowarjo běchu jemu bjes wobmjerjowanja pożcźowali, a něhdże duzent młodych holzow a wudowow, z kotrymiž bě so wón žlubił, bě jemu žwoje nalutowane pjenjesy darił. 30. novembra jeho wěricźeljo a njewjesty pschińdźechu, tola Selinskeho njenamakachu. Jebak bě so bjes žłěda zhubił. Polizija jeho pyta.

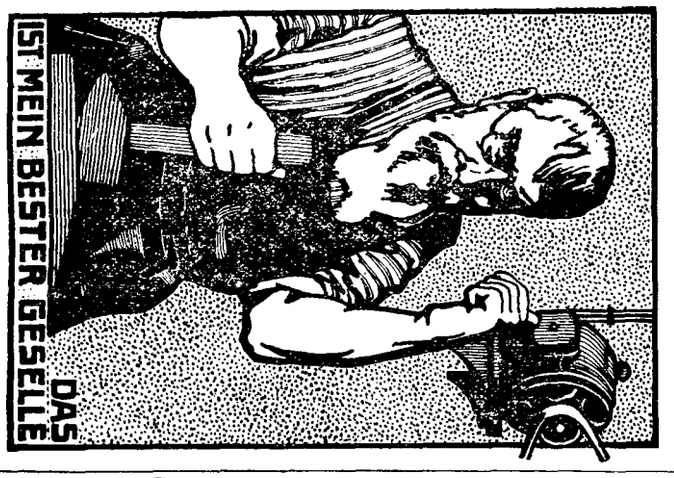
* (Cźerpjenje Napoleona III.) Sańdźenu žobotu bě so 40 lět wot žmjercze Napoleona III. minyło, kotryž bě z poražejom Franzowskeje we wójnje pschecźiwo Němskej žwój tron zhubił. Dźewjateho januara 1873 dopołdnja 3/4 11 hodźin je wón w Chislehurstskim hrodźe pola Londona na dołholetne kamjenjowe cźerpjenje wumrjeł. Někotsi lěkarjo běchu jemu w lěcze 1870 należnje radźili, so by žebi kamjeń z pucherja dał wotstronicź, tola to so njesta, dokelž bě khěžorka Eugenija pschecźiwo takjej operaziji. We wójnje 1870 měješe Napoleon žołošne bolosce wutracź, wošebje hdyž wón na konju žedźesche, na kotrehož móžesche so jenož z pomozu druhich žydnycź. Tele bolosce běchu z hłownej pschicźinu, so khěžor wójnske wjednistwo zyle žwojim generalam pschewostaji a so bě jemu wscho bjesdźał. Poslednje njedźele léta 1872 khěžora kamjenjowe cźerpjenje tak cźiłowasche, so so operazija njehodźesche dale wotstorcźicź. Wona so poradźi, khěžor pak bórsy po njej na sajědojcźenje krwě wumrje. Napoleon III. w jednorym żelesnym pólnym łožu wumrje, w kajkimž wón pschezo lěhasche. Na blidźe pódla łoža album leżesche, do kotrehož wotehnaty khěžor, so by žebi wostudu zahnał, wurěski z nowinow solěpjowasche. Hacź do žwojeje žmjercze njebě Napoleon nadźiju spuschcźił, so žebi krónu saso dobudźe. Khěžorej bě so něhdy wěschcźiło, so psches jedyn nóž wumrje. Wón teho dla wěrjesche, so je jemu wotkudźene, so psches mordarski nadpad žiwjenje zhubi, wón pak so wschěch pschecźiwo njemu wotměrjenych nadpadow sminy, so by skónczenje pod chirurgiskim nožom wudychał.

* (Hrosne skónzowanje wušadnych w Chinje.) W listach katholskeho mišionstwa w Heiningu so hrosne skónzowanje 39 wušadnych wopisuje. Katholizy duchowni so wo dowolnosć wrózowachu, so žměli sa žwoje žamžne pjenjezy wukhowanku sa wušadnych natwarili. Wyschnosć na sdacźe do teho swoli, tola da z dobom psched městom jamu wurycź, jejne dno z drjewom pschikrycź, a hdyž bě so drjewo sapalilo, wušadnych z bajonnetom do jamy sahnacź, hdźež w płomjenjach žmjercź namakachu. Chinesojo wušadnym njeskutki porokuja, hacź runje sa to žaneho dopokasma nimaju.

* (Wulka woda w połnócznej Ameriziy.) We sjednoczenych statach je rěka Ohio psches brjohi stupiwschi wjele traja pócźrjeka. W Cincinnati su 3000 ludźi, kotrychž domy su so powodźike, w sjownych twarjenjach hospodu namakali. W Evansville w indianskim stacźe je so wjele stow kwadratnych mil płódneho traja powodźiło.

Wušudźenja.

Khostanska komora. 28 létny hornczeŕ Frey, 23 létny pschekupz Klose, 46 létny skakaŕ Böhma a 24 létny Reuter běchu w Kamjeńskich stronach elektriski koprowy grot a wołojane roły kranyli a je 36 létnemu paßarjej Georgiej w Kamjeńzu pschedawali. Georgi bě so pschi prěnim pscheßkyschenju wusnał, so je wjedźał, so so wo njesprawnje dobytu tworu jedna. Freya a Klosu k jastwu po 10 měßazach a k shubjenju cźestnych prawow po 3 lělach, Böhmu k jastwu na 2 měßazaj, Reutera k jastwu na 2 měßazaj 3 njedźele, Georgia pak ke khostarni na połdra léta a k shubjenju cźestnych prawow na 5 lět saßudźichu.

Inventurske wupschedawanje

wot **11.** hacž do **24. januara**

pola

Oty Preußa

(mějeczel Khorla König)

w Budyschinje na žitnej haßy 4.

Wscha

■ žonjaza, mužaza ■

■ a dźěčźaza drasta ■

je po placźisnje tak ponižena,

so ßo tež najmjeńsche kupjenje saplacźi.

Njech nichtó njeskomdźi, tole posficźenje wužicź.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 21. januara 1913 popołdnju wot 3 hodźin ma ßo **w Herzogez korczmje w Zokowje** scźěhowaze na **Huscźanskim hajnistkim revěrje** Miedźyjskeho revěrskeho dźěla w drjewischczu 30. wotdźělenja na Kreczmarjez kupjenym a Schenkez kuzy sestajene drjewo na pscheßadźowanje pschedawacź, jako:

27 krutych žerdźow,
40 rm. twjerdych palnych klumpachow,
76 = mjechlich = =
10 = = repuchow,
15 = twjerdych = -
360 = walcziny.

Huscźanske hajnistwo, 10. januara 1913.

O. Mendte.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 21. januara ma ßo na **Pschiwlžanskim** wustawowym revěrje w Hlinanskim hacże dopołdnja wot 10 hodźin

80 twjerdych dolhich hromadow

sa hotowe pjenjesy sjawnje na pscheßadźowanje pschedawacź.

Revěrske sarjadnistwo.
Toepfer.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 21. januara 1913 dopołdnja 1/2 10 hodźin budże ßo scźěhowaze

palne drjewo

na **Czichonjanskim** a **Libuchowskim revěrje** na pscheßadźowanje pschedawacź:

nětdźe **100 tolstych twjerdych a mjechkich dolhich hromadow,**
3 tolste schkowroncze wurubane hromady,
2 hromadze tolsteho sbytneho duboweho drjewa.

Sapoczatk pola Kschiweje Borschcze w lońschim drjewischczu.

Wumjenjenja ßo prjedy wosjewja.

W Czichońzach, 15. januara 1913.

Hajniske sarjadnistwo.
May.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.
Najwjetsche a najwoßebnische sźwětkowe ∴ dźiwadło sakskeje hornjeje Łužizy. ∴

Wot ßoboty 18. hacž do wutory 21. januara 1913:

We wokolnosczi Luchowa.
Kraßne wotewsacze po naturje.

Panterska kóczka.
Spodźiwna cźinohra w 2 aktomaj.

Willy a sly kucharski mischtr.
Směschk.

Holza se wßow.
Snamjenita cźinohra.

Sakožki.

S wumjenjenjom pschemjenjenjow.

Schenillowe rubischcźa a schawle

nowych rjanych mustrow
najlěpsche a najtuńsche kupujecze
pola

Ernsta Jordanoweje wudowy
w Budyschinje
na jerjowej haßy 5,
na snutskownej lawskej haky 8
w Budyskej schratkowarni schtrympow.

Czech w Rakezach

porucza

la. kolbaßowu hejduschku

po wasy a tež po měchach.

Dale ßu jako dobre snate doschke

jerje,

mandl po 90 pj.

Kosaze koże

kaž wschě druzźiny

tkhórjaze a kunjaze atd. koże

pschezo po najwyschschich placźisnach **kupuju.**

Wulki sklad

sklomikow, žitnych měchow

atd.

Heinrich Lange

pschi serbskej katholskej zyrkwi a pschi žitnych wikach 11, s napschecza skoteje hwězdy.

(K temu cźißku pschikoha.)

Pschepoloženje pschedawarńje.

Cżeścżenym Sserbam w Budyschinje a wokolnoscżi ſ tutym k wjedżenju dawam, ſo ßym pſched 8 lětami pschewſatu

Schmidtez woßebitu pschedawarńju pschedeschcżnikow a pscheßlónczńikow

ſe ſwonkowneje ławſkeje haßy

na khěžorſku drohu 10

pschepołożił.

Sa dowěrjenje a derjeměnjenje, mi hacż dotal ſpożczene, ßo wutrobnje dżakujo, proſchu, mi jo też w mojej nowej pschedawarńi ſakhowacż.

S wurjadnym poczeſcżowanjom

Heinrich Henkner,

fabrikant pschedeschcżnikow a pscheßlónczńikow.

Ptaczi kwaß

je dostacż we wudawarńi Serb. Nowin.

Mótaze dżaki

ßerbſke a němſke

ßu dostacż **we wudawarńi Serb. Nowin.**

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedżelu, **19. januara** hižo popołdnju w 3 hodź. w Hönčec hoscencu swoju hłownu zhromadźiznu. (Rozprawy a nowowólby.)

Ważnych wuradżenjow dla wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Bratrowstwo w Kulowje

wuhotuje

njedżelu 19. t. m. wječor wot ½8 hodźin

w sali Braunerec hotela

spěwny wječor.

1. dźěl poskića spěwy. 2. dźěl prěni raz na jewišću nowu wulcy żortnu hru „Hdyž Kocor khamor ćazaše". W njej wustupi w pisanym hibanju cyłe towarſtwo z někotrymi spěwami.

Wutrobnje přeprošuje **Bratrowstwo.**

Burſke towarſtwo w Rakezach

ſměje, dali Bóh, **njedżelu 26. januara** popołdnju ſ dypkom 4 hodźin w Gäblerez hoscżenzu **hłownu ſhromadźiznu.**

Wo bohaty wopyt proßy **pschedßydſtwo.**

Khwaćanske serbske towarſtwo

změje, da-li Bóh, 26. januara popołdnju w 5 hodźinach w Hustec hoscencu w Khwaćicach swoje měsačne posedżenje. Dokelž budże so wo wšelakich towarſtwowych należnoscach jednać, njech so wšě sobustawy zeńdu. Też hosćo su lubje witani.

Předsydstwo.

Ratarſka ſchula w Budſchinje.

Bliżſchi **lěżny ſemeſter** ßo **wutoru 8. haprleje 1913** ſapoczńje. Samolwjenje nowych ſchulerjow podpisany direktor pſchijimuje, kotryż je też ſwólniwy, dalſche wukaſacż.

Prof. dr. **Gräſe.**

Mały czorny

radlerſki poß

je tunjo na pſchedań pola **Hunniuſa** w Jeſchizach.

Młoda

czehnita kruwa

blisko k wocżelenju je na pſchedań w **Liſchej Horje** cżißko 1 pola Njeßwacżidła.

Holbje

wſchěch drużinow po pſchimérnych płacżiſnach kupuju a pſchedawam.

Kühlmorgen w Koporzach.

Běrnowy parjak

ſ nawróczńym kótłom, zentnaŕ wopſchijazym, ma tunjo na pſchedań **Hunnius** w Jeſchizach.

Wulki wocżinjeny

wujeſdny wós

ſ patentowanymi wóſkami, wopraweneje naturſkeje barby ma na pſchedań

Hunnius w Jeſchizach.

Schtrykowanſka maſchina

derje ſdżeržana, je na pſchedań na ßukelnſkej haßy 11 I.

Khěžorſka khofejownja

Dobru

pſcheńczńu muku

porucża **Khorla Kahrowej** pſchi żitnych wikach.

Rjane wobydlenje

ſa jenotliwych ludźi abo ſ jenym dźeſcżom je na pſchenajecże na Zjowje cżißko 5 pſchi moſcże.

Młódſcha ßłużobna holza

ßo k 1. februarej pyta na **Kotecżanſku ſaru.**

Kucharki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dżowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolażych a dźěłacżeŕſke ßwójby pyta hnydom abo poſdźiſcho pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku żitnych wikow w cżrijowni kniesa Heinr. Mohra.

Bukečanske serb. tow.

změje **njedżelu 19. januara** popołdnju w 4 hodźin. swoje hłowne poſedżenje.

Dnjowy porjad: Zličbowanje, rozprawy, nowowólby. Přednošk z ważeneje strony je so dobroćiwje přilubił. Předpołożenje wustawkow zwjazka domowiny a wuradżenje wo nich.

Wšě sobustawy so k temu należnje přeprošuje. Hosćo su witani **Předsydstwo.**

Hólcżej,

bětnarſtwo nawuknycż, może pſchichodne jutry do wucżby ſtupicż pola bětnarſkeho miſchtra **Jana Rowala** w Roswodezach pola Budeſtez.

Wucżobnika

ſa ßwoju pſchedawarńju drogow a barbow pytam.

Emil Měrſch

na kamjeńtnej haßy.

Pohoncża

17—19 létneho pyta **Bart** w Bréſynzy.

Hedwig Schmiedelec

Ernst Schubert

ſlubjenaj.

W Njeswačidle a Psowjach

w januarje 1913.

Pschiloha k czišku 3 Serbskich Nowin.

Sobotu 18. januara 1913.

Płaczišny rěsneho słotu na Draždžanskich słótnych wikach.

13. januara 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	51—54	95—99
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	45—48	87—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—44	80—85
4. žnadnje pizowane kóžbeje staroby	—	—
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—51	90—95
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	43—46	82—87
3. starše, wukormjene krowy a žnadnje wuwite młódše krowy a jałojzy	38—41	77—80
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	33—37	73—76
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—53	89—96
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	39—43	78—84
Cźelata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	60—62	102—104
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	54—58	96—100
3. žnadnje wuwite wot zyza	45—50	87—92
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich słšiženjow w starobje hač do $1\frac{1}{4}$ lěta	61—63	83—85
2. mjaßne	59—60	79—80
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	56—59	75—79

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšinje:	W Budyšinje. 11. jan. 1913 wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 16. januara 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšenica běła	—	—	—	—	9	45	9	70
" žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	40	9	50	8	90	9	30
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	88	7	—	7	70	8	10
Ječmjeń	—	—	—	—	7	90	9	40
Wows nowy	8	50	8	80	7	—	8	30
Hróch	10	50	18	—	15	—	16	—
Woka	12	—	12	75	11	—	12	—
Jahły	17	—	18	—	15	—	17	50
Hejduška	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	40	2	60	2	20	2	60
Butra 1 kilogr.	2	40	2	80	2	50	2	70
Pšeničžna muka 50 "	11	—	19	—	15	50	19	50
Ržana muka 50 "	10	—	13	—	12	—	14	—
Ssyno 50 "	2	70	3	20	2	60	3	10
Ssłoma 100 "	3	40	3	80	3	40	4	—
Prožata 516 schtuk, schtuka	15	—	30	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	6	15	6	40
Ržane wotruby	—	—	6	50	6	65	7	—
Pšeničžny gris	—	—	7	10	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	7	50	—	—	—	—

Na bursy w Budyšinje pšeńca (běła) wot — hr. — np. hač — hr. — np., pšeńca (žołta) wot 9 hr. 35 np. hač 9 hr. 50 np., rožka wot 8 hr. 25 np. hač 8 hr. 45 np., ječmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot 8 hr. 50 np. hač 9 hr. 25 np.

W Budyšinje płaćejesche: kórz pšeńcy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 15 hr. 98 np. hač 16 hr. 15 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 12 hr. 68 np. hač 12 hr. 80 np., kórz ječmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hač — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

16. januara 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 8 hr. — np. hač 8 hr. 25 np., pšeńca wot 9 hr. 30 np. hač 9 hr. 60 np., ječmjeń wot 8 hr. 50 np. hač 9 hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 2 hr. 50 np. hač 3 hr. 20 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hač 2 hr. 50 np., jeja (mandl) 1 hr. 28 np.

Wiedro w Londonie 17 januara Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedźelu Septuagesima rano w 7 hodź. duchowny Tischer žerbsku spowjednu wucźbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin farat Räda žerbsce a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje farat Räda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Pawoł Bohuměr Kapusta, pohonč we Wownjowje, s Almu Hedwigu Stangiz w Małżezach. — Jan August Hanusch, pohonč tu, s Hanu Horenkez w Hornjej Hórzy. — Pawoł Měrt, pucźowar w Libuchowje, s Klaru Marthu swudowjenej Schmidtowoj rodź. Christophorez w Dalizach.

W katholskej zyrkwi: Rudolf Jan Holfeld, fabrikar w Biskopizach, s Hanu Marthu Scheibiz tam. — Michał Khěžka, dźěłaćer na Židowje, s Marju Madlenu Kralez tu.

Sdruhich wožadow: Božidar Max Pjech, kubleŕ w Cźeschkezach, s Marju Domschez s Kanez p. Hrodźischća. — Khorla Ota Schiller, kubleŕ w Brěsynzy, s Bertu Güldez w Zicźenku. — Max Kubasch, hospodarski pomoznik s Běleje Hory, s Idu Voigtez w Prěcźezach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Richard Eduard, Pawoła Rossjata, dźěłaćerja w Cźichońzach, ž. — Willy Max, Wylema Maxa Nowaka, kopornikeho dźěłaćerja na Židowje, ž. — Gerhard, Ernsta Schmidta, žiwnosćerja w Hruboćižach, ž. — Pawoł Richard, Ernsta Bohuměra Bebracha pohonća w Scźijezach, ž. — Ernst Jan, Jana Augusta Scholty, khěžerja a dźěłaćerja w Libuchowje, ž. — Pawoł Gerhard, njemandź. ž. pod hrodom.

W katholskej zyrkwi: Kurt Ota, Oswalda Kurta Mrosa, kamjenjećischćerja w Budyšinje, ž. — Jan, Jana Dubeka, dźěłaćerja na Židowje, ž. — Rudolf, Jurja Wawrika, polkadnika w Biskopizach, ž. — Marja, Mikławscha Konechta, pohonća w Budyšinje, ž. — Johanna Martha, Bena Wjeraba, tyscherja w Budyšinje, dź. — Jan Jurij, njemandź. ž. tu.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadźe: 10. januara: Richard Božiměr, Ernsta Richarda Sommera, gratmischtra pod hrodom, ž., 8 m. 18 dn. — 12. Marja Margareta, Alfreda Haferburga, cźežle w Hornjej Kinje, dź., 7 m. 26 d. — 13. Johana Khrystiana Fiežez w sostaratni na Židowje, 16 l 4 m. 11 dn. — Martha Marja, njemandź. dź. na Židowje, 1 l. 2 m. 9 dn. — 14. Jan August Zur, tepjeŕ na Židowje, 65 l. 1 m. 3 dn. — 15. Harry Kurt, njemandź. žyn na Židowje, 5 m. 17 d.

W katholskej wožadźe: 10. januara: Jurij, Pětra Schwejdy, cźežle na Židowje, ž., 2 m. 29 dn.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu Septuagesima smeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźin farat Kschižan žerbsku spowjednu wucźbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin duchowny Voigt žerbsce a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće z Budestez.

Njedźelu Septuagesima smeje duchowny Bójz rano we 8 hodźinach žerbsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja w 9 hodź. žerbsce a $\frac{1}{2}$11 hodźin němske prědowanje.

Popołdnju w 4 hodź. smeje kschesćź. towarstwa žónskeje młodosće swoju shromadźizna w paćerskej jstwi.

Ssrjedu wjeczor s dyplom 8 hodźin žwójbny wjeczor w sali hosćenza w Budestezach. Sastup je darmo. Kóždy je witany.

Składnostna kup.

Mlokowa zentrifuga

nowa, najlěpschi wudźěłk, je zyle tunjo na pschedań pola

Emila Jurza

w Budyschinje

na Sedamkej drózy 16.

„Reichardtska“

schokolada a kakao, bisquitowe wafle, ruski khlěb, bonbony

dostanjecze w najlěpschej tworje

w schokoladowej pschedawarni

na rózku Hoschiz a seminarskeje haßy.

Poručam wschě družiny

žuschenych a želenych cźrjewow

korjenjenje (wyrzu) a rěsnisku potrjebu.

Pawoł Scholta w Budyschinje na schulskej drózy 3, pschedawarnja cźrjewow a kožow. Telefon 385.

Hólczaze torniſtry
Holczaze toſche
Knihowe mapy.
Ssnědanſke toſche.
Holczaze toſche a
Hólczaze torniſtry

tež ßamßny wudžělk.

ſ howjaſeje kože

porucza

T. Albert

měječzel Khorla Bala.
Woßebita pſchedawarńja
Offenbachſkich
∴ kožanych tworow ∴
w Budyſchinje
pſchi lawſkich hrjebjach 10.
Telefon 578.

Koban

pſchi žitnych wikach 41
(reſtaurant Germania).
Sakožene 1906.
Telefon 675 a 632.

Pißarńja

ſa ſakoženje kapitala w hypothekach, ſaradženje kaßowych a privatnych pjenjes na lezomnoſcze, wudžěłanje liſtzinow a wuczinjenjow w naležnoſczach dobrowólneho ßuduiſtwa: lezomnoſtne, hypotheſke, teſtamentſke a herbſtwowe wězy atd.; wobſtaranje wſchitkich druhich piſomnych dźěłow, wotpiſkow, ſchnawanje pjenježnych žadankow, pſchewſacze teſtamentſkich wukonjenjow, ſarjadowanje ſawoſtajenſtwow a ſamoženjow.

Agentura

ſa ſawěſczenje pſche woheń, ſnjeſhoženje, rukowanſku winowatoſcz a ſa žiwjenjowe ſawěſczenje.

Rěčzu ßerbſki.

Dobru
lanu muczku
porucza Khorla Kahrowe
pſchi žitnych wikach.

Sserbſki muſej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedželu měßaza wot ½11—12 hodžin.

Pſchi kaſchelu a aſthma
pomha
thymuſin
bleſcha mk. 1.40.
Dźěczi a doroſczeni pſchijomnje a lohko bjeru.
Roſeßkanje do wonka.
Jenož woprawdžity dostacz
w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Snate najlepſche a najtuńſche
jězdne kola
kupuja ßo pola
W. Fuchsa
w Budyſchinje
na Draždźanſkej bróſy.

Podawk
ſa **Budyſchin**
je lětuſche
inventurſke pſchedawanje
w Shorjelſkej črijowej pſchedawarńi
nětkole na bohatej haßy 16
pjatk 10. hacž ſchtwórtk 23. januara.

Proſchu wobhladajcze ßebi bjeſe wſcheho nuſowanja k kupjenju ßławnje ſnate druziny mojeho hobrſkeho ſkłada **mužazych, žonjazych** a **dźěczazych tworow,** kotrež ßu po płaczišnje móznje ponižene.

Woßebne **modelle,** kaž tež **jenotliwe pory** abo **we woknje** ſchkodowane twory ßu zyle woßebje płaczišny hódne.

Jeniczke pſchedawanje ßwětłoßławneje ſnamki **Salamander** a **Oedipuſkich ſchórnjow** po ſnatych jenotnych płaczišnach.

Shorjelſka črijowa pſchedawarńja
na bohatej haßy nětko 16.
A. Jacobsohn. Telefon 467.

Na bohatej haßy 3. **Philippi & Co.** Na bohatej haßy 3.

mějeczel **Curt Mahnke.**

Inventurske wupschedawanje.

Zyle wurjadne ſkladnoſtne dźělby. Tele płaczišny ßu wjele ponižene.

Czistowolmjane blusy, zyle podſchite, najnowſche muſtry **2.95, 3.50, 4.50** mk.

Lustrowe ſpódnje ßuknje ſ voulantom a zankami **1.95** mk.

Ssuknjane ſpódnje ßuknje ſ woßebnym ſatinow. voulantom **2.75** mk.

Pißane płoczliwe blusy, najnowſche muſtry **95** pj.

Běle wuſchiwane blusy, prědk, woßebna wuſchiwana tkanina **1.45** mk.

Běle ſpódnje taille, 95, 1.25 mk.

Běle wuſchiwanja $13\frac{1}{2}$, 9, $4\frac{1}{2}$ m **55** pj.

Běle žonjaze koſchle ſ wuſchiwanej ſaßadku **1.25** mk.

1 dźělba **běłych taillowych blusow** ſ woßebnej ſpachtlowej ſaßadku, ſ tüllom abo židu podſchitych **3.90, 5.50** mk.

1 dźělba **trikotowych ſpódnych ßuknjow** ſ wyßokim moiréowym voulantom **3.50, 4.60** mk.

1 dźělba **normalnych ſpódnich ſchatow,** koſchle abo kholowy, druž. I **1.45**, druž. II **2.90**

1 dźělba **gardinow. tkaninow** běłych a na žołcž. **35, 48, 70, 95** pj.

Pjelſczowe twory wjele niže płaczišny.

Barchentowe blusy, ſolidne dźěło, hódne hacž 2.75, **95** pj., **1.35, 1.50, 1.95** mk.

Wumělſke gardiny noweho wumuſtrowanja **3.90, 4.50** mk.

Běhanſke tkaniny wupruhowanych druźinow, 80 cm ſchěroke, **95** pj.

Ložowe pſchedłohi dźeržazeje druźiny **1.25** mk.

Płatowe lambreqniny 1.45 mk.

Madeiraſke ſchantka, ſ ruku wuſchiwanymi rózkami, 3 ſcht. **75** pj.

Czajowe ſchórzuchi, pißane **48** pj.

Dźěczaze ſchórzuchi, 75 cm wulke **1.25** mk.

Běle battiſtowe blusy, 2.75 hódne **95** pj., **1.25** mk.

Fotograſiski atelier
Roberta Kubitza

w Budyſchinje na póſtſkim měſeze 2

telefon 499

ßo ſa

lěpſche a najwoßebniſche dźěła najlěpje porucza.

Wjazy krócž mytowany. — Sałożene 1899.

Pſchimérne płaczišny.

Pjenježnikam

ßo k darmotnemu ſaměſczenju pjenjes w jenož dobrych ſolidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodźe, w hoſczenzu k „jandźelu".

Hypotheki a wobßedźenſtwo leżomnoſczow.

Sałożene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu, lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Th. A. Wällnitz naſlědnik

mějeczel: **J. Hanekamp**

w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9,

meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja.

Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych

wobydlenſkich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow

po wſchěch płaczišnach.

Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary

debjaze meble

wſcheje druźiny, kaž tež

teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klawěrſke ſtólczki atd.

Inventurske wupschedawanje.

Hacž do 24. januara

ßo wězy, kotrež ßu ßo pschi inventurje wróczo stajike, wupschedawaju. Woßebite poniženje placžišnow na symske wězy, hońtwarske lazy, suavske pjesle, schenillowe rubischcza a schale, wolmjane nahlowjaze schale, barchentowe schaty, schtrykowane jeczki. pótniki, schtrykowane wobleczenja atd.

Pjelschczowe boy a garnitury — dźěczaze wobleczenja wo 1/5 placžišny tuńsche.

Sbytki zankow, saßadki, wobßadki, treßy, knesle, zankate tkaniny, male sbytne wobstatki wjele wězow khětro niže nutskupowanskeje placžišny.

Skladnoßtne kupje **schpachtlowanych khornarjow** atd.

Walter Noebel w Budyschinje.

Kupuju howjase koże,
eželaze wowcże kosaze sajecże kaniklaze
koże
atd.

Pawoł Scholta
w Budyschinje na schulskej drósy 3.
— Telefon 385. —

Na
czuwy khori
kajkehožkuli czerpjenja njech ßo dowěrliwje wobrocża na
F. Nowaka,
magnetopatha na Židowje
na Makowjelkowskej drósy
czišło 164 D.

Lubijska banka

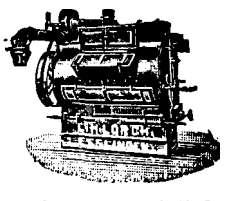
w Lubiju w Sakskej w Neugersdorfje w Sakske

Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kaßyne městno w Kumwaldze.

W tu khwilu sadanjamy nalutowanske pjenjesy:

pschi wschědnym wuživanju ſ	3½ %	na lěto.
pschi měßacžnym wupowjedzenju	3¾ %	
pschi schtwórczlětnym =	4 %	
pschi polllětnym =	4½ %	

Filiala Lubijskeje banki
w Budyschinje w Serbskim Domje.

Prěnja
Kamjenska parna cžiscžerńja pjerjow
na Halschtrowskej drósy 38 :: w Kamjenzu :: na Halschtrowskej drósy 38.

Ssebi nowu parnu desinfekziſku maschinu kupiwschi samóžu w **cžiscženju starych a nowych pjerjow** pomyßlnje najlěpsche posticžicž. Też ßo nowe a stare pjerja na **woßebitej maschinje** zyle wuprósча. S pocześcżowanjom **Gustav Petasch.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 4. **Sobotu 25. januara 1913.** **Lětnik 72.**

Wójska revoluzija w Turkowskej.

Sso bojo, so mohła Turkowska też hischcże swoje wobswědčeń stwo w Asiskej shubicź, bě so turkowske knjeżerstwo rossudźiło, Adrianopel Bołharskej wotstupicź a nimale do wschěch druhich žadanjow balkanskeho swjaska swolicź.

Mjes offizěrami turkowskeho wójska bě knjeżerstwowe zosanje njespokojnosć a roshorjenje sbudźiło. Enver bej, prjedawschi wjednik turkowskeho wójska w Tripolitanskej, kotryž je so po skónczenju italsko-turkowskeje wójny s Tripolitanskeje do Konstantinopla wróćił, bě so na čoło njespokojnych offizěrow a duchownych stajił. Wón so schtwórtk popołdnju s 300 mužemi do knjeżerstwoweho twarjenja dobu. Batailon pěschkow, kotryž dyrbjesche knjeżerstwowe twarjenje schkitacź, směrom k pschiczehnjenju sběžkarjow pschihładowasche. Shromadżeni ministrojo spytachu so wobaracź. Woni telefoniszy wojakow a policistow na pomoz wołachu, tola nichtó njepschińdże. Kaž so sda, běchu wschitzy offizěrojo s jena se sběžkarjemi. Pschi nastawazym wojowanju mjes ministrami a sběžkarjemi wójnskeho ministra Nazima paschu satšělichu. Sběžkarjo wschitkich druhich ministrow sajachu. W nozy so Enver bej k sultanej poda. Tón so njeje revoluziji napschećzo stajił, ale je do wschěch žadanjow sběžkarjow swolił. Wón je Mahmuda Schewketa pascha sa wulkowesira, Izeta paschu sa wójnskeho ministra a Talaata beja sa ministra snutskownych należnosćzow pomjenował. Wschitzy nowi ministrojo so pschiwišowarjo młodoturkowskeje strony. Minister Talaat bej je sastupjerjej Reuterskeje telegrafowarnje rjekł, so nowe knjeżerstwo Adrianopel a mórske kupy balkanskemu swjaskej njewotstupi. Turkowska chże radscho rucze a s cześću sańcź, dyžli pomału wumrjecź. Dalsche jednanje wo měr w Londonje je teho dla njetrěbne, a pschiměr budże so dyrbjeć Turkowskej wupowjedźicź.

Turkowska je na kónzu swojich mozow. Hłowna wěz k wjedźenju wójny, pjenjesy, so jej wuschła. Sa dezember hischcże wona njeje mohła swojim sastojnikam a wojakam msdu wupłaćicź. Ani w Europje ani w Amerizy wona nikoho wjazy njenamaka, kotryž by jej pjenjesy požcził. Duž by ju hižo prósdnosć statneje pokładnizy nusowała, po radże wulkomozow měr cźinicź. Pódla teho Ruska Turkowsku pohonja, so by so wuměnjenjam balkanskeho swjaska podcźišła. Hdy by so jim nowe knjeżerstwo napschećzo stajiło, by położenje europiskeje politiki do stracha pschischło a w tymle padże by Ruska nusowana była, Turkowsku k měrej nusowacź. Ruski póslanz w Konstantinoplu je wosjewił, so Ruska w Małej Asiskej Wanski, Bitliski, Erzerumski a Trapezuntski wokrjeż wobsadźi, jeli so by so Turkowska dale pschećziwjała, Adrianopel Bołharskej wotstupicź. Ruske knjeżerstwo njemóże dleje sjawnemu měnjenju napschećzo stacź a sebi hnydom wotmołwjenje žada. Franzowski póslanz Bompard je turkowske knjeżerstwo napominał, so by po radże Ruskeje cźiniło. Tu samu radu stej pjecza też Němska a Awstriska Turkowskej dałej.

Balkanski swjask a nowe turkowske knjeżerstwo.

Postajenje młodoturkowskeho knjeżerstwa njeje balkanskich swjaskarjow satraschiło. Bołharjo praja: Nětko mamy jasne położenje psched sobu. Město so so hischcże dleje Turkam damy w Londonje sa nóz wodźicź, so pola Adrianopla a Kataldże sasso wohładamy. Město so sebi damy Adrianopel psches wulkomozy wotstupicź, sebi jón s bronju w ruzy dobudźemy. Psches Kataldżu so pschedrjejemy a do Konstantinopla sacźehnjemy, a běda potom Młodoturkam, kotsiž maja nětkole knjeżerstwo w ruzy. Tak bórsy hacź nam tón krócź Turkowska jasnje praji, so nasche wuměnjenja sacźisnje, pschiměr wupowjedźimy.

Mórska bitwa mjes kupomaj Lemnom a Tenedom.

Sańdźenu sobotu turkowske wójnske łódźstwo s Dardanellow wujědże, so by grichisku wójnsku łódź „Awerow“ pschekhwatało. Ta pak bě so hižo sasso wot Dardanellow na daloke morjo wotsalila. Kaž so powjeda, bě grichiske wójnske łódźstwo wot jeneje ruskeje parneje łódże powjesćz wo pschibliženju turkowskeho wójnskeho łódźstwa dostało. Turkowskej panzerowanej łódźi „Barbarossa“ a „Torgud Reis“ s dalokosćze 8 mil do grichiskich łódźow tšelecź sapocześchtej. Jena kula s „Awerowa“ „Barbarossu“ trjechi. Wona do jědźeńnje offizěrow slecźi a rosbuchny. Někotsi offizěrojo a matrosojo so morichu abo sranichu. S rosbuchnjenjom woheń nasta, kotryž pak so bórsy shascha. Tež grichiska łódź „Awerow“ so wobschkodźi. Turkowske kule su pjecza do jejneho sadnjeho dźěla trjechile a jedyn scźežor powalile. Skónczenje dyrbjesche turkowske łódźstwo w njeporjedże do Dardanellow zofacź. Na turkowskej stronje su so pschi mórskej bitwje 4 offizěrojo a 27 wojazy morili a schtyrjo offizěrojo a 78 matrosojo so sranili.

Někotre dny prjedy bě turkowski kschižak „Hamidie“ s Dardanellow wujěł a jedyn grichiski pomozny kschižak, kotryž so w pschistawje grichiskeje kupy Syry wuporjedźesche, wobtšělał. So by so łódź s turkowskimi kulemi njesniczika, su ju podnórili. Na to je „Hamidie“. sa kotrymž běchu so hnydom grichiske łódże puschcźile, cźeknył a je do Suezkeho kanala sajěł. Na swojej jěsbje je wón jenu rusku parnu łódź sadżerżał a jejny nakład zokora a konserwow jako kontrebandu sebrał. Ruski póslanz w Konstantinoplu je dla wurubjenja ruskeje parneje łódże protestował.

Pschi bitwje stej so panzerowanej łódźi „Barbaroßa“ a „Torgut Reis“ tak wobschkodźiłej, so njejstej k dalschemu wojowanju wjazy kymanej. Na turkowskim panzerowanym kschižaku „Assar-i-Tewfi“ je so s njepschecźelskimi kulemi kubja saßypka. Tež wschě druhe turkowske łódże su so w bitwje cźežko wobschkodźile. Poraženje wójnskeho łódźstwa bě sobu s hłownej pschiczinu, so bě turkowske knjeżerstwo, kotrež su Młodoturkojo wotsadźili, swólniwe, s balkanskimi swjaskarjemi měr sczinicź.

Bołharska pjenjesy we wukraju pyta.

Bołharski finanzny minister Theodorow je do Londona pschiješł, so by so tam wobhonjał, hacź Bołharska njeby pola jendźelskich bankow pjenjesy požcźene dostała. Bołharska pjenjesy k wójnje njetrjeba, ale chże je k sapłacźenju prjedawschich požcźonkow a k wschelakim pschedewsacźam wužicź, kotrež budźa po skónczenju wójny trěbne.

Nowa mobilisazija serbskeho wójska.

Hacźrunje bě wobsamknjenje měra mjes Turkowskej a balkanskim swjaskom bliske, su so wschitzy offizěrojo, kotsiž běchu so na dowolenzu puschcźili, k wójsku swołali. Runje tak je so rekrutam lětnika 1913 a 1914 poručiło, so dyrbja so hnydom k wojeńskej słužbje stajicź. Móžnosć wójny s Rumunskej a Awstriskej a też s Turkowskej sda so potajkim hischcże wobstacź.

Nowe kanony sa serbske wójsko.

Do Salonikia je s Franzowskeje nowa poßyłka artilleriskeho materiala sa serbske wójsko dóschła. Wona wobsteji s 10 merserow a 12 pólnych batterijow s trěbnej muniziju. Wołebita wójskowa komišija je so sa tule poßyłku pomjenowała.

Nowe kanony budźa Sserbjo psched Cźataldżu derje trjebacź móz. Wołebje mersery budźa tam trěbne; pschetoż cźežkeje artillerije je w bołharskim a serbskim wójsku pschemało.

Postupanja grichiskeho wójska.

Poßledni cžaß ßo poßulniwschi je grichiske wójsko bliže k twjerdźišnje Janinje postupiko. Grichojo ßu Turkam schtyri spěschnje tšélaze kanony wotewsali. Njepschestowazy deschcź wojowanje jara poczežuje.

Rumunsko-bolharske jednanje

dla wotstupjenja krucha bolharskeho kraja Rumunskej njeje hischcže k žanemu spokojazemu kónzej dowjedło. Jednanja ßo pjecža mjes Bukarestom a Sofiju direktnje dale powjedu. W tu khwilu Bolharska hischcže njeje žadanja Rumunskeje pschipósnała. Niz jenoż hrožaze bronjenje ruskeho wójska, ole też symne wjedro Rumunskej wobara, kruch kraja dolhorańscheje Bolharskeje wobßadźicź. Wójnski strach hischcže njeje wotstronjeny. W tu khwilu ßo njehodźi wójna wjescź, dokelž mjersnjenje a wyßoki ßněh semju pschikrywa.

Rumunska ßo mjes tym dale na wójnu pschihotuje. S Franzowskeje je wona tele dny něktore batterije wobléhanskeje artillerije dostała.

Bronjenje w Ruskej.

Jedyn wojeński spißacźel w jenych Winskich nowinach roskładuje, so je ßo se sdźerżenjom poßledneho ßłužazeho létnika a reserwow ruske wójsko pschi awstriskich mjesach nimale na wójnsku ßylnoscź pschinjeßło. Ruska je też jara wjele munizije a druheje wójnskeje potrjeby skasała. Skasanki dyrbja ßo hacž k prěnjemu měrzej wotbycź. Wobtwjerdźenja w namjesnych wokrjeßach europiskeje Ruskeje ßu ßo do rjada stajike. Mjes tym so bě ruske bronjenje nasymu a w dezembrje s dźěła pschekhwatane a ßo se wschěm spěchom pschewjedźe, je w nětčišischich wojeńskich naprawjenjach wjazy systematiki a měra spósnacź. W nalěču budże ruske wójsko k wójnje hotowe.

Puschczenje reserwow we Wuherskej.

We Wuherskej je ßo mała liczba reserwistow po próstwje jich pschiwusnych domoj puschczíła. S teho bě měnjenje nastało, so Awstriska wschitkich ßwojich reserwistow puschczi. Temu bohužel tak njeje. Awstriska dale nimale 700,000 muži pschi ruskich a ßerbskich mjesach stejo wostaji.

Wójnske pschihoty w Franzowskej.

W brónjerni w Rennes ßo poßlednje dny žiwje dźěłasche. Schěscźdźeßacź żelesniskich wosow s rosbuchadkami a kulemi ßu ßo s brónjerńje do njesnatych stron wotwjeske. Wěsćze ßu wone k ranju k němskim mjesam schłe. Też wjele prósdnych wosow, kotrež ßo k woženju wójska a konjow trjebaju, ßu po tym ßamym puczu wotjěle.

Nowy president franzowskeje republiki.

Dotalneho ministerstwoweho pschedßydu Poincaréa ßu s wulkej wjetschinu sa noweho presidenta republiki wuswolili. Jemu ßu pódla poměrnych republikanskich sastupjerjo konserwatiwnych stronow ßwój hłós dali. Zyrkwinszy smyßleni Franzowsojo wocžakuja, so budże ßo wón s katholskej zyrkwju snjesćź pytacź a s bamžom po něčim saßo diplomatiski wobkhad postaji.

Poincaré je ßo w Lothringskej narodźił. Jeho maju teho dla sa pschecźiwnika Němskeje, kotraž je Lothringsku wot Franzowskeje wottorhnyła. Pod nowym presidentom budże ßo, kaž hacž dotal, Franzowska s pschecźiwnej politiku pschecźiwo Němskej dale wodźicź. W Franzowskej wschak s zyła žaneho politika njeje, kotryž njeby sa ßwój najwyschschi nadawk měł, Lothringsku a Elsaß Franzowskej wróczo dobycź a němske khěžorstwo sniczicź.

S wuswolenjom Poincaréa sa presidenta republiki je ßo franzowske ministerstwo rospuschczíło. Sapóßłanz Briant je po presidentowej poručnoscźi nowe ministerstwo sestajał.

Wutwar němskeho powětroweho łódźstwa.

Němska nochze ßo se ßwojim powětrowym łódźstwom Franzowskej pschetrjechicź dacź. Teho dla ßo sa twar powětrowych łódźow 20 milijonow hriwnow postaji, kotrež smeje khěžorstwowy ßejm pschiswolicź.

Scherjaze powětrowe łódże nad Jendźelskej.

Jendźelczenjo ßo boja, so mohłe w pschichodnej wójnje němske powětrowe łódże k jendźelskemu brjohej pschileczećź, na jendźelske wójnske łódże bomby wot horka mjetacź a je sniczicź. Hižo wospjet je ßo Jendźelczanam sesdało, so je ßo pak tu pak tam jena zusa powětrowa łódź nad jendźelskim brjohom pokasała a ßo potom w mróczelach shubika. Ziwa fantasija wschak móże druhdy někajku mróczel sa powětrowu łódź měcź. Nětkole ßu Jendźelczenjo saßo tajku łódź wohladali. Nowiny „Standard“ ßu s Cardiffa powjesćź dostałe, so je Lionel Lindsey, schef Glamorganshireskeje polizije, pjatk wjeczor w powětrje wěz widźał, kotraž je jenoż powětrowa łódź mohła bycź. Wona je wjele tolscha a spěschnischa dyžli jendźelske powětrowe łódże była a je husty kur sady ßebje wostajika. Wona je ßo rucže shubika. „Standard“ na to dopomina, so ßu w januarje nad Doverom a Bristolskim kanalom teho runja powětrowe łódże widźeli.

Wulke wobhnadźenje politiskich pschestupjenjow w Ruskej.

Romanowski zarski dom 6. měrza tsistalětny jubilej ßwojeho knjeżenja ßwjeczi. Pschi tejle składnoscźi ßo wschě nowinske prozeßy a wschě ważniske politiske pschestupjenja sastaja. Pschi khutnischich politiskich pschestupjenjach ßo khostanski cžaß spuschczi a ßo s dźěła cžeßne prawa wrócza. Wot wobhnadźenja ßo wschě woßoby wusamknu, kotrež ßu naßylniske pschestupjenja skucźike, potajkim mordarjo, paduschi a rubježni nadpadnizy.

Stare hußle.

Knjes Lebonard, prěni hußler pschi konzertach konserwatorija*) w Parisu, dźěsche rano k ßwojej dźowzy Hańži, kiž bě na knjesa Derowa, tajomnika w ministerstwu, wudata. Wón chzyschce ßo wobhonicź, kak ßo jeho wnuczży Hanzy wjedże.

Schěscźlětna holczka, kiž měješche módrej wóczży, kaž kostrjanz, njemóżeschе hižo sa dwaj měßazaj koża wopuschczicź, a hinješche hladajży; khudokrejnoscź, tuta cžwila wulkoměschczańskich dźěczi, bě na jeje liczkomaj jaßnje spósnacź.

Lebonard bě hacž do pjateho poskhoda w khěži na drósy Arago dostupił. Tam jeho dźowka bydleschе. Psched durjemi posasta, so by wodychnył, pschi tym saßkyscha, kak lékař w pschedstwje powjedasche:

„Wěscże, cžesczena knjeni, schtoż ßym wam hižo wjazy krócź prajił. Wasche dźěczo potrjebuje powětra a ßklónza. Wono w njestajnym a njestrowym powětru wulkeho města hinje. Dyrbicże ju k pokodnju pósßacź, do Nizzy. Sa dwaj měßazaj, kotrejž pschi morju pscheżiwi, wróczi ßo wam wascha dźowczicźka s różowymaj liczkomaj. Cžińcże, schtoż mózecże, so wasche dźěczo k pokodnju pschińdże, wo to waß proschu. To budże jej lépje cžinicź, dyžli wschitke moje lékarstwa. Jeli niz ....“

Lékař pschi tym nětko hłóß seßkabi. Knjes Lebonard ßłowow, kotrež wón s cžicha a spěschnje rěcžesche, njedorosymi.

Nan saswoni, poruczi ßo lékarjej w durjach a sastupi do dźowzyneho bydła.

„Twój lékař ßo mi lubi“, hnydom sapocža. „Rěcži wo Nizzy, kaž by rjekł, so je to jeno dwě hodźinje pěschi. Nó haj, cžile lékarjo ßu wschitzy jenajży! Myßli dha ßebi, so ruskeho prynza abo bohateho italskeho spěwarja lékuje? Ale nětkole dyrbju k Hanzy pohladacź, potom ßo k tebi wróczu; mam cži něschto sajimaweho prajicź.“

Sa khwilu knjes Lebonard w salonje ßwojeje dźowki ßedźesche a powjedasche: „Pomyßl ßebi, kajki ßym wczera wopyt měł. Někajki Jendźelczan pola mje poby a sajimowasche ßo wo moje wubjerne hußle, kotrež je wulki ßławny mischtr Stradivari twarił. Dźeßacź tyßaz frankow mi sa nje ßadźi. Rjane pjenjesy, njewěrno? Ale prajach jemu: »Tule zyku stwu byschcże se słotymi mohli wupjelnicź, luby knjeże, ale też sa to njebych ßwojich hußli dał. Te ßu woprawdźita drohotka, dźěło ßławneho Antona Stradivaria, kotrež je w Kremonje w Italskej léta 1702 shotowił.«“

„To ßym hižo do cžaßa wjedźała, kak Jendźelczan pola tebje pobudże“, dźowka rjekny, pschi tym ßo bolosczíwje poßměwajo. „Myßlu ßebi, so ßo wot ßwojich hußlow njeby mohł dźělicź, ani hdy by cži zyke słote podkopki a hory poskicźił.“

„Hoj, sawěscże niz, luba dźowka! Wěsch, něschto drohich hußlow ßym hižo w rukomaj pomék. Ssym hižo pruhował němske hußle wot Bjarnata Romberga, italske hußle wot Amatiho, kiž maja tak mjehki a ßłódki swuk, so ßo woßebje k pschewodźenju pěßni hodźa, hußle genijalneho Steinena, kiž bě psched sto létami w njenahladnym tyrolskim městačku żiwy. Też wschelake franzowske hußle ßym pospytał; ale žadyn s tutych nastrojow ßo ani s naj-

*) Konservatorium je wulka schula sa hudźbu a spěwanje.

mjeńscha njemóże ſ mojimi ſtradiwarkami runacź. Tola ßym ßo kaž dźěćźo do powjedanja dał a ſabywam, ſo mam hodźinu dawacź. Dyrbju woteńcź. Poſtrow mi muža, a Hanku mi derje wothladaj! Haj, na njedźelu chzu k wobjedu pſchińcź. Kurjata k pjeczenju cźi póſcźelu. Na ſaßowidźenje! Hižo khwatam!“

A ßwoje ßkowo ſe ſkutkom wobkruczejo, knjes Lebonard, njedźiwajo ßwojich pjecź a ſchěſcź dźeßacź lět, po ſkhodźe leczeſche, ſo by ßwojeje hodźiny na konſervatoriju njeſakomdźik. Lubo jemu to njebywaſche, hdyž by direktor jeho na ſkhodźe ſetkał, a hdyž by direktor porokujo ſa nim pohladał, dokelž bě hižo poſdźe. —

Doma bě ßo knjeni Derowowa ſamyßliła. Wona ſpósna, ſo je njemóžno, pſchi jeno tſjoch tyßazach frankach na lěto telko wulutowacź, ſo mohła ßwoje dźěćźo do Nizzy póßłacź. Wona ſańdźeli woczi a ſpyta, ßebi w myßlach ßkónczny połodniſchi kraj we Franzowſkej pſchedſtajicź, kotryž jeno ſe ſpißow baßnikow ſmajeſche; jej běſche, jako by módre morjo widźała, kotrehož jeſchcź wo ſkalinaty brjoh roſlětuje, a kak jeje dźowczičźka tam woßrjedź róži a kwětkow ßedźi a do ßo ßrěba móŕſki powětr a kak ßo hladajźy ſ tym wuſtrowja.

Knjeni Derowowa ſ ruku machny. Kajke ßu to njeroſomne myßliczłi a žadanja, kiž ßo dopjelnicź njemóža! Radſcho na to ßebi ani njemyßlicź!

A wulka ßylſa ßo jej pſches ſańdźelene powkoki pſchedoby, a jako parla cźěmne brjowki wboheje žony poroßowaſche. Ssnadź jej dźěćźo wumrje, hdyž ani něſchto ſtow frankow njemóže ſwjeſcź!

Nahle ßo knjeni Derowowa ſrnna. Wona ßo na Stradivarijowe hußle a na nanowe ßkowa dopomni. Tych dźeßacź tyßaz frankow, kotrež bě Jendźelcźan nanej ßadźił, by jej dźěćźo wukhowało. Potom by puczowanje k połodnju ſawěſcźene było. Nan je dyrbi pſchedacź. Skerje lěpje! Dźeßacź tyßaz frankow! Tón Jendźelcźan je wěſcźe roſom ſhubił. Ale to je jeho wěz. Jeho nakhilnoſcź, ſtare wězy kupowacź, jej dźěćźo wukhowa ....

Haj, ale ....

Radoſtne ſaczucźe ßo pominy. Knjeni Derowowa ßo dopomni, ſo nan hußle njepſcheda. Běchu jemu niz jeno nimo měry lube, ale bě na nje woprawdźe hordy a ſ nimi ßebi dobre mjeno pytaneho hußlerja dźerżeſche.

„Ně, to budźe podarmo“, ßebi dźowka pomyßli, bjes wuſpěcha ßo prózujo, ſo by ßebi ßylſy ſtajiła.

Hanzy ßo lěpje njewjedźeſche; knjeni Derowowa a jeje mandźelſki chzyſchtaj pſchi tym ſadwělowacź. —

Njedźela dóńdźe a nan pſchińdźe k wobjedu, kaž bě ßlubił.

S radoſcźu ßo cźerwjenjeſche a prjedy hacž ßo ſa blido ßydźe, pocza ßwojim ludźom takle rěcźecź:

„Po prawom byſchcźe mje mohli ſa khachle ßadźicź. Kurjata ßym wam ßlubił, tola njejßym jich póßłak. Ale doczakajcźe, chzu wam k pſchikußowanju něſchto dacź, ſchtož budźe wam lěpje ßkodźeź hacž wſchitke khłóſchcźeńki zyłeho ßwěta. To ßym ßebi wěſty. Pomyßlcźe ßebi, mi je na myßle pſchiſchło, hdy bych ßwoje Stradiwariowſke hußle pſchedał, ſo bych potom Hanzy mohł puczowanje k połodnju móżne ſcźinicź. Duž ßym hußle pod pažu wſak a ßo ſa Jendźelcźanom puſchcźił. Namakach jeho w hoſcźenzu „Priſtol“. Wſchitko dźěſche, kaž bycź dyrbi, kup ßo wobſamkny. A hdyž Jendźelcźan rjekny, ſo ßo nad mojim nahłym pſcheměnjenjom dźiwa, wucźežech ſ kapßy ßwojeje ßuknje Hanzynu podobiſnu a prajach: »Luby knjeże, ßym ßo teho dla roſßudźił, ßwoje hußle pſchedacź, dokelž ßo nadźijam, ſ tutymi pjenjeſami žiwjenje tejle ßwojej wnucźzy wukhowacź, kotrejež wuſtrowjenje ßebi žada, ſo by dlějſchi cźaß w połodniſchim kraju pſchebywała.« Wěſcźe, ſchto je mi tutón wubjerny muž wotmolwił? Sepŕěwſchi na mnje ßwojej módrej wóczzy rjekny: »Knjes Lebonardo, njejßym tak ſky, kaž ßebi myßlicźe. Swikujemy hinak: tule macźe pjecź tyßaz frankow. Dawam wam je, ale ſ jenym wuměnjenjom. Wy ſcźe pjecź a ſchěſcź dźeßacź lět, ja ſchtyri a tſizyczi. Po cźłowjeſkich myßlach ßebi ßmjercź prjedy po waß pſchińdźe. Nó, potajkim wumrjecźe-li wy pſchede mnu, namrěju ja ſtradiwarki po waß, to dajcźe do ßwojeho wotkaſanja ſapißacź; wumru-li pak ja prjedy, ſpuſchcźam wam wſchitku winowatoſcź. W tym padźe ßebi pjecź tyßaz frankow ſdźerżicźe a wotrunacźe ßo mi ſ tym, ſo budźecźe na mnje ſpominacź a ſo mi pſchi rowje ſapiſkacźe rjany khěrluſch. Scźe ſ tym pſches jene?« Hiſchcźe ßo mje woprascha, hacž ßym ſ tym pſches jene, tón dobry cźłowjek! Ssamo ßo roſymi, ſo ßym kupne wucźinjenje podpißał.“

Knjeni Derowowa k nanej ſ wóczkom pohlada, ſ kotrehož bě ſbožowna nadźija ſpósnacź

„Myßlu ßebi, ſo ßym ſ tym wikowanjom derje pobył“, Lebonardez nan žortnje dopraji. „Chzu dobroczíwemu Jendźelcźanej ke khěrluſchej hiſchcźe też druhi ſpěw pſchidacź, kiž ßo k temu hodźi. Ale nětkole k wobjedu, ßym hłódny kaž wjelk. Po wobjedźe ßo waczoki ſwjaſaju. Hanku ßam wotwjeſu, a nadźijam ßo, ſo ju wamaj wuſtrowjenu a cźerſtwu domoj pſchiwjeſu.“

A woprawdźe, ſ pomozu Božej ßo drohe dźěćźo ſhraba nanej a macźeri a dźědej k njewurjeknitej radoſcźi.

Ze Serbow.

Wuſpěſchne wojowanje konſervatiwnych bur̂ſkich ſapóßłanzow Donata, Barta, Kokle, Greulicha a Schreibera w ſakſkim ßejmje wo nowy hońtwinſki ſakoń

na dnju 13. dezembra 1912, po ſtenografiſkich powjeſcźach.

Präſident dr. Vogel: Pſchińdźemy nětko k 5. a 6. dypkej dnjoweho porjada. Je komora ſ tym pſcheſjedne, ſo wo tychle wězownje jenajkich petizijach ſhromadnje jednamy? — K temu: Tak je.

Wotewrju debatu k tymle dwěmaj dypkomaj: Skónczne jednanje wo pißomnu rosprawu wobcźežowanſkeje a próſtwarſkeje depukazije wo petizijach gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Handrija Nowaka w Khróſcźe a towarſchow, ratarja Gusty Winklerja w Sacka a towarſchow, ratarja Ernſta Kirſte w Schönfeldźe pola Wulkohajna a towarſchow, hońtwinſkich ſjednocźenjow ſa Linz, Delnje Habrachcźizy a towarſchow, fararja Gusty Jurja Kubaſcha w Njebjelcźizach, Ernſta Barta w Brěſynzy a towarſchow, Gusty Schmidta w Sdźarkach pola Wósborka a towarſchow, Khorle Freudenberga w Nowej Wßy a towarſchow a ratarja Gusty Lodneho w Komorowje pola Klukſcha dla pſcheměnjenja hońtwinſkeho ſakonja ſ lěta 1864, kaž też gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Jakuba Zyža w Stróżiſchcźu dla tworjenja ßamoſtatneho hońtwinſkeho wokrjeża a pſchepodam knjeſej rosprawnikej ſapóßłanzej Donatej ßkowo.

Rosprawnik ſap. Donat: Moji jara cźeſcźeni knjeża! Pißomna rosprawa Waſcheje wobcźežowanſkeje a próſtwarſkeje deputazije pod cźo. 349 wo petizijach dla pſcheměnjenja hońtwinſkeho ſakonja wot 1. dez. 1864 kaž też wo petiziji Jakuba Zyža w Stróżiſchcźu dla tworjenja ßamoſtatneho hońtwinſkeho wokrjeża ſa Stróżiſchcźo je we Waſchimaj rukomaj. Ssměm drje wocźakacź, ſo ſcźe ßo wo tym wobhonili, a napominam Waß jenož w mjenje wobcźežowanſkeje a próſtwarſkeje deputazije, namjetam, na ßedmej ſtronje rwsprawy wotcźiſchcźanym, pſchihłoßowacź.

Präſident: Sſkowo ma knjes ſapóßłanz Bart.

Sapóßłanz Bart: Moji jara cźeſcźeni knjeża! Petizije, wo kotrychž dźenßa wuradźujemy, tak rjez k żeleſnemu pokkadej cźeſcźeneje próſtwarſkeje a wobcźežowanſkeje deputazije ßłuſcheja. Wone hižo lětdźeßatki dołho pſchikhadźeja pſchezo a pſchezo a njeſaſtanu pſchikhadźecź, doniž próſtwarjo njedozpěja to, ſchtož w ßwojich petizijach žadaja. Knjes roſprawnik je roſumił, w pſchedležazej pißnej roſprawje pſchecźam a žadanjam próſtwarjow ſ wulkej wězywuſtojnoſcźu wuras dacź. Po tejle roſprawje ßebi próſtwarjo pſcheja, ſo ßměła kóžda politiſka gmejna ßwój ßamßny hońtwinſki wokrjeż tworicź, ſo bychu ßo poſtajiłe dokkadne pſchiprawy pſchecźiwo pſchezo bóle a bóle ßo roſpſcheſcźěrazej cźwili dźiwich kaniklow a ſo by ßo ſ dźiwinu naſtata ſchkoda po druhim hacž dotal płacźazym nakožku ſarunowała. Cźeſcźena próſtwarſka deputazija je pſchezo, tak dołho hacž ßo ſ tymile petizijemi ſaběra, jim dobre wuſwědcźenje ßobu na pucź daka. Też tónle ras próſtwarſka deputazija wyßoku komoru namolwja, tele petizije kralowſkemu knjeżerſtwu k wobkedźbowanju (zur Berückſichtigung) pſchepokaſacź. Wobžaruju jenož, ſo ßo wo tychle petizijach, hacž runje je pißna roſprawa hižo 26. haprleje k Wyßokej komorje doſchła, nětko tak poſdźe na kónzu naſchich poßedźenjow wuradźuje; pſchetož ſ tym je njemóžno tele petizije też w tamnej (mjenujzy I.) komorje dowuradźicź. Tele petizije ßu woprawdźe jedyn ſchik nuſy ſe ſtrony burſkich gmejnow a małych leżomnoſcźerjow, ßu też wołanje wo pomoz na kralowſke knjeżerſtwo a też na wyßoki ßejm, tu ſkónczńje pomhacź. W jenej ſ tych petizijow ßo ſ połnym prawom na to pokaſuje, ſo běchu tehdy, jako ßo dźenßa płacźazy hońtwinſki ſakoń dźěłaſche, wobſtejnoſcźe w naſchim wótznym kraju zyle hinaſche w naſtupanju hońtwy kaž dźenßniſchi dźeń. Próſtwarjo pokaſuja na to, ſo w tamnym cźaßu, ßamo w lěßojtych krajinach, běchu ßorniki lědma hdy widźecź, wonka na polach pak běchu zyle žadne. Hdyž dźenßa, moji knjeża, na wßy dźecźe, widźicźe na polach ſ cźrjódami 15 hacž 30 ßornikow. Dźiwje kanikle a bažanty běchu tehdy na naſchich honach njeſnata dźiwina, dźenßa pak ßu w tajkej mnohoſcźi, ſo ßu ſe žałoßnej ſchkodu. (Zyle prawje!) (Pſchichodnje dale.)

S Budyschina. Zwólbu mkodostnych rubjeżnikow ßu w Budyschinje sajeli. Pachołkojo ßu ßo do klamow dobywali a ſ pjenjeżneho kaschczika pjenjesy kradnyli.

— (Ssamomordarſtwo.) Na Bismarckſkej dróſy bydlazy 71lětny jakmožinu dostawaŕ Nowack, kotryž je hižo lěta dołho cżežko khory, je ſ wobwěßnjenjom ruku na ßebje ſkožił.

— (Woheń.) W khěži rěſnikeho miſchtra Kſchižana na ſnutskownej lawſkej haßy bě ßo pjatk dopołdnja pſched zentralnej tepjerńju leżaze wuhlo ſapaliło. Sawołanej wohnjowej woborje ßo bórſy poradži woheń, ſ kotrehož ßo mróczele kura walachu, ſalecz. Naſtata ſchkoda je jenož ßnadna.

— (Wo wjedrje.) Lědma ſo bě ßo do tacża dako, nad Bramborſkej njewjedra ſ krupami cżehnjechu. Na to je ßo mjerſnjenje ſaßo wróciło.

S Dobruſche. Zelulosu ſe ßekeru rubajo je ßo w tudomnym papjerniku dżěłacżeŕ Gottlöber ſ Warnocżiz do nohi dyrił a ßebi wulke żily pſcherubnył. Hakle hdyž bě wón wjele krwě ſhubił, ßo jenemu ſanitetnikej poradži, krej ſaſtajicż. Sranjeneho dyrbjachu ſ wosom domoj dowjeſcż.

S Delnjeje Kiny. Ssrjedu rano wokoło 3 hodżin je ßo tu Kozorez żiwnoſcż wotpalika. Wobydlerjo ßu ßebi jenož nahe żiwjenje wukhowacż mohli. Płomjenja ßu wſchu domjazu a hoſpodarſku nadobu, jene ſchtyrizentnarſke ßwinjo, jeneho pßa, kanikle, kury a 120 hriwnow pjenjes, kotreż ßo na lubi khowachu, ſežrake. Jenož 100 hriwnow pjenjes, kotreż běchu w pjezy ſkhowane, ßu ßo wohnja wobrółe. Wobſtarnemu wobßedżerjej je ßo hižo raz w Hněwßezach jedyn ſtatok ſ wohnjom do procha a popjeła pſchewobrocżił.

S Małeho Wjelkowa. W poßlednim poßedżenju naſcheho ratarſkeho towarſtwa je po poruczności direktorija hornjołużiſkeho ratarſkeho towarſtwa profeßor Gräſe wotrocżkej Auguſtej Ryſekej, wot 12½ lěta pola kublerja Żura w Delnim Hunjowje ßłużazemu, „cżeſtne wopißmo ſa ßwěrnoſcż w dżěle“ pſchepodał, mjes tym ſo ßo „pſchipóſnawanſki diplom“ ſcżěhowazym dżěłacżerjam a dżěłacżerkam ſa jich ßwěrne a dołholětne dżěło wudżěli: ratarſkemu dżěłacżerjej Auguſtej Wobſtej, wot 25¾ lěta na knjeżim dworje w Małym Wjelkowje, dżěłacżerjej E. H. Söhnelej a jeho mandżelſkej Hańži, wot 16½ lěta teho runja tam, ratarſkej dżěłacżerzy Khryſtijanje Pětſchowej, wot 15½ lěta na knjeżim dworje w Cżichońzach, a dżěłacżerzy Hanje Schmidtowej, wot 15¾ lěta teho runja tam dżěłazym. Potom hiſchcże pſchedßyda Małowjelkowſkeho ratarſkeho towarſtwa, inſpektor Buhl, ßłużobnej dżowzy Joſefje Krupiz, wot 8 lět pola kublerja Jakuba Delana w Hornim Hunjowje, a hoſpoſy Marji Karolinje Lehmannez, wot 6¾ lěta pola kublerja a gmejnſkeho pſchedſtejicżerja Dejki w Sajdowje ſ pſchipóſnacżom jeju dołholětneje ßwěrneje ßłużby „pſchipóſnawanſke wopißmo“ pſchepoda. Wſchitkim mytowanym bě ßo pódla teho pjenjeżny dar dostał.

S Dżeżnikez. Pſchi rubanju loda na Sprewi je tudomny dżěłacżeŕ Pětka do njeſboża pſchiſchoł. Wulka ſchkruta loda, kotruž dyrbjeſche wón dale walicż, ßo na njeho cżißny a jemu prawu ruku dwójcy ſłama.

S Hodżija. Naſche zyrkwinſke pſchedſtejicżeŕſtwo je wobſamkło, w naſchim Bożim domje elektriſke wobßwětlenje naprawicż dacż. Tale powjeſcż je w naſchej woßadże wulke wjeßele ſbudżiła. Wo wßy mamy hižo někotre lěta elektriſke ßwětło, a hižo dawno ßu ßo praſcheli, kajkeje pſchicżiny dla ßo wono w zyrkwi njetrjeba.

S Huſki. Sjednocżenje ſa plahowanje Saanenſkich koſow ßo ſa Huſku, Hunczeriz, Nowu Wjeß, Koßarnju, Mjedżojs, Zokow, Drużkez, Holzu, Běle Noßliz, Demjany, Drjeczin a Warnocżiz ſaloži. Woprawne ſchwajcarſke a thüringſke kóſły ßo kupja. Kuſarjo, kotrychż wěz ſajimuje, njech ßo pola ſkótneho lěkarja Simona abo pola hoſpodarja Kóczki w Brěſyſchczu ſamołwja.

S Wbohowa. Tele dny bě w nozy do wobydlenja tudomneho kublerja Wenka njeproſcheny wopyt pſchiſchoł, kotryž bě pjecża 50 hriwnow pjenjes ßobu kaſał. Wot tam ßu ßo paduſchi na knjeżi dwór podali. Tam ßu jenož jenu ßerwelatowu kołbaßu mohli ßobu wſacż, dokelż jim pßy měra njedachu.

S Wulkeje Dubrawy. Do tudomneje dwórniſchczoweje reſtawracije je ßo pſched tydżenjom w nozy jedyn njeſnaty cżłowjek dobył, ſo by tam pjenjeſy kradnył. Hdyž pócżmje k pjenjeżnemu kaſchczikej dżěſche, wón do buffeta (ſchenkwaſa) ſaſtorczi, ſo wulki ropot naſta. Korczmaŕ ßo ſ tym wubudżiwſchi do hoſcżenzſkeje ſtwy khwataſche. Prjedy pak hacż mózeſche paducha pſchimnycż, tón ſ woknom won cżekny.

Wjele hroſy je jedyn koffer naczinił, kotryž bě ßo pſched tydżenjom do domſkeho żiwnoſcżerja Bjenady na khowanje dał. Myßlachu ßebi, ſo ßo w nim wſchelake nakradnjene wěży abo ßamo jedyn paduch khowa. Teho dla po żandarma póßłachu, kotryž dyrbjeſche rubjeżnika ſajecż, hdy by ſ koffra wuléſł. Nětko pak je ßo wukopało, ſo koffer jenemu poßłużobnikej dr. med. Liebe ßłuſcha, kiž bě ßobotu w nozy ſe ßłużby cżekнył. Sswój koffer bě wón na ſkładniſchi cżaß Bjenadżizom na khowanje dał. Jeho njemërne waſchnje tukanje ſbudżi, ſo cżežki koffer nješchto zyle woßebite wopſchija. Hakle dżeń poſdżiſcho ſhonichu, ſo je dr. Liebje poßłużobnik cżekнył. Duż koffer dr. Liebje póßłachu.

S Hornjeje Hórki. Sserbſki ludowy wjeczor, ſańdżenu njedżelu w tudomnym Henſelez hoſcżenzu wotmětу, je dopokaſał, ſo w Hornjej Hórzy a wokolinje wjele Sserbow bydli, kiž ßebi ßwoju macżerńu rěcż a wótzow waſchnje waża a ßerbſku ſabawu lubujo. Budeſcżanſke ßerbſke towarſtwo „Lubin“ běſche na tutón wjeczor do Hornjeje Hórki ßerbſki lud hromadu ſwowało. Wulka ſala bě hacż do kucżikow ſ poßłuchaŕſtwom napjelnjena. Mjes nimi bě też tójſchto dżěłacżerjow, kiž w Hornjohórcżanſkim a Dżeżniczanſkim papjerniku abo w druhich fabrikach dżěłaja. Po wuſpěwanym ſhromadnym ſpěwje a po wutrobnym powitanju a poſtrowjenju pſches k. Hajnu jako pſchedßydy „Lubina“ wuſtupichu wuſtojni hrajerjo a ſwjeżelichu poßłucharjow ſe ßwojimi hrami a ßměſchkami: „Młody muż, hdyž wari“, „Żona dyrbi do dwora“ a „Wopacżny lěkaŕ“. Lubosny napohlad woßebje knjeżny w ßwojich ßerbſkich draſtach poſkicżichu. Jako rěcżnika běſche ßo poradżiło, k. ßejmſkeho ſaßóßłanza Barta ſ Brěſynki dobycż. W ßwojim ſahorjenym a ſahorjazym pſchednoſchku wón k nam rěcżeſche wo żadanjach a nadawkach naſcheho cżaßa ſa naſch lud, roswi woßebje wotpohlad a powołanje nowoſałożeneho ſwjaſka ßerbſkich towarſtwow, ſ mjenom „Domowina“, kiž chże naſch ßerbſki lud w jeho bědżenjach wo hoſpodarſke ſbożo, wo narodnoſcż a wěru podpjeracż, nowe pucże ſa dalſchi roskcżěw pokaſacż a ßo wſchudże jako naſcheho luda dobry pſcheczel ſjewicż. Też „Lubin“ je k „Domowinje“ pſchiſtupił. Rěcżnik ſkónczi ſ napominanjom k dalſchemu dżěłu na polu ßerbſkeje narodnoſcże, pohonjeſche ßwojich poßłucharjow k wutrajnoſcżi a ßwěrnoſcżi ſa naſchu ßerbſchcżinu, wuſběhowaſche pilne a widomnje żohnowane a płódniwe ſkutkowanje towarſtwa „Lubina“ w Budeſcżanſkich wokolinach a da ßwojim ßłowam ſe ßławu na tuto towarſtwo a jeho pſchedßydu wuklinczecż. Mózniże ſchumjeſche na to pſches ſalu ſpěw: „Hiſchcże Sserbſtwo njeſhubjene“.

Dopjelni ßo, ſchtoż rěcżnik ßebi pſchejeſche a ſchtoż tutón ſpěw nam lubi? Budża Sserbja w Hornjohórcżanſkej wokolinje ßo dopomnicż, ſchto na ßwojim Sserbſtwu maja a muż pſchi mużu a dom pſchi domje ßo ſjednocżecż ſa ſchkit a ſdżerżenje ßwojeje narodnoſcże?

Se ßłyſchanymi pſchednoſchkami a dżiwadłowym pſchedſtajenjom běchu ßo poßłucharjo do ßyteje wole naßmjeli. Woßebje njech ßo naſpomni, ſo bě jedyn ßobuſtaw „Lubina“, k. Urban, ßměſchk „Wopacżny lěkaŕ“ ßam ſa ßerbſke dżiwadło wobdżěłał. Haj, „Lubin“ ma jara horliwe ßobuſtawy, kotreż ſ wulkej woporniwoſcżu ſa Sserbſtwo dżěłaju. Njech ßebi mnoſy liwzy Sserbjo na nich pſchikład wosmu.

Sserbſki wjeczor nochżyſche pak jenož wjeßelu ſabawu pſchinjeſcż. Naſch wjeleczeſcżeny knjes faraŕ Domaſchka Sserbow a Sserbowki ſe ßapatymi ßłowami napominaſche, ſo bychu Sserbſtwu ßwěrni woſtali a ßebi dobre ßerbſke poczinki, ßerbſku pobożnoſcż a ßwěrnoſcż ſakhowali. Hłuboko ſapſchimnjeni na jimazu rěcż poßłuchachmy. Haj, dyrbimy luboſcż k Sserbſtwu budżicż a tak pomhacż, ſo bychu naſche domy a ßwójby ßerbſke woſtałe a ſakhowałe wſchě kubła a waſchnja, kiž ßmy wot wótzow ßebi namrěli a pſches wſchě cżaßy bědow a ſtyſkow ßebi ſdżerżeli hacż do tuteho dnja. Tak ßo dopjelń też pola naß: „Hiſchcże Sserbſtwo njeſhubjene!“

S Korſymja. Schtwórtk wjeczor ßebi tudomny 75lětny kubleŕ Schlenz na hornjej lubi w cżežkich myßlach ſ wobwěßnjenjom żiwjenje wſaŕ.

S Pſchiwczíz. Rěſnik we Wjaſońzy, kotremuż ßu tu wóndano ßwinje někotre ſtohriwnowſke pjenjeżne papjery roskußake, njeſměje ſ teho pjenjeżne ſchkodowanje. Jemu je ßo poradżiło, cżißka roskußanych papjerow namakacż. Te je wón khěżorſtwowej banzy w Barlinje póßłał, a ta je jemu zyku ſummu ſarunała.

S Hucziny. W nozy k ßobocże ßu paduſchi tu hižo ſaßo pobyli. We wobydlenju dżěłacżerja Hockera ßu wſcho pſcheryli a někotre hriwny pjenjes namakali. Też na knjeżim dworje a w kruwarni ßu kradnycż ſpytali, tola ßu wot tam ſ próſdnymaj rukomaj wotcżahnycż dyrbjeli.

S Trjebjenz. W nozy wot ßoboty k njedźeli ßu ßo paduschi ſ woknom nuts do domſkeho kublerja Kokuſchkeho dobyli. Dokelž jich ſeſcherichu, móžachu jenož por ſchtrympow ßobu wſacź. Potom ßu paduſchi pola kublerja Kſchižana ſ woknom nuts do domſkeho ſalëſli a tam ſkote pjerſchčenje, filzowe ſtupnje a ſchaty kradnyli. So bychu ßo pſchi ßwojim dźěle na pokoj woſtajili, běchu woni durje cželadniſkeje komory ſaraczili. Rano ſtanywſchi njemóžachu cželadnizy ſ durjemi won.

S Bukez. Jene Neugersdorfſke nowiny ßu ſpěw woczíſchczake, w kotrymž ßo powitanje, naſchemu nowemu zyrkwinſkemu wuczerjej pſchi jeho pſchikhadźe do Bukez wopokaſane, hrubje wußmëchuje.

S Pomorz. Póndźelu 27. januara (khěžorſtwowe narodniny) budźe póſtſke wokno dopołdnja wot 8—9, 11—12 a popołdnju wot 5—6 hodźin woczinjene. Wunjeßenje ßo jenož dopołdnja ſtanje. Telefonſka ßkužba ſmëje ßo kaž wſchëdne dny.

S Khróſtawy. Dwëlëtna jałoiza, kotraž bě ſapoczatk oktobra ſ paſtwiſchcza w Dürrhennersdorfje pola Habrachczíz czekła, je ßo nimale tſi mëßazy w lëßach khowała. Pſched tſiomi njedźelemi je wona w nozy na Mniſchonſkej horje pſches pucź czerjo pſchi ßamym tſioch wojakow powalika. Mjes tym bě wona ſaßo k Schërachowſkim ſtronam czelczkała a potom k połnozy Bëłoboha njedaloko Worbiſa wokoło błudźeſche. Na tudomnym knjeźim revërje ßo podarmo prózowachu, ſkoczo popadnycź. Duž w lëßu pizowaniſchczo pſchiprawichu, na kotreż ßo wodźiwzeny czeknjenz bórſy ſwuczi. Sańdźenu ßobotu popołdnju ßo tam tudomnemu hajnikej Hornej poradźi, jakojzu ſaßkapicź a ſatſëlicź. Wona ßo ſ woſom do Khróſtawy dowjeſe, hdźež jejny wobßedźeř po nju pſchijëdźe.

S Baczonja. Nëkotre nëmſke nowiny bëchu wóndano powjeſcź woczíſchczake, ſo je ßo wóndano w nozy na pucžu ſ Khróſcźiz do Baczonja na ſapſchah tudomneho kublerja k. Delana nadpad ſczinił. Ta powjeſcź je wot prënjeho hacź do poßlednjeho ßkowa wumyßlena.

S Minakała. Pſchichodnu wutoru, 28. januara, wjeczor we 8 hodźinach, budźe w Bożim domje miſionar Fabrizius wo ßwojim miſionſkim ſkutkowanju mjes póhanami rëczecź a budźe k temu wobraſy pokaſowacź. Kóždy pſchecźel miſionſtwa je k temu wutrobnje pſcheproſcheny.

S Wulkich Sdźarow. S woßebitej radoſcźu ßmë tudomne mkode ßerbſke towarſtwo na ßwój ßerbſki wjeczor ſhladowacź, kiž ßo ſańdźenu njedźelu w Ssykoriz hoſcźenzu wotmë. Byrnjež ßo w nowinach niczo njewoſjewiko, dha bě hižo do poſtajeneho czaßa ſala ſ pſchipoßkucharjemi napjelnjena a hiſchcźe ßo czrjódy nuts tłoczachu. Sſerbſki lud w tamniſchich kónczinach poczina ßo ſa ßwój narod, ſa ßwoju rëcź ſajimowacź. A to je ſkutk wjeßneho towarſtwa, kotreż hakle druhe lëto wobſteji. Tajkehole wuſpëcha njeje ßo najwjetſchi optimiſta nadżał. Sta a ſta Sſerbow bëchu ßwëdzy narodneho ſkutka, kiž ſawëſcźe hiſchcźe hłubſche, mózniſche płody pſchinjeße.

Wjeczorna ſabawa ßo wubjernje poradźi. Wſchitko dźëſche kaž na „ſchnórzy“. Pſchedßyda, k. kubleŕ Jan Hajnk, witaſche ßyły hoſczi a ßobuſtawow a tſikróczny hrimotazu ßkawu na pruſkeho krala wunjeße. Temu ßo pſchiſamkny kralowſka hymna, kotraž ßo ßerbſki wuſpëwa, drje prëni ras w Sdźarach. Na to Panczičzanſki mëſchany khor „Lipa Sſerbſka“ wuſtupi, kotraž bě ſpëwny dźël programa pſchewſaka. S napjatoſczu poßłuchachu pſchitomni na lube ßerbſke ſynki, njech mëjachu jednory ras ludowych ſpëwow abo wumëłſki ſalonoweje hudźby. Mnoſy hiſchcźe njewjedźachu, ſo maja Sſerbja tajke kraßne hłoßy, a dźiwachu ßo, kak rjenje też Sſerbja dokonjeja ſpëwacź. Hdźež je dobra wola a hdźež ßerbſzy hudźbnizy lud wuwuczuja, tam ßo hodźi też nëſchto dozpëcź. Bohužel ßo wſchitzy hudźby khmani Sſerbja bóle ſa roswiwanje ßerbſkeho ſpëwa njeſtaraja. Potom bychu bóle hiſchcźe narodne hłoßy ßłyſchecź byle pſchi ßwjedźenjach a rejach. Tak ßo pominu, hdyž ßo lëni paße.

Do ſpëwneho dźëła hrajeſche ßo „Tón mëch je żiwy, żiwy muž“ a na kónzu „Kraßne wobraſy“. Hrajerjo jara wuſchikńje a żiwje ßwoje róle hrajachu. Bëchu to knjeżna Lejna Lapſtichez, kk. Jan Sulk, Handrij Lapſtich, Bohuwër Krawczik a Guſta Mikela a jich podpjeraſche ſe ßwëru jako ſufler Jan Krawczik. Potom ßypaſche k. Sulk ßwoje ßamobaßnjene tryſki do luda, ſo ßebi ludźo ſe ßmëchami woprawdźe brjuch dżeržachu. Kak wón „kóždemu ßwoje waſchniczko“ pſchizpëje a kak wón „ßwinjo rëſa“, to hnuje k ßmjeczu, ſo ßamo ßyłſy bëża. So pak wón też roſumi khutniſche truny hracź, wo tym ßwëdczeſche ſpëw, kotryž wón ſałożerjam towarſtwa, jeho pſchedßydſtwu a ßobuſtawam a hoſczom wënowaſche. Hdyž ßo tajzy proſczi mużojo poczinaju pjera pſchimacź a hižo tak derje ßwoju ßerbſku rëcź wobknjeżeja, ſo ju do rjanych myßlow a rymow ſpinaja, dha je to poſtup, kotryž na lëpſchi pſchichod naſcheho naroda ſwëſcźuje.

W tym ſmyßku porëcźa k. wucżeŕ Sſłodeńk ſahorjaze ßkowa k ſhromadżenym, napominaſche lud, dżeržecź ßwoju rëcź a wſcho podpjeracź, ſchtoż ſ njej ſwißuje, woßebje ßerbſke nowinaŕſtwo. Sſkowa namakachu dobry wothlóß w ludźe a ßnadź pohnuja teho abo tamneho k rosmyßlowanju a ſkutkej. Dżakne ßkowa wënowaſchtaj kk. kubleŕ Wirt ſe Stróże a archidiakonus Dobruzky ſ Wojerez Panczičzanſkemu towaŕſtwu ſa lubu podpjeru. Knjes kantor Hila ſ Khróſcźiz ſpominaſche na duchowny poſtup Sdźarjanow, kiž ßo tak widźomnje jewjeſche na ßerbſkim wjeczorje, a pſchida próſtwu, ſo by k lëtu, hdyž ßnadź ßo ſaßo wohladamy, też hoſpodaŕſki poſtup pokaſał, mjenujzy milina (elektriſka ßwëża) zyku wjeß wobßwëtlika, ſo ßo lëpje widźimy.

Wubjerny radżeny wjeczor ſkónczi ßo ſ rejku. A pſchi njej ßo hiſchcźe mnohe ßerbſke ſpëwy ſanjeßechu, woßebje Sdźarowſka mkodoſcź ßo gratu pſchimaſche, a nadźijomnje ſaklincża wone też pſchi druhich ſkładnoſcźach.

Sswjedźeń je pola wſchëch najrjeńſchi ſacźiſchcź ſawoſtajił. Wſchitke pſchedſtajenja ßo ſ dżakom a ſ móznym pſchikleſkom pſchiwſachu ſ dopokaſom, ſo je ßo wſcho jara lubiło. Nochżychu mnoſy domoj, ßamo niz najdalſchi, byrnjež cżaß ſ wotmachom wokał. Tola pſchi wſchëm njechamy jeneho muża poſabycź, kiž je duſcha żyłeho ßwjedźenja był a duchowny wjednik towaŕſtwa, knjeſa Jana Hajeſcha. Wón ma wo pſchihoty ſa tutón rjany ßwjedźeń ßobu najwjetſchu ſoßłużbu. Je dźě k ſakoženju towaŕſtwa prëni naſtork dał a wëż ſe wſchëmi mozami ſpëchował. Waźmy ßebi tajkich muži, kotſiž njebojaſnje a woporniwje ſteja ſa ßwój narod. Sdźarowſke towaŕſtwo ma rjanu cżrjódku pſcheßwëdczenych Sſerbow a liczba ßobuſtawow też ſtajnje roſcźe. Nadźijomnje je połdra ſta dozpëte. Duž ſ nowymi mozami do pſchichoda!

S Wokranczíz. Tudomny hoſcźenzaŕ Schkoda je póndźelu ßwój 40lëtny hoſcźenzaŕſki jubilej ßwjecził. Hoſcźenzaŕſke towaŕſtwo je jemu ſ tejle pſchicźinu cżeßny diplom pſchepodało.

S Wojerez. (Njeſapomnita jëſba po automobilu.) Jedyn ratař ſ jeneje wßy pola Wojerez bě tele dny do Wojerez pſchiſchoł a bě tam ſchkleńczku ßrëbnyk. W korczmje ßo ſ jenym ſchauffeurom do rëczow da a jemu rjekny, ſo by ßo rady ras ſ automobilom wjeſk. Sa nëkotre karanczki piwa bě ſchauffeur ſwólniwy, jeho na wjeſbu ßobu wſacź. Hdyž bëſchtaj ſ automobilom wotjëżoj, ßo wjeßnjan bórſy ſe ßłódkim ſparom wobja. Wón hakle wotucźi, hdyž jemu ſchauffeur kaſaſche, ſo dyrbi ſ automobila wulëſcź. Mjes tym ſo ßo tón w dałokoſcźi ſhubi, ßo wubudżeny wobhonjeſche, w kajkej krajinje ßo namaka. Jedyn poliziſt ßo jeho wopraſcha, hacź dha wón Lipſk njeſnaje. Ratař, kotryž bě njejabzy zyle woſtróſił, pſchetož wón njemëjeſche wjele wjazy, dyžli nëkotre hriwny pſchi ßebi, ßwojej żonje po pjenjeſy telegrafowaſche. Ta pak żanych njepóßła, ſo by ßo nëkajkemu jebakej wobſchudźicź njedała. Sa tſi dny ßo naſch ratař do ßwojeje cźicheje wjeſki wrócźi. Wón je ßo ſarocził, ſo ßo żenje wjazy na żadyn automobil njeßydnje.

S Wojerez. Na Hródkowſkej dróſy pſched tydźenjom ſ khëże dźëłacźerja Schuſtera woheń wudyri, kotryž ßo na ßußodnej khëži roſcheri. Nëkotre khude ßwójby ſ wjele dźëcźimi ßu ſ tym wobydlenje ſhubiłe.

S Wojerez. Pohoncź Knot, pola twarſkeho miſchtra Müllera ßłużazy, je póndźelu cżëżko do njeſboża pſchiſchoł. Hdyž wón ſe ßwojim ſapſchahom po dróſy pola Bórkamora jëdźeſche, ßo konjej ſ hwiſdanjom dróhoweje walzy, pſchi twarjenju dróhi ßo trjebazej, ſpłóſchiſchtaj. Pohoncź pod koła pſchińdźe a ßo cżëżko ſrani. Jeho ßu do hojeńnje dyrbjeli dowjeſcź.

S Hóſdnizy. Tudomneho kantora a wucżerja Schäfera ßu dła pſchestupjenjow w ßłużbje wotßadźili.

S Wuhelza. Rubjeżny mordaŕ Sternickel je też w tudomnym mkynje podżëkał. Wón ßo njejabzy ſhubi, hdyž miſchtr Hircha ſ nowinow powjeſcź, na Steruickela ßo poczahowazu, cźitaſche a khwilu na ßwojeho mkynſkeho hladaſche. Tón woblëdny a ani ßłowcźka njeſyknywſchi ſe jſtwy dźëſche a ßo na żenjeſaßowidźenje ſhubi. Na fotografiji, kotraž je nëtkole mkynſkemu miſchtrej do ruki pſchiſchła, je tón ßwojeho tehdomniſcheho mkynſkeho ſaßo ſpóſnał.

Přilopk.

* (Cżëżke njeſboże ſ automobilom pola Lipſka.) Mjes Göhrenom a Güldengoſſa pola Lipſka je jedyn

se schtyrjomi Lipsczanskimi offizěrami wobžadżeny automobil do jeneho dwajpscheženeho sapschaha sawadźik. Automobil žo rosrasy a w nim žedźaze wožoby žo s njeho wjerhnychu. Tjo offizěrojo žo sarasychu, schtwórty bjes wědomnja w dróhowym pschěrowje leža wosta; jeho žu czežko sranjeneho do Lipsczanskeho garnisonskeho lazareta dowjesli. Chauffeur je po njesbožu czeknyk; wón je žo pjecža satšělik. Sapschahowaj konjej staj žo tak czežko wobschkodźikoj, so staj žo dyrbjakoj moricz.

* (Zuse suby pózrjeła.) Mandźelska dźěłaczerja Arlta w Sswidnizy w nozy zuse suby tak pózrje, so žo ani do prědka, ani do sady hibacz njehodźachu. Dokelž njemózachu lěkarjo w hojerni žonje pomhacz, ju do Wrótžkawja dowjesechu, hdyž njesbožowna wumrje.

* (Sso tepili.) Tsi schulske dźěczi, jena dźežaczlětna holza a dwaj wózomlětnaj hólzaj, kotsiž po lodze Pelizkeho jězora w Bramborskej dźěchu, so bychu ruczischo domoj pschischli, žo pschepadnychu a žo tepichu.

* (Rubježne mordarstwo.) Wobydlerstwo wžy Salzkossäthena je žo s hrósbnym mordarstwom roshoriło: Schtwórtk tydźenja w nozy žo žkužobna holza, pola 70lětneho kublerja Wernicki žkužaza, s někajkim ropotom se spanja wubudźi. Hdyž žo wona sa tym roshladowasche, s wotkel ropot pschińdże, wona 20lětneho czeladnika Krausu wohlada, kotryž bě žo psches pinzyne wokno do domu dobył. Satraschena holza rucže durje samkny a žo do loża lehny. Rano stanywschi wona wschě durje samknjene namaka. Niczo dobre njewoczakujo, wona žuždobow na pomoz sawoła. Czi w konjemzu se žekeru srubane czěło stareho Wernicki namakachu. Na nim jeho jenož hischcze žkabje dychaza mandźelska leżesche. Kaž žo sda, je ta žwojeho muża, dokelž žo njewróczi, pytała. Hdyž je Wernickowa do konjemza stupiła, je Krausa ju k jemi porasył a potom hischcze schěsczi króczi se žekeru psches hłowu rubnył. Mordarstwo skuczinschi je słóstnik do domu schoł, pižne blido rospaczinschi a s njeho 200 hriwnow kradnył. Potom je žo Wernickowu nowu drastu woblekł a czeknył. Mordarja žu sajeli. Wón je žo žwojeho njeskutka wusnoł.

* (Njesboże s lětadłami.) Njedaloko Burga pola Magdeburga je jene wojerske lětadło s wyžokoscze pjatnacze metrow k semi padło. Wjednik leutnant se Scheele žo czežko srani a žo bjes wědomnja do garnisonskeho lazareta donježe. Jeho pschewodźer leutnant Schlegel žo saeasy. Lětadło žo žylnje wobschkodźi.

W Halberstedtu pschi pilotskim pruhowanju jedyn wyschschi leutnant se žnadneje wyžokoscze dele padże a žebi nohu dwójzy słama. Lětadło žo rosrasy.

* (Czežke njesboże němskeje powětroweje wójnskeje łódże „Schütte-Lanz“.) Mjes tym so bě žo tele dny powětrowa łódź „Schütte-Lanz“ na swuczowansku jězbu podała, žo nad Potsdamom jeje wjeżko słama, tak so mózesche jenož s nusu k Mehldorfej doleczecz, hdyž dyrbjesche žo mjes khežemi k semi dele puschczicz. Monteur Max May 15 metrow wyžoko dele padże a žo czežko srani.

* (Ssamomordarstwo jeneho offizěra.) Póndźelu rano je žo we Wrótžkawju 22lětny leutnant s Reuter, kotrehož nan je s wyschkom w jenym Barlinskim gardowym regimencze, w žwojim wobydlenju satšělik.

* Na popadnjenje Hamburgskeho notara Beckera, kotryž je něhdże poł milijona hriwnow pschekschiwił, žu tyžaz hriwnow myta wustajili. Pódla teho žo pjaty dźěl wróczo pschinježeneje summy jako myto lubi.

* (Rubježne mordarstwo.) Do katholskeje fary w Mosyžlewje pola Komina blisko ruskeje mjesy posdże wieczor dwaj mužikaj pschińdżeschtaj, so byschtaj pjecza duchowneho k jenemu czežkokhoremu pschewodźikoj. Mjes tym so chzyschce žo duchowny w pódlanskej stwje swoblekacz, mužikaj do njeho tšělischtaj. Hdyž swónk, starschi muž, na pomoz pschiběża, słóstnikaj tež do njeho tšělischtaj, tola jeho njetrjechischtaj. Swónk potom do zyrkwje czekny a se swonami pschebiwasche. Hdyž na to někotsi mužojo pschiběžachu, słóstnikaj czeknyschtaj. Wonaj njespósnataj wupjerchnyschtaj.

* (350 indiskich putnikow žo tepiło.) W Arabskej je žo karawana indiskich putnikow wo poł nozy pola Chembry s njejakim powodźenjom jeneje hórskeje rěki pschekhwataka. Zyła karawana žo wotpławi. 350 putnikow je žo tepiło. Jenož 50 putnije žo wukhowało.

* (Khostanje sa cžwilowarjow jeneho dźěsca.) Pschi žažnym žudu w Mnichowje je murjerskeho polěra Lutza a jeho hosposu Seuffertez k khostarni po 12 lětach a k shubjenju czežnych prawow na 10 lět saždźik. Wonaj staj Lutzoweho schtyrilětneho hólczka s njepschestawazym krjudowanjom morikoj.

* (Jebaka sajeli.) We Waldenburgu bě žebi tele dny jedyn wožobnje sdrasczeny knjes w hosczenzu bydło wsak, wudawajo, so je wyschschi wucžer a so je žo na tamnischi seminar pscheždźik. Skónczinje wón dołh sa wulku worczisnu sawostajiwschi czekny. W Freiburgu jebaka saždźapichu; tež tam bě wón woporv žwojeho jebanstwa namakał. Polizija je wužlědźika, so je wón 32lětny pschekupski pomoznik Edmund Thieme s Kamjenza.

* (Poł milijona pschekschiwił.) We wupožczerni wžy Ledecza w Czechach je žo pschekschiwjenje poł milijona krónow wužlědźiko. Wupožczerniny sliczbował. rektor Katze, je njejabzy wumrjeł. Najskerje je žebi žam živjenje wsak.

* (Rubježniski nadpad.) W Ebelsbachu pschedawarjow želesnych tworow bratrow Hellmannow dwaj mužskaj nadpadnyschtaj, kotrajž běschtaj do klamow pschischkoj, so byschtaj, kaž wudawaschtaj, želesne khachle kupikoj. Hdyž žebi je w składowni wobhladowaschtaj, wonaj pschekupzomaj pópjer do woczow czižnyschtaj a do njeju s nožom kakaschtaj. Jedyn s pschekupzow, Hermann Hellmann, žo czežko, druhi žmjercz straschnje srani. Jedyn žkužbak, kotryž pschipadnje do składownje pschińdże, nadpadnikow sescheri, kotrejuž hižo hodźinu posdźischo w Eschenbachu sajachu. Jedyn s njeju je hižo husto kho stany kowar Jan Kolbert s Eltmanna, druhi jedyn dróhowy dźěłaczer, Gäppner.

* (Snjesbożenje schpaniskeho krónprynza.) Hdyž chzyschce schpaniski krónprynz sańdźenu wutoru k swuczowanskemu tšělenju jěchacz, žo kóń pschi sahrodże kralowskeho hroda spłóschi. Krónprynz žo s wulkim wotmachom s konja na semju czižny a žebi lěwu ruku skama. S automobilom krónprynza do kralowskeho hroda dowjesechu, hdyž ruku swobalachu.

* (240 němskich žwójbow s katholskeje zyrkwje stupiło.) Pod schkitanjom wuherskeho knjeżerstwa, žedmohórskeho biskopa Mailotha a katholskeho fararja prynza Hohenlohe, žu žo wschelake němske schule, hižo sa khežorku Marju Theresiju sałożene, žyrotownje a druhe wustawy dospołnje pomadźarscżiłe. S tym žu žo Němzy, kotsiž nochzedźa žwoje dźěczi pomadźarscżicz dacz, žylnje roshorike. Hdyž chzyschce na to hischcze farar prynz Hohenlohe nowy zyrkwinski dawk, mjes Němzami a Madźarami njesprawnje rosdźělenv, sawjescz, zyrkwina rada, kotrož je po wjetschinje němska, protest poda. Na to ju biskop rospuschczi. Teho dla žo katholszy Němzy do shromadźisny seńdźechu, w kotrejž wobsamknychu, dla potkóczenja němskeje rěcže psches madźarsku duchownu wyschnoscz s katholskeje zyrkwje wustupicz. Na to žame waschnje Madźarojo we Wuherskej tež žerbsku, khorwatsku a rumunsku rěcz w zyrkwi a schuli potkóczuja.

* W bludnoscżi je w Newežinju w Božnilkej jedyn korporal pjecz wojakow satšělił a tsjoch czežko sranił. Potom wón kasarny sapali, pod kotrychž roswalinami posdźischo jeho swuhlene czěło namakachu.

* Woheńbluwaza hora Colima w Mexikanskej je 20. januara sažo wupražka. Tyžazy wobydlerjow žu se wžow pod horu czekle. Mnosy ludźo, kotsiž njejžu s czažom wucżekli, žu žo s jědojtymi dymami sadużyli. Někotre sta czeknjenzow žu žo po želesnizy w tworowych czahach do města Mexika pschimjeske. Czeknjenzy dyrbjachu wulke hromady vulkanskeho popjela se schěnow wužypacz, prjedy hacz mózesche czah wotjěcz.

Wužudźenja.

Khostanska komora. W statnych a hajniskich revěrach žo město czorneho pólvra k rosbuchanju pjeńkow rosbuchadło ammoncahuzit trjeba. Tole rosbuchadło pak pod krute postajenja sakonja wo rosbuchadłach žłuscha a k jeho kupjenju, khowanju a nałożenju je bjes wumělenja dowolnosce wyschnoscze trěbna. Najnižsche khostanje sa pschestupjenje tehole sakonja 3 měžazy jastwa wucżinja. Kubłowy pschedstejiczerjej a revěrski hajnik Gretschel w Delnim Kumwałdże bě, dowolnosczk temu njedostawschi, wot lěta 1911 ammoncahuzit kupował, tule maczisnu lohko sawalenu na lubi a w kapsli w pjenježnym khamorje khował. 50 patronow bě wón kubłowemu pschedstejiczerjej a revěrskemu hajnikej Großerej we Wuhanczizach wostajił, kotryž tcho runja žaneje dowolnoscze njemějesche a lěžnemu dźěłaczerjej Rennerej w Delnim Kumwałdże hacz do lońscheje nasymy s rosbuchadłom pjeńki rosbuchacz dawasche. Großer bě patrony teho runja trjebał a je hacz do tuteho czaża w nakhribjetnym měchu w žwojej pižarni khował. Großera, Gretschela a Rennera dla pschestupjenja sakonja wo rosbuchadłach k jastwu po 3 měžazach saždźichu.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyschinje w Herbskim domje

knihi, schliżbowanja, visitne a pscheproschenske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěcžach derje a tunjo cžischczi.

Dalokorěcžak cžißko 687.

Franz Marschner

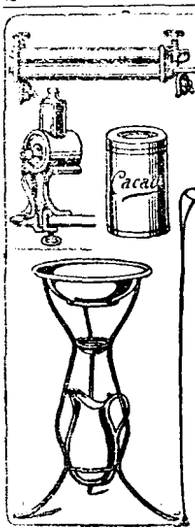
cžaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczasow**

k dobroczživemu wobkedžbowanju poruca.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Wschu domjazu a kuchińsku nadobu, lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pschi ßerbskich hrjebjach 10.

Drjewowa awkzija.

Póndzelu 27. januara ma ßo na **Hrodźischczanskim** revěrje

59 tolstych khójnowych dolhich hromadow

sa hnydom hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.

Shromadźisna dopołdnja w 10 hodźinach w sadnich kerkach.

Uhras,
hajnik.

Schenillowe rubischcza a schawle

nowych rjanych mustrow

najlěpsche a najtuńsche kupujecze pola

Ernsta Jordanoweje wudowy

w Budyschinje

na jerjowej haßy 5,
na snutskownej lawskej haßy 8
w Budyskej schrotkowarni schtrympow.

Dobru

pschenicznu muku

porucza **Khorla Kahrowe**
pschi žitnych wikach.

Skład Vogtlandskich gardinow

Martha Bräuer

w Budyschinje

na rózku rózoweje a Móltkoweje dróhi cžißko 5.

Gardiny, vitraże, story, ložowe pschikrywy, wuschiwanja, ložowe schaty, mužaze schaty, krawaty, schantka a wjazy wězow po najtuńischich placžisnach.

„Na zykym cžele běch

schischawu

pokryty, kotraž mje sch wěcznym ßwjerbjenjom w nozy a wo dnjo cžwilowasche. Sa lědma 2 njedźeli je **Zuckerowe patent. lěkarske mydło** khorosch do zyła wotstroniło. Tole mydło njeje 1.50 mk. ale 100 hriwnow hódne. Serjant M."

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucznjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Koban

pschi žitnych wikach 4I

(restaurant Germania).

Sakoženе 1906.

Telefon 675 a 632.

Pißarńja

sa sakoženje kapitala w hypothekach, saradźenje kaßowych a privatnych pjenjes na ležomnosce, wudźělanje liscžinow a wucžinjenjow w naležnoscžach dobrowólneho ßuduistwa: ležomnostne, hypothekske, testamentske a herbstwowe wězy atd.; wobstaranje wschitkich druhich pißomnych dźěłow, wotpisłow, sehnowanje pjenjezнych žadankow, pschewjacze testamentskich wukonjenjow, sarjadowanje sawostajenstwow a samoženjow.

Agentura

sa sawěscženje pschе woheń, snjeßbožene, rukowansku winowatosch a sa žiwjenjowe sawěscženje.

Rěczu ßerbski.

Palastowe dźiwadło

w Budyšchinje na khěžorskej dróšy 11.
Najwjetšche a najwoßebniſche ßwětkowe
∴ dźiwadło ſakſkeje hornjeje Łužizy. ∴

Wot ßoboty 25. januara 1913:
k khěžorowym narodninam

film kraloweje Luiſy.

Wulki wótčinſki wobras a druhi ſenſazijſki program.
Njedźelu 26. januara:

Sswjedźeńſke pſchedſtajenje.
Matinee

ſe ßobuſkutkowanjom zyleje měſchčańſkeje kapały
pod wodźenjom knjeſa hudźbneho direktora Eilenberga.
Tole pſchedſtajenje ßo dopołdnja 1/2 11 hodźin ſapočnje.

Za »**Raj**« składowachu hišće jako hodowny dar sčěhowacy: Towarſtwo »Lubin« w Budestecach 5 hr., knježna Hana Cyžec w Kluči 5 hr., tel. sekretar Kubjenc w Drježdźanach 5 hr., farař Žur w Ligoće Turowskej 5 hr., schol. Mikławš Žur w Budyšinje 5 hr., Serbske towarſtwo »Lipa« w Rakecach 5 hr., farař Jurij Winger w Lubiju 4 hr., połkowy lěkař dr. J. Vinař we Wysokim Mytu 4 hr., farař em. M. Urban w Khróstawje 3 hr., farař J. Delan w Baońju 3 hr., šulski rada dr. Fr. Bareš w Młodej Bólesławi 3 hr., kapłan Jurij Deleńk w Budyšinje 3 hr., kapłan Jurij Rjeda w Khróšćicach 2 hr., Hanzo Koncan w Rownom 1 hr. 50 pj., kantor em. a redaktor Świela w Skjarboſću 1 hr.

Z tym skónčamy zběrku. Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Redakcija »Raja«.

Za **Serbski Dom** składowachu hišće jako hodowny dar: Přez k. konrektora prof. dr. Muku w Freibergu 16 hr., wot k. dr. Vozarika w Gracu 6 hr.

Burſke towarſtwo w Rakezach

ſměje, dali Bóh, **njedźelu 26. januara** popołdnju ſ dypkom 4 hodźin w Gäblerez hoſćeńzu **hłownu ſhromadźiznu.**

Wo bohaty wopyt proßy **pſchedßydſtwo.**

Khwaćanske serbske towarſtwo

změje, da-li Bóh, 26. januara popołdnju w 5 hodźinach w Hustec hoſćencu w Khwaćicach swoje měsačne posedźenje. Dokelž budže so wo wšelakich towarſtwowych należnoſćach jednać, njech so wšě sobustawy zeńdu. Tež hoſćo su lubje witani. **Předsydstwo.**

Khěžorſka khofejownja

Ptaczi twaß

je dostać
we wudawarni Serb. Nowin.

Rótaze dźaki
ßerbſke a němſke
ßu dostać
we wudawarni
Serb. Nowin.

Najlěpſchu
pſcheńčnu muku
a
hejduſchnu muku
k pječenju blinzow
porucza tunjo
Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

Běrnowy
parjak
ſ nawróčnym kótkom, zentnar wopſchijazym, ma tunjo na pſchedań **Hunnius** w Jeſchizach.

Jutrnica,
serb. tow. za Njeswačidło a wokolnoſć,
změje njedźelu **2. februara** popołdnju w 4 hodź. we Weberec hoſćencu w Njeswačidle posedźenje.

Sobustawy a hoſći přečelnje přeproſuje

předsydstwo.

Wulki wočinjeny
wujěſdny wós
ſ patentowanymi wóſkami, wopraweneje naturſkeje barby ma na pſchedań

Hunnius w Jeſchizach.

Młoda kruwa
blisko k čelenju je na pſchedań w Rachlowje čišło 40.

Mały čorny
radlerſki poß
je tunjo na pſchedań pola
Hunniusa w Jeſchizach.

8000 hriwnow
je na wěſtu hypotheku wot 1. hapreleje wupožčičź pſches
rěčnikow **Weſſera a Hochheima**
w Budyſchinje.

Kuchańki, ſtwinſke a ßkužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotročkow, ßrěnkow, rólnych pohončow, wolažych a dźěłačerſke ßwójby pyta hnydom abo poſdźiſcho pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku žitnych wikow w čzrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

Hólčej,
kiž chce **bětnarſtwo** nawuknyč, móže pſchichodne jutry do wučby ſtupič pola bětnarſkeho miſchtra **Jana Nowaka** w Roswodezach pola Budeſtez.

Wučzobnika
ſa ßwoju pſchedawarnju drogow a barbow pytam.

Emil Měrſch
na kamjeńtnej haßy.

Pjekarſki wučzobnik
hiſchče k jutram wučbu namaka pola pjekarſkeho miſchtra **Alfreda Lehmanna** w Budyſchinje na žitnej haßy 3.

(K temu čišku pſchiłoha.)

Žane mokre nohi wjazy!
Wodunjepſchepuſchčzaty čzinjazy
Harzſki čzrijowy tuk.
Najlěpſche, ſchtož k ſdźerženju koże ßłuži.
Skład pola **E. Indingera**
na jerjowej haßy 6.

Czech w Rakezach
porucza
la. kolbaßowu
hejduſchku
po waſy a też po měchach.
Dale ßu jako dobre ſnate doſchłe
jerje,
mandl po 90 pj.

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,

jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do čzelazeje koże ſwjaſane hižo po 6 hač do 10 hr. ßu na pſchedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Pschiloha k czißku 4 Serbskich Nowin.

Sobotu 25. januara 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

20. januara 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosćże hacz do 6 lět	50—53	94—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—47	86—89
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—43	80—84
4. ßnadnje pizowane kóždeje staroby	—	—
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosćże	48—50	89—94
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnosćże hacz do 7 lět	43—46	82—87
3. starsche, wukormjene kowy a ßnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	38—41	77—80
4. ßrěnjo pizowane krowy a jałojzy	33—37	73—76
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosćże	48—51	88—94
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—46	84—86
3. ßnadnje pizowane	39—43	78—84
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60—61	102—103
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	55—59	97—101
3. ßnadnje wuwite wot zyza	45—50	87—92
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schišenjow w starobje hacz do 1¼ leta	62—64	82—84
2. mjaßne	60—61	80—81
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	56—59	76—80

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:		W Budyschinje. 18. jan. 1913 wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 23. januara 1913. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenza	běła	—	—	—	—	9	35	9	60
"	žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa		9	40	9	50	8	80	9	20
Rožka		—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa		8	—	8	13	7	60	8	—
Jećmjeń	50 kilogr.	—	—	—	—	7	90	9	40
Wows nowy		8	60	9	—	7	—	8	30
Hróch		11	—	19	—	15	—	16	—
Woka		12	—	12	75	11	—	12	—
Jahły		17	—	18	—	15	—	17	50
Hejduschka		17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny		2	40	2	60	2	20	2	60
Butra 1 kilogr.		2	60	2	80	2	50	2	70
Pschenična muka 50 "		11	25	19	25	15	50	19	50
Rjana muka 50 "		10	25	13	25	12	—	14	—
Ssyno 50 "		2	75	3	25	2	70	3	20
Ssłoma 100 "		3	40	3	80	3	40	4	—
Proßata 432 schtuk, schtuka		15	—	28	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	50 kilogr.	—	—	6	25	6	15	6	40
Rjane wotruby		—	—	6	50	6	65	7	—
Pschenični gris		—	—	7	10	—	—	—	—
Rjany gris		—	—	7	50	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., pschenza (žołta) wot 9 hr. 35 np. hacz 9 hr. 50 np., rožka wot 8 hr. 25 np. hacz 8 hr. 45 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot 8 hr. 50 np. hacz 9 hr. 25 np.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., žołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 15 hr. 98 np. hacz 16 hr. 15 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 12 hr. 80 np. hacz 13 hr. — np., kórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacz — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

23. januara 1913

Po 50 kilogr.: Rožka wot 8 hr. — np. hacz 8 hr. 20 np., pschenza wot 9 hr. 30 np. hacz 9 hr. 60 np., jećmjeń wot 8 hr. 25 np. hacz 9 hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacz 8 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hacz 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 2 hr. 50 np. hacz 3 hr. 20 np., ßłoma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacz 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 28 np.

Wiedro w Londonje 24 januara: Milische.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedźelu Sexagesima rano w 7 hodź. farar Räda ßerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Tydźeńske sastojnske dźěła smeje farar Räda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Richard Hermann Haschka, gratmischtr na Židowje, s Ernestinu Hobrakez w Budyschinje. — Ernst Benjamin Kleinig, žiwnosćer we Wujeżku p. Pomorj, s Helenu Theresiju Kruwjazez se Sřešchina.

W katholskej zyrkwi: Beno Knappe, krawz w Budyschinje, s Gertrudu Hilźbjetu Röhlingez tu.

S druhich wošadow: Handrij Błažij, murjerski polěr w Budyschinje, s Marthu Hejniz w Myschezach. — Khorla Rößler, wotroczk we Wulkim Wožyku, s Augustu Panachez w Ssemichowje. — Jan Khorla Mětrach, pohonc w Debrikezach, s Marju Marthu Pětrkez w Minakale. — Ernst Bohuwěr Ssokol, skakat w Rachlowje, s Hanu Idu Kremzez w Ssowrjezach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Waltar Egon, Wylema Oskara Libscha, murjerja w Dobruschi, ß.

W katholskej zyrkwi: Marja, Michała Hoła, koporniskeho dźěłaćerja na Židowje, dź. — Hilźbjeta Katharina, Bruna Kindlera, frisera w Budyschinje, dź. — Margareta Hilźbjeta, Franza Kunza, listynoscherja tu, dź.

S druhich wošadow: Alma Martha, Maxa Pawoła Lischki, fabrikarja we Wulkej Dubrawje, dź. — Johanna Martha, njemandźelska dź. we Wulkej Dubrawje. — Hana Marja Liddy, Adolfa Nürnbergera, dźěłaćerja we Lupoji, dź. — Hana Augusta, Khorle Augusta Měrćinka, žiwnosćerja w Jatšjobju, dź. — Wella Sidonija Luzija, Khorle Oty Klahra, ryćzetkubkowego najeńka w Pschiwćizach, dź. — Jan August, Ernsta Mikana, żelesniskeho dźěłaćerja w Kortnizy, ß — Elsa Emma, Jana Ernsta Běrki, żelesniskeho dźěłaćerja w Koporzach, dź. — Pawoł Gerhard, Jana Bjedricha Husaka, wojnatskeho mischtra w Bukezach, ß. — Max Alfred, njemandź. ß. we Wujeżku.

Zemrjeli:

W Michalskej wošadźe: 16. januara: Mariana Gertrud, Oswalda Edwina Donatha, formarja na Židowje, dź., 1 dź. — Khorla Hendrich Donath, fabrikat s Eibawy († a pohrjebany w Dobruschi), 67 l. 8 m. 12 d. — 17. Hana Marja Theresija Wićzasez, njebo Kschesćijana Kołodźija, khěžerja w Hrubjelčźijach, saw. wudowa tam, 60 l. 9 m. 16 d. — 21. Hana Khrystiana Wićzasez, njebo Khorle Augusta Radzy, žiwnosćerja w Brěsowje, sawostajena wudowa tam, 62 l. 7 m. 12 d. — Marja Helena Hansbachez, njebo Handrija Michała Wollmanna, dźěłaćerja tu, saw. wudowa w Sćijezach 69 l. 6 m. 12 d. — Luisa Berta Kernez, Jana Augusta Moritza Wjenka, khěžerja na Židowje, sawostajena wudowa tam, 42 l. 9 m. 6 d.

S druhich wošadow: Bruno Erhard, Ernsta Richarda Haufy, žiwnosćerja w Lutyjezach, ß., 4 m. 15 d. — Hedwig Frieda, Jana Augusta Kroschka, khěžerja w Pßowjach, dź.

Zyrkwinske powjesće i Hodźija.

Njedźelu Sexagesima smeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farar Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu Sexagesima smeje farar Domaschka rano we 8 hodźinach němsku spowjedź, duchowny Bójz dopołdnja w 9 hodź. němske a ½11 hodźin ßerbske prědowanje.

Popołdnju w 4 hodź. kaž kež ßrjedu wječor we 8 hodź. smeje kschesćz. towarstwo mužskeje młodosće shromadźisna w paczerskej jstwi.

Schtwórtk wječor we 8 hodź. shromadźisnu kschesćz. towarstwa žónskeje młodosće w paczerskej jstwi.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje
(měješčel **Max Kirschner**)
pschi butrowych wikach 1 **telefon čißło 415**
porucza swoje daloko a schěroko znate
palenzy a likeury.
Roseßkanje w čźwizach a bleschach.
Proschu ßebi płaczišnowy sawiß žadacź.

Ratarska schula w Budschinje.
Bližschi **lěčźny semester** ßo **wutoru 8. haprleje 1913** sapočźnje. Samolwjenje nowych schulerjow podpißany direktor pschijimuje, kotryż je tež swólniwy, dalsche wukasacź.
Prof. dr. **Gräfe.**

Jěsdny plan železnizow.

placžazy **wot 1. oktobra 1912 hacž do 31. měrza 1913.**

Njedželu a šwjate dny tež 4. wosowa klaša jěsdži.

Z Chorjelza do Drajdžan.

Wosowa klaša	1-3.	1-4.	1-4.	2-4.	1-3.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	2. 3.
Ze Chorjelza	2,00	—	4,17	—	—	7,46	8,08	11,21	2,11	2,20	4,24	6,58	8,53	9,07	11,53		
Rychbacha	—	—	4,40	—	—	8,10	—	—	—	2,44	4,48	7,22	—	9,31	12,21		
Lubija	2,25	—	4,59	-.	6,32*	8,30	9,23	11,48	2,36	3,06	5,07	7,43	9,15	9,51	12,43		
Pomorz	—	—	5,14	—	6,49*	8,46	—	12,04	—	3,22	5,22	7,59	—	10,06	1,14		
Budyschina	2,46	3,54	5,36	6,49	7,07*	9,08	9,44	12,24	2,57	3,43	5,42	8,20	9,35	10,26	1,36		
Žičenja	—	4,05	5,48	7,00		9,20	—	12,36	—	3,55	5,54	8,33	—	10,38	—		
Biskopiz	—	4,24	6,09	7,19		9,40	—	12,57	—	4,15	6,13	8,54	—	11,01	—		
Arnsdorfa	—	4,47	6,29	7,47		10,00	—	1,20	—	4,39	6,35	9,19	—	11,24	—		
Radeberga	—	4,54	6,36	7,56		10,08	—	1,28	—	4,47	6,43	9,27	—	11,32	—		
Do Drajdžan	3,37	5,16	6,54	8,20	—	10,25	10,35	1,47	3,51	5,05	7,01	9,45	10,22	11,56	—		

* Jěsdži jenož kóždy poslědni dźěłanski dźeń.

Z Drajdžan do Chorjelja.

Wosowa klaša	1-3.	2. 3.	1-4.	1-4.	2-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	2-3.
Z Drajdžan	1,45	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,30	12,35	3,14	0,25	5,31	8,10	9,45	10,58			
Radeberga	—	—	—	7,43	—	9,41	—	—	—	—	6,01	8,37	—	—			
Arnsdorfa	1,10	—	—	7,54	—	9,50	—	1,08	3,46	—	6,10	8,45	10,18	—			
Biskopiz	1,37	—	—	8,21	9,30	10,17	—	1,34	4,10	—	6,35	9,11	10,45	11,39			
Žičenja	1,52	—	—	8,37	—	10,33	—	1,50	4,25	—	6,50	9,27	11,01	11,53			
Budyschina	2,01	2,36	4,25	8,46	9,47	10,46	11,27	2,04	4,39	6,14	7,03	9,40	11,16	12,02			
Pomorz	—	—	4,53	8,04	—	11,04	—	2,22	4,57	—	7,21	9,58	11,35	—			
Lubija	—	2,56	5,42	8,25	—	10,09	11,24	11,50	2,41	5,15	6,32	7,40	10,18	11,51			
Rychbacha	—	—	6,08	8,41	—	—	11,39	—	2,57	5,30	—	7,55	10,34	12,07			
Do Chorjelja	—	3,17	6,36	9,03	—	10,31	12,01	12,14	3,19	5,51	6,52	8,16	10,56	12,28			

Z Kamjenza do Arnsdorfa. Tu jenož 2., 3. a 4. wosowa klaša jěsdži. **Z Arnsdorfa do Kamjenza.**

5,42	8,38	12,12	3,00	5,21	7,13	9,24	Z Kamjenza	7,35	11,19	1,59	4,31	6,52	8,51	12,54			
6,03	9,00	12,31	3,18	5,39	7,35	9,46	Bolcžnizy	7,18	11,01	1,44	4,14	6,37	8,34	12,37			
6,11	9,09	12,39	3,26	5,47	7,45	9,55	Großröhrsdorfa	7,09	10,53	1,37	4,06	6,29	8,26	12,29			
6,24	9,22	12,51	3,38	5,59	7,59	10,08	Do Arnsdorfa	6,54	10,38	1,23	3,52	6,15	8,11	12,14			

Z Kamjenza 10,30, a je w Arnsdorfje 11,18. — Z Arnsdorfa 9,27a je w Kamjenzu 10,13.

Z Budyschina do Wjelečzina.

Wosowa klaša	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 3.
Z Budyschina	4,52†		5,56*	7,20	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,28	9,41	11,25§
Dźěžnitz	5,00†		6,08*	7,28	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,40	9,49	11,33§
Budestez	5,08†		6,17*	7,35	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,56	8,49	9,55	11,40§
Roswodez	5,12†		—	7,40	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,00	11,45§
Do Wjelečzina	5,19†		—	7,47	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	10,07	11,52§

† Jěsdži jenož na kóždym prěnim a poślednim dźěłanskim dnju w tydźenju.
* Jěsdži jenož na kóždym prěnim dźěłanskim dnju w tydźenju.
†* Jěsdži kóždu sobotu, štwjedu, njedželu a šwjate dny.
§ Jěsdži jenož 27. oktobra, 17. novembra, 26. decembra, 26. januara, 23. februara a 24. měrza.

Z Wjelečzina do Budyschina.

Wosowa klaša	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	3-4.	2-4.	3-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
Z Wjelečzina	—	6,05†	8,25	—	12,03	—	3,08	5,25	7,25	—		10,24
Roswodez	—	6,12†	8,33	—	12,09	—	3,11	5,32	7,31	—		10,30
Budestez	5,06*	6,18†	8,41	11,48	12,14	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48		10,35
Dźěžnitz	5,15*	6,24†	8,47	12,04	12,20	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58		10,41
Do Budyschina	5,26*	6,31†	8,54	12,16	12,27	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09		10,48

* Jěsdži jenož na kóždym prěnim dźěłanskim dnju w tydźenju.
† Jěsdži jenož na kóždym prěnim a poślednim dźěłanskim dnju w tydźenju.
†* Jěsdži jenož kóždu sobotu, štwjedu, njedželu a šwjate dny.

Kamjenz-Hajschtrow-Biskopizy.

Z Kamjenza	5,45	7,43	11,30
Hajschtrowa	6,17	8,09	11,58
Do Biskopiz	7,03	8,54	12,44

Biskopizy-Hajschtrow-Kamjenz.

Z Biskopiz	2,03	7,02	
Hajschtrowa	2,30	7,36	
Do Kamjenza	3,21	8,27	

Z Biskopiz	7,25	9,45	1,40
Hajschtrowa	8,10	10,33	2,28
Do Kamjenza	8,34	10,59	2,56

4,20	9,12	
5,30	10,00	
6,06	10,25	

Z Khoczebuza-Petershajna-Wojerez.

4,50	7,50	1,00	6,10	Z Khoczebuza	do	9,01	12,22	5,24	11,07
5,55	8,45	1,37	6,45	„ Petershajna	do	8,08	11,50	4,55	10,20
6,53	9,44	2,24	7,33	do Wojerez		7,10	11,02	4,07	9,2.

Z Lubija do Radworja.

Z Lubija	—	8,32	11,54	3,09	5,18	7,44	—	11,15†
Ketliz	—	8,43	12,05	3,20	5,29	7,55	—	11,26†
Radměriz	—	8,52	12,15	3,29	5,38	8,04	—	11,35†
Hłuschiny	—	8,57	12,21	3,35	5,44	8,09	—	11,41†
Luwoczíz	—	9,05	12,29	3,43	5,53	8,17	—	11,49†
Maleczíz	—	9,12	12,36	3,50	6,00	8,24	—	11,56†
Wósborka	4,45	9,25	12,50	3,56	6,18	8,30	8,33*	12,02†
Hrodźischcza	4,52	9,33	12,58	—	6,26	—	8,40*	—
Barta	5,17	9,50	1,20	—	6,42	—	8,51*	—
Huczíny	5,27	10,01	1,31	—	6,53	—	9,01*	—
Kluschca	5,38	10,12	1,43	—	7,05	—	9,11*	—
Wulk. Dubrawy	5,51	10,25	1,56	—	7,19	—	9,22*	—
Lutobcza	5,58	10,32	2,02	—	7,26	—	9,29*	—
Radworja	6,04	10,38	2,09	—	7,32	—	9,35*	—
do Radworja dwórn.	6,11	10,45	2,15	—	7,39	—	9,41*	—

* Jěsdži jenož 20. oktobra, 3. novembra, 26. decembra, 6. januara, 2. februara, 24. měrza a 6. hapreje.
† Jěsdži jenož w oktobrje njedželu a šwjate dny.

Z Radworja do Lubija.

Z Radworja dwórn.	—	—	8,22	12,24	—	4,38	—	9,01	—	11,48*
Radworja fast.	—	—	8,29	12,31	—	4,46	—	9,08	—	11,56*
Lutobcza	—	—	8,37	12,37	—	4,55	—	9,14	—	12,02*
Wulk. Dubrawy	—	—	8,46	12,43	—	5,07	—	9,21	—	12,08*
Kluschca	—	—	9,58	12,53	—	5,17	—	9,31	—	12,18*
Huczíny	—	—	9,09	1,03	—	5,29	—	9,41	—	12,28*
Barta	—	—	9,44	1,16	—	5,50	—	9,51	—	12,38*
Hrodźischcza	—	—	9,55	1,27	—	6,01	—	10,02	—	12,48*
Wósborka	7,23	10,25	1,39	4,08	6,08	6,30	10,09	10,12†	12,56*	
Maleczíz	7,30	10,32	1,45	4,15	—	6,37	—	10,19†	—	
Luwoczíz	7,39	10,39	1,52	4,22	—	6,46	—	10,26†	—	
Hłuschiny	7,47	10,47	1,59	4,30	—	6,54	—	10,34†	—	
Radměriz	7,53	10,52	2,04	4,36	—	7,01	—	10,39†	—	
Ketliz	8,06	11,03	2,15	4,48	—	7,14	—	10,50†	—	
do Lubija	8,18	11,15	2,27	5,00	—	7,26	—	11,02†	—	

† Jěsdži jenož w oktobrje njedželu a šwjate dny.
* Jěsdži jenož w nozy 20./21. oktobra, 3/4. novembra, 26./27. decembra, 9/7. januara, 2./3. februara, 24./25. měrza a 6./7. hapreje.

Z Budyschina do Rakez — Wojerez.

Z Budyschina	5,20	7,46	9,20	11,55	2,15	4,04	7,20	8,24	11,15
Ratarjez	5,26	7,53	9,26	12,02	2,21	4,11	7,26	8,31	11,22
Židowa	5,30	8,58	9,31	12,06	2,25	4,15	7,31	8,37	11,27
Mal. Wjelkowa	5,36	8,06	9,38	12,14	2,33	4,23	7,37	8,44	11,35
Radworja	5,45	8,22	9,48	12,24	2,43	4,38	7,48	9,01	11,50
Khažowa	5,50		9,53		2,48		7,54		11,56
Njeßwaczidka	5,57		10,00		2,56		8,03		12,08
Scheschowa	6,04		10,07		3,03		8,10		12,16
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25		12,29†
Komorowa	6,19		10,22		3,22		8,32		12,36†
Sdźarow	6,26		10,29		3,29		8,39		12,43†
Hósta	6,33		10,36		3,36		8,46		12,50†
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53		12,57†
Němzow	6,48		10,51		3,51		9,01		1,05†
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07		1,11†

† Jěsdži jenož w nozy poślednjeho dźěłanskeho dnja w tydźenju.

Z Wojerez — Rakez do Budyschina.

Z Wojerez	†4,10		7,04		10,11		2,31		7,41
Němzow	†4,17		7,11		10,18		2,38		7,48
Kulowa	†4,25		7,19		10,26		2,46		7,56
Hósta	†4,32		7,26		10,37		2,53		8,03
Sdźarow	†4,39		7,33		10,44		3,00		8,10
Komorowa	†4,46		7,40		10,51		3,07		8,17
Rakez	†5,05		7,48		10,58		3,17		8,26
Scheschowa	5,13		7,54		11,04		3,24		8,32
Njeßwaczidka	5,23		8,01		11,11		3,31		8,39
Khažowa	5,33		8,09		11,19		3,39		8,46
Radworja	5,44	6,15	8,16	10,51	11,25	2.19	3,45	7,45	8,54	9,42
Mal. Wjelkowa	5,55	6,25	8,26	11,01	11,35	2,31	3,55	7,55	9,04	9,53
Židowa	6,03	6,33	8,32	11,08	11,41	2,39	4,01	8,02	9,10	—
Ratarjez	6,08	6,37	8,36	11,13	11,45	2,43	4,05	8,06	9,14	—
do Budyschina	6,15	6,44	8,41	11,20	11,50	2,50	4,10	8,13	9,19	10,07

4,45 wot Wósborka	8,33 wot Lubija.	11,54 wot Lubija.	5,18 wot Lubija.	O 7,44 wot Lubija

† Jěsdži jenož kóždy poslědni dźěłanski dźeń w tydźenju.
O Jěsdži jenož w nozy 20. oktobra, 3. novembra, 26. decembra, 6. januara, 2. februara, 24. měrza a 6. hawryla.

Pjenježnikam

žo k darmotnemu saměsćenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucža

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodže, w hosćenzu k „jandželu".

Hypotheki a wobšćedźenstwo ležomnosćow.

Sakožene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Serbski muzej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu
měšaza wot ½11—12 hodźin.

Kupuju howjaze kože,

cźelaze
wowcze
kosaze
jajecze
kaniklaze

kože

atd.

Pawol Scholta

w Budyschinje na schulskej drózy 3.
— Telefon 385. —

Na cźuwy khori

kajkehožkuli cźerpjenja njech so dowěrliwje wobrocźa na

F. Nowaka,

magnetopatha na Židowje
na Makowjelkowskej drózy
cźišlo 164 D.

Dobru

lanu muczku

porucźa **Khorla Kahrowe**
pschi žitnych wikach.

Kóždy, kotryžchze sebi **dobry** a **tuni cźažnik** kupicź, abo kotryž chže sebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźažnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haźy 5.

Jenčj pschedawa a porjedźuje, sa swoje dźěło sprawnje rukuje. — **Proschu, sebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

„Reichardtska“

schokolada a kakao,
bisquitowe wafle,
ruski khleb, bonbony

dostanjecze w najlěpschej tworje

w schokoladowej pschedawarni

na rózku Hoschiz a seminarskeje haźy.

Lubijska banka

w Lubiju w Sakskej w Neugersdorfje w Sakskej.

Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kazyne městno w Kumwałdze.

W tu khwilu sadanjamy nalutowanske pjenjesy:

pschi wschědnym wužiwanju s	3½ %	na lěto.
pschi měšacznym wupowjedźenju	3¾ %	
pschi schtwórczlětnym =	4 %	
pschi pollětnym =	4½ %	

Filiala Lubijskeje banki

w Budyschinje w Serbskim Domje.

Sapoczatk pjatk 24. januara.

Wulke

* inventurske wupschedawanje *

Sapoczatk pjatk 24. januara.

hacz do 50 % poniženje placzisnow

na wschelake wězy.

Mužaze schkórnje nětkole **3.95 5.45 6.25** atd.
Žonjaze schkórnje nětkole **3.95 4.35 5.10** atd.
Žonjaze niske cźrije nětkole **90** pj. **1.10 3.95** atd.
Stupnje s podražowanych wjelbkudźazych koszmow nětkole sa knjenje **98** pj., sa mužskich **1.38**

Němski cźrijowy dom tow. s wobmjes. rukow.

pschi serbskich hrjebjach 2 w Budyschinje pschi serbskich hrjebjach 2.

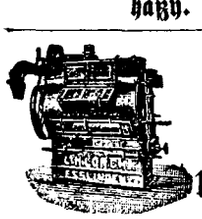
Pschi kaschelu a asthma

pomha

thymusin

blescha mk. 1.40.
Dźěcźi a dorosczeni pschijomnje a lohko bjeru.
Rosesłanje do wonka.
Jenož woprawdźity dostacź
w hrodowskej haptyzy w Budyschinje.

Prěnja Kamjenska parna cźischczérnja pjerjow

na Halschtrowskej drózy 38 :: w Kamjenzu :: na Halschtrowskej drózy 38.

najlěpsche posticźicź. Ssebi nowu parnu desinfekzisku maschinu kupiwschi samožu w **cźischczenju starych a nowych pjerjow** pomyslnje Tež so nowe a stare pjerja na **wožebitej maschinje** zyle wuprószcha. S poczescźowanjom **Gustav Petasch.**

Hólczaze tornistry
Holczaze tosche
} tež ßamßny wudźełk.
Knihowe mapy.
Ssnědanske tosche.
Holczaze tosche a
Hólczaze tornistry
} ſ howjaseje kože
porucza

T. Albert

mějeczel Khorla Bala.
Woßebita pschedawarnja
Offenbachskich
∴ kožanych tworow ∴
w Budyschinje
pschi lawskich hrjebjach 10.
Telefon 578.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßnkelnskej haßy 9,
meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych
wobydlenskich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow
po wschěch placźisnach.
Poruczam jako pschihódne a praktiske dary
debjaze meble
wscheje druźiny, kaž tež
teppichi, blidowe pschikrywy,
paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Poruczam wschě druźiny
ßuschenych a ßelenych czrjewow
korjenjenje (wyrzu) a rěsnisku potrjebu.
Pawoł Schotta w Budyschinje na schulskej dróhy 3,
pschedawarnja czrjewow a kožow. Telefon 385.

Paul Giebner

w Budyschinje na bohatej haßy 18,
ſ nutskhodom na theaterskej haßy,
winowa wulkowikowarnja
porucza ßwoje berje wothladane **wina.**
Pjecź wulkich pinzow.
Wino k poßylnjenju a k strowosczi.
Wino k ßwjedźenjam atd.
Tym, kotsiž moju winowu pschedawarnju njesnaja, k wjedźenju dawam, so ßo pola mje tuńscho kupuje, hacž pschi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Mosele, dokelž wino po waggonach dostawam a :: :: pucźowanskich wudawkow nimam. :: ::

Kosaze kože

kaž wschě druźiny
tkhórjaze
a **kunjaze atd.**
kože
pschezo po najwyschschich placźisnach
kupuju.
Wulki skład
ßlomnikow,
žitnych měchow
atd.
Heinrich Lange
pschi ßerbskej katholskej zyrkwi
a pschi žitnych wikach 11,
ſ napschecza sloteje hwězdy.

G. E. Heydemann

Załožene 1820. pjenježna banka Załožene 1820.
w Budyschinje, Lubiju, Žitawje a Schěrachowje.
Kommanditistska: Němska banka.
porucza ßo
k wuwjedźenju wscheho do bankoweho dźěła
∴ ßluschazeho wobkhoda. ∴
Pschijimanje **pjenjes k sadanjenju**
po najpschihódnischich wuměnjenjach.
Worzlowa komora
ſ pschenajliwymi kaschczikami pod ßamßnym samknjenjom wotnajerja.
Wotnajenski pjenjes 3 hacž 20 hriwnow, po wulkosczi kaschczika.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 5. **Sobotu 1. februara 1913.** **Lětnik 72.**

Pšched nowej wójnu na Balkanje.

Měrowe jednanje w Londonje je so z njewuspěchom skónčiło. Mjes Turkowskej a balkanskim swjazkom njeje so žana pschesjednosć wo měrowych wuměnjenjach dozpić hodźiła. Młodoturkojo na sakhowanju Adrianopla a kupow w ägäiskim morju wobstachu. Bołkharjo su teho dla schtwórtk wječor w 7 hodźinach pschiměr, kotryž je połdra měšaza trał, wupowjedźili. Hakle schtyri dny po wupowjedźenju smědźa so njepschećelnosće sapočeć. Mjes tym snadź mohłe wulkomozy hischće Turkowsku ponucić, so by měrowe wuměnjenja balkanskeho swjazka pschijała. Hewak snadź póndźelu wječor w 7 hodźinach kanony sazo saruja.

Bołharjo njebudźa hnydom Čataldźanske wobtwjerdźenja nadběhować. Najprjedy chcedźa spytać, Adrianopel potšelić a potom z nadběhom dobyć. Čežke kanony, kotrež bychu z dobytkom Adrianopla Bołharam do rukow padnyłe, mohli woni nusnje pšched Čataldźu trjebać. Čežkeje artillerije je we wójskach balkanskeho swjazka jara mało. Turkojo maja jeje wjele wjazy a teho dla móža woni pola Čataldže Bołharam derje napschečo stać. Duž dyrbja so Bołharjo z čežkej artilleriju sastarać, prjedy hač spytaju Turkow z Čataldźanskich wobtwjerdźenjow wuhnać.

Sa čas pschiměra su Bołharjo swoje wójsko z młodym mužstwom wudospołnili; wono nětko sazo něhdže 500 000 muži liči.

Hłowny roskasowar bołharskeho wójska, general Ssawow, je jćěhowazy wukas sa wójsko wudał: S pscheběha měroweho jednanja se jazne widźeć, so njepschećel nochce ani pjedźa kraja, z naschimi brónjemi dobyteho, wotstupić. Wón chce se schmórnjenjom pjera sničić, schtož sće wy a waschi khrobli bratsja dobyli, kotsiž su padli. Njepokhostaju rjekojo, kotsiž su pola Ssoliola, Losengrada, Bunar-Hišara, Lüle-Burgaza a Čataldže skławnje wojowali, tole potupjenje skławneho bołharskeho wójska? Duž so na nowe dobyće pschihotujće a se swojim njewudźerzliwym nadběhom njepschećelej a zyłemu swětej dopokažće, so Bołharska wjazy dyźli česć sazkužuje.

Rosschćěpjenje turkowskich offizěrow pola Čataldže.

Młodoturkowske knježerstwo nima ani zyke wójsko sa sebje. S Čataldźanskeho wójska je jenož prěni armeekorps Młodoturkam swěrny, druhi armeekorps je rosschćěpjeny, tsećі je Młodoturkam njepschećelszy smyslony. Njedźelu a póndźelu su 300 rjanjenych do Konstantinopla pschiwjesli. Woni krwawne wojowanje mjes njepschećelskimaj wójskowymaj stronomaj wobkrućeja. Tsećі armeekorps je wulkowesirej pišmo pósłał, w kotrymž so žada, so dyrbi so Enver bej a jeho towarschojo z wójska wustorčić. Wulkowesir je wojakow se slubjenjom směrował, so so mordać prjedawscheho wójnskeho ministra Nasima pasche pokhosta. Enver bej, kotryž bě k wójsku, pola Gallipoli stejazemu, wotjěł, je so hnydom sazo do Konstantinopla wróćił, dokelž jemu tamnischi offizěrojo hrožachu, so jeho pschimnu, jeli so sazo njewotpuću. Mahmud Schefket pascha so napschećneje revoluzije boji a so stajnje se swojimaj bratromaj jako adjutantomaj pschewodźeć dawa.

Wo njeměrach pola Čataldže Parišske nowiny nadrobnosće pschinjesu. Powjesć wo młodoturkowskej revoluziji je mjes offizěrami wulke roshorjenje sbudźiło. Pschiwisowarjo Nasima pasche su so hnydom shromadźili a pišmo nastajeli, z kotrymž so sultan napomina, młodoturkowske ministerstwo hnydom rospuschćić a winowatych revoluzionarow pokhostać. Wo tejle shromadźisnje shoniwschi je so druha strona do njeje dobyła a je revolwer psched sebje džeržo, wobdźělnikow napominała, so rosenć. Pschiwisowarjo wobeju stronow so do so dachu, pschi čimž so 42 offizěrow satšěli abo srani. Tež slědowaze dny su so pola Čataldže shromadźisny wotbywałe a skoro pschi kóždej je k krwawnym pukam doschło. Čerkeske bataillony su so pjecza sarocźiłe, so budźa Nasima paschu wjecźić. Dla hrožazeho džerženja jeneho wójskoweho dźěła njejstaj sebi Enver bej a Talaat swěrikoj, wójsko pola Čataldže wopytać. Tež garnisona pola Anadol-Kawaka pschi sajésdže do Čorneho morja je so spjecźiła. — Pschi tajkej njejednoće budże so Turkam cežko pschecźiwo balkanskim Sslowjanam wojować.

Němska banka Turkam pjenjesy požčuje.

Turkojo su po zykym swěcze podarmo spytali, sebi sazo pjenjesy požčić. Dowěrjenja hódne wschak njejsu nětčischе turkowske wobstejnosće. Skónčnje je pak tola sazo němska banka Turkowskej z 50 milijonami wupomhała, kotraž je hižo prjedy něhdže 150 milijonow Turkam požčiła. Ruske, franzowske a jendželske nowiny z roshorjenjom nowu turkowsku požčonku rospominaju. Pschi tym Němsku a Awstrisku winuja, so stej poslednju turkowsku wojersku revoluziju podpjerałej a nětkole Młodoturkow nadpjeratej, so bychu wójnu z balkanskim swjazkom z nowa sapočeli. Poslední čas je we Winje wjele wjednikow młodoturkowskeje strony pschebywało, mjes nimi tež něhduschi młodoturkowski finanzny minister Džawid pascha. Wo jenym młodoturkowskim wjedniku je snate, so je psched revoluziju w Konstantinoplu z awstriskim ministrom swonkownych należnosćow, hrabju Berchtholdom, dołhe rosrěčenje měł.

Wojowanje pola Skutaria.

Turkojo su póndźelu sazo ras na wobłěhowazych Čornohórzow wupad sčinili. Wjele ludźi shubiwschi dyrbjachu Turkojo zofacź a so z dweju wažneju stejischćow wucźischćachu, kotrejž Čornohórzy hnydom wobsadźichu.

Žane njeměry w Albanskej.

S Prisrenda je serbska wyschnosć do Belgrada wósjewika, so je powjesć Winskich nowin „Reichspost“ sekhana, po kotrychž su so pjecza Albanszy wschěch pucźow mjes Prisrendom a Draczom smozowali. Žadyn pucź njeje wobsadźeny, wschědnje so zyroba sčele, a so swjask mjese wschěmi wotdźělenjemi serbskeho wójska wudźeržuje, tež w wotdźělenju na pomorskim kraju. Po wschěch pucźach dźeń wote dnja wójskowe transporty khodźa, tež su so hižo sarjadnistwa, pósty, telegraf a polizija organisowałe a dźěłaju. Runje tak su sekhańe powjesće wo nadpadże Albanskich na Albossan. Tam so njeje z tšělby wutšěliko wot teho časa, hdyž su Sserbjo kraj wobsadźili. Wobydlerstwo je w měrje a pschesjenosći se serbskim wójskom žiwe.

Napjatosć mjes Bołharskej a Rumunskej.

Mjes tym so budźetej Bołharska a Sserbija nusowanej, bórzy sazo z Turkami wojować, pyta Rumunska Bołharskej kruch kraja wudrěć. Hižo něktore njedźele je jedyn rumunski minister z bołharskim wotpósłanzom Danewom w Londonje jednał. Bołharjo njemóža sapschijeć, kajkeje pschičziny dla dyrbjeli Rumunskej 5000 kóžnych kilometrow wotstupić. Rumunska njeje w nětčischej wójnje Bołharsku z ničim podpjerała. Na wopak, wona je dowolika, so so psches Rumunsku kanony, tšělby, munizija a druha wójnska potrjeba do Turkowskeje wosy. Bołharska se žanym wuměnjenjom do rumunskeho žadanja njeswoli. Doniž so njeje Turkowska dosbiła, wschak Bołharska njebudże móz Rumunskej wobarać, kruch Bołharskeje wobsadźić. Bołharske ministerstwo je wobsamkło, bołharske wobydlerstwo w krajinje, kotruž chce Rumunska wobsadźić, napominać, so so njeby rumunskim wojakam napschećo stajiło a pschede wschěm, so njeby do nich tšělało.

Bronjenje Ruskeje.

Wo awstriskich wójnskich pschihotach njeßmědźa awstriske nowiny niczo wocźischczecź. So něhdźe 700,000 awstriskich wojakow pschi ruskich a ßerbskich mjesach steji, ßo krucze samjelczuje. Czim bóle ßo wo bronjenju Ruskeje powjeda. Winske nowiny chwedźa wjedźecź, so je ruske wójsko pschi wjeczornych mjesach w tu khwilu wo 300000 muži ßylnische, dyżli hewak w měrnym czaßu. S najmjeńscha pol milijona wojakow ma Ruska tam nětkole shromadźeneho. Regimentam se snutskowneje Ruskeje ßu ßo nowe garnisony pschi wjeczornych mjesach pschipokasake. Czisicze pólske regimenty ßu pak ßo s wjeczornych wokrjeßow do rańscheje Ruskeje, haj ßamo do Ssibirskeje k mongolskim mjesam pschepoloźike. Każ ßo sda, ßo ruske knjeżerstwo boji, so mohke pólske regimenty we wójnje k Awstriskim pscheńcź.

Twjerdźisny w Pólskej ßu ßo s nowa wobtwjerdźike. W nich wjazy dyżli 2500 kanonow steji, a s něhdźe 100000 wojakami ßu wone wobßadźene.

Rumunska poczczonka w Barlinje.

Rumunska ma myßle, s Bokharskej wójnu wjesc, jeli so jej ta dobrowólnje kruch ßwojeho kraja njewotstupi. Pjenjesy, kotrez ßu k wójnje trěbne, Rumunska w Němskej namaka. Barlinske diskontotowarstwo jej 500 milijonow hriwnow poczczi.

Sserbija ßo psched awstriskimi wobhonjerjemi wobara.

Někotre dny sa ßobu ßu psched tydźenjom awstriske powětrowe łódże a létadła ßerbske mjesy pschelecźake a nad Belgradom a wokolinu létake. Na to je ßerbski wójnski minister wukas wudał, po kotrymż budże ßo do zusnych powětrowych łódźow a létadłow tsélecź, jeli so wone ßerbske mjesy pschelecźa. Pódlu Ssawineho brjoha je ßo wulka liczba minow położika.

Narodniny khéżora Wylema.

Sswjeczenje narodninow khéżora Wylema ßo póndźelu rano we 8 hodźinach s wulkim rańschim piskanjom w hrodowym dworje sapocża. Khéżor najprjódzy sbożopschecze khéżorskeje ßwójby, potom wuższcheho dwora a hkowneho kwartéra pschija. Prynzojo a prynzeßy kralowskeho doma, němszy swjaskowi wjerchojo a drusy wyßozy hosczo njebuchu tón krócź dla sthorjenja prynza Adalberta po khéżorowym woßebitym pschecźu pschischli. W hrodowej kapali ßo diplomatiski korps, wyßozy semjenjo, khéżorstwowy kanzler, swjatkowa rada, generalojo a admiralojo, rycźerjo czorneho worjokeho rjada, statni ministerjo a statni sekretarojo, presidentojo ßejmow atd. shromadźichu. W 10 hodźinach ßo Boża ßkužba sapocża. Khéżor je krónprynza pschi skladnosczi ßwojich narodninow sa wyschka pomjenował.

Wulka liczba mlodostnych jatych, kotruchż je mlodźinski ßud saßudźił, je ßo wobhnadźika. Létniki na starobu wot 12. hacź 16. léta doßahaja. Tucźi mlodostni slóstnizy pak ßo jenoż s tym wumělenjenjom wobhnadźa, so hacź do 18. léta niczo wjazy njesawinuja, hewak wobhnadźenje spadnje, a woni dyrbja khostanje dowotpokuczicź. Wobhnadźenje ßo na saßudźenje s jeneho dnja hacź do schtyrjoch měßazow wupschestrěwe.

Krótke napraschowanje w khéżorstwowym ßejmje.

Wutoru je ßo wjednik nationalliberalneje strony, sapóßkanz Bassermann s tsjomi napraschowanjemi na knjeżerstwo wobrocźił. S prěnja, hacź je khéżorstwowemu kanzlerej snate, so ßu franzowßzy wojazy w Marokkowskej němskeho koloniста Stössela wumozowali, s druha, hacź chze ßo khéżorstwowy kanzler wo to staracź, so by w chineskich schulach pschi wuczenju němika rěcź to ßame prawo każ jendźelska měła, a s tsecza, hacź je khéżorstwowemu kanzlerej snate, so ßu ßo Franzowska, Ruska a Jendźelska srěczake, kak daloko wobßahaja jich interesow w asiskej Turkowskej doßaha. Knjeżerstwo na tele praschenja wotmolwi, so je Němska dla koloniста Stössela a dla wuczenja němskeje rěcze w chineskich schulach trěbne krocżele czinika. W nastupanju dźělenja turkowskeje Asiskeje mjes Ruskej, Franzowskej a Jendźelskej je němske knjeżerstwo wot tutych statow sdźělenje dostało, so ßo mjes nimi wo dźělenju europiskeje Turkowskeje njeje jednało. Poßlednje wotmolwjenje ßo w ßejmje se ßmieczom ludowych sastupjerjow pschewodźesche. Schtóż ßo trochu na politiku wusteji, ßebi praji, so, hdyż ßu ßo woprawdże tajke wuczinjenja mjes ßobustawami tripleallioncy stake, wone to Němskej njewuwjasaja. So je ßebi Ruska wotmyßlika, kruch asiskeje Turkowskeje wobßadźicź, je wona hižo Turkowskej hrosyka, hdyż chzyschce ju nusowacź, so by Adrianopel a wokolny kraj Bokharskej wotstupika. Runje tak je wěste, so Franzowska Syriisku a Jendźelska Mesopotamisku po rospadnjenju Turkowskeje jako ßwoje pschichodne wobßedźeństwo wobhladuje. Hdże pak potom němska industrija a němske wikowanje w tychle krajach wostanje? Ruska, Franzowska a Jendźelska budża tam wotebjerarjow sa wudźélki ßwojeje industrije wytacź dobycź a němske twory po mózności wusamknycź chzycź. Duż budże němska industrija, jeli so Turkowska rospadnje, czežko schkodowacź. Němska budże nusowana, ßwoje interesy w turkowskej Asiskej, jeli trjeba, s mjeczom schkitacź. Duż je strach wulki, so směje rospadnjenje Turkowskeje wulku europisku wójnu sa ßobu.

Khéżorstwowy ßejm je khéżorstwowemu kanzlerej njedowěrjenje wuprajił.

Khéżorstwowy ßejm je schtwórtk po debacze wo wußwojenju pólskich kubkow, kotrez je khéżorstwowy kanzler wuwjesc dał, s 213 pschecźiwo 97 hłosam wobsamknjenju pschihłosował, so khéżorstwowy ßejm wußwojenje pólskich kubkow sa prawe nima.

Praktiskich sczéhwkow wothłosowanje ani sa Polakow, ani sa knjeżerstwo njesměje. Knjeżerstwo po sakonju njeje ßejmej samolwite, duż njetrjeba ministerstwo po tymle wopokasmje njedowěry wotstupicź, tola bjes dwěla budże saßudźenje pruskeje Polakam njepschecżelneje politiki s tak wulkej wjetschinu każ politiske warnowanje skutkowacź.

W debacze Polak Seyda praschenje wobsłożuje praji, so ßo s wußwojenskim sakonjom ßwjatosczą wobßedźenstwa podrywa. Wón je hańba zyłeho létstotka. Hischcze w nalěczu je ratarski ministe se Schorlemer dla wußwojenskeho sakonja směrowaze ßłowa rěczał, bórsy po tym je ßo wußwojało. S teho je widźecź, schto ßu lubjenja pruskich ministrow hódne.

Sozialdemokrat Wendel ßo na to wobczeżuje, so khéżorstwowy kanzler pschitomny njeje, so by na praschenje Polakow wotmolwił. Wußwojenski sakoń na najhórsche czaßy romskich stawisnow dopomina. Bismarck je wutupjenje Polakow sa dżéczazu hru měł. Wón je ßebi myßlił, so pjenjesy, kotrez sa ßwoje kubła dostanu, w Monte Carlo pschéhraju. Ale hinak je pschischko. W tymle bédźenju němzowstwo schkoduje. Do saßydleńskeho sakonja bě wobßedźeństwo Polakow wo 195000 hektarow wotebjerało, po dwazyczilétnym nałożenju pruskeje saßydleńskeje politiki je 10000 hektarow wjazy s němskeho do pólskeho wobßedźeństwa pscheschło. Pschi tym ßu ßo placiisny sa leżomnosczje wo 100 prozentow powyschike. Wjetschina Němzow w rańschej Němskej s knjeżerstwowej politiku czežko schkoduje; pschetoż s wukupowanjom pólskich kubkow ßo bojkot Polakow pscheczíwo němskim pschekupzam a rjemjeßlnikam sapocża. Schtyrjo pólszy rycźerkublerjo ßo se ßwojich kubkow wucźerjo, a 400 němskich pschekupzow a rjemjeßlnikow dyrbi sa to swrěschczecź. To réka s zusnym ßkowom germanisowacź. Konservativni a nationalliberalni ßu saßadu pschekamali, na kotrejż jich statny porjad steji, njesranliwosć privatneho samoženja. Nětkole je jich wobßedźeństwo s bajonetami schkitane, tola wězy ßo pod pschemenjazym mězacźkom pschetworjeja. Też my ras móz dostanjemy, a potom wußwojenje psched waschimi rycźerkublami njesastanje. Pschezo ßo s tej ßamej měru měri, s kotrejż ty druhim měrisch.

Zentrumski sapóßkanz hrabja Praschma ßo nadźija, so knjeżerstwo spósnaje, so je na wopacznym pucźu. K sakitanju mjesow ßo nowe brónjenje żada, tola lěpje bychu ßo mjesy sakitake, hdy mohło ßo knjeżerstwo na wobydlerstwo spuschczecź. Tola te ßo s pruskej politiku pscheczíwo Polakam roshori. S wußwojenjom je wobydlerstwo dowěrjenje do wußudow shubiło. A stat k temu prěni nastork dawa.

Sswobodomyßlny Pachnick teho runja wußwojenje saßudża, tola ßo wón każ drusy ßwobodomyßlni wothłosowanja wostaji.

Polak s Morawski na wulki sozialny strach pokasuje. Wjeßne wobydlerstwo w zyłej Němskej wě, so ßo junu wschě rycźerkubła wußwoja.

Wotpokasanje pjenjeżneje pschikohi sa póstskich sastojnikow w pruskej Pólskej.

Khéżorstwowy ßejm je s nowa pjenjeżnu pschikohu sa póstskich sastojnikow w pruskej Pólskej sapowjedźik. Pschecźiwo pschikohi zentrumska strona, Polazy, Elsaszy, Danojo a sozialdemokratojo hłosowachu.

Wojowanje Franzowsow w Marokkowskej.

S rubjeżnymi ludami w Marokkowskej dyrbja Franzowsojo pschezo s nowa wojowacź. Wótre wojowanje ßu Franzowsojo psched tydźenjom s Anfluskimi wobstacź měli. Anfluszy ßu něhdże 500

muži shubili. Pschi nadběhu na jich twjerdźišnu je jedyn franzowski major padnył. General Brulard je anfluske wobtwjerdźenje s dynamitom rostsělicź dał.

Mongolske poßolstwo w Peterburgu.

Mongolska, kotraž je ßo lětßa wot Chiny wottorhnyła, pschecźiwo ßwojim prjedawschim polkóczerjam, Chinesam, pomoz pola Ruskeje pyta. Rußam sda ßo lubo bycź, so je ßo China s wotpadom Mongolskeje poßłabiła. Mjes tym so China nochzysche ruskim pschekupzam w Mongolskej ßwobodnje wikowacź dacź, ßu Mongolojo Rußam niz jenoż ßwobodne wikowanje pschiswolił, ale jim też wuźiwanje zyłeho hórnistwa pschewostajili. Sa to ruszy offizěrojo mongolske wójsko wuwuczuja a jo s brónjemi sastaruja. K wobtwjerdźenju mongolsko-ruskeho pschecźelstwa je mongolske poßołstwo do Peterburga pschischło. Wono je pschistup k zarej namakało a je też nocźolnika (schefa) generalneho staba, Żelinskeho, wopytało. Jich rosrěcźowanje je woßebje pschichodnu organisaziju a to nastupało, so by Ruska do Mongolskeje dweju offizěrow jako instruktorow póßłała. Poßołstwowy wjednik ßo s khwalbu wo rustimaj instruktoromaj wupraji, kotraiž staj hižo wjele mongolskeho wójska wuwuczikoj. Staj to rytmischtr Waßiljew, kotryż Mongolam kosakisku kavalleriju, a hejtman Malinowski, kotryż artilleriju wuwuczuje. Mongolskej je trjeba, so by ßo jej khydom póßłako dźeßacź ruskich offizěrow a pschimérna liczba podoffizěrow. Do 4 abo 5 měßazow njemóże China pschecźiwo Mongolskej na wójnu wucźahnycź. Hakle potom ßo mongolski kraj s trawu wobroscźe a pucźe budźa khódne. Sbywazy cźaß dyrbi ßo k wójniskim pschiprawam wuwuźicź.

Pod schkitom Bożim.

I.

Skoro to khětro k wěrje njepodobnje klinczi, schtoż ma ßo w tymle powjedańczku wopißowacź, tola je to zyle wěste. Powjedar ma to wot stareho cźeścźomneho, wěryhódneho muża, kiž je to derje wjedźał, dokelź je ßam pódla był a ßobu nashonił. Wón je mi wo tym někotry sakraßny krócź powjedał, hdy bychmoj pod lipami psched dworom hromadźe na lěcźnich wjecźorach bjeßadowałoj. Radoscź to bywasche, hdy by potom tutón cźeścźomny schědźiwz, wschitko dorěcźawschi, ßwoju najlubschu schtucźku hischcźe pschistajił:

„Mjes mnohimi ßym ja każ snamjo,
Mje schkitało je Boże ramjo.
Mje semska pomoz wopuschcźesche,
Bóh ßam mje jenoż poßylnjesche.

K Twojej cźesczi chzu bycź żiwy;
Njech wosbożena moja duscha.
Stajnje khwali Twoje dźiwy,
Każ dźaknom' kscheścźanej ßo ßkuscha.

Hdyż staroba mi mozy bjerje,
Njewopuschcź mje, ßwěrny Bożo!
W Twojej luboscźi a wěrje
Mi kiwa něhdy wěcźne sbożo."

Woprawdźe jako snamjo a dźiw Boži stejesche tutón starz pschede mnu a bě żiwy dopokas sa to, so ßo na ßwěcźe něschtożkuli stanje, schtoż drje ßo nam każ bajka sda bycź, schtoż pak je tola wěrno.

Hdyż bě kral Darius Daniela do lawjazeje jamy cźißnycź dał, ßo jeho njepschecźeljo wjeßelachu a myßlachu: Tón wjazy njepschińdźe! Ale hdyż tu nasajtra Daniel saßo běsche a jeho stawy běchu zyle cźike, tucźi słóstnizy też wěricź nochzychu, ale wěrno to tola běsche. Komuż ßo patajkim njeby wěricź chzyło, schtoż nam tale stawisna powjeda, tón njech ßo na tutón podawk se stareho sakonja dopomni.

* * *

„Ale, pohonczo, schto tu parasch? Schtó dha je tebi kasał, dźeczel podworacź? Njeje dha nan tebi hakle wczera wjeczor prajił, so ma hischcźe lěto stejo wostacź?"

Pohoncź mjersazy konjej sadźerża a ßo mjersazy k mlodemu cźłowjekej pschiwobrocźi, kiž bě k njemu pschistupił. To bě starschi ßyn jeho bura.

„Ach, to njech něchtó wě, schto ma sa dźěło, hdyż wschitzy do hromady roskasuja! Najprjódzy knjes praji: »Pohonczo, dźeczel wostanje stejo!«, potom twój bratr Handrij pschińdźe a rjekńe: »Pohonczo, dźeczel budźe podworany!« A nětkole, hdyż podworuju, ßy ty pschischoł a mi tsecźi pschikas pschinjeßł. Hdy budźich ja to prjedy wjedźał, so je to pola waß takle, njebudźich nihdy sawdaka pschijał!"

„Na, jenoż ßo takle njehněwaj, pohonczo!" Jan rjekny, pohoncźa měrnujo a bliże pschistupujo. „Ty dźe wěsch, kak to pola naß je; k wobżarowanju wschak tak njeje, kajkeż mělo bycź. Mój pschirodny bratr ßo jenoż mjersa, so ßym ja żiwy, a hdy by mje s zyła njebyło, abo hdy bych ßo shubił, by jemu to najlubscho było. Ale tebi, pohonczo, je tola też hižo wot spocźatka prajene, schto masch cźinicź a komu masch poßłuchacź. Mój nan je s knjesom a temu masch poßłuschny bycź, abo na mnje móżesch też poßłuchacź; pschetoż schtoż chze nan, to chzu też ja, mój ßmój zyle s jeneho!"

„To wschak wěm", pohoncź rjekny, pschezo hischcźe hněwny psched ßebje hladajo, „hdy by jeno twój bratr — njebjerźcze mi to sa sto — tak hrosnje hubaty njebył a tak njeroskasował, każ stary korporal. Schtó dha po prawom tu ma knjeźstwo, wasch nan abo Handrij?"

Jan sdychny a hladasche srudny, s hkowu pschikiwujo, jako by s tym prajicź chzył: »Haj, prawje masch!«

„Tamle psches schcźernischcźo pschikhadźa!" pohoncź sawoła, s wobliczom ßo k wßy wobrocźiwschi. „Kak też to nětkole s tej wězu budźe?"

Jan tu wokomik pschekwapjeny stejesche a ßo s hněwom na cźorń sacźerwjeni. Trochu ßebi rosmyßliwschi a s mjersanjom ßo sebrawschi pohonczej pschikasa:

„Ty pschestanjesch woracź a s konjomaj domoj pójdźesch!"

Wotlakujo ßo pohoncź poßłuchasche, dyß a dyß skradźu sa Handrijom hladajo. Tón pak, widźo, schto ßo na polu se ßmahu cźini, dwójzy tak spěschnje stupasche.

„Schto mi to klubu cźinisch?" Handrij hižo s nasdala wołasche s wótrym hłoßom, każ by na krompejtu piskał. „Pohonczo, ty kopole, schto dha ßam tebi prajił?"

Jan sathadźazemu pomału napscheczo dźěsche: „Handrijo, měrnuj tola twój hněw! Czesch dha saßo hižo pschecźiwo nanej?"

Ale tute ßkowa na Handrjia runje nawopak skutkowachu, jeho hischcźe bóle do hněwa sahnachu.

„Schto dha mózu ßebi psche to, so je nan tajki.... Tydźenja je schtyrzete lěto pschekrocźił a to ludźo hewak do rosoma pschińdu, każ ßo praji, ale pola teho to njeje widźecź. Kak je cźłowjek pschi ratakstwje mohł wotroscź a pschi tym tola tak malo do wězy rosymi, to je mi njejaßne!"

„Handrijo!" Jan wschitkón roshněwany sawoła, „njewěsch dha, schto ty rěcźisch?"

S hanjazym woschcźeranjom Handrij ßwojeho pschirodneho bratra wot hkowy hacź do nohow měrjesche.

„Haj wschak, ty pódla stejisch a k wschemu »haj« prajisch, sa to ßy też lubuschk. — Daj ßo saßo do dźěła!" wón na pohoncza sawoła, „to chzu ja na ßebje wsacź."

Pohoncź hněw mjes subami rosmjecźejo, pluh, wotlakujo ßo, saßo sastaji, mjes tym so bratraj ßo wadźo woteńdźeschtaj.

Tutón podawk nam rosjaßnja, kak ßo se ßwójbnymi wobsteje-njemi na tym dworje mějesche, na kotrymż ßo nascha stawisna sapocźina.

To běsche rjane kubło, kotreż Mots Wólschak wobßedźesche. Schtyri ßylne konje dźěłachu rolu, kiž bě dobra a płódna. Se wscheho, schtoż bě widźecź, bě spósnacź, so je tu samoženje, kotreż też we słych cźaßach njebě podležało. Wólschaka běchu stajnje sa bohateho muża měli, a chzychu wjedźecź, so mějesche něhdźe cźeźku móscheń poknu skotych skhowanu, hdźeż ju nichtó njewußłędźi.

Haj, swonkownje bě wschak wscho dobre a w rjedźe, ale schtóż ßwójbne żiwjenje dokładnischo snajesche, s hkowu wijesche, a někotryżkuli khudźinka budźesche ßebi dźeßacź krócź pschekładował, hdy by na Wólschakowe městno měł stupicź, a to ßo też nikomu dźiwacź njebychmy móhli; pschetoż skoro helu na semi měcź, njeje niczo małe. A tu wbohi Wólschak dospołnje mějesche.

Se wscheho spocźatka njebě temu tak było, nawopak, Mots běsche sbożownu a wjeßelu młodoscź měł, a s nusu a s hubjenstwom bě ßo lědma spósnał. A posdźischo, hdyż bě ßebi ßwoju Hanu brał, běsche jemu tak rjenje, so ßebi lěpje pschecź njemóżesche; pschetoż wobaj, Hana a Mots, ßo jedyn k druhemu tak derje hodźeschtaj, każ jena ruka k druhej. Mots mjenujzy běsche jara ßłabeje wole, wón bě tak ßłaba a njeßamostatna powaha, so zuseho nawjedowanja a wliwa trjebasche, so by mohł swoje dary a mozy nałożecź a tak nadawk ßwojeho żiwjenja wukonjecź.

A Hana ßo na to wusteješe, jeho nawjedowacź bjes teho, so by jemu spschaha napokożiła, kiž by jeho tłócził. Nawopak, jemu

běsche kaž rybje we wodze, a wón žebi dospołnje ważesche, schto jemu Hana běsche.

Wonaj mějeschtaj žo wěrnje lubo a se žobu nježnje wobkhadźeschtaj, kaž to mjes burskimi ludźimi ani waschnje njebě, tak so žo to žužodam pschejara žłódke sdasche.

Hdyž bě žo nětkole sa lěto maly Jank jako tsećzi k nimaj pschidak, njemóžesche žo Mots doscź nawješelicź a dari do zyrkwje sto toleŕ.

Ale sa dźewjecź dnjow bě žo dom radoscze do domu žarowanja pscheměnił, luba dobra Hana na dworje pod schtomom w kaschczu leżesche a na marach stejesche, a farař móżesche lědma žłowa wuprajicź, tak jara ludźo płakachu a žałoscźachu.

Wólschak ſ teho cźaža kaž wschón sniczeny wokoło khodźesche a bě ſ tutym nahłym njesbožom wschitku sepjeru, troscht a mozy shubił. Lědma žo hischcze wo žwoje hospodarstwo sajimowasche a jeno k nusy hischcze porjad mjes žwojej cźeledźu dodźerża.

Jeho pschiwusni widźachu, so to tak dale hicź njemóże, so dyrbi do domu sažo hosposa a dźěscźu macź; pschetož žłużobne dźowki cźinjachu, schtož žo jim chzysche, a maly Jank bě zyle hubjeny. Pěstoncźa bě ſ njerosomnej nježnoscźu wbohe kurjo tak pschenažyczźaka, so bě to slě hladacź.

To dźě mějachu pschiwusni też zyle prawje: schto je hospodarstwo bjes hosposy? Skerje hischcze by bjes hospodarja schło. To stare pschiżłowo wobkrucźa: Wudowa lěpje hospodari hacź wudowz. Wotrocźk wězy rosymi a móże to sastupicź, ale schtó chze tyżazorych wězow wobstaracź, kotrež ma burowka na staroscźi? Sskużobne dźowki? Te maja se skotom poknej ruzy dźěła; ale schtó žo stara wo hospodarja? Schtó jemu jěscź a picze w prawym cźażu na blido staji? Schtó žo wo cźeledź postara, schtó na prawdu hlada w domje, w pinzy, w zyrobisnowej komorje, na łubji?

Tak daloko mějachu Wólschakowi pschiwusni zyle prawje, ale myślachu žebi, dokelž chzychu jemu tajku krutu žwojohkownu wupytacź, kiž bě lěnjeho też sa wuschi pobraka, hdyž je trjeba. Haj, hdy by žo krutoscź ſ luboscźu sjednocźika, budźische wschak Marta, kotruž jemu namołwjachu, prawa była; ale jej bě jenoż wo rjane kubło — wobžedźeŕ kubła bě jej jenoż tak na pschidawk. A tak bu wandźelstwo njeporadźene, dołhe hubjenstwo. A dlěje a hubjeńscho to bywasche, wožebje hdyž bě Handrij, dźěcźo tuteho druheho mandźelstwa, tak daloko dorosłk, so ske a dobre derje rospominacź wjedźesche, ale nochzysche. (Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

Wuspěschne wojowanje konserwatiwnych burskich sapóžłanzow Donata, Barta, Kokle, Greulicha a Schreibera w sakskim žejmje wo nowy hońtwinski sakoń

na dnju 13. dezembra 1912, po stenografiskich powjescźach.

(Pokracźowanje.)

Sapóžłanz Bart (pokracźuje): Bažanty, tak rady kaž też jenotliwki mamy, nacźinjeja tola khětro schkodu, dyrbimy teho dla se wschěm dorasom sa tym stacź, tejle dźiwinje w pschisporjenju sadźewacź. Bažanty njespokojeja žo jenoż se sběranjom wužytteho sorna, ně, dypaja žamo skhadźaze žito ſ kochowkami se semje. S dźiwimi kaniklemi je nam tajka cźwila nastała, kiž žměmy khróble pschirunacź ſ skópcźkazej cźwilu južnych (pokodnischich) krajow.

W poślednich lětach žu drje sakonje wuschłe, ſ kotrymiž dyrbi žo kaniklaza cźwila nětkaŕ samjesowacź. We woprawdźitoscźi pak je žo pokasało, so dyrbimy hischcze dospołnischu pomoz pschinjesecź. Se sakonjom drje žo najeńkej pschiporucźuje, dźiwje kanikle po mózność sanicźowacź. Ale lěpje by było, w tymle nastupanju po pruskim waschnju postupowacź. Po pruskim sakonju je kóždemu ratarjej dowolene, na žwojich polach dźiwje kanikle kóždy cźaž sanicźowacź. Po naschim sakonju hischcze njejžu kanikle, kaž po pruskim sakonju, sa njehońtwinsku dźiwinu spósnate. Kak je też najeńkej hońtwy mózno, kanikle sanicźowacź. Kanikle khowaju žo wožebje w žitnischcźach, hdźež jamy a khody wurywaju. Najeńkej hońtwy njeje mózno, je w stejazych žitnischcźach pschesćźehacź! Teho dla kanikle runje žitnischcźa nježměrnje sapuscźeja, wutocźeja pjerschcźowe hromady, psches žitnischcźa wuhanjeja khody, na-pola, kiž žu ſ dźiwimi kaniklemi podryte a sapuscźene, ſ konjemi njemóžecźe. Runje konje, tak rucźe hacź žo pschepaduja, žo lohzy spłóscha a nacźinjeja na tajke waschnje žame žebi a druhim njesboże. (Zyle prawje.) Tu je nusno, kaž hižo naspomnich, ſ dokładnymi pschiprawami sakrocźicź. Najlěpje wschak by było, žo po pruskim waschnju skožowacź. Też w druhim nastupanju mohł pruski sakoń sa Sakisku ſ pschikładom bycź. Po 61. § pruskeho hońtwinskeho sakonja je žamo w tych padach, hdźež ani najeńk hońtwy, ani pschimjesowazy žužod a wobžedźeŕ lěžow žo njestara wo dožahaze potsělowanje dźiwiny, žmě wyschnoscź wobžedźerjej honow prawo dacź, dźiwinu po žwojej woli tak saniczowacź, kaž žo jemu spodoba a byrnjež było ſ tsělbu. Hdźe je žo dźiwina tak pschisporiła, kaž na-pschikład w naschej połnóznej Łužizy na naschich honach, w bliskoscźi lěžow a hromadźe swižowazych holow, tam bychu tajke pschiprawy, kaž je pruski hońtwinski sakoń pschedpižuje, jara wužitne byłe. (Zyle prawje.)

Prósťwarjo žami namjetuja pschiprawu, kiž žnano by nam mózność daka, też bjes pruskeho nałožka njedostatkam wotpomhacź. Prosćha mjenujzy wo to, so by žo kóždej jenotliwej gmejnje žamžny hońtwinski wokrješ spožcźił. W 1. § nětkole płacźazeho sakonja žo jako podłožk sa njón praji, so je hońtwa wupłód wobžedźenstwa. K temu pak we woprawdźitoscźi tak njeje. Gmejny njemóża we wjele padach wo tym postajecź, schtož jim po prawom žłuscha, mjenujzy niz wo dokhodach ſ hońtwy. Wone žu cźasto w tajkich padach, hdyž nimaja doscź kórzow leżomnoscźe sa tworjenje žamostatneho hońtwinskeho sakonja, nusowane, žo k žužodnej gmejnje pschisamknycź. Hdyž žo nětko, kaž žo to najcźasćischo stanje, jena gmejna ſ hubjenej hońtwu k jenej gmejnje ſ dobrej hońtwu pschisamknje, dha gmejna ſ dobrej hońtwu bóle pod dźiwinu cźerpi, hacź ta ſ hubjenej hońtwu. Ta pak, dokelž je nusowana, ſ gmejnu ſ hubjenej hońtwu shromadny wokrješ tworicź, po prawom sa žwoju dobru hońtwu schpatnischi hońtwinski pjenjes dostawa. Byrnjež sakoń prajił, so je gmejnam ſ 300 kórzami dowolene, žamostatny hońtwinski wokrješ tworicź, dha je we woprawdźitoscźi tak, so gmejnam, kiž maja wjazy dyžli 300 kórzow, ale mjenje dyžli 600 kórzow, jenoż pod żelesnymi cźeżemi móżno, žamžnu hońtwu dostacź.

(Pschichodnje dale.)

S Budyschina. (Mjažowa drohota.) Tudomna rěsniska jednota je žo sapowjedźiła, zuse mjažo w pschichodże dale pschedawacź. Měschczańska rada je teho dla w žwojim poślednim poženjenju wobsamtka, rěsnisku jednotu napominacź, so by wosjewika, hacź a na kajke waschnje mohło žo poniženje mjažowych placźiinow wocźakacź, a kelko khłódźerńjow mohła rěsniska jednota w rěsarni měschczańskej radże pschewostajicź. Też žo naprawy, w druhich městach dla mjažoweje drohoty wobstejaze, rospominachu. S dobom žo wo tym jednasche, so byschtej žo mjažowe wobhladanje a žwobodna mjažow kawa ſ wobžaha rěsniskeje jednoty wsakej a žo měschczańskej poliziji sa powschitkowne derjeměcźe pschipokasakej.

— (Dźělenje Pětrowskeje wožady.) Pschedstejicźerstwo Pětrowskeje wožady je w žwojim poślednim poženjenju namjet konsistorstwa sacźiłko, po kotrymž dyrbjesche žo Pětrowska wožada do dweju wožadow dźělicź. W dowidźomnym cźażu budźe žo wona do tsjoch wožadow dźělicź a žo tsecźa wožadna zyrkej natwaricź dyrbjecź.

— Njesboże ſ automobilom je žo žrjedu we 8 hodźinach pschi kowarskej horje pola Wopakeje stało. Hdyž jedyn Budyski pschenajeński automobil na nahłu horu horje jědżesche, jemu sapschaj Wopakowskeho pschekupowarja Hempela na pscheczo pschijědże. Kóń bě žo splóschił a wot sady hnaty ſ wosom, ſ cźežkimi měchami nakładźenym, wón w runej měrje na automobilowe žydło skocźi. Wulki dźiw, so w automobilu žedźazy muž, jedyn Budescźan, do schkody njepschińdźe. Też automobilowy wjednik žo wobschkodźenja sminy. Kóń pak bě žo tak cźežko sranił, so dyrbjachu jeho saklócź. Automobil bě žo zyle wupuscźił. Sapschahowy wobžedźeŕ, kotryž bě, hdyž bě žo kóń splóschił, w korczmje žedźak, je žlubił, nastatu schkodu sarunacź.

— Pschi krutej symje dyrbja žo konje a cźehnite pžy, hdyž na dróży sastanu, derje pschikrycź, so njebychu symu mrěłe a žo nasymnike. Pschikrywy dyrbja pak derje składźene a pschi bokach pschiwjasane bycź. Swjerschne swodźecźe wjele njepomha. Cźehnite pžy dyrbja žuchu podkohu měcź. — Nawapak je njerosomne, dźěłanskemu skotej hižo pschi dźěle ſ wodźewom khodźicź dacź. Pod nim žo koża poczi a skocźo wokipri. Jenoż tsihany skót dyrbi w symje wodźew měcź. Derjeměnjazy pohoncź nježmě sabycź, w nozy hrysadło w hródźi khowacź a jo psched trjebanjom do cźopkeje wody tyknycź abo ſ wolmjanym rubischkom cźopke srybowacź, dokelž hewak sa symnym želesom jasyk, huba a njebjesła wižajo wostanu a žo sranja.

— (Wichor a žněh.) Wot schtwórtka w nozy hacź do pjatka wjecźor je satraschny wichor we Łužizy sakhadźał, kajkiž sa wjele lět njepomnimy. Pjatk pschipołdnju wichor drobne krupicźki schwikasche,

kotrež žo posdźischo je žněhom samënichu. Kaž je žkyschecź, je wichor w lěžach wjele schtomow spowalak. Kak žylny je wón byk, je ſ teho spósnacź, so je wón w Dźěžnikezach pschi dwórnischczu jenu khkódnizu wusběhnyk a 10 metrow daloko czišnyk. Kublerjej Wenzlej w Dźěžnikezach je wón nimale zyku zyhelowu tšěchu wotkryk. Pola Hornjeje Kiny je wichor pokojzu jeneje fajmy po polach rosmjetak.

Njedaloko Rychnowa pola Zitawy je wichor pjatk rano 1/2 6 hodźin žamo ludźazy želesniski cźah ſ kolijow wusběhnyk. Ssydom wosow žo na bok pokoži a pódla schënow leżesche. Tši druhe wosy žo ſ wichorom dale czišnychu a žo na kopizu smjetachu. Póstski wós žo k telegrafowej žerdźi pschipřëwschi stejo wosta. Nëkotre wožoby žu žo ſ wokokolëtazymi schkleńczanymi czrjopami sranike. Telefonowe a telegrafowe groty pódlu želesnizy žo rostorhachu. Jedyn ſ powalenych wosow je žo hacź na želesne dźële spalik.

S Tšjoch Hwëždow. Wobžedźeŕ zyhelncze, leutnant reserwy automobilowych wojakow Arnold, je žo sa wyschscheho leutnanta pomjenowak.

S Hornjeho Hunjowa. Ssrjedu wjeczor wokolo 7 hodźin ſ kubka Jana Bohuwëra Holana woheń wudyri. Maźiwna brózeń a hródže žo do czista wotpalichu. Płomjenja tak rucze wokolo žebje hrabachu, so je žo pódla wulkeho dźëla žnjow tež 8 žwini spaliko. Holan ma drje sawëiczene, tola nastata schkoda budże wjetscha dyžli sarunanje. Hakle póndźelu bě wón wulku rozkowu fajmu do brózhnje swosyk. S wudymanjom tolsteho kura bě wukhowanske dźëko jara poczežene. Se swonkownych žykawow bě Ssmochczanska prënja, Sswonoborschczanska druha, Bolborczanska tsecza a Makowjelkowska schtwórta na pomoz pschijëla. Na kajke waschnje je woheń nastak, njeje hischcze snate.

S Hornjeje Hórki. W tudomnym papjerniku je maschinski wjednik Tauscher do njeboža pschischok. Hdyž chzyschе wón rjemjeń na žo wjercźaze koko pokožicź, jeho lëwa ruka do koka pschińdże a žo jemu dwójzy skama.

S Budestez. Sańdźenu žobotu psched tudomnym dwórnischczom sapschah jeneje Budyskeje piwarnje stejesche. Hdyž popokdnju wokoko pieczich hodźin czah ſ Budyschina pschijëdże, žo konjej lokomotiwy strózischtaj a czeknyschtaj. Wonaj do Budestez a wot tam po drósy k Budyschinej czërjeschtaj. Hakle w Bëlschezach žo poradźi, spkóschenej skoczeźi sadźerżecź. Pschi dźiwjej hanjeńzy bëchu ſ wosa wschë czwizy a bleschki piwa dele slëtake. Pożledniſche bëchu žo wschë rosbike. Schkoda piwa, kotrež je, měsko so by laczny schiju wokschewiko, do procha wubëżako.

S Budestez. Hižo dźenża budź wschëm žobustawam žerbskeho towaŕstwa „Lubin“ wosjewjene, so budże pschichodna shromadźisnae njedźelu, 16. makeho rózka, wjeczor w 7 hodźinach pola Rösika na swuczenym městnje.

S Khwaczin. Firma H. Schomburg a žynojo, akzijowe towaŕstwo w Margarecźinej Hëcźe, chze na žwojej Khwaczanskej fabrikskej leżomnoscźi schëscź nowych pjezow sa palenje porzlina natwaricź.

S Maleschez. Sańdźenu žobotu žu w shromadnym poženju zyrkwinskeho pschedstejicźeŕstwa, gmejnskich pschedstejicźerjow a sastupjerjow knjeżich dworow Maleschanskeje woždy ſ 11 pschecźiwo 5 hkožam wobsamkli, nowu zyrkwinu wëżu natwaricź. S dobom maja žo stare swony, kotrež hižo psches 200 lët wižaju, pschelecź. Wuporjedźenje stareje wëże by po wuprajenju pschitomneho architekta nëhdże 4000 hriwnow płaczisko a by po tajkim nimale tak drohe kaž nowotwaŕ bylo.

S Wósborka. Pruske knjeżeŕstwo je akzijowemu towaŕstwu sa wokrjeżowu želesnizu dowolnoscź dako, želesnizu se Shorjelza do Kichischowa natwaricź. Wot tam chzedźa ju posdźischo hacź do Wósborka dale twaricź.

S Rakez. Budyske konserwatiwne towaŕstwo njedźelu 9. februara popokdnju 1/4 4 hodźin sjawnu shromadźisnu wotměje, w kotrejž budże generalny sekretar Fritzsche ſ Draždźan wo politiskich czażowych praschenjach rëczecź.

S Jitka. Loni w dezembrje bě žo 90lětna Pawlikowa ſ wohnjom, kotryž bě w jejnej stwje nastak, sadużyla. Pschi hascheniu wohnja a pschi pytanju a wukhowanju cźëła bě žo tudomny žiwnoscźeŕ Jurij Janza wusnamjenik. Sa wopokasanu khrobkoscź a woporniwoscź je jemu sańdźenu žobotu sarjadnistwo krajneje wopalneje każy nahladny pjenjes wupkaczisko. Tak czeszeny Janza je žo nëtko hižo tsecźi krócź sa wopokasanu smużitoscź pschi wohnjowym straschе mytowak.

S Wochos. Paduch ſ mjenom Nakonz ſ Bëleje Wody, kotryž je psched hodami na naschej sarje kradnyk, je žo sańdźenu žrjedu w Shorjelzu sażudźik. Njehańbiczíwy pachok prëjesche, so je we Wochosach byk, hacź runje je jeho tam wjele žwëdkow widźako a je žo też nëschto kradnjenych wëżow pschi nim namakako. Po namjecze statneho rëczníka jeho k khostarni na 8 1/4 lëta sażudźichu. Dźëkaczerjej, kotryž bě żandarma na njeho kedźbliweho sczinik, wón psched žudom sawoka: „Hladaj žo, Judascho!“ Sa tydźeń budźa jeho dla kradnjenja m Jabkońzu žudźicź.

S Kamjenza. Póndźelu w nozy žu žo paduschi do klamow rëśnika Berndta dobyli a 300 hriwnow a jedyn czażnik kradnyli. — W Njebjelschizach žu dwëmaj czeladnikomaj pjenjesy kradnyli.

S Lubija. Na tudomnym dwórnischczu bě žo žrjedu w nozy waggon briketow sapalik. Waggon je žo nimale wupalik.

S Lubija. Tudomny sahrodnik Sonntag je žo njedźelu satšëlik. Wón na czeżku noženwu khoroscź czerpjesche a dyrbjesche žo teho dla ſ nowa jenej operaziji podczišnyczź. Sso jeje bojo, je drje ruku na žebje složik.

S Kulowa. Poźlednje lëta žu žo tu wospjet sëšdne koka kradnyke, kotrež bëchu žo psched korczmy stajike. Poliziji žo żenje njebë schlachczíko, paducha sajecź. S pschipadom tšëchikryjeŕ Domaschka w Czornym Halschtrowje skoro nowe jëšdne koko, kotremuž sadnje a prëdnje koko pobrachowasche, namaka. Psched nëkotrymi dnjemi bě žo wono czeladnikej Scholczе ſ Kleczkež mkyna kradnyko. Sslëd poliziju k paduchej, k jenemu tudomnemu murjerjej, dowjedźe. Wón wudawa, so staj jeho dwaj pschecźelaj k kradnjenju sawjedkoj, a praji, so w Czornym Halschtrowje pola noweho mosta hischcze pjecź druhich kradnjenych jëšdnych kokow leži, kotrež žu žo na to žame waschnje pokradnyke.

S Lipska. 28. januara je žobudźëkaczeŕ F. A. Brockhausez knihikupstwa w Lipsku, k. Jan Khorla Bohuwëŕ Pjech, w 75. lëcze žiwjenja wumrjek. Wón je nëhdy hromadże ſ njebo J. E. Ssmolerjom w Budyschinje knihikupstwo wjedk a žo w lëcze 1869 do Lipska pscheżydlik. Nimale 43 lët je wón tam žwoju bohatu wëdomoscź do žkužby žwëtožkawneho Brockhausez knihikupstwa stajak. Wožebje je wón tam pschi wudawanju žkowjanskich knihow dźëkak. Dokhe lëta wón porjadnje wjeczory Lipsczanskeho žerbskeho blida wopytowasche a ſ tym towaŕschnoscź mjes tamnischimi žerbskimi studentami spëchowasche. S khwilemi je wón do Serbskich Nowin, Łužičana a Łužicy dopisowak. Sserbszy studentojo w Lipsku ſ jeho žmjerczu nanowskeho pschecźela shubja. Njech wotpoczuje w mërje!

S Lipska. Saksi kral je sańdźeny tydźeń Lipsk wopytak. Ssebi nowe póstske dwórnischczo wobhladawschi je wón w universicze pschednoschkomaj profeżora dr. Zweifela a profeżora dr. Leskina pschipożkuchak. Zweifel wo „raku“ pschednoschesche a roskkadowa, so je tuto mjeno sa tule khoroscź zyle njetrjechaze. Khoroscź se saczeklisny abo srósta wobsteji, kotryž wot wodżewazych pankow swjerschneje koże abo žlisneje koże wukhadża. Tele panki psches kožu njerostu, ale wróczo do kožoweho tkanja. Posdźischo wone tkanje podrywaju, wone žo psches organy pschedobywaju a je wupuscźeja; wone móża žamo koscze do planza pschemënicź. Plestry a żakby psche raka niczo njesamóża, hakle wot lëta 1878 je žo poradźiko, jón ſ operaziju sahojicź. W Lipsczanskej kliniży je žo 926 żónskich na raka operirowalo, 838 je žo jako sahojenych puschczilo, mjes nimi žu 400 trajnje sahojene byke. — Profeżor Leskien wo nëtczischich wobydleŕstwowych pomërach na balkanskej polkupje pschednoschesche. W starym czażu, hacź do sapoczatka 6. lëtstotka, je žo wjeczorna balkanska polkupa pschekaczanscźika a ranscha žo pschehrjekschczika. Tole hibanje je žo wokoko lëta 600 ſ pschiczehnjenjom žkowjanskich ludow, Sserbow, Khorwatow a posdźischo Bolharow mjenowanych, pschetorhnyko. Dalsche pschekaczanschczenje sasta, hischcze niż pschekaczanschczeni stari Illyrszy, nëtczischi Albanszy, žebi žwoju rëcź sakhowachu. Najbóle žo Ssowjenjo w 14. lëtstotku rosschërichu, doniż Turkojo balkansku polkupu njedobuchu. Jich nawal je ſ wjetscheho dźëla dżenżnische wobstejnoscze stworik. Sskowjanam žo dalsche rosschërjenje sadźëwa. Khëtry dźël Sskowjanow a Albanskich k islamej pschestupi, ſ czimž žo narody rosschczëpichu. Sserbjo ſ hromadami se žwojich pokodnischich žydleschczow (w Starej Sserbiji) k polnozy wucźahnychu.

S Wojerez. Wóžomlëtny žynk tudomneho želesnjskeho wothladarja Khëżnika sańdźenu wutoru mjes Kasom a Koblizami ſ wosa padny. Wón bě žo k woknu slehnyk, so by ſ nim won hladak. Pschi tym žo durje wocźinichu a dźëczo wupadny. Sso dohladawschi, so bě žo dźëczo shubiko, nan hnydom sa spinadłom nusy sczahny. Czah sasta. Sa dźëczom pytajo, jo bórsy namakachu. Wono bě žo na sboże jenoż lohko wobschkodźiko.

S Holzy. Tudomny wumjeńkaŕ Hornoff a jeho mandźelska

Johanna Karolina rodź. Rjekeź, wobdataj se ßwojimi dźěćźimi a dźěćźidźěćźimi, njedźelu cźikaj a cźerstwaj słoty kwoß ßwjeczeschtaj. K. farař Handrik jeju doma požohnowa a jimaj jako kralowy dar bibliju, pschepoda.

S Rakeź. Waźny dźeń bě ßa naschn woßadu njedźelu 19. januara pschischoł. Na tutym dnju wotmě k. wyschschi zyrkwinski radźicźel Rosenkranz ſ Budyschina ſ pomozu k. farařa Rädy-Budyschego tudy zyrkwinsku visitoziju. Sserbjo běchu ßo we wulkej liczbje k Božej ßłużbje seschli, kotraź ßo tutón dźeń hižo we 8 hodźinach rano sapocza. Se swojenjom wschitkich swonow ßwjedźeńſki cźah, wobstejazy ſ knjesow fararjow Rädy a Gólcźa a knjesow zyrkwinych prjódkstejerjow do lubeho Božeho doma pschicźeże. Knjes far. Rädo wukonja prěnju wołtarnu Božu ßłużbu a po wuspěwanju wěrywusnacźa wutrobne ßłowa na sałožku pſ. 116, 10 k ßwjedźeńſkej ßerbſke woßadźe rěcźesche, jej pschiwołajo: „Ja wěrju, teho dla rěcźu ja“. Sswjedźeńſke prědowanje mějesche nasch lubowany knjes farař Gólcź po ßłowach Mat. 20, 1—16: „Schto chze nam nasch Sbóźnik w pschirunanju wo dźěłacźerjach we winizy prajicź? 1. Pójcźe do mojeje winizy. 2. Moja msda je moja hnada.“ Schulske dźěćźi sanjeßechu k porjeńschenju Božeje ßłużby kraßny spěw: „Njech Bohu klincza hłoßy.“

Dopołdnja 1/4 11 hodź. swony němſkich kemscherjow wołajo, teź saßo, kaź k ßerbſkej Božej ßłużbje, ßwjedźeńſki cźah do Božeho doma pschewodźachu, do kotrehoź bě nětko teź k. wyschschi zyrkwiny radźicźel stupił. Wón jako visitator wutrobu jimaze ßłowa k němſkej woßadźe po ßłowach Jana 1. 40—43 rěcźesche a wukonja teź němſku wołtarnu ßłużbu. Zyrkwiny chor wuspěwa 23. pſalm.

Ke katechismußowemu rosrěcźowanju bě ßo pop. w 3 hodź. bohata liczba młodźiny sejschła, a schtoź je woßebje khwalby hódne, je to, so běchu młodźi jenoź Sserbja. Jenoź jenicźki Němz bě pódla. Tu saßo k. visitator khutne ßłowa rěcźesche, kaź teź na shromadźiźnje, kotraź ßo 1/2 5 hodźin hischcźe ras w Božim domje wotmě a bě wot něhdźe 60 woßadnych wopytana. Tu knjes visitator na wschelke pokasa, schtoź měłe ßo k lěpschemu woßadu sawjesćź, na pschikład mißionſke hodźiny, dźěćźi-kemschenja, diakoniße, młodź. a knjez. tow. a dr. Bóh dał, so buchu wschě te kraßne ßłowa, na tutym dnju rěcźane, k ßbožu woßadu ßłużiłe, a chzył Bóh teź dale Rakeźanſku zyrkwju a woßadu schkitacź a krycź.

S Hródła. Wutoru, 21. januara, popołdnju je automobil, ryczeŕkublerja Kehrhahna ſ Wolkenberga jenu pjecźlětnu holcźku kotraź pſches drohu běżesche, sajeł. Dźěcźo bě hnydom morwe.

Se Shorjelza. (Khostanſka komora.) Gmejnſki pschedstejicźeŕ w Dyrbachu, Matyj K., bě ſa wikowarja ſ kuźemi J. w Kamjeńzu koże, ſ wjetscha kosaze koże, kupował a ſa to małe ſarunanje dostawał. Niſcźanſki lawniſki ßud w tym podwjedźenje wokolonoscheŕſkeho dawka spósna a J. k 48 hriwnam pjenjeźneho khostanja saßudźi. Pódla teho bě ßo gmejnſkemu pschedstejicźerjej ſ wukasom pjenjeźne khostanje napołożiło. Gmejnſki pschedstejicźeŕ ßo pschecźiwo khostanſkemu wukasej a J. pschecźiwo saßudźenju powołaschtaj. Ssud powołanje saczißny.

⨯ Dla khodźenja po sakosanych pucźach bě Běłkecźanſki lawniſki ßud hórnika Emila K. a Hanßa N. ſ Kromlowa k pjenjeźnemu khostanju po 15 hriwnach saßudźił. Pſched powołanſkim ßudom ßo wupokasa, so lawniſki ßud ſ zyła njeje ßměł wobſkorźenju khostacź, dokelź bě wěz hižo salětnika. Wußud lawniſkeho ßuda ßo teho dla powali a ßudźenje ßo sastaji.

⨯ 45lětny khěźkaŕ Matyj Rychtaŕ ſ Cźorneho Khołmza bě wobſkorźeny, so je ßwoju wobstarnu macź bił, do njeje kopał a ju do jejneho wobydlenja samknył. Macź, kotraź je ßynej 1500 hriwnow dała, sa to pola njeho jako wumjeńkatka bydli. Hdyź macź ras ßyna wo 50 pjenjeźkow proschesche, ßo wona ſ nim swadźi, pschi cźimź ßyn macź nabi. Macź khostanſki namjet, pschecźiwo ßynej stajeny, pſched ßudom wróćźi a teź prawo sapowjedźenja ßwědcźenja wuźiwasche, tak so ßudnikam njebě móźno, ßyna cźělneho ranjenja dla khostacź. Jenoź dla rubjenja ßwobody, schtoź ßo po nowym sakonju teź ſ pjenjesami khostacź hodźi, Rychtarja k 10 hriwnam pjenjeźneje pokuty saßudźichu.

⨯ Wokrjeßny ſtótny lěkaŕ dr. Köhler we Wojerezach bě loni w juniju pola jeneje kruwy źiwnoscźerki Marje Hobkoweje we Kasu wumjenjowu tuberkulosu spósnał a poručźił, so ma ßo skocźo w hródźi sawrjene dźeržecź. Njedźiwajzy teho kruwa, kotraź nje ßmědźiſche bjes policajſkeje dowolnoscźe hródź wopuschcźicź, jeneho kupza namaka. Wikowaŕ Ota Pöschka w Ssulschezach, kotryź je jako kupowaŕ tunjeho skota znaty, sa ßylnje woßuhnjene skocźo 41 hriwnow saplacźi. Pschi kruwjazym wikowanju bě ßo teź wikowaŕ Mikławſch Krenz ſ Kulowa wobdźělił, kotryź skónczńje kruwu jenemu Kamjenſkemu rěsnikej pscheda. S pschedaczom kruwy bě ßo teź Hobkoweje ßyn, źiwnoscźeŕ Jan Hobka ßobu winowaty sczinił. Dla pschestupjenja sakonja wo ſtótnych khorosczach Marju Hobkowu k 20 hriwnam, Jana Hobku k 50 hr. pjenjeźneho khostanja. Pěschku pak k jaſtwu na 2 njedźeli a Krenza k jaſtwu na 1 tydźeń saßudźi. Pětschku ßu hižo prjedy ras dla pschestupjenja pschedpißma ſtótneho lěkarja khostali.

Wjeßne twarjenja. W naschim cźaßu ßo wjele twari niz jenoź w měſtach, ale runje tak wjele teź na wßach. Stare twarjenja dyrbja ßo wottorhacź, nowe wobydlenja ßu trěbne sa młody lud, kiź chze w narodnej wßy wostacź a wot tam do bliźichich měſtow a fabrikow khodźicź. Hnydom nastanje praschenje: Kak mamy twaricź? Ty ßebi myßliſch: To je tola wscho jene, a to nikoho njestara, kak ja twarju, a tola ja praju: to njeje wscho jene. Najprjedy je trěbne, so twarjenje sa ßwojeho knjesa je praktiſke a so je strowe. Něktora khěża je tak włóżna, so żadyn cźłowjek tam njemóże strowy wostacź; něktora je tak njepraktiſka, so najebacź wjele rumnoscźow tola njewěſch, kak ßwoje meble stajicź. Potom pak dyrbi twarjenje teź po wonkownym ßo hodźecź do ßwojeje wokoliny. Hdyź tak mjes burſkimi twarjenjemi ßo posběha wyßoka kletka ſ tſjomi natwarkami a ſ runej papowej tſechu, dha ty cźujesch, so to do wjeßneje wokoliny ßo njehodźi. Kak to pschińdźe? Nasche wßy ßu po wěſtym planje sałożene a natwarjene. Pak ſteja twarjenja po pucźu (kaź w Delnjej Hórzy), pak ßu wone wokoło „nawßu“ natwarjene. (My prajimy, dźěćźi ßu „na wßy“, a ſ tym mjenujemy te měſtno abo trawnik woßrjedź wßy, kotremuż rěkamy „nawjeß“.) Nawjeß je pak kulojta, pak schtyrirózkata. Dwory ßu tak sałożene, so twarjenja ſteja ſ krótkim kónzom k wßy, dwór je pak wotemrjeny, so móżesch jón pschewidźecź, pak ſ drjewjanymi wrotami sawrjeny. Taſka wjeß ma lubosny napohlad. Ale tutón rjany wumjelſki napohlad ßo kasy ſ tym, so w nowſchim cźaßu domſke twarjenja pódla pucźa ſteja, tak so je zyły dwór ſ twarjenjom sastajeny a so masch pschi wjeßnym pucźu ßamu prósdnu murju. Hdyź nětko tſjo, schtyrjo abo wjazy hospodarjow tak twarja, dha dźeržı ßo dom doma, a tuta zyhelna prósdnota mori wschu lubosnosćź. Teź nowe twarjenja, kotreź ßo pschede wßu natwarja, ßu tak stajene, so ſ dołhim bokom po stronje pucźa ſteja. To je jara wostudźe.

Naschi wjeßni twarjerjo dyrbjeli bóle na to kedźbowacź. Husto jenoź tak twarja, dokelź je to nětko „móda“. Ale dyrbimy ßebi dla módy ßwoje rjane wßy kasycź? S wotkel dha tuta móda je? To móżesch bórsy spósnacź, hdyź ßo we ßwěcźe roshladujesch. W něktrych stronach wótzneho kraja ßu wßy tak sałożene, so ma kóżdy hospodaŕ wjele pola wokoło ßwojeho wobydlenja, wot jeneho dwora hacź k druhemu je husto hacź na 100 metrow. To ßo wě, so móże w tajkich wokolnoscźach khěża tak abo hinak ſtejecź. Potajkim je tuta móda zyle hinasche waschnje (abo kaź wucźeni praja: typuß), kiź ma na ßwojim měſtnje ßwoje dobre prawo, ale w naſchich stronach je jenoź na schkodu.

Na pohonjenje ſ naſchich stron budże najſkerſcho bórsy powucźazy kursuß sa twarzow a polěrow w pruſkej hornjej Łużizy. Chzyli naſchi twarjerjo a rychtarjo tutu ſkładnoscź wužicź, so bychu ßo wobhonili a powucźili. Świela.

Přilopk.

* (Ssamomordaŕſtwo.) Jena něhdźe 30lětna derje sdrasczena knjeni ßo w Schönebergu pola Barlina njedźelu do jeneho automobila ßyny a schauffeurej jene měſtno pomjenowa, do kotrehoź dyrbjesche ju dowjescź. Na Barlinſkim měſtnje schauffeur na dobo sady ßebje tſělicź saßłyscha. Sso wohladnywschi wón widźesche, so żona w automobilu morwa leži. Cźěło do Schönebergſkeje cźěłownje dowjesechu.

* Makoruſki Lwowſki dźenik „Dilo“ pische: Wucźeŕ ludoweje schule we Wistowje pola Kaluscha, Taranko, ßo loni w nowembrje ſ dźowku bohateho żida Arona Bartfelda w Ssawoji sesna. Holza starschiſki dom wopuschcźi, ßo po prawoßławnym wobrjedźe wukschcźicź da a ßo potom se ßwojim nawoženju Tarankom we hłownej zyrkwi w Lwowje swěrowa. Żidźi ßo ſ tutym podawkom roshorichu a Taranka wo dnjo a w nozy pschesczěhachu, tak so ßebi tón revolwer kupi, so mohł ßo nadpada wobrócź. Jeho njewjesta dyrbjesche ßo prjedy lschcźenizy a swěrowanja pſched żidami skhowacź, so ju njebychu nabili. Skónczńje pak ßo sdasche, so żidowſzy fanatikoje

mlodeju mandżelskeju na pokoj wostaia, tola wonaj ßo myleschtaj. 27. dezembra, hdyż dyrbjesche wucżeŕ Taranko jeneje schulskeje naležnosćze dla do Kalusicha hicż, ßo żidźi do jeho wobydlenja dobuchu, jeho mlodu żonu wuwjasachu, jej hubu satykachu a ju do jeneho płaschcża sawaliwschi na wós ßadźichu a ßo ſ njej se wßy shubichu. Muż a żandarmoju ßu hacż dotal podarmo sa njej ßlědźili.

* (Potepjenje němskeje płachtateje łódże „Pangani“.) Pschi franzowskim brjosy je němska schtyriscżežorata łódż „Pangani“ do franzowskeje parneje łódże „Phryne“ sawadźila a ßo potepila. Franzowska łódż je wjeczor posdże cżežko wobschkodżena do Le Havre pschijeła. Kapitan je wo potepjenju němskeje łódże scżěhowazu rosprawu podał: Sańdżenu nóż je wón blisko kapa de la Hague do němskeje schtyriscżežorateje łódże „Pangani“ srasył. Nóż bě jara cżemna a kapitan franzowskeje łódże praji, so němski schtyriscżežorak njeje żaneho ßwětła pokazował. Franzowska łódż ſ polnym spěchom jědżesche, hdyż do němskeje łódże sawadźi. Sraženje bě jara ßylne a schtyriscżežorak ßo hnydom na to potepi. Wjetschi dźěl wobßadki njemóżesche ßo wukhowacż a je ßo ſ łódźu tepił. Ludźo w cżaßu sraženja spachu a njemějachu teho dla khwile, ßo do wukhowanskich cżołmow puschcżicż. Jenoż schtyri woßobam, tsjom matrosam a jenemu łódźnemu hólzej, ßo poradźi, ßo wukhowacż. Hacżrunje bě franzowska łódż cżežko wobschkodżena, wona zyku nóż po morju sa hischcże żiwymi ßlědżesche, tola njemóżesche żaneho namakacż. Potepjeny schtyriscżežorak „Pangani“ F. Leeiszej w Hamburgu ßluschesche. Wón je ßo 1902 natwarił; jeho mužstwo ſ kapitana, tsjoch offizěrow, 30 matrosow a jeneho pinczńika wobstejesche.

* (Powodżenje w połnóżnej Ameriży.) Pola Vicksburga je ßo haczenje Missisippiskeje rěki rostorhnyło; zyła krajina je ßo powodźiła. Wobydlerjo do hór cżěkaju, abo ßo prózuja, wudrětu dźěru satykacż. Njewěrja pak, so budże to móżno, dokelż je wona hižo 100 łohczi schěroka. Hižo nětkole je ßo něhdże 1000 kóßnych mil póczrjeło.

Wußudżenja.

Khostanska komora. Loni 8. oktobra pohoncż August Kretschmar ſ Kumwalda ſ Nadżanowskeje knježeje pěskoweje jamy pěsk sa twar artilleriskich kasarnow w Budyschinje wożesche. Hdyż wón na druhi wós pěsk mjetasche, ßo wot horka wulka hromada pěska wotwali. Kretschmar a konje ßo saßypnychu a ßo sadußychu. Wobßedżerja pěskoweje jamy, ryczećkublerja Falku, winowachu, so je njeßoże ſ wopaczným wottwarjenjom pěska sawinował a jeho teho dla wobskorżichu. Psched ßudom pak tale wobskórżba żaneho saložka njenamaka. Wězywustojnaj Jan Bart ſ Tšelan a architekt Roßbach ſ Budyschina, wuprajischtaj, so je ßo pěsk po pschedpißmje wotrywał, a so je najskerje na wotwalenju pěska tehdomnische wložne wjedro wina było. Sastupjeŕ statneho rěczniſtwa khostanje njenamjetowasche, ale rosßudżenje ßudnikam pschewostaji, kotsiż wobskorżeneho wuwinowachu.

Khostanska komora. Pschi rejach w Schusterez hoscżenzu w Klukschu běchu hródźni schwajzarjo Rackisch, Seibt, Maresch, Horschig a Sauermann swadu ſ druhimi rejwarjemi pytali, każ dźiwi ſ ławkami, stólzami, piwowymi karanczkami atd. wokoło ßebje prali. Seibt je dohladowarja Janda se Subornicżki ſ pjascżu do wobliczi dyrił, so ßo ſ noßa hnydom krej wukiny a herza Bryczu ſ Klukscha ſ bleschu na hłowu dyrichu, so ßo hacż na kósćż doßahaza rana srasy. Hdyż gmejnski pschedstejiciel Schuster Maresha saja, Rackisch Maresha wot Schustera wotczischczi, tak so Maresch w cżischczenzo wupjerchny. Tola ßo por dźi Horschiga a Sauermanna sajecż. Lawniski ßud w Budyschinje bě Rackischa, Seibta, Maresha, Horschiga a Sauermanna k jastwu po 4 měßazach a Rackischa pódla teho dla wußwobodżenja jateho k jastwu na 2 njedźele soßudźił. Rackisch a Seibt běschtaj ßo pschecżiwo wußudej powołałoj, tola ßo jeju powołanje sacżißny.

Serbski musej.

Dary za musej. (Pokračowanjo.)

Knj. Marija zwud. Špitankowa z Budyšina:

a) ze zawostajeństwa jeje † maćerje:
1. Dwaj křćeńskej listaj z l. 1832.
2. Stary židźany bant.
3. Sląb. pozłoćany dopomnj. pjenjez, jeje maćeri ke kwasej wot Budyšsk. tach. wěnowany.
4. Stary židźany pjezl.
5. Oberl. Kirchen-Galerie z l. 1838—40.
6. Wotpisk jeneje stareje kroniki města Budyšina. (Original je přez k. Černeho do wobsędź. Českoho museja w Prazy přišoł.)

b) Ze zawostajenstwa † Jana Wočki z Budyšina:
1. Geburtsschein z l. 1831.
2. Dwaj na šklenču molowanej wobrazaj.
3. Drjewjany kříž.
4. Stary khamor.

(Přichodnje dale.)

Wo dalše dary prosy M. Wjerab, musejownik.

Po mózności njesmoknjeny domoj khowany cżežki

wowß

40 hacż 50 zentnarjow, też po małych dźělbach, kupicż pyta

se Sahr w Debischkowje p. Hodźija.

Drjewowa awkzija.

Schtwórtk 6. februara t. l. ma ßo wot dopołdnja **9** hodźin

w Sendźiz hoscżenzu w Maleschezach

scżěhowaze pschi namjesnym hacże a na łukach w blischoscżi mużkarskeho hata sestajane palne drjewo na pschedßadźowanje pschedawacż, jako

12 rm. twjerdych palnych kuluchow,
6 = twjerdeje palneje walczjny a
109 = twjerdych dołhich hromadow.

Huscżanske hajnistwo, 28. januara 1913.

O. Mendte.

Drjewowa awkzija
na Dubjanskim rewěrje.

Wutoru 4. februara 1913 dopołdnja wot 9 hodźin ma ßo

něhdże 100 khójnowych a schmrěkowych dołhich hromadow

ſ wuměnjenjemi, prjedy wosjewjomnymi, na pschedßadźowanje pschedawacż.

Shromadźisna pschi hajnkowni.

Hrabinske Lippeske hajniske sarjadnistwo w Dubom.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 3. februara 1913 dopołdnja 1/2 10 hodźin ma ßo na **Minakalskim** rewěrje w drjewischczu

44 rm **khójnowych schczěpow,**
77 = = **kuluchow,**
206 = = **pjeńkow,**
40 łoßow khójnoweje walczjny a

schtwórtk 6. februara 1913 dopołdnja 1/2 10 hodźin na **Drobjanskim** rewěrje, sapoczatk pschi wowczim mosczje pola Lomska

75 khójnowych dołhich hromadow,
4 rm **khójnowych schczěpow,**
14 = = **kuluchow,**
66 = = **pjeńkow**

sa hotowe pjenjesy na pschedßadźowanje pschedawacż.

W Minakale, 29. januara 1913. **Mauke.**

W leżomnostnych knihach so **Njeßwaczidło** na 115. łopjenje na mjeno herza a wobkhodneho agenta **Jana Hermanna Hauptmanna** w Njeßwaczidle sapißana **khěża se sahrodu,** cżißko 45 F wopalneho katastra, ma ßo po żadanju herbow

ßrjedu 26. februara 1913 popołdnju 3/4 4 hodźin

w Njeßwaczidle na městnje ßamym sjomnje na pschedßadźowanje pschedawacż.

Leżomnosć sahonjowy kruch cżißko 676 c Njeßwaczidliskich sahonskich knihow wopschija, je ſ 28,64 dawskimi jenoscżemi wobcżeżena, w lěcże 1911 se 6600 hriwnami k krajnej wopalnej kaßy wobliczena a wjeßnogrychtyßzy na 9500 hriwnow takßerowana.

Woßebite pschedßadźowanske wuměnjenja, wopißmo wopalneje kaßy, wobßedżeństwowy sapiß, wucżah ſ leżomnostnych knihow móża ßo pola kral. hamtskeho hejtmanstwa w Budyschinje wo jstwje cżißko 146 wobhladacż. Wotpißma ſ teho ßo sa sapłacżenje pißanskeje płacżisny dawaju.

W Budschinje, 23. januara 1913.

Kralowske hamtske ßudnistwo.

W kowarni sakskich hornjołužiskich stawow
w Budyschinje na hornječerskej haßy čo. 35
je ßo

hornjołužiska wuczbna kowarńja
sa korrektne kowanje konjow

saßo wotewrika.

K spěchowanju tuteho sa wuwjedźenje korrektneho kowanja koni skutkowazeho wustawa ßo proßy, so by ßo wón s pschipokasanjom konjekowarskeho a druheho kowarskeho dźěła po możnosczi podpjeraka.

Krajnostawska pruhowanska komißija
sa sawjedźenje korrektneho konjekowanja
s **Boxberg** nad Wulkim Wjelkowom.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.
Najwjetsche a najwoßebnische ßwětłowe
∴ dźiwadło sakskeje hornjeje Łužizy. ∴

Ssobotu wot 1. hacz wutorn 4. februara 1913:

Sslěbrowy brjoh we wichorje.
Luboscze móz.
Napinawy drama w 2 aktomaj.

Njerosdźělnaj pschecželej.
Brjohowa kralowa.
Kraßnej komödiji.

Jejny rjek.
Hluboko jimazy drama w 1 akcže.

Moritz a dźělena žona. **Toflowy rjek.**
Kraßnaj žortaj.

Wo khorhoj. **Djakowny kóń.**
Cžinohra w 1 akcže. Komödija.

Wuj Kokl s Hußarjez.
Žort.

Burske towarstwo w Rakezach
směje, dali Bóh, **jutsje, njedźelu 2. februara,** popołdnju s dypkom **3** hodźin **wurjadnu shromadźisnu,** k kotrejž je knjes wyschschi wučer dr. Müller s ratarskeje schule w Budyschinje pschednoschk dobroczinje pschilubił.

— Hosczo ßu witani. —

Wo bohaty wopyt proßy **pschedßydstwo.**

Sjawna shromadźisna

konservativneho towarstwa sa Budyschin a wokolnosć
w Rakezach, w knježim hosćenzu
njedźelu 9. februara, popołdnju 1/2 4 hodźin.
Rěčnik: generalny sekretar Curt Fritzsche s Draždźan:

Politiske praschenja.

Po pschednoschku rosprawa.

Wo bohaty wopyt proßy **pschedßydstwo.**

Khěžorska khofejownja

Mótaze dźaki

ßerbske a němske
ßu dostacz
we wudawarni
Serb. Nowin.

Kucharki, stwinske a ßkužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom abo posdźischo pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku žitnych wikow w cžrijownt knjesa Heinr. Mohra.

Jutrnica,
serb. tow. za Njeswačidło a wokolnosć,
změje, da-li Bóh, jutře njedźelu **2. februara,** popołdnju w 4 hodź. we Weberec hosćencu w Njeswačidle posedźenje. Dokelž budże so wo wšelakich towarstwowych wěcach jednać, njech so wšě sobustawy zeńdu. Też hosćo su nam lubje witani.

Predsydstwo.

8000 hriwnow
je na wěstu hypotheku wot 1. haprleje wupožčicz psches rěčnikow **Wessera a Hochheima** w Budyschinje.

Pjekarsk. wuczobnika
pyta **Ernst Heutsch,** pjekarski mischtr na Lotzestr. 21.

Pjekarski wuczobnik
ßo pyta.
Hólczez, kotryž chze pjekarstwo nawuknycz, może jutry 1913 wuczbu namakacz pola **A. Mikuta** pschi ßerbskich hrjebjach 22.

Hólczez,
kiž chze **bětnarstwo** nawuknycz, może pschichodne jutry do wuczby stupicz pola bětnarskeho mischtra **Jana Nowaka** w Roswodezach pola Budestez.

Wuczobnika
sa ßwoju pschedawarnju drogow a barbow pytam.

Emil Mèrsch
na kamjentnej haßy.

Knjezi pohoncz
evang., woženjeny, ßo k 1. haprleji pyta na knjezi dwór we **Wutołczizach** pola Budyschina.

Woženjeny
knjezi pohoncz
też sa rólne a hospodarske dźěło ßo pyta. Dalsche je shonicz we wukasarni dźěła w Budyschinje.

Spěwarske,

ßerbske a němske,
jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do czelazeje koże
swjasane hižo po 6 hacz do 10 hr. ßu na pschedań
we wudawarni Serb. Nowin.

(K temu cžißku pschikoha.)

Pschiloha k czißku 5 Serbskich Nowin.

Sobotu 1. februara 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Drazdźanskich skótnych wikach.

27. januara 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wosnamjenjenje.	Żiwa rěsna waha hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacź do 6 lět	50—52	94 - 97
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—46	86—88
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—83
4. ßnadnje pizowane kóźdeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	47—49	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacź do 7 lět	43—46	82—87
3. starsche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	38—41	77—80
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	33—37	73—76
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	48—51	88—94
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—46	84—86
3. ßnadnje pizowane	39—43	78—84
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60—61	102—103
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	55—59	97-101
3. ßnadnje wuwite wot zyza	45—50	87—92
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich roßow a jich schižењow w starobje hacź do $1^1/_4$ leta	62—64	82 - 84
2. mjaßne	60—61	80 81
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	56—59	76 - 80

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje 25 jan. 1913 wot hr.	wot np.	hacź hr.	hacź np.	W Lubiju 30. januara 1913. wot hr.	wot np.	hacź hr	hacź np.
Pschenza . . . . bela	—	—	—	—	9	35	9	70
" . . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	40	9	50	8	50	9	30
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	8	—	8	13	7	60	8	—
Jećmjeń	—	—	—	—	7	90	9	30
Wows . nowy } 50 kilogr.	8	60	9	—	7	—	8	30
Hróch	11	—	14	—	15	—	16	—
Woka	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18		20	—
Běrny	2	40	2	60	2	20	2	60
Butra . . . . 1 kilogr.	2	50	2	80	2	50	2	70
Pschenična muka 50 "	11	25	19	25	15	50	19	50
Rjana muka . 50 "	10	25	13	25	12	—	14	—
Sšyno . . . 50 "	2	75	3	25	2	70	3	20
Sšloma . . 100 "	3	40	3	80	3	40	4	—
Proßata 564 schtuk, schtuka	15	—	30	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	25	6	15	6	40
Rjane wotruby	—	—	6	50	6	65	7	—
Pschenizny gris	—	—	7	10	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	50	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenża (bela) wot — hr. — np. hacź — hr. — np., pschenża (žołta) wot 9 hr. 35 np. hacź 9 hr. 50 np., rožka wot 8 hr. 25 np. hacź 8 hr. 45 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacź — hr. — np., wowß wot 8 hr. 50 np. hacź 9 hr. 25 np.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenży (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacź — hr. — np., žołta — hr. — np. hacź — hr. — np., nowa: 15 hr. 98 np. hacź 16 hr. 15 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacź — hr. — np., nowa: 12 hr. 80 np. hacź 13 hr. — np., kórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacź — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

30. januara 1913

Po 50 kilogr.: Rožka wot 8 hr. — np. hacź 8 hr. 20 np., pschenża wot 9 hr. 30 np. hacź 9 hr. 60 np., jećmjeń wot 8 hr. 25 np. hacź 9 hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacź 8 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hacź 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 2 hr. 50 np. hacź 3 hr. 20 np. ßloma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hacź 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 50 np.

Wjedro w Londonje 31. januara: Pomrocźene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedźelu Estomihi rano w 7 hodźinach duchowny Tischer ßerbsku spowjednu wucźbu, $^1/_2$9 hodźin farat Räda ßerbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje duchowny Tischer.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Khorla Kapusta, pohonc we Wurizach, s Emiliu Steinbrennerez tam.

S druhich wošadow: Max Reinhold Fiedler, hoscźenzat w Nošacźizach, s Helenu Marthu Kirschnerez s Kóskow. — Pawol Hermann Koban, khěžeł w Maleschezach, s Luisu Bertu Aurichez w Hlinje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Marcźin, Jana Wycisła, fabrikarja na Židowje, ß. — Marja Erna, Jana Bohuwěra Brycze, khěžerja a fabrikarja na Židowje, dź.

W katholskej zyrkwi: Pawoł, Josefa Schuberta, wikowarja w Budyschinje, ß. — Jan Pawoł, njemandź, ß. tu.

S druhich wošadow: Erich, Augusta Syndy, kublerja w Scheschowje, ß. — Alfred, Bjedricha Augusta Rößlera, khěžerja w Pßowjach, ß. — Ernst Waltat, Oty Krausa, żelesniskeho dźěłacźerja we Wawizach, ß. — Hermann Pawoł, Khorle Augusta Běrka, skakarja w Mjeschizoch, ß. — Martha Frieda, njemandź. dź. w Porschizach. — Adolf Alwin, Bjedricha Maza Lindnera, żiwnosćerja w Porschizach, ß. — Helena Frieda, Jana Bohuwěra Dejki, krawskeho mischtra w Boschezach, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wošadze: 23. januara: Johanna Marja Luisa swud. Egerowa rodź. Rausendorfez, w sastarańi na Židowje, 82 l. 17 dn. — 24. Alwin Bruno, Khorle Bohuwěra Großa, fabrikarja w Dobruschi, ß., 5 m. — Oskar Alwin Küchler, fabrikat na Židowje, 36 l. 10 m. 22 dn. — 26. Khorla Bjedrich August Wagner, w sastarańi na Židowje, 80 l. 6 m. 15 dn. — 29. Hana Micźez, Khorle Moritza Müllera, khěžerja a fabrikarja na Židowje, mandźelska, 65 l. 11 m. 6 dn. — 30. Marja Augusta Schołcźiz, Khorle Bjedricha Gócźa, żiwnosćerja w Jeńkezach, mandźelska, 59 l. 26 dn.

W katholskej zyrkwi: 28. jan.: Margareta, Mikławscha Krawcźika, dźěłacźerja w Budyschinje, dź., 1 l. 3 m. 24 dn.

Kerkwinske powjesće s Hosćiza.

Njedźelu Estomihi smeje rano $^1/_2$8 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wucźbu, $^1/_2$9 hodźin farat Kschižan němske a $^3/_4$10 hodźin ßerbske předowanje.

Ssrjedu 5. februara popołdnju w 4 hodź. shromadźizna žónskeho towarstwa.

Pjatk 7. februara budże rano $^1/_2$9 hodźin němska spowjedź a $^1/_2$10 hodźin němske póstne kemschenje.

Kerkwinske powjesće s Radeneza.

Njedźelu Estomihi smeje duchowny Bóiz rano $^1/_2$8 hodźin ßerbsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja $^1/_2$9 hodźin ßerbske a w 10 hodźinach němske předowanje. — Psched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka sa zyrkwinske sastaranje młodosće sběra.

Popołdnju w 4 hodź. smeje tschesc. towarstwo mužskeje młodosće shromadźizny.

Schtwórtk wječor we 8 hodź. shromadźizny tschesc. towarstwa žónskeje młodosće w paczerskej jstwi.

Smolerjec knihićišćernja

w Budyschinje w ßerbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a pscheproscheńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch ręczach derje a tunjo czischezi.

Dalokorěczak czißko 687.

☛ Hólczaze tornistry } tež ßamßny wudžełk.
☛ Holczaze tosche }
☛ Knihowe mapy.
☛ Ssnědanske tosche.
☛ Holczaze tosche a } ſ howjaseje koże
☛ Hólczaze tornistry }

porucza

T. Albert

mějeczel Khorla Bala.
Woßebita pschedawarnja
Offenbachskich
∴ kožanych tworow ∴
w Budyschinje
pschi lawskich hrjebjach 10.
Telefon 578.

Sklad Vogtlandskich gardinow
Martha Bräuer
w Budyschinje
na rózku. róžoweje a Möltkoweje dróhi cžißło 5.
Gardiny, vitraże, ſtory, kožowe pschikrywy, wuschiwanja, kožowe schath, mužaze schaty, krawaty, schantka a wjazy wežow
po najtuniſchich placžisnach.

Schenillowe rubischcža a schawle
nowych rjanych muſtrow
najlepſche a najtuńſche kupujec e pola
Ernsta Jordanoweje wudowy
w Budyschinje
na jerjowej haßy 5,
na ſmutskownej lawſkej haßy 8
w Budyſkej ſchrytkowarni ſchtrympow.

„Na zykym cžele běch ſ liſchawu
pokryty, kotraž mje ſ wěcznym ßwjerbjenjom w nozy a wo dnjo cžwilowaſche. Sa ledma 2 njedželi je **Zuckerowe patent. lekarſke mydło** khoroſcž do zyła wotſtronilo. Tole mydło njeje 1.50 mk. ale 100 hriwnow hódne. Serjant M.“
Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucžnjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Czech w Rakezach
porucza
la. kolbaßowu hejduſchku
po waſy a tež po měchach.
Dale ßu jako dobre ſnate doſchłe
jerje,
mandl po 90 pj.

Žane mokre nohi wjazy!
Wodunjepschepuſchczaty cžinjazy
Harzski cžrijowy tuk.
Najlepſche, ſchtož k ſdžerženju koże ßłuži.
Sklad pola **E. Indingera**
na jerjowej haßy 6.

Najlepſchu
pschenicžnu muku
a
hejduſchnu muku
k pjecženju blinzow
porucza tunjo
Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

Khoſej, kakao, cžaj tuńſcho!
Kakao, lohko ßo roſpuſchczaty, punt po 95, 120—180 pj.,
khoſej, mlěty, punt po 110 pj., njemlěty 140, 160 pj.,
cžaj, woprawny chineſki, punt po 195 pj.,
wot firmy A. Schuſter w Hamburga.
Skladownja a pſchedawarnja
na Hrodžiſchczu cžißło 26
pola **A. Preſcheroweje.**

Th. A. Wällnitz naslědnik
mějeczel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukelnſkej haßy 9,
meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja.
Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych
wobydlenſkich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow
po wſchěch placžisnach.
Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary
debjaze meble
wſcheje druziny, kaž tež
teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klawěrſke ſtólczki atd.

Poruczam wſchě druziny
ſchuſchenych a ßelenych cžrjewow
korjenjenje (wyrzu) a rěſniſku potrjebu.
Pawoł Scholta w Budyschinje na ſchulſkej dróſy 3,
pſchedawarnja cžrjewow a kožow. Telefon 385.

Franz Marschner
cžaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſklad **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczasow**
k dobroczinjwemu wobkedžbowanju porucza.
Hódna twora. Pižomne rukowanje. Tunje placžisny.

Wschu domjazu a kuchińſku nadobu,
lampy, latarnje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary
kupujecze derje a tunjo pola
Moritza Scholty
pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Dobru

pšeńčznu muku

porucza **Khorla Kahrowe**
pšchi žitnych wikach.

Koban

pšchi žitnych wikach 4I
(reštaurant Germania).
Sakožene 1906.
Telefon 675 a 632.

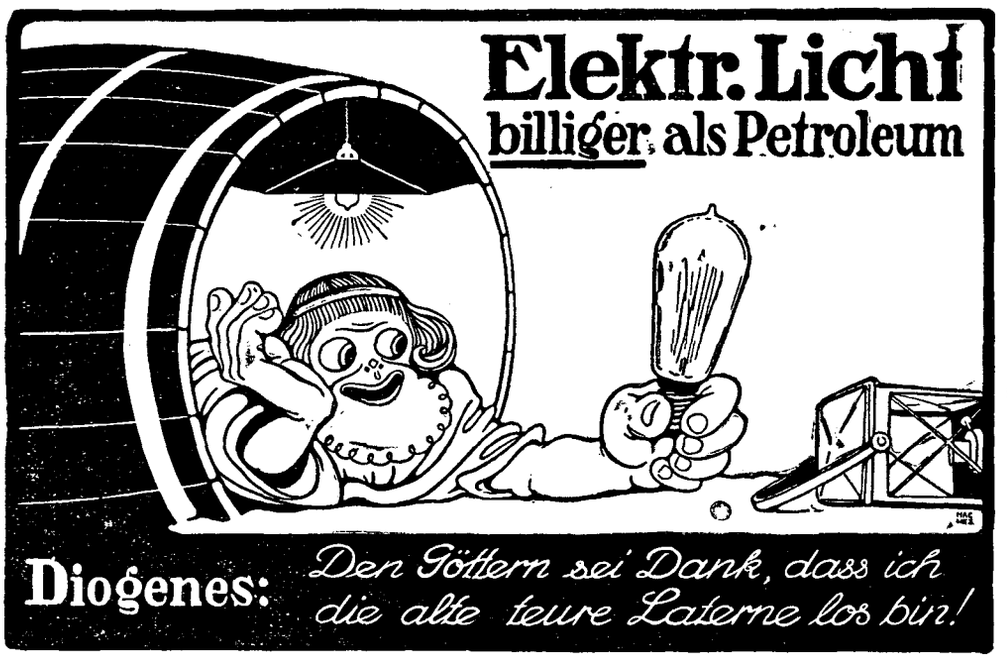
Pišarńja

ša sakoženje kapitala w hypothekach, šaradženje kašowych a privatnych pjenjes na ležomnosćze, wudžełanje liščinow a wučinjenjow w naležnosćach dobrowólneho šuduištwa: ležomnostne, hypothekiske, testamentiske a herbštwowe wězy atd.; wobstaranje wschitkich druhich pišomnych dźełow, wotpiskow, šehnowanje pjenježnych žadankow, pschewiacze testamentiskich wukonjenjow, šarjadowanje šawoštajenštwow a šamoženjow.

Agentura

ša šawěšćenje pšche woheń, šnješbožene, rukowanšku winowatosć a ša žiwjenjowe šawěšćenje.

Rěču šerbski.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)
pschi butrowych wikach 1 **telefon cžißło 415**
porucza šwoje daloko a schěroko šnate

palenzy a likeury.

Roseßkanje w cžwizach a bleschach.
Proschu šebi płaczišnowy šapiß žadacz.

Pjenježnikam

šo k darmotnemu šaměšćenju pjenjes w jenož dobrych šolidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,
na Hoschiz haßy 42 po 1 škhodže, w hoscženzu k „jandželu".
Hypotheki a wobšedženstwo ležomnosćow.
Sakožene 1899. Stary šprawny wobkhod.

Košaze kože

kaž wschě druzíny
tkhórjaze
a kunjaze atd.
kože
pschezo po najwyschschich płaczišnach
kupuju.
Wulki šklad
šłomikow,
žitnych měchow
atd.

Heinrich Lange

pschi šerbskej katholskej zyrkwi
a pschi žitnych wikach 11,
š napschecža šloteje hwězdy.

Moje lětuše

rumowanske pschedawanje

šo pónděelu 3. februara šapocžnje.

Sbytki wjele niže płaczišny.

Aug. Pawoł Hilger na seminarskej haßy 2.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měšaza wot ½11—12 hodźin.

Kupuju howjaſe kože,

czelaze
wowcze
kosaze
ſajecze
kaniklaze

} **kože**

atd.

Pawol Scholta

w Budyſchinje na ſchulſtej drózy 3.

— Telefon 385. —

Na czuwy khori

kajkehožkuli czerjenja njech ſo dowěrliwje wobrocza na

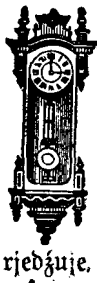
F. Nowaka,

magnetopatha na Židowje na Makowjelkowſkej drózy czišło 164 D.

Dobru

lanu muczku

porucza **Khorla Kahrowe** pſchi žitnych wikach.

Kóždy, kotryžchze ſebi **dobry** a **tuni czaſnik** kupicź, abo kotryž chže ſebi jón **porjedźicź** dacź, njech dže k czaſnikarjej **Knrtej Jenčej** na ſwonk. lawſkej haſy 5. **Jenc** pſchedawa a porjedźuje, ſa ſwoje dźěło ſprawnje rukuje. — **Proſchu, ſebi moje wuſkadne wokno, ſ płaczišnami wudołożene, wobhladacź.**

„Reichardtska“

ſchokolada a kakao, bisquitowe wafle, ruski khlěb, bonbony

doſtanjecze w najlěpſchej tworje **w ſchokoladowej pſchedawarni na rózku Hoſchiz a ſeminarſkeje haſy.**

Lubijſka banka

w Lubiju w Sakſkej **w Neugersdorfje w Sakſkej.**

Filiale: w Budyſchinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, koſzyne městno w Kumwaldze.

W tu khwilu ſadanjamy nalutowanſke pjenjeſy:

pſchi wſchědnym wužiwanju ſ	3½ %	na léto.
pſchi měšacznym wupowjedźenju	3¾ %	
pſchi ſchtwórczlětnym =	4 %	
pſchi pollětnym =	4½ %	

Filiala Lubijſkeje banki

w Budyſchinje w Sserbſkim Domje.

Sapočzatk piatk 24. januara.

Wulke

* inventurſke wupſchedawanje *

Sapočzatk piatk 24. januara.

hacž do 50 % poniženje płaczišnow

na wſchelake wězy.

Mužaze ſchkórnje nětkole **3.95 5.45 6.25** atd.
Žonjaze ſchkórnje nětkole **3.95 4.35 5.10** atd.
Zonjaze niſke czrije nětkole **90** pj. **1.10 3.95** atd.
Stupnje ſ podražowanych wjelbkudźazych koſzmow nětkole ſa knjenje **98** pj., ſa mužſkich **1.38**

Němſki czrijowy dom tow. ſ wobmjeſ. rukow.

pſchi ſerbſkich hrjebjach 2 **w Budyſchinje** pſchi ſerbſkich hrjebjach 2.

Pſchi kaſchelu a aſthma

pomha

thymuſin

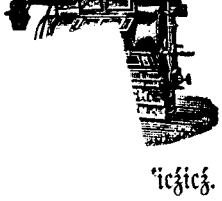
blescha mk. 1.40.

Dźěćźi a doroſćeni pſchijomnje a lohko bjeru.

Roſeſłanje do wonka.

Jenož woprawdźity doſtacź **w hrodowſkej haptuzy w Budyſchinje.**

Enate najlěpſche a najtuńſche **ieſone kola** kupuja ſo pola **W. Fuchsa** w Budyſchinje na Drażdżanſkej drózy.

Prěnja

Kamjenſka parna cziſćerńja pjerjow

na Halſchtrowſkej drózy 38 :: w Kamjenzu :: na Halſchtrowſkej drózy 38.

Ssebi nowu parnu desinfekzišku maſchinu kupiwſchi ſamóžu w **cziſćenju ſtarych a nowych pjerjow** pomyſłnje ićzicź. Tež ſo nowe a ſtare pjerja na **wožebitej maſchinje** zyle wuprószcha. S počeſćowanjom **Gustav Petaſch.**

»Serbske Nowiny« wadawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 6. **Sobotu 8. februara 1913.** **Lětnik 72.**

Wójna na Balkanje

je žo póndźelu wječor ſ bombardementom na město Adrianopel saža ſapočała. Wot pónđele wječor 8 hodźin žu Bołharjo a Sserbjo wschědnje do Adrianopla a wokolnych wobtwjerdźenjow tšělili. Turkowske wobtwjerdźenja na njepscheczelski woheń jenož žłabje wotmolwjachu. Bołharjo žu postupili a wšy Pawlikali a Kawlikòi schěšcz kilometrow ſ połodnja Adrianopla wobžadźili. Turkowska twjerdźišniska wobžadka je tam spytała wupadnycz, tola je žo wotrasyła. Bołharjo žu nimale 1000 Turkow sajeli. Wjele granatow je do Adrianopla padnyło a tam khěže ſapaliło. Mnohi wobydlerjo žu w palazych twarjenjach žmjercz namakali. Někotre granate žu tež do turkowskeje žławneje moscheje, w kotrejž žu turkowšzy ſultanojo pohrjebani, sleczake a ju wobschkodźiłe. Dwě bołharskej lětadle nad Adrianoplom lětaschtej a do města pišma mjetaschtej, ſ kotrymiž žo Adrianopelski komandant Schüker pascha napomina, so by ſa 24 hodźin twjerdźišnu wobłěharjam wudał, a so žo ſa tón czaž njebudże tšělecz.

Bołharjo žu wobtwjerdźenje Arnawtkòi na dołhorańschej stronje Adrianopla dobyli, pschi czimž je žo jim 800 Turkow poddało.

Schto žo pšched Adrianoplom ſa czaž pschimèra ſtawasche.

Jedyn ſkótny lěkaŕ pšched Adrianoplom ſtejazeho 8. bołharskeho artilleriſkeho regimenta, kotryž je w Bernje w Schwajzarskej ſtudował, w jenym liſcze jenemu pschecželej w Bernje wschelake ſajimawoſcze ſ dnjow wobłěhowanja powjeda.

„Mamy tu rjane wjedro, kaž naſymu", wón w žwojim liſcze pische. „Wojeršzy herzy husto pod holym njebjom konzertuja. Kaž žym Tebi hižo w prjedawschim liſcze pišał, je Adrianopel žylnje wobłehnjeny. Se želeſom, wołojom, moſazom, wohnjom a mjeczom jón pšheſcžěhuja. Turkowska garniſona njemóže ſ njeho won, ſkoro kóždu nóz turkowšzy wojazy k nam cžěkaju a žo poddawaju. Ssamo někotſi offizěrojo žu k nam pschiſchli. Woni powjedaju, ſo w Adrianoplu žaneho khlěba a žele wjazy njeje. Jedyn turkowſki offizěr mi praji, ſo w twjerdźišnje wjele „Alle man effendiow" (němſkich knježi) pschebywa a ſo wſchitzy brodu à la Wilhelm noſcha. Adrianopelſke dwórniſchczo je w Karagaczu, něhdže pjecz kilometrow wot města ſdalene. Wschědnje pjecz abo schěſcz želeſniſkich cžahow ſ proviantom ſa wójſko pšched Cžataldźaſkimi wobtwjerdźenjemi nimo jěſdźi. Njeſbožowni wobydlerjo a wojazy w Adrianoplu bołharſkim wojakam ſawidźa, hdyž lokomotivu ſahwiſdacz žłyſcha. Sswěczenje, wuhlo a drjewo žu žo po wudawanju turkowſkich offizěrow teho runja pšchetrjebałe. Adrianopel je wječor a w nozy do czmy ſawaleny.

Sahorjenoſcz bołharskeho luda ſa wušwobodźerſku wójnu njeje hiſchcze woškłabka, kaž někotre wukrajne nowiny pišaju, ale je ſkerje pšchibywała. Wschědnje ſ połnozy proviant a muniziju dostawamy, kotrejž žony a holzy ſ wolazymi wosami woža, dokelž wſchitzy ſtrowi mužšzy ſ tšělbu pšched frontu ſteja. Pjatnacze abo wóžomnacze lět ſtare holzy ſe žwojej macžerju pomhaju cžežke kanony na jich prawe městno ſtajicz, a hdyž žu džěło ſkónczike, praja: „Nětko Waž Bóh ſwarnuj!" a woły ſapſchahnywſchi žo do Muſtafy pasche wróczeja, ſo bychu nowy proviant a nowu muniziju pschiwjeſe. Turkowšzy wojazy, kotſiž k nam cžěkaju, žu derje wuhotowani. Pólne bleſche žu ſ aluminija, nakhribjetne měchi žu derje džěkane a wſcho ma ſtempel Made in Germany ... Schěſcždžeſaczlětni abo žydomdžeſaczlětni ſchědźiwzy, veteranojo ſ ruſko-turkowſkeje wójny ſ lěta 1877 ſchěſcz abo žydom dnjow daloko běža, ſo bychu žwojim w froncze ſtejazym žynam dary pschinjeßli, a runje tak mnohe młode holzy a žony pſchikhadźeja, ſo bychu žwojeho nawoženju abo muža wokoſchake a jemu prajike: „Bóh Tebje wobarnuj!" K wopomnjenju tuczi ludźo něſchto jako dobyczerſke ſnamjo, turkowſku tšělbu, kruchi granatow abo něſchto druhe žobu wosmu. Hdyž woni ſ lěhwa woteńdu, ſ hłoßom wołaju: „Potajkim do prědka, wuczěrcze Turkow do Aſiſkeje, potom wušwobodźenje Khryſtušoweho rowa na rjad pschińdże!" S pjeczſtowlětnym tyranſtwom k kónzej dże.

Turkojo dyrbja žo pšches morjo wuhnacz.

Roskaſowaŕ bołharſkeho wójſka, general Ssawow, je dnjowy wukas ſa wójſko wudał, w kotrymž praji, ſo žu Turkojo na to waſchnje, na kotrež žu jednanje wjedli, jenož czaž dobycz chzyli. Tola žu žo ſaliczili, pſchetož tónle czaž je bołharſke wójſko k temu wužiło, ſo by žwoje wojowanſke mozy ſ Mazedonſkeje a ſ połnóżneje Bołharſkeje, kotrež žo njejžu pſchi wulkich wojowanjach pola Kirkiliſſe, Adrianopla, Bunar-Hiſſara, Lule-Burgaža a Cžataldże wobdźělile, ſhromadźicz a žo bohacze ſ žyrobu a munziju ſaſtaracz. Ssmy nětkole doſpołnje pſchihotowani, bóle pſchihotowani, dyžli pšched pſchipowjedźenjom wójny. So bychmy njepscheczelſku móz do zyła ſkamali, dyrbimy njepscheczela ſ nowa porasycz, jeho ſ khwatkom naſběrane cžrjódy, kotrež žu zyle bjes ſahorjenja, roſpjerſchicz a jemu na bitwiſchczu měrowe wuměnjenja pſchikaſacz. Turkojo dyrbja žo pſches morjo wuhnacz.

Wojowanje na połkupje Gallipoli.

Bołharjo a Sserbjo žu žo roſžudźili, ſo w tu khwilu njebudża na Cžataldźaſke wobtwjerdźenja nadběhi cžinicz. Wojowanje je nětkole tam njemózne, dokelž je krajina pšched Cžataldźaſkimi wobtwjerdźenjemi jene wulke bahniſchczo. Sa to chzedża woni najprjódzy Turkow ſ Gallipoliſkeje połkupy, kotraž ſ jeneho boka Dardaneliſku mórſku drohu wobmjeſuje, wuhnacz. Hdy by žo Bołharam tónle plan poradźił, by žo Dardaneliſka mórſka droha grichiſkemu wójnſkemu łódźſtwu wotewrika, ſo mohło wono w Marmaraſkim morju nadpady na turkowſke wójnſke łódźſtwo ſczinicz a Konſtantinopel potšělecz.

Pod ſchkitom grichiſkich łódźow je žo bołharſke wójſko na Gallipoliſku połkupu wušadźiło a žo tam hnydom do turkowſkeho wójſka dało. Turkojo žu žo ſ połodnja reki Kawaku ſbili a žu we wulkim njeporjadku k Bulajrej zofali. S tymle dobyczom je zyły brjóh Marmaraſkeho morja hacz k Bulajrej do Bołharſkeje ruki padnył. Po powjeſczi, kotraž pak hiſchcze njeje wobkrucżena, žu žo Bołharjo tež Bulajra ſmozowali. Tež město Gallipoli njebudża woni dołho pšched nadběhami Bołharow džeržecz móz.

Wobłehnjenje Skutaria.

Turkowſki komandant w Skutariu je roskaſowarjej žerbſkeho wójſka dweju póßkow ſe ſcžěhowazym namjetom póßkaw: Twjerdźišna žo podda, hdyž Sserbjo Turkam ſ brónjemi žwobodnje do Walony ſe wſchěmi wojeršimi cžeſcžemi wotczahnycz dadża. Sserbſki roskaſowaŕ je wotmolwił, ſo wón nima prawa, wo tym roſžudźicz, a ſo dyrbi žo najprjedy na generalny ſtab wobroczicz.

Po druhej powjeſczi žu Sserbjo a Cžornohórzy Skutari ſ nadběhom dobyli. Wot žerbſkeho a cžornohórſkeho knjeżerſtwa pak hiſchcze žo to njeje wobkrucżiło.

Nowe pschepołożenje wójſka w Ruſkej.

Po dowěrnych powjeſczach, kotrež žu do Barlina doſchle, žo w Ruſkej wot někotrych dnjow ſaža wulke džěle wójſka pſchepołoża. Woſžebje žo ſ rańſchich gubernijow khětre wotdźělenja wójſka do Breſta-Litewſkeho w ruſkej Pólſkej woža.

Ruska a Awstriska

ßebi ſ mjeczom w ruzy napſcheczo ſtejitej. Ruska Awſtriſkej wobara, ßwoju móz dale na Balkanje wupſcheſtrjecź. Balkanſka wójna je awſtriſke plany na wobßadźenje Balkana hacź do Salonikia dele ſniczika. Awſtriſka bě bliſko na tym, ſo Sſerbiji wójnu pſchipowjedźi, kotraż je wſchě jejne rjane ßony rosſchparaka. Maka Sſerbija je ßo njedźiwajcy hroźenja a proteſtow Awſtriſkeje Nowobaſarſkeho ſandźaka, Stareje Sſerbije, Mazedonſkeje a wulkeho dźěla Albanſkeje ſmozowaka. W lěcze 1909 dyrbjeſche Sſerbija ſ měrom pſchihladowacź, hdyż Awſtriſka ßußodnu Boßniju a Herzegowinu do wobßedźeńſtwa wſa; Ruska tehdy njebě na wójnu pſchihotowaua. Tola mjes tym ßu ßo wobſtejnoſcze pſcheměnike. Prjedy hacź ßo wójnſke njeměry na Balkanje ſapoczachu, je Ruska ßwoje wójſko pſchi němſkich a awſtriſkich mjeſach mobiliſowaka. Awſtriſka je drje teź ßylne wójſko pſchi ruſkich a ßerbſkich mjeſach ſhromadźika. Tola tón krócź ßebi wona njeſwěri, ßwoje hroźenja pſchecźiwo Sſerbiji do ſkutka ſtajicź.

Hdy by awſtriſke wójſko ßerbſke mjeſy pſchekrocźiko, by to ſnamjo ſa powſchitkownu europiſku wójnu byko. Mobiliſazija wójſka, kotraż nětko hižo ſchtwórty měßaz traje, Awſtriſku k wulkim pjenjeżnym woporam nuſuje. Wikowanje, rjemjeßko a pſchemyßko pod nim cźeżko cźerpi. Mnohe fabriki ßu dyrbjake dźěłacź pſcheſtacź abo dźěło na dwaj dnjej wob tydźeń ſamjeſowacź. We wſchěch ſtronach Awſtriſkeje ßu bankerotty na dnjowym rjedźe. Milijony ßu ßo hižo ſhubiłe. Sswójby reſerviſtow, kotſiż ßu ßo na mjeſy póßkali, ßu w najwjetſchej nuſy a hubjeńſtwje a wyſchnoſcź wo pjenjeżnu podpjeru nadběhuja, ſo njebychu hłodu wumrjeke. Dołho njemóża tajkele ſrudne wobſtejnoſcze tracź. Pak dyrbi ßo Awſtriſka k wójnje rosßudźicź, pak wotbronicź. Pſched rosrißanjom tehole praſchenja ſtejo, je awſtriſki khěžor prynza Hohenlohe ſe ßamoruczným pißmom k zarej Mikławſchej póßłał. Pſchi ruſkim dworje je ßo wotpóßłanzej awſtriſkeho khěžora jara pſchecźelne powitanje doſtało, dokelž w jeho pſchikhadźe ſnamjo ſa to widźa, ſo je ſtrona w Awſtriſkej, kotraż k wójnje pſchecźiwo Sſerbiji honi, ſe ßwojim wlimom podležała. Hdy by temu woprawdźe tak było, bychu ßo hroźoze wójnſke mróczele, kotreż europiſke ludy traſcha, roſehnake. Tele dny ßnadź ßo wo měrje a wójnje rosßudźi.

Ssobotu zar prynza Hohenlohe na roszohnowanje w audienzy pſchijimje a jemu ßamoruczny liſt ſa awſtriſkeho khěžora ßobu da. Prynzej Hohenlohe ßo wyßoki rjad ſpożczi.

Pſchi awſtriſkim khěžorſkim dworje ßu ſ pſchijecźom prynza Hohenlohe w Peterburgu jara njeſpokojom. Jedyn wyßoki ſaſtojnik ßo we Winje wo tym takle wupraji: „Prynzej Hohenlohe, kotryż do Peterburga ßamoruczny khěžorowy liſt pſchinjeße, njeje zar ani kžizy poliwki poſkicził.“ Woprawdźe njeje ßo prynz k zarſkej hoſcźinje pſcheproßył, hacźrunje je we wuſkim pſchiwuſnikim pomérje ſ awſtriſkim dworom: wón je pſchichodny ßyn arzywójwody Bjedricha. Podobne wopyty pak bjes hoſcźiny pola zara njebywaju w Peterburgu waſchnje.

Stołětny ßwjedźeń poſtanjenja Pruſkeje pſchecźiwo Napoleonej.

Wopomnjeńſki ßwjedźeń dnja, na kotrymż je general York pſched 100 lětami rańſchopruſke ſtawy k wojowanju pſchecźiwo zuſemu knjejſtwu ſawołał, je ßo ßrjedu w Königsbergu wotměł. Po poßwjeczenju Yorkoweho pomnika khěžor Wylem ſ krónprynzom do Königsberga pſchijědźe. Po Bożej ßłużbje w zyrkwi ßebi wonaj Yorkowy pomnik wobhładowaſchtaj. Pſchi ßnědanju w hrodźe mějeſche khěžor rěcź, w kotrejż wón proji: „Podawki pſched ſto lětami naß należnje napominaju, ſo niz wójnſka ßława, niz bohatſtwo, móz a nahladnoſcź ludowy dóńt a pſchichod ſwěſcźa, ale jenoż móz dobrych poczinkow, kotraż w nim bydli. Bjes njeje njebudźiſche naſch lud pſched ſto lětomi cźeżke pruhowanje wobſtacź mohł. Korjenje tuteje mozy w bohabojaſnoſcźi, ßwěrnoſcźi a luboſcźi k kralej a wótczinje leżachu. Shromadne njeſboże bě wokoło wjerćha a luda ßylny ſwjaſk woporniweje ßwěry a wſajomneje dowěry ſkowako. Njemóżemy dźeńßniſchi wopomnjeńſki dźeń rjeńſcho ßwjeczicź, dyżli ſ ponowjenym ßlubom, ſo chzemy ſtajnje ßwojeje ſańdźenoſcze a ßwojich wótzow hódni bycź a jako najdrohotniſchi namrěwk pſchewſate idealne a nabożeńſke kubła hajicź a pſchiſporjecź ſa wopornimu ßłużbu w drohim wótznym kraju.“

Wopaczne alarmowanje Straßburgſkeje garniſony.

S jenym falſchowanym telegramom je ßo ßrjedu Straßburgſka garniſona alarmowała. Depeſcha bě do Straßburga pſchiſchła, ſo khěžor ſ Weißenburga w 12 hodźinach pſchijědźe a ßo ſ automobilom k polygonej poda, ſo by ßebi zyku garniſonu w pólnomarſchowym wuhotowanju wobhładował. Wokoło 11 hodźin piſkarjo ſ Kleberſkeho měſta garniſonu alarmowachu. Wojeriſke wyſchnoſcze ßo hnydom do ſpěcha dachu. W měſcze bě wulke roshorjenje a wjeßele nad khěžorowym njewoczakanym wopytam. Cźrjódy ludu ßo k polygonej cźiſchcźachu. Na druhej ſtronje ßo też ſrudnoſcź na wobliczach pokaſowaſche, żony a holzy żakoſcźachu, dokelž ßo powjedaſche, ſo ßo wójſko mobiliſuje. Khěžorſki naměſtnik ßo we wulkej uniformje k polygonej poda a też khěžorſki prynz Joachim ſ univerſity k wójſkowemu ſwucźowaniſchcźu khwataſche. Wón bě powjeſcź wo khěžorowym pſchikhadźe doſtał, hdyż ßo wujěchowaſche a ßebi ani cźaßa k wobjedu njewſa. Nalutowańja dyrbjeſche, dokelž ßo lud wudyrjenja wójny bojeſche, wjele pjenjes wupłacźicź. Regimenty ßo ſ dźěła ſe ſpěſchnym marſchom k wójſkowemu ſwucźowaniſchcźu podachu. W 1 hodźinje bě zyła garniſona na ſwucźowaniſchcźo wucźahnyła. Powětrowy kſchižak „Zeppelin“, kotryż je w Baden-Oosu ſaměſcźeny, nad paradnym polom lětaſche a w powſchitkownym pſchekhwatanju ßo ßamo powjeſcź wěrjeſche, ſo je khěžor w powětrowej kódźi pſchijěł. Extrakopjena powjeſcze wo khěžorowym pſchikhadźe roſſchěrjachu, njeměr we wobydleríſtwje pſchibywaſche, ludźo ßo na drohach hacźachu, kotreż k ſwucźowaniſchcźu wjedźechu. S wjele khěžow ßo ſ khwatkom khorhoje wutyknychu. Tak ſ najwjetſchej napjatoſcźu dwě hodźinje dołho na khěžorowy pſchikhad cźakachu. Ludźo poczachu njeměrni bycź. Skónczńje ßo polizajſki preſident Lautz do ßwojeho automobila ßydny a ßo k měſtodźerżiczelſtwu wróczi. Mjes wyßokimi offizěrami ßo wuſtróżenje pokaſowaſche. We wſchěm khwatku ßo ſkónczńje telefoniſzy pola Barlinſkeho dwora wobhonichu a ſhonichu, ſo khěžor do Königsberga jědźe a ſo ßebi njeje na puczowanje do Straßburga ani pomyßlik. Po něcźim ßo to rosnjeße. Generalny komando běchu ſa błaſna poměli. Hacź do 2 hodźin běchu wojazy na paradnym polu cźakali. Khěžorſki naměſtnik formy dla wojakam nimo ßebje cźahnycź da, a wojazy ßo na to do kaſarnow wróczichu.

Mjes tym běchu ſa wotpóßłarjom falſchowaneho telegrama ßlědźili. Jeho bórſy namakachu. Prjedawſchi wojeríſki wupłacźeŕ Wolter bě do redakzije Straßburgſkich ſozialdemokratiſkich nowin pſchiſchoł a bě tam prajił, ſo je telegram wo khěžorowym pſchikhadźe wotpóßłał, ſo by ſ tym wopokaſał, ſo njeje błudny. Woltera ßu pſched dleſchim cźaßom dla pſchekleſchiwjenja do pſchepytanja wſali. Wón pak wobkrucźeſche, ſo je njewinowaty. Lěkarjo ſkónczńje ſpóſnachu, ſo je Wolter duchakhory. Pſchecźiwo temu wón proteſtowaſche a w korczmje ßo ſ hroźenjom wupjeraſche, ſo je ßebi tryſk wotmyßlił, wo kotrymż budźe zyły ßwět rěcźecź. Woltera ßu ſajeli.

Němſzy veteranoju

ßu drje ßo podarmo na to wjeßelili, ſo ßo jim lětna renta wot 130 na 150 hriwnow powyſchi. Petrolejowy monopol, kotryż dyrbjeſche trěbne pjenjeſy ſa polěpſchenje renty veteranow wunjeſcź, ßo najſkerje w khěžorſtwowym ßejmje ſacźißnje. Nowy wobßedźenſtwowy dawk dyrbi ßo woßebje ſa pſchipowjedźene wójſkowe powjetſchenje nałożicź, duż veteranoju też wot njeho niczo woczakacź njemóża. Němſka je koło wokoło ſ njepſchecźelemi wobdata a dyrbi ßo njepſcheſtawajcy na morju a na kraju bronicź. S wotkal dyrbja ßo potom pjenjeſy ſa veteranow bracź?

Jěſba krala Bjedricha Auguſta do Barlina.

Póndźelu je ſakſki kral w Barlinje pobył. Pſchi ßnědanju w ſakſkim póßlanzſtwje ßo pódla khěžora też khěžorſtwowy kanzleŕ, ſtatny ſekretaŕ wójnſkeho kódźſtwa a bayerſki, ſakſki a württembergſki póßłanz wobdźělichu. Duż drje ßo njeje wo rjanym wjedrje, ale wo ważnych politiſkich należnoſcźach rěcźało, ßnadź wo powjetſchenju wójſka a wo tym, ſ wotkal ßo trěbne pjenjeſy k temu woſmu a ßnadź wo hroźazej bliſkej wójnje.

Poniżenje zła pſchi pſchiwoženju zuſeho mjaßa,

kotreż ßebi liberalni a ſozialdemokratoju w khěžorſtwowym ßejmje żadachu, je ßo ſacźißko. Duż pſchi khěžorſtwowym nacźiſku woſtanje, ſo ma poniżenje mjaßoweho zła jenoż hacź do 31. měrza 1914 płacźicź.

Straſchna żeleſniſka jěſba khěžorſkeho prynza Eitela Bjedricha.

S kmóſjenja pola rumunſkeho kralowſkeho dwora ßo wróczejo je khěžorſki prynz Eitel Bjedrich na żeleſnizy we Wuherſkej do ßmjertneho ſtracha pſchiſchoł. Spěſchny cźah, ſ kotrymż ßo prynz wjeſeſche, pſched Mediaſchſkim ſaſtaniſchcźom do jeneho tworoweho

cžaha sawadźi. Tutón bě psched sastanischczom sastak. Lokomotiwnik spěschneho cžaha so jeho njedohlada, dokelž bě lampa na jeho posledním wosu haßka. Poßlednje wosy tworoweho cžaha běchu petrolejowe wosy, kotrež so pschi sraženju sapalichu, hdyž spěschny cžah do nich se wschěm wotmachom sawadźi. Lokomotiwnik, tepjeŕ a dohladowaŕ spěschneho cžaha, kotryž bě w prěnim wosu, so straschnje wopalichu. Tsjo pucźowarjo, kotsiž w prěnim ludźazym wosu sedźachu a po sraženju s wosowym woknom wuskocźichu, so teho runja smjercź straschnje wopalichu. Pola jeneho pucźowarja njeje žaneje nadźije, so mohło so jemu žiwjenje sakhowacź. Spinarja tworoweho cžaha, kotryž je se swojej njewobhladniwosću njesboże sawinował, su morweho namakali. Prynz Eitel Bjedrich a jeho pschewodźerjo su w salonskim wosu, kotryž bě so k spěschnemu cžahej pschipowěßnył, zyle njesranjeni wostali. Hnydom po sawadźenju su woni salonski wós wopuschczili a so pschi wukhowanskim dźěle wobdźělili. S bližschim spěschnym cžahom je prynz dale jěł. S Mediascha je prynz swojemu nanej, khěžorej, wo njesbožu telegrafisku powjesćź póßkał a sdźělił, so su wón a jeho pschewodźerjo njesranjeni.

Franzowski pólver

je pjecža lěpschi, hacź je so wo nim pißało. W franzowskim parlamencze rosprawnik Benazet jón wukhwalowasche, so snadź je wón lěpschi, dyžli wichě druhe pólwry, s najmjeńscha jón žadyn wukrajny njepschetrjechi. Kódźstwowy minister Baudin Benazetej pschihloßujo praji, so je wójnske kódźstwo w doßahajej měrje s pólvrom sastarane. Prjedawschi kódźstwowy minister Delcasse tole wobswědczenje wobkruczi a pschispomni, so wón w tu khwilu žane kódźstwo na swěcze njesnaje, kotrež mohło sa mjenje dyžli 20 hodźin na morjo wupkuwacź. Benazet pscheswědczenje wupraji, so budźichu so rosbuchnjenja na wójnskej kódźi „Liberte“ s lěpschim pschiprawjenjom pólvrowych komorow sminycź mohli.

Hrožaza wójna mjes Chinu a Ruska.

Chineske knjeżerstwo je so rossudźiło, w nalěczu do Mongolskeje a do Tibeta wójsko póßkacź, so byschtej so tejle krajej saßo Chinje podcźißkej, wot kotrejež stej so loni pschi chineskich njeměrach wottorhnyłej. Dokelž je Ruska Mongolsku pod swój schkit wsała a žlubiła, ju psched Chinu sakitacź, so wona do chinesko-mongolskeje wójny saplecze. Ruska je so na tule wójnu hižo pschihotowała a so sa nju dosćź sylna cžuje.

Pjatk je do Peterburga woßebity póßkanz tibetskeho Dalaia Lamy, Awgan Dorźiw, pschijěł, so by s ruskim knjeżerstwom a s mongolskimi póßkanzami, kotsiž hischcze w Peterburgu pschebywaju, wo tibetsko-mongolskim swjasku jednał.

Kaž Mongolska, tež Tibetska wot Ruskeje pomoz pscheczíwo Chinje hlada.

Pod schkitom Božim.

I.

(Pokracźowanje.)

Pschirodnaj bratraj běschtaj jedyn na druheho hacź nanajbóle njepschecželszy smyßlenaj. Njepschewinicze so hidźo, wot małosce hižo jedyn druhemu s pucźa khodźeschtej, tak so by so we wšy prajiło: »Jan a Handrij staj kaž žłónzo a měßacźk, hdyž jene slhadźa, so druhi khowa.«

Hdyž so prascha, schtó je sapocźał a schtó je roskoru bóle sawinył, dyrbimy na Handrija s porstom pokasowacź. Hižo nasdala bě widźecź, so je so k hidźenju narodźił. Měješche schěrej, hłuboko leżazej wocźi, kotrejž ženje runje won, ale stajnje wokoło rózka hladaschtej, jeho ert bě wopukły a hornja huba krótscha, tak so běchu suby widźecź; wón khodźeschе do prědka skhileny, jako by na něczo łakał.

Wschitko to cžinjeschе, so bě wokoło Handrija njewjeżeło; duž jemu ludźo na dźeßacź krocželi s pucźa khodźachu.

So potajkim mějachu wschitzy k njemu tak mało dowěry, Handrija na žane waschnje njepolěpschesche, nawopak, runje teho dla hakle so njerodź w jeho wutrobje tak prawje jara roskorjenjeschе a so sbytk dobreho poduschesche, kotryž na poßledku we wutrobje też najhórscheho cžłowjeka tola sbywa.

Bóle so Handrij wot druhich cžłowjekow wotstorcžowany cžujeschе, a bóle bywasche k swojej macžeri pschiwabjowany. Ta dźě běschе jemu też tak zyle podobna, niz jenoż swonkownje, ale też snutskownje we wutrobje.

Tole žona, kiž bě hewak tak hubata a kußata a kiž skoro kóždemu cžłowjekej pschimjeno dawasche, pleńczeschе so swojim synom hacź nanajhórje, a bjes mała budźeschе so bojała, jeho srudźicź, hdy budźischе jeho jenoż »Handrij« mjenowała. Duž rěczeschе stajnje: „Mój Handrijko, mój luby synko“ a tak dale, a so druzy ludźo też tak njeprajachu, bjerjeschе jara sa sło, wołebje Wólschakej, kiž bě »Handrijkowy« nan. S teho wona sudźeschе, so nan k swojemu druhemu synej praweje luboscze nima a so tak cžini, jako by jenoż Jana měł.

Na jene waschnje s tym też ani zyle wopak njemějeschе. Wólschakej bě Jan też woprawdże sto krócź lubschi, dyžli tsi lěta młódschi Handrij; ale to so też zyle samo wujaßnjeschе.

Kak luby, pěkny hólz Jan běschе! Kak wotewrjenej a swěru jeho módrej wocźi do swěta hladaschtej, kak wěrnoscźiwje jeho ert rěczeschе, kak cžuczíwje jeho ruka khudym dobroty wopokasowasche a kak swěrnje swój slub dźerżeschе! Hdyžkuli by nan na njeha pohladał, by na nim wobras swojeje njeboczíczkeje Hany widźał, a druhdy bychu jemu pschi tym sylsy pschischke, hdy by sebi na swoju druhu żeństwu pomyßlił. Husto by stysknjwje k njebjeßam pohladał a sdychnył:

„Ow Bożo, kak je jenoż tole pschińcź mohło? Hana so sa mnje tak derje hodźeschе, cžehodła je mi wumrjecź dyrbjała? A nětkole mam Martu, kiž je kaž żiwy njepscheczel w domje. Cžehodła je so to takle slě pscheměnicź dyrbjało?“

Haj woprawdże, wona so k Wólschakej pschihodźeschе, kaž wołke konjej do pluha. Lědma bě so tydźeń minył, so bě k Wólschakezom pschischła a hižo tam w domje knjeżeschе a to tak tyranischy, so njebě wutracź. Wólschak, kotryž, kaž smy hižo prajili, wot domu żaneje kruteje wole njemějeschе, nětkole s zyła żaneje wole wjazy měcź njeßmědźeschе. Wón dyrbjeschе jenoż to poßkuschnje wukonjowacź, schtoż wona poruczeschе, wón niczo njeplaczeschе. Dokelž bě cžichi cžłowjek, to njeßeschе, njeskorżo, ale pschi tym snutskownje njeßměrnje cžerpjeschе. Jeho jenicźki troscht běschе Jan, s kotrymž móżeschе rosomnje rěczecź, kotryž nanej tak derje rosymjeschе a jemu hižo s wocżow wschitko pósnawasche.

Mjes nimaj, bjes teho so byschtaj to se słowami wuprajikoj, so wěsty swjask wutwori. Kaž so to samo rosymjeschе, pscheczíwo nimaj druhi swjask stejeschе, burowka a Handrij. Tutaj dwaj pak wo swojim swjasku njemjelczeschtaj, nawopak wonaj sjawnje a mnoho wo tom powjedaschtaj a so w tym swucżowaschtaj, kak byschtaj klubu cžinikoj.

Schto měješchtaj wonaj myßle? To wěso nikomu pscheradźicź nochzyschtaj a też njeßmědźeschtaj, a służobna dźowka, kotraż bě junu njenadźizy słuchała straschne słowo Wólschakoweje popadnyła, dyrbjeschе na hłowu se służby.

Ale njech so hischcze bóle tajeschtaj, zyła wjeß to tola wjedźeschе, schto wonaj myßle měješchtaj. Też wbohi Jan to spósna, schto ma to na sebi, hdyž junu w symje na hłowjazu khoroscź khory leżeschе, a macź wokno wotewri, „so by cžerstwy powětr do komory sastupił“, — a tola bě lěkaŕ pschikasał, so maja so wschě schkakoby satykacź, so na khoreho njeby cžahnyło! A kak běchu „rjane“ pscheczа měnjene, s kotrymiż so jeho macź wot njeho rosżohnowa, hdyž dyrbjeschе wón lěta 1806 do wójny a do bitwy, to wón też derje rosymi. So je wón herba, to jemu Marta wodacź njemóżeschе, to měješche wona ja wulku słóscź.

Hdyž so w zyrkwi wo dobycze pruskich bróni pscheczíwo Napoleonej modlachu, dokelž rěkasche, so so wulka bitwa pschihotuje, też Wólschakowa w zyrkwi sedźeschе a so sobu modlesche. Nó haj, też wona sebi pschejeschе, so by pruski kral dobył, so njebychu njepscheczela do kraja dostali; pschetoż bě wo Franzowsach słe wěży słyschała; tola zyle hłuboko we wutrobje sebi snadneho dobycza njepschejeschе, ale tajke, pschi kotrymż by prawje wjele wojakow żiwjenje pschiżadźiło, a so by też Jan mjes nimi był.

Jeje sußodźina w kemschazej kawzy, pjekarjowa, swěri sebi po Božich służbach, njesbożownu macź troschtowacź, ale Wólschakowa sebi do hubow sakußny, machny wotpokasujo s ruku a rjekny:

„Nó, wón wschak saßo domoj pschińdże, wschak su so wo to modlili!“

A woprawdże, wón pschińdże też saßo. Hižo sa wóßom njedźeli Jan do dwora sastupi. Wón jenu ruku w bindże njeßeschе a bě jara blědy. W bitwje pola Jeny běchu jeho do praweje hornjeje ruki tšělili, kulku běchu jemu w lazarecze wureśali a potom jeho jako k wojeŕskej służbje njekhmaneho puschczili.

Wólschak bě jeho pschipadnje wonka pschede wßu setkał, hdyž domoj pschińdże, a to běschе też derje; tak móżeschе so bjes sa-

dźěwka wjeßelicź a ßo Bohu dźakowacź, so bě jemu ßyna saßo darił. Doma ßebi to njebudźiſche sweŕił.

A hlej, pſchijecźe, ſ kotrymž pſchirodna macź a pſchirodny bratr Jana pſchijeſchtaj, bě tak ſymne, so jeho rana ſ nowa wosybaſche. Tuto wjeßele, ke kotremuž ßo wobaj nucźeſchtaj, a ſa kotrymž ßo mjerſanje a woboßnosćź khowaſche, běſche ſa Jana poražazy a wohidny napohlad.

Tak běchu wſchitke wotmyßlenja wobeju ſwjaſkarjow ſhubjene, wſchě jeju nadźije ſniczene. Njepſcheſtaſchtaj ßnadź ani nětko hiſchcźe na hrěſchne waſchnje ßo nadźijecź? Ow ně, wſchako bě tu hiſchcźe jedyn ßrědk, kiž móżeſche ke kónzej dopomhacź: ſchtož njebě hkowjaza khorosćź ſamohła, ſchtož kulka njebě dokonjaka, to ßnadź móżeſche mjerſanje wuwjeſcź. Njeje dha móżno, cźlowjeka mjerſacź, ſo ſkhorje a wumrje? Pola twjerdeho pjeńka drje to njeſkutkuje, ale pola tak cźucźiweje duſche, kajkuž Jan mějeſche, kotrehož wſchitko tak jara jimaſche? —

A nětkole ßebi Wólſchakowa a jeje »Handrijk« woprawdźe ſe ſamyßlom dźěło a prózu ſ tym cźinjeſchtaj, ſo byſchtaj Jana a tež Wólſchaka mjerſakoj. Wonaj to tak ſjawnje a njehańbicźe cźinjeſchtaj, ſo Jan jeju ſamyßl bórſy pytny; ale runje tehodla tſělzaj nimo tarcźe tſěleſchtaj, pſchetož Jan bě tak mudry, ſo jimaj teho wjeßela njecźinjeſche, ſo by ßo hněwał a rudźił; wón woſtawaſche zyle směromny a poruczeſche ßwoju duſchu w cźichim dowěrjenju temu, wo kotrymž wjedźeſche, ſo wón ſłóſtniwych cźlowjekow njemóże pſchenjechacź a ſo pſchida, ſo ßo woni na poßledku we ßwojich ßamßnych ßyczach popadnu.

A kajki ſcźěhwk to mějeſche? Njepſchecźelſka kanona pocźa po něcźim wotmjelkowacź. Pomérnje běſche pola Wólſchakez ſměrom a cźicho, a ludźo prajachu: „Wono ßo drje tola hiſchcźe wſchitko da.“

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

Wuſpěſchne wojowanje konſervatiwnych burſkich ſapóßłanzow Donata, Barta, Kokle, Greulicha a Schreibera w ſakſkim ßejmje wo nowy hońtwinſki ſakoń

na dnju 13. dezembra 1912, po ſtenografiſkich powjeſcźach.

(Pokracźowanje.)

Sapóßłanz Bart (pokracźuje): Moji knjeża. Wſchitzy ſnajecźe ſtruchku hru ſ Drobjanami. Schěſcź lět hižo wojuje tale wboha politiſka gmejna wo ßwój ßamoſtatny hońtwinſki wokrjeß, kotryž pak pſchezo hiſchcźe nima. W naléczu tehole léta bě ſkónczńje tak daloko, po tym ſo bě Drobjanſka politiſka gmejna ſkórźbu dla jeneho ſahona dobyła, kotryž chzyſche knježi dwór ſa ßwój ſpóſnaty měcź. Po tym hamtſke hejtwanſtwo Drobjanam ßamoſtatny hońtwinſki wokrjeß ſpożczi. Pſchecźiwo temu knježi dwór, kiž chzyſche Drobjanow hońtwu na ßo ſcźahnycź, ſnapſchecźiwjenje ſapokłoži. Wokrjeßne hejtmonſtwo tole ſnapſchecźiwjenje ſa prawe ſpóſna. Dźenßa je tale należnoſcź pſched wyſchſchim ſarjadniſkim ßudom. Podam tónle pſchikład jenož tehodla, ſo by wyſchſchi ßejm na nim ſpóſnał, kak ßo gmejnam, kiž maja ßamo pſches tſi ſta kórzow leżomnoſcźe, pocźežuje, ßwoju ßamoſtatnu hońtwu doſtacź. Mamy pak gmejny, kiž maja cźaſto jedyn abo dwaj kórzy mjenje 300 kórzow. Tym ßo żenje njedowoli, ßamoſtatny hońtwinſki wokrjeß tworicź. Pſchikład pak mamy, ſo tež ßo tónle ſakoń wſchelako pſcheſtupuje, tola jenož w tych padach, ma-li gmejna hubjenu hońtwu. Tak ma gmejna Wěteńza w Kamjeńſkim hamtſkim hejtmanſtwje jenož něſchto pſches 240 kórzow, ale njedźiwajcy teho je ßo tejle wßy dowoliło, ßamoſtatny hońtwinſki wokrjeß tworicź, (Sſkyſchcźe ßkyſchcźe! na prawizy) a to tohodla, dokelž maja ſchpatnu hońtwu. Druhe gmejny jich hona njerodźa. Dale je druha gmejna, Wyßoka, we Kamjeńſkim hamtſkim hejtmanſtwje. Ta ma wjacy hacź 860 kórzow leżomnoſcźe, ale tola ßo jej pocźežuje, ßamoſtatnu hońtwu tworicź. Pola pſchedſtajeneje wyſchnoſcźe je proßyła, jej ßamoſtatnu hońtwu ſpożczicź. Gmejnje je ßo napokłożiło, khartu wo ßwojich honach ſapodacź. Byrnjež je tule khartu jara wężywuſtojny knjes pſchihotował, je ßo wona tola wjacy raſow jako njedoßahaza ſacźißka. S teho wſcheho njech wyßoki ßejm ſpóſnaje, kajke prěkowanja ßo gmejnam do pucźa kładźeja, prjedy hacź ßo jim ßamoſtatny hońtwinſki wokrjeß ſpożczi.

Dale ßo gmejnam, to je mi derje ſnate, njeßmérna ſchkoda ſ tym naczinja, ſo dźiwina ßylnje pſchibéra. Ssmy ßo wjeßelili, jako kralowſke knjeżeŕſtwo pſchi jednanjach deputazije 26. februara t. l. ßlubi, ßo ſa to poſtaracź, ſo ßo pſchecźiwo cźwili dźiwich kaniklow ſ wótrymi wukaſami ſakrocźi. Wſchelake gmejny mojeho wokrjeßa ßu ßo na pſchedſtajene hamtſke hejtmanſtwo tohodla wobrocźiłe. Tak wjele hacź ßym ßo prózował ſhonicź, kajki wuſpěch ßu tele próſtwy měłe a na kajke waſchnje je ßo powſchitkowne wutupjenje dźiwich kaniklow pſchikaſało, něſchto wěſteho hiſchcźe ſhonił njeßym. Sa to pak je ßo mi donjeßło, ſo je ta tak jara wobcźežena Drobjanſka gmejna wo to proßyła, ſo ßměła ßebi ſa potſělenje dźiwich kaniklow hiſchcźe dweju mużow ſe ßwojeje gmejny poſtajicź. Taj mużej ſtaj ßo jej raſnje ſapowjedźiłoj a to ſ tym wudawanjom, ſo njejſtaj doſcź wężywuſtojnaj. Moji knjeża. wuras „wężywuſtojny“ je tola khětro cźehniteho wopſchijecźa. Se ſtrony gmejny namjetnjenaj mużaj ſtaj cźeſtnaj a w kóżdym naſtupanju bjes poroka a wężywuſtojnaj w tſěleneju ßměłoj dźě tež bycź. Staj tola wuwuczenaj infanteriſtaj, ſ wótrym wóczkom a taj njedyrbjałoj wężywuſtojnaj bycź we wobkhadźe ſ tſělbu? (Pſchihłoßowanje). Drobjanſka gmejna je ßo na wokrjeßne hejtmanſtwo wobrocźiła, ſo by ßo ſapowjedźenje hamtſkeho hejtmanſtwa wrócziło. Dźenßa po tſjoch njedźelach nima tale gmejna hiſchcźe wotmołwy!

(Pſchichodnje dale.)

S **Budyſchina.** Knjes aſſeſſor Feodor Alexis Fiedler w Drożdźanach, ßyn tudomneho ſeminarſkeho wyſchſcheho wucźerja ſw. ßk. K. A. Fiedlerja, kotryž je njedawno aſſeſſorſke pruhowanje ſ wuſnamjenjom wobſtał, bu 1. febr. do měſta Plawna w Vogtlandźe ſa radźineho aſſeſſora wuſwoleny, hdźež wón ßwoju nowu ßłużbu hižo 15. tuteho měßaza naſtupi.

— (Skót-liczenje.) 2. dezembra je ßo w Sakſkej nalicziło: 175192 konjow, 702049 howjadow, 55395 wowzow, 655300 ßwini, 132073 kosow, 3099895 pjerišnateho ſkotu a 88545 kołczow pczołow. Pſchi pſchirunanju ſ létom 1911 ßo pokaſa, ſo ßu wſchě ſkótne druźiny, ſ wuwſaczom ßwini, pſchibjerałe. Pola koni pſchibywk 33136 ſchtuk wucźinja. Wobſtatk ßwini je ßo wo 51746 ſchtuk pomjeńſchił.

— (Pokhroma ſaßo we Łużizy.) Mjes howjaſym ſkotom na knjeżim dworje we Worklezach je pokhroma wudyrika. Do ſawrjeńſkeho wobßaha ßłuſcheja: Ssmjecźkezy, Nowa Wjeſka, Haty, Tſi Khěże, Hórki, Koſarjezy a Wudwoŕ. Skótne wiki w Njeßwacźidle njejßu ßo ſańdźenu ßrjedu dla ſtracha natykanja wotměcź ßměłe. Tež w druhich ſtronach Němſkeje je ßo ſkót ſ pokhromu nakaſył. W Oldenburgu hnydom wſchón ſkót jeneho dwora, hdyž je jene ſkocźo na pokhronu ſkhoriło, ſarěſaju. Tak je komißija pod pſchedßydſtwom wyſchſcheho krajneho ſkótneho lěkarja dr. Grevy w Oldenburgu wobſamkła, we wßy Stallheimje wſchón ſchparaty ſkót dweju kublerjow ſarěſacź. Wſcho hromadźe ßo 136 rohatych ſkocźatow a 25 ßwini ſarěſa, kotrychž hódnoſcź je ßo na 70,000 hriwnow wobliczika. Na tajke waſchnje ßo nadźijeja, ſo rosſchěrjenju pokhromy dowobaraju. Ssamo pßy a kóczki ßo njepſchepuſchcza.

S **Delnjeje Kiny.** Wichor, kotryž pjatk pſched tydźenjom po Łużizy howrjeſche, je ßebi tu pſchi ßamym cźłowſke żiwjenje ſa wopor żadał. Poldra metra tołſty, knjeżemu dworej ßłuſchazy topol ßo ſ wětrom na bróżeń tudomneho żiwnoſcźerja Urbana cźißny a ju do cźiſta rosbi. Hdy budźiſche topoł pjecź minutow prjedy padnył, budźiſche pod bróżninym roſpadankami mandźelſka żiwnoſcźerja Urbana, kotraž bě do bróżnje po ßkomu ſchła, ßmjercź namakała. Tež pjecź kołczow, kotrež pſchi bróżni ſtejachu, je ßo ſ topołkom rosraſyło. Schkoda mjedu a pczołkow, kotrež ßo w kołczach namakachu. Naſtatu ſchkodu budźe drje wobßedźeŕ tudomneho knjeżeho dwora ſaplacźicź dyrbjecź.

S **Budeſtez.** Njedźelu, 16. małeho rózka, wjeczor w 7 hodź. ſměje tudomne ſerbſke towaŕſtwo „Lubin“ pola Röſika ßwoju ſhromadźiſnu. Knjes kantor Kapleŕ ſ Budyſchina je pſchednoſchk pſcheczelnje pſchilubił. Wſchě ßobuſtawy, ale tež hoſczo ßo wutrobnje pſcheproſchuja.

Se **Sahorja.** Sańdźenu ßrjedu wjeczor 1/4 11 hodźin je ßo ſtary ſe ßkomu kryty ſtatok tudomneho żiwnoſcźerja Ernſta Laczneho wotpalił. Pkomjenja ßu niz jenož żyku domjazu a hoſpodarſku nadobu, ale tež 13 kórzow wowßa, 5 kórzow rożki, żyke ßyno a ßkomu ſniczike. Skót je ßo wukhował, jenož jena na jejach ßedźaza hußyza a kury ßu ßo ſpaliłe. Laczny nima niczo ſawěſczene, duż ſ wohnjom cźežko ſchkoduje. Woheń je ßo ſe ſkóſtniſkej ruku ſady poßledniży pſchi horje ſałożił. Se ſwonkownych ßykawow, kotrež běchu na haſchenje pſchijěłe, je ßebi Hajniczańſka prěnje a Wulkodebßeczańſka druhe myto dobyła. Pódła teho ßo pſchi haſchenju ßykawje ſ Budeſtez a Roswodez wobdźěliſchtej.

S **Radworja.** Swada, kotraž bě dla wobdźělenja pſchi 25-lětnym khorhojnym jubileju Radworſkebo wojeŕſkeho towaŕſtwa na-

ſtaka, bě k ſkórʒbje dla ſkſchiwdźenja mjes pſchedßydu Radwoŕſkeho wojeŕſkeho towaŕſtwa, Bĕrkom, a kublerjom Zyžom w Stróžiſchczu dowjedka. Kaž je ſnate, bě ßo pjecza 20 abo 30 družkow k ßwjedźenju, pſchi kotrymž dyrbjachu wone ßwjedźeńſke kharty a ſnamjenja pſchedawacź, ſamolwiko, tola 7 jich jenož pſchińdźe. S jenym naſtawkom „Kath. Pößka“ bě ßo pjecza wjetſchina ſamolwjenych družkow wotdźeržecź daka, ßo pſchi khorhojnym jubileju w ßwojej pyſchnej družczej draſcze wobdźelicź. Jako pſchedßyda wojeŕſkeho towaŕſtwa bě Bĕrk jedyn naſtawk w „Bautz. Tageblatt“ pſchecźiwo tamnemu naſtawkej „Kath. Pößka“ wocźiſchczecź dał, a kubleŕ Zyž bě na to w tych ßamych nowinach wotmolwił. Potom hiſchcze ſ wobeju ſtronow nĕkotre naſtawki ſcźĕhowachu, hacź ßo Zyž a Bĕrk wobſkoržiſchtaj. Lawniſki ßud wobej ſtronje ſa winowatej ſpósna, tola jimaj khoſtanje njenapoloži. Do ßudniſkich khóſtow mataj ßo wonaj dźĕlicź.

S Małeho Holeſchowa. Sa 30lĕtnu ßwĕrnu ßkužbu pola Njeßwaczidliſkeho majoratneho knjejſtwa je ßo tudomnemu hólnikej Janej Nĕmzej cźeßne ſnamjo ſa ßwĕrnoſcź w dźĕle ſpožczilo. Hamtſki hejtman dr. ſ Pflugk je jemu jo 1. februara w pſchitomnoſczi ryczerſkubkoweho knjejſtwa a wotpößlanzſtwa hajniſkeho perſonala pſchepodał.

S Khwaczíz. W naſchim rataŕſkim towaŕſtwje mĕjeſche naſch ſapößlanz k. Bart pſchednoſchk wo dźĕławoſczi ßejma. S napjatej kedźbliwoſczu ſcźĕhowachmy jeho poldrahodźinſku rosprawu. S njeje doſtachmy wo wuradźowanjach naſcheho ßejma zyle hinaſchi wobras hacź móžachmy ßebi jón ſ nowin tworicź. Jeho rosprawu mytowachmy ſe žiwym pſchikleſkom. Sapößlanz Bart hotuje ßo k pſchednoſchkam we wſchĕch ſtronach ßwojeho wokrjeża.

S Hodźija. Wulki wichor pjatk tydźenja je też w Hodźiju ſchkodu naczinił. Wulka, kublerjej Klemmej ßkuſchaza, ſe ßkomu kryta bróžeń bu wot njeho powalena. Tutu bróžeń bĕchu pſched nĕſchto lĕtami hakle ſwuporjedźeli a pſchi tym na polońſchim boku podmurjowali, mjes tym ſo bĕchu na poknóžnym boku hiſchcze dobru lĕpjenzu woſtajili. S połodnja pſchikhadźazy wĕtr bĕ nĕtko zyły krym na lĕpjenzu cźiſchcźał, ſchtož ta wudźeržecź njemóžeſche. A tak bě bróžeń na poknóžny bok cźißnył. Do ſchkody pſchi tym, dźakowano Bohu, nichtó pſchiſchoł njebě. Tajke nĕſchto pak ßo tu nĕtko prĕni krócź ſtało njeje. Dezembra 1868 powali wĕtr wulku bróžeń prjedawſcheho Ryncźez kubka, hdźež nĕtko horny Jakub bydli, a 20. januara 1801 cźißny žałoßnje ſakhadźazy wichor farſku bróžeń, kaž je hiſchcze dźenßa na do noweje farſkeje bróžnje ſamurjowanym kamjenju cźitacź.

S Bukez. Tudomne zyrkwinſke pſchedſtejiczeŕſtwo je ßebi wotmyßliło, bliſko farſkeho doma woßadny dom natwaricź, kotryž dyrbi zyrkwinſkim ſhromadźiſnam a ſkhadźowanjam młodźiny ßłużicź.

S Bukez. (Dźiwadłowy wjeczor.) Schtwórtk, 6. februara, ſhromadźi ßo žyła ßerbſkeho luda w Heimrichez hoſcźenzu. Sawĕrnje, kraßny to napohlad, tajku liczbu horliwych Sſerbow wohladacź, woßebje naſchich młodych hólzow a naſche młode holzy, na kotrychž pſchichod Sſerbowſtwa leži. Knjes pſchedßyda Króna wotewri dźiwadłowy wjeczor ſ dlĕſchej rĕczu, kotraž ſ wutroby wukhadźeſche a teho dla pucź k wutrobje namaka. Haj, lubi Sſerbja w Bukezach a wokolnoſczi, pſchikhwatajcze k nam też do naſchich poßedźenjow, wam budźe ßo tam wĕſcze lubicź.

Wokoło 1/2 8 hodźin ſapocza ßo ſ dźiwadłowej hru: „Nankowe ſchkórnje“. Hižo do cźaßa wjedźachmy, ſo nam lubi Bukecźenjo nĕſchto rjane poſkicza, a mylili ßo njejßmy, kaž poſdźiſcho „Wößliczanſzy wotpößlanzy“. Knjes Ryncź bě woprawdźe tón młody knjes a też tón „hłupy Mots“, tón „kožany Mots“. Tajku duſchnu ßotſiczku, kaž Marju (Weſerez) ßebi njeſaßłuži. Na Rypaku (Duba) hnydom pytnychmy, ſo je muž ſakonja. Knjeni Rypakowa (Hajnkez) dyrbjeſche ßo ſtajnje na ßwojeho muža hnĕwacź, dokelž ženje dowa njewoſta. Haj, tajzy mužojo ßu! Robert (Sahrodnik) a Hańža (Domſchkez) ſchtudentu kraßnje ſa nóß wodźeſchtaj, cźehodła bě też ßkužobnu Madlenu (Kſchiżanez) tak draczował, ſo dyrbjeſche pſchezo ſkoku won a nuts bĕhacź. Ow, wbohi Lapßo (Scholta ſ Wawiz), tebje žónſka mudroſcź ſjeba; ſkoro ßmy płakali, tak ßo ßmějachmy, a Piczołka (Nowak) ſe ßwojim dołhim noßom dyrbjał pſchezo ſ korczmarjom bycź, ſ hromadami bychmy k njemu pſchikhadźeli. Herzo (Scholta ſe Zornoßyk), cźiń tak dale, dha cźi ženje na picźu njepobrachuje!

Po ſhromadnym ſpĕwje hrajeſche ßo: „Žona dyrbi do dwora“. Pjetaſch (Sahrodnik) bě ſalubowany wudowz a na ßwojim duſchnym ßynu Handriju (Nowak) ßo tola ſjeba. Lubka Herta (Hajnkez) dobu ßebi ßwojeho Handrija a wudowz ßmĕdźiſche jenož pſchihladowacź. Lud wopokaſa, ſo ßo jemu też tuta hra lubjeſche. Cźim dlĕje naſche młode holzy a naſchi młodźi hólzy hrajachu, cźim rjeńſcho a ßmĕſchniſcho wſcho wupadaſche. Wößliczanſzy wotpößlanzy (Sahrodnik, Duba, Scholta ſ Wawiz) lute hłupoſcze ſworachu. Dr. Bĕrk (Scholta ſe Zornoßyk) a jeho žona (Kſchiżanez) dyrbjachu dźiwne wĕzy naſhonicź. Ow Hilža (Weſerez), ty mĕjeſche žałoßneho nawoženju (Nowaka). Pjenjeſy pożczowacź niczo lohke njeje. Skužobna (Domſchkez) też ßwoju wĕz derje dokonja. —

Knjes Ryncź naß ſe ſpĕwom ſwjeßeli, njech nam bórſy ſaßo ſaſpĕwa! Sſkowa knjeſa Hajny we pomjatku wobkhowamy. —

Bukecźanſka młodźina, ty maſch wulki nadawk, Sſerbſchczinu hajicź! —a.

S Bukez. W Sſerbach ßu drje pjatk tydźenja pod wichorowym zychnowanjom Bukezy ßobu najbóle cźerpike. S naſcheje zyrkwje, kotraž je wĕtram jara wuſtajena, je wĕtr wjele ſtow zyhelow dele ſtorhał. Też ſe ſchule ßo tſĕſchne zyhele tak funkachu, ſo bĕchu dźĕcźi, kotrež do njeje a ſ njeje khodźachu, we wulkim ſtraſche. W naſchich ſtronach je wĕtr też na ſchtomach wjele ſchkody naczinił. Dokelž bě ſemja hłuboko ſmjerſka, njeje drje wón ſchtomy mohł ſwuwalicź; duž ßu ßo wone ſ wĕtrowej mozu roſkłamake.

S Barta. Wutoru w nozy je ßo bróžeń tudomneho kowarja Rämiſcha wotpalika. Wo tym, kak je woheń naſtał, njeje ßo hiſchcze niczo wĕſte naſhoniko.

S Rakez. Se ßkowami wutrobneho ſbožopſchecźa k. pſchedßyda prĕnje porjadne poßedźenje „Lipy“ njedźelu 19. januara, kotrež bĕ ſ dobom hkowne a bě wot 30 ßobuſtawow wopytane, ſe ſpĕwom „Hiſchcze Sſerbſtwo njeſhubjene“ wotewri. Sapiß poßlednjeho poßedźenja ßo ſa prawy ſpósna. K. pokładnik rosprawu a ſliczbowanje poda, kotrež kk. Bartuſch, Soka a Schwurak I pruhuja. K. pſchedßyda wuſtawki „Domowiny“ pſcheczita, „Lipa“ jenohłóßnje k ſwjaſkej „Domowina“ pſchiſtupi. Też nam mjenowany knjes telegram k. far. Handrika-Łupjanſkeho cźitaſche, teho runja próſtwu ſa „Raj“, ſa kotryž ßo 5 hr. pſchiſwoli. Na to ßo nowowólby wukonjachu a ßo pſchedßydſtwo jenohłóßnje na lĕto ſaßo wuſwoli. Mjenowani knježa, ſ wuwſacźom dopißowarja, wólbn pſchijachu. Namjet, khorobnu pokładnizu ſakoźicź, ßo ſ wjetſchinu hłoßow ſacźißny. Lĕcźny ßwjedźeń ßo 2. njedźelu junija ßwjecźi. Knjes dopißowaŕ rosprawu wo ſkutkowanju „Lipy“ w lĕcze 1912 poda, wona je 11 porjadnych a 3 wurjadne poßedźenja mĕła. Pſchednoſchkow ßmy jenož 2 mĕli. Pſchiſtupiło je 10 ßobuſtawow, jedyn je ßo nam pſches ßmjercź wſał, tak ſo ßmy 66 porjadnych a jedyn cźeßny ßobuſtaw. Hdyž bě naß k. pſchedßyda na „ßerbſki wjeczor“ do Wulkich Sdźarow pſcheproßył, ßo poßedźenje ſkónczi ſe ſpĕwom „Bratſja dajcze mĕſto ſpĕwej“.

S Lubija. Tudomny korczmaŕ Fr. Hornig chżyſche ßo ßrjedu rano w 2 hodźinomaj ſe Shorjelza ſe ſpĕſchnym cźahom do Lubija wrócźicź. Wón pak hakle na dwórniſchczo dóńdże, hdyž chżyſche cźah runje wotjĕcź. Hdyž chżyſche na ßo hižo prjecź hibazy cźah ſkoczicź, wón mißny a ſ nohu pod koła pſchińdże, kotrež jemu porſty wotmjeczechu. Naſajtra ßu wobžaromnemu w Shorjelzu porſty wotnohi wotewſacź dyrbjeli.

S Kamjenza. Waźne wußlĕdźenje ßu tu nĕkotre dźĕcźi ſcźiniłe W jenej 4 metry hłubokej a 3 metry ſchĕrokej ſkałobje pſchi Połcźniczanſkej droſy ßu franzowſke brónje, ruczne granaty, jenu maku kanonu a żeleſny ſe ſerſawzom khĕtro roſßrany kaſchcźik ſ dukatami (louisdorami) namakali. Kaž ßo ſda, ßu ßo namakane wĕzy w Napoleonſkich wójnach tam ſkhowałe.

S Łaſa. Njedźelu 2. februara ßerbſke towaŕſtwo „Handrij Sejler“ ßwój 2. ſakoźenſki ßwjedźeń ßwjecźeſche. Cźim pokhmurjeniſche bě wjedro, cźim wjeßelſche a jaßniſche woblicza pola wſchitkich ßwjedźenjowych wopytowarjow widźachmy. Sala bě pſchepjelnjena, ſo njebě móžno, ßo pſcheczíſchczecź; pſches 500 ludźi bě ßo tam ſeſchło. Se ßußodnych towaŕſtwow ßo, ſchtož ßo woßebje ſ džakom pſchipósna, Rakeczanſka „Lipa“ bohacze wobdźĕli. Dale bĕſchtej ſaſtupjerjow półßkałej Wulkoſdźarowſke ßerbſke towaŕſtwo a Wojerowſke ßerbſke burſke towaŕſtwo. Sswjedźeńſki porjad bě wubjernje ſeſtajany. Knjeżna Hałźkez ſ Radſki rjanu pĕßeń Hańže Budarki pſchednjeße. Potom pſchedßyda k. Wirth ſe ſahorjazej rĕczu ßwjedźeńſki wjeczor ſ napominanjom wotewri, ſo bychmy ßo twjerdże a krucze ßwojeje macźerneje rĕcze dżerżeli, ßerbſkeje rĕcze, w kotrejž kóżda macź ßwoje dźĕcźi wocźehnje, je doma roswucźuje a je ſe ſbožopſcheczom na wſchelake pucze pſchewodża, po kotrychž maja poſdźiſcho w dalokim ſchĕrokim ßwĕcze khodźicź, dale napominaſche ßwĕrnoſcź a luboſcź dżerżecź k wótznemu krajej a k naſchej kſcheſcźijanſkej zyrkwi. Wón ſtónczi ſe ßławu na khĕżora a krala.

Spĕwaŕſki wotrjad ßo potom pod nawjedowanjom k. Saalira do dźĕła da. Hižo jich wuſtupjenje na wſchitkich pſchitomnych wulki

sacźiſchcź cźinjeſche. Pěkne ſpěwakki tam kaž rjane kwětki w ßwojej pſchiſtojnej ßerbſkej draſcźe ſtejachu. Jich ſpěw bě wulkotny, to hrimotaze kleſkanje wobßwědcźi. Khory, muźſke a źónſke, kwartett a ſolo ßo wotměnjachu. Woßebity sacźiſchcź cźinjeſche „muźik“ (drěmanſki ſpěw) a ſolo knjeźny Pjechez ſ Laſa „kuczka a holicźo“ a „papotowa“. Tźiwadłowaj kruchaj „Cźłowjek móże ßo mylicź“ a „Telegram“ ßo ſ khwalbnej wuſchiknoſcźu hrajeſchtaj. Wſchitcy hrajerjo a hrajerki drje prěni krócź na jewiſchcźu ſtejachu, a tola tak khroble wuſtupowachu. Wulki dźak wichitkim hromadźe, woßebje k. Błaźijej ſ Laſa ſa wuwuczowanja. Pſchi ſkónczenju ßwjedźeńſkeho porjada ßo woßadny farař knjes Krygař ßłowa jimaſche a wſchitkich napominaſche, ßo niz jenoź ßwětneho ſawjeßelenja dla na tajkich ßwjedźenjach wobdźělicź, ale teho dla, dokelź je ßwjedźeń ßerbſki, a ßo hewak ſtajnje jako ßwěrny kſcheſcźijan a ſprawny hoſpodař w ßwojim domje wopokaſacź. Hacź do rańſchich hodźin ßo potom pſchi rejach a rjanych ſpěwach ſwjeßelachu, kotreź ßo pſchezo ſaßo ſanjeßechu. Wſchitkim je ßo na ßwjedźenju derje lubibo a ſpokojeni ßo domoj wrócźichmy. „Handrij Sejler“ móże ſe ſradowanjom na ßwoje prěnje lětne ſkutkowanje ſhladowacź. S wopředka běchu drje tu a tam liwke myßle, tola nětko wjazy ſahorjenja a luboſcźe k ßwojemu ßerbſkemu narodej namakamy a pſchezo ſaßo nowe ßobuſtawy ſapißujemy. Duź khroble do prědka! Njech kóźdy ßwoju pſchißkuſchnoſcź dopjelni, a njech ßebi pyta měr a jednotu mjes ßwojimi ßobubratrami w domowinje ſakhowacź, potom budźa ßo Sſerbjo w naſchej kraßnej Łuźizy dale roſſchěrjecź móz. „R“.

S Laſa. Ssrjedu 29. januara ratarſke wokrjeßne towarſtwo we Laſu lětuſchu pucźowanſku ſhromadźiſnu wotmě. Něhdźe 300 woßobow je ju wopytało. Pſchedßyda Laſowſkeho ratarſkeho towarſtwa, knjes Wirth, ſ rěcźu poßedźenje wotewri a pſchitomnych ſwonkownych knjeźi, k. krajneho radźicźela a khěźorſtwoßejmſkeho ſapółßkanza dr. Hegenſcheida, dale k. dr. Wagnera ſ Wrótßławja a k. ſtótplahowanſkeho inſpektora Meyera ſe Shorjelza a druhich powita. Knjes dr. Wagner hodźinu dołho wo ludowym ſawěſcźenju rěcźeſche, k. ſtótplahowanſki inſpektor Meyer wo pſchikładnych hnójniſchcźach a k. wokrjeßny twarſki miſchtr Zipp wo wobkedźbowanju podſemſkeje wody. Wón pſchitomnym radźeſche, ſo bychu w tych ſtronach, hdźeź ßu ßo leżomnoſcźe k dobywanju wuhla hiźo pſchedałe, hiźo nětkole podſemſku wodu měricź dali, ſo mohli, hdyž ßo poſdźiſcho wuhlo ryje a ßo woda ſhubi, ßebi ſarunanje ſchkody žadacź. — K. ſekretar wokrjeßneho wubjerka Metzner mějeſche pſchednoſchk wo ßadarſtwje. W dlěſchej rěcźi ßo potom k. krajny radźicźel dr. Hegenſcheidt na ſhromadźiſnu wobrocźi a ju napominaſche, krucźe a ßwěrnje k tróneu a khěźorej dźerżecź, luboſcź k wótcźinje hajicź a ßo ſozialdemokratiſkich prózowanjow ſdalowacź. K. farař Krygař k. krajnemu radźicźelej ßławu wunjeße. Jara ſpokojeni mózachu ßo wſchitcy na domojpucź naſtajicź, hdyž bě pſchedßyda, k. Wirth, ßo wſchitkim ſa wopyt podźakowawſchi ſhromadźiſnu, kotraž bě 3 hodźiny traka, w póſdnej wjecźornej hodźinje ſkóncził. W.

S Laſa. K. rycźerkubleŕ komornik ſ Löbenſtein je tudomnu Säuberlichez korcźmu ſa 24000 hriwnow kupił. Do njeje ßo 1. haprleje rentſki hamt pſchepołoži. Korcźmarſtwo ſańdźe.

S Laſa. Wojerowſki lawniſki ßud bě tudomneho pólneho ſtražnika Handrija Mechelka, kotryž bě dla pſcheſtupjenja hońtwiniſkeho ſakonja wobſkorżeny, wuwinował. Pſchecźiwo tutemu wußudej bě ßo ſtatne rěcźniſtwo powołało. Mechelk ma prawo, na leżomnoſcźach Laſowſkeho knjeſtwa kanikle tšělecź. Sso pſchehladawſchi wón 1. oktobra 1911 rano, hdyž bě hiſchcźe cźma, na gmejńſkej hońtwje pola Tšjoch Żon měſto jeneho kanikla jeneho bażanta ſatšěli. Powołanje ſtatneho rěcźnika ſacźißnywſchi ßudnizy Shorjelſkeje khoſtanſkeje komory wuwinowazy wußud lawniſkeho ßuda wobkrucźichu.

S **Mikowa.** Ssrjedu popołdnju je ßebi dźěłacźeŕ Pawoł Petrik ſ Mikowa na tudomnym Malinkez rěſaku ſ bantowej piku lěwu ruku tak ſtraſchnje ſrějał, ſo ßu jeho dyrbjeli do Niſcźanſkeje hojetnje dowjeſcź.

T Běleje Wody. Mjes naſchimi demokratami je wulke wjeßele nad wólbnym bědźenjom w jenej ßußodnej wßy. Demokracźi běchu gmejnſke wólby ſpowalili a nětko chzychu dobywacź. Kruty ſchołta ßo jim njelubi. Pſchi tutych wólbach ßo pokaſa, kajki demokratiſki duch je hiźo do wßow ſacźahnył. Sa cźłowjeka, wo kotrymž ßo powjeda, ſo je ßo demokratam jako ſaſtojnik poſkicźił a pſchezo pſchecźiwo buram wojował, hłoßowachu ſjawnje ßobuſtawy wojeŕſkeho towarſtwa, pſchißahani ludźo, kaž n. pſch. mjaßowobhladowaŕ, pſchedßyda burſkeho towarſtwa. Burja drje chzychu ßwojeho pſchedßydu trochu ſa wkoßy pocźahacź, ale wón běſche ßo jim ſkoku ſkhował; tola ratarſka komora we Wrótßławju, pod kotrejž towarſtwo ſteji, ſměje ßwoje wjeßele nad tajkim wodźerjom a ſchkitowarjom ratarſtwa. — Tak nětko ßo cźerwjeni nadźijeja, ſo dołho wjazy njetraje, ſo też hacź dotal patriotiſke placźaze towarſtwa ſ piſkanjom a bubnjowanjom ſa nich do wólby pocźehnje.

Přilopk.

* (Ssmjertny pad.) Njedźelu w nozy je ßo ſe ſchtwórteho poſkhoda ßwojeho wobydlenja na Janſko-Jurjowſkej dróſy w Draždźanach jena 31lětna źónſka na dwór dele cźißka a ßo ſaraſuka. Hacź je ßebi ßama žiwjenje wſaka, abo hacź je do njeſboża pſchiſchła, njeje hiſchcźe wujaßnjene.

* (Póſtſki faſtojnik jako paduch.) Ssobotu popołdnju w Barlinje do Hetmanez pjerjoweje pſchedawarnje pod lipami póſtſki rjadowaŕ Krüger pſchińdźe, wudawajo, ſo dyrbi telefon pruhowacź. Hdyž jeho njewobkedźbowachu, Krüger ſ jeneho kaſchcźa ſa 1500 hriwnow ſchtrußowych pjerow kradny a je pod ßwojim płaſchcźom ſkhowa. Paduchſtwa pak ßo dohladachu a jenemu poliziſtej paducha do jaſtwa dowjeſcź dachu. W jeho ſaku tſi nowe dybſacźne noże namakachu, kotreź je najſkerje w jenych druhich klamach kradnył.

* (Zychnowanje ßněhoweho mjecźela.) W ßußodnych Cźechach je wichor, kotryž też we Łuźizy ſlě ſakhadźeſche, nießmĕrnu ſchkodu naczinił. W Kraibizach ßo někotre khěże wotkrychu. We Warnsdorfje je ßo ſ wichorom jena njeſnata žona pſched ludźazy cźah na żeleſnizu cźißnyła. Żona ßo pſchejědźe a ßo mori. — W Schleſiſkej je też njedźelu ßylny wětr howrił a wſchelake ſapuſcźenje naczinił. W Ssródnizy je ßo tšecha dwórniſchcźoweho twarjenja wotkryła. Knihimjednik Scheidewig Gorkawſkeje piwarnje ßo ſe ſchifrowej platu, kotraž ßo ſ wětrom ſ tšechi ſunkny, tak njeſbożownje trjechi, ſo ßo jemu nop roſraſy. — W Peterswaldawje pola Rychbacha wětr jenu ſ zorkwinych rózknych wěžow wottorhny a ju na dróhu dele cźißny. Na ſboże njeißu cźłowjekoju pſchi tym do ſchkody pſchiſchli. — Na dwórniſchcźu we Wüſtegiersdorfje je ßo wuhibaŕ Ölsner ſ wětrom pſched żeleſniſki cźah cźißnył a ßo pſchejěł. Hdyž wón na rěble ſtejeſche, ſo by jenu lampu wucźiſcźił, wětr rěbl powali a Ölsnera pſched pſchijědźazy cźah na kolinu cźißny. Njeſbożownemu ßo ruka a noha wotjědźe. Jemu ßo ſ cźeżka żiwjenje ſakhowa.

* (Cźeżke njeſboże jeneho franzowſkeho offizěra.) Hdyž wyſchk Guiſe, ordonanzny offizěr prjedawſcheho preſidenta Falliereſa, ßobotu pſchipołdnju po Pariſu ſe ßwojim konjom jěchaſche, ßo kóń pſched jenym automobilom ſpłóſchi, ſ prědkom ſtawaſche a ßo pſchecźißny. Wyſchk pod konja pſchińdźe a ſ hłowu wo kromu trotoira dyri. Cźeżko franjeneho jeho do lazareta donjeßechu. Kóń bě ßo na měſcźe ſaraſył.

* (Wopor maſkeradu.) W Colmarje w Elſaßu je ßo pónđźelu rano w 4 hodźinach krwawny podawk ſtał. Ssobuwobßedźeŕ automobilneje firmy bratraj Meyreil bě ſ balletnej miſchtrku knjeżnu Helenu Mirbachez, ſ kotrejž mějeſche wón lubowanzu, maſkeradu w Katherinſkej ſali wopytał. W nozy Meyreil měnjeiche, ſo jemu jeho luba njeje ßwěrna, wón ßo ſ njej teho dla wurěcźowaſche a ju ſeſtorka. W najwjetſchim roshorjenju knjeżna Mirbachez wótry kałacź (dołch), kotryž bě ßebi k nohajźowemu paſkej pſchityła, wucźahny a ſ nim lubemu k wutrobſe kłó. Meyreil ßo mjes maſkami morwy na ſemju ſwjeſe.

* (Semjerżenje.) Ssrjedu rano je ßo měſto Schemacha w Kawkaſkej ſe ßylnym ſemjerżenjom ſapuſcźiło. Wobydleŕſtwo na dróhach pſchebywa, dokelź ßo podſemſke ſtorki woſpjetuja.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Ssydomdźeßacźlětny ſympathijowy lěkaŕ a kowaŕ Kloß w Kamjenej pola Rakez bě poßlednje lěta dawkowej wyſchnoſcźi ßam ſdźělił, ſo jeho ſamożenje 73000 hriwnow wucźinja. Njedźiwajzy teho bě wón wudawał, ſo jeho dokhody ſ danje na lěto 1908 ſ 1393 hr., ſa lěto 1909 ſe 759 hr. a na lěto 1910 ſe 600 hriwnow wobſteja. W lěcźe 1910 bě dokhody ſchazowaza komißija jeho dokhody na 6000 hriwnow wobliczika. Budyſka wokrjeßna dawkownja ßo ſa Kloßowym ſamożenjom wobhonjeſche a wußlědźi, ſo bě wón w lěcźe 1908 3270 hriwnow, w lěcźe 1909 3100 hr. dokhodow ſ danje měł. Duź dyrbjeſche wón k wudoſpołnjeńſkemu dawkej 50 hr. a k dokhodnemu dawkej 896 hr. dopłacźicź, a pódła teho bě jemu wokrjeßna dawkownja 3072 hr. khoſtanja napołożika. Kloß ßebi ßudniſke roſſßudźenje žadaſche. Ssud jeho khoſtanje na 1608 hriwnow poniži.

Schkórnje

a cžrije

k konfirmaziji

tež wscho pomyślne

wobucże

ſa mużſkich, żónſke a dźěcži

najmodniſchich formow a wubjerneho dźerżenja ſ najjednoriſcheho hač do **najwoſebniſcheho wudźěłka w njepſchetrjechenym wubjerku.**

Njedźiwajcy njeſmérnje powyſchenych kożowych płaczišnow ſkoro wſcho wobucże hiſchcże po **ſwojich dotalnych** ſnatych **tunich płaczišnach pſchi dobrych wupruhowanych kajloſczach** pſchedawam.

Snamka „Mercedes“ (najwubjerniſche wobłukowe dźěło).

Jenotna płaczišna ſa mużſke a żonjaze wobucże mk. **12.50**
woſebita kajkoſcz mk. **16.50**

Najwjetſchi cžrijowy dom w Budyſchinje

Paul Kristeller.

Telefon 168. ∴ **Na bohatej haſy 29.**

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wot ſobotu hač k wutorje
najnowſchi wulkomėſchczanſki program.

Jenicžke prawo k prěnjemu pſchedwjedźenju w Budyſchinje.

Komödiantojo.

Mimiſka cžinohra w 2 aktomaj, we hłownej róle
Aſta Nielſen.

Dwě wjeſelej rybicžzy. Żortne.

Zankikleplowarka. Staroholländſka ſkizza.

Ruſzy ženijowi wojazy. Aktuelne wotewſacże.

W najwjetſchim ſtraſche.

Wyſokoſajimazy amerikanſki drama.

Puczowanje do Cžornohórſkeje. Kraſne wotewſacże natury.

Lehmann a pſchichodna macz. Żort.

Njedźelu 9. februara dopołdnja w 11 hodź.

Sſwójbne pſchedſtajenje

ſe ſobuſkutkowanjom zyłeje měſchczańſkeje kapały.

Drjewowa awkzija.

Na hajniſkim rewěrje **Worzyńſkeho kujeſtwa** budże ſo
pjatk 14. februara 1913 dop. wot $^1/_2$10 hodźin,
ſapočzatk w Běłej Horje pſchi ſtarym hacże,
něhdże 150 twjerdych dołhich a walcžinowych hromadow,
něhdże 60 rm. dubowych ſchcžěpow a kuluchow,
7 dubowych pjeńkow,
13 dubow, 32—120 cm tołſtych
8 brěſowych wužitkowych kruchow
na pſcheſadźowanje pſchedawacz.

Wumėnjenja ſo pſched ſapočzatkom awkzije wojſewja.

We Worzyńe, 9. februara 1913. **O. Beſchow.**

Kurſus wo hnojowej wuczbje.

Pjatk **21.** hač ſobu do njedźele **23. februara** t. l. budże ſo w **ratarſkej ſchuli** w **Budyſchinje** kurſus wo **hnojowej wuczbje** ſa ratarjow wotměwacz.

Samolwjenje ma ſo najpoſdźiſcho hač do pjatka 14. febr. t. l. pola podpiſaneho direktorija ſtacz, kotryż je też ſwólniwy, wſcho dalſche na to ſo počzahowaze wukaſacz.

Wobdźělenſka płaczišna po woſobje 3 hriwny wuczinja.

W Budyſchinje, 3. februara 1913.

Direktorium ratarſkeho wokrjeſneho towarſtwa ſa kral. ſakſke hornjoluziſke markhrabinſtwo.

Tajny ratarſki radźicžel **dr. Hähnel.** Profeſſor **dr. Gräfe.**

Po móżnoſczi njeſmoknjeny domoj khowany cžežki

wowſz

40 hač 50 zentnarjow, też po małych dźělbach, kupicz pyta
ſe Sahr w **Debiſchkowje** p. Hodźija.

Swite

mullowe bindy

zyłe nowe ſu punt po 25 pjenježkach na pſchedań pola **ſwudowjeneje Löffleroweje** w Budyſchinje na wulkej bratrowſkej haſy 4.

Starſchi kóń

je na pſchedań w Klukſchu cžiſko 5.

Sſuczelna kruwa

je na pſchedań w Nowej Wſy cžiſko 28 pola Njeſwacžidła.

(K temu cžiſłu dwě pichłoſy.)

W leżomnoſtnych knihach ſa **Njeſwacžidło** na 115. łopjenje na mjeno herza a wobkhodneho agenta **Jana Hermanna Hauptmanna** w Njeſwacžidle ſapiſana **khěža ſe ſahrodu,** cžiſko 45 F wopalneho kataſtra, ma ſo po žadanju herbow

ſtrjedu 26. februara 1913 popołdnju $^3/_4$4 hodźin

w Njeſwacžidle na měſtnje ſamym ſjawnje na pſcheſadźowanje pſchedawacz.

Leżomnoſcz ſahonjowy kruch cžiſko 676 c Njeſwacžidliſkich ſahonſkich knihow wopſchija, je ſ 28,64 dawſkimi jenoſczemi wobcžežena, w lěcże 1911 ſe 6600 hriwnami k krajnej wopalnej kaſy wobliczena a wjeſnogruchtyſzy na 9500 hriwnow takſěrowana.

Woſebite pſcheſadźowanſke wumėnjenja, wopiſmo wopalneje kaſy, wobſedźeńſtwowy ſapiſ, wucžah ſ leżomnoſtnych knihow móża ſo pola kral. hamtſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje wo jſtwje cžiſko 146 wobhladacz. Wotpiſma ſ teho ſo ſa ſapłacženje piſanſkeje płaczišny dawaju.

W Budſchinje, 23. januara 1913.

Kralowſke hamtſke ſudniſtwo.

Moje lětusche tunje inventurske wupschedawanje,

kotrež wot wutory 4. hacž do wutory 18. februara traje, poskicza wulke składnostne dželby sa knjenje, mužskich a dźěczi. Pschedawanske placzisny ßu tak niske, so ßo kup (dokelž ßu jenož dobre kajkoscze) sa kóždeho saplaczi, dokelž bych rad do czista wscho wotbył, prjedy hacž nalětnje twory doňdu.

Heinrich Mohr, czrijowa pschedawarja pschi žitnych wikach.

W kowarni sakskich hornjołužiskich stawow **w Budyschinje na hornczerskej haßy czo. 35** je ßo

hornjołužiska wuczbna kowarnja sa korrektne kowanje konjow

saßo wotewrika.

K spěchowanju tuteho sa wuwjedzenje korrektneho kowanja koni skutkowazeho wustawa ßo proßy, so by ßo wón s pschipokasanjom konjekowarskeho a druheho kowarskeho dźěła po możnosczi podpjerała.

Krajnostawska pruhowanska komißija sa sawjedzenje korrektneho konjekowanja.

s **Boxberg** nad Wulkim Wjelkowom.

Towarstwo Serbskich Burow

smeje **njedzelu 23. februara 1913** w Delanez hosczenzu

w Radworju

hlownu shromadzisnu.

Dźeńska porjad:

1. Rosprawa. 2. Sliczbowanje. 3. Hischcze ras: Sjednoczenje Towarstwa Serbskich Burow s Wjeßnym Wólbnym Towarstwom a sekretariat. 4. Rosprawa wo tym a druhim. 5. Namjety.

Na nju ßo wschitzy Serbja, woßebje pak pschisamknjene poboczne towarstwa wutrobnje pscheproschuja.

J. Rjenez, pschedßyda.

Sjawna shromadzisna

konservatiwneho towarstwa sa Budyschin a wokolnosć

w Rakezach, w knjeżim hosczenzu

njedzelu 9. februara, popoldnju 1/2 4 hodzin.

Rěcznik: generalny sekretar Curt Fritzsche s Draždzan:

Politiske praschenja.

Po pschednoschku rosprawa.

Wo bohaty wopyt proßy **pschedßydstwo.**

Drjewowa awkzija.

We **Lupjanskim hajnistim revěrje** ma ßo **wutoru 11. februara 500 rm. khójnowych kuluchow a repuchow,** kaž tež **wulka dželba khójnoweje walczinY** w loßach sa hotowe pjenjesy na pscheßadzowanje pschedawacz.

Shromadzisna w 9 hodzinach na Lupjansko-Khaßowskim puczu.

Revěrske hajnistwo.
Strübing.

Khežorska khofejownja

Nótaze dźaki
ßerbske a němske
ßu dostacz
we wudawarni
Serb. Nowin.

Kuchařki, stwinske a ßkužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom abo posdźischo pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku žitnych wikow w czrijowni knjesa Heinr. Mohra.

Pjekarsk. wuczobnika pyta **Ernst Hentsch,** pjekarski mischtr na Lotzestr. 21.

Knjezi pohonc

evang., woženjeny, ßo k 1. haprleji pyta na knježi dwór we **Wutołczizach** pola Budyschina.

Woženjeny
knjezi pohonc

tež sa rólne a hospodarske dźěło ßo pyta. Dalsche je shonicz we wukasarni dźěła w Budyschinje.

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.

zmeje, da-li Bóh, jutře njedźelu, 9. februara dopołdnja 3/4 11 hodzin w Běłšec hosćencu wurjadne posedźenje.

Wutrobnje přeprošuje
předsydstwo.

Bukečanske serb. tow.

zmeje njedźelu 16. februara swoje měsačne posedźenje.

Přednošk je knjez wučer Hocker přilubił.

Předsydstwo.

Czistu ßłużobnu holzu

k 1. haprleji pyta
ingenieur **Winkler**
na Hoschiz haßy 38.

Służobna holza

czista a porjadna, niz niže 18 lět, ßo k. měrzej do farskeho doma w Huszy pyta.

Pjekarski wuczobnik ßo pyta.

Hólczej, kotryž chze pjekarstwo nawuknycz, może jutry 1913 wuczbu namakacz pola **A. Mikuta** pschi ßerbskich hrjebjach 22.

Hólczej,

kiž chze **bětnarstwo** nawuknycz, może pschichodne jutry do wuczby stupicz pola bětnarskeho mischtra **Jana Nowaka** w Roswodezach pola Budestez.

Wróczenje czesczе.

S tutym pschißłodźaze ßkowa, 22. januara 1913 na knjeżim dworje w Mikkezach na hejtmana Jurja Gruberta srěczane, roskate wróczam a warnuju, je dale rosschěrjecz.

W Mikkezach, 28. jan. 1913.

Johana Biehlez.

Wutrobny dźak.

27. januara je mje wohnjowe njeßboże czežko potrjechiło. Wschitkim tym, kotsiž ßu mi spěschnje a skutknjwje k pomozy byli, pschede wschěm knjesej ryczerkublerjej Trautmannej, knjesej schoßarjej Schołcze, knjesej gmejnskemu pschedstejiczerjej Delanej a Pětkez ßwójbje, Hornjohunjowskej a Delnjohunjowskej gmejnje a wschěm mužstwam Hornjohunjowskeje, Ssmochczanskeje, Sskonoborschczanskeje, Bolborczanskeje a Małowjelkowskeje ßykawy **najwutrobnischi dźak** praju.

W Hornim Hunjowje, 1. februara 1913.

Kubler **Jan Holan.**

Prěnja pschiłoha k cźišłu 6 Serbskich Nowin.

Sobotu 8. februara 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

3. februara 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacź do 6 lět	49—55	93 96
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—46	86—88
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—83
4. ßnadnje pizowane kóždeje staroby	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—49	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacź do 7 lět	43—46	82—87
3. starsche, wukormjene keuwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	38—41	77—80
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	33—37	73—76
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	48—51	88—94
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—46	84—86
3. ßnadnje pizowane	39—43	78—84
Cźelata:		
1. najlěpsche ſ mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60—62	102—104
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	55—59	98—101
3. ßnadnje wuwite wot zyza	46—52	88 94
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischiženjow w starobje hacź do 1¼ léta	62—64	82—84
2. mjaßne	60—61	80 81
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	56—59	77—81

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 1. febr. 1913 wot hr.	wot np.	hacź hr.	hacź np.	W Lubiju 6. februara 1913. wot hr.	wot np.	hacź hr	hacź np.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	9	35	9	70
" . . . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	28	9	40	8	50	9	30
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	80	8	—	7	60	8	—
Jećmjeń . . . } 50 kilogr.	—	—	—	—	7	90	9	30
Wows . nowy }	—	—	9	—	7	—	8	30
Hróch	11	—	14	—	10	—	11	—
Woka	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły	17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	50	2	70	2	20	2	60
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	2	60	2	80	2	50	2	70
Pschenična muka 50 " . . .	11	25	19	25	15	50	19	50
Rjana muka . 50 " . . .	10	25	13	25	11	50	13	50
Ssyno . . . 50 " . . .	2	75	3	30	2	70	3	20
Ssłoma . . 100 " . . .	3	20	3	50	3	40	4	—
Prožata 186 schtuk, schtuka . .	15	—	32	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby }	—	—	6	25	6	15	6	40
Rjane wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	6	80
Pschenčny gris }	—	—	7	10	—	—	—	—
Rjany gris }	—	—	7	50	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot — hr. — np. hacź — hr. — np., pschenża (žołta) wot 9 hr. 35 np. hacź 9 hr. 50 np., rožka wot 8 hr. 25 np. hacź 8 hr. 45 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacź — hr. — np., wowß wot 8 hr. 50 np. hacź 9 hr. 25 np.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenży (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacź — hr. — np., žołta — hr. — np. hacź — hr. — np., nowa: 15 hr. 78 np. hacź 15 hr. 98 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacź — hr. — np., nowa: 12 hr. 40 np. hacź 12 hr. 80 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacź — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

6. februara 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 80 np. hacź 8 hr. 10 np., pschenża wot 9 hr. 30 np. hacź 9 hr. 50 np., jećmjeń wot 8 hr. 25 np. hacź 9 hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacź 8 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hacź 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 2 hr. 50 np. hacź 3 hr. 20 np., ßłoma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hacź 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 50 np.

Wiedro w Londonje 7. februara: Deschćikojte.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedźelu Invokavit rano w 7 hodźinach farar Răda němsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin duchowny Tischer němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje farar Răda.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Max Gerhard, Hermanna Maxa Scholty, formarja na Židowje, ß. — Wally Edith, Louisa Arna Edgara Henczela, ryczekkublerja we Wownjowje, dź. — Ota Oskar, Khorle Wjenka, skakarja w Cźichońzach, ß — Gertrud Annemarie, Hermanna Gustava Roberta Arndta, mlynoweho najeńka w Jenkezach, dź. — Margareta Hedwig, Ernsta Jana Bohuwěra Rausendorfa, khěžerja w Hrubjelcźizach, dź. — Martha Johanna, Ernsta Bohuwěra Glasera, kamjenjecźesarja w Delnjej Kinje, dź. — Jan Jurij, njemandź. ß. w Bosankezach.

Zemrjeli:

W Michalskej wośadźe: Konsistorialny radźicźel Albert Bjedrich Wylem von der Trenck, farar em. w Malym Wjelkowje, 78 l. 11 m. 13 dn.

Serbske powjesće ſ Hodźija.

Njedźelu Invokavit smeje rano ½8 hodźin farar Kschižan serbsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Pjatk 14. februara budże rano ½9 hodźin serbska spowjedź a ½10 hodźin serbske kemschenje.

Serbske powjesće ſ Budestez.

Njedźelu Invokavit smeje farar Domaschka rano ½8 hodźin němsku spowjedź, duchowny Bójź dopoldnja ½9 hodźin němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje. — Popoldnju w 3 hodź. smeje kschesćź. tow. žónskeje mkodosće shromadźišnu w pacźerskej jstwi.

Ssrjedu wječor we 8 hodź. shromadźišna mužskeje mkodosće.

Schtwórtk wječor we 8 hodź. shromadźišnu kschesćź. towarstwa žónskeje mkodosće w pacźerskej jstwi.

Paul Giebner

w Budyschinje na bohatej haßy 18, ſ nutskhodom na theaterskej haßy,

winowa wulkowikowarńja

porucza ßwoje berje wothladane **wina.**

Pjecź wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k strowosczi.

Wino k ßwjedźenjam atd.

Tym, kotsiž moju winowu pschedawarńju njesnaja, k wjedźenju dawam, so ßo pola mje tuńscho kupuje, hacź pschi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Mosele, dokelž wino po waggonach dostawam a :: :: pucźowanskich wudawkow nimam. :: ::

Žane mokre nohi wjazy!

Wodunjepschepuschczaty cźinjazy Harzski cźrijowy tuk.

Najlěpsche, schtož k sdźerženju kože ßłuži.

Sklad pola **E. Indingera na jerjowej haßy 6.**

Dobru **pschenicznu muku** porucza **Khorla Kahrowe** pschi žitnych wikach.

Serbski muzej wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Běły tydźeń

sapoczmje ßo

njedźelu

9. febr. 1913.

Schaty:

Běle dnjowe koschle 95 pj., mk. 1.50, 2.— atd.
běle žonjaze kholowy 95 pj., mk. 145, 2.25, ſ bohatym wuſchiwanjom,
běle žonjaze nózne jaki 95 pj., mk. 135, 1.75 atd.

Tyllowe tkaniny, zanki a ſaßadźenja we wulkim wubjerku!

Veleneienne-zanki, meter 3 pj., 5 pj., 10 pj., 20 pj. atd.
Wuſchiwanja ſ mulla, madapolama atd., meter 5 pj., 10 pj., 25 pj. atd.
Podražowane kleplowane zanki, meter 25, 20, 12½ pj. a 6 meterſke kupony = 95 pj.

Wulka dźělba dźěćzazych wobleczenjow ſ wuſchiwanjom
po 45 pj.

Mužaze koſchle, běle, po 95 pj. hacž 2 mk. 75 pj.

Konfirmandſke ſchaty.
Dźěćzaze ſchaty.
Kupanſke ſchaty.

Konfirmandſke ſchantka.
Moderne wokoloſchijaze rüſche
a **pſchedtykowaze ßekle.**

Běle pyſchne ſchórzuchi ſe ßlomaj abo bjes njeju.
Běle dźěćzaze ſchórzuchi.
Běle wuſchiwane ßuknje po 95 pj.

Koſchlaze ßukno meter po 38 pj., 50 pj., 65 pj.
Barchent: hładki a muſtrowany.

Shorjelſka pſchedawarnja. **Jan Schaaf.**

Běły tydźeń.

Sapoczatk 8. februara.

Tunje pschedawanje **bělych schatow** po wurjadnje tunich płaczisnach.

Składnostne dźěłby

ſ njewažnymi ſmylkami

žonjazych a mužazych nóznych koſchlow, dnjowych koſchlow, nóznych jakow, kholowow, dźěczazych ſchatow, ſpódnich taillow, batiſtowych bluſow, ſchatowych wuſchiwanjow.

WALTER NOEBEL

na bohatej haſzy.

Na

czuwy khori

kajkehožkuli czerpjenja njech žo dowěrliwje wobrocza na

F. Nowaka,

magnetopatha na Židowje

na Małowjelkowſkej dróſy

czißło 164 D.

Wjele pjenjes žebi ſalutujecze,

hdyž žebi žwoje wězy nětkole

w rumowanſkim wupſchedawanju

nakupujecze.

Wubjerne twory po **zyle poniženych płaczisnach.**

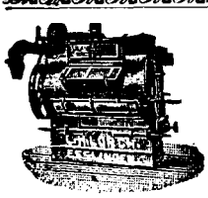
Bluſowe wobleczenja — malke wobleczenja

hacž do połojzy hódnoſcze.

Schulerſke a pacholaze wobleczenja, ſwjerſchniki, jupy, bluſy, ſchulſke wobleczenja, žonjaze koſtumy a bluſy, dźěczaze a žonjaze ſchórzuchi.

Schaty, krawatty, ſpódnje tkaniny, ſchtrumpy, ſoki, khapy, klobuki, mězy atd.

pſchi hlownym torhoſchczu 9. **Ernst Jenke** **pſchi hlownym torhoſchczu 9.**

Prěnja

Kamjenſka parna cziſczérnja pjerjow

na Halſchtrowſkej dróſy 38 :: w Kamjenzu :: na Halſchtrowſkej dróſy 38.

Ssebi nowu parnu desinfekziſku maſchinu kupiwſchi ſamózu w **cziſczenju ſtarych a nowych pjerjow** pomyßlnje najlěpſche poſkiczicz. Tež žo nowe a ſtare pjerja na **wožebitej maſchinje** zyle wuprójſcha. S poczeſczowanjom **Guſtav Petaſch.**

Kosaze kože

laž wschě druziny
tkhórjaze
a **kunjaze** atd.
kože
pschezo po najwyschschich płaczisnach
kupuju.
Wulki skład
sklomikow,
žitnych měchow
atd.

Heinrich Lange

pschi žerbskej katholskej zyrkwi
a pschi žitnych wikach 11,
s napschecža sloteje hwězdy.

Khofej, kakao, czaj

tuńscho!

Kakao, lohko žo rospuschczaty, punt po 95, 120—180 pj.,
khofej, mlěty, punt po 110 pj., njemlěty 140, 160 pj.,
czaj, woprawny chinesti, punt po 195 pj.,
wot firmy A. Schuster w Hamburga.
Skladownja a pschedawarnja
na Hrodžischczu czišlo 26
pola **A. Prescheroweje.**

„Na zykym czěle běch
s lischawu
pokryty, kotraž mje s wěcznym žwjerbjenjom w nozy a wo dnjo czwilowasche. Sa lědma 2 njedželi je **Zuckerowe patent. lěkarske mydło** khorosczu do zyka wotstronilo. Tole mydło njeje 1.50 mk. ale 100 hriwnow hódne. Seržant M."
Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najžylnischa forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucznjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** naslěd., **Strauch a Koldy.**

Czech w Rakezach

porucza
la. kolbažowu
hejduschku
po wasy a tež po měchach.
Dale žu jako dobre snate doschke
jerje,
mandl po 90 pj.

Wotewrjenje klamow.

Czesczenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosczi dowolam žebi najpodwolnischo k wjedženju dacz, so žym dženža na **khežorskej drósy 6** s firmu

Budyske žuknowe rosežkanje

Jan Beyer

žuknjowy sklad wotewrił.

Na dołholětne nashonjenja w najprěnischich žuknowych wikowarnjach žo sepjerajo, rukuju sa to, so budu jenož

najlěpsche a prěnjoklažne wudželki

pschedawacz.

Fabriksti sklad **wobleczenjowych, paletotowych, kholowowych a lazowych tkaninow.**
Zonjaze žukna, barbunjepuschczate a kapkinjepschimaze. — Tkaniny k podschiczu.

Najtunsche placzisny pschi wotedawanju kóždeje měry.

S najpodwolnischej prósstwu, so by žo na moje pschewsacze dobroczinje dživako, žo najnaležnischo poruczam.

W Budyschinje, 5. februara 1913.

S poczesczowanjom

Jan Beyer.

Wustojni krawzy sa najwožebnische seschicže po měrje žo wukasaju!

Wotewrjenje klamow.

Czesczenym Sserbam **w Budyschinje** a wokolnosczi najpodwolnischo k wjedženju dawam, so žym dženža w domje knjesa **O. Kellinga**

na khežorskej drósy 6 **na khežorskej drósy 6**

druhu

spezialnu pschedawarnju pschedeschcznikow,
pscheželónczników, spazěrskich kijow
a tobakowych trubkow

s firmu **Albin Rudert** wotewrił.

Sso žwojim woteběrarjam sa hacz dotal spožczene derjeměnjenje wutrobnje džakujo, lubju, so budu s kedžbliwym, spěschnym a sprawnym poželženjom jo žebi tež dale sakhowacz pytacz.

S poczesczowanjom

Ed. Scholtowy naslědnik, Albin Rudert

na bohatej hažy 26.

Ratarska schula w Budschinje.

Bližschi **lěczny semester** žo **wutoru 8. hayrleje 1913** sapoczinje. Samolwjenje nowych schulerjow podpisany direktor pschijimuje, kotryž je tež swólniwy, dalsche wukasacz.

Prof. dr. **Gräse.**

Wisitne khartki

czischczi spěschnje a. tunjo
Esmolerjez knihiczischczerstwo.

Druha pschiloha k czißku 6 Serbskich Nowin.
Sobotu 8. februara 1913.

Dobru
lanu muczku
porucza **Khorla Kahrowe**
pschi zitnych wikach

Koban

pschi zitnych wikach 41
(restaurant Germania).
Sakozene 1906.
Telefon 675 a 632.

Pißarńja

sa sałożenje kapitala w hypothekach, saradżenje kaßowych a privatnych pjenjes na leżomnosce, wudżełanje liscżinow a wucżinjenjow w nalezności dobrowólneho ßudnistwa: leżomnostne, hypothekske, testamentske a herbstwowe wèzy atd.; wobstaranje wschitkich druhich pißomnych dżełow, wotpiskow, schuanje pjenjeżnych zadankow, pschewsacze testamentskich wukonjenjow, sarjadowanje sawostajenstwow a samożenjow.

Agentura

sa sawèscżenje pschе wohenj, snjesbożenje, rukowanisku winowatosci a sa żiwjenjowe sawèscżenje.

Rèczu ßerbski.

G. E. Heydemann

Sałożene 1820. pjenjeżna banka Sałożene 1820.

w Budyschinje, Lubiju, Żitawje a Schèrachowje.

Kommanditistska: Nèmska banka.

porucza ßo

k wuwjedżenju wscheho do bankoweho dżèła ßluschazeho wobkhoda.

Pschijimanje **pjenjes k sadanjenju** po najpschihódnischich wumènjenjach.

Worzlowa komora

s pschenajliwymi kaschczikami pod ßamßnym samknjenjom wotnajerja. Wotnajenski pjenjes 3 hacż 20 hriwnow, po wulkosczi kaschczika.

Pschi kaschelu a asthma
pomha
thymusin
blescha mk. 1.40.
Dżèczi a doroscżeni pschijomnje a lohko bjeru.
Roseßkanje do wonka.
Jenoż woprawdżity dostacż
w hrodowskej haptyzy w Budyschinje.

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu samèscżenju pjenjes w jenoż dobrych solidnych hypothekach porucza

Albert Mużik,
na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodże, w hoscżenzu k „jandżelu".
Hypotheki a wobßedżenstwo leżomnoscżow.
Sakożene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Schenillowe rubischcża a schawle
nowych rjanych mustrow
najlèpsche a najtunsche kupujecże
pola
Ernsta Jordanoweje wudowy
w Budyschinje
na jerjowej haßy 5,
na smutskownej lawskej haßy 8
w Budyskej schrotkowarni schtrympow.

Hólczaze torniſtry
Holczaze tosche
Knihowe mapy.
Ssnèdanske tosche.
Holczaze tosche a
Hólczaze torniſtry
} tez ßamßny wudżèlk.
} s howjaseje koże

porucza

T. Albert

mèjeczel Khorla Bala.
Woßebita pschedawarnja Offenbachskich kożanych tworow
w Budyschinje
pschi lawskich hrjebjach 10.
Telefon 578.

Moje lětusche

inventurske wupschedawanje

budźe

wot pjatka 7. hacž do wutory 18. februara.

Wono wschě wotdźělenja mojeho wulkeho sklada wopschija.
Placźisny su tak niske, so so tež najmjeńscha kup placźi.

Drastne tkaniny • židźane tkaniny • bawłmjane twory • hotowe woblečenja woblečenjowe suknje • kostumy • paletoty • mantle.

Jan Jurij Pahn

w Budyschinje.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,
meblowy dom za njewjesczinske wuhotowanja.
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych
wobydlenskich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow
po wschěch placźisnach.
Poručam jako pschihódne a praktiske dary
debjaze meble
wscheje druźiny, kaž tež
teppichi, blidowe pschikrywy,
paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje
(mějeczel Max Kirschner)
pschi butrowych wikach 1 telefon czisło 415
porucza ßwoje daloko a schěroko znate
palenzy a likeury.
Roseßlanje w czwizach a bleschach.
Proschu ßebi placźisnowy sapiß žadacź.

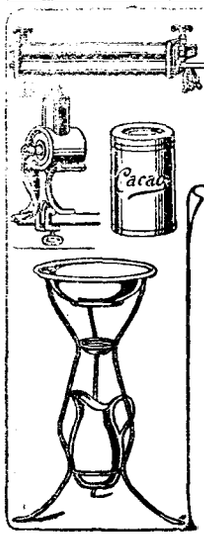
Poručam wschě druźiny
ßuschenych a ßelenych czrjewow
korjenjenje (wyrzu) a rěsnisku potrjebu.
Pawol Scholta w Budyschinje na schulskej drózy 3,
pschedawarnja czrjewow a kožow. Telefon 385.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czaßnikow** a czaßnikowych rjeczazow
k dobroczinemu wobkedźbowanju porucza.
Hódna twora. Pitzomne rukowanje. Tunje placźisny.

Wschu domjazu a kuchińsku nadobu,
lampy, latarnje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwaßne dary
kupujecze derje a tunjo pola
Moritza Scholty
pschi ßerbskich hrjebjach 10.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsткi, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 7. **Sobotu 15. februara 1913.** **Lětnik 72.**

Khěžor Wylem pola ratarskeje rady.

Khěžor Wylem je žo žrjedu dopołdnja pschi poležedženju ratarskeje rady w Barlinje wobdźělił. W poležedženju žo wo rationalnym powyschenju wunoschka němskeho ratarstwa jednasche. Po pschednoschku ryčzerkublerja s Lochowa-Petkuskeho žo khěžor žam k žłowu samołwi. Wón wo połěpschenju łukow a polow na žwojim kuble pola Cadinena rosprawjesche. 500 jutrow wulke łuki, kotrež prjedy nimale niczo njewunjeżechu, žu po žwojim połěpschenju w lěcze 1910 4000 zentnarjow žyna wunjeżke a pastwu 140 howjadam a 25 konjam dawake. W lěcze 1911 žo wunoschk na 9000 zentnarjow žyna powyschi a pastwa žo 120 howjadam a 25 konjam na tychle łukach dawasche. Do połěpschenja (meliorazije) łukow mějach 60 koni, posdźischo 80 hacž 90. Prjedy dźeržach 150 howjadow, mjes nimi 100 dejnych krowow. S dźělom žiweho inventara chzu w bliżschim czażu jedyn forbark wobžadźicź, dokelž žym žwojeho najenka won czišnył, kotryž njebě niczo wjazy wuschny, a kotryž do žamžneho hospodarjenje pschewosmu. Mlokowy wunoschk jeneje krowy prjedy połěpschenja łukow wob dźeń 7 litrow wunjeże a po połěpschenju 10 litrow pschi 3,58 prozentow tukoweho wopschijecza. Sswini mějach psched połěpschenjom 80 hacž 100, posdźischo 300 hacž 350, mjes nimi 30 ranzow. Połěpschenje łukow po jutrje 150 hriwnow płaczesche. Połěpschenje je žo po tajkim bohacze sadaniko a žo dopokasało, so je woprawdźe mózno, w naschim kraju wunoschk tak powyschicź, so mózemy žo niz jenoż s mjažom ale tež s khlěbowym žitom žami sastaracź.

Nochzu pak sabycź wusběhnycź, so mam žo sa tele rjane wunoschki žwojeho ratarstwa s wulkeho dźěła wubiernym materialijam dźakowacź, kotrež žym wot knjesa s Lochowa-Petkuskeho dostał a to runje tak rożzy, kaž wowžej a běrnam, kotrež w pscherěsku 100 zentnarjow po jutrje wunjeżechu. Wěm žebi něschto a žym hordy na to, so je žo mi poradźiło Petkusku rożku do tejele strony Wjeczorneje Pruskeje sawjesćź. Wona běsche tam zyle njesnata. W deschczowym lěcze poślednjeho lěta, hdyž rożka kaž swalzowana leżesche, ratarjo, kotsiž nimo mojich polow pschijědżechu, se spodźiwanjow widźachu, so rożka na mojich polach runa stejesche, kaž ulanske lebije. Mój schožaŕ bě pschipadnje wonka a rjad wosow widźesche, s kotrychž běchu ludźo dele slězli. Myślesche žebi, so je žo někajke njesboże stało, wón k nim jěchasche a czrjódu ratarjow nadeńdże, kotsiž žo žiwje wo tym rosrěczowachu, schto je žo s polom stało. Schožaŕ ratarjam praji, so je žo na polo Petkuska rożka wožyła. kotraž bě jim hischcze zyle njesnata. S teho pschińdże, so žu žo ludźo nasymu psched mojej brjóžnju wo tule rożku bili. Ssym pschi pschedawanju wubjerny dobytk měł, a wschitzy žu wurjadnje spokojom."

Khěžor potom hischcze wo indiskich zebuskich howjadach rosprawjesche, kotrež žo na jeho kuble plahuja. Wone žo wubjernje k czehnjenju pschihodźeja. W tu khwilu je na khěžorowym kuble 15 zebuskich czělzow a 37 jałojzow. Wone žu jara spěschne. W Indiskej žo s zebuskimi bykami wuhanjeju. Khěžor žo nadźija, so s zebuskich howjadow sapschahi wocźehnje, s kotrymiž budźa žnjowe wosy wjele ruczischo jěsdźicź, dyžli prjedy. Na sałożku tychle nashonjenjow je bjes dwěla, so budźe Němska niz jenoż nětkole, ale tež w pschichodźe trěbnu žiwnosćź žwojeho luda žama spokojicź móz.

Sjednanje Welfow a Hohenzollernskich.

Dołholětnemu njepschecželstwu mjes Hohenzollernskimi a Welfami je žo je žlubom jeniczkeje dźowki němskeho khěžora, 20lětneje prynzeży Viktorije Luišy s 25lětnym Cumberlandskim prynzom Ernstom Augustom njenadźizy kónz cziniło. Roskora mjes Welfami a Hohenzollernskimi sdasche žo dołhe lěta njewurunajomna bycź.

W lěcze 1866 bě Pruska hannoverskeho krala Jurja V. wotehnała, žo jeho kraja smozowała a jeho wulke samoženje dyrbjesche žo něhduschemu hannoverskemu kralej abo jeho potomnikam wróczicź, hdy bychu žo woni žwojich prawow na hannoverski trón wsdali. Po žmjerczi krala Jurja jeho žyn Ernst August, kotryž žo Cumberlandski wójwoda mjenowasche, žwoje žadanje na hannoverski trón ponowi, tola wěso bjes wuspěcha. Napjatosćź mjes Welfami, kaž žo něhduschi hannoverski kralowski dom mjenuje, a Hohenzollernskimi žo hischcze shórschi, hdyž žo w lěcze 1885 po namjecze Pruskeje Cumberlandskemu wójwodze sapowjedźi, so by wón jako jeniczki herba semrjeteho braunschweigskeho wójwody na braunschweigski trón stupił. Mjes tym bě druhi žyn Cumberlanskeho wójwody, prynz Ernst August, w Bayerskej do regimenta czežkich jěsdnych sastupił. Wot teho czaża žo prynz Ernst August wospjet s khěžorom setka, kotryž prynza na nadpadne waschnje wusnamjeni. Napjatosćź mjes Welfami a Hohenzollernskimi pak dale wosta. Hakle po žałožnej žmjerczi starscheho žyna Cumberlandskeho wójwody, prynza Jurja Wylema, kotryž na lěsbje s automobilom pola Friesacka žmjertnje do njesboża pschińdże, žo pscheměnjenje sta. Khěžorowe žiwe dźělbracze pschi tymle žmjertnym podawku žo pola Cumberlandskeho wójwody s dźakom pschija. Nicź, kotraž bě žo sapschadka, žo potom pola badenskeho prynza Maxa, pschichodneho žyna Cumberlandskeho wójwody, dale pschedżesche. Jeho przóowanja mějachu najlěpschi wuspěch. Wón prynza Ernsta Augusta s jeniczkej dźowku khěžora Wylema snatu sčzini a tole snajomstwo je nětkole mjes woběmaj k žlubej dowjedło.

Sbožowny nawoženja, prynz Ernst August, w bliżschim czażu do pruskeho wójska a to do regimenta Zietenskich husarow w Rathenowje sastupi a do kważa drje wón knježerstwo braunschweigskeho wójwodstwa pschewosmje. Sadźěwki, kotrež hacž dotal temu napscheczo stejachu, žu nětko wotstronjene.

Powjetschenje němskeho wójska.

W němskim khěžorstwowym žejmje žo na nowu wojerску pschedłohu hotuja. Tón krócź dyrbi žo wójsko wo 40 000 abo 50 000 muži rosmnożicź. Lětne wudawki sa wójsko žo s tym pieczа wo něhdże 100 milijonow hriwnow powjetscha. Sozialdemokratojo budźa pscheczіwo poželnjenju wójska hłożowacź, zentrumska strona žnadź teho runja, dokelž chze knježerstwu sa to wotpłaczicź, so jesuitski sakoń se wschej wótrosczu nakožuje. Jeli so by žejmowa wjetschina pscheczіwo poželnjenju wójska była, by knježerstwo khěžorstwowy žejm rospuschczіło.

Skónzowanje sozialdemokratiskeho sapósłanza Schuhmeiera we Winje.

Na dołhowjeczornym dwórnischczu we Winje je žo na sozialdemokratiskeho sapósłanza Schuhmeiera mordarski nadpad sčzinił. Želesotoczer Kunschak w nozy wokoło 12 hodźin na dwórnischczu na Schuhmeiera łakasche a jeho wot sady s revolvrom satseli. Mordarja žu sajeli. Njeskutk je žo s politiskich pschiczinow stał. Kunschak je žam sozialdemokrat był a je Schuhmeierej žamo s cześcźowanjom pschikhileny był. Hdyž žu jeho jeneje swady dla se sozialdemokratiskeje strony wusamkli, žu jeho sozialdemokratojo pscheseczehali a jeho s dźěła wuschkarali. Teho dla je wón do Němskeje schoł a žebi tam sa dźežacź lět 2000 hriwnow nalutował. Sso do Wina wróczіwschi je s nowa pod njepscheczelstwom sozialdemokratow czerpicź dyrbjał. Teho dla je žo na jenym se sozialdemokratiskich wjednikow wjeczicź chzył. Wón je s dalokosćze pjecź krocželow do Schuhmeiera tsélił. Kulka je psches wucho do moshow sajeła. Mordaŕ bě do kulzyneho worzłoweho pschikrywa dwaj sarěskaj sčzinił, tak so kulka, hdyž do hłowineje koscze dyri, do wjele kruchow ros-

prażny a hłowu roszyhnowa. Wschě politiske strony Kunschakowy njeskutk saßudźeja.

Listowanje mjes zarom a awstriskim khěžorom

njeje po sdaczu sa sakhowanje měra tón wuspěch mělo, kotryž je ßo wocżakał. W Albanskej ßebi ruske a awstriske interesy hischcże pschezo każ prjedy napscheczo steja. Ruska Czornu Horu podpjera, kotraż ßebi Skutari żada. Ruska dale żadanja Sserbije na Pjecż (Ipek), Prisrend a Dżakowu podpjera. W tymle praschenju mohła Awstriska jenoż, schtoż Pjecż nastupa, napscheczo pschińcż. Zar hižo teho dla Bołharskej a Sserbiji powjetschenje pscheje, dokelż chże wón pjecża po balkanskej wójnje ßwojej dżowzy Olgu a Tatjanu bołharskemu a ßerbskemu krónprynzej wudacż. Sda ßo, so je pschi zarskim dworje w poßlednim cżaßu ßłowjanska strona wjazy wliwa dobyła. Njedawno je ßłowjanske towarstwo w Peterburgu pod pschedßydstwom generala Skugarewskeho hosczinu wotmělo, a pschi tejle składnosczi zarej telegram póßłało. Zar je pscheś sastupjazeho dwórskeho mischtra Kocżubeja wotmolwicż dał: „Zar je mi porucził, so bych wschitkim wobdżelnikam pschi hosczinje sa sacżucża, sa ßłowjanskich bratrow wobßwědczene, jeho dżak wuprajił.“ Hdyż ßo wopomni, so bě nowy minister snutskownych należnosczow tule hosczinu s wopředka sakasał — s czimż je ßo hnydom pschi spoczatku slě do ßwětka stajił — a hdyż ßo dale wopomni, so ßu ßo pschi tejle hosczinje sa Awstrisku mało pschecżelne rěcże ßłyschake, budże ßo ważnosczż tehole telegrama prawje wotważicż móz. Powschitkownje maja sacżischcż, so ßu ßo po listowanju mjes zarom a awstriskim khěžorom poměry bóle pohórschike hacż polěpschike. Teho dla je też srosymicż, so Awstriska ßwoje reserwy njepuschczi, a so też Ruska ßwoje wójsko dale we wójnskej hotowosczi dżerży.

Politiske wólbne prawo sa żónske

ma w Jendżelskej hischcże pschewjele pschecżiwnikow a je ßo teho dla sacżißko. Żónske ßo sa to wjecżicż pytaju. W orchidejowni botaniskeje sahrody w Londonje ßu wone wulke sapuscżenje nacżinike. Skoro wschě wokna wulkeje orchidejownje ßu ßo rosbike. Wjele drohotnych rostlinow je ßo sniczilo. Někotre s nich běchu 15000 hacż 20000 hriwnow hódne. W Londonje ßu żónske wukładne wokna pschedawarnje Selfridge rosrasyke. Schkoda ßo na 5000 hriwnow woblicża. Na druhim městnje ßu wólbne prawo żadaze żónske telegrafowe a telefonowe groty pscherěske. Knjeżerstwo budże njemdre żónske s cżeżkim khostanjom wot dalscheho zychnowanja wottraschicż dyrbjecż.

Wojerska revoluzija w Mexiku.

W Mexiku je hižo saßo nowa revoluzija wudyrika. Sběżk je ßo w potajnosczi pschihotował a ßo skoku po zykym kraju rosschěrił. Sběżkarjo ßu Felixa Diaza sa noweho presidenta wuwołali. Felix Diaz, wuj wotehnateho presidenta Porfirija Diaza, bě psched někotrymi měßazami sběżk pscheczżiwo nětczischemu presidentej Maderej spytał. Sběżk pak ßo tehdy njeschlachczi. Felixa Diaza sajachu a k ßmjerczi saßudźichu. W jastwje wón wotprawjenje wocżakowasche. Mjes tym ßu jeho pschiwißowarjo dżěl wójska sa njeho dobyli, ßo do jastwa dobyli a Diaza wußwobodźili. Poßledne dny ßu sběżkarjo we hłownym mésczе Mexiku s pschiwißowarjemi Madera wojowali. Ssrjedu dopołdnja sběżkarjo pod Diazom pscheczżiwo presidentowemu hrodej czehnjechu. Woni czężke kanony ßobu wjedżechu a do presidentoweho hroda a druhich twarjenjow tšělachu, na kotrychż tšěchach běchu Maderowi wojazy kanony a maschinske tšělby postajili. Pschi wojowanju ßu hižo někotre tyßazy muži spadali. Sběżkarjo ßu něhdże 4000 khostanzow s jastwow puschczili a jich wobronili. Sjednoczene staty połnózneje Ameriki ßu wójnske łódże k mexikanskemu brjohej k sakitanju ßwojich poddanow wotpóßłake. Sto żelesniskich cżahow s wojakami je k mexikanskim mjesam wotjěko.

Wójna na Balkanje.

Poßledni tydżeń njeißu ßo stejischcża Turkow a wójskow balkanskeho swjaska wjele pscheměnike. Turkojo ßu drje spytali, Bołharow s Gallipoliskeje połkupy wuhnacż, tola ßu ßo s wulkim schkodowanjom wotrasyli. Pola Czataldże ßu Bołharjo strategiskich pschicżinow ßwoje stejischczo 5—6 kilometrow wróczo położili, dokelż jich nětczische stejischczo njebě sa nich pschihódne. S wulkej njemdrosczu je ßo psched Adrianoplom a Skutariom wojowało, wobej twjerdżisnje pak ßo hischcże njejstej poddałej. Turkojo ßu kopizu sehlarnych powjesczow do ßwěta wutrubili, po kotrychż ßu we wschěch stronach dobycżerßzy postupowali. Na pscheczo temu je bołharske knjeżerstwo rosprawja, so Turkojo s nowa po ßwojim waschnju powjesczе wo wulkotnych wuspěchach turkowskeho wójska na brjosy Marmaraskeho a Czornego Morja rosschěrjeja. Hdy by ßo tymle powjesczam wěrikło, bychu turkowske wójska wschudże na thrazyskim wojowniischczu dobywacż dyrbjeli. Pola Podima pschi Czornym Morju ßu njedżelu dwaj turkowskaj kschižakaj, dwaj torpedowaj czołmaj a schěsczż mjenschich łódżow, kotreż s Karaburna pschijědżechu, něhdże 250 muži na kraj wußadźike. 10. bataillon bołharskeje pobrjohowеje straże njedżiwajzy tšělenja kschižakow Turkow nadpadże. Tucżi w njeporjedże czękachu a ßo na łódże wróczichu, sawostajiwschi na kraju 25 morwych a 16 ranjenych. Na stronje Bołharow ßu 3 mużojo padli a 18 je ßo sraniko. Też pschi Marmaraskim morju ßu ßo wschě pospyty, turkowskich wojakow na brjoh wußadżicż, njeporadżike.

Dobycże Adrianopla je czężki nadawk.

Po měnjenju wojerskich wězywustojnych móże ßo Adrianopel jenoż se ßylnym nadběhom dobycż, pschi czimż dyrbi ßo s wulkimi woporami liczicż. So by ßo wobßadka poddała, wo tym njeje żaneje rěcże. Wobłěhowazy Bołharjo a Sserbjo maja psched ßobu straschne wobtwjerdżenja, s kotrychż ßo pschi nadběhu se satraschnym tšělenjom kanonow a pěschkow, w pschěrowach skhowanych, s kulemi poßypaju.

W tu khwilu ßo Adrianopel wo dnjo a w nozy wobtšěla. Kule do města padaju a twarjenja sapaleja. Turkowszy wojazy psched njepschecżelskimi kulemi s jeneho městoweho dżěla do druheho cżękaju. Póndżelu a wutoru Turkojo na krótkorańschej stronje wupadnycż spytachu. Woni ßo hacż na 100 krocżelow Bołharam pschibliżichu. Bołharjo ßo do nich s bajonetom dachu a jich do twjerdżisny wróczo sahnachu. Pschi tym ßu Turkojo něhdże 1000 muži shubili.

Bitwa na Gallipoliskej połkupje.

Turkojo ßu spytali Bołharow s Gallipoliskeje połkupy, kotraż s wjecżorneje strony Dardanelu mórsku drohu wobmjesuje, wuhnacż. 7. februara ßo Turkojo něhdże 6 diwisijow ßylni do Bołharow, pola Bulajra stejazych, dachu. Bołharjo turkowski nadběh wotrasychu a cżękazych Turkow hacż do Bulajriskich wobtwjerdżenjow sczěhowachu. Wjecżor Turkojo spytachu pola Scharkój, hdżeż bě dwazyczi wójnskich łódżow pschijěło, wojakow na brjoh wußadżicż. Hdyż běschtej ßo dwě diwisiji wußadżiłoj, Bołharjo Turkow nadpadżechu. Woprawdże wobdżiwanja hódna bě sważliwa khrobłosczż bołharskich hórskich batterijow, kotreż ßo hacż k mórskemu brjohej pschibliżichu a Turkam s tšělenjom schrapnelow jara poczežichu, na łódże zosacż. To je prěni krócż, so hórska artillerija wojowanj pscheczżiwo mórskim łódżam podpjerasche. Poraženje Turkow pola Bulajra bě sniczaze. Woni ßu něhdże 15000 muži shubili, mjes nimi bě něhdże 6000 morwych

Wojowanje psched Skutariom.

Jara krwawne bitwy ßu ßo psched Skutariom bike, w kotrychż ßu tyßazy Turkow a Sserbow spadali. Zyku nóz wot ßoboty k njedżeli njepschestawajzy kanony hrimachu. Turkojo nadběh pschihotowachu, so bychu ßwoje prjedawsche stejischczo s wjecżora Adrianopla saßo dobyli. Czornohórzy pak jich s krwawymi hłowami wróczo póßłachu. Krwawne wojowanje hacż do popołdnja trajesche. Popołdnju w 2 hodżinomaj ßo Czornohórzy rosßudżichu, Turkow nadpadnycż. Na bitwischczu kral Mikławsch, kronprynz Danilo a prynz Pětr stejachu. Psched jich wocżomaj Czornohórzy Turkow sbichu. Pschi wojowanju prynzeßa Xenija jako milosczżiwa ßotra k ranjenym khodżesche. Ssylsy ßo jej po lizomaj ronjachu, hdyż ranjenych wohlada. Straschne wokomiki běchu, hdyż běchu Czornohórzy k grocżanym płotam pschihnali. Tu sta Czornohórzow padnychu. Skónczнje ludżo s grot rěsazymi nożizami pschińdżechu a grot rosrěsachu. 15 mjenschinow posdżischo czornohórske khorhoje na dobytych turkowskich wobtwjerdżenjach we wětrje smahowachu.

Turkowske tšělne pschěrowy běchu polne czełow. Zyła turkowska wobßadka bě ßo morika. Tola też Czornohórzy běchu czężko schkodowali. 3000 Czornohórzow na bitwischczu leżesche. Telko morwych wohladawschi płakajo kral Mikławsch sawoła: „Moji khrobli Czornohórzy!“ Wosebje wjele offizěrow je padło.

Hłowny nadběh Cornohórzow ßo pscheczżiwo horje Bardenjolej, hdżeż dopołdnja 1/4 11 hodżin granata ßrjedż turkowskeje batterije na Mußelimowym wjerschku padże a druhu turkowsku batteriju pod hórku rosbi. Wot 1/2 11 hodżin bě ßylny tšělenje s tšělbow ßkyschecż.

W 11 hodźinach powjesćz bońdże, so je ßo Mußelimowy wjerſchk dobył. Schtwórcz hodźiuy poſcźiſcho general Martinowicź telegrafowaſche, ſo je cźornohórſka artillerija turkowſki monitor (wójnſku łódź) na Skutariſkim jězorje pod Schërokej horu potepiła. W 11 hodźinach kolony wójwody Pětrowicza wot Nertunije pſchecźiwo Bardanjolej cźehnjeſche. 1/2 12 hodźin ßo wone Schumateho wjerſchka ſmozowachu a k nadběhej pſchecźiwo Wulkemu Bardanjolej pſcheńdźechu, 20 mjeńſchinow poſdźiſcho wójwoda Petrowicź powjesćz póßła, ſo je ſ nadběhom hórku Gajtany wſak. Wojowanje wo Wulki Bardanjol bě nimo měry krwawne. Turkojo běchu ßo tam ſ naßypami wobdali a wſchě najbóle dokonjane ßrědki k temu wuźili. Saracźadka a naßypy běchu ßo ſe wſchěmi modernymi wunamakanjemi wobtwjerdźenja pſchiprawiłe. General Wukotićź we ßwojej rosprawje praji, ſo je ſkoro njemóźno, ßo na tajke wobtwjerdźenje dobycź, hdyź ßo hiſchcźe khróbkoſcź turkowſkich wojakow wopomni. W naßypach a ſaracźenjach pſchi dobywanju Bardanjola k wopraw-dźitemu morjenju dóndźe, kotreź dwě hodźinje trajeſche. Turkojo běchu w hrjebjach pſches meter hłubokich, ſkhowani, na kotrychź kromje ſ pěſkom pjelnjene měchi leźachu, ſa kotrychź turkowſzy wojazy tſělachu. Bardanjolſki wjerſchk bě ſ tſjomi płotami kalacźkateho grota wobpleceny. Pſches tele płoty dyrbjachu ßo Cźornohórzy pſchedobycź, prjedy hacź mózachu na wjerſchku ßwoju khorhoj poſtajicź.

Sſerbſke wotdźělenje bě mjes tym Buſchaty dobyło. Na horu Bodizu Sſerbjo nadběh njeſcźinichu, dokelź běchu ſhonili, ſo ma tam njepſcheceł ßylnu artilleriju. Duź ßo pola Buſchatow wobtwjerdźichu, ſo bychu pſchikhad ßwojeje artillerije wocźakali. Pſchi dobycźu Buſchatow ßerbſke wotdźělenje turkowſkeho offizěra a 30 wojakow ſaja. Cźornohórzy ßu we wokolnoſcźi Bardanjola 150 Turkow ſajeli.

Turkowſke hroſnoſcźe.

W krajinje wot Cźataldźaſkich wobtwjerdźenjow hacź do Konſtantinopla ßu Turkojo wſcho mużſke kſcheſcźijanſke wobydleŕſtwo ſkónzowali, teź żony a dźěcźi ßu woni ſ dźěła morili, ſ dźěła na łódźe wſali.

W Konſtantinoplu ßebi drje Turkojo njeſwěrja, kſcheſcźijanow kónzowacź, tola jich teź tu na pokoj njewoſtajeja. Mnohich grichiſkich poddanow w Konſtantinoplu ßu ſajeli a wupokaſali. Wjele Grichow, Bołharow a Sſerbow, kotſiź ßu turkowſzy poddanjo, ßu Turkojo do małoaſiſkich měſtow pſchewjeſli. Něhdźe ſto ſ nich, kotſiź ßo w jenym ruſkim klóſchtrje w Konſtantinoplu khowachu, ßu ſajeli, hdyź chzychu ſ pſchewodom ſtrażnikow ruſkeho konſulatſtwa na jenu ruſku łódź ſtupicź.

W Konſtantinoplu ßu wobſtejnoſcźe dźeń a hubjeńſche. Po dróhowej żeleſnizy woſy ſ zyła wjazy njeźěſdźa. Mnoſy pſchekupzy ßu bankrot. Na aſiſkej ſtronje na kholeru wjele ludźi mrěje. S Gallipoli ßu mnoſy wojazy do Konſtantinopla cźekli. Statne kaßy ßu hi=o dawno próſdne; knjeźerſtwo je hižo wſcho móźne ſpytało, ſo by ßebi něhdźe pjenjeſy pożcźiło, tola wſcha próza je podarmo; pjenjeźnizy nimaju k Turkowſkej żaneho dowěrjenja.

Turkowſkej wójnſkej łódźe ßo ſahubiłej.

Turkowſki kſchižak „Aſſert Tewfik“ je bliſko Karaburna do jeneje podmórſkeje ſkały ſawadźił. Łódźiny prědk je ßo pócźrjeł. Mało nadźije je, ſo ßo łódź wukhowa. To je hižo druhi kſchižak, kotryź turkowſke wójnſke łódźſtwo ſhubi. Jedyn turkowſki kſchižak je ßo pſched Saloniſkiom pſches jedyn grichiſki torpedo ſnicził.

Po dalſchej powjesćzi je pſchi brjoſy Marmoroweho morja turkowſka parna łódź, kotraź wojakow ſ Aſiſkeje do Europy wjeſeſche, na podmórſku minu ſraſyła a ßo potepiła. Njeſnate je, kelko wojakow je ßo potepiło.

Bołharſka a Rumunſka.

Jednanja mjes Bołharſkej a Rumunſkej dla wotſtupjenja krucha Bołharſkeje k żanemu kónzej njedóńdu. Bołharſke knjeźerſtwo ßebi hižo ſ dźiwanjom na bołharſki lud njeſměri, Rumunſkej żadany kraj wotſtupicź. Rumunſka je ßo teho dla na trojoſmjaſk ſ próſtwu wobrocziła, ſo by wón żadanja pola bołharſkeho knjeźerſtwa podpjeral. Awſtriſka, Němſka a Italſka ßu na to bołharſke knjeźerſtwo napominałe, ſo by jednanje ſ Rumunſkej pospěſchiło a Rumunſku ſpokojiło.

Pod ſchkitom Bożim.

II.

Bożemje, bożemje, bożemje!

Lěta běchu ßo minyłe, lěta wulkeje nuſy a hubjenſtwa, Franzowſojo w kraju leźachu a jón wuzyzowachu. Woßebje cźwilowachu wbohoho bura. Schtoź jemu na polu roſcźeſche, to ßebi njepſcheceźel bjerjeſche, a ſchtoź mějeſche na łubi a w pinzy, to njebě jemu, ale to ßo trjebaſche na dawki a na wójnſke kontribuzije. Někotre ſakraßne burſke łubko je ſ tym ſahinyło, někotryźkuli knjes bu na to waſchnje wotroczł.

Wjeß Runow běſche wójna nimale pſchelutowała. Ta wjeß tak daloko wot hłowneje drohi ſdalena a tak ſkhowana w lěßu leźeſche, ſo cźłowjek jeje ßo prjedy njedohlada, doniź pſched njej ßamej njeſtejeſche. Tu ßo pocźa powjedacź: S nowa ma ßo do wojakow wuſběhowacź; Napoleon chze na Ruſku cźahnycź a pruſki kral dyrbi jemu ßobu pomhacź.

Tón Napoleon, kak ſ pjaſcźemi hrożachu, kak ſe ſubami ſchipjachu, hdyź ßo tute mjeno wuprajeſche! Temule mużej je ßo mnoho pomnikow ſtajało, a w Franzowſkej je mnoho ludźi, kotrymź je wón wjazy dyźli ßmjertny cźłowjek a kotrehoź nad wſchitkich cźłowjekow wuſběhuja. Nó haj, wſchědny cźłowjek wſchak wón był njeje, ale wurjadny muż, wo kotrymź je ßo hacź do dźeńßniſcheho dnja jara mnoho powjedało a piſało. Napoleon mějeſche w małym njenahladnym cźěle mózneho ducha, a hacźrunje jeno w ſtarym ſchěrym ſwjerſchniku khodźeſche, mjes tym ſo ßo jeho generalojo we wſchěch tucźelowych barbach błyſkotachu kaź pawy, na nim bě tola hnydom póſnacź, ſo w nim něſchto tcźi. Ale hdyź jeho nětkole nětkoſi ſtawiſnarjo ſ pſchimjenom „Wulkeho“ cźeſcźa, njewjedźa ſchto cźinja. S tajkej cźeſcźu ßo njemělo tak brójicź. K temu wjazy ßłuſcha, hacź měſtow dobywacź a kraje roſtorhowacź, ſ kralow wotroczkow a ſ hłupakow kralow cźinicź. K prawej wulkoſcźi cźłowjeka ßłuſcha pſchesjednoſcź ßamownoſcźow, ßłuſcha pſchede wſchěm wutroba, a runje w tym naſtupanju bě Napoleon khudy; wón żaneje wutroby njemějeſche. Hinak ßo jeho ſkutkowanje wuja-ßnicź njehodźi. A jeho ßwědomje teź njeje mohłe khmane bycź; pſchetoź trochu něźnje cźuczźiwe ßwědomje njebudźeſche mohło wſcheje teje krewje a ſrudoby cźłowſkich dźěcźi pſchenjeſcź, pſches kotrychź hubjenſtwo ßebi tónle bjeswutrobity muż ßwój pucź k ßwojej ßławje rubaſche.

Hdy by cźłowjek do wěcźnoſcźe pohladacź a ßobu pſchipoßłuchacź mohł, kak tam tyßazy a tyßazy ßwoje krwawjaze rany, ßwoju roſtorhanu wutrobu Bohu pokaſuja a potom ſ porſtom wſchitzy na jeneho pokaſuja: „Tónle je to był!“ — Kak drje jemu nětko je?!

Najimowazy bubon* potajkim po kraju wrjeſkotaſche. To klinczeſche tak, jako bychu chzyli ſapuſcźene hona a wuprósdnjene khěże wohanjecź. Koho dha hiſchcźe chzychu najimacź? Hodźeſche ßo dha tu hiſchcźe něſchto najimacź? Njebě dha ſakcźěw ludu hižo ſniczeny a jeho móz ſlemjena a njebě dha jón hižo bohahanjaza, njenaßytna cźeſcźelakomnoſcź ſ nohomaj poteptała?

Ale polo dyrbjeſche ßo hiſchcźe junu pſcheběracź: korſiſki** wudobywał trjebaſche hiſchcźe cźerſtwych mużſtwow; pſchetoź hdyź bě ſ Němſkej hotowy, mějeſche ßo Ruſka ſarěſacź. Zyku Europu budźiſche mały żołty muźik rad k ßwojimaj nohomaj widźał. So wón hacź k Jendźelcźanam bliſko dozpicź njemóźeſche wody dla, pſches kotruź moſta njebě, to jeho hacź nanajbóle mjerſaſche; duź chzyſche nětkole ßwoje ſkoby na Ruſku wutſchaſcź, na Ruſku, kotraź jemu tola ani najmjeńſcheje kſchiwdy cźiniła njebě.

S Pruſkej bě Napoleon hacź nanajnjehańbicźiwiſcho ſakhadźał. Wbohi, dobrocźiwy kral Bjedrich Wylem III. bě pſchi tym jara wjele wuſtacź dyrbjał, a je to ßamy dźiw, ſo jemu wutroba zyła woſta; — jeho mandźelſkej ßo wutroba pukny. Napoleon jeho na najbóle ponižaze waſchnje cźwilowaſche, ale k temu bě hiſchcźe doſcź dobry, ſo by wudobywarjej a póżerarjej krajow pſchecźiwo Ruſkej pomhał. Bonaparte jeho nuſowaſche, ſo by ſ nim ſwjaſk k ſakitowanju a k wobaranju ſwjaſał, ſchtoź po prawom rěka: Budź tak dobry a póſcźel mi tſizyczi tyßaz mużſtwow, kotreź ßo w Ruſkej ſatšělecź dadźa. S hroſu wſchěm wótcźinzam wutroba ſakſchikny. Blücher, Scharnhorſt, Gneiſenau a druſy wulzy generalojo błużbu wopuſchcźichu, a kral jim to ſa ſko bracź njemóźeſche. Teź nadobny ßwobodny knjes ſe Stein njemóźeſche na tajke ſahańbjenje

* Tehdy hiſchcźe wſchitkich powſchitkownje na měru njeżadachu, ale najimowachu.

** Napoleon njebě ßo w Franzowſkej, ale na kupje Korſika narodźił.

dlěje pschihladowacź a do Ruskeje cźekny, so by ruskemu khěžorej prajił, kak ma Franzowsow pschijimacź.

Też w Runowje bě wulke žakoscźenje: wjeß dyrbjesche poßledni sbytk ßwojich mkodych mužikich dacź.

W ßedmich domach běsche najimowazy wyschschi ßwój wurubk hrabnył, a mjes wusběhnjenymi běschtaj ßamo dwaj pachołkaj, kotrajž běschtaj hakle ßydomnacźe lět, nimo teho hischcźe dwaj, kotrejuž drje budźichu móhli pschelutowacź, kotrajž běschtaj ßwój dźěl we wójnskim dźěle hižo wotbykoj a kotrajž móżeschtaj ßo ſ ranu wupokasacź. Ale wschitko hromadu ſtykachu, schtožkuli ßo jeno někak pschetrjebacź hodźesche.

Też k Wolschokezom bě najimał saſtupił a po ßwojeho muža pobył; wěßo budźesche radscho dweju wſak, ale jedyn jemu ßwoju prawu ruku pokasowasche, na kotrejž pokasowarja njebě. Wón bě, kaž wudawasche, pschi rubanju drjewa njesboże měł.

Najimał Haudrijej — pschetož tón tole běsche — pschi tymle sdźělenju njedowěriwje ßlědžo do wocźi hladasche; sdasche ßo, so jemu njewěri, ale schto chzyschce cźinicź? Wón dyrbjesche pachoła na pokoj wostajicź, byrnjež to hischcźe bóle wobžarował a byrnjež hischcźe hórje na njeho sakhadźak; pschetož wón budźesche ßo pola ßwojeho pokładnika ſ nim mohł widźecź dacź, Handrij, kiž bě nětkole do ßwojeho dwazyteho lěta saſtupił, běsche ramjenjaty hoborski pachoł a budźische wubjerny kanoněr był; — ſhorbjeny khribjet budźechu wschak jemu hižo ſrunali.

Duž dha dyrbjesche ßo najimał ſ jenym spokojicź, ſ Janom. Wěſo jemu tón ßwoju błušnu ſ bitwy pola Jeny lěta 1806 pokasowasche a wobkrucźesche, so w njej pschezo hischcźe ſ cźaßami bolosćze sacźuwa, hdyž ßo wjedro pscheměnja, ale na to najimał dźiwacź njemóżesche. Też to, schtož jemu Wólschak wonka ſa sadnimi wrotami ſchukotasche, na njeho sacźischcźa njeměješche, a wón proschazeho ſ krótka wotbu: „Schto mi wasche pjenjesy chzedźa, buro? We wójnskich cźaßach to niczo njepkacźi, — schtož je dźenßa moje, to je jutſje druheho, a wójna mje też bjes waschich pjenjes seźiwi.“

S wjeczora tuteho dnja, kiž bě rjany, seleny mejſki dźeń lěta 1812, ßedźachu pod wubiwazej wjeßnej lipu mkodźi hólzy a holzy a ßo žiwje rosrěcźowachu, płakachu też wjele ßobu pschi tym a pytachu hdyß a hdyß ßwój troſcht w pěßni; ale ta jim prawje ſ jasyka nochzyſche, a to, schtož woni ſanoſchowachu, to běchu bjesdźak tajke hłoßy, kiž hižo ßame na ßebi wutrobu ſarudźachu, pěßnje wo dźělenju a rosßohnowanju a wo ßwěrje hacź do ßmjercźe.

To dźě běsche też na to ſapodobne, jako bychu ßebi poßledni krócź do wócźka hladali. Do wójny cźahnycź, njerěka to, do ßmjercźe cźahnycź? Wěſo niz kóżda kula njemori, ale njeměješche dha do Ruskeje hicź? Ow běda, Ruſka njeje ta zyle ſ kónz ßwěta? A lód tam ani w lěcźe njedotaje! A bolosćź ßo widlischcźojcźe do dźiwjeho hněwa pschetworjesche pschecźiwo ſlemu duchej, kiž ßam měra njeměješche, doniž njeby zyły ßwět njesbožowny docźinił a do puſcźiny pschewobrocźił, pschecźiwo ſwěriſku ſ bjesdna, wo kotrymž ßwjaty Jan w tajnym ſjewjenju wěschcźi.

Hacź do hłubokeje nozy mkodźi ludźo wonka ßedźachu, njedźiwajo, so bě ßo wukhłódniko a ſo roßa ſkhadźesche, na poßledku zyle wotmjelknychu w njewurjeknitej bolosćźi.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

Wuſpěſchne wojowanje konſervatiwnych burſkich ſapóßłanzow Donata, Barta, Kokle, Greulicha a Schreibera w ſakſkim ßejmje wo nowy hońtwinſki ſakoń

na dnju 13. dezembra 1912, po ſtenografiſkich powjeſcźach.

(Pokracźowanje.)

Sapóßłanz Bart (pokracźuje): Sa to, kak jara dźiwina nasche hona ſapuſcźuje, chzu Wam jenož jenicźki pschikład pschedkožicź, kajkichž mohł Wam wjele pschinjeſcź. Wobßedźeŕ ſ jeneje tychle wßow mi powjedasche, so tehdy, hdyž mějesche wobßedźeŕ knježeho dwora, kiž bě woprawdźity hajeŕ a plenczeŕ dźiwiny, jich hońtwu, wunoſchowasche jeho žiwnoſtka na rožzy jenož 24 kórzow ſa lěto. Potom pak gmejna, dokelž bě ßo dźiwina na njeßměrne waſchnje pschiſporika, ßama ßwoju hońtwu pschewſa. S tym ßo dźiwina wo něſchto podußy. Ale nětko ßo wunoſchk tejele žiwnoſcźe wo 8 kórzow rožki powyſchi. To je pschi dźenßniſchich, jara niſkich žitnych płacźiſnach, pschi kotrychž móże mały ratař ledma wobſtacź, ſa lěto wo 100 hr. wjazy wunoſchka. Tele 100 hriwnow ßu tak rjez dań ſa kapital, kiž ßo na tajku mału žiwnoſtku wupožcźuje.

To je jenož jenicźki płód, kiž tu naſpomnich, ale dźiwina njekónzuje jenož žita ßamo, ale wſchě na naſchich honach roſcźaze płody (Zyle prawje! na prawizy.) Sſym loni ſkładnoſcź měł, někotre tychle honow wopytacź. Ludźo mje proſchachu k nim pſchińcź pohladacź na jich hubjenſtwo. Sſym ſchkodu wot 30 do 40 prozentow ſchazował. Wobßedźerjo mi prajachu po tym, hdyž běch moje ſchazowanje wuprajił, ſo je ßo ſchkoda też ſ druheje wězywuſtojneje ſtrony w ßamßnej wyßokoſcźi ſpósnała. Lětßa naléto kralowſke knježerſtwo ſ poknym prawom pſchi jednanjach w tymle wyßokim ßejmje na to pokaſowaſche, ſo lońſche wurjadnje ßuche wjedro je nam njedoſtatk na pizowanju ſa ſtót a dźiwinu pſchinjeßko, a ſo je teho dla dźiwina cźaſcźiſcho nuſowana była, ſ lěßow na ßußodne hona wuſtupowacź a tam ſa pizu pytacź. Tole léto pak ßmy spósnali, ſo ßo ſchkodowanja njejßu pomjeńſchiłe ale powjetſchiłe, dokelž je ßo dźiwina ſaßo wurjadnje pſchiſporika. To ßu ſa małe burſke gmejny ſrudźaze poměry. Małe burſke gmejny pomoz jenož w tej móżnoſcźi widźa, ſo ßmětka kóżda politiſka gmejna ßama ßwój hońtwinſki wokrjeß měcź. Mamy tola hižo dźenßa leżomnoſcźe ſe ſtarym hońtwinſkim prawom, kiž maja po naſchim ſakſkim hońtwinſkim ſakonju hižo pſchi 20 kórzach lěża abo pſchi 60 kórzach pola a łuki ßame ßwoju hońtwu. Cźeho dla njedyrbi to też małym gmejnam dowolene bycź, kiž maja wěſcźe we wſchěch padach wjazy dyžli 60 kórzow wulkoſcźe.

Dalſcha pſchicźina, cźeho dla chzemy naſchim małym burſkim gmejnam ßamoſtatnu hońtwu wubědźicź, je to, ſo chzemy ſwadu mjes małymi wobßedźerjemi a wulkoležomnoſcźerjemi wotſtronicź. Mamy wſchu pſchicźinu ßo prózowacź, tajku ſwadu dokładnje wotſtronicź a ßo ſa poměry poſtaracź, ſo by też hoſpodarſzy ßłabſchi ßwoje prawo doſtał. Haj, moji knježa, hdy by jenož hiſchcźe tak było, jako mějachmy hiſchcźe naſche ſe ſtarodawna mjes nami ſaßydlene ſemjanſtwo na wßach! Te ßo bohužel pſchezo bóle a bóle ſhubjuje. Na jeho měſtno ſtupaja na burſy abo hewak hdźe ſbohatnjeni wulkoležomnoſcźerjo, cźi kupuja naſche najkraßniſche ſemjanſke ßydliſchcźa niz ratarſtwa dla (Zyle prawje! na prawizy.) ně, nawopak, kupuja je, ſo bychu prawje rjanu hońtwu měli. (Zyle prawje! na prawizy.) Woni ßo prózuja, ßwoju hońtwu pſchezo bóle a bóle porjeńſchicź ſ tym, ſo ſtarodawne burſke ſtatoki pokupuja a pſchetworjuja tak ßwoje knježe dwory do woprawdźitych hońtwiſchcźow po jendźelſkim pſchikładźe. (Liberalny ſapóßłanz Merkel: To tola wěrno njeje.) (Sapóßłanz Greulich jemu ſnapſchecźiwi: To wy njemóżecźe na žane waſchnje prěcź, Wy wobſtejnoſcźe na wßach njeſnajecźe.) Bart pak rěcźi dale: Stako ßo hižo je, ſo tam, hdźež ratař ſe ſtarej dobrej burſkej wutrajnoſcźu na ßwojim ſtatoku wißaſche, je bohaty wulkoležomnoſcźeŕ, kiž ſa jeho ſtatokom žedźeſche, tón ſahon, kotryž doſtacź njemóżeſche, dak koło wokoło ſ lěßom ſaßudźecź. S tym ßo ſtatok na ßwojim wužitku a hódnoſcźi ſniczi a wobßedźeŕ dyrbi ſ njeho cźeknycź. (Mjes tym bě ßo na měſtnach nationalliberalnych, kiž ßu ſ wjetſcha ſaſtupjerjo fabrikantow a pjenjeżnikow, hołkot a njemeŕ sběhnył. Greulich na nich woła: Pſchińdźcźe jenož k nam, ja chzu Waß hižo pſchepokasacź!) Präſident ſ hejku klepa. (To je ſnamjo k ſměrowanju.) (Pſchichodnje dale.)

Se Scźijez. Na tudomnym prjedawſchim Kſchižanez kuble, kotrež nětkole ratarjej Błažijej w Budyſchinje ßkuſcha, je ßo ſchwórtk popołdnju bróżeń wotpaliła, w kotrejž ßo njewumkócźene žito khowasche. Se ßykawow pódla Scźijecźanſkeje Budyſka wjeßna jako prěnja a Hrubjelcźanſka jako druha k wohnjej pſchikhwata, potom hiſchcźe ßykawa ſe Židowa pſchijědźe. Woheń ßo njehodźesche podußycź, a wohnjowe wobory móżachu ſaßo bórſy domoj jěcź.

S Budeſtez. Sserbſke towarſtwo „Łubin“ ſměje jutſje njedźelu wjeczor w 7 hodźinach pola Röſika ßwoju ſhromadźiſnu. Knjes kantor Kapleŕ ſ Budyſchina je pſchednoſchk pſchecźelniwje na ßo wſak. Ssobuſtawy a hoſcźo ßo naležnje pſcheproſcheja.

Do Radworja. Towarſtwo Sserbſkich Burow hotuje ßo na ßwoju hłownu ſhromadźiſnu njedźelu 23. februara t. l. popołdnju w 4 hodźinach do Delanez hoſcźenza. Je drje nimale połdra lěta, ſo je ßwoju poßlednju ſhromadźiſnu měło. A cźeho dla, ßo něchtóżkuli praſcha, wono ßwoje porjadne kóżdołětne ſhromadźiſny nima? Jemu wſchak ßo w tu khwilu dźe, kaž puczowarjej, kiž na roſpuczu ſteji a njewě, po kotrym puczu by dale ſchoł. Poßledni raz ßo towarſtwu hižo k rowu ſwonjeſche, a powſchitkowne měnjenje też bě, ſo je ßwój nadawk dopjelniło. A teho dla dźě wjedniſtwo njewě, na cźim je. Jenu wěz ſ gwałtom dźeržecź a jej ßwoje mozy woprowacź, kotraž je ßo po ſdaczu pſcheźiwiła, to njepohonjuje a njelóſchtuje. Poſběhnychu ßo hakle w poßlednim cźaßu hłoßy, kotrež ſaßo ſa ſjednocźenje Towarſtwa Sserbſkich Burow

ſ Wjeßnym Wólbnym Towarſtom rěčžachu. A teho dla ſteji hiſchćże ras tutón dypk na dnjowym porjedže. Tola dyrbjake ßo jemu nowe nadawki ſtajicź. Myßlimy ßebi, ſo naſche tukhwilne hoſpodarſke wobſtejnoſćże a žadanja nowu zyrobu Towarſtwu Sserbſkich Burow poſkićźeja. Pſchednoſchk a rosmołwa wo naſpomnjenym ſjednoćźenju a ſekretariaćże ſawěſćzi Towarſtwu Sserbſkich Burow nowe dźěło a ſ tym wjeßekoſćź nad žiwjenjom da. Wo tym budże ßo nadrobnje jednacź. Proßymy jenož, ſo bychu Sserbjo w prawje bohatej liczbje pſchiſchli. Dale ma ßo rosmyßlicź, hacź dowěrnizy Swjaſka ratarjow traſch ſ dobom dowěrniſtwo Towarſtwa Sserbſkich Burow pſchewſacź njemóhli, to rěka, w ßerbſkim dźěle Łužizy. Njech tuczi ßo teź prawje bohacże wobdźěla. Sserbſke nalutowarnje ßmy hižo wjazy krócź proßyli, ſo bychu ßo Towarſtwu Sserbſkich Burow bóle ſbližiłe. Ale podarmo! Stary ſdonk njeje ßo wo jeniczku hakožku rosmnožił. Khróſćizy, Njebjelczizy, Ralbizy, Łahow, Radwoŕ, Maky Wjelkow a Bukezy ßu jeniczke towarſtwa, kotreż ßo ſe ßwěru k hłownemu dźerża. My wboſy Sserbjo dźě ßmy ſwuczeni, pſchezo na to hladacź, ſchto ßußod k temu měni. A to je khoroſcź, kiž wſchitky lěkarjo na ßwěćże wuhojicź njemóža a też njebudża. Boju ßo, ſo na nju wumrjejemy. Njech hłowna ſhromadźiſna traſch ſchkriczku ßwětkoſćże do ſaczěmnjeneho narodneho ducha póſćżele, kaž to cźinjeſche ſjěſd ßerbſkich towarſtwow we Wojerezach. Njech nowy ſapal woživi kipre cźełko towarſtwa. Potom njetrjeba ßo hiſchćże na ßmjercź myßlicź.

S Njeßwaczidła. Na dróſy pola Holeſchowa bě jedyn muźſki 5. februara wjeczor w 9 hodźinach žiwnoſćerja Brühla ſ Nowej Wßy nadpadnył a jemu 85 hriwnow rubił. Njeßwaczidliſkemu žandarmej Wolfej je ßo poradźiło, cźeladnika Biſkopa jako rubjeźnika wußlědźicź. Biſkop je ßo teź wuſnał, ſo je ßo w poßlednim cźaßu na wſchelakich měſtnach w Budyſkim wotrjeßu nuts dobywał. Hacź je wón pomoznikow pſchi tym měł, njeje ſnate.

S Wotrowa. Přenju njedźelu poſta wjeczor abo nozy ßo něſkajki paduch do naſcheje zyrkwje dobywaſche. Pſches niſku murju pſcheléſły na kerchow a wot tam do pſchitwarka, kotrehož durje ſ;mozu wotewri. Najſkerje bě w myßlach, ſo njeßu ſnutskowne durje do zyrkwje ſamknjene, w cźimž pak bě ßo mylił.. S pózkom ſpytowaſche hłowne durje wotewricź. Běſche tam najſkerje tojhdy dźěłał, ale widźo, ſo budże jeho próza podarmo, — khiba ſo je ßo dał něſkat wotſchericź — woſtajiwſchi ſcheho cźekny. Hacź dotal njehodźeſche ßo paduch wußlědźicź.

S Panczíz. Wutoru wjeczor w 6 hodźinach je ßo domjaza haptyka tudomneho lěkarja dr. Rachela pſches hamtſke hejtmanſtwo ſawrjeła, a to na wjazory namjet wokrießneho lěkarja dr. Heyna w Kamjeńzu. Njelubośnoſćże dla haptyki ßajaja hižo lěta wróczo. Wjazore hroženje je ßo ſkónczńje wuwjedło. Wulka roshorjenoſćź je teho dla w potrjechenych gmejnach naſtała. Sserbjo, na kotrychž ßo, kaž ßo ſda, tute wobſamknjenje měri, budźa ßo pola miniſterija wobcźežowacź. Bórſy ßo teź ſjawna ſhromadźiſna powoła, kotraž budże pſchecźiwo temu proteſtowacź. Wona budże ßo teź ſe Sserbow ranjazymi ßkowami, kotreż je wokrießny lěkaŕ dr. Heyn na jenej ſhromadźiſnje lěkarjow w Kamjeńzu wuprajił, ſaběracź. Pſchi wuradźowanju dla ſadźěwanja tuberkuloſy na wßach wotmolwi wón knjeſej dr. Racheli: „Tajke namjety mózecże wy pola **wróczoſtejazych Sserbow** ſtajecź!“ Sserbjo klóſchtrſkeje wokoliny, kotrychž maja ſa krajanow druheje a nětko ßnadź hižo tſecźeje rjadownje, nochzedźa ßebi tajke ranjenja lubicź dacź. Pſched něktotrymi lětami bě wyſchnoſcź po namjecże wobßedźerja Halſchtrowſkeje haptyki dr. Rachela wobſkorźika, dokelž bě wón ſe ßwojeje domjazeje haptyki khorym lěkarſtwo pſchedawał. K dr. Rachel je tehdy tónle prozeß pſched wyſchſchej inſtanzu dobył.

S Worklez. Pokhroma ßo na wſchelake waſchnje rosſchěrja. Tak ßebi myßla, ſo je ßo tale khoroſcź do hródźow tudomneho knjeżeho dwora ſ měchami wukrajnych wotrubow ſanießka.

S Noweje Wßy pola Rakez. Hubjene naſhonjenje dyrbjeſche ſańdźenu njedźelu jedyn rjemjeßlnik ſ bliźſcheje zyrkwinſkeje wßy pola naß na kóſkopiwje cźinicź. Po rejach ßo wjeßeky ſaßo na dompucź naſtaji. Mějeſche ſboże, jenu ßkužobnu dźowku, kotraž bě hakle wóndano do naſchich ſtron pſchicźahnyła a ſ jejnej ſnatej towarſchku k nam na kóſkopiwo pſchiſchła, domoj dowjeſcź. To jeneho ſalubowaneho ſaſtojnika liſtarſkeho rjemjeßka jara mjerſaſche, dokelž bě na rejach ſ njej rjenje cźinił a jej domojpſchewod pſchilubił. Khětſje ßo ſa nimaj puſchcźi, myßlo, kak by ßwoju žarliwoſcź ſpokojił. Jako běſchtaj prěńſchej woßobje lědma wjeß dozpiłoj, žarliwy njembruch ſ kamjenjemi do njewinowateho pſchewodźerja tak funkacź pocża, ſo ßebi prěńſchi myßleſche, ſo jeho Turkojo bombarduja. Tola ſbožo bě wjetſche hacź njeſboże, ani jedyn tych wótrych kamuſchkow, kotreż budźa ßo k ßypanju na pucź trjebacź, jeho njetrjechi. Budźeſchi-li ßo to ſtaka, by to ſalubowany a žarliwy liſtarſki droho wotpokucźicź dyrbjał, pſchetož cźěłne franjenje ßo cźežko khoſta. Haj, na kóſkopiwje pobycź, ma tola druhdy dundra.

S Biſkopiz. Nad tudomnej towarſtwowej piwarnju je ßo konkurs wotewrił. Towarſchojo maja 116 wobkhodnych dźělbow po 300 hriwnach. Woni maja po tajkim ſa 34,800 hriwnow ſe ßwojim ſamoženjom rukowacź.

S Ralbiz. Tudomne burſke towarſtwo wotmě 2. febr. ßwoju 24. hłownu ſhromadźiſnu w Konjezach. Najebacź hroſneho wjedra bě ßo tola nahladna liczba ßobuſtawow ſeſchła. Pſchednoſchk k. wyſch. kom. Dilgera ſ Budyſchina wo „drenaži, wo powodźenju a wotwjedźenju wody“ běſche jara ſajimawy a powuczazy. Sliczbowanje k. kantora Schewczika ſ lěta 1912 pokaſa:

22071,31 hr. dokhodow a
21739 37 hr wudawkow, tak ſo bě
331,94 hr. w pokładnizy,

Kublerjej Pětr Blažik ſ Ralbiz a Michał Czornak ſ Nowoßliz mataj ſliczbowanje pruhowacź. Do wokrießneho wubjerka wuſwolichu ßo nimo pſchedßydy kk. Michał Wicźas ſ Konjez, Jurij Czornak ſ Ralbiz a Pětr Handrik ſe Schunowa. Jim ßo maka podpjera pſchiſwoli. Dokelž wuſtawki „Domowiny“ dóſchke njeběchu, njehodźeſche ßo wo nich jednacź. Hdyž běſche ßo hiſchćże wo ſawěſćźenju koni, wo hnojach, ßymjenjach a druhim wuradźowako, ßo ſhromadźiſna ſkónczi. Duž krocźmy w Božim mjenje do 25. lěta!

Se Žitawy. Podoffizěr Schill ſe 4. kompagnije pěſcheho regimenta cźißko 102 bě jako ſtražu mějazy wußnył, pſchi cźimž běchu jeho lepili. So by ßo khoſtanja ſminył, wón cźekny, tola jeho ſajachu a do garniſonſkeho jaſtwa dowjedźechu. Tam je ßebi wón ſ wobwěßnjenjom žiwjenje wſał.

S Halſchtrowa. Sańdźenu wutoru rano wokolo 1/2 3 hodźin ſ domſkeho prjedawſcheho Merkelez kubła woheń wudyri. Płomjenja ſtróde a domſke ſniczichu a ßo teź na domſke, hródź a kólnju blidarſkeho miſchtra Sembnera wupſcheſtrěchu. W Merkelez domſkim ßwójbje dźěłaczerja Wawera a żeleźniſkeho wothladarja Fiedlerja bydleſchtej. Wonej ſtej ßo lědma ſtracha ſaduſchenja ſminyłej.

S Wojerez. K doſałożenju „Domowiny“ wotmě ßo tu njedźelu 9. februara popołdnju w 4 hodźinach w Härtlez hoſcźenzu ſjawna ſhromadźiſna ſaſtupjerjow ßerbſkich towarſtwow wobeju Łužizow. Nakhwilny pſchedßyda, k. krajnoßejmſki ſapółłanz Bart, wotewri a wodźeſche ju. W 2 hodźinomaj ſeńdże ßo najprjedy wuźſchi wubjerk, kiž naczißnjene wuſtawki pſchewuradźi a je potom wo něſchto pſcheměnjene hłownej ſhromadźiſnje pſchedpołoži. Wona bě derje wopytana. Saſtupjenych bě 28 towarſtwow ſe 70 hłoßami. Wuſtawki ßo po paragrafach pſchecźitachu. K nim ßo rěcźeſche a potom ßo jenohłóßnje pſchijachu. Nětko mějeſche ßo pſchedßydſtwo wolicź. To ſta ßo pſches akklamaziju. Jako prěni pſchedßyda wuſwoli ßo knjes ſapółłanz Bart w Brěſynzy, ſa naměſtnika knjes farař Schwjela, w tu khwilu hiſchćże we Wojerezach, ſa prěnjeho ſapißowarja k. wucźeŕ Sſlodenk w Panczizach, ſa naměſtnika k. Łapſtich we Wojerezach a ſa pokładnika k. pſchekupz Jan Hajeſch we Wulkich Sdźarach.

Mnohich a rjanych ßłowow je ßo rěcźało. Bóh dał, ſo by ßo wſcho do ſkutka ſtajiło, k cźomuž je ßo namołwjało. To pak njedoßaha, ſo je ßebi pſchedßydſtwo wědomne ßwojeho nadawka, ně, kóždy jenotliwz, woßebje pak wodźerjo ßerbſkich towarſtwow, maja jemu k ruzy bycź. Woßebje roshlad wo pſchichodnym hoſpodarſtwje w naſchim wuźſchim a ſchěrſchim kraju, kaž jo k. Bart ryßowaſche, dyrbi naſchu kedźbliwoſcź ſbudźicź. Wo tym budże ßo na hłownej ſhromadźiſnje Tow. Sserbſk. Burow w Radworju nadrobniſcho rěcźecź. Duž nětko do dźěła ſa ſhromadne ſkutkowanje naſchich narodnych towarſtwow, ſa naſchu domiſnu a wótzny kraj!

S Wochos. S wulkej radoſcźu móżemy woſjewicź, ſo je k. Jan Laduſch, ßyn tudomneho połbura Laduſcha-Kucźika, na ſeminarje we Woleſchnizy ßwoje wucźerſke pruhowanje khwalobnje wobſtał. Jedyn druhi Sserb ſ Wojerowſkeje bliſkoſcże je pruhowanje w Rychbachu wobſtał.

W němſkich nowinach běſche cźitacź, ſo je w Amerizy wěſty Mroſka 4 milijony ſawoſtajiwſchi wumrjeł, a ſo dyrbja ßo herbjo ſamołwicź. Ta wěz je ßo jako tryſk wupokaſała. Tudy dźě też Mroſkezy bydła.

S Klětneho. (Dopiß.) Kaž je ſnate, je Klětnjanſka nalutowarnja a wupožczerńja warny kurſus pſchiprawiła. Sa njón je ßo 13 hołzow ſamołwiło, kotreż ßu ßo 10. februara po tſinjedźelſkim

wuwuczenju wo ßwojej warjenskej wědomosczi pruhowake. Tutón dżeń ßo wulka hosczina wuhotowa, pschi kotrejż ßo wschě ßobustawy nalutowarnje, kotsiż ßu wschitzy burjo, se ßwojimi żonami wobdżělichu, kotreż dżeń wote dnja běrny a kak jědża. Myßlu ßebi, so psched tutej pruhowanskej komißiju njeje pruhowanje pschecżeżke byko, a so to, schtoż je k tajkej hosczinje trjeba, kóżda holza pola ßwojeje maczerje nawuknje. Pschi tejle składnosczi je też jedyn hospodar ßwoju posdżischu pschichodnu dżowku pruhowak. Wona dyrbi w mandżelstwje nješchto wjazy rosumicz, dyżli pschichodna macz. Nadżějmy ßo najlěpscheho.

Njedaloko Klětneho wjeska leży, na wuhlach a pjenjesach bohaty Radschowk. Wobydlerjam tuteje wjeski kupowarjo wuhla mohł rjez domy saběhaju a jim hromady pjenjes sa jich leżomnosczе podtykuja. Gmejnski pschedstejiczeŕ ludżom pschirěczuje, so bychu tola ßwoje wobßedżenstwo pschedali. Hnydom dwě firmje ßo wo Radschow prózujetej, tola hakle sa 10 lět chzedża płaczicz.

Se Shorjelza. Psched dwěmaj njedżelomaj ßu we Wrótßławsko-Drażdżanskim spěschnym czahu we wotdżělenju 3. klaßy jeneho puczowarja satělěneho namakali. Jeho czěło ßu w Shorjelzu s czada wunjeßli. W jeho drascże ßu 125 hriwnow pjenjes a jědnu khartu, s Liegnitz do Drażdżan płaczazu, namakali. Hacz dotal njejßu jeho mjeno mohli nashonicz.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Loni ras w septembrje w nozy żiwnosczeŕ Wylem Merla w Rychwałoże ßwojemu ßukodej. sahrodnikej Wjenkej, sahrodny płót se ßekeru rosbi a to s hněwom, so bě prozeß dla mjesy s nim pschěhrał. Lawniski ßud w Běkej Wodże bě Merlu dla wězywobschkodżenja k 45 hriwnam pjenjczneho khostanja saßudźił. Psched powołanskim ßudom Merla wudawasche, so wón płót njeje prozeßa dla rosbił, ale teho dla, dokelż bě pschez jenu wottorhnjenu łatu padnył. Ssudnizy wějachu pak wußud sa jara mily a jón wobkruczichu.

✕ Maly sahrodnik Khrystian D. se Spal bě lany wolij pschedawał, hacżrunje wopißmo sa puczowanske pschemyßło njemějesche, ale jenoż wopißmo k sběranju skasankow. Wolij bě s Hertungez mlyna w Hródku. W prěnjej instanzy we Wojerezach běschtaj ßo D. a Hartung wuwinowałoj. Powołanski ßud pak wobeju k pjenjeżnemu khostanju po 48 hriwnach saßudźi, dokelż běschtaj dawk sa puczowanske pschemyßło podwjedłoj.

S Wulkeje Nydeje. Wutoru wjeczor ßu ßo brózeń. hródże a wumjeńk tudomneho Kummerez statoka wotpalike. Woheń je pjecża s wumjeńka wuschow. Wojerowska wohnjowa wobora mózesche jenoż nowonatwarjene domske wohnjej wobrócz. Skót je ßo s wulkej prózu płomjenjam wukhowak. W bróżni ßo wjele ßkomy a ßyna khowasche.

S Drażdżan. Awstriski trónski naßlědnik je psched tydżenjom pod zuſym mjenom w Drażdżanach pschi kralowskim dworje pobył. Zyle njepolitiski jeho wopyt wěsczе njeje był.

Přilopk.

* (Młodostny mordaŕ.) Sańdżenu ßobotu wjeczor je 17-lětny hornczeŕski wuczobnik Lichtenberg w Kinsbórku, kotryż je ßo prjedy w jenej wukhowarni woczahnył, ßwojeho mischtra Brücknera skónzowacz spytał. Hdyż běchu pomoznizy w 6 hodżinach s dżełarnje woteschli, mischtr hischcże s Lichtenbergom dżěłasche. Na dobo jeho tutón wot sady s kopcom do hłowy dyri. Hdyż ßo mischtr do sady motasche, ßo Lichtenberg druhi krócz do njeho sahna, tolo jeho tón krócz jenoż do ramjenja dyri. Nadpadnjeny na to wo pomoz wołajo czěkasche. Lichtenberg pak jeho se wschej mozu k pjezy czischczesche. Mischtr ßo se sadwělowanjom wobarasche. Duż njekraßnik czekny. Polizija móżesche jeho dżeń posdżischo sajecz. Lichtenberg pilnje rubjeżnitke powjedańczka czitasche.

* (Pod automobil pschischoł.) Njedżelu na dróży pola Oschatza nózneho strażnika Döringa we luži krwě czeżko sranjeneho namakachu. Pódla njeho rosrażeny wosyk leżesche. Döring bě w nozy po nowe piwo sa jedyn kóßkopiwowy ßwjedżeń jěł. Pó czmje je jeho najskerje jedyn automobil pschejěł.

* Khartu hrajo je ßo ßobotu 34lětny ryßowaŕ Gutgesell w jenej korczmje w Plawnje se ßmjerczu pschekhwatał. Hdyż chzyische wón runje jenu khartu wuhracz a k temu ruku sběhny, wón prajiwschi: „Mi je tak slě!" se stoka morwy na semju padże. Boża ruczka bě jeho sajała.

* 18. pruski armeekorps nowe wojeńske swuczowanischczo dostanje, sa kotreż ßo dżěl Spessartskeho kraja wopruje. W krajinje, kotraż je ßo wubraka, wßy Willbach a Lottchenbrunn pschi bayerskej mjesy leżitej. Wschě twarjenja tejule wßow dyrbja ßo shubicz, sahrody a pola dyrbja sańcz, a lěßy ßo spuschcża. Wobydlerjo dyrbja ßwoje statoki hacz do 1. haprleje 1913 wopuschczicz.

* Njewěrimy farař Jatho, kotrehoż ßu dla jeho saprěwanja kischesczijanskich wěrnosczow loni wotßadżili, je w Kölnje na sajědojczenje krwě ßmjertnje skhorił.

* (Bědżenje mjes dżełaczerjemi a żandarmami.) S Gdanska (Danziga) ßo pische: Hdyż dyrbjachu ßo w Peplinje někotsi dżełaczerjo, kotsiż běchu pschi swadże jenu korczmu wupuschczili, na torhoschczu sajecz, ßo něhdże 50 dżełaczerjow na żandarmow wali. Tuczi ßo s mjeczemi sakitachu, tola jich k semi sbichu a do nich kopachu. Jeneho polizista s nożom klochu. Hdyż lud pschezo saßo na żandarmow nadpadny czinjesche, żandarmeriski wachtmischtr ßwój revolwer wuzi a dżełaczerja Herona a jeho ßwaka satschěli. Jedyn tsechi dżełaczeŕ, Heronowy bratr, ßo psches hłowu sruba.

* (Jedyn hólz ßo s automobilom Cumberlandskeho wójwody Ernsta Augusta pschejeł.) Hdyż ßrjedu wjeczor Cumberlandski wójwoda Ernst August w Karlsruhe k hłownemu dwórnischczu jědżesche, chzyische 16lětny wuběhaŕ Geenger psched prynzowym automobilom psches dróhu pscheběżecz. Wón pak ßo s autobilom shrabny a ßo pschejědże. Wón ßebi nop pukny, ßebi nosy slama a ßebi czěło tak smjecże, so je malo nadżije, so ßo młodemu człowjekej żiwjenje sathowa. Prynzowy automobil hnydom sasta, a prynz k snjesbożenem doběża a jeho do bliżscheje khěże donjesch da. Wot tam czeżkosranjeneho do hojetnje dowjesechu. Dokelż běschtej ßo automobilowej latarni rosbikej, ßo prynz Ernst August s automobilom badenskeho prynza Maxa na dwórnischczo dowjese. Chauffeur prynza Ernsta Augusta njeje na njesbożu winu, dokelż młody człowjek s khěże wuskoczi a jedyn wulki wós tam muhlo sawrje.

* (Wójnski ßud.) W Flensburgu je wójnski ßud feldwebla Stamera dla pschesczěhanja podstajenych wojakow k jastwu na schěsez měßazow saßudźił.

* (Mjetanje bombow s powětrowych łódżow.) Sa němske wójsko je ßo runje nowa Zeppelinska powětrowa łódź kupiła. S njeje budża prěni krócz w Němskej rosbuchanske granaty na pruhu s wyßokosczе na postajene městna mjetacz. Bomby něhdże 210 puntow waża a ßu s rosbuchadłom woßebiteje ßylnosczе pjelnjene. Hacz dotal ßu ßo take pospyty jenoż s njepjelnjenymi swuczowanskimi granatami czinike.

* (Njesbożowny słět.) Snaty lětaŕ Sablatniz s kapitanskim leutnantom Bertramom jako pschewodżerjom nad rěku Habolu lětasche. Krótko psched Heiligenseeom motor dżełacz pschesta a jene wokschidko ßo slama. Lětadło do rěki padże. Dżełaczerjo hnydom snjesbożenymaj na pomoz khwatachu. Jim ßo poradźi, lětarjow se symneje wody wuczahnycz. Bertram bě wědomje shubił, Sablatniz bě ßebi kolenowe jabłuko puknył a ßebi hłowu sranił.

* (Póstski wós w ßněży tczazy wostał) Mjes tym so je w Europje lětßa poměrnje malo ßněha, maja jeho we wjele czoplischej Persiskej pschewjele. Persiske póstske sarjadnistwo je wosjewiło, so je ßo póstska ßłużba pschewulkeho ßněha dla pschetorhnyła. Ssněh schtyri metry wyßoko leży. Konje póstskeho wosa, kotryż ßłużbu mjes Reschtom a Enzeliom wobstaruje, ßu blisko Reschta padle a smjerske. Hłowne město Teheran je s najmjeńscha dwě njedżeli wot póstskeho swjaska s Europu wotsamknjene, schtoż ßo njeje wot 12 lět wjazy stało.

* (Lynchowaza justiza.) W mězcze Houstonje w Mississippiskim stacze w połnócznej Amerizy běchu jenu běłu żonu skónzowali. Pola jeneho czornocha jejne skote debjeńki namakachu a teho dla mějachu jeho sa mordarja. Rosnjemdrjenu lud czornocha sa żelesny stołp swjasa. Potom jeho s teerom pomasachu, drjewo wokoło njeho składżechu a jo sapalichu. Hdyż ßo czwilowany s bolosczemi wjesche a kschiczesche, nan skónzowaneje żony psched njeho stupi a czornocha s revolwrom satschěli. Jeneho druheho czornocha, na kotrehoż ßo teho runja hrěschachu, wobwěßnychu. Potom lud k jastwu czehnjesche, s njeho dwě czornej żónskej wsa a teho runja wobwěßny. Wyschnosczе ßo na to wobmjesowasche, so lynchowarjow warnowasche.

Wußudżenja.

Khostauska komora. 54lětny dżełaczeŕ Jan Schlemmer s Plußnikez, na poßled we Wawizach bydlazy, bě 29. oktobra 1912 s khěże jeneho Bukeczanskeho hosczenza 100 hriwnow hódne koło, czeladnikej Prochnowej we Wawizach ßłuschaze, kradnył. Domoj pschijěwschi bě wón kradnjene koło rozebroł, wobkuk do jeneho hata pola Pomorz czißnył, druhe dżěle pak pschedał. Hižo wjazy krócz khostaneho puducha k khostarni na 2 lěcze 2 měßazaj a k shubjenju czeßnych prawow na 5 lět saßudźichu.

* (Sahubjenje jendźelskeje expedizije k połodnischemu polej.) Khróbły wuźlědźeŕ połodnischeho pola, jendźelski kapitan Scott, je ſ pola ſo wróćźeło ſe ſwojimi pſchewodźerjemi w ſněhowym mjećźelu a ſuromej ſymje ſmjerſnył. W ſwojich ſapiſkach wón praji, ſo je w tamnych ſtronach wo dnjo 30 gradow a w nozy 47 gradow ſumy było. Wón proſy, ſo by ſo jendźelſki lud ſa ſawoſtajene ſwójby wobdźělnikow expedizije ſtaraŕ.

Runje je wušła:

»Nadźija« 1913.

Protyčka płaći 20 pj.

a je w Budyšinje pola Smolerjec na předań abo pod adressu: **Zeitschrift »Raj«, Kamenz i. Sa., Nordstr. 5.**

(20 pj. + 10 pj. porta w znamkach!) [40

Podpjerajće naše pismowstwo!

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot **4** hodźin popołdnju hač do **11** hodźin wječor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
ſwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóždu ſobotu a ſrjedu ſo program pſchemění.

Drjewowa awkzija.

W hrabinſkim **Lippeſkim Bartſko-Nowowjeſćźanſkim** hajniſkim rewěrje budźe ſo

póndźelu 17. februara 1913 dop. wot 9 hodźin

na měſtnje ſamym ſ wuměnjenjemi na pſcheſadźowanje pſchedawacź:

35 mjehkich dołhich hromadow,
18 twjerdych = =
24 mjehkich halowych hromadow,
23 rm. mjehkich pjenkow.

Shromadźiſna w drjewiſchćźu 4. wotdźělenja pſchi Wokranćźanſkej mjeſy.

Hajniſke ſarjadniſtwo.
A u ſt.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 18. februara t. l. ma ſo popołdnju wot 3 hodźin **w Heldez reſtawraziji w Hunćźerizach** ſćěhowaze

na Huſćźanſkim hajniſkim rewěrje

we 18. wotdźělenju (w drjewiſchćźu Huſćźanſkeho lěſa) w parku a wowćźeŕni ſeſtajene drjewo na pſcheſadźowanje pſchedawacź, jako: **6 krutych źerdźow,** 13 a 14 cm delnieje tołſtoſće,

46 rm. twjerdych a mjehkich palnych ſchćźepow,
150 = = a = = kulnchow,
7 = = a = repuchow,
500 = mjehkeje walćźiny a
60 twjerdych dołhich hromadow.

Huſćźanſke hajniſtwo, 10. februara 1913.

O. Mendźe.

Zbožopſchećźe

k 50létnemu mandźelſkemu jubilejej

wumjenkarja **Jana Scholty** w Delnjej Hórzy
a jeho mandźelſkeje **Hańže** rodź. **Reinholdez**
na dnju jeju ſłoteho kwaſa
15. mał. rózła 1913.

Dźenź ſłote ranje ſwita
We Waju mandźelſtwi,
Kiž dźenź pſches połſta lěta
Waj' naſad dopomni:
Hdźež Wój ſo ſjenoćźiſchtaj
Pſches ſwjaſk tej' luboſćźe,
Pſched Bohom wobtwjerdźiſch-
Sſlub wěćźnej' ſwěrnoſćźe. [taj

W tym domje, hdźež Wój dźěſch-
Wot ſwjatoh' woltarja, [taj
Tam hiſchćźe pſchebywataj
Hač do dźenźniſchoh' dnja.
Wój połſta lět tež ſwěrnje
W nim wſchitko dźěleſchtaj,
Schtoż póſła Bóh, to měrnje
Wój ſtajnje njeźeſchtaj.

Dźenź na ſańdźene cźaſy
Sſo junkrócź dopomńtaj,
Kiž jako rjane ſony
Sſu hižo ſady Waj';
Kak Bóh je ſ Wamaj khodźił
We Waju žiwjenju,
Waj' k žohnowanju wodźił
Pſches ſwoju dobrotu.

Ach Knjeźe Jeſom Khryſchćźe,
Daj ſdobnje prajicź ſej,
Hdyž Ty na ſwěćźe běſche
Na horje prědarſkej:
Ssy ſbudźił małowěrnych
Pſches pólnu liliju;
Ach ſbudź tež twojich ſwěrnych
Pſches dróhu rózojtu;

Po kotrejž mohłoj khodźicź
Cźaſ ſwojich ſbytknych dnjow,
Duch Boži chzył Waj' wodźicź
Po honach nadźijow,
Hdźež na ſelenej łuzy
Ta Bójſka paſtwa je
A žórło cźiſtej' wody
Po' Bożej' wowcźeŕnje.

S tym dowěrjenjom k Bohu
S toh' ſeńſkoh' zuſbniſtwa
Nětk dźitaj ſwoju drohu
Do dalſchoh' pſchichoda:
Hač Bóh Waj' wotſtał woła
Do ſwojej' domiſny
S tych ſachodnoſćźow doła
Do měra krajiny.

Towaŕſtwo Sſerbſkich Burow

ſměje **njedźelu 23. februara 1913** w Delanez hoſćźenzu

w Radworju

hlownu ſhromadźiſnu.

Dźeńſki porjad:

1. Rosprawa. 2. Sliczbowanje. 3. Hiſchćźe ras: Sjednoćźenje Towaŕſtwa Sſerbſkich Burow ſ Wjeſnym Wólbnym Towaŕſtwom a ſekretariat. 4. Rosprawa wo tym a druhim. 5. Namjety.

Na nju ſo wſchitzy Sſerbja, woſebje pak pſchiſamknjene poboćźne towaŕſtwa wutrobnje pſcheproſchuja.

J. Rjenećź, pſchedsyda.

Wſchě moleŕſke dźěła

ſ klijowych, kalkowych a wolijowych barbow, kaž tež molowanje drjewa wſchelakich drjewow a wuwjedźenjow tapezěrowanje ſtwow, kładźenje linoleja, molowanje pißma rjenje a tunjo wobſtara

Willy Adler,

dekoraziſki molet na jerjowej haźy 1 po 2 ſchod.
w domje knjeſa Juliuša Hartmanna ſyna.

Dobre tonowe

tſěſchne zyhele

wſchelakich barbow a družinow porucza

zyhelnćźa w Konjezach
pola Kubicha.
A. Schäfer.

Swite

mullowe bindy

zyle nowe ſu punt po 25 pjenjeźkach na wſchedań pola **ſwudowjeneje Löffleroweje** w Budyſchinje na wulkej bratrowſkej haźy 14.

(K temu cźišłu dwě pſchiłoſy.)

Pschepołożenje pschedawarnje.

Cześcženym Sserbam w Budyschinje a wokolnoszći najpodwolnischo k wjedženju dawam, so ßym ßwoju **pschedawarnju**

slotych, ßlěbornych a alfenidowych tworow

na khěžorsku drohu cźißło 6

pschepołożił.

Sa dowěrjenje, mi hacź dotal spoczźene, ßo wutrobnje dźakujo, proschu, so by ßo mi wono też w nowych klamach sakhowało.

S poczeszczowanjom

Reinhold Kappel, juwelěr.

Ssylsa dźělenja,

płakana pschi rowje lubowaneje mandźelskeje a maczerje

Hańże Nakonzoweje

ſ Komorowa pola Rakez,

wumrje 15. februara 1912, 62 lět stara.

O sbóżny tón, kiž psches ßmjercź dże
S tuteho ßwěta cźaßnoszće
Do njebjeskeho raja.
Tam njeje płacź, niz srudoba
Ně! tam je kraßnoszć bjes kónza
Sa ßwěrnoh' kschesczijana.

Dżenß lěto je, so dobyła
Je wascha macź a mandźelska
Nad horjom tutoh' ßwěta.
Po schěßnacź'lětnym cźerpjenju
Ju dowjedł Bóh je sa ruku
Tam, hdźež je wěczna hěta.

W Rakezach ßo narodźi,
Tam pschija ju swjask kschesczański,
Do Komorowskej schule
Pschez wona rady khodźesche
A potom wjaz lět ßłużesche,
Hacź do mandźelstwa stupi.

A jako pschińdże hospoza
Na żiwnoszć tam do Komor'wa,
Sso ßwěru prózowasche.
Dżenß, lube dźěcźi, wopomńcże,
Kak Bóh wscho dźěło maczerne
Tu kraßnje żohnowasche.

A hdyż ju khoroszć nadpadże,
Sso hischcże sa waß staraschе,
Je dźěłacź njepschestała.
Hdyż Boži woheń wscho jej wsa,
Sa cźoż bě ßo tu próz'waka,
Njej' tola morkotała.

Kak husto je ßej spěwała:
„Dźi troschtnje moja wutroba",
„Schtoż cźini Bóh, je dobre".
Kak Bożi dom je lub'waka,
Waß Boże pucze wucźika,
To wy wscho derje wěscze.

To wschitko dżenża wopomńcże,
Hdyż k jeje rowu stupicże
A ßylsa na njón pada.
Hdyż ßo wam słyschcże, hladajcże
Tam horje k njebja módrinje,
Tam bydli w Bożim raju.

Bóh je ju ſ tutoh' ßwěta wsał,
Jej' dźěło w njebju żohnował,
Hdźež wěja měra palmy.
Tam ßu wschě ßylsy setrěne,
Kiž tu na semi płakasche,
Nětk spěwa dźakne psalmy.

Kak było jej, hdyż witachu
Ju nan a macźeŕ we njebju,
Też wschitke lube dźěcźi,
Kiž prjedy njej' ßu domoj schli,
Tam ßu ßo saßo sesnali,
We tamnym lěpschim ßwěcźi.

Schtoż bě wam macźeŕ, mandźelska,
Njesabycźcże cźaß żiwjenja,
Nětk wjazy njepłakajcże.
Ach, dołho tracź wjaz njebudże,
Dżeń kóżdy hlaj, kiž nimo dże,
Ssmy krocźel bliże k ßmjercźi.

Měj dobru nóz! Spi derje, spi
We Rakezach na kerchowi
Do jutrowneho ranja.
Bóh daj, hdyż junu wumrjemy,
So w njebju ßo saß' widźimy,
To budź nasch troscht a wěra.

W mjenje srudnych sawostajenych.

Młoda wyßokoßucźelna

cźehnita kruwa

je na pschedań w Małych Debßezach cźißko 13.

Derje sdźeržana lěpscha

wißaza lampa

je na pschedań na kotolskej haßy cźo. 34 po 2 schodomaj.

Khěžorska khofejownja

Nótaze dźaki

ßerbske a němske

ßu dostacź

we wudawarni

Serb. Nowin.

Kuchańki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom abo posdźischo pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku żitnych wikow w cźrijowni knjesa Heinr. Mohra.

Pjekarski wuczobnik

ßo pyta.

Hólczez, kotryż chze pjekarstwo nawuknycź, móże jutry 1913 wuczbu namakacź pola **A. Mikuta** pschi ßerbskich hrjebjach 22.

Khěża

w Konjezach cźißko 8 p. Kubschiz, nowa maßiwna, se sahrodu a połdra górzom pola je po móżnoszći hnydom na pschedań.

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu, **16. februara** pop. w 4 hodź. w Hönčec hosćencu swoje měsačne posedźenje.

Ważnych dypkow dla wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Tow. „Lubin" w Budestecach

změje jutře njedźelu **16. febr.** wječor w 7 hodź. pola Rösikec měsačnu zhromadźiznu.

Wšě sobustawy a lubych hosći wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Bukečanske serb. tow.

změje njedźelu 16. februara swoje měsačne posedźenje.

Přednošk je knjez wučeŕ Hocker přilubił.

Předsydstwo.

»Pčólnica«

změje **njedźelu 16. februara** pop. w 4 hodź. pola Zarjenkec w **Khrósćicach** posedźenjo. Ważne wuradźenja. Wo bohaty wopyt prosy **předsyda.**

Cźistu ßłużobnu holzu

k 1. haprleji pyta

ingenieur **Winkler**

na Hoschiz haßy 38.

Hólczez,

kiž chze **bětnarstwo** nawuknycź, móże pschichodne jutry do wuczby ſtupicź pola bětnarskeho mischtra **Jana Nowaka** w Roswodezach pola Budestez.

Rěsniskeho wuczobnika

ſ pschihódnymi wuměnjenjemi k jutram pyta **Oskar Lehmann,** rěsniski mischtr na swonk. lawskej haßy.

K 1. haprleji ßwójbu

zyhelnisk. dźěłaczerja,

kiž bydlenje se sahrodku a běrnaze polo ſ wobstajnym dźěłom dostanje, pytam. **A. Schäfer** w zyhelnczi w Konjezach pola Kubschiz.

Woženjeny

knjezi pohoncz

też sa rólne a hospodarske dźěło ßo pyta. Dalsche je shonicź we wukasarni dźěła w Budyschinje.

Rólni pohonczojo a wolazy

ßo pytaju **na knjezim dworje w Rodezach** pola Pomorz.

Dwě dźěłaczerskej ßwójbje abo woženjenaj rólnaj pohonczej

ßo pschi wulkej mszdże pytataj

na knjezim dworje w Hulszy.

Sa katholikow ßo Boża ßłużba w hrodowskej kapale wotměwa.

Pschiloha k czišku 7 Serbskich Nowin.

Sobotu 15. februara 1913.

Placzišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

10. februara 1913.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	49—51	93 - 96
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—46	86—88
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	38—42	80—83
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	—	—
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—49	88—93
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	43—46	82—87
3. starsche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy	38—41	77—80
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	33—37	73—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	48—51	88—94
2. žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	44—46	84—86
3. žnadnje pizowane	39—43	78—84
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60 - 62	102—104
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	55—58	97-100
3. žnadnje wuwite wot zyza	46—52	88 - 94
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich schischenjow w starobje hacž do 1¼ léta	60—62	80 - 82
2. mjaßne	58—59	78 79
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	56—59	76 - 79

Placzišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 8 febr. 1913 wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 13. februara 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr	hacž np.
Pschenza běla	—	—	—	—	9	25	9	60
" žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	28	9	40	8	40	9	20
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	80	8	—	7	50	7	85
Ječmjeń	—	—	—	—	7	70	9	10
Wows nowy (50 kilogr.)	8	—	8	90	7	—	8	20
Hroch	11	—	14	—	10	—	11	—
Woka	12	50	15	—	11	—	12	—
Jahły	17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18		20	—
Běrny	2	50	2	70	2	20	2	60
Butra 1 kilogr.	2	70	2	90	2	50	2	70
Pschenična muka 50 "	11	25	19	25	15	50	19	50
Rjana muka 50 "	10	25	13	25	11	50	13	50
Sšyno 50 "	2	75	3	30	2	70	3	30
Ssloma 100 "	3	20	3	50	3	40	4	—
Prošata 804 schtuk, schtuka	15	—	32	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	25	6	15	6	40
Rjane wotruby	—	—	6	50	6	50	6	80
Pschenični gris	—	—	7	10	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	50	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenża (běla) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., pschenża (žołta) wot 9 hr. 35 np. hacž 9 hr. 40 np., rožka wot 8 hr. 25 np. hacž 8 hr. 45 np., ječmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot 8 hr. 50 np. hacž 9 hr. 25 np.

W Budyschinje placzesche: kórz pschenży (běla) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 15 hr. 78 np. hacž 15 hr. 98 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 12 hr. 40 np. hacž 12 hr. 80 np., kórz ječmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacž — hr. — np.

Wiczne placzišny w Kamjenzu.

13. februara 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hacž 8 hr. — np., pschenża wot 9 hr. 30 np. hacž 9 hr. 40 np., ječmjeń wot 8 hr. 25 np. hacž 9 hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 8 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., sšyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 2 hr. 50 np. hacž 3 hr. 20 np., sšloma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hacž 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 50 np.

Wjedro w Londonje 14. februara: Pomročene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje njedželu Reminiscere rano w 7 hodžinach duchowny Tischer šerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodžin farat Răda šerbske a w 10 hodžinach němste prědowanje.

Tydženske sastojnske dźěła smjeje duchowny Tischer.

Pokutny dźeń smjeje rano w 7 hodžinach farat Răda šerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodžin duchowny Tischer šerbske a w 10 hodž. němske prědowanje. Kollekta sa snutskowne mišionstwo. — Popołdnju ½5 hodžin budże němska spowjedź.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Albert Richard, Pawoła Fuchsa, samkarja w Dobruschi, š. — Hana Marja, Oskara Hermanna Haufy, fabrikarja na Židowje, dź. — Bjedrich Kurt Hermann, Eugena Berndta, pjekarja w Delnjej Kinje, š. — Lina Elsa, Bjedricha Augusta Gröschela, fabrikarja w Małšezach, dź.

W katholskej zyrkwi: Hilžbjeta, Miklawscha Krawčika, džełaćerja w Budyschinje, dź. — Bjedrich Kurt, Josefa Dorna, schewza w Budyschinje, š.

Sdruhich wožadow: Arthur Rudolf, Alwina Arthura Feuricha, pjekarskeho mischtra w Hodžiju, š. — Elsa Hilžbjeta, njemandž. dź. w Carlsdorfje. — Marja Martha, Ernsta Richarda Pola, cyžle w Rakezach, dź. — Helena Erna, Rudolfa Augusta Zittwitza, fabrikskeho šedkarja we Wulkej Dubrawje, dź. — Hilžbjeta Gertrud, Alfreda Colditza, wyschscheho schwajzarja w Dalizach, dź. — Hilžbjeta Khata, Bruna Müllera w Adolfskej Hěcze, dź. — Marja Martha, Augusta Ssuschli, fabrikarja we Lomsku p. Minakala, dź. — Marćin, Khorle Roberta Mateja, tšechikryjerja w Bukezach, š. — Martha Helena, Gustava Emila Rycźerja, žiwnoscźerja we Luscku p. Pomorz, dź. — Ida Elsa, Ernsta Hermanna Frenzela, khěžerja w Kobjelnju, dź. — Bjedrich Wylem Max, Hendricha Maza Schrötera, schrodniskeho žiwnoscźerja w Lichanju, š. — Ewald Rudolf, Khorle Augusta Wjenka, hoscźenzarja w Brěmjenju, š. — Ernst Arno, Ernsta Augusta Penthera, kublerja we Wuježku, š.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadže: 11. februara: Madlena Raffez, njebo Jurja Augusta Förstera, žiwnoscźerja w Sajdowje, saw. wudowa w Dobruschi, 76 l. 11 m. — Amalia Emilia Weidnerowa w sastaratni na Židowje, 64 l. 4 m. 7 dn. (pschewjedźena do Ramnowa).

W katholskej wožadže: 31. jannara: Jan Rinkovsky, rentudostawat s Bronja, 68 l. 1 m.

Sdruhich wožadow: Hańža swud. Klimantowa w Rakezach, 84 l. 2 m. 7 dn. — Johanna Khrystiana Kloßowa, we wustawje sa šlepych w Rakezach, 76 l. 11 m 29 dn. — Hana Marja Riemerowa we Wješlu, 25 l. 9 m. 1 dž. — Jan Willy, Jana Nowaka, khěžerja w Pßowjach, š., 11 m. — Hana swud. Glaserowa w Boschezach, 8 l. 4 m. 11 d. — Pětr Pětsch, wumjenkat w Kubschizach, 80 l. 11 m. 29 dn.

Serkwinske powjesće i Hamzitz.

Njedželu Reminiscere smjeje rano ½8 hodžin farat Kschižan šerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodžin duchowny Voigt šerbske a w 10 hodžinach němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodž. je katechismußowa wuczba sa šerbsku mužsku a žónsku młodźinu.

Pokutny dźeń smjeje rano ½9 hodžin duchowny Voigt šerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodžin farat Kschižan šerbske a w 10 hodž. němske prědowanje. Kollekta sa snutskowne mišionstwo. — Popołdnju w 4 hodžinach budże němska spowjedź.

Serkwinske powjesće i Hasecez.

Njedželu Reminiscere smjeje duchowny Bójž rano ½8 hodžin šerbsku spowjedź, farat Domaschka dopołdnja ½9 hodžin šerbske a w 10 hodžinach němske prědowanje. — Popołdnju w 3 hodž. smjeje tschescź. tow. mužskeje młodoscże shromadźisnu.

Pokutny dźeń smjeje duchowny Bójž rano ½8 hodžin šerbsku spowjedź, farat Domaschka dop. ½9 hodžin šerbske a w 10 hodž. němske prědowanje. Kollekta sa snutskowne mišionstwo. — Popołdnju w 5 hodž. smjeje duchowny Bójž němsku spowjedź.

Pjenjeżnikam

šo k darmotnemu samješćenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

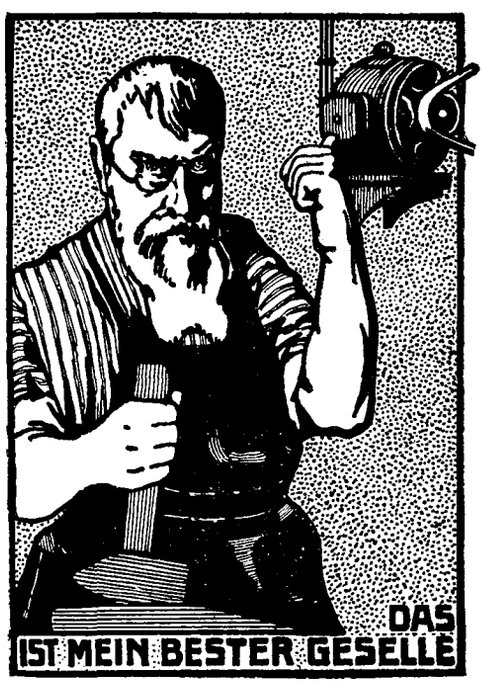
na Hoschiz haßy 42 po 1 schodźe, w hoscźenzu k „jandželu".

Hypotheki a wobßedźenstwo ležomnoscźow.

Sałożene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Th. A. Wällnitz naslědnik

měješćel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,
meblowy dom sa njewjeschzinske wuhotowanja.
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych
wobydlenskich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow
po wschěch plaćišnach
Poručam jako wschihódne a praktiske dary
debjaze meble
wscheje druźiny, kaž tež
teppichi, blidowe pschikrywy,
paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Kosaze kože

kaž wschě druźiny
tkhórjaze
a kunjaze atd.
kože
pschezo po najwyschschich plaćišnach
kupuju.
Wulki skład
ßlomnikow,
žitnych měchow
atd.
Heinrich Lange
pschi ßerbskej katholskej zyrkwi
a pschi žitnych wikach 11,
ſ napschecza sloteje hwězdy.

Kóždy, kotryžchze ßebi **dobry** a **tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chže ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cžaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haßy 5.
Jnch pschedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło sprawnje cukujo. — **Proschu, ßebi moje wulkadne wokno, ſ plaćišnami wupołożene, wobhladacź.**

„Reichardtska“

schokolada a kakao,
bisquitowe wafle,
ruski khlěb, bonbony
dostanjecże w najlěpschej tworje
w schokoladowej
pschedawarni
na rózku Hoschiz a seminarskeje haßy.

Otto Preuß

měješćel **Khorla König**
w Budyschinje na žitnej haßy 4.
:: Konfirmandske a ::
pruhowanske wobleczenja
w hobrskim wubjerku jenož dobrych dźerźazych druźinow
po woprawdźe tunich plaćišnach.
Žakety ſa konfirmandki,
:: :: **cžorne a pißane** we wulkim wubjerku tunjo. :: ::
Wschě symske
žonjaze žakety a paletoty
nětkole ſa pol plaćišny.

Schkórnje

a cžrije

k konfirmaziji

kaž tež wscho pomyßlne

wobucże

ſa muźskich, žónske a dźěcźi
najmodniſchich formow a wubjerneho dźerźenja ſ najjednoriſcheho
hacź do **najwoßebniſcheho wudźěłka w njepschetrjechenym wubjerku.**
Njedźiwajcy njeßmérnje powyſcheuych kožowych plaćišnow
ſkoro wscho wobucże hischcże po **ßwojich dotalnych** ſnatych **tunich plaćišnach pschi dobrych wupruhowanych kajkoſczach** pschedawam.
Snamka „Mercedes“ (najwubjerniſche wobłukowe dźěło).
Jenotna plaćišna ſa muźske a žonjaze wobucże mk. **12.50**
woßebita kajkoſcź mk. **16.50**

Najwjetschi cžrijowy dom w Budyschinje

Paul Kristeller.

Telefon 168. ∴ **Na bohatej haßy 29.**

☛ Hólczaze torniſtry
☛ Holczaze toſche
☛ Knihowe mapy.
☛ Ssnědanſke toſche.
☛ Holczaze toſche a
☛ Hólczaze torniſtry

tež ßamßny wudžělk.

ſ howjaſeje kože

porucža

T. Albert

měješčel Khorla Bala.
Woßebita pſchedawańnja
Offenbachſkich
∴ kožanych tworow ∴
w Budyſchinje
pſchi lawſkich hrjebjach 10.
Telefon 578.

Koban

pſchi žitnych wikach 41
(reſtaurant Germania).
Sałożene 1906.
Telefon 675 a 632.

Pißańnja

ſa ſałożenje kapitala w hypothekach, ſaradženje łažowych a privatnych pjenjes na leżomnoſcze, wudžělanje liſczinow a wuczinjenjow w naležnoſczach dobrowólneho ßuduiſtwa: leżomnoſtne, hypothekſke, teſtamentſke a herbſtwowe wěży atd.; wobſtaranje wſchitkich druhich pißomnych dźěłow, wotpiſkow, ſehnawanje pjenjeżnych żadankow, pſchewſacze teſtamentſkich wulonjenjow, ſarjadowanje ſawoſtajenſtwow a ſamożenjow.

Agentura

ſa ſawěſczenje pſche woheń, ſnjezbożenje, rukowauſku winowatoſcz a ſa žiwjenjowe ſawěſczenje.

Rěčzu ßerbſki.

Pſchi kaſchelu a aſthma

pomha

thymuſin

bleſcha mk. 1.40.
Dźěczi a doroſczeni pſchijomnje a lohko bjeru.
Roſeßłanje do wonka.
Jenož woprawdźity dostacz
w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Poruczam wſchě družiny
ßuſchenych a ßelenych czrjewow
korjenjenje (wyrzu) a rěſniſku potrjebu.
Pawoł Scholta w Budyſchinje na ſchulſkej dróſy 3,
pſchedawańnja czrjewow a kožow. Telefon 385.

„Na zyłym cźěle běch
ſ liſchawu
pokryty, kotraż mje ſ wěczńym ßwjerbjenjom w nozy a wo dnjo cźwilowaſche. Sa lědma 2 njedźeli je **Zuckerowe patent. lěkarſke mydło** khoroſcź do zyła wotſtroniło. Tole mydło njeje 1.50 mk. ale 100 hriwnow hódne. Serżant M."
Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucznjaza a miła) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Wjele pjenjes ßebi ſalutujecze,
hdyž ßebi ßwoje wěży nětkole
w rumowanſkim wupſchedawanju
nakupujecze.
Wubjerne twory po **zyle poniżenych płaczińach.**
☛ Bluſowe wobleczenja — małke wobleczenja
hacz do połojzy hódnoſcze. ☚
Schuleŕſke a pacholaze wobleczenja, ſwjerſchniki, jupy, bluſy, ſchulſke wobleczenja, żonjaze koſtumy a bluſy, dźěczaze a żonjaze ſchórzuchi.
Schaty, krawatty, ſpódnje tkaniny, ſchtrympy, ſoki, khapy, klobuki, mězy atd.
pſchi hlownym torhoſchczu 9. **Ernst Jenke** pſchi hlownym torhoſchczu 9.

Emil Wehrle.

Draſtne tkaniny

∴ ∴ płaczińy hódno a w bohatym wubjerku ∴ ∴
Meblowe krèpy. Kattuny meter hižo po 95 pj.

Moje lětusche

inventurske wupschedawanje

budźe

wot pjatka 7. hacž do wutory 18. februara.

Wono wschě wotdźělenja mojeho wulkeho sklada wopschija.
Placźisny ßu tak niske, so ßo tež najmjeńscha kuý placźi.

Drastne tkaniny • židžane tkaniny •
bawłmjane twory • hotowe woblečenja
woblečenjowe suknje • kostumy • paletoty • mantle.

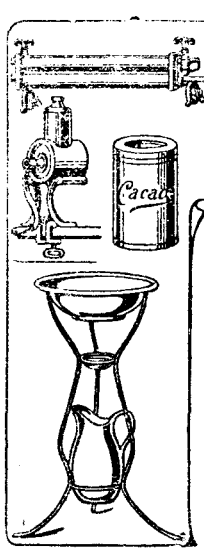
Jan Jurij Pahn

w Budyschinje.

Kupuju
howjase koże,
eželaze
wowcze
kosaze
sajecze
kaniklaze
koże
atd.

Pawol Scholta
w Budyschinje na schulskej drózy 3.
— Telefon 385. —

Dobru
lanu muczku
porucza **Khorla Kahrowe**
pschi žitnych wikach

Wschu
domjazu a kuchińsku nadobu,
lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwaßne dary
kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty
pschi ßerbskich hrjebjach 10.

Khofej,
kakao, czaj
tuńscho!

Kakao, lohko ßo rospuschczaty, punt po 95, 120—180 pj.,
khofej, mlěty, punt po 110 pj., njemlěty 140, 160 pj.,
czaj, woprawny chinesk, punt po 195 pj.,
wot firmy A. Schuster w Hamburga.
Skladownja a pschedawarńja
na Hrodźischczu czißko 26
pola **A. Prescheroweje.**

Moje lětusche tunje inventurske wupschedawanje,

kotrež wot wutory 4. hacž do wutory 18. februara traje, poskicza wulke skladnostne dźělby sa knjenje, mužskich a dźěczi. Pschedawanske placźisny ßu tak niske, so ßo kuý (dokelž ßu jenož dobre kajkosczże) sa kóždeho saplacźi, dokelž bych rad do czista wscho wotbyt, prjedy hacž nalětnje twory dońdu.

Heinrich Mohr, czrijowa pschedawarńja
pschi žitnych wikach.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 8. **Sobotu 22. februara 1913.** **Lětnik 72.**

Wójna na Balkanje.

Symne wjedro, mjerśnjenje a žněhowe mjeczele žu sańdżeny tydżeń wojowanje na Balkanje njemóžne sčinike. Turkowšzy wojazy ſ czopłych krajow symu cźežšcho śnjeżu dyžli balkanšzy wojazy a pod wschelakimi khorosćemi, še symu nastatymi, cźerpja. Syma je žebi mjes nimi hižo wjele woporow žadała.

Jedyn turkowski torpedowy czołm žo potepił.

Mjes Grichami, kotsiž žu žo ſ Konstantinopla wupokasali a kotsiž žu do Athena pschijeli, je tež jedyn turkowski matrosa, kotryž je ſ wójnskeje łódże „Cheireddin-Barbarossa“ cźeknył. Wón powjeda, so je grichiski lětak Montussis, kotryž je Dardanelle pscheleczał, na žwojim ślěcze bomby mjetał, ſ kotrychž je jena jedyn turkowski torpedowy czołm trjechiła. Tutón je žo hnydom potepił. S wobžadki je žo 14 muži tepiło.

Njeschlachczenje turkowskeho wójnskeho plana.

Wjednikej poślednjeje turkowskeje wojeńskeje revoluzije, Enwerej bejej, njeje žo nihdże ſ jeho wójnskimi planami schlachcziło. Wón bě žebi wotmyślił, Bołharow na Gallipoliskej połkupje sbicź a sajecź. S 45 transportskimi łódźemi žo ſ pschewodom 6 wójnskich łódźow jedyn armeekorps k Gallipoliskej połkupje wjesesche. Pola Scharköi žo 4000 muži na brjoh wušadźi. Tutych Bołharjo wobstupichu a k morju wróczo cźerjachu. 25000 muži hischcze nětko na łódźach pola Gallipoli pschebywa. Woni hłodu mrěja, dokelž žu łódże mało zyroby žobu wsake. Enwer bej je žo podarmo prózował, w Gallipoli łódże ſ zyrobu sastaracź. Łódże žu ſ dźěła stare a žo sa woženje wójska njepschihodża. Na jěsbje ſ Konstantinopla je žo dno jeneje łódże rospuklo. Woda žo do njeje ſ tajkimi hromadami cźischcźesche, so dyrbjesche kapitan najprjódzy kanony a muniziju do morja śmjetacź a posdźischo łódźi k brjohej sčěcź dacź, so bychu žo muźstwa wukhowałe.

Wo turkowskej porażzy pola Scharköi žo ſ Konstantinopla pische: Bołharjo běchu tam wschelake dróhi na někotre kilometry podminowali. Hdyž Turkojo po nich dźěchu, žo do powětra buchnychu. Po powjesćach łódźnikow w pobrjohowych wodach psched Scharköi hacź k Gallipoli tyžazy morwych turkowskich wojakow pkuwaju, kotsiž žu žo ſ wubuchom morili, abo žo pschi dźiwjej cźěkańzy na łódże tepili. Zyle turkowske schkodowanje pschi Scharköi a Bulajru žo na 15000 muži woblicza.

Nowe poražanje Turkow.

S Konstantinopla žu powjesće dóschle, po kotrychž by, hdy bychu wone wěrne byle, turkowske stejischcźo w Gallipoli jara wohrožene było. Bołharjo žu pjecza ſ tsjoch hkownych wobtwjerdźenjow, kotrež Bulajr a Gallipoli schkitaju, dwě dobyli. Po sažałym wojowanju žu žo woni wobtwjerdźenjow „Viktoria“ a „Napoleon“ smozowali. S tejule wobtwjerdźenjow žo Saroski mórski saliw wobknježi.

Po powjesći ſ Konstantinopla žu někotre tyžazy Turkow pod Enwerom bejom ſ połnozy Gallipoli ſ łódźow na kraj stupili. Bołharjo žu jich ſ lesću do snutskowneho kraja wabili a jich tam nadpadli. Turkojo žu žo sbili a wjele ludźi shubiwschi na łódże cźekli.

Schłodowanje turkowskeho wójnskeho łódźstwa.

S turkowskeho wójnskeho łódźstwa je žo sažo jedyn panzerowany kschižak sahubił. Pola Podimy pschi brjoſy Cźorneho morja je kschižak „Asser-i-Tewfik“, pod kotrehoż schkitom dyrbjachu žo tam turkowšzy wojazy na brjoh wušadźicź, do bołharskeje podmótskeje miny sawadźił a žo žylnje wobschkodźił. Wotdźělenje bołharskich minykładźerjow a nabrjohowa batterija turkowsku wójnsku łódź dospołnje wupuscźischtej a ju potepischtej.

Turkowske wójnske łódźstwo je žebi hacź dotal mało žławy dobyło. Wušadźenje wójska pschi marmaraskim morju njeje žo pod schkitom jeho kanonow nihdże schlachcźiło. S łódźow, kotrež dyrbjachu jedyn turkowski armeekorps pola Scharköi na Gallipolisku połkupu na brjoh wušadźicź, je žo jena łódź njedźiwajzy pschitomnosćze turkowskich wójnskich łódźow pschesbołharsku artilleriju potepiła. Zyle muźstwo je žo žobu tepiło. Turkowski kschižak „Hamidije“, kotryž bě psched tsjomi njedźelemi w mk'i ſ Dardanellow nimo grichiskich wójnskich łódźow do ägäiskeho morja wujěł, njemóže žo k turkowskemu łódźstwu sažo wróczicź. Psched sajěsdom do Dardanellow grichiske łódźstwo na njón łako. Wón je teho dla nusowany, po morju błudźicź. Psched tydźenjom je wón do Malty pschijěł, tola je tamnischi pschistaw bórzy sažo wopuschczicź dyrbjał.

Tež pola Midije žu Bołharjo Turkow wotrasyli, kotsiž chżychu tam ſ łódźow na kraj stupicź. Kanony, kotrež běchu žo ſ turkowskich łódźow na brjoh dowjesle, žu Bołharam do rukow padle.

Bombardowanje Skutaria

žo ſ wuspěchom dale wjedże. Na lěwym kschidle wotdźělenja generała Martinowicza, kotrež je wjeż Zuos wobžadźiło, Turkojo ſ cźežkich kanonow žylne tšělenje sapoczachu. Cźornohórzy rasnje wotmolwichu, ſ cźimž turkowska tšělenża wotmjelcża. Tšělenje turkowskeje artillerije zyle bjes wuspěcha wosta.

Turkojo ani spytali njejžu, Cźornohórzow se stejischcźow, kotrež žu žebi dobyli, wuhnacź. Tehodla je powschitkownje směrom. Turkojo žu, dokelž jim kanony pobrachuja, na žwojich stejischcźach ſ dźěła stare kanony postajeli, kotrež pak pschecźiwo Cźornohórzam žaneho wuspěcha nimaju, dokelž doscź daloko njenjeżu.

Cźorna Hora Skutari njepuschczi.

Cźornohórski sastupjeŕ w Londonje, Pokuwicź, je we ministerstwje swonkownych naležnosćzow wosjewił, so Cźorna Hora Skutari nejpuschcźi, a byrnjež žebi to jena wulkomóz (Jendźelska) žadała. Cźornohórska chże žo radscho do stracha podacź, so by žo sniczika, hacź so by žo Skutaria wostajiła.

Bombardement na Adrianopel.

Bołharjo a Sserbjo njepschestawajzy Adrianopel a wokolne wobtwjerdźenja wobtšeleja. Po prósstwje Bołharskeje je žerbske knježeŕstwo 60 cźežkich kanonow ſ muniziju a póbla teho sawaladła w 200 želesnikich wosach psched Adrianopel wotpósłało. Bołharjo žebi pschedewschěm wobaladła žadachu, dokelž wone w bołharskim wójsku njedožahaju a teho dla nakažaze khorosćze nastawachu.

Rosprawa jeneho bołharskeho cźeknjeńza ſ Adrianopla.

Jene žłowenske nowiny žu dopiž jeneho Bołhara, kotryž je w Adrianoplu bydlił, wosjewike. Wón je w nozy 23. januara, potajkim hischcze sa cźaż pschimëra, žo psches turkowskich strażnikow tulał a do Philippopla cźeknył. Mjes druhim wón powjeda: Prjedy hacź žo wojowanje sapocza, wjetschi dźěl mohamedanskeho wobydleŕstwa ſ wokolnosćze do Adrianopla cźěkasche. Pschi sapocźatku woblehnjenja bě tychle cźekujeńzow něhdże 30000. Adrianopel pschi sapocźatku woblehnjenja hromadże ſ cźeknjeńzami a wojakami 170000 duschow hospodowasche. Hnydom w spocźatku zokor a žel njedožahaschtej, wožebje njedožahanje žele žo bórzy sacźuwasche a bě ſ pschicźinu wjele khorosćzow. W dezembrje je žo

pożledni rěsny skót sarěsak, potom artilleriske a kavalleriske konje na rjad pschińdżechu. Bombardement w prěnim wotdźělenju wójny je jenoż dwanacże dnjow trał. Najwjetscha schkoda je so w turkowskim městowym dźělu nacżiniła. Jena bołharska granata je do kuple Selimoweje moscheje sleczała a khětre sapuscżenje nacżiniła. Cżłowskich żiwjenjow je bombardement poměrnje mało sa wopor żadał, jenoż 30 wożobow je so moriło. Porzije jěde so sa 24 hodźin po něcżim wot 200 gramow na 150, 100 a skónczenje na 75 gramow pomjeńschichu. Mjes wojakami a cżeknjeńzami wschelake khorosczе sakhadżeja. Lěkarstwo wot wscheho spocżatka njedosahasche, a kaschczej lěkarstwa, kotrejż pschi wotsamknjenju pschiměra wot Bołharow dostachmy, běschtaj jenoż kapka, kotraż do morja padnje.

Němszy offizěrojo w Adrianoplu.

Franzowske nowiny su psched tydżenjom powjesczе pschinjesse, so němszy offizěrojo sakitanje Adrianopla wodża. Jedyn němski wucżeř, kotryż je hacż do wudyrjenja wójny pschi jenej franzowskej schuli w Adrianoplu wucżił, tamnischich němskich offizěrow derje po mjenje snaje. Jedyn rěka Thoma, wón twjerdżisny twari. Druhi je wyschschi leutnant a tsecżi je instrukziski offizěr major Raba s Döbelna. Pódla teho mataj so hischcże mjenowacż wyschkowny leutnant s Rogester, komandeur jeneho jěsdneho regimenta, a major Lehmann, komandeur jeneho artilleriskeho regimenta. Nan pożlednischeho, general Lehmann pascha, je jako turkowski instruktor w rusko-turkowskej wójnje pschi Schipkaskim pschekhodże padnył.

Turkowska pjenjezna nusa.

Turkowski finanzny minister njeje wot někotrych dnjow wjazy do ministerstwa pschischoł. S teho so budźi, so je wón wot swojeho sastojństwa wotstupił. Dokelż so njeje żana banka namakała, kotraż by knjezerstwu pjenjesy pożcżiła, njeje so sastojnikam msda na dezember wupłacżicż hodźiła. Knjezerstwo njepschestawajcy projekty studuje, kak bychu so statne dokhody powjetschicż hodźiłe.

Rumunsko-bołharska swada.

Jednanja mjes Rumunskej a Bołharskej njejsu k żanej pschesjenoscżi dowjedłe. Bołharske knjezerstwo njeje swólniwe, Rumunskej telko kraja wotstupicż, kelkoż sebi żada. Jednanja su so teho dla pschetorhnyłe a wobej knjezerstwje stej europiske wulkomocy wo posrědnistwo prosyłej. Te też niczo khmane njewupjeku, dokelż sebi jich interesy napscheczo steja a kóżda swoje lěpsche hlada.

Rumunska so mjes tym, so budża wulkomocy wo jejnych żadanjach radu składowacż, na marsch do Bołharskeje hotuje. Wona na kupach, s napschecża bołharskeje twjerdżisny Silistrie leżazych, żylne wotdźělenje artillerije a kavallerije shromadżuje. Rumunski póssłanz chze pjecża s Bołharskeje wotpucżowacż.

Powalenje jesuitskeho sakonja w khěžorstwowym sejmje.

Wot lěta 1882 je sebi khěžorstwowy sejm hižo schtyri krócż żadał, so by so jesuitski sakoń wot 4. julija 1872 powalił. Swjaskowa rada njeje pak żenje tutemu wobsamknjenju pschihłosowała. Zentrumska strona je teho dla s nowa namjetowała, jesuitski sakoń powalicż. Sańdżenu srjedu su w khěžorstwowym sejmje wo tutym namjecże jednali a wjetschina, wobstejaca s zentrumskeje strony, sozialdemokratow, Polakow, Elsaskich, Dana Hanssena a s dopredkarjow Payera, Kerschensteinera a Brabanda, je jón pschijała. Khěžorstwowy kanzler a sobustawy swjaskoweje rady njeběchu w posedżenju pschitomni. S tym drje spósnacż dachu, so też tón krócż swjaskowa rada do powalenja jesuitskeho sakonja njeswoli.

Pjenjezne pschikohi sa póstskich sastojnikow w pólskich krajinach je khěžorstwowy sejm s nowa pschecżiwo hłosam konservatiwnych a nationalliberalnych sapowjedźił. Tele pschikohi 1100000 hriwnow wucżinjachu. Runje tak so namjet hrabje Westerpe sacżissny, so bychu so wschěm sastojnikam w Pósnańskej, Wjecżornej Pruskej a Elsasko-Lothringskej, hdźež so němska rěcż s pólskej abo franzowskej rěcżu měscha, pjenjezne pschikohi placżiłe.

Namjetej, so by so msda póstskich dźěłacżerjow powyschiła a so drastna kasa sa nich sałożiła, je khěžorstwowy sejm pschihłosował, runje tak namjetej, so by so lěkarske pschepytanje telegrafiskich dźěłacżerjow na póstsku kasu hižo do jich twjerdeho pschistajenja pschewsało. Póstski sekretar Krätke so pschecżiwo tutymaj namjetomaj wupraji.

Professor Delbrück wo słowjanskim strasche.

Franzowske nowiny „Petit Parisien" su rosrěcżenje swojeho Barlinskeho dopisowarja s wudawarjom „Pruskich lětnikow", professorom dr. Delbrückom, wocżischcżał. Tutón je rjekł, so so němske knjezerstwo s powjetschenjom swojeho wójska k nadpadowanskej wójnje njepschihotuje, so pak je jejna winowatoscż, żylnische wójsko wudżerżecż, so by so pschecżiwo wschoslowjanskej myśli sakitała. Tole měnjenje je niz jeno moje, ale je po zyłej Němskej powschitkownje rosschěrjene. Teho dla sym hižom psched dwěmoj lětomaj, we wokomiku, hdyż so nowy łódźstwowy program pschedpołoży, so pschecżiwo njemu wobrocżił, a sebi powjetschenje krajneho wójska żadał. Ssym pschesswědczeny, sa sa Němsku strach s Jendżelskeje njepschińdże, ale se wschoslowjanskeje so wupschestrěwazeje politiki Ruskeje. Ta ma w měrje $1^1/_2$ milijona muży żylne wójsko. Wona je s Franzowskej sjednocżena, kotraż ma w měrje pscheš 500,000 muży. Po tajkim widżicże, w kajkim połoženju je Němska.

Professor dr. Delbrück je po wschěm sdaczu rosrěcżenje s franzowskim nowinarjom pytał, so by Franzowsow dla powjetschenja němskeho wójska, směrował. Niz Franzowskeje dla, ale Ruskeje dla so po nim Němska broni. Duż sebi Franzowsojo njetrjebawschi hkowu łamaju, kak bychu swoje wójsko powjetschili, so by trochu němskemu wahu dżerżało, kotrež budże sa krótki cżaż wo wjazy dyżli tsecżinu żylnische dyżli franzowske. Hacż pak professor Delbrück woprawdże wěri, so Němse Ruska s wójnu hrosy? Ruska ma tola doscż płódneho a jara mało wobydleneho kraja, so jej njeje trjeba, pscheludojenej a se sozialdemokratiju pschežranej Němskej żadoscżiwje shladowacż, kotraż niewóże wjazy sama se swojimi wupłodami swoje wobydlerstwo sežiwicż.

400 milijonow sa awstrisku mobilisaziju.

Listowanje mjes awstriskim khěžorom a ruskim zarom njeje wocżakany wuspěch mało. Zar ma sa swoju winowatoscż, so balkanskich Sslowjanow schkituje a jim pomha sa pschichod sdżerżecż, schtoż su sebi s mieczom dobyli. Awstriska chze na wopak krajiny, kotrež su něhdy do pschikhada Turkow Sserbiji skuschale, Albanskej pschiwobrocżicż. To sebi wona s dweju pschicżinow pscheje. Wona chze sadżěwacż, so by so Sserbija sežylniła, a potom ma wona tajne wotmysslenje, něhdy Albansku pod swoje knjejstwo stajicż. Tele wotmysslenja su w Ruskej derje snate, runje każ so awstriske knjezerstwo agitaziju mjes Makorusami w Galiziskej pschecżiwo Ruskej sjawnje podpjera. Tale agitazija na to dże, zyku połodnischu Rusku wot Ruskeje wottorhnycż a s Awstriskej sjednocżicż. Duż je w tu khwilu wurunanje ruskich a awstriskich interesow na Balkanje jara cżežke. K temu pschesswědczenju je też awstriska ministerska rada dóschła, kotraż bě so sańdżeny tydżeń we Winje seschła. Awstriska je nusowana, nasymu k wójsku swołanych reserwistow dale pod brónjemi sdżerżecż. Pjenjezne wudawki sa nětczischu mobilisaziju hižo něhdże 400 milijonow krónow wucżinjeja. S nowym dawkom na schwabliczki a s druhimi dawkami dyrbi so tale summa nabracż. Pożczonka dyrbi so po możnoscżi wobeńcż.

Franzowski nowy wójskowy program.

Wotmysslene powjetschenje němskeho wójska je zyku Franzowsku wustróżiło. W nowinach so Němskej porokuje, so je nowe bronjenje na pschemo bjes pschicżiny sapocżała. Po měnjenju Franzowsow ma Němska njepscheczelske wotpohlady pschecżiwo Franzowskej. Wschě franzowske politiske strony su so pschesjene wo tym, so dyrbi so Franzowska psched němskej pschemocu wobaracż. Wjazy rekrutow, hacż so nětkole do wójska bjerje, njeje w Franzowskej s jejnymi 40 milijonami wobydlerjow możno. Wona je hižo na najdalschu mjesu swojich mozow dóschła. Wójsko mohło so jenoż hischcże se saso sawjedżenjom tsilětneje wojerskeje służby posylnicż. Na tajke waschnje by so sylnoscż franzowskeho wójska wo 210000 muży powyschiła. Khóstły sa to bychu nimale milijardu frankow wucżinike, kotrež měł sebi pschiswolicż. W prěnim rjedże bychu so na alkohol, wulko-industriju a wulke pschedawarnje nowe dawki położiłe. Po sawjedżenju tsilětneje służby měła Franzowska sa swoje wójsko lětnje něhdże 1346 milijonow wudawacż, mjes tym so dyrbjała Němska po pschiswolenju noweho powjetschenja sa swoje wójsko lětnje něhdże 1641 milijonow hriwnow nałożecż.

Delcassé sa póssłanza w Peterburgu postajeny.

Prjedawschi franzowski minister Delcassé, kotryż budżiske pschi prěnjej marokkowskej schmatańzy wójnu s Němskej naparał, hdy budżichu jemu druzy ministerjo napscheczo njestupili, je so sa

pósłanza w Peterburgu pomjenował. Zar je k temu rad swoju dowolnosćj dał a s dobom nowemu franzowskemn presidentej Poincarée rjad swjateho Handrija, jedyn s najwyschschich ruskich rjadow spožčił.

Pjenježna nusa w Chinje.

Chinje so podobnje dže, kaž Turkowslej. Europiszy pjenježnizy so wotwlakuja, jei pjenjesy požčić, abo chzedža jei je jenoż s czežkimi wumènjenjemi dacź. China so nětkole hotuje, wójsko do Mongolskeje póslacź, so by sebi tónle kraj, kotryż je so loni wot Chiny wottorhnył, sašo podczišnyła. K temu trébne pjenjesy pak wona njedostanje. Ruski, franzowski a jendželski póslanz su chineskemu knježerstwu k wjedženju dali, so kóždej požčonzy sadźewaju, doniż China njewotwisnosćj Mongolskeje njepschipósnaje. Ruska Mongolsku schkita, dokelž je ta Rußam swobodne wikowanje a wuwuživanje hórnistwa spožčiła. Mongolska hižo nimale pod ruskim nadknjejstwom steji. Jendželska sašo Rusku pscheczíwo Chinje podpjera, dokelž chze ruku na Tibetsku pokožicź, kotraž je runje kaž Mongolska loni chinesti pschah wottschasła a so pod jendželski schkit podała. Kaž Jendželska a Ruska, so tež Franzowska sa to sajimuje, so by so China sklabiła. Hdy by so China posylnika, by wona spytała, Franzowsow sašo s Anama wuczischczecź.

Revoluzija w Mexiku.

Sběžkarjo w Mexiku su po wjelednjownym wojowanju we hkownym měsce Mexiku knježerstwowe wójsko sbili a presidenta Madera a jeho ministrow sajeli, s wuwsaczom finanzneho ministra, kotryż bě so s cžasom s procha měł. Bratra wotsadzeneho presidenta Madera, Gustava Madera, su w sběžkarskim lěhwje po Diazowej pschikasni satsělili. Sa nakhwilneho presidenta su sběžkarjo generala Huertu wuwołali. Diaz je hkowne roskasowarstwo nad wójskom pschewsał. Knježerstwowi wojazy su k dobyczerskim sběžkarjam pscheschli a so s nimi bratruja. Knježerstwo sjednoczenych statow połnózneje Ameriki so dalschich njemérow boji. Huerta je presidentej Taftej wosjewił, so je Madero sbity; wón, Huerta, so jako republizyny generalny gouverneur sa postajenje měra a porjada w Mexiku postara.

Wojowanje w Mexiku je mjes sběžkarjemi a knježerstwowymi wojakami jara krwawne było. Nětdze 2000 wosobow je so moriło a nětdze 10000 so sraniło. S wulkeho dżela su woni njewojowarjo, žony a dżeczi. Skoro żadyn městowy dżěl njeje njewobschkodżeny wostał. Rostsělane murje a snutska wupuszczene domy wo tym swědcza, kak sapuszczaza je móz nowych modernych kanonow. Kelko ludźi je woprawdże žiwjenje shubiło, njebudże so ženje s wěstoszu wobliczicź móz. Snate je, so su so husto wotdželenja, 50 abo 100 muži sylne, do wuskich hazow satkóczene, s maschinskimi tsělbami potsělane. Njepschestawajzy so na wosy skkadżeni morjeni s města wożachu, so bychu so czeka pscheđ městom spalile.

Pod schkitom Božim.

(Pokraczowanje.)

Tež Jan bě sobu pod lipu sedżał, ale wón njewuczaka, doniż so wschitzy njeroseńdżechu, — doma dże jeho nan sedżesche, a tón mějesche na njeho wjetsche prawo dyżli jeho towarschojo.

Hdyż so Wólschakez dworej bliżesche, widżesche, kak so we woknje czežsneje jstwy hischcze swéza syboleschе, to běsche Handrijowy pschebytk.

Jěra bolosćj jemu psches wschitke czuwy dże, se sasakkym hidżenjom so jemu krej we wutrobje warjesche, a na wokomik saby, so je Bóh dobry, mikosczíwy wótz. „Božo na njebju!“ kluzy bórbotasche“, sy ty tole mohł dopuschczicź? Dyrbi dha njewinowatosćj sahinycź a skósćj dobyczerska wostacź? Hlej, mojemu nanej so wutroba puka, to do prédka widżu — ow, czehodla chzesch jeho zyle dowopuschczicź? Sprawnosć Boża, njedżiwasch ty na to? Ma dha to podarmo bycź, s je człowjek bjes poroka żiwy? Ma dha pobožnosćj njewužitna, próżdna wěz bycź?“

Potom wschak, hdyż běchu tute skowa Janej se rta czekke, so wón sastróži, ale se slemjenej smužitosczu so jemu duscha do procha swjese, wón žaneje mozy wjazy njeczujesche, pomozy Božeje so nadżijecź, pschetoż so mohł wón so s wójny sašo wróczicź, to bě jemu dospołnje njemózna wěz.

S tajkimile czuczemi do bydleńskeje jstwy sastupi k swojemu nanej, kiž sa wulkim dubowym blidom sedżesche, njehibajo so, sprostnjeny.

„Mój nano!“ Jan sawoła, hdyż tónle srudny wobras wuhlada. Nan so njehibny.

Bliże pschistupiwschi, Jan wotewrjene khérluschowe knihi widżesche a so na skowa dohlada:

Njech twoje swětko pschekrašni
A cźmowe pucze rosjaśni!
Tu kludźimy w lestnych kżach,
Nam wotwobrocź wschěch kludow strach!

Tute skowa jeho kaž jandżel s njebjes strowjachu a trjechichu jeho kaž kłysk. Jeho dwělowanja bu kónz, jemu so sašo wróczi, nana troschtowacź.

„Nano, tule dże to steji!“ wón rjekny, s porstom na pišmo pokasujo. „Nano, posběhńcze so a hladajcze sem — je tole wérno abo njeje?“

Wólschak pomaku hkowu posběhujo samyleny na pišmiki wudżérasche. „Haj, tule to steji a wérno je, schtoż Bóh sam praji a lubi; ale — mi je, jako by mi wschitka wéra a dowéra so shubiła.“

„Luby nano!“ Jan dale réczesche, „w dobrych dnjach je snadna wěz, wéricź; hdyż pak ske dny pschikhadżeju, potom réka: Kedżbujcze, stejcze twjerdże we wérje, budźcze smužicźi a sylni!“ —

Hischcze dokho nan a syn jedyn pschi druhim wuszy hromadże sedżeschtaj a běschtaj sebi dłónje do hromady skożikoj a prózowaschtaj so, jedyn druheho troschtowacź, doniż Jan njerjekny: „Nětkole pójmoj lehnycź, nano, jutsje mam hischcze daloki pucź pscheđ sobu.“ —

Horkach pak we jstwje pod tsěchu tež dwaj sedżeschtaj, taj sebi mjelczo sa sawrjenymi durjemi hromadże schukotaschtaj, so to nichtó kłyschał njeby. A schto sebi scheptaschtaj? Jara rjane wězy to sawěscze njeběchu. Sawěscze niczo wo Bohu réczakoj njejstaj, a so je jedyn, kiž wschitke slósczesusdżi a khosta, to jimaj na myśle njepschińdże. S hordym wjeselom Handrij na swoju prawu ruku, kiž na blidże leżesche, hladasche a jara spokojny na khwalaze skowa swojeje maczerje posłuchasche, so bě wón tak smužity był a tu radu wuwjedł, kotruż bě jemu wona dała. S dobyczerskej spokojnosczu sonjesche hižo wo pschichodże a widżesche so hižo jako knjesa Wólschakez kubła; — Jan dże bě hižo tak derje kaž w rowje — —

Roszohnowanje nasajtra rano dokho trajesche. Jan drje budżesche to prawje s krótka wotbył a bě spěschnje na polo khwatał a sa wotroczkami hladał, a tež burowka bě měnila, so sa to njeje, so by so dokhe roszohnowanje cźiniło, so to jara pschima a so to tola niczo pomhacź njemóże. Nan pak hischcze dokho w sadnich durjach, w posledniży, stejesche, pschi swojim synu. Jako mosasna postawa tu stejesche, s jeho woblicza bě spósnacź, so so do njesměnjomneho wosuda dospołnje podawa. Skónczńje wón so shrabawschi swojemu synej s mozu wokoło schije padny a réczesche, jako by pschi rowje swojeho dżésza stał, hdżez kaschcź pomaku do semje spaduje a tsi horschcze pjerschcze kluzy na kaschcź wrjeskotaju, a potom jemu nanowska wutroba so seznje a wón sahika: „Dobru nóz, moje lube dżéczo!“ A tak wbohi wopuschczeny a wosamoczeny Wólschak pschezo a pschezo sašo réczesche: „Dobru nóz, dobru nóz, mój luby Jano!“ a tola to njebě wjeczor a w czasu spanja, ale rano sahe.

Haj, to nochzyschе žaneho kónza mécź, to roszohnowanje. Hdyż by Jan nješto krocźeli do prédka postupił a so wobhladnył, potom by nan sašo sa nim pschischoł a jemu s nowa sašo wokoło schije padnył.

Tu so sabubnowa, a najimowazy wyschschi so wokoło rózka s druhimi najatymi hibny. Jana sa ruku wsachu a wotwjedżechu, kaž hdyż skoczo k rěsanju wotwjedu.

III.

Do Ruskeje!

Schto to je? Je to sczěhowanje ludow? Nětdy wot ranja pschicźežechu a so s husthymi czrjódami po Europje sašydlichu, schtoż bě s Asije pschischło: Hunojo, Madjarojo, posdżischo Tatarojo abo Mongolojo, napośledku Turkojo; — nětkole to nawopak wot wjeczora k ranju dże, jako by měła Asiska wróczo dostacź, schtoż je nětdy pschejara darniwje Europje dała. Wobrónjene nětdy asijatske czrjódy pschińdżechu; krwawnu wójnu chzychu s tymi wjescź, kotrymż chzychu so do kraja lehnycź; — nětkole to s nowa s worzlom a se żelesom so błyskota, a niz jako pscheczeljo czahnu tute sykły k ranju, ně, wójnske pkomjo chzedża sapalicź w měrnym kraju, kiž jim kschiwdy cźinił njeje.

To běsche na pół milijona abo lépje hischcze wjazy wojakow, se wschitkich krajow nasběranych, kotsiž běchu so w pósdnim naleczu léta 1812, na pokiwnjenje jenicźkeho, na nohi stajili, kotsiž so bjes wole podczišnychu błasniskim salóschtowanjam njenasytneje czeszelakomnosczе, kotsiž so psches pruske kraje do stareho, wulkeho móznarstwa ruskeho khéżora walachu.

Najwjazy ſ nich bě Němzow, kotrychž pak Napoleon mudrje hromadže njewostaji, ale do franzowſkich polkow rostyka, a kotrymž ßamo też franzowſke mjena dawaſche. Tak dyrbjachu posabywacź, ſo ßu Němzy. Wójſko ßo ſ narodnoſczemi pißanjeſche: Rakuſchenjo, Prußojo, Bajerſzy, Schwabojo, Falzowſzy, Saksojo, Weſtfalojo, Heßojo, Naßawſzy, Frankfurtſzy; nimo teho też Schwajzarjo, Holandźenjo, Hanſejatojo a Nižoſemjenjo. A ſo by Ruſka ſ zykeje Europy pokaſku dostała a wopſchijała, ſo zyła Europa na zara cźehnje, wleczechu też nješchto Italjanow, Schpanjanow a Portugiſow ßobu. Jeno Jendźelczanow, Schwedow a Turkow tu njebě.

Napoleon ßebi myßleſche, ſo je ßebi ſ tajkejle mozu ßwojeje wězy zyle wěſty, woßebje běchu dotalne wójnſke wuſpěchi jeho wopojike a horde ßebjewědomje, ſo je njepſchewinjomny, bě jeho pſchewſako. Tak dobycźa doſpoknje wěſty, ani njepytny, też ßebi njepſchekkadźe, ſo bě to na wójnu w Ruſkej hižo pſchepoſdźe. Pſchetoż hakle 24. junija ruſke mjeſy pſchekrocźi. Wón budźiſche měſt hižo wokoło póſtniz ßo naſtajicź abo hiſchcźe trochu prjedy, potom budźechu jeho wojazy też hnydom wot ſpocźatka, hdyž też tu hiſchcźe ßněh leži, ßněhej ſwukli; to by woßebje Schpanjanam a Italjanam jara wužitne byke.

Tych ſ zyła hakle ßobu bracź, to bě najwjetſchi njeroſom a najhórſcha błaſnoſcź. Tute něžne ſtworjenja hižo w pßyczich dnjach ſe ſubami klepotacź pocźachu a njemóžachu ſroſymicź, ſo nad Wódru a nad Wißku zitrony njeroſtu. — Schto hakle ſ nimi w Ruſkej budźe?!

Nětkole pak je ſnate, kak ßu to Rußojo ſcźinili a wuwjedli! Woni njeběchu ani ſ najmjeńſcha wcźipni, ſo bychu wulku pißanu armeju widźeli, hacźrunje hewak w Ruſkej mnoho widźecź njebě; a Franzowſojo ßo dodźiwacź njemóžachu, ſo we wßach a w měſtach źiweje duſche njebě. Bórſy pak ßebi to po ßwojim waſchnju wujaßnichu: „Aha, woni cźěkaju, a my budźemy pólvra lutowacź móz! Haj, haj. Napoleon ßo trjeba jeno pokaſacź, a to hižo ßo wſchitko tuli, kaž bě to něhdy hižo ſtary Romjan, Juliuß Caeſar, dokonjał. Tón by jeno do Roma powjeſcź póßłał: Veni, vidi, vici: pſchińdźech, widźach, dobych!“

Jeno ſo budźechu tola wjedźeli, wot koho běchu Rußojo tu dobru radu doſtali, ſo dyrbja zofacź a Franzowſow ſa ßobu do ruſkeje ſymy ßobu wabicź! To njebě nichtó druhi khiba Scharnhorſt, pruſki general, kiž pak bě ſ pruſkeho wójſka wuſtupił.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

Wuſpěſchne wojowanje konſerwatiwnych burſkich ſapóßłanzow Donata, Barta, Kokle, Greulicha a Schreibera w ſakſkim ßejmje wo nowy hońtwinſki ſakoń

na dnju 13. dezembra 1912, po ſtenografiſkich powjeſcźach.

(Pokracźowanje.)

Sapóßłanz Bart (pokracźuje): Dźenßa dyrbjeli ßo wo to poſtaracź, burſtwo na wßach ſaßydlecź a rosmnožicź, pſchede wſchěm pak ßo dyrbjało ſadźěwacź, ſo ßo njemohło dawno ſaßydlene burſtwo ſe ßwojeho ſtatoka wuhnacź, woßebje hdyž to ſawinuja njedoßahaze ſakonje; pſchetoż cźehnje-li mały ratař ſe ßwojeho ſtatoka, woſtanje porědko na wßach, ale dźe do měſtow abo do fabrikow a naſchemu ſtatej ſhubi ßo ſ tym ſaßo kužoł ludoweje mozy. Schtóż je na wßach wotroſtł a ſteji w ludowym žiwjenju, a ſamóže wobkedźbowacź hibanje wobydleŕſtwa, móže wam toßame prajicź („zyle prawje!“ na prawizy). Dyrbimy ßo ſe ſakońſkimi pſchiprawami poſtaracź, ſo by ßo naſche burſtwo we ßwojich ſtatokach ſakhowało, a ſamóžemy to ſ dźěła też ſ tym, ſo wutworimy lěpſchi hońtwinſki ſakoń. Wyßoke knježeŕſtwo je w ſańdźenych lětach a też létßa někotryžkuliž ſakoń pſchedpokloźiło, na kotrehož pſchikhad ßmy my ratarjo na wßach ſe ſtrachowanjom ſhladowali, kaž na pſchikład tón nětko — wjeßelimy ßo teho — w deputaziji ſ kollektu pohrjebany rybarſki ſaſoń (ſapóßłanz Träber ſawoła: „A teho runja byki wubjerazy ſakoń!“). Druhe ſakonje, kiž ßu ratarjow rosmjerſale, hałle naſpomnicź nochzu.

Ale wo dźiwim kaniklu chzył pak tola hiſchcźe nješchto dodacź (ßmjecźe). S nim mamy tola prawje dźiwnuſchke naſhonjenja, a ſe wſchelakich dopißmow, liž ßym doſtał ſ kruhow naſchich ſatraſchenych ratarjow, ßym ßo wo nękajkej mjerſazej ſpodźiwnoſczi pſcheßwědcźił. Dźenßa nima leżomnoſczeŕ žaneho ſchkitazeho ſakonja, ale po prawom dźiwje kanikle (ßmjecźe).

Pola naß w Sakſkej ßmě ßo dźiwi kanikl nažracź, a ßwojeho hobrſkeho pſchiſporjenja dla ma woßebitoſcź, potom, hdyž je ßo doſcź pſchiſporił, ſ kraja wucźahnycź a cźehnje do Pruſkeje. W Pruſkej pak ma kóždy leżomnoſcźeŕ prawo, kanikle kojicź, pjez a jeſcź (ßmjecźe). My pak mamy ſa to prawo, ßo „rosjaßnjeni Sakßojo“ mjenowacź (ßmjecźe). Tajke poměry žadaja ßebi tola raſnje wotpomhanje. Jeli pak ßo na to pokaſuje, ſo ßo gmejny ſe ßwojimi petizijemi na to měrja, dźiwinu doſpoknje ſniczicź, dha to po mojich nahladach na žane waſchnje temu tak njeje; pſchetoż dźiwina a wunoſchk ſ hońtwinſkeho pſchenajecźa ßu ſa kóždu gmejnu witane dokhody, a teho dla ßo kóžda gmejna poſtara, ßebi doßahazy ſbytk dźiwiny ſdźerżecź. Ale pſchesměrne pſchiſporjenje dźiwiny pak je ſe ſchkodu a teho dla gmejny ſa tym du, ſo by kóžda ßwój hońtwinſki wokrjeß doſtała.

Dale proſcha gmejny też wo to — a też tule próſtwu je cźeſcźena deputazija ſa prawu ſpósnaka — ſo by ßo ſ dźiwinu naſtata ſchkoda po hinaſchim waſchnju, dyžli dotal, ſarunała. Saruanje ſ dźiwinu naczinjeneje ſchkody ſtawa ßo nětkole w njewujednanych padach ſe ßrědniſtwom hamtſkeho hejtmanſtwa, po tajlim ſ pſchedſtajeneje dohladowarſkeje wyſchnoſcźe. Mamy pak pſchikłady, ſo je wono ſchkodu, kiž je naſymu naſtała, hakle w meji pſchichodneho léta ſchazowacź dało. Sſo wě, w meji, hdyž wſcho ſteji w najrjeńſchim kcźěwje, wo ſchkodźe, kiž je dźiwina naſymu naczińika, wjele wjazy njewidźimy, ſ najmjeńſcha niz telko, kaž by ßo hodźiło hnydom po naſtatej ſchkodźe ſpósnacź.

Teho dla próſtwarjo wo to proſcha, ſo by ßo kóždej gmejnje prawo dało, ßebi wězywuſtojnych a njeſtroniſkich mużow ſe ßwojeje ßrjedźiſny poſtajicź, kiž mohli ſ dźiwinu naczinjenu ſchkodu po najkrótſchim a najpſchihódniſchim pucźu takſěrowacź. Pſchi tym pak njeßměło ßo prawo najeńka hońtwy we niczim pſchikrótſchicź.

Nochzu Waß w tak póſdnym cźaßu a dźiwajo na dźenßniſchi bohaty dnjowy porjad ſ tejle macźiſnu dlěje ſabjeracź. Mózu Waß jenož proßycź: Pſchijimajcźe jenomyßlnje rosßudźenje cźeſcźeneje deputazije („ßkawa!“ na prawizy).

Präſident: „Nochzych knjeſa rěcźnika pſchetorhnycź, ale ſcźěhowazych rěcźnikow proſchu, ßo niz ſabjeracź ſ Drobjanſkej naležnoſcźu, dokelž njeje na dnjowym porjedźe.“ (S prawizy ßo jemu wjazyſtronſzy wotmolwi: „Wona pak do teho ßkuſcha!“)

(Pſchichodnje dale.)

S Budyſchina. (Woheń.) Sańdźenu njedźelu wjecźor 3/4 11 hodźin je ßo pſched měſtom ſ boka Nowoſalzſkeje drohi ſtejaza bróžeń piwowehо wikowarja Heinleina wotpaliła. Nětkotre ſta zentnarjow wumlócźeneho wowßa, 300 zentnarjow ßyna, 200 zentnarjow wowßeneje ßkomy a nětkdźe 50 woklepow ßkomy, nětkotre rataŕſke maſchiny, jedyn rjeblowany wós atd. ßu ßo ſpalike. Pódla měſchcźańſkich ßykawow pomhachu, mużſtwa Židowſkeje a Dobruſchanſkeje ßykawy wohnjej wobaracź. Dokelž bě bliżſchi hidrant nětkdźe 400 metrow wot wohniſchcźa ſdaleny a w bliſkoſczi žaneje wody njebě, dyrbjachu ßo ſchlawchi nětkotrych ßykawow hromadu ſeſchrubowacź, prjedy hacź móżeſche ßo prěnja woda do wohnja puſchcźicź.

— (Sapalerjo w Budyſkich ſtronach.) Nětkotre njedźele dokho ßo wobydlerjo w Budyſkim wokrjeßu ſ paduchami w njemčrje dźerżachu, kotſiž ßo w nozach do wobydlenjow dobywachu abo ludźi na drohach nadpadowachu. Wot teho cźaßa ſo ßu cźeladnika Biſkopa ſajeli, je dobywanje do domow wopſcheſtako. Sa to nětko naß wot ßoboty ſapalerjo traſcha. Ssrjedu pſched tydźenjom ßo w Scźijezach jena maßiwna bróžeń ſ wohnjom ſniczi a ßobotu ßu ßo w Sſkonej Borſchcźi, Hornjej Hórzy a w Bobolzach maßiwne bróżnje ſapalike. Njedźelu ßo hižo ſaßo jena bróžeń pſched Budyſchinom pſchi Nowoſalzſkej dróſy a pjatk wjecźor jena bróžeń w Delnjej Kinje paleſche. Na wſchěch tychle měſtnach je ßo woheń ſe ſtóſtniſkej ruku ſakożił.

Nadpadne je, ſo ßu ßo wſchudźe brjóżnje ſapalike, niz pak ßnadź ſe ßkomu kryte ſtare dodźerżane twarjenja, kotrychž dla ßo njeby nichtó jara rudźił, ale twjerde maßiwne, kotrež běchu ſe žitom, ßkomu a ßynom napjelnjene. Sapalerjow njejßu drje hiſchcźe wußlědźili, tola ßlěd na dweju mużſkeju pokaſuje. Jeju ßu ludźo widźeli, hdyž prěni kur ſ Heinleinez bróżnje pſched Budyſchinom ſtupaſche. Wonaj ſtaj ſkoku prěki pſches pola k Wjeleczańſkej dróſy běžałoj. S jeneje bliſko Roſtez pěſkoweje jamy leżazeje hórki ſtaj khwilku wohnjej pſchihladowałoj a ſtaj potom dale běžałoj. Cźłowjekaj ßo njehodźitaj, dokelž bě cźma, do drobna wopißacź; jedyn ſ njeju je pjecźa jupu wobleczeny byk. Schtóż je w tym naſtupanju nješchto bliżiche naſhonił, chzył to Budyſkej poliziji wojſewicź.

S Budyſchina. (Pſcheměnjenje w Budyſkej garniſonje.) Generalmajor ſe Suckow, komandeur 5. pěſcheje brigady cźiſko 63 je ßo ſe ſpożcźenjom kharaktera generalneho leutnanta a ſ dowol-

nosczu k noschenju generalskeje uniformy po swojej próstwje wo spuschczenje se służby s pensiju k dispozizii stojik. Na jeho město su generalmajora s Gersdorfa sa komandeura 5. pěscheje brigady czisko 63 pomjenowali.

— (Sažne jutry.) Lětża mamy wurjadnje sažne jutry. Hižo 23. měrza budźemy je swjeczicz. Lětuscha jutrniczka na druhi najsažnischi dźeń padnje, na kotryż móża so jutry s zyła położicz. Kaž je znate, jutry po postajenjach Nicäaskeho konzila na prěnju njedźelu po połnoměžaczku po sapoczatku nalěcza padnu. Po tym je 22. měrza najsažnischa jutrowna termija, kotraż je s zyła mózna. S ludźi, kotsiż su nětkole żiwi, wschak jich wjele njeje jutry 22. měrza swjeczilo; pschetoż pośledni krócz je to 22. měrza 1818 było. Tež 23. měrza su jutry jara żadne, w sańdźenym lětstotku je tónle dźeń jenoż 1845 a 1856 nadeńcz. Po lětuschich jutrach wone w pschichodźe na 23. měrza jenoż w lětach 2008, 2160, 2228, 2380 a 2532 padnu.

S Tšélan. Lětusche wuběranje kobłow a wobhladanje srěbjatow w Tšélanskim plahowanskim wokrjeżu s mytowanjom jenolětnych a dwělětnych srěbjatow budże w Tšélanach 3. meje dopołdnja w 9 hodźinach.

S Delnjeje Kiny. Pjatk 21. februara wjeczor wokoło 9 hodźin s bróżnje tudomneho młynoweho wobsedźerja Probsta woheń wuńdże. Tež tu so wo njeskutk sapalerjow jedna, kotsiż su wot soboty hižo pjatu bróżeń we wokolnosczi Budyschina s wohnjom sniczili. Probstez bróżeń je so do czista wotpalika.

Se Sskoneje Borschcze. Ssobotu wjeczor wokoło $^3/_4$8 hodźin s bróżnje tudomneho kublerja Hofmanna woheń wudyri a so rucze psches zyke twarjenje rosschěri. Twarjenje so hacz do murjow spali. 25 kop njewumlóczeneho żita, zkoma a hospodarska nadoba su so s płomjenjemi sniczike. Dokelż so na 16lětneho na Hofmanez kuble służazeho czeladnika Schlenkera s Czemjerz hrěschachu, so je woheń sakożik, su jeho sajeli a do pschepytanskeho jastwa wotwjedli, tola jemu njejsu hischcze żaneje winy dopokasali. S mnohich zykawow, kotrež běchu k haschenju pschijěte, je zebi Hunjowska prěnje myto dobyła. Kubleŕ Hofmann njemějesche sawěsczene a teho dla czeżko schkoduje.

S Delnjeje Hórki. Sańdźenu sobotu, 15. febr., swjeczeschtaj wumjeńkaŕ Jan Scholta a jeho mandźelska Marja, rodź. Reinholdez s Delnjeje Hórki, pod powschitkownym dźělbraczom zyłeje wsy swój skoty kważ. S wutrobu hnujazymi złowami wo tekscze: „Hlaj, to je tón dźeń, kotryż tón Knjes sczinik je", pschepoda k. faraŕ Mikela s Maleschez wot krajneho konsistorstwa darjenu kraznu „czestnu bibliju" a pożohnowa hłubokohnuteju mandźelskeju. Sswěrny a sprawny Scholczig zerbski dom so borsy mjeŕwjesche se starymi a młodymi, kiž chzychu wschitzy swoje sbożopschecza wuprajicz a lubeho zużoda a jeho mandźelsku s rjanym darom swjeżelicz. Wjeczor so spěwanje a piskanje pschihódnych arijow wotměnjesche a knjes wyschschi wucżeŕ Wrobl jubjelskeju wyżkoważeneju Scholczigz mandźelskeju w mjenje schule a młodźiny s dlěschej poczescżowazej rěczu postrowi. — Bóh luby Knjes njech hnadnje spożczi, so bychu so wschitke te rjane pschecza dopjelnike, kiž su so we dalschim běhu rjaneho zwjedźenja wuprajake. Njech je wjeczor żiwjenja droheju jubjelskeju mandźelskeju jazny a s Bożej hnadu miły, czichi a lubosny! Haj: „Knjeże, wostań pola naz, pschetoż wono so k wjeczoru pschibližuje!"

Do Radworja! Czinimy hischcze ras na to kedźbne, so so hłowna shromadźisna Towaŕstwa Sserbskich Burow jutsje, njedźelu 23. februara, popołdnju s dypkom **w 4 hodźinach sapoczinje.** Wschelazy wobdźělnizy chzedźa tež protestnu shromadźisnu wjeczor $^1/_2$8 hodźin w Panczizach wopytacz. Teho dla rěka, khwatacz. W dnjowym porjedże je so ważny dypk „wólby" smylnje wuwostajik. Knjes sapósłanz Bart směje jara czazowy pschednoschk: „Kak móże so czěkanju Sserbow do městow sadźěwacz a kak móża so zerbszy ratarjo s doźahajej czeledźu sastaracz." Nasche pschisamknjene towaŕstwa namołwjamy naležnje, so bychu sastupjerjow w prawje bohatej liczbje póslali a so tež wo to postarali, so zerbski lud so derje wobdźěli. Delanez sala je wulka. Teho dla stracha njeje, so něchtó městna njedostanje. Bóle swjeżelaze sa pschedsydstwo je, hdyż psched sobu zylnu shromadźisnu widźi. Budże dźe so wo jara ważnych pschedmjetach (dalsche wobstacze Towaŕstwa Sserbskich Burow abo niz, sekretariat, sastaranje s czeledźu a druhe) jednacz. To dyrbjało kożdeho pohnucz, po mózności na shrymadźisnje so wybdźělicz, wosebje s Radworskich stron. Nadźijamy so, so so nascha próstwa dopjelni.

S Małych Bobolz. Płomjenja s knjeżeje bróżnje w sußodnej Hornjej Hórzy hischcze wyżoko k njebju zapachu, hdyż so wobydlerjo Małych Bobolz wustróżeni dohladachu, so so bróżeń tudomneje swudowjeneje hosczenzarki Gruhloweje pali. Żně drje su psche wohnjowy schkodu sawěsczene byke, wobsedźerka pak njedźiwajcy teho czeżko schkoduje, dokelż su płomjenja wjele wězow sezrake, kotrež so njesawěsczuja, kaž na pschikład 40 zentnarjow wuhla atd. Jenemu zimnosczerjej w Dźěžnikezach stej so 2 kopje walczkow zkomy, kotrež bě do bróżnje położił, spalikej. Pódla teho su so dwaj rjeblowanaj wosaj a 50 zentnarjow zkomy a zyna. do procha a popjela pschewobrocziłe. S wohnjowych woborow, kotrež so pschi haschenju wobdźělichu, bě Hajnisk prěnja na pomoz pschikhwataka. Tež tu je so woheń se skóstnisej ruku sakożił. Hdyż so pomyślli, so je woheń w Sskonej Borschczi wjeczor $^3/_4$8 hodźin, w Hornjej Hórzy wokoło 10 hodźin a w Małych Bobolzach po 11 hodźinach wuschoł, mohło so sdacz, so je jena a ta zama wożoba wschě tři wohnje sakożika. Wot $^3/_4$8 hacz do 11 hodźin móże człowjek zyle derje se Sskoneje Borschcze do Hornjeje Hórki a wot tam do Małych Bobolz běżecz a na kożdym městnje hischcze khwilu pschebywacz.

S Hornjeje Hórki. Ssobotu wjeczor wokoło 10 hodźin so dohladachu, so so we wulkej schtyrihunatej bróżni tudomneho knjeżeho dwora pali. Płomjenja běchu so hižo tak daloko rosschěrike, so njebě móżno je shaschecz. Mużstwa zykawow, kotrež běchu na pomoz pschikhwatake, dyrbjachu swoju kedźbliwosc na to skożowacz, so zużodne twarjenja płomjenjam wobrochu. Se swonkownych zykawow běschtej prěnjej Czornonoßliczanska a Wulkodebßeczanska k wohnjej pschijětej. Dokelż běchu hródże we wulkim strasche, so skót s nich wuwjedże a so wo wsy do hródżow sestaja. Nastata schkoda je njeßměrna. Pódla rożki, pscheńzy a wowża je so wjele zkomy, zyna a hospodarskeje nadoby, mjes druhim tež jena nowa jěsdna młócżaza maschina sniczika. Woheń je so sakożił a kaž so sda, je so sapaleŕ s jenymi wrotami do bróżnje dobył a na dwěmaj městnomaj sapalił.

S Lětonja. Wutoru popołdnju je so tu maźivne domske Teubnerez kubła s wohnjom do procha a popjeła pschewobrocziło. Woheń je pjecza psches dodźerżany wuheń w najstwje wuschoł. Wobydlerjo su hižo dlěschi czaz do wudyrjenja wohnja kur saczuli, tola njejsu jón wuślědźicz mohli. Sa krótki czaz so zyły dom s płomjenjom palesche. Domjaza nadoba je so jenoż s dźěła wukhowała. Schtyri zykawy, kotrež běchu na pomoz pschijěte, mózachu so jenoż wo to prózowacz. so so płomjenja na sußodne twarjenja njerosschěrichu.

S Rakez. Sańdźenu njedźelu wotmě zerbske tow. „Lipa" swoje druhe porjadne poseedźenje, kotrež k. pschedsyda se spěwom: „Bratsja, dajcze město spěwej" wotewri, powitawschi pschitomnych 24 sobustawow. Sopiz, porjadny a wurjadny, so czitasche a so sa prawy spósna. Pschedsyda rosprawjesche wo poślednim poseedźenju „Domowiny". Tež wón sliczbowanje sakożeńsk. swjedźenja poda, kotrež kk. Ryncz, Wicżas a Młynk pruhuja. Towaŕstwowy dopisowaŕ sarunanje sa swoju prózu dosta. „Lipa" tež jenohlósnje jako abonent „Łużizy" sastupi, schtoż k. dopisowaŕ wobstara; tež ma wón poruczność, wěstych knježich sa pschednoschowarjow dobycz. Po wjeczeŕej sabawje so poseedźenje se spěwom: „Wěsch mi mój rjany wótzny kraj" skónczi.

S Rakez. Hižo wjazy lět zerbske towaŕstwo „Lipa" czisty wunoschk swojich sakożeńskich swjedźenjow sa khude paczeŕske dźěcži postaja. Tak bě tež lětża. Sańdźenu njedźelu „Lipa" saso zydom paczeŕskich dźěcži s nahladnym pjenježnym darom swjeżeli. Bóh żohnuj tutón skutk kscheschczijanskeje lubosczе w naschej wożadze a spożcz, so by „Lipa" dale skutkowała Bohu k czeschci a Sserbam Rakezanskeje wożady k wużitku.

S Drażdżan. Kaž kożde lěto tež naz lětża saso njedźela Laeatre, to je 2. měrza, do zerbskich kemschow sjednoczi. Kemschenje so $^1/_2$12 hodź. sapoczinje a so kaž hewak w kschižnej zyrkwi wotdźerži. Spowjednu wucżbu směje k. faraŕ Domaschka s Budestez, prědowanje pak k. faraŕ Handrik s Huski. Wutrobnje so prożu, so by so nasche kemschenje we wschěch zerbskich zyrkwjach jutsje wożadam wosjewiło.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Prjedawschi ratar August Tillich s Mużakowa, kotryż je hižo jebanstwa dla khostany, a kotryż je brojeŕstwa dla pod pschedporuczniswo stajeny, bě zebi s nowa s jebawym wudawanjom wschelake wězy napożczowak. Jeho k khostarni na 1 lěto, 150 hriwnam pjenježneho khostanja a k shubjenju czeżnych prawow na 5 lět sażudźichu.

× Hosczenzaŕ Gr. s Běleho Khołmza, najeńk Schibojskeje

gmejńskeje honćwy, bě wospjet tšélak, so by jelenje a žorny wotehnak, kotrež na jeho rewěr khodźachu a tam wulku schkodu cźinjachu. Wón bě teho dla se swěrinu naczinjenu schkodu sarunacź dyrbjak. Dla njewuschneho tšélenja běchu jeho wobskorźili a Wojerowski lawniski žud bě Gr. hrubeho njeplechstwa dla k 15 hriwnam pjenježneho khostanja a dla wězywobschkodźenja teho runja k 15 hriwnam saßudźił, dokelž bě wón pjecźa jedyn swěrinski płót wobschkodźił. Też jenemu žobuwobskorženemu bě žo pjenježne khostanje napokožiko. Wußud powaliwschi powokanski žud wobskorženeju wuwinowa. Ssudnik lawniskeho žuda njebě na to dźiwak, so mohł žo dla hrubeho njeplechstwa wobskorżeny jenoż saßudźicź, hdy by žo ś tšélenjom měr lubźi kasyk. Jelenje a žorny njejßu hischcźe ś paragrafom psche njeplechstwo schkitane.

S Lejneho pola Wojerez. Po naschej wßy a žußodnych wßach wóndano dwaj agentaj, wěsty Förster a Külzke ś Barlina, khodźeschtaj a wudawaschtaj, so dyrbitaj sa direktora Schoktu w Charlottenburgu wuhlowe leżomnoscźe kupowacź. W Lejnom žo jimaj wobßedźerjo Loboda, Kobora, Knot a Pětschik wobléścź dachu. Pódla kupneho kontrakta dyrbjachu tucźi hischcźe pißmo podpißacź, kotrež bě, kaž agentaj wudawaschtaj, wotpißmo kupneho kontrakta. Tole wotpißmo pak žo podpißarjam njeje pschepodało, też je wono pjecźa hinascheho wopschijecźa byko, dyžli kupny kontrakt. Jebaweju agentow žu wobskorźili; jedyn ś njeju je pjecźa hižo jebanstwa dla khostany.

S Rychwalda. Krajny radźicźel je dowolił, so žmě žo 25. februara 1913 skótny hermank w Rychwaldźe wotměcź.

S Hamora. Sańdźenu njedźelu tudomnaj Hajnzez mandźelskaj žwój skoty kwaß žwjecźeschtaj. Hajnza je sa žwoje mlode lěta ś kowarjom na Kiju, w Krjebi a tudy byk. Hdyž žo tu wjazy żeleso njedźěłasche, je žebi na druhe waschnje ś cźesću žwój khlěb saßłużił. Na žadny žwjedźeń běchu žo žwójbni a pschecźeljo se wßy seschli, wožadny duchowny mějesche žwjedźeńske prědowanje. Wschelake dary swjeżelichu sbožowneju mandźelskeju, mjes nimi 50 hriwnow wot Jeho Majestoscźe khěžora Wylema a rjany wobras wot zyrkwinskeje wožady.

S Běleje Wody. Lětža saßo wulke schkodowanje kužiskim lěßam hrosy. Mnischcźe mjetele, kotrež žu psched tšjomi lětami nasche lěßy sapuscźike, žu žo ś nowa w naschich stronach rosschěrike. Na spuschcźanych jehlinowych schtomach žu w skorinych schkalobach druhdy hacź do 50 mnischcźich jejkow namakali.

Knjes dr. Heyn proßy wo wosjewjenje scźěhowazych rynczkow (po § 11 now. sak.):

Kamjeńz, 20. februara 1913. 28. januara 1913 běsche w poßedźeńskej sali hamtskeho hejtmanstwa njesjawne wuradźowanje wo žrědkach, kotrež bychu žo we wokrjeżu pschecźiwo tuberkulosy nakožowacź mohke. K tutemu wuradźowanju mějachu nimo wjednika shromadźisny jenoż pscheproscheni lěkarjo wokrjeża a ja pschistup. S zyka bě 12 wožobow pschitomnych. W njej porěcźa też dr. Rachel ś Panczig a praji: „Po jeho měnjenju njeje to prawje, hdyž ma žo jenoż pschecźiwo tuberkulosy wojowacź. Schkodowanje dyrbi žo sa korjeń pschimnycź a tu chze wón na to pokasacź, kak wjele małych a mjeńschich dźěcźi w jeho wokolnoscźi wumrjewa. Ludźo khodźa najprjedy k parakam a k tak mjenowanym runarjam, tak so woni po lěkarja cźasto pschepośdźe pschińdu, a so žu dźěcźi druhdy hižo poł morwe, prjedy hacź žo skónczńje po njeho dźe.“ Wón pokasowasche potom hischcźe na jedyn druhi dypk, kotryž pak dyrbi tule njemjenowany wostacź.

Druhy wobdźělnizy na tamnym wuradźowanju hacź do dweju, kotrejuž žo njejßym hischcźe praschecź mohł, žu mi na moju prósstwu wobßwědczili, so je žo dr. Rachel na tuto waschnje wuprajił, hacź runjeż žo też wěso kóždy knjes na wschě mjenowane měnjenja dr. Rachele wjazy dopomnicź njemóżesche. (Pißomnje leża tute wobßwědczenja pola tudyschich aktow.)

Kóždy wobdźělnik na tutym wuradźowanju dyrbjesche se žkowow dr. Rachele saczischcź dostacź, so w jeho wokolinje cźeźke strowotniske njedostatki wobsteja.

Hakle po tutych wuprajenjach dr. Rachele žameho — druheje maczisny dźě w tamnej shromadźisnje k ruzy njemějach — žym žo ja potom, hdyž tón žamy knjes pschesjenu organisaziju k wojowanju pschecźiwo tuberkulosy sa zyky wokrjeż namjetowasche, na to waschnje wuprajił, „to žo mi njepschihódne bycź sda, k temu tola wobstejnoscźe pschejara wschelako leża, a schtoż žo trasch sa jenu wokolinu hodźi, hdźeż je wobydlerstwo hischcźe wróczo (runje po hornich měnjenjach dr. Rachele žameho), njetrjeba žo teho dla hischcźe sa wschě druhe městna pschihodźecź.“

Žadyn wot praschanych knjesow njemóże žo dopomnicź, so by žo tole moje pschispomnjenje na waschnje stako, kotrež by wobydlerstwo klóschtrskeje wokoliny ranicź mohko, a wo „wróczostejazych Sserbach“ ja ś zyka rěcźak njejßym.

Pschispomnjam hnydom do prědka, so žo ja po tutym porjedźenju, kotrehož wěrnoscź móże žo kóždy cźaß pruhowacź, na žane waschnje ś dalschimi nowinarskimi swadami saběracź njemóżu.

Kralowski wokrjeżny lěkar **dr. Heyn.**

Za Serbski Dom w Budyšinje

darichu:

Knjez lěkar dr. Rud. Ronbal we Wamberku .	3 hr. — pj.
Knjez S. Mikławš w Zhorjelcu	2 hr. — pj.
Hromadźe:	5 hr. 35 pj.

Z dźakom kwituje a dalše dary přijimuje

zarjadnistwo Maćicy Serbskeje.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Dla jebanstwa a paduschstwa hižo wospjet khostany dźěłacźeŕ G. A. Wudewitz ś Wulkeho Wjelkowa a nětko w Kelnje bydlazy, bě loni w novembrje kublerjej Klarje w Delnjej Kinje jeneho Dobermanskeho pßa kradnył a jeho sa 10 hriwnow pschedał. Loni do hód bě wón w Bolborzach jěsdne koło kublerja M. Wicźasa, kotrež psched tamnischej „Sserbskej korczmu“ stejesche, žobu hicź kasał. Dale jeho winowachu, so je wón w naléczu 1912 žebi wot pschedawarja jěsdnych kołow, Ledera w Budyschinje, jěsdne koło požcźił a lubił, so jo tón žamy dźeń wróczi. S kołom pak žo wón pola Ledera njeje wjazy pokasał. Njepołěpschomneho paducha k jastwu na 7 měžazow a k shubjenju cźežnych prawow na 3 lěta saßudźichu.

Přilopk.

* (Wulki žněh.) We wjeczornej Němskej, woßebje w porheinskej krajinje, je žo wulki žněh naschoł. Też ś Italskeje žu ś wjele stron powjescźe wo nańdźenju žněha pschischkle. Rom wutoru w žněsy leżesche. Ssamo Tripolitanska w połnóznej Afriskej je žo se žněhom pschekhwataka, kajkiż tam wot dołhich lět njejßu widźeli.

Satraschny žněhowy mjeczel je sańdźenu póndźelu w rańschej a krótkorańschej Jendźelskej sakhadźał. Ssněh žo ś deschczemi a krupami wotměnjesche. W Londonje běchu dróhi se žněhom sawěte, tola bě hischcźe móżno, wobkhod wosow w rjedże sdźerżecź.

* (Pjecź żelesniskich dźěłacźerjow žo spalilo.) Pola Stefany blisko Triesta žo jena wothladarska khěża wotpali. Pjecź żelesniskich wothladarjow je žo žobu spalilo, dokelž žylny wětr haschenje poczeżowasche.

* (Tši dźěcźi žo spaliłe.) W jenym domje w Kielu žu žo žrjedu dopołdnja tši dźěcźi, $1^1/_2$ hacź 6 lět stare, w njepschitomnoscźi žwojeju starscheju spaliłe. S pschetepjenjom khachlow běchu žo k žuschenju napowěschane schaty sapaliłe. Dźěcźi žu žo ś nastatym kurom saduśyłe a žo spaliłe.

* Khěžorej njejßu, kaž je žo nětko wupokasało, jeho sastojnizy k jeho rěcźi w ratarskej radże zyle wěrnu rosprawu podali. Najeńk, kotryż je žo pjecza ś fórbarka Rehberga won cźišnył, je žwój prożeż dobył a dale hospodari. Wěrno też njeje, so je Petkuska rożka we wjeczorn:j Pruskej hacź dotal njesnata była a so je žo wona tam hakle psches schožarja Kadinenskeho kubła sawjedła. Wobhonjenje je pokasało, so žo Petkuska rożka w Elbingskim wokrjeżu hižo wot 20 lět wušywa. Elbingske ratarske towarstwo je teho dla shromadźisnu powołało, so by khěžorowu kritiku wo wjeczornopruskich ratarskich wobstejnoscźach porjedźiło a porokej napscheczo stupiło, kaž so bychu tamnischi ratarjo w žwojim powołanju sady stali.

* (Sto rybakow w žmjertnym strasche.) Něhdże 100 rybakow, kotsiż běchu žrjedu popołdnju na łód Kurskeho haffa dla rybyłoženja schli, je žo se žwojimi žakami, žanjemi a konjemi psches žylny wjeczorny wětr na wulkej lodowej schkrucze tši kilometry daloko wotehnało. Wjeczor w 7 hodźinach je žo poradźiło, rybakow a 16 koni wukhowacź. Jedyn rybaski mischtr bě ś cźołmom k schkrucźe jěł; ś druhej schkrutu žo pucź k twjerdemu lodej wuhotowa.

* Pruski prynz Adalbert je na woženypizy a sahorjenje płuzow słhorił. Khěžorka žama prynza wothladuje.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot **4** hodźin popołdnju hač do **11** hodźin wječor

wulke pschedstajenje

:: najnowschcho dokonjenja ::
ßwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pscheměni.

Dla jenotliweho pschenajenja polow budźe ßo **ßrjedu 5. měrza dopołdnja wot 9 hodźin** na

na kuble cźißło 33 w Delnjej Hórzy

pola Budyschina (gmejnskej wyschnoscźi ßłuschaze)
(5 kilometrow wot Budyskeho, 3 kilometry wot Klukschanskeho sastanischcźa)

skót a inventar

na pschešadźowanje pschedawacź, a to
wot **9** hač něhdźe ½**11 hodźin:** 6 rólnych gratow, 2 kučźowaj grataj, wschelaki rólny grat a hospodarska nadoba wscheje družiny;
wot ½**11 hodźin:** 15 młodych krumow (Oldenburgskeje rašy, ſ wjetscha wyßokoßučźelnych), někotre howjada k rěsu, 2 plahowanskaj bykaj (6 a 14 měßazow), 1 jahłojza, 1 plahowanski kundros, (1½ lětny), 3 ßuproschne ranzy, 4 běhaki, 20 kormych ßwini (něhdźe 2½ hač 4½ zentn. cźežke). — Potom 2 kučźowaj wosaj, 6 dobrych ßylnych żelesniskich hospodarskich wosow ſ pschißłuschkom, 1 ßyjaza maschina (2 metraj schěroka), 1 ßynowy wobroczak, 1 běrnyhrjebak, 1 tigraze hrabje, 1 żelesna rynkata walza, 1 tsidźelata walza ſ duboweho drjewa, 1 kučźne bróny, 2 kultivatoraj, 1 wulki butrobas, 1 nowa ßłomowa praßa a 1 schrótowanski młyn ša mozowe cźěrjenje. Na kónzu ßnadź hischcźe 2 dobraj rólnaj konjej (plahowanskej koble) a 2 srěbzaj (1½ a 2½ lětnaj.)

Skót a inventar staj w najlěpschim rjedźe. Do prědka ßo niczo njepschedawa. Skót móže po žadanju tydźeń w hródźi stejecź. Wobhladanje je wot 4. měrza dowolene.

Wuměnjenja ßo do awkzije wossjewja abo psches mojeho poručnika Kurta Möschlera w Herrnhucźe.

Jeli so dyrbi Wasche stare jesdne kolo kaž nowe bycź,

ßo ſ dowěrjenjom na mnje wobroczcźe. Moje 20lětne dźěło we wschěch wotrjadach kołojesdneje branſche ša wężywustojne, hódne a schwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a faniklowanje** jesdnych kołow wschěch systemow a wudźělkow, kaž tež kóžde **wuporjedźenje jesdnych kołow** a **schijazych maschinow,** ręcznych maschinow, žimazych maschinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,
wuporjedźerńja w Scźijezach pola Budyschina.

Max Thomas

— **Telefon 563** — **w Budyschinje na ßukelnjskej haßy 1a**
hoji
nowonastate a sestarjene khorosce
ſ homöopathiju, magnetismom, biochemiju, baumscheidtismom,
:: :: selowymi parnymi kupjelemi a elektrizitetu. :: ::
— **Pschedawanje strowotneje zyroby.** —
Wopyty na wšach. :: **Wukasanje po žadanju.**

W kowarni sakskich hornjołužiskich stawow **w Budyschinje na hornczerskej haßy cźo. 35** je ßo

hornjołužiska wuczbna kowarńja ša korrektne kowanje konjow

saßo wotewrika.

K spěchowanju tuteho ša wuwjedźenje korrektneho kowanja koni skutkowazeho wustawa ßo proßy, so by ßo wón ſ pschipokasanjom konjekowarskeho a druheho kowarskeho dźěła po możnoscźi podpjerała.

Krajnostawska pruhowanska komißija ša sawjedźenje korrektneho konjekowanja.
ſ **Boxberg** nad Wulkim Wjelkowom.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 24. februara dopołdnja wot 10 hodźin ma ßo na **Hrodźischczanskim revěrje**
něhdźe **130 twjerdych dołhich hromadow**
ša hnydom hotowe pjenjesy na pschešadźowanje pschedawacź.
Shromadźisna w farskich łužkach. **Uhras,** hajnik.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 3. měrza t. l. ma ßo rano wot 9 hodźin
w hoscźenzu w Huczinje
scźěhowaze
na Maleschanskim revěrje
składźene drjewo
jako **330 schmrěłowych a łhójnowych krutych žerdźow,**
900 = **tyczow,**
14 rm **twjerdych** a **21** rm **mjehkich palnych schcźěpow,**
50 = = a **150** = = = **kulnchow,**
80 = **mjehkich repnchow,**
223 = **palneje walczinu,**
22 stotnjow mjehkich walczkow,
21 rm **łhójnowych pjeńkow**
na pschešadźowanje pschedawacź.
Huscźanske hajnistwo, 18. febr. 1913.
O. Mendte.

Drjewowa awkzija.

Na **Njeßwaczidliskim** majoratnym hajnistim revěrje ma ßo
schtwórtk 27. februara 1913
20 rm **liscźoweje a jehl. walczinu,** } w drjewischczu 34.
400 = **jehlinoweje walczinu,** } wotdźělenja a jenotliwje
200 = **pjeńkow** } w 38. wotdźělenju.
sjawnje na pschešadźowanje pschedawacź.
Shromadźisna dopołdnja w 9 hodźinach w drjewischczu 37. wotdźělenja (pola Kocźez hata).
Hrabinske ſ Rieschske majoratne hajniske sarjadnistwo.
W. Dreßler, wyschschi hajnik.

Drjewowe awkzije: Schtwórtk 27. februara dopołdnja w 9 hodź. na Drožďźijskim revěrje. Shromadźisna w hoscźenzu w Drožďźiju. — Póndźelu 24. februara pschipołdnju w 1 hodźinje w Heimrichez hoscźenzu w Bukezach. Drjewo ſ Wujeźkowskeho revěra.

Dwě dźěłaczerskej ßwójbje abo woženjenaj rólnaj pohonczej

ßo pschi wulkej mšdźe pytataj
na knježim dworje w Huszy.
Sa katholikow ßo Boża ßłužba w hrodowskej kapale wotměwa.

Zjawna zhromadźizna

jutśe, njedźelu 23. februara, wječor 1/2 8 hodźin

w hoscenzu w Pančizach.

Dujowy porjad:

1. Sawrjenje lěkarskeje domjazeje haptyki w Pančizach.
2. „Wróćostejazy Sserbja."

— Wo tym zwobodna rosmoklwa. —

Ssym zo **w Budyschinje** jako

praktiski skótny lěkař

sadydlił.

Jurij Wünsche,
praktiski skótny lěkař.

Wobydlenje: na rózowej hadzy 11 na rózku zitnych wikow.

— Telefonowe cźišćo 833. —

Cźesćenym wobydlerjam w **Boranezach** a wokolnosćźi najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so zym w domje zwojeho nana M. Buscha

schewstwo

wotewrił. Lubju, so budu zo prózowacź, so bych dobre a tunje dźěło dokonjał a proschu wo dobrocźiwe pschiwobrocźenje schewskeho dźěła.

Jan Busch.

Schtwórtk 20. februara

je zo moja 2.

kakaowowa, schokoladowa a konfi-
: turowa spezialna pschedawarnja :

na khěžorskej drósy 11

wotewrika.

Moritz Schmidt.

Towarstwo Sserbskich Burow

směje **njedźelu 23. febr. 1913 pop. w 4 hodź.** w Delanez hoscenzu

w Radworju

hlownu zhromadźisnu.

Dźeński porjad:

1. Rosprawa. 2. Sliczbowanje. 3. Hischcźe ras: Sjednoczenje Towarstwa Sserbskich Burow s Wjeznym Wólbnym Towarstwom a sekretariat. 4. Rosprawa wo tym a druhim. 5. Namjety. 6. Wólby.

Na nju zo wschitzy Sserbja, wozebje pak pschisamknjene poboczne towarstwa wutrobnje pscheproschuja.

J. Rjencz, pschedzyda.

Burske towarstwo w Rakezach

směje, dali Bóh, **jutśe njedźelu 23. februara** popołdnju w 4 hodź. w Gáblerez hoscenzu zwoje mězacźne pozedźenje, k kotremuz zo wschě zobustawy kaž tež hoscźo w bohatej liczbje wocźakuja.

Pschedzydstwo.

Khěžorska khofejownja

Na cźuwy khori

kajkehožkuli cźerpjenja njech zo dowěrliwje wobrocźa na

F. Nowaka,
magnetopatha na Židowje
na Makowjelkowskej drósy
cźišćo 164 D.

Khěža

w Konjezach cźišćo 8 p. Kubschiz, nowa mazywna, se sahrodu a połdra kórzom pola je po móznosći hnydom na pschedań.

Dwě zywnosći

30—40 kórzow a 15 kórzow wulkej w Hodźijskich stronach ma na pschedań **Mužik** w hoscenzu jandźela pschi póstiskim městnje.

Bukečanske serb. tow.

změje njedźelu 9. měrca swoje měsačne posedźenje.

Knjez wučeŕ Wjela z Kubšic je přednošk přilubił.

Předsydstwo.

Kucharki, stwinske a zkužobne holzy, mlokowe holzy, hródzne dzowki, holzy kzwinjom, wotrocźkow, zrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske zwójby pyta hnydom abo posdźischo pschistajerka **Görlichowa** na zukelnskej hadzy 1 na rózku zitnych wikow w cźrijownj knjesa Heinr. Mohra.

Woženjeny

knjezi pohoncz

tež za rólne a hospodarske dźěło zo pyta. Dalsche je shonicź we wukasarni dźěła w Budyschinje.

Rólni pohonczojo a wolazy

zo pytaju **na knjezim dworje w Rodezach** pola Pomorz.

K 1. hapreleji zwójbu

zyhelnisk. dźěłaczerja,

kiž bydlenje se sahrodku a běrnaze polo s wobstajnym dźěłom dostanje, pytam. **A. Schäfer** w zyhelnczi w Konjezach pola Kubschiz.

Rěsniskeho wucźobnika

k jutram pyta **Ernst Löhnert** w Małym Wjelkowje.

Ssyn sprawneju starscheju, kotryž chze

pjekarstwo

nawuknycź, pola mje jutry wucźbu namaka. Tydźeński pjenjes zo dawa, a schaty zo plokaju.

Franz Gäbel,
pjekarski mischtr w Bacźonju.

Skschiwdźaze zkowa, kotrez zym w nastupanju schulskeho pschedstejicźerja knjesa Jana Hofmanna w Rakezach rosschěrjak, s tutym wurasom wobzarowanja a warnowanja, so zo njebychu dale rosschěrjake, wróćam.

W Rakezach, 18. febr. 1913.

C. Säuberlich.

Spěwarske,

zerbske a němske,

jednorje hizo po 2 a 3 hr. a wozebnje do cźelazeje koze swjasane hizo po 6 hacź do 10 hr. zu na pschedań

we wudawarni Serb. Nowin.

Pschiloha k czišłu 8 Serbskich Nowin.

Sobotu 22. februara 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

17. februara 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	49—51	93—96
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—46	86—88
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—42	80—83
4. ßnadnje pizowane kóždeje staroby	33—35	72—76
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—49	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	43—46	82—87
3. starše, wukormjene kowy a ßnadnje wuwite młódše krowy a jałojzy	38—41	77—80
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	33—37	73—76
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	48—50	88—93
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—46	84—86
3. ßnadnje pizowane	39—43	78—84
Cželata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	62—65	104—107
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	57—60	99—102
3. ßnadnje wuwite wot zyza	50—55	92—97
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich sćišćenjow w starobje hač do 1¼ lěta	63—64	84—85
2. mjaßne	61—62	81—82
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	57—60	77—80

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšinje:	W Budyšinje. 15. febr. 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 20. februara 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšeńca . . . . . běła	—	—	—	—	9	25	9	60
" . . . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	13	9	28	8	40	9	20
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	7	85
Ječmjeń	—	—	—	—	7	70	9	10
Wows . nowy } 50 kilogr.	8	30	8	90	7	—	8	20
Hróch	11	—	14	—	10	—	11	—
Woka	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły	17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	50	2	60	2	20	2	60
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	2	70	2	90	2	50	2	70
Pšeńcžna muka 50 " . . .	11	—	19	—	15	50	19	50
Rjana muka . 50 " . . .	10	—	13	—	11	50	13	50
Ssyno . . . 50 " . . .	2	75	3	30	2	70	3	30
Ssloma . . 100 " . . .	3	20	3	50	3	40	4	—
Prošata 612 schtuk, schtuka . .	15	—	32	—	—	—	—	—
Pšeńcžne wotruby }	—	—	6	25	6	15	6	40
Rjane wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	50	6	50	6	80
Pšeńcžny gris }	—	—	7	10	—	—	—	—
Rjany gris }	—	—	7	50	—	—	—	—

Na bursy w Budyšinje pšeńca (běła) wot — hr. — np. hač — hr. — np., pšeńca (žołta) wot — hr. — np. hač — hr. — np., rožka wot — hr. — np. hač —hr. — np., ječmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot —hr. — np. hač —hr. — np.

W Budyšinje płaćeše: kórz pšeńcžy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 15 hr. 52 np. hač 15 hr. 78 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hač 12 hr. 40 np., kórz ječmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hač — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjencu.

20. februara 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hač 8 hr. — np., pšeńca wot 9 hr. 30 np. hač 9 hr. 40 np., ječmjeń wot 8 hr. 25 np. hač 9 hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 2 hr. 50 np. hač 3 hr. 20 np., ßloma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hač 2 hr. 60 np., jeja (mandl) 1 hr. 50 np.

Wjedro w Londonje 21. februara: Pomročene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedźelu Okuli rano w 7 hodź. duchowny Tischer serbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farat Räda serbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje farat Räda.

Schtwórtk popołdnju ½5 hodźin budże w Jenkezach a pjatk popołdnju ½5 hodźin w Kelnje serbska póstna nutrnosć.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Jan Fietza, dźěłaćer na Ssokolzy, s Augustu Bartuschez tam. — Khorla Oskar Rychtař, kamjenjećeßat w Hrubjelčźizach, s Emmu Hanu Neumannez s Wopakeje. — Richard Arno Marćźin Čžoch, podoffizěr w pěschim regimenće čžo. 103, s Marju Marthu Měrschez na Židowje.

W katholskej zyrkwi: Franz Frey, dźiwadłohrajeŕ, s Viktoriju Schlichtingerez tu.

S druhich wošadow: August Kudźela, fabrikaŕ we Łupoji, s Hanu Kopjenez tam. — Jan Ernst Ssykora, kublek w Maleschezach, s Helenu Bertu Kroschkez w Rodezach p. Pomorz. — Ernst Bohuńkław Schütza, schewski mischtr w Delnim Hbjelsku, s Marju Theresiju Hórčanskez w Rachlowje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Frieda Helena, Juliuża Wylema Böhmera, kowarja w Dobruschi, dź. — Herta, Hendricha Wylema Dorna, koporniskeho dźěłaćerja pod hrodom, dź. — Hana Monika, Khorle Wylema Bergela, fabrikarja w Hrubjelčźizach, dź. — Martha Frieda, Ernsta Jana Krawza, dźěłaćerja we Wurizach, dź. — Max Ota, Wylema Hermanna Zawki, cźěßle pod hrodom, ß. — Willy Waltaŕ, Jana Ernsta Hobraka, koporniskeho dźěłaćerja na Židowje, ß. — Margareta Hedwig, Jana Urbana, fabrikarja pod hrodom, dź. — Erna Gertrud Jana Błažija, hejtmana w Hněwßezach, dź. — Gertrud Marianna, njemandź. dź. pod hrodom. — Jan Horst, Jana Wuschicka, plunoweho dźěłaćerja na Židowje, ß. — Gustav Marćźin, Ernsta Gustava Nutničanskeho, żelesniskeho dźěłaćerja w Bórku, ß.

W katholskej zyrkwi: Hana, Wylema Jana Olbricha, kowarja w Budyšinje, dź. — Ota Waltaŕ, Josefa Hänsela, sklakarja w Semizach, ß. — Marja Martha, Jana Jurja Krempki, dźěłaćerja w Budyšinje, dź. — Morwonarodźene dźěćźo Jana Schwarza, dźěłaćerja w Budyšinje.

S druhich wošadow: Frieda Linda a Martha Marja, Jana Richarda Kschižana, dźěłaćerja w Dźiwoćźizach, dwójn. dź. — Pawoł Gerhard, Richarda Pawoła Kleinhempela, sklakarja w Carlsdorfje, ß. — Gertrud Margareta, Jana Augusta Jurschika, dźěłaćerja w Hodźiju, dź. — Frieda Elsa, Bjedricha Ernsta Pjetrascha, sklakarja w Demjanach, dź. — Pawoł Alfred, Gustava Maxa Pjetascha, sklakarja w Zokowje, ß. — Johanna Hilźbjeta, Wylema Hendricha Měta, assistenta we Wulkej Dubrawje, dź. — Jurij Pawoł, Jana Khorle Scholty, cźěßle w Zornoßykach, ß. — Willy, Pětra Wicźasa w Porschizach, ß. — Richard Jana Bohuwěra Henkerta, wulkosahrodniskeho žiwnosćerja w Hucźinje, ß. — Helena Johanna, njemandźelska dź. w Barće. — Marja Erna, Jana Augusta Nyschana, žiwnosćerja w Brěsyzach, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wošadźe: 14. februara: Bjarnat, Jana Augusta Wjenka, pohonczb w Bórku, ß., 2 m. 6 dn. — 15. Hana Jeremiaßez, rentudostawarka w Tšelanach, 59 l. 7 m. 20 dn.

W katholskej wošadźe: 18. februara: Anastasija Khata, Hendricha Büchela, kamjenjećischerja w Budyšinje, dź., 9 m. 16 dn.

S druhich wošadow: Marja Madlena Bäderez, Jana Leschawy, žiwnosćerja w Janezach, mandźelska, 63 l. 5 m 13 d. — Maximilian Čžornak, fabrikaŕ we Wulkej Dubrawje, 38 l. 1 m. 14 dn. — Jan Willy, Jana Nowaka, khěžerja w Pßowjoch, ß., 8 m. 21 dn. — Elsa Sera, Khorle Augusta Lehmannaa, žiwnosćerja w Boschezach, dź., 3 m. 8 dn.

Žyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedźelu Okuli smeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farat Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske předowanje. — Popołdnju w 2 hodź. je katechismußowa wuczba sa němsku mužsku a žónsku młodźinu.

Pjatk 28. februara budże rano ½9 hodźin serbska spowjedź a ½10 hodźin serbske póstne kemschenje.

Žyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedźelu Okuli smeje farat Domaschka rano ½8 hodźin němsku spowjedź, duchowny Bójž dopołdnja ½9 hodźin němske a w 10 hodźinach serbske předowanje. — Popołdnju w 3 hodź. smeje kschesćź. towarstwo žónskeje młodosće shromadźisnu w paczerskej jstwi.

Ssrjedu wječor we 8 hodź. shromadźisna mužskeje młodosće.

Schtwórtk wječor we 8 hodź. shromadźisnu kschesćź. towarstwa žónskeje młodosće w paczerskej jstwi.

Pjatk dop. w 9 hodźinach smeje farat Domaschka serbske póstne kemschenje s wudźělowanjom Božeho wotkasanja.

Pruhi s Božeho ßwětła,

schpruchi a khěrluschowe schtucźki w pyschnych kaschcźikach, jako dar k selenemu schtwórtkej, **we wudawarni Serbskich Nowin** dostacź.

Koban

pschi žitnych wikach 4I
(restaurant Germania).
Sakoženе 1906.
Telefon 675 a 632.

Pišarnja

sa sakoženje kapitala w hypothekach, saradženje kašowych a privatnych pjenjes na ležomnosce, wudžĕłanje liscžinow a wuczinjenjow w naležnoscžach dobrowólneho zhuduistwa: ležomnostne, hypothekske, testamentske a herbstwowe wĕzy atd.; wobstaranje wschitkich druhich pišomnych dźĕłow, wotpisłow, sehnawanje pjenježnych žadankow, pschewlacze testamentskich wukonjenjow, sarjadowanje sawostajenstwow a samoženjow.

Agentura

sa sawĕscženje pschе wohenj, snjesbožene, rukowanstu winowatosc a sa žiwjenjowe sawĕscženje.

Rĕčžu zherbski.

Kupnju howjase koże,

czelaze wowcze kosaze sajecze kaniklaze } **koże**

atd.

Pawoł Scholta

w Budyschinje na schulskej drosy 3.
— Telefon 385. —

Dobru

lanu muczku

porucza **Khorla Kahrowe**
pschi žitnych wikach

Dobru

pschenczhnu muku

porucza **Khorla Kahrowe**
pschi žitnych wikach.

Zherbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedželu mĕžaza wot ½11—12 hodžin.

Lubijska banka

w Lubiju w Zakskej **w Neugersdorfje w Zakskej.**

Filiale: w Budyschinje, Shorjelzu, Žitawje a Seifhennersdorfje, kažyne městno w Kumwałdže.

W tu khwilu sadanjamy nalutowanske pjenjesy:

pschi wschědnym wužiwanju s	3½ %	na lĕto.
pschi mĕžacznym wupowjedženju	3¾ %	
pschi schtwórczlĕtnym =	4 %	
pschi pollĕtnym =	4½ %	

Filiala Lubijskeje banki

w Budyschinje w Serbskim Domje.

Pjenježnikam

žo k darmotnemu samĕscženju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucža

Albert Mužik,

na Hoschiz haży 42 po 1 skhodže, w hoscženzu k „jandželu".
Hypotheki a wobžedženstwo ležomnoscžow.
Sakoženе 1899. Stary sprawny wobkhod.

Snate najlĕpsche a najtunsche **jĕsdne kola** kupuja žo pola **W. Fuchsa** w Budyschinje na Drazdžanskej drosy.

Franz Marschner

czažnikar w Budyschinje
na bohatej haży 9
žwój skład **czažnikow** a **czažnikowych rjeczazow**
k dobroczinwemu wobkedžbowanju porucža.
Hódna twora. Pižomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Žane mokre nohi wjazy!

Wodunjepschepuschczaty czinjazy
Harzski czrijowy tuk.
Najlĕpsche, schtož k sdžerženju koże žkluži.
Skład pola **E. Indingera** na jerjowej haży 6.

Emil Wehrle.

Draſtne tkaniny

∴ ∴ płaczíſny hódno a w bohatym wubjerku ∴ ∴

Meblowe krèpy. Kattuny meter hižo po 35 pj.

Pſchi kaſcheln a aſthma
pomha
thymuſin
bleſcha mk. 1.40.
Dźěczi a doroſcźeni pſchijomnje a lohko bjeru.
Roſeßlanje do wonka.
Jenoż woprawdźity dostacź
w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Poruczam wſchě druźiny
ßuſchenych a ßelenych cźrjewow
korjenjenje (wyrzu) a rěſniſku potrjebu.
Pawol Scholta w Budyſchinje na ſchulſkej dróſy 3,
pſchedawarnja cźrjewow a kožow. Telefon 385.

Schkórnje
a cźrije
k konfirmaziji
laj tež wſcho pomyßlne
wobucźe
ſa mužſkich, žónſke a dźěcźi
najmodniſchich formow a wubjerneho dźerźenja ſ najjednoriſcheho hacź do najwoßebniſcheho wudźěłka w njepſchetrjechenym wubjerku.

Njedźiwajcy njeßměrnje powyſchenych kožowych płaczíſnow ſkoro wſcho wobucźe hiſchcźe po ßwojich dotalnych ſnatych tunich płaczíſnach pſchi dobrych wupruhowanych kajkoſcźach pſchedawam.

Snamka „Mercedes“ (najwubjerniſche wobłukowe dźěło).

Jenotna płaczíſna ſa mužſke a žonjaze wobucźe mk. **12.50**
woßebita kajkoſcź mk. **16.50**

Najwjetſchi cźrijowy dom w Budyſchinje

Paul Kristeller.

Telefon 168. ∴ Na bohatej haßy 29.

A. & W. Neuhahn
w Budyſchinje
na ßerbſkej haßy 4. **Telefon 449.**

Hobrſki wubjerk
konfirmandſkich khartow
knihowych ſnamjeſchkow,
ſcźěnſkich ſchpruchow,
wulki wubjerk nowoſcźow
konfirmaziſkich wobraſow,
konfirmaziſkich
a
jutrownych darow,
žohnowazy Khryſtuß,
jandźel pěſton
atd.

K konfirmaziji:
Dybſacźne remontoirſke cźaßniki
a cźaßnikowe rjeczaſy
ſ woprawneho ſkoteho dubla, ßlěbra, worzla a nikla.

Debjeńki

pſchipowſchaki — krawattowe jehły — medaillony — manſchettowe knefle — tykowe a khornarjowe knefle — chemiſettowe knefle atd. —

Kraßne nowoſcźe **broſchow, nawuſchnizow, wokołoſchijazych rjeczaſow, medaillonow, wutrobicźkow, kſchižow, pſchipowěſchakow, narucźnizow, pjerſchczeńjow** atd. ſ woprawneho ſkoteho dubla, woprawneho ßlěbra, ſtareho ßlěbra, ſimili a koralowe. **Wokołoſchijaze rjeczaſy** ſ woprawnych a podrażowanych paczerjow, 1—8rynkate.

— Debjeńki do włoßow —
kłobukowe jehły — ſchlitaki kłobukowych jehłow.

Bohaty wubjerk! Tunje płaczíſny!

Sakožene 1891.

Hólczaze torniſtry } tež ßamßny wudźełk.
Holczaze toſche }
Knihowe mapy.
Ssnědanſke toſche.
Holczaze toſche a } ſ howjaſeje koże
Hólczaze torniſtry }

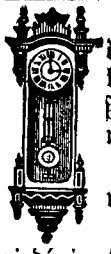
poruča

T. Albert

mějeczel Khorla Bala.
Woßebita pſchedawarnja
Offenbachſkich
∴ kožanych tworow ∴
w Budyſchinje
pſchi lawſkich hrjebjach 10.
Telefon 578.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp
w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9,
meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja.
Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych
wobydlenſkich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow
po wſchěch placźiſnach.
Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary
debjaze meble
wſcheje druźiny, kaž tež
teppichi, blidowe pſchikrywy,
paneele, kontorſke a klawěrſke ſtólczki atd.

Kóždy, kotryžchze ßebi **dobry** a **tuni** czaßnik kupicź, abo kotryž chže ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dže k czaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſkej haßy 5.
Jenez pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ placźiſnami wupołożene, wobhladacź.**

Viſitne khartki
czíſchczi ſpěſchnje a tunjo
Esmolerjez knihicziſchczernja.

Otto Preuß

mějeczel **Khorla König**
w Budyſchinje na žitnej haßy 4.
:: **Konfirmandſke a** ::
pruhowanſke wobleczenja
w hobrſkim wubjerku jenoj dobrych dźerźazych druźinow
po woprawdźe tunich placźiſnach.
Žakety ſa konfirmandki,
:: :: **czorne a pißane** we wulkim wubjerku tunjo. :: ::
Wſchě ſymſke
žonjaze žakety a paletoty
nětkole ſa pół placźiſny.

Schenillowe rubiſchcźa a ſchawle

nowych rjanych muſtrow
najlěpſche a najtuńſche kupujecźe
pola
Ernsta Jordanoweje wudowy
w Budyſchinje
na jerjowej haßy 5,
na ſnutskownej lawſkej haßy 8
w Budyſkej ſchrytkowarni ſchtrympow.

G. E. Heydemann

Założene 1820. pjenježna banka Założene 1820
w Budyſchinje, Lubiju, Žitawje a Schěrachowje.
Kommanditiſtſka: Němſka banka.
poruča ßo
k wuwjedźenju wſcheho do bankoweho dźěła
ſ ßluſchazeho wobkhoda.
Pſchijimanje **pjenjes k ſadanjenju**
po najpſchihódniſchich wuměnjenjach.
Worzlowa komora
ſ pſchenajliwymi kaſchczikami pod ßamßnym ſamknjenjom wotnajerja.
Wotnajenſki pjenjes 3 hacž 20 hriwnow, po wulkoſczi kaſchczika.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Ze nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 9. **Sobotu 1. měrca 1913.** **Lětnik 72.**

Brónjenje europiskich wulkomozow.

Wot lěta 1866 ꝥu po pschikładze Pruskeje počzake wschě europiske wulkomozy ꝥwoje wójska powjetschecź. Sa poꝥlednje 30 lět wot lěta 1883 hacź 1912 ꝥu ꝥo wójskowe wudawki schějcź europiskich wulkomozow lětnje wo 4495 milijonow frankow powyschike, schtoż pschibywk wo 127 prozentow wosnamjenja, a Němska na čzole tehole brónjenja steji.

Pschehlad europiskeho brónjenja w mjenowanym čzaꝥu tele wunoschki w milijonach frankow pokasuje:

	w lěčze 1883	w l. 1912	powyschenje	po prozentach
Němska	504	1648	1144	227
Ruska	894	1920	1026	114,8
Jendźelska	702	1779	1077	153,4
Franzowska	789	1343	554	70,2
Awstrisko-Wuherska	318	674	356	111,9
Italska	311	649	338	108,6

Němska je ꝥwoje wójskowe wudawki wo 1144 milijonow frankow powyschika, ſ čzehoż 602 milijonow na wójsko a 542 milijonow na wójnske kłódźstwo, pensije atd. dźe. S nowej wójskowej pschedkohu bychu wójskowe wudawki wob lěto na 2 milijardźe (2000 milijonow) srostke, a k tejle summje budźe knježerstwo w khěžorstwowym ꝥejmje hischcźe 100 milijonow hriwnow žadacź. Jeli so khěžorstwowy ꝥejm do powjetschenja wójska swoli, budźe němske wójsko w měrje 860,000 muži ꝥylne.

Bjes dźiwa, so je zyły franzowski lud ſ nowym rosmnoženjom němskeho wójska roshorjeny. Wjazy rekrutow dyžli nětkole, njemóże Franzowska w ꝥwojim jenoż 40 milijonow duschow liczazym ludu namakacź. Jenicźki pucź, po kotrymž mohła ꝥo liczba wojakow nakhwilnje powyschicź, by sawjedźenje tsilětneje wojerskeje kłużby było. Franzowska je na kónzu ꝥwojich mozow. Ssama ꝥo njemohła wjazy we wójnje Němskeje wobrócź. Wona je na pomoz druhich krajow, woꝥebje na pomoz Ruskeje, pokasana. S Ruskej dyrbi wona dobre pschecźelstwo dźerżecź, jeli so chze mjes wulkomozami hischcźe ꝥkowo ꝥobu poręczecź. Teho dla je wona sa ꝥwojeho póꝥkanza do Peterburga prjedawscheho ministra Delcassée póꝥkała. Tutón mudry a khrobły muž je nadawk na pucź ꝥobu dostał, so by Rusku pschezo pohonjał, ꝥylne a mózne wójsko pschi němskich a awstriskich mjesach stejo měcź. Delcassé njeje ꝥo psched schtyrjomi lětami strachował, Marokkowskeje dla Franzowsku do wójny ſ Němskej saschmatacź. Tehdy ꝥu ꝥo drusy franzowszy ministerjo wójny ſ Němskej nastróżeli a wurunanje ſ Němskej pytali. Delcassé dyrbjesche ſ ministerstwa wustupicź, tola jenoż khwilu je wón ſ boka stał. Bórsy saꝥo ꝥu jemu městno w ministerstwje dali a nětko jemu ꝥamo sastupjerstwo pola ruskeho dwora dowěrili.

Wopyt danskeju kralowskeju mandźelskeju w Barlinje.

Schtyri dny dołho je danski kral Khrystijan se ꝥwojej mandźelskej ſ hosczom khěžora w Barlinje był. Němski khěžor je danskeho krala ſ wurjadnej pschecźelnosczu witał. Powschitkownje ꝥo měni, so je ꝥo mjes Danskej a Němskej sbliżenje stało. Pokasuje ꝥo na to, so je kral Khrystian do Barlina ministra swonkownych uależnosczow a schefa danskeho wójnskeho kłódźstwa ꝥobu wsał. Jendźelczenjo ꝥo hižo boja, so budźe Němska danske brjohi sa ꝥwoje wójnske kłódźstwo wužicź móz.

Žeńtwa w němskim khěžorskim domje.

Swěrowanje prynza Ernsta Augusta, braunschweigskeho a limbórskeho wójwody, ſ jenicźkej khěžorowej dźowku Viktoriju Luisu je ꝥo na 24. dźeń meje postajiło. Tutón dźeń budźe ſ dobom prynz Hendrich se ꝥwojej mandźelskej pschi Barlinskim dworje ꝥlěborny kwoꝥ ꝥwjecźicź.

Nowe požczonki sa Němsku.

Němske khěžorstwo a Prusa dyrbitej ꝥebi saꝥo ſ požczonkami wupomhacź. Kralowska mórska wikowarnja a khěžorstwowa banka stej ꝥrjedu 50 milijonow khěžorstwoweje požczonki a 100 milijonow pruskeje statneje požczonki po 4% pschewsakej. Dale sjednoczeństwo pruskich bankow sa 400 milijonow hriwnow schtyriprozentske pschipokasanki pruskeje statneje kaꝥy pschewosmje. Tele požczonki ꝥo 7. měrza k podpisanju wupokoža.

Powjetschenje franzowskeho powětroweho łódźstwa.

Franzowsojo ꝥu ꝥo poꝥledni czaꝥ woꝥebje ſ twarom lětadłow sa wójsko sabjerali. Nětko ꝥu ꝥo woni po pschikładze Němskeje saꝥo twarjenju wodźliwych powětrowych łódźow pschiwobroczili. Wójnski minister je ꝥydom wodźliwych ballonow skasał, kotrež sa hodźinu 75 kilometrow pschelecza. Wschě wodźliwe ballony, kotrež spěschnischo polecza a sa krótschi dyžli postajeny czaꝥ do 2000 metrow wyꝥokosce dozpja, woꝥebite myto dostanu.

Dawk sa automobile w Franzowskej.

S automobilemi ꝥo drohi jara kónzuja. W Franzowskej chzedźa teho dla wobꝥedźerjam automobilow dźěl pjenježnych wudawkow sa wuporjedźenje drohow napokožicź. Finanzny minister je w parlamencze sakonjowy naczisk wo dawku na automobile pschedpokożił, kotryż dyrbi po konjazych mozach 50 hacź 250 frankow lětnje wuczinicź. Wunoschk tehole noweho dawka, kotryż ꝥo na 8 milijouow frankow woblicza, ma ꝥo k wuporjedźenju statnych drohow nakožicź.

Saꝥo scherjaze powětrowe łódze nad Jendźelskej.

Tajna powětrowa łódź, kotraž je ꝥo pjecza sapoczatk tehole lěta tak czaꝥo nad jendźelskim brjohom widźała, je ꝥo tam pjecza hižo saꝥo pokasała. To je pjecza powětrowa łódź ſ mózнymi ꝥwětkomjetakami była. Najprjedy ꝥu ju wobkedźbowarjo sa wulku hwězdu měli, hacź ꝥo dohladachu, so ꝥo wona horje a dele hibasche a ꝥo też ſ khwilemi shubi. Jene selene a jene czerwjene ꝥwětko je ꝥo teho runja wohladało. W Selby je powětrowa łódź nadróbnje pokoženje jeneho wojerskeho magazina wobhonicź pytała, kaž wocźiczi ꝥwězdy praja. Jendźelske nowiny maja sa mózno, so němske powětrowe łódze 69 kilometrow sa hodźinu pschelecza a so móża ꝥo 30 hodźin dołho w powětsje dźerżecź.

Jendźelske nowiny knježerstwo napominaju, so by rucze wodźliwe ballony twariło. Pschecźiwo dwazeczom němskim wodźliwym ballonam hodźi ꝥo jenoż w powětsje ſ wodźliwymi ballonami wojowacź. Najꝥylnische wójnske łódze Jendźelskej niczo njepomhaju, hdyž móża ꝥo wone kóždy wokomik ſ bombami ſ němskich wodźliwych ballonow sniczicź.

Powschitkowna wojerska powinosćź w Jendźelskej.

Bojosćź psched nawalom němskeho wójska do Jendźelskeje je nahlady wo powschitkownej wojerskej powinosczi mjes jendźelskim ludom sa krótki czaꝥ pscheměnika. Prjedy nochzychu w Jendźelskej niczo wo tym wjedźecź, so dyrbjał kóždy sa wójsko khmany muźki we wójsku poꝥkuźicź. W poꝥlednim czaꝥu ꝥu pak ꝥo Jendźelczenjo ſ tutej myꝥlu spschecźelili, tola měła wojerska ꝥkużba jenoż 3 abo 4 měꝥazy tracź. Spomnjenja hódne je, so universita w Cambridge bórsy postajenje sawjedźe, so ꝥmě jenoż tón jedyn akademiski grad dostacź, kotryż je we wójsku ꝥkużił.

Schkodowanje pschemyßla pśches wójnski strach w Ruskej a Awstriskej.

Hospodarśtwowa nusa w Awstriskej je pśches wójnski strach na najwyschśche stupika. Hižo nĕhdźe 600 milijonow krónow je ßo sa mobilisaziju wójska wudało. Schkodowanje hospodarśtwoweho žiwjenja, woßebje industrije, je hischćze wjele wjetśche. Towarśtwo industrialnych w Rumburgskim wokrjeßu je ßo wo hospodarśtwowej nusy takle wuprajiło: „Ssmy na kónzu ßwojich mozow a tele wobstejnosćze dlĕje njewudźerźimy. Nam njeje wjazy móžno, ßwojim dźĕłacźerjam msdu a khlĕb dawacź.“

Tež we wjecźornych stronach Ruskeje hospodarśtwowe žiwjenje cźeźko cźerpi. Lud, kotryž wójnske pschihoty widźi, wschĕ banki nadbĕhuje, so by ßebi na dań date pjenjesy wróćźo žadał. Ludowe njedowĕrjenje ßo s tym powyschuje, so je knjeźerśtwo po nĕcźim skote pjenjesy s wobkhada swucźahało. Nastróžazy sacźischcź je tež wukas Pĕtrkowskeho gubernatora cźinił, so dyrbja wschitzy sastojnizy hnydom wosjewicź, hdźe ßo pschi wudyrjenju wójny podadźa. Jeli so chzedźa ßo do snutskowneje Ruskeje pscheßydlicź, darmotnu jĕzbu sa ßebje a ßwojich ßwójbnych dostanu. Dale ßu ßo městna postajiće, do kotrychž dyrbja wyschnosćze ßwoje akty wotpóßłacź, jeli so by njepscheczel ruske mjesy pschekrocźił.

So ruske knjeźerśtwo hischćze pschezo s móžnosću wójny liczi, je s teho spósnacź, so je wono njedawno pola ruskich a němskich fabrikow sa nĕkotre milijony rublow podkowe a podkowowe hosdźe skasało. Skasanka je tak wulka, so budźe zyła s 23 divisijow wobstejaza ruska kavallertja na dołhe lĕta s podkowami sastarana. Sa 4 abo 6 njedźel dyrbi zyła skasanka wotbyta bycź a na njedopjelnjenje wotedawanskich wumĕnjenjow je wulke konvenzionalne pjenjeźne khostanje postajene. — Ruske połodnische wójsko a cźornomórske wójnske łódźarśtwo ßo mobilisujetej.

Wójnske pschihoty w Ruskej.

So mohła Sserbiju, Bołharsku a Cźornu Horu psched Awstriskej a Rumunskej schkitacź a jim jich wójnske dobycźe śwĕscźicź, je Ruska nusowana była, wjetschi dźĕl ßwojeho wójska mobilisowacź. Se ßylnym ruskim wójskom, kotreż pódlu rumunskich a awstriskich mjesow steji, stej ßo Awstriska a Rumunska hacź dotal wottraschicź dalej, ßwojim wójskam do Bołharskeje a Sserbije sacźahnycź dacź. Pschi ßwojich wjecźornych mjesach ma Ruska pódla wjele tyßaz jĕsdnych pjecźa 44 pĕschich divisijow stejo. Sa wyschischeho roskasowarja zyłeho namjesneho wójska je ßo general Rennenkampf a sa komandanta general Galkin pomjenował.

Mĕr abo wójna?

Powjesćze wo popuschcźenju napjatosćze abo wo schórschenju napjatosćze mjes Ruskej a Awstriskej ßo wschĕdnje wotmĕnjeja. Ras rĕka, so wójna psched durjemi steji, a bliźschu hodźinu saßo ßo mĕr swoni. Po nowschej powjesćźi s Wina je awsiriske knjeźerśtwo do teho swolikło, so bychu Prisrend, Dibra a Dźakowa Sserbiji pschipadle, a so by ßo Skutari Cźornej Horje pschidźelił. Hdy by Awstriska woprawdźe Sserbiji a Cźornej Horje tak daloko na pscheczo pschischła, potom mohłej Ruska a Awstriska ßwoje wójska s mjesow wróćźicź. Tola to ßo njeje hacź dotal stało, a teho dla dyrbi ßo na tym dwĕlowacź, so je ßo Awstrija rosßudźiła, Sserbiji a Cźornej Horje dobyte krajiny pschewostajicź. Po druhim wudawanju chzedźa wulkomozy mjesy Albanskeje hakle po skónczenju wójny postajicź, potajkim rosrißanje wo mĕrje a wójnje ßo wotstorcźi, a dotalna njewĕstosć dale wostanje.

Wulka syma na Balkanje.

Hacźrunje balkanska połkupa w połodnischej Europje leži, je tam lĕtźa wjele symnischo, dyžli w ßrjedźnej Europje. Ssnĕhowych mjecźelow a kruteje symy dla je tam wojowanje zyle sastacź dyrbjało. Nózna temperatura je hacź na 16 gradow pod null spadła. Wojazy žałoßnje pod tejle tschĕskańzu cźerpja. Najmjenje turkowszy wojazy s cźoplischich stron Asiskeje ßurowu symu snjeßu. Mnosy s nich ßu na straži smjersli. So bychu ßo symy wobroli, ßu ßebi wojazy do semje jamy wuryli, kotreż ßu se stanowym płatom sawodźeli.

Wobtsĕlenje Adrianopla,

kotreż je tydźeń wotpocźowało, je ßo schtwórtk saßo sapocźało. Pśches Saloniki je sa ßerbske wójsko psched Adrianoplom schĕścź batterijow spĕschnje tsĕlazych kanonow a schtyri mersery najnowscheje druźiny dóschło, kotreż ßu ßo hižo rosestajike. Niz jenoż bołharske, ale tež ßerbske kanony sa Adrianopelske wobtwjerdźenja njedoßahachu. Wjedro, kotreż bĕ poßlednje dny wurjadnje ßurowe a wĕtrojte, je ßo nĕschto polĕpschiło.

Cźeknjenzy s Adrianopla, kotsiž ßu pśches turkowskich straźnikow wupjerćhli, powjedaju, so na Adrianopelskich dróhach telko cźĕłow leži, so ßebi hižo nichtó wjazy na to njepomyßli, je wotnjesćź. Cźĕła hnija a straschne ßmjerdźenje rosschĕrjeja. Wojazy, kotsiž ßu s hłodom a symu wowrótnili, po mĕscźe bĕhaju. Mnosy wojazy njemóžachu hłodej napschecźo stejecź a na kradnjenje do mĕschcźanskich domow dźĕchu. Schukri pascha, roskasowar nad Adrianoplom, jich sa to bjes ßmilnosćze satsĕlecź dawa; pschetoż mjes žiwjenjom a ßmjercźu wjazy njerosesnawoju. Wowrótnjeny artilleriski offizĕr nahi po mĕscźe jĕchasche a s mjecźom machasche; na poßledk s konja padny a kóń jemu s kopytom nop rosbi. Kanonske wutsĕle wobłĕharjow njepschestawajźy w mĕscźe nowe wohnje nacźinjeja. Samožicźi mĕschcźenjo ßo hischćze nĕkak sežiwjeja, tola dźĕłacźerjo žałoßnu nusu cźerpja. Wschĕdnje ßebi wojazy a wobydlerjo se ßamomordarśtwom žiwjenje bjeru, njedźiwajźy teho, so je ßamomordarśtwo Turkam s najwjetschim hrĕchom. Porzije ßu wojakam tak pomjeńschene, so hłodu mrĕja, byrnjež ßwoju porziju dostali. Punt ßele 4 hriwny płacźi. Petroleja je jenoż telko sbyło, so sa staziju bjesgrotoweho telegrafa doßaha, kotryž njemohł bjes petroleja dźĕłacź.

Kschescźijanske wobydlerśtwo, kotrehož je w mĕscźe 20,000 hłowow, ßo wschĕdnje na skónzowanje pschihotuje. Schukri pascha je ßo hižo w tym smyßle wuprajił, so tón dźeń, hdyž ßo Bołharjo a Sserbjo do města a twjerdźiny dobudu, zyke Adrianopelske kschescźijanske wobydlerśtwo se ßwojim žiwjenjom sapłacźi. Cźeknjeńzy se ßylsami we wocźomoj bołharskich a ßerbskich wojakow wo dórtk khlĕba prosscha: „Dajcźe ßo nam nojĕscź a potom noß powĕßńcźe abo satsĕlcźe!“ To hižo njeßu ludźo, ale ludźaze scźiny.

Wojowanje wokoło Skutaria.

Paß wobłĕharjow wokoło Skutaria ßo pschezo bóle swužuje. Dotal ßo njehodźesche na Skutari nadbĕh cźinicź, dokelž je kraj wokoło njeho powodźeny. Sserbjo hischćze 30 000 muži s cźeźkej artilleriju Cźornohórzam na pomoz póscźelu.

Nĕmszy offizĕrojo we wójsku Envera beja.

We wójsku Envera beja, kotreż ßo hacź dotal njeje mohło pola Gallipoli s łódźow na brjóh wußadźicź, ßu schtyrjo Nĕmzy, Barlinski lĕkar dr. Hans Feist-Wollheim, kotryž Envera beja jako turkowski wojeriski lĕkar pschewodźa, a tsjo nĕmszy offizĕrojo. Tucźi offizĕrojo ßu pschi wudyrjenju wójny s nĕmskeho wójska wustupili a ßu ßo do turkowskeje ßłużby pschijeli. Wscho hromadźe je dźewjecź nĕmskich offizĕrow do turkowskeho wójska sastupiło.

Awstriski konsul Prochaska ßo pscheßadźił.

Awstriski konsul Prochaska je ßo s Prisrenda do Rio de Janeiro, hłowneho města Brasilskeje, pscheßadźił. Hdyž loni ßerbske wójsko dobywajo do Stareje Sserbije sacźahny, bĕ Prochaska Arnawtow schcźuwał, so bychu pschecźiwo Sserbam wojowali. Roskasowar ßerbskeho wójska bĕ teho dla awstriski konsulat wobßadźicź dał. Hacź runje ßo Prochasźu ßamemu njebĕ ani włósk stschiwił, awstriske nowiny powjesćź rosschĕrjachu, so ßu Prochasku stónzowali. Khwilu bĕ ßamo strach, so Awstriska Sserbiji wójnu pschipowjedźi. Awstriski sastojnik, kotryž ßo do Prisrenda póßła, so by wĕz pschepytał, Prochasku stroweho a njesranjeneho nadeńdźe. Jemu ßo njebĕ žaneje kschiwdy stało. Hakle sa nĕkotre njedźele awstriske knjeźerśtwo wĕz na sjawne da. Wono je ßamo spósnało, so ßo Prochaska jako konsul w Starej Sserbiji wjazy njehodźesche a jeho teho dla do Brasilskeje pscheßadźi.

Dobycźerska strona w Mexiku pschi dźele.

Nowy mexikanski president, Huerta, je priedawscheho presidenta Franzeska Madera a prjedawscheho městopkesidenta Suareza na jĕsbje do khostarnje satĕlicź dał. Dokelž by tajke ßurowe sakhadźenje s podleżanej stronu njedobry sacźischcź we wukraju cźiniło, Huerta wudawa, so ßu Madera a Suareza s automobilom do khostarnje wjesli, hdźež dyrbjeschtaj tak dołho wostacź, doniž njeby parlament wo jeju woßudźe wobsamknył. Prjedy hacź ßu do khostarnje dojĕli, je nĕhdźe sto Maderowych pschiwißowarjow Madera a Suareza wußwobodźicź spytało. Pschi nastatej tsĕleńzy ßu Madera a Suareza satsĕlili. Kaž ßo sda, chze nowe knjeźerśtwo wschĕ mužske ßobustawy Maderez ßwójby wutupicź. Maderoweho bratra Gustava ßu hižo psched tydźenjom satsĕlili, nĕtko ßu tež jeneho druheho bratra, Emilia

Madera, blisko Monterez skónzowali. Dale ßu jeneho wuja presidenta Madera, Alberta Madera, w Chihuahua morili.

Nowe knjeżerstwo ma wjele pschecźiwnikow w kraju. W poknozy a pokodnju ßo sbĕžkario hibaju. Woni farmy sapaleja a wurubjeja; ßamo jedyn wojerski cźah ßu nadpadli. Knjeżerstwo sjednoczenych statow wójsko mobilisuje, so by ßwoje mjesy psched mexikanskimi rubjeżnymi cźrjódami schkitako.

Pod schkitom Bożim.

(Pokracźowanje.)

Napoleon ßo wschitkón horjesche a njemóżesche doczakacź, so mohł ßo s Rußami měricź a bicź. Ssam bĕsche stajnje doprĕdka a pohonjesche ßwoje wójsko, so by khwatako, tak so cźeźke powosy abo bagaża ani ßobu njemóżesche, kiž mĕjesche zyrobu a tselnu potrjebu wjesćź. A tu hižo ßo hubjeństwo sapocza, dokelž mnosy s hłodom padachu a wjazy ßobu njemóżachu. Hižo w mĕsce Wilnje w Litawskej do teho pschińdżechu, so je to jara straschna wĕź s Ruskej wójnu wjesćź. W cźeźkej a tucźnej semi nakladne wosy, do kotrychž bĕchu — cźemuž dyrbimy ßo dźiwacź — woły sapschehnjene, wjazy dale njemóżachu, ale wjasowachu; tež konjom, kiž bĕchu pschedpschehnjene, ßo lĕdma radźi, s wosami do prĕdka hnucź. Po tyßazach jachło padachu a na drósy leżo wostawachu, doniž jim wjelki a rapaki k temu khwile wostajachu.

Tajkele podawki zyłej armeji stysknu staroscź cźinjachu, jako by ßo franzowskemu worjokej, hdyž do Ruskeje slĕtuje, mohło nĕschto stacź, a niz jenoż wschĕdni wojazy ßami poczachu workotacź, ale tež ßamo wyschschi poczachu s hłowu wicź; jenoż khĕžor ßam s prostym, runym, hordym khribjetom wyßoko na konju ßedżesche a hladasche runje won a njelhabłasche we ßwojej dowĕrje — abo prajmy radscho: jeho khrobłoscź bĕ skoro na pschemyßlenoscź sapodobna, abo hischcźe lĕpje: jeho bĕ pschejała tamna saßlepjenoscź, s kotrejž Bóh tych khosta, kotrychž chze sa jich hrĕchi sahubicź.

Dale do Ruskeje to dźĕsche a wjetsche bywachu wobcźeżnoscźe, tak wulke ßyły do prĕdka poßuwacź. Hischcźe ani syma njebĕsche nawopak, ßłónzo palesche, kaž w Italskej, ale deschcźik, kotryž popschestacź nochzysche, pucźe, kotreż bĕchu hižo tak doscź schpatne a wobcźeżne, dospołnje dorosmjehcźowasche, tak so tež ßnadnische a lóżesche wosy tcźazy wostawachu a so mĕjachu wojazy ßami doscź nusy, so nohi dowucźahachu. Cźłowjek móże ßebi myßlicź, kajzy cźi wbosy ludźo bĕchu! Budźesche-li nĕtkole Bonaparte chzył paradu wotbywacź, to budźesche nĕschto rjane było!

Cźĕła a stuchły ßmjerd pucź wosnamjenjachu, po kotrymž wulke wójsko cźehnjesche. Nimo teho abo skerje bóle runje s tym ßo stawasche, so mużstwowna poddatoscź dale bóle rospadowasche. Mużstwa, kotsiž mĕjachu se ßobu ßamymi doscź hary, na roskasy jara mało dźiwachu, a roskasowarjo ßami khĕžorowe poruczaze ßkowo, kotreż hewak wschĕch k ßlepej poßkuschnoscźi nusowasche, s jenym wuchom nuts a s druhim saßo won hicź dachu, a dźiwna wĕź, Napoleon to zyle w mĕrje hicź dasche, schtoż budźesche hewak bjese wscheje ßmilnoscźe se ßmjerczu khostak. Duż prajimy: Kohoż chze Bóh sahubicź, teho najprjódzy se ßleposcźu porasy.

Skónczńje ßo wocźi njedoczakliweho Napoleona s dalokowidom pschedstrażow ruskeho wójska dohladaschtej, a bórsy ßo wukopa, so bĕ ßo njepscheczel do lĕhwa pola Drißy, kotreż bĕ s twjerdymi nassypami wobdate, sczahnył.

Nĕtkole ßo Napoleonej mucźnej wocźi s nowa rosjaßnischtej; wón sa krewju żedżesche, a tež wojakam bĕ runje hódź, so mĕjachu nĕschto druhe sa dźĕło, khiba jenoż stajnje pokracźowacź a saßo pokracźowacź.

S tym, so Napoleon móst pola Dünaburga, kotryž bĕchu Rußojo wobßadźili, jenoż na sdacze pschimasche, spyta wón ßrjedźischcźo njepscheczelskeho wójska na lĕwym boku wobeńcź. Ale njepscheczel hischcźe s cźaßom do teho pschińdże a ßo w porjedże do Ssmolenska wróczo scźeże.

Napoleon ßo njemało rosmjersa. To bĕ jemu jara pschecźiwne, so bĕ jemu njepscheczel se ßycźow, w kotrychž, kaž ßebi myßlesche, jeho hižom dźerżesche, twochnył a w twjerdźisnje skhow namakał, kotraž bĕ skoro njedobytna; Rußojo s najmjeńscha ju sa njedobytnu mĕjachu. Ju wobdawasche murja, kiž bĕ 59 łokcźi wyßoka, 20 łokcźi toksta a s wĕżemi wobronjena, a dwoje, haj troje naßypowe hrjebje, tež mĕjesche mostowu hłowu a pjerschcźowe bastiony.

Saßo dyrbjachu Napoleonej posdatne pschimanja dopomhacź, so bychu ßo Rußojo s mĕsta wuwabicź dali. Ale Rußojo, kotrychž bĕ runje nabyte nasłonjenje powucźiło, tutón pospyt tak srosymichu, kaž bĕ mĕnjeny, a do paßli njeńdżechu. Duż dha niczo druhe njesbywasche, khiba s nadbĕhowazymi ßykami postupowacź, pschetoż bjesmózny ßo wrócźicź, to „njepschewinitemu“ nihdy na nihdy do hłowy njechasche.

Kanony s wobeju stronow poczachu woheń bluwacź, tak so semja rżesche, a so ßłónzo haßowasche.

Bórsy tež na wjazy mĕstnach w mĕsce płomjenja wupraßnychu a s tym ßo napohlad hischcźe hrosnischi cźinjesche.

Dokelž jich husty kur kryjesche, poradźi ßo wotdźĕlej jĕźdnych, mjes kotrymiž bĕ tež nasch Jan jako cźerwjeny husar, ßo hacź k mĕstej na ßnadnje pschistupnej stronje pschibližicź.

Hižo bĕchu prĕni jĕźdni hacź k wrotam pschijĕchali, tu jich njepscheczelske musketske kule wróczo sehnachu, kiž kaž krupy na nich padachu.

Tsi krócź ßo nadbĕh wotrasy, ale khĕžor bĕ poruczik: „Bitwa ßo dyrbi dobycź, twjerdźisna ßo dyrbi wsacź!“ a duż dyrbjachu ju schtwórty krócź nadbĕhowacź. Na cźo by to tež pschińcź dyrbjało, hdy by prĕnja bitwa w Ruskej shubjena była? —

Jana bĕchu s jeho schwadronu w bitwje do boka wotehnali. Wón do kerkow dojĕcha a s konja slĕse, so by ßebi ßedło, kotreż bĕ popuschcźiło, saßo twjerdźischo pschipinył. Ale hdyž jo krucźischo spinasche, ßo jemu na njesboże paß pukny, a w ßamßnym wokomiku jeho kosakojo wobdachu.

Na cźeknjenje myßli njebĕ, a ßo wobaracź, budźesche njerosom było. Wón dyrbjesche ßo podacź a jeho konjej sa wopusch swjasachu a do mĕsta wotwlecźechu, kotreż hižo ßo s płomjenjom na wschĕch rózkach palesche.

Ale dołho tu Jan wostacź njeßmĕdźesche. Franzawsojo w nozy w druhej hodźinje poczachu s knjesom bywacź a ßurowje kschiczo ßo do twjerdźisny dobywachu.

Na hłowu Rußojo wróczo cźehnjechu, w runym mĕrje k Moskwje a jatych ßobu wlecźechu.

Tule dyrbimy nĕschto k srosymjenju pschispomnicź. Nam ßo sda, so ßu Rußojo pschejara njecźłowjezy s jatymi wobkhadźeli. Ale s prĕnja cźaßy bĕchu tehdom ßurowische hacź nasche. Dale bĕchu runje Franzowsojo po zyłej Europje tehdom najbóle hidżeny lud, dokelž we ßwojej revoluziji a tež potom hischcźe wschitko, schtoż bĕ kschesczanam a wschitkim druhim ludam ßwjate, s nohomaj teptachu a wonjecźeszcźachu. Tak bĕ to w Schpanskej, w Tyrolskej a druhdże — bjes dźiwa, so jich wschitzy hidżachu a sa to tež s nimi slĕ wobkhadżachu. Schtoż pak s Napoleonom do Ruskeje pschicźeże, to wschitko mĕjachu Rußojo s dobrym prawom tež sa Franzowsow a se wschĕmi jenak wobkhadżachu.

Nĕtkole wostajmy Napoleona na bok a wostańmy pschi naschim rjeku a pschi jeho żyłsow hódnym woßudże.

Wjazy njedżel hižo jecźi w jastwje pschebywachu, jich bĕ ßo sa tón cźaß na dźewjecź tyßaz nahromadźiło, rospominachu ßwój srudny dóńt. Janej bĕ to s wulkim troschtom, so mjes jatymi ßwojeho krajana nańdże, ßyna gmejńskeho starscheho se ßwojeje narodneje wsy, s kotrymž możesche porĕcźecź, a tak ßebi jedyn druhemu ßwoju nusu a hubjeństwo wuskorźicź.

Jakub, Janowy towarsch, bĕ ßama lescź a pscheklepanoscź. Dźeń wote dnja ßej na pucźe a strĕdki myßlesche, kak cźeknycź, a stajnje Jana cźwilowasche, so by s nim ßo stowarschił.

A njemĕjesche wón prawje, hdyž Janej na jeho dwĕlowanje jenoż s tym wotmolwjesche: „Jenoż jedyn krócź możemoj wumrjecź!“ So budźeschtaj mohłoj żiwaj se sajecźa cźeknycź, na to po tym, schtoż ruszy wyschzy powjedachu, myßli njebĕ, a poßlednja schkriczka nadżije njesbożownym we wutrobje haßny, hdyž jich junu rano sawołachu se ßkowom: „Do Sibiriskeje!“

Do Sibiriskeje! — — Luby cźitarjo, njeżadaj ßebi wotemnje, so bych dowopisał a dopowjedał, kelko stracha, stysku a sadwĕlowanja w tymle ßkowje tcźi! — Do Sibiriskeje — zyła hela rosdaja ßwoju khlamu pschi tutym ßkowje, jako bjesdno, cźorne, cźmowe, w kotrymž ßo s wohidnymi hadami a s hrożazymi scherjenjemi mjerwi. Do Sibiriskeje — ow, kak sawistni wbosy jecźi hladachu na cźeła tych, kotsiž bĕchu na bitwischcźu sahinyli, a njepopschewachu jim jich woßud! Cźi bĕchu ßwoje pschĕtrali, ale woni? Ow, woni dyrbjachu pomału tyßaz krócź wumrĕwacź! Niz wschitzy mĕjachu telko smużitosce, do tuteho ßuroweho woßuda hicź, a bjes maka wschĕdnje dostawasche roskasowarstwo powjesćź, so je ßebi tón abo tamón ßam żiwjenje wsał.

Wĕso bĕ to s hrĕchom, ale njewurjeknity strach bĕ jim na pol rosom wsał a tak jich wolu slemił, so je to s najmjeńscha wujaßnjomne. Hižo Rußej krej do hłowy stupi a wutroba w cźele sa żiwo ßo do lodu pschemĕni, hdyž ßo jemu hrożesche: „Do Sibiriskeje!“

Schto hakle dyrbimy potom wo druhich, wo Franzowsach a Němzach prajicź, kiž ßebi sesady kachli woon njeswěrja, hdyž termometer 15, 16 gradow symy pokasuje, a dyrbi li tola druhdy do tschěskanzy a do ßněha won, ßo do wokny sawije abo ßo kožuch woblecże, 16 stupnjow (gradow) symy — to je w Sibirisku hakle ßnadny smjerst — tam to termometer hacź do 40 a hischcże wjazy stupnjow niże niczki (null) spaduje. A Napoleonowa armeja ßo tola na Sibirisku*) njebě pschihotowaka.

Do Sibiristeje — ow, hdyž ßebi na tole pomyßlichu, ßo teź jatym Franzowsam sahorjenje sa jich wulkeho khěžora wustudny, a schto hakle Sserbjo a Němzy, woni se sadwělowanjom jeho sakliwachu, so bě hrosno poskacź.

Po prěnim pohluschazym wustróżenju saßo trochu k ßebi pschischedschi, ßo Jan po ßwojim ßobuwjeßnjanu Jakubje roshladowasche. Wón někoho pytasche, kiž by jeho troschtowal a sepjeral w tejle nusy. Ale Jakuba njebě nihdże widźecź, a bórsy ßo po lěhwje bórbotasche a praschesche: „Hdże tón njeplech je?“

Korporal, kiž mějesche najbliższchi dohlad nad tutymi jatymi, ßo se skobami pyrjesche, pschetoż wjedźesche, kajke khostanje jeho cźaka, hdy by ßo wukopako, so je ßo jemu ryba se ßaka wuklußka. Tola wschitke porskanje a sakhadźenje, wschitke pytanje a ßlědźenje bě podarmo. Jakub bě ßo shubił a wosta shubjeny.

Bjes mozow Jan tón dźeń wjeczor ßo na ßwoje ßkomjane lěhwo swjese, chzyschе ßo modlicź, ale njemóżesche, chzyschе plakacź, ale ßylsow njeměješche; — jeho duscha bě mucźna a sprózna na wumrjecże.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

Wuspěschne wojowanje konservatiwnych burskich sapósłanzow Donata, Barta, Kokle, Greulicha a Schreibera w sakskim ßejmje wo nowy hońtwinski sakoń

na dnju 13. dezembra 1912, po stenografiskich powjesćach.

(Pokracźowanje.)

Präsident: Nětko chze knjes rosprawnik k petiziji jako 6. dypkej dnjoweho porjada hischcże ßwoju rosprawu wudospołnicź. Pschepodam jemu k temu ßkowo.

Rosprawnik sapósłanz Donat: Kubleŕ a naměstnik hońtwinskeho pschedstejicźerja we Hornim a Delnim Polenzu, Wylem Apelt a towarschojo prosch a we ßwojej 13. septembra t. l. na ßejm sapodatej petiziji, so chzyli my wobsamknycź, 7. § hońtwinskeho sakonja s léta 1864 tak pscheměnicź, so by naspomnjenej gmejnje móżno było, ßamostatny hońtwinski wokrjeß tworicź, kotryż móhli po ßwojej woli pschenajowacź.

K wobkrucźenju ßwojeje petizije próstwarjo pschedkładuja, so leżomnoscźerjo spomnjeneje gmejny drje maja hońtwinske sjednoczenstwo, ale dokelž nimaja k tworjenju ßamostatneho hońtwinskeho wokrjeßa dosahaze leżomnoscźe, njeßmědźa ßwoju hońtwu po ßwojej woli pschenajowacź, ale dyrbja ju wobßedźerjej knjeżeho dwora we Hornim Polenzu pschewostajicź. Tón pak dźiwinu tak pschesměrnje haji, so ßu ßo pschede wschěm dźiwje kanikle żakoßnje pschisporike, a so s tym leżomnoscźerjo żadławje schkoduja. So ßměli ßamostatnu hońtwu tworicź, ßu ßo hižo wjazykrócźnje na pschedstejaze sarjadnistwo wobrocźili, tola ßu jich stajnje wotpokasali, a to teho dla, dokelž k tworjenju hońtwinskeho wokrjeßa nimaja doscź hromadźe swißowazych leżomnoscźow. Próstwarjo ßebi teho dla pscheja, so by ßo jim dowoliło, jich gmejnski hońtwinski wokrjeß we wulkoscźi 488 kórzow s wokrjeßom Spyteczanskeje gmejny sjednoczicź, so by ßo dopjelnika k tworjenju ßamostatneho hońtwinskeho wokrjeßa trěbna wulkoscź se 600 kórzami. Je tola jenoż żadanje sprawnoscźe, hdy też by ßo jim prawo spożcźiło, so ßměli se ßwojej hońtwu cźinicź, schtoż chzedźa.

Pschi tym chzu s dobom hischcże naspomnicź, so po shotowjenju pißneje rosprawy wo hońtwinskich petizijach stej hischcże doschkej petizija kublerja Wrobla we Sserbskich Paslizach a dopiß gmejnskeho pschedstejicźerja Jakuba Cyża w Stróżischcźu, poßledniscka jako dodawk k petiziji w rosprawje cźo. 379 pschedkładowanej. W prěnjej petiziji proßy ßo, so by ßo dla dokładneho samjesowanja dźiwich kaniklow, leżomnoscźerjam dowoliło, so ßměli dźiwje kanikle na ßwojich leżomnoscźach kojicź abo po § 833 wschědneho sakonja (Bürgerl. Gesetzb.) najenka hońtwy nusowacź, so by pschiměrjene sarunanje sa schkodu, kiž dźiwje kanikle nacźinjeja, sapłacźił.

W dopißu gmejnskeho pschedstejicźerja Jakuba Cyża w Stróżischcźu ßo pschede wschěm pokasuje na njedostatki nětkole płacźazeho hońtwinskeho sakonja, kiž w tym tcźa, so ani gmejny ani hońtwinske sjednoczenstwa, kaž ßebi próstwarjo pscheja, njeßmědźa wo sjednoczenju ßußodnych hońtwinskich sahonow dla lěpscheho wukonjenja hońtwy rosßudźicź, ale niższche sarjadnistwa (to ßu hamtske hejtmanstwa). Hdyž ßo nětko (kaž to cźasto bywa) ßußodne sahony a gmejny njekhmanje sjednocza, dha s tym potrjechene gmejny jara schkoduja. Teho dla ßo pscheje, so by ßo pschi wuradźowanjach wo nowy hońtwinski sakoń sa wjetsche prawa sa gmejny hacź dotal postarako.

Dokelž nětkole tele petizije wo ßamßne pschedmjety, kaž pscheměnjenje hońtwinskeho sakonja, tworjenje hońtwinskich wokrjeßow, samjesowanje dźiwich kaniklow, jednaja po ßamym waschnju kaž hižo prjedy w petizijach, teho dla deputazija wobsamknу:

„Ssejm chzył, ßo pschisamkujo namjetej, w rosprawje cźo. 379 pschedkładowanemu, rosßudźicź: S tymle rosßudom teź petizije kublerja a naměstnika hońtwinskeho pschedstejicźerja w Hornim a Delnim Polenzu, Wylema Apelta a towarschow, runje kaž kublerja Wrobla we Sserbskich Paslizach a dopiß gmejnskeho pschedstejicźerja Jakuba Cyża w Stróżischcźu sa woprawnjeny spósnacź.“

S Budyschina. (Spytane sakoženje wohnja.) Jedyn straźnik straźowazeho a samkarskeho towarstwa je tele dny psched Zimmerez bróżnju pschi Mużakowskej drósy spalenu sapalensku schnóru a wot bróżnje wottorhnjenu lejstu namakał. Kaž ßo sda, je njesnaty skóstnik spytał, bróżeń sapalicź.

— (Lětusche manewry sakskeho wójska.) 12. armeekorps smeje lětża manewry wot 8. hacź 20. septembra w krajinje mjes Lubijom a Żitawu, 19. armeekorps wot 12. hacź 24. septembra w Vogtlandskej mjes Plawnom a Woleschnizu.

— Sajaty 36 létny dźěłacźeŕ Biskop s Maleschez je ßo wusnał, so je ßo hižo 20. meje 1911 hromadźe s teho runja sajatym 42 létnym składnostnym dźěłacźerjom Nikuschom s Hornjeje Borschcże do kantiny swudowjeneje Ssuschzyneje w skali firmy Berndt a ßynow na Židowje dobył a tam wschelake wěży kradnył. Dale je ßo Biskop ßam 14. meje 1912 do domskeho kublerja Langi w Hnaschezach a lětża 2. januara do domskeho swudowjeneje Gruhloweje w Nowych Blohaschezach nutskłamał. Lětża 5. februara je Biskop kublerja Brühla w Holeschowje nadpadnył a jemu 85 hriwnow rubił. W ßlědowazej nozy bě wón w hródźi „Cźorneho Hodlerja“ pola Radworja, hdyž tam s rěsniskim mischtrom Bartlom s Dobrusche pschenozowasche, tutemu 450 hriwnow kradnył.

— (Scźěhwki mokilisazije awstriskeho wójska.) Lětża jara mało ratarskich dźěłacźerjow s Awstriskeje a Wuherskeje pschikhadźa, dokelž awstrisko-wuherske knjeżerstwo dla mobilisazije wjetscheho dźěła ßwojeho wójska jenoż k wojerstwu njekhmanych a muži psches 42 lět starych psches mjezy puschcźa. Duż budże njedoßahanje ratarskich dźěłacźerjow lětża hischcże wjetsche, dyżli prjedawsche léta.

— (Wulki ßněh.) W połnóznej a ßrjedźnej Europje je lětża mało ßněha a syma je pomérnje mika była. Sa to je ßo w połodnischej Europje wulki ßněh wospjet naschoł. Na Balkanje je ßo s nim ßamo wojowanje nakhwilnje sastajicź dyrbjało. Też w Italskej a Schpanskej tamnische wobydlerstwo pod njeswucźenym ßněhom cźerpi. Po zyłej Schpanskej ßněhowe mjecźele sakhadźachu. Na żelesnizach ßu někotre cźahi tcźazy wostałe, a cźahi, kotrež běchu ßo pucźowarjam na pomoz póßłałe, njejßu ßo k nim pschebědźicź mohłe. Tuczi ßu teho dla někotre dny hłód a symu urěli. W Almeriji ßu ßo pod ßněhowej cźežu někotre domy saßypłe.

S Delnjeje Kiny. Sa sapalerja tudomneje Probstez bróżnje ßu Probstowego 14 létneho cźeladnika, Richarda Waktarja Fritzschu s Draźdźan, wußlědźili. Fritzscha je woheń sakoźił, so mohł ßłużbu wopuschcźicź, w kotrejż ßo jemu njelubjesche. Probstez pohoncź bě Fritzschu wuplistował, dokelž bě ßo spjecźował, w bróżni leżaze żito wumłócźicź. To je pjecźa s hłownej pschicźenu jeho njeskutka było.

S **Korytmja.** W tudomnej Friesez fabriży je sańdźenu wutoru 15 létny tkalz Domasch s Wulkich Debßez s lěwej ruku ßo tkajazeje maschiny sajeł a ßebi pschi tym 4 porsty rosmjatł. Wobżaromny młody cźłowjek ßo w Callenbergskej hojerni hoji.

S **Kamjenza.** Schkleńzutocźerja Müllera s Lipoje pola Wojerez, znateho nutskłamarja, je żandarm w Bambruchu saßłapił a Kamjenskemu hamtskemu ßudej pschepodał. Müller ma hischcże 2 lécże khostarnje, 7 lět a 4 měßazy jastwa wotpokucźicź. Wón je wospjet s jastwa cźeknył a je ßo w Pruskej a Sakskej wot léta 1911 na wjele městnach nuts dobywał.

Se Sstoneje Borschcże. Kaž je hižo znate, je 16 létny

*) Kak derje, so je nětko sakoń sběhnjeny, so ßo ani słóstnizy, sabywschi hewak schtó, wjazy do Sibiriskeje ßłacź njeßmědźa!

cželadnik Schlenker žobotu pšched tydženjom brózeń tudomneho kublerja Hofmanna šapalik. 39létny pohonc̆ Jan Opitz ſ Bachowiz je jeho k temu nadpjerał.

S Radworja. Towaŕſtwo Sserbſkich Burow wotmě šaůdženu njedželu 23. februara popołdnju 1/2 5 hodžin žwoju hłownu ſhromadžiſnu. Wopyt njebě pšchebohaty. Po cžažu naůdže žo na 100 wožobow. Pšchedžyda, knjes ryczeŕkubleŕſki najeńk J. Ryncz̆-Workleczanſki, wotewri ſhromadžiſnu a krótku rosprawu poda. Dnjowy porjad žo tróſchku pšcheměni. Pokkadnik, knjes wucžeŕ Sskodeńk, ſlicžbowanje na lěto 1912 poda. Dokhodow bě 200,47 hr. a wudawkow 140,90 hr., potajkim ſbytk w pokkadnizy 59,57 hr. Samoženje wucžini w tu khwilu 477,96 hr. Sliczbowanje žo pšchehlada a žo jako prawe spósna. Pšchi wólbach žo jenoz̆ šaſtojńſtwo 3. pšchedžyby pšcheměni. Knjes Nowak-Wudworjanſki žo staroby dla šamołwiteho měſtna wſda. Na jeho měſtno wuſwoli žo knjes kubleŕ Rěšak-Bělczanſki. Druſy žo jenohłóžnje šaůo wuſwolichu. Tak je knjes Ryncz̆ prěni a knjes kubleŕ Króna-Bukeczanſki druhi pšchedžyda. Pokkadnik a šapižowaŕ wosta knjes wucžeŕ Sskodeńk. Potom rěczeſche knjes šapóžkanz Bart wo jara nacžažnym pšchedmjecže. Naſchi Sserbja cžękaja pšchejara do měſtow a potom nimaja na wžach w rataŕſtwje doſcz̆ džękawych mozow. Woběmaj njedoſtatkomaj ma žo ſ cžažom wotpomhacz̆. Naſchi wjeżnjenjo žebi myžła, ſo w měſtach jenoz̆ měd a mloko běži, ſo nawjeżne ſtaroſcže jim tam ſ pucža du. A tola, kajka nuſa a hubjenſtwo je druhdy w domach tych, kotſiž mohli na wžach ſbožownje žiwi bycz̆. Naſch cžaž tón leczi ſa pjenjeſami, wjeżelemi, ſa žwobodu. Po ſdacžu lohžu ſaůkużene pjenjeżki žo runje tak lohžy rosbroja. K ſamołwjenju nětkotrych dyrbi pak žo prajicz̆, žo žu wſchelazy hłódni ſa ſemju. Ale jim žo dacz̆ njemóže, dokelž wjele bohacžkow ſ pſchemyžła (induſtrije) žo do naž tłócža a pokupuja ryczeŕkubła a mjenſche žiwnoſcže a ſtatoki. Tomu měło žo ſadžewacz̆. S džěla hižo naſche wjeżne nalutowaŕnje w tym ſmyžku ſkutkuja. Naſcha winowatoſcz̆ je, ſo žerbſke wobžedženſtwa Sserbam wobkhowamy. K tomu je organiſazija trěbna. Na kajke waſchnje mohło žo to ſtawacz̆, to bliže rospominaſche. Hdyž na cželedži njedožaha, tam dyrbjała žo ſ wukraja dowožowacz̆. S tym pak na žadyn pad prajene njeje, ſo měli zuſy naſchu krajnu cželedž wucžiſchcžecz̆. Schtóž trjeba cželedž, měł žo na naſche žrjedžiſchczo wobroczicz̆, kiž chzemy žebi w Budyſchinje wutworicz̆. Tomu žu trěbne pjenjeſy. Do Barlina ſcželu žo tyžazy ſ naſchich ſtron. Ale ſa naſche domjaże potrěbnoſcže nimaja mnoſy doroſyměnjenja. My wotrěſamy žebi hakoſu, na kotrejž žedžimy. Hdy budže hinak? Koſchla je nam bližſcha hacz̆ kabat. Woprujmy najprjedy ſa ſwoje, ſo mohli to pſchewjeſcz̆, ſchtož žmy nawno a wjazy krócz̆ wobſamkli.

Mózny pſchikleſk ſcžěhowaſche jeho žłowa. Potom rěczeſche knjes wucžeŕ Sskodeńk. W žwojich ſawodnych žłowach roſeſtaji, ſ kajkich pſchicžinow dla je pſchedžydſtwo hiſchcže raz ſjednocženje towaŕſtwa ſ Wjeżnym Wólbnym Towaŕſtwom namjetowało. Hdyž pak nětko burſkemu towaŕſtwu nowe nadawki roſtu, dha by jeho roswjaſanje ſe ſchkodu ſa Sserbſtwo było. Duž bě hłóž žmjertneho kněrluſcha ſynk k nowemu žiwjenju. Pſchedmjetaj, kiž je knjes Bart tak dokładnje rospominał, ma po prawom Towaŕſtwo Sserbſkich Burow pſchewjeſcz̆. Teho dla je najprěniſche, ſo že ſekretariat twori. To dyrbi bycz̆ žrjedžiſchczo, hdžež wſchě nitki narodneho, hoſpodaŕſkeho, towaŕſtwoweho a politiſkeho žiwjenja žo ſjednocža. K tomu žu wěſo pjenjeżne žrědki trěbne, kotrež jedyn žam nawdacz̆ njemóže, kotrež pak ſhromadna móz Sserbow ſ lohkoſczu ſwjedže. Dokelž cžaža pobrachowaſche, budže žo tutón dypk w nowinach a w towaŕſtwach bliže a jaůniſcho wukładowacz̆. Małky ſapoczatk je žo hižo cžinił. Mała cžrjódka ſwjaſa žo na tſi lěta ſ pſchinoſchkom hacz̆ na 250 hr. Běchu nětkotſi, kiž žo ſ 20, 30, haj žamo ſ 50 hriwnami pſchinoſchka wob lěto wobdžěluja. To je woporniwoſcz̆. Na to waſchnje žo hodži wež dozpěcz̆. Bórſy dalſche ſhonimy. Njech žo ſa ideju w domach a towaŕſtwach džěła.

Na krótkej rosmołwje, dokelž cžaž cžękaſche, žo kk. kapłan Deleńk, pſchedžyda, Bart a rěczńik wobdžělichu.

Wokoło 3/4 7 hodžin ſkónczi žo ſhromadžiſna ſ nowej nadžiju do pſchichoda.

Se Žiczenka. Ssobotu w nozy žu w hrodže tudomneho knježeho dwora paduſchi pobyli. Nětl, kotryž běchu pola blidaŕſkeho miſchtra Wernera namakali, běchu k woknu wobydleńſkeje ſtwy prěnjeho poſkhoda ſtajili a wokno rosraſywſchi do ſtwy ſalěſli. S jeneho piżanſkeho blidka žu woni 200 hriwnow kradnyli. Paduchaṁ je po ſdacžu ſnate było, ſo w komorje pódla ſtwy ryczeŕkubłowa wobžedžeŕka a jejna džowka ſpaſchtej. So byſchtej žo tej ſ mózhym ropotom ſe ſpanja njewubudžikej, žu blidko pšches dwě ſtwě nieżli a jo tam roſpacžili. Potom žu delka do jědžneho wjelba ſacžahnyli a tſi žwinjaże pleza, nětkotre kołbaży a druhu jědž žobu ſwali. Khěžne durje wot nutſka wocžiniwſchi žu paduſchi woteſchli. Jena žłužobna holza je drje ropot ſaůkyſchawſchi, hdyž žu žo durje wocžinike, ſtanyła a na wotewrjene khěžne durje pohladała. Dokelž pak njeje nikoho w khěži wohladała, je ſaůo lehnycz̆ ſchła. Poliz... poż, po kotrehoż naſajtra hnydom póžłachu, njeje też tón krócz̆ žlěd ſa paduchami namakał.

S Khwaczíz. Po dlějſchej pſcheſtawzy tud... žerbſke towaŕſtwo ſaůo žerbſki žwjedžeń pſchihotuje. ...kłóbſche žobuſtawy a knježny pilnje ſpěwacz̆ a džiwadło hracz̆ wuinu, a to cžim wjeżelſcho, dokelž maja dobreho nawjedowarja, kotryž žaneje próży njelutuje a hodžinu daloko k nam pſchikhadža. Pſchejemy tutemu wótcžinſkemu prózowanju dobry wuſpěch.

S Njeżwaczídła. S dowolnoſczu wyſchnoſcže budža žo pſchichodnu žrjedu 5. měrza w Njeżwaczídle howjaſe, wolaze a žwinjaże wiki wothywacz̆.

S Budeſtez. Njedželu Reminiſcere wotmě tudomne žerbſke towaŕſtwo „Lubin“ žwoju měžacžnu ſhromadžiſnu. Dokelž mamy ſ naſchimi poženjenjemi tola niz jenoz̆ na ratarjow, ale runje tak na fabrikſkich džěłacžerjow džiwacz̆, ſeńdžechmy žo tón krócz̆ njedželu. Se ſajimanjom pſchednoſchk wocžakowachmy, kiž bě nam knjes kantor Kapleŕ ſ Budyſchina luboſczíwje pſchilubił. Jara cžeſczeny knjes rěczeſche nam na wulzy ſajimawe waſchnje wo fabulach. Naſch Sejleŕ je žo w žwojim cžažu jako žerbſki fabuliſta wopokaſał a drje jako prěni mjes Sserbami małe knížki ſ bajkami wudał. Schkoda, ſo žu knížki mjes ludom mało ſnate! Na podkožku Sejlerjowych knížkow nam k. rěczńik dopokaſa, kak fabule njejžu nětkuże baj... jenoz̆ k ſabawjenju, ale maju wotpohlad powucženja ... roſom, duſchu abo žiwjenje. Sejleŕ je jako fabuliſta pola druhich ludow do wucžby khodžił. Jendželczan, Franzowſa, Romjan, kóždy ma abo měješche žwojich ſnatych fabuliſtow. Woženbje wobſchěrnje wopiža nam žiwjenje a ſkutkowanje, mudroſcz̆ a leżnoſcz̆ Gricha Aeſop. Tutón muż, wohidny po cžěle, khudy po kubłach, bě bohaty na darach a tak wuſtojny we wſchěch wězach, ſo je huſto na jara žortne waſchnje žwojim wſchelakim knježim też ſ najwjetſchich ſtrachow wupomhacz̆ wjedžał. — Rad a ſwjeżeleni na žłowa k. rěczńika pożłuchachmy. Pſches hodžinu je nam rěczał w rjanej, cžiſtej, běżnej žerbſkej rěczi, ale dołho nam cžaž njebě trał. Džak jemu ſa wſchu nałożenu prózu a ſa nam wopokaſanu narodnu luboſcz̆! — Po pſchednoſchku ſanjeżechmy žebi něktore ſpěwy, woſpjetowachmy ſtare a wukńjechmy nowe. Po pſchiwſacžu něktorych woženbje młódſchich žobuſtawow je naſche towaŕſtwo nětko 100 pſchekrocžiło. Tak pſchezo pomałku dale do prědka dže. Wſchelake towaŕſchne naležnoſcže mějachu žo pſches naſcheho pſchedžydu rosjażnicz̆. Prěni krócz̆ mějachmy želniwu winowatoſcz̆ dopjelnicz̆ a ſtupicz̆ k cžichim maram a wotewrjenemu rowej jeneho bratra ſ naſcheje žrjedžiſny. K. kubleŕ Bjenada ſ Bělczez je naž wopuſchcžił. Na pokutnym dnju džěchmy ſa jeho kaſchcžom. Mjes wěnzami a palmami woukach na pohrjebniſchcžu pak wuſnamjeni žo wěnz w rjanych žerbſkich barbach a wobžwědcži, kak žebi naſche towaŕſtwo žwojich žwěrnych cžeſczi pſches kaſchcz̆ a row. — Dlějſchu rosmołwu ſbudži myžliczka, kiž ſahrodnik Pětſchka ſe Sahorja wupraji a kiž bu ſ wjeżelom pſchiwſata. Hdyž maju Draždžanſzy Sserbjo 15. junija ſaůo w kſchižnej zyrkwi žwoje kemſchenje, chzemy jich tam wopytacz̆, na Božej žłužbje žo wobdžělicz̆ a mały wulět pſchiſamknycz̆. Mjes pſchitomnymi žo hnydom 45 pſches žłowo ſwjaſachu, ſo žobu do Draždžan pojědu. Sſo wě žo nadžijamy, ſo pſchi tej ſkładnoſczi naſchich žerbſkich pſcheczelow w towaŕſtwje „Czornobóh“ w Draždžanach ſeſnajemy, wo kotrychž drje žmy huſto wjele lubeho žłyſcheli, ženje pak jich hiſchcže wohladali.

S Budeſtez. Próſtwa na wſchě žerbſke towaŕſtwa. Towaŕſtwo „Lubin“ w Budeſtezach je žo roſžudžiło, njedželu 15. junija rano w Budeſtezach do Draždžan wotěcz̆, pſchipołdnju 1/2 12 hodžin tam w kſchižnej zyrkwi žerbſke kemſchenje wopytacz̆, popołdnju pod wuſtojnym wjedniſtwom towaŕſtwa „Czornobóh“, kiž měło žo hiſchcže wuproſycz̆, žebi pak Draždžany wobhladacz̆ ado radſcho mały wulět po Łobju pſchiſamknycz̆, wjecžor wokoło 5 hodžin na pſchijomnym měſcže w po móžnoſczi bohatej liczbje žo ſeńcz̆ a tam pod wótcžinſkimi žłowami, rěczemi, ſpěwami atd. žo ſabawjecz̆, ſahoricz̆ a ſawjeżelicz̆. **Wſchě žerbſke towaŕſtwa žo proſcha,** ſo chzyłe žo k tutemu **wulětej pſchiſamknycz̆** a bórſy do Budeſtez wo

ßwojej ſwólniwoſczi powjeſcź dacź. Njedwělujemy, ſo ßo teź naſchi ſnaczi lubi **ßerbſzy wótczinzy** wobdźěla. Ssnano ßo telko wobdźělnikow namaka, ſo mohli ßebi woßebity cźah do Draždźan wuproßycź. Wſchón bliſchi porjad by ßo hiſchcźe poſtajicź měł a bychu nam naſchi Draždźanſzy pſcheceljo w „Cźornymboſy“ wěſcźe dobri radźicźeljo byli. Sso wě, by wobdźělenje kaž evangelſkich tak teź katholſkich towarſtwow ſe wſchěch kónczinow ßerbſkeho kraja jara witane byko. Jenoż wěſtoſcź dyrbimy měcź, kelko ſ kóždeho towarſtwa ßo wobdźěli. Duž proſchu, lubi Sserbjo, wotmolwcźe bórſy a pſchiſamkńcźe ßo nam muźſzy a źónſke, ſtari a mkodźi, dalozy a bliſzy. Cźim wjazy jich ßmy, cźim rjeńſcho budźe!

S Panczíz. (Dopiß.) Klóſchtrſzy Sserbja ßu powſchitkownje měrny ludźik. Dyrbi wſchak ßo něſchto woßebiteho ſtacź, prjedy hacź jich duch njeměra a njepokojnoſcźe pſchewoſmje. A chcemy pola nich ſa ſprawnej roshorjenoſczu ßledźicź, dyrbimy lětdźeßatki wróczo hrabacź. W lěcźe 1848, hdyž ßo wſchudźe mucźeſche, ſrokocźi ßo teź cźrjódka Sserbow a cźehnjeſche na klóſchtr, ſo bychu někotre cźeźkoſcźe ſ cźaßow robotы ßebi wolóźiłe. A hdyž 1871 kulturne wojowanje po němſkim khěźorſtwje howrjeſche, ſtejachu klóſchtrſzy Sserbja a teź ſ dalſchich ſtron muž pſchi mužu ſa klóſchtr, a jich prózowanjam ßo poradźi, ſo wón woſta a dźenßniſchi dźeń tu hiſchcźe je. A nětko 1913 — hižo po liczbje a wěſchcźenjach ſtraſchne lěto — widźi jich ſaßo po dołhej pſcheſtawzy roshorjenych. Domjaza haptyka w Panczizach, kotraž loni ßwój ßléborny jubilej ßwjeczeſche, hdźeź ßebi ſ wjetſcheho dźěla Sserbja po ßwoje lěkarſtwa khodźa, bu nahle pſches wyſchnoſcź ſawrjena. Daloke pucźe po wuſtrowjaze krjepki khodźicź a ßebi cźaß kombźicź, njeißu hacź dotal ſwucźeni. A to dyrbi nadobo hinak bycź. Byrnjeź ßo hewak ſtajnje a rady poſtajenjam wyſchnoſcźe podcźißnyli, ßo jim tu ſda, ſo ßu njeſprawnje ſchkodowani a ſo je ßo tu ſakoń pſchekrucźe nakłożował. A tehodla ßo ſańdźenu njedźelu, 23. februara, po ſtach a ſtach do tudomneho hoſcźenza ſeńdźechu, ſo bychu winika a wobſtórźbnika ßłyſcheli. Njewſchědnje bohaty wopyt, ſ najmjeńſcha 400 Sserbow a Němzow, bě ſ dopokaſom, ſo chze ßo ſhromadźiſna ſ waźnymi pſchedmjetami ſaběracź. Duch roshorjenoſcźe wějeſche pſches nju a teho dla njebě jeje wodźerjej, knjeſej kublerjej Pjechej ſ Mikocźiz, lohko, jón wuſpinacź a ſputacź. Dyrbjeſche dźě ßo teź kſchiwdźenje Sserbow pſches jeneho kralowſkeho ſaſtojnika, hamtſkeho lěkarja knjeſa dr. Heyna ſ Kamjenza ſjawnje wujaßnicź.

Knjes Pjech ſpominaſche na to, ſo „proteſtowacź“ hewak Sserbow waſchnje njeje. A teho dla woſtanu woni ßwojemu kralej a wyſchnoſcźam ßwěrni. Sjawnoſcź a woßebje klóſchtrſka wokolina ma wulku ſajimawoſcź wo wobſtacźe domjazeje haptyki. Sserbam w klóſchtrſkich ſtronach ßo hewak porokuje, ſo „do ßwojeho“ wjele njedźerża. Ale njedźelu widźachmy jich, kak ßebi ßwoje Sserbſtwo waża, hdyž jich něchtó ſtſchiwdźi. Wſchitzy ſtejachu kaž jedyn muž ſa Sserbow cźeſcź a khwalbu a nochzychu ßo kſchiwdźicź dacź. Nadźijomnje tuta ſahorjenoſcź ſa ßerbſki narod teź dalſche płody ponjeße.

Knjes dr. Rachel w ſhromadźiſnje wo ßwojej domjazej haptyzy nadrobnje rosprawjeſche. Wón je ju po wulkich běđźenjach dostał. Hakle hdyž bě wjele gmejnow wo nju ſakſkemu ßejmej petiziju ſapodako, ju knjeźerſtwo ſa nuſnu a tźěbnu ſpóſna. W jeho haptyzy njeje ßo ženje źane ſmylenje ſtako, ſ kotrymž bě něcźeja ſtrowoſcź ſchkodowała. Hdyž ßo nětkole praji, ſo je jeho haptyka ſa powſchitkownoſcź ſtraſchna, dyrbi wón na to pokaſacź, ſo ßo w haptykach druhdy cźeźke pſchehladanja ſtawaju. Tak je Kamjenſka haptyka na prawje napiſany rezept pjecź krócź wjazy morfija wudała, hacź je dowolene. Pſchitomneho k. ſapółßłanza Barta wón napominaſche, ſo by w ßejmje na ſeſtatnjenje haptykow dźěłał. K. kubleŕ Pjech ſ Panczíz wobkrucźi, ſo je ßo w jeho ßwójbje ſ naſpomnjenym pſchehladanjom pſchi ßamym ſajědojcźenje ſ morfijom ſtało. Hdy budźiſche wón ßam do teho njepſchiſchoł, ſo ßo ſ tajkeje małeje bleſchki niehodźi wſchědnje trójzy zyła jědźna łźiza lěkarſtwa bracź, budźiſche ßo žałoßne njeſboże ſtało. Lěkaŕ bě wſchědnje jenoż tſi krócź 20 kapkow wukaſał. K. ſapółßłanz Bart měnjeſche, ſo rosprawa dr. Rachele wobſtejnoſcźe wobßwětluje, kajkeź ßo njebychu w Sakſkej pytałe. Wón proſcheſche dr. Rachela, ſo by ßwoju rosprawu pißomnje podał, ſo by ßo pſched ßejm pſchinjeßła. K. kubleŕ Ducźman ſ Khróſcźiz praji, ſo dyrbi ßo wyſchnoſczi rjez, ſo je wona luda dla tu, niz pak lud jeje dla. S wukaſom wyſchnoſcźe je ßo k. dr. Rachel mohł rjez ſajědojcźeŕ ſcźinił. Prjedawſchi wokrjeßni lěkarjo njejßu na jědowym khamorje knjeſa dr. Rachela niczo njeprawe namakali, hakle nětko je ßo to ſtako. Tola knjes dr. Rachel je w tym ſmylił, ſo njeje ßwoje lěkarſtwo **w Kamjenzu a Halſchtrowje, ale w Budyſchinje kupował. Dr.** Rachelowa rosprawa dopokaſuje, ſo ßo ſkerje w haptykach pſchehladuja hacź druhdźe.

Shromadźiſna ſkóncźnje ſcźěhowaze wobſamknjenje pſchija:

„Dźenßniſcha w Panczanſkim hoſcźenzu wot 400 woßobow wopytana ſjawna ſhromadźiſna w ſamknjenju lěkarſkeje domjazeje haptyki k. dr. Rachela cźeźke ſchkodowanje wobydlerjow klóſchtrſkich ſtron widźi. Teho dla kralowſke miniſterſtwo proßy, ſo by wukas hamtſkeho hejtmanſtwa wrócźiło, doniż konzeßijowana hnptyka do tychle ſtron njepſchińdźe.“

Dale ßo k. dr. Rachelej pokne dowěrjenje zykeho wobydleŕſtwa wupraji, ßo jemu ſa jeho woporniwoſcź a ßwěrnoſcź dźakowachu a ßo pſchecźiwo temu proteſtowaſche, ſo by njekhmany k pſchihotowanju a wudawanju lěkarſtwa był.

Druhi pypk dnjoweho porjada wuprajenja wokrjeßneho lěkarja dr. Heyna naſtupaſche, kotryž bě pjecźa prajił, ſo je wobydleŕſtwo w klóſchtrſkich ſtronach wróczoſtejaze. Po debacźe, pſchi kotrejž ßo kk. knjeźerſtwowy Hamtman Zimmermann ſ Kamjenza, kubleŕ Ducźman ſ Khróſcźiz, wucźeŕ Skodeńk ſ Panczíz a kantor Braune ſ Njebjelcźiz wobdźělichu, ßo ſcźěhowaze wobſamknjenje pſchija:

„Shromadźiſna wobſamknje, najprjedy wobhonjenje wyſchnoſcźe wocźakacź, hacź je wokrjeßny lěkaŕ prajił: „wróczoſtejaze Sserby“, abo: „ſtrona, kotraž hiſchcźe wróczo ſteji“.

S tym ßo ſhromadźiſna 1/2 1 w nozy ſkónczi.

Se Schěrachowa. Tudomny 55lětny invalid Pětr Hejtmann, kotryž je hižo wot někotych lět po cźěle khromy, je ßo pjatk pſched tydźenjom popołdnju we ßwojim wobydlenju ſpalił. Najſkerje je wón chzył do khachlow wuhlo pſchipołożicź. S Božej ruczku ßo najſkerje pſchi tym ſajawſchi je wón padnył a żahle wuhlo ſ khachlow wutorhnył, kotreź je jeho draſtu ſapaliło. Wobźaromny je ßo tak żiwy ſpalił.

S Kamjenza. Hróſbny podawk je ßo ßobotu w nozy w bliſkim Gersdorfie ſtał. W tamniſchim hoſcźeńzu bě ßo wupomhaza pinczniza Köhlerowa ſ jenym hoſcźom dla ſapłacźeuja worcźiſny ſwadźika a ßo ſ nim do pukow daka. Wona ſ někotrymi piwowymi karancźkami, kotreź pſchipadnje w rukomaj dźerźeſche, hoſcźa do woblicźa dyri a jemu niże wócźka krwawjozu ranu wuraſy. Hdyž hoſcźenzaŕ teho dla pinczniźu naßwari a jej ſakaſa, hoſcźam dele poßkużecź, ßo wona jara roshorjena wotßali. Po żeleſniźy k Połcźniźy duzy je ßo wona ſady Weißbacha 3/4 1 hodźiny ludźazemu cźahej pſchejěcź daka. Njeſbożownej, kotraž bě w dwozetym lěcźe, je ßo hłowa wot cźěła wotjěła.

S Lubija. Njedźelu w nozy je ßo w Niederottenheimje wulka ſajma ßkomy ſpaliła.

S Draždźan. Lětuſche ßerbſke Boże ßkużby w kſchižnej zyrkwi w Draždźanach wotměja ßo połodnjo 1/2 12 hodź. a to

njedźelu Lätare, 2. měrza, 4. njedźelu po ßwj. troj., 15. junija 18. njedź. po ßwj. troj., 21. ſept., 2. adventa, 7. dezembra.

S Kulowa. Póndźelu pſchipołdnju jedyn ſchulſki hólcźez we wotnożzy Cźorneho Halſchtrowa mjes Koſlikez mkynom a nowym moſtom cźěło 48lětneho ſchewza Beckera. Tutón bě ßo njedźelu wjecźor wokoło 11 hodźin ſ jeneho tudomneho hoſcźenza na domojpucź do ßwojeho wobydlenja w Nowym Hóſku naſtajił. Pucź mißnywſchi je wón po wyßokim rězynym brjoſy dele padnył, a dokelź jemu njeje nichtó na pomoz pſchiſchoł, je ßo wón njedźiwajzy nikoſcźe wody tepił.

S Wochos. Naſcha nalutowarnja je na ßo wſała, Domaſchkez kubko w Hamorje roſpſchedawacź. Tuto porzellirowanje dyrbi ßo jenoż k wużitkej kupzow ſtacź, teho dla ßo kupzam ſ kontraktom lubi, jo ßo jim cźiſteho wunoſchka wěſcźe 25% a po móżnoſczi hacź do 50% wróczo płacźi. Wokolne wßy maju ſkładnoſcź kraßne łuki, pola a hoiu kupicź.

S Krjebje. Tudomny pjekaŕſki wucźobnik W. bě ßebi bjes wjedźenja ßwojeho miſchtra piſtoliju kupił. Sso ſ njej ſabjerajo, je ßebi hólz lěwu ruku cźeźko ſranił. S piſtolije ßo mjenujzy wutjěli, a kulka pſchi pokaſowarju do dłónje ſajědźe, hdźeź tcźazy woſta. W Niſcźanſkej hojerni ßu ju ſ rany wucźahnyli.

Přilopk.

* (Pßycźa ſkaźenoſcź.) W Błażijowizach (Blaſewitz) pola Draždźan ßu jeneho němſkeho wowcźeŕſkeho pßa, kotryž je jeneho mkodeho cźłowjeka kußnył, ſa ſkaźeneho ſpóſnali. W Draždźanach a wokolnoſczi dyrbja ßo pßy hižo wot někotrych měßazow dla pßycźeje ſkaźenoſcźe ſawjeracź. Pßa, kotryž ſa cźaß ſawrjenja njeje ženje leżomnoſcź ßwojeho knjeſa wopuſchcźił, je pjecźa njedawno jedyn poß pſches płót kußnył. Kußnjeny mkody cźłowjek a jedyn dźěłacźeŕ

kotryż je ſ khorym pßom wobkhadżak, ſtaj ßo do Barlina do tamniſcheho Paſteurſkeho wuſtawa podaloj.

* (Ssmjertne padnjenje jeneho offizëra ſ lëtadłom.) Pola Mülhauſena w Elſaßu bë ßo ßrjedu rano lëtaŕſki offizër wyſchſchi leutnant Linke ſ pſchewodom podoffizëra Helfersriedera na ſlët k Habsheimſkemu lëtaniſchczu podak. Pſchi khëtro wótrje wſatym wobłuku ßo lëtadło pſcheczißny a ſ 20 metrow wyßokoſcże k ſemi padże. Podoffizër Helfersrieder ßo ſaraſy, mjes tym ſo ßo wyſchſchi leutnant Linke jenoż lohko ſrani.

* (Sswoje dżëczo ſtónzowaka a ſpaliła.) W Gelſenkirchenje ßu żonu dżëłaczerja Kelcha ſajeli. Wona je ßwoje nowonarodżene dżëczo hnydom po porodże w pinzy rosrubała a potom czaſcze w khachlach ſpaliła.

„Łužica." Što to je, „Łužica"? To je naša domowina, naš wótcny kraj — mi česćeny čitař wotmołwi. Haj, maš prawje, přećelo! Ale ja znaju hišće něšto, štož też „Łužica" rëka. Njewëš? Zhromadny časopis hornjo- a delnjołužiskich Serbow, kiż chce naše serbske pismowstwo hajić a pëstować, kiż chce swojich čitarjow powučować a zabawjeć.

„Łužica" přinošuje z pjera serbskich a druhonarodnych basnikow a spisaćelow nowe a stare basnje, romany, novelki, powjedańčka, żiwjenjopisy, powučowace nastawki. We swojich stajnych rubrikach podawa „Łužica" dospołny rozhlad wo serbskim żiwjenju, wo našich żałosćach a radosćach, wo skutkowanju našich towařstwow, wo našim a cuzym pismowstwje, wo našej hudźbje. Z časami přinošuje „Łužica" też zajimawe słowjanske nowinki. Kóżde čisło je pyšene z rjanymi wobrazkami ze serbskich krajin abo ze słowjanskeho swëta. Wobrazy našich zemrjetych a żiwych wótčincow tworja narodnu galeriju.

„Łužica" je měsačnik, t. r. kóżdy měsac wukhadża jene čisło, wopřijace 8 wulkich stron (druhdy też 10 abo 12).

A wšitko tole dostawa čitař „Łužicy" lëtnje za 3 hriwny. To je zawësće nizka płaćizna za tak mnohe rjane poskićenja, każ je „Łužica" stajnje přinošuje.

„Łužica" je tele dny z nowym 1. čisłom swój 32. lëtnik nastupiła. Wona njecha jeno časopis za studowanych Serbow być; në, jeje rëč je prostemu Serbej derje zrozymliwa. Zo temu woprawdże tak je, dopokazuja mnozy nowi abonentojo z ludu. Njedawno hakle zamolwichu so 5 wšëdni mużojo (mjez nimi někotři dżëłaćerjo) z Wochożanskich stron jako nowi wotebjerarjo. Też druhdże w pruskej a sakskej Łužicy ma naš časopis mjez prostym ludom swojich zahorjenych přećelow.

Namołwjamy was nětko wutrobnje, lubi Serbja, njech sće teho abo tamneho powołanja: Wotebjerajće a čitajće „Łužicu". My Serbja dyrbimy wopory přinjesć za naše pismowstwo. Duż so njebojće małeho wopora a skazajće sebi „Łužicu" na tuto lëto. Zmëjeće radosć z teho!

Wosebje namołwjamy też naše serbskę towařstwa, „Łužicu" dżeržeć jako towařstwowy organ; wšako wona nadrobnje wo našich towařstwach rozpisuje.

Štóż chce stare čisła na pokazku měć abo hnydom skazać, njech napiše našej administraciji.

Duż, bratřa, njebojće so tolerja, ale woprujće jón rady na wołtarju narodnosće!

Adressa administracije:

Domschullehrer M. Werab.

Bautzen.

Lauengraben 2.

Adressa redakcije:

Lehrer F. Kral.

Kamenz.

Nordstrasse 5.

Z počesćowanjom

redakcija „Łužicy".

Wußudżenja.

Khoſtanſka komora. 41lëtny dżëłaczeŕ P. F. Krauſe ſe Żidowa bë 6. měrza 1912 cżëßle Hüttigej w Budyſchinje ſ jeneje ſahrodki pſchi nowych pëſchſkich kaſarnow 10 kaniklow kradnył. S woprëdka njebë móżno, paducha wußlëdżicz. Hakle naſymu 1912 ßo poradżi, ßlëd ſa nim namakacz. Hüttig mjenujży w ſahrodży w hnoju dybſaczny cżaßnik namaka, a polizija wuſkuſchowa, ſo wón dżëłaczerjej Krauſy ſe Żidowa ßłuſcha. Teho dla Krauſu winowachu, ſo je Hüttigej kanikle kradnył a ſo je cżaßnik ſhubił, hdyż je pſches płót lëſt. Pódla teho bë Krauſe też witki ſ mëſchczańſkeje witkoweje kultury pſchi Bismarkowym haju kradnył. Krauſu k jaſtwu na 4 mëßazy ſaßudżichu a jemu cżeſtne prawa na 3 lëta wotrjeknychu.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khëżorſkej dróſy 11.

Wſchëdnje
wot **4** hodżin popołdnju hacż do **11** hodżin wieczor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
ßwëtkohrajerſkeho wumëlſtwa.

Kóżdn ßobotu a ßrjedu ßo program pſchemëni.

Jeli ſo dyrbi Waſche ſtare jëſdne kolo każ nowe bycz,

ßo ſ dowërjenjom na mnje wobroczcże. Moje 20lëtne dżëło we wſchëch wotrjadach kolojëſdneje branſche ſa wëżywuſtojne, hódne a ſchwarne wuwjedżenje rukuje. **S nowa emaillowanje a ſanikłowanje** jëſdnych kołow wſchëch ſyſtemow a wudżëłkow, każ też kóżde **wuporjedżenje jëſdnych kołow** a **ſchijazych maſchinow,** rëczných maſchinow, żimazych maſchinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,
wuporjedżerńja w Scżijezach pola Budyſchina.

Drjewowa awkzija.

Njedżelu 2. měrza t. l. popołdnju w 2 hodżinomaj ma ßo w mojim drjewiſchczu **w Rachlowje**
47 dołhich hromadow,
37,5 rm. mjehkeho a 35,5 rm. twjerdeho palneho drjewa
ſa hotowe pjenjesy na pſchëßadżowanje pſchedawacz.

Sembdner.

Drjewowa awkzija.

Pónd̆zelu 3. měrza t. l. ma ßo rano wot 9 hodżin
w hoſcżenzu w Kuczinje
ſcżëhowaze
na Maleſchanſkim revërje
ſkładżene drjewo
jako **330 ſchmrëłowych a khójnowych krutych żerdżow,**
900 = **tyczow,**
14 rm **twjerdych** a **21** rm **mjehkich palnych ſchcżëpow,**
50 = = a **150** = = = **kuluchow,**
80 = **mjehkich repuchow,**
223 = **palneje walczinu,**
22 ſtotnjow mjehkich walczkow,
21 rm **khójnowych pjeńkow**
na pſchëßadżowanje pſchedawacz.

Huſczańſke hajniſtwo, 18. febr. 1913.

O. Mendte.

Dobre **konfirmaziſke wobleczenje** je tunjo na pſchedań na ßukelnſkej haży cżißko 1 po 2 ſkhodomaj na lëwizy.

Khëża
ſ kórzom pola w Jitku je na pſchedań. Dalſche je ſhonicz w Jitku cżißko 24.

Cżeſcżenym wobydlerjam w **Boranezach** a wokolnoſcżi najpodwolniſcho k wjedżenju dawam, ſo ßym w domje ßwojeho nana M. Buſcha

ſchewſtwo

wotewrik. Lubju, ſo budu ßo prózowacź, ſo bych dobre a tunje dżęło dokonjał a proſchu wo dobroczińwe pſchiwobroczenje ſchewſkeho dżęła.

Jan Buſch.

Skótne wiki w Njeßwaczidle.

Howjaſe, wolaze a ßwinjaze wiki

ßu ſa **ßrjedu 5. měrza** w Njeßwaczidle wot wyſchnoſcże dowolene.

Wot **póndżele 3. měrza**

wupſchedawanje

wſchěch **kolonialnych tworow** po khětro poniżenych płaczińnach dla ſpuſchczenja tychle tworow.

Khorla Rösner

na theaterſkej haßy **w Budyſchinje** na theaterſkej haßy.

Pſchiſpomnjenje: Tež ßu tam jedyn **regal** a **wſchelaka nadoba** na pſchedań.

Khežorſka khofejownja

Burſke kubło

cżiſło 4 w Jeſchizach, 27 akrow dobrych polow a łukow wopſchiſjaze, je wobßedżerjoweje ſtaroby dla hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź na měſtnje ßamym. Derje ſdżerżana **wißaza lampa** a jedyn **klawěr** ſtaj na pſchedań na kotokſkej haßy (Keſſelgaſſe) 34 II.

Wot dżenża dżělbu pólſkich wyßokoßucźelnych kruwow

we **Worancżizach** pſchedawam.

J. Krjeńz.

Dla jenotliwego pſchenajenja polow budże ßo **ßrjedu 5. měrza dopołdnja wot 9 hodżin** na

na kuble cżiſło 33 w Delnjej Hórzy

pola Budyſchina (gmejnſkej wyſchnoſcżi ßluſchaze)

(5 kilometrow wot Budyſkeho, 3 kilometry wot Kluſchanſkeho ſaſtaniſchcża)

ſkót a inventar

na pſcheßadżowanje pſchedawacź, a to

wot **9** hacź něhdże ½**11 hodżin:** 6 rólnych gratow, 2 kucżowaj grataj, wſchelaki rólny grat a hoſpodarſka nadoba wſcheje drużiny; wot ½**11 hodżin:** 15 mkodych krumow (Oldenburgſkeje raßy, ſ wjetſcha wyßokoßucźelnych), někotre howjada k rěſu, 2 plahowanſkaj bykaj (6 a 14 měßazow), 1 jahłojza, 1 plahowanſki kundros, (1½ lětny), 3 ßuproſchne ranzy, 4 běhaki, 20 kormych ßwini (něhdże 2½ haczź 4½ zentn. cżeżke). — Potom 2 kucżowaj woſaj, 6 dobrych [illegible]ch żeleſniſkich hoſpodarſkich woſow ſ pſchißluſchkom, 1 ßyjaza [illegible]na (2 metraj ſcheroka), 1 ßynowy wobroczak, 1 běrnyhrjeba, 1 tigraze hrabje, 1 żeleſna rynkata walza, 1 iſtdżělata walza ſ duboweho drjewa, 1 kucżne bróny, 2 kultivatoraj, 1 [illegible] butrobas, 1 nowa ßkomowa praßa a 1 ſchrótowanſki młyn ſa mozowe cżěrjenje. Na kónzu ßnadź hiſchcże 2 dobraj rólnaj konjej (plahowanſkej koble) a 2 ſrěbzaj (1½ a 2½ lětnaj.)

Skót a inventar ſtaj w najlěpſchim rjedże. Do prědka ßo niczo njepſchedawa. Skót móże po żadanju tydżeń w hródźi ſtejecź. Wobhladanje je wot 4. měrza dowolene.

Wuměnjenja ßo do awkżije woſjewja abo pſches mojeho poruczníka Kurta Möſchlera w Herrnhucże.

Khwaćanske serbske towarſtwo

změje, da-li Bóh, **njedźelu 9. měrca** popołdnju w 4 hodźinach w Hustec hoſćencu w Khwaćicach swoje měſačne posedźenje.

Dnjowy porjad: 1. rozprawy wo towarſtwje; 2. postajenje założeńskeho swjedźenja; 3. dospołna rozprawa knjeza zapóſłanca Barta wo zwjazku „Domowinje"; 4. namjety.

Wšě sobustawy so najwutrobniſo přeprošeja. Hoſćo su stajnje lubje witani. **Předsydstwo.**

Bukečanske serb. tow.

změje **njedźelu 9. měrca** swoje měſačne posedźenje.

Knjez wučeŕ Wjela z Kubšic je přednošk přilubił.

Předsydstwo.

Jutrnica,

serb. tow. za Njeswačidło a wokolnoſć,

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu **2. měrca,** popołdnju w 4 hodź. we Weberec hoſćencu w Njeswačidle posedźenje.

Sobustawy a hoſći přećelnje přeprošuje **předsydstwo.**

Kruwa

wyßokoßucźelna je na pſchedań we Łuſy cżiſło 52.

Kuchańki, ſtwinſte a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródżne dżowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dżěłaczerſke ßwójby pyta hnydom abo poſdżiſcho pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku żitnych wikow w cżriſjowni knjeſa Heinr. Mohra.

Żeńtwa.

Jedyn młodżenz, ratař, w 30 lětach, ſ 5000 hriwnami ſamożenja, kotryż żaneho ſnajomſtwa ſe żónſkimi nima, pyta ßo na tutym puczu do jeneje żiwnoſcże wożenicź.

Sprawnje měnjene poſtkicżenja chżyke ßo we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Pytam wjele dżěłaczerſkich ßwójbow, wożenjenych a njewożenjenych rólnych pohonczow a hejtmanow pſchi wulkej mſdże.

Pſchiſtajerka **Görlichowa** w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 1.

Służobna holza,

ſprawna a cżeßna, 16—20 lětna, kotrejż ßo ſkładnoſcź poſkicźi, waricź nawuknyć, ßo k 1. haprleji pyta.

A. Hawſchtingowa
w Rakezach w póſcźi.

Służobnu holzu

we ſchěch domjazych dżěłach naſhonitu, k 1. měrzej pſchi wulkej mſdże pyta **Otto Oßwald** na kamjeńtnej haßy 7.

Serbſku holzu

k 1. haprleji k dwěmaj dżěſcźomaj, ¼ léta a 2 lécże ſtarymaj, dla wożenjenja nětczíſcheje pěſtońcże a

ßłużobnu holzu,

kotraż troſchku waricź rosumi, do jara dobreho měſtna pytam. Wotpiß wopißmow a żadanje mſdy njech ßo póſcźele na adreßu:

Frau von Trützſchler
in Freiberg i. S., Hornſtraße 11 I.

Jutrowna holza

16—17 lětna ßo do kuchinje na Wittichez kubło w Scźijezach hnydom abo poſdżiſcho pyta.

Służobnu holzu

młódſchu, cżiſtu, hnydom abo k 1. haprleji pyta **Ortmannowa** we waggonowej fabrizy w Budyſchinje.

K 1. haprleji ßwójbu

żyhelniſk. dżěłaczerja,

kiż bydlenje ſe ſahrodku a běrnaze polo ſ wobſtajnym dżěłom doſtanje, pytam. **A. Schäfer** w żyhelnczi w Konjezach pola Kubſchiz.

Rěſniſkeho wucżobnika

k jutram pyta **Ernſt Löhnert** w Małym Wjelkowje.

Bohu wjerſchnemu je ßo ſpodobało, naſchu lubu macź, pſchichodnu macź, wulkowowku a prawowku

Charlottu ſwnd. Sſykorinu

rodź. **Kullmannez**

w 80. lécże żiwjenja k ßebi do ßwojeho njebjeſkeho raja ſawołacź.

W Delnim Wujeſdże, Minakale a Wulkich Sdżarach, 26. februara 1913.

Srudżeni ſawoſtajeni.

Khowanje budże póndżelu 3. měrza popołdnju w 3 hodżinach w Delnim Wujeſdże.

Pschiloha k czišku 9 Serbskich Nowin.

Sobotu 1. měrza 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

24. februara 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	49—51	93—96
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—46	86—88
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—83
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	33—35	72—76
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—49	88—93
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	43—46	82—87
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	38—41	77—80
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	33—37	73—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	48—50	88—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowaxe starsche	44—46	84—86
3. žnadnje pizowane	39—43	78—84
Cźelata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60—63	102—105
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	57—60	99—102
3. žnadnje wuwite wot zyza	50—55	92—97
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich skschiženjow w staroble hacž do 1¼ léta	62—64	82—84
2. mjaßne	61—62	81—82
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	57—60	77—80

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:		W Budyschinje 22 febr. 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 27. februara 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza	bela	—	—	—	—	9	25	9	60
"	žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
"	nowa	9	13	9	28	8	40	9	20
Rožka		—	—	—	—	—	—	—	—
"	nowa	7	65	7	80	7	50	7	85
Jeczmjeń	50 kilogr.	—	—	—	—	7	60	8	90
Wows nowy		8	20	8	80	6	90	8	10
Hróch		11	—	14	—	10	—	11	—
Woka		12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły		17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka		17	50	19	50	18		20	—
Běrny		2	50	2	60	2	20	2	60
Butra	1 kilogr.	2	70	2	90	2	60	2	80
Pschenicžna muka	50 "	11	—	19	—	15	50	19	50
Rjana muka	50 "	10	—	13	—	11	50	13	50
Ssyno	50 "	2	75	3	30	2	70	3	30
Ssłoma	100 "	3	20	3	50	3	40	4	—
Prožata 600 schtuk, schtuka		15	—	32	—	—	—	—	—
Pschenicžne wotruby	50 kilogr.	—	—	6	25	6	15	6	40
Rjane wotruby		—	—	6	50	6	50	6	80
Pschenicžny gris		—	—	7	10	—	—	—	—
Rjany gris		—	—	7	50	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenza (bela) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., pschenza (žołta) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., rožka wot — hr. — np. hacž — hr. — np., jeczmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot — hr. — np. hacž — hr. — np.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 15 hr. 52 np. hacž 15 hr. 78 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hacž 12 hr. 40 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacž — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

27. februara 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 60 np. hacž 7 hr. 90 np., pschenza wot 9 hr. 20 np. hacž 9 hr. 30 np., jeczmjeń wot 8 hr. 25 np. hacž 9 hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 8 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 2 hr. 50 np. hacž 3 hr. 20 np., ssłoma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hacž 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 35 np.

Wiedro w Londonje 28 februara: Pomročzene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedželu Lätare rano w 7 hodź. farat Räda žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin duchowny Tischer žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Schtwórtk dop. w 9 hodź. smeje farat Räda žerbsku spowjedź.

Pjatk 7. februara budże w Dobruschi cźišku 17 (pola Jakubez) žerbska póstna nutrnoscź.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje duchowny Tischer.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Waltar Erich, Jana Jurja Neumanna, dźěłacźerja na Židowje, ž. — Jurij Helmut, Richarda Waltarja Klingsta, cźeßle we Wurizach ž. — Elsa Hildegard, njemandź. dź. w Ssłonej Borschczi.

W katholskej zyrkwi: Max Bjarnat, Jana Žida, kowarja na Židowje, ž. — Jan Jurij, Jurja Hejduschki, pohoncža w Budyschinje, ž. — Marja Josepha, Bjarnata Tribenska, barbjerja w Biskopizach, dź. — Helena Gertrud, Antona Swaczyna, zigarnika w Biskopizach, dź.

S druhich woßadow: Frieda Martha, Jana Ernsta Mikana, žiwnoscźerja w Debrikezach, dź. — Richard Max, Augusta Jórschika, knjeżeho pohoncža w Počžaplizach, ž — Johana Helena, Augusta Hermanna Hilbjenza, žiwnoscźerja w Zicźenju, dź. — Erich Waltar, Emila Hermanna Schuberta, skałarja w Běłych Noßlizach, ž. — Pawoł Richard, njemandź. ž. w Hnaschezach. — Frieda Helena, Khorle Hotaßa, fabrikarja w Khróscże, dź. — Marja Martha, Khorle Ernsta Kschibela, pohoncža w Pomorzach, dź. — Max Gerhard, njemandź. ž. w Cźornjowje. — Pawoł Richard, njemandź. ž. w Porschizach.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadźe: 20. februara: Pawoł Gerhard, Pawoła Marxa Schimanka, samkarja pod hrodom, ž, 4 m. 25 d. — Jan Jurij, njemandźelski ž. w Bosankezach, 24 dn. — 22. Hańża Schmidtez, njebo Jana Töpfera, dźěłacźerja na Židowje, saw. wudowa, 83 l. 3 m. 3 dn. — 24. Madlena Adlerez, njebo Jana Feistera, fabrikarja w Dobruschi, sawost. wudowa (w sastarstwi na Židowje), 71 l. 4 m. 17 dn.

S druhich woßadow: Marcźin Richard Holan, žiwnoscźerja žyn w Drecźinje, ž., 4 l. 3 m. 18 dn. — Jan Hendrich Khorla Ssmolek, kubleŕ w Cźerwjenych Noßlizach, 69 l. 16 d. — Jan Jurij Hencź krawski pomocznik w Bukezach, 28 l. 10 m. — Marja Hobracźlowa, njebo kněžerja w Barcze, wudowa, 89 l. 2 m. — Marja Madlena Matekowa, privatiera w Barcze, mandźelska, 81 l. — Helena Martha, Jana Wylema Prochnowa, žiwnoscźerja w Rakojdach, dź., 7 m. 10 dn.

Zyrkwinske powjesćze z Hodźija.

Njedźelu Lätare smeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farat Kschižan němske a w 10 hodźinach žerbske prědowanje. — Popoldnju w 2 hodź. je katechismußowa wuczba za němsku žónsku młodźinu. Popoldnju w 4 hodźinach budże w Noßlizach w schuli němske prědowanje a němska a žerbska spowjedź.

Ssrjedu 5. měrza pop. w 4 hodź. je shromadźizna žónskeho towarstwa w Eignarjez hoscźenzu.

Pjatk 7. měrza budże rano ½9 hodźin žerbska spowjedź a ½10 hodźin žerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesćze z Budestez.

Njedźelu Lätare budże rano ½8 hodźin žerbska spowjedź, dopołdnja ½9 hodźin smeje duchowny Bójz žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Popoldnju w 4 hodź. smeje tschescź. towarstwo mužskeje młodoscże shromadźizsnu.

Póndźelu rano ½8 hodźin schulske pruhowanja w Budestezach.

Wutoru dopołdnja ½11 hodźin smeje farat Domaschka w Hornjej Hórzy w schuli žerbsku spowjedź z wudźělowanjom Božeho wotkasanja. — Popoldnju w 3 hodź. smeje duchowny Bójz w Cźornych Noßlizach žerbsku póstnu nutrnoscź.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. shromadźizna mužskeje młodoscże.

Schtwórtk wot rano ½8 hodźin žem schulske pruhowanja w Hórzy. — Popoldnju ½4 hodźin shromadźizna žónskeho towarstwa pola Hiliz. Hoscźo žu witoni. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. shromadźizna kschescź. towarstwa žónskeje młodoscże w. paczerskej jstwi.

Pjatk wjeczor w 7 hodź. smeje duchowny Bójz němsku póstnu Božu žłużbu z wudźělowanjom Božeho wotkasanja.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wikach 1 **telefon cźišk0 415**

porucza swoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßkanje w cźwizach a bleschach.

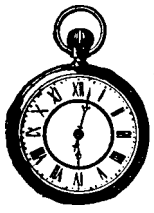
Proschu žebi płaczišnowy sapiß žadacź.

Emil Wehrle.

Drastne tkaniny

∴ ∴ płaćišny hódno a w bohatym wubjerku ∴ ∴

Meblowe krèpy. Kattuny meter hižo po 35 pj.

Franz Marschner

cžaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczaßow**
k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucža.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćišny.

Poruczam wschě družiny
ßuschenych a ßelenych cžrjewow
korjenjenje (wyrzu) a rèsnisku potrjebu.
Pawol Scholta w Budyschinje na schulskej drósy 3,
pschedawarnja cžrjewow a kožow. Telefon 385.

Schórnje

a cžrije

k konfirmaziji

kaž tež wscho pomyßlne

wobucże

ßa mužskich, žónske a dźěczi

najmodniischich formow a wubjerneho dzerżenja ſ najjednoriscehho hacž do **najwoßebniscehho wudźěłka w njepschetrjechenym wubjerku.**

Njedźiwajcy njeßmérnje powyschenych kožowych płaćišnow skoro wscho wobucże hischcże po **ßwojich dotalnych** ſnatych **tunich płaćišnach pschi dobrych wupruhowanych kajkoscach** pschedawam.

Snamka „Mercedes“ (najwubjerniſche woblukowe dźěło).

Jenotna płaćišna ßa mužske a žonjaze wobucże mk. **12.50**
woßebita kajkosć mk. **16.50**

Najwjetschi cžrijowy dom w Budyschinje

Paul Kristeller.

Telefon 168. ∴ Na bohatej haßy 29.

A. & W. Neuhahn

w Budyschinje
na ßerbskej haßy 4. Telefon 449.

Hobrski wubjerk
konfirmandskich khartow
knihowych ſnamjeschkow,
ſcžěnskich schpruchow,
wulki wubjerk nowoscžow
konfirmaziskich wobraſow,
konfirmaziskich
a
jutrownych darow,
žohnowazy Khryſtuß,
jandźel pèston
atd.

K konfirmaziji:

Dybłaczne remontoirske cžaßniki
a cžaßnikowe rjeczaſy
ſ woprawneho słoteho dubla, ßlěbra, worzla a nikla.

Debjeńki

pschipowschaki — krawattowe jehły — medaillony — manschettowe knesle — tyłowe a khornarjowe knesle — chemisettowe knesle atd. —

Kraßne nowoscże **broschow, nawuschnizow, wokoloschijazych rjeczaſow, medaillonow, wutrobiczkow, kschižow, pschipowèschakow, narucznizow, pjerschczenjow** atd. ſ woprawneho słoteho dubla, woprawneho ßlěbra, stareho ßlěbra, ſimili a koralowe. **Wokoloschijaze rjeczaſy** ſ woprawnych a podražowanych paczerjow, 1—8rynkate.

— Debjeńki do włoßow —

kłobukowe jehły — schlitaki kłobukowych jehłow.

Bohaty wubjerk! Tunje płaćišny!

Sakožene 1891.

Koban

pschi žitnych wikach 4I
(restaurant Germania).
Sakoženе 1906.
Telefon 675 a 632.

Pišarńja

ja sakoženje kapitala w hypothekach, saradženje kaßowych a privatnych pjenjes na ležomnosčze, wudžełanje lisčinow a wuczinjenjow w naležnosčzach dobrowólneho ßuduistwa: ležomnostne, hypothekske, testamentske a herbstwowe wězy atd.; wobstaranje wschitkich druhich pißomnych dźełow, wotpiskow, sehnawanje pjenježnych zadankow, pschewjacze testamentskich wulonjenjow, sarjadowanje sawostajenstwow a samoženjow.

Agentura

ja sawěsčenje pschе woheń, sinjesboženje, rukowauslu winowatosčz a ja žiwjenjowe sawěsčenje.

Rěčzu ßerbski.

Žane mokre nohi wjazy!

Wodunjepschepuschczaty czinjazy

harzski czrijowy tuk.

Najlěpschе, schtož k sdžerženju kože ßłuži.

Skład pola **E. Indingera** na jerjowej haßy 6.

Konfirmandske schkórnje

a

schulske schkórnje

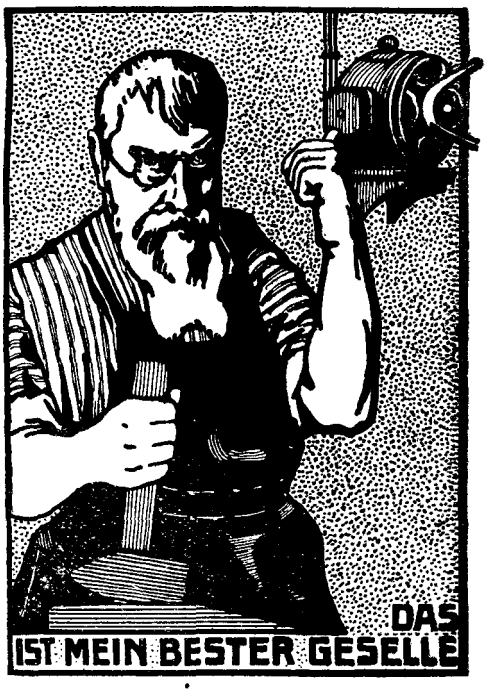
w hobrskim wubjerku

wožebje płaczisny hódne najlěpsche hódnosčze

porucza

Shorjelski črijowy dom.

Telefon 467. **A. Jacobsohn** na bohatej haßy 16.

Kupuju
howjaše koże,
czelaze
wowcze
kosaze
sajecze
kaniklaze
atd.
koże

Pawoł Scholta
w Budyschinje na schulskej drózy 3.
— Telefon 385. —

Dobru
lanu muczku
porucza **Khorla Kahrowe**
pschi žitnych wikach

Dobru
pschenczu muku
porucza **Khorla Kahrowe**
pschi žitnych wikach.

Hólczaze torniſtry
Holczaze tosche
Knihowe mapy.
Ssnědanske tosche.
Holczaze tosche a
Hólczaze torniſtry
} tež ßamßny wudžełk.
} ſ howjaseje koże

porucza

T. Albert

měješčzel **Khorla Bala.**
Woßebita pschedawarńja
Offenbachskich
∴ kožanych tworow ∴
w Budyschinje
pschi lawskich hrjebjach 10.
Telefon 578.

Philippi & Co.

Měješčel: **Curt Mahnke.**

Běły tydźeń.

1 dźělba **žonjazych koschlow ſ zankami, wuschiwanjom abo lanžettami** dobreje družiny, čiſte dźěło **0.95, 1.25, 1.45, 1.75, 1.95**

1 dźělba **mužazych a žonjazych cźělnych ſchatow** ſ małymi tkanſkimi ſmylkami, hač do **50 prozentow nize placźiſny.**

3500 metrow wuſchiwanjow ſ dobreho a najlěpſcheho batiſta abo madapolama, kruch, wopſchijazy 4,10—4,60 metra po **0.48, 0.75, 0.95, 1.10, 1.35**

dźělba **tüllowych bluſow ſ podſchiwkom** **3.65, 4.—, 4.75**

dźělba **ſchantkow ſ cźiſteho płata,** bjes ſmylkow, $^1/_2$ duzenta **1.95**

Wobhladajcźe ſzebi naſche wukładne wokna.

Th. A. Wällnitz naſlědnik

měješčel: **J. Hanekamp**

w Budyſchinje na ſzukelnſkej haßy 9,

meblowy dom ſa njewjeſcźinſke wuhotowanja.

Najwjetſchi ſkład woprawnych a lakowanych

wobydlenſkich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow

po wſchěch płacźiſnach.

Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary

debjaze meble

wſcheje družiny, kaž tež

teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klavěrſke ſtólcźki atd.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu, lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ſzudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujcźe derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ſzerbſkich hrjebjach 10.

Sſrědki pſche waki

ſa dźěcźi 30 pj., **ſa froſcźeżenych 40 pj.**

cźopki pſche cźrjewowe waczki, najlěpſchi ſzrědk k jich ſahnaczu, tyſka 75 pj.

Sſrědk pſche ſchlebierdźak „Kamakoſin“, pſchijomnje ſzo bjerjazy a ſ wěſtoſcźu ſkutkowazy, tyſka po 2 mk.

Na wßy ſzo ſcźele. :: Jenicźzy woprawdźite dóſtacź

w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Otto Preuß

měješčel **Khorla König**

w Budyſchinje na žitnej haßy 4.

:: Konfirmandſke a :: pruhowanſke wobleczenja

w hobrſkim wubjerku jenož dobrych dźerżazych družinow

po woprawdźe tunich płacźiſnach.

Żakety ſa konfirmandki,

:: :: **cźorne a piſzane** we wulkim wubjerku tunjo. :: ::

Wſchě ſymſke

žonjaze żakety a paletoty

nětkole ſa poł płacźiſny.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 10. **Sobotu 8. měrca 1913.** **Lětnik 72.**

Balkańska wójna.

Grichojo twjerdźišnu Janinu dobyli.

Po schtyrimětnym woblehnjenju je so turkowska twjerdźišna Janina schtwórtk Grichom poddała. Grichojo wutoru wschě wobtwjerdźenja wokoło Janiny zylnje wobtsělachu. Sa jedyn dźeń so něhdźe 30000 kulow swutsěła, pod kotrymiž wožebje Brisani cežko cerpjesche, w kotrymž schěsć batterijow zyle wotmjelkny. Mjes tym so grichiska artillerija na tajke waschnje kedźbliwosć Turkow na so cehnjesche, zylne grichiske wotdźělenja skoku s lěweje strony postupowachu a Manolissaske hórki wobdźadźichu. Ssylny bombardement psches zyku nóz trajesche a so rano s nowa sapoca, hdyž grichiszy wojazy s nowa khrobli postupowachu. Nadběha zylnych grichiskich wotdźělenjow so stróžiwschi Turkojo w njeporjedźe k Bisani zofachu, hdźež zylnemu grichiskemu wohnjej njemóžachu na pscheco stacź. Grichojo potom Miklawske hórki a na nich postajene batterije dobuchu, pschi cimž 110 turkowskich wojakow a 4 offizěrow sajachu. Dale Deisko a Katowreki wobdźadźichu.

Popołdnju w 3 hodźinach Turkojo na zykym lěwym kschidle zofachu. W dźiwjej měscheńzy do Janiny cekachu. Cežka grichiska artillerija do Janiny granaty tšelesche. Turkojo jara zkabje wotmolwjachu. Grichojo na to zyku lěwu frontu Janinskeje twjerdźišny wobdźadźichu a Bisani a Kastrizu wobstupichu. S tym bě so pschecźiwjenje Turkow slemiło. Janinski hłowny roskasowaŕ, Essad pascha, so se swojim zykym wójskom Grichom podda.

Nětko maja Cžornohórzy a Sserbjo hischcže Skutari a Bołharjo a Sserbjo Adrianopel dobycź. Ani wot Skutaria ani wot Adrianopla njeje sańdźeny tydźeń žanych powjescźow doschło. Wulkeho zněha a symy dla njehodźi so tam wojowacź.

Bołharske protesty pschecźiwo rumunskim zadanjam.

Bołharjo w Dobrudźi so pschecźiwo temu wobaraju, so bychu pod rumunske knjejstwo pscheschli. Wobydleŕstwo něhdźe 40 bołharskich wsow w Dobrudźi je psches swojich sastupjerjow ministerstwowemu pschedsydźe, sejmowym pschedsydam a wjednikam politiskich stronow depesche póslało, w kotrychž pschecźiwo mysli protestuje, jich kraj Rumunskej wotstupicź. Tamnische wobydleŕstwo naležnje knjeżeŕstwo a sejmskich sapósłanzow prosby, so njebychu jich domowinu wot Bołharskeje wottorhnycź dali.

Ruske reserwy so njepuschcza.

Jednanja mjes Ruskej a Awstriskej wo puschcźenje reserwow njejsu po sdaczu k žanemu wuspěchej dowjedle. Zarowy wukas, s kotrymž dyrbjesche so 6. měrza pschi składnosći 300 lětneho Romanowskeho knjeżeŕskeho jubileja puschcźenje reserwow s wójska poruczicź, je wuwostał. Teź s awstriskeho wójska pschi ruskich a serbskich mjesach njejsu so hacź dotal žani reserwisćojo puschcźili.

Khěžor Wylem w Bremenje.

Ssebi wobtwjerdźenja na Helgolandskej kupje wobhladawschi je khěžor Bremen a jeho nowu radnu khěžu wopytał. Pschi snědanju, kotrež senat wuhotowa, khěžor na měschcźanostowu powitazu rěcź wotmolwejo na podawki psched 100 lětami spominasche, prajizy: „Hdyž roswiwanje wot tamnych dnjow pschehladuju, mózu jako na wunoschk pschirunanja mjes tamnischim a nětcźischim cźasom jenož na to spomnicź, schtož mój dźěd po dobycźu 2. dezembra 1870 mojej wowzy napisa: »Kajke to wobrocźenje s Bożim pschedwidźenjom!« Pscheju městu Bremenej, so by pschi tejle składnosći na Bože pschedwidźenje spominało, kotrež je nam psched 100 lětami tole wobrocźenje pschinjesło. Njech s połnej dźakownosću na wulke ludowe roswicze spomina, na kotrymž ma se sakcźěcźom wikowanja a łódźnistwa teź Bremen podźěl. Njech so dźenźnischi narod hódny prjedownikow wopokasa, njech sa nimi dźe a so jim se skutkami runa. Njech sebi teź dźenźnischa mkodźina wosmje sa pschikład tehdomnischu mkodźinu w podatosći k wótznemu krajej. Kaž tehdy, je teź dźenża nascheho luda žadanje, swoje wobrónjenje posylnicź, swoju brónitosć wutwaricź a so prjedownikam psched 100 lětami w politiskej radostnej woporniwosći runacź.“ — Konzert pschi hosćinje dla wulkeho njesboża pola Helgolanda wupadny.

Potepjenje jeneho němskeho torpedowskeho cžołma.

Němske wójnske łódźstwo je so s cźežkim njesbožom podeschło. Pschi jenym nóznym swucźowanju s połnozy Helgolanda je wutoru w nozy 1/2 12 hodźin wulki kschižak „York“ do torpedowskeho cžołma „S 178“ sawadźił. Torpedowski cžołm so sa krótki cźaš podnóri. Dokelž zylny wětr s połnozy dujesche a so žołmy wyšoko smahowachu, bě wukhowanje mužstwa jara wobcźežne. Hdyž bě so njesboże stało, wulke wójnske łódże se swojimi swětłomjetakami morjo wobswětlachu a teź swěcźate kule so wutsělachu, so by so městno njesboża wobswětliło. Panzerowany kschižak „York“ so s pomozu jeneho druheho torpedowskeho cžołma prózowasche, mužstwo potepjeneho cžołma wukhowacź. Tola jenož mały dźěl wobdźadźi móžesche so žołmam wutorhnycź. S 83 muži je so 67 muži tepiło. Namórski wyschschi leutnant Pies, kotryž snjesboženy torpedowy cžołm nawjedowasche, je se swojim mužstwom smjercź w morju namakał. Torpedowy cžołm „S 178“ je so w lěcźe 1909 natwaril.

Wjetschi dźěl mužstwa je so spizy se smjercźu pschekhwatał. Teho dla je so teź jenož mało ludźi wukhowacź hodźiło.

W khěžorstwowym sejmje

su konserwatiwni scźěhowaze namjety stajili: 1. so dyrbi so wjazy małych garnisonow sałožicź. 2. So ma so wojakam na dowoleńzy ras sa lěto darmotna jěsba po želesniznach teź s wuziwanjom spěschnych cźahow pschiswolicź. 3. So by so dowoleńza na žně we wjetschej měrje dawała. 4. So bychu so wob lěto jenož ras kontrolske shromadźisny wotměle. 5. So by so schkodowanje žnjow spěschnje takšerowało. 6. So bychu so serwiske pjenjesy sa konje powyschiše.

Wschě tele namjety so jenohłósnje pschijachu s wuwsacźom namjeta, małe garnisony nastupazeho, pschecźiwo kotrmuž sozialdemokratojo hłosowachu.

Woprowanske lěto sa němske wójsko.

Sahorjenje sa nowe powjetschenje němskeho wójska je na dobo trochu wolowko. Cźi, kotsiž najbóle sa tym wołachu, su njejabzy wotmjelkli, shoniwschi, so chze knjeżeŕstwo khósty wójskoweho posylnjenja samožitym napołožicź. W knjeżeŕstwowych nowinach je so pscheradźiło, so dyrbja so tele khósty s j e n o k r ó c ź n y m d a w k o m wot samoženja nawdacź. Jedna so pjecza wo milijardu hriwnow. K dawkej, kotryž by něhdźe jedyn prozent wucźinił, maja so pjecza jenož samoženja psches 30000 abo 50000 hriwnow bracź. Tale powjesć je mnohich ludźi wostróśbika, haj, hdyž dyrbi so móscheń wuprósdnicź, potom je hnydom kónz wótcźinskeje sahorjenosćze. Nationalliberalne nowiny hižo mènja, so by tajki dawk wusswojenje samoženja był a so by so s tym wusswojenske heslo sozialdemokratije do skutka stajiło.

S nowej wójskowej pschedkohu so licźba němskeho wójska w měrje wo 168000 muži powyschi. Wójskowe posylnjenje budźa so na pjecź lět žadacź. Jenokrócźny wudawk w prěnim lěcźe 1 milijardu wucźini. Běžne wudawki so na 5 lět rosdźěla a w prěnim lěcźe 150 milijonow hriwnow a w druhim lěcźe něhdźe 200 milijo-

now wuczinja. W sczěhowazych lětach wone hacz na 350 milijonow, potajkim wscho hromadze na $1^1/_4$ milijardy srostu. Jenokróczne a běžne wudawki bychu potajkim hromadze $2^1/_4$ milijardy hriwnow wuczinike. W tak wulkej měrje žo hischcze ženje wot wobstacza němskeho khěžorstwa njeje na dobo němske wójsko powjetschiko. Wójnski strach dyrbi jara wulki bycz, hewak žo němske knjeżerstwo njeby rosžudźiko, tak hobrske czežkoty ludej napołożicz.

Pruske knjeżerstwo a pólska rěcz.

Njedźelu 2. měrza je žo w Pósnanju 53. hłowna shromadźisna pólskeho wožrjedźeneho hospodarskeho towarstwa w Pósnańskej wotewrika. We wožrjedźnym towarstwje je 388 ratarskich sjednoczenstwow se 14091 žobustawami sjednoczenych, kotrez maja 715951 jutrow žamžnych a 80854 jutrow najatych leżomnosczow. Sjednoczenstwa žu w sańdźenym lěcze 3205 shromadźisnow wotměte. Sjěźdy tychle sjednoczenstwow lěto wot lěta tak rostu, so dyrbjachu žo sa jich wuradźowanja 3 dny postajicz. Lětža žu žo wuradźowanja se sakroczenjom polizije skónczike. Ta druhi dźeń po wotewrjenju do wuradźowanskeje sale polizist sastupi a žebi žadasche, so by žo němski wuradźowało. Po nowym shromadźeńskim sakonju žmě žo jenoż w pólskej rěczi wuradźecz w městach, kotrez maja 60 prozentow pólskeho wobydlerstwa, a Pósnań ma po knjeżerstwowej statistiziy jenoż 59 prozentow. Hdyž žo pschedžydstwo hłowneho towarstwa nochzysche pschikasni polizije podczišnycz, žo shromadźisna rospuschczi. Wuradźowanja žo potom w žužodnej wžy Staroluzy wotměchu.

Nowe milijony k potłoczenju Polakow.

Pruskemu krajnemu žejmej je žo nowy sakonjowy naczisk pschecziwo Polakam pschedpołożił. Po nim ma žo k 725 milijonam, kotrez žu žo hižo k potłoczenju Polakow w Posnańskej a wjeczornej pruskej provinzy pschiswolike, hischcze 230 milijonow hriwnow pschidacz. Duž budże nětko milijarda połna, kotraž dyrbi k pscheněmczenju pólskeho luda žłužicz. S tejle hobrskej sumu žo nadźijeja, móz Polakow slemicz. Hacz dotal žo to njeje poradźiko. Polazy žu pjenjesy, kotrez běchu sa žwoje leżomnosczе dostali, k žwojemu hospodarskemu seżylnjenju wužili. S potłoczenjom žu žo pruszy Polazy hakle s narodneje womory sbudźili. S wutrajnosczu, kotruž prjedy Němzy njejžu pola nich snali, žo Polazy wo kóždy statok s nimi běduja a žo se saža kłosczu žwojeje maczerneje rěcze džerża.

Khorosczc awstriskeho trónskeho naślědnika.

Dla czežkeho skhorjenja na płuza je žo awstriski trónski naślědnik Franz Ferdinand s mandželskej pod krutym inkognitom jeneho hrabja s Straaten do Merana podał. Swojeje khorosczе dla je awstriski trónski naślědnik njedawno do Draždźan pschijěł a je žo tam pola jeneho žławneho lěkarja wo radu praschał. Khorosczc trónskeho naślědnika je pjecza s pschiczinu była, so je khěžor Franz Josef njedawno zarej list s prósstwu wo wotbrónjenje póžłał.

Jubilej Romanowskeho knjeżerskeho doma.

Ruska je sańdźeny tydźeń tsistalětny jubilej knjeżenja žwojeho knjeżerskeho doma žwjeczika. Psched 300 lětami běchu srudne czasy sa Rusku. Polazy běchu žo Moskwy smozowali a žo hotowachu, žebi zyku Rusku podczišnycz. Tehdy dwaj ruskaj bohaczkaj Minin a Požarski ludowe wójsko wokolo žebje shromadźischtaj a wobronischtaj, a w auguscze 1612 psched Moskwu, s Polakami wobžadženu, pschiczahnyschtaj. Spósnawschi, so žo njemóža nadběhow Rušow wobroczc. Polazy město sapalichu. Hdyž bě žo pólske wójsko Rušam poddało, žebi Rušojo Michaka Feodorowicza Romanowa sa žwojeho knjeżerja wuswolichu. Wot tuteho czasa knjejstwo nad najwjetschim žłowjanskim statom w ruzy Romanowych leži. Pod nim žu žo mjesy Ruskeje wot baltiskeho a połnózneho morja hacz do mjesow Perzisskeje a Afghanistana a wot rěki Wiżły hacz k brjoham Czicheho morja wupschestrěle. W njeliczomnych bitwach žu Rušojo Polakow, Schwedow, Turkow, Tatarow a Napoleona I. sbili. Pucz k žwojemu wupschestrjenju je žo Rušam wožebje s Pětrom Wulkim pokasał. Wón Ruskej zyku kraj k baltiskemu a Czornemu morjej dobu a ruske wójnske kóždstwo sałoži.

Pschecziwo Turkowskej je Ruska dźežacz wójnow wjedła. Sapoczatk sańdźeneho lětstotka Ruska Walaschku a Multansk (nětczischu Rumunsku) a Sserbiju wot turkowskeho knjejstwa wužwobodźi. W lěcze 1878 Turkam tez Bołharsku wutorhny, runje kaž bě hižo prjedy Grichisku wot turkowskeho pschaha wužwobodźika. Njesbožowna wójna s Japanskej k revoluziji w Ruskej dowjedże. Jejni nje
kak
rach jgravara! Su žyvom ter je stuffa možnischa, byzt yby pejeby.
Po sawjedźenju konstituzije w lěcze 1907 je žo rusti lud k nowemu žiwjenju sbudźił. Njewoczakane duchowne a hospodarske mozy žu w nim wotucżike. Wscho žo nětkole w Ruskej pschetworja a wudokonja. Najwjetschi wuspěch je w Ruskej poślednje lěta reforma ratarskeho wobžedźenstwa měła. Stara gmejna, po sozialistiskich sažadach stworjena, w kotrejž nichtó njemóżesche trajneho wobžedźenstwa męcz, je žo rosbika. Knjeżerstwo je wulke knjeże kubła pokupiko a je mjes ratarski lud rosdźěliko. Na tajke waschnje žu žo statyžazy nowych ratarskich statokow sałożike.

Pschi roswiczu žwojich hospodarskich mozow njeje Ruska sabyła, žebi žylne wójsko wutworicz. Te drje žo njeje k nowemu dobyczerskemu wojowanju pschecziwo Turkowskej wjedło, a tola je wono Sserbam, Bołharam a Gricham, kotsiž móżachu žo na jeho pomoz a podpjeru spuschczecz, smóżniko, turkowskemu knjejstwu w Europje kónz sczinicz. Ruska je žo po žwojich asiskich dyrbomdejach, sa kotrež žo rusti lud ženje njeje mohł sahoricz, sažo k žwojej balkanskej pokitizy wróczika. Pod schkitom Ruskeje stej Sserbija a Bołharska Turkow se žłowjanskich krajow na Balkanje wuhnacz mohłej, njetrjebajo žo nadpada sawistneje Awstriskeje a Rumunskeje bojecz. Ruskej njebě trjeba, k dowužwobodźenju balkanskich Sslowjanow nowu wójnu wjescz, hižo mobilisazija jeje žylneho wójska je k temu doža hała a je s dobom Europu psched wulkej wójnu wobarnowała. Duž móże žo rusti lud nětko sažo w měrje s wulkimi nadawkami sabjeracz, kotrež ma w žwojim kraju dokonjecz

Powjetschenje a polěpschenje ruskeho wójska.

Jedyn klin druhi honi. Hdyž Němska žwoje wójsko powjetschi, je Ruska nusowana, to žame czinicz. Po pschikładze Němskeje žo skožujo Ruska žwoje wójsko hischcze lětža wo 3 armeekorpsy powjetschi. Pódla teho budże Ruska žwoju kedźbliwosczc na rosmnożenje a polěpschenje wójnskeho materiala a wudospołnjenje a wudokonjenje wobrónjenja mużstwa, lěpsche rosdźělenje armeekorpsow a na rosmnożenje wójska reserwistow skožowacz. Ruske wójsko ma žo po swołanju prěnjeje reserwy na hotowu wójnsku žylnosczc 4 800 000 muži a artillerije na 15 000 kanonow powyschicz. 700 nowych kanonow, mjes nimi wjele czežke kalibre, žo hischcze lětža w Franzowskej skasa. Tez reorganisazija kavallerije a jejne rosdźělenje ma žo bórsy wocżakacz.

Nowy president sjednoczenych statow połnózneje Ameriki.

Wilson, je žrjedu na czoło knjeżerstwa stupił. Tón króczc ma knjeżerstwowe pscheměnjenje we Washingtonje wjazy ważnosczе, dokelž budże po dlěschej periodze republikanskich presidentow jedyn sastupjer demokratiskeje strony politiku sjednoczenych statow wodźicz. We žwojej nastupnej rěczi je Wilson pschipowjedźił, so žo pod demokratskim knjeżerstwom pschiwożne zła poniža a so žo spyta, móz trustow (swjaskow pjenjeżnikom) slemicz, kotrež žu žo industrije a wikowanja smozowake a lud wulichuja.

Rjemery w Mexiku.

Pschi mexikansko-amerikanskej mjesy žu wospjet amerikanszy wojazy do mexikanskich srahyli. Po telegramje s Douglasa (w Arizonje) žu mexikanszy knjeżerstwowi wojazy do mużstwow 9. amerikanskeho jěsdneho regimenta tsěleli. Hdyž Amerikanszy maschinsku tsělbu postajichu, Mexikanszy zosachu.

Pod schkitom Božim.

(Pokracżowanje.)

S czwilowazej žmilnosczu jatym hischcze tsi njedźele khwile wostajichu, so mózachu žebi žwój pschichod wumolowacz, potom, wožrjedź septembra, žo na srudny pucz nastajichu.

To bě pokhmurny, symny dźeń; kaž wokoj mróczele na njebju wisachu a husty žněhowy mjeczel na twjerdze samjersnjenu semju padasche. S ranja ludźom wótry a rěsny wětr do woczi dujesche: to bě postrow se Sibiriskeje.

Tsjo generalojo, franzowski, pruski a westfalski,*) mějachu dwělomne sboże, na žanjach žobu pucżowacz. Woni běchu prěni s Napoleonoweho wójska, kotrychž žebi Sibirisko sa wopor žadasche. Druzy wyschschi, něhdże wóžomdźeżaczo, dyrbjachu s druhimi wojakami pě-

*) S Westfalskeje a spomnjenych krajow bě Napoleon nowy stat sestajał a žwojeho bratra Hieronyma sa westfalskeho krala powyschił.

schi krocžicź. Ruski pschewod wobstejesche se sta mužstwow prawidłowneho wójska a s někotrych tyžaz krajneje wobory, hrubych ludźi, kotsiž ani uniformy njemějachu a kotsiž běchu jenož psches žwoju bróń na wojakow podobni.

Jako žurowa pusčina žo žwět psched wočžomaj njesbožownych wupschestrjewasche. Hdźežkuli wóčžko pohlada, žněh, žamy žněh a niczo khiba žněh!

Na selene trawniki a schtomy hladacź, to wóčžko njenapina, ale błyskotaty žněh wóčžko žlepi. Jeczi bórsy žwjerbjenje we wočžomaj čžujachu, kotrejž žo čžerwjenjeschtej; to po něczim hacź na palazu bolosčź pschibywasche.

Postupowanje dźěsche, hdyž běchu něschto čžaža k ranju psches stepy čžahnyli, po rěžy Wólsy horje. To bě wobžuwate pučžowanje. Lód bě s wjetscha kaž schwihel hładki, a po lodže žo hubjenje postupuje. Wot drypotazeho hicža hliby (muskle) bristwow popuschčeja a póduschе nohow womučžnjeja, wožebje hdyž žu porsty smjerske a sprostnyke. S blakami pak bě wětr žněh wyžoko nawěk, tak so žo ludźo hacź do paža pschepadowachu a žo hakle tak prawje mučžni pschenapinachu.

K pěschi pučžowanju pak, kaž je znate, też polny žołdk žkuscha. Schtóž dyrbi daloko pěschi hicź, tón dyrbi też něschto hódneho k jědźi měcź. Ale w tym bě na tutym pučžowanju do Sibiriskeje njedostatk. Hubjeny khlěb, na pol s rožki a na pol s hejduschki schrótowany, to běsche jenicžka zyroba jatych a do jeneho takeho khlěba, kiž něhdźe pjecź puntow ważesche, dyrbjachu žo po dwanaczoch dźělicź. So bychu žo tola na žane waschnje „njepschejědli", bě žo wobhladniwje wo to postarało, so žo wob dźeń jenož junu, a to wjeczor psched lehnjenjom, jědźesche; pschetož wot rano pjeczich hacź do wjeczora pjeczich žo njepscheftawajcy krocžesche.

Hdyž pak by žo wuzedźeny wjeczor pschibližił a hdyž by njesbožownym s mučžnosczu na padnjenje schło, njebychu žo hnydom móhli do jědźenja dacź, ale bychu žebi jědź hakle waricź dyrbjeli; pschetož smjerski khlěb žo jěsčź njehodźesche. Drjewa drje bě k warjenju dosčź, ale njebě rosrěsane a nakałane. Schtom dyrbjachu hakle w lěžu puschczecź a rosrěsacź a na žwoje městno wobstaracź Ssyre drjewo žo wěso hnydom palicź njechasche, ale dyrbjesche hakle dołho we wohnju skhnycź, a woheń njechasche prawje hrěcź, dokelž bě pschejara syma.

Tak trajesche to s wjetscha hacź khluboko do nozy, pjedy hacź mózachu žo jeczi k hubjenej jědźi žydnycź, kotraž se schrótowaneho khlěba wobstejesche, kiž bě namoczeny a s pólverom želeny. Potom bychu žo, do žwojich wjetkich płoschczow sawaleni, na lód lehnyli — wěscze symne kože, a hdyž by žo rano k stawanju piskało, mnosy hižo wjazy snamjenja njeżkyschachu a njestawachu: běchu na lodże pschimjersli a sprostnyli. Schtóž pak bě hischcże w žebi žiwjenje wobkhował, dyrbjesche hladacź, kak žo wot lodu wottorhnycź, abo towarschojo dyrbjachu jeho s lodu wurubacź. Sbutkni leżo wostawachu a nichtó žo wjazy sa nimi njepraschesche, khiba ropaki, kotrež wokoło cžłowskich cžełow do koła slětowachu a žedźiwje žwoju rańschu hoscžinu wotbywachu, pschi tym wěso na to njedźiwachu, hacź bě jich wopor hižo zyle morwy, abo hacź žo hischcże schkriczka žiwjenja w nim mischkrjesche a hacź hischcże wutroba pukotasche.

To bě hrosno a žurowje pschihladowacź. Praschecź bychu žo móhli, hacź žu to cžłowiekojo, schtož tu leżesche. Ruzy a nosy běschtej na kuluchi rossaczeklej, kiž běchu na cžorń brune, a bjes twórby abo formy a runje tak bě s khlowu; s wuschi, s erta a s noža žo husta krej pukolesche. Kaž bychu jich scherjenja hnake, cžękachu jeczi rano wotsal, so bychu žuroweho napohlada wotbyli, a kóždy žebi prajesche: schtó wě, hacź tu też ja jutsje rano rnnje tajki leżecź njebudu!

Ale cžłowjek wschemu swuknje. To žo skoro wěricź nochze, schto móże cžłowjek snjesčź. Po něczim žo seznjenje do symneho, błukeho podacża pschemění, kotrež žo jenož hischcże na to jenicžke pschecże w tutym hubjeństwje posběže: Ow, hdy by jenož tola skoro se mnu kónz bylo!

Mnosy też jako bjes myžli wokoło běhachu a rosom shubjowachu. To hakle bě woprawdźe hrósbno widźecź a žłyschecź, kak dźiwje wokoło rejwachu, kak wjeżele schibale pěžmiczki sanoschowachu a s wótrym khložom žo sawoschczerjowachu, kaž by jim schtó wě kak derje było.

Ale to hischcże hórje pschiňdźe. W njesbožu žebi cžłowjek druhdy myžli: nětkole žo tola wjazy pschidacź njehodźi, ale wupokaże žo, so je tu hischcże ruma sbyło na wjetsche hubjeństwo. Hdyž by žo cžrjóda k jenej wžy abo k jenemu městu bliżiła, kotrež wschak běchu jara rědke, by kóžda wutroba hižo nasdala postrowjała cžłowjske wobydlenja, nadźijejo žo, so žo jej tam cžłowjeje žobuželnosczе a bratrowskeje žmilnosczе dostanje. Ale w Sibiriskej žo sdasche, so bě to se symu samjersko, abo bě hida, kotruž žmy prjedy spósnali, psched politiskim njepschecželom a hanjerjom kschescżanskeje wěry wocži sańdźelika?

S cžrjódami ludźo psched wrotami stejachu, niż, so bychu próśdni pschihladowali, kajki je to dźiwny cžah, ale so bychu žwoje skoby wutschażli na hidźenych „Franzowsow", kiž běchu žo skhroblili, do jich měrniweho kraja žo dobycź a jich cžescżomneho zara (khěžora) pschimacź.

„Wy scże naschu běku, žwjatu Moskwu sapalili, wy swěriska!" ludźo dźiwje rossłobjeni na wbohich jatych wołachu. „Bóh njech waž khosta!"

A nětkole žo hnydom do cžrjódy dachu a s pieńczkami, kruchami lodu, kamjenjemi a błótom do nich mjetachu. Někotsi też bliže k nim stupichu, a tym, kotsiž pschi bokach krocžachu, na nohi stupachu, do nich kopachu, jich sa włoży zybachu a jim do woblicža pluwachu. Jim běchu wschitzy bjes wuwsacża jenož „Franzowsojo". A ruski wojeriki pschewod niczo k temu njerjekny; s najmjeńscha wojerschi wyschschi, kiž drje druhdy cžłowjske cžucże poměchu, mozy njemějachu, roshorjenje wschědneho ruskeho ludu skludźicź.

Tola dale k ranju dozpěchu, a lěpje to s tej wězu bywasche: s najmjeńscha tu a tam, wožebje na wżach, trochu žobuželnosczе namakachu, haj, w jenym měscze jim žamo s zyrobu a s drastu napschecžo pschińdźechu. Hacžrunje s nich jenož maka licžba něschto s teho dosta, wschitkich wutroba tola na cžopke a wokschewjaze waschnje sacžuwasche, so tola hischcże cžłowska žobuželnosczе jim nusu trochu wołóża.

Sa jedyn měžaz bě licžba dźewjecztyžaz jatych na schěsczе tyžaz spadnyła; — — — — tsi tyžazy ani hłodu, ani nahoty wjazy njecžujachu! —

Je dha nasch Jan hischcże mjes nimi?

Haj, tule hischcże w žrjedźanskej cžrjódze krocži, a nóž jemu hischcże njeje wosabnył, jeho wuschi stej hischcże strowej, jeho ruzy drje stej trochu sprostnykej, ale hewak bjes schłody, žamo nosy stej hischcże cžikej a w dobrym rjedźe.

To je tola kruty pachoł! Haj, to wón też běsche. Khorosczе jenož s powjedanja znajesche, a njemějesche-li też pschewjele mjaża na žwojich rjebłach, sa to mějesche cžim jaknische koscże a cžim krucžische cžuły. Doma bě dźě stajnje sa dweju dźěłak a jeho ani mucžneho scžinicź njemózachu. Też ranu s bitwy pola Jeny, kotraž žnadź budźesche druheho morika, běsche derje pschetrał a jeje wjazy njecžujesche, kiba hdyž by žo wjedro pscheměniło, to by jeho trochu cžahało a torhało.

Ale to mějesche sawěscze też druhu pschicžinu, so wón też nětkole hischcże, hdyž bě schtyri njedźele po sibiriskim žněhu a lodże krocžił, takle runy dźěsche a skobam wjedra žo dowobarasche. Nasch pschecžel mějesche niż jenož krute, dospołnje strowe cžěło, ale w cžěle też pobožnu, bohabojasnu duschu; — też w tym nastupanju žmy jeho hižo trochu spósnali. S dźěscżowskej dowěru bě žo do wole Božeje podał, a dokelž mózesche hižo wot małosczе žo modlicź, cžinjesche to w nusy hischcże bóle!

A tute dowěrne modlenje njebě bjes wuspěcha we žněhu a w lodże, we wichorje a we wjedrje, we hłodże a w nahocze: wschědnje jemu to noweje smužitosczе dawasche, a wón je na žebi nashonił, so je wěrno, schtož profejta piża:

„Cži, kiž žo na Boha dowěrja, noweje mozy nabywaju, so s worjełskimaj kschidłomaj žo snoschuja, so běža a njewomučnja, so khodźa a njeseprózdnja."

Tajka snutskowna dowěra na Boha, tajka wěrna wutrobna pobožnosczе žo też swonkownje na wobliczu a w zyłym sadźerženju wobrasuje. A nětkole Jan też hischcże dale nashoni, so bě jeho modlitwa hacź k trónej Božemu dozpěła a hnadne wuškyschenje namakała. —

Ruszy wojazy, kotsiž strażu tworjachu, běchu hrubi a bjes wutroby, kaž s wjetscha tehdom też drusy wojazy, kotsiž běchu žej tu žłužbu sa žwoje rjemjeżko wuswolili. Hdyž jatych we žněhu a we lodże morwych padacź widźachu, jim to we wutrobje niczo wo to njebě, ani stonanje a žałosczenje mrějazych wulkeho saczisczża na nich njeczinjesche, nawopak, sdasche žo, so je jim to runje prawje, so licžba dźeń a bóle rědnjesche: s tym dźě bywasche jich žłužba žnadnischa a próza mjeńscha.

Ale wuwsacża žu wschudźom. Też w lodowej symje w Sibiriskej tu a tam cžopka wutroba pukotasche.

„Kak ty rěkasch, pachole?" tak jomu ruski korporal, s mjenom

Panetowski na nascheho Jana sarěcza, dokelž bě žo husto stako, so bě wón pornjo njemu jěchał. Wón žo najprjódzy po franzowsku praschesche.

Dokelž Jan do teho pschińdże, so by ruski korporal radscho we žwojej maczerschczinje rěczał, wotmolwi po rusku: „Ja žym Jan Wólschak — žym husar.“

Tole stareho, z brodu sarosczeneho korporala roswježeli. Wón žebi brodu hładkowasche a žo dale wopraścha: „Ssy dha ty w Ruskej był, so nascu rěcz znajesch?“

„Ně“, Jan wotmolwi, „duzy po pucžu žym jenož něschto ruskich žłowow hrabnył.“

To korporala hischcze. bóle wježelesche. Po jeho měnjenju bě ruska rěcz najrjeńscha; na tym pak tež wězywustojni wjele porokowacz njemóža, jenož mało rěczi je, kiž žu žnadź kražnische hacz ruska. (Pokračowanje.)

Ze Serbow.

Wuspěschne wojowanje konservatiwnych burskich sapósłanzow Donata, Barta, Kokle, Greulicha a Schreibera w sakskim žejmje wo nowy hońtwinski sakoń

na dnju 13. dezembra 1912, po stenografiskich powjescžach.

(Pokračowanje.)

Sapósłanz Donat (pokračuje): Sa moju wožobu chzu k temu žłědowaze pschispomnicz: Hdyž hižo z wjele lět žem na žejm pschecza dla pscheměnjenja nascheho na nimale 50 lět płacžazeho hońtwinskeho sakonja pschikhadżeja, dha žo njemóže tymle pschecžam wěste prawo wotrjez; pschetoż njehodźi žo prěcz, so tónle sestarjeny sakoń wschelake postajenja wopschija, kiž dyrbimy jako sestarjene a njeczažne wosnamjenicz. (Jara wěrno.) Pschede wschěm žu to žylnje sarěsowaze postajenja 7. § nětczischeho hońtwinskeho sakonja, kotrež prawa ležomnoscherjow a gmejnow žylnje wobrěsuja w nastupanju sarjadowanja jich ležomnoscžow a wukonjenju hońtwy na nich. Je tola woprawdže hrubosczˊ, so małe gmejny z mjenje dyžli 300 kórzami ležomnoscže njedozpěja prawo, po žwojej woli wo hońtwje na žwojich ležomnoscžach postajecz. Jako wurjadnje schkódne wupokasuja žo postajenja nětczischeho hońtwinskeho sakonja, so žo jenotliwe dżele gmejnskich sahonow dla wukonjenja hońtwy tehdom k ležomnosczi knjezich dworow pschiraża, jeli jich wobžedżer gmejnske sahony pokupuje a tajke pschiraženje namjetuje. Moji knjeża! Tu njeżu jenož wobžedżerjo knjezich dworow, kiž tajke pschirażowanje namjetuja, ale wožebje w nowischim czażu tež žrěnje a wjetsche města, kiž dla wudospołnenja žwojich lěžow niz jenož jenotliwe sahony, ně, tež czasto jene abo wjazy wjetschich kubkow pokupuja a namjetuja wotorhnjenje tychle sahonow z gmejnskich honow a pschiraženje k jich se starohońtwinskim prawom wuhotowanemu wobžedżenstwu. Do tajkich namjetow wyschnosczˊ z wjetscha tež zwoli. S tajkim pschischczˊipowanjom pak z wjetscha gmejny tak schkoduja a wunoschki z hońtwy žo tak pomjeńschuja, kaž je prjedy nichtó sa mózne měˊ njeby. Teho dla budże nusne, pschi wobnowjenju nascheho hońtwinskeho sakonja žebi na to myślicz, so bychu tajke pschischczˊipowanja gmejnskich honow a pschirażowanja k ležomnoscžam, se starym hońtwinskim prawom wuhotowanym, žměˊke žo jenož stacz z pschihłoženjom gmejny abo hońtwinskeho sjednoczenstwa. (Zyle prawje.) Dale pak, moji knjeża, budże nusno, pschi nowym srjadowanju hońtwinskeho sakoństwa tež dźiwacz na to, so bychu postajenja pschecžiwo dźiwim kaniklam žo tak sestajake, so by w pschichodże lěpje mózno byˊło, tule sa ratarstwo pschewschu měru schkódnu dźiwinu saniczowacz, hacz žo to pod dotalnym sakonjom hodźi.

Pschi wuradżowanjach pschedležazych petizijow we wobczežowanskej a prósstwownej deputaziji je tehdom knjes sapósłanz Greulich, kiž je na wuradżowanjach pschitomny był, pschecże wuprajił a kralowske knjeżerstwo proženł, wono chzyło wyschnosczˊam wukas wudacz, z kotrymż by žo wobžedżerjam hońtwow pschiporuczˊiło, žo sa khmańsche saniczowanje dźiwich kaniklow postaracz. Dżakńje pschipósnawam, so je kralowske knjeżerstwo tole pschecże, kotremuż bě žo tež deputazija powschitkownje pschisamkła, dopjelniło. Bórzy po skónczenju žejmskich požendżenjow je tež tajki wukas sa hamtske hejtmanstwa wuschoł, wocžakńmy nětko wuspěch a hladajmy, na kajke waschnje žo mějeczelio hońtwy po nim słoża. Wysche teho pak žym twjerdeho pscheženwědczenja, so skórżby na njedostatki a wótroscže nascheho hońtwinskeho sakonja prjedy njepschestanu, doniž žo kralowske knjeżerstwo njerosžudźi, tónle sakoń po pschecžach a hospodarskich żadannjach nascheho czaża tak pschetworicz, kaž žebi to sacžuwanje sa prawdosczˊ schěrokich ludowych worschtow żada.“ (Sskawa.)

S Budyschina. (Strajk dźiwadłowych hrajerjow.) Budyske měschczˊanske dźiwadło je husto jara złabje wopytane. Direktorej teho dla njebě mózno byˊło, hrajerjam a hrajerkam sastatu msdu wupłacžicz. Tucži žu žo teho dla roshněwali a žo wutoru sarjeknychu, hracz. Duž dyrbjesche pschipowjedżene pschedstajenje wupadnycz. Hrajerjo a hrajerki chzedża žo wot direktora dżělicz a na žamžne sliczbowanje dale hracz.

— (Myto sa wuślědżenje sapalerjow.) Budyske hamtske hejtmanstwo na to kedżbliwe czini, so žo wuślědżenje skomyślnych sapalerjow po 300—900 hriwnach mytuje. Dokelž je žo pośledni czaż w mnohich statokach Budyskeje wokolnosczˊe se stóstniskej ruku woheń sakożił, žo na tole sakońske postajenje dopomina. Druhdy tež wobkedżbowanje, kotrež žo z wopředka žnadne bycz sda, k wuślědżenju stóstnika dowjedże. Tajke wobkedżbowanja dyrbjake žo w kóżdym padże żandarmej k wjedżenju dacz.

— Sańdżenu žobotu pschipołdnju je w Bühlawje pola Draždżan, hdżež na wotpoczinku bydlesche, w starobje 68 lět něhduschi dołholětny Budyschski pastor primarius Pawoł Hermann Wjazka wumrjeł. Wón běsche žyn hischcze derje snateho žerbskeho fararja Wjazki pschi Michałskej zyrkwi w Budyschinje. Semrjety běsche wubjerny prědar, žwěrny duschowpastyr a z hłubokej wědomosczˊu wuhotowany wodźeŕ zyrkwinych należnosczˊow w měscze a je sa czaż žwojeho duchowneho sastojnstwa ważne pokračowanja w zyrkwinym a wožadnym žiwjenju sawjedł: wožadźinu diakoniju, nowotwar Marijneje-Marczˊineje zyrkwje, tepjenje w Pětrowskej zyrkwi, sakożˊ k nowym byrglam w Pětrowskej zyrkwi atd. — Sserbow kaž Němzow je wón na krajnej zyrkwinskej synodze w l. 1896—1910 sastupował. Duchownych Budyschina a jeho dalokeje wokolnosczˊe je wón k konferenzy shromadźił. —

— „Němska a balkanska wójna“ bě thema, wo kotrymż sańdżenu žobotu wjeczor sarjadnik Wschoněmskeho swjasła dr. Ritter w sali hosczˊenza „běłeho konja“ rěczˊesche. Sajimawje bě žłyschecz, kak žebi Wschoněmzy pschichod Němskeje myślła. Po měnjenju dr. Rittera dyrbjake Mała Asiska, Mesopotamiska a hollandske polkupy pschichodne kolonije němskeho khěžorstwa bycz. W Małej Asiskej a Mesopotamiskej by pschi rationalnym hospodarjenju telko žita narostło, so mohła žo Němska z nim sežiwicz. 100 milijonow Němzow mohło žo w tymajle krajomaj samĕscžicz. Pucz do tychle stron pak psches Balkan wjedże. Prjedy je rěkało, so Awstriska zyły wjeczorny bok Balkana schlapnje a so budże Saloniki awstriski pschistaw. S pschewrótom na Balkanje žu žony wo wupscheſtrjenju awstriskich mjesow hacz do Salonikia rospłunyłe. Sserbija je na schkit Ruskeje žo spuschczˊejo Turkow z Nowobasarskeho sandżaka, Stareje Sserbije a Mazedonskeje wuhnała a tele kraje žwojemu knjejstwu podstajiła. S tym je žo Awstriskej a z dobom tež Němskej pucz psches Balkan k žrjedżoseńskemu morju a do Małeje Asiskeje saraczˊił. So by žo žłowjanske saraczˊidło saž pschedrěło, dyrbjała Awstriska Sserbijn annektěrowacz, kaž je psched tsjomi lětami Bosžniju a Herzegowinu annektěrowała. Ruska njeby to ženje dowoliła. Bjes wójny z Ruskej njehodźi žo knjejstwo Sserbow a Volkharow na Balkanje powalicz. Duž dyrbitej Awstriska a Němska Ruskej skerje lěpje wójnu pschipowjedżicz. Wschoněmski swjask po zyłej Němskej rěcžnikow sczele, kotsiž dyrbja mjes ludom wójnske hibanje pschecžiwo Ruskej sbudżicz. Kaž je w lěcze 1813 lud pruskeho krala k wójnje pschecžiwo Napoleonej ponuczˊił, tak dyrbi němski lud nětkole khěžora k wójnje pschecžiwo Ruskej nusowacz. Rěcžnik na poźled poślucharjow, kotrychż bě žo nimale 30 seschło, napominasche, k wschoněmskemu swjaskej pschistupicz. Jeho rěczi mózhje pschiplazachu, hdyž pak žłyschachu, so dyrbi žobustaw lětnje 2 hriwnje pschinoschka płacžicz, mějesche žo wjetschi dżěl poślucharjow rucže z procha, pschetoż pschi pjenjesach pscheczˊelstwo pschestanje.

S Dobrusche. W tudomnym papjerniku je sańdżenu póndżelu dźěłacžeŕ Barcz z Holzy do njesboża pschischoł. Wón z prawej ruku do papjeroweje maschiny sajěże, kotraż jemu tsi porsty smjecże.

Se Sslonеje Borschcze. Druhi krócz sa krotki czaż je žo nascha wjeż z wohnjowym njesbożom potrjechiła. Njedżelu wjeczor wokoło 1/4 8 hodżin stej žo tu brózˊeń a domske žiwnosczˊerja Göpela z wohnjom do procha a popjela pschewobrocžiłej. Se žykawow, kotrež běchu na pomoz khwatałe, je prěnje myto Hunjowska a druhe Wulkowjelkowska dostała. Pódła teho běchu pschijěłe žykawy z Budyschina, Bolborz, Czichońz, Czemjerz a Małeho Wjelkowa. Tež tónle woheń je žo po sdacžu sakożił.

S Dżěžnikez. S nohu pod koła czežkeho z wuhlom nakładżeneho wosa je sańdżeny pjatk dopołdnja na Dżěžniczańskim dwór-

niſchczu pohonczˇ Dobruſchanſkeho wósnika Měta pſchiſchoł. Wbohemu cžłowjekej je žo ſtopa po ſdaczu rosmjatka.

S **Budeſtez.** Pſchichodnu žrjedu, 12. měrza, wjeczor 1/2 8 hodžin ſměje žerbſke towaŕſtwo „Lubin“ žwoje měšaczne poštedženje. Knjes kaplan Deleńk ſ Budyſchina je pſchednoſchk luboſcziwje pſchilubił. Wſchě žobuſtawy žo wutrobnje do ſhromadžiſny pſcheproſchuja. Tež hoſczo žu lubje witani.

S **Wjeleczina.** Nad ſamoženjom tudomneho krawza a pſchedawarja draſty E. G. Heinricha je žo konkurs wotewrił.

S **Wjeleczina.** W Libuſchiz lěžnym ſahonju pſchi ſchibjenczˇnej horje je žo ſchtwórtk tydženja popołonju 4 arow jědnaczˇelětnych ſchmrěkow ſ wohnjom ſniczˇiło. Woheń je žo ſ njekedžbliwoſczu czˇeladnika Knoblocha ſaparał, kotryž brěſy czˇiſczˇeſche. So by žo ſwohrjewał, bě hromadku drjewa ſapalił. Prjedy hacž žo Knobloch dohlada, bě žo woheń na ſchmrěki wupſcheſtrěł.

S **Brěſyny.** Ssobotu wjeczor wokoło 11 hodžin je žo pſched 18 lětami natwarjena maſžiwna bróžeń žiwnoſczerja Pawoła Zawnika ſe žnjemi a hoſpodarſkim gratom wotpaliło. Woheń je žo ſe ſtóſtniſkej ruku ſałożił. Se žykawow, kotrež žo pſchi haſchenju wobdžělichu, je žo Klukſchanſkej prěnja a dobrowólnej Maleſchanſkej druhe myto pſchipóſnało.

S **Rjeżwaczˇidła.** Na poślednje ſkótne wiki bě žo 20 wołow, 226 howjadow, 85 běhakow a 170 prożatow na pſchedań pſchiwjeſło. Kupowanje žrěnjo dżěſche.

S **Krjepjez.** Tudy žo ſańdženu wutoru njekražne njeſbože poda. Na knjeżim dworje běchu ſ parnikom młóczˇili. Nětk dyrbjeſche žo maſchina ſaže dale dowjeſczˇ. Pſchi wujěždże ſ dwora wóſka do wrotoweho ſtołpa ſawadži a jón powali. Wulki czˇežki kamjeń wali žo w runej měrje na pohonczˇa a rosmjecże jemu hłowu, tak ſo bě na měſtnje morwy.

S **Kotez.** Sa zyrkwineho wucˇerja tudy bu nětczˇiſchi vikar knjes Pawoł Kocker ſ Krapowa pomjenowany. Wón je rodženy Sserb. Sbožo k jeho ſkutkowanju!

S **Rakez.** Strowy a wjeſely ſańdženy ſchtwórtk tydženja rybaſki dżěkacˇeŕ a žiwnoſczeŕ Michał Rjelka ſ kacˇeje korczmy do Rakez na dżěło dżěſche. Pſchipołdnju hiſchcże něſchto wo wšy wobſtarawſchi ſaže dżěkaſche, hacž jeho popołdnju 3/4 3 hodžin nahle Boża ruczˇka ſaja, tak ſo bě hnydom morwy. Wjeczˇor jeho potom ſe ſapſchahom tudomneho ryczˇeŕkubka domoj dowjeſechu. Sońdżenu njedżelu bu tak nahle ſe žiwjenja wſaty a hakle 56 lět ſtary, pod bohatym wobdžělenjom woſady khowany, ſjawny dopokaz, kak bě wſchudże lubowany. Bóh chżył jeho wudowu a 5 dżěczˇi troſchtowacˇ. Schtó wě, mój kónz, wón žnadž je bliſko.

S **Komorowa** pola Rakez. Hižo ſaſtarſku bě waſchnje, ſo žo ludžo na dołhich ſymſkich wjeczˇorach ſkhadżowachu a žo wo tym a tamnym rosrěczˇowachu. Jena takich wjeczˇornych bjeżadow žo wóndano w domje jeneho tudomneho wobžedżerja wotměwaſche. Na nju běchu žo mnoſy ſeſchli, ſo běſche zyła ſtwa połna ludźi. Na pošled jedyn pſchińdże, kotryž měnjeſche, ſo ma tež pſchiſtup k rosrěczˇowanju. Dokelž pak durje ſacˇinjene namaka, žo ſkoku do žwojeje domiſny po ſtare kowaŕſke ſchczˇipaki wróczˇi, ſ kotrymiž chżyſche žebi ſacˇinjene durje wotewricˇ. Mjes tym pak běchu žo wjeżni pacholjo ſběżeli a žo žmějo pſchihladowachu, kak žo wón podarmo prózowaſche, ſamknjene durje wocˇinicˇ. Jich žmjecże ſaškyſchawſchi, žo wón ſa žmějatymi pachołami puſchczˇi, ſo by jich ſe žwojimi ſchczˇipakami pſcheklepał. Tola pacholjo běchu wuſkocˇniſchi dyžli wón, tak ſo jich njemóżeſche doſczˇahnycˇ. Jedyn ſ nich žamo tak poſkakowaſche, ſo ſtupnje a nohajzy ſhubi a hiſchcże dżenża njewě, w kajkim pſchěrowje wone leża.

S **Kamjeńza.** Do czˇežkich myšlow žo ſamyšliwſchi je tu w hoſpitalu jena 81 lětna wobydlerka ſ woknom hornjeho poſkhoda do ſahrody dele ſkocˇiła a žo ſaraſyła.

S **Biſkopiz.** Rospacˇerjo pjenježnych khamorow žu žo do pišaŕnje tudomneho rataŕſkeho wožrjedżneho ſjednocˇeńſtwa dobyli. Pjenježny khamor rospacˇiwſchi žu ſ njeho 1437 hriwnow kradnyli. W žušodnej ſkładowni firmy Eiſenbeiš a žyn žu woni ſ zuſym kluczˇom pišaŕnju wotamkli. Wot želeſneho khamora žu woni ſadnju ſczˇěnu wotpacˇili, tola žo njeješu do khamora nuts dobyli, dokelž žu žo najſkerje ſ něczˇim ſeſcherili. Na ſchtyrjoch woſobnje draſczˇenych muzˇſkich, kotſiž žu 1/2 12 hodžin po želeſnizy ſ Draždżan pſchijěli, tukaja, ſo žu nutsłamanje ſkucˇili.

S **Bukojny** pola Wulkich Sdžar. W naſchej wšy žo ſchula natwari. W njej budża žo dżěczˇi ſ Bukojny a Mucˇowa, kotrež nětkole do Wulkoſdżarowſkeje ſchule khodża, roswucˇecˇ. S twarom žo najſkerje w bliżſchim měšazu ſapocˇnje.

S **Manjowa.** Nalutowaŕnja a wupožczˇeŕnja, kotraž je hacž dotal w Nowej Wšy nad Sprewju žwoje žydło měła, je žo do Manjowa pſchepołożiła. Towaŕſtwowe nowe pſchedžydſtwo wobſteji w tu khwilu ſ hoſczenzarja Ernſta Schneidera w Manjowje jako pſchedſtejicˇerja, gmejnſk. pſchedſtejicˇerja Michała Nowaka w Manjowje jako pſchedžydoweho měſtopſchedžydy, cžěžle Jana Schlachty w Manjowje a kowaŕſkeho miſchtra Jana Simona w Delnim Wujeſdże.

S **Wyšokeje** pola Łaſa. Sswjedżeńſki komitej wojeŕſkeho towaŕſtwa ſa Schczˇeńzu, Hermanezy a wokolnoſcˇ mějeſch 3. měrza w tudomnym hoſczenzu poštedženje. Pſchedžyda wojſewi, ſo je žo k poštwjeczˇenju pomnika hižo 83 pri ſakſkich towaŕſtwow pſcheproſžyło. Bližſche dny žo pſches nych hoſczi pſcheproſžy. S regimentow, kotrež žu žo pjeċt ſtrażzy pola Rakez-Wyšokeje w lěczże 1813 wobdžělike a žo teho dla pſcheproſžyke, žu hižo ſchtyri offižerſke korpſy pſchilubike, ſo k žwjedżenjej ſaſtupjerjow póſczˇelu. Wotmolwjenje 3 regimentow žo hiſchcże woczˇakuje. Dokelž žo na jara žiwe wobdžělenje liczˇi a žo ſ towaŕſtwow 3—5000 muži wocˇakuje, pſchedžyda namjetowaſche, ſo by žo ſa hoſpodowanje pſchikhadnikow na doštahaze waſchnje poſtarało. Po nadrobnym rosrěczˇenju žo wobſamkny, ſa 4000 muži kryte ſtany wobſtaracˇ. Stan, w kotrymž ma žo nalětnja ſaſtupjeŕſka ſhromadżiſna wotměcˇ, něhdże 200 □m. wulke ſchpundowanje doſtanje, kotrež budże žo wjeczˇor k rejwanju wužiwacˇ. Sa wudebjenje ma žo ſtacˇ, ſchtož je mózno. K wobžwětlenju žu žo pišane lampijony wuſwolike. S wjeczˇorowym najwjetſchim błyſchczˇom dyrbi pſchi pomniku wotpalený wohnjeſtroj bycˇ. Dokelž pomnik na horje leži, dyrbi takſe wobžwětlenje wulkotny napohlad poſkicˇicˇ. Dale je žo wobſamkło, wjazy dyžli 1000 cžłowjekow wopſchijoży rejwanſki ſtan jenemu hoſczenzarjej pſchepodacˇ, kotryž žo na to ſwjaſa, ſo žo hromadże ſ wuſtojnym kucharjom a doštahazym poštužobniſtwom ſa najlěpſche doštahaze wuhoſczenje poſtara. Teho dla dyrbi žo pódla ſtana wulka pólna kuchinja poſtajicˇ. Po tychle poſtajenjach ma pſchedžyda poknomóz, ſkaſanki, wupišanja, woſjewjenja atd. poruczˇicˇ, nuſne dżěła rosdżělicˇ a žo tak ſa najlěpſche poradżenje žwjedżenja poſtaracˇ.

S **Brětuje.** Ssobotu popołdnju w Krauſez zyhelnczˇi ſe žumpoweho twarjenja woheń wudyri. Brětnjanſkej wohnjowej woborje žo poradži, woheń bórſy ſhaſchecˇ. Twarjenjowe kóſky žu žo ſpalike. Woheń je pjecża ſe ſaparjenjom naſtał.

Se **Sslepeho.** Pſchichodny pjatk jako dżeń 14. měrza žo tudy ſaže ſkótne wiki wotměja. Prěn ras běſche žo jara wjele ſkotu nahnato, wobkhad běſche žiwy a žo tutym wikam, kiž žu zyle nowe ſrjadowane, dobry pſchichod wěſchczˇeſche. Dokelž žo we wokolnych wšach jara wjele ſkota pſchedawa, běchu takſe wiki hižo dawno nuſne. Kelko ſkotu žo tu kupuje, wo tym žušodna Brěſowka maly dopokaz dawa. Tam žo ſ Rańſchich Pruž woły pſchiwožuja a wob lět žo ſa wjazy hacž 300,000 hr. na dróſy pſchedawa. Brěſowka tehodla kupzow ſe wſchěch bokow widži. Sbožowna to wjeż, hdżež žo tak milijony na dróſy kuleja. — Droha pſches Slepo drje hiſchcże njeje wutwarjena, ale je nadžija, ſo žo to pſchi wulkej próży, kotruž žebi naſch gmejnſki pſchedſtejicˇerˇ dawa, bórſy ſtanje.

Se **Sslepeho.** W powſchitkownej ſhromadżiſnje konſumſkeho towaŕſtwa w Běłej Wodże je žo jenohłóžnje wobſamkło, ſo ma žo w naſchej wšy filiału ſałożicˇ. Pjenjeſy žu dowolene a tak žo ſa natwarjenje klamow wulke pſchihoty cžinja. Tu je ſaže widżecˇ, kajka krótka krocˇelka je wot liberalneho k demokratej.

Se **Slepeho.** Na žušodnych Lěſkowſkich polach ſa wuhlom wjercża; na Sslepjanſkich ſahonach chżedża podkopki natwaricˇ. Sańdżenu njedżelu je žo tu wulka ſhromadżiſna wotměła, hdež chżychu pola kupowacˇ. Bohužel žu žo nětkoſi namakali, kiž žu žwoje pola ſa tuni pjenjes pſchedali; měnja, ſo tam žaneho wuhla njebudże; ale ſchtó może to do prědka wjedżecˇ. Hdyž žo ſa jutro 600 hr. da a te žo kóżde lěto ſe 100 hr. wotpłacża, dha budże pola nětkoreho rěkacˇ; polo precˇ — pjenjeſy tež fuk. — Hdy by žo tu doſcˇ brunizy namakało, maja myšle, na burſkich leżomnoſczach pſchi želeſnizy wulku ſchleńczˇerńju natwaricˇ.

S **Mikowa.** Pjatk popołdnja 7. měrza je žo tu khěża želeſniſkeho dżěkacˇerja Handrija Pinkawa wotpaliła.

Se **Zitawy.** Pola Kleinſchönau žo ſańdżenu žobotu popołdnju w pěſkowej jamje kublerja Härtela 43 lětny dżěkacˇeŕ Krauſe w pſchitomnoſczi žwojeje pjecˇlětneje dżowczˇicžki ſ pěſkowej ſczˇěnu ſažypny. Holczˇka žo do płakanja da a ſpyta ſ małej łopatku nana wurycˇ. S dżěſczowym płakanjom žo w bliſkoſczi bydlazy ludžo kedżbliwi ſczˇinichu a do jamy pſchiběžachu. Sa ſažypnjenym hny-

dom ryjachu, tola pomoz pschepoſdże pschińdże. Krauſa bě ßo hižo ſadußył. Wón ßonu ſ tſjomi małymi dźěćźimi ſawoſtaji.

Přilopk.

* (Pſchekſchiwjenje 130,000 hriwnow.) Dla njeßnadneho kradnjenja tworow běchu tele dny w Lipsku knihiwjednika R. jeneje tamniſcheje wjetſcheje firmy ſajeli. Pola R. kluczik k kaſchczikej jeneho pjenjeßneho khamora jeneje Lipſczanſkeje banki namakachu. [illegible]. Dleſchi czaß prěwſchi ßo R. kriminalnemu komi- je wón hromadże ſ druhim knihiwjednikom Sch. po dyżli 100000 hriwnow pſchekſchiwił. W ßlědowazej i jeho ßonu ſajachu. Taj ſ wopředka prějeſchtaj, ſo [illegible], tola ſ dalſchim wobhonjenjom ßo wukopa, ſo bě Sch—owy nan pakczíki wotſtronił, kotrež bě k njemu jeho ßyn tehdy, hdyż běchu R. ſajeli, donjeſcz dał. Pola Sch—oweho nana w ſczěnſkim czaßniku jene żeleſniſke wopißmo ſa wězy, do Altenburga póßłane, wußlědźichu. Rucże někotſi kriminalni ſaſtojnizy ſ automobilom do Altenburga dojědźechu. Tam na dwórniſchczu w jenym koffrje nalutowanſke knižki wo 18000 hriwnach namakachu. Prjedy teho běchu nalutowanſke knižki a hódnoſtne papjery wo 37700 hriwnach wußlědźili. Pola Sch—oweju ſtarſcheju mjes ſchpihelowej ſchkleńzu a ſchpihelowej ſczěnu hiſchcze dwě nalutowanſkej knižzy ſkhowanej nadeńdźechu, a ſkónczńje ßo hiſchcze Sch—owa macź wuſna, ſo je 2500 hriwnow papjerjanych pjenjes do jeneho ſymſkeho kłobuka ſaſchika. R. bě ſ pſchekſchiwjenych pjenjes jenemu Lipſczanſkemu pſchekupzej, kotryż bě ſ tym ßwój wobkhod ſałożił, 55000 hriwnow pożcził.

* (Rubjeżny mordaŕ Trenkler wumrjeł.) Samkaŕ Trenkler ſ Kleinſchönau pola Zitawy, kotryż je loni tſi woßoby ſe ßwójby ſłótnika Schołty w Barlinje ſkónzował a potom ſłótniſke klamy wurubił, je w lazarecze Moabitſkeho jaſtwa na ßuchoczźnu wumrjeł. Loni běchu jeho pſched pſchißażny ßud ſtajili, tola běchu wußudźenje wotſtorczicź dyrbjeli, dokelż Trenkler .czeżko ſłhori.

* (Morduŕſtwo.) Krawż Manger w Kamjenizy je ßwojeho 11lětneho ßyna a ßwoju 8lětnu dźowku ſe ßekeru ſarubał a ßo potom ſa woknowy kſchiż powěßnył. Manger bě wot dleſcheho czaßa wot ßwojeje mandźelſkeje dźěleny.

* Khěżorſke manevry ßo lětża w Pósnańſkej mjes 5. a 6. armeekorpſow wotměja. Khěżor budże w nowym Pósnańſkim hrodże bydlicź.

* (Jedyn wucźeŕ jako ſozialdemokratiſki agitator.) Pſched diſziplinarnym ßudom w Bremenje je ßo wucźeŕ Sonnemann ſamolwicź měł, dokelż je w někotrych městach pſchednoſchki pſched ſozialdemokratiſkimi młodźinſkimi organiſazijemi měł. Do ſozialdemokratiſkich nowin „Dźełaczeŕſka młodźina“ bě wón naſtawki pißał. Wucźerja Sonnemanna ßu wot jeho ſaſtojnſtwa wotßadźili.

* (Njeſkutk na dróſy pſcheczźiwo automobilam.) Czeżki njeſkutk, kajkiż ßo hacź dotal njeje ſtał, je ßo pola Barlinſkeho pſchedmésta Hennigsdorfa ſkucźił. Pſches dróhn běchu dwaj groczanaj powjaſaj mjes dwěmaj ſchtomomaj ſczahnyli, jedyn něhdże ½ metra a druhi něhdże połdra metra wyßoko a jej k ſchtomomaj pſchiwjaſali. Krótko po 9 hodź. juwelier Plunz ſ Barlina, kotryż ßo ſ automobilom ſ jeneho wuléta wróczi, tam pſchijědże. Wón ßo powjaſow njedohlada a ſe wſchej mozu do njeju ſawadźi. Połdra metra wyßoko ſczehnjeny powjas Plunzej ſchiju hacź do połojzy pſchedrě, jeho żonje delnje czeleßno roſkłama a jenu ſ jeho dźowkow czeżko ſrani. Plunzowa żona ßo ſ automobila czißny a ßebi ſchiju ſwiny. Młódſcha Plunzowa dźowka njeſranjena woſta. Wona bě pódla nana ßedżo ßo w poßlednim wokomiku powjaſow dohladała, ßo ſkhilika a ſażehladko automobiloweho motora wotwjertka. S automobila ſkeczźiwſchi wona automobilej pſchedawarja automobilow Janka napſcheczźo běżeſche, kotryż ſa Plunzowym automobilom jědżeſche. Hižo naſdała na Janka wołaſche, ſo dyrbi ſaſtacź, dokelż jeho hewak ſkónzuja. Tutón jejny warnowazy khłóß ſaßkyſcha a automobil ſaſtaji. Jank hnydom do Hennigsdorfa jědżeſche a tamniſchu ſanitetnu kolonu a gmejnſkeho pſchedſtejiczerja alarmowaſche. Tſi ſnjeſbożene woßoby ßo na noßydłach do Hennigsdorfſkeho hoſczenza donjeßechu. Plunzowa na transporcze wumrje a bórſy po tym tež jejny muż wudycha. Skóſtnikaj, kotrajż ſtaj powjaſaj pſches dróhu ſczahnyłoj, hiſchcze njejſtaj wußlědźenaj. Na jeju ſaßkapjenje je ßo 4500 hriwnow myta wuſtajiło.

* (Tſi woßoby ßo w hnojowej jamje ſadußyłe.) Kubleŕ Friedrich w Langenreinsdorfje chżyſche ſe ßwojim czeladnikom Hommelom jedyn wós Crimmiczawſkeho hnój wotwożowazeho towaŕſtwa do jeneje hnojoweje jamy wuprózdnicź. Tale jama je ſ druhej jamu ſ roku ſjednoczena. Tale roła bě ßo ſatykała. So by ßo ſatykanje wotſtroniło, czeladnik rěbl do jamy ſtaji. Hdyż po rěble do jamy lěſeſche, ßo wón ſ jědojtymi płunami pohłuſchi a do jamy padże. Friedrich hnydom na pomoz khwataſche, pſchi tym ßwojeho ßyna wołajo. Tež kubleŕ pohłuſcheny do jamy padże. Jeho ßyn, kotryż ſa nim wołaſche, żaneho wotmolwjenja njedoſta. So by wobeju wukhował, ßyn do jamy lěſeſche, tola jeho ton ßamy dońt podeńdże. Ssußodża móżachu tych tſjoch jenoż jako morwe czeła ſ jamy wucźahnycź. Dróhoweho wothladarja Jakoba, kotryż ßo pſchi wukhowanſkim dźěle wobdźěli, ſkoro bjes wědomnja ſ jamy wucźahnychu.

* (Tſiſchtwórcź lěta jaſtwa ſa jeneho wyſchſcheho leutnanta.) Wójnſki ßud 34. diviſije je wyſchſcheho leutnanta Sonntaga ſe Saarlouiſkeho pěſcheho regimenta dla pſchekſchiwjenja, wotmyßleneho wopaczneho woſjewjenja a dla njepoßłuſchnoſcze k jaſtwu na 9 měßazow a k wuſamknjenju ſ wójſka ſaßudźił.

* (Granata w ſtarym żeleſu.) Hdyż w Luckenwaldże pſchekupowaŕ Müller ſtare żeleſo wuběraſche, wón granatu namaka, kotruż mějeſche ſa próſdnu. Wón ju do kuta do ſtareho żelesa cźißny. Granata rosbuchnywſchi Müllera tak cźeżko ſrani, ſo wón po wulkich boloſczach wumrje.

* 300 000 hr. pſchekſchiwiwſchi je generalny direktor wießneje a induſtrijoweje banki w Barlinje, Pawoł Lindner, cźeknył.

* (Smyłki khěżoroweje rěcze.) Elbingſke rataŕſke towaŕſtwo je w ßwojim poßedżenju rěcź roſpominało, kotruż je khěżor w němſkej rataŕſkej radże měł. S wulkim wobżarowanjom ßo na to pokaſowaſche, ſo ßu khěżorej zyle wopaczne roſprawy wo jeho Kadinſkim kuble dali. S wjele ſtron ßo praji, ſo ßo Petkuſka roźka hižo wot 20 lět w Elbingſkim wokrjeßu wußywa. Hejtman Alſen wobkrucźeſche, ſo na Kadinſkim kuble njeje telko ſkotu, kelkoż je ßo khěżorej mjenowało. Hdyż ßo do hródźow pohlada a ßo ſkót liczi, ßo ani połojza teho njenamaka, ſchtoż by tam po khěżorowej rěczi bycź dyrbjała. Tež licźba wo mlokowym wopſchijeczu tuka je wopaczna. Ratarjo ßu ßo dźiwali, ſo wono 3,58 prozentow wucźinja, wono móże na najwyſchſche 3,28 prozentow wucźinicź. Kubłowemu najenkej Sohſtej, kotryż je ßo pjecza ſ Rehbergſkeho kubła won cźißnył, je ßo kſchiwda ſtała. Wón w Rehbergu hižo 15 lět hoſpodari a prjedy njeho je jeho nan toßame kubło 17 lět wotnajał. Sohſt je wurjadnje pilny a wuſtojny ratař, kotryż ſ dobrym dźěłanjom role, ſ doßahazym mjetanjom pſchikupneho hnoja a ſ dźerżenjom wjele ſkota na Rehbergſkej wobcźeżnej ſemi ſtajnje tak intenſiwnje hoſpodari, każ to żadyn druhi ratař lěpje cźinicź njemóże. Sohſt ma żiwe ſajimanje a roſtymjenje ſa wſchě rataŕſke praſchenja, Elbingſkemu rataŕſkemu towaŕſtwu wón wot 15 lět jako druhi pſchedßyda pſchißłuſcha.

* (24 cźłowjekow ßo ſaraſyło a 200 ßo ſraniło.) W pſchiſtawje ſchpaniſkeho pſchimóŕſkeho města Gijona ßo w tu khwilu ſkały roſtſěleja. Jena ſkała dyrbjeſche ßo ſ 3500 kilogrammami cźorneho półvra roſtſělicź. Roſbitki roſtſěleneje ſkały ßo pak na wopaczną ſtronu funknychu a do pſchihladowarjow a na łódże ſleczachu. 24 woßobow je ßo ſaraſyło, mjes nimi je tež inżenieur, kotryż roſbuchanſke dźěło wodżeſche. Sraniło je ßo něhdże 200 woßobow.

* (Morduŕjowe ſawoſtajene milijony.) Po powjeſczach ſ Buenos Ayres w Argentinſkej je tam njedawno wěſty Auguſtino Barbardero wumrjeł, kotryż je wjazy dyżli 30 milijonow frankow ſawoſtajił. Semrjety pak njeje niczo wo ßwojim ſawoſtajenſtwu poſtajił a njeje żanych herbow mjenował. Sa młode lěta bě wón pola Roma dweju bamżiſkeju żandarmow ſaraſył a potom do Ameriki cźeknył. Wón mějeſche we wobkhodże ſboże, tak ſo móżeſche wjele milijonow ſawoſtajicź. Italſki ßud bě jeho w jeho njepſchitomnoſczi k ßmjerczi ſaßudźił, tola ßlěd ſa nim żenje njenamakachu. Nětko je wyſchnoſcź w Florenzu, hdżeż bě ßo Barbardero narodźił, powjeſcź wo jeho ßmjerczi doſtała. Něhdże 60 woßobow je ßo ſamolwiło, kotrež ſa Barbarderowym ſamożenjom żadaju.

* (4000 khěżow ßo ſpaliło.) W Tokio w Japanſkej ſchtwórtk pſchi wichorje ßrjedź města woheń wudyri. Něhdże 4000 khěżow je ßo ſ płomjenjemi ſnicziło. Wojazy wohnjowe wobory podjerachu, tola wſcha próza bě podarmo. 151000 ludźi bjes bydła ßu w Kudanſkim parku hoſpodowanje namakali. Naſtata ſchkoda ßo na milijony wobliczi.

* (Njeſboże na żeleſnizy.) Schtwórtk rano w 7 hodźinach je na dwórniſchczu w Mehltheueru jedyn tworowy cźah do żeleſniſkeho dźěłacźerja Zeeſela ſakożił a jeho ßmjertnje ſranił.

Serbski musej.

Dary za musej. (Pokračowanjo.)

Z Wjesela: 6 (z dźěla wobškodźenych) popjelnicow a mnoho črjopow, 5. jun. při Minakałskim puću wuryte; k tomu rjana bronc. jehła.

k. Jakub Lebza z Nuknic: Wopon klóštra Mar. Hw., kotryž je na starych Róženčanskich piśćelach přičinjeny był. (Darićel k. ing. Cyrill Wjenka.)

k. cyrkw. wučeŕ J. Rječka z Budyšina: Drjewjane přimadło za njebos (ručne dźěło).

Musejownik: křasne jutr. jejo z Morawy (darićel: k. wyšši wučeŕ J. Vita z Třestiny). — 3 pólskich jutr. jeji z Haliča (z Pražskeje wustajency »Pólska Žona«). — Zběrku pohladnicow z Morawy z ludowymi drastami. (Přich. dale.)

Wo dalše dary prosy M. Wjerab, musejownik.

Poručam wschě družiny

čŕjewow

kijeschkow, korjenjenjow.

Khorla Nowak nasl. Jurij Nitsche.

Pschispomnjenje: S dobom najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so 1. haprleje pschedawaŕaju k. **Augusta Czecza** (prjedy Hermanna Kunacka) pschewosmu.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,

meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobydlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch płaczišnach.

Poručam jako pschihódne a praktiske dary

debjaze meble

wscheje družiny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Poručam wschě družiny

ßuschenych a ßelenych čŕjewow

korjenjenje (wyrzu) a rěsnisku potrjebu.

Pawoł Scholta w Budyschinje na schulskej dróhy 3, pschedawaŕnja čŕjewow a kožow. Telefon 385.

Wschu domjazu a kuchińsku nadobu, lampy, lataŕnje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pschi ßerbskich hrjebjach 10.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej dróhy 11.

Jenoj wot 7. hacj do póndźele 10. měrza:

Wot Zetinje do Rjeki.

Kraßne wótewsacze po natury.

Maczeŕne potajnstwo.

Sajimawy drama w 3 aktach.

Augustowy a Piefkowy panther.

Ssměschk.

Dobry wuczeŕ.

Kraßna komódija.

Polidor we wustawje.

Ssměschk.

Wot ßoboty 8. měrza:

Hrěchi nanow.

Mimiski drama w 3 aktach wot Urbana Gada s **Astu Nielsenez** we hkownej roli.

Wopyt němskeje khěžorki s prynzeßu Viktoriju Luisu pschi dworje Cumberlandskeho wójwody w Gmundenje

Schenillowe a rubischcza a schawle

nowych rjanych mustrow

najlěpsche a najtuńsche kupujecze pola

Ernsta Jordanoweje wudowy

w Budyschinje

na jerjowej haßy 5,

na snutskownej lawskej haßy 8

w Budyskej schrotkowarni schtrympow.

Visitne khartki.

cźischczi spěschnje a tunjo

Ssmolerjez knihiczischczerńa.

Khěžorska khofejownja

Ssuschene

aprikosy, prünelle, brěžki, kruschwy, bělene, ßlowki, koleskojte jabluka, krane jabluka, schipki, datle, figi, měschany ßad

najlěpscheje twory porucza

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

Czeŕwjeny dźeczel, bely dźeczel, žolty dźeczel, schwedski dźeczel, inkarnatski dźeczel, luzerne

bjes židy a najlěpje skhadźazy porucza

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

Ranza

blisko k proßatam je na pschedań w Radworju cźißko 66.

(K temu cźißku pschiłoha.)

Towarstwo Sserbskich Burow

smeje **njedzelu 16. merza popołdnju w 4 hodzinach**

sjawnu shromadzisnu

we Wjenkez hoszczenzu w Khrószczizach.

Jedna zo wo wažnych pschedmjetach. Wschitzy Sserbja maja pschistup.

Wo bohaty wopyt proszy

Jakub Rjencz, vschedžyda.

Janska kupjel w Ssmjeczkezach.

Wot 4. merza t. l. zo wschědnje wot 1 hodzin popołdnja kupjele wotedawaju. Njedzelu jenoz dopołdnja.

Wobžedžer: **Eduin Hager.**

Dohladny lěkar: **Dr. Rachel.**

Czescenym Sserbam w Budyschinje a wokolnoszczi poruczataj zwoju

konditarnju - wobžebnu pjekarnju a khofejownju

August Biesold a syn

na bohatej haždy 7. ◆ **Dalokoreczak 286.**

Wschědnje wulki wubjerk **czerstweho khofejoweho, czajoweho a winoweho pjeczwa** kaž tez **wschelakich tortow** po kuskach.

Wo dobroczinwy wopyt prožytaj s poczescowanjom

August Biesold sen., pjekarski mischtr. **Rudolf Biesold jun.,** konditarski mischtr.

Wot **pondzele 3. merza**

wupschedawanje

wschěch **kolonialnych tworow** po khětro poniženych płaczisnach dla spuschczenja tychle tworow.

Khorla Rösner

na theaterskej haždy **w Budyschinje** na theaterskej haždy.

Pschispomnjenje: Tez zu tam jedyn **regal** a **wschelaka nadoba** na pschedań.

Schtwórtk 20. februara

je zo moja 2.

kakaowowa, schokoladowa a konfi- : turowa spezialna pschedawarnja : na khežorskej drósy 11

wotewrika.

Moritz Schmidt.

Khwaćanske serbske towarstwo

zmeje, da-li Bóh, **njedzelu 9. merca** popołdnju w 4 hodzinach w Hustec hosćencu w Khwaćicach swoje mesačne posedženje.

Dnjowy porjad: 1. rozprawy wo towarstwje; 2. postajenje założeńskeho swjedženja; 3. dospołna rozprawa knjeza zapósłanca Barta wo zwjazku „Domowinje"; 4. namjety.

Wšě sobustawy so najwutrobnišo přeprošeja. Hosćo su stajnje lubje witani. **Předsydstwo.**

Burske kubło

czišło 4 w Jeschizach, 27 akrow dobrych polow a łukow wopschijaze, je wobžedžerjoweje starosty dla hnydom na pschedań. Dalsche je shonicz na městnje zamym.

Kuchańki, swinske a zkužobne holzy, mlokowe holzy, hródzne džowki, holzy kzwinjom, wotroczkow, zrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a džěłaczerske zwójby pyta hnydom abo posdžischo pschistajerka **Görlichowa** na zukelnskej haždy 1 na rózku zitnych wikow w czrjowni knjesa Heinr. Mohra.

Zsłužobnu holzu

we wschěch domjazych džělach nashonitu, k 1. merzej pschi wulkej msdže pyta **Otto Oszwald** na kamjentnej haždy 7.

Starscha holza,

ródna a sprawna, kotraz może waricz, zo k 1. haprleji pyta.

Wscho dalsche je shonicz na Stieberskej drósy 29. po 1 skhodze.

Bukečanske serb. tow.

zmeje **njedzelu 9. merca** swoje mesačne posedženje.

Knjez wučer Wjela z Kubšic je přednošk přilubił.

Předsydstwo.

Rěsniskeho wuczobnika

k jutram pyta **Ernst Löhnert** w Makym Wjelkowje.

Hólczez, kotryž chze

dekoraziske molerstwo

nawuknycz, namaka wuczbu pola molerst. mischtra **Bruna Schmidta** psched schulerskimi wrotami czo. 16.

Strósbeho starscheho njewoženjeneho

pohoncza

bórzy pyta **Hunnius** na zwobodnym kuble w Jeschizach.

Wutrobny džak

zo naschemu lubowanemu knjesej duchownemu Bójzej sa jeho hnujaze póstne prědowanje. w Czornych Nołzizach džerzane, praji.

Wjele pošłucharjow.

---

1. merza je

zyrkwinski radžiczel

pastor prim. swonka złužby Pawoł Wjazka

wumrjel a je zo 5. merza na Tuchorskim pohrjebnischczu khowal.

Srudzeni sawostajeni.

Bohu lubemu Knjesej je zo spodobało, naschn lubowanu džowku, zotru a zwakowu

Marju Marthu Lorenzez

w 20. lěcze jejneho ziwjenja po krótkej czežkej khorosczi k zebi do njebjeskeho raja sawołacz.

W Delnjej Kinje, 7. merza 1913.

Hłubokosrudzenaj starschej
Jan Lorenz a mandželska,
kaž tez zotry a zwakoju.

Njedzelu popołdnju w 2 hodzinomaj zo czelo noscheje droheje semrjeteje s Delnjeje Kiny na Michałske pohrjebnischczo powjese, hdzez budze zo ½4 hodzin khowacz.

Pschiłoha k czišłu 10 Serbskich Nowin.

Sobotu 8. měrza 1913.

Płaczišny rěsneho słotu na Draždžanskich słótnych wikach.

3. měrza 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjašne, wukormjene, najwjetšcheje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—52	94—97
awstriske	—	—
2. młode, mjašne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—46	86—88
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38—42	80—83
4. šnadnje pizowane kóždeje starosty	33—35	72—76
Jałowzy a kruwy:		
1. połnomjašne, wukormjene jałowzy, najwjetšcheje rěsneje hódnosće	48—50	89—94
2. połnomjašne, wukormjene kruwy, najwjetšcheje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	43—46	82—87
3. starše, wukormjene kruwy a šnadnje wuwite młódše kruwy a jałowzy	38—41	77—80
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałowzy	33—37	73—76
5. šnadnje pizowane kruwy a jałowzy	—	—
Byki:		
1. połnomjašne, najwjetšcheje rěsneje hódnosće	48—50	88—93
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—46	84—86
3. šnadnje pizowane	39—43	78—84
Čelata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	60—63	104—106
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	57—60	99—102
3. šnadnje wuwite wot zyza	50—55	92—97
Swinje:		
1. połnomjašne lěpšich rašow a jich skhižењow w starosty hač do $1\frac{1}{4}$ lěta	60—62	80—82
2. mjašne	58—59	78—79
3. šnadnje wuwite, tež ranzy a kundrošy	56—57	74—77

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšinje:	W Budyšinje. 1. měrza 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 6. měrza 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšeńca běła	—	—	—	—	9	25	9	60
" žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	13	9	28	8	40	9	20
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	7	80
Jačmjeń	—	—	—	—	7	40	8	50
Wows nowy 50 kilogr.	8	50	8	80	6	90	8	—
Hróch	11	—	14	—	10	—	11	—
Woka	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły	17	—	19	—	15	—	17	50
Hejbuschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	40	2	50	2	20	2	60
Butra 1 kilogr.	2	80	3	—	2	60	2	80
Pšeńcžna muka 50 "	11	—	19	—	15	50	19	50
Rjana muka 50 "	10	—	13	—	11	—	13	—
Sšyno 50 "	2	75	3	30	2	75	3	30
Sšloma 100 "	3	20	3	50	3	40	4	—
Proßata 600 schtuk, schtuka	16	—	33	—	—	—	—	—
Pšeńcžne wotruby 50 kilogr.	—	—	6	25	6	10	6	35
Rjane wotruby	—	—	6	50	6	45	6	75
Pšeńcžny gris	—	—	7	10	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	50	—	—	—	—

Na bursy w Budyšinje pšeńca (běła) wot — hr. — np. hač — hr. — np., pšeńca (žołta) wot — hr. — np. hač — hr. — np., rožka wot — hr. — np. hač — hr. — np., jačmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot — hr. — np. hač — hr. — np.

W Budyšinje płaczeše: kórz pšeńzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 15 hr. 52 np. hač 15 hr. 78 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hač 12 hr. 40 np., kórz jačmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hač — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

6. měrza 1913

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 60 np. hač 8 hr. — np., pšeńca wot 9 hr. 20 np. hač 9 hr. 40 np., jačmjeń wot 8 hr. 25 np. hač 9 hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., šyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 2 hr. 50 np. hač 3 hr. 20 np., šloma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hač 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wiedro w Londonje 7. měrza: Pomročene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedželu Judika rano w 7 hodź. duchowny Tischer němsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin farar Räda němske a w 10 hodźinach serbske předowanje. Po tym pruhowanje serbskich paćerskich dźěći. Popołdnju $\frac{1}{2}$2 hodźin smeje duchowny Tischer pruhowanje němskich paćerskich dźěći. — Tydźeńske sastojnske dźěła smeje farar Räda.

Wutoru popołdnju w 3 hodź. smeje žónske towarstwo shromadźišnu.

Ssrjedu wjeršor we 8 hodź. budže w Zyžezach a schtwórtk popołdnju $\frac{1}{2}$5 hodźin budže w Libuchowje serbska póstna nutrnosć.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Max Erhard, Gustava Pawoła Hendricha, fabrikat na Zidowje, š. — Ernst Gustav Adolf, Adolfa Bartka, kowarskeho mischtra w Małbezach, š. — Hermann Herbert, Augusta Hermanna Sachsy, želesniskeho dźěłaćerja w Dohruschi, š. — Kurt Max, Jana Ernsta Schimanka, pohonca w Małym Wjelkowje, š.

S druhich wosadow: Hedwig Charlotta, Bruna Alberta Aliuša, listynoscherja w Prěčzezach, dź. — Martha Frieda, Jana Augusta Wobsta, tyscherja w Koblizach, dź. — Hana, Jana Pawoła Winklera, žiwnosćerja w Rakezach, dź. — Elsa, Khorle Ernsta Bartuschka, kublerja w Jitku, dź. — Jan Jurij, Jurja Jonasicha, žiwnosćerja w Niježej Wšy, dź. — Kurt Willy, Ernsta Pawlika, hosćenzarja we Łusku p. Pomorz, š. — Johanna Marja, Khorle Richarda Haasera, pjekarskeho mischtra w Boschezach, dź. — Margard Elfrieda, Hermanna Bjedricha Maxa Schrötera, fabrikarja w Nowej Wšy nad Sprewju, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadźe: 1. měrza: Woldemar Heinz, Khorle Augusta Lehmanna, tyscherja w Dobruschi, š., 2 m.

S druhich wosadow: Bjedrich Peplowski, privatier w Rakezach, 95 l. 1 m. 3 dn. — Jan August Leinert, wumjenkat w Rakezach, 76 l. 6 m. 9 dn. — Kurt Waltar, Bjedricha Wylema Schmidta we Wulkej Dubrawje, š., 3 l. 6 m. 28 dn. — Hana swud. Hattaßowa w Dubrawzy, 74 l. 1 m. 18 dn. — Pawoł Gerhard, Ernsta Augusta Gudy, žiwnosćerja w Kschiwej Borschći, š., 5 m. — Marja Martha, Augusta Ssuschki, fabrikarja we Lomsku, dź., 1 m. 4 dn. — Alwin Marcźin, Khorle Richarda Bitterlicha, žiwnosćerja w Błózanach, š., 4 m. 20 dn.

Zyrkwinske powjesće z Hodźija.

Njedželu Judika smeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin farar Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske předowanje. Popołdnju w 4 hodźinach budže w Bolborzach w schuli serbska spowjedź a serbske kemschenje.

Pjatk 14. měrza budže rano $\frac{1}{2}$9 hodźin serbska spowjedź a $\frac{1}{2}$10 hodźin serbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesće z Budestez.

Njedželu Judika smeje duchowny Bójz rano $\frac{1}{2}$8 hodźin němsku spowjedź, farar Domaschka dopołdnja $\frac{1}{2}$9 hodźin němske a w 10 hodźinach serbske předowanje. — Popołdnju w 2 hodź. smeje duchowny Bójz pruhowanje němskich paćerskich dźěći. — Popołdnju w 4 hodź. smeje tschesć. towarstwo žónskeje młodosće shromadźišnu.

Ssrjedu wjećor we 8 hodź. shromadźišna mužskeje młodosće.

Pjatk dopołdnja w 10 hodź. smeje farar Domaschka pruhowanje serbskich paćerskich dźěći.

Ssrědki pschе waki

ša dźěći 30 pj., ša frosćežењych 40 pj.

čzopki pschе čzrjewowe waćki, najlěpschi srědk k jich sahnaću, tyska 75 pj.

Ssrědk pschе schlebjerdźak „Kamakosin", pschijomnje so bjerjazy a z městosću skutkowazy, tyska po 2 mk.

Na wšy so sćele. :: Jenički woprawdźite dostaćz

w hrodowskej haptyzy w Budyschinje.

Jeli so dyrbi Wasche stare jesdne koło kaž nowe być,

so z dowěrjenjom na mnje wobroćće. Moje 20lětne dźěło we wschěch wotrjadach kołojesdneje branschе ša wězywustojne, hódne a schwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a fanillowanje** jesdnych kołow wschěch systemow a wudźělkow, kaž tež kóžde **wuporjedźenje jesdnych kołow** a **schijazych maschinow,** ręčznych maschinow, žimazych maschinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,

wuporjedźerńja w Sezijezach pola Budyschina.

Hólczaze torniſtry
Holczaze toſche
Knihowe mapy.
Ssnědanſke toſche.
Holczaze toſche a
Hólczaze torniſtry

tež ßamßny wudźělk.

ſ howjaſeje kože

porucza

T. Albert

měješčel Khorla Bala.
Woßebita pſchedawarnja
Offenbachſkich
∴ kožanych tworow ∴
w Budyſchinje
pſchi lawſkich hrjebjach 10.
Telefon 578.

Pjenježnikam

ßo k darmotnemu ſaměſčenju pjenjes w jenož dobrych ſolidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodže, w hoſčenzu k „jandźelu“.
Hypotheki a wobßedźenſtwo leżomnoſčow.
Sakožene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Hižo wot 28 lět

pſchedawam na **Budyſkich wikach**

ßymjenja ſa nalětni a lěcznu wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, khěžorſkeho a kralowſkeho podawarja, ßo mi ſčelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitoſcź), kotrež tole lěto woßebje derje ſkhadźa.

Tehodla ßwojim čeſčenym wotebjerarjam wſchě ßymjenja w dobrej ſkhadźazej tworje poručam:

runklizowe, Eckendorfſke žołte a čerwjene hobrſkowalzojte, punt po 70 pj., po zentnarju tuńſcho. Lutyjeczanſke žołte ßymjo, najwjetſchu čerwjenu **pizowanſku zokrown rèpu,** dołhu běłu.

Kałowe ßymjo, Erfurtſkeho ſaźneho, Barlinſkeho ßrěnjoſaźneho, hollandſkeho čźěmnočerwjeneho, póſdneho, Žitawſkeho hobrſkeho a ßerbſkeho burſkeho kała, běłeho kała a Winnigſtetterſkeho, kónčzjoteho Braunſchweigſkeho a woprawneho čěſkeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanſkeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitoſcź: Erfurtſke kwětkowe ßymjenja
w 10pjenježkatych pakčźikach ſ wukaſanjom k plahowanju.

Rjane čźiſte dźeczelowe ßymjo, němſki wußyw, punt 1.10 hr.

Wulki wubjerk **Drožđžanſkeje zyble k ßadźenju.**

Woßebje poručam wot hollandſkich plahowarjow ßo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberoſow atd.

Moje ſtejiſchčzo je hižo wot 28 lět na mjaßowym torhoſchčzu.

Jan Bjedrich, ßymjenjowa pſchedawarnja
w **Kołwaſy** pola Pomorz.

Schkórnje

a čźrije

k konfirmaziji

kaž tež wſcho pomyßlne

wobuče

ſa mužſkich, žónſke a dźěčźi

najmodniſchich formow a wubjerneho dźerženja ſ najſjednoriſcheho hač do **najwoßebniſcheho wudźělka w njepſchetrjechenym wubjerku.**

Rjedźiwajcy njeßměrnje powyſchenych kožowych płaćiſnow ſkoro wſcho wobuče hiſchče po **ßwojich dotalnych** ſnatych **tunich płaćiſnach pſchi dobrych wupruhowanych kajkoſčzach** pſchedawam.

Snamka „Mercedes“ (najwubjerniſche wobłukowe dźěło).

Jenotna płaćiſna ſa mužſke a žonjaze wobuče mk. **12.50**
woßebita kajkoſcź mk. **16.50**

Najwjetſchi čźrijowy dom w Budyſchinje

Paul Kristeller.

Telefon 168. ∴ Na bohatej haßy 29.

Franz Marſchner

čźaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **čźaßnikow** a **čźaßnikowych rjeczaſow**
k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćiſny.

Koban

pschi žitnych wikach 4I
(restaurant Germania).
Sakožene 1906.
Telefon 675 a 632.

Pišarńja

ja sakoženje kapitala w hypothekach, saradženje kaßowych a privatnych pjenjes na ležomnoscze, wudžełanje liscžinow a wuczinjenjow w naležnoscžach dobrowólneho ßudnistwa: ležomnostne, hypothekske, testamentske a herbstwowe wèzy atd.; wobstaranje wschitkich druhich pißomnych dżełow, wotpisłow, sehnawanje pjenjeżnych żadankow, pschewiacze testamentskich wulonjenjow, sarjadowanje sawostajenstwow a samoženjow.

Agentura

ja sawèscženje pschе woheń, snjeßbożenje, rukowanßku winowatoscž a ża żiwjenjowe sawèscženje.

Rěczu ßerbski.

Žane mokre nohi wjazy!

Wodunjepschepuschczaty cžinjazy

harzski cžrijowy tuk.

Najlèpschе, schtož k sdżerżenju kože ßłuži.

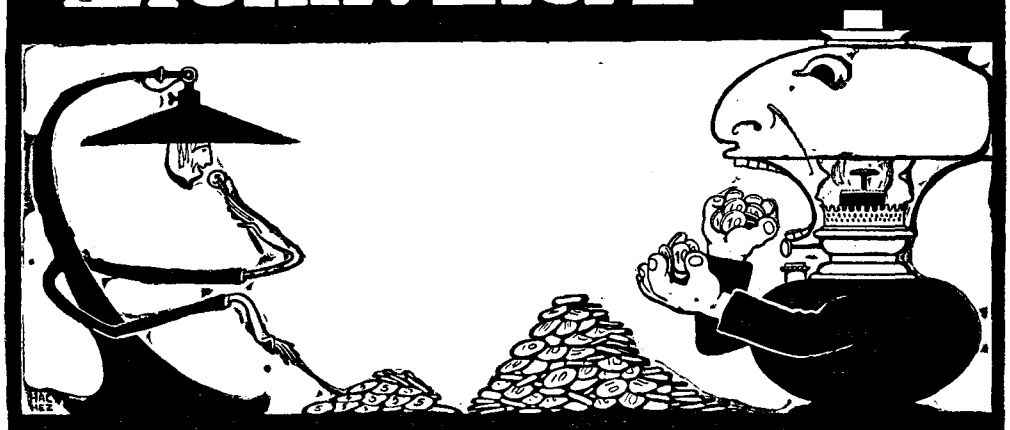
Skład pola **E. Indingera**
na jerjowej haßy 6.

„Na zyłym cżèle běch
ſ lischawu

okryty, kotraż mje ſ wěcżnym zwjerbjenjom w nozy a wo dnjo ßwilowaschе. Sa lědma 2 njedżeli e **Zuckerowe patent. lèkarske** ydło khoroscž do zyła wotstroiło. Tole mydło njeje 1.50 mk. ale 00 hriwnow hódne. Serżant M."

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. 35% najßylnischa forma). K temu **Zuckoh kreme** (niż tucżnjaza a ilła) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** ola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Mèrschez** aßłèd., **Stranch a Koldy.**

Elektr. Licht

frisst weniger als Petroleum!

Konfirmandske schkórnje
a
schulske schkórnje

w hobrſkim wubjerku
wożebje płaczišny hódne najlèpschе hódnoscze
porucża

Shorjelski črijowy dom.

Telefon 467. **A. Jacobsohn** na bohatej haßy 16.

Poßleschczowe tkaniny
a módroczischcź

po kóżdej płaczišnje!

Emil Wehrle.

Sałożene 1870.

* * Na jerjowej haßy 7. * *

Pschikrywy, rubischcża wscheje drużiny!

Kupuju howjaſe koże,

cżelaze
woweże
kosaze
ſajecże
kaniklaze

Koże

atd.

Pawoł Scholta

w Budyschinje na schulſkej dróſy 3.
— Telefon 385. —

Dobru
lanu muczku

porucża **Khorla Kahrowe**
pschi żitnych wikach

Paul Giebner

w Budyschinje na bohatej haßy 18,
ſ nutskhodom na theaterſkej haßy,

winowa wulkowikowarńja

porucza ßwoje berje wothladane **wina.**

Pjecź wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k ſtrowoſczi.

Wino k ßwjedżenjam atd.

Tym, kotſiž moju winowu pſchedawarńju njeſnaja, k wjedżenju dawam, ſo ßo pola mje tuńſcho kupuje, hacź pſchi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Moſele, dokelž wino po waggonach doſtawam a :: :: pucźowanſkich wudawkow nimam. :: ::

Otto Preuß

mějeczel Khorla König

w Budyschinje na žitnej haßy 4.

:: Konfirmandſke a :: pruhowanſke wobleczenja

w hobrſkim wubjerku jenoż dobrych dżerżazych druźinow

po woprawdże tunich placźiſnach.

Żakety ſa konfirmandki,

:: :: **czorne a pißane** we wulkim wubjerku tunjo. :: ::

Wſchě ſymſke

żonjaze żakety a paletoty

nětkole ſa pok placźiſny.

„Reichardtska“

ſchokolada a kakao, bisquitowe wafle, ruski khlěb, bonbony

doſtanjecże w najlěpſchej tworje

w ſchokoladowej pſchedawarńi

na rózku Hoſchiz a ſeminarſkeje haßy.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedżelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Khoſej, kakao, czaj

tuńſcho!

Kakao, lohko ßo rospuſchczaty, punt po 95, 120—180 pj.,

Khoſej, mlěty, punt po 110 pj., njemlěty 140, 160 pj.,

czaj, woprawny chineſki, punt po 195 pj.,

wot firmy A. Schuster w Hamburga.

Składownja a pſchedawarńja na Hrodźiſchczu czißko 26 pola **A. Preſcheroweje.**

A. & W. Neuhahn

w Budyſchinje

na ßerbſkej haßy 4. Telefon 449.

Hobrſki wubjerk

konfirmandſkich khartow

knihowych ſnamjeſchkow,
ſczěnſkich ſchpruchow,
wulki wubjerk nowoſczow
konfirmaziſkich wobraſow,

konfirmaziſkich

a

jutrownych darow,

žohnowazy Khryſtuß,
jandżel pěſton
atd.

K konfirmaziji:

Dybſacźne remontoirſke czaßniki a czaßnikowe rjeczaſy

ſ woprawneho ſkoteho dubla, ßlěbra, worzla a nikla.

Debjeńki

pſchipowſchaki — krawattowe jehły — medaillony — manſchettowe knefle — tyłowe a khornarjowe knefle — chemiſettowe knefle atd. —

Kraßne nowoſcże **broſchow, nawuſchnizow, wokoło-ſchijazych rjeczaſow, medaillonow, wutrobiczkow, kſchižow, pſchipowěſchalow, naruczńizow, pjerſchczenjow** atd. ſ woprawneho ſkoteho dubla, woprawneho ßlěbra, ſtareho ßlěbra, ſimili a koralowe. **Wokoło-ſchijaze rjeczaſy** ſ woprawnych a podražowanych paczerjow, 1—8rynkate.

— Debjeńki do włoßow —

kłobukowe jehły — ſchlitaki kłobukowych jehłow.

Bohaty wubjerk! Tunje placźiſny!

Sałożene 1891.

Dobru

pſchenicznu muku

porucza **Khorla Kahrowe** pſchi žitnych wikach.

Pſchenicznu muki

ſnateje dobroſcże porucza **Khorla Preisser jun.** pſchi žitnych wikach.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 11. **Sobotu 15. měrca 1913.** **Lětnik 72.**

Čłesćeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiž chzedźa sa nje na

2. schtwórtlěto 1913

do prědka płaćicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Čzi, kotsiž žebi **Serbske Nowiny** psches **póst** pschinjesćź dadźa, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórsy skasacź. Na schtwórtlěto saplaćzi žo sa **Serbske Nowiny** na sakskich a pruskich póstach, kaž tež w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Pomhaj Bóh" płacza na póśćze **1 hr. 30 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Stołětny wopomnjeńśki dźeń sapoczatka wuńžwobodźeŕskeje wójny w Němskej

je žo w Barlinje a po zyłej Němskej žwjećźik. Wschě sjawne twarjenja a mnohe privatne běchu w Barlinje s khorhojemi wupyschene. Pomniki Bjedricha Wylema III, kraloweje Luisy, khěžora Wylema I. a generalow, kotsiž žu žo pschi tamnischim wojowanju wusnamjenili, běchu wudebjene. Khěžor k nim wěnzy połožicź da. We wojeŕskich zyrkwjach žo dopołdnja Boże žłužby wotměchu.

We Wrótžławju prynz Eitel Bjedrich po khěžorowej pschikasni wěnz pola pomnikow Bjedricha Wylema III. a Blüchera połoži. Popołdnju bě wobhladanje garnisony.

Khěžor Wylem je pschi wopomnjeńskim žwjedźenju psched pomnikom krala Bjedricha Wylema III. w Barlinje sćěhowazy dnjowy wukas wudał:

„Mojemu wójsku! Stoty króćź žo dźeń wróćźi, hdyž žo Pruskej poradźi, zusy pschah wottschasćź. Ssydom lět je lud pod želesnej dobyćzerjowej pjaśću stonał. Žane poniženje, tež niz najnišsche, so dyrbjesche wójsko s njepschećzelom cźahnyćź, njebě žo jemu salutowało. Ale tole krute khostanje jako wubudźenje skutkowasche. Po dołhej stysknosćźi hodźina pschińdźe, so mój wyšoki prjedownik s wutrobu hnujazymi žłowami w napominanju „Mojemu ludej!" wójnu pschipowjedźi a krajnu woboru swoka. We žwjatym hněwje pschećzíwo potłóćzerjej lud na hłóš žwojeho krala poškuchasche. Wyšoko płomjenja sahorjenja schwihachu, njesaprahnjaza rěka wopornjwosćze psches kraj žołmjesche. Sbožowny bě, schtóž móžesche kralej a wótznemu krajej žwoje wobžedźeństwo podacź, dwójzy sbožowny, schtóž móžesche žo pod khorhojemi jimaj poššwjećźicź. Mam sa žwjatu winowatosćź, so bych wopomnjeće na tajku žwěrnosćź a podatosćź dźenža po 100 lětach na dnju narodninow njesapomniteje kraloweje sbudźił. Se ženje njewuhašnitym wobdźiwanjom na rjekow tamnych dnjow spominam. Spominam na Scharnhorsta, Blüchera, Yorka, Bülowa, Gneisenaua a na wjele druhich, kotrychž mjena žo s płomjenjatym pišmom na taflach žwěćza. Spominam na njeliczomnych rjekow, kotsiž s wyskazym schikom w hubomaj sa žwojeho krala, sa žławu a cźesćź wótzneho kraja žlub žwěrnosćze se žmjercźu wobkrućźichu. Duch wojerjow wuńžwobodźeŕskeje wójny bě dale žiwy we waschich wótzach, kotsiž pod mojim wyšokim dźědom dobyćzeŕske myto dobuchu, kotrež tamnym sarjeknjene wosta: wobnowjenje khěžora a khěžorstwa. K nam pak, nětcźischemu narodej, rjekowske skutki žławypołnych prjedownikow dorasne ważne napominanje wołaju, so bychmy žebi k wutrobje wsali a do skutka stajili pěžnjerjowe žłowo: »Schtož namrjěł žy po žwojich wótzach, to dobywaj, so by jo měł!« Potom tež my s radostnej, dowěrnej wutrobu do wojowanja pójdźemy, jeli so budźe ras trjeba, to sakhowacź, schtož je žo s drohej krwju dobyło. Němskeje cźesćź schkitacź pschecźiwo temu, kotryž by žo swažił, žo jeje dótknyćź. Teho dla dyrbi žo kóždy na žwojim městnje wo to staracź, so by wójsko žwoje heščko jenož swonkownje njenješčko, ale pschede wschěm we wutrobje Bohabojosćź, kraloščwěrnosćź, luboscź k wótznemu krajej w dokonjanosćźi, kajkaž je žo we wulkich bědźenjach wopokasała, dyrbja wójska njepschewinjomne cźinicź. Dobyće pak wot Boha pschikhadźa. Teho dla njech płacź sa naš nětkole a pschezo heščko rjekow wójny sa žwobodu »Bóh s nami!«

W Barlinje, pola pomnika krala Bjedricha Wylema III.,
10. měrza 1913. Wylem."

230 milijonow hriwnow k potłóčzenju Polakow

ma pruski žejm s nowa pschiswolicź. Wutoru je žo wo tym w krajnym žejmje jednało. Konservativni, žwobodni konservativni a nationalliberalni žo sa to wuprajichu, so dyrbjało pschezo wjazy kubkow do němskeje ruki pscheńcź. Napscheczo temu sapóšłanz Herold měnjesche, so nowa žadanka dopokasuje, so dotalna Polakam njepschećzelska politika njeje žaneho wuspěcha měła. Zentrumska strona žadanku jako wuwsacźny sakoń pschecźiwo Polakam wobhladuje a teho dla pschecźiwo njemu hłošuje. W mjenje doprědkarskeje strony sapóšłanz Pachnike teho runja na njewuspěch politili pschecźiwo Polakam pokasowasche. Doprědkarska strona teho dla žadanku pschecźiwo Polakam sacźišnje, tola by wona město 230 žamo 300 milijonow hriwnow pschiswolika, hdy by žo tale summa k snutskownej kolonisaziji w zyłym pruskim stacze trjebała.

Polak s Trampczynski měješe sa bjestaktne, so žo w jubilejnym lěcze němskeho khěžora tutemu pschedłoha k podpisanju pschedpołoži, s kotrejž žo Polakam date kralowske žłowo hanibnje łama. Dana Kloppenburg praji, so je pruska politika pschecźiwo Polakam hanibny brud na pruskim mjenje. Sozialdemokrat Ströbel žo praschesche, hacź žo pruske kněžeŕstwo se žwojej politiku pschecźiwo Polakam napscheczíwo khěžorstwowemu žejmej staji. Tale politika žo s wustawu njesnježe. — Pschedłoha žo skónczńje finanznej komišiji pschipokasa.

Ruska a Jendźelska w Asiskej.

Ruska a Jendźelska, kotrejž běschtej prjedy žmjertnej njepschecźelnizy, stej spósnałej, so je sa nje s wjetschim wužitkom, hdyž žo s drohym do Asiskeje dźělitej. Kaž loni wo Persiskej, tak stej wonej nětko wo Tibecze a Mongolskej wucźinjenje wobsamklej. Po 1. § Ruska jendźelske nadkniejstwo w Tibecze pschipósnawa. Sa to Jendźelska Ruskej pokru žwobodu wikowanja w Mongolskej dawa. W 2. § žo Ruska na to swjasa, so wona pschi jendźelsko-chineskej swadźe Jendźelskej pomha. § 3. Ruska Jendźelsku pschi wuwužiwanju tibetiskich podkopkow podpjera; sa to Jendźelska na ruske interesy pschi dalewjedźenju žibirskeje želesnizy do rańscheje Asiskeje dźiwa. § 4. Ruska a Jendźelska shromadnje twarej chineskeje želesnizy sadźewatej, kotraž by Tibet s Mongolskej sjednocźiła, tehorunja kóždemu pospytej, so by žo chineski wliw we woběmaj krajomaj rossćěrił.

Wotbronjenje ruskeho a awstriskeho wójska a nowe njedorosumjenje.

Europiske ludy žo schtwórtk s powjesću swježelichu, so je wójnski strach nimo. Ruska a Awstriska stej žo rossudźiłej, žwoje wójsko pschi galizijskich mjesach na prjedawschu žylnosćź pomjeńschicź. Ruska pjecza 400 000 reserwistow puschcźi a Awstriska něhdże 40 000. Pschi žerbskich mjesach drje Awstriska liczbu žwojeho tam stejazeho wójska hischcze njeponiži, tola je wona Ruskej žłubiła, so pschecźiwo Bołkharskej a Sserbiji žanych njepschecźelskich wotmyšlenjow njesměje.

Někotre ruske nowiny žo hnydom pschi prěnjej powjesczi wo wotbronjenju ruskeho a awstriskeho wójska praschachu, czeho dla Awstriska też pschi žerbskich mjesach reserwistow se žwojeho wójska njepuschczi, jeli so wotmyślenje nima, Serbiji a Bołharskej wobczežnosczje pschi postajenju nowych mjesow czinicz. Na tole praschenje je ſ Wina njelube wotmolwjenje pschischło. Awstriske knježerstwo je drje žo na to swjasało, so ſ wobronjenej ruku pschecziwo Serbiji a Czornej Horje njesakroczi, tola wono njeje dowoliło, so by žo tole jeho žlubjenje do sjawnosczje dało. Czeho dla pak dyrbjało žo samjelczecz, so balkanskim Sskowjanam se strony Awstriskeje wójna njehrosy? Hewak žo tole powjesczje, kotrež k temu žkuża, sjawnosczj směrowacz, sjawnosczi njesamjelczeja. Hdyž žu we Winje hinascheho měnjenja, sda žo, so žo tam žwojich njepschecželskich wójnskich wotmyślenjow pschecziwo balkanskim Sskowjanam hischcze njejžu woprawdże zyle wotrjekli. Po protesczje awstriskeho knježerstwa pschecziwo wosjewjenju ruskeho knježerstwa je dwělne, hacž Ruska hižo nětkole žwojich reserwistow puschczi. Wot pschichodneho sadżerżenja Awstriskeje wotwižuje, hacž budża žo europiske ludy hischcze dale ſ wójnu traschicz, abo hacž žo woprawdże měr saswoni.

Požylnjenje wobležowanskeho wójska psched Skutariom.

Skutari hischcze pschezo Sserbam a Czornohórzam napschecžo steji. Tamnische žerbske wójsko je žo ſ 35,000 mužemi požylniło a je czežku artilleriju dostało. Awstriske knježerstwo je žo nabojało, so chzedża Sserbjo niz jenoż Skutari, ale też wulki dżěl Albanskeje dobycz. K směrowanju je žerbske knježerstwo teho dla Awstriskej žlubiło, so žo se žwojim dotalnym dobyczom w Starej Sserbiji a Mazedonskej spokoji.

Też dobyczerske grichiske wójsko Awstriskej staroscze czini, so mohło wono Janinu wobžadżiwschi žo zyleje pokodnischeje Albanskeje smozowacz. Awstriska žo teho dla kombji, žwoje pschi žerbskich mjesach stejaze wójsko ſ puschczenjom reserwistow pomjenschicz.

Turkowska wójnska łódź „Hamidije“ psched Draczom a Medwu.

Mjes tym so grichiske wójnske łódźstwo psched Dardanellemi steji, turkowska wójnska łódź „Hamidije“ grichiske łódże w žrjedżoseńskim morju nadpaduje. Ssrjedu je wona psched Dracz pschijeła a do lěhwa žerbskeho wójska tšełała. Potom je dale k Medwi jěła. W tamnischim pschistawje runje grichiske łódże stejachu, kotrež běchu žerbske wójsko ſ Mazedonskeje k požylnjenju czornohórskeho wójska psched Skutariom a zyrobu pschiwjelke. Kaž žo sdo, je „Hamidije“ wo wjesbje žerbskeho wójska do Medwy shonika a je sa grichiskimi łódźemi žlědźika, so by je potšełała. Prjedy pak hacž „Hamidije“ do Medwy dojědże, bě žo žerbske wójsko hižo ſ grichiskich łódźow na kraj wužadżiło. Tola łódże hischcze w pschistawje stejachu. „Hamidije“ do nich tšełesche a ſ nich „Christomritis“. „Veniotis“, „Eritis“ a „Trisalia“ czežko wobschkodźi. Dwě ſ tuchle łódźow, kotrejž běschtej ſ zyrobu sa wójsko nakładżenej, žo ſ granatami sapalischtej. Zyły nakład je žo snicził. Něhdże 10 wožobow je pschi bombardementcze žiwjenje shubiło.

Pschi žamym je žo czornohórski prynz Mirko ſ „Hamidiju“ na morju setkał. Wón krótko psched bombardementom na Dracz ſ parnej łódżu ſ Antivaria do Dulcigna jědżesche, so by žo do północneho lěhwa generala Martinowicza podał. Prynz Mirko pola Ssw. Mikławscha na kraj stupi, a łódź, kotraż bě žo pschibliženja „Hamidije“ dohladała, wucżek w Sutomare namaka.

Bombardement na Adrianopel a dalschi wuspěch Bołharow.

Njedżelu žu Bołharjo a Sserbjo zyły dżeń Adrianopel wobtšěleli. Po mordarskim wojowanju žo Bołharjo wobtwjerdżenja Hajlar Tarla smozowachu. Pschi tym žu 400 turkowskich wojakow a 20 offizěrow sajeli. Turkojo wobtwjerdżenje wróczo dobycz spytachu, tola Bołharjo jo rucże wobžadżichu a běchu ſ artilleriju tak derje krycżi, so běchu wschě prózowanja Turkow podarmo. Něhdże 200 Turkow, kotsiž chzychu žo Bołharam poddacz a spytachu k nim pschenczż, žo ſ turkowskimi kulkami tak požypachu, so ani jedyn ſ nich k bołharskemu lěhwu njedozpi.

Też Adrianopelski komandant Schukri pascha k měrej radźi.

Adrianopelski roskasowar Schukri pascha je do Konstantinopla ſ bjesgrotowej depeschu powjesczj dał, so jeho wojazy na natykowaze khoroscze, wožebje tyfus, khorja a so jeho zyroba na kónz dże. Wón teho dla k měrej radźi, pschetož Adrianopel budże žo bórsy poddacz dyrbjecz.

W turkowskim wójsku žu žo offizěrojo do wjazorych politiskich stronow dżělili. Jeni žu sa wobsamknjenje měra, druzy chzedża dale wojowacz. Sultan a někotsi prynzojo žu žo ſ ministerstwom roskorili.

Bitwa pola Bulaira.

Jedyn dopižowar czěskich „Narodnych Listow“ wo bitwje pola Bulaira pische, so žo wona se žwojim wusnamom a krejpscheleczom hnydom czežnje sa bitwu pola Lüle Burgaža rjaduje. Wobdżělnizy, ſ kotrymiž žym někotre dny po bitwje w lazarecze poręczał, mi spodżiwne a skoro njewěrjomne wězy powjedachu. Pomyślmy jenoż: Turkojo mějachu 6000 morwych a Bołharjo jenoż pjecz! Wospjetuju, njewěrjomne! A tola je žo tak stało. Wojowanje bě tajke:

Turkojo sbiczi 4. a 5. februara na brjohach rěki Kawaku, ſ najwjetschim spěchom k Bulairej zofachu. Tam pomoz ſ Gallipoli a wobžadka ſ wobtwjerdżenjow wokoło města czěkaze wójsko sadżerża. Bołharjo wobhladniwje k Bulairej postupowachu a na dalokoscz dotšělenja města žebi pschěrowy wurychu a naždypy namjetowachu. To běsche pjatk.

Ssobotu rano žo Turkojo w hustej mkhi doscz blisko k bołharskim stejischczam pschiblizichu, ani so bychu jich pytli. To mózesche Bołharam doscz straschne bycz, dokelż mějachu Turkojo wulku pschemóz, a pódla teho mějesche jich artillerija lěpsche stejischczo. Turkojo w schěrokej wotewrjenej bitwownej czarje postupowachu. W prěnjej liniji bě schtyrnacże pěschich bataillonow, w druhej tsinacże rosestajenych. W reserwje pak, kotraż něhdże pol kilometra sady žlědowasche, bě žo hischcze wóžom bataillonow wostajiło. Wscho hromadże bě pjeczatsizeczi pěschich bataillonow. Jich nadběh žo ſ dwanacże batterijemi spěschnje tšělazych kanonow a pjeczimi hórskeje artillerije podpjerasche.

Bołharszy straznizy hakle njepschecželi wohladachu, hdyž bě žo něhdże na 1500 krocželow pschibliził. Hnydom žo ſ wobeju stronow tšělesche. Turkojo njepschestawajzy postupowachu, mjes tym so Bołharjo hischcze w pschěrowach wostachu, žo tak njepschecželskemu wohnjej njewudawajo. Turkowska artillerija njemózesche bołharske pschěrowy spósnacz, a tak Bołharjo hacz do popołdnja ani jeneho morweho njemějachu, ale jenoż žydom ranjenych.

Popołdnju lěwe bołharske kschidło k pschecziwonadběhej pscheńdże. Njepschecžel bě něhdże 300 krocželow sdaleny. Bołharszy wojazy žo do njeho ſ bajonnetami dachu. Sa pol hodżiny dyrbjesche turkowske prawe kschidło zofacz. K temu bě bórsy też lěwe turkowske kschidło nusowane. S wobhladniwosczu pak žo Bołharjo daloko sa Turkami njepuschczichu, dokelż žo bojachu, so mohli žo ſ boka nadpadnycz. Pódla teho žo turkowske žrjedżischczo khroble dżerżesche.

Popołdnju w dwěmaj hodżinomaſ hižo zyle bołharske wójsko k pschecziwonadběhej pscheńdże. Wožebje žo ſ bajonnetom wojowasche. To wschak njebě wojowanje, ale morjenje. Mjes tym so sadnje turkowske rjady hischcze do prědka postupowachu, prědnje ſ hrosu wobjeczi zofachu, ſ bołharskimi bajonnetami honjeni.

Hakle ſ wjeczornej czmu žo wojowanje sastaji. Bołharjo njepschecželi daloko njesczěhowachu. Rucże žo pschěrowy wurychu, a zyle wójsko žo na městnje roslehny, na kotrymž runje bě. Bitwischczo hrosny napohlad skiczesche. Bulairska runina bě ſ czěłami pożyta, ſ kotrychž žo na 6000 naliczi. Hdyž wyžokosczj liczby morwych wopominamy, móże žo rjez, so bě turkowskich ranjenych dwójzy telko. Bołharske schkodowanje bě zyle žnadne. Njemyślu žebi, so je hischcze hdy nětajka bitwa była, w kotrejž je podobny poměr tchkodowanjow był. Wójnski dobytk bě bohaty. 80. turkowski bataillon žo Bołharam podda, jenoż 7 offizěrow a 8 muži je žo ſ njeho do Gallipoli wukhowało, dale Bołharjo někotre spěschnje sělaze kanony, mitrailleusy, wjele tšělbow, munizije, stanow a zyroby do rukow padże. Kaž mi jedyn artilleriski offizěr powjedasche, 500 metrow psched jeho batteriju hromada czěłow poldra metra wyžoko na městnje něhdże 80 kóžnych metrow leżesche.“

Turkojo tak bórsy Bulairske poraženje njesabudu.

32,000 Turkow žo sajało.

W Janinje je žo 32,000 turkowskich wojakow Grichom poddało. Wo pschepodaczuważneho Janinskeho wobtwjerdżenja Bisani grichiske nowiny pižoju, so je turkowski wyschkowski leutnant Fuad bej, hdyž bě parlamentara k grichiskemu wójsku pósłał, psched wob-

twjerdženjom šastupjerjow grichiskeho wójska wočakak. Dokelž je wón wjazy lět w němskim wójsku žwoje wojeńske wuwučenje dostak, wón derje němski rěči. Měnjo, so tež grichiszy offizěrojo němski rozymjo, wón jich postrowiwschi němszy rjekny: „Ssym swólniwy, žwój mječ pschepodacz; wobžaruju, so njemóžu dlěje napscheczo stacz; tola žym wyschschej pschikasni poßkuschny. Wot nětka žo nadžijam, so pschestanjemy njepscheczeljo bycz.“ Grichiski leutnant turkowskemu wyschkowemu leutnantej ruku tschaßesche a žo sapowjedži, jeho mječ pschijecz.

Wobležowoze grichiske wójsko je w žurowej symje wulke czerpjenja a wobczežnoscze pschetracz dyrbjako. 800 grichiskim wojakam, totrymž stej nosy smjerstej, žu jej dyrbjeli wotewsacz.

Grichiski krónprynz Konstantin je tónle dnjowy wukas wudak: „Offizěrojo, podoffizěrojo a wojazy! Dobycze Janiny je wasche žkawne skutki wo nowy błyschczaty wuspěch pschisporiko. Scze zyku Mazedonsku pscheczahli, dwě niepscheczelskej wójszy sniczili a k wobkruczenju žwojich rjekowskich skutkow scze twjerdžisnu dobyli, kotruž mějachu sa njedobytnu. Wulke woporv, kotrež scze žebi nakladli, wotrjekanje a wobczežnoscze, kotrež scze s tajkej wutrajnoscu snježli, žo waschej swažliwoscži runaju. K mazedonskim trofejam scze nowe pschidali. Sto kanonow a nowe wójsko s wjednikami, khorhojemi a muniziju je we waschimaj rukomaj. Zyły grichiski lud tónle nowy rjekowski czin wobdžiwa. Ssym hordy, so tajkemu wójsku roskasuju, a jemu žwoje žbožopschecze wupraju.“

Pod schkitom Božim.

(Pokraczowanje.)

Tak ruski korporal Panetowski s czerwjenym husarom do rěcz pschińdże, a hdyž bě žo swieczoriko, Panetowski Janej na bok kiwny, žwoju nimo měry wulku bleschu s kapży wucżeże a ju jemu poda prajo: „Tule junu žo so mnu napij, bratsje!“

Jan, najprjódzy do wschěch kónzow žo spkóschiwje wobhladnywschi, bleschu k hubomaj sastaji a žo s njeje khětro s dołha napi.

Ow, kak dobre žo jemu tole sdasche! Wón hewak na palenz njebě, ale w tymle wokomiku běsche spytowanje pschejara žylne, a napiwschi žo, měnjesche, so na žwěcze lěpscheho a kražnischeho napoja njeje; pschetož kaž woheń jemu po wschěch žilach běžesche a jemu běsche, jako by žo žwět w zyle hinaschim žwětku pokasował.

Džakowanja korporal njerodžesche, a wón po žwojim schepjerawym waschnju rjekny: „Džerž hubu! Ty žy błasen!“.

Tola hdyž žo jemu nětkole Jan s najmjeńscha s wczomaj džakowasche, dohlada žo psches schescherate kerki brody ruskeho korporala, so bě na jeho wobliczu tola wuras mikoscze a žobucżucża, a to jemu derje czinjesche hacz do najnutskownischeje wutroby, skoro hischcże bóle hacz palenz.

Hdyž bě žo wjeczor, powjeczerawschi, do hłubokeho žněha k wotpocżinkej lehnył, žo s czicha modlesche: „Knjeże Bożo, pola Panetowskeho, dźiwnuschkeho człowjeka, njemóžach žwojeho džaka wotedacz, duž žym k tebi pschischok a žo tebi wjele tyžaz krócz džakuju, so žy moje sdychowanje wußłyschał a so žy jenemu człowjekej wutrobu hnuł, so by žo nade mnu žmilił!“ Bórzy potom wješeły a dobreje myßle wußny, hacz runje s ranja lodowy wětsik dujesche a jemu do wobliczа se žněhowymi wótrymi krupiczkami mjetasche, tak so to kaž s nožom rězasche. Wón jara twjerdże, twjerdże spasche, kaž hischcże ženje pryedy po zyłym marschu, a wschelake žłódke žonowe postawy jemu psched smyßkami sejhrawachu, a to jeho jako s hele do raja pschekuskowasche, tak so na wschitke hubjenstwo saby.

V.

Hdyž žo nasajtra rano saßo k stawanju trubjesche, wostachu jara mnosy s nowa njehibajo žo leżo. Nětkotsi hischcże žłabje pospytachu, žo srunacz, ale bjes mozy žo snak wróczo swjesechu. Sbytkni běchu morwi.

Hdyž běchu kruch pucża czahnyli — saßo tak prawje žurowje se žněhom wějesche, a nihdy na nihdy žo njechasche dnicz —, korporal k sakskemu dragonarjej, kotrehož bě huscżischo pódla Jana widżał, pschijěcha a žo wopraschа: „Hdże dha je czerwjeny husar, tón człowjek s dobroczіwym wobliczom?“

„Njewěm“, wopraschany bkuzy a liwzy wotmolwi, s tajkim hłožom, kaž by chzył prajicz: „Schto dha mje druhi stara? Mam se žobu žamym doscz czinicz, — a wo mnje dźě žo tež nichtó njestara.“ S człowjeskej wutrobu dźě tak je, so žo w nusy a w hubjenstwje do žebje žameje hromadu sczehnje a ma se žobu žamej czinicz, so žo wo druhich wjazy njesajimuje, na druhich wjazy njepoßkucha.

Korporal pocża njemérny bycz a jěchasche dale pornjo rjadam, praschejo žo. Dołho njedosta wujaßnjenja, doniž skónczнje nechtó s palzom psches ramjeni njepokasa a njerjekny: „Temu je derje!“

W tym wokomiku bě korporal tež hižo precz. Wón žwojeho konja s wotrohomaj kłó a czerjesche k wopuschczenemu lěhwu wróczo, nad kotrymž hižo rapaki, njewjeżele krakajo, slětowachu.

S njedoczakliwej žadosczu žo horjo, mjes czékami pytasche, kotrež na njeho s džela s wotewrjenymaj woczomaj wudžěrachu, — to bě hrosno hladacz!

Skónczнje bě žwojeho muża namakak. Hłuboko do žwojeho płaschcża sawity leżesche tu czerwjeny husar, njehibajo žo, kaž tež drusy, se sańdželenymaj woczomaj.

Panetowski jeho s mjenom sawoła, a jeho stschaße — ale podarmo! Wón wucżeże žwoju bleschu a sprostnjenemu skrónje spalenzom myjesche, — tu běsche, jako by žo wobliczo poczało hrěcz, a Rußej žo sdasche, kaž by rjekł, so žo w rukomaj satorhowasche. Khwatnje nětkole Panetowski husara na wutrobnju rossßléka a pocża jeho se žwojim wotmjanym naschijnym rubjeschkom rybowacz, tak so žo žam sapocżi.

To pomhasche; sa khwilu žo jemu wobliczo pohibowasche, a woczi žo pomału wotwjeraschtej, zyle pomału.

„Kywaleny budź Jesuß Khrystuß!“ wěriwy a dobroczіwy ruski korporal sawoła a žebi tichiž sczini. „Wotucz, towarscho, wotucz! — Njeßłyschisch dha! Ach, so žy žo ty tola palenza napił! Twój žołdk bě na to žkaby! Pój, dopomham czi k stanjenju. Džerž žo jeno krucże mje!“

To prajo, Jana wobja a žo prózowasche, jeho sběhnycz. Sprostnjeny nětkole tež saßo pomału k žebi pschińdże a spkóschiwje wokoło žebje hladasche, kaž by žo chzył praschecz, schto bě žo s nim stako a hdże tola je.

Hdyž jemu Ruża nětko luboscżiwje rěczesche, žo se žwojimi myßlemi tež po něczim rospósnawasche, a nětko tež žam pospyta, žo na nosy stupicz. Ale to žo hischcże njeradži, wón by žo pschezo saßo do kolen swjesł.

Tu jeho korporal s mozu pod pažu pschimny a jeho s nadczłowjeskej žylnoscu na žwojeho konja dosběhny. S jenej ruku pschi tym konja, s druhej pak Jana džerżesche. S hibanjom na konju žo jemu žiwjenje saßo wróczi, tak so mózesche sa khwilu kóń trochu kelpacz poczecz.

„Czakaj, towarscho“, korporal rjekny, „to žo njeßmě wjazy stacz! Mam czopkej czrijej sa tebje, a tež czopky kožuch, tón hischcże lěpje hrěje!“

Janej žo wulke žylsy po lizomaj do žněha kulachu, a s dyrkotazymaj hubomaj rjekny: „To njech Bóh wam we wěczнoscži mytuje, schtož scze nade mnu czinili!“

Sa hodžinu běschtaj saßo hacz k czahej dozpěkoj, wjeczor, pryedy hacz žo lehnychu, korporal k Janej woprawdże s czopkym kožuchom a s czopkymaj czrijomaj pschińdże, tež mějesche kruch žuscheneho konjazeho mjaßa a maku bleschku palenza. Hdyž jemu tu dawasche a widżesche, kak Jan njedowěriwje na nju hlada, měnjesche: „Wsmi jeno, towarscho, bjes teje wohnjoweje wody to tola nihdy njeńdże; jeno kedżbny dyrbisch bycz a jeno po kusku bracz, doniž žo twój žołdk temu pschiwucżił njeje. Potom je to nimo měry dobry napoj!“

Ow, kak žo tu Jan bohaty a sbožowny czujesche, kak jemu we wutrobje s nowa nadžija sakżěwasche a kak jeho dowěra na Boha mozow nabywasche!“ — —

Wot nětka běschtaj wobaj, Jan a Panetowski, njerosdželnaj pschecżelaj, a hdyž by korporal žwoju nadobu s husarom džělił, by tež tón saßo wschitko jemu czinił, schtožkuli mózesche jemu po woczomaj wothladacz. Kóžde ranje, hdyž by korporal wotucżił, by jeho kóń hižo seßedłany a pizowany hotowy stał; kóždy wjeczor, hdyž by žo jědź wariła, by Jan warił. To žebi njedasche wuńcz, to bě jemu czіche wjeżele, a wschelakore make poßkuženja, kotrež jeho luboscż wußlědżicz wjedżesche, džeń a bóle pschecżelstwo, kotrež wobeju sjednocżesche, hischcże wobkruczesche.

Ruski roskasował, kiž bě žo najprjódzy na korporala wottorhnył, dokelž bě žo s Franzowsu na tak „ponižaze“ waschnje sabjerał, bórzy wotmjelkny, dokelž žebi wot Panetowskeho dokładnje rospowjedacz dasche, kak to swißuje, a nětkole bu tež tón hischcże Janej pschecżelnje smyßleny.

Dale bóle rjady jatych rědnjechu. S 9000 sbychu jeno hischcże tsi tyžazy, a hischcże njeběchu na kónz žwojeho marscha dozpěli,

hischcże mějachu žo ſ najmjeńſcha pjecź njedźel pſches ſymu, kotraž dale žurowiſcha bywaſche, brodźicź.

Junu wjeczor, hdyž bě trochu cźiſchiſcho, wſa Panetowſki Jana na bok do kerkow a rjekny, hdyž bě žo woheń tak prawje rospalił: „Poßkuchaj, towarſcho, dyrbju ſ tobu junu nješchto porěčžecź, ſchtož je mi hižo dawno na jaſyku było. Mějach bratra, Iwana, kiž bě zyle na tebje podobny a kiž běſche też tak ſchwarny kaž ty. Pſched lětom je wumrjeł, ow, tak nahle a njejabzy — dźenža ſtrowy, jutſje morwy —, a to je žo mojej macźeri chzyła wutroba puknycź, a wona na ſtajnoſcźi płakaſche a w žwojej komorje žedźo w nozy a wo dnjo wokaſche: »Iwan, mój Iwan!« Ach, hdyž tu w nozy tak leżu a ſpju, widźu pſchezo žwoju macźerku w komorje žedźo a žłyſchu ju wokacź: »Iwan, mój Iwan!« a nětkole kedźbuj, towarſcho! Hdyž ja tebje k žwojej macźeri pſchiwjedu a rjeknu: »Hladaj, macźi, tule je Iwan ſaßo pſchiſchoł!« Potom wona płakacź pſcheſtanje a rjeknje: »Maſch prawje, mój žyno, tón je mój Iwan!« — A potom, potom, Jano, budźemoj ſaßo hromadźe w jenej khěži w Moſkwje bydlicź. — Ale ſchto dha takle hladaſch, towarſcho? Njechaſch dha?“

Jan na dobreho ſchwarneho cźłowjeka, ſrudnje žo poßměwajo, hladaſche. „Schto dha wy rěcźicźe, knjes korporalo. Njeńdźemy dha my do Tomſka? Njejžym dha ja jaty?“

„Wy póńdźecźe domoj, hdyž ſcźe naß hacź do blaka dowjedli, ale my tam woſtanjemy — a žo ženje wjazy njewohladamy!“

Ženje wjazy žo njewohladamy?“ korporal, žwój ſchakow žuwajo, wujědźe. „Hejda, to žo njeſtanje! Ženje žo ſaßo njewohladamoj? To bychu mi było wězy! Myßliſch dha žebi, ſo žym pjany, a ſo njewěm, ſchto bledźu? Hižo dawno žym to pſchi žebi noßył a žebi pſchekładował. Hladaj, tak dołho budu roskaſowarjej rěčźecź a powjedacź: „Tón Jan Wólſchak, tón cźerwjeny huſar, je ſchwarny a najlěpſchi ſe wſchěch, a jeli ſo teho wróczo wſacź njeßměm, też žam wróczo njepóńdu. Tak dołho chzu generalej na ſchiju hicź, doniž njerjeknje: »Nó, dha moje dła!«“

„Korporal generalej?“ Jan ſdychowaſche. „Haj, hdy by to nawopak było!“

„Daj jeno pokoj, to wón ſcźini“, Panetowſki ſnapſchecźiwi, pſchecźelej žwěru dobycźerſzy na ramjo klepajo. „Ja dźě žym jeho pola Ssmolenſka ſ cźrjódy franzowſkich tſélzow wurubał.“

(Pokračowanje.)

---

* Wuklukanje, kotreż žo w žwojich nadrobnoſcźach njewěrjomne bycź ſda, je žo w Lutyjezach pola Draždźan ſkucźiło. Do wobydlenja dźěłacźerja G. jena něhdźe 30lětna pſchekupowarka pſchińdźe a žo praſchesche, hacź njejžu ſtare wězy, woßebje pſchedeſchcźniki, na pſchedań. Sso ſ G.. owej rosrěčźujo njeſnata praji: „Macźe drje khorej wocźi? Tej móžu Wam ſažohnowacź.“ So mohła trěbne cźinki wuwjeſcź, žebi njeſnata žoniny portmonej pſchepodacź da, w kotrymž žo 40 hriwnow ſkotych khowaſche. Jebarka žonje njepſchestawajzy k wjerchej hladacź da, mjes tym ſo wona ſkotaki ſ portmonäa wſa a ſa to něſotre niklowe pjenjeſy do njeho pokoži. Sso wotžalejo jebarka hiſchcźe žonje kaſaſche, ſo dyrbi hiſchcźe hodźinu dołho k wjerchej hladacź. So pak by žo jej zyle wěſcźe pomhało, žona radſcho dwě hodźinje po wukaſanju njeſnateje cźinjeſche. Sjebana dźěłacźerſka žona je wěſo žwojej khorej wocźi wobkhowała, tola je wo jene ſke naſhonjenje bohatſcha.

Ze Serbow.

Wuſpěſchne wojowanje konſervatiwnych burſkich ſapóžłanzow Donata, Barta, Kokle, Greulicha a Schreibera w ſakſkim žejmje wo nowy hońtwinſki ſakoń

na dnju 13. dezembra 1912, po ſtenografiſkich powjeſcźach.

(Pokracźowanje.)

Vizepräſident Fräßdorf: Sſkowo ma knjes ſapóžłanz Kokla.

Sapóžłanz Kokla: Moji jara cźeſcźeni knježa! Dokelž žu też ſ mojeho wokrjeża na to žo poczahowaze petizije doſchkle, mje nucźi, k tejle naležnoſcźi něſotre žkowa prajicź. Knjes ſapóžłanz Bart je tola hižo na luboſcźiwe waſchnje ſa mojich ſchkitanzow žobu rěčźał. Móžu woßud tejleje deputazijiſkeje rosprawy jenož wobžarowacź, kotraž je hižo w haprleji na žejm doſchła a dźenža, hakle w dezembrje, wo tym jednamy. S tym žo ſadźěwa, ſo by žo też prěnja komora ſ tejle naležnoſcźu ſaběraka, kaž je žo to po prawom dyrbjało hižo w ſańdźenym žejmje ſtacź.

Cźeſcźena deputazija we žwojej rosprawje praji, ſo tajke petizije na kóždy žejm pſchikhadźeja. Tónle ras žu wone w žłyniſchich rosměrach doſchle. Tajke petizije pak žu też ſtare; pſchetož hižo pſched 20 lětami žu žo žejmowe žobuſtawy dyrbjeli ſ tajkimi petizijemi ſaběracź, tehdom bohužel bjes wuſpěcha. Nadźijam pak žo, ſo budźe wuſpěch tónle ras wjetſchi. W petizijach žo wo tym rěcźi, ſo žu dźiwje kanikle jara pſchiběrake woßebje w něſotrych ſtronach naſcheho kraja, dyrbju wuſběhnycź, ſo je to woßebje w poknóznej Łuſizy temu tak. (Jara prawje!) Tam je pſched 20 abo 30 lětami jedyn lubowar hońtwy dźiwje kanikle pſchiwjeſł a wußadźił, potom žu žo rosmnožike a jich wulke ſtadła žu próſtwarjam ſ wulkej ſchkodu. Wone jich lěžne a pólne płody ſ dźěła zyle ſaniczeja.

Dyrbimy deputazijii dźak prajicź, ſo chze jako radikalnu kuru kralowſkemu knježerſtwu pſcheměnjenje nětcźiſcheho hońtwinſkeho ſakonja k wobkedźbowanju porucźicź. Hońtwarſtwo pſched 50 lětami, jako žmy nětcźiſchi hońtwinſki ſakoń doſtali, — žwjecźi ſkoro žwój 50lětny jubilej — bě zyle ćhinaſche, kaž je žo hižo prajiło. Tehdom běchu dźiwje kanikle lědma po mjenje ſnate, mjes tym ſo nětko wulku ſchkodu nacźinjeja, woßebje pola małych a žrěnich ratarjow. Tak wyßoko kaž žebi krajnu kulturnu radu ważu, njemóžu jej tola prawo dacź, jeli wona praji, ſo ſakoń ſ lěta 1902 doßaha, pſchesměrnemu rosmnoženju dźiwich kanikłow ſadźěwacź. To ja njemóžu na žane waſchnje pſchidacź; pſchetož hewak njebychmy woſpjet telko petizijow je ſtrony cźerpłazych ratarjow doſtawali. Cźi tola też žane dźěcźi njejžu a ſnaja jo lěpje, hacź něſotryžkuli knjes, kiž wobſtejnoſcźe tak njeſnaje. (Zyle prawje!) Doniž žo ſa dźiwje kanikle ptacźa žwoboda njewupraji, prjedy njebudźe lěpje. (Zyle prawje!)

Deputaziſka rosprawa praji, ſo by žo tajka dźiwinſka ſchkoda pola gmejnſkeje wyſchnoſcźe pſchipowjedźiła. To je prawje, ale ja měnju, dźiwinſku ſchkodu dyrbjała też gmejnſka wyſchnoſcź ſchazowacź. Chzu wam pſchikład powjedacź. Jedyn jara ſchkodowany woſjewi žwoju ſchkodu pola wokrjeżneje wyſchnoſcźe. Póžła žo ſaſtojnik, a jako bě žebi ſchkodu wobhladał, měnjeſche: Ach, to njejžu dźiwje kanikle byke, ale to je była nitkata wacźka (Drahtwurm), ta je ſchkodu nacźiniła, (Ssmjecźe.) hacźrunjeż zyła wjeż ſnajeſche, kak žu tam dźiwje kanikle zychnowake.

Schtož dalſche pſchecźe naſtupa, ſo by žměła kóžda politiſka gmejna žwój hońtwinſki wokrjeż tworicź, dha žadanje po wěſtej wulkoſcźi wěſcźe žaneho wulkeho wliwa na tworjenje tajkich hońtwinſkich wokrjeżow njeſměje, pſchetož niže 240 kórzow budźe ſ rědka jedyn gmejnſki wokrjeż, mjes tym ſo žu wokrjeży ſe ſtarohońtwinſkim prawom ſ dźěła wjele mjeńſche. S mojich ſtronow je mi ſnate, ſo hońtwinſki wokrjeż hiſchcźe 200 kórzow nima a tola też dźe. Teho dla ja měnju, byrnjeż byke hońtwinſke wokrjeży woprawdźe něſchto mjeńſche, burſzy tſélerjo teho dla hiſchcźe jedyn druheho njeſatſéla. (Ssmjecźe.) Moji knježa! Tajke něſchto žo zyle druhdźe ſtawa.

Potajkim to chzu jenož knježerſtwu prajicź: mali a žrěni ratarjo žo njeſpokoja a njeſměruja, doniž žo jim pomoz njedoſtanje ſ reviſiju hońtwinſkeho ſakonja. Rěka: Zohnowanje je próży myto, tola tu dyrbi žo pſchiſtajicź: Dźěło je poddanow pycha, žohnowanje je próży myto! Tele žkowa dyrbja płacźiwoſcź měcź też ſa ratarjow w naſtupanju pſchesměrneje ſchkody, kiž dźiwina nacźinja, a ſa kotrejež wotſtronjenje dyrbimy žo poſtaracź. Móžu wam wobkrucźicź, ſnaju ludźi, cźi žo njeſpokoja a njeſměruja prjedy, doniž knježerſtwo žo ſkónczńje njerosžudźi, dła ważnych winow hońtwinſki ſakoń pſchehladacź. Cźeho dla žo runjewon tehole ſakonja tak krucźe dźerżecź? Proſchu Waß, moji knježa: pſchihłoßujcźe jenohłóßnje rosžudej deputazije. (Sſkawa!)

S Budyſchina. Kaž druhe lěta, tak budźa też lětża jutrownu žrjedu (26. 3.) dopołdnja wot 10—12½ hodźin požedźenja wědomoſtnych wotrjadow, woßebje rěcźeſpytneho, ſtawiſniſkeho, belletriſtiſkeho a narodopißneho wotrjada w „Sſerbſkim Domje“. Wſchitzy lubowarjo tajkich wědomoſtnych pſchednoſchowanjow a rospominanjow žu na to lubje witani.

S Budyſchina. (Mandźelſka wokrjeżneho hejtmana do njeſboża pſchiſchła.) Schtwórtk tydźenja popołdnju ſtaj žo konjej ſapſchaha wokrjeżneho hejtmana ſ Craushaara pſched jenym cźežitym automobilom ſe Strahwalde ſpłóſchikoj a dźiwje cźekajo po dróſy hnakoj. Pſchi tym žo wojo ſkama. Mandźelſka wokrjeżneho hejtmana, kotraž žama we wołu žedźeſche, ſ woła ſkocźi, ſo by žo ſtrachej wukhowała. Pſchi tym pak ſ tajkim wotmachom na drohu ſraſy, ſo žebi hłowu cźežko ſrani. Ssylnje krwawjazu knjeni do proviantſtwa donjeżechu. Konjej běſchtaj mjes tym dale hnakoj a do jeneho drohoweho ſchtoma ſawadźiłoj, pſchi cźimž bě žo wołowy prědk rosbił. Pohoncź bě teho runja krótko prjedy teho ſ woła ſkocźił,

tola sbožownischo padnyk. Wón bě drje žebi stawy swinyk, tola bě jemu mózno, klazajo konjej do města dowjesć.

— **Pomnik krala Alberta** pschi lawskej wěži žo 23. haprleje w pschitomnosći krala Bjedricha Augusta požwjećći.

— **S Budyskeho krajnostawskeho seminara** je lětža jeno jedyn jenički Sserb, k. Wjela s Kubschiz, jako wučerski kandidat wuschoł. Wón je žo sa 3. wučerja do Njeżwačidła powołak. K lětu, da-li Bóh, tjo Sserbjo jako wučerjo Budyski seminar wopuschćza.

Sa starschich, kotrychž duchownje wobdarjeni žynojo chzedža žebi wučerstwo sa powołanje wuswolicź, je ważne, shonicź, so žo wot jutrow 1914 liczba rjadownjow na seminarje wo jenu rjadownju rosmnoži. Město dotalnych schešćź budże wot pschichodnych jutrow žydom rjadownjow. Do tejele žedmeje rjadownje žo hižo 13 lětni hólzy pschijimaju. Sa to žo dotalnym präparandam spadnyć da.

— (Nowe pjenježne wopory sa garnisonu.) Měschczańske sastupjerstwo je w tajnym poželženju 100,000 hriwnow sa twar doma pschiswoliło, w kotrymž budże divisionski komandeur bydlicź. Pódla artillerijskeho regimenta, kotryž 1. julija do Budyschina pschińdże, žo posdźischo hischcże wjazy wójska do Budyschina położi.

S Tšelan. Lětusche wubracże kobłow a wobhladanje srěbjatow směje žo sa Tšelanski plahowanski wokrjeż 3. meje dopołdnja wot 9 hodźin.

Se Zidowa. Sažo je žo jena brózeń wotpalika. Póndźelu wječor $^1/_2$7 hodźin s wulkeje dwójneje brózńje na hornim pucu, ratarjej Marxej žłuschażeje, woheń wudyri. Pódla Zidowskeje žykawy běchu měschczańska wjeżna a dobrowólna Weigangez a Czichonjanska žykawa k haschenju pschijeże. Wysche žłomy a žona a někotrych měchow žita je žo nowonatwarjena młócźaza maschina, něhdże 4000 hriwnow hodna, s wohnjom sniczika. Marx ma pschewohnjowu schkodu sawěszene. Woheń je po sdaczu se słóstnikej ruku sakoženy.

S Khwaczig. Sańdźenu njedźelu popołdnju bě žo do poželženja tudomneho žerbskeho towarstwa pódla žobustawow rjana liczba hosći seschła. K. pschedžyda Henka jich powitawschi wosjewi, so žo póstneho czaža dla tón ras njespěwa. Hdyž běchu žo někotre towarstwowe naležnosće rospominake, žo knjes žeimski sapółkanz Bart žłowa jimasche. Wón rěczeše wo swjasku „Domowinje". Dokelž žmy nětko w nimo měry kritiskim czažu žiwi a hórschemu czažej napschecžo dźemy, dyrbimy se wschěmi mozami sa tym stacź, so w tajkich czažach wobstejimy. Duž réka: k „Domowinje" žo pschisamknyć. „Domowina" njedźéla jenož sa to, so by žo nascha maczerna rěcź a wótzow waschnje sakhowało, wona chze hischcże bóle sa to skutkowacź, so by žo nam nascha žerbska semja sakhowała, kotruž žu naschi wótzojo a prawótzojo wobžedźili, ju dźěkali a žo s njej žiwili. Pschednoschk bě jara sajimawy, schkoda jenož, so nascha poželženja njebě zyle połna. Postanywschi žo knjesej rěcznikej dźakowachmy. Potom žo jednasche wo naschim sakoženiskim žwjedženju, kotryž žo na mlode jutry, 30. jutrownika postaji. Na žwjedženju žo dźiwadłowe pschedstajenje a spěwne pschednoschki poskicza. Duž hižo nětkole lubych Sserbow, kotsiž žerbsku sabawu lubuja a wótczinske dźěło žerbskich towarstwow rad podpjeraju, na žwjedžeń pscheproschujemy.

S Kluscha. W nozy 12. januara bě tudomny fabrikar Pryczа pjekarskeho mischtra Tannerta s płotowej katu s tajkej mozu do woblicza dyrił, so žo Tannertej tši s jeho zusnych subow do delnjeje huby sahnachu. W sranjenej hubje straschne jětsenje nasta. Budyski kawniski žud je nětko Pryczu straschneho cźělneho ranjenja dla k jastwu na schešćź njedźel sažudźił.

Se Ssmilneje. Njedźelu w nozy žu žo prósdne stejaze twarjenja žiwnosćerja Rodiga wotpalike. — Schtwórtk pryedy teho bě žo w Pózkowach w nozy brózeń tamnischeje grychty s wohnjom do procha a popjela pschewobrocźika. Woheń je žo se słóstnikej ruku sakożik. Dweju zuseju, na kotrejuž tukaja, so brózńje sapalujetaj a žo do domow dobywataj, žu wóndano w želesnikim czahu njedaloko Biskopiz sajeli. W koffrje jeneho s njeju žu dwaj revolwraj namakali.

S Wyžokeje. Sańdźenu póndźelu je žo na Dubowej Horje sakładny kamjeń sa pomnik k wopomnjeczu wojakow, w lěcze 1813 tu padnjenych, położił. Sswjedženiku rěcź měješe k. farar Gólcź s Rakez.

S Łaša. Stolětne wopomnjecze ludoweho postanjenja pschecźiwo franzowskemu knjejstwu je žo tež we Łasu 10. měrza na dostojne waschnje žwjeczilo. Łasowske a Bělokholmczańske wojerske towarstwo a Łasowska dobrowólna wohnjowa wobora žo dopołdnja s wobdźělenjom zykeje wožady w naschim Božim domje k Božej kłužbje shromadźichu. Wožadźiny duchowny, knjes farar Krygar, měješe jimazu, wutroby namakazu rěcź a wožebje na cźežke czažy spominasche, kotrež měješe cźežko pruhowany wótzny kraj psched 100 lětami cźerpicź a s dowěrjenjom na Boha a krala žo sažo shraba a pschaj zuseho knjejstwa wottschažy. Hłuboko hnuty kóždy pschitomny Boži dom wopuschćzi.

Wječor Łasowske wojerske towarstwo s rěczemi, chorowymi spěwami a dźiwadłowym pschedstajenjom žwjedženski wječor wotmě. Towarstwowy pschedžyda, k. Schneider we Łasu, žwjedžeń s rěczu wotewri a „napominanje na mój lud" czitasche. Potom žo derje poradżene spěwy, kotrež k. kantor Gerbacź nawjedowasche, wot Łasowskeho mužskeho spěwanskeho towarstwa pschednoschowachu. K nim žo stawisniski pschednoschk k. wučerja Knothy s Słyczina wo wosnamje tamneho dnja a wo podawkach lětow 1812 a 1813 pschisamknu. S nayjatej kedźbliwosću pschitomni na pschednoscherjowe žłowa pożłuchachu. Ziwy pschikłesk po zykej sali schumjesche, hdyž bě wón žwój pschednoschk stóncził. Na kónzu žobustawy wojerskeho towarstwa se žobuskutkowanjom druhich wožobow stawisniski dźiwadłowy kruch s lěta 1813: „Lud stawa" hrajachu. Wscho hromadże pschi tym 32 wožobow wustupi. Hdyž bě žo hižo žwjedženska shromadźizna prjedy do hłubokeje khutnosće pscheżadźiła, žo wona s tutym stawisniskim pschedstajenjom na najbóle saja. Wscho žo wubjernje pschewjedże. Pschedstejiczerjej, k. Gerbaczej, wožebje pak wschitkim žobuskutkowazym sa wustojne pschedwjedženje czinohry wulki dźak žłuscha. S jenym žłowom móże žo rjez, so Łas hischcże njeje tajke něschto widźał. W póstnej wječornej hodźinje žo žwjedženi skónczi a kóždy na njón spominajo žo spokojom s hnutej wutrobu na domojpucź nastaji. W.

S Łaša. Njedźelu 16. měrza wječor we 8 hodźinach budże shromadźizna žerbskeho towarstwa „Handrij Sejler". Sa nju je k. wučer Kral pschednoschk wo Oberammergauskich passionskich hrach pschilubił. Wschě žobustawy se žwójbnymi žo nanajwutrobnischo pscheproschuja.

S Lejneho. Sserbski prědarski kandidat k. Unger se Sabroda, kotryž na poželženje w Lejnom pschebywasche, je žwoje druhe pruhowanje psched kralowskim konsistorstwom w Magdeburgu wobstał. Zyrkwinska wyschnosć jeho k sastawanju farskeho městna do Wulkeho Salza pola Magdeburga póscźele. Nadźijomnje žo k. Unger wot tam bórzy do Sserbow wrócźi.

S Rowneho. Nasche tudomne burske towarstwo, kotrež pod wustojnym wodźenjom běrtlikarja Rulki steji, je loni, hdyž běsche shromadnje žebi žadowych schtomikow kupiło, tež lipu wo wóžy žadźiło k dopomnjeczu na wólbne dobycże k. krajneho radźicźela Hegenscheidta-Wojerowskeho, a tuta lipa dyrbjesche po nim žwoje mjeno měcź. Na to žo pak cźerwjena kopiza s hněwom sapyri kaž rosžehlena pěz a pytachu na kóžde waschnje tu lipku skónzowacź. Wona rjenje roscźesche, hacźrunjež žu ju něschto ras narěsali. Na to je žo schtomik derje se stołpami wobhrodźił a s grotom wobcźahnył. Njedźiwajo na to je tola jedyn s cźerwjenych njekraźnikow horje saléśł, schtomik wotrěsał a s tym žwoju demokratisku skóscź pokasał. — W Rowniskim burskim towarstwje je hischcże dźakowano Bohu dobry duch; tam tak njeje, kaž w jenym druhim burskim towarstwje, hdźež je pschedžyda se žwojim pschiwiskom pschi gmejnskich wólbach sa demokratu hłosował. To k wěrje podobne njeje, ale je žo sawěscże stało. Demokraczi chzedža bura skónzowacź. Woni wucza: Wobžedženstwo je paduschstwo; schtóž něschto ma a wobžedźi, to je hrěch. Cźłowjek, kiž wscho pschecźini a sa krótke lěta 30 000 hr. dołha napraska, tón žo jim lubi. Kak móże bur tajkich cźłowjekow wolicź?

Se Sslepeho. Dokelž nasch dotalny kantor, k. Wieder, k 1. haprleji na wotpocźink dże, hdyž je 16 lět dołho w naschej wożadże kantorsku kłužbu žwěru sastarał, stej kralowske knježerstwo w Lěhnizy a patron, k. hrabja Arnim-Muzakowski, k. kantora Jordana s Gołbina na tuto městno powołałoj.

S Trjebina. Nascha nowa schula, kotraž hakle 2 lěcze steji, je hižo sa liczbu schulskich dźěcźi pschemała. Dźěcźi tak pschiběraja, so je jich nětko w naschej wóży wysche 120, kotrež schulu wopytuja. Hdyž žo psched 7 lětami s tym saběrachu, dla schulskeho twara w Trjebinje wuradźowacź, jedyn žobustaw schulskeho prjódstejerstwa dźesche: k cźomu nowu schulu twaricź, dźěcźi budże mjenje. Kak mało je žo tajke wěschcźenje dopjelniło, nam nětcźische wobstejinscże pokasuja. Tohodla žu žo wschitke pschihoty sa wutwar schule sczinike. K nětcźischej schuli dyrbitej žo hnydom 2 schulskej stwje pschitwaricź, dokelž wschitko na to pokasuje, so žnano budże sa něschto lět nusne,

hischcże 3. wuczerja postajicz. W tu khwilu žo 3. schulska stwa jako wobydlenje sa 2. wuczerja naprawja. Wudawki žu na 14,000 hriwnow wobliczene. S nich ma jenu tsecźinu knježerstwo, druhu tsecźinu k. hrabja Arnim placźicz a dźěl, kiž na gmejnu padnje, k. minister jako pomoz da, tak so žo gmejna njebudże s nowymi dawkami wobcźežowacz trjebacz.

S Lipska. Na wuczbny stok sa bohawuczenoscz pschi Lipscźanskej universicze je žo schulski radźicźel dr. kel. rev. min. Otta Frenzel powolał. W „Nowym sakskim zyrkwinskim kopjenje“ bě duchowny Klotz w Zwikowje dr. Frenzelowe powolanje wótrje žudźił a pschi tym tež kultuzowemu ministrej Beckej poroki cźinił. Duchowny Klotz žo w žwojim nastawku na to hórschesche, so je knježerstwo s dr. Frenzelom jeneho sastupjerja prawowěrjazeho kschescźijanstwa wobkrucźiło, město liberalneho duchowneho licentiata Neuwanna, kotrehoż bě theologiska fakulta teho runja namjetowała. W 6. cźišle „Noweho sakskeho zyrkwinskeho kopjena“ je nětko duchowny Klotz sschiwdźaze poroki, kotrež bě kultuzowemu ministrej dr. Beckej cźinił, s wurasom wobžarowanja wrócźił. Sa lud je pschi tejle składnosczi sajimawe shonicz, so je liberalne evangelske duchownstwo hižo tak žylne, so móža žo sa njo wožebite liberalne duchowne nowiny wudawacz.

Přilopk.

* (Rubježny nadpad.) Pónd̄zelu pschipołdnju krótko do 12 hodźin do klamow kollekteura kral. sakſk. lotterije majora swonka žkužby Roggi w Lipsku jedyn muzski sastupi a žebi najnowischi sapiž cźehnjenjow žadasche. Hdyž chzyshe pschedawarka, kotraž runje pjenjesy liczesche, sapiž cźehnjenjow pschepodacz, žo zusy do njeje da, dajesche ju a ju do sadnjeje stwy dowlecze, hdźež ju wuputa a k durjam pschiwjasa. Na to wón prědkne klamowe durje samkny, rulowy dele puschczi a kažu wuprósdni. Schtwórcz hodźiny posdźischo do klamow jena knjeni pschińdże, so by žebi jedyn lóž kupika. Wona wuputanu bjeswědomitu holzu nadeńdże. Major Rogge je w tu khwilu sapuczował. Holza, kotraž hižo 7 lět w klamach dźěła, powjedasche, so je rubježnik hižo psched něktorymi dnjemi do klamow pschischoł, najskerje, so by žo sa składnosczu wobhonił. Jemu je po sdaczu snate było, so žo wschědnje krótko do 12 hodźin pjenjesy na khežorstwowu banku donježu. W kažy bě 3080 hriwnow. Sa rubježnikom hischcże nimaju žléda.

* (Sslěd sa cźežkim njeskutkom.) Wěsty Fröhlich, kotryž dlejschi cźaž pola swudowjeneje Kröckeritzoweje w Drebkowje pola Skeho Komorowa bydlesche, je žo wot dweju njedźel shubił. Napadne wonjenje, kotreż s wobydlenja Kröckeritzoweje wukhadźesche, poliziju pohnu, dom pschepytacz. Wona w khachlach sbutki mjaža a koscźow namaka. Kröckeritzowa wudawasche, so je jeneho pža spaliła. Lěkař pak spósna, so žu kosce cźlowjecze.

* (Wožudne hrajkanje s tsělbu.) Ssydomlětny Kurt Jäger w Langenbogenje pola Halle bě widźał, kak jeho towarschojo wojaki hraja a tsěleja. Doma chzyshe wón tež tak cźinicz, wsa jedyn tesching do ruki a do žwojeje tsilětneje žotsiczki tsěli. Do wutroby trjechene dźěcźo hnydom wumrje.

W Schlettheimje w Thüringskej schtyrnacźelětny Arno Petz, kotryž dyrbjesche žo pschichodnu njedźelu konfirměrowacz, natykanu pistoliju do ruki dosta. S njeje žo wutsěli, a kulka hólzej psches žiwot do khribjeta sajědże. — W tym žamym měsce dwaj bratraj s nabitym teschingom hrajkaschtaj. Kulka wóžomlětneho Fryczu do khribjeta trjechi. Na pucźu do hojeńnje wón wumrje.

* (Pruski knježerstwowy assessor jako wudrěwař.) W Köilinje žu pruskeho knježerstwoweho assessora Lewizkeho dla wudrěwanja pjenjes sajeli. Lewizki bě loni khwilu s naměstnikom polizajskeho schefa w Kielu. Wón je tehdy jenemu nahladnemu bohatemu fabrikantej do žwojeho wobydlenja pschińcz dał a jemu rjekł, so jeho fabrika stajnje pod polizajskim dohladowanjom steji. Jeli so chze wón to wotbycz, dyrbjał wón „hluboko do saka pschimnycz“. Fabrikant nochzyshe temu wěricz. Lewizki jemu rosestaja, so je wón jako sastojnik wo wschelakich podawkach w jeho fabrizy shonił, kotreż bychu fabrikantej njepschijomne było, hdy by k prozežej doschło. Pod sacźischczom tuteho prozeža by fabrikant wulke skasanki sa fiskus němskeho khežorstwa shubił. So by w žwojim wobkhodże njeschkodował, bě fabrikant wudrěwarjej k woli a jemu wscho hromadże 140000 hriwnow da. Hdyž žo Lewizki do Köslina pscheżadźi, wón hischcże ras spyta, fabrikantej pjenjesy wudrěcz. Tola fabrikant bě mjes tym shonił, so bě žo jenemu wudrěwarjej wuklukacz dał a wěz polizajskemu presidentej w Kielu wosjewi, kotryž Lewizkeho sajecz da. Tón je žo hižo wudrěwanja w połnym wobžahu wusnał.

* Swažliwe nutsdobycze je žo pola pschekupza Clauſa w Leubnizach wuwjedło. Wokno wutkóczíwschi paduch do klamow salěše a, dokelž tam niczo pschihódne njenamaka, se spanskeje komory, w kotrejž Claus, jeho mandźelska a tsilětna dźowka spachu, pod łožom želesny kaschczik a s kholowoweho saka pjenježnu móscheń s pjenjesami a swjask klucźow kradny. W kaschczíku 800 hriwnow pjenjes a pjecź nalutowarskich knižkow ležesche. Kaschczik s nalutowarskimi knižkami rano w dworje Clausez khěže namakachu. S Radebeula skasany pož njemóžesche žléd namakacz, dokelž bě žo mjes tym deschczik schoł. Pschi tejle składnosczi njech žo naspomni, so je žo we Weinböhla pola pschekupza Schreibera paduch nuts dobył a sa wjazy dyžli 20000 hriwnow hódnostnych papjerow kradnył. Tež tu žo hischcże paduch njeje wužlědźił.

* 72000 hriwnow pschekschiwiwschi je pokładnik nalutowarnje a wupožczerne w Rellinghausenje czeknył.

* (Dwaj offizèraj s lětadłom do njeshoža pschischkoj.) Offizerskaj lětarjej Bachmann a Detten, kotraj njedźelu s lětadłom s Döberitz pola Barlina do Lipska leczeschtaj, staj pola Luckenwalde k semi dele padkoj. Lětadło je žo cźežko wobschkodźiło. Bachmann žo jenoż lohko srani, mjes tym so žebi Detten jenu nohu a někotre rjebła slama. Lětadło bě sa turkowske wójsko postajeue.

* (Saže sły wotpohlad pschecźiwo automobilam.) Hdyž dr. Enzmann s Dortmunda se žwojej mandźelskej s jeneho wujesda s automobilom domoj jědźesche, wón pola Barova do 5 milimetrow tolsteho psches dróhu sczehnjeneho grocźaneho powjasa sawadźi. S wotmachom, s kotrymž automobil do powjasa sraſy, žo tón rostorhny, tak so žo wožoby w automobilu njesboža sminychu. Automobil je žo poldra metra nad semju s powjasom khětro wobschkodźił.

* (Rubježnik na jěsdnym kole.) Na běłym dnju je w Kölnje jedyn kolojěsdny jenej knjeni, kotraž bě žebi na jenej hanzy 20000 hriwnow wupłacźicź dała a je do žwojeje tosche skowała, toschu s tejle summu rubił. Pschi wutorhnjenju pak žo tosscha wocźini a pjenjesy na dróhu wuleczachu. Ludźo pomhachu pjenjesy sběracz, tak so knjeni wjetschi dźěl rubjeneho saže dosta.

* (Wožudne rosbuchnjenje jeneho salpeteroweho ballona.) S Hamburga žo pische: „Ssrjedu dopołdnja na składowej kubi jeneje tudomneje firmy jedyn salpetrowy ballon rosbuchny. Kužaza mokschina žo psches schpundowanje pschezra a dele do spódnjeje stwy kapasche. Wóžom koschle schijerkow žo s kužatej mokschinu bóle abo mjenje srani. Tsi žo tak cźežko sranichu, so dyrbjachu žo do hojerńnje dowjesc. Dwělne je, hacž žo jim žiwjenje sakhoma.

* (Žaložne žamomordarstwo.) W pschedsahrodże jeneje khojejownje w Mnichowje žu 34lětneho privatneho knježeho hajnika Nachbara s Weilheima w Hornjej Bayerskej žmjertnje sranjeneho namakali. Wón bě žebi s mjeczikom, kotryž wón k žwojej livreji noschesche, brjuch rospról, czrjewa žebi wutorhnył a wotrěsnył. S połnym wědomnjom žo wón do chirurgiskeje kliniki dowjese, hdźež dwě hodźinje posdźischo wumrje. Po liscze, kotryž bě wón jenej holzy sawostajił, je žebi wón žiwjenje njesbožowneje lubosczе dla wsak.

* Satraschny wichor je w Hornjej Italskej sakhadźał. W Savonje je žo wyžoki wuheń jeneje schkleńczerne powalił, pschi czimž je žo schěcź dźěłaczerjow cźežko sraniło. S tsěschnymi zyhelemi je žo wjele ludźi wobschkodźiło. Padnywschi je w Ceriale jedyn wuheń jeneho straznika sarasył. W Livorno je wichor wjele twarjenjow wotkrył. W Genuaskim pschistawje žu žo někotsi matrosojo do morja cźišli a žo tepili. W Perugia a w někotrych stronach liguriskeho brjoha je wulki žněh padnył. — W Saiut-Denis, khownym měsce franzowskeje kupy Réunion w rańschej Afriży, je wichor mórske žołmy psches móřski brjoh hnał, kotreż žu haczenja pschedrěłe. Wjele cźlowjekow je žo pjecźa tepiło, tola jich liczba hischcże njeje snata. Nastata schkoda wjele milijonow wuczinja.

Dale žo se Sidneya, australskeho pschimórskeho města, pische: Wichor je mnohe twarjenja spowalał. Schtomy pschi dróhach žu žo wuwrócźiłe, tak so žo po dróhach njehodźi jěsdźicz.

* Wulki žněh je žo w Norwegskej naschoł. Želesniske czahi žu w nim tczazy wostałe. W Tjanku stej žrjedu w nozy dwě lawinje tsi burske statoki saženpkej, pschi czimž je 15 cźlowjekow, mjes nimi 5 dźěczi, žiwjenje shnbiło.

* (Semjerženje.) W Guatemala w žrjedźnej Amerizy je po powjesczi Newyorkskich nowin „Sun“ semjerženje jene zyke město wupuscziło. Wjele cźlowjekow je pschi tym pjecźa žiwjenje shubiło.

Evangelſke farſke měſtno **we Wochoſach** ßo ſ pſcheßadźenjom jeho nětčźiſcheho mějeczela 1. junija t. l. wuprózdni.

Sakładna mſda: Sawěſczeńſka klaßa, rjany farſki dom ſ wulkej ſahrodu. Wobknjeźenje ßerbſkeje rěcźe je nuſne.

Samolwjenja njech ßo hrabinſkemu Arnimſkemu patrozinijej w Mużakowje w Hornjej Łużizy póſczelu.

Patrozinium.
W ſaſtup.: Schul.

Składnoſtna kup.

Nowe jěſdne koła

nětkole ſpodźiwnje tunje ſ rukowanjom po **mk. 38, 42, 48, 54-65** a **78** atd., ſe ßwobodnym běhom **6 mk., 6,50** wjazy. Nje ſapłacźicźe tu źane wyßoke khoſty ſa reklamu, kotraž pola drohich ſnamkowych kołow hacź do 100000 mk. wucźinja, kotreź pſchi kupjenju potom ßobu ſapłacźicźe.

Damy Wam kupjene koło tydźeń na pruhu, móźecźe ſ nim wſchědnje jěſdźicź, njejſcźe-li ſpokojom, jo wrócźo wosmjemy a pjenjeſy wrócźimy.

To je ſ najlěpſchim dopokaſmom, ſo Wam woprawdźe hódnu tworu pſchedamy. Měhdźe 100 nowych jěſdnych kołow a 300 mantlow ſa jěſdne koła na ſkładźe. Pſchißłuſchne dźěle ßměſchnje tunjo. Mantle hižo po 1 mk. 80 pj., ßedła hižo po 2 mk., wodźidła po 65 p., pſchimadła po 10 pj. Trjebane koła ſe ßwobodnym běhom hižo po 20 mk.

Wuporjedźernja ſa jěſdne koła a ſchijaze maſchiny

Janko-jěſdne koła a maſchinſka induſtrija

na Mużakowſkej dróſy 4. Telefon 406.

Najtuńſche kupowanſke źórko też ſa pſchedawarjow jěſdnych kołow.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěźorſkej dróſy 11.

Pjatk 14. hacź do póndźele 17. měrza:

Symſke wjeßele.
Sajimawe ſportſke wjeßele.

Bajka wo ſbožu.
Mimiſka cźinohra w 2 aktomaj.

Njezenjenzowa njewjeſta.
Kraßna komödija.

Maja.
Kuſłanſki podawk ſ naſcheho cź ßa. Sajimawa cźinohra w 3 aktach.

Pſchichodnej ſtarſchej. Žort.

Wotpadnizy.
Amerikanſki drama w 1 akcźe.

Dorſche!

Na **Budyſki hermank** ſ wulkej poßyłku cźerſtwje **ßuſchenych rybow** pſchińdu. Moje twory wſchědnje zyle cźerſtwe ſ mojich kurjeŕnjow we Wollinje pſchikhadźeja a ßu ßłabje ßelene.

Wobßedźeŕ rybowych kurjeŕnjow **Heinrich Neidel**
ſ kupy Wollina. Stejiſchcźo ſ nopſchecźa póſtſkeje kowaŕnje.

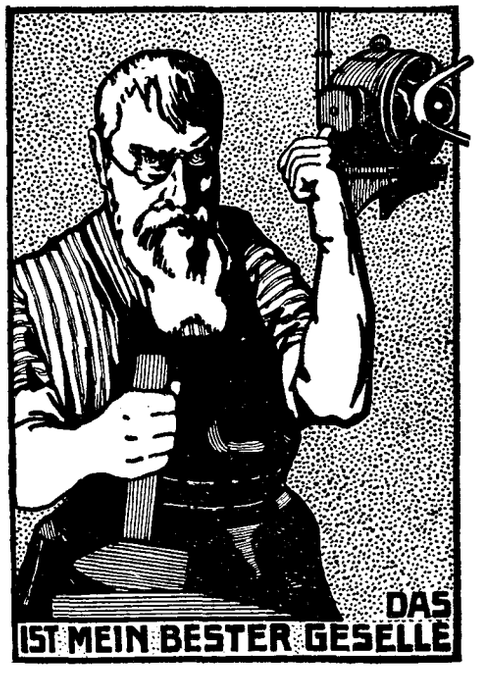
Wot dźeńßniſcheho dnja mam **we Wokrancźizach**
wulki transport

pólſkich wyßokoßnucźelnych kruwow

na pſchedań.

J. Krenz we Wokrancźizach.

Młoda krowa
bliſko k cźeleczu je na pſchedań w Njechornju cźo. 11 p. Pomorz.

Žiwnoſcź

w rjanym leżenju, 11 kórzow polow (dobreje pſcheńcźneje role) a łukow wopſchijaza, 3 mjeńſchiny wot żeleźniſkeho ſaſtaniſchcźa ſdalena, je ſe ſkotom a inventarom na pſchedań. Daſche je pod A. 105 we wudawaŕni Serb. Nowin ſhonicź.

Burſke kubło

cźißło 4 w Jeſchizach, 27 akrow dobrych polow a łukow wopſchijaze, je wobßedźerjoweje ſtaroby dla hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź na měſtnje ßamym.

(K temu cźißłu pſchiłoha.)

Schmidt & Gottschalk

pjenjeźna banka w Budyſchinje na theaterſkej haßy,
na rózku ſchulſleje drohi.

Kupony k 1. haprleji 1913

hižo wot **15. měrza** bjes khoſtow po najwyſchſchim kurſu ſ hotowymi pjenjeſami ſaměnjamej.

Derje ßo płacźaze hódnoſtne papjery na ſkładze.

Jenotliwe ßo pſchenajaze privatne treßorſke kaſchcźiki ſe ßamßnym wotnajerjowym ſamkanjom.

Towarſtwo Sserbſkich Burow

ſměje **njedźelu 16. měrza popołdnju w 4 hodźinach**

ſjawnu ſhromadźiſnu

we Wjenkez hoſczenzu w Khróſczizach.

Jedna ſo wo ważnych pſchedmjetach. Wſchitzy Sserbja maja pſchiſtup.
Wo bohaty wopyt proſy

Jakub Rjencz, pſchedſydа.

Bukečzanſke ſerbſke towarſtwo

wuhotuje **2. dźeń jutrow w Heimrichez hoſczenzu**

ſjawny ſerbſki wjeczor ſ dźiwadłom.

Saſtup 50 pj. Sapočzatk wjeczor w 7 hodźinach.
Programy ſu dostacz pola pſchedſydſtwa

Pſchedſydſtwo.

Sſym ſo

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy čzo. 1

po 1 ſkhodze

jako

ſubjazy lěkař

ſaſydlił.

Adalbert Kordina.

Čzeſczenym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſczi
poručzataj ſwoju

konditarńju • woſebnu pjekarńju a khofejownju

August Biesold a syn

na bohatej haſy 7. ◆ **Dalokorèczak 286.**

Wſchědnje wulki wubjerk **czerſtweho**
khofejoweho, czajoweho a winkoweho pjeczwa
kaž tež **wſchelakich tortow** po kuſkach.

Wo dobrocziwy wopyt proſytaj ſ poczeſczowanjom

August Biesold sen., pjekarſki miſchtr. **Rudolf Biesold jun.,** konditarſki miſchtr.

Khěžorſka khofejownja

Mała

žiwnoſcz

ſ nowymi twarjenjemi, něhdże 19 kórzami pola a łuki a 241 dawſkimi jenoſczemi je płaczifny hódno na pſchedań we Hněwſezach czišło 12.

Hłowna zhromadźizna

Maćicy Serbskeje

budźe jutrownu srjedu, 26. měrca 1913, pop. ½3 hodźin w »Serbskim Domje« w Budyšinje.

Porjad: 1. Rozprawy. 2. Nekrologaj. 3. Wólby. 4. Namjety.

Wšěch sobustawow a přećelow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Maćica Serbska. Posedźenja **wotrjadow** M. S. budźa **jutrownu srjedu** (26. III.) **dopołdnja wot 10—12½** hodźin. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Nałětnja skhadźowanka

serbskeje studowaceje młodosće

wotměwa so **jutrownu srjedu,** 26. III. 1913, dopołdnja w Serbskim Domje w Budyšinje.

Kuchařki, ſtwinſke a ſłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ſwinjom, wotroczkow, ſrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke ſwójby pyta hnydom abo poſdźiſcho pſchiſtajerka **Görlichowa** na ſukelnſkej haſy 1 na rózku žitnych wikow w čzrijownı knjeſa Heinr. Mohra.

Sſłužobne holzy

do dobreje ſłužby pyta pſchiſtajerka **Holtſchowa** w Budyſchinje w Albertſkim dworje.

Wuſtojni draineŕarjo

trajne dźěło namakaju na knježim dworje w Dittmannsdorfje, Kleinhofje, Schorbuſu a Małſezach.

Hermann Thomas,
meliorazijſke pſchedewſacze
w Budyſchinje, Jägerſtraße 22.

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu, **Palmarum** pop. w 4 hodź. w Hönčec hoſcencu swoje měsačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Rěſniſkeho wuczobnika

k jutram pyta **Ernſt Löhnert** w Małym Wjelkowje.

Porjadny ſtróſby

dwórſki ſtražnik

(wajchtar) ſo pyta na knježi dwór w Jaſeńzy p. Njeſwarźidła.

Młódſcheho pohonczа

pyta **Kral** w Njeſdaſchezach.

Stróſbeho ſtarſcheho njewoženjeneho

pohonczа

bórſy pyta **Hunnius** na ſwobodnym kuble w Jeſchizach.

Wutrobny dźak.

Sſo wróczíwſchi wot rowa naſcheje droheje ſemrjeteje dźowki

Marje,

prajimy ſa wſchu pſchi jeje khoroſczi a pohrjebje wopokaſanu luboſcz a dźěłbracze **najwutrobniſchi dźak.** Woſebity dźak knjeſej fararjej Nädže ſa troſchtowanſke ſłowa pſchi khorołožu a rowje, knježnje Hetzerez nad Delnjej Kinu ſa woporniwu luboſcz a wſchědne wopytanje pſchi khoroſczi, dale knjeſej inſpektorej Saulej a knjeſej inſpektorej Buhlej a ſwóibnym w Czichońzach, wſchitkim dźěłaczerjam a czeledźi na Czichonjanſkim knježim dworje, Delnjokinjanſkej a Bosancžanſkej młodźinje ſa pſchewodźenje ſ poſawnami a ſpěwanje khěrluſchow puſty wjeczor a pſchi rowje, kaž tež ſa pſchewodźenje k poſlednjemu wotpočzinkej.

W Delnjej Kinje, 10. měrza 1913.

Hłubokoſrudźenaj ſtarſchej

Jan Lorenz a mandźelſka rodź. Henſelez
ſe ſotrami a ſwakami.

Pschiłoha k czišku 11 Serbskich Nowin.

Sobotu 15. měrza 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

10. měrza 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzyny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjašne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	50—52	94—97
awstriske	—	—
2. młode, mjašne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—46	86—88
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—83
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	33—35	72—76
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjašne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	48—50	89—94
2. połnomjašne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	43—46	82—87
3. starsche, wukormjene kowy a žnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	38—41	77—80
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	33—37	73—76
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	—
Byli:		
1. połnomjašne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	48—50	88—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—46	84—86
3. žnadnje pizowane	39—43	78—84
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	65—70	107—112
2. žrenje kormjene abo tež dobre wot zyza	59—65	99—105
3. žnadnje wuwite wot zyza	52—56	94—98
Swinje:		
1. połnomjašne lěpschich rašow a jich schižењow w starobje hacz do $1\frac{1}{4}$ léta	60—61	80—81
2. mjašne	58—59	78—79
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroby	56—57	74—77

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 8. měrza 1913. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 13. měrza 1913. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenża běła	—	—	—	—	9	25	9	60
" žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	13	9	28	8	40	9	20
Rožła	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	7	80
Jećmjeń	—	—	—	—	7	40	8	50
Wows nowy	8	—	8	50	6	90	8	—
Hróch	11	—	14	—	10	—	11	—
Boka	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły	17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18		20	—
Běrny	2	30	2	60	2	20	2	60
Butra 1 kilogr.	2	80	3	—	2	60	2	80
Pschenična muka 50 "	11	—	19	—	15	50	19	50
Rjana muka 50 "	10	—	13	—	11	—	13	—
Ssyno 50 "	2	70	3	30	2	75	3	30
Ssłoma 100 "	3	10	3	50	3	40	4	—
Brošata 704 schtuk, schtuka	16	—	34	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	6	25	6	10	6	35
Rjane wotruby 50 "	—	—	6	50	6	45	6	75
Pschenični gris 50 "	—	—	7	10	—	—	—	—
Rjany gris 50 "	—	—	7	50	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., pschenża (žołta) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., rožła wot — hr. — np. hacz — hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowš wot — hr. — np. hacz — hr. — np.

W Budyschinje płaczeschе: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., žołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowe: 15 hr. 52 np. hacz 15 hr. 78 np., kórz rožli po 160 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hacz 12 hr. 40 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacz — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

13. měrza 1913

Po 50 kilogr.: Rožła wot 7 hr. 60 np. hacz 7 hr. 90 np., pschenża wot 9 hr. 30 np. hacz 9 hr. 50 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowš wot 7 hr. — np. hacz 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hacz 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 2 hr. 50 np. hacz 3 hr. 20 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacz 3 hr. — np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 14. měrza: Mjkohojte.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smje njedželu Palmarum rano w 7 hodžinach duchowny Tischer žerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodžin budże farat Räda žerbske a w 10 hodž. dźěl němskich paczeńskich dźěczi konfirměrowacz. Pschipoldnju w 12 hodžinach budże duchowny Tischer druhi dźěl němskich paczeńskich dźěczi konfirměrowacz.

Seleny schtwórtk smje farat Räda rano we 8 hodž. žerbsku a w 10 hodžinach němsku spowjedž.

Czichi pjatk smje rano w 7 hodž. farat Räda žerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodžin duchowny Tischer žerbske a w 10 hodžinach němske prědowanje. — Popoldnju $\frac{1}{2}$5 hodžin budże němska spowjedž.

Tydźeńske sastojnske dźěła smje duchowny Tischer.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Ota Louis Ludewig, expedient w Lubiju, se Selmu Charlottu Marschnerez w Pschischczach.

S druhich wožadow: Jan Rjelka, skałar w Kamjenzu, s Lenu Schmidtez w Małej Borschczi.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hermann Herbert, Gustava Hermanna Koppraša, klampnarja w Dobruschi, ž. — Erich Kurt, Ernsta Probšta, pohonicża w Ratarjezach, ž. — Erna Frieda, Kurta Jana Sodana, dźěłaczerja pod hrodom, dź. — Johanna Liddy, Pawoła Ernsta Mattereża, fabrikarja na Židowje, dź. — Hildegard Marianna, Ernsta Bjenady, dźěłaczerja na Židowje, dź. — Alfred Gerhard, Ernsta Schmidta, pohonicża pod hrodom, ž. — Pawoł Rudolf, Ernsta Bohuwěra Měrscha, dźěłaczerja na Židowje, ž. — Berta Margareta, njemandź. dź. na Židowje.

W katholskej zyrkwi: Johana Hilžbjeta, Michała Dórnika, skałarja w Budyschinje, dź. — Max Pawoł, Pawoła Hendricha, skałarja w Budyschinje, ž. — Emma Hana, Moża Josefa Mórawy, khachlestajerja w Budyschinje, dź. — Rudolf Artur, njemandźelsti žyn.

S druhich wožadow: Kurt a Alma, Ernsta Hendricha Beiera, sahrodnika w Zičenku, dwójnikaj. — Pawoł Kurt, Ernsta Pawoła Mikana, dźěłaczerja w Hodžiju, ž. — Ernst Kurt, Ernsta Schütza, skałarja we Wjelkowach, ž. — Pawoł Kurt, Pawoła Nowaka, skałarja w Czetwjenych Nožlizach, ž. — Marja Margareta, Augusta Senfta, listynoscherja w Zičenju, dź. — Jan Jurij, Jurja Janascha, žiwnoscżerja w Nižej Wšy, ž. — Khorla Wylem Reinhold, Wylema Reinholda Rudolpha, inspektora w Rakezach, ž. — Erich Ewald, Handrija Wukascha, czěšle w Stróži p. Rakez, ž. — Elsa Marja, Augusta Scholty, sahrodniskeho žiwnoscżerja w Lipiczu, dź. — Frieda Alma, Hermanna Scholty, fabrikarja w Khrósczе, dź. — Ernst Marczin, njemandź. ž. we Wuježlu. — Marczin Erich, njemandź. ž. w Błózanach. — Jan Hermann, Jana Ernsta Schmidta, dźěłaczerja w Budyschinku, ž. — Selma Marja, Jana Augusta Barta, žiwnoscżerja w Nowej Wšy n. Spr., dź. — Albert Kurt, Ernsta Gustava Ducžmanna, kublerja w Klukschu, ž.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadże: 6. měrza: Marja Martha, Jana Lorenza, hejtmana w Delnjej Kinje, dź., 19 l. 9 m. 8 dn.

W katholskej wožadże: 11. měrza: Hańža, Handrija Gudy, kublerja w Hornjej Kinje, mandźelska, 70 l. 1 m. 7 dn

S druhich wožadow: Alma, Ernsta Hendricha Beiera, sahrodnika w Zičenku, dź., 4 hodziny. — Katharina swud. Schimmrigkowa w Hermanezach n. Spr., 62 l. 10 m. 28 dn. — Michał Rjelka, žiwnoscżer w Rakezach, 56 l. 1 m. 16 dn. — Jan August Rjelka, žiwnoscżer w Lipiczu, 52 l. 5 m. 20 dn. — Richard Emil, Khorle Bohuwěra Wernera w Porschizach, ž. — Ernst Erich, Jana Ernsta Grützнera, khěžerja w Lichanju, ž., 7 m. 19 dn. — Erich Hermann, njemandź. ž. w Sdzaru, 5 m. 15 dn. — Pawoł Arno Wistuba, zyhelniskeho dźěłaczerja w Subornicży, ž., 8 m. — Marja swudowjena Kreschyna w Subornicży, 69 l. 7 m.

Zyrkwinske powjesće i Hosćija.

Njedželu Palmarum budże rano we 8 hodžinach konfirmazija žerbskich a w 10 hodž. konfirmazija němskich paczeńskich dźěczi.

Seleny schtwórtk smje rano $\frac{1}{2}$9 hodzin farat Kschižan žerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$10 hodzin duchowny Voigt žerbske prědowanje.

Czichi pjatk smje rano $\frac{1}{2}$8 hodžin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodžin farat Kschižan němske a $\frac{3}{4}$10 hodžin žerbske prědowanje. Popoldnju w 3 hodžinach budże žerbska liturgiska Boża słužba.

Zyrkwinske powjesće i Wodźenki.

Njedželu Palmarum smje farat Domaschka rano $\frac{1}{2}$8 hodzin žerbsku spowjedž, popoldnja $\frac{1}{2}$9 hodžin konfirmaziju žerbskich paczeńskich dźěczi. $\frac{1}{4}$11 hodzin smje duchowny Bójz konfirmaziju němskich paczeńskich dźěczi. — Psched zyelkowinymi durjemi žo kollekta sa ludowu knihownju sběra. — Popoldnju w 4 hodž. shromadźizna paczeńskich dźěczi a jich starschich do kschesczijanskeho zwójbneho towarstwa.

Seleny schtwórtk rano we 8 hodž. žerbska a $\frac{1}{2}$10 hodzin němska spowjedž.

Czichi pjatk smje farat Domaschka rano $\frac{1}{2}$8 hodžin žerbsku spowjedž, popoldnja $\frac{1}{2}$9 hodzin žerbske a w 10 hodžinach němske prědowanje. — Popoldnju w 2 hodž. smje farat Domaschka žerbsku liturgisku póstnu Božu žłużbu.

Wisitne khartki czischczi spěschnje a tunjo **Ssmolerjez knihiczischczerња.**

Hólczaze torniſtry
Holczaze toſche
Knihowe mapy.
Ssnědanſke toſche.
Holczaze toſche a
Hólczaze torniſtry

tež ßamßny wudźělk.

ſ howjaſeje kože

porucza

T. Albert

mějeczel Khorla Bala.
Woßebita pſchedawarnja
Offenbachſkich
∴ kožaunych tworow ∴
w Budyſchinje
pſchi lawſkich hrjebjach 10.
Telefon 578.

Pſcheńcznu muku
ſnateje dobroſcze
porucza
Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

Sserbſki muſej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu
měßaza wot ½11—12 hodźin.

Koban
pſchi žitnych wikach 4I
(reſtaurant Germania).
Sakožene 1906.
Telefon 675 a 632.

Allgemeine
Deutſche Creditanſtalt.
Wot kral. ſakſk. miniſterſtwa juſtizy prawo k pſchijimanju
ßyrotnych pjenjes w padże § 1808 m. ſ. k. doſtał.

Dawamy hač na dalſche na hižo wobſtejaze a ſa nowe pjenježne ſapołožki
4% **pſchi ſchěſćměßačnym wupowjedźenju,**
4% = **tſiměßačnym wupowjedzenju,**
3½% = **jenoměßačnym wupowjedzenju,**
3% = **wſchědnym wupowjedźenju.**
Kaßyne hodźiny 8—½1, ½3—5, ßobotu 8—2 bjes pſchetorhnjenja.

Powſchitkowny Němſki kreditny wuſtaw
depoſitowa kaßa w Budyſchinje
na khěžorſkej dróſy 21.

Pißarnja
ſa ſałożenje kapitala w hypothekach, ſaradźenje kaßowych a privatnych pjenjes na ležomnoſcze, wudźěłanje liſćinow a wuczinjenjow w naležnoſczach dobrowólneho ßuduiſtwa: ležomnoſtne, hypotheliſke, teſtamentiſke a herbſtwowe wězy atd.; wobſtaranje wſchitkich druhich pißomnych dźěłow, wotpiſkow, ſeznamowanje pjenježnych žadankow, pſchewjacze teſtamentiſkich wukonjenjow, ſarjadowanje ſawoſtajenſtwow a ſamożenjow.

Agentura
ſa ſawěſczenje pſche woheń, ſnjeſbożenje, rukowanſku winowatoſcz a ſa žiwjenjowe ſawěſczenje.

Rěčzu ßerbſki.

Konfirmandske ſchkórnje
a
ſchulske ſchkórnje
w hobrſkim wubjerku
woßebje płaczišny hódne najlěpſche hódnoſcze
porucza
Shorjelski črijowy dom.
Telefon 467. **A. Jacobsohn** na bohatej haßy 16.

Schulske tornistry

prěnjoklaßne wudźěłki

ſa hólzow a holzy,

wſchelako ſhotowjene a po wſchěch płaćiſnach.

Knihowe mapy, knihowe noſchaki

atd. poruczataj

A. & M. Neuhahn

w Budyſchinje

na ßerbſkej haßy 4. Telefon 449.

Ssrědki pſche waki

ſa dźěći 30 pj., ſa ſroſczeżenych 40 pj.

ćopki pſche ćrjewowe waćki, najlěpſchi ßrědk k jich ſahnaczu, tyſka 75 pj.

Ssrědk pſche ſchlebjerdźak „Kamakoſin“, pſchijomnje ßo bjerjazy a ſ wěſtoſczu ſkutkowazy, tyſka po 2 mk.

Na wßy ßo ſczele. :: Jeniczzy woprawdźite dostacz

w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Th. A. Wällnitz naslědnik

měſczel: J. Hanekamp

w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9,

meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja.

Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych

wobydlenſkich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow

po wſchěch płaćiſnach.

Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary

debjaze meble

wſcheje druzyny, kaž tež

teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klawěrſke ſtólczki atd.

Poruczam wſchě druzyny

ćzrjewow

kijeſchkow, korjenjenjow.

Khorla Nowak nasl. Jurij Nitsche.

Pſchiſpomnjenje: S dobom najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo 1. hapreje pſchedawarnju k. **Auguſta Cżecza** (prjedy Hermanna Kunacka) pſchewoſmu.

Schkórnje

a cźrije

k konfirmaziji

kaž tež wſcho pomyßlne

wobucże

ſa muzſkich, żónſke a dźěcźi

najmodniſchich formow a wubjerneho dźerżenja ſ najſjednoriſcheho hacz do **najwoßebniſcheho wudźěłka w njepſchetrjechenym wubjerku.**

Njedźiwajzy njeßměrnje powyſchenych kożowych płaćiſnow ſkoro wſcho wobucże hiſchcże po **ßwojich dotalnych** ſnatych **tunich płaćiſnach pſchi dobrych wupruhowanych kajkoſczach** pſchedawam.

Snamka „Mercedes“ (najwubjerniſche wobłukowe dźěło).

Jenotna płaćiſna ſa muzſke a żonjaze wobucże mk. **12.50** woßebita kajkoſcz mk. **16.50**

Najwjetſchi cźrijowy dom w Budyſchinje

Paul Kristeller.

Telefon 168. ∴ Na bohatej haßy 29.

A. & M. Neuhahn

w Budyſchinje

na ßerbſkej haßy 4 :: Telefon 449

poruczataj

kwaßne dary, ßwjedźeńſke dary, jubilejne dary,

w bohatym wubjerku po najtuniſchich płaćiſnach.

Ssuschene
aprikosy,
prünelle,
brěžki,
kruschwy, bělene,
ßlowki,
koleskojte jabluka,
krane jabluka,
schipki,
datle,
figi,
měschany ßad
najlěpscheje twory porucza
Khorla Preisser jun.
pschi žitnych wikach.

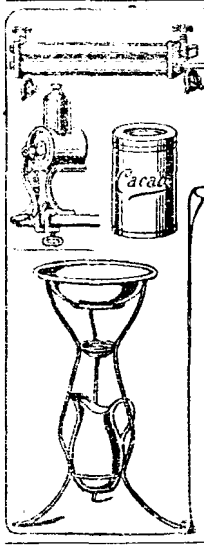

Kóždy, kotryžchze ßebi **dobry** a **tuni cžaßnik** kupicz, abo kotryž chže ßebi jón **porjedžicz** dacz, njech dže k cžaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haßy 5.
Jenčj pschedawa a porjedžuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

Wschě 31. měrza a 1. haprleje 1913 ſapłaczomne
kupony
hižo wot 15. měrza bjes khoſtow po najwyſchſchim kurßu ſ hotowymi pjenjeſami ſaměnjamy.

Filiala Lubijskeje banki
w Budyschinje w ßerbſkim domje.

Wschu domjazu a kuchińſtu nadobu,
lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary
kupujecze derje a tunjo pola
Moritza Scholty
pschi ßerbſkich hrjebjach 10.

Pschińdźemoj tón ras do **Budyschina** na hermank ſ wulkim ſkładom
cžeßaneho ſcheviota a cžornych ff. ßuknjanych a cžeßanopschedženowych tkaninow
k **wobleczenjam** a **paletotam** ßo pschihodźazych.
Sbytki k jenotliwym **mužazym** a **hólczazym wobleczenjam kho owam, jupam** a **paletotam** atd.
Žonjaze ßukno a tkaniny k kostumam
jenož najlěpſchich družihow w hobrſkim wubjerku po **ſnatych tunich płaczisnach.**
Wubrakowane a wuležane twory nimamoj.
S dopokaſmom ſa naſchu ſprawnoſcz je, ſo liczba naju woteběrarjow lěto wot lěta pschiběra.
L. Wolff & Co. ſ Khocžebuſa (w Delnjej Łužizy).
Ssmój jeniczkaj, kotrajž ſe ßławneho ßukelnſkeho města Khocžebuſa do Budyſchina pſchikhadźamoj.
Stejiſchczo: na hłownym torhoſchczu, ſ napſchecza kujeſa pſchekupza Pahna.

Pjenjeżnikam
ßo k darmotnemu ſaměſczenju pjenjes w jenož dobrych ſolidnych hypothekach porucza
Albert Mužik,
na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodźe, w hoſczenzu k „jandźelu"
Hypotheki a wobßedźenſtwo leżomnoſczow.
Sałożene 1899. Stary ſprawny wobkhod

Hižo wot 28 lět
pschedawam na **Budyſkich wikach**
ßymjenja ſa nalětni a lěczny wußyw
wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, khěžorſkeho a kralowſkeho podawarja, ßo mi ſczelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitoſcz), kotrež tole lěto woßebje derje ſkhadźa.
Tehodla ßwojim cžeſczenym wotebjerarjam wſchě ßymjenja w dobrej ſkhadźazej tworje poruczam:
runklizowe, Eckendorfſke žołte a cžerwjene hobrſkowalzojte, punt po 70 pj., po zentnarju tuńſcho. Lutyjeczanſke žołte ßymjo, najwjetſchu cžerwjenu **pizowanſku zokrowu rěpu,** dołhu běłu.
Kałowe ßymjo, Erfurtſkeho ſaźneho, Barlinſkeho ßrěnjoſoźneho, hollandſkeho cžěmnoczerwjeneho, póſdneho, Žitawſkeho hobrſkeho a ßerbſkeho burſkeho kała, běłeho kała a Winnigſtetterſkeho, kónczojteho Braunſchweigſkeho a woprawneho cžejſkeho hłubateho kała.
Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanſkeje morcheje, bunow, gurkow atd.
Woßebitoſcz: Erfurtſke kwětkowe ßymjenja
w 10pjenjeżkatych pakczikach ſ wukaſanjom k plahowanju.
Rjane cziſte dźeczelowe ßymjo, němſki wußyw, punt 1.10 hr.
Wulki wubjerk **Draždźanſkeje zyble k ßadźenju.**
Woßebje poruczam wot hollandſkich plahowarjow ßo doſtawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberoſow atd.
Moje ſtejiſchczo je hižo wot 28 lět na mjaßowym torhoſchczu.
Jan Bjedrich, **ßymjenjowa pschedawarnja**
w **Kołwaſy** pola Pomorz.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 12. **Sobotu 22. měrca 1913.** **Lětnik 72.**

Jutrowne ranje.

Mój Jesuß žiwy stany
Dźenß ſ rowa cźěmneho,
O budź mi powitany
Ty ßylny ryćerjo.

Na njepſchećelach dobu,
Ssmjercź, helu pſchewiny,
Hdyž ſ nimi w bitwje pobu,
Jich ſwjaſki rostorhny.

Mje njemóże wjaz' ſtróžićź
Tej ßmjercźe ſtrach a row,
Mje Jesuß budźe wodźićź
Pſches row do njebjeßow.

Wón na dnju ßnopow pónźe
Pſches pola rowowe,
Tu kóždy ſ rowa wuńdźe,
Kiž běſche ſemrjety.

Ssmy žiwi w dowěrjenju,
My Knjeſej wumrjemy,
Pſches wěru k wohladanju
Do njebja dóńdźemy.

Tam ßmy my wumoženi
Pſches jeho wumrjećze,
Wot njeho wuſwoleni
Pſches jeho žiwjenje.

Dźenß Jeſuß ſ rowa ſtany,
Mi row wjaz' njeſchkodźi,
My pſches njoh' wěſtoſcź mamy
Tam k wěcźnej ſbóžnoſcźi.

E. H.

Grichiſkeho krala Jurja ſkónzowali.

Wyſkanje grichiſkeho luda nad dobyćźom turkowſkeje twjerdźiſny Janiny pſches grichiſke wójſko a nad jeho dalſchim poſtupowanju k albanſkim mjeſam je ßo njejabzy do ſrudoby a žałoſćze pſchemėniło. Mordarſka ruka je w Saloniku krala Jurja morika, hdyž ßo wón wutoru po měſćze wukhadźowaſche. Nadpadnik je jedyn Gricha, kotryž ßo Aleko Skinas mjenuje. Wón pjećza k anarchiſtiſkej ſtronje pſchißłuſcha. Sso ſe ßwojeho wukhoda wróćźejo, kral ßwojemu pſchewodnikej, wyſchkej Frangulißej, wo poßłednich dobyćźach grichiſkeho wójſka powjehaſche. Hdyž wón k rózkej dróhi Regia Trias dóńdźe, mordaŕ ſ dalokoſćze dweju kroćźelow ſ wulkeho revolvra do krala tſěli. Po prėnim wutſělu chzyſche wyſchk Frangulis, kotryž ſ boka krala dźěſche, ßwój revolver wućźahnyćź, na čźož mordaŕ tež do njeho tſěli, tola kulka mißny. Kretiſkaj. žandarmaj, kotrajž ſa kralom dźěſchtaj, ßo do-nadpadnika daſchtaj a jeho bjes wobaranja ſajeſchtaj. Widźo, ſo je mordaŕ jaty, ßo wyſchk k kralej wobroćźi, ßebi myßło, ſo njeje tſěleny, tón pak ßo ſ womoru ſajawſchi pſched jenymi klamami na ſemju padźe. Na ſemi njebě žaneje krwě widźećź. Klamowy mějećźel prózowaſche ßo, krala ſběhnyćź, kotryž ani ßłowćźka njepraji. Wojazy krala do hojeŕnje wotnjeßechu.

Mordarja pſchehladujo, pſchi nim něktore revolvry namakachu. Na praſchenje poliziſtow wón wotmolwi: „Macźe ßudy, tam budu rěćźećź.“ Kulka bě kralej łopatku a wutrobu pſchedrėła. Popołdnju 20 mjeńſchinow po 5 hodźinach kral wumrje. Pſchi pſcheßłyſchenju na polizajſtwje mordaŕ praji, ſo je krala ſkónzował, dokelž wón njebě jeho próſtwu wo pjenjeżnu podpjeru dopjelnił. Woprawdźe ßu krala na jeho wukhodach wſchelake woßoby na nacźiſchćźne waſchnje wo pjenjeſy proßyli. To bě prynza Mikławſcha pohnuło, ſo wón ßwojemu nanej njedźiwajzy jeho wobaranja pſchewodźenje ſchtyrjoch jėſdnych žandarmow pſchinuſowa. Kral pak porjadnje dweju žandarmow domoj póßła a jenož dwěmaj dowoli, we wulkej dalokoſćźi ſa nim ßlėdowaćź. Tak ßo tež pſchi poßlednim woßudnym wukhodźe ſta. Kralowy pſchewodnik, wyſchk Frangulis, ßo dopomni, ſo je nadpadnika Aleka Skineſa hižo pſchi prjedawſchich kralowych wukhodach widźał.

Kral Jurij je ßo patorźizu wjećźor 1845 w Kopenhagenje jako druhi ßyn danſkeho krala Chriſtiana IX. narodźił. Jako danſki prynz wón Wylem rėkaſche a we wójnſkim łódźſtwje ßłużeſche. Hdyž Grichojo ßwojeho prėnjeho krala Otu I. (ßyna bayerſkeho krala Ludwiga I.) 24. oktobra 1862 ſ tróna wuhnachu, po radźe Jendźelſkeje danſkeho prynza Wylema ſa krala wuſwolichu, kotryž ſ mjenom Jurij I. na grichiſki trón ſtupi. Sjednoćźenje joniſkich kupow ſ Grichiſkej, jeho žeńtwa ſ ruſkej wulkowjeŕchowku Olgu a wocźehnjenje jeho dźěćźi w prawoßławnej wěrje (mjes tym ſo wón evangelſki woſta), pomhachu jeho trón wobtwjerdźićź. Dla ſjednoćźenja kupy Kréty ſ Grichiſkej ßo Grichiſka 1897 ſ Turkowſkej do wójny ſaſchmata, w kotrejž podleża. S tym ſbudźena niespokojnoſcź bě ſ pſchićźinu, ſo dwaj wojakaj na krala nadpad ſćźiniſchtaj, kotryž pak ßo njeporadźi. Poſdźiſcho pſchećźiwo kralowſkemu domej njepſchećźelſke hibanje naſta, ſ kotrymž ßo wſchitzy kralowſzy prynzojo nuſowachu, nakhwilnje ſ wójſka wuſtupićź. Nėtćźiſcha wójna, w kotrejž grichiſke wójſko pod wuſtojnym, khrobłym wjedniſtwom krónprynza Konſtantina Turkow ſbi, kralowſkemu domej ſaßo ludowe ſympathije dobu. Krónprynzej Konſtantinej, kotryž je hnydom po ßmjercźi ßwojeho nana knježeŕſtwo pſchewſał, wutroby grichiſkeho luda ſ luboſcźu a cźeſcźowanjom napſchećźo bija.

Pſchepytanje wo mordarjowej woßobje je podało, ſo je wón něhdy w Athenje lėkaŕſtwo ſtudował a poſdźiſcho ſ wućźerjom był.

Potom je wón sastojństwo shubił, wokhudnył a sadundał. Jeho ßwójbni běchu jeho sastorczili. Na poßled ßo wón s prosčerstwom žiwjesche. Ros bě wón tež do kralowskeho hroda po proschenju pschischoł, tola ßkužobniży běchu jeho wotpokasali. Psched tsjomi njedželemi bě wón do Salonikia pschischoł. Wón anarchistiske a sozialistiske ideje roswiwasche; mjes druhim wón měnjesche, so budże sa krótki czaß dospołna rumosczć knježicz, so njebudże ani khudych, ani bohatych, a so ßo wschědny džełanski czaß na dwě hodžinje poniži.

Sničenje němskeje wojerskeje powětroweje łódže „L. Z. 1".

Němska wojerska powětrowa łódź „L. Z. 1" je ßo ßrjedu na wojerskim swuczowanischczu pola Karlsruhe s wulkim wětrom sničiła. Wona bě ßo wutoru wjeczor w Baden-Oosu, hdžež ma ßwoje stejischczo, na slět podała a mějesche dwazyczihodžinsku wojersku jězbu sady ßebje, na kotrejž bě Karlsruhe, Heidelberg a Mannheim pschelecżała. Wulkeho wětra dla bě łódź nusowana pola Karlsruhe k semi dele sjeczć. Łódź ßo tam s pomozu 150 wojakow k semi pschiwjasa. Wokoło 5 hodžin wichor do łódże s tajkej mozu storkasche, so grocżane powjasy, s kotrymiž bě łódź pschiwjasana, ßo rostorhnyczć hrożachu. Potom jedyn wětrowy stork łódź k semi wrjeßny, so ßo jeho rjap ßrjedża skama. Sadni džěl ßwobodnje salětowasche a ßo potom teho runja wo semju wobrasy. Łódžine tsi motory ßu njewobschkodżene wostałe.

Tšelne pospyty s maschinskimi tšelbami w powětrowych łódžach.

Zeppelinowa powětrowa łódź „L. Z. 16" bě ßo ßobotu s Friedrichshafena na tsecżu pruhowansku jězbu puschczika. Jězba bě w tym nastupanju spomnjenja hódna, so ßo prěni krócz s łódžineho hornjeho krywa s maschinskimi tšelbami tšělesche. Wscho hromadże ßo 500 wutšelow woteda. Pschi tym ßo pokasa, so bě zyłe pschiprawjenje khmane a pschihódne, a so ßo s maschinskej tšelbu wotmyßleny nadawk dozpicz hodži. Duž drje ßo bórsy wschě němske wojerske powětrowe łódże s maschinskimi tšelbami wuhotuja.

Konflikt mjes Awstriskej a Czornej Horu.

Awstriska po sdaczu sa pschiczinu pyta, so mohła pschecźiwo Czornej Horje s wójskom a wojnskim łódźstwom sakroczicz. We Winskich nowinach ßo czornohórskemu knježerstwu porokuje, so je napschecżo awstriskim poddanam ludowe prawo skamało. Hdyž bě psched tydženjom turkowska wójnska łódź „Hamidije" psched pschimórske město Medwu pschijěła a do grichiskich łódžow, kotrež běchu ßerbskich wojakow pschiwjesłe, tšełała, běschtej ßo dwě łódźi s turkowskimi granatami sapalikej. Wojazy, kotsiž běchu hischcże na łódźomaj, běchu do morja skoczili. W tutym czaßu bě runje awstriska parna łódź „Skodra" do Medwaskeho pschistawa pschijěła. Kaž Winske nowiny wudawaju, je Czornohórski pschistawowy kapitan kapitana „Skodry", Blazicha, napominał, so by se ßwojim muzstwom ßerbskich wojakow s wody wukhowacz pomhał. Blazich pak ßo sapowjedži, ßo pschi wukhowanskim dźele wobdźelicz, dokelž bě wono pjecża straschne. Na to je Medwaski komandant na awstrisku łódź pschischoł a Blazichej rjekł, so zyłe muzstwo „Skódry" sesatšelecz da, jeli so Blazich njebudże poßłuchacz. Hnydom po tym je jedyn czornohórski žandarm na łódź pschischoł a je revolwer psched ßobu džerżo tepjerja a maschinistow nusował, łódź pod poknu paru stajicz. Kapitan „Skodry" mjes tym pschistawneho komandanta napominasche, so by jemu do Fiumy wotjěcz dał. Pschistawowy kapitan jemu do dowoli, tola dyrbjesche Blazich wobßwědczenje podpisacz, so ßo jemu w Medwje njeje žaneje kschiwdy stało. Hdyž bě ßo lědma dowolenske pißmo napisało, měschczański komandant pschihna, dowolenske pißmo wsa a ßo sapowjedži, jo wudacz. Blazich wězy na to waschnje kónz sczini, so s poknej paru do Fiumy wotjědże. Pißma wo tutym podawku ßu wuheršemu wikowanskemu ministerstwu a ministerstwu swonkownych należnosczow pschepodali.

Dale ßo awstriske knježerstwo na to wobcżežuje, so czornohórske knježerstwo muhamedanow a katholikow w dobytym kraju nusuje, k prawoßławnej (grichisko-katholskej) wěrje pschestupicz a so ßu czornohórszy wojazy franziskanskeho patera Palica, dokelž je ßo temu sapowjedźił, skónzowali. Někotre sta Albanskich ßu hižo pjecża k prawoßławnej wěrje pschestupiłe, dokelž je ßo jim hewak se ßmjercżu hrosyło.

Skónczńje ßebi awstriske knježerstwo žada, so by ßo bombardement na Skutari sastajił a ßo wukrajnemu wobydlerstwu dowolilo, město wopuschczicz.

Schtož poßlednje žadanje nastupa, je czornohórske knježerstwo hižo psched tydženjom konsulam a jich krajanam w Skutariu dowoliło, so bychu město ßwobodnje wopuschczeli, kaž je jim hižo na sapoczatku woblehnjenja Skutaria poskicżiło, tola s wuměnjenjom, so jemu konsulojo najprjedy sapiß ßwojich krajanow, w Skutariu bydlazych, pschepodadża. Wukrajenjo w Skutariu pak njeßu tole poskiczenje wužili, ßo na to spuschczejo, so Awstriska bombardement na Skutari njedowoli. Jako ßwobodny stat ßebi Czornohórska wěso bombardement na Skutari sakasacz njeda.

W nastupanju skórżby, so ßu czornohórszy wojazy franziskanskeho patera Palica skónzowali, czornohórske knježerstwo prěje, so je ßo to stało. Wono je swólniwe, wěz jenemu katholskemu biskopej pschepytacz dacz, tola niz jenemu awstriskemu konsulej abo druhemu awstriskemu sastojnikej; pschetož Czornohórska njeje awstriski vasalny ale njewotwißny stat.

Czornohórske knježerstwo tež prěje, so ßu czornohórszy wojazy muzstwu jeneje awstriskeje łódże w Medwje se ßmjercżu hrosyli.

Skutari psched poddaczom.

Czornohórska a ßerbska artillerija je póndželu Skutari s nowa ßylnje wobtšełała, woßebje zitadellu Stoji. Turkowske kanony jenož s khwilemi wotmolwjachu. Bombardement je žałoßnje skutkował. Skutari ßo pali. Kral Miklawsch je ßo do hkownеje kwartěry wrócził a wójsko wobhladuje. K hkownemu nadběhej 80,000 Sserbow a Czornohórzow na město ßo poßlednje pschihoty czinja.

Poražanje Turkow pschi Czataldżaskich wobtwjerdżenjach.

Tak bórsy hacz je ßo wjedro sczopliło, a ßu pucże trochu wuskhe, je ßo wojowanje psched Czataldżskimi wobtwjerdżenjemi saßo sapoczało. Wutoru Turkojo spytachu pschecżiwo Bokharam postupowacz, tola jich pospyt ßo njeporadźi; woni wjele ludźi shubichu. Něhdże pjecz pěschich divisijow, kotrež pod schkitanjom wójnskich łódźow postupowachu, ßo s bokharskim wójskom, do prědka poßunjenym, sadżerża. Wjeczor wójsko praweho bokharskeho kschidła divisiju lěweho turkowskeho kschidła nadpadże a ju sbi. Dwaj reginentaj tejle divisije, kotrajž swonkowne lěwe kschidło tworischtaj, ßo s Bokharami wotrěsnyschtaj a ßo k mórskemu brjohej s ranja Epivata stłóczischtaj, hdžež džěl s njeju na łódże czekny.

Nasajtra Turkojo bokharske lěwe kschidło a ßrjedżischczo pschimachu, Bokharjo ßo do Turkow dachu a jich k zofanju nusowachu. Turkojo 500 morwych a sranjenych na bitwischczu wostajichu. Wjeczor Turkojo hischcże ras bokharske swonkowne lěwe kschidło nadpadżechu, tola ßo wotrasychu.

Nowy wuspěch grichiskeho wójska.

Janinu dobywschi je grichiske wójsko Argyrokastro, Klißuru a Tepeleni wobßadźiło. Turkojo, kotsiž spytachu, jim napschecżiwo stupicz, ßu ßo wschudże sbili. Po powjesczi s Dracża ßu Grichojo tež hižo Vallonu a Berat Turkam wotewsali. S tym ßu woni do krajiny postupili, kotraž k pokodnischej Albanskej ßluscha. Pokodnischu Albansku pak Italska jako ßwoje pschichodne wobßezdżenstwo wobhladuje, runje kaž Awstriska ruku na poknózu Albansku schkitajo dżerži. Duž je mózno, so Italska pschecżiwo Grichiskej s brónjemi sakroczi, jeli so grichiske wójsko Vallonu a Berat njewopuschczi. Napjatosczć je jara wulka, Albanskeje dla móże lohko doscz k europiskej wójnje dóńcz.

Nowe Kruppske kanony sa turkowske wójsko.

Jendželskim nowinam ßo s Konstantinopla telegrafuje, so je turkowske wójsko runje 18 batterijow nowych Kruppskich kanonow dostało. Krupp je te kanony pjecża na požczonku wotpósłał.

List jeneho ßobustawa Czerwjeneho kschiża s Balkana.

Jedyn ßobustaw němskeho Czerwjeneho kschiża je s bokharskeho lěhwa w Mustafje Paschi jenemu pschecżelej w Bayerskej sczěhowazy list póßłał: „Žiwjenje tu we wójnskim lěhwje je jara sajimawe, wono pak tež wulke žadanja na cłowjeka staja. Wschelakore napinanja a parowanja dyrbja ßo směrom snjesczć. Woßebje mějachmy pod symu czerpicz. Moja kwartěra je mały turkowski domik, zyle wschědna deskowana buda, pschez kotrejž schkałoby wětr hwisda. Jako łožo mi ßłomnik na steptanej semi ßłuži. Khachlow wó jstwje njeje, a pódla teho stej wokńe, kotrejž běschtej něhdy saschkleńzowanej, jenož se starej nowinskej papjeru salěpjenej. Mózesch ßebi myßlicz, so ßym w nozy skoro smjersnył. Tola dale k pokodnju dele je hischcże hórje. Jedyn wyschk, kotryž sa wczerawschim s Galli-

polia pschińdże, mi powjedasche, so je tam 18 gradow symy, a so je poßlednje dny 3000 Arabskich, kotsiż njejßu tónle klima swuczeni, smjerśko. Swosabjene porśty a nohi, kotrež potom wotemrjeja a zyle wotpadnu, njejßu w tudomnych lazaretach niczo żadne. Każ ßym Tebi hižo wóndano pißak, ßym psched 12 dnjemi pschikas dostak, se ßwojim spitalom do Dimotiki wuczahnycz. Hłubokeho ßněha dla bě to hacz dotal njemóżne. Wschědnje někotre śta pionerow na puczu dżełaja, tola s wjetscha ßo w nozy nowy ßněh nańdże, a wscha próza bě podarmo. Ssněh naschim konjam hacz k brjuchej doßahasche, a na to ßebi njemóżachmy s zyła pomyßlicz, so móhli s tak wulkej bagażu, kotruż nasch spital wopschija, k wottyknjenemu kónzej dóńcz. Wczera w nozy ßo na dobo wjedro pschemeni; dostachmy czopły wětr, kotryż je wulki dżěl ßněha wulisak. Duż ßo wjeßelachmy, so skónczńje dale pschińdżemy. Tola nasche wjeßele bě podarmo; pschetoż hdyż do Karagacża pschińdżechmy, dyrbjachmy ßo sawróczicz, dokelż bě wulka woda rěki Ardy tamnischi móst wottorhnyła. Dżenża pionerojo pontonski móst twarja, a jutsje nadżijamy ßo, dale pschińcz.

Mustafa Pascha je woprawne masane turkowske hnězdo, kotrež po bitwje s mnohimi rostsělenymi a wupuscżenymi domami hischcże srudnischi sacżischcz cżini, dyżli prjedy. Město 5 kilometrow wot dwórnischcża sdalene leži a zyły pucz do tam je s wosami, stanatymi lěhwami, stanatymi a barakowymi spitalemi wobßadżeny; sda ßo, każ so by hobrski wulki zyrkus był. Njepschestawajcy wot ranja hacz do wjeczora sta konjazych a wolazych wosow s proviantom, ßynom a muniziju s dwórnischcża do magazinow a wot tam do wójskowych stejischczow jěsdża. Woły, konje, mule a wóßle maja hischcże zyle rjany napohlad a po sdaczu wjele dobreje pizy dostawaju; pschetoż njedżiwajcy wjele napinanjow ßu wone hischcże kulojte a ßylne. Jenoż pod symu po sdaczu woßebje woły cżeżko cżerpja; wschědnje ßmy na puczu k żelesnizy někotre ßwiknjene abo ßwikacż widżeli. S pschiczinu teho je pjecża jenoż syma. Temu wschak ßo cżłowjek dżiwacż njeßmě. Pola Katikoi ßym howjasy skót pod holym njebjom sa schtomy swjasany widżak, bjes tšěchi, a tak wón w nozy a wodnjo wostawa. Jeho khribjet bě se ßněhom pschikryty, a ßněh bě pschimjerśnjeny. To wěso najßylnischi skót na dlěschi cżaß njewutraje. Bolharske konje ßu wubjerne, s najmjeńscha tak dobre, każ te w němskim wójsku, a maja hischcże tu lěpschinu, so wone wjele wudżerża a so ßu jara spokojne a njejßu tak sapleńczene, każ nasche konje."

Awstriskej njepschecżelske wustupy w Kijewje.

Hdyż ßu półizy studentojo w Galiziskej druhdy wobras ruskeho khěżora spalili, ßu Rußojo w Kijewje se spalenjom wobrasa awstriskeho khěżora wotmolwili. Psched Kijewskej radnej khěżu běchu tele dny stoł stajili, na kotrymż wobras awstriskeho khěżora s napißmom: „Prjecz s Awstriskej! Njech je wójna!" stejesche. Na to wobras s petrolejom polachu a sapalichu. Politiskich scżěhwkow tajke żorty nimaju.

Pschisporjenje jendżelskeho wojerskeho lětarstwa.

S němskimi powětrowymi łódżemi, kotrež pjecża nad Jendżelskej lětaju, je ßo po sdaczu też jendżelske knjeżerstwo wobojako. Wone teho dla wot parlamenta pjenjeżne ßrědki k pschisporjenju wojerskeho lětarstwa na 1000 offizěrow a mużstwow żada.

Njemcy w Mexiku.

W Mexiku hischcże, każ prjedy, njeporjad knjeżi. Prjedawscheho gouverneura mexikanskeho stata Crahuila, kotryż bě ßo na stronu sběżkarjow stajił, ßu satsělili. — W Negales ßu sběżkarjo wotdżělenje knjeżerstwoweho wójska sbili, kotrež psches mjesy do sjednoczenych statow pschestupi a ßwoje brónje woteda. Wono je pjecża 100 padnjenych a 200 sranjenych měło.

Pod schkitom Bożim.

(Pokracżowanje.)

S hłowu tschaßo Jan woteńdże, jemu ßo nochzysche wěricz. A tola ma ßo to s cżłowjskej wutrobu zyle dżiwnje: schtoż ßebi wona pscheje, to też napoßledku wěri, njech też rosom a woprawdżite wobstejnoscże hischcże bóle pschecżiwo temu rěcża. Naschemu pschecżelej běsche, jako budżesche jemu nowa cżerstwa krej do żiłow pschischcka, hdyż bě jemu tale jaßna, pschecżelna hwězda nadżije na njebju sesthadżała, jako by syma womjakka a nusa ßo snjeßomnischa scżiniła; pschetoż wot nutska duch żiwjenja, kiż bě s nowa wotucżił, a dowěra, kiż cżerstwje sthadżesche, hrějesche.

A hlej, tutón snutskowny woheń stutkowasche też do swonka na tych, kiż běchu wokoło njeho. Něchtóżkuli, kiż bě hižo na sadwělowanju, je ßo s Janowym pschikkadom saßo shrabał; a widżo jeho pobożnoscż, je mnohi sakliwacż pschestał a s dżěscżowskim poddacżom ßo wotmjelcżał. Tak wot njeho żohnowanje wuthadżesche a někotryżkuli budże ßo jemu hischcże we wěcżnoscżi dżakowacż sa to, schtoż je jeho duschi wużitneho wopokasał.

VI.

Schto je ßo sa tón cżaß w Runowje podało.

We dworje gmejnskeho pschedstejiczerja ßo ludżo s cżrjódami skhadżowachu a tłóczachu, mużsky a żónske, stari a młodzi. Wschitzy chżychu ßo ßamßuymaj wocżomaj pschepokasacż, hacż je tola wěrno, schtoż běchu słyscheli, a potom chżychu staremu mużej sboże pschecż, so bě ßwojeho ßyna saßo dostał.

Haj, wón mějesche ßwojeho Jakuba saßo; wczera wjeczor bě domoj pschischoł, wěso tajki, so ani żana kokosch na njeho sawoła a ani ßamßny nan jeho njespósna; pschetoż na nim jenoż hischcże drabny wißachu a běsche wschón sahłódnjeny, ale hewak bě tola strowy a cżiły.

Stary gmejnski pschedstejiczer móżesche ßo s wjeßelosczu lědma dodżerżecż a płakasche a ßmějesche ßo nadobo bjes pschetorhnjenja a stykowasche ßebi ruzy, dżerżesche potom saßo ßwojeho ßyna s woběmaj rukomaj, jako bychu wonka hižom saßo s nowa wojerśzy najimarjo stali.

To dołho trajesche, prjedy hacż ßo wutroba stareho muża směrowa. Jakub pak bě ßebi mjes tym w komorzy sa zyrobisnu něschto wußlědżił, so by ßo wokschewił a potom swißujo ßwoje nasthonjenja powjedał, ale stary nan jeho stajnje saßo pschetorhowasche: „Hischcże junu wot spoczatka, Jakubje!"

To běsche hižo posdże w nozy, tu ßo do wokeńzy saklepa a wonka Wólschakowy hłóß wo sastupjenje proschesche. Wón bě, s města ßo wróczejo, duzy po puczu shonił, so je schołczniż Jakub saßo domoj pschischoł, a Wólschak njebě hakle domoj dóschoł, hdyż bě tole shonił, ale bě w runej měrje k scholczizom khwatał; — — Jakub móżesche jemu sawěscże powjescż pschinjescż, kak ßo s jeho Janom ma, wón dżě běsche, każ to s lista wjedżesche, s nim pschi ßamßnym połku stał.

Haj, powjescż wschak bě jemu Jakub pschinseßł, a Wólschakowej wocżi s dyrkotazej żadoscżu na hubomaj powjedazeho wißaschtej, kiż ßo prózowasche, wboheho nana njesarudżicz a jemu hacż nanajkedżbnischo sdżělicz, so dyrbi ßwojeho ßyna do morwych liczicz. Ale njech to też hischcże nężnischo cżinjesche, Wólschak tola do teho pschińdże a ßebi wobliczo do wobeju dłónjow khowasche a tak żałoscżiwje stonasche, so to scholczże a Jakubej pak symnje, pak horzo po khribjecże pscheběhowasche.

To pak możesche ßo cżłowjekej też wutroba puknycz, hdyż widżesche, kak tu Wólschak s wustaranym wobliczom ßedżesche, pschetoż wjedżachu dżě, schto na njeho cżaka. Hižo prjedy hacż bě Jan do wójny woteschoł, bęschtaj jeho żona a Handrij s nim hacż nanajnjehańbicziwischo wobkhadżowałoj, kak hakle to někto budże, hdyż ßo Handrij s dospołnej wěstoscżu jako herba cżuje?

Wón ßußodej a pschecżelej ßwoju nusu skorżesche, a tón ßebi radże njewjedżesche, kak by jeho troschtował. Schto chżysche jemu radżicz? Jako muż ßo pokasacż a ßebi knjejstwo we domje wróczo dobucz? To bě hižo posdże; pschetoż to je snata wěz: je-li mandżelski prěni tydżeń móz s rukow shubił, potom jeje cżaß żiwjenja wjazy wróczo njedostanje, a by-li też sto lět doczakał, woßebje hdyż je to tak ßłaby, njeßamostatny, skoro ßłabuschki cżłowjek, kajkiż Wólschak běsche.

Jenicżke, schtoż schołta wotmolwicz wjedżesche, bě tole: „To dżě hischcże njeje hotowa wěz, so ßo Jan wjazy domoj njewróczi. Pola Boha niczo njemóżne njeje."

Ale srudny poßměw, s kotrymż Wólschak wotmolwi, wobßwědczesche, so jemu tole s troschtom njeběsche.

Něhdże schtyri njedżele běchu ßo po Jakubowym wróczenju minyke, tu jónu rano Wólschakowa k wjeßnemu fararjej do jstwy sastupi. Hacż nanajbóle rosbudżena wutschaße ßo, so dyrbi jej knjes farar we ważnej ßwójbnej wěży pomhacż.

Stary knjes runje rad njemějesche, so ta żona pschińdże; pschetoż hižo někotrežkuli njelubosne setkanje běsche s njej měł, a duż ßo jara s krótka a symnje wopraschа, schto chże.

„Wy dyrbicże mi pomhacż, knjes fararjo, so ja Wólschaka wotbudu!" żona wupraßny.

Potom wona rjekny: „Wostanjemoj-li hischcże dlěje hromadże, **domjersa wón mje a Handrija do rowa."**

Duchowny khwilu, ſ dźěla ßo dźiwajo, ſ dźěla ßo mjerſajo, na burowku hladaſche. „Ssym dha ja prawje ßkyſchak? Hdy dha je ßo pola waß wěz zyle wobroczika? Hacz do dźenßniſcheho dnja je tola po zykej wßy a po wokolinje ſnate byko, ſo ſcże wy ta, kotraz ßwojemu mužej žiwjenje hórke czinicże; ſchěre wkoßy, kiž wón wot dźeßacz lět ma, bjes pſchiczinu njeßu.“

Burowka ßebi hubje pſchikußny a woczi pſchitłóczi; wona na wokomik mozy njemějeſche, něſchto prajicz; tajkeje wotmolwy ßo njebě nadźaka.

Duž duchowny po pſcheſtawzy pokraczowaſche: „Potajkim chzecże wy Wólſchaka wopuſchczicz? Moja wěz w ſaſtojńſtwje to njeje, roskorjenych mandźelſkich dźělicz, ale jich ſjednawacz; njechacże-li pak ßo ſ nim na žane waſchnje pſchenjeſcz, je wěſo lěpje, ſo jeho wopuſchczicże. Potom budże Wólſchak na namrěwku ßwojich wótzow ſaßo w pokoju žiwy a budże ſ knjeſom w ßwojim ßamßnym domje. Wy pak możecże ßo ſe ßwojim Handrijom naſtajicz, hdźežkuli chzecże, a ſ wotkelž ſcże pſchiſchli. Sa wami we wßy nichtó žaneje ßylſy ronicz njebudże.“

Wólſchakowa tu kaž poražena a ſproſtnjena ſtejeſche. Ke kajkemu kónzej mějeſche to dóńcz? Jej dźě bě jenoż wo to byko, ſe ßwojim namjetom, na kotryž ßebi wěſo khutnje njemyßleſche, ßwojemu mužej k wutrobje kłócz a ßo na nim ſa to wjeczicz, ſo njebě ſwólniwy był, Handrijej kubło dacz ſapißacz; wón mjenujzy pſchi tym ſwoſtawaſche, ſo dźě wo Janu ßmjertneho liſta w rukomaj njemějeſche, a ſo, doniž teho w ruzy nima, myßlow na to bycz njemóże, ſo mohł Handrij kubło doſtacz.

Ani ßo njeroszohnowawſchi burowka faru wopuſchczi, a budźeſche-li duchowny knjes wudma ßkyſchak, kotrež jemu žona duzy domoj po puczu dawaſche, ßnadz budźeſche ju ranjenja czeſcże dla wobſkorźił.

S teho czaßa ßo pola Wólſchakez wětſik wobroczi; žona a pſchirodny ßyn ſ burom nětkole runje nawopak wobkhadźeſchtaj. Hacz dotal běſchtaj jemu dźeń jako dźeń na prěki ſtupakoj a běſchtaj jeho ſe ßkowom a ſe ſkutkom hněwakoj, nětkole pak jeho zyle na bok woſtajeſchtaj, jako by tu jeho ani njebyło. Hdyžkuli by ßebi ſwěrił ſchto poſtajicz, bywaſche to tak, jako budźeſche niczo njepſchikaſak, a ſa jeho khribjetom ßo czeledźi něſchto druhe poruczeſche. Jako zuſbnik wobßedźeŕ we ßwojim ßwójſtwje khodźeſche, jako pſchenjechany ſa ßwojim blidom ßydaſche, a ſ kóždym kußom, kotryž k ßebi bjerjeſche, by ßo w ſchiji, kaž ſ darom mikoſcże dajił, kotrehož jemu nimo teho hiſchcże njepopſchewachu.

Schtož Wólſchaka, hacžrunje ßo bjes mozy czujeſche, tola dźerżeſche, bě to wědomnje, ſo ma jako wobßedźeŕ kubła ßrědk w ruzy, nad Handrijom ſ knjeſom woſtacz, jemu ſapißanje ſapowjeſcz, haj jeho tež wuherbowacz. Na to, ſo mohł ßo jeho Jan hiſchcże wróczicz, ßebi njemyßleſche, wo njeho jako morweho žarowaſche; ale runje to, ſo ßmjertneho liſta njemějeſche a ſo Handrij jemu ſe wſchěm ßwojim wohidnym nuczenjom niczo wunuſowacz njemóżeſche, to bě jeho ſboże.

Hdyž bě Handrij ſpóſnał, ſo ſ mozu niczo njewuczini, ſpyta mjelczo ßwojeje maczerje na dobre waſchnje něſchto dozpěcz. Wón ßwojemu pſchirodnemu nanej něſchtožkuli k woli czinjeſche, dawaſche jemu prawje, hdyžkuli něſchto wobkruczeſche, poſtaſche na jeho radu a rěczeſche ſ nim pſchecźelnje. Ale Wólſchak dźě do teho pſchińdże, kajki ſamyßl to ma, a ßo jeho hiſchcże bóle ſdalowaſche, duž Handrij tež ſaßo na prjedyſche waſchnje ſ nim wobkhadźecz pocza, haj nětkole bě to hiſchcże hórje hacz prjedy.

Po zykych hodźinach by Wólſchak na ßwojej khachlowej kawzy ßydał, wſchón ſamyßleny, njedźiwajo teho, ſchto ßo wokoło njeho czinjeſche, ßamo jěſcz by druhdy ſabył.

Burowka by ßo jeho czaſcźiſcho praſchała, hacz je khory, ale wón by jej jenoż ſ hłowu tſchaßo wotmolwił.

Khory wſchak wón bě, ſ najmjeńſcha jara ßkaby a kipry, ale czehoždla bě tak ſamyleny, to bě zyle něſchto druhe, to bě wěſty ſamyßl, ſ kotrymž ßo w myßlach noſcheſche.

(Pokraczowanje.)

Ze Serbow.

Wuſpěſchne wojowanje konſervatiwnych burſkich ſapóßłanzow Donata, Barta, Kokle, Greulicha a Schreibera w ſakſkim ßejmje wo nowy hońtwinſki ſakoń

na dnju 13. dezembra 1912, po ſtenografiſkich powjeſczach.

(Pokraczowanje.)

Měſtopräſident Fräßdorf: Sskowo ma knjes ſapóßłanz Greulich.

Sapóßłanz Greulich: Moji jara czeſczeni knjeża! Możemy ſ rosßudom deputazije, kiž w rosprawje pſchedleželi, derje ſpokojom bycz, a wuprajam dźak deputaziji a woßebje knjeſej rosprawnikej ſa raſne ſaſtupowanje naležnoſczow próſtwarjow. So je naſch nětcziſchi hońtwinſki ſakoń porjedźenja potrěbny, kóždy derje wě, a tež knjeżerſtwo njeje tónle nahlad we ßwojim wotedatym rospowjedźeuju ſamjelczecz ſamohło. So pak ßebi knjeżerſtwo tak bórſy na pſcheměnjenje ſakonja njepomyßli, to dyrbju jara wobżarowacz.

Hdyž nětko ßo ſ rosprawu ßamej ſaběram, dha ßu dypki 3., 4. a 5. tak ważne, ſo chzył wo nich woßebje poręczecz, ſ 1. a 2. dypkom chzu ßo ſpokojicz. Chzu pſchede wſchěm dopißy, kiž ßu hiſchcże wczera a dźenßa ſ mojeho wokrjeża ke mni dóſchłe, k wjedźenju knjeżerſtwa a wyßokeho ßejma podacz, ſo by niz jenoż wyßoke knjeżerſtwo ale tež wyßoki ßejm rosjaßnjenje wo tym doſtał, ſchtoż ßo wonka na wßach ſtawa, kajka żadkawa ſchkoda ßo ſ dźenßniſchim hońtwinſkim ſakonjom a pſchede wſchěm ſ dźiwimi kaniklemi ratarſtwu nadźěkuje. Knjes präſident drje dowoli, ſo czitam. (Měſtopräſident Fräßdorf: Dowolam.)

Czi knjeża piſchu: „Chzu ſpytacz, Wam hiſchcże ras wo kaniklazej czwili a wo ſchkodże, kotruž naczinjeja, rospißacz. Wobżaruju jara — to dyrbju pſchede wſchěm wusběhnycz — ſo je w kulturnym ſtacże, kaž w naſchej Sakſkej, tak daloko pſchiſchło, ſo dyrbi ratarſtwo a lěßarſtwo pod tajkimi ſcźěhwkami czerpicz. Byrnjež bychu ßo w tu khwilu ſ měſtnami jara prózowali, rosmnoženje kaniklazeje czwile ſamjeſowacz, dha pak ßo tola ſda, kaž by ßo ſtrach tajkeje krajneje czwile njehodźak wjazy wotſtronicz, jeli ſo ßo ſakońſzy krucźiſche naprawy njeſawjedu.

Mamy tu tola pſchezo hiſchcże hońtwinſke hona, w kotrychž ßo kanikle woprawdże plahuja; na poßlednjej hońtwje ſa bażantami 4. dez. 1912 ßu woſpjet 700 kaniklow potſěleli. Potom je bjes dźiwa, ſo ßußodne hona ßobu czerpja. Pólne kultury we Liega tak hižo ſ dawna ßem knjeżi dwór wobhrodźuje.

Ssußodne wßy, na pſchikład Thiendorf, Schönfeld, Welsſand, ßu ßwoje hona ſa ßwoje pjenjeſy wobhrodźiłe, ſ najmjeńſcha ſahony, kiž ſe Schönfeldſkimi honami mjeſuja, runje kaž tam, hdźež ßu ſe ſtrony fiſkaliſkeje hole wohrożene.

Dźenßa njemóżemy żanych lěßnych kulturow ſakożicz, jeli ſo je njewobhrodźimy. Runje tak ßo pola potrjechuja, ſ kotrychž dźiwina ſ wulkich lěßow wuſtupuje, a ſa tele wobhrodźenja je ßo hižo na wjele tyßazow hriwnow wudako, to ßu czeżke woporу, kiž ßo potrjechenym gmejnam nakładuja. Pſchede wſchěm dyrbjake ßo ſarjadniſtwa fiſkaliſkich holow poſtaracz, tychle ſchkódnikow ſe wſchěmi mozami ſaniczicz; pſchetoż maja ßami wjele ſchkody we ßwojich hajniſchczach, ſ dobom pak ludowe lěßy ßobu czerpja.

Gmejny Stölpchen, Ponikau, Linz, Schönborn, Brockwiz, Raſchezy a druhe czeżko pod tutej krajnej czwilu ſdychuja. Wſchudże, pſchińdżecże-li do ſadniſchich ſtronow naſchich pěſkow, wuhladacże wobhrodżene pola a hajniſchcża, a błyſchicże wſchudże toßame ſkorżenje; Kinsbórſkemu tſělniſchczu pſchimjeſowaze gmejnſke hona ßu teho runja wobhrożene. Haj ſ mjenje lěßojtych ſtronow Wulkohojnſkeho wokrjeża ſtórżby wo ſchkodowanjach ſ dźiwimi kaniklemi ſaßłyſchujejcże.

Hinaſcheho pak woczakowacz njemóżemy. Knjeża hońtwinſzy najenzy ſpomnjenych honow fretkuja a tſěleja jenoż tehdy, hdyž maja ſ tychle ſchkódnikow doßahazy wużitk. Wſcha rubjeżna ſwěrina pak ßo njeßmilnje ſaniczuje, tak ſo Boża ſtwórba ßamo tu njemóże ſadźěwk ſtajicz. Pſchecźiwo myſchazej czwili drje ßo gmejny k ſhromadnemu ſaniczenju pohonjuja, ale pſchecźiwo czwili kaniklow ßmy njemózni, ßmy jenoż pſchepodaczi do dobreje wole naſchich hońtwinſkich najenkow. Njeby dha potom wjazy hacz prawo byko, bychu-li ßo tež pola naß dźiwje kanikle ßwobodnemu łojenju pſchepodałe, kaž w ßußodnej Pruſkej. Wobßedźerjo wulkich lěßojtych hońtwinſkich honow, kotſiž dźiwinu haja, dyrbjeli ßwoje hona wobhrodźicz, ſ wjetſcha je ſ nich wuběhaza dźiwina, kiž tajkule wulku ſchkodu naczinja a kiž ßo do lěßow ſaßo wrócza. Poßlednjſche naſtupa tež ßorny a jelenje, a ſ tym jenoż mjeńſchi ratarjo czerpja. Skoro k ſadwělowanju ßu tajke wobſtejnoſcże, woßebje hdyž ßo nětko ſ napinanjom ſa to dźěła, ratarſtwo ſpěchowacz, jemu pomhacz a jo po móżnoſczi we wunoſchliwoſczi poſběhnycz. Na druhej ſtronje pak nochzedźa tajkele ſadźěwki wotſtronicz. Je tola naſcha najßwjeczíſcha winowatoſcz, ſo naſchej ſemi, naſchej pódże pſchezo wjazy wotdobywamy, w naſchich hoſpodarſtwach naſche ſkotarſtwo powyſchujemy a naſchu wótczinu ſ mjaßom ſaſtarujemy. Pobite lěßy dyrbimy hižo ſ narodnohoſpodarſkeho ſtejiſchcża ſ nowa ſaßadźecz. Ale tele nadawki dyrbja ßo ſchkitacz a to móże ßo jenoż ſtacz ſ krutymi ſakońſkimi poſtajenjemi, pſchi czimž ßo njeßmě nětkotrym jenotliwzam k woli bycz.“

Cżesćeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiż chzedża sa nje na

2. schtwórtlěto 1913

do prědka płaczicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadża.

Cżi, kotsiż żebi Serbske Nowiny psches **póst** pschinjescź dadża, njech tola njesapomnja, żebi je tam bórsy skasacź. Na schtwórtlěto sapłaczi żo sa Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, każ też w druhich krajach němskeho khěżorstwa **90 pj.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Pomhaj Bóh" płacża na póscże **1 hr. 30 pj.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwna 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

S Budyschina. (Porsty żebi rosrěsak.) Do cżežkeho njeszboża je wutoru tudomny wojnar Willi Schwarzbach w żwojej dżěłarni na Nowosalzskej drózy pschischoł. Hdyż wón pschi hěblowanskej maschinje dżěłasche, żo jeho lěwa ruka do hěblow scżeże. Někotre porsty żo tak rosrěsachu, so je lěkar je dyrbjak wotewsacź.

— (Dżěcżo żo tepiło.) Pjatk tydżenja popołdnju je pschi běleńskej drózy něhdże tsilětna holczka do Sprewje padła a żo tepiła, prjedy hacź żo njeszbożowneho podawka dohladachu. Cżěło bjes wuspěcha wożiwicź spytachu.

— (Njeszbože s automobilom.) Na Draždżanskej drózy je tele dny pschi pschescżěhnjenju jeneho husarskeho sapschaha fabrikant Schibak do jeneho dróhoweho schtoma sawadżił. Do schtoma srasywschi żo automobil pscheczińny, tak so wjednik pod nim leżesche. Snjesboženeho, kotryż bě żo cżežko sranił, żu hnydom k lěkarjej dowjesli.

— Njewobstajne wjedro je nam měrz wobradżił. Mjersnjenje a cżopkota żu żo hižo wospjet wotměnjakej. We Schwarzwaldże bě póndżelu 5 gradow symy. Nasajtra po zyłej żrjedżnej Europje wětry zychnowachu. S dobom żněhowe mjecżele sakhadżachu. Boja żo, so je żo na żadowych schtomach, kotrychż pupki żu żo pschi mikym wjedrje daloko roswike, wulka schkoda nacżiniła. — W Hamburgu je wětr s hrimanjom, błyskanjom a krupicżkowanjom sakhadżak. Wjele stow tšěchow je żo wotkryło a njeliczomne wokna żu żo rosbiłe. Mnohe rybaske a tworowe cżołmy a mjeńsche łódże żu żo potepiłe. Mużstwo někotrych łódżow je żo tepiło. — Też w lěżach je żo s wichorom wulka schkoda nacżiniła.

W Emdenje je wětr jenu khěżu powalił. Tšěcha płunarnje żo wottorhny a s dżěła na żużodne khěże padże. Jedyn nowotwar pschi dwórnischcżowej drózy żo satłóczi. — Na dwórnischcżu w Dahnburgu w Limborskej chzysche mandżelska wucżerja Schura s Witzetza do jeneho cżaha salěsćź, hdyż ju na dobo wichor shrabny a psched lokomotivu cżiżny. Zona żo pschejeżdże a żo na měsćże mori.

Wobsah 2. čisła »Łužicy«: Zaslepjeni. Powědańčko J. Słodeńk. — Wšitcy zjednani. Struchłohra. Horjanski. — Žedźiwe spominanje. Baseń. K. A. Fiedler. — Homer a jeho važnosć a njezachodna hódnosć. Baseń. M. Urban. — Starych babow leše. Baseń. F. Rocha. — Mi je wo tebi so dźało ... Baseń. Dušan. — Z Pražskeje wulicy w Taborje. Wobraz. — Přirunowaca serbšćina. M. Nawka. — Pšed 100 lětami. G. Šwela. — Serbski rozhlad. Naše towarstwa. Należnosće Maćicy Serbskeje. Nowinki z druhich ludow atd. —

Se Scżijez. Sańdżenu żobotu dopołdnja je żiwnoscżeŕ Nowak s Kocżizy s Wjasońskeje dróhi do tudomneje sornowzoweje skały sajeł. Pschi tym je żebi někotre rjebła skamał, żebi cżěło wobodrěł a żebi moshy stischażł. Snjesboženeho żu s wosom domoj do Kocżizy dowjesli.

S Bórka. Tudomny pohoncź Jung je żrjedu wós spinajo s njeho tak njeszbożownje padnył, so je pod kola pschischoł. Cżežko sranjeneho jeho namakachu a do Budyskeje měschczańskeje hojerńje dowjesechu.

S Makeho Wjelkowa. Njedżelu w nozy wokoło 12 hodżin s garbarskeje bróżnje, tudomnej bratrowskej gmejnje żłuschazeje, woheń wudyri. S bróżnje, kotraż je k. Janaschej pschenajata, żo woheń psches toroż na hródż wupschestrje. Tam stejazy kóń pschekupza Kunzy móżesche żo hischcże wukhowacź, niż pak wós, kotryż żo spali. W bróżni staj żo Janaschej cżiscżaza maschina a jedyn rjeblowany wós s płomjenjemi sniczikoj. Pódla Makowjelkowskeje běchu żykawy se Sajdowa, Wulkeho Wjelkowa, Cżichońz, Ssmochcżiz a Kelna na pomoz pschijeże. Jich dżěłu a wożebje żylnemu wětrej, kotryż płomjenja wot żużodnych twarjenjow honjesche, ma żo dżakowacź, so je żo wjetscha schkoda wotwobrocżika. Po wschěm sdaczu je żo woheń se słóstniskej ruku sakożił.

S **Daliz.** Cżichi pjatk popołdnju w 3 hodżinach je żo tu jena fajma wotpalika. Wjeczor w 7 hodż. żo wobydlerjo nascheje wśy s nowym wohnjom wustróżichu, kotryż jene domske a jenu bróżeń do procha a popjela pschewobrocżi.

S **Boschez.** Nascheho dotalneho druheho wucżerja żu na město semrjeteho knjesa wucżerja Hänsela wuswolili. Pomozne wucżerske městno żo s k. wucżerjow Krecżmarjom s Bjarnacżiz wobżadżi.

S **Budestez.** Tudomne żerbske towarstwo „Lubin" wotmě żrjedu tydżenja żwoju měżacżnu shromadżisnu. Hdyż bě nasch pschedsydża wschěch pschitomnych a wożebje lubych hosczi powitał, mjes kotrymiż k. kantora Rjeczku s Budyschina a k. wucżerja Wjelu s Kubschiz wohladachmy, k. kapłan Deleńk s Budyschina sa żwój s wjeżelom wot naż wocżakany pschednoschk żłowo dosta. K. rěcżnik do żrjedżischcża praschenje staji a na njo wotmolwjenje poda: „Ssmy my Sserbjo żamostatny narod?" W někotrych kónczinach nascheho Sserbowstwa, tam, hdżež Sserbstwo mrěje, by lud, każ daloko wjazy wo żwój narod njerodżi, wotmolwił: My njejżmy żamostatny narod, my zuse waschnja lubujemy, němsku rěcź do nascheje měschamy, wo żwoju narodnoscź njerodżimy. O wotucź, żerbske żwědomje! My żmy żamostatni, dokelż mamy naschu wożebitu, krażnu, bohacże wutworjenu żerbsku rěcź, nasche pěkne narodne waschnja, naschu narodnu drastu, kiż je nimo měry rjana a lubosna, nasche żerbske żwjedżenje, każ kermuschu a domkhowanku, nasche żerbske pižmo, pižmowstwo, nowinarstwo. Wscho to żu sjawne żwědczenja, so my Sserbjo njejżmy hałożka někajkeho druheho luda, ale so żmy żamostatni. Lětty żazy żmy żo jako wożebity narod sdżerżeli. Hory koło wokoło Budestez běchu něhdy pscheczińwo wschemu zusemu waschnju naschi schkitowarjo. W naschim cżażu tuto naturske mjesy wjazy njepłacża. Nětko dyrbja nasche ludowe towarstwa sa naż murje a schkit bycź. W nich maju wschitzy żo sjednocżicź, kiż maju hischcże wutrobu sa nasch lud. W nich maja żo żerbske mozy żylnicź, narodne żwědomnja żo budżicź, liwke wutroby żo sahoricź sa nasch lud, jeho żwjate dżěło a ideale.

Zyły pschednoschk, mózny w żłowach a na myżlach, bě żwědczenje, so rěcżnik w horzym dżěle a prózy nascheho narodneho pižmowstwa steji. Wożebje jeho poślednje żłowa torhnychu zyłe pożłucharstwo żobu a sapschimnychu jo hłuboko. Wjeżeke pschihłożowanje a wutrobny dżak wschěch pschitomnych k. rěcżnikej sjewi, kak bě najhłubsche truny we wutrobach sapschimnył.

Wuradżowanje wo wschelakich towarschnych należnoscżach scżěhowasche. Bórsy běchmy na domojpucżu, ale żłyschane napominanja nam shubjene bycź njedyrbja, Sserbjo hischcże żmy. Sserbska rjana Łużiza je nascha domisna. Hajmy żebi w njej naschu rěcź, nascheho luda pěkne waschnja! Wostańmy, schtoż běchu naschi wótzojo! Mamy wjele, schtoż je nam lube a drohe, strowoscź a żiwjenje, dom a dwór a nana a macź, ale do najdróżschich naschich kubłow żłuscha nascha rěcź, nasche Sserbstwo! Njekhmane dżěcżo, kiż starscheju sazpiwa! Skażeny Sserb, kiż żwojemu ludej żo wotrjeknje! Sawostańmy, schtoż naschi wótzojo běchu a wukubłajmy wożebje nasche dżěcżi jako żerbske. W nich mamy pruhu abo żwědczenje nascheje narodneje lubosczе abo liwkosczе! „Lubinje", rosżłyń żo a budź s budżerjom a hajerjom Sserbowstwa w naschej wokolinje!

S Budestez. Se straschnej hru żo sańdżenu wutoru 13lětny Ginzelez hólz s Budestez a 13lětny Żurik se Sahorja sabjeraschtaj. Wonaj běschtaj karbid do jeneje s wodu pjelnjeneje bleschki żypkoj, bleschku satykałoj a ju na sahrodu pokożiłoj. Tam wcżipnaj cżakaschtaj, hacź bleschka rosbuchnje. To żo bórsy sta. Wokolólětaze cżrjopy Żurikej ruku tak sranichu, so dyrbjesche lěkar roszychnowane mjażo hromadu schicź. Pódla teho hólz s woblicża żylnje krwawjesche. Jeho towarsch Ginzel, kotryż bě żebi straschnu hru wumyżlił, njesranjeny wosta.

S Khróscżiz. Sańdżenu njedżelu wotmě Towarstwo Sserbskich Burow hižo saże shromadżisnu, so by żo sważnymi pschedmjetami saběrako. Knjes ryczerkubleŕski najeńk Rjencź ju po 1/2 5 hodżin wotewri. Dokelż běchu we Wotrowje a Panczizach w żamym cżażu wjetschej shromadżisnje, dha njebě wopyt jara bohaty.

Knjes dr. Rachel-Panczanski rěcżesche na hodżinu jako lěkar k shromadżenym. Ma-li żerbski lud strowy wostacź a żwój nadawk

dopjelnicź, dha maju ßo wschitke cźělne schkodowanja wot njeho wotdźerżowacź. To ma ßo pola dźěsćza sapočinacź, hižo tehdom, hdyž hischcźe ßo cźěschi. Husto dosćź du maczerje s nim w cźaßu khorosćze pscheposdźe k lěkarjej. A teho dla mrěja dźěcźi w prěnich lětach ßwojeho žiwjenja ßamo na 50 %. Na tutón njedostatk je rěcźnik na snatej lěkarskej shromadźisnje w Kamjeńzu pokasak a sa to rěcźak, so měko ßo na prěnim městnje pschecźiwo temu něschto stacź. Potom ßo s dobom też tuberkulosy sadźěwa. Pschi tutej rosmołwje je potom k. dr. Heyn snate kschiwdźaze ßkowa pschecźiwo Sserbam trjebak a, so by je tróschku woßkabik, jim pschidak: „Dokelž Sserbja wokna njewocźinjeja.“ Dale wotpokasa k. dr. Rachel „Sapóßkanej“ w Katolskim Posole a w Serbskich Nowinach wot k. dr. Heyny. Rěcźnik cźinjesche też na jenu khoroscź kedźbne, kotraž je hakle w nowschim cźaßu do Sserbow sacźahnyka. Krute ßkowa rěcźesche pschecźiwo njepoměrnemu kurjenju w mkodostnych lětach. To je sahubjenje sa lud a kraj. Prjedawschi splah wo wjele wjazy wudźerżesche hacź nětcźischi. Pokasowasche na naturske žiwjenje južnych Sskowjanow, kotrež maja jenoż ßwojej poměrnoscźi ßwój wuspěch ßo dźakowacź. Na jenym pschikkadźe wujaßni, kajke scźěhwki ma pschesaźne kurjenje.

Pschedßyda dźakowasche ßo knjesej rěcźnikej sa khutne a powucźaze ßkowa. Pschednoschkej pschisamknu ßo dlějscha rosmołwa, na kotrejž ßo kk. kantor Hila, wucźeŕ Sskodeńk, kantor Ssymank, sapóßlanz Bart, žiwnoscźeŕ Rjencź-Khróscźanski, kubleŕ Ducźman, farar Hizka, redaktor Deleńk a rěcźnik wobdźělichu. Žiwe wobdźělenje ßwědcźesche wo ważnoscźi podótknjenych pschedmjetow. Skónczńje ßo postaji:

1. W Pancźizach wutwori ßo městno, hdźež khudschi starschi (5 ßerbskich woßadow w Kamjeńskim hamtskim wokrjeßu, a to s Wotrowskeje, Khróscźanskeje, Njebjelcźanskeje, Ralbicźanskeje a Wóßlinkskeje) darmotnu radu a pomoz pschi khoroscźach dźěcźi w pschedschulskich lětach dostawaju. Dźeń a hodźina w tydźenju ßo hischcźe wosjewi. Lěkarstwo ßo wěso darmo njewotedawa.

2. Hdyž ßo dotalne wjeßne khorowne kaßy w ßerbskich stronach do wjetscheje sjednocza, potom postaji ßo sa tutón wokrjeß miłoscźiwa ßotra, kiž měła khorych w domach wothladowacź. Po móžnoscźi ma ßo na Sserbowku dźiwacź.

3. Dale ma ßo próstwa na hamtske hejtmanstwo póßłacź, so by ßo na ministerstwo wobroczíło, a to pokracźowazym schulerjam kurjenjenje, dokelž je pschе wschu měru schkódne, sakasako.

Schtož prěnjej dypkaj nastupa, wuswoli ßo woßebity wubjerk, kiž ma ßo wo dalsche wuwjedźenja postaracź.

Potom rěcźesche k. sapóßkanz Bart wo njedostatku cźeledźe a sameśtnjenju luda na wßach. Pokasowasche, kak ßo w zusbje s naschimi ßerbskimi pjenjesami bróji, rěcźesche sa wužschi swjask naschich nalutowarnjow mjes ßobu a potom mohło ßo s zentralu dźělacź, kiž by w Budyschinje ßwoje ßydło měła. Někotsi cźinja, kaž by njemóžne było, ßo wot Draždźan abo Erfurta dźělicź. Tam dźěłaja nasche pjenjesy a doma ßmy khudźi, so ßebi njeswěrimy shromadnje ani kubleschka kupicź. Tuta skoro roboczańska wotwißnoscź wot zusbnikow je Sserbam do koscźe a koże pscheschka. A wudrapacź ßo s njeje njemóżemy. To je tak srudne, haj wohańbjaze! Trjebamy nusnje woßobu, kiž měła ßwoje mozy jenoż narodnym wězam woprowacź. To ßu nimo měry ważne praschenja, kotrež bychu ßo hnydom wuwjedźe, hdy by schěrschi lud wjazy srosymjenja a wopornriwoscźe sa nasche domjaze należnoscźe měł. Do Barlina a druhdźe scźelemy pjenjesy, sa Budyschin pak žanych nimamy.

W scźěhowazej rosmołwje naspomni k. sapóßkanz Kokla, so, hdy by w lěcźe 1888 sałożene Towarstwo Sserbskich Burow po stajeny lětny pschinoschk po 1 hr. wot ßwojich tehdom 800 licźazych ßobustawow porjadnje sběrało, bychmy trěbny kapital dźenßa měli. Tak pak ßu do wschěch kutow rospjerchli, a jenoż sdonk nalutowarnjow twori prjedy tak mózne towarstwo. Njejßu ßwěru dźerżeli. (W najnowschim cźaßu je abo chze Ralbicźanske pobocźne towarstwo wotpadnycź. Pschisp. dop.)

Dla „barbjeneje“ rosprawy w „Kamjeńskim Dźeniku“ wo sjawnej protestowej shromadźisnje w Pancźizach rěcźesche k. kubleŕ Ducźman-Khróscźanski, a shromadźisna protestowasche woßebje pscheczíwo jenej ßadźe, kiž běsche ßama njewěrnoscź. Potom pschinjeße k rěcźam, so je k. dr. Heyn w Kamjeńzu jeneho muża, kiž mějesche ßwojeho dźěsćza dla pola njeho něschto cźinicź, ßo najprjedy praschak, hacź je wón Sserb obo katolik. Cźeho dla? Na dobre sboże njebě tutón muž ani Sserb, ani katolik! Schto **potom, hdy ßnadź by woboje byk?**

Wjazore rataŕske towarstwa w Kamjeńskej wokolinje ßu sa wólbu do „rataŕsko-hajnischeho powokanskeho sjednocźenstwa“ (Land- und Forstwirtschaftliche Berufsgenossenschaft) k. najeńka Rjencźa we Worklezach a gmejnskeho pschedsteźiceŕja Schmidta w Kindischu namjetowake. Towarstwo Sserbskich Burow jeju krucźe podpjera. Po połschtwórta hodźinje ßo jara sajimawa shromadźisna skónczi.

S Bukez. Druhi dźeń jutrow nasche ßerbske towarstwo ßerbski wjecźor s dźiwadłom a se spěwom wuhotuje. Wschitzy Sserbjo s daloka a s bliska ßo na njón nanajwutrobnischo pschepro scheja. Sapoczatk w 7 hodźinach.

S Wujerja. Hdyž ßrjedu wjecźor pohoncź Donat s Offenheinskeje piwarnje tu po dróhy se ßwojim sapschahom psches Lubijsko-Wósborsku żelesnizu jědźesche, wón swonjenje ßo bliżazeho żelesniskeho cźaha njesaßłyscha. Lokomotiwa sapschah shrabny a jón do dróhoweho pschěrowa cźißny. Wós, konjej a pohoncź ßo khětro cźežko wobschkodźichu.

S Wotrowa. Sańdźenu njedźelu wotmě nascha nalutowarnja ßwoju prěnju lětnu hłownu shromadźisnu. Sličźbowanje minjeneho léta pokasa nam dokhodow 234 459,43 hr.
wudawkow 233 754,29 hr.
31./12. 1912 w kaßy: 705,14 hr.
Pschehlad samoženja pokasuje scźěhowaze liczby:
aktiwa 316 164,08 hr.
passiwa 314 483,01 hr.
dobytk: 1681,07 hr., kotrež ßo po wustawkach nałoża.

Wuradźowanje wo dani wubudźi žiwu rosmołwu; chzemy nalutowane pjenjesy kóždemu, kiž je pschinjeße se 4 % sadanicź. Sskědowazy pschednoschk nam poruczesche, so mamy we wójnskich cźaßach kóždy cźerwjeny pjenjeźk na połkadnizu donjescź, dokelž tam je najwěscźischi; domach móżesch je lohzy shubicź.

S Wotrowa. Žiwnoscźeŕ Jakub Kokla tudy je sańdźenu wutoru khětro schkodu poczerpił. Hdyž s krumomaj wlóczesche, jena ßrjedź polu padny, a dyrbjachu ju hnydom wonkach dołkócź.

S Biskopiz. Jeli so ßo w khěžorstwowym ßejmje powjetschenje wójska pschiswoli, Biskopizy garnisonu dostanu. Tele dny je sakski wójnski minister ßwobodny knjes s Hausen w Biskopizach pschebywał a ßebi leżomnoscź wobhladował, na kotrejž dyrbja ßo kasarny sa jedyn trainski bataillon natwaricź.

S Biskopiz. We Wulkich Trjebjenzach je ßo statok fabrikarja Schöny do cźista wotpalił. Jenoż stót je ßo mohł płomjenjam wutorhnycź.

S Kulowa. Na sańdźene stótne wiki bě ßo 53 koni, 164 wołow, 231 krumow, 7 bykow, 28 jałojzow, 98 běhakow a 183 proßatow pschimjedło. Sa stót ßo wyschsche płacźißny płacźachu.

S Wulkich Sdźarow. W tudomnej kaolinskej jamje pschi Kamjenjanskim lěßu je ßo wulki kotoł puknył, kotryž je ßo hakle psched krótkim cźaßom stajił, dokelž bě prjedawschi pschemały. — Pschi tudomnym dwórnischcźu ßu 17 metrow tołstu worschtu tona namakali. Spody tona bruniza leži. Pschi nim ßo najskerje nowa zyhelnicza natwari.

S Kasa. Nasche ßerbske towarstwo „Handrij Sejleŕ“ wotmě sańdźenu njedźelu wjecźor derje wopytanu shromadźisnu. Po postrowjeńskich ßkowach k. pschedßydy poda pißmawjedźeŕ, k. Hajesch, protokol poßlednjeje shromadźisny. Wobsamknu ßo, ßebi towarstwowe snamjeschko skasacź s wobrasom Handrija Sejlerja. Na to ßo k. wucźeŕ Kral s Kamjeńza ßkowa jimasche, so by nam wo Oberammergauskich passionskich hrach pschednoschował. To bě sa póstny cźaß prawje pschihódny pschednoschk. Knjes Kral nam wscho jara nadrobnje a rjenje wopiße a skónczńje naß napominasche, też s tajkej ßwěru, kaž Hornjoammergawszy ludźo, hajicź a pěstowacź wot wótzow namrěte waschnja, a kaž woni — shromadnje muż pschi mużu skutkowacź sa nasch luby narod. Jeho ßkowa namakachu pola pschipoßłucharjow žiwy wothlóß. Posdźischo poskicźi k. Kral hischcźe někotre passionske baßnje njebo Jakuba Cźischinskeho. S wutrobnym napominanjom, dale krucźischo wustupowacź sa towarstwowe ideje skónczi k. pschedßyda sajimawu shromadźisnu.

S Wochos. Nascha nalutowarnja mějesche 5. měrza ßwoju hłownu shromadźisnu. Poda ßo sličźbowanje sańdźeneho léta. Nasche dźěło derje postupuje (bilanzu hladaj pod nawěschtkami). Cźisteho dobytka mějachmy 385,58 hriwnow. Po wustawkach maja ßo schtyri dźěle do reserwneho fonda wotpißacź. Jedyn dźěl pak móże ßo k powschitkownemu lěpschemu wužicź. Shromadźisna wobsamknu, **tutón dźěl (77,11 hr.) tak wužicź, so ßo sa 40 hr. ßobu-**

ſtawam ſadowe ſchtomiki kupja, 20 hr. ſo do ſmjertneje pokladnizy ſerbſkeho towarſtwa dadża, 3 hr. ſo wuloſuja mjes ſchulſkimi dźěćźimi towarſtwowych ſobuſtawow, ſa ſbytk ſo cźita 5 eksemplarow »Łužicy«. Sa noweho pſchedſydu bu wuſwoleny Guſtav Laduſch, do dohladowarſtwa Jan Zombrack.

S **Rychwalda.** Tudomny leźomnoſćeŕ Khryſtof H. bě tſi paßle, kotreź bě major Rothe, najenk tudomneje gmejnſkeje hońtwy w H.owych ſchmrěćźkach powlakł, ſebrał. Běłkećanſki ławniſki ſud bě wotewſacźe paßlow ſa paduſchſtwo wobhladał a H. k jaſtwu na 1 tydźeń ſaßudźił. Shorjelſka khoſtanſka komora je jeho khoſtanje na 3 dny ponižiła.

S **Delnjeho Wujesda.** Na tudomnym dwórniſchcźu je ſo pjatk tydźenja dopoldnja cźeźke njeſboźe ſtało. Hdyž cźeźke ſchtomy wotkładźechu, ſo jedyn ſ nich ſakuliwſchi tudomneho Wóſnika Winklera ſhrabny. Jeho k ſemi potorhnywſchi ſo pſches jeho lěwu nohu kuli a ju zyle rosmjećźe.

— (Sterniklowy pokład w Pósborſkim wokrjeßu.) Sternickela ſu wjazykróćźneho mordarſtwa a ſapalenja dla pſched tydźenjom k ſmjerći ſaßudźili. Pſchi ſudniſkim jednanju je wón mjes druhim prajił, ſo je wón 8000 hriwnow papjerjanych pjenjes pſchi ſebi měł, hdyž je njedaloko Rósborka pola Hórćanſkeho ſaſtaniſchća pola wěſteho Mielſcha ſkuſił. 20—30 kroćel wot Mielſchez kubka je pěſkowa jama, w kotrejž ſo pěſk njeryje. Tam je wulki kamjeń, pod kotrymž je wón ſwoje 8000 hriwnow ſahrjebał. Na pſchedſydowe dalſche praſchenje, hdźe to je, Sternickel ſ horda ſmějizy praji: „To ſo njepſcheradźi!“

S **Motydła.** Wutoru w nozy je ſo tu herbſka grychta do cźiſta wotpalika. Domjaza nadoba je ſo ſkoro wſcha ſniczika, tola ſkót je ſo wukhował. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

S **Mućźowa.** Sapuſćázay woheń wutoru wjećźor wobhdlerjow naſcheje wßy wuſtróži. Woheń wjećźor w 7 hodźinach ſ hródźow tudomneho žiwnoſćeŕja Bergana wudyri, hdyž jeho ſwójba runje wjećźerjeſche. Hródź, kotraž dyrbjeſche ſo wottorhacź, ſo ſpali. Se ſylnym wětrom rosduty woheń na ſuſodny Domaſchkez dwór pſcheſkoczi a tam ſe ſkomu krytu bróźeń do procha a popjela pſchewobroćiwſchi ſo hiſchcźe na Maſulez dwór wupſcheſtrje, hdźeź ſo domſke wotpali. Prózowanjam muźſtwow Wulkoſdźarowſkeje a Kobliczanſkeje ſykawy ſo poradźi, dalſchemu roſſchěrjenju wohnja dowobaracź.

Přilopk.

* (Mordarſtwo w Drjowku.) Swudowjenu Köckeritzowu w Drjowku, kotraž je ſwojeho podruźnika ſkónzowała a jeho cźěło w khachlach ſpalicź ſpytała, ſu do Khocźebuſkeho jaſtwa wotwjedli. Wona ſo ſ woprědka ſapowjedźi prajicź, hdźe je hiſchcźe njenamakane cźěłowe dźěle woſtajiła. Poſdźiſcho je prajiła, ſo je jedyn prjedawſchi luby, wěſty Hojgk, ſkónzowaneho ſe. žarliwoſcźu morił a někotre cźěłowe dźěle ſahrjebał. Skónczńje je ſo wuſnała, ſo je muża ſarałyła, a ſo je ſo poſdźiſcho wukrwawił. Po nětcźiſchim wuſkuſchenju je wěſte, ſo ma Köckeritzowa jeneho ſobuwinika.

* (Wußud w Sternickelowym prozeßu.) Młynſkeho pomozniła Sternickela je pſchißaźny ſud w Frankfurcźe nad Wódru trójneho mordarſtwa, cźeźkeho rubjeźniſtwa a ſapalenja dla k ſmjerći, k khoſtarni na 5 lět a trajnemu ſhubjenju cźeßnych prawow ſaßudźił. Jurij Kerſten a Franz Schliewenz ſ Barlina, kotrejuž bě Sternickel hromadźe ſ Williom Kerſtenom w jenej korcźmje k mordarſtwu a rubjeźniſtwu narěcźał, ſtaj ſo teho runja k ſmjerći, k khoſtarni na 5 lět a k trajnemu ſhubjenju cźeßnych prawow ſaßudźiłoj. Młodoſtneho Willia Kerſtena dwojakeho mordarſtwa, ſaraźenja a cźeźkeho rubjeźniſtwa dla k jaſtwu na 15 lět ſaßudźichu.

Sternickel ſměje ſo nětkole hiſchcźe dla ſkónzowanja młynka Knappa w Plagwizach pſched Hirſchbergſkim pſchißaźnym ſudom ſamolwicź.

* (400 wowzow ſo ſpaliło.) We Waldhauſenje we Württembergſkej ſo ſ błyſkom ſtatok ratarja Tierera ſapali. Něhdźe 400 wowzow a žně ſu ſo ſpalile.

* Sſněhowe mjecźele ſańdźenu njedźelu w Schottlandſkej zychnowachu. Někotre parne łódźe ſo ſ wětrom k brjohej pſchihnachu a ſo rosbichu. Woſtoby na nich ſo wukhowachu. — Teź Norwegſka je hiſchcźe ſ wulkim ſněhom pſchikryta. Na żeleſnizy mjes Bergenom a Chriſtianiu jedyn ludźazy cźah hižo 7 dnjow ſe ſněhom ſaßypany leži. Pod ſněhom ſu ſo khodźe wuryle, pſches kotreź ſo pucźowarjam jěźdź pſchinoſchuje. Mjes nimi je teź njeſtroſchtna mloda holza, kotraž dyrbi wulkeho ſněha dla „ſwój kwaß wo zyle lěto wotſtorcźicź. Wona chzyſche ſo w Bergenje ſ jenym namórſkim offizěrom ſwěrowacź dacź, kotryž je ſo tele dny na pucźowanje wokoło ſwěta naſtajicź dyrbjał. Wboha holza ſo boji, ſo mohł ſo jeje nawoženja ſa dołhi cźaß do jeneje druheje holzy ſahladacź.

* (W lawowych paſorach.) W Prato w Italſkej němſki zyrkus Buſch ſwoje ſtany poſtaji. Někotre italſke hólzy w njewobkedźbowanym wokomiku po woſach rubjeźnych ſwěrjatow łazachu. Jedyn hólz ſo wobßuny a ſ nohu do jeneje wudymowanſkeje dźěry ſajěźe, tak ſo noha pſches lěßyzy do lawjazeje klětki doßahaſche. Law nohu na żałoßne waſchnje roskuſa. Hólzowe kſchicźenje ſaßłyſchawſchi zyrkuſowi ludźo ſe żeleſnymi żerdźemi pſchihnachu. Po dołhim cźaßu a ſ wulkej prózu ſo jim poradźi, hólza, kotryž bě ſo ſ womoru wobjał, ſ lawoweje khlamy wumóz.

* (Rubjeźniſtwo.) W Cholmſkej guberniji w ruſkej Pólſkej ſu rubjeźnizy hród wudowy molerja Cźechowſkeho nadpadli a ſ njeho wſcho ſebrali, ſchtoż ſo wotnjeſcź hodźeſche. Ssuſodźa ſo ſa rubjeźnikami puſchcźichu. Tuczi ſo wobarajo jeneho kublerja, jeneho ſkužobnika a jeneho pohoncźa ſatſělichu a wobßedźerźynu dźowku cźeźko ſranichu.

* (Hobrſke paduchſtwo w New-Yorku.) Paduſchi njedźelu pinzyne murje ſaſtajeźnje w Heſterſkej dróſy pſcherychu a żeleſne khamory rospacźichu. Woni ſu pjecźa juwele ſa 1 milijon dollarow a 116000 akzijow Southernſkeje Pacificſkeje żeleſnizy kradnyli.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Hoſpodarſkemu pomoznikej Ducźmanej we Łupoj bě loni 13. novembra 17lětny hižo khoſtany H. R. Ssymank ſ Hněwßez, nětkole w Subornicźzy bydlazy, latarnju jěſdneho kola kradnył. Wospjetneho paduchſtwa dla Ssymank 3 njedźele jaſtwa doſta.

✕ Na poßled w Khróſcźizach bydlazy 24lětny dźěłacźeŕ Günther, kotryž bě ſ awſtriſkeho wójſka cźeknył, bě ſo pola ſwudowjeneje kublerki Rubeltoweje w Schönawje nad E. a w Rychtarjej hoſcźenzu w Bórku nutſkamał. Rubeltowej bě wón jedyn kožuch, židźane rubiſchko a debjeńki, 136 hriwnow hódne, a Rychtarjej 200 zigarow, kolbaſki, twaroźk, liſtne ſnamki, ſa 3 hriwny drobnych koprowych pjenjes a ſ rospacźeneho fonografa ſa 6 hriwnow niklowych pjenjes kradnył. Cźeźkeho paduchſtwa dla jeho k jaſtwu na 10 měßazow a k ſhubjenju cźeßnych prawow na 3 lěta ſaßudźichu.

Liſtownja: Dopiß ſ Wonez ſo ſa tydźeń wocźiſchcźi.

1 draſtny khamor,
1 ſofa, 1 blido,
1 marmorowe myjne blidko,
1 wißaza lampa,
1 ſpiritußowa plata
ſu tunjo na pſchedań pſchi drjewowych wikach cźo. 5 po 2 ſchodomaj na lěwizy.

Evangelſke farſke měſtno **we Wochoſach** ſo ſ pſcheßadźenjom jeho nětcźiſcheho mějecźela 1. junija t. l. wuprózdni.

Sakładna mſda: Sawěſcźeńſka klaßa, rjany farſki dom ſ wulkej ſahrodu. Wobknjeźenje ſerbſkeje rěcźe je nuſne.

Samolwjenja njech ſo hrabinſkemu Arnimſkemu patroziniju w Mużakowje w Hornjej Łužizy póſcźelu.

Patrozinium.
W ſaſtup.: Schul.

Hłowna zhromadźizna
Maćicy Serbskeje

budźe jutrownu srjedu, 26. měrca 1913, pop. 1/2 3 hodźin w »Serbskim Domje« w Budyšinje.

Porjad: 1. Rozprawy. 2. Nekrologaj. 3. Wólby. 4. Namjety.

Wšěch sobustawow a přećelow wutrobnje přeprošuje

70] **předsydstwo.**

Maćica Serbska. Posedźenja **wotrjadow** M. S. budźa **jutrownu srjedu** (26. III.) **dopołdnja wot 10—12 1/2** hodźin. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Nalětnja skhadźowanka
serbskeje studowaceje młodosće

wotměje so **srjedu 26. měrca** dopołdnja w 10 hodźinach w Serbskim Domje w Budyšinje.

Potom je dozałoženje „Serbskeje Akademije". Serbscy akademikojo so proša, zo bychu wšitcy přišli.

Wšěch studowacych a jich přećelow na nju wutrobnje přeprošuje **J. Brusk,** stud. theol., t. č. hł. starši.

Khěžorska khofejownja

Pscheßadźowanje.

Ssrjedu 26. měrza dop. wot 9 hodźin budźe so na Lotzestraße cźo. 9 po 2 skhod. w Budyschinje dla rospuschćenja hospodarstwa wjele **meblow, łožow, blidowych a łožowych schatow, poßleschczow, ßudobjow a domjazeje nadoby** sjawnje na pscheßadźowanje pschedawacź.

Kurt Wällnitz,
pod pschißahu wsaty a sjawnje postajeny pscheßadźowat..

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacź do 11 hodźin wjeczor

wulke pschedstajenje

:: najnowscheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždn ßobotu a ßrjedu ßo program pscheměni.

Přeprošenje.

Khwaćanske serbske towarstwo wotdźerži **30. měrca,** młode jutry, swój

XXII. założeński swjedźeń
z dźiwadłowym předstajenjom a spěwami

w Hustec hosćencu w Khwaćicach. Započatk wječor 1/2 8 hodźin.

Wšě wótčinscy zmysleni a spěw lubowacy Serbjo so na tutón naš swjedźeń na najwutrobnišo přeprošeja.

Přińdźće, Wam budźe so lubić!

Předsydstwo.

Bukeczanske ßerbske towarstwo

wuhotuje **2. dźeń jutrow w Heimrichez hosczenzu**

sjawny ßerbski wjeczor s dźiwadłom.

Sastup 50 pj. Sapoczatk wjeczor w 7 hodźinach.

Programy ßu dostacź pola pschedßydstwa

Pschedßydstwo.

Žeńtwa.

Privat. samožity pschekupz a wobßedźer ville, ßrjedź 30, snajomstwo samožiteje knjeżny w starobje hacź do 30 lět dla wożenjenja pyta. Poskiczenja s fotografiju chzyke ßo s napißmom „P. 1555 bahnpostlagernd Bautzen" na póst dacź.

Ležomnosćź
na pschedań.

Ležomnosćź s nowymi twarjenjemi, s wulkej ßadowej sahrodu a 4 1/2 kórzom pola je w Rakeczanskich stronach płaczisny hódno na pschedań. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Mała žiwnosćź

s nowymi twarjenjemi, něhdźe 19 kórzami pola a łuki a 241 dawskimi jenosczemi je płaczisny hódno na pschedań we Hněwßezach czißko 12.

17. meje dop. w 10 hodź. ma ßo na ßudnistwje w Budyschinje žiwnosćź Jana Khorle Mickele w Rakezach, něhdźe 6 hektarow wopschijoza, na dyrbjenske waschnje na pscheßadźowanje pschedawacź.

Ssuczelna
czehnita kruwa

je na pschedań w Bronju cźo. 2.

Wustojni drainěrarjo

trajne dźěło namakaju na knjeżim dworje w Dittmannsdorfje, Kleinhofje a Schorbusu.

Hermann Thomas,
meliorazijske pschedewsacze
w Budyschinje, Jägerstraße 22.

Kuchańki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom abo posdźischo pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnjej haßy 1 na rózku žitnych wikow w cźrjewni knjesa Heinr. Mohra.

Sslužobna holza,

serbsko-katholska, kotraž jutry schulu wukhodźi, ßo do lohkeho dźěła k 15. haprleji pyta. Skladnosćź k serbskemu rěczenju.

Mandźelska wuczerja **Kastnera** w Sebnitz w sakskej Schwizy.

Dźěłaczerska ßwójba

pyta ßo s dobrej msdu a dobrymi wuměnjenjemi na knježi dwór w Bóschizach pola Njeßwaczidła.

Ssylny wolazy

ßo s dobrej msdu hnydom do ßłużby pyta na

knjezim dworje w Czelchowje.

Porjadny woženjeny abo njewoženjeny

rólny pohonecź

ßo na knježi dwór w Jaßeńzy pola Njeßwaczidła pyta.

Młódscheho pohoncza

pyta **Kral** w Njesdaschezach.

(K temu cźißku pschikłoha.)

Bilanza 31. dezembra 1912.

Aktiva.		Passiva.	
Sbytk w kaßy kónz lěta	2492,97 hr.	Pschinoschki ßobustawow . . .	280,— hr.
Wupožczene	17413,— =	Nalutowane pjenjesy	24244,09 =
Napłatk na 2 akziji	500,— =	Na běžazy konto wot zentrale .	139,30 =
Deposita	6274,65 =	Sa twory	656,35 =
Ssobustawam na běžazy konto .	991,47 =	Ssobustawam na běžazy konto .	2657,11 =
Podomk	360,— =	Reserwny fond	54.40 =
Zadanki sa twory	368,48 =	dohromady	28031,25 hr.
Zadanki sa dań	14.26 =	Potajkim **dobytk**	385,58 hr.
dohromady	28416,83 hr.		

We Wochosach, 5. měrza 1913.

Wochožanska nalutowarnja.
Schwjela. Mrosla. Petrik.

Pschiłoha k cźišku 12 Serbskich Nowin.

Sobotu 22. měrza 1913

Płaczišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

17. měrza 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosćje hacž do 6 lět	48—50	92—95
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	42—44	84—86
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	36—40	78—81
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	31—33	70—74
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosćje	46—48	87—92
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnosćje hacž do 7 lět	41—44	80—85
3. starsche, wukormjene kowy a žnadnje wuwite młódsche krowy a jałojzy	36—39	75—78
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	31—35	71—75
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosćje	47—49	87—92
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	43—45	83—85
3. žnadnje pizowane	38—42	77—83
Cźelata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	63—68	105—110
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	57—61	99—103
3. žnadnje wuwite wot zyza	50—54	92—96
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižnjenjow w starosty hacž do 1¼ lěta	60—61	80—81
2. mjaßne	58—59	78—79
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundrošy	56—57	74—77

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 15. měrza 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 19. měrza 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza . . . . bela	—	—	—	—	9	25	9	60
" . . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	13	9	28	8	40	9	20
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	7	80
Jećmjeń . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	7	40	8	50
Wows . nowy	8	—	8	30	6	90	8	—
Hróch	11	—	14	—	10	—	11	—
Bóka	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły	17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka . .	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	30	2	60	2	—	2	60
Butra . . . . 1 kilogr.	2	80	3	—	2	60	2	80
Pschenična muka 50 "	11	—	19	—	15	50	19	50
Rjana muka . 50 "	10	—	13	—	11	—	13	—
Ssyno . . . 50 "	2	70	3	30	2	75	3	30
Ssłoma . . 100 "	3	10	3	50	3	40	4	—
Prošata 864 schtuk, schtuka	16	—	33	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	6	25	6	10	6	35
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	50	6	45	6	75
Pschenični gris 50 kilogr.	—	—	7	10	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	—	—	7	50	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenza (bela) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., pschenza (žołta) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., rožka wot — hr. — np. hacž — hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot — hr. — np. hacž — hr. — np.

W Budyschinje płaćeschе: kórz pschenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 15 hr. 52 np. hacž 15 hr. 78 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hacž 12 hr. 40 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacž — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

20. měrza 1913

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 60 np. hacž 7 hr. 90 np., pschenza wot 9 hr. 30 np. hacž 9 hr. 60 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 2 hr. 50 np. hacž 3 hr. 20 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 3 hr. 10 np. hacž 3 hr. 20 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wiedro w Londonje 21. měrza: Mhłohojte.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi směje jutrownicźku rano w 7 hodź. duchowny Tischer žerbsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin farat Räda žerbske a w 10 hodźinach němske předowanje. Kollekta sa sakste hłowne bibliske towarstwo.

2. dźeń jutrow směje rano w 7 hodźinach farat Räda němsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin duchowny Tischer němske a w 10 hodźinach žerbske předowanje. — Tydźenske sastojnske dźěła směje farat Räda.

Křćenl:

W Michalskej zyrkwi: Elfrieda Dora, Adolfa Leopolda Hella, twarskeho technikarja w Tšelanach, dź. — Hana Frieda, Augusta Ernsta Biesolda, fabrikanta w Sslonej Borschći, dź.

W katholskej zyrkwi: Pawoł Bjarnat, Pawoła Wildy, monteura na Židowje, ž.

Sdruhich wožadow: August Kurt, Khorle Augusta Hejny, kublerja w Konjezach, ž. — Meta Elsa, Jana Bohuwěra Ssuschki, žiwnosćerja w Dreczinje, dź. — Waltat Richard, Bohuwěra Maxa Gruhla, kublerja w Hnaschezach, ž. — Jan Ernst, Ernsta Augusta Löhnerta, kublerja w Zokowje, ž. — Marcźin Alwin, Maxa Alwina Arnolda, želesnikeho dźěłaczerja na Holzy, ž — Kurt Richard, Adolfa Pawoła Wendlera, dźěłaczerja w Demjanach, ž. — Adolf Bjedrich, Augusta Hermanna Mikana, pohonca we Łupoji, ž. — Alma Martha, Jana Augusta Panacha, žiwnosćerja we Wujezku, dź. — Lena Elfrieda, Pawoła Richarda Neua, pohonca w Nječinje, dź. — Bjedrich August, Ernsta Khorle Rjenca, murjerja w Bukezach, ž. — Hana Marja, Khorle Augusta Bjarnata, hospodarskeho pomocnika w Jenkezach, dź. — Max Jurij, Hendricha Ernsta Pětschki, hosćenzarja w Pschiwczizach, ž. — Emma Lena, Jurja Pawoła Schustera w Jatsjobju, dź. — Johana Lena, Khorle Augusta Töpfera, listynoscherja w Drožďźiju, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadźe: 13. měrza: Oswald Erich, Alfreda Graupnera, brodutruharja na Židowje, ž, 2 l. 18 dn. — Hildegard Hana, Khorle Ernsta Pakostnika, dźěłaczerja pod hrodom, dź., 8 m. 22 dn. — 16. Johana Juliana swud. Hüttigowa rodź. Betterez, w sastarańi na Židowje, 75 l. 7 m. 13 dn. — 19. Johana Ernestina Güntherez, njebo Handrija Mužika, pohonca na Židowje, sawostajena wudowa tam, 65 l. 1 m. 23 dn.

W katholskej wožadźe: 14. měrza: Pawoł Ota Hoffmann, dźěłaczer w Khwaczizach, 44 l. 6 m. 10 dn. — Herta Scharmannez w Budyschinje, 2 l. 10 m. 6 dn.

Sdruhich wožadow: Jan Rychtar, maschinytwarz w Hodźiju, 80 l. 7 m. 25 dn. — Kurt, Hendricha Beiera, žiwnosćerja w Zicźenku, ž., 4 dn. — Hana, Jana Michałka, kublerja w Lutyjezach, mandźelska, 52 l. 8 m. 10 dn. — Khrystiana Ernestina Felfez w Kotwasy, 39 l. 3 m. — Khorla August Hejda w Bukezach, 79 l. 3 m. — Handrij Bohuwěr Wjela, kublet w Trjebjenzach, 37 l. — Khorla Dejka w Trjebjenzach, 63 l. 6 m.

Cyrkwinske powjesće i Hodźiju.

Jutrownicźku směje rano ½8 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin farat Kschižan žerbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

2. dźeń jutrow směje rano ½8 hodźin farat Kschižan němsku spowjednu wucźbu, ½9 hodźin duchowny Voigt němske a ¾10 hodźin žerbske předowanje. Kollekta sa sakske hłowne bibliske towarstwo.

3. dźeń jutrow budźe rano w 9 hodźinach žerbske kemschenje.

Cyrkwinske powjesće i Radeltez.

Jutrownicźku směje rano w 7 hodźinach duchowny Bójz žerbsku spowjedź, farat Domaschka we 8 hodźinach žerbske a ½10 hodźin němske předowanje. Kollekta sa sakske hłowne bibliske towarstwo.

2. dźeń jutrow směje farat Domaschka rano w 7 hodźinach němsku spowjedź, duchowny Bójz we 8 hodźinach němske a ½10 hodźin žerbske předowanje.

Wschu domjazu a kuchińsku nadobu, lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane žudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

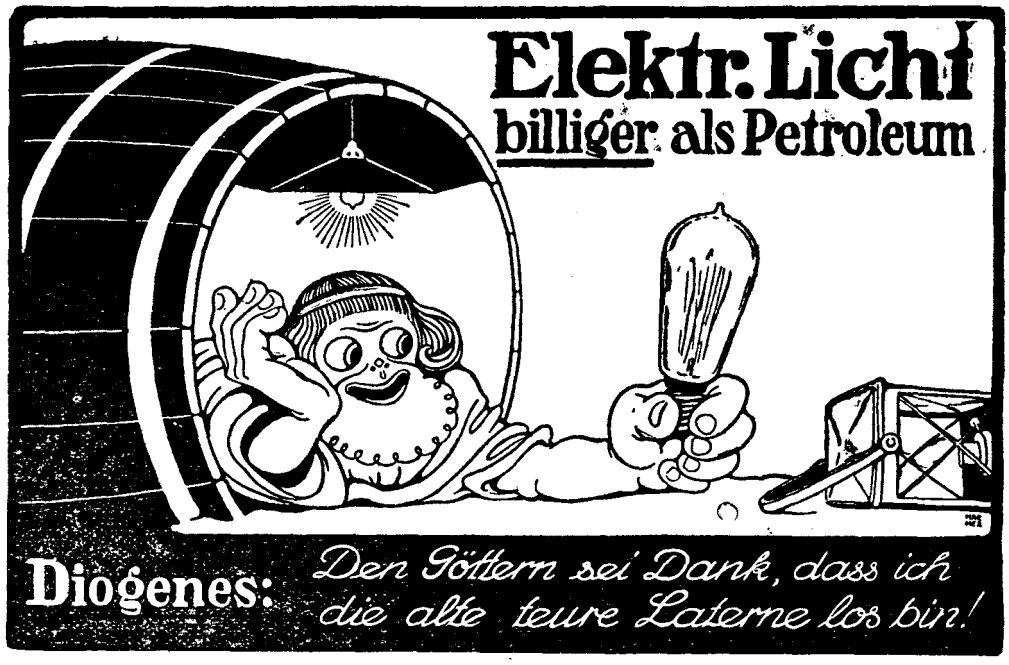
Moritza Scholty

pschi žerbskich hrjebjach 10.

Schenillowe rubischcza a schawle

nowych rjanych mustrow
najlěpsche a najtuńsche kupujecze
pola

Ernsta Jordanoweje wudowy
w Budyschinje
na jerjowej haßy 5,
na snutskownej lawskej haßy 8
w Budyskej schrotkowarni schtrympow.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,
meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych
wobydlenskich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow
po wschěch placzisnach.
Poruczam jako pschihódne a praktiske dary
debjaze meble
wscheje druziny, kaž tež
teppichi, blidowe pschikrywy,
paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

A. & W. Neuhahn
w Budyschinje
na ßerbskej haßy 4 :: Telefon 449
poruczataj
kwaßne dary,
ßwjedzeńske dary,
jubilejne dary,
w bohatym wubjerku
po najtunischich placzisnach.

Franz Marschner
czaßnikat w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczinemu wobkedźbowanju poruča.
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placzisny

Hizo wot 28 lět
pschedawam na **Budyskich wikach**
ßymjenja sa nalětni a lěczny wußyw
wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, kněžorskeho a kralowskeho podawarja, ßo mi scželaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitosc), kotrež tole lěto woßebje derje skhadźa.

Tehodla ßwojim czescenym wotebjerarjam wschě ßymjenja w dobrej skhadźazej tworje poruczam:

runklizowe, Eckendorfske žołte a czerwjene hobrskowalzojte, punt po 70 pj., po zentnarju tuńscho. Lutyjeczanske žołte ßymjo, najwjetschu czerwjenu **pizowansku zokrown rěpu,** dołhu běku.

Kałowe ßymjo, Erfurtskeho saźneho, Barlinskeho ßrěnjosaźneho, hollandskeho czěmnoczerwjeneho, póstneho, Zitawskeho hobrskeho a ßerbskeho burskeho kała, běłeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho czěskeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitosc: Erfurtske kwětkowe ßymjenja
w 10pjenježkatych pakczikach s wukasanjom k plahowanju.
Rjane cziste dzeczelowe ßymjo, němski wußyw, punt 1.10 hr.
Wulki wubjerk **Drožđanskeje zyble k ßadzenju.**

Woßebje poruczam wot hollandskich plahowarjow ßo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hizo wot 28 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, **ßymjenjowa pschedawarnja**
w **Kolwasy** pola Pomorz.

Hólczaze tornistry
Holczaze tosche
Knihowe mapy.
Ssnědanske tosche.
Holczaze tosche a
Hólczaze tornistry

tež ßamßny wudźĕłk.

ſ howjaſeje koże

porucza

T. Albert

mějeczel Khorla Bala.
Woßebita pſchedawańnja
Offenbachſkich
∴ kožanych tworow ∴
w Budyſchinje
pſchi lawſkich hrjebjach 10.
Telefon 578.

Jutrowne
tity
porucza
Schokoladen-
Schmidt
na theaterſkej haßy 4
a
na khěžorſkej dróſy 11.

Schulſke tornistry

prěnjoklaßne wudźĕłki
ſa hólzow a holzy,
wſchelako ſhotowjene a po wſchěch płaczišnach.

Knihowe mapy,
knihowe noſchaki
atd. poruczataj
A. & M. Neuhahn
w Budyſchinje
na ßerbſkej haßy 4. Telefon 449.

Dobru
ſlanu muczku
porucza Khorla Kahrowe
pſchi žitnych wikach

Dobru
pſcheńczmu muku
porucza Khorla Kahrowe
pſchi žitnych wikach.

Koban

pſchi žitnych wikach 4I
(reſtaurant Germania).
Sakožene 1906.
Telefon 675 a 632.

Allgemeine Deutſche Creditanſtalt.

Wot kral. ſakſk. miniſterſtwa juſtizy prawo k pſchijimanju ßyrotnych pjenjes w padze § 1808 m. ſ. k. doſtal.

Dawamy hacž na dalſche na hižo wobſtejaze a ſa nowe pjenježne ſapokožki
4½% pſchi ſchěſćmĕßacznym wupowjedźenju,
4½% = tſimĕßacznym wupowjedźenju,
4% = jenomĕßacznym wupowjedźenju,
3½% = wſchědnym wupowjedźenju.

Kaßyne hodziny 8—½1, ½3—5, ßobotu 8—2 bjes pſchetorhnjenja.

Powſchitkowny Němſki kreditny wuſtaw

depoſitowa kaßa w Budyſchinje
na khěžorſkej dróſy 21.

Pißarnja

ſa ſakoženje kapitala w hypothekach, ſaradźenje kaßowych a privatnych pjenjes na ležomnoſcze, wudźĕłanje liſtinow a wuczinjenjow w naležnoſczach dobrowólneho ßuduiſtwa: ležomnoſtne, hypothekiſke, teſtamentſke a herbſtwowe wězy atd.; wobſtaranje wſchitkich druhich pißomnych dźĕłow, wotpiſkow, ſehnawanje pjenježnych žadankow, pſchewjacze teſtamentſkich wukonjenjow, ſarjadowanje ſawoſtajenſtwow a ſamoženjow.

Agentura

ſa ſawěſčenje pſche woheń, ſnjeſbožene, rukowanſku winowatoſcz a ſa žiwjenjowe ſawěſčenje.

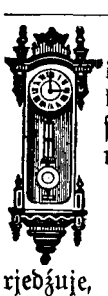
Rěčzu ßerbſki.

Kupuju
howjaſe koże,
cźelaze
wowcże
kosaze
ſajecże
kaniklaze } **koże**
atd.

Pawoł Scholta
w Budyſchinje na ſchulſkej drózy 3.
— Telefon 385. —

Cźerwjeny dźeczel,
bély dźeczel,
żołty dźeczel,
ſchwedſki dźeczel,
inkarnatſki dźeczel,
luzerne
bjes židy a najlépje ſkhadźazy porucza
Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

„Reichardtska“
ſchokolada a kakao,
bisquitowe wafle,
ruski khléb, bonbony
dóſtanjecże w najlépſchej tworje
w ſchokoladowej
pſchedawarni
na rózku Hoſchiz a ſeminarſkeje haźy.

Kóždy, kotryžchze žebi **dobry** a **tuni cźaźnik** kupicź, abo kotryž chže žebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźaźnikarjej **Kurtej Jenčej** na ſwonk. lawſkej haźy 5. **Jenčj** pſchedawa a porjedźuje, ſa žwoje dźélo ſprawnje rukujo. — **Proſchu, žebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami uwpołożene, wobhladacź.**

Sserbſki muſej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měźaza wot ½11—12 hodźin.

Wſchě 31. měrza a 1. haprleje 1913 ſapłaczomne

kupony

hižo wot 15. měrza bjes khoſtow po najwyſchſchim kurźu ſ hotowymi pjenjeſami ſaměnjamy.

Filiala Lubijſkeje banki
w Budyſchinje w ſerbſkim domje.

Ssuſchene
aprikoſy,
prünelle,
brėžki,
kruſchwy, bělene,
ſłowki,
koleſkojte jabłuka,
krane jabłuka,
ſchipki,
datle,
figi,
měſchany ſad
najlépſcheje twory porucza
Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

Kóſlaze koże,

kosaze, howjaſe,
wowcże, cźelaze
a kaniklaze koże,
wowczu wołmu
po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange
pſchi ſerbſkej katholſkej zyrkwi
a pſchi žitnych wikach 11,
ſ napſchecźa ſkoteje hwězdy.

Jeli ſo dyrbi Waſche ſtare jěſdne kołoſ kaž nowe byćź,
ſo ſ dowěrjenjom na mnje wobroczcźe. Moje 20lětne dźélo we wſchěch wotrjadach kołojěſdneje branſche ſa wězywuſtojne, hódne a ſchwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a ſanillowanje** jěſdnych kołow wſchěch ſyſtemow a wudźětkow, kaž tež kóžde **wuporjedźenje jěſdnych kołow** a **ſchijazych maſchinow,** rěčznych maſchinow, žimazych maſchinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,
wuporjedźerńja w Scźijezach pola Budyſchina.

Poruczam wſchě druźiny

cźrjewow

kijeſchkow, korjenjenjow.

Khorla Nowak nasl. Jurij Nitſche.

Pſchiſpomnjenje: S dobom najpodwolniſcho k wjedźenju dawam, ſo 1. haprleje pſchedawarńju k. **Augusta Cźecźa** (prjedy Hermanna Kunacka) pſchewoſmu.

Ssrėdki pſche waki

ſa dźėcźi 30 pj., ſa roſcźeżenych 40 pj.
cźopki pſche cźrjewowe wacźki, najlépſchi ſrėdk k jich ſahnacźu, tyſka 75 pj.
Ssrėdk pſche ſchlebierdźak „Kamakoſin“, pſchijomnje ſ bjerjazy a ſ wěſtoſcźu ſkutkowazy, tyſka po 2 mk.
Na wšy ſo ſcźele. :: Jeniczzy woprawdźite dóſtac
w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Pjenježnikam

ſo k darmotnemu ſaměſcźenju pjenjes w jenož dobrych ſolidnyd hypothekach porucza

Albert Mužik,
na Hoſchiz haźy 42 po 1 ſkhodźe, w hoſcźenzu k „jandźelu“
Hypotheki a wobžedźenſtwo leżamnoſcźow.
Sałożene 1899. Stary ſprawny wobkhod

Ssymjenja!

W tudomnych ſtronach jako najlépje wupruhowan druźiny ſ poſlednich žnjow:

pólne ſymjenja,
ſymjenja warjeńſkeje ſeleniny,
kwětkowe ſymjenja,
trawowe ſymjenja,
ſadźeńſke zybliki
w najwjetſchim wubjerku a hódnej tworje po kóždej dźélbje a tunich płaczišnach porucza

Khorla Preißer jun. pſchi žitnych wikach

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeczor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 13. **Sobotu 29. měrca 1913.** **Lětnik 72.**

Bołharjo Adrianopel dobyli.

Adrianopel je sańdźenu ßrjedu padnył. Wobtwjerdźenjow kołо wokołо njeho ßo smozowawschi je bołharske wójsko do města sacźahnyło. Padnjenje Adrianopla wosnamjenja wjazy dyžli dobyczе khroble sakitaneje twjerdźišny a sapoczatk noweho knjejstwa w njej. Bołharske khorhoje, kotrež ßo nětkole s jeho wěžow smahuja, praja, so je s pjeczstowlětnym knjejstwom Turkow w Europje na pschezo nimo, so je Turkowska pschestała, europiska wulkomóz być.

Po bitwje pola Kirk Kilisse Bołharjo Adrianopel 24. oktobra 1912 wobstupichu a 29. oktobra ßo bombardement na njón sapoczа. S dobom ßo město se se 70000 bołharskimi a 30000 ßerbskimi wojakami woblehny. Bórsy pak spósnachu, so ßo Adrianopel se ßłabej artilleriju, kajkuž Bołharjo a Sserbjo mějachu, dobyć njehodźi. Swonkowne wobtwjerdźenja drje ßo dobuchu, snutskowne běchu pak tak twjerde, so by ßebi jich dobyczе pschecźeźke woporу wot Bołharow a Sserbow žadało. Hakle hdyž běchu Bołharjo nowe wobleháńske kanony dostałe a je 23. měrza t. l. postajiłe, móżesche ßo s wuspěchom do twjerdźišnow tšelecź. 25. měrza bołharszy pěschzy połodnische wobtwjerdźenja nadběhowachu a je s bajonnetom dobuchu, hdyž běchu panzerowani wojazy kałaczkate groły pschepeřšli a dła stracha so mohłe podseńske miny wubuchnyć, stadła skotu prjedy ßebje hnali. Wobtwjerdźenja Aiwasbaba, Aidschtogli, Kestenik, Kuruczeßme, Yildize, Tabiak, Topjal, Kafkas Tabija a wschě batterije mjes tutymi ßo s nadběhom wsachu. Bołharjo dobyte 21 kanonow a maschinskich tšelbow hnydom sawróćichu a je s wuspěchom pschi dobywanju ßußodnych wobtwjerdźenjow wuživachu. Cźekazy Turkojo pod wohnjom ßwojich ßamßnych kanonow njeßměrnje wjele mużstwow shubichu.

Na rańschej stronje Bołharjo hacž na 200 abo 300 kroczel k wobtwjerdźenjam postupichu a tam 1000 turkowskich wojakow sajachu. Spósnawschi, so budźe ßo twjerdźišna lědma nawała Bołharow wobróćź móz, komandant Schukri pascha wschě składownje, arsenał a artilleriski depot a dale małe kasarny s połnozy města sapalicź da. S mnohich městowych dźelow płomjenja ßapachu, a wobydlerstwo połne hrosy a stracha s boka wobtwjerdźenjow cźekasche. Składownje munizije se satraschnym hrimotom rosbuchnychu. Njeßměrne wohnjowe trubjele k njebju ßapachu, na kotrymž runje raúsche serja skhadźachu. Nastaty półvrowy kur město do mróczelow sawali. S wokołołětazymi murjowymi kruchami ßo mnosy ludźo sranichu abo morichu. General Schukri pascha se sbytkom ßwojeho wójska do wjeczornych wobtwjerdźenjow zosasche. Wón ßo tam se wschěmi mozami psched scźěhowazymi Bołharami sakitasche, tola hdyž bě spósnał, so je wscho pscheczіwjenje podarmo, ßo wón popołdnju w 2 hodźinomaj generalej Iwanowej podda.

51800 Turkow w Adrianopłu ßo sajało.

Adrianopel dobywschi ßu Bołharjo a Sserbjo 51800 Turkow sajeli, mjes nimi ßu pódła Schukri pasche 16 paschojo, 4 diwisonßy a 8 brigadni generalojo a 1200 druhich offizěrow. Mjes poßlednimi je pjecza 63 němskich offizěrow s wyschkom Hallmannom a Toptschewskim, 13 rumunskich offizěrow a nětkotsi belgiszy offizěrojo. Dale je 54000 tšelbow a 620 kanonow, jara wjele munizije a drasty dobyczerjam do rukow padło. Bołharske knjeżerstwo je ßo sa wscho nusne postaralo, so njetrjebało Adrianopelske wobydlerstwo dale hłodu mrěcź.

Wobdźělenje ßerbskeho wójska pod Adrianoplom.

Po powjescźach s Adrianopla je tamnischi komandant Schukri pascha ßwojeho adjutanta k roskasowarjej 20. ßerbskeho pěscheho regimenta s pschecźom póßłał, so by s roskasowarjom ßerbskeho wójska, generalom Schtepanowiczom wo poddaczu twjerdźišny jednał. Tón pak tole poskicźenje wotpokasa, dokelž njeje s hłownym roskasowarjom wobleháńskeho wójska, a to generalej Iwanowej sdźěli, kotryž praji, so chże ßam wujednawacź. Schtepanowicz teho dła Schukri paschu na Iwanowa pokasa.

Sserbske wójsko je pschi wojowanju ßławny podźěł měło. Timokska diwisija wschě połnózne wobtwjerdźenja wobßadźi. Ruuje tak wona stejischczo Karagacź wobßadźi, hdźež ßo turkowske wójsko podda. Bołharjo a Sserbjo ßo na khwalobne waschnje wsajomnje podpjerachu a wudospołnjachu.

Do Belgrada je schtwórtk telegrafiska powjescź doschła, so tsi żelesniske cźahi s něhdźe 1000 ranjenymi Sserbami s Adrianopla do Belgrada pschijědu.

Adrianopel hromada rospadankow.

Zivilne wobydlerstwo Adrianopla bě poßledni cźaß we wulkej nusy. Hłód bě nanajwyschische stupił. Mnosy mużizy a żónske ßu hłodu wumrjeli. Wobydlerjo ßu wscho ßwoje wobßedźenstwo shubili. Nimale wschě domy ßu ßo wupuscźile; schtoż ßo njebě s bombardementom sniczіko, ßu Turkojo rosbuchli.

Wo schkodowanju bołharskeho a turkowskeho wójska njeje ßo hacž dotal niczo wosiewiko, tola je drje wono khětro wulke, dokelž ßo Turkojo se sadwělowanjom wobarachu.

Ważnosćz dobycza Adrianopla sa Bołharsku

wołebje w tym leži, so móże ßo 70000 Bołharow, kotsiž jón wobleháchu, něhdźe druhdźe wużicź. Tak bórsy hacž ßu wojazy wot poßlednich napinanjow wodychli, ßo 40000 s nich s wobleháwanskimi kanonami k Cźataldźaskim wobtwjerdźenjam pósczele. Bołharjo njemózachu hacž dotal Cźataldźaske wobtwjerdźenja dobycź, dokelž doscź cźeźkich kanonow njemějachu. S druhim dźělom wójska ßo bołharske wójsko na Gallipoliskej połkupje poßylni.

Ssnadź ßo Bołharam nětko skerje poradźi, ßo tež Cźataldźaskich wobtwjerdźenjow smozowacź a ßo na marsch do Konstantinopla nastajicź. Wójnska sahorjenosćz je ßo s dobyczom Adrianopla w bołharskim ludu móznje wożiwiła. Wo měrje njemóże żanych rěczow wjazy być, jeli so ßo Turkowska bołharskim měrowym wucźinjenjam njepodcźišnje.

Bołharski ßejm wo dobyczu Adrianopla.

Ministerstwowy pschedßyda Geschow je w bołharskim ßejmje scźěhowazu rěcź měł: „Bołharszy wojazy ßu hromadźe se ßwojimi ßerbskimi bratrami se ßwojej krwju ßławne łopjeno stawisnow balkanskich ludow popisali a wopomnjenski datum w ßwětowych stawisnach sesnamjenili. Adrianopel, druhe turkowske hłowne město, najważnischa twjerdźišna balkanskeje połkupy, je wczera padła. Bajka, so je bołharske wójsko, byrnjež by jeho dokonjenje w poli najwubjernische było, psched twjerdźišnu bjesmózne, je do niczeho rospłunyła. Wczerawsche dobyczе bołharski lud se sprawnej radosczu napjelnjuje. Runje tak wulka wschak je jeho bolosćz nad shubjenjom rjekow, kotsiž ßu na bitwischczu padli.“ Ministerstwowy pschedßyda sapóßłanzow napominasche, so bychu khroblym dobyczerjam hołdowali a s cześczowanjom na padnjenych spominali.

Sahorjene rěcźe tele ßłowa scźěhowachu. Dale ßo wobsamknu, ßo ruskej dumje sa wopokasma bratrowskich sacźuczow dźakowacź, s kotrymiž ßu bołharske dobyczе pschijeli.

Sahorjene powitanje pschedßyby bołharskeho ßejma, Danewa, w ruskej Dumje.

Dźeń dobycza Adrianopla psches bołharske wójsko je psched-

ßyba bolharskeho ßejma, Danew, kotryž bě 26. měrza do Peterburga pschijěł, s pschewodom bolharskeho póßłanza Bobczewa w Peterburgu ruśku dumu wopytał. Hdyž wonaj do dumineho doma sastupischtaj, duma ßwoje wuradźenje pschetorhny. Se sahorjenjom ßława wołajo jimaj sapóßłanzy pschikleśkachu, sběhnychu jeju na ramjeni a jeju po sali njeßechu. Hdyž bě ßo prěnje sahorjenje slehnyło, dumini pschedßyda Bolharow wobja a jeju do ßwojeho bürowa pscheproßy, hdźež ßo s pschewodom dumineho pschedßydy a městopschedßydy podaschtaj. Bołharaj a sapóßłanzy rusku a bolharsku hymnu sanjeßechu, na čož mějachu ßo někotre rěcze. Dumine duchowne ßobustawy Boha khwalazy spěw psched wobrasom ßwjateho Miklawscha saspěwachu. Sapóßłanz Krupenski ßerbske wójsko ßławjesche, kotrež je pschi boku bolharskeho psched Adrianoplom wojowało. Po někotrych rěczach Bolharaj s pschewodom sapóßłanzow dumu wopuschczíschtaj.

Spuschczenje bolharskeje krajneje wobory.

Dla dobyczа Adrianopla ßu ßo krajni wobornizy s wójska puschczili so mohli doma rolu dźěłacź.

Wojowanje psched Czataldźu.

W tym ßamym czaßu, hdyž ßo krwawna bitwa wo Adrianopel bijesche, ßo Bolharjo tež psched Czatalczu do wojowanja dachu a Turkow do Czataldźaskich wobtwjerdźenjow wróczo czißnychu. Město Czataldźa a wokolne wßy ßu w bolharskej ruzy.

Czorna Hora a Awstriska.

Czornohórske knjeżerstwo s wulkim pohórschenjom wobskorżby awstriskeho knjeżerstwa jako hrube kłž wotpokasuje. Wono rosßudnje prěje, so ßu Czornohórzy albanskeho patera Palicza skónzowali a albanskich muhamedanow a katholikow nusowali, k prawoßławnej wěrje pschestupicź. Tež wudawanje awstriskeho knjeżerstwa wo spytanym sdźerżenju khorwatskeje łódźe „Skodra“ w Medwaskim pschistawje njeje pjecza wěrno a ßo krucze pschepytuje. Wukrajanam w Skutariu je czornohórske knjeżerstwo po radźe ruskeho a franzowskeho póßłanza dowoliło, s města wucżahnycź. Czornohórski wyschschi komandant, herbski prynz Danilo, je s parlamentarom list Skutariskemu komandantej Essadej paschi póßłał, w kotrymž jemu wojewi, so czornohórski kral njewojowazym wobydlerjam dowoli so 50 hodźin Skutari wopuschczicź. Essad pascha je s listom nutom hnuł so ßo sa tule nadobnosć dźakuje, wón pak tole poskiczenje njemoże pschijecź, dokelž wot ßwojeho knjeżerstwa k temu żaneje p. [illegible] nima.

Hdyž po tajkim zivilne wobydlerstwo w Skutariu s dźěła ßmjercź poczerpi, njeßu na tym Czornohórzy winu, ale turkowski komandant Essad pascha. Nowy bombardement na Skutari ßebi Czornohórzy a Sserbjo njedadźa sakasacź. Schtwórtk w 4 hodźinach popoldnju je ßo czaß minił, kotryž bě ßo zivilnemu wobydlerstwu k wopuschczenju Stutaria pschiswolił. Duž ßnadź je ßo bombardement hižo s nowa sapoczał. Sserbska artillerija je mjes tym nowe czeżke kanony k Skutariej póßłała.

Czornohórska Skutari nihdy na nihdy njepuschczi. Sserbija a Bołharska budźetej Czornu Horu pschi jejnym żadanju sa Skutariom se ßwojim wójskom pschecziwo Awstriskej podjeracź. Pschikasam wulkomozow ßo Czornohórska njepodczißnje. Wona na nje njetrjeba dźiwacź, dokelž njeje mjes wulkowozami żaneje pschesjenosće. Ruske knjeżerstwo njeje hischcże ßwojimaj póßłanzomaj w Belgradźe a Zetinje poruczíło, so byschtaj Sserbam a Czornohórskim kasakoj, njepschecżelnosće pschecziwo Skutariej sastajicź a połnóznu Albansku wopuschczicź. We Winje poczinaju na Rusku tukacź, so wona potajnje Czornohórskej polěkuje, a so ßo Czornohórska na pomoz Ruskeje sa pad spuschcza, so by Awstriska Czornohórskej wójny pschipowjedźiła. Hroženja Awstriskeje na Czornohórsku dozyła żaneho sacźischcza njeczinja. Bližsche dny ßo tam bombardement na Skutari se wschej mozu ponowi.

Poddacze 15,000 Turkow.

Hischcże do dobyczа Adrianopla je ßo turkowski general Dźawid pascha Sserbam poddał. Wón bě prjedy s roskasowarjom w Monastyrje. Hdyž běchu Sserbjo nasymu jeho 80,000 muži pola Monastyrja sbili, wón s 15,000 mużemi cźekny. Wón chzyschе w Janinje wucźeł pytacź, tola prjedy hacź tam doczeże, Grichojo Janinu dobuchu. Wón potom se ßwojim wójskom do Walony zosasche, tola bórzy spósna, so běchu jeho Sserbjo a Grichojo wobstupili. Duž jemu niczo druhe njewubu, hacź ßo poddacź.

Puschczenje ruskich reserwistow.

Ruska poczina ßwojich reserwistow puschczecź. Każ ruske nowiny pißaju, ßu ßo 24. měrza we Warschawje a druhich městach ruskeje Pólskeje reserwistojo s dźěła s wójska puschczili. Duž ßo sda, so ma ruske knjeżerstwo wójnski strach sa wotstronjeny.

Pod schkitom Bożim.

(Pokraczowanje.)

Tśi hodźiny wot Runowa sdalene mějesche Wólschak ßotru, kotrejž jeje muż po ßmjercźi niczo druhe sawostajił njebě, khiba cześtne mjeno a ßyna, kotremuż Michał rěkasche. Tehdom mjenujzy ßo pjenjesy hischcże tak na dań dawacź a tež pożczowacź njehodźachu, każ dźenßnischi dźeń. Bankow tehdom njebě, duż bě njeßnadna, haj njemózna wěz, druhim dźěczom s kubła wjele wupłaczecź a dyrbjachu ßo dźěczi s wulkich kubłow s małej pomozu k żeńtwje spokojicź. Michał běsche Wólschakowy mótk a hižo wot małosće bě jemu wuj mnoho pschikhilnosće wopokasował. Jara rad běsche do Runowa na wopyt pschikhadźał a s Janom hrajkał. Wo Handrija jara njerodźesche, a worakawscho ßo tón po něczim pschecźiwo njemu sadźerżesche, a rědscho wón k Wólschakezom pschikhadźesche.

Hdyž bě Michał schulu wukhodźił, da jeho macź k pjekarjej do wucźby, a mischtr bě s nim jara spokojom. Runje bě wuwukuył, tu wumrje jemu macź a Wólschak pschiwsa pschedporucznístwo nad nim, każ bě ßebi njeboczicźka pschaka. To běsche też jara derje trjechene, pschetoż Wólschak mějesche derjemèce ßwojeho poruczenza na staroscźi a jemu někotry sakraßny zyły toleř pschitykny, wěso mjelczo, burowka to wjedźecź njeßmědźesche.

Tutón Michał to běsche, na kotrehoż ßo Wólschak dopomni, a dłeje ßebi pschekładowasche, a krucźischo ßebi wotmyßli, khudemu hólzej ßwoje kubło sapißacź dacź.

Ale kak to sczinicź, so to burowka a Handrij njebyschtaj shonikoj? Mjelczo do ßudnischeho města dóńcź a na ßudnischtwje wěz srjadowacź? Tak daloko nosy jeho wjazy njenjeßeschtej. Sapschahnycź dacź a tam dojěcź? To pak budźesche ßo najprjódzy Handrija dyrbjał praschecź, a Handrij budźesche ßo napraschował, schto ma w měsce cźinicź, a budźesche wěstosće dła też najskerje ßam ßobu jěł.

Tak tu ßedźesche, njewjedźo ßebi saradźicź, a ßo cźwilowasche w tymle cźuczu biespomoznosće.

Tu Wólschaka junu jeho ßußod, wjeßny schołta, wopyta, kotryž chzyschе s nim gmejnskeje należnosće dła porěczecź a ßo też s dobom wopraschecź, kak ßo jemu wjedźe. Napschecźo temu ßebi Wólschak kuraźu wsa a ßo jemu dowěri.

Schołta, kiž Handrija też pschenjechacź njemózesche, każ wschitzy drusy we wßy, Wólschakej, dołho ßebi njepschekładźejo, pschihłoßowasche a ßo k temu poskiczi, jemu k wuwjedźenju teje wězy pomhacź. Hdyž budźetej wjedro a pucź khmanschej — bě to runje na spoczatku symy, dołhi deschcź bě wschitko rosmokał —, chzyschе do města dojěcź a Wólschaka ßobu wsacź.

Ale wjedro bywasche skerje hórsche dyżli lěpsche, doniż skónczńje na spoczatku adventa njesamjerśny a pucze njestwjerdnychu.

Schołta junu k Wólschakezom pschińdźe a chzyschе ßwojemu pschecźelej sdźělicź, so nasajtra pojědźe. Tu Wólschaka we łożu nańdźe. Wot prjedawscheho dnja bu s nim hórje: cźoło bě horze, żiła dźěsche spěschnje, a wocźi běschtej schkleńczanej; symiza (fiber) ßo bliżesche — kajka, to ßo njehodźesche wußlědźicź; pschetoż khory tu na poł bjes wědomnja leżesche.

„Njejsće dha hischcże po lěkarja póßłali?“ Schołta krucze poronkujo, ßo burowki praschesche, kotraż bě runje do jstwy sastupiła.

Ta s krótka a symnje wotmolwi: „To wschak ßo saßo da; tón ma ßylnu naturu.“

Roshněwany ßo schołta żonje s khribjetom pschiwobrocźi a na Handrija na dworje s roskasowazym hłoßom sawoła: „Handrijo, hnydom mi sapschehnjesch a po lěkarja pojědźesch! To je woprawdźe hańba s wamaj, wój dyrbjałoj psched Bohom a psched cźłowjekami ßo hańbowacź.“

Handrij ßo sastróży a chzyschе najprjódzy něschto snapschecźiwicź, ale ßebi hinak rosmyßli a dźěsche pomału do konjeńza.

Schołta, żaneho cźeladnika na dworje njewidźo, korejtu ßam s kólnje wucźeże a spěschnje ju wot kurjazeho njerjada wucźischcźi, so njeby lěkarjej ßobujědźenje njemózne sczinił. Pschi pschahanju Handrijej nanajkrucźischo pschikasowasche, so dyrbi khwatacź, dokelž je s khorym jara slě.

Ale to khětro dołho trajesche, doniż lěkaŕ dóńdźe; — Handrij

měnješche, so konjej, kotrejž běschtej dołho w hródźi stakoj, wjazy swuczenej njejstej, khwatnje běhacź.

Lěkař po krótkim pschepytanju khorosću sa sahorjenje wutrobnjoweje kóžki wupósna a poruczi, so ma žo wschitko jara kedźbnje cźinicź, schtoż wón wukasa.

Kak wobhladniwje je žo to stako, njemóžu prajicź; pschetoż burowka nikoho zuseho do jstwy khoreho njepuschczi, wudawajo, so je khorosću natykowaza.

Ludźo, kiž pschikhadźachu khoreho wopytacź, wotbywachu žo w pschedkhěži. Jenoż schokta žebi junu pschistup wunusowa, wón dyrbjesche žwojeho dobreho pschecźela junu wopytacź a s nim porěcźecź. Burowka chzyschce sa nim nuts, ale wón žebi to tak rossžudnje sakasa, so žo wona saž wróczi.

Wón khoreho zyle bjes mozow nańdźe. Bolosće běchu jemu bjes maka wědomnje zyle wsake. Jenoż jara žo napinajo móżesche žo srosymliwy sćinicź.

Scholta žo woprascha, hacź jeho na trěbne waschnje hladaja a wobstaruja, ale wotmołwy njedosta; na khoreho pschińdźe napad, kotryž jeho zyle pschewsa.

Scholta skónczńje s komory wustupi, žebi wotmyślliwschi, so žwojeho stareho pschecźela Wólschaka cźasćischo wopyta, hacź dotal. Hdyž duzy nimo kuchinje pschińdźe, žo s na pok wotewrjenymi durjemi dohlada, so tam burowka steji. Wona njewustupi, so by žo s nim rosžohnowała. Na Handrija pak, kotryž runje s wrotami do dwora pschińdźe, schokta tak wótrje pohlada, so to lěpje skutkowasche, hacź dołhe napominanje.

Nasajtra chzyschce žebi scholta runje žwój klobuk stajicź, so by k Wólschakezom pohladał, tu wot tam žłužobna dźowka pschiběža a jeho nusowasche, so by khwatajzy k Wólschakezom pschischoł, so ma Wólschak wulke žadanje sa nim.

Njech tale powjesć scholtu najprjódźy hischće bóle sastróži, potom žo tola swjeżeli; pschetoż s teho spósna, so bě žo jemu wědomnje saž wróćiło, a to měješche sa snamjo, so žo porjedźecź poczina.

Do jstwy khoreho sastupiwschi spósna, so je žo tón jara pscheměnił: wocźi běschtej jemu hłuboko sapadnyłej a wudźeraschtej bjes błyschcźa se žwojeju dólczkow, na cźole jemu wulke kapy potu stejachu, a dychasche žo jemu cźeźko.

Hdyž scholta sastupi, jemu khory s wulkim napinanjom ruku napschecźo tykasche a rjekny:

„Budź mi witany, žuboże, hischće jenu žłužbu dyrbicźe mi wopokasacź."

Pschi tym žo spłóschiwje a strachocźiwje sa burowku a Handrijom wobhladowasche, kotrajž sa khachlemi stejo pschipoślucháschtaj.

Scholta Wólschakowe hladanje srosymi a žo s krótka na njeju wobrocźi:

„Njejstaj dha do teho pschischkoj, so chze khory se mnu žamym bycź a porěcźecź?"

Burowka chzyschce napschecźiwo rěcźecź, ale pschecźiwo scholtowemu krutemu wustupowanju njemóżesche wobstacź. Duž, wotlakujo a mjerjajo žo, komoru wopuschczi, Handrij dźěsche sa nje.

„Ssydń žo jowle ke mni k łožu", khory nětkole proschesche, „zyle blisko, pschetoż mi žo jara cźeźko rěcźi. Hischće s jenej wězu dyrbisch mi poślužicź, prjedy hacź wumru!"

„Schto ty rěcźisch, žuboże?" jemu schokta s wotpokasowazym pschikiwnjenjom do rěcze saja. „To wschak po krótkim cźažu sažo lěpje budźe."

Khory srudny s hłowu tschažesche: „Ně, nimo je, to ja cźuju, moja poślednja hodźina je pschischła. Ale wumrjecź njemóžu, doniž moje wězy srjadowane njejžu."

„Schto ty měnisch?" woprascha žo scholta.

„Ty dźě to wěsch", Wólschak wotmolwi. „Ja njemóžu wjazy s doma won, so mohł hacź do města dojěcź a na žudnistwje wscho wobstaracź, duž dyrbi žudnik ke mni pschińcź, so by sapisł Michalej shotowił. Chzesch ty po njeho póslacź a potom jako žwědk žobu žo podpisacź?"

„Cźeho dla dha žo hakle praschesch?" scholta wotmolwi. „To žo wě, so chzu!"

Khory žušodej ruku stłóczi: „Měj dźak, měj dźak! Bóh budźe cźi to mytowacź. Ale dyrbisch na hłowu jěcź, schtó wě, kak blisko je mi žmjercź!"

A mucźnej wocźi horzo žałosćžo scholtu proscheschtej.

Jenoż s cźicha běschtej mužej powjedałoj, so wonka psched durjemi žłuchazej njeběschtaj mohłoj žłyschecź. Wustróżenaj wróćžo stwochnyschtaj, hdyž scholta jara spěschnje, žurowje roshněwany pohladnywschi, nimo wobeju njekhmanikow khwatasche.

Scholta hnydom žwojej najspěschnischej konjej sapschahnycź dasche a cźerjesche po žudnika do města, kiž bě połdra hodźiny wot Runowa sdalene.

Na njeboże žudnik runje doma njeběsche, dyrbjachu jeho pytacź, a nimale dwě hodźinje žo minyschtej, prjedy hacź scholcźiz wós saž s města domoj ridrowasche.

Duzy po pucźu scholta žudnikej wězy rospowjeda a tón bě pokny žobucźucźa sa Wólschaka.

Na konjomaj jeschcź stejesche, hdyž žo Wólschakez dworej bliżeschtaj.

„Schto to?" scholta sastróżany žo praschesche. „We Wólschakez komorje je dźě wokno wotewrjene."

Se styknitwej myślu s wosa skocźiwschi psched njewobrotnym žudnikom do domskeho do prědka khwatasche, hdyž w khěži wschitzy cźeladni hromadźe stejo se srudnym wócźkow sastupowazeho witachu. Wotmołwu na žwoje praschenje móżesche hižo s wobliczow shódacź a potom jemu wotrocźk wobkrucźi, cźehoż bě žo bojak. Wón žo srudnje hnuty sawrócźi a žudnika se žłowami powita:

„Posdźe žmój pschischkoj, knjes žudniko, Wólschak je psched pół hodźinu semrjeł." — — —

(Pokračźowanje.)

Cźesćeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiž chzedźa sa nje na

2. schtwórtlěto 1913

do prědka placźicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni **Serbskich Nowin** wotedadźa.

Cźi, kotsiž žebi **Serbske Nowiny** psches **póst** pschinjesćź dadźa, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórzy skasacź. Na schtwórtlěto sapłacźi žo sa **Serbske Nowiny** na sakskich a pruskich póstach, kaž też w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Pomhaj Bóh" placźa na póscze **1 hr. 30 pj.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze serbow.

Wuspěschne wojowanje konserwatiwnych burskich sapósłanzow Donata, Barta, Kokle, Greulicha a Schreibera w sakskim žejmje wo nowy hońtwinski sakoń

na dnju 13. dezembra 1912, po stenografiskich powjesćźach.

(Pokračźowanje.)

Sapósłanz Greulich pokračźuje, druhi list cźitajo: Druzy knjeża pischu: „Dźenża dyrbju Wam pischacź, so mamy pschezo hischće kaniklazu a dźiwinsku cźwilu, ale niz wjazy w tych rosměrach jako tehdy, hdyž běschće Wy ras pola naž, tehdy skoro žanych žnjow njemějachmy. (Sslyschće, žłyschće!) Dźiwina žo hischće hajt se strony nascheho hońtwinskeho najeńka. (Schtó dha to je? Kak dha rěka?) Ale nasche sahony wón nětko schkita. Ssu s wjetscha s grocźanym płotom wobhrodźene. Swadu a dźiwinsku schkodu mamy pschezo hischće a tu wobkhowamy, pschetoż njedostanjemy pomozy. Loni žmy hamtske hejtmanstwo wo žamostatny hońtwinski wotkrjeż proženli. Ssym měł wjele prózy a pucźow, ale jako bě dołho doscź trało, wotpokasachu naž. (Sslyschće, žłyschće!) Pscheju žebi jenoż, so małe gmejny njemałe tak jara cźerpicź se strony wulkoležomnoscźerjow."

Moji knjeża! To žu listy s woprawdźitoscźe a jich wopschijecźe móżu Wam wobkrucźicź. Ssym žebi wěz wobhladał. Ssym wonka pobył a žym wobstejnoscźe tehdy wjele hórsche nadeschoł, hacź dźenża žu. Pschisnawam, so je žo něschtoźkuli porjedźiło. Steju pak na stejischczu — a mi žo sda, nasche hamtske hejtmanstwo sastupuje, tak wjele hacź žym shonił se strony knježich, kotsiž žu žo na hamtske hejtmanstwo wobrocźili, to žame stejischczo, so je dźenžnischi hońtwinski sakoń njedožahazy. Wostawam na stejischczu, so dyrbi žo nasch hońtwinski sakoń, dźiwinsku schkodu nastupajo, na kóždy pad pscheměnicź. Pod nětczischimi hońtwinskimi postajenjemi cźerpja najbóle małe hońtwinske rewěry, tak mjenowane enklawy, kotrež žo kolo wokoło s knježimi abo zusymi honami wobdawaju. Jich wobžedźerjo žu we wulkej cźěžnoscźi. Dyrbja pak žwojim rewěram wotpocźowacź dacź, pak je pschimjesowazym wobžedźerjam pschenajecź. Je-li je pschenajuja, je tola hischće lěpje, hacź so jim wot-

počžowacź dadža; pschetoż hewak jim dźiwina wscho sanicźi. Cźi ludźo wěso teź na samoženju schkoduja; pschetoż swoju hońtwu wupisacź njemóža, ale dyrbja so spokojicź z tym, schtoż dostawaju. To njejsu žane sprawne wobstejnosće, hdyž so na tole waschnje małym wobsedźerjam, a pschede wschěm jedna so tu wo małych wobsedźerjach — schpatne kroschki hońtwinskeho pjenjesa z tym pschikrótcźuja, so so jim njedowoli, jich hońtwu swobodnje psche najecź. (Greulich z rozcźazym roshorjenjom a z wótrym kłoźom:) Dyrbju tola tu knjeźerstwu pschiwołacź: „Bohocźe, skrucź so!" Nětkole je prawy cźas. Postupujcźe, prjedy hacź je posdźe pomhacź, prjedy hacź mali ratarjo swój statok wopuschcźa, prjedy hacź sebi na to myslа, swoje polo a swój domcźk wopuschcźicź a so radscho druhdźe sa dźěłom roshladowacź, hacź so w nozy a wo dnjo se žonu a dźěcźimi na swojej žiwnosći dreckź, a pschińdźe-li k žnjam, nimaju niczo domkhowacź! Se samsneho nashonjenja mózu z Pruskeje powjedacź. Khodźu tsizeći lět do Pruskeje na hońtwu, sym tam rewěry měł, mam dźensa hischcźe jedyn wotnajaty. Tam zyle hinasche wohladacźe. Hdźež běchu do wudacźa noweho (hońtwinskeho) sakonja na žnjach njerjad a schcźernischcźa, tam wuhladacźe nětko smahowaze žitnischcźo. Na wšach nadeńdźecźe spokojnych ludźi. Kanikle su so skoro dospołnje wutupiłe. Dajcźe naschim buram samsny sakoń, dha smějecźe runje tak spokojnych cźłowjekow kaž w Pruskej. (Pschiwoła so: To prěnja komora sobu njeje!) Po tej so my wěso skožowacź njemózemy. My w druhej komorje chcemy jenomysłnje sa to wustupicź, so by so po sakońskim puczu tymle małym ludźom pomhało.

Kak dha steji z dźensnischim sakonjom? Wy prajicźe, dossaha. Skožuja dha so hamtske hejtmanstwo dospołnje po nim? Njemóža so skožowacź, je-li nochzedža so z wulkoležomnosćerjemi a se staro-hońtwinskim prawom roskoricź. Podwoli dha so hamtski hejtman hdy temu, ludźi postajecź, so bychu dźiwje kanikle na knježich honach sanicźowali? Wěsće niz, a sacźuwam z nim, so to njecźini. By sebi samemu, jeli sym so burszy wurasycź, wschi do kožucha nassadźał, tak so njeby wjazy dale mohł. (Sskyschcźe, skyschcźe!) Tu su wězy, wo kotrychž dyrbimy khutnje porěcźecź. Ssym so jenož njerad rossudźił, tu rasnje a jassnje porěcźecź, ale mam sa swoju winowatosć a sa najwjetschi cźass, na to pokasacź.

Schtoż ja wobžaruju, to je sadźerženje kulturneje rady. (Sskyschcźe, skyschcźe!) Ta so sa małych ratarjow tak mało sajimuje, so je tule zyku należnosć wotkoźiła jenož z tej wotmołwu, so nětcźischi sakoń dossaha. Moji knježa! A to chze nasche sastupjerstwo bycź! (Zyle prawje!) Je-li knježerstwo na tónle rossud kulturneje rady njedźiwa, smy jemu jenož dźakowni. Kulturna rada je dyrbjała swoje nahlady niz jenož ras pscheměnicź, ale wospjet a we wschelakich druhich padach. Dopominam jenož na byki wuběrazy sakoń a nětko na rosprawu, kotraž je so wudała dla holcźazeje pokracźowanskeje schule, wo kotrejž chzu so jara mile wurasycź — so nasche burske žony jako hosposy na jene waschnje ponižuja, kotrež je runje won wohańbjaze. Ani žadyn jenicźki knjes so njeje w kulturnej radźe nadeschoł, kiž by knjesa rosprawnika rasnje wotpokasał. Proschu knježerstwo, tez tónle ras na rossud kulturneje rady njedźiwacź. Ale ja skožuju tež rasnu próstwu — smy dźensa khutne skowa rěcźeli — na knježerstwo, so by do žadanjow a próstwow wjesneho burskeho luda swoliło. Chzu hischcźe ras wusběhnycź, tu njejedna so wo wulkoležomnosćerjach, ale wo najmjeńschich ratarjach, wo ludźoch, sa kotrychž je kóždźicźka hońtwicźka ważna. Sswoje winowatosće jako dawkidawarjo, swoje winowatosće w gmejnach dyrbja dopjelnicź. Teho dla sebi my nětko tez žadamy, so knježerstwo w tejle wězy stóncźnje schkit spožcźi, kotryž sebi mali ratarjo sasłuża. (Ssylna skawa!)

S Budyschina. (Skowna schromadźisna Macźizy Sserbskeje srjedu 26. měrza 1913.) Ssrjedu popołdnju wokoło ½3 hodźin pjelnjesche so rjana sala „Sserbskeho Domu" z hosćemi zykeho serbskeho kraja. Hdyž knjes pschedsyda, farar Kschižan-Hodźijski, skownu schromadźisnu wotewri a pschitomnych witasche, bě sala hižo połna a nowi hischcźe pschikhadźachu. Po pschedsydowym powitanju podachu jenotliwi knježa z pschedsydstwa a wubjerka swoje rosprawy: kk. schol. Zur wo dźěławosći Macźizy w sańdźenym lěcźe, just. radźicźel Zyž wo Sserbskim Domje, zyrkw. wucźeŕ Rjecźka wo wubjerku a revisiji, pschekupz Cźecź wo pokładnizy, tach. wucźeŕ Wjerab wo museju, kantor Kapleŕ wo knihisskładźe, Ssmoleŕ město Fiedlerja sa knihownju. Po rosprawach poda knjes městopschedsyda monsr. sen. Skala postrow wot naschego pschecźela we Wyšokim Mycźe, k. pokkownisskeho lěkarja Vinaŕa. Na to scźěhowachu nekrologi, kotrež buchu podate wot kk. Nawki sa † Jakuba Krala, bywscheho zyrkwineho wucźerja w Radworju, fararja Mjeźwy z Bukez sa † kantora Keŕka w Bukezach a konrektora dr. Muki sa † knihikupza Pjecha w Lipsku. Pschitomni k cześći semrětych sobustawow postanychu. — Potom běchu wólby. Namjetowasche so, so by schtej dotalne pschedsydstwo a wubjerk sasso wostałoj z wuwsacźom kk. pokkadnika Cźecźa a kan. Herrmanna, kotrajž knjesaj běschtaj wo wušwobodźenje proštykoj. Duž so pod nawjedowanjom knjesa městopschedsydy mous. sen. Skale dotalni knježa psches akklamaziju z nowa wuswolichu; na měsćе pokkadnika a jeneho wubjerkownika wolesche so z zedulkami. Sa pokkadnika bu k. tach. wucźeŕ Wjerab namjetowany a sa wubjerkownika k. farar Jurij Hejduschka. Wobaj knjesaj buschtaj jenohłósnje wuswolenaj. Wschitzy wuswoleni wólbu pschijachu.

Posledni dypk dźeńskeho porjada běchu namjety. Najprjedy wobzarowasche k. konr. Muko, so so wo wupisane cźestne myta njeje nichtó samokwjał, tak so budźa wone z dźěła powyschene lětsa z nowa wupisane. Knjes kapłan Deleńk sebi pscheje, so by so najwyschsche myto sa wudźěłanje narodno-wótcźinskeje cźitanki nałožiło, kotruž ma wón sa nusnischu, dyžli druhu knihu. Sarjadnik Gagarineho sakkada, k. konrektor Muka, je z tym spokojom a slubi tajke wupisanje mytow. Potom roswi so po słowach k. sapósłanza Barta živa debatta wo „serbskim sekretariacźe", ke kotrejž rěcźachu wosebje Bart, gmejnski pschedstejicźeŕ Błažij z Łasa, Muka, Deleńk a Sskodeńk. Knjes dwórski prědar dr. Filip Rěsak porěcźa wo słowniku a proscheschе wo rosjasnjenje wschelakich serbskich prajidmow. Skóncźnje wosjewi k. student Rěsak z Wotrowa sałożenje serbskeje Akademije a pschecźita jeje wustawki. Se spěwom „Hischcźe Sserbstwo njeshubjene" so rjane a derje wopytane posedźenje skónczi.

(Nalětna skhadźowanka serbskeje studowazeje młodźiny, srjedu 26. měrza 1913) Knjes słowny starschi Brusk wotewri dopołdnja w 10 hodźinach skhadźowanku, powitawschi cźrjódku schromadźenych studowaznch a hosćі a sastupi hnydom do jednanjow wo wschelakich praschenjach skhadźowanki. Spomnjenja hódne z teho je, so budźe skhadźowanka lěta 1913 w Njebjelcźizach, lěta 1914 w Hodźiju. Namjetuje so wudacźe „Almanacha" a pohladnizow serbskich wótcźinzow; 4 akzije sa nowy słownik je studentstwo hižo wsacź pschilubiło. Po namjecźe knjesa protektora wutwori so potom wubjerk, kotryž ma so wschěmi serbske studentstwo a skhadźowanku nastupazymi praschenjemi saběracź. Wubjerk tworja kk. studencźi: Rěsak, Schołta, Schibak, Zyž, Walda a protektor. — Potom podawachu so rosprawy, z kotrychž sasso so Prazska Serbowka jako najpilnische a najhorliwische serbske studentske towarstwo wupokasa. Na kónzu porěcźachu hischcźe nětkotsi knježa z hosćі słowcźka k studowazym, jich k horliwemu narodnemu dźěłu pohonjejo. Se spěwom „Hischcźe Sserbstwo" so skhadźowanka skónczi. Po njej sesydachu so sobustawy serbskeje akademije k swojemu posedźenju, kotrež wosebje wo wustawkach noweho sjednocźenja rěcźesche.

(Wotrjady Macźizy Sserbskeje.) Krótko psched pschipołdnjom nawjedowasche knjes konrektor Muka skromadźisnu abo lepje nětkotre wuradźowanja wotrjadow. Rěcźesche so wosebje wo nowym „Towarschnym spěwniku", wo „Łužicy" atd.

— (Pschiprawjenje statnych automobilnych cźarow w Hornjej Łužizy.) Zitawska wikowanska komora so pola knježerstwa wo to prózuje, so bychu so sa strony w hornjej Łužizy, kotrež njeisu se želesnizu sjednocźene, statne automobilne jězby sa wożenje wosobow a tworow pschiprawiłe, mjes druhim mjes Budyschinom, Kamjeńzom a Kinsbórkom a dale mjes Budyschinom, Bartom a Běłej Wodu.

— (Morweho se Sprewje wucźahnyli.) Ssobotu so 32 lětneho njeżenjeneho dźěłacźerja Weidnera se Sprewje wucźahnyli. Wón bě posledni cźass khorowaty a je drje khorosće dla smjercź w Sprewi pytał.

— Jutrownicźku rano wokoło 1 hodźiny bě w Ullrichez domje na schuleŕskej drósy w nětkotrych z drjewowej wokmu pjelnjenych kaschcźach woheń nastał a so zyły dom z kurom tak napjelnił, so běchu wobydlerjo w strasche, so so saduscha. Ssyn fabrikanta Dreschera, w tsecźim poskhodźe bydlazeho, chzyschе rano na hory wunicź a teho dla sahe stany. Wón bě prěni, kiž kur pytny. Skhody běchu tehdy hižo tak sakurjene, so dyrbjesche so młody cźłowjek po schatowym powjasu do dwora dele puschcźicź a potom hischcźe jedyn płót pschelesćź, prjedy hacź mózesche k bližschemu wohnjowemu pschipowjedakej doběžecź. Mjes tym běchu so wobydlerjo do wulkeje

hrosy dali. W hornim poskhodże bydlazy friseur Maßlowski ßwojimaj dźěšćomaj, ſ kotrejuż je młódsche hakle někotre měßazy stare, na schěšć metrow niże leżazy altan dele skoczicź da, so by jej saduschenju wukhowak. Najprjedy bě wón na altan někotre poßleschcża dele cźißnyk. W najwjetschim straſche bě mandźelska krawza Preußa, kotraż bě blisko porodże. Wona dyrbjeſche ßo ſ woknom won na altan wukhowacź, pschi cźimż ßebi wulku žiku na jenej nosy rosdrě. So by ßo njewukrwawika, dyrbjachu po lěkarja dr. Pfuhla póßkacź, kotryż rann saſchi. Woynjowa wobora bě mjes tym namakała, so kur ſ kaſchczow wukhadźeſche a je na dróhu won donjeße. Hiſchcże dźenßa njeje wujaßnjene, kak je woheń nastał.

— Skhadźowanka hornjołużiſkeho ßedłarſkeho ſwjaſka budże ßo po wobſamknjenju pschedſhromadźisny ßedłarjow a rjemjenjerjow 25. meje w Kamjenzu wotbywacź.

— **Nalětnje kontrolſke ſhromadźisny** budża w Budyſkim wokrjeßu ßrjedu 2. haprleje we 8 a 1/4 9 hodźin dopołdnja w **Hodźiju,** ſchtwórtk 3. haprleje dop. 8 hodź. 40 minutow w **Drožđiju,** pjatk 4. haprleje dop. w 1/2 10 hodź. a w 11 hodź. w **Kluſchu,** ßobotu 5. haprleje dop. 1/4 11 hodźin a 1/2 12 hodin w **Njeßwacźidle,** wutoru 8. haprleje dop. 7 hodźin 50 minutow a w 9 hodźinach w **Budeſtezach,** ßrjedu 9. haprleje dop. we 8 hodźinach, 1/2 10 hodź. a 3/4 11 hodź. w **Budyſchinje,** ſchtwórtk 10. haprl. dop. we 8 hodź., 1/4 10 hodźin a 1/2 11 hodź. w Budyſchinje, pjatk 11. haprleje dop. we 8 hodźinach, 1/2 10 hodźin a 3/4 11 hodźin w Budyſchinje, ßobotu 12. haprleje dop. we 8 hodź. a 1/2 10 hodźin w Budyſchinje, wutoru 15. haprleje dop. we 8 hodź. a 1/2 10 hodź. w Budyſchinje, ſchtwórtk 18. haprleje w Sahlandże nad Sprewju, pjatk 18. haprl. w Schěrachowje, wutoru 22. haprl. w Hornjej Wjaſońzy, ſchtwórtk 24. a pjatk 25. haprleje w Biſkopizach.

S **Wuriz.** (Ssmjertne puki.) Cźichi pjatk tudomny ſkałaŕ Janaſch ßwoje narodniny ßwjeczeſche a bě pſchi tejle ſkładnoſczi někotrych towaŕſchow do ßwojeho wobydlenja pſcheproßył. Wjeczor ßebi kharty sejhrachu. Pſchi tym ßo ſ nimi ſkałaŕ Ludwig ſwadźi. Druſy hracźiy jeho nabichu a jeho po ſkhodże dele cźißnychu. Tam wón khwilu poležawſchi do ßwojeho wobydlenja doczampa, hdźež jutrowniczku wumrje. Sawołany lěkaŕ spósna, so bě ßebi wón někotre rjebła ſlamał a ßo ſnutſka cźežko pſcherasył. Wěz je ßo ſtatnemu rěcźniſtwu pſchepodała, kotrež je Ludwigowych ßobuhracźkow do ßudniſkeho pſchepytanja wſała. Ludwig bě woženjeny, tola bě ßo wot ßwojeje žony dźělił.

S **Dźěžnikez.** Se ßwojim khrobolenjom je dźeßacźlětny ßyn dwórſkeho dohladowarja Neumanna w Hornjohórczańſkim papjerniku do ßmjertneho ſtracha pſchiſchoł. Hdyž wósnik Hänſel ſ Hornjeje Hórki ſańdźeny ſchtwórtk popołdnju tu po dróhy jědźeſche, dźeßacźlětny Neumannez hólz sady na wós ſkakaſche a ßo na nim cźumpaſche. Pſchi tym ßo wón ſ hłowu mjes konizu a ſadnje koło pſcheßuny, tak so wjercźate koło khrobolatemu pachołkej jene wucho wottorhny a ſ jeneho boka kožu ſ wobliča a ſ hłowy ſ włoßami wotdrě. Hnydom sawołany Hajniczański lěkaŕ cźežkoſranjenemu wucho a kožu saßo pſchiſchi. Nadźijomnje tutón podawk w pſchichodże ſa hólzowu ſtrowoſcź žanych ſtych ſcźěhwkow njeſměje.

S **Dźěchorez.** Schtwórtk tydźenja w nozy je ßo do dźěłarnje tudomneho woſotwarza Krujaza njeſnaty paduch dobył a ſa něhdże 25 hriwnow grata kradnył.

S **Hnaſchez.** Tudomna 900 akrow wulka hońtwa bě ßo hacź dotal měſchczańſkemu radźicźelej Litterej w Budyſchinje, Neulingej w Budyſchinje a rataŕſkemu radźicźelej Schwarzej w Hrubjelcźižach ſa lětnje 1360 hriwnow pſchenajała. Wěſtych pſchicźinow dla ßu ßo wobßedźerjo rosßudźili, hońtwu ſa pſchichodne léta tudomnemu kublerjej Wuſtmannej ſa lětnje 650 hriwnow pſchenajecź. Sa tuteho ßo pſchi pſchenajeczu 95 hłoßow woteda, mjes tym so dotalni najeńzy jenoż 39 hłoßow dostachu.

S **Wulkeje Dubrawy.** Tuberkuloſowy pucźowanſki muſej budże wot 26. hacź 30. měrza w tudomnym Nowakez hoſcźenzu wuſtajeny a budże ßo wopytarjam darmo pokaſowacź. Tónßamy muſej ßo wot 1. hacź 5. haprleje w Rychtarjez hoſcźenzu w **Bórku** wuſtaji a też tu budże ſaſtup darmo. We Wulkej Dubrawje budże 26. měrza k. dr. med. Liba ſ Khróſta a w Bórku 1. haprleje wjeczor 1/2 10 hodźin k. dr. Heſſa ſ Budyſchina wo nastaczu tuberkuloſy a wo wobaranju pſched njej rěcźecź.

S **Lupjanſkeje Dubrawy.** Tudomnemu žiwnoſcźerkej Adamej ßu wóndano paduſchi ſ pinzy ßud ſ naßelenym mjaßom zyłeho ßwinjecza kradnyli. Sa paduchom žaneho ßłěda nimaju.

S **Bukez.** Naſche narodne towaŕſtwo druhi dźeń jutrow ſjawny ßerbſki wjeczor ſ dźiwadłom a ſpěwnym konzertom wuhotowa. Sa wjele lět ſ naſchich ſtron Sserbjo, kotſiž njejßu ßobuſtawy tudomneho ßerbſkeho towaŕſtwa, saßo ßerbſki hracź a ſpěwacź saßkyſchachu, ſchtož jim dołho w pomjatku ſakhowane wostanje. Woßebje naſchemu cźeſcźenemu knjeſej n. žerjej Schütży mamy ßo dźakowacź, so je ßo nam tajkele wjeßele pſchihotowało. S kraßnym hłoßom a wumělſkej dokonjanoſcźu ſpěwachu k. wucźeŕ Wjela ſ Kubſchiz, k. Schlezka ſ Droždźija, k. Weikert ſ Bukez a knježna Kerkez, dźowka naſcheho njeſapomniteho kantora, a knježna Dalwizez ſ Wadez. Wſchitkim najwutrobniſchi dźak prajimy. Wjeßelimy a ſradujemy ßo, hdyž widźimy, ſo młode Sserbowki a naſchi młodźi ſdźěłani Sserbjo ſa ßwojim ludom dźeja a ßwojich ßerbſkich wótzow rěcź ßebi waża a ju ßerbſkemu ludej ſakhowacź pytaju. Njech też w pſchitomnoſcźi ßwoje ſpěwne dary a ßwoju duchownu ſdźěłanoſcź do ßłużby ßerbſkeho luda ſtajeja.

S **Bukez.** Tudomny Heimrichez hoſcźenz je pſches rěcźnika dr. Neumanna w Lubiju ſa 63,000 hriwnow na pſchedań K hoſcźeńzej 16 kórzow polow a łukow ßłuſcha.

S **Kukowa.** Tudomny ßedłaŕ Pawoł Warnacź je ſchtwórtk pſched pruhowanſkej komißiju ßwoje miſchtrſke pruhowanje ſ wuſpěchom wobſtał. Jeho dźěło je ßo jako dobre spósnało. Po pruhowanju jeho pruhowanſki pſchedßyda (ßedłaŕſki miſchtr Pětſch w Budyſchinje) ſa miſchtra pomjenowa.

S **Nowoßliz.** Hdyž ſońdźeny ſchtwórtk 23lětny pohoncź Michał Handrik, pola tudomneho kublerja Pětra Zyża ßłużazy, ſe ſapſchahom ſ pólneho dźěła jědźeſche, ßo konjej ſpłóſchiſchtoj. Handrik tak njeſbožownje ſ wosa padże, ſo ßo ſarasy.

S **Minakała.** Fabrikarjej Neumannej we Wuhanczizach bě ßo loni 5. oktobra jěſdne koło kradło. Paduch bě do Hornjeje Kiny jěł a koło ſ kołom ſkakarja Khorle Hempela w Kumwałdże ſaměnił. Neumann ßwoje koło saßo dosta. Hempelowe koło pak bě ßo pſchedało. Jako paducha ßu někto cźeladnika Hajaſcha ſ Minakała wußlědźili.

S **Rakez.** Njedźelu Palmarum wotmě „Lipa“ ßwoje tſecźe porjadne poßedźenje, kotrež 19 ßobuſtawow wopyta. Knjes pſchedßyda poßedźenje póſtneho cźaßa dla bjes ſpěwa wotewri. Sapiß poßlednjeho poßedźenja ßo ſa prawy spósna. Dopiß běchu dóſchłe wot Draždźanſkeho „Cźornoboha“, ßejmſkeho ſapółłanza Barta a wot redakora „Łužiy“. Jako nowaj ßobuſtawaj ßo jenohłóßuje do towaŕſtwa kk. Arnoſcht Handrak a Khorla Nowak, wobaj ſ Rakez, pſchijeſchtaj. Jako ßobukhorhojnik ßo knjes Schwurak ſ Rakez wuſwoli. Hdyž běchu ßo hiſchcże někotre maliczkoſcże wuradźiłe, ßo poßedźenje ſkónczi.

— Lětuſche pacźerſke dźěcźi ßu k dopomnjenju na lětuſchu konfirmaziju rjanu ſlěbornu kſchcźeńſku khanu naſchemu lubemu Bożemu domej dariłe, kotruż je knjes ſarař Gólcź njedźelu Palmarum poßwjecził. Bóh žohnuj tutón dar luboſcże a też daricźelow.

S **Komorowa** pola Rakez. S njewocźakanej powjeſcźu ßmy ßo pſchekhwatali. Po 6lětnej pſcheſtawży wotměje ßo njedźelu 6. haprleje w tudomnym Schimanez hoſcźenzu „ßerbſki wjeczor“, kotryż nam Rakeczanſka „Lipa“ wuhotuje. Nad tym ßo wulzy wjeßelimy. Wſchudże, hdźež je tuto towaŕſtwo wuſtupiło, běſche tajki „ßerbſki wjeczor“ derje wopytany. Nadźijamy ßo, ſo też „Lipa“ pola naß próſdnu ſalu njenamaka. Ně, wſchitzy chzemy hicź na „ßerbſki wjeczor“, hdźež ßo cźujemy jako ßerbſzy bratſja a ßotry, njech ßmy bohacźi abo khudźi. Budźemy ßłyſchecź rjane ßerbſke ſpěwy, kaž je nam hižo naſcha wowka spěwała. Też rjane ßerbſke dźiwadło budźemy ſaßo widźecź a ßnano też rjanu ßerbſku draſtu. Tohodła njewoſtań nichtó doma hdyž „Lipa“ k nam pſchińdże, ale wopokazcże ßwój dźak ſ tym, ſo wſchitzy 6. haprleje wjeczor póndźecże k Schimanezom na „ßerbſki wjeczor“. Kacź drje ßo njebudźecże.

S **Biſkopiz.** Kubleŕ Hancźa ſ Wulkich Trjebjenz bě wóndano po ßymjeńtny wowß do Wjaſońzy jěł. Na domojjěſbje ßo kóń jeho ſapſchaha żeleſniſkeho cźaha naboja. Hancźa teho dla wós ſpinaſche. Pſchi tym wón ſ wosa padny a ßo tak cźežko ſrani, ſo dyrbjachu jeho po lěkarjowym wukaſanju do Draždźanſkeje hojeńnje dowjeſcź, hdźež je ſa někotre dny wumrjeł.

S **Lubija.** Tudomni murjerjo chzedźa ſtrajkowacź, jeli ſo twarſzy miſchtrjo do jich žadanja w naſtupanju wyſchſcheje mſdy njeſwola. Najbóle by ßo ſe ſtrajkom twarz kaſarmſkeho nowotwara potrjechił, kotrež dyrbja 1. oktobra 1914 dotwarjene bycź.

S **Lubija.** Hłowna ſhromadźisna Lubijſkeje banki je wobſamkła 6 % dividendy (loni 6 %) wudźělicź. Prjedawſchi direktor dr. Weber je ßo do dohladowanſkeje rady wuſwolił.

S **Hórki** pola Niſkeje. S elektriſkim prudom je ßebi 19lětny ßyn khěžkarja a żeleſniſkeho dźěłaczerja w Sſrjedźnej Hórzy ßwjenje

wsak. Wón po żelesnym lěžyzatym sćežorje elektriskeho woda mjes Hórku a Uhsmannsdorfom horje salěše a sa elektriske groty pschimny. Wón žo hnydom mori. Jedyn monteur dyrbjesche jeho cźěło s grota wotstronicź. Widlischcźa, na kotreż wón cźerpjesche, žu jeho k žamomordarstwu pohnuke. Wón je hižo prjedy ras spytał, žebi žiwjenje wsacź.

S Lejneho. Tudomny cźěžla Mank je žo tele dny s jenym automobilom pschejěł. Wón bě s jenym pschecźelom w Narcźu do korcźmy sastupił. Hdyž wot tam s jěsdnym kolom domoj jědžesche, jeho jedyn automobil pschejědže. Tuteho wjednik jeho do Wojerowskeje hojeńnje dowjese.

S Mikowa. Sa Mikow, Nowu Wjeß, Krjebju a Rychwałd je žo sjednocźenstwo sa sawjedźenje elektriskeje mozy k wobžwětlenju a cźerjenju sakoźiło, kotreż wjazy dyžli 100 žobustawow licźi.

S Rowneho pola Sslepeho. Tudomny wobydleŕ Matyj Krawz, kotryż w jenej schleńcźeńni w Běłej Wodze dźěłasche, je žo psched dwěmaj njedźelomaj shubił. Dokelž žu jeho drastu pschi jenej hłubokej kuži pola Brußnika namakali, měnja, so je žo we kuži tepił. Jeho cźěło njeje pak žo hacź dotal nadeschło.

S Mužakowa. Jeneho Mužakowcźana žu sa komandowazeho generala pruskeho wójska pomjenowali. Dotalnemu generalnemu inspektorej inźenieurskeho korpsa, Mudrje, žynej twarskeho mischtra Mudry, kotryž w žydomdžežacźich lětach minjeneho lětstotka w Mužakowje bydlesche, žu wjednistwo 16. armeekorpsa (w Metzu), najważnischeho namjesneho korpsa pschecźiwo Franzowskej, nad kotrymž prjedy hrabja Häseler roskasowasche, pschepodali. Dotalny korpski komandeur, general pěschkow s Prittwitz a Gaffron, je žo na město sakško-meiningskeho herbskeho prynza sa wójskoweho inspektora pomjenował.

S Wonez. Hdyž bě žo psched někotrymi dnjemi žłóncźko sady horow skhowało a cźeladni žo hižo na bieżadźe sabawjachu, do makeje jstwicźki w kraßnej Delanskej wjesy, kotrejež zyrkwinske swony žu pschi cźichich wjecźorach daloko a schěroko žłyschecź, hischcźe bieżadnik sastupi, kiž bě žo wěsteje winy dla tróschku sakomdźił. S powitanja a postrowjenja cźłowjek hnydom spózna, so bě knjes Jakub hižo kóždemu pschitomnemu derje znaty. Sabawa žo derje pleczesche, cźim lěpje, dokelž bě na druhi dźeń njedźela. Też Jakub jara mudrje a wjeżele žobu žortowasche. Tu pocźa nadobo jedyn žałoscźicź, so je jeho žołdk hižo saßo prózdny, hacźrunjež bě hakle runje wot wjecźerje pschischoł. Nadobo skorźachu też schtyrjo jeho towarschojo na podobnu cźwilu a druhi měnjesche: „Ty, mi też skoro tak je.“ Jakubej — hewak dobra a miłoscźiwa duscha — bě wbohich khadli żel a duž žo nad nimi žmili. „Wěscźe schto, hólzy“, praji, „ja wam zyku schinku pschinjeżu, sjědźa-li ju pjecźo do cźista, dam wam ju darmo, jeli pak niz, mi kóždy s woß toleŕ da.“ „Haj, Jakubje, cźiń to, my žmy s tym spokojom“. Jakub žebi žam pschi žebi myßlesche: „To póńdżesch a wosmjesch tu najwjetschu, tu tola pjecźo mužojo na jedyn ras njesjědźa. Pschi tym něschto dobudu. Kóždy mi da toleŕ, to masch 15 hriwnow, to žu cźi tola hižo pjenjesy. Sawěscźe ju njesjědźa.“ Potom pak jemu saßo scźěhowaze myßlicźki we hłowje khodźachu: „Po prawom je to tola kusk schkoda, cźim bóle, hdyž tola žam tak rady druhdy něschto dobre sjěm a žyra schinka, to je runje něschto na mój mkyn. Ale schto, ras njeje wěcźnje a pjecź toleŕ w saku je tola lěpje hacź schinku we wuhenju.“ Po tutym rosßudźe Jakub nohi na khribjet wsa a domoj běžesche. Ja hižo chzu tym khadlcźkam pokasacź, kajke schinki je na che žwinjo mělo, žebi myßlesche, hdyž we wuhenju jenu schinku po druhe wobžwěcźowasche a pruhowasche, kotra je wjetscha. Tu skóncźnje ma prawu. „Haj, ta póńdźe. Tu tola na žadyn pad njesjědźa.“ Schinku s wěschenja wotpowißnywschi, pschi cźimž hischcźe někotre kruchi mjaßa dele smjeta, cźěrjesche se žasakom k hłódnym žołdkam. Durje wocźiniwschi žo wschitzy dźiwachu, pschetož tajki wopor tola ujeběchu wocźakowali a hdyž jemu prajachu: „Ty, Jakubje, donjeß jn tola saßo domoj, to je tola jenoż żort“, Jakub hordźe wotmolwi: „Schto, wy cźerwjene wopuschki, macźe wěscźe strach, so ju njeskónzujecźe?“ „Hańża pschinjeß wodu, so teho rawßa s najmjeńscha kusk wumyjemy.“ „Ty, Michale, ju rosdźěl.“ Ale Bożo, te hromady mjaßa, hdyž bě Michał schinku roskral, byschcźe dyrbjeli widźecź. Nětko žo do njeje sprawnje dźělicź ale kak? „I, Michale, běž po wahu, roswažimy to“, Michał krajesche, wažesche a kładźesche schinku na pjecź hromadkow, a žłyschcźe, wěrcźe abo njewěrcźe, roskrata schinka wažesche 15 puntow. Nětko w Bożim mjenje do jědźe, sa kóždeho tsi punty. Jakub s wjeżeloscźu leżo na nich hladasche a žo hižo wjeżelesche, so te 5 toleŕ dostanje. Hdyž pak bě pol schinki hižo w žołdkach, kaž kótłach wulkich žo pominyło, pocźa Jakubej tola někak liwko wokoło wutroby bycź a hdyž bě 10 puntow sjědźenych, Jakub stany a cźekny. Njedźelu rano dźěsche Marja do wuhenja po mjaßo. Tu dohlada žo na delespadane kuski a też na schinku, kiž pak tam njebě. „Bożo, tole pak je tola psche wjele, nětko jenemu hnydom schinku s wuhenja pokradnu.“ To žebi pschi žebi myßlo, běžesche k Jakubej. „Jakubje, Jakubje, pomyßl žebi jeno, nam žu jednu schinku kradnyli. Telefoněruj tola hnydom po polizajskeho pßa! Ně, tole je tola psche wjele! Jakub wěso nicźo njewjedźesche abo s najmjeńscha tak cźinjesche a praji: „Ně, to njeje móżno, pßa skasacź, ty žu też wokoło wuhenja khodźika a to by poß skóncźnje na tebje pschischoł. Ně, Marja, to woprawdże njeńdże.“ Ale praj 'noż mi, schtó je ju to wsacź mohł, žnadź je ju „K“, hdyž je tu muku nuts noßył, žobu wsał“, Marja praji. „Haj, to Bóh wě, hdże je wostała, wcźera wjecźor žym ju tam hischcźe widźał a nětko je na dobo prjecź“, měnjesche Jakub. Pschi wobjedźe Marja Jakubej tak rěcźesche: „Kajki cźert też to nětkle naschu schinku žerje?“ „Hdyž 'noż by jemu hnydom w žołdku leżo wostała!“ Jakub wotmolwi, žo sa sežranej schinku woblisujo. Marja wschak bórsy na to saßo posaby, ale Jakub, haj Jakub, tón hischcźe pschezo na nju spomina a niz jeno na schinku, ně, też na te pjecź toleŕ, kotreż njedosta. Haj, haj, Jakubje, njepschekhwataj žo wjazy a jěs twoje schinki druhi krócź radscho wo měrje žam a potom njebudźesch žo trjebacź strachowacź, so by polizajski poß Marju sežrał.

„Wy pak, hólzy Delanźy,
Hdyž waß hłód ras cźwiluje,
Spomńcźe žej na Wonezy,
Hdźeż schinka takle tunja je!“ J. A.

Přilopk.

* (Awstriskeho wyschka w Ruskej sajeli.) Blisko ruskeje twjerdźiny Grodna žu wyschka Baumharta s awstrijskeho generalneho staba wobhonjeŕstwa dla sajeli.

* (Wětry a wohnje w Boßniji.) Satraschne wětry poßlednje dny w Boßniji sakhadźachu. W Kadźicźi pola Sserajewa žo 24 domow s wohnjom wupuscźi. Wjeß Ssokolaz žo do cźista wotpali.

* Wichory a wulka woda žu w sjednocźenych statach połnóżneje Ameriki wulke wupuscźenja nacźiniłe. Po rosprawje Nebraskskeho gouverneura a Ohamaskeho měschcźanosty je w Ohama s najmjeńscha 200 woßobow s wichorom žiwjenje shubiło. Twarjenja 40 Ohamaskich dróhow žu žo wupuscźile. W residenzskim dźělu žo 150 khěžow s wichorom spowala. Na někotrych městnach w měscźe woheń wudyri. Dokelž běchu dróhi s rospadankami saraczene, bě haschenje jara wobcźeżne, tola skóncźnje žylne deschcźe plomjenja shaschachu. Też tsi Ohamaske pschedměsta žu žo wupuscźile. Wichor njedźelu wjecźor po dole Missouriskeje rěki howrjesche a w Illinoiskej, Missouriskej, Kansaskej, połodnischej Dakotaskej a Montanaskej teho runja wulku schkodu nacźini. Wo połnozy žo wichor do Chikagoa pschibliżi. Tam žo někotre sta cźłowjekow sranichu, a mnohe wohnje wudyrichu.

Něhdże 400 cźłowjekow je pschi wichorje w mjenowanych 6 statach žiwjenje shubiło a něhdże 1200 žo sraniło. Płacźo a žałoscźo tyßazy pod rospadankami na dróhach sa swojimi žwójbnymi pytachu. Pucźowarjo w jenym żelesniskim cźahu, kotryż pisches potrjechene strony jědźesche, powjedaju:

„Mile daloko koprocźerwjena mrócźel powětr napjelnjesche. Hdyž žo cźah k jenemu Omahaskemu pschedměstu bliżesche, žo mrócźel do likojteje, horka něhdże 800 metrow schěrokeje fórmy scźahny. Na dobo likowy kónz psches żelesnizu schumjesche. W bliżichim wokomiku widźachmy, so khěże kaž khartowe khěżki hromadu padachu. Tsěchi wotlecźachu. Cźah s městnami sasta a sranjenych a morwych pschija. Stonanje a skiwlenje sranjenych w cźahu žo s wichorom pschehowri.

(Powodźenje po wichorje.) Po wichorje žo žylne deschcźe lijachu, s kotrymiž wulka woda nosta. W Daytonje w Ohiostim stacźe woda 7 stołpow wyßoko stejesche. Dokelž je krajina płona, njemóżachu žo wobydlerjo druhdże wukhowacź, dyžli na tsěchi, hdźeż žo w lijazym deschcźu někak pschiprawichu. S połnozy Daytona je žo jene hacźenje rósdrěło a napjata woda žo do Miamiskeje rěki wula, kotraż s rěcźnischcźa wustupi a měschcźanske dróhi powodźi. Woda po dróhach s tajkej mozu schucźesche, so bě njemóżno, s cźołmom po njej jěsdźicź. Rubjeżnizy, powschitkowne njesboże wužijo, sa cźěkazymi ludźimi tsělachu a jich wurubichu. Hacź dotal žu pjecźa w Daytonje a wokolnoscźi něhdże **5000 tepjenych cźłowjekow** s wody swucźahali. Ohiosta a Indianasta stej žo najcźežischo s wulkej wodu potrjechikej.

Blisko města Makandy ſ pokodnja St. Louisa je wichor jedyn ludźazy cžah na želesnizy powalik. Wjele ludźi je pschi tym žiwjenje shubiko.

Na mnohich městnach žu žo ſ wulkej wodu želesnizy podmlěke. Wobydlerjo w Daytonje dyrbja niczo njeczinjo pschihladowacź, kak torhaza woda jich khěže wupuscża a jich domjazu nadobu wotwjedże. Rěka Miami je nětkole pokdra mile schěroka. Pola Bellefontaine jedyn želesniski cžah ſ podmlětym mostom do rěki padże. Pucźowarjo žo wukhowachu. Po nowschej powjescźi je žo w měscże Omaha 242 cžłowjekow tepiko. Zołmy zyle domy ſwottorhachu.

Wuſudźenja.

Khoſtanſka komora. 15lětny fabrikař Jurij Zyž ſ Budyſchina bě jako wucźobnik w Ssmolerjez knihicźiſchcźerni loni 5. novembra pult pißmikiſtajerja Kummera rospaczik a ſ njeho 2 hriwnje kradnyk. Posdźischo žo wón kóždy tydźeń dwójzy do pjenježneho kaſchcźika w Ssmolerjez klamach dobywasche a ſ njeho pjenjesy kradnjesche. Tydźeń po hodźoch Zyža jeho njeßwěrnoscże a lěnjoscże dla ſ wucźby wuhnachu. Tola ſ tym žo hischcże jeho kradnjenju kónz nieſczini. Wón pschezo ſ nowa hromadże ſ tyſcherſkim wucźobnikom Willyom Förſterom po wſchelakich pucźach nutskhód do Ssmolerjez klamow namaka a dale pjenježny kaſchcźik próidnjesche. Na tajke waſchnje žebi wón něhdże 150 hriwnow nakradny. 5. januara ſkónczinje wobeju lepichu. 24. januara, hdyž běchu žo Zylowe paduchſtwa wujaßnike, jeho ſ pſchecyntanſkeho jaſtwa puſcżicźichu a wón do Sajdowa k jenemu burej do žłužby pschindże. Njepolěpſchomny njedoczink pak wot tam cżekny a žo ſ nowa do Ssmolerjez klamow dobu, hdźež ſaßo pjenježny kaſchcźik rospaczi. Nakradnjene pjenjesy wón ſ wóßom towařſchemi pſcheczini, kotſiž mějachu žo, dokelž běchu wjedźeli, ſ wotkal bě je Zyž dostał, dla pſchekhowanja ſamolwicź. Zyža k jaſtwu na 6 měßazow, Willya Förſtera na 1 měßaz, kamjenjeczíſchcźerſkeho wucźobnika Hopu na 1 měßaz, pißarja Scholtu na 1 mèßoz, fabrikarja Franza Förſtera na 6 njedźel, bratrow Nähterow na 2 njedźeli, dźěłacźerja Müllera na 1 tydźeń ſaßudźichu, mjes tym ſo žo wucźobnik Lehmann ſ poßwarjenjom pokhoſta. Sa wſchitkich ſaßudźenych chze žud namjetowacź, ſo by žo jim wupruhowanſki cžaß pſchiſwolik.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot **4** hodźin popołdnju hacź do **11** hodźin wjecźor

wulke pſchedſtajenje

:: najnotwſcheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pſcheměni.

Serbski musej.

Dary za musej. 1912.

k. wumjelc Heino z Budyšina: fotografiju joho wobraza »Kirchgang kath. Wenden in der Lausitz«.

k. kubl. M. Šołćina z Hóska: 1 staru pistolu z jeje domu; kruch mosaza, na polu namakanoho.

k. Ota Michalk z Drježdźan: Stary dokument »Móšowsku« khěžu na »bórklinje« nastupacu.

k. Emmighausen z Hannovera: 2 křćeńskej listaj ze Serbow z l. 1858 a 1859.

Oberreit: Topographischer Atlas d. K. Sa. (Přich. dale.)

k. wučeř Fr. Kral z Kamjenca: 9 st. pjenjez, wot k. žiwnosćerja Jurja Lipiča z Delnich Sulšec darjenych; mały fotogr. wobraz nutřk. dźěła stareje Khrósćanskeje cyrkwje.

k. dr. Feyerabend ze Zhorjelca wróći nam skónčnje dołho wupožčene praehist. wěcy z našoho museja.

Dary za archiv:

k. konr. prof. dr. Muka: a) Wurězki z časopisow: »Serbske wólbne towarstwo a joho přećiwnicy«; b) »Sorbenwend. Namen im Zeitzer Kreise« (wóciski); c) rukopisy wšelakeje družiny.

k. wučeř Fr. Kral z Kamjenca: a) ze zawost. † H. Dučmana: listy, dokumenty a testament † Jana Jakuba Dučmana, bywš. kublerja w Bozankecach; wuswědčenja ze šule, z gymnasija a z university † H. Duč.; rukopisne drobnostki k serbsk. słownikej; rěčnica hornjołužiskeje serbšćiny (po přednoškach Serbowki wobdź. Handr. Duč.);

b) ze zawostajenstwa † J. Barta-Čišinskoho: 5 Direktorijow, napjeln. z mnohimi serbsk. basnjemi z ruki basnika; »Ruch« z 2 přinoškomaj Čišinskoho: »Narodni snahy studentstwa łužicko-srboskeho«.

k. cyrkw. wučeř J. Bječka z Budyšina: List a musikalne rukopisy česk. komp. Vašatka, wopřijace wobdźěłanja serbskich melodijow (z wobsedźenstwa k. konr. prof. dr. Muki).

k. katecheta Kwět. Fencl: 49. zešiwk »Český Svět« z wobrazami hannoverskich Serbow.

Musejownik: po 1 expl. »Illustr. Zeitung« a »Daheim« z artiklemi wo Serbach; Veckenstedt: Wendische Sagen u. Märchen u. abergl. Gebräuche. (Graz 1880.)

Wo dalše dary prosy

M. Wjerab, musejownik w Serbskim Domje.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 7. haprleje t. l. ma žo dopołdnja wot 9 hodźin
w Hucźinjanſkim hoſcźenzu
ſcźěhowaze na

Maleſchanſkim revěrje

w Stróžanſkej a Hlinjanſkej holi, na Fleißigu a w Dubinje ſeſtajene drjewo na pſcheßadźowanje pſchedawacź:

55 ſchmrěkowych krutych žerdźow,
5 rm. mjehkich palnych ſchczěpow,
125 = twjerdych a mjehkich palnych kuluchow,
25 = = a = repuchow,
10 = mjehkich pjenkow.

Huſcźanſke hajniſtwo, 26. měrza 1913.

O. Mendte.

Awkzija.

Prjecź cźehnjenja dla maja žo **póndźelu 31. měrza** popołdnju ½**11** hodźin w **Njeßwaczidliſkim młynje** ſcźěhowaze wězy na pſcheßadźowanje pſchedawacź:

1 kóń, 1 hoſpodarſki wós ſ deſkami, 1 ſady žo wocźinjazy wós, 1 žylny ruczny wós, 1 kara, 2 lohke žanje, 1 ruczne žanje, 1 drillowaza maſchina Sackoweho ſyſtema, 1 žitocziſcźaza maſchina, 1 žykanje rěſaza maſchina, 1 žykanjowy kaſchcź, 1 roßžykaza maſchina, 1 běrnowy tołkacź, 1 płuh, 1 radło, 2 bróny, 1 walza, 1 kultivator, 1 želesne ſahrabaze hrabje, 1 juchowa plumpa, 3 dezimalne wahi, 1 hrjadata waha, 2 wijawje, 2 žnjowe rjebliſna, 2 němſkaj a 2 franzowſkaj młynſkaj kamjenjej, 1 jenolikata zyka, 1 zentrifugalne naßypanje, kaž tež wſchelake młynſke a hoſpodarſke wězy, 1 blido, 1 hoſpodarſki khamor, někotre loža, wſchelake žudy atd. na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Wobßjedźeł.

Khěžorſka khofejownja

Kupuju
howjaſe kože,
cźelaze
wowcże
koſaze
ſajecże
kaniklaze
kože
atd.

Pawoł Scholta

w Budyſchinje na ſchulſkej dróſy 3.
— Telefon 385. —

„Reichardtska“

ſchokolada a kakao,
biſquitowe wafle,
ruſki khlěb, bonbony
doſtanjecże w najlěpſchej tworje
w ſchokoladowej
pſchedawarni
na rózku Hoſchiz a ſeminarſkeje haßy.

2 konjow

jenopſcheżno a dwajpſcheżno khodźazeju a ſa ratarſtwo žo pſchihodźazeju, ma na pſchedań
lěkař dr. **Pescheck** w Huſzy.

(K temu cźißku pſchikoha.)

Ssym ſo

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy cžo. 1

po 1 ſkhodze

jako

ſubjazy lěkař

ſaſydlił.

Adalbert Kordina.

Cžeſcženym Sserbam ſ tutym k wjedženju dawam, ſo wot 1. haprleje

na Moltkowej dróſy cžiſło 1

bydlu a ſo ſym tam **pónděelu, wutoru, ſchtwórtk** a **ſobotu** jenož **dopołdnja** wot **8** hacž do **12** hodžin k rěcžam.

— Pjatk a ſrjedu njejſym doma. —

Scholta, maſeur a runař.

Moja 2.

kakaowowa, ſchokoladowa a konſi-
: turowa ſpezialna pſchedawarnja :
na khěžorſkej dróſy 11

je ſo wotewrika.

Moritz Schmidt.

Induſtrijowa a pſchemyſłowa ſchula

w Budyſchinje pſchi ſerbſkich hrjebjach 1.

Wucžobnizy, kotſiž ſu jutry 1913 do wucžby ſtupili abo ſem pſchicžahnyli, ſo

pónděelu 31. měrza 1913 wot 9 hacž 1 hodžiny
a wot 3 hacž 6 hodžin

ſamolwjeja a pſchijimuja.

Pjekarſzy, rěſniſzy a friſeurſzy wucžobnizy ſo

ſchtwórtk 3. haprleje 1913 popołdnju w 1 hodžiny

ſamolwjeja a pſchijimuja.

Wopiſmo wo puſchcženju ſe ſchule abo pſchepokaſanſke wopiſmo ma ſo ſobu pſchinjeſcž. Pſchijimanſka płacžiſna 1 mk. 50 pj., ſchulſki pjenjes ſchtwórcžłětnje 1 mk. abo 2 mk.

Samolwjenje a pſchijimanje do wjecžornych kurſow ſa doroſcženych (wjecžor wot 7 hacž 9 hodžin). Konſtruktiwne wotrjadne ryſowanje ſa maſchinſkich ſamkarjow, twarſkich ſamkarjow, elektrotechnikow a inſtallateurow; wumělſkopſchemyſłowe ryſowanje ſa molerjow, lithografow, knihicžiſchcžerjow, tyſcherjow a tapezěrarjow; knihiwjedniſtwo a roſpokaſanje wo ſměnkach, ſchekach a ſakonjach; ſtenografija a modellowanje, wſchědnje, wot 6. haprleje 1913 wot 7 hacž 8 wjecžor.

Konſtruktiwne wotrjadne ryſowanje ſa blidarjow a woſotwarzow njedželu wot 7 hacž 9 hodžin dopołdnja. Pſchijimanſki pjenjes 1 mk. 50 pj. Wyſokoſcž ſchulſkeho pjenjeſa ſa wjecžorne kurſy doroſcženych ſo po licžbje pokładženych wucžbnych hodžin ſkožuje.

Mittag, direktor.

Viſitne khartki cžiſchcži ſpěſchnje a tunjo **Esmolerjez knihicžiſchczetnja.**

Serbſki wjecžor

w Komorowje pola Rakez

njedželu 6. haprleje 1913, w Schimanez hoſcženzu.

(Spěwy, dźiwadło a bal.)

Sapocžatk 1/2 8 hodžin.

Wſchěch lubych Sserbow a wſchě ſerbſke towarſtwa ſ bliſka a ſ daloka jenož ſ tutym wutrobnje pſcheproſchujetaj

J. Schiman, hoſcženzař. **Rakecžanſka „Lipa“.**

Khartki ſu do prědka w Schimanez hoſcženzu kupicž.

Přeprošenje.

Khwaćanske serbske towarſtwo wotdźerži **30. měrca,** młode jutry, swój

XXII. załoženski swjedźeń

z dźiwadłowym předstajenjom a spěwami

w Hustec hoſcencu w Khwaćicach. Započatk wječor 1/2 8 hodźin.

Wšě wótčinscy zmysleni a spěw lubowacy Serbjo so na tutón naš swjedźeń na najwutrobnišo přeprošeja.

Přińdźće, Wam budźe so lubić!

Předsydstwo.

Ležomnoſcž

na pſchedań.

Ležomnoſcž ſ nowymi twarjenjemi, ſ wulkej ſadowej ſahrodu a 4 1/2 kórzom pola je w Rakecžanſkich ſtronach płacžiſny hódno na pſchedań. Dalſche je ſhonicž we wudawarni Serb. Nowin.

Mała žiwnoſcž

ſ nowymi twarjenjemi, něhdže 19 kórzami pola a łuki a 241 dawſkimi jenoſcžemi je płacžiſny hódno na pſchedań we Hněwſzezach cžiſło 12.

Maſzina khěža

ſe ſahrodu w Boranezach je k 1. julijej na pſchenajecže. Dalſche je ſhonicž pola gmejnſkeho pſchedſtejicžerja tam.

Khěža

zyle nowa, ſ nimale 1400 hriwnami wopalneje kaſzy, 20 mjeńſchinow wot Budyſchina ſdalena a jara derje ſo danjaza, je pſchi 500 hriwnach napłacženja hnydom na pſchedań. Wſcho dalſche je ſhonicž we wudawarni Serbſkich Nowin.

Młódſcha ſłużobna holza

ſo k 1. haprleji abo poſdźiſcho pyta na rěſniſkej haſzy 25.

Serb. tow. „Lipa“
za Rakecy a wokoln.

Sobuſtawy, kotrež maju mysle, njedźelu 6. haprleje do Komorowa hić, chcyli ſo pola k. předſydy zamolwić, hdźež też zaſtupne khartki dostanu.

Předsydstwo.

Hoſpoſa ſo pyta.

Do jeneje korcžmarſkeje žiwnoſcže ſo ſtarſcha hoſpoſa, kotraž ſo na warjenje a domjaze burſtwo trochu wuſteji, hnydom pyta. Dalſche je ſhonicž we wudawarni Serb. Nowin.

Kuchařki, ſtwinſke a ſłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ſwinjom, wotrocžkow, ſrěnkow, rólnych pohoncžow, wolazych a dźěłacžerſke ſwójby pyta hnydom abo poſdźiſcho pſchiſtajeřka **Görlichowa** na ſukelnſkej haſzy 1 na rózku žitnych wikow w cžitowni knjeſa Heinr. Mohra.

Dźěłacžerſka ſwójba

pyta ſo ſ dobrej mſdu a dobrymi wumělenjenjemi na knježi dwór w Bóſchizach pola Njeſwacžidła.

Sſylny wolazy

ſo ſ dobrej mſdu hnydom do ſłużby pyta na

knježim dworje w Czelchowje.

Porjadny woženjeny abo njewoženjeny

rólny pohonež

ſo na knježi dwór w Jaſeńzy pola Njeſwacžidła pyta.

Sjawny džak.

My Sserbjo Bukecžanſkeje woſadny njemóžemy ſo woſtajicž, naſchemu lubowanemu knjeſej fararjej **Mjerwje** ſa jeho tak hnujaze a myſłlow pokne hłuboke prědowanje a ſa ſakhowanje rjaneho ſerbſkeho waſchnja na Božich ſłużbach, kaž też naſchemu lubemu knjeſej kantorej **Łódnemu** ſa to, ſo naſche drohe dźěcži zyrkwinſke khorſke ſpěwy rjenje ſpěwacž wucži, ſjawnje **„Saplacz Bóh“** prajicž. Bóh luby Knjes chzyk też dale jeju ſhromadne ſpomožne ſkutkowanje k pſchiſporjenju Božeho kraleſtwa w naſchej woſadze žohnowacž.

Pschiloha k czišku 13 Serbskich Nowin.

Sobotu 29. měrza 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

25. měrza 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. poknomjašne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	48—50	92—95
awstriske	—	—
2. mlode, mjašne, njewukormjene, — starše wukormjene	42—44	84—86
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starše	36—40	78—81
4. šnadnje pizowane kóždeje staroby	31—33	70—74
Jałowje a kruwy:		
1. poknomjašne, wukormjene jałowje, najwjetšeje rěsneje hódnosće	46—48	87—92
2. poknomjašne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—44	80—85
3. starše, wukormjene kruwy a jałowje	36—39	75—78
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałowje	31—35	71—75
5. šnadnje pizowane kruwy a jałowje	—	—
Byki:		
1. poknomjašne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—49	87—92
2. žrěnjo pizowane, mlódše a derje pizowane starše	43—45	83—85
3. šnadnje pizowane	38—42	77—83
Cželata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	60—63	102—105
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	54—58	96—100
3. šnadnje wuwite wot zyza	48—53	90—95
Swinje:		
1. poknomjašne lěpšich rašow a jich šichižejow w starobje hač do 1¼ lěta	60—61	80—81
2. mjašne	58—59	78—79
3. šnadnje wuwite, tež ranzy a kundrošy	56—57	74—77

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšchinje:	W Budyšchinje. 22 měrza 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 27. měrza 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšenica . . . . . běła	—	—	—	—	9	35	9	70
" . . . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	13	9	28	8	50	9	30
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	7	80
Ječmjeń	—	—	—	—	7	40	8	50
Wows . nowy . . . . . 50 kilogr.	8	—	8	40	6	90	8	—
Hróch	11	—	14	—	10	—	11	—
Woka	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły	17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	30	2	60	2	—	2	60
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	2	90	3	10	2	70	2	90
Pšeničžna muka 50 " . . .	11	—	19	—	15	50	19	50
Rjana muka . 50 " . . .	10	—	13	—	11	—	13	—
Ssyno . . . 50 " . . .	2	70	3	30	2	75	3	30
Ssloma . . 100 " . . .	3	20	3	50	3	40	4	—
Prošata 834 schtuk, schtuka . .	17	—	33	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby . . . . 50 kilogr.	—	—	6	25	6	10	6	35
Rjane wotruby . . . . 50 kilogr.	—	—	6	50	6	45	6	75
Pšeničžny gris . . . . 50 kilogr.	—	—	7	10	—	—	—	—
Rjany gris . . . . 50 kilogr.	—	—	7	50	—	—	—	—

Na bursy w Budyšchinje pšeniza (běła) wot — hr. — np. hač — hr. — np., pšeniza (žołta) wot — hr. — np. hač — hr. — np., rožla wot — hr. — np. hač — hr. — np., ječmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowš wot — hr. — np. hač — hr. — np.

W Budyšchinje płaczejesche: kórz pšeniny (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 15 hr. 52 np. hač 15 hr. 78 np., kórz rožli po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hač 12 hr. 40 np., kórz ječmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hač — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

27. měrza 1913

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 60 np. hač 7 hr. 90 np., pšeniza wot 9 hr. 30 np. hač 9 hr. 60 np., ječmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowš wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., šyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 2 hr. 50 np. hač 3 hr. 20 np., šloma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 70 np. hač 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wiedro w Londonje 28. měrza: Pomroczeně.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smě̋je njedželu Quasimodogeniti rano w 7 hodź. duchowny Tischer němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farar Räda němske a w 10 hodźinach serbske předowanje. — Popołdnju w 2 hodź. katechismušowe rozrěczenje se serbskej młodźinu.

Tydźeńske sastojnske dźěła smě̋je duchowny Tischer.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Alwin Richard Jakub Hejno, wojnat w Draždžanach, s Emmu Marthu Schneiderez na Židowje. — Pawoł Richard Porscha, dźěłaczer w Nadžanezach, s Emmu Gertrudu Kałczkez tam. — Pětr August Pětschka, hospodarski pomoznik w Zyžezach, s Hanu Augustu Kschižanez w Jeńkezach. — Jan August Klin, dźěłaczer w Budyschinje, s Emmu Schmidtez w Czichońzach. — Pawoł Waltar Stopp w Zeithainje, s Emmu Mětez w Dobruschi. — Fryz Jurij Schramma, železniski dźěłaczer w Budyschinje, s Marju Theresiju Lorenzez w Delnjej Kinje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Rudi Werner, Wylema Barthela, rěsnika w Dobruschi, š. — Werner, Pawoła Woldemara Rěpki, sahrodnika na Židowje, š. — Gertrud, Khorle Ernsta Duczmanna, žiwnoscerja w Dobruschi, dź. — Johanna, Khorle Augusta Krampa, maschinskeho wjednika w Dobruschi, dź. — Alfred Oskar, Pawoła Handrija Wagnera, cěšle we Wulkim Wjelkowje, š. — Mina Elfrieda, Khorle Emila Radischa, khěžerja na Židowje, dź. — Jan Arthur, Khorle Arthura Kobana, rěsnika pod hrodom, š. — Kurt Willy, Khorle Augusta Bobaka, dźěłaczerja na Židowje, š. — Gertrud Alma, Khorle Hermanna Mähla, fabrikarja w Dobruschi, dź. — Jan Khorla, Bjedricha Hermanna Hübnera, žiwnoscerja w Sslonej Borschczi, š. — Jurij Pawoł, Khorle Maxa Fiedlera, murjerja w Jeńkezach, š. — Gertrud Melania, Pawoła Hermanna Schimanka, dźěłaczerja w Dobruschi, dź. — Hana Hildegard, njemandź. dź. w Tšelanach.

W katholskej zyrkwi: Alwin, Radyměra Thadeja Radziejewskeho, samkarja w Budyschinje, š. — Helmut Rudolf, Wylema Maxa Rafelta, klampnarja w Budyschinje, š. — Marja, Josefa Josefka, krawza w Budyschinje, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wołšadźe: 20. měrza: Ernst Viktor Rummel, pjekat w sastaraźni na Židowje, 59 l. 10 m. — 22. Morwy namakany w Sprewi pola Wownjowa Bruno Gustav Weidner, dźěłaczer s Budyschina, 31 l. 2 m. (pohrjebany w Czichońzach). — 23. Willy Khorla, Maxa Tittmanna, dźěłaczerja na Židowje, š., 6 m. 27 dn. — 26. Morwa narodźena dź. w Bórku.

W katholskej wołšadźe: 20. měrza: Arnoscht Messerschmidt, dźěłaczer w Budyschinje, 70 l. 2 m. 19 dn. — 23. Josef Pawoł Ludwig, skałat we Wurizach, 41 l. 9 m. 17 dn. — 25. Mikławsch Wrobl, murjer s Radworja, 68 l. 4 m. 20 dn. — Hana swud. Handrikowa w Buoyschinje, 66 l. 11 m. 7 d.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Njedželu Quasimodogeniti smě̋je rano ½7 hodźin farar Kschižan serbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin duchowny Voigt serbske a w 10 hodźinach němske předowanje. — Popołdnju w 2 hodź. katechismušowa wuczba sa serbsku žónsku a mužsku młodźinu.

Ssrjedu 2. hoprleje popołdnju w 4 hodź. shromadźišna žónskeho towarstwa w Eignarjez hoscenzu.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Njedželu Quasimodogeniti smě̋je duchowny Bójz rano w 7 hodź. serbsku spowjedź, farar Domaschka dop. we 8 hodźinach serbske a ½10 hodźin němske předowanje. — Popołdnju w 2 hodź. wuczba s zyłej serbskej młodoscu. — Popołdnju ½5 hodźin shromadźišna kschescz. tow. mužskeje młodosce.

Schtwórtk popołdnju ½4 hodźin shromadźišna kschescz. žónskeho towarstwa. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodźinach shromadźišna kschescz. towarstwa žónskeje młodosce.

Poručam wschě družiny

šuschenych a šelenych czrjewow

korjenjenje (wyrzu) a rěsnisku potrjebu.

Pawoł Scholta w Budyschinje na schulskej drósy 3, pschedawarnja czrjewow a kožow. Telefon 385.

Jeli so dyrbi Wasche stare jěsdne kolo kaž nowe byez,

šo s dowěrjenjom na mnje wobroczcze. Moje 20lětne dźěło we wschěch wotrjadach kolojěsdneje bransche sa wězywustojne, hódne a schwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a šanillowanje** jěsdnych kolow wschěch systemow a wudźěłkow, kaž tež kóžde **wuporjedźenje jěsdnych kolow** a **schijazych maschinow,** rěcznych maschinow, žimazych maschinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,

wuporjedźernja w Sczijezach pola Budyschina.

Hólczaze torniſtry
Holczaze toſche } tež ßamßny wudźělk.
Knihowe mapy.
Ssnědanſke toſche.
Holczaze toſche a
Hólczaze torniſtry } ſ howjaſeje koże

porucža

T. Albert

mějeczel Khorla Bala.
Woßebita pſchedawańnja
Offenbachſkich
∴ kožanych tworow ∴
w Budyſchinje
pſchi lawſkich hrjebjach 10.
Telefon 578.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp
w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9,
meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja.
Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych
wobydlenſkich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow
po wſchěch placźiſnach.
Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary
debjaze meble
wſcheje druźiny, kaž tež
teppichi, blidowe pſchikrywy,
paneele, kontorſke a klawěrſke ſtólczki atd.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu
měßaza wot ½11—12 hodźin.

Paul Giebner

w Budyſchinje na bohatej haßy 18,
ſ nutskhodom na theaterſkej haßy,
winowa wulkowikowańnja
porucža ßwoje berje wothladane **wina.**
Pjecź wulkich pinzow.
Wino k poßylnjenju a k ſtrowoſczi.
Wino k ßwjedźenjam atd.
Tym, kotſiž moju winowu pſchedawańnju njeſnaja, k wjedźenju dawam, ſo ßo pola mje tuńſcho kupuje, hacž pſchi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Moſele, dokelž wino po waggonach doſtawam a :: :: pucźowanſkich wudawkow nimam. :: ::

Schenillowe rubiſchcźa a ſchawle

nowych rjanych muſtrow
najlěpſche a najtuńſche kupujecże
pola
Ernsta Jordanoweje wudowy
w Budyſchinje
na jerjowej haßy 5,
na ſnutskownej lawſkej haßy 8
w Budyſkej ſchrotkowarni ſchtrympow.

Allgemeine Deutſche Creditanſtalt.

Wot kral. ſakſk. miniſterſtwa juſtizy prawo k pſchijimanju ßyrotnych pjenjes w padże § 1808 m. ſ. k. doſtał.

Dawamy hacž na dalſche na hižo wobſtejaze a ſa nowe pjenjeżne ſapokožki
4½% pſchi ſchěſcźměßacznym wupowjedźenju,
4½% = tſiměßacznym wupowjedzenju,
4% = jenoměßacznym wupowjedzenju,
3½% = wſchědnym wupowjedźenju.

Kaßyne hodźiny 8—½1, ½3—5, ßobotu 8—2 bjes pſchetorhnjenja.

Powſchitkowny Němſki kreditny wuſtaw

filiala w Budyſchinje
na khěžorſkej dróſy 21.

Koban

pschi žitnych wikach 4I
(restaurant Germania).
Sałożene 1906.
Telefon 675 a 632.

Pišarńja

ja sałożenje kapitala w hypothekach, saradzenje kaßowych a privatnych pjenjes na leżownoscze, wudźełanje liscinow a wucźinjenjow w naležnoscach dobrowólneho ßuduistwa: leżownoßtne, hypothekike, testamentske a herbstwowe wězy atd.; wobstaranje wschitkich druhich pißomnych dźełow, wotpiskow, sehnowanje pjenjezuych žadankow, pschewsacze testamentskich wulonjenjow, sarjadowanje sawołajenstwow a samożenjow.

Agentura

ja sawěsczenje pschc woheń, snjeßbożenje, rukowansku winowatosć a sa ziwjenjowe sawěsczenje.

Rěczu ßerbski.

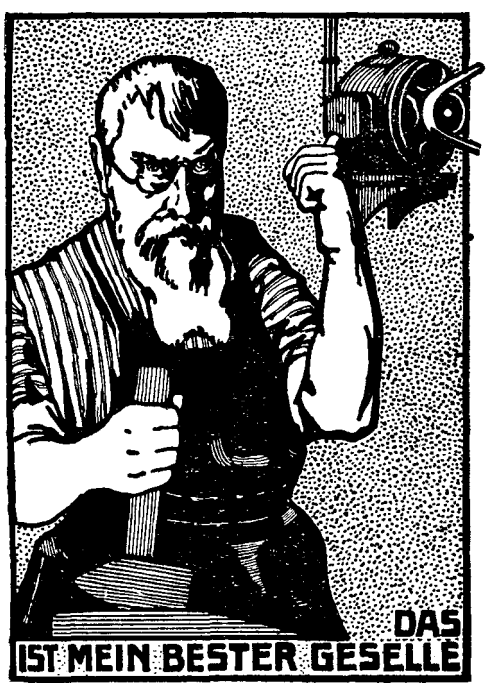
Benzin,

benzoe, gasoliny,
maschinske wolije,
kožowy tuk, gips,
portlandski zement
najtuńscho poruczataj
Strauch & Kolde
w Budyschinje
na kamjeńtnej haßy 3.

Czerwjeny dźeczel,
běły dźeczel,
žołty dźeczel,
schwedski dźeczel,
inkarnatski dźeczel,
luzerne
bjes židy a najlěpje skhadźazy poruczą
Khorla Preisser jun.
pschi žitnych wikach.

M. Gottwald

pschi mjaßowym torhoschczu 11
poruczą
zychi, běle a pißane, **wupjerki,**
blidowe ruby,
ložowe płachty, wutrěwanske rubischcza,
trjenja, módroczischcź,
tkaniny sa płóczliwe wobleczenja najnowschich muſtrow.

Składnoſtna kup.

Nowe jěſdne koła

nětkole spodźiwnje tunje ſ rukowanjom po **mk. 38, 42, 48, 54-65** a **78** atd, ſe ßwobodnym běhom **6 mk., 6,50** wjazy. Nje saplaczicze tu žane wyßoke khosty sa reklamu, kotraž pola drohich ſnamkowych kołow hacź do 100000 mk. wucźinja, kotrež pschi kupjenju potom ßobu saplaczicze.

Damy Wam kupjene koło tydźeń na pruhu, móżecze ſ nim wschědnje jěſdźicź, njecjſcze-li spokojom, jo wróczo wosmjemy a pjenjesy wróczimy.

To je ſ najlěpschim dopokaſmom, so Wam woprawdźe hódnu tworu pschedamy. Něhdźe 100 nowych jěſdnych kołow a 300 mantlow sa jěſdne koła na ſkładźe. Pschißłuſchne dźěle ßměſchnje tunjo. Mantle hižo po 1 mk. 80 pj., ßedła hižo po 2 mk., wodźidła po 65 p., pschimadła po 10 pj. Trjebane koła ſe ßwobodnym běhom hižo po 20 mk.

Wuporjedźerunja sa jěſdne koła a schijaze maſchiny

Janko-jěſdne koła a maſchinſka industrija

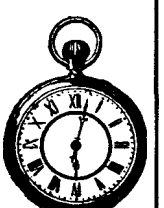
na Mužakowſkej dróſy 4. Telefon 406.

Najtuńſche kupowanſke žórło tež sa pſchedawarjow jěſdnych kołow.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobrocziwemu wobkedźbowanju poruczą.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Najlěpschi ruſki
czerwjeny dźeczel
bjes židy,
najlěpschi schleſyſki

běły dźeczel,
najlěpschi ſchwedſki
dźeczel,
žołty dźeczel —
inkarnat-dźeczel,
najlěpschu woprawnu jendźelſku
a italſku
rajſku trawu,
mjedowu trawu,
trawowe ßymjenja
ſa włóżne a ßuche łuki,
najlěpschu
timothejowu,
měſchenja ſa ſwěrinſku ſahrodu,
ſeradellu,
wußywny hroch
a woku,
woprawne
Eckendorfſke a Oberndorfſke
runklizowe ßymjo
kaž tež wſchě družiny
pólnych a ſahrodnych ßymjenjow,
Draždźanſke
ßadźenſke zyble
atd. poruczą

H. Lolck

pschi mjaßowym torhoschczu.

„Na žołtym cźěle běch
ſ liſchawu
pokryty, kotraž mje ſ wěcźnym ßwjerbjenjom w nozy a wo dnjo cźwilowaſche. Sa lědma 2 njedźeli je **Zuckerowe patent. lěkarſke mydło** khoroſcź do žyła wotſtronilo. Tole mydło njeje 1.50 mk. ale 100 hriwnow hódne. Serżant M."

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucźnjaza a miła) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchcz** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Hižo wot 28 lět

pschedawam na **Budyskich wikach**

ßymjenja sa nalětni a lěčny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, khěžorskeho a kralowskeho podawarja, ßo mi sčelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitosčz), kotrež tole lěto woßebje derje skhadža.

Tehodla ßwojim čeßčenym wotebjerarjam wschě ßymjenja w dobrej skhadžazej tworje poručam:

runklizowe, Eckendorfske žołte a čerwjene hobrskowalzojte, punt po 70 pj., po zentnarju tuńscho. Lutyjeczanske žołte ßymjo, najwjetschu čerwjenu **pizowansku zokrowu rèpu,** dołhu běłu.

Kałowe ßymjo, Erfurtskeho sažneho, Barlinskeho ßrěnjosažneho, hollandskeho čźemnoczerwjeneho, pósdneho, Žitawskeho hobrskeho a ßerbskeho burskeho kała, běłeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho čźeskeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitosčz: Erfurtske kwětkowe ßymjenja w 10pjenježkatych pakčzikach s wukasanjom k plahowanju.

Rjane čzište dźeczelowe ßymjo, němski wußyw, punt 1.10 hr.

Wulki wubjerk **Drožđanskeje zyble k ßadźenju.**

Woßebje poručam wot hollandskich plahowarjow ßo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 28 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, ßymjenjowa pschedawarnja

w **Kołwasy** pola Pomorz.

Wschu domjazu a kuchińsku nadobu,

lampy, latarnje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pschi ßerbskich hrjebjach 10.

Pjenježnikam

ßo k darmotnemu saměsčzenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach poručza

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodže, w hosčzenzu k „jandželu".

Hypotheki a wobßedźenstwo leżomnosčzow.

Sałożene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Ssymjenja!

W tudomnych stronach jako najlěpje wupruhowane družiny s poßlednich žnjow:

pólne ßymjenja,
ßymjenja warjeńskeje seleniny,
kwětkowe ßymjenja,
trawowe ßymjenja,
ßadźeńske zybliki

w najwjetschim wubjerku a hódnej tworje po kóždej dźělbje a tunich płaczisnach poručza

Khorla Preißer jun. pschi žitnych wikach.

Ssrědki psche waki

sa dźěczi 30 pj., **sa frosczežených 40 pj.**

czopki psche czrjewowe waczki, najlěpschi ßrědk k jich sahnaczu, tyska 75 pj.

Ssrědk psche schlebierdźak „Kamakosin", pschijomnje ßo bjerjazy a s městosczu skutkowazy, tyska po 2 mk.

Na wßy ßo sčele. :: Jenicžzy woprawdźite dostacz

w hrodowskej haptyzy w Budyschinje.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wikach 1 **telefon czißko 415**

poručza ßwoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßlanje w czwizach a bleschach.

Proschu ßebi płaczisnowy sapiß žadacz.

Jutrowne tity

poručza

Schokoladen-Schmidt

na theaterskej haßy 4

a

na khěžorskej drósy 11.

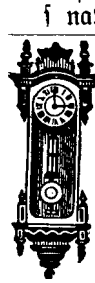
Kóslaze kože,

kosaze, howjase, wowcze, czelaze a kaniklaze koże, wowczu wołmu

po najwyschschich płaczisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi a pschi žitnych wikach 11, s napschecža skoteje hwězdy.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry** a **tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicz** dacz, njech dže k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

Pšeńczny muku

snateje dobrosczе poručza

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóžda sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 14. **Sobotu 5. haprleje 1913.** **Lětnik 72.**

Powjetschenje němskeho wójska.

S poraženjom Turkowskeje na Balkanje je trojoswjask ßylnu sepjeru sa pschichodnu wójnu ſ Ruskej a Franzowskej shubił. Awstriska a Němska njemóżetej dale wojeŕsku pomoz wot Turkowskeje wotczakowacź a stej na ßwoje ßamßne mozy pokasanej. Duż stej nusowanej, ßwoje wójsko rucże powjetschicź.

Psched tydźenjom je němska swjaskowa rada do rosmnoženja němskeho wójska swolika. Pschichodnje ma ßo kóžde lěto 63000 rekrutow wjazy do wójska bracź, dyżli dotal. S tym ßo ßylnoscź němskeho wójska w měrje wot 544211 muži na 661176 muži rosmnoži, a to wo 4000 offizěrow, 15000 podoffizěrow, 117000 wschědnych wojakow a 27000 konjow. Wudawki sa wójsko ßo temu pschiměrjene powjetscha. Poßlednje lěto je ßebi němske wójsko a łódźstwo něhdże 1500 milijonow hriwnow żadało. Tale summa ßo najprjódźy na dobo wo 1050 milijonow a potom trajnje kóžde lěto wo 180 milijonow hriwnow powyschi.

Pschi nětczischej pjenjeżnej żadnoscźi njeby ßnadź móżno byko, tule summu ſ pożczonku sehnacź. Po khěžorowym namjecże maja ju teho dla samożiczi Němzy ſ jenokrócźnym pjenjeżnym nakładom swjesćź. Kóżdy, kotryż ma 10000 hriwnow samoženja a wjazy, ma ſ njeho pok prozenta woprowacź, a schtóż ma lětnje pśches 50000 hriwnow dokhodow, ma ſ teho ras dwaj prozentaj sapłaczicź. Dowolene je, tónle wurjadny dawk na dwě termiji a najdlěje sa tśi lěta wotwjesćź. Tež němskim wjećham, akzijowym towaŕstwam a industrialnym sjednoczenstwam ßo wurjadny dawk napokoži.

Pschichodne trajne wyschsche wudawki sa wójsko, něhdże 180 abo 190 milijonow hriwnow wuczinjaze, maja ßo ſ powyschenjom złow a wobstejazych dawkow sehnacź.

Po podawkach, kotrež ßo na Balkanje wotehrawaju, ma swjaskowa rada sa nusne, wójskowy schkit Němskeje tak poßylnicź, hacź to němski lud samoże. Ssylnoscź němskeho wójska sa roscźenjom luda sady wostawa. Dźěl k wojeŕstwu khmaneho wobydleŕstwa ßo wojeŕšzy njewuwuczuje. Sakład Němskeje mozy je jejna powschitkowna wojeŕska powinoscź. Jenoż hdyż ßo wona pełnje pschewjedźe, budźe Němska se sacźuczom, so je ßwoju winowatoscź dokonjała, pschichodej ſ dowěru napschecźo hladacź móz. S tym też němske wójsko młode wostanje, a Němska njebudźe, wudyri-li wójna, hnydom najstarsche lětniki, kotrež maja żonu a dźěcźi, do bitwow pósłacź dyrbjecź, mjes tym so k wojeŕstwu khmani ludźo doma wostawaju, abo ßo hakle wuwuczicź dyrbja.

S powjetschenjom wójska ßo ſ dobom powětrowe łódźstwo wo 50 powětrowych łódźow pschispori. K temu budźe 1452 offizěrow, podoffizěrow a mużstwow trěbnych.

Powjescź wo rosmnoženju němskeho powětroweho łódźstwa je w Jendźelskej wulki njeměr sbudźiła. Hižo nětkole ßo Jendźelcźenjo boja, so mohłe ßo jendźelske wójnske łódźstwo wot horka ſ bombardementom ſ němskich powětrowych łódźow sniczicź. Jendźelcźenjo směja ßo do spěcha, so bychu ßebi teho runja powětrowe łódźstwo natwarili a sa njo nusne mużstwo wuwuczili. Pschichodna wójna mjes Jendźelskej a Němskej ßnadź ßo ſ bitwu mjes němskim a jendźelskim powětrowym łódźstwom rosßudźi.

W Němskej je nowa wojeŕska pschedkoha jenoż pola konserwatiwnych jenomyßlne pschihłoßowanje namakała. W ßwobodomyßlnych nowinach pak cźim dale, cźim wjetsche pomyßlenja pschecźiwo niej wustupuja. Nětczische poßylnjenje němskeho wójska wo 200000 muži maja sa mobiliſaziju w měrje. Sswobodomyßlni chzedźa teho dla sa powjetschenje wójska hłoßowacź, jeli so němske knjeżeŕstwo měni, so hischcźe lětßa europiska wójna wudyri. Potom by ſ hrěchom byko, hdy by ßo do wójskoweho poßylnjenja njeſwolilo.

S wulkej wótroscźu ßo wo sehnaczu nastawazych khóstow ßudźi. So ßo lětne dokhody niże 50000 hriwnow ſ dawkom pschepuschcźa, mjes tym so ßo wón hižo samoženjam wot 10000 hriwnow napokoži, maja sa wulku njeprawdu dawkoweje politiki. So ßo małym a wulkim samoženjam jenak wulki dawk napokoži, pokasuje, ſ kajkej swjeŕschnoscźu ßu dawkidźěkarjo dźěkali. Khěžorstwowy ßejm ſ poknym prawom tule njeprawdu porjedźi, so by mjes ludom wulki pohórschk njenastał.

Powjetschenje wójska w Awstriskej.

Każ Němska, tež ſ njej swjasana Awstrika ßwoje wójsko poßylni. W běhu pschichodneho lěcźa ßo awstriskemu khěżorstwowemu ßejmej knjeżeŕstwowa pschedkoha pschedpokoži, po kotrejż ßo awstriske wójsko w měrje kóżde lěto wo 50000 muži pschispori. Po tymle planje ßo awstriske wójsko w měrje wot 159000 muži na 200000 muži powjetschi. Loni awstriske wójsko w měrje jenoż 103000 muži liczesche.

Demonstrazija awstriskeho wójskeho łódźstwa psched cźornohórskim brjohom.

Cźornohórska a Sserbija stej ßo sapowjedźiłej, po żadanju wulkomozow woblehnjenje Skutaria spuschcźicź. Bombardement na Skutari njeje ßo ani sastajił, ale ßo se wschej mozu wospjetował. Po wjazydnjownym mojowanju ßu Sserbjo ßylnje wobtwjerdźenu horu Taraboſch pśched Skutariom dobyli. We Winje bě hižo powjesćź rosschěrjena, so je ßo Skutari wobléharjam poddał, tola ßo tale powjesćź hischcźe njeje se ßerbskeje strony jako wěrna wobkrucźiła. Awstriske knjeżeŕstwo ßebi njesamjelczi, so ßu mozy sakitarjow Skutaria wucżerpane a so tele dny twjerdźisna do rukow Cźornohórzow a Sserbow padnje.

Hdy by Skutari do wobßedźenstwa Cźornohórskeje pścheschoł, bychu ßo wotmyßlenja na wupschestrjenje Awstriskeje ſ najmjeńscha na wjecźornej pokoji Balkana jara pocźeżiłe. Teho dla je Awstriska ßwoje ßlubjenje, so pschecźiwo Sserbiji a Bołharskej ſ bróńju njesakrocźi, wot teho wotwißne sćiniła, so Skutari njeßmě Cźornej Horje pschipadnycź. So by ßo nowym wójnskim schmatańzam na Balkanje sadźěwało, ßu wulkomozy Awstriskej k woli byłe. Jich sastupjerjo ßu w Belgradże a Zetyni wosjewili, so nima Skutari Cźornohórskej, ale Albanskej pschißłuschecź. Cźornohórske a ßerbiske knjeżeŕstwo pak derje wěstej, so mjes wulkomozami żaneje pschesjenoscźe njeje. Teho dla stej ßwojim wojakam njedźiwajzy protestow wulkomozow Skutari dale nadběhacź a wobtśělecź dalej.

Po pohonjenju Awstriskeje ßu sastupjerjo wulkomozow w Londonje na to do teho swolili, so bychu wójnske łódźe wulkomozow psched cźornohórskim brjohom demonstraziju wuwjedźe. Najprjedy rěkasche, so ßo pschi tejle demonstraziji pódla awstriskich tež italske jendźelske a němske łódźe wobdźěła. Hacź dotal pak jenoż awstriske łódźe psched cźornohórskim brjohom puchaju. Ruska je po dołhim rosmyßlenju demonstraziji wójnskich łódźow pschihłoßowała, tola ſ wuměnjenjom, so ßo, hdyż demonstrazija łódźow niczo njepomha, njeßmě pschecźiwo Cźornohórskej ſ wojeŕskej mozu sakrocźicź. Cźornohórska ßo teho dla zyłej demonstraziji ßměje. Wona nima ani industrije, ani wukrajneho wikowanja a móże wscho, schtoż je jej trjeba, se ßußodneje Sserbije dostacź.

Awstriska drje hrosy, so, hdy by łódźna demonstrazija bjes wuspěcha była, ßwojemu wójsku do Cźorneje Hory sacźahnycź da. S tym pak ßo Cźorna Hora njeda satraschicź. Wona je hižo wospjet ßylne turkowske wójska sbiła, kotrež chzychu ßo do Cźorneje Hory dobycź, a tón ßamy woßud by tež awstriske wójsko wocźakako.

Pschi ßwojim pschecźiwjenju pschecźiwo Awstriskej ßo Cźorna Hora niz jenoź na ßwoju ßamßnu móz, ale teź na podpjeru Ruskeje spuschcźa. Ruska je Cźornohórsku s brónjemi a s zyrobu we wójnje pschecźiwo Turkowskej sostaraka, to ßame by wona teź cźiniła, hdy by ßo awstriske wójsko do Cźornych Hór nawaliko. Ruska by ßnadź ßamo ßwój mjecź pschecźiwo Awstriskej wucźahnyła, hdy by jejny cźornohórski lubuschk do stracha pschischoł. Duź wot podawkow, kotreź ßo bliźsche dny pschi cźornohórskich mjesach wothraja, měr zykeje Europy wotwißuje.

We Winje je powjesć jara hubjeny sacźischcź cźinika, so je tele dny jena ruska łódź do Antivaria 7 kanonow, 11 milijonow patronow a 40000 wojeńskich mantlow pschiwjeska a je na cźornohórski brjoh wukkadła. Zyły nakkad je dar Ruskeje sa Cźornohórsku a Sserbiju. S dobom ßu schtyri grichiske łódźe, kotreź běchu s jenym grichiskim kschižakom a někotrymi kanonskimi cźołmami pschewodźene, s Mazedonskeje 6000 ßerbskich wojakow, 1200 konjow, 18 cźeźkich wobléhanskich kanonow a 800 wołow do Medwy pschiwjeske, so by ßo s nimi cźornohórske a ßerbske wójsko psched Skutariom poßylniko. Pódla teho ßu grichiske łódźe 15000 Sserbow do Dracźa (Durazza) pschiwjeśe a tam na kraj wußadźiłe.

Wuspěschne wojowanje Bołharow pola Cźataldźe.

Turkojo běchu wutoru s nowa spytali, Bołharow psched Cźataldźskimi wobtwjerdźenjemi nadpadnyć. Jich nadpad ßo s tšélenjom s woßmich turkowskich wójnskich łódźow podpjerasche. Tšélenje turkowskich łódźow pak ßo s bołharskej artilleriju rucźe wotmjelcźa. Na to ßo bołharschzy pěschzy do Turkow s bajonnetom dachu a jich nusowachu, w njeporjadku zosacź, pschi cźimž Turkojo wulku liczbu morwych a ranjenych na bitwischcźu wostajichu. Teź pola Ornautköi a Kamburgasa spytachu Turkojo pschecźiwo Bołharam postupicź, tola ßo s bołharskim pschecźiwo-nadběhom porasychu a dyrbjachu, wulke schkodowanje shubiwschi, cźěkacź. Teź tu ßo Turkojo s tšélenjom s wójnskich łódźow podpjerachu.

Rosrěcźenje s cźornohórskim kralom.

Nowiny „Gaseta Warschawska“ wopschijecźe rosrěcźenja ßwojeje dopißowarki s cźornohórskim krolom Mikławschom (Nikitu) wocźischcźa, w kotrymž ßo kral mjes druhim wupraji:

„Ssym dźenża 73 lět stary a ßym jako zyle młody cźłowjek knjeźerstwo nastupił, tola mózu Wam wobkrucźicź, so żadyn jeniczki duchowny po zykej Cźornej Horje njeje tak měrniweje wutroby, kaź ja. A njedźiwajzy teho běch nusowany, skoro njepschestawajzy s Turkowskej wojowacź. Cźeho dla? Turkojo ßu psched tsi sta lětami mojim prjedownikam płódny kraj sebrali, a mój lud njemóże ßo w skałach seźiwicź, kotreź scźe na ßwojich pucźowanjach po Cźornohórskej widźeli. Awstriska mje winuje, so ßym poßlednju balkansku wójnu se ßwojim schkaranjom a se ßwojimi njeßměrnymi żadanjemi sbudźił. Tola w Awstriskej na to njepomyßła, so dyrbimy płódny kraj w runinje Sety saßo dostacź, hdyż chzemy s zyła jako ßamostatny kraj wobstacź. Nowsche wobstejnoscźe ludy nusuja, ßo pschede wschém s industriju a rataŕstwom sabjeracź, a w tu khwilu Turkojo najpłódnische dźěle tamneho kraja wobßedźa, kotryż něhdy nam ßkuschesche.“

Kral ßo na wokomik pschetorhny, w myßlach wón popjel se żehlazeje zigaretty wotschtrychny a potom dale rěcźesche:

„Wobkrucźam Wam, so tamny kraj wobkhowamy, kotryż ßmy ßebi we wójnskim cźaßu saßo dobyli. Ssym stary muż, tola njejßym hischcźe tajku sahorjenoscź we wojowanju widźał, kajkuż mój lud pokasuje. Cźornohórzy runje kaź ja wopschijeja, so je lěpje hacź do poßlednjeho muża na bitwischcźu wostacź, hacź sapocźane dźěło njedokonjane wostajicź. Skutari je psched lětstotkami nam ßkuschał. Moji prjedownizy ßu tam bydlili a mnohe s tamnych zyrkwjow ßu woni natwarili.

Wulkomozy chzedźa nětkole ßamostatnu Albansku stworicź, a tola njejßu Albanszy żenje ßwój ßamostatny kraj měli. Wusnawaju ßo k wschelakim měrywusnacźam a maja wschelakore ideale a prózowanja. Ssamo Skanderbeg, jich narodny rjek, wo kotrymž nětkole tak wjele rěcźa, jenoź jedyn jeniczki splah wobknjeźesche. So ßu ßo Albanszy w Skutariu saßydlili a so maja pastwiske prawo w Secźe, niczo na wězy njepschemėnja, so ßu tamnischi wobydlerjo po wulkej wjetschinje Cźornohórzy. Żenje ßo s tym njespschecźelimy, so nasch kraj Albanskej pschipadnje. Dokelź ßo Turkojo nětko s Europy wucźerja, dyrbi kraj, kotryż ßu nam něhdy wsali, a kotryż nětkole saßo dobywamy, teź nasch wostacź. Njeżadamy niczo, hacź to saßo dostacź, schtoż je **něhdy nasche bylo.**“

Na praschenje, kak kral wo możnoscźi postajenja měra myßl kral Mikławsch wotmolwi:

„Jeli so chzedźa naß wulkomozy se Skutarija a s krajinow, kotreź ßmy dobyli, wucźischcźecź, potom ßo wschoeuropiska wójna njehodźi wobeńcź. Njeżedźu sa wójnu, tola wojujemy wo ßwoje bycźe a dyrbimy ßo hacź do najpoßlednischo doběcźicź, jeli so chzemy ßo narodneje ßmjercźe sminyć. Myßlu ßebi, so naß doscź snaju, a wém, so dyrbimy dobycź abo zyle sańcź.“

Dobycźe Adrianopla.

(Wopißanje bołharskich wojakow.)

Dopißowaŕ „Pestiskeho Lloyda“ je ßo s někotrymi sranjenymi wojakami 12. bołharskeho pěschcheho regimenta rosrěcźował, kotsiź ßu ßo 29. měrza do Sofije pschiwjesli. Regiment s wjecźorneje strony turkowske stejischcźo na wobtwjerdźenju Papas Tepe nadběhowasche. Jedyn wojak powjedasche: „25. měrza rano we 8 hodźinach ßo na marsch nastajichmy a hacź do 4 hodźin popoldnju njepschestawajzy postupowachmy. Psched mordakskim wohnjom turkowskich batterijow dyrbjachmy pak sastacź, dźěchmy ßamo něschto wrócźo a ßo do semje sarychmy. Wjecźor we 8 hodźinach ßo wojowanje sastoji. Nóz bjes spanja pschebuchmy a rano w 5 hodźinach s nowa postupowachmy. Pod schkitom mhły mózachmy hacź k prěnjemu kalacźkogrocźanemu płotej stejischcźa turkowskich pěschkow dóńcź. Mjes tym so někotsi s naß do 20 krocźel sdalenych turkowskich naßypow tšélachu, drusy s kopacźemi kalacźkaty grocźany płót rosrubachu abo koliki se semje storhachu a potom s natyknjenym bajonnetom do prědka cźěrjachu. Schtyri krócź ßo to wospjetowasche. Schtyri pschirowy dyrbjachu ßo dobycź. Nasch wyschk Pětrow, bjesgrotny telefon pschi ßebi mějo, s mjecźom a tšélbu wobronjeny, na regimentowym cźole do prědka cźěrjesche a prěni do pschěrowa skocźi, a my sa nim. Turkojo ßo hacź do poßlednjeho wokomika wobarachu. Jedyn turkowski wojak, kotremuż bajonnet k wutrobje stajich a kotryż wo pardon proschesche, bliźschi wokomik do mnje tšéli; kulka pak mißny, a ja jeho pscheskoch. Naschi offizěrojo ßu ßwoju winowatoscź cźinili!“ wojak se sahorjenjom ßwoje powjedanje skónczi.

Jedyn druhi wojak teho ßameho regimenta khroblosci ßwojeho hejtmana Ssejrekowa wukhwalowasche. „Wón nam“, wojak powjedasche, „psched sapocźatkom wojowanja praji: »Wojazy, schtóż s Waß cźěka, ßo satšéli; bych-li ja khabłak, teź do mnje tšélcźe!« A my běżachmy do prědka, pschezo sa nim k schěsći turkowskim batterijam, kotreź běchu nam pschi woblehnjenju khětru schkodu nacźinike. Smozowachmy ßo kanonow a jich zyłe mużstwo skónzowachmy.“

Jedyn tsecźi wojak powjedasche: „Żiwjenja psched Adrianoplom běchmy ßo hižo nabyli. Wo dn,o njeßmědźachmy ßo s podsemskich khalupow swěricź, a hdyż w nozy k Odrje po wodu dźěchmy, do naß hnydom turkowska artillerija tšélesche. Hdyż běchmy ßo wutoru k nadběhej pschihotowali, komandeur k nam sarěcźa: »Pacholjo, chzemy Adrianopel wsacź, njebojcźe ßo tychle zyganow, ßu wustali a njemóża Wam napscheczo stacź.« Duź ßebi wschitzy prajichmy: Do prědka, ßwoboda abo ßmjercź!“

Jedyn druhi wojak powjedasche: „Tundźaskej diwisiji ßo s hustej mhły położy, ßo k stejischcźam turkowskich pěschkow pschibliżicź. Pódla teho Bołharjo scźěhowazu taktiku nałożichu: K grotowemu płotej pschihnawschi, ßo rjad tšélzow tšélejo psched tutym na semju cźißny, mjes tym so wjetschina wojakow płót wobjeńdźe a ßo k turkowskim tšélnym pschěrowam pschibliži. Tu ßo tón ßamy manever wospjetowasche. Jedyn rjad tšélzow do njepscheczela tšélesche, mjes tym so druhi dale do prědka cźěrjesche.“

Spósnawschi, so ßo twjerdźisna njemóże dléje njepscheczela wobrócź, Schukri pascha s telefonom porucźi, półbrowe magaziny, skady munizije a Issenbundski móst do powětra buchnyć a kanony skónzowacź. Tschepotanje, jako by semja rzała, wosjewi, so je ßo po wukasu cźiniło. Rjane kasarny, kotreź běchu 40000 wojakow hospodowake, ßo sapalichu. Huste mróczele kura k njebju cźahnychu, symbol sa rospuschcźenje połměßazoweje mozy na tymle městnje, a płomjenja poßlednju turkowsku khorhoj sežrachu, kotroż hischcźe psched někotrymi hodźinami s horda na wjazy dyźli schěsći stami kanonow smahowasche. W 9 hodźinach jedyn ßerbski husarski regiment s nahim mjecźom „hurra“ wołajo do města pschihna a knjeźerstwowe twarjenja wobßadźi. Mjes tym běchu ßo teź pokodnische a poknózne wobtwjerdźenja poddake. W měscźe ßo dobycźerjam nichtó napscheczo njestaji. Wobydlerstwo bě wuhłódnjene a ßo radscho do wójskowych składownjow dawasche, so by tam poßlednje składy khlěba, woßuschkow a rajßa sebrało. S dobycźerjemi dołhe cźahi wosow, s khlěbom, ßelu,

zokorom a petrolejom nakładženych, pschinjedžechu. Psched nětkotrymi dnjemi je w Adrianoplu punt žele 10 hriwnow, punt zokora 15 hriwnow płaćił. Dženża žo žel, khlěb a zokor darmo na dróhach rosdawaju, a pschećelio a njepschećelio wušwobodženi, bjes rosdźela raźy a wěry, po dołhich, cežkich njedźelach wodychaju.

Kak je žo Adrianopelski komandant Schukri pascha sajał,

je žo hakle nětko zhoniło. Po rospramje generala Schćěpanowicza žu žerbšzy wojazy Schukria paschu sajeli. Hdyž bě žo 29. žerbski regiment po horzym wuspěschnym nadběhu do wobtwjerdženja Kadirlik-Idrin dobył, žo Sserbjo hakle dohladachu, kak wulke běchu dobycże sčinili. We wobtwjerdženju mjenujzy Schukria paschu, dweju generalow, 22 wyschschich a 50 nižšich offizěrow nadeńdžechu. Sserbski komandant rjekowskeho sakitarja Adrianopla s počeśćowanjom powita a jeho napominasche, so by we wobtwjerdženju wostał. Se Schukriom paschu, runje kaž s jeho pschewodom žerbzy wojazy po ryczerskim waschnju wobkhadžachu, dokelž w Adrianopelskim komandancze sastupjerja staroturkowskeho rjekowstwa widźachu. Hakle nasajtra, hdyž bě žerbski general Schćěpanowicz bołharskemu generalej Iwanowej powjesćź pósłał, žo Schukri pascha poźledníschemu jako komandantej wobléhanskeho wójska pschipokasa a žo tutemu se žwojim wójskom formalnje podda. Sserbzy wojazy žu 17000 Turkow sajeli.

Wobydlerstwo bołharskeje Dobrudže žo na wulkomozy wobrocza.

Wobydlerstwo Dobrudže nochze žo wot Bołharskeje wottorhnyć a žo s Rumunskej sjednoćić dać. Jeho wotpósłanzy žu pósłanzam Franzowskeje, Ruskeje, Jendželskeje, Němskeje, Awstriskeje a Italskeje w Sofiji wopomnjeński spiž pschepodali, w kotrymž žo praji:

„Podpišani, 700 wuswolenych wotpósłanzow, s dźela bołharskeho kralestwa, Dobrudža mjenowaneho, maja čzesć. Wam tónle spiž jako wujew nascheje wótczinskeje bojescze a nascheje bjesnadžije pschepodać. Wobroćamy žo na čzucze sjawnoscze a čzłowjekoscze, kotrež scze pschezo naschemu krajej wopokasali, sa čzoż žmy Wam stajnje džakowni.

Se žylsami we wočzomaj, s wutrobu, pschepjelnjenej se žałoscźu, wobroćamy žo k Wam; pschetož swada, kotruž je Rumunska w najbóle kritiskim čzažu sa nasch wótzny kraj sbudźiła, žo nascheje žwobody a naschich najžwjeczišchich čzućzow dótka. Mjes tym so žłóńczko žwobody s pruhami nadžije naschich bratrow w Mazedonskej a Thraziji pod saćišchczom kražnych dobyćzow nascheho wójska wobžwědčzić počzina, žo sa naš nowe kwakle pschihotuja: Rumunszy, naschi žužodźa, s kotrymiž žmy hač dotal w měrje a pschećelstwje žiwi byli, chzedža nětkole kruch nascheho kraja wšacź a s naschich žwójbow wotročzkow sčinić."

Sskowjanske hibanje w Ruskej.

W Peterburgu sańdženy tydźeń bołharski general Radko Dimitrijew, wjednik bołharskeho wójska pola Kirk-Kilisse, pschebywasche. Dobyćerskeho generala wschudže wulzy čzesćachu, pod hołym njebjom žo ludowa shromadźizna wotměwasche, w kotrejž žo dobycze bołharskeho a žerbskeho wójska žławjesche. Na njej też general Dimitrijew k ludej porěča. Hdyž na to bołharsku a rusku hymnu spěwachu, policija lud s knutami rosehna. Tole hrube sakročenje policije je slu krej w Ruskej naczinilo. W dumje (žejmje) je žo wěz k rěčam pschinješka. Knježerstwu žo najwótrische poroki čzinjachu a žo namjetowasche, ministerstwu snutskownych należnoscźow msdu sapowjedźić. Ministerstwo snutskownych należnoscźow žlubi, so winowatych sastojnikow pokhostać da.

Też pschi wotjěsdže s Peterburga žo generalej Dimitrijewej wulke čzesćze wopokasachu. Na dwórnischczu jeho do zarskich stwow dowjedžechu, hdyž jemu knjenje bukety a kwěčzele pschepodachu a jeho jako bołharskeho rjeka žławjachu. Dimitrijew wotmolwi, so wón njeje rjek, ale bołharske wójsko. Dwěmaj kadetomaj wón rjekny: „Wopomńcze, so je najważnische w žiwjenju móz wole a kharakter. Wučenoscź pola naš wojakow potom žlěduje." Pschedžydže studentskeho towarstwa, kotryž jeho sažkužby wo Sskowjanstwo wukhwali, wón wotmolwi: „Młodži muzojo, wěrcze do mozy Sskowjanstwa. Wopomńcze pschezo jeho žylnoscź a rossčerjujcze to mjes žwojimi towarschemi a po wschej wulkej Ruskej. We žkowjanskej myślicžzy je rukowanje sa pschichod.

Pod schkitom Božim.

(Pokračzowanje.)

VII.

Pschezo dale bóle čzrjóda wójnskich jatych w žibirskim žněhu rědnjesche, hdyž skónczńje w prěnich dnjach wulkeho rózka 1813, schtyri měžazy krocžiwschi, schěre pokhmurjene murje města a twjerdžišny Tomska nasdala wuhladachu, běchu s wójska jenož hischcze schtyri sta sbyke. Mjes tutymi schtyrjomi stami też Jan hischcze tola trochu strowy žobu do twjerdžišny nuts čzehnjesche.

Ow, kak jemu wutroba s radoscźu a s džakom dyrkotasche, hdyž žmědžesche prěnju nóz pod. krywom pschebywacź.

Ale wěso bě to jenož žama tšécha, schtož we wulkej kasarnje na tšioch poskhodach měješe.

K jědži ani tón dżeń ani nasajtra wbosy wuhlódnjeni jeczi niczo njemějachu. Hakle na tsecźi dżeń jim zyrobisny a palenz pschinjeżechu — — wóžomdżeżaczim jatym pscheposdže: czi běchu sa tón czaż žwojim czerpjenjam podleželi a hdyž běchu jich drastu wušlěkali, smjetachu jich na dróhu. Tam jich czěła potom ruszy wojazy na žanje składžechu a psched wrota won dowjesechu. Tam je na hromadu składžechu a spalichu.

Tym jatym, kotsiž běchu žo se žmjercźu pschelutowali, žo frudny nadawk dosta, žwojich morwych towarschow wušlěkacź a s woknami dele smjetacź. Pschi tym žo wjele žylsow waroni a we sprostnjenych brodach smjersny.

Też Wólschakez Jan žwojeho pschećela, sakskeho dragunarja, shubi, kiž bě w czahu stajnje pódla njeho krocžił, a s kokrymž běsche wschitko bratrowszy dźělił, schtož wot luboscze ruskeho korporala dostawasche, jemu běsche też porjadu žwój kožuch a žwoje czrije požczował.

Hdyž Jan drastu semrjeteho runje składowasche a do brěmjeschka swjasowasche, žo wot dróhi žem s krótka wótrje sakschikny. Jan do wokna stupiwschi dele pohlada. Tu ruski wojak se swinjenej schiju leżesche. Wón bě pod woknami kasarny nimo schoł, tu žo runje s prěnjeho poskhoda czěło czižny. To bě runje na njeho padnyło a se žwojej czežu jemu schiju swinyło.

„Je to Panetowski?" tak žo delka něchtó wopraschа, kaž Jan sažkyscha.

Nětkole wón žwojeho pschećela spósna, a dowolenja žebi njewuproženwschi, slecźa po sthodže dele a wustróżany khwatasche ke korporalej. Tón runje poźledni ras sdychny a bolosczíwje na žwojeho pschećela shladujo wumrje.

Jan žo tak jara sarudži, so wschě myžle shubi a so žo troschtowacź njemóżesche. Jemu běsche, jako budżesche jemu žwětko haźko, hdyž žwojemu pschećelej do wóczka hladasche. Njebě dha korporalowe troschtowanje było, kotrehož bě žo džeržał kaž praschiwe selo duboweho schtoma? Nětkole bě dub slemjeny a selo leżesche bjes sepjery na semi.

Ale tón, kotryž w njebjeżach bydli, bě jemu s tutym njesbožom jenož rjez chzył, so mjažo njedyrbimy sa žwoje ramjo měcź a so njedyrbimy žo na człowjekow sepjeracź, ale so chze wón jenož žam nascha sepjera bycź. A wón nam człowjeske sepjery kama, so bychmy žo pschežwědczili, so pola człowjeka ani rady ani pomozy njeje, ale pola njeho jenicžkeho žameho.

Tola hdže je też człowjeska wutroba, kotraž hnydom do teho pschińdže, so to Bóh derje mèni, hdyž nam rany bije a nam kschiž sczele, pod kotrehož czežu chze człowjekej dych wuńcź? Hdže je też człowjeska wutroba, kiž hnydom žo k wjeżelej wěrje posběhnje a wusnaje: „Schtož Bóh czini, je derje czinjene"?

Czežke hodziny Jan w kasarnach pscheżiwi, a jeho duscha bě tak smucżnika, so žo k modlenju a k dowěrje na Boha wjazy shrabacź njemóżesche. Wón njemorkotasche, ale wón mjelczeschе, zyle mjelczesche, tola to njebě njedźelski pokoj, ale měr no pohrjebnischczu, to njebě dźěsczowske podacze, ale woprawdżita tuposcź, s kajkež bě žo wscheho wotrjekł.

Ale hischcze jena wěz bě, kotraž Jana tak prawje k semi stłóczi a jemu jažnje psched woczi stajesche, so je w hrosnym wuhnanstwje. To bě mjenujzy to, sa jatym, hdyž běchu do Tomska dozpjeli, jich mjeno wotewsachu a jich pschichodnje jenož s czižkami wosnamjenjachu: Czižko 1, 2, 3 atd.

Jan dosta czižko 68. Potajkim w Tomsku nětkole žaneho Jana Wólschaka wjazy njebě, nětko bě wón morwy, a město njeho wobstejesche jenož „czižko 68". Jeho běchu s rjadu człowjekow wuschmarnyli, jeho žiwjenje niczo wjazy njewobžahowasche, niczo wjazy **hódne njebě.**

Ssamo ßwojim konjom, kruwam a pßej bur mjeno dawa a na nje ſ mjenom woka, a woni na to poſkaja a tak do teho pſchińdu, ſo ma bur ſa nje wutrobu, — — Jan mjena wjazy njemějeſche a tu też ženje wjazy ßwojeho mjeno njeſaßkyſcha; jako kruch twory wón pódla druhich w kaſarnje leżeſche a nikomu njeßmědżeſche ßwoju nuſu wuſkorżicź, ſchtó je cźißko 68!

Ale runje w tutej nuſy, kotraż jeho nanajbóle cźiſchcźeſche a żerjeſche, wopokaſa ßo ßmilnoſcź Boża. Bóh njeje hnydom njeſcźerpny, hdyż cźłowjekej pſchi prěnim napadże ſpytowanja mozy duſche ſmjaknu, ale wón ſ nowej wohańbjazej hnadu a luboſcźu ſwjadnjenu dowěru ſaßo wożiwi.

Hdyż mrěcźe jatych we włóżnych a' ſymnych kaßarnach popuſchcźicź nochzyſche, a hdyż bě jich lědma hiſchcźe dwě ſcźe ſbyło, pſchińdże pſchikaſ ſo maja ßo jeczi k ruſkim měſchczańam do kwartěrow dacź.

Ruſki kwartěr njehodźeſche ßo wěſo ſ naſchimi kwartěrami pſchirunacź. Ale wboſy wobydlerjo kaſarnow běchu wjeßeli a jim běſche, jako budźechu do njebieß pſchiſchli.

Schto na to dźiwachu, ſo běchu khěžki malych měſchczańow, ke kotrymž jich ſtykachu, ſkerje na dupiecźa ſapodobne, dyžli na cźłowjeſke wobydlenja? Schto ßo wjele praſchachu, ſo w niſkej, ſtuchlej, ſakurjenej ſtwje ani ſtólza, ani blida, ani koża, ani żaneho druheho krucha nadoby njenamakachu, ſa to pak cźim wjazy kura. Tón ßo, dokelż tu wuhnja njeběſche, pó iſtwje roſſchěrjeſche, doniż ßo jemu njewuſda, ſ durjemi abo ſ woknami cźeknycź. Wſchako bě tola cźopko we iſtwje, haj ßamo jara cźopko, a njech běchu ſtólzy też jenoż njelepe drjewjane pieńki, na nich ßo tola lěpje ßedźeſche, dyžli na lodowych ſchkrutach abo na ßněhu.

Wěſo leżeſche ßo twjerdże na kulowatej pjezy, kotraż ſchěroka do iſtwy ßahaſche a zyłej ßwójbje wo dnjo ſa kanapej, w nozy pak jako kožo ßłużeſche, ale to dobre tola mějeſche, ſo w jeje pſchijomnej cźopłocźe ſproſtnjene ſtawy ſaßo po něcźim roſtawachu a noſy ßo ſaßo ke khodźenju pſchiprawjachu.

Njech też wó iſtwje wſchitka domjaza pjeriſna bydleſche, ſchto bě to wo to? Sa ßłódne mjaßo, kotreż tuta pjeriſna dawaſche, móżachu wſchak ßebi tajke towarſtwo lubicź dacź, a t hońtwje na njelube druhe pſchekaßanzy bě dźě doſcź khwile; pſchetoż jenoż tſi hodźiny wob dźeń dyrbjachu jeczi we ſkakach bliſko měſta dźěłacź. — Też bě jara wobcźeżne temu, ſchtóż to ſwuknył njebě, ſa jědżu ßo na ſemju ßydnycź wokolo ſchklě, kiž na niſkim drjewjanym pieńku ſtejeſche, potom ſ drjewjanej łżizu wußmuż jěſcź, ale ſ najmjeńſcha bě to warjena prawa jědź a něſchto khmane do żiwota. S jenym ßłowom, to bě tola na żiwjenje podobne!

Janej ſamjerſnjeny duch żiwjenja w tajkich wobſtejenjach ſaßo roſtawaſche, a jara ßo hańbujo ſaßo a ſaßo Bohu dźakne modlitwy ſcźeleſche, hdyż bě ßebi pola pjekarjez, ke kotrymž bě do kwartěry daty, powolnje pſchiprawił. A hdyż tu też nětkole ſaßo ßwoje mjeno ßłyſcheſche, běſche jemu, jako budźeſche ſ rowa ſtanył a ſaßo wożiwił, jako by jeho żiwjenje tudy na ſemi nětkole ſaßo roſoma a hódnoſcźe měło.

To běſchtaj wobſtarnaj cźłowjekaj bjes dźěcźi, běſchtaj ſměromnaj, bjes nahkych nakhilnoſcźow, kajżyż ßu w dalokim poknózným kónzu ſemje. Wěſo běſchtaj drje ſwonkownje njecźeßanaj a różkataj, ale ſ woblicźa bě póſnacź, ſo ſtaj dobrocźiweje wutroby. Hižo to dowěru ſbudźeſche. A nětkole też bórſy ſe ſkutkom wopokaſowaſchtaj, ſo jimaj Jan njeje wobcźeżny.

Woßebje bě to pjekarjowa żona, kotraż ßo ſ bjesmaka macźerſkej ſtaroſcźu wo Jana prózowaſche a jeho hladaſche. A ſawěrno, wothladanja bě Jan nanajbóle potrjebny. Hačrunje bě jemu pola dobreju ſchwarneju cźłowjekow derje, bě jeho tola njeſtrowe, tradanja polne a wobcźeżne ſchtyriměßacźne pucźowanje pſches ſymny ßibirſki kraj a pſchenozowanje na ßněży pod hołym njebjom pſchejara pſchenapinało. A nětkole, hdyż bě do měſta pſchiſchoł, ßo ſcźěhwki hakle tak prawje pokaſowachu.

Khory wſchak Jan po prawym njebě, a hdyżkuli by ßo macź Pětrowna wopraſchała, hdże jeho boli, njeby żenje żaneho wěſteho měſtna mohł woſnamjenicź. Jeho boleſche wſchudźom a nihdże, to běſche powſchitkowne ſmucźnjenje a ſlemjenje cźuwow, a runje ſ tymle tajnym hubjeńſtwom wón hinjeſche.

Tak ßo jedyn tydźeń po druhim miny, a nimo ſrudoby, ſo bě we wuhnanſtwje, jemu też to hiſchcźe cźeżkotu cźinjeſche, ſo bě ßwojimaj dobrocźelomaj jenoż wobcźeżny w domje. We ſkakach wſchak ßobu dźěłacź njetrjebaſche, a ſo to njetrjebaſche, to mějeſche ßo woßebje prófſtwam macźerje Pětrowny dźakowacź; ale rad budźeſche ßwojimaj hoſpodarjomaj pſchipomhował a běſche jimaj niż jenoż ſe ßłowami, ale też ſe ſkutkom ßwoju dźakownoſcź wopokaſował. Tola ßebi w tej wěży wjazy ſtaroſcźe cźinjeſche, hacź bě trjeba. Pjekarjez cźłowjekaj wſchak jeho ſmyßlenje ſpóſnaſchtaj a mějeſchtaj jeho dobru wolu ſa ſkutk. Wſchako dyrbjeſchtaj jemu tola dobrej bycź, wbohemu cźłowjekej, kiž mějeſche tak ßwěrnu, cźeſtnu, ſchwarnu, pobożnu wutrobu, a to běchu wjazy hacź próſdne ßłowa, hdyż by Pětrowna pſchezo jemu prajiła: „Mój ßyno!“ Budźeſche-li tajkeho ßyna měła, budźeſche najſbożowniſcha macź na ßwěcźe była.

A druhdy, hdyż běſchtaj Pětrown a jeho żona zyłe ßamaj, każ ßebi to myßleſchtaj, ßej powjedaſchtaj, ſo byſchtaj ßo Jana wopraſchakoj, hacź tola jeju ßyn bycź nochze.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

Wuſpěſchne wojowanje konſervatiwnych burſkich ſapóßłanzow Donata, Barta, Kokle, Greulicha a Schreibera w ſakſkim ßejmje wo nowy hońtwinſki ſakoń

na dnju 13. dezembra 1912, po ſtenografiſkich powjeſcźach.

(Pokracźowanje.)

Měſtopräſident Fräßdorf: Słowo ma knjes miniſterialny direktor tajny radźicźel dr. Rumpelt.

Miniſterialny direktor tajny radźicźel dr. Rumpelt: Moji knježa! Wy mi ſa ſko njewoſmjecźe, hdyż ßo wobmjeſuju na krótke roſpowjedźenje ras dźiwajo na dźěło we wyßokim ßejmje, potom pak dźiwajo na mnohe pſchednjeßene wobcźeżowanja, kajkeż ßu je woßebje knjeſaj ſapóßłanzaj Bart a Greulich podakoj a wo kotrychż miniſterſtwo ſa ſnutskowne naležnoſcźo dźenßa prěni krócź ſaßłyſchuje a kokreż ßo hacź dotal njejßu hiſchcźe pſchednjeßke. Potrjecheni wobcźeżowarjo njejßu ßo dotal na miniſterſtwo wobroczili a njejßu wo pomoż proßyli, kotraż ßnano by ßo jim mohła we wobßahu dotalneho ſakonja ſpożcźicź.

Dyrbju pak pſchecźiwo namjetej Waſcheje cźeſcźeneje deputazije hiſchcźe ras wuſběhnycź, ſo knježerſtwo Wam njemóże ſa bliżſchi cźaß pſcheměnjenje hońtwinſkeho ſakonja pſchilubicź. (Sſkyſchcźe, łkyſchcźe! na prawizy). Knježerſtwo měni, ſo runje każ miniſterſtwo, tak też wyßoki ßejm, dyrbitaj ßo ſa nětko a bliżſchi cźaß ſ tak ważnymi a nuſnymi pſchedłohami ſaběracź, ſo njemóżetaj dóńcź k pſchehladowanju hońtwinſkeho ſakonja, cźim mjenje, dokelż dyrbi ßebi knježerſtwo praji cź, ſo ßo njemóżemy woprawdźiteho wuſpěcha nadźecź. To njeje każ knjes ſapóßłanz Uhlig praji, kapitulazija pſched prěnjej komeru, ale dyrbimy na to dźiwacź. ſo je pola naß k dozpěcźu ſakonja trěbne pſchihłoßowanje wobeju komorow, a ſo knježerſtwo ßamo ßo roſumi, na winowatoſcź pſchi ßwojich ſakońſkich pſchedłohach pruhowacź, hacź ßmě ßo ſpuſchcźecź na pſchihłoßowanje wobeju komorow abo niż.

Wyſche teho chzu naſpomnicź, ſo ßamo potom, hdyż hońtwinſki ſakoń pſcheměnimy, budże lědma móżno, kždej gmejnje bjes roſdźěła prawo na jejny hońtwinſki wokrjeß ſpożcźicź. Mamy tak małe gmejny, a gmejnſke hona ßu ſ dźěła tak njepſchihódne, ßu tak njepſchihódne roſměrjenoſcźe, ſo knježerſtwo dźiwajo na ſchkitanje ſjawnoſcźe njemóże do teho ſwolicź, ſ nich ßamoſtatne hońtwinſke wokrjeßy ſtworicź. Pſchede wſchěm njemohli też we pſchichodźe dla twarjenja ßamoſtatnych hońtwinſkich wokrjeßow hromaduſkoženje a pſchidźělowanje ſahonow wobeńcź.

Pſchede wſchěm pak móżemy w mjenje miniſterſtwa ſa ſnutskowne naležnoſcźe woſjewicź, ſo wono chze kóżdy cźaß rady dźiwacź a rad ſwolicź do pſchecźow, woßebje też ſ burſkich kruhow w hońtwinſkim naſtupanju we wobßahu płacźazeho ſakonja runje każ je wyſchſche ſarjadniſke ßudniſtwo we ßwojich wußudźenjach ßo jara daloko ſložowało po tychle pſchecźach, woßebje hdyż ßo jedna wo wotdźělenju a pſchidźělenju ſahonow (Ausflurung), ſchtoż knjes roſprawnik prjedy naſpomni. So chze ßo knježerſtwo rady a po ßwojej móżnoſcźi ſłożowacź po pſchecźach, kiž ßu ßo tu pſchednoſchowale, wukhadźa ſ wukaſa, kiž je miniſterſtwo, prjedy dyžli ßo wo tej wěży tu ſjawnje jednaſche, hižo we naléczu, każ je wam ſnate, wudako, a kotryż je, każ je ßo mi wobkrucźiło, tu a tam wjele k lěpſchemu wobrocził.

Ssměm tónle wukas ſ 28. meje 1912 ßnano wyßokemu ßejmej woſjewicź. Sajimuje Waß tola, knjes roſprawnik je na njón hižo pokaſał. Wón rěka:

„Każ ſ roſprawy cźo. 379 wobcźeżowanſkeje a próſtwarſkeje deputazije druheje komory ſ 26. haprleje t. l. wukhadźa, ßu na tónle ßejm mnohe petizije wo pſcheměnjenje hońtwinſkeho ſakonja ſ 1. dezembra 1864 doſchle. Wo roſprawje njeje drje ßo

w ßejmje hiſchcże jednako, tola ſa miniſterſtwo ſa ſnutskowne naležnoſcże je hižo nětko ſ pſchičžinu, ßo ſ tejle naležnoſczu ſaběracž, tak daloko hacž ßebi ratarjo a kulturna rada žadaja dokładne ſaničžowanje dźiwich kaniklow. Pſchi tym ma pak miniſterſtwo hiſchcże dźenß tón nahlad, ſo njemóže ſwolicž do žadaneho ßwobodneho kójenja dźiwich kaniklow dla wſchelakich njeſpodobnoſczow, kaž ßo nam ſ Pruſkeje ſdźěluje, ale doßahaja ſakońſke poſtajenja dla dźiwich kaniklow po ſakonju ſ 25. junija 1902, hdyž ßo prawje a ſ doraſom nałožuja. To pak ßo, kaž kóždy widźi, njeje wſchudże ſtako. Pſchede wſchěm ßo po ſdaczu njedźiwa, też po ſroſumjenju miniſterſtwa, na to, ſo móže ßo po § 3 tehole ſakonja ſakroczicž niz jenož pſcheczíwo wobßedźerjej hońtwy abo hońtwinſkemu ſjednoczeńſtwu, na kotrychž honach kanikle ſchkodu naczinjeja, ale też pſcheczíwo tym wobßedźerjam hońtwow a hońtwinſkim ſjednoczeńſtwam, na kotrychž honach maja kanikle ßwoje jamy, potom pſcheczíwo wobßedźerjam ßußodnych reverow.

Pſchirunajcże też Lotze-Böhme, Sakſke hońtwinſke a rybarſke ſakonje, 3. nakład, ſtrona 158, pſchiſp. 2.

Pſchede wſchěm maja polizajſke wyſchnoſcże (to ßu hamtſke hejtmanſtwa) po ßwojich na § 3 ßo ſkłožowazych wukaſach ßo ſa to poſtaracž, ſo bychu ßo po móžnoſczi nadobo ſa ſchěrſche ſtrony pſchiprawy ſa ſyſtematiſke ſaniczowanje kaniklow ſtałe a ſo by ßo hnydom a ſ wótroſczu nałožował § 3 wotrěſt 2 tehole ſakonja, jeli ßo wupokaſa, ſo wobßedźeŕ hońtwy abo hońtwinſke ſjednoczeńſtwo tele poſtajenja ſanjechaja. Wo ſkutkowanju tehole wukaſa maja hamtſke hejtmanſtwa we ßwojej roſprawje na lěto 1913 nadrobne roſpißanje podacž." (Sſława!)

Wy ſ teho ſpósnajecże, moji knježa, ſo je miniſterſtwo hnydom hotowe było, do wuprajenych pſcheczow ſwolicž.

S Budyſchina. (Dźěczo do wody padło.) Pſchi Sprewi ſ napſchecża hoſczenza „Tſjoch lipow" hrajkajo, njedźelu popołdnju dźěczo jeneje ßwójby, w Kühnez domje tam bydlozeje, do wody padże. S kſchiczenjom druhich dźěczi ßo nimo duzy litograf Herfurth ſ Budyſchina na njeſbože kedźbliwy ſczini. Sſo dołho njepſchemyßlíwſchi wón ſwoblekany ſa dźěſczom ſkoczi, wukhowa jo na brjoh a jo potom k jeho ſtarſchimaj donjeße.

Wobſah 3. čísła »Łužicy«: Maćeŕna modlitwa. Baſeń. M. Domaška. — Zaſlepjeni. Powědančko. J. Słodeńk. (Skónčenje.) — Wšitcy zjednani. Struchłohra. J. N. Horjanski. (Skónčenje.) — Njeſwačidliskemu knježniskemu towařſtwu. Baſeń. J. Wałtař. — Přinoški k wudoſpołnjenju našeje organizacije. Aug. Holan. — Myſlički wo nowym spěwniku. M. Nawka. — Serbski rozhlad. Naše towařſtwa. Druzy wo nas. Wozjewjenja atd.

S Tſelan. Dwaj ſrudźazej podawkaj ſtaj tudomny Herrmannez dom podeſchkoj. Ssobotu je nan nětczíſcheho k. kublerja Herrmanna wumrjeł, a ſchtyri dny poſdźíſcho ſtaj ßo ſpłóſchiwſchi konjej Herrmannez ſapſchaha do żeleſniſkeho cżaha na żeleſniſkim pſchekhodże Hruboczańſkeho pucża ſawadźiłoj. Pohoncž a jedyn dźěłacźeŕ ſe ſapſchahom po Hruboczańſkim pucżu jědźeſchtaj a ßo ſ druhim woſom ſetkaſchtaj. Pſched tuteho ſmahowazej płachtu ßo konjej ſpłóſchiſchtaj a w runej měrje k żeleſnizy cżérjeſchtaj, po kotrejž runje jedyn tworowy cżah jědźeſche. Pſched żeleſnizu dele puſchczenu ſawjeru konjej pſcheła-mawſchi do cżaha ſraſyſchtaj. Jedyn ſ konjow ßebi ſchiju ſwiny, druhi ßo tak cżeżko ſrani, ſo dyrbjeſche ßo dołkócz. S wuwſacżom woja, kotrež ßo ſłama, je wós njewobſchkodżeny woſtał. Dokelž pohoncž njemóżeſche dźiwje cżérjazeju konjow ſdźeržcc, wón ſ woſa tak ſbożownje ſkoczi, ſo do ſchkody njepſchińdże. Też na woſu ßedźazy dźěłacźeŕ je ßo wjetſcheho njeſboża ſminył; wón ßo jenož lohko we wobliczu ſrani. Konjej běſchtaj dwě rjanej 3000 hriwnow hódnej ſkocżecźi.

S Radżanez. Na Lubijſkej dróſy pſched „Karolinej ſahrodu" je ßobotu wjecżor jedyn dźěłacźeŕ ſ Raboz cżeżko do njeſboża pſchiſchoł. Jedyn do Jenkez jědźazy kołojěſdny, kotryž lataŕnju ſ ruku dżeržeſche, do cżŕjódki domoj ßo wrócżazych dźěłacźerjow ſawadźi. Jedyn ſ nich ßo ſ tajkim wotmachom k ſemi ſtorcżi, ſo ßo jemu wſchě ſuby wuraſychu. Jeho towařſchojo jeho do Wuriz dowjeſechu. Tam jeho ſwobalichu a jeho potom do Raboz pſchewodźichu. Kołojěſdny, kotryž bě njeſboże naczinił, je ßo njeſnaty ſ procha měł a ßo pó cźmje ſhubił.

S Khwaczíz. Po dlěſchim pſchetorhnjenju je naſche tudomne ßerbſke towařſtwo ßo k nowemu żiwjenju ſhrabało. Sałożeńſki ßwjedźeń ſańdźenu njedźelu bě dopołnas jeho wożiwjenja, ſ dobom też dopołnas, kak jara ßerbſki lud ßebi ßerbſku ſabawu waži. S cżŕjódami woprawdże walachu ßo pſchipoßłucharjo ſ bliſka a ſ daloka. Huſtez korczmař noſcheſche ſtoły a blida, a mnoſy hiſchcże ſtejachu. Sſwjedźeń wotewri pſchedßyda k. Henka ſ wótczińſkej rěczu. Potom ſaſpěwa nahladny chor: „Hdźež ßo módrja, ſelenja". Dale ſcżěhowaſche: „Ha ſchła je holczka trawku żnjecź" a „Ssy-li mi ßwěrna lubka moja". Pſchipoßłuchařſtwo dźakowaſche ßo ſ móznym pſchikleſkom. Spěwy bě k. wucżeŕ Nawka-Radwořſki ſ wulkej wuſtojnoſczu nawucżił. To je wulka woporniwoſcż. Hodźinu daloko je po wjecżorach pſchi wſchěm wjedrje k nam pſchikhadżał. Pſchikhilnoſcż naſcheho wobydleŕſtwa je na jeho ſtronje. Mjes spěwami wuſtupichu dźiwadźelniży. Pſchedſtajichu: „Wola fotografa", Tón měch je żiwy, żiwy muż" a ſkónczńje „Żona ßłuſcha do dwora". Lědma hdy ßmy na ludowym jewiſchczu wuſtojniſcheho pſchedſtajenja wohladali. Hrajerjo běchu ßwoje role derje nawukli, niz jeno nawukli ale woprawdże ſtudowali. Kóżdy pſchedſtajeŕ a kóżda pſchedſtajeŕka běchu figury ſ woprawdżitoſcże tak wěrne a pſchi tym tak puſorne. Hrajerży knježni Polanez a Nowakez běſchtej w narodnej draſcże. Dźiwadło jako regißeur nawjedowaſche knjes Israel, kiž je ßo też ſa tak kraßne wuwucżenje ſe wſchej horliwoſczu poſtaraŕ. Wjeßeli naß woßebje, ſo naſchi inteligentni młodźi burży ßynoju ßo ſa narodne prózowanje ſtaraja. S tajkich młodźenzow wukhadżeju naſchi poſdźiſchi wjedniży. Cżi mużoju ſ ludu, kiž dźenßa we wſchěch kónczinach ßerbſkeje ſemje na cżoło ßerbſkeho hibanja ſteja, ßu ßo we ßwojich ſaßadach we narodnych towařſtwach ſkrucżili. Po dźiwadle běchu reje, kiž trajachu do rańſchich hodźin. Cżiſty wunoſchk ßwjedźenja ßo ſa młodźinſki ſond pſchipokaſa. Naſche towařſtwo chze też tole hibanje ſpěchowacż. Pſchede wſchěm naſcha młodźina żeđži ſa ßerbſkimi ſpěwami. To je hiſchcże dźakne polo. Njech ßerbſke towařſtwo njewuſtanje, ale njech naß ſaßo bórſy ſe ßerbſkim ßwjedźenjom ſwjeßeli. Mozy tu ßu. To ßmy widźeli ſańdźenu njedźelu.

S Bukez. Tu je ßo żonjaze a knježniſke towařſtwo k podpjeranju khudych a khorych ſałożiło. Hdyž bě k. faraŕ Mjeŕwa jako towařſtwowy wodźeŕ ſhromadźiſnu wotewriŕ, -k. dr. Weier wo wothładanju khorych a njedźelniczow rěczeſche. Jako pſchedſtejicżeŕka ßo ku. tajna wójnſka radźicżelka ſ Löben, jako jejna naměſtniza kn. faraŕka Mjeŕwina, jako ſlicżbowaŕka kn. Kuhnez, jako jejna naměſtniza kn. Ssworina w Bukezach, jako ſapißowaŕka kn. mandźelſka kublowego najeńka Wjele a jako jejna naměſtniza kn. kubleŕka Sobina w Cżornjowje wuſwolichu. Towařſtwo ma w tu khwilu 130 ßobuſtawow.

S Rakez. Sańdźenu njedźelu wjecżor wokoło 9 hodźin ſ bróżnje tudomneho twarza Kunaſchka woheń wudyŕi. Bróżeń ßo ſa krótki cżaß do procha a popjeła pſchewobrocżi. K. haſchenju běchu ßykawy ſe Scheſchowa, Njeßwacżidła, Komorowa a tſi wjeßne ßykawy pſchikhwatałe. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

S Rakez. K małej ßwjatoczńoſczi běchu ßo ſańdźenu wutoru wjecżor w 6 hodźinach k cżichemu rowej bywſcheho derjeſaßkłużbneho Rakecżańſkeho kantora Rady ſchulſzy pſchedſtejicżerjo, prěnja rjadowanja ſchulſkich dźěcżi, mużſke ſpěwaŕſke towařſtwo a wjele wobydlerjow ſeſchli. Tutón dźeń mějachu ßo 100te narodniny njebo kantora Rady, kiž hižo 25 lět w cżichim rowje wotpocżuje, woßwjecżicź. Hdyž běchu ſchulſke dźěcżi pod wjedźenjom knjeſa kantora Rjelki prěnju ſchtucżku kherluſcha „Jeſuß, moja nadźija", kaž też dwojoſpěw „Kak w cżichim měrje" wuſpěwali, jimaſche ßo knjes faraŕ Gólcż ßkowa na ſałożku texta: „Spominajcże na waſchich wucżerjow." Wón we wutrobu jimazych ßkowach njebocżicżkeho ſaßkłużbu wo żyrkej a ſchuln ryßowaſche a k ſkónczenju ßwojeje rěcże rjany wěnz w mjenje woßady na row położi. W mjenje ſchulſkeje woßady położi knjes kantor Rjelka a w mjenje wucżeŕſkeho kollegija knjes wucżeŕ Berger ſ rjanymi ßkowami wěnz na row. Hdyž bě mużſke ſpěwaŕſke towařſtwo pod wodźenjom ßwojeho ſaßkłużbneho dirigenty, knjeſa wucżerja Bergera, motettu „Cżiche je ßmjertne ſpanje" a ſchulſke dźěcżi poßledniu ſchtucżku ſawodneho kherluſcha wuſpěwaſe, ßo ſ pożohnowanjom ßwjatoczńoſcż ſkónczi. To je wulży khwalobne, hdyž ßo ſaßkłużba tajkeho muża, każ bě njebo kantor Rada, tak ßkawi. Bóh dak, ſo bychu wſchitży wucżerjo po myßli njebocżicżkeho ſkutkowali, kiž bě na 50 lět tudy ſe żohnowanjom dźěłak a na nowolětnym ranju lěta 1888 ſ Bożej ruczku ſajaty wumrjeł. Haj, wopomnjecże praweho w żohnowanju woſtawa.

S Biſkopiz. Jeli ſo khěżorſtwowy ßejm do powjetſchenja němſkeho wójſka ſwoli, ßo do Biſkopiz tſi trainſke kompagnije po-

loża. Jena kompagnija by hižo 1. oktobra k nam do garnisony pschischla a by žo nakhwilnje w hoscženzu „Skoteho lawa“, městu žłuschazym, samešćika, doniž žo kasarnske twarjenje njenatwari.

S **Biskopiz.** Porědko cžežke žwinjo je žo tele dny pola tudomneho rěsniskeho mischtra Forkera sarěsako. Tucžny žerschcžak 760 puntow važesche. Sswinjo bě žo na Jělczanskim knježim dworje wukormiko.

S **Kamjenza.** Na tudomnym tworowym dwórnischczu bě žo po sdaczu jedyn ballon nafty puknył. Wustupaze płuny žu žo sapališe, a we wosuležaze twory žu žo s wjetscheho dźěla spališe.

S **Wojerez.** Pola ležomnoscže sahrodnika Garmsa pschi Narczanskej drósy je žo póndželu popołdnju automobil jamy „Ilse“ s njesbožom podeschoł. Automobil wohladawschi žo kóń sapschaha ratarja Markuža spłóschi a do automobila cžerjesche. Chauffeur žo pschi kamnischim moscže na bok swiny; pschi tym wo jedyn schtom schtrychny a do dróhoweho pschěrowa, s wodu napjelnjeneho, sjědže. Wokoło lětaze schkleńczane cžrjopy chauffeura we wobliczu khětro sranichu, a automobil žo cžežko wobschkodźi. Na sbože w automobilu hewak nichtó njeżedźesche.

S **Wojerez.** Nalětnje kontrolske shromadźisny we Wojerowskim wokrjeżu budža w **Delnim Wujesdže** póndželu 7. haprleje popołdnja w 8 hodź. sa Bjerwałd, Tranje, Lěsku, Lipiny, Kuczo, Manjow, Rudej, Ssepschezy a Delni Wujesd; — we **Łasu** póndželu 7. haprleje popołdnja ½11 hodźin sa Tši Žony, Drěwzy, Bjedrichezy, Hermanezy, Kobliży, Skyczin, Las, Mortkow, Nydej pola Łasa, Radsku s Kołpinom a Kißylkom, Schczeńzu s Kołbizami, Wyßoku, Běły Khołmz s Tyhelkom; — we **Wojerezach** IV póndželu 7. haprl. popołdnju w 4 hodź. sa Hory, Brětnju, Lubusch, Michałki, Narcz Wulku Nydej, Nowu Luku, Kinajcht, Cžorny Khołmz s Nowym Khołmzom, Židźino, Ptaczezy, Wulki a Mały Cžist; — w **Kulowje** wutoru 8. haprleje popołdnja w 8 hodź. sa Brěžki, Bukojnu, Němzy, Hóst, Kulowz, Kocžinn, Ssulschezy, Muczow, Nowu Wjeß, Nachlow, Ssalow, Wulke Sdžary, Spale, Stróžu, Kulow; — w **Cžißowje** wutoru 8. haprleje sa Dubrjenk, Lubhoscz a Cžißowu; — w **Njedźichowje** žrjedu 9. haprleje popołdnja w 9 hodź.; — w **Hósni** žrjedu 9. haprleje popołdnju ½1 hodźiny; — w **Burkersdorfje** schtwórtk 10. haprleje popołdnja ½10 hodźin; — w **Rnhlandže** schtwórtk 10. haprleje popołdnju w 2 hodź.; — w **Bluuju** pjatk 11. haprleje popołdnja w 8 hodź.; — we **Wojerezach** I žobotu 12. haprleje popołdnja w 8 hodź. (lětniki 1908—1912), we **Wojerezach** II žobotu 12. haprleje popołdnja w 11 hodź. (lětniki 1905—1907), we **Wojerezach** III žobotu 12. haprleje popołd. w 3 hodź. (sa lětniki 1900—1904).

S **Wochos.** Wschelake wězy, kotrež je psched dlěschim cžažom wěsty Nakonz s tudomnele fary kradnył, žu žo w holi, hdyž tam po drjewo pschijědžechu, namakale, a to 1 skoty kschiž, 2 pjerschczenjej, 1 rjeczas, wschelake brósche, jedyn list s wjele visitkami, 1 schantko połne koprowych pjenježkow a wschelakore druhe wězy. Kaž je snate, žu Nakonza k khostarni na někotre lěta sažudźili.

S **Wochos.** Sandźenu njedźelu mějesche nasche žerbske towarstwo hromadże s nalutowarnju rjane pożedźenje. Wot lońscheho wusbytka nalutowarnje běsche žo nalutowarska knižka na 3 hriwny k wuložowanju mjes schulskimi dźěczimi žobustawow postajika, a duž bě ev.-žerbske towarstwo se žwojeje strony jenu tajku knižku darko. Dźěczom, kotrychž žo 30 sejdže, žo poskiczi khojej a tykanz w Domaschez sali; k. duchowny jich napominasche k pożkuschnosczi a pobožnosczi, wone wschelake nabožne a ludowe arije spěwachu. Shromadźisnu towarstwowych žobustawow wotewri nowy pschedžyda nalutowarnje, k. Ladusch, s jadriwymi žkowami. Wón žo džakowasche dotalnemu pschedžydže, k. Schwjeli, sa jeho prózu a napominasche žobustawow, so bychu tež dale w pschesjenosczi a jahorjenosczi k shromadnej wězy stejeli. Wožebje žo wschitzy nad tym wjeżelachmo, so mózachmy prěni krócz hosczа s Łasowskeho towarstwa, k. Hajescha, w naschej žrjedźisnje powitacz, kiž bě k nam pschikhwatał a naž s rjanym pschecželskim postrowom poczeszczi. Potom cžitachu žo bajki s k. Dobruzkeho knižki „Spomnjenki“, kotrež žo dźeczom a starym jara spodobachu. Njech wobej towarstwje dale kczějetej.

S **Drětwje.** Tudomna nowa sałożena schula je žo póndželu pożwjeczika. Sa wuczerja tejele jenoklażneje schule žu wuczerskeho kandidata Augusta Petschika se Spal postajili. Petschik je präparandske kursy we Wojerezach a potom seminar w Brjohu wopytował.

S **Hórki.** 30. měrza je w Hórzy pożedźenje dowěrnikow konserwatiwneje strony było. Dotalnaj krajnożejmskaj sapóżłanzaj, **ryczerkubler rytmischtr** s **Jena nad Jamnom a ryczerkubler a rytmischtr Götz nad Bukowom** žo s nowa jako kandidataj sa pschichodne wólby postajischtaj. Wobaj w dlěschej rěczi žwoje stejischczo k hlownym praschenjam pruskeje snutskowneje politiki rospominaschtaj a wjele pschihkożowanja namakaschtaj.

S **Běleje Wody.** W tudomnych schkleńczerńjach je nětkole mało dźěła. Dwě schkleńczerni chzetej teho dla kózda dźěło pschi jenej pjezy sastajicz. W jenej druhej schkleńczerni žo wjetscha liczba ludźi s dźěła puschczi.

S **Mužakowa.** Nalětne kontrolske shromadźisny w Mužakowskim wokrjeżu směja žo w **Mužakowje** 1 žrjedu 9. haprleje popołdnju w 2 hodź. sa Běłu Wodu sa mužstwa se sapoczatknym pißmikom A hacž J; — w **Běłej Wodže** 2 žrjedu 9. haprleje pop. w 5 hodź. sa mužstwa se sapoczatknym pißmikom K hacž P; — w **Sslepom** schtwórtk 19. haprleje popołdnja w 8 hodź. sa Dźěwin, Brěsowku, Mikoras, Mukezy, Rowno, Sslepo, Trjebin; — w **Běłej Wodze** 3 sa mužstwa se sapoczatknym pißmikom Q hacž Z; — we **Wuskidźi** schtwórtk 10. haprleje popołdnju ½4 hodźin sa Holu, Kij, Sagar, Lug, Skarbischezy a Wuskidź; — w **Niskej** 1 póndželu 14. haprleje ½3 hodźin sa Wuhelz, Wódrjeńzu, Hósnizu, Sprójzy, Horschow a Jěsor; — w **Niskej** 2 póndželu 14. haprleje popołdnju w 5 hodź. sa Nisku, Nowy Dwór a Nowe Sdžary; — w **Dżežach** wutoru 15. haprleje popołdnju w 3 hodź. sa Dźěże, Kanjow, Bartezy, Delnje Sajfartezy, Khołm, Radschow, Drěnow, Jerchezy, Horni a Delni Hbjelsk, Oczizy, Jeńkezy a Kwětanezy; — we **Wokranczizach** žrjedu 16. haprleje popołdnja ½9 hodźin sa Dubo s Bartskej Horu, Borschcz, Lipinki, Kamjeńtnu Wólschinku, Hornju a Delnju Wólschinu, Subornizu, Borschczku, Turjo, Wokranczizy a Zympel; — w **Rychwałdże** 1 žrjedu 16. haprleje popołdnju ½2 hodźin sa Schtyri Duby, Stary Lubolń, Mochołz, Publik a Samosty, Wunschow, Pakostnizu, Nowy Lubolń, Woleschnizu, Mikow, Nowu Wjeß, Klětno, Radschowk, Krjebju; — w Rychwałdże 2 žrjedu 16. haprleje popołd. ½4 hodźin sa Cžernsk, Rychwałd, Jamno, Koschlu, Dyrbach, Domswałd, Wylemojzy, Wóßliczu Horu a Krynhelezy; — we **Wochosach** schtwórtk 17. haprleje popołd. ½9 hodźin sa Wochosy, Spreje, Cželn, Hamor; — w **Mužakowje** 1 schtwórtk 17. haprleje popołdnju w 3 hodź. sa Horu, Jabłońz a Kruschwizu; — sa **Mužakow** 2 pjatk 18. haprleje popołdnju ½9 hodźin sa Mužakow; — w **Mužakowje** 3 pjatk 18. haprleje popołdnja w 11 hodź. sa Wjesku, Brunojze, Kobjelin Podhród.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Jako sajědojczer mějesche žo 13lětny schulski hólz Albin Max Wawrik s Budyschina samolwicz. Wón bě wot februara 1912 pola platowarki Schusteroweje w Budyschinje s běharjom a bě pschezo žwoje dźěło pilnje a swólnimje cžinił. Wot nasymy 1912 hacž do februara 1913 wón w tsjoch padach 1 hr., 84 pj. a 2 hr. 64 pj. pschekschiwi. Poßlednje pschekschiwjenje by na sjamne pschischło, hdy by nastupny skasowar sażo schaty k platowanju pschinjeßł. So by žo temu sadźewako, žo Wawrik rosžudźi, Schusterowej s jědom sawdacz. 26. februara wón do khany khojeja, kotryž bě sa Schusterez žwójbu k wjeczeri postajeny, kißakowu każalinu liny. Schusterez žłużobna holza na wótrej wóni pytny, so je žo s khojejom něschto stako, a jón na polizajstwo donjeże. Nasajtra popołdnju Wawrik k Schusterowej sażo na žwoje dźěło pschińdże, hdyž jeho sajachu. Wawrik žo wusna, so je chzył Schusterowu skónzowacz, dokelž je žo doma pukow bojał, hdy by žo jeho pschekschiwjenje wukopało. Wón je wjedźał, so w scženskim khamorje blescha s napißmom „Jěd“ se žmjertnej hłowu stejesche. Schusterowa bě jeho po tón jěd k drogistej Engertej póżłała a tam je wón shonił, so je to straschna wěz. Po wobžwědczenju wokrjeżneho lěkarja dr. Sauera je Wawrik lohkomyßlny pachoł, tola duchownje zyle jażny a normalny. Wužita 30 prozentska kißakowa kißalina njeje jěd po sakonjowym smyßle, tola wótra kißalina, kotraž móże cžłowjeku strowoscz sniczicz. Wawrika k jastwu na 1 lěto 3 měżazy 3 dny sażudźichu.

× Skschiwdźenja dla bě sarjadowar Schulz w Subornicžzy praktiskeho lěkarja dr. med. Schäfera w Barcze wobskorżił, dokelž bě jemu tón pjecża porokował, so je žwoju 8lětnu pschirodnu dźowku wumozował. Dr. Schäfer na to Schulza wobskorži, wudawajo, so je tón jeho sozialdemokrata mjenował, jemu s pukami hrosył a spytał, žwědkow pschekłócz. Budyski kawniski žud bě dr. Schäfera wuwinował, Schulza pak k 150 hriwnam pjenježneho khostanja abo k arrestej na 15 dnjow sażudźił. Psched powolanskim žudom žo dr. Schäfer a Schulz rosrunaschtaj. Schulz dr. Schäferej **cżesez wróczi a wschě khosty pschewsa.**

× Wobžedźeŕ rěsaka Miklawsch Wicźas w Kamjenej a kubleŕ Miklawsch Jurk w Bronju staj hižo wot 10 lět njepscheczelaj. Hdyž chzyšche loni 28. junija Wicźasowy bratr Jakub na žynach psches Jurkowu kuku jěcź, jemu Wicźas napscheczo stupi, a wobaj žebi wschelale wudma nadawaschtaj. Wicźas Jurka wobskorži a lawniski žud tutemu 15 hriwnow pjenježneho khostanja abo arrest na 3 dny nopokoži. Jurkowe powolanje pscheczíwo wužubej žo sacźižny.

Přilopk.

* (Se skałow padli.) W jntrownym tydźenju je w sakskej Schwizy Draždźanski pucźowaŕ Hans Klotz s „kocźeje skały" padnywschi žebi hłowu cźežko wobrasył a žebi dwójzy nohn skamał. Pódla teho staj s „popjazeho kamjenja" (Pfaffenstein) dwaj druhaj pucźowarjej padloj.

* (Ssamomordaŕstwo.) Dokelž njebě pomozniske pruhowanje wobstał, kotrež dyrbjesche teho dla sa schtwórcź lěta wospjetowacź, je žo samkaŕski wucźobnik Schmidt s Zwikowa w jenym skałowym hacźe pola Wildenfelsa tepił. Schmidtowe cźěło hakle tydźeń posdźischo w hacźe namakachu. S mězu a s knihu, kotrejž bě na hatowy brjoh położił, žo ludźo kedźbliwi sčinichu.

* (Mordaŕstwo a žamomordaŕstwo.) Sso se žwojim mužom roskoriwschi je 35lětna žona pschekupza Oldenburga w Hamburgu žwoju domjazu nadobu a ložo, w kotrymž jejna tśilětna dźowcźicźka spasche, s petrolejom pólała a wscho sapaliła. Hdyž žo žužodźa do samknjeneho wobydlenja dobuchu, wona žwojeho dźešacźlětneho žyna s wobydlenja, w schtwórtym poskhodźe leżazeho, na dróhu dele cźižny a potom sa nim skoczi. Macź a žyna do hojerźnje donješechu, hdźež stej bórzy na žwoje sranjenja wumrjekej. Wohnjowa wobora cźežkowopalene tśilětne dźěczo wukhowa.

* (S Lipska do Schwedskeje w powětrowym ballonje.) Druhi dźeń jutrow je pola Backa w Bralandskim wokrjesu w Schwedskej jedyn powětrowy ballon k semi pschijěł. W jeho korbje Kurt Held s Grimmy žedźesche, kotryž bě žo jutrowniczku w Lipsku s ballonom na slět puschcził.

* (Pjecź dźěczi žo sadužyło a spaliło.) Hdyž bě swudowjena dźěłacźerka Schmidtowa w Zanowje žrjedu rano na dźěło woteschła, bě wona žwoje schtyri dźěczi do jstwy samkła a sažwěczenu lampu na blidźe stejo wostajiła. Jene s dźěczi na lampje kruch papjery sapali a pschi tym lampu powali. Petrolej žo na dźěczo a po schpundowanju rosla, s cźimž žo tež łoža druhich dźěczi sapalichu. Jene dźěczo žo spali, tśi druhe, dwě hacź pjecź lět stare, žo w nastatym kurje sadužychu. Pomoz pschepośdźe pschińdźe.

* (Spjecźiwosćź franzowskich wojakow.) W St. Légeru žu žandarmojo dweju wojakow sajeli, kotrajž chzyschtaj někotrych offizěrow žwojeho regimenta s bajonnetom sakkócź a wójsko a offizěrow wohanischtaj.

* (Schtwórniki.) W Putlingenje nad Saarskej rěku je wjeczor do jutrow žona hórnika Kettlera schtwórniki porodźiła. Nowi semižy putnizy a macź žu strowi. Sbožownemu mužej jutrowna wobradka khětre staroscze cźini, dokelž je hacź dotal hižo schěsćź njewocźehnjenych dźěczi sežiwicź dyrbjał.

* Najdalschi a najrucźischi slět s powětrowym ballonom je powětrojězdny Rumpelmayr dokonjał. Wón žo žrjedu blisko Compiègna w Franzowskej s pschewodom knjenje Goldschmidtoweje na slět puschczi. Po 41hodźinskej jězbje je wón blisko Charkowa w Ruskej k semi pschijěł. Wón bě 2400 kilometrow pscheleczał.

* (Korporal leutnanta satsělił.) Hdyž žo tele dny w Ozawje w awstriskej Schlesyskej garnisona s wjetscheho swucźowanja wrócźi, reserwny korporal Pagacz wot sady wyschscheho leutnanta Schremka satiěli. Korporala hnydom sajachu. Wón je mordaŕstwo s wjecźiwosczu skucźił, dokelž bě jeho wyschschi leutnant dla jeneje žłužbneje njeporjadnosczе k raporcze skasał.

* (Sswětowy khofejowy wunoschk.) Khofeja je žo loni wo dźežacźinu wjazy domoj khowało, dyžli 1911. Teho dla žo wocźakuje, so žo khofejowe płacźizny poniža.

Hdyž jězdne koła trjebacze,

njekupcze žebi małohódny wudźěłk, kotryž dyrbi žo tola bórzy wuporjedźicź, ale prěnjoklažne koło se snamjenjom. Na cźole němskich kołow se snamjenjom steji **„Dürkopp"**, **„N. S. U."**, **„Phänomen"**.

Tajke dostanjecze pola

G. Urbana w Krjebi.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drózy 11.

Jenoż pjatk wot 4. hacź póndźelu 7. haprleje:

Kralowa Luisa.

Stawisnikši krajnowótzny wobras w 3 aktach s cźežkich cźažow Pruskeje.

Njejžym s zyla woženjeny.

Ssměsch.k

Dźědowy cżežny dźeń.

Jimazy drama.

Wot žoboty 5. haprleje:

Fararjowa dźowcźiczka.

Jara sajimawy drama w 2 aktomaj.

Sapoczatk pschadstajenjow wschědnje w 4 hodź., njedźelu w 2 hodź.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 7. haprleje t. l. ma žo dopołdnja wot 9 hodźin

w Hucźinjanskim hosczenzu

sczěhowaze na

Maleschanskim revěrje

w Stróžanskej a Hlinjanskej holi, na Fleižigu a w Dubinje sestajene drjewo na pschežadźowanje pschedawacź:

55 schmrěkowych krutych žerdźow,
5 rm. mjehkich palnych schczěpow,
125 = twjerdych a mjehkich palnych kuluchow,
25 = = a = repuchow,
10 = mjehkich pjenkow.

Huscźanske hajnistwo, 26. měrza 1913.

O. Mendte.

Cźesczenym Sserbam s tutym k wjedźenju dawam, so wot 1. haprleje

na Moltkowej drózy cźižło 1

bydlu a so žym tam **póndźelu, wutoru, schtwórtk** a **žobotu** jenoż **dopołdnja** wot **8** hacź do **12** hodźin k rěcźam.

— Pjatk a žrjedu njejžym doma. —

Scholta, maßeur a runaŕ.

Ssrědki psche waki

sa dźěczi 30 pj., sa froscżeżenych 40 pj.

cżopki psche cźrjewowe waczki, najlěpschi žrědk k jich sahnaczu, tyska 75 pj.

Ssrědk psche schlebierdźak „Kamakosin", pschijomnje žo bjerjazy a s wěstosczu skutkowazy, tyska po 2 mk.

Na wšy žo scżele. :: Jenicźzy woprawdźite dostacź

w hrodowskej haptyzy w Budyschinje.

Khěža

se sahrodu, 370 □ prutami wulku, pinzu a picźnej wodu je na pschedań. Dalsche je shonicź w Hodźiju cźižło 20.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měžaza wot ½11—12 hodźin.

(K temu cźižłu pschikoha.)

Wustajenza
plahowanskeho skota
s mytowanjom se statnych srědkow.

Hornjołužiske wokrjesne ratarske towarstwo je wobsamkło,

pjatk 23. meje 1913 we Wósborku

wustajenzu plahowanskeho skota
s mytowanjom se statnych srědkow

wotměcź. K mytowanju dóńdu:

1. **Howjada** cźornopißaneje nizinskeje rasy a skschizenja s jejnym wuprajenym typom a to:
   a) byki, kotrez sjawnemu trjebanju skłuża; jeli so so privatne byki k prózowanju wo myto samolwja, dyrbi so dopokas pschinjesćź, so su wone woprawdze w prjedawschim lećze sjawnemu trjebanju skłużiłe;
   b) kruwy, niz psches 4 lěta stare;
   c) starsche kruwy, hdyż su widzomnje sucźelne abo so s cźelecźom pschedwjedu;
   d) wokocźene jałowizy;
   e) samowocźehnjene cźehnite woły;
   f) młode howjada, kotrez su so w tukraju wukubłałe a kotrez su s najmjenscha 6 lět stare. Swonka Sakskeje narodzene młode howjada móża so jenoż mytowacź, hdyż so dopokaże, so wot stadłoknihowych skocźatow wotkhadzeja.
2. **Kosy** Saanenskeje rasy, kaž tez s kschizenja s wuprajenym tejele rasy, a to:
   a) kosoły, kotrez sjawnemu trjebanju skłuża a su s najmjenscha 10 měsazow stare;
   b) plahowanske kosy s kósleczom abo bjes njeho, kotrez so hischcze k plahowanju wužija.

Samolwjenje k wobdźělenju pschi tejle wustajenzy ma so hacź do 27. haprleje 1913 podpißanemu direktoriju póstacź, w kotrehoż pißarni su formulary k samolwjenju dostacź.

W Budyschinje, 1. haprleje 1913.

Direktorium ratarskeho wokrjesneho towarstwa sa sakske hornjołužiske markhrabinstwo.

Tajny ratarski radźicźel dr. **Hähnel.** Prof dr. **Gräfe.**

Knihiwjedniski kursus.

Wot **soboty 3.** hacź sobu do **20. haprleje 1913** so w ratarskej schuli w Budyschinje **knihiwjedniski kursus** sa samostatnych ratarjow darmo wotměje.

Schtóż chce so pschi nim wobdźělicź, njech so najposdźischo hacź do 20. haprleje t. l. pschi direkziji ratarskeje schule samolwi, kotraż wschě dalsche wuměnjenja wosjewi.

W Budyschinje, 1. haprleje 1913.

Direkzija ratarskeje schule.
Profesor dr. Gräfe.

Khěžorska khofejownja

Mazziwna khěža
se sahrodu je w Njesdaschczach pola Hodźija na pschedań. Dalsche je shonicź pola gmejnskeho pschedstejicźerja tam.

Kacze jeja,
Pekingskeje druziny, k nasadzenju po 30 pj. pschedawa
Schwjela we Wochosach.

Krótka rěčnica hornjoserbsk. rěče
(Kurzez Lehrbuch der oberwend. Sprache).

Napisał G. Świela, farař we Wochozach.
40 str., płaći wjazana 80 pj., porto 10 pj.

W Budyšinje dostać přez »Domowinu« w serbskej khofejowni, hewak wot spisaćela, adr.: Pfarrer Schwela, Nochten bei Boxberg, O. L.

Pscheproschenje.
Jutrniza,
serbske towarstwo sa Njeswacźidło a wokolnosć,
wotměje **13. haprleje 1913** swój
5. salożeński swjedźeń
s dźiwadłowym pschedstajenjom a spěwami
we Weberez hosćenzu w Njeswacźidle. Sapocźatk 1/2 8 hodźin.
Wutrobnje pscheproschnje **pschedstawstwo.**

Sserbski wjeczor
w Komorowje pola Rakez
njedźelu 6. haprleje 1913, w Schimanez hosćenzu.
(Spěwy, dźiwadło a bal.)
Sapocźatk 1/2 8 hodźin.

Wschěch lubych Sserbow a wschě serbske towarstwa s blizka a s daloka jenoż s tutym wutrobnje pscheproschujetaj
J. Schiman, hosćenzar. **Rakecźanska „Lipa".**

Khartki su do předka w Schimanez hosćenzu kupicź.

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln.
Sobustawy, kotrez maju mysle, njedźelu 6. haprleje do Komorowa hić, chcyli so pola k. předsydy zamolwić, hdźež tez zastupne khartki dostanu.
Předsydstwo.

Jutrnica,
serb. tow. za Njeswačidło a wokolnosć,
zmeje, da-li Bóh, jutre njedźelu **6. haprleje,** popołdnju w 4 hodź. we Weberec hosćencu w Njeswačidle posedźenje.
Sobustawy a hosći přećelnje přeprosuje **předsydstwo.**

Khěža na pschedań.
Derje so danjaza khěža s małymi wobydlenjemi, wulkej dźěłarnju, sahrodu, dworom a trawowej sahrodu k bělenju schatow, płokarnju, sa powschitkownu płokarnju, tyscherstwo a kóžde rjemjeźko so hodźaza, je hnydom na pschedań.
Dalsche je shonicź na rybowej haźy 4 po 1 sthodźe.
Max Scheibenbauer.

Ssuproschna ranza
je na pschedań w Schesnowje cźišco 28 pola Njeswacźidła.

Hosposa so pyta.
Do jeneje korcźmarskeje žiwnosće so starscha hosposa, kotraż so na warjenje a domjace burstwo trochu wusteji, hnydom pyta. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Kuchark, stwinske a skłužobne holzy, młokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k swinjom, wotrocźkow, srěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłacźerske swójby pyta hnydom abo posdźischo pschistajerka **Görlichowa** na sukelnskej haźy 1 na rózku žitnych wikow w cźrijownj knjesa Heinr. Mohra.

Młodscha skłužobna holza
so k 1. haprleji abo posdźischo pyta na rěsnitskej haźy 25.

Młodscha holza, Sserbowka, kotraż chce so jako pschedawarka wuwucźicź, so borsy knastupjenju pyta.
Alphons Schauseil
w Budyschinje.

Wucźobnika
s dobrymi wuměnjenjemi hnydom pyta **Jan Koban,** rěsnitski mischtr na garbarskej haźy 15.

Piwowy pohoncź
sprawny a swěrny, so hnydom pyta sa **piwarnju w Prěcźezach.**

Wschitkim lubym znatym a pschecźelam srudnu powjesć sćelu, so je po dołhim, cźežkim, s wulkej sćerpliwosću snjeżenym cźerpjenjom

Jan Khorla Scholta,
korcźmar we Wóžlinku,

17. měrza 69 lět 3 měsazy 23 dnjow stary wušnyk.
Sa wschu wopokasanu luboscź **wutrobny dźak.**

W mjenje hłubokosrudźenych sawostajenych
Hana Madlena swud. Scholcźina.

Pschiloha k czišku 14 Serbskich Nowin.

Sobotu 5. haprleje 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

31. měrza 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	50—52	94 - 97
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—46	86—88
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	38—42	80—83
4. žnadnje pizowane lóždeje staroby	33—35	2—76
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	48—50	89—94
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	43—46	82—87
3. starsche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy	38—41	77—80
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	33—37	73—77
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—51	89—94
2. žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	45—47	85—87
3. žnadnje pizowane	40—45	79—85
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60—62	92—104
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	54—58	96—100
3. žnadnje wuwite wot zyza	50—54	92 96
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich schižen jow w starobje hacz do 1¼ léta	60—61	80—81
2. mjaßne	58—59	78 79
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	56—57	74—77

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:		W Budyschinje. 29 měrza 1913. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 27. měrza 1913. wot hr.	wot np.	hacz hr	hacz np.
Pschenza	běla	—	—	—	—	9	35	9	70
"	žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa		9	13	9	40	8	50	9	30
Rožka		—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa		7	65	7	80	7	50	7	80
Jećmjeń	50 kilogr.	—	—	—	—	7	40	8	50
Wows nowy		8	—	8	40	6	90	8	—
Hróch		11	—	14	—	10	—	11	—
Woka		12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły		17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka		17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny		2	25	2	40	2	—	2	60
Butra 1	kilogr.	2	80	3	10	2	70	2	90
Pschenična muka 50	"	11	—	19	—	15	50	19	50
Rjana muka 50	"	10	—	13	—	11	—	13	—
Sšyno 50	"	2	70	3	30	2	75	3	30
Sšloma 100	"	3	20	3	50	3	40	4	—
Prošata 696 schtuk, schtuka		17	—	33	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	50 kilogr.	—	—	6	25	6	10	6	35
Rjane wotruby		—	—	6	50	6	45	6	75
Pschenični gris		—	—	7	10	—	—	—	—
Rjany gris		—	—	7	50	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., pschenża (žołta) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., rožka wot — hr. — np. hacz — hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot — hr. — np. hacz — hr. — np.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., žołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 15 hr. 52 np. hacz 15 hr. 78 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hacz 12 hr. 40 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacz — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

27. měrza 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 60 np. hacz 7 hr. 90 np., pschenża wot 9 hr. 30 np. hacz 9 hr. 60 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacz 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hacz 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., sšyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 2 hr. 50 np. hacz 3 hr. 20 np., sšloma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 70 np. hacz 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wiedro w Londonie 4. haprleje: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedželu Miserikordias Domini rano w 7 hodź. farar Räda žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin duchowny Tischer žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. katechismußowe rosrěczenje s němskej mužskej młodźinu.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje farar Räda.

Wšorowani:

W katholskej zyrkwi: Pětr Knježk, domownik w Budyschinje, s Hanu Marju swud. Kralowej tu.

S druhich wožadow: August Nuczan, cżěžła w Zicżenju, s Marju Nowakez w Ssemichowje. — Pawoł Bundemann, skałat w Poczaplizach, s Floru Teichez w Biskopizach. — Oswin Haufa, żelesniski dźěłacżet w Oberottendorfje, s Emmu Casparez we Wjelkowach. — Hermann Mütterlein, skałat w Hunczerizach, s Bertu Hellerez w Błohaschezach. — August Hermann Krenz, cżěžła w Dobroschezach, s Emmu Nowakez w Khwacżizach. — Jurij Max Jeremias, fabrikat we Wulkej Dubrawje, s Augustu Theresiju Schmidtez tam. — Jan August Małchat, hospodarski pomocnik we Wjeblu, s Hanu Friczez w Lipicżu. — Ota Hugo Kunza, kublet w Porschendorfje, s Marju Theresiju Kmochez w Luisku p. Pomorz. — Jan Jurij Garbat, fabrikat w Kubschizach, s Emmu Hedwigu Schützez s Minakała.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Richard Wylem, khorle Wylema Dürlicha, fabrikarja we Wulkim Wjelkowje, ž. — Pawoł Richard, Ernsta Michała Herzoga, żelesniskeho dźěłacżerja w Brěsowje, ž. — Ernst Max, Jana Augusta Ssymanka, fabrikarja w Bobolzach, ž. — Frieda, khorle Augusta Kschižana, žiwnoscżerja w Jenkezach, dź. — Martha Elfrieda, Wylema Pawoła Wagnera, fabrikarja we Wurizach, dź. — Waltat Jan, Handrija Hockera, kopornikeho dźěłacżerja na Zidowje, ž.

W katholskej zyrkwi: Kurt Beno, Jana Pawoła Gudy, dźěłacżerja w Budyschinje, ž. — Hańża Hilżbjeta, khorle Jana Pohlmanna, wojnarja w Budyschinje, dź.

S druhich wožadow: Pawoł Ernst, njemandź. ž. w Błohaschezach. — Gertrud Margareta, Marcżina Köhlera, dźěłacżerja w Hornjej Borschczi, dź. — Kurt Max, khorle Augusta Soby, wotroczka w Konjezach, ž. — Luisa Charlotta, Augusta Neumanna, žedlarja w Schekezach, dź. — Martha Marja, Ernsta Basche, dźětacżerja w Bukezach. — Pawoł Gerhard, Jana Augusta Neumanna, żelesnikeho dźěłacżerja w Mjeschizach, ž. — Marja Madlena, Augusta Barta, žiwnoscżerja w Kumschizach. — Hana Frieda, Pawoła Hermanna Měrscha, žiwnoscżerja w Nowych Porschizach, dź. — Herbert Albert, Alberta Wylema Rěpki, paleiskeho mischtra w Pschiwczizach, ž. — Khorla August Herbert, Gustava Alfreda Hädera, fahrodnika w Lichanju, ž. — Wolfgang Werner, Ernsta Ericha Schmutzlera, ryczerskubkoweho najenika w Klukschu, ž. — Pawoł Richard, Khorle Hermanna Pětrika w Komorowje p. Klukscha, ž. — Erich Helmut, Jonatana Rohloffa, žiwnoscżerja w Kobjelnju, ž. — Richard Hermann, Ernsta Frenzela w Lěsej, ž. — August Richard, njemandź ž. w Brěmjenju. — Horst Waltat, Franza Roberta Mětascha, dźěłacżerja w Lemischowje, ž. — Emma Martha, Emila Reinharda Tanzmanna w Hucżinje, dź. — Kurt Waltat Hobracżk, murjerja w Barcże, ž. — Khata Hilżbjeta Wengerez, wyschscheho schwajzarja w Barcże, dź. — Hilżbjeta Martha Rochez, skałarja w Bukojnje, dź. — Marja Martha, Jana Augusta Hommela, krawza w Hrodźischczu, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadże: 27. měrza: Hermann Kurt, Hermanna Schlezy, fabrikarja w Hrubocżizach, ž., 1 l. 1 m. 19 dn. — Mariana Erna, Ernsta Josefa Kreibicha samkaeja w Dobruschi, dź., 4 l. 9 m. 2 dn. — 31. Bohuwěr Ernst Marcżiu, Augusta Hermanna Scholty, paleiskeho pomocznika w Delnjej Kinje, ž., 9 m. 13 dn. — Oskar Marcżin Renner w Tšelanach, 17 l. 2 m. 19 dn. — 1. haprleje: Augusta Nikuschez, bywscha swud. Steglichowa, khorle Augusta Wernera, kowarskeho mischtra na Zidowje, mandźelska, 61 l. 10 m. 10 dn.

W katholskej wožadże: 29. měrza: Franz Lukaschek, tyscher w Budyschinje, 26 l. 4 m. — 3. haprleje: Fronz Rudolf Kießling w Budyschinje, 20 l. 3 m. 24 dn.

S druhich wožadow: Hana Emma Martha Knisperez, Hermanna Zeilera, pjekarskeho mischtra w Hodźiju, mandźelska, 40 l. 11 m. 29 dn. — Ernestina Karolina swud. Schneiderowa w Khažowje, 82 l. 9 m. 20 dn. — Ernst Bjedrich Frost, powjasarski mischtr w Njeßwaczidle, 71 l. 8 m. 28 dn. — Marja swud. Mjertinkowa w Krónży, 76 l. 8 m. 28 dn. — Frieda Erna, Ernsta Hermanna Reichela, tšechikrynjerja w Kschiwej Borschczi, dź., 11 m. 7 dn. — Wylemina swud. Zyžowa w Minakale, 76 l. 4 m. 10 dn. — Khorla August Měrsch, żelesniski wothladat w Kubschizach, 58 l. 5 m. — Hana Marja, Khorle Greulicha, dźěłacżerja w Pomorzach, dź., 5 l.

Zyrkwinske powjesče s Hodźija.

Njedželu Miserikordia Domini smeje rano ½7 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin farar Kschižan němske a ¾10 hodźin žerbske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. katechismußowa wuczba sa němsku mužsku młodźinu.

Zyrkwinske powjesče s Budeštez.

Njedželu Miserikordia Domini smeje farar Domaschka rano w 7 hodź. žerbsku spowjedź duchowny Bójz dop. we 8 hodźinach žerbske a ½10 hodźin němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. wuczba s němskej mužskej młodźinu.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. shromadźizna tschesch. tow. mužskeje młodźiny.

Schwórtk wjeczor we 8 hodź. shromadźizna tschesch. tow. žónskeje młodźiny.

Koban

pschi žitnych wikach 4I
(restaurant Germania).
Sakožene 1906.
Telefon 675 a 632.

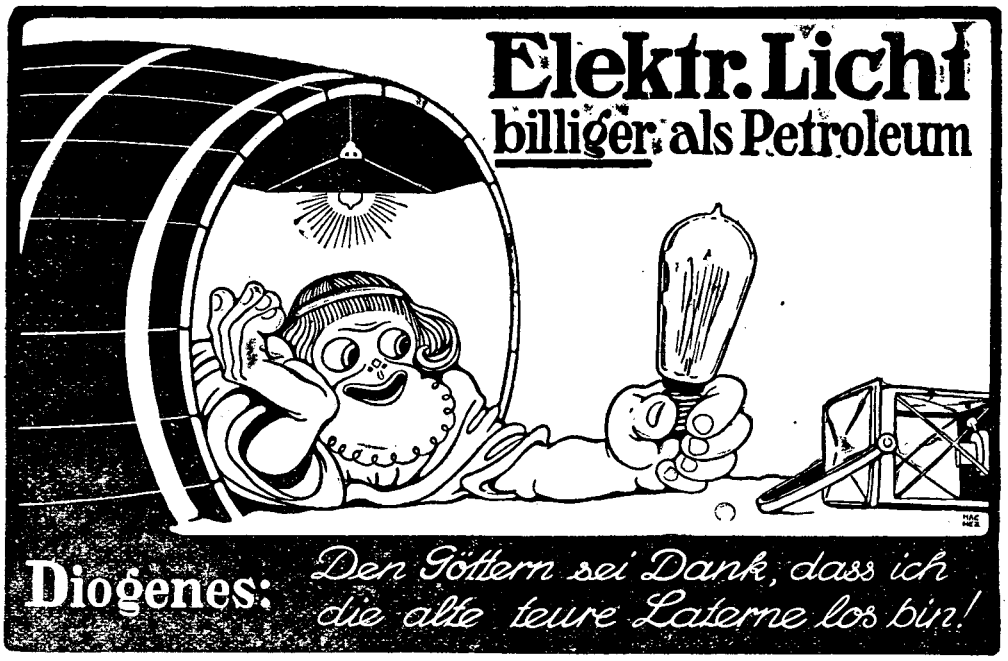
Pišarńja

sa sakoženje kapitala w hypothekach, saradženje kaßowych a privatnych pjenjes na ležomnosćze, wudžĕłanje liseźinow a wuczinjenjow w naležnosćzach dobrowólneho ßuduistwa: ležomnostne, hypothekske, testamentske a herbstwowe wĕzy atd.; wobstaranje wschitkich druhich pißomnych džĕłow, wotpiskow, sehnawanje pjenjeżnych žadankow, pschewiacze testamentskich wukonjenjow, sarjadowanje sawostajenstwow a samoženjow.

Agentura

sa sawĕsćenje psche wohenj, snjeßboženje, rukowanstu winowatosćz a sa ziwjenjowe sawĕsćenje.

Rĕčzu ßerbski.

Kóślaze kože,

kosaze, howjase, wowcze, cźelaze a kaniklaze kože, wowczu wołmu po najwyschschich płaczisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi a pschi žitnych wikach 11, s napschecźa słoteje hwĕzdy.

Sshmjenja!

W tudomnych stronach jako najlĕpje wupruhowane družiny s poßlednich žnjow:

pólne ßhmjenja,
ßhmjenja warjeńskeje seleniny,
kwĕtkowe ßhmjenja,
trawowe ßhmjenja,
ßadźeńske zybliki

w najwjetschim wubjerku a hódnej tworje po kóždej džĕlbje a tunich płaczisnach porucza

Khorla Preißer jun. pschi žitnych wikach.

Meblowe krèpy a kattuny

meter po **35** pj.
kaž tež lĕpsche družiny w najbohatschim wubjerku.

Gardiny, meter wot 50pj. hacž do 2 hr.

Emil Wehrle na jerjowej haßy 7.

Ad. Räntsch naßl. w Budyschinje

(mèjeczel **Max Kirschner**)
pschi butrowych wikach 1 **telefon cźißło 415**
porucza ßwoje daloko a schĕroko snate

palenzy a likeury.

Roseßłanje w cźwizach a bleschach.
Proschu ßebi płaczisnowy sapiß žadacź.

- Hólczaze torniſtry
- Holczaze tosche
- Knihowe mapy.
- Ssnĕdanske tosche.
- Holczaze tosche a
- Hólczaze torniſtry

} tež ßambuy wudžĕłk.

} s howjaseje koże

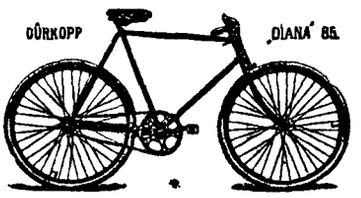
porucza

T. Albert

mèjeczel Khorla Bala.
Woßebita pschedawańja
Offenbachskich
∴ kožanych tworow ∴
w Budyschinje
pschi lawskich hrjebjach 10.
Telefon 578.

G. Urban w Krjebi.

Wotdźělenje ſa jěſdne koła a ſchijaze maſchiny
„Dürkopp“, „NSU“, „Phänomen“.
Nowe modelle ſu doſchle!
Najtuńſche kupowanſke źórko ſa jěſdne koła.

Mužaze koło hižo po **60** mk., **ženjaze koło** po **68** mk.
Wſchě pſchißłuſchki jěſdnych kołow a narunanja.
N. S. U. motorſke koła. Njech ſu poſkićenje żada.

Th. A. Wällnitz naſlědnik

mějećel: J. Hanekamp
w Budyſchinje na ſukelnſkej haßy 9,
meblowy dom ſa njewjeſćźinſke wuhotowanja.
Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych
wobydlenſkich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow
po wſchěch płaćišnach.
Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary
= debjaze meble =
wſcheje druźiny, kaž tež
teppichi, blidowe pſchikrywy,
paneele, kontorſke a klawěrſke ſtólčki atd.

= Składnoſtna kup. =

Nowe jěſdne koła

nětkole ſpodźiwnje tunje ſ rukowanjom po **mk. 38, 42, 48, 54, 65** a **78** atd., ſe ßwobodnym běhom **6 mk., 6,50** wjazy. Njeſaplaćićże tu žane wyßoke khoſty ſa reklamu, kotraž pola drohich ſnamkowych kołow hač do 100000 mk. wućinja, kotreż pſchi kupjenju potom ßobu ſaplaćićże.

Damy Wam kupjene koło tydźeń na pruhu, móżećże ſ nim wſchědnje jěſdźić, njejſće-li ſpokojom, jo wróćo wosmjemy a pjenjeſy wróćimy.

To je ſ najlěpſchim dopokaſmom, ſo Wam woprawdźe hódnu tworu pſchedamy. Něhdże 100 nowych jěſdnych kołow a 300 mantlow ſa jěſdne koła na ſkładże. Pſchißłuſchne dźěle ßměſchnje tunjo. Mantle hižo po 1 mk. 80 pj., ßedła hižo po 2 mk., wodźidła po 65 p., pſchimadła po 10 pj. Trjebane koła ſe ßwobodnym běhom hižo po 20 mk.

Wuporjedźernja ſa jěſdne koła a ſchijaze maſchiny
Janko-jěſdne koła a maſchinſka induſtrija
na Mužakowſkej drózy 4. Telefon 406.
Najtuńſche kupowanſke źórko też ſa pſchedawarjow jěſdnych kołow.

M. Gottwald

pſchi mjaßowym torhoſchću 11
porucża
zychi, běłe a pißane, wupjerki,
blidowe ruby,
ložowe płachty, wutrěwanſke rubiſchća,
trjenja, módroćiſchć,
tkaniny ſa płóćźliwe wobleczenja najnowſchich muſtrow.

Hižo wot 28 lět

pſchedawam na **Budyſkich wikach**
ßymjenja ſa nalětni a lěćźny wußyw
wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, kněžorſkeho a kralowſkeho podawarja, ßo mi ſćelaze, woßebje wot tejele firmy
plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitoſć),
kotreż tole lěto woßebje derje ſkhadźa.

Tehodla ßwojim cześćenym wotebjerarjam wſchě ßymjenja w dobrej ſkhadźażej tworje poruczam:

runklizowe, Eckendorfſke žołte a čerwjene hobrſkowalzojte, punt po 70 pj., po zentnarju tuńſcho. Lutyjećanſke žołte ßymjo, najwjetſchu čerwjenu **pizowanſku zokrown rěpu,** dołhu běku.

Kałowe ßymjo, Erfurtſkeho ſaźneho, Barlinſkeho ßrěnjoſaźneho, hollandſkeho čěmnoćerwjeneho, póſdneho, Zitawſkeho hobrſkeho a ßerbſkeho burſkeho kała, běłeho kała a Winnigſtetterſkeho, kónčojteho Braunſchweigſkeho a woprawneho čěſkeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanſkeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitoſć: Erfurtſke kwětkowe ßymjenja
w 10pjenježkatych pakćikach ſ wukaſanjom k plahowanju.
Rjane čiſte dźećelowe ßymjo, němſki wußyw, punt 1.10 hr.
Wulki wubjerk **Drožđžanſkeje zyble k ßadźenju.**
Woßebje poruczam wot hollandſkich plahowarjow ßo dóſtawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberoſow atd.
Moje ſtejiſchćo je hižo wot 28 lět na mjaßowym torhoſchću.

Jan Bjedrich, **ßymjenjowa pſchedawarnja**
w **Kołwaſy** pola Pomorz.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu,
lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary
kupujecże derje a tunjo pola
Moritza Scholty
pſchi ßerbſtich hrjebjach 10.

Pjenježnikam

ßo k darmotnemu ſaměſćenju pjenjes w jenož dobrych ſolidnych hypothekach poruča
Albert Mužik,
na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodźe, w hoſćenzu k „jandźelu“.
Hypotheki a wobßedźenſtwo ležomnoſćow.
Sałożene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

S tutym ßebi dowolam najpodwolniſcho k wjedźenju dacź, ſo ßym ßwoju

pschedawańnju kolonialnych tworow wina a zigarow

dźenßa knjeſej **Jurjej Nitſchi** wotſtupił.

Sso ſa derjeměnjenje, mi ſa 15 lět wopokaſane, nanajwutrobniſcho dźakujo, proſchu hiſchcźe, jo na mojeho knjeſa naßlědnika dobroćiwje pſchenjeſcź.

S počźeſcźowanjom

August Zetsch.

Sso na hornje woſſjewjenje ſdwórliwje počźahujo ßebi dowolam, Wam woſſjewicź, ſo ßym

pschedawańnju kolonialnych tworow wina a zigarow

kotruž je knjes **Auguſt Zetſch na bohatej haßy 8** wobßedźał, kupił a pſchewſał a ſo ju ſ firmu

Jurij Nitsche

dale powjedu.

Lubjo, ſo budu ßo ßwěru prózowacź, ſo bych ßo dowěrjenja, hacź dotal knjeſej Auguſtej Zetſchej a mi ſpožčźene, w kóždym naſtupanju hódny wopokaſał, hiſchcźe ras proſchu, moje nowe pſchedewſacźe dobroćiwje podpjeracź.

S počźeſcźowanjom

Jurij Nitsche.

Jeli ſo dyrbi Waſche ſtare jěſdne koło kaž nowe bycź,

ßo ſ dowěrjenjom na mnje wobroćźće. Moje 20lětne dźěło we wſchěch wotrjadach kołojěſdneje branſche ſa wězywuſtojne, hódne a ſchwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a ſaniklowanje** jěſdnych kołow wſchěch ſyſtemow a wudźělkow, kaž tež kóžde **wuporjedźenje jěſdnych kołow** a **ſchijazych maſchinow,** rěčźnych maſchinow, žimazych maſchinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,
wuporjedźerńja w Scźijezach pola Budyſchina.

Viſitne khartki cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo
Smolerjez knihicźiſchcźerńja.

Franz Marschner
cźaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**
k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucźa.
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćiny.

Poruczam wſchě družiny

ßuſchenych a ßelenych cźrjewow
korjenjenje (wyrzu) a rěſniſku potrjebu.

Pawoł Scholta w Budyſchinje na ſchulſkej dróſy 3,
pſchedawańnja cźrjewow a kožow. Telefon 385.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 15. **Sobotu 12. haprleje 1913.** **Lětnik 72.**

Powjetschenje němskeho wójska psched khěžorstwowym sejmom.

Wocži zykeho politiskeho swěta stej nětkole na Barlin složenej. Němski khěžorstwowy sejm tam wo hobrskim powjetschenju němskeho wójska jedna. Hižo loni bě so ličba wójskoweho mužstwa pschisporika, a nětkole sebi hižo sasso knjezerstwo powjetschenje žada a to na dobo tak wulke, kaž prjedy hischcze zenje niz wot wobstacza němskeho khěžorstwa. Póndzelu je khěžorstwowy kanzler w sejmje pschiczinu roskkadł, kotrychž dla ma so wójsko wo jenu tsecźinu swojeje dotalneje sylnosce powjetschicź. Němskej je mózno, lětnje 61000 rekrutow wjazy wusběhacź, hacź wusběhamy. Hdy by so nam nětkole wójna pschinusowała, potom na nju s wěstym dowěrjenjom k wustojnosczi wójska poczehnjemy; prascha pak so: smémy sebi dale luxus dowolicź, so tysazow wojakow sdacź, kotrychž mohli měcź, kotrychž pak do wojerskeje słužby njebjerjemy? Nichtó njewě, hacź a hdy so nam wójna wosudźi, ale tak daloko hacź cźłowjske pschedwidźenje dosahha, so žana europiska wójna njerospali, do kotrejež so my njesaschmatamy, a potom budźemy so wo swoje bycze bědźicź dyrbjecź. Schtó dyrbi sa to samolwjenje njesch, so pschi běděnju wo smjercź a žiwjenje tak sylni njejsmy, kaž mohli bycź. Tole praschenje je so sańdźene měsazy kóždemu naczischczało. Dla podawkow na Balkanje je měsazy dołho napjatosć wobstała, kotrož je Awstrisku a Rusku k wurjadnym wojerskim naprawjenjam pohnuła. Europa budze jendźelskemu ministrej Greyej wulzy dźakowna sa jeho wurjadnu podatosć a směrniwosć, s kotrejž je wón Londonsku konferenzu póstanzow wodźił. Němska so na tutym dźaku cźim nutrnischo wobdźěli, dokelž wě, so je se samerom jendźelskeje politiki s jena a dokelž je swěru k swojimaj swjaskarjomaj stejo w tym samym smysle dźěłała. Nětkole so wo to jedna, wolu Europy k placźiwosczi pschinjesć. Ssmy so rosumili, najrasnischo pschi tym sobuskutkowacź. Hdyž chcemy pschecźiwo pschecźiwjenju Cźornohórskeje tutu wolu pschecźischczecź, so wo to jedna, so dotalna jednota mjes wulkomozami dale wobsteji. Podawki na Balkanje su tež na nasche stejischczo wulki wliw měle. Hdy by sebi ras Sskowjanstwo a Němzowstwo napschecźo stało, potom by sa nat se schkodu było, so to městno, kotrež je hacź dotal w napschecźowasy mozy Turkowska měła, nětkole s dźěła swjanske mozy wobsedźa. Tole pschesunjenje wojerskeho położenja w Europje je so pschihotowało, a bychmy bjes swědomnja byli, hdy bychmy na scźehwki njedźiwali. Khěžorstwowy kanzler potom wo nětczischich dobrych poměrach Němskeje k Ruskej, Franzowskej a Jendźelskej rěcźesche.

Po nim wójnski minister s Heeringen rosprawjesche, so dyrbja so wosebje telegrafowe wotdźělenja a powětrowe létarstwo posylnicź.

Pschi scźehowazej debacze sozialdemokrat Haase pschecźiwo powjetschenju wójska wustupi. Wójskowa pschedkoha wot luda njesmérne wowory žada. Wona wscho pschesahha, schtož je hdy jene knjezerstwo w měrnym cźasu ludej napokoziło. Hdy by Awstriska swojim serbskim poddanam woprawnjenu swobodu dała, by konflikt mjes Sserbiju a Awstriskej wusamknjeny był. Němski lud so wěsce sapowjedźi, sa njerosom a móz chzyjatosce awstriskich politikow do wójny hicź. Lohkomysłnosć tajkeho pschedewsacza by pohórschk sbudźiła, kajkiž njejsmy hischcze w Němskej widźeli. Žadamy sebi sprawne dorěcźenje s Franzowskej. Skladnosć sbliženja k Franzowskej njeje ženje pschihódnischa była, dyžli nětkole.

Scźehowazy rěcźnizy dr. Spahn a Erzberger s zentrumskeje strony, Liebert s khěžorstwoweje strony, nationalliberalny Bassermann, konservatiwny Kanitz a reformar Werner so sa powjetschenje wójska wuprajichu. Sswobodomysłny Müller měješe wojerstu pschedkohu sa runjewon wójnu sbudźazu. Polak Seyda w mjenje pólskich sapósłanzow na potkóczenje Polakow pokasowasche. Pólszy wuswolerio njebychu srosymili, hdy bychu pólszy sapósłanzy knjezerstwu milijardy sa nowe wójskowe brónjenje pschiswolili. Sskowjenjo na Balkanje sebi najwjetsche sympathije sasłuża. Němska Albanskim jich narodnu a politisku swobodu sarucza, schtyrjom milijonam Polakow, pschisłuschnikam 20 milijonow sylneho luda s tysazlětnej kulturu pak so wona sapowjedźi. Wulka wjetschina khěžorstwoweho sejma, wobstejoza s konservatiwnych, nationalliberalnych a zentrumskeje strony, budze sa powjetschenje wójska hłosowacź; duž je pschijecze wójskoweje pschedkohi wěste.

Po wuwjedźenjach sekretara khěžorstwoweho pokława, Kühna, dyrbja so khósty sa powjetschenje wójska s wjetscheho dźěła s wobsedźenstwowym dawkom sehnacź, kotryž budze so s pschirazkom na dokhodny a herbski dawk sběhacź. Pódla teho so dawk na hódnostne papjery a stempel położi.

Ruska — najstraschnischi sudod Němskeje.

W najnowschim seschiwku „Pruskich létopisow“ profesor Hans Delbrück na to pokasuje, so je Ruska najstraschnischi sudod Němskeje. Wón roskkaduje, so Němska swoje wójsko powjetschi, dokelž je Ruska Awstriskej wobaraka, w balkanskej wójnje pschecźiwo Sserbiji sakroczicź. Posłownje wón pische: „Mjes tym so je sebi Ruska we wschej cźichosczi daloku Mongolsku pschipowěsła a so do Sserbije dobywa, chze wona swoje nadknjejstwo nad Balkanom a direktne knjejstwo nad Konstantinoplom pschecźischczecź, a hdy by snadź so Turkowska tež w Asiskej sakhablała, by so tež tam Ruska jako herba pschipowjedźika. Zyku symu je zarowa wójnska móz pok mobilna pschi awstriskich a němskich mjesach staka. Mjes tym pak so Awstriska s najwjetschej prózu a s wulkimi woporami pjenjesy sehna, so by sebi swoju nahladnosć jako wulkomóz pola balkanskich ludow sakhowała, je Ruska swoje wójnske brónjenje mohł rjez hrajizy wuwjedła a balkanskim statam khribjet tak skrucźika, so so malka Cźornohórska storo s wusměchom Awstriskej spjecźuje. Njesmémy sebi samjelcźecź, so su hospodarske a pjenjezne mozy Ruskeje wjele wjetsche, hacź smy je priedy wobliczili. Cźežke schkodowanja w japanskej wójnje a hospodarske sapusczenja w cźasu revoluzije su rucze sažike, a ratarska reforma w snutskownej Ruskej a kolonisazija w Ssibirskej a Turkestanskej bróžnje s płodami pjelnja. W Pariżu drje chze sebi Ruska 700,000 frankow požcźicź, tola tele pjenjesy su sa twar želesniz postajene, kotraž dyrbi turkestanske bawlnu plahowaze strony se sibirskej želesnizu swjasacź. Pschi tym ma Ruska 165 milijonow wobydlerjow, 100 milijonow wjazy dyžli němske khěžorstwo, a w měrje tak wulke wójsko wudźerzuje, kaž Němska, Awstriska a Italska hromadze.“

Delbrück swoje rospominanje s pokasanjom na to skónczi, so Ruska sa poslednjej dwě lecze njeje žadyn nowy dołh cźiniła a wjazy dyžli 400 milijonow rublow wot swojeho statneho dolha wotpłacźika a so ma s dobom w swojej banzy najwjetschi slotowy poklad zykeho swěta, něhdze tsi krócź telko kaž Jendźelska a němska khěžorstwowa banka, lezo. Tele wobstejnosce pokasuja, kajkeho straschneho sudoda ma Němska.

Powyschenje zivilneje listy württembergskeho krala.

Württembergskemu sejmej so sakonjowy nacźisk wo powyschenju kraloweje zivilneje listy pschedpokoži. Powyschenje ma wob lěto 350000 hriwnow wucźinicź. Jeho nusnosć so s tym dopokasuje, so so powyschenje msdy kralowskich sastojnikow a słužobnikow njehodźi dleje wotstorcźicź. W sejmje drje pschipósnawaju, so je powyschenje zivilneje listy drje woprawnjene, so pak je k temu runje won nětkole cźas jara njepschihódny.

Sajeeze ruskeho wobhonjerja w Budapeshu.

W Budapeshu ßu pjecza jeneho ruskeho wobhonjerja sajeli, kotryż ßo Bravura mjenuje. Pola njeho ßu pjecza plany awstriskich twjerdźišnow a wjele pjenjes namakali, kotreż je jemu jena franzowska banka pschipokasała. Na Bravuru ßo hrěscha, so je wón offizěr ruskeho generalneho staba a so ma wón wjele ßobuwinikow. Wón pak prěje, so je wobhonjeł. Pschi pscheßkyschenju drje wón praji, so je ruski offizěr a so Peterburgskemu ulanskemu regimentej pschißluscha. We Wuheŕskej wón pschebywa, so by wuheŕsku rěcz nawuknył, każ to druhy ruszy offizěrojo tež cźinja. Dale wón wudawasche, so je ßo wón 1864 w Zarskim Sselu narodźił. S jeho wojeŕskich sapiskow je pjecza spósnacź, so hižo zyle lěto we Wuheŕskej pschebywa a so je woßebje poßlednje měßazy wschě wójskowe hibanja a wojeŕske pschiprawjenja wobkedźbował.

Cźorna Hora w cźißnje.

S rjekowskej khroblosczu a s wulkimi woporami na cźlowŝkich žiwjenjach ßu Cźornohórzy a Sserbjo wschě wobtwjerdźenja koło wokolo Skutari dobyli. Ruuje, hdyż chzychu nadběh na město ßame sczjuicź, je ruski póßłanz kralej Miklawschej s nowa wosjewił, so budźe Skutari pschichodnej Albanskej pschißluschecź, burnjeż bychu Cźornohórzy a Sserbjo Skutaria dobyli. Nowe cźlowŝke woporv, kotreż by ßebi nadběh na město żadał, bychu ßo teho dla podarmo pschinjeßke. Tole pschipowjedźenje ruskeho póßłanza bě cźeżki ras sa cźornohórski lud. Ruska je s tym spokojom, so je ßo turkowske knjeństwo w Europje sniczilo, Skutaria dla wona nochze s Awstriskej wójnu wjesć. Każ je wona něhdy Boßniju a Herzegowinu Awstriskej pschewostajiła, tak ßo wona dźenßa njeby pschecźiwiała, hdy by też Albanska Awstriskej pschipadła. Wulke woporv, kotreż je Cźorna Hora na dobycze Skutaria wažiła, dyrbja ßo jej s pjenjesami wotrunacź, a ßo pódla teho Cźornej Horje płódna krajina mjes Skutariskim jězorom a Bojanaskej rěku a město Medwa dacź. Cźornohórzy a Sserbjo hischcze khabłaja, hacź bychu ßo pschikasni europskich wulkomozow podcźißli, abo hacź bychu ßo njedźiwajcy jich hroženja Skutaria smozowali.

Dokelż ßo Cźorna Hora njeje hacź dotal woli wulkomozow podwolika, ßu wójnske łódże Awstriskeje, Jendźelskeje, Němskeje a Franzowskeje cźornohórski brjoh wobstupike. Lód cźornohórskeho krala, kotraż do Antivaria s muku jědźesche, ßu wójnske łódże wulkomozow sadźerżake. Awstriska je ßerbskemu a cźornohórskemu knjeżerstwu pjecza pschipowjedźika, so ßwojemu wójsku do sandźaka sacźahnycź da, jeli so budźetej ßo dale wulkomozam pschecźiwjecź.

Hischcze jena bitwicźka w Mazedonskej.

Mjes ßerbskimi wojakami a wójskom Dźawida pasche je pola Ljusme k wótremu wojowanju dóschło. Turkojo mějachu 8 batailonow, 4 kanony a 3 mitrailleusy. Woni ßo do cźista sbichu. Sserbjo 1000 Turkow sajachu a Ljusme wobßadźichu.

Swada mjes Grichiskej a Italskej.

Grichiska je ßo s Italskej dla nowych albanskich mjesow roskorika. Po powjescźach s Roma italske wójnske łódźistwo pschihoty k mobilisoziji cźini. W Italskej ßu ßo na wótru rěcz grichiskich nowin roshněwali. Italske knjeżerstwo chze pjecza k pokodnischemu albanskemu brjohej wójnske łódże pósłacź, jeli so by jón grichiske wójsko wobßadźiło.

Demonstrazije pschecźiwo Awstriskej w Peterburgu.

Powjescź, so je ruske knjeżerstwo město Skutari, kotrehoż wokolne wobtwjerdźenje ßu Cźornohórzy a Sserbjo hižo dobyli, awstriskemu knjeżerstwu k woli sa Albansku postajiło, je ruski lud nanajhlubscho roshorik. Popołdnju w 2 hodźinomaj ßo w Kasanskej zyrkwi a w zyrkwi Jesußoweho stanjenja s morwych Boża ßłužba wotmě, w kotreż ßo duchowni sa dobycze Sserbow a Cźornohórzow psched Skutariom modlachu. Po Božej ßłużbje w Kasanskej zyrkwi, pschi kotrejż běchu tsi sta sapósłanzow, mnohe ßobustawy khěżorstwowe rady a generalojo pschitomni, cźrjóda s nahej hłowu k Pětro-Pawolskej zyrkwi cźehnjesche a tam na rowaj zara Alexandra II. a Alexandra III. wěnzy położi. Liczba demonstrantow móznje pschibywasche. Wjazy dyżli 10000 cźlowjekow spěwajo a mjesy „hura“ a „Prjecź s Awstrisku“ wołajo, k twjerdźišnje cźehnjesche. Psched twjerdźišninymi wrotami ßo cźrjóda każ po komandze na prawizu k hrodej wulkowjerscha Nikolaja Nikolajewicza, kotryż je s jenej cźornohórskej prynzeßu wożeujeny, swiny a tam rusku hymnu a duchowne khěrlusche spěwasche. Mjesy ßo wołasche: „Wjedź naß pschecźiwo Awstrisku!“ Narodne khorhoje a hobrske plakaty s napißmom: Skutari Cźornohórzam!“, „Kschiż na Aja Sofiju!“, „Zarej Alexandrej, kotryż je spósnał, so je Cźorna Hora jeniczka pscheczelniza Ruskeje“, ßo w cźrjódze njeßechu. W Pětro-Pawołkej zyrkwi ßo na row Alexandra II. jedyn kschiż a na row Alexandra III. wěnz położi. Potom ßo dźěl cźaha roseńdze. Něhdze 3000 woßobow ßo sawróczi a k bołharskemu a ßerbskemu poßołstwu cźehnjesche a tam saßo rusku, bołharsku a ßerbsku hymnu spěwasche. Njepschestawajcy bě wołanje ßłyschecź: „Prjecź s Awstrisku!“

Nasajtra bě shromadźisna w semjanstwowej sali, pschi kotrejż ßo 5000 woßobow wobdźeli. Hrabja Bobrinski mějesche pschednoschk wo „pscheszczěhonju Makorußow w Galizisku“. Pschitomni wołachu: „Prjecź s ministrom Sasonowom! Prjecź s Awstrisku!“ Pschitomnych offizěrow na ramjenja sběhnychu a wołajo: „Sskawa ruskemu wójsku!“ a „K brónjam!“ jich wyskajo po sali noschachu. We wschěch ruskich zyrkwjach budźa ßo sa Makorußow w Galizisku a sa Cźornohórzow modlicź. Też w Chorkowje a w Kijowje ßo pschecźiwo politizy ruskeho knjeżerstwa protestowasche, dokelż je Awstrisku k woli.

Bamżowe shorjenje.

Bamż bě sandźeny tydźeń cźeżko na jerchenje a na ßłabosc wutroby shorik. Poßlednje dny je ßo s jeho strowjom saßo polěpschiko. Audijenzy ßu ßo hacź na dalsche wustajake. Lěkarjo ßo nadźijeja, so bamż, jeli so ßebi měr popscheje, bórzy saßo wotkhori.

Pod schkitom Božim.

(Pokracźowanje.)

Hdyż by Jan druhdy tak prawje bolosczjwje pschihladował, a hłowu do dłónje sepjerajo pschi woknje na drjewjanym pjeńku ßedźał, by jeho Pětrowna troschtowała, so dźě lěcze pschińdze, kotreż jeho saßo na nosu staji, so saßo nawuknje ßo ßmjecź a so ßo jemu saßo lizy sacźeŕwjenitej.

Lěcze też na poßledku dóńdze, měso po Janowych myßlach trochu posdze, a saßo bórzy też nimo dźesche. Sskónzo mjenujcy ßebi ßwojich mozow njerosdźělesche, so by khwilu wudźerżało, każ to pola naß je, ale schczedriwje wschitko na dobo rosdawa, tak so bě ßo sa krótki cźaß wudało.

Jan ßebi to njebě nihdy myßlił, so mohło ßibiriske ßłónzo tak jara palicź a ßmudźicź, to dźě bě lědma wutracź! We jstwje wostacź njemóżesche, tużny powětr chzyschе jemu wutrobu sadußnycź, hacź runje bě w lohkej drascze, kotruż běschtaj jemu jeho hospodowarjej dałoj. Wón ßo radscho wonka psched durje ßydasche pod worjechowu khójniczku obo khodźesche do bliskeho zedroweho lěża, tam pak jeho cźelczki cźwilowachu.

Nimo teho wschak ßo też domoródni dosczź wjele poczachu a wo dnjo jara wjele njedźěłachu, ale lěni ßedźo psched durjemi cźakachu, doniż ßo ßłónzo njekhowasche a ßo w nozy saßo njewukhłódnjesche. Potom ßo na wotemrjetych Tomskowskich haßach saßo hibacź pocza. Potom khodźachu ludźo też saßo na ßwoje dźěło a też na polach wokoło města by ßo hakle potom saßo poczało hibacź.

Wschón swjeßeleny běsche Jan nad tym, kak spěschnje w tutym kraju roscźesche; to bě woprawdze hladajcy. Wěso mějachu-li żito a też worjechi dosrawicź, dyrbjesche ßo to spěschnje stacź. pschetoż sa wóßom abo dźewjecź njedźel poczа ßo njebjo saßo schěre każ wokoj barbicź a cźopłota nahle spadny a potom tu syma hnydom bě.

Pětrowna bě prawje wěschczika; ßibiriske lěcźo běsche na Jana każ ruska parna kupiel skutkowało. Wón cźujesche, so ßo s nim porjedźa, stawy wopscheslachu tschepotacź, s nohow ßo cźeża shubi, jěscź poczа jemu s nowa ßłodźecź, a na lizu saßo barba pschińdze. A cźim wjazy mozow a lóschta do dźěła dostawasche, cźim khwatnischo wotkhorjesche a cźim spěschnischo ßo jemu cźaß miny; pschetoż priedy bě ßo jemu też hischcze poczało wostudźicź, schtoż je ßurowa cźwila, kiż móże dźě ßama hižo cźłowjeka do sadwělowanja sahnacź.

Dźěło we skałach drje běsche cźeżke, a jeho też bolesche, so na nieho tam jenoż „Cźißko 68“ wołachu; tola dźěło ßame bě jemu lube. Hischcze bóle ßo jemu spodobasche, so możesche we sbytknym cźaßu ßwojimaj hospodarjomaj pschipomhowacź.

Jan ßo dodźiwacź njemóżesche, so łhlěb pjez nawuknу, schtoż měso wulke wumjelstwo njebě. Po něcźim ßo też po měscze rospósnawasche a někotrehożkuli nańdze, s kotromż ßo wobkhadźecź hodźesche, nimo teho bě khětro derje ruski nawuknył. Měso bě jemu njeßnadna wěz, ßibiriskim waschnjam pschiwuknycź, woßebje njemóżesche telko jěscź a picź, każ tam cźinjachu a hdyżkuli by ßebi pomyślił, so by dyrbjał cźaß żiwjenja tam wostacź, by ßo kóżdy ras wustróżał.

So mohł hdy ſaßo ßwojeje ßerbſkeje domiſny, ßwojeje narodneje wßy a ßwojich lubych widźećź, tuta nadźija ßo jemu ſhubjowaſche, hdyž běſchtej ßo dwě polnej lěćje minyłej, jeho wobſtejenja pak běchu zyle jenajke woſtałe. Wón bě ßo ßwojeje ſańdźenoſćje zyle wotrjekł.

A ſchtó dha też wjedźeſche, kajke w Němſkej a we Łužizy je? Schtó dha wjedźeſche, hacź franzowſki tyran nad roſpadankami jeho łužiſkeje wótcźiny njeſakhadźa? Schtó dha wjedźeſche, hacź bě tam hiſchće žadyn regent na ßwojim namrětym trónje? Schtó dha wjedźeſche, hacź na tym měſtnje, na kotrymž bě jeho wótcźny dom ſtał, ßo roſpadanki njedymjachu? Schtó dha wjedźeſche, hacź cźi, ſa kotrymž jeho wutroba žedźeſche, hižo we wójnje ſahinywſchi na pohrjebniſchću njewotpocźuja?

Powjeſće dźě do tuteho kónza ßwěta, do tuteje ßibirſkeje puſcźiny njedozwěwachu, cźłowjek bě tam žiwy, jako by ſ zyła ſ wonka ßwěta był, jako bychu do teho ßněhoweho a lodoweho kónza ſtawiſny ßwěta njedoßahałe.

Pjekarjez cźłowjekaj byſchtaj kóždy ras wocźi a ert wotměrałoj, hdyžkuli by jimaj Jan nješchto ſe ßwěta powjedał, a byſchtaj na ſtajnoſcźi ſ hłowu wikoj a jimaj ßo nochźyſche měricź, ſo w Němſkej lěcźo tſi měßozy ſpochi traje a ſo pſched nim nalěcźo runje tak dołho bywa, hdyž kwětki ßwoje wocźi pomału wotměraju, ſo je tam też naſtyma, w kotrejž ſchtomy połne ßadu ſteja, ſo je tam też huſto tajka ſyma, w kotrejž je wonka huſto wſchitko ſelene a ſo ſajazy potom wjeßele wokoło ſkakaju, ſo tam njebjo nieje tak ſchěre, kaž wozel, ale ſo je rjane módre kaž njeſapomniczki, a ſo tam ßo w nozy hwěſdy ſybola kaž ſłoto.

Hdyž by Jan potom počźał powjedacź, kak ßu tam ludźo żiwi a kajke maju waſchnja na wßach a we wulkich měſtach, a ſchto w ſchulach wſchitko wukhu, njebyſchtaj ßo pjekarjez cźłowjekaj pſcheſtałoj dźiwacź a byſchtaj huſcźiſcho prajiłoj, ſo bychtaj tole tola rady wohladałoj.

Cźehoż Jan woßebje parowaſche, to bě zyrkej. Ow, hdyž by njedźela pſchiſchła, by jemu we wutrobje zyle mjatko a wón by ßebi myßlił: Nětkole ßebi ſpěwarſke pod paźu bjeru a ßo na pucź do zyrkwje naſtajuja, — a nětkole horje na zyrkwinu hórku dźeja a do zyrkwje ſaſtupja, — a nětkole piſchcźele ſchumja, — a nětkole duchowny prědуje, — a nětkole ßo domoj wrócźeja a duzy hiſchćе ſaſtawaju abo też na pohrjebniſchću k rowam ßwojich lubych dóńdu — — —

Wěſo bě też tu w Tomſku jena zyrkej; porjadnje by Jan ſe ßwojimaj hoſpodowarjomaj do zyrkwje khodźił, niz jenoż njedźelu, ale też wob tydźeń dwójzy; ale to běchu zyle zuſe ſynki a ſpěwy, kiž tu ßłyſchеſche, wěſo bě wſchak ßo ßam ſe ßwojim modlenjom k Bohu poſběhnył a tak troſchta nabył w ßwojej ſrudobje.

VIII.

Dobry pſchecźel.

S napſchecźa pjekarnje ſtejeſche khěža, kotraž ßo wot druhich drjewjanych khěžow, kiž na tej haßy ſtejachu, ſ tym roſeſnawaſche, ſo nad jene khěžnymi durjemi drjewjany karan wißaſche, kiž bě módry wobarbjeny. To běſche korcźma, a ta, do kotrejež ludźo najbóle khodźachu. Korcźmar bě jedyn ſ tamnych woßebitych cźłowjekow, kiž ßu zyle k temu ſtworjeni, ſo bychu hoſcźi k ßebi pſchiwabjeli a też ſdźerżeli. Stary ſchěrobrodaty Torjanow (tak korcźmar rěkaſche), bě hižo pſches 60 lět ſtary, ale widźećź to na nim hiſchćе njebě. Wocźi ßo jemu hiſchćе ſ błyſchcźom zukeje mużſkeje mozy ßwěcźeſchtej, jeho ſtawy ßo hiſchćе tak wobrotnje pohibowachu, kaž je to tam w tutych ßewjernych krajinach jenoż jara žadne, dokelž je tam jara ſyma, a wokoło erta jemu wuras njehiniteje wjeßeleje myßle ſejhrawaſche, kiž ßo pſchi kóždej pſchileżnoſcźi ſe żortom pokaſowaſche. To wěſo cźinjeſche, ſo bě wón nimo měry lubowany hoſcźenzał a ſo jemu k pjenjeſam dźěſche, tak ſo mějachu ſtareho Torjanowa ſa jeneho ſ najbohaćźiſchich cźłowjekow w Tomſku.

Někotry ſakraßny wjecźor Jan we wulkej korcźmiſkej ſtwje mjes měſchcźańſkimi ludźimi pſcheßedźa a na jich rěcźe poſkaſche; pſchetoż ruſku rěcź běſche jako Sserb nětko hižo doſpołnje nawuknył. Tola njeběchu to tak jara cźile měſchcźenjo a żortniwy Torjanow, kotſiž jeho do korcźmy ſ móorym karanom wabjachu, ale bóle hiſchćе běſche to korcźmarjowy ßyn Wladiměr, tón bě hižo dłeſchi cźaß ſe ſjawnym ſajimowanjom ſa nim khodźił a ßo někotru hodźinu k njemu na kamjeń pſched durjemi ßydnył, hdyžkuli chzyſche ßo w lěcźnych měßazach prawje ßłóncźicź.

Wladiměr běſche něhdźe dwaceźilětny ßylny rjany młodźenz. Dokelž bě ßylnje a móznje twarjeny, móżeſche ſ kóždym na pſchemoh dźěłacź a ſalutowa ßwojemu nanej dweju wotrocźkow. To ßo ſ lóſchtom hladaſche, hdyž wón dźěłaſche. A na hłowu padnjeny też njeběſche: wocźi tak ßwobodnej a mudrej do ßwěta hladaſchtej, a huba jemu też derje dźěſche. Wón ßo do wſcheho wuſtejeſche; ſchtož jeho wocźi widźeſchtej, to też jeho ruzy dokonjeſchtej. Njemjeßlnikam jeho nan bjeſ mała nicźo płacźicź njemějeſche: Wladiměr to ßam wſchitko cźinjeſche. Woßebje pak ßo powjedaſche, ſo je jara wuſchikny na hońtwu a na łojenje dźiwiny.

Hdyžkuli by ßo gubernerej wuſdało, ſo dyrbi prawje žadny kożuch měcź, pak běłu abo cźornu liſchku abo něſchto podobne, trjebaſche ßo jenoż na Wladiměra wobrocźicź. Pſchi tym pak mějeſche Wladiměr ſnutſkownje wutrobu, kaž ßame ſłoto. Wón bě mjehki a ßobucźućźiwy, njemóżeſche nikoho płakacź widźećź, to dyrbjeſche ſ nim ßobu płakacź, a na jeho ßłowo móżeſche ßo cźłowjek ſpuſchcźećź.

Wladiměr běſche na Jana wſchón wumyßleny a bě jeho do wutroby doſpołnje ſapſchijał. Po zykych hodźinach ſ nim ßydaſche a ſ nim powjedaſche.

Najprjódzy bě to ßobuželnoſcź, ſchtož Wladiměra k wbohemu wójnſkemu jatemu cźehnjeſche, kiž, kaž widźeſche, ſtajnje tak pokhileny a ſrudny wokoło khodźeſche, a ſe ßobuželnoſcźe ßo najwutrobniſcha pſchecźelſka luboſcź wuwiwaſche.

Hdyž jónu ßwojeho Jana wob dźeń widźał abo ſ nim porěcźał njebě, běſche jemu nješchto, a naſajtra potom ſakomdźene ſaßo doſpołnje nakhwatowaſche. Hdyžkuli móżeſche jemu wjeßele ſcźinicź, to też ſawěſcźe cźinjeſche. Kak huſto by jemu ßłódnu melonu pſchinjeßł, hdyž běſche lěcźe; melony na jich leżomnoſcźi woßebje derje roſcźechu, dokelž tam kraj k ßłóncźnemu bokej ſpadowaſche, też by jeho k nim ſawołał, hdyž by jich macź ſelene buny warika, dokelž wjedźeſche, ſo te Janej woßebje derje ßłodźachu. A cźaſto, hdyž by ſ hońtwy domoj pſchiſchoł, doſtawaſche Jan ſe ßněhowych kurwotow najrjeńſche. Hinak wón to njecźinjeſche.

Junu Jan, ſ dźěła we ſkałach ßo domoj wrócźiwſchi, mucźny ſa khachlemi ßonjo ßedźeſche. Woßebje bě dźenża w cźeźkich myßlach; pichetoż dźenża bě jeho narodny dźeń, a to w nim tak prawje ſtykanje po domiſnje ſbudźeſche a duż khoſtanje wuhnanſtwa dwójzy cźeźko cźuješche.

Tu ßo durje wotewrichu a Wladiměr ſe ßwojim ßwěrnym wobliczom nuts pohlada.

„Dobry njecźor, Jano! Tak ſrudny dźenża? A ty měł tola wjeßeły by ź dźenża je tola ſa tebje ßwjedźeń.“

„Swjedźeń ſa mnje? S wotkal ty to wěſch, luby pſchecźelo Wladiměrje?“

„To je wſcho jene, ſ wotkal to wěm, ſo ßy ty dźenża pſched telko a telko lětami ßo narodźił.“

„To je Petrowna wupowjedała.“

„Nó, ſchto je to wo to, luby pſchecźelo?“ Wladiměr ßo ſaßmja. „Je to potajna wěz, kotrejež nichtó ſhonicź njeßmě? Ja dźě ßo ſ tobu wjeßelu a pſcheju tebi najlěpſche, — wěſch ty ſchto? Schtož ßebi ty ßam pſchejeſch, ſo by pſchichodny narodny dźeń domach ßwjecźił, hdźež wino roſcźe a róże kcźeja.“

Jan na pſchecźela dwělujo hladaſche.

„Pſchejeſch mi to też woprawdźe ſ wutroby?“

Wladiměr ßo na wokomik wotmjelcźa, potom dale rjekny: „Chzu-li prawdu prajicź, jenoż do połojzy! Hdyž hladam na tebje, pſcheju cźi to, hdyž pak na ßebje hladam, cźi to njepſcheju. Hdy bych tebje wjazy njemeł, ßebi myßlu, ſo bych ſkhorjeł.“

Pſchi tym jemu ßylſy do wocźi ſtupichu, a Jan jeho ſpěſchnje k ßebi ſcźeże a też płakaſche.

Hiſchćе khwilu hromadźe powjedaſchtaj, potom Wladiměr ßo ſebra a duzy wotkhadźejo rjekny:

„Wonka w pſchedkhěži też něſchto leži, ſchtož ßym tebi jako dar ßobu pſchinjeßł.“

To prajo ßo won wußuny, na Janowe praſchenje njepoſkajo.

Wonka wulke kónzo leżeſche, do ßurowehо płatu ſawalene. Wcźipny wotwali Jan ſwjerſchnu wobalku, a ſchto ßo wukopa? Drohotny kożuch ſ koži cźornych liſchkow.

(Pokracźowanje.)

Ze ſerbow.

Wuſpěſchne wojowanje konſerwatiwnych burſkich ſapóßłanzow Donata, Barta, Kokle, Greulicha a Schreibera w ſakſkim ßejmje wo nowy hońtwinſki ſakoń

na dnju 13. dezembra 1912, po ſtenografiſkich powjeſcźach.

Měſtopráſident Fräßdorf: Sskowo ma knjes ſapóßłanz Schreiber.

Sapóßkanz Schreiber: Moji wyßokoczesczeni knjeza! Njeje mój wotpohlad, tu hischcze dlésche rospominonja podacz. Pschede wschém nochzu trajazy saczitichcz — na tajkim njedwéluju —, kiz su knjesa sapóßkanza Greulichowe rospominanja na wschéch stronach sawostajike, niz w najmjeńschim poßkabicz. Wusnawam, so ßo knjesej Greulichej w kózdym nastupanju pschisamkam.

Jimam ßo jenoz zyle s krótka rospominanjow, kotrez je runje knjes ministerialny direktor pschednjeßk. Knjes tajny radziczel dr. Rumpelt je prajik, so tak wobschérne a dalokoßahaze wobczezowanja préni ras na kralowske knjezerstwo pschiñdu. Njemózu to na zane waschnje pschisnacz. W deputazijskich jednanjach je knjes Greulich se ßamej czopkotu a pscheßwédczenoszu, kaz je tudy to czinik; ßwoje wobczezowanja se ßwojeho wokrjeßa pschednjeßk, a wulka ßyka petizijow, wo kotrychz dzenßa wuradzujemy, dopokasuje tola, so ßu s wjele stron a s wjele lét ßem tajke wobczezowanja tez na knjezerstwo dokhadzake. Jeli knjes ministerialny direktor praji, so njemóze ßlubicz, so knjezerstwo k pschemënjenju hoñtwinskeho sakonja doñdze, dha ja to nimo méry wobzaruju, moji knjeza! (Sskawa! na prowizy.) Knjes komißar je prajik, knjezerstwo dyrbi ßo nétko hischcze s druhimi sakonjowymi pschedkohami saberacz a na druhej stronje njewoczakuje zaneho wuspécha s revisije hoñtwinskeho sakonja, dokelz ßo njeby pschikloßowanje prénjeje komory dozpiko. Tole tak mi a tebi niczo po mojim ménjenju s wéstoszu hischcze njewémy. Ale ménju, hdyz ßebi druha komora we wschéch ßwojich stronach tak jenomyßlnje revisiju hoñtwinskeho sakonja zada, dha dyrbjako tola to sa knjezerstwo pschiczinu doscz bycz, ßo s tymle praschenjom skónczje saberacz.

Dale je knjes komißar ménik, so njeje mózno, kózdej politiskej gmejnje prawo spózczicz ßamostatny hoñtwinski wokrjeß tworicz. Nó, moji knjeza, dyrbju tez tu wospjetowacz, schtoz ßu wschelazy récznizy hizo prajili, so lezomnoszce se staro-hoñtwinskim prawom tajku lépschinu bjese wscheho prékowanja tola maja. Ssym tez wobßedzer burskeho kubka hromadze ßnano se 180 kórzami. Ja mam staro-hoñtwinske prawo a ménju, da-li ßo jenotliwemu wobßedzerjej, potom dyrbjako ßo tez dacz jenotliwej politiskej gmejnje. Pschede wschém dyrbjako ßo do dospokneje ßwobody kózdeje politiskeje gmejny pschewostajicz, kotremu ßußodnemu hoñtwinskemu wokrjeßej chze ßo pschisamknycz.

Nétko je knjes komißar dale na to pokasowal, so je kralowske knjezerstwo kózdy czaß wobczezowanjam se wßow hacz na najdale napscheczo pschischlo. Wón je dale wusbéhowal, so je tez wyschschi sarjadniski ßud we wjele padach ßo na stronu próstwarjow stajiko. K temu napschecziwo chzyk tola na to pokasacz, so je tola jara mako burskim wobßedzerjam mózno, prozeß wudzerzecz, kiz ßo ßamo hacz na wyschschi sarjadniski ßud wjedze. S wjetscha ßo tajke wobczezowanja burskich wobßedzerjow saczißnu a wo nich ßo s zyka njejedna. To ßo hizo pucze a ßrédki namakaju, ßo poßlednjeho rósrißanja tajkich wobczezowanjow sminycz. Wobzaruju nimo méry wotpokasowaze stejischczo kralowskeho knjezerstwa w tymle praschenju, a dyrbju k ßwojemu wulkemu wobzarowanju spósnacz, so je wono dospoknje w snapschecziwjenju se saczuwanjom sa sprawnoscz naschich burskich ludzi na wßach.

Dale je knjes komißar nam wukas czitak, s kotrymz knjezerstwo hamtske hejtmanstwo pohonjuje, s dorasom pschecziwo czwili dziwich kaniklow sakroczicz? To je jara pschipósnacza hódno. My pak ßmy ménjenja, so jedyn wukas ßam njedoßaha, ménimy, so dyrbimy dóncz k revisiji hoñtwinskeho sakonja a pschede wschém dyrbimi dacz politiskim gmejnam ßwobodnu ruku, na kajke waschnje chzedza ßwoju hoñtwu wukonjecz.

Hdyz je knjes komißar dale rosprawu hamtskeho hejtmanstwa we Wulkim Hojnje, khétro wobschérnu rosprawu, na blido w ßeimje poloziik, dha tola runje skórzby nascheho czesczeneho knjesa kollegi Greulicha dopokasaju, so tez tale rosprawa njeje samohka, hubjenstwam wotpomhacz.

Méstopräsident Fräßdorf: Sskowo ma knjes statny minister.

Statny minister hrabja Vitzthum s Eckstädt: Knjes prjedyrécznik je runje wuprajik, so wobczezowanja, kiz mali wobßedzerjo sapodawaja, ßo saczisskuja. Tole sastojnikow ranjaze pschispomnjenje hacz na najrasnischo wotpokasuju.

S Budyschina. Dzenßnischi dzeń ßo wjele jubilejow ßwjeczi, hacz wschè po prawdze, na to ßwét mako dziwa. Czim bóle witamy skladnoscz, so mózemy na 50létne wulzy saßkuzbne dzélo pokasacz, kotrez je s Bozej pomozu ßwérny serbski rjemjeßlnik jako zobudzélaczer na namrjetej roli serbskeje récze a pißmowstwa dokonjal. 11. haprleje 1863 sastupi do wuczby pola knihiczischczerja Monsy w Budyschinje nasch krajan k. Arnoscht Kummer. Jako ßwérny ßyn ßwojeho narodneho mésta Budyschina, hdzez ßo 29. julija 1848 narodzi, je hacz do dzenßnischeho dnja tu w ßrjedzisnje nascheho narodneho, wédomostneho a pißmowstwoweho zywjenja zobuskutkowak: najprjedy pola Monsez, potom, pobywschi nékotre léta w zuibje, pola Donnerhaka, a skónczje wot 5. februara 1877 spochi w Ssmolerjez knihiczischczérni. — Nasch njesapomnity wulki wótczinz J. A. Ssmoler, kiz bé hizo s kupjenjom Sserbskeho domu wulku czezu na ßo wsak, tez hischcze druhu wobczezny wéz wuwjedze, kiz bé niz jenoz wuzitna, ale nusna, so mohko ßo nasche pißmowstwo lépje wuwiwacz. Wón sakozi léta 1875 prénju ßamostatnu ßerbsku knihiczischczérnju w starym Maczicznym domje. Pola wschelakich czischczerjow béchu ßo ßerbske knihi a czaßopißy hizo dawno czischczake, ale tajzy rjemjeßlnizy pytachu tola pschede wschém ßwój ßamßny wuzitk a mako na nasch lud a jeho potrjebnoscze dziwachu. Tak béchu naschi redaktorojo, wudawarjo, nakkadnizy a spißowaczelio doscz husto zyle wotwißni a njemako ßerbskich pjenjes dzésche do zuseje ruki. Teho dla ßkuscha tez sa tutón wopor, kotryz je nasch Ssmoler ßwojemu ludej se sakozenjom ßerbskeje knihiczischczérnje pschinjeßk, nétko hischcze pschipósnacze a dzak. K wuwjedzenju ßwojeho samyßka pak trjebasche tez wjazy techniskich mozow, wozebje pißmostajerjow, kiz béchu ßerbskeje récze dospoknje ßwédomni a w ßwojim wumjelstwje wuuczeni. A jedyn s prénich, kiz k njemu do dzéla sastupichu, je nasch jubilar k. Arnoscht Kummer. Wón je hizo dolhe léta préni stajer, metteur en pages, t. r. stronowak (prjedy „Serbskeje Nowiny“ a „Katolskeho Posoła“, nétko jenoz „Katolskeho Posoła“), kiz nastajane pißmo do stronow rjaduje.

A duz ßmémy wérnje a ßwérnje wobkruczicz, so je ßebi wón njehinite saßkuzby dobyk niz jenoz wo ßwojich kk. pschedstajenych, wozebje nascheju wótczinzow J. E. Ssmolerja a jeho ßyna Marka Ssmolerja, ale s dobom tez wo zyku nascha ßerbsku wéz a nasch lud. — Stajenje pißma je niz jenoz napinaze, ale — pschede wschém prjedy — tez strowoscz pschimaze dzélo. Bóh pak je nascheho czesczeneho jubilara czerstweho sdzerzak. Sawésczce réczimy wschém mnohim tyßazam czitarjam ßerbskich czaßopißow a knihi po myßli, hdyz naschemu wosklawjenzej hacz najwutrobnischo pschejemy: Bóh sdzerz jemu hischcze dolhe léta strowotu czélo a czikeho ducha, so mohl tez dale skutkowacz Bohu k czesczi a Sserbam k wuzitku. Na mnohe léta!

— (Swjeßelaza powjescz s Ruskeje.) Nasch drohi ßerbski krajan, woprawdzity statny radziczel a direktor Mikkawschskeho gymnasija w Rewjelu, knjes Jan Holan, je wulke wjeßele dozakak. Jeho 22létny ßyn Jurij je na universicze w Moskwje prawisniske pruhowanje s wusnamjenjenjom wobstak. Knjezerstwo je jemu teho dla poruczilo, do Barlina hicz a tam dale jura studowacz, so by ßo na profeßuru pschihotowak. Wob léto wón sa tón czaß stipendium wo 2000 rublow dostanje. Ssynej nascheho czesczeneho krajana, kotryz ßo w Ruskej stajnje pola knjezerstwa jako hornjoluzisti Sserb wusnawa, dalschi wuspéch pschi jeho pschichodnych studijach we wukraju pschejemy.

— (Wo pschipuschczynych bykach.) Po pschemémjenju sakskeho bykiwuberazeho sakonja, maja ßo wschè byki, kotrez ßo k krowam a jalozam pschipuschczeja, wuberacz. Wobßedzerjo tajkich bykow ßo napominaju, so bychu je pola ßwojeho gmjenskeho pschedstejiczer k wuberanju samolwili.

— Manevry 12. armekorpsa smeja ßo létza wot 8. hacz do 20. septembra w krajinje Zitawskeho a Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa.

— Prawe haprleijske wjedro ßmy sandzeny tydzeń méli. W jenym serbskim ludowym spéwje ßo wo haprleji spéwa: „Najlépschi tón méßaz njeje, ßnéh a blóto wobradzi.“ Tak létza je. Po rjanych czopkych dnjach ßo njedzelu do deschcza da, kotryz je rédkim ßywam a kukam jara hojik. Bórsy wétr s poknozy dujesche a nam poßlednje dny ßnéhowe mrócezele pschihna. Pjatk popoldnju ßnéhowy mjeczel sakhadzesche, kajkiz hórschi ßrjedz symy bycz njemóze, a psched wjeczorom krucze mjersnycz pocza. Zyka krajina je se ßnéhowym pschikrywom wodzeta. Jeno so zita a kuki se smjerskom njebychu schkodowake! Nadzijomnje ßo se ßkónczkom powétr shréje.

S Dzéznikez. W tudomnym papjerniku béchu tele dny krwawne puki. Dwaj gratmischtraj béschtaj ßo swadzikoj. W nahlym hnéwje jedyn s njeju druheho s drjewjanym kaschczikom do hlowy morßny a jemu dwé hlubokej dzérje wurasy. Sranjeny tak zylnje krwawjesche, so dyrbjesche hnydom pola lékarja pomoz pytacz.

S Hodźija. Wot 16.—25. haprleje budże tu tuberkulosowy musej w Eignerez hosćenzu wustajeny. Wotewrjeny budże wschědne dny w popoldnischich hodźinach a njedźelu zyły dźeń. Wscho dalsche żo hischće ſ plakatow shoni, kiž budża w Hodźiju a wokolnosćzi wupowěżnjene. Saſtup je darmo. W muſeju budże widźecź ſ cżeho tuberkulosa naſtawa, kak żo rosſchěrja a kak żo hoji. Hdyż prjedy rěkasche, so żo tuberkulosa cżežko hoji, je nětko dopokasane, so żo, hdyż żo w prawym cżażu sakrocži, nimale pschezo saho jicź hodźi. Wożebje żo też wjele cżinicź hodźi, so żo ludźo natyknjenja sminu. Wscho to je w muſeju na wobrasach a präparatach widźecź. Też żu tam sa tuni pjenjes powuczaże knižki dostacź. Njech tola nichtó tutn rjanu składnosćź sa wažne powuczenje njeskomdźi!

S Bóschiz. Sakike knjeżerſtwo je żo rosżudźiło, Horjanske, Bóschczanske a Wětrowske wuhlowe składy pokupicź. Bóschczanski knjeżi dwór je leżomnosćze nimale sa 300,000, Horjanski knjeżi dwór sa 48,000, dale na Horje żiwnosćzeŕ Synda sa 15,000 hriwnow pschedał. Runje tak żu żo khlamać Nowak a żiwnosćzerjej Wrobl a Winać rosżudźili, nětotre kórzy knjeżerſtwu pschedacź. Też w Nowej Wży pola Rakez je knjeżerſtwo wjele leżomnosćzow pokupiło. Sa tſi měżazy żo kupny pjenjes wupłacźi, jeli so żebi mjes tym knjeżerſtwo ſ nowa njerosmyżli a wot kupje njewotstupi. Do 10 lět nochze knjeżerſtwo kupjene leżomnosćze pschewsacź a kórz po 15 hriwnach na lěto dotalnym wobżedźerjam pschenaja.

S Njeżwaczidła. Na poślednje skótne wiki bě żo 310 howjadow, 55 běyakow, 180 prożatow pschiwjedło. Kupowanje żrěnjo dźěsche.

S Maleschez. Sańdźenu wutoru je żo tu warjenski kursus, wot wubjerka sa powschitkownje wužitne dźěło sarjadowany, ſ pruhowanjom 28 wuczobnizow, kotreż żu żo pschi nim wobdźěliłe, skóncził.

S Barta. Pschichodnje smeje żo tu kóżdu prěnju żrjedu w měżazu w hosćenzu żłónza żudnski dźeń. Prěni tajki żudniski dźeń budże żrjedu 7. meje. Samolwjenja sa njón maja żo najposdźischo żobotu prjedy njeho pola Budyskeho hamtskeho żuda ertnje abo pižomnje stacź.

S Korsymja. Wutoru wjecźor po żwjatoku chżyſche żo dźěłacźeŕ Tietza po privatnej żelesniży firmy Friesez bratrow ſ lokomotivu, kotraż żo ſ Korsymja do Wjeleczina wróci, domoj dowjesćź. Wón bě żo na hromadu briketow stupił so by ſ njeje na lokomotivu skocźił. Hdyż pak wón saskocźi, żo hromada sażypny a Tietza na njesboże psched lokomotivu padże, pod kotrejež kołami żo jeho cźěło rosmjecże.

S Khróscźiz. Knjeżerſtwo je wobsamkło, w Khróscźizach haptyku wotewricź. Wona żo nakhwilnje w pjekarni saměscźi, doniž żo wożebity dom sa nju njenatwari.

S Wotrowa. Kak jandźel pěstoń dźěcźi wobstražuje, mózachmy sańdźenu wutoru pola naż sjawnje pósnacź. Żiwnosćzeŕ Rjeda w sahrodże wokolo schtomow dźěłasche, pschi cźimż na semi nóż leżo wostaji. Tsilětny żynk pschipadnje pschiběża, nóż wsa a ſ nim do domu duży psches khěżny proh padże a sakło żebi nóż zyły hacź do cźronow do lěweho wócźka. Na Boże swarnowanje sjědże nóż wysche jabłuka do hłowy, tak so potajkim jabłuko żame njesranjene wosta. Nadźijomnje njewosmje wócźko żaneje schkody, hdyż tola rana hižo derje żije.

S Wyżokeje pola Kamjenza. Ssrjedu rano tu ſ pschedawarnje Heinricha Bodena woheń wudyri. Nimo duży żo skałarjo wohnja dohladachu a wobżedźerja, ſ napschecźa w domiskim bydlażeho, wubudźichu. Dokelž bě żo woheń mjes tym rosschěrił, njebě mózno, jón potłócźicź, tak so żo 1905 hakle natwarjena khěża do cźista wotpali. Też twory a nadoba njemózachu żo wukhowacź. Sda żo, so je jedyn paduch woheń sałożił, kotryż bě żo do pinzy dobył. Boden ma psche wohnjowu schkodu sawěscźene.

S Kamjeńza. Njeinateje pschicźiny dla je żebi jedyn 18-lětny pachoł kulku k wutrobje tsělił, tola żo njeje żmjercź straschnje sranił. Jeho żu do hojerńje dowjesli.

S Protez pola Kamjeńza, Póndźelu w nozy je żo 60 kop żłomy wopschijaza fajma, tudomnemu kublerjej Hanczi żłuschaza, wotpalika. Woheń je żo bjes dwěla sałożił.

S Komorowa pola Rakez. Sańdźena njedźela nam dołho w pomjatku wostanje, pschetoż tutón dźeń żmědźachmy po 6 lětnej pschestawzy sażo „żerbski wjecźor" w tudomnym Schimanez hosćenzu wopytacź. Każ tehdy bě nam też tón krócź Rakecźanska „Lipa" tajki wjeżeły wjecźor wuhotowała, kotraż je hižo we wjele wżach nastork k sałożenju żerbskeho towarſtwa daka, każ na pschikład w Sdźarach, Łasu, Njeżwacźidle atd. A wschudże je żo wot „Lipy" wuhotowany „żerbski wjecźor" bohacże wopytał a tak bě też tu. Hižo żobotu bě wulka liczba měſtnow pschedata, tak so dyrbjachmy żo njedźelu sahe na nohi měcź, jeli chżychmy pschihódne měſtno dostacź.

S dypkom 8 hodźin k. Kruża „żerbski wjecźor" wotewri, powitawschi ſ rjanej pěżnju pschitomnych a skónczi żwoje żkowa se żkawu na jeho majestosćź krala Bjedricha Augusta. Bohaty program wotewrischtaj w prěnim dźělu khoraj „Rjana Łużiza" a „Ha chżesch-li wjedźecź, schtó ja żym". K. Kruża ryżowasche „Hubjene mandźelſtwo" a pschida żortny spěw „Papotawa", a na kónzu pschedstaji żo „Duży ſ kermusche".

Druhi dźěl wotewri dwojospěw „Po zyłej wulkej semi" a khor „Mój luby wjeżny kować je". K temu żo pschisamknły solo „Modlitwa stareho bura". Knjes Kruża-Trupjanski deklamowasche „Sswěrneho Sserba" a na kónzu wojowachu „Tsjo wo jednu".

Khoraj „Budź ſ tobu Bóh, o Łużiza" a wójnski spěw „Sera skhadźeja we ranju" běschtej prěnjej cźiżle tseczeho dźěła. Knjeni Frenzelka ſ zunim khożom solo „Ssrjedź żerbskoh' krajika" spěwasche. Poślednje cźiżko programa bě wjeżelohra „Nankowe schkórnje", kotraż żo derje poradźi. Wożebje rjenje pschedstajeschtej k. Kruża-Trupjanski studentu Matyja a k. Sigismund pólzaja Lapża. Druży hrajerjo też żwoje róle derje wobknježachu. A kónz wscheho wjeżela běchu reje, kiž starych a mkodych hacź do rańschich hodźin hromadże sjednocźachu, a nětotry je najskerje hacź do koże smoknył, tak żo deschcźił lijesche, hdyż dyrbjachmy domoj hicź. Wożebje wobżarujemy pilnych hrajerjow, kiž dyrbjachu pó cźmje a w deschcźiku pěschi do Rakez hicź. Spěwy bě k. wucźeŕ Berger ſ Rakez jara derje nawucźił a je też żam tudy pschewodźesche. Jemu k. Kruża-Rakecźanski żkawu wunjeże, kotrejž pschitomni mózchnje pschihkożowachu. Hrajerjow a hrajerki pak żkawjesche k. kubleŕ Schudak ſ Komorowa. Wot żerbskich towarſtwow bě jenoż sastupjene Sdźarowske żerbske towarſtwo a to w bohatej liczbje, mjes tym so bě k. wucźeŕ Kral ſ Kamjenza sbożopschejazu kartku póżkał. Haj rjany bě tajki „żerbski wjecźor" a teho dla budź hischće ras wuprajeny wutrobny dźak hrajerjam a hrajerkam sa jich wulku prózu, każ też k. wucźerjej Bergerej sa wucźenje a k. wucźerjej Horlizy-Komorowskemu sa dobrocźiwe pschewostajenje klaweŕa. Wożebje pak hłubokosacźuty dźak Schimanez hospodliwemu domej sa wschu wulku luboscź a prózu, ſ kotrejž żu kóżdemu napschecźo pschischli. „Lipje" pak pschiwołamy: „Pschińdźcże bórsy sażo!"

S Kulowa. Póndźelu popoldnju stej żo brózni tudomneho skótneho wikowarja Nëschporka a ratarja Handrijenza, se żkomu a żynom, w nimaj żo khowazym, do cźista wotpalikej. Woheń je pjecza se saniechaujom nastał.

Se Shorjelza. (Pschiżażny żud.) 21 lětny dźěłacźeŕ A. Wiliczko, na poślednju w Rachlowje pola Kulowa bydlazy, bě wospjet spytał, 16 lětnu dźowku żwojeho hospodarja wumozowacź. Wobikorżeny, kotryż je żo hižo wospjet we wustawach sa hojenje cźuwow lěkował, a żo na pożled w kludnizy w Boleżławju na żwój duchowny staw wobkedźbował, wudawasche, so żo njemóże na żwoje pschestupjenje dopomnicź; wón druhdy njeje żwojich myżlow mózny a njewě, schto potom cźini. Wyschschi lěkaŕ dr. Ziermanu wobżwědczi, so je wobskorżeny dnchownje mjenje hódny, po narodże wobcźeżeny a hysterischzy złożeny, niedźiwajcy teho pak sa żwoje cźiny samolwity. Wiliczka k jastwu na pokdra lěta a k shubjenju cźeżnych prawow na 5 lět sażudźichu.

Se Stcho Komorowa. Dźěłacźerjej Großmann a Mozkus chżychtaj sańdźeny tydźeń tu w jenym hosćenzu pschenozowacź, hosćenzaŕ pak jeju wotpokasa. Wobaj woteńdźeschtaj a żo na jedyn sapschah, psched hosćenzom stejacy, żydnyschtaj. S nim skoku psches Khocźebus do Wětoschowa jědźeschtaj. Dokelž běchu tam nasajtra skótne wiki, spytaschtaj tam konjow sa 200 hriwnow a wós sa 60 hriwnow pschedacź. To bě ludźom nadpadne; njedwělowachu na tym, so běschtaj sapschah kradnyłoj, hewak jón njebyschtaj sa tak tuni pjenjes pschedacź chżyłoj. Sawołachu poliziju, kotraż jeju saja. Hdyż żo jeju na polizaſtwje wupraschowachu, nochżyſche żadyn sapschahowy wobżedźeŕ bycź.

S Rósborsko-Wojerowskeho wokrjeża. Sa pschichodne wólby do pruskeho krajneho żejma żu nationalliberalni hórniskeho asseżora swonka żłużby ſ Lewinskeho a superintendenta Froboeża jako kandidatow postażili. Sswobodomyżlni budża najskerje sa national-liberalneju kandidatow khłożowacź.

S Rychwałda. Tudomny murjeŕ H. Wojta bě żo na nóżneho strażnika roshněwał, a hdyż żo ſ nim druhi dźeń hodow setka, jeho wón tak wucżeseźi, so żo nózny strażnik najhórscheho żo bojo se żwojej hlebiju sakitowasche. Dla każenja měra a skschiwdźenja

běchu Wojtu k 40 hriwnam pjenjeżneho khostanja saßudżili. Jeho powołanje pschecźiwo wußudej je żo sacźißko.

S Ranka w Delnjej Łużizy. Tudomna briketownja jamy „Bertha“ je schtwórtk dopołdnja w 11 hodźinach do powětra sleczika. Pschi tym stej żo dwě woßobje żmjertnje sraniłej; někotre woßoby żu żo lohko sraniłe. Njeßoże je żo ſ rosbuchnjenjom wuhloweho procha stało.

Se **Ssłepeho.** Naschemu dotalschemu kantorej, k. Wiederej, kotryż je żo na wotpoczink do Wrótßławja podał, je jeho kralowska majestoscź sa dołholětnu żwěrnu żłużbu rjad „worjoła mějiczelow kralowskeho domjazneho rjada ſ Hohenzollernskeje“ spożczik.

Se **Ssłepeho.** Sańdżeny schtwórtk, 3. haprleje, je k nam nasch nowy kantor, k. Jordan, pschiczahnył. Schulske dźěczi jeho na dwórnischczu postrowichu. Doma bu wot sastupjerjow zyrkwineje rady a schulskeho pschedstejiczerstwa powitany. Bóh luby Knjes chżył jemu dołhe lěta pola naß spożczicź a jeho skutkowanje w naschej woßadże żohnowacź.

— Nasch żerbski krajan, k. wucźeŕ Pawoł Huras ſ Drjejż we Delnjej Łużizy, kiż je zyły czaß wobłehnjenja w Adrianoplu pschebywał, je po 5 měßazach prěnju kra[illegible] powjescź domoj póßłał, so je strowy a so budże żnano bórzy ſ města żměcź wuńcź. Tež pische, so je w Adrianoplu jara mało k jědźi. My żo Bohu dźatujemy, so je tutemu naschemu pschecźelej żiwjenje wukhował w hrosnym czaßu.

Přilopk.

* (Sso tepika.) W Holbinje je żrjedu rano w czeżkich myßlach 50lětna mandżelska khěżerja Augusta Hartmanna do Sprewje skoczika a żo tepika. Wona hižo dleschi czaß na czuwy czerpjesche.

* (Kurjenje zigary w zyrkwi.) Jeneho dźełaczerja w Draždżanach żu k jastwu na 3 dny saßudżili, dokelż je pschi wěrowanju żwojeje żwakoweje zigaru kuril, mjes tym so żo młodaj mandżelskaj pożohnowaschtaj. Jenoż to, so wón wudawasche, so je pjany był a so żwoju njewuschnoscź wobżarowasche, jemu wjetsche khostanje salutowa.

* Snjewużiwanje Singerskeho znamjenja. Każ je znate, maja Singerske schijaze maschiny dobru khwalbu. Njesprawni konkurrentojo pytaju tole dobre mjeno na żwój wużitk wutrjebacź na to waschnje, so druhe maschiny jako Singerske podtykuja, haj, żamo żo stało, so tajkim maschinam Singerske znamjo pschiczinja. Tajkeho pada dla je wóndano Halleſki krajny żud pschedawarjow schijazych maschinow, bratrow T.,. k 200 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k jastwu na 20 dnjow a k żudniſtim khóstam saßudźik.

* (Njeczłowska macź.) Żonu dźełaczerja Triebela, kotraż je żwojimaj dźeśczomaj hłodu wumrjecź dała, je Wittenbergska khostanska komora k jastwu na 8 lět saßudżika.

* (Bróny na wjeżnej dróſy.) Żałożnu żmjercź je w Ferthofenje pola Augsburga jedyn młody człowjek wumrjeł. Tam běchu żamopaschniży jenu bróny ſ wótrymi hosdźemi horka prěki psches wjeżnu dróhu położili. Domoj duży ratař Menser psches bróny padże a jedyn hósdź żo jemu do wóczka schtopi a żo psches sadnju hłowu pschekłó. Mensera rano morweho na bróńje namakachu. Sa żamopaschnikami nimaju hischcże żłeba.

* (Wotprawjenje.) W Dortmundſkim żudniſkim jastwje żu 20lětnemu dźełaczerjej Schneckendickej hłowu wotcźeli. Wón je loni 19. augusta hromadże ſ dźełaczerjom Bachmannom blidarskeho pomoznika Lesatha w jenym lěsku pola Dortmunda skónzował a wurubił. Bachmanna, kotryż, hdyż mordarstwo słuczi, hischcże njebě 18 lět stary, żu k jastwu na 12 lět saßudżili.

* (Kónz lohkomyßlnoscże.) 700 000 hriwnow dowěrjenych pjenjes pschekschiwiwski a pschecźiniwschi je żo w Hamburgu dr. Siegfried Lehmann satsělił. Lehmann, kotryż bě jara ſ wulka żiwy, bě mjes Hamburgskimi pschecźinjakami znata woßoba. Wón żonu a dźěczi po żebi żyle bjes pjenjes wostaji.

* (Sswoje dźěczi skonzowawschi żo sajěcź dała.) Hdyż wutoru rano 1/4 7 hodźin do Bytoma w Schlesynske ludźazy czah pschijědże, żo jena żona psched lokomotivu czißny a żo pschejědże. Ssamomordarku posdźischo jako żonu dźełaczerja Feliza ſ Orsegowa spósnachu. W żoninym wobydlenju jejne schtyri dźěczi, wot 2 hacź 6 lět stare, wobwěßnjene morwe namakachu. Pschiczina hrósbneho njeskutka je njesnata.

* (Żelesniske njesboże w Awstriskej.) Pola Ogulina w Khorwatskej je wutoru jedyn ſ Budapesta jědżazy spěschny czah do jeneho tworoweho czaha srosył. 33 woßobow je żo morłko a něhdże 70 żo sraniko. Najskerje żu żo pucźowarjo w spanskim wosu, kotryż hnydom sa lokomotivu jědżesche, ſ wulkeho dźěła morili abo sranili, dokelż lokomotiva tworoweho czaha na spanski wós sjědże a jón zyle rosmjecże. Lokomotivnikaj, tepjerjo a czahowaj wjednikaj wobeju czahow żu mjes morwymi.

* (Schtyri woßoby żo morike.) Pola Merlenbacha w Lothringskej je jena kißlikowa fabrika do powětra sleczika. Merlenbachscźy wobydlerjo żylny hrimot saßłyschachu; mjele wokнowych schkleńzow żo pukny. Fabrika je żo do hromady rospadankow pschetworika. Jedyn gratmischtr a tśjo dźełaczerjo żu żo ſ rospadankami sarasyli, dwaj druhaj dźełaczerjej staj żo czeżko sraniłoj.

* (Jedyn knjeżerstwowy assessor żo dla wudrěwanja k khostarni saßudżił.) Khostanska komora w Kielu je knjeżerstwoweho assessora Lewizkeho w Köslinje k khostarni na 3 lěta saßudżika, dokelż je wón loni jako sastupjer polizejskeho inspektora w Kielu mějeczelam jeneje sa němske wójnske łódźstwo dźełazeje fabriki 141000 hriwnow wudrěł. Lewizki wudawasche, so dyrbi ſ tym łódźstwowych sastojnikow pokupicź.

* (Němska powětrowa łódź żo do Franzowskeje wotehnała.) Tśjo němszy offizěrojo w uniformje běchu żo schtwórtk w Friedrichshafenje ſ Zeppelinskej powětrowej łódźu na ślět k poknozy podali. W mróczelach njebjesku stronu shubichu a żo ſ wětrom psches franzowske mjesy czerjachu. Dokelż bě jim benzin wuschoł, woni pola Luneville k semi sjědżechu, żo nadźeło, so na tamnischim wojeŕskim ſ pucźowanischczu pomoz se strony franzowskich wojakow namakaju. Shonimschi, so je powětrowa łódź němska, chżychu ju wobydlerjo sniczicź, tola franzoszy offizěrojo ju wojakom wobstupicź dachu. Němszy offizěrojo żu, hdyż bě ballon ſ nowa ſ plunom napjelnjeny a motory ſ benzinom sastarane, na domojjěsbu do Němskeje puschczichu.

Rosprawa wjednika němskeje powětroweje łódże praji: „Wjedrowe powjescze, kotreż bě Zeppelinske twarske towarstwo psched puschczenjom na jěsbu dostało, běchu tajke, so mózachu żo bjes wobmyßlenja na jěsbu puschczicź. Łódź bórzy po wotjěsdże do żylneje mhły a żněhowego mjeczela pschińdże a żo w tutej mhłowej worschcze, w kotrejż żo ani k semi ani k njebju niehodźesche strona spóinacź, se żylnym rańschim wětrom wotehna. Hdyż mózesche żo wobżadka sażo roshladacź łódź hižo daloko nad franzowskej semju leczesche. Na to żo hnydom na wojeŕske swuczowanischczo pola Luneville puschczichmy, so by żo kóżde tukanje na wobhonjerstwo wusamkło. Franzowska wojeŕska wyschnoscź łódź pschepyta a wobżadku pscheßłuscha a na to łódźi dowoli, wotjěcź. Němszy offizěrojo żo ſ automobilom k mjesu dowjesechu. Někotsi ludźo wobżadki sadnjeho czołma żu pjecza pytli, so je żo do łódże tjěliko. Na łódźi pak żo njeje żane wobschkodżenje namakało, tež njejżu w prědnim czołmie niczo wo tum pytli. Haczrunje żo wobydlerstwo wobżadzy a łódźi njepschecźelszy napschecźo staji, dyrbja żo poruczenja franzowskeho knjeżerstwa a wojeŕskeje wyschnoscze ſ dźakom pschipósnacź, kotreż k temu dowjedźechu, so żo łódź bórzy puschczi. Njech je pschispomnjene, so żu franzoszy offizěrojo, mjes nimi general Hirscheuer, inspektor franzowskeho lětarstwa, łódź wobhladali. Naschi offizěrojo, kotsiż běchu pschi wobhladanju pschitomni, měnja, so żo ſ tuteho pschepytanja njehodźi żudźicź, so je Franzowskej nětko mózno, Zeppelinske łódże twaricź.

W druhej rosprawje żo praji: Franzowsojo ſ wobżadku każ ſ njepschecźelom wobkhadżachu. Strażniczy ſ natykњenym bajonnetom psched kóżdym czołmikom stejachu a wobżadzy wobarachu, do łódże sastupicź. Ta dyrbjesche pschihladowacź, kak ſ czrjódami wczipni ludźo, wojazy a zywilistojo do łódże sastupichu, żebi ju wobhladachu, fotografowachu a ju wuměrjachu. Diwisionski general chżysche němskich offizěrow w żwojim wobydlenju hospodowacź, tole poschicźenje pak żo ſ dźakom wotpokasa. Duż jědź sa wobżadku k łódźi pschinjeżechu. Zyła wobżadka w nozy pod hołym njebjom wosta. Do czołmow powětroweje łódże njeżmědźesche wona stupicź. Franzowszy offizěrojo żo ani jako towarschojo, ani jako rycźerjo njemějachu. Woni ſ němskimi offizěrami nimale se sazpiczom wobkhadżachu.

* (Statistika narodżenjow.) W lěcże 1912 je żo w Ruskej 4911055, w Němskej 1924778, w Awstriskej 1665194, a w Franzowskej 774353 dźěczi narodźiło. Najwjazy dźěczi je żo po liczbje wobydlerjow w Bołharskej narodźiło. Mjes 1000 wobydlerjemi bě w Bołharskej 40,3 narodżenjow, w Rumunskej 39,8, w Sserbiji 39, w Ruskej 31,4, w Němskej 29,8, w Hollandskej 28,6, w Jendżelskej 24,3 a w Franzowskej 19,7 narodżenjow.

* Najstarschi muż w Schwajzarskej je Giacomo Masciorini ſ Cugnasco, kotryż je sańdżeny tydżeń żwoje 106 narodniny żwjecźił. Wón je hischcże duchownje cziły a czerstwy a wscho hischcże bjes

bryle widźi. Swoje zyke žiwjenje je wón krucże dźěłał. Jeho schtyri dźěćźi žu hischcże žiwe; ſ nich je najſtarſchi žyn nětkole 80 lět stary. Dwaj žynaj staj žo woženiłoj a staj hižo wulkodźěbaj, tak ſo je 106 lětny schědźiwz praprodźěd.

* (Cžežke njeſboże pſchi tſělenju.) Hdyž žobotu pola Toulona w Franzowſkej ſ panzerowaneje łódże „Jules Ferry“ ſwuczowanja dla wótrje ſ kanonow tſělachu, jena granata do jeneje khěže pſchimóſkeje wžy Borrivoli trjechi. Tſěchu a wjerch prěnjeho poſchhoda pſcheraſywſchi wona rosbuchny a schtyrjoch cžłowjekow cžežko srani.

* (Tſjo bratſja wot žwaka ſatſěleni.) Schtwórtk wjecžor je žo we Winje žałoſtny njeſkutk ſtał. Mějeczelow twarſkeje firmy Berger, Otu, Alfreda a Richarda Bergera, je jich žwak, Emil Altmann, ſ revolvrom nadvadnył a Otu a Alfreda Bergera tak cžežko franił, ſo ſtaj w hojerni bórſy po tym wumrjełoj. Tſecži bratr žo ſe žmjercžu bědźi. Mordař je 40 lět stary a bě prjedy knihiwjednik pola Bergerez firmy a je pſchi tym žwoje ſamoženje ſhubił. Wón do Budapeſta wotjědże, ſo by žebi tam exiſtenzu ſałožił, tola je žo podarmo wo pjenježnu podpjeru pola žwojich žwakow prózował, cžehož dla je žo do Wina wrócźił, ſo by žo na tſjoch žwakach wjecził.

* (Skónzowanje nawoženje dla doſtacža ſawěſcženſkeje ſummy.) S Orohoſha we Wuheńſkej žo piſche: Monteur Jan Nemeth žo pſched dlěſchim cžažom do žotry tudomneho młynka Horvatha ſalubowa. Do žluba žebi holza wuměni, ſo dyrbi žo jejny nawoženja ſa jejny pſchichod na to waſchnje poſtaracź, ſo žwoje žiwjenje na 8000 krónow ſawěſcži a ſawěſcženſku polizu na jejne mjeno wuſtajicź da. Ras w nozy Horvath Nemetha na dróhu wabjeſche a jeho tam ſkónzowa. Mordař cžełko na żeleſnizu donjeże, ſo bychu žebi ludźo myžlili, ſo je żeleſniſki cžah Nemetha pſchejeł. Tukanje žo pak na Horvatha wobrocźi, kotrehož hromadże ſ jeho žotru ſajachu. So by tukanje wot žebje wotwobrocźił, bě mordař wokno wobydlenja wěſteho Nagya ſ krwju žwojeho wopora pomaſał. Pſchepytanje je pokaſało, ſo je Horvathowa žotra tež druhich mkodych ludźi k podobnemu ſawěſcženju namołwjała.

* (Powodženje w połnóžnej Amerizy.) Schkoda, kotraž je žo ſ wichorom a powodženjom w nětkotrych ſtatach połnóžneje Ameriki nacžiniła, žo ſ tſjomi milijardami hriwnow wobliczа. W Ohioſkim ſtacże žamym je žo 30 měſtow a wžow a njelicžomne farmy wupuſcźiłe. Wobſtejnoſcże w Drytonje wſcho pſchetrjecha, ſchtož móże žebi cžłowjek myžlicź. W dole Ohioſkeje rěki a pódlanſkich dołach žu wožebje Němzy cžežko ſchkodowali. Po żeleſnizach žo tež hiſchcże nětkole njehodźi jěsdźicź, dokelž žu žo kolije podmłéłe a žo mosty ſwotrohałe. S hłownej pſchicžinu njeſboża je po rosprawje gouverneura Cerra tſidnjowny ſlimk był.

Franz Marschner

cžaſznik w Budyſchinje

na bohatej haſbu 9

žmój ſkład **cžaſznikow** a **cžaſznikowych rjeczazow**

k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucža.

Hódna twora. Piſomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Meblowe krèpy a kattuny

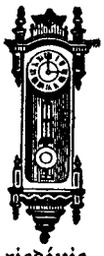
meter po **35** pj.

kaž tež lěpſche druzˇiny w najbohatſchim wubjerku.

Gardiny, meter wot 50pj. hacž do 2 hr.

Emil Wehrle **na jerſowej haſby 7.**

Kóždy, kotryž chze žebi **dobry** a **tuni cžaſznik** kupicź, abo kotryž chże žebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cžaſznikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haſby 5.

Jenčz pſchedawa a porjedźuje, ſa žwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, žebi moje wukładne wokno, ſ płaczisnami uwpołożene, wobhładacź.**

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wot **žoboty 12.** hacž do **wutory 15. haprleje**

Jeniczzy žo namakazy hobrſki program.

Łaženje w alpach.

Wotewſacże po naturje.

Galantny hoſpodař.

Žort.

Ssmjercź w Sevilli.

Mimiſki drama w 4 wuſtupach wot Urbana Gaden.

Owenſowa hluposcź.

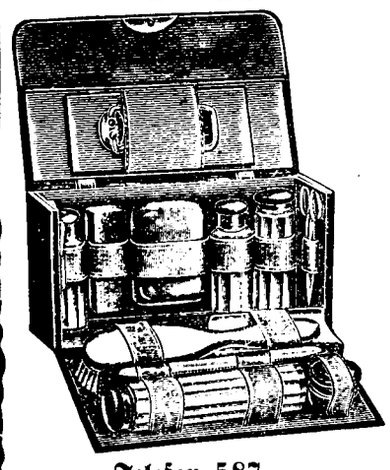
Komódija.

Dźiwjeho wutroba.

Drama w 1 wuſtupie.

Dźiwja kóczka.

Zimazy drama w 3 wuſtupach.

— Telefon 587. —

Spezialna pſchedawarnja

Offenbachſkich kožanych tworow

T. Alberta, mějeczela **Khorle Bale,** žedlarſkeho miſchtra

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

Pucźowanſke koffry wſchelakich wuwjedźenjow,

wot najjednoriſcheho drjewjaneho koffra hacž k najwožebniſchemu rohoplatatemu koffrej,

pucźowanſke toſche, bluſowe a wobleczenjowe koffry, pucźowanſke neſeſžary, mužaze a žonjaze klobukowe tyſy, pſchedeſchcźnikowe pſchikrywki nakhribjetniki, gamaſche, ſchatowe měchi atd. **Pſchezo nowoſcże žonjazych toſchow a paſow.**

S dowolnoſczu kralowſkeho juſtizneho miniſterſtwa ma ßo pſchichodnje hacź na dalſche a to kóždu prěnju ßrjedu w měßazu w **Barcze** w hoſczenzu „ßkónza“ **ßudniſki dźeń** wotměcź.

Samolwjenje k temu ma ßo najpózdźiſcho ßobotu prjedy rtnje abo pißomnje pola podpißaneho kralowſkeho hamtſkeho ßuda ſtacź.

Prěni ßudniſki dźeń budźe **ßrjedu 7. meje 1913.**

W Budyſchinje, 4. haprleje 1913. **Kralowſke hamtſke ßudniſtwo.**

Dźenßa ßym ßo w **Budyſchinje** jako

praktiſki geometer

ſaßydlił. Moja pißańnja je na **hornczeŕſkej haßy cźißko 23** delka w khěži młodźeńſkeho towaŕſtwa.

Rěczne hodźiny ßobotu a njedźelu dopołdnja.

Khorla Harthig.

Dźělbu pólſkich ßylnych ßuczelnych kruwow

bliſko k czeleczu

wot dźenßa we **Wokranczizach** pſchedawam.

J. Krenz.

Wupſchedawanje wobucźa

na garbaŕſkej haßy 22 w Budyſchinje.

Dla ſemrjeczа ßo

wobucźe, dźełanſke ſchkórnje, ßonjaze a mużaze ſchkórniczki, ßonjaze a dźěczaze ſtupnje a toſle wupſchedawaju. Tež je **khěża** ſ pſchiprawjenym ſchewſtwom, kotrež je 43 lět wobſtako, hnydom na pſchedań.

Krejcziſczazy czaj

ſe ſnamjenjom hrodowſkeje haptyki, pakczik po 1 mk.,

krejcziſczaze kapki

bleſcha po 75 pj.,

krejcziſczaze pille

ſchleńczka po 50 pj.

Roſeßkanje na wßy. — Jeniczzy woprawne

w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Pawoł Leidler.

Sserbſke a němſke

ſpěwaŕſke

ſa njewjeſty

ßu po tunich płaczíſnach na pſchedań we wudawaŕni Serbskich Nowin.

Młynſka leżomnoſcź

we Laſku pola Rózanka pola Kamjenza ſ zyle nowymi maßiwnymi twarjenjemi, hdźeż ßo żiwje pjekari, ſ korczmaŕſkimi prawiſnami, ſe żiwym a morwym inventarom, ſ 12 kórzami pola a łuki a doßahajej wodowej mozu ma ßo dla wobßeđźerjoweje khoroſcze hnydom pſches podpißaneho pſchedacź. Wona 13930 mk. wopalneje kaßy wopſchija. Młynſki grat je ſ 9030 hriwnami woßebje ſawěſczeny. Napłaczenje 15000 hriwnow. Dalſche je ſhonicź pola **Jurja Smija** w **Pancźizach.**

Pjekaŕnja

ſe żiwym wobkhadom je k 1. okt. na pſchenajecze. Dalſche je ſhonicź w Budyſchinje na Nowoſalzſkej dróſy 18 po 1 ſkhodźe.

Ssuproſchna ranza

bliſko k proßatam, mjes dwěmaj na wubjerk, je na pſchedań we Konjezach cźo. 20 pola Rakez.

Viktoria-ſchijaze maſchiny

ſ kulkatym łěhwom ßu najlěpſche ſa dom a pſchemyßło.

Saſtupjeŕ: **Jan Schibak**

na Mużakowſkej dróſy 4.

— Telefon 406. —

Někotre nowe maſchiny, „Gritzner“, „Dürkopp“, „Opel“, kotrychź politura je mało rosdrapana, jara tunjo.

Wulki ſkład narunanſkich dźělow.

Jehłow nimale 1000 duzentow.

Nowe maſchiny hižo po 55 mk.

Tunje płaczíſny,

dokelż nimam khlamy.

Wulka maſchina ſa krawzow

Seidela Naumannowa „Titania“, je tunjo na pſchedań na Mużakowſkej dróſy 4.

Khěżorſka khofejownja

Bukečanske serb. tow.

změje **njedźelu 20. haprleje** swoje měſačne poſedźenje. Započatk 1/2 4 hodźin. Přednoßowaċ budźe knjez wyßši wučeŕ Keŕk z Pirny wo swojim pućowanju na balkanskej połkupje. — Żony a dźowki sobustawow każ tež hoſćo so wutrobnje přeproßuja, dokelż přilubjeny přednoßk wßitkich zajimuje. **Předsydstwo.**

Do Łaſa!

Njedźelu 13. haprleje

:-: měßaczne reje. :-:

Najpſcheczelniſcho pſcheproſchuje

Khorla Scholta.

Kacże jeja,

Pekingſkeje drużiny, k naßadźenju po 30 pj. pſchedawa

Sawjela we Wochoſach.

Maßiwna khěża

ſe ſahrodu je w Njeſdaſchezach pola Hodźija na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola gmejnſkeho pſchedſtejiczerja tam.

Khěża

ſe ſahrodu, 370 □ prutami wulku, pinzu a picznej wodu je na pſchedań. Dalſche je ſhonicź w Hodźiju cźißko 20.

Sſłużobne holzy, mlokowe holzy, domjaze a hródźne dźowki, wotroczkow, pohonczow, dźełaczeŕſke ßwójby, tſeczakow a wolazych ſ wulkej mſdu pyta pſchiſtajeŕka **Schmidtowa** na hornczeŕſkej haßy 18 po 3 ſkhodach w Budyſchinje.

Kuchaŕki, jawniſte a ßtuzowne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźełaczeŕſke ßwójby pyta hnydom abo poſdźiſcho pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na zukelniſkej haßy 1 na rózku żitnych wikow w cźiſtowni knjeza Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Hoſpoſa ßo pyta.

Do jeneje korczmaŕſkeje żiwnoſcze ßo ſtarſcha hoſpoſa, kotraż ßo na warjenje a domjaze burſtwo trochu wuſteji, hnydom pyta. Dalſche je ſhonicź we wudawaŕni Serb. Nowin.

Młódſcha holza, Sserbowka, kotraż chze ßo jako pſchedawaŕka wuwuczicź, ßo bórſy knaſtupjenju pyta.

Alphons Schauseil

w Budyſchinje.

(K temu cźißku pſchiłoha.)

Pschiloha k czißku 15 Serbskich Nowin.

Sobotu 12. haprleje 1913.

Płaczišny rěsneho słotu na Draždžanskich słótnych wikach.

7. haprleje 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšcheje rěsneje hódnošče hač do 6 lět	48—50	92—95
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	42—44	84—86
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	36—40	78—81
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	31—33	0—74
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšcheje rěsneje hódnošče	46—48	87—92
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšcheje rěsneje hódnošče hač do 7 lět	41—44	80—85
3. starše, wukormjene kowy a žnadnje wuwite młódše krowy a jałojzy	36—39	75—78
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	31—35	71—75
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšcheje rěsneje hódnošče	47—49	87—92
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	43—45	83—85
3. žnadnje pizowane	38—42	77—83
Cželata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	57—60	99—102
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	51—55	93—97
3. žnadnje wuwite wot zyza	46—49	88—91
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skhižењow w starobje hač do $1^1/_4$ lěta	55—56	75—76
2. mjaßne	53—54	73—74
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	50—52	68—72

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje 5. haprleje 1913. wot hr.	np.	hač hr.	np.	W Lubiju 27 měrza 1913. wot hr.	np.	hač hr	np.
Pšeńca . . . . . běła	—	—	—		9	35	9	70
" . . . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . nowa	9	13	9	40	8	50	9	30
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . nowa	7	65	7	80	7	50	7	80
Ječmjeń . . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	7	40	8	50
Wowš . . . nowy	8	—	8	50	6	90	8	—
Hróch	11	—	19	—	10	—	11	—
Wola	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły	17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	25	2	40	2	—	2	60
Butra . . . . 1 kilogr.	2	80	3	—	2	70	2	90
Pšeničžna muka 50 "	11	—	19	—	15	50	19	50
Rjana muka . 50 "	10	—	13	—	11	—	13	—
Ssyno . . . 50 "	2	70	3	30	2	75	3	30
Ssłoma . . 100 "	3	20	3	50	3	40	4	—
Prožata 924 schtuk, schtuka	13	—	31	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	6	10	6	35
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	25	6	45	6	75
Pšeničžny gris 50 kilogr.	—	—	6	80	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	—	—	7	25	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot — hr. — np. hač — hr. — np., pschenża (žołta) wot — hr. — np. hač — hr. — np., rožla wot — hr. — np. hač — hr. — np., ječmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowš wot — hr. — np. hač — hr. — np.

W Budyschinje płaczeschе: kórz pschenży (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 15 hr. 52 np. hač 15 hr. 78 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hač 12 hr. 40 np., kórz ječmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hač — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

10. haprleje 1913

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 70 np. hač 8 hr. — np., pschenża wot 9 hr. 50 np. hač 10 hr. — np., ječmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowš wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., ssyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 3 hr. 20 np. hač 3 hr. 20 np., ssłoma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 70 np. hač 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wiedro w Londonje 11. haprleje Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smėje njedželu Jubilate rano w 7 hodžinach duchowny Tischer němsku spowjednu wuczbu, $^1/_2$9 hodžin farat Räda němske a w 10 hodžinach serbske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodž. katechismußowe rosrěčenje s němskej žónskej młodžinu.

Tydženske sastojnske dźěła smėje duchowny Tischer.

Wórowanje:

W Michalskej zyrkwi: Oskar Kurt Lehmann, sastojnik w Barlinje, s Kamillu Marthu Müllerez na Židowje.

Sdruhich wołtadow: Bjedrich Hugo Jan Märker, póstski assistent w Banezach, s Johanu Helenu Marthu Běrkez w Rakezach. — Khorla Ernst Hänel, fabrikar we Wulkej Dubrawje, s Augustu dźělenej Purschowej rodž. Kischez tam. — Jan Khorla Wobjeda, cźeßla w Hodžiju, s Hanu Matternez w Lipiczu. — Jan Bruhwěr Schmidt, khěžet a krawz w Trjebjenzach, s Hanu Madlenu Lowkez w Zornoßyłach. — Jan Birnich, wucžet w Łupoji, s Hanu Kamillu Wroblez w Delnjej Hórzy.

Křćenje:

W Michalskej zyrkwi: Johana Gertraut, Moża Bohuwěra Wagnera, tyscherja w Małym Wjelkowje, dž. — Gerhard Erich, Ernsta Sporkasa, fabrikskeho tyscherja na Židowje, ž. — Hedwig Lisbeth, Pawoła Hörenza, murjerja we Wurizach, dž. — Reinhold Bjarnat, Josefa Klingohra, tyscherja na Židowje, ž. — Richard Hermann, Ernsta Laduscha, dźěłaćerja w Małkezach, ž. — Jan Khorla Gerhard, Khorle Jona Steglicha, maschinista na Židowje, ž. — Frieda Gertrud, njemandž. dž. na Židowje. — Gertrud Erna a Willy Erich, Pawoła Alberta Bittnera, fabrikarja na Židowje, dwójnikaj.

Sdruhich wołtadow: Hedwig Martha, Rudolfa Augusta Biskopa, fabrikskeho tyscherja w Ssemichowje, dž. — Marczin Wołtak, Alwina Pawoła Wokaza, skałarja w Nowej Wšy p. Huski, ž. — Jan Marczin, Ernsta Hermanna Němczki w Adolfskej Hěcze, ž. — Richard Marczin, Josefa Ssymanka, dźěłaćerja w Čžornjowje, ž. — Khorla Hermann, Khorle Augusta Müllera, murjerja w Boschezach, ž. — August Hermann, Khorle Augusta Hilki, fabrikarja w Nowej Wšy n. Spr., ž. — Hermann Pawoł, Jana Maza Scholtki we Wbohowje, ž. — Elly Hilžbjeta, Pawoła Hermanna Schmidta, murjerja w Sdžeri, dž. — Ernst Hermann, njemandž. ž. w Nowej Wjeszy.

Zemrjeće:

W Michalskej wołtadže: 3. haprleje: Morwa narodžena džowka Khorle Kiefera, fabrikarja na Židowje. — 4. Erich Kurt, Ernsta Probsta, pohonča w Katarjezach, ž., 2 m. 4 dn. — 5. Frieda Alma, Gustava Emila Tischera, dźěłaćerja w Brěsowje, dž., 10 m. 27 dn. (pohrjebana w Bukezach). 7. Johana Friederika Barez, se Sohlanda, w sastaratni na Židowje, 68 l. 8 m. 18 dnjow.

W katholskej wołtadže: 5. haprleje: Emil Alfred Schubert, samkat w Budyschinje, 21 l. 2 m. 4 dn. — 6. Marja Rosalia, Jana Pietschmanna, dźěłaćerja w Budyschinje, dž., 1 l. 9 m. 20 dn

Sdruhich wołtadow: Pawoł Gerhard, Augusta Bobaka w Ssemichowje, ž., 2 m. 20 dn. — Hana Khrystiana Urbanstez w Hodžiju, 61 l. 2 m. 23 dn. — Pětr Langa, wumjenkat w Hnaschezach, 60 l. 4 m. — Elsa Margareta, njemandž. dž we Łupjanskej Dubrawzy, 1 l. 6 m. 9 dn. — Adolf Helmut Adolfa Bergera, krawskeho mischtra w Rakezach, ž., 4 l. 3 m. 12 dn. — Handrij Ruschni, wumjenkat na Běłej Horje, 69 l. 7 m. 6 dn — Michał Kruża, wumjenkat w Trupinje, 69 l. 4 m. 30 dn. — Hana Khrystiana Wjeliz, Bohuwěra Kschižana, želesniskeho wothladarja we Wadezach, 62 l. 23 dn.

Zyrkwinske powjesće z Hodžija.

Njedželu Jubilate smėje rano $^1/_2$7 hodžin farat Kschižan serbsku spowjednu wuczbu, $^1/_2$8 hodžin duchowny Voigt serbske a w 9 hodžinach němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodžinach katechismußowa wuczba sa němsku žónsku młodžinu.

Zyrkwinske powjesće z Radeja.

Njedželu Jubilate smėje duchowny Bójz rano w 7 hodž. němsku spowjedź, farat Domaschka dop. we 8 hodžinach němske a $^1/_2$10 hodžin serbske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodž. wuczba s němskej žónskej młodžinu.

Njedželu pop. w 4 hodž. shromadźizna kschesćz. tow. mužskeje młodziny.

Ssrjedu pschipołdnju $^1/_2$12 hodžin smėje farat Rencz s Wjeleczina němsku spowjedź.

Schtwórtk wječor we 8 hodž. shromadźizna kschesćz. tow. žónskeje młodziny.

Cžesczenym Sserbam s tutym k wjedženju dawam, so wot 1. haprleje

na Moltkowej drósy cžißko 1

bydlu a so tam **póndželu, wutoru, schtwórtk** a **sobotu** jenoż **dopołdnja** wot 8 hač do 12 hodžin k rěczam.

— Pjatk a srjedu njejßym doma. —

Scholta, maßeur a runar.

Kóſlaze kože,

kosaze, howjaſe, wowcze, czelaze a kaniklaze kože, **wowczu wolmu**

po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

pſchi ßerbſkej katholſkej zyrkwi a pſchi zitnych wikach 11, ſ napſchecza ſkoteje hwězdy.

Benzin,

benzoe, gaſoliny, maſchinſke wolije, kožowy tuk, gips, portlandſki zement

najtuńſcho poručataj

Strauch & Kolde

w Budyſchinje

na kamjeńtnej haßy 3.

Kupuju howjaſe koże, czelaze wowcze koſaze ſajecze kaniklaze

koże

atd.

Pawol Scholta

w Budyſchinje na ſchulſkej drózy 3.

— Telefon 385. —

Sſerbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedzelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Schenillowe rubiſchcza a ſchawle

nowych rjanych muſtrow

najlěpſche a najtuńſche kupujecze

pola

Ernsta Jordanoweje wudowy

w Budyſchinje

na jerjowej haßy 5, na ſnutſkownej lawſtej haßy 8

w Budyſtej ſchrotkowarni ſchtrympow.

Hižo wot 28 lět

pſchedawam na **Budyſkich wikach**

ßymjenja ſa nalětni a lěcźny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, kněžorſkeho a kralowſkeho podawarja, ßo mi ſczelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitoſcz), kotrež tole lěto woßebje derje ſkhadza.

Tehodla ßwojim czeſczenym wotebjerarjam wſchě ßymjenja w dobrej ſkhadzazej tworje poručam:

runklizowe, Eckendorfſke žołte a czerwjene hobrſkowalzojte, punt po 70 pj., po zentnarju tuńſcho. Lutyjeczanſke žołte ßymjo, najwjetſchu czerwjenu **pizowanſku zokrowu rěpu,** dołhu běku.

Kałowe ßymjo, Erfurtſkeho ſaźneho, Barlinſkeho ßrěnjoſaźneho, hollandſkeho czěmnoczerwjeneho, póſdneho, Zitawſkeho hobrſkeho a ßerbſkeho burſkeho kała, běłeho kała a Winnigſtetterſkeho, kónczojteho Braunſchweigſkeho a woprawneho czeſkeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanſkeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitoſcz: Erfurtſke kwětkowe ßymjenja w 10pjenjezkatych pakczikach ſ wukaſanjom k plahowanju.

Rjane cziſte dzeczelowe ßymjo, němſki wußyw, punt 1.10 hr.

Wulki wubjerk **Drožđzanſkeje zyble k ßadzenju.**

Woßebje poručam wot hollandſkich plahowarjow ßo dóſtawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberoſow atd.

Moje ſtejiſchczo je hižo wot 28 lět na mjaßowym torhoſchczu.

Jan Bjedrich, ßymjenjowa pſchedawarnja

w **Kołwaſy** pola Pomorz.

M. Gottwald

pſchi mjaßowym torhoſchczu 11

porucza

zychi, běłe a pißane, **wupjerki, blidowe ruby,**

łožowe plachty, wutrěwanſke rubiſchcza, trjenja, módroczišchcz,

tkaniny ſa płóczliwe wobleczenja najnowſchich muſtrow.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu,

lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Najlěpſchi ruſki czerwjeny dzeczel

bjes židy,

najlěpſchi ſchleſyſki

běły dzeczel,

najlěpſchi ſchwedſki

dzeczel,

žołty dzeczel — inkarnat-dzeczel

najlěpſchu woprawnu jendźelſku a italſku

rajſku trawu, mjedowu trawu, trawowe ßymjenja

ſa włóżne a ßuche łuki,

najlěpſchu timothejowu, měſchenja ſa ſwěrinſku ſahrodu, ſeradellu, wußywny hroch a woku,

woprawne

Eckendorfſke a **Oberndorfſke runklizowe ßymjo**

kaž tež wſchě druzyny

pólnych a ſahrodnych ßymjenjow,

Drażđzanſke ßadzenſke zyble

atd. porucza

H. Lolck

pſchi mjaßowym torhoſchczu.

„Na zukym czěle běch

ſ liſchawu

pokryty, kotraž mje ſ wěczny ßwjerbjenjom w nozy a wo dnj czwilowaſche. Sa lědma 2 njedźe je **Zuckerowe patent. lěkarſke mydło** khoroſcz do zyła wotſtra niko. Tole mydło njeje 1.50 mk. a 100 hriwnow hódne. Serjant M. Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk (35% najßylniſcha forma). K tem **Zuckoob kreme** (niz tucznjaza mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinj** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog **Oty Engerta, bratrow Měrſch** naßléd., **Strauch a Koldy.**

45 trjebanych
mužazych, žonjazych a dźěćzazych kołow

pschi pschedacžu nowych jako płacženje pschijatych, po 10—15, 25, 32, 40, 55 mk., so bych je wotbył, tunjo.

Nowe jěsdne koła po 38, 42, 48, 52—75 mk., **jonjaze koła** hižo po 58 mk.

Janko = jěsdne koło, **najlěpsche trjebanske koło, njeslónzunjomne, spodźiwnje lohko běžaze,** hižo po 75 mk.

Kołowe mantle tunjo, jenož tak dołho hacž skład doßaha, kupcže hnydom, **hórske pschikrywy,** 1 lěto rukowanje, 6½ mk., **mantle** hižo po 1 mk. 80 pj., s 1 lětom rukowanja město po 6 mk. 75 pj. jenož po 5 mk. 75.

Schlawchi po 1 mk. 80 pj., 2 mk. 50 pj. hacž 4 mk.

Prjedy hacž kupicže, wobhladajcže ßebi mój hobrski skład. 120 kołow na składže. — Sa kóžde rukuju.

J. Schibak na Mužakowskej drósy 4.

— Telefon 406. —

Brennaborske, Opelske, Allrightske jěsdne koła w najwjetschim wubjerku.

— Wuporjedźetnja. —

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,

meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobydlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch płaczisnach.

Poruczam jako pschihódne a praktiske dary

debjaze meble

wscheje druziny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Najnowische

we

wolmjanych mußelinach, zephirach, płoczliwych tkaninach

porucza we wulkim wubjerku

M. Gottwald

pschi mjaßowym torhoschczu 2.

Pjenjeznikam

ßo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodže, w hosczenzu k „jandželu".

Hypotheki a wobßedźenstwo leżomnosczow.

Sakożene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Paul Giebner

w Budyschinje na bohatej haßy 18, s nutskhodom na theaterskej haßy,

winowa wulkowikowarnja

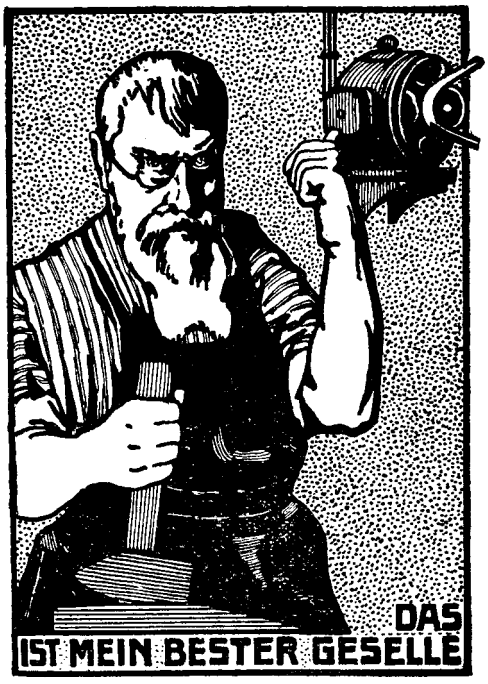
porucza ßwoje berje wothladane **wina.**

Pjecz wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k strowosczi.

Wino k ßwjedźenjam atd.

Tym, kotsiž moju winowu pschedawarnju njesnaja, k wjedźenju dawam, so ßo pola mje tuńscho kupuje, hacž pschi direktnym kupowanju s Rheina abo s Mosele, dokelž wino po waggonach dostawam a :: :: pucžowanskich wudawkow nimam. :: ::

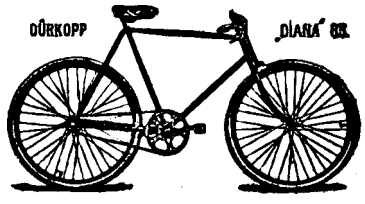

G. Urban w Krjebi.

Wotdźělenje sa jěsdne koła a schijaze maschiny **„Dürkopp", „NSU", „Phänomen".**

Nowe modelle ßu doschle!

Najtuńsche kupowanske žórko sa jěsdne koła.

Mužaze koło hižo po **60** mk., **žonjaze koło** po **68** mk.

Wschě pschißluschki jěsdnych kołow a narunanja.

N. S. U. motorske koła. Njech ßo posliczenje žada.

Poruczam wschě druziny

ßuschenych a ßelenych czrjewow

korjenjenje (wyrzu) a rěsnisku potrjebu.

Pawoł Scholta w Budyschinje na schulskej drósy 3, pschedawarnja czrjewow a kožow. Telefon 385.

S tutym ßebi dowolam najpodwolniſcho k wjedźenju dacź, ſo ßym ßwoju

pschedawańnju kolonialnych tworow wina a zigarow

dźenßa knjeſej **Jurjej Nitſchi** wotſtupił.

Sso ſa derjemĕnjenje, mi ſa 15 lĕt wopokaſane, nanajwutrobniſcho dźakujo, proſchu hiſchcźe, jo na mojeho knjeſa naßlĕdnika dobrocźiwje pſchenjeſcź.

S poczeſcźowanjom

August Zetsch.

Sso na hornje woſjewjenje ſdwórliwje poczahujo ßebi dowolam, Wam woſjewicź, ſo ßym

pschedawańnju kolonialnych tworow wina a zigarow

kotruž je knjes **Auguſt Zetſch na bohatej haßy 8** wobßedźał, kupił a pſchewſał a ſo ju ſ firmu

Jurij Nitsche

dale powjedu.

Lubjo, ſo budu ßo ßwĕru prózowacź, ſo bych ßo dowĕrjenja, hacź dotal knjeſej Auguſtej Zetſchej a mi ſpoźcźene, w kóždym naſtupanju hódny wopokaſał, hiſchcźe raz proſchu, moje nowe pſchedewſacźe dobrocźiwje podpjeracź.

S poczeſcźowanjom

Jurij Nitsche.

Ad. Rämſch · naßl. w Budyſchinje
(mĕjeceźel **Max Kirſchner**)
pſchi butrowych wilach 1 **telefon cźißło 415**
porucźa ßwoje daloko a ſchĕroko ſnate
palenzy a likeury.
Roſeßłanje w cźwizach a bleſchach.
Proſchu ßebi płacźiſnowy ſapiß žadacź.

Jeli ſo dyrbi Waſche ſtare jĕſdne kolo kaž nowe bycź,
ßo ſ dowĕrjenjom na mnje wobrocźcźe. Moje 20lĕtne-dźĕło we wſchĕch wotrjadach kolojĕſdneje branſche ſa wĕzywuſtojne, hódne a ſchwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a ſanikłowanje** jĕſdnych kołow wſchĕch ſyſtemow a wudźĕłkow, kaž tež kóžde **wuporjedźenje jĕſdnych kołow** a **ſchijazych maſchinow,** rĕcźnych maſchinow, žimazych maſchinow, zentrifugow atd.
Jan Witek, mechanik,
wuporjedźerńja w Scźijezach pola Budyſchina.

Viſitne khartki cźiſchcźi ſpĕſchnje a tunjo **Esmolerjez knihicźiſchczerńja.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach šo. 4) wotedaś, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjećor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 16. **Sobotu 19. haprleje 1913.** **Lětnik 72.**

Pschesćěhanje němskich puczowarjow w Franzowskej.

W měsće Nancy pschi lothringskich mjesach běchu tśjo němšzy pschekupzy njedźelu wjeczor do jeneho franzowskeho dźiwadła schli. Tam šo kruch: „Fritz der Ulan" hrajesche. W hrě šo němšzy ulanojo w poślednjej franzowskej wójnje jako hrubowzy pschedstajeja. Cźi tśjo Němzy teho dla mjes šobu k temu pschisłpomnjenja cźinjachu. Tele pschisłpomnjenja saślyschawschi někotśi studentojo hnydom na tuch tśjoch Němzow šwarjachu. Tucźi skoku dźiwadło wopuschczichu a do jeneje restawracije wošrjedź města dźechu. Tam šo po skónczenju pschedstajenja pschipadnje s tymi šamymi studentami setkachu. Tucźi s nowa na Němzow šwarjachu a jim hrožachu. Sswoju worcźišnu sapłacźiwschi šo Němzy teho dla rucźe na dwórnischczo wotšalichu. Studentojo a mnoźy druźy ludźo sa nimi duzy jich hanjachu. Na dwórnischczu šo Němzy w cźakańi druheje klašy seźydachu. Bórzy po tym na khódbje wonka haru saślyschachu. Jedyn s nich k durjam dźesche a widźesche, so Franzowsojo tśjoch Němzow, w kotrychž pschewodze bě jena němska knjeni, wobcźežowachu, mjes druhim wołajo: „Pruszy offižerojo!" Puczowarjo šo do cźakańje wrócźichu, tola lud bě šo jich hižo dohladał, šo do cźakańje dobył a jim wudma nadawajo do nich pjerjesche. Jenemu s nich klobuk rosbichu a do njeho s pschedeschczńikami bijachu. Skónczńje němšzy puczowarjo na khódbu cźeknychu a pomoz pola policije pytachu, tola žaneho policista njenamakachu. Skónczńje šo jedyn želesniski sastojnik wo nich postara a jich k Metzkemu cźahej dowjedźe. Tola teź tu šo lud sa nimi cźischcźesche a jich hanjesche. Do nich storkachu, pluwachu a jich do woblicza bijachu. Wohanjenje a pschesćěhanje nimale pół hodźiny trajesche, hacź dwórnischcźowy pschedstejeŕ pschińdźe a ludźi napominalsche, dwórnischczo wopuschczicź. Psched želesniskim wosom někotśi franzowšzy offižerojo a wojozy khodźachu, tola nichtó s nich k sakitanju Němzow njesakrocźi.

Tónle podawk je w Němzach wulke pohórschenje sbudźił a je šo teź w němskim khěžorstwowym šejmje k rěcźam pschinjeśł. Nowy statny sekretar swonkownych naležnoscźow, s Jagow, na praschenje wotmolwi, so wěc hischcze njeje doscź wujašnjena. Franzowski minister swonkownych naležnoscźow je němskemu pósłanzej w Parisu wossewił, so je franzowske knjeżerstwo teho dla jeneho wyschscheho statneho sastojnika do Noncya k pschepytanju wězy póslało.

Mjes tym je statny radźicźel Ogier Nancyšku naležnoscź pschepytał. Wón je namakał, so je šo Němzam kschiwda stała. Dwaj měschczańskaj policistaj, kotrajž na Nancyskim dwórnischczu šłužbu cźinischtaj, njeśtoj šwoju winowatoscź dopjelnikoj. Wonaj staj hakle sakrocźiłoj, hdyž šo lud do wotdźela Němzow dobywasche. Dokelž policistaj njeśtaj šwojemu pschedstajenemu rosprawu wo podawku dałoj, šo měschczańosta napomina, so by jeju sa to połhostał. Dale dyrbi šo Nancyska policajska šłužba zyle pscheměnicź, a Nancyski prefekt šo pjecza naświari, dokelž njeje wo podawku ministerstwu šnutskownych naležnoscźow hnydom rosprawu podał.

Němski khěžorstwowy šejm

nětkole wo praschenju jedna, na kajke waschnje maja šo pjenjesy sa powjetschenje wójska sehnacź. Wo tym šo hacź dotal njeje žana pschesejenoscź dozpiła. Jara šo prascha, hacź šo tale naležnoscź hacź do šwjatkow dojedna. Duź budźe šnadź šejm hakle kónz meje s druhim wuradźenjom wo wójskowym powjetschenju sapoczecź móz.

Finanzna nuza w Czechach.

Hižo wot wjele lět šu němšzy sapóšłanzy w cźeskim krajnym šejmje se šwojim pschecźiwjenjom kóžde wobsamknjenje wo jenym sakonju njemóžne sćinili. Na tajke waschnje šo Němzy nadźijeja, Cźechow k temu nusowacź, so bychu do dźělenja Cźech do němskeho a cźeskeho kraja swolili. W tutym němskim dźělu njeby cźeska rěcź runoprowoscź s němskej rěcźu měła. Cźechojo teho dla němske žadanja sa woprawnjene njepschipósnaju. Cźeske krajne finanzy šu s njedźělanjom krajneho šejma do najwjetscheho njeporjada pschischkle. Bližsche dny dyrbi šo cźeski krajny šejm s nowa shromadźicź. Knježerstwo napomina Cźechow a Němzow, w bližschim wuradźenju wo scźěhowazuch dypkach wobsamknycź: 1. Wo nakhwilnym srjadowanju krajnych finanzow; 2. wo nakhwilnym powyschenju wucźerskeje mšdy; 3. wo wuradźenju někotrych dźělow krajneho porjada. Jeli so by šejm k žanemu wobsamknjenju njedoschoł, by knježerstwo Cźechi na druhe waschnje s pjenjesami sastarało.

Ganeralny strajk w Belgiskej.

Wutoru je šo w Belgiskej generalny strajk wscheho dźěłacźerskeho luda sapocźał. Wón je šo 23. měrza na sozialdemokratiskim kongrešu wobsamknył, so bychu s tutym radikalnym srědkom wunusowali, so by šo w Belgiskej powschitkowne wólbne prawo sawjedło. Strajkej šo wjazy dźěłacźerjow pschisamkuje, hacź šu šamo sozialdemokratišy wjednizy wocźakali. Wschědnje liczba strajkowarjow pschibywa. W Brüsselu šo dwórnischcza a mosty s wojakami a žandarmami stražuja.

Mordarski nadpad na schpaniskeho krala.

Hižo šašo je šo na schpaniskeho krala Alfonsa mordarski nadpad sćinił. Hdyž šo kral njedźelu w Madridže wot wobhladanja wojakow wrócźesche, jedyn muški někotre krócź do njeho tšeli. Kulki pak na šoże mišnychu. Kral šam je wo nadpadže sćěhowazu rosprawu dał: „Widźach jeneho muža ke mni skocźicź, sa wusdu mojeho konja pschimnycź a do mnje tšelicź. Druha kulka schiju mojeho konja trjechi, kotryž s prědkom stawasche a nadpadnika k semi cźišny. We wokomiku, hdyž šo tón s jenym policistom bědźesche a chzyšche tsecźi krócź tšelicź, generalojo mojeho pschewoda pschikhwatachu. Sawołach: Mi šo njeje niczo stało a poruczich, dale cźahnycź."

Powjesćź wo nadpadže na krala je schpaniski lud s pohórschkom pschecźiwo anarchistam nopjelnił, k kotrymž nadpadnik šłuscha. Wschudže šo kralowa duchapschitomnoscź a khróbkoscź pschipósnawa, kotruž je pschi nadpadže pokasał. Nadpadnik rěka Rafael Sanchez Allegre a je šo w Barcelonje narodźił. Hdyž běchu jeho anarchistiskeje agitozije dla s Franzowskeje wupokasali, šo wón do Barcelony poda. Psched měšazom wón do Madrida pschińdźe, so by šebi dźěło pytał. Wón jo w jenej blidarni namaka, hdyž hacź do pjatka dźěłasche. Tutón dźeń šebi wón šwoju mšdu wupłacźicź da a šo shubi.

Hdyž jeho sajachu, šu jeho s mjeczom rubnyli. Wón šo se wschěmi mozami wobarasche, so móžachu jeho lědma schtyrjo policistojo wupschimnycź.

Pschi pscheššłyschenju šo wón wusna, so k anarchistiskej stronje pschišłuscha. Wón je chzył wotprawjenje anarchista Ferrera wjecźicź. Hdyž jeho do jastwa dowjedźechu, šo wón sarjekny jěsćź a šebi žadasche, so bychu jeho skerje lěpje satšělili.

Madridska policija je wjecźor schtyrjoch Schpaniskich, dweju mužow a dwě žonje, sajała, kotśiž hromadźe w jenej stwje bydlachu, hdźež šo sapiš anarchistow namaka. Pódla teho šu jeneho Franzowsu do pschepytanja wsali.

Italszy w Tripolitanskej

šo hischcze pschezo s tamnischim sběžkarskim wobydlerstwom bědźa, hacź runje je jim Turkowska psched pół lětom Tripolitansku sa pjenjesy pschepodała. 13. haprleje šu Italszy s pěschkami, jězdnymi a

artilleriju oasy Gikel Sephir a Gikel Kebir wobšadźili. Sběžkarjo Beduinoju šwoje lěhwo Italskim pschewostajiwschi zofachu. Italskej artilleriji sběžkarjo wěso njemóžachu napschecžo stejecź. Woni něhdže 50 morwych na bitwischcźu wostajichu. 50 Beduinow šo saja. Na italskej stronje šu jenož 4 mužojo padli a 45 je šo sranili.

Ruska a Cžorna Hora.

Ruske knjeżerstwo je sa nusne měko, ruskemu ludej pschicžiny rosklasćź, kotrychž je Skutari po žadanju Awstriskeje Albanskej pschewostajiło. Skutari je nětkole pjecža cžisćze albanske město a šydło katholskeho arzybiskopa. Cžornohórzy šu hižo samohli něktore tyšazy katholskich a muhamedanskich Albanskich, kotrež wot 35 lět w Cžornohórskej bydla, pschešerbscžicź, duž by šo cžornohórski lud s dostacžom Skutaria jenož poškabił a by strach nastał, so by šo Cžorna Hora pschealbanscžika. Kral Mikławsch je wójnu pschecźiwo Turkowskej bjes pschihłošowanja Ruskeje sapoczał. Njedźiwajcy teho je rusći zar cžornohórski lud s zyrobu a drastu sastarał. Hdyž běchu wulkomozy wo Skutariu rosšudźiłe, je šo kralej radźiło, so by pschestał, Skutari dale wobležacź a cžornohórske wójsko njetrjebawschi w bitwach woprowacź. Hdyž tale krocžel pola krala Mikławscha njewuspěschna wosta, bě jasne, so wón se swadźenjom wulkomozow a s europiskej wójnu licžesche. Ruske knjeżerstwo njeje teho dla mohło pschecźiwo temu bycź, so wójnske łódże wulkomozow cžornohórski móršći brjóh wobstupja, so bychu krala Mikławscha nusowałe, šo woli wulkomozow podcźišnycź.

Knjeżerstwowe sjawne rozestajenje wo jeho poměrach k Cžornohórskej je na šłowjansźy smyšlene ruske wobydlerstwo doscź rudny sacźischcź cźiniło. Rowiny „Sswět“ jo njecžesne a wohańbjaze mjenuja. Ruska chže na kóždy pad měr měcź, a wona ženje njeby balkanskim ludam dowolila, pschecźiwo Turkowskej postanycź. So je šo kschescźijanske wobydleństwo wot turkowskeho pschaha wumohło, ma šo wono potajkim pschede wschěm cžornohórskemu kralej džakowacź Wón je wójnu s Turkowskej pschecźiwo woli Ruskeje sapoczał. Ruska je potom šwoje wójsko mobilisowała, so by njemohło awstriske wójsko do Sserbije a Cžorneje Hory sacźahnycź, mjes tym so tej s Turkowskej wojowaschtej. S tym drje je Ruska balkanskim ludam płody jich dobycža sakhowała, tola jenož pschezo teho dla, so by Awstriska na Balkanje šwoje nětcźische mjesy hacź dele do Salonika njewupscheströła. Sa wušwobodźenje Sserbow a Bołharow w Nowobasarskim sańdźaku, Starej Sserbiji a Mazedonskej njeje ruski zar ani jeneho wojaka chzył woprowacź. Kak wulki rosdźěl mjes zarom Alexandrom II., kotryž je s zyle njeżebicžnych pschicžinow dla wušwobodźenja Sserbow a Bołharow s Turkowskej krwawnu wójnu wjedł, a nětcźischim zarom Mikławschom II.! Tamneho s połnym prawom wušwobodźerja balkanskich Sslowjanow mjenuja, mjes tym so by zar Mikławsch II. radscho balkanskim kschescźijanam dale pod turkowskej kwaklu stonacź dał, jenož so by šo europiski měr njekasył.

Po napominanju ruskeho knjeżerstwa je nětko tež Sserbija šwoje wójsko wot Skutaria wotwołała. Tola tež nětkole hischcże Cžornohórzy nochzedża Skutari puschcźicź. Cžornohórske knjeżerstwo je wosjewiło, so je Cžorna Hora, byrnjež była wote wschěch a kóždeho wopuschcźena, žebi wědomna šwojeje šławneje sańdźenoscże a šwojich idealow a so teho dla we wojowanju wutraje. Wójno, so Cžorna Hora pod nacźischcźom wulkomozow podleži, tola nihdy šo to na njecžesne waschnje njestanje, kotrež jej europiska diplomatija pschinusuje, ale jenož s krwju; pschetoż Cžorna Hora njeje w pjecźstowětnej balkanskej cźemnosći s pschikhilnoscźu europiskeje diplomatije žiwa była, kotraž je šo k njej pschezo jako mazocha džerżała, ale je stała a traka jenož s pschelatej krwju šwojich najlěpschich šynow. Cžorna Hora je wulkomozam wotmolwika, so je dobycże Skutaria s wuměnjenjom jejneho wobstacża. Bjes Skutaria by wona sahinyła. Wona sahinje, tola jenož šławnje.

Swady balkanskich kschescźijanow.

Turkowsku sbiwschi šo balkanske ludy počinaju wo jeine sawostajenstwo wadźicź. Sserbjo a Bołharjo nochzedża pschimórske město Saloniki Grichom pschewostajicź. Jenicžki wupucź by był, hdy by Saloniki republikanski stat był, w kotrymž měli balkanske ludy šwobodne wikowanje. Dale Grichoěo a Sserbjo hischcże s Bołharskej dla Mazedonskeje njeju pschesjene. Ruske knjeżerstwo šo boji, so dla rosdźělenja Turkowskeje hischcże k wójnje mjes balkanskimi ludami dóńdże. Wona je teho dla šwojeho prjedawscheho póšłanza w Konstantinoplu, Cžarykowa, sakožerja balkanskeho swjatka, na Balkan póscźele, so by šerbsko-bołharske a grichiskobołharske swady wurunał. Psched šwojim wotjěsdom je Cžarykow audijenzu pola zara měł. Cžarykow je šo psched lětom s Konstantinopla wotwołał, dokelž se šwojim šamostatnym wustupowanjom ruskemu ministrej swonkownych należnoscźow Ssalanowej wobcžežnoscże cźinjesche; nětkole tutón šłowjanšzy smyšleny diplomat sašo do šwojeho skutkowanja pschińdże.

Powalenje herbskeho prawa.

Městopresident sjednocźenych statow poknózneje Ameriki, Marschall, je tele dny w New-Yorku w sjawnej rěcźi pschipowjedźił, so šo herbske prawo powali, jeli so bohacźzy šwoje sadźerżenje pschecźiwo statej njepscheměnja. Wón s tutym hroženjom bohacźkow warnuje a kedźbnych na mózność cźini, jeli so by bjesšamožitym myšliczka pschipadła, pschecźiwo šamožitym postanycź. Herbske a testamentske prawo stej jenož privilegiji, kotrejž je stat měschcźanam spožcźił. Ludowa wjetschina žebi džeńša w sjednocźenych statach myšli, so je wiele hobrskich šamoženjow se spekulazijemi na bursy, s jebanstwom atd. nastało. Wošebite privilegije maja šwoje korjenje a šwoju móz w sakitanskich złach, kotrež pschiwosej wschelakich wukrajnych wudźěłkow sadźěwaju. Demokratiska wjetschina w ludowym sastupjerstwje złowny tarif pscheměni, tak daloko hacź je šo wón sa powschitkownosć jako schkódny spósnał.

Nažylnosće mexikanskich sběžkarjow.

Rubježni sběžkarjo dale njebožownu Mexikansku trascha. Sběžkarski wjednik Baciwio Herera je šo s cźrjódu sběžkarjow do lěhwa džěłacžerjow dobył, kotsiž pola Conchoskeje rěki hacźenja twarja. Sběžkarjo hrožachu, so jendželskeho dohladowarja satsěla, jeli so jeho s 25000 dollarami njewukupja, Hdyž šo džěłacžerjo sapowjedźichu, žadanu summu sapłacźicź, chzyšche Herera dohladowarja s jeneje wyšokeje skały dele cźišnycź. Na to džěłacžerjo, kotsiž šu s wjetscha Jendželcženjo, sa šwojeho towarscha 5000 dollarow poskicźichu. Hdyž pak Herera na 10000 dollarach wobsta, šo jemu wone dachu. Kuž šo sda, njebudże w Mexikanskej měr a porjad, jeli so sjednocźene staty poknózneje Ameriki tutón kraj pod šwoje knjejstwo njewosmu.

Wójna mjes Mongolami a Chinu.

Mongolojo, kotsiž šu šo loni wot chinescheho knjejstwa wottorhnyli, šu šo s pomozu ruskich offizěrow wojerży wuwucźili. So by šebi Mongolsku sašo podcźišła, je China pschecźiwo njej wójsko wupóšłała. Jene chineske jězdne wotdźělenje je pola Chalki wotdźělenje Mongolow nadpadło. Mongolojo nadpad wotrasychu. Chinesojo šu 400 muži shubili a šu pjecź maschinskich tšělbow, train, 100 tšělbow a 10000 patronow sawostajiwschi cźekli.

Pod schkitom Božim.

(Pokracźowanje.)

Jan nochzyšche ani šwojimaj wocźomaj wěricź. Wot Wladiměra bě šłyschał, so je cźorna lischka jara žadna a so šo wjele nješšnadnischo koji, hacź běła a módra.

„Ty šy dobry cźlowjek!“ wón, s cźuczom pschejaty, sawoła, hdyž kraššny, wošebny kožuch wuhlada. „Haj, nětkole wěm, k cźemu šy pošledni cźaš tak husto na honťwje był! Ow, schło šy šo wuprózował a nopocźił. To dźe dyrbja s najmjeńscha schtyri kože bycź, kotrež šu do tejele stuknje seschite.“

Se sbožownje šo błyschcźazymaj wocźomaj tón kožuch rospscheširje a šo woblecże. W tym wokomiku Pětrowna sastupi. Ert a wocźi schěroko wotwěrajo w durjach stejo wosta a ani šłowa prajicź njemóżesche.

„Na, jenož hladajcże, luba macźi“, Jan na nju sawoła. „Ja šym nětkole wošebny knjes, — schto móžu šebi pschetó? To dyrbicże šo pola Wladiměra wobcźežowacź.“

Pětrowna šo na rjany kožuch doscź nahladacź njemóżesche a šebi jón se wschěch bokow wobhladowasche.

„Hdy by tole knjes guverner widźał!“ wona napošledku rjekny, „Tón kožuch je mjes nami 600 rublow hódny.“

Tež měschcźenjo, džiwajo šo, sastawachu, hdyž by šo Jan we šwojim kožuchu pokasował, a schtóž šo nad tym najbóle wješeleschе, bě Wladiměr.

IX.

Sle pscheměnjenje.

To bě wokolo hód lěta 1816. Wschón s dycha wuběžany Wladiměr jónu pschez dróhu pschińdże a duzy nuts sawoła: „Wěsch ty

hižo? Ow Božo, ty tu tak směrom ßedźišch, ty drje hischcże niczo wo tym ßkuschak njeßy? Sła powjeścź po měścże dże! Guverněra ßu do Pětrohoda wróczo powokoli, a tón Olowjew, najbliźschi po nim, ma jeho naßlědnik bycź. To je njeßboże!"

„Cźeho dla to?" Jan ßo dźiwajo wopraścha. „Schto masch tajki ſtrach a ſtyk, luby Wladiměrje?"

„Njeſnajeſch dha Olowjewa?" Wladiměr roshorjeny pokraczowaſche. „Hladaj, ſtary guverner a nowy, to je tajki rosdźěl kaž dźeń a nóz. Tak dobry a miły, kaž bě ſtary, tak ſły a twjerdy je nowy. Wjedźa, kak kißale je pſchezo pſchihladował, hdyž ſ jatymi pſchiſtojnje wobkhadźachu. Budźeſche-li po nim ſchło, wam budźiſche ßo ſlě wjedło. Ale tute ſle cźaßy hakle maja na waß pſchińcź, hdyž wón knjeźſtwo doſtanje. Po měścże ßo powjeda, ſo maja jeczi dale k poknoźu póßkani bycź, prěnja pokojza na kojenje ßoblow, druha do podkopkow. Ty ßkuſcheſch, Jano, k prěnjej pokojzy, — ty dytbiſch potajkim na kojenje ßoblow!"

Janej ßo barba pſcheměni, a ruzy jemu po cźěle ſpadnyſchtej, jako byſchtej wuſkhnykej.

„Na — koje—nje — ßoblow?!" wón bjes ſwuka mjakotaſche a ſe ſrudnym cźinkom kaž wo pomoz žakoſcźo na ßwojeho pſcheczela ſhladowaſche.

„Na kojenje ßoblow?!" ſe ſtwinych duri ßo ſakſchikny, ſ kotrymiž bě runje Pětrowna ſaſtupika. „Ow, Božo Knjeże, mój ßyno, to je twoja ßmjercź!"

We iſtwiczźu ßo dołho zyle mjelczeſche. Nichtó ßo njehibny, wſchěm ßo cźeźko dychaſche. Wuſtróżenje bě wſchitkich ſkoro zyle ſlemiko.

W tym wokomiku pjekař, kiž bě do měſta wuſchoł, domoj pſchińdże, tež wſchón wupłóſchany.

„Wy to hižo wěſcże?" wón ßo wopraſcha, pſchitomnych wobkedźbujo. „Wſchudźom ßebi to hižo powjedaju, ſchto ma nowy guverner ſ jatymi myßle cźinicź. Nochzyſche ßo mi to wěricź a ke knjeżerſkej khěži doběżach. Tam mi to ſaſtojnik wobkruczi a tež ſ dobom ſhonich, ſo ma ßo to hižo naſajtra ſtacź."

Macź Pětrowna bě wſcha ſniczena a da ßo do płakanja, a ſ hłoßom žakoſcźo Jana wobja, kotryž, ſ myßli wutorhnjeny, njewjedźeſche, ſchto bě ßo ſ nim ſtało.

Wladiměr ſo prěni ſaßo ſhroba. „Směrujtaj ßo", wón bjes mała hrubje porucźi. „Žakoſcźenje a winczenje niczo njepomha, mamy něſchto druhe ſa dźěło. Jano, kak wjeßeły ja nětko ßym, ſo ßym tebi husto wo ßwojich hońtwach powjedał a tebi trochu pokaſał a roſeſtajał, kak ma ßo to cźinicź, hdyž na ßoble, hermeliny a liſchki dźeſch. Hdy by niczo njeroſymjał, by ßo cźi to hubjenje cźiniło. — Wěſch dha tež hiſchcże wſchitko?"

Jan ſrudnje ſ hłowu ſatſchaßy. „Na to a tamne drje ßo wěm dopomnicź, ale teho dla hiſchcże hońtwjeć njeßym. Po mni je ßo ſtało!"

Wladiměr k woknej ſtupi a pokhmurjeny pſched ßebje hladaſche. Wón na to njepoſkaſche, ſchto ßebi Jan a jeho hoſpodowarjej hromadże powiedachu, doniž ßo njejapzy njewobrocźi a njeſtrowjo ſ domu njewuběża.

„Schto dha Wladiměr ma?" Pětrowna a Jan ßo ſ dobom wopraſcheſchtej.

„Wón je ßebi něſchto ważne wotmyßlił", pjekař rjekny. „To ßym na nim pytnył."

To běchu ſrudoby polne hodźiny, kiž nětkole ſcźěhowachu. Se wſchitkich ſtron ſrudnu powjeſcź wobkrucźachu, tež nětkotſi jeczi pſchińdźechu a Janej ſdźělichu, ſo dyrbja ſ nim ßo na pucź do ßmjercże podacź. So bě ßo jim ſdźěliło, ſo maja ßo jeczi, kotſiž běchu k kojenju ßoblow wotßudźeni, po pjecźoch na ßanjach ſ měſta wotwjeſcź a ßo potom ßwojemu woßudej pſchewoſtajicź.

Hiſchcże tón ßamy dźeń wjecźor Wladiměr ſaßo pſchińdże. Wón ßebi pót ſ cźoła trějeſche a ſ hłuboka dychaſche.

„Jano!" wón ſawoła, „ßym to pſchetkócził, — pojědu ßobu! — Haj, hladaj jenoż, ja pojědu ſ tobu ßobu! Ow, to běſche ßurowe běďźenje, najprjódzy ſ naſchim nanom a potom ſ guvernerom, kiž ßo krucże do mnje da, ale potom pomalu pſchidawaſche, dokelž ßym jemu ßlubił, ſo jemu najlěpſche wotedam, ſchtož popadnu a ſakolu."

„Wladiměrje!" Jan ſawoła, „ſchto masch ty myßle?! Wěm, ſo ßy ty mój pſchecźel, ale tole wot tebje pſchijimacź njeßměm, to je pſchewulke, pſchewjele, a twój nan by mje ſaklał, hdy bych jemu jeho ßyna — —"

„Mjelcź jenoż!" jeho Wladiměr krucże pſchetorże. „Ta wěž njeje tak ſła, kaž ßebi ty myßliſch. Tebi je to hrójbna myßlicźka, na kojenje ßoblow hicź, — mje to ſa wſchě porſty ſa tym cźehnje, ja ßo na to wjeßelu kaž dźěcźo. Ow, takle zyle a doſpołnje nadobnej hońtwje žiwy bycź, to je radoſcź!"

„To wſchak cźi wěrju", Jan wotmolwi. „Ale ſchto chze twój nan bjes tebje ſapocźecź?"

„Na na, pſchecźelo", Wladiměr pokracźowaſche, „khwilu wſchak tež tak póńdże. Schtwórcź lěta dźě tež tak pſchecźejeje. Tón cźaß pak budże doßahacź, ſo bych tebi wumjelſtwo hońtwy roſpokaſał. Potom ßo ſaßo k ßwojimaj ſtarſchimaj wróczu, tola tebje ſ cźaßami wopytam."

Tež tak chzyſche Jan hiſchcże napſchecźiwo rěcźecź a tón wopor wotpokaſacź, ale napſłedku ßo Wladiměr roshněwa, a duž dyrbjeſche to pſchiwſacź.

* * *

Dwaj dnjej poſdźiſcho ſ Tomſkowſkich wrotow rynk ßani jědźeſche, na kotrychž nimo pohoncźa hiſchcże mużſzy po pjecźoch ßedźachu, njeſbożowni wojeŕſzy jeczi, kiž mějachu nětkole najhórſkiſche ſbytki ßwojeho cźerpjenja dowupicź. Kruch pucźa ßanje jene ſa druhimi woſtachu, potom ßo do wſchelakich kónzow roſjědźechu.

Komu ſ nich bě nětkole najhórſchi dóńt pſchipadnył, tym, kiž běchu k kojenju ßoblow, abo tym, kiž běchu k dźěłu w podkopkach wotßudźeni? To prajicź bě cźeżka wěž, — ßnadź bě jena wěž tak ſka kaž druha. Kojerjo ßobolow drje ßmědźachu ßo po ßwojej woli wokoło honicź a ßo jako ßwobodni ludźo cźucź, ale ta ſyma, ta ßurowa ſyma! Kak chzychu teje pſchětracź? Cźi, kotſiž běchu k dźěłu w podkopkach wotßudźeni, běchu wěſo tejle nuſy wucźekli. Delka pod ſemju wſchak ani ßněha ani lodu njebě, tam bě cźopko a pſchijomnje, ale tucźi njeſbożowni jeczi do hłubiny ſemje dźěchu, ſo bychu ßo ſe kłónzom na wěcźne dźělili, woni běchu tam delka jako žiwi pohrjebani.

Na poßlednich ßanjach naſcheho Jana ſ Wladiměrom a ſ tſjomi druhimi widźachmy. Konje wohidny pachoł wodźeſche, kotryž bě ſkerje na mjedwjedźa, dyžli na cźłowjeka ſapodobny, kotremuž, kaž ßo ſdaſche, tež ſyma niczo njewadźeſche. Rumny drjewjany kaſchcź bě kopaty połny nakładźeny. S pſchedwidźazej ſtaroſcźiwoſcźu bě ßebi Wladiměr na wſchitko pomyßlił, cźehož bychu duzy po pucźu mohli trjebacź: koże a żerdże k natwarjenju ſtana, poßleſchcźa a poßleſchcźowe wězy, tſělby, paßle na ſwěrinu, wſchelakoru nadobu k warjenju a zwobiſny.

Spěſchnje ßo ßanje po lodohładkej ßněhowej runinje ßuwachu. Dźeń bě pſchijomny. Wěſo ſyma wſchak rěſaſche, ale wětſika njebě, a ßněhowy mjecźel, kiž bě zyły tudźeń ſakhadźał, bě nimo. Wladiměr bě dobreje myßle a prózowaſche ßo, druhich towarſchow poſbudźecź, wopißujo jim ſe ſahorjazymi ßłowami, kak kraßne hońtwjeŕſke žiwjenje je. Ale jeho wukożowanjam nochzychu jara roſymicź.

Ssmjertna a morjaza cźiſchina w prózdnej puſcźinje, hdźež ani jeneje duſche njebydleſche, a w njeßměrnych lěßach, pſches kotrež ßanje jědźechu, ßo jatym dale ſtyſkniwſcho na wutrobu lěhaſche, a pomyßlenje na pſchichod jim ſmužitoſcź doſpołnje bjerjeſche, woßebje hdyž ßo cźmiſche a hdyž dyrbjeſche ßo na pſchenozowanje w lěhwje myßlicź. Cźrjódy wjelkow, kiž duzy po pucźu ſa ßanjemi ſcźěhowachu, tež runje k temu njeběchu, ſo bychu jim ſmužitoſcź pſchiſporjake, a hdyž naſdala mjedwjedź bórcźeſche, njebě to tež ßłódki ſparny ſpěw. Wladiměr mějeſche doſcź cźinicź, ſo by jich troſchtował a Iwan, tón pohoncź, dyß a dyß pſchi roſmokwje wußměwaze ßłowo pſchicźißny.

Hdyž pſchipadnje nimo jeneje prózdnjeńzy pſchijědźechu, wokoło kotrejež běchu małe kerki, daſche Wladiměr ſaſtacź, a wſchitzy ſe ßanjow wuſtupichu.

„Jenoż najprjódzy drjewo ßem", wón porucźi, „ſo ſmějemy woheń! Woheń je naſch najlěpſchi ſchkit, niz jenoż pſchecźiwo ſymje, ale hiſchcże bóle pſchecźiwo rubjeżnym ſwěrjatam."

Tſjo jeczi ßo do kerkow podachu a ßuchich hakſow nakamachu, Iwan pak konjom měſtno k ſtacźu ſa cźichim pſchihotowa a Wladiměr ſ Janom rumowaſchtaj wot prózdnjeńzy ßněh a w njej poßleſchcźa na ſemju wupſcheſtrjewaſchtaj.

„Tule budźemy leżecź kaž doma", Wladiměr ßo ßmějo rjekny. „So ßmy takele měſtno naſchli, to je wulke ſboże. Pſchezo to tak derje trjechicź njebudźemy. Ale to je dobry ſapocźatk, to mamy ſa dobre pſchedſnamjo a dźakujmy ßo Bohu!"

Sa hodźinu wjeßeły woheń płomjenjeſche a pſchijomnje hrějeſche. Nětkole ſe ßani něſchto k jědźi pſchinjeßechu a wjecźeŕ hłódnym wubjerńje ßłodźeſche, woßebje, hdyž też Iwan ſe ſpodźiwnej wulkomyßlnoſcźu ßwoju bleſchu wokoło podawacź daſche.

Hdyž běchu ßo najědli, wſchitke tſělby ſ półderom a kulkami na-

bichu. Tola ſa zyku nóz njebě trieba jich wuzywacź. Wjelki drje ßo ſ cźrjódami wokolo honjachu, ale jenoź jich rucźe bě ßkyſchecź, widźecź pak ßaneho njebě — woheń mějeſche doſcź mozy, je dowottraſchecź. Towarſchojo ßo ſkónczńje na ßwoje lěhwo lehnychu, a ſabychu na wſchitke hubjeńſtwo.

(Pokracźowanje.)

Ze serbow.

Wuſpěſchne wojowanje konſervativnych burſkich ſapóßłanzow Donata, Barta, Kokle, Greulicha a Schreibera w ſakſkim ßejmje wo nowy hońtwinſki ſakoń

na dnju 13. dezembra 1912, po ſtenografiſkich powjeſcźach.

(Pokracźowanje.)

Měſtopräſident Fräßdorf: Sſkowo ma knjes ſapóßłanz Greulich.

Sapóßłanz Greulich: Moji knjeźa! Hdyž ßo hiſchcźe ras rosßudźu, ßo ßkowa jimacź, dyrbi to jara krótke bycź! Wobźaruju ſprawnje, ſo kralowſke knjeźerſtwo njeje hotowe, do pſchemjenjenja hońtwinſkeho ſakonja ſwolicź. Ale ſkoźuju hiſchcźe junu próſtwu na kralowſke knjeźerſtwo, ſo by chźyko cźwili kaniklow wotpomhacź. Tak bórzy hacź rosprawa ſ Wulkohajnſkeho kralowſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa dońdźe a knjeźerſtwo ßebi ju pſchecźita, nadeńdźe, kak wyßoka je liczba morjenych kaniklow, ſ tym teź, kak wulke ſtadła tychle ſchkódnych hrymſakow ßu runje na lohkich pěſkach. Hdyž ßym Wam dale prjedy liſt cźitał, kotryž je mi jedyn ſ tajkich wobßedźerjow pißał, ſo ßu na jenym dnju 700 kaniklow ſatſělili, dha tola my a drje teź kralowſke knjeźerſtwo ſ teho ſpósnajemy, ſo ßu tam kanikle hiſchcźe w hobrſkich cźrjódach a ſo ßo runje ſ tychle měſtnow ſ nimi zyły kraj natykuje. Runje na tele měſtna, ſ kotrychž zyły kraj woprawdźe ßo ſanjerodźuje, dyrbja hamtſke hejtmanſtwa pſchede wſchěm ßwoju kedźbliwoſcź ſłożicź a ßo ſa pomoz poſtaracź.

Ssym ßo ſdalował, kralowſkemu hamtſkemu hejtmanſtwu ſchto porokowacź. Derje wěm, ſo je ßo jara wo to ſtarało, a hdyž je ſchtó pſchiſchoł, ßo wobcźeźowacź, je knjes hamtſki hejtman ſa wězu ßam pohladał. Ale, moji knjeźa, ſchpak hłubje tcźi, kaž prjedy hižo prajach, to leži na naſchim njedoßahazym ſakonju. Jeli k temu dóńdźecźe, ßo po pruſkim ſakonju ſłożowacź, potom wotmjelknu teź poßlednje wobcźeźowanja, kiž ßo dźenßa ſ połnym prawom ſtawaja.

Ale hdyž ßo kralowſke knjeźerſtwo dźenßa hiſchcźe ſapowjeduje, dha dyrbju tola hižo doprědka pſchipowjedźicź, jeli ßo naleźnoſcź ſ cźwilu dźiwich kaniklow njeſawinje na tajku cźaru, kotraž pſchiwjedźe ſahubu kaniklow, dha wobcźeźowanja wěſcźe njepſcheſtanu. Proſchu teho dla kralowſke knjeźerſtwo a teź kralowſke hamtſke hejtmanſtwa, ſo chźyke ßo ſ raſnoſcźu wo ſaniczenje kaniklow poſtaracź — pſchetož pſchi wſchěch wobcźeźowanjach ßo wo tym pſchede wſchěm jedna.

Měſtopräſident Fräßdorf: Sſkowo ma knjes ſapóßłanz Schreiber.

Sapóßłanz Schreiber: „Moji knjeźa! Sroſnymju doſpołnje roshorjenje knjeſa miniſtra ſa ſnutſkowne naleźnoſcźe dla mojeho wuprajenja. Ale chźył k temu napſchecźiwo knjeſej miniſtrej tola ſnapſchecźiwicź, ſo chźył teź wón ſroſnymjenje ſa naſche roshorjenje měcź, kiž je naß ſajało, dźiwajo na wjele tych ſkórźbow, kiž ſ naſchich wólbnych wokrjeßow na naß pſchihadźeja a w kotrychž naß pſchezo ſ nowa proſcha, kralowſkemu knjeźerſtwu nuſnotu pſcheměnjenja hońtwinſkeho ſakonja pſchednoſchowacź. Ssamo ßo roſnymi, ſo nochzych ſ mojimi rospominanjemi, kiž ßo w roshorjenoſcźi ſtachu, (ßmjecźe) kralowſkemu knjeźerſtwu a naſchim ſaſtojnikam porokowacź. Tu je wje knjes miniſter wopak roſnymił. Ale temu tola tak je, ſo ludźo na wßach ſ zyła kuraże nimaja, tajke wobcźeźowanjo hacź pſched najwyſchichu inſtanzu pſchinjeſcź.“

Měſtopreſident Fräßdorf: „Moji knjeźa! Wuprajenja knjeſa ſapóßłanza Schreibera njejßym tak ſapſchijał, kaž by chźył ſaſtojnikam wumjetowacź, ſo wobcźeźowanja ſanjechaja. Bych-li ßo ja po jeho ßłowach teho pſcheßwědcźił, bych jako präſident ſakrocził. Njemějach tehole ſacźiſchcźa, duž njemějach pſchicźiny, na to dźiwacź. Stenogram mi prawo da.“ (Skónczenje pſchichodnje.)

S Budyſchina. Pomnik krala Alberta pſchi lawſkej wěži ßo ßrjedu 23. haprleje pſchipołdnju w pſchitomnoſcźi kralá Bjedricha Auguſta, kralowſkich prynzow, mandźelſkeje prynza Jana Jurja a prynzeßy Mathildy poßwjecźi. 1/2 12 hodźin krol Bjedrich Auguſt ſ prynzomaj a prynzeßomaj po żeleſnizy do Budyſchina pſchijědźe a po Bismarckſkej drózy a khěžorſkej drózy k měſchcźańſkemu dźiwadłu pſchijědźe. Wot tam kral po froncźe wojerſkich towarſtwow, pſched Lutherſkej ſchulu ſeſtajanych, pónđźe. Schulerjo a ſchulerki wſchěch Budyſkich ſchulow budźa wot dwórniſchcźa hacź k dźiwadłu w ſpalerje ſtejecź. Po poßwjecźenju pomnika ßo kral ſ prynzomaj a prynzeßomaj do kupnizy poda, hdźeż budźe po powitanju pſches zyrkwiny chor ßnědanje. Popołdnju 1/2 3 hodźin wón po bohatej hoßy pſches bohate wrota měſchcźańſki muſej wopytacź pónđźe a ßo potom po khěžorſkej a Bismarckſkej drózy k dwórniſchcźu wróćí.

— (Sſłużbny jubilej.) Jako dźěłacźer na Budyſkim tworowym dwórniſchcźu je Jurij Ernſt Brěſank ßwój 25 lětny jubilej ßwjecźicź mohł. S tejle pſchicźinu je jemu wuſchſchi dwórniſchcźowy pſchedſtejicźer Kreller w pſchitomnoſcźi jeho ßobudźěłacźerjow ſbože pſchał a jemu ſa dlěſche ſpokojaze dźěło pſchiſwoleny pjenjeźny dar pſchepodał.

— (Rosbuchnjenje w pólverniku.) Pjatk 11. haprleje popołdnju je w tudomnym pólverniku ſornjerńja, w kotrejž tehdy ani połhotowy, ani hotowy pólver njeleżeſche a w kotrejž ßo też njedźěłaſche, do powětra ſleczíła. Najſkerje je w njej pólvrowy proch rosbuchnył. S rosbuchnjenjom ſornarńje ßo ßußodna praßowarńja ſniczi, w kotrejž njebě na ſboże nichtó pſchitomny. W ſornjerni bě do rosbuchnjenja dźěłacźer Biehle rjedźił. Wón ßo żakoßnje wopali a po zyłym cźěle ßo palo do Sprewje ſkocźi. Bórzy oo tym je wón na ßwoje bolóſcźiwe rany wumrjeł. Wón je 35 lět ſtary a żonu a 5 njedoroſcźenych dźěcźi ſawoſtaji.

— S małym wohnjom ßo ßrjedu popołdnju wobydlerjo khěże wuſtróżachu, w kotrejž drogiſt Janaſch bydli. Tam běchu ßo někotre łaſchcźe ſapalike. Wobydlerjam ßo poradźi, pkomjenja podußycź, prjedy hacź ßo na twarjenje rosſchěrichu.

— Narodna ſběrka ſ pſchicźinu khěžorſkeho jubileja, kotrejež wunoſchk ßo mjes kſchcſcźijanſke miſionſtwa w němſkich kolonijach rosdźěli, ßo w Budyſchinje ßobotu 19. haprleje ſapocźnje. Něhdże 50 wucźomzow prěnjeje rładownje tudomnych wyſchichich ſchulow a ßobuſtawy kſche cźijanſkeho towarſtwa młodych mużow ßu ßo do ßłużby dobreje wězy ſtajili. Woni budźa ſ wotſtemplowanym iliſcźinami dom wot domu pſchinoſchki ſběracź. Njech kóżdy dariczel ßwój dar do liſcźiny ſapiſche. Sběrar potom pſched dariczelowymaj woczomaj dar do ſamknjeneje ſběranſkeje tyſy tyknje.

— Nalětna ſyma je Bohu dźakowano ſchtwórtk popuſchczíła. Najſtarſchi ludźo tajkeje ſymy w haprleji njepomnja. Swonka Budyſchina je thermometer 6 gradow niże null padnył. W druhich ſtronach ßu 10 a na ſchwabſkej albje w połodniſchej Němſkej ßobotu w nozy ßamo 16 gradow ſymy měli. Kcźenje wiſchnjow a druheho ſaźneho ßada je ſmjerſko. W Budyſkich ſahrodinſtwach ßu ßo w ſaźnych woßrjedkach wſchě kwětki a roſtliny ſniczíłe. W połodniſchej Němſkej je niż jenoż ßad, ale też wino ſe ßylnym mjerſnjenjom cźeźko cźerpiło. Pódla teho ßu ßněhowe mjecźele ßadowym ſchtomam wjele ſeſchkodźíłe. Na wyſchſchich horach je ßo pjatk a ßobotu ſ měſtnami wjazy ßněha naſchło, dyżli ſa zyła ſańdźenu ſymu. W Alpach je ßo meter wyßoki ßněh naſchoł. W ßněhowym mjecźelu je ßo wjele telegrafowych a telefonowych grotow roſtorhnyło. Syma je wot połnóżneje Europy hacź do połodniſcheje Italſkeje doßahała. W Italſkej w Ferarje a Bergenje ßněh 40 zentimetrow wyßoko leżeſche. Też we wokolnoſcźi Roma ßněh leżeſche. Też ſe wſchěch ſtron Franzowſkeje ßu powjeſcźe wo krutym mjerſnjenju a ßněży dóſchke. W někotrych wokrjeßach, woßebje w rańſchich, thermometer na 4—5 gradow niże null ſpadny.

We wjazydnjownej ſymje żita hladajży rědnychu. Deſchcź, do kotrehoż je ßo ſchtwórtk dało, je naſtatu ſchkodu ſoßo narunał. — Nadźijomnje ßo ſ dalſchimi ſmjerſkami pſchepuſchczímy.

— Wulki rjany meteor je ßo ßrjedu wjecźor wokoło 9 hodźin wohladał. Wón ſ połodnja Budyſchina k ſemi lecźeſche. Najprjedy ßo wón ſ běłym a poſdźiſcho w cźerwjenym ßwětle żehleſche. Sdaſche ßo, kaž by wón prjedy abo ſady Mniſchonſkeje hory k ſemi dele padnył.

— (Pokhroma je ßo do Sakſkeje ſaßo ſanjeßła.) W Oberwürſchnizach w rudnych Horach je mjes howjaſym ſkotom pokhroma wudyrika.

Se Żidowa. Tudomneho ratarja Willibalda Marxa je ſtatne rěcźniſtwo ſajecź dało. Na njeho tukaju, ſo je ßwoju wulku dwójnu bróżeń pſchi hornim pucźu, kotraż je ßo lětża 11. měrza wotpaliła, ßam ſapalił. Marx je ßebi ſ tym prjeża ſ pjenjeźnych wuſkoſcźow wupomhacź chźył. Pódla teho ßo pſchecźiwo njemu jeneje druheje naleźnoſcźe dla pſchevptanje wjedźe.

S Hornjeje Hórki. Hdyž njedźelu w nozy dwaczeźílětny dźěłacźer Bjarnat ſ Lejna po drózy ſ rejow domoj dźěſche, jeho nadobo njeſnaty młody cźłowjek nadpadźe a jeho ſ nożom do wobliczа kłó. Potom nadpadnik cźekny. Bjarnat ßylnje ſ hłubokeje rany krwawjeſche, tola njeje rana ſtraſchna, tak ſo je hižo naſajtra ſ wobalenym wobliczom na dźěło hicź mohł. Kaž ßo ſda, je wón wopor

pschepósnaczа; pschetoż wón ßo njeje na rejach ſ nikim ſwadźił a też hewak nima żanych njepschecźelow.

S Mniſchonza. We wobydlenju tudomneho dźěłaczerja Jakuba bě wutoru wodnjo, hdyż ſ Jakubez ßwójbnych nichtó doma njebě, woheń nastał. Prjedy hacź ßo domowy wobßedźeŕ Budaŕ a jeho mandźelſka wohnja dohladaſchtaj, bě ßo hižo wjele drasty ſpaliło a domjazeje nadoby ßo wobßmudźiło. Budarjej a jeho żonje ßo poradźi bjes zuſeje pomozy płomjenja galecź. Jakub ma ßwoju domjazu nadobu pſche wohnjown ſchkodu ſawěſczenu.

S Boſchiz. Pſchichodnu njedźelu budźetaj tu dźěłaczeŕ Bachmann a jeho mandźelka ßwój ſloty kwaß ßwjeczicź.

S Hodźija. Tuberkuloſny muſej bě ßo tu ſańdźenu ßrjedu wotewrił. Po powitazych ßłowach k. far. Kichižana mějeſche knjes dr. Göbel ſ Hodźija pſchednoſchk wo naſtaczu, rosſchěrjenju a hojenju tuberkuloſy, na czoż pſchitomnym wuſtajene prāvaraty a wobrazy wukładowaſche. Seſchko bě ßo jich telko, ſo bě Eignarjowa, niż wſchak runje jara wulka ſala, zyle połna. Muſej, kiż je jara ſajimawy a powuczazy, je wſchědnje wot wjeczor 6—9 hodź., njedźelu pak wot dopołdnja ½11—9 hodź. wjeczor wotewrjeny. Saſtup je darmo, tola ßo dobrowólne małe dary ſa ſarunanje naſtawazych khóſtow rad pſchijimaju. Pſchichodny pjatk ßo wuſtajeńza ſkónczi. Njech kóżdy datu ſkładnoſcź wnżije.

S Hodźija. Do naſcheje ſchule bě loni naſchemu wyſchnoſcź, dokelż mějeſchtej dwě rjadowni wiazy hacź 60 dźěczi, tſeczeho wucźerja pózßłaka, tak ſo tu nětko tſjo wucźerjo w dwěmaj ſchulſkimaj ſtwomaj wucźa. To ma tón njedoſtatk, ſo ßo wucźba rano hižo ½7 hodźin ſapocźnje a pſches zyłe pſchipołdnje traje. Też nima ſchulſki dom, runjeż je hiſchcźe khětro nowy, rjany a wubjernje derje twarjeny, wſchelake rumy, kiż ßebi ſchulſki ſakoń żada n. pſch. garderobu, cźakańnju atd. Duż je ſańdźenu wutoru ſchulſke pſchedſtejicźeŕſtwo jenohłóßnje wobſamkło, nowu ſchulu ſ tſjómi ſchulſkimi jſtwami natwaricź. Wona na ſchulſke polo ſ napſchecźa Mróſej klamańaje pſchiińdźe, a hiſchcźe tuto lěto ßo ſ twarom ſapocźnje. Stara ſchula, kiż woßrjedź wßy, pſchi zyrkwi a torhoſchcźu leži, wěſcźe bórzy kupza namaka.

Se Żiczenja. Sańdźenu ßobotu popołdnju wokoło 5 hodźin ſtaj ßo na tudomnym tworowym dwórniſchcźu konjej ſapſchaha kubleŕja Hauſy ſ Maleje Prahi pſched puchanjom jeneje lokomotiwy ſpłóſchiłoj. Sawjeru pſchekamawſchi wonaj po ranźěrowanſkej koliji cźěrjeſchtaj, tola hižo pſchi prěnim wuhybadle padnyſchtaj. Wonaj do ſchkody njepſchiińdźeſchtaj, khiba ſo ßebi jedyn kóń mjaßo njeſtraſchnje ſrani. Dwórniſchcźowi dźěłaczerjo ſapſchaj ſ kolije wotwjeſchu.

Se Żiczenka. Na leżomnoſczi tudomneho żiwnoſczerja Połdraka je ßo ſpenitowa ſkała wotewrika. Jejne kamjenje ßo k twarjenju Żiczanſkeje dróhi trjebaju.

S Wětrowa. Wutoru w nozy ½11 hodźin je ßo ſe ßłomu kryta bróżeń wulkoſahrodnika Mróſaka wotpaliła. Jena kucźa, jedyn hoſpodarſki wós a wſchelaka hoſpodarſka nadoba ßu ßo ßobu ſpaliłe. Pſchi haſchenju je dźěłaczeŕ Bjarſch ſ Kuſcźa ſ rěbla padnył a ßo ſtraſchnje pſcherasył. Bóſchiczańſkej wohnjowej woborje je ßo prěnje, Njeßwaczidliſkej druhe myto pichipósnało. Mróſak ma ßwoju nadobu ſ wjetſcheho dźěła pſche wohnjowu ſchkodu ſawěſczenu. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

S Njeßwaczidła. „Jutrniza“ ſańdźenu njedźelu ßwój pjaty ſakoźeńſki ßwjedźeń we Weberez hoſczenzu ßwjeczeſche. To bě woprawdźe wulkotny ßwjedźeń. Najebacź hroſneho ſymneho ßněhowego wjedra ßo ſala bórzy ſ wopytowarjemi napjelni. To je ſe ſwjeßelazym dopokaſom, ſo ßo w naſchej woßadźe Sserbſtwo ſ nowa poſběhuje, lubuje a haji. Dołho do cźaßa běchu ßo pſchihoty ſa ßwjedźeń cźiniłe. Naſch cźeſczeny knjes kantor Kalich běſche naſche knjeżny ſpěwacź nawucził, a dźiwadłowi hrajerjo a hrajerki běchu ßo prózowali, ßwój nadawk derje wuwjeſcź. Wjeczor ½8 hodźin huſarſka kapała ßwjedźeń ſ piſkanjom wotewri. Na to ßo ſhromadny ſpěw, wot naſcheho ſapißarja k. Helaßa pěßnjeny „Dźeńß ßej ruży ſawdawamy“ wuſpěwa. Ssobuſtawy a hoſczi ſ bliſka a ſ daloka powitawſchi k. pſchedßyda Czech ſ radoſczu na bohaty wopyt ſpominaſche, kotrehoż ßo njeběchmy nadźeli, a ßławu naſchemu lubowanemu kralej Bjedrichej Auguſtej, jako Sserbow pſcheczelej, wuneße. Saſiſka hymna ßo ſ pſchewodom hudźby wuſpěwa. Sa ſczěhowazu dźiwadłowu hru „Nankowe ſchkórnje“ běchu ßo hrajerjo a hrajerki narodnu draſtu woblekli. Jich wubjernemu pſchedſtajenju ßo poßłucharjo ſe żiwym pſchikleſkom dźakowachu. Sswjedźeńſku rěcź bě naſch wyßokocźeſczeny knjes farař Waklař pſchewſał. S jimazymi a jadriwymi ßłowami wón na naſchich ßerbſkich wótzow ſpominaſche, kotſiż ßu we wójnje ßwěru k kralej ſtali a khroble wojowali. Wón naſchich młodźenzow teho runja k ßwěrnoſczi k kralej napominaſche, a „Jutrniza, kotraż hižo ſ Bożej hnadu w měrje a luboſczi 5 lět wobſteji, ju ſ naléczom pſchirumuje, kiż k nowemu dźěłu ſtawa, ßławu wuneße. Sserbſke maczerje a knjeżny wón namołwjeſche, ſo bychu ßo Sserbſtwa dźerżałe a we ßwojim domje ßerbſkej rěczi kuneżicź dałe. Na rěcź, kotraż na pſchitomnych mózny ſacźiſchcź cźinjeſche, pſchezo ſ wutrobnej dźakownoſczu ſpominajmy. Sswjedźenjowy program hiſchcźe njebě na kónzu. K. Wawrik-Scheſchowſki nam ſ dobrym wuraſom żortnu pěßeń: „Khwalba bura“ pſchednjeße. Po nim młode knjeżny dwaj ſpěwaj pod nawjedowanjom k. kantora Kalicha ſapěwachu. K tem k. kantor ſpěw ſe ßerbſkeho kwaßa pſchida. Měſchany chor ſpěwaſche: „Wórſchulka hiſchcźe ßwěcźeſche“ a „Kraj, lud, ſpěw“. Żortna hra: „Kraßne wobraſy“ ſabawny dźěł ſkónczi. Wſchě tele poſkiczeńki ßo jara derje wuwjedźechu a mózne plaſanje żnějachu. Naſch młody lud pak njebě hiſchcźe ſ tym ſpokojom. Wuſkocźne nóżki hižo dawno cźakachu, ſo by ßo k rejam ſapiſkało. Bórſy běchu ſe ſale blida a ſtoły ſwunoſchane, a koło wokoło ßo młody lud hacź do rańſchich hodźin wjercźeſche. Sswjedźeń je ßo nanajlěpje poradźił. Najbóle ſwjeßelaze pak je, ſo liczba towarſtwowych ßobuſtawow ſtajnje pſchibywa, a ſo woßebje młodźi burſzy ßynoja ſaſtupuja, kotſiż narodne prózowanje podpjeraju a wot kotrychż ßměmy ßo nadźecź, ſo budźa junu towarſtwo nawjedowacź móz. Sswjedźenjowy cźiſty wunoſchk ßo khorhojinemu fondej pſchipokaſa. Wſchitkim, kotſiż ßu ßwjedźeń ſe ßwojimi mozami wuhotowacź pomhali, woßebje knjeſej faraŕej a knjeſam wucźerjam, najwutrobniſchi dźak prajimy.

S Panczіz. Naſche ſpěwarſke towarſtwo „Lipa Sserbſka“ wuhotowa ſaſchłu njedźelu ſaßo jedyn ſe ſnatych ßławnych konzertow. So ßo tu neſchto woßebite poſkiczuje, to bě hižo ſ wopyta widźecź. Połna ſala ßama ßerbſka elita, hoſczo ſ dalokich kónczin (ßamo ſ Wulkich Sdźarow, ſ Radworja a t. d.). Nowe cźiſko w ßerbſkich konzertach bě Vaſchatowy muſiſki khor „Ja ßym Sskowjan ſ duſchu a ſ cźěłom“, a runje tak Sskodeńkowy khor „Hanka moja do kola“ (ruſki hłoß). Wobaj ßo jara ſpodobaſchtaj. Pódla druhich wězow poſkiczichu ßo wſchelake pokaſli ſ Pilkoweje operety „Morana“, ſe żiwym pſchikleſkom witane. Jara ßo też ſpodobaſche żortna ſpěwohra (też zyle nowa) „Doktor Ludźidracź“. Wſchitzy tſjo pſchedſtajerjo jara derje hrajachu a ſpěwachu. Wulke wjeßele ſbudźi proſdny ſchklenczany khamor ſ napißmom „Panczіczańka haptyka“. — Dirigent a towarſtwo mózetej ſ wuſpěchom ßwjedźenja jara ſpokojom bacź. W běhu lěcźa poßwjeczi „Lipa Sserbſka“ ßwoju khorhoj. To budźe też wulki ßerbſki ßwjedźeń. Pſchihoty ßo hižo pilnje ſtawaja. Tuż wjele ſboża!

S Kaſchez pola Panczіz. Schtwórtk wjeczor je ßo wulka fajma ßłomy, tudomnemu kubleŕej Lehmanej ßłuſchaza, wotpalika.

S Wjeleczina. Srudźazu powjeczź je ſańdźenu pjatk w nozy kantor Häjer doſtał. Jeho ßyn, kotryż pſchi wójnſkim łódźſtwje ßłużeſche, je ßo ſ torpedowſkeho cźołma ſ nawalnej żołmu ſtorhnył a ßo tepił. Jeho towarſchojo jeho njemózachu wukhowacź, dokelż ßo żołmy wyßoko ſmahowachu. Cźěło ßo hiſchcźe njeje namakało. Dwaj towarſchej ſemrjeteho ſtaj hłuboko ſrudźenemu nanej jenu fotografiju pózłakoj, kotraż ſnjeſboženeho ßrjedź jeho towarſchom pokaſuje. Fotografowanje bě ßo nětkotre dny do ßmjertneje jěſby ſtało.

S Noweje Wßy pola Kulowa. Wutoru w nozy wokoło 12 hodźin je ßo ſe ßłomu kryte domſke tudomneho kubleŕja a rěſnika J. Grafa wotpaliło. Twarjenje běchu ßrjedu pſched tydźenjom we wjetſchim wobßahu pſchetwaricź poczeli. Naſtata ſchkoda ßo něhdźe ſe ſawěcźenjom naruna.

S Laſa. Dotalnemu dwórniſchcźowemu pſchedſtejicźerjej Langnickelej je ßo pſchi woteńdźenju na wotpocźink ßłéborne powſchitkowne cźeßne ſnamjo ſpożcźiło.

Se Shorjelza. Murjerſki miſchtr Bjarnat Micź ſ Kulowa, kotryż je loni w oktobrje do konkurſa pſchiſchoł, njebě ßwoje wobkhodne knihi prawje wjedł a żanu bilanſu ſeſtajał. Wobſkorżeny bě pódla ßwojeho twarſtwa wobſchěrnje ſ drjewom wikował a ſ jenym rěſakom dźěłał. Hacź runje wón lětnje 20- hacź 30000 hriwnow wobrocźi, wón ſe 26000 hriwnami njedoſtatka ſwrěſchcza. Micźa k 30 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 6 dnjom ſaßudźichu.

S Wojerez. Tudomne rataŕſke towarſtwo chze lětßa w juniju ſaßo ſtótnu wobhładańzu a wuſtajeńzu rataŕſkich maſchinow wotměcź.

S Delnjeho Wujeſda. Sserbam Delnjeho Wujeſda a wokolnoſcze ßo njedźelu 27. haprleje wjeczor we 8 hodźinach w Haſchkez hoſczenzu ſaßo rjany ßerbſki wjeczor poſkiczi. Kaſowſke towarſtwo

„Handrij Sejler“ do Delnjeho Wujesda pschijědže, so by tam prěni króć swonka Kasowskeje wožady sjawnje se spěwom a dźiwadłowym pschedstajenjom wustupiło. Tak je prawje! Wježelimy žo na rjanu žerbsku sabawu, kotruž nam naschi Kasowszy pschećelio pschihotuja. Komuž je mózno, njech žerbski wječor wopyta. Dyrbimy Kasowćanam pokasać, so žebi jich luby wopyt a jich prózowanje wo sakhowanje žerbskeje rěcže ważimy.

S Makeho Koschina pola Skeho Komorowa. W Adamskej žwójbje je tele dny ke krwawnej žwójbnej swadže dóschło. Hdyž mandželski pjany domoj pschińdže, žwoju žonu pjerjesche a jedyn drastny khamor rosbi, žona tšélbu shrabny a muželj schrótowu patronu do khribjeta a dwě druhej do wobliča tšěli. Muža žu cžežko sranjeneho do Khocžebusa dowjesli, mjes tym so žu žonu sajeli.

Se Sslepeho. Schtwórtk tydženja w nozy žo mjes Lěsnej a Sslepom w holi tudomneho wobžedžerja Bjedricha Lehmanna někotre hromady walcžiny sapalichu. Płomjenja žo na holu wupschestrjechu, tola žo poradźi, je podušnycź, prjedy hacž žo dale rosschěrichu. Kaž žo sda, je něchtó s wjecźiwoscźu woheń sakožił.

Se Sslepeho. Njedaloko Sslepjanskeje hajnkownje s połnozy Hródkowskeje želesnizy chze pjecža wěsty Hoffmann s Mikowa brunizowu jamu wotewricź a schkeńczernju natwaricź. Dla kupjenja trěbnych leżomnoscźow je žo pjecža hižo jednało.

List s Adrianopla. Nasch žerbski krajan, knjes wucžeŕ Huraß, kiž běsche w Adrianoplu žobu sawrjeny, je list domoj pósłał, kotryž bu nam wot jeho nana k wosjewjenju pschepodaty.

Adrianopel-Karagacź, 8. IV. 1913. Lubaj starschej, bratsje a žotra! Dotal póžłach Wam po padnjenju Adrianopla list a dopisnizu s bołharskim pólnym póstom. Dźenža mam sažo składnoscź, Wam někotre žkowa napisacź.

Hacž runjež je Adrianopel padnył, njejsmy tola hischcźe žwobodni, jenož dyš a dyš je mózno, s města won a nuts hicź. To je teho dla, dokelž tudy kholera sakhadža, ale tudy w Karagacźu njeje tak slě; dale žmy wot wukraja wotrěsnjeni, dokelž je móst psches rěku Ardu rosbuchnjeny, a dale je porjad w měscźe lědy trochu postajeny. Wy mózecźe žebi myslicź, so žym tudy wjele nasnonik a husto doscź wjele hrosneho. Prajicź pak žměm, so je žo mi žamemu pschezo derje schło, dokelž žym tudy s najwožebnischimi muželmi snaty. W Karagacźu běsche mi wot konsulata wjednistwo tudomnych 136 Němzow, Rakuschanow a Włochow pschepodate, mjes nimi běsche woželbje w cžažu wobtšélenja wulka bojoscź. Potom pschińdže hłód, tež tehdom mějach wjele dźěłacź a pomhacź. My rosdawachmy muku, w kotrejž běchu wotruby to najlěpsche. Granaty padachu něhdže 50 metrow psched mojej khěžu. Posdźischo lecźachu psches nju. To běsche straschne. Nimale wschitke bicža, tež w nozy, žym widźak s tšěchi mojeje schule, kotraž je najwyschsche twarjenje. Wschitke te straschne a hrosne wobrasy, kotrež žym tehdy widźak, njehodža žo w krótkim liscźe wopisacź. To jene pak dyrbju prajicź, so druhe woblehnjenje njecham žobu cžinicź, a hdyž mje njeby poželuschnoscź nusowała, dha tež bych chzył wójny žo sminycź. Běda krajej a ludej, kiž pschěhrawa, běda twjerdźišnje, kotrejež mozy žu ke kónzej, so wona psches nadběhanje padnje. Pischcźe mi bórsy, kak žo wam wjedže. Adreža je kaž hewak, jenož město „Türkei“ pischcźe „Bulgarien“.

Wutrobny postrow Pawoł.

Wužudźenja.

Khostanska komora. Cželadnik Heinrich Kurt Schlenker s Hucźiny bě lětža 15. februara, hdyž pola kublerja Ernsta Hofmanna w Sskonej Borschcźi žkužesche, Hofmannowu bróžeń sapalił. 30 kórzow žita, rólny grat, maschiny a wosy žo s bróžnju sniczichu. Nastata schkoda někotre tyšaz hriwnow wucžini. Schlenker je trochu duchaželaby cžłowjek, tola strowych myslow a je sa žwój njeskutk samolwity. Jemu polóžaze wobstejnoscźe pschizpiwschi jeho k jastwu na 8 měžazow sažudźichu.

× 26 létny dejeŕ Julius Richard Gast s Rakecžanskeho knježeho dwora bě 6. januara w kacźej korcźmje na rejach pobył. Se žwojej lubej, žkužobnej dźowku Kowarcźikej, domoj duzy žo wón na drósy s dźěłacźerjom Jawom Němzom s Noweje Wžy do pukow da. Dybsacźny nóž wucźahnywschi wón Němza do cžoła rěsny. Tón 4 cm dołhu, žylnje krwawjazu ranu pocźerpi, so bě tydžeń k dźěłu njekhmany. Budyski kawniski žud bě Gasta k jastwu na 3 měžazy sažudźił. Jeho powolanje pschecźiwo temu žo sacźisny.

Přilopk.

* Dla sapalenja žu w Eckartsbergu pola Žitawy wobžedžerja tkajeŕnje Heinzu a jeho žyna sajeli. Lětža 20. měrza je žo Heinzej tkajeŕnja do cžista wotpalika. S pschepytanjom je žo dopokasało, so je žo woheń sakožił. So by sawěscźensku summu dostał, je Heinza s wědomnjom žwojeje žony a žwojeho žyna tkajeŕnju sapalił.

* (Nowe žněhowe mjecźele.) W zykej hornjej Schlesyskej žu wutoru w nozy žylne žněhowe mjecźele sakhadźake. Ssněh wschudže 25 zentimetrow wyšoko napada. — Dale žo s Belgrada pische: Satraschny žněhowy mjecźel wutoru w zykej Sserbiji a w Belgradže zychnowasche. Nacźinjena schkoda je jara wulka. Wožebje žadowe schtomy žu pod mježelom cźežko cźerpike. Zyły kraj bě s wyšokim žněhowym płaschcźom pschiktryty.

* (Cžahaze ptacźki w žněhowym mjecźelu kónz wsake.) S poslednimi žněhowymi mjecźelemi žu žo tyšazy spěwazych ptacźkow, kotrež žo na swojim pucźowanju nad dalokim morjom pschekhwatachu, morike. Pschi pomoźkim brjosy žu žo někotre ptacże cźéka pschipławike, kotrež na pschikład blisko Kolberga s hromadami brjoh pschikrychu. Wjele tyšoz kwicźelow, schkowroncźkow, rocźkow, sybow, drósnow, plischkow, schcźiblizow, konopacźkow atd. žo morwe k brjohej pschipławichu. Sa ptacźkow, kotrež w połnólnej Europje hnězdźa, stej w Pomorskej dwě snatej cźahanskej drósy. Jena po brjosy rańscheho morja do Finlandskeje, druha psches kupu Rujanu do Schwedskeje wjedže. Pschi poslednim dołhowjecźornym wětrje žu žo po sdacźu zyke wójska ptacźkow na pucź do žwojeje schwedskeje domisny puschcźike. Nad morjom žu w njemdrjazym wětrje wustale a skónczinje do morja padle a žo tepike.

* (Cžert alkohol.) W Karwinje w awstriskej Schlesyskej je žo hrósbne mordarstwo wotkryło. Psched někotrymi dnjemi běchu hórnika Buska sadajeneho namakali. Ssudniske pschepytanje tukanje sbudźi, so je Buskowa žona, snata žlokarka, mordarstwo skucźika. Wona bě posledju domjazu nadobu pschedała. Hdyž pjana domoj pschińdže, ju jejny muž naswari. Wona žebi ja to na wjecźenje myslesche. S nowa schtwórcź litra palenza wupiwschi wona muža nadpadže. Hdyž wón spasche, jemu wona grot wokoło schije sadźerny a jeho sadaji. Cźéło wona potom sa powjas kwoknej powěsny, so bychu žebi ludźo myslili, so je žo muž wobwěsnył. Na to žo wona s nowa tak woła, so ju njemózachu pscheslyschecź. Mordarku žu Teschinskemu žudej pschepodali.

* (Nowosrjadowanje wobstejnoscźow knjenje Tosellioweje.) Mailandske nowiny „Secolo“ žu wot žwojeho dopisowarja w Florenzu powjesc dostali, so je žebi prjedawscha sakika krónprynzeža Luisa wotmyslika, žo do Awstriskeje wrócźicź. Wona žebi hród žada, w kotrymž mohła žiwa bycź, kaž žo jenej awstriskej arzywójwodzy saleži. Pódla teho chze mały dwórski stat s cžežnymi knjenjemi a kavalěrami a žwobodu měcź, so mohła žo po žwojim wusdacźu wukhadźecź a žo pschi sportiskich swježelenjach wobdźělicź. Dale žebi wona žada, so bychu žo jejne wschelake naležnoscźe w Brüsselu, Florenzu a Londonje, kotrež drje žo na jejne wschelake wěrowanja a roswěrowanja poczahuja, srjadowała. Teżame nowiny měnja, so pucźowanje sakskeho krala s wotmyslenjom knjenje Toselliowejе swižuje, a myslą žebi, so awstriski khěžorski dwór žadanja něhduscheje krónprynzeży dopjelni.

* (Naležnosc jeneho offizěra) W jenej restawraziji w Peterburgu wschschi leutnant baron Köhne poslužowazemu pincźnikej plistu wotkloži. Hdyž pschitomni hoscźo pincźnika sakitachu, offizěr žwój mjecź wucźahny, tola jemu tón wutorhnychu. Offizěr na to do ludźi s revolwra tšélesche, tola na sboże nikoho njetrjechi. Hoscźo jeho pschemochu a jeho wojeŕskej wyschnoscźi pschepodachu.

* (S lětadłom s Parisa do Barlina.) 25létny franzowski lětaŕ Daucourt je žrjedu se žwojim lětadłom s Parisa do Barlina pschileczał. Jeho pschecźelio jeho na lětanischcźu w Janskim dole wocźakowachu. Wón wschón wustawschi s lětadła wulěse a mózesche, dokelž bě do praweje nohi pschi wješkowanju spin dostał, lědma stejecź. Lětarja na ramjeni sběhnychu a hura wokajo jeho psches pola k žobustawam khěžorskeho powětrojěsdneho kluba donjesechu. Offizěrscy lětarjo, kotsiž běchu loni franzowskeho lětarja Audemarsa powitali, žo wrócźo dźerżachu. Też druhy pschihladowarjo běchu jara symni. Schěscź franzowskich lětarjow, kotsiž w Janskim dole pschebywachu, drje spytachu sahorjenje sbudźicź, tola s pschihladowarjow žo jenož tu a tam „žkawa“ abo „bravo“ sanježe. Město teho bě s někotrych stron wołanje žkyschecź kaž: „Lunéville“ a „Nancy“. Daucourt wo žwojim slécźe powjedasche, so je žo rano 1/2 6 hodźin pola Parisa na slět puschcźił. W Lüttichu wón prěni króć k semi dele pschiježdże a žo s nowa s benzinom sastara. Potom žo k Kölnej

ſaměri. Wětrowe ſtorki běchu tak ßylne, ſo ßebi wospjet myßleſche, ſo dyrbi ſlět pſchetorhnyć. Wón teho dla 2500 metrow wyßoko ſlećza a tam poměrnje ßłabſchi wětr namaka. W Hannoverje wón druhi krócź k ſemi ſlećza. Sſo pſchećelnje powitawſchi wón do měſta dźěſche. Slět ſ Lütticha do Hannovera bě tak napinazy, ſo dyrbjeſche ßo Daucourt khwilu lehnyć, ſo by nowych mozow nabył. Wokoło 4 hodźin, hdyž bě wětr troſchku popuſchćźik, ßo wón na ſlět do Barlina naſtaji. Wón je 900 kilometrow daloku pſcheſtrjeń, hdyž ßo lećzny cźaß jenoź liczi, ſa $8\frac{1}{2}$ hodźiny pſchelećzał.

Jedyn druhi franzowſki lětać Audemars bě we Wanne pola Gelſenkirchena ſlět wulkeho wětra dla ſpuſchćźik.

* (Mordar ßwojich mandźelſkich.) W Frankfurcźe nad Mainom je polizija 50lětneho drogiſta Hopfa ſajała, dokelž je pjecźa ßwojej prěnjej žonje ſ jědom ſawdak a ßwoju druhu a tſećźu žonu na to ßame waſchnje moricź ſpytał. Hopf je dleſchi cźaß w Indiſkej pſchebywał, pola wojeŕſtwa ßłužił a wſchelake pſchedawańje poměł, kotreż pak niczo njewunjeßechu. Wón ßo potom woženi a plahowańju pßow ſałoži. Bórſy po tym jeho dźěcźo a jeho žona wumrjeſchtej. Žiwjenje ßwojeje žony bě wón ſ 15000 hriwnami ſawěſcźił, a po jejnej ßmjercźi ßo jemu tale ſumma też wupłacźi. Khwilu po tym powjedanje naſta, ſo je Hopf ßwojej žonje a dźěſcźu ſ jědom ſawdak. Cźěle ßo wuryſchtej, tola ßo niczo wěſte ſvósnacź njehodźeſche. Bórſy po tym ßo Hopf druhi krócź woženi. Bórſy po kwaßu jeho žona pod ſnamjenjemi ſajědojcźenja ſkhori. Wona na to na dźělenje mandźelſtwa ſkorźeſche a bu dźělena. Pſched dwěmaj lětomaj ßo Hopf ſe ßwojej tſećźej žonu, knježnu ſ nahladneje ßwójby, ſeſna. Wón ßo ſ njej w Londonje ſwěrowacź da. Hacź runje bě Hopf w lěcźe 1911 pſchi jenej ſkórźbje ſwotpſchißahał, ſo nima žaneho ſamoženja, wón ßwoju tſećźu žonu pola jeneho žiwjenje ſawěſcźazeho towaŕſtwa ſ 80000 hriwnami ſawěſcźi; kóžde lěto dyrbjeſche wón 5000 hriwnow premije ſapłacźicź. Loni w juniju jeho žona prěni krócź ſkhori, lětßa w februarje druhi krócź a ſ nowa 16. měrza tak cźeźko, ſo dyrbjeſche ßo do hojeńnje podacź. Tam ßebi hnydom myßlachu, ſo je ßo žonje jěd dał. Duž Hopfa ſajachu. Pſchi nim bleſchu ßylneho jěda zyankalija namakachu. W jeho wobydlenju wjele zyankalija, arſenika a tyfußowe a kholerine bazille nadeńdźechu. Hopf je ßo hižo wuſnał, ſo je ßwojej tſećźej žonje arſenik do jědże dał.

Woſjewjenje.

Wójnſke miniſterſtwo je ßebi wotmyßlilo, też lětßa **konje** w Sakſkej jako remonty nakupowacź.

Remontſke wiki ſměja ßo:

ßobotu 3. meje dopołdnja wot 8 hodźin w **Kamjenzu** pſchi Albertſkim měſtnje.
Póndźelu 5. meje dopołdnja w 10 hodźinach w **Budyſchinje** pſched tſěleŕnju.
Wutoru 6. meje dopołdnja $\frac{1}{2}$9 hodźin w **Lubiju** na kuzy ſady turnowaniſchcźa II. měſchcźanſkeje ſchule.

Kupowanſke wuměnjenja:

1. Konje dyrbja 3—4 lět ſtare bycź. Wone ßo hnydom wotwoſmu a ßo po kwitowanju ſ hotowymi pjenjeſami ſapłacźa. Srěbzy (hengſty), pſchiſrěbne kobły a konje ſ pſchirubnjenej wopuſchu ßo njekupuja.
2. Konje ſ njedoſtatkami, kotreż po ſakonju kuþ wróćźeja, dyrbi pſchedawaŕ po ſarunanju kupneje płacźiſny a khoſtow wróćźo wſacź, teho runja konje, kotreż ßu ßo ſa 28 dnjow, wot dnja pſchiwjedźenja do depota jako klepzy wupokaſake. Sakońſki rukowanſki cźaß ßo ſa periodiſke ſahorjenje woczow (ſnutskowne ſahorjenje woczow, měßacźkowu ßlepoſcź) na 28 dnjow po dnju pſchiwjedźenja do depota podléſchi, ſa hikanje ßo rukowanſki cźaß wo 10 dnjow wot mjenowaneho cźaßa pſchikrótſchi.
3. Pſchedawarjo, kotſiž konje pſchedwjedu, kotreż jim njeßkuſcheja, dyrbja ßo na doßahaze waſchnje wupokaſacź móz.
4. Pſchedawaŕ dyrbi kóždemu pſchedatemu konjej nowu tokſtu wuſdu ſ howjaſeje koże ſ hładkim ßylnym ryſadłom (ßanu ſacźahowanſku wuſdu) a nowu kožanu abo konopjanu hłowojzu ſ dwěmaj ſ najmjeńſcha 2 metraj dołhimaj powjaſomaj darmo ßobu dacź.
5. K ſpóſnacźu konjoweho wotkhada ßu pſchipuſchcźne a ſrěbcźe wopißma ßobu pſchinjeſcź. Dokelž ßo ſnacźe wotkhada ſe ſtrony macźerje woßebje pſcheje, maja ßo plahowanſke wopißma a druhe wupokaſy wo macźeri remonty tak daloko hacź móżno, teho runja ßobu pſchinjeſcź.
6. Też ßo pſchedawarjo napominaju, ſo njebychu wopuſche konjow pſchejara pſchitſihali.
7. Pſchedſtejaze kupowanſke wuměnjenja też ſa njeſjawne wiki płacźa.

Wójnſke miniſterſtwo.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacź do 11 hodźin wjecźor
wulke pſchedſtajenje
:: najnowſcheho dokonjenja ::
ßwětłohrajeŕſkeho wumělſtwa.
Kóždn ßobotu a ßrjedu ßo program pſchemėni.

Wot dźenßniſcheho dnja mam ſaßo

wulku dźělbu pólſkich dejnych kruwow
bliſko k cźeleczu
na pſchedań.

J. Krjenz we Wokrancźizach.

Viſitne khartki cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo **Smolerjez knihicźiſchcźernja.**

Wupſchedawanje wobucźa
na garbarſkej haßy 22 w Budyſchinje.

Dla ſemrjecźa ßo
wobucźe, dźěłanſke ſchkórnje, ßonjaze a mużaze ſchkórnicźki, ßonjaze a dźěcźaze ſtupnje a toſle
wupſchedawaju. Też je **khěża** ſ pſchiprawjenym ſchewſtwom, kotreż je 43 lět wobſtało, hnydom na pſchedań.

Dźenßa ßym ßo w **Budyſchinje** jako
praktiſki geometer
ſaßydlił. Moja pißańnja je na **hornczeŕſkej haßy cźiſło 23** delka w khěži młodźeńſkeho towaŕſtwa.
Rěcźne hodźiny ßobotu a njedźelu dopołdnja.

Khorla Harthig.

Napominanje

k ludowemu darej pschi składnoszczi khěžorowego jubileja sa kschesczijanske mißionstwo w kolonijach a schkitanskich stronach.

Pod protektoratom jeho wyßokosczе meklenburgskeho wójwody Jana Albrechta, regenta braunschweigskeho wójwodstwa, pschedßydy němskeho kolonialneho towarstwa.

Sańdżene 25 lět knjeżenja jeho majestosczе khěžora ßu sa němski lud cżaß najwyschscheho poschwihnjenja w hospodarskim a duchownym nastupanju byke. Němske khěžorstwo je ßebi sa tónle cżaß ßwoje ßwětowe stejischczo sakhowało a skrucżiło, je **ßwoje kolonije wutwariło** a k sakczěwej pschiwjedło.

Hdyż stej němske waschnje a němska kultura do schkitanskich stronow sastup namokałej, khětra saßkužba wo to bjessawadnje **kschesczijanskemu mißionstwu** pschißkuscha.

Khróble a njeßebicze je ßo wono do dżěła w kolonijach dało. Pódla ßwojeho nabożinskeho nadawka, pobanam evangelijon pschinjesczе, je wono wotrosczaze wobydlerstwo se ßwojimi schulemi k dżěłu a dobrym początkam wocżahnyło, ale s wobschěrnej lěkarskej samaritskej ßkužbu ßo też ßamo do ßkužby wothladanja khorych stajiło. A tola ma ßo hischcze wjele nadawkow dopjelnicż, kotreż ßu ßo hacż dotal dla njedoßahajazych ßrědkow wróczo stojicż dyrbjałe. Tak potrjeba domoródne wobydlerstwo nusnje **lěkarskeje pomozy** pschecżiwo **wuludnjazym mrětwam** a **mrěczu dżěczi,** kotrreż ßu s najwjetschim sadżěwkom spomożneho hospodarskeho roswicża.

Wyßoku ważnosczе mißionstwa sa lud spóznawschi, druhe kolonialne staty njepschestawajzy wulke wopory sa nje dawaju. Na tym pola naß pobrachuje.

Knjeżerstwowy jubilej naschego khěžora, na kotryż ßo němski lud s czeszczowanjom a dżakownosczu hotuje, k temu napomina, tule narodnu pschißkuschnosczu nětkole dopjelnicż, s darom naschemu mißionstwu dozpicze jeho wyßokeho nadawka polózicż a s tym s dobom kulturne a hospodarske roswicze naschich kolonijow, sa kotreż ßo też sakske wikowanje a sakska industrija żiwje sajimujetej, trochu spěchowacż.

Jeho majestosczе khěžor je s wurasom wjeßelosczе nad tutym planom ßo swólniwy wuprajił, narodny dar sa mjenowany saměr pschijecż.

So by ßo wobdżělenje Sakskeje pschi sběrzy na ważnosczi kraja wotpowjedaze waschnje pschiprawiło, ßmy ßo jako krajny wubjerk sa sakske kralestwo sjednocżili.

Dokelż je ßo s katholskeje strony woßebita sběrka sa jejne mißionstwo hižo pschiprawiła, ßo na wschitkich, kotsiż chzedża k tutemu narodnemu skutkej ßobu pomhacż, s wutrobnej próstwu wobroczamy, so bychu ßwoje dary sa evangelske mißionstwo pak jenemu postajenemu sběranskemu městnu abo direktnje sakskej banzy w Dražďanach na hrodowskej drósy 7 wotedali, kotraż je ßo jako hłowne sběranske městno postajiła.

Kóżdy dar, też najmjeńschi, je witany.

Pschi tym ßo wěscze nadżijamy, so se shromadneho wunoschka narodneho dara ßo też naschemu Lipsczanskemu mißionstwu na jenake waschnje każ druhim ßrědki dadżo, kotreż ßu k wupěschnemu wupschestrjenju jich żohnowaneho skutkowanja w naschich kolonijach jara trěbne.

Krajny wubjerk sa sakske kralestwo.

Wyschschi marschal hrabja Vitzthum s Eckstädt,
pschedßyda 1. komory krajnych stawow.

Dr. Vogel,
pschedßyda 2. komory krajnych stawow.

W Budyschinje sběranje darow měschczanska rada sarjaduje.

Schtyrilokaty

tasłojty wós,

sa mlokarnju abo wjeßneho piekarja ßo pschihodżazy, je na pschedań na Tsělanskej drósy czo. 6 w klamach.

Kacze jeja,

Pekingskeje drużiny, k naßadżenju po 30 pj. pschedawa

Schwjela we Wochosach.

Sserbske a němske

schulske biblije

teho runja

wěrowanske biblije

s wulkim a drobnym pißmom ßu dostacz

we wudawarni
Serbskich Nowin.

Njedżelu 27. haprleje wjeczor we 8 hodżinach w Haschkez hosczenzu w Delnim Wujesdże

ßerbski wjeczor

se spěwami a dźiwadłom,

wuhotowany wot ßerbskeho twarstwa „Handrija Sejlerja" we Łasu.

Pschecżeljo s bliska a s daloka ßo najpschecżelnischo pschesproschuja.

Sserbske towarstwo „Handrij Sejler".

Młynska leżomnosczˊ

we Łasku pola Rózanta pola Kamjenza s zyle nowymi maßiwnymi twarjenjemi, hdżeż ßo żiwje pjekari, s korczmarskimi prawisnami, se żiwym a morwym inventarom, s 12 kórzami pola a łuki a dożahajej wodowej mozu ma ßo dla wobßedżerjoweje khorosczе hnydom psches podpißaneho pschedacż. Wona 13930 mk. wopalneje kaßy woschija. Młynski grat je s 9030 hriwnami woßebje sawěscżeny. Napłacżenje 15000 hriwnow. Dalsche je shonicż pola **Jurja Smija w Pancżizach.**

Khěża

w Jaßońzy cżißko 20 pola Njeßwacżidła je hnydom na pschedań. Wscho dalsche je shonicż w Khrósczizach cżißko 29.

3000 hriwnow

na dobru hypotheku ma wupożczicż **C. Bock** w Budyschinje na ßukelnskej haßy 36 po 1 schodże.

Stuchwark, mowiste a ßtużowe holzy, mlokowe holzy, hródżowe holzy, holzy k ßwinjom, wotroczkom, ßrěnkom, rolnych pohonczow, wolaßuch a dżełacżerske ßwojby pytu hnydom abo posdżischo pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku żitnych wikow w cżrjowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln.

zmeje, da-li Bóh, jutře njedżelu, **20. haprleje** pop. w 5 hodż. w Hönčec hosćencu swoje

měsačne posedżenje.

Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Bukečanske serb. tow.

zmeje **njedżelu 20. haprleje** swoje měsačne posedżenje. Započatk 1/2 4 hodżin. Přednošować budże knjez wyšši wučeř Kerk z Pirny wo swojim pučowanju na balkanskej połkupje. — Żony a dżowki sobustawow każ też hosćo so wutrobnje přeprošuja, dokelž přilubjeny přednošk wšitkich zajimuje. **Předsydstwo.**

Dżełacżersku ßwojbu

porjadnu a sprawnu hnydom pyta kubleř **Graff** w Tsělanach pola Budyschina.

Młódsheho njewożenjeneho

druheho pohonczа

hnydom pyta kubleř **Graff** w Tsělanach pola Budyschina.

Schtó

chze połdralětneho hólza na wßach do wocżehnjenja sa dobre sapłacżenje wsacż? Posticżenja chzyłe ßo we wudawarni Serb. Nowin wotedacż.

(K temu cżitku pschikoha.)

Pschiłoha k czißłu 16 Serbskich Nowin.

Sobotu 19. haprleje 1913.

Płaczißny rěsneho słotu na Draždżanskich słótnych wikach.

14. haprleje 1913.

Płaczißny po zentnarju a hriwnach.

Słótne druźiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacż do 6 lět	49—51	93 96
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	43—45	85—87
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	37—41	79—82
4. ßnadnje pizowane kóźdeje starosty	32 - 34	1—75
Jałojźy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojźy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	46—48	87 - 92
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacż do 7 lět	41—44	80—85
3. starsche, wukormjene keuwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojźy	36—39	75—78
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojźy	31—35	71—75
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojźy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	48—50	88—93
2. ßrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—46	84—86
3. ßnadnje pizowane	39—43	78—84
Cźelata:		
1. najlěpsche ſ mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	57—60	99—102
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	51—54	93—96
3. ßnadnje wuwite wot zyza	46—49	88 91
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich ſtschiżenjow w starobje hacż do 1¼ léta	54—55	72—73
2. mjaßne	52—53	70 71
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	50—52	68—72

Płaczißna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje 12 haprleje 1913 wot hr.	wot np.	hacż hr.	hacż np.	W Lubiju 17. haprleje 1913. wot hr.	wot np.	hacż hr.	hacż np.
Pschenża . . . . . běła	—	—	—	—	9	35	9	70
" . . . . . żołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	40	9	73	8	70	9	50
Rożka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	7	80
Jećmjeń . . . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	7	40	8	50
Wows . nowy	7	80	8	30	6	90	8	—
Hróch	11	—	19	—	10	—	11	—
Wika	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły	17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	25	2	40	2	—	2	50
Butra . . . . . 1 kilogr.	2	90	3	—	2	70	2	90
Pschenična muka 50 "	11	—	19	—	15	50	19	50
Rjana muka . 50 "	10	—	13	—	11	—	13	—
Ssyno . . . 50 "	2	70	3	30	2	75	3	30
Ssłoma . . 100 "	3	20	3	50	3	40	4	—
Prožata 702 schtuk, schtuka	16	—	31	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	6	—	5	90	6	20
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	25	6	20	6	50
Pschenični gris	—	—	6	80	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	25	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot — hr. — np. hacż — hr. — np., pschenża (żołta) wot — hr. — np. hacż — hr. — np., rożka wot — hr. — np. hacż —hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hacż — hr. — np., wowß wot —hr. — np. hacż —hr. — np.

W Budyschinje płaćesche: kórz pschenży (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacż — hr. — np., żołta — hr. — np. hacż — hr. — np., nowa: 15 hr. 52 np. hacż 15 hr. 78 np., kórz rożki po 160 puntach — hr. — np. hacż — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hacż 12 hr. 40 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacż — hr. — np.

Wićzne płaczißny w Kamjenzu.

17. haprleje 1913

Po 50 kilogr.: Rożka wot 7 hr. 70 np. hacż 8 hr. — np., pschenża wot 9 hr. 50 np. hacż 10 hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hacż — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacż 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hacż 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., ßyno (ſtare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 3 hr. 20 np. hacż 3 hr. 20 np., ßłoma (100 kilogr.) 3 hr. 38 np., Butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 70 np. hacż 2 hr. 90 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 18 haprleje Deschcź..

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi śmeje njedźelu Kantate rano w 7 hodźinach farař Răda ßerbsku spowiednu wućbu, ½9 hodźin duchowny Tischer ßerbsce a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. katechismußowe rosrěčenje se ßerbskej mużskej a żónskej młodźinu.

Tydźeńske sastojnske dźěła śmeje farař Răda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Ernst Schuster, wotrocźk we Wurizach, ſ Hanu Marju Rychtarjez w Jeńkezach. — Jurij Dubski, formar tu, ſ Elsu Friedu Teichez na Židowje. — Jan Max Dejka, hospodarski pomoznik w Sajdowje, ſ Emmu Augustu Säuberlichez w Kelnje.

W katholskej zyrkwi: Benno Reinhold Hirsch, wućeŕ w Plawnje, ſ Marju Hilźbjetu Baumannez w Budyschinje.

S druhich wośadow: Pawoł Arnold, wobßedźeŕ zyhelnće w Tsjoch Hwěsdach, se Selmu Kunzez w Bolborzach. — Hermann Kriedel, żelesniski wothladaŕ w Hohwaldu, ſ Almu Měrschez we Wjelkowach. — Hermann Säuberlich, żiwnoscźeŕ w Khaßowje, ſ Marthu Strehliz w Błohaschezach. — Ferdinand Worm, kubleŕ w Sskonej Borschćźi, ſ Marthu Kschiżanez w Myschezach. — Hermann Kschiżan, kubleŕ w Myschezach, ſ Idu Königez tam. — Alwin Pawoł Köhler, twarski dźełaczeŕ w Khróſtawje, ſ Augustu Emmu Żurez w Nießwaćidle. — August Hermann Koban, kubleŕ w Delnjej Hórzy, ſ Helenu Nowakez we Lusy. — Gustav Hermann Rychtař żiwnoscźeŕ w Sdźeri, ſ Marju Marthu Donathez w Sdźaru. — Ernst Marćźin Graf, rěsniski mischtr w Barcźe, ſ Margaretu Friedu Wiederwachez tam.

Kŕćeni:

W Michalskej zyrkwi: Richard Heinz, Maxa Richarda Micźki, cźeßliskeho polěra na Židowje, ß.

W katholskej zyrkwi: Rudolf, Josefa Milota, ſkakarja w Budyschinje, ß. — Lejna, Romana Orsela, ſamkarja w Dobruschi, dź. — Khorla Anton Jaroßław, Josefa Bajzo, ßwětlerja w Scźijezach, ß.

S druhich wośadow: Alfred a Ernſt, Bjedricha Augusta Löpelta, dźełaczerja w Hodźiju, dwójnikaj. — Elsa Gertrud, Khorle Rößlera, wotrocźka w Prěcźezach, dź. — Pawoł Hermann, Khorle Augusta Urbana, pohonca w Zicźenju, ß. — Hilźbjeta Annemarie, Hermanna Oty Begera, listynoscherja w Njeßwećidle, dź. — Frieda Martha, Ernsta Urbana, dźełaczerja w Scheschowje, dź. — Pawoł Richard, Oty Pawoła Liebsche, żiwnoscźerja w Krónźy, ß. — Willy Gerhard, Khorle Bohuwěra Wokacźa, żiwnoscźerja we Lusy, ß. — Elfrieda Erika Jana Khorle Hajnka, dźełaczerja we Lusy, dź. — Marja Hulda, Jana Hendricha Schuberta, pohonca w Khróscźizach, dź. — Max Hermann, Jana Kerna, pohonca we Wětrowje, ß. — Ida, Pawoła Ziegenbalga, żiwnoscźerja w Sarěcźu, dź. — Erich Waltaŕ, Bjedricha Augusta Pfeifera, tiechnikarjerja w Rakezach, ß. — Hana Gertrud, Pawoła Lodneho, kněźerja na Bětej Horje, dź. — Hana Marja Hildegard, Bjedricha Wylema Pawoła Schustera, fabrikarja w Adolfskej Hěcźe, dź. — Emma Klara, Khorle Hermanna Lehmanna, hospodarskeho pomoznika w Rachlowje, dź. — Margareta Marja Hilźbjeta, Maxa Gustava Lischki, moleŕskeho mischtra w Bukezach, dź. — Pawoł Gerhard, Gustava Adolfa Rychtarja, lowarja w Kubschizach, ß. — Jan August, Khorle Ernsta Hennersdorfa, żiwnoscźerja w Pschiwćźizach, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej wośadźe: 11. haprleje: Hana Marja Warnaczez, Franza Augusta Thiemy, tepjerja pod hrodom, mandźelska, 36 l. 10 m. 11 d. — Marja, njebo Maxa Emila Schmiedera, dźełaczerja we Wurizach, poßmjertna dź. w Delnjej Kinje, l. 2 m. 15 dn. — 12. Waltaŕ Egon, Wylema Oskara Libsche, murjerja w Dobruschi, ß., 3 m. 10 dn. — 15. Gertrud Erna a 17. Willy Erich, Pawoła Alberta Bittnera, fabrikarja na Židowje, dwójnikaj, 15 dn. a 17 dn. — 15. Willy Gerhard, Augusta Wylema Lelanza, kamjenjećeßarja we Wurizach, ß., 3 m. 28 dn.

W katholskej wośadźe: 10. haprleje: Wojcźech Godzich, pohonc w Budyschinje, 38 l. 11 m. 26 dn. — 14. Martha Hana, Michała Dórnika, ſkakarja w Budyschinje, mandźelska, 24 l. 5 m. 25 dn.

S druhich wośadow: Elsa, Ernsta Khorle Bartuschka, kublerja w Jitku, dź., 2 m. 2 dn. — Marja Khrystiana ſwud. Pilkerowa w Bukezach, 76 l. 9 m. — Emilia Dreßlerez, Franza Antona Stemmlera, hoscźenzarja w Něcźinje, mandźelska, 55 l. 3 m. — Khorla Ernst Schuster, hajniski dźełaczeŕ we Wujeźku, 59 l. 10 m. — Frieda Alma, Gustava Emila Tischera, dźełaczerja w Brěſowje, dź., 10 m. 28 dn. — Khorla Max, Khorle Augusta Jurka, żiwnoscźerja w Kóſkach, ß., 2 l. 4 m. 3 dn. — Albert Kurt, Ernsta Gustava Ducźmanna, kublerja w Klukschu, ß., 1 m. 24 dn.

Żyrkwinske powjesće ſ Hodźija.

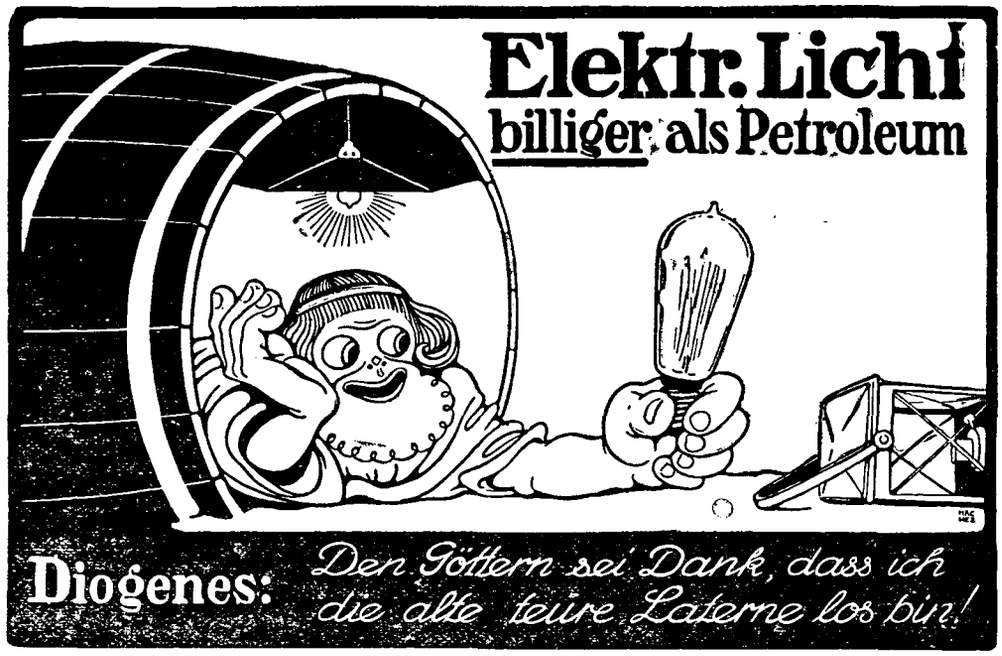
Njedźelu Kantate śmeje rano ½7 hodźin farař Kschiżan ßerbsku spowjednu wućbu, ½8 hodźin ßerbsce a w 9 hodźinach němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodźinach katechismußowa wućba ſa ßerbsku mużsku a żónsku młodźinu.

Żyrkwinske powjesće ſ Budeńcz.

Njedźelu Kantate śmeje farař Domaschka rano w 7 hodź. ßerbsku spowjedź, duchowny Bójź dop. we 8 hodźinach ßerbsce a ½10 hodźin němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. śmeje farař Domaschka wućbu ſa ßerbsku młodźinu. — Popołdnju w 4 hodź. ſhromadźisna kschesćź. tow. żónskeje młodźiny.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. ſhromadźisna kschesćź. tow. mużskeje młodźiny.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. ſhromadźisna kschesćź. tow. żónskeje młodźiny.

Kóſlaze kože,

kosaze, howjaſe, wowcže, czelaze a kaniklaze koże, wowczu wolmu

po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

pſchi ſerbſkej katholſkej zyrkwi a pſchi žitnych wikach 11, ſ napſchecža ſloteje hwězdy.

Benzin,

benzoe, gaſoliny, maſchinſke wolije, kožowy tuk, gips, portlandſki zement

najtuńſcho poručataj

Strauch & Kolde

w Budyſchinje

na kamjeńtnej haßy 3.

Viktoria-ſchijaze maſchiny

ſ kulkatym lěhwom ßu najlěpſche ſa dom a pſchemyßło.

Saſtupjeŕ: **Jan Schibak**

na Mužakowſkej dróſy 4.

— Telefon 406. —

Někotre nowe maſchiny, „Gritzner", „Dürkopp", „Opel", kotrychž politura je mało rosdrapana, jara tunjo.

Wulki ſkład narunanſkich dźělow.

Jehkow nimale 1000 duzentow.

Nowe maſchiny hižo po 55 mk.

Tunje płaczišny,

dokelž nimam khlamy.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9,

meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja.

Najwjetſchi ſkład wſprawnych a lakowanych

wobydlenſkich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow

po wſchěch płaczišnach.

Poručam jako pſchihódne a praktiſke dary

= debjaze meble =

wſcheje družiny, kaž tež

teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klavěrſke ſtólczki atd.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu,

lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ſerbſkich hrjebjach 10.

„Na zylym cžele běch

ſ liſchawu

pokryty, kotraž mje ſ wěczným ßwjerbjenjom w nozy a wo dnjo cžwilowaſche. Sa lědma 2 njedželi je **Zuckerowe patent. lěkarſke mydło** khoroſcž do zyka wotſtroniło. Tole mydło njeje 1.50 mk. ale 100 hriwnow hódne. Serjant M."

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoob kreme** (niz tucžnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera**, Germaniadrog. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** paßlěd., **Strauch a Koldy.**

Kupicže ßebi

jeſdne kolo abo ſchijazu maſchinu

ßwětowe:e firmy **Seidela a Naumanna**

najlépje pola ſtaroſnateho wězwuſtoineho a kolojeſdneho wumělza

Gustava Marschnera

na Nowoſalzſkej dróſy cžißło 36.

Schenillowe rubiſchcža a ſchawle

nowych rjanych muſtrow

najlěpſche a najtuńſche kupujecze pola

Ernsta Jordanoweje wudowy

w Budyſchinje

na jerjowej haßy 5, na ſnutſkownej lawſkej haßy 8

w Budyſtej ſchrotkowarni ſchtrympow.

Kupuju howjaſe koże, czelaze wowcže koſaze ſajecže kaniklaze } koże

atd.

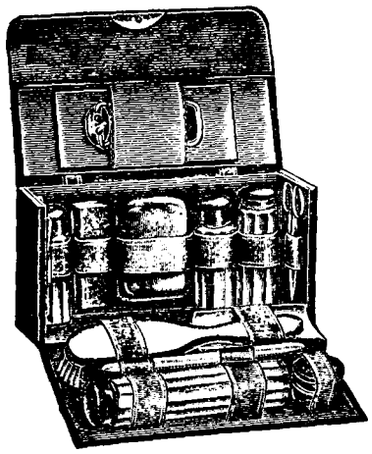
Pawoł Scholta

w Budyſchinje na ſchulſkej dróſy 3.

— Telefon 385. —

Serbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedželu měßaza wot 1/2 11—12 hodžin.

— Telefon 587. —

Spezialna pschedawarnja
Offenbachskich kožanych tworow
C. Alberta, mějeczela Khorle Bale, žedlarskeho mischtra
w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Puczowanske koffry wschelakich wuwjedženjow,

wot najjednorischeho drjewjaneho koffra hacž k najwožebnischemu rohoplatatemu koffrej,

puczowanske tosche, blusowe a wobleczenjowe koffry, puczowanske neßeßäry, mužaze a žonjaze klobukowe tyšy, pschedeschczníkowe pschikrywki nakhribjetniki, gamasche, schatowe měchi atd. **Pschezo nowoscze žonjazych toschow a paßow.**

45 trjebanych mužazych, žonjazych a dźěczazych kolow

pschi pschedacźu nowych joko płaczenje pschijatych, po 10—15, 25, 32, 40, 55 mk., so bych je wotbyl, tunjo.

Nowe jěsdne kola po 38, 42, 48, 52—75 mk.,
žonjaze kola hižo po 58 mk.

Janko-jěsdne kolo, **najlěpsche trjebanske kolo, njeskónzujomne, spodziwnje lohko běžaze,** hižo po 75 mk.

Kolowe mantle tunjo, jenož tak dołho hacž skład doßaha, kupcze hnydom, **hórske pschikrywy,** 1 lěto rukowanje, 6½ mk., **mantle** hižo po 1 mk. 80 pj., s 1 lětom rukowanja město po 6 mk. 75 pj. jenož po 5 mk. 75.

Schlawchi po 1 mk. 80 pj., 2 mk. 50 pj. hacž 4 mk.

Prjedy hacž kupicze, wobhladajcze ßebi mój hobrski skład. 120 kołow na składze. — Sa kózde rukuju.

J. Schibak na Mužakowskej drósy 4.
— Telefon 406. —

Brennaborske, Opelske, Allrightske jěsdne kola
w najwjetschim wubjerku.
— **Wuporjedžetnja.** —

Pjenježnikam

so k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,
na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodze, w hosczenzu k „jandželu".
Hypotheki a wobßedženstwo ležomnosczow.
Sakožene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Krejczischczazy czaj

se snamjenjom hrodowskeje hapyki, pakczik po 1 mk.,

krejczischczaze kapki
blescha po 75 pj.,

krejczischczaze pille
schkleńczka po 50 pj.

Roseßkanje na wßy. — Jeniczzy woprawne

w hrodowskej haptyzy w Budyschinje.
Pawol Leidler.

Najnowische
we
wolmjanych mußelinach, zephirach, ploczlinych tkaninach

porucza we wulkim wubjerku

M. Gottwald
pschi mjaßowym torhoschczu 2.

Hižo wot 28 lět

pschedawam na **Budyskich wikach**

ßymjenja sa nalětni a lěczny wußyw

wot firmy **J. E. Schmidta** w Erfurtu, khěžorskeho a kralowskeho podawarja, ßo mi sczelaze, woßebje wot tejele firmy plahowane **runklizowe ßymjo** (woßebitosczu), kotrež tole lěto woßebje derje sthadža.

Tehodla ßwojim czesczenym wotebjerarjam wschě ßymjenja w dobrej skhadžazej tworje poruczam:

runklizowe, Eckendorfske žołte a czerwjene hobrskowalzojte, punt po 70 pj., po zentnarju tuńscho. Lutyjeczanske žołte ßymjo, najwjetschu czerwjenu **pizowansku zokrowu rěpu,** dołhu běłu.

Kałowe ßymjo, Erfurtskeho sažneho, Barlinskeho ßrěnjosažneho, hollandskeho czěmnoczerwjeneho, pólsneho, Zitawskeho hobrskeho a ßerbskeho burskeho kała, běłeho kała a Winnigstetterskeho, kónczojteho Braunschweigskeho a woprawneho czeskeho hłubateho kała.

Wulki wubjerk ßymjenja, karottow, morcheje, pizowanskeje morcheje, bunow, gurkow atd.

Woßebitosczu: Erfurtske kwětkowe ßymjenja
w 10pjenježkatych pakczikach s wukasanjom k plahowanju.

Rjane cziste dźeczelowe ßymjo, němski wußyw, punt 1.10 hr.

Wulki wubjerk **Drožđzanskeje zyble k ßadženju.**

Woßebje poruczam wot hollandskich plahowarjow ßo dostawaze **kwětkowe kulki** gladiolow, begoniow, lilijow, tuberosow atd.

Moje stejischczo je hižo wot 28 lět na mjaßowym torhoschczu.

Jan Bjedrich, **ßymjenjowa pschedawarnja**
w **Kolwasy** pola Pomorz.

Paul Giebner

w Budyschinje na bohatej haßy 18,
ſ nutskhodom na theaterſkej haßy,

winowa wulkowikowarńja

porucza ßwoje berje wothladane **wina.**

Pjecź wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k ſtrowoſczi.

Wino k ßwjedźenjam atd.

Tym, kotſiž moju winowu pſchedawarńju njeſnaja, k wjedźenju dawam, ſo ßo pola mje tuńſcho kupuje, hacź pſchi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Moſele, dokelź wino po waggonach doſtawam a :: :: pucźowanſkich wudawkow nimam. :: ::

Jeli ſo dyrbi Waſche ſtare jěſdne kolo kaž nowe bycź,

ßo ſ dowěrjenjom na mnje wobroćźe. Mōje 20lětne dźěło we wſchěch wotrjadach kołojěſdneje branſche ſa wězywuſtojne, hódne a ſchwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a ſanillowanje** jěſdnych kołow wſchěch ſyſtemow a wudźěłkow, kaž tež kóždе **wuporjedźenje jěſdnych kołow** a **ſchijazych maſchinow,** rěčznych maſchinow, žimazych maſchinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,
wuporjedźerńja w Scźijezach pola Budyſchina.

Franz Marſchner

cźaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**
k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. **Piſßomne rukowanje.** **Tunje płaczińy.**

Sserbſke a němſke

ſpěwarſke

ſa njewjeſty

ßu po tunich płaczińach na pſchedań **we wudawarńi Serbskich Nowin.**

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pſchi butrowych wilach 1 **telefon cźißło 415**

porucza ßwoje daloko a ſchěroko ſnate

palenzy a likeury.

Roſeßlanje w cźwizach a bleſchach.

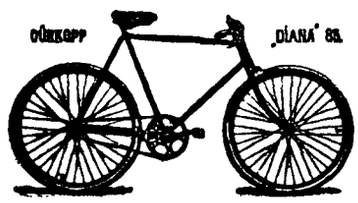
Proſchu ßebi płaczińowy ſapiß žadacź.

G. Urban w Krjebi.

Wotdźělenje ſa jěſdne kola a ſchijaze maſchiny **„Dürkopp“, „N SU“, „Phänomen“.**

Nowe modelle ßu doſchle!

Najtuńſche kupowanſke źórko ſa jěſdne kola.

Mužaze kołoßhižo po 60 mk., žonjaze kolo po 68 mk.
Wſchěch pſchißłuſchnych jěſdnych kołow a narunanjo.

N. S. U. motorſke kola. Njech ßo poſkicźenje žada.

Poruczam wſchě druźiny

ßuſchenych a ßelenych cźrjewow

korjenjenje (wyrzu) a rěſniſku potrjebu.

Pawoł Scholta w Budyſchinje na ſchulſkej dróſy 3, pſchedawarńa cźrjewow a kožow. Telefon 385.

Cźeſcźenym Serbam ſ tutym k wjedźenju dawam, ſo wot 1. haprleje

na Moltkowej dróſy cźiſßło 1

bydlu a ſo ßym tam **pōndźelu, wutoru, ſchtwórtk** a **ßobotu** jenož **dopołdnja** wot 8 hacź do 12 hodźin k rěcźam.

— Pjatk a ßrjedu njeißym doma. —

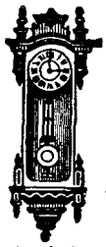
Scholta, maßeur a runař.

Hdyž jěſdne kola trjebacźe,

njekupcźe ßebi małohódny wudźěłk, kotryž dyrbi ßo tola bórſy wuporjedźicź, ale prěnjoklaßne kolo ſe ſnamjenjom. Na cźole němſkich kołow ſe ſnamjenjom ſteji **„Dürkopp“, „N. S. U.“, „Phänomen“**

Tajke doſtanjecźe pola

G. Urbana w Krjebi.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry** a **tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczińami wupołożene, wobhladacź.**

Khěžorſka khofejownja

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěški, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 17. **Sobotu 26. haprleje 1913.** **Lětnik 72.**

Skutari w ruzy Čzornohórzow.

Rjekowska khrobłosćz Čzornohórzow je Skutari pschemohła. Horze žadanje čzornohórskeho luda je žo dopjelniło. Nad Skutariom a wokolnymi wobtwjerdženjemi žo čzornohórske khorhoje smahuja. Turkowska wobžadka je žo ſ wuměnjenjom poddała, so žmě ſ brónjemi Skutari wopuschćićz. Čzornohórski kral Miklawsch je do tehole wuměnjenja rad swolił, so njetrjebał jatych Turkow žiwićz.

Powjesćz wo dobyczu Skutaria je po zyłym žwěcze mózny saczišchćz čziniła. Ssamo pschećziwnizy balkanskich Sskowjanow žo psched smužitosću a rjekowstwom Čzornohórzow poklonjeja. Schto nětko europiske wulkomozy pschećziwo dobyćerskej Čzornohórskej sapočznu? S demonstraziju žwojich wójnskich kódźow njeižu wone Čzornohórslu satraschićz mohłe. Też do wobstupjenja čzornohórskeho a albanskeho brioha hacź dele do Dracza je žo kral Miklawsch wohladał. Mjes tym so kódźe wulkomozow po mórskim briosy puchachu, Čzornohórzy jene turkowske wobtwjerdženje po druhim dobywachu. Čzornohórska se žwojimi 250000 wobydlerjemi je pschećziwo zyłej Europje žwoju njekhablazu wolu pschetłóczika, Skutari je dženža w mozy čzornohórskeho wójska!

Awstriske knježerstwo drje w žwojich nowinach žwětej k wjedženju dawa, so dyrbi Skutari k pschichodnemu hakle sałožomnemu albanskemu statej pschiżłuschećz, byrnjež byli Čzornohórzy Skutari dobyli. Schtó pak budźe chzyćz Čzornohórzow se Skutaria wuhnaćz? Kral Miklawsch je žo hižo na wschě móžnoscze pschihotował. Skutari dobywschi je wón hnydom wschě wokolne wobtwjerdženja swuporjedźićz a ſ wojakami wobžadźićz dał a je ſ muniziju a zyrobu sastarał. Dobrowólnje Čzornohórzy nihdy na nihdy se Skutaria njepóńdu. Też ſ pjenjesami žebi woni tole město a wokolny płódny kraj njedadża wukupićz. Powjesćz, so dyrbja žo Čzornohórskej jejne woporv na čzłowjekach, kotrež je pschi woblehnjenju a dobywanju Skutaria pschinjeżła, ſ 30 miliionami frankow sarunaćz, je čzornohórski lud nanajhłubscho roshorika. Čzornohórskej njeje krej jejnych rjekowskich žynow sa pjenjesy na pschedań. Phi a hańba by było, hdy byschtaj žo kraj a město, sa kotrejž žu žo tyžazy khrobłych Čzornohórzow na bitwischczu wukrwawili, sa rysy słoto pschedałej.

S tej žamej lawjazej khrobłosczu, ſ kotrejž žu Čzornohórzy Skutari nadběhali, budźa jón też psched žwojimi njepschećzelemi sakitowaćz. Awstriska dyrbjała hižo 100000 muži pschećziwo Skutariej póžłaćz, hdy by chzyła jón woblehnyćz. Najprjedy pak dyrbjała dowolnosćz druhich wulkomozow k temu dostaćz. Italska njeby do teho ženje swolika. Strach je pschewulki, so by awstriske wójsko, hdy by do Albanskeje sačžahnyło a nad Čzornohórzami dobyło, tam sawostało. Potom by knjejstwo nad adriatiskim morjom, ſ kotrymž zyła rańscha strona Italskeje mjesuje, Awstriskej žłuschało. Pschećziwo tejle móžnoscźi by žo Italska se wschěmi mozami wobaraka. Duž by Awstriska, hdy by Skutari woblehnuła, pola Italskeje a žnadž też hischcze pola druhich wulkomozow pschećziwnosćz namakała. Pschi tajkich wobstejnosćzach budźa Čzornohórzy ſ měrom w Skutariu wostaćz móz. Jich mudry kral Miklawsch je to do předka wjedźał, hdyž je njedźiwajzy protestow a hroženjow wulkomozow Skutari nadběhowaćz dawał.

Wojowanje wo Skutari.

Wo Skutari je žo 36 hodźin wojowało. Generalny nadběh žo póndźelu rano sapocza, hdyž běschtej žo twjerdźisna a město 48 hodźin dołho se wschěch stronow wobsělałej. Čzežka žerbska artillerija žo pschi bombardemencze wobdźěli. Sserbske mužstwo w čzornohórskej uniformje kanony wobžłużowasche. Bombardement je pjecza wjetschi dźěl města wupuscźił, w kotrymž wohnje wudyrichu. Turkowska wobžadka žo mužniwje wobarasche. W Brdizy žo krwawnje wojowasche. Čzornohórzy ſ bajonnetami postupowachu, a hacźrunje žo zyłe rjady ſ wohnjom turkowskich batterijow a maschinskich tšélbow potšélachu, Čzornohórzy njesastajnje postupowachu. Nadběh na Taraboscz žo ſ wotdźělenjom bombymjetarjow sapocza. Hdyž běchu žo Čzornohórzy Taraboscha smozowali, roskasowaŕ turkowskeje wobžadki, Essad pascha, spósna, so je dalsche wojowanje bjes saměra. Dwajdnjowne wojowanje je žo se žerbskej artilleriju rosžudźiło, kotraž turkowske batterije sa žobu wotmjelknyćz nusowasche. Čzornohórzy běchu w nozy wot póndźele k wutorje wschě rosžudne stejischcza dobyli. Plan k nóznemu generalnemu nadběhej staj pjecza žerbski general Bojowicz a čzornohórski wójnski minister Martinowicz wudźěłałoj. Turkojo žu žo po sdaczu ſ nadběhom Čzornohórzow, kotsiž ſ wulkej khrobłosczu postupowachu, pschekhwatali. Stejischcza pola Brdizy jara ruczje padnychu. Čzornohórzy žu něhdże 3000, Turkojo 5000 muži shubili.

Hdyž běchu žo Čzornohórzy poślednich wobtwjerdženjow na Taraboschu smozowali, Essad pascha roskasowarjej čzornohórskeho wójska kapitulaziju poskiczi, kotraž žo pschija. Wo poknozy prěnje wotdźělenja čzornohórskeho wójska do města czahnychu, kotrež žo na někotrych městnach palesche. Hnydom žo wažne městna wobžadźichu. Hacźrunje žo wobydleństwo do hrosy da, žo měr a porjad sdźerża. Turkowskej wobžadzy ſ brónjemi wotczahnyćz dachu.

Dobyczerska powjesćz do čzornohórskeho hłowneho města Zetynje

hakle žrjedu rano w 2 hodźinomaj ſ telegramom dóńdże, kotryž bě trónski naślědnik kralej póžłał. Tónle podawk žo wobydlerstwu ſ wutšélemi ſ kanonow a ſ wuswonjenjom wosiewi. Wschitzy wobydlerjo žwój dom wopuschćichu a psched kralowy hród pschiczahnychu, hdźež kralej, kralowskej žwójbje a wójsku žławu wołachu. Kral Miklawsch mějesche ſ balkona rěcź k ludej. W měricze njewopisomne sahorjenje knježesche. Sastupjerjej Sserbije a Grichiskeje žo do kralowskeho hroda podaschtaj a kralej sboże pschejeschtaj, kotryž jeju wobja.

Saczischcź dobycza Skutaria w Italskej.

Hnydom, hdyž powjesćz wo padże Skutaria do Roma dóńdże, ju minister Jan Giuliana kralej a kralowej wosjewi. Kralowa, dźowka čzornohórskeho krala, žwoju radosćz nad wuspěchom domowiny njepotaji. Też italski kral je pjecza k wschelakim sastojnikam žwoje wjeżele nad dobyczom žwojeho pschichodneho nana wuprajił. Psched sjawnosću wschak Italska jako swjaskarka Awstriskeje saržakłosćz Čzornohórskeje rosžudnje sažudźa. Powschitkownje pak žo nad jeje dobyczom wjeżeli, hacź runje žu žo ſ tym wobstejnosćze politiskeho położenja poczežike.

Radosćz w Ruskej a Czechach.

W Peterburgu žo po Božej mschi w Preobraženskej zyrkwi někotre tyžazy žylna czrjóda ludu rusku a žerbsku narodnu hymnu spěwajo psched žerbske póžłanzstwo pschiczahny a tam ſ hłožom Sserbiji a Čzornej Horje žławu wołasche. Sserbskeho póžłanza ſ wołanjom „Sława Sserbiji! Przecź ſ Awstriskej! powitachu. Te žame demonstrazije žo psched bołharskim póžłanzstwom stachu.

W Prahy běchu po powjesczi wo dobyczu Skutaria ſ doma „Hwězda“ na Wjazławskim naměscze tši khorhoje žłowjanskich barbow wupowěžli. Polizija je bórzy wotstroni. To žamo žo w Brěsnowje sta, hdźež žo po polizajskim wukasu khorhoje a plakaty dele storhachu. Shromadźisny, w kotrychž chzychu czěszy sapóžłanzy wo dobyczu Čzornohórzow rěczećz, žo ſ poliziju sakasachu. Polizija też

lud, kotryž žo na drohach shromadži, roshonjesche. Sapóžkanz Freßl na marmorowe skhody pola postowy žwjateho Wjazžkawa stupi a pocža wo balkanskej wójnje rěčeč. Hromada polizistow pak hnydom sakroči a shromodženy lud rosehna. To žo na wjele městnach wospjetowasche.

W Kolinje w Czechach njedžiwajcy sakasnje polizije a hamtskeho hejtmanstwa město žwjedženšzy wobžwětlichu. Teč we wjele druhich czěskich městach žu dobycze Czornohórzow žwjeczili.

W khorwatskim hkownym měsczе Sagrjebje studentojo czornohórsku hymnu spěwajo a na krala Miklawscha žkawu-wokajo po dróhach czahachu. Hdyž na awstriske knjeżerstwo dla jeho njepschecželstwa pschecziwo Czornej Horje žwarjachu, polizistojo studentow rosehnachu.

Wyslanje w Sserbiji.

Sserbski kral Pětr je kralej Miklawschej s pschicžinu dobycza Skutaria sbožopschejazy telegram póžkal. Nowiny w Belgradže dobycze Skutaria jako bkyschczaze dobycze žerbskeho luda žkawja, dokelž žo hacž dotal njeje nikomu poradžiło, Skutari dobycč. W měsczе Belgradže žo s domow khorhoje smahuja, wschudže, woženbje psched kralowskim hrodom žo dobycze žkawi. W skupschtinje (žejmje) ministerstwowy pschedžyda Paschicž wosjewi, so je jemu žerbski póžkanz w Zetini wjeżeku powjesč wo padže Skutaria póžkał. Radostnje žkawa wokajo skupschtina wobsamkny, czornohórskej skupschtinje s telegrammom k dobyczu czornohórskeho wójska sboże pschecž. Potom žo poženbjenje skónczi, so by žo s tym džělbracze na wjeżelosczi Czorneje Hory wopokasako.

Radosč, kotruž je dobycze Skutaria w Belgradže sbudžiło, njehodži žo wopiżacž. Zyle njesnaczi ludžo žo na drohach wobjachu a žo wokoschachu. Wobydlerstwo bu s radosczu wscho wopojene, kaž ženje prjedy. S hordosczu žo w extrakopjenach wusběhowasche, so žu žerbske kanony dobycze rosžudžike. Hdyž chzyschе ministerstwowy pschedžyda Paschicž se žejma domoj doječ, lud konjow wupschahny a ministrowy wós hacž k jeho hrodej dowjese.

Ssrjedu popołdnju wobydlerstwo po měsczе czehnjesche. Psched hrodom ruskeho póžkanzstwa a ministerstwom swonkownych naležnosczow a kralowskim hrodom Czornej Horje a balkanskemu swjaskej žkawu wokachu. Kral Pětr mějesche rěč, w kotrejž dobycze Czornohórzow žkawjesche.

Czornohórski finanzny minister wo Skutariu.

Czornohórski finanzny minister Deljewicž, kotremuž dopiżował Prażskich „Narodnych Listow“ k dobyczu Czorneje Hory sboże pschejesche, praji, so njeje Czornohórza, kotryž by žebi myžlił, so móže Czorna Hora bjes Skutaria žiwa bycž. Kóždy balkanski swjaskar je do wójny s wěstym samérom schoł — wschitzy žu žwój samér dožahli. Czorna Hora je do wójny sa Skutari schła. Tseczina jejneho wójska je padła, a nětko měła žo žnadž jeho wotrjez? Sa Skutari njeje sa Czornu Horu žaneho sarunanja. Dotal je Czorna Hora bjes Skutaria była, tola slajnje je žebi žadała, jón wobžedžicž.

Awstriske knjeżerstwo a Czorna Hora.

Awstriske knjeżerstwo je hižo wulkomozam namjetowało, so bychu hnydom czornohórske knjeżerstwo napominake, so by Skutari wulkomozam pschepodało. Jeli so by žo wono temu pschecžiwiko, dyrbjake wulkomozy na czornohórski brjoh wójsko wužadžicž. Konferenza póžkanzow wulkomozow w Londonje směje skerje lěpje wo awstriskim namjecze rosžudžicž. Mjes Londonom, Peterburgom a Parisom žo wo tymle praschenju žiwje jedna. Balkanszy diplomatojo žo nadžijeja, so Jendželska, Franzowska, Italska a Ruska Skutari Czornohórskej pschewostaja.

Hdyž je Czorna Hora Skutari pschecziwo woli wulkomozow wobléhała a dobyła, njeje to prěni króč, so žo wona njeje woli mózných knjeżerjow podcžiła. Psched sto lětami je czornohórski wjerch Pětr Pětrowicž žamo Napoleonej wójnu pschipowjedžił a ju žkawnje dobył. Czornohórska chzyschе žo města Cattara pschi adriatiskim morju smozowacž, so měła pschikhad k morju. Awstriska bě Czornohórskej tole město žlubiła, tola potom Napoleonej wotstupika. Sso roshněwawschi Pětr wójnu s Franzowsami sapocža a jich sbi. Jako dobyczerjo Czornohórzy do Cattara sacžahnychu. W lěcze 1815 pak žebi Awstriska Cattaro wróczo žadasche a wjerch Pětr dyrbjesche jo jej pschewostajicž, dokelž žo s druheje strony Turkojo do joho kraja dobywachu. Wón Turkow pschewinuy a jich s Czornohórskeje wuhna. Awstriska pak Cattaro wobkhowa. Tak by wona nětkole też Skutari rad Czornohórzam wotewsała. Dženža pak žu politiske wobstejnosczе tola trochu hinasche, dyžli psched sto lětami.

Kralej Miklawschej žo sboże pscheje.

Kral Miklawsch je po dobyczu Skutaria wjele sbožepschejazych telegramow dostał. Jene s prěnich wot italskeje kraloweje pschińdže. Dale też nětotsi ruszy wulkowjerchojo a mnosy politikojo s Ruskeje sboże pschejachu. Awstrisky Sskowjenjo žu teho runja wjele sbožepschecžow póžkali, tola njeižu na Czornu Horu dóschke, dokelž je awstriske knjeżerstwo je wschě sadžerżało. W Awstriskej žu kóždeho sajeli, kotryž czornohorskim dobyczerjam žkawu wunjeże.

Sserbjo a Bołharjo

nochzedža žo dlěje Mazedonskeje dla wadžicž. Woni žu wobsamkli, žwoju swadu ruskemu zarej rosžudžicž dacž. Jeho rosžudej chzedža žo podcžižnycž.

Bojkot w Sserbiji pschecziwo wudželkam awstrisko-wuherskeje industrije.

Awstriske knjeżerstwo pola wulkomozow na to džěła, so žo Sserbija njeby k adriatiskemu morju puschcžika. S tym chże wona dale wuwos wupkodow žerbskeho ratarstwa a skotarstwa a s dobom dowos wukrajnych tworow do Sserbije poczežicž. Sa tole njepschecželske sadżerżenje chzedža žo žerbšzy pschekupzy wotrunacž. Woni žu wobsamkli, wschě wudželki awstrisko-wuherskeje industrije bojkotowacž. Žadyn pschekupz njeżmě wjazy žanych tworow s Awstriskeje kupowacž.

Pruske rjady sa dobyczerjow Adrianopla.

Khěžor Wylem je pjecza mjes dobyczerjow Adrianopla 14 pruskich rjadow (ordenow) wudželił a pschipósnawozy telegram kralej Ferdinandej póžkał.

Masane schaty

němskich brónjeźnjow žu žo psched khěžorstwowym žejmom płokake. Póžkanz dr. Liebknecht je cžinki Dillingskich a Kruppskich brónjeźnjow wotkryl, s kotrymiž pytaju žwoje dokhody powjetschicž. Dillingske brónjeźnje žu wschelake franzowske nowiny pokupike, so bychu wo wójnskich pschihotach franzowskeho knjeżerstwa wumyžlene powjesče wocžischczake a s tym němske knjeżerstwo pohnuke, nowe brónje skasacž. Mózno, so je poždlednje powjetschenje němskeho wójska sczěhwk takich cžinkow. Wězy takle du: Jene franzowske nowiny pižaju, so žebi Franzowska na nowe wójnske brónjenje myžli. Wschoněmske nowiny žo tejele powjesče se sahorjenjom pschimnu a žo hrožo praschеja, hacž dha němske wójskowe sarjadnistwo spi. Někotre dny posdžischo móže žo s najlépscheho žórka powjesč dacž, so Němska žwoju wójnsku brónitosč na polnu měru žwojeho samożenja wudospołni. Tale powjesč w Franzowskej wothlóž namaka, a franzowske nowiny wěso teho runja lépschu wójnsku hotowosč franzowskeho wójska žadaja.

Kruppska džěłarnja kanonow ma w Barlinje tajnu agenturu. Wona systematiszy wojerskich sastojnikow k pscheradženju wojerskich potajnstwow sawjeduje. Liebknecht je naležnosč wojerskej wyschnosczi wosjewił, a na to žu žo sastojniży, kotsiž žu žo pokupicž dali, do pschepytowanja wsali. Dla tehole wotkrycza je budgetowa komižija wobsamkla, khěžorstwoweho kanzlera namołwicž, so by k pruhowanju wschěch sa wójsko a łódžstwo žo podawazych brónjow komižija powołała, do kotrejež měł khěžorstwowy žejm se žwojeje žrjedžisny wězywustojnych wuswolicž.

Komandantske městna sa Karlsruhe, Darmstadt, Stuttgart, Draždžany a Königstein žu žo, dokelž jich mějeczeljo niczo džěłacž nimaju, po namjecze budgetoweje komižije wumaske.

Pruski krajny žejm

je 230 milijonow hriwnow k pożulnjenju Němzowstwa a k potłóczenju pólskeje rěcze we wjeczornej Pruskej a Póšnańskej pschecziwo hłožam Polakow, zentrumskeje strony, žwobodomyžlnych a sozialdemokratow w tsecžim wuradženju pschiswolił.

Němskaj offizěraj do Franzowskeje s lětadłom pschileczałoj.

Póndželu wjecžor je do Arracourta, něhdže 5 kilometrow wot němskeje mjesy, jene němske lětadło pschileczało. Wono mějesche 70 konjazych mozow žylny motor a bě s dwěmaj offizěromaj wobžadžene. Offizěraj powjedaschtaj, so staj rano w 5 hodžinach s Darm-

ſtadta do Metza wotjěkoj, ſo ſtaj pak w huſtej mlhi roshlad ſhubikoj a ſo ſtaj hakle k ſemi pſchijěwſchi ſo dohladokoj, ſo ſtaj w Franzowſkej. Lunevilleſki nižſchi prefekt offizěrow pſcheſłyſcha a jeju wuprajenja ſa wěrne ſrózna. Wón je na to dowolił, ſo ſmědźiſchtaj ſo offizěraj ſ lětadłom do Němſkeje wróćićź. S dobom je ſo franzowſkemu póſłanzej w Barlinje poruczilo, ſo by němſke knjeżerſtwo namołwjał, ſo by pſchelětanju němſkich powětrowych łódźow a lětadłow do Franzowſkeje po móżnoſczi ſadźěwało. Němſzy lětarjo njeſměli pſcheblisko franzowſkich mjeſow lětać, ſo ſo njebychu tak huſto pſches mjeſy ſabłudźili. Franzowſojo hiſchće njejſu ſabyli, ſo ſu jich Němzy 1870 ſbili a jim Elſaß-Lothringſku wſali. Napohlad němſkich lětarjow teho dla franzowſke wobydleŕſtwo roshorja a mohło jo lohko k njepſcheczelnoſczam dowjeſć.

Skaſanje brónjow w Němſkej.

Europa ſo ſaſo na wójnu hotuje. Po powjeſczach ſ Bergiſkich pſchemyſłlowych ſtron je ſo woſebje pola Solingiſkich dźěłarnjow ſ wukraja wjele brónjow ſkaſało. Tak je rumunſke knjeżerſtwo wjele jěſdnych a artilleriſkich mjeczow ſkaſało, kotrež maja ſo najpoſdźiſcho ſa ſchtyri njedźele ſhotowićź. W tamniſchich dźěłarnjach ſo wo dnjo a w nozy dźěła. — Tež ruſke knjeżerſtwo je wjele brónjow ſkoro we wſchěch dźěłarnjach ſkaſało a je ſkaſanki hnydom do prědka ſapłaćiło, ſebi jenoż pruhowanje brónjow pſchi pſchewſaczu wuměniwſchi.

Generalny ſtrajk w Belgiſkej

ſo najſkerje ſ dobyczom ſtrajkowarjow ſkónczi. Na poſłed něhdźe 450,000 dźěłaczerjow ſtrajkowaſche. Każ je ſnate, chzedźa ſebi dźěłaczerjo ſe ſtrajkom powſchitkowne jenake ſejmſke wólbne prawo wunuſować. Knjeżerſtwo je nětkole pjeczа ſwólniwe, ſejmej ſakonjowy nacziſk wo pſcheměnjenju wólbneho ſakonja pſchedpołożićź. Na ſozialdemokratiſkej ſhromadźiſnje w Brüſſelu je ſo wobſamkło, ludowy komitej ſa powſchitkowne wólbne prawo ſałożić a ſo hnydom ſaſo k ſwuczenemu dźěłu wróćićź. Strajk je ſo ſkóncził.

Pod ſchkitom Bożim.

(Pokraczowanje.)

Hdyż běchu naſajtra rano konje ſaſo ſapſchehnjene a hdyż towarſchojo runje do ſani ſlěſechu, Wladiměr ſ nich njejapzy wuſkoczi, a prjedy hacz mózachu ſo druſy hakle roshladacź, wutſěł praſny, a hdyż ſo wobroćićhu, cźrjóda wjelkow po ſněhowej runinje cźěrjeſche. Rubjeżne ſwěrjata běchu wokomika wotjěſda wužićź a jich nadpadnyćź chzyłe, ale pſchepoſdże běchu pſchiſchłe a dyrbjachu jene ſady ſebje leżo woſtajićź. Tón wjelk bě do ſadnjeje nohi trjecheny a ſo lědma dale wleczeſche. Wladiměr druhu tſělbu hrabnywſchi ſa natſělenym wjelkom leczeſche. Hiſchće junu ſo wupraſny, tu ſwěriſko na ſemi leżeſche a ſurowje wujo ſwoje žiwjenje ſkónczi.

Sa pol hodźiny bě koża wotdrjena a mjaſo roskuſkowane. Towarſchojo lědma ſwojim woczam wěrjachu, hdyż widźachu, kak wěſcze a wuſtojnje Wladiměr ſwoje dźěło wukonjeſche, a we wutrobje jim pocża něſchto ſkhadźećź, ſchtoż bě na ſmužitoſcź a dowěru ſapodobne.

Se ſkalneje prózdnjeńzy pucź dale dźěſche, pſchezo k połnozy. Saſo ſo zyły dźeń miny a Wladiměr pſchezo hiſchće pſchihódneho hońtwiſchcża wuſłědźił njebě.

„Dyrbimy dale“, wón na praſchenja ſwojich towarſchow wotmołwi, „doniż ſ kładkeje runiny won njebudźemy. Tule ſo niczo cźinićź njehodźi. Ssobol, hermelin a liſchka maju ſwój ſkhow w napadanych kamjeniſchczach, kotrež ſo pſchi podnożku horow nakopjeja. Tule wužijemy běha rěki, ſo bychmy ſpěſchniſcho dale pſchiſchli. Kładka runina budźe nam tež derje cźinićź, hdyż ſu ſo nam po ſchkropawym pucźu ſtawy doſcź mucźne natſchaſłe.“

Każ ſ wětſikom dźěſche to po ludowej runinje dale, hiſchće jedyn dźeń a tež druhi dźeń, doniż ſo napoſłedku naſdala dokhi roſcźehnjeny khribjet horow njepokaſowaſche a Wladiměr wyſkajo njeſawoła:

„Tamle! Tamle budźe derje, tam woſtańmy!“

Duzy po pucźu Wladiměr towarſchow roswucżeſche, kotſiž dale a jaſniſcho ſpóſnawachu, ſo bychu bjes njeho ſawěſcże hubjenje pobyli; pſchetoż łojenje kożuchowych ſwěrjatow bě woprawdźita wědomoſcź a żadaſche ſebi wězywuſtojnoſcże a leſcże, każ ſebi to njebudźichu dali dźecź.

To dyrbjachu waſchnje žiwjenja najprjódzy dokładnje wobkedźbowacź, jich wubrane zyrobiſny a ſwuczene khódby dyrbjachu ſnacź, a tež wo paſłe dyrbjachu ſo hacz nanajkedźbniſcho ſtaracź; tych ſo njeſmědźachu ſ nahej ruku pſchimacź, hewak wucżu jara wótra cźuchawoſcź ſwěrjatow hnydom naporjad, a wone ſo na kedźbu bjerjechu a wo wabjazu zyrobu njelapnychu. Tež dyrbjachu ſo paſłe tak ſtajecź, ſo jich po móżnoſczi widźećź njebě. Dale dyrbjachu ſo cźěrje dźiwiny we ſněhu wuſłědźećź; pſchetoż hewak wo njej niczo widźećź njebě, wo dnjo we ſwojich łěhwach a jamach łěhaſche a hakle w nozy na rubjenje wukhadźeſche.

Na pſchihódnym měſtnje ſo ſtan, tak mjenowana jórta, ſtajeſche a ſo k bydlenju pſchiprawjeſche. W nim to woprawdże tak njelepe njebě. Wladiměr ſo na to wuſtejeſche, tu we hróſbnej ſamocże zyle pſchijomnu hětku natwaricź, a towarſchojo ſo pſchepokaſachu, kak pſchijomnje w njej je, cźim bóle, hdyż wonka ſtraſchna ſněhowa mjeczel ſakhadźeſche.

Hižo bě ſo ſwjeczoriło, hdyż bě ſo ſtan dotwarił. Duż na ſtajenje paſłi myſłe bycź njemózachu, woſebje tež, dokelż ſo pſchi ſněhowej wějeńzy njeběchu cźěrje dźiwiny wuſłědźićź hodźałe.

Saſo wulki woheń ſadźěłachu a nad nim ſebi cźopły napoj nawarichu, kotryż k praženemu khlěbej a k pjecżenemu wjelczemu mjaſej wubjernje ſłodźeſche. Hdyż ſo hodźinu poſdźiſcho, do ſwojich kożuchow a tołſtych wołmjanych płachtow ſawaleni, k měrej wupſcheſtrjechu, jedyn měnjeſche, ſo ſo tola ſda, jako mohł cźłowjek tež tu někak żiwy bycź a wutracź.

„To wſchak budźe hiſchće lěpje“, Wladiměr, ſo ſmějo, praji. „Jenoż wocżakńcże! Hdyż budźemy prěni popad ſ paſłi bracź, praju wam, woprawdźita żadoſcź na waſ pſchińdźe, tak ſo na wſchitku prózu a na wſchě ſrudoby ſabudźecże.“

A woprawdże, tak tež ſo ſta, ſ najmjeńſcha ſo jatym wjeſela wutroba ſ wocżow błyſchczeſche, hdyż prěni ras wokoło dźěchu a ſ paſłi dweju ſobołow a pjecź hermelinow wucżeżechu.

Tutych ſedmorych paſłi, w kotrychż bě ſo něſchto popadnyło, wotewſachu a do ſtana donjeſechu. Te dyrbjachu ſo, ſo bychu wón ſhubiłe, najprjódzy we wohnju wużehlicź, hewak żenje wjazy żane ſwěrjo do nich ſchke njeby.

Prěni cżaſ dyrbjeſche Wladiměr wſchitko ſam wobſtaracź, a druſy pſchihładowachu. Hdyż pak běchu tež cźišami ſo gratu pſchimnyli a pſchi ſwojim cźinjenju ſbożownje pobyli, pokaſa ſo, ſo bě Wladiměr prawje měł, hdyż wěſchczeſche: woprawdźita żadoſcź do nich ſaje, hońtwaricź, a woſtuda jich wjazy njecżwilowaſche, dokelż mějeſche jich žiwjenje nětko ſaſo wobſah, dokelż wjedźachu, ſo tu k něcżemu ſu.

Ani ſchěſcź njedźel ſo hiſchće njebě minyło, a hižo běchu liczbu kożow, kotruż ſebi kraj żadaſche, dozwěli, haj ſamo hiſchće koże, kotrež běchu guvernerej ſłubjene, běchu dobyte. S hordej wjeſełoſcźu a ſpokojnoſcźu Wladiměr na kraſne cżorne, běłe a módre koże hladaſche a zyle hłuboko nutſka we wutrobje ſo něcżeho nadźijeſche, ſchtoż pak nikomu pytnyćź njedaſche.

„Tale krajina je nětkole każ wurubjena“, wón junu rjekny, „dyrbimy dale horje.“

Bjes maka cźeżko bu towarſcham, ſtan wottorhacź, w kotrymż bě ſo jim tak ſalubiło.

Pol dnja běchu dale jěli, tu ſo naſdala něſchto pokaſa, nad cźimż wſchitzy ſ radoſcźu ſawyſkachu. Cźłowjekojo, cźłowjekojo w tejle puſcźinje! Wjeſ!

Běſche, jako bychu to konje cźuke; pſchetoż zyle ſame wot ſo wjeſele ſacżeżechu a dwójzy tak ſpěſchnje po ſněhowej runinje cźěrjachu.

Bórſy běchu do teje wſy dozwjeli, kotraż ſo w bliſkoſczi wjetſcha wupokaſa, dyżli bě ſo naſdala ſdała. Se wſchěch khěżow ludźo pſchikhadźachu a pſchikhadźazych jako ſtarych ſnatych powitachu, hacż runje jich hiſchće żenje widźeli njeběchu. Na wjeſnjanach bě widźećź, kak ſu wjeſeli, ſo junu druhe cźłowſke wobliczo widźa, a ſ nanajbóle hnujazej horliwoſcźu ſo wo tu radoſcź torhachu, ſo ſmědźa zuſych hoſpodowacź. To bě zyłej wſy każ ſwjedźeń, a hdyż naſajtra zuſy cźinjachu, jako bychu dale jěcź chzyli, dachu ſo wſchitzy ſ proſchenjom do nich, ſo dyrbja tola woſtacź. Mózno njebě, tajkemu nawalej hoſpodliwoſcże ſo ſapowjeſcź, a duż ſebi hiſchće tſi dny dołho pola tutuch dobrych ludźi lubicź dachu.

Hdyż ſo ſkónczne po tſjoch dnjach do ſani k wotjědźenju ſapſcheże, běchu ſanje hacż do kromy ſe wſchelakej zyrobu natykane; tole běchu ludźo w nozy ſcźinili.

Na cźěle a duſchi ſhrěcźi jědźechu hońtwjerjo dale. Njebjo bě pokhmurjene a huſte, cźeżke mróczele hacż k ſemi wiſachu, tak ſo bě lědma dźeſacź kroczeli do prědka widźećź.

Sa hodźinu ſo wjedro njejapzy pſcheměni. Sdaſche ſo, ſo ſo mróczele ſběhachu, nadnjebjo ſo pocża na ſeleń żołte błyſchczićź, a

w tutym błyschczu wobliczo hońtwjerjow scherjenjojzy blědnjesche. Na wobsoru ſ nażoktneho ſczina mała wuhloczorna mróczałka wustupowasche, tak wulka każ pjasczi, ale wona hladajzy a spěschnje pschibywasche.

„Swarnuj naß, Bożo, to je ßylny wichor, tón — — „boran!“ Wladiměr sakschikny.

A też Iwan ſ błukim stonanjom to wospjetowasche: „Swarnuj naß, Bożo, tón „boran!“

„Schto dha je?“ wschitzy drusy hońtwjerjo na dobo ßo wopraschachu.

„We tejle cżornej mróczeli satraschny ßněhowy wichor tczi“, Wladiměr dale rěczesche. „Dosczehnje=li naß pod nahim njebjom, ßmy shubjeni!“

Konje poczachu porskacz a stawacz, so móżesche jich Iwan lědma dodżerżecz. Pschetoż ſ jeniczkim satorhnjenjom ßo sawróczichu a ßaßo do nawopaczneho kónza ke wßy cżerjachu.

„Konje ßu prawje shódake“, Wladiměr rjekny. „Daj jim běżecz, Iwanje, Bóh budź nam ßmilny, so bychmy hischcże do wßy dozpěli, hewak dyrbimy ßo na ßmjerczi pschihotowacz. Tutón wjercżazy wichor naß wschěch pohrjeba.“

Jeczi ßebi ſ wustróżenjom lědma dychacz smědrichu. Hdyż bě ßamo Wladiměr tak porażeny, kotrehoż tola żenje bjesmużiteho widżeli njeběchu, dha dyrbjesche to jara slě bycz.

A woprawdże bu to też hrózbne a ßurowe. S kuskojtej spěschnoscżu cżorna mróczel roscżesche a ßwój sczin do wótreho ßwětka mjetasche, jako byschtej ßo dżeń a nóz mucżikej. S dalokeje sdalenoscże bě hwisdanje ßlyschecz, a po něczim ßo to do wucża stupnjowasche. We wjerschkach schtomow, kotreż wożamocżene pschi drósy stejachu, pocża to praskacz a stonacz. ßněh dżiwje lětasche a ßo do mróczeli stołkowasche.

„Jědź, schtoż móżesch, Iwanje!“ Wladiměr na pohoncża sawoła. „Bórsy dyrbimy do wßy bycz.“

Konje jachlachu a ßwoje poßlednje mozy napinachu. Pót, do jeschcża shustnjeny, jim po zylkym khribjecże leżesche, a jich strach ßo w tym pokasowasche, so se żałoscżazym hłoßom rjehotachu.

„Tamle je wjeß!“ Jan sawoła. „Sa schtwórcz hodżiny tam wěscże budźemy.“

Wschitzy wocżi napinajo hladachu — haj, tamle tón cżorny blak, to dyrbjesche bycz.

Wichor dale njemdrischo sakhadżesche, druhdy bywachu ßanje zyle do drobneho ßněha sawalene, a konje dyrbjachu posastacz.

Nětkole móżesche do wßy jenoż hischcże něschto mało mjeńschinow (minutow) bycz, — tu dźě hižo je hórka, sa kotrejż wona leżesche.

„Bohu budź dżak!“ Wladiměr rjekny, hdyż běchu konje na hórku dozpěle, sa kotrejż ßo prenje khěżki pokasowachu.

Lědma pak bě to dowuprajił, tu wětr ßuromje sahwisda a saschumi, każ hischcże żenje, a pocża zyle nóz bycz. Hońtwjerjo na dobo cżujachu, so ßo ßanje sběhachu a powróczichu, potom ßo jim wědomnje shubi. —

Hdyż bě Wladiměr ßaßo k ßebi pschischok, widżesche, kak ßanje cżrjóda ludźi wobdawa. Hnydom wón spósna, schto ma ßo stacz. Wón wjeßnych burow spósna, wot kotrychż shoni, so bě jich jedyn ſ nich, kiż bě ßanje pytnył, na pomoz swołał. Druhim snjesbożenym nětkole spani ſ palenzom rybowachu, to jim k wotucżenju dopomha. Ale jenemu tutón ßrědk njepomhasche. Iwan na wobliczu w ßuěhu leżesche, podnoży spowrocżenych ßani jemu cżeżkej na khribjecże leżeschtej.

„Wbohi cżłowjeko!“ Wladiměr skorżesche. „Schto twoja żona praji, hdyż ßo ty wjazy njewróczisch!“

Ssanje ßaßo stajichu a konje se saschmataneho gratu wußwobodżichu. Potom pomałku do wßy jědżechu. Tam dobrocżiwi burszy ludźo ßo snjesbożenym wo cżopły skhow postarachu. Cżi, takle luboscziwje wothladani, ßo bórsy ßaßo shrabachu a ßkowo dżakowanja namakachu.

„Po naß budżesche było, njebudźichmy=li waß měli“, Wladiměr rjekny. „Bóh je to wschitko spodźiwnje wjedł a dokonjał.“

„Cżeho dla dha njejscże pola naß wostali, hdyż waß proschachmy?“ stary muż naspomni. „Mi tak běsche, jako bych wjedżał, so waß njesboże podeńdże. Cżujach, schtoż mějesche pschińcz, do cżaßa.“

„Chzecże=li naß nětkole něschto cżaßa hospodowacz, chzemy to ſ dżakom pschijecz“, Wladiměr buram rjekny. „Ja na ßwoju woßobu na waschu hospodliwoscz njedźiwam; pschetoż chzu, hdyż je Iwan morwy, domoj, so bych tu wěz guvernerej wosjewił a po noweho pohoncża dóschoł, a ſ dobom też nabyte koże wotedał. Chzecże=li nětko mojich towaŕschow pola ßebje sdżerżecz, doniż ßo njewróczu, budże mi to lubo, a budu pokojnischi pucżowacz, hacż hdy bych jich ßebi ßamym pschewostajicz dyrbjał.“

Wjeßnjenjo hnydom rjeknychu, so ßu k temu hotowi, a jedyn rjekny, a hdy by to też schtyri njedżele trało, też tak dołho bychu to rady cżinili.

„Tak dołho to tracz njedyrbi“, Wladiměr snapschecżiwi. „Sa dwě njedżeli ßebi myßlu, so budu ßaßo wróczo.“

(Pokracżowanje.)

Ze Serbow.

Wuspěschne wojowanje konserwatiwnych burskich sapóßłanzow Donata, Barta, Kokle, Greulicha a Schreibera w sakskim ßejmje wo nowy hońtwinski sakoń

na dnju 13. dezembra 1912, po stenografiskich powjescżach.

(Skónczenje.)

Naměstny präsident Fräßdorf: Debata je skónczena! Knjes rosprawnik!

Rosprawnik sapóßłanz Donat: Moji knjeża! Jeli ßo se sozialdemokratiskeje strony porokuje, so njeje deputazija pschi ßwojich namjetach, nastupajo pscheměnjenje nascheho hońtwinskeho sakonja, k temu doschła, prawa wobßedżerjow tajkich leżomnoscżow se starohońtwinskim prawom wotstronicz, dha chzył k temu snapschecżiwicz so je deputazija na stejischcżu, so je prawo wukonjenja hońtwy wuliw wobßedżenstwa na tychle leżomnoscżach. Pschetoż jeli ßo na druhej stronje namjetuje, pschi pschichodnym srjadowanju nascheho hońtwinskeho sakonja gmejnam wjetsche prawa na jich honach spożczicz, potom ma deputazija sa wosprawnjene prawa, wobßedżerjow se starohońtwinskim prawom do wěsteje měry schkitacz. Chzył pak pschi tym ſ wurasom wusběhnycz, moji knjeża, byrnjeż ßmy k tymle namjetam doschli, nochzemy na żane waschnje hajenju hońtwarstwa seschkodżicz. Runje napschecżiwo pschejemy ßebi, so by ßo hońtwarstwo na kóżde waschnje hajiło. Ale myßlimy ßebi, so, rosßudźi=li ßo kralowske knjeżerstwo k pscheměnjenju hońtwinskeho sakonja, je ßo hižo ſ tym wjele dozpiło, jeli ßo na dżenßnische namjety dżiwa, a to tak, so by ßo w pschichodże kóżdej gmejnje a kóżdemu hońtwinskemu sjednoczenstwu dowoliło, ßo k tej gmejnje abo k temu hońtwinskemu sjednoczenstwu pschisamknycz, hdżeż ma pschisamknjenje sa najwużitnische, schtoż hacż dotal njeje tak było. To wukhadża woßebje ſ poßlednich pschipóßłanych petizijow. Chzył jenoż jeniczti pschikład pschinjescz ſ gmejny, kotraż je prjedy 300 hr. hońtwinskeho pjenjesa dostawała a nětko jenoż 145 hriwnow. S teho pschede wschěm spósnajecże, kak njepschihódnje ßo tajke hromadukładżenje druhdy stawa.

Njepschepósnajemy na żane waschnje, so cżeżkoty, kiż ßo pschecżiwo nowosrjadowanju hońtwinskeho sakonja nadeńdu, njejßu ßnadne, ale měnimy tola, so budże kralowskemu knjeżerstwu mózno, też tele cżeże pschewinycz a nasch hońtwinski sakoń k cżaßej pschiprawjenemu pscheměnjenju podcżißnycz. Pschetoż, moji knjeża, hdżeż je wola, tam je pucz. (Zyle prawje! Sskawa!)

Naměstny präsident Fräßdorf: Pschińdźemy k wothłoßowanju. Chze ßejm wobsamknycz:

1. Petizije, tak daloko hacż ßo na to měrja, so by kóżda politiska gmejna, njedżiwajo na wulkoscz ßwojeho wokrjeża, ßměła **ßwój ßamostatny hońtwinski wokrjeż tworicz**, kralowskemu knjeżerstwu pschepodacz k wobkedżbowanju* (zur Berücksichtigung)?

Jenohłóßnje!

2. petizije, tak daloko, hacż ßebi saniczowanje dżiwich kaniklow żadaja, kralowskemu knjeżerstwu we tym smyßle k wobkedżbowanju pschepokasacz, so bychu ßo wschě po sakonju ſ 25. julija 1902 dowolene pschiprawy sa saniczowanje dżiwich kanikow we rosmnożenej měrje hacż dotal nałożowake a teho runja ßo stało doßahaze systematiske shromadne saniczowanje sa wjetsche wokrjeßy (pschestrjenje)?

Jenohłóßnje!

3. Kralowske knjeżerstwo namołwjez, pschi pscheměnjenju hońtwinskeho sakonja postajicz, so by ßo pschipowjedżenje schkody, ſ dżiwinu naczinjeneje, pschichodnje pola gmejnskeho pschedstejiczerja stało?

Jenohłóßnje!

* „K wobkedżbowanju“ je najwótrischi rosßud sa petizije.

S Budyschina. Pomnik krala Alberta pschi lawskej wěži je ßo ßrjedu na ßwjatoczne waschnje w pschitomnoscźi krala Bjedricha Augusta, prynza Jana Jurja a jeho mandźelskeje, prynzeßy Mathildy, statneho ministra Vitzthuma ſ Eckstädta, generalneho wyschka ßwobodneho knjesa ſ Hausena a kultußoweho ministra dr. Becka poßwjeczźik. Kral se ßwojim pschewodom ſ woßebitym cźahom dopoldnja 16 mjeńschinow po 11 hodźinach do Budyschina pschijędźe a ßo wot tam ſ wosom psches Bismarkiku drohu, póstske městno, kněžorsku drohu a žitne wiki nimo w spalerje stejazych schulskich dźěczi k měschczańskemu dźiwadłu dowjese. Tu wón ſ wosa stupi a pěschi po froncźe wojerskich towarstwow a wojakow, pschi lawskich hrjebjach stejazych, krocźesche, pschecźelnje tu a tam strowjo. Knjenje ßo we wosu pomaku sa nim wjesechu. Pschi lawskich wrotach ßo najwyschschi knjeża do tam natwarjeneho pavillona seßydachu, pschi kotrymž bě ßo wulka ßyła pscheproschenych ßwjedźeńskich hosczi sestupała. Po ßwjedźeńskej rěczi wyschscheho měschczanosty dr. Kaeublera ßo na kralowy pokiw selenoźidźana plachta ſ pomnika puschczi, pschi czimž zyrkwinske swony swonjachu, czeßna kompagnija präsentěrowasche a ßo sakska hymna piskasche. Pomnik krala Alberta na konju w generalskej uniformje pokasuje. Kralowe wobliczo je na prawizu wobroczene a dele na pschihladowarja hlado. Pod figuru ßu ßkowa wurubane: Sakskemu kralej Albertej dźakowny Budyschin. Hdyž bě ßwjedźeński chor jedyn choral wuspěwał a ßo wěnzy psched pomnikom położike, ßo kral se ßwojim pschewodom k ßnědanju do kupnizy poda. Wot tam wón po bohatej haßy do měschczańskeho museja dźěsche a ßo ½4 hodźin do Draždźan wróczi.

— 2. pólny artilleriski regiment czißko 28 lětßa 17. julija do Budyschina pschicźehnje. Regiment, kotryž wot léta 1878 w Pirnje w garnisonje leži, 26. junija tamnischu garnisonu wopuschczi, so by ßo najprjódzy w Zeithajnje w tšélenju swuczował. Swuczowanje skónczischi regiment 17. julija do ßwojeje noweje garnisony do Budyschina pschińdźe. Jako sarunanje Pirna 1. pionérski batajllon czißko 12, kotryž 1. oktobra ſ Draždźan tam pschińdźe, dostanje.

— Sjednoczene Budyske papjerniki ßu sańdźene léto se schkodu dźěłałe. Wobkhodne léto ßo ſ njedostatkom 565406 hriwnow skónczi, ſ kotrychž ßo 314818 hriwnow ſ reservoweho fonda wuruna, mjes tym so ßo 250588 hriwnow wuczinjazy wostawazy njedostatkowy sbytk na nowe sliczbowanje pschenjeße.

— Po wßach wot někotreho cźaßa ludźo khodźa, kotsiž ludźom loßy wukrajnych lotterijow, żelesnizow atd. poruczeja. W nowschim cźaßu też ßukno, kotreż njeje ani schicźa hódne, ludźom napowschecź pytaja. Njech ßo tutym jebakam nichtó narěczecź njeda. Schtóż chze ßebi loßy, hódnostne papjery abo ßukno nakupicź, tón to wscho we wobkhodach w Budyschinje, kotreż ßu jako sprawne znate, namaka.

— Powjesćze wo schkodźe, ſ poßlednim mjerśnjenjom na ßadowych schtomach naczinjenej, ßu ßo jako pschéhnate wupokasałe. Sażne wischnje, ßlowki a brěžki ßu drje smjerske, tola mnohe ßadowe schtomy, woßebje kruschenje, hakle poczinaju kcźěcź. Na nich njeje niczo widźecź, so ßu se smjerskami cźerpike. Duž ßměmy ßo, jeli so mejske mjerśnjenje wuwostanje, hischcźe dobreho ßadoweho wunoschka nadźecź. Jeli so ßu żita tu a tam se smjerskami schkodowake, ßu symu ßlědowaze deschcźe wschu schkodu saßo wurunake. W prjedawschich létach ßmy husto nalétnje smjerski měli, a tola ßu żně spokojaze byke. Tak ßo w lécźe 1865 na kcźejaze rożki wulki ßněh nańdźe. Ludźo ßo bojachu, so ßněh kcźenju seschkodźi a powjas psches polo wupschestrěwschi, ßněh se żita trějachu, a też se ßadowych schtomow ßněh tschaßechu. A hlej, hdźež běchu ßněh směrom na klóskach a też na schtomach wostajili, żito a schtomy wjele dawachu, mjes tym so tam, hdźež běchu ßněh ſ kcźenjom wotstronili, żanych płodow njemějachu. Runje tak bě hižo ras w lécźe 1468 było, hdźež wulki ßněh padźe, kotryž 10 dnjow leżo wosta. 14. meje 1353 ßo ßněh dwaj lohczej wyßoko nańdźe, pschi czimž bě khětro syma, tak so ßo kóždy bojesche, so je kcźenje snicźene. Schesty dźeń pak ßo wschě staroscźe shubichu, czopły wětsik płódny deschcźik pschinjeßy, ßněh rosta a léto bě płódne.

— (Powjescźe wo ßywach.) W Němskej ßu ßywy nětkole powschitkownje spokojaze. W połnóznej Amerizy ßu wone derje psches symu pschischle. Też w Ruskej wone spokojaze hacź dobre steja. S dobom ßo na to pokasuje, so je ßo loni mjenje leżomnoscźow wobßyło. To drje ſ tym swißuje, so je ruske knjeżerstwo loni nasymu wjetschu liczbu pólnych dźěłacźerjow k khorhojam swołało, dyžli hewak.

— W 4. poßedźenju wokrjeßneho wubjerka je ßo po prósstwje wubjerkow sa powschitkowne wużitne dźěło Hrubjelczańskemu wokrjeßnemu wubjerkej 200 hriwnow, k sakoženju turnowanischcźa a hrajnischcźa w Hornjej Hórzy a wobstaranju turnowanskeho grata pschiswolika.

S Budestez. Pschichodny schtwórtk (Boże stpicźe) smeje tudomne ßerbske towarstwo „Lubin“ wjecźor w 7 hodź. na swuczenym městnje pola Rösika ßwoju shromadźisnu. Stajnje swólniwy knjes wucźeŕ Schütza ſ Rachlowa je pschednoschk pschewsak. Wopyt wschěch ßobustawow ßo woczakuje. Też hosczo ßu witani. Njesdaluj ßo nichtó. Pschińdźcźe wschitzy a pschiwjedźcźe druhich ßobu.

S Khwaczźiz. Sswój skoty kwaß tu njedźelu privatier J. A. Kschižan se ßwojej mandźelskej ßwjecźesche. S wjele stron ßo jimaj sboże pschejesche.

S Bóschiz. Lochmannez mandźelskomaj, kotraiž staj sańdźenu njedźelu ßwój skoty kwaß ßwjecźilkoj. je ßo psches knjesa fararja Waltarja kralowski dar a wot krajneho konsistorstwa biblija pschepodała.

S Pomorz. Jedyn na tudomnym knježim dworje naplahowany 3½lětny byk, kotryž je 24 zentnarjow cźeżki, je ßo na Barlinsku wustajenzu kormeho skotu póßkał.

S Kamjeńza. Jedyn jaty w tudomnym hamtskim ßudnistwje je ßebi ſ wobwěßnjenjom żiwjenje wsak. — Dale je ßo hornczeŕ Sterl w ßwojim wobydlenju na Kinsbórskej drósy njesnateje pschiczźiny dla satsélik.

S Kamjeńza. Ssobotu je na tonowej horje dźěłazy dźěłacźeŕ Richter ſ Halschtrowa do jeneje tonoweje jamy padnył a ßebi pschi tym wobruczku skamał.

Se Žitawy. Nózne mjerśnjenje je wulku schkodu w Žitawskim sahrodnistwje naczinilo. S hkownych wupkodow tudomneho sahrodnistwa, kwětkateje kalizy (kohl) a ßolotwje, ßu ſ dźěła wschě ßadźenki smjerske. Se ßolotwje je drje ßo pokoja ßadźenkow sdźerżako, tola ſ nich jenoż małohódne hkowcźki narostu. Kwětkowym sahrodnikam je pod hokym njebjom pokoja kwětkow, jako ßomotowych różiczkow, njesapomniczkow atd., smjerska. Też na ßadźe, jahodkach a rhabarberja je smjerśk něschto schkody naczinił.

S Lubija. Wójskowe sarjadnistwo bě ßebi wotmyßliło, pola Rosenhoina wojerske swuczowanischczo, 37½ hektara wulke, pschiprawicź. Dokelž pak ßebi wotnajerjo, ſ wjetscha mali ratarjo, kotsiž bychu ſ wotedaczom leżomnoscźow w ßwojim hospodarstwje cźeżko schkodowali, sa hektar 300 hriwnow létneho pschenajeńskeho pjenjesa żadachu, je wójnske sarjadnistwo wot wotnajecka wothladało.

S Horuzeje Wjasońzy. Hdyž wutoru tudomny duchowny Stempel ſ jésonym kolom k kontrolskej shromadźisnje jédźesche, ßo powětrowy schlawch jeho kola ſ móznym sabuchnjenjom pukny. S dobom ßo kolo do zyła skama, a duchowny psches kolo na dróhu padźe. Na sboże bě wón zyle njesranjeny wostał, tak so mózesche wón bjes komdźenja k kontrolnej shromadźisnje dóńcź.

S Draždźan. W Draždźanach bydlaza mandźelska sakskeho prynza Jana Jurja, prynzeßa Maria Immakulata (rodźena Bourbonsko-Sizilska prynzeßa), je ßo, runje kaž wjetschi dźěl jejnych ßkużobnizow, psche pßyczźu skaženoscź woschcźépika. Prynzeßyny mały pßyczźk sańdźeny tydźeń ſ tym nadpadowasche, so bě wón pschecźiwo ßwojemu hewaschemu waschnju kußaty a njemérny. Po namolwjenju prynzoweho dwórskeho marschalla, ßwobodneho knjesa ſ Berlepscha, ßo poß do kotolékarskeje wyßokeje schule k pschepytanju póßła, hdźež spósnachu, so bě wón na skaženoscź skhorił. Skocźo ßo hnydom mori, a pschi bakteriologiskim pschepytanju w chemiskim laboratoriju wyßokeje schule ßo jěd skaženoscźe namaka. Prynzeßyny cźélny lékaŕ, tajny radźiczel profesßor dr. Fiedler, se wschej rasnoscźu k temu pohonjesche, so ßo prynzeßa a jejne ßkużobniży psche skaženoscź woschcźépichu. Kralowski wustaw sa nakażne khoroscźe w Barlinje ßwojeho pschedßydu, profesßora Kocha, do Draždźan póßła, kotryž tam woschcźépjenje wukonja.

S Wultich Sdzar. W Jurkez rěsaku je jedyn dźěłacźeŕ ſ ruku kulojtej pile pschebliśko pschischok. Jemu ßo dwaj stawcźkaj ßrjedźneho porsta a kruch pokasowarja praweje ruki wotrésnychu. — W naschich stronach ßu dléschi cźaß saradźerjo pschebywali, kotsiž ßu na leżomnoscźach sa wuhlom wjercźili, tola njejßu niczo mohli pokupicź, pak żaneho wuhla njenamakachu, pak běschtaj hižo kk. Jurk a Stegmann leżomnoscźe sa towarstwo „Eintracht“ pokupilo. Sa to ßame towarstwo ßu też leżomnoscźe pola Kasa a Nydeje nakupike. Hdyž budźe ßo wuhlo rycź, ßo najsskerje ſ Nydeje do Kasa wuhlowa żelesniza natwari.

S Wojerez. Nasymske manevry garde korpsa smeja ßo w delnjej Łużizy a ſ dźěła też w Rósborskim a Wojerowskim wokrjeßu.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Khěžkaŕ Pawoł Neumann ſ Lěskeje pola Wojerez bě haczenje pscheryk, kotreż bě gmejna

k schkitanju psched wulkej wodu natwarika. Dla wobschkodženja wězy wobskorženy Neumann psched žudom praji, so je hačenje jenož teho dla pscherył, so by lěpschi pschijěsd k žwojim ležomnoscam měł; wón njeje wjedžał, so je žo hačenje pschečiwo wulkej wodže natwariło. Statny rěčnik 50 hriwnow pjenježneho khostanja namjetowasche. Ssud wobsamknu, wužud 30. haprleje wosjewicź.

✕ Džěłačer Ota Jentsch, napožled w Nowym Dworje pola Niskeje, bě, prjedy hač do Shorjelskeje hojernje pschiňdže, jenemu žiwnoscerjej 9 hriwnow s jeneje lutowanskeje tysy kradnył, jedyn jemu požčeny swjerschnik pscheschiwił a hischče druhe jebanstwa skučił. Dokelž je hižo prjedy 13 króc khostany, jeho ke khostarni na połdra lěta saždžichu.

Se Shorjelza. Kaž něhdy w pohanskim czažu, počina žo nětko pschezo bóle waschnje rosschěrjecź, cźěła palicź. Też w Shorjelzu w bliščim czažu cźěkowu paleŕnju twaricź sapočnu.

S Wojerez. Njedželu w nozy w kotolni Lehrfeldez rěsaka woheń wudyri. Wohnjowa wobora móžesche jón bórzy shaschecź. Jenož kósta žu žo s plomjenjemi sniczike.

S Maleho Dazina. 19lětny žyn tudomneho rěsnika a skótneho wikowarja Reinholda Kohlmanna je cźežko do njesboža pschischoł. W Hornim Kumwałdže s wosa padnywschi je žebi nop rosbił a žebi moshy stschažł.

S Běleje Wody. 26lětny pschekupz Wohlfahrt, kotryž pschi poždednich wólbach do khěžorstwoweho žeima wulku rólu hrajesche, je žebi w Khocźebusu žiwjenje wsał. Wón s papjeru wikowasche a bě žo s Běleje Wody do Khocźebusa pscheždydlił.

S Mužakowa. Wóžomlětneho žyna jastnika Palta je tele dny jedyn rjemježdlniski wucžobnik tak njeboženje pschejěł, so žebi džěcžo nohu wjazy krócź stama. Wono je žo dyrbjało do Shorjelskeje kliniki dowjesc.

Čestne myta za studowacych Serbow.

Naš krajan J., swěrny přećel pilneje serbskeje młodžiny, wupisuje přeze mnje z nowa za našich w serbskim pismowstwje so zwučowacych, hdžežkuli studowacych młodžencow **dwě čestnej myće** za dwaj najlěpšej samsnje pak hornjoserbscy pak delnjoserbscy spisanej dlěšej nastawkaj po temaće: **Lěco w serbskej Łužicy** a to:

a) **20 hr.** za najlěpši a
b) **10 hr.** za druhi lěpši nastawk.

Nastawki budźa wšitke khowane, mytowanej budźetej w čišću wozjewjenej. Rukopisy z přidatej adressu spisaćela zawrjenej w lisćiku maju so hač do 1. febr. 1914 mi zapósłać.

Freiberg w Sa., 20. IV. 1913.
Hainichenerstr. 6 I.

Konrektor prof. dr. **Ernst Muka.**

Přilopk.

* (Cžežke njesboże na wojerskim swucžowanischczu.) Pola Neuhammera w Schlesyskej žo žrjedu mužstwa tamnischeho 5. pionerskeho bataillona s rucžnymi granatami swucžowachu. Pschi cźišnjenju jeneje granaty žo leutnant Katterwa mori. Wyschschemu leutnantej reserwy Müllerej a leutnantej Dahmenej žo hlowa cźežko srani. Müllerej tschěska do wócźka slecźi. Vizefeldwebl Schmidt žebi ruku cźežko srani. Pódla teho žo pionerej Kühnej scźěhno jeneje nohi cźežko srani.

* (Strajk hórnikow w Hornjej Schlesyskej.) Nimale w zyłej Hornjej Schlesyskej hórnizy strajkuja. Něhdže 45,000 hórnikow je džěło složiło.

* (Njesboże pruskeho prynza Bjedricha Khorle.) Pschi jenej jěsdnej honjeńzy na Reickim honbischczu pschi wulkim honťwinskim skakanju pruski prynz Bjedrich Khorla se žwojim konjom pschi dwójnym skaknjenju padže. Kóń žo psches hlowu cźišny, tola móžesche prynz konja sa wusdu sdžerżecź. Prynz drje klazajo, tola bjes wulkeje schkody s honbischcza pěschi woteńdže.

* (Wopor skaženoscze.) Njedžiwajzy wschěch wobhladniwostnych naprawow njeje žo mohło sadžěwacź, so je w Barlinje blidał Ota Barts na skaženoscź skhorił. Jeho pož je 20. februara na drósy džežacź wožobow a też Bartsa žameho skužał. Barts pak na lohke sranjenje njekedžbowasche a też sakomdźi, žo wschcźěpicź dacź, hdyž bě shonił, so je jeho pož na skaženoscź khory był. Hakle hdyž bě wyschnoscź s nowa napominała, so by žo kóždy, kotryž b. žo skaženeho pža dótknył, woschcźěpicź dał, žo Barts do Pasteur-skeho wustawa poda. Tam jeho hnydom woschcźěpichu a lěkowachuě tola wón bě hižo pscheposdže pschischoł. Póndželu wjeczor žo jemu na dobo schija sahori a tak sacźěkasche, so Barts hnydom lěkarja k žebi proschesche. Tón spósna, so je Barts na skaženoscź sthorił.

* Najwjetscha parna łódź Hamburgisko-amerikanskeje linije, „Imperator", je žo dotwarika a žo sońdženy tydžeń na morjo puschcźika. Pschi tym wona na dno sajědže a móžesche žo hakle sa někotre hodziny, hdyž bě žo pschiliw wrócził, s někotrymi parnymi łódźemi s dna wotcźahnycź a žo psched Kuxhaven dowjesc. Tam je na njej schtwórtk žudobjo benzina rosbuchko. Wóžom mužow maschinskeho personala je žo straschnje wopaliko. Bliščhe dny žo łódź na pruhowansku jěsbu puschczi, pschi kotrejž žo němski krónprynz wobdźěli.

* Njepocźink kurjenja opiuma je mjes mužstwami franzowskeho wójnskeho łódźstwa jara rosschěrjeny. Franzowske nowiny skorža, so skoro wschitzy łódźstwowi offizěrojo žwoju strowosc s kurjenjom opiuma kónzuja. Scźěhwki tuteho satraschneho jěda žu žałožne. Knjezerstwo njemóže pschecźiwo njevocźinkej sakroczicź, tak dołho hač žo jěd we wobydlenju privatnych ludźi pschedawa. Chinesta republika pschedawanje opiuma je žmjercźu khosta, Franzowska pak dyrbi bjesmózna pschihladowacź, kak žo mužstwo wójnskeho łódźstwo, hłowna podpjera krajneho sakitanja, do sahubjenja poda.

* (Njewjestu sadajił.) Wutoru w nozy je 33lětny hórnik Varny pola Bochuma na jenym polu žwoju njewjestu, 19lětnu Veroniku Bredulliz, sadajił. Mordaŕ je žo žam poliziji stajił, wón wudowa, so je holzu po jejnym žadanju skónzował, dokelž žo jeju woženjenju sadźěwki do pucźa kładzechu.

* (Spósnawanske snamjenja sa łastojczki.) Loni wudawaŕ jenych jendželskich wědomostnych nowin 11483 łastojczkow nałoji. Wón je wschě saždo puschczi, hdyž bě jim k nóžzy aluminiowu rynczku s adreżu žwojich nowin pschipowěžnył. Jenu s tychle łastojczkow žu w Natalu w połodnischej Afriży popadli. S teho je widźecź, so je łastojczka s Jendželskeje wulki dźěl Europy a zyłu Afriku pschelecźała. Nětko chzedża wušlědžicź pytacź, kelko łastojczkow s rynczkami žo do žwojich hnězdow w Jendželskej wróczi. Jendželske nowiny teho dla proscha, so by žo jim hnydom sdźěliło, hdy bychu žo něhdže w Europje, Asiskej abo Afriży tajke łastojczki popadke. Pschirodospytnizy žo nadźijeja, so na tajke waschnje shonja, do kotrych stron łastojczki nasymu s Europy létaju.

* (Cźežke njesboże w podkopkach w połnóznej Ameriży.) S Pittsburga žo pische: W Cincinnatiskich jamach w Finleyvillu w Pennsylwanskej žo rosbuchnjenje sta, s kotrymž žo podkopki sapalichu. Se 100 muži, kotsiž běchu w podkopkach, je žo hač dotal jenož 20 wukhowało. Boja žo, so žu žo czi druzy spalili.

* Hdyž khěžor Wylem jedyn regiment wobhladuje, žo pschezo njekontrolowane anekdoty po kasarnskim dworje powjedaju, kotrež žo na rosrěcźenja počahuja, kotrež je pjecźa khěžor s wojakami měł. Tak je pjecźa khěžor wóndano jeneho srótneho wojaka w Potsdamje wohladał, kotryž woždebje njelepje wustupowasche. S dobrym humorom, kotryž žo pschezo na khěžorje khwali, žo wón na kompagnijoweho njeschlachotnika wobroczi: „Mój žyno, kak Ty po prawom rěkasch?" — „Titanik-Meyer, majestosc", k wustróženju kompagnijoweho schefa wojak wotmolwi. — „Titanik-Meyer?" khěžor žo žmějizy wospjetowasche. „Wěsch, mój žyno, so masch jako pschimjeno mjeno jeneje łódże, kotraž je žo w haprleji 1912 potepika? Kak žy tole mjeno dostał?" — „K poruczności, majestosc, wěm, so je žo „Titanik" potepił; mi tak rěkaju, dokelž je knjes hejtman mi tehdy rjekł: „Meyero, cźeho dla njejsce s „Titanikom" tehdy žobu jěli, potom žo njetrjebali tu s wami cźwilowacź." Wot teho cźaża rěkam Titanic-Meyer." — Khěžor žo wótsje žmějesche, mjes tym so bě hejtman wschón samyleny.

* (Scherjenje w Draczu.) Pod tutym napißmom Belgradski dopißowaŕ italskich nowin „Corriere de la Serra" wo scźěhowazej podawisnje powjeda:

„Hdyž běchu žerbizy wojazy pschistawne město Dracź pschi adriatiskim morju wobžadźili a zyłu turkowsku wobžadku sajeli, dobycźerjo też wschě strażowarnje wobžadźichu, mjes druhim też w starym kastellu w měscze. Sserbski wojak, kotryž bě tam w nozy strażował, nasajtra k žwojemu leutnantej powjedacź pschińdže, so w kastellu scheri. Tam je skiwlazy, žałoscźazy hłóž žłyschecź, kotryž s murje wukhadża. Offizěrojo wěso nochzychu wojakej wěricź. Tola nasajtra druhi wojak, kotryž bě w kastellu strażował, powjedasche, so je tehorunja scherjaze skiwlenje žłyschał. Njedžiwajzy teho też jemu njewěrjachu. Pschezo pak žo liczba strażowarjow poždlni a

ßo jim nětkotſi podoffiźerojo pſchidachu. A ſaßo ſbě žałoſćenje a ſtonanje ßłyſchećź a poßłucharjow ſ hroſu napjelni. Na to jenemu offiźerej poručžichu, ſo dyrbi wußlědźićź, kak ßo ſe ſcherjenjom ma. Tón da murju, ſeſady kotrejež žałoſćenje wukhadźeſche, wotewricź. Najprjódy džěru do murje wukamachu a ju pſchezo bóle roſſchěrichu, hacź bě móżno, do próſdnjeńzy ſtupićź. Tam ßo ſ njewoczakanym napohladom pſcheßłapichu. Na ſemi muž w turkowſkej offiźerſkej uniformje leżeſche a pódla njeho khorhoj. Sſo dołho prózowawſchi ſamochu na ſdaćze morwemu žiwjenje wróćićź a wot njeho ſhonićź, čeho dla bě ßo žiwy ſamurjował. Wón bě khorhojnik turkowſkeje wobßadki, kotraž bě, hdyž ßo Sſerbjo pſchibližichu, hnydom ſpóſnała, ſo je podarmo, ßo pſched nimi wobaracź. S Konſtantinopla bě pak pſchikas pſchiſchoł, ſo ma ßo wobßadka džeržećź, dokelž ſa nětkotre dny wjetſche poßylnjenje do Dracža dóńdże. Tak bě ßo mjes wojakami nowe dowěrjenje ſbudźiło. So pak by khorhoj na žadyn pad do njepſchećelſkeje ruki njepadła, khorhojnikej radźachu, ſo by ßo ſamurjowacź dał, a jeho na nětkotre dny ſ jědźu ſaſtarachu. Tola tſi dny běchu ßo minyłe, ale ßlubjene pomozne wójſko bě wuwoſtało. Měſto njeho běchu ßo Sſerbjo do měſta dobyli, mjes tym ſo běchu Turkojo na ßwojeho khorhojnika w muri zyle ſabyli. Se ßmjertnym hłodom ßo bědźo bě wón ſtonał a žałoſćił. Na ſboże běchu jo ſerbſći ſtrožowazy wojazy ßłyſcheli a ſa nim ßłěźo ſamurjowaneho wußwobodźili.

Wſchu **domjazu a kuchińſku nadobu,**
lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary
kupujecze derje a tunjo pola
Moritza Scholty
pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Kupicže ßebi
jěſdne koło abo
ſchijazu maſchinu
ßwětowe,e firmy **Seidela a Naumanna**
najlěpje pola ſtaroſnateho wězywuſtojneho a kołojěſdneho wumělza
Gustava Marschnera
na Nowoſalzſſej dróſy cźiſło 36.

Th. A. Wällnitz naſlědnik
mějecźel: J. Hanekamp
w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9,
meblowy dom ſa njewjeſcźinſke wuhotowanja
Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych
wobydlenſkich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow
po wſchěch płacźiſnach.
Poručzam jako pſchihódne a praktiſke dary
debjaze meble
wſcheje druźiny, kaž tež
teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klavěrſke ſtólcźki atd.

August Pawoł Hilger
w Budyſchinje na ſeminarſkej dróſy.
Nowe ßu doſchłe:
Módrocźiſchcź,
meblowe kattuny, poslešćowe kattuny,
lěcźne barchentowe koſchle,
muſzeliny a ſatiny,
gardiny.
Płacźiſny najtuńſche.

Palaſtowe džiwadło
w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.
Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacź do 11 hodźin wjecźor
wulke pſchedſtajenje
:: najnowſcheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerſkeho wumělſtwa.
Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pſchemění.

Dźenża ßym ßo w **Budyſchinje** jako
praktiſki geometer
ſaßydlił. Moja pißarńja je na **hornczerſkej haßy cźiſło 23** delka w khěži młodźeńſkeho towarſtwa.
Rěcźne hodźiny ßobotu a njedźelu dopołdnja.
Khorla Harttig.

Sprattowa piza ſa kurjatka
hrajizy lohke wocźehnjenje kurjatkow dozpiwa, hdyž ßo porjadnje dawa, kury wjazy jejow njeßu a lohko linaja.
Stajnje cźerſtwu na ſkładze porucza
Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

Viktoria-ſchijaze maſchiny
ſ kulkatym lěhwom ßu najlěpſche ſa dom a pſchemyßko.
Saſtupjeł: **Jan Schibak**
na Mužakowſkej dróſy 4.
— Telefon 406. —
Někotre nowe maſchiny, „Gritzner“, „Dürkopp“, „Opel“, kotrychž politura je mało rosdrapana, jara tunjo.
Wulki ſklad narunanſkich džělow.
Jehłow nimale 1000 duzentow.
Nowe maſchiny hižo po 55 mk.
Tunje płacźiſny,
dokelž nimam khlamy.

Wotewrjenje drogowych klamow.

S tutym ßebi dowolam najpodwolniſcho k wjedźenju dacź, ſo ßym we ßwojim domje

na kĥěžorſkej dróſy cźiſßło 10

drogowu, parfümerijowu a barbowu pſchedawarńju

pod mjenom

kĥěžorska drogownja

wotewrił.

Budu ßo prózowacź, ßebi ſ najlěpſchej tworu a płaćiſny hódnoſću a ſwólniwym poßkuźenjom dowěrjenje k ßwojemu nowemu pſchedewſaću dobycź a proſchu najpodwolniſcho, ſo by ßo pſchi trjebanju na mnje dobroćiwje dźiwało.

S poćeſćowanjom

Kurt Jannasch.

W Budyſchinje, 19. haprleje 1913.

Schenillowe rubiſchća a ſchawle

nowych rjanych muſtrow

najlěpſche a najtuńſche kupujeće pola

Ernsta Jordanoweje wudowy

w Budyſchinje

na jerjowej haßy 5,
na ſnutſkownej lawſkej haßy 8
w Budyſkej ſchrotkowarńi ſchtrympow.

Njedźelu 27. haprleje wjeczor we 8 hodźinach w Haſchkez hoſćenzu w Delnim Wujeſdźe

ßerbſki wjeczor

ſe ſpěwami a dźiwadłom,

wuhotowany wot ßerbſkeho tźwarſtwa „Handrija Sejlerja“ we Łaſu.

Pſcheceźeljo ſ bliſka a ſ daloka ßo najpſcheceźelniſcho pſcheproſchuja.

Sſerbſke towarſtwo „Handrij Sejler“.

Sſerbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Kĥěžorſka khofejownja

Sſerbſke a němſke ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu doſtacź

we wudawarńi Serbskich Nowin.

Tow. „Lubin“ w Budestecach

změje přichodny štwórtk **Bože ſtpiće** wječor w 7 hodź. pola Rösikec zhromadźiznu. Knjez wučeŕ Šěca z Rachlowa je přednošk přilubił. Njech wšě sobustawy přińdu a hosći sobu přiwjedu. **Předsydstwo.**

Jutrnica,

serb. tow. za Njeswačidło a wokolnosć,

změje, da-li Bóh, njedźelu **4. meje** popołdnju w 4 hodź. we Weberec hosćencu w Njeswačidle posedźenje.

Wšě sobustawy a česćenych hosći přeprošuje

předsydstwo.

Sſuproſchna ranza

je na pſchedań w Jitku cźiſßło 22 pola Rakez.

Młynſka leżomnoſćź

we Łaſku pola Rózanta pola Kamjenza ſ zyle nowymi maßiwnymi twarjenjemi, hdźeż ßo źiwje pjekari, ſ korćźmarſkimi prawiſnami, ſe źiwym a morwym inventarom, ſ 12 kórzami pola a łuki a doßahajej wodowej mozu ma ßo dla wobßedźerjoweje khoroſće hnydom pſches podpißaneho pſchedacź. Wona 13930 mk. wopalneje kaßy wopſchija. Młynſki grat je ſ 9030 hriwnami woßebje ſawěſćeny. Napłaćenje 15000 hriwnow. Dalſche je ſhonicź pola **Jurja Smija** w **Panćźizach.**

Źiwnoſćź

cźo. 24 w Raſchowje ſ 5 kórzami pola je na pſchedań.

Źiwnoſćź

cźiſßło 22 w Kamjenej p. Rakez je 16 kórzami bjes wumjenka a hoſpody je na pſchedań.

Khěža

w Jaßońźy cźiſßło 20 pola Njeßwaćźidła je hnydom na pſchenajećźe. Wſcho dalſche je ſhonicź w Khróſćźizach cźiſßło 29.

Nowa khěža

ſ rjanymi wobydlenjemi je tunjo na pſchedań na Źidowje. Dalſche je ſhonicź we wudawarńi Serb. Nowin.

Rjane wobydlenje

je na pſchenajećźe w Cźornych Noßlizach cźiſßło 28 b.

Kuchańki, ſwinſke a ßłużobne holźy, mlokowe holźy, hródźne dźowki, holźy k ßwinjom, wotrocźkow, ßrěnkow, rólnych pohonćźow, wolaźych a dźěłaćeŕſke ßwójby pyta hnydom abo poſdźiſcho pſchiſtajeŕka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku źitnych wikow w cźriſowni knjeza Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

(K temu cźiſßłu pſchiłoha.)

Pschiloha k czißku 17 Serbskich Nowin.

Sobotu 26. haprleje 1913.

Placzisny rěsneho skotu na Draždzanskich skotnych wikach.

21. haprleje 1913.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	50—52	94—97
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—46	86—88
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	38—42	83—83
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	30—35	69—76
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	48—50	89—94
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	43—46	82—87
3. starsche, wukormjene kewy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	31—36	71—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	48—50	88—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	43—46	84—86
3. žnadnje pizowane	39—43	78—84
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	56—59	96—102
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	50—54	92—96
3. žnadnje wuwite wot zyza	43—47	85 89
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižењow w starobje hacž do 1¼ lěta	56—57	74—75
2. mjaßne	54—55	72 73
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	52—53	68—71

Placzišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 19 haprleje 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 24. haprleje 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr	hacž np.
Pschenża — běła	—	—	—	—	8	50	10	—
" — žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	40	9	73	8	90	9	70
Rožka —	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	7	80
Jeczmjeń —	—	—	—	—	7	40	8	50
Wows nowy (50 kilogr.)	7	90	8	20	6	90	8	—
Hróch	11	—	19	—	10	—	11	—
Wota	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły	17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Berny	2	25	2	40	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	2	90	3	10	2	70	2	90
Pschenična muka 50 "	11	—	19	—	15	50	19	50
Rjana muka 50 "	10	—	13	—	11	—	13	—
Ssyno 50 "	2	70	3	30	2	75	3	30
Ssłoma 100 "	3	20	3	50	3	40	4	—
Prožata 906 schtuk, schtuka	13	—	30	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	—	5	90	6	20
Rjane wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	25	6	20	6	50
Pschenični gris (50 kilogr.)	—	—	6	80	—	—	—	—
Rjany gris (50 kilogr.)	—	—	7	25	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., pschenża (žołta) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., rožka wot — hr. — np. hacž — hr. — np., jeczmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot — hr. — np. hacž — hr. — np.

W Budyschinje placzesche: kórz pschenży (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 15 hr. 52 np. hacž 15 hr. 78 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hacž 12 hr. 40 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacž — hr. — np.

Wiczne placzišny w Kamjenzu.

24. haprleje 1913

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hacž 8 hr. — np., pschenża wot 9 hr. 75 np. hacž 10 hr. — np., jeczmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 3 hr. 20 np. hacž 3 hr. 20 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 80 np. hacž 3 hr. — np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 25. haprleje Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedželu Rogate rano w 7 hodžinach duchowny Tischer serbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodžin farar Räda serbske a w 10 hodžinach němske predowanje. — Popołdnju w 2 hodž. katechismußowe rosrěczenje s němskej mužskej młodžinu.

Tydženske sastojnske dźěła smeje duchowny Tischer.

Boże stpicże smeje rano w 7 hodzinach farar Räda serbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodžin duchowny Tischer serbske a w 10 hodž. němske predowanje. — Kollekta sa wožadnych khudych.

Wórowani:

W Michalskej zyrkwi: Nathanael Marczin Bohuměr Schmidt, kral. slicžb. radžiczel we Wrótšławju, s Rosaliju Lawru swud. Zimmermannowej rodž. Erbez w Shorjelzu.

Sdruhich wožadow: Jan August Ladk, kowarski mischtr w Rakojdach, s Marju Marthu Czeczez w Holeschowskej Dubrawzy. — Ota Hermann Lischka, murjer w Pßowjach, s Hilžbjetu Fanny Grützneroz w Kamjenej p. Radworja. — Max Hendrich Zähr, hospodarski pomoznik w Polpizy, s Hanu Marju Pětkez we Wjeßlu. — Gustav Max Duczman, žiwnoszczer w Delnjej Hórzy, s Marju Theresiju Schwarzez w Kumschizach. — Ernst August Garbar we Wulkej Dubrawje, s Maju Marthu Liebigez se Sdžerje.

W katholskej zyrkwi: Jurij Pawoł Kral, dźěłaczer w Budyschinje, s Metu Emmu Bertu Mönchez tu.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Gertraut Erika, Jurja Schellenbergera, wyschscheho fahrodnika we Wulkim Wjelkowje, dž. — Richard Rudi, Bjedricha Richarda Tannerta, kamjenjeczischczerja na Židowje, ž. — Erna Hertha, Jana Czecha, fabrikarja na Židowje, dž. — Martha Elsa, Bjedricha Khorle Mjetwy, dźěłaczerja we Wurizach, dž.

Sdruhich wožadow: Jan Gerhard, Jana Pawoła Schneidera, tyscherja w Ssulschezach, ž. — Marianna Kamilla, Pawoła Hanża Müllera, póstskeho farjadnika w Njeßwaczidle, dž. — Ota Ernst, Jana Ernsta Schustera, žiwnoszczerja w Khožowje, ž. — Hana Augusta, Jana Augusta Wyrgacża, žiwnoszczerja we Wjeßlu, dž. — Pawoł Gerhard, Jana Bohuměra Hofmanna, žiwnoszczerja we Wadezach, ž. — Hermann Alfred, Gustava Augusta Bruna Israela, wulkoschahrodniskeho žiwnoszczerja w Ssowrjezach, ž. — Pawoł Gustav, Ernsta Reinholda Urbana, murjerja w Bukezach, ž. — Johanna Marja, Hendricha Augusta Schuhmanna, schewza w Letonju, dž. — Khorla August, Jana Augusta Schczěpana, žiwnoszczerja w Ruhethalu, ž. — Bjedrich Jan Kujawa, schewza w Nowej Wjeszy, ž.

W katholskej zyrkwi: Alfred Gustav, Augusta Tjapala, klampnarja w Budyschinje, ž. — Gerhard Jakub, Jakuba Müllera, cżeßle w Budyschinje, ž.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadże: 23. haprleje: Morwonarodżeny ž. Jana Pawoła Domaschki, murjerja na Židowje.

Sdruhich wožadow: Max Hermann, Jana Kerna, pohonca we Wětrowje, ž., 10 dn. — Ernst Kretschmar, schewski mischtr w Sarěczu, 52 l. 2 m. 2 dn — Ernst August Meirich w Koporzach, 73 l. 5 m. — Marja, njebo Handrija Michalka w Sahlowje, saw. wudowa, 86 l. 10 m. 28 dn. — Richard Gerhard, Jana Gustava Lehmanna, kublerja w Klukschu, ž., 1 m. 23 dn.

W katholskej wožadże: 14. haprleje: Marja Madlena swudowjena Krawzowa rodž. Buschiz w Budyschinje, 74 l. 5 m. — 23. Hana swudowjena Schmidtowa, rodž. Schäfrez, w Budyschinje, 62 l. 10 m. 3 dn. — Marja Madlena swud. Merbethowa, rodž Wolenkez, w Budyschinje, 64 l. 10 m. 3 d. — Jakub Wenzel, kubler w Dźěžnikezach, 68 l.

Zyrkwinske pswjesecze s Hodžina.

Njedželu Rogate smeje rano ½7 hodžin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodzin farar Kschižan serbske a w 9 hodžinach němske predowanje. — Popołdnju w 2 hodž. katechismußowa wuczba sa němsku mužsku młodžinu.

Boże stpicże smeje rano ½7 hodžin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodžin farar Kschižan serbske a w 9 hodžinach němske predowanje. — Popołdnju w 2 hodž. serbska mißionska hodžina.

Zyrkwinske pswjesecze s Budestez.

Njedželu Rogate smeje duchowny Bójz rano w 7 hodž. němsku spowjedź, farar Domaschka dop we 8 hodž. němske a ½10 hodžin serbske predowanje. — Popołdnju w 2 hodž. smeje duchowny Bójz wuczbu s němskej mužskej młodžinu.

Boże stpicże smeje farar Domaschka rano w 7 hodž. serbsku spowjedź, duchowny Bójz dop. w 8 hodž. serbske a ½10 hodžin němske predowanje.

Popołdnju w 2 hodž. smeje farar Domaschka wuczbu s němskej žónskej młodžiny.

Franz Marschner

cżaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój skład **cżaßnikow** a **cżaßnikowych rjeczazow**

k dobrocżiwemu wobkedžbowanju porucża.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placzišny.

Jěsdny plan železnizow.

płaćazy wot 1. meje hacź do 30. septembra 1913.

Njedźelu a ſwjate dny tež 4. wosowa klaſa jěsdźi.

S Budyschina do Bjelečina.

Wosowa klaſa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 3.
S Budyschina	4,40	5,56*	7,20	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,28	8,5 §	9,41
Dźěžnikez	4,58†	6,08*	7,28	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,40	— §	9,49
Budestez	5,05†	6,17*	7,35	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,49	9,02 §	9,55
Roswodez	5,10†	5,17	—	7,40	11,06	—	2,26	4,58	7,00	— §	10,00
Do Bjelečina	5,17†	5,24	—	7,47	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	9,13 §	10,07

† Jěsdźi jenož na kóždym prěnim a poſlednim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
‖ Jěsdźi jenož 1. a 2. dźeń ſwjatkow.
* Jěsdźi jenož na kóždym prěnim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
§ Budyschina 5,58, † Budestez 6,10 jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hacź do 31. augusta.
†* Jěsdźi kóždu ſobotu, ſrjedu, njedźelu a ſwjate dny.
§ Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hacź do 31. augusta.

S Bjelečina do Budyschina.

Wosowa klaſa	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
S Bjelečina	—	6,05†	8,25	—	12,03	—	3,03	5,25	7,25	—	8,05§	10,24
Roswodez	—	6,12†	8,33	—	12,09	—	3,11	5,32	7,31	—	—	10,30
Budestez	5,04*	6,18†	8,4	11,48	12,14	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	8,13§	10,35
Dźěžnikez	5,14*	6,24†	8,47	12,04	12,24	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	—	10,41
Do Budyschina	5,25*	6,31†	8,54	12,16	12,27	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	8,22§	10,48

* Jěsdźi jenož na kóždym prěnim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
§ Bjelečina 5,02, † Budestez 5,12 jěsdźi njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hacź do 31. augusta. — § Bjelečina 5,55, † Budestez 6,09 jěsdźi jenož 1. a 2. dźeń ſwjatkow.
§ Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hacź do 31. augusta.
† Jěsdźi jenož na kóždym prěnim a poſlednim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
†* Jěsdźi jenož ſobotu, ſrjedu, njedźelu a ſwjate dny.

Kamjenz-Hałschtrow-Biſkopicy.

S Kamjenza	5,45	7,43	11,30	2,03	7,02		
Hałschtrowa	6,17	8,09	11,58	2,30	7,36		
Do Biſkopicy	7,03	8,54	12,44	3,21	8,27		

S Biſkopicy	7,25	9,45	1,40	4,20	9,13		
Hałschtrowa	8,10	10,33	2,28	5,30	10,00		
Do Kamjenza	8,34	10,59	2,56	6,06	10,25		

S Khoczebusa-Petershajna-Wojerez.

4,50	8,00	1,00	6,10	S Khoczebusa	do	9,15	12,22	5,24	11,07
5,55	8,55	1,37	6,45	„ Petershajna	do	8,06	11,50	4,55	10,20
6,53	9,44	2,24	7,33	do Wojerez	ſ	7,08	11,02	4,07	9,2

S Ebersbach do Hrodźišćo.

Wosowa klaſa	1-3.	1-4.	1-4.	2-4.	1-3.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	2. 3.
S Ebersbach	2,00	—	4,17	—	—	7,46	8,08	11,21	2,11	2,20	4,24	6,58	8,53	9,07	11,53
Hyšpach	—	—	4,40	—	—	8,10	—	—	—	—	4,44	7,22	—	9,31	12,21
Lubija	2,25	—	4,59	—	6,32*	8,30	9,23	11,48	2,36	3,06	5,07	7,43	9,15	9,51	12,48
Pomorz	—	—	5,14	—	6,49*	8,46	—	12,04	—	3,22	5,22	7,59	—	10,06	1,14
Budyschina	2,46	3,54	5,36	6,46	7,07*	9,08	9,44	12,24	2,57	3,43	5,42	8,20	9,35	10,26	1,36
Žičenja	—	4,05	5,48	6,57	—	9,20	—	12,36	—	3,55	5,54	8,33	—	10,38	—
Bistopiz	—	4,24	6,09	7,15	—	9,40	—	12,57	—	4,15	6,13	8,54	—	11,01	—
Arnsdorfa	—	4,47	6,29	7,42	—	10,00	—	1,20	—	4,39	6,35	9,19	—	11,24	—
Radeberga	—	4,54	6,36	7,50	—	10,08	—	1,28	—	4,47	6,43	9,27	—	11,32	—
Do Drježdżan	3,37	5,16	6,54	8,13	—	10,25	10,35	1,47	3,51	5,05	7,01	9,45	10,22	11,56	—

* Jěsdźi jenož kóždy poſledni dźěłanſki dźeń.

S Drježdżan do Ebersbach.

Wosowa klaſa	1-4.	1-3.	2. 3.	1-4.	1-4.	2-4.	1-3.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	2. 3.
S Drježdżan	12,31	1,45	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,50	12,35	3,14	6,19	6,3	8,10	9,45	11,06
Radeberga	1,02	—	—	—	7,43	—	9,41	—	—	—	—	6,03	8,37	—	—
Arnsdorfa	1,10	—	—	6,47	7,54	—	9,50	—	—	1,08	3,46	—	6,12	8,45	10,18	—
Bistopiz	1,37	—	—	7,14	8,21	9,30	10,17	—	—	1,34	4,10	—	6,38	9,11	10,45	11,47
Žičenja	1,52	—	—	7,30	8,37	—	10,33	—	—	1,50	4,25	—	6,53	9,27	11,01	12,01
Budyschina	2,01	2,36	4,25	7,46	8,46	9,47	0,46	11,27	—	2,04	4,39	6,10	7,06	9,40	11,15	12,10
Pomorz	—	—	4,53	8,04	—	—	11,04	—	—	2,22	4,57	—	7,24	9,58	11,34	—
Lubija	—	2,56	5,42	8,25	—	10,09	11,24	11,50	—	2,41	5,15	6,31	7,43	10,18	11,53	—
Hyšpach	—	—	6,08	8,41	—	—	11,39	—	—	2,57	5,30	—	7,58	10,34	12,09	—
Do Ebersbach	—	3,17	6,36	9,03	—	10,31	12,01	12,14	—	3,19	5,51	6,52	8,19	10,56	12,30	—

S Kamjenza do Arnsdorfa.

5,42	8,38	12,12	3,00	5,21	7,13	9,24	
6,03	9,00	12,31	3,18	5,39	7,35	9,46	
6,11	9,09	12,39	3,26	5,47	7,45	9,55	
6,24	9,22	12,51	3,38	5,59	7,59	10,08	

Za jenoż 2., 3. a 4. wosowa klaſa jěsdźi.

S Kamjenza → Połčnitzy → Großröhrsdorfa → Do Arnsdorfa

S Arnsdorfa do Kamjenza.

7,36	11,19	1,59	4,31	6,50	8,53	12,14	
7,18	11,01	1,44	4,14	6,36	8,36	12 37	
7,09	10,53	1,37	4,06	6,29	8,28	12,29	
6,54	10,38	1,23	3,52	6,15	8,13	12,14	

S Arnsdorfa 9,27 a je w Kamjenzu 10,13.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	3,10	5,19	7,50	—	11,55†
Ketliz	—	8,42	12,08	3,20	5,29	8,00	—	12,05†
Radměriz	—	8,51	12,17	3,29	5,38	8,09	—	12,14†
Hluſchiny	—	8,55	12,21	3,33	5,42	8,13	—	12,18†
Luwoćiz	—	9,03	12,29	3,41	5,50	8,20	—	12,25†
Malećiz	—	9,09	12,35	3,47	5,56	8,26	—	12,31†
Wósborka	5,05	9,30	12,51	3,53	6,37	8,32	8,35*	12,37†
Hrodźišćo	5,13	9,38	12,59	—	6,45	—	8,42*	—
Barta	5,23	9,48	1,12	—	6,55	—	8,52*	—
Hućiny	5,33	9,58	1,22	—	7,05	—	9,01*	—
Kluſcha	5,43	10,08	1,32	—	7,15	—	9,11*	—
Wulk. Dubrawy	5,53	10,18	1,42	—	7,25	—	9,23*	—
Lutobeža	5,59	10,24	1,48	—	7,31	—	9,29*	—
Radworja	6,05	10,30	1,54	—	7,37	—	9,35*	—
do Radworja dwórn.	6,11	10,36	2,00	—	7,43	—	9,41*	—

* Jěsdźi jenož 12. meje, 1. junija, 6. julija, 3. auguſta a 7. ſeptembra.
† Jěsdźi jenož w nozy kóždeje njedźele a ſwjateho dnja.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	—	8,17	12,23	—	5,08	—	9,01	—	11,48
Radworja faſt.	—	—	8,24	12,30	—	5,15	—	9,08	—	11,55*
Lutobeža	—	—	8,30	12,36	—	5,21	—	9,14	—	12,00*
Wulk. Dubrawy	—	—	8,36	12,42	—	5,27	—	9,21	—	12,06*
Kluſcha	—	—	8,46	12,52	—	5,37	—	9,31	—	12,15*
Hućiny	—	—	8,56	1,02	—	5,47	—	9,41	—	12,25*
Barta	—	—	9,06	1,13	—	5,57	—	9,53	—	12,34*
Hrodźišćo	—	—	9,16	1,23	—	6,07	—	10,03	—	12,44*
Wósborka	5,40	7,32	10,29	1,41	4,12	6,14	6,44	10,10	10,55†	12,51*
Malećiz	5,46	7,38	10,35	1,47	4,18	—	6,50	—	11,01†	—
Luwoćiz	5,53	7,44	10,42	1,54	4,25	—	6,57	—	11,08†	—
Hluſchiny	6,00	7,51	10,49	2,01	4,32	—	7,04	—	11,15†	—
Radměriz	6,05	7,56	10,54	2,06	4,37	—	7,09	—	11,20†	—
Ketliz	6,14	8,07	11,05	2,17	4,48	—	7,20	—	11,31†	—
do Lubija	6,26	8,17	11,15	2,27	5,58	—	7,30	—	11,41†	—

‖ Jěsdźi kóždy ſchtwórtk, abo hdyž je tutón ſwjaty dźeń, dźeń przedy hacź do kónz auguſta. † Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny.
* Jěsdźi jenož w nozy 12./13. meje, 1./2. junija, 6./7. julija, 3./4. auguſta a 7./8. ſeptembra.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,20	7,48	9,20	11,56	2,21	4,40	7,20	8,33	11,15
Ratarjez	5,26	7,55	9,26	12,02	2,27	4,46	7,26	8,40	11,22
Židowa	5,30	8,59	9,31	2,06	2,31	4,50	7,31	8,44	11,27
Mal. Wjelkowa	5,36	8,06	9,38	12,13	2,38	4,5	7,37	8,51	11,35
Radworja	5,45	8,17	9,48	12,23	2,46	5,08	7,48	9,01	11,50
Khaßowa	5,50		9,53		2,51		7,54		11,56
Njeßwaćidła	5,57		10,00		2,58		8,03		12,08
Scheſchowa	6,04		10,07		3,05		8,10		12,16
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25		12,29†
Komorowa	6,19		10,22		3,22		8,32		12,36†
Sdźarow	6,26		10,29		3,29		8,39		12,43†
Hóſka	6,33		10,36		3,36		8,46		12,50†
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53		12,57†
Němzow	6,48		10,51		3,51		9,01		1,05†
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07		1,11†

† Jěsdźi jenož w nozy poſlednjeho dźěłanſkeho dnja w tydźenju.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	†4,10		7,04		10,11		2,31		7,41
Němzow	†4,17		7,11		10,18		2,38		7,48
Kulowa	†4,25		7,19		10,26		2,46		7,56
Hóſka	†4,32		7,26		10,37		2,53		8,03
Sdźarow	†4,39		7,33		10,44		3,00		8,10
Komorowa	†4,46		7,40		10,51		3,07		8,17
Rakez	†5,05		7,48		10,58		3,17		8,30
Scheſchowa	5,13		7,54		11,04		3,24		8,37
Njeßwaćidła	5,23		8,01		11,11		3,31		8,44
Khaßowa	5,33	—	8,09	—	11,19	—	3,39	—	8,51
Radworja	5,44	6,13	8,16	10,38	11,25	2,01	3,45	7,45	9,00	9,42
Mal. Wjelkowa	5,55	6,22	8,26	11,47	11,35	2,10	3,55	7,55	9,10	9,51
Židowa	6,03	6,29	8,32	11,54	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16	—
Ratarjez	6,08	6,34	8,36	11,59	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20	—
do Budyschina	6,15	6,40	8,41	11,05	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25	10,05

† Jěsdźi jenož kóždy poſledni dźěłanſki dźeń w tydźenju.
O Jěsdźi jenož w nozy 12. meje, 1. junija, 6. julija, 3. auguſta a 7. ſept.

Krejčźiſćźazy čaj

ſe ſnamjenjom hrodowſkeje haptyki, pakćźik po 1 mk.,

krejčźiſćźaze kapki

bleſcha po 75 pj.,

krejčźiſćźaze pille

ſchleńćźka po 50 pj.

Roſeßkanje na wßy. — Jenićźzy woprawne

w hrodowſkej haptyzy w Budyschinje.

Pawol Leidler.

Kóslaze kože,

kosaze, howjaſe, wowcze, czelaze a kaniklaze koże, **wowczu wolmu** po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

pſchi ſerbſkej katholſkej zyrkwi a pſchi žitnych wikach 11, ſ napſchecza ſloteje hwězdy.

Benzin,

benzoe, gaſoliny, maſchinſke wolije, kožowy tuk, gips, portlandſki zement najtuńſcho poručatoj

Strauch & Kolde
w Budyſchinje
na kamjeńtnej haßy 3.

„Wot 3 lět na hroſnu wumpjern czerpjach. Hižo po 3dnjowym naloženiu **Zuckerowego patent. lěkatſkeho mydła** bě wuſpěch widžomny.

Jětſeſchka

ſkhnyjachu. a nowe njenaſtawachu. Hižo po 2 kuſkomaj bě moja koža zyle czišta. P. N."

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoob kreme** (niz tucznjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchoz** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Viſitne khartki

czišćeži ſpěſchnje a tunjo
Esmolerjez knihiczišchezekuja.

Schto my poſkićamy!!

My kupujemy ſa někotre pſchedawańnje a pola wulkich fabrikow wjele wobucza nakupujemy. :: :: :: ::

My pſchedawamy teho dla dołhe lěta wupruhowane kajkoſcze wurjadnje płaczišny hódno. :: :: :: :: ::

My ſa kóždy por czrijow a ſchkórnjow pſchi woprawnjenym wobczežowanju doſpołnje ſchkodu ſarunujemy. :: ::

Naſche **mužaze a žonjaze ſchkórnje**

po hkownych płaczišnach **5,40, 7,50, 8,50, 10,50**
dołho džerža, derje ßedža a maja modernu formu.

Dźěczaze ſchkórnje wulkoſcz 18/21 wot **1,20.** wulkoſcz 22/24 wot **1,75.**

Turnowanſke czrije po pſchedpißmje.

Sandale, domjaze ſtupnje a ſchulſke ſchkórnje
woßebje płaczišny hódne.

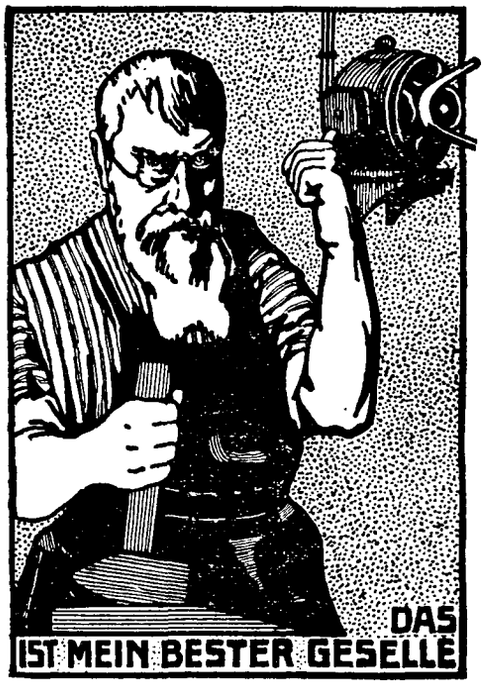
Nowoſcze ſtajnje pſchikhadżeja!

Jeniczke pſchedawanje
ßwětoßkawneho a wſchudże prědnoſcz mějazeho
wobucza Salamanderſkeho a
:: Oedipuſkeho ſnamjenja. ::

Shorjelſka črijowa pſchedawańnja

w Budyſchinje na bohatej haßy 16. A. Jacobsohn. Telefon czišło 467.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże ſkhnyjaze,

molerſke a murjerſke barby, terpentinowy wolij (němſki a franzowſki), **lanowolijowy firniß,** jara derje a twjerdże ſkhnyjaty, **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, żeleſowe laki, Kölnſki klij** kaž tež **murjerſki kalk, drobnu krydu, gyps, portlandſki zement, najlěpſchi karbolineum, barbicze** wſchěch druźin, **ſchablony** ſa **molerjow** a **murjerjow**
porucza a ma pſchezo na ſkładże po najtuniſchich płaczišnach

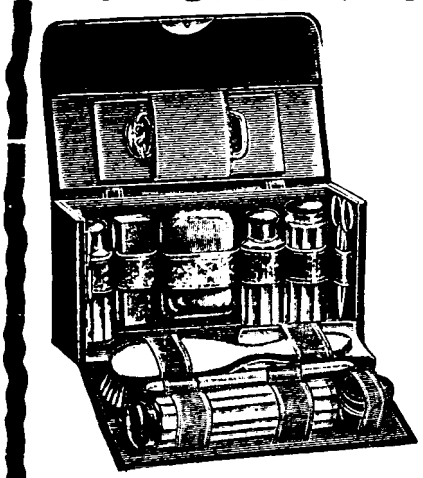
Emil Měrſch, drogowe klamy

24 na kamjeńtnej haßy 24.

Wupſchedawanje wobucza

na garbarſkej haßy 22 w Budyſchinje.

Dla ſemrjecza ßo
wobucże, dźěłanſke ſchkórnje, žonjaze a mužaze ſchkórniczki, žonjaze a dźěczaze ſtupnje a tofle
wupſchedawaju. Tež je **lhéża** ſ pſchiprawjenym ſchewſtwom, kotrež je 43 lět wobſtało, hnydom na pſchedań.

— Telefon 587. —

Spezialna pschedawarnja
Offenbachskich kožanych tworow
C. Alberta, mějeczela Khorle Bale, ßedlarskeho mischtra
w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Puczowanske koffry wschelakich wuwjedzenjow,

wot najjednorischeho drjewjaneho koffra hacz k najwoßebnischemu rohoplatatemu koffrej,
puczowanske tosche, blusowe a wobleczenjowe koffry, puczowanske neßeßary, mužaze a žonjaze klobukowe tyšy, pschedescheznikowe pschikrywki nakhribjetniki, gamasche, schatowe měchi atd. **Pschezo nowoscze žonjazych toschow a paßow.**

45 trjebanych mužazych, žonjazych a dźěczazych kolow

. pschi pschedacźu nowych jako płaczenje pschijatych,
po 10—15, 25, 32, 40, 55 mk., so bych je wotbył, tunjo.

Nowe jěsdne kola po 38, 42, 48, 52—75 mk.,
žonjaze kola hižo po 58 mk.

Janko = jěsdne kolo, najlěpsche trjebanske kolo, njeslónzunjomne, spodziwnje lohko běžaze, hižo po 75 mk.

Kolowe mantle tunjo, jenož tak dołho hacz skład doßaha, kupcze hnydom, **hórske pschikrywy,** 1 lěto rukowanje, 6½ mk., **mantle** hižo po 1 mk. 80 pj., s 1 lětom rukowanja město po 6 mk. 75 pj. jenož po 5 mk. 75.

Schlawchi po 1 mk. 80 pj., 2 mk. 50 pj. hacz 4 mk.

Prjedy hacz kupicze, wobhladajcze ßebi mój hobrski skład.
120 kołow na składze. — Sa kóžde rukuju.

J. Schibak na Mužakowskej drósy 4.
— Telefon 406. —

Brennaborske, Opelske, Allrightske jěsdne kola
w najwjetschim wubjerku.
— **Wuporjedzetnja.** —

Pjenježnikam

ßo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodze, w hosczenzu k „jandželu".
Hypotheki a wobßedzenstwo leżomnosczow.

Sakožene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Jeli so dyrbi Wasche stare jěsdne kolo kaž nowe bycź,

ßo s dowěrjenjom na mnje wobroczcze. Moje 20lětne dźěło we wschěch wotrjadach kolojěsdneje bransche sa wězywustojne, hódne a schwarne wuwjedzenje rukuje. **S nowa emaillowanje a sanillowanje** jěsdnych kołow wschěch systemow a wudźětkow, kaž tež kóžde **wuporjedzenje jěsdnych kołow** a **schijazych maschinow,** ręcznych maschinow, zimazych maschinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,
wuporjedzerńja w Sczijezach pola Budyschina.

Woprawdźite wjeßelo

czini Wam moje nowe, moderne

wobuce

czorne a pißane
sa žónske, mužow a dźěczi.

Mój njedoßahnjeny **wulki wubjerk** po wschěch płaczisnach Wam rukowanje dawa, so ßo na kóždy pad spokojicze a so jara tunjo pola mje kupujecze.

Jeniczki skład ßławnych

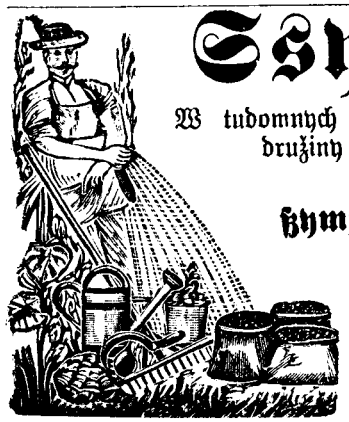
Nara-schkórniczkow, jenotna płaczisna sa mužskich a žónske **10⁵⁰**

Mercedes-schkórniczki. (wobkukowe dźěło) **12⁵⁰**

Njedoßahnjenje tunje a dobre ßu moje **mužaze** a **žonjaze schkórniczki** a **czrije** po **4⁷⁵, 5⁷⁵, 6⁷⁵, 7⁷⁵, 8⁷⁵, 9⁷⁵.** M

Sandale, turnowanske czrije, tosle.

Pawoł Kristeller
na bohatej haßy 29. — Telefon 168.

Sstymjenja!

W tudomnych stronach jako najlěpje wupruhowane družiny s poßlednich žnjow:

pólne ßymjenja,
ßymjenja warjeńskeje seleniny,
kwětkowe ßymjenja,
trawowe ßymjenja,
sadźeńske zybliki

w najwjetschim wubjerku a hódnej tworje po kóždej dźělbje a tunich płaczisnach porucza

Khorla Preißer jun. pschi žitnych wikach.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawětki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 18. **Sobotu 3. meje 1913.** **Lětnik 72.**

Pschihoty awstriskeho wójska na marsch na Čornu Horu.

Čornohórski kral Miklawsch je žo sapowjedźił, dobyty Skutari wopuschćićź. Konferenza póžłanzow w Londonje je póndźelu teho dla wo praschenju jednała, hač ma žo Čornohórska k temu s brónjemi nusowacź. Awstriska žebi žadasche, so bychu jej wulkomozy poručnoscź dałe, so by pak žama, pak hromadźe s Italskej Čornohórzow se Skutaria wuhnała. Dokelž běchu sastupjerjo Ruskeje, Franzowskeje a Jendźelskeje pschećźiwo tajkej naždylnej krocźeli, je konferenza žwoje dalsche wuradźenja hač do schtwórtka wotstorcźiła. Awstriska chze wobsamknjenje noweho konferenzneho poždźedźenja wocźakacź. Jeli so pak bychu žo tam s nowa łahodne žrědki poručiłe, s kotrymiž žo Čornohórska tola njeby nusowacź dała, žo woli wulkomozow podcźišnycź, chze Awstriska žama se žwojim wójskom pschećźiwo Čornej Horje sakrocźicź. S pschistawneho města Cattara jene Awstriske wójsko k čornohórskemu łkownemu městu Zetyni pocźehnje. Druhe awstriske wójsko žnadź žo s Bošniskeje na Čornu Horu dobudźe. Awstriske knježerstwo drje na tym njedwěluje, so budźa žo Čornohórzy hač do poždlednjeho muža wobaracź, tola wono měni, so s wulkej pschemozu žnadź sa schtyri njedźele maku Čornohórsku pschewinje. Čorna Hora ma pjecža jenož hischcźe něhdźe 20000 k wojowanju khmanych mužskich, runje telko Čornohórzow je we wójnje pschećźiwo Turkam spadało. Jene pak hischcźe Awstriskej staroscźe čini. Wona hischcźe njewě, hač Ruska směrom wostanje, jeli so awstriske wójsko Čornohórzow sbije. Ruski póžłanz w Londonje je pjecža hižo pschipowjedźił, so by Ruska Awstriskej wobcźežnoscźe činiła, jeli so by ta s brónjemi pschećźiwo Čornej Horje sakrocźiła. **Tak mohła swada wo Skutari k powschitkownej europiskej wójnje dowjesć.**

Njewěstoscź, hač by Ruska Čornu Horu se žwojim wójskom schkitała, je hač dotal Awstrisku wotdźeržało, mjecź pschećźiwo Čornej Horje wucźahnycź. Čornohórski lud hischcźe pschezo njeje nadźiju spuschćił, so jón Ruska awstriskej pschemozy a žamopaschnoscźi njepschewostaji, a tehodla žo wón na wojowanje wo žmjercź a žiwjenje hotuje. Na 1750 metrow wyšokej horje Lowčenje, nimo kotrejež dróha s Cattara do Zetynje wjedźe, žu Čornohórzy 22 cźežkich kanonow a maschinske tšelby postajili. Čornohórzy žo nadźijeja, žo w Skutariu wjele měšazow pschećźiwo awstriskemu wójsku džeržecź. Wschě wokolne twjerdźišny žu žo s nowa wobtwjerdźiłe a žo s muniziju a zyrobu sastarałe. Po měnjenju Čornohórzow budźe Awstriska k woblehnjenju Skutaria 100000 muži trjebacź.

W pschistawnym měscźe Barje (Antiwariu) žu Čornohórzy, kotsiž žu žwoje wójsko s mnohimi dobrowólnikami se žłowjanskich krajow poždylnili, pjecža 15000 muži shromadźili. Njepschestawajcy tam wjazy wójska pschikhadźa. Sa sakitanje města žo pschihoty cźinja. Wulke hromady munizije žo s wosami a cźežkim skotom do lěhwa scźelu. Čornohórzy žu žo rosžudźili, Skutari nihdy na nihdy njewudacź, a pocźinajo wot generala hač dele do poždlednjeho muža žu wschitzy s rospalitej hidu pschećźiwo Awstriskej napjelnjeni.

Wo wobkhowanju Skutaria je čornohórski kral s jena se žwojim ludom. Tele dny je wón dopižowarjej ruskich „Bursowych Wědomoscźow", kotryž bě wo rosrěčenje proshył, rjekł: „Steju mjes wolu žwojeho luda a mjes wolu wulkomozow. Hdy chzył Skutari wotstupicź, byschtaj mój lud a moje wójsko postanyłoj, kotrajž nochzetaj, so bychu rowy jich bratrow njepschećelej pschipadłe.

Čornohórzy w Skutariu.

Čornohórzy žo w Skutariu sdomuja. S Zetynje žu čornohórsźy sastojnizy pschischli. We wschěch sarjadnistwach žo sažo dźěła. W měscźe hischcźe pschebywazy wojazy rospadanki rostšélanych domow wotnoschuja a twarjenja, kaž žo hodźi, wuporjedźeja. Turkowske a albanske napišma žu žo se žerbskimi saměnike. Po wucźehnjenju Turkow žu žo wschě pschěrowy a naždypy s nowa wobtwjerdźike. Też žu žo nowe naždypy namjetałe. Wschědnje žo wjele zyroby pschiwožuje, tak so je žo nusa prěnich dnjow pominyła. Pschihoty sa pschikhad krala Miklawscha žu žo sapocźałe. Čornohórzy žebi na to njemyšła, Skutari dobrowólnje wopuschćicź. Wojazy budźa jón hač do poždlednjeho sdychnjenja sakitowacź, so by žo awstriskim wojakam dobycźe po możnoscźi pocźežiło.

Čornohórski trónski naślědnik Danilo je w albanskej rěcźi wosjewjenje wudał, w kotrymž annekziju Skutaria wupraji a Skutari sa hłowne město Čornohórskeje wuwoła.

S nowa wotstorcźene wobsamknjenje wulkomozow.

Konferenza sastupjerjow wulkomozow njeje dła krocźelow, kotrež maja žo stacź, jeli so Čornohórska Skutari njewuda, k žanemu wobsamknjenju doschła. Nowe wuradźenje je žo na póndźelu wotstorcźiło. Ruska je pschećźiwo temu, so bychu wulkomozy w čornohórskimaj pschistawnymaj městomaj Barje (Antivariu) a Dulcignje wojakow wušadźiłe. Potajnje budźe Ruska Čornu Horu s podawanjom zyroby a munizije podpjerowacź.

Cattaro žo na bombardement s Čorneje Hory pschihotuje.

We Winje je žo s ministerstwa swonkownych naležnoscźow powjescź rosscherika, so je knježerstwo zivilnemu wobydlerstwu w Cattarje pschikasało, město wopuschćicź. Zivilne wobydlerstwo žo s parnymi łódźemi do wokolnych městow dowjese. Wobydlerstwo dyrbi tehodla s města wucźahnycź, dokelž móža Čornohórzy se žušodneje hory Lowčena Cattaro potšélecź. Hdy bychu Awstrisźy Lowčen dobyli, njebychu jón Čornohórzam wjazy wudali.

Essad pascha žo sa albanskeho wjerćha wuwołał.

Prjedawschi roskasował turkowskeho wójska w Skutariu, Essad pascha, kotremuž žu Čornohórzy s wobrónjenym wójskom do Albanskeje wucźahnycź dali, je žo tam jako albanski wjerch wuwołacź dał. Essad pascha je samožity albanski semjan. Na cźole žwojeho 25000 muži žylneho wójska móże wón wscho pschećźiwnistwo w kraju pschewinycź. Kandidat awstriskeho knježerstwa sa albanski trón, Montpensierski wójwoda, je wo wuwołanju Essada pasche sa albanskeho wjerćha shoniwschi, hnydom žwoju kandidaturu spuschćił. Wón bě se žwojej łódźu „Mekong" do albanskeho pschistawneho města Walony pschijeł. Tamnische, wot awstriskeho knježerstwa nakhwilnje postajene albanske knježerstwo bě jeho jako žwojeho noweho wjerćha powitało. Sabłyschawschi pak, so je hischcźe jedyn druhi kandidat w kraju, a to kandidat s 25000 bajonetami, žo khrobły Montpensierski wójwoda hnydom albanskeho tróna wotrjekny.

Awstriska a Italska Essada paschu sa albanskeho wjerćha njepschipósnatej. Ssamostatna a njewotwišna, kajkaž by Albanska pod Essadom paschu była, njeby wona interežam Awstriskeje žłužiła. Awstriska chze s pomozu sakožomneho albanskeho stata Balkan w stajnym njemérje sdźeržecź, mjes tamnischimi ludami mucźicź a schkerjedźicź, jedyn lud na druhi schcźuwacź a pschi powschitkownej njejednocźe a swadźe nad nimi knježicź. Po tymle rezepcźe dźě wona žwoje žamžne ludy, Němzow, Sskowjanow, Madźarow a Rumunow, na wusdźe džerži. Italskej, kotraž je jenož s wuskim morjom wot Albanskeje dźělena, žo teho runja žylna Albanska do jejnych politiskich wotmyšlenjow njepschihodźi. Najradscho by wona, jeli so niz zyku, dha tola pokodnischu Albansku žwojemu knjejstwu podstajiła. Sa tym wona hižo teho dla steji, dokelž žo boji, so mohła Albanska ras do wobžedźenstwa Awstriskeje pscheńcź. S tejle pschicźinu

Italska Awstriſku pſchi jejnym njepſcheczelſkim poſtupanju pſchecžiwo Cžornej Horje podpjera. Wona je žo pjecža ſ Awſtriſkej hižo srjeczaka, ſo wona, mjes tym ſo žebi Awſtriſka Cžornohórſku podcžišnje, pokodniſchu Albanſku wobžadži. Hacž mérluboſcž ruſkeho zara tak daloko póńdže, ſo nadknjejſtwo nad Balkannom Awſtriſkej a Italſkej pſchewoſtaji?

Nowy cžornohórſko-žerbſki ſwjaſk.

Parižſke nowiny „Journal“ žu ſ Belgrada a Zetynje powjeſcž doſtake, ſo žo ſtatoprawne ſjednocženje mjes Sſerbiju a Cžornej Horu pſchihotuje. Po nim dyrbjakej Sſerbija a Cžorna Hora ſhromadne wójſko, ſhromadne finanzne ſarjadniſtwo, ſhromadnu ſwonkownu politiku a ſhromadne wójnſke miniſterſtwo měcž. Jenož žamoſtatne ſnutskowne ſarjadniſtwo a žwojeho žamžneho krala by kóždy kraj wobkhowak.

Mjes kralom Mikławſchom a kralom Pětrom žo njepſcheſtawajzy depeſche ſcželu. Cžorna Hora móže žo pjecža na kóždy pad na pomoz Sſerbije ſepjeracž. Belgradſke nowiny pišaju, ſo Sſerbija žwojeho ſwjaſkarja w nuſy njewopuſchcži.

Schkodowanje Turkow w balkanſkej wójnje.

Turkowſke wójſko je w balkanſkej wójnje něhdže 200000 muži ſhubiło. S nich je padło pola Kirkiliſſa, Lule Burgaſa a pſchi zoſanju k Cžataldže něhdže 50000 muži. Tſiměžacžne wojowanje pſchi Cžataldžaſkich wobtwjerdženjach je na turkowſkej ſtronje 30000 woporow žadało. Někotre njedžele ſa žobu wſchědnje něhdže 500 abo 700 wojakow ſe ſymu abo ſ hłodom wumrje. W bitwje pola Monaſtyra 30000 muži padže, hdyž Turkojo pſches Kuſtendilſki pſchekhód zoſachu, ſ nich pſchi nadpadže 20000 žiwjenje ſhubi. Podobne liczby žo ſa Saloniki, Bulair a Adrianopel mjenuja. Něhdže 150000 muži je žo ſajako. S Mazedonſkeje a Thraziſkeje je něhdže 150000 turkowſkich žónſkich, džěcži a ſchědžiwzow cžełko. Wjele tyžaz ſ nich je žo do Małeje Aſiſkeje pſchewjeſło, runje telko je we wokolnoſczi Konſtantinopla woſtało.

Němſki khežorſtwowy žejm

je, prjedy hacž je do žwjatkownych próſdninow ſchck, wobſamknył, nižſchim a žrěnim póſtſkim ſaſtojnikam mſdu powyſchicž. Dnjowa mſda póſtſkich póželnikow ma žo na 2 hriwnje 20 pjenježkow powyſchicž. Dale je žo ſakoń pſchijał, po kotrymž žo pomoz ſa woježſkich veteranow na 150 hriwnow poſtaji.

Pſchi tſecžim wuradženju je žejmowa wjetſchina, ſ zentrumſkeje ſtrony a ſozialdemokratow wobſtejaza, ſ nowa pjenježny pſchidawk ſa póſtſkich ſaſtojnikow w pruſkopólſkich krajinach ſapowjedžiła.

Cžwilowanje wojakow

je ſapóžłanz Stücklen w khežorſtwowym žejmje k rěcžam pſchinjeſł a pſchedſtajenych offizěrow ſa to ſamolwitych cžinił. Sapóžłanz Lieſching na to pokaſowaſche, ſo žo najwjazy krjudowanjow w muſtwowych ſtwach ſtawa a to woſžebje pola jězdnych. Winizy žu ſ wjetſcha tak mjenowani ſtari ludžo, a bjes dwěla je ſ pſchicžinu tychle žurowoſczow tſilětna žłužba. S tehole ſtejiſchcža móžemy teho dla ſ wěſtym ſchkodupopſcheczom pſchihladowacž, kak žo Franzowſka k tſilětnej woježſkej žłužbje wróczi. Kóždy jenotliwy offizěr a podoffizěr ma žo wo to ſtaracž, ſo žo krjudowanje wojakow potłóczi. W derje wodženych regimentach a kompagnijach žo krjudowanja lědma ſtawaju.

Powjetſchenje němſkeho wójſka

njedowuradžiwſchi je budgetowa komiſžija khežorſtwoweho žejma do žwjatkownych próſdninow ſchła. Njedžiwajzy teho pak je žo khětre džělo dokonjało. Žadane powjetſchenje wójſka je žo hižo powſchitkownje pſchiſwoliło, jenož město 6 nowych jězdnych regimentow, kotrež knjeżerſtmo žadaſche, žo tſi pſchiſwolichu. Wjetſchina komiſžije měnjenje ſaſtupowaſche, ſo móża žo, jeli ſo je pſchi rańſchich mjeſach wjele jězdnych regimentow trjeba, někotre jězdne garderegimenty k mjeſam položicž. W naſchim cžaſu, w kotrymž žo njepſcheczelowe ſtejiſchcžo ſ powětrowymi łódžemi a lětadłami ruczíſcho wuſlědži, dyžli ſ kavalleriju a žo powjeſcže ſ jězdnymi kołami a automobilemi ſpěſchnje ſcželu, nima kavallerija wjazy tu waznoſcž, kaž w prjedawſchich cžaſach.

Pruſki ſemjanſki žejm

je namjet wupſcheſtrjenja ſchulſkeje powinoſcže hacž do 16. lěta ſacžišnył. Hrabja ſ Rantzau a hrabja Schulenburg namjetowachu, ſo dyrbjeli džěcži hacž do 16. lěta do ſchule khodžicž, poſlednjej dwě lěcže ſ najmjeńſcha w ſymje. Ludowa ſchula dyrbjała mkodžinu pſched žyczemi ſozialdemokratije wobarnowacž, w njej wótcžinſke ſmyſlenje hajicž a ju na woježſku žłužbu pſchihotowacž. Pſchecžiwo namjetej žo kultuſowy miniſter wupraji. Hdy by žo wopytanje ſchule hacž do 16. lěta podlěſchiło, bychu žo wudawki ſa ſchulu wo 70 milijonow powjetſchike. Hdyž žu žo ludowe ſchule poſlednje lěta wurjadnje roswike, njemóže žo na to myſlicž, ſo by žo ſchulſka powinoſcž dale wupſcheſtrjeła. Sſejmowa wjetſchina bě teho žameho měnjenja.

Wójſkowy ſkandal w Belgiſkej.

W lěcže 1904 Belgiſka pola Kruppa w Eſſenje někotre wulke twjerdžiſniſke kanony ſa 4700000 frankow ſkaſa. Kanony běchu tak cžežke, ſo by žo, hdy dyrbjake žo ſ Eſſena do Antwerpena dowjeſcž, wožebita żeleſniza natwaricž, tež po wodže bě wjeſba njemózna. Kanony běchu žo zyle po belgiſkich planach ſhotowike. Wot 1908 wone nětko w Eſſenje leża a na to cžakaju, ſo bychu žo wotwjeſle. Pódla džělanſkich khóſtow žu wone hižo 900000 frankow jako daň ſpóżerake.

Japanſka a ſjednocžene ſtaty połnózneje Ameriki.

Płódna Kaliforniſka je ſ nawalom Chineſow a Japaniſkich najbóle wohroženа, dokelž ſ Cžichim morjom mjeſuje, po kotrymž žo woni do Ameriki pſchecžahuja. Kaliforniſki ſtat je teho dla ſakoń pſchijał, po kotrymž je Chineſam a Japanſkim ſakaſane, w Kaliforniſkej leżomnoſcže kupowacž. Napſcheczo temu je japanſke knjeżerſtwo knjeżerſtwu ſjednocženych ſtatow woſſewiło, ſo wono żadyn ſakoń njepſchipóſnaje, po kotrymž bychu Japanſzy w Kaliforniſkej mjenje prawow dyžli pſchiſłuſchnizy druhich ſtatow měli.

Pod ſchkitom Bożim.

(Pokracžowanje.)

Jecži pſchi tajkich wobſtejenjach Wladiměrej rody cžahnycž dachu a pola dobrocžiwych ludži bórſy ſdomjaznichu. Wobydlerjo žo ſ džěła ſ hońtwu a ſ džěła ſ tym žiwjachu, ſo we wulkej rězy, kiž njedaloko wšy nimo běżeſche, ryby łojachu a jecži běchu wješeli, ſo mózachu žwojim dobrocželam pſchi tutym džěle pomhacž a žo jim tak džakowni wopokaſowacž. Rybakſtwo bě jim něſchto nowe. Tež pſchi tym džěle dyrbjachu žo jara poczicž; pſchetoż wjele prózy bě trjeba, hdyž do ſtopu tołſteho lodu džěry rubachu. Tola tale próza žo jara derje płacželeſche; pſchetoż ryby, ſ kotrymiž žo tu mjerwjeſche, džěchu tak jara do žaka, ſo žo Jan na łojenje rybow w Genezaretſkim jězoru dopomni a tutu myſlicžku tež wješnjanam ſjawnje wupraji.

Burjo jemu njeroſymjachu a žo praſchachu, ſchto wóu ſ tym měni. Tu žo wukopa, ſo běchu cži ludžo wo naboženſtwje jara mało roswucženi, ſchtoż wěſo džiwajo na to, ſo bě wjeſ zyle woža-mocžena, jara nadpadne byczí njemózeſche. Kſchesczijenjo džě woni wſchitzy běchu, ale jich kſchesczijanſtwo jenož w tutym wobſtejeſche, ſo běchu kſchczenizu doſtali a ſo mózachu wótczenaſch a prěnju kaſnju ſ hłowy. Jenož junu wob lěto pucžowozy duchowny ſchikhadżeſche k nim, kiž ſa tón cžaž narodżene džěcži kczijeſche a jim w buriſkej khěži Bożu žłužbu dżerżeſche. Wěſo žu nětko ſa ſto lět tež tute wobſtejenja wjele lěpſche.

Hdyž bě Jan ſpóznał, kak mało roswucženi cži ludžo wo wěrje a tež wo druhich wězach běchu, dokelž tu ſchule njeběſche, ſczini žej to k wjeżelu, ſo jim na wjeczorach ſe žwjateho pišma powjedaſche. Wón žo džiwaſche, kak pobożnje na jeho žłowa poślucháchu, hacž runje wón khětro njelepje ruſki rěcżeſche.

Duż žo na tute waſchnje wſchitkim jara derje cžaž miny, a lědma běchu pytli, ſo běchu dwě njedżeli nimo, ſa kotrejż chżyſche Wladiměr ſażo ſ Tomſka wróczo byczí. Hdyż pak bě žo tež tſecži tydżeń minył, a Wladiměr hiſchcże pichezo wróczo njebě, pocża jim tola ſtyſkno byczí. So budżeſche jim mohł žłowo ſkamacž, na to žebi nichtó njemyſlesche, ale njebě žnadż wón mohł njeſbože měcž? Nowy žněhowy wichor abo mjedwjedź, — ow, kelko ſtrachow jemu tola njehroſy!

Dżeń jako dżeń cži tſjo jecži na hórku khodżachu, pſches njeżměrnu žněhowu runinu hladachu a žo potom ſażo poraženi wróczachu, hdyż běchu ſażo a ſażo jenož podarmo hladali.

Tu ſkónczńje, ſchtwórty tydżeń, wón dóńdże. Ow, bě to wyſkanje! Bjes mała budżechu ſbożowni pſchi wobjimanju jeho ſatkóczili. Wupraſchowachu žo jeho na pſchemoh, tak ſo dołho k rěcżam pſchińicz njemóżeſche.

Hdyž bě žo prěnja hara slehnyła, Wladiměr ſ błyſchćatymaj wocžomaj na nich ſawoła: „Towaršchojo, wy žo wješelicže, ſo mje ſažo macže. Hiſchćże wiele bóle dyrbicže žo radowacź nad tym, ſchtož žym wam pſchinjeßł. Njeßu wam powjeſcź, kotrejež žo njenadžijecže. Haj, wudžerajcže jenož na mnje, tak je, kaž praju. W Tomſku je žo ſa tón cžaž, ſo tam njeběchmy, nješchto njewocžakowane ſtało. Obowjew je pola ruſkeho khěžora do njemiłoſcže pſchiſchoł a nowy guverner je žo na jeho měſtno powołał. Zyłe měſto jeho wukhwaluje; wón je pſchecžeł pſchedpoßlednjeho guvernera a runje ſažo tak dobrocžiwy, kaž tamón. Mnoho, ſchtož bě Obowjew poručźił, je wón wotwołał, a jedyn ſ jeho prěnich pſchikaſow je, ſo maju žo wójnſzy jeczi do Tomſka wróćźicź."

S khłožom jeczi ſawołachu, hdyž bě Wladiměr dopowjedał. S nowa žo k njemu tłóczachu, ſa ruzy jeho torhachu, ſ wuſtupowažymaj wocžomaj na njeho wudžerachu; potom, hdyž bě ſ nowa žwoju powjeſcź wobkrucźił, žebi jedyn druhemu do rukow padže, jako budžeſche žo jim wrócźenje do domiſny wojſjewiło.

Hdyž bě prěnja roswjeßelenje nimo a hdyž bě žo ſažo měrniſche pſchekładženje wrócźiło, žo Jan woprašcha:

„Ale, Wladiměrje, cžeho dla žy nam takle dołho cžakacź dał?"

„Hižo pſched tydženjom budźech mohł wrócžo bycź, ale nochžych prjedy pſchińcź, doniž tule powjeſcź njemóžach žobu pſchinjeſcź." Pſchi tym ſ kapſy papjeru wucźeže. „Ordra waſcheho wrócźenja! Ssym žebi ju wot guvernera wuproßył, ſo žmém po waž jěcź a do Tomſka wrócžo pſchiwjeſcź."

Haj, tu to cžorne na běłym ſtejeſche a bě ſ guvernerowym ſyglom wuhotowjene! To njebě mylenje, žmědžachu ſažo wrócžo do Tomſka, kotryž bě žo jim tak ſalubił.

Ow, kak jim nětkole cžaj žłodźeſche, kotrehož jim žwěrni wješenjenjo nawarichu, a kak njedočaklimi naſajtriſcheho ranja wocžakachu, hdyž mějachu k wotjědženju wotucźicź! Schto nětkole na lodowy wětſik dźiwachu, kotryž jim kaž ſ nožemi do wobliczja rěſaſche? Stawy běchu ſproſte a ſmjerſke, ale wutroba nutſka bě cžopła a žo radowaſche.

Woni běchu prěni, kiž žo do Tomſka wrócźichu. — K druhim žo powjeſcź wo wumoženju hakle poſdźiſcho doby, jeli jich ſ zyła hiſchcže na žwěcže naſchła bě; — wjazy hacž pokoja bě jich w žněbu k wěčnemu žiwjenju wušło abo w podkopkach pod kwaklu dźěła ſahinyło.

W khěži ſ módrym drjewjanym karanom nad durjemi žo hiſchcže do póſdneje nozy žwěcźeſche, a ſa cžopłymi khachlemi wokoło Wladiměra a Jana pjekaŕ a jeho žona ſ korczmarjom a korczmarku žedźeſchtaj. Cźi kedźbni poſtachu, kak pak tón, pak tamón powjedaſche, a napoßledku pjekarka Pětrowna Wladiměra ſe wſchej mozu k žebi ſcźeže a łžyło roujo rjekny:

„Wladiměrje, tajkeho muža, kajkiž ty žy, ja cžaž žiwjenja widźała njejžym. To ženje njeſabudu, ſchtož žy ty na naſchim Janu cźinił, a Bóh budže cźi to tež we wěcžnoſcźi mytowacź!" —

Ale ſ cźłowjeſkej wutrobu ma žo to dźiwnje. Schto to je, ſo ma Jan druhdy woſrjedź žwojeje radoſcže tajki ſrudny ſcźin wokoło wocži? Cžehodla žo wón druhdy tak wotmjelkuje a ſarudźi? Wón ſ woprědka žam njewě, ſchto do teho prajicź, ale po cžaßu budže jemu to pſchezo dale jaßniſche.

Hdyž jeho Wladiměr ſe žněhoweje puſcźiny do Tomſka domoj pſchewodźeſche, bě jemu tak było, kaž by to do lubeje domiſny ſchło Wěſo mějeſche žo nětkole pola žwojeju lubeju ſaſtaraŕſkeju ſtarſcheju derje a hrějeſche žo w jeju luboſcźi a wjedźeſche žo jemu derje, ale ow — bě dha to hižo jeho woprawdźita domiſna? Wón žebi ſkradźu žam porokowaſche, hdyž pytny, ſo je njeſpokojom, a tola, wutroba žo nochžyſche dacź pſchepokaſacź, wón by ſtajnje ſažo ſduchował. Bě dha to ſ hrěchom, ſo žo jemu po domiſnje ſtyſkaſche? —

X.

Radoſtna powjeſcź.

To bě cžerſtwe, ſmne ranje w měrzu léta 1818. Wonka žněh pok łohcża kłuboki leżeſche a tſěchi domow pſchikrywaſche. Pjekaŕ a jeho žona běchtaj w kemſchach a běſchtaj Janej, kiž tón dźeń w ſkale niczo ſa dźěło njemějeſche, pſchikaſałoj, ſo by ſa tón cžaž pjecženje khłéba wobſtarał.

Runje poßlednju pokrutu khłéba ſ pjezy cžahaſche, tu ruſki ſtražny miſchtr ſ wulkim pißmom w ruzy ſ niſkimi khěžnymi durjemi ſaſtupowaſche.

„Cź žto 68!" wón ſ krótka wotbywajo a krucže ſawoła, hdyž bě žo ſažo po žwojej zyłej dołhoſcźi ſrunał.

„Tule!" Jan wotmołwi, khléb khwatajzy na deſku žadźiwſchi a po wojerſku ſtrowjo.

„S tymle tebi wojſjewjam a k wjedźenju dawam", ſtražny miſchtr pokracžowaſche, „ſo je po pſchewinjenju franzowſkeho khěžora Napoleona žo twoje ſajecže ſkónczíło. Jutſje rano ſ dypkom we 8 hodźinach na kaſarnſkim dworje pſchedſtupicź."

Prjedy hacž móżeſche Jan wotmołwjenja namakacź, bě žo ſtražny miſchtr hižo ſ durjemi minył.

Kak tež budźeſche mohł tak ſpěſchnje žkowa namakacź! Njenadźita radoſcź na cźłowjeka runje tak ſtutkuje a jeho lemi, kaž njenadźite wuſtróżenje. Jan tu ſproſtnjeny a žo njehnujo ſtejeſche, dłóń na cźoło tłóczo, jako by žebi dyrbjał pſchemyßlecź, hacž je tola tež prawje doßłyſchał, hacž tola wojebazy wobras jeho mylił njeje. Sswoboda! — njeje ſtražny miſchtr takle prajił? Sswoboda — ow žkowo polne radoſcže a polne žiwjenja, jemu běſche, jako by jeho nichtó ſ hubjeńſtwa pomałkeho mrěcža we wuhnanſtwie k žiwjenju ſbudźił, jako by žo k njemu žkódke, wobkuſkoważe ſcheptanje ſ jeho domiſny dobywało! Sswoboda, žwoboda! — ow wutroba, woſtań žnlna, wudžerž, ſo žo njepuknjeſch ſ njeßměrnej njenadźitej radoſcźu! —

Hdyž pjekaŕ Pětrown a jeho žona ſa khwilu ſ kemſchi domoj pſchińdźeſchtaj, woſtaſchtaj w durjach ſtejo, dźiwajo žo nad tym, ſchtož we ſtwje wuhladaſchtaj. Tu Jan kleczeſche, ruzy ſtyknywſchi a ſ cźicha žo modlo; potom njejapzy khowu ſaſběhnywſchi pocža žo ſ khłožom modlicź:

„Nětk Boha wſchitzy khwalcže ſ jaſykom a ſ wutrobu, wón wulke wězy na naž cźini, tu a na wſchěch kónzach, wón je nam wot naroda a wot małoſcže njeßměrnje mnoho dobrotow wopokaſał!"

Ert a wocži wotewrjejo ſtaraj cźłowjekaj ſtejo woſtaſchtaj; žkowow njeroſymjeſchtaj, ale ſmyßł bě jimaj ſroſymliwy; po wſchěm ſacźiſchcźu ſpósnaſchtaj, ſo bě žo Janej wulka radoſcź, njenadźite ſboże doſtało.

Hdyž bě žo Jan, domodliwſchi žo, wrócźeneju cźłowjekow dohladał, poſkocźi wón a pjekarjej wokoło ſchije padny, a tón žebi myßleſche, ſo je tón cźłowjek roſom ſhubił, tak jeho k žebi tłóczeſche. A wuſtróżany chżyche hižo wo pomoz wołacź, tu ſkónczníe Jan ſažo k žebi pſchińdźe a pocža wo žwojim ſbožu powjedacź.

To běſche wuſtup najhłubſcheho hnucža. Staraj cźłowjekaj žo žłyſom dowoboracź njemóżeſchtaj, a tež Janej žłyſy do wocži ſtupichu, pichetož njenadźizy jemu na myßle pſchińdże, ſo móże žwoju žwobodu jenož ſ tym wukupicź, ſo žo dźěli wot teju, kotrajź běſchtaj ſchěſcź lět dołho ſ nim tak derje měnikoj, kaźkuli jenož móżetaj ſtarſchej ſe žamßnym dźěſcźom měnicź, a kotrymajź nětkole jeho dźělenje ſawěſcže jara k wutrobje póńdże.

Pětrowna žo bórſy ſ cźicha won wuwacźi a žebi wonka ſa dźěło cźinjeſche, pjekaŕ pak ſměromnje ſ Janom powjedaſche a jemu ſjawnje rjekny, ſo běſchtaj žebi dwě wězy pſchałoj a ſo běſchtaj dwoje cźucže we wutrobje noßyłoj: na jenej ſtronje běſchtaj Janej pſchałoj, ſo by bórſy ſažo k žwojim ludźom domoj mohł, ſ druheje ſtrony pak tež, ſo by chżył pola njeju woſtacź a jeju žyn bycź, ſo byſchtaj wonaj jemu chżyłoj ſtarſchej bycź, a ſo by wón měł we žwojim cźaßu wſchitko namrěcź.

Janej bě cźežko, na to wotmołwicź, a pjekaŕ jemu ſkónczníe w tejle wuſkoſcźi žam wupomha.

„Dźi jenož, Jano, w Bożim mjenje", wón rjekny, „cźłowjek žo domiſny tola wotriez njemóże, a ſtyſkanje po domiſnje niczo ſe njeje, to je wot Boha."

(Pokracźowanje.)

Česthe myta za studowacych Serbow.

Naš krajan J., swěrny přećel pilneje serbskeje młodźiny, wupisuje přeze mnje z nowa za našich w serbskim pismowstwje so zwučowacych, hdźežkuli studowacych młodźencow **dwě česthej myće** za dwaj najlěpšej samsnje pak hornjoserbscy pak delnjoserbscy spisanej dlěšej nastawkaj po temaće: **Lěćo w serbskej Łužicy** a to:

a) **20 hr.** za najlěpši a
b) **10 hr.** za druhi lěpši nastawk.

Nastawki budźa wšitke khowane, mytowanaj budźetaj w čišću wozjewjenaj. Rukopisy z přidatej adressu spisaćela zawrjenej w lisćiku maju so hač do 1. febr. 1914 mi zapósłać.

Freiberg w Sa., 20. IV. 1913.
Hainichenerstr. 61.

Konrektor prof. dr. Ernst Muka.

Ze Serbow.

Dwórski radźiczel Jakub †.

Sserbski lud je jeneho ßwojich najnadobnischich ßynow shubił. Po tsidnjownej khorosczi je 28. haprleje knjes dwórski radźiczel profeßor dr. Jan Bohuwěr Jakub w Draždźanach w starobje 64 lět wumrjek. Luboscz k ßerbskemu ludej, w kotrejż bě ßo wón w starschiskim domje w Michalskej sorje w Budyschinje wocźahnył, je wón hacź do ßwojeje ßmjercźe sakhował. Hacź runje bě jemu woßud wyßoke sastojństwo swonka Sserbow pschipokasał, je wón ßerbskemu ludej ßwěrny wostał. Pschipósnacia a khwalby njehladajo, wón s cźicha sa ßerbsku narodnoscz dźełasche a skutkowasche. Njebocźiczki bě wyßoko wobdarjeny muż a wěriwy kschesczijan. Pschi żarowanskej ßwjatocznosczi, kotraż ßo w Draždźanach w njebocźiczkeho wobydlenju w pschitomnosczi krala a kralowskich prynzow wotmě, ßo na to spominasche, so je njebocźiczki ßwój wukhow pschezo pola Boha pytał a namakał. Wo tym jeho żohnowane skutkowanje we wulkej sjawnosczi jaßnje ßwědczi. Kralowski dom je jemu ßwojich ßynow dowěrił a najwjetsche wjeßele bě, hdyż kral wědomostne wuwuczenje prynzow do jeho rukow położy. Boże stpěcźe je ßo njebocźiczkeho wotemrjete cźěło na Tuchorju w Budyschinje pódla rowow jeho starscheju pokhowało. Sa jeho kaschczom kronprynz Jurij a prynz Bjedrich Khrystian, jako kralowy sastupjeŕ major O' Byrn, sastupjerjo kralowskeje a měschczanskeje wyschnosczе, deputazije wuczomzow Draždźanskeho nowoměschczanskeho gymnasija a prynzowskeje schule s khorhoju, Njeßwaczidliske wojeŕske towarstwo, deputazija Draždźanskeho ßerbskeho towarstwa „Cźornobóh“ a mnosy pschewodźerjo dźěchu. Pohrjebnu rěcź mějesche k. pastor primarius Häbler. Pschi rowje k. farar Waltaŕ s Njeßwaczidła njebocźiczkemu jako ßwěrnemu pschecźelej Njeßwaczidliskeje wożady w němskej a ßerbskej rěczi bożemje pschiwoła. Pschedßyda Draždźanskeho towarstwa „Cźornobóh“, k. Pjetschka, njebocźiczkemu jako towarstwowemu cźeßnemu ßobustawej, schcźedriwemu pschecźelej a schkitarjej Sserbow dźak prajiży na jeho row ławrjenzowy wěnz se ßerbskimi barbami położi. Njebocźiczkeho skutki w dźakownym wopomnjeczu ßerbskeho luda sawostanu.

S Budyschina. (Kóń ßo spłóschił.) We Winklerez cźeßlowarni ßo wutoru rano jedyn kóń sapschaha skótneho wikowarja Cźepiży spłóschi a cźekny. Skocźo dźiwje cźerjo tu a tam s wosom sawadźi, so tón do kruchow roslecźa a so skónczne kóń jenoż hischcźe s wojom a worcźikom na horncźerŕsku haßu pschihna. Tu ßo wón městna, hdyż bě jeho hródź, dohlada a ßo sawrócźiwschi, do tuteje pschiběża.

— (Listynoschazy hołb ßo sabłudźił.) Do jeneho wobydlenja khěże cźißło 38 na Wjeleczanskej drósy bě tele dny jedyn hołb pschileczał. Wón ßo sdasche jara sprózny byc; pschetoż hacź runje wokna a durje wocźinjachu, wón won njewulecźa. Hdyż ßebi jeho bliże wobhladachu, widźachu, so běchu někotre pjerja jeho wopusche se ßłowami wosnamjenjene „Wojeŕski listynoschazy hołb“. K prawej nosy bě pjeŕschczeń pschicźinjeny, do kotrehoż běchu liczby 1859 — 12 — 158 a wobras hołbjazeje hłowy saryte. Sa lěwej nohu rynczka se snamjenjom C. 411 wißasche. Hołbja ßu tak dołho s pizu saßtarali, doniż ßo njeje na ßwój dalschi jlět puschcźił.

— (Woheń.) W Altmännez składowni na privatnym tworowym dwórnischczu bě w jenej kólni, w kotrejż ßo wolij a rjedźeŕska wołma khowasche, schtwórtk w nozy wokoło 12 hodźin woheń wudyrił. Dokelż płomjenja wyßoko schwihachu, a ßußodnym twarjenjam strach hrożeże, swony s měschczańskich wężow wulki woheń pschipowjedźichu. Wohnjowe wobory s Budyschina a Židowa woheń bórsy shaschachu.

— (Pruhowanje w konjekowanju.) W Hornjołużiskej wuczbnej kowarni ßo 29. a 30. haprleje wuczobniży na konjekowanje pruhowachu. Pschi tym wuczobnik Ernst Hoffmann s Hucźiny titul „Pruhowany konjekowaŕ s wusnamjenjom“, wuczobnik Pawoł Wojnaŕ s Pomorz a Adolf Kretschmaŕ se Solanda nad R. titul „Pruhowany konjekowaŕ“ dostachu. Pódla teho ßo wuczobnikej Hoffmannej a Wojnarjej pjenjeżne myto po 30 hriwnach pschepoda.

— Palenje kußkaŕniczow bě lětża ßylnische hacź hewak. Ssuche cźopke nalětnje wjedro bě jemu jara pschihódne. Koło wokoło Budyschina ßo ßrjedu wjeczor njeliczomne wohnje sapalachu, wokoło kotrychż hólczata s płomjenjatymi khoschczemi rejwachu. Lětża ßo tež měschczańszy pacholjo pschi palenju khodojtow wobdźělichu. Wjeczor wokoło 9 hodźin něhdże sto „schcźeżki wußlědźerjow“ s wuczerjemi spěwajo a hwisdajo khoschczo w ruzy dźerżo s města cźehnjesche. Na Mnischonsku horu a na Cźornobóh běchu ßo ludźo s cźrjódami nastajeli, so bychu tam palenje kußkaŕniczow ßwjecźili. Wyschnosczi, kotraż prjedy palenje kußkaŕniczow sakasowasche, nětkole w tutym starym ludowym waschnju niczo straschne wjazy njewidźi.

— Wulka horzota w ßłónzu hacź do 30 gradow a połodnische wětsiki ßu kraj poßlednjej dwě njedźeli wußuschiłe. Pod żahłymi ßłónczńymi pruhami a ßuchimi wětrami ßu żita a trawa na łukach pschestałe rosczi. We wjeczornej a ßrjedźnej Němskej je ßo pschiroda s njewjedrami woczerstwiła, we Łużizy pak je ßo pjatk s mróczelow, kotrež bě s tamnych stron wětr pschihnał, jenoż troschku pomiholiko. Ratarjo a sahrodniży sthknjwje k njebju sa deschczom shladuja.

Wobsah 4. čisła »Łužicy«: Jan Karl Bohuwěr Pjech †. — Serbski lěs, krasny raj. Wopisuje Józef Jakubaš. — Čornej wóčcy ... Baseń. Dušan. — Bóh drje wěrnosć znaje, ale ju hnydom njewozjewja. Powědančko hrabje Leona Tołsteho. Přełożił Mikławš Zarjeńk. — Serbska Akademija. — Serbski rozhlad. — Naše towarstwa. — Należnosće Maćicy Serbskeje. — Serbske pismowstwo atd.

S Hnaschez. Jedyn hońtwaŕ s Porchowa je na naschim hońtwinskim revěrje sa někotre mjeńschiny pjecź lischkow satšělił. Schesta lischka niesranjena wupjeŕchny.

S Cźornych Noßliz. Boże stpicźe dopołdnja wokoło 10 hodźin ßo na Małym Pichowje w lěżu murjerja Valentina a żiwnoscźerja Kobanje palesche. W Valentinez lěżu běchu ßo njedawno spuschczane wulke schtomy sapalike, a tež s Kobaniz schmrěczkow płomjenja ßapachu. Ludźo s Cźornych Noßliz a Hornjeje Hórki s cźaßom s łopaczemi pschiběżachu a płomjenja sabichu, prjedy hacź bě woheń wjetschich rosměrow nabył.

S Mnischonza. W tudomnym tachantskim lěżu je ßo Boże stpěcźe wjetsche městno schmrěczkow spaliko. Wobydlerjo s Mnischonza a Małych Bobolz woheń shaschachu.

S Hajniz. Boże stpicźe popołdnju 1/2 3 hodźin s jeneje dźełacźerskeje khěże tudomneje pschadownje woheń wudyri, kotryż bě na łubi horka nastał. Parne pischczele pschadownje a Porakez zyhelncźe wohnjowe wobory s wokolnosczе s wótrym hłoßom na pomoz wołachu. Wone bórsy s Hajniz, Wulkich Debßez, Bělcźez, Budestez a Roswodez k wóhnischczu pschihnachu a woheń salachu. Pschi haschenju je ßo wjele wody do twarjenja naßypkało, s cźimż ßu wjerchi cźeżko schkodowałe.

S Budestez. Każ ßmy psched někotrymi njedźelemi wosjewili, ma tudomne ßerbske towarstwo „Lubin“ wotpohlad, pschichodne ßerbske kemschenje w Draždźanach 15. junija wopytacź a potom w towarstwje lubych Draždźanskich Sserbow někotre hodźinki pschebywacź. We wschelakich stronach je tuta myßl wjeßele pschihłoßowanje namakała, a każ ßo sda, ßo nahladna liczba Sserbow w Draždźanach seńdźe. Cźaß ßo bliżi, hdyż ma ßo porjad sa tutón wuhlad postajicź. To pak ßo hakle derje hodźi, hdyż sarjadowarstwo wě, na kelko wobdźělnikow ma ßo s wěstosczu liczicź. Duż ßo tu nětk **na wschě ßerbske towarstwa** s tutym należna **próstwa** wupraji, so chżyke hacź do **ßrjedy po ßwjatkach** Budesczańskemu towarstwu pschecźelnje sdźělicź, kelko ßo na wjesbje do Draždźan wobdźěli. Mużojo a żony, stari a młodźi ßu pschecźelnje witani. Cźim wjazy Sserbow ßo hromadźe seńdźemy, cźim rjeńscho budźe. Wěste je, so maju ßo połodnjo 1/2 12 hodź. ßerbske kemsche w khižnej zyrkwi wopytacź. Po nich hromadźe powobjedujemy a pojědźemy po Łobju ßnadź hromadźe do Pilniz. Każ ßłyschimy, hotuja ßo Draždźany tež runje sa 15. junija na ßwjeczenje khěżoroweho jubileja. Dha ßnadź potajkim město we woßebitej ßwjedźeńskej pysche wohladamy. Hacź ßo hižo rano wschitzy w Budyschinje setkamy abo hakle w Draždźanach, ma ßo hischcźe postajicź a wotwißuje tola tež wot pschecźelow naschich ßerbskich towarstwow. Wěso ßu tež s tajkich ßerbskich woßadow wobdźělniży witani, w kotrychż żane towarstwo njeje. Wjedźicź jenoż nětko chżemy, schtó pojědźe ßobu. Duż dajcźe pschecźelnjwje powjesćź pschedßydstwu „Lubina“. (Adreßa: Joh. Heine, Pielitz bei Bautzen.)

S Korschynja. Boże stpěcźe je ßotu jena Friesez bróżeń wotpalika.

Se Zornoßyk. Boże stpěcźe popołdnju 1/2 2 hodźin w tudomnym, Budyskej radże ßłuschazym lěżu straschny woheń nasta. Wulke hajnischczo s dźěła wjazylětneho wobstatka je ßo spaliko, tež dźěl wyßokeho żerdźoweho drjewa je ßo sniczilo a dale něschto shotowanych hromadow. W ßuchim w hajnischczu leżatym hałosojtym drjewje woheń pschezo nowu zyrobu namaka. Dźěl wopalnischcza knjesej se Salza a Lichtenau nad Zornoßykami ßłuscha. Kak wulke je wopalnischczo, njehodźi ßo hischcźe s wěstosczu prajicź, tola ßo na

25 hórzow wobliczа. Wulki wětr woheń stajnje ſ nowa rosduwaſche a haſchenje poczežowaſche.

S **Pomorz.** W Barlinſkej wuſtajeńzy kormeho ſkotu je tudomny ratarſki radźičel Weißpflog na howjaſy ſtót jene tſecze myto, 75 hriwnow wuczinjaze, doſtał.

S **Wujeſda** pola Pomorz. Sſrjedu je ßebi w kerkach pola Wujeſda 19lětny pſchekupſki pomoznik Pfeiffer ſ wobwěßnjenjom žiwjenje wſał. Jemu bě ßo jeho městno wupowjedźiło, cžehož dla bě po ſdaczu do cžežkich mußlow ſapadnył. Prjedy hacž bě ruku na ßo ſložił, bě ßwojimaj w Kaſſelu bydlazymaj ſtarſchimaj, ßwojemu dźěłodawarjej a ßwojej hoſpoſy kharty napißał a jich proßył, ſo bychu jeho naležnoſcze ſrjadowali.

S **Dubrawki.** Wo ſamoženju tudomneho towarſtwa tonoweje jamy je ßo konkurs wotewrił.

S **Klukſcha.** Wutoru w nozy wokoło 12 hodźin ſtej ßo ſe ßkomu krytej bróžni žiwnoſcžerjow Schönfelda a Jeſchki wotpaliłej. Jeſchzy ßu ßo drillowanſka maſchina, woſy, wſchelaki rólniſki grat a 25 huß a kur ſpaliłe. Schönfeld bě hakle pſched tydźenjom žiwnoſcź kupił. Woheń je ßo po ſdaczu ſakožił. K haſchenju běchu ßykawy ſ Maleſchez, Hucžiny, Porſchiz a Adolfſkeje Hěty pſchijeźe.

S **Bukojny.** Ležomnoſcź tudomneho dźěłacžerja P. G. Lorenza, na 920 hriwnow takſierowana, ma ßo 21. junija 1913 dopołdnja w 10 hodźinach na Budyſkim ßudniſtwje na dyrbjenſke waſchnje na pſcheßadźowanje pſchedawacź. Wopalna kaßa 1800 hriwnow wuczinja.

S **Wósborka.** Na ſcźěhwki ſajědojcźenja ſtaj tu ßrjedu w nozy 80lětny pjekarſki miſchtr Frycza a jeho 7lětny wuuk wumrjełoj. Wonaj ſtaj ßo pjecža ſ twarohom abo jenej druhej jědźu, kotruž ſtaj dźeń prjedy jědłoj, ſajědojcź łoj.

S **Wóßlinka.** Sańdźenu ßobotu ßwjecžeſchtaj tu Petraſchkez-Schołcźicź mandźelikaj ßwój słoty kwaß. Pſchi zyrkwinſkim wožohnowanju bu jimaj rjana ßerbſka biblija, wot krala ſpožčzena, pſchepodata. Bohate dźělbracže ſ woßady dawaſche ßwědčenje wo nahladnoſcźi, w kotrejž tuta ßwójba ſteji. Bóh chzył jimaj žohnowany wjeczor žiwjenja wobradźicź

Dopiß dla ſwěriny. Njemała je ſchkoda, kotruž ßu mróſy njedawno po wſchěch krajach naczinile; někotra nadźej je pſches nje pohrjebana. Hacž pak je ſchkoda mjeńſcha, kotruž je ſwěrina a woßebje dźiwi kanił ſawinował — ſchtó to wě? Telko je wěſte: ßmy tuto lěto ſ dwojim prutom bicźi; jedyn pſchińdże ſ njebjeß, druhi ſe ††† ſakonjow, po kotrychž ma bur jenož ßyczź a ßo drěcź, ſo by w kraju ſwěriny doſcź k tſělenju było. Je nětko cžaß, ſo ßo ſchkoda pſchehladacź hodźi, kotruž je kanił po ſymje naczinił. Derje by było, hdy by w kóždej wßy muž naczinjenu ſchkodu takſěrował a „Serb. Nowinam“ napißał, kelko wucźini. Redaktor njech dopißy hromadźi a woſjewi, ſo maja naſchi ſapóßłanzy w pſchichodnym ßejmje podłoźk. Wěſtym ludźom dyrbja ßo wocźi wocźinicź, ſo k ſpósnaczu pſchińdu. To, ſchtož mróſ njeje žitam ſeſchkodźił, to je kanił wožrał: krajina je puſto, jako by wójna w njej była. Dawki pak du dale a roſtu ſ kóždym lětom, ſo móhli cźi, kotrymž bjes prózy do klina pada, ßebi kharty na hońtwu kupicź. — Sa druhe: njeſabudźcźe, ſo ßo wobcźežujecźe, hdyž kanikle ßu (njech pola hejtmanſtwa abo tež miniſterija); hewak ßo ſaßo na to powołaja, ſo žanych wobcźežnoſcžow na kanikle doſchło njeje. Ssejm pak njech naſymu ras wſchě ſkórźby, kotrež ßu ßo hejtmanſtwam póßłałe, jako dopokas žada, ſo ſchpatniſchi ſakoń na ßwěcźe pſchecźiwo kaniklam njeje, jako w Sakſkej.

Loni trubjachu wſchě nowiny, ſo je knježeŕſtwo wukas dało, ſo měło ßo kanillam krucźiſcho na kožu hicź. Je ſ tym ſchto lěpje? Wot 2. małeho róžka je wſcha hońtwa ſaſtała a kanił haji ßo jako prjedy. Derje praji ſapóßłanz Schreiber w poßlednim ßejmje: W Pruſkej ßmě tóždy kanikle tſělecź, a tam ma knježeŕſtwo ſ tym ſpokojnych ludźi. Druhdźe je bohužel hinak: Maja ſpokojne kanikle a — njeſpokojnych ratarjow. Schtó wot kaniklazeje cźwile naß wumóźi?! Hdyž hußańzy lěźy ſapuſcźeja, je wſcha polizija po kraju na nohomaj a bur dyrbi ſchtomy maſacź, a hußańzy dyrbja ßamo ſchulſke dźěcźi ſběracź. Cźehodła dha ſpi wſcho tak krucźe po kraju, mjes tym ſo kanił hona wotpaße jako ſkóczk w raňſchich krajach? -a.

S **Kamjenza.** Wutoru dopołdnja bě na tudomnym Albertſkim městnje lětuſche wobhladanje ſrěbjatow a wuběranje kobłow. Něhdźe 65 kobłow a ſrěbjatow ßo pſchedwjedźe. Myta dostachu: Cźěßla w Khróſcźizach, Schöna w Panezach, Wicźas w Konjezach, Nowak we Wudworju, Haaſe w Gersdorfje, Manja w Konjezach, Gräfa w Ledźborezach, Wicźas we Wěteńzy, Chriſtof w Möhrsdorfje, Mager w Häſlichu, Schewczik w Pěſkezach, Freudenberg w Schönbachu, Mayer w Niederſteina, Schokta w Struppenje, Bennewitz w Rohrbachu, Wilka w Debrizach, Groſcha w Komorowje, Schäfer w Ponchawizach, Böhma we Weißbachu, Schibak w Komorowje, Sommer w Jěžowje, Berndt w Gersdorfje, Mayer w Běkej, Hancža w Protezach a Wrobel w Komorowje.

S **Kamjenza.** Na żeleſnizy mjes Kamjeńſko-Lubnjowſkej żeleſnizy ßu wutoru w nozy pola Brunowa jeneho dźěłacžerja ſ Ljubnjowa pſchejědźeneho namakali. Wón je ßo najſterje ſe ßamomordarſkim wotpohładom pſchejěcź dał. Cźěko bě jara roſmjecźene.

S **Ponchawez.** Póndźelu je ßo tudomny wobydłeŕ Wünſcha w cźežkich mynłach ſa durjazu klinku wobwěßnył.

S **Lubija.** Njedźelu je ßo na tudomnym dwórniſchczu cźežke njeſboże ſtało. K jenemu cźahej chzychu prědku někotre woſy pſchiſtorczicź, te pak ßo do kulenja dachu a ſ kolije ſjědźechu. Pſchi tym dwaj woſaj do ßo ſraſyſchtaj. Někotſi ludźo ßu pſchi tym do njeſboża pſchiſchli, mjes druhimi ßebi woſyczliſcźeŕ Schneider noſy ſłama. Cźežkoſranjeneho do měſchczańſkeje hojeŕnje dowjeſechu, druſy ludźo běchu ßo lóże ſranili a mózachu ßo ſ cźahom domoj dowjeſcź.

— Wobhrodźenje ležomnoſcźow ſ kalacžkatym grotom pſchi pucźach je ßo, dokelž ßo ſ nim nimokhodźazy ludźo wohroženja, ſ wukaſom Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ſakaſało. Hacž do 1. oktobra dyrbja ßo wſchě tajke wobhrodźenja wotſtronicź. Pſcheńdźenje pſchecźiwo tutemu wukaſej ßo ſ pjenjeſami hacž do 60 hriwnow abo ſ arreſtom hacž do 2 njedźeł khoſta.

S **pola.** Hdyž cźe wurjadnje rjane ßłónczne dny wuwabja, ſo by ßo nad kraßnej pſchirodu ſwjeßelił, ßo ſradował a ßo ſtromeho powětra naßrěbał, a pſchińdźeſch-li do khłódka wulkich hobrſkich ichtomow pola Syniz, dha ßo bjes dźak ſ twojich nutrinow hłóß ſapěwa: „Mi radoicź rjanu dawa, po dróſy pucźowacź a ſtrowoh' dyma naßrěbacź we wieſzy Snjcźanſkej.“ Jeli ſo ßy w tejle wjeſzy ßnadź dobreho pſcheczela woputał, ßo tam troſchku ſakomdźił a cźmu doczakał a chzeſch-li ßo na domojpucź naſtajicź, dha ßo njetrjebaſch bojecź. We wjeſzy ßo elektriſka ßwěza ßwěcźi, ſo by cźe cźma njepowaliła. Hromady ſchtyrirózkatych kamjenjow tebi praja, ſo ßo pucź pſches wjeſku ſ kamjenjemi wußadźi. Wſchě tele porjeńſchenja mohłe někotrej wjetſchej wi ſ pſchikładom bycź. Jenož jene ßo mi njelubi, rjane ſtare ſchtomy, ßwědki ſańdźenych cźaßow, ſrudnemu dóńtej napſcheczo du. Rjanoſcź cźicheje wjeſki ßo jara pomjeńſchi, hdyž ßo wótra ßekera k jich korjenjam ſaſtaji, ſo bychu ßo ſpowalili. L.

S **Delnjeho Wujeſda.** Saßo je nam a wokolnym Serbam Laſowſke ßerbſke towarſtwo „Handrij Sejler“ ſańdźenu njedźelu jara rjany ſabawny wjeczor pſchihotowało, naſche wutroby ſhrěło, naß wokſchewiło a w ßerbſkim ſacžuczu poßylniło. Doprědka ßmy ßo hižo na tón wjeczor wjcßelili. A khěiro wulka cźrjóda poßłucharjow a hoſcźi bě ßo ſeſchła, tak ſo běſche ßkyſchecź — rum wjazy njedoßaha. Bjes dźiwa też. Naſcha něma pruſka hola ſchumi lubołnje, hdyž tuto towarſtwo ßwoje ſpěwy, khutne a žortne, ſanoſchuje — ſola a khory — a hdyž na jewiſchczu rjane, wjeßele kruchi hraje. Dźiwacź ßo dyrbiſch, ſo móżeſche w tak krótkim cźaßu tuto towarſtwo tak móznje roſcź a tak wjele ſpěwarjow a ſpěwarkow dobycź. kotſiž ßo radźi a ßwěru ſwucžuja, ſo bychu ßerbſki ſpěw plahowali a pſches to luboſcź k ßerbſkej rěcźi roſchěrjeli. Jow je ſaßo widźecź, ſchto ßwěrna, njeſpróżna wola pſchedßydſtwa a ſpěwarſkeho wodźerja dokonjecź ſamóże. Porjad tuteho wjeczora běſche jara bohaty. Jara derje běſche, ſo bě tekſt kóždeho ſpěwa cźiſchczany. Pſchedßyda towarſtwa, knjes Wirt-Laſowſki, ſe ſahorjazymi ßkowami wſchěch hoſcźi powita a hrimotazu ßławu naſchemu lubowanemu khěžorej wunjeßy, kaž to ženje na naſchich ßerbſkich ßwjedźenjach pobrachowacź njeßmě. Na to ßmy wſchitzy poſtanywſchi wuſpěwali ſchtucźku „Krala Bóh požohnuj“. Wo ſpěwach, ſolach a khorowych pſchednoſchkach placźi jenož to, ſo běchu wſchě derje pſchihotowane a ſo je ßo na nje ſchwarnje poßłuchało, a kóżde jenotliwe cźißło je wulku khwalbu žnjało. Wodźerjej ſpěwanja, knjeſej Saalerjej ſ Wojerez, ßmy wſchitzy ſa jeho prózu a wuſtojne wjedźenje jara dźakowni. Wo dźiwadłowych pſchednoſchkach a žortnych ſolowych wuſtupach njemóżemy hinak hacž to wobßwědcźicź, ſo běſche wſcho derje poradźene a pſchednoſchowane. A my ßo nadźijamy, ſo hrajerjo ſ kóżdym nowym wuſtupjenjom pſchezo nowu khwalbu ßebi dobudźa. Naſche ſahorjenje ſa naſche lube Sserbowſtwo poſběhny knjes ßejmſki ſapóßłanz Bart ſ Brěſynki ſe ßwojimi wutrobu hnujazymi ßkowami hiſchcźe na wyſchſchi ſkhodźeńk, hdyž je nam do ßwědomnja rěcźał, naſch wótzny kraj, naſchn ßerbſku macźernu rěcź lubowacź — a ßo jako Sserbjo cźucź a wědomni bycź teho, ſo ßmy a chzemy bycź a woſtacź ßwěrni Sserbjo. Jeho ßkowa wuklinczachu ſ hrimotazej

ßławu na ßerbske Łasowske towarstwo. Sabycz njeßmémy woßebje wusbéhnycz, kajki woprawdże kroßny napohlad a wobras spéwarki se ßwojej narodnej ßerbskej drastu kóždemu poskiczichu. To béshe wénczk rjanych kcżéjazych róži, schtoż tam wóczko wuhlada — a no kotrymż ßo doscz nahladacz njesamózesche. Sslawa wam, lube, mkode ßerbske ßotry! Wasch pschikład dyrbi tez druhe pohonicz, ßerbsku narodnu drastu czesczicz a luboscz k Sserbowstwu sahoricz. So skónczenje po spéwach a pschednoschkach a dźiwadłomaj tez hischcże herzy wuskoczným nózkam k rejam piikachu, ßo drje nichtó dźiwacz njebudże. Towarstwu naschich lubych Łasowczanow chzemy tudy niz jenoż wutrobny dźak wuprajicz, ale ßobu tez to pschecże, so by dale rosło, kczéło — a płody pschinjeßło wschemu lubemu Sserbowstwu! Knjeß pschedßyda na kónzu spéwow a pschednoschkow we ßwojej wobsamkowazej réczi, hdźez ßo dźakowasche sa bohaty wopyt, ßo wobroczi na pschitomneho knjesa wuczerja em. Schołtu, kiż dołhe léta we Łasowskej woßadże skutkowasche a ßwéru mjes Sserbami dźélasche.

S Radšteje. W pruskej hornjej Łužizy ßu ßo skoro wschě ležomnoscże dokupiłe, kotrez wuhlo wopschinieja. Ssobotu je towarstwo „Eintracht“ tez tu 160 kórzow kupiło. Sa kórz ßo 1300 hriwnow sapłaczi. Tez w kralowskej holi pola Roholnja ßu wuhlo namakali.

S Wojerez. Knihiczischczeć Lapstich sakoži w lécże 1885 tudy nasche Wojerowske ßerbske burste towarstwo. W prénich létach jako pißmawjedżeŕ, nétko hižo na 20 lét pschedßyda, je wón wot wscheho spoczatka hacz do dźenßnischeho dnja towarstwo wjedł. Sa to bu jemu wot schlesyskeje ratarskeje komory skota medalja darjena. S dobom dosta tez pschekupz Jurij Waltin, dokelż je na 25 lét méstopschedßyda, tu ßamu skotu medalju.

S Klétneho. Póndźelu popołdnju je ßo domske tudomneho khéżkarja Kóczki s wohnjom snicziło. Dokelż bé wono se ßłomu kryte a hlinjane murje pażene, ßo woheń w nétczischej ßuchocże rucże rosschéri. Jenoż s wulkej prózu ßo poradźi, Kóczkowu czéżko khoru pschichodnu macz wukhowacz. Zyła domjaza nadoba je ßo spalika.

S Běłeje Wody. Nowa radna khéża, kotraż je ßo sa 258 000 hriwnow natwarika, je ßo ßrjedu poßwjeczika.

Přilopk.

* (Pschekschiwjenje.) W Draždżanach ßu jeneho 70-létneho pokładnika statneje żelesnizy, kotryż chzyłsche 1. meje na wotpoczink hicz, sajeli, dokelż ßu pschi revisiji jeho pokładnizy 30 000 hriwnow njedostatka wuślédźili.

* (Woheń.) W Pausizach pola Wurzena ßu ßo 1. meje tsi burske statoki wotpalike. Se schwabliczkami hrajkajo je jene schtyrilétne dźéczo woheń samischkriko.

* (Hrósbne namakanje.) W Nauheimje ßu w pinzy jeneje khéże dźeßacz sesłhnjenych dźéczazych czélow namakali. Żona, na kotruż ßo hréscha, so je dźéczi skónzowała, je hižo pscheð nétkotrym czaßom wumrjela.

* Czéżke njewjedra ßu ßo wutoru w dokomaj rékow Werry a Fuldy rospuschczike. Deschcz ßo s czurami lijesche. Wjele krajiny je ßo powodźiło. W nétkotrych wßach dyrbjachu słót na wyschsche leżaze méstna dowjescz. Błysk je na wjele méstnach do twarjenjow a schtomow dyrił. Nékotre statoki ßu ßo sapalike a ßo do procha a popjela pschewobroczike. Pola Hühnfelda ßo jena żona na polu s błyskom saraży; jejny muż ßo pohłuschi. Dale je błysk pola Birnsteina jenu dwanaczélétnu holzu saraził.

* (Wulki léßny woheń w Limburgskej holi.) Wutoru popołdnju njedaloko wßy Höfera w Celleskim wokrjeßu w léßu woheń nasta, kotryż ßo daloko rosschéri a 12,000 jutrow léßa, kotryż schtyrjom wßam ßłuscha, sniczi. K haschenju wohnja ßo wjeßnemu wobydleŕstwu nétkotre kompagnije wojakow s Celle na pomoz pósłachu. Dokelż woheń tez żelesniznu pschekrocżi, dyrbjachu żelesniske czahi wonka na ßwobodnym méstnje sastacz a ßo wo nétkotre hodźiny sakomdźichu. Swérina je s wohenjom jara schkodowała. Tez nétkotre na holi stejaze kólnje ßu ßo spalike. Skónczenje ßylny njewjedrowy deschcz wschemu strachej kónz sczini.

* (Błysk do powétroweho ballona dyrił.) Powétrowy ballon „Ilse“, kotryż bé ßo njedźelu tydźenja popołdnja w Kasselu do powétra puschczik, je ßo 27. haprleje wschón spaleny w léßu pola Almerode namakał. Czéło jeho wjednika, pschekupza Weylanda, pódla njeho leżesche. Ballon je najprjedy we wyßokoscži 3700 metrow leczał a potom na 700 metrow spadował. W tejle wyßokoscži je po sdaczu do njeho błysk dyrił, tak so je s płomjenjom ßo palo do hłubokoscże padnył, korb a wjednika pod ßobu pohrjebawschi. S namakanych sbytkow je spósnacz, so je ßo wjednik w ballonje spalił.

* Rosbuchnjenje wuhloweho procha je ßo pjatk w Mückenbergu w nowej brikettarni „Marie-Anne“ stało. Prażowarnja a wuhlowa kubja ßo do zyła wupuscżischtej, pschi czimż ßo jedyn inżenieur a jedyn wothladał czéżko wopalischtaj. Jenoż temu, so bé pschipołdnju mało dźéłaczerjow w brikettarni, maju ßo dźakowacz, so njeje wjazy woßobow do stracha pschischło. S wjetscha tam 50 woßobow dźéła. Wot wotewrjenja brikettarnje je to hižo pjate a s dobom najczéżsche rosbuchnjenje. S wubuchom ßo wjele woknow wurasy a ßo wulka schkoda naczini.

* (Woporv horzoty.) Jedyn regiment w Straßburgu dyrbjesche s poknym torniſtrom w horzocże, kotraż sańdżeny tydżeń knjeżesche, 45 kilometrow daloko hicz. Sso domoj wróczejo 40 wojakow wustowschi dale hicz njemóżesche. Nékotrych dyrbjachu, dokelż bé ßo jim wédomnje słhubiło, do hojerńje dowjescz.

* (Dobry appetit!) Résnik Josef Stockerl w Augsburgu bé loni s méschczańskeje draczownje wjele stow pßow, kóczkow, padnjenych skocżatow a s petrolejom polate mjaßo, kotrez dyrbjesche ßo spalicz, dostał. Wón je wscho do kołbaßow sdżékał a mjaßo mjenowanych skocżatow pschedawał, hacz nétkotre woßoby na to skhorichu. Stockerla k khostarni na połdra léta a jeho lubu, fabrikarku Feringerez, kotraż bé jemu kołbaßy a mjaßo rospschedacz pomhała k khostarni na 1 léto, hosposu Voglerowu, kotraż bé mjaßo kupiła a pschetrjebała, k jastwu na 2 méßazaj saßudźichu.

* (Mile khostanje sa cżiwilowarjow wojakow.) Torunski wójnski ßud je pruskeho hejtmana Köhlera dla cżiwilowanja podstajenych wojakow w 45 padach a dla hrubeho wobkhadżenja w 62 padach k twjerdźisniskemu arrestej na 6 méßazow saßudźik. Feldwebel Kremin, kotremuż 56 padow cżiwilowanja a 58 padow hrubeho wobkhadżenja dopokasachu, arrest na 6 njedźel dosta. Wobaj pschesczéharjej wojakow ßo s wójska njepuschczitaj.

* (Hobrska ßwéża sa Pierpont Morgana.) Najwjetscha ßwéża, kotraż je hdy była, ßo w jenej fabrizy w Harlemje lije. Wona ßo k spomożenju dusche amerikanskeho wjelekróczneho milijonara Pierponta Morgana poßwjeczi. Hobrska ßwéża budże ßo w Pétrowskej zyrkwi w Romje wschě póstne dny ßwéczicz. Jeli so by ßo wona njepschestawajzy ßwéczika, mohła ßo wona 9 lét ßwéczicz. Jeli so ßo wona jenoż póstne dny saßwéczi, wona na 3000 lét doßahnje. Tak jene franzowske nowiny pißaju, a so by ßo na najważnische njesabyło, njech je pschispomnjene, so je ßo sa nju 7000 frankow sapłaczika. Jejne postoczenje ßame 1250 frankow płaczi.

* Nowe rosbuchadło je jedyn fronzowski wuczeny wunamakał. Profeßor d'Arsonal je w jenym pschednoschku wosjewił, so je ßo jemu poradźiło, nowe rosbuchadło na to waschnje sestajecz, so je ßasy s béżitym płunom namaczał. Rosbuchanska móz tejele macżisny, kotraż je ßo njedawno w jenej skale wuspytowała, je dźeßacz krócz ßylnischa, dyżli dynamitowa.

* (Potepjenje łódże.) We Łobjowym wuliwje pola Cuxhavena 1. meje jendźelska parna łódź „Mozart“ do schwedskeje parneje łódże „Flora“ sawadźi. „Flora“ ßo potepi. Dwé poßłużobniży, jedyn tepjeŕ a jedyn matrosa ßo tepichu.

* (Wichor, ßnéh a mjersnjenje.) Se snutskownеje Ruskeje je powjescz pschischła, so je ßylny wichor mjersnjenje a ßnéh pschinjeßł. Na réży Wolsy je ßo wjele czołmow potepiło.

* (Ruskeho generała a jeho ßyna krajneje pscherady dla sajeli.) W Peterburgu ßu wobydlenje direktora żelesniskeho wotdżélenja wojeŕskeho wożenja, generała Megebrowa, pschepytawschi, tuteho jara poczeżowaze pißma namakali. Generała Megebrowa a jeho ßyna, kotryż je teho runja offizéŕ, ßu sajeli. Wonaj staj piecża ważne pißma wo mobilisazji ruskeho wójska jenemu wukrajnemu knjeżeŕstwu pschedałoj.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Samolwity redaktor sozialdemokratiskich Żitawskich „Ludowych nowin“, Rauch, bé jedyn nastawk wocżischczecż dał, w kotrymż ßo praji, so je evangelska krajna zyrkej w Sakskej hobrska sahkupjeŕnja se statnym podpjeranjom. Slschiwdźenja dla Raucha k jastwu na tsi méßazy saßudźichu.

× Njedźelu 12. januara bé w Schusterez hoscżenzu w Klukschu kóskopiwowy ßwjedżeń. Tam ßo pjekarski mischtr Jan August Tannert s Lichanja s nékotrymi druhimi hoscżemi pscherécża. Hdyż Tannert posdźischo ßam domoj dźésche, jeho blisko Bukanez khéże néchtó s jenej płotowej łatu do woblicża dyri, so hubje kwawjeschtej a ßo jemu nékotre suby sahabłachu. Jako nadpadnika bé kawnisti

ßud zyhelniſkeho dźěłaćerja Bryčzu ſtraſchneho cžělneho ſranjenja dla k jaſtwuu na 6 njedźel ſaßudźił. Bryčzu ßo pſcheczíwo wußudej powoła, dokelž njebě pjecza nadpad ſkucził. Ssudnizy jemu wěrjachu a jeho wuwinowachu.

× Skałarja Emanuela Pruchu ſ Pißaneho Doka winowachu, ſo je loni w dezembrje tſjom ſchulſkim hólzam rjekł, ſo dyrbjeli, hdy by jich Wóßlinczanſki wucžeŕ ſaßo ras bicz chzył, jeho ſa nosy ſhrabnycz, na ſemju cžißnycz a pſchebicz. Kamjeńſka wokrjeßna ſchulſka inſpekzija bě jemu na to dla pſchéſtupjenja ſchulſkeho ſakonja ſ khoſtanſkim wukaſom tydźeń arreſta napokłożiła. Prucha ßo pſcheczíwo temu ſapŕe, a Kamjeńſki ławniſki ßud jeho dla njedoßahajuych dopokaſmow wuwinowa. Po powołanju ſtatneho rěcžniſtwa khoſtanſka komora Prucha k 30 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k arreſtej na 6 dnjow ſaßudźi.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 6. meje ma ßo
we Lupjanſkim hajniſkim revěrje
wulka dźělba khójnoweho palneho drjewa,
„ „ **khójnoweje walczíny**
po poniżenej płaczíſnje ſa hotowe pjenjeſy ſjawnje na pſcheßadźowanje pſchedawacz.

Shromadźíſna dopołdnja w 9 hodźinach pſchi Khaßowſkej mjeſy.

Hajniſke ſarjadniſtwo.
Strübing.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěżorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wjecžor
wulke pſchedſtajenje
:: najnowſcheho dokonjenja ::
ßwětłohrajeŕſkeho wumělſtwa.
Kóżdn ßobotu a ßrjedu ßo program pſchemění.

August Pawoł Hilger

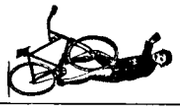
w Budyſchinje na ſeminarſkej dróſy 2

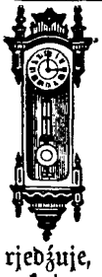
Najtuńſche płaczíſny!

porucża **nanajtuńſcho:**
Módroczíſchcz,
meblowe kattuny, poslešćowe kattuny,
lěczne barchenty,
mußeliny a ſatiny,
gardiny, meter hižo po 45 pj.
Sbytki we wulkim wubjerku.

Kupicže ßebi
jeżdne koło abo
khijazu maſchinu
ßwěžcowe z firmy **Seidela a Naumanna**
najlepje pola ſtarohnatcheho wěźwuſtojneho a kolojědneho wumělca
Gustava Marſchnera
na Nowołuſkiej dróſy cžißło 36.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry** a **tuni cżaßnik** kupicz, abo kotryż chże ßebi jón **porjedźicz** dacz, njech dże k cżaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. ławſkej haßy 5.
Jenčj pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczíſnami wupołożene, wobhladacz.**

(K temu cżißłu pſchiłoha.)

Schto my poſkićamy!!

My kupujemy ſa někotre pſchedawaŕnje a pola wulkich fabrikow wjele wobucża nakupujemy. :: :: :: ::
My pſchedawamy teho dla dołhe lěta wupruhowane kajkoſcże wurjadnje płaczíſny hódno. :: :: :: :: ::
My ſa kóżdy por cžrijow a ſchkórnjow pſchi woprawnjenym wobcżežowanju doſpołnje ſchkodu ſarunujemy. :: ::

Naſche **mużaze a żonjaze ſchkórnje**
po hłownych płaczíſnach **5**,40, **7**,50, **8**,50, **10**,50
dołho dźerża, derje ßedźa a maja modernu formu.
Dźěcżaze ſchkórnje wulkoſcż 18/21 wot **1**,20. wulkoſcż 22/24 wot **1**,75.
Turnowanſke cžrije po pſchedpißmje.
Sandale, domjaze ſtupnje a ſchulſke ſchkórnje
woßebje płaczíſny hódne.

Nowoſcże ſtajnje pſchikhadźeja!

Jeniczke pſchedawanje
ßwětoßławneho a wſchudże prědnoſcż mějazeho
wobucża Salamanderſkeho a
:: Dedipuſkeho ſnamjenja. ::

Shorjelſka črijowa pſchedawaŕnja

w Bndyſchinje na bohatej haßy 16. A. Jacobsohn. Telefon cžißło 467.

Sserbſke a němſke ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu dostacz

we wudawarni Serbskich Nowin.

Towarstwo Pomocy za studowacych Serbow

změje **srjedu po swjatkach, 14. meje 1913,** swoju lětušu

hłownu zhromadźiznu

w Serbskim Domje w Budyšinje. Započatk pop. w 3 hodź.

Předsydstwo.

Starſchu ßerbſku

pěſtończu

ſa dźěczi jeneho barona pyta pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy w domje Mohrez cźrijownje.

Rjana žiwnoſcz

ſ 13 kórzami a maßiwnymi twarjenjemi, ſa wojnarja ßo woßebje derje pſchihodźaza, je njedaloko Budyſchina płaczišny hódno na pſchedań. Dalſche je ſhonicz we wudawarni Serb. Nowin.

Jutrnica,

serb. tow. za Njeswačidło a wokolnosć,

změje, da-li Bóh, njedźelu **4. meje** popołdnju w 4 hodź. we Weberec hoſćencu w Njeswačidle posedźenje.

Wšě sobustawy a česćenych hoſći přeprošuje

předsydstwo.

Służobnu holzu

porjadnu a cźiſtu, bórſy abo k 1. junijej pytam.

M. Wackerowa

w Albertſkej ſahrodźe w Budyſchinje.

Khěžorſka khofejownja

Kuchařki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom abo poſdźiſcho pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 aa rózku žitnych wikow w cźrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Viktoria-ſchijaze maſchiny

ſ kulkatym lěhwom ßu najlěpſche ſa dom a pſchemyßko.

Saſtupjeŕ: **Jan Schibak na Mužakowſkej drózy 4.**

— Telefon 406. —

Někotre nowe maſchiny, „Gritzner", „Dürkopp", „Opel", kotrychž politura je mało rosdrapana, jara tunjo.

Wulki ſkład narunanſkich dźělow.

Jehkow nimale 1000 duzentow.

Nowe maſchiny hižo po 55 mk.

Tunje płaczišny, dokelž nimam khlamy.

Schenillowe rubiſchcza a ſchawle

nowych rjanych muſtrow najlěpſche a najtuńſche kupujecze pola

Ernsta Jordanoweje wudowy

w Budyſchinje

na jerjowej haßy 5, na ſmutſkownej lawſkej haßy 8

w Budyſtej ſchrotkowarni ſchtrympow.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßazo wot ½11—12 hodźin.

Ssuczelna kruwa

blizko k cźeleczu je na pſchedań w Holeſchowje cźißko 11.

Ssuproſchna ranza

je na pſchedań w Krónzy cźo. 12 pola Njeßwacźidła.

So wróćiwši wot přewodźenja k poslednjemu wotpočinkej našeho woporniweho česneho sobustawa, knjeza dwórskeho radźićela

professora dr. phil. Jana Jakuba,

měješela wysokich rjadow,

hnuje nas, jemu za jeho njewustawace a wuspěšne skutkowanje za Serbstwo a naše towarſtwo swój najwutrobniši dźak přez row prajić a „Zapłać Bóh" do wěčnosće přiwołać.

Towarſtwo „Čornobóh"

w Draždźanach.

Po Božej njewumłědźitej radźe je 28. haprleje mój drohi bratr

dwórſki radźiczeł profeßor dr. Jakub,

prěni nabożeńſki wucźeŕ pſchi kral. gymnaſiju w Nowych Draždźanach,

ryczeŕ wyßokich rjadow,

cźicho wumrjeł.

Sa mnohe dopokaſma luboſcze, dźěłbracza a pſchipóſnawanja, kotrež ßu ßo drohemu njebocźiczkemu pſchi khowanju na Tuchoŕſkim pohrjebniſchczu w Budyſchinje doſtałe, woßebje wyßokemu kralowſkemu domej, ſaſtupjerjam kralowſkich a měſchczańſkich wyſchnoſczow, deputaziji Nowodraždźańſkeho gymnaſija a prynzowſkeje ſchule, Njeßwacźidliſkemu ſakſkemu wojeŕſkemu towarſtwu, Njeßwacźidliſkej woßadze a Draždźańſkemu ſerbſkemu towarſtwu „Cźornobóh" ßo ſ tutym najwutrobniſchi dźak praji.

W mjenje ſrudźenych ſawoſtajenych

lic. farař em. Jakub.

W Budyſchinje, 1. meje 1913.

Pschiloha k czišku 18 Serbskich Nowin.

Sobotu 3. meje 1913.

Placišny rěsneho slotu na Draždžanskich slotnych wikach.

28. haprleje 1913

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Slótne druziny a wosnamjenjenje.	Živa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—52	94—97
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—46	86—88
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starše	38—42	80—83
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	30—35	69—76
Jałojzy a krowy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	48—50	89—94
2. polnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	43—46	82—87
3. starše, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite mlódše krowy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	31—36	71—76
5. žnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	48—50	88—93
2. žrěnjo pizowane, mlódše a derje pizowane starše	43—47	84—86
3. žnadnje pizowane	39—43	78—84
Cželata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	56—59	98—101
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	50—54	92—96
3. žnadnje wuwite wot zyza	43—47	85—89
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpšich raßow a jich stšiženjow w starobje hač do $1\frac{1}{4}$ léta	55—56	73—74
2. mjaßne	53—54	71—72
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	51—52	69—70

Placišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšinje:	W Budyšinje. 26. haprleje 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 30. haprleje 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšenica . . . bela	—	—	—	—	8	70	10	20
" . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	55	9	85	9	10	9	90
Rožla . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	7	80
Jećmjeń . . .	—	—	—	—	7	40	8	50
Wows . nowy	7	60	8	30	6	90	8	—
Hróch . . .	11	25	19	25	10	—	11	—
Wola . . .	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły . . .	17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka . . .	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny . . .	2	25	2	40	2	—	2	50
Butra . . . 1 kilogr.	2	90	3	10	2	70	2	90
Pšeničźna muka 50 "	11	—	19	—	15	50	19	50
Rjana muka . 50 "	10	—	13	—	11	—	13	—
Ssyno . . . 50 "	2	70	3	30	2	75	3	30
Ssłoma . . 100 "	3	20	3	50	3	40	4	—
Prošata 852 schtuk, schtuka . .	12	—	30	—	—	—	—	—
Pšeničźne wotruby . . .	—	—	6	—	5	90	6	20
Rjane wotruby	—	—	6	25	6	20	6	50
Pšeničźny gris	—	—	6	80	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	25	—	—	—	—

(50 kilogr.)

Na bursy w Budyšinje pšenża (běla) wot — hr. — np. hač — hr. — np., pšenża (žołta) wot — hr. — np. hač — hr. — np., rožla wot — hr. — np. hač —hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot —hr. — np. hač —hr. — np.

W Budyšinje placźesche: kórz pšenży (běla) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 16 hr. 24 np. hač 16 hr. 95 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hač 12 hr. 40 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hač — hr. — np.

Wiczne placišny w Kamjenzu.

30. haprleje 1913

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hač 8 hr. — np., pšenża wot 10 hr. — np. hač 10 hr. 40 np., jećmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 3 hr. 20 np. hač 3 hr. 20 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 80 np. hač 3 hr. — np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wiedro w Londonje 2 meje: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedźelu Exaudi rano w 7 hodźinach duchowny Tischer žerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin farar Räda žerbske a w 10 hodźinach němske předowanje. — Popołdnju w 2 hodź. katechismußowe rosrěčenje s němskej žónskej młodźinu.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje farar Räda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Gustav Kurt Lehmann, spediteur tu, s Eleonoru Johanu Telschowez na Ssokolzy.

Sdruhich wožadow: Hermann Feister, žiwnosćer w Nowej Jaßońzy, s Almu Bertu Wjazkez w Zičženku. — Jan Bohumił Kekl, sahrodniski žiwnosćer w Čornjowje, s Hanu Marju swud. Pohlanowej. — Pawoł Richard Hirche, pohonč we Wujerju, s Helenu Marthu Haaserez w Boschezach. — Khorla Pawoł Miesner, murjer w Maleschezach, s Marthu Helenu Frischez w Hlinje. — Hendrich Wylem Mühla, kaßyny póßelnik w Draždźanach, s Klementinu Almu Wiederwachez w Barcźe.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Khata Elfrieda, njemandź. dź. w Dobruschi. — Johanna Margareta, Pawoła Scholty, fabrikarja na Židowje, dź. — Khorla Richard, Khorle Kopusta, pohonča we Wurizach, ž. — Marcźin Kurt, Bjedricha Hermanna Neumanna, gmejnsk. pschedstejiczerja w Ratarjezach, ž. — Martha Augusta, Jurja Oty Nowaka fabrikarja na Židowje, dź. — Pawoł Gerhard, Gustava Pawoła Měrscha, žiwnosćerja w Delnjej Kinje, ž.

Sdruhich wožadow: Martha Hilžbjeta, Khorle Wylema Hermanna Nitscha, žiwnosćerja w Hnaschezach, dź. — Erna Gertrud, njemandźelska dź. w Brěsynzy. — Martha Elsa, Ernsta Koßlera, želesniskeho dźěłacźerja w Koporzach, dź. — Emma Berta, Jana Pawoła Mihana, žiwnosćerja w Jatšjobju, dź. — Elfrieda Dora Mißbachez, fabrikarja w Suborniczy, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadźe: 26. haprleje: Madlena Marja Pawlikez, bywscha swud. Rachlowzowa, Khorle Wylema Büttnera, pohonča na Židowje, mandźelska, 48 l. 8 m. 13 dn. — 27. Johanna Augusta Mateschkez, Khorle Gustava Miczki, kowarskeho mischtra w Jeńkezach, mandźelska, 37 l. 9 m. 17 d. — 28. Jan Bohuwěr, Eduarda Augusta Diesnera, dźěłacźerja w Zyžezach, ž., 8 m. 8 dn. — 30. Pawoł Gerhard, Gustava Pawoła Měrscha, žiwnosćerja w Delnjej Kinje, ž., 3 dn. — 1. meje: Pawoł Max, Jana Khorle Holbjana, dźěłacźerja w Ratarjezach, ž., 10 m. 19 dn.

Sdruhich wožadow: Hana swud. Strehlina rodź. Donathez w Brěsyschczu, 78 l. 4 m. 6 dn. — Jan Nowak, wumjenkat w Lipiczu, 73 l. 8 m. 24 dn. — August Hermann Pilop, fabrikski tyschet w Minakale, 25 l 1 m. 21 dn. — Johana Khrystiana Heidrichez, Jana Ernsta Wicźasa, cźeßle w Bukezach, mandźelska, 64 l. 11 m. Khorla Löber, privatier w Bukezach, 79 l. 17 dn. — Hana Theresija Kilianez, Khorle Augusta Kubjenza, žiwnosćerja w Rachlowje, mandźelska, 51 l. 1 m. — Johana Khrystiana swud. Khěžorka, wumjenkatka we Wujeżtu, 60 l.

Zyrkwinske powjesće z Hodźija.

Njedźelu Exaudi smeje rano $\frac{1}{2}$7 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$8 hodźin farar Kschižan žerbske a $\frac{3}{4}$9 hodźin němske předowanje. — Popołdnju w 2 hodź. katechismußowa wuczba sa němsku žónsku młodźinu.

Zyrkwinske powjesće z Badeńez.

Njedźelu Exaudi smeje duchowny Bójz rano w 7 hodź. žerbsku spowjedź, farar Domaschka dźe we 8 hodź. žerbske a $\frac{1}{2}$10 hodźin němske předowanje. — Popołdnju w 2 hodź. smeje duchowny Bójz wuczbu se žerbskej młodźinu.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyschinje na žukelnskej haßy 9,

meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobydlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych mebłow a pólstrowanych tworow

po wschěch placźišnach.

Poruczam jako pschihódne a praktiske dary

= debjaze meble =

wscheje druziny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Jěsdny plan železnizow.

płaczazy wot 1. meje hacž do 30. septembra 1913.

Njedźelu a ſwjate dny tež 4. wosowa klaſa jěsdźi.

Ze Chorjelza do Drajdźan

Wosowa klaſa	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	2-4.	2-4.	1-3.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	2. 3.
Ze Chorjelza	2,00	—	4,17	—	—	7,46	8,08	1.21	4,11	2,40	+24	6,08	8,53	9,07	11,53					
Rychbachа	—	—	4,40	—	—	8,10	—	—	—	2,44	4,48	7,22	—	9,31	12,21					
Lubija	2,25	—	4,59	—	6,32*	8,30	9,23	11,48	2,36	3,06	5,07	7,43	9,15	9,51	12,48					
Womorz	—	—	5,14	—	6,49*	8,46	—	12,04	—	3,22	5,22	7,59	—	10,06	1,14					
Budyschina	2,46	3,54	6,36	6,46	7,07*	9,08	9,44	12,24	2,57	3,43	5,42	8,20	9,35	10,26	1,36					
Žičenja	—	4,05	5,48	6,57	—	9,20	—	12,36	—	3,55	5,54	8,33	—	10,38	—					
Bistopiz	—	4,24	6,09	7,15	—	9 40	—	12,57	—	4,15	6,13	8,54	—	11,01	—					
Arnsdorfa	—	4,47	6,29	7,42	—	10,00	—	1,20	—	4,39	6,35	9,19	—	11,24	—					
Radeberga	—	4,54	6,36	7,50	—	10,08	—	1,28	—	4,47	6,43	9,27	—	11,32	—					
Do Drajdźan	3,37	5,16	6,54	8,13	—	10,25	10,36	1,47	3,51	5,05	7,01	9,45	10,22	11,56	—					

* Jěsdźi jenož kóždy poſledni dźěłanſki dźeń.

Z Drajdźan do Chorjelza.

Wosowa klaſa	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	2-3.
Drajdźan	12,31	1,45	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,50	12,35	3,14	5,19	6,3	8,10	9,45	11,06				
Radeberga	1,02	—	—	—	7,43	—	9,41	—	—	—	—	6,03	8,37	—	—				
Arnsdorfa	1,10	—	—	6,47	7,54	—	9,50	—	1,08	3,46	—	6,12	8,45	10,18	—				
Bistopiz	1,37	—	—	7,14	8,21	9,30	10,17	—	1,34	4,10	—	6,38	9,11	10,45	11,47				
Žičenja	1,52	—	—	7,30	8,37	—	10,33	—	1,50	4,25	—	6,53	9,27	11,01	12,01				
Budyschina	2,01	2,36	4,25	7,46	8,46	9,47	0.46	11,27	2,04	4,39	6,10	7,06	9,40	11,15	12,10				
Womorz	—	—	4,53	8,04	—	—	11,04	—	2,22	4,57	—	7,24	9,58	11,34	—				
Lubija	—	2,56	5,42	8,25	—	10,09	11,24	11,50	2,41	5,15	6,31	7,43	10,18	11,53	—				
Rychbachа	—	—	6,08	8,41	—	—	11,39	—	2,57	5,30	—	7,58	10.34	12,09	—				
Do Chorjelza	—	3,17	6,36	9,03	—	10,31	12,01	12,14	3,19	5,51	6,52	8,19	10,56	12,30	—				

Z Kamjenza do Arnsdorfa. Zu jenej 2., 3. a 4. wosowa klaſa jěsdźi. **Z Arnsdorfa do Kamjenza.**

5,42	8,38	12,12	3,00	5,21	7,13	9,24	Kamjenza	7,35	11,19	1,59	4,31	6,50	8,53	12 4						
6,03	9,00	12,31	3,18	5,39	7,35	9,46	Połčnizy	7,18	11,01	1,44	4,14	6,36	8,36	12 37						
6,11	9,09	12,39	3,26	5,47	7,45	9,55	Großröhrsdorfa	7,09	10,53	1,37	4,06	6,29	8,28	12,29						
6,24	9,22	12,51	3,38	5,59	7,59	10,08	Do Arnsdorfa	6,54	10,38	1,23	3,52	6,15	8,13	12,14						

Z Kamjenza 10,30, a je w Arnsdorfje 11,18. — Z Arnsdorfa 9,27 a je w Kamjenzu 10,13.

Z Budyschina do Wjeležina.

Wosowa klaſa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 3.
Z Budyschina	4,50	4,5	6,56*	7,20	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,28	8,5	8	9,41
Dźěžnitz	4,58	5,06	7,03*	7,28	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,40	—	8	9,49
Budestez	5,03	5,12	6,17*	7,35	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,49	9,02	8	9,55
Roswodez	5,10	5,17	—	7,40	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	—	8	10,00
Do Wjeležina	5,17	5,24	—	7,47	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	9,13	8	10,07

† Jěsdźi jenož na kóždym prěnim a poſłednim dźěłanſkim dniu w tydźenju.
‖ Jěsdźi jenož 1. a 2. dźeń ſwjatkow.
* Jěsdźi jenož na kóždym prěnim dźěłanſkim dniu w tydźenju.
Z Budyschina 5,58, † Budestez 6,10 jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hacž do 31. auguſta.
†* Jěsdźi kóždu ſobotu, ſrjedu, njedźelu a ſwjate dny.
§ Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hacž do 31. auguſta.

Z Wjeležina do Budyschina.

Wosowa klaſa	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
Wjeležina	—	6,05†	8,26	—	12,03	—	3,03	5,25	7,25	—	8,05§	10,24
Roswodez	—	6,12†	8,33	—	12,09	—	3,11	5,32	7,31	—	—	10,30
Budestez	5,04*	6,18†	8,41	11,48	12,14	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	8,13§	10,35
Dźěžnitz	5,14*	6,24†	8,47	12,04	12,20	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	—	10,41
Do Budyschina	5,25*	6,31†	8,54	12,16	12,27	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	8,22§	10,48

* Jěsdźi jenož na kóždym prěnim dźěłanſkim dniu w tydźenju.
Z Wjeležina 5,02, † Budestez 5,12 jěsdźi njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hacž do 31. auguſta. — § Wjeležina 5,55, † Budestez 6,09 jěsdźi jenož 1. a 2. dźeń ſwjatkow.
§ Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hacž do 31. auguſta.
† Jěsdźi jenož na kóždym prěnim a poſłednim dźěłanſkim dniu w tydźenju.
†* Jěsdźi jenož ſobotu, ſrjedu, njedźelu a ſwjate dny.

Kamjenz-Halſchtrow-Biſkopiz. **Biſkopiz-Halſchtrow-Kamjenz.**

Z Kamjenza	5,45	7,43	11,30	2,03	7,02	Z Biſkopiz	7,25	9 45	1,40	4,20	9,13
Halſchtrowa	6,17	8,09	11,58	2,30	7,36	Halſchtrowa	8,10	10,33	2,28	5,30	10,00
Do Biſkopiz	7,03	8,54	12.44	3,21	8,27	Do Kamjenza	8.34	10,59	2,56	6,06	10,25

Z Khoczebuſa-Petershajna-Wojerez.

4,50	8,00	1,00	6,10	Z Khoczebuſa do	9,15	12,22	5,24	11,07
5,55	8,55	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,06	11,50	4,55	10,20
6,53	9,44	2,24	7,33	do Wojerez	7,08	11,02	4,07	9,2

Z Lubija do Radworja.

Z Lubija	—	8,32	11,58	3,10	5,19	7,50	—	11,55
Ketliz	—	8,42	12,08	3,20	5,29	8,00	—	12,05
Radměriz	—	8,51	12,17	3,29	5,38	8,09	—	12,14
Hłuſchiny	—	8,55	12,21	3,33	5,42	8,13	—	12,18
Łuwocźiz	—	9,03	12,29	3,41	5,50	8,20	—	12,25
Maleczíz	—	9,09	12,35	3,47	5,56	8,26	—	12,31†
Wósborka	5,05	9,30	12,51	3,53	6,37	8,32	8,35*	12,37†
Hrodźiſchcza	5,13	9,38	12,59	—	6,45	—	8,42*	—
Barta	5,23	9,48	1,12	—	6,55	—	8,52*	—
Hucźiny	5,33	9,58	1,22	—	7,05	—	9,01*	—
Kluſcha	5,43	10,08	1,32	—	7,15	—	9,11*	—
Wulk. Dubrawy	5,53	10,18	1,42	—	7,25	—	9,23*	—
Lutobcza	5,59	10,24	1,48	—	7,31	—	9,29*	—
Radworja	6,05	10,30	1,54	—	7,37	—	9,35*	—
do Radworja dwórn.	6,11	10,36	2,00	—	7,43	—	9,41*	—

* Jěsdźi jenož 12. meje, 1. junija, 6. julija, 3. auguſta a 7. ſeptembra.
† Jěsdźi jenož w nozy kóždeje njedźele a ſwjateho dnja.

Z Radworja do Lubija.

Z Radworja dwórn.	—	—	8,17	12,23	—	5,08	—	9,01	—	11,49
Radworja faſt.	—	—	8,24	12,30	—	5,15	—	9,08	—	11,55*
Lutobcza	—	—	8,30	12,36	—	5,21	—	9,14	—	12,00*
Wulk. Dubrawy	—	—	8,36	12,42	—	5,27	—	9,21	—	12,06*
Kluſcha	—	—	8,46	12,52	—	5,37	—	9,31	—	12,15*
Hucźiny	—	—	8,56	1,02	—	5,47	—	9,41	—	12,25*
Barta	—	—	9,06	1,13	—	5,57	—	9,53	—	12,34*
Hrodźiſchcza	—	—	9,16	1,23	—	6,07	—	10,03	—	12,44*
Wósborka	5,40	7,32	10,29	1,41	4,12	6,14	6,44	10,10	10,55†	12,51*
Maleczíz	5,46	7,38	10,35	1,47	4,18	—	6,50	—	11,01†	—
Łuwocźiz	5,53	7,44	10,42	1,54	4,25	—	6,57	—	11,08†	—
Hłuſchiny	6,00	7,51	10,49	2,01	4,32	—	7,04	—	11,15†	—
Radměriz	6 05	7,56	10,54	2,06	4,37	—	7,09	—	11,20†	—
Ketliz	6,1‹	8,07	11,05	2,17	4,48	—	7,20	—	11,31†	—
do Lubija	6,26	8,17	11,15	2,27	5,58	—	7,30	—	11,41†	—

‖ Jěsdźi kóždy ſchtwórtk, abo hdyž je tutón ſwjaty dźeń, dźeń prjedy hač do kónz auguſta. † Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny.
* Jěsdźi jenož w nozy 12./13. meje, 1./2. junija, 6./7. julija, 3./4. auguſta a 7./8. ſeptembra.

Z Budyschina do Rakez — Wojerez.

Z Budyschina	5,20	7,48	9,20	11,56	2,21	4,40	7,20	8,33	11,15
Ratarjez	5,26	7,55	9,26	12,02	2,27	4,46	7,26	8,40	11,22
Židowa	5,30	8,59	9,31	2,06	2,31	4,50	7,31	8,44	11,27
Mal. Wjelkowa	5,36	8,06	9,38	12,13	2,38	4,5	7,37	8,51	11,35
Radworja	5,45	8,17	9,48	12,23	2,46	5,08	7,48	9,01	11,50
Khaßowa	5,50		9,53		2,51		7,54		11,56
Njeßwaczidła	5,57		10,00		2,58		8,03		12,08
Scheſchowa	6,04		10,07		3,05		8,10		12,16
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25		12,29†
Komorowa	6,19		10,22		3,22		8,32		12,36†
Sdźarow	6,26		10,29		3,29		8,39		12,43†
Hóſka	6,33		10,36		3,36		8,46		12,50†
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53		12,57†
Němzow	6,48		10,51		3,51		9,01		1,05†
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07		1,11†

† Jěsdźi jenož w nozy poſłednjeho dźěłanſkeho dnja w tydźenju.

Z Wojerez — Rakez do Budyschina.

Z Wojerez	†4,10		7,04			10,11		2,31		7,41	7,50 wot Rakez
Němzow	†4,17		7,11			10,18		2 38		7,48	
Kulowa	†4,25		7,19			10,26		2,46		7,56	
Hóſka	†4,32		7,26			10,37		2,53		8,03	
Sdźarow	†4,39		7,33			10,44		3,00		8,10	
Komorowa	†4,46		7,40			10,51		3,07		8,17	
Rakez	†5,05		7.48			10,58		3,17		8.30	
Scheſchowa	5,13		7,54			11,04		3,24		8,37	
Njeßwaczidła	5,23		8,01			11,11		3,31		8,44	
Khaßowa	5,33	—	8,09	—		11,19	—	3,39	—	8,51	
Radworja	5,44	6,13	8.16	10,38		11,25	2 01	3,45	7,45	9,00	9,42
Mal. Wjelkowa	5,55	6,22	8,26	11,47		11,35	2,10	3,55	7,55	9,10	9,51
Židowa	6,03	6,29	8,32	11,54		11,41	2,17	4,01	8,01	9,16	—
Ratarjez	6,08	6,34	8,36	11,59		11,45	2,21	4,05	8,06	9,20	—
do Budyschina	6,15	6,40	8,41	11,05		11,50	2,27	4,10	8,12	9,25	10,05

† Jěsdźi jenož kóždy poſłedni dźěłanſki dźeń w tydźenju.
O Jěsdźi jenož w nozy 12. meje, 1. junija, 6. julija, 3. auguſta a 7. ſept.

Krejczíſiczazy czaj

ſe ſnamjenjom hrodowſkeje haptyki, pakczik po 1 mk.,

krejczíſiczaze kapki

bleſcha po 75 pj.,

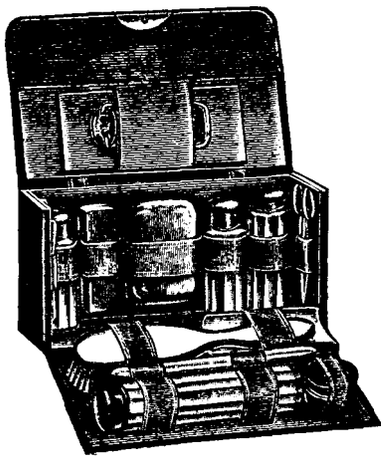
krejczíſiczaze pille

ſchkleńczka po 50 pj.

Roſeßłanje na wßy. — Jeniczzy woprawne

w hrodowſkej haptyzy w Budyschinje.

Pawol Leidler.

— Telefon 587. —

Spezialna pschedawarńja
Offenbachskich kožanych tworow
T. Alberta, měješčela Khorle Bale, ßedlarskeho mischtra
w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Pućowanske koffry wschelakich wuwjedźenjow,

wot najjednorischeho drjewjaneho koffra hacž k najwoßebnischemu rohoplatatemu koffrej,
pućowanske tosche, blusowe a wobleczenjowe koffry, pućowanske neßeßäry, mužaze a žonjaze klobukowe tyšy, pschedeschčnikowe pschikrywki nakhribjetniki, gamasche, schatowe měchi atd. **Pschezo nowosče žonjazych toschow a paßow.**

45 trjebanych mužazych, žonjazych a dźěćazych kołow

pschi pschedaću nowych jako płaćenje pschijatych,
po 10—15, 25, 32, 40, 55 mk., so bych je wotbył, tunjo.

Nowe jěsdne kola po 38, 42, 48, 52—75 mk.,
žonjaze kola hižo po 58 mk.

Janko = jěsdne kolo, najlěpsche trjebanske kolo, njesłóuzujomne, spodźiwnje lohko běžaze, hižo po 75 mk.

Kołowe mantle tunjo, jenož tak dołho hacž skład doßaha, kupće hnydom, **hórske pschikrywy,** 1 lěto rukowanje, $6\frac{1}{2}$ mk., **mantle** hižo po 1 mk. 80 pj., s 1 lětom rukowanja město po 6 mk. 75 pj. jenož po 5 mk. 75.

Schlawchi po 1 mk. 80 pj., 2 mk. 50 pj. hacž 4 mk.

Prjedy hacž kupiće, wobhladajće ßebi mój hobrski skład. 120 kołow na składźe. — Sa kóžde rukuju.

J. Schibak na Mužakowskej drósy 4.
— Telefon 406. —

Brennaborske, Opelske, Allrightske jěsdne kola
w najwjetschim wubjerku.
— Wuporjedźetnja. —

Pjenježnikam

po k darmotnemu saměsćenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodźe, w hosćenzu k „jandźelu".
Hypotheki a wobßedźenstwo ležomnosćow.

Sakožene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Jeli so dyrbi Wasche stare jěsdne kolo kaž nowe bycź,

ßo s dowěrjenjom na mnje wobroććće. Moje 20lětne dźěło we wschěch wotrjadach kołojěsdneje branesche sa wězywustojne, hódne a schwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a saniklowanje** jěsdnych kołow wschěch systemow a wudźělkow, kaž tež kóžde **wuporjedźenje jěsdnych kołow** a **schijazych maschinow,** ręčznych maschinow, žimazych maschinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,
wuporjedźernja w Sćežjezach pola Budyschina.

Woprawdźite wjeßelo

cźini Wam moje nowe, moderne

wobuće

cźorne a pißane
sa žónske, mužow a dźěćźi.

Mój njedoßahnjeny **wulki wubjerk** po wschěch płaćišnach Wam rukowanje dawa, so ßo na kóždy pad spokojićće a so jara tunjo pola mje kupujecźe.

Jeniczki skład ßławnych

Mara-schkórniczkow, jenotna płaćišna sa mužskich a žónske **10^{50}.**

Mercedes-schkórniczki (wobłukowe dźěło) **12^{50}.**

Njedoßahnjenje tunje a dobre ßu moje **mužaze** a **žonjaze schkórniczki** a **cźrije** po 4^{75}, 5^{75}, 6^{75}, 7^{75}, 8^{75}, 9^{75}.

Sandale, turnowanske cźrije, tosle.

Pawoł Kristeller
na bohatej haßy 29. — Telefon 168.

Sstymjenja!

W tudomnych stronach jako najlěpje wupruhowane družiny s poßlednich žnjow:

pólne ßymjenja,
ßymjenja warjeńskeje feleniny,
kwětkowe ßymjenja,
trawowe ßymjenja,
ßadźeńske zybliki

w najwjetschim wubjerku a hódnej tworje po kóždej dźělbje a tunich płaćišnach porucza

Khorla Preißer jun. pschi žitnych wikach.

Wurjadnje tunje płaćizny!

Mužaze a žonjaze schkórnje

wožebna schilwana forma

4⁸⁵ 5⁸⁵ 6⁸⁵ 7⁸⁵ atd.

Žonjaze niske stupnje schulske schkórnje sandale

we wulkim wubjerku **zyle wožebje tunjo.**

Wuporjedźenja. **Němska črijownja t. ſ w. r.** Wuporjedźenja.

pschi ſerbſkich hrjebjach 2.

Filiale we wjele němſkich městach.

Spattowa piza ſa kurjatka

hrajizy lohke wocżehnjenje kurjatkow dozpiwa, hdyż ſo porjadnje dawa, kury wjazy jejow nješu a lohko linaja.

Stajnje cżerſtwu na ſkładże porucża

Khorla Preisser jun.

pschi żitnych wikach.

Kóſlaze koże,

kosaze, howjaſe, wowcże, cżelaze a kaniklaze koże, wowcżu wołmu

po najwyſchſchich płaćiſnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ſerbſkej katholſkej zyrkwi a pschi żitnych wikach 11, ſ napſchecża ſloteje hwězdy.

Benzin,

benzoe, gaſoliny, maſchinſke wolije, kožowy tuk, gips, portlandſki zement

najtuńſcho poručzataj

Strauch & Kolde

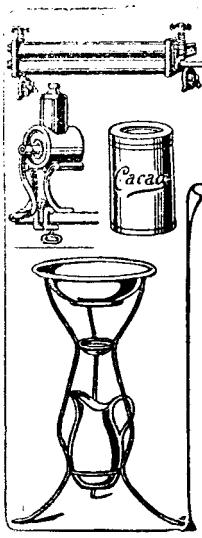
w Budyſchinje

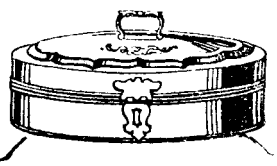
na kamjeńtnej haży 3.

Viſitne khartki

cżiſchcżi ſpěſchnje a tunjo

Schmolerjez knihicżiſchczernja.

Wſchu **domjazu a kuchińſku nadobu,**

lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ſhudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kważne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pschi ſerbſkich hrjebjach 10.

Elektr. Licht

frisst weniger als Petroleum!

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich pósłach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawakich hrjebjach do. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 19. **Sobotu 10. meje 1913.** **Lětnik 72.**

Sswjedźeń ßwjatkow.

Ducho Sswjaty, wukhadźazy
Wot Wótza a wot Ssyna,
S njebjeß deschczo wotschewjazy!
Maczej hona cźlowjeństwa.
Wutroby ßu twjerde ßmahi,
Wusthnjene a njepłódne;
Lud je wutky, thudy, nahi,
Wscho je w hrěchach skażene.

Ducho Boži, warbowany
S wumoženjom Sbóžnika,
S njebja dele duscham ßłany,
Kiž ßej tebje wuprosča!
Njech je žel cźi teho luda,
Pschińdź ty hnadnje s pomozu,
So ßo sbudźicź semja thuda
K žiwjenju da nowemu.

Ducho ßwětła! Saczěř mroki,
Nasche dusche kryjaze;
Wuhaßń hrěcha straschne łoki,
So ßu sa naß njeschkódne.
Rosßwěcź wschitkich powołanych
Se ßwojimi darami;
K prawej pokucźe sczińi thmanych,
Kiž ßu ßwój hrěch pósnali.

Ducho wěry! Ja cźe proschu,
Wjedź mje k wěrje do Khrysta,
So ja jeho rany koschu,
Sskužu jemu do kónza;
S wěru spožcź mi wußwjerzenje
Dotalneho žiwjenja;
Daj, so duschu debi rjenje
Krej a prawdosćź Khrystuża.

Ducho troschta! W twojej mozy
Sslaboscźe ßo njestróżu;
Jaßne ßu mi kschiża nozy,
Hdyž ty pjelnisch wutrobu.
So mje do wěrnoscźe wodźisch,
Wucźisch prawe modlenje,
Boże pucźe so mnu khodźisch:
O kak to mje troschtuje!

Ducho měra! Pokoj, sboże
Do dusche mi wuliwasch;
Sswědczisch, so ßym dźěczo Boże
A mi junu sbóžnosćź dasch.
Sswjaty ducho miłoscźiwy!
Sdźerž mi sbóžnu nadźiju,
So ja, we Khrystużu żiwy,
Wěczny Salem postrowju!

K. A. Fiedler.

Cźornohórzy Skutari wulkomozam pschewostaju.

Wot wscheho ßwěta wopuschczeni ßu ßo Cźornohórzy rosßudźili, po krwawnym wojowonju dobyty Skutari wulkomozam pschepodacź. Tola zyle podarmo ßo Cźornohórzy njeißu sa Skutari woprowali. Ruska, Franzowska a Jendźelska ßu jim ßlubile, so na druhej stronje sarunanje sa Skutari dostanu. Sa tajke rukowanje je Cźorna Hora mohła žadanje Europy dopjelnicź. Tole rukowanje dostawschi je wobrótny diplomat, kral Mikławsch jednotu mjes europiskimi wulkomozami rosdźělik. Město jenotneje Europy ßebi trojoswjask Němska, Awstriska a Italska a na druhej stronje trojojednota Ruska, Jendźelska a Franzowska saßo napschecźiwo stejitej. Hdyž budźe trojojednota płódnu krajinu wot morja hacź Skutariej Cźornohórskej dacź chcyła, budźe ßo Awstriska temu se wschěmi mozami pschecźiwjecź. Awstriskeje wotmyßlenja ßu na to složene, wschón balkanski pschimórski brjóh hacź dele k grichiskim mjesam do ßwojeje mozy dostacź. Duž wona do teho njepschiswoli, so by ßo Cźornohórska pschi mórskim brjosu rosschěrika. Ruska, Jendźelska a Franzowska pak budźa Cźornohórskej ßwoje ßluby dźerżecź dyrbjecź. Schtó wě, kak ßo tale należnosćź rosriża, a hacź jeje dla nowa swada mjes wulkomozami njenastanje. Awstriska mohła ßo pschi tym jenoż na němsku podpjeru jepjeracź. Sswojcho italskeho swjaskarja njesměje wona na ßwojim boku; pschetoż Italska budźe każ hacź dotal też w pschichodźe sa dźěwacź pytacź, so by Awstriska ßwoju ruku na połodnischu Albansku wupschestrěła. Wotmyßlene shromadne wobßadźenje Albanskeje awstriskim a italskim wójskom je ßo spuschczilo, dokelż ßo Awstriska wochze s Italskej do Albanskeje dźělicź, wona chże zylu Albansku nèkź. Tak Albanska pschezo sawadny kraj mjes Awstriskej a Italskej wostanje. Trojoswjaskej budźe napschecźiwnosćź italskich a awstriskich interesow se schkodu a prjedy abo posdźischo k jeho rospadej dowjedźe.

Sa cźornohórskeho krala Mikławscha je wulke ßebjepschewinjenje było, hdyž je ßwětowemu měrej Skutari jako wopor pschinjeßł. W krónskej radże, w kotrejż ßo wobsamknu, Skutari wopuschczicź, kral praji, so ženje prjedy njeje tajku cźwilu pschětrał. Wón je ßo rosßudźił, khelch hacź do poßlednjeje kapki wupicź. Krónprynz ßebi žadasche, so by ßo Cźorna Hora dale wulkomozam pschecźiwjaka. Kral jemu wotmolwi: „Dołho ßym ßam se ßobu wojował, dyrbju pak ßo podwolicź a Skutari wopuschczicź.“ Hdyž ministerjo snapschecźiwichu, so woni samolwjenje pschewosmu, kral wotmolwi: „Haj, pscheđ skupschtinu (ßejmom) scźe samolwiczi, ja pak pscheđ Bohom a stawisnami. Moje mjeno by s poklecźom wobcźeżene było, hdy bych ßwój wjele pruhowany lud do hłubokeho njesboża storcził. S dwojeho skeho mjeńsche wuswolimy a wukhowamy ßwoju drohu wótcźinu.“

Po tychle kralowych ßłowach ministerstwo wotstupi. Kral pak telegram pschedßyđże Londonskeje konferenzy, ministrej Geyej, póßła.

Cźornohórske wójsko je ßo hižo s wjetscheho dźěła rospuschczilo. Rola dyrbi ßo saßo dźěłacź a pług dyrbi brósdu woracź. Se žadnej wopornjwosczu a horzym wótcźinstwom ßu Cźornohórzy wojowali, a też tale wójna budźe kopjeno njesahiniteje ßławy w jich stawisnach. Tyßazy Cźornohórzow ßu na bitwischczach wokoło Skutaria pohrjebani a rowy tychle rjekow, kotsiż ßu sa wótcźinu padli, dyrbja ßo wopuschczicź, hdyż Cźornohórzy se Skutaria wucźahnu.

Wulkomozy wobßadźenje Skutaria Awstriskej a Italskej njepschewostaja, ale jón shromadnje wobßadźa. Też Ruska wotdźělenje

tam pósczele, so by interesby Czornohórskeje schkitaka. Awstriskeje wotmyßlenja na Albansku ßu s tym saßo do wulkeje dalokosczе storczene.

Bohłarjo a Sserbjo

ßu wo rosdżělenju Mazedonskeje a Stareje Sserbije psches jene pschischli. Bolharska je swólniwa, Sserbiji něschto wjazy kraja pschewostajicz, hacz bě ßo do sapoczatka wójny wucziniło. Wo tym, schtoż hischcze njeje dojednane, Ruska rosßudźi. Sserbija je ßo runje każ Bołharska na to swjasała, so ßo rosßudej Ruskeje bjes wuměnjenja podczißnje.

Essad pascha — pschecżel Awstriskeje.

Hdyż ßo powjescz rosnjeße, so je ßo Essad pascha, bywschi, sakitar Skutaria, sa albanskeho wjerćha wuwołacz dał, jeho italske a awstriske nowiny winowachu, so je Skutari Czornohórzam pscheradniszy pschepodał. Nětko pak je ßo wupokasało, so Essad pascha sa albanskim trónom njeżada. Duż jeho nětko awstriske nowiny jako khrobleho sakitarja Skutaria ßławja. Awstriske knjeżerstwo pyta ßo s Essadom paschu spschecżelicz a jeho sa ßwoje politiske plany w Albanskej dobycz. Essad pascha pak je wobhladniwy muż; wón ßo hischcze njeje rosßudźił a czaka, schtó jeho lepje sapłacźi, hacz Awstriska abo — Italska. Tež Italszy pytaju jeho wucżiscżicz a s dobom pschecżiwo Awstriskim wużicz. S jeho pomozu dyrbi ßo albanske ministerstwo, kotrež je awstriske knjeżerstwo hižo sestajało, rosehnacz. Ssamostatna Albanska njeje hischcze postajena, tola Awstriska a Italska ßo hižo wo nju wadźitej. Kak ßo hischcze wězy roswija? Awstriska chzyschе psched někotrymi dnjemi ßwojich reserwistow puschczicz, tola nětko je dale pod brónjemi wobkhowa.

Njeporadżeny nadpad na badenskeho wulkowójwodu.

Sańdżenu njedżelu popołdnju je jedyn po sdaczu błudny cłowjek na badenskeho wulkowójwodu Bjedricha II. nadpad scżinił. Hdyż wulkowójwoda s Karlsruhe do Mannheima pschijěwschi ßo we wocżinjenym wosu s dwórnischcża k hońtwischczu wjesesche, 43 létny wożenjeny tapezěrar Anton Jung na wosowe stupadło skoczi a wulkowójwodu sa wutrobno pschimnycz spyta. Tón pak ßo s cżaßom dohladawschi, nadpadnika s mjeczowej khwótku do brody storczi, so snak s wosa padże. Ludźo chzychu ßo do nadpadnika dacz a jeho pschebicz, tola policistojo jeho rucże sajachu a wotwjedżechu. Jung pschi pscheßłyschenju praji, so je chzył wulkowójwodże próstwowne pißmo pschepodacz. Jeli so by jeho wulkowójwoda wotpokasał, by ßo do njeho dał. Pola njeho też list namakachu, w kotrymż wo pomoz proschesche. Junga ßu hižo psched někotrymi létami sa błudneho spósnali.

Ske snamjo naschcho cżaßa

je nadpadnje wulka liczba prozeßow dla wobhonjerstwa a pscheradżenja wojerskich potajnoscżow. W żanym kraju njeje telko krajnych pscheradnikow, każ w Němskej. S pschiběrazej njewěru ßo luboscz k wótczinje shubjuje a pódla teho ßo żadanje sa próśdnokhodżenjom a lohkim żiwjenjom mjes němskim ludom dżeń a bóle rosschěrja. So bychu trěbnych pjenjes k temu měli, ßebi je s njeczeßnymi ßrědkami dobycz pytaju, město so bychu ßo na cżeßne waschnje żiwili. Do tutych njeczestnikow też mechanikus Leo Erni w Straßburgu ßłuscha, kotrehoż ßu we wokomiku sajeli, hdyż chzyschе do cżaha, do Belforta jědżazeho, salescz. Pola njeho wojerske pißma namakachu, kotrež dopokasaju, so wón s franzowskim wobhonjerstwom w Belfortu wobkhadża. Jemu je ßo poradżiło, s dwěmaj ßobuwinikomaj s automobila wobtwjerdżenja pola Basela s dweju stronom fotografowacz. Tež tele fotografije ßu ßo jemu wotewsake. Jeho ßobuwinikow ßu teho runja sajeli.

Na pschemospěwanje psched němskim khěżorom.

W Frankfurcze nad Mainom je ßo wutoru na pschemospěwanje němskich mużskich spěwarskich towarstwow w pschitomnoscżi němskeho khěżora sapoczało. Khěżor bě hižo póndżelu wjeczor s wulkim pschewodom k powitanskemu konzertej do Frankfurta pschijěł. Kóżde towarstwo mytowanski chor „1813“ spěwa. Khěżor wschědnje s Wiesbadena do Frankfurta jědżi, so by na spěwanje poßłuchał.

Pólny marschal lord Roberts wo Němskej a Jendżelskej.

W Glasgowje je jendżelski pólny marschal lord Roberts pschi jenej hoscżinje rěcz měł, w kotrejż też na němsko-jendżelske poměry pscheńdże, prajiży: „Němsku a němski lud ßebi jara ważu. Němski khěżor je mi najwjetschu cżescz wopokasał a ßmój najlěpschej pschecże-laj. Njemóżu pak na to njedżiwacz, so w Němskej universitni prose ßorojo a wucżerjo pschi wojerskich schulach młodżinje stajnje móżnoscz wobronjeneho srażenja mjes Jendżelskej a Němskej psched wocżi dżerża. Myßlu ßebi, so dyrbimy na to kedżbowacz a ßo na wschě móżnoscże pschihotowacz.“ Lord Roberts njepschestawajzy na sawjedżenje powschitkowneje wojerskeje powinoscże w Jendżelskej a na powjetschenje jendżelskeho wójska dżěła. Pschi kóżdej składnoscżi wón na strach pokasuje, kotryż by Jendżelskej hrosył, hdy by ßo němske wójnske łódźstwo tak seßylniło, so mohło jendżelske sbicz.

Schpanisti kral w Parisu.

Schpanisti kral Alfons XIII. je ßrjedu do Parisa na wopyt pschijěł. Dróhi, po kotrychż wón jědżesche, běchu s wojakami wobßadżene. Franzowske knjeżerstwo ßo boji, so mohli anarchistojo s nowa mordarski nadpad na krala pschi składnoscżi jeho wopyta w Parisu cżinicz. W Parisu a po zyłej Franzowskej ßu pschiwißowarjow anarchistiskeje strony sajeli.

Schpanisti kral je pjecża dla ważnych politiskich wucżinjenjow do Parisa pschischoł. Jedna ßo pjecża wo politiske pschibliżenje Schpaniskeje k Franzowskej.

Mordar grichiskeho krala ßebi żiwjenje wsak.

S woknom won skocżiwschi je ßebi w jastwje w Salonikiu mordar grichiskeho krala, Schinas, żiwjenje wsak. Jedyn żandarm bě jeho do pißarnje pschepytowanskeho ßudnika dowjedł. Hdyż bě tón na khwilu se jstwy wuschoł, Schinas s woknom won skocżi a ßo sarasy.

Żidowska kolonija we wjeczornej Afriży.

Portugalski senat wo sakonjowym nacżisku wuradżuje, po kotrymż maja ßo w Angoli we wjeczornej Afriży portugalszy żidźi saßydlicz. Jedyn wotpósłanz żidowskeho semju-kupowazeho towarstwa je loni portugalsku koloniju Angolu wopytał a na to rosprawu podał, so je tam sa żidow ßo pschihodżazy kraj.

Pod schkitom Bożim.

(Pokracżowanje.)

„Ale kak chzu ßo wam jenoż sa wschitko dżakowacz?“ Jan sawoła, zyle hnuty.

Pjekar s cżinkom wotpokasujo rjekny: „Njerěcz takle, to nochzu błyschecz. Hdyż komu schto pschedam, pschedam to, a hdyż komu schto daruju, daruju to — rosymisch? Chzesch dha mi to wotkupicz, schtoż ßym tebi darmo dał? A njeje dha namaj radoscz, kotruż ßmój zyłych schěscz lět na tebi mełoj, doscz myta? Nó, wo tym ani ßłowa wjazy!“

S cżopłym srosymjenjom Jan ßwojemu wótzowskemu dobrocżelej wobej ruży tłocżesche a na njeho mjelczo, tola se srěcżniwym wóczkom hladasche. Potom, so by rěcże na něschto druhe swodźił, ßo wón pjekarja woprascha:

„Ale hdże dha je macz Pětrowna wostała? Wona je, boju ßo, na mnje hněwna, so ßym jej takle scżinił, tehodła njeda ßo wjazy widżecz.“

„Wostaj ju, wostaj ju!“ pjekar s ruku kiwajo rjekny. „Wona njeje na tebje hněwna, ale rudźi ßo. Hladaj, Jano, ty tola wěsch, kajke żony ßu; — poßlednje tu nozy je ßo jej to dżało, schtoż je ßo nětkole stało, a kóżde ranje, hdyż bě ßo jej dodżało, běschtej jeje wocżi mokrej. Wona mnoho njerěcży, Pětrowna, ale tule nutska, tu wona błuboko cżuje. To je dobra żona!“

„Bóh ju wam hischcze dołho sdżerż!“ Jan s wutrobnym wurasom rjekny.

Mjes tym dwaj mużej k wołnu pschińdżeschtaj, a saklapajo prajeschtaj:

„Hejda, Jano, cżißko 68, wěsch ty hižo? Sswoboda, ßwoboda!“ A Jan jimaj pschikiwujo do wokna stupi. Potom tamnaj spěwajo woteńdżeschtaj.

Jěsczi tón dżeń sa wobjedom naschim tsjom cżłowjekam nihdy nochzyschе ßłodżecz, njepowjedachu też wjele, a po wobjedże mějesche Pětrowna saßo wonka ßwoje dźěło. Jan mějesche popołdnju hischcze tu a tam khodżicz, so by Bożemje prajił, a brał, pschetoż sa schěscz lět bě dże někohożkuli w měcże sesnał a lubo měcz nawuknył. Ow, to jemu derje cżinjesche, hdyż ßo tu wschudżom s cżistym, wěrnym wjeżelom nad sbożownym wobrocżenjom jeho woßuda radowachu a też to pokasowachu a jemu Boże żohnowanje k jeho wrócżenju do domisny pschejachu.

Hižo žo cźmische, hdyž žo Jan k žwojimaj saſtaracźerjomaj domoj wróćźi. Macź Pětrowna žo tež nětkole njepokasa.

Hodźiny, doniž lehnuchu njeńdźechu, nochzychu žo minuchu, ale trajachu a wleczechu žo bjese wscheje milosćze. Jako by ſ wulkeho ſtracha a ſe ſtyſknoſćze wumoženy byl, tak bě Janej, hdyž žo ſkónczńje na žwoje lěhwo wupſchestrje, hacźrunje ſnutskowneho rosbudźenja dla ani na wokomik wóczko njeſańdźeli. Pſchi tom hiſchcźe žkyſcheſche, kak macź Pětrowna zyku nóz we domje dźěkaſche.

Hdyž bě rano ſtanyl, cźujeſche, kak běſchtej jeho dwě ruzy wobjakej, a bliſko do wuſchi jemu ſaklinczachu te žkowa:

„Jano, mój luby žyno, njeſabudź na žwoju macź Pětrownu!“

Prjedy hacź móżeſche Jan hiſchcźe wotmolwicź jeho Pětrowna do njeżmérneho kožucha ſawali, w kotrymž žo wón zyky ſhubi. S dweju kožuchow žwojeho muża běſche jedyn wudźěkała, — to běſche byko, cźehož dla žo ſa zyky dźeń njebě pokaſaka, cźehoždla bě tež hiſchcźe zyku nóz dźěkała. A potom jeho tež nuſowaſche, hiſchcźe wulke kónzo pſchijecź. w tym běchu ſchaty a žuſchene mjažo a dwoje tolſte cźopke cźrije, a napożledku ſtejeſche tu tež hiſchcźe wulka bleſcha palenza, tu dyrbjeſche tež žobu wſacź.

Nětkole wſchak žo tež pola Jana boloſcź dźělenja, kotruž bě dołho potłóczował, pſchedoby. Wón ſtaru Pětrownu ſa ruku wſa a ſ hložom płakaſche.

Potom mějeſchtaj žebi taj dwaj cźłowjekaj hiſchcźe telko powjedacź a dojednacź, ſo dyrbjeſche pjekaŕ napożledku ſ nowa na to dopominacź, ſo byſchtaj žo dźělikoj, hewak mohł cźaž wuńcź.

Wobaj ſtaraj cźłowjekaj jeho hiſchcźe hacź ke kaſarnje pſchewodźeſchtaj, jemu ſnamjo kſchiža ſcźiniſchtaj a jemu poźledni krócź ruku tłóczińſchtaj. —

Do kaſarny ſaſtupiwſchi, nańdźe tam žydom muži ſhromadźenych. Strażny miſchtr jemu hněwny napſchecźiwo ſtupi a na njeho ſawoła:

„Njemóżeſch ty tu ſ cźażom bycź, lěnicho? Hižo ſchěſcź mjeńſchinow na tebje cźakamy!“

Tu žo wukopa, ſo bě zyky ſbytk wójnſkich jatych hižo hromadźe: ſ dźewjecź tyžaz bě jich jenož hiſchcźe wóžom ſbyło, kotſiž běchu hodźinu wužwobodźenja doczakali! Schtož bě ſ podkopkow a ſ kojenja žobolow žiwe do Tomſka žo wróćźiło, to bě hiſchcźe potom pſchenapinanjam podležako.

XI.

Wotžalenje ſe Ssiběrſkeje.

Na kaſarnſkim dworje ſtejachu wulke žanje ſ njelepymi wyžokimi podnožemi a ſ huſtym pſchikrywom pſchihotowane, a pſchi praſkanju ſ kſchudom maka cźrjódźiczka wumoženych ſ pokhmurjenych murjow khwataſche — do domiſny.

Kaž by leczako, dźěſche to po pikotatym žněhu, jako bychu tajne mozy jich hnale, a tola to jim, kotrymž žo po domiſnje ſtyſkaſche, doſcź ſpěſchnje njeńdźeſche. Cźłowſku wutrobu ſpokojicź, je dźě tak njeżnadna wěz. Kak dobro mějachu žo tola nětkole duży domoj; to dźěſche ſpěſchnje dale, a tež trochu cźopli žedźachu, tež mějachu nadobnje k jědźi a k picźu, — njebě to wjozy, hacź budźechu žebi móhli pſchecź a dźecź dacź! A tola na pohonczа žwarjachu, ſo je jara lěni a ſo žwoje konje pſchejara na kedźbu bjerje. Tola tute žwary njeběchu tak ſlě měnjene; pſchetoż ſtary Pětr nadobnje ſe wſcheho doſtawaſche, cźehož bě w žanjach.

Pohoncź do kónza k Moſkwje jědźeſche; hacź do tam mějeſche poruczene, ſo dyrbi ſe ſajecźa wumoženych dowjeſcź.

W žanjach bě wutrobne towarſchne žiwjenje, — kak mohło to tež hinak bycź? Dawachu a bjerjechu žebi jedni druhim ſ nadobow, kotrež žo w nimoměry wulkich žanjach khowachu; tu žo tež wutrobnje žmilowachu nad tymi tſjomi, kotſiž běchu na pol khori pucź naſtupili. Žana macź njemóże žwojeho dźěſcźa tak hladacź a ſaſtaracź, kož w tychle žanjach ſtrowi ſ khorymi cźinjachu. A tola bě tu wſcha cźłowjecźa pomoz podarmo; nadźijejo žo žwojeje domiſny, cźi tſjo bórſy jedyn po druhim woteńdźechu, ale do druheje domiſny, tam, hdźež žo ženje wjazy žněha njeńdźe a žebi nichtó wjazy noſy njewoſabi.

Tſi krócź dyrbjachu žanje wožrjedź pola ſaſtacź, ſo bychu wotemrjetym poźledniu cźeſcź a luboſcź wopokaſali a jich w žibiriſkim žněhu pokhowali. —

Naſchemu Janej bě w Pětrowneje wulkim kožuchu jara derje a wón njemóżeſche doczakacź, ſo by do Moſkwy dozpjeł; pſchetoż hdyž bě ſhonił, ſo pucźowanje pſches Moſkwu dże, bě žo na žwojeho pſchecźela korporala Panetowſkeho dopomnił a na to, ſchtož bě tón wo žwojej macźeri powjedał. Hacź ta hižo wjedźeſche, ſchto bě žo ſ jeje žynom ſtało? Wěſo bě žo hižo ſchěſcź lět wot jeho žmjercźe minyło, potajkim doſcź cźaža, ſo bychu ſtarej wbohej žonje powjeſcź dali, ſo je nětkole wſchitke žwoje dźěcźi ſhubiła; ale mjes Tomſkom a Moſkwu mnoho žněha leżeſche a póſt tam njeježdźeſche. Duž mějeſche Jan ſa žwoju žwjatu winowatoſcź, ſo by Panetowſkeho macźeri dokładnu a ſpuſchcźomnu powjeſcź wo jeje žynu pſchinjeſł, jeli ſo by hiſchcźe żiwa była.

Sbožownje do Moſkwy dozpěwſchi mějeſche to ſa žwoju prěnju ſtaroſcź, żonu pytacź hicź. To wěſo runje lohka wěz njebě, a hdyž bě zyky tydźeń podarmo pytał, chzyſche hižo wſcho ležo woſtajicź, a dale njepytacź. A tola jeho hiſchcźe poźledni poſpyt na prawe měſtno dowjedźe.

To bě praſtara, zyle ſmorſchcźena macźerka ſ rědkimi, žněhbělymi włoźami a jeje wocźi běſchtej bjes maka zyle wuhaźłej a bjes wuraſa; ju hladaſche wóžomlětna holczka w kyèżczicźzy, kotraž bliſko měſchcźańſkich murjow ſtejeſche.

Wón žo ſ tym pſchedſtaji, ſo jej wo jeje žynu, tym korporalu, powjeſcź njeże, ale wón njepytny, ſo jeho žkowa tež żaneho ſacźiſchcźa na ſtaruſchku njeczinja. Wona na njeho ſe žwojimaj mucźnymaj woczomaj tak bjes ſajimowanja hladaſche, kaž na ſtólz, na kotrymž žedźeſche, a bórſy Jan do teho pſchińdźe, ſo je wboha ſtara żona duchakhora.

Trochu žo napraſchujo wot dźěſcźa ſhoni, ſo bě ſtaruſchka ſ tym, ſo žo nadźijeſche a ſtajnje na žwojeho najſtarſcheho žyna cźakaſche, roſom ſhubiła.

Duž žo Jan tu dale njekomdźeſche, ale žo po wulkim měſcźe roshladowaſche, njemóżo žo rosžudźicź, ſchto ſapoczecź a ſ cźim žebi cźaž hacź do dalſcheho transporta pſchecźinicź; pſchetoż na prefekturje bě žo jemu prajiło, ſo drje žo hiſchcźe tydźeń minje, prjedy hacź móże žo dale doprawicź.

Kražnoſcźe ſtarożkawneho měſta žebi wobhladowacź, na to jemu wjozy jara njeńdźeſche; pſchetoż jemu njebě zyle derje, wón žo někak hubjeny cźujeſche a wſchě ſtawy běchu jemu cźeżke, jako by žo khoroſcź bliżiła.

A tak to tež běſche. Naſajtra rano žo krucźe khory cźujeſche a proſcheſche na prefekturje, ſo bychu jeho do lazareta pſchijeli. To jemu pſchiſwolichu, a lěkaŕ, kiž jeho pſchepyta, rjekny jemu na naležne napraſchowanje, ſo je to na hłowjazu khoroſcź ſapodobne.

Lěkaŕ mějeſche prawje, a zyle žo ſdaſche, ſo dyrbi žo łódź, kotraž bě wichory a żołmy ſbożownje pſchetrała, nětkole w pſchiſtawje roſkłamacź, ſo wbohi Jan žwojeje domiſny njeſawohlada; pſchetoż hižo ſa žydom dnjow běchu lěkarjo khoremu wotprajili, a po zyłych tſjoch tydźenjach wón mjes żiwjenjom a žmjercźu khabłaſche.

Wón wěſo wo tym njewjedźeſche, pſchetoż cźeżka khoroſcź bě jemu duchapſchitomnoſcź wſaka. Hakle we ſchtwórtym tydźenju, hdyž po něczim ſaže k žebi pſchińdźe, na wożłabjenju cźujeſche, ſchto bě žo ſ nim ſtało, a kak bliſko bě žmjercźi pobył.

Junu jemu jedyn lěkaŕ, kiž bě žo ſa njeho wożebje ſajimował, rjekny: „Ty dyrbiſch żeleſnu pſchirodu měcź, mój žyno, ſo žy tajkule khoroſcź pſchětrał; w mojim ſkutkowanju je to jeniczki pad, ſo je cźłowjek pſchi tak wyżokej ſymizy (fibru) żiwy woſtał.“

Jan jemu powjedaſche, ſo bě 6 lět w Ssibirſkej pſchebył; ſo je wón, kiž je to pſchetrał, dobru ſchulu wotbył a ſo móże potom něſchto ſnjeſcź.

Ale wotkhorjenje nihdy na nihdy nochzyſche poſtupowacź a hdyž jeho ſa pol lěta ſe ſkładnoſcźu hacź do měſta Wilny dale doprawichu, wón tež hiſchcźe po prawom ſtrowy njebě.

Scźěhwk tuteho pſchekhwataneho transporta w njelubym lětnym cźażu — to bě w ſapoczatku makeho różka — běſche ſle wrócźenje khoroſcźe, tak ſo žo Jan hiſchcźe junu na polne ſchtwórcź lěta lehny. Pſchi zykym njeſbożu, kajkeż žo to ſdaſche, bě to tola ſbože; pſchetoż tutón nowy nadpad zyły ſbytk khoroſcźe ſ jeho cźěła wuwjedźe a hdyž nětkole ſ kijom w ruzy, ſ najnuſniſchimi pjenjeſami w ſaku, k wjecźoru krocźeſche, cźujeſche žo tak ſtrowy kaž ryba we wodźe a tak žylny, kaž hiſchcźe ženje ſa cźaž żiwjenja.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Sa hamtſkeho hejtmana žo pomjenował.) Knjeżerſtwoweho radźicźela dr. Grillu pſchi Budyſkim wokrjeżnym hejtmanſtwje žu ſa pſchedžydu Auerbachſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa w Vogtlandſkej pomjenowali.

S Budyſchina. Sa narodnu ſběrku pſchi ſkładnoſcźi khèżorowjeho jubileja žu w Budyſchinje 2893 hriwnow a w Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje 792 hriwnow 62 pjenjezkow ſkładowali.

— Jara wobžoromne njeſdoże je tele dny měſchczańſkeho radźiczela Göhru podeſchło. Sſo wobžunywſchi je žebi wón ruku ſkamak, tak ſo njebudże uěkotry czaž žwojeho ſaſtojnſtwa hladacź móz.

— (Hrósbna namakanka) W ſahrodże prjedawſcheje Marchez khěže na taſchbarku czišło 11, nětkole měſchczańſkemu radźiczelej Riedelej žkuſchazeje, žu, hdyž wožrjedki pſcherywachu, žmjertnu hlowu namakali. Dokelž bě nop wobſchkodźeny, žebi najprjódzy myšlachu, ſo žu w ſahrodże potajnje ſkónzowaneho cźlowjeka ſahrjebali. Najſterje pak je nop powoſtank jeneho ruſkeho wojaka, kotryž je pſched 100 létami w bitwje pola Budyſchina padnył. Tehdy na taſchbarku, na tſělniku a po zykym prawym Sprejinym brjoſy ruſzy wojazy ſtejachu, kotſiž dyrbjachu ſkónczńje pſched Franzowſami zofacź.

— (S hobrſkej kulu koło wokoło Němſkeje.) Spodźiwny pucźowaŕ, wěſty Willy Hormann ſ Düſſeldorfa ſańdźeny pjatk pſches Budyſchin pſchińdże. Wón je žo wo 10000 hriwnow wjetował, ſa jene lěto ſ 2 metraj wyšokej a 5 zentnarjow cźežkej kulu koło wokoło Němſkeje pucźowacź. Jeho pucź dyrbi něhdże 9850 kilometrow dołhi bycź. 11. ſeptembra dyrbi žo jeho pucźowanje w Düſſeldorfje ſkónczicź. Pſched žwoju kulu, pſches kotruž je žo wóſka pſchetykła, bě wón konja ſapſchahnył. Sady njeje wón pěſchi dźěſche.

— Khěžorſke manevry mjes 5. a 6. armeekorpſom ſměja žo wot 8. hacź do 10. ſeptembra w Schleſyſkej. Prjedy teho khěžor 26. auguſta paradu ſe 6. armeekorpſom w Pósnanju a 29. auguſta ſe 6. armeekorpſom we Wrótžkawju wotměje.

— Remontſke wiki žo ſańdźenu póudźelu na tudomnym tſělniku wotbywachu. Na nje bě žo 16 koni pſchiwjedło. S nich žo jedyn kublerjej Wicźaſej ſ Delnjeje Hórki ſa 1150 hriwnow a dwaj kublerjej Barej w Bobolzach po 1150 a 1100 hriwnach wotkupichu.

— (Wobhladauje ſrěbjatow w Tſělanach.) Ssobotu 3. meje žo w tudomnej kobłańi ſrěbjata wobhladowachu. Krajne konjeŕſtwo w Moritzburgu žo pſches hrabju Münſtera ſaſtupowaſche. Tutón w kritizy wo pſchiwjedźenych ſrěbjatach praji, ſo žu žo wone powſchitkownje jako dobre plahowanſke wupkody ſpóſnake. Konjowa hódnoſcź wožebje w jeho wocźehnjenju leži. Konjam dyrbi žo wot makoſcże na dworje abo hiſchcże lěpje na paſtwiſchczu běhacź dacź. Naſhonjenja, kotreż žu plahowarjo konjow ſ paſtwiſchczom cźiniłe, žu najlěpſche. Hacźrunje je w połnóznej Němſkej pſchi pſchewulkej mokroczе a khłódnym wjedrje mjes konjemi na paſtwiſchczach palliſadny cźeŕiw wulku ſchkodu naczinił, njedyrbjeli žo plahowarjo koni tež w pſchichodże wottraſchicź, na paſtwu žwoju kedźbliwoſcź ſkožowacź. K plahowanju dyrbjałe žo jenoż najlěpſche kobły wužicź, dokelž móża žo jenoż wot tajkich ſpokojaze wupkody wocźakacź. Mytowacź móża žo jenoż konje ſ prawym khodźenjom a prawym ſtejenjom. Tale dobra žamownoſcź žo wožebje pola dwělětnych ſrěbjatow pokaſuje, kotreż žu žo pažłe. S teho je widźecź, ſchto paſtwa ſamóże. Remontſka kupowanſka komiżija teho runja pſchi kupowanju wožebitu waŕnoſcź na paſtwu kładże a po pſchedpoložењu dweju wobžwědčenjow ſa konje, kotreż žu žo pažłe, wyſchſche płacźiſny ſapłacźi. Na to žo mytowane jenołětne ſrěbjata woſjewichu. Kk. Jan Bieſold ſ Tſělan doſta lóž ſakſkeje konjazeje lotterije, Heinrich Probſt w Delnjej Kinje wobžwědčenje k darmotnemu pſchipuſchczenju, knihu wo plahowanju konjow a lóž, Herm. Schołta w Bórku myto k paſtwje, knihu wo plahowanju konjow a lóž, Jan Penzig ſ Bělczez myto k paſtwje, knihu a lóž, Oskar Müller w Měrkowje myto k paſtwje, wobžwědčenje k darmotnemu pſchipuſchczenju a lóž, Max Kſchižan we Wurizach myto k paſtwje a knihu, Jan Krawz w Bošankezach myto k paſtwje, knihu a lóž, Jan Schołta we Wětrowje jenu knihu, Ernſt Krawz w Konjezach wobžwědčenje k darmotnemu pſchipuſchczenju a knihu, Jan Nowak nad Horu myto k paſtwje, knihu a lóž, Jan Abraham we Wulkim Wožyku myto k paſtwje a knihu, Auguſt Mittaſch w Konjezach wobžwědčenje k darmotnemu pſchipuſchczenju, knihu a lóž. Bohuwěr Schołta w Kumſchizach wobžwědčenje k darmotnemu pſchipuſchczenju, knihu a lóž.

— Na dwělětne kobły doſtachu ſcźěhowaze myta kk.: Jan Bieſold w Tſělanach jenu knihu wo wocźehnjenju konjow, Waklaŕ Gěrſch w Bórku wobžwědčenje k darmotnemu pſchipuſchczenju a knihu, Artur Hoermann w Splóſku knihu a lóž. Oskar Müller w Měrkowje wobžwědčenje k darm. pſchip., Jan Probſt w Hrubocźizach wobžwědčenje k darm. pſchip., Jan Peſchel w Drožďžiju knihu a lóž, Michał Hórnik w Hornjej Kinje knihu a lóž, Herm. Nyczka w Kluſchu wobžwědčenje k darm. pſchip., knihu a lóž, Guſtav Schcźěpan w Konjezach wobžwědčenje k darmotnemu pſchip. a knihu, Auguſt Mittaſch w Konjezach knihu a lóž, Pawoł Handrik w Spytezach knihu a lóž, Auguſt Böhmer w Brěſowje lóž, Auguſt Pětſchka w Brěſynzy wobžwědčenje k darmotn. pſchip., Pawoł Hilbjenz w Bórku wobžwědčenje k darmotn. pſchip. a knihu.

— (Sſywy w Sakſkej.) Krajne ſtatiſtiſke ſarjadniſtwo wo žywach w Sakſkej, hdyž 2 dobre, 3 žrěnje woſnamjenja, takle žudźi: Naſymſka pſcheńza 2,2; nalětnja pſcheńza 2,4; naſymſka rožka 2,8; jeczmień 2,3; wowž 2,6; džeczel 2,8; łuki 2,6. S cźopłotu, kotroż kónz haprleje knježeſche, je žo ſ mjerſnjenjom naſtała ſchkoda ſažo trochu wurunaka.

— **Wo pſchichodnym wjedrje** wjedrawuſtojni niczo ſwješelaze njewěſchcźa. Wot 9. hacź do 15. a wot 25. hacź 31. meje žo njewjedra ſe ſcźěhowazej ſymu wocźakuja. Nadźijomnje njebudźa tak ſke, kaž žo wěſchcźi, hewak žo žwjatki njebychu ſa pucźowanja a wopyty pſchihodźiłe.

Wutoru je žo do žrjedźneje Europy ſyma ſažo wróczíła. W Budyſkich ſtronach wot ranja žněh pſchelětowaſche, tola hnydom rosta, jenoż na wyſchſchich horach je wón khwilu leżo woſtał. Jaženjowe liſcźo je ſmjerſko, ſ dźěla tež bukowe. Tež ſcźěhowaze dny njeje ſyma puſchcźiła. Ssrjedu w nozy je w zykej Hornjej Schleſyſkej žněh ſchoł a na tſěchach a na dróhach leżo woſtał. Tež ſ połodniſcheje Němſkeje je powjeſcź wo nowej ſymje doſchła. We Württembergſkej žu hacź do 2 gradow ſymy měli. W Rudnych Horach, Hobrſkich Horach, w Schwarzwaldże, Vogeſach atd. je žo ſ dźěła 10 zentimetrow žněha naſchło, kotryž je leżo woſtał. W Budyſkich ſtronach je kóždu nóz mjerſko. Seſkhadźane buny, runkliza otd. žu ſmjerſke. Smjerſk pjatk rano ſ najmjeńſcha jedyn zentimeter hłuboko dožahaſche.

Se Židowa. Tudomne turnaŕſke towaŕſtwo je w žwojej hłownej ſhromadźiſnje wobſamkło, žebi wulku maſživnu turnowaŕnju, 36 metrow dołhu a 18 metrow ſchěroku natwaricź. Wona dyrbi ſjawnu cźitaŕnju a towaŕſtwowu ſtwu wopſchijecź, kotraž budże žo tež ſa pucźowanſke waŕne kurſy wužicź móz.

S Delnjeje Kiny. 30. auguſta 1897 bě žo młynſki pomoznik Khorla Alfred Großer, kotryž na poſłed w tudomnym Probſtez młynje dźěłaſche, ſhubił. Wón je tehdy ſ jenym ſtarym jěſdnym kokom wotjěł a žo wot teho cźaža bjes žłěda ſhubił. Schtóž žnadź je něſchto ſhonił, ſchtoż mohło k jeho wužłědźenju dowjeſcź, cźzył to jeho w Dobruſchi bydlazymaj ſtarſchimaj woſjewicź.

S Kubſchiz. Njedźelu w nozy na żeleſnizy ujedaloko Konjeczańſkich mjeſow mužſkeho namakachu, kotryž bě žo ſpěſchnemu cźahej, ſe Shorjelza do Budyſchina jědźazemu, pſchejěcź dał. Jeho cźěło bu do někotrych kruchow rosjědźene. Powdźiſcho žu morweho jako 23 létneho kowarja Retzlowa wužłědźili; wón we Budyſkej wóggonowej fabrizy dźěłaſche a je žo w Zempelkowje we wjeczornej Pruſkej narodźił. Wón na pſcheſcźěhanſki błud cźerpjeſche; jemu běſche, kaž bychu pſchezo wjazy ſa nim hnali.

S Boſchez. Naſch,a hońtwa, kotruž mějeſche hacź dotal Budyſki wokrjeżny hejtman ſa 600 hriwnow létnje wotnajatu, je žo hoſcźeńzarjej Heinrichej ſ Draždźan ſa 900 hriwnow létnje pſchenajała. Knjes Heinrich, kotryž je žo we Łuſcźu narodźił, je Draždźanſkim Sſerbam derje ſnaty. W jeho hoſcźenzu žo towaŕſtwo „Cźornobóh“ ſkhadźuje.

S Radworja. Tudomne kołojěſdne towaŕſtwo „Wichorjak“ wotmě njedźelu požwjeczenje žwojeje khorhoje. Žuła wjeż bě žo ſ tejle pſchicźinu žwjedźeńſzy wupvſchika. S wjeżnych towaŕſtwow žo wojeŕſke towaŕſtwo, wothladaŕſka kolonna cźeŕwjeneho kſchiża, Łupjanſke podpjeranſke towaŕſtwo a 14 ſwonkownych kołojěſdnych towaŕſtwow wobdźěli. Pſchedžyda Lorenz towaŕſtwa a hoſcźi na žwjedźeńſkim měſtnje powita, na cźož ſwjaſkowy pſchedžyda ſakſkich kołojěſdnych, Battberg ſ Draždźan, khorhoj požwjecźi. Po wunjeżenju žławy na ſakſkeho krala žo kralowſka hymna wuſpěwa. Na to žwjedźeńſke knježny a towaŕſtwa dary pſchepodachu. Po požwjecźenju žwjedźeńſki cźah ſ mytowanſkim wobjěſdom po wžy cźehnjeſche. Maleſchanſke kołojěſdne towaŕſtwo „Latona“ pſchi wobjěſdże prěnje myto doſta. Pſchi ſcźěhowazym ſalnym žwjedźenju w mytowanſkim jěſdźenju žebi Židowſke kołojěſdne towaŕſtwo „Błyſk“ myto dobu. S rejemi žo žwjedźeń ſkónczi.

Se Ssemichowa. Njedźelu w nozy žu ua naſchim knježim dworje paduſchi pobyli a něhdże 80 kurjatkow kradnyli.

S Khróſczicz. Tydźenja w Serb. Now. naſtawcźk cźitachmy, w kotrymž žo rjanoſcże cźicheje wjeſki Syjiz, wuſběhowachu a žo wožebje elektriſke lampy naſpomnichu, kotreż žo pſchi wjeżnym pucźu cźmowe wjeczory a w nozy žwěcźa. Hdyž žo tam praji, ſo mohłe to někotrejźkuli wjetſchej wžy ſ pſchikładom bycź, mohłe žebi žnadź

to Khróšćižy k wědomnju wšacy. Wobšwětlenje by w Khróšćižach wožebje pola delnjeho mosta jara trěbne było, hdyž tši gmejnske pucże hromadu wjedu, a wjedniży sapschahow jedyn druheho prjedy wohladacy njemóža, doniž hromadu njeńjedu. Duž by jara wužitne było, so by šo na cźmowych wjecžorach a nozach na tutym městnje elektriska lampa šwěcźiła. A kak lohko móža wožebje starschi ludźo, kotśiž derje njewidža, pucy mišnycy a w rěžy nahłu šmjercy namakacy. Abo hdyž je tebje doma wostuda nadpadła a šebi na bjeśadu dóńdżeśch, so by nješchto noweho shonił, a wróćiśchli šo potom domoj, na mośće pak chześch khwilu na lubośne synki žabjazeho konzerta pošłuchacy, a póčnjeli šo tebi hłowa wrjercźicy a šo pschekopnywschi psches schlahu do réki klušnyśch? Mohł šo sašrěbnycy, jeli so by pomoz njeschischła a tebje se symneje kupjele njewucźahnyła. Wschěch tajkich straschnych podeńdżenjow bychmy šo sminyli, hdy by šo na tamnym městnje elektriska lampa šwěcźiła.

Jedyn staroscźiwy wobydleŕ.

S Budeśez. Na Boże stpicźe seńdże šo tudomne towaŕstwo „Lubin“ do měšacźneho p šedźenja. S wješelom šmědźachmy mjes nami k. wucźerja Schütžu s Rachłowa witacy. Do prědka widźachmy, so nam tutón knjes psches šwój pschilubjeny psch dnoschk wo „nóžnych hłošach“ rjane hodźinki ihotuje a tak temu też bu. Po nětotrych wusoěwanych, narodnych spěwach rad a nutrnje na šłowa cźeścźeneho knjesa rěcźnika pošłuchachmy. W lubośnych khěrluschach šu spěwarjo wo rjanoscźi nožy spěwali. Cźicha je nóž. Cźiśchina knježi, tola niz wschudże. W městach šo husto nóž do dnja pschewobrocźa. Městna wješelow wabja. Schtóž chze šebi cźistu wutrobu a kicheścźiśanke smyšlenje skhowacy, hladaj šo! Měnišch, so šu cźi šbožowni, kiž tam psches schěroke durje sastupuja na městna nóžnych, husto hrěschnych wješelow? Sboże wuńdże wot Boha, ale s Bohom tón lud tam ničžo nima. Hischcźe druhe hłošy w nožy saklincźeja, hłošy cźłowiśeje žałoscźe. Derje temu, schtóž je wschě šłyschecy njetrjeba! Tu sdychuje khory, tam stona mrějazy, placże žarowaza macy, ruja a wuja šo walaze mórske žołmy.

Nózne hłošy! Njepytajmy je w dalokoscźi! Sskónczko šo khowa. Sswjaty wjecźor swoni. Schtóž ma wutrobu sa kraśnoscy Božeje stwórby, stup do lěša, do haika, šydń šo s cźicha na seleny brjóžk, dźi do cźěmneho lěša Cźornoboha, a budźeśch hłošy šłyschecy, nózne hłošy, dźiwne, snate a njesnate, s trawy a se schtoma, s blska a sdaloka, hłošy rjane a lubośne a hłošy tola też nam husto njerjane a njesrosymliwe, ale wěscźe derje srosymliwe tym, kotrymž šo spěwaju. Rad pošłuchachmy na šłowa k. rěcźnika, kiž šo jako wustojny snajeŕ Božeje stwórby, kaž wschudże, tak też mjes nami wupokasa a kotrehož hłóš bu mjes nóžnymi hłošami na tutym wjecźoru bjes praschenja sa naš najrjenschi. S wutrobu dźakej pschihłošowachmy, kiž nasch k. pschedšyda k. rěcźnikej wupraji. Sskama jemu! Scźěhowachu wuradźowanja towaŕschnych naležnoscźow. Pschespěschnje nam sańdźechu wjecźorne hodźinki powucźenja, šerbskeho spěwa a lubeje sabawy; ale hu, hu! Nasch wbohi pschedšyda ma daloko domoj. Hacy na šwojim pucźu psches cźěmny lěš njeje też wschelke nózne hłošy šłyschał? Powjedachmy jemu pschi dźělenju, so straschny Buz njeścheri jenož na Kinjanskim a Worzynskim, ale w nowischim cźašu też na Lubinje. Podarmo! „Sserb šo njeboji!“ bě wotmolwjenje! — Sserb šo njeboji, budź sa naš wschěch heško a tak s wješelom krucże do prědka!

S Wjeleczina. Na njehańbicźiwe waschnje je sańdźenu njedźelu jedyn dunoak inwa idu Ernsta Schmidta w Delnim Wjelecźinje nadpadnył, hdyž šo tón hromadże se šwojej žonu s Wostaschez wróćži. Zyle bjes pschicźiny šo wón do njeho s piwowej bleschu da a jemu hłowu cźežko srani. Wołanje nadpadnjeneho sašłyschawschi nětośi młodźi ludźo na pomoz pschiběžachu, psched kotrymiž dunoak cźekny. Njekhmanika doscźěhnychu a do Schěrachowskeho hamtskeho šudnistwa dowjedźechu. Tam jeho sa 41lětneho dźěłacźerja Nowaka s Jabłońza spósnachu. Wón je we Wjelecźinje po proschenju khodźił a ludźom se saražejom hrosył.

S Kamjeńza. Schtyrnate lěto we wójsku šłužazy vizefeldwebel 6. kompagnije je šo póndźelu w šwojim wobydleniu w kasarnach satsělił. Kaž šo sda, je šebi wón s bojoscźu psched wocźakujomnym khostanjom žiwjenje wsak.

S Kulowa. Pjatk popołdnju w 5 hodźinach w statoku stótneho wikowarja Hendricha Welsa woheń wudyri, s kotrymž šo kólnja a hródże wupuscźichu. Wohnjowej woborje šo poradźi, domske płomjenjam wobrócy. Wjele drjewa, šyna, šłomy a rataŕske maschiny šu šo spališe.

S Łaša. Njedźelu je nascha dobrowólna wohnjowa wobora šwoju nowu šykawu, kotraž je šo w Jöhstadtu w rudnych horach natwarika a 1400 hriwnow płacźi, pošwjecźika. Pschi tymle šwjedźenju šo wohnjowe wobory se šušodnych stron s mnohimi šobustawami wobdźělichu. Po wšy wokoło cźahnywschi šo wobdźělniży na torhoschcźu psches towaŕstwowego pschedšydu, k. Roßmija, powitachu. Pošwjecźozu rěcy měješche k. faraŕ Krygaŕ.

S Lubija. Na remontske wiki, kotrež šo wutoru wotměchu, bě šo 30 koni pschiwjedko. S nich je šo 6 kupiło.

S Lipin. Pjatk 2. meje je šo bróžeń tudomneho žiwnoscźerja Schramma do cźista wotpaliła.

S Kulowza. Njedźelu rano w 5 hodźinach woheń w kólni murjerja Młodźinka wuńdże. S pomozu šykawy bě móžno, woheń na jeho nastaniscźo samjesowacy.

S Běłeje Wody. Kaž je šłyschecy, jene towaŕstwo w Běłej Wodże schkrějeŕnju lschemjenja natwari. K schkrěcźu budże šo elektriska móz nałożecy.

Přilopk.

* (Jeneho rěcźnika pschekschiwjenja dla sašudźili.) Loni w oktobrje bě Dr žydźanski rěcźnik Bichorer, šun jeneho hamtskeho šudnikeho radźicźela w Altenbergu, 50000 hriwnow pschekschiwiwschi cźeknył. Wón bě pschi konjazych hončenzach šwoje a zusych ludźi pjenjesy pschewjetował. Nětotre tyšazy hriwnow, s kotrymiž bě do Prahi cźeknył, wón tam teho runja pschi konjazych honjenzach pschehra. Bichorera k jastwu na 2 lěcźe 3 měšazy sašudźichu.

* (Draždźanskeho justižneho radźicźela Körnera morweho namakali.) S Bodamskim jězorje pola Lindawa šu cźěło wyschscheho justižneho radźicźela dr. Körnera s Draždźan, kotryž bě šo 13. měrza wot tam shubił, namakali. Körner je šebi nervosnoscźe dla žiwjenje wsak. Nadpadne je, so šu Körnera na městnje namakali, kotrež šu nórjazy wospjet pschepytali. Sa šydom njedźel, kotrež je cźěło we wodże leżało, je šo wono mało pscheměniło.

* (Napoleonowy pschikhad do Draždźan 8. meje 1813.) Pola Großgörschena 2. meje Pruskich a Rušow sbiwschi, Napoleon do Draždźan cźehnjesche. Pšched městom jemu měschcźanska deputazija napschecźo pschińdże, kotruž wón se scźěhowazymi šłowami pschija:

„Byschcźe sašłužili, so bych s Waschim městom kaž s dobytym městom wobkhadźał. Wěm wscho, schtož scźe cźinili. Snaju liczbu dobrowólnikow, kotrychž scźe swoblekali a pschecźiwo mi wobrónili s darniwoscźu, kotrejž je šo šamo njepschecźel dźiwał. Wěm, kajke hanjaze rěcźe scźe wo Franzowskej měli a kelko hanjazych pišmow scźe dźenża skhowali abo spalili. Ssym wo sahorjenym wyskanju šłyschał, s kotrymž scźe pruskeho krala powitali. Wasche domy šu hischcźe s pletwami wupyschene, widźachmy hischcźe na drosy kwětki leżo, kotrež šu Wasche dźowki šłale — njedźiwajcy teho wscheho chzu wodacy! Zohnujcźe šwojeho krala; pschetož tón je, kotryž Waš wukhowa: jenož s luboscźu k njemu wodam. Mój adjutant, general Durosnel, budże s Waschim gouverneurom; Wasch dobry kral šam njemohł šebi lepscheho wusmolicy.“

Napoleon do Draždźanskeho hroda sastupi, kotryž běschtaj dopołdnja ruski khežor a pruski kral wopuschcźiłoj. Napoleon hnydom pschikasa, Rušow, kotśiž hischcźe w Draždźanskim nowym měscźe stejachu, wuhnacy. Zyły dźeń wojowanje trajesche a njepschestawajcy granaty do stareho města padachu. Khežor šam wuporjedženje Łobjoweho mosta, wot njepschecźela spaleneho, wodźesche, a jo sa 18 hodźin dokonja. Skónczńje 11. meje Rušojo s noweho města wucźahnychu. Po Napolenowym naležnym pišmje sakski kral Bjedrich August, kotryž bě hižo potajnje s Awstriskej jednał, Prahu wopuschcźi a šo k franzowskemu swjaskej wróćži. 12. meje rano Napoleon wójsko wobhladowasche a pschipołdnju šo se sakskim kralom setka. Dlěschi cźaš šo se šwojim „šwěrnym“ swjaskarjom rosrěcźawschi Napoleon rjekny, so je šo zar, kotryž bě jemu w Erfurcźe wěrne pschecźelstwo wošwědcźił, jenož s leścźu a falschom k nješwěrje sawjedł. „Knjeżerjo“, Napoleon pschispomni, „maja šo druhdy slě. Woni šu s lischcźerjemi wobdacy, pscheradni radźicźeljo jim k boku steja, kotśiž pschede wschěm temu sadźěwacy pytaju, so by wěrnoscy, kotruž wjerchojo tak jara potrjebaju, k jich wuschomaj pschischła.“

Draždźany běchu wot teho cźaša Napoleonowy hłowny kwartěr, s kotrehož wschě jehb pschedewjacza wukhadźachu, tak dołho hacy bě jemu wójnske šboże šwěrne.

* (Meteorske želeso.) Blisko Pirny šu pschi woranju jedyn metreor namakali, kotryž je něhdy pschi cźišcźenju hwězdow na semju padnył. Wón s metreorskeho želesa wobsteji; hdyž šo do njeho klepa, wón kaž cźisty metall klincži. Wón ma kehelojtu formu a je 72 zentimetrow wyšoki.

* (Sozialdemokratiſke wólby w Gerje.) W měſcze Gerje w Reußſkim wjerchowſtwje wjetſchina měſchczańſkich ſaſtupjerjow k ſozialdemokratiſkej ſtronje ßluſcha. Hižo raz ßu měſchczańſzy ſaſtupjerjo dwaju ſozialdemokratow do měſchczańſkeje rady wuſwolili. Knjeżerſtwo njeje wólbu wobkrucźiło a nakhwilnje wuprójſdnjenej měſtnje w radze ſ dwěmaj ſaſtojnikomaj wobßadźika. Pſchi nowowólbje je měſchczańſke ſaſtupjerſtwo ſaßo dweju ſozialdemokratow wuſwoliło.

* (Automobil w khoſejowni.) Na Bjedrichowſkej dróſy w Barlinje jedyn automobilnik wjedniſtwo ſhubi. Wós do jeneje ſ wulkich woknow Trocaderowſkeje khoſejownje pſchihna. Motor njewotſtajiwſchi, automobilnik ſe ſtrachocźiwoſcźu ſ woſa ſkocźi. Wós bjes wjednika dale jědźeſche, wrótnika pſchi ſakhodze powróczi, ßo ſawróczi a ſawadźi hiſchcźe do jeneho druheho wulkeho wokna. Jedyn knjes a jena knjeni ßo ſe ſchkleńzowymi cźrjopami ſraniſchtaj. Automobil ßo hakle ſaſtaji, hdyż bě w khoſejowni do jeneho ſtokpa ſawadźił.

* (Hólz ßo ſ automobilom ßmjertnje ſranił.) Khěžor Wylem je ſchtwórtk ſ Frankfurta ſ automobilom do Wildparka wotjěł. Pſchi rózku Frankfurtſkeje a Humboldſkeje dróhi ßo cźežke njeſboże ſta. Jedyn kołojěſdny tam ßwoje koło pſches ludowy ſpaléř ſtorkaſche, hdyż runje po dróſy khěžorſke automobile pſchijědźechu. Wjednik tſeczeho khěžorſkeho automobila dyrbjeſche teho dla tak ßylnje ſpinacź, ſo ßo pódla njeho ßedźazy ßkužobnik ſe ßydła cźišny a ßo lohko ſrani. S dobom ßo automobilowy ſadni dźěl na bok wjerhny a dwanaczelětneho ßyna pſchekupza Ruffa tak k jenej plakatowej żerdźi pſchitkušny, ſo hólz bórſy, hdyż běchu jeho do hojeńnje dowjeſli, wumrje.

* (Paduſchſtwo.) W Barlinje ßu ßo ßobotu w nozy paduſchi do ſarjadniſkeho doma židowſkeje woßady dobyli. S pjenjeżneho khamora, kotryż ſ kißlikowym dujadłom wotewrichu, 8000 hriwnow kradnychu.

* (S automobilom ßo ſajěł.) Wokrjeßny lěkař medizinalny radźicźel dr. Lehmann ſ Hamelna chżyſche ſe ßwojim jěſdnym kołom jedyn ſapſchah pſcheſcźahnycź a pſchi tym pod koła jeneho jemu napſcheczo jědźazeho automobila pſchiňdźe. Wón ßebi hłowu cźežko ſrani a na wjeſbje do hojeńnje wumrje.

* (Kónz jeneho wojeńſkeho cźeknjeńza.) Dwazeczílětny cźeladnik Ludwig Fey ſ Plobsheima bě naſymu pola huſarſkeho regimenta w Straßburgu jako dobrowólnik ſaſtupił a bórſy po tym dwójzy cźeknył. Ssobotu wón ſaßo cźekny a uniformu wotpokoźiwſchi łoßy do Hipsheima pſchiňdźe, hdyż ßo wón dwaj dnjej na ßynowej łubi ßwojeho prjedawſcheho hoſpodarja khowaſche. Tam jeho ſajachu. Hdyż żeleſniſki cźah k ſaſtaniſchczu w Limmersheimje pſchijědźe, ßo wón żandarmej wutorhny a pſched lokomotivu ſkocźi, kotraż jeho rosmjecźe.

* (Wjetu ſe żiwjenjom ſapkacźił.) W Duisburgu ßo ratař Schmidt wjetowaſche, ſo na jedyn dróhowy ſcźežor horje poléży a ßebi ſ elektriſkim grotom zigaru ſażehli. Hdyż pak ßo wón elektriſkeho grota ſ zigaru dótkny, ßo wón ſ elektriſkej mozu mori.

* (Njeſkutk jendźelſkich żonow.) Jena ſ najrjeńſchich żyrkwjow w Londonje, Katherinſka żyrkej, je ßo wutoru ſ wohnjom ſniczíła. Woheń ßu pjecza pſchiwißowarki żonjozeho wólbneho prawa ſałożiłe. Żyrkwiny ſarař je pſchipołdnju tſi żónſke wokolo żyrkwje khodźicź widźał. Krótki cźaß po tym, ſo bě ſ żyrkwje wuſchoł, je ßo ſ żyrkwje kurikło. Stoły běchu ßo ſ benzinom polałe. — Jendźelſki parlament je ſakonjowy naczíſk, po kotrymž dyrbjachu żony wólbne prawo dóſtacź, ſacźißnył.

* (Rubjeżne mordaſtwo.) Peterburgſkej tajnej poliziji je ßo poradźiło, njeſkutk wotkrycź, kotryż je ßo pſched prawoßławnymi jutrami w Moſkwje ſtał. Tam běchu ßo do domu dweju wobſtarneju bohateju knjenjow tſjo mużſzy dobyli, kotſiż ßebi wot njeju pjenjeſy żadachu. Jena ſ knjenjow, kotraż ßo wobaraſche, bu tak cźežko ſranjena, ſo někotre dny poſdźiſcho wumrje. Se ßkužobnymi, kotſiż ßo domoj wróczichu, ßo paduſchi pſchi kradnjenju ſatraſchichu a cźeknychu. Jich ßu w Peterburgu ſajeli. Jedyn ſ nich je dźiwadłowy hrajeř bjes měſta, druhi je ßyn jeneho Moſkowſkeho wulkopſchekupza; wón je hižo wjazy krócź khoſtany a bě ſ lohka żiwy.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Straſchneho paducha, 26lětneho dźěłacźerja K. E. Biſkopa ſ Maleſchez, ßu na wjazy lět njeſchkódneho ſcźinili. S jeho mnohich paduchſtwow je jemu polizija ßnadź jenoż dźěł dopokaſacź mohła. Wón ßam je ßo wuſnał, ſo je wokno wutłocźiwſchi ßo 14. meje 1912 do wobydlenja E. Langi w Hnaſchezach dobył a tam 6 hriwnow kradnył. W nozy 2. januara 1913 wón ſ pinzynym woknom do pinzy Gruhlez hoſcźenza w Nowych Bobolzach ſałéſe a wot tam do hoſcźowſkeje ſtwy pſchiňdźe. Sa pjenjeſami podarmo pytawſchi wón butru, khléb, zigary a někotre bleſche likeura wſa. 1. februara bě ßo wón w Budyſchinje w Pětſchkez paleńzarni k dźěłacźerjej E. Arnoldej pſchicźiſchczał. S nim domoj duzy wón jemu ſe ſaka pjenjeżnu móſcheń wutorhny a ſ njej cźekny. Na to ßame waſchnje wón pohoncza J. Hotaßa na Židowje wurubi. Jeho ſ korcźmy domoj pſchewodźejo, wón Hotaßa pſchimny, prajizy, ſo chze jeho wjeſcź, ſo njeby na hładkim puczu podnył. Pſchi tym jemu wón pjenjeżnu móſcheń ſe ſaka wutorhny a cźekny. 5. februara bě Biſkop w hoſcźenzu „króny" w Budyſchinje pytnył, ſo mějeſche tam pſchebywazy żiwnoſcźer Brühl ſ Noweje Wßy p. Njeßwacźidła wjele pjenjes pſchi ßebi. So by Brühla wurubił, bě Biſkop prjedy njeho ſ měſta wuſchoł a na njeho na dróſy pola Holeſchowa łakał. Tam wón na Brühlowy wós ſkocźiwſchi wo woheń ſa zigaru proſcheſche a ſ dobom Brühlej do ſaka hrabny. Wón ſ njeho rubiſchko wutorhny, do kotrehoż bě Brühl 85 hriwnow ſwjaſał a ßo ſ rubjenſtwom ſhubi. Hiſchcźe lěpje ßo tón ßamy wjecźor Biſkopej w hoſcźenzu „cźorneho hodlerja" pola Radworja nacźahny. Tam wón rěſnikej Barthelej ſ Dobruſche pſchi wupſchahanju pomhaſche. Hdyż bě Barthel do hródźe ſpacź ſchoł, Biſkop ſa nim pſchiňdźe a jemu pjenjeżnu móſcheń ſ něhdźe 400 hriwnami wſa. Rubjene pjenjeſy wón naſajtra w Budyſchinje ſ njerodnymi żónſkimi pſchejuſka. Skónczńje ßo Biſkop hiſchcźe wuſna, ſo je ßo w nozy 21. meje 1912 hromadźe ſ 42lětnym dźěłacźerjom J. A. Nickuſchom na Homli pola Židowa do kantiny ſwudowjeneje Ssuſchczyneje dobył a tam 425 zigarow, kołbaßu a dwě bleſchi wina kradnył. Pjenjes wón njebě żanych namakał. Biſkopa k khoſtarni na 5 lět a Nickuſcha, kotryż je hižo 30 krócź prjedy khoſtany, k khoſtarni na 3 léta ſaßudźichu. Pódla teho kóždemu ſ njeju cźeßne prawa na ſchěſcź lět wotrjeknychu.

Pſchißażny ßud. Lětßa 13. měrza wjecźor ßo we Wulkich Trjebjenzach ſe ßłomu kryte twarjenja żiwnoſcźerja Emila Schönу wotpalichu. Dokelż na Schönu tukachu, ſo je woheń ſakożił, jeho do jaſtwa Biſkopſkeho ßudniſtwa do pſchepytanja wotwjedźechu. Tam wón 8. haprleje praji, ſo je jeho żona ſtatok ſapalika. Twarjenja běchu ſtare a dodźeržane, tola Schöna pjenjes k nowotwarej niemějeſche. Po jenym wohnju w ßußodſtwje jeho żonje myßl pſchipadźe, ſtare twarjenja ſapalicź. Wona teho dla inventar a nadobu pola Baſelſkeho woheń ſawěſcźazeho towaŕſtwa ſa 3630 hriwnow ſawěſcźicź da. Wopalna kaßa ſa twarjenja 1670 hriwnow wuczinjeſche. Hdyż běchu Schöninu 8. haprleje ſajeli, ßo wona ſapalenja wuſna. Hižo 15. měrza bě wona ſpytała, woheń ſałożicź. Schöna wo jejnym wotmyßlenju wjedźeſche a bě jej wotradźał. Njedźiwajzy teho bě wona, hdyż bě wón 16. měrza do korcźmy ſchoł, woheń ſałożika. Schöninu k khoſtarni na 1 léto 10 měßazow ſaßudźichu a jej cźeßne prawa na 5 lět wotrjeknychu. Jejny muż, kotryż njebě ſłóſtniſke wotmyßlenje ßwojeje żony, runjeż bě wo tym wjedźał, wyſchnoſcźi woſjewił, teho dla jaſtwo na dwě njedźeli doſta.

⚔ Teho runja ſapalenja dla 59lětneho wobßedźerja kłajeńnje Louiſa Konſtantina Heintzu ſ Eckartsberga k khoſtarni na 2 lécze 8 měßazow a k ſhubjenju cźeßnych prawow na 5 lět ſaßudźichu. Heintza bě ßebi w Eckartsbergu jedyn młyn wotnajał a w nim kłajeńnju pſchiprawił. Kroßna, kiż bě wón ſtare ſa 1700 hriwnow kupił, bě wón ſa 6000 hriwnow a druhu nadobu ſa 7300 hriwnow ſawěſcźił. Kónz ſańdźeneho léta ßo Heintza ſ młynowym wobßedźerjom ſwadźi. Tón jemu wotnajenje wupowjedźi, a 31. měrza dyrbjeſche Heintza ſ młyna wucźahnycź. Wón ſpyta kroßna pſchedacź, tola je njewotbu. So by ßebi ſ nuſy wupomhał, ßo wón roſßudźi, młyn ſapalicź a na tajke waſchnje ſawěſcźenſku ſummu doſtacź.

⚔ Dwazeczílětny ſkakař M. G. Nowak ſ Huſki bě 3. januara ſpytał, Marju Marthu Heinrichez ſ Ledźborez wumozowacź. W tajnym poßedźenju jeho k jaſtwu na 8 měßazow a k ſhubjenju cźeßnych prawow na 3 léta ſaßudźichu.

Čestne myta Gagarinoweho zakłada.

Z **Gagarinoweho zakłada** so z tutym z nowa **čestne myta** wupisuja a to tónkróć na spisanje **dwojakeje serbskeje čitanki:**

I. **Prěnja serbska čitanka** abo **Serbska abejcejnica** za młodych a starych, kotřiž chcedźa **bjez wučerja nawuknyć serbski čitać a w maćernej rěči**

so wuwučić. Wobsah 50—60 čišćanych stron w 8°. Sady, hrónčka a nastawčki maju so brać ze serbskeho wótčinskeho pismowstwa. Wobrazy za čitanku wobstara Maćica Serbska. Přidawk: Zestajenje najwažnišich a časćišo nałožowanych wurazow *(termini technici)* z nabožiny, ze stawiznow, zemjepisa, botaniki, zoologije, mineralogije, chemije, mathematiki, techniki, ratarstwa, rjemjesła, přemysła, nowinarstwa a wšěch druhich předmjetow, kotrež so w šuli wuča (jako němsko-serbski alfabetiski słowničk).

Čestne myto: 80 hriwnow.

II. **Druha serbska čitanka** za młodych a starych, jednotliwcow a towarstwa, kiž chcedźa swój serbski kraj a lud lěpje zeznać a ze serbskim wótčinskim pismowstwom so wokřewić. Wobšernosć na 500—600 čišćanych stron w 8°. Wobsah: 1. dźěl. Serbski kraj: Krótki přehlad rostlinow, zwěrjatow, kamjenjow atd. we Łužicomaj. Serbska geografija a topografija: hory, hórki, rěki, jězory atd.; serbske wosady a serbske wjesne mjena atd. atd.; 2. dźěl. Serbski lud: Krótki přehlad serbskich stawiznow a serbskeho narodopisa. Serbske wašnja při narodźenju, křćeńcy, slubje, kwasu, pohrjebje atd. Křižerjo, žně, kermuše, palenje khodojtow atd. Serbske burstwo a rjemjesło, šula a cyrkej, serbske towarstwa a towarstwa w Serbach atd. atd. 3. dźěl. Serbske pismowstwo. Najrjeńše pokazki ze serbskeho pismowstwa stareho a noweho časa, z poesije a prozy z cyle krótkimi žiwjenjopisami pokazanych spisaćelow. Ludowe pěsnje a bajki a wo ludowym pěsnistwje. Najrjeńše serbske přisłowa. Serbska hudźba a serbscy hudźbnicy atd. atd.

Čestne myto: 150 hriwnow.

Rukopisy derje a lohko čitajomnje spisane maju so hač do 1. febr. 1914 z hesłom na čole a samsnym hesłom na připołożenym zawrjenym lisće, w kotrymž je adressa spisaćela, podpisanemu kuratorej Gag. zakłada zapósłać.

Freiberg w Sa., 20. IV. 1913.

Konrektor prof. dr. **Ernst Muka**,
zarjadnik Gagarin. zakłada.

Čestne myta za studowacych Serbow.

Naš krajan J., swěrny přećel pilneje serbskeje młodźiny, wupisuje přeze mnje z nowa za našich w serbskim pismowstwje so zwučowacych, hdźežkuli studowacych młodźencow **dwě čestnej myće** za dwaj najlěpšej samsnje pak hornjoserbscy pak delnjoserbscy spisanej dlěšej nastawkaj po temaće: **Lěćo w serbskej Łužicy** a to:

a) **20 hr.** za najlěpši a
b) **10 hr.** za druhi lěpši nastawk.

Nastawki budźa wšitke khowane, mytowanaj budźetaj w čišću wozjewjenaj. Rukopisy z přidatej adressu spisaćela zawrjenej w lisćiku maju so hač do 1. febr. 1914 mi zapósłać.

Freiberg w Sa., 20. IV. 1913.
Hainichenerstr. 6 I.

Konrektor prof. dr. **Ernst Muka.**

Weihenstephan

je jedyn najwubjernischich swarow bayerskeho piwarstwa a žo wot nětka

w restaurantu

„stareho piwneho dwora“

(Zum alten Bierhof)

w Budyschinje na theaterskej haźy točži.

Weihenstephan

je najstarscha wobstejaca klóschtrska piwarnja (założena 1146) a proža wschitkich lubowarjow wubjerneho napoja wo dobroćiwy wopyt.

S pocześćowanjom

Jan Hebold.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej dróży 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wječor

wulke pschedstajenje

:: najnowschcho dokonjenja ::
žwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu žobotu a žrjedu žo program pscheměni.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wilach 1 **telefon czißło 415**

porncza žwoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßlanje w czwizach a bleschach.

Proschu žebi płaczišnowy sapiß žadacz.

K dopomnjenju

na lětny dźeń semrjecza

njeboh' **Marty Mechelkez s Lasa,**

Jana Mechelka, sahrodnika we Lasu, mandźelskeje dźowki, wumrje 14. meje 1912, stara 21 lět 4 měßazow.

Tak je nětk lěto k kónzeji,
So twoje cźěło w rowje spi,
Kiž s wulkej cześcźu khowane
Bu we Lasu na kerchowje.
We Lasu ty žo narodźi
A tam tež schulu wukhodźi.
Hdyž kschcźeński žlub tu wobnowi,
Do Niskeje žo pschistaji
Do žmilnych žotrow domisny,
Hdźež žwěru žłužiła tam žy
Schěsćz lět a pol we cźichosći
A prawej bohabojosći.
Haj, sprawna, dobra, pobožna
Bě pschezo twoja wutroba,
Kaž žmilne žotry wusnachu,
Kiž tebje lubo mějachu.
Na hody lěta sańdźenoh'
Do starschich domu wróći žo,
So by tu strowosć pytała,
Ska khorosć bě cźe pschimnyła
Tak wschitka pomoz lěkarjow
Bu pytana tež tam a jow,
Pak tola wschitko podarmo,
Na khorokožo lehny žo.
Tak zyku symu we kožu
Tež do žrjedź meje w naléczu
Ssy twjerdźe khora ležała,
Hacz Bóh cźe psches žmjercź wotwoła

A wječor meje schtyrnatej',
We hodźinje tej žedymej
We rukach nana, maczerki
Tu w žmjercźi wocźi sańdźeli.
Hdyž schtomy běchu wukcźěle,
Tež wukcźě twoje žiwjenje
We nanajrjeńschej mkodosći,
Hdyž bě lět jednadwazyczi.
Kaž wupyschena njewjesta
Bě w žwojim kaschczu sdebjena,
A k nawoženi njebjeskom'
Tak směrom cźahnyła je dom.
Nětk s njebja wona pschiwoła:
Mój luby nano! — maczerka!
Mi jara, jara derje je,
Duž wo mnje wjazy njepłaczcźe!
Mój luby bratsje — žotsiczki,
Kiž scźe 'schcźe žiwe na žwěczi,
Mi tuto sboże popschejcźe,
Prjecz žu wschě moje bolosće.
Wschak prjedy abo posdźischo,
Haj, schtó wě, žnadź kak bórzy to,
Tež tola sa mnu pschińdźecźe,
Duž žo tak jara njerudźcźe.
Dha spi nětk derje, luba, tam,
Tež twoja žmjercź wschak praji nam,
Kak sachodni žu wschitzy tu,
Haj, hdyž tež strowi, młodźi žu.

Tón Knjes pak chzył nam wschitkim dacź,
Tu wschědnje na žmjercź spominacź,
So byli tak k njej hotowi,
Ach, wona pschińdźe sawěsći.

Na žadanje hłubokosrudźeneju starscheju, bratra a žotrow

Hańža Budarka.

Wustajenza plahowanskeho skota

s mytowanjom.

Ratarske wokrjesne towarstwo sa kral. sakske hornjolužiske markhrabinstwo je zebi wotmyslilo,

srjedu 9. julija 1913

w Njeswaczidle

wustajenzu plahowanskeho skota

s mytowanjom se statnych srjedkow wuhotowacz.

K mytowanju pschindu:

1. **Howjada** czornopisaneje nizinskeje rasy a schichizenja s jejnym wuprajenym typom a to:
   a) byki, kotrez sjawnemu trjebanju skuza; jeli so zo privatne byki k prózowanju wo myto samolwja, dorbi zo dopokas pschinjesch, so zu wone woprawdze w prjedawschim lecze sjawnemu trjebanju skužike;
   b) krowy, niz psches 4 leta stare;
   c) starsche krowy, hdyz zu widzomnje zuczelne abo zo s czeleczom pschedwjedu;
   d) wokaczene jakojzy;
   e) zamowoczehnjene czehnite woly;
   f) mlode howjada, kotrez zu zo w tukraju wukubkale a kotrez zu s najmjenischa 6 let stare. Swonka Sakskeje narodzene mlode howjada moza zo jenoz mytowacz, hdyz zo dopokaze, so wot stadkoknihowych skoczatow wotkhadzeja.
2. **Kosy** Saanenskeje rasy, kaz tez s schichizenja s wuprajenym tejele rasy, a to:
   a) kosoly, kotrez sjawnemu trjebanju skuza a zu s najmjenischa 10 mezazow stare;
   b) plahowanske kosy s kóslaczom abo bjes njeho, kotrez zo hischcze k plahowanju wuzija.

Samolwjenje k wobdzelenju pschi tejle wustajenzy ma zo hacz do 10. junija 1913 podpisanemu direktoriju póslacz, w kotrehoz pisarni zu formulary k samolwjenju dostacz.

W Budyschinje, 6. meje 1913.

Direktorium ratarskeho wokrjesneho towarstwa sa sakske hornjolužiske markhrabinstwo.

Tajny ratarski radzicel dr. **Hähnel.** Prof. dr. **Gräfe.**

Zelesniski jesdny plan.

S Czorneje Wody do Wrótzkawja.

S Czorneje Wody		6,30	9,03		11,35	4,27		10,13
Bukowa		6,39	9,19	10,20	11,44	4,36	5,48	10,22
Czorny Kholmz		6,50	9,34		11, 6	4,47		10,33
Wojerezy	4,50	7,01	9,49	10,36	12,20	4,59	6,05	10,45
Las	5,05	7,14	10,06		2,' 5	5,13		10,59
Delni Wujesd	5,16	7,24	10,17		12,46	5,23		11,0[illegible]
Kletno	5,25	,32	10,28		|	5,34		11,17
do Hórki	6,03	8,06	11,[illegible]6	11,19	,33	6 05		11,51
wot Hórki	6,12	8,18	11,24		1,42	6,26	7 52	11,59
do Shorjelza	6,44	8,48	11,56		2,15	6,49	8,21	12 27
wot Hórki	6,15	8,20	11,32	11,20	1,48	6,10		12,01
Kohlfurt	6,49	8,53	12,06	11,43	2,22	6,43	7 22	12,33
do Wrótzkawja	9,46	1,02	3,14	1,47	7,38	9,19	9,30	5,40

S Wrótzkawja do Czorneje Wody.

S Wrótzkawja	11,08		6,11	6,45	10,45	3,45	3,45	6,16
Kohlfurta	4,00		8,30	10 30	1,05	6,07	7,05	11,25
do Hórki	4,32		9,01	11,03	1,35	6,30	7,41	11,53
Se Shorjelza	4,10		7,47	1,06		5,58	7,10	11,25
do Hórki	4,34		8,11	1,30		6,23	7,39	11,51
wot Hórki	4,40		9,03	11,20	1,53	6,31	7,53	11,58
Kletno	5, 2		9,35	11,50	2,34	—	8,31	12, 6
Delni Wujesd	5,21		9,43	11,58	2,45	—	8,42	12,36
Las	5,31		9,52	12,07	2,58	—	8,53	12,45
Wojerezy	5,4[illegible]	7,13	10,04	12,22	3, 2	7,18	9,14	1,01
Czorny Kholmz	5 58	7,23		12,31	3[illegible]3	—	9,24	1,09
Bukow	6,09	7,37		12,42	3,53	7,34	9,38	1,19
do Czorneje Wody	6,17	7,44		12,49	4,00	—	9,46	1,26

Wisitne khartki czischczi spjeschnje a tunjo **Esmolerjez knihiczischczerna.**

Wosjewjenje.

Ratarske wokrjesne towarstwo sa kral. sakske hornjolužiske markhrabinstwo

pjatk 23. meje 1913 dopoldnja wot 10 hodzin we Wósborku

skótnu wobhladanzu

s mytowanjom se statnych srjedkow wuhotnje, k czemuz zo zobustawy ratarskich towarstwow a skótplahowanskich sjednoczenstwow a druzy interessentojo s tutym pschiproscheja.

W Budyschinje, 10. meje 1913.

Direktorium ratarskeho wokrjesneho towarstwa.

Tajny ratarski radzicel dr. **Hähnel.** Prof. dr. **Gräfe.**

Towarstwo Pomocy za studowacych Serbow

zmeje **srjedu po swjatkach, 14. meje 1913,** swoju letušu

hlownu zhromadźiznu

w Serbskim Domje w Budyšinje. Započatk pop. w 3 hodź.

Předsydstwo.

Bukečanske serb. tow. zmeje **njedźelu 18. meje** popołdnju w 4 hodź. swoje měsačne posedźenje. Přednošk je přilubjeny. Dale budźe so wo spěwach zwučować. Dowuradźenje wuléta, kotryž so 15. jun. do Drježdźan w zjednoćeństwje z druhimi serbskimi towarstwami wuwjedźe.

Wšě sobustawy a česćenych hosći přeprošuje

předsydstwo.

Zimnosch

czischko 3 w Lischej Horje pola Njeswaczidla, 36 korzow wulke, je hnydom na pschedan. Dalsche je shonicz pola Jurja Wjeżele tam.

Rjana zimnosch

s 13 korzami a mazivnymi twarjenjemi, sa wojnarja zo wozebje derje pschihodzaza, je njedaloko Budyschina placzisny hódno na pschedan. Dalsche je shonicz we wudawar i Serb. Nowin

Zimnosch

we Wownjanje czischko 9, 27 korzow wulka, je se wichém inventarom pschemenjenja dla hnydom na pschedan.

Sslomu

k sasłanju a pizowaju

pschedawa

Hunnius w Jeschizach.

Konzertne kschidlo

derje sdzerzane, pokne w synku, je prjeczczehnjenja dla na pschedan. Shonicz w restaurantu „Forsthaus" pschi zitnych wikach.

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln. zmeje, da-li Bóh, **druhi dźeń swjatkow** pop. w 5 hodźinach w Hönčec hosćencu swoje

měsačne posedźenje.

Wažneho wuradźenja dla wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Jutrnica,

serb. tow. za Njeswačidło a wokolnosć.

Sobustawy, kotrež chcedźa so při wuléče serb. towarstwow do Draždźan 15. junija wobdźělić, chcyli mi to hač do přichodneje wutory wozjewić. Čech, předsyda.

Kuchark, tmwnjk a skužobne holzy, mlokowe holzy, hródzne dzowki, holzy k zwinjom, wotroczkow, krenkow, rólnych pohonczow, wolaczych a dźełaczerske zwójby pyta hnydom abo posdźischo pischistajerka **Gorlichowa** na zutelnjej haży 1 a rożku zitnych wikow w czrjenowm kmjenu Henr Mohra.

— Telefon 837. —

Sskužobnu holzu

porjadnu a czistu, bórzy abo k 1. junijej pytam.

M. Wackerowa

w Albertskej sahrodze w Budyschinje.

Starschu wustojnu

skužobnu holzu

s dobrymi wopismami zo k 1. jun. pyta.

Heinrich Lange

pschi serbskej katholskej zyrkwi 4.

Dźełaczersku zwójbu

pyta

kubler **Bart** w Tšelanach.

(K temu czischu pschikoha.)

Pschiloha k czišku 19 Serbskich Nowin

Sobotu 10. meje 1913.

Placzišny rěsneho skotu na Draždzanskich skótnych wikach.

5. meje 1913.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	49—51	94 - 96
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	43—45	85—87
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	37—41	79—82
4. ßnadnje pizowane łóžeje staroby	30—35	69—76
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	47—51	88—93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	42—45	81—86
3. starsche, wukormjene keuwy a ßnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	31—36	71—76
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	48—50	88—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—46	84—86
3. ßnadnje pizowane	39—43	78—84
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	58—61	100—103
2. žrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	52—56	94—98
3. ßnadnje wuwite wot zyza	45—48	87 91
Sswinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižењow w starobje hacž do $1\frac{1}{4}$ leta	54—55	72—73
2. mjaßne	50—51	70 71
3. ßnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	46—50	64 - 68

Placzišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 3 meje 1913 wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 8. meje 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr	hacž np.
Pschenza běła	—	—	—	—	8	60	10	10
" žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	55	9	90	9	—	9	80
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	7	80
Ječmjeń	—	—	—	—	7	40	8	50
Wows nowy (50 kilogr.)	7	80	8	30	6	90	7	90
Hróch	11	25	19	25	10	—	11	—
Woka	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły	17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	25	2	40	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	3	—	3	10	2	70	2	90
Pschenčna muka 50 "	11	—	19	—	15	50	19	50
Rjana muka 50 "	10	—	13	—	11	—	13	—
Ssyno 50 "	2	70	3	30	2	75	3	30
Ssloma 100 "	3	20	3	50	3	40	4	—
Prošata 912 schtuk, schtuka	13	—	30	—	—	—	—	—
Pschenčne wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	—	5	90	6	20
Rjane wotruby	—	—	6	25	6	20	6	50
Pschenčny gris	—	—	6	80	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	25	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., pschenża (žołta) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., rožka wot — hr. — np. hacž — hr. — np., ječmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot — hr. — np. hacž — hr. — np.

W Budyschinje placzesche: kórz pschenży (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 16 hr. 24 np. hacž 16 hr. 83 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hacž 12 hr. 40 np., kórz ječmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacž — hr. — np.

Wiczne placzišny w Kamjenzu.

8. meje 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hacž 8 hr. — np., pschenża wot 9 hr. 80 np. hacž 10 hr. 20 np., ječmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 3 hr. — np. hacž 3 hr. 20 np., ßloma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 80 np. hacž 3 hr. — np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wiedro w Londonje 9. meje: Deschczikojte.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smeje ßwjatkownicžu rano w 7 hodžinach duchowny Tischer serbsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$9 hodzin farat Räda serbske a w 10 hodžinach němske předowanje.

2. dżeń ßwjatkow smeje rano w 7 hodž. farat Räda němsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$9 hodzin duchowny Tischer němske a w 10 hodžinach serbske předowanje. Na wobědmaj ßwjatymaj dnjomaj kollekta sa zyrkwiny poklad.

3. dżeń ßwjatkow dopołdnja $\frac{1}{2}$9 hodzin smeje duchowny Tischer serbske předowanje. — Tydżeńske sastojnske dżěła smeje duchowny Tischer.

Wórowani:

W katholskej zyrkwi: Wylem Jan Olbrich, kowar w Budyschinje, s Marju Scharmanez s Paschkowa. — Eduard Pawoł Ota Kurt Ssmok, dżěłaczer na Židowje, s Hańžu Picžmanez tam. — Pawoł Hizka, želesniski dżěłaczer w Cžornym Hodlerju, s Hańžu Wjerabez w Kelnje.

Sdruhich wožadow: Khorla August Kühn, brodutruhar na Židowje, s Hanu swud. Sartoriußowej w Bolborzach. — Khorla August Rychtar, žiwnoscżer w Hornjej Wjasońzy, s Marthu Schusterez we Warnocžizach. — Jan August Poller žiwnoscżer w Kortnizy, s Hanu Theresiju Kschižanez we Worzynje. — Bjedrich August Mucżer, pomozny želesniski wothladar w Džiwocžizach, s Waleminu Urbanez w Hornjej Borschczi. — Hermann Hendrich Jencż, knježi hajnik w Rakezach, s Bertu Giertez w Schczenzy. — Ernst Pawoł Rencż, žiwnoscżer w Rakezach, s Helenu Augustu Mjeliz tam. — Pawoł Richard Bierig, žiwnoscżer w Holeschowskej Dubrawzy, s Marju Schneiderez w Rakezach.

Křćenl:

W Michałskej zyrkwi: Emma Erna a Kurt Marczin, Khorle Ernsta Huga Schützelta, žołtoliverja w Dobruschi, dwójnikaj. — Jan Jurij Ferdinand Hubert, Jana Maxa Schwiebusa, twarskeho mischtra na Židowje, ß. — Erich Arno, Jana Augusta Wicżasa, dżěłaczerja na Židowje, ß. — Ernst Rudolf Herbert Ernsta Bohuwèra Mužika, khěžerja a molerja na Židowje, ß.

W katholskej zyrkwi: Franz Rudolf, Franza Kopty, brodutruharja w Ssmilnej, ß. — Max Bjarnat Bjarnata Hendricha, dżěłaczerja w Budyschinje, ß. — Arnoscht Kurt, njemandż ß.

Sdruhich wožadow: Marja Hilžbjeta, Jana Augusta Schreibera, fabrikarja w Ssemichowje, dż. — Marja Hilžbjeta, Jana Maxa Teicha, dżěłaczerja w Zicżenju, dż. — Margareta Frieda, Jana Augusta Kubjenza, fahrodnika w Małej Borschczi, dż. — Kurt Marczin, Jana Greulicha, tohonczża w Małej Borschczi, ß. — Pawoł Gerhard, Khorle Hendricha Jonaßa, cżěßle w Hodžiju, ß. — Božidar, Khorle Augusta Leschawy, s. hrodnika w Džiwocžizach, ß. — Waltar Max, Maxa Bruna Sahrodnika, želesniskeho dżěłaczerja w Radworju, ß. — Max Richard, Khorle Jakuba Duczmana, murjerja w Dalizach, ß. — Martha Johana, njemandż. dż. w Mjeschizach. — Max Kurt, Jana Augusta Hajescha, dżěłaczerja w Hodiju, ß. — Elsa Trudhilda, Ernsta Hermanna Schuberta, cżěßle w Nowej Wßy p. Rakez, ß. — Hana Frida, Jana Prätza, hejtmana w Rakezach, dż. — Pawoł Kurt, Jana Kruže, žiwnoscżerja w Rakezach, ß. — Kurt Max, Ernsta Maxa Schibaka, kublerja w Jitku, ß. — Herbert Bjedrich, Augusta Schimana, młynka w Hermonezach n. Spr., ß. — Emma Martha, Jana Barscha, fahrodniskeho žiwnoscżerja w Schczenzy, dż. — Alfred Pawoł Bohuwèr, Handrija Nowaka, žiwnoscżerja w Strójі p. Rakez, ß. — Martha Frieda, Khorle Antona Fika, fahrodnika w Kupoji, dż. — Erich, Roberta Hohlfelda, murjerja w Komorowje p. Kluksche, ß. — Hana Greta, Bohuwèra Pätzolda w Lichanju, dż. — Margareta Hedwig, Jana Ernsta Urbana, fabrikarja w Komorowje p. Kluksche, dż.

Zemrjeli:

W Michałskej wožadże: 6. meje: Ernst Rudolf Herbert, Ernsta Bohuwèra Mužika, khěžerja a molerja na Židowje, ß., 12 dn. — 7. Hana Sahrodnikez, Khorle Augusta Rjeczki, fabrikarja na Židowje, mandżelska, 67 l. 6 m.

W katholskej wožadże: 30. haprleje: Marja, Josefa Josefka, krawza w Budyschinje, dż, 2 w. 8 dn. — 2. meje: Khorla Handrij Müller, kublet w Dalszach, 46 l. 12 dn. — 3. Veronika Ernestina Schusterez w Huszy, 76 l. 9 m. 8 dn.

Sdruhich wožadow: Johana Helaßez njebo Augusta Valtena, žiwnoscżerja w Mjedżojsu, saw. wudowa w Cżeschkezach, 69 l. 1 m. 27 dn. — Gustav Roy, fabrikat w Dżechorezach, 37 l. 7 m. 20 dn. — Hana Augusta Hergutez, schwalcża w Mjedżojsu, 64 l. 10 m. 15 dn. — Michał Pawlik, wumjenkar w Drobach, 86 l. 1 m. 23 dn. — Hana Berta Langez, Oskara Bruna Patscha, klampnarskeho mischtra w Bukezach, 40 l. — Jan Erich, Augusta Maxa Freunda, žiwnoscżerja w Ssowrjezach, 1 l. 4 dn. — Hendrich Kapler, khěžer w Njedaschezach, 57 l. 7 m. 27 dn. — Ernst Waltar, njebo Klimanta Schneidera, dżěłaczerja w Rakezach, ß., 10 m. 11 dn. — Elsa, njemandż. dż. w Niżej Wßy, 4 m. 1 dż. Henrieta Helena, Jana Ernsta Soby, žiwnoscżerja w Njechornju, dż., 11 m. 13 dn. — Hana Khrystiana Bohotez, Augusta Rychtarja, dżěłaczerja w Njechornju, mandżelska, 51 l. 5 m. 19 d. — Helena Martha Wicżasez w Kortnizy, 20 l. 6 dn.

Zyrkwinske powjesće s Hodžija.

Sswjatkownicžu smeje rano $\frac{1}{2}$7 hodžin farat Kschižan serbsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$8 hodzin serbske a $\frac{3}{4}$9 hodzin němske předowanje.

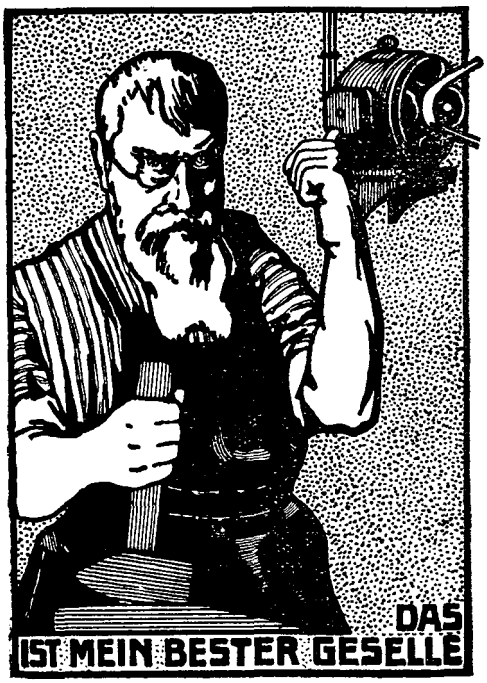
2. dżeń ßwjatkow smeje rano $\frac{1}{2}$7 hodzin farat Kschižan němsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$8 hodzin duchowny Voigt němske a $\frac{3}{4}$9 hodzin serbske předowanje. Na wobědmaj ßwjatymaj dnjomaj kollekta sa zyrkwiny poklad.

3. dżeń ßwjatkow budże rano we 8 hodž. serbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesćze ſ Budeſtez.

Swjatkowniczku ſmeje duchowny Bójz rano w 7 hodź. ſerbſku ſpowjedź farar Domaſchka dop we 8 hodź. ſerbſke a 1/2 10 hodźin nemſke predowanje.

2. dźeń ſwjatkow ſmeje farar Domaſchka rano w 7 hodź. nemſku ſpowjedź, duchowny Bójz dopołdnja we 8 hodź. nemſke a 1/2 10 hodźin ſerbſke predowanje. Swjatki ſo pſched zyrkwinymi durjemi kollekta ſa powſchitkowny zyrkwiny potrjeb ſbera.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanſow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże ſchnyjaze,

moleŕſke a murjeŕſke barby,
terpentinowy wolij (němſki a franzowſki),
lanowolijowy firniß, jara derje a twjerdże ſchnyjaze,
jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki,
żeleſowe laki, Kölnſki klij kaž tež **murjeŕſki kalk,**
drobnu krydu, gyps, portlandſki zement,
najlěpſchi karbolineum, barbiczę wſchěch druźin,
ſchablony ſa **molerjow** a **murjerjow**
porucza a ma pſchezo na ſkładże po najtuniſchich płaczišnach

Emil Měrſch, drogowe klamy
24 na kamjeńtnej haźy 24.

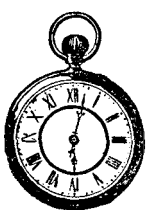
Krejczišćazy czaj
ſe ſnamjenjom hrodowſkeje haptyki, pakćik po 1 mk.,
krejczišćaze kapki
bleſcha po 75 pj.,
krejczišćaze pille
ſchleńczka po 50 pj.

Roſeßłanje na wßy. — Jenicžy woprawne
w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.
Pawol Leidler.

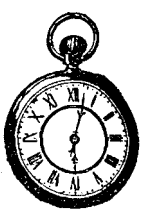

Kupicże ßebi
jeſdne kolo abo
ſchijazu maſchinu
ßwětowe e firmy **Seidela a Naumanna**
najlěpje pola ſtaroſnateho wěžywuſtojneho a kołojeſdneho wumělża
Gustava Marschnera
na Nowoſalzſkej drózy cžißło 36.

Franz Marschner
czaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**
k dobroczinjwemu wobkedźbowanju porucza.
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunie płaczišny.

Wurjadnje tunje płaćizny!

Mužaze a žonjaze ſchkórnje

wožebna ſchikwana forma

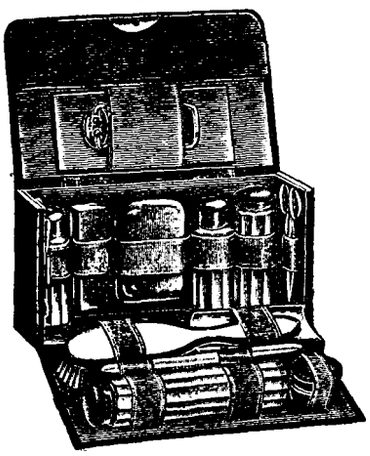
4 85 5 85 6 85 7 85 atd.

Žonjaze niſke ſtupnje ſchulſke ſchkórnje ſandale
we wulkim wubjerku **zyle wožebje tunjo.**

Němſka črijownja t. ſ w. r.

Wuporjedźerńja. **Wuporjedźerńja.**

pſchi ſerbſkich hrjebjach 2.
Filiale we wjele němſkich městach.

— Telefon 587. —

Spezialna pschedawarńja
Offenbachskich kožanych tworow
T. Alberta, mějeczela Khorle Bale, ßedlarskeho mischtra
w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Puczowanske koffry wschelakich wuwjedżenjow;

wot najjednorischeho drjewjaneho koffra hacz k najwoßebnischemu rohoplatatemu koffrej,

puczowanske tosche, blusowe a wobleczenjowe koffry, puczowanske neßeßary, mužaze a žonjaze klobukowe tyły, pschedeschcznikowe pschikrywki nakhribjetniki, gamasche, schatowe měchi atd. **Pschezo nowoscze žonjazych toschow a paßow.**

Sprattowa piza sa kurjatka

hrajizy lohke wocżehnjenje kurjatkow dozpiwa, hdyż ßo porjadnje dawa, kury wjazy jejow njeßu a lohko linaja.

Stajnje czerstwu na składze porucza

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

Viktoria-schijaze maschiny

s kulkatym lěhwom ßu najlěpsche sa dom a pschemyßło.

Sastupjeŕ: **Jan Schibak**
na Mužakowskej drohi 4.
— Telefon 406. —

Někotre nowe maschiny, „Gritzner", „Dürkopp", „Opel", kotrychž polimra je mało rosdrapana, jara tunjo.
Wulki skład narunanskich dźelow.
Jehłow nimale 1000 duzentow.
Nowe maschiny hižo po 55 mk.
Tunje płaczišny,
dokelž nimam khlamy.

Kóslaze koże,

kosaze, howjase, wowcże, czelaze a kaniklaze koże, wowczu wołmu

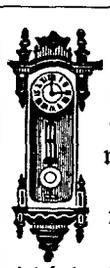
po najwyschschich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi a pschi žitnych wikach 11, s napschecża skoteje hwězdy.

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedżelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Kóždy, kotryž chże ßebi **dobry** a **tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chże ßebi jón **porjedźicź** dacź, n jech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczišnami wupołożene, wobhladacz.**

Pjenježnikam

ßo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenoż dobrych solidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodże, w hosczenzu k „jandżelu".
Hypotheki a wobßedżenstwo leżomnosczow.
Sałożene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Schto my poskićamy!!

My kupujemy sa někotre pschedawarńje a pola wulkich fabrikow wjele wobucża nakupujemy. :: :: :: ::

My pschedawamy teho dla dołhe lěta wupruhowane kajkosczе wurjadnje płaczišny hódno. :: :: :: :: ::

My sa kóždy por czrijow a schkórnjow pschi woprawnjenym wobczežowanju dospołnje schkodu sarunujemy. :: ::

Nasche mužaze a žonjaze schkórnje

po hłownych płaczišnach 5,40, 7,50, 8,50, 10,50
dołho dźerża, derje ßedża a maja modernu formu.

Dźeczaze schkórnje wulkosczź 18/21 wot 1,20. wulkosczź 22/24 wot 1,75.

Turnowanske czrije po pschedpißmje.

Sandale, domjaze stupnje a schulske schkórnje
woßebje płaczišny hódne.

Nowosczе stajnje pschikhadżeja!

Jenicżke pschedawanje
ßwětoßławneho a wschudże prědnosczź mějazeho
wobucża Salamanderskeho a
:: Oedipuskeho snamjenja. ::

Shorjelska črijowa pschedawarńja

w Budyschinje na bohatej haßy 16. A. Jacobsohn. Telefon czišło 467.

Khežorska khofejownja

Allgemeine Deutsche Creditanstalt.

Wot kral. saksk. ministerstwa justizy prawo k pschijimanju zyrotnych pjenjes w padze § 1808 m. s. k. dostał.

Dawamy hacź na dalsche na hižo wobstejaze a sa nowe pjenjezne sapokožki

4½% pschi schěsćmězhacznym wupowjedźenju,
4½% = tsimězhacznym wupowjedźenju,
4% = jenomězhacznym wupowjedźenju,
3½% = wschědnym wupowjedźenju.

Kažyne hodziny 8—½1, ½3—5, zobotu 8—2 bjes pschestorhnjenja.

Powschitkowny Němski kreditny wustaw

filiala w Budyschinje

na khežorskej drósy 21.

August Pawoł Hilger

w Budyschinje na seminarskej drósy 2

porucza **nanajtuńscho:**

Módroczischcź,

meblowe kattuny, poslešćowe kattuny,

lěczne barchenty,

muzeliny a satiny,

gardiny, meter hižo po 45 pj.

Sbytki we wulkim wubjerku.

Małotunjše pałcitniki!

Jako wubjerne dary

porucza w bohatym wubjerku

blidowe a khofejowe zudobja

wschěch płaczisnow,

myjenske zudobja

modernych formow a mustrow,

kuchenske zudobja

zudobja s kristalloweje a prazowaneje schlenzy.

Hermann Gläsel

pschi lawskich hrjebjach 4 w zerbskim domje

— Telefon 728. —

Jeli so dyrbi Wasche stare jesdne kolo kaž nowe bnez,

žo s dowěrjenjom na mnje wobroczcźe. Moje 20letne dźěło we wschěch wotrjadach kolojesdneje branse sa wězywustojne, hódne a schwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a sanillowanje** jesdnych kolow wschěch systemow a wudźělkow, kaž tež kóžde **wuporjedźenje jesdnych kolow** a **schijazych maschinow,** ręcznych maschinow, zimazych maschinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,

wuporjedzerńja w Sczijezach pola Budyschina.

Woprawdźite wježelo

cźini Wam moje nowe, moderne

wobuce

cźorne a pišane

sa žónske, mužow a dźěcźi.

Mój njedožahnjeny **wulki wubjerk** po wschěch płaczisnach Wam rukowanje dawa, so žo na kóždy pad spokojicźe a so jara tunjo pola mje kupujecźe.

Jeniczki skład zławnych

Mara-schkórniczkow, jenotna płaczišna sa mužskich a žónske **10⁵⁰.**

Mercedes-schkórniczki (wobłukowe dźěło) **12⁵⁰.**

Njedožahnjenje tunje a dobre su moje **mužaze** a **žonjaze schkórniczki** a **cźrije** po **4⁷⁵, 5⁷⁵, 6⁷⁵, 7⁷⁵, 8⁷⁵, 9⁷⁵.**

Sandale, turnowanske cźrije, tosle.

Pawoł Kristeller

na bohatej haży 29. — Telefon 168.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 20. **Sobotu 17. meje 1913.** **Lětnik 72.**

Awstriska wójnska strona.

Cžornohórzy ßu wulkomozam Skutari pschepodałe. Duž dyrbjał ßebi cžłowjek myßlicź, so Awstriska nima žaneje pschicžiny wjazy, ßylne wójsko pschi ßerbskich a cžornohórskich mjesach dźerżeć. Ale awstriske knjeżerstwo ma po sdacžu wobstejnosćze na Balkanje hischćze pschezo sa tajke, so je ßnadź s wuźitkom, hdyž pschi awstriskich mjesach na wójnu pschihotowane wostanje. Ministerska rada je ßo sańdżeny tudźeń rosßudźiła, reserwistow dale pod brónjemi wobkhowacź. Tola s tym njeje hischćze doscź. Wulka liczba reservnych offizěrow je ßo do Boßnije a Dalmatiskeje k wójsku swołała. Prascheja ßo, cžeho dla tole wójnske bronjenje Awstriskeje? Zyle pschipadne drje njeje, so je tele dny němski statny sekretar s Jagow do Wina pschijeł, ßo pola khěžora w audijenzy pschijał a potom s ministrom swonkownych należnosćzow, hrabju Berchtholdom dlěsche wuradźowanje měł. Pschi awstriskim dworje wójnska strona knježi, kotraž nochze ßwoje wotmyßlenja spuschćzicź. Kajke ßu to wotmyßlenja? Jedyn nastawk s Wina, w „Frankfurtskich nowinach" wocźischćany, to wujaßnja. Awstriska wójnska strona chze wschoßłowjanstwo sniczicź, małe balkanske staty porasyć a k temu dóńć dacź, hacž jich wulka schkitałka, Ruska, jich sniczenjo dopuschćzi. Skónczńje chze wona Ruску rosbicź a s njeje cžrjódu ßamostatnych statow pod awstriskim nadkujejstwom mjes ßriedźnej Europu a sbytkom ruskeho khěžorstwa stworicź a s tym Europje měr dacź. Tele nahlady maja niz ßnadź jenoż sastupjerjow mjes njesamolwitymi politikami na pinwej ławje ale we wschěch worschtach statoßwěrneho němskeho wobydleństwa wschěch stron, wot klerikalnych hacž k liberalnym a radikalnym. Jenoż tón Bismarck hischćze tu njeje, kotryž by tule theoriju krwě a żeleza pschewjedł. Hrabja Berchthold njeje tónle Bismarck, a mjes tymi, kotrež sa najwyschsche městno w Awstriskej do praschenja pschińdu, wón teho runja njeje spósnacź. S tym theorija něschto ßwojeje straschnosćze shubi, kotraž pak ßo njeßmě pscheniско ważicź. Nastawkowy spisaŕ wo bludnym programmje takle ßudźi: Politikoju awstriskeje wójnskeje strony ßo sapalerjam runaju, kotsiž ßwoju khěžu sapała, dokelž ßo nadźějeja, so ßebi sawěsćzenskim pjenjesom rjeńschu a lěpschu natwarja."

Njepuschczenje awstriskich wojakow

mjes ludom wulku njespokojnosćź sbudźuje. W awstriskej khěžorstwowej radźe ßu ßo cžěžy sapóßłanzy na knjeżerstwo s praschenjom wobrocźili, kajkeje pschicžiny dla ßo reserwistoju hischćze we wójsku dźerża. Tyßazy ßwójbow, kotrychž nanoju a seźiwjerjo ßu ßo do brónjow swołali a ßo tam měßazy dołho dźerża, khlěba tradaju a ßu w najwjetschim hubjenstwje. Awstriska je se ßyczu żelesnizow pokryta, kotrež ßu sa spěschnu wobilisaziju pschiprawjene, tak so njeje trjeba, so ßo dołhi cžaß ßylne wójsko dźerži. Skónczńje ßo prascheja, hacž ßu powjesćze wěrne, po kotrychž chzetej ßo Awstriska a Italiska do Albanskeje dźěliicź.

Radikalny cžěski sapóßłanz Klofacź ßo knjeżerstwo praschesche, kajki je program awstriskeje politiki na Balkanje. Awstriskej politizy ßo porokuje, so wona Albanskim pschecźiwo Sserbam a Cžornohórzam poděkuje, hacžrunje awstriska industrija w Albanskej žanych wotebjerarjow nima. Dale ßo tejle politizy porokuje, so je ßo wona sady Romunskeje pschecźiwo Bołharskej stajiła.

Pschepodacze Skutaria wulkomozam.

Matrosojo s wójnskich łodźow wulkomozow ßu ßrjedu pod komandom jendźelskeho admirala Burneya do Skutaria saczahnyli. Cžornohórski general Becźin admirala pschi jeho pschikhadźe s krótkej rěczu powita, na kotruž admiral s pschecźelnymi ßłowami wotmolwi. Matrosojo ßu hnydom sjawne twarjenja wobßadźili, w kotrychž smeja kwartěr a ßu porjadowu ßkužbu pschewsali. Cžornohórszy wojazy ßu město wopuschczili.

Wo wohlehnjenju Skutaria

mandźelska awstriskeho generalneho konsula Zambura w Skutariu powjeda: „Pschi boku ßwojeho mandźelskeho ßym ßydommeßacźne wohlěhanje Skutaria pschětraka. Bombardement bě najhórschi w měrzu a schěsćź njedźel s wulkej njembrosću sakhadźesche. Sa tele schěsćź njedźel ßebi turkowszy wojazy njeswěrichu, ßo se ßwojich wobtwjerdźenjow do města wrócźicź, dokelž mějesche město wjele ßylnische wobtšělenje wutracź, dyžli wobtwjerdźenja. Woßebje kschesćźijanski dźěl je wjele cžełpił. Mir ßami, mój muž, ja a naju dźěsćźi, dyrbjachmy do jeneje pinzy cžełnyć a w njej polne schěsćź njedźel pschebywacź. Hłód bě jara wulki. Wón je s jenicźkej pschicžinu, so je ßo město poddało. Zyle njewěrne je, so je Essad pascha sa ßebje a sa ßwojich wojakow hischćze dosć jědźe měł. Turkowszy wojazy ßebi poßlednje njedźele žadachu, so by ßo město poddało. Zywilne wobydleństwo a dźěl wobßadki hrožeschtej, ßo spjecźicź. Wo demonstraziji wójnskich łodźow wulkomozow psched cžornohórskim brjohom njeißu w měsće niczo shonili. S Bardagnola ßo jenicźzy wójnske łodźe na morju wuhladachu, kotrychž pschitomnosćź pak ßebi njemóžachu wukožicź. Cžornohórzy ras jeneho parlamentara k Essadej paschi pósłachu, kotryž jeho napominasche, so by zywilnemu wobydleństwu s mesta wucźahnyć dał. Hacžrunje franzowski a ruski konsul tutemu namjetej pschihłoßowaschtaj, tón Essad pascha wotpokasa. Hewak wo podawkach swonka Skutaria niczo njeshonichmy, khiba so ßo wjele pjenjes tym lubjesche, kotsiž bychu s potajnym pißmom psches njepschecźelske lěhwo pschelěsli. Cžornohórzy kóždeho s tuthych jako wobhonjerja wobwěßnychu. Hdyž Cžornohórzy do města sacźahnychu, ßo pschistoinje sadźeržachu, nihdźe ßo žanych naßylnosćzow njesta. Wobydleństwo bě zyle směrom.

Annekzija poßledneje turkowskeje Dunajskeje kupy.

Awstriska je póndźelu turkowsku kupu Ada Kaleh pola Orsowy s napschecźa ßerbskeho brjoha leżazu, s wuheŕskimi żandarmami wobßadźicź dała a do ßwojeho wobßedźenstwa wsała. Kupa Ada Kaleh je wot 21. meje 1878 po wobßadźenju Boßnije awstrisku wobßadku měła, tola hacž do dźenßniscsheho dnja Turkowskej ßłuschała. Turkowski gouverneur sherif Eddin je drje ßo sapowjedźił, protokoll wo annekziji podpißacź, tola s tym ßo annekziji njehodźi sadźewacź. Annekzija je ßo dla wobsamknjenja měra mjes Turkowskej a balkanskimi statami wosjewiła. Po wucźinjenjach tehole měra by Ada Kaleh Sserbiji pschipadnył. So by ßo to njestało, je Awstriska do wobsamknjenja měra kupu ßo ßwojeho wobßedźeństwa wsała. Kupa ma něhdźe 3000 wobydlerjow, kotsiž ßo s plahowanjom wina a rózow žiwja. Hacž dotal woni njetrjebachu dawki płacźicź a we wójsku ßłużicź. S tejle słotej ßwobodu budże nětko nimo.

Bołharsko-grichiske njepschecźelnosćze.

Bołharjo ßo s Grichami a Sserbami wo dobyty kraj wadźa. Grichiske wójsko ßo w Prawischtskim wokrjeßu rosschěrja, kotryž bě prjedy s bołharskim wójskom wobßadźeny. Małe bołharske wotdźělenja, kotrež ßu tam wostałe, ßu s brónjemi do Grichow srasyłe. Woßebje wótro je ßo pschi Walcźischskim mosćze wojowało. Tam Grichojo, kotsiž běchu nadpadnizy, woprawne wojowanje wotewrichu, hdyž běchu poßylnjenje dostali. Bołharjo s wopŕědka na tšělenje Grichow njewotmolwjachu. Wulkosćź schkodowanja njeje hischćze wěsta. Bołharske knjeżerstwo je ßwojemu póßłanzej w Athenach porucźiło, so by ßebi pschepytanje tychle podawkow, pokhostanje winikow a nusne napraßwjenje żadał, so by ßo tajkim pschipadam w pschichodźe sadźewało.

Tež mjes Sserbiju a Bokharskej pjecza wulka napjatosćz wobsteji. Sserbjo žo boja, so mohli do krajiny, kotruž žu Turkam wotdobyli, Bokharjo žo ſ wójſkom nawalicź a ju pod žwoje knjejſtwo wſacź. Sserbija teho dla w Starej Sserbiji a Mazedonſkaj 160000 muži ſhromadžuje.

Powjetſchenje franzowſkeho wójſka.

Po pſchikladze Němſkeje tež Franzowſka žwoje wójſko powjetſchi. Liczba rekrutow drje žo w Franzowſkej njehodži wjazy požylnicź, dokelž hižo dawno k wojerſtwu njekhmanych ludźi do wójſka bjeru. So mohła Franzowſka, runjež je jeje wobyleŕſtwo wo tſeczinu žlabſche, dyžli wobydleŕſtwo Němſkeje, tutej ſe žwojim wójſkom hiſchcze trochu wahu dźerżecź, žo tſilětna wojerſka žłužba w Franzowſkej ſažo ſawjedže.

Franzowſki wójnſki miniſter Etienne je pſched 8000 turnarjemi ſahorjazu rěcź ſa powjetſchenje wójſka měł, w kotrejž praji: So bychmy žwoje městno na žwěcze ſakhowali trjebamy wójſko, kotrež ſamóže, žo ſ kóždym pſcheczjiwnikom měricź. Teho dla žebi khróble a ſ rosžudženjom tak wulki wopor wot luda žadamy; pſchetoż běchmy pſchežwědčeni, ſo je exiſtenza Franzowſkeje ſ tutym woporom ſjednoczena. Hdyž tak jažne wěrnoſcze na ſjawne ſtupja, kaž na pſchiklad, ſo němſke wójſko 500000 hacź 850000 muži wjazy liczi, hacź naſche, móżecze — potom ſměrom woſtacź? Ně! Franzowſku dyrbja ſańcź měcź, a wona dyrbi, hdyž je trjeba, wjedźecź dobycź. Bndźecze w pſchichodže dobyczerjo, hdyž to chzecze!“ Tale rěcź je w Franzowſkej žylne pſchihkožowanje namakała. Ssejmowy wójſkowy wubjerk, kotryž wo powjetſchenju wójſka wuradžuje, je žo ſ wulkej wjetſchinu ſa njo wuprajił.

Franzowſojo žu žo niz jenož ſ požylnjenjom němſkeho wójſka, ale tež ſ kupowanjom franzowſkich konjow ſa Němſku do njeměra dali. Franzowſke nowiny na to pokaſuja, ſo žo ſ tym mobiliſazija franzowſkeje pólneje artillerije njemóžna cžini. Ta mobiliſowana 250000 koni trjeba, tola ma jenož 80000. W lěcze 1870 je rekwiſizija lědma połoizu wočakaneje liczby ſhromadźika. We wójſku žebi teho dla ſtaroſcze cžinja. Dokelž žo dla druhich wudawkow ſa wójſko njehodži wjazy koni nakupicź, žo namjetuje, plahowarjam koni ſa kóždeho ſa wójnu hotoweho khmaneho artilleriſkeho konja 100 hriwnow pſchiſwolicź, ſ cžimž by žo něhdże 20000 dalſchich konjow ſa wójſko dobyło.

Sakoń wo tſilětnej wojerſkej žłužbje žo hiſchcze njeje w žejmje pſchijał. Njedźiwajzy teho je knjeżerſtwo wobſamkło, poſledni létnik wojakow tſecze léto pod khorhoju wobkhowacź. Sa powjetſchenu liczbu wojakow žo hižo baraki twarja a žo konje kupuja. W žejmje žu žo ſozialiſtojo ſa pſchicžinu tehole khwatka praſcheli. Miniſterſtwowy pſchedžyda Barthon wotmolwi, ſo žmě po ſakonju knjeżerſtwo w cžaſu politiſkeje napjatoſcze druhi létnik we wójſku wobkhowacź. Swonkowne politiſke położenje je drje žo połěpſchiło, tola wſchě wobcžežnoſcze njejžu žo hiſchcze wotſtroniłe. Rosdźěl mjes žylnoſcźu franzowſkeho a němſkeho wójſka je khětro wulki. Tutón rosdźěl 180000 muži wucžinja.

Někotſi rěcźnizy lěwizy wſchelake njedoſtatki franzowſkeho wójſka k rěcźam pſchinjeżechu. Kaſarny hižo nětkole ſa wójſko njedožahaju. Powětr na ſpanſkich ſalach je tak hubjeny, ſo je ſtrowoſcźi ſchkódny. Hdyž žo wójſko powjetſchi, budże w lazaretach 7500 kožow wjazy trěbnych. Lékarſki ſapóžkanz Lachaud mało ſwjeżelazy wobras wo wobſtejnoſcźach wojerſkich lékarjow podo. Wojerſzy lékarjo nochżedźa dléje w kaſarnach woſtacź, dokelž pſcheniſku mſdu doſtawaju.

Nadpad na pruſkeho wojerſkeho attachéa w Mnichowje.

Na pruſkeho wojerſkeho attachéa w Mnichowje, majora ſ Lewinſkeho, je žo wutoru popołonju na prynzowſkej dróſy mordarſki nadpad ſcźinił. Major ſ Lewinſki je na žwoju ranu wumrjeł. Jedyn pſchiſtojnje ſwoblekany cžłowjek k njemu ſtupi a ſ revolwra do njeho tſěli. Hdyž chzyſche major runje žwój mjecź wucźahnycź, ſo by žo do nadpadnika dał, žo druhi krócź wutrěli. Kulka offizěra do pluzow trjechi a jeho k ſemi poraſy. Wyſchichi wachtmiſchtr Bohlender, kotryž pſchipadnje po puczu pſchińdże, offizěrej na pomoz pſchiběża. Mordaŕ žo na to do wyſchſcheho wachtmiſchtra ſaměri a do njeho dwójzy tſěki. Jena kulka tuteho do hlowy trjechi a jeho hnydom mori. Ludźo, koſiž po cžichej prynzregentſkej dróſy džěchu, žo najprjódzy wuſtróżichu. Skónczjnje žo někotſi ſ nich do nadpadnika dachu, kotryž žo wobarajo hiſchcze pjecź druhich wožobow ſrani. W pſchimańzy nadpadnika na hlowje a na rukomaj ſranichu, tola tele rany žu lohke. Do njeho tak dołho pjerjechu, hacź jedyn poliziſt ſ drožku pſchijédże a jeho wotwjeſe.

Nadpadnik rěka Jan Straßer. W Mnichowje je wón do ſapiža anarchiſtow ſapiżany. Dla po proſchenju khodźenja, dundanja, naždylnoſczow a cžežkeho paduchſtwa dla je wón hižo 80 krócź khoſtany.

Jendźelſki kral ſ mandźelſkej a zar w Barlinje.

Na kwaž kumberlandſkeho prynza ſ jeniczkej džowku němſkeho khěžora jendźelſkaj kralowſkaj mandźelſkaj a zar pſchijédźetaj. Zarowa mandźelſka njemóże žo khorowatoſcze dla pſchi kwažu wobdźělicź.

Awſtriſki trónſki naślédnik, aryzywójwoda Franz Ferdinand, žo pſchi kwažnym žwjedźenju njewobdźěli, dokelž žo pjecza nochze w Barlinje ſ zarom ſetkacź.

Bitwiczka w Kamerunje.

W Kamerunje hiſchcze žo tamniſchi domoródni njejžu na ſakonje ſwucźili. Poſledni cžaž žu woni wospjet karawany a póſtſkich póželnikow nadpadli a wurubili. Teho dla je žo vizefeldwebel Fritz Siewertſen ſ 29 domoródnymi wojakami wupóſkał, ſo by ſběžkarjow pokhoſtał. Vizefeldwebel je tež wobtwjerdźenu wjeż Ebagama-Denne dobył, pſchi cžimž pak je padnył. Dale je žo jedyn wojak morił. Domoródni žu tſizeczi muži ſhubili.

Pod ſchkitom Božim.

(Pokracźowanje.)

XII.

Domoj.

Cžepły, wónje polny wjeczor w juliju nad horami leżeſche. S pola žo dźěłacźerjo domoj wróczachu a ſpokojnje widźachu, kak ſ wjeżnych wuhenjow kur ſ mróczałkami wuſtupuje, to bě ſnamjo nadźije, ſo je po cžeži a horzocze dnja žłódke wokſchewjenje pſchiſchło. Kwětki na polu ſaſparnje žwoju hkojczku nakhilachu, w lěžu poſledni ſpěw ptaczkow doſwucźeſche, jenož ſchwjercze w trawje hiſchcze dale wokachu, nóznym mjetelam k woli, kiž žebi wocźi trějachu a žo hotowachu na žwój wulét pſchi ſonjazym měžaczkowym žwěrku.

S waha na pol ſrake žito we wjeczornym wětſiciku kaž morjo žołmowaſche, a ſchcźebotajo pod žyczazymi wjerbami réka piches łuki bórbotaſche. Kaž wobras pokoja wjeż, ſ cźémnej ſelenju žadowych ſchtomow lubje wobrubjena, tu w runinje leżeſche.

Běſche dha tu něhdy wójna ſakhadźała? S teho tu niczo wjazy widźecź njeběſche. To dźě bě tež hižo dołho, ſo běchu franzowſke konje ſkote płody tuteho doka rosteptałe. Dawno hižo běchu njenažytneho krała, kotremuž bě Europa pſchejara mała, na maku, puſtu kupiczku S. Helenu wotwjeſli, a rany, kotrež bě wójna nabiła, hižo ſažo žijachu. —

Tamle na małej hórzy njedaloko wſy, ſ wotkelž ſ dwěmaj runymaj žmuhomaj topołow kraſna dróha pſchikhadża, cžłowjek ſteji a je žo do tehole wabjazeho wobraſa ſahladał. To je, kaž by žo nahladacź njemohł; pſchetoż dołho je hižo njehnuty ſtał a žadoſcźiwje na wjeſku ſhladował. Wjazy krócź je žebi hižo ſ dłónju pſches wocźi ſjéł a wutroba jemu móznje pukota, — ſpóſnacź to njeje: hacź je to radoſcź abo boloſcź.

Skónczjnje je ſe žwojeho ſamyślenja wotucźił a pomału k wjeſzy poſtupuje.

Tam pſchi dróſy, trochu ſdalena wot druhich ſtatokow, ſteji khěžka, a pſched njeju na kamjeńtnej ławzy ſtara žona ſ małym dźěſczom žedźi, kotremuž do ſpanja ſpěwa, tež žamej chze žo jej ſpacź. Pucźowazy žo bliži a ſtrowi: „Dobry wjeczor!“

„Wjerſch pomaſy!“ ſtaruſchka wotmolwi a dale ſpěwa.

„Dobry wjeczor, Hana!“ pucźowazy woſpjetuje, něſchto krocźeli bliže ſtupajo, ſ jažniſchim hkołom.

Staruſchka hkowu ſběhnywſchi a dłóń nad wocźomaj žebi dźerżo zuſemu žłédżo do woblicza hlada, kaž by žo na něcźo dopomnicź chzyła. Tónle hłóß měješche něſchto woždebite na žebi, ſchtoż bě jej nadpadne.

„Njeſnajecze dha mje wjazy, Hana?“ zuſy žo ſažo woſtraſcha, zyle bliſko k njej ſtupiwſchi.

Stara žona, pſchekładujo žebi, ſ hkowu wijeſche: „Hm, hm, tón hłóß wſchak mohła ja ſnacź. Ale žym ſtara žona a žebi niczo wjazy ſpomjatkowacź njemóżu.“

Zuſy žo na dźiwne waſchnje pohibny a bě žłuſchecź, ſo ſ hluboka ſdychny: „Hana, ja dźě žym Wólſchakez Jan!“

Dźěczo žo ſtarej ſ rukow wuždyny; pſchetoż wona bě žo pſchi tychle žkowach ſwjeſka a žo napinaſche, ſo by ſtanyła. Potom

dźěczo ſ nowa ſběže a ßo ſplóſchiwje do ſady khileſche, jako by ſcherjenje pſched ßobu widźała.

Ale tuto ſcherjenje bě na woprawdźiteho cźłowjeka podobne a rěczeſche kaž cźłowjek a mějeſche tež ruku ſ mjaßa a ſ koſcźe; pſchetoż zuſy bě dyrkotajo ju ſa ruku pſchimnył.

„To je ßamy dźiw Boži!“ ſtónczńje ſtaruſchka ſ pſchikimaznym khloßom wupraji. „Stawaju dha morwi ſaßo k żiwjenju? Jano, ßy ty to? Je dha to móżno?“

„Pola Boha niczo njemóżne njeje“, Jan ßwjatocźnje rjekny „Wón móże cźłowjeka tež ſe ßibiriſkeho ßněha a lodu wumożicź hdyż wón to chże. Je dha mój nan hiſchcźe żiwy?“

Starej ßo ſpěſchnje wuras woblicza pſcheměni, wona wocźi do ſemje ſkoži a ruzy jej ſpadnyſchtej. Njewjeßeke: „Ty wbohi Jano!“ wona ſkónczńje ſdychny a młodeho mużiſkeho, kiż bě nětkole do wſcheho pſchiſchoł, ſ luboſcźu ſahorjena witaſche.

Domoj wróczeny dale mjelczeſche. Wón ani rěczecź, ani ßo proſchecź, haj, ani płakacź njemóżeſche. Boloſcź jemu wutrobno ſpinaſche a ßmjercź blěde jeho wobliczo do dala wudźeraſche.

„Troſchtuj ßo, wbohi Jano“, ſtónczńje Hana ſ cźopłym macźerſkim khloßom pokracźowaſche, „a popſchej jemu jeho pokoj; wón je twojedla mnoho cźerpjeł a druſy jeho tež ſchpatnje troſchtowachu. Wſchitzy prajachu, hdyż jeho khowachu: Tak je Wólſchakej ßo najlěpje ſtało, ſo je Bóh jeho k ßebi wſak. — Wěſo, hdy budźeſche wón ßebi to mohł myßlicź, ſo ty njejßy morwy a ſo něhdy ſaßo pſchińdźeſch, dha ßnadź by wón hiſchcźe żiwy był, a tebi by to tež dobre było, pſchetoż potom — — Handrij njeby Wólſchakez kubło měł“

„Hana!“ Jan widliſchcźojcźe ßo bědźo ſawoła, „kajke dha je pola Wólſchakez? Je dha moja pſchirodna macź — —“

Staruſchka hrożo ruku ſaſběže. „Ta wſchak teho ſboża njeje dołho wużiwała, ta tež hižo dołho w rowje leži, — to drje je nětkole tež hižo tſi lěta, a prjedy hacź je noſy ſwrócźiła, je tež hiſchcźe kruty prut na nju pſchiſchoł; wona mějeſche w żołdku raka a je ßurowe boloſcźe wuſtała, tak ſo bě winczenje a wucźe hacź na dróhu ßłyſchecź. Wſchitzy wo wßy ßu prajili: To je nětkole ſa Jana!“

Jan bě ßo pſchi tymle powjedanju wotwobrocził a nětkole, wjazy ßo njepſchiwobroczimſchi, ßo woprascha:

„A ſchto je ſ Handrijom?“

„Schto dha chże ſ nim bycź?“ ſtara wuproßny. „Kaž je to pſchezo było, — w zyłej wßy ani jeneho pſchecźela nima. Hdyż je w nuſy, jemu nichtó na pomoz njekhwata. Hdyż do korczmy pſchińdźe, ßo jeho wſchitzy ſdaluja. Cźeledź pola njeho tež dołho njewutraje, a hdyż je ßo loni naléto w hródźach paliło, to tež nichtó zuſy ſapalił njebě, ale prěni wotroczk, temu je Wólſchak, hdyż nichtó pódla njebě, khribjet cźorny a módry pſchebił. — Ale mi je, jako by wón żaneho wjeßela na tym kuble njeměł, wón je na to ſapodobny, jako by jeho ßwědomje hrjebało.“

Jan bě ſ pokhmurjenej kedźbnoſcźu na ſtaruſchku poſkał a ßo woprascha: „Ale kak dha je to po wßy pſchiſchło, ſo ßym ja morwy?“

„To je Jakub ßobu pſchinjeßł, hdyż je dom pſchiſchoł. Wón njeje prajił, ſo ßy ty morwy, ale ſo ßu tebje ßobu do Sibiriſkeje wſali, a to je ßebi kóżdy myßlił: Tón wjazy njepſchińdźe.“

Jan ſpěſchnje poſtany a ſtaruſchzy khwatnje ruku da. „Měj dźak, Hana!“ S tym ßo wobroczi a dźěſche k pohrjebniſchcźu, kiż ſ polow do wßy ſtorkaſche.

We wutrobje jemu żołmjeſche, kaž dźiwje morjo: boloſcź a hida, ſtyſknoſcź a hórkoſcź hromadźe bědźachu, a pſched nim tak cźiche a luboſne leżeſche pohrjebniſchcźo, jako by jemu prajicź chżyło: Budź ſměrom a ſe ßwojim njeměrom morwym jich pokoj njemył!“

W boſowym kerku pſchi muri hiſchcźe ſaposdźeny ptacźk tak dowěriwje ćiſchpotaſche, jako budźeſche Jana hnydom ſpósnał a jako by jeho chżył powitacź. Wón pak ſ teho niczo njewidźeſche, niczo njeßłyſchesche.

Se żeleſnymi lěßyzowymi wrotami na pohrjebniſchcźo ſaſtupujo dohlada ßo młodźenza, kiż trawu ßyczeſche a woprascha ßo: „Njewěſch ty, hdże je Wólſchak pokhowany?“

Pachoł pſchikimny, ſpěſchnje poſkoczi a ſ koßu w ruzy pſched praſchazym do prědka dźěſche. Něſchto krocźelow poſtupiwſchi, pſchi dwěmaj rowomaj ſtejo woſta a rjekny:

„Tole ſtaj wobaj dwaj!“

Na jenym rowje cźorny drjewjany kſchiż ſtejeſche ſ mjenom jeho pſchirodneje macźerje, wokoło njeho ßo eſeu horje pleczeſche. Druhi row bě ſ dźecźelom poroſcźeny, nichtó jeho njehladaſche.

Jan ßo na row ßwojeho nana ßydźe, ſeprje hłowu do wobeju **rukow a płakaſche.**

Hdyż ßo ſa khwilu ſaßo ſruna, wuhlada tu pachoła ſtejo, tón mějeſche hiſchcźe koßu w ruzy a tež płakaſche. To bě jemu kaž ſ troſchtom; wón widźeſche, kak zyle njenadźizy a bjes tajenja něchtó nad jeho boloſcźu ßobu płaka.

S hłownymi wrotami pohrjebniſchcźa nětko Jan do wßy k Wólſchakezom krocźeſche. Ludźo, kiż jeho ſetkowachu, ßo jemu na poſtrow liwzy dźakowachu, — nichtó jeho njeſnajeſche. Wón bě ßo wěſcźe jara ześcheměnił. Wěſo wókom lět polnych tajkich woßudow, kajkež bě wón noſhonił, móże cźłowſke wobliczo jara ześcheměnicź! K temu hiſchcźe nimo brody, kotraż bě jemu w Ssibiriſkej dźiwje narostka, ta draſta pſchińdźe, kotraż bě duzy po puczu poczała zyle wjetkha bycź a jeho zyle pſchetworjeſche. Na njeho wſchak ßebi tež nichtó wjazy njemyßleſche; — ßwět naß bórſy ſabywa. —

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Hłowna ſhromadźiſna Towarſtwa Pomozy ſa ſtudowazych Sserbow w Sserbſkim Domje.) Nad wuſpěſchnym ſkutkowanjom Towarſtwa Pomozy ſa ſtudowazych Sserbow ßmy ßo ßriedu po ßwjatkach, 14. meje, we hłownej ſhromadźiſnje tehole towarſtwa wjeßelicź móhli. Po rosprawje towarſtwoweho ſapißowarja, knjeſa monſignore Skale, a towarſtwoweho pokładnika, knjeſa měſchcźańſkeho wucźerja Polana, ßu w lěcźe 1880 horliwi ſa cźeſtne wobſtacźe Sserbow ßwěrnje ſtaroſcźiwi wótcźinzy towarſtwo ſałożili.

Cźile wótcźinzy, ſ kotrychż ßu Ssmolcź, Hórnik, Imiſch a druſy hižo na prawdźe Božej, běchu derje ſpóſnali, kak nuſne je ſa ßerbſki narod, ſo by ſ cźeſcźu wobſtał, ſo ßo wón duchownje poſběhuje, ſo ma pſchez doßahazu liczbu ſdźěłanych Sserbow, kotſiż bychu jeho ſtołpy, ſepjera a rjap byli. Hłowna ſtaroſcź Sserbow, kotſiż chżedźa jeho cźeſtne wobſtacźe ſawěſcźene widźecź, dyrbi teho dla bycź, ſo we wſchitkich powołanjach a cźeſtnych ßłużbach ßo Sserbja namakaja, kotſiż ßwojemu narodej ßwěru wobkhowaja. Duż je woßebity nadawk kóżdeho derje ſmyßleneho Sserba, ſtudije ßynow ßwojeho naroda ſpěchowacź abo ſchtoż pola naſcheho ſe brěnimi, haj ßnadnymi ßrědkami wuhotowaneho naroda rěkacź dyrbi: **podpjeracź.**

Wſchelazy ßynoju khudſchich ßerbſkich ßwójbow ßu derje wobdarjeni, maja dobre dary, kotreż ſawěſcźeja, ſo bychu, ſdobnje wukubłani, něhdy k ſpomożenju ßwojeho naroda wjele ſkutkowacź móhli. Dokelż pak ßrědkow nimaja, njemóża pucź dalſcheho wukubłowanja naſtupicź a jich dary a mozy woſtanu na mały wobſor pſchichodneho proſteho powołanja ſwjaſane.

To běchu rozſimanja, kotreż naſchich ßkawnych wótcźinzow k ſałożenju Towarſtwa Pomozy ſa ſtudowazych Sserbow dowjedźechu, kotreż nětko 33 lět mjes Sserbami wobſteji a ſkutkuje.

Sawěrno, ważne a wużitne to towarſtwo a nuſnje trěbne. Ma-li pak wono wotpohlady, ſa kotreż je ſałożene, doſcźěhnycź a ßwój nadawk dopjelnicź, je nuſnje trěbne, ſo ßo na ſchěrſchi podłożk ſtaji, ſo ßo roſcheri a wuroſcźe.

Njeßměmy pak ßebi ſamjelczecź, ſo ßo to w tej měrje ſtało njeje, kotraż by ſa tak ważne towarſtwo ßo nałożecź měła. Prěnja ſahorjenoſcź je w běhu lět trochu wolimka. Ssu drje to rjane liczby, hdyż ßo ßłyſchi, ſo je Towarſtwo Pomozy ſa 33 lět ßwojeho wobſtacźa wjaz hacź 140 ſtudowazych w jich ſtudijach podpjerało, ſo je pſches 21000 hr. pomozy wudźěliło a něhdźe 6000 hr. wyſche teho k dokonjenju ſtudijow na wěſtoſcź pożczíło, a ſo ma na 26000 hr. ſamożenja. Tola hdyż na wotpohlad a nadawk towarſtwa dźiwamy, dyrbimy wuſnacź, ſo to ſa zyły ßerbſki narod je hiſchcźe ßłaba a ßnadna liczba. Njech dha teho dla woſtanje ſa naß, kotſiż ßwój narod wutrobnje lubujemy, naſcha njepſcheſtawaza ſtaroſcź, ſo liczbu ßobuſtawow naſcheho towarſtwa rosmnożimy, ſo jemu dobroczelow dobycź pytamy, a je-li w naſchich mozach, tež jemu wotkaſanja pſchiwobroczamy.

W minjenym lěcźe je Towarſtwo Pomozy 630 hr. podpjery ſa ſtudowazych Sserbow wudźěliło, a to do 13 ſtudowazych. Mjes nimi běchu 4 ſtudentojo na univerſicźe, kotſiż mózachu po 60 a 75 hr. doſtacź, 3 gymnaſiaſtojo, kotrymż ßo po 40 hr. wudźěli, a 6 ſeminariſtojo, ſ kotrychż móżeſche ßo jenemu 60 hr., druhim po 35 hr. a 30 hr. ſwolicź.

Dokhodow je 3458 hr. 70 pj., wudawkow 3182 hr. 56 pj. było, tak ſo 276 hr. 14 pj. w pokładnizy woſta. Pokładnikowe ſliczbowanje ſa prawe ſpóſnawſchi, ßo ſhromadźiſna, kotruż jejny pſchedßyda, knjes farař Räda, wodźeſche, ſkónczi.

Knjeſa monſignore ſeniora Skalu ſ nowa ſa ſapißowarja a

knjesa schulskeho direktora Nowaka w Budyschinje sa II. pschedbydu wuswolichu. Teho runja bo s nowa do wubjerka knjesaj scholastikus Žur a farař lic. theol. Rjenčž w Ketlizach wuswolischtaj.

— (Druhe duchowne pruhowanje wobstak.) Knjes kand. theol. Wyrgacž, kotryž je w tu khwilu s wučerjom w Schlesyskej, je swoje druhe duchowne pruhowanje wobstał a ma wotmyßlenje, bo do Sserbow wróčicž. S wjeßelom budža jeho do serbskeje Łužizy witacž; pschetož serbszy duchowni počinaju žadni bycž. Jara wobžarowacž je, hdyž nětkole jedyn serbski duchowny sastojnstwo w Němskej pschiwosmje.

— (Wotkryče pomnika na priedawschim pohrjebnischczu swjateho Ducha.) Wutoru 20. meje, stolětny wopomnjeński dżeń bitwy pola Budyschina, poßwjeczi bo dopołdnja w 11 hodżinach na priedawschim pohrjebnischczu swjateho Ducha pschi Draždżanskej drósy pomnik, kotryž je k wopomnjenju wot 14. lětstotka tam khowanych a k czeßnemu dopomnjenju tam wotpočowazych 383 wojakow, w bitwje pola Budyschina padnjenych, stajeny. Wobydlerjo Budyschina a wokolnosče bo s tutym na tu swjatočnosć pscheproscheja.

— (Młodostni paduschi.) Jedyn běhał tudomneje Neulingez palenzoweje fabriki bě s njeje nekotre blesche palenzaweje essenzy kradnył. Se swojimi pschečelemi bebi wón s teho palenz nadżěła. Na jenej łuzy bo pacholkojo, kotsiž bu hakle njedawno dla kradnjenja psched budom stali, se błódkim napojom tak bylnje wopichu, so s pjanosču na łuzy ležo wostachu. Nasajtra rano jedyn polizist zyku zwólbu sesběra. Nawjedowarja njepolěpschomnych njedočinkow do budniskeho jastwa pschepodachu.

— (Sso tepika.) Druhi dżeń swjatkow je 27lětna žona bankoweho sastojnika Buschmanna mjes kopornikom a schlajfmłynom do Sprewje skočika a bo tepika. Wona pječelětnu holču a budomnjedżelskeho hólčka po bebi sawostaji. Kaž bo sda, je bebi wona w czežkich myßlach žiwjenje wsała.

— **(Bědženje gmejnow s czežemi nětczischeho hońtwinskeho sakonja.)** Po dleschim hacž schesčelětnym bědženju wo bamostatny hońtwinski wokrjeß bu Drobjenjo skórżbu pschi najwyschschim sarjadnistim budże pschecziwo Minakalskemu knjeżstwu dospołnje dobyli. Knjeżstwo ma tež zyły prozeß sapłacicž. Tak rucże hacž Drobjenjo wußud dostanu, bo w „Sserb. Nowinach" rosprawa wo tym wosjewi. Nahlady wyschscheho buda we wschěm na žadanja małych gmejnow dżiwaja, schtož móże naß s wulkim spokojenjom napjelnicž.

Pßowjenjo bu teho runja bo na hamtske hejtmanstwo dla dżiwich kaniklow wobrocżili. Hamtske hejtmanstwo je hnydom se bylnej ruku sakrocżiło. Je tam kralowskeho wyschscheho hajnika pósłało, kiž je hacž do 100 prozentow schkody nadeschoł. Tu dyrbja mějiczeljo hońtwy sarunacž. Minakalske knjeżstwo je dyrbjało na schiju a na hłowu muža postajicž, kiž dżeń wote dnja jenož dżiwje kanikle tšela. Rasne sakrocżenje nascheho hamtskeho hejtmanstwa je na nasche wobydlerstwo najlěpschi sacżischcž cziniło.

— (Awstralske skopjaze mjaßo w Draždżanach.) Draždżanska měschczanska rada je s Awstralskeje smjerske skopjaze mjaßo skasała. Wono je nětko doschło a bo pola Draždżanskich rěsnikow po scżěhowazych płacżisnach pschedawa: punt pleza po 85 pj., punt brjucha po 60 pj., punt druheho mjaßa po 80 pj.

— (Bitwa pola Budyschina.) Sto lět bo jutsje dopjelni, so bo žurowa bitwa mjes Franzowsami a se sjednoczenymi Rußami a Prußakami s wjeczora Budyschina sapocża. Rusko-pruske wójsko pola Großgörschena a Lützena sbiwschi, Franzowsojo s Draždżan pod Napoleonom, 103,000 muži bylni, k Budyschinej czahnychu. Tu dyrbjesche k nowej bitwje dońcž. Teho dla bebi Napoleon marschalla Neya a generala Lauristona s Delnjeje Łužizy na pomoz sawola. W Budyschinje a wokolnosczi 65,000 Rußow a 32,000 Prußow pschi Sprewi wot něhdże Hornjeje Hórki hacž dele do Klukscha stejesche. Jich lěwe kschidło mějesche bo na łužiske hory sepjeracž. Rußojo s czaßom shonichu, so bo franzowske wójsko s poknoży bliżesche. So by bo wono sbiło, prjedy hacž by bo s Napoleonom sjednoczilo, roskasowazy ruski general Wittgenstein generala Barcloya Franzowsam napscheczo pósłka. Pola Rakez Barclay 13 bataillonow Włochow (Italskich), 2 schwadronje württembergskich kerażerow a batterije, kotrež pod generalom Bertrandom k Budyschinej czenjechu, setka a jich do zyła sbi. General Bertrand dyrbjesche zosacž, na bitwischczu 3000 muži a 800 jatych sawostajiwschi. Pódla Barclaya bě Wittgenstein generala Yorka Franzowsam napscheczo pósłkał. Pola Wyßokeje York do Franzowsow, pod roskasom generala Lauristona stejazych, srasy. Wojowanje bě horze a krwawne, woßebje wo Dubowu hórku bo njemdrje bijachu. Hakle nóz wojowazych dżěli. York bě 13 wyschkow a 243 wojakow shubił. 62 wyschkow a 1411 wojakow bě bo sraniko. Tak bo woßkabiwschi dyrbjesche wón bitwischczo Franzowsam pschewostajicž. Mjes tym bě 19. meje Napoleon do Budyskich stron pschischoł. Na knjeżim hrodże w Małej Borschczi mějesche swój kwartěr. Wot tam na hórku pola Sczijež, na Sskonu Borschcž a na Wiwalzu jěchasche. Tu móżesche zyku krajinu derje pschewidżecž a bebi wójnsti plan wudżěłacž.

Tón samy dżeń, tak jedyn tehdomnischi Budyschski měschczan pische, pruski kral a ruski khěžor do Budyschina pschijěchaschtaj a bebi s měschczanskich wěžow a s hroda stejischczo franzowskeho wójska wobhladowaschtaj. 20. meje dopołdnja bo hischcże njesdasche, so dyrbjało bo se želesnymi kósłkami mjetacž, dokelž wulka liczba pruskich a ruskich offizěrow do Budyschina na wobjed pschińdże. Na jenotliwe kanonske wutšele běchu wobydlerjo hižo wot nětkotrych dnjow swučeni, tola w 12 hodżinach počza ruska batterija psched kralowskimi wrotami (na tšelniku) tšelecž. Wschitzy napjeczi poßłuchachu; wczipni na łubju khěže běžachu a sady Libuchowom a Czichońzami zyłe czrjódy Franzowsow wohladachu, kotsiž na hórkach pola Czichońz sastachu. Wostajiwschi wobjeda pruszy a ruszy offizěrojo do hłownego kwartěra khwatachu. Franzowska artillerija, pola Czichońz wysche schleifmłyna stejaza, ruskej artilleriji hnydom wotmolwi. S prěnim wutšelom dweju konjow a s druhim jeneho ruskeho kanonéra trjechichu. Na to ruska batterija pod kralowskim walom s pschewodom ruskich jěsdnych k zyhelnskim wrotam zosasche. Franzowsojo mjes tym rospjerscheni na Židowje psches Sprewju dżěchu, pschelěiechu pola priedowscheje smoleńje měschczańske murje a do města postupowachu. Drusy, kotrychž jedyn Židowski hólz wjedżesche, bo wo durje khěže pódla garbarskich wrotow klapachu, a hdyž bě bo jim wočiniło, psches snutskownu měschczańsku murju pschelěsechu, nedżiwajzy na tšelenje Rußow. Tucżi skoku zosachu; najwjazy s nich bo saja. Jenož pschi swonkownych bohatych wrotach bo mužniwje Franzowsam napscheczo stajichu, tola czi jich bórsy ibichu. Po 2 hodżinomaj bě město w mozy Franzowsow, kotrychž prěnje dżěło w tym wobstejesche, so samurjowane wrota wotewrichu; pschi tym jim mnosy wobydlerjo pomhachu.

Franzowska batterija na Czichonjanskej hórzy khwilu njepschestawajzy tšelesche, někotre jejne kule do měschczańskich khěžow dyrichu, hdżež samurjowane potomnikam wo bitwje swědcża. Franzowszy wojazy po dwěmaj mostomaj, s kotrejuž bě jedyn wysche a jedyn niże pólvernika natwarjeny, psches Sprewju dżěchu a po wotdżělenjach po brjosy horje czehnjechu, na tam stejazych Rußow tšelejo, kotsiž drje na tšelenje wotmolwichu, tola bórsy zosachu.

Hdyž běchu Franzowsojo Budysku wokolnosčž wobßadżili, měschczańska rada deputaziju k khěžorej Napoleonej pósłka. Tón deputaziju mikoscziwje pschija a s dobom poruczi, so dyrbi měschczańska garda polizajsku słužbu w měsče sastawacž. Dokelž běchu Prußy prjedy měschczanam wschě brónje sebrali, njemóżesche bo měschczańska garda wobronicž, njedżiwajzy teho pak mějachu ju Franzowsojo sańcž. Wjeczor běchu bo Franzowsojo Bórkowskich hórkow smozowali, a w 8 hodżinach Napoleon s pschewodom swojeho swaka, Neapelskeho krala, do města pschijěcha. Prjedawschi Grützner dom na rózku jerjoweje a snutskowneje lawskeje haßy, hdżež bě prjedy khěžor Alexander bydlił, bebi tež Napoleon sa bydło wuswoli. Tam wón wschě měschczańske wyschnosče pschija. Franzowske gardy do města sacżahnychu a najwjazy s nich bo na drohach rosléha. Měschczenjo jim złomu dowachu, tola drjewo njedostachu, dokelž bě jara žadne. Franzowsojo teho dla wiczne budy a rěsniske kawy, na kotrychž bo wiczne dny pschedawasche, rosrubachu. Bórsy na wobomaj torhoschczomaj a na pschimjesowazych drohach lěhwowe wohnje sapachu, płomjenja hacž k tšecham schwihachu, tola žaneje schkody njenacżinichu. Wojazy běchu měrni a wjeßeli a bo wo to njestarachu, so na nich krwawna bitwa czakasche.

Lědma ranje switasche, gardy s bohatymi wrotami won czehnjechu. Napoleon na konju s pschewodom sa nimi slědowasche, wojazy jeho wschudże s „Vive l' empereur!" (Njech je khěžor žiwy!) strowjachu. Kanony s ranja a połodnja Budyschina hacž do wjeczora hrimachu. Franzowszy žandarmojo běchu Budyske wrota wobßadżili, a nikomu won a nuts khodżicž njedachu. K jich hospodowanju bo scżěhowaze twarjenja postajichu: 1. Pětrowska zyrkej, evangelski dżěl wschón, katholski s dżěla, 2. wobej sali radneje khěže, 3. hród s proviantownju, 4. kupniza, 5. tšelerńja, 6. fórbark na horncżerskej drósy czišło 117 s pódla ležazymi brjóžnjemi, 7. Tuchorska zyrkej, kotraž bo posdżischo jako konjenz wužiwasche, 8. wojerska zyrkej sa Pruskich a Ruskich, 9. dżiwadło s pódla

ležazymi brjóžnjemi, 10. mischtrownje kalzow, 11. žyrotownia ſ kólnjemi, 12. korrekzijonſka kněža, 13. zyrkej žwjateho ducha ſ hospitalom, 14. Michalſka zyrkej ſa Württembergſkich a Bayerſkich. 15. dźěl tachanſtwa.

21. meje do města powjesćź pschińdźe, ſo žu Franzowſnjo dobyli. Najwjazy wžow we wokolnoſćźi žo paleſche, a ſchtož prjedy pſcheczěl a njepſcheczěl njebě pſchetrjebak a ſapuſchćźik, to płomjen a ſniczichu. Nětko naſtawazy njedoſtatk zyroby wožebje lazarety cźežko ſaczuwachu. Wokoło 11000 ſranjenych žo do Budyſchina pſchiwjeſe.

S **Małeje Borſchcze.** Pſched bitwu pola Budyſchina je w tudomnym knježim hrodže Napoleon I. bydlik. K ſtolětnemu wopomnjenju tuteho dnja budže njedźelu wjeczor w 7 hodźinach w tudomnym knježim parku žwjedźeń. Sswjedźeńſku rěcź ſmeje k. duchowny Müller ſ Budyſchina. Po njej žo dźiwadło ſ wužwobo dźeſkeje wójny pſchedſtaji a žo ſpěwy a deklamazije pſchednjeżu. Saſtupny pjenies 25 pj. wuczini.

Se **Scźijez.** Njedźelu 18. meje popołdnju ſměje žo na tudomnej Napoleonſtej hórzy wopomnjeńſti žwjedźeń bitwy pola Budyſchina. Bliſko Ratarowſkeho dwórniſchcźa žo wokoło 400 dźěcźi Židowſkeje, Michalſkeje, Wjelkowſkeje, Hnaſchcźanſkeje a Dobruſchanſkeje ſchule, žobuſtawy wubjerkow ſa powſchitkowne wužitne dźěło, wojeſke a turnarſke towarſtwa, kotrež ſe ſpěwom a hudźbu 1/4 hodźin na Napoleonſku hórku pocźahnu. Tam ſměje hejtman Binding pſchednoſchk wo bitwje pola Budyſchina. Potom žo ſhromadźeni na pſchimjeſowazu žwjedźeńſku łuku podadźa. Tam turnarjo ſ pſchedwjedźenjemi a dźěcźi ſ hrajemi wuſtupja. Pódla teho budže žo wo myto tjělecź a žo kehelowacź. Dźěcźi žo ſ khofejom a tykanzom wokſchewja.

S **Brěſyny.** Skoty kwaž tu 3. meje Freundez mandźelſkaj žwjeczeſchtaj. Doſtaſchtaj wot krajneho konſiſtorſtwa cźeſtnu bibliju, kotraž žo jimaj na 2. dnju žwjatkow w Hucźinjanſkim Božim domje pſchepoda. S jubjelſtimaj mandźelſkimaj žo wjeſelachu jeju 5 žynoju a 18 dźěcź dźěcźi. Bóh tón Knjes jeju dale ſtrowju a cźikeju ſdźerž na cźěle kaž na duſchi a ſwožcź jimaj měrny wjeczor žiwjenja. Kř.

S **Bukez.** Rjany dźeń to běſche, žwjatkowna wutora. Młódre njebjo wyſche naš wjeſele ptacźki pod njebjom Bohu cźeſcź ſpěwajo a pruhi žłónza wſchitko pſchekraſnjeſche na ſemi, ſawěcźe, rjeńſchi cźaž žebi miſionſki žwjedźeń w Bukezach wupytacź njemóžeſche. S daloka a ſ bliſka běchu ludźo pſchikhwatali, ſo bychu žobu žwjecźili miſionſki žwjedźeń. To je nam ſaſo dopokas, ſo wobydlerjo we Łužizy žo hiſchcźe ſajimuja ſa dźěło mjes pohanami. — Na wſchěch pucźach běchu cźežne wrota natwarili. Plecźiſny a khorhoje haſby a khěže pyſchachu. Tež zyrkej mějeſche woprawdże woſobnu pychu. Pucź pak k Božemu domu pokaſachu rynki ſelenych bréſow. Hdyž žo ſopocźa na wyſokej wěži ſwonicź, hlaj, dha cźehnjeſche kraſny cźaž pſches Bukezy. Wokoło 1 hodź. to běſche. Prědku wohnjowa wobora, potom ſchulſke dźěcźi, hudźbna kapała ſ młodźinu a napoſled wojeſke towarſtwo. Wokoło 2 hodź. ſapocźa žo žerbſka Boża žłužba. Knjes farař Wicźas prědowaſche ſ japoſchtołſtich ſkutkow 16, 9, hdźež žo wo Pawołowe widźenja jedna. „Pſchińdź dele do Mazedonſkeje a pomhaj nam.“ Wokoło 4 hodź. bě němſke prědowanje. Knjes farař Hauffa ſ Wóſporka wo Jeſuſowych žłowach ſe ſcźenja žwj. Jana rěcźeſche: „A ja, hdyž powyſchcny budu, pocźahnu ja wſchitkich k žebi.“ Rjenje běſchtaj rěcźnikaj žwój nadawk dokonjałoj. Zyrkwinſki khor ſpěwaſche: „Sswjate, knjes Zebaoth, je twoje žłowo“ a „Sſo ſraduj, ſraduj kſcheſcźanſtwo“. Po kemſchach žo ſa miſionſtwo 476 hr. woprowaſche. To je ſwježelaze a dopokaſuje, ſo tež we wulkej woſadże prawy žwjatkowny duch w njedźelſkich prědowanjach a pſchi druhich ſkładnoſcźach žo płodźicź hodźi.

S **Bukez.** Kaž je žo nam wotnjewiło, ſtej žebi Budyſke žerbſke towarſtwo „Jednota“ a Budeſcźanſke towarſtwo „Lubin“ wotmyſlikej, žo pſchichodnu njedźelu 18. meje na wulět do Bukez naſtajicź. Pſchejemy jimaj rjane wjedro, ſo mohkej žo nad nětkole jara rjanej ſtwórbu ſ zykej wutrobu wjeſelicź. Tež my Bukecźenjo žo na rjane hodźinki wjeſelimy, kotrež chcemy ſ nimi w naſchim žerbſkim towarſtwje pſchebycź. Schtóž žerbſku ſabawu lubuje, teho budźemy rad lubje witacź. Towarſtwje w 4 hodźinach do Bukez pſchińdźetej. Duž na wjeſele wohladanje!

S **Wujezka** pod Cźornobohom. Jedyn lěžnik je pſched tydźenjom na měſchcźanſkim lěžnym revěrje jeneho ruſkeho ſtepneho worjoła (hodlerja) tſělik. W naſchich ſtronach jara žadny ptak ſ wupſcheſtrjenymaj kſchidłomaj dwaj metraj měri. Wón budže žo poſdźiſcho w Budyſkim měſchcźanſkim muſeju khowacź. — Pſched nětkotrymi létami žu tež w Pomorſkej tajkeho worjoła tſělili, tola hewak, ſchtož je ſnate, nihdże druhdże w Němſkej žaneho.

S **Korſtmja.** Woſudne njeſboże je ſańdźeny ſchwórtk dźěłacźerja Herzoga w tudomnej Frieſez kajeźni podeſchło. S prawej ruku wón do wolmutorhazeje maſchiny ſjedże, kotraž zyku ruku wottorhny. Wbohi cźłowjek pſched žwojim bliſkim kwažom ſtejeſche. Pſchichodnu njedźelu chzyſche žo wón ſe žwojej niewjeſtu ſwěrowacź dacź a dokelž je wuczeny pjekař, pjatk tykanzy ſa kwaž žam napjez. Njeżmilny ſky woſud je dny, kotrež dyrbjachu najwjeżelſche a najſradowniſche bycź, do żałoſcźenja a płakanja pſcheměnić, a město do zyrkwje žu nawożenju do Callenbergſkeje hojeźnje dowjeſli.

S **Kumwałda.** Se žwojim khrobolenjom je druhi dźeń žwjatkow jedyn dźěłacźer ſ Holbina do žmjertneho njeſboża pſchiſchoł. Wón bě žebi ſwěrił, ſ jěſdnym kołom ſ Běłoboha k Wopakej dele jěcź. Njedaloko „Žnjoweho wěnza“ knjejſtwo nad žwojim kołom thubiwſchi wón do ſchtomow ſajědże. Se žylnym ſraženjom žo jemu wutrobno ſatłócźi. K ſemi žo cźiżnywſchi khrobolaty młody cźłowjek bjes wědomja leżo woſta. Lěkař, k kotremuž jeho dowjeſechu, ſpóſno, ſo bě žebi pódla druhich cźeżkich ſranjenjow moſhy ſtſchażł. Snjeſboženy žo ſcźeżka ſoſo ſhraba.

Se **Scherachowa.** Wutoru popołdnja žu ſ młynſkeje hrjebje Dietrichez papjernika 72lětnu Thereſiju Düringowu morwu wucźahnyli. Cźeżke myžle žu po ſdacźu ſtaru žonu pohnuke, we wodże žmjercź pytacź.

S **Wósborka.** Pſchi Merſiowſkez młynje hrajkajo je žrjedu popołdnja ſchtyrilětny žynk wikowarja Mena do Łubaty padnył. Wo njebożu ſažłyſchawſchi wyſchſchi młynk Guſtav Merſiowſti hnydom ſa dźěcźom do wody ſkocźi a jo žmjercźi tepjenja wukhowa.

S **Komorowa** pola Rakez. Tſecźi dźeń žwjatkow rano je žo njedaloko pruſko-ſáſkeje mjeſy wulki automobil pſchenajerja automobilow Fierle w Budyſchinje ſpalił. Drohi wožebny ſchěſcźžydkaty wós je žo hacź do žwojich żeleſnych dźělow ſ wohnjom ſniczik. Fierla, kotryž wós žam wjedźeſche, móžeſche žo w poſledním wokomiku wukhowacź. Druhe woždoby, kotſiž běchu žobu jěli, běchu krótko prjedy ſ woſa ſtupili.

Dopiſ. S tutym dowolam žebi tež k „kaniklazej cźwili“ ſa naš ratarjow něſchto naſpomnicź.

Pſches 8 lět poſpochi žym něhdże kórz wuſtycźa lěža ſ młodymi khójcźkami wobžadźał; ale kóždy krócź žu mi je kanikle dozyła ſniczite, ſo ani ſchtomika naroścź njemóžeſche. Tež w młodźinach a w lěžu žu mi lěto wot lěta žłanje zyle pſcheryke a jara wobſchkodźike. Tež druſy wobžedźerjo wo wžy žu runje tak ſ tutej ſwěrinu cźwilowani.

J. L. w Ralbizach.

S **Kulowa.** Schtwórtk popołdnja žu žo domſke, hródź, bróżeń a kólnja fabrikarja Jana Mikkawſchka na Hóſkowſkej dróży wotpalike. Se žłomu kryte twarjenja žo do cźiſta wupuſcźichu. Wukhowake žu žo jenoż ſtót, jene łožo a jědne koło. Wobžedźeŕ ma jenoż jara niſko ſawěcźene.

Se **Shorjelza.** Cźeżke njeſboże ſ automobilom, kotrež je žebi cźłowſke žiwjenje ſa wopor žadało, je žo žobotu do žwjatkow na dróży mjes Rauſchwalde a Schlaurothom ſtało. Dźěłacźerja Böhmera z Rauſchwalde je tam jedyn automobil pſchejěł, hdyž chzyſche Böhmer na druhu ſtronu dróhi hicź. Dla mróczele procha, ſ jenym napſchecźołędźazym automobilom ſmucźeneho, njemóžeſche wón tón jedyn automobil ſpóſnacź. Böhmerowe ſranjenje bě tak cźežke, ſo je prěni dźeń žwjatkow w hojeźni wumrjeł.

S **Kocźiny.** Wobydlerjo naſcheje wžy chzedźa žebi wudawki ſa nózneho ſtražnika ſalutowacź. Teho dla žu žo rosžudźili, ſo jedyn po druhim nozy ſtražuje. Stražnikowa truba a lebija dyrbitej žo teho dla wſchěhnje wot žužoda k žužodej donjeſcź. Sa nalutowane pjenjeſy žu njedawno — ſtražniſki bal wuhotowali.

S **Běleje Wody.** Skoro njewěrjomne paduchſtwo je žo druhi dźeń žwjatkow w Jabłońzu ſtucźiło. Tam mějeſche ratař Kócźka w bliſkim hoſcźenzu kwaž we wjeſelym towarſtwje pſchiwuſnych a pſchecźelow. Hdyž žo ſkónczńje młodaj mandźelſkaj domoj podaſchtaj, žo na njelube waſchnje pſcheſłapiſchtaj. Khěžne durje běchu wocźinjene, w bydlanſkej ſtwje bě khamor roſpacźeny, a ſ njeho bě žo 120 hriwnow kradło. Hnydom ſawołany kriminalny poliziſt ſ pžom do Jabłońza pſchijědże a da pžej na ſlěd cźuchacź. Pož ſa ſlědom do ſale, w kotrejž žo kwažowaſche, běžeſche a na bratra młodeho mandźelſkeho naſchcźowka. Tón bě, mjes tym ſo žo druſy hoſcźo na rejach ſabawjachu, w bratrowym ſtatoku pobył, ſe žekeru khamor roſpacźił a pjenjeſy kradnył. Město ſo by potom domoj ſchoł, žo wón ſ kradnjenymi pjenjeſami na kwaž wróćźi a tam rejwaſche, kaž ſo budźeſche žo nicžo njeſtało. S poliziajſkim pžom pſchepokaſany žo wón paduchſtwa wuſna, na cźož jeho ſajachu.

S **Dubeho.** Ssrjedu wjeczor bě k domſkemu pſchitwarjenej

hródźi Fryczez żiwnosćze woheń wudyrił. Mużstwam wohnjoweje wobory žo poradźi, brózeń pkomjenjam wobrócź. Nastata schkoda je khětro wulka.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Dla skschiwdźenja měschczańskeje rady bě Lubijski kawnski žud redaktora tamnischeje sozialdemokratiskeje „Volkszeitung“ Emila Augusta Reicha k 300 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 30 dnjow saßudźił. W jenym nastawku bě žo měschczańskej radże porokowało, so wona sa swonkowne industrialne saměry elektrisku móz niže žamostejazeje płaczisny wotedawa, mjes tym so dyrbja mali konsumentojo wyšoke płaczisny płaczicź. Reichowe powokanje pschecźiwo wußudej žo saczißny.

Přilopk.

* (S automobilom žo pschejěł.) Druhi dźeń žwjatkow dopołdnja je na Lubijskej dróhy mjes Karolinej sahrodu a Jeńkezami skakarski kowař Gustav Berndt, kotryž pola žwojeho pschichodneho žyna, hoscźenzarja Lehmanna w Jeńkezach bydli, straschnje do njesboža pschischoł. Hdyž Berndt se žwojej dźowku a mandźelskej dopołdnja wokoło 8 hodźin do Budyschina kemschi dźěsche, jedyn automobil do Budyschina jědźesche. So by žo rosmucźeneho kura sminył, Berndt na druhu stronu dróhi dźěsche. Prjedy pak hacź bě dróhu pschekrocził, automobil pschihna a jeho pschejědże. Cźežko sranjeneho jeho sběhnychu a jeho s tym žamym automobilom, kotryž bě jeho pschejěł, do Budyschina k wyschschemu medizinalnemu radźiczelej Menschelej dowjesechu. Tón poruczi, sranjeneho hnydom do Budyskeje hojerńje dowjescź. Berndt je 53 lět stary a prjedy żiwnosćź w Hrubocźizach wobžedźesche.

* (Ssamomordarstwo.) Ssebi wulku žiku lěweje ruki pscherěsnywschi je žo w Sczeńzu pola Kamjeńza 35létna dostawarka invalidneje renty Hana Bertha B. wukrwawiła. Dołheje khorosćze dla žo do cźežkich myšlow samyšliwschi je wona ruku na žo skožiła.

* (Hrósbne skónzowanje jeneho hólza w Barlinje.) W jenym sjawnym nusniku na rózku Meirottowskeje dróhi a khěžorskeje alleje jutrownicźku dopołdnja papjerjany wał s dwěmaj nohomaj namakachu. Wjecźor žo poradźi, pschi hlownych skhodźenkach Potsdamskeho dwórnischcźa wał namakacź, do kotrehož běchu hłowa, cźěło a druhe cźěłowe dźěle sawalene. K nim nosy, w prěnim wale leżazej, žłuscheschtej. Na jenej khartzy 118. ludoweje knihownje, w cźěłowej drascźe namakanej, bě mjeno Otto Klähn napißane. Khartka w kouvercźe s adressu jeneje knježny Höckez se Steinmetzskeje dróhi cźo. 46 w Barlinje tcźesche. Tu jhonichu, so žo wo cźěło schulskeho hólza Otty Klähny jednasche, kotryž pola žwojeje pschirodneje macźerje Höckoweje bydlesche. Otto Klähn bě žo žobotu shubił. Prózowanjam Barlinskeje kriminalneje policije žo poradźi, knježeho žłużobnika Josefa Rittera, pola jeneho jenotliweho knjesa w domje cźiślo 26 Hohenzollernskeje dróhi žłużazeho, jako mordarja sajecź. Tam skónzowaneho hólzowe cźrije, krwawy schórzuch a pobrachowazu hólzowu hłowu wußlědźichu. Psched tymile dopokasmami njemóżesche Ritter njeskutk prěcź. Wón žo wusna, so je hólza do wobydlenja žwojeho knjesa, kotryž bě wotpucźował, wabił, so by s nim na njepózcźiwe waschnje wobkhadźał. Dokelž je žo bojał, so mohł jeho hólz pscheradźicź, je jeho wón najprjódzy s ruku a potom s powjasom sadajił.

* (Jedyn lětał žo sarasył.) W Johannistalu pola Barlina žrjedu w powětšje dwě lětadle do žo sawadźischtej. Wonej žo k semi cźišnyschtej. Na jenym s njeju žo kapitan Jucker sarasy, a lětarski wucźomz Dietrich žo cźežko srani.

* (Turkowszy offizěrojo we Wiesbadenje.) Dźeżacźo turkowszy offizěrojo, mjes nimi jedyn wyschk, jedyn wyschkowski leutnant a žydom hejtmanow, kotsiž žu žo pschi wojowanjach pola Gallipoli a Cźataldże sranili, žu s pschewodom jeneho turkowskeho staboweho lěkarja do Wiesbadenskich kupjelow k wuhojenju pschišli.

* (Wojowanje s jenym paduchom.) Jedyn paduch, kotryž bě žo w pinzy jeneje khěže we Wiesbadenje skhował, domoweho woßžedźerja, hdyž do pinzy pschińdże, k semi porasy. Do nimokhodźazych ludźi wón s pinzyneho woknieschka tšělesche a někotrych straschnje srani. Tež do polizistow, kotsiž žo k jeho khowanzy bližachu, paduch tšělesche, a hakle, hdyž bě wohnjowa wobora pinzu powodźika, žo wón pschesta wobaracź a žam žebje satšěli.

* (Paduschi w jenej Wrótžławskej banzy.) Swjatki žu žo paduschi do banki Steina & Co. we Wrótžławju dobyli. S pinzy žo pschesches cźežke betonowe murje pschedźěłachu a dwaj pjenježnaj kaschczej rospaczichu. W nimaj pak jenož sa 500 hriwnow žlěbornych pjenjes namakachu. Wschě druhe pjenjesy běchu žo, kaž stajnje žobotu, do worzlowych panzerowanych khamorow samkke. Do tutych žo paduschi njemóżachu dobycź.

* (Dwě woßobje w hnójnizowej jamje žo sadušnyłej.) We Windbergu (w porheinskej provinzy) staj žo dwaj bratraj, pschekupz Potting a ratař Potting, pschi cźisczenju hnójnizoweje jamy sadušnykoj. Jeneho žušoda, kotryž bě teho runja do jamy padnył, hdyž bě Pottigow chzył s njeje wucźahnycź, wohnjowa wobora wukhowa.

* (Njesboże s automobilom.) Ssrjedu je žo pola Düsseldorfa cźežke njesboże s automobilom stało. Pieczo wucźomzy pschekupskeje wyšokeje schule s Krefelda do Kölna jědźechu. Pola Düsseldorfa žo pschi jěsbje na dobo wodźidko sapowjedźi, a automobil do jeneho schtoma sawadźi. Wucźomz Weiherbuch s Elberfelda žo sarasy. Jedyn druhi žo cźežko srani, dwaj lohko.

* (Hrósbne namakanje.) W Nauheimje žu w pinzy jeneje khěže dźeżacź sesthnjenych dźěcźazych cźěłow namakali. Zona, na kotruž žo hrěscha, so je dźěcźi skónzowała, je hižo psched někotrym cźažom wumrjeła.

* (Pschezo toßame.) Wyšokostejaze woßoby žu husto we wuskoscźach, wo cźim dyrbja s ludźimi rěcźecź, s kotrymiž maja huscźischo wobkhadźecź. Husto žo stawa, so žo pschezo sa tej žamej wězu prascheja, a na to toßame wotmolwjenje dostawaju. Tak žo khěžorka Augusta pschedšydu krajnoßudniskeje komory, Schorna, kóždy krócź woprascha: „Niz wěrno, Wy běschcze w Metzu?“ A Bjedrich Wylem IV. by žo na profesora Böckinga w Bonnje pschezo s tym žamym praschenjom wobrocźił: „Kak žo Waschemu bratrej w Trabachu wjedźe?“ Na to wón ras wotmolwjenje dosta: „Majestoscź, wón je hischcze pschezo morwy.“

* (Ssamomordarstwo jeneho žudniskeho assessora.) Ssudniski assessor dr. s Reinhard je žo w Jenje želesniskemu cźahej pschejěcź dał.

* Wjazy dyžli milijon krónow dołha sawostajiwschi je generalny direktor Pražskeho papjernika, dr. Götzl, cźeknył. Wón je doma wjele pjenjes pscheczinił a wulke summy s bursowymi spekulazijemi a w hrajerni w Monte Carlo shubił. Götzl bě něhdy s kapalnym mischtrom pschi němskim krajnym dźiwadle w Prasy.

* (W lětadle s Brüssela do Londona.) Lětař Brindejaux je njedźelu sa schtyri hodźiny s Brüssela do Londona pschileczał.

* Němske wójnske łódźarstwo je žo žašo s njesbožom podeschło. Psched Helgolandom je žo žrjedu na torpedowskim cźołmje „S 147“ jedyn zylinder puknył. S mužstwa staj žo pschi tym dwaj mužej morikoj a tšjo žo cźežko sranili. Dwejo s tutych staj na žwoje rany wumrjekoj.

Tež na podmórskim cźołmje „10“ je žo pola Helgolanda njesboże stało. Pschi nahłym wobrocźenju žo schtyrjo mužojo wobžadki, kotsiž na krywje stejachu, se žołmami do morja storhnychu. Tšjo s nich mózachu žo wulhowacź, mjes tym so žo schtwórty tepi.

* (Slět psches Bernske alpy.) Schwajzarski lětař Bider, kotryž je njedawno Pyrenäske hory pscheleczał, bě žo wutoru w Bernje na slět psches Bernske alpy puschcził a je sbožownje k Sittenej dele pschileczał. Wón bě hacź do 3200 metrow wyšoko leczał.

* (Cźežke želesniske njesboże w Bołharskej.) W jenym wojerskim želesniskim cźahu, 30 wosow dołhim, kotryž do Dramy w Mazedonskej jědźesche, žo na nahłym wotwißu pschisamknjenje rostorhny, a 25 wosow s wulkej spěschnoscźu k Bukskemu sastanischcźu dele jědźesche, hdyž wone do jeneho 25 wosow dołheho cźaha, kotryž bě s bołharskimi wojakami wobžadźeny, srasychu. 150 wojakow je žo morilo a 200 žo sranilo.

* (Hrósbna podawisna.) Jena młoda Rußowka, kotraž žo s Ameriki wrócźesche, pola jeneho měschczana w Kibarti pschenozowasche. Wona powjedasche, so je žebi w Amerizy 1500 hriwnow nalutowała. Dokelž holzu w nozy wosyhasche, mužowa žona žwoje kožo s jejnym samèni. Rano muž do komory sastupi, w kotrejž po jeho měnjenju zusa holza spasche. Sso k kožu pschibližiwschi wón njewjedžo, so w nim jeho žona leži, se žekeru žonje nop rosrasy. Holza, kotraž w pódlanskej komorje spasche, do žušodneje khěže cźekny, kotrejež wobydlerjo policiju sawołachu. Spósnawschi, so bě město zuseje holzy žwoju žonu sarasył, bě mordař na łubju schol a žo tam wobwěžnył. Tam jeho morweho namakachu.

* (Wichorowe sapuscźenje na Philippinskich kupach.) Po powjescźach s Manily žu žo Philippinske kupy s najžylnischim wichorom domapytale, kotryž tam wot wjele lět pomnja. Wulka liczba łódžow je žo potepiła. 58 cźłowjekow je žmjercź w žołmach namakało.

* (Japanszy do Brasilskeje poczahnu.) Sjednoczene staty połnóżneje Ameriki ßo se sakonjemi psched japanskimi pschiczaharjemi schkitaju. Duż ßo Japanszy hotuja, do Brasilskeje wuczahowacź. W Tokio je ßo towarstwo se 4 milijonami hriwnow samożenja sakożiko, katrez chze 20,000 japanskich dźełaczerjow w Brasilskej saßydlicź, so bychu tam rajß, czaj atd. sa towarstwo plahowali. 1500 japanskich dźełaczerjow je hižo w Santosu na brasilski brjóh stupiło.

Wuhlowa jama na Horje p. Njeßwaczidła

= praßowane wuhlo =

tez ſ pschiwjesenjom do domu pschedawa.

Ota Symank.

Krejczisczazy czaj

se ſnamjenjom hrodowskeje haptyki, pakczik po 1 mk.,

krejczisczaze kapki

blescha po 75 pj.,

krejczisczaze pille

schkleńczka po 50 pj.

Rosesłanje na wßy. — Jeniczzy woprawne

w hrodowskej haptyzy w Budyschinje.

Pawoł Lcidler.

Khežorska khofejownja

Słomu

k saßłanju a pizowaju

pschedawa

Hunnlus w Jeschizach.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry** a **tuni czaßnik** kupicź, abo kotryż chże ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k czaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na ßwonk. lawskej haßy 5. **Jencz** pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźełko sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

Viktoria-schijaze maschiny

ſ kulkatym łehwom ßu najlepsche sa dom a pschemyßko.

Sastupjeŕ: **Jan Schibak**

na Mużakowskej drohy 4.

— Telefon 406. —

Nekotre nowe maschiny, „Gritzner", „Dürkopp", „Opel", kotrychż politura je mało rosdrapana, jara tunjo.

Wulki skład narunanskich dźełow.

Jehłow nimale 1000 duzentow.

Nowe maschiny hižo po 55 mk.

Tunje płaczisny,

dokelż nimam khlamy.

Mejska różiczka

na saźny row

nascheje njesapomniteje dźowczicźki

Liddki Lenki Piwarźez

ſ Wětrowa.

* 12. meje 1910. † 19. meje 1912.

Kak cźeżko je, hdyż starej lubej wocźi
Sso sańdźelitej sa to żiwjenje;
Kak srudnischo, hdyż luby młody krocźi
Se ßwěta won a rjeknje Bożemje.
Hdyż tu pak wutroba njepowołana
Wot Boha Knjesa dyrbi domoj hicź,
Wot ruki cźłowjeczneje wustorkana —
Hdże móże wjetschi styſk a żałoscź bycź!!

My ßmy ju měli! Naß je potrjechiła
Ta żałoscź, kiż nam sacźmi pucź a dom:
Dźenß dźowczicźka nam kcźejesche tak cźika,
Dźenß hrajo ßměwkasche ßo ſ wjeßelom,
Dźenß Boże ßłóncźko ßwěcźesche tej róży
Na lěschzy naschoh' ßwójbnoh' żiwjenja, —
A jutsje kóżda wutroba ßo stróży
A bě nasch dom każ krwawna pusczina.

Kak běsche móżno to! Hdyż k Bożom' ludu
Sso stowarschichmy ſ lubym kemschenjom,
Dha mordarka wsa naschu holczku khudu
Nam ſ rukow ſ jědom, ſ hrosnym morjenjom.
Bjes ßmilenja to lube dźěcźko proßy,
Pospochi krwawny skutk ßo dokonja,
Hacź Boży jandźel drohu duschu noßy
Se semskej' cźwile k Wótzej do njebja.

Ta holczka leżesche, każ jandźelk rjany,
We ßmjercźi hischcże, ach, tak lubosna!
A pschi nim? Wbohi nan, tak nastróżany,
Macź, pschе wschu měru nanajsrudnischa!
A dźěbaj, wowzy, bratsik, ßotra maka,
A kmótsja, ßyka srudnych pschecźelow,
A zyka woßada je saplakała
A wobda ßmjertne łóżko, mary, row.

Ach, hdyż tón kaschcźik puschcźi ßo do rowa,
Bjes ßylsow żane wóczko njewosta.
Nasch luby farar ſ płaczom Boże ßłowa
Nam skicźi, płakajo nam saspěwa,
Trosscht wuproßy sa nasche rany krwawne,
Każ roßu njebjesku sa laczny kraj,
Schkit Boži, měr sa wschitke dusche sprawne
A cźiche wußnjenje, a Boži raj.

To wschitko je ßo nětk psched lětom stało,
Haj, zyke lěto dźěchmy srudny pucź!
Kak husto je ßo wóczko womaczało,
A wschitko wopomnichmy wjele krócź.
Dźenß luba Liddka pak njesapomnjena
Pschi twojej hórzy saßo stejimy,
Kiż ſ różemi je kraßnje wupyschena, —
Ach, rjeńscha, hacź te róże, běsche ty!

Dźenß je ta srudoba tak ßylna ſ nowa,
Ert prascha: K cźomu to? a cźoho dla?
Dźenß pak, ty luba, pola twojoh' rowa
Nam Boże ßłowo stroschtnje saspěwa:
Po małej khwili bu ta radoscź wsata,
Sso wjeßelo do horja wobrocźi;
Po małej khwili budże saßo data
Wam wasche dźěcźo k sbóżnej radoscźi!

Każ ſ cźornej' semje kcźeja tele róże,
Po srudnej symje pschińdże naleczo,
Tak Bóh po srudźbje póßkacź chze a móże
Nam radoscź, měr a troschta bohatstwo!
Spi Liddka, spi! Ty běsche swjeßelenje
Nam stajnje, tam ßy nascha nadźija.
Na saßowidźenje! We Bożim mjenje!
To je nasch trosscht po ßłowje Jesußa! —

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wot ſoboty 17. hač do wutory 20. meje:

Jěſba po želeſnizy ſ Gaudy do Colombo.
Kraßne wotewſacže vſchirody.

Mirza, zyganka.
Jara ſajimawy napinazy drama w 3 jednanjach.

Schto wona je?
Schikwana komödija.

Struchliwy Joſef.
Žort.

Džěleny wot ſboža.
Drama w 3 jednanjach.
Napinazy ſkutk. Kraßne fotografije.

Cineſino kuram konkurrenzu cžini.
Žort.

Konkurßowe
wupſchedawanje.

Wot pónd̆ſele 19. meje budža ßo na ſeminarſkej dróſy 8 w krónſkej drogowni k Aktorieſtej konkurßowej maßy ßłuſchaze twory, jako:

drogi, barby, laki, pinſle, wolij ſa automobile, ripikowy wolij, wſchelake ſela wina, malenowa brěčžka, mineralne wody, tinktury, cžeßaki, ſchwampy, cžiſcžaza koža, cžiſcžadła, mydła, brěſowa brěčžka, eau de Cologne a wſchelake druhe parfümerije, ſhampoony, khěžorſki borax, wowßne muki a w chě hewak ßo wjedžaze twory **po jara poniženych placžiſnach** wupſchedawacž.

Gustav Christoph,
konkurßowy ſarjadnik.

Weihenſtephan

je jedyn najwubjerniſchich ſwarow bayerſkeho piwarſtwa a ßo wot nětka
w reſtaurantu
„ſtareho piwneho dwora“
(Zum alten Bierhof)
w Budyſchinje na theaterſkej haßy tocži.

Weihenſtephan

je naiſtarſcha wobſtejaza klóſchtrſka piwarnja (ſałożena 1146) a proßy wſchitkich lubowarjow wubjerneho napoja wo dobroczinwy wopyt.

S počeſczowanjom
Jan Hebold.

Khwaćanske serbske towarſtwo

změje, da-li Bóh, **njedźelu 25. meje** popołdnju w 3 hodźinach w Hustec hoſćencu w Khwaćicach swoje měsačne posedźenje.

Dokelž budźa jara ważne wuradźowanja, so wšě sobustawy přeprošeja, zo bychu z dypkom přišli, teho runja kóždy, kiž ma lubosć k swojej narodnosći, njech mjenowanu njedźelu naše posedźenje wopyta. **Předsydstwo.**

Zahrodniſka žiwnoſcž

24 kórzow najlěpſchich polow a łukow wopſchijaza, je ſe žiwym a morwym inventarom hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicž pola Kliema w Jaßońzy pola Njeßwacžidła.

Wupſchedawanje wſcheho wobnožа

dla ſpuſchczenja ſchewſta. Tež je **khěža** hnydom na pſchedań na garbarſkej haßy 22 w Budyſchinje.

Starſchu wuſtojnu
ßłużobnu holzu

ſ dobrymi wopißmami ßo k 1. jun. pyta.

Heinrich Lange
pſchi ßerbſkej katholſkej zyrkwi 4.

Bukečanske serb. tow.

změje **njedźelu 18. meje** popołdnju w 4 hodź. swoje měsačne posedźenje. Přednošk je přilubjeny. Dale budźe so wo spěwach zwučować. Dowuradźenje wuléta, kotryž so 15. jun. do Drježdźan w zjednoćeństwje z druhimi ſerbskimi towarſtwami wuwjedźe.

Wšě sobustawy a česćenych hosći přeprošuje
předsydstwo.

Kuchařki, ſtwnjſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom abo poſdźiſcho pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku žitnych wikow w cžriwowni knjeſa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Jako pěſtonczu

k jenemu dźeſcžu młodu dowěrnu Sſerbowku pyta **von Boxberg** in Dresden-Altſtadt, Münchenerplatz 2.

K wjedźenju jednoreho hoſpodarſtwa jedyn ſaſtojnik (34 lět ſtary), wudowz ſ 2 dźeſcžomaj (jene 6 lět, druhe 9 njedźel) hnydom ſtarſchu njewotwißnu woßobu pyta.

Dalſche je ſhonicž na Schliebenſkej dróſy 10 po 1 ſchodźe na lěwizy.

Wokrjeßna ſkótna wobhladańža
we Wósborku
ſ mytowanjom ſe ſtatnych ßrědkow.

Pjatk 23. meje dopoldnja wot 10 hodźin wokrjeßne ratarſke towarſtwo kral. ſakſkeho hornjołużiſkeho markhrabinſtwa **ſkótnu wobhladańžu** wuhotuje, k kotrejž ßo pſches 330 howjadow, koſow a 35 koni pſchiwjedže.

Howjada ſ wjetſcheho dźěła hornjołużiſkim ſtadłowym kniham pſchiſłuſcheja.

K temule wuhotowanju — konzertej Lubijſkeje měſchczanſkeje kapały, — ſhromadnemu wobjedu — wot 5 hodźin — ßo ſ tutym najpodwolniſcho pſcheproſchuje.

Wróczenje cžeſcže.

Sſchiwdźaze ßłowa, 20. haprleje 1913 na moju ßußodźinu Hanu Rjeczžynu ſrěčžane, njeßu wěrne a je roskata wróczam.

W Radworju cžo. 77,
6. meje 1913.

Hańža Grubertowa
rodź. Skapanez.

(K temu cžißłu pſchikoha.)

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

13. meje 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	48—50	93 95
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	42—44	84—86
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	36—40	78—81
4. žnadnje pizowane kóžđeje staroby	30—35	69—76
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	46—50	87—92
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—44	80—85
3. starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	36—39	75—78
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	31—35	71—75
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—49	87—92
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	43—45	83—85
3. žnadnje pizowane	38—42	77—83
Cželata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	70—72	112—114
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	65—68	107—110
3. žnadnje wuwite wot zyza	57—62	99—104
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich stšižencjow w staroble hač do 1¼ lěta	54—55	72—73
2. mjaßne	52—53	70 71
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	46—50	64 68

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyšinje:	W Budyšinje. 10 meje 1913 wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 15. meje 1913. wot hr.	wot np.	hač hr	hač np.
Pšenica běła	—	—	—	—	8	60	10	10
" žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	55	9	85	9	—	9	80
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	7	80
Ječmjeń	—	—	—	—	7	40	8	50
Wows nowy (50 kilogr.)	7	80	8	30	6	90	7	90
Hróch	11	25	19	25	10	—	11	—
Boka	11	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	17	—	19	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	25	2	40	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	3	—	3	10	2	70	2	90
Pšeničžna muka 50 "	11	25	19	50	15	50	19	50
Rjana muka 50 "	10	—	13	—	11	—	13	—
Ssyno 50 "	2	70	3	30	2	75	3	30
Ssloma 100 "	3	20	3	80	3	40	4	—
Proßata 990 schtuk, schtuka	15	—	30	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	—	5	90	6	20
Rjane wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	25	6	20	6	50
Pšeničžny gris (50 kilogr.)	—	—	6	80	—	—	—	—
Rjany gris (50 kilogr.)	—	—	7	25	—	—	—	—

Na bursy w Budyšinje pšeńca (běła) wot — hr. — np. hač — hr. — np., pšeńca (žołta) wot — hr. — np. hač — hr. — np., rožła wot — hr. — np. hač —hr. — np., ječmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot —hr. — np. hač —hr. — np.

W Budyšinje płaczeše: kórz pšeńcy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 16 hr. 24 np. hač 16 hr. 75 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hač 12 hr. 40 np., kórz ječmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hač — hr. — np.

Wiežne płaczišny w Kamjencu.

15. meje 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hač 8 hr. — np., pšeńca wot 9 hr. 80 nr. hač 10 hr. 20 np., ječmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 3 hr. — np. hač 3 hr. 20 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hač 2 hr. 90 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wiedro w Londonje 16 meje: Pomročene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje njedželu žwjateje Trojizy farar Răda rano w 7 hodzinach žerbsku spowiednu wuczbu, ½9 hodzin duchowny Tischer žerbske a w 10 hodzinach němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. katechismußowe rosrěčenje se žerbskej młodzinu.

Tydženske sastajnske dźěła smeje farar Răda.

Wutoru popołdnju w 3 hodzinach žónske towarstwo.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Gustav Hermann Tscharntka, dźěłaćeŕ w Jeńkezach, s Idu Emiliu Stelmaszakez s Kieppera w Sprottawskim wokrjeżu. — Ernst Wicźas, skałaŕ w Delnjej Kinje, s Emu Marju swud. Schmiederowej, bywschej swud. Beierowej rodź. Měrschez tam. — Ernst Ladusch, dźěłaćeŕ w Nowych Małżezach, s Hanu Hołkez tam. — Jan Ernst Hanso, formaŕ w Dobruschi, s Idu Marthu Müllerez tam.

S druhich wožadow: Max Čžech, skałaŕ w Bělschezach, s Marthu Wernerez w Počzarizach. — Hermann Gruhl, fabrikaŕ w Budyschinje, s Idu Manjokez w Hornjej Borschczi. — Pawoł Richard Lowka, krawz w Hodźiju, s Marju Selmu Zyżez w Čžeschkezach. — Khorla Hermann Klinger, žiwnoschćeŕ w Brěsynzy, s Fanny Hedwigu Lähnerez w Nowej Wšy p Huski. — Ernst August Kunath, fahrodnik w Roswodezach, s Marju Marthu Jurzez w Scheschowje. — Ernst Schubert, žiwnoschćeŕ w Pšowjach, s Hedwigu Almu Schmiedelez w Njeżwaczidle. — Jan August Fohland, dźěłaćeŕ w Budyschinje, s Emmu Augustu Schwurakez w Holeschowskej Dubrawzy. — Franz Löbmann, pohonč w Schěrachowje, s Hanu Hańžu Haasez we Lupoji. — Jan Jurij Zimmermann, inspektor w Lěškej, s Morju Theresiju Albertez w Jeschizach. — Hugo Ota Micź, radźiny słužobnik w Budyschinje, s Marju Theresiju Wiczasez w Minakale. — Jan Bohuwěr Pětsch, žiwnoschćeŕ we Wodezach, s Marju Marthu Hołuschkez w Mjeschizach. — Jan August Kóčźka, hospodarski pomoznik w Brěsezach, s Idu Rosaliju Straubiz tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Marja Madlena, Ernsta Augusta Moza Schönÿ, kamjenječežarja we Wurizach, dź. — Marianna Elsa, Jana Augusta Wirta, fabrikarja w Sczijezach, dź — Kurt Erich, Gustava Hermonna Tscharntki, dźěłaczerja w Jeńkezach, š. — Emma Elsa, Ernsta Bohuwěra Böhmera, dźěłaczerja na Židowje, dź. — Pawoł Erich, Ernsta Augusta Wobsta, žiwnoschczerja we Wulkim Wjelkowje, š. — Martha Elfrieda, Hendricha Aloiża Kinna, pišarja w Nowych Bobolzach, dź. — Marczin Gerhard, Bjedricha Ernsta Henczela, kowarja w Dobruschi, š. — Max Gerhard, Khorle Moza Hejny, hoschczenzarja w Tšelanach, š.

S druhich wožadow: Johanna Augusta, Ernsta Freudenberga, dźěłaczerja w Čžeschkezach, dź. — Klimant Helmut, Klimanta Richarda Helaża, pohonča w Małej Borschczi, š. — Helena Mildo, Khorle Ernsta Bundemonna, žiwnoschczerja w Dźiwoczizach, dź. — Jon Alfred, Jana Ernsta Hobraka, žiwnoschczerja we Lusy, š. — Hildegard Amanda, Emila Juraka, semkarskeho mischtra w Njeżwaczidle, dź. — Ernst August, Jana Augusta Schustera, pohonča w Bóstizach, š. — Erna Hilžbjeta, Arthura Gustava Seeligera, dźěłaczerja w Měrkowje, dź. — Frida Hedwig, Khorle Hermanna Hórbanka, čžěgle we Wulkej Dubrawje, dź. — Hertha Hana, Richarda Alberta Domröša w Lipiczu, dź. — Marja Martha, Jana Khorle Kloża, žiwnoschczerja w Lipiczu, dź. — Erna Johanna, Khorle Henča, fabrikarja w Khrósčze, dź. — Jurij Bjedrich, Gustava Hendricha Sahrodniko, dźěłaczerja we Lusku p. Pomorz, š. — Ernst Marczin, Moza Winklera, fahrodnikeho žiwnoschczerja w Lejnje p. Pomorz, š. — Kurt Erich, njemandź. š. w Čžornjowje. — Martha Elsa, Jana Frenzela, žiwnoschczerja w Porschizach, dź. — Pawoł Willy, Hermanna Wylema Scholtÿ, pohonča w Kupoji, š. — Martha Emma, žiwnoschczerja Rjeczki w Sdžarach, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadźe: 10. meje: Morwa narodźena dź. Bjedricha Wylema Ernsta Kupki, wojnarja w Dobruschi. — 11. Helena Pětrkez s Nowej Wšy p. Njeżwaczidła, w sastaratni na Židowje, 65 l. 1 m. 16 dn.

S druhich wožadow: Johanna, Ernsta Freudenberga, dźěłaczerja w Čžeschkezach, dź., 3 dn. — Martha Helena, Jana Augusta Neumanna, żelesniskeho dźěłaczerja w Mjeschizach, dź., 2 l. — Marja Herzogez, rentudostawatka w Drožđžiju, 84 l. 10 dn.

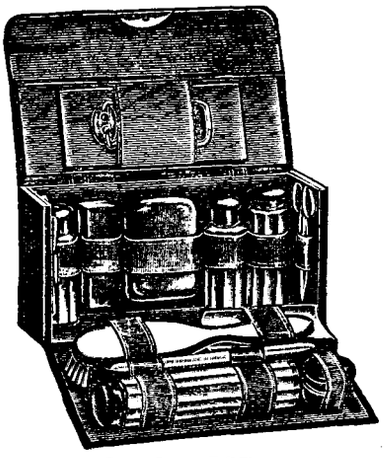
Zyrkwinske powjesče s Hodźija.

Njedželu žwjateje Trojizy smeje rano ½7 hodźin farar Kschižan žerbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin duchowny Voigt žerbske a w 9 hodzinach němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. katechismußowa wuczba za žerbsku mužsku a žónsku młodźinu.

Zyrkwinske powjesče s Budestez.

Njedželu žwjateje Trojizy smeje farar Domaschka rano w 7 hodzinach žerbsku spowjedź, duchowny Bójz dop. we 8 hodź. žerbske a ½10 hodźin němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. smeje farar Domaschka wuczbu s němskej mužskej młodźinu. — Pop. w 4 hodź. zhromadźizna tschesczijanskeho towarstwa mužskeje młodźiny.

Wisitne khartki czischczi spěschnje a tunjo **Ssmolerjez knihiczischczerna.**

— Telefon 587. —

Spezialna pschedawarńja
Offenbachskich kožanych tworow
C. Alberta, mějeczela Khorle Bale, ßedlarskeho mischtra
w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Puczowanske koffry wschelakich wuwjedżenjow,

wot najjednorischeho drjewjaneho koffra hacž k najwoßebnischemu rohoplatatemu koffrej,
puczowanske tosche, blusowe a wobleczenjowe koffry, puczowanske neßeßary, mužaze a žonjaze klobukowe tyły, pschedeschczńikowe pschikrywki nakhribjetniki, gamasche, schatowe měchi atd. **Pschezo nowosczje žonjazych toschow a paßow.**

---

45 trjebanych
mužazych, žonjazych a dźeczazych kolow

pschi pschedaczu nowych jako płaczenje pschijatych,
po 10—15, 25, 32, 40, 55 mk., so bych je wotbył, tunjo.

Nowe jěsdne kola po 38, 42, 48, 52—75 mk.,
žonjaze kola hižo po 58 mk.

Janko = jěsdne kolo, **najlěpsche trjebanske kolo, njestónzunjomne, spodźiwnje lohko běžaze,** hižo po 75 mk.

Kolowe mantle tunjo, jenož tak dołho hacž skład doßaha, kupcze hnydom, **hórske pschikrywy,** 1 lěto rukowanje, 6½ mk., **mantle** hižo po 1 mk. 80 pj., s 1 lětom rukowanja město po 6 mk. 75 pj. jenož po 5 mk. 75.

Schlawchi po 1 mk. 80 pj., 2 mk. 50 pj. hacž 4 mk.

Prjedy hacž kupicze, wobhladajcze ßebi mój hobrski skład. 120 kolow na składze. — Sa kóžde rukuju.

J. Schibak na Mužakowskej drósy 4.
— Telefon 406. —

Brennaborske, Opelske, Allrightske jěsdne kola
w najwjetschim wubjerku.
— **Wuporjedżetnja.** —

Th. A. Wällnitz naslědnik

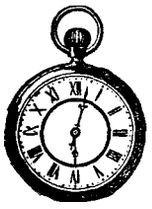
mějeczel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukeluskej haßy 9,
meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych
wobhydlenskich wuhotowanjow

kaž tež
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch płaczisnach.

Poruczam jako pschihódne a praktiske dary
debjaze meble

wscheje druzyny, kaž tež
teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
swój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczinwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pikomne rukowanje. Tunke płaczisny.

Kóslaze koże,

kosaze, howjase, wowcze, czelaze a kaniklaze koże,
wowczu wolnu
po najwyschschich płaczisnach kupuje
Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi a pschi zitnych wikach 11, s napschecza skoteje hwězdy.

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Sprattowa piza za kurjatka

hrajizy lohke wocżehnjenje kurjatkow dozpiwa, hdyž żo porjadnje dawa, kury wjazy jejow njeżu a lohko linaja.
Stajnje cżerstwu na składże porucża

Khorla Preisser jun.
pschi żitnych wikach.

Allgemeine Deutsche Creditanstalt.

Wot kral. sakск. ministerstwa justizy prawo k. pschijimanju żyrotnych pjenjes w padże § 1808 m. s. k. dostał.

Dawamy hacż na dalsche na hižo wobstejaze a sa nowe pjenjeżne sapołożki
4½% pschi schěsczmężacznym wupowjedżenju,
4½% = tsimężacznym wupowjedżenju,
4% = jenomężacznym wupowjedżenju,
3½% = wschědnym wupowjedżenju.

Każdne hodźiny 8—½1, ½3—5, żobotu 8—2 bjes pschetorhnjenja.

Powschitkowny Němski kreditny wustaw

filiala w Budyschinje
na khěžorskej drósy 21.

Wolijowe barby

wschěch snatych nuanżow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże schnyjaze,
molerske a murjerske barby,
terpentinowy wolij (němski a franzowski),
lanowolijowy firniż, jara derje a twjerdże schnyjaty
jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki,
jelesowe laki, Kölnski klij każ tež **murjerski kalk,**
drobnu krydu, gyps, portlandski zement,
najlepschi karbolineum, barbicże wschěch drużin,
schablony sa **molerjow** a **murjerjow**
porucża a ma pschezo na składże po najtunischich płaczisnach

Emil Měrsch, drogowe klamy
24 na kamjentnej haży 24.

Wschu domjazu a kuchińsku nadobu,
lampy, latarnje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane żudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kważne dary
kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty
pschi żerbskich hrjebjach 10.

Jako wubjerne dary

porucża w bohatym wubjerku
blidowe a khojejowe żudobja
wschěch płaczisnow,
myjenske żudobja
modernych formow a mustrow,
kuchińske żudobja
żudobja z kristalloweje a prażowaneje schkleńzy.

Hermann Gläsel

pschi lawskich hrjebjach 4 w żerbskim domje
— Telefon 728. —

August Pawoł Hilger

w Budyschinje na seminarskej drósy 2
porucża **nanajtunischo:**
Módroczischcz,
meblowe kattuny, poslešcowe kattuny,
lěczne barchenty,
mużeliny a satiny,
gardiny, meter hižo po 45 pj.
Sbytki we wulkim wubjerku.
Najtunische płaczisny!

Kupicże żebi
jesdne koło abo
schijazu maschinu
żwětowe firmy **Seidela a Naumanna**
najlepje pola starosnateho wężwustorneho a kolojesdneho wumělza
Gustava Marschnera
na Nowosalzskej drósy czisło 36.

Wot 17. meje 1913

budźemy **ßobotu** a **pſchedwjeczor** pſched **ßwjatymi dnjemi** ßwoje wobkhodne měſtnoſcze

w 3 hodźinach popoldnju ſamkacź.

Rano wot 8 hodźin hacź **popoldnju do 3 hodźin** budźa tele dny podpiſßane banki ſa wobkhod **bjes pſchetorhnjenja** wotewrjene.

W Budyſchinje, 14. meje 1913.

Krajnoſtawſki bank.
G. H. Reinhardt.
Filiala Lubijſkeje banki.
G. E. Heydemann.
Depoſitſka kaſſa Draždźanſkeje banki.
Schmidt & Gottſchalk.

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu ſaměſcźenju pjenjes w jenoż dobrych ſolidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodźe, w hoſcźenzu k „jandźelu“.
Hypotheki a wobßedźenſtwo leżomnoſcźow.

Sałożene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Ad. Räṁſch naßl. w Budyſchinje

(mějecźel **Max Kirschner**)

pſchi butrowych wikach 1 **telefon cźißko 415**

porucza ßwoje daloko a ſcheroko ſnate

palenzy a likeury.

Roſeßlanje w cźwizach a bleſchach.
Proſchu ßebi płacźiſnowy ſapiß żadacź.

Krótka rěčnica hornjoserbsk. rěče

(Kurzes Lehrbuch der oberwend. Sprache).

Napisał G. Šwjela, farař we Wochozach.
40 str., płaći wjazana 80 pj., porto 10 pj.
W Budyšinje dostać přez »Domowinu« w serbskej khokejowni, hewak wot spisaćela, adr.: Pfarrer Schwela, Nochten bei Boxberg, O. L.

Jeli ſo dyrbi Waſche ſtare jeſdne koło kaž nowe bycź,

ßo ſ dowěrjenjom na mnje wobroczźe. Moje 20lětne dźěło we wſchěch wotrjadach kołojeſdneje branſche ſa wězywuſtojne, hódne a ſchwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a ſaniklowanje** jeſdnych kołow wſchěch ſyſtemow a wudźěłkow, kaž tež kóżde **wuſporjedźenje jeſdnych kołow** a **ſchijazych maſchinow,** rěcznych maſchinow, zimazych maſchinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,
wuporjedźerńja w Sczijezach pola Budyſchina.

Sserbſke a němſke ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu dostacź

we wudawarńi Serbskich Nowin.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 21. **Sobotu 24. meje 1913.** **Lětnik 72.**

Kral Bjedrich August

je póndźelu Helgoland wopytał a tam paradu wo němskim wójnskim łódźstwje wotewsał. Na khorhojnej łódźi „Němska“ wón łódźstwowym manevram pschihladowasche.

Wot ßwojeje jěsby do poknóżneho morja ßo wróćiwschi kral jutsje ßriedź ßwojeho luda w połnej cźělnej a duchownej žiłosći ßwoje narodniny ßwjećí. Kral Bjedrich August je na trón stupiwschi stajnje derjeměcźe ßwojeho luda na wutrobje měł, pschezo je ßebi wón jako prawy krajny wótz na to myßlił, so by jeho lud pod jeho knjeźstwom sbožowny a spokojny był. Teho dla sakski lud jeho narodniny jako te ßwojeho nana ßobu ßwjećí a Boha proßy, so bě jemu hischcźe dołhe lěta nad Sakskej knjezicź dał.

Wuwsaczne sakonje sa Elsaß a Lothringsku.

Wulki dźěl wobydleŕstwa w Elsaßu a Lothringskej je dźenßa hischcźe runje tak franzowszy smyßlene, kaž w lěcźe 1871, hdyž tutej provinzy pod němske knjejstwo pschińdźeschtej. Němske knjezeŕstwo je ßo pjecźa teho dla rossudźiło, swjaskowej radźe dwaj namjetaj wuwsaczneju sakonjow pschedpokožicź, kotrajž, jeli so jimaj khěžorstwowy ßejm pschihłoßuje, sjawne žiwjenje w Elsaßu a Lothringskej do zyła pscheměnitaj. Prěni sakoń pscheměnjenje shromadźenskeho sakonja nastupa w tym smyßle, so ßmělo knjezeŕstwo se ßamym wukasom wschě towarstwa rospuschcźicź, kotrež wěstoscźi a snutskownemu krajnemu měrej se strachom hroża a dale wschě towarstwa, kotrež po ßwojich wustawkach njeskutkuja.

Druhi namjet hischcźe dale ßaha, wón ßo na sawjedźenje wobstejnoscźow měri, kajkež knjezachu, hdyž mějesche khěžorski naměstnik diktatorsku móc. Po nim ßmě so se ßamym wukasom pschedawanje franzowskich nowin w Elsaßu a Lothringskej abo we wukraju wukhadźazych, sakasacź. S tym ßo wschě franzowski pißane Němskej njepscheczelske nowiny w Elsaßu a Lothringskej njemóžne scźinja.

Tejle sakonjowaj naczikaj stoi ßo hižo swjaskowej radźe pschedpokožikoj a ßo w njej wuradźujetaj. Jeli so ßo wjetschina sa nje wupraji, pschińdźetaj pscheđ khěžorstwowy ßejm. Kajki dóńt wonaj tam namakataj? Sozialdemokratoju, sawóßłanzy Elsaßa a Lothringskeje, Welfoju, Danoju, Polazy, wulki dźěl zentrumskeje a ßwobodomyßlneje strony budźa pscheczíwo wuwsaczńymaj sakonjomaj hłoßowacź. Duž ßnadź knjezeŕstwo s nimaj hakle pscheđ ßejm njepschińdźe, hdyž tola wě, so s nimaj tam podleži.

Wobhnadźenje jendźelskich wobhonjerjow.

Němska a Jendźelsko, kotrejž ßebi dołhe lěta jako najhórschej pscheczíwnizy napschezo stejeschtej, stej ßo pscheczelniwje sbł žiłej a ßo sdobritej. S widźomnym dopokasmom sa to je wobdźelenje jendźelskeju kralowskeju mandźelskeju pschi kwaßu jenicźkeje dźowki němskeho khěžora, prynzeßy Viktorije Luisy s Cumberlandskim prynzom Ernstom Augustom. K wobkrucźenju noweho pscheczelstwa je khěžor tsjoch jendźelskich wobhonjerjow, offizěrow Brandona a Trencha a rěčnika Stewarta wobhnadźił. Woni ßu loni wobtwjerdźenja němskeho mórskeho briona wobhonili a ßo teho dla k jatbje na twjerdźisnje na wjazy lět soßudźili. W Jendźelskej ßu wobhnadźenje jendźelskich wobhonjerjow s wulkim sahorjenjom pschijeli. Tamnische nowiny pißaju, so ßo njemohł žadyn pschihodnischi wokomik k wosjewjenju khěžorskeje hnady wuswolicź, hacź dźeń, hdyž kral Jurij k kwaßej wotjědźe, kotryž dołholětnu swadu mjes Hohenzollernskimi a Welfami stóncźi.

Kwaß pschi němskim khěžorskim dworje.

Dźowka němskeho khěžora, prynzeßa Viktoria Luisa, ßo dźenßa s Cumberlandskim prynzom Ernstom Augustom, brawnschweigskolimborskim wójwodu, woženi. Pódła druhich wjerchowskich hosczi ßo jendźelskaj kralowskaj mandźelskaj a ruski zar pschi kwaßu wobdźěła. Ruski khěžor je schtwórtk pschipołdnju do Barlina pschijěł. Khěžor Wylem a kronprynz a jendźelski kral jeho na Anhaltskim dwórnischcźu powitachu. Po swuczenym waschnju ßo wobjimachu a ßebi lizy koschachu. Knjezerjo s pschewodom jěsdnych a wyskanjom luda po ßwjedźeńszy pyschenych dróhach k khěžorskemu hrodej jědźechu.

Nowowólby do pruskeho krajneho ßejma

njeißu dotalnu ßylnoscź jenotliwych stronow wjele pscheměnike. Konserwatiwni a zentrumska strona smějetej tež w nowym ßejmje wulku wjetschinu. Wuswoliło je ßo 141 konserwatiwnych, 48 ßwobodokonserwatiwnych, 101 zentrumskich, 47 nationalliberalnych, 25 ßwobodomyßlnych, 12 Polakow, 7 sozialdemokratow, 2 Danaj a 1 němskosozialny. Wužschich wólbow budźe 49.

Puschczenje awstriskich reserwistow.

Pschedßyda awstriskeho ministerstwa hrabja Stürgkh je w khěžorskej radźe wo awstriskej balkanskej politizy rosprawjał a pschipowjedźił, so ßo reserwistojo pschi ruskich mjesach s wójska puschcźa, so pak pschi ßerbskich mjesach pod brónjemi wostanu. Se ßwojej rosprawu njeje wón nikoho spokojił. So ßo reserwistojo pschi ruskich mjesach domoj puschcźa, je ßo hižo postajiło, hdyž bě pscheđ nětkrymi měßazami Ruska ßwojich reserwistow puschcźika. Nětko ßo wo to jedna, so ßměli ßo tež reserwistojo se ßerbskich mjesow domoj wróćicź, so njetrjebali jich ßwójby a ßwójbni dale khlěba tradacź.

Wojerske njeměry dla sawjedźenja tsilětneje wojerskeje ßłužby w Franzowskej.

W franzowskim wójsku ßo mózne pscheczíwjenje pscheczíwo sawjedźenju tsilětneje wojerskeje ßłužby hiba.. W Toulu, Belfortu, Maconje a w Parižskim pschedměscźe Neuilly ßu wojazy sjawnje pscheczíwo temu protestowali, so jich tlecźe lěto we wójsku wobkhowaju. W Toulu bě ßo něhdźe 500 aktiwnych wojakow na wojerskim swuczowanischcźu shromadźiło, so bychu shromadnje pscheczíwo tsilětnej ßłužbje wustupili. Komandant k nim jěchasche a spyta jich wobrěcźecź, so bychu ßo ßwojeho wotmyßlenja wostajili. Dokelž wojazy njepoßłuchachu, jich komandant se žandarmami, jěsdnymi a pěschkami rosehnacź da. W kasarnach 35. pěscheho regimenta w Belfortu něhdźe 500 muži rewoluzionarne spěwy sanjeße. Podoffizěrow, kotsiž pscheczíwo spiecźowarjam sakrocźachu, pschebichu a offizěrow wohanichu. 6. bataillon reservneho regimenta cźiłko 242, kotryž bě k swuczowanju swołany, ßo alarmowasche, so by spiecźowarjow wobstupił. Tucźi na to do ßwojich stwow dźěchu, hdyž dale revoluzionarne spěwy spěwachu.

Podobnje bě w Neuilly pola Parisa. Tam ßo dwaj batailonaj 89. regimenta a pjecź kompagnijow 40. regimenta s herzami wobeju regimentow na kasarnskim dworje shromadźichu a s pschewodom herzow revoluzionarne spěwy spěwachu. Sswojich pschedstajenych wohanichu, na tsilětnu ßłužbu ßwarjachu a dźiwje rejwachu. Podoffizěram ßo stónczńje poradźi, wojakow směrowacź. W Maconje něhdźe 100 wojakow po hłownych městowych dróhach cźahasche, wołajo: „Prjecź s tsilětnej wojerskej ßłužbu!“ Nětkotsi revoluzionarne spěwy spěwachu. Jedyn offizěr podarmo njemérnikow napominasche, so bychu ßo rosejchli. Też w Troyes, Nancy a Chalonsu ßu wojazy pscheczíwo tsilětnej ßłužbje protestowali.

Kaž je ßo s pschepytanjom dopokasało, ßu sozialdemokratojo a anarchistojo mjes wójskom hibanje pscheczíwo tsilětnej ßłužbje naschkarali. Njeměrnizy ßu ßo pscheđ wójnski ßud stajili. W Toulu je wójnski ßud 15 nawjedowarjow k pscheßadźenju do afrikanskich

regimentow, 30 muži k jastwu po 30—60 dnjach a 13 podoffizěrow dla warodźenja w kłužbje k degradaziji sakudźił. Też pschećiwo antiwojerśtim pscheńdźenjam so sakročuje. W Troyes je khostanski sud někotrych pschećiwnikow wojerśtwa, kotsiž běchu njedźelu pschi wjeczornym piskanju wójsko hanili, k jastwu po 10 hacž 30 dnjach sakudźił.

W franzowskim kejmje je sakonjowy naczisk wo sawjedźenju tsilětneje wojerśkeje kłužby wjetschinu namakał.

Schkodowanje Italskich w Afriziy.

S Tripolitanskej je kebi Italska wulku cźežu napowěźka. Turkowska je drje Tripolitansku a Cyrenajku Italskej sa pjenjesy wotstupiła, tola tamnische wobydlerśtwo njeje s tym spokojom, so je so Italskim pschedało. Wono njeje pschestało, so pschećiwo postupanju italskeho wójska do snutskownego kraja pschećiwjecź. Psched tydźenjom su Arabsźy a Cyrenajźy blisko Derny kylne wotdźělenje italskeho wójska nadpadli. Italsźy běchu wjazy hodźin w najwjetschim strasche, so jich Arabsźy snicźa, a hakle, hdyž běchu Italsźy posylnjenje dostali, mózachu nadběharjow wotrasyć. Na italskej stronje je w tejle srażży 7 offizěrow a 72 wojakow padło, 29 offizěrow a 250 muži so srani. Tele liczby so we bitwiskej rosprawje italskeho knjezerśtwa mjenuja. Duž je lohko mózno, so su Italsźy hischcźe wjele wjazy ludźi shubili. W italskej rosprawje so praji, so je so italske wójsko po wojowanju do pschimórskeje twjerdźiny Derny wrócźiło. To so skoro sda, kaž so je wono psched Arabskimi, so nowego nadpada bojo, zofako.

Bołharska, Sserbija a Grichiska

so hischcźe njeju wo dźělenju dobyteho turkowskeho kraja dorosumiłe. Sserbija kebi na to njemysli, so se swojej swjaskarku Bołharskej wo dobyty kraj wadźicź, ale cźas k pschećelnemu rosrunanju wocźakuje. Sserbske knjezerśtwo je kebi wědomne, so so róla balkanskeho swjaska njeksmě se shromadnej wójnu mjes jeho sobustawami dohracź. Sserbske knjezerśtwowe nowiny pisaju, so serbske knjezerśtwo do mudroscźe samolwitych bołharskich statnikow wěri a do stroweho mysslenja bołharskeho ludu. Wono wěri, so dyrbitej Sserbija a Bołharska pódla kebje krocźicź, a so je jeju wosud, so stej w dobrym a skym njerosdźělnje swjasanej. S bołharsko-serbskeho swjaska w pschichodźe sboże wobeju ludow narosce a swoboda a strowe pokročenje na Balkanje.

S někotrych stron so poruca, so by Ruska rossudźiła, kelko kraja Bołharska a Sserbija dostanjetej. Ruske nowiny pak wotradźeja, so by ruske knjezerśtwo tónle njedźakowny nadawk pschewsako. S tym by so Ruska se Sserbiju a Bołharskej roskoriła a jej k Awstriskej sbliżiła. Ruske knjezerśtwo teho dla srědnistwo w serbsko-bołharskej swadźe wotpokaże. Sa to je wono hromadźe s franzowskim w Belgradźe a Sofiji sdźěliko, so ani Bołharska, ani Sserbija njemózetej na podpjeru pschi nowych pjenjeznych požczonkach pola franzowskich abo ruskich bankow licźicź, doniž njejstej swoju swadu wo rosdźělenju dobyteho kraja wujednałej.

Posylnjenje ruskeho wójnskeho łódźstwa na Czornym Morju.

W auguscźe so twar dweju drednoutow (wulkeju bitwiskeju łódźow) sa czornomórske łódźstwo dokónczi. Wonej rěkatej „Imperatriza Marja“ a „Imperator Alexander“. Kubje su hižo hotowe, nětkole so scźežory stajeja. Twar tsećeho drednouta „Jekateriny II.“ w Nikolejskej łódźelni so nješchto sapoždźuje, wón so nješchto posdźischo na wodu puschczi.

Też sa baltiske morjo so schtyri drednouty twarja.

W pschichodźe budźetej ruske a franzowske łódźstwo w poknóżnych morjach hromadźe skutkowacź. Franzowski vizeadmiral Le Bris je do Peterburga pucźował, so by rosrěczenja, kotrež su so hižo loni wo tym měle, ponowił a wudospołnił.

Hrosnoscze Kurdow.

Pschescźěhanju kschescźijanow w europiskej Turkowskej je so s posledniej balkanskej wójnu kónz cźiniło. Nětko hischcźe kschescźijenjo w Małej Asiiskej na wumoženje cźakaja. Tam rubjeżni Kurdojo kschescźijanskich Armenow wurubjeja a kónzuja. Powjescźe ruskich konsulow praja, so su Kurdojo s nowa měrne armenske wobydlerśtwo wurubili a mnohich Armenow morili. Ruski póslanz je so w Konstantinoplu pola turkowskeho knjezerśtwa wobcźežował.

Japanski khežor wumrjeł.

Japanski khežor, kotryž bě na sahorjenje płuzow cźežko sthorił, je 34 lět stary wumrjeł. Wón bě loni po smjercźi swojeho nana na trón stupił. Wón tsjoch synow sawostaji, s kotrychž je so najstarschi hakle 29. haprleje 1911 narodźił.

Pod schkitom Bożim.

(Skónczenje.)

Jenož jedyn na Jana hischcźe spominasche, to běsche Handrij. Wěso to njebě pschecźelne, luboscźiwe spominanje, a rady budźesche kebi tule myslicźku s pomjatka sahnał; ale njech bě so jemu to też iunu wo dnjo pschi dźěle radźiło, w nozy wo snje wobras jeho bratra sałso wozucźi a jemu sponje wsa. Cźehodla jenož? Njebě dha Jan morwy? Wschitzy tola to praja, so ženje wjazy njepschińdźe, a nětkole bě so hižo wóssom lět minyło, a hischcźe so ani słěda wo nim pokasało njebě. A tola Handrij nihdźe měra namakacź njemózesche, a jeho cźeladni so pola njeho dobro njemějachu, ženje njewjedźachu, kak jemu pschi jeho wobožnoscźi prawje docźinicź, a ženje dołho pola njeho njewudźerżachu.

Handrij runje na dworje na rěblowym wosu porjedźesche; wojo bě so stónzowało a wón s hosdźemi a s klepakom sałso do rjada stajesche. Hewak bě na dworje cźicho; — cźeladni wonka na wšy pod liru sedźachu, a jich spěw bě dele hacž do Wólschakez dwora słyschecź. S wrjeskotazymi durjemi cźłowjek do dwora sastupi, kiž Handrija so dohladawschi dwělujo posastawasche.

„Hižo sałso dundak!“ Handrij pschi sebi bórcźesche, „a to hischcźe do nozy!“

Wón so k sastupowazemu na pok pschiwobrocźi a na njeho sawoła, dokładnischo sebi jeho njewobhladujo: „Dźi do kuchnje a daj sebi nješchto dacź, potom pak měj so s procha. Je dha to pschistojne, takle posdźe do nozy do domu so dobywacź?“

S tym dale klepasche a sebi pschekładowasche, kelko dundakow je s wójnu do kraja pschischło.

Bórsy na to Handrij sałsłyscha, kak něchtó sady njeho stupa, a hdyž so wobrocźi, dohlada so, so tón prosceŕ psched nim steji, kiž sebi cźapku sczeże a s krutym pschisynkom rjekny: „Dobry wjeczor, Handrijo!“

Wólschak so swjese a wustorczi: „Schto ma to rěkacź?“

„Schto ma to rěkacź?“ zusy se samsnym wurasowym hłosom pokracźowasche. „To je postrowjenje, — njedostanu dha na to wotmolwjenja?“

Wólschakej klepak s ruki wupadny. Hdyž tónle hłós sałsłyscha, jemu kaž s błyskom strózele do wschěch stawow sajědźechu, wón sam njewjedźesche, kak jemu je, a s dyrkotazej ruku so woja dźerżesche.

Tu zuseho hłós s nowa do cźischiny klinczesche: „Snajesch mje ty, Handrijo, morwi stawaju.“

Na scherjenje bě Jan sapodobny, w rostorhanej šukni, s wobliczom, kotrež bě s tusaz bolosczemi rostorhane a swohidźene, w sonjazym swětle wjeczorneje cźmicźki, a s dale a wjetschim strózenjom Wólschak na njewjeseku postawu hladasche.

Něschto wokomikow pschirodnaj bratraj zyle mjelczeschtaj, skónczenje so Handrij s wotmachom sebra a k zusemu krocźel bliże pschistupi. „Schto dha tele błasnistwa chzedźa? Schtó sebi mnu tajkile njekhmany žort swěri?“

„Hdyž morwi stawaju, to błasnistwa njeju a też niz njekhmany žort“, zusy s hłubokim, swjatocznym hłosom rjekny, a nětkole bě so po Handrijowej smužitosczi stako. Stósczi je stajnje bojasna. Wón na tsi krocźele wróczo stupiwschi se strachom njewjedźesche, schto sapocźecź.

Zusy jeho wótrje wobkedźbowasche a skoro so sdasche, jako bychu pokhmurne sczíny so jemu s wobliczа shubjowałe, a hdyž s hłuboka wodychny, běsche jemu lóżscho. Haj, skoro so sdasche, jako by jemu lubo było, so měsche njekhmanik takle cźwile a jako by jeho chzył s tym krjudowacź, so njesmyleny na njeho hladasche.

A woprawdźe. Jan so wjeselesche, so bě so pschirodny bratr takle wustróżał a sadwělował, ale niz so by jemu schkodu pschał, ale dokelž so tak dobreho wuspěcha nadźijesche. Powitanje sebi tajkele njebě myslił, wón bě so bojał, so sałsakeho hrěschnika nańdże; — s wulkej wjeselosczu widźesche, so bě Bóh jeho jemu hižo pschiprawił, jemu swědomje shudźiwschi. Wón pomału k pschirodnemu bratrej bliże pschistupi a s pscheměnjenym, nježnym a mjehkim hłosom rjekny: „Handrijo, njesnajesch mje ty woprawdźe? Hlej tule na błusnu wot rěsnjenja, hdyž běch hischcźe dźěcźo, s teho spósnaj, so Jan hischcźe w rowje njeje, ale so je hischcźe žiwy. Ale widźu to na tebi: ty mje spósnacź njechasch, a ja też wěm, cźehodla niz, ty budźesche derje mytował temu, schtóž budźesche tebi wopisssmo wo mojej smjercźi

pschinjeßł. To je tebi na prěki, so je ßo nětkole tón wrócził, na kotrehoż herbstwu ßo ty wupinasch."

Handrij saßo woblědny a po zykym cźěle tschepotasche; na njeho bě slě hladacź, běsche, jako by ßo w nim paliło. Njejapzy se ßurowym hłoßom rejesche, so po dworje swuczesche:

„Haj, ty ßy mój bratr Jan, a ty ßy pschischoł, so by niekhmanika ßudźił! O Bożo, ßmil ßo nade mnu hubjenym hrěschnikom!"

Każ se sadwělowanjom s hłowu do wosa storkasche a sdychowasche: „O Bożo, o Bożo, kak hrósbne ßu twoje wußudźenja!"

Potom so saßo nahle k Janej pschiwobroczźiwschi jemu ruku s woběmaj dłónjomaj wobjimujo sawoła:

„Jano, na mnje wjazy njehladaj, ja teho wjazy hódny njeißym; wustorcź mje s dwora, ja tu nicźo wjazy pytacź nimam, tu wola kóżdy kamjeń pschecźiwo mi. Wustorcź mje, — ale njesakliwaj mje, twojeho poklecźa njebych mohł snjesć. Ow, hdy by ty wjedźał, kak mi w duschi ßo pali! Ssmil ßo nade mnu a njesaklěj mje!"

Wón psched ßwojim bratrom każ rosmjecźeny padny a myßlesche ßebi, so wumrje.

Schto to bě? Cźejej běschtej to ruzy, kotrejź ßo cźopkej a miehkej jemu wokoło schije położischtej? Kajke běchu to horze kapy, kiż jemu na ruku paduchu? A kajke ßłowa jemu do wucha klinczachu?

„Handrijo, směruj ßo", tak bratr jemu rěcźesche, „ty ßy ßam ßebje ßudźił, duż tebje njetrjeba nichtó druhi ßudźicź. Handrijo, widźu twoju pokutu, ßłyschu, kak wo ßmilenje żakoscźisch, — njebuch ja kamjeńtny był, hdy bych tebi njewodał? Wustorcźicź tebje dyrbju? Nihdy na nihdy, ty wostanjesch pola mje, a wschitko, schtoż je moje, budź też twoje. — Handrijo, njeßłyschisch ty? Nochzesch to wjedźecź? Pomyßl ßebi tola, kak rjenje to je, hdyż bratrja pschesjeni hromadźe bydla. Kak puste to nětdy w naschim domje běsche, hdyż poklecźe pschekory nam żiwjenje hórke cźinjesche a Wólschakezy běchu wschudźom rosnoscheni a wuwołani! Tajkeho hubjenstwo wjazy njerodźu, moja wutroba żedźi sa pokojom, — niż też twoja? Duż wużiwaj rosoma, Handrijo, a njedaj ßo podarmo proßyczź. Stań, njemóżu to widźecź, hdyż tu leżisch!"

Bojasliwje Handrij wocźi k bratrej posběże, a s dyrkotazym hłoßom ßo jemu s erta dobywasche:

„Jano, — ow Bożo, Jano, je dha to wschitko wěrno, schtoż ty powjedasch, abo dźije ßo mi to?"

„Tebi ßo njedźije, Handrijo", Jan wotmolwi, „to ßu wěrne a khutnje měnjene ßłowa, kiż słyschisch!"

Tu ßo pocźa lód w Handrijowej wutrobje pukacź, rěka ßylsow ßo jemu s wocźi wuliny, a ßebje ßameho wjazy njewobknjeżejo bratrej do rukow padny.

Bratraj ßo krucźe wobjataj dźerżeschtaj, jako byschtaj ßo chżyłoj satkóczźicź! A pschi tutym wobjimanju semrje njepschecźelstwo mjes woběmaj bratromaj spěschnje a żenje wjazy k żiwjenju njewotucźi.

We dworje pocźa jimaj pschejara cźicho a wusko bycź, wonaj dyrbjeschtaj won, dyrbjeschtaj k ludźom, so bychu ßo ludźo s nimaj wjeßelili. Najprjódzy to k Scholcźiz Jakubej dźěsche, a tón ßo njeßmědźesche wustróżecź a nabojecź psched sa morweho wuwołanym, to Jan a Handrij njecźerpjeschtaj, — wón dyrbjesche ßo jenoż wjeßelicź s *wjeßelymaj*. A każ s *wohnjom to po wßy* dźěsche — stara Hana bě to rosnjeßła: „Morwi s rowa stawaju, Wólschakez Jan tu saßo je!" A runje to k měrje podobne njebě, hischcźe tola spodźiwnischa wěz bě: pola Scholcźiz Jakuba wobaj ßedźitaj, Jan a Handrij, a mataj ßo lubo! —

To bě żiwjenje we wßy, wschitzy k Scholcźizom běhachu a s rukomaj plazachu a wocźi wuwalachu, so bě bratromaj wscho cźorne a schěre psched wocźomaj.

Też stary duchowny, kiż bě hižo lehnycź schoł, bě ßo hischcźe junu swoblekał a na kij ßo sepjerajo k Scholcźizom pschińdże; hdyż wón, nětchto ßłowom prajiwschi, ßwojej starej sesłhnjenej ruzy nad hłowu wujednaneju położi a rjekny: „Hlej, kak rjenje a derje to je, hdyż bratrja pschesjeni hromadźe bydla", tu wschitzy ruzy stynknychu a płakachu.

* * *

Pschesjenaj staj też wobaj bratraj hromadźe bydlikoj, a hdyż cźłowjek widźesche, kak ßebi ßłużeschtaj a ßebi s luboscźu pomhaschtaj, běsche to kóżdemu, jako byschtaj nětko chżyłoj to w druhej położy żiwjenja narunacź, schtoż běschtaj w prěnjej położy sakomdźikoj. A wonaj běschtaj tak jedyn s druhim spokojom, so ßebi na żeńtwu njemyßleschtaj. Bojeschtaj ßo, so mohła żeńtwa jimaj pschesjenoscź skasnycź. Herba tu też tak běsche. To běsche łhudy Boscźij, pschiwusny, **bjes nana a bjes macżerje, tón pschińdże do domu, a hdyż** wón kraßnje roskcźěwasche, měieschtaj bratraj nowe wjeßele, hlada schtaj w měrje do pschichoda Wólschakez kubła.

Tak bě na městno swady pokoj pschischoł a żohnowanje Boże bě s jeju dźěłom. Dwaczi lět jimaj Bóh wostaji, so ßmědźeschtaj ßo nad sbożom bratrowskeje pschesjenoscźe wjeßelicź, potom Handrija Bóh se ßwěta wotwoła. Janej pak wón rjekny: „Ty pak dyrbisch hischcźe wostacź a dołho pschebywacź a widźecź, kak dźěcźi twojeho pschiwsateho ßuna ßebi wokoło tebje hrajkaju, a potom hischcźe mnoho rjaneho a kraßneho na tymle ßwěcźe doczakasch!"

A se żadnej strowoscźu wuhotowany tutón spodźiwny muż wyßokeje staroby dozpě, doniż jeho w 84. lěcźe mika ßmjercź do kraja wěcźneho měra njewotwjedźe.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Pomnik na prjedawschim pohrjebnischcźu zyrkwje ßwjateho Ducha.) Stołětny wopomnjeńiki dźeń bitwy pola Budyschina je ßo na nětdyschim pohrjebnischcźu zyrkwje „ßwjateho Ducha"pomnik poßwjecźił. Wón je 20 zentn. cźeżki, s kanonskimi kulemi wudebjeny sornowzowy kamjeń, kotryż na skhodatym podkożku steji. Na sapuschcźenej bronsowej tafli ßo cźita: „K wopomnjenju wot 14. lětstotka hacź do lěta 1878 na tutym pohrjebnischcźu ßwjateho Ducha pohrjebanych a k cźescźazemu dopomnjenju tu wotpocźowazych 383 wojakow s bitwy pola Budyschina 20. a 21. meje 1813. — Zyrkwine pschedßydstwo ßwj. Pětra w lěcźe 1913. — Pschi ßwjatocznoscźi ßo wjerschki wyschnoscźow a wojerske towarstwa s khorhoju wobdźělichu. Poßwjecźazu rěcź mějesche pastor primarius Häbler. Tónßamy dźeń je ßo też krótka wopomnjeńska ßwjatocznoscź pschi pomniku wotměła, kotryż je ßo psched 50 lětami k dopomnjenju na tam 1916 pohrjebanych wojakow ruskeho, pruskeho a franzowskeho wójska stajił.

— Sjawny pschednoschk wo bitwje pola Budyschina mějesche ßrjedu w musejowej sali major ßwobodny knjes s Welck. Tutón w ßwojim pschednoschku mjes druhim na to spomni, so ßo Sprejiny móst pola Delnjeje Hórki, kotrehoż rospadanki ßu hischcźe dźenßa widźecź, njeje 1813 pschi bitwje rostsělił, ale so je jón wulka woda 1804 pichetorhnyła.

— (Sso satsěliła.) Njesbożowna luboscź je sańdźeny pjatk tu jenu holzu pohnuła, ßwojemu żiwjenju kónz cźinicź. Njedaloko nowych kasarnow je ßo we wobydlenju podoffiźera reserwy ref. Kemtera jeho 23lětna njewjesta Hilźbjeta Petschnerez s Markkleeberga dla njeßwěrnoscźe ßwojeho lubeho satsěliła. Wona bě hižo 15. meje do Budyschina pschijěła a ßebi bydło w jenym hoscźenzu wotnajała. Hižo tehdy bě wona ßwojemu lubemu wótre poroki dla jeho njeßwěrnoscźe cźinika. Wschědnje jeho wona wopytowasche a jeho winowasche, so jej njeje ßwěrny. Pjatk bě mjes nimaj wurěcźowanje tak wótre, so chżysche pschenajerka wobydlenja, najhórscheho ßo bojo, ieju do kuchinje sawołacź. Prjedy pak hacź wona k nimaj dońdże, knjeżna revolver wucźahnywschi ßo psched wocźomaj ßwojeho nawożenje satsěli. Knjeżniny nawożenja ju runje sběhny, hdyż pschenajerka do jstwy stupi. Ssamomordarźyne cźěło ßu hischcźe tónßamy wjecźor do Tuchorskeje cźělownje dowjesli, jejneho lubeho pak do ßudniskeho pscheßłuschenja wsali.

— (Potanje sa tepjenym cźłowjekom.) Wutoru wjecźor ßo měschcźanskej poliziji wosjewi, so je jedyn cźłowjek niże mosta na rybowej haßy do Sprewje skocźił a ßo tepił. Polizija je na tamnym městnje dele hacź k ßukelninemu warej Sprewju sa cźěłom pschepytacź dała, tola cźěła ßo njeje żaneho namakało. Duż měnja, so s zała njeje nichtó do wody skocźił a so ßu poliziju s njewěrnej powjescźu sabłasnili.

— (Paducha sajeli.) Na prjedawschim wojerskim swuczowonischcźu pola Scźijej je ßo jedyn 25lětny dźěłacźer s Měrkowa do jeneje twarskeje budy dobył a s njeje jedyn nakhribjetnik a wschelaku żyrobu sebrał. Paducha ßu sajeli.

— (Ssudniske wosjewjenje.) E. P. Gerber w Zwikowje je pola Budyskeho hamtskeho ßuda namjetował, so by ßo Hana Ernestina Hładkez, 23. měrza 1837 narodźena, kotraż je pjecża 1868 se ßwojej macżerju, babu Marju Madlenu Hładkowu rodź. Połdrakez s Mjeschiz do Ameriki wucźahnyła a wot 10 lět njeje żaneje powjescźe wo ßebi dała, morwa wuprajika. Mjenowana Hana Ernestina Hładkez ßo napomina, so by ßo hacź do 18. februara 1914 dopołdnja w 11 hodźinach pola Budyskeho hamtskeho ßuda samołwika, hewak ßo wona jako morwa wupraji.

— (Po bitwje pola Budyschina.) Jedyn Budyski měschcźan **jako wocźity ßwědk podawki a wobstejnoscźe po bitwje pola Budy-**

schina na scěhowaze waschnje wopißuje: So by město mnohich sranjenych wotbyło, žo cźi, kotsiž mózachu wjesenje snjesć, na wróśdne proviantske wosy składzechu a žo do Draždźan dowjesechu. Ssmjerć w lazaretach na žałoßne waschnje sakhadzesche. Cźełowe wosy njemózachu dosć semrjetych wuwosyć. S wopředka semrjetym jich drastu wostajachu, posdźischo pak jich nahrabni wothladarjo wußlěkachu a jich nahich s města wožachu a na polach po worschtach do wurytych dźěrow sahrjebachu. Hdy bychu w cźełowych wosach nje połnoscze byke, bychu žo wone s wotpadanymi nohami a rukami wupjelnike. Haj wothladarjo běchu tak hrubi, so njebychu cźełá po sthodze dele donjeßli, ale so bychu je hnydom nahe s woknom won cźißli. Dla njedoßahanja wosow bě nusne, lohko sranjenych na woßebite waschnje wotwjesć. S wokolnoscze něhdže 500 ratarjow s karami do města skasachu, s kotrychž dyrbjesche kóždy jeneho sranjeneho na karu wsać; sa 5 karami s khorymi jena kara s zyrobu jědźesche. Tale spodźiwna wjesba hač do Schmiedefelda dźěsche, hdźež hižo druhi skasani ratarjo na cźah cźakachu a sranjenych do Draždźan dowjesechu. Pschi wschej žałoscźi a hubjeństwje žo ludźo žorta njewostajachu. Tak běchu někotrym karam zedle s napißmom pschipowěßli: „Składnosć do Parisa.“ Na tajke waschnje žo Pětrowska zyrkej wot ranjenych wuprósdni. Cźi, kotsiž žo cźežkich ranow dla njehodźachu na kary położić, žo do radneje khěže donjeßechu; tola Boža žłužba na evangelskej stronje Pětrowskeje zyrkwje mózesche žo hakle w lěcze 1814 sapoczeć, dokelž žo pschi wjetschich pschecźahach wojazy w zyrkwi hospodowachu. Liczba hospitalow žo po něczim pomjenschi; jenož hród, žyrotownja a Michalska zyrkej žo dale k temu wužichu. Sserbsko-evangelska woßada mějesche teho dla wot 15. meje hač 17. julija Boże žłužby psched zyrkwju. S Tuchorskeje zyrkwje, kotraž krótki cźaß jako lazaret žłužesche, žo po něczim wschě kóry wotnoschachu. Wojazy je k palenju w lěhwach trjebachu a žo žamo do rowowych wjelbow dobywachu a kaschcze s nich wunjeßechu. Cźełá na pohrjebnischczo smjetachu. Pschi tymle pohórschnym dźěle žo woßebje Bayerjay wusnamjenjachu. Psched bohatymi wrotami stejaza zyhelncza žo teho runja dla drjewa, kotrež w njej tczesche, wotnoßy a žo zyle shubi. Runje tak bě s twarjenjemi w Tšelanach.

24. meje žo wobkhod s wukasom wyschnoscze saßo wotewri. Po pschikasni generala Oudinota žo wschitzy wobydlerjo Budyschina napominachu, žwoje klamy wotewricź a žwoje pschemyßko kaž w měrnym cźaßu wjesć, dokelž w Budyschinje stejazy wojazy wscho, schtož k žwojemu potrjebanju kupja, hnydom s hotowymi pjenjesami sapłacza.

27. meje woßmy westfalski pěschi regiment do Budyschina pschicźeże a hač do 6. julija w garnisonje stejo wosta. Jeho rjady pak žo s cźekanjom jeho mužstwa jara poßłabichu, dokelž blizko leżaze neutralne Cźechi dobru składnosć k temu poskicźachu. 1. junija žo njepschecźelnoscze sastajichu, a 4. junija žo dwajměßacźny pschimér wobsamknu, sa kotryž Napoleonowa hwězda spadowacź pocza. Wón žwoje wójsko w Schlesyskej wopuschcźi a 9. junija wjecźor w 6. hodźinach do Budyschina pschińdźe. Hdyž žo wón městu bliżesche, kanony sahrimachu a žo se swonami swonjesche. Měschcźanska rada bě psched swonkownymi bohatymi wrotami cźeßne wrota natwaricź daka a psched nimi khěžora powita. Shromadźeny lud jeho s wyskanjom strowjesche. Westfalszy wojazy wotdźělenje franzowskich gardow, kotrež běchu hižo prjedy do města pschischkle, a s nowa wobronjena měschcźanska garda běchu žo w paradze sestajeli. Khwilu po tym jedyn regiment franzowskeje gardy pschicźahny a žo na dróhach roslěha. Khěžor Napoleon jenož někotre hodźiny w Budyschinje pschebywasche a hischcze tußamu nóz do Draždźan pucźowasche; sa nim 10. junija někotre gardowe regimenty cźehnjechu. Sa cźaß pschimera žo wobydlerstwowa nusa powjetschi, lud wschudze tradasche. Neutralne Cźechi běchu prjedy Łužizu podjerale, tola někto wone w tym wopscheshawachu, dokelž žo pschewjele awstriskeho wójska wožrjedź jich mjesom khopjesche. Wschelakore powjesce žo wo Awstriskej rosschěrjachu, hač skónčnje pschipowjedźenje wójny wschitkim wocźi wocźini.

Wobsah 5. čisla »Łužicy«: Katyržinka, swěrna moja. Spěw z notami. Narodny hłós. Kocor. — Serbski lěs, krasny raj. Jozef Jakubaš. (Pokračowanje.) — Guy de Maupassant: Maćeŕ Dźiwnuška. Novelka. Přełožił Serboměr. — Po bitwje. J. Wingeŕ. (Z wobrazom.) — Wuznaće lubosće. Baseń. Dušan. — Dźeń Saksow w Drježdźanach 1914. Dopis. — Wupisanje čestnych mytow. — Serbski rozhlad. Naše towarstwa. Druzy wo nas. Słowjanske nowinki a t. d.

S Jeńkez. Wuschische naschcheje wßy je hórka, s kotrejež staj 21. meje 1813 pschi bitwje pola Budyschina ruski khěžor Alexander I. a pruski kral Bjedrich Wylem III. krwawnemu wojowanju pschihladowakoj. S tuteje hórki, kotraž krażny roshlad do wokolneje krajiny poskicza, je też khěžor Wylem I. w lěcze 1896 manevry wobkedźbował. Na tymle městnje je žo sańdźenu žrjedu pomnik, k wopomnjenju na bitwu pola Budyschina stajeny, pschez Budyske stawiniske towarstwo poßwjecził. Wjele stow ludźi bě žo na hórzy shromadźiło. S Jeńkeczanskej gmejnskej radu bě skoro zyke Jeńkeczanske wobydlerstwo w žwjedźeńskim cźahu s hudźbu na hórku pschicźahnyło. Psched herzami Jeńkeczanska dobrowólna wohnjowa wobora dźěsche. Hólzy běchu se scherpami debjeni a khorhoje njeßechu, mjes tym so běchu žebi holzy kwětkaty wěnz na hłowu stajike. Pódla Jeńkeczanow běchu pschedstyndstwo a žobustawy Budyskeho stawisniskeho towarstwa a zyke schulske rjadownje s Budyschina pschitomne. Po wuspěwanju khěrluscha k. wyschschi wucźer Wylem s Budyschina a k. studijowy radźicźel prof. Neumann s Budyschina jako pschedstyda stawisniskeho towarstwa wo bitwje pola Budyschina a tehdomnischich wobstejnoscźach rěcźeschtaj. Hdyž bě žo pomnik wotkrył, jón Jeńkeczanska młodźina s wulkim lawrjenzowym wěnzom debjesche. Jeńkeczanski gmejnski pschedstejicźeŕ Bergmann žo stawisniskemu towarstwu džakowasche, so je wono hórzynu stawisnisku wažnosć wobkrucźiła; gmejna je na tole stawisniske městno horda. Wón žlubi, pomnik schkitacź a žwobodny pschikhód k njemu wostajicź. Na to k. farar Räda s Budyschina poßwjeczaze žkowa w žerbskej rěcźi porěcźa, kotraž je žo psched 100 létami w Jeńkezach a wokolnoscźi rěcźała a žo tam też hischcze dźenża rěcźi. Pomnik je 30 zentnarjow cźeżki kamjeń s Cźornoboha. Do njeho žu sapoczatkne pißmiki ruskeho khěžora a pruskeho krala, F. W. III. a A. I., dźeń bitwy: 21./5. 1813 a wobras żelesneho kschiża jaryte.

S Małeje Borschcze. Sańdźenu njedźelu wjecźor wotmě žo w knježej sahrodze w Małej Borschcźi ludowy žwjedźeń k dopomnjecźu na to, so bě tu nóz wot 19.—20. meje psched sto létami khěžor Napoleon tam pschebywał. Na 500 ludźi bě žo seschko, mjes nimi też hamtski heitman dr. s Pflugk. Hdyž bě rycźerkubleŕski naleńk, k. Lucius, pschitomnych powital, wunjeße k. farar Kschižan s Hodźija žkawu na krala a khěžora, pschi cźimž też na to spomni, kak luby žo nasch kral s tym cźini, so žwojich poddanow žebi wažicź wě, schtož bě też w poßlednich dnjach saßo s tym pokasał, so bě pschi khowanju žwojeho něhduscheho wucźeria dr. Jakuba žo se žwojim domom wobdźělił. Po tym mějesche k. duchowny Müller s Budyschina pschednoschk wo bitwje pola Budyschina. Wón bě te wukasy, kiž bě Napoleon psched 100 létami s Mako-Borschczanskeho dwora wudał, na taflu napißał, kotruž knjesej Luciußej pschepoda. Na to scźěhowachu deklamazije, hra, žiwe wobrasy s tamneho cźaßa a pod wodźenjom k. wucźeria Khójcźki pschednjeßene śwěwy. Wscho je žo jara derje poradźiło, schtož je cźim wjetscheje khwalby hódne, dokelž běchu pschedstajerjo mschitzy jednori wjeßni ludźo.

S Hornjeje Hórki. W tudomnym papjerniku je žrjedu dźěłacźeŕ Hager s Holzy s prawej ruku do papjeru rěžazeze maschiny sajěł. Pschi tym je jemu jena żelesna hrjada na dłoń dyrka a ju zyle rosmjatka.

S Krakez. Krakeczanske hory žu wot bitwy pola Budyschina w žwětnych stawisnach snate. Tu žo 21. meje bitwa rosžudźi, hdyž bě khěžor Napoleon pólneho marschalla Blüchera s tutych horow wotcźischcźał. Sto lět bě žo sańdźenu žrjedu wot tamneho dnja minyło. K wopomnjenju tamneje krwawneje bitwy je wobžedźeŕ Krakeczanskeho knježeho dwora, k. ratarski radźicźel Mittag, pomnik stajicź dał, kotryž je žo sańdźenu žrjedu w pschitomnoscźi mnohich wobydlerjow se wßow a Budyschina na žwjatocźne waschnje wotkrył. Wojeŕske towarstwa s Porschiz, Maleschez, Barta a Hrodźischcza běchu k poßwjeczenju žwoje žobustawy póßłale. Hdyž bě k. generalny leutnant k. žk. Müller nadrobne wopißanje bitwy podał, mějesche k. farar Krügar poßwjeczazu rěcź. Mjes tym so tsjo wojazy w uniformje 1. a 2. regimenta wjeczorno-pruskich grenaděrow, kotsiž běchu na tutym městnje we woßebje cźeżkim wojowanju stali, pschikrycze s pomnika puschcźichu, tšélbne wotdźělenje Porschiskeho wojeŕskeho towarstwa presentěrowasche a žo khorhoj horje sćahny. Do pomnika, njewobrubaneho syenitoweho kamjenja, je wobras żelesneho kschiża sarubany. W mjenje Budyskeho pěscheho regimenta cźißko 103 k. wyschschi leutnant Reich a lentnant s Kreckwitz s pruskeho gardeschüsilěrskeho regimenta w mjenje Kreckwitzez žwójby k pomnikej lawrjenzowaj wěnzaj położischtaj. Po poßwjeczenju ludźo s wokolnoscze wótczinsku hru pschedstajichu.

S Rachlowa. Naschej schulskej gmejnje je žo wulke wjeßele

dostako. Sańdźenu štrjedu popołdnju w 3 hodźinach seńdźechu so w naschej schuli k. schulski radźi žel Bach s Budyschina, farař Mjerwa s Bukez a schulšzy prjódkstejerjo, so bychu s erta k. schulskeho radźiczela wjeßelu powjesćź ßłuscheli, so je wyschnoscź k. wuczerjej Schëžu, naschemu dołholětnemu ßwërnemu a wulzyssaßłužbnemu postyrjej dźěćź, titul wyschscheho wuczerja spožčźika. S rianymi pschipósnawazymi ßłowami postrowi k. schulski radźiczel k. Schëžu; tehorunja wuprajischtaj jemu k. farař Mjerwa jako lokalny schulski dohladowař a s dobom w mjenje zyłeje wožady a k. Hoffmann se Splóška jako pschedßyda schulskeho prjódkstejerstwa wutrobne sbožopschecźa. Bóh žohnuj tež dale tuteho ßwërneho wuczerja prózowanje!

S **Czerwjenych Rožliz.** Schwórtk dopołdnja knjes wuczeŕ Strjela, kiž je tu hižom na 20 lět s wuczerjom, titul „wyschscheho wuczerja“ dosta. Knjes schulski radźiczel Bach jemu s pschipósnawazymi ßłowami diplom pschepoda, po čimž jemu lokalny schulski inspektor k. farař Kichižan, a pschedßyda schulskeho pschedstejicźerstwa, k. ryčeŕkubleŕ Scholta, sboże pschejeschtaj. Schulske prjódkstejerstwo bě so zyłe seschło. S wuspěwanjom khěrluschoweje stuczki so ßwjatoczłnoscź skónczi. Pschejemy knjesej wyschemu wuczerjej, so mohł hischcże wjele lět s dotalnymi mozami schuli ßłužicź.

S **Radworja.** Sańdźenu njedźelu je wojeŕske listy noschaze holbje plahowaze towarstwo „Saxonia“ tu pschipołdnju $^1/_2$1 hodźiny 250 holbjam leczicź dało. Wschě na stronu k Draždźanam leczachu a so tam $^1/_2$2 hodźin, potajkim sa jenu hodźinu, pschileczałe.

S **Bukez.** Sańdźenu njedźelu pschipołdnju $^1/_2$1 hodźiny je pola Bukez bullow „Zwickau“ k semi pschijěł. Wón bě so s tymi wozobami w Glauchawje njedźelu dopołdnja na slět puschcźił. S Pomorz so powětrojeŕdni, kotrež běchu dla hrožazeho njewjedra swój slět do cžaßa skónczili, po želesnizy domoj wróczichu. Nimale w tym ßamym cžaßu jedyn druhi powětrowy ballon nad Cžornobohom k ranju leczesche.

S **Hornjeho Kumwałda.** Njedźelu rano je Boże njewjedro do bróžnje tudomneho žiwnoscźerja Henniga dyrilo a sapaliło. W pschimjesowazej hrodźi wono jenu krumu saraßy. Se schifrom kryta bróżeń so wotpali. W hródźi jena druha krumu, pódla saraženeje steraza, njesranjena wosta.

S **Biskopiz.** W Biskopizach je wulka nusa na mjeńschich dźěłacźeŕskich wobydlenjach. Měschczańske sastupjeŕstwo je teho dla wobsamkło, 75000 hrimnow požčźicź a s tymile pjenjesami twarjenje khěžow s małymi wobydlenjemi spěchowacź.

S **Rakez.** Nasche zyrkwinske prjodstejerstwo bě wosamkło, murjowany dźěl wěže a zyrkwine murje s nowa s kalkom wobmjetacź a wobělicź dacź. Hnydom po ßwjatkach ßu so sapočźate roschty twaricź, a sańdźenu štrjedu ßu so nětko sbožownje dotworiłe. Naschu wěžu hacź do cžaßnikowych taflow 23$^1/_2$ metrow wyßoke roschty wobdawaju, na kotrychž budźa mulerjo w bližschim cžaßu dźěłacź. Tež je so kalk s zyrkwinych murjow hižo nimale wotnjeßł, a so wone hižo s nowa wobmjetuja. Kaž ßłyschimy, so nasch luby Božidom tež snutska ponowi, tak so budźemy w bližschim cžaßu saßo s wjeßelom móz spěwacź: „Kak lubosne ßu twoje wobydlenja, knjeże Zebaoth“. Cžeßliske a murjeŕske dźěło je w rukomaj knjesa twarskeho mischtra Scheiby s Budyschina. Bóh luby Knjes měj dale ßwoje wóczko wotewrjenje nad naschim lubym Božim domom a swarnuj kóždeho jenotliweho dźěłacźerja psched njesbožom, a spožčź, so by so derje poradźił skutk rukow dźěła.

S **Rakez.** Druhi dźeń ßwjatkow wotmě „Lipa“ ßwoje pjate měßacźne poßedźenje, na kotrež bě so 17 sobustawow seschło. Knjes pschedßyda wotewri jo se spěwom „Ja Sskowjan ßym a Sskowjan budu“. Sapiß poßlednjeho poßedźenja so sa prawy spósna. Hłowny dypk dnjoweho porjada bě wuraźenje wo ßwójbnym ßwjedźenju, kotryž so njedźelu 8. junija t. l. ßwjeczi. Jeho program budźe tónle: popołdnju wot 3 hodź. ßem kulenje a wjeczor wot $^1/_2$8 hodźin ßem spěwy, žortne pschednoschki, wjeczeŕ a bal. Po dwěhodźinskim wuradźenju so poßedźenje skónczi se spěwom: „Pod hrodźischczom niže klóschtra.“

S **Wyßokeje** pola Rakez. Sańdźenu njedźelu popołdnju je so na Dubowej Horje pola Wyßokeje pomnik k dopomnjenju na bitwu, kotraž je so tu 18. meje 1813 mjes Franzowsami a Pruskimi bita, poßwjeczik. Wjele tyßoz ludźi bě so na ßwjedźeń seschło. Pomnik je wulkotny saczischcź cžinjazy, s granita murjowany 11 metrow wyßoki obelisk. Jón dubowy wěnz debi, pódla kotrehož s boka licźby 1813 — 1913 steja. Pschi sokelu na mjedźanej placże steja ßłowa: „Padnjenym rjekam“. K. farař Golcź pomnik s jadriwej rěczu poßwjeczi. Krajny radźiczel k. Hegenscheidt pomnik Schczeńczańsko-Wyßokowskemu wojeŕskemu towarstwu pschepoda. K. wuczeŕ Becker jako pschedßyda Schczeńczańsko-Wyßokowskeho towarstwa pomnik se ßlubom pschewsa, so budźe jón jako ßwjatnizu hladacź a so wschitkim pschitomnym sa to dźakowasche, so běchu pschischli a s tym poradźenje ßwjedźenja podjerali. Na to korps reserwnych offizěrow Mužakowskeho wokrjeża, wotpóßłanzstwo Ohlauskich brunych husarow a 6. grenaděrow wěnzy k pomnikej połožichu. K. Huun s Budyschina w mjenje Budyskeho swjatkoweho wokrjeża pjenjeżny dar k pomnikowemu fondej pschepoda a ßwoje postrowjaze ßłowa se ßławu na sakskeho krala skónczi. S modlitwu a wuspěwanjom khěrluscha „Njech Bohu dźakuje“ so ßwjatoczłnoscź skónczi. Tśi cžeßne salwy s pomnika daloko do kraja sakuknychu a wothłóß we wokolnych lěßach namakachu. Potom turnarjo Njeßwacźidliskeho towarstwa na pomnikowym sokelu khorhojczki a jedyn schkit wuzijo s napißmom „K cžesczi wojakow, kotrež psched 100 lětami wojowachu“, jenu gruppu tworjachu. Mjes tym kanonske wrjelki bubotachu a shromadźeni stari wojazy saspěwachu „Ja mějach kameradu“. Sa sobustawy Schczeńczańsko-Wyßokowskeho towarstwa so wjeczor bal wuhotowa.

S **Jitra.** Njedźelu popołdnju wojeŕske towarstwo tu ßadźeny dub krala Bjedricha Augusta poßwjeczi.

S **Kamjenca.** Sańdźenu póndźelu je so składnostny dźěłacźeŕ Micź s Budyschina do domu tudomneho kublerja Domanje doby, 50 hriwnow hotowych pjenjes, nalutowarske knizki wo 1600 hriwnach a por schkórnjow kradnył. Žandarm Wolf s Njeßwacźidła je paducha sajał.

S **Kamjenza.** Hrosy njeskutk je tudomny dźěłacźeŕ Handrik tucźił. S nałoženeje ßeteru so wón do ßwojeje žony da a ju stroschnje do thrimeta skrua. Potom njekraznik cźekny, tola policisteju ßu jeho sańkadzili a ßudnikowu pschepodali.

Se **Zitawy.** Žitawska měschczańska gmejna je wobsamkła, na rózku Lipscźanskeje dróhi a Bismarckskeje alleje nowy gymnasij sa 500000 hriwnow natwaricź. Johanneum so realnemu gymnasiju, s pschekupskej schulu zjednocźenemu, pschewostaji.

Se **Zitawy.** Sobubědźerja lěßneje wustrowjeŕnje w Dybinje, Albina Uhliga, kotryž je tež nękotre lěta w Budyschinje naturalku hojeŕnju měł, ßu sajeli a do ßudniskeho pschepytanja wsali. Hamtske hejtmanstwo je jeho wustaw, w kotrymž khori s zyłeje Sakskeje wotthorjenje pytachu, sawrjeło. Uhlig ma hižo lěta dołho swadu s lěkarjemi. Tuczi nochzedźa cźerpicź, so by wón jako njestudowany lěkaŕ ludźi hojił.

Se **Jeńschez.** Na wschěch městnach so 100 lětne wopomnjecźe krwawneje bitwy tu a pola Budyschina ßwjeczi. Tež w bliskosczi naschej wsy steji wulki kamjeńny kischiž, pod kotrymž padnjeni wojazy wotpočźuja. Nascha wjeßna młodźina je nětko sańdźenu njedźelu tutón kischiž rjenje wupyschika a wulki wěnz s běłej ßeklu a s napißmom: „Khrobłym wojakam lěta 1813 wěnuje młodźina w Jeńschezach 18. 5. 1913“ na njón powěßła. To je wschejež thwalby hódne a budź tehodła wschěm tež na tutym městnje wutrobny dźak wuprajeny. kiž ßu so sa tutón nadobny skutk starali.

S **Schczeńzy.** Tudomnaj Henczkez mandźelskaj sańdźenu póndźelu stronaj a cžikaj ßnóz słoty kwołz ßmjecźeschtaj. Dopołdnja jimaj knjes farař Gólcź we Rakeczańskim Božim domje zyrkwinske požohnowanje wudźěli a pschepoda jimaj krosnu bibliju a khěžorowy hnadny dar: 50 hr. s kraßnym pißmom. Bóh wobradź jimaj strowy a wjeßely wjeczor žiwjenja.

S **Kulowa.** Sańdźenu sobotu dopołdnja ßu so wschě twarjenja tudomneho měschczańskeho ratarja Jana Miklawscha w Budyskim pschedměsczu wotpalile. Jenož s wulkej srózu ßu skót a jene poßleschczo wukhowali. Hdyž woheń wudyri, Miklawsch na ßwojim wotleżanym polu dźěławsche. Kak je so sapaliło, njeje snate. Schkoda so s dźěła je sawěscźenjom saruna.

S **Wojerez.** Prěni wuczbny khód wo hajenju lukow a pastwow rataŕskeje komory sa schlesiskU provinzu a Wojerowske lukarstwo budźe so w sali Wojerowskeje tšelerne 5. a 6. junija wotměwacź. Schtwórtk 5. junija, dopołdnja we 8 hodźinach krajny radźiczel dr. Hegenscheidt wuczbny khód wotewri. Wot $^1/_4$9—9 hodźin budźe wokrjeżny lukarski mischtr wo ważnoscźi a wobhaju lukow a pastwow we Wojerowskim wokrjeżu a wot 9—11 hodźin wo powodźenju a wuwodźenju pastwow rěcźeć. Wot 11—1 hodźiny směje wotdźělenjowy pschedstejicźeŕ rataŕskeje komory kulturny inżenieur Scheibe pschednoschki wo sałożenju a hajenju lukow a pastwow. Popołdnju wot 3—4 hodźin budźa so pschiprawjenja towarstwa fabrikow Domaschoweje muki w Rachlowje, wot 4—6 hodźin wuwodźenje a podrywanske dźěła, wot 6—7 hodźin polěpschenje lukow w Narczu pokasowacź. Pjatk 6. junija budźa pschednoschki dopołdnja wot 8

hacz 9 hodzin wo wodowym prawje, wot 9—10 hodzin wo trawowych a dzeczelowych druzinach na łukach, wot 10—11 hodzin wo hnojenju łukow a pastwow, wot 11—12 hodzin wo pschihotowanju skota sa pastwu a wo pazenju. Pschipołdnju 22 mjenschinow po 12 hodzinach zo do Ruhlanda wotjedze k wobhladanju knjezich pastwow, hatow atd. w Gutebornje. Wschitzy ratarjo a interessentojo zmedza zo pschi tymle wuczbnym khodze wobdzelicz. Dalsche je shonicz pola wokrjeznego łukarstwa we Wojerezach, hdzez maja zo wobdzelnizy samolwicz.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Dzełaczer H. Zinke s Kulowa be nekotre schkleńczane wezy s jeneje Wojerowskeje schkleńczerne kradnył. Won teho dla 4 mezazy jastwa dosta. Ssobuwobskorzeny khezer Ad. Kl. s Kulowa, kotryz be pjecza Zinzy s tym polekował, so be pschepytanje doma poczezik, s 20 hr. pjenjezneho khostanja wotendze.

S Czorneho Khołmza. Wobzaromne njesboze je zo tu sandzeny tydzen stało. W njepschitomnosczi starscheju be dwelętna holczka zelesniskeho wuhibarja Hübscha na wjezu drohu wuschła a zebi pschi reczzy pódła jeneje dónzy hrajkała. S njesbozownym pschipadom je dzeczo, dónzu zobu storhnywschi do wody tak njesbozownje padło, so je jo dónza pschikryła. Hakle po dołhim pytanju dzeczo tepjene namakachu. Podarmo zo prózowachu, jemu zywjenje wroczicz.

S Mikowa. Njedzelu po zwjatkach je zo nascha nowa wuczerńja poswjeczika. W 4 hodzinach popołdnju zo schuliske dzeczi w starej schuli na knjezim dworje se zwojimaj k. k. wuczerjomaj Voigtom a Rjenczom, schulskimi pschedstejiczerjemi a mnohimi zobustawami schulskeje gmejny shromadzichu. Po wuspewanju khérluscha „Njech Bohu dzakuje“ mejesche k. duchowny Handka wotzalnu recz, w kotrejz zo sa Boze zohnowanje, kotrez je gmejna w starej schuli dostawała, a potom tez k. hrabi Einsiedelej nad Krjebju sa tunje pschewostanje schulskich stwow sa sandzene 21 let zwój dzak wupraji. Po modlitwje a spewje czah psches nekotre czezne wrota k nowej schuli dzesche, kotraz je na pokodnischej stronje wsy natwarjeno. Psched khéznymi durjemi, s wenzami a pletwami zwjedzenizy wupyschenymi, zo wschitzy zwjedzenjowi wobdzelnizy w dalokim wobłuku sestupachu. Hdyz bechu dzeczi wjazyhłoszny khérlusch wuspewali, mejesche k. farar Handka składnu poswjeczazu recz, w kotrejz wozebje na winowatosce starscheju k schuli pokasowasche. Potom won schulu w Bozim mjenje poswjeczi a ju s modlitwu Bozemu schkitowanju pschepoda. Po wuspewanju khérluscha: „Pschindz, knjeze Jesom Khrysce, zam“ mejesche knjes wuczer Voigt recz, w kotrejz zo najprjodzy Bohu a potom wschitkim, kotsiz zu k natwarjenju schule pomhali, dzakowasche. Potom won se zwowami: „Boh zohnuj nasch nutskhod“ durje wotamknu. Wsche dzeczi wjezeke na zwoje mestna khwatachu, w hustej czischczenzy doroscheni sa nimi dzechu, so bychu zebi schulu wobhladali, kotraz powschitkownu khwalbu namaka. S nekotrymi wjezekymi spewami a hrajemi dzeczi zo zwjatocznosc skonczi, kotraz be zwjedzeń sa zyły Mikow byk, kotryz hacz dotal hischce njeje zwoju zambnu schulu mek.

S Tradowa. Tu zu zo twarjenja Hantuschez a Sarjenkez zywnosce wotpalike.

S Brjesowki. Jutsje njedzelu 25. meje zo khorhoj tudomneho wojerskeho towarstwa poswjeczi. Knjes farar Handrik smeje poswjeczazu recz. Njedzelu rano 1/2 6 hodzin zo zwjedzeń s ranschim piskanjom sapocznje. Wot 10—12 hodzin budza zo swonkowne towarstwa witacz. Popołdnju 1/2 2 hodzin zo pschedzyhdstwowe zobustawy w hosczenzu seńdu a w 2 hodzinomaj zo zwjedzeński czah sestupa. Wot 4 hodzin budze konzert na zwjedzeńskim mestnje a reje w Pawolez hosczenzu. Pondzelu budze zo konzertowacz, zo wo myta tselecz a zo khorhojne hosdze sabija a wjeczor zo zwjedzeń s balom skonczi.

S Beleje Wody. Njesnatych pschiczinow dla je zo pomozny hajnik August Kliemann, kotryz be pola Muzakowskeho knjejstwa postajeny, sandzenu njedzelu pschipołdnju satselik.

Dzeń Sakow w Drazdzanach 1914. (Dopiz.) Ssnadz je hizo snate, so ma zo tudy w Drazdzanach w pschichodnym lecze 1914, a to 4., 5. a 6. julija wulkotny zwjedzeń wotmecz, tak mjenowany „Dzeń Sakow 1914“. Jeho wotpohlad je, krajanske towarstwa Sakskeje w narodnej smyslenosczi a w luboscži k zwojemu wótznemu krajej shromadzicz, bratrowsku myzl wobtwjerdzicz a pschisporicz.

Sswjedzenjowy porjad budze:

Ssobotu 4. julija: We wustajeńzy komersy, hudźba a spewy, wjeczor wot 6—12 hodzin.

Njedzelu 5. julija: Wulki zwjedzeński czah psches Drazdzany w narodnych drastach s hołdowanjom psched kralom Bjedrichom Augustom k jeho 10letnemu knjejstwu, sa wulki ludowy zwjedzeń na ptaczej łuzy. Tam zo wotdzerzuja narodne reje, dziwadła, pschednoschki, spewy atd.

Pondzelu 6. julija: Shromadne wulety do sakskeje Schwizy, do Mischna atd.

Zyły sakski lud hotuje zo k tutemu zwjedzenjej, tez mesta w nemskim kraju, zamo sakske krajanske towarstwa w zusych krajach, w Amerizy atd., zo wobdzela; duz my Sserbjo tez njechamy wonkach stejecz a pschihladowacz, ale bohacze zo pschisamknycz.

Nasche Sserbowstwo je zo wozebje pscheproszyło, so by zo s bohatej liczbu w zwojich krazznych drastach pschi zwjedzeńskim czahu a pschi dalschim zwjedzenju wobdzelilo. Najwjetschi wuspech bychmy drje meli, hdy by mózno było, Sserbow a jich towarstwa k jenej shromadzisnje do Budyschina pscheproszycz; nekotre zobustawy naschego towarstwa, kotsiz zo stajnje pschi posedzenjach zwjedzeńskeho wubjerka wobdzeluja, bychu do Budyschina dojeli a referat wo tutej wezy pschewsali.

Pschispomnicz chzemy hischcze, so chze w blizschim pschichodnym posedzenju zwjedzenski komitej namjety Drazdzanskich krajanskich towarstwow pschijecz, s kajkej liczbu w dziwadłach, w spewach abo w dalschich pschednoschkach zo wone pschi ludowym zwjedzenju wobdzelicz myzla. Je-li so nasche serbske towarstwa prawje bohaty program staja, dha Sserbjo wozebity twar s jewischczom dostanu; w druhim padze pak maja wschelazy krajenjo twar shromadnje.

Sa serbske towarstwo „Czornobóh“:

Oskar Wagner. Dopisował Khorla Handrik.

Wuzudzenja.

Khostanska komora. 31letneho fabrikarja Pawoła Janascha w Margareczinej Hecze be Budyski kawniski zud paduschstwa dla k jastwu na 1 mezaz sazudzik. Janasch be pjecza loni w dezembrje na knjezim dworje w Czelchowje jeneho trutaka kradnył. Won be jenemu wujej trutaze mjazo poslicził a zandarm be jeho wobydlenje pschepytajo w jenej komodze trutaze pjerje namakał. Janaschowe powołanje pschecziwo wuzudej zo saczizny.

Přilopk.

* (Njeporadzene nutskamanje) Njedzelu sahe rano staj zo w Kinsbórku do tamnischeje mestneje khorobneje kazy dwaj zusaj muzskaj dobycz spytakoj. Wonaj staj wot pjatka do zoboty w hosczenzu pschenozowakoj a zo tam jako monteuraj wudawakoj. Wonaj mejeschtaj w mesche wschelaki grat zobu. Ssobotu wjeczor je jedyn s njeju na dwórnischczo po khétro czezki kaschcz jek a powedał, so zo w kaschczu pscheszkapjenja sa jedyn kwaz khowaju. Njedzelu rano wokoło 1 hodziny staj zo po sdaczu do pokladnizy dobykoj a se schkrejazym pkomjenjom durje pjenjezneho kaschcza roseschkrecz spytakoj. S njewjedrom wotucziwschi w khézi bydlazy horncer zwézu sazwéczi a stany. To zu paduschi sazkyscheli a zo stróziwschi czekli. Czezki nutsdobywarski grat a pistolije, kotrez mejachu pschi zebi, zu zobuwsali. Nekotre dny posdzischo zu jeneho s tych paduchow, hdyz chzysche w Drazdzanach jenu pistoliju pschedacz, sajeli.

* (Lohkaj ptaczkaj.) W rózowym dole pola Lipska je polizija dweju pachołow s Jeny, 18 a 19 let stareju, kotraiz pod hołym njebjom nozowaschtaj, sajaka. Wonaj staj 1800 hriwnow kradnykoj a je w Barlinje w towarstwje njerodnych zónskich sa tsi dny pschecziznikoj.

* (Sso sgubili.) S Kiela bechu njedzelu pjeczo jenoletni dobrowólnizy a tsjo namórszy wojazy s płachtatym czołkom na morjo wujeli. Wot tejele jesby njejzu zo hacz dotal wroczili.

* (Schtyrjo dzełaczerjo w kanalu zo saduzyli). W Charlottenburgu pola Barlina dyrbjesche zo 7 metrow pod semju lezazy kanal pschehladacz. Kanalowym dzełaczerjam je pschikasane, so dyrbja, prjedy hacz do kanala salesu, do njeho najprjedy sazwézenu lampu puschczicz, so bychu, hdy by lampa hazła, spósnali, so je w kanalu jedojty powétr. Tejele pschikasnje zo njedzerzo zo dwaj dzełaczerjaj zobotu do kanala dele puschczischtaj. Dokelz wonaj pschedołho delka wostaschtaj, jedyn tseczi dzełaczer sa nimaj dele salesy a borsy sa tutym jedyn schtwórty. Zadyn s nich zo na beły dzeń njewroczi. W blischosczi stejazemu polizistej skonczne wotewrjeny schacht nadpadny a won wohnjowu woboru na pomoz sawoła. Pschipadnje nimobuzy zo leutnant Dittmar se 4. pionerskeho bataillona rozsudzi, do kanala pohladacz. Sa jenym powjasom zo **won dele puschczi a czełu snjesbozenych dzełaczerjow wuczahny.**

* (Sprawny hantwjerski.) W jenej wßy pola Mischna bě njedawno psched wrotami jeneho kubka jedyn hantwjerski, swidlischczemi nadpadnjeny, padnył. Kubleŕ wobžaromneho cžłowjeka do dwora donjescź da, hdźež ßo nasajtra wot nadpada shraba. So by ßo džakowny wopokasał, ßo młody cžłowjek, dokelž je sahrodnik, poskiczi, dżeń w sahrodże dżełacź. Jemu teho dla buny tykacź dachu. Pschi tymle dżęle ßo wón dohlada, so kubleŕjowa tsilętna džowczicžka s jeneje móschnje, kotruž bě se jstwy pschinjeßła, jedyn skoty po druhim do dżerkow we woßrędku tykasche a je s pjerschczu saczini. Handwjerski holczżynn macź sawoka. Ta ßo njemako dźiwasche, hdyž widżesche, kak jejna džowczicžka skotaki jako dukatowe ßymjo wužiwasche. Dżęczo bě pjenjeżnu móscheń, kotraž runje pódla bunoweho męschka leżesche, s kaschcża runje wocžinjeneje komody wsako a s njeje skotaki do semje tykało, kaž to sahrodnik s bunami cžinjesche. Sprawny hantwjerski je, hdyž hospodliwy dom wopuschczi, nahladny pjenjeżny dar dostał, kotryž wón wjeßele ßo džakuje, pschija.

* Najwjetschi němski wojak w tu khwilu jako pěschk w Regensburgu żłuži. Wón je student bohoßłowstwa Pětr Zimmermann, 208 zentimetrow wulki a 235 puntow cżeżki. Hacź dotal je Moritz Schipper w 1. gardowym regimencże s 206 zentimetrami najwjetschi wojak němskeho wójska był.

* (Jedyn sajaz s pschicžinu snjesboženja jeneho kołojęsdneho.) Hdyž sańdżeny tydżeń dwaj kołojęsdnaj s Zehrena do Dichatza jędżeschtaj, jedyn s pola psches drohu skakazy sajaz tak jeju pucź pschesskoczi, so do koła prěnjeho jęsdneho saběża, a so jeho tón pschejędże. Sajaz cżeżko sranjeny na dróży leżo wosta a pod cżeżu druheho kołojęsdneho, kotryž jeho tehorunja pschejędże, dodycha. Mjes tym so druhi kołojęsdny bjese wscheje schkody woteńdże, bě prěni s koła padnył a ßebi ruku wobodrěł. Pódla teho běschtaj mantl a schlawch s wobrucże wuskoczilkoj a ßo żłynje wobschkodźilkoj. Najbóle żelazy wschak pscheczel wuchacź wosta, kotryž bě psches tónle podawk pschesażnu ßmjercź poczerpił.

* Cżeżke njewjedra ßu we Westfalskej na daloke strony pola wupuscżike a żywy sniczike. Wjele skotu je kónz wsako. — Też w Franzowskej ßu powodżenja wjele sapuscżenja naczinike. We wokolnosczi Bézierssa staj ßo dwaj a pola Perpignana ßu ßo tsjo cżłowjekojo we wulkej wodże tepike.

* (Sajędojczer żonow.) Na pohrjebnischczn w Frankfurcże nad Meinom ßu cżęło prěnjeje żony sajędojczerja Hopfa wurjebali. S wuputanymaj nohomaj a rukomaj bě Hopf pschi wuhrjebanju pschitomny. Pschepytanje cżęła dopokasa, so ßo we wschěch cżękowych dżełach arsenik namaka. Też wokolna pjerschcź arsenik wopschijesche. Duž je bjes dwěla, so je Hopf żonje s jědom sawdał. Pódla teho je wón pschepytowanskemu ßudnikej pschisnał, so je ßwojej tseczej żonje s rubanym mjaßom kholerine a tyfusowe bazille jěscź dał. Wón je ßo posdźischo pola laboratorija w Winje, hdźež bě tele bazille kupił, wobcżežował, so wone njejßu niczo hodne byłe. Hopf bě żiwjenje ßwojich żonow wyßoko sawěsczik a jim potom s jědom sawdał, so by sawěsczenske pjenjes wupłaczeny dostał.

* (Wowku skónzował a dżęda sranił.) W Mühlbergu pola Leutkircha je 84lętnu żonu cżęßle Greinera jejny 21lętny wnuk skónzował. Cżęło na lubi skhowawschi mordał dżędej napscheczo dżęsche, kotryż ßo s dżęła wróczi. Wón starza w lęßn nadpadże a jeho do schije kłó, pschi cżimż ßo brjeńk roskłama a w ranje tcżazy wosta. Skóstnik, kotryż je hižo khostany, ßebi wot ßwojeje wowki, kaž hižo husto, pjenjesy żadasche.

* (Politiskeho mordarja k ßmjercźi saßudźili.) We Winje ßu żelesotocżerja Kunschaka, kotryż je sozialdemokratiskeho sapóßłanza Schuhmeiera skónzował, k ßmjercźi saßudźili.

* (Wulki woheń w Brestißławje.) W Brestißławje (Preßburgu) we Wuherskej je ßo zyłe prjedawsche żidowske město wotpaliło. Khęże ßu tam niske a stare, haßy ßu wuske a teho dla ßo woheń dokelž też ßylny wětr dujesche, rucże wupschestrje. Nětkole w prjedawschim żidowskim męscże żidźi wjazy njebydła. Woni ßu do woßebnych wulkich khężow pschecżahnyli, a w jich starych khężach nětkole s wjetscha kschescźijanszy dżełacżerjo bydła. Woheń je pjecża s jeneje khęża wuschoł, w kotrejž ßo kwaßowasche. Pschi warjenju ßo na wohnischczu tuk sapali. Płomjenja ßo na kuchinsku nadobu rosschěrichu a prjedy hacź kwaßni hoscżo wo wohnju shonichu, hižo płomjenja po zyłym domje ßapachu. Woheń móżesche ßo hakle w nozy w 11 hodźinach shaschecź. Też s Wina bě wohnjowa wobora na pomoz pschijęła. Woheń je stary żidowski tempel a Miklawschku zyrkej do procha a popjela pschewobrocźił. 10,000 cżłowjekow je wobydlenje shubiło. Ludźom je ßo jich zyła nadoba spalika. Rjemjeßlniczy a wikowarjo ßu na prosscherski kij pschischli. Něhdże 300 cżłowjekow je ßo sraniło, jedyn wobstarny muż je w płomjenjach ßmjercź namakał.

* (Do morja sapadnjene město.) Grichiski leutnant wójnskeho kódźstwa, Bakopulos, je s ranja Lemnowskeje kupy na dnje morja 5 hacź 25 metrow hłuboko jaßnje widżomne rospadanki wußlędźił, kotrež na to pokasuja, so je ßo w sastarsku na tamnym městnje město do morja sapadło, kotrež je tsi mile wobßahało. Ministerstwo grichiskeho wójnskeho kódźstwa je poruczilo, rospadanki bliże pschevytacź.

Khežorska khofejownja

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry** a **tuni** cżaßnik kupicź, abo, kotryż chże ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedżuje, sa ßwoje dżęło sprawnje rukuje. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

Njesapomniczka

na shromadny rowczk lubowaneju dżęsczow

Lyddki Lenki	**Janka Marczinka**
* 12. meje 1910,	* 24. junija 1911,
† 19. meje 1912,	† 19. auguśta 1912

Piwarzej we Wětrowje.

W cżaßu rjanoh' nalěcża
Saßo seleni ßo semja,
Hdżež Bóh stwórbu wobnowja
A wschě rjane kwětki kcżęja,
Dha dżęli wot radoscże
Naß wutrobne żelenje.

Lędom kwětka sakcżęje,
Dha 'żno wotlemjena leży,
Tak też s cżłowjekom tu je:
Jeho rjanoscź k kónzej běży,
Hdyž ßmjercź jeho pschekhwata,
Dowjedże joh' se ßwěta.

Rjana kwětka sakcżęta,
Luba dżowczicżka tu bęsche,
Hrósbna ßmjercź ju wotwoła,
Psched lětom se ßwěta dżęsche,
Psches sły njeskutk pěstońcże
Wona wumrjecź dyrbjesche.

Rano strowa spasche 'schcże
Hdyž taj starschej ke mschi dżęschtaj,
A pak jara khorjesche,
Hdyž saß' wonaj domoj běschtaj,
Wschitka pomoz lękarska
Njej' ju sdżerżecź samohła.

Wot naroda strowa tu
Roscżesche a kcżęj'sche rjana,
Wobdarjena s mudroscżu,
Wot wschěch bęsche lubowana,
Wětr pak ßmjertny saduny,
Duž ta kwětka sahiny.

Lubaj starschej, njepłacżtaj,
Lyddka spi, je żiwa, strowa,
Jeje duschn, wopomńtaj,
Dżerżi luboscź Jesußowa,
Wona ßej wjaz' njeżada
K wam do seńskoh' żiwjenja.

Ale, ach, o wopomńcże,
Runje běrtl lęta běsche,
So hóscź hrósbny njeluby
Saßo k wam do domu dżęsche,
Ssmjercź wam luboh' żynka wsa,
Kiż bě wascha nadżija.

Boże pucże dżiwne ßu,
Dopósnacź ßo njemóżeja,
Husto w naschim żiwjenju
Nasche myßle hinak dżeja,
Tola pschi tym wostanje,
Schtoż Bóh cżini, dobre je.

Khoroscź, kiż bě njesnata,
Bě ßo tehdy daka na njoh',
Tudy pola lękarja
Njebě żana pomoz sa njoh',
A hdyž tsi dny traka bě,
Se ßmjercżu też woteńdże.

Sbóżnik pękne dżęczi tu
Husto sahe k ßebi woka,
Starschi srudnje płakaju,
So je maja dacź do rowa,
Hdyž też wěrja s wutrobu,
So du psches ßmjercź k żiwjenju.

S tajkim cżuczom stejitaj
Wój pschi waju dżęsczow rowa,
Njerad wój jej' shubischtaj,
Wschak bě luboscź Jesußowa
Dżęsczi wamaj spożcżika
Sa płód waju mandżelstwa.

Lubaj starschej, njepłacżtaj,
Ssotra, njebudź wurudżena,
Wonaj staj nětk jandżelkaj
Pola Jesußowoh' tróna,
Tam ßo jimaj derje dże,
Duž ßo wjazy njerudźcże.

Nětko spitej w hromadże
W jenym rowczku sjenocżenej,
S kwětkami tam wobdatej,
W Njeßwacżidle pohrjebanej,
Hacź waj' Jesuß wubudźi,
Se starschimi sjednocźi.

Hłuboko srudżenej starschej psches E. Helaßa.

Sakske wojerske žiwjenje sawěsczaze towarstwo w Draždžanach.

Protektor: Jeho majestosez kral.

Sawěsczenje žiwjenja

s lěkarskim pschepytanjom a bjes njeho.

Sawěsczenje wuhotowanja.

Lutowanske sawěsczenje.

Najnižsche pschinoschki. Rosczaze podźele na pschesbytku.

Prospekty a wukasanja darmo

psches direkziju w Draždžanach-A., Schulgutstr. 7

abo psches sastupjerjow.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wot žoboty 24. hacj do wutory 27. meje:

Wojowanje wo pschedknjejstwo w powětsje.

Krasne wotewsacze s pschitomnosczo.

Nutslamarjo w pas[illegible]ch.

Žort.

Kaž lisczo.

Sajimawy rimazy droma w 2 jednanjomaj.

Wulke wupsajedawanje.

Komödija.

Adreßatka wumrjela.

Drama w 2 jednanjomaj.

Tontoliniowa prěnja sasłužba.

Žort.

Wschu domjazu a kuchiń s u nadobu, lampy, latarnje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane sudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwasne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pschi sserbskich hrjebjach 10.

Gustav-Adolfski sswjedzeń w Barcze.

Ssrjedu 28. meje Budyske pobocżne Gustav Adolfske towarstwo swój **letny swjedzeń** w Božim domje w Barcze swjeczi.

Sserbska Boża słužba (swjedzeństi prědar: k. farar Räda s Budyschina) so popołdnju w 2 hodź., němska (swjedzeński prědar: k. duchowny Groza s Budyschina) so $^3/_4$4 hodźin sapocznje.

Wschitzy pschecželjo Gustav Adolfskeho towarstwa so wutrobnje pscheproschuja.

Zyrkwine pschedstejicżerstwo.

Burske towarstwo w Rakezach

směje, dali Bóh, **njedźelu 25. meje** popołdnju w 5 hodź. w Gäblerez hosczenzu swoju měsacznu shromadźisnu, na kotruž pichecželnje oscheproschuje **pschedsydstwo.**

Khwacanske serbske towarstwo

změje, da-li Bóh, **njedźelu 25. meje** popołdnju w 3 hodźinach w Hustec hosćencu w Khwaćicach swoje měsačne posedźenje.

Dokelž budźa jara ważne wuradźowanja, so wšě sobustawy přeprošeja, zo bychu z dypkom přišli, teho runja kóždy, kiž ma lubosć k swojej narodnosći, njech mjenowanu njedźelu naše posedźenje wopyta. **Předsydstwo.**

Žiwnosć

cžišło 3 w Lischej Horje pola Njeßwacžidła, 36 górzow wulka, je hnydom na pschedań.

Khěža

w sskónczným położenju s dworom a sahrodu, 2 minucze wot Pětrowskeje zyrkwje, s 8000 mk. wopalneje kaßy, je sa 10000 mk. na pschedań w Budyschinje na rěsniskej haßy 16.

Ssuproschna ranza

je na pschedań w Radworju na wětriku cžišło 89.

Viktoria-schijaze maschiny

s kulkatym lěhwom su najlěpsche sa dom a pschemysło.

Sastupjeŕ: **Jan Schibak na Mužakowskej drósy 4.**

— Telefon 406. —

Někotre nowe maschiny, „Gritzner", „Dürkopp", „Opel", kotrychž politura je mało rosdrapana, jara tunjo. Wulki skład narunanskich dźělow. Jehłow nimale 1000 duzentow. Nowe maschiny hižo po 55 mk.

Tunje płacżisny, dokelž nimam khlamy.

Wulět Sserbow do Draždžan.

Sserbjo, sshyschcże, poskhajcże,
Kajke budże wjeßele
Na pjatnatym juniju,
Hdyž do Draždžan poczahnu
Maczerje a nanojo,
Džowczicžki a synojo.
Czi, kiž bydla w nižinach
A, kiž horka pschi horach,
Do Draždžan so hotuja,
Tamnych Sserbow postrowja.

U.

Pažoły na pschedań.

Njedźelu 25. meje popołdnju w 3 hodźinach budże so pola mje w Torońzach 11 kołczow s pczołami na pscheßadźowanje pschedawacź.

Scholta.

Žonjaze koło

derje sdźerżane, je tunjo na pschedań. Dalsche je shonicź w Budyschinje na jerjowej haßy cžišło 13 w sadnjej khěži.

Kuchańki, stwinske a słužobne wołzy, mlokowe wołzy, hródźne ožowki, wołzy k swinjom, wotroczkow, sprěnkow, rólnych pohonczow, wolaśuch a dźěłaczerske swójby pyta hnydom abo posdźišcho pschistajerka **Görlichowa** na zukelnskej haßy 1 za rózku žitnych wikow w cžitowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Sslužobnu holzu

s dobrymi wopißmami k 1. julijej pyta **Margaretha Langowa** pschi serbskej katholskej zyrkwi 4.

(K temu cžišłu pschiłoha.)

Pschiloha k czißku 21 Serbskich Nowin

Sobotu 24. meje 1913.

Płaczißny rěsneho słotu na Draždžanskich słótnych wikach.

19. meje 1913.

Płaczißny po zentnarju a hriwnach.

Słótne druźiny a wosnamjenjenje.	Żiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacź do 6 lět	49—50	93—95
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	43—44	84—86
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	36—40	78—81
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	30—35	69—76
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	46—48	87—92
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacź do 7 lět	41—44	80—85
3. starsche, wukormjene kěuwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	36—39	75—78
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	31—35	71—75
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	46—48	86—91
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	42—44	82—84
3. žnadnje pizowane	37—41	76—82
Cźelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	66—68	108—110
2. žrěnje kormjene abo teź dobre wot zyza	60—64	102—104
3. žnadnje wuwite wot zyza	50—55	92—98
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich stschiżenjow w starobje hacź do $1^1/_4$ léta	54—55	72—73
2. mjaßne	51—53	69—71
3. žnadnje wuwite, teź ranzy a kundroßy	45—48	63—66

Płaczißna żitow a produktow.

Żitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 17. meje 1913 wot hr.	wot np.	hacź hr.	hacź np.	W Lubiju 22. meje 1913. wot hr.	wot np.	hacź hr.	hacź np.
Pschenża . . . . . běła	—	—	—	—	8	60	10	10
" . . . . . żołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	55	9	85	9	—	9	80
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	7	80
Jećmjeń	—	—	—	—	7	40	8	50
Wows . nowy . . . . . 50 kilogr.	7	80	8	30	6	80	7	80
Hróch	11	25	19	25	10	—	11	—
Woka	11	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	25	2	40	2	—	2	50
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	3	—	3	10	2	60	2	80
Pschenična muka 50 " . . .	11	25	19	50	15	50	19	50
Rżana muka . 50 " . . .	10	—	13	—	11	—	13	—
Ssyno . . . 50 " . . .	2	75	3	35	2	75	3	30
Ssłoma . . 100 " . . .	3	20	3	80	3	40	4	—
Prožata 876 schtuk, schtuka . .	15	—	32	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	6	—	5	90	6	20
Rżane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	25	6	20	6	50
Pschenični gris	—	—	6	80	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	7	25	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot — hr. — np. hacź — hr. — np., pschenża (żołta) wot — hr. — np. hacź — hr. — np., rožka wot — hr. — np. hacź — hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hacź — hr. — np., wowß wot — hr. — np. hacź — hr. — np.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenży (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacź — hr. — np., żołta — hr. — np. hacź — hr. — np., nowa: 16 hr. 24 np. hacź 16 hr. 75 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacź — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hacź 12 hr. 40 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacź — hr. — np.

Wiczne płaczißny w Kamjenzu.

22. meje 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hacź 8 hr. — np., pschenża wot 9 hr. 80 np. hacź 10 hr. 20 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacź — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacź 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hacź 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 3 hr. — np. hacź 3 hr. 20 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hacź 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 23 meje: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 1. njedźelu po žwjatej Trojizy duchowny Tischer rano w 7 hodźinach žerbsku spowjednu wuczbu, $^1/_2$9 hodźin farar Rěda žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. katechismußowe rosrěčenje s němskej mużiej młodźinu.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje duchowny Tischer.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Jan Wylem Loboda, wyschschi młynk w Lejnom, s Hanu Marthu Bjarnotez w Jeńkezach. — Khorla Wylem Krömer, ratarski dźěłaćer we Wulkim Wjelkowje, s Hanu Bertu Hauptez tam.

S druhich wožadow: Jurij Mar Nowak, rybołski pomocnik w Rakezach, s Augustu Schneiderez tam. — Hermann August Wicźas, thěžeŕ w Khróstawje, s Lenu Schwurakez w Rakezach. — Max Pawoł Wicźas, dźěłaćer w Bukezach, s Marthu Augustu Dučźmanez w Dalizach. — Jan Hermann Scholta, tyschefski mischtr w Minakale, s Emmu Lenu Bartkez w Lipicźu. — Ernst Hermann Schneider, fabrikat w Budyschinje, s Emmu Marthu Hajeschez w Klutschu.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hermann Waltat, Ernsta Bjedricha Mużika, žiwnoscźerja w Cźichońzach, ž. — Elsa Hana, Jurja Kschescźana Bara, słakarja w Rabozach, dź. — Hilźbjeta Gertrud, Khorle Hermanna Kopacźa, molerja na Židowje, dź. — Lyddia Marja Lena, Maxa Oty Božidara Jäckela, kublerja w Libuchowje, dź.

S druhich wožadow: Max Kurt, Maxa Schimana, słakarja w Cźetwjenych Noßlizach, ž. — Waltat Alfred, Khorle Augusta Scholty, žiwnoscźerja w Lutyjezach, ž. — Waltat Erich, Khorle Augusta Biesolda, fabrikarja we Lupoji, ž. — Emma Lena, Jana Khorle Rokota, sahrodnikskeho žiwnoscźerja we Wyšokej, dź. — Pawoł Max, Hermanna Gana, khěžerja w Schczeńzy, ž. — Max Wilfrid, Maxa Richarda Pětrika, krawsteho mischtra w Rakezach, ž. — Frida Martha a Ernst Gustav, Gustova Adolfa Pischla, fabrikarja we Wullej Dubrowje, dwójnikaj. — Gertrud, Jana Bohuwěra Lipki, žiwnoscźerja w Khwaczizach, dź. — Martha Sera, Jana Ernsta Schwarzy, wulkosahrodnikskeho žiwnoscźerja w Boschezach, dź. — Alwin Ota Bobak, dźełaćerja w Stróži p. Barta, ž. — Bjarnat Hermann Holnik, pjekarja w Stróži, ž.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadźe: 16. meje: Marja Madlena Böhmerez, Jana Khorle Duba, wumjenkarja w Brěsowje, mandźelska, 64 l. 9 m. 28 dn. — 19. — Khorla Gustav Keil, khěžeŕ a murjeŕ na Židowje, 55 l. 9 m. 7 dn. — Johanna Marianna Gerda, Hermanna Bohuwěra Lehnera, monteura w Dobruschi, dź., 7 l. 8 m. 22 dn. — 21. Hańża Khrystiana Matekez, njebo Pětra Augusta Hejdusche, wajchtarja w Hněwžezach, saw. wudowa tam, 66 l. 8 m. 16 dn. — Max Božidar Rencź, pošłužobnik w Dobruschi, 41 l. 11 m. 16 dn.

S druhich wožadow: Marja Tempelez, njebo Jurja Handrija Winklera, žiwnoscźerja w Hornjej Borschczi, saw. wudowa, 73 l. 3 m. 2 dn. — Hana, Augusta Hadama, žiwnoscźerja w Hermanezach n. Spr., mandźelska, 52 l. 10 m. 28 dn. — Marja, Khorle Rychtarja, khěžerja w Stróži, dź., 11 m. 22 dn. — Hana Khrystiana Löberez, Ernsta Juliuża Heinzki, płunjerskeho mischtra w Pomorzach, mandźelska, 63 l. 4 m. — Martha Elsa, Ernsta Pawoła Vogta, wyschscheho schwajzarja w Porschizach, dź., 1 l. 5 m. 17 dn. — Marja Helena Kubiz, hospodarska pomozniza w Dubrawzy, 54 l. 11 dn.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

1. njedźelu po žwjatej Trojizy smeje rano $^1/_2$7 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, $^1/_2$8 hodźin farar Kschižan žerbske a w 9 hodźinach němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. katechismußowa wuczba za němsku mużisku młodźinu.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

1. njedźelu žwjateje Trojizy smeje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach němsku spowjedź, farar Domaschka dop. we 8 hodź. němske a $^1/_2$10 hodźin žerbske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. wuczba s němskej jónskej młodźinu. — Pop. w 4 hodź. shromadźizna Ischescźijonskeho towarstwa mużiskeje młodźiny.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wikach 1 **telefon cźißko 415**

porucza žwoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßlanje w cźwizach a bleschach.

Proschu žebi płaczißnowy sapiß žadacź.

Jésdny plan železnizow.

płaczazy wot 1. meje hacž do 30. septembra 1913.

Njedzelu a swjate dny tez 4. wosowa klaza jésdži.

Z Budyschina do Wjeležina.

Wosowa klaza	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 3.
S Budyschina	4, 0†	4,5·	5,56*	7,20	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,28	8,5 §	9,41
Dźěžnikez	4,58†	5,06	6,08*	7,28	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,40	— §	9,49
Budestez	5,0 †‖	5,1	6,17*	7,35	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,49	9,02§	9,55
Kosmodez	5,10†	5,17	—	7,40	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	— §	10,00
Do Wjeležina	5,17†	5,24	—	7,47	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	9,13§	10,07

† Jésdži jenož na kóždym prénim a poślednim dźěłanskim dnju w tydženju.

‖ Jésdži jenož 1. a 2. dżeń świątkow.

* Jésdži jenož na kóždym prénim dźěłanskim dnju w tydženju.

§ Budyschina 5,58, ſ Budestez 6,10 jenož njedzelu a swjate dny wot 11. meje hacž do 31. augusta.

†* Jésdži kóždu sobotu, štwórtu, njedzelu a swjate dny.

§ Jésdži jenož njedzelu a swjate dny wot 11. meje hacž do 31. augusta.

Z Wjeležina do Budyschina.

Wosowa klaza	2-4.	2-4.	3.	3-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.	2-4.
S Wjeležina	—	6,05†	3,2·	—	12, 3	—	3,03	5,25	7 5·	—	8,05§	10,24
Kosmodez	—	6,12†	3,33	—	12,09	—	3,11	5,32	7,31	—		0,30
Budestez	5,04*	6,18†	8,4	11,48	12,14	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	8,13§	10 35
Dźěžnikez	5,14*	6,24†	3,47	12,04	12,2	12,52†*	3,29	5,43	7 42	7,58	—	10,41
Do Budyschina	5,25*	6,31†	8 54	12,16	12,27	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	8,22§	10,48

* Jésdži jenož na kóždym prénim dźěłanskim dnju w tydženju.

§ Wjeležina 5,02, ſ Budestez 5 12 jésdži njedzelu a swjate dny wot 11. meje hacž do 31. augusta. — § Wjeležina 5,55, ſ Budestez 6,09 jésdži jenož 1. a 2. dżeń świątkow.

†* Jésdži jenož njedzelu a swjate dny wot 11. meje hacž do 31. augusta.

§ Jésdži jenož njedzelu a swjate dny wot 11. meje hacž do 31. augusta.

Kamjenz-Hauschtrow-Bischofiy.

S Kamjenza	5,45	7,43	11,30	2,03	7,02	
Hauschtrowa	6,17	8,09	11,58	2,30	7,36	
Do Bischofiy	7,03	8,54	12,44	3,21	8,27	

Bischofiy-Hauschtrow-Kamjenz.

S Bischofiy	7,25	9 45	1,40	4,20	9,13	
Hauschtrowa	8,10	10,33	2,28	5,30	10,00	
Do Kamjenza	8,34	10,59	2,56	6,06	10,25	

S Khočzebusa-Petershajna-Wojerez.

4,5·	8,00	1,00	6,10	S Khočzebusa do	9,15	12,22	5,24	11,07
5,55	8,55	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,06	11,50	4,55	10,20
6,53	9,44	2,24	7,33	do Wojerez ſ	7,08	11,02	4,07	9,2

Ze Chorjelza do Draždżan

Wosowa klaza	1-2.	1-4.	1-4.	1-4.	2-4.	1-3.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	2. 3.
Ze Chorjelza	2,00	—	4,17	—	—	7,46	8,8	11,21	2,11	4,20	6,24	6,38	8,53	9,07	11 59	
Rychbacha	—	—	4,40	—	—	8,10	—	—	2,44	4,48	7,22	—	9,31	12,21		
Lubija	2,25	—	4,59	—	6,32*	8,30	9,23	11,48	2,36	3,06	5,07	7,43	9,15	9,51	12,48	
Pomorz	—	—	5,14	—	6,49*	8,46	—	12,04	—	3,22	5,22	7,59	—	10,06	1,14	
Budyschina	2,46	3,54	5,36	6,46	7,07*	9,08	9,44	12,21	2,57	3,43	5,42	8,20	9,35	10,26	1,36	
Žičenja	—	4,05	5,48	6,57	—	9,20	—	12,36	—	3,55	5,54	8,33	—	10,38	—	
Bistopiz	—	4,24	6,09	7,15	—	9 40	—	12,57	—	4, 5	6,13	8,54	—	11,01	—	
Arnsdorfa	—	4,47	6,29	7,42	—	10,00	—	1,20	—	4,39	6,35	9,19	—	11,24	—	
Radeberga	—	4,54	6,36	7,50	—	10,08	—	1,28	—	4,47	6,43	9,27	—	11,32	—	
Do Draždżan	3,37	5,16	6,54	8,13	—	10,25	10,35	1,47	3,51	5,05	7,01	9,46	10,22	11,56	—	

* Jésdži jenož kóždy poślednji dżeń sedmi dżeń.

S Draždżan do Chorjelza.

Wosowa klaza	1-4.	1-2.	1. 3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4	1-3.	1-4.	1-4	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	2-3.
S Draždżan	12,31	1,45	—	6,14	7,11	8,53	3,09	10,30	12,30	3,14	5,19	7,35	8,10	9,46	11,06	
Radeberga	1,12	—	—	—	7,43	—	9,41	—	—	—	6,03	8,37	—			
Arnsdorfa	1,10	—	—	6,47	7,54	—	9,50	—	—	1,08	3,46	—	6,12	8,45	10,18	—
Bistopiz	1,37	—	—	7, 4	8,21	9,30	10,17	—	—	1,34	4,10	—	6,38	9,11	10,45	11,47
Žičenja	1,52	—	—	7,30	8,37	—	10,33	—	—	1,50	4,25	—	6,53	9,27	11,01	12,01
Budyschina	2,01	2,36	4,25	7,4·	8,46	9,47	0,46	11,27	2,14	4,39	6,10	7 6	9,40	11,15	12,10	
Pomorz	—	—	4,53	8,04	—	—	11,04	—	2,22	4,57	—	7,24	9,58	11,34	—	
Lubija	—	2,56	5,42	8,25	—	10,09	11,24	1,50	2,41	5,15	6,31	7,43	10,18	11,53	—	
Rychbacha	—	—	6,08	8,41	—	—	11,39	—	2,57	5,30	—	7,58	10,34	12,09	—	
Do Chorjelza	—	3,17	6,36	9,03	—	10,31	2,01	12,14	3,19	5,51	6,52	8,19	10,56	12,30	—	

S Kamjenza do Arnsdorfa. Tu jenož 2., 3. a 4. wosowa klaza jésdži. **S Arnsdorfa do Kamjenza.**

6,42	10,38	12,12	3,00	5,21	7,11	9,24	S Kamjenza		7,35	11,19	1,09	4,31	6,50	8,53	12,4	
6,03	9,00	12,31	3,18	5,39	7,35	9,46	Pučzicžy		7,18	11,01	1,44	4,14	6,36	8,36	12 37	
6,11	9,19	12,39	3,26	5,47	7,45	9 55	Großröhrsdorfo		7,19	10,53	1,37	4,06	6,29	8,28	12,29	
6,24	9,22	12,51	3,38	5,59	7,59	10,08	Do Arnsdorfa		6,54	10,38	1,23	3,52	6,15	8,13	12,14	

S Kamjenza 10,30, a je w Arnsdorfie 11,18. — S Arnsdorfa 9,27 a je w Kamjenzu 10,13.

Lehmannez
konditornja a khofejownja
w Budyschinje na žerbskej haßy 8.

Telefon 18.

Woßebitosćz: torty,

jako dar žo sa kóždu sćkadnosćz pschihodźaze,

ſ kóždym žadanym napißmom a ſ pschipóßkanjom

psches póst.

Khofejowe pjeczwo. :: Baby.

Lód abo wjerch Pückler wschědnje.

:-: :-: Wubjerne napoje. :-: :-:

Pschijomny pschebytk.

Ponowjene. Wjele powjetschene.

Serbske a němske

schulske biblije

teho runja

wěrowanske biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom žu dostacz

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Weihenstephan

je jedyn najwubjerniſchich ſwarow bayerſkeho piwarſtwa a žo wot nětka

w restaurantu

„ſtareho piwneho dwora“

(Zum alten Bierhof)

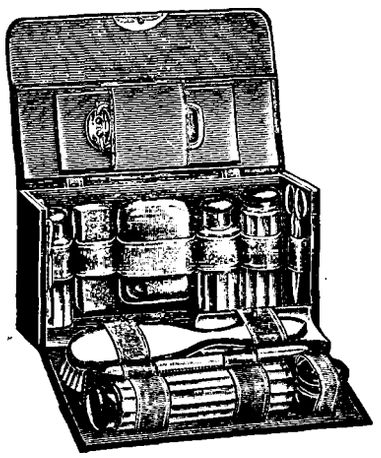
w Budyschinje na theaterſlej haßy tocži.

Weihenstephan

je naiſtarſcha wobſtejaza klóſchtrſka piwarnja (ſałożena 1146) a proßy wſchitkich lubowarjow wubjerneho napoja wo dobroczíwy wopyt.

S počżeſczowanjom

Jan Hebold.

— Telefon 587. —

Spezialna pschedawarńja
Offenbachskich kožanych tworow
C. Alberta, měješčela Khorle Bale, ßedlarskeho mischtra
w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Puczowanske koffry wschelakich wuwjedženjow,

wot najjednorischeho drjewjaneho koffra hacž k najwoßebniscshemu rohoplatatemu koffrej,
puczowanske tosche, blusowe a wobleczenjowe koffry, puczowanske neßeßary, mužaze a žonjaze klobukowe tyły, pschedeschczńikowe pschikrywki nakhribjetniki, gamasche, schatowe měchi atd. **Pschezo nowoscze žonjazych toschow a paßow.**

Kóslaze kože,

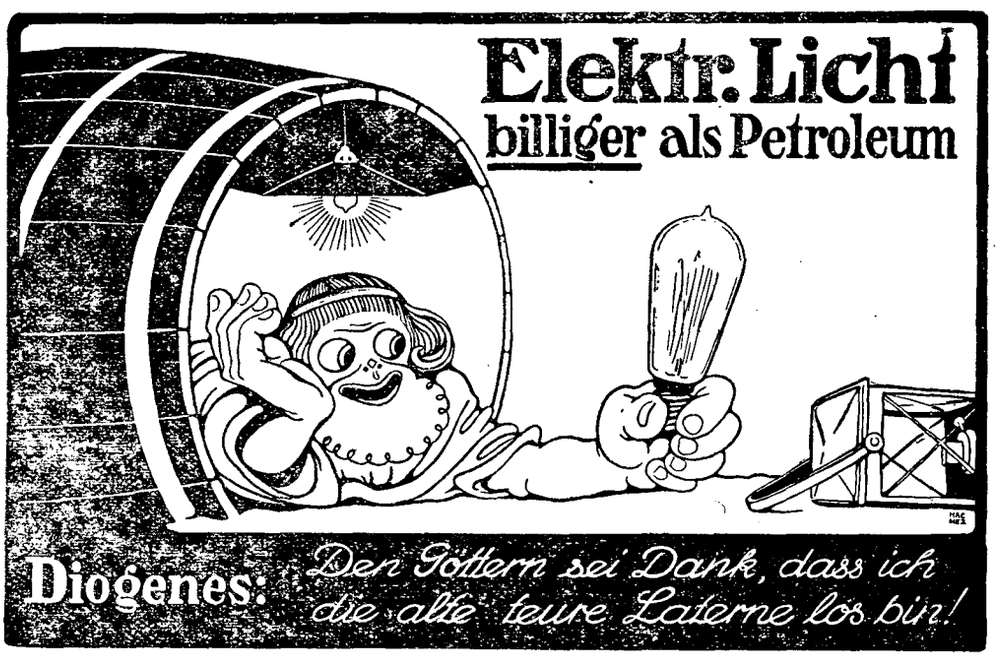
kosaze, howjase,
wowcze, czelaze
a kaniklaze koże,
wowczu wolmu
po najwyschschich płaczisnach kupuje

Heinrich Lange

pschi ßerbskej katholskej zyrkwi
a pschi žitnych wikach 11,
s napschecza sloteje hwězdy.

Serbski musej

wotewrjeny tóždu 1. a. 3. njedželu
měßaza wot ½11—12 hodźin.

Th. A. Wällnitz naslědnik

měješčel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,
meblowy dom sa njewjeschczinske wuhotowanja
Najwjetschi skład waprawnych a lakowanych
wobydlenskich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow
po wschěch płaczisnach.
Poručam jako pschihódne a praktiske dary
debjaze meble
wscheje druziny, kaž tež
teppichi, blidowe pschikrywy,
paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

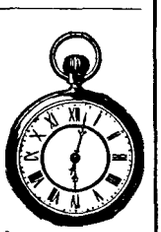
August Pawoł Hilger

w Budyschinje na seminarskej drósy 2
poruča **nanajtuńscho:**
Módroczischcž,
meblowe kattuny, poslešćowe kattuny,
lěčne barchenty,
mußeliny a satiny,
gardiny, meter hižo po 45 pj.
Sbytki we wulkim wubjerku.
Najtuńsche płaczisny!

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
swój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczasow**
k dobroczinwemu wobkedžbowanju poruča.
Hodna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Kupicze ßebi

jěsdne kolo abo schijazu maschinu

ßwětowe e firmy **Seidela a Naumanna**
najlěpje pola staroßnateho wězywustoineho a kołojěsdneho wumělza
Gustava Marschnera
na Nowosalzskej drósy czisło 36.

Benzin,

benzoe, gasoliny, maschinske wolije, kožowy tuk, gips, portlandski zement

najtuńscho poručataj

Strauch & Kolde

w Budyschinje

na kamjeńtnej haßy 3.

„Wot 3 lět na hrosnu wumpjern cžerpjach. Hižo po 3dnjowym naloženju **Zuckerowehopatent. lékatskeho mydła** bě wuspěch widžomny.

Jětseschka

skhnyjachu. a nowe njenastawachu. Hižo po 2 kuskomaj bě moja koža zyle cžista. P. N."

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucžnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Allgemeine Deutsche Creditanstalt.

Wot kral. sakſk. ministerstwa justizy prawo k pschijimanju ßyrotnych pjenjes w padże § 1808 m. ſ. k. dostał.

Dawamy hacž na dalsche na hižo wobstejaze a sa nowe pjenježne sapołožki

4½% pschi schěsczměßacznym wupowjedženju,
4½% = tsiměßacznym wupowjedženju,
4% = jenoměßacznym wupowjedženju,
3½% = wschědnym wupowjedženju.

Kaßyne hodziny 8—½1, ½3—5, ßobotu 8—2 bjes pschetorhnjenja.

Powschitkowny Němski kreditny wustaw

filiala w Budyschinje

na khěžorskej drósy 21.

Sslomu

k saßłanju a pizowaju

pschedawa

Hunnins w Jeschizach.

Pjenježnikam

ßo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucža

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodže, w hosczenzu k „jandželu".

Hypotheki a wobßedženstwo ležomnosczow.

Sakožene 1899. Stary sprawny wobkhod.

---

45 trjebanych mužazych, žonjazych a dźećzazych kołow

pschi pschedacžu nowych jako płaczenje pschijatych, po 10—15, 25, 32, 40, 55 mk., so bych je wotbył, tunjo.

Nowe jěsdne koła po 38, 42, 48, 52—75 mk.,
žonjaze koła hižo po 58 mk.

Janko = jěsdne koło, najlěpsche trjebanske koło, njeslónzujomne, spodziwnje lohko běžaze, hižo po 75 mk.

Kołowe mantle tunjo, jenož tak dołho hacž skład doßaha, kupcže hnydom, **hórske pschikrywy,** 1 léto rukowanje, 6½ mk., **mantle** hižo po 1 mk. 80 pj., ſ 1 létom rukowanja město po 6 mk. 75 pj. jenož po 5 mk. 75.

Schlawchi po 1 mk. 80 pj., 2 mk. 50 pj. hacž 4 mk.

Prjedy hacž kupicže, wobhladajcže ßebi mój hobrski skład. 120 kołow na składže. — Sa kóžde rukuju.

J. Schibak na Mužakowskej drósy 4.

— Telefon 406. —

Brennaborske, Opelske, Allrightske jěsdne koła

w najwjetschim wubjerku.

— Wuporjedženja. —

Jako wubjerne dary

porucža w bohatym wubjerku

blidowe a khofejowe ßudobja

wschěch płaczisnow,

myjenske ßudobja

modernych formow a mustrow,

kuchińske ßudobja

ßudobja ſ kristalloweje a praßowaneje schkleńzy.

Hermann Gläsel

pschi lawskich hrjebjach 4 w ßerbskim domje

— Telefon 728. —

Krejczisczazy czaj

se snamjenjom hrodowskeje haptyki, paczik po 1 mk.,

krejczisczaze kapki

blescha po 75 pj.,

krejczisczaze pille

schleńczka po 50 pj.

Roseßłanje na wßy. — Jenicžzy woprawne

w hrodowskej haptyzy w Budyschinje.

Pawol Leidler.

Wuhlowa jama na Horje p. Njeßwacžidła

= praßowane wuhlo =

tež ſ pschiwjesenjom do domu pschedawo.

Ota Symank.

»Serbske Nowiny« wudawuja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 22. **Sobotu 31. meje 1913.** **Lětnik 72.**

Balkanski swjasł w strasche.

Sastupjerjo Sserbije, Bołharskeje a Grichiskeje žu pjatk w Londonje wuměnjenje podpišali, ſ kotrymž žo měr mjes balkanſkim ſtatom a Turkowſkej wobſamknje. Tola měr na Balkanje njeje ſ tym hischcże ſwěćeny. Turkowſku ſbiwſchi žo ſwjaſkarjo wo dobytk wadźa. Sserbjo žebi kruch Mazedonſkeje žadaju, kotryž žu po bitwach pola Kumanowa a Bitolije (Monaſtyra) wobžadźili. Po wuczinjenjach do wójny dyrbjeſche drje Mazedonſka Bołharſkej pſchipadnyć, tola po tych žamych wuczinjenjach dyrbjeſche Sserbija wulki kruch Albanſkeje hač dele k měſtu Dračej pſchi adriatiſkim morju doſtać. Sserbija je też žebi Albanſku hač do Dracža podczišła a ſ tym pſchikhód k morju dobyła. Dołho pak žo nad tutym wobžedźenſtwom njeje wježelika. Po radże a namołwjenju Awſtriſkeje žu wulkomozy wobſamkle, žamoſtatny albanſki ſtat ſałožić a žu žerbſke wójſko nuſowale, Albanſku ſažo wopuſchćić. Tak žo njejžu mohłe njedźiwajźy dobycża žerbſkich wójſkow wuczinjenja dopjelnić, kotrež běchu žo do wójny wobſamkle. Sserbija žebi tehodła ſarunanje w Mazedonſkej žada, tamniſchi kraj, kotryž je žerbſke wójſko wobžadźiło, dyrbjał žo Sserbiji woſtajić. Bołharſka je tole woprawnjene žadanje ſ raſnoſću wotpokaſała, wona zyku Mazedonſku žama ſa žebje žada. Poſledni tydźeń je tejele ſwady dla wulka napjatoſć mjes Sserbiju a Bołharſkej naſtała. Sserbija je hotowa, žwoje žadanje, je-li trjeba, ſ mjeczom wubědźić. Sserbſke wójſko je žo ſ nowa mobiliſowało a žo pſchi bołharſkich mjeſach ſhromadźiło. Też běchu dla woženja wójſka želeſnizy ſa druhi wobkhad ſawrjene.

W žerbſkim žejmje je miniſterſtwowy pſchedžyda Paſchić wo pſchiczinach roſprawjał, kotrychž dla maja žerbſke a bołharſke wuczinjenjo, do wójny wobſamknjene, pſcheměnić. Niz jenoż, ſo je Sserbija žo dyrbjała połnózneje Albanſke wſdać, wona je też we wójnje wjazy dokonjała, hač bě žo ſ woprědka wucziniło. Bołharſka je dyrbjała 100 000 muži na wojowniſchćo do Mazedonſkeje pósłać. Krótko pſched ſapočatkom wójny pak žebi bołharſki generalny ſtab žadaſche, ſo by žo jemu tole poſtajenje ſpuſchćiło. Sserbija do pſchecża Bołharſkeje ſwoli, dyrbjeſche pak teho dla žwoje žamžne wójſko na 400 000 muži požylnić. Dokelž ma kóžde pſcheměnjenje wuczinjenja ſa ſćěhowk nowe winowatoſće, je jaſne, ſo je Sserbija ſ tym prawo na ſaruńanje ſchkody doſtała. Tola to njeje hischcże wſcho. W běhu wójny žo pokaſa, ſo Bołhorſka njemějeſche doſć wojeńſkich mozow, ſo by nad Turkowſkej dobyła a ju k měrej nuczika. Teho dla dyrbjeſche Bołharſka Sserbiju wo pomoz proſyć. Sserbija je Bołharam 50 000 muži a wobłěhowanſke kanony póſłała, kotrež Bołharjzy njemějachu. Se žerbſkej pomozu je žo Bołharam też poradźiło, žo pſched Čžataldźu ſdžerżeć a Adrianopel dobyć. W ſwjaſkowym wuczinjenju njeje poſtajene było, ſo dyrbi žo Bołharam wójſko na pomoz póſłać. Podawki žu jaſnje dopokaſałe, ſo wobſamknjene wuczinjenja njedožahachu, ſo Sserbija bołharſkeje pomozy njetrjebaſche, ale nawopak, ſo dyrbjeſche Bołharſka žerbſku pomoz hladać.

Sserbija hiſchcże njeje nadźiju ſpuſchćiła, ſo žo ſ Bołharſkej po dobrym roſruna a ſo žo wójny ſminje. Sserbſki miniſterſtwowy pſchedžyda Paſchić žo tele dny ſ bołharſkim miniſterſtwowym pſchedžydu Goſchowom ſetka, ſo by ſ nim wo ſawadnym mazedonſkim kraju jednał. Do prědka móże žo rjec, ſo žo Sserbija wjeczorneje Mazedonſkeje njewoſtaji. Dokelž njeje mohła adriatiſki móřki brjoh wobkhować, je wona nuſowana, žebi wuwos a dowos žwojich tworow pſches Saloniki ſwěćić. To pak je jenoż móżno, hdyž žo jej pucź ſ Bołharſkej njeſawjera. Sserbſke mjeſy dyrbja žo grichiſtich mjeſow dótkać. Poſledni čaž žu drje poměry mjes Sserbiju a Bołharſkej pſchecżelne byłe, tola wobſtejnoſće móża žo pſcheměnić kaž pſchi annexiji Bołharſkeje pſches Awſtriſku. Tehdy ſtej Awſtriſka a Bołharſka Sserbiju wot druheho žwěta wotſamkłej. Sserbija mohła žo ſ nowa wobſtupić a žo nuſować, hoſpodarſke wuměnjenja pſchijeć, kotrež jej Awſtriſka nanuſuje.

Runje kaž ſe Sserbiju, njemóże Bołharſka też ſ Grichiſkej pſchesžene pſchińć. Wot Čžataldže bołharſke wójſko k Saloniſkiej cżehnje. Woſpjet je mjes Bołharami a Grichami k bitwiczkam doſchło, w nich žu Bołharjo Grichow do ſady ſatkóczili. Pola Kawale žu Bołharjo do grichiſkich wójnſkich łódźow ſ kanonami tſělali. Tola tſělenje wſchak njeje grichiſkim łódźam niczo ſchkodźiło.

Czornohórske a žerbſke wójſko we wokolnoſczi Skutaria.

Czornohórske wójſko wobtwjerdźenu horu Taraboſch wobžadźenu džerži a na woběmaj brjohomaj rěki Bojany leži, tehorunja we Wrazy, 7 kilometrow wot Skutaria, žerbſke wójſko w Oroſchi a w Uzy, 31 kilometrow k ranju wot Skutaria.

Wo powjetſchenju němſkeho wójſka

je budgetowa komiſija khěžorſtwoweho žejma k druhemu wuradźenju dóſchła. Pſchi tym je žo ſ nowa pſchiprawjenje ſchěſć nowych jěſdnych regimentow wotpokaſało. Kaž pſchi prěnim wuradźenju, žu žo jenoż tſi jěſdne regimenty pſchiſwolike.

Wo jenokróčnym wójſkowym dawku je žo wobſamkło, ſo žo dawk nima wot 10 000 hriwnow ſamoženja, ale hakle wot 30 000 hriwnow ſamoženja bracź a žo tu ſe 60 hriwnami ſapoczńje. Wón po něczim roſcże, hač pſchi 500 000 hriwnach ſamoženja 2250 hr. wucźini. Pódla teho budże žo dawk wot dokhodow, pſchi 5000 hr. žo ſapočejo, bracź. Pſchi tym žo dokhody wot 5000 hač 50 000 hriwnow džeżaczkróčnemu ſamoženju rune ſtaja.

Puſchczenje džěla awſtriſkeho wójſka.

Po wobczežowanje awſtriſkich ſapóžłanzow w žejmje na to, ſo žo hiſchcże pſchezo reſerviſtojo pſchi žerbſkich mjeſach we wójſku džerża, je knježerſtwo poručiło, ſo žmědża žo reſerviſtojo ſtarſchich lětnikow wot 1902—1905 ſe žłužby puſchczić, ſa to pak maja žo na jich měſtna młódſche reſerwy pod brónju ſwołać. Awſtriſka potajkim dale žwoje wójſko pſchi žerbſkich mjeſach mobiliſowane woſtaji.

Spjeczenza mjes franzowſkim wójſkom

dla ſawjedźenja tſilětneje wojeńſkeje žłužby je žo wſchudże potłóczika. Kaž je žo wupokaſało, žu ju ſozialdemokratojo ſ pomozu wojakow naſchkarali, kotſiž k ſozialdemokratiſkej ſtronje pſchiſłuſcheja. Najſtraſchniſcha je po ſdaću ſpjeczenza w Rodezu była. Tam bě žo zyke paſmo ſpjeczowarjow ſrěczało, a jeli ſo njebudźiſche pſchecźiwo njemu komandont ſe wſchej raſnoſću ſakrocził, by žo ſpjeczenza na žužodnu garniſonu w Albi pſchenjeżła. Ssrjedu hejtman ſhoni, ſo chże wulka cźrjóda wojakow ſ herzami na czole po měſcże cźahnyć a pſchecźiwo tſilětnej wojeńſkej žłužbje proteſtować. Hejtman podoffizěrow ſ tſělbami wobroni a offizěram powjeſć wo wotmyślenej ſpjeczenzy póſła. Na dobo žo ſ trompejtami ſapiſka, a wojazy ſ hromadami do kaſarnſkeho dwora cźerjachu. Wſchitzy mějachu tſělbu ſ natyknjenym bajonnetom žobu. Hejtman, kotryž bě w zivilnej draſcże, jenemu wojakej tſělbu ſ ruki wutorhny a ſawoła, ſo prěnjeho, kotryž do prědka poſtupi, k ſemi poraſy. Spjeczowarjo žo ſtróżichu a herjekajo a žo hórſcho žo do žwojich ſtwow wróczichu. S pſchevytanjom je žo dopokaſało, ſo něhdże ſto podhladnych ludźi, kotſiž mějachu trompejty w ruzy, pſched kaſarnami ſtało, mjes tym ſo žo wojazy w dworje ſhromadźowachu.

W deputěrtſkej komorje je 386 ſapóžłanzow pſchecźiwo a 165

ſa ſawjedźenje tſilětneje wojeńſkeje ßłužby hłoßowało a 234 milijonow frankow ſa ſdźerźanych reſerwiſtow pſchiſwoliło.

Dobre finanzy w Ruſkej.

Po rosprawje, kotrež je knježeŕſtwo khěžorſtwowej dumje dało, ßu w minjenym lěcze ſtatne dokhody wo 15 milijonow rublow wjetſche byłe, dyžli wudawki. Wudawki a dokhody 3 milijardy rublow wucžinja. Sa poßłdnje 4 lěta njeje Ruſka wjazy pjenježne požčžonki čžinicź trjebała, ale je ſtatny dołh wotpłačžowała. Tež w pſchichodnym lěcze budźe ßo, dokelž ßo wójſko po pſchikładźe Němſkeje powjetſchi, $1^1/_3$ milijardy ſa wójſko wudacź dyrbjecź.

Wotſtronjenje rjadow w Norwegſkej.

Demokratiſki duch nětkole pſches Schwedſku, Norwegſku a Danſku dźe. W Norwegſkej ma lud rjady (ordeny) ſa njetrěbnu wěc, kotraž měła ßo wotſtronicź. Pſchichodny ßejm budźe ßo ſ tym ſaběracź. Jeli ſo dyrbja ßo rjady wotſtronicź, dyrbi ßo wuſtawa pſcheměnicź, dokelž je ſpožčenje rjadow woßebite kralowe prawo. We Schwizy a w ſjednoćenych ſtatach połnózneje Ameriki teho runja žanych rjadow njeje. Tamniſchim ſaſtojnikam je ßamo ſakaſane, ſ druhich krajow rjady pſchijecź.

Japanſki khěžor hiſchcze žiwy.

Japanſkeho khěžora, kotryž je cźežko na ſahorjenje pluzow ſkhoril, běchu hižo pſched tydźenjom morweho prajili. Wón je drje bliſko k ßmjercźi był, tola poßłednje dny je ßo ſ jeho ſtrowjom ſaßo polěpſchiło.

Lód ßo łama.

W lěcze, hdyž je horzo a ßucho, bywaju jěſory a rěki, kotrež ſ wyßokich alpſkich horow w Tirolſkej wodu doſtawaju, tola też połniſche. Pſchetož tam horka je wěčny lód a ßněh a to taje a woda do dołow běži. Druhdy ßo też zyłe kruchi loda a ßněha wottorhnu a potom do hłubiny padaju a ludźi morja a ſchkodu čžinja. Tak ßo ſta na horje Montblank we Schwizy, ſ čžimž ßo franzowſka wjeß St. Gervais bjes mała zyła ſahubi.

W Tirolſkej pſchi rězy Traunu to běſche. Tam ſtejeſche burowka ſ mjenom Miterowa mjelčžo pſchi woknje. To bě błěda žona w ßrjedźnych lětach a ſdaſche ßo, ſo ma něſchto na wutrobje. Čžaßnych ſtaroſčžow wſchak njemějeſche. Kubło bě bjes dołha a wulke, dwaceči kruwow w hródźi ſtejeſche a pjenjes bě tu też doſcź. Ale domjazeho ſboža tu njebě. Dźěčźi běchu ji wſchitke ſa ßobu a ſpěſchnje ſemrjeke, čžicho, kaž po ßmjercźi, běſche w domje, a ſ dźěčžimi běchu też burowu zyłu luboſcź k jeho mandźelſkej ßobu na pohrjebniſchčžo donjeßli. Woboţny tam wokolo khodźeſche, jenož na pjenjeſy hladaſche, ßwoju wutrobu, kotraž prjedy žonu a dźěčźi lubowaſche, bě nětko zyłe pjenjeſam pſchiwobročźił. Skupy, nahrabny a twjerdy je počžał bycź a ſły kaž rjeczaſnik. Žona ßo prózowaſche, jeho ſ zunjoſčžu, ſ namołwjenjom a ſ modlenjom naprawicź, ale wſchitko bě podarmo. Bur woſta ſymny a twjerdy kaž lodowe hona tam horkach mjes ſkalnymi ſčžěnami a wureŕkami ßněhowych horow. Wón je ßebi teho jara derje wědomny, ſo na nim wina leži, a ſo je to khoſtanje Boże, ßmjercź jeho tſjoch dźěčźi.

To bě hižo wjazy lět ßo minyło, ſo jeho nan wumrje. Tehdom wón kubło doſta, ale wón dyrbjeſche ßwojemu bratrej Janej něſchto wupłačžicź, tola wón jemu mjenje da, hačž bě nan poſtajił. Jan pak bě teho jara potrjebny, pſchetož mějeſche połnu jſtwu dźěčźi; duž mějeſche ſtaroſčž, kak wſchitke po čžeſčźi ſežiwicź. Jeho žona běſche ßwědomita a bohabojaſna a bě jeho ſtajnje proßyła, ſo dyrbi napſcheczo ßwojemu bratrej ſprawny bycź, ale podarmo běchu jeje ßłowa.

„Ja dźě mam ßo też wo ßwoje dźěčźi ſtaracź“, to bywaſche jeho wotmołwa, „a ßudniſtwo mi niczo wotehnacź njemóže, ſchtož ßym dyrbjał dacź, to ßym Janej dał.“

„Ssudniſtwo niczo wotehnacź njemóže, ale Bóh wſchak tebje namaka“, tak bě jeho žona hórzy płakajo jemu wěſchčźiła, hdyž ßo bratraj hłuboko roshněwanaj roſeńdźeſchtaj — wbohi khudy Jan wot bohateho Mitera; a jeje wěſchčźenje ßo dopjelni. Pſchetož bórſy na to jimaj ßamßne tſi dźěčźi ſemrjechu. Schto je ßebi Miter pſchi tym myßlił, nichtó njewjedźeſche, ſ najmjeńſcha ſwonkownje woſta twjerdy a ſaßakły, też pſcheczíwo ßwojej žonje.

Dźenża rano je wotjěł. W měſtačžku bě ſkót na pſchedań, nimo měry rjany ſkót, w nowinach bě to ſtało — Miter dyrbjeſche tam pódła bycź. Burowka pak njerěčžo a ſarudźena doma pſchi woknje ſtejeſche, njeſboże jej na myßle lěſeſche. Wona na druhu ſtronu na pohrjebniſchčžo hlada, a widźi tſi ſchižiki, kiž ßo na ßłónzu na rowach jich dźěčźi ſubola.

„Pomhaj Bóh, čžeta!“ pſchečželny hłóß ſawoła.

„Pomhaj Bóh, knjes faraŕ“, wona wotmołwi, a duchowny bliže pſchikhadźa, ſ kóždej ruku jene dźěčžo wjedźo. Wón dźě ſ domu wuſtupicź njemóže, ani jo bychu ßo dźěčźi k njemu njepſchidałe. „Je tola dźenża rjane wjedro“, wón rjekny, wjeßely ßo wobhladujo, „to ßo čžłowjekej wutroba ßměje!“

„Też ja bych chzyła, ſo by mi ſaßo tak było, knježe! Ale tajki dźeń ßo mi wjazy njeſtanje.“

„Jenož wěrčže do teho, burowka! Bóh je pſchezo hiſchčže jenak wſchehomózny!“

Tón, ſchtóž móžeſche takle rěčžecź, tón ſawěſčže do Božeje wſchehomozy wěrjeſche; to bě jemu na wjeßelym a dowěrnym wóčžku widźecź, ſ kotrymž k njebjeßam hladaſche. S njebjeß ßo nadźijeſche wſcheho, čžehož ßam jako khudy duchowny w małej woßamočženej wjeſzy njemějeſche.

Wutrobnje ßo poßměwajo wot ſrudneje žony woteńdźe, — ta hižo ſaßo na hórki dele hladaſche, na kotrychž kſchižiki ſtejachu a ſdychowaſche: „Ow dźiwy; ow luby Božo! My dźě teho hódni njeßmy, ſo by ty nam k woli dźiwy čžinił. Ženje wjazy njebudźemy widźecź, kak dźěčźi ſpěſchnje po naſchim dworje ßo pſcheběhuja, ženje wjazy ßo njewinowata ruczka na mnje nadźeracź njebudźe. Slě to čžini, ale wſchako — ßmój ßebi to ſaßłużiłoj.“

* * *

Wyßoko horkach w alpſkich wyſchinach bydli Miterowy bratr Jan. Tam pſches pucź kamjeniſka leża, tam dźiwja rěka po ſkalinach ſakhadźa, do kotrejež tyßaz wodźičžkow ſběhuje, a wſcha woda nahle do dołа pada, tam hłuboki ßněh na pjerſchčźi, kiž ßo ſ horow ßypota, leži a ßurowje ſymny powětr duje, kotryž ſ łodowych honow na wjerſchkach horow wěje.

W tychle njehoſpodliwych kónzach ſteji na poł rospadana khěžka, w njej je muž, kotrehož je boloſcź bjes mała bjeſczučžiweho ſčžinika. Wón pódła ßwojeje mrějazeje žony čžapnjeny ßedźi a do kučžikow ßo ſchtyri žołtowłóßne dźěčžaze hłojczki bojaſnje tłócža. To je Jan ſe ßwojej žonu a ßwójbu.

To bě Miter duzy do měſtačžka wot hajńka ſhonił, kiž bě jeho ſetkał. Tón wěſo jako prawy hajńk burej Miterej jeho bratrowe hubjenſtwo hiſchčže hórſche wopißowaſche, dyžli hižo tak běſche. To bě ßamo też Miterej nětkole pſchewjele. Sakußnjeny wuraß w jeho wobliczu ßo počža pſcheměnjecź a bě widźecź, ſo bě Miter potrjecheny a wón na hajńka ſawoła:

„Čžeho dla mi hižo dawno njejſčže prajili, ſo ßo mojemu bratrej Janej tak jara ſlě wjedźe?“

„Wy dźě ſčže ßebi ſakaſali, ſo ßo wam wo bratru niczo powjedacź nießmě. Ale tónle ras, wujo, ßym ja rěčžecź dyrbjał. Ty dźě móžeſch pſchezo hiſchčže čžinicź, ſchtož chzeſch.“

Tak hajnik bura Mitera ſtejo woſtaji, ſahwiſda na ßwojeho pßa a ßo do lěßa ſhubi. Handrij Miter pak woſtaji ßwój ſapſchah pola korczmarja ſtejo a hnydom na horu khwataſche po nahłym pučžu k bratrowej khudej khěžży.

Dyß a dyß ſ hłuboka dychajo poſaſtawa a ßebi pſchekładuje. Bratr takle khudy, wón takle bohaty! Ludźo ſawěſčže hižo dawno ſ porſtom na njeho pokaſuja, ſo njeje jemu ſ čžaßom pomhał. W tejle myßliczży pak ßo khowaſche pſchečže, kiž bě dawno w nim wotučžiło, ſo chže ßo ſe ßwojim bratrom wujednacź.

Junu ßam ſa ßo rjekny: „Ja dźě na ßwojim kuble wjazy ßam dodźěłacź njemóžu. Janowa pomoz by mi runje hódź pſchiſchła!“ Nětkole wón ßłuchajo poſaſtanje. Wulke ßněhowe kule tu a tam po horach do dołа ßo waleja, dokelž ßłónzo jara pali.

„To tola žałoſtnje taje, runje ſaßo zyła ſčžěna pada“, Miter ßebi pomyßli a ſaßo ſtejo woſtanje. Nad nim to ſchumi a hižo běły a zyłe wótry ſymny ßněhowy proch pada a motajo ßo Miter k ſchkitazej ſkale ſepjera — ale ſmyßły jeho njewopuſchčžeja. Wón ſakſchik ßłyſchi, wón woßrjedź ßněhoweje ßepje runje pſched ßobu poſtawu wuhlada, a potom, potom wón niczo dale njewidźi, khiba ßněh, kotryž jemu hačž do paßa doßahajo ſwiſk hory pſchikrywa. Worjoł we wyßokoſčźi woła a ßłónzo ſ čžopłymi pruhami kołowokoło ßněh žadoſčžiwje lika. Sslyſchečž je, kak to pluſkota a ſchwórčži we wyßokim lěßu na horje, a wyßoko horkach ßo ſkalna ſčžěna, kotraž bě runje hiſchčže ßo błyſchčžiła, nětkole čžemna k módremu nałětnjemu njebju wupina.

Delka pſchi kromje lěßa Miter ſa tón čžaß mużſkeho ſe ßněha wury. To bě jeho ßamßny bratr Jan, temu bě žiwjenje wukhował.

„Jano, ja ßym pschischok, tebi pomhacź“, Miter jemu rjekny a pohkuschenehо cźlowjeka k ßebi cźehnjesche a dźerżesche.

„Pomhacź?“ Jan ßo poßmẽwa, każ dźẽcźo wo ßnje, potom bórbota: „Lód ßo kama!“ a pschi tym samyleny wokolo ßebje hlada.

„Lód ßo kama! Haj, tak je!“ Miter snapschecźiwi.

Też dwẽmaj mużomaj we wutrobje poczina tacź, to je zyle jaßnje widźecź; pschetoż runje nẽtkole bratraj se ßylsowatymaj wocźomaj jedyn na druheho hladataj.

„Żona tebi mrẽje?“ Miter ßo prascha, hdyż wonaj sa ruku ßo dźerżo hromadże k Janowej khẽżcźiczży dźetaj.

„Mrẽje? Na, tak slẽ wschak hischcźe njeje, ale wẽso, nusa a hubjenstwo je ju jara khoru scźiniko.“

„Tak je hajnik saßo junu tak prawje khat“, Handrij na to rjekny, „ale tón ras ßym jemu sa kżu dźakowny. Schtó wẽ, hacź budźech tu hewak horje pschischok!“

Jan njerosymi ßwojemu bratrej; ale wón widźi, so je tak luboscźiwy, każ hischcźe żenje prjedy, a duż ma też sa wẽste, so Handrij jemu wschitko saßo saruna, so budźe jemu pomhacź.

* * *

Nẽschto hodźin posdźischo dwaj wosaj wot korcźmy wotjẽdźetaj. W jenym Handrij a Jan ßedźeschtaj, we druhim Janowa żona a jeju schtyri młódsche dźẽcźi — starsche hižo dawno pola ludźi ßkuża. Wbohemu Janej je tak derje.

„Budź smẽrom, hólcźko, budź smẽrom!“ żona junu rjekny, hdyż maky Jurk, kiż ßo hischcźe żenje s wosom njebẽ wjesk, s wjeßelosczu sawyskny. Wona ßo boji, so je to jenoż ßón, a so budźe to zyle hinak; napoßledku pak tola wẽri, so je to woprawdźitosćź, so se ßwojimi lubymi woprawdźe sbożu napschecźo jẽdźe.

Wjecźor Miterowa pschi nẽscźi steji a samyßlena a trochu njemẽrna do skakotatych płomjeni hlada. Jeje muż je pjecźa dawno wrócźo. Jemu ßo tola żane njesboże stako njeje? Wón bẽ poßlednje cźaßy tajki njemẽrny, wón ßo druhdy tak hubjeny cźujesche. Dale styskniwscho tej żonje bywasche. Pomyßli ßebi na ßwojeho nana — tón bẽsche nẽhdy tajkile dźiwny, a potom — jeho domoj pschinjeßechu, Boża ruczka bẽ jeho sajała.

Żona, kiż bẽ tu ßamalutka, ßo samyßli, a pschi tym jej mutelczka wupadźe. Tu dwaj wosaj psched khẽżu sastaschtaj. Kłoßy bórbotachu, to bẽ ßłyschecź. Burowka tschepota.

„Hana, Hana!“ to po khẽżi saklincża.

„Bohu dźakowano!“ kamjeń jej s wutroby padźe. Jeje muż je żiwy! Hižo w durjach steji; tu ßo po pschedkhẽżi tepta, tu ßo khelpa a żołte hłojczki ßo pokasuja a ruczki ßo sbożownje pschekwapjenej napschecźo wupschestrjewaju.

„Sswojeho bratra — teho ßym pschiwjesł, je cźi tak prawje?“ Miter rjekny a Jana a jeho żonu psches proh ßuwasche.

„Ssamy dźiw!“ burowka s waha rjekny a jenemu po druhim płakajo a ßmẽjo ßo ruku dawa.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Divisionske farstwo.) S położenjom husarskeho a artilleriskeho regimenta do Budyschina je ßo liczba wojakow tak pschebywała, so je ßo sa nusne spósnało, divionske farstwo w Budyschinje sałożicź. Pódla druhich zyrkwjow smẽja ßo sa wojakow Boże ßłużby woßebje w Tuchorskej zyrkwi, kotraż ma ßo teho dla pschetwaricź.

— (Wójnske scźẽhowanje ballonow.) Powschitkowny nẽmski automobilny klub — każ je snate, najwjetsche nẽmske automobilistske sjednoczenstwo — hromadże s towarstwom k spẽchowanju zusbniskeho wobkhada w Budyschinje njedźelu 8. junija tule w Budyschinje na tsẽlniku dwaj ßwobodnaj ballonaj do powẽtra puschcźi, kotrajź budźetaj ßo s wjele automobilemi a motorskimi kołami po wójnskim waschnju scźẽhowacź. Powẽtrowaj ballonaj ßo s dypkom $1/2$3 hodźin popołdnju puschcźitej. Automobile po pschipokasanych wotjẽdnych drohach nẽhdźe schtwórcź hodźiny prjedy wotjẽdu. Sajimawy podawk drje wurjadnje wjele pschihładowarjow se wschẽch stron Łużizy k ßebi swabi.

— (Sso tepika.) Sańdźenu póndźelu rano ßu se Sprewje pschi prjedawschej Mörbitzez ßukelni żónske cźẽło wucźahnyli. Morwu jako 20lẽtnu Schäferez se Shorjelza spósnachu, kotraż bẽ s pschedawarku w jenych klamach Nowakez mlokarnje. Kajkeje pschicźiny dla je ßebi holza żiwjenje wsała, njeje hischcźe wujaßnjene. Holzyny bratr, kotryż bẽ s jejnym pschedporucźnikom, bẽ Nowakezom pißał, so njeßmẽdźa jeho ßotsje msdu wupkacźicź a jej mało ßo wukhodźowacź dacź. Wo tymle liscźe bẽ holza shonika; duż je móżno, so je ßo teho dla rudźika a ßo do cźẽżkich myßlow samyßlika.

— **Wusnamjenjenje.** Pschi składnosczi kralowych narodninow je ßo knjesej konrektorej prof. dr. Muzy w Freibergu titul „studijowy radźicźel“ a knjesej wyschschemu wucźerjej kantorej Kaplerjej w Budyschinje „ßlẽborny saßkużbny kschiż“ spożcźik. Wobẽmaj knjesomaj redakzija Serbskich Nowin najwutrobnischo sboże k tutemu wusnamjenjenju pscheje.

— (Khowna konferenza ßerbskich duchownych.) Dokelż nasche ßerbske poboczne mißionske towarstwo nẽtko hižo 60 lẽt w żohnowanjapoknym dźẽle skutkuje, konferenza wobsamkny, so by ßo tónle podawk też nẽkak ßwjedźeńszy wobeschoł: maczisna s aktow ßerbskeje konferenzy a s Mißionskeho Póßka budźa ßo hromadźicź, ßwjedźeńszy pak budźe tutón podawk ßo pschichodne lẽto ßobu na lẽtnym ßwjedźenju wobeńcź, dokelż je mißionski ßwjedźeń tehole lẽta, kiż bẽsche njedawno w Bukezach, ßo hižo minył.

Lẽtża ßo hischcźe ßwjecźi bibliski ßwjedźeń, a to na Jana w Njeßwaczidle.

Swjask wschitkich towarstwow snutskowneho mißionstwa w Sakskej, kiż je s dobom konferenzu sbudźił, kotraż budźe lẽtsa w Schneebergu, budźe lẽtnje k podpjeranju woßebiteho samẽra snutskowneho mißionstwa 10 hriwnow s pokładnizy ßerbskeje koferenzy dostacź.

Potom ßo hischcźe wo wschelakich zyrkwinskich należnosczach wuradźowasche, też na pschidawk k ßerbskim spẽwarskim, wobjimowazy duchowne ludowe spẽwy, ßo spominasche, kotryż ßo bórsy shotowi a budźe ßo sa 10 ny. po exemplaru pschedawacź.

Bóh tón Knjes pak njech żohnuje wschitke wuradźowanje na naschich woßadach a sdźerż konferenzu w prawej dźẽkawosczi a luboscźi k temu Knjesej a jeho kscheścźijanskemu ludej.

— Titul „wyschschi wucźeŕ“ je ßo knjesej kantorej Schneiderej w Minakale, knjesej wucźerjej Hórlizy w Komorowje a knjesej kantorej Hili w Khróscźizach spożcźik. Rjady ßu ßo spożcźike: ratarskemu radźicźelej Steigerej nad Budyschinkom offizẽrski kschiż Albrechtskeho rjada, sekretarej Königej pschi Budyskim hamtskim hejtmanstwje ryczẽrski kschiż 2. rjadownje, cźeßny kschiż żandarmej Schochej w Maleschezach, dróhowemu wothladarjej Grundej w Budyschinje, dróhowemu wothladarjej Gucźi w Rakezach, kublerjej Hejtmanej w Kubschizach, ßobustawej pschedßydstwa wojerskeho towarstwa Schneiderej w Hrodźischcu, wjeßnemu ßudnikej Janej Pẽtrej Mẽrcźinkej w Hrubjelcźizach, ßlẽborna medailla Bjedricha Augusta hrodowskemu sahrodnikej Schmidtej w Njeßwaczidle, pokładnikej wojerskeho towarstwa K. A. Hilbjenzej na Zidowje.

— Sakoń, s kotrymż ßo wobdźẽlnikam pschi wójnje 1848/50 1864 a 1870/71 podpjera lẽtnje na 150 hriwnow powyschi, je do mozy stupił. Podpjeru jenoż tajzy dostanu, kotsiż ßu trajnje k dźẽłu njekhmani.

— (Po bitwje pola Budyschina.) 6. julija 1813 westfalski regiment, kotryż bẽ sa cźaß pschimẽra w Budyschinje w garnisonje leżał, do Schlesyskeje cźehnjesche, so by pschecźiwo Pruskim a Rußam ßobu wojował. Hnydom po wupowjedźenju pschimẽra ßo na hrodowym mẽstnje 15 pjezow natwari, muku s Draždźan póßkachu. Budyschin ßo po pschikasni franzowskeho komandanta Chasseraua s nowa wobtwjerdźi. K nutskownym trojnym wrotam ßo schtwórte pschitwarichu, schulske wrota ßo s pallisadami wobdachu, ßerbske wrota ßo samurjowachu, khẽżi pschi bohatych a lawskich wrotach, dźiwadło a gymnasij ßo do bastijonow pschetworichu, nadhrodżenje lawskeho wala ßo powyschi a sa kanony ßo na nim sarẽski wurychu. Na polach psched zyhelnskimi wrotami ßo naßypy natwarichu. S tutymi dźẽłami ßo wobydlerjo do stracha dachu; pschetoż myßlachu ßebi, so budźa Franzowsojo mẽsto s wjetschej saßakkoscźu dyżli Rußojo sakitacź, tola Budyschin ßo s woblehnjenjom, kotrehoż ßo bojachu, pschepuschcźi.

Po s nowa sapoczanych njepscheczelnosczach Budyschin s pschecźahanjom wojakow jara cźerpjesche, hacź runje franzowski komandant wscho cźinjesche, so by mẽschczanam kwartẽrowanske cźeże położił. Wón porucźi, so dyrbjachu ßo jenoż offizẽrojo do kwartẽrow dawacź, jednorym wojakam dyrbjachu ßo mẽschczańske sjawne twarjenja pschipokasacź. Sa 8 njedźel psches 80000 muži psches Budyschin do Schlesyskeje cźehnjesche, hdźeż dyrbjesche ßo wójnska hra saßo sapoczecź. W mẽscze w sjawnych twarjenjach ßo hospodowazy wojazy k żiwjenju wscho nusne dostachu, tola dyrbjachu ßebi jẽdź ßami waricź. Duż na dróhach husto płomjenja ßapachu. Pschecźahazy wojazy ßo s wjetscha khwalby hódnje sadźerżachu, tola wo westfalskich wojakach ßo to njehodźesche rjez. Na tsẽlerni ßo woni do samknjenych stwow dobuchu a wjele njetrjebawschi skónzo-

wachu. Najwjetsche njewuschnoscze pak 2299 Sakſow cžinjesche, kotsiž 7. auguſta pſchicžahnychu a na tſeleńi a w Pětrowſkej zyrkwi kwartěru doſtachu. Na tſeleńi khachle, wokna a durje rosbichu. Wotdźělenje lohkeho pěſcheho regimenta, kotrež w Pětrowſkej zyrkwi leżeſche, wſchě wokna wuraſy a ſtatuy pſchi katholſkim hłownym woltarju wobſchkodźi.

10. auguſta ßo narodniny khěžora Napoleona ſ pychu ßwjeczachu. Pſched komandantom, generalom Chaſſerauom, bě paroda wojakow a měſchczańſkeje gardy, mjes tym ſo ßo ſ radneje khěže ambroſianſki khwalbny khěrluſch piſkaſche. Wjeczor ßo měſto wobßwětli, a w hoſczeńzu winoweje kicže komandant bal wuhotowa.

Khěžor Napoleon 16. auguſta w 4 hodźinach do Budyſchina pſchińdże a w prjedawſchim Grützneroz domje bydleſche. Jeho Neapelſki kral (general Murat) pſchewodźeſche, kotryž na tachantſtwje kwartěru wſa. Na torhoſchczu ßo wjele ludźi ſhromadźi; khěžor ßo wjazy krócź pſchi woknje pokaſa, popołdnju po měſcze a wokolnoſczi khodźeſche a hakle 17. auguſta popołdnju w 5 hodźinach wón do Shorjelza wotpuczowa, ſo by w Schleſiſkej pſchi ſaßo ſapoczanych njepſcheczelnoſczach pſchitomny był. Napoleon pak njeſamó Blüchera k żanej bitwje ponuczicź, a dokelž bě wón powjeſcź doſtał, ſo je ßo awſtriſke wójſko do Saſkeje nawaliko, wón 24. auguſta ſ pſchewodom ßwojich gardow pſches Budyſchin do Draždźan khwataſche a Awſtriſkich do cžiſta ſbi, tola ſ poſdźiſchim njeſbožom generala Vendammeta pola Kulma ßo tole dobycze ſniczi. Hdyž bě Napoleon lědma wot ßwojeho ſchleſyſkeho wójſka wotpuczował, Blücher poſtupowaſche a 26. auguſta pola Katzbachſkeje rěki Franzowſow ſbi, ſ cžimž běchu tuczi nuſowani, do Saſkeje zofacź. Napoleon 4. ſeptembra pſchipołdnju ſ pſchewodom Neapelſkeho krala do Budyſchina pſchijěcha a dale do Shorjelza puczowaſche, ſo by ßwoje wójſko wobhladował, ßo 6. ſeptembra wróczi a naſche měſto wopuſchczi, ſo by jo żenje ſaßo njewohladał. 9. a 10. ſeptembra armeekorps generala Macdonalda do naſchich ſtron pſchicžahny, kotrehož hłowna kwartěra bě w Budyſchinje. 11. ſept. bě tſelenje kanonow ßłyſchecź a wo njepſcheczelowej bliſkoſczi ßwědczeſche. Franzowſojo zyku nóz pſches měſto cžahnychu a k Draždźanam khwatachu.

Se Židowa. Pſchi Sſkonoborſchczańſkej dróſy ßo pohrjebniſchczo ſa ſemrjetych tudomneho wokrjeßneho wujſawa dotwarjuje a ſapoczatk junija poßwjeczi. Poſdźiſcho ßo woßrjedź noweho pohrjebniſchcza cžełownja natwari.

S Czemjerz. Sańdźenu ßobotu rano je ßo pſched naſchej wßu dwoje njeſboże ſtało. Dokelž ßo kucź porjedźa, je ßo wón wobkhadej ſe ſawjeru ſawrjeł. K tejle ſawjerje ſ jědnym kołom pſchijěwſchi, njemóżeſche 16lětna dźowka żiwnoſczerja Sendy w Banezach koło ſaſtajicź a ßo ſ njeho na ſemju cžißny. Wobżaromna holza tak njeſbożownje padże, ſo ßebi ruzy ſłama.

Na tym ßamym měſtnje bórſy po tym też żiwnoſczeŕ Patok ſe Sarěcza do njeſboża pſchińdże. Też wón ſ koła padże a ßebi pſchi tym jeja, kotrež mějeſche w korbje, rosbi. Na cžěle njeje wón na ſboże pſchi padnjenju żaneje ſchkody poczerpił.

S Maleje Borſchcze. Wutoru wjeczor błyſk do jeneje jaßenje w tudomnym knježim parku dyri a ju zyle roszychnowa.

S Dreczina. Ssrjedu rano wokoło jeneje hodźiny je Boże njewjedro do bróżnje żiwnoſczerja Ernſta Pjetraſcha dyrikło. Kruch zyheloweje tſěchi a pażeń rosbiwſchi wono njeſapaliwſchi do ſemje ſajędże.

S Porſchiz. K dopomnjenju na bitwu pola Budyſchina je tudomny kowarſki miſchtr knjes Schramm ſ kanonſkich kulow, na wokolnych polach namakanych, pomnik poſtajił. Na zementowym obeliſku, ſe ßylnym zinkowym blachom wobdatym, ßu ſ boka kanonſke kule pſchicžinjene. Wjerſchk obeliſka ßo ſ pyramidu kanonſkich kulow twori. Sańdźenu njedźelu je ßo pomnik poßwjecził. Poßwjeczazu rěcź mějeſche knjes farař Krüger.

S Lětonja. Na tudomnym wojeńſkim ſwucžowaniſchczu ſańdźenu pónděelu huſarojo ſ konjemi pſches ſchěroki ſ wodu pjelnjeny pſchěrow ſkakachu. Někotre konje padnychu a jich jěſdni ßo ſ nich cžißnychu. Dwaj konjej ßebi nohu ſkamaſchtaj a dyrbjeſchtej ßo na měſtnje ßamym doklócź. S padnjenych huſarow ſtaj ßebi jenož dwjeju noſy wobſchkodźiłoj, druſy ßu njeſranjeni woſtali.

S Maleſchez. Twar naſcheje noweje zyrkwineje wěże, kotruž bě ßo lětża w januarje wobſamknył, je ßo hacž do 1. poſkhoda dokonjał. Dokelž ma nowa wěża nowe ſwony doſtacź, ſtaj ßo pónděelu wulki a ßrěni ſwón do Bierlingez ſwonarſtwa w Draždźanach pózłakoj. Mały ſwón budże ßo hacž k poßwjeczenju wěże a nowych ſwonow, kotrež ßo wjetſche lija, k ſwonjenju wužiwacź. Po poßwjeczenju ßo mały ſwón do Budyſkeho muſeja da. Stare ſwony ßu Maleſchanſkej woßadże nimale 200 lět ßłużike. Mały ſwón je 1715 a wulki 1716 Kſcheſcźijan Copinus w Budyſchinje lał. K powjetſchenju ſwonow tŕebne pjenjeſy ßu ßo we woßadże ſ dobrowólnymi darami ſkładowale.

S Hucžiny. Tudomne mužſke ſpěwanſke towarſtwo a zyrkwiny chor ſtaj ſańdźenu njedźelu hromadże ſ narodninami ſakſkeho krala k dopomnjenju na dźeń, kotryž pſched ſto lětami Rußojo naſchu wjeß a Brěmu ſapalichu, ſtolětny ßwjedźeń wotmělkoj. Po pſchednjeßenych ſpěwach a deklamazijach mějeſche k. wucžeŕ Röthig ßwětkowobraſaty pſchednoſchk wo wopomnjenju hódnym 21. dnju meje 1813. Se ſrěcžnimi ßłowami wón powjedaſche, kak franzowſki marſchal Ney ſe ßwojimi 50000 mužemi wot Rakez pſches Klukſch k Hucžinje poſtupowaſche a ßo do Brěſyny da, kotruž Rußojo, ſo njepſcheczel njeměł tam ſepjeraniſchcza, na wſchěch kónzach ſapalichu. Bórzy po tym też ſ Hucžiny płomjenja ßapachu, też zyrkej, fara a ſchula ßo wotpalichu. Jenož ſ kamjenjow natwarjena kerčma a k ranju leżaza nětko Kranzezom ßłuſchoza ſahrodniſka żiwnoſcź ßo ſ wohnjom pſchepuſchczińſchtej. Schtó mohł żakoſcź wbohich wobydlerjow worißacź? Zyku ßwoju nadobu ſhubiwſchi mjes rospadankami khodźo żakoſczachu. Někotſi ſ nich ßebi driewjane khěže natwarichu, ſo bychu w lěczu w nich bydlili, druſy ßebi ſkhow we wokolnych wßach pyt chn. Khuda woßada móżeſche hakle 1816 nowu zyrkej dotwarcź. 1818 ßo ſchula natwari, zyrkej hakle w tutym lěcź. Lawki doſta, 1822 hiſchcże dźenża ßo wužiwazu dupu pſched wołtarjom, 1832 byrgle a 1848 wěżiny cžaßnik. Woßada ßo wot tuteho wohnja pomału a cžełko ſhraba.

S Bukojny pola Hucžiny. Sańdźenu wutoru wjeczor we 8 hodźinach ßo nad naſchej wßu nahle ſylne njewjedro roſpuſchcźi. Slimkojty deſchcź ßo ſ pichewodom mjeńſchich krupow a ßylneho wětra lijeſche. Hrimotajo hróſbne błyſki bijachu, a jedyn ſ nich do wyßokeho pſchi Weſarjez kuble ſtejazeho topoła dyri a jón wot horka hacž dele roszychnowa, ſo tſchěſki hacž do ſtwinych woknow lětachu. Dalſcha ſchkoda njeje ſnata. Naſche najrjeńſche żita ßu zyle ſpowalane.

S Wulkeje Dubrawy. Ssylne njewjedra wutoru wjeczor koło wokoło hrimachu. Błyſk do jeneho pſchi hacże ſtejazeho topoła dyri a jón roſtſchěſka, ſo tſchěli daloko roſlětachu.

S Wósborka. Serjant Ota Liebig ſ 8. kompagnije 4. pěſcheho regimenta cžißko 103 w Budyſchinje pónděelu rano na tudomnym dwórniſchczu bliſko Czochez khěže tak njeſbożownje ſ koła padże, ſo morwy leżo woſta. Wón bě ſ hłowu do wótreho kamjenja ſtajnk, kotryž ſpanjowu kóſcź pſcherasy. Polizija jeho cžełko ſběhny a do tudomneje cžełownje dowjeſe.

S Wětrowa. W tudomnej tonowej jamje ßu jenoho wukrajneho dźełacźerja ſajeli. Wón je pjecża gmeinſkemu pichedſtejicźerjej hoſcenzarjej Pellmannej w Bóſchizach penjeſy kradnył.

S Njeßwaczidła. Pſchi Bożim njewjedrje, kotrež wutoru naſchim ſtronam żadoſcźiwje wocżakany deſchcź pſchinjeßu, błyſk do telefonowych grotow dyri. — Pichichodna macź tudomneho ßedłarja Kühna je ßebi pjatk rano w cžełkich myßlach ſ wobwěßnjenjom żiwjenje wſała.

S Njeßwaczidła. Na tudomnym żeleſniſkim pſchekhodże pſchi dwórniſchczu, kotryž ßo pſchi bliżenju cžahow ſe ſamjeru njeſamka, je ßo pónděelu popołdnju ½4 hodźin dźełacźeŕ Klimant ſ cžahom pſchejěł a morił. Klimant je dźełko ßebi potajo po kr ju khodźił. S cžahom, kotryž je jeho pſchejěł, chżyſche ßo wón do Budyſchina wróczicź. Pjenjeżnu móſchnicźku w ruzu dźerżo wón ſkoku k dwórniſchczu běżeſche. Hdyž chżyſche żeleſnizu pichekreczicź, jeho lokomotiwa ſhrabny. Jemu ßo noſy wotjědźeſchtej a też hłowa bě cžełko ſranjena. Njedźiwajzy teho wón hakle ſa pół hodźiny wudycha, Pſchi tymle ſrudźazym podawku je ßo ſaßo pokaſało, kak nesne je, ſo ßo pſchekhód pſched dwórniſchczom pſchi bliżenju cžahow ſamka. Wobydlerjo Njeßwaczidła budźichu ßebi to hižo dawno dyrbjeli żadacź. Wo ſnjeſboženeho Klimanta żona a ſchtyri dźěcźi płakaju.

„Domowina“, ſwjaſk ßerbſkich towarſtwow, namołwja ſbytkne ßerbſke towarſtwa k pſchiſamknjenju. Je hižo na 15 ßerbſkich towarſtwow ſ wjazy dyžli 1600 ßobuſtawami pod khorhoju „Domowiny“. Móżemy, ßo wě, naſche ſdźělowanja jenož pſchiſamknjenym towarſtwam ßłacź. Na jenej njedźeli kónz junija abo ſapoczatk julija wotměje ßo poßedźenje wubjerka, najſkerje w Rakezach. Na nim ßo ważne należnoſcze roſpomnja a ßo ſakoženje pſchedewſatych wuſtawow roſriża.

Wſchěm ßerbſkim towarſtwam. S naſcheho luda bě hižo pſched cžaßom żadanje wuſchko, ſo bychu ras ßerbſke towarſtwa ſjednocźene w bohatej licžbje ßerbſke kemſchenje w Draždźanach wopytake a potom popołdnju pod wjedniſtwom Draždźanſkeho towar-

stwa „Čornobóh“ ßebi pak Draždźany wobhladake abo na Łódźi ßo na pschijomne městno k shromadnej ßerbskej sabawje dowjeske. Hižo wjazy króćź ßmy proßyli, so by ßo nam wosjewiło, kelko s kóždeho towarstwa ßo wobdźěli. Stari kaž młodźi, muźiźy kaž žónske, katholsźy kaž evangelsźy, wschitzy ßu witani. Na nasche poßlednje namołwjenje ßwjatki je ßo nom wot wschelakich ßerbskich towarstwow sdźěliło, so ßo bohacze wobdźěla. S tym pak dosćź njeje. Dyrbi ßo wulět derje poradźićź a spokojićź, ßu dokładne pschihoty nusne. Pschihoty pak ßu jenoź móżne, hdyź wěscze wěmy, na kelko wobdźělnikow ma ßo s kóždeho towarstwa wěscze liczićź. Potom hakle móżemy ßebi woßebitu łódź skasać, kotraź naß sa tuni pjenjes po Łóbju powjesy, a druhe pschihoty dokonjećź. Cźaß pak khwata. Żadyn dźeń ßo njeßmě wjazy skombźićź. Sserbske kemschenja ßu hižo zyle blisko a wotměwaju ßo 15. junija, pschipołdnju $^1/_2$12 hodźin w kschižnej zyrkwi. Duź dyrbimy nětk zyle nusnje wjedźećź, kelko ßo jich s kóźdeje woßady na shromadnym wulěcze 15. junija do Draždźan wobdźěla abo schtó chze hewak ßobu, kiž w žanym towarstwje njeje.

Cźesczene pschedßydstwa wschěch ßerbskich towarstwow ßo hischcze ras naležnje prosscha, so dźiwli pichczelniwje hnydom ßo wobhonjećź a hacź do wutory, 3. junija, wjeczor do Budestez powjesćź dacź, kelko s jich towarstwa ßo wobdźěli. Dalsche wotstorkowanje pschihotow je njemóżne. Wulět budze jara spokojazy. Wěscze nichtó wobjarowacź njebudze, kiž ßo wobdźěli.

S Kamjencje pola Radworja. Wutoru wjeczor wokoło $^3/_4$8 hodźin je ßo s Božidu njewjedrom brózeń tudomneho kublerja Domanje sapaliła. Wona ßo do cźista sniczi. Pódla mjeßneje bě teź Adolfskohětka ßykawa na pomoz pschijěła. Na sboże samoześchtej druhe twarjenja płomjenjam wobrócź.

W Barcze ßwjeczesche sańdźenu ßrjedu Budyske Gustav-Adolfske pobocźne towarstwo ßwój lětny ßwjedźeń. Runjeź ßo s khwilemi deschćź dźesche, běsche tola wobdźělenje na ßwjedźenju prawje bohate, teź se ßußodnych woßadow. — Pucź k Božemu domej, kotryź pices cźeßne wrota wjedźesche, běsche s lubosnymi mejemi wobstajany. W Božim domje ßamym, s kotrehoź wěże ßem khorhoje smahowachu, běsche woltař se selenej rostlinu jara rjenje wupyscheny. W ßerbskej Božej ßłužbje, kotraź ßo w 2 hodź sapocźesche, běsche ßwjedźeńiki prědar, k. farař Rjeda z Budyschina, ßwoje prědowanje na ßłowa ßwjateho pißma 1. Jan. 3, 16—18 satožił. Wón s nutrnymi ßłowami woßadźe skutk Gustav Adolfskeho towarstwa jako skutk lubosce k wěrybratram na wutrobu kładźesche, a dopokasowasche, kak nusne a kak žohnowane tole dźěło je. W němskej Božej ßłužbje, kotraź ßo $^3/_4$4 hodź. sapocza, ßwjedźeńiski prědar, knjes duchowny Grěße z Budyschina na sukładze biblisskeho ßłowa Gal. 5, 1 shromadźenej woßadźe to napominanje pokazowoła: kscheseźenjo, khowajcźe ßebi ßwoju evangelsku frejotu! a wukładowasche, schto mamy pod tutej frotymicź a kajke pschißłuschnoscźe nam wona pschinjeße. Wobej Božej ßłužbje buschtej posběhnjenej psches spěw měschanscho zyrkwinskeho khora, kotryź ßo rjenje a s młodosnjej horliwosću spěwasche. W ßerbskim kemscheniu ßo spěwasche motetta: Wschitko, schtoź wodych ma, a w němskim: Kak móżemy, Wótcze tych cźłowiekow, tebi ßo dźakowacź? Woltarnu ßłużbu wukonjeschtaj na ßerbskim kemschenju knjes farař Waltař-Nießwaczidliski a Mrósak-Hrodźischczanski a na němskim knjes pastor prim. Häbler-Budyski a wyschschi zyrkw. radźićźel Rosenkranz Budyski. Kollekta wunjeße po ßerbskej Božej ßłužbje 178 hr., po němskej 122 hr. wicho hromadze potajkim 300 hr. — Pschi dwórnym kemschenju wotmě ßo w zyrkwi huczcze mała shromadźizna, kotruź pschedßyda Budyskeho Gustav-Adolfskeho towarstwa, knjes wyschschi zyrkwinski radźićźel Rosenkranz wodźesche. Lětnu rosprawu wo skutkowanju tehole towarstwa poda tam k. farař Rjeda, a wo dokhodach a wudawkach tehole towarstwa rosprawjesche jeho pokładnik. Potom ßo ßwjedźeńska kollekta rosdźěli: pokojazu (150 hr.) dyrbi cźeska evang. woßada Rosendorf pola Bodenbacha dostacź, sa kotrejeź wopornjwe wobkhowanje namrěteho evangelija běsche ßwjedźeński prědar němskeje Božeje ßłużby, kiž je prjedy ßam jako duchowny na wěrybratrach w Cźeskej skutkował, wutroby pschipoßłucharjow shrěł. Druhu pokojazu ßwjedźeńskeje kollekty dyrbi k. primarius Häbler, kiž ßo runje hotuje, horujoschlesynske evang. woßady w katholskich wokolnoscźach wopytacź, tutym jako dar pschepodacź. — Běsche to žohnowany ßwjedźeń. Ale kak někotryźkuli bratr njewě, kak trěbne tajke dźěło na wěrybratrach je, kiž w rospróschenju hakle cźuja, schto jim a jich ßwójbam wschitko k žiwjenju pobrachuje, hdyź njeßu zyrkwinszy a duchownje dosćź sastarani.

Se Scheschowa. Blisko stareje kemschazeje scźeźki mjes Scheschowom a Jitkom steji wot 150 lět jednory wopomnik s napißmom: 19. meje 1813. Pschi wobhonjenju psched bitwu pola Budyschina staj ßo tu pjecza jedyn bayerski offizěr a jedyn wojak satšelikoj a ßo pohrjebakoj. Scheschowska młodźina je tutón wopomnik ponowiła a pschi nim sańdźenu njedźelu rjany wopomnjeński ßwjedźeń wotměła. W mjenje Scheschowskeje młodźiny k. Lukasch pschitomnych powita a ßwoju rěcź se ßławu na krala Bjedricha Augusta skónczi. Po wuspěwanju němskich a ßerbskich spěwow a po prologu, kotryź knjeźna Wawrikez pschednjeße, měješche k. farař Waltař dlěschu rěcź. Knjes Schiber s Łomska s pěßnju na padnjenych wojakow spominasche. Hdyź bě tšélbne wotdźělenje Njeßwaczidliskeho wojerskeho towarstwa tři cźestne salwy wutšeliło, so ßwjatoczność skónczi.

S Połpizy pola Huczíny. Njedźelu popołdnju budze ßo tu meja dele bracź. Pschi tym cźah sababjenych pachołkow po wěsy poczehnje.

S Komorowa pola Klukscha. Sswój słoty kwaß budźetaj njedźelu tudomnaj Petrikez mandźelskaj ßwjeczicź.

S Budestez. Tudomne ßerbske towarstwo „Lubin“ směje dali Bóh pschichodnu njedźelu, 1. junija, wjeczor $^1/_2$7 hodźin ßwoju blischu shromadźisnu. Pschednoschk je nam k. kantor Rjeczka s Budyschina pschecźelnje pschilubił. Dokelź pak je k. rěcźnik nusowany, bórsy wotjěcź, ma ßo pschednoschk s najmjeńscha w 7 hodź. sapocźecź. Wopyt wschěch ßobustawow je ważnych wuradźowanjow dla zyle nusny. Duź sńdźmy ßo wschitzy a s cźaßom.

S Wjeleczina. Nad samoženjom kowarja J. A. Palmera we Welecźinje je ßo konkurs wotewrił.

S Huski. Warjeński kursus je ßo tu wot 15. haprleje hacź 27. meje wotměł. Pschi nim je ßo 30 warjenskich wucźobnizow wobdźěliło.

Se Sebnizy. Cźeźke njewjedra wutoru wjeczor w tudomnych stronach zuchnowachu. Wone ßo se ßylnym deschcźom a s krupami, we wulkosczi hołbjazych jejow padazymi, pschewodźachu. Do wjele městnow je błysk dyrił, mjes druhim dwójzy w Heinspachu, trójzy w Hilgersdorfje a raz w Schönawje. S błyskom trjechene twarjenja ßu ßo wotpalike. W Sebnizy błysk do jeneje transformatorskeje khěźki dyri, s cźimź ßo sastaranje města s elektrizitetu pschetorhny.

S Rakez. Na spodźiwne waschnje staj konjej kublerja Krala s Komorowa na tudomnym dwórnischczu do stracha pschischłoj. So by ßo wós, do kotrehoź běschtaj sapschehnjenaj, pschewažił, dyrbjeschtaj pschi składowni tudomneho pjekarja Krala psches zentisimalnu wahu pscheńcź. Hdyź pak běschtaj lědma na pschikrywaze tramy stupłoj, ßo te pod nimaj słamachu. Kaž błysk pak konjej s hłubokeje dźěry wuskocźischtej, tak so njebě trjeba, jeju s njeje wucźahnyć. Na sboże stej pschi njejapkim pschepadnjenju njawobschkodźenaj wostałoj.

S Lubija. Psched jenym automobilom ßo konjej. sapschaha kublerja O. Wicźasa se Stareho Lubija blisko żelesniskeho pschekhoda spłóschischtaj. Na wosu ßedźazy pohoncź ßo dele cźišny, tola s nohu w postronkach wišaju wosta a ßo kruch ßobu wlecźesche. S woblicza ßylnje krwawjazeho młodeho cźłowjeka k lěkarjej dowjesechu.

S Lubija. Wutoru wjeczor $^1/_2$9 hodźin pschi ßylnym njewjedrje na swonkownej Budyskej drósy błysk do Klinez brózńje dyri, kotraź ßo sa někotre mjeńschiny do cźista spali.

S Jitra. Pschi rjanym wjedrje je ßo sańdźenu njedźelu „dub krala Bjedricha Augusta“ poßwjeczik. Wjeß bě ßo sa ßwjedźeń s měnzami, pletwami a cźeßnymi wrotami wudebika. Popołdnju w 4 hodźinach herzy a tšélbne wotdźělenje nascheho wojerskeho towarstwa se ßwojim komandantom Hänselom po wěsy cźehnjechu, so bychu cźeßnym holzam, cźeßnym hoscźam, schulskim dźěcźom a jich wucźerjam dschewod k shromadźischczu dali. Hdyź bě ßo cźah srjadował, wón k knjeźemu dworej cźehnjesche, hdźeź dołholětny ßobustaw, knjes rucźerkubler Kanig, ...jes farař Wicźeźk do prěnjeho rjada wojerskeho towarstwa stup.., ,taj. K „kralowemu dubej“ pschicźahnywschi ßo khěrlusch „Khwalcźe toh' Knjesa“ wuspěwa. Na to pschedßyda Jitrowskeho wojerskeho towarstwa, k. Schcźěpank, na jewischczo stupiwschi cźeßnych hoscźi a towarischow powita a k. fararjej Wicźasej ßłowo k ßwjedźeńskej rěczi da. Spominawschi na cźeźke cźaßy psched sto létami, hdźeź ßo sakski lud ßwěru k ßwojemu kralej dźerżesche, wón na pschitomnosć pscheńdźe a na nascheho nětcźischeho knjeźerja pokasowasche, kotryź je ßebi wutrobu a dowěrjenje ßwojeho luda sa krótke léta dobył. Jako žiwe widźomne znamjo wuskich poměrow mjes kralom a ludom je ßo tónle dub „krala Bjedricha Augusta“ žadźił. Na to jena s cźeßnych holzow, knjeźna Erna Muderez, s hłubokosaczutymi ßłowami we wjasanej rěczi nascheho lubowaneho krala

ßkawjesche a wobhrodźenje wokoło duba ſ wulkim dubowym wěnzom debjesche, schtoż po njej tež druhe cžeßne holzy cžinjachu. Prawje cžerſtwje tež deklamaziji prěnjeho hólza a prěnjeje holzy tudomneje schule klinczeschtej. K. gmejnſki pſchedſtejicžeŕ Melda kralowſki dub do ſchkitanja Jitrowſkeje gmejny ſe ßlubjenjom pſchewſa, ſo budźe jón hajicź a hladacź k cžeſcži naſcheho lubeho krala. Mjes tym ſo tſělbne wotdźělenje wojeŕſkeho towarſtwa präſentěrowaſche, ßo pod wodźenjom towarſcha Mudera kralowſka hymna ſpěwaſche. S tym bě ßo ſacžiſchcžow polne poßwjecženje ſkónczilo. Na holdowanſki poſtrow ßwjedźeńſkeje ſhromadźiſny kral ſ Wachwitz mikoſcžiwy dźakny telegram póßła. Wſchě ſchulſke dźěcži ßo na to w Zuhnez hoſcženzu pohoſcžachu, k cžemuż bě Jitrowſke nalutowarſke towarſtwo nahladnu ſummu dariło. Druſy ßwjedźenjowi wobdźělnizy ßo hiſchcže dołho ſe ßwjedźeńſkim balom hromadu dźerżachu a jenoż pſcherucže ßo tež tele rjane hodźiny pominychu.

S **Minakala.** Khwacžanſke ßerbſke towarſtwo wuhotuje njedźelu 8. junija wjecžor we 8 hodź. ßerbſki wjecžor ſ dźiwadłom a ſpěwanjom. Na njón ßo Sſerbjo a Sſerbowki wutrobnje pſcheproſchuja. Pſchiſtójcže tež popołdnju w 5 hodź. na pſchednoſchk, kotryż ſměje ſaſtupjeŕ „Domowiny“ wo ſaměrach ßerbſkich towarſtwow.

S **Wyßokeje.** Pſchi poßwjecženju wójnſkeho pomnika na Dubowej Horje běchu ßo wo wßy wſchelake budy a tež jedyn mozymĕrjak poſtajile. Pſchi poßledniſchim ßo ſ heju na kolik bije, na cžoż mĕrjak pokaſuje, ſ kajkim wotmachom je ßo dyrilo. K tutemu mĕrjakej jedyn ſapſchah ſ Rakez pſchijědźe, runje hdyż nĕchtó ſ heju na kolik dyri. S praßnjenjom ßo kóń ſpłóſchi a ſ woſom do ludźi ſajědźe. Pſchi tym ßo ſchĕßnacźelĕtna dźowka żiwnoſcźerja Linaka we Wulkich Sdźarach ſ wojom k wutrobje ſtorcži. Bjes wědomnja holza k ſemi padźe. Ssmjertnje ſranjenu ju wotnjeßechu.

Se Schcžeńzy. Henczkez mandźelſkaj tu ſtaj 18. meje cžikaj a cžerſtwaj ßwój ſłoty kwaß ßwjecžiłoj. Druhi dźeń pomnikoweho poßwjecženja na Dubowej Horje ßo wonaj ſ kwaßarjemi do Wyßokeje dowjeſeſchtaj. Tam jeju w rejwanſkej ſali ßobuſtawy Schcžeńczanſko-Wyßokowſko-Hermancžanſkeho wojeŕſkeho towarſtwa, kotremuż tež jubilar pſchißłuſcha, ßwjedźeńſzy powitachu. Towarſtwowy pſchedßyda, k. wucžeŕ Becker, jubjelſkeju mandźelſkeju k wupyſchanej ßwjedźeńſkej tafli dowjedźe a jeju ſ wutrobnej rĕcžu witaſche. W njej wón na wójnje 1866 a 1870—71 pokaſowaſche, w kotrymajż je jubilar ßobu wojował a ßwoje żiwjenje ſa wótzny kraj na hraczki ſtajił. K. kralowſki krajny radźicžeŕ Dr. Hegenſcheidt bě jubilejſkimaj mandźelſkomaj nahladny pjenježny dar pſchepodał. Po ßwjedźeńſkej hoſcžinje wonaj k pſchihotowanemu woſej dźĕſchtaj a ßo wulzy ßwjeßelenaj a ſpokojenaj ſ tak rjanej a doſtojnej ßwjatocžnoſcži do Schcžeńzy wrócźiſchtaj, Bóh luby Knjes chżył jimaj ſbożowny wjecžor żiwjenja ſpożcžicź.

S **Kulowa.** Sańdźenu wutoru bě ßo 90 lĕt minyło, ſo bě ßo Kulow ſ wulkim wohnjom wupuſcžił. Tehdy je ßo 229 kheżow, 303 bróżnjow, hródźow a kólnjow do procha a popjeła pſchewobroczżiło. 17 kheżow a 8 bróżnjow bě ßo ſ dźĕła ſpaliło. W ſnutskownym měſcže bě jenoż 13 kheżow ſtejo woſtało.

S **Kulowa.** 22lětny ßyn wikowarja Pjekarja pſched tydźenjom jenu na ßkóſniwoſcź padnjenu krumu wukutli. Pſchi tym jemu pſches maku ranu na porſcže ßkóſniwoſcżiny jĕd do krwě pſcheńdźe. Po wjazydnjownym cžerpjenju je wón póńdźelu wumrjeł.

S **Kulowa.** Sańdźenu njedźelu popołdnju bě ßo Kulowſka gmejnſka hola ſapaliła. Nimale 3½ jutra khójnow je ßo ſpaliło. Jenoż ſ wulkej prózu je ßo poradźiło, woheń ſamjeſowacź a podbużycź. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

S **Wojerez.** Wokrjeßna ſynoda je ßo wutoru w archidiakonatowej ſali wotměła. W ſynodalnej Bożej ßkużbje mějeſche knjes farař Zirkel ſ Parzowa prědowanje. Wo zyrkwinſkim hladanju młodźiny k. wyſchſchi farař Vetter ſ Ruhlanda, wo bědźenju pſchecžiwo wopiłſtwu k. duchowny Schmidt ſ Ruhlanda a wo Guſtav-Adolfſkim towarſtwje k. kantor Reiche ſ Wojerez roſprawjachu. Pſchednoſchk wo nadawku kral. konſiſtorſtwa: „Kajke dobre waſchnja a nałożki w zyrkwinſkim a nabożnym żiwjenju ßo w ſynodalnym wokrjeßu namakaju a ſchto móże ßo k jich ſakhowanju ſtacź?“ bě k. duchowny Räda ſe Sprejzow pſchewſał.

S **Wojerez.** Ssobotu popołdnja je ßebi mandźelſka S. ſe ßamomordarſkim wotpohladom ſ britwju krk pſcherĕſła. Sſo ſ mużom ſwadźiwſchi wona do kólnje po wuhło a drjewo dźĕſche. Dokelż ßo wona njewrócźi, muż ſa njej pohladacź dźĕſche. Wón ju w kólni ſ pſcherĕſnjenym krkom na rubanſkim pjeńku ßedźazu wohlada.

S **Bukojny.** Leżomnoſcże naſcheje wßy ſ wjecžora Budyſkeje **drohu ßu ßo ſ wjetſcheho dźĕła towarſtwu „Eintracht“ pſchedale,** mjes tym ſo ßu ßo wo kupjeuju leżomnoſcżow ſ ranja drohi hiſchcže jedna. Sa jutro ßo 1000 hacź 1200 hriwnow ſapłacźi. Dokelż je ßo nĕhdże 1000 jutrow pſchedało, Bukojnjenjo ſa wuhlowopſchijaze leżomnoſcże nĕhdże jedyn milijon hriwnow doſtanu.

Se Skcho Komorowa. W ßwojim powołanju je ßo ranżowarſki wjednik Pawoł Kowař ſe ßmjercžu pſchekhwatał. Hdyż chżyſche wón jedyn wós ranżĕrujo jenemu napſcheczo jĕdźazemu cžahej na bok ſjĕcź, wón na pódlanſku koliju ſtupi. Dla lokomotiwineho ropota wón pſchibliżenje jeneho dźĕłacžeŕſkeho cžaha njedoßłyſcha. S tutym ßo wón k ſemi cžißny a ßo pſchejĕdże. Wón na měſcże wumrje.

Se Shorjelza. (Shromadźiſna hornjołużiſkich rjemjeßlniſkich jednotow.) Sswobodne hornjołużiſke ßedłarſke, tapezĕrarſke a woſotwarſke jednoty ſe Shorjelza, Zitawy, Budyſchina, Lubija, Biſkopiz, Kamjeńza a Wósborka mějachu tu ßwoju lĕtnu ſhromadźiſnu. Pſchi tym je ßo wobſamkło, ſapóßłanzam, kotfiż mjenowane měſto w khĕżorſtwowym ßejmje ſaſtupuja, ſcžĕhowaze roſßudźenje póßłacź: Kóżde dalſche ſakożenje konſumſkich towarſtwow ma wot praſchenja potrĕbnoſcże wotwißne bycź. 2. Tworowym domam (wulkim pſchedawarńjam) ma ßo telko dawkow napołożicź, ſo nowoſakożenje njeje wjazy móżne. 3. Wokołonoſcherjam ßmĕ ßo wopißmo ſa pucžowanſke pſchemyßko hakle po dokonjanym 45. żiwjenjowym lĕcže wudacź. 4. Dowolnoſcź k pſchedawanju ſ pucžowanſkich ſkładow ma ßo wot dopokaſma potrĕbnoſcże wotwißne cžinicź.

S **Brĕzkow.** Njedźelu w nozy ſtej ßo bróżeń a kólnja tudomneho khĕżkarja Piwarza ſ wohnjom ſniczikej. Wonej ſtej ßo w lĕcže 1835 paženej natwarikej a bĕſchtej ſ zyhelom krytej. Loni je ßo Piwarzej domſke wotpaliło.

S **Kija.** Wutoru wjecžor w Kruſchwizy błyſk do domſkeho khĕżkarja Lehnika dyri a kóſły ſapali, tola bě móżno płomjenja bjes pomozy wohnjoweje wobory ſhaſchecź.

S **Hródka.** Pſchi tudomnym rańſchim dwórniſchcžu dr. Marcžin Schweig ſ Bĕłeje Wody ſchkleńczeŕnju natwari. Hródkowſke měſchcžańſke ſaſtupjeŕſtwo je dowolnoſcź ſa twar dało.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. 24lětny fabrikaŕ Joſef Demuth ſ Trutnowa bě ßo 16. julija 1912 do ſpanſkeje komory dźĕłacžerja Franza Kronera dobył a Kronerowu 13lětnu pſchirodnu dźowku wumozowacź ſpytał. Demutha k jaſtwu na 1 lĕto 1 tydźeń ſaßudźichu a jemu cžeßne prawa na 3 lĕta wotrjeknychu.

× 14lětny wolazy K. G. Lange w Ratarjezach bě 30. haprleje na tamniſchim knjeżim dworje hromadu ßkomy pſchi poknej pólnej bróżni ſapalił. Na ſboże ßo wohnja hnydom dohladachu a jón ſalachu, prjedy hacź ßo na pólnu bróżeń a ſ njej mjeſowazu ßkomjanu fajmu roſſchĕri. Langa bě woheń ſakożił, dokelż jeho ſe ßkużby njepuſchcžichu, kotrejež bě ßo nabył. Jeho k jaſtwu na 6 měßazow ſaßudźichu.

Přilopk.

* (Khapon jene dźĕcžo ſkónzował.) W Glaubizach pola Rieſy je jedyn khapon wóßomlĕtnu holczku młynka Voigta ſkónzował. Hdyż dźĕcžo ßame po dworje khodźeſche, khapon na njo ſalecža a jemu hłowu roſdypa. Sranjenja běchu tak cžeżke, ſo lĕkaŕ njemóżeſche dźĕſcžu pomhacź.

* (Do horzeho teera padnył.) Na njewſchĕdne waſchnje je w Miſchnom jedyn 26lětny tſĕchikryjeŕſki pomoznik pſchi teerowanju jeneje fabrikſkeje tſĕchi do njeſboża pſchiſchoł. Hdyż wón po rĕble horje lĕſeſche, ßo jena ſchtela ſłama, a pomoznik ſ 8 metrow wyßokoſcże ſ hłowu dele do kótła, ſ horzym teerom połneho, padźe, a to ſ tajkim wotmachom, ſo ßo kotoł pukny. Snjeſboženeho ßu do hojeŕnje dowjeſli.

* (Kanony na jendźelſkich łódźach.) Jendźelſke nowiny „Daily Telegraph“ ſ Belfaſta piſaju, ſo je ßo po nĕcžim kóżda jendźelſka łódź ſ dwĕmaj kanonomaj wuhotowała. Najwjazy łódźow ma doßahazu licžbu mużſtwow, kotrejež ßu w jendźelſkim wójnſkim łódźſtwje ßkużile, ſo móże ßo hnydom po wudyrjenju wójny wójnſka khorhoj horje ſcžahnycź. — S tejle powjeſcžu jendźelſke nowiny niczo nowe njepſcheradża. Hdże pak Jendźelſka ludźi k wobßkużenju kanonow na pſchekupſkich łódźach woſmje? Sa jejne wójnſke łódźſtwo dźĕ hižo ludźo njedoßahaju. Tež druhe kraje ßu ßebi na to pomyßlili, pſchekupſke parne łódże we wójnje do wójnſkich łódźow pſchetworicź. Duż Jendźelcženjo ſ tym druhim krajam do prědka njebudu.

* (Liczenje žwini.) Po wobsamknjenju swjaskoweje rady maja žo lětža 2. junija we wschěch statach němskeho khěžorstwa žwinje liczicz.

* (Błysk do dźěczi dyrił.) Blisko wžy Tudinghausena w Hanoverskej je błysk do czrjódy dźěczi, kotsiž s pola dźěchu, dyrił. Jene jědnaczelětne dźěczo je žo moriło, někotre druhe dźěczi žu žo pohluschile a žo wobschkodźile.

* (Straschna hra.) W Halli studentam w sahrodźe jeneje korczmy bludna myšl pschipadny, do piwoweje schkleńzy, jenemu towarschej na hlowu stajeneje, s revolvra tšělecz. Jena kulka studenta do czoła trjechi a jeho mori.

* (Njewjedra.) We Warnocźizach pola Radeberga je błysk do twarjenjow žiwnoscerjow Wünsche a Hofmanna dyrił. Statokaj žo do procha a popjela pschewobrocźischtaj. W Langhennersdorfje pola Freiberga žo twarjenja Ulbrichtez žiwnoscze a w Haselbachu twarjenja Oertez kubła s błyskom sapalichu.

* (S błyskom žo sarasyk.) Wutoru wjeczor wokoło 8 hodźin je žo pola Rückersdorfa w Zwikowskim wokrjeżu pod hołym njebjom wuczeŕ Zöllner s błyskom sarasyk. Dwaj druhaj wuczerjej, kotrajž jeho pschewodźeschtaj, žo pohluschischtaj.

* (Czežke njewjedro w sakskej Schwizy.) Wutoru je w sakskej Schwizy straschne njewjedro sakhadźało. Na wjele městnach žu žo twarjenja s błyskom snpalike. W Steinschönje krupy wjele tyžaz woknow rosbichu. W žadowych sahrodach a na wožrjedkach je žo wjele schkody naczinilo.

* (S Lipska do Draždžan w lětadle.) S Rumplerskim hołbjom, po hojbjajtej formje tak mjenowane, je leutnant Mayer póndželu s Lipska do Draždžan pschileczał a žo na hellerje dele puschczik. Jedyn druhi offizěr leutnanta jako jěsdny hósćz pschewodźesche. Njepschestawajcy leczo běschtaj 1 hodźinu, 15. mjenschinow sa slět trjebałoj. Tón žamy dzeń staj žo s lětadłom do Lipska wróźikoj.

* Rosskobjeny byk je žonu kublerja Romkopfa w Gersdorfje pola Hirschberga slě sbodk. Rosnjembrjene skoczo žonu s rohomaj tak roszychnowa, so žo jej prawa ruka wjazy krócz skama. Tež lěwa noha žo wobžaromnej žonje srani.

* (Na domojpuczu žo sarasyk.) Pschi pukach, k kotrymž mjes žo domoj wróczazymi burskimi pachołami w Dielsdorfje pola Erfurta dońdźe, žo 18lětny žyn hosczenzarja Georgia tak czežko srani, so nasajtra wumrje. Ssyna jeneho twarskeho mischtra žu sajeli, dokelž na njeho tukaja, so je Georgia bił.

* (Pod lokomotiwinymi kołami.) Wojak Götz s jěsdneho honjerskeho regimenta w Langensalzy bě dowolenski czaž pschekroczik. Sso khostanja teho dla bojo, žo wón spěschnemu železniskemu czahej pschejěcz da.

* (Lětar žo sarasyk.) Lětar Alwin Horn, kotryž žo wutoru w Hannoverje na dalschi slět poda, dyrbjesche, dokelž motor sastawasche, k semi sjecz. Pschi tym žo lětadło powróczi, a Horn s khětreje wyšokosce na semju padnywschi žo sarasy. Wón bě woženjeny a schtyri dźeczi po žebi sawostaji.

* (Pjeczo skóstnizy s khostarnje czekli.) W Hessensko-Nassawskej žu žo s khostarnje w Diezu pjeczo straschni pschestupnizy, kotsiž běchu k khostarni na czaž žiwjenja sažudźili, wudobyli. S zychow a kožowych płachtow běchu žebi 15 metrow dołhi powjas shotowili a žo s hory, na kotrejž khostarnja steji, 40 metrow hłuboko dele puschczili. Tsjo žu wupjerchli, schtwórty padże a žebi nohu skama. Pola pjateho žo powjas rostorhny, tak so wón 50 metrow wyšoko nad semju wisasche. Khostarnszy sastojnizy jeho posdźischo sažo horje sczahnychu. Polizistojo a wojazy žu žo sa czeknjenzami puschczili.

* (Tsjo człowiekojo žo spalili.) W Absrothu w Vogtlandskej žu žo žobotu w nozy twarjenje Glasselez kubła wotpalike. Pschi tym je kubłowy najenk Senger, hdyž je žwojej 6 a 10 lět starej dźešczi wukhowacz spytał, s nimaj hromadże w płomjenjach žmjercz namakał.

* (Automobil do železniskeho czaha sawodźił.) Pola Glückstadta w połnócznej Němskej je njedźelu w nozy jedyn se 6 wožobami wobžadźeny automobil psches delepuschczenu sawjeru na železnizu sajeł, hdyž runje jedyn ludźazy czah pschijědże. Automobil žo s lokomotiwu s hrabny a žo rosrasy. Dwě wožobje automobilu žo hnydom morischtej, dwě druhej žo tak czežko sranischtej, so stej na žwoje rany wumrjekoj, pjata wožoba žo lohko srani.

* (W hobrskich horach smjersnył.) W hoberskich horach bě 13. dezembra jedyn pucźowaŕ, kotryž po nich se žněhowymi czrijemi jěsdżesche, do hłnbokich žněhowych jamom sajeł a tam smjersnył. Nětko žu jeho czełko namakali. Wón je 22lětny pišaŕ Merbitz se Charlottenburga.

* (S lawinu pschekhwatanaj.) Ssynaj jeneho hosczenzarja w Innsbrucku žo wutoru wjeczor w alpach s móznej žněhowej lawinu do hłubokosce storhnyschtaj. Młódscheho bratra, jeneho realneho schulerja, kotryž s dźěła se žněha won tczesche, mózachu pucźowarjo wukhowacz. Dla wukhowanja starscheho bratra, jeneho studenta, s Innsbrucka 30 muži wunźe, kotsiž po wulkim napinanju w nozy czełko snjesboženeho namakachu.

* (Ssamomordarstwo awstriskeho offizěra.) W jenym hosczenzu we Winje je žo schef generalneho staba 8. armeekorpsa w Prahy satšělił. Offizěr bě žobotu rano s Prahi pschijěł. Jeho poślužobnik jeho rano na stole žedźazeho morweho nadeńdże. Wón bě žebi s revolvrom kulku do hkowy tšělił. Wyschk Redl je žebi pjecza žiwjenje wsał, dokelž pod podhladom krajneje pscherady stejesche. Wón je pjecza mobilisaziske plany sa Czechi ruskemu knježerstwu pschedał. Hacz runje wot doma khudy, wón wjele pjenjes wudawasche. Jeho běchu do Wina sawołali, so by žo wottukanja, kotrež by žo na njeho wobroc žiko, wuczisczik.

Wo žamomordarstwje schefa generalneho staba Redla Winske nowiny dale pišaju: Tukanje pschecźiwo Redlej s bjesmjenitym wobskorżbnym pišmom nasta, kotrež bě žo Prazskemu korpskemu komandej póślało. W nim žo wosjewi, so Redl jenoż s ludźimi wobkhadźa, wo kotrychž je snate, so maja swjaski s jenym zusym knježerstwom. To bu s pschiczinu, so Redla wobkhedźbowachu a spósnachu, so Redl s podhladnymi ludźimi wobkhadźesche.

* (Rój muchow mordarstwo pscheradźił.) Póndželu žo jedyn bur pola Vötendorfa njedaloko Wina s rojom muchow na jene městno w jenym žitnym polu kedźbliwy sczini, a hdyž tam pohlada, tam czełko starscheho muża, s wjele ranami swohidźene, namaka. Ludźo shonichu, so bě zusy w blizschej hrodowskej korczmje pił. Pschi nim njesnaty człowjek žedźesche. Hdy by bur worczisnu sapłacził, by kóždy krócz horschcz pjenjes se saka wuczahnył. Se žwojimi pjenjesami žo pucherjejo wón powjedasche, so je žwój statok pschedał a so chze žebi Win wobhladacz. Rano wokoło $1/2$2 hodźin žo zusaj wotžalischtaj. Sda žo, so je skónzowaneho pschewodnik, kotryž bě jenoż mało pił a s czicha był, wotunkaneho bura do žitneho pola wabił, tam skónzował a wurubił. Czełko je 42 krócz skalane a srubane. Morweho žu jako kublerja Josefa Greinera s Hornjeho Takicza w Schtyrskej spósnali. Sa mordarjom hischcze nimaju žłeda.

* (Horzota a njewjedra w Jendźelskej.) Po satraschnej horzocze, kotraž w Jendźelskej sapoczatk sańdźeneho tydźenja knježesche, tam poślednje dny njewjedra a žylne wětry sakhadźachu. W Londonje błysk do wulkeje Pawolskeje zyrkwje dyri. Jena plunowa rola, po kotrejž błysk jědźesche, žo s wulkim wrjeskom rospukny. S rosbuchnjenjom žo někotre hrjady a kawki sapalichu, tola dokelž žo wohnja s czažom dohladachu, bě móżno, jón shaschecz. S wětrom žu žadowe schtomy czežko czerpike.

* (Sraženje dweju franzowskeju wójnskeju łódźow.) Pschi manevrach franzowskeho wójnskeho łódźstwa bitwiskej łódźi „Justice“ a „Diderot“ do žo sawadźischtej. Łódźi stej žo czežko wobschkodźikej.

* (Ruska wješ w płomjenjach.) W Czerczewiczach pola Peterburga je woheń wudyrił, kotryž žo s wulkim wětrom rucże rosscheri. 573 khěžow je žo wupuscźiło. Dwaj buraj staj w płomjenjach žmjercz namakałoj.

„Wot 3 lět na hrosnu wumpjern czerpjach. Hižo po 3dnjowym nałożenju **Zuckerowehopatent. lékařskeho mydła** bě wuspěch widźomny.

Jětšeschka

skhnyjachu. a nowe njenastawachu. Hižo po 2 kuskomaj bě moja koża zyle czista. P. N.“

Kusk 50 pj. (15 %) a 1.50 mk. (35% najžylnischa forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucznjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** naśléd., **Strauch a Koldy.**

Viktoria-schijaze maschiny

s kulkatym lěhwom žu najlěpsche sa dom a pschemyšło.

Sastupjeŕ: **Jan Schibak na Mužakowskej drózy 4.**

— Telefon 406. —

Němotre nowe maschiny, „Gritzner“, „Dürkopp“, „Opel“, kotrychž politura je mało rosdrapana, jara tunjo. Wulki skład narunanskich dźělow. Jehkow nimale 1000 duzentow. Nowe maschiny hižo po 55 mk.

Tunje płaczisny, dokelž nimam khlamy.

Meja Radwořska

wuhotuje

njedźelu 8. junija wječor ½8 hodźin

pola Delankec w Radworju

nalětni swjedźeń.

Poskića so dotal njesłyšane měšane khóry, štyri-, pjeć- a šěsćihłósne, a dwaj směškaj.

Woprawdźe wobsažny program!

Wobsah spěwow je naléćo a lubosć.

Wšu serbsku zjawnosć

jenož z tutym o o o najwutrobnišo přeprošuje

Meja.

Serbski wječor

w Minakalskim hosćenzu

njedźelu 8. junija 1913, wječor we 8 hodź.

wuhotuje **Khwaćanske serbske towarstwo**

s dźiwadłom a spěwami.

Po tym zu **reje.**

Wschěch Serbow a wschě Serbowki pscheproschuje

Khwaćanske serbske towarstwo.

Popołdnju w 5 hodźinach směje sastupjeć „Domowiny" pschednoschk wo samerach serbskich towarstwow, kotremuž zo sakoženje serbskeho towarstwa w Minakale pschisamknje. Pschińdźće, Serbjo, tež na tónle pschednoschk.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wot zoboty 31. meje hacz do wutory 3. junija:

We wokolnosczi Luclona.

Krazne wotewsaćze po naturje.

Rjekowka w St. Honorée.

Jara sajimawy drama w 3 jednanjach.

Ireniny pschibóh. Žort.

Fryza zo kam wobleka. Žort.

Cźlowjek dyrbi zebi pomhacź wjedźeć. Žort.

Wboha Jenny.

Ludowy drama w 3 jednanjach.

Jenoż hischcze zobotu a njedźelu:

Wěrowanje prynzeßy Viktorije Luisy s Cumberlandskim prynzom Ernstom Augustom.

Sstrjedu 4. junija:

Žiwy móst. Roman skludźerki dźiwich swěrjatow. Kinemat. tragödija.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 3. junija t. l. popołdnju wot 4 hodźin ma zo

w Herzogez restawraziji w Zokowje

scźěhowaze na

Huscźanskim revěrje

w Mjedźojskim revěrskim dźělu we wotdźělenjach 28—35 na Krecźmarez pschikupjenym a w Mjedźojskim parku składźene drjewo na pschezadźowanje pschedawacź, jako

33 krutych zerdźow, 8—14 cm delnjeje tołstosćze,
14,5 rm **twjerdych** a **150** rm **mjehkich palnych klumpachow,**
5,5 = = a **10** = = **repuchow,**
150 rm **mjehkeje palneje walcźiny.**

Huscźanske hajnistwo, 23. meje 1913.

O. Mendte.

Khěža

w złóncźnym położenju s dworom a sahrodu, 2 minucze wot Pětrowskeje zyrkwje, s 8000 mk. wopalneje kaßy, je sa 10000 mk. na pschedań w Budyschinje na rěsniskej haßy 16.

Ssuproschnej ranzy

stej na pschedań w Nowym Kuscźu cźišło 3.

Młoda

zuczelna kruwa

blisko k cźelecźu je na pschedań w Klukschu cźišło 5.

Stary moßas

kóždu dźělbu po najwyschschich placźišnach kupuje **Otto Büttner,** žoltolijeńnja w Budyschinje na kotolskej haßy 8.

Khěžorska khofejownja

Kóslaze koże,

kosaze, howjase, wowcze, cźelaze a kaniklaze koże, wowczu wołmu

po najwyschschich placźišnach kupuje

Heinrich Lange

pschi zerbskej katholskej zyrwi a pschi žitnych wikach 11, s napschecźa sloteje hwězdy.

Serbski muzej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Jutrnica,

serb. tow. za Njeswačidło a wokolnosć.

zmeje, da-li Bóh, njedźelu **1. junija** popołdnju z dypkom 4 hodźin we Weberec hosćencu w Njeswačidle posedźenje.

Přednošk je přilubjeny.

Wažneho wuradźenja dla wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Žiwnosćz

cźišło 3 w Lischej Horje pola Njeßwacźidła, 36 kórzow wulka, je hnydom na pschedań. Dalsche je shonicź pola Jurja Wjeßele tam.

Sahrodniska žiwnosćz

24 kórzow najlěpschich polow a łukow wopschijaza, je se žiwym a morwym inventarom hnydom na pschedań. Dalsche je shonicź pola Kliema w Jaßońzy pola Njeßwacźidła.

Sahrodniska žiwnosćz

cźišło 2 w Lischej Horje pola Njeßwacźidła s 35 kórzami pola, łuki a lěßa je hnydom na pschedań. **Wobßedźer.**

Hosćenz na wßach

s poknymi korcźmarskimi prawami, blisko Rózanta, s něhdźe 40 kórzami leżomnosćze a nowymi twarjenjemi je na pschedań psches

C. Bocka w Budyschinje na zukelnskej haßy.

Kuchańki, stwuske a złużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, zrénkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłacźerske zwójby pyta hnydom abo posdźischo pschistajerka **Görlichowa** na zukelnskej haßy 1 aa rózku žitnych wikow w cźišowni knjeza Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Sslužobnu holzu

s dobrymi wopißmami k 1. julijej pyta **Margaretha Langowa** pschi zerbskej katholskej zyrkwi 4.

(K temu cźišłu pschikoha.)

Pschiloha k czišku 22 Serbskich Nowin.

Sobotu 31. meje 1913.

Placišny rěsneho skotu na Drajdžanskich skotnych wikach.

26. meje 1913.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacz do 6 lět	50—52	95 - 97
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	43—45	85—87
3. hrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	37—41	79—82
4. šnadnje pizowane kóždeje starosty	30—35	69—76
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	48—50	89—94
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacz do 7 lět	42—45	83—86
3. starsche, wukormjene kruwy a šnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	37—40	76—79
4. hrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. šnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	46—48	86—91
2. hrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	42—44	82—84
3. šnadnje pizowane	37—41	76—82
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60—63	101—104
2. hrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	54—58	96—100
3. šnadnje wuwite wot zyza	46—50	87—92
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižењow w starobje hacz do 1¼ léta	53—54	71—72
2. mjaßne	50—52	68 - 70
3. šnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	45—48	63 - 66

Placišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 24. meje 1913 wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 29. meje 1913. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	8	60	10	10
" . . . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	55	9	85	9	—	9	80
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	7	80
Ječmjeń	—	—	—	—	7	40	8	50
Wows . nowy } 50 kilogr.	7	75	8	10	6	80	7	80
Hróch	11	25	19	25	10	—	11	—
Woka	11	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	25	2	40	2	—	2	50
Butra . . . . . 1 kilogr.	3	—	3	10	2	50	2	70
Pschenična muka 50 "	11	25	19	50	15	50	19	50
Rjana muka . 50 "	10	—	13	—	11	—	13	—
Ssyno . . . 50 "	2	75	3	35	2	75	3	30
Ssloma . . 100 "	3	20	3	80	3	—	3	50
Prošata 996 schtuk, schtuka	16	—	32	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	—	5	90	6	20
Rjane wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	25	6	20	6	50
Pschenični gris } 50 kilogr.	—	—	6	80	—	—	—	—
Rjany gris } 50 kilogr.	—	—	7	25	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., pschenza (žołta) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., rožla wot — hr. — np. hacz —hr. — np., ječmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot —hr. — np. hacz —hr. — np.

W Budyschinje placzesche: kórz pschenizy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., žołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 16 hr. 24 np. hacz 16 hr. 75 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hacz 12 hr. 40 np., kórz ječmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacz — hr. — np.

Wiczne placišny w Kamjenzu.

29. meje 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 70 np. hacz 8 hr. — np., pschenza wot 9 hr. 80 np. hacz 10 hr. 20 np., ječmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacz 8 hr. 60 np., jahły wot 19 hr. — np. hacz 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., šyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny 3 hr. — np. hacz 3 hr. 20 np., šloma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hacz 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wiedro w Londonje 30 meje: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 2. njedželu po šwjatej Trojizy farat Räda rano w 7 hodzinach serbsku spowiednu wuczbu, ½9 hodzin duchowny Tischer serbske a w 10 hodzinach němske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. katechismußowe rosrěčenje s němskej žónskej młodzinu.

Tydzeńske sastojnske dźěła smeje farat Räda.

Wěrowani:

S druhich woßadow: Ernst Michalk, hospodarski pomoznik w Pßowjach, s Lenu Augustu Scholcziz w Minakale.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Erika Linda, Ernsta Bohuměra Wiczasa, hosćenzarja w Jenkezach, dź. — Jan Ernst, Jana Handrija Ernsta Lowki, twarskeho dźěłaczerja w Małßezach, š. — Hilžbjeta Marianna, njemandź. dź. pod hrodom. — Ernst Erich, Ernsta Roberta Lischki, khěžerja a tepjerja na Zidowje, š. — Johanna Erna, njemandź. dź. na Zidowje. — Frida Elsa, Klimanta Richarda Mäsera, žiwnosćerja w Kelnje, dź. — Kurt Gerhard, njemandź. š. w Dobruschi. — Hans Erich, Hendricha Augusta Alberta Wernera, dźěłaczerja na Zidowje, š.

S druhich woßadow: Erna Luisa, Maxa Alwina Marschnera, kublerja w Demjanach, dź. — Hermann Jan, Khorle Hermanna Měta, fabrikskeho tyscherja w Měrkowje, š. — Gertrud Marja, Rudolfa Alexiuża Humela, porzlintoczerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Martha Hedwig, Jana Augusta Somuera, formarja we Wulkej Dubrawje, dź. — Elsa Hilžbjeta, Franza Williama Kühna, mlokoweho pschedawarja we Wulkej Dubrawje, dź. — Frida Martha, Jana Ernsta Jeschki, fahrodnikeho žiwnosćerja w Lipiczu, dź. — Lena Herta, Jurja Kurta Hencza, wyschscheho schwajzarja w Skanezach, dź. — Hermann Pawoł, Ernsta Augusta Schpótki, žiwnosćerja w Pschiwćizach, š. — Johanna Theresija, Jana Augusta Kótwizy, kublerja w Hucźinje, dź. — Ernst Waltat, njemandź. š. w Hrodźischczu.

Zemrjeli:

S druhich woßadow: Khrystiana Karolina swud. Jurschowa rodź. Steglichez w Prěczezach, 63 l. 5 m. 16 dn. — August Koch, žiwnosćer w Pßowjach, 62 l. — Ernst Pawoł, njemandź. š. w Brěsynje, 1 l. 10 m. 9 dn. — Max Alfred, Jana Wylema Prochnowa, žiwnosćerja w Rakojdach, š., 10 m. 20 dn.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

2. njedźelu po šwjatej Trojizy smeje rano ½7 hodzin farat Kschizan němsku spowjednu wuczbu, ½8 hodzin duchowny Voigt němske a ¾9 hodzin serbske prědowanje. — Popołdnju w 2 hodź. katechismußowa wuczba sa němsku žónsku młodzinu.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

2. njedźelu po šwjatej Trojizy smeje farat Domaschka rano w 7 hodź. serbsku spowjedź, duchowny Bójz dop. we 8 hodź. serbske a ½10 hodzin němske prědowanje. — Popołdnju ½4 hodzin smeje kschesćź. towarstwa žónskeje młodosće swoju shromadźisnu.

Ssrjedu popołdnju ½4 hodzin shromadźisna žónskeho towarstwa. — Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. shromadźisna kschesćzijanskeho towarstwa muzskeje młodziny.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. shromadźisna kschesćź. towarstwa žónskeje młodziny.

Sserbske a němske

schulske biblije

teho runja

wěrowanske biblije

s wulkim a drobnym pismom su dostacz

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Benzin,

benzoe, gasoliny, maschinske wolije, kožowy tuk, gips, portlandski zement

najtuńscho poručataj

Strauch & Kolde

w Budyschinje

na kamjeńtnej haßy 3.

Allgemeine Deutsche Creditanstalt.

Wot kral. sakſk. ministerſtwa juſtizy prawo k pschijimanju ßyrotnych pjenjes w padże § 1808 m. ſ. k. dostał.

Dawamy hacž na dalsche na hižo wobſtejaze a ſa nowe pjenjeżne ſapokožki

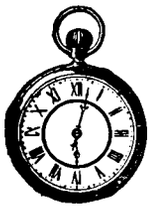
4½% pschi schèſczmèßacznym wupowjedżenju,
4½% = tſimèßacznym wupowjedzenju,
4% = jenomèßacznym wupowjedzenju,
3½% = wſchèdnym wupowjedżenju.

Kaßyne hodziny 8—½1, ½3—5, ßobotu 8—2 bjes pschetorhnjenja.

Powschitkowny Němski kreditny wustaw

filiala w Budyschinje

na khèżorskej dróßy 21.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczinwemu wobkedżbowanju poruča

August Pawoł Hilger

w Budyschinje na ſeminarſkej dróßy 2

poruča **nanajtuńscho:**

Módroczischcž,

meblowe kattuny, poslešćowe kattuny,

lèczne barchenty,

mußeliny a ſatiny,

gardiny, meter hižo po 45 pj.

Sbytki we wulkim wubjerku.

Rejtuńſche płacžiny!

45 trjebanych mużazych, żonjazych a dżeczazych kołow

pschi pschedacžu nowych jako płacženje pschijatych, po 10—15, 25, 32, 40, 55 mk., ſo bych je wotbył, tunjo.

Nowe jèſdne koła po 38, 42, 48, 52—75 mk.,

żonjaze koła hižo po 58 mk.

Janko = jèſdne koło, **najlèpſche trjebanſke koło, njeſtónzujomne, ſpodziwnje lohko bèżaze,** hižo po 75 mk.

Kołowe mantle tunjo, jenož tak dołho hacž ſkład dożaha, kupcże hnydom, **hórſke pſchikrywy,** 1 lèto rukowanje, 6½ mk., **mantle** hižo po 1 mk. 80 pj., ſ 1 lètom rukowanja měſto po 6 mk. 75 pj. jenož po 5 mk. 75.

Schlawchi po 1 mk. 80 pj., 2 mk. 50 pj. hacž 4 mk.

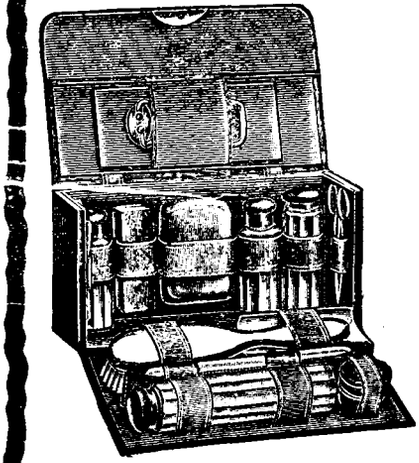
Prjedy hacž kupicże, wobhladajcże ßebi mój hobrſki ſkład. 120 kołow na ſkładże. — Sa kóżde rukuju.

J. Schibak **na Mużakowſkej dróßy 4.**

— Telefon 406. —

Brennaborſke, Opelſke, Allrightſke jèſdne koła w najwjetſchim wubjerku.

— Wuporjedżenja. —

— Telefon 587. —

Spezialna pſchedawarnja Offenbachſkich kożanych tworow

T. Alberta, mějeczela **Khorle Bale,** ßedlatſkeho miſchtra **w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.**

Puczowanske koffry wſchelakich wuwjedżenjow,

wot najjednoriſcheho drjewjaneho koffra hacž k najwoßebniſchemu rohoplatatemu koffrej,

puczowanske toſche, bluſowe a wobleczenjowe koffry, puczowanske neßeßary, mużaze a żonjaze kłobukowe tyſy, pſchedeſchczníkowe pſchikrywki nakhribjetniki, gamaſche, ſch..towe mèchi atd. **Pſchezo nowoſcże żonjazych toſchow a paßow.**

W ſaki hoſczenza „Münchener Hof“ na hornczerſkej haßy.

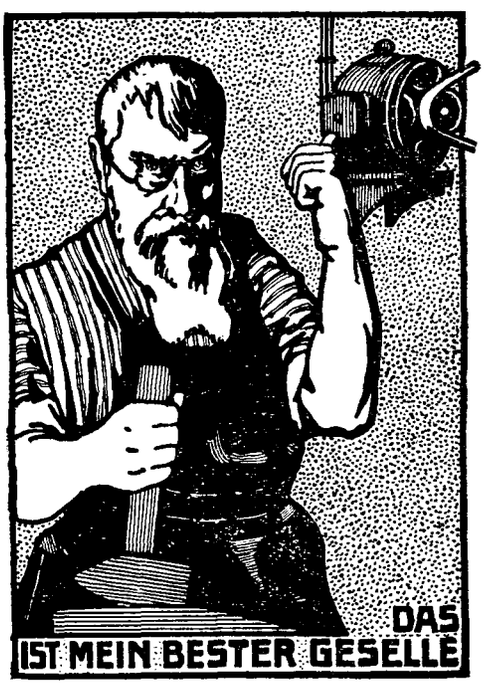
Hacz do ßoboty 7. junija pſchedawam

połny wós czrijow ſa muzſkich, zónſke a dźeczi.

Poruczam wſcho jenoz tak dołho, kaz ſkład doßaha.

Swjeßelaze nowoſcze zonjazych niſkich czrijow, ſandalow a tkaninowych czrijow njeßmérnje tunjo.
Mużaze a zonjaze ſchkórnje po mk. 4.95, 5.95, 6.95, 7.95, 8.95 atd.
Dźeczaze ſchnurowanſke ſchkórnje po mk. 1.25, 1.25, 1.75, 2.—, 2.25, 3.—, 3.50 atd.
Zonjaze domjaze czrije po 1.20, 1.30, 1.50, 1.85, 2.50 atd.
Toſle po 25 pj., 35 pj., 40 pj., 50 pj., 75 pj., 1 mk. atd. **Schkórnje ſa ſaſtojnikow njeßmérnje tunjo.**

Hermann Schneider ſe Shorjelza.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu,
lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary
kupujecze derje a tunjo pola
Moritza Scholty
pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Kupicze ßebi
jeſdne kołoabo ſchijazu maſchinu
ßwětowe:e firmy **Seidela a Naumanna**
najlěpje pola ſtaroſnateho wězywuſtojneho a kołojeſdneho wumělza
Gustava Marschnera
na Nowoſalzſkej drózy czißko 36.

Jeli ſo dyrbi Waſche ſtare jeſdne kołokaz nowe bycz,
ßo ſ dowěrjenjom na mnje wobroczcze. Moje 20lětne dźełko we wſchěch wotrjadach kołojeſdneje branſche ſa wězywuſtojne, hódne a ſchwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a ſaniklowanje** jeſdnych kołow wſchěch ſyſtemow a wudźełkow, kaz tez kózde **wuporjedźenje jeſdnych kołow** a **ſchijazych maſchinow,** rěcznych maſchinow, zimazych maſchinow, zentrifugow atd.
Jan Witek, mechanik,
wuporjedźerńja w Sezijezach-pola Budyſchina.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże ſkhnyjaze,
moleŕſke a murjeŕſke barby,
terpentinowy wolij (němſki a franzowſki),
lanowolijowy firniß, jara derje a twjerdże ſkhnyjaty,
jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki,
żeleſowe laki, Kölnſki klij kaz tez **murjeŕſki kalk,**
drobnu krydu, gyps, portlandſki zement,
najlěpſchi karbolineum, barbicze wſchěch druzin,
ſchablony ſa **molerjow** a **murjerjow**
poruczа a ma pſchezo na ſkładze po najtuniſchich płaczińſnach
Emil Měrſch, drogowe klamy
24 na kamjentnej haßy 24.

Th. A. Wällnitz naſlědnik

mějeczel: J. Hanekamp
w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9,
meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja.
Najwjetſchi ſkład woprawnych a lakowanych
wobydlenſkich wuhotowanjow
kaz tez
jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow
po wſchěch płaczińſnach.
Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary
= debjaze meble =
wſcheje druzinу, kaz tez
teppichi, blidowe pſchikrywy,
paneele, kontorſke a klavèrſke ſtólczki atd.

Dźěčzaze schkórnje
czorne a pißane.

Jenož krótki czaß!

Pschedawamy wschě

mužace a žonjace škórnje

Sandale
ſa mužſkich, žónſke a dźěczi
njeßměrnje tunjo.

město **5,85** wot nětko jenož po ☛ **5,00** mk.
„ **6,85** „ „ „ „ ☛ **6,00** „
město **7,85** wot nětko jenož po ☛ **7,00** mk.
„ **8,85** „ „ „ „ ☛ **8,00** „
město **9.85** mk. nětko jenož po ☛ **9,00** mk. atd.

Němſki czřijowy dom, tow. ſ wob. ruk.

w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach 2.

Krejczißczazy czaj
ſe ſnamjenjom hrodowſkeje haptyki, pakczik po 1 mk.,
krejczißczaze kapki
bleſcha po 75 pj.,
krejczißczaze pille
ſchkleńczka po 50 pj.
Roſeßkanje na wßy. — Jeniczzy woprawne
w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.
Pawoł Leidler.

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje
(mějeczel **Max Kirschner**)
pſchi butrowych wikach 1 **telefon czißło 415**
porucza ßwoje daloko a ſchěroko ſnate
palenzy a likeury.
Roſeßkanje w czwizach a bleſchach.
☛ Proſchu ßebi placzißnowy ſapiß žadacz. ☚

Lehmannez
konditornja a khofejownja
w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 8.
Telefon 18.

Woßebitoſcz: torty,
jako dar ßo ſa kóždu ſkładnoſcz pſchihodźaze,
ſ kóždym žadanym napißmom a ſ pſchipóßkanjom
pſches póſt.

Khofejowe pjeczwo. :: Baby.
Lód abo wjerch Pückler wſchědnje.
:-: :-: Wubjerne napoje. :-: :-:
Pſchijomny pſchebytk.
Ponowjene. **Wjele powjetſchene.**

Sportſke koſchlojte bluſy ſa ſchulerjow,
płoczliwe wobleczenja, matroſke bluſy, jenotliwe kholowy, płoczliwe wobleczenja ſa žónſke, muſzelinowe wobleczenja,
wuſchiwane wobleczenja wſchěch wulkoſczow.

Dźěłba womaſanych ſchatow wjele niže płaczißny.

Ernst Jenke,
Woßebita pſchedawarnja ſa holczazu, hólczazu a mužazu draſtu.

Eſtomjane kłobuki nětko jara tunjo. — Wuſchiwane a płoczliwe kłobuki.

☛ Pjenjeznikam ☚
ßo k darmotnemu ſaměſczenju pjenjes w jenož dobrych ſolidnych hypothekach porucza
Albert Mužik,
na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodźe, w hoſczenzu k „jandźelu“.
Hypotheki a wobßedźenſtwo leżomnoſczow.
Sałożene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 23. **Sobotu 7. junija 1913.** **Lětnik 72.**

Wólby do pruskeho krajneho sejma

su swobodomyślnym, nationalliberalnym a sozialdemokratam mały dobytk pschinjesłe na schkodu konservativnych, kotsiž su 14 sydłow shubili.

Konservativni su dobyli	148	sydłow	(prjedy 155),	mjenje 7,
swobodni konservativni	53	„	(„ 60),	mjenje 7,
zentrum	103	„	(„ 103),	— 0,
nationalliberalni	73	„	(„ 65),	wjazy 8,
swobodomyślni	39	„	(„ 39),	— 0,
Polazy	12	„	(„ 14),	mjenje 2,
Danojo	2	„	(„ 2),	— 0,
Sozialdemokratojo	10	„	(„ 6),	wjazy 4,
Antisemitojo	2	„	(„ 2),	— 0,

Po swojej sylnosći su najwjetschi dobytk sozialdemokratojo sčinili. Město prjedawschich 6 směja woni nětko 10 sydłow. Pschi nowowólbach su sebi swobodomyślni a sozialdemokratojo pomhali, kaž su to hižo pschi poślednich wólbach do khěžorstwoweho sejma činili.

Tele małe dobytki pak liberalnym a sozialdemokratam niczo njepomhaja. Konservativni a zentrum směje też w nowym sejmje pschemožazu wjetschinu.

Khěžor a wohidźaza industrijowa dźěłarnja.

Mjes St. Privatom a St. Marie aux Chênes, srjedź Gravelotteskeho bitwischcza su Stummske želesowe dźěłarnje njedawno želesowe podkopki sałožiłe. Te wurjadnje wulki dobytk lubja, dokelž so, kaž je so hakle w nowischim czasu wuslědźiło, želeso sa wjele milijonow pod Gravelotteskim bitwischczom khowa. Hdyž khěžor lětsa w haprleji w Metzu pschebywasche, wón praji, so so jemu městno nowych podkopkow njelubi, dokelž industrijowa dźěłarnja zyłu krajinu swohidźi. General Schubert, jedyn wobdźělnik Stummskich industrijowych dźěłarnjow, so wo to prózowasche, so by so towarstwo po khěžorowym pscheczu dalscheho wutwara podkopkow wostajiło. Wjetschina wobdźělnikow pak wobsarowasche, so njemóže khěžorowe pschecze dopjelnicz, dokelž by towarstwo hewak pschejara schkodowało.

Awstriski pscheradnik Redl.

Awstriske wójsko je na jenym swojich najwažnischich městnow najstraschnischeho pscheradnika mělo. Wyschk awstriskeho generalneho staba, Redl, je lěta dołho wukrajej najwažnische wojerske potajnstwa pscheradźał. Pschi annexiji Boßnije psches Awstrisku a nětkole pschi balkanskej wójnje je Redl ruskemu knježerstwu a pódla teho też druhim wukrajnym knježerstwam mobilisazijske plany a zyły wójnski plan pscheradźił. Tola na tym njebě hischcze dosć. Wón je ruskim wobhonjerjam, tak daloko hacz w jeho mozach stejesche, polěkował a jich warnował, hdyž strach hrožesche, so jich sabłapnu. Na tajke waschnje je wón sajecze a pschepokasanje zusych wobhonjerjow počežił a snjemóžnił. Redlowa najwjetscha njekniczomnosć pak bě, so wón swojich samsnych towarschow, kotsiž běchu so s jeho wědomosću do Ruskeje na wobhonjenje póslali, ruskemu knježerstwu pscheradźi. Tale poklecza hódna skóšć je k temu dowjedła, so su w Ruskej pjecź wyšokich offizěrow awstriskeho generalneho staba sajeli a s dźěła do Ssibirskeje, s dźěła do Warschawskeje twjerdźišny k wotpokuczenju dohholětneho khostanja póslali.

S dobom s awstriskim wójnskim planom je Redl też wójnski plan němskeho wójska pscheradźił. Awstriske knježerstwo je drje w swojich nowinach a też w khěžorskej radze saprěło, so je so to stało. Napscheczo temu pak maja awstriszy offizěrojo sa wěste, so je Redl też w nastupanju němskeho wójska ruskemu knježerstwu important material podał. Byrnjež wón njemohł podrobne mobilisaziske a marschowne plany němskeho wóska snacz, wón pschezo wjele podrobnosczow snajesche, kotrež so na wotrěczane shromadne operazije awstrisko-němskeho wójska pscheczimo Ruskej a — Franzowskej počahowachu. Tele podrobnosće dyrbjesche Redl se skužbneje potrjeby w Prasy snacz. Sa swoje wobhonjerstwo je Redl pjecza něhdże pół milijona krónow dostał.

Awstriskeho khěžora je Redlowa pscherada nanajhłubscho roshorika. S wozobami, kotrež poślednje dny k khěžorej pschińdźechu, wón s najwjetschim hněwom wo Redlowych biesczesnych njeskutkach rěčeše. Jenemu wyšokemu sastojnikej wón praji, so drje je tónle podawk najhórsche, schtož je sa swój dołhi knježerski czas shonił. Wón njeby ženje wěrił, so by jedyn offizěr, jedyn wyschk generalneho staba, na kotrehoż wón sam wulke nadźije stajesche, jemu tajke něschto naczinił. Khěžor je Redla wjazy krócz s ważnym pozdrowjenjom wotpósłał a husto je jeho wón też k audijenzy k rosrěčenju skasał. Hdyž pschi annexiji Boßniskeje Ruska a Sserbija Awstriskej s wójnu hrožeschtej, jeho do Barlina póslachu. Hdyž wón s Barlina wotpuczowa, wón wot němskeho khěžora s dźiwanjom na swoje sasłużby pruski krónski rjad 2. rjadownje a hdyž bě so do Wina wróćił, želesnu krónu 3. rjadownje dosta. W tym samym czasu wón wschě potajnosće awstriskeho a němskeho wójska ruskemu knježerstwu pscheradźowasche, a sa to jeho s wyšokimi rjadami wusnamjenjowachu. Ruskemu knježerstwu je wón sa Judaschske pjenjesy njesapłaczomne słužby wopokasał. Niz jenoż awstriskich offizěrow, kotsiž so do Ruskeje jako wobhonjerjo póslachu, też ruskich offizěrow a druhe wozoby, kotsiž běchu so awstriskemu knježerstwu jako pscheradnizy poskiczili, je wón ruskemu knježerstwu pscheradźił. Redl budże teho dla Ruskej njesarunjomny.

Wuherski minister Lukacs najwjetschi panamist.

Mjes tym so we Winje Redlowa pscherada wschu·kedźbliwosć na so wobroczesche, su w Budapeštu skandalnu skórźbu wuslědźili. Něhdyschi wuherski statny sekretar Desy bě wuherskeho ministra Lukacsa winował, so je wón najwjetschi panamist Europy. Panamistojo su tajzy ludźo, kotsiž sebi jako sapósłanzy abo statni sastojnizy na schkodu kraja a luda swoje saki s pjenjesami pjelnja. Lukacs bě Desya dyrbjał wobskorżicz. Prěni sud bě Désya, kotrehoż swědkow njeběchu słyschecz chzyli, sasudźił. Druhi sud je pomjenowanych swědkow, mjes nimi generalneho ditektora wuherskeje banki, Eleka, k swědczenju skasał. Elek je pod pschisahu wuprajił, so je wuherska banka sa jenu jej dobytknu selowu kup pjecz milijonow krónow sapłacziła. Tule sumu pak njeje stat dostał, ale pokładniza politiskeje strony ministra Lukacsa. Też druhe dopokasma su so Désyej poradźiłe. Po tymle wusudźe je Lukacs se swojim ministerstwom wotstupicz dyrbjał. Bliżschi dźeń je we wuherskim sejmje, hdźež so prozeß k rěczam pschinjese, k wulkemu ropotej doschło. Knježerstwowi pscheczitwnizy njepschestawajzy na ministrow wokachu: „Paduschi“, „złépzy“, „jebazy“ a druhe wucżesczowaze wudma. Hdyž po pschikasni ministerstwoweho pschedsydy Tiszy parlamentszy straznizy pscheczimo wokakam sakroczichu, straznikow komandowazy offizěr, rytmischtr Gerö, sapósłanza Lehela Hedervarya tsi krócz s mjeczom psches hłowu rubny, so sapósłanz czežko sranjeny na semju padże. Ssejmowe muradźowanja su so na to hacz do 11. junija wotstorczike.

Konfiskacija zyrkwinskich kublow we Wuherskej.

Wuherska je se swojim njerodnym statnym hospodorjenjom a s rosczazymi wójnskimi wudawkami na kromu statneho bankrota doschła. Knježerstwo chze bankrot na khwilu hischcze s tym wobeńcz,

so zyrkwi, a to katholskej kaž reformirtskej, zyke jejne samoženje sebjerje. Wuherska chze po pschikkadže Franzowskeje a Portugalskeje cžinicž, hdyž žu teho runja zyrkwi jejne samoženje wsali.

Swada mjes balkanskimi swjaskarjemi.

Na skhadžowanzy žerbskeho ministra Paschicža a bołharskeho ministra Geschowa je žo wobsamkło, so maja žo w bližschich dnjach w Salonikiu ministerstwowy pschedžyda Bołharskeje, Grichiskeje, Sserbije a Cžorneje Hory sejcž a tam swady wo rosdželenju Turkowskeje wujednacž. W Bołharskej, runje kaž w Sserbiji a Grichiskej, maja mało nadžije, so w Salonikiu pschesjene pschińdu. Jako znamjo sa to, so w Bołharskej nochzedža łońsche wucžinjenja mjes Sserbiju a Bołharskej wo Mazedonskej pscheměnicž, žo wotstupjenje Geschowoweho ministerstwa wobhladuje. Tole ministerstwo je loni, hdyž Bołharjo pomoz žerbskeho wójska k dobyczu Adrianopla trjebachu, Sserbiji žlubiło, so žo po skónczenju wójny wucžinjenja wo Mazedonskej k lěpschemu Sserbije pscheměnja. Dokelž Geschowej njeje možno, tole žlubjenje dopjelnicž, jemu niczo druhe njewubywa, dyžli wotstupicž. Bołharski kral do noweho ministerstwa tajkich muži wosmje, kotsiž žu Sserbiji njepschecželszy smyšleni. Nowi ministerjo bołharsku politiku do druheje kolije powjedu.

Pod Geschowom Bołharska pod wodženjom Ruskeje stejesche. Bjes Ruskeje dže njebudžische možno było, wójnu s Turkowskej wjesc; pschetož Ruska balkanski swjask we wójnje pschecžiwo Turkowskej psched Rumunskej a Awstriskej schkitasche. Nětko, hdyž je wójna dobyta, njetrjeba Bołharska wjazy Ruskeje. Wona žo dosc žylna cžuje, so by nadknjejstwo nad Balkanom na žo storhnyła. Teho dla nochze na Rusku poslkuchacž, kotraž balkanske ludy njepschestawajcy napomina, so bychu žo snješke. Sserbija k žwojemu roswicžu pucž k Salonikijej trjeba, dokelž je jej pucž k adriatiskemu morju sawrjeny. Teho dla žebi wona žada, so by jej Bołharska wjecžornu Mazedonsku, kotruž je žerbske wójsko dobyło, wostajika. Politiska strona, kotraž pak je nětkole w Bołharskej na wjerschk pschischła, njecha ani pjedže kraja Mazedonskeje Sserbiji dacž. Skhadžowanka ministerstwowych pschedžydow w Salonikiu teho dla bjes wuspěcha wostanje. Tež Ruska žo teho boji a teho dla namjetuje, so by žo hischcže w Peterburgu ras wo rosrunanju balkanskich swjaskarjow jednako.

Drevažowa najhórscha jěsba.

To běchu žami lokomotivnizy, žnadž schěžnacžo abo wóžownacžo, kotsiž žo kóždu žrjedu w hoscženzu w pschistawje pola New-Yorka skhadžowachu. S wjetscha žo jara mało powjedasche, pschetož schtóž stajnje žamlutki na žwojej lokomotivje, pschezo se žwojim tepjerjom, steji, sabywa powjedacž, ale dženža běsche hinak; hewak skoro nichtó žkowa njesarěcža, dženža pak wschitzy na dobo rěczachu. Wěso bě to jara sajimawa wěz, wo kotrejž žo powjedasche, mjenujzy wo mytach sa najspěschnischu jěsbu. Wo tym kóždy něschto powjedacž wjedžesche a kóždy wótsischo rěczesche, so bychu jemu pschi harje mohli wschitzy rosymicž. Na to waschnje pak bywasche hara dale wjetscha.

Njenadžizy pak jedyn s nich tak krucže wo blido dyri, so blesche a schkleńzy poskoczichu, a pschi tym s tajkim hložom wokasche, so mózachu to morwi doškłyschecž:

„Powjedajcže, schtož chzecže, najwjetsche myto sa jěsbu žym ja dostał! Haj, ja; schto na to žadžicže?"

To běsche Jan Dresaž, jedyn s najstarschich lokomotivnikow na pazifiz-želesnizy, kiž hacž k Cžichemu Morju wjedže. Tón žebi s tajkim wotmachom žadasche, so bychu na njeho poskhali. Na to žo do žwojeho stoka wróczo lehny a wužadajo wokoło žebje hladasche.

Na to schto žadžecž žo nikomu nochzyschе, jenož jedyn w towarstwje, mkody mužski, wušměschejo wotmolwi:

„Wy drje scže te pjenjesy na mydło wudali?" džiwajo pschi tym na Dresažowe schaty, kiž runje jara cžiste njeběchu.

Dresaž pak na njeho se sazpěczom pohlada a skoro kaž „ty mkody hłupako!" do žwojeje brody bórbotasche. Potom pak s hložom sawoła:

„Ně, na něczo lěpsche žym pjenjesy nakožił, lědma je dostawschi žym je naschej pokładnizy sa wudowy a žyroty pschepodał!"

To prajiwschi žo dobyczeršzy wokoło žebje, wobhladowasche, kaž by rjekł, so chze sa žwój nadobny skutk na wobliczach też wuras pschipósnacža widžecž, ale dohlada žo, kak wschitzy jenož pschekwapjeni njewěrjwje hladachu, a starschi towarsch, dokhi mužski s wulkej kłusnu na cžole, žusche rjekny:

„Cžeho dla, Jano, cžehodla žy ty to cžinił? Njejžy dha ty t pjenjesy sažkużił?"

„Woprawdže, haj woprawdže to njejžym. Prawje masch — sažkużił žebi to njejžym a teho dla žebi jich też wsał njejžym! — Schto dha to s hłowu tschažecže?" wón pokracžowasche. „Wy budžeschcže to wschitzy runje tak cžinili — kóždy! Wam žo to nochze wěricž? Nó dobre, duž rossžudžcže to žami!"

Wsawschi žebi dymku s erta, natyka žebi ju s tobakom, wupluny krucže a žo do žwojeho stoka wróczo slehny.

„Poskhajcže jenož, to bě krótke lěta po tym, hdyž běchu zentralnu žewjero-ameriśku želesnizu hacž k Cžichemu Morju natwarili; tehdom běch tajki pachoł, tajki mkodženz, po prawom njebudžech s zyka ani jěcž žměł; ale ludźi trjebachu, a hdyž mějesche něchtó jenož dobru hłowu a hdyž mózesche tych mało praschenjow swotmolwjecž, kotrež jemu dachu, to žo nichtó wo jeho wědomostne roswucženje njestarasche. S krótka prěnje tsi měžazy jako tepjer a potom jako lokomotivnik jěsdžach. To też wschitko derje džěsche, a sa zyke dołhe cžaže, so žym jěsdźił, žo mi ani najmjeńscheho njesboža njeje stało, khiba jenož, so schtyri krócž hromadu praženych, jedyn móst padže, dwaj krócž žo lěž sapali wot schkrow a so kóžde lěto žo něhdže sto krócž kolije puknychu. Teho dla je žo mi też tale jeniczka jěsba hłuboko do pomjatka saryła, dokelž bě to najžurowischa, najhrózbnischa jěsba, kotruž žym na tamnej cžarje, haj kotruž žym s zyka hdy jako lokomotivnik nashonił."

Wón žo na khwilu wotmjelcža, porskasche, wupluny, kaž bě to jeho waschnje, prawje wótsje, slehny žo wróczo do žwojeho stólza, a powjedasche dale.

„Poskhajcže jenož! To bě symny džeń w měrzu, ně, to bě we wulkim rózku, njewěm to wjazy dokładnje, to je też wscho jene — potajkim to bě jara symny džeń. Ja mějach cžah se schěsc a tsizeczi wóskami, ludźi a też nakład. Wschitko bě derje schło, to s zyka pschezo derje džěsche; ani najmjeńscheje staroscže njemějach. Moja lokomotiva, — „Franka" jej rěkasche, prjedy mějachu maschiny mjena, nó to dže wy žami wěscže — to běsche na tehdomnische wobstejenja jara žylna lokomotiva; na poslednjej staziji běch drjewa nabrał a jědžech bjes staroscže do horow nuts. — Tu něhdže tyžaz metrow sa městnom, hdyž bě žo pschi twarjenju želesnizy sto a wóžombdžežacz Indijanow sažypło — schtóž je tam jěsdźił, tón to městno wě — tam mje mój tepjer, tón Handrij, to bě Franzowsa abo Belgicžan, njejapzy do boka storczi, ani žkowa njeprajo, pokasujo horje na nahły skalny swisk, pod kotrymž cžah nimo jědže. Hladam horje a wuhladam wulki schěry kuluch, kotryž mějach sa kruch skały a kotryž žo spěschnje tam a žem kolebasche, a kotryž nětkole dželacz metrow nad žamym cžahom wisasche. Runje chzych něschto naspomnicž, to je mi nětko s myšli wupadło, schto to běsche, tu — bawz — tón kuluch padže a to runje na wjerch pschedposledneho wosa.

Ja žo nježměrnje wustróžich, dokelž mějach tón kuluch pschezo hischcže sa kruch kamjenja a žo niczo druheho njenadžijach, hacž so cžah bórsy s kolijow wujědže. Duž pschimam sa toporo, so bych cžah sastajił, ale tu mje tepjer sa ruku hrabny a sawoła: „Mjedwjedź, mjedwjedź!"

Najprjedy njewjedžach, schto wón chze, tola pak žo wobroczich a wuhladach, ani wocžomaj njechach wěricž, wulkeho schěreho mjedwjedža. Wón zyle směrom na tšesche pschedposledneho wosa žedžesche a žo trochu džiwajo, ale niz bojasnje wobhladowasche. Hacž bě nětko tam padnył, abo hacž bě se samyžkom na cžah skocził, wo tym wam niczo wěste prajicž njemóžu, dosc, wón tu bě a na wosu žedžesche. Na, hdyž žo cžłowjek tajkich hosczi też njenadžija, dha dyrbjesche tehdom tola też na wschitko pschihotowany bycž. Džiwje byki a Indianojo běchu nimale wschědne wězy, a nichtó hinak, khiba hacž do subow wobronjeny njejěsdžesche; tola to žu najwjazorischi s waž hischcže žami nashonili a drusy to s powjesczow znaja. Duž nětkole rěkasche, wobcžežneho pucžowarja najlěpje wotbycž. Najprjedy chzych to spytacž s traschenjom a se storkanjom a dach lokomotivje něschto krócž žo prawje žylnje satorhnycž, dach też něschto krócž prawje wótsje sahwisdnycž, so žo hory wotwołachu. Ale to teho swěrińka njemyleschе; nawopak, sdasche žo, so chze žo mjedwjedź pschepokasacž, kajke žu to tola spodžiwne swuki, pschetož wón po woli stawasche a, s jeneho wosa na druhi wós pscheskakujo, pschezo bliže pschikhadžesche.

Na moju duschu, pomyšlich žebi, tón pachoł cži napośledku hischcže na twoju lokomotivu pschińdže; to žo njehodži, to bycž njeżmě!

Duž ruczinizu na „pomaku jěsbu" stajich, dach pod kotoł dosc wjele drjewa namjetacž, so bych shubjeny cžaž posdžischo sažo na-

khwatacź mohł, wsach do ruki ßwoju staru wupruhowanu tšélbu, kotraž pódla mojeho městna na lokomotivje seprjeta stejesche, a pšches tender (wuhlowy wós) na tšěchu prěnjeho wosa lěsech, ſ teho na tšěchu druheho, tsečeho, schtwórteho a tak dale. Dokelž cžah jara pomaku jědžesche, to dale wulke napinanje njeběsche, tola jene njeſboże ßo pschi tym sta; hdyž se schtwórteho na pjaty wós pscheſko cžich, wupadny mi moja pistolija ſ futerala a runje mjes woběmaj cžahowymaj wosomaj na semju dopadny, a tam mjes kolijemi leżo wosta.

Ja njemějach ani khwile, so bych mohł sa njej dokho ßlědźicź a ju saßo sběhnycź, pschetoż mjedwjedź bě ßo mje lědma dohladał a hižo ßurowje a hróſbnje sabórcża a spěschnje ßo na mnje saměri a na mnje khwatasche.

„Swěriſko!“ pomyßlich ßebi, „tebi wschak chżu tajku woßebitu jěſbu po želeſnizy wupłaczicź!“

Duž ßo, so bych wěſcźiſcho ßo měricź mohł, na kolenje puſchcźich, ßo ſ tšélbu do mjedwjedźa saměrich a hdyž běch ßebi wěſty, so do njeho trjechju, honacź ſpuſchcźich. Ja běch ſtajnje jara derje tšélał, a dokelž běch ßo swěriſku do wócźka měrił, nadźijach ßo, so po wutjélenju padnje. Ale njemało ßo dźiwach, hdyž ßo to njeſta, nawopak mjedwjedź ßo ſruna a ſe ſlobami postupi, ſjědże ßebi dwójzy ſe ßwojej pazu pſches khlamu a potom njemdrje poſkakujo ßo do mnje ſaběża.

Nětkole hakle ſpósnach, kajkeho pachoła pſched ßobu mam; to běſche mjedwjedź najwjetſcheje druźiny, ßnadź na połdra metra wyßoki na ramjenjomaj a hakle ta hłowa — to chżył ſchtó wě ſchto na to ßadźicź, ſo ßym hdy żaneho wjetſcheho wuhladał. Ale njech bě wulki abo maky, njemóżach ßo ſ nim do wojowanja ſaparacź; duž dyrbjach wróczo, pschetoż druhi krócź njemóżach wutšélicź, dokelž bě mi, każ hižo prajach, pistolija wupadnyła.“

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Pſcheſcźěhowanje ballonow po wójnſkim waſchnju wot Budyſchina.) Każ je ßo hižo pſched tydźenjom naſchim cžitarjam ſdźěliło, budźetaj ßo njedźelu 8. junija popołdnju w Budyſchinje ſ tšélnika dwaj powětrowaj ballonaj ſ automobilemi pſcheſcźěhowacź. Ballon „Elbe“ kralowſkeho ſakſkeho towarſtwa ſa powětrolětanje, ſ k. Oskarom Bauerom ſ Biſkopiz jako wjednikom, a ballon „Bitterfeld“ Lipſczanſkeho towarſtwa ſa powětrolětanje, ſ k. hejtmanom Härtelom ſ Lipſka jako wjednikom, ßo dopołdnja w 11 hodźinach ſapoczńjetej pjelnicź. Powſchitkowny němſki automobilny klub (Budyſkeho wokrjeßa) ßo ſ wulkej liczbu automobilow ſa ballonomaj puſchcźi. Wokoło 12 hodźin pſchipołdnju automobile, kotreż ßo pſchi pſcheſcźěhanju ballonow wobdźěła, po Budyſchinje wokoło pojědu. Pſchi ſlětu w ballonomaj a runje tak w automobilach, kotreż ßo ſa ballonomaj puſchcźa, ßo offizěrojo Budyſkeje garniſony jako njeſtroniſzy ßudniźy wobdźěła. Ballonaj ßo popołdnju 1/2 3 hodźin do powětra puſchcźitaj. S dobom budźa jej automobile ſcźěhowacź. Wójnſke położenje a nadawki ßo woběmaj ſtronomaj na tšélniku woſjewja. Tónle wuhot niż jenoż mjes wobdźělenymi wojeńſkimi a ſportſkimi kruhami najwjetſchu intereßu namakuje, ale też wjele zuſnych do Budyſchina ſwabi a to cźim bóle, dokelž ßo w Hornjej Łużizy ballony po tajkim waſchnju hiſchcźe njeißu pſcheſcźěhake a ßo to dla wulkich pjenjeżnych wudawkow, ſ tym ſjednocźenych, w dowidźomnym cźaßu ſaßo njeſtanje. Mjes tym ſo ballonaj napjelnja, budźe wot 1. hodźiny kapała Budyſkeho pěſcheho regimenta konzertowacź. Dalſche je ſ dźeńßniſcheho naweſchtka ſhonicź.

— (Dźěcźo ßo woparikło.) Wodu ſa kumpanje pſchihotujo je jena na hórſkej dróſy bydlaza żona ſ hornzom kropa padła. Pſchi tym ßo tſilětna żonina dźowcźicźka tak cźeżko wopari, ſo hnydom wumrje. Też żona je ßebi noſy cźeżko woparika.

— **Sserbſke kemſchenje w Draždźanach**, 15. junija, doſtanu tón ras pſches wopyt wjele Sserbow ſ Łużizy woßebite wuſnamjenjenje. S Bukez hotuje ßo do Draždźan na 200, ſ Budeſtez na 100 Sserbow. Woni chzedźa hižom rano ſahe ſ Budyſchina do Draždźan wotjěcź, ßo pak ſnajmjeńſcha potom wſchitcy połdnju 1/2 12 hodźin w kſchižnej zyrkwi do Bożeje ßłużby ſeńcź. Po kemſchenju woſtanu Sserbjo hromadźe a dojědu po jednorym ſhromadnym wobjedźe ſ łódźu najſkerje do Pilniz, hdźež ßo kralowſki hród wobhlada a wrócźa ßo wjeczor ſaßo domoj. Sso wě, je pſchi wulěcźe do Draždźan kóżdy ſprawny Sserb witany. Pſchihoty ßu w ruzy ßerbſkeho towarſtwa „Cźornobóh“ a ſchtoż tuto pſchihotuje, **je ſtajnje derje ſrjadowane.**

— Sserbſka Boża ßłużba w Draždźanach. Pſchichodnu njedźelu, 15. junija, połdnju 1/2 12 hodźin ßo kſchižna zyrkej tu we Draždźanach ſaßo ſa naß Sserbow wotewri. Sserbſke prědowanje budźe nam k. farař Domaſchka ſ Budeſtez, ſpowjednu wucźbu pak k. farař Ssykora ſ Minakała dźerżecź. Wſchitcy Sserbjo ſ bliſka a ſ daloka ßu do Bożeje ßłużby wutrobnje pſcheproſcheni. Woßebje pak ßo proßy, ſo nóchzyli my Sserbjo ſ Draždźan a ſ wokolinY jenoż na prědowanje poßłuchacź, ale też na Bożim wotkaſanju wſchitcy dźělbracź. So chzyli tola domach w Łużizy ßerbſcy ſtarſchi hnydom liſtnje ßwoje dźěcźi a druſy ßwojich ſnatych k tomu pohonjecź a napominacź! Bóh żohnuj kemſcherjow po bohatſtwje ßwojeje mikoſcze!

— Lětuſche wuſběhanje rekrutow budże w Budyſkim wokrjeßu 10., 11., 12., 13., 14. a 17. junija, w Kamjeńſkim wokrjeßu 24., 25., 26., 27. a 28. junija.

— Sſylne njewjedra ßu ßo wutoru nad zyłej hornjej Łużizu rospuſchcźiłe a ſemju, kotraž bě ßo ſ palatym ßłónzom wuhorika, ſ włohu namacżałe. Dokelž ßo płódny deſchcź ſ cźurami lijeſche, bojachu ßo, ſo je wón Bożim żitam a druhim pólnym roſtlinam ſeſchkodźił. Tola naſajtra żita rune każ murja ſtejachu a ßo wjeßele we wětſiku ſmahowachu. Tu a tam ßu też krupy padałe, mjes druhim w Biſkopſkich ſtronach. Żita ßu tam pjecża cźeżko ſchkodowałe a wjele woknowych ſchkleńzow ßo rosbiło. Krupy běchu ſ dźěła każ hołbjaze jeja wulke. We Wulkim Dażinje, Njeſnarowach a Lubiju ßu ßo bróżnje a w Jikozach dom gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Gruhla wotpaliłe. W Suborniczzy je błyſk do grotow elektrizitetneje dźěłarnje dyrił. S tym ßo ſaſtaranje ſ elektrizitetu wſchěch měſtnow, kotreż ßu ſ njej ſjednocźene, na khwilu pſchetorhny.

Wjele hórje dyżli w Budyſkich ſtronach je njewjedro w połdniſchej Łużizy njemdriło. W Habrachcźizach a we wokolnoſcźi ßo ſliwkojty deſchcź lijeſche a pódla teho krupy bijachu, ſo ßo wobydlerjo ſ hroſu a ſtróżelemi ſajachu. S rěkami woda ſ polow ſchucżeſche a ſahrody, pucże, pinzy, hródże a khěże powodźi. Wjeßna rěcźka ßo do torhazeje rěki pſchetwori a ſ rěcźniſchcża wuſtupiwſchi pola Krockerez doma wulki kruch ſahrody wottorhny. Wot lěta 1897 njeje woda wjazy do tajkeje wyßokoſcże doßahała. Krupy hodźiny dołho na ſahrodach leżachu.

W Oberoderwizach je błyſk pjecź krócź dyrił, tola ßo njeje wjetſcha ſchkoda naczińika. Na Spitzbergſkej ſtronje ßu ßo pola ſ krupami wupuſcźiłe a ßo ſ wodu wudrěłe. W Eibawje woda do wjele khěżow ſtupasche. W Spitzkunnersdorfje bě ßo wulki dźěl delnjeje wßy powodźił. Wſchudże ßu ßo pola a łuki wupuſcźiłe.

— Po bitwje pola Budyſchina. Hdyž běchu Franzowſojo lědma ſ Budyſchina wucźahnyli, do njeho koſakojo a pruſzy cźorni huſarojo pſchicźahnychu, kotrychż 12. ſeptembra ruſka avantgarda pod generalom Oſten-Sackenom ſcźěhowasche. General ßam hacź do 15. ſeptembra w naſchim měſcże woſta a ßo tutón dźeń ſe ſbytnymi wojakami do Kamjeńza naſtaji. Wjeczor 12. ſeptembra ruſki general ſ Langeron a pruſki general ſ York pſchicźahnyſchtaj; taj generalaj pod Blücherowym roſkaſowarſtwom ſtejeſchtaj. Wojazy ßo mjes Bórkom a Delnjej Kinu roſlehnychu a tam 12 dnjow leżo woſtachu. Pólny marſchal Blücher w Budyſchinje bydleſche a wobydlerjow traſcheſche a pſcheſcźěhaſche na waſchnje, ſchtoż bě runje na wopak teho, ſchtoż bě pſchi ſpočzatku wójny w ßwojej ßławnej proklamaziji ßłubił. Mjes druhim wot Łużizy żadaſche: 36000 kohcźi módreho, 181749 kohcźi ſcěreho płata, 20000 koſchłow, 40000 cźrijow, 2000 ſchkórnjow ſa jěſdnych, 200 artilleriſkich koni, 16000 pódkowow, 40000 kórzow muki, 2000 zentnarjow mjaßa, 1000 zentnarjow krupow, 1000 bowow palenza, 40000 kórzow wowßa a 600 kop ßkomy. To wſcho dyrbjeſche ßo ſa jedyn tydźeń wotedacź.

Dokelž njebě móżno, żadane ſchkórnje ſehnacź, ßo pſchikaſa, ſo dyrbi kóżdy wobydlef ßwoje ßamßne wotedacź a ſo dyrbjeli jeho, hdy by ßo ſapowjedźił, ſchkórnje ſucź.

Pruſke wójſko bě jara hubjenje ſwoblekane, a to woßebje krajna wobora, wo cźrijach njebě żaneje rěcże, wſcho bě roſtorhane. Tola ſe żadankami, kotreż ßo wupißachu, ßo wſcho wobſtara, ſchtoż bě trěbne. Pólny marſchal Blücher, kotremuż bě Burgundſke wino w tudomnej radnej pinzy ſeßkodźało, pſchikaſa, ſo dyrbja jo jemu wudacź, ſo mohł jo ßobuwſacź.

S bitwu pola Lipſka Sakſka ßwojeho krala ſhubi, tſi ſwjaſkarſke mozy ßo do Sakſkeje dźělichu, a ruſki wjerch Repnin ßo ſa generalneho gouverneura pomjenowa. Hrabja Raiſach-Sternberg, kotryż bě ſa generalneho krajneho komißara pomjenowany, 31. oktobra ſ pſchewodom ſe Shorjelza do Budyſchina pſchińdże a pißarnju **pſchiprawi, kotrejež ſaſtojnikow měješche město wudźerżecź a żiwicź.**

Garnisona naſcheho měſta ſ ruſkeje krajneje wobory a koſakow wobſtejeſche. 9. novembra generalny gouvernement pſchikaſa, krajnu woboru pſchiprawicz, kóždy wot 18. hacz 45. lěta dyrbjeſche jej pſchiſłuſchecz, ſwobodni teho běchu jenoz ſtudowazy młodźenzoju na gymnaſijach a univerſitach. Saſka ſo jako dobyty kraj wobhladowaſche a hižo 12. novembra dyrbjeſche wona dwaj milijonaj toleŕ wójnſkeje kontribuzije ſapkaczicz, kotrajž ſo ſ wulkej krutoſczu ſ wuzyzaneho kraja ſehnaſchtaj. K pſchiprawjenju dobrowólnych wotdźelenjow ſa Łužizu ſo 12. novembra komiſija ſeńdźe, wobſtejaza ſ komiſarow ſ Metzeradta, ſ Rödera a Stelzera. So by ſo tez najmjeńſche dopomnjenje na naſch kralowſki dom wuhaſchało, kralowſki gouvernement 25. novembra pſchikaſa, ſo dyrbi ſo w zyrkwinſkej modlitwje kral wuſamknycz. S dobom ſo ſakaſo, kralowe narodniny ſwjeczicz, ſa to dyrbjachu pak ſo 24. dezembra narodniny kněžora Alexandra ſwjéczicz. S wěże radneje kněże ſo ambroſianſki khwalbny kněrluſch piſkaſche, wjeczor bě měſto po pſchikaſni generalneho gouverneura wobſwětlene. Pjenjezne wudawki dyrbjeſche měſto ſapkaczicz.

Měſto bě ſa jene lěto 421017 wojakow hoſpodowało, mjes nimi 218711 Franzowſow. W lazaretach bě 1938 muži wumrjeło. W haprleji 1813 bě w Hornjej Łužizy 13958 konjow a 115941 howjadow. S wójnu łužiſki kraj 10854 konjow a 42190 howjadow ſhubi, pódla teho hiſchcze 1728 howjadow na ſkótny mór ſpada. Ssywy běchu ſo ſ wjetſcheho dźěła w meji ſniczike, ſ nimi ſo konje wójſkow pizowachu. Najwyſchſche żitne płaczińy w tymle lěcze běchu ſczěhowaze: pſcheńza 8 toleŕ 12 ſł., rożka 6 toleŕ 4 ſł., jeczmjeń 4 tol. 20 ſł. a wowß 3 tol. 10 ſł.

K ſpomnjenja hódnym podawkam tuteho lěta tez ſłuſchecſche, ſo ſnateho paducha Wenzela Kummera, kotrehoż lud „czěſkeho Wenzela“ mjenowaſche, wyſchſchi żandarm Brycza w nozy 25. oktobra w Nowej Wßy pola Schěrachowa ſaßkapi a jeho ſ pſchewodom wjele wczipnych ludźi na Budyſki hród dowjedźe. — Wobydlerjow bě w tutym lěcze 6166; 312 mjenje dyžli lěto prjedy. Tak ſo lěto, jene ſ najbóle wopomnjenja hódnych měſchczańſkich ſtawiſnow, miny.

S **Makeho Wjelkowa.** Njedawno běchu na kromje tudomneje ſtareje ſkały jene mużaze wobleczenje namakali, k kotremuż bě zedla pſchityknjena. Na njej bě próſtwa napiſana, ſo bychu wobleczenje Schubinej we Wurizach póßkali. Żonje ſu powjeſcz wo namakanej draſcze póßkali. Wona je prajika, ſo je ſo jejny muż ſchtwórtk ſ wobydlenja wotßalik a ſo ſo wot teho czaſa njeje domoj wróczik. Tele wobſtejnoſcze na to pokaſuja, ſo je ſo Schuba w ſkalinej hłubokej wodże tepik. Sa jeho czěłom ſu ſe żerdźemi pytali, tola jo hiſchcze njejßu namakali. Schuba bě metallowy dźěłacźeŕ a dołho bjes dźěła.

S **Khwaczin.** Pſchi ſłylnym wobdźělenju młodźiny ſo w naſchim ſerbſkim towaŕſtwje ſerbſke ſpěwy wucza. Na ſerbſki wjeczor do Minakała pojědu naſche ſpěwaŕki w narodnych draſtach.

S **Luha.** Hdyž ſo nětkole wſchudże wo bitwje pola Budyſchina powjeda, je bjes dźiwa, hdyž hólzy na wójnſke myßle pſchińdu. Tu chzyſche czrjódka hólzow bitwu bicz, a dokelž żaneho druheho njepſcheczela njemějachu, do jeneje 66 lětneje żony ſ kamjenjemi mjetachu, kaž ſu to Rußojo pola Budyſchina czinili, hdyž jim patrony wuńdźechu. Żona pak njezofaſche, ale jeneho hólza popadże a jeho hódnje pſchemorſka. Duż bě doma wulke piſchczenjo. Hólzowy nan ſo ſarocźi, ſo ſtarej żonje wotpłaczi. Naſajtra ju wotłakawſchi, ſo do njeje ſ pukami da. Khrobła żona pak ſo nadpadnika njenaboji, ale kij ſhrabnywſchi do njeho pjerjeſche, kaž pólny maršhal Blücher do Franzowſow. Nabite rany ſu tak ſke, ſo muż k ſmilnej ſotſje khodźi a ſebi je ſ hojazymi żałbami maſacz dawa.

S **Hodźija.** Wutoru popołdnju je ſo pſchi ſłylnym njewjedrje jedyn ſ Draždźan jědźazy automobil, hdyž bě k Nowoblohaſchczańſkej horje pſchijěł, ſapalik. Dokelž ſo tehdy móznje hrimaſche, myßlachu ſebi ludźo, ſo je błyſk do automobila dyrik, tola ſo mylachu, pſchetoż woheń je najſkerje ſ wobſchkodzenjom maſchiny naſtał. Woßobje w automobilu, jedyn knjes ſ Draždźan a automobilowy wjednik, drje ſo wukhowaſchtej, tola woheń haſchejo ſo wopaliſchtaj. Jeju próżowanja běchu podarmo, a jimaj ſo jenoż poradźi, nětkotre reſerwowe dźěle, latarnje atd. wukhowacz, wſcho druhe je ſo ſ wuwſacźom prědnjeju kołow a żelesnych dźělow ſpalilo. Jedyn kubleŕ je automobilowe powoſtanki do ſwojeho dwora dowjeſł. Tam je jedyn ſawěſczenſki agent jich hódnoſcz wobliczik.

S **Korſymja.** Hdyž dele dny w Pelzez pſchadowni dźěłacźeŕ Richter ſ Wjeleczina jenu maſchinu rjedźeſche, ſo ta na dobo ſacźeŕi. Richterej ſo jena ruka zyle rosmjecze. W Callenbergſkej hojeńnu dyrbjeli wobżaromnemu ruku wotcwſacz.

S **Budeſtez.** Sańdźenu njedźelu wotmě naſche ſerbſke towaŕſtwo „Lubin“ ſwoju ſhromadźiſnu. Po powitanju kantor Rjeczka ſ Budyſchina ſłowo k ſwojemu pſchednoſchkej doſta. Bě hižo luboſcz a pſchecźelnoſcz, ſo běſche k rěczník ſ zyła k nam pſchikhwatał, woßebje dźakowni běchmy jemu ſa wuwjedźenje jeho ſajimaweho pſchednoſchkach wo bědach, kiž ſu naſchi wótzojo 1813 tu w naſchej wokolinje pſchecźeŕpili. Saßo a ſaßo ſu tehdy njepſchecźelſke wójſka pſches noſch kraj czohale. Ludźo czěkachu do horow a lěßow. Hdyž ſo domoj wróczichu, běchu wurubjene, ſpalene jich ſtatoki, ſateptane, podryte, pſchewobroczene jich pola. Straſchny lud běchu woßebje tez rußzy koſakojo, mużojo w ſchěrych mantlach, mali, pſchezo hłódni, maſani, paduſchni. Na ſwojich konjach, we ſwojich ſedłach khowachu, ſchtoż běchu nakradnyli wot brjoha rěki Bereſiny (Brěſyny) w Ruſkej hacz k naſchej Schprewi. Woßebje je ſo tu 20. a 21. meje wojowało ſ wulkej ſaßakoſczu, hruboſczu. Krajina koło wokoło Budyſchina bě wulke pohrjebniſchczo. S rěkami człowſkeje krwě je ſerbſka ſemja tehdy maczana. Naſchi wótzojo pak njejßu ſadwělowali, ale ſ pilnej ruku ſaßo na ſwoje dźěło ſchli, ſ rospadankow nowy domy twarili a ſwoju nadźiju ſtajili na pomoz ſwojeho Boha. — K. rěczníkej ſo ſa wulzy ſajimawy a powuczazy pſchednoſchk dźak wſchěch pſchitomnych wupraji. Scźěhowachu wuradźowanja, ſpěwachu ſo ſpěwy, rěczeſche ſo woßebje tez wo bliſkich Draždźanſkich kemſchach a wo ſhromadnym wulěcze Sserbow do Draždźan. Wobdźělenje budże ſ Bukez a ſ Budeſtez bohate. Wo druhich towaŕſtwach niczo wěſte ſhonili njejßmy. Nuſne je, ſo ſo **do Draždźan ſpěwniki ſobu wosnu.**

S **Nakez.** (Dopiß.) Hdyž pjenjeſy ſe ſwojeho ſaka dawacz njetrjebaſch, dha ſo derje kupuje. To widźimy uětko, hdyž knjeżerſtwo krajiny pokupuje, hdźež wuhlo leži. Ssejm je pjenjeſy dowolik! mojedła. Wěſcze by knjeżerſtwo, hdy by naležnoſcz po waſchnju mudrych pſchekupzow waźiło, w pruſkej Łužizy (a to zyle na ſakſkich mjeſach — ſeſady Kamjenza a pſchi hotowej żeleſnizy) ras a dwójzy telko wuhla ſa te pjenjeſy hrabło, kotrez je ſa njo w Sakſkej wudało, a to na jenym měſtnje. W Sakſkej ſu tola jenoż ſchkrabanki pornjo njewucżerpajomnymi worſchtami, kotrez delany khowaju. Móżno, ſo dyrbjachu pjenjeſy w kraju woſtacz; ale to je pěſk do wocźi. Ma-li nětko knjeżerſtwo wuhlo bliſko (ſchtoż mohło druhdże tez měcź), dha dyrbi jo lud ſa to ſ zuſby bracz, ſwoje pjenjeſy do wukraja woſycz a tam dróżſcho płaczicz, jako hdy by w ſwojim kraju kopał. Njewidża dha w tutej pjenjeżnej politizy żaneho wużitka ſa lud. Sa druhe jednaſche ſo tola wo to, ſo měło knjeżerſtwo ſ wuhlom ſo wobſtaracz — ſa a na to je ſejm pjenjeſy ſwolik. Tu ſo praſcha, ſchto dha je knjeżerſtwo pohoniło, ſo pódla wuhla zyłu czrjódu burſkich leżomnoſczow nakupuje, haj ſamo ryczeŕkubła, jako Pěſkezy pola Kamjenza, Gießmannsdorf pola Żitawy atd.? Ssejm wěſcze pjenjeſy k ſpekulazji we leżomnoſczach ſwolik njeje a k tomu, ſo knjeżerſtwo „ladifundije“ (jamy ſa burſtwo) twori. Ryja a kopaja ſo tola tez druhe wězy po kraju, a to tak, ſo leżomnoſcz ſo najima, bjes toho, ſo wot kubła ſo wotdrěje a tuto ſo ſkepßa; a hdyž je na żanym ryczeŕkuble 100 kórzow wuhla, njeje trjeba, ſo ſo zyle pokupi, ſo mohło tam czrjóda ſaſtojnikow ſo ſaßydlicz. Pódla wuhla ryje ſo (ton) hornczeŕſka hlina a ſa zyhelnizy, kama ſo kamjeń, ryje ſo tórf atd. Wſchě tute leżomnoſcze ſu najate; je-li je kupjena wěz ſo wutrjebała, wróczi ſo leżomnoſcz (wurunana abo niz) ſaßo wobßedźerjej. A to dźe wſchudże. Czeho dla njedyrbjało knjeżerſtwo na tutym pucźu hicz a ſ tym wudawki na pokojzu wobmjeſowacz? Tak budże ſo tez we Łuſy (na klóſchtrſkim pola Ssmjeczkez) wuhlo bracz a kaž ſłyſchu, ſo hižo ſchlapa wotykuje. Klóſchtr pak njeda a njepſcheda leżomnoſcz ale jenoż wuhlo po měrje, kaž budże ſo wotwożowacz. Tu to dźe — druhdże by tez ſchło, hdy by ſo chzyło. Ale je tak ſo ſłożiło, ſo ryczeŕkubło ſo nakupi, kaž w Pěſkezach, a pódla hromada burſkich honow; tute pſchidabdża ſo k ryczeŕkublu, to ſ tym nadobywa, bur pak wokhudnje. Najbóle je w pěſkach lěß, kotryž je knjeżerſtwo na ſo ſczahnyło; hdyž pak je tón wot ſtatoka wotczaty, njeje drjewa ani ſłanja, a ſ tym je po czaßu zyły ſtatok ſrały ſa dracza. Wo tym, ſo ſ pſcheměnjenjom, kotrez je ſo ſtako, ſa nětkotre woßady ſchkoda naſtanje pſchi dawanju ſa zyrkej a ſchulu, to dale njeręczi. W pſchichodnym ſejmje pak ſmeja ſapóßkanzy pruhowacz, hacz je ſ waſchnjom, kaž je ſo nakupjenje wuhla ſtako, dopjelniło, ſchtoż je ſejm ſwolik a hacz bě pokupjenje ryczeŕkubłow kaž ſchkodowanje burſkich ſtatokow w tej měrje trěbne, jako ſo to wobżaruje. —a.

Se Žurizy. Sle bě Boże njewjedro, kotrež sańdźenu wutoru wječor psches naschu wjeß cźehnjesche. Trójzy błysk dyri, ras do schtoma, ras do nowotwara, hdyž dźěłacźerjow pohłuschi a elektriske žwětłowody wobschkodźi, ras pak do bróžnje žiwnosćerja Mikławscha Lipicza. Tu sapali, a wona žo hacź na murje wotpali. Dokelž běchu ſ bróžnju hródźe sjednocźene, bě skót w strasche, wukhowa pak žo wschón. W jenej komorje mějachu drastu a jěsdne koleża, schtož žo wscho žobu spali. Derje, so bě sawěsćene.

S Jikoz. Wutoru popołdnju też w naschich stronach žylne njewjedro sakhadźesche. Błysk do tśěchi psched schtyrjomi lětami natwarjeneho doma gmejnskeho pschedstejicźerja Gruhla dyri. Kosły žo sapalichu, tola žo poradźi, woheń shaschecź.

S Wukrancźiz. Pschi njewjedrje, kotrež žo wutoru psched tydźenjom nad tudomnej krajinu rospuschcźi, symny błysk do wuhenja Naumannez pjekarnje dyri. Mischtr Neumann, kotryž runje psched pjezu stejesche, žo ſ błyskom wo scźěnu cźišny, tola pschi tym do schkody njepschińdźe. Jenož do wuhenja běchu žo někotre dźěry wurasnke.

S Minakala. Khwacźanske žerbske towarstwo wuhotuje jutsje njedźelu 8. junija wjeczor w 8 hodź. žerbski wjeczor ſ dźiwadłom a spěwanjom. Na njón žo Sserbjo a Sserbowki wutrobnje pschesproschuja. Pschińdźeće też popołdnju w 5 hodź. na pschednoschk, kotryž směje sastupjeŕ „Domowiny“ wo saměrach žerbskich towarstwow.

S Wósbokra. Na tudomnej skótnej wobhladańzy bě žo wurjadnje rjany skót wustajił. Cźežne diplomy žu dostali kubłowy direktor Richter w Barcźe, ryczerkubłowy najeńk Günther w Hrodźischczu, ryczerkubłowy najeńk Klahra w Pschiwcźizach, ryczerkubł.

S Komorowa pola Rakez. Naschemu cźesćenemu, powschitkownje lubowanemu wucźerjej, k. Janej Juliusej Jaroměrej Horlizy je, kaž je žo hižom psched tydźenjom ſ krótka naspomniko, kralowske ministerstwo kulta a sjawneho roswucźenja pschipósnawajo jeho dołholětne, žwěrne a spomožne skutkowanje w powołanju titul „wyschschi wucźeŕ“ spożcźiło. 23. meje dopołdnja $^1/_2$11 hodźin je jemu k. schulski radźicźel Bach ſ Budyschina w pschitomnosći městneho schulskeho inspektora, k. fararja Golcźa a zyłkeho schulskeho pschedstejicźerstwa a 1. schulskeje rjadownje ſ cźopłymi žłowami pschipósnacźa a wutrobnymi sbožopschecźemi sa pschichod spożcźensku lisćinu žwjedźeńizy pschepodał. Też k. farař Golcź ſ wutrobnymi žłowami na sałkużby k. wyschscheho wucźerja wo zyrkej a wožadu spominasche. W mjenje schulskeje gmejny žo pschedžyda schulskeho pschedstejicźerstwa k. kubleŕ G. Kschižan k. Horlizy ſ pschipósnawazymi žłowami sa jeho spomožne dźěło w schuli dźakowasche. Njech nasch k. wyschschi wucźeŕ ſ Bożej pomozu hischcźe prawje dołho žwojeho sastojnstwa hlada.

S Kamjeńza. Póndźelu w nozy je žo na tudomnym dwórnischczu saže jedyn wós briketow se saparjenjom sapalił. Wokoło $^1/_2$11 hodźin žo wohnja dohladachu. 20 zentnarjow briketow ſ wosa smjetawschi k palatym briketam dońdźechu. Haschenje něhdźe hodźinu trajesche. Brikety žu žo ſ Wětrniczanskeje jamy pschiwjesłe. Kaž žo sda, žo wone jara lohko sapala, pschetož wutoru w nozy na tudomnym dwórnischczu ſ nowa a to hnydom ſ briketow na pjecź wosach woheń žapasche. Też tele brikety běchu žo ſ Wětrnizy wotpóžłałe a běchu sa Nowosalz, Bejerezy, Langenwolmsdorf, Eibau a Kamjeńz postajene. S wohnjom je žo wutoru 250 zentnarjow briketow sniczilo. Haschenje wot wutory hacź do žrjedy pschipołdnju njepschestawajzy trajesche.

S Lubija. Murjerjo a twarszy dźěłacźerjo, kotscź na twarje honjerśkich kasarnow dźěłaju, žu póndźelu dźěło složili.

Se Schcźeńzy. W tudomnych stronach žo cźłowjek wokoło brucźi, kotryž žo žónske a dźěcźi duzy po pucźu sa mjenom a garnisonu wojakow wuwopraschuje, kotrychž starschi w Schcźeńzy a wokolnych wžach bydła. Schtož je wón nashonił, wón k wujebanju starschich wuwužiwa. Wón jim nałži, so je jich žyn jenemu cźažnikarjej žwojeje garnisony žwój cźažnik wuporjedźecź dał. Wón pak dźěło njeje sapłacźił, a teho dla žo jeho jebanstwo regimentej wosjewi, schtož směje skych scźěhwkow. Wón je měschczański pisał ſ Wojerez a ma poruczność, dołžny pjenjes pola starschich sběracź. Po sapłaczenju wón cźažnikarjowu kwitowanku sawostaji, ſ wjetscha ſ mjenom Richter abo Köhler podpisanu. Sa poł dnja je žebi wón 30 hriwnow najebał.

S Kulowa. Hdyž póndźelu tudomneho dźěłacźerja Pawoła Becka, kotrehož žu na někotre njedźele k jastwu sažudźili, ſ Wojerez po želesnizy do Shorjelza wjesechu, wón mjes Niskej a Hórku se želesniskeho wosa skoczi. Wón tak njesbožownje padże, so žo na měscźe sarasy. Jeho cźěło žu do Hórcźanskeje cźělownje dowjesli.

S Kulowa. Wobžaromne njesboże je žo we wuhlowej jamje w Cźišzowje stało. Hdyž žo pschi baggerje ranžérowasche, 20lětny dźěłacźeŕ Wranischewski pod kola jeneho cźaha pschińdźe, pschi cźimž žo jemu nosy wotjědźeschtej. Cźežkosranjeneho do Kulowskeje hojernje dowjesechu, hdźež je wón pschi operaziji wumrjeł.

S Łaša. Sańdźenu njedźelu je žo w Scholcźiz hosćenzu nałětnja shromadźisna Łasowskeje nalutowarnje a wupożcźernje wotměła. Sliczbowanje a bilansa sa lěto 1912 žo pschedpokoźischtej a žo sa prawej spósnaschtej. Dokhody 263005 hriwnow, wudawki 248527 hr. wucźinichu. Lětny wobrót do poł milijona hriwnow doßaha. Nalutowanki žu hacź na 117216 hriwnow srostke. Sliczbowaŕ, k. wyschschi wucźeŕ Gerbacź, wo hnojenju ſ pschikupnym hnojom pschednoschesche. 22. junija směje podswjask Raiffeisenskich towarstwow Wojerowskeho a Rósborskeho wokrjeża shromadźisnu w Klětnom. — Tudomne wojerske towarstwo je k dopomnjenju na wušwobodźerstku wójnu psched sto lětami lipu žadźiło, k kotrejež korjenjam je žo lisćina w jenej bleschi położiła.

S Łaša. W naschich stronach budże bórsy nimo ſ nětcźischej cźischinu a měrnosću. Towarstwo „Eintracht“ bliško Kobliczańskeje hajńkownje pschi Łasowskej drósy druhu briketownju we Wojerowskim wokrjeżu a ſ dobom dźěłacźerstku koloniju natwari. Briketownja dyrbi wschědnje 200 waggonow bruniży ſ 20 praßami pschedźěłacź.

Se Shorjelza. Do pcźołow w Shorjelskej holi je powschitkowna mrětwa pschischła. Wustojni chzedźa wjedźecź, so je na tym zyroba, ſ nałětnim mjerśnjenjom skażena, wina. Druhdźe je pak tola też w naléczu mjersko, a tola žu pcźoły strowe. Duž ma drje žo wina druhdźe pytacź.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Wojerowski skótny lěkaŕ dr. Köhler bě jenu tuberkulosnu žuchu krowu swudowjeneje sahrodniskeje žiwnosćerki Marje Hobkoweje we Łasu pod hródźnu sawjeru stajił. To bě žo wožebje teho dla stało, dokelž žo ſ Wojerowskeho wokrjeża khory skót, tak bórsy hacź wikowarjo wo nim shonja, hnydom psches salske mjesy shubi. Też sa sawrjenu krowu bě žo hnydom jedyn kupz namakaŕ. S poßrědnistwom wikowarja Mikławscha Kreuza w Kulowje bě ju wikowaŕ Ota Pětschka w Ssulschezach Hobzynej sa 41 hriwnow wotkupił a ju po puntach rospschedał. Teho dla mějachu žo Hobzyna, jejny žyn Jan Hobka, kotryž bě žo pschi pschedacźu wobdźělił, a dale Pětschka a Kreuz dla pscheńdźenja pschecźiwo skótsawjerazym naprawam pschi skótnych khorosćach psched žudom samolwicź. Hobzynu běchu k 20 hriwnam, jejneho žyna k 50 hriwnam pjenježneho khostanja, Pětschku pak k jastwu na dwě njedźeli a Kreuza na jedyn tydźeń saßudźili. Khěžorstwowy žud bě wußud wschelakich pschicźinow dla powalił a wěz Shorjelskej khostanskej komorje ſ nowa pschipokasał. Sakitarjo wobskorženych namjetowachu, so bychu žo wobskorženi wuwinowali, dokelž skótny lěkaŕ r e prawo měł, krowu hnydom do hródźe sawrjecź dacź. Ssudnizy pak saßo měnjachu, so žo wo „nusny pad“ jednasche, a so je skótny lěkaŕ krowu ſ prawom sawrjecź dał. Wobskorženi žo teho dla k prjedawschemu khostanju ſ nowa saßudźichu.

S Rósborsko-Wojerowskeho wólbneho wokrjeża. Pschi wólbach do pruskeho krajneho žejma staj žo rytmischtr ſ Götz nad Bukowom ſ 259 a rytmischtr ſ Jena nad Jamnom ſ 251 hłoßami wuswolikoj. Liberalnaj kandidataj, hórski assessor św. šł. ſ Levinski w Běłej Wodźe 112 a superintendent Froboeß w Běłej Wodźe 120 hłoßow dostaschtaj.

S Lubuscha pola Wojerez. Wutoru je pschi Bożim njewjedrje błysk brózeń gmejnskeho pschedstejicźerjo Waltina sapalił. Wona je žo do cźista wotpaliła. Deschcź žo ſ krupami pschewodźesche, wone pak tu, kaž je žłyschecź, wjetschu schkodu njeńu načiniłe. Hórsche je krupobicźe było, kotrež je tónßamy dźeń Slokomorowske strony potrechiło.

S Krjebje. Tudomnemu hrabi Janej Jurjej Einsiedelej je sakski kral titel exzellenzy spożcźił.

S Krjebje. Wutoru popołdnju žo žydom njewjedrow nad naschej wožadu setka. W Nowej Wžy błysk dwójzy do Mehlingez kožopopoweje fabriki dyri a też sapali, fabrikizy dźěłacźerjo pak woheń shaschachu. Tsecźi błysk do domu běrki Funki w Nowej Wžy sjědźe. Twarjenje žo hacź na murje wotpali. Funka bě mjes tym w Niskej na dźěle. Jeho žona a dźěcźi na sboże pschi njewjedrje w žuždstwje pschebywachu a žo ſ tym stracha sminychu. Krjebjanska wohnjowa wobora, kotraž rucźe na pomoz pschihna, žuždone twarjenja wohnjej wobró.

S Wulkeho Dažina. Jedyn žadny spěwaŕ, jedyn žołobik nětkole kóždy wjeczor w Njechanjanskim haju žwój kraßny spěw sa-

noschuje. Ludźo ſ wokolnoſćże pſchikhadźeja, ſo bychu na ßkódke ſynki poßkuchali, kotreż mjes ptačim ſpěwom nimaju ßwojeho runječa.

S Wulkeho Dažina. Wutoru popołdnju je ßo ſ Božim njewjedrom bróžeń Schöffelez žiwnoſćże ſ błyſkom ſapalika a ßo ſniczika. W Njeſnarach je ßo Kochtez bróžeń wotpalika, teho runja jena w Biſchdorfje. — W Lubiju błyſk do wulkeje pólneje bróžnje kublerja Běrki dyri, kotraž ßo do czíſta ſpali.

S Rychwałda. Ssobotu popołdnju wokoło 5 hodźin nad naſchej wßu cžeźke njewjedro czehnjeſche. Jedyn błyſk do bróžnje khěžkarja Th. Khěžnika dyri a ſapali. Bróžeń a pſchitwarjena hródź ßo do procha a popjeka pſchewobroczíſchtej. Też w ßußodnym Mdcholzu ſtej ßo bróžeń a hródź khěžkarja Noki ſ Božim njewjedrom ſapalikej a ßo ſniczikej.

S Běłeje Wody. Jara cžeźke njewjedro wutoru pſched wjeczorom nad Běłej Wodu cžehnjeſche. Do wuhenja jeneje ſchtleńczeńnje pſchi hłownej dróſy błyſk dyri a jón roſſchczěpi. Druhi błyſk do tſěchi khěže ſchewza Tuſche praßny a zyhele na njej rosbi. Pódla teho ßu błyſki něktore ſchtomy trjechike. Deſchcź ßo tak ßylnje lijeſche, ſo ßo do njepleſtrowanych puczow hłuboke dźěry wudrěchu. Krupy, kotreż ſ deſchczom padachu, ßu wjele žita ſbike.

Liſt ſ Adrianopla.

Adrianopel, 13. meje 1913.

Lubaj ſtarſchej! S pucźowanja ßo wróczíwſchi piſchu Wamaj něktore ryncžki. Pſchebywanje w rjanym a ſdźěłanym Płowdźiwje (= Philippopel) je mje po tutej ßydomměßaczńej nuſy a woßamocźenoſczi jara wokſchewiko. Pucźowanje je dla ſtajnych wójnſkich transportow pſchecźiwo Sſerbiji jara wobcźeżne. To ßebi cžłowjek njemóže myßlicź, kajki roſdźěl to je mjes krajom, w kotrymž wójna knježi, a krajom, hdźež lud ßwoje dźěło dokonja. Tudy widźicže wßy, kotreż ßu hacž na poßledniu khěžku ſapuſcžene, ſanjerodźene pola, na kotrychž ſtraſchna wóń leži, dokelž je ßo pohrjebanje morwych jenož njedoſpołnje ſtako — wſchitko jara ſrudny napohlad. A w ſtarej Bołharſkej ſteja na polach najrjeńſche žita, žony, dźěcži a ſtarzy dźěłaja pola. Na kóždym dwórniſchczu je tſecži dźěl žonow cžornych wobleczenych. Wjele ſnatych turkowſkich offizěrow ßym jatych widźał. Jim ßo derje dźe. Woni ßo hižo na ſaßodobycže ſhubjenych rjanych krajinow wjeßela. Njech maja tajku próſdnu nadźiju, to je jich poßledni troſcht. Dźenßa buchu ranjeni ſ naſcheje ſchule wotwožowani do wojeńſkich lazaretow. Srudny transport tutych 80 ranjenych wojakow! Schto ßu woni tola dyrbjeli wutracź! Semjerženje, kholeru, hłód, wojowanja, ſtraſchne boloſcže! Sa to budźa nětko na cžaß žiwjenja njeſbožowni a na dobrych ludźi pokaſani. Sa lud ßo hižo wjele cžini, draſta a khlěb ßo rosdawa, nalutowańnje a wupožcžeńnje ßo ſakožuja, ſo by khudy pſchekupz ßo ſaßo poßylnił. Hakle po dołhich lětach ßo kraj ſaßo poſběhnje. P. Huras.

Přilopk.

* (Sso ſaßypłoj.) W Loſchwizach ßo pſchi twarjenju jeneho kanala deſkowana ſcžěna powali, a ßo ſ tym dźěłacžerjej Henker a Morbert ſaßypnyſchtaj. Henker je ßo ſadußył; wón ſchěſcź dźěcži po ßebi ſawoſtajił.

* (Njewjedra w Sakſkej.) Satraſchnje ßu njewjedra wutoru w Rudnych Horach (Erzgebirge) ſakhadźake. Pola Großſchirma, Lößnitz a Zug ßu ßo ßywy ſapuſcžile. W Brandu a Erbisdorfje ßo ſ krupami wjele ſtow woknowych ſchkleńzow rosraſy. W Halsbrücke błyſk do doma murjerja Rößigera dyri. Nan a dźowka ßo pohłuſchiſchtaj, žona ßo ſaraſy. Pola Lichtenberga ßo na polu dźěłazy 16létny cželadnik Berndt ſ błyſkom pohłuſchi. W Berthelsdorfje ßo ſ błyſkom ſe ßkomu pielnjena bróžeń ſwudowjeneje žiwnoſcžerki Hauptoweje ſpali. W Naila wětr jedyn automobil ſhrabny a jón do dróhoweho pſchěrowa cžißny. — W Friedebachu pola Saydy ßo ſ błyſkom twarjenja žiwnoſcžerja Müllera do procha a popjeka pſchewobroczichu. Popołdnju bě Müllerowa žona, macź 11 dźěcži, pſchi porodże wumrjeła. Dwaj ſwažliwaj mužej cžěło ſe ßmjertnym ſtrachom ſ palateho doma wukhowaſchtaj. Krupy ßu na polach a ſahrodach wulku ſchkodu naczinike.

* Wichor je póndźelu wjeczor w Plochinginje we Württenbergſkej pſchi njewjedrje ſa něktore mjeńſchiny ſatraſchne ſapuſcženje naczinił. Tſěcha noweho twara hłownego dwórniſchcža je ßo wſcha ſwottorhała a zyła fronta dwórniſchczowego twarjenja je ßo wupuſcžika. Rospadanki ßo na żeleſniſke kolije cžißnychu, tak ſo ßo wobkhad pſchetorhny. Něktore żeleſniſke woſy ſ lokomotivu ßo powalichu. Signalowe ſcžežory ßo kaž ſtwjelza ſłamachu. Snutſka měſta je wichor ſatraſchnje ſakhadźał. Wjele tſěchow, też wulkich fabrikow, ßo wotkry, meblowe woſy ßo powalichu, ſkoro wſchě wokna běchu ßo rosbike. Woprawdźity dźiw je, ſo ſ wobydlerjow njeje nichtó žiwjenje ſhubił; ſroniło je wſchak ßo wjele ludźi. Stau jeneje menažerije ßo zyły rostorha. Khwilu ßo bojachu, ſo ßo woſy ſe ſwěrjatami powrocža a ſo ßo ſwěrjata ſe ßwojich klětkow wudobudu.

* (Wóßom bróžnjow ßo wotpaliło.) W Frauenſteinje w Sakſkej je ßo ßrjedu wóßom bróžnjow do czíſta wotpaliło. Wobßedźerjo ßu je pſche wohnjowu ſchkodu ſawěſcžěli.

* (Krupobicže w Bayerſkej.) Nad Mnichowom a wokolnoſczu ßo póndźelu w nozy ſatraſchne njewjedro roſpuſchczi, kotreż woßebje w Nymphenburgu a we wjeczornym měſtowym dźělu ſakhadźeſche. Tam 20 mjeńſchinow dołho krupy tajkeje wulkoſcže padachu, ſo hiſchcže wutoru dopołdnja njedźiwajcy horzeho ßłónza lód dłóń wyßoko ſemju pſchikrywaſche. Skoro wſchě na wjeczornym boku leżaze wokna ßu ßo rosbike. W něktorych zyrkwjach ßo drohotne woknowe wobraſy roſraſychu. Automobile we wodże tcžazy woſtachu, kotraž woßebje w ſnutſkownym měſcže meter wyßoko pinzy a ſkadownje póczrje. W promenadach a allejach wjele tyßaz ſ krupami ſaraženych ptačkow na ſemi leżeſche. Wohnjowa wobora ßo 242 krócź, woßebje powodźenja dla, na pomoz ſawoła. Wot 1902 njeje w Mnichowje tak ſkeho njewjedra było.

* (Njewjedrowy wichor w Schwarzwaldźe.) Ssrjedu popołdnju móżny njewjedrowy wichor pſches Schwarzwald zychnowaſche. Na dwórniſchczu w Cuttingenje ßo wſchě tſěchi wotkrychu. S jeneho dworoweho cžaha mjes Cuttingenom a Ergenzigenom wět 5 woſow ſ kolijow wuſběhny a po żeleſeńſkim brjoſy dele cžißny. Też na dwórniſchczu w Mühlenje ßu ßo twarjenja do czíſta ſ wětrom ſpowalake.

* (Powodźenje w dole Werraſkeje a Fuldaſkeje rěki.) Wutoru wjeczor ßu w Werraſkim dole pola Eſchwega a w Fuldaſkim doli pola Hünfelda njewjedra ſe ſatraſchnym krupobicžom a ſlimkami njewuměrnu ſchkodu naczinike. Krupy ßu pólne wupkody roſraſyke a 30 zentimetrow wyßoko ſemju pſchikrywachu. Schtož ßo ſ krupami pſchepuſchczi, ßo ſ powodźenjom wupuſczi. Wulka woda hłuboke pſchěrowy do polow wudrě a ſahrody, łuki a pola meter wyßoko ſ błótom a kamjeńjemi pſchikry. W Hünfeldźe ßo ſ wulkej wodu tſi dźěcži jeneje ßwójby ßobu ſtorhnychu. Woni ßo w żołmach tepichu. Wo wßy Kellern pola Eſchwege, kotraž je ßo też wſcha póczrjeła, chzyſche jedyn wobydleŕ ßwoje pjeczłětne dźěczo ſe ßwojeje khěže, do kotrejež ßo też woda dobywaſche, do ßußodneje khěže donjeſcź. Pſched khěžu wulka woda muża potorhny, dźěczo ßo jemu wutorhny a ßo tepi. Muża móżachu hakle po dołhim próżowanju wukhowacź. Też błyſk je do wjele měſtnow dyrił, a mnohe twarjenja ßu ßo ſpalike. Blisko měſta Zelle ßo w něktorych wßach ſ wulkej wodu zyłe khěže ſwottorhachu. Żeleſniſki naßyp Fuldaſkeje żeleſnizy je ßo na dalokoſcź 400 metrow podmłół, tak ſo je ßo jěſdźenje ſaſtajicź dyrjało.

Też pohreinſki kraj je ßo ſ njewjedrami a powodźenjom ſapuſcził. S horow ßo woda ſ rěkami walaſche. Na łěwym Rheinowym brjoſy ßo żeleſniza mjes Büngerbrückom a Koblenzom dwaj metraj wyßoko ſ błótom a kamjenjemi pſchikry, tak ſo dyrbjeſche wſchón wobkhad na njej ſaſtacź. W Burghauſenje we Kaſſelſkim wokrjeßu ßo ſchtyri dźěcži ſe żołmami ßobu ſtorhnychu a ßo tepichu. Pola Kaerlicha w Koblenzſkim wokrjeßu ßu cžłło 70létneho muża namakali, kotryż je ßo po ſdacżu tepił a kotrehoż je woda na polo ſplawiła.

* (Sliwki w Thüringſkej.) Pſchi ßylnym njewjedrje ßu ßo wutoru w nozy wßy Oberweißbach, Mellenbach, Thursdorf, Deesbach a Lichtenhein ſe ſlimkom wupuſczike. Dróhi ßo torhatym rěkam runachu, kotreż morwu pjerisnu, domjazu nadobu atd. ßobu wjedźechu. W hródźach je ßo wjele ſkotu tepiło. S polow je ßo pjerſchcź zyłe wotpławika. Dróhi ßu ßo tak wudrěke, ſo ßo po nich ani khodźicź, ani jěſdźicź njehodźi.

* (S błyſkom ßo ſaraſyli.) Wot ßoboty je ßo w pokodniſchej Póſnańſkej ßydom woßobow, tſjo mužoju, tſi žony a jene dźěczo, ſ Božim njewjedrom ſaraſyło. — Pola Butterfelda blisko Landsberga nad Wartu ſtej ßo na polu dwě woßobje ſ błyſkom morilej, jena tſecža wokhromi. — W Senne we Weſtfalſkej ßmjercź pſches błyſk jedyn lěßny dźěłacžeŕ a jena holza poczerpiſchtaj. — Tón ßamy dóńt w Reck-Ulinghauſenje jeneho hórnika potrjechi.

* (Němſkeju wobhonjerjow ſajeli.) W Czenſtochowje w ruſkej Pólſkej ßu żandarmojo němſkeju wobhonjerjow ſajeli, kotrajž běſchtaj jako monteuraj w tamniſchej hojeźni ßłużbu doſtałoj.

* (Wulka horzota.) Na wojeŕskim ſwuczowaniſchczu w Arysu w raňſchej Pruſkej je ßo 24 pěſchkow ſe ßkónzom ſežahako. S nich je 5 wumrjeko, 19 w lazaretu khorych leži. — Też w Zoſſenje a Barlinje ßu ßo wojazy ſe ßkónzom ſežahali.

* We Saragoſſy w Schpaniſkej błyſk pſchi ßylnym njewjedrje do jeneje khěže dyri, w kotrejž bě 20 dźěłaczerjow wukhom pytako. Khěža ßo ſaßypny a dźěłaczerjow pod ßobu pohrjeba. Wſchitzy ßu ßo ſaraſyli.

* (Wulka woda na mjeſy mjes Schpaniſkej a Franzowſkej.) S móznym ſlíwkom ßu ßo doły mjes Franzowſkej a Schpaniſkej powodźike. Namjeſna rěka Bidaſſao je wo 4 metry wyſchſche ſtupika. Daloke ſtrony ßu ßo powodźike. W Batamſkim dole ßu ßo ludźo a ſkót tepili.

Wußudźenja.

× Khlorowy kalk běſchtaj hižo wjazy krócź khoſtany Ernſt Michał Förſter ſ Jenkez a teho runja hižo khoſtany tſěchikryjeŕ Julius Alwin Liebſcher ſ Kumwałda lětźa w nozy 20. haprleje do rěczźi, ſ Mjeſchiz do Ssowrjez běžazeje, ßypkoj, kotrejež rybaſtwo je ßebi fabrikſki wobßedźeŕ Weigang w Budyſchinje wotnajał. S jědom je ßo něhdźe 1000 pſtruhow ſajědojczźiło. Sajědojczźene ryby běſchtaj Förſter a Liebſcher kojikoj. W Förſterowym wobydlenju je naſajtra żandarm 16 pſtruhow namakał, kotrež ſnamjenja ſajědojczźenja pokaſowachu. Förſter bě, kaž ßo jemu dopokaſa, krótko do 28. haprleje w Budyſchinje punt khlorowego kalka kupił. Förſtera k jaſtwu na 1 lěto, Liebſchera na 10 měßazow ſaßudźichu.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacz do **11** hodźin wječor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
ßwětłohrajeŕſkeho wumělſtwa.

Kóždn ßobotu a ßrjedu ßo program pſchemění.

W ſrjadowanju konkurſa wo ſamoženju wojnaŕſkeho miſchtra **Anſorge w Kukowje** ma ßo ſa wojnaŕſtwo pſchiprawjena ☛ **khěža** ☚ kat. czíßło 21b w Kukowje pola Panczíz ſe ßwobodneje ruki pſchedacź. Na kupjenje ſmyßleni chżyli ßo na podpißaneho konkurſoweho ſarjadnika wobroczíc.

W Kamjenzu, 5. junija 1913.

Rěczník Kori.

Awkzija.

Pónđelu 9. junija 1913 dopołdnja w 10 hodźinach maja ßo w hoſczenzu we **Wóßlinku** ſcźěhowaze wězy ſjawnje na pſcheßadźowanje pſchedawacź:

1 honṫwinſki wós, 1 hoſpodarſki wós, 1 ßylanjowa maſchina, 1 hobanka, kaž też wſchón **tyſchekſki grat** a **druhe hoſpodarſke wězy,** dale **5 kožow, 1 draſtuy khamor,** něhdźe **100 ſtołow, pjekarſka nadoba, ſchkleńzy, ßudobje** a druhe.

Wobßedźerka.

„Wot 3 lět na hroſnu wumpjern cźerpjach. Hižo po 3dnjowym nałoženju **Zuckerowehopatent. lěkarſkeho mydła** bě wuſpěch widźomny.

Jětſeſchka

ſchnyjachu. a nowe njenaſtawachu. Hižo po 2 kuſkomaj bě moja koża zyle cźiſta. P. N."

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucźnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** raßlěd., **Strauch a Koldy.**

Dobra

pſcheńczna muka

je doſtacź pola **Khorle Kahrowea** w Budyſchinje pſchi żitnych wikach.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry** a **tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chże ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczíſnami wupołożene, wobhladacź.**

Běrny

k pizowanju

pſchedawa
Löhnert w Małym Wjelkowje.

Dobru lanu muku

porucza **Khorla Kahrowe**
w Budyſchinje pſchi żitnych wikach.

Woſjewjenje.

S tutym ßwojim cźeſczenym wotebjerarjam k wjedźenju dawam, ſo ßo moja

pſchedawaŕnja kolonialnych tworow

wot dźenża niz wjazy na żitnej haßy, ale

☛ jenož na bohatej haßy 8 ☚

namaka.

S poczeſczowanjom

Jurij Nitsche.

Sćěhowanje ballonow po wójnſkim waſchnju w Budyſchinje.

Wuhotowane wot powſchitkowneho němſkeho automobilneho kluba (Budyſkeho wokrjeża) a towarſtwa k ſpěchowanju wobkhoda zuſnych.

Njedźelu 8. junija 1913.

W 11 hodźinach žo na tſělniku ballonaj pjelnicź póčźnjetaj.
W 12 hodźinach automobile, kotrež žo pſchi pſcheſcźěhanju wobdźěla, po měſcźe pojědu.
1/2 3 hodźin žo ballonaj „Elbe“ (kral. ſakſk. towarſtwa ſa powětrolětanje) a „Bitterfeld“ (Lipſcźanſkeho towarſtwa ſa powětrolětanje) do powětra puſchcźitaj a žo jich pſcheſcźěhanje ſapočźnje.

Wot 1 hodźiny budźe na pjelniſchcźu kapała 4. k. ſ. pěſcheho regimenta cźišćo 103 konzertowacź.

— Saſtupny pjenjes 30 pj. —
Dźěcźi ſ pſchewodom doroſcźenych a wojazy bjes ſcharže 10 pj.

Hrodowſki park w Njeżwacźidle.

Njedźelu 8. junija 1913, popołdnju 3/4 4 hodźin:

wulki wojeŕſki konzert,

kotryž
kapała kral. ſakſkeho pěſcheho regimenta cźišćo 103 pod wożebitym wodźenjom knjeſa hudźbneho mišchtra Käpplera
wuwjedźe.

K temu pſcheceźelnje pſcheproſchuje
kral. ſakſke wojeŕſke towarſtwo w Njeżwacźidle.

Žiwnoſcź cźišćo 34 w Roswodezach ſ 21 kórzami pola a łuki je na pſchedań.

Khěžorſka khofejownja

Sahrodniſka žiwnoſcź

24 kórzow najlěpſchich polow a łukow wopſchijaza, je ſe žiwym a morwym inventarom hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola Kliema w Jaźońzy pola Njeżwacźidła.

Žiwnoſcź

cźišćo 3 w Liſchej Horje pola Njeżwacźidła, 36 kórzow wulka, je hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola Jurja Wjeżele tam.

Meja Radwořska

wuhotuje
njedźelu 8. junija wječor 1/2 8 hodźin
pola Delanec w Radworju

nalětni swjedźeń.

Poskića so dotal njesłyšane měšane khóry, štyri-, pjeć- a šěsćihłósne, a dwaj směškaj.
Woprawdźe wobsažny program!
Wobsah spěwow je naléćo a lubosć.

Wšu serbsku zjawnosć

jenož z tutym o o o najwutrobnišo přeprošuje
Meja.

Sſerbſki wječor

w Minakalſkim hoſćenzu njedźelu 8. junija 1913, wječor we 8 hodź.

wuhotuje **Khwacźanſke ſerbſke towarſtwo**

ſ dźiwadłom a ſpěwami.

Po tym žu **reje.**

Wſchěch Sſerbow a wſchě Sſerbowki pſcheproſchuje
Khwacźanſke ſerbſke towarſtwo.

Popołdnju w 5 hodźinach směje saſtupjeć „Domowiny“ pſchednoſchk wo ſaměrach ſerbſkich towarſtwow, kotremuž žo ſakoženje ſerbſkeho towarſtwa w Minakale pſchiſamknje. Pſchińdźcźe, Sſerbjo, też na tónle pſchednoſchk.

Žiwnoſcź

18 kórzow wulka, ſ elektriſkej mozu, je ſ zykym žiwym a morwym inventarom na pſchedań w Njeſdaſchezach cźišćo 12 pola Hodźija.

Žiwnoſcź

ſ 20 kórzami pola a łuki je na pſchedań. Dalſche je ſhonicź w hoſćenzu w Brěſynzy pola Huſki.

Khěža

ſ kórzom pola w Błózanach cźo. 10 pola Bukez je hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola E. Locki tam cźišćo 21.

Mała khěža

ſ 5 wobydlenjemi je pod hrodom tunjo na pſchedań. Dalſche je ſhonicź w Budyſchinje na Pauliſkej dróſy cźišćo 12 po 3 ſkhodach na prawizy.

Hoſćenz na wſach

ſ połnymi korcźmarſkimi prawami, bliſko Rózanta, ſ něhdźe 40 kórzami leżomnoſcźe a nowymi twarjenjemi je na pſchedań pſches
C. Bocka w Budyſchinje na žukelnſkej haſy.

Sahrodniſka žiwnoſcź

cźišćo 2 w Liſchej Horje pola Njeżwacźidła ſ 35 kórzami pola, łuki a łěża je hnydom na pſchedań. **Wobžedźer.**

Kuchańki, ſwinſke a žkužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k žwinjom, wotrocźkow, žrénkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłacźerſke žwójby pyta hnydom abo poſdźiſcho pſchiſtajeńka **Görlichowa** na žukelnſkej haży 1 na rózku žitnych wikow w cźrijowni knjeſa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Sſłużobnu holzu

ſ dobrymi wopiſmami k 1. julijej pyta **Margaretha Langowa** pſchi ſerbſkej katholſkej zyrkwi 4.

Ströſby
knježi pohonc̆

ſ dobrym. wopiſmami žo k 1. julijej pyta na knježim dworje w **Małym Woſžylu** p. Hornjeho Wujeſda.

(K temu cźišću pſchiłoha.)

Pschiłoha k czišłu 23 Serbskich Nowin.

Sobotu 7. junija 1913.

Płaczišny rěsneho słotu na Draždžanskich słótnych wikach.

2. junija 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	48—50	93 - 95
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — štarše wukormjene	42—44	84—86
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane štarše	36—40	78—81
4. šnadnje pizowane kójbeje staroby	30—35	69—76
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	46—48	87—92
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	40—43	79—84
3. štarše, wukormjene krowy a šnadnje wuwite młódše krowy a jałojzy	36—39	75—78
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	31—35	71—75
5. šnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	45—47	85—90
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane štarše	41—43	81—83
3. šnadnje pizowane	36—40	75—81
Čělata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	57—60	98—101
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	54—58	94—97
3. šnadnje wuwite wot zyza	46—50	87—92
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich šchižењow w starobje hač do $1\frac{1}{4}$ lěta	49—50	67—68
2. mjaßne	47—48	65 - 66
3. šnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	42—45	60 - 63

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyšchinje:	W Budyšchinje. 31. meje 1913 wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 5. junija 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšenica . . . . . běła	—	—	—	—	8	60	10	10
" . . . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	55	9	85	9	—	9	80
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	7	80
Jećmjeń . . .	—	—	—	—	7	40	8	50
Wows . nowy } 50 kilogr.	7	75	8	10	6	80	7	70
Hróch	11	25	19	50	10	—	11	—
Wołk	11	—	19	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	25	2	40	2	—	2	50
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	2	50	2	80	2	40	2	60
Pšeničžna muka 50 " . . .	11	25	19	50	15	50	19	50
Rjana muka . 50 " . . .	10	—	13	—	11	—	13	—
Słyno . . . 50 " . . .	2	75	3	30	2	75	3	30
Ssłoma . . 100 " . . .	3	20	3	80	3	—	3	50
Prošata 858 schtuk, schtuka . .	16	—	31	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby }	—	—	6	—	5	90	6	20
Rjane wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	25	6	20	6	50
Pšeničžny gris }	—	—	6	80	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	25	—	—	—	—

Na bursy w Budyšchinje pšeńza (běła) wot — hr. — np. hač — hr. — np., pšeńza (žołta) wot — hr. — np. hač — hr. — np., rožka wot — hr. — np. hač — hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot — hr. — np. hač — hr. — np.

W Budyšchinje płaćeše: kórz pšeńzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 16 hr. 24 np. hač 16 hr. 75 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hač 12 hr. 40 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hač — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

5. junija 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hač 8 hr. — np., pšeńza wot 9 hr. 80 np. hač 10 hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 40 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., słyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny — hr. — np. hač 2 hr. 80 np., słoma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hač 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wjedro w Londonje 6. junija: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi śmeje 3. njedźelu po ßwjatej Trojizy duchowny Tischer rano w 7 hodźinach němsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin farat Räda němske a w 10 hodź. ßerbske prědowanje. Kollekta sa zyrkwiny twar w Hornim Bärenburgu. — Tydźeńske sastojnste dźěła śmeje duchowny Tischer.

Wěrowani:

S druhich woßadow: Jan August Schlemmer, dźěłaćeŕ w Budyschinje, s Emmu Briesningez w Dźěchorjezach. — Ernst August Schuster, ratař w Lejnje p. Budestez, s Marju Nowakez w Rakezach.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Hilźbjeta Frida, Khorle Hermanna Adolfa Reicha, monteura na Židowje, dź. — Pawoł Richard, Ernsta Pawoła Wünsche, žiwnoscžerja w Shrěschinje, ß. — Wally Kamilla, Pawoła Bohumèra Kapusty, pohonca w Małßezach, dź. — Emma Hilźbjeta, Khorle Maxa Scholty, dźěłaczerja w Sczijezach, dź. — Meta Erna, njemandź. dź. w Dźěžnikezach. — Liddy Hildegard, Bruna Alfreda Sohra, twarskeho dźěłaczerja na Židowje, dź.

S druhich woßadow: Frida Elsa, Khorle Augusta Schöniga, hejtmana w Małej Borschczi, dź. — Emma Margareta, Jana Ernsta Holcža, žiwnoscžerja w Počžaplizach, dź. — Erna Hedwig, Ernsta Krujaza, murjerja w Dźiwoczizach, dź. — Ernst Alfred, Ernsta Hermanna Fischera, cźeßle w Bóscherizach, ß. — Ernst Gerhard, Ernsta Gustava Kubascha, słótneho wothladarja w Małej Borschczi, ß. — Hildegard Amanda, Emila Juraka, samkatskeho mischtra w Njeßwaczidle, dź. — Elsa Irma, Emila Kühna, ßedlatskeho mischtra w Njeßwaczidle, dź. — Emma, njemandź. dź. w Jitku. — Jan Jurij, Augusta Marka, žiwnoscžerja w Komorowje p. Rakez, ß. — Pawoł Kurt, Jana Augusta Mulanskeho, žiwnoscžerja we Lomsku, ß. — Martha Johanna, Jana Augusta Kubjenza, žiwnoscžerja w Rachlowje, dź. — Kurt Gerhard, Ernsta Bibera, pohonca w Budyschinku, ß. — Emma Lisbeth, Ernsta Gustava Schmidta, pohonca w Komorowje p. Kluscha, dź. — Marja Elsa Hoffmannez, kowarja w Stróži p. Barta, dź.

Zemrjeli:

W Michałskej woßadźe: 30. meje: Johanna Karolina swudowjena Hendrichowa rodź. Hulczez s Hornjeje Wjasońzy, w sastaratni na Židowje, 84 l. 6 m. 23 dn. — 3. junija: Pětr Wokacž, žiwnoscžeŕ w Cźichońzach, 81 l. — 4. Olga Irmgard, Khorle Maxa Scholty, fabrikarja w Sczijezach, dź., 1 l. 3 m. 16 dn. — Juliuß Wylem Israel, póstski sekretar św. ßł. w Tšelanach, 60 l. 4 m. 24 dn. († w Oberfriedersdorfje, pohrjebany na Michałskim pohrjebnischczu).

S druhich woßadow: Martha Hana, Oty Handrija Schczěpana, pohonca w Mitkezach, dź., 6 m. 4 dn. — Meta Katharina Gustava Ruhlanda, pschekupza w Njeßwaczidle, dź., 5 l. 13 dn. — Marja, Khorle Rychtarja, khěžerja w Stróži p. Rakez, dź., 1 l. — Martha, Jana Němza, khěžerja w Hermanezach n. Spr., dź., 2 l. 11 m. 10 dn. — Margareta, Handrija Buscha, wojnatskeho mischtra w Rakezach, dź., 4 m. 11 dn. — Hana swud. Langowa w Nowej Wßy p. Rakez, 78 l. 5 m. 6 dn. — Emma, njemandź. dź. w Jitru, 9 dn. — Marja Martha, Ernsta Schustera w Khróscze, dź., 4 l. 5 m. 24 dn. — Marja, njebo Jurja Zawnika, žiwnoscžerja w Kupoji, saw. wudowa tam, 76 l. 20 dn.

Zyrkwinske powjesće ſ Hodźija.

3. njedźelu po ßwjatej Trojizy śmeje rano $\frac{1}{2}$7 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$8 hodźin farat Kschižan ßerbske a w 9 hodźinach němske prědowanje. Kollekta sa zyrkwiny twar w Oberbärenburgu.

Zyrkwinske powjesće ſ Budestez.

3. njedźelu po ßwjatej Trojizy śmeje duchowny Bójz rano w 7 hodź. němsku spowjedź. farat Domaschka dop. we 8 hodź. němske a $\frac{1}{2}$10 hodźin ßerbske prědowanje. Kollekta sa zyrkwiny twar w Oberbärenburgu. — Popołdnju w 4 hodźinach śmeje kschesczź. towarstwo mužskeje młodźiny ßwoju shromadźiznu.

Ssrjedu popołdnju w 2 hodź. shromadźuje ßo kschesczijanske žónske towarstwo pola Rösickez k wulětej do Schěrachowa.

Sčomjane kłobuki nětko jara tunjo.

Sportske koschlojte blusy sa schulerjow,

płoczliwe wobleczenja, matroske blusy, jenotliwe kholowy, płoczliwe wobleczenja sa žónske, mußelinowe wobleczenja,

wuschiwane wobleczenja wschěch wulkosczow.

Dźělba womasanych schatow wjele niże płaczišny.

Ernst Jenke,

Woßebita pschedawarnja sa holczazu, hólczazu a mužazu drastu.

Wuschiwane a płoczliwe kłobuki.

Jěsdny plan železnizow.

płaćazy wot 1. meje hać do 30. septembra 1913.

Njedźelu a ſwjate dny tež 4. wosowa klaſa jěsdźi.

Se Ghorjelja do Drajdjan.

Wosowa klaſa	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	2-4.	1-3.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	2. 3.
Se Ghorjelja	2,00	—	4,17	—	—	7,46	8,28	11,21	2,11	2,20	4,24	6,58	8,53	9,07	11,52			
Ruchbacha	—	—	4,40	—	—	8,10		—	—	2,44	4,48	7,22	—	9,31	12,21			
Lubija	2,25	—	4,59	—	6,32*	8,30	9,23	11,48	2,36	3,06	5,07	7,43	9,15	9,51	12,48			
Pomorz	—	—	5,14	—	6,49*	8,46	—	12,04	—	3,22	5,22	7,59	—	10,06	1,14			
Budyſchina	2,46	3,54	5,36	6,46	7,07*	9,08	9,44	12,24	2,57	3,43	5,42	8,20	9,35	10,26	1,36			
Zičenja	—	4,05	5,48	6,57	—	9,20	—	12,36	—	3,55	5,54	8,33	—	10,38	—			
Biskopiz	—	4,24	6,09	7,15	—	9,40	—	12,57	—	4,15	6,13	8,54	—	11,01	—			
Arnsdorfa	—	4,47	6,29	7,42	—	10,00	—	1,20	—	4,39	6,35	9,19	—	11,24	—			
Radeberga	—	4,54	6,36	7,50	—	10,08	—	1,28	—	4,47	6,43	9,27	—	11,32	—			
Do Drajdjan	3,37	5,16	6,54	8,13	—	10,25	10,35	1,47	3,51	5,05	7,01	9,45	10,22	11,56	—			

* Jědźi jenož kóždy pósledni dźeńſki dźeń.

S Drajdjan do Ghorjelja.

Wosowa klaſa	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	2-3.
S Drajdjan	12,31	1,45	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,30	12,36	3,14	5,19	6,31	8,10	9,45	11,06		
Radeberga	1,02	—	—	—	7,43	—	9,41	—	—	—	—	6,03	8,37	—	—		
Arnsdorfa	1,10	—	—	6,47	7,54	—	9,50	—	1,08	3,46	—	6,12	8,45	10,18	—		
Biskopiz	1,37	—	—	7,14	8,21	9,30	10,17	—	1,34	4,10	—	6,38	9,11	10,45	11,47		
Zičenja	1,52	—	—	7,30	8,37	—	10,33	—	1,50	4,25	—	6,53	9,27	11,01	12,01		
Budyſchina	2,01	2,36	4,25	7,46	8,46	9,47	10,46	11,27	2,04	4,39	6,10	7,06	9,40	11,15	12,10		
Pomorz	—	—	—	4,53	8,04	—	11,04	—	2,22	4,57	—	7,24	9,58	11,34	—		
Lubija	—	2,56	5,42	8,25	—	10,09	11,24	11,50	2,41	5,15	6,31	7,43	10,18	11,53	—		
Ruchbacha	—	—	6,08	8,41	—	—	11,39	—	2,57	5,30	—	7,58	10,34	12,09	—		
Do Ghorjelja	—	3,17	6,36	9,03	—	10,31	12,01	12,14	3,19	5,51	6,52	8,19	10,59	12,30	—		

S Kamjenja do Arnsdorfa. Tu jenoj 2., 3. a 4. wosowa klaſa jědźi. **S Arnsdorfa do Kamjenza.**

5,42	8,38	12,12	3,00	5,21	7,13	9,24	S Kamjenza	7,36	11,19	1,59	4,31	6,50	8,53	12,34				
6,03	9,00	12,31	3,18	5,39	7,35	9,46	Wotrowizy	7,18	11,01	1,44	4,14	6,36	8,36	12,37				
6,11	9,09	12,39	3,26	5,47	7,45	9,55	Großröhrsdorfa	7,09	10,53	1,37	4,06	6,29	8,28	12,29				
6,24	9,22	12,51	3,38	5,59	7,59	10,08	Do Arnsdorfa	6,54	10,38	1,23	3,52	6,15	8,13	12,14				
S Kamjenza							10,30, a je w Arnsdorfu 11,18. — S Arnsdorfa											

S Budyſchina do Wjeleczina.

Wosowa klaſa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 3.
S Budyſchina	4,50†	4,5*	5,56*	7,20	10,47	1,18†*	3,06	4,39	6,41	8,28	8,58§	9,41		
Dźěwitz	4,58†	5,03	6,08*	7,28	10,55	1,30†*	3,14	4,47	6,49	8,40	— §	9,49		
Budeſtej	5,03†	5,12	6,17*	7,35	11,01	1,39†*	3,21	4,53	6,56	8,49	9,02§	9,55		
Roswodej	5,10†	5,17	—	7,40	11,06	...	3,26	4,58	7,00	—	— §	10,00		
Do Wjeleczina	5,17†	5,24	—	7,47	11,13	—	3,34	5,05	7,07	—	9,13§	10,07		

† Jědźi jenož na kóždym prénim a pósledním dźeńſkim dnju w tydźenju.
‖ Jědźi jenož 1. a 2. dźeń ſwjatkow.
* Jědźi jenož na kóždym prénim dźeńſkim dnju w tydźenju.
§ Budyſchina 5,58, ſ Budeſtej 6,10 jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hać do 31. auguſta.
†* Jědźi kóždu ſobotu, štwórtu, njedźelu a ſwjate dny.
§ Jědźi jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hać do 31. auguſta.

S Wjeleczina do Budyſchina.

Wosowa klaſa	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
S Wjeleczina	—	6,05†	8,25	—	12,03	—	3,03	5,25	—	8,05§	10,24
Roswodej	—	6,12†	8,33	—	12,09	—	3,11	5,32	—	—	10,30
Budeſtej	5,04*	6,18†	8,41	11,48	12,14	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	8,13§	10,35
Dźěwitz	5,14*	6,24†	8,47	12,04	12,20	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	—	10,41
Do Budyſchina	5,25*	6,31†	8,54	12,16	12,27	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	8,22§	10,48

* Jědźi jenož na kóždym prénim dźeńſkim dnju w tydźenju.
§ Wjeleczina 5,12 jědźi njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hać do 31. auguſta. — § Wjeleczina 5,55, ſ Budeſtej 6,09 jědźi jenož 1. a 2. dźeń ſwjatkow.
§ Jědźi jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hać do 31. auguſta.
† Jědźi jenož na kóždym prénim a pósledním dźeńſkim dnju w tydźenju.
†* Jědźi jenož kóždu ſobotu, štwórtu, njedźelu a ſwjate dny.

Kamjenz-Halſchtrow-Biskopiz. **Biskopiz-Halſchtrow-Kamjenz.**

S Kamjenza	5,45	7,43	11,30	2,03	7,02	S Biskopiz	7,25	9,45	1,40	4,20	9,13
Halſchtrowa	6,17	8,09	11,58	2,30	7,36	Halſchtrowa	8,10	10,33	2,28	5,30	10,00
Do Biskopiz	7,03	8,54	12,44	3,21	8,27	Do Kamjenza	8,34	10,59	2,56	6,06	10,25

S Khoczebusa-Petershajna-Wojerez.

4,50	8,00	1,00	6,10	S Khoczebusa do	9,15	12,22	5,24	11,07
5,56	8,55	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,06	11,50	4,55	10,20
	9,44	2,24	7,33	do Wojerez ſ	7,08	11,02	4,07	9,20

Th. A. Wällnitz naslědnik

měješ: J. Hanekamp

w Budyschinje na ſukelnſkej haßy 9,

meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja.

Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych

wobydlenſkich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow

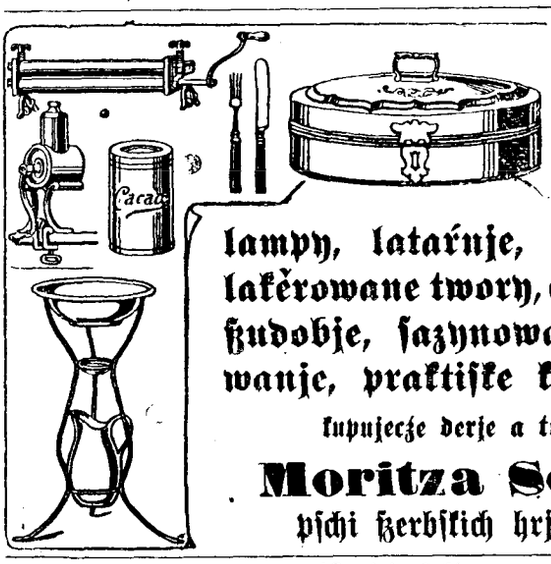
po wſchěch płaczišnach.

Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary

debjaze meble

wſcheje druzyny, kaž tež

teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klavěrſke ſtólczki atd.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu,

lampy, latarńnje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ſudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ſerbſkich hrjebjach 10.

[Kupicže ſebi

jěsdne kolo abo ſchijazu maſchinu

ſwětowneje firmy **Seidela a Naumanna**

najlěpje pola ſtaroſnateho wěžywuſtojneho a kolojěſdneho wumělza

Gustava Marschnera

na Nowoſalzſkej dróſy czišło 36.

Ad. Rämſch naßl. w Budyschinje

(měješ: **Max Kirschner**)

pſchi butrowych wikach 1 **telefon czišło 415**

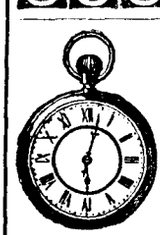
porucza ſwoje daloko a ſchěroko ſnate

palenzy a likeury.

Roſeßlanje w czwizach a bleſchach.

Proſchu ſebi płaczišnowy ſapiß žadacz.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ſwój ſklad **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinjwemu wobkedźbowanju porucza

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišna.

Dźěczaze schkórnje
cžorne a pißane.

Jenož krótki cžaß!
Pschedawamy wschě
mužace
a žonjace škórnje

Sandale
ſa muźſkich, žónſke a dźěcźi
njeßměrnje tunjo.

měſto **5,85** wot nětko jenož po ☛ **5,00** mk.
„ **6,85** „ „ „ „ ☛ **6,00** „
měſto **7,85** wot nětko jenož po ☛ **7,00** mk.
„ **8,85** „ „ „ „ ☛ **8,00** „
měſto **9,85** mk. nětko jenož po ☛ **9,00** mk. atd.

Němſki cžrijowy dom, tow. ſ wob. ruk.
w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach 2.

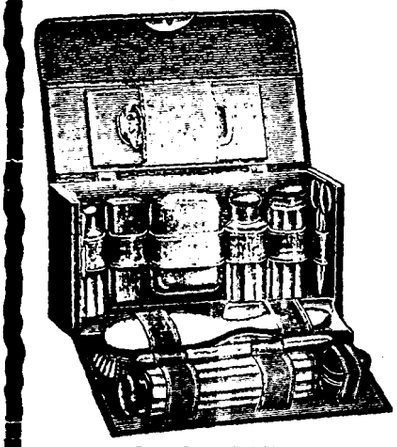
Benzin,
benzoe, gaſoliny,
maſchinſke wolije,
kožowy tuk, gipß,
portlandſki zement
najtuńſcho poručataj
Strauch & Kolde
w Budyſchinje
na kamjeńtnej haßy 3.

Viktoria-ſchijaze maſchiny
ſ kulkatym lěhwom ßu najlěpſche ſa dom a pſchemyßło.
Saſtupjeŕ: **Jan Schibak**
na Muzakowſkej dróſy 4.
— Telefon 406. —
Někotre nowe maſchiny, „Gritzner“, „Dürkopp“, „Opel“, kotrychž poliſura je mało rosdrapana, jara tunjo.
Wulki ſkład narunanſkich dźělow.
Jehłow nimale 1000 duzentow.
Nowe maſchiny hižo po 55 mk.
Tunje płaćižiny,
dokelž nimam khlamy.

August Pawoł Hilger
w Budyſchinje na ſeminarſkej dróſy 2
poruča **nanajtuńſcho:**
Módroćižiſchcź,
meblowe kattuny, poslešćowe kattuny,
lěčne barchenty,
mußeliny a ſatiny,
gardiny, meter hižo po 45 pj.
Sbytki we wulkim wubjerku.
Najtuńſche płaćižiny!

Kóſlaze koże,
kosaze, howjaſe,
wowcže, cźelaze
a kaniklaze koże,
wowcžu wołnu
po najwyſchſchich płaćižinach kupuje
Heinrich Lange
pſchi ßerbſkej katholſkej zyrwi
a pſchi žitnych wikach 11,
ſ napſchećża ſłoteje hwězdy.

— Telefon 587. —

Spezialna pschedawarńja
Offenbachskich kožanych tworow
C. Alberta, mějeczela Khorle Bale, ßedlarskeho mischtra
w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Puczowanske koffry wschelakich wuwjedżenjow,
wot najjednoriscsheho drjewjaneho koffra hacz k najwoßebnischemu rohoplatatemu koffrej,
puczowanske tosche, blusowe a wobleczenjowe koffry, puczowanske neßeßary, mužaze a žonjaze klobukowe tyły, pschedeschczńikowe pschikrywki nakhribjetniki, gamasche, schatowe mĕchi atd. **Pschezo nowoscze žonjazych toschow a paßow.**

45 trjebanych mužazych, žonjazych a dźĕczazych kolow

pschi pschedacku nowych jako płaczenje pschijatych,
po 10—15, 25, 32, 40, 55 mk., so bych je wotbył, tunjo.

Nowe jĕsdne kola po 38, 42, 48, 52—75 mk.,
žonjaze kola hižo po 58 mk.

Janko = jĕsdne kolo, **najlĕpsche trjebanske kolo, njeskónznjomne, spodziwnje lohko bĕżaze,** hižo po 75 mk.

Kolowe mantle tunjo, jenoż tak dołho hacz skład doßaha, kupcze hnydom, **hórske pschikrywy,** 1 lĕto rukowanje, 6½ mk.,
mantle hižo po 1 mk. 80 pj., s 1 lĕtom rukowanja mĕsto po 6 mk. 75 pj. jenoż po 5 mk. 75.
Schlawchi po 1 mk. 80 pj., 2 mk. 50 pj. hacz 4 mk.
Prjedy hacz kupicze, wobhladajcze ßebi mój hobrski skład.
120 kolow na składże. — Sa kóżde rukuju.

J. Schibak na Mužakowskej drósy 4.
— Telefon 406. —

Brennaborske, Opelske, Allrightske jĕsdne kola
w najwjetschim wubjerku.
— **Wuporjedżetnja.** —

Succomalt. Hämatogen
s lezithinom,
wurjadny wupruhowany krej tworjazy
poßylnjazy ßrĕdk.
Ssrĕdk sa poßylnjenje cznwow.
Blescha 3 mk.
Roseßkanje na wßy. Jenicżzy woprawdźity porucża
kral. privil. hrodowska haptyka
w Budyschinje.

Jeli so dyrbi Wasche stare jĕsdne kolo kaž nowe bycź,

ßo s dowĕrjenjom na mnje wobroczcże. Moje 20lĕtne dźĕło we wschĕch wotrjadach kolojĕsdneje branscze sa wĕzywustojne, hódne a schwarne wuwjedżenje rukuje. **S nowa emaillowanje a saniklowanje** jĕsdnych kolow wschĕch systemow a wudżĕłkow, kaž też kóżde **wuporjedżenje jĕsdnych kolow** a **schijazych maschinow,** rĕcznych maschinow, zimazych maschinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,
wuporjedżerńja w Scźijezach pola Budyschina.

Lehmannez
konditornja a khofejownja
w Budyschinje na ßerbskej haßy 8.
Telefon 18.

Woßebitosćź: torty,
jako dar ßo sa kóżdu składnosćź pschihodżaze,
s kóżdym żadanym napißmom a s pschipóßkanjom
psches póst.

Khofejowe pjeczwo. :: **Baby.**
Lód abo wjerch Pückler wschĕdnje.
:-: :-: **Wubjerne napoje.** :-: :-:
Pschijomny pschebytk.

Ponowjene. **Wjele powjetschene.**

Sserbske a němske
spěwarske
sa njewjesty
ßu po tunich płaczisnach na pschedań
we wudawarni **Serbskich Nowin.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 24. **Sobotu 14. junija 1913.** **Lětnik 72.**

Čłsčeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotśiž chzedźa sa nje na

3. schtwórtlěto 1913

do prědka płaćicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Čźi, kotśiž žebi **Serbske Nowiny** psches **póst** pschinjesćź dadźa, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórsy skasacź. Na schtwórtlěto sapłaćźi žo sa **Serbske Nowiny** na sakskich a pruskich póstach, kaž teź w druhich krajach němskeho kněžorstwa **90 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Pomhaj Bóh" płaćza na póśće **1 hr. 30 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Pschedłoha wo powjetschenju němskeho wójska

žo wot wutory druhi krócź w kněžorstwowym žejmje wuradźuje. Wschě politiske strony žu swólniwe, žadanemu wójskowemu powjetschenju pschihłoßowacź, jenoź sozialdemokratojo žo temu spjećźujo. Pschi debaće sozialdemokratiskaj sapóßłanzaj Noske a Ledebour prějeschtaj, so Němskej s wukraja wójnski strach hrosy. Myßl, so mohłej žo Němska a Jendźelska hrabnycź, je pschezo błudna była. Sskowjanskeho stracha s zyła njeje. Lud w Franzowskej žo němskeho nadpada boji a teho dla dyrbi žo tśilětna wojeŕska žłużba w Franzowskej saßo sawjesćź. S tejele strony žo potajkim teź njetrjebamy wójny bojecź. Hdyž jedyn druhi stat wotbrónjenje namjetowasche, je žo Němska temu sapowjedźika. To je hubjeny sacźischcź cźiniło. Žadamy žebi wotstronjenje pschedprawa jenolětnych dobrowólnikow a pschikrótschenje žłużbneho cźaßa. Město kavalleriskich regimentow dyrbjała žo liczba lětadłow a wodźliwych ballonow pschisporicź. Wótcźinšzy pschedewsacźeljo dźě nětko wukraj, woßebje Rusku, s lětadłami sastaraju, s kotryžch móża žo bomby na němske města mjetacź. Po Kruppowym pschikładźe jena lětadłowa fabrika jeneho něhduscheho offizěra s dobrym snajomstwom sa sastupjerja pyta. Atlaske dźěłarnje s dobrym wužitkom dźěłaju. To najskerje na sestajenju jich dohladowarskeje rady leži, do kotrejež na pschikład pschißłuscheja konservativny sapóßłanz s Böhlendorf, žwobodomyßlny krajnoßejmski sapóßłanz s Zedlitz a sapóßłanz hrabja Posadowski. Duž drje žmě žo tu woprascheź: Schtó je tym knježam prajił, so žu wěste wuhlady na wulke skasanki s bohatym dobytkom? Ssu tucźi knježa s knježeŕstwom jednali? (Jedyn sozialdemokrat woła: korrupzija! a žo teho dla k porjadej sawoła.) Wopschijecź žo njehodźi, so žu offizěrojo, kotśiž žu žo k wotewsacźu wójnskeho materiala komandowali, wot Kruppez firmy 11,500 hriwnow pschiběrka dostali. K wěrje njeje podobne, so žu žebi němšzy offizěrojo tajke masanske pjenjesy lubicź dali. Wójnske sarjadnistwo žo na wobkhod njewusteji. Pschi kupjenju Zossenskeho wojeŕskeho swucźowanischcźa žu žo tśi milijony pschewjele špekulantam sapłaćźike.

Napscheczo tymle porokam staj hrabja Posadowsky a sapóßłanz Böhlendorf hnydom wotmolwikoj, so njejstaj žobustawaj dohladowarskeje rady Atlaskich dźěłarnjow. General Staabs w nastupanju Zossenskeho wojeŕskeho swucźowanischcźa snapscheźiwi, so je žo zyle prawa płaćźisna sapłaćźika, a so žu wudawanja sapóßłanza Nosti njewěrne.

Pschedłoha wo powjetschenju wójska

njeje hischcźe šwěscźena, byrnjež by wjetschina kněžorstwoweho žejma do njeje swolika. Zentrumska strona jej jenoź s tym wuměnjenjom pschihłoßuje, so žo najprjedy wobsamknje, na kajke waschnje ma žo trěbna milijarda hriwnow nawdacź. Wo tym žebi liberalni, konservativni a zentrumšzy hischcźe njejžu pschesjene. Kněžorstwowy kanzleŕ je drje w kněžorstwowym žejmje napominał, so by žo pschesjenosćź dozpiła. To žo lózo žada, hacź žo wuwjedźe. Hacź dotal žu hischcźe měnjenja mjes jenotliwymi stronami jara wschelake.

Krute khostanje sa wopacźnu deklaraziju samoženja.

Komišija kněžorstwoweho žejma, kotraž wo pschedłosy powjetschenja wójska jedna, je khostanje na wopacźnu deklaraziju samoženja postajika. Milijarda hriwnow, kotraž je dla powjetschenja wójska trěbna, ma žo s woßebitym dawkom nawdacź. Tutón dawk žo pschi 5000 hriwnach lětnych dokhodow abo pschi wobžedźenstwje, 50 000 hriwnow wucźinjazym, sapocźnje. Schtóž wopacźne wudawanja wo žwojim wobžedźenstwje abo dokhodach cźini, budźe žo s pjenjeźnym khostanjom hacź do 3000 hriwnow khostacź · móz. Pódla teho móże žo hischcźe k jastwu hacź do schěsćź měßazow sabudźicź. Namjetej zentrumskeje strony, so bychu žo teź hischcźe cźestne prawa wotrjekłe, spaduycź dachu.

25lětny knježerski jubilej kněžora Wylema II.

budźe žo 15. junija po zyłej Němskej s wótcźinskim sahorjenjom žwjecźicź. Pod jeho knjejstwom je žo Němska se žohnowanjom trajneho měra móznje roswika. Jejna industrija je po nječim nimale industrije wschěch druhich europiskich krajow pschesćźěhnyła, a s dobom je němski lud wobohatnył. Kněžor je wójsko njepschestawajcy žylnił a mózne wójnske kódźstwo sakožił, niz so by se žužodami wójnu wjedł, ale so mohł Němsku psched kóždym njepschecźelskim nadpadom schkitacź. Do jeho nadawkow jako kněžora měra teź jeho sozialne politiske skutkowanje žłuscha. Na trón stupiwschi je kněžor Wylem sozialne politiske sakonjedawarstwo dale roswicź pytał, kotrež bě žo pod jeho dźěłom sapocźało. Sawěscźaze sakonje žu žo wudospołnike, polěpschike a na dalsche dźěłacźerske worschty wupschestrěke, tak so je žo w Němskej pornjo druhim krajam sa dźěłacźerski lud w khorosći, bědnosći a starobje najlěpje postarało. Duž němskeho kněžora niz jenoź w Němskej, ale teź we wukraju jako kněžora měra žłamja a jemu pscheja, so by žo Němskej hischcźe wjele lět w njepoßłabjenej mozy sdźeržał.

Sarunanje sa ławnikow a pschiśażnych.

Ssudniski wustawny sakoń je žo w kněžorstwowym žejmje na to waschnje pschemenił, so maja žo ławnikam a pschiśażnym pucźowanske khosty a sa kóždy dźeń žłużby dnjowe pjenjesy sapłaćźicź. Sarunanje, kotrehož wyšokosćź swjaskowa rada postaji, ma žo ławnikam a pschiśażnym po jenakej měrje wobměricź.

Zyganam

žo wokołocźahanje po krajach w pschichodźe pocźeži. Knježerstwa němskich swjaskowych statow žu mjes sobu wo tym jednake, kak mohło žo pakosćźenju wokolo cźahazych zyganow lěpje wobaracź. Najprjódzy žo žrjedźischcźowe powjesćźerstwo wo zyganach w Mnichowje pschiprawi. Dale chzedźa, jeli so budźa Sakska, thüringske staty a pokodnische staty temu pschihłoßowacź, powschitkowne saßady postajicź, po kotrychž ma žo s zyganami wobkhadźecź a to woßebje wo tym, so ma tam a žem žłanje brunych dundakow s jeneho kraja do druheho pschestacź. Dale je žo wotmyßliło, w Mnichowje žrjedźischcźo sa wocźischcźenje porstow zyganow pschiprawicź, so mohli žo s tym zyganšzy słóstnizy lóže spósnacź, schtož je sa wotkrycźe njeskutkow jara wažne.

Swowanje reservistow w Awstriskej.

Awstriska po sdaczu pschezo hischcze s mózhnoszczu liczi, so budze móz zwoje balkanske wotmyßlenje pschewjesch, jeli so bychu balkanszy swjaskarjo s mjeczom zwoju swadu rosßudzicz chzyli. Na to swokanje reservistow pod brónje pokasuje. W schtwórtkowskim poßedzenju awstriskeho zejma zo sapózkanz dr. s Lodgman kraj sakitanskeho ministra praschesche, kajkeje pschiczinu dla zo w poßlednim czaßu njenadzizy reservistojo k wójskowej zkuzbje powokaju, pschi czimz dyrbja swokani sa 24 hodzin k zwojemu wotdzelenju dónczz. Sapózkanz wo to proschesche, so by zo skowanym reservistam wjazy khwile k pschikhadej pola wójska wostajiko.

Redlowe pscheradnistwo

je ruskemu knjezerstwu wsche potajnosche awstriskeho generalneho staba wotkryko. S pschedzelanjom mobilisazijskich planow zo to njehodzi wuporjedzicz. Wo Redlowym pscheradnistwje je pjecza awstriske knjezerstwo s pscheradu ruskich offizerow shoniko. Ruske knjezerstwo je teho dla nekotrych podhladnych offizerow sajecz dako. Mjes druhim zu pjecza wyschka ruskeho generalneho staba Kusimicza we Warschawje sajeli. Na njeho zo hrescha, so je wot tsjoch let wotpiszy ruskich mobilisazijskich planow awstriskemu knjezerstwu pschedawak. Sa pjenjesy zo, kaz je widzecz, wschudze pscheradnizy namakaju.

Mjes tym zu w Galizijskej sazo zyku czrjodu wobhonjerjow a pschedradnikow we wójsku wuzlédzeli, mjes nimi staj dwaj leutnantaj, Rudolf Boszczyst a Jakub Pruever. Jeju wobydlenje pschepytajo zu w nim fotografije wo wobtwjerdzenjach, instrukzije wo wobhonjerstwje a jara poczezowaze dopiszy namakali.

Franzowszy sozialdemokratojo sa milizn.

Franzowszy sozialdemokratojo neko hizo druhi tydzen dzen wote dnja w franzowskim zejmje pschecziwo sazosawjedzenju tsilétneje wojerskeje zkuzby bjes kónza récza. Jich wjednik, Jaurès, mésto nétczischeho wójska sawjedzenje milizneho systema w Franzowskej namjetuje. Jeho sazady zu tele:

1. Wot 1. septembra 1914 aktivna zkuzba jenoz 18. mezazow traje.

2. Mkodzenzy wot 17. do 21. léta maja zo po powokanju wójskoweho sarjadnistwa kózdy mezaz jedyn dzen swuczowacz.

3. Reservistojo budza pódla wuwuczenja kózde schtwórczléto zo dwaj dnjej swuczowacz.

4. Wot septembra 1916 ma wojerska zkuzba jenoz jene léto a wot septembra 1918 schesczz mezazow tracz.

Wjetschina franzowskeho zejma je pschecziwo sozialdemokratiskim namjetam a budze sa sawjedzenje tsilétneje wojerskeje zkuzby khoszowacz.

Ssmilne rjadowe zotry w Franzowskej.

Prjedy hacz je zo w Franzowskej stat wot zyrkwje dzélil, je tam wothladanje khorych s najwjetscheho dzéla w ruzy zmilnych rjadowych zotrow lezalo. Po dzélenju stata wot zyrkwje zu je se wschéch siawnych hojernjow wuhnali. S nowymi njezwakwinskimi wothladarkami khorych zu pak w Franzowskej zke nashonjenja czinike. Te zwoje winowatosczе husto doscz bjesluboszczinje a bjesßwédomicze dopjelnjeja. Duz ma lud k nim malo dowérjenja a sa zmilnymi zotrami zada. Najspodzinschе je, so zu zo franzowszy statnizy, kotsiz zu zobu sakoń wo dzélenju stata wot zyrkwje wudzélali a pschewjedli, zami pschi khorosczach zmilnym zotram wothladacz dali. We wjele méstach zebi zadaju, so bychu zo zmilne zotry sazo w hojernjach postajike. W Marseillu zu na dróhach wulke plakaty wupowészli, na kotrychz steji: „Waldeck Rousseau, Clemenceau, Etienne, Gauthier (sczéhuja hischcze mnohe mjenje snate mjena) zu zo zmilnym zotram wothladacz dali. Sa zwoje zwójby zu Combes, Bourgeois, Jaurès a druzy zmilne zotry sawokali. Runje tuczi muzojo zu w zejmje sa sakoń réczeli, s kotrymz zu zo zmilne zotry s hojernjow wupokasake." Lud psched plakatami stejo zwoje pschispomnjenja czini, kotrez sa wupokasarjow zmilnych zotrow njejzu khwalobne.

Rusla na Balkanje sakroczi.

Napominanja a prózowanja ruskeju pózkanzow w Belgradze a w Sofiji, so byschtej zo Bolharska a Sserbija po dobrym se zwojimi zadanjemi wo dzélenju Mazedonskeje rosrunakej, zu bjes wuspécha wostake. Sserbske a bolharske wójsko zo pschi mjesach shromadzowaschtej, a njepschecezeljo pokodnischich Sslowjanow hizo njemózachu dzen wocakacz, hdzez bychu zo tuczi w bratromordarskich bitwach sarubali a zo wukrwawili. Potom mohli zo Turkojo sazo Adrianopla smozowacz, Rumunszy bychu wulki kruch polnózneje Bolharskeje wsali, a Awstriska by se zwojim wójskom wieczorny Balkan hacz dele do Salonikia wobzadzika. Ruska njemohka temu s mérom pschihladowacz a europiska wójna zo njemohka dale saroczowacz. Tak bychu zo wézy roswike, hdy by k wójnje mjes Sserbiju a Bolharskej dóschko. Hizo sa nékotre dny mózesche zo bolharske wójsko do Sserbije wolicz. W tymle rosßudnym wokomiku je ruski zar zam pozrédnistwo mjes Sserbiju a Bolharskej pschewsak. Wón je zerbskemu a bolharskemu kralej sczéhowazy list pózkak:

„Powjesczz wo wotmyßlenej skhadzowanzy ministerstwowych pschedßydow schtyrjoch swjaskarskich krajow w Salonikiu, kotrejz dyrbjesche zo potom skhadzowanka w Peterburgu pschisamknycz, je mje s wulkim wjeselom napjelnika; pschetoz tole wotmyßlenje zwédczi wo pschecu balkanskich statow, zo dorosymicz a swjask wobkruczicz, kotryz je hacz dotal najkrazniſche wuspéchi pschinjesk. Se srudnymi saczuczemi zym shonik, so zo tole wobsamknjenjenje njeje hischcze pschewjedko a so zo po wschém sdaczu balkanske staty k bratromordarskej wójnje pschihotuja, kotroz mohka zkawu smuczicz, kotruz zu zebi shromadnje dobyli. W tak wazhnej khwili zo, kaz mi pschikasuje prawo a moja winowatosczz, na Waschu Majestosczz wobroczam. Wobaj ludaj, bolharski a zerbski, staj se zwojimi swjaskowymi wuczinjenjemi postajikoj, so ma Ruska wo kózdej swadze rosßudzicz, kotroz tole wuczinjenje nastupa. Duz Waschu Majestosczz proschu, so byschcze pschewsatym winowatosczam zwérni wostali a so byschcze, tak daloko hacz wo rosrizanju nétczischeje swady mjes Bolharskej a Sserbiju dze, zo Ruskej dowérili. Sastojnistwo rosrizazeho zudnika nimam sa pschedprawo, ale sa czezku winowatosczz, kotrejez zo njemózu wotrjez. Méniu, so dyrbju Waschej Majestosczi sdzelicz, so mje wójna mjes swjaskarjemi njeby bjesdzak wostajika. Kladu wazhnosczz na to, so by zo prajiko, so by stat, kotryz by tule wójnu sapoczak, teho dla Sskowjanstwu samolwity byk, a so zebi wschu zwobodnosczz wumenjam, tak daloko hacz stejischczo nastupa, na kotrez zo Ruska pschecziwo mózhnym sczéhwkam tajkeho slóstniskeho wojowanja staji."

Zarowy list dostawschi, staj zo bolharski a zerbski kral rosßudzikoj, pozrédnistwo Ruskeje pschijecz. Wonaj staj hizo do skhadzowanki schtyrjoch ministerstwowych pschedßydow balkanskich swjaskarjow w Salonikiu swolikoj. So by wójnska napjatosczz popuschczika, je Sserbija s dobom Bolharskej namjetowaka, so bychu zo tsi schtwórczіny bolharskeho a zerbskeho wójska domoj puschczike. Duz je po sdaczu nétkole wschón wójnski strach wotwobroczeny.

Czornohórski kral a jeho wojazy.

Kral Miklawsch je wójsko, kotrez je zo se Skutaria wrócziko, wobhladowak a je zo wojakam sa wutrajnosczz a wótczinstwo dzakowak, s kotrymaiz zu do wójny schli. Wón praji, so hischcze njeje wokomik pschischok, so mohko zo wo wuspéchu wójny réczecz a wosjewi, so je wopomnjenske medaille wo tutej wójnje bicz dak s napißmom: „Wotvkata sa Kozowo." (Na Kozowym polu zu psched 500 létami Turkojo Sserbow sbili, a létza zu jich Sserbjo skónczнje se wschéch krajow, kotrez zu néhdy Sserbiji zkuschake, wubili.) Kral wobja a wokoscha nékotrych starych wojakow. Wjetschi dzél wójska je zo se zkuzby puschczіko a je zo domoj podako.

Rosmnozenje italskeho wójska.

W italskim zejmje je zo knjezerstwowa pschedkoha wo wojerskej zkuzbje pschijala, s kotrejz zo zylnosczz aktivneho wójska wo 30000 muzi powjetschi. W pschichodze budze wójsko mésto 25000 muzi 280000 muzi zylne. S tym zo wudawki sa wójsko létnje wo 15 milijonow frankow powyscha.

Posłabjenje kralowskeje mozy w Norwegskej.

Kaz zo pschihoty czinja, rjady (ordeny) w Norwegskej wotstronicz, abo kralej prawo wjacz, je spozczicz, tak ma zo tez zejmej sakonjowy naczisk pschepokozicz, s kotrymz ma zo kralowe podpißmo pod nowymi sakonjemi wotstronicz. Pschichodnje budze je jenoz samolwity minister podpiszacz zmécz. Wjetschina sa tónle sakoń je pjecza hizo wésta. Dale njeje wusamknjene, so jedyn prjedawschi namjet radikalnych, kotryz njeje w poßlednim zejmje wjetschinu namakak, sazo psched zejm pschinidze. Po nim méko zo kózde zejmowe zydanje bjes krala a bjes trónskeje réczе wotewricz. W Norwegskej njesméje kral w pschichodze nimale niczo wjazy ros-

kasowacź. Cźeho dla ßu ßebi, hdyž běchu ßo psched někotrymi lětami wot Schwedskeje dźělili, s zyka hakle krala wuswolili?

Mordarśi nadpad na turkowskeho wulkowesira Mahmuda Schewketa paschu.

Porjad w Turkowskej na ßlabymaj nohomaj steji. Pschecźiwo nětcźischemu młodoturkowskemu knjeźerstwu we wójsku wulka pschecźiwnosć knježi. Njespokojni offizěrojo ßu hrosyli, so młodoturkowske knjeźerstwo powala. Jako prěnjeho ßu wulkowesira Mahmuda Schewketa paschu wotstronili. Hdyž tutón wutoru s wójnskeho ministerstwa s automobilom jědźesche, na njeho na rózku Bajesidskeho městna, hdźež dyrbjesche wulkowesirowy automobil dla rospadankow saßypnjeneho doma pomału jěcź, schtyrjo mużojo s dobom s revolvrow tśělichu. Wulkowesira jena kulka do cźoka a druha do ramjenja trjechi. Druhe kulki wulkowesiroweho adjutanta do wutroby trjechichu a jeneho ßłużobnika, kotryž pódla automobiloweho wjednika ßedźesche, ßmjertnje sranichu. Wulkowesir a adjutant bórsy wumrjeschtaj. Żandarmam ßo poradźi, tśjoch nadpadnikow sajecź, mjes tym so schtwórty, hacź runje bě cźeźko srajeny, s automobilom cźekny. Sajecźi nadpadniźy ßu zivilistojo a ßu hižo wschelakich mordarśtwow dla k jastwu na cźaß żiwjenja wotßudźeni byli, tola ßo pschi sawjedźenju wustawy puschcźili. Swjask offizěrow, kotryž je nětcźischemu knjeźerstwu njepschecźelśy smyßleny, je jich po sdacźu k mordarśtwu wotnajał. Knjeźerstwo bě shoniło, so ßo pschecźiwo njemu nadpady pschihotuja. Wono bě teho dla hłownych wjednikow offizěrskeho swjaska sajecź dało. Do spschißahanstwa je też jedyn turkowski prynz sapleceny.

S wulkowesirom Mahmudom Schewketom paschu je młodoturkowska strona ßwoju hłowu a Turkowska jeneho ßwojich najrasnischich a najmóznischich mużow shubiła. Pod jeho nawjedowanjom je ßo sultan Abdul Hamid s tróna wuhnał. Tola młodoturkowska reforma njeje k womkodźenju a ponowjenju Turkowskeje dowjedła, ale je jejne rospadanje jenoż pospěschiła. Młodoturkojo chzychu zyku Turkowsku rucźe pscheturcźicź. To bě s pschicźinu, so Albanska pschecźiwo nim postany. S bołharskim wjerchom Ferdinandom chzychu jenoż jako s turkowskim vasallom wobkhadźecź, a tehodła ßo tón jako njewotwißny bołharski zar wuwołacź da. Pod młodoturkowskim knjeźstwom ßo kscheschcźenjo w starej Sserbiji a Mazedonskej hórje dyźli hdy prjedy pscheschcźěhachu. S tym ßo Sserbija a Bołharska nusowaschtej, ßebi sawjedźenje reformow w europiskej Turkowskej żadacź. Dokelź Turkowska reformy sawjescź nochzysche, k wójnje dondźe, s kotrejź ßo europiska Turkowska rosbi.

Wojowanje Schpaniskich s Marokkowskimi.

Pola Tetuana ßu Marokkowszy wotdźělenje schpanskeho wójska nadpadli. Na schpanskej stronje ßu tśjo offizěrojo a 20 muži padli, 6 offizěrow a 45 muži je ßo sranilo. Pódla teho ßu Marokkowszy schpanski kanonski cźołm „General Concha“, kotryž bě na brjoh sajěł, se ßwojimi cźołmami wobjěli a do jeho wobßadki tśeleli, hacź druhe schpanske kanonske cźołmy na pomoz pschijědźechu. Schpanischy ßu na to sběžkarskej wßy Menkal a Amsal s artilleriju wupuscźili.

Drevaßowa najhórscha jěsba.

(Skónczenje.)

„Jano, Jano!“ na tepjerja wołach — wón mjenujźy Jan rěkasche — „pschinjeß mi ßwój revolver, abo, mózesch-li, hischcźe radscho ßwoju tśelbu; khwataj, khwataj!“

Ale Jan bě prawy bojasnik; lědma bě ßo dohladał, so běch ja nimo tśelił a so do mjedwjedźa trjechił njeběch, a so bě mjedwjedź runje hižo na tym, na lokomotivu salěscź, a hižo wón też ßwoju tśelbu shrabny a s lokomotivy skocźi.

Schto chzych ja nětkole ßamlutki bjes pomozy sapoczecź a wuczinicź? Żaneje tśelby wjazy k ruzy njemějach. Najprjódźy mi na myßle pschińdźe, so mohł ßo s tśelbinym toporom do swěriska dacź a jo tak pschemłócźicź a skrudźicź. Ale to budźich runje telko dozpěł, kaž cźlowjek, kiž by chzył se schitej jehłu twjerdu skaku rospaczicź. Duż mi niczo druhe njesbywasche, hacź so po tśechach wosow tak derje kaž móżno dale khwatach a tak psched njesbożom cźékach. Ale schto budźesche mi też pomhało, hdy budźech też hischcźe hacź na maschinu doběżał, tam dźě budźesche mje dźiwje swěriśko najwěscźischo popadnyło.

Duż mi niczo druhe njewosta, hacź so bych ßo se wschej sbywazej mozu na schkitazu tśechu lokomotivy schwiknył. Duż też tak scźinich a bórsy bě widźecź, so běch derje cźinił a so bě to moje sboże. Pschetoż lědma běch na tśésche lokomotivy, a hižo běsche rosnjemdrjene a rosslobjene swěrjo hacź na maschinu doběżało a hižo ßo hotowasche na to, so by sa mnu na tśěchu ßlědowało. Ale to njedźesche; wěso kasycź schěrokoßmaty njeplech lěpje móżesche, dyźli żadyn cźlowjek, ale turnowacź tola njemóżesche. Dołho ßo prózowasche a na wschelakore waschnje to pospytowasche, so by horje doléł a ßo s prědkownymaj nohomaj pschimnycź mohł, ale schkitazy khryw bě na moje najwjetsche sboże pschejara wyßoki, duż po něcźim mjedwjedź wustawasche a napoßledku wjazy njespytowasche, sa mnu horje salěscź. Tak wosta na maschinje leżo a ßo tam zyle po woli wupscheśtrje. Zyle jako by tam ßkuschał a tam ßwoje sastojniske dźěło měł, ßo runje psched jamu nęscźe wali, so by ßebi tam tak prawje ßwój kożuch wohrjewał. To po sdacźu jemu tak prawje derje cźinjesche, dokelź bě jara symny dźeń.

Jara dołho njetrajesche a mój schěry mjedwjedź ßo na ßwojej sadnjej nosy sruna a stupi a pocźa wschudźom wokoło cźuchacź, nuchasche też na pokasowaś atmosferow, likasche wolij, kotryž se schkleńzy kapasche, kiž pokasuje, kak wyßoko hischcźe woda w kótle steji, a pscheśtorcźi też snamjo na signalnej pischcźałzy.

Nětkole mje wulki strach pschewsa. Bojach ßo mjenujźy, so mohł wón regulator sastajicź; tola ně, zyle nęschto druhe ßo sta. Nasch mjedwjedź cźinjesche, jako by hižo na wyßokej schuli sa inżeněrow pobył a pschepytowasche też zyku maschinu. Jako by węz dokkadnje rosymjał, położi ßwoju pazu na jěsdne sběhadło a wjercźesche jo pomału, ale zyle wěscźe na to snamjo, hdźež stejesche: „najspěschniischa jěsba“. Lokomotiva hnydom kruch do prědka poskocźi, kaž kóń, do kotrehoż je ßo na dobo s wotrohomaj kloko a też s kschudom dyrko, potom pak se ßwojimi wulkimi koleßami tak móznje ßahasche, jako by jej wo to cźinicź było, skomdźeny cźaß saßo nakhwatacź.

Tola bě hischcźe sboże, so jěsba na horu dźésche, tak so ßo spěschnosć trochu ßama pomjeńschesche; hdy budźíśche to s najspěschnischej jěsbu psches mosty a po kolenach kolijow nimo ßamych bjesdnow a hłubinow hnało, to s zykeho cźaha sawěscźe ani hosdźa wjazy wohladali njebudźichmy. Lokomotiva storkasche a lětasche a na ßwojich pjerach kaž kolebka teptasche; se wschěmi mozami dyrbjach ßo na schkitazym khrywje krucźe dźerzecź, so mje njeby s tajkim lětanjom a wjerhanjom dele cźißko.

Se wschěmi woknami wustróżeni pucźowazy a też żelesniśzy sastojniźy wudźerachu, wołachu a kiwachu s rubjeschkami, někotsi do powětra tśélachu, so bychu kedźbnosć na ßo scźahnyli.

Karpenterowych spinadłow abo nęschto podobneho tehdom hischcźe njeběsche, so mohł ßo cźah hischcźe sastajicź, jim niczo njesbywasche, khiba ßo na mnje spuschcźecź, ja pak na khrywje lokomotivy ßedźach a ßebi ßam żaneje rady njewjedźach. A tola běsche nětkole dobra rada trěbna a nimo měry nusna; póndźe-li s tajkejle spěschnosću hischcźe pol hodźiny tak dale, potom je pschekhod psches hory dozpětu; hdy by to potom s tamneho boka horow runje tak dale schło, schtyri tyßazy metrow dele k městu, potom njeby żaneje pomozy nikomu, schtóż s cźahom ßobu jědźesche, wjazy było.

Duż dyrbjach nětkole wschitko pospytacź. Kedźbliwje ßo do prědka nakhilich; ßnadź mózesche ßo mi radźicź, sběhadło saßo sawrjecź a s tym też saßo spěschnosću jěsby pomjeńschecź a strach wotwobroczicź; ale njech ßo też hischcźe bóle nadżerach a napinach, njemóżach sběhadło doßahnycź.

Mjedwjedź mi pschi tych napinanjach sadźěwkow njecźinjesche; sdasche ßo, so bě też ßam do stracha pschischoł, hdyž jěsba tak spěschnje dźésche, hdyž maschina tak khablasche a skakasche. Pschetoż wón bě ßo stulił a hromadu sczapnył na steinischczu lokomotivy, nóß mějesche psched wotewrjenej nęscźinej dźéru, do kotrejež njedowěriwje nuts mikotasche.

Dale bóle ßo woßudnemu straschnemu pschekhodej psches hory bliżachmy, hischcźe jenu węz dyrbjach spytacź; nacźahach ßo do prědka, hižo bě ßo mi poradźiło, ßo topora na sběhadłu dótknycź, tu wahu shubich a dele padnych, runje do ßrjedża na mjedwjedźa ßameho.

Njecham ßo na ßwoju duschu rocźicź, ale wo moje żiwjenje móżesche ßo kóżdy wokomik stacź; tola w tymle najwjetschim strachu też najwjetscheje khrobkosćze nabych a duchapschitomnosć mi njestónczńje pschibywasche, a spěschnischo hacź budźeschcźe ßebi wy zyku węz pschewidźeli, ja spósnach, schto mam scźinicź.

Tak spěschnje kaž s błyskom běch na nohomaj, s hoborskej mozu hrabnych mjedwjedźa sa khribjet a s nadcźłowskej ßylnosću storkach jeho do prědka, s hłowu do nęscźe, kiž bě schěroko wotewrjena. Swěriśko, se strachom a s bolosću zyle njemdre, drje hnydom nasad slecźa, ja też jeho dodżerżecź njemóżach, na to drje ani mozy dźeßacźi muži doßahake njebudźechu, ale dźiwoch bě tola tak sastróżany

a ſatraſcheny, ſo ßebi khlamu ſ wobèmaj pazomaj pſchikrywaſche, ßurowje kaž bjes roſoma ruješche, ſ lokomotivy dele ſkoczi a, kaž by jo ſke njedobre hnało, do lèßa cžèrješche. To wèſo bè mi jara wopak, dokelž rady budżech jeho kożu mèł, ſo bych ßebi ju k wopomnjeczu khował.

Ale na to ßebi jenoż wokomik myßlach; w bliżſchich mjeńſchinach ßo mi poradźi, ſbèhadko na „pomału jèlbu“ ſwjercżecż, pſchetoż ani ſchtwórcż hodźiny cżah ſ tajkej ſpèſchnoſcżu wjazy jècż njeßmèdżeſche, hewak budżeſche pſchekhod pſches hory byl dozpèty, tón pſchekhod, ſ kotrehoż je ſpad tak nahły a wulki, na, to dże ßami wſchitzy wèſcże a móżecże ßebi myßlicż, ſchto budżeſche ßo potom ſtało.

Sbożownje do bliżſcheho żeleſniſkeho ſaſtaniſchcża dojèdżech. Chżu wo dżakowanjach mjelczecż, runje tak też wo mnohich ßwjedżenjach, kotreż ßo mi k cżeſcżi wuhotowachu, pſchetoż to njeje moje waſchnje, wo ßebi ßamym a wo ßwojej woßobje jara wjele powjedacż a hary ſehnacż.

To bèſche najſpèſchniſcha jèſba, kotruż ßym hdy ßobu cżinił, najſpèſchniſcha ſe wſchèch, kiż ßu ßo hacż dotal w ſjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki wuwjedle, a myto, kotreż ßo na to wupłacżi, bè wèſo runje tak najwyſchſche, kotreż je ßo hacż dotal hdy płacżiło. Ale ßebi ßamemu teho myta ſkhował njeßym, dokelž tola ja njeßym pſchi tutej ſpèſchnej jèlbje cżah wjedł, ale mjedwjedż.

A to wam praju, pjenjes bè nimo mèry wulki! Schto na to ßadżicże, nichtó njehóda, kak wulki bèſche a też to niz, kak ſpèſchnje je tón cżah jèt! Nó, ſchto ßebi myßlicże?“

„Połojza! — je-li wjele!“ jedyn ſa blidom rjekny a hiſchcże zyle ßuſche pſchiſtaji: „Jeli ſo je ta wèż ſ zyła wèrna!“

Tón krócż ßo wſchitzy ßmèjachu a też Dreſaß ßam ßo mjelczo leſtnje poßmèwaſche.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Wuſnamjenjenje.) Knjeſej pißmikiſtajerjej a metteurej Arnoſchtej Kummerej w Ssmolerjez knihicżiſchcżeŕni, kotryż je njedawno ßwój 50létny powołanſki jubilej ßwjecżił, je miniſterſtwo ſnutskownych naležnoſcżow „cżeſtne ſnamjo ſa ßwèru w dżèle“ ſpożcżiło. Sańdżenu ßrjedu je knjes mèſchcżanoſta dr. Zahn knjeſej Kummerej ſ pſchihódnej rèczu na ßwjatocżne waſchnje tole wuſnamjenjenje pſchepodał. Njech jo jubilar mnohe lèta w cżèlnej a duchownej cżerſtwoſcżi noßy.

Shromadny wulèt Sserbow do Draždżan. Sa jutſiſchi wulèt do Draždżan je ßo ſcżèhowazy porjad poſtajił: Njedżelu 15. junija, rano 3/4 7 hodźin ſetkanje na dwórniſchczu nowehо mèſta w Draždżanach. Lube towaŕſtwo „Cżornobóh“ powjedże naß k japanſkemu hrodej, nowemu moſtej, Brühlſkej terraſſy, Belvederej, Zwingerej, do wulkeje ſahrody atd. Pſchipołdnju 1/2 12 hodźin je ßerbſke kemſchenje w kſchiżnej zyrkwi. Po kemſchach ſhromadny wobjed (90 np) w mèſchcżanſkim kaſino na wulkej bratrowſkej dróſy. Po wobjedże wjeſba ſ łódżu do Pilniz (45 np.), domojpucż po elektriſkej żeleſnizy (35 np.) do Draždżan a wot tam ſ cżahom domoj. Schtóż hiżo rano pſchińcż njemóże, njech ßo w kſchiżnej zyrkwi pſchipołdnju druhim pſchiſamknje. Sſerbſke towaŕſtwo „Cżornobóh“ je ßo na woprawdże hnujaze waſchnje ſa pſchihoty ſtarało. Tak na wjeßele ſaßowidżenje w Draždżanach!

S Dobruſche. Pohoncż Liebſcha, pola tudomneho wósnika Mèta ßłużazy, je ſańdżeny ſchwórtk cżeżko do njeſboża pſchiſchoł. Hdyż wón wuhlo ſ Dżèżnikez do tudomneho papjernika wjeſeſche, je wón wo wßy ſ nèkajkim njeſbożownym pſchipadom padnył a pod koła pſchiſchoł, kotreż ßu jemu jenu nohu dwójzy ſłamałe. Snjeſboženeho ßu hnydom do Budyſkeje mèſchcżanſkeje hojeŕnje dowjeſli.

S Kralez. Njedżelu popołdnju w 2 hodźinomaj je tu jedyn powètrowy ballon ſ napißmom „Kral Bjedrich Auguſt“ k ſemi dele pſchijèł. Wón bè ßo rano 1/4 9 hodźin w Schwarzenburgu do powètra puſchcżił. S jeho wjednikom bè profeſſor Boyermann. Pódla tuteho ßo hiſchcże dwaj knjeſaj pſchi ſlètu wobdżèliſchtaj.

S Bukez. Tudomny Heimrichez hoſcżenz je do wobßedżenſtwa Richarda Burkhardta pſcheſchoł, kotryż je wjele lèt kantinu w Dżèżnikezach ſarjadował.

S Paneżiz. Po żnjach, 24. auguſta, poßwjecżi tudomne ßerbſke ſpèwarſke towaŕſtwo „Lipa Sserbſka“, kotreż hakle dobre 5 lèt wobſteji, ßwoju nowu khorhoj. Nèkotre knjeżny klóſchtra Marijneje Hwèſdy ju wuſchiwaju. Pſcheproſchenja na wſchitke ßerbſke towaŕſtwa ßu hiżo roſeßłane.

S Wuhanczizu. W knjeżim parku we Wuhanczizach pola Kumwalda ßu wojaka Herzigera ſe 4. ſchwadrony Budyſkeho huſarſkeho regimenta wobwèßnjeneho namakali. Herziger ßo pjecża khoſtanja bojeſche, dokelž bè pakoſcżik. Wón bè wojak 2. rjadownje a je po powołanju ſamkaŕ. Jeho nan je żłoniſki aſſiſtent w Draždżanach.

S Maleczizu. Tudomnemu knjeżemu pohonczej Seibtej bèchu ßo pſched tydżenjom koſchle a druhe wèzy kradnyłe. Żandarmej je ßo poradźiło, paducha wußlèdźicż. Wón je jedyn dżèłacżeŕ ſ Awſtriſkeje, kotryż w Schkodżizu rèſaku we Wodowej pola Maleczizu dżèłaſche.

S Rakez. Sswój „ßwójbny ßwjedżeń“ ſańdżenu njedżelu tudomne ßerb. tow. „Lipa“ ßwjeczeſche. Hiżo popołdnju ßo mnohe ßobuſtawy ſe ßwojimi mandżelſkimi pſchi kulenju wobdżèlichu, a nèkotry ßo ſ rjanym dobytkom ſwjeßeli. A wjeczor ßo ſaßo ſhromadżichmy k ßwójbnej wjeczeri. Po ſhromadnym ſpèwje „Hdże ſtatok mój?“ witaſche knjes pſchedßyda ſ rjanymi ßłowami pſchitomnych, mjes nimi wyßokodoſtojneho knjeſa ſararja Gólcża a knjeſa wucżerja Bergera ſ mandżelſkimaj. Wón ſkónczi ßwoju rècż ſe ßławu na jeho majeſtoſcż ſakſkeho krala. Bohaty program wotewri khor „Hura, bratſja ſahrimajcże“. Po 2hłóßnym khorje, „Żohnowanje“, ſpèwaſche ßo 2hłóßny mużſki ſpèw „Wórſchulka hiſchcże ßwècżeſche“. Żónſki khor ſanjeße ſhromadny ſpèw „Steji ta woda lèta tam.“ „Kak ßwèt ßo dżiwnje wobrocża“ a „Serja ſthadżeja we ranju“ bèſchtaj ſcżèhowazaj khoraj. Tenorowy ſolo „Dobra nóż“ ſcżèhowaſche ſhromadny „Wowcżerjowy ſpèw“, kotryż ſpèwny dżèł ſkónczi. Pſchi ſhromadnej wjeczeri, kotraż ßo we wobſchèrnej, ſe ſelenymi mejemi wupyſchenej ſali wotmè, a kotraż bè wubjernje pſchihotowana, ßo 87 woßobow wobdżèli. Po wjeczeri jimaſche ßo knjes ſarař Gólcż ßłowa a wukoży we ßwojej, wſchitkich wutroby jimazej rèczi wſchelake tu ſanjeßene ſpèwy. Sswojim kraßnym ßłowam da ßwjedżeńſki rèczník we trojakej ßławje na „Lipu“ wuklinczecż. Tjo hrajerjo hrajachu jara wuſtojnje żortnu hru „Skażene wjeßele“, kotruż wjele ßmèchow ſbudźi. Na to herzy „ßerbiku meju“ ſapiſkachu, jako ſnamjo, ſo maju nètk reje ßwoje prawo, kotreż młodych a ſtarych hacż do rańſchich hodźin hromadu dżerżachu. Budż też tudy wutrobny dżak wuprajeny wſchèm, kiż ßu ßwjedżeń porjeńſchili pſches ſpèwy a hru a Bèrkez mandżelſkimaj ſa hoſpodliwoſcż a wubjernje pſchihotowanu wjeczeŕ. Woßebje dżak pak ßłuſcha knjeſej ſararjej Gólczej ſa jeho kraßne ßłowa a knjeſej wucżerjej Bergerej ſa wuwuczowanje w ſpèwje a pſchewod na klavèrje. Bóh daj, ſo bychu wſchitke te wurèczane ßłowa płody njeßłe.

S Rakez. Njedżelu 22. junija ßo tu po dlèſchej pſcheſtawzy nèmſki ſpèwanſki ßwjedżeń wotmèje. Popołdnju wot 2 hodż. ßem budże ſpèwny konzert na tudomnym rèſaku pſchi dwórniſchczu, kiż ſakſke a pruſke mużiſke ſpèwanſke towaŕſtwa wuwjedu.

S Minakale. Khwacżanſke ßerbſke towaŕſtwo je nam ſańdżenu njedżelu ſe ßwojim ßerbſkim wjecżorom wulke wjeßele pſchihotowało. Tež pſchednoſchk knjeſa ßejmſk. ſapółłanza Barta wo ſałożenju ßerbſkeho towaŕſtwa w Minakale je na płódnu rolu padnył. Pſchitomne ßobuſtawy burſkeho towaŕſtwa ßu ßo roſßudźile, ſkerje lèpje wèż do ſkutka ſtajicż. Na wjecżornu ßerbſku bjeßadu bè ßo telko luda ſeſchło, ſo ſala ſa njón njedoßahaſche. Pſchedßyda Khwacżanſkeho ßerbſkeho towaŕſtwa, k. Henka, ſ dlèſchej rèczu pſchitomnych powita a ſe ßławu na naſcheho lubowaneho krala Bjedricha Auguſta ſkónczi, kotraż mjes pſchitomnymi hrimotazy wothłóß namaka. Spèwy, dżiwadłowe hry a pſchednoſchki Khwacżanow ßo wubjerńje pſchednoſchachu. To bè ſpóſnacż a widżecż, ſo bèchu k nam ſ luboſcżu k ßerbſkej rèczi pſchiſchli, ſo bèchu ſa ßwoju wèż ſahorjeni. A jich ſahorjenje ſa Sserbſtwo je też na naß pſcheſchło. Haj, na tutón ßerbſki wjecżor w Minakale njeſabudżemy. Woßebje nam rjane młode ſpèwarki a hrajerki ſ jich pyſchnej ßerbſkej draſtu w pomjatku woſtanu. Nam ßo wſchitkim wutroba ſ radoſcżu ßmèjeſche, hdyż ſ luboſnje pſches ſalu klinczazymi hłoßami ßerbſke ſpèwy pod nawjedowanjom k. wucżerja Nawki ſanoſchowachu. Po ſkónczenju dżiwadłowych pſchedſtajenjow ßo knjes ſarař Ssykora, kiż bè ſe wſchèmi ßwojimi ßwójbnymi pſchitomny, Khwacżanam ſa kraßnje poradżeny wjecżor dżakowaſche a jim tſikrócżnu ßławu wunjeße.

S Lubija. Pola ſchkitanſkeho khèżorſkeho wójſka w nèmſkej krótkowjecżornej afriſkej koloniji ßłużazeho ſerżanta Klappenbacha, ßyna tudomneho murjeŕſkeho poléra Klappenbacha, ßu domoródni pſchi Ukamaſu ſ łakańzy ſatſèlili.

S Lubija. S pſchicżinu khèżoroweho pjecżadwazecżilètneho knjeżerſtwoweho jubileja je mèſchcżanſka rada wobſamkła, cżeßnu mſdu potrèbnych veteranow powyſchicż. Veteranojo, kotſiż wob lèto hacż

do 700 hriwnow saßkluża, dostanu 60 hriwnow, a cźi, kotsiž wot 700 hacź 1000 hriwnow saßkluża, 20 hriwnow cźeßneje msdy.

S Połcźnizy. Na Lichtenhainskim pucźu je ßo tele dny jedyn pschenajenski automobil na domojpucźu sapalił. Sa krótki cźaß bě ßo automobil hacź na żelesne dźěle spalił.

S Kinsbórka. Poßlednje horze dny je ßo na Kinsbórskim wojeŕskim swucźowanischcźu wjele wojakow se ßkónzom sežahało. Najwjazy ſ nich pak je ßo shrabało, jenoź jedyn wojak je wumrjeł. Někotsi wojazy ßo hischcźe w lazarecźe lěkuja.

S Kulowa. Pschi dyrbjenskim na pschebadźowanje pschedawanju je Magda Schmidt dźělena Micźowa parny rěsak murjeŕskeho mischtra Micźa, kotryż je w tu khwilu w Jaworje w Schlesynskej, sa 5501 hriwnow kupiła. Na rěsaku 30,000 hriwnow hypothekow leżeschе.

S Kulowa. Tele dny ßo někotsi hólzy w Cźornym Halschtrowje kumpachu. Jedyn ſ nich, 9lětny ßyn wósnika Emila Beckera, ßo ſ kužołom shrabny a ßo do khubiny storhny. W bliskoscźi pschebywazy piekaŕski mischtr Kreuz hnydom sa hólzom skoczi a jeho też we khubokoscźi namaka a na brjoh pschinjeße. Hólzej spytachu saßo żiwjenje wróćicź, tola wscha próza bjes wuspěcha wosta, dokelž bě wón hižo morwy.

S Wochos. Tudomne Raiffeisenske nalutowanske a wupożcźowanske towaŕstwo wotmě 8. junija ßwoje poßedźenje. Pschitomne běchu też ßobustawy ßerbskeho evangelskeho towaŕstwa. Pschedßyda Gustav Ladusch mějesche pschi tym pschednoschk wo nadawkach a samerach wobeju towaŕstwow. Pschi tym woßebje na wożnoscź ßerbskeje rěcźe pokasowasche, kotruż dyrbimy ßebi wyßoko wažicź. Pschede wschěm dyrbimy se ßwojimi dźěcźimi ßerbski rě żecź, na to ßwěru hladacź, so wone ßerbski cźitacź nawuknu a w nich luboscź k macźeŕnej rěcźi sbudźicź a skrucźicź. Sserbska rěcź je hołoźka wulkeje ßkowjanskeje rěcźe. S jeje pomozu móże ßo Sserb se wschěmi druhimi ßkowjanskimi ludami srěcźecź a jich rěcź sa krótki cźaß bjes wobcźeżnoscźow nawuknycź. Tola też němsku, franzowsku, jendźelsku a italsku rěcź Sserb loźo nawuknje dyžli Němc, abo dyžli Franzowsa němsku. To na tym leži, so ßerbska rěcź jasyk wobwjertliwy cźini, cźłowjeka k wótremu myßlenju nusuje a wuchu najzunische synki doßkyschecź dawa. Tón, kotryż je ßerbsku rěcź jako dźěcźo nawuknył, na pschikład wschě nežnoscźe a wótroscźe franzowskeje rěcźe rosumi. To je ſ pschicźinu, so Sserb niz jenoź zuse rěcźe ſ lohkej prózu nawuknje, ale so móże, a to je hłowna wěc, je też tak rěcźecź, so jemu w zusym kraju rosumja.

Pschispomnjenje redakcije. Wažnoscź ßerbskeje rěcźe pschi nawuknjenju zusych rěcźow je sdźěłanym ludźom derje znate. Njedźiwajcź teho pak ju w nowschim cźaßu w Sakskej we wjele schulach po móżnoscźi potłócźeja a wutupjeja. W někotrych schulach wnčerć ßamo dźěcźom sakasuje, w schulskich pschestawkach mjes ßobu ßerbski rěcźecź, na pschikład w jenej schuli pola Rakez. Wscho je na to složene, so bychu ßerbske dźěcźi po móżnoscźi mało składnoscźe měło, mjes ßobu ßerbski rěcźecź. Sakske knježeŕstwo potłócźenju ßerbskeje rěcźe ſ tym polěkuje, so starschimaj do wole dawa, hacź dyrbja dźěcźi w naboženskej wucźbje wuknjenja ßerbski abo němski nawuknycź. A so by ßo dźěcźom ßerbske wuknjenje wohibźiło, ßo w nowschim cźaßu wot nich żada, so dyrbja pódła ßerbskich wuknjenjow też němske nawuknycź. Prjedy ßo to njeje żadało, ale hižo pod schulskim inspektorom Schützu je ßo ſ tym sapocźało. Tehdy hižo też sakasowachu dźěcźom, ßo w schuli a swonka njeje ßerbski rosrěcźecź. Nětkole je hischcźe wjele hórje. Wschě druhe rěcźe ßmě ßerbske dźěcźo nawuknycź, jenoź ßwoju macźeŕnu ßerbsku rěcź niz. Duž ßo sda, kaž bychu cźi prawo měli, kotsiž měnja, so knježeŕstwo tym njewobora, kotsiž chzedźa ßerbsku rěcź ſ pomozu schule skerje lěpje wutupicź. Ale „Bóh je znami, wjedźe naß".

S Wojerez. Cźłowjeka, kotryż je we Wojerowskich stronach starschim, kotrychž ßyn pola wójska ßłuži, pjenjesy wuwěschcźił, wudawajo, so je jich ßyn dołh napraskał a so ßo teho dla pokhosta, hdyž ßo dołh njesapłacźi, ßu sajeli. Mjes Brětnjej a Małej Nydej je żandarm pachoła saßłapił, kotryż ßo jako pytany jebak wupokasa. Tutón wudawa, so Karl Kaiser rěka a so je ßo w Zwikowje narodźił.

Přilopk.

S Budyschina. Łojenje powětrowych ballonow po wójnskim waschnju psches automobile bě tyßazy ludźi sańdźenu njedźelu popołdnju na Budyski tśelnik pschiwabiło. Hdyž bě ßo wójnske położenje wosjewiło, ßo najprjedy ballon „Bitterfeld" ſ Heitmanom Härtelom ſ Lipska a leutnantom Neumannom ſ Budyschina do powětra puschcźi. Ballon hnydom do khětreje wyßokoscźe stupasche. Druhi ballon „Elbe", do kotrehoż korba běchu Oskar Bauer ſ Biskopiz, rěcźnik Flade a wyschschi leutnant Reich ſ Budyschina stupili, bě po sdaczu pschejara poczeżeny a teho dla mjenje wyßoko nad semju leczesche. Prjedy teho bě hižo 18 automobilow wotjěło, hdyž bě mały do powětra puschcźeny ballon pokasał, so wětr do dołheho ranja duje. Po postajenju mějeschtaj ßo ballonaj jako popadnjenaj wobhladacź, hdy by k nimaj 20 mjeńschinow po jeju puschcźenju na semju jedyn automobil pschijeł. Ballon „Elbe" wjeczor 3/4 6 hodźin ſ połnozy Kamjeńtneje Wólschinki k semi sjědźe. Někotre mjeńschiny po tym k njemu automobil twarskeho mischtra Hänsela ſ Bjedrichez pschijědźe. Ballon bě ßo potajkim popadnył. Ballon „Bitterfeld" je ßo pola Publika na semju puschcźił a njeje ßo popadnył.

* (S automobilom ßo sajěła.) Ssobotu popołdnju je żona jeneho wucźerja w Draždźanach, hdyž ſ jěsdnym kołom po drósy jědźesche, na Kinsbórskej drósy do jeneho automobila sajěła. Wona pod koła pschińdźe a ßo tak cźeżko srani, so w diakonißynskim wustawje, hdźež běchu ju dowjesli, wumrje.

* (Spytane ßamomordaŕstwo.) Dokelž bě dyrbjała dwě hodźinje po schuli wostacź, je ßobotu pschipołdnju w Riesy jena 13 létna holza ſ Łobjoweho mosta dele skocźiła. S wojeŕskeje płuwarnje hnydom pioněrojo ſ cźołmom pschijědźěchu a holzu ſ wody wucźahnychu.

* (Cźeżke njesboże ſ automobilom.) Na drósy mjes Pirnu a Berggießhübelom wutoru pschi nahłym kole jedyn automobil do skałow sawadźi. We wosu ßedźazy kožowy fabrikant Hänig ßo won wjerhny a ßebi schiju sminy. Druhi ßobujědźk, fabrikant Eckelmann, ßo po brjosy dele cźißny a na ßmjercź straschnje sranjeny leżo wosta. Automobilowy wjednik njesranjeny wosta.

* (Nowy pomnik krala Alberta.) Sańdźenu njedźelu je ßo w Oschatzu w pschitomnoscźi krala Bjedricha Augusta pomnik krala Alberta ßwjedźeńszy wotkrył. Pomnik woßrjedź torhoschcźa steji a krala jako generalneho pólneho marschala na konju pokasuje.

* (Sso satsělił.) Sso do huby. tśelìwschi je ßebi w Grimmje w schtwórtym lěcźe ßłużazy podoffizěr Bitterlich ſ prěnjeje eskadrony tamnischeho husarskeho regimenta żiwjenje wsał. K ßamomordaŕstwu je wón ßwój karabiner wużił, do kotrehoż bě rosbuchansku patronu tyknył.

* Dla spytaneho sajědojcźenja ßu ßrjedu privatiera Dittmara w Sellerhausenje pola Lipska sajeli. Dittmar bě ßwojej żonje hižo měßazy dołho bělobu do jědźow měschał. Tele dny jeho żona ßamo wjetsche hromady tehole jěda w rańschim khoseju namaka. Dittmar ßo ſ druhimi żónskimi nakładowasche, a mandźelskaj ßo teho dla husto wadźeschtaj.

* Sawniski ßud w Kamjenizy wo hórniku Pfeiferje we Woleschnizy ßudźesche, kotryż bě 15. měrza ßwoju żonu skónzował. Po wuprajenju ßwědkow je Pfeiferowa se ßwojim mužom jara njelubje wobkhadźała a ßo ſ druhimi mužikimi nakładowała. Hdyž je wona jemu to wusnała, je muża nahły hněw sajał; wón je ju tak dołho dajił, doniž ßo wona wjazy njehibasche. Potom muž cźekny, tola ßo, dokelž bě to ßwojej macźeri ßłubił, poliziji staji. Pschißażni wobskorżenemu połóżaze wobstejnoscźe pschizpichu a jeho mordaŕstwa dla njesaßudźichu, ale jenoź dla cźělneho sranjenja se ßmjertnym skónczenjom k jastwu na połdra léta.

* Spytaneho wobhonjeŕstwa dla ßu w Zwikowje jeneho wojaka ſ kompagnije maschinskich tśelbow 133. pěscheho regimenta sajeli. Wón je spytał, dźěle jeneje maschinskeje tśelby do wukraja pschedacź.

* (Wotebjeranje narodźenjow w Němskej.) W Němskej poczinaju pschezo bóle sa pschicźinami złědźicź, kotrychž dla licźba narodźenjow léto wot léta wotebjera. W shromadźisnje němskeho swjaska sa schkitanje macźerjow w Barlinje ßo na to pokasa, so je ßo w lěcźe 1908 85000 hólzow mjenje narodźiło, dyžli w lěcźe 1904. Němska nima teho dla żaneje pschicźiny, ßo Franzowskej ßmjecź. Najwjazy dźěcźi maja Sskowjenjo. Tak je w Ruskej w lěcźe 1905 na 1000 wobydlerjow 44 narodźenjow pschischło, w Awstriskej 34,6, w Italskej 33, w Franzowskej 19,7.

* (Połtsecźa léta jastwa sa jeneho justizneho radźicźela.) Khoštanska komora w Kölnje je justizneho radźicźela Leyendeckera k jastwu na połtsecźa léta saßudźiła. Leyendecker bě 236000 hriwnow hypothekskich pjenjes, hódnostnych papjerow a danje na schkodu ßyrotow pschelschiwił a do Londona cźeknył, hdyž jeho pschelschiwjenja na ßwětło pschińdźechu. W Londonje jeho sajachu.

Leyendecker, kotryž je 56 lět stary, bě daloko pśches ßwoje wobśtejnoścże žiwy, woßebje wón na žónske wjele pjenjes rosmjeta. Jena ſ jeho pśheczełnizow w Elberfeldże bě ßebi mjes druhim jenu khěžu kupika.

* (Paduchſtwo w zyrkwi.) Wutoru w nozy ßu ßo paduſchi do katholſkeje zyrkwje w Köpenicku hižo druhi krócž dobyli. Zyrkej pſchi Spreji ſteji. Paduſchi ßu po Spreji ſ cžołmom k njej pſchijěli, jene wokno ſatkócžili a do njeje ſalěſli. Woni ßu woporne tyſy rospaczili, tola w nich jenož nękotre hriwny pjenjes namakali. Pódla teho ßu ßleborny kheluch, ſnutſka tolſto poſkoczany, ßobu wſali. Sa paduchami nimaju žaneho ßleda. Tež prěnje paduchſtwo, pſchi kotrymž paducham nětyże 300 hriwnow hódne wězy do rukow padžechu, njeje hiſchcże wujaßnjene.

* Dla pſchekſchiwjenja 88000 hriwnow na ſchkodu Huſſumſkeho nalutowarſkeho a wupožczerſkeho towarſtwa ßu w Cleve póſtſkeho agenta Cönena, kotryž je dołhe lěta kaßu ſarjadował, k jaſtwu na tſi lěta ſaßudźili.

* (Jebanſtwo pſchi pſchedawanju wuhla.) Pſched Geraſkim lawniſkim ßudom běſchtaj wuhlowaj wikowarjej Max Fiſcher a jeho ßyn Emil dla njepſcheſtawazeho jebanſtwa wobſkorženaj. Sswoju wahu, kotruž k wotwaženju wuhla wuživaſchtaj, běſchtaj tak ſtajikoj, ſo pſchi kóždym zentnarju jenož 80 puntow wotwažiſchtaj. S pſchipadom jebanſtwo pytnychu a wuhlo ſ nowa pſchewažichu. Wobſkorženaj ßo k jaſtwu po jenym měßazu ſaßudźiſchtaj.

* (Wowka a wnuczka ßo ſ błyſkom morikej.) W Kochlizach w cžěſkich Iſerſkich horach ſańdženu njedźelu pſchi njewjedrje 62lětna wumjeńkarka Karolina Mohrowa, jejna džowka Karolina Langhammerowa a teje 11lětna džowka po dróſy dźěchu. Žonje běſchtej pſchedeſchcźnikaj wocžinikej. Do teju błyſk ſjěže, ſ njeju na cžěła tych tſjoch woßobow pſcheſkocži a je k ſemi poraſy. Žónſkej a dźěczo ßo cžežko ſranichu, ßamo cžrije ßo jim ſ nohow ſdrěchu. Wowka a dźěczo běſchtej hnydom morwej, macž je tak wopalena, ſo ßo wo jejne žiwjenje boja.

* (925000 krónow ſa cžěſke narodne a dobroczelſke ſaměry wotkaſał.) Huſto ßo ſtawa, ſo cžěſzy wótczinzy wulke ſamoženja ßwojemu ludej wotkaſaja. Tak je w Dobrichowizach prjedawſchi wulkopſchekupz Bohumił Wieſler 200000 krónow cžěſkej ſchulſkej Maczizy, 250000 kr. ſa wobjedy cžěſkich ſtudentow, 50000 kr. Deylſkemu wuſtawej ſa ßlepych a towarſtwu cžěſkich pſchekupſkich pucžowarjow 25000 kr. wuſtajił.

* (Jandźeljo ßu ju pſchinjeßli.) Wo zyrkwi w Soffawje pola Straubinga lud powjeda, ſo je ßo wona pſchi jenym powodženju ſ Dunajſkej rěku pſchiwjeſła. S teho je powjedanje naſtało, ſo ßu ju tam jandźeljo pſchinjeßli a město maleje drjewjaneje kapały rjanu zyrkej natwarili. Tajkim „bajkam ludoweje pſchiwěry“ ßo huſto ßměja, hacžrunje maja wone woprawdźity podkładk. Tak je tež pſchi tutym padże. Tak je wóndano hobrſke powodženje w Miſſiſippiſkich a Ohioſkich ſtronach ſa jenu kupu w Ohioſkej rěžy ſpodźiwny ſcžěhwk mělo. Wulka woda bě zyrkej jeneje wßy wupuſcźiła, tola wona ßo tež wo nowu zyrkej poſtara. Drjewjana zyrkej ſ zyłym ſałožkom pſchipłuwa, kotraž bě ßo na ſpodźiwne waſchnje zyła ſdžerżała. Hdyž ßo woda ſběžecz pocža, zyrkej twjerdże na kupje ßedżeſche a wot teho cžaßa ju wobydlerjo jako ßwoje wobßedźeńſtwo wobhladuja. S wotkal je zyrkej pſchipłuwaka, nichtó njewě. W zyrkwi ßamej niczo na to njepokaſuje, hdże je prjedy ſtała.

* (Pſchichodneho nana ſaraſył.) Burſki ßyn Huf ſ Untergroßlfinga w Bayerſkej, kotryž bě ſe ßwojej lubej na jedyn kwaß proſcheny, ßo ſ njembrej žarliwoſczu ſaja, dokelž jeho luba na kwaßu huſto ſ druhimi pachokami rejwaſche. Hdyž bě holza ſ jenym mużſkim domoj woteſchła, Huf ſa nimaj dźěſche a mużſkeho ſ klumpachom tak k ſemi ſbi, ſo ranjeny wumrje. Na to hakle ßo Huf dohlada, ſo bě ßwojeho pſchichodneho nana ſaraſył. Huſa ßu ſajeli.

* (W ſpiritußowym reſervoirje ßo ſadußyloj.) W Badiſkej anilinowej a ſodowej fabrizy w Ludwigshafenje wutoru dwaj dźěłaczerjej njedźiwajzy kruteje ſakaſnje do ſpiritußoweho reſervoira ſaléſeſchtaj, kotryž dyrbjeſche ßo wurjedźicž. Wonaj ßo ſadußyſchtaj a ßo morwaj ſ reſervoira wucžahnyſchtaj.

* (Póſtſki automobil ßo ſpalił.) S rosbuchnjenjom benzina w motorje je ßo wutoru rano w Schczeczińſkim dwórniſchczu połnje nakładżeny automobil khěžorſkeje póſty ſkoro do zyła ſpalił. S póſtſkich wězow, mjes kotrymiž běchu tež pjenjeżne a drohotne poßyłki, móżeſche na pomoz ſawołana wohnjowa wobora jenož mało wukhowacž.

* So by cžah doſcžěhnył, twarſki miſchtr Schäfer ſ Oberwogelgeſanga w Pötzſcha dele puſchczenu ſawjeru pſchi żeleſniſkim pſchekhodże k dwórniſchczu ſběhny a pſches kolije khwataſche. Tón ßamy wokomik ßo Schäfer ſ lokomotivu pſchijědżazeho tworoweho cžaha ſhrabny a ßo na bok cžißny. Dwórniſchczowi ſaſtojnizy cžežko ſranjeneho, kotryž bě ßebi nop rosbił, do dwórniſchczoweho reſtauranta dowjedżechu, hdżež Schäfer pokdra hodżiny poſdźiſcho wumrje.

* (Slět Zeppelinſkeje powětroweje łódże do Wina.) Zeppelinſka powětrowa łódź „Sachſen“ bě ßo wutoru rano w 6 hodżinach w Badcnje-Doſu do powětra na ſlět do Wina puſchczika, hdżež popołdnju do 2 hodżin pſchilecża. Winſke wobydlerſtwo ju ſ wulkim ſahorjenjom witoſche. Wona bě potajkim 700 kilometrow daloku pſcheſtrjeń ſa něhdże 8 hodżin pſcheleczała. Powětrowa łódź město pſchelecża, leczeſche wokoło radneje khěże, khěžoroweho hroda a Schczěpanſkeje wěże, w Schönbrunnje khěžora Franza Joſefa powita, kotryž ßo ſ tym wulzy ſwjeßeli, a potom na lětaniſchczu pola Aſperna k ſemi ſjěže. Łódź, kotruž hrabja Zeppelin ßam wjedżeſche, ßo pſches Mnichow wróczi.

Awſtriſke knjeżerſtwo je ßebi wotmyßliło, powětrowu łódź „Sachſen“ ſa wójſko kupicž. Hrabja Zeppelin ßebi ſa nju milijon krónow żada.

* (Żonu a dźěczi ſaraſył.) Ratař Saſek w Lugoſu we Wuherſtej bě ßo wobwěßnył, tola jeho żona jeho wot powjaſa wotrěſny. Sso teho dla roshněwawſchi Saſek motyku ſhrabny a ßwoju żonu a ßwoje ſchtyri dźěczi ſaraſy. Potom ßwoju khěžu ſapali. Jeho ßu ſajeli.

* (Mordarſtwo w podkopkach.) Hdyž běchu ßo do jeneho ſchachta podkopkow w Ferſay pola Lilla w Franzowſkej dele puſchczili, ßo ſe ſchachta wo pomoz wołaſche. Někotſi hórnizy hnydom dele ſjědżechu a tam cžełko wyſchſcheho hórnika Fineta a jeneho hórnika namakachu. Dwaj druhaj ſranjenaj hórnikaj ſeſady njeju leżeſchtaj. Poßlednjeju ßu żandarmojo ſajeli, dokelž ſtaj po wobßwědczenju jeneho hórnika wyſchſcheho hórnika Fineta nadpadłoj. Sso ſadwělnje wobarawſchi, pſchi cžimž je Finet dweju nadpadnikow morił, je wón pod ßwojimi ranami podležał. Sajataj prějetaj, ſo ſtaj winowataj.

* Najwjetſcha parna łódź na ßwěcże, němſka łódź „Imperator“, je ßo ßrjedu ſ Cuxhavena na prěnju jěſbu do Ameriki puſchczika. S njej ßo něhdże 2000 cžłowjekow wjeſe, mjes nimi 45 němſkich a 30 jendźelſkich nowinarjow a ſpißaczelow.

* (Tſi dźěczi ſ błyſkom ßo ſaraſyli.) W rańſchej Ruſkej je błyſk do domſkeho ratarja Gedżewſkeho dyrił. Tſi ſa blidom ßedżoze dźěczi ßo morichu. Połojza khěże ßo wotpali.

* Najſpěſchniſchi lětař Europy je Franzowſa Brindejonc. Mjes tym ſo w ßrjedźnej Europje wutoru wichorojty wětr ſakhadżeſche, je wón ſe ßwojim jenotſěſchnym lětadłom ſ Pariſa do Barlina ſa 7 hodżin a potom wot Barlina do Warſchawy ſa 3 hodżiny lecżał. Sa jenu hodżinu je wón w pſcherěſku 225 kilometrow pſchelecżał. S tajkej ſpěſchnoſczu żadyn ptak lecżecż njemóże. W Johannisthalu wětr zychnowaſche, ſo ßo khorhoje na lětadłowej kólni na ſchlebjerdki roſtorhachu a ſo ßo ſchtomy każ cżeńke kijeſchki ſhibowachu. Nichtó ßebi njeby ſwěrił, pſchi tajkim wjedrje lětadło won dowjeſcż a wjele mjenje hiſchcże, ſ nim w powětſje lětacż. Bórzy po 12 hodżinach we wulkej dalokoſczi bliſko pod ßo honjazymi mróczelemi mały cżorny dypk wohladachu, kotryž ſ kóżdej mjeńſchinu roſcżeſche. Lětarjo a mechanikojo ſ budy khwatachu, ſo bychu njewěrjomne widżeli. We wyßokoſczi 1500 metrow każ błyſk jedyn jenotſěſchnik lecżeſche, kotryž ßo ſ wětrowymi ſtorkami pak 100 metrow wyſchſche, pak 100 metrow niże ſtorhny. Skoku lětadło k ſemi fukny a Brindejonc po někotrych kołach, kotrež mjes wěżywuſtojnymi wobdźiwanje ſbudźichu, k ſemi pſchilecża. Wón bě tak wuſtał, ſo dyrbjachu jeho ſ lětadła ſběhnycż. Wo ßwojim ſlěcże wón powjedaſche: „Tutón ſlět je najcżeżſchi, tola tež najrjeńſchi był, kotryž ßym hdy wuwjedł. W Pariſu mje dżenßa ſ wjele ſtron warnowachu, lecżecż, a mi wěſchczachu, ſo pſchi tajkim wětrje ſ wěſtoſczu k ſemi padnu. Wobroczich ßo pſcheczíwo wětrej, kotryž mój jenotſěſchnik mohł rjez horje ſtorhny. S dźiwjej ſpěſchnoſczu pſches powětr ſchwórczach. Semja ßo pode mnu hibaſche, każ ßo roswiwaza krajna kharta. Lěßy, jěſory, wßy a měſta ßo pode mnu ſ dźiwjej ſpěſchnoſczu ſhubjowachu, ſo ßo mi ſdaſche, ſo ßo mi dźije, a ſo mózach lědma roshlad wobkhowacż. Teho dla ßwoje lětadło po kompaßu wodżach, kotryž je mje hacž dotal ßwěrnje wjedł.“

* (Pſchiwos żiweho rěſneho ſkota ſ Ruſkeje.) Město Barlin je pola pruſkeho ratarſkeho miniſterſtwa wo dowolnoſcż proßyło, ſo ßměło w horżym cżaßu żiwy rěſny ſkót ſ Ruſkeje ßebi ßłacż dacż. So knjeżerſtwo do tejele próſtwy ſwoli, njeje wocżakacż, dokelž mohło

ßo ſ Ruſkeje ſkótny mór, pokhroma a druhe khoroſcže do Němſkeje ſanjeſcž.

* (Puki mjes ſtudentami we Winje.) Mjes židami ßo pſchezo ßylniſcho zioniſtiſke hibanje rosſchěrja. Zioniſtiſzy židźi ßo wo poſtajenje njewotwißneho židowſkeho kraleſtwa w Paläſtinje prózuja. Tutemu hibanju ßu ßo też židowſzy ſtudentojo, kotſiž ßo prjedy jako Němzy wudawachu, pſchidali. Wot teho cžaßa je mjes nimi a němſkimi ſtudentami kónz pſcheceželſtwa. Ssobotu a póndželu je mjes Němzami a Židami w univerſicže k pukam dóſchło. Mnoſy ſtudentojo ßu ßo krwawi ſbili. Němzy ſkónčnje Židow ſ univerſitneje ſale wucžiſchcžachu, na cžož bijenza na univerſitnym wuſtupje dale dźěſche. Němſzy ſtudentojo w ſali wokololežaze kije, klobuki, kravaty, knihi atd., kotrež běchu židowſzy ſtudentojo pſchi pſchimańzy ſhubili, ſeſběrachu, je na univerſitnych ſwonkownych ſkhodach na hromadu ſkładžechu a je ſapalichu. Do poliziſtow, kotſiž němſkim ſtudentam wobarachu, ßo tucži ſ kijemi dachu. Někotrych ſtudentow ßu ſajeli.

* 12000 turkowſkich ſaſtojnikow ſ něhduſcheje europiſkeje Turkowſkeje w Konſtantinoplu pſchebywa. Cžile ſ wjetſcha žaneho ſamoženja njemějazy ſaſtojnizy turkowſkemu knježerſtwu wulke ſtaroſcže cžinjo. 5000 ſ nich je ßo hižo na wotpočžink póßłako, 2000 dyrbi druhdže dźěło dóſtacž, mjes tym ſo ßo druhim ležomnoſcže w Małej Aſiiſkej pſchipokaſaju. Wot februara njejßu turkowſzy ſaſtojnizy ſ zyła žaneje mſdy wjazy dóſtali.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. 32létny dźěłacžer Franz Guſtav Wobſt ſe Židowa bě létßa 1. meje ſe ſahrody tamniſcheho hoſcženza jěſdne koło, cžeładnikej Michałkej ßłuſchaze, kradnył. Paduſchſtwa dla hižo prjedy khoſtaneho Wobſta k jaſtwu na 1 léto ſaßudźichu a jemu cžeßne prawa na 3 léta wotrjekuchu.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdže ſkhnyjaze,

moleŕſke a murjeŕſke barby,
terpentinowy wolij (němſki a franzowſki),
lanowolijowy firniß, jara derje a twjerdže ſkhnyjaty,
jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki,
želeſowe laki, Kölnſki klij kaž też **murjeŕſki kalk,**
drobnu krydu, gyps, portlandſki zement,
najlěpſchi karbolineum, barbicže wſchěch družin,
ſchablony ſa **molerjow** a **murjerjow**
porucža a ma pſchezo na ſkładže po najtuniſchich płacžiſnach

Emil Měrſch, drogowe klamy
24 na kamjeńtnej haßy 24.

Eſtomjane klobuki něſto jara tunjo.

Sportſke koſchlojte bluſy ſa ſchulerjow,
płocžliwe wobleczenja, matroſke bluſy, jenotliwe
kholowy, płocžliwe wobleczenja ſa žónſke,
∴ **mußelinowe wobleczenja,** ∴
wuſchiwane wobleczenja wſchěch wulkoſczow.

Dźěłba womaſanych ſchatow wjele niže płacžiſny.

Ernst Jenke,
Woßebita pſchedawarnja ſa holcžazu, hólcžazu a mužazu draſtu.

Wuſchiwane a płocžliwe klobuki.

Kóſlaze kože,

koſaze, howjaſe, wowcže, cželaze a kaniklaze koże, wowčzu wołmu
po najwyſchſchich płacžiſnach kupuje

Heinrich Lange
pſchi ßerbſkej katholſkej zyrwi a pſchi žitnych wikach 11, ſ napſchecža ſkoteje hwězdy.

Chenillowe rubiſchcža

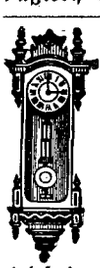
a ſchawle
płacžiſny hódno pſchedawa
Otto Osswald
na kamjeńtnej haßy 7.

„Wot 3 lět na hroſnu wumpjern cžerpjach. Hižo po 3dnjowym naloženju **Zuckerowego patent. lékatſkeho mydła** bě wuſpěch widžomny.

Jětſeſchka

ſkhnyjachu. a nowe njenaſtawachu. Hižo po 2 kuſkomaj bě moja koža zyle cžiſta. P. N.“

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucžnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** raßlěd., **Strauch a Koldy.**

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry** a **tuni cžaßnik** kupicž, abo kotryž chže ßebi jón **porjedžicž** dacž, njech dže k cžaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčž pſchedawa a porjedžuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płacžiſnami wupołożene, wobhladacž.**

45 trjebanych mužazych, žonjazych a dźěcžazych kołow

pſchi pſchedacžu nowych jako płacženje pſchijatych, po 10—15, 25, 32, 40, 55 mk., ſo bych je wotbył, tunjo.

Nowe jěſdne kola po 38, 42, 48, 52—75 mk.,
žonjaze kola hižo po 58 mk.

Janko-jěſdne koło, **najlěpſche trjebanſke koło, njeſłonznjomne, ſpodźiwnje lohko běžaze,** hižo po 75 mk.

Kołowe mantle tunjo, jenož tak dołho hacž ſkład doßaha, kupcže hnydom, **hórſke pſchikrywy,** 1 léto rukowanje, 6½ mk., **mantle** hižo po 1 mk. 80 pj., ſ 1 létom rukowanja měſto po 6 mk. 75 pj. jenož po 5 mk. 75.

Schlawchi po 1 mk. 80 pj., 2 mk. 50 pj. hacž 4 mk.

Prjedy hacž kupicže, wobhladajcže ßebi mój hobrſki ſkład. 120 kołow na ſkładže. — Sa kóžde rukuju.

J. Schibak na Mužakowſkej dróſy 4.
— **Telefon 406.** —

Brennaborſke, Opelſke, Allrightſke jěſdne kola
w najwjetſchim wubjerku.
— **Wuporjedžetnja.** —

Běrny

k pizowanju
pſchedawa
Löhnert w Małym Wjelkowje.

Sserbſke a němſke

spěwarſke

ſa njewjesty

ſzu po tunich płaczíſnach na pſchedań

we wudawarni Serbskich Nowin.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej drósy 11.

Wſchědnje

wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wječor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::

ſzwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóždn ſzobotu a ſzrjedu ſzo program pſcheměni.

Schto ſzłuſchimy my ſ Budeſtez
Wo ſzerbſkim towarſtwje?
Jedyn njeby jo ſa mózno rjekł,
So ſzu ſzo ſmužili
Do měſta Drožďžan ſapſchahnycź
A wſchitkich ſzobu pſcheproſzycź,
Haj, pjatnateho junija
Tam ſ pjatym cźahom wotjědźa.
We Budyſchinje ſaſtanu
A druſy ſzo jim pſchi ſamknu.
Duž lube ſzerbſke towarſtwa,
A ſchtóž hdźe žanych ſnatych ma,
Njech mkodźi abo ſtari ſzu,
Kimž ſzerbſzy bratſja rěkaju,
Tež ſzerbſke knježny, macźerje,
Sso wſchitzy na to hotujecźe,
Tež luby bratſje w Brěſynzy,
Waš proſchu ja pſches „Nowiny",
Hacž runje Wy tam ſ wjetſcha ſcźe,
Dha tola macź pſchez' doma je.
Duž tola dźenża njedźelu
Wſmi ſzobu lubu mandźelſku,
Wón njebudźe ſzo nichtón kacź,
Kiž Drażďžany chze wohladacź.
Tež towarſtwo tam „Cźornobóh"
Ma wſchitko k temu hotowo,
Tež něſchto malo zyroby
Sſej kóždy ſzobu pſchinjeſcźe,
So měli něſchto khmutanju
Na želeſowym hapelu,
Tež chzemy ſzebi ſaſpěwacź
A do Drażďžan nuts nózkowacź

(K temu cźišzku pſchikoha.)

Dobra

pſcheńcźna muka

je dostacź pola **Khorle Kahrowca** w Budyſchinje pſchi žitnych wikach.

Dobru lanu muku

porucża **Khorla Kahrowe** w Budyſchinje pſchi žitnych wikach.

Khěžorſka khofejownja

Khwaćanske serbske towarſtwo

změje, da-li Bóh, **njedźelu 22. junija** swoje měsačne posedźenje w Hustec hoscźencu w Khwaćicach. Jednać budźe so wo wobdźělenju při poswjećenju khorhoje w Pančicach. Wšě sobustawy, kaž wšě knježny spěwarki a młodych knježi na tole posedźenje, kotrež so w 5 započnje, najwutrobnišo přeprosymy. Wosebje so na to kedźbliwe čini, zo je wono poslednje w tutym lěće. Hoscźo su lubje witani.

Předsydstwo.

Žiwnoſcź

cźo. 51 we Łuſy p. Njeßwacźidła ſ 15 kórzami pola a łuki a maßiwnymi twarjenjemi, je na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola kublerja Michała Juſta w Jaßeńzy cźißło 27 pola Njeßwacźidła.

Sahrodniſka žiwnoſcź

24 kórzow najlěpſchich polow a łukow wopſchijaza, je ſe žiwym a morwym inventarom hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola Kliema w Jaßońzy pola Njeßwacźidła.

Žiwnoſcź

cźißło 3 w Liſchej Horje pola Njeßwacźidła, 36 kórzow wulka, je hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola Jurja Wjeßele tam

Žiwnoſcź

18 kórzow wulka, ſ elektriſkej mozu, je ſ zyłym žiwym a morwym inventarom na pſchedań w Njeſdaſchezach cźißło 12 pola Hodźija.

Khěža

ſ kórzom pola w Błózanach cźo. 10 pola Bukez je hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola E. Locki tam cźißło 21.

Khěža

kat. cźißło 16 we Wawizach ſ 3/4 kórzami leżomnoſcźe je dla dźělenja herbſtwa hnydom na pſchedań pſches **Richarda Kuſchku** pſchi nowych hrjebjach 5.

Młoda

ſzuczelna kruwa,

cźorna pißana, je na pſchedań we Wjeßelu cźißło 18.

Benzin,

benzoe, gaſoliny,
maſchinſke wolije,
kožowy tuk, gips,
portlandſki zement

najtuńſcho poruczataj

Strauch & Kolde

w Budyſchinje

na kamieńtnej haßy 3.

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln.

měje, da-li Bóh, jutře njedźelu **15. junija** pop. w 5 hodźinach w Hönčec hoscźencu swoje

měsačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hoscźi w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Hoscźenz na wßach

ſ połnymi korczmarſkimi prawami, blisko Rózanta, ſ něhdźe 40 kórzami leżomnoſcźe a nowymi twarjenjemi je na pſchedań pſches

C. Bocka w Budyſchinje na ſzukelnſkej haßy.

Sahrodniſka žiwnoſcź

cźißło 2 w Liſchej Horje pola Njeßwacźidła ſ 35 kórzami pola, łuki a łeßa je hnydom na pſchedań. **Wobſzedźer.**

Kuchańki, ſtwinſke a ſzłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy kſwinjom, wotroczkow, ſzrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłacźerſke ſwójby pyta hnydom abo poſdźiſcho pſchiſtajerka Görlichowa na ſzukelnſkej haßy 1 aa rózku žitnych wikow w cźrijowni knjeza Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Sſłużobna holza

ſzo hnydom abo poſdźiſcho ſ wulkej mſdu do jeneho ſchulſkeho doma pyta. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Sſłużobna holza,

kotraž ma luboſcź k dźěcźom, ſzo k 1. julijej pſchi dobrej mſdźe pyta w haptyzy we Wósborku. Sso ſamolwicź w Budyſchinje na Tſělanſkej drósy cźo. 6 po 1 ſkhodźe.

Woženjeny abo njewoženjeny

rólny pohoncź

ſzo pſchi wulkej mſdźe k 1. julijej pyta na

knježim dworje w **Cźichońzach.**

Strósby

knježi pohoncź

ſ dobrym. wopißmami ſzo k 1. julijej pyta na knježim dworje w **Małym Woſzyku** p. Hornjeho Wujeſda.

Dźěłacźerjo

ſzo hiſchcze pytaju we wuhlowej praßowarni

na Horje pola Njeßwacźidła.

Pschiloha k czißku 24 Serbskich Nowin.

Sobotu 14. junija 1913.

Placzißny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

9. junija 1913.

Placzißny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	50—52	95—97
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	44—46	86—88
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	38—42	80—83
4. šnadnje pizowane kóžbeje staroby	32—37	71—78
Jałowizy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałowizy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	48—50	89—94
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	43—46	84—87
3. starsche, wukormjene kowy a šnadnje wuwite młódsche krowy a jałowizy	38—41	77—80
4. žrěnjo pizowane krowy a jałowizy	33—37	73—76
5. šnadnje pizowane krowy a jałowizy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	48—50	92—94
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	42—46	83—87
3. šnadnje pizowane	38—41	77—82
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	58—61	99—102
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	53—56	95—98
3. šnadnje wuwite wot zyza	48—52	90—94
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skhižењow w starobje hacz do $1\frac{1}{4}$ lěta	53—54	71—72
2. mjaßne	51—52	69—70
3. šnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	45—48	63—66

Placzißna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 7. junija 1913 wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 12. junija 1913. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenza . . . . . bela	—	—	—	—	8	50	10	—
" . . . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . nowa	9	55	9	70	9	—	9	70
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . nowa	7	65	7	80	7	40	7	70
Jećmjeń . . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	7	30	8	25
Bows . . . nowy	7	80	8	20	6	70	7	60
Hróch	11	—	19	—	10	—	11	—
Wola	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	10	—	20	—
Běrny	2	25	2	40	2	—	2	50
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	2	40	2	80	2	40	2	60
Pšenična muka 50 " . . .	11	25	19	50	15	50	19	50
Rjana muka . 50 " . . .	10	—	13	—	11	—	13	—
Ssyno . . . 50 " . . .	2	75	3	30	2	75	3	30
Ssloma . . 100 " . . .	3	20	3	60	3	—	3	50
Prožata 1032 schtuk, schtuka . .	14	—	28	—	—	—	—	—
Pšenične wotruby	—	—	6	—	5	80	6	10
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	25	6	10	6	40
Pšeničny gris	—	—	6	80	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	25	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenza (bela) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., pschenza (žołta) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., rožla wot — hr. — np. hacz — hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot — hr. — np. hacz — hr. — np.

W Budyschinje placzesche: korz pschenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., žołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 16 hr. 24 np. hacz 16 hr. 75 np., korz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hacz 12 hr. 40 np., korz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacz — hr. — np.

Wiežne placzißny w Kamjenzu.

12. junija 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hacz 8 hr. — np., pschenza wot 9 hr. 80 np. hacz 10 hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacz 8 hr. 40 np., jahły wot 19 hr. — np. hacz 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., šyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny — hr. — np. hacz 2 hr. 80 np., šloma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 20 np. hacz 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 05 np.

Wiedro w Londonje 13. junija: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 4. njedželu po šwjatej Trojizy duchowny Tischer rano w 7 hodžinach šerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodžin šerbske a w 10 hodž. němske předowanje. Popołdnju w 2 hodž. katechismußowe rosrěczowanje se šerbskej młodžinu.

Wěrowani:

S druhich woßadow: Hermann Hendrich Pětka, khěžeł a pohonca w Minakale, s Hanu Marju Schawiz tam. — Ernst Waltat Pischl, žiwnoscžeł w Hlinje, se Selmu Sidoniu Měrczinkez w Bresyzach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Albert Erich, Khorle Gustava Czabera, pohonca w Hněwßezach, š. — Ewald Pawoł, Jakuba Reista, wyschscheho schwajzarja we Wulkim Wjelkowje, š. — Erna Charlotta, Khorle Augusta Förstera, želesotoczerja w Dobruschi, dź.

S druhich woładow: Max Kurt, Pawoła Jeschki, skałarja w Spytezach, š. — Erich Fryz a Alfred Kurt, Klimanta Reinharda Horna, žiwnoscžerja w Czetwjenych Noßlizach, dwójnikaj. — Ernst, Jana Hanska, žiwnoscžerja w Czeschkezach, š. — Ella Hilžbjeta, Ewalda Libscha, pjekarskeho mischtra w Hodziju, dź. — Emma Lena, Jurja Maxa Bittermanna, murjerja w Kschiwej Borschczi, dź. — Ernst Horst, Ernsta Hermanna Reichela, tšěchikryjerja w Kschiwej Borschczi, š. — Alfred Alwin, Khorle Ernsta Konza, fabrikarja we Wulkej Dubrawje, š. — Pawoł Jan, Gustava Pawoła Janascha, fabrikarja w Khwaczizach š. — Hedwig Frieda, njemandž. dź. w Khwaczizach. — Frieda Hilžbjeta, njemandž. dź. w Khrósče. — Marja Martha, Augusta Mikela, žiwnoscžerja w Minakale, dź. — Richard Kurt, Josefa Kurkoka, fabrikarja w Nowej Wšy n. Spr., š. — Ehrhard Waltat, Ernsta Augusta Mießnera, hoscženzarja w Czelchowje, š. — Max Gerhard, Jana Bohuwěra Scholty, fabrikarja w Hucžinje, š. — Johanna Hilžbjeta, Jana Pawoła Wrjóža, gmejnskeho pschedstejiczerja w Kortnizy, dź — Elsa Martha, Khorle Augusta Rößlera, dželaczerja w Drožđžiju, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej woładže: 8. junija: Handrij Bohuwěr Probst, privatier w Hrubjelczizach, 63 l. 5 m. 4 dn. — 9. Jan Bjenada, fabrikat na Židowje, 58 l. 2 m. 22 dn. — 10. Jan Khorla Gerhard, Jana Khorle Steglicha, maschinisty na Židowje, š., 3 m. — 11. Pawoł Kurt Richter, bankowy sastojnik s Budyschina, we Wulkim Wjelkowje, 22 l. 6 m. 20 dn.

S druhich woładow: Handrij Ernst Branzl, žiwnoscžeł we Wulkej Dubrawje, 68 l. 5 m. 17 dn. — Emma Lena, Jurja Maxa Bittermanna, murjerja w Kschiwej Borschczi, dź., 7 dn. — Handrij Mjeltka, wumjenkat w Mjeschizach, 86 l. 2 m. — Mariana Hilžbjeta, Jana Pawoła Vogela, kublerja w Kumschizach, dź., 9 m. 21 dn. — Marja swud. Zawnikowa rodž. Strympiz w Kupoji, 79 l. 22 dn. — Ota Hugo Louis Klosa, rěsnisti mischtr w Barcze, 57 l. 6 m.

Zyrkwinske powjesčze s Hodžija.

4. njedželu po šwjatej Trojizy smeje rano $\frac{1}{2}$7 hodžin farat Kschizan šerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$8 hodžin duchowny Voigt šerbske a w 9 hodžinach němske předowanje.

Zyrkwinske powjesčze s Budestez.

4. njedželu po šwjatej Trojizy budže rano w 7 hodž. šerbska spowjedź, dop. we 8 hodž. smeje duchowny Bójz šerbske a $\frac{1}{2}$10 hodžin němske předowanje.

Jeli so dyrbi Wasche stare jesdne koło kaž nowe byez,

šo s dowěrjenjom na mnje wobroczcze. Moje 20lětne džełko we wschěch wotrjadach kołojesdneje branscheje sa wězywustojne, hódne a schwarne wuwjedženje rukuje. **S nowa emaillowanje a šaniklowanje** jesdnych kołow wschěch systemow a wudžełkow, kaž tež kóžde **wuporjedženje jesdnych kołow** a **schijazych maschinow,** rěczných maschinow, žimazych maschinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,

wuporjedzerńja w Sczijezach pola Budyschina.

Pjenježnikam

šo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodže, w hoscženzu k „jandželu".

Hypotheki a wobhedženstwo ležomnoscžow.

Sałożene 1899. Stary sprawny wobkhod.

— Telefon 587. —

Spezialna pschedawańnja
Offenbachskich kožanych tworow
T. Alberta, měješćela Khorle Bale, ßedlařskeho mischtra
w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

Pućowanske koffry wschelakich wuwjedźenjow,

wot najjednorischeho drjewjaneho koffra hač k najwoßebnischemu rohoplatatemu koffrej,
pućowanske tosche, blusowe a wobleczenjowe koffry, pućowanske neßeßäry, mužaze a žonjaze klobukowe tyšy, pschedescheźnikowe pschikrywki nakhribjetniki, gamasche, schatowe měchi atd. **Pschezo nowosće žonjazych toschow a paßow.**

Succomalt. Hämatogen
s lezithinom,

wurjadny wupruhowany krej tworjazy
poßylnjazy ßrědk.
Ssrědk sa poßylnjenje cźnwow.
Blescha 3 mk.
Roseßkanje na wßy. Jenicžzy woprawdźity porucža
kral. privil. hrodowska haptyka
w Budyschinje.

Wschu domjazu a kuchińsku nadobu,

lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwaßne dary

kupujeze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pschi ßerbskich hrjebjach 10.

August Pawoł Hilger

w Budyschinje na seminarskej drósy 2

porucža **nanajtuńscho:**

Módroczischcź,

meblowe kattuny, poslešćowe kattuny,

lěcźne barchenty,
mußeliny a satiny,
gardiny, meter hižo po 45 pj.
Sbytki we wulkim wubjerku.

Najtuńsche płaczińy!

Visitne khartki

cźischcźi spěschnje a tunjo
Ssmolerjez knihicźischczerńja.

Th. A. Wällnitz naslědnik

měješćel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,
meblowy dom sa njewjesćzinske wuhotowanja.
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobydlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

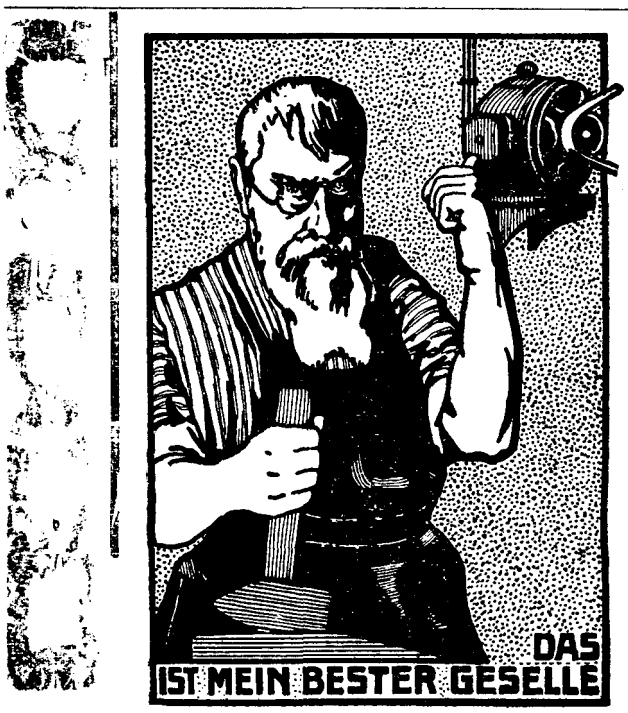
po wschěch płaczińnach.

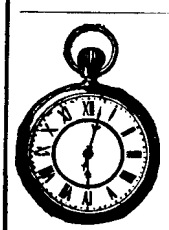
Poruczam jako pschihódne a praktiske dary

= debjaze meble =

wscheje druźiny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Franz Marschner

cźaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucża
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczińy.

»Serbske Nowiny« wuńdawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěšćki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjsčor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 25. **Sobotu 21. junija 1913.** **Lětnik 72.**

25lětny knjeżerski jubilej kněžora Wylemu II.

je žo po zykej Němskej s wulkej sahorjenosću žwjećił. Barlin bě žo wurjadnje rjenje wudebił. Čežećowanja, s kotrymiž žu kněžorej s pschićinu jeho jubileja hołdowali, žo póndželu rano se sastaničkom 7000 schulskich dźěći w dworje kněžoroweho hroda w Barlinje sapoczachu. Kněžorskaj mandželskaj s prěnjeho hrodoweho poskhoda na spěwy pośluchaschtaj a žo pschećelnje džakowaschtaj. Potom sćěhowachu sbožopschećza prynzow a prynzežow, generalow, ministrow, najwyschschich sastojnikow a deputazijow. Wokoło jědnaćich hodźin žo hrodej žwjedźeński cžah Barlinskich rjemjeślnikow bliżesche. Jedyn powjesćeŕ na konju na cžole jěchasche. Wotdźělenje pjekarjow w běłej drasće s hobrskimi brazlemi sa nim krocżesche. Sa nimi jědżechu žwjedźeńske wosy a herzy. Wulke žmjeće sbudźi w pjekarskim cžahu jena pjecżena powětrowa łódź s napisćmom: „Narunanka sa Zeppelin I.“ Jena rjemjeślniska jednota sa druhej žlěbowasche, wloženytsiharjo, hojerjo, bětnarjo, knihiwjasarjo, draschlerjo atd. Pschi samkarjach žo we wožebitym wosu s pschewodom dweju knježnow 101 lěto stary samkarski mischtr Fritzsch wjesesche. Kowarjam žo wulka pódkowa do prědka njeżesche. Schewzy se schkórnjemi se wschěch lěistotkow, mjes nimi hobrskimi pyskatymi cžrijemi, roswicże žwojeho rjemjeśka pokasowachu. Woženbje krażny bě cžah blidarjow, kotrehož tsi žwjedźeńske wosy pola kněžora wulke wjeżele sbudźichu.

Hdyž běchu rjemjeślnizy nimo cžahnyli, kněžor němskich swjaskowych wjerchow a presidentow senatow žwobodnych městow pschija. W mjenje wjerchow mějesche bayerski prynzregent sbožopschejazu rěcž. Pschi hosćinje, kotraž žo pschisamknu, mějesche sakski kral rěcž, w kotrejž žo kněžorej sa to džakowasche, so je swjaskowym statam tu žomostatnosć wostajił, kotruž wone k dopjelnjenju žwojich žamžnych nadawkow trjebaju. Sa to žo jenotliwe staty žwojich winowatosćow dźerża a maju kněžorstwowe lěpsche sa wodźazu hwězdu žwojich skutkow a rosžudźenjow.

Kněžor je s pschićinu žwojeho jubileja rosžudźił, tajke wožoby w Pruskej, kotrež žu žo k žwojim pschestupjenjam s nusu, lohkomyślnosću, njerosomom abo sawjedźenjom pohnule, wobhnadźić, a je porucził, jemu namjety sa to činić.

Runje tak je kněžor porucził, so maja žo wojerskim wožobam w pruskim wójsku a kněžorstwowym łódźstwje khostanja, kotrež žu žo po disziplinarnym puću napokožiše, tak daloko hač njeběchu do 16. junija wotpokućene, spuschćić. Wuwsate wot wobhnadźenja žu khostanja, kotrež žu žo dla skschiwdźenja abo dla njedowoleneho pschesćěhanja podstajenych napokožiše. Dale maja žo s wojerskim žudom napokožene khostanja w dalokim wobžahu polóžić.

Wojerska pschedkoha w kněžorstwowym žejmje.

Wot wutory žo w kněžorstwowym žejmje pschedkoha wo powjetschenju wójska druhi króć wuradźuje. Sozialdemokratojo namjetowachu, so by žo žłužbny cžaž na jene lěto pomjeńschił. Sswobodomyślni žebi teho runja žadachu, so by žo žłužbny cžaž pschikrótschił a so by žo prawo k jenolětnej žłužbje dale rosschěriło, a to wožebje na dobrych turnarjow. Hrabja Praschena s zentrumskeje strony a konserwatiwny Rehbel žo pschećiwo pschikrótschenju žłužbneho cžaža wuprajischtaj, runje tak wójnski minister s Heeringen.

Wulki ropot nasta, hdyž sozialdemokrat Quark naspomni, so žu offižerojo w němsko-franzowskej wójnje jenož tak dołho s wojakami pschećelnje wobkhadźeli, tak dołho hač je žo wojowało. Potom žu sažo stare hrube waschnje pokasowali. Sozialdemokrat Stücklein sa wotstronjenje offižerskich pachołow rěcżesche. 30000 pachołow dyrbi, město so bychu žo wojeršzy wuwucżowali, domjaze dźěła cžinić.

Namjet sozialdemokrata Hajny, so mělo žo wojakam žwobodnosć politiskeho a naboženeho smyślenja sakońšzy saručzić, žo s wulkej wjetschinu sacżišny. Sozialdemokratojo chzedźa s tutym sakonjom pschećiwowojerske hibanje do němskeho wójska sanjesć a też we wójsku sa žwoju stronu pschiwižowarjow dobywać pytać.

Protesty industrialnych pschećiwo pschinoschkam sa powjetschenje wójska.

Nětkole, hdyž žo wo to jedna, milijardu hriwnow sa powjetschenje wójska s wurjadnym pjenježnym dawkom nawdać, žo mnohi wotlakuja, kotsiž žu prjedy sa rosmnoženje wójska najwótsischo wołali. Tak je pschedžydstwo industrialnych kněžorstwowemu žejmej pismo podało, w kotrymž najrasnischo pschećiwo temu protestuje, so by žo $1^1/_2$ prozenta dawka na industrialne kapitalije położiło. Tajke poczežene kapitala by pschi nětcżischej wyšokej dani a žadnym posficżenju pjenjes nusnemu pschiběranju kapitala schkódne było a by sapoczatk konfiskazije samoženja wosnamjeniło. — Pschi pjenježnej móschni wótcżinska sahorjenosć pola najwjazy ludźi woliwknje. Tak dołho hacż ludźo njetrjebaja do móschnje pschimać, wjeżele „hura“ wołaju, hdyž pak dyrbja žo potom dawki płaczić, je wschudże morkotanje a stonanje.

Do pisarnje kněžorstwoweho žejma njepschestawajzy telegramy pschikhadźeja, w kotrychž žo pschećiwo nowemu dawkej protestuje. Tak je žo mjes druhim też Rheinske burske towarstwo s rasnosću pschećiwo wotmyślenym dawkam wuprajiło a na to žo počahowaze pismo kněžorstwowemu kanzlerej póślało. Kóždy chze žo noweho dawka sminyć. Bjes wurjadnych pjenježnych woporow pak žo njehodźi wójsko powjetschić. Knježerstwo njemóże žebi swěricz, žebi trěbne pjenjesy požczić. Strach je, so žo pschi wupisanju požczonki njeby dosć podpisarjow namakało, kotsiž bychu knježerstwu pjenjesy požczić chzyli. Poślednje dny žo w kněžorstwowym žejmje wjele wo tym powjedasche, so žo žejm rospuschći, jeli so sapóžłanzy wo praschenju pschesjene njepschińdu, na kajke waschnje měła žo trěbna milijarda s wurjadnym dawkom sehnać.

Pruski krajny žejm,

kotryž bě žo ponowowólbach runje sešoł a žwoje prěnje poždźenje měł, je žo hižo saža samknył.

Bayerski minister se Soden jako — pokupowar burskich statokow.

W kněžorstwowym žejmje je žo loni a lětža wospjet na to skorżiło, so wulkoležomnosćerjo burske statoki pokupuja a s tym statny porjad džerżaze wobydlerstwo na wžach žłobja. Tón žamy porok nowiny „Münchener Post“ bayerskemu ministrej se Sodenej cżinja. W Sandecku, hdźež minister se Soden žydli, ma ratař Jakub Köhler žwoju žiwnosć, kotraž je s dweju tsećinow se Sodenskim wyšokim a gmejnskim lěžom wobmjesowana. Nětko žu też hischcże poślednju tsećinu burskich ležomnosćow, se Sodenskim kublom mjesowanych, njedźiwajzy wospjetnych prósstwow s lěžom sažadźili. Kóždemu ratarjej je znate, so, hdyž žo burske pola koło wokoło s lěžom wobdadża, wone po hódnosći wjele shubja. Sodenske kublowe sarjadnistwo je žo też sapowjedźiło, kruchi, kotrež hižo mjes wyšokim lěžom leża, s tymi saměnicz, kotrež žu žo nětko s młodźinu sažadźiłe. Dokelž je žo žadżenje hakle psched krótkim cżažom stało, a žo mały bur s cżažom hibasche, njebudźische saměnjenje wobcżežne było. — W Bayerskej žu wcżipni, schto minister snutskownych należnosćow, žwobodny knjes se Soden, kotrehož schkitanju je ratarstwo poruczene, k tejle nowinskej powjesći praji.

Tsilětny wojerski žłužbny czaš w franzowskim žejmje.

W franzowskim žejmje je žo pónđželu generalna debatta wo saštosawjedženju tsilětneje wojerskeje žłužby skónczika. Ministerstwowy pschedžyda Barthou je w žejmje roseztajak, so je zyle niewěrne, so je žo hižo loni mjes ruskim khežorom a presidentom franzowskeje republiki wobsamkło, tsilětnu wojerisku žłužbu w Franzowskej sawjesczi. Hakle s poštylnjenjom němskeho wójska je žo franzowske knježerstwo rozšudžiło, tsilětnu wojerisku žłužbu sašo sawjesczi. Tež Ruska žwoje wójsko powjetschi, so byschtej franzowske a ruske wójsko sa wschě móžnosće pschihotowanej byłej. (Dołhotrajaze pschikleskanje.) Wójnski minister Etienne roseztaja, so tsilětna žłužba s wójnskimi podawkami w Marokkowskej njeswišuje, ale žo jenicžzy na sakitanje mjesow a na sakhowanje dostojnosće Franzowskeje měri, kotraž chze žwoje městno w Europje wobkhowacz. Minister skónczi, prajiwschi: „Hodžina je žwjatoczna, dže wo pschichod kraja.“

Franzowski wójnski minister Etienne wo tsilětnej wojerskej žłužbje.

Wójnski minister Etienne je na jenym tscherskim žwjedženju w Rennesu wohniwu rěcz sa sawjedženje tsilětneje wojerskeje žłužby měł. Wón praji: „Na to dyrbi žo pokasacz, so mamy my jenož 470,000 muži pschecziwo 880,000 muži, kotrež směje Němska. Dyrbimy tsilětnu žłužu sawjesczi, hdyž nochzemy wukrajej jako dobytk pschipadnycz. Wot 43 lět žmy w měrje žiwi a dla sakhowanja měra njejžmy žo tež wot czežkich woporow wottraschicz dali; pschetož chzemy jenož wojewacz, hdyž naš nadpadnu. Wójnski minister žebi jenož na to myžlesche, dwělětnu žłužbu sa jědnych podlěschicz. Tu Němska žwoje wójsko powjetschi a w kajkim wobžahu! Móhli temu směrom pschihladowacz? Tak žym tež ja krajej alarmowaze znamjo dał. Hdyž Němska žwoje wójsko wot 700,000 na 880,000 muži rosmnoži, dyrbi wona někajke wotmyžlenje měcz. Kajke, to ja nimam dowužlědžicz. Tola jako franzowski wójnski minister dyrbju napramy cžinicz, a teho dla je žo knježerstwo skhroblilo, wot kraja tak czežki wopor žadacz. Chzecze vasallojo abo trabantojo Němskeje bycz? (Se wschěch stron žo woła: Ně, ně!) Nó, my tež niz. Duž sa žwojim wottyknjenym kónzom pónđzemy a hacz k kónzej dóndzemy, byrnjež napinanja wulke byłe, a je pschewinjemy. Ssym žam poraženje Franzowskeje widžał a žo pod jeho saczischczom wocžahnyk. Franzowska chze směrom žwoje měrowe dźełko cžinicz, tola wona žebi dostojny měr žada, pschi kotrymž kraj se žwojimi ziwilisatoriskimi nadawkami rosczе. Hdy by pak na njesboże wójna wudyrika, budże s zykym krajom, žwojimi wubjernymi wjednikemi, se žwojim njepschirunliwym offizěrskim korpsom, kotryž wobdžiwanje a žarliwosc wschitkich zusnych wójskow sbudžuje, dokelž je bóle sdžełany a horliwischi dyžli kóždy druhi, se žwojimi wubjernymi podoffizěrami k dobyczu krocžicz.“ (Hrimotaze pschihłožowanje. Wschitzy stanu a se sahorjenjom ministrej žławu pschiwołaju.)

Sserbsko-bołharska a bołharsko-grichiska swada

matej žo w Peterburgu rosrunacz. Ministerstwowi pschedžydojo Bołharskeje, Sserbije, Czornoje Hory a Grichiskeje žo tam po pscheproschenju ruskeho zara seńdu. Na kajke waschnje pak maja žo žebi napschecžo stejaze žadanja a interežy k pschesjenosczi dowjesc, je hischcze potajnstwo ruskeho knježerstwa. Bołharska kaž Sserbija stej zarej, hdyž stej jeho poručrědnistwo pschijałej, pišomnje dopokasacz spytałej, so žu jeju žadanja prawe a so je njemóžetej spuschczicz. Ani w Belgradże ani w Sofiji žo wobroczenje k powolnosczi abo k někajkej pschesjenosczi njepokasuje. Kóždy s balkanskich swjaskarjow žo nadžija, so w Peterburgu s zarowej pomozu pschecziwnika pschemože. Wobstejnosće na Balkanje žu jara khutne, powschitkomnje žo dwěluje, so směje skhadžowanka balkanskich ministerstwowych pschedžydow někajki wuspěch. Sserbija na tym wobstawa, so žo jej kraj na prawym brjosu Wardarskeje rěki, to je wjeczorna Mazedonska, wostaji, dokelž jón wona k žwojemu hospodarskemu roswiczu trjeba. Bołharska saško žo krucze wuczinjenjow, do wójny wobsamknjenych, džerži, po kotrychž ma zyła Mazedonska Bołharskej pschipadnycz. Kajki wupucz dyrbi žo s tuteje swady namakacz?

Nowiny „Ruske žłowo“ namjetuja, so bychu wulkomozy Ruska, Jendželska a Franzowska donusowaze žrědki pschecziwo temu balkanskemu statej nałożike, kotryž by wójnu pschipowjedźił. Najprjedy měła žo jemu kóždaschkuli požczonka sapowjedźicz a potom dyrbjała žo pschecziwo njemu namórska blokada pschewjesc, a skónczinje dyrbjałe wulkomozy nadpadnjenemu statej sa njesranitosc a saručnanje schkody rukowacz.

Namjet Sserbije na wotbronjenje

njeje žaneje swólniwosće w Bołharskej namakał. Bołharska nochze prjedy wotbronicz, hacz Sserbija žwoje žadanja na wjeczornu Mazedonsku njespuschczi. Duž Sserbija dale broni. Wona je w Ruskej brónje a muniziju skasaka a tam konje kupuje. Někotre poštoki brónjow a konjow žu poslednje dny s Ruskeje do Sserbije doschle.

Nowa napjatosc mjes Bołharskej a Rumunskej.

Wujednawanje mjes Bołharskej a Rumunskej je žo rosbiło. Bołharska bě žo pola rumunskeho knježerstwa napraschowała, kajke žadanja by Rumunska sa sakhowanje neutralnosće cžinika, hdy by mjes Bołharskej a Sserbiju k wójnje doschło. Jej je žo wotmołwiło, so žebi Rumunska žada, so by Bołharska Rumunskej krajinu, kotraž by žo se žmuhu wot Turtukaja do Balczika wobmjesowała, wotstupika. W tejle krajinje najtwjerdscha bołharska twjerdžisna Widin leži. Bołharska je žo temule rumunskemu žadanju sapowjedźiła. Rumunska je žebi dale žadała, so žměła pschi wudyrjenju wójny spomnjenu krajinu nžkhwilnje wobžadźicz, tola tež tónle namjet žu Bołharjo saczišli.

Spjeczenza bołharskich wojakow.

Džělej bołharskich wojakow žo po sdaczu njecha se žwojimi dotalnymi žerbskimi swjaskarjemi wojowacz. Reserwistojo jeneje bołharskeje diwisije, kotsiž běchu žo s Czataldže do Warny póžkali, žu žebi žadali, so bychu jich se žłužby puschczili a žu žo sapowjedźili, k žerbskim mjesam hicz. Hdyž je major Lilow chzył někotrych spjeczowarjow satsělicz dacz, je ekskuzisle wotdźělenje tsělby prjeczinko. Wojerska wyschnosc je nusowana była, do puschczenja reserwistow swolicz. Hdyž žo woni po želesnizy domoj wjesechu, žo wobronjeni reserwistojo pódla lokomotiwnika stupichu, so bychu jebanstwu psches knježerstwo sadźewali.

Awstriska a Balkan.

W Awstriskej žo hotuja, swadu mjes balkanskimi swjaskarjemi sa žwoje politisle wotmyžlenja wuwužicz. Na czo žo awstriska politika měri, jedyn žonacžk w czažopisu „Die Volksbewegung“, pod schkitom wyžokich awstriskich semjanow žo wudawazym, na sjawne dawa. Ssón „wo khežorje Wulkeje Awstriskeje“ wjele sajimawych pschecžow wobžahuje: 18. junija 1913 wójna Bołharskeje se Sserbiju a Grichiskej wudyri. Awstriska je sakroczika, dokelž chzyschе Ruska wójnje wobaracz. Nětczischi awstriski minister swonkownych naležnosczow, Berchtold, žo s rasnym a pschedwidźiwym generalom samèni. 5. julija 1913 žo swjask mjes Awstriskej, Rumunskej a Bołharskej sczini, Belgrad žo bombarděruje. 9. julija žo Ruskej wójna pschipowjedźi. 11. julija žo Franz Josef trona k lěpschemu Franza II, nětczischeho arzywójwody Franza Ferdinanda, wotrjeknje, kotryž sjednoczenje połodnischich žłowjanskich krajow wuwoła, napomina Polakow a Wukrajinzow (Małoruzow) k wužwobodžerskej wójnje pschecziwo Ruskej, wojerski swjask s Chinu žo wobsamknje, 15. oktobra 1913 žo Franz II. w Kijewje sa khežora Wulkeje Awstriskeje wuwoła, dwaj awstriskaj arzywójwodaj sczinitaj žo kralej w Pólskej a Wukrajinje, jedyn w Albanskej a 25. nowembra 1915 khežor Franz II. „wěczny swjask“ s němskim khežorom Wylemom II. wobsamknje.

Balkanszy swjaskarjo žo nadžijomnje sjednaja, prjedy hacz Awstriska žwoje žony do skutka staji. Woni dyrbjeli wopomnicz, so bychu, hdy bychu žo do bratromordarskeje wójny dali, mjesy awstriskemu a rumunskemu wójsku wotewrili. Sserbija by žnadz zyle do awstriskeho wobžedženstwa pschescheła, a Bołharska by potom wojerizy a hospodarizy wot Awstriskeje wotwižna była. Bołharjo pak žu tak sažlewjeni, so hižo pomoz pola Rumunskeje a Awstriskeje pschecziwo Sserbiji pytaju. Prjedawschi minister Geschow je tele dny do Rumunskeje a Awstriskeje wotjěł, so by tam dla bołharsko-žerbskeje wójny jednał.

Swada mjes khežorstwowej dumu a ministerskej radu

je w Ruskej nastała. Pschi wuradženju pjenježnych wudawkow a dokhodow justizneho ministerstwa bě reaktionarny sapósłanz Markow prajił, so njeje dowolene, kradnycz. S tym žo justizny minister skschiwdženy czujesche a žebi žadasche, so bychu žo tele žłowa wróczike. Markow žo sapowjedźi, tele žłowa wróczicz. Na to ministerska rada wobsamkny, s dumu jenož hischcze pišomnje a jenož w padže nusy psches jeneho knježerstwowego sastupjerja wobkhadžecz, hacz budża ministerjo psched parschonskim skschiwdženjom schki-

tane. Dumina wjetschina ßo wotwlakuje, ministerstwu tole doscz-cźinjenje dacź.

W ruskej dumje

ßo pschi debacźe wo justiznym ministerstwje pólski sapóßklanz Alfons Parczewski na potkóczenje pólskeje rěcźe wobcźežowasche. Polizaiski duch, wón praji, po zykej Ruskej knježi, najbóle pak w pólskim kraleństwje. Mjes sastojnikami magistratury w pólskim kraleństwje Polakow do zyka njeje. Wustaw smérzowskich ßudow je pólskemu ludei zuy; pólske cźaßopißy ßo konfiskuja dla wocźischcźenja rěcźow, kotreź ßu ßo w dumje pschednjeßke. To je dosch pschicźinow sa pólskich sapóßklanzow, w dumje pschecźiwo sliczbowanju justizy kłoßowacź.

Sapóßklanz Ssawjenko wo wukrajinstwje rěcźesche. Wukrajinska ßo politiska strona mjenuje, kotraź chze polodnischu Ruku wot Ruskeje wottorhnycź. Awstriske knježerstwo wukrajinstwo w Galizijskej haji, wot njeho wocźakuje, so wotpad polodnischeje Ruskeje junu do skutka staji. Ssawjenko praji, so tole hibanje woprawdże je, tola wo jeho kniczomnoscźi to ßwědczi, so w dumje żadyn wukrajinz njeßyda. Idejowe salkady wukrajinstwa ßu sehkańe. Makorußojo ßu njepoßrědni potomnizy sakoźerjow ruskeho stata, s Wulkorußami jedyn zykk tworja a ßo ženje jako zusy lud njewobhladowachu. Sa ßwoje ruske mjeno wojuje, Makorußojo ženje sa nětczischimi masepinzami runje tak njepóńdu, kaź jich prjedownizy, makoruizy kosakojo, psched 200 lětami pod Pultawu, hdźeź bě Ruska w kritiskim wokomiku, jenotnej Ruskej ßwěrni wostachu.

Dwaj nowaj ruskaj armeekorpsaj pschi Wißle.

Jedyn klin druhi honi. Hdyż Němska ßwoje wójsko powjetschi, po jejnym pschikładze też Franzowska a Ruska cźinitej. Każ chzedża franzowske nowiny „Matin" wjedźecź, je ßo Ruska rosßudźika, ßwoje wójsko poßylnicź. Najprjódzy wona dwaj nowaj armeekorpsaj pschi Wißle postaji a pódla teho nowe żelesnizy notwari. Hdyż budża wone natwarjene, budże mobilisazija wójska jenoż hischcże 14 abo 18 dnjow tracź.

Sbéźk pschecźiwo Schpaniskim we wjeczornej Marokkowskej.

Domoródne wobydlerstwo wjecźorneje Marokkowskeje, kotruż ßu Schpanischy psched dwěmaj lětomaj je ßwojim wójskom wobßadźili, je pschecźiwo schpaniskemu knjejstwu postanyło. Pola Lauerienta njedaloko Tetuana je k wótremu wojowanju mjes Schpaniskimi a Marokkowskimi dóschło. Marokkowszy ßu wotdźelenje Schpaniskich pschesßłapili. Na schpanskej stronje je 60 muži padło, mjes nimi 2 offizěraj, 350 muži je ßo sraniło, mjes nimi teho runja dwaj offizěraj. Do Tetuana ßu ßo żónsku drastu swoblekani Marokkowszy skradźu saßmykali, so bychu schpaniskich sastojnikow skónzowali. Konsulaty a khěże schpaniskich pschekupzow ßo s wojakami strażuja.

Kanonski cźołm „Concha", kotryż je pschi marokkowskim brjosy na móřske dno sawadźił, je schpanska wobßadka wopuschcźiła. Na to ßu Marokkowszy maschinske tšélby, kanony a muniziju, w nim leżoze, skónzowali. Schpaniske knježerstwo s franzowskim wo shromadnym postupanju pschecźiwo sbéźkarjam jedna. Někotre regimenty w Schpanskej ßo mobilisuja, so bychu ßo do Marokkowskeje pósßłale. Sozialdemokratojo a pschiwißowarjo republikanskeje strony chzedża njedźelu w sjawnych shromadźisnach pschecźiwo nowej wójnje w Marokkowskej protestowacź.

Sjewjenje.

Hižo dwě njedźeli běch nětkole pola ßwojeho pschecźela Luziana de Reillea a ßebi hischcże na wotpucźowanje njemyßlach. Cźlowjekej bě pschejara derje we sastarjskich rumnoscźach. — Tam bě tak cźicho a pokojnje po rosbudźazym honjenju a żiwjenju w Parisu.

Hród běsche wośrjedź wulkeje sahrody. To bě kamjeńtne twarjenje, trochu po ßrjedźnym wěku se schtyrjomi wěżiczkami. Kóżde lěcźe tam někotsi pschecźeljo a teź ja něschto dnjow pschebywachmy. To bywachu pschezo ßamßni a jenoż najdowěrnischi a nichtó s naß pschi kóżdolětnym seńdźenju njepobrachowasche.

Ras wjecźor po hoscźinje hromadże na terasy ßedźo kurjachmy. To běsche liwka, ale cźémna nóz w auguscźe. Ani hwěsdy na njebju njebě. Psched nami ßo sahroda wupschestrjewasche, cźmowa a potojna. Wulke schtomy ßwoje hałosy k njebju scherjenjojcźe wupinachu. Pod terasu ßo běły pěskowy pucź ßwětleschе, ale bórsy teź teho wjazy widźecź njeběsche. Jenoż sady na wobsorje małe nażołcź ßwětko dyrkotasche. Hewak ßo zyła wokolina do tólsteje njepschedobytneje cźmy khowasche. Cźlowjek ßo woßamocźeny, wot ludźi wopuschcźeny cźujesche. Běsche tak, jako by ßkyschecź było, kak stwórba dycha, kak płódna semja s hłuboka sdychuje!

Dyß a dyß liwki wjecźorny wětsik psches kastanijowe schtomy schumjesche a nasche żehliwe trubki każ cźerwjene dypki do nozy ßwěcźachu.

Powjedachmy a kurjachmy. To bě bießada bjes saměra. S jeneje wěży ßo na druhu pschejakowasche. Pschipadnje prajene ßkowo myßle na druhi pucź wjedźesche, a po zyłych mjeńschinach ßo zyle mjelcźesche.

Pschezo bě hischcże horzo a tuźno, hacźrunje bě nastawaza nóz trochu powětr wokłódźiła. S runiny cźopła para wustupowasche a wóń kwětkow powětr naßncźesche.

Po wschelakich wotkhilkach bě bießada na fantastiske wěży doschło. Kóżdy mały podawk abo dopomnjeńku powjedasche. To běchu powjedańcźka, nadpschirodne podawki a dźiwne stawiśny s tamneho ßwěta. Wotschewjachmy ßo s wurjadnymi wěżami.

Hodźina a městno ßo k temu derje hodźeschtej a ßama stwórba naschim fantastiskim powjedanjam spodźiwne wobrubjenje dowasche. Psched nami wulko, cźmowa sahroda, na terasy na pok noweho, na pok sastarskeho hrodu, hdźeź móżachmy ßo jenoż njejaßnje spósnacź, jenicźke ßwětko dawachu nasche żehliwe trubki. Nasche myßle ßo do ßonjenja shubjowachu.

Njewurěcźowachmy ßo wo nadpschirodnych wěżach. Ale trochu stysłno a bojasnje nam pocźa bycź. — Jenoż Franz de Malville ßo nam ßmějesche.

„To dyrbju wusnacź, cźopkota, městno a cźaß maju na cźłowskeho ducha jara wulki wliw. Pichetoż my żiwjenje snajemy, my ani njewědomi, ani hłupikojcźi njejßmy, a tola ßo sabawjamy s tajkimile dźěcźazymi bladami. My, kiż tola dwělujemy, kiż ßebi wschitzy myßlimy, so ßmy prawi ßynoju nascheho rosßwětleneho lětstotka; to je s jenym ßkowom ßměschne! — My wjazy na prawej wußokoscźi njestejimy, lubi pschecźeljo! Ale to je s tym pschischko, so ßmy tak hłupi byli, a ßo tule na teraßu stareho hrodu ßydnyli, woßrjedź stareje sahrody, w nozy, a to hischcże w Bretagneskej krajinje, kotraź ßo s duchami a s potajnymi postawami mjerwi. A potom ßmy teź pó cźmje wostali — — — — se strachom mohł cźłowjek se subami klepotacź."

„Ssměj ßo a rěcź, schtoż chzesch, luby pschecźelo", Hendrich Avel trochu rosbudźeny rjekny. „To hischcże s teho njeścźehuje, so cźłowjek żenje niczo njewidźi a njenashoni, schtoż dyrbi ßo tola nadpschirodne mjenowacź. Ja ßam ßym psched pjecźimi lětami něschto nashonił, schtoż je we mni ßylny saczischcź sawostajiło. A ja do nadpschirodnych wězow njewěrjach, to wam wobkrucźam. Hacź do teho cźaßa jenoż to wěrjach, schtoż mózach dopokasacź, schtoż bě wědomoscź rosßudźika a tak dale, a nětkole — —"

„A nětkole?" Franz de Malville ßo woprascha.

„Nětkole? To wjazy njewěm, dwěluju, wotlakuju ßo —"

„Na pschikład!"

„Njeßměj ßo! Ssym sjewjenje měł, haj, na to pschißaham. Ssym ducha widźał, kaź waß widźu, ßamo lěpje, dyźli waß widźu, pschetoż pó cźmje mózu waß lědma spósnacź, a teho ducha ßym, ras ßamo ßrjedź běłeho dnja, widźał. Mózu dźě wam tu wěż powjedacź; potom mózecźe ßudźicź."

Po tych ßkowach khětro dołho mjelcźachmy. Bjesdźak sa tym městnom hladachmy, hdźeź wón ßedźesche, a prózowachmy ßo, jeho w cźmě spósnacź.

„Wy wschitzy scźe Ferdinonda de Grißons snali", wón pocźa. „Dopomnicźe ßo na ßylneho, żiweho cźłowjeka, kiż bě ßwojich khrobłych kußow dla dleschi cźaß ßkawny, ßmój hromadźe wukublanaj byłoj. Jeho nan bě njekhmanik, kiż psches duell padże. Naju macźeri běschtej ßotsje.

Ferdinand hižo jako młodźenz do nascheho domu pschińdże, bě mój najlepschi pschecźel. Alle żiwjenje naju bórsy rosdźěli. Tola wob lěto ßo ras na hońtwjerskim hrodze setkawachmoj, hdyż bě hońtwa; tam rad pschebywach. S njesbożom, kotreź ßo na zyle dźiwne, wurjadne a njewěrjomne waschnje sta, tak so to njesabudu, mój pschecźel a towarsch żiwjenje pschißadźi. Dźenßa hischcże mi krej stejo wostawa kaź lód, hdrž ßo na tutón ßurowy podawk dopominam, hacźrunje je ßo prěni sacźischcź dawno minył."

Něschto mjeńschinow mjelcźesche; nichtó njerěcźesche. Buchmy wcźipni. Sdasche ßo, so bu cźma hischcże njepschewidnischa a sady na njebju bě małe nażołcź ßwětleschko dohaßko.

Hendrich Avel pokracźowasche:

„Nětkole je ßo runje pjecź lět minyło; běch kaź druhe lěta we Grisonsu. Zusych tu hischcże njebě; pschesprosheni mějachu hakle na

druhi tydźeń pschińcź. We rumnym hrodźe ßamoj ſ někotrymi ßkužobnikami bydlachmoj. Wschědnje daloko po léßach a polach jěchachmoj. Na honćwu hischcźe njekhodźachmoj; cźakachmoj na spoczatk honćwy. Běchmoj ſ cźicha żiwaj a ßo wokschewjachmoj. Ja wschak ßebi wjazy na Paris a schtoż k temu ßkuscha, njemyßlach. Sa dwě njedźeli ani nowin wjazy do rukow wſak njeběch.

Ras wjecźor mi kniha do rukow pschińdźe a pohnu mje k cźitanju. Poczach w njej kopjena wobroczecź, tola bórsy mje wobßah tak sajimowasche, ſo ßo powolnje ßydnych a cźitacź ſměrich; Ferdinand dźěsche do komory, ſo by ßo lehnył, a sawda mi „dobru nóz“. Ow, tu knihu hischcźe psched ßobu widźu; bě do woßebneje kože ſwjasana a w njej běchu powjedańcźka ßłamneho baßnika. Cźitach: „Dwoji njeskutk na Morg skej drósy“. Tale stawisna, kotrejež hischcźe njesnajach, mje jara jimasche. Njemóżach knihu sacźinicź, běch każ sakuskany a doczitach hacź do poßledniego rjadka. Cźaßnik dwě bijesche, hdyż stanych, ſo bych lehnycź schoł. Nasajtra rano chzychmoj hižo ſaßo wujěchacź.

Naju ſpanſkej komorje běschtej pornjo ßebi, a we wokomiku, hdyż durje do ßwojeje komory wotewrich, ſdasche ßo mi pschi poskakowazym ßwětle mojeje ßwěcźki, kotruż mějach w ruzy, ſo scźin postawy widźu, kiž ßo na durje Ferdinandoweje komory ſepjerasche. Njemyłach ßo, tu postawu zyle jaßnje widźach. Běsche każ do mhły sawalena, wobryßow bě lědma widźecź, każ rańscha mhła, kiž ſ łukow postupuje.

Noſy běschtej mi każ ſlemjenej; ruzy ßo mi widliſchcźojcźe ſatorhowaschtej; chzych wołacź, ale krk bě ßo mi każ ſadźernył. Sa někotre wokomiki bě ßo ſjewjenje ſhubiło. Jenoż něschto ſekundow běch jo widźał. Duż ßo bórsy ſměrowach a winu dach mucźnoscźi a tej ſtawiſnje, kotraż bě mje ſpłóſchiła. W myßlach ßo ßebi ßamemu ßmějach, ſo běch ßebi to wumyßlił; bórsy běch na wěż ſabył a bjes dźecźa krucźe a ſtrowy ſpach.

Nasajtra rano hižo w ßedmej hodźinje na konju ßedźachmoj a do ßłóncźneho ranja khelpachmoj. Mój ſtrach ſe ſańdźeneho dnja bě nimo. Wokoło poldnja na ßußednym hrodźe wotpocźowachmoj; pschi ßnědanju bě khětro wjeßele. Pschitomni běchu wschitzy honćwjerjo a duż ßo bjeßada pschetorhnycź njemóżesche. Njejapzy, hdyż ßo k Ferdinandej wobroczich, kiž honćwinſki podawk powjedasche, widźach, a to tón krócź zyle jaßnje, ßamßny scźin ſa jeho ſtokom ſtejo, kotruż běch hižo dźeń prjedy widźał. Postawu móżu dokładnje wopisacź, dokelž je ßo mi do pomjatka kłuboko sacźischcźała. Sdasche ßo bycź ßucha a wulka a bě do dołheho płaſchcźa ſawalena. S lěwej ruku ßebi wobliczo ſasczinowasche. Měſto wocźi mějesche dwě kłubokej dźěrje bjes widźenja. Cźěło bě każ wobras ſ mhły, móżach pſches njo widźecź. Ale to njebě jenoż ſcherjenje, to bě ßmjercź ßama. To widźach, to cźujach. Pytnych, kak mi ſe strachom ſtawy ſproſtnychu.

Ferdinand dobreje myßle ßwoju ſtawiſnu powjedasche. Wschitzy na njeho poßkuchachu, ale nichtó ßmjercźe njewidźesche, kiž na njeho łakasche, jenoż ja ßam! Na dobo widźach, kak postawa prawu ruku ſběha a jej pomału ſpadowacź dasche, zyle pomału, a ßo mojeho pſcheczela na ramjenju dótkny. Chzych wołacź, tak wulki strach mějach. Jaſyk bě mi każ ſlemjeny; njemóżach. W ßamßnym wokomiku bě widźenje każ do niczeho rospłunyło. Napinach ßwojej wocźi, niczo wjazy njewidźach.

Jědźachu dale, ßmějachu ßo a żortowachu a to bě mi, jako budźech wotucźił, hdyż bě mje khodojta tłóczika. Njeſwěrich ßebi, wo tutych hróſbnych widźenjach ſpominacź; budźechu ſe mnu ßwoje wjeßele měli. Mje wschak bě mojeje rosbudźenoſcźe a ßłaboſcźe hańba. Wokoło pieczich na konja ſalěſechmoj, ſo bychmoj ßo domoj wróciłoj. Powětr bě kraßny. Sſłónzo ßo każ w morju płomjenjow khowasche a jěra wóń ſemje ßo ſ wótrej wónju ßyna měſchesche. Bórsy ßměrki ſpadowachu; kłochmoj konja ſ wotrohomaj a cźěrjachmoj ſahrabujo dale.

Tu njenadźizy pschi kolenje pucźa, na něhdźe ſto metrow daloko, to ſcherjenje woßrjedź pucźa ſtejo wuhladach, jako by namaj pucź ſoraczicź chzyło. Tón krócź mje niz jenoż ſtrach a ſtróżele pschejachu; to bě hórie. Włoßy mi ſtawachu, wot nohow hacź do hłowy ſadyrkotach. Sawołach na Ferdinanda: „Saſtań!“

Wón ßo dźiwajo na mnje pohlada a ßo wopraſcha: „Schto dha je?“

Ale wón w měrje dale jěchasche.

„Cźakaj, ſadźerż!“ ſ nowa wołach a ſpytach jeho konja ſa wotežku pschimnycź. „Boźedła, njejěchaj dale!“

Dźiwajo ßo, ale njeroſymjo chzyſche mój wuj ſ konjom ſaſtacź. Ale to bě posdźe.

Jeho kóń ßo pódkny a ßo ſ Ferdinandom na ſemju wali. To bě na ßamym měſtuje, na kotryż bě něschto wokomikow prjedy ſcherjenje ſtako. Ja ſ konja skoczich a k Ferdinandej khwatach, ſo bych jeho ſběhnył. Wón bě ßo ſ womoru ſajał a bórsy na to wudycha; pschi padnjenju bě ßebi rjap ſlemik, S tamneho dnja teho ſjewjenja wjazy widźał njeißym.“

Dołho mjelczachmy. Něchtó pospyta ſapałku ſaßwěcźicź, ſo by ßebi trubku ſaßo do rjada ſtajił, a pschi tutym mutnym ßwětle ſdasche ßo mi wobliczo wschěch poßłuchazych nażołcź a błędе bycź.

Lukien de Reille bě ſaſwonił. Sſłużobnik w kurjerſkej ſtwě lampy ſaßwěcźesche. Nětko bě ßwětło a mózachmy ßo na teraßy jaßnje widźecź.

Franz de Malville wosta njewěriwy; wón ßo hanjo ßmějesche.

„Hłupoſcźe“, wón rjekny, „mylenje cźułoweho rosbudźenja. Hendrichej je ßo jenoż wusdało, ſo je te ſjewjenje widźał, a hdyż bě jeho wuj tak njejapzy do njeſboża pschiſchoł, je tu něż ſ tym ſměſchał.“

S krótka, wón njebě pscheßwědczeny. Mjes tym ſo wón hischcźe rěczesche, stany Hendrich ſ tajkim wotmachom, ſo jeho stólczk k ſemi padźe.

„To ſjewjenje!“ wón mjałotasche, „ta postawa ſady tebje ſteji!“

Najprjedy ßebi na żort myßlachmy. Ale Hendrich na Franza de Malville wudźerasche, wocźi ſe strachom a stróżenjom wuwalejo, wobliczo bě ſe ſtyikom ſtischiwjene. Ně, ſawěsźe wón nježortowasche; tak ßo nichtó pschetworjecź njemóżesche.

Bjesdźak běchmy wschitzy stanyli, jenoż Franz de Malville bě ßedźo wostał.

„To ſjewjenje? Hdźe dha? Njewidźu niczo!“

Potom Franz stany a ßo ßmějo rjekny:

„Ty ßy błaseń, abo ſ wotewrjenymaj wocźomaj ßonisch.“

Hendrich wosta němy a njehibny ßo a pschezo hischcźe wocźi wuwalejo na ßamßne měſtno hladasche. Potom ſ kłuboka ſdychny a ßebi ſ ruku pſches cźoło myrny, kiž bě mokre wot poczenja ſe strachom, a ßo wudźérajo cźeźko do stólza wróczo ſlehny.

„Stary pachole“, Malville po dobrym pschida, jemu dłóń na ramjo kładźo, „ty dyrbisch brom wſacź, ſo cźi cźuwy ßo ſměruja, a potom wjazy ſcherjenjow njewuhladasch.“

Wulki měr a ſymna krej naſcheho pſcheczela naß ſměrowaschtej a ßmějachmy ßo a żortowachmy hacź do pósdneje nozy a ßebi na dźiwne ſjewjenje njemyßlachmy.

Nasajtra rano mje telegram do Parisa wróczo ſawoła. Zyły měßaz mějach tam cźinicź. Na tamne Hendrichowe powjedanje a jeho dźiwne sadźerżenje běch sabył.

Tu dostach depeſchu wot Reillea. Rěkasche: „Malville je morwy!“ Niczo jaßne. Sa něſchto hodźin pschińdźe Hendrich Avel ke mni a ſhonich nadrobniſche.

Malville be něſchto kilometrow dale Reillea ſ automobilom do njeſboża pschiſchoł. Pod kruchami jeho wosa jeho a jeho automobiloweho wjednika marweju nańdźechu.

Pschi jeho powjedanju mi ſymnje po khribjecźe pscheběża.

„To ßym wjedźał“, ja rjeknych, „to ßym do cźaßa widźał. Wón dyrbjesche wumrjecź. Sſmjercź na njeho łakasche, każ bě na mojeho pſcheczela Franza de Grisonſa łakała. Tehdom ßym ßmjercź ſa jeho stólzom widźał. To bě wopak, ſo ßo temu ßmějesche.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Budyſka kowarſka jednota budźe w bliżſchim cźaßu jubilej ßwojeho 500 létneho wobſtacźa ßwjecźicź. Pschi tejle ſkładnoſcźi ßo jednocźina khorhoj poßwjeczi.

— (Do njeſboża pschiſchoł.) W artilleriſkich kaſarmach je w ſali offizěrſkeho kaſina pschi wotroſchtowanju jedyn cźeßła dele podnył a ßebi ruzy ſkamał. Hnydom ſawołany wyſchſchi medizinalny radźicźel dr. Menſchel je ſnjeſbożeneho do měſchczańſkeje hojerńje dowjeſł.

— Pschi ſkakanju pſches pſchěrow na Lětonjanſkim ſwuczowaniſchczu bě huſar Iſrael ſ 2. eſkadrony tudomneho huſarſkeho regimenta cźiżko 20 ſ konjom tak ſtraſchnje padnył, ſo je nětko na poczerpjene ſranjenje wumrjeł.

— (Paduch różowych pjenkow.) Dlěſchi cźaß ßu ßo w Budyſchinje w rańſchim pſchedměſcźe różowe pjenki kradnyke. Wóndano je ſłóncźnje ſahrodnik Glauſch jeneho kralowſkeho ſaſtojnika ſaßkapił, kotryż bě wo dnjo do jeho ſahrody pſchiſchoł a ſ njeje jedyn różowy pjenk wotnjeßł. Statne rěcźniſtwo należnoſcź pſchepytuje.

Cżeśćeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotśiž chzedża ja nje na

3. schtwórtlěto 1913

do prědka placźicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadża.

Cźi, kotśiž žebi Serbske Nowiny psches **pósť** pschinjesćz dadża, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórsy skasacź. Na schtwórtlěto saplacźi žo sa Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, kaž tež w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Pomhaj Bóh" placza na póscźe **1 hr. 30 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwna 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

— Wulki zirkus Henry po żelesnizy s woženbitym cźahom, wobstejazy se 86 wóskow, žobotu 21. junija rano w 8 hodźinach tu pschijěžże. Wjecźor 1/4 9 hodźin budże prěnje pschedstajenje. Kharty žo do prědka w Henczelez zigarowej pschedawarni pschi theatrowym městnje pschedawaju, wone žo hodża tež po telefonje cź žło 444 skasacź. Rano w 9 hodźinach žo zdły skót s tworoweho dwórmschcźa k zyrkusowemu městnu powjedże a to po lawskej dróży. lawskich hrjebjach, żitnych wikach, bohatej haży, hłownym torhoschcźu, žerbskej haży na tšelnik. Zirkus je najwjetsche pschedemsacże, kotrež je žo tu widźało. Wón jenoż 4 dny w Budyschinje wostonje.

— Ssynam je hacź dotal wjedro hojiło. Wschědnje žo horze žłónczko s njebjeż žmějesche a hacź do žrjedy wjecźora žuschaty wětsik s ranja dujesche. Schtwórtk wjecźor drje žo samróczi a w nozy žo troschku pomiholi, tola pjatk rano běchu žo hižo saže mróczele wucźahnyle. Pschi tak pschihódnym wjedrje je žo hižo wulki dźěl łukow poženkł a wjele žyna je žo domoj swosyło. Wunoschk je pjecża wschelaki, tola wschudże spokojazy. Pod horami je wón pjecża bohatschi dyžli w nižinach. To žame też wo dźecźelach płacźi. Žita žu rjenje wukcźele a lětža jara mało leża. Jecźmjen je lěpschi dyžli wowž. Woprawdźita radoscź je, na běrny a rěpu hladacź. Poślednje deschcże žu jich roswicźu jara spomožne byle.*

„Łužica" čisło 6. Wobsah: Serbski lěs, krasny raj. Wopisuje Jozef Jakubaš. — Anna Janovská: Błudnički. Powědańčko. Ze słowakskeho přełožił Rachlowc. — Aforism. C. W. — Janska kupjel w Smječkecach. Wopisuje Jurij Słodeńk. (Z 8 wobrazami.) — Jajo. Delnjołużiska baseń. F. Rocha. — K čemu je serbska rěč dobra! Šwj. — Čestne myta. — Serbski rozhlad. — Naše towarstwa. — Serbske pismowstwo. — Serbska hudźba. — Druzy wo nas. — Słowjanske nowinki atd. — Tuto čisło je wosebje našej serbskej kupjeli wěnowane. —

Se Sajdowa. Pschi brjosy Budyško-Rakeczanskeje żelesnizy njedaloko nascheje wžy trawu žyczo, je pjatk dopołdnja tudomny 70 lět stary wumjenkał Gebler do njesboża pschischoł. Dokelž wón cźežko žłyschi, njebě wón ropot wot sady žo bliżazeho cźaha saždyschał. Duż jeho lokomotiva na bok storcźi. Wobstarny muż, kotremuż běchu žo někotre rjebła słamałe, a žo jena ruka wuwaliła, bjes wědomnja leżo wosta. Ludźo, kotśiž žo jeho dohladachu, jeho do Sajdowa domoj dowjesechu, hdźež je popołdnju 1/2 3 hodźin wumrjeł.

S Hornjeje Hórki. (Mordarstwo a žamomordarstwo.) Sandźenu njedźelu w nozy je 23 létny w tudomnym Hänselez hoscźenzu žłużazy pohonca Hermann Hencź teho runja tam žłużazu 17 létnu pěstońcźu Friedu Krjenizez s Budyschina satšélił a potom teho runja s kulku žwojemu žiwjenju kónz cźinił. S pschicźinu tuteho dwojakeho njeskutka je njespožowna luboscź. Krjenizez wo Hencźowu luboscź njerodźesche. Tutón bě teho dla poždledni cźaž wschón samyžleny a žo se žamomordarskimi myžlemi saběrasche. Wón bě žebi teho dla jedyn revolwer kupił a jenemu snatemu žebi pokasacź dał, kak ma žo wón trjebacź. Sandźenu njedźelu bě Krjenizez na lěcźny žwjedźeń do Cźornych Nožliz schła, a Hencź bě sa njej schoł. Wjecźor Krjenizez reje w Gáblerez hoscźenzu wopyta, hdźež žo se žwojej starschej žotru setka. Posdźischo też Hencź na reje pschińdże. Kaž hewak, Krjenizez też tam Hencza kedźbu njemějesche, sa to pak cźim bóle s druhimi pachołami pschecźelnje wobkhadźesche. S tym žo Hencź nimo měry rosnjemdri. Wón po žwój revolwer dźěsche a žo piwa a palenza napiwschi na wjeżnej dróży blisko kowarnje Krjenizez domoj hladasche. Hdyž žo ta hromadże s Jdu Bjarez, teho runja pola Hänselez žłużazej domoj wrócźesche, wona Hencza wohladawschi žo pschecźelnizy pschimny. Hencź ju wot pschecźelnizy wottorhny, a mjes tym so Bjarez do Hänselez rejwarnje ludźi na pomoz wołacź dźěsche, Hencź tši krócź sa žobu do Krenizez tšéli. Hdyž ludźo pschiběžachu, holzu morwu namakachu. Bórsy po tym pschi Sprewi dwójzy tšélicź sažłyschachu. Ludźo po swuku dźěchu, tola njemóžachu Hencza nadeńcź. Hakle rano wokoło 2 hodźin jeho jako cźěło blisko Pětschkez bróžnje namakachu. Wón bě žebi dwě kulzy do praweho spanja tšélił, kotrejž běschtej žo niže lěweho wócźka saže s hłowy wudobyłej. Morjenu holzu běchu mjes tym do jeneje stwy Hänselez hoscźenza donjeżli a posdźischo žo wona do cźěłownje tudomneho pohrjebnischcza dowjese. Pódla njeje žo tam Hencźowe cźěło połoži. Hencza žu zyle s cźicha a Krenizez s wulkim wobdźělenjom wobydlerstwa na tudomnym pohrjebnischcźu khowali. Hencza jako porjadneho, strózbeho a pilneho pachoła wopižuja. Wón je žo w Hornjej Hórzy narodźił a njebě žo hacź dotal na žane waschnje pschecźiwo sakonjej pscheschoł. Rospalita luboscź, kotraž žaneho sacźuwanja a srosymjenja njenamaka, bě jeho na wotpucże dowjedła a jeho k slemu njeskutkej pohnuła.

S Hodźija. Pjatk tydźenja w nozy je sažo ras jedyn paduch w naschej wžy pobył. Jenu woknowu schkleńzu swurěsawschi je delka pschi semi do hoscźenza „jelenja" salězł. Wón je někotre khomory a koschcże rosbacźił a sa pjenjesami pytał, tola žanych njenamakał. Knjes Eigner měješche runje wjetichu sumu w gmejnskej każy, kotruż sastawa, tola s wobhlodniwoscźu bě pjenjesy horka na městnym městnje sthował. Duż mózesche paduch jenoż jedyn skoty rjecźas žobu wsacź. S hoscźenza je wón w runej měrje k žužodej žiwnoscźerjej Wehnerej schoł. Tam je wón jene delne muchaże wokno rosrěsnył a s nim do domu salězł. Mjes tym so Wehnerezy horka spachu, je wón delka wschě khamory a komody sa pjenjesami pscherył, tola jenoż 3 abo 4 hriwny wužlědźił. Pódla teho je wón cźažnik, kotryż je Wehnerowemu njebo žnyej žkuschał, žobu kasał. Spodźiwne je, so Wehnerez poš, kotryż bě na pschedsali prěnjeho poskhoda, njeje saschcźowkał. Polizajski poš, kotryż bě žo žobotu dopołdnja s Budyschina pschiwjedł, sa paduchowym žlědom hacź k „sakikemu jěsdnemu" běżesche. Tam žo žled shubi.

S Njeżwacźidła. W naschej wožadże chzemy žwj. Jana, pschichodnu wutoru, bibliski žwjedźeń žwjecźicź. Tudy s zyka njeje hischcże žadyn bibliski žwjedźeń był. Duż žo wschitzy na to hotuja a wjeżela. Pschecźelio Božeho pižma s bliska a s daloka žu nanajwutrobnischo pscheproscheni a powitani. Njech Boże žohnowanje kaž na prjedawschich zyrkwinskich žwjedźenjach też na tutym wotpocźuje. Duż pójmy a poždlúmy žo pschichodnu wutoru w starym Njeżwacźidlskim Božim domje w luboscźi a žwerje sa Boże drohe žiwe słowo!

S Njebjecźiz. Hrósbnu wež žu sandźenu njedźelu w cźmowym khodże mjes wežu a zyrkwinej kubju tudomneje zyrkwje namakali. Tam 7 metrow nad swonami sa hrjadami cźłowske cźěło wižaze wohladachu. W nim twarskeho mischtra Schönu, kotryż je žo psched 9 mežazami shubił, spósnachu. Cźěło bě žo khětro sesthło. Schöna je žebi w cźežkich myžlach žiwjenje wsał; druhe městno budźische žebi pak wubracź mohł.

S Kamjeńza. Tudomneho měschcźanskeho poliziśta Miklicha je njedźelu w nozy jedyn kołojěsdny pschejeł. Kaž žo sda, je Miklich na poczerpjene franjenje wumrjeł. Wón je pondźelu rano 1/2 hodźin domoj pschischoł a je žwojej žonje powjedał, so je jeneho kołojěsdneho, kotryż je bjes sažwěcźeneje latarnje jeł, sadźerżecź chzył. To prajimschi je žo Miklich na semju swiesł, je wědomnje shublł a je 1/2 8 hodźin rano wumrjeł. Miklichowa sadnja hłowa bě sacźekła, jeho žu po tajkim na hłowu dyrili, pschi cźimž žu žo jemu mosny sischaże.

Sserbska Boża žłužba w Draždźanach. Sandźena njedźela bě w naschim sakskim hłownym měscze sažo njedźela Sserbow. A kak krażny bě tutón dźeń! Horkach módre, jażne njebjo, w selenych sahrodach khor spěwazych ptacztow, na hażach wulkeho města wjeżeły lud, kotryż žo na žwjedźeń khěžorowehó jubileja hotowasche, k temu tu a tam synki wojerskeje hudźby, horkach s wyžokich wežow klinczenje mózných swonow, kotrež kaž khwalobny khěrlusch wot zyrkwje k zyrkwi žo dale njeżesche, s khěžow a s domow khorhoje we wschěch barbach, kotrež žo lubosnje w milym wětsiku smahowachu, też hłoży khoralow tu a tam, kotrež na Boże žłužby pschihotowachu. O kajki bě to krażny dźeń bjes prócha a horzoty, dźeń dźaka a khwalenja, radoscże a wjeżela, woždebje też sa naž Sserbow! W lubej domisnje běchu žebi zyle cźrjódy Sserbow pschedewsali, na tutym dnju ras

Draždźanskich bratrow wopytacź, ſerbſke towarſtwo „Čornobóh“ ſeſnacź, ſ nim ſo w luboſczi ſtowarſchicź, woſebje pak ſo tež ras na kemſchenju w kſchižnej zyrkwi wobdźělicź. Rano ſahe běchu kužiſzy Serbjo domach wotjěli a hlaj, jako w Draždźanach w nowym měſcze na dwórniſchczu wuſtupichu, ſo tu hižo wočakowachu a ſo hacź nanajpſcheczelniſcho powitachu wot ſobuſtawow towarſtwa „Čornobóh“. Lěpſchich wodźerjow Serbjo njebychu wunamakacź móhli, hacź běchu tuczi ſtaroſcziwi, pſcheczelni Serbjo w Draždźanach, kotſiž ſu wſchu próžu wopornjwje na to wažili, ſo by ſo hoſczom ſ lubeje domiſny w Draždźanach ſpodobało. Hižo prjedy hacź wulki ſwón Serbow połodnjo 1/2 12 hodźin do kſchižneje zyrkwje kemſchi wołaſche, pjelnjachu ſo kemſchaze ławki ſe ſerbſkim ludom, a jako prěni kěrluſch ſaklinčo, bě tola 600 kemſcherjow ſhromadźenych, kotrymž k. farař Domaſchka ſ Budeſtez w prědowanju, k. farař Ssykora ſ Minakała pak w ſpowjednej wučbje rěčeſche. Wyſoki knjes pſchiſtupi k wodźerjej Draždźanſkich ſerbſkich kemſchow ſe ſłowom: „Wy macże nahladne a bohate poſłuchańſtwo dźenża na dnju kněžoroweho jubileja. Serbjo ſu tola wótčinſzy ſmyſłleny lud!“ Na kemſchach bě napjata nutrnoſcź a niz jenož duch bratrowſkeje luboſcże, ale tež modlitwy a wěra ſapſchimny wutroby a wjeſele běſche ſa prědarjow, k ſhromadźenej woſadźe rěčeczy. K Božemu blidu ſtupi 115 ſpowjednych.

Bórſy po kemſchach ſhromadźichu ſo Serbja ſ Kužizy a ſ Draždźan k ſhromadnemu wobjedej, pſchi kotrymž kk. Pětſchka, Melzer, Króna, Wollmann a Hajna ſahorjaze ſłowa k ludej rěčachu, čaſ bě krótki, duž khwatachu wſchitzy k Łobju, hdźež łódź Serbow do Pilniz dowjeſe. Hdźežkuliž pak ſo hromada ſerbſkeho luda wuwali, praſchachu ſo: „Schto to rěka? a kajki macże ſwjedźeń?“ Haj, ſwjedźeń mějachmy, ale niz próſdny, ſwětny, ſwjerſchny, hoły, ale dźeń, na kotrymž ſebi my Serbjo ſe wſchelakich woſadow ruku ſawdachmy na ſlubjenje: My chcemy wostacź, kaž naſchi wótcojo, pěkni Serbjo, ſ wutrobu pobožni, w luboſczi, ſprawni, w ſabawje pſchiſtojni a wjeſeli, chcemy ſebi važicź wſchě wot wótcow namrjete ſwjate a narodne kubła, naſchu rěcź, naſche waſchnja, naſchu luboſcź k Božemu domu a k Božemu ſłowu!

Wjele ſo hiſchcże woſebje w Budeſczanſkich a Bukeczanſkich ſtronach wo tutej wjeſbje do Draždźan rěcźi, a wſchitzy, kotſiž tam běchu, ſu pſchesjene w tym wuſnaczu: Rjenje, jara rjenje bě wot ranja hacź do wjeczora, rjenje woſebje tež pſches wuſtojne pſchihoty a luboſczíwe ſtaranje ſławneho a lubeho ſerbſkeho towarſtwa „Čornobóh“.

S Draždźan. Swjaſk kral. ſakſkich wojeńſkich towarſtwow ſměje wot 4. hacź 6. julija w Draždźanach ſwoju ſkhadźowanku. Pſchi tejle ſkładnoſczi něhdźe 20 000 ſtarych wojakow we wulkej ſahrodźe nimo krala počehnje, ſo bychu jemu na tajke waſchnje holdowali.

S Kulowa. Njedźelu popołdnju je ſo khěža ſchtrykańſkeho miſchtra Welſa wotpalika. Sſkoma, někotre woſy runje domoj ſwoženeho ſyna a w jenej murjowanej pinzy ſo khowaze mjaſo a połcź ſu ſo ſ wohnjom ſniczike. Jedyn wós ſ bróžnje ſtorkajo je ſebi Welſowa žona ruzy wopalika. Naſtata ſchkoda ſo nimale ſe ſawěſczenjom ſaruna.

Se Ssulſchez pola Kulowa. Tu je ſo ſaſo ras hobrſki burſki kwaſ ſwjecził. Hoſczow a poſłužobnikow na nim je ſo 800 naliczilo. So tak wjele ludźi wjele ſjě, ſo ſamo wě. Duž dyrbjachu 2 ſylnej krowje, 9 ſwini, ſ kotrychž někotre 4 zentnarje waſachu, a 5 czelatow ſarěſacź.

S Wojerez. Na ſobotne ſwinjaze wiki bě ſo 273 proſatow a 34 běhakow pſchiwjeſło. Sa por proſatow ſo 30—50 hriwnow płaczeſche. Běhaki ſo po 50—52 hriwnach pſchedawachu.

S Běleje Wody. Roshorjazu hońtwu ſa jelenjemi ſu tu tele dny tu měli. Tſi jelenje ſ hrabinſkeje Arnimſkeje ſwěrineje ſahrody běchu jenu hłuboku kužu pſched městom pſchepkuwale a ſo, jedyn płót powaliwſchi, do jeneje měſchczańſkeje ſahrody dobyke. Dwaj jelenjej běſchtaj potom, mjes tym ſo ſo tſeczi do lěſa wróczi, do ſchkleńczetnje Malkeho a Müllera pſchiběžałoj. Jene ſkoczo do dwora pſchihna a tam leżaze ſchkleńczane twory roſtepta a ſkónczńje tež do jeneje dźěłarnje pſchińdźe, hdźež někotre dźěłaczerki ſnědachu. Jelenja wuhladawſchi wuſtróżene dźěłaczerki roſczěkachu. Skónczńje ſo wobojane ſkoczo do jeneho kuta mjes kólnju a płotom ſaběža, hdźež jo ſatſělichu. Druhi jeleń ſ wuſkimi durjemi do ſahrody jeneho moleriſkeho miſchtra czekny a ſo tam ſe ſmjertnym wołojom doſahny. Do płotow a murjow ſawadźiwſchi běſchtej ſo ſkoczeczi hižo prjedy wobodrěłoj.

S Běleje Wody. Lětſa ſo tu dwě khorhoji poſwjeczitej. Pódla poſwjeczenja khorhoje artilleriſkeho towarſtwa, kotrež ſo 27. julija ſměje, krajnowótczinſke towarſtwo opaleſzenſkich dźěłarnjow, 24. auguſta ſwoju khorhoj poſwjeczi.

Wuſnudźenja.

Khoſtanſka komora. 25 létny murjer J. A. Micź ſ Měrkowa bě ſo 30. haprleje w Budyſchinje na ſtarym wojeńſkim ſwuczowaniſchczu do jeneje dźěłaczeńſkeje budy dobył a jedyn nakhribjetnik, zyrobu a druhe wězy kradnył. Dale bě wón w Kamjenej pola kublerja Domanje, pola kotrehož chzyſche ſo wón jako wotroczk pſchiſtajicź, pjenježnu móſcheń ſ 50 hriwnami a nalutowanſku knižku wo 1547 hriwnach ſebrał. Dokelž je Micź hižo huſto prjedy khoſtany, jeho k khoſtarni na 1 lěto 8 měſazow ſaſudźichu a jemu czeſne prawa na 5 lět wotrjeknychu.

Přilopk.

* (Wobhnadźenje we wójſku.) Pſchi ſkładnoſczi 25lětneho kněžoroweho knjeżeńſkeho jubileja ſu tež ſakſki kral a druſy němſzy wjerchojo wojakam diſziplinarne khoſtanja, tak daloko hacź ſo wone njeſu do 16. junija wotpokucźike, ſpuſchczili. — Jutſje njedźelu chce hrabja Zeppelin ſe ſwojej powětrowej łódźu „Sachſen“ do Lipſka na twarſtwowu wuſtajenzn pſchileczicź. Tam jeho ſakſki kral ſ krónprynzom a prynzom Bjedrichom Khryſtianom poſtrowja. Kral chce ſ prónzomaj w powětrowej łódźi wokolo Lipſka leczeczź.

* (Rosbuchnjenje granaty.) W tſělbańi ſakſkeho regimenta cźiſzko 105 w Straßburgu pěſchkaj Roſt a Lorenz jenu granatu roſebracź ſpytaſchtaj, kotruž běſchtaj na ſwuczowaniſchczu namakałoj. Mějeſchtaj ju ſa próſdnu a chzyſchtoj ſebi ſ njeje fotografijowe wobłuki dźěłacź. Jedyn druhi wojak jimaj wotradźi, granatu roſebracź, a hdyž na njeho njepoſłuchaſchtaj, ſo ſ tſělbańje wotſzali. Hdyž pak bě lědma durje ſa ſobu ſaczinił, granata rosbuchny. Roſt a Lorenz ſo pſchi tym moriſchtaj. S rosbuchnjenjom je ſo khětra ſchkoda w tſělbańi naczinika.

* (We wětrje ſmjercź namakali.) 7. mjeje ſo tſjo ſtudentoju lěkarſtwa w Kielu ſ płachtatym czołmom na jězbu po morju puſchczichu. Sańdźenu wutoru je jena płachtata łódź ſ czołmom tamnych tſjoch ſtudentow ſa powjaſom do Kiela pſchijěła. Wona bě czołm po morju pluwazy namakała. W płachtatym czołmje bě ſawiſna knižka, kotraž hacź do 10. meje doſahaha; do njeje ſu wſchědnje czežke wětry ſapiſane. Młodźi ludźo njeſu na morju žanu łódź ſetkali a ſu najſkerje hłodu wumrjeli abo ſo ſ wětrom ſ czołma do morja cźiſli.

* (Morduřſtwo a ſamomorduřſtwo.) We Wittenfeldże je kowař Teſke ſwoju njewjeſtu ſatſělił, dokelž je wona ſlub roſpuſchczika. Potom je wón ſam ſebje ſatſělił.

* Ssylne njewjedra ſu wutoru w połodniſchej a rańſchej Franzowſkej ſakhadźałe a winizy ſapuſczike. Daloke ſtrony ſu ſo ſ błótom pſchikryke. W Ariegeſkim wokrjeſu je ſo jena žona ſ błyſkom ſaraſyła. -- Tež w Jendźelſkej ſu czežke njewjedra, kotrež po wulkej horzoczе naſtachu, wjele ſchkody naczinike. W Londonje a wokolnoſczi je ſo ſydom człowjekow ſ błyſkom ſaraſyło.

Wjeſ Macot je ſo ſ hórſkej rěczku, kotroż bě ſo do torhazeje rěki pſcheſtworika, ſ dźěła wupuſczika. Žona jeneho żeleſniſkeho wotkładarja je ſo tepika. Někotre wězy we wokrjeſu Meuthe et Moſela ſu ſ krupobiczom czežko ſchkodowake. Naſtata ſchkoda ſo na 400,000 frankow wobliczi.

* (S błyſkom ſo ſaraſyłej.) W Libſchizach w Thüringſkej ſtej ſo žona ratarja Wolframa a jeho 15 létna czetka pſchi njewjedrje ſ błyſkom ſaraſyłej.

* (Sso ſakło.) W jenym rěſniſtwje w Halberſtadtu ſo jedyn 17 létny wuczobnik pſchi cziſczenzu tak njeſbožownje wobſzuny, ſo wón jenemu druhemu wuczobnikej do noża padże, kotryž ſo jemu do wutroby ſaſchtapi. Wón ſa dwě hodźinje wumrje.

* (Czežke ſnjeſboženje jeneho bołharſkeho wojeńſkeho człaha.) Pola Jenikoei mjes Drama a Xanti ſ połodnja Adrianopla dwaj żeleſniſkaj czahaj do ſo ſraſyſchtaj, ſ kotrejuž bě jedyn ſ bołharſkimi wojakami wobſadźeny. Pjecź bołharſkich offizěrow a 40 wojakow je ſo morilo, wjele je ſo jich ſraniło.

* (Ssmjertny pad ſ lětadłom.) Czežke njeſboże je ſo ſchtwórtk rano nad Johannisthalſkim lětaniſchczu pola Barlina ſtało. Wjednik Raſtel bě ſo ſ gratmiſchtrom Grebitzom ſ Fermanſkim lětadłom na ſlět puſchczik. Na dobo ſo we wyſokoſczi 20 metrow lětadło pſcheczińny. Lětarjej ſo ſe ſwojeho ſydka czińnyſchtaj a ſo ſaraſyſchtaj. Lětadło ſo do zyła rosbi.

* (Semjerženje w Bolharskej.) Ssylne semjerženje je sańdženu žobotu dźěl Bolharskeje potrjechiło. Najcžežšcho žu města Tirnowo, Orěchewiza a Leskwez cžerpiłe. Po dotalnych powjesćach, wot knjeżerstwa wudatych, je žo w Trnowje 71 a w Orěchewizy 27 wožobow morilo. W Trnowje žu žo schtyri stare zyrkwje wupuscžiłe, dale gymnasij, nekotre žudniske twarjenja, narodna banka, póstske twarjenja a wjazy dyžli 100 khěžow, kotrychž wobydlerjo žaneho bydła nimaju. Wobydlerjo swonka města pod wojeńskimi stanami bydła. Zyroba žo po želesnizy s Ruschcžuka a Schumle pschiwožuje. Kralowa je hnydom do stron, w kotrychž je semjerženje najžylnische było, wotpucžowała. W semjerženjowej krajinje žu žo wschudže dwórnischcžowe twarjenja wupuscžiłe abo žo wobschkodźiłe. Želesniski wobkhad bě žo na khwilu pschetorhnył.

Sserbow wopyt w Draždźanach.

Wschitke žerbske towarstwa
S mjenami žo mjenuja,
We Draždźanach jene jo,
Mjenuje žo „Cžornobóh".
Wono tam mjes Němzami
S lutych Sserbow wobsteji,
To je jara khwalobne,
So tam Sserbstwo njesańdže.
Dha kaž wotrěcžane bě,
Wjele Sserbow s Łužizy
Pjatnateho junija
W Draždźanach jo wopyta.
S prědka hnydom wot ranja
W Draždźanach žo roshlada,
Hdyž ta pycha wulka bě,
So žo kóždy dźiwasche.
Hdyž pak na pok dwanacži
Na wěži žo saswoni,
Wschitzy ke mschi khwatachmy,
Dokelž wona žerbska bě.
Sskawny prědar Sserbowstwa,
Kaž je to knjes Domaschka,
Jadrimje tam rěcžesche,
To žo jara lubjesche.
Wěsće wschak tež kemscherjo
Dopomnja 'schcže žo na to,
Kak wón nusnosć wujažni,
So žo kóždy rossudźi,
A so wón kaž Josua
Pschezo s nowa wusnawa:
Ja pak a mój zyły dom
Sskužu Knjesej s modlenjom.
Wjazy krócž wón pschiruna
Heżko naschoh' khěžora,
Kak tón jara nakoži
Tajke žłowa we domi.
Srudne cžaży ischak nětk žu,
Kak tak mnosy na bok du,
A žo rady skhadźuja,
Hdyž žo haji njewěra.
A tak lube towarstwo,
Sa pschižkuschnosć dźeržu to,
So na tutym městnje wschak
Wupraju Wam sjawny dźak,
Sa tón wobkhad pscheczelny
A schtož s tutym swižuje.
Wulka cžrjóda Sserbowstwa
Na tym dnju Waž wopyta.
Sskawa knjesej Kummerej,
Draždźanskemu pschekupzej,
Wón bě wodźer stadleschka,
Kotremuž tež žłuschach ja.
Ssym žo bórsy s boka měk,
Wobcžež'wacž Waž njeižym chzył,
Pola Waž wschak rjenje bě,
Tola doma — doma je.

W Bukojnje, 16. junija 1913. H. Falka.

Lehmannez
konditornja a khofejownja
w Budyschinje na žerbskej haży 8.
Telefon 18.

Wožebitosć: torty,

jako dar žo sa kóždu składnosć pschihodźaze,
s kóždym žadanym napismom a s pschipósłkanjom
psches póst.

Khofejowe pjecžwo. :: Baby.
Lód abo wjerch Pückler wschědnje.
Wubjerne napoje.
Pschijomny pschebytk.

Ponowjene. Wjele powjetschene.

Visitne khartki cžischcži spěschnje a tunjo **Esmolerjez knihicžiscžerńja.**

Kublo na pschedań.

Pjatk 27. junija dopołdnja w 10 hodźinach budu žiwój hoscženz we Wóžlinku (w Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje) s nowo natwarjenej salu, rěsnistwom a pjekarnju, s dospołnymi žnjemi a se wschěmi ležomnosćemi na městnje žamym dobrowólnje nazpscheżadźowanje pschedawacz. **Hana swud. Scholczin we Wóžlinku.**

Wulki wubjerk
= blusow =
42—52 wulkosće porucza
Martha Kapplerez
w schokoladowych khlamach
na hauensteinskej haży 3.

Pjenježnikam
žo k darmotnemu saměsćenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucza
Albert Mužik,
na Hoschiz haży 42 po 1 skhodže, w hoscženzu k „jandželu".
Hypotheki a wobžedźenstwo ležomnosćow.
Sakožene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Palastowe dźiwadło
w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wjecžor
wulke pschedstajenje
:: najnowscheho dokonjenja ::
žwětkohrajerskeho wumělstwa.
Kóždu žobotu a žrjedu žo program pscheměni.

Kóslaze kože,
kosaze, howjase, wowcže, cželaze a kaniklaze kože, wowcžu wołmu
po najwyschschich płacžiznach kupuje
Heinrich Lange
pschi žerbskej katholskej zyrkwi
a pschi žitnych wikach 11,
s napschecža sloteje hwězdy.

Sso lubym Sserbam wosjewja,
Schtož zwěsće wschitzy njewjedža,
So pola Pjechez Augusta,
Hlej, blidarskeho mischtera
W Koblizach p'la Wulkich Sdžar
Sso kupi rjany tuni dar,
Kaž blida, stólzy, kanapej,
A khamory, jich runja njej',
Tež koža, krute, dokhe dosćz,
Kiž maja prawu schěrokosćz,
A schtož žo hewak potrjeba
Do staroh', nowoh' twarjenja,
Kaž durje, kawki, wokna wschě,
A schtož 'schcže hewak trěbne bě,
Wscho rucže kóždom' wudźělam,
K tom' dobre drjewo wotrěsam,
Kož pschezo Sserbow waschnje je,
Sserb Sserba nihdy njesjebje.
August Pjech
w **Koblizach** pola Wulkich Sdžar.

(K temu cžišku pschikoha.)

Jenoż 4 dny

Cirkus Henry

w Budyschinje na tšělniku.

Ssobotu 22. junija, wječor 1/4 9 hodźin:

Gala-wotewrjenske pschedstajenje.

Njedźelu 23. junija:

2 wulke pschedstajenje 2

Popołdnju w 4 hodźinach

wulke pschedstajenje ša zušych.

Wožebje ša swonkownych wopytarjow postajene.

Poł płaćźiny ša dźěćźi a schulerjow, galerija 30 pj, **ša sroscźenych połne płaćźiny,** tola ma kóždy prawo, jene dźěćźo **darmo** šobu pschiwjesć.

Póndźelu 24. junija 1/4 9 hodźin:

Wulke pschedstajenje nowoscźow.

Wutoru 1/2 5 hodźin:

Jenokróćne wulke pschedstajenje ša dźěćźi.

Wječor 1/4 9 hodźin:

Njewróćliwje

wotšalne pschedstajenje.

We wschěch pschedstajenjach najwulkotnischi zyrkušowy program, kotryž je šo hdy tu widźał.

Płaćźiny městnow: Ložowe šydko 3 mk., šawrjene městno 2 mk., 1. městno 1 mk. 50 pj., 2. městno 1 mk., galerija 50 pj.

Šastupne khartki šo do prědka w zigarowej pschedawarni Ernsta Hentschela pschi theaterskim městnje, telefon 444, a pschi zyrkušowej kašy wot 10 hodźin dopołdnja njepschestawajźy pschedawaju.

Wosjewjenje.

Póndźelu 23. a wutoru 24. junija budźe wot 10 hodźin hač 2 hodźin šajimawe **dressurske pruhowanje.** Šaštup ša doroscźenych 50 pj., dźěćźi 20 pj.

Njedźelu 22. junija 1913 wot 10 hač 2 hodźin popołdnju

wobhladanje skótneho parka

sjednoczene s **promenadnym koncertom** zyrkušoweje kapały. Šaštup ša doroscźenych 20 pj., ša dźěćźi 10 pj.

Khwaćanske serbske towarstwo

změje, da-li Bóh, **njedźelu 22. junija** swoje měsačne posedźenje w Hustec hosćencu w Khwaćicach. Jednać budźe so wo wobdźělenju při poswjećenju khorhoje w Pančicach. Wšě sobustawy, kaž wšě knježny spěwarki a młodych knježi na tole posedźenje, kotrež so w 5 započnje, najwutrobnišo přeprosymy. Wosebje so na to kedźbliwe čini, zo je wono poslednje w tutym lěće. Hosćo su lubje witani.

Předsydstwo.

Burske towarstwo w Rakezach

njeśměje njedźelu 22. t. m., ale wěsteje pschiležiny hakle **njedźelu 29. junija** popołdnju w 5 hodźinach swoje měšačne pošedźenje, na kotrež pschećelnje pscheproschuje

pschedšydstwo.

Biblisći šwjedźeń

w Njeswačźidle

wutoru 24. junija 1913.

Sserbska Boža šlužba — šwjedźeńsći prědar knjes farar Matek s Barta — šo popołdnju w 2 hodź., němska — šwjedźeńsći prědar knjes superintendent wyschschi zyrkwiny radźićel D. Khěžor s Radeberga — šo w 4 hodź. šapočnje.

K temu najnaležnischo a nanajwutrobnischo pscheproschuje

zyrkwine pschedstejićerstwo.

Krajnowótčinske dźěłaćerske towarstwo

śměje **njedźelu 22. junija popołdnju wot 2 hodźin w Rychtarjej hosćenzu w Měrkowje**

šjawny šahrodny konzert,

po nim **kehelekulenje** a **tšělenje wo myto.**

Wopyt je kóždemu rad dowoleny.

Pschedšydstwo.

Do Lasa!

Njedźelu 22. junija budźa

reje.

Pschećelnje pschevroschuje

K. Scholta.

Trawowa awkzija.

Trawjenje Hněwšećanskich gmejnskich łukow budźe šo **njedźelu 22. junija** popołdnju w 4 hodźinach po šahonach ša hotowe pjenjesy na pschešadźowanje pschedawacź.

Běrny

k pizowanju

pschedawa

Löhnert w Małym Wjelkowje.

Khěžorska khofejownja

Słužobna holza,

kotraž ma luboscź k dźěćźom, šo k 1. julijej pschi dobrej msdźe pyta w haptyzy we Wóšborku. Sso šmolwicź w Budyschinje na Tšělanskej drósy čšo. 6 po 1 ikhodźe.

Woženjeny abo njewoženjeny

rólny pohonc̆

šo pschi wulkej msdźe k 1. julijej pyta na

knježim dworje w **Cźichońzach.**

Kuchark, šwinjske a tłušcźowne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k šwinjom, wotrocźkow, šrěnkow, rólnych pohoncźow, wolazych a dźěłaćerske šwójby pyta hnydom abo posdźišcho pschistajerka **Görlichowa** na šukelnskej haśy 1 na rózku žitnych wikow w cźrijownji knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Nowa khěža

we wulkej zyrkwinskej wśy s dobrym želesnišćim šwjasanjom, jako wotpocźink šo pschihodźaza, je na pschedań. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Dźěłaćerjo

šo hischcze pytaju we wuhlowej prażowarni

na Horje pola Njeswačźidła.

Pschiloha k czißku 25 Serbskich Nowin.

Sobotu 21. junija 1913.

Placzißny rěsneho skotu na Draždžanskich skotnych wikach.

16. junija 1913.

Placzißny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzíny a wosnamjenjenje.	Žiwa / rěsna waha	
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	52—54	97—99
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	46—48	88—90
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	40—44	82—85
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	34—39	73—80
Jałowizy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałowizy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	50—52	91—96
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	45—48	86—89
3. starsche, wukormjene kowy a žnadnje wuwite mlódsche krowy a jałowizy	40—43	79—82
4. žrěnjo pizowane krowy a jałowizy	35—39	57—78
5. žnadnje pizowane krowy a jałowizy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	50—52	91—95
2. žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	45—48	86—89
3. žnadnje pizowane	40—43	79—84
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	58—61	99—102
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	53—56	95—98
3. žnadnje wuwite wot zyza	48—52	90—94
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischizenjow w starobje hacz do $1\frac{1}{4}$ léta	54—55	72—73
2. mjaßne	52—53	70—71
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	46—49	64—67

Placzißna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 14 junija 1913 wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 19. junija 1913. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenza běła	—	—	—	—	8	50	10	—
" žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	55	9	70	9	—	9	70
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	40	7	70
Jeczmjeń	—	—	—	—	7	30	8	25
Wows nowy (50 kilogr.)	7	30	7	80	6	70	7	60
Hróch	11	—	19	—	10	—	11	—
Wola	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	10	—	20	—
Běrny	2	25	2	40	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	2	50	2	80	2	40	2	60
Pschenična muka 50 "	11	25	19	50	15	50	19	50
Rjana muka 50 "	10	—	12	75	11	—	13	—
Ssyno 50 "	2	75	3	30	2	75	3	30
Ssłoma 100 "	3	20	3	60	3	—	3	50
Prošata 1014 schtuk, schtuka	16	—	28	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	75	5	80	6	10
Rjane wotruby	—	—	6	—	6	10	6	40
Pschenčny gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenza (běła) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., pschenza (žołta) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., rožka wot — hr. — np. hacz —hr. — np., jeczmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot —hr. — np. hacz —hr. — np.

W Budyschinje placzesche: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., žołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 16 hr. 24 np. hacz 16 hr. 75 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hacz 12 hr. 40 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacz — hr. — np.

Wiczne placzißny w Kamjenzu.

19. junija 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hacz 8 hr. — np., pschenza wot 9 hr. 80 np. hacz 10 hr. — np., jeczmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacz 8 hr. 40 np., jahły wot 19 hr. — np. hacz 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 50 np., běrny — hr. — np. hacz 2 hr. 80 np., žkoma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacz 2 hr. 70 np., jeza (mandl) 1 hr. 05 np.

Wiedro w Londonje 20. junija: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 5. njedželu po žwjatej Trojizy duchowny Tischer rano w 7 hodžinach serbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodžin serbske a w 10 hodž. němske prědowanje. Popoldnju w 2 hodž. katechismußowe rozrěczowanje s němskej mužskej mlodžinu.

Wěrowani:

W katholskej zyrkwi: Fryz Hermann Gustav Zimmer, polizist w Bochumje, s Hedwigu Amaliu Reinholdez w Budyschinje.

S druhich wožadow: Ernst August Hendrich, skałak w Semizach, s Metu Lorenzez w Ssemichowje. — Khorla August Kubiz, khěžeŕ w Rakelach, s Hanu Kranzez w Cžělnom. — Ernst Khorla Kcplet, žedlak a tapezěrat w Njeßwaczidle, s Marthu Marju Mejnez se Stróže p. Rakez. — Khorla Robert Brimmer, hróbžny schwajžat we Wokranczizach, s Hanu Paulinu Krausez we Wawizach. — Jan August Kschižan, kamjenjeczeßaŕ we Wyßokej, s Ernestinu Emiliu Běłez tam. — Rudolf Gustav Arthur Naumann, samkat w Draždžanach, s Marthu Helenu Cžemjeriz w Rachlowje. — Jan August Ernst Lischka, pschekupz w Biskopizach, s Hanu Marju Mlyńkez w Koporzach. — Jurij Oskar Schrama, kowaŕ w Korsymju, s Marthu Lenu Schramiz w Porschizach. — Handrij Hermann Pampel, ratatski džěłaczeŕ w Budyschinje, s Almu Marthu Lahodziz w Kubschizach. — Richard Moritz Handrik, hoscženzaŕ w Porschizach, s Marthu Lenu Schwarzez w Boschezach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Charlotta Gertrud, Jana Hermanna Wawrischa, khěžerja w Dobruschi, dź. — Herbert Jan, Alfreda Hermanna Mathienza, maschinskeho pomoznika na Židowje, ž. — Jurij Herbert, njemandželski žyn w Ratarjezach. — Jan Marczin, Jana Maŕa Domaschki, džěłaczerja na Židowje, ž. — Marja Luisa, Emila Maŕa Holleza, wyschscheho schwajzarja w Nadžanezach, dź.

W katholskej zyrkwi: Marianna Augusta, Emila Ferdinanda Wilczeka, pschekupza tu, dź.

S druhich wožadow: Margareta Emma, Khorle Ernsta Schczěpanka w Bolborzach, dź. — Hermann Ernst, Pawola Hermanna Dejki, džěłaczerja w Rakezach, ž. — Pawol, Pawola Pfeiffera, džěłaczerja w Bözowje, ž. — Gertrud Johana, Khorle Augusta Nagela, kowatskeho mischtra w Stróži pola Rakez dź. — Bruno Harry Willy, Franza Oskara Preschera, pjekatskeho mischtra we Wulkej Dubrowje, ž. — Erna Gertrud, Bjedricha Augusta Lehmanna, maschinskeho mischtra we Wulkej Dubrawje, dź. — Kurt Helmut, njemandź. ž. w Kschiwej Borschczi. — Ernst Hermann Siegfried, Wylema Kruschwizy, inspektora w Lipiczu, ž. — Jan Pawol, Ernsta Hejny, pohonca w Lipiczu, ž. — Gustav Kurt, Augusta Nowotnika, fahrodniskeho žiwnoscžerja we Lomsku, ž. — Emma Martha, Ernsta Pawoka Němza, želesniskeho džěłaczerja w Kubschizach, dź. — Gustav Erich, Ernsta Gustava Reichela, tschikrvjerja w Budyschinku, ž. — Erich Waltaŕ, Jana Augusta Hartsteina, žiwnoscžerja w Klukschu, ž. — Bjedrich Max Hermann, Khorle Augusta Khěžnika, cžěßle w Wbohowje, ž. — Augusta Helena, Jana Ernsta Herbriga, žiwnoscžerja w Hlinje, dź. — Kurt Jurij, Jana Augusta Lowki, žiwnoscžerja w Kortniży, ž.

Zemrjeli:

W katholskej wožadže: 14. junija: Pawol Helmut, njemandź. ž. w Tšelanach, 2 m. 5 dn.

S druhich wožadow: Erich Ewald, Handrija Wukascha, cžěßle w Stróži p. Rakez, ž., 4 m. — Lena Pjelchowa w Komorowje p. Rakez, 75 l. 4 m. 15 dn. — Berta Paulina Pfeifferowa w Rakezach, 56 l. 4 m. 14 dn. — Hańža swud. Schołcžina rodž. Mrózej w Minakale, 88 l.

Zyrkwinske powjesče s Hodžija.

5. njedželu po žwjatej Trojizy smeje rano $\frac{1}{2}$7 hodžin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$8 hodžin farat Kschižan serbske a w 9 hodžinach němske prědowanje.

24. junija jako na Jana budże rano $\frac{1}{2}$7 hodžin němska, $\frac{1}{2}$8 hodžin serbska spowjedź a $\frac{1}{2}$9 hodžin serbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesče s Budestez.

5. njedželu po žwjatej Trojizy smeje farat Domaschka rano w 7 hodž. němsku spowjedź dop. we 8 hodž. němske a $\frac{1}{2}$10 hodžin serbske prědowanje.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodž. shromadžisna lischesćz. towaristwa žónskeje mlodžiny.

Succomalt. Hämatogen

s lezithinom,

wurjadny wupruhowany krej tworjazy

pozbylnjazy srědk.

Sredk sa pozbylnjenje cznowow.

Blescha 3 mk.

Rozesßłanje na wßy. Jeniczzy woprawdzity porucza

kral. privil. hrodowska haptyka

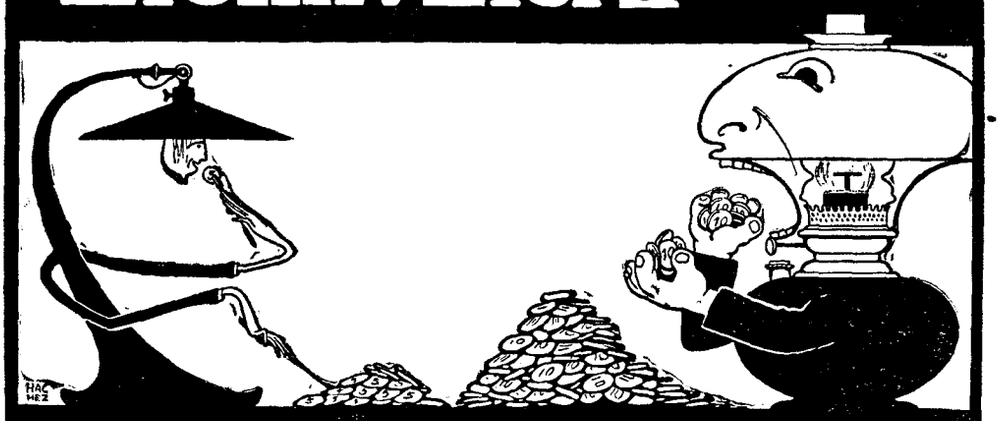
w Budyschinje.

Chenillowe
rubiſchcza
a ſchawle
płaczišny hódno pſchedawa
Otto Osswald
na kamjeńtnej haßy 7.

Dobru lanu muku
porucza **Khorla Kahrowe**
w Budyſchinje pſchi žitnych wikach.

Dobra
pſcheńczna muka
je dostacz pola **Khorle Kahrowca**
w Budyſchinje pſchi žitnych wikach.

Elektr. Licht

frisst weniger als Petroleum!

Kupicze ßebi
jeßdne koło abo ſchijazu maſchinu
ßwětoweje firmy **Seidela a Naumanna**
najlěpje pola ſtarosnateho wězywuſtojneho a kolojeßdneho wumělza
Gustava Marschnera
na Nowosalzſkej drósy cžišło 36.

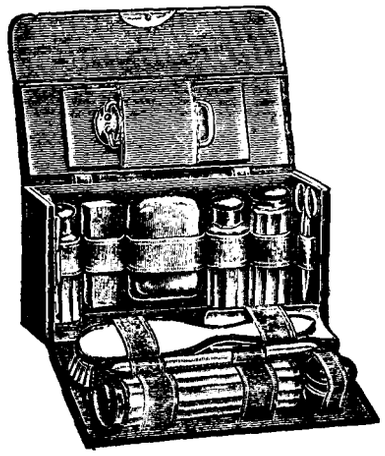
Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu,
lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary
kupujecze derje a tunjo pola
Moritza Scholty
pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Th. A. Wällnitz naslědnik
mějeczel: J. Hanekamp
w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9,
meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja.
Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych
wobydlenſkich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow
po wſchěch płaczišnach.
Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary
= debjaze meble =
wſcheje druzíny, kaž tež
teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klavěrſke ſtólczki atd.

Franz Marschner
czaßnikat w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſklad **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczinwemu wobkedzbowanju porucza
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

— Telefon 587. —

Spezialna pſchedawarńja
Offenbachſkich kožanych tworow
T. Alberta, mějeczela **Khorle Bale,** ßedlatſkeho miſchtra
w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

Puczowanſke koffry wſchelakich wuwjedzenjow,
wot najjednoriſcheho drjewjaneho koffra hacž k najwoßebniſchemu rohoplatatemu koffrej,
puczowanſke toſche, bluſowe a wobleczenjowe koffry, puczowanſke neßeßary; mužaze a žonjaze klobukowe tyſy, pſchedeſchcznikowe pſchikrywki nakhribjetniki, gamaſche, ſchatowe měchi atd. **Pſchezo nowoſcze žonjazych toſchow a paßow.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna přeplatka we wudawarni 80 pj a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde číslo płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawĕtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach št. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 26. | Sobotu 28. junija 1913. | Lětnik 72.

Saloń wo wurjadnym pšichinoschku ša powjetšenje wójska

je žo w khĕžorstwowym žejmje po druhim wuradźenju po wobšamknjenju komišije pšichijał. Samoženjowy dawk wučinja

pšchi 50000	hriwnach	samoženja	0,15 %
pšchi bližšich 50000	„	„	0,35 „
pšchi 100000	„	„	0,5 „
„ 300000	„	„	0,7 „ atd.

Wyšchscha prozentska žadźba ma žo potajkim pšchezo ša wyschsche samoženje płaćiś. 100000 hriwnow samoženja płaći potajkim na prĕnje 50000 hr. 75 hr., na druhe 50000 hr. 175 hr., wscho hromadźe potajkim 250 hr., mjes tym so dyrbjesche žo po knjeźerstwowym namjeće 500 hr. płaćiś.

Samoženjowa deklarozija žo pšchi 20000 hr. šapočina, pšchi dokhodach pšches 4000 hr. pak hižo pola 10000 hr. Dawk na dokhody pšchi dokhodach hač 10000 hr. lětuje 1 prozent dokhodow wučinja.

Njeschlachćenje noweje pruskeje a khĕžorstwoweje požćonki.

Wot ſ nowa šakoženja němskeho khĕžorstwa njejžu pjenjesy tak žadne byle, kaž nětkle. Hdyž hewak němske khĕžorstwo požćonku wupiša, žo jemu dwazeći abo tśizeći krócź wjazy pjenjes posćići, hač žebi wono žadasche. Kak žu žo mjes tym wobstejnosće k skemu pšchemĕnike! Pšched dwĕmaj njedźelomaj je žo ša němske khĕžorstwo požćonka wo 50 milijonow hriwnow a ša Prusku požćonka wo 100 milijonow hriwnow po 4 % danje a ſ kursom wo 97, 90 hr. wupiśała. Na khĕžorstwowu požćonku je žo jenož 40 milijonow a na pruſku jenož 80 milijonow hriwnow podpiśało. Khĕžorstwowa banka ma w tu khwilu ša 400 milijonow hriwnow khĕžorstwowych papjerow, ša kotrež njemóže žanych wotebĕrarjow namakaćź. S niczim žo pjenjezna unša bóle njepokasuje, dyžli ſ poślednimaj požćonkomaj khĕžorstwa a pruskeho ſtata.

Skónzowanje tśinaće němskich wojakow w Nowokamerun'e.

S Parisa je powjesć doschła, so žu w Nowokamerunje, kotryž je Franzowska Němsku wotstupiła, tamnischi domoródni němskeho majora Zimmermanna a jeho pšchewodnikow na wobhladowanskim pućowanju nadpadli. Jeneho podoffiźera a 12 wojakow žu morili. Domoródni žu pšcheći̇wo Němcam postanyli. Němske knjeźerstwo hischće po sdaću žanych rosprawow wo tymle podawku nimo.

Jedyn poliziſt jako krajny pšcheradnik.

Pšched khĕžorstwowym žudom w Lipsku je žo schtwórtk proceß pšcheći̇wo 37lětnemu prjedawschemu poliziſtej Pětrej Jänicke dla pšcheradźenja wojeŕskich potajnosćow šapočał. Wobſkorźeneho, kotryž duchakhorosć luda, wuputaneho do sale pschiwjedźechu a žo, hdyž bĕ žo na wobſkórźbnu lawku žydnył, ſ 8 poliziſtami wobſtupi. Jeho winuja, so je hromadźe ſ prjedawschim poliziſtom Glaußom a prjedawschim ſignalnym maatom Ehlersom dźĕle ſignalnych knihow němskeho wójnskeho łódźſtwa Jendźelskej pšcheradźił. Sa zyle wuśudźenje je žo ſjawnosć wusamkta.

Němska w Franzowskej konje kupuje.

Hižo pšched dlĕschim cźaśom franzowske nowiny na to pokasowachu, so žo franzowske konje w tak wulkej liczbje do wukraja pšchedawaju, so wone pšchi mobiliſaziji ša franzowske wójsko njebychu wjazy dośahake. Nĕtko nowiny „Matin“ powjesć pšchinjeśu, so je Němska w połnóznej Franzowskej wiele koni pokupiła. S Landewiſianskeho wokrjeśa žameho je žo lĕtśa hižo wjazy dyžli 200 najlĕpšchich konjow žrĕnjeje ſtaroby wuwjedło. Tebo dla žu płaćiśny ša konje wot 800 na 1500 frankow ſtupiłe. Tež w Parisu je sapóśłanz Marenil transport konjow widźał, kotrehoż wjednik praji, so žu konje ša němske wójsko pokupjene.

Wopyt franzowskeho preſidenta Poincaréa w Jendźelskej.

Franzowski preſident Poincaré je ſ pšchewodom miniſtra ſwonkownych naležnosćow, Pichona, jendźelskeho krala w Londonje wopytał. Jendźeliski lud je franzowskeho preſidenta ſ wulkej wutrobnosću witał. Jednanja wo politiſkich praschenjach žu pjećźa dospołnu pšchesjenosć Franzowskeje a Jendźelskeje pokasałe. Franzowſojo kaž Jendźelcźenjo maja teho dla ſ tutym wopytom jendźelsko-franzowski ſwjaſk ſ nowa wobkrućeny a poźžylnjeny.

Pšcheradźenje pšcheradnika Redla.

W Pětrokowje w ruskej Pólskej je tele dny ruska ſtudentka Hana Radźiewiezez wumrjeła, kotraž je krótko do žwojeje žmjercźe ważne wuſnacźe cźiniła. Studentka bĕ rjana, wulka a wožebny ſacźiſchcź cźinjaza woźoba, kotraž je prjedy we Winje pšchebywała a tam ſe žwojim luxuriosnym žiwjenjom nadpadowała. Pšched tśiomi njedźelemi wona ſkhori, pšchi cźimž lĕkarjo spósnachu, so na cźeźku žuchocźiſnu cźerpi a so budźe jenoż hiſchcźe nĕkotre dny žiwa. To žo khorej praji, na cźoż žebi ta pšchejeſche, so by jenemu lĕkarjej nĕſchto ſdźĕlika. We žwojim wuſnacźu, kotrež je ſtudentka krótko do žwojeje žmjercźe cźiniła, wona praji, so je hacź dotal w žkužbje ruſkeje wobhonjeŕſkeje agentury była a to wožebje w Awſtriſkej. Hižo tehdy, hdyž je prĕnje lubkowanje ſ awſtriſkimi offiźĕrami mĕła, je wona wobhonjerka była. We Winje je žo wona potom ſ wyſchkom Redlom ſeſnała a ſ nim bliſki wobkhad mĕła. Wyſchk pak je ju wopuſchcźił a ujeje na jejne liſty wotmolwjał. Duž je žo wona rosžudźika, žo nad njeżwĕrnikom wjecźiću. Wona je we Winje liſt na póſt dała ſ napiśmom: „Jeho exellenzy wójnſkemu miniſtrej! — Krucźe dowĕrnje!“ Do tuteho liſta je wona wſcho, ſchtoż je wo Redlowym pšcheradniſtwje wjedźała, napiśała. Wona je ſpokojena ſ tym, so je wuſpĕch žwojeho liſta doczakała. We Winje žu offiźĕrojo, kotſiž žu pšchepytowanſkej komišiji bliſzy, na wopraſchenje wotmolwili, so je wuſnacźe mrĕjazeje ruſkeje ſtudentki w Pětrokowje wĕrne.

Powjetšchenje němskeho wójſka pšched ruskej dumu.

Ludowe ſaſtupjeŕſtwa w Barlinu, Pariſu a Peterburgu žo ſ dobom ſ powjetſchenjom wójſka ſaběraju. Franzowſka tſilětnu wojeŕſku žkužbu ſawjedźe. Na hinaſche waſchnje njeje Franzowſam poźžylnjenje wójſka móžne. Hižo hacź dotal žu dyrbjeli mjenje khmanych ludźi do wójſka bracź; duž njemóźa liczbu rekrutow powyſchicź. Hinak je w Ruſkej. Tam wobydleiſtwo ſtajnje pšchibĕra a w tu khwilu wo 100 milijonow wobydlerjow Němſku pšcheżahuje. Ruſkej by lohko było, žwoju wójſkowu móź, hdy by nuſne było, podwojicź. Hdyž wona to njeczini, ju jenoż hobrske pjenjezne wudawki wottraſchuja, kotrež bychu k ſtatnemu bankrotej dowjedle. Kaž je knjeźerſtwo dumje ſdźĕlike, je Ruſka k powjetſchenju wójſka ſ bjeſpſchikkadnymi wojeŕſkimi napinanjemi Němſkeje nuſowana. Schef generalneho ſtaba wo tym roſprawjeſche, ſo je knjeźerſtwo po duminym žadanju plan ša twar ſchožejow we wjecźornej Ruſkej wudźĕłacź dało. Dale žo żeleſniſka žucź, dźimajo na wójſkowe potrĕbnosće, roſſchĕri. Balkanſke podawki žu Ruſku pohnuke, wobſtatk žwojeje wójnſkeje mozy pruhowacź a wójſko ſe wſchĕm ſaſtaracź, ſchtoż ša wójnſku hotowosć potrjeba. Infanterija, artillerija a druhe wójſkowe wotdźĕlenja žo poźžylnja. Kóždy armeekorps wotdźĕlenje lĕtarjow doſtanje. Liczba wulkich powĕtrowych łódźow je žo podwojiła. Němſka ma 11 wodźliwych powĕtrowych ballonow, tola jenoż 8 ſ nich móże žo ſ ruſkimi wulkimi powĕtrowymi ballonami mĕricź. Wſchĕ tele wójſkowe wot-

dźělenja dyrbja žo poćžylnicź. Wschě tele naprawy Ruskej wulke woporv na muźstwje a pjenjesach napokoža. Wójskowe sarjadnistwo je dumje sa to dźakowne, so je do lětuscheho powjetschenja wójska swolila. Sa pschichod pak budże hischcże wjetschich woporow trěbnych. Wójnske ministerstwo žo nadźija, so duma wójnskemu sarjadnistwu žrědki pschiswoli, so budże wójsko w tej měrje poćžylnicź, kaž je to k sakitanju wótzneho kraja a měrowych interesow nusne.

Wójnski strach na Balkanje

njeje wotstronjeny, tola je saźo wjazy nadźije, so žo Serbjo a Grichojo s Bołharskej po dobrym rosrunaju.

Po nowym sakroczenju Ruskeje w Belgradże a Sofiji žu Bołharska, Serbija, Czorna Hora a Grichiska žlubike, so žwojich sastupjerjow na konferenzu do Peterburga póscźelu. Tak dołho hacź budże konferenza tracź, žnadź žo hischcże wudyrjenje wójny wotstorczi. Prěcź pak žo njemóże, so je napjatosćź mjes Serbiju a Bołharskej jara wulka.

Pola Sletowa je sańdźeny tydźeń žamo k wjetschej bitwicźy dóschło. S wobeju stronow žo s kanonow tšělesche. Ssrjedu rano w 1 hodźinje Bołharjo nadpad na žerbske stejischcźa scźinichu. W 2 hodźinomaj Bołharjo nadběh wospjetowachu, pschi czimž bołharske wójsko Sletowsku rěku pschekroczicź spyta, schtož žo jemu skónczńje poradźi. Nětko hakle žerbske wójsko pschiczahny. Po zykej froncze žo horze wojowanje roswi. Hdyž žerbszy pěschzy s wjetschimi czrjódami, bajonnet na tšělbu tyknywschi, pschecźiwo nadpadnikam postupowachu, žo Bołharjo do czékanja dachu, wjele morwych a ranjenych na bitwischczu sawostajiwschi. Tež na žerbskej stronje je wjele wojakow padło a žo franiło. Na woběmaj stronomaj je pjecza něhdże 500 muži padło.

Wotstupjenje žerbskeho ministerstwa.

W žerbskim ministerstwje bě roskora dla praschenja nastała, hacź ma žo Serbija poźrědnistwu Ruskeje podczińnycź. Ministerstwowy pschedźyda Paschicź a wjetschina ministrow chzychu wo žadannjach Bołharskeje a Serbije Ruskej rosrißacź dacź, mjes tym so wójnski a wikowanski minister na wójnu s Bołharskej honjeschtaj. Skónczńje pak je žo kralej Pětrej poradźiło, rosdwojenje w ministerstwje saźo k pschesćenoscźi dowjesćź. Duź ministerstwo pod Paschiczowym pschedźydstwje dale wostanje.

Schtwórtk je skupschtina (žejm) w tajnym poźedźenju wo žerbsko-bołharskej swadźe jednała.

Wotprawjenje mordarjow turkowskeho wulkowesěra Schewketa pasche.

Po skónzowanju wulkowesěra Schewketa pasche je młodoturkowske knjeżerstwo něktore sta wožobow sajecź dało, kotrež žu do spschisahanstwa pschecźiwo młodoturkowskemu knjeżerstwu sapleczene. S winowatych je žud dwanaczoch k žmjerczi saźudźił a žrjedu wobwěžnycź dał. Wotprawjenje je žo pschi Bajasidskim městnje njedaloko wójnskeho ministerstwa stało. Wokoło schibjenzow bě žo žylne wotdźělenje wojakow sestupało. Wschitzy saźudźeni směrom do žmjercze dźěchu. Czěła něktore hodźiny wisajo wostachu. Pódla wotprawjenych dwanacze pschisahanzow je žo hischcże jědnacze druhich k žmjerczi saźudźiło, kotsiž žu žo s czaźom s dźěła do wukraja wukhowali, mjes nimi žu prynz Sabah Eddin, Scherif pascha, Reschid bey, Kemal Midhad, wyschkowski leutnant Zelki, Pirtew Tewfik a něhduschi sapółklanz Ismael. Prynz Sebah Eddin žo hischcże na njesnatym městnje w Konstantinoplu pola pschecźelow khowa. Wón je žyn priedawscheho justizneho ministra Mahmuda pasche, wnuk něhduscheho wulkowesira a žwak priedawscheho sultana Abdula Hamida. Jeho žu hižo pod knjejstwom Abdula Hamida k žmjerczi saźudźili. Wón bě tehdy sjawnje pschecźiwo tyranstwu žwojeho žwaka wustupił, k kotrehoż pschiwißowarjam wón nětkole žłuscha. Schtó wě, hacź hischcże wón powróczenje młodoturkowskeho knjejstwa njedoczaka. W Turkowskej dźěi nětkole niczo wjazy twjerdże njesteji.

Spschisahanzy žu pjecza chzyli sultanoweho druhonarodźeneho žyna Veladina na trón žadźicź. Nětczischeho sultana chzychu nusowacź, so by žo tróna wotrjekł; a trónski naślědnik Jußusa Izzedina dyrbjesche žo błudny prajicź. Praji žo, so je prynz Veladin, kotrehoż žwaka Zekki beya žu w jeho njepschitomnoscźi k žmjerczi saźudźili, wotpohlady spschisahanzow snak, woźebje tak daloko, hacź je wo skónzowanje Mahmuda Schewkesa schło. Hród prynza Veladina žo s wójskom strażuje.

Sto dnjow khěžor.

Sskónzo žo pomalu khowasche. Czicho bě w stwórbje. Lu... sprózni wot dźěła, wotpoczowachu a žo lchnycź hotowachu. Tej małej kupje Elbje pola Italskeje njebě hinak. Tola schtó je ... człowjek, kotryž we wotewrjenym woknje žwojeje stwy s mutn... wóczkomaj do žłónczka, kotrež spaduje, hlada? Jeho wobliczo ... měrje ducha žwědczi, ale s hłubokich smorskow na czole je pós... so ma hłuboke czerpjenje. Tola je hischcże wschitko pschětr... žwojim dóńtom žo wujednał a nětkole czichi, kaž zyła stwórba, ... jeho wobdawa.

To je Napoleon I., Bonaparte, prjedyschi khěžor Franzow... njedawno móznał, nětkole pak wo woßudże p'chedwidźiwoscze Bo... wuhnanz. Po jeho mozy je žo stało. Sesmjaskowane euro... móznarstwa, žuroweho njepschcczela pschewinywschi, kiž se staj... njeměrom ludy krjudowasche, dachu jemu jako wobžedźenstwo ... kupu Elbu, so by na njej poźlednje lěta žwojeho žiwj... pscheżiwił.

Ale wobdawany wot někatrych dworjanow, kotsiž jeho do ... hnanstwa pschewodźachu, cześcźelakomny a dobyczerski wjednik w t... bitwach tajnje we wutrobje žoni, kak mohł žo saźo do Franz... skeje wróczicź, móz na žo storhnycź a dale krwawne wójny wj... Jenoż składnoscze a nastorka je trjeba a hnydom wużije smyśl... ludźi a wróczi žo saźo do kraja, hdźeż bě hakle do njedawna ... niczli roskasowazy knjes. So je bjes dźěła, so dyrbi pokojnje ... wote dnja żiwy bycź, to je Napoleonej wostudło, kiž je stajn... wójnam, strachom a wschelakim napinanjam swuknył.

Takle tež nětkole pschi woknje žedźo žebi myßli, kak by sawd... žlub slamał a žo do Franzowskeje wrócził.

Ale schto je to do njelepeje postawy, kiž je žo do jstwy ... żora, s tróna storczeneho, dokaczika? Je to jeho pschecźel, tu... mały człowjek s dźiwnje hibitym wobliczom, s małymaj žwětkym... woczomaj? Skhileny je k Napoleonowemu žydłej pschistupił, žo ... sakomdźił a pocza s dobom s móznarjom na kraßny wobras stwór... pschihladowacź.

„Hordosne khowanje žłónza!" khěžor sarěcza, jeho pschitomnos... pytnywschi, „hladajcze jenoż, Le Fleure!"

Le Fleure žo pokloni, jako by s tym žwój dźak chzył wupraj... sa to, so bě žo jeho knjes dopomnił, na njeho sarěczecź; pot... sdychny.

„To žłónzo mje na wasch woßud dopomina, najjaßnischi knjeże" ... wón rjekny, czućziwje wocźi wuwalejo. „Hischcże dźenża rano ... polne błyschczesche a bě mózne, a nětkole je czma pózera."

Wuhnatemu žo na czole dołhi smorsk pokasa.

„Tón pucź na semi wschě wězy du", wón měrnje wotmolw... wězy žo pscheměnjeja."

„Ow to wschak, pscheměnjeja žo", kaž wothłóß Le Fleure w... spjetowasche, „jutsje to žłónzo s nowa kraßne stanje, polne błyschcz... a budże nad semju kralowacź. Hdy byschcze wy, najjaßnischi knjeż... chzyli, tež wascha žława by mohła žo hischcze saźo błyschczicź a t... wascha móz mohła hischcze s rowa stanycź."

„Myßlisch žebi tak?" khěžor žo woprascha.

„To njedwěluju. Zyła Franzowska sa tym sdychuje. Stupch... žo, najjaßnischi knjeże, na czoło tych, kotsiž žu sa wami žem sch... a hłowne město Franzowskeje wam wotewri žwoje wrota a wsch... lud sakschikńje: „Njech je żiwy Napoleon prěni!" A s nowa ... žydnjecze na trón a my budźemy s wami sbożowni."

„Njespytujecze mje žnadź teho dla, dokelź je tule wostudło, ... pucza k wucźeknjenju njenamakacze?"

„So stej nam dwě wocźi lubschej, hacź jene, to je wěsta wěz", Le Fleure žo klonjo wotmolwi, „tola žnadź, najjaßnischi knjeże, tola ... też wo Franzowskej njedwělujecze, kotraż by mi dźakowna była, hdy... bych jeje lubuschka k temule wulkemu skutkej nakhileneho sćinił. A te... wy, najjaßnischi knjeże, budźecze mi dźakowny, hdyž budźecze w prje... dyschej mozy na trónje žedźecź."

Napoleon žo pokhmurnje samyßli.

„Ale schto, jeli naß powalu? Kelko bóle ponižaze budźe... druhe padnjenje."

„Wy napadnjecze jich, najjaßnischi knjeże, kaž błysk. Nichtó na tutón strach njebudże pschihotowany. Dobudźemy bjes dwěla", Le Fleure s krutym hłoßom rjekny.

Napoleon stanywschi pocza njeměrnje pó jstwje khodźicź. Czoło žo jemu pokhmuri, wobliczo wuras spokojnosćze shubi. Hłowu k wu... trobnju složiwschi žo se žwědomnjom rosmołwjesche, sa khwilu žo k dworjanej pschiwobroczi:

„Wy wobžarujecze, so scze žem pschischli, wußwobodźam waß

wot tuteje winowatoſcże. Jědźcże do Franzowſkeje. Styſkacź ßo mi po waß njebudże", ſ nĕžnym kloßom rjekny, „to ßamßne praj też wſchitkim wote mnje."

Le Fleure ßo pokornje pokhili.

„Wotjĕdu rad, ale jenoż ſ wami, najjoßniſchi knjeże! Slĕ ßebi wulkadujecże moje ßkowa. Wĕrju krucże, ſo, hdy by Napoleon chzył, by hiſchcże byl to, ſchtoż je byl."

„Wotßalcże ßo!" khĕžor ſ krutym kloßom pſchikaſa, „trjebam ßamotnoſcże."

Spytowaŕ ßo hnydom ſhubi. Rjek Franzowſkeje woſta ßam. Dóńdże do wokna, ßydże ßo na prĕdkownym meſtnje, ßo do potajneje daliny ſahlada a ßebi rosmyßleſche. Ale pokoj ßo jemu na wobliczo tola njewróćźi, wono woſta pokhmurjene, kaź nóz kotraź ſemju wobßahowaſche.

W tym ßo wieczeŕ pſchinoſcheſche. Cambronne, wutrobny pſchecźel ſaſtorczeneho khĕžora, pſchińdże do iſtwy woſjewicź, ſo je blido leyte. Ale Napoleon jemu jenoż ſ ruku ſnamjo da, ſo by jeho njemyſlik. Cambronne ßo wotßali

Khwilku poſdźiſcho pſchińdźeſchtej ke khĕžorej jeho ßotra Pauline a teje pſcheczelniza, kotrejż bĕſchtej jeho dobrowólnje do wuſmanſtwa pſchewodźałej.

„Woſtajcże mje na pokoj! Ssydńcże ßo k wieczeri bjeſe mnje!" wón rjekny.

A ſa zyku nóz ßo Napoleon ſe ſtoła njehibny. Hakle potom, hdyż ſtote pruhi ßlónza ſaßo njebjo rosjaßnjachu, wón poſtany.

„S rowa ſtanjeſch, kralo ſemje", wón ßebi ßamemu rjekny, ſ horda hlowu ſaſběhnywſchi, „Napoleon je njepſchewinity!"

To prajiwſchi poda ßo k ßwojej małej ſtraži abo gardże; tu nĕź na kupje Elbje bĕchu jemu ſjednoczene europiſke móznaŕſtwa owolike.

„Hotujcże ßo na pucź!" tak k wojakam wotrĕcźa ſe ßwojim njedawſchim ßebjewĕdomnym krutym kloßom, „wróćimy ßo do Pariſa!"

Wſchitzy ßo dźiwachu a jich radoſcź bĕ njewidźana.

„Paris abo ßmjercź!" kaź ſ jenym kloßom wojazy a wojerſzy pſchſchi ſakſchiknychu.

Ale ſtarſchi mjes nimi ßo bojachu, tutu krocźel ßobu cźinicź. Skelź wuſpĕch bĕ njewĕſty. Cambronne prózowaſche ßo, khĕžora cheßwĕdcźicź, ſo by tola ßwojeho wotmyßlenja ßo ſpuſcźił.

„Njebrojcże ſe ßkowami, pſchecźelo", Napoleon ſ krótka wotmolwi, „wſchako mje tola ſnajecże a derje wĕſcże, ſo ja ženje to, tož ßym junu pſchikaſał, wjazy wróćo njebjeru."

A hiſchcże ßamßny dźeń ßo wumjedże, ſchtoż bĕ Napoleon cże pſchiporucźił. Hiſchcże na ßamßnym dnju wot brjoha kupy by wulka ĺódź wotpluwa. Mjeno ĺódże bĕſche: „Njewobſtajnoſcź". nje ßo Napoleon a jeho ſtraża wotwjeſe. Kanony ſawuſknychu tutón podawk ßwĕtej woſjewichu. Napoleon pſchikaſa, „ſalvu" ſtrow) wutſĕlicź k cźeſcźi ßwojeje khrobloſcże, ſ kajkejż bĕ ßebi ril, tule ſtraſchnu krocźel ſcźinicź. Tola europiſzy monarchojo njeßkyſchachu, pſchetoż nichtó na ßwĕcże ßebi njemóżeſche myßlicź, je ſtrach ſaßo tak bliſko.

Dwazyteho mĕrza po napinazym pucźowanju po morju a po u Napoleon ſbożownje do Pariſa dozpĕ; wſchudże duzy po pucźu u lud ßwoje hołdowanje a ßwoju pſchiwißnoſcź wopokaſowaſche, hdy prjedy, wſchudże jeho ſ radoſtnymi wokanjemi witachu. hydlerjo hlowneho mĕſta jemu ſ cźrjódami napſcheczo khwatachu, nychu ßławneho rjeka witali, wójſko ßo ploczo k njemu tlóczeſche. ón wieczor khĕžor Napoleon dworjanej Le Fleurej ſ dźakownoſcźu tlóczeſche.

„Sklónzo je ſtanyło a też ja ßym ſtanył", rjekny ßo ßmĕjo emu.

Dworjan rybowaſche ßebi ruzy na ſnamjo, ſo je ſpokojom, a kluboko pokłoni.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Wĕźiny knefl Pĕtrowſkeje zyrkwje je ßo, dońo nĕtkole wĕźina tſĕcha wuporjedźa, dele wſak. Sajimawe ßu y, pißma, pjenjeſy atd., kotreż ßu ßo w knefłu namakałe. Każ pißmo praji, je ßo knefl prĕni krócź w lĕcże 1580 na wĕżu

Dźĕło pak njebĕ trajne a dyrbjeſche ßo 1598 wospjetowacź. o ßo koporkryjerjej Jakubej Schmidtej ſ Altenburga dowĕri. bĕſche jara wuſchikny a ſwaźliwy łażeŕ. Zyłe ßam wón tſi , ßylne wohnjowe rĕble ſ hornim wĕźinym woknom won ſtaji ſpĕſchnje hacź horje k knefłej ſwjaſa. K temu wón 24. auguſta rucże a wuſkocźnje horje ſaléſy, ſtupi na knefl, porejwa na nim, machaſche ſ khorhojcźku a nĕkotre ſchkleńzy wina wupi. Potom hakle wón knefll dele wſa. 12. ſeptembra wón knefl ſaßo ſ wulkej ſwaźliwoſcźu na wĕźiny wjerſchk ſtaji. Tole dźĕło dokonjawſchi wón na knefl ſaléje, po nim khodźeſche a ſ powjaſom korbik ſe ſchtyrimi rokojtymi ſchkleńzami piwa horje ſcźahny, ſ kotrychż tſi na mĕſchcźanoſtowe ſtrowje wupi, ſe ſchtwórtej ßo najprjódzy wobrocźi a ſ njej mĕſchcźanoſtej pſchipi, jeho ſe ßylnym kloßom napominawſchi, ſo by jemu ſe ſchkleńzu wina w radnej pinzy bórſy wotpił.

W tſizecźilĕtnej wójnje ßo wĕża pſchi wulkim wohnju 2. meje 1634 wſcha wupali. Hakle 1664 ßo wona ſaßo natwari a 3. junija 1665 ßo nowy knefl na nju ſtaji. W nozy 15. dezembra 1703 ßo wrjeczeno ſe ßylnym wĕtrom ſhibny. Hdyż teho dla nĕkotre dny poſdźiſcho knefl a khorhojcźku dele wſacź dachu, ßo pokaſa, ſo bĕ knefl ſ wodu, kotraż bĕ ßo do njeho dobyła, hacź do pokojzy napjelnjeny, tak ſo bĕ wrjeczeno ſe ſerſawzom wobźrane. Wſchelakich ſadźewkow dla móżeſche ßo knefl hakle 17. junija 1704 ſaßo na wĕżu tyknycź. 14. meje 1732 ßo khorhojcźka, hwĕźda a knefl dla noweho poſkocźenja dele wſachu a ßo 13. junija ſaßo horje tyknychu. Pſchi wuporjedźenju tſĕchi ßo knefl, khorhojcźka a hwĕźda 8. oktobra 1776 dele wſachu a ßo poſkocźichu. Tehdomniſche wuporjedźenje 456 toleŕ 17 ßlĕbonnych płacźeſche. Tehdy bĕ wulka drohota. We wopomnjenſkim pißmje, tehdy do knefła tyknjeneho, ßo mjes druhim praji, ſo je w lĕcże 1762 kórz pſcheńzy 16 toleŕ 8 ßlĕbornych, kórz rożli 16 toleŕ, kórz jecźmjenja 13 toleŕ 8 ßlĕbornych, kórz wowßa 8 toleŕ 16 ßlĕbornych, kórz hrochu 14 toleŕ, kórz jahłow 19 toleŕ a kórz hejduſchki 16 toleŕ płacźił. 1772 je ſaßo drohota była. Kórz pſcheńzy 9 toleŕ 4 ßlĕborne, kórz rożki 8 toleŕ 15 ßlĕbornych, kórz jecźmjenja 7 toleŕ, kórz wowßa 4 tolerje, kórz hrochu 8 toleŕ 4 ßlĕborne, kórz jahłow 13 toleŕ 18 ßlĕbornych a kórz hejduſchki 9 toleŕ 18 ßlĕbornych płacźeſche. 1773 a 1774 drohota dale trajeſche, dokelż bĕchu żita pſches myſche a mrózy cźeźko cźerpike. W lĕcże 1776 ßo po dobrych żnjach płacźiſny poniżichu, a to ſa kórz pſcheńzy na 2 tolerjej 20 ßlĕbornych, ſa kórz rożki na 1 toleŕ 20 ßlĕbornych, ſa kórz jecźmjenja na 1 toleŕ 10 ßlĕbornych, ſa kórz wowßa na 1 toleŕ 2 ßlĕb., ſa kórz hrochu na 2 tolerjej, ſa kórz jahłow na 4 tolerje 4 ßlĕborne a ſa kórz hejduſchki na 2 tolerjej 4 ßlĕborny. W poſdźiſchich lĕtach je ßo knefl 1817 a 1882 wuporjedźił a poſkocźił.

— S nahłej ßmjercźu je ßo gratmiſchtr Winter na tudomnym dwórniſchcźu pſchekhwatał. Hdyż wón pſches kolije dźĕſche, wón mjes ſtorkacźow dweju woſow pſchińdże, kotrajż ßo ſ lokomotivu ranżĕrowaſchtaj. Winterej ßo wutrobno tak ſtraſchnje ſmjecże, ſo bórſy po tym wumrje.

— (Ssamomordaŕſtwo.) Pónđżeln wieczor je ßo huſar Fuß ſ Budyſkeho huſarſkeho regimenta, kotryż bĕ ßo jako pachoł pola jeneho majora generalneho ſtaba do Draždżan póßłał, wobwĕßnył. Fuß je pjecźa nĕkojke pſchekſchiwjenje ſkucźił.

— Pólny artilleriſki regiment cźiſło 28 w Pirnje kotryż ßo do Budyſchina pſchepokoži, je ſchtwórtk ßwoju dotalnu garniſonu wopuſchcźił a ßo najprjódzy do Zeithaina k wjetſchim ſwucźowanjam podał. 16. julija regiment ſ Zeithaina do Budyſchina poczehnje. Hižo ſańdźenu ßobotu wſchelake munizionſke a druhe woſy, kotreż ßo njetrjebachu do Zeithaina ßobu wſacź, ſ dwĕmaj woßebitymaj cźahomaj do Budyſchina dowjeſechu.

— (Zeppelinſka powĕtrowa ĺódź „Sachſen" nad Łużizu polecźi.) Każ ßo ſ Lipſka piſche, Zeppelinſka ĺódź „Sachſen" 13. julija Hornju Łużizu wopyta. Mjenowany dźeń „Sachſen" popołdnju w 4 hodźinach do Žitawy pſchileczi. Na jĕſbu wona paßażĕrow ßobu woſmje. Slĕtowa płacźiſna je ßo ſa woßobu na 200 hriwnow poſtajika.

— Ssydom njedźel deſchcźikoweho wjedra mĕło ßo wocźakacź, hdy by prajidmo wo ßydom ſpanzach trjechiło. Sańdźeny pjatk je deſchcźik ſchoł; to je ſke ſnamjo ſa pſchiwĕriwych ludźi. Po nich dyrbjał ßo ſa pſchichodne ßydom njedźel wſchĕdnje deſchcź hicź. Na ſboże pak ßo ſe ſtateſtiku dopokaſuje, ſo je w pſcherĕſku w tych lĕtach, hdyż je dźeń ßydom ſpanzow deſchcźikowy byk, w juliju a auguſcże runje telko deſchcźowych dnjow, każ w tych lĕtach, hdyż je dźeń ßydom ſpanzow wot ranja hacź do wieczora ßłónczko ßwĕcźiło.

— (Poßlednje licźenje ßwini w Saſkej.) Lĕtßa 2. junija je ßo w Saſkej 661557 ßwini naliczyło. Sa poßlednje 12 mĕßazow je ßo liczba ßwini wo 6267 abo hiſchcże niz zyle wo jedyn prozent powyſchiła. Tónle pſchibywk njeje tak wulki, ſo mohł na ßwinjaze płacźiſny cźiſchcźecź. W lĕcże 1910 bĕ liczba ßwini na 714705 ſtupiła, tola w ßuchim lĕcże 1911 bĕ wona khĕ-

tro spadnyła a w sańdźenym lěcze njeje žo wupad zyle narunacz hodźił.

S Njeswaczidła. Sańdźenu wutoru, dźeń Jana Kichcźenika, žwjecześche žo pola naš prěni krócź bibliski žwjedźeń. Nowy hóscź tajki žwjedźeń, ale niz mjenje witany, hacź mišionski, kiž žo pśched nětkotrymi létami tu žwjecześche.

Hoscźo ſ bliska a ſ daloka naścheje wobschěrneje woźady žo nimo bohacze roswiteje stwórby, žołmjatych žitow a ſ dźěła ſrumowanych žynowych łukow do žwjatnizy podachu. Sswjateho Jana běśche, hdyž bě hewak mała žyła jako na poł žwjatym dnju ſhromadźena, tón krócź Bóźi dom ſ nutrnymi kemscherjemi pschevjelnjeny.

W 2 hodźinomaj žo žerbśka Boža žłužba wotmě, hdyž běchu zyrkwine pschedstejicźeŕstwo a wośebicźi žwjedźeńšzy hoscźo, pschede wschěm cźrjódka k. duchownych ſ wokolnoscze, ſ pschewodom posawnow sačzahnyli. Po rjanym, pod wodźenjom k. kantora Kalicha wuwjedźenym spěwje spěwanskeho towaŕstwa: „Sswjate, Knjes Zebaoth, je twoje žłowo nam, k. faraŕ Matej ſ Barta na žwjate městno stupi a wutrobu nutrnych požłucharjow k sahorjenju sa Boże žłowo, bibliju a bibliske towaŕstwo ſ duchamóznym žwědcźenjom sbudźowasche. To běsche prědowanje sa nasch lud, ſ bohatcho poklada biblije cźerpane, ſ pschikkadami se žiwjenja woživjene — žłowo sa wutrobu a dom, sa nasch w duchownych wězach jara wolimknjeny cźaš, kotryž wschudze žwoje scźěhwki pokasuje. Prědaŕ běsche žo sakožił na stare bibliske městno wo pschikhadźenju Knjesowego prjedyběžerja, Jes. 40, 1—9, a žwjedźeńskej žyle pschimoka: „Ach, so by dale bóle nad nami seſkhadźała Knjesowa kraŕnoscź w jeho žwjatym žłowje! 1. ſ jejnej sapschimowazej wěrnoscźu: Boże žłowo wostanje do wěcznoscze, 2. ſ jejnym wobsbožazym póžełstwom: Troschtujcze, troschtujcze mój lud, rěcźcze ſ Jerusalemom wutrobnje, 3. ſ jejnej žwědkow wubudźazej mozu: Prajcze Judowym městam: Hlaj, tu je wasch Bóh!“ Po prědowanju k. faraŕ Domaschka-Budeśicźanski ſ rěcźu 12 žerbśkim schulikim dźěcźom wot bibliskeho towaŕstwa darmo podate žwjate pišmo pśched woltarjom po žłowje: „Wobhończe žo w pišmje!“ pschepoda. Njenje bu Boža žłužba wudebjena ſ jenohłósnym khórskim spěwom: „Mój Knježe, kotr'hož w duschi noschu, budź so mnu ty!“ Wón bu k wośebnemu spodobanju žerbśkeje woźady wot knježny baroneźy ſ Uetinghoff ſ Njeswaczidła spěwany. Bohu žłužbu pschi woltarju k. faraŕ Ssykora-Minakalski a k. faraŕ Kschižan-Hodźijski wobstaraschtaj. Wožada ſ dźakapołnej wutrobu 301 hriwnow sa Sakske hłowne bibliske towaŕstwo woprowasche, k cźemuž hischcze ſ němskeho kemschenja 164 hr. dóńdże (hromadże 465 hr.). Njech wot tych 465 hriwnow bohate žohnowanje pśches biblije wukhadźa, kaž pśches Bohu žłužbu bohate žymjo do woźady padnje, tak so by bibliske žłowo po žłowje prědarja byłe niz jenož runo sornu, morwe na łubjł leżazemu, ale sornu, w klinje semje skhadźazemu k kraŕnemu plodej.

Po 4 hodźinach žo němska Boža žłužba wotmě po žamžnym waschnju a se žamžnymi spěwami, jako žerbśka. Wono teho runja jara nahladna žyła Bóźi dom pyschesche. Dostojny, we wyšokich létach sastojństwa a žiwjenja stejazy k. superintendent wyschschi zyrkwinski radźicźel D. Kejžor ſ Radeberga tu k natwarjenju, poželnjenju, roswucźenju a wobtwjerdźenju duschow prědowasche. Jeho text běsche snate žłowo pola Timoteja 3, 15—17 wo Božim žwjatym pišmje wot mkodosćze snatym, a hłowne napominanje po tutym: „Kscheseźijanska woźada, dźerž žwoju bibliju w cźeseźi — wot wótzow žy ju namrěła, Bóh je ju nutsdał, k sbožu dusche je cźi žłužobna.“ Kaž prjedy sa žerbsku bibliju, tak nětko sa němsku žłowo žłyschachmy, kiž móže pschi kritizy a sacźiskowanju nascheho cźaža a pschi wustudnjenju wjele domow ſ nowym požohnowazym pohonjenjom bycź. K. faraŕ Hausa-Wósborcźanski sažo biblije schulskim dźěcźom rosdawasche. Kk. faraŕ Mikela-Maleschcźanski a Wicźas-Wóžlincźanski pschi woltarju žłužbu wobstaraschtaj.

Bóh tón Knjes natwarjej dale twjerdscho Njeswaczidliſku hischcze rjenje k zyrkwi a k Božemu žłowu žo dźerźazu woźadu na njehnutym sakožku naschich wótzow, na Božim sjewjenju w bibliji! Wón daj žwoju móz jeje dostojnemu duschowpastyrjej, k. fararjej Waktarjej, kiž po wotžalenju k. far. Jakuba na starym sakožku ſ Božeje hnady ju natwarjuje, kaž teź zyrkwinemu prjódkstejeŕstwu ſ knjesom kolatorom, kiž daloko ſnatu spomožnu podpjeru wschemu dobremu a kscheseźanskemu prózowanju podawa. Wschěch žobupomharjam se žłowom, spěwom, radu a ruku na kónzu bibliskeho žwjedźenja wutrobny dźak. A Bohu we wyšokoscźi cźesćź!

S Njeswjedźidliſkich stron. Sakske knježeŕstwo je sańdźeny tydźeń Wětrowske, Bóschicźanske a Horjanske leżomnoscze, pod kotrymiž wuhło leži, kupiło. Wětrowšzy žu něhdże połdra sta kórzow, Bóschicźanski knježi dwór 200 kórzow, Horjanski knježi dwór 55 kórzow, Horjanšzy burjo něhdże 60 kórzow pschedali. Sa kórz je knježeŕstwo 1500 hriwnow sapłacźiło. Horjanskemu a Bóschicźanskemu knježemu dworej hacź dotal žłuschaze leżomnoscze knježeŕstwo w lěcze 1916 pschewosmje, druhe w lěcze 1926. Wobžedźerjej Horjanskeho a Bóschicźanskeho knježeho dwora staj žebi wuměniłoj, so žmětaj pschedate leżomnoscze wotnajecź. Sa kórz mataj 15 hriwnow wotnajenskeho pjenjesa płacźicź, Burskim wobžedźerjam je žo wotnajenske pschedprawo na leżomnoscze, kotrež žu hacź dotal jim žłuschake, pschiswoliło, tola žo hischcze njeje wotnajenska płacźisna wucźinika. Wobžedźerjej Horjanskeho a Bóschicźanskeho knježeho dwora žmětaj pschedate leżomnoscze hacź do léta 1916 a druhi wobžedźerjo hacź do léta 1926 bjes sapłacźenja wotnajenskeho pjenjesa dźěłacź, sa to pak žo Bóschicźanskemu a Horjanskemu knježemu dworej hižo nětkole 1300 hriwnow sa kórz wupłacźi, mjes tym so druhi wobžedźerjo nětkole jenož 1000 hriwnow sa kórz dostanu. Knježeŕstwo budże wuhło ſ pokupjenych leżomnoscźow k dźěłanju elektriſkeje mozy wužicź. Teho dla žo pola Wětrowa elektriska zentrala natwari. Powjeda žo, so chze knježeŕstwo ju pola Ruhlandez tonowych jamow stajicź a so žnadź teho dla teź Ruhlandez wobžedźenſtwo kupi.

S Budestez. Jutſje, njedźelu, popołdnju wokoło 1/2 1 hodź. dostanjemy tu lubu wopyt ſ Draždźan. Sserbske towaŕstwo „Cźornobóh“ je žebi pschedewsało, ras žwoju Łužisku domowinu wopytacź.

S Barta. Dokhołětnym žobustawam tudomneje dobrowólneje wohnjoweje woboty, blidaŕskemu mischtrej G. Th. Vogelej, murjerjej K. A. Muzy a murjerjej T. E. Ramschej je žo cźežne ſnamjo, 1. meje 1885 sa žwěrnu žłužbu we wohnjowej woborje wustajene, spožcźiło a pśches knježeŕstwoweho radźicźela ſ Könneritza pschepodało.

S Hornjeho Wujesda. Tudomne nowe schuliske twarjenje žo bórsy dotwari. W nim žo elektriske wobžwětlenje a zentralne tepjenje pschiprawi. Twar žo pśches tudomneho twarskeho mischtra Nyczu wuwjedźe. 15. septembra žo nowa schula požwjeczi. Pschi tejle ſkładnoscźi směje žo wulki schulski žwjedźeń.

S Rakez. Njedźelu 15. junija wotmě „Lipa“ žwoje měžacźne požedźenje, kotrež bě se 14 žobustawami wopytane. Knjes pschedžyda jo wotewri se spěwom „Bratſja, dajcze město spěwej“. Sapiš poželdnjeho požedźenja žo sa prawy spósna. Dopišy běchu dóschke wot Draždźanskeho „Cźornoboha“, „Lipy žerbśkeje“ ſ Panczig a „Domowiny“, kotraž směje žwoje pschichodne požedźenje najſkerje w Rakezach. Teź towaŕstwo jene spěwne knihi sa ſola kupi. 29. junija „Cźornobóh“ Budeśicźanskich Sserbow wopyta, a teź „Lipa“ ma myłle, tam jěcź, kaž žo teź na žwjedźenju Saksow léta 1914 wobdźělicź. Hdyž běchu žo hischcze nětkotre drobnostki wuradźiłe, žo požedźenje skónczi se spěwom „Hischcze Sserbstwo njeſhubjene“.

S Ralbiz. Pschi nakkadźenju žyna je tudomny kubleŕ Jurij Rachel w pschitomnoscźi žwojich dźěcźi tak njesbožownje ſ rjeblowaneho wosa padnył, so je žebi schiju swinył a hnydom wumrjeł.

S Jitra. W tudomnym lěžu žu žobotu 57létneho pucźowazeho korbaŕskeho pomozníka J. W. Abta ſ Kulowa wobwěžnjeneho namakali.

S Kamenza. Rumnoscze tudomneje katholſkeje schule wjazy njedožahaju. Teho dla wobſamkny schulske pschedstojicźeŕstwo, schulu pschitwaricź. Natwari žo dospołne nowe twarjenje, kiž budże ſ dotalnym ſ khódbu sjednocźene. Teź žokolownja žo natwari. S twarom žo w auguscze sapocźuje.

— Sswjedźeń tšélzow žo teź tu léto a bóle na sjawny ludowy žwjedźeń wuwiwa. Létuschi žwjedźeń budże žo wot 6. hacź do 10. julija wotměwacź. Swjedźenske městno je létża wo wjele powjetschene. Tu žo wschelake sabawy a pschedwjedźenja posticźa. Njedźelu popołdnju je žwjatocźny wucźah tšélzow. Pónděelu je wulkotny wohnostroj, rjeńschi hacź hdy dotal. Najkraŕnische posticźeńki pak pschinjeże žrjeda. Wjecźor žo na na woźebite waschnje hobrska bitwa narodow pola Lipska 1813 pschedstaji. Woźebje žo pschedwjedźe dobycze Grimaſkich wrotow. K tomu budże wulki wójnſti konzert tudomneje wojeŕſkeje hudźby. Tutón wjecźor žo mały sastup žada. Swjedźeńske městno je pschi tudomnej tšélerni.

— Žałožne njesbožo sta žo tu sańdźenu žrjedu popołdnju w druhej hodźinje. Pschekupz kolonialnych tworow, drogow a wina, Ehemann, bě se žwojej žonu hižo léto dołho w njepokoju žiwy. Žoua spyta hižo něschto ras, žebi žiwjenje wsacź. Njedawno bě žo skoro ſ płunom sajěbojcźika. W pschihodnych dnjach měješche žo njesbožowne mandźelſtwo žudniszy dźělicź. Teź pjenjeżnje stejeſche Ehemann pśched katastrofu. Sańdźenu

ſrjedu wali ſo nětko Ehemann, kiž bě jako nahły cłowjek znaty, na ſwoju mandżelſku a dźeśći, a dajeſche je. Bě drje ſebi wotmyſlił, je moricź. Jeho pſchekupſki pomoznik pak bě na pomoz wołacź wuſłyſchał a pſchikhwata teho dla do jſtwy. Wuhladawſchi, ſchto ſo ſtawa, namołwjeſche wón Ehemanna, ſwoju żonu puſchćźicź. Hdyż tón to njeczinieſche, wutſěli młody cłowjek na Ehemanna a trjechi jeho tak njeſbożownje, ſo tón do wutroby trjechety bórſy wumrě. Młody cłowjek, wěſty Löber, ſo potom hnydom ſam poliziji pſchepoda. Schtó wě, kajkemu njeſkutkej je wón ſadźěwał. Jeho powſchitkownje wobżaruja, ſo je tak njeſbożownje trjechił.

S Biſkopiz. Sońdźenu njedźelu ſo w Biſkopizach domowiński ſwjedźeń ſwjeczeſche. Runje lětſa mějachu Biſkopczenjo pſchiczinu k tajkemu ſwjedźenjej. Pſched 100 lětami 2. meje ſo město do cźiſta wotpali. Se ſtaroſcźiwoſczu ſakſkeho krala a woporniwej pomozu wobydlerjow Sakſkeje bě mózno, wupuſczene město ſ nowa natwaricź. Na ſwjedźeń bě ſo po żeleſninzy wjele ſtow ludźi pſchiwjeſło, kotſiž běchu ſo w Biſkopizach narodźili. S dobom ſ domowińſkim ſwjedźenjom pſchedſtejicźeŕ Biſkopſkich měſchczańſkich ſaſtupjerjow, Heinrich Gräfa, ſwój dwaczeźilětny jubilej jako ſapółłanz němſkeho khěżorſtwoweho ſejma ſwjeczeſche. Deputazija měſchczańſkich ſaſtupjerjow ſo jemu ſ cźopłymi ſłowami ſa jeho dołholětne ſkutkowanje dźakowaſche. Na konjach deputazija evangelſkich a katholſkich Sſerbow pſchijěcha a ſo jemu tehorunja ſa dwaczeźilětne ſaſtupowanje 3. ſakſkeho khěżorſtwoſejmſkeho wokrjeża w khěżorſtwowym ſejmje a ſwěrne hladanje intereżow wuſwolerjow dźakowaſche.

S Lubija. (Ssam ſo ſatſělił.) Serżanta Kurta Klappenbacha pſchi 2. kompaguiji w Ukamaſu w němſkej krótkowjeczornej koloniji, njejżu, kaž ſo wot tam piſche, domoródni wobydlerjo wot ſady ſatſělili. Klappenbach je wjele bóle njeſahojneje khoroſcze dla ſe ſwojej tſělbu ſam ſwojemu żiwjenju kónz cźinił.

S Wojerez. Wólby pruhowaza komiżija khěżorſtwoweho ſejma je namjetowała, ſo by ſo wólba dr. Hegenſcheidta w Rósborſko-Wojerowſkim wólbnym wokrjeżu ſa płacźaza ſpóſnała. Napſchecźo temu ſu ſozialdemokratojo namjetowali, ſo by ſo wólba dr. Hegenſcheidta jako njepłacźaza wuprajiła.

S Pſzowjow. W nozy wot wutory k ſrjedźe je ſo ſe ſłomu kryta khěża cźěłoweje żony Klimzyneje wotpaliła. 81 lět ſtara Klimzyna je ſebi ſ nuſu ſwoje żiwjenje wukhowała. Woheń je ſo pjecża ſe ſłóſtniſkej ruku ſałożił. Na jeneho pſched krótkim cźaſom ſ jaſtwa puſchczeneho wumjenkarja ſo hrěſcha, ſo je khěżu ſapalił. Duż ſu jeho ſrjedu rano ſajeli a ſudniſtwu pſchepodali.

S Bělcho Khołmza. Ssrjedu tydźenja je ſo domſke tudomneho dźěłacźerja Khorle Schołty wotpaliło. Tudomna wohnjowa wobora je ſe ſwojej ſtykawu woheń ſahlała. Hdyż Łahowſka ſtykawa pſchijědże, bě najwjetſchi ſtrach, kotryż ſuſodnym twjarjenjam hrożeſche, hižo nimo.

S Krjebje. Schtwórtk wjeczor tudomnemu wachtmiſchtrej Merkelej dwaj podhladnaj pachołaj nadpadnyſchtaj. Jemu ſo poradźi, jeneho ſ njeju w holi ſaſkapicź. Pſchi pſcheſtyſchenju ſo wupokaſa, ſo bě wón hižo wjele krócź khoſtany młodoſtny pſcheſtupnik, kotryż bě ſe ſwojim towaršchom dźeń prjedy ſ Rósborſkeho wuſtawa cźeknył. Hacź runje ſo hnydom dwaj żandarmaj a druſy ludźo ſa druhim cźekњeńzom puſchcźichu, njeje ſo poradźiło, jeho popadnycź.

S Rowneho pola Sslepeho. Sańdźeny tydźeń chzyſche jedyn tudomny wobydleŕ ſe ſwinjazeho khlěwa hnój wukidacź, mjes tym ſo bě jeho żona na polo woteſchła. So jemu njebyſchtaj korczakaj cźekkoj, wón ſa ſobu durje ſaczini a dołhe cźeźke korto na nje wot wonka ſapře. Sſo pſchecźiżnywſchi pak korto na ſemju pſched durje padże, tak ſo njebě wjazy mózno, wot nutſka durje woczinicź. Hdyż bě hoſpodaŕ hnój wot ſady k durjam ſmjetak, chzyſche jón wón ſ khlěwa na hromadu ſmjetacź. Tola durje ſo njewoczinichu, runjeż do nich ſe wſchěmi mozami cźiſchcźeſche a ſtorkaſche a wo pomoz wołaſche. Kak pak jeho hroſa jimaſche, hdyż ſerſchczakaj poczeſchtaj khłódnaj bycź. Kußaſchtaj a torhaſchtaj jeho, ſo ſo jeju ſkoro njemóżeſche dowobaracź. Wón ſo dopomni na podawk, kotryż bě w nowinach cźitał. W Ruſkej bě jedyn ſwinjazy wikowaŕ po żeleſninzy jědźo we woſu pſchi ſwojich ſwinjoch woſtał. Mjes tym ſo cźah jědźeſche, běchu ſo khłódne ſwinje do wikowarja dałe a jeho do cźiſta ſeżrałe. Jenoż ſchkórnje běchu jako jeniczke wikowarjowe powoſtanki we woſu woſtałe. Wkoſły jemu na hkowje ſ hroſu ſtawachu, hdyż pomyſli, ſo mohkoj kundroſaj też jeho pſchemóz a ſeżracź. Skónczńje ſo hoſpodarjowa żona domoj wróczi. Sa mużom ſo roshladujo, wona k khlěwej pſchiúdże a jeho ſtyſkne wokanje ſaſkyſcha. Rucze korto wotwaliwſchi wona durje woczini. Jejny muż jej wſchón blędy, pſchepoczeny a ſ njerjadom womaſany napſcheczo ſtupi, ſo Bohu dźakujo, ſo bě jeho pſches żonu ſe ſmjertneho ſtracha wumohł.

S Mużakowa. Cźeźke njeſboxo je ſo njedźelu popołdnju pola Mużakowa ſtało. Tam bě ſchtyrilětny hólz dźěłacźerja Lorenza jenu powróczńu lowriju, kotraż ſo k wożenju pjerſchcźe jeneje jamy trjebaſche, ſ tym puſchcźił, ſo bě kruch drjewa, pſched koło położene, wotſtronił. Pſchi tym wón pod lowriju padże, kotraż jemu jeno nohu zyle rosmjecze. Sawołany lěkaŕ poruczi, wobżaromne dźěczu do Kocźebuſkeje klinki do vjeſcź, hdyż budża dyrbjecź nohu wotrěſacź.

S Lipſka. Sońdźenu njedźelu je ſo w Lipſku wulka a jara pſchiſprawnje natwarjena kólnja ſa powětrowe łódże (ballony) we pſchitomnoſcźi krala Bjedricha Auguſta poſwjeczi. W Lipſczańſkej kólni móżetej ſo dwě powětrowej łódźi khowacź. Na poſwjeczenje běichtej dwě Zeppelinſkej powětrowej łódźi „Viktoria Luiſa“ a „Sachſen“ pſchileczałej. Hrabja Zeppelin w cźołkmiku łódże „Sachſen“ ſedźeſche. Kral Bjedrich Auguſt, kronprynz a prynz Bjedrich Khryſtian ſo ſ łódżu „Sachſen“ pod wjedniſtwom hrabje Zeppelina na krótki wokoloſłět nad Lipſkom podachu. Nimo měry wulka hromada ludu bě ſo pſched kólnju ſběżała a kralej a hrabi Zeppelinej ſławu wołaſche. „Sachſen“ ſo na ſtronu k twarſtwowej wuſtajenzy a pomnikej bitwy ludow ſaměri a tſi krócź nad dalokej runinje tam a ſem połěta. Hudźbna kapała we wuſtajeńzy pſchi bliżenju łódże narodnu hymnu piſkaſche a hudźbne kapały w dalokej wokolnoſcźi ju dale piſkachu. Wurjadny napohlad bě, hdyż powětrowej łódźi „Sachſen“ a „Viktoria Luiſa“ nad wuſtajeńzu w njewulkej wyſokoſcźi ſwój pucź ſkchiżeſchtej a bliſko nimo ſebje leczeſchtej. Kral Bjedrich Auguſt ſo ſe „Sachſen“ na Mockauſke lětaniſchczo k kólni powětrowych łódżow wróczi a ſo potom ſe ſwojimaj ſynomaj a ſ pſchewodom do Mariabrunnſkeho ſahrodniſkeho pſchedměſta a wot tam do wuſtajenzy poda, hdyż ſebi ſakſki ſtatny pavillon a Draždżanſki dom wobhladowaſche.

Cźeſcźeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiž chzedźa ſa nje na

3. ſchtwórtlěto 1913

do prědka płacźicź, njech nětko **80 pj.** we wudawaŕni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotſiž ſebi **Serbske Nowiny** pſches **póſt** pſchinjeſcź dadża, njech tola njeſapomnja, ſebi je tam bórſy ſkaſacź. Na ſchtwórtlěto ſapłacźi ſo ſa **Serbske Nowiny** na ſakſkich a pruſkich póſtach, kaž też w druhich krajach němſkeho khěżorſtwa **90 pj.,** ſ pſchinjeſenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchiłohu „Pomhaj Bóh“ płacża na póſcze **1 hr. 30 pj.,** ſ pſchinjeſenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Přilopk.

* Cźeźke njewjedro ſe ſlimkojtym deſchcźom je wutoru nad Lipſkom cźahnyło. Błyſk je do wjazy twarjenjow dyrił. Wjele pinzow a pſchiſeńſkich wobydlenjow je ſo powodźiło. Wohnjowa wobora je ſo ſe wſchěch ſtron na pomoz wołała. — W Biſchdorfje błyſk do ſtatoka żiwnoſcźerja Alwina Eichlera dyri a ſapali, domſke a bróżeń ſo wotpaliſchtej.

Tón ſamy dźeń je po wutrajnym deſchczu Halſchtrowſka rěka w Plawnje w Vogtlandſkej pſches brjohi ſtupiwſchi niſko leżazy dźěl města powodźiła. Do fabrikow móżachu jenoż ſ cźołkmami jěſdźicź. Jedyn młody fabriſki dźěłacźeŕ ſ Wuheŕſkeje, kotryż bě jako dobry pluwaŕ znaty, ſo we wulkej wodże kumpaſche. Sswoju ſważliwoſcź dyrbjeſche ſe ſmjerczu wotpokucźicź. Żołmy pachoła ſobu ſtorhnychu a jeho do hłubiny ſcźahnychu. Jeho cźěło njeje ſo hiſchcze namakało.

* (Panzaŕku mloka ſaſtudźili.) Kubleŕku Schlegelowu w Kührenje pola Wurzena je kawniſki ſud k jaſtwu na dwě njedźeli ſaſtudźił, dokelż je do mloka, kotreż je ſwojim wotebjerarjam pſchedawało, nimale tſecźinu wody měſchała. Schlegelowa ſo pſchecźiwo wuſtudej powoła. Powołanſka komora drje ju teho runja ſa winowatu ſpóſna, tola jejne jaſtwowe khoſtanje do pjenjeżneho pſchemeni. Wobſtorżenu k 2500 hriwnam khoſtanja ſaſtudźichu.

* (Schkodowanje nalutowaŕnjow.) S powyſchenjom danje je kurſ ſtatnych a druhich pjenjeżnych papjerow wo piaty dźěl ſpadnył. S tym ſu nalutowaŕnje, kotreż ſu ſebi ſa dźěl ſwojich pjenjes

ſtatne papjery kupile, cžežko ſchkodowake. Tak je Draždžanſka nalutowarnja ſe ſpadnjenjom kurſa wjazy dyžli pokdra milijona, 1619787 hriwnow, ſhubika.

* (Bludna wjeta.) W Ragowizach pola Lipska ſo zyhelnſzy dźěłacžerjo wo jenu hriwnu wjetowachu, ſchtóž móže najruczišcho liter cžiſteho ſpirituſa wupicź. Jedyn 23lětny dźěłacžeŕ njerozomnu wjetu dobu — ſchtwórcź hodźiny po tym bě wón morwy.

* (Cžorna ruka.) Jedyn fabrikant w Hanawje bjesmjenite pißmo doſta, w kotrymž jeho napominachu, ſo dyrbi w jenym ſahrodnym płocže pſchi raŕſchim dwórniſchcžu 2000 hriwnow pokožicź. Hdy by wón po tejle pſchikaſni njecžinik, by jeho žiwjenje na hracžkach ſtako. Fabrikant wěz poliziji woſjewi, a ta jemu porucži, ſo by na mjenowanym měſtnje pakcžik pokožik. Jedyn 13 lětny realny ſchuler po njón pſchińdże. Hdyž chzyſche ßo wón wotßalicź, jeho kriminalni poliziſtojo ſhrabnychu. Wón hiſchcže ßwojich ßobuwinikow mjenowaſche a praji, ſo ßu chzyli te pjenjeſy ſhromadnje pſchecžinicź.

* Franzowſki lětaŕ Brindejonc, kotryž bě pſchi najwjetſchim wětrje ſ Pariſa do Barlina a wottam do Warſchawy lecžak, je ßo ſ Warſchawy na ſlět do Peterburga a wottam da Revala puſchcžik. S Revala je ßo khrobky lětaŕ na ſlět pſches morjo do Stockholma ſkhroblik. Brindejonc nima mjes lětarjemi žaneho runjecžo.

* (Dalokojěſba ſ jěſdnym kołom ſ Wina do Barlina.) Sańdženu ßobotu bě ßo 55 kołojěſdnych na jěſbu do Barlina puſch cžiło. Hubjeneho deſchcžoweho wjedra dla pak ßo 52 ſawrócži a jenož tſjo njedźelu do Barlina pſchijědźechu. Město rano 1/2 6 hodźin pak prěni hakle dopołdnja 23 mjeńſchinow po 10 hodźin k wottykjenemu kónzej dojědźe, druhi popołdnju 5 mjenſchinow po 1 hodźinje a tſeczi 17 mjeńſchinow po 2 hodźinomaj. Prěni bě 30 hodźinow 16 ſekundow, druhi 33 hodźinow 5 mjenſchinow a tſeczi 34 hodźin 17 mjeńſchinow ſa jěſbu wot Wina do Barlina trjebak. Loni bě najſpěſchniſchi jěſdny ſa 23 hodźin ſ Wina do Barlina pſchijěk.

* (Njeſbože na wuſtajeńzy.) W ſwjeßelenſkim parku wuſtajeńzy w Gentu ßo jedyn wós jeneje hórſkeje żeleſnizy na wjerſchku wotpuſchcži a ſe ſatraſchnej ſpěſchnoſczu do doka cžerjeſche. Dele pſchijěwſchi wón ſ kolije ſkoczi a ßo rosraſy. Mjes 20 ludźimi, kotſiž w nim ßedźachu, ßo 17 cžežko ſraui, dwejo tak cžežko, ſo ſtaj w ßmjertnym ſtraſche.

* (30 dźěcži w 32lětnym mandźelſtwje.) S Bukareſta piſaja: Žona měſchcžanoſty Bugea w Camprulungu je w 32lětnym mandźelſtwje 30 dźěcži porodźika. Žona je ßo 1866 narodźika a je ßo 1881 ſe ßwojim nětcžiſchim muźom woženika, kotryž je 10 lět ſtarſchi dyžli wona. S jejnych 30 dźěcži ßu dźeńßa jenož 4 žiwe, a to ßame holzy. Sajimawe je też to, ſo žona njeje ženje dwójnikow porodźika. 26 dźěcži je 6 měßazow hacž 1 1/2 lěta ſtarych wumrjeło. Najmłódſche dźěcžo je ßo 18. oktobra 1912 narodźiło, a nětkle je žona ſaßo ßamodruha.

* (Pſche duſchaty kaſchel.) Direktor Paſteurſkeho wuſtawa w Pariſu woſjewja, ſo je ßo wodźerjej Paſteurſkeho wuſtawa w Tuniſu, Nicollej a jeho pomoznikej Comorej poradźiło, ſ bazillemi duſchateho kaſchela ſerum pſchihotowacź, ſ kotrymž ßo hodźi w najwjazy padach duſchazy kaſchel wulěkowacź.

* (Cžežke njeſbože w Hamburgſkim pſchiſtawje.) Ssobotu dyrbjachu ßo w Hamburgſkim pſchiſtawje na parnu łódź „Reval“ wulke marmorowe kamjenje horje ſcžahnycź. Na dobo jedyn ßo ſběhazy rjecžas rostorhny a tſizecži zentnarjow cžežki kamjeń na ſchěſcź na łódźinej lubi dźěłazych dźěłacžerjow padże. Dwejo ſ nich ßo hnydom ſaraſychu, druſy ſchtyrjo dyrbjachu ßo cžežko ſranjeni do hojerńje dowjeſcź.

* Krwawny njeſkutk je ßo w jenej Bremenſkej katholſkej ludowej ſchuli ſtał. Tam duchakhory kandidat wyſchſcheho wucžerſtwa, Schmidt, do rjadownje 6—7lětnych holcžkow pſchińdże a do dźěcži ſ revolwrow tſeleſche. Něhdże 60 krócź wón wutſěli, prjedy hacž mózachu jeho wupſchimacź. Tſi holcžki bě wón hnydom ſatſělił a 15 ſ dźěła na ßmjercź ſranił. Schmidt, kotryž je ßyn jeneho evangelſkeho duchownyeho; je pſched dlěſchim cžaßom wobkludnik a bě ßwoje wucžerſke měſtno wopuſchcžił. Do dźěcži w katholſkej ſchuli je wón tſělał, dokelž je ßo ſ tym, kaž wudawaſche, na jeſuitach wjecžicź chzył. Pódła dźěcži je wón wucžerja Möllmanna ßmjertnje ſranił, kotryž bě ßo do njeho dał a jeho pſchimnył. Pola Schmidta 10 revolwrow namakachu. Poliziſtojo dyrbjachu jeho ſ teßakom pſched ludom ſchkitacź, kotryž chzyſche jeho nabicź.

* (Ssamomordarſtwo pſched dźěcžimi.) Jeneho kanoněra wucžbneho regimenta pěſcheje artilleriſkeje tſelenſkeje ſchule w Jutrobogu ßu w kerkach bliſko nowych kaſarnow namakali. Wón bě ßebi ſ britwju kŕk pſcherěſnył. Někotſi ſchulſzy hólzy, kotſiž běchu ſa ßamomordarjom ſchli a kotrychž bě wón podarmo ſpytał wotchnacź cžeknychu, hdyž widźachu, kak ßebi wón kŕk pſcherěſny.

* (Wyßoki awſtriſki offizěr ßo ſkónzował.) Wyſchkowſli leutnant Lebel we Winje, kotryž bě we wójnſkim miniſterſtwje ſchef w techniſkej artilleriji, je ßo ſatſělił. Wón 35. lěto ßłużeſche.

* Pſchi ſkładnoſczi ſtołětneho wopomnjecža na poraženje Napoleona w Němſkej ßo w ſchleſyſkim hłownym měſcže Wrótßławju powſchitkowna wuſtajenza wotměwa. Wona pod ſchkitanjom němſkeho krónprynza ſteji. Sſkawny němſki pěßnjeŕ a myßleŕ Gerhard Hauptmann je woßebitu ßwjedźeńſku hru ſa wuſtajeńzu napißał. W njej ßo podawki poſtanjenja pruſkeho luda pſchecžiwo Napoleonej pſchedſtajeja. Hauptmann w ßwojej hrě muźow, kotſiž ßu ludowy ſběžk ſbudźili, ßkawi a też wulkoſcź Napoleona pſchipóſnawa. Sa to pruſki kral a ruſki khěžor pódlanſku rólu hrajetaj. To je ſchleſyſkim ſemjanam a wſchitkim knježeŕſtwowym ſaſtojnikam ſ pohórſchkom; też krónprynz je ßo njelubje wo Hauptmannowej hrě wuprajił Duž je ßo pſchedßydſtwo wuſtajeńzy roßßudźiło, Hauptmannowu hru niz wjazy pſchedſtajicź dacź. Poßlednje pſchedſtajenje je 5000 woßobow wopytało.

* (Swrócženje ſpěſchneho żeleſniſkeho cžaha w Brandenburgu.) Hdyž wutoru popołdnju 1/2 2 hodźin ſpěſchny cžah ſ Barlina do Kólna nimo Groß-Wuſterwitz jědźeſche, poßledni wós ſ kolije wuſkocži a ßo wot cžaha wottorhnywſchi ßo po ſchěſcź metrow wyßokim brjoſy dele wali. Sſo wjazy krócź pſchecžißnywſchi wón na tſěſchinym boku leżo woſta. Rjadowaŕ Kloſe, kotryž runje po woſowym khodże dźěſche, ßo mjes żeleſne dźěle ſatkußny a ßo hnydom mori. Pucžowarjo ßo we woſu pſchemjetachu, tola ßo jenož ſ lohka wobſchkadźichu, jenož jena žona je cžežſchu ſchkodu poczerpika.

* (S woknom dele ſkoczika.) Sſo khoſtanja bojo, dokelž bě ßo pſchecžiwo woli ßwojeju ſtarſcheju pſchi jenym wulěcže na wßy wobdźělika, je w Barlinje wutoru wjecžor 16 lětna Hana Feldnerez ſ woknom ſchtwórteho poſkhoda na dwór dele ſkoczika. Ssmjercź ſtraſchnje ßo wobſchkodźiwſchi wona ſe ſkamanymi ſtawami leżo woſta. Mrějazu ju do hojerńje wotnjeßechu.

* (Kelko proſcheŕſkich liſtow ßo milijardaram ſcžele.) Hdyž amerikanſki milijardar Carnegie pſchi ſkładnoſczi 25lětneho knježeŕſkeho jubilcja němſkeho khěžora w Barlinje pſchebywaſche, je wón něhdże 2500 proſcheŕſkich liſtow doſtał, kotrež jeho ſekretaraj liczeſchtaj. Pódła teho pak ßu ßo jemu hiſchcže tyßazy liſtow póßłake, kotrež ſekretaraj njemóżeſchtaj doliczicź. Wjele liſtow je wot dźěcži, kotrež ßwoje małe pſchecža pſchednjeßu. Mjenje ſdźerżliwy je jedyn hrabja; wón wo jene ryczeŕkubko proßby, kotrež runje trjeba. Jena komteſſa wo njewjeſcžinſke wuhotowanje proßby, ſo mohła ßo ſe ßwojim lubym woženicź. Potajkim wyßozy a niſzy ßu mjes tymi 2500. Tola nichtó njeje niczo doſtał.

* (Pjatnacže hórnikow ßo ſaßypło.) W podkopkach „Friedrich Heinrich“ w Lintfortu pola Mörſa je ßo ßrjedu 15 hórnikow ſaßypło. Wjecžor běchu hiſchcže wſchitzy žiwe, a žiwjenjowe ſnamjenja wot ßo dawachu. Muźſtwa wukhowarſkeho wotdźělenja mózachu ßo ſ nimi dorozymicź a ſhonichu, ſo ßo nichtó ſ nich njeje morił. Wſchitzy ßu ßo wukhowali.

* (Běhżenje ſ bykami na droſy.) W Schpaniſkej ma lud najlubſchu ſabawu, hdźež móże w dźiwadłach běhżenju ſ bykami pſchihladowacź. Na kónzu běhżenja ßo byk ſakole. W měſcže Almerii ſchtyri byki cžeknychu, hdyž jich do dźiwadła wjedźechu a jěhnacže woßobow ſranichu, mjes nimi tſjoch ſchěhżiwzow cžežko; jedyn ſnich je wumrjeł. S wulkej prózu ßo poradźi, jeneho byka ſaßo popadnycź. Schtwróty do morja ſkoczi a ßo tepi.

* (Rubjeżniſki nadpad na ſpěſchny cžah.) S New-Yorka ßo piſche: Na żeleſnizy Saint Louis-Chicago je ßo nadpad na ſpěſchny cžah ſkuczik. Něchtó ſ cžerwjenej lataŕnju kiwaſche, a lokomotivnik, kotryž tole ſnamjo w tym ſmyßle ſroſymi, ſo je cžah w ſtraſche, lokomotivu ſaſtaji. W tym ßamym wokomiku ſababjeni muźojo na lokomotivu ſkoczichu a na lokomotivnika ßo ſ revolwrom ſamériwſchi jeho nuſowachu, lokomotivu a brěmjenjowy wós wot cžaha wotpowěßnycź a ſ nimaj hodźinu dale jěcź. Potom ßo rubjeżniży na to dachu, jedyn żeleſny kaſchcž roſpacžicź. Mjes tym bě jedyn cžahowy rjadowaŕ teleſoniſzy wo pomoz proßył. Sa dwě hodźinje pomozny cžah ſ poliziſtami pſchijědże. Rubjeżniży poliziſtow nuſowachu, ruzy ſběhnycź. Skónczńje pak ßo poliziſtojo tola ſmużichu, ßo do rubjeżnikow dacź. Cžì do nich tſělachu. Pſchi wojowanju ßo rubjeżnikam poradźi, pó cžmje cžeknycź.

* (Lětadle do ßo ſawádźilej) Sańdźenu nj^ed^zelu w Aſpernje pola Wina pſchi mjeſeludowym lětanju lětadło Awſtriſkeho Stayera do lětadła Franzowſky Molly we wyßokoſćži 40 metrow ſawadźi. Lětadle k ſemi padnyſchtej a ßo na kruchi rosraſyſchtej. Molla ßo lahko ſrani, Stayer a jeho pſchewodźeŕ, leutnant Nepalek, ßo cźežko wobſchkodźiſchtej.

* (Němſki ballon w Ruſkej.) Ballonam a lětadłam je ſakaſane, bjes dowolnoſćze pſches mjeſy leczecź. Tele dny je němſki ballon „Wilms“ ruſke mjeſy pſcheleczał a w Ruſkej k ſemi pſchileczał. Ruſka wyſchnoſćz je ſchtyri woßoby, kotreż w nim ßedźachu, ſajała, tola je ſoßo puſchćźika, ßo pſchi ßwědźiwſchi, ſo njejßu wobhonjerjo. Nad ruſkim krajom běchu němſzy powětroječſdni we wulkim ſtraſche, dokelž namjeſni koſakojo do nich njepſcheſtawajzy tſělachu.

* (Granata w torniſtrje rosbuchła.) Hdyž ßo wotdźělenje twjerdźiſniſkeje artillerije ſe ſwucźownischcźa do Krakowa (w Galiziſkej) wróczeſche, w torniſtrje jenolětneho dobrowólnika Joſeſa Blaka jena granata rosbuchny, kotruž bě wón njedźiwajzy kruteje ſakaſnje na ſwucźowniſchcźu ſběhnył. Blak a jenolětny dobrowólnik Langa, kotryž pódla njeho dźěſche, ßo do kruchow rostorhaſchtaj, ſchtyrjo wojazy ßo cźežko ſranichu, tſjo wojazy a jena holza kotraž nimo dźěſche, lohko.

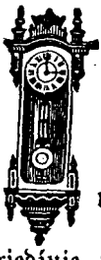
* (Nowe ſemjerźenje w Bołharſkej.) W Trnowje, kotreż bě ßo pſched dwěmaj njedźelomaj ſe ſemjerźenjom cźežko doma pytało, ßu podſemſke ſtorki pſched tydźenjom ſ nowa wulke ſapuſczenje naczinike. W ſtarym kralowſkim měſcze njeje ſkoro žaneho doma, kotrehož murje njebychu rospukane bźke. Pſchinċeriwe njeßne wobydleŕſtwo w ſemjerźenju njebjeſke ſnamjo pſchecźiwo politizy knjeźeŕſtwa krala Ferdinanda widźi.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Pſchěkupz a palenzpaleŕ E. Jenda w Budyſchinje a kubleŕ a gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Schibak w Pſchiſchezach běſchtaj ßo ſkſchiwdźenja dla wobſkorźikoj. Lawniſki ßud bě kóždeho ſ njeju k 50 hriwnam pjenježneho khoſtanja ſaßudźił. Pſchecźiwo wußudej běſchtaj ßo powołakoj. Pſched khoſtanſkej komoru ßwoju ſkórźbu wróczíſchtaj a ßo do ßudniſkich khoſtow źělíſchtaj.

Khěžorſka khofejownja

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry** a **tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczíſnami wupołożene, wobhładacź.**

Chenillowe rubiſchcźa a ſchawle

płaczíſny hódno pſchedawa

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7.

Sſo lubym Sſerbam woſſewja,
Schtož ẃeſcźe wſchitzy njewjedźa,
So pola Pjechez Auguſta,
Hlej, blidaŕſkeho miſchtera
W Koblizach p'la Wulkich Sdźar
Sſo kupi rjany tuni dar,
Kaž blido, ſtólzy, kanapej,
A khamory, jich runja njej',
Też koža, krute, dołhe doſcź,
Kiž maja prawu ſchěrokoſcź,
A ſchtož ßo hewak potrjeba
Do ſtaroh', nowoh' twarjenja,
Koż durje, ławki, wokna wſchě,
A ſchtož 'ſchcźe hewak trěbne bě,
Wſcho rncźe kóždom' wudźěłam,
K tom' dobre drjewo wotrěſam,
Koż pſchezo Sſerbow waſchnje je,
Sſerb Sſerba nihdy njeſjebje.

Auguſt Pjech
w **Koblizach** pola Wulkich Sdźar.

95 pjenježkowſke dny

pola

Waltera Noebela

w Budyſchinje, na bohatej haßy 14.

Sapoczatk ßobotu 28. junija 1913.

Twory, kotreż na pſchedań pſchińdu, ßu we wukładnym wokńje wuſtajene.

Ssym ßo w **Malym Wjelkowje** cźißło 48b jako

praktiſki ſkótny lěkař

ſaßydlił.

Telefon hacź na dalſche cźißło 692
w hoſcźenzu w Malym Wjelkowje.

Max Frohs.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacź do 11 hodźin wjeczor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóždn ßobotu a ßrjedn ßo program pſcheměni.

Konditornja, zokrowa pjekarńja a khofejownja

A. Bieſolda a ßyna

Telef. 286. na bohatej haßy 7 **Telef. 286.**

porucza ßo k napjeczenju

tortow, tykanzow

a wſcheho druheho

zokoroweho pjeczwa.

Stajnje wulki wubjerk

tortow, tykanzow a pjeczwa.

Wulki wubjerk

= bluſow =

42—52 wulkoſcze porucza
Martha Kapplerez
w ſchokoladowych khlamach
na hauenſteinſkej haßy 3.

Běrny

k pizowanju

pſchedawa
Löhnert w Małym Wjelkowje.

(K temu cźißłu pſchikłoha.)

Woſſewjenje.

Ratarſke wokrjeßne towarſtwo ſa hornjołuziſke markhrabinſtwo wuhotuje

ßrjedu 2. julija 1913 dop. wot 10 hodźin
w Žitawje,
ßrjedu 9. julija 1913 dop. wot 10 hodźin
w Njeßwacźidle

= ſkótnu wobhladańzu =

ſ mytowanjom ſe ſtatnych ßrědkow, k cźemuž ßo ßobuſtawy ratarſkich towarſtwow, ſkótplahowanſke ſjednoczenſtwa a druſy intereſſentoj ſ tutym pſcheproſcheja.

W Budyſchinje, 23. junija 1913.

Direktorium ratarſkeho wokrjeßoeho towarſtwa.
Tajny ratarſki radźicźel dr. **Hähnel.** Prof. dr. **Gräſe**

Nowa khěža

we wulkej zyrkwinſkej wßy ſ dobrym żelesniſkim ſwjaſanjom, jako wotpoczink ßo pſchihodźaza, je na pſchedań. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Rjana žiwnoſcź

w Haſnizach cźißko 9 p. Budeſtez ſ 5 kórzami pola a łuki je wobßedźerjoweje khoroſcze dla na pſchedań.

Ssuproſchna ranza

je na pſchedań w Njeßwacźidle cźißło 17.

Wyßoko ßuczelna

= kruwa =

je na pſchedań w Radworju cźo. 52.

Srěbz

1/4 lětny, bruny hengſt, je na pſchedań w Bukojnje cźißło 21 pola Hucźiny.

Sczinowe pleczenje a tſěſchnu papu

tunjo pſchedawa

A. Jursch,
drjewowa pſchedawarnja
w Budyſchinje,
na Mużakowſkej dróſy.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźowki, holzy kßwinjom, wotroczkowe ßrěnkow, rólnych pohonczow, wołowzych a dźěłaczerſke ßwójby pytajcu hnydom abo poſdźiſcho pſchiſtajerki **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy na rózku žitnych wikow w cźiſtowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Wożenjeny abo njewożenjeny

rólny pohoncź

ßo pſchi wulkej mſdze k 1. julija pyta na
knjeżim dworje w **Cźichońzach**

= Dźěłaczerjo =

ßo hiſchcze pytaju we wuhlowej prażowarni
na Horje pola Njeßwacźidła.

Sańdźeny pjatk je po Bożej njewumłědźomnej radże naſch lubowany nan a bratr

Jan Franz Gäbler

w Sajdowje

70 lět ſtary cźicho wumrył, a ſańdźenu póndźelu je ßo jeho wotemrjete cźěło khowało. **Wutrobny dźak** ßo wſchitkim tym praji, kotſiž ßu jeho kaſchcź ſ wěnzami pyſchili a jeho k poßledńjemu wotpoczinkej pſchewodźili.

Srudźeni ſawoſtajeni
w Sajdowje, Schěrachowje a Sſtonej Borſchczi.

Pschiłoha k czißku 26 Serbskich Nowin.

Sobotu 28. junija 1913.

Płaczišny rěsnycho słotu na Draždžanskich słótnych wikach.

23. junija 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne druzíny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 6 lět	51—53	96 98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	45—47	87—89
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	39—43	81—84
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	34—38	73—79
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	49—51	90—95
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 7 lět	44—47	85—88
3. starsche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	39—42	78—81
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	34—38	74—77
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	49—51	90—94
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	44—47	85—88
3. žnadnje pizowane	39—42	78—82
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	57—59	98—100
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	52—55	94—97
3. žnadnje wuwite wot zyza	45—50	87—92
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich skhiženjow w starobje hacž do $1\frac{1}{4}$ léta	54—55	72—73
2. mjaßne	52—53	70 71
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	46—49	64—67

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 21. junija 1913 wot hr.	np.	hacž hr.	np.	W Lubiju 26. junija 1913. wot hr.	np.	hacž hr.	np.
Pschenza . . . . bela	—	—	—	—	8	50	10	—
" . . . . žolta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	55	9	70	9	—	9	70
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	40	7	70
Jeczmjeń . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	7	30	8	25
Wows . nowy	7	50	8	—	6	70	7	60
Hróch	11	—	19	—	10	—	11	—
Wota	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	15	—	17	50
Jejduschka . .	17	50	19	50	10	—	20	—
Bérny	2	25	2	40	2	—	2	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	60	2	80	2	40	2	60
Pschenična muka 50 "	11	25	19	50	15	50	19	50
Rjana muka . 50 "	10	—	12	75	11	—	13	—
Sćyno . . . 50 "	2	75	3	30	2	75	3	30
Skloma . . 100 "	3	20	3	60	3	—	3	50
Prošata 570 schtuk, schtuka . .	14	—	27	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	75	5	80	6	10
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	6	10	6	40
Pschenčny gris 50 kilogr.	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenza (bela) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., pschenza (žolta) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., rožla wot — hr. — np. hacž — hr. — np., jeczmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot — hr. — np. hacž — hr. — np.

W Budyschinje płaczeschе: kórz pschenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žolta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowe: 16 hr. 24 np. hacž 16 hr. 75 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hacž 12 hr. 40 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacž — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

26. junija 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 70 np. hacž 8 hr. — np., pschenza wot 9 hr. 60 np. hacž 9 hr. 80 np., jeczmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 8 hr. 30 np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 20 np., bérny — hr. — np. hacž 2 hr. 80 np., žloma (100 kilogr.) 3 hr. 33 np., mra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacž 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Wjedro w Londonje 27 junija: Pomročene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smeje 6. njedželu po žwjatej Trojizy duchowny Tischer rano w 7 hodžinach němsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodžin němske a w 10 hodž. žerbske prědowanje. Popoldnju w 2 hodž. katechismußowe rozrěczowanje s němskej žónskej młodžinu.

Wórowani:

W Michałskej zyrkwi: Ernst Jurij Hajna, fabrikat w Budyschinje, se Selmu Lenu Brěsnikej w Hrubjelczizach. — Ota Erwin Frömmel, pohonc w Radebergu, s Marju Theresiju Sommerez w Delnjej Kinje.

S druhich wošadow: Khorla Emil Lukasch, fahrodniski žiwnosćer w Němskich Paslizach, s Minu Lenu Hanskej s Lahowa. — Jan Khorla Wylem Wojta, listynosćer w Draždžanach, s Hilžbjetu Marthu Schöbelez w Njeßwaczidle. — Hermann Mjetwa, dželacžer w Pßowjach, s Emmu Blažijez tam. — Khorla Reinhold Holank, tepjer w Kumwaldze, s Emmu Augustu Hejtmankez w Hatach. — Oskar Jakub, pohonc w Ssulschezach, s Marju Běbrachez w Mjeschizach. — Jan Ernst Nyczek, dželacžer w Budyschinje, s Lenu Theresiju Kschižanez w Delanach.

Kšćeni:

W Michałskej zyrkwi: Charlotta Hilžbjeta, Ernsta Hermanna Krala, agenty we Wurizach, dž. — Max Waltar, Jana Scholty, dželacžerja na Židowje, ß.

W katholskej zyrkwi: Waltar Gerhard, Franza Zißmanna, kamjenjeczischczerja w Budyschinje, ß. — Pawol, Mikławscha Rjelli, twarskeho dželacžerja w Budyschinje, ß.

S druhich wošadow: Hilžbjeta Erna, Gustava Bjarnata Felberdama, hejtmana w Ssemichowje, dž. — Alma Marja, Augusta Pawoła Pětschki, pohonca w Dobranezach, dž. — Marczin Jan, Jana Augusta Pětschki, krawskeho mischtra w Khrósće, ß. — Klara Hiža Hana, Oskara Richarda Pilza w Khrósće, dž. — Marja Martha, Jana Augusta Wiczasa, kublerja w Ssowrjezach, dž. — Max Erich, njemandž. ß. w Błožanach. — Lena Elsa, Richarda Pawoła Wolki, dželacžerja w Skanezach, dž. — Khorla Gustav, Khorle Gustava Blümela, dželacžerja w Brěsynzy, ß. — Elsa Frieda Hajnik, tepjerja w Suborniczy, dž.

Zemrjeli:

W Michałskej wošadze: 21. junija: Amalia Augusta swud. Schönbergerowa rodž. Rüsselez, w sastaratni na Židowje, 81 l. 1 dž. — 25. Hermann Max, Khorle Augusta Schneidera, žiwnosćerja we Wownjowje, ß, 12 l. 7 m. 12 dn.

W katholskej wošadze: 18. junija: Marja swud. Jeschzyna we Worklezach, 74 l. — 20. Franz Jan Gäbler, wumjenkar w Sajdowje, 71 l. 11 m.

S druhich wošadow: Jan Max, Maza Böhmy, hejtmana w Czetwjenych Nošlizach, ß., 7 m. 4 dn. — Henrieta, njebo Khorle Teicha w Carlsdorfje, saw. wudowa, 77 l. 10 m. 28 dn. — Henža swud. Měschetka rodž. Czochez w Njeßwaczidle, 85 l. 3 dn. — Johana Khrystiana Wernerowa we Lusy, 76 l. 2 dn. — Kurt, njemandž. ß. w Njeßwaczidle, 3 m. 1 dž. — Moriz Juliuß Frenzel w Dobroschezach, 72 l. 20 dn. — Erich, Augusta Syndy, kublerja w Scheschowje, ß., 6 m. 1 dž. — Handrij Nowak, wumjenkar we Lomstu, 69 l. 1 m. 22 dn. — Madlena swud. Roselowa rodž. Panachez, wumjenkarka w Rachlowje, 69 l. 11 m. — Jan August Haaser, fahrodnik w Lejnje p. Bukez, 47 l. 2 m. — August Pětrik, kowarski mischtr w Sdžeri, 61 l. 2 m. 27 dn.

Zyrkwinske powjesće s Hodžija.

6. njedželu po žwjatej Trojizy smeje rano $\frac{1}{2}$7 hodžin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$8 hodžin farar Kschižan žerbske a w 9 hodžinach němske prědowanje.

Sstrjedu 2. julija jako na Marje domachpytanje budže rano $\frac{1}{2}$8 hodžin žerbska spowjedź a $\frac{1}{2}$9 hodžin žerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

6. njedželu po žwjatej Trojizy smeje farar Domaschka rano w 7 hodž. žerbsku spowjedź, dop we 8 hodž. žerbske a $\frac{1}{2}$10 hodžin němske prědowanje.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodž. shromadžisna lischesćz. towaristwa žónskeje młodžiny.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wikach 1 **telefon czißło 415**

porucza swoje baloko a schëroko snate

palenzy a likeury.

Roseßkanje w czwizach a bleschach.

Proschu žebi płaczišnowy sapiß žadacz.

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu samĕśćenju pjenjes w jenoż dobrych solidnych hypothekach porucża

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodże, w hośćenzu k „jandżelu".

Hypotheki a wobßedżenstwo leżomnośćow.

Sałożene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Succomalt. Hämatogen

s lezithinom,

wurjadny wupruhowany krej tworjazy

poßylnjazy ßrĕdk.

Ssrĕdk sa poßylnjenje cznwow.

Blescha 3 mk.

Roseßkanje na wßy. Jeniczzy woprawdźity porucża

kral. privil. hrodowska haptyka

w Budyschinje.

45 trjebanych mužazych, žonjazych a dźĕćzazych kołow

pschi pschedacźu nowych jako płaczenje pschijatych, po 10—15, 25, 32, 40, 55 mk., so bych je wotbył, tunjo.

Nowe jĕsdne kola po 38, 42, 48, 52—75 mk., **žonjaze kola** hižo po 58 mk.

Janko = jĕsdne kołko, najlĕpsche trjebanske kołko, njeslónzunjomne, spodziwnje lohko bĕżaze, hižo po 75 mk.

Kołowe mantle tunjo, jenoż tak dołho hacź skład doßaha, kupcże hnydom, **hórske pschikrywy,** 1 lĕto rukowanje, 6½ mk., **mantle** hižo po 1 mk. 80 pj., s 1 lĕtom rukowanja město po 6 mk. 75 pj. jenoż po 5 mk. 75.

Schlawchi po 1 mk. 80 pj., 2 mk. 50 pj. hacź 4 mk.

Prjedy hacź kupicże, wobhladojcże ßebi mój hobrski skład. 120 kołow na składże. — Sa kóżde rukuju.

J. Schibak na Mužakowskej drósy 4.

— Telefon 406. —

Brennaborske, Opelske, Allrightske jĕsdne kola w najwjetschim wubjerku.

— Wuporjedźenja. —

Wschu domjazu a kuchińsku nadobu,

lampy, latarńje, blachowe a lakĕrowane twory, emaillowane ßudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwaßne dary

kupujeeze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pschi ßerbskich hrjebjach 10.

Kupicże ßebi

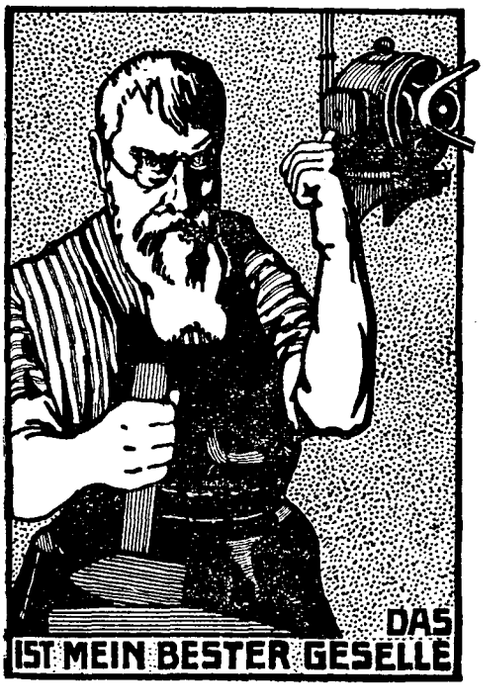
jĕsdne kołko abo **schijazu maschinu**

ßwĕtowete firmy **Seidela a Naumanna** najlĕpje pola staroßnateho wĕzywuftojneho a kołojĕsdneho wumĕlza

Gustava Marschnera

na Nowośalzskej drósy cźiżko 36.

Wolijowe barby

wschĕch snatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże skhnyjaze,

molerske a murjerske barby, terpentinowy wolij (nĕmski a franzowski), **lanowolijowy firniß,** jara derje a twjerdże skhnyjaty, **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, żelesowe laki, Kölnski klij** każ tez **murjerski kalk, drobnu krydu, gyps, portlandski zement, najlĕpschi karbolineum, barbicże** wschĕch druźin, **schablony** sa **molerjow** a **murjerjow** porucża a ma pschezo na składże po najtunischich płaczisnach

Emil Mĕrsch, drogowe klamy

24 na kamjentnej haßy 24.

August Pawoł Hilger

w Budyschinje na seminarskej drósy 2

Rožitnische płaczizny!

porucża **nanajtunischo:**

Módroczischcź,

meblowe kattuny, poslešćowe kattuny, lĕczne barchenty, mußeliny a satiny, gardiny, meter hižo po 45 pj.

Sbytki we wulkim wubjerku.

Dźěčzaze schkórnje
czorne a pißane.

Jenož hischcze 2 dnjaj!
Pschedawamy wschě
mužace
a žonjace škórnje

Sandale
ſa mužſkich, žónſke a dźěčzi
njeßměrnje tunjo.

město **5,85** wot nětko jenož po ☛ **5,00** mk. | město **7,85** wot nětko jenož po ☛ **7,00** mk.
„ **6,85** „ „ „ „ ☛ **6,00** „ | „ **8,85** „ „ „ „ ☛ **8,00** „
město **9.85** mk. nětko jenož po ☛ **9,00** mk. atd.

Němſki cžrijowy dom, tow. ſ wob. ruk.
w Budyſchinje pſchi ſerbſkich hrjebjach 2.

Dobru lanu muku
porucza **Khorla Kahrowe**
w Budyſchinje pſchi žitnych wikach.

Dobra
pſcheńczna muka
je dostacź pola **Khorle Kahrowea**
w Budyſchinje pſchi žitnych wikach.

Visitne khartki
cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo
Smolerjez knihicźiſchczerńja.

Franz Marschner
cźaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**
k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza.
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje ptacźiſny.

Moje lětuſche
lěcźne wupſchedawanje
ſapocźnje ßo
☛ pjatk 4. julija 1913. ☚
Jan Jurij Pahn
w Budyſchinje.

95 pjenjezkowske dny.

Philippi & Co.

Mèjeczel: Curt Mahnke.

95 pjenjezkowske dny.

3 p. mużazych ſokow . . . 95 3 p. małkowſkich ſokow . . 95 3 p. mużazych ſokow . . . 95	1 żonjaza koſchla . . . . 95 3 wuwjedżenja 1 wuſchite kholowy . . . 95	1 duż. ſchantkow . . . . 95 ½ duż. ſchantkow . . . . 95 ¼ duż. ſchantkow 95
3 p. żonjazych ſchtrympow . 95	1 dżěczaze wobleczenje . . 95 ſ płata abo ſ zefyra	3 jeczmjenjoſornatych twjelkow 95 3 ſchěre drellowe twjelki 95
3 p. pſchek. żonjaz. ſchtrympow 95 2 „ „ „ „ 95 1 „ „ „ „ 95	1 dżěczaze wobleczenje . . 95 45/60 wulke ſ muſelina abo kattuna	6 wutrěwanſkich trjenjow . 95 10 polěrowanſkich trjenjow 95 6 polěrowanſkich trjenjow 95
4 p. dołhich rukajzow bjes porſtow 95	1 ruſki pjeſl . . . . . 95 45/55 wulki	1 woſebna ſpódnja taila . 95 1 jabot ſ modernej bołharſkej broſchu 95
2 p. rukajzow bjes porſtow } 95 1 p. dżerżakow }	5 koſchlow ſa cźěſchne dżěczi 95 5 jeczkow ſa cźěſchne dżěczi 95	1 battiſtowa bluſa . . . 95 běła, 4 muſtry.
3 p. porſtatych rukajzow . 95 2 dżěczazaj ſchórzuchaj . . 95 1 dżěczazy ſchórzuch . . . 95	4 m drellowoje tkaniny k trjenjam . . . . . 95 3 m jeczmjenjoſornateje tkaniny k trjenjam . . . 95	1 muſelinowa bluſa, piſana 95 1 płatowa bluſa, piſana . 95 1 kattunowa bluſa piſana 95 nowomodneho wuwjedżenja
2 m. běłeho kóprowehó barcheuta 95 3 m. pjelchowoje tkaniny . 95	2,5 m waffeloweje tkaniny k trjenjam . . . . . 95 2½ m płata k trjenjam . 95	10 papjerjanych khornarjow 95 4½ metra madapolamſkeho wuſchiwanja 95
3 m. zychow . . . . . 95 hłowakoweje ſchěrje	12 jendżelſkich pſchikrywow 95	1 ſchcżětkaza toſcha ſe ſukna 95
6 cźiſcżazych trjenjow . . 95 4 cźiſcżazych trjenjow . . 95 3 cźiſcżazych trjenjow . . 95 najlěpſcheje druźiny	3 běłe pſchedkoſchliczli . . 95 2 piſanej garnitury . . 95 1 małkowſka mużaza koſchla 95 połneje wulkoſcze	1 m dowlaſa ſa poſłeſchczowe płachty . . . . . 95 150 cm 1 m trawneje płachty . . 95 woſebje tołſteje.
1 małkowſke mużaze kholowy 95 6 krawattow . . . . . 95 1 blidowy pſchikryw . . . 95 barbu njepuſchczate, najnowſcheho muſtra	1 blidowy pſchikryw ſ wóſko- weho ſukna . . . . . 95 4 m taczelatych gardinow . 95 3 m piſanych gardinow . 95	5 m woknazych gardinow 95 4 m woknazych gardinow 95 3 m woknazych gardinow 95 2 m woknazych gardinow 95
1 ſchcżětkaza toſcha ſe ſukna ſ 1 draſtnej ſchcżětku . . 95	4 woknaze gardiny . . . 95 2 woknaze gardiny . . . 95 1 woknaza gardina . . . 95	3 m gardinow . . . . . 95 2 m gardinow . . . . . 95 1 m gardinow 95
½ duż. batiſtowych ſchantkow 95 ⅓ duż. ſ piſanej kromu . 95	1 m damaſta . . . . . 95 poſłeſchczowoje ſchěrje	1 m wupjerkow . . . . 95 poſłeſchczowoje ſchěrje.

Tak dołho hacz ſkład doſaha.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna přeđpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich krjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 27. **Sobotu 5. julija 1913.** **Lětnik 72.**

Bratromordaŕska wójna Bołharskeje pščeczíwo Sserbiji, Czornej Horje a Grichiskej

njeje žo ſ požrědniſtwom ruskeho zara wobeńcź hodźiła. Njepſchipowjedźiwſchi wójnu žu Bołharjo ſ něhdźe 100 000 muženi žerbſke a grichiſke wójſko póndźelu rano w 2 hodźinomaj nadpadli. Pſcheczíwo Sserbam Bołharjo pola Iſchtipa, Skople (Üſküba), Dźewdźeli (Gevgeli), Retke-Bukwy a nad rěkomaj Bregalnizu a Sletowu, pſcheczíwo Grichom pola Mezekowa a Bogdanzy poſtupowachu.

Sserbjo a Grichojo žu ſ wopŕědka pſched bołharſkej pſchemozu zofacź dyrbjeli. Dwaj žerbſkaj bataillonaj, kotrajž pſcheczíwo dwěmaj bołharſkimaj regimentomaj wojowaſchtaj, Bołharam ſadźěwaſchtaj, rěku Wardar pola Dźewdźelija pſchekroczíć. Póndźelu popołdnju požylnjenje dostawſchi žu Sserbjo bołharſkich nadpadnikow ſ jich dobytych ſtejiſchćzow wotehnuli a k měſtomaj Iſchtipej a Kočzanje poſtupili. Bołharſka kompagnija, kotrejž žo njeporadźi cźeknyć, žo pola wžy Trogeroda podda, runje tak Bołharjo batteriju ſpěſchnje tſělazych kanonow pola wžy Dranaba ſtejo wostajiwſchi zofachu. Najwažniſche bołharſke ſtejiſchćzo pola Retke-Bukwy Sserbjo po njemdrym wojowanju dobuchu. Dale Sserbjo Bołharow ſ Dranabe a Petruſchina wuhnachu a jim 6 ſpěſchnje tſělazych kanonow ſebrachu. Druhi dźěl žerbſkeho wójſka Dreweno wobžadźi.

Sserbſke nowiny „Piemont“, „Tribuna“ a „Politika“ žu wobſchěrne rosprawy wo wojowanju pola Iſchtipa a Krupiſchta doſtałe. Po tutych powjeſćzach je žo wulka bitwa bika, w kotrejž žu Sserbjo Bołharow ſbili. Póndźelu rano bołharſzy jěſdni bliſko Iſchtipa do žerbſkich timokſkich jěſdnych ſraſychu, a ſa krótki cźaž žo wojowanje rosſchěri. Sserbſka artillerija mordaŕſke tſělenje do bołharſkich ſtejiſchćzow pola Iſchtipa ſkožowaſche. Sserbjo mějachu nad bołharſkej artilleriju pſchewahu. Bołharjo na žerbſke pěſche kolony tſi nadběhi podarmo ſ bajonnetom cźinjachu. Sserbjo pod artilleriſkim wohnjom na žwojich ſtejiſchćzach wostachu. Hodźinu po tym w Iſchtipu woheń wudyri, kotremuž ſa wopor najprjedy zyrkej a wjele wokolnych twarjenjow padźe. Sserbſka artillerija zyke dopołdnjo Iſchtip bombardowaſche a měſto do zyka wupuſćźi. Bołharſke wójſko, kotrež žo hač dotal w mordaŕſkim artilleriſkim wohnju khroble ſakitowaſche, dyrbjeſche ſ Iſchtipa zofacź. Sserbſke kolony žo ſ nažadźenym bajonetom ſa Bołharami puſchćźichu a jich ſ ranja ſ wobtwjerdźenych ſtejiſchćzow wucźiſchćzachu. Roskaſowarjej žerbſkeho wójſka, Pawlowiczej, žo poradźi, artilleriju do nowych ſtejiſchćzow dowjeſć a wón da do boka zofazych Bołharow tſělecź. Bołharjo njepſcheſtawajzy zofachu a žerbſka artillerija jim ſtraſchnu ſchkodu cźinjeſche. Nowiny „Piemont“ dale piſchu, ſo žu žerbſzy jěſdni Bołharow 7 kilometrow daloko ſ ranja Iſchtipa ſcźěhowali. Pſchi tym žu Sserbjo dwaj bołharſkaj regimentaj ſajeli a Bołharam něktore cźežke kanony a dwě maſchiniſkej tſělbje wſali. Jeli ſo by wěrno było, ſo je na bołharſkej ſtronje w bitwje něhdźe 100 bataillonow a 200 kanonow, na žerbſkeſ ſtronje pak jenož 60 bataillonow a 80 kanonow było, by dobycźe Sserbow cźim žławniſche było.

Sserbſka nowinſka pišaŕnja wo wojowanjach žlědowaze nadrobnoſcźe sdźěluje:

7. bołharſka diviſija, kotraž bě něhdźe 24 bataillonow a 70 kanonow žylna, w dźiwim njeporjedźe zofaſche a žo pſches rěku Sletowu ſehna. Sserbſzy wojazy žo ſa cźěkazymi puſchćźichu a jich nuſowachu, wulku liczbu morwych a ſranjenych na bitwiſchćzu wostajicź. Hdyž Bołharjo počzachu žo ſažo ſtajecź, žerbſzy pěſchzy a jěſdni ſ tajkej rěſnoſcźu poſtupachu, ſo zofanje Bołharow do dźiwjeje cźěkańzy pſcheńdźe. Bołharjo žwoje zyke batterije a maſchinſke tſělby wopuſchćźichu a tſělby, muniziju a torniſtry wot žo ſmjetachu. Se ſjednoczenymi mozami žerbſzy jěſdni a pěſchzy 4 ſpěſchnje tſělaze kanony, 11 kanonſkich woſow, ſ wužſtwom a offizěrami ſebrachu. Pódla tehole nadobycźa žo Sserbjo 9 ſpěſchnje tſělazych kanonow, 13 kanonſkich woſow, 7 hórſkich ſpěſchnje tſělazych kanonow a zykeho wotdźělenja 4 maſchinſkich tſělbow ſe ſapſchahom a wulkej liczbu tſělbow a munizije ſmozowachu. Komandant 13. bołharſkeho pěſcheho regimenta, 10 offizěrow a 1000 podoffizěrow a wojakow je žo ſajako. Bołharſke ſchkodowanje je khětro wulke. Po morwych a ſranjenych, na bitwiſchćzu ſawoſtajenych, žu Bołharjo 800 morwych a 1800 ſranjenych měli. Sserbſke ſchkodowanje je też cźežke, tola mjeńſche dyžli bołharſke. Najkrwawniſche bě wojowanje na žerbſkim prawym kſchidle, hdźež Sserbjo Bołharow poraſywſchi 19 bołharſkich offizěrow, 191 podoffizěrow a pſches 1500 muži ſajachu.

Po privatnych powjeſćzach je žerbſke wójſko na Retkje Bukwe 70 bołharſkich offizěrow a 4000 muži ſajako. Hacź dotal žu Sserbjo 30 bołharſkich kanonow dobyli.

Po powjeſćzach ſe žerbſkeho wójſka žu Sserbjo w dotalnych wojowanjach 7000 morwych a ſranjenych měli, mjes tym ſo je na bołharſkej ſtronje pjecźa 23 000 muži padnyło a žo ſraniło. Liczba jatych Bołharow něhdźe 4000 muži wucźinja. Schtwórtk w nozy je žo do Belgrada 2000 ſranjenych pſchiwjeſło.

Sserbſke wobſtórźby pſcheczíwo Bołharam.

Sserbſke knježeŕſtwowe nowiny „Ssamouprawa“ ſ najwjetſchej boloſczu roſpominaja, ſo žu Bołharjo na ſłóſtniſke waſchnje jednotu na Balkanje ſniczili a žo njejžu dla něktorych dźežacź tyžaz kóžnych kilometrow kraja wot bratromordaŕſkeje wójny wottraſchicź dali. Najnowſche podawki žu ſ wulkim njeſbožom ſa Balkan, žnadź žamo ſ wulkim njeſbožom ſa žłowjanſku wěz. Naſtróžaze je barbarſke poſtupanje Bołharow, kotſiž žu jedyn pod ſchkitom cźerwjeneho kſchiża ſtejazy lazaret nadpadli a ſranjenych žerbſkich offizěrow a wojakow ſakałali. Pſched tajkim njeſkutkom dyrbi žo krej žerbſkeho wojaka ſawaricź, dyrbi ſo požadliwoſcź po žałožnym wjecźenju ſbudźicź. Bołharjo žo dla tajkich pohorſchnych njeſkutkow Božeho khoſtanja njeſminu. Hižo na bitwiſchćzu je jich Boža ruka dožahnyła, ale też po wójnje budźa woni wuſtawſchi a žwoju khwalbu ſhubiwſchi w ſazpicźu, ſ kotrymž budźa jich žužodźa na nich hladacź, ſa žwoje poklecźahódne njeſkutki pokutu cźinicź dyrbjecź.

Dobycze Grichow.

Też Grichojo žu Bołharow do ſady ſtkóczili a žu 2. julija po horzym wojowanju Kilkicź dobyli. Bołharjo žu zofajo wžy Berowe, Sochos a Guweſna ſpalike.

Sajecze bołharſkich wojakow w Salonikiu.

W pſchiſtawnym měſcze Salonikiu jedyn bołharſki bataillon k ſchkitanju bołharſkeho wobydleŕſtwa ſtejeſche. Hdyž bě póndźelu rano bołharſke wójſko žerbſke a grichiſke wójſko bjes pſchipowjedźenja wójny nadpadło, grichiſke knježeŕſtwo poruczi, bołharſkim wojakam w Salonikiu brónje ſebracź. Bołharſkim wojakam žo woſjewi, ſo móža bjes brónjow žwobodni do Bołharſkeje wotcźahnyćź a ſo žo pſchi mjeſach brónje wrócźa. Dokelž Bołharjo hacź do poſtajeneho cźaža brónje njewotedachu, je jim Grichijo ſ nažylnoſczu bjerjechu. Bołharjo žo wobarachu a khěže, w kotrychž mějachu woni žwoje kwartěry, dyrbjachu jim Grichojo wotdobycź. Něhdźe 1600 Bołharow je žo w Salonikiu ſajako.

Mozy jenotliwych wójskow.

Bołharske wójsko liczi pjeczа 320 000 muži ſ tſělbami, ſerbſko-grichiſke wójsko 246 000 muži. Dokelž pak hiſchcze jena grichiſka diwiſija ſ Epiruſa pěſchi pſcheczíwo Bołharam cžehnje, dyrbja ſo Grichojo ſ 80 000 mužemi wobliczicž, tak ſo by potom ſerbſko-grichiſke wójsko ſ 256 000 muži wobſtako.

Mobiliſazija cžornohórſkeho wójſka.

Schtwórtk je kral Miklawſch wukas wudał, ſ kotrymž ſo cžornohórſke wójsko mobiliſuje.

Mobiliſazija rumunſkeho wójſka.

Rumunſki kral je porucził, rumunſke wójsko mobiliſowacž. Rumunſka Bołharſkej wójnu pſchipowjedži a połnóznu Bołharſku wobſadži. Powjeſcž wo mobiliſaziji je lud ſ wulkej ſahorjenoſczu powital. Schtwórtk pſchipołdnju wulke ludowe cžrjódy po měſcze cžahachu. Dokelž je ſnate, ſo Awſtriſka Bołharſku podpjera a jejnu njeſwólniwoſcž pſcheczíwo żadanjam Sſerbije, Grichiſkeje a Cžornohórſkeje ſylni, je ſo lud na Awſtriſku rosnjemdrił a wo Awſtriſkej ſ wulkej hidu rěczi. Wjeczor ludowe cžrjódy pſched kralowſki hród pſchicžahnychu, wołajo: „Chzemy wójnu!“ Nětkotſi rěcžnizy knjeżerſtwu porokowachu, ſo ſ mobiliſaziju khutnje njeměni. Pſched cžahom ſo wulki plakat ſ napiſmom: „Prjecž ſ falſchnej Awſtriſkej!“ njeſeſche.

Njeſwuſzwobodżena Rumunſka.

Pod awſtriſko-wuherſkim knjeſſtwom nětko dwaj miljonaj Rumunow bydli. Madżarojo jich rěcž runje tak kaž ſłowakſku a ſerbſku potłóczeja. Rumunam w rumunſkim kraleſtwje je tole pſcheſcžěhanje jich bratrow we Wuherſkej ſ pohorſchkom. W Rumunſkej je ſtrona naſtała, kotraž na to dżěła, ſo by ſo ſ Rumunami wobydleny wuherſki kraj ſ rumunſkim kraleſtwom ſjednocził. Hacž dotal je pſchezo jenož knjeżerſtwu napſcheczna ſtrona „wuſzwobodżenje potłóczenych bratrow we Wuherſkej“ prědowała. Nětkole ſo też knjeżerſtwowa ſtrona ſ tym njetaji. Rumunojo wjedża, ſo Awſtriſka Bołharſku pſcheczíwo Sſerbiji k wójnje nucži a ſo ju na wſcho móżne waſchnje ſ wójnſkej potrjebu ſaſtaruje. Duž Rumunſka nima żaneje pomozy ſ Awſtriſkeje we wójnje pſcheczíwo Bołharſkej wocžakacž. S teho je ſrosumicž, ſo ſo Rumunſka wot Awſtriſkeje k Ruſkej wobrocža. Ruſka je pjeczа Rumunſkej dżěl Beſzarabſkeje a dżěle Awſtriſkeje pſchilubika, hdy by Rumunſka Ruſkej we wójnje pſcheczíwo Awſtriſkej ſe ſwojim wójſkom pomhała. Nětkole hižo Rumunſka na ſtronje Sſerbije ſteji. Hacžrunje je rumunſki kral jedyn Hohenzollernſki, awſtriſke nowiny „Zeit“ piſzaju, njeſmě němſko-awſtriſko-italſki ſwjaſk wjazy na Rumunſku liczicž. Tak je Awſtriſka ſ tym, ſo je Bołharſku pſcheczíwo Sſerbiji k wójnje nadpjeraka, Rumunſku wot ſebje ſtorczíka.

Powjetſchenje němſkeho wójſka a jenokróczny wójſkowy dawk

je ſo po tſeczim wuradżenju pſcheczíwo hłoſam ſozialdemokratow, Polakow, Danow a Elſaſkich pſchijał. W tym ſamym poſzedżenju je khěżorſtwowy ſejm město 6 nowych jěſdnych regimentow po knjeżerſtwowym żadanju jenož 3 nowe jěſdne regimenty pſchiſwolił. So budże khěżorſtwowy ſejm ſ tajkej ſwólniwoſczu do powjetſchenja wójſka a wyſokemu jenokróczнemu wójſkowemu dawkej pſchihłoſowacž, ſdaſche ſo pſched dwěmaj njedżelomaj hiſchcze zyle njemóżne bycž. Pódla jenokróczneho wójſkoweho dawka budża ſo pſchichodnje ſa wójſko też trajne wjetſche pjenjeżne woporу żadacž. Jeli ſo ſo mjes tym khěżorſtwowe dokhody njepowjetſcha, budża ſo pak dotalne dawki powyſchicž, pak ſo nowe dawki ſawjeſcž dyrbjecž. Pſcheczíwo powjetſchenju wójſka ſu ſozialdemokratojo ſwojich najlěpſchich rěcžnikow do debatty póſzkali. Po nich ſo ſ powjetſchenjom wójſka ſwětowy měr njeſahowa, ale ſo na wopak wójnſki ſtrach ſhórſchi. Khěżorſtwowy kanzleŕ ſozialdemokratam na wótre waſchnje wotmolwi.

Wopyt italſkeho krala w Kielu.

Prjedy hacž je němſki khěżor ſo na ſwucženu wjeſbu do połnóżneho morja podał, je ſo wón ſ italſkim kralom w Kielu ſetkał. Pſchi rosrěcženjach wobeju knjeżerjow běchu italſki miniſter ſwonkownych należnoſczow, němſki khěżorſtwowy kanzler ſ Bethmann Hollweg a ſtatny ſekretar ſwonkownych należnoſczow ſ Jagow pſchitomni. W Kielu je ſo woſzebje wo nětcžiſchich wójnſkich ſchmjatanzach na Balkanje jednako.

Sběżkarjo w Mexiku

ſe ſwojimi njeſkutkami tamniſche wobżaromne wobydleŕſtwo traſcha a pſcheſcžěhaju. W měſcze Durango ſu ſběżkarjo domy wurubili a ſpalili a żony wumozowali. Schtyrze ži żonow-ſ lěpſchich ſtawow je ſebi ſe ſadwělowanjom żiwjenje wſako.

Sto dnjow khěżor.

(Skónczenje.)

Naſajtra Napoleon ſwoje wójſko, kotreż we hłownym měſtu Pariſu běſche, pſchehladowaſche.

„Wojazy“, wón k tym, kiż běchu na měſtnje ſhromadżeni, rjekny, „ſym do Franzowſkeje ſ dżewjecž ſtami ludżimi pſchiſchoł, ſym ſo na luboſcž luda a na waſch pomjatk ſpuſchczał; moje nadżije mje njeiſu ſjebake. Mějcze dżak, wojazy. Sſława, kotruż ſebi dobudżemy, budże waſcha ſława; póńdżemy ſebi dopominacž moje prawa, a moje prawo to je waſche ſboże, to je błyſchcž a móż Franzowſkeje!“

„Sſława khěżorej!“ wójſka ſawyſknychu.

A Napoleon wobronjene cžrjódy na wojowauje wjedżeſche ... S bitwu pola Fleuri ſo ſaſo ſ nowa wójna ſapocža, kotrož bě telko lět wſzy a měſta po wſchej Europje ſapuſczała; Pruſzojo, kotſiž w tej bitwje ſ Franzowſami hromadu praſznychu, buchu ſticži a roſehnacži. Sapłakachu maczerje, żony a ſotry nad njeſbożom ſynow, muži a bratrow, ſtyſknjwje bur na ſwoje wobdżěłkane hona hladaſche, kotreż mějeſche ſa krótki cžaſz wójna ſahubjecž. A k njebju ſlětowachu żałoſczaze ſkórżby na teho, kotryž milijonam měr każeſche, milijonam wutroby ſrudżeſche, kotryž milijony na ſmjercž abo do nuſy wołoſche. Ale wón tutych żałoſczenjow njeſłyſcheſche. Wón ſo wuſtejeſche na to, woſzrjedż ſwojich ſwěrnych ſapal wubudżecž, teho dla ſo ſ wyſkanjom radoſcze płakanje a żałoſczenje druhich poduſcheſche. Wón kroczeſche jako dobywaczeŕ, dobycze po dobyczu ſwjeczeſche, jedyn wjeczor kaž druhi Le Fleurej ruku tłóczeſche, a dworjan ſo pſched nim pokhileſche, ſchibale ſo ſmějeſche a w myſzlach hižo ſonjeſche wo mycze, kotreż na njeho cžaka.

Tak Napoleon hacž do Waterlooa doczeże. To bě 18. junija lěta 1815. Jemu ſnapſchecża ſo njepſcheczeł roſeſtajowaſche. Sjednocżene móznarſtwa běchu tu wſchitke ſwoje mozy ſjednocżiłe, chzychu tu roſſudnu bitwu bicž. S wobeju ſtron poczachu kanony hrimacž. Franzowſojo a ſwjaſkarſzy ſo jeni na druhich walichu.

S jaſznym wobliczom, ſ hordym wokom Napoleon ſcžěhowaſche, kak ſo jeho wojazy dżerża; bijachu ſo jara derje. Hdyż běchu ſo wóſzom hodżin bili, k Napoleonej jedyn ſ jeho wyſchkow pſchiběża a rjekny:

„Hiſchcze něſchto khwilkow a bitwiſchczo budże wot naſz dobyte.“

Napoleon jemu rjad dobreje powjeſcże pſchipiny.

Ale ſchto ſo to njeczini? Schto ſo na dobo mjes franzowſkim wójſkom poczina mucžicž? Wón widži Jendżelczanow, kotſiž jeho rjady pſchekamaja. Franzowſojo popuſchczuja a zoſaja, lohzy jěſdnizy na ſtaru gardu cžiſchcża, ta poczina naſad ſtupacž a hacž k mróczelam leczi ſtraſchne ſałſchiknjenje: „Wſchitko je ſhubjene!“

Sahubjazy ſtrach wobdawa tych, kiż běchu hacž do teho cžaſza wſchudżom jenož dobywali.

„Wukhowaj ſo, ſchtóż móże!“ ſe wſchěch kónzow hrima.

Napoleon ſebi wěſty njeje, hacž njepſcheczeł ſam tajke wołanje ſtracha njeroſſchěrja, ſo by jeho wójſka jemu do ſtracha ſahnał, ſo bychu ſo wobojeli. Ale njejapzy běiche Napoleonowe wójſko jenicžka hromada bjes porjadka. Njepſcheczeł dobycžeŕſzy poſtupuje pſchima dale a khrobliſcho, pſcheſcžěhuje, morduje. To hižo njeje wjazy bicże, to je rěſanje.

Hakle nóż na krwawny napohlad ſawěſchk ſcžehnje, ſo njeby dopuſchczika, ſo bychu hacž do poſzlednjeho muża pſchewinjeni Franzowſojo njebyli ſahubjeni.

Schkitony ſ cžornym płaſchczom nozy, Napoleon ſo ſa cžěkazymi cžrjódami naſtaji. Dwazyteho junija 1815 ſo do Pariſa wróczi. Sto dnjow bě jeho ſłława traka, ſto dnjow ſo jeho mjeno ſ prjedawſchim błyſchczom ſwětleſche, ſto dnjow ſo ſ tym jebaſche, ſo je ſtanył kaž ſłónzo. Tónle wjeczor, hdyż ſo k wotpocžinkej hotowaſche, Le Fleurej ruzy njepoſkicżeſche. Spytował też njebě k ſwojemu móznarjej pſchikhwatał, jeho wjazy mjes ſrudnymi dworjanami njebě, kotreż też nětkole wot něhduſcheho ſławneho rjeka njewotſtupichu.

Druhi raz pſchewinjeny Napoleon widżeſche, ſo je ſboże jeho wopuſchczikło, ſo Jendżelſkej do ſakita pſchepoda. Wón wobſwědczi, ſo móż ſwojemu njepoknołětnemu ſynej pſchepoda, kotrehož ſa khěżora Franzowſkeje pomjenuje, ſ mjenom Napoleona II.

Ale europiſke móznaŕſtwa ßo ſa to njewuprajichu a jemu to njepſchiſwolichu. Wone chzychu wobſtajny měr měcź, ale wěſte njebě, hacź budźe ſa Napoleona II. měr woprawdźe tracź. Franzowſki trón prjedyſchej kralowſkej ßwójbje Bourbonow pſchepodachu, a Napoleona wotßudźichu do wuhnanſtwa, kotrež bě wjele krucźiſche dyźli prjedyſche. Tón krócź łódź pſchemóženeho móznarja na kupu Swjateje Lejny (St. Helena) pſchi afriſkim brjoſu dowjeſe.

15. oktobra 1815 njeſbožowny wuhnanz na kraj ſtupi, ſ nim ſ dobom teź móliczka horſtka pſcheczelow, kiž běchu ßo wuprajili, ſo ßo wot njeho ženje dźelicź njebudźa. Ale Le Fleura mjes nimi njebě. Hudſon-Lowe, Jendźelczan, kotremuž běchu dobyczeŕſke móznaŕſtwa ßławneho jateho na ſaſtaranje pſchepodali, pſchikaſa, ſo maja ßo wſchitzy po kupje rosbrojicź. To běſche ſły, njekniczomny cźłowjek; wón ßo na hubjeńſtwje pſchemoženych wokſchewjeſche, njeſalutowa jim žaneho poniženja a naczinjeſche jim na ſtajnoſczi pſcheczźiwnoſczow.

Kak cźaſto je Napoleon na tej kupje žałoſcził, ſo bě Le Fleurowym namołwjenjam podležał, ſo njebě ßwěrny woſtał temu, k cźemuž jeho wutroba hnydom ſe ſpoczatka pohnuwaſche. Cźichi ſnutskowny pokoj, kotryž jeho na kupje Elbje ſwjeżeleſche, jeho nětkole na wſchě cźaßy wopuſchczi. Nětkole ßebi porokowaſche, ſo bě ſe ßamßnej winu niz jenož ßwój dóńt, ale teź woßud ßwojich towaŕſchow ſhórſchił. Straże na nich pſchi kóždej krocźeli kedźbowachu, błędźerjo jich wſchudźom wobdawachu, jim ßo ani njedowoli, ßebi knihi k cźitanju wobſtaracź.

Hdyźkuli bychu europiſke nowiny na ßwojich kopjenach naſtawk pſchinjeßke, kotryž Napoleonowu ßławu hanjeſche, by Hudſon-Lowe ſ nim do wuhnanzoweho wobydlenja pſchikhadźał a jón ſ kłoßom cźitał; ale khwaleŕſtich naſtawkow njepſchepuſchczeſche.

Dźeń wote dnja trajaze kałanja na poßledku muża, kiž mějeſche hoborſke mozy a hobrſku cźeſcźelakomnoſcź, powalichu, a khoroſcź ßo w nim roswiwaſche hacź na ßmjercź. Poßlednja hodźina ßo móznarjej bliżeſche, pſched kotrymž bě prjedy zyła Europa tſchepotała. Horſtka ßwěrnych pſcheczelow jeho kožo wobdawaſche, wón ßo ſ poßleſchcźa poſběże, kiwny na generalow Bertranda, Marchanda a Montholyna, kiž weßrjedź ſtwy ßedźachu, a hdyž ßo jemu bliżachu, ſ cźichim, ale měrnym kłoßom rjekny:

„Sa maku khwilku wumru a wy ßo do Europy wrócźicźe. Byli ſcźe mi hacź do ßmjercźe ßwěrni, njepſcheradźcźe mojeho wopomnjecźa. Sſym ſa ſłožom wſchitkich žedźił, ale niczo dobreho ßym nikomu njedokonjał. Dyrbjach teho dla ſły pucź naſtupicź. Tola njeßudźcźe mje ßurowje, njepſchihłoßujcźe tym, kotſiž mje poteptuja . . .“

Generalojo ßo pſchi kožu poklaknychu a jemn wuſtudnjazu ruku koſchachn.

„Waſche wopomnjecźe, najjaßniſchi knjeże, budźe nam pſchezo drohe. Budźemy je ſakitowacź hacź do ßmjercźe, tak horliwje, kaž ßmy waſche žiwjenje ſakitali“, Bertrand wotmołwi.

„To je cźłowſka ßłaboſcź, ßo mylicź. Jenož teho ßmědźa hanicź, ſchtóž je ſe ſkej wolu ſko cźinił“, Marchand doda.

Na błędymaj hubomaj khoreho ßo poßmėwk pokaſa.

„Mějcźe dźak!“ wón ſchepny.

Potom ßo k duchownemu Vignalijej, kiž pſchi jeho kožu ßedźeſche, wobrocźi:

„Doma wobſtarany ßym, pſchihotujcźe mje, knjeże, na pucź do wěcźnoſcźe!“ ſ měrnym kłoßom rjekny. Duchowny ſtany a pocźa ßo nad mrějazym modlicź.

Potom ßo khory hiſchcźe k ſbytknym pſcheczelom wobrocźi, kóždemu něſchto ßłowow na roſžohnowanje praji, potom ſpróżny na ſawki padźe, ſańdźeli woczi a cźichi, měrny leżeſche. Wjecźor w ſcheſtej hodźinje bě wó jſtwje cźiche ſdychnjenje błyſchecź, duchowny Vignali ßo nad Napoleonom nakhili.

„Hižo wjazy žiwy njeje“, ſa khwilu rjekny.

Tajki bě kónz wulkeho rjeka, móznarja, kiž tróny powaleſche a ſakonje zyłej Europje poſtajeſche. Słónczi we wuhnanſtwje, wobdaty ſ cźrjódku pſcheczelow.

8. meje 1821 wotby ßo na kupje St. Heleny jara poniżne pokhowanje. Hładki kamjeń pſchikry tu ßmjertne ſbytki tehole rjeka a tſi żarowaze wjerby ſe ßwojim khłódkom jón wobſcźinachu. Hudſon-Lowe njewěrjeſche, ſo bě ßmjercź tajkeje mozy powalicź mohła, a poſtaji ſtražu pſchi rowje. Teź franzowſki lud nochzyſche wěricź, ſo Napoleon wjazy žiwy njeje.

Nětkole pak powoſtanki Napoleona I. we Franzowſkej wotpocźuja. Jim doſta ßo we ßwojim cźaßu pſchißłuſchna cźeſcź, pſcheniežechu je ſ kupy St. Heleny do Pariſa a pokhowachu je hordoſnje w domje (zyrkwi) invalidow.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. 500létny jubilej a ſ dobom poßwjecźenje noweje khorhoje je ſańdźenu njedźelu tudomna kowaŕſka jednota ßwjecźiła. Na ßwjedźeń běchu ßo ſaſtupjerjo druhich kowaŕſkich jednotow ſe wſchěch ſtron Sakſkeje pſcheproßyli a pſchiſchli. Nowej khorhoji 30 jubilejſkich darow, ſ wjetſcha hoſdźe, darichu. Teź měſto Budyſchin a Žitawſka pſchemyßkowa komora dary pſchepodaſchtaj. Jubilejſki ßwjedźeń ſ hoſcźiny, pſchedſtajenja žiwych wobraſow a bala wobſtejeſche.

— Tudomny knjeżeŕſtwowy radźicźel dr. Grille pſchi Budyſkim wokrjeßnym hejtmanſtwje je ßo ſa hamtſkeho hejtmana w Auerbachu pomjenował.

— Zeppelinſka powětrowa łódź „Sachſen“ nad Budyſchinom njepolecźi. Na ſlěcźe ſ Lipſka do Žitawy, 13. julija, powětrowa łódź „Sachſen“ do bliſkoſcźe Budyſchina njepſchińdźe. Wona ſ Draždźan pſches Radeberg, Biſkopizy, Delnju Wjaſońzu a Wjeleczin do Žitawy polecźi. Schtóž chze łódź leczecź widźecź, dyrbi potajkim na jene ſ mjenowanych měſtnow hicź.

— Kralowſki ſaſtojnik w Budyſchinje, wo kotrymž ßo pſched dwěmaj njedźelomaj pißaſche, ſo je w Glawſchez ſahrodniſtwje rózowe pjenki kradnył, je wokrjeßny dawkowy ſekretar Max Edmund Hofmann. Jeho ßu nětkole ſajeli, dokelž ßo teź na njeho hrěſcha, ſo je ſ pomozu viſitneje khartki jeneho prjedawſcheho direktora krajnoſtawſkeje banki jenemu tudomnemu ſahrodnikej pjeńki wuwuſchcził. Pſchecźiwo Hofmannej ßo teź hiſchcźe nětkotrych druhich pſcheſtupjenjow dla pſchepytanje wjedźe. Pola ßwojeje wyſchnoſcźe bě Hofmann wyßoka ważena woßoba, dokelž ßo wón woßebje na to derje wuſtejeſche, dawki prawje nakładowacź. Jeho běchu teho dla nětkotre dny prjedy, hacź běchu jeho pſcheſtupjenja na ſjawne pſchiſchkle, ſa wyſchſcheho dawkoweho ſekretara w Draždźanach poſtajili.

— **Budyſke měſchczańſke tſělenje** budźe wot njedźele 6. julija hacź do 13. julija t. l. tracź. Sſrjedu wjecźor ßo wulki wohnjoſtroj wotpali.

— Dźěłapolne dźenßniſche żiwjenje ßebi wulku dźěławoſcź cźuwow a cźělnych mozow żada. Sſmy, mohł rjez, w krejkhudym a po cźuwach ßłabym cźaßu żiwi. Krej a cźuwy ßu hłowne mozy cźłowſkeho organiſma a poßłabjenje tejule żiwjelow je ſ pſchicźinu cźělneho roſpadnjenja. Hłowna ſaßłużba wědomoſtneho ßwěta je, präparat namakacź, w kotrymž ßo hłowne wobſtatki krejneje a cźuwoweje ſubſtanzy ſjednocźeja. Tele lěpſchiny ßu w nowym ßrědku ſjednocźene, w ſuccomalt-hämatogenje ſ licithinom, kotryž ßo w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje pſchedawa. Teź hrodowſka haptyka w kóždym cźaßu proſpekty wudźěłuje.

— (Wo wjedrje.) W Europje lětża ſpodźiwne wjedro knježi. W Schpaniſkej ludźo ſ wulkej horzotu ſkhorichu a ßamo wobkudnjachu, w Italſkej a ßrjedźnej Europje pak ſymu mrějachu. Wjedrawuſtojni chzedźa wjedźecź, ſo ſměje měßaz julij w pſcherěſku mało deſchczow. Jeno ſo by ßo tole doprědka prajenje dopjelnikło! Najwjetſchi je cźaß, ſo by ßo wuwjedrikło, ſo mohli ratarjo ſkónczńje wjele krócź ſmoknjene ßyno domoj khowacź. Pólnym wupkodam je poßledni cźaß hojił. Nałětnje żita ßu ßo ſ nim jara polěpſchiłe, woßebje wowßy, tola nětko je dlěſchi cźaß ßuche ßkónczne wjedro k ſrawjenju trěbne.

Jara wſchelake je wjedro w ſjednocźenych ſtatach poknózneje Ameriki było. W Utahſkim ſtacźe ßněhowe mjecźele ſakhadźachu a ſ rostacźom ßněha rěki pſches brjohi ſtupichu a daloke ſtrony powodźichu. Žně ßu ßo ſniczike; nětkotre woßoby ßu ſmjerſke. Sa to druhe ſtrony pod wulkej horzotu cźerpjachu. Mnoſy ludźo, wokhłódźenje pytajo, pſchi brjohach Michiganſkeho jězora lěhaju. W Indianaſkim ſtacźe ßo ſ wulkej horzotu żeleſniſke kolije wujerichu a ßo ſeſhibowachu. Teho dla ßo jedyn ludźazy cźah ſwrócźi. 25 woßobow je ßo pſchi tutym njeſbożu wobſchkodźiło. W Pennſylwanſkej je wjele ludźi na ſežahanje ßkónza abo nahlenzu wumrjeło. Teź w nozy dyrbja tam ludźo jenož ſ lohka ſwoblekani pod hołym njebjom pſchebywacź.

W Schpaniſkej hižo wot nětkotrych njedźel njeſnjeßna horzota knježi. Mnoſy ludźo ßu wobkudnili abo na nahlenzu wumrjeli. Ssamomordaŕſtwa a krwawe puki ßo ſtawaju. Młody cźłowjek, kotryž chzyſche ßo woženicź, na dobo w kwaßnym wobleczenju po telegrafowej żerdźi horje ſaléſy, ſa wjeŕſchk powjas ſ wokom pſchiwjaſa, pſches woko hłowu tykny a ßo potom dele padnycź da. Kwaßarjo

jeho morweho namakachu. Jedyn student žo ſ nahim kakačom do jeneje hojeńnje bobu, hdyž jena khora holza žo jeho stróžiwschi wumrje.

S Makeho Wjelkowa. Se schtyrimi woženbitymi želeſniſkimi cžahami žu žo ſa tudomnu artilleriſtu ſkładownju ſańdženu žrjedu munizijske wosy pschiwjeſke. Ssrjedž julija žo tež pólne kanony pschiwjeſu.

S Dźěžnikez. W tudomnym papjerniku ſtaj ſańdženy tydźeń ſa žobu dwaj dźěłačerjej do njeſboža pschiſchloj. Póndželu dźěłačerjej Harnatej ſ Hornjeje Hórki cžežka rola papjery ſe želeſnej žerdžu na nohu padže a jemu stopu a hwisdźel rosraſy. Snjeſboženeho dyrbjachu ſ wosom domoj dowjeſcź. — Wutoru chzyſche dźěłačeŕ Stauda ſ Wulkich Debžez ſ walzow papjeru hładkowazeje maſchiny kruch papjery wucžahnycź. Pschi tym walzy porſty jeho ruki popadźechu a je rosmjeczechu.

S Bělczez. Póndželu popołdnju žo mjes Bónezami a Bělczezami konjej Kſchižanez ſapſchaha ſ Budeſtez ſpłóſchiſchtaj. Wós najprjódzy do někotrych drohowych ſchtomom a potom do jeneje bróžnje ſawadźi. Pschi tym žo na wosu ſtejaze möble dele ſmjetachu a žo wobſchkodźichu. Konjej žo khětro wobodrěſchtaj.

S Budeſtez. Sańdženu njedźelu naſche towarſtwo „Lubin“ luby wopyt ſ Draždžan doſta. W hobrſkimaj automobilomaj pschikhwatachu k nam žobuſtawy žławneho „Cžornoboha“, a naſche wježelе bě wulke, ſo žmědźichmy na 90 hoſczi ſ Draždžan pola naž witacź. Wjedro njeběſche jara ſpokojaze, ale wutroby běchu wježelе a žerbſka ſabawa ſjednoczowaſche a ſtowarſchеſche naž. Hoſczenzaŕ Röſik běſche wobjed derje wuhotowaŕ, a jako běchu žo puczowarjo po trochu ſymnej, ale hewak wježelej a rjanej wjeſbje bórſy ſhrěli a woſchewili, žłyſchachmy někotre wutrobne žkowo, kiž žwědczeſche wo žwěrnym, žerbſkim ſmyślenju, wo ſahorjenju ſa naſch mały lud a jeho ſdobne woženbnoſcze w rěczi a we waſchnjach a wutrobach. Pſchеſpěſchnje ſańdžechu rjane hodźinki w bratrowſkim pſchecźelſtwje. Hdyž běchu hoſczo połdnjo w 1 hodź. do Budeſtez pſchijěli, wotjědźechu krótko po ſchtyrjoch hodźinach, ſo bychu žo pſches Budyſchin ſaže domoj wróczili. Tu pak žo rad hiſchcze powjeda wo žwěrnych Sſerbach ſ Draždžan, kiž žu w zuſbje, ale žwoju lubu domiſnu ſabyli njeju a žu wobdaczi ſ lutym němzowſtwom, ale pſches lěta a lětdźeżatki žebi žwoju maczeŕnu, drohu, žerbſku rěcź ſakhowaju.

Se Splóſka. Wježelе je w naſchej wokolinje ta powjeſcź wubudźiła, ſo je tudomne ryczeŕkubło jako najeńk Sſerb doſtaŕ. Jara wjele běchu žo wo njo pola wobžegdźerja k. ſ Zieglera a Klipphauſena prózowali, ale Sſerbej, k. Barej ſ Prěczez, je žo kubło pschenajako. Nadźijamy žo, ſo ſmějemy ſ młodym najeńkom dobre pſcheczelſtwo a ſo na ryczeŕkubło ſ nim ſaczahnu wſchě dobre poczinki naſcheho žerbſkeho luda.

S Hodźija. Wokrježne ſjednoczeńſtwo łužiſkich žwobodnych wohnjowych woborow wotmě ſańdženu žobotu a njedźelu w Hodźiju žwoju 39. a ſ dobom tež poſledniu ſhromadźiſnu, dokelž žo wot nětka wobory Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa wot tych Budyſkeho hejtmanſtwa wotſchczěpja. Hodźij běſche žo žwjedźeńſku draſtu pletwow, wěnzow, mejkow a cžežnych wrotow woblekł. Hižo žobotu mózachmy tu 300 wotpóžłanzow ſ woborow powitacź, kotſiž wſchitzy darmotnu hoſpodu namakachu. Wjeczor bě pod nawjedowanjom komorneho rady Guidy Reicha ſ Budyſchina w Pjechez hoſczenzu poženbenje wotpóžłanych, kiž bě wot 66 mužow wopytane. S létneje rosprawy ſhonichmy, ſo w lěcze 1875 18 wohnjowych woborow Hornjeje Łužizy do „wokrježneho ſjednoczeńſtwa Łužiſkich woborow“ ſtupi, wot kotrehož pak žo hižo w lěcze 1881 Kamjeńſki a Žitawſki wokrjeż wottorhny, tak ſo jenož hiſchcze Budyſki a Lubijſki wokrjeż hromadże woſtaſchtaj. Jako k. Reicha w lěcze 1886 wodźenje ſjednoczeńſtwa pſchewſa, liczeſche wono 34 woborow ſ 2163 žobuſtawami, nětko po 27 létach jeho wjedniſtwo pak 86 woborow ſe 4148 žobuſtawami liczi. Po nětko dozpětym dźělenju je Budyſkemu wokrjeżej 39 woborow ſ 1698 žobuſtawami ſawoſtako.

Kaž žobuſtawſtwo žu tež haſchaze naprawy pſchibyłe. Tež ma ſjednoczenſtwo w tu khwilu 180 wot lěkarjow wuwuczenych ſamaritow. Po podatej rosprawje žo wobſamkny, ſo ſmeje Lubijſki wokrjeż w pſchichodnym lěcze ſeńdženje w Hornjej Wudrjenzy, Budyſki pak ſhromadnje ſe ſakſkim powſchitkownym ſjednoczenſtwom w Budyſchinje.

Skónczнje k. Reicha žwoje pſchedžydſtwo po 27létnym ſkutkowanju ſłoži a bu ſa cžežneho pſchedžydu pomjenowany, ſa cžož tež diplom doſta.

Wjeczor bě piwna ſabawa w Eignerez a w Pjechez hoſczenzu.

We woběmaj powita k. buchowny Voigt pſchitomnych, a poda wjele ſajimaweho ſe ſańdženoſcze Hodźijſkeje wožady a zyrkwje a žławjeſche najſtarſcheho pſchitomneho wobornika k. palneho direktora Rötiga ſ Habrachczіz a k. komorneho radu Reichu ſ Budyſchina. W Eignerez hoſczenzu ſpěwaſche Hodźijſke mužſke towarſtwo, w Pjechez pokaſa žokolne towarſtwo žwoje žokolne khumſchty. Sabawa je žo rjenje poradźiła a trajeſche hacž do naſtawazeho ranja.

Naſajtra rano w 5 hodźinach hudźbna kapałka Hodźijſkeje woborу pod nawjedowanjom k. Gnauka ſ khoralom budźeſche, a bórſy poczachu wobornizy ſ bliſkoſcze a ſ dalokoſcze pſchikhadźecź, wjele ſ nich ſe žwojej hudźbu, tak ſo bě žo jich ſkónczнje na wjele pſches tyžaz ſeſchko. Rjenje bě, ſo bě žo ſ nich wjele hižo na ſažne žerbſke a potom woženbje na póſdnje němſke kemſchenje ſeſchło. S dypkom $^1/_2$11 hodźin ſapocza žo pruhowanje Hodźijſkeje wohnjoweje woborу, najprjedy pod komandom k. palneho miſchtra Eignera we marſchěrowanju, potom pod komandom k. Bräuera we łaženju po rěblach, hacž ſkónczнje te tři woborу: Hodźijſka, Žiczeńſka a Makoborſchczańſka, ſe žwojimi žykawami pſchedſtajachu, kak wuſchikнje žo na haſchenje wuſteja. Bórſy mějachu w žykawach wodu, kotraž žo na Leſkez bróžeń žykaſche. Wjele luda temu wſchemu pſchihladowaſche. Popołdnju w 2 hodźinomaj žo žwjedźeńſki cžah ſeſtupa. Kóžda wobora mějeſche tafliczku žobu, na kotrejž bě jejne mjeno napiſane. Tak widźachmy, kelko woborow bě ſaſtupjenych. W cžahu bě nimo hudźbnych kapałkow tež wjeżna žónſka młodźina, Hodźijſke wojeńſke a žokolne towarſtwo. Cžah, jara dołhi, kajkiž žmy tu ſ rědka widźeli, pſches wjeż cžehnjeſche a žo w Kimelez dworje ſaže roſpuſchczi. Po nim žo ſwjaſkowa komiſija na wuradźenje ſeńdże, ſchto měło žo Hodźijſkej, Žiczańſkej a Makoborſchczańſkej woborje ſa jich pokaſki do zenſury dacź. Doſtachu jara dobru.

Hdyž zyłe dopołdnjo ſ deſchczom hrożeſche, žo po roſpuſchczenju žwjedźeńſkeho cžaha žylnje do deſchcza da. Duž žo hoſczo bórſy na domojpucź podachu, pak pěſchi na bliżſche dwórniſchczo, pak žo na žwoje ſ hakoſami pyſchene rjeblowane woſy ſeżydachu. Pſched wjeczorom bě tak wjeż hižo ſaže khětro próſdna.

Wohnjowe wobory žu drje žobu najwużitniſche towarſtwa. Pſchejemy jim dalſche roswiwanje k lěpſchemu a k pomozy ſa bliżſcheho.

W ſwjaſku Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa budźa žo pſchichodne léto ſczěhowaze wohnjowe wobory dohladowacź: Khróſczańſka-Adolfshětſko, Biſkowka, Židowſka, Smochczańſka, Rakeczańſka, Semiſko-Tumiſka, Makoborſchczańſka, Delnjowjaſońſka a Njeżwaczidliſka.

S Porſchiz. Naſch druhi wucžeŕ, k. Tempel, Michała na wotpoczink póndže. Na jeho měſto žu k. wucžerja Iſelta w Hornjej Hórzy wuſwolili.

S Maleſchez. Ssrjedu popołdnju je žo w pſchitomnoſczi zyrkwinſkeho pſchedſtejiczerſtwa ſ k. fararjom Miklom na czole, twarſkeho wodźerja k. architekta Kandlera ſ Klucza a twarza k. Graſa ſ Bołankez nowotwar zyrkwineje wěże ſeſběhaŕ. Po wuſpěwanju žerbſkeho khěrluſcha: „Njech Bohu dźakuje“ žo k. Graf zyrkwinſkemu pſchedſtejiczerſtwu a patronatſkemu knjejſtwu ſa to dźakowoſche, ſo bě žo jemu twar dowěriŕ, kotryż je žo nětko ſ Božej pomozu taŕ daloko dowjedŕ. K. faraŕ Mikla twarzej Grafej, architektej Kandlerej a wſchěm twarſkim dźěłačerjam, kotſiž žu ſ małym wuwſaczom Maleſchenjo, ſa dobre a žwěrne wuwjedźenje twara dźaŕ praji. Runje taŕ žo k. architekt wſchitkim, kotſiž běchu twar ſpěchowali, woženbje zyrkwinſkemu pſchedſtejiczerjej, dźakowaſche. S wuſpěwanjom khěrluſcha: „Ach woſtań pſchi naž ſ hnadu“ žo žwjatoczноſcź ſkónczi, na cžož žo twarſzy dźěłačerjo ſ jědžu a piczom w Lowkez hoſczenzu pohoſczichu.

S Njeżwaczidła, (Skótne wobhładanje.) Ssrjedu 9. julija hornjołużiſke rataŕſke towarſtwo w Njeżwaczidle wokrjeżnu ſkótnu wobhładańzu wuhotuje, ſa kotruż je ſtatne knjeżeŕſtwo nahładne pjenjeżne žrědki k mytowanju pſchiſwoliło. Na wobhładańzu žo 200 howjadow pſchiwjedże. Wſchě cžornopiżanej niżinſkej raży pſchiżluſcheja a žu ſ wjetſcheho dźěła do ſtadkowych knihow ſapiżane. Wopytarjam wobhładańzy žo wobras wo nětcżiſchim ſtawje ſkótplahowanja we wuſtajeńſkich ſtronach poſkicźi. K. kral. komornik žwobodny k. ſ Vitinghoff-Rieſch je wuſtajeńſke měſtno direktoriju rataŕſkeho wokrjeżneho towarſtwa pſchecźelnje pſchewoſtajił.

S Njeżwaczidła. Na poſlednje ſkótne wiki bě žo 20 wołow, 267 hojadow, 62 běhakow a 350 prożataw pſchiwjedło. Kupowanje bě žrěnje.

„Sswobodne ſjednoczeńſtwo katolſkich wucžerjow žerbſkeje Łużizy“ mějeſche 11. junija w Pancżizach na ſchuli žwoju 2. létnu

shromadźisnu. Cžaßopiß »Raj« je k. Kral towarstwu darił — a wuńdże nětko 1. seschiwk 12. julija. Sa zyke lěto dostanu wotběrarjo 10 seschiwkow — kóždy po 16 str., a to kóždy ras ßrjedź měßaza. Nowu redakziju je knjes wucžeŕ Nawka w Radworju pschijał a roseßkanje cžaßopißa wobstara knjes tach. wucžeŕ Jurij Schołta w Budyschinje. Płacžicź ma ßo nowy »Raj« pokładnikej towarstwa — knjesej kantorej Schewcžikej w Ralbizach. Njech »Raj« też w pschichodże mjes ßerbskimi dźěcźimi wjele cžitarjow namaka. Hdy bychu wschě ßerbske dźěcźi ßerbske cžaßopißy — a pschede wschěm »Raj« — cžitałe, bychmy wěstoscź měli, so by ßerbska rěcź hacź do najdalscheho pschichoda wostała.

S Kulowa. Pschi njewjedrje, kotreż wóndano psches Kulow cžehnesche, błysk w Kamjenskim pschedměscże do nowonatwarjeneje khěże dźěłacźerja Kowala dyri. Wuheń, tšechu, někotre stwy a skhód wobschkodźiwschi ßo błysk do semje shubi.

S Delnjeho Wujesda. Sańdźenu njedźelu je ßo tu pschi ßwjedźenju 25lětneho wobstacża tudomneho wojeŕskeho towarstwa rjany wojeŕski pomnik poßwjecził, kotryż je ßo k wopomnjenju a k cžesczi wojakow, we wójnach 1864, 1866 a 1870/71 padnjenych, stajił. Dostojny sacźischcź cžinjazy pomnik s mózneho sornowzoweho kamjenja wobsteji, na kotrymż jedyn worjoł ßedźi. Do kamjenja ßu ßkowa sarubane: „K wopomnjenju na wojakow we Wujesdźanskim hamtskim wokrjeßu, we wójnach 1864, 1866 a 1870/71 padnjenych.“ K bokomaj dwě starej kanonje stejitej. 15 wojeŕskich towarstwow s wokolnoscże ßo pschi rjanym ßwjedźenju, kotremuż wschak wjedro njehowjesche, wobdźěli. Poßwjecźaza ßwjatocžnoscź ßo se spěwom tudomneho mužikeho spěwanskeho towarstwa sapocža. Na to k. krajny radźicźel dr. Hegenscheidt w ßwjedźeńskej rěcźi na poßlednje tśi ßkawne wójny, na wußwobodźeŕsku wójnu psched 100 lětami a na 25lětny sbožowny knjeżeŕski cžaß nascheho khěżora spominasche. Něcź ßo se ßkawu na khěżora skónczi. Na to k. farar Jurk pomnik poßwjeczi a ßwoje ßkowa s modlitwu skónczi. W khěżorowym mjenje k. krajny radźicźel dr. Hegenscheidt kraßnu pychu sa khorhoj a k. hajniski mischtr s Gronefeld s Wojerez w mjenje Mużakowskeho offizeŕskeho korpsa jedyn khorhojny hósdź pschepoda. Mjes ßobustawami Delnjowujesdźanskeho wojeŕskeho towarstwa, kotreż jemu 25 lět pschißłuschejo, ßo cžeßne znamjenja wudźělichu. S dźakowanskim spěwom ßo nadobna ßwjatocžnoscź skónczi.

S Kobliz pola Łasa. Każ je ßo hižo pißało, ßo blisko tudomneje hajńkownje pschi Łasowskej drósy wulka briketownja natwari, w kotrejż budże 20 praßow dźěłacź. Wschědnje ma ßo něhdże 200 waggonow briketow nadźěłacź, kotreż budża ßo po woßebitej koliji na Kohlfurtsko-Falkenbergiku koliju wosycź. Elektrisku móz budże briketownja s jamy „Klara 3“ w Cžißowje dostawacź.

S Borschcże. Ssrjedu psched tydźenjom ßo w Mjeliz hoscźenzu shromadźisna interessentow s Borschcże, Wólschiny a Lipinkow dla pschiprawjenja elektriskeho wobßwětlenja wotmě. Hižo w meji bě jedyn inżenieur Bergmanskeho towarstwa w Shorjelzu wo wužitku elektriskeho wobßwětlenja a nałoženja elektriskeje mozy pschi rataŕskim a rjemjeßlniskim dźěle pschednoschk měł. Hacź runje ßo ludźo sa wěz jara sajimowachu, ßo hischcże sa to sjednocźenstwo njesałoži, woßebje dokelž chze město Lubij dalokowód a wutwarjenje elektriskeje ßycże wo wßy sa ßwoje ßamßne pjenjesy wuwjescź, jeli so by ßo doscź wotebjerarjow elektriskeje mozy namakało.

S Krjebje. Sańdźenu njedźelu tudomne turnarske towarstwo ßwój prěni sałożeński ßwjedźeń ßwjecźesche a s dobom ßo nowe 8 jutrow wulke swucžowanischcźo poßwjecźi. Ssobotu wjecźor turnarjo se ßmólnizami po wßy cžehnjechu a k. fararjej Handży liscźinu wo jeho pomjenowanju sa cžeßny ßobustaw pschepodachu, s dobom ßo dalschi knjeża, mjes druhim jeho excellenzu hrabja s Einsidela, jako cžeßne ßobustawy pomjenowachu. Sswjedźeń ßo s deschcźowazym wjedrom jara kożesche. Dźěl zusnych towarstwow teho dla hižo do wjecźora ßwjedźeńzy wupyschenu wjeß wopuschcźi. Na ßwjedźenskim městnje kapała Bělkowskeje wohnjoweje wobory piskasche. Wjecźor běchu reje na woběmaj salomaj.

Dopiß. Hdyż ßo psched dwěmaj njedźelomaj na tutym městnje wupraji, so ßo we wschelakich ßerbskich schulach dźěcźom sakasuje, w pschestawkach mjes ßobu ßerbski rěcźecź, dha je to jenoż jedyn faktor mjes mnohimi druhimi, kiż podtłócźowanju ßerbskeje rěcźe polěkuje. Byrnjeż wucžeŕ tajkemu postajenju żaneho prawa njeměł, dha pak wobcźeżowanje na prawym městnje żaneho wuspěcha wjazy nima. W poßlednim cžaßu mamy wo tym wschelake nasłonjenja. Tak mjenowane pschepytowanja wupokasuja, so je wschitko w prawym rjedźe a jenoż wopacżna njespokojnoscź tajke něschto wußlědźi.

Na druhej stronje pak widźimy, so ßerbske dźěcźi nimaja wschudźe w schulach mózność, ßwoju macžeŕnu rěcź nawuknycź. S teho potom tajki poddanski rosomcźk ßudźi, so tola wschitko w rjedźe bycź njemóże. Tajkemu kraloßwěrnemu ludźikej, każ dźěn Sserbja ßu a też tehodla budża, byrnjeż ßo napschecźo jim sakońske prawa njerespektowake, móże a ßmě ßo wscho poskicźecź.

So pschi tutym njedostatku też starschi wjele, haj nimale najwjazy sawinuja, njeßmě ßo samjelcźecź. Nětko je waschnje nastało, so ßo wucžeŕ ßerbskich starschich najprjedy prascha, hacź chzedża ßwojim dźěcźom naboźinu ßerbski wuknycź dacź, wscho druhe dyrbja dźěcźi němski wuknycź. W mojim schulskim cžaßu ßo to njestawasche. Tehdom ßo kóżde ßerbske dźěcźo też ßerbski wucžesche, bjes teho so bychu starschi prascheni byli. Wo nětcžischim waschnju schulski sakoń niczo njewě. Praji ßo, so je to woßebite postajenje ministerija. Psches njo pak ßo bóle a bóle ßerbska rěcź se schulow wucźiska. A to drje je wotpohlad tuteho wukasa, kotryż dyrbjesche ßo w nowym schulskim sakonju woßebicże wobkrucźicź. Se ßerbskeje strony je ßo na to pokasało, s kajkej schkodu to sa ßerbski lud hižo nětko je a w pschichodże ßo hischcże shórschi. Tola pola liberalnych a sozialdemokratow, pola tajnych radźicźelow a ministrow namakaju Sserbja hłuchej wuschi. W mjenje němskeje kultury, sdźěłanoscże a duchowneho postupa chzedża ßerbskej rěcźi kónz cžiniczcź.

W někotrych naschich evangelskich ßerbskich schulach jara srudno steji. Psches naspomnjene waschnje je ßo w jenej ßerbskej schuli ßerbske cžitanje dozyka wotstroniko. W tamnej schulskej gmejnje ßo też wucžeŕ dopraschowasche, hacź chzedża starschi ßwoje dźěcźi ßerbski wucżene měcź. Tu widźimy, kak ßo cžini. Pucżow a ßrědkow ßo namakuje, starschich k temu namołwjecź niz jenoż s wucżeŕskich stron, dźěcźi niz wjazy ßerbski roswucżowacź dacź. Husto doscź je starschiski njerosum, starschiska njerodnoscź wina. Druhim „k woli“ pschinjeßu ßwoje dźěcźi wo wuźiwanje ßwojeje macżeŕneje rěcże.

Kak steji pola Sserbow na druhim polu? Njeßu woni w mnohich ßerbskich wßach sakożerjo a pěstowarjo njeßerbskich towarstwow, hdyż ßerbska rěcź ani najmjeńscheho domjazeho prawa nima? Tam ßo — a byrnjeż bjes wotpohlada — tupi, podtłócżuje, haj wußměschuje a hani ßerbska rěcź. To boli, hdyż dyrbisch ßwědk tajkeho narodneho hrěschenja bycź! Mnohi njecżitaja ßerbske cžaßopißy, so ßo njeby ßwědomje do njeměra stajiło. Na njenadpadne waschnje — każ to hinak bycź njemohło — wutłócżuje ßo ßerbska rěcź se sjawneho żiwjenja. To nashonjenje cžinjachmy hakle w poßlednim cžaßu, hdyż ßo posběhnjenje Pruskeje pschecźiwo Napoleonej w ßerbskich wßach ßwjecżesche. W zyrkwjach, w schulach, na wßy, pschi sabawach a bjeßadach ßo ßerbska rěcź bóle a bóle nasad storka. S wjetscha to Sserbja s wopacżnej sdwórliwoscźu ßami cžinja. A to je to srudne. Tu maju ßerbske towarstwa rjane polo sa ßwoju narodnu dźěławoscź a wótcżinske prózowanja.

Mózemy ßo potom dźiwacź, so młódschi dorost pod tajkimi wuhladami wjazy luboscże a cżucża sa ßwój narod, sa ßwoju macżeŕnu rěcź a domisnu nima? Tuta narodna ßłaboscź żerje ßo też do sdźěłanych worschtow. Sserbska rěcź njeje jenoż sa niski lud; byrnjeż jedyn němski saftojnik jenemu ßerbskemu duchownemu na żelesnizy jědźo prajił: „Sdźěłany cžłowjek tola ßerbskeje rěcże wjazy njewuźiwa.“

A hdyż do ßwójbneho żiwjenja hladamy! Kak tam narod cżerpi, mrěje. A to niz najmjenje w tak mjenowanych khmanschich worschtach. Tucźi s dobrym pschikładom sa lud do prědka njeńdu. Potom tuta pßyczża bojoscź, so mohł ßo ßußod na twojej ßerbskej rěcźi storcźicź, cże ßnadź wußměschecź. Kóżdy chze mudry, sdźěłany muż bycź a ßo też tajki w rosmołwje pokasacź. A tehodla sapreje ßwój ßerbski jasyk. Wulka liczba njeßerbskich towarstwow na wßach kónzuje, niczi nasch ... cod. Je-li ßo temu w pschichodże njewotpomha, dha je wscha nascha próza podarmo. Na podpjeranju nowinarstwa, na wopytowanju ßerbskich Bożich ßłużbow, na wobdźělenju dźěcźi na ßerbskim cžitanju w schuli, na ßobuskutkowanju w ßerbskich towarstwach widźimi żiwjenje narodneho ducha we woßadże. Bóh dał, so by dale a bóle ßo rosschěrsał a skrucźił. Potom mózemy skerje s wjeßelej myßlu spěwacź: „Hischcże Sserbstwo njeshubjene“.

Ł.

Přilopk.

* (Podrażowarjej pjenjes.) W Radebergu je polizija dźěłacźerjow Keila a Körnera dla dźěłanja wopacżnych pjenjes sajała. Wjele podrażowanych pjenjes a formy ßo we wobydlenju namakachu a ßo sebrachu. Podrażowarjej pjenjes staj hižo w khostarni pobykoj.

* (Paduschna zwolba na Draždžanskim hlownym dwornischczu.) Jenemu Barlinskemu pschekupzej bě žo njedželu na Draždžanskim hlownym dwórnischczu listownja s 15000 frankami franzowskich papjerjanych pjenjes kradła. Jenemu inženieurej s Czech běchu dźeń prjedy tehorunja listownju s 1000 hriwnami kradli. Najskerje žo tu wo paduschnu zwólbu jedna, kotraž je wóndano jenemu pruskemu radźiczelej po skónczenym pschedstajenju w zentralnym dźiwadle listownju s někotrymi tyžazami hriwnami kradnyła.

* (Rubježny nadpad w Draždžanach.) 30. junija wječor wokolo 8 hodźin jedyn pachoł do jeneje pjekarnje na Struveskej drósy pschińdże, wudawajo, so chce schokoladowu tortu kupicz. Hdyž bě pschedawarka jemu tortu sawalenu pschepodała, wón holzu sa ruku pschimnycz spyta. To žo jemu njeporadźi. Na to wón se 6 patronami natykany revolver wucahny. Sso s nim do wustrózaneje holzy sameriwschi jej wón pschikasa, so dyrbi jemu pjenježny kaschczik pschepodacz. Holza mějesche hischcze tak wjele duchapschitomnosczе, so hnydom do sczeny klepasche, kotraž pjekarske klamy wot žužodneje pschedawarnje dźěli. Hdyž na to se žužodnych barbjerskich klamow na pomoz pschiběžachu, pachoł czekny. Policistojo jeho bórsy po nadpadze na hlownym dwórnischczu wužlědźichu a sajachu. W jeho saku revolver namakachu. Wón je knihiwjasarski pomoznik Klasen a je bjes dźěła a bě hakle 28. junija s Wina do Draždžan pschijeł. Na njeho tukaju, so je we Winje jenu žónsku nadpadnył a wurubił.

* (Rubježne mordarstwo a žamomordarstwo.) 28lětny rěsniski mischtr Oskar Rothe w Shorjelzu bě 20. junija se žwojim 50 lět starym pomoznikom Richardom Hoffmannom hromadże do Thomaswaldau jěł, so by w Bunzlawskich stronach skót sapkacził, kotryž bě Hoffmann pjecza sa njeho nakupił. Rothe teho dla někotre tyžazy hriwnow papjerjanych pjenjes žobu wsa. Do Thomaswaldau po želesnizy pschijěwschi žo wonaj na pucz do Aslau nastajischtaj. W Martinswalde do jeneho hosczenza sastupischtaj, a kóždy schalku khoseja wupi.

Popołdnju 20. junija žo Hoffmann žam do Thomaswaldau wróczi, žebi jěsdnu khartku do Steinsdorfa kupi, tam wustupi a žo s bližšim czahom do Shorjelza poda. W nozy tu pschijěwschi wón do žwojeho wobydlenja dźěsche, žo pschewobleka a žo hnydom sažo wotžali. Sswojej žonje je wón pjecza prajił, so dyrbi hnydom sažo wotjěcz. Kaž pak žo sda, je wón w Shorjelzu zyku nóz pschebył; pschetoż jeho žona jeho nasajtra na wikach wohlada. Dokelž je Hoffmann hižo wjazy krócz khostany, na njeho tukachu, so je Rothu stónzował a wurubił.

Někotre dny posdźischo s Khoczebusa powjesci pschińdże, so je žo Hoffmann blisko Khoczebusa satsělił, a to, kaž bě w sawostajenym liscze napisał, dokelž žo statny rěcznik sažo s nim saběrasche. Někto mějachu sa wěste, so bě wón Rothu skónzował. Dźeń posdźischo žebi też Hoffmannowa žona žiwjenje wsa. Wona běsche žo s plunom (gasom) sajědojcziła. Rothowi bratsja mjes tym sa czełom stónzowaneho žlědźachu. Sandźenu njedželu běchu hižo wot ranja podarmo sa nim pytali. Hubjeneho wjedra dla chżychu popołdnju w 5 hodźinach pytacz pschestacz, hdyž žo sady Martinswalde stopow dohladachu, kotrež do jeneho rozkoweho pola wjedźechu. Sa tutymi stopami duzy, czełko rěsnika Oskara Rothy wužlědźichu. Pola morweho hischcze czažnik namakachu, tola listownja s někotrymi tyžazami hriwnami papjerjanych pjenjes bě žo shubiła. Hacz bě mordaŕ Rothu satsělił abo sakłół, njehodźesche žo spósnacz, dokelž bě czełko hižo žylnje do pschetkacza pscheschło. Wutoru žu Hoffmannez wobydlenje s nowa pschepytajo rubjene papjerjane pjenjesy namakali. Duž maja nětko dospołnu wěstosez, so je Hoffmann s Rothowym mordarjom, a so je žebi jeho žona žiwjenje wsaka, dokelž je jej snate było, so je jejny muž Rothu stónzował a wurubił.

* (Pschekschiwjenje w Němskej banzy.) Póndźelu popołdnja dyrbjesche 17 pokładniskich poželnikow němskeje banki w Barlinje s pjenježneho kaschcza wjetschu sumu pjenjes do hornich městnow donjesez. Noschenje žo po swuczenym waschnju stawasche. Hdyž žo pjenjesy s nowa liczachu, žo pokasa, so na sumje 10,000 hriwnow pobrachowasche. Hacz dotal njeżu mohli paducha wužlědźicz. Myżła žebi, so je jedyn s poželnikow te pjenjesy něhdże w městnosczach němskeje banki skował.

* (Drohi žlub žeńtwy.) Dźiwadłowa hrajerka Markhamez bě lorda Hamptona wobskorżiła, dokelž žo wón s njej njewoženi, hacz runje bě jej žeńtwu žlubił. Lorda Hamptona žu saždźili, knježni Markhamez 1 milijon hriwnow jako sarunanje schkody a pódla teho wschě žudniske khósty sapkaczicz.

* (Mordarska žónska.) Psched pschiżaznym žudom w Khoczebusu 35lětna wudowa Minna Köckeritzowa s Drjowka stejesche. Wona bě pjecza žwojeho podružnika Khorlu Fröhlicha stónzowała a spalika. Wobskorżeneje muża žu psched 7 lětami na želesnizy mjes kolijomaj leżazeho morweho namakali. Hižo tehdy žo powjedasche, so žu muża stónzowali. Žonje pak njesamochu niczo dopokasacz. Lětża žrjedź měrza s Köckeritzoweje wobydlenja hrosne žmjerdźenje wukhadźesche. Hdyž polizija wěz pschepytowasche, w nješczi kuchińskeho wohnischcza sbytki spalenych koscżow namakachu. Dale krwawy nóż, jenu žekeru a krwawy měch wužlědźichu. Wobskorżena je prajiła, so je s Fröhlichom w dźiwim mandźelstwje žiwa była. W februarje je jedyn druhi dźěkacżeŕ, wěsty Wojk, k njej pschischoł, s kotrymž je prjedy lubkowanje měła. Fröhlich je na Wojka žarliwy był, tuteho se žekeru sarasył a potom cżěko rosrubawschi jo spalił. Ssudowy pschedžyda na to pokasa, so je žo dźěkacżeŕ Wojk hižo loni shubił, a so žo na wobskorżenu hrěscha, so je też tuteho muża stónzowała. Wobskorżena potom dale powjedasche, so je žo ras s. Fröhlichom swadźiła. Wona je žo psched nim samkła, a hdyž je sažo do jstwy stupiła, je Fröhlich s pscherěsnjenym krkom na semi leżał. Na jenej zedli je napisane było, so je žebi wón žiwjenje wsał, dokelž je Wojka sarasył. Pschedžyda wobskorżenu na to dopomni, so je w pschepytanju prajiła, so je wutrobu stónzowaneho Fröhlicha s wutrobna wurěsaka, ju wopjekła a sjědła. „To žym prajiła, ale to njeje wěrno", wobskorżena snapschecziwi. Pschiżażni wobskorżenu winowatu spósnachu, na czož ju žudnizy k žmjercżi sožudźichu.

* Wurjadne paduchstwo je žo w ulanskich kasarnach w Fürstenwaldże skuczіło. Tam běchu žo w hródźi 4. eskadrony 17 remontskim konjam wopusche wotrěsake a žo kradnyke. Jako paducha jeneho ulana wužlědźichu. Wón je paduchstwo skucził, so by wopusche pschedał a s tym pjenjesy dostał.

* (Ssurowy wužud wójnskeho žuda.) Erfurtski wójnski žud je tele dny žydom dźěkacżerjow dla sběżenja, wojerskeho sběżka, skschiwdźenja a krjudowanja jeneho žandarma a wjeżneho polizista hromadże k khostarni na 24½ léta sažudźił. Wobskorżeni běchu lětża 16. haprleje na wojerskej kontroli w Ruxlebenje pobyli a potom do jeneje korczmy schli. Tam žo reservistojo s Wokramshausena s reservistami s Hainsrody swadźichu. Polizajskeho seržanta Müllera a žandarmeriskeho wachtmischtra Slocka, kotraj měr pschikasaschtaj, skschiwdźichu a wohanichu. Wobskorżeni dźeń kontrolskeje shromadźisny pod wojerskim sakonjom stejachu a mějachu žo teho dla psched wójnskim žudom samolwicz. Tón wobskorżenych k khostarni na 5½ léta, 5¼ léta, 5 lět 2 měžazaj, 5½ léta, 5¼ léta a k jastwu na 1 léto 7 měžazow sažudźi. Wobskorżeni pschi pscheżkyschenju prajichu, so žu pjeni byli. Mjes tym so jich rěcznizy sakitowachu, wobskorżeni s kłožom płakachu a proschachu, so by žo jich pschestupjenje milischo žudźiło, dokelž maja žwójby abo wobstarnych starschich sežiwjecz. Žona jeneho wobskorżeneho, kotraž žudniskemu jednanju pschipožkuchasche, žo s womoru saja. — W khěžorstwowym žejmje je žo sozialdemokrat Scheidemann na žurowe khostanje wobczežował a žebi žadał, so by žo sakoń w tym smyżle pschemenił, so reservistojo po kontrolskej shromadźisnje wjazy pod wójnskim žudom njesteja.

* (Wulka woda w Bayerskej.) Se wschěch stron Bayerskeje powjesczе wo powodženju pschikhadźeja. Rězy Inn a Lech a někotre mjensche rěki žu s rěcznischczow stupiwschi daloke strony powodźike a wulku schkodu naczinike.

* Franzowski lětaŕ Brindejonc je žo se žwojeho slěta po Europje 2. julija do Parisa wrócził. Wón je s Parisa psches Barlin, Warschawu, Peterburg, Rewel do Stockholma a wot tam wróczo psches Kopenhagen a Haag do Parisa leczał. Wscho hromadże je wón 4370 kilometrow pschelecżał. Hdyž wón do Parisa pschilecża, jeho tyžazy ludźi wocżakowachu. Brindejonc je wschitkich lětarjow na žwęcze se žwojim dalokim a spěschnym slětom pschetrjechił. Hacz runje je wón hakle 20 lět stary a lětża do wójska sastupi, chce jeho knježerstwo se spožczenjom ryczerskeho kschiża czežneje legije wusnamjenicz.

* (Stolětna žkužobna holza.) 18. julija žkužobna holza Hana Stjažnez s Razina w Czechach žwoje 100. narodniny žwjeczi. Pokne 80 lět je wona pola ludźi žkużika a nětkole pola žwojeje prjedawscheje knjenje, Pawle Taglangez we Winje, kónz žwojeho žiwjenja pschebywa. Pola starscheju mjenowaneje Taglangez je stolětna žkužobna 56 lět žkużika. Nětkole prjedawscha knjeni žwoju žkužobnu wothladuje, so by jej jejnu žkužbu wotrunała.

* (Horzota a wohnje w Portugalskej.) Kaž w ßußodnej Schpaniskej, tež w Portugalskej hižo dleschi cžaß wulka horzota knježi. We hłownym mèscže Lissabonje je ßa jedyn dżeń ſ wulkej horzotu 18 wohnjow naſtało, woßebje w pſchiſtawnych ſkładownjach ſchkoda nèkotre milijony wucžinja.

* (Wulki lèßny woheń w Kanadże.) Wot tſjoch dnjow ßo lèßy w Tamiſchamineſkim wokrjeßu w połnóżnej Ontariſkej pala. Woheń je ßo na mèſto Carlton wupſcheſtrèł a jo zyle wupuſcžił. Druhim mèſtam tón ßamy ſtrach hroſy. Żeleſniſke cžahi dyrbja mile daloko pſches woheń khwatacž.

Wußudżenja.

Pſchißażuy ßud. Ssudniſkeho ßkużobnika Schemmela ſ Budyſchina ßu dla pſchekiſchiwjenja w ſaſtojńſtwje a wopacżneho wobßwèdżenja w ſaſtojńſtwje k khoſtańi na $2^3/_4$ lèta, k 300 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k khoſtańi na dalſche 40 dnjow a k ſhubjenju cżeßnych prawow na 3 lèta ſaßudźili.

Pſchidawkej k ſpěwarſkim na pucž do Sserbow.

We tychle dnjach ßo mała knižka ſcżele
Do domow naſchej' ßerbſkej' Łużizy,
Do kraßnych hór, do cżichej' hole dele,
Do hětow a do Bożej' ßwjatnizy;
A poſtrowjenjow ßobu wosmje wjele
A pſhecżow ſ wutroby do wutroby:
So Boża dobrota waß wſchitkich kryje,
So dźèło waſchich rukow rjenje tyje.

Ta mała knižka a ſchtož wona ſpěwa,
Je pſchidawk k lubym ßerbſkim ſpěwarſkim
A ſkicži róże lubosneho kcżěwa,
Te kcżěja w Božim ßwětle pſhecżelnym.
Hdyż jedyn tutych hłoßow duſchu ſhrěwa
Na ßłónczným pucżu abo wobcżeżnym,
Je ſa naß na ſemi to wokſchewjenje
A też we njebju Božim ſwjeßelenje.

Wy ſrudni, kotrymž na ßwěcże ßo ſtyſchcże,
Do ruki wſmicże je, do wutroby;
Wy wjeßeli a żohnowani, ßłyſchcże,
Schtož tudy klinczi ſ harfy Sserbſchcżiny.
A pſchede wſchěm, njech k twojej khwalbje, Khryſchcże,
Te pſalmy ſtupaju do wyſchiny
A cżiſty rjany wothkóß namakaju
We drohim bohumiłym ßerbſkim kraju.

My ßerbſkich khěrluſcherjow mała cżrjóda,
Ssmy ſhromadżili je a ſpěwali,
Kaž Bohu k cżeſcži, tak ſa wużitk luda
Se ßobuproſchenjom we luboſcži,
So by kaž worzl, żeleſo a ruda
Sso ſkrucżiło, ſchtož Bóh nam wobradźi,
So by, ſchtož Wótzam troſcht a móz je dało,
Sso też jich dźěcżom ßwěru ſwarnowało.

Duż njech ßo ſaſpěwaju rjenje ſ nowa
Pſchi wſchelkich pſchileżnoſcżach żiwjenja:
We ßwjatnizy a pola cżichoh' rowa,
Tam na polach, tu w měrje ſtatoka.
A Taborowa kraßnoſcż Jeſußowa
Njech też na tychle pſalmach ſeſkhadża;
Niż naſche, jeho drohe ßłódke mjeno
Sso pſches nje ſaſpěwaj do duſchow jeno!

Haj, wſmicże, cżitajcże a ſaſpěwajcże,
Wy bratſja, ßotry, ſchtož ßo ſcżele wam.
Haj, cżehńcże won, wy khěrluſche, a prajcże
Wſcho dobre ſtarym, młodym, dźěcżatkam,
A měr a żohnowanje powjedajcże,
Tu ſboże wſcho a wěcżnu ſbóżnoſcż tam.
Njech, Jeſu, ſpodoba ßo twojej hnadże,
Schtož tudy k twoj'maj nohomaj ßo kładże!

W Njeßwacżidle, 29. junija 1913. Jan Waltaŕ.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěżorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wjeczor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóżdn ßobotu a ßrjedu ßo program pſchemèni.

Jeli ſo dyrbi Waſche ſtare jeſdne kolo kaž nowe byež,

ßo ſ dowěrjenjom na mnje wobroczcże. Moje 20lětne dźèło we wſchěch wotrjadach kolojèſdneje branſche ſa wèżywuſtojne, hódne a ſchwarne wuwjedżenje rukuje. **S nowa emaillowanje a ſaniklowanje** jèſdnych kołow wſchěch ſyſtemow a wudźělkow, kaž też kóżde **wuporjedżenje jèſdnych kołow** a **ſchijazych maſchinow,** rěcżnych maſchinow, żimazych maſchinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,
wuporjedżerńja w Sczijezach pola Budyſchina.

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu ſaměſcżenju pjenjes w jenoż dobrych ſolidnych hypothekach porucża

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodże, w hoſcżenzu k „jandżelu".
Hypotheki a wobßedżenſtwo leżomnoſcżow.
Sałożene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Sso lubym Sserbam woſjewja,
Schtož wěſcże wſchitzy njewjedża,
So pola Pjechez Auguſta,
Hlej, blidarſkeho miſchtera
W Koblizach p'la Wulkich Sdżar
Sso kupi rjany tuni dar,
Kaž blida, ſtólży, kanapej,
A khamory, jich runja njej',
Też koża, krute, dołhe doſcż,
Kiż maja prawu ſchěrokoſcż,
A ſchtož ßo hewak potrjeba
Do ſtaroh', nowoh' twarjenja,
Kaž durje, ławki, wokna wſchě,
A ſchtož 'ſchcże hewak trěbne bě,
Wſcho rucże kóżdom' wudźělam,
K tom' dobre drjewo wotrěſam,
Koż pſchezo Sserbow waſchnje je,
Sserb Sserba nihdy njeſjebje.

August Pjech
w Koblizach pola Wulkich Sdżar.

Benzin,

benzoe, gaſoliny, maſchinſke wolije, kożowy tuk, gips, portlandſki zement

najtuńſcho poruczataj

Strauch & Kolde
w Budyſchinje
na kamjeńtnej haßy 3.

Dobru lanu muku

porucża **Khorla Kahrowe**
w Budyſchinje pſchi żitnych wikach.

Khěżorſka khofejownja

(K temu cżißlu pſchiłoha.)

Skótna wobhladanza w Njeßwačidle

ßrjedu 9. julija

Wuſtajenza ratařſkich maſchinow

Jurij Hänsel w Budyſchinje

Jana Manjoka naßlědnik.

Ssym ßo w **Małym Wjelkowje** cźißło 48b jako

praktiſki ſkótny lěkař

ſaßydlił.

Teleſon hacź na dalſche cźißło 692 w hoſćenzu w Małym Wjelkowje.

Max Frohs.

Žiwe! **Žiwe!**

Sa cźaß měſchczańſkeho tſělenja

pódla Brüchnerez

ſpěwanſkeho ſtana

hromadu ſroſćenaj dwójnikaj Blazekez

ſe ßwojim dźěſćom Franzlom.

Žiwe widźecź!

---

5 koni, po porach abo jenotliwje ßo do pizowanja bjes wſajomneho ſarunanja wupožcźi. Dalſche wukaſuje kubleŕ **Püſchel w Kſchiwej Borſchcźi** abo wobßedźeŕ

Kurt Gießner w Małym Wjelkowje cźißło 10b.

Viſitne khartki cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo **Smolerjez knihicźiſchcźerńja.**

Pawoł Feirich,

ßedlaŕ a tapezěraŕ

w Holbinje (Taubenheim)

nad Sprewju

porucza

wožebje derje a trajnje dźěłane

wolaze a krumjaze khomoty

ſ wotſtejazymaj cźahanſkimaj hokomaj, tydźeń na pruhu. Sa dobre ßedźenje a rjany napohlad ßo rukuje.

Młoda

ßuproſchna ranza

je na pſchedań w Scheſchowje cźißło 28.

Žiwnoſćź

we Wulkich Debßezach cźißło 42 pola Budeſtez, ßrjedź nětkotrych fabrikow leżaza, je bjes wumjenka a hoſpody na pſchedań. Twarjenja ßu ſe ſchifrom kryte. Wſcho dalſche je pola wobßedźerja tam ſhonicź.

Jutrnica,

serb. tow. za Njeswačidło a wokolnoſć.

změje, da-li Bóh, njedźelu **6. julija** popołdnju z dypkom 4 hodźin we Weberec hoſćencu w Njeswačidle poſedźenje.

Dokelž je w lěćnym času poſlednja zhromadźizna, ſo wšitcy ſobuſtawy napominaju, zo bychu ju wopytali. Hoſćo ſu wutrobnje witani.

Předſydſtwo.

Rjana žiwnoſćź

ſ jeniczkej klamarnju we wjetſchej wßy, ſ 12½ kórzom dobrych polow a łukow, je bjes wumjenka a hoſpody na pſchedań. Twarjenja ßu nowe a maßiwne. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Nowa khěža

we wulkej zyrkwinſkej wßy ſ dobrym żeleſniſkim ſwjaſanjom, jako wotpočźink ßo pſchihodźaza, je na pſchedań. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Rjana žiwnoſćź

w Hajnizach cźißko 9 p. Budeſtez ſ 5 kórzami pola a łuki je wobßedźerjoweje khoroſcźe dla na pſchedań.

Kuchařki, ſtwinſke a ßkužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotrocźkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom abo poſdźiſcho pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku žitnych wikow w cźrijowni kujeſa Heinr. Mohra.

— Teleſon 837. —

Woženjeny abo njewoženjeny

rólny pohoncź

ßo pſchi wulkej mſdźe pyta na knježim dworje w **Cźichońzach.**

Cźornobruny hońtwinſki poß beja, je cźeknył. Wotedacź ſa myto na Löhrſtraße 17 w Budyſchinje.

Sjawny dźak.

Cźeſcźenym wobydlerjam we Wyßokej pod Cźornobohom, kotſiž ßu mi pſchi mojim twarje 1910 a poſdźiſcho ſ ſchcheſcźijanſkej luboſcźu k radźe a k pomozy byli, ßo ſ tutym **najwutrobniſcho dźakuju.** Bóh chzył jim wſchitko bohacźe ſapłacźicź.

Jan Kſchižan we Wyßokej.

Hildegard Neuec

Pawoł Lukaš

ſlubjenaj.

W Šešowje w Wbohowje

w juliju 1913.

Pschiłoha k czißku 27 Serbskich Nowin.

Sobotu 5. julika 1913

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

30. junija 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hacj do 6 lět	51—53	96 98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	45 - 47	87- 89
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	39 - 43	81—84
4. ßnadnje pizowane kóždeje staroby	34 - 38	73 - 79
Jałowzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałowzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—51	90 - 95
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hacj do 7 lět	44—47	85—88
3. starše, wukormjene keuwy a ßnadnje wuwite młódše kruwy a jałowzy	39—42	78—81
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałowzy	34—38	74—77
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałowzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	48—50	89—93
2. ßrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	43—46	84—87
3. ßnadnje pizowane	39—42	78 - 83
Cźelata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	56 - 58	97—99
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	50—54	92—96
3. ßnadnje wuwite wot zyza	42—48	84—90
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich skšiżenjow w starobje hacj do $1\frac{1}{4}$ léta	54—55	72—73
2. mjaßne	52—53	70 71
3 ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	46—49	64 - 67

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyšchinje:	W Budyšchinje. 28 junija 1913 wot hr.	np.	hacj hr.	np.	W Lubiju 3. julija 1913. wot hr.	np.	hacj hr	np.
Pšeńcza běła	—	—	—	—	8	50	10	—
" žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	55	9	70	9	—	9	70
Rožka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	40	7	70
Jeczmjeń	—	—	—	—	7	30	8	25
Wows nowy (50 kilogr.)	7	50	8	—	6	70	7	60
Hróch	11	—	19	—	10	—	11	—
Woka	12	50	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	10	—	20	—
Běrny	2	25	2	40	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	2	60	2	80	2	50	2	70
Pšeńczna muka 50 "	11	25	19	50	15	50	19	50
Rjana muka 50 "	10	—	12	75	11	—	13	—
Ssyno 50 "	2	75	3	30	2	75	3	30
Ssłoma 100 "	3	20	3	60	3	—	3	50
Proßata 954 schtuk, schtuka	15	—	27	—	—	—	—	—
Pšeńczne wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	75	5	80	6	10
Rjane wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	—	6	10	6	40
Pšeńczny gris (50 kilogr.)	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris (50 kilogr.)	—	—	7	—	—	—	—	—

Na bursy w Budyšchinje pšeńza (běła) wot — hr. — np. hacj — hr. — np., pšeńza (žołta) wot — hr. — np. hacj — hr. — np., rožka wot — hr. — np. hacj —hr. — np., jeczmjeń wot — hr. — np. hacj — hr. — np., wowß wot —hr. — np. hacj —hr. — np.

W Budyšchinje płaczešče: kórz pšeńzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacj — hr. — np., žołta — hr. — np. hacj — hr. — np., nowa: 16 hr. 24 np. hacj 16 hr. 75 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacj — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hacj 12 hr. 40 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacj — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

3. julija 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hacj 8 hr. — np., pšeńza wot 9 hr. 60 np. hacj 9 hr. 80 np., jeczmjeń wot — hr. — np. hacj — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacj 8 hr. 30 np., jahły wot 19 hr. — np. hacj 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., ßyno (ſtare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 20 np., běrny — hr. — np. hacj 2 hr. 80 np., ßłoma (100 kilogr.) 3 hr. 38 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacj 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Wjedro w Londonje 4 julija: Pomrocźene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smeje 7. njedźelu po ßwjatej Trojizy duchowny Tischer rano w 7 hodźinach ßerbsku spowjednu wucźbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin ßerbske a w 10 hodź. němske prědowanje.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje duchowny Tischer.

Wěrowali:

S druhich woßadow: Jan Khorla Cźech, khěžeŕ a hornczeŕ w Bóschizach, ſ Hanu Lenu Mudriz ſ Hatow. — Jan Bohuwěr Rjencź, murjeŕ w Nowych Koporzach, ſ Marthu Marju Rjelez w Drožďžiju. — Jan Auguſt Graſ, dźěłacźeŕ w Kolwaſy, ſ Marju Marthu Güntherez we Worzynje.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Willy Erich, Ernſta Pawoła Kóczki, murjerja na Ssokolzy ß. — Ota Gerhard Khorle Oty Herzoga, tyſcherja na Zidowje, ß. — Frida Irmgard, Auguſta Pawoła Groſy, twarſkeho wjednika w Delnjej Kinje, dź.

S druhich woßadow: Marja Elſa, Jana Auguſta Kruże, hoſcźenzarja w Trupinje, dź. — Hendrich Helmut, Hendricha Pawoła Hajnzy, khěžerja w Rakezach, ß. — Bjornat Alfred, Khorle Auguſta Scheiby, fabrikarja w Měrkowje, ß. — Waltaŕ Gerhard, Khorle Roberta Zyża, ſabrikarja we Wulkej Dubrawje, ß. — Martha Elſa, Jurja Pawoła Rychtarja, żeleſniſkeho dźěłacźerja w Kubſchizach, dź. — Ernſt Hermann, Jana Auguſta Rjencźa, ſahrodnika w Mjeſchizach, ß. — Hermann Khorla, Jana Guſtava Kura, murjerja w Rachlowje, ß. Ernſt Richard, Ernſta Benjamina Kleiniga, žiwnoſcźerja we Wujeźku, ß. — Khorla Richard, Khorle Auguſta Schillera, dźěłacźerja w Hucźinje, ß. — Elſa Hildegard, Pawoła Richarda Hättaſcha, pohoncźa w Lemiſchowje, dź. — Ernſt Hermann, Hermanna Guſtava Kerna, dźěłacźerja w Drožďžiju, ß.

Zemrjeli:

W Michałskej woßadźe: 27. junija: Pawoł Kurt, njemandźelſki ßyn w Delnjej Kinje, 1 m. 10 dn. — 1. julija: Hana Khryſtiana Běbrachez na Zidowje, 74 l. 2 m. 16 dn.

W katholſkej woßadźe: 27. junija: Bjedrich Wylem Riedel, ſchtrykowaŕ w Budyſchinje, 81 l. 2 m. 26 dn. — 29. Karolina ſwud. Schpitankowa rodź. Budarjez w Budyſchinje, 75 l. 11 m. 23 dn.

S druhich woßadow: Lena Kaſchporez w Hodźiju, 68 l. 8 m. 9 dn. — Ida Emilia ſwud. Göbelowa w Minakale, 82 l. 5 m. 11 dn. — Jan Ramſch, ratař w Boſchezach, 76 l. 2 m. 3 dn.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

7. njedźelu po ßwjatej Trojizy smeje rano $\frac{1}{2}$7 hodźin duchowny Voigt němſku ſpowjednu wucźbu, $\frac{1}{2}$8 hodźin ſarař Kſchižan němſke a $\frac{3}{4}$9 hodźin ßerbſke prědowanje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

7. njedźelu po ßwjatej Trojizy smeje ſarař Domaſchka rano w 7 hodź. ßerbſku ſpowjedź dop we 8 hodź. ßerbſke a $\frac{1}{2}$10 hodźin němſke prědowanje.

Schtwórtk popołdnju $\frac{1}{2}$4 hodźin smeje žónſke towaŕſtwo ßwoju ſhromadźiſnu (pola Hiliz).

Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. ſhromadźiſna lſcheſcź. towaŕſtwa žónſkeje młodźiny.

G. Urban w Krjebi

porucza

wudźělki Bunzlawſkeje fabriki tonowych rołow a ſchamottowych tworow Hoffmanna & Co. w Bunzlawje a kamjeninowych rołow fabriki ſ wob. ruk. we Wjeſy.

Potrjebne wězy ſa hródźne pſchiprawjenje a pſchiprawy ſa ßamonapojaki ſ poſchkleńczowaneje kamjeniny.

Konjaze žłoby, kruwjaze a ßwinjaze korta, korta ſa pjerišnu, płžy, dźiwje ſwěrjata, butrowe korta, naßelenſke a kałowe ßudy.

Kułojte tonowe roły wſchěch wułkoſczow, wotłožki, wobłuki, kolena, wonzuchowe roły, formowe kruchi, wudymanſke łhapy a naſtawki na wuhenje.

Twory ßo ſ fabriki ſczelu abo, tak daloko hacž ßu na ſkładźe ſ Krjebje. Tunje płaczišny. Pſchi wotewſaczu ſ najmjeńſcha 5000 kg woßebity rabatt.

Tež pſchi małych ſkaſankach ßo wudawki ſa fracht ſe ſhromadnym nakładom ſalutuja. Bližſcha nakładowanſka ſkładnoſcź ſ Bunzlawy ſa wobydlerjow pſchi ſaſtaniſchczach w Niſkej, Mikowje, Klětnom a Delnim Wujeſdźe ſa něktore dny. Duž proſchu, hnydom mi ſkaſanki wotedacź.

„Wot 3 lět na hrosnu wumpjern cjerpjach. Hižo po 3dnjowym nałożenju **Zuckerowego patent. lěkatskeho mydła** bě wuspěch widžomny.

Jětseschka

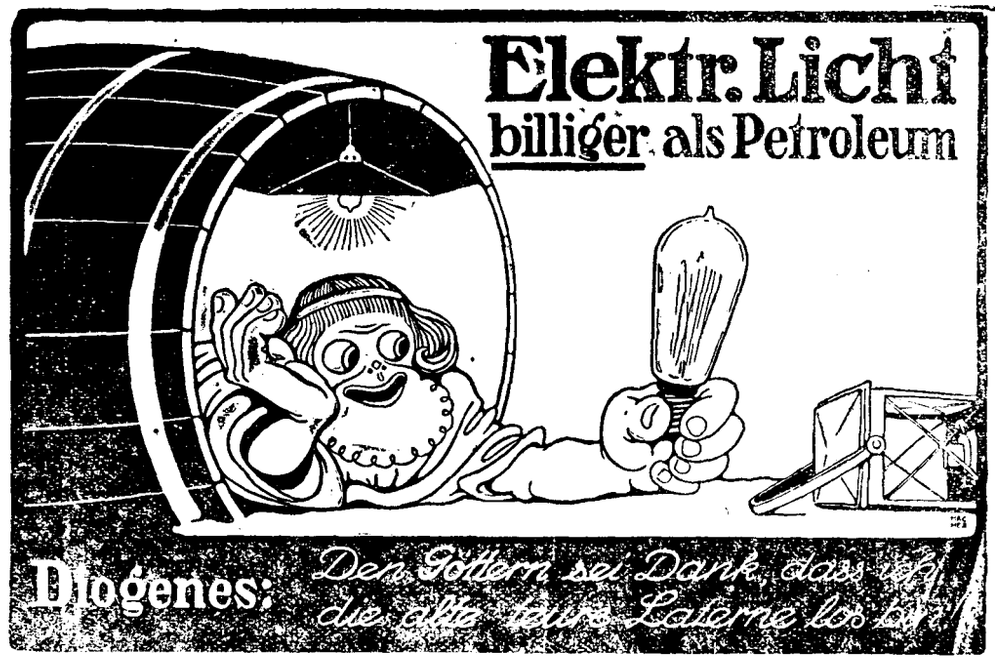
skhnyjachu. a nowe njenastawachu. Hižo po 2 kuskomaj bě moja koža zyle čista. W. N."

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najsylnischa forma). K temu **Zuckoob kreme** (niz tucznjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** rožlěd., **Stranch a Koldy.**

Dobra

pschenična muka

je dostacz pola **Khorle Kahrowca** w Budyschinje pschi žitnych wikach.

Wschu domjazu a kuchińsku nadobu,

lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane sudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwasne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pschi serbskich hrjebjach 10.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyschinje na sukelnskej hasy 9,

meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.

Najwjetschi sklad woprawnych a lakowanych

wobydlenskich wuhotowanjow

kaz tez

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch placzisnach.

Poruczam jako pschihódne a praktiske dary

debjaze meble

wscheje druzziny, kaz tez

teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Lehmannez

konditornja a khofejownja

w Budyschinje na serbskej hasy 8.

Telefon 18.

Wosebitosc: torty,

jako dar so sa kózdu skladnosc pschihodzaze, s kózdym zadanym napismom a s pschipósłanjom psches póst.

Khofejowe pjeczwo. :: Baby.

Lód abo wjerch Pückler wschědnje.

:-: :-: Wubjerne napoje. :-: :-:

Pschijomny pschebytk.

Ponowjene. Wjele powjetschene.

Žonjaze koschle
mužaze koschle
dzěczaze koschle
trjenja
wutrěwanske trjenja
blidowe ruby
rólowanske ruby
schantka

koschlaze sukno
wupjerki
s rukowanjom, so pjerje njepschepuschczeja
kožowe plachty
zychi, běle a pisane
kožowe pschikrywy
kupanske schaty

vitraže, gardiny a schórzuchi.

Najwjetschi wubjerk. — Najtunsche placzisny.

August Hilger

w Budyschinje

— na seminarskej hasy 2. —

95 pjenjeżkowske dny

pola

Waltera Noebela

w Budyschinje, na bohatej haßy 14.

Sapočatk ßobotu 28. junija 1913.

Twory, kotreż na pschedań pschińdu, ßu we wukładnym wokńje wustajene.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje
(mějeczel **Max Kirschner**)
schi butrowych wilach 1 telefon cźißło 415
porucza ßwoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßłanje w cźwizach a bleschach.
Proschu ßebi płaczišnowy ßapiß żadacź.

Succomalt-Hämatogen

s lezithinom,
wurjadny wupruhowany krej tworjazy
poßylujazy ßrědk.
Ssrědk sa poßylujenje cźuwow.
Blescha 3 mk.
Roseßłanje na wßy. Jenicźzy woprawdźity porucza
kral. privil. hrodowska haptyka
w Budyschinje.

Kupicźe ßebi
jěsdne kolo abo
schijazu maschinu
ßwětoweje firmy **Seidela a Naumanna**
najlěpje pola staroßnateho wězywuštojneho a kolojěsdneho wumělza
Gustava Marschnera
na Nowoßalzßlej drohy cźißło 36.

Konditornja, zokrowa pjekarńja a khofejownja

A. Biesolda a ßyna

Telef. 286. na bohatej haßy 7 Telef. 286.

porucza ßo k napjeczenju

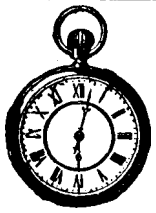
tortow, tykanzow

a wscheho druheho

zokoroweho pjeczwa.

Stajnje wulki wubjerk

tortow, tykanzow a pjeczwa.

Franz Marschner

cźaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**
k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza.
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Moje lětusche

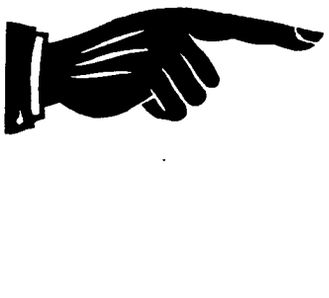
lěcźne wupschedawanje

wotmĕwa ßo wot

pjatka 4. julija hacź do schtwórtka 17. julija.

Wono wschĕ wotdźĕlenja mojich klamow wopschija. So bych do sapoczatka nasymskeho czaßa ßwój sklad dokladnje wuprósdnił, ßym placźisny tak niśko stajił, so ßo ßamo najmjeńsche kupjenje saplaczi.

Zyle woßebite skladnostne kupje:

1 dźĕlba drastnych tkaninow,
1 dźĕlba źidźanych tkaninow,
1 dźĕlba bĕlych schatowych a wuschiwanych tkaninow,
1 dźĕlba wolmjanych mußelinow,
1 dźĕlba kostumow,
1 dźĕlba jendźelskich a czornych paletotow,
1 dźĕlba kostumskich ßuknjow,
1 dźĕlba źidźanych blusow,
1 dźĕlba wolmjanych blusow,
1 dźĕlba wobleczenjow,
1 dźĕlba spódnich ßuknjow, modelskich wobleczenjow atd.

Jan Jurij Pahn

w Budyschinje.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 28. **Sobotu 12. julija 1913.** **Lětnik 72.**

Poražene bołharskich wójskow.

Bołharska je žo do straschneho cźežna sehnała. Sserbjo a Grichojo žu jejne wójska sbili, a nětko tež hischcźe s połnozy rumunske wójsko do Bołharskeje cźehnje. S połnozy, s wjecźora a połodnja žo njepschecźelske cźrjódy do Bołharskeje waleja. W najwjetschej nusy je bołharski kral Ferdinand ruskeho zara wo pożrědnistwo prożył, kotremuž bě žo bołharske knježerstwo prjedy sapowjedźiło. Nětko žo wo to jedna, hacź budźa dobycźerši Sserbjo a Grichojo swólniwi, měr cźinicź. Bołharska budźe jim nětko wjazy kraja w Mazedonskej pschewostajicź dyrbjecź, hacź žebi woni prjedy žadachu. Tež Rumunska je žwoje žadanje powyschiła. Do tajkeho njesboža žu Bołharsku ludźo pschinjeżli, kotsiž na radu Awstriskeje pożkuchajo, nochzychu Sserbam ani najmjeńschich žadankow na Mazedonsku pschiswolicź. Awstriska wschudźe pyta powjetschenju Sserbije sadźewacź. Teho dla je wona na Bołharow skutkowała, so njebychu Sserbiji žo k połodnju k ägäiskemu morjej rosschěricź dali. Sserbija, kotraž bě turkowske wójsko w Starej Sserbiji a Mazedonskej sbiła a Bołharam Adrianopel dobycź pomhała, dyrbjesche žo s kruhom Stareje Sserbije wotnamakacź. So mohła s lózschej prózu Sserbow s Mazedonskeje wuhnacź, je Bołharska bjes pschipowjedźenja wójny se žylnym wójskom w nozy tamnische žerbske wójsko nadpadła. S dobom je žo tež jene žłabische bołharske wójsko na Grichow waliło. S wopředka dyrbjachu Sserbjo a Grichojo psched pschemozu zosacź, tola pożylnjenje dostawschi, pschecźiwo Bołharam postupowachu a jich na wschěch stronach sbichu. W poślednich bitwach je žo s wjetschej saßakłoscźu wojowało, dyžli w poślednjej wójnje pschecźiwo Turkam. Tyžazy Bołharow, Sserbow a Grichow žu padnyłe, s tyžozami žu žo woni franiki. Dokelž lěkarjo njedożahachu, žu mnosy ranjeni na bitwischcźu wumrjeli. Cźěkajo žu Bołharjo žwojich ranjenych a padnjenych na bitwischcźach ležo wostajili. Sserbjo njejžu khwilu měli, morwych pohrjebacź. Duž je kholera na bitwischcźach wudyriła a žo s ranjenymi do lazaretow sanjeżła. Nětkole Bołharjo s Mazedonskeje k bołharskim mjesam zosaja. Najhorzyscho je žo mjes Sserbami pola Schtizu a Kočany wojowało.

Bitwa pola Kočany

je 4½ dnja traka. Tu 70,000 Bołharow pschecźiwo Sserbam a Cźornohórzam stejesche. Bołharow najprjódzy s Płaschkowiz a Małescha wucźischcźachu. Sserbska kavallerija zyła bataillony saruba. S natyknjenym bajonetom pschecźiwo Bołharam běhajo Sserbjo pod nawjedowanjom kronprynza Alexandra horu Rajcźanski wjerch dobuchu, hdyž 60 bołharskich bataillonow se 120 kanonami stejesche. Bołharjo wschě kanony, muniziju a 8000 sranjenych sawostajiwschi satroscheni cźěkachu a žo rospjerischichu. Sserbjo 18,000 Bołharow sajachu. Na žerbskej stronje bě 6000 sranjenych. Na to žo Sserbjo Kočany smozowachu.

Pschi złym wojowanju mějachu Bołharjo jenož jedyn wuspěch pola Kriwolaka. Tu dyrbjachu Sserbjo psched Bołharskej pschemozu schěscź kilometrow daloko zosacź. Bołharjo Kriwolak wobžadźichu. Nasajtra pak žo Sserbjo wrócźiwschi Bołharow s Kriwolaka wubichu.

Sa cźěkazymi Bołharami žo puschcźiwschi je žerbska kavallerija Radowischti wobžadźika. Bołharjo w najwjetschej schmatańzy a njeporjadku zosachu a žo s zyła wjazy njewobarachu. Radowischti, važene strategiske městno bě hacź dotal žydko hłowneho staba schtwórteho bołharskeho wójska. Wobydleŕstwo Sserbow pscheczelnje witasche. Bołharjo cźěkajo jenož najnusnische wězy žobu wsachu. Tšelby, muniziju a zyroba pucź jich cźěkańzy pokasuje.

Poślednje dny žu Sserbjo hižo hacź do Küstendila postupili. Bołharjo žo tam psched nadběhami Sserbow wobaraju. Jeli so bychu Sserbjo Küstendil dobyli, by to cźežke poraženje Bołharow było. Küstendil hižo w Bołharskej leži.

Nadpad Bołharow na žerbsku raušu mjesu.

Mjes tym so žo hłowne bitwy w Mazedonskej bijachu, Bołharjo nadpad na žerbsku mjesu mjes Sajcźarom a Pirotom cźinjachu. Sserbjo jich wschudźe wotrasychu. Jenož do Knjesewaza, hdźež žłaba žerbska wobžadka stejesche, žo Bołharjo dobuchu. Hdyž Sserbjo poślynjenje dostachu, Bołharow saßo s města wubichu a jich dospołnje rosrybowachu. Druhe bołharske wotdźělenje žo pola Wlaschina porasy. Sserbam tam wotdźělenje maschinskich tšelbow a 80 jatych do rukow padźe. Nětkole njeje ani jeneho žwobodneho bołharskeho wojaka wjazy w žerbskim kraju.

Dobycze Grichow nad Bołharami.

Pschecźiwo Grichom bě žo žłabische bołharske wójsko póžłało. Wono je pjecza jenož se 40000 muži wobstało, mjes tym so maja Grichojo 80000 muži. Tež napscheczo Grichom njejžu Bołharjo wuspěcha měli. Grichojo žu Bołharow pola Dźewdźeli a Kilkicź sbili a jich psched žobu psches rěku Strumu sahnali. Pola Dźewdźeli žu Bołharjo 12 kanonow a 16000 tšelbow na bitwischcźu wostajili. Druhu bitwu žu Grichojo mjes Ardenskim jězorom a Nigitu dobyli.

9. julija žu Grichojo Petricź a Strumizu dobyli a žo se žerbskim wójskom sjednocźili. Bołharske wójsko pod generalom Iwanowom je s postupanjom Sserbow a Grichow zyle wot druhich bołharskich wójskow wotrěsnjene. Pola Dojrena je zyły proviant bołharskeho wójska Grichom do rukow padnył. Duž je bołharske wójsko nětkole bjes zyroby.

Grichojo žu zyłu runinu pódlu rěki Strumy a wschě pschekhody psches Beleschske hory wobžadźili. Móžno je, so Sserbjo generalej Iwanowej pucź salehnu, tak so by žo tón s 150000 mužemi poddacź dyrbjał.

Sserbska wójnska proklamazija.

Kral Pětr je scźěhowazu proklamaziju wudał:

„Moji lubi Sserbjo!

Dóschło je k temu, schtož njeběch wocźakał. Bołharjo, naschi bratrja, po krwi a wěrje pschiwusni, naschi swjaskarjo, žu na njecźłowěske waschnje ranjenych morili, swjask s mjecźom rosrubali a pscheczelstwo a bratrowstwo sniczili. Hižo psches tydźeń žo w Mazedonskej pschi Wowcźim Polu a w něhduschich mjesach nascheho wótzneho kraja krwawnje wojuje a bratrowa krej žo pscheliwa. Wutroba naschich rjekow žo spina, a Sserbjo, kotsiž žu psched Adrianoplom padli, w rowach tschepotaju. Bołharjo žu na bratrowske podpjeranje Sserbow sapomnili, žu sabyli na pschelatu bratrowsku krwej a na rjekow, kotsiž žu na thrazilskich bitwischcźach padli. Woni žu Sskowjanstwu a zivilisowanemu žwětej sazpicźa hódny pschikład njedźakownoscźe a nahrabnoscźe dali. Tole njebratrowske postupowanje Bołharow je mje hłuboko srudźiło; wono je moje sprawne žłowjanske sacźucźa sranilo. Zyłe samolwjenje snapschecźa Sskowjanstwu a cźłowjekowstwu na teho pada, kotryž je wójnu sapocźał. A cźeho dla wscho to? Dokelž Bołharjo nochzedźa swadu dla rosdźělenja dobyteho kraja w bratrowstwje a měrje rosžudźicź dacź, ale dokelž chzedźa nam s rubježnistwom kolebku naschich prjedownikow wsacź, kotruž scźe se žwojej krwju womacźeli, kotruž scźe wužwobodźeli a Sserbstwu saßo dobyli. Rowy morwych rjekow tejele žławneje wójny, wone waž wokaju a napominaju, jich wjecźicź. Tak dha žebje a žwojeho grichiskeho swja-

ſkarja w tymle ſtraſche ſakitajmy. Khrobli a nadobni Cžornohórzy pſchi naſchim boku wojuja, ſo bychu ßerbſke kraje ſakitali. Žiwjenſke intereßy wótzneho kraja ßu mje nucžile, byrnjež ſ cžežkej wutrobu, ßo na ßwoje rjekowſke wójſko wobrocžicž, ſo by ßo ſe ßwojim wotrjeknjenjom a ßwojim rjekowſtwom ßlawnych rjekow debycžow pola Kumanowa, Prilepa, Monaſtira a Adrianopla hódne wopokaſako. Bóh ſchkituj mojich wojakow w tejle ſrudnej wójnje, kotraž je ßo mi nanuſowała!"

Wójnſka proklamazija je w kraju wſchudže ſpokojiła. We ßlowjanſkich krajach je wona najlepſchi ſacžiſchcž cžiniła, dokelž ßo kral Pětr w njej jako dobry Sſkowjan wuſnawa, kotryž tule wójnu mjes ßlowjanſkimaj ludomaj ſ zyłej wutrobu wobžaruje.

Bołharjo nochzedža pſchecžiwo Sserbam wojowacž.

Mnoſy Bołharjo nětcžiſchu wójnu pſchecžiwo Sserbiji a Grichiſkej wobžaruja a ju ſaßudžeja. Bołharſzy wojazy njemóża wopſchijecž, cžeho dla dyrbja ſe Sserbami wojowacž. Wójny ßu ßo nabyli a chzedža domoj, ſo mohli ßwoje pola wobdžełacž. Byrnjež bołharſke knjeżerſtwo wěrnoſcž podtkócžiło, je tola ſnate, ſo je ßo bołharſke wójſko hižo pola Cžataldže ſpjecžiło, wjele offizěrow ſabiło a ſo je ßo mjes wójſkom lubowanemu generalej Radkej Dimitrijewej lědma poradźiło, wojakow ſe ßlubom ſměrowacž, ſo ßo bórſy domoj puſchcža. Snate je też, ſo ßu ßo bołharſzy wojazy pola Widina ſpjecžili a někotrych offizěrow pobili. Dopißowaŕ „Frankfurtſkich nowin" je ſe Saloniki powjeſcž póßłał, ſo bołharſke wójſko na ßerbſkej mjeſy njeje wjazy to khrobłe, ſahorjene wójſko, kotreż je pſchecžiwo Turkam wojowało. Pódla teho hubjeny ſacžiſchcž cžini, ſo je bołharſke wójſko hubjenje draſcžene a hubjenje ſ jedžu ſaſtarane.

Licžba bołharſkich cžeknjenzow ſ wójſka wſchědnje pſchiběra. Lud ſemjerżenje pola Trnowa jako Boże khoſtanje ſa to wukožuje, ſo ſtaj bołharſki kral a knjeżerſtwo wójnu ſe Sserbami chzyłoj, ſ kotrymiž je ßo loni bołharſke wójſko ſbratſiło. Też mjes wójſkom ßebi tak myßła. Teho dla wojazy džeń a ſ wjetſchimi cžrjódami cžěkaju. Bołharſki lud wſcho móżne cžini, ſo by ßo wójnje wobarało. S bjeswohladnoſcžu bołharſkich generalow ßu ßo ſ nadběhami pſchecžiwo pſchecžiwnikej tyßazy bołharſkich wojakow do ßmjercže ſahnałe, tak ſo lud nětko potrěbnoſcž ſa wotpocžinkom ſacžuwa, ſo by ßaßo nowych mozow nabył.

Do Rumunſkeje ßu cžeknjenzy 1. Sofijſkeho, 3. Widenſkeho regimenta, a dale ſ 1. artilleriſkeho regimenta ſe Schumna pſchiſchli. Tucži praja, ſo jim ßwědomnje ſakaſuje, pſchecžiwo kſchesčijanam wojowacž a woßebje pſchecžiwo Sserbam, kotſiž ßu jim pola Adrianopla pomhali.

Wobſtejnoſcže w Bołharſkej a Sserbiji.

W Prażſkich „Narodnych Liſtach" jedyn dobry ſnaješ nětcžiſche wobſtejnojcže Bołharſkeje a Sserbije takle wopißuje:

Sserbija a Rumunſka ſtej połnej bołharſkich wojeŕſkich cžeknjenzow. Woni ßu rosnjeßli, ſo je w Bołharſkej njeſpokojnoſcž a ſo w bołharſkim wójſku hłód knježi. Ssym ßo wodhonjał, ſchto wo tym wjedža. S wotkal ßo w Bołharſkej njeſpokojnoſcž bjerje, a w bołharſkim wójſku hłód? Ssym ſ ludžimi rěcžał, kotſiž ßu ßo ſ cžeknjenzami na mjeſach rosrěcželi, a ſ ludžimi, kotſiž ßu njedawno po Bołharſkej puczowali a ßami bołharſke wobſtejnoſcže ſnaju. Woni praja:

Hiſchcže loni ſapocžatk wójny njeběchu bołharſke finanzy w rjedže. Teho dla Bołharſka ßwojemu wójſku njeporjadnje mſdu płacžeſche, tola pſchi tym ſtat a wójſko ludej wſcho ſebjerjeſchtaj, ſchtož k ßwojemu ſdžerżenju a żiwjenju trjebaſchtaj. To w prawym ſmyßle ßłowa ſ rekwiſizijemi bjerjeſchtej. Bołharſke wojeŕſke wyſchnoſcže ludej žito, pizu, muku, ßłomu, wſcho ſa wjazy dyžli 200 milijonow lawow (frankow) wſachu. Na to wſchak wobßwědcženja dawachu, na kotreż maja ſtatne pokładnizy płacžiſnu ſrekwirěrowanych wěžow ſapłacžicž. Na tych wobßwědcženjach pak džeń ſapłacženja njeſteji. Offizěrojo mějachu tajkich wobßwědcženjow wſchitke ſaki połne.

Hiſchcže hdy by ßo rekwiſizija jenož ſamożitych ludži dótkła, tola wona też najkhudſchich njepſchepuſchcži. Rekwirěrowachu też ſkót a pjeriſnu. Offizěrojo też, hdyž ßebi dróżku wotnajachu, ſ wobßwědcženjemi płacžachu. Lud wěſo ßo nad tym njewjeßeleſche. Doma ßo lud hórſcheſche: „Na mjeſach krej naſchich džěcži pſcheliwaju a nam wſcho bjeru. A ſchtó wě, hacž mějachu cži, kotſiž ßu nam wobßwědcženja napißali, prawo k temu. A ſchtó wě, hacž nam pſchi wupłacženju njewotcžahnu, hacž maja cži, kotſiž ßu nam ſkót ſebrali, też prawo k temu. A ſchtó wě, hacž woni ßwoje mjeno podpißachu. A ſchtó wě, hacž hakle ſa někotre lěta njewupłacža." A mnoſy mějachu wſcho ſa ſhubjene.

Wobydleŕſtwowa njeſpokojnoſcž wěſo na wójſko pſcheńdže, kotreż chzyſche, ſo by ßo po ſbożownje dobytej wójnje domoj puſchcžiło, a to cžim bóle, dokelž hižo dlěſchi cžaß jara hubjenu jedž dóſtawaſche. Huſto bołharſzy wojazy wſchědnje wjazy dyžli poł khlěba a někotre wolijowe jahody n:edoſtachu. Hdyž bołharſzy cžeknjenzy k ßerbſkemu wójſku pſchińdžechu a widżachu, ſo ßo ſa nich w kótkach mjaßo a warjenje warjeſche, wołachu: „Kak macže ßo wy derje! A mjaßo ßebi waricže? To je pola naß hižo dawno pſcheſtało." Mnoſy ßebi myßła, ſo je w Bołharſkej hiſchcže zyroba na ſkładže, a ſo je ju lud ſkhował, ßo nowych rekwiſizijow bojo.

To bychu hłowne pſchicžiny byłe, kotrychž dla ßebi bołharſki lud dalſchu wójnu njepſcheje, a woßebje niz ſe Sserbami, prajizy: „Cžeho dla dyrbimy ßo ſe Sserbami bicž? Hdyž Sserbjo nješchto wot naß trjebaju, cžeho dla jim njedamy, hdyž ßu nam tak bratrowſzy pomhali?" Tola tajke hłoßy ßu jenož mjes ludom ßłyſchecž, niz pak w bołharſkich nowinach. Cžeknjenzy powjedaju, ſo ßu někotrych wojakow ſatſélili, kotſiž ßu pſchecžiwo wójnje ſe Sserbami rěcželi. S njedoßahazym a hubjenym ſeżiwjenjom ßu do bołharſkeho wójſka khoroſcže pſchiſchłe.

Hinak bě a je pola Sserbow. Sa ßerbſke wójſko je ßo też ſa wójnſki cžaß rekwirěrowało, tola hakle poſdžiſcho, a niz ſa wjazy dyžli 23 milijonow dinarow (frankow). A rekwirěrowało njeje ßo teho dla, dokelž ſtat pjenjeſy njeměješche, ale teho dla, dokelž někotſi ſpekulantojo wot wójſka wyßoke płacžiſny poczachu żadacž, hacž 30 dinarow ſa dwójny zentnar żita. W tajkich měſtnach ßo rekwiſizije dowolichu a ſ wobßwědcženjemi ßo płacžeſche, ale porjadnje wuhotowanymi a ſa ſwucžene wicžne płacžiſny. Cžaß ſapłacženja bě na nich poſtajeny: tſi měßazy po wudaczu. A ſa tſi měßazy ßo wſchě wobßwědcženja po rjedže wupłacžichu.

Hiſchcže jena je pſchicžina njeſpokojnoſcže bołharſkeho luda, a to, ſo je wjele połow njewobdžełanych a njewobßytych woſtało, wjele łukow njepoßyczenych. Bołharſke burowki njeißu na pólne dżěło ſwucžene. Bołharſka je ßo hakle pſched 25 lětami wot turkowſkeje kwakle wußwobodźiła, połodniſcha Bołharſka hiſchcže poſdžiſcho, a ſa turkowſki cžaß żony lědma hdy ſ domu khodżachu, a to niz, ſo bychu na polach dżěłałe, ale ſo bychu ßo wukhadżeli. W tym je pſchicžina, ſo je w Bołharſkej ratarſke dżěło njedokonjane woſtało, ſ cžehoż ßłód a nuſa hroſytej.

Też ſ tym ma ßo w Sserbiji zyle hinak. Sſerbſke żony ßo na ratarſke dżěło kaž mużojo wuſteja, a jo rad cžinja. Ale to njeje wſcho. Hłowne je to, ſo je ſa tutu wójnu w Sserbiji wſcho njeſwucženu nadludſku ßylnoſcž pokaſało, a to też żony. Żony ßwojich mużow na bitwiſchcžo pſchewodżachu, ſahorjeni běchu kaž mużojo, pſchi wothladanju ranjenych ßo woprowachu — a ßerbſke żony, mjes tym ſo běchu mużoja na wójnje, wſchě ratarſke dżěła cžinjachu, worachu, ßyjachu, kopachu, a w ßerbſkim ratarſkim miniſterſtwje ßo praji, ſo je lědma dżeßaty dżěł ratarſkeho dżěła njedokonjany woſtał. Sſerbſke żony ßu ßo wo to ſtarałe, ſo bychu mużojo, hdyž ßo ſ wójny wrócża, k próſdnym bróżnjam njepſchiſchli. Sſerbſka żona je ßo runje ſ tajkim rjekowſtwom wuſnamjenika, kaž muż, a ſaßkużuje, ſo by ßo to ſnate cžiniło, a ſo by ßo jej cžeſcž doſtała, kotruż je ßebi ſaßkużika.

Schtož ßym wo Bołharſkej rjekł, njebyſchcže drje wot żaneho bołharſkeho politika ßłyſcheli, a njebyſchcže to w bołharſkich nowinach cžitali, kotreż piżaju, ſo bołharſki lud ſe ßylnoſcžu a wojownoſcžu kipi a ſo nětko, hdyž je Turkow pobił, ßwojich ſwjaſkarjow ſbije a jich nuſuje, ſo bychu jeho nadknjejſtwo pſchijeli. Ale woprawdżitoſcž je zyle hinaſcha.

Saſka pſchecžiwo pruſkemu wobwjedżenju żeleſniſkeho wobkhada.

W pruſkim żeleſniſkim miniſterſtwje w Barlinje je wóndano konferenza ſaſtupjerjow němſkich ſtatnych żeleſnizow była. Se Saſkeje běſchtaj dwaj ſaſtupjerjaj pſchiſchłoj a to jedyn ſaſtupjeŕ finanzneho miniſterſtwa a jedyn techniſki ßobuſtaw generalneje direkżije ſtatnych żeleſnizow. Mjes druhim je ßo cžežka konkurrenza k rěcžam pſchinjeßka, kotruż Pruſka Saſkej na żeleſnizy cžini. Puſka ſyſtematiſzy wobkhad tworow a ludži na ßwoje żeleſnizy wokoło Saſkeje wodži, byrnjež by teho dla jěſba wjele dlěſcha była. Saſka ſ tejle konkurrenzu lětnje wokoło 5 milijonow hriwnow ſchkoduje. Wo tejle należnoſczi njeje ßo na konferenzy niczo wobſamkło, tola budże ßo wo njej naſymu ſ nowa jednacž.

Jako ſnamjo dobreho politiſkeho wjedra

ßo wjeſba kněžora Wylema do poknózneho morja wobhladuje. S wulkomozami je po ſdaczu w tym ſjena, ſo ßo do nětčišcheje balkanſkeje wójny njebudże tykacź. Duż móżeſche ßo kněžor bjes ſtaroſcże na jěſbu k norwegſkemu brjohej podacź.

Wójnſki miniſter ſ Heeringen wotſtupił.

Nowe powjetſchenje němſkeho wójſka w kněžorſtwowym ßejmje pſcheczišchczawſchi je wójnſki miniſter wot ßwojeho ſaſtojńſtwa wotſtupił. Tola wón njebudże na ßwojich ſaßkužbach wotpoczowacź, ale budże dale němſkemu wójſku ßkužicź. Kněžor je jeho wuſpěſchne dźěło ſ pomjenowanjom ſa generalneho inſpektora druheje wójſkowеje inſpekzije mytował.

Sa jeho naßlědnika we wójnſkim miniſterſtwje je kněžor generalneho leutnanta ſ Falkenhayna pomjenował.

Wo majorat.

„A wy ßebi myßlicże, ſo je baron ſkhorjeł a baronowa khorowata była wot teho cżaßa, ſo je ßo pſcheczíwo nimaj ſłóſcź wuwjedła?“ woprašchach ßo młodeho lěkarja, kiž bě mje telegrafiſzy na hród Woponow powołał a mi dźiwnu ſtawiznu ſ krótka wopißujo powjedaſche. „Komu dha je mohła ßmjercź teju cżłowjekow wužitna bycź?“

„To ja njewěm, to do mojich wězow nießłuſcha! S prěnja drje by ßo tu mčko na jeju dźowku, zyle młodu holzu, dźiwacź. Ale doſpołnje njeroſomne by było, ju na nękajke waſchnje do tejele wězy ſapleſcź. Druhich wobdźělnikow tu wußlědźicź njemózach. Druhi najbliżſchi pſchiwuſny a pſchichodny majoratny knjes pjecża w Barlinje pſchebywa. Telko pak ßym mohł hižo naſhonicź, ſo wón ſa wjazy měßazow zyle wěſcże ua Woponowſkim hrodże pobył njeje, duż ſ tejle wězu niczo cżinicź měcź njemóże, dokelž je baron hakle měßazy po jeho poßlednim wopycże ſkhorjeł.“

„Schto pak je waß k temu pohnuło, ßudźicź, ſo ſ tymile ſkhorjenjemi njeje zyle po prawym było? Wam lěkarjam tola druhdy njeje jaßne, na kaju khoroſcź ſhódacź, hacźrunje rady k temu njeſtejicże! Cżehodła potajkim je měł baron Woponowſki runje pſches ſłóſcź ſahinycź?“

Doktor Pomhacź khutnje na mnje hladaſche a jenoż pomału jeho wotmołwa pſchikhadźeſche, kaž by rjekł, ſo chże kóżde ßłowo najprjódzy wotwažecź:

„Poſkajcże! Ja do ßwojeho dźenika prawidłownje kóżdy dźeń wſchitke khoroſcże ſapißuju, runje tak wſchitke nękak nadpadne pſcheměnjenja pola nich. Hdyż nětkole wczera, potajkim 15. novembra, baronowa na ßamßne waſchnje pſchi ßamßnych ſnamjenjach ſkhorje, kajkeż ßo pola jeje mandźelſkeho pokaſuja, pohladach do ßwojich knihow a w nich tu zyle dźiwnu wěz namakach, ſo bě baron Woponowſki 1. ſeptembra ſkhorjeł a ſo ßo jeje měcże 15. ſeptembra prěni krócź ſhórſchi. Dale je ſapißane 1. oktobra, ſaßo ſhórſchenje, potom ſcźěhuje 15. oktobra a 1. novembra, runje tak jara nadpadne pſcheměnjenje k hórſchemu. Na jeho měſto nětkole 15. tehole měßaza jeho żona ſkhorje! Njeje to hacź nanajbóle podhladne?“

Pſchidacź dyrbjach, ſo bě to ſ najmjeńſcha dźiwna wěz. Sa tón cżaß běchmy hacź k rjenje wutwarjenemu hrodej dojěli a proſchach lěkarja, ſo ßebi niczo wo tym njeby dał pytnycź, ſo ßym ja tajny poliziſta. Zenoż ſ baronku dyrbjachmy w dowěrje rěcźecź. Wſchitzy druſy dyrbjachu też mje ſa lěkarja měcź.

Lěkaŕ Pomhacź mje do baronoweje ſtwy dowjedże, kiž bě ßebi ßwoje khorokłožo we ßwojej dźěłanſkej ſtwě pſchiprawicź dał. Zyle na niczim ßo wobdźělejo khory na ßwojim pólnym łożu leżeſche a wocźi ani tehdom njewotewri, hdyż lěkaŕ Pomhacź jemu žiłku pſchepytowaſche.

„To ßu ſnamjenja, kiž na ſajědojcźenje ſ nękajkim malajiſkim jědom pokaſuja, kotryż pomału ſkutkuje“, lěkaŕ ke mni rjekny, hdyż běchmoj ſaßo ſe jſtwy wuſtupiłoj. „Hdyż ßo tajke jědy po małych dźělbach dawaju, cżinja, ſo wſchitke ſkutkoważe organy po nęczim popuſchcźuja a wjedu na kóżdy pad k ßmjercźi, jeli ſo ßo pſcheczíwo nim ſ mozu njedźěła. S baronom Woponowſkim je khětro ſłě poczało bycź. A hiſchcże jene ſawdacże ſ tutym jědom a ....“, wón ſ ruku machny, ſo teho wopak ſroſymicź njemózach. Wón mje proſcheſche, ſo bych khwilu w pſchedſtwje wocźakał, dokelž chżyſche baronowu hakle na mój wopyt pſchihotowacź. Lědma něſchto mało mjeńſchinow ßo miny, tu mi kiwny, ſo bych ſaſtupił.

„To je doktor Lěcźał“, wón rjekny a blěda ſróſtna knjeni, kotraż we wobłożenjowym ſtole pſched poſkakowazym wohniſchczowym wohnjom do ſady ſeprjeta leżeſche, mi ruku poda.

„Doktor Pomhacź drje ſ mojej khoroſczu trochu wjele hary cżini. To drje ßo lědma prózy płaczi, ſo ſcże ßo Wy ßem napinali! Mi je nětkole hižo tójſchto lěpje.“

Hdyż běch ſaſtupił, bě ſchikowana młoda holza we jſtwje była, kotraż pak ßo hnydom wotßali. Hdyż běchu ßo durje ſawrjekle a my ßami běchmy, Pomhacź rjekny: „Knjeni baronka! Knjes Lětak nie- lěkaŕ! Sſym jeho jenoż ſ tutym ſnamjenjom do hroda pſchiwjedł, ſo to njeby na njelube waſchnje nadpadło. Proſchu, ſo ßo nochżyli ſtróżicź, knjes Lětak je tajny poliziſt.“

Wona, ßo dźiwajo, na Pomhacża pohladny a ſpaſche ßo trochu mjerſaza bycź, hdyż ßo Lětaka wopraſcha:

„Sſnadź ſcże Wy tak dobry, ſo mi rohjaß icże, ſchto mohł tajny poliziſt na Woponowſkim hrodże cżinicź měcź.“

Lětak ſcżini, kaž bě ßo żadało, ale wuſpěch bě jenoż tón, ſo ßo knjeni wjeßele ſaßmja.

„Doktorje“, wona rjekny, „wy ßrjedź běłeho d ja ſcherjenje widźicże. Komu na żywym ßwěcże by dha mohło ſchto wo to bycź, naß moricź? Ně, ně, ja drje ßym wam ſa wſchu ſtaroſcziwoſcź jara mnoho dźaka dołżna, ale tu myßliczku, ſo mohłoj ja abo mój muż ſajědojcźenaj bycź, ßebi jenoż ſ hłowy wucźěrcże. Wy dźě widźicże, ſo je mi dźenßa ſaßo lěpje.“

„To dźě je nowy dopokas na to, ſo ßym ja ſe ßwojim měnjenjom na prawym puczu. To lěkarſtwo, kotreż ſcże wy bra- i, je napſchecźny ßrědk! So ßym hnydom prawe trjechił, to je jenoż pſchipad, dokelž naturu tamneho jědu dokładnje njeſnaju.“

„Wy mje ſaſtróżicże“, baronka ſaſtróżena ſawoła, „ſchtó dha na ßwěcże mohł takle njekniczomny bycź?“

Pomhacź wotmołwi: „To wnßlědźicź, tu ſtaroſcź jenoż mojemu pſcheczelej pſchewoſtajcże. Wy móżecże na jeho wuſtojnoſcźi doſpołnu dowěru měcź a ßnadź byſchcże nětkole tak dobra była a na jeho praſchenje wotmołwiła. Hižo widżu, wón ßo wſchón hori na to, ſo by tu wěz wujaßnił.“

S tymi ßkowami lěkaŕ naju ßameju woſtaji a wróczi ßo k baronowemu khorokłožu.

Ale dlěſcha rosmołwa ſ hrodowſkej knjenju mi niczo njepſchinjeße, cżehoż mózach ßo ſapſchimnycź. Sſkużobnizy běchu wſchitzy ſtari wupruhowani ludźo. Zuſy na hrodże pobyli njeběchu. Jědź ßwojeho muża by wona huſto ßama woptaka a na to myßle njeběchu, ſo běſche jeje dźowka mohła ſ tej wězu ſchto cżinicź měcź. Baroneſzy Hanje dyrbjeſche tola nawopak najwjazy wo to bycź, ſo byſchtaj jeje ſtarſchej dołho żiwaj woſtałoj, dokelž majorat mějeſche po jeju ßmjercźi na druhu halſu ßwójby pſcheńcź, pſchetoż mużſkeho potomnika w jich ßwójbje njebě. A jeje wuj Jan, pſchichodny majoratny knjes, ſtudowaſche w Barlinje. Wón doſtawaſche, dokelž jeho ludźo ſamoženja njemějachu, kóżdy měßaz dwaj krócź ſměnku (ſcheł) pſchipóßłanu.

„Ow, tu ßo dopomnju, ja dźě wczera liſta njejßym wotpóßłała a wbohi pachoł wěſcże ſ njeſcźerpnoſczu na ßwoje pjenjeſy cżaka.“

Baronka ſaſwoni ſe ſwónczkom. Měſto ßkużobnizy pſchińdże baroneſka Hana a doſta poruczene, ſo dyrbi ſ baronoweho pißarſkeho blida liſt, na Jana adreßowany, pſchinjeſcź. Knjeni baronka Woponowſka na moje praſchenje naſpomni, ſo je to prěni krócź. Hewak by jeje muż pſchezo prěnjeho a pjatnateho kóżdeho měßaza pjenjeſy ßłał, ſo je pak tón ras na to pſchejara khory był.

Dataj (dnjej) mi napadnyſchtaj. Potajkim ßamßnaj dnjej, na kotrymajż bě ßo ſkhorjenje abo ſhórſchenje khoroſcże ſtako, běſchtaj taj dnjej, na kotrymajż běſchtaj ßo liſtaj ßłakoj. Dźeń prjedy bě knjeni baronka prěni krócź to dźěło ſa ßwojeho mandźelſkeho wobſtarała — dźenßa běſche wona porjadnje ſkhorjeła!

Tola pſchi druhim pomyßlenju chżyſche ßo mi ßmjecź. Kak chżyſche wotpóßłanje liſta ſe ſnamjenjemi ſajědojcźenja ſwißowacź? Hłupoſcź!

Baroneſka Hana liſt pſchinjeße.

„Wotewr jón tola, dźěcźo, chżu hiſchcże rjadk pſchipißacź a ßo ſamołwicź. Pſchinjeß mjes tym nowy kuwert. Na prawu ruku, w najhorniſchim kaſchczíku pißarſkeho blida. Wy wodacże, knjes Lětako!“

Sahladach ßo doſpołnje na próſdny kuwert. Knjeni baronka ma krutu mużſku ruku, pomyßlich ßebi, hdyż tu adreßu cżitach a ßebi ju ſpomjatkowach. Hdyż pak młoda holza ſ nowym kuwertom ſaſtupi, wopraſchach ßo:

„Wy drje pſchezo do cżaßa adreßow napißujecże?“

„Ow ně, wona wotmołwi, „Jan je nam něſchto zyle hotowych adreßowanych kuwertow póßłał, ſo by nam jenu prózu ſalutował.“

„Tak, tak — hewak pak rjane pißmo!" Prósdny kuwert do ruki wsach a do saka tyknych.

Baroneska Hana dopißany list do noweho kuwerta tykny, sawrje jón a ſ nim se jſtwy wuńdże. Tež ja żo wotßalich, so bych w mĕrje tón pad żebi pſchekkadł. Najprjódzy na telegrafiſki wuſtaw dóńdżech, hdżež nowu ſchifrowanu (se ſnamjenjemi pißanu) depeſchu nawdach. Potom żo wjazy hodżinow pſchi rĕzy pſchekhodżowach a ſ wjeczora żo na hród wróczich. Dżiwach żo, hdyż tu lĕkarja Pomhaka ſaßo nadeńdżech, kiż mi ſe wſchĕmi ſnamjenjemi roshorjenja jdżĕli, ſo je baroneſzy poczało ſlĕ bycz. Ssamßne ſnamjenja ſajĕdojczenja, każ pola ſtarſcheju.

Tež tu żo, każ żo to czaſto ſtawa, ſ pſchipadom wukopa, ſchtož njeby tydżenje dołho trajaze pſchekkadowanje dokonjało. Ssudżach hnydom, ſo te kuwerty njepoßrĕdrje ſe ſkhorjenjemi ſwißuja a wſach żebi ſbytkne ſ pißarſkeho blida, mjes tym ſo tu baron bjes wobdżĕlenja na khorokożu leżeſche. Wotmołwa ſ Barlina na moju depeſchu bĕ na to ſopodobna, mój podhlad hiſchcże poßylnicz. A duż hiſchcże w nozy do hłowneho mĕſta wotjĕdżech a dóńdżech rano ſahe po żwojeho pſchecżela Dżĕlnika, kiż mĕjeſche chemiſku dżĕlakńju. Wón ſtany a ſa wjazy hodżin dżĕka bĕ wĕſte, ſo dyrbjał pſchichodneho majoratueho knjeſa ſajecz.

Lohkomyßlny młody mużſki njebĕ mohł doczakacz, ſo by jemu bohate herbſtwo w żwojim czaßu pſchipadnyło. Dołh jeho tłóczeſche a duż bĕ na tu myßliczku pſchiſchoł, ſo chże żwojeho wuja, barona Woponowſkeho, njenadpadnje wotſtronicz a k tutemu ſamĕrej nałożecz jĕd, kotryż bĕ żebi na kupje Borneo wobſtarał. Ssrĕdki k jeho puczowanju wokoło ſemje bĕ jemn jeho wuj darił.

Młodoſtny njedoczink bĕ tón jĕd ſ gumijom ſmĕſchał, na kuwertowu kromu namaſał, wĕſcże na to liczo, ſo mjes 100 woßobami 99 gumij na kuwertowej kromje ſe żłĕnami womacża a potom kuwert ſamknu. Pſcheklepanz! Jenoż ta wĕz, ſo wón żwoje liſty po prawidkownych czażach doſtawaſche, dyrbjeſche tutón njeſkutk wukopacz.

Baron Woponowſki a jeho dżowka ſtaj ſczĕhwki ſajĕdojczenja dawno pſchĕtrakoj.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Artilleriſki dżeń.) W juniju 1914 budże żo w Budyſchinje pod ſchkitom ſakſkeho krala ſkhadżowanka nĕhduſchich artilleriſtow wotbywacz.

— **Zeppelinſka powĕtrowa łódź „Sachſen" jutſje njedżelu, 13. julija, nad Budyſchinom poleczi.** Se Żitawy żo wróczejo wona żwój ſlĕt pſches Lubij a Budyſchin ſkoży. W Budyſchinje żo jejny pſchikhad wokoło 9 hodżin dopołdnja wocżakuje. Sa ſajĕdu powĕtroweje łódże dyrbi mĕſto 300 hriwnow Zeppelinſkemu towarſtwu ſapkacżicz.

— (Boże njewjedro). Pſchi njewjedrje, kotrez ſchtwórtk popołdnju nad Budyſchinom czehnjeſche, błyſk na Schliebenſkej dróſy do khĕżow czo. 9 a 9a dyri. Wón drje khĕtru ſchkodu naczini, tola njeſapali. Elektriſke wodżenje a dwoje khachle roſproßnychu. Druhe żo jenoż wobſchkodżichu. W druhej khĕżi żo wulka dżĕra do tſĕchi wuraſy, jena tſĕſchna woknowa ſcżkleńza żo roſraſy. W podtſĕſchnymaj wobydlenjomaj wobmjet ſ wjerćha a ſczĕnow wotpadże. Naſtata ſchkoda nĕkotre ſta hriwnow wuczini.

— (Ssamomordarſtwo wojakow.) Każ żo ſ Drażdżan piſche, je żo tele dny jedyn jenolĕtny dobrowólnik ſ Langebrückſkeho ſamcżowaniſchcża wotßalił a żo pſched lokomotivu nimojĕdżazeho czaha czißnył. Dobrowólnikej żo noſy wotjĕdżeſchtej. Wón je żo pjecża żiwjenja nabył, dokelż je żo pjecża dyrbjał dwĕ hodżinje pſches czaß ſwuczowacz. Dale ſtaj żebi dwaj huſaraj prĕnjeje eſkadrony Budyſkeho huſarſkeho regimenta żiwjenje wſacz ſpytakoj. Jedyn żo wobwĕßny, tola jeho towarſchojo żo jeho ſ czaßom dohladachu a jeho wotrĕſnychu. Wón je żo pjecża khoſtanja nabojał, dokelż bĕſchtaj żo jemu czrijej ſhubikoj. (Poſdżiſcho żu jej w jeho khamorje namakali.) Druhi huſar je do wody ſkocził, tola je jeho jedyn dżĕlacżeŕ wuczahnył. Wón je żo pjecża wot żwojeho regimenta wotßalił, dokelż żo ſwuczowanja ſ rosbuchadkami bojeſche. Duż mĕjeſche wón khoſtanje wocżakacz. So by żo jeho ſminył, chżyſche żebi lohkomyßlny człowjek żiwjenje wſacz.

S Maleſchez. Njedżelu popołdnju ſ połnozy naſcheje wßy na jene wowßne polo jedyn papjerjany ballon pſchilecża, kotryż bĕchu żobotu wjeczor w Lutyjezach pola Drażdżan do powĕtra puſchczili. Do maleho czołmika pod ballonom bĕ 101 dopißnizow ſe wſchĕch ſtron żwĕta ſtykanych, mjes druhim tajke ſ Budyſchina, Hajniz, Raſchowa, Franzowſkeje, Danſkeje, Awſtriſkeje atd. Wone żu żo wſchĕ wotpółłake. Ballon żo jutſje njedżelu pſchi tudomnym ſchulſkim żwjedżenju na druhu powĕtrowu jĕſbu puſchczi.

S Njebjelczizu. Naſcho „Katolſka Bjeßada" żwjeczeſche ſańdżenu njedżelu pod bohatym wobdżĕlenjom żwój prĕni ſakożeńſki żwjedżeń. Wobßah programa bĕ doſcz wſchelakory. Wjazyhłóßne ſpĕwy, ſolo a duett bĕ knjes zyrkwiny wucżeŕ Brauner naſchich ſpĕwarjow nawucżił a tute poſkiczenja tež pſchewodżeſche. Sa to jemu naſch wulki dżak żłuſcha. My żo dozyła radujemy, ſo ſpomnjeny knjes naſche towarſtwo tak luboſcziwje podpjera. Wulke ſaßłużby wo poradżenje żwjedżenja mataj tež knjes kapłan Micz, duchowny radnik towarſtwa, a knjes wucżeŕ Zyż. Dżiwadkowej kruchaj żo jara żortniwje a wuſchiknje pſchedſtajiſchtej. Prĕnje wuſtupjenje naſcheho towarſtwa na kóżdy pad dobry ſaczíſchcz ſawoſtaji. Człowjekej je woprawdże derje wokoło wutroby, hdyż po tych wjele „wſchelakich" druhich żwjedżenjach ras dobru żerbſku zyrobu doſtanje. — Jara żo tu wo wßy dżiwamy ſpodżiwnemu ſadżerżenju hejtmana wohnjoweje wobory, kiż je tež rodżeny Sserb, a tola naſche narodne ſkutkowanje hidżi. Jeho wuprajenja a wußmĕſchowanja runjewon rjane njejßu. Naß Sserbow to rani. — Naſchemu lubemu towarſtwu pak wjele ſboża do pſchichoda!

S Njebjelczizu. Lĕtuſcha hłowna ſkhadżowanka żerbſkeje ſtudowazeje młodżiny wotmĕwa żo wot 9.—11. żnjeńza w tudomnym Żurez hoſczenzu. Wjeßelimy żo dawno na nju. To budże wulkotny żerbſki żwjedżeń!

S Njeßwaczidła. Na wokrjeßnu ſkótnu wobhladańzu bĕ żo tu ſańdżenu żrjedu 25 bykow, 74 krowow, 46 jałojzow, 2 wołaj, 45 czelatow, 5 czĕlzow, 2 koſokaj a 12 koſow wuſtajiło. Howjaſy ſkót wſchón czornopißanej niżinſkej raßy pſchißłuſchesche a bĕ hacz do 80 prozentow w hornjołużiſkich ſtadkowych knihach ſapißany. Wuſtajene koſy a koſokaj bĕkej bjesrohatej Saanenſkej raßy pſchißłuſchachu. Nĕhdże 85 prozentow ſkota bĕ w tudomnych ſtronach naplahowało.

Pſchi kritizy wo wuſtajenych ſkoczatach krajny ſkótplahowanſki direktor dr. Grundmann na to pokaſowaſche, ſo żu pſchi plahowanju najważniſche byki, po kotrychż żo raßa wutworja. Pſchedſtajene byki żu powſchitkowne dobre, tola młody ſkót mohł lĕpſchi bycz. Młody ſkót, woßebje nakupjene byki, dyrbjake najlĕpſchu pizu doſtawacz. W Njeßwaczidliſkich ſtronach po ſdaczu ſe żylnej pizu lutuja. Młode byki njejßu doſcz roswite, ſtare pak żu wukormjene. Mjes krowami żu rjane ſkoczata wuſtajene, jich wumjenja żu wubjerne. Krowy żiwnoſczerjow wſchak żu lózſche, dyżli te ſ knjeżich dworow. Pola khĕtro wjele krowow żu żo pſchedołhe ſchpary nadeſchke. Te dyrbjake żo wobrĕſacz, dokelż dołhe ſchpary ſtejenje poczeżuja.

Pſchi wudżĕlenju mytow doſtachu na byki 1. myto: Holeſchowſke ſkótplahowanſke towarſtwo (dżerżeŕ byka Mucżink), Scheſchowſke ſkótplahowanſke towarſtwo (dżerżeŕ byka Wawrik), kubleŕ Scholta we Wĕtrowje, ryczeŕkubkowy najenk Schöna we Wbohowje, ryczeŕkubkowy najenk Schäfer w Jaßeńzy; najenkowa Nikowa we Łomſku; druhe myto: ſkótplahowanſke towarſtwo we Łupoji a Worklezach, kubleŕ Sommer w Ssupowje, ryczeŕkubkowy najenk Bar we Łupoji; 3. myto: ſkótplahowanſke towarſtwo w Njeßwaczidle, Scheſchowje a Worklezach, kubleŕ Rennau w Kindiſchu, ryczeŕkubkowy najenk Schönberg w Dżĕchorezach a Beyrich w Scheſchowje.

Na krowy doſtachu 1. myto: kubleŕ Mucżink w Holeſchowje, kubleŕ Scholta we Wĕtrowje, żiwnoſczeŕ Schöna we Wbohowje, najenk Heger w Pßowjach, Beyrich w Scheſchowje, Rencz we Worklezach, Nikowa we Łomſku, Schäfer w Jaßeńzy, ſ Meding w Bóſchizach, Münch w Njeßwaczidle; druhe myto: Rjencz w Małym Holeſchowje, Mĕthowa w Scheſchowje, Rjelka we Worklezach, Bar we Łupoji, Mucżink w Holeſchowje, Schäfer w Jaßońzy, Schöna we Wbohowje, Heyer w Pßowjach, Rjencz we Worklezach, Münch we Njeßwaczidle; 3. myto: Krawz w Holeſchowje, Wodner w Holeſchowſkej Dubrawie, Schumann, Kopjeń, Rieſchner a Mĕt we Łupoji, Rychtaŕ we Łupjanſkej Dubrawje, Wawrik w Njeßwaczidle, Synda, Bergar a Wojnarka w Scheſchowje, Kruſchk we Worklezach, Leovold a Krawz w Holeſchowje, Wawrik w Njeßwaczidle, Scholta we Wĕtrowje, Rjelka we Worklezach, Schäfer w Jaßeńzy, ſ Meding w Bóſchizach, Schöna we Wbohowje, Bar we Łupoji, Leopold w Holeſchowje a Münch w Njeßwaczidle.

Na jałojzy doſtachu 1. myto: Rjencz we Worklezach, Beyrich w Scheſchowje, Nikowa we Łomſku; 2. myto: Schäfer w Jaßeńzy, Schöna we Wbohowje, Krawz w Holeſchowje, Kuſchk we Worklezach, Irrgang w Njeßwaczidle, Hermann a Beyrich w Scheſchowje; 3. myto: Münch w Njeßwaczidle, Bar we Łupoji, Winkler w Njeßwaczidle,

Mucźink w Holeschowje, Mětk w Scheschowje, Rjencź w Malym Holeschowje, Rjeczka w Njeßwaczidle, Rjencź we Worklezach, Schäfer w Jaßeńzy, Münch w Njeßwaczidle a Beyrich w Scheschowje.

Na woły 2. myto: Münch w Njeßwaczidle.

Na cźelata 1. myto: Nikowa we Lomsku, Münch w Njeßwaczidle, Beyrich w Scheschowje, Schöna we Wbohowje; 2. myto: Schönberg w Dźěchorezach, ſ Meding w Bóschizach, Schäfer w Jaßeńzy, Heger w Pßowjach, Cźecź w Holeschowje, Barsch we Lupoji, Kalawch w Koblizach; 3. myto: Rjencź we Worklezach, Schokta we Wětrowje, Wawrikowa w Scheschowje; woßebite myto: Bar we Lupoji, Krawz w Holeschowje, Schumann we Lupoji, Wawrik w Njeßwaczidle, Synda w Scheschowje.

Na cźělzy (mužſke cźelata) dosta 2. myto: Schöna we Wbohowje, 3. myto: Rjencź we Worklezach.

Na kosoły dosta 3. myto: August Krawz w Holeschowje.

Na kosy dostachu 1. myto: Münch w Njeßwaczidle, Krawz w Holeschowje, Nycźa w Halschtrowje; 2. myto: Wawrik w Njeßwaczidle, Bar we Lupoji; 3. myto: Schieber w Scheschowje a Nycźa w Halschtrowje.

Cźeßny diplom ſa ſhromadne dokonjenje ßo najenkowej Nikowej we Lomsku pschipósna.

Sa jěsdźenje wo myto dosta wyschschi schwajźar Tschirch w Dźěchorezach 5 hriwnow myta, ſa dejenje wo myto: wyschschi schwajźar Winter we Wbohowje, Becker we Lupoji a ßkužobna dźowka Marja Leunerez w Njeßwaczidle myto wo 6 hr. dostachu.

S Rakez. Ssrjedu je Rakecźanſki knježi dwór do parschonſkeho ſarjadnistwa jeho wobßedźerjow bratrow Herberta a Gerharda Klugi pscheschoł.

S Rakez. Sa knježe kubła, Njeßwaczidlſkemu majoratnemu knjeſtwu ßkuſchaze, je ßo pschenajenſki pjenjes pschi nowym pschenajecźu wo 100 prozentow powyschił.

S Rakez. „Pójcźe, pschetoż wschitke je hotowe“, tak budźa na jutſiſchim njedźelſkim dnju ſwonicź ſwony tudomneho Bożeho doma, wołajo woßadnych k ßwjedźeńſkej Bożej ßkužbje. Jutſje njedźelu ßo naſch kraßnje ſwonka a ſnutſka ponowjeny Bożi dom na dopołdniſchej Bożej ßkužbje ſ nowa poßwjecźi.

S Komorowa pola Rakez. Też w naſchej wßy je ßo 8. jun. ſa kwětkowy dźeń postajił, ſjednocźeny ſe ſchulſkim a Sedanſkim ßwjedźenjom, kotryż ma ßo 31. auguſta ßwjecźicź, wobſtejazy ſ kk. pſchedßudy wojeńſkeho towaŕſtwa G. Schimana, cźeßneho ßobuſtawa wyſchſcheho wucźerja J. Horliźy, kublerja A. Schibaka, gmejnſkeho pſchedſtejicźerja K. Krala w Komorowje, J. Hartſteina w Trupinje, dale ſ tſjoch ßobuſtawow gmejnſkeje rady, kublerja J. Kſchiżana, kublerja M. Rychtarja w Komorowje, cźeßliſkeho miſchtra J. Protzy w Trupinje a żiwnoſcźerja A. Hendruſchki w Komorowje. Sswjedźeńſki cźah budźe ßo tworicź ſ tudomneho kral. ſakſkeho wojeńſkeho towaŕſtwa, tudomneje ſchulſkeje mkodźiny, cźeßnych holzow a kokojěſdnych ſ Komorowa a wokolnoſcźe.

Se Schěrachowa. Njedźelu w nozy je ßo w ſkale na Schkowroncźej horje jedyn paduch do kantiny a ßnědanſkeje budy dobył a ſ njeje něhdźe 20 hriwnow hódnu draſtu kradnył. W kontorje wón na jenu zedlu napiſa: „Wy cźorni ßlěpzy, waß hiſchcźe ras jako cźeŕwjeny wopytam. Sskława ſozialdemokratiji.“ Kaž hižo pſchi prjedawſchim nutſkamanju njejßu też tón krócź ſa paduchom żaneho ßléda namakali. W jenej dźěłanſkej budźe ßu drje póndźelu rano jeneho hantwjerſkeho ſpizeho namakali a ſajeli, tola tón ſ nutſdobyczom żaneho ſwißa nima. Wón bě najprjedy bliſko ſkały w ßynowym kopjenje pſchenozował a bě, dokelż ßo deſchcźił dźěſche, w dźěłanſkej budźe wukhow pytał.

S Woleſchnizy pola Lubija. Sańdźenu wutoru 16létny pachoł Faſka w ſahrodźe khěžkarja Liſchki ſ teſchingom do wroblow tſěleſche. Jena kulka ſchulſkeho hólza Kühna, kotryż runje nimo dźěſche, do wutrobna trjechi. Hacź dotal ju hiſchcźe njejßu mohli wotſtronicź. Hólzowe żiwjenje njeje w ſtraſche. Lohkomyßlny tſěleŕ budźe ßo pſched ßudom ſamolwicź dyrbjecź.

S Kulowa. Tudomny ſarař, k. Krauſa, je ßwój 50létny měſchniſki jubilej ßwjecźił. K jeho cźeſcźi ßo póndźelu wjecźor ßmólnizaty cźah wuhotowa. Muźiki ſpěwanſki chor w tym ßamym cźaßu pſched nim ſaſtaniczko ſpěwaſche. Wutoru ßo zyrkwinſka ßwjatocźnoſcź wotmě. 40 duchownych ſ Pruſkeje a Saſkeje ſe ßwjedźeńſkim pſchewodom do zyrkwje cźehnjeſche. Tſěleŕſke a druhe towaŕſtwa, a rjemjeßlniſke jednoty pſchi tym ſe ßwojimi khorhojemi ſpalěr tworjachu a kwětki ſcźelaze knjeżny pſched cźahom dźěchu. Sswjedźeńſke prědowanje mějeſche w ßerbſkej a němſkej Bożej ßkužbje knjes ſenior monſignore Skala ſ Budyſchina. Pſchi ßwjedźeńſkej hoſcźinje knjes krajny radźicźel a khěžorſtwoßejmſki ſapóßłanz dr. Hegenſcheidt jubilarej krónſki rjad 3. rjadownje ſ licźbu 50, wot pruſkeho krala ſpożcźeny, pſchepoda. Wjerchbiſkop Kopp je jemu titul „duchowny radźicźel“ ſpożčił.

S Wojerez. Sańdźenu njedźelu móżachu w tudomnej ſchkleńcźerni firmy Strangfeld & Hanemann woßmjo dźěłacźerjo, kotſiż ßu wot jejneho ſakożenja w njej dźěłali, ſ njej hromadźe ßwój 25létny dźěłanſki jubilej ßwjecźicź. Běchu to ſchkleńcźerſzy miſchtrjo Dittrich, Rothe, Bulank, Schömmel a Löſchner, tocźerſki miſchtr Pětr Roßmy, ſchkleńzu wobhladowaŕ Wels a ſawalerka Hana Ambroſiußez. S prěnſchich kóżdy ſloty cźaßnik ſ-wěnowanjom dosta, Ambroſiußez pak pjenjeżny dar. Pódla teho jubilarojo a jubilarka wot wikowanſkeje komory w Shorjelzu rjany diplom dostachu.

Se Steho Komorowa. W nozy domoj pſchiſchedſchi chżyſche blidaŕſki miſchtr Wicźas ſtwinſke durje wocźinicź, tola wón njemóżeſche durjazu klinku namakacź. Duż wón do dwora dźěſche a jenu woknowu ſchkleńzu rosbi. Pſchi tym ßebi wón wulku żiłu lěweje ruki pſcheŕěſny. Na to wón do khěże dźěſche, tam wón padny a ßo wukrwawi. Rano ſtanywſchi jeho ßwójbni jeho w krwi leżazeho namakachu. Wón jenoż hiſchcźe małe ſnamjenja wot ßo dadawaſche. Pjatk pſchipołdnju je wón wumrjeł.

S Borſchcźe. Mjes tym ſo wóndano tudomny pſchedawaŕ jěſdnych kołow, Schokta, w Suborniczzy ßwojeho dźěła hladaſche, a jeho żona na polu dźěłaſche, ßo njeſnaty paduch dopołdnja do jeju doma dobu. Sſo domoj wrócźiwſchi żona hnydom pytny, ſo bě paduch w domje pobył. Wón bě wſchě khamory a kſchinje pſchejeſdźił a 400 hriwnow ſłotych a ßlěbornych pjenjes ſebrał. Schokta bjes kombdźenja po polizajſkeho pßa do Niſkeje póßła. Tón ſa ßlěbom do jeneje khěże běżeſche, tola tam kradnjene pjenjeſy njenamakachu. Najſkerje je jedyn haŕtwjerſki paduchſtwo ſkucził. Tón je ßebi w Turjowſkej korczmje pjecźhriwnowſke ßlěborne pjenjeſy ſe ſłotymi a papjerjanymi ſaměnił, dokelż ßu jemu wone pſche cźeźke byłe. Tónßamy dźeń popołdnju je ßo po ſdaczu tónßamy dundak do domſkeho bura Khěżnika w Delnjej Wólſchinje nutſkamał, hdyż tam khwilu nichtó doma njebě. Tam je wón por ſtupnjow a jedyn cźaßnik kradnył. Dale je wón w tej ßamej wßy ſkradżu w domſkim bura Polanka pobył, hdźež je jemu 40 hriwnow do ruki padło.

S Delnjeje Wólſchiny. Na tudomnym knjeżim dworje, hrabi Wedelej ßkuſchazym, ßu ßo ßobotu pſched tydźenjom wſchě hoſpodarſke maßiwne twarjenja wotpalike. Woheń je w nozy na lubi naſtał, a hdyż ßo jeho rano w 4 hodźinach dohladachu, pocźa ßo hižo tſěcha ſaßypowacź. Hródźny ſchwajźar, knježi pohoncź a ſahrodnik, kotſiż w hoſpodarſkim twarjenju bydlachu, dyrbjachu woſtajiwſchi wſcheho ſ njeho ſe ßwojimi ßwójbnymi cźeknycź. Njemějachu ani khwile, ßo ſwoblekacź. Pok naſy wboſy ludźo pſched palazymi twarjenjemi ſtejachu, ſ kotrymiż ßo wſcha jich nadoba ßobu ſpali. Hródźny ſchwajźar nima niczo pſche wohnjowu ſchkodu ſawěſcźene. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcźe wujaßnjene. Pſched nětkotrymi lětami ßu ßo na tudomnym knjeżim dworje hródże wotpalike, kotreż ßu ßo tón krócź wohnjej wobroke.

S Mutkez. Walcźki na wós kładżo je tu burowka Lenikowa ßmjertnje do njeſboża pſchiſchła. S wosa padnywſchi je ßebi wona ſchiju ſwinyła.

S Nowych Wikow. Ssobotu pſchipołdnju 1/2 12 hodźin chżyſche na tudomnym dwórniſchcźu ranżěrař Lenik k jenemu wosej ſpinadło pſchicźinicź. Pſchi tym padnywſchi Lenik pod koła pſchińdże, kotreż jemu hłowu wotjědźechu. Snjeſbożeny bě woženjeny.

S Běłeje Wody. Winſke nowiny pißaju: W jenym wotdźěłenju ſpěſchneho żeleſniſkeho cźaha, kotryż póndźelu wjecźor na połnózne dwórniſchcźo pſchijědże, ßu 33létneho fabrikanta dr. Marcźina Schweiga ſatſěleneho namakali. Dr. Schweig je ßo pjecża njeſnatych pſchicźinow dla ſatſělił.

Se Ssalowa. W naſchej wßy ßu ßo wutoru wjecźor bróżeń, domſke a hródź bura Korcha a bróżeń połbura Lebſy wotpalike. Woheń ßo jara rucźe rosſcheŕi, tak ſo je ßo jemu jara mało wutorhnycź mohło. Korchej je ßo ranża ſ 12 proßatami ſpaliła. Wón nima ſ zyła niczo pſche wohnjowu ſchkodu ſawěſcźene, Lebſa ma drje ſawěſcźene, tola jara mało.

Se Sſlepeho. Na ſłótne wiki, kotreż ßo tu ſańdźenu ßrjedu wotměchu, je ßo 25[illegible] howjadow na pſchedań pſchiwjedło, mjes nimi bě najwjazy krutwo.. a wołow, żadniſchi bě młody ſkót. Koni a ßwini ßo mało nadeńdźe, najſkerje tehodła, dokelż běchu tón dźeń ßwinjaze wiki w Hródku. Powſchitkowne je żadanje, ſo bychu ßo pódla nětcźiſcheju wikow hiſchcźe tſecźe naſymu wotměle; wone bychu w tym cźaßu ſa tudomne ſtrony trěbne byłe. — Sańdźenu wutoru

je ßo nowa wohnjowa ßykala pschiwjeſka. Wona je ßo w Luckenwaldże natwarika a ſe wſchěm pschißkuſchkom 1200 hriwnow płaczi.

Přilopk.

* (Slět ſ Barlina do Draždżan.) Schtwórtk dopołdnja ßu na Heller pola Draždżan ſchtyrjo lětarjo pschileczeli, kotſiž běchu rano w 4 hodźinach w Dobrizach pola Barlina wuleczili. To ßu offizěrſzy lětarjo ßwobodny knjes ſ Thuna, wyſchſchi leutnant ſe Steffen, leutnant ſ Pudler a hejtman ſ Örtzen. Lětadła ßo do Draždżanſkeho wuſtajenſkeho twarjenja dowjeſechu, hdyž budża ßo 10 dnjow wuſtajecź.

* (Dwě holzy ßo tepikoj.) W Koſenizach w Hornjej Schleſyſkej ßo dwě holzy ſ dźěła domoj duzy we wyßoko napjatej rězy kumpaſchtej. Pſchi tym ßo wonej tepiſchtej.

* (Pſchekſchiwjenje.) Jako ſarjadnik nalutowarnje a wupożičenje w Eſſenje-Rellinghauſenje je hoſczenzaŕ Holbeck 400 000 hriwnow pſchekſchiwił. Hdyž njembożeſche ßwoje jebanſtwo dlěje potajicź, je czeknył. Jeho khowanku njeſnaju.

* (Njeſbože na lětaniſchczu w Lüttichu.) Nad Lüttichſkim lětaniſchczom ſańdżenu njedźelu direktor Lüttichſkeje lětarſkeje ſchule ſ lětadłom, kotryž bě wón ßam natwaril, lětaſche. We wyßokoſczi 15 metrow ßo lětadło powróczi a do pſchihladowarjow padże. Lětaŕ a dwaj hólzaj ßo ſaraſyſchtaj. Lětarjowa żona ßmjertny pad ßwojeho muża widżeſche.

* (Rosbuchnjenje w Möllersdorfſkej muniziſkej fabrizy.) W muniziſkej fabrizy w Möllersdorfje pola Wina pón-dźelu w jenej ſkładowni woheń naſta. 60 pjelnjenych granatow dżeßaczzentimetriſkeho kalibra a 4000 ſ pólvrom pjelnjenych ſwucźowanſkich patronow rosbuchny. Naſtata ſchkoda 1 milijon krónow wucźinja.

* (Dwaj Lipſczanaj ſ hory Zugſpitze padnyłoj.) 19lětny droguiſt Hecht a 19lětny pſchekupz Müller běſchtaj ßo ſańdżeny tydźeń w bayerſkich alpach na pucź na němſku najwyſchſchu horu Zugſpitze naſtajiłoj. Wonaj běſchtaj też na wjerſchk 3000 metrow wyßokeje hory dóſchkoj a ßo popołdnju w 4 hodźinach na wróczopucź naſtajiłoj. Wonaj pak do Winſkeje nowomeſchczańſkeje hěty njepſchińdżeſchtaj. Na Zugſpitze běchu w nozy wo pomoz wołacź ßłyſcheli, ßylneho ßněhoweho mjeczela dla pak njeběchu mohli pomozy potrěbnymaj na pomoz wuńcź. Ssrjedu dopołdnja ßu cźěle młodeju cźłowjekow namakali. W ßněhowym mjeczelu ſtaj wonaj pucź mißkoj a po ſkalnej ſcźěnje 100 metrow hłuboko dele padnyłoj. Cźěle běſchtej żałoßnje rosraženej.

* (Nowy ßněh a deſchcź na wyßokich horach.) Na bayerſkich a ſchwajzaŕſkich horach je ßo ſańdżeny tydźeń wulki ßněh naſchoł. Pſchi tym bě khětro ſyma, tak ſo ßněh wot 1000 metrow wyßokoſcźe leżo woſta. W dołach ßo ſlimkojty deſchcź ſ cźurami lijeſche. Rěki běchu wſchě napjate, na Rheinje bě wulka woda, w kotrejż wjele wotpławjeneho drjewa pluwaſche. Na połdnińſkej ſtronje Alpow, w hornjej Italſkej, wichory ſe ſlimkami a krupobicźom ſakhadźachu, kotrež ßu khětru ſchkodu naczinike. Też cźłowjekojo ßu żiwjenje ſhubili. W něktorych ſtronach ßu ßo winizy zyle ſapuſcźike.

* (Se ſkałow padli.) W ſakſkej Schwizy jedyn Barlinſki ſchuleŕ pola Wehlena po nahłej ſkale horje lěſeſche. Sso wobßunywſchi wón dele padże a ßebi ſchiju ſwiny. Wón je jeniczki ßyn jeneho ſaſtojnika. — Dwaj pucźowarjej ſ Draždżan, kotrajż po ſkałach każeſchtaj, ſtaj dele padnyłoj a ßebi noſy ſłamałoj.

* (Satraſchne njewjedra w Italſkej.) Nimo měry wulku ſchkodu ßu njewjedra w połnóznej Italſkej naczinike. Pola Vareſe, Erbe a Bergamo krupy 25 zentimetrow wyßoko napadachu. Temperatura je wo 10 gradow ſpadła.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Wyſchſchi ſchwajzaŕ K. E. Stübner na knježim dworje w Droždźiju bě pjecza loni Sylveſtra wjecźor pſchi rejach w Droždźiſkim hoſczenzu cźeladnika Auguſta Krawza we wobliczu pod lěwym wóczkom ſranik. Lawniſki ßud bě Stübnera dla lohkomyßlneho cźělneho ſranjenja k 10 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 2 dnjej ſaßudźił. Stübner, tola też Krawz běſchtaj ßo pſchecźiwo wußudej powołakoj. Pſchi jednanju pſched khoſtanſkej komoru někotſi ßwědźy prajichu, ſo je Stübner Krawza ſ pjaſcźu do woblicza dyrił. Duż Stübnera dla wotmyßleneho cźělneho ſranjenja k 25 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 5 dnjow ſaßudźichu.

Knjejſt Karnizki

abo: **Budyſchcźenjo dwójzy wobwěſcheja.**

S dawna dże na Budyſchcźanow
Tole żortne pſchißłowo:
„W Budyſchinje wobwjeſcheja
Schibjencźnizy dwójzy ßo.“

Kóżde prajidmo ma tola
Swoju wěſtu pſchicźinu. —
Schto ßo powjeda, ſo tajke
Na Budyſchin ſwjeſli ßu?

Tójhdy do tej dołhej wójny,
Wójny tſizyczłětneje,
Tudy w měſcze młody ſchlachcźiz,
Bujny Polak bydleſche.

Běſche to tón knjejſt Karnizki
S pólſkoh' rodu nahladnoh',
Dźiwne kußy dźenßa hiſchcźe
Wo tym powědaju ßo.

Wón bě jow na wulkej ſchuli,
Khwalnej ſchuli kacźanſkej;
Brodaty a doroſcźeny,
Kajkiž wjaz tu żadyn njej'.

W mnohich ſchulach bě 'ßo pobył,
Żenje w żanej dowuknył,
Pryſłow dla a ſchibakoſczow
Wſchudźom wotehnaty był.

A też njewuknizy tudy
Skucźowaſche njeczinki,
So běchu jom' ludźo ſ wudmom
Dźiwi Polak narjekli.

Wino, lubki, konje, kóſtki
Mějeſche ſa ſabawu,
Roſpórkaizy horſchcźe ſłotkow,
Sskanych jemu wot domu.

Pola Żidowſkeho moſta,
W prěnjej khěži pſchi rězy,
Schewz bě we tym ßamym cźaßu,
Matej Duda rěkany.

K njom' tón dźiwi Polak pſchińdże:
„Panſke ſchkórnje ſchewzuj mi,
So b'dża hladacź rjane żónſke,
Hdyž b'du jěchacź po měſcźi!“

Shotowjene ſchłórnje buchu
Nakolencźne ßwěcźate,
S pyſchnej żidu ſwuſchiwane,
Po ſemjanſku woßobne.

Saplacźiſnu dołżny woſta
Pak tón wětrak dundyrſki. —
So by ßwoje prawo doſtał,
Miſchtr ſchewz joh' wobſkorżi.

Ssantrujo każ njemdry kawdron
Do ſchewza tón knjejſt ßo da:
„Hdyž ßym bjes pjenjes w tu khwilku,
Maſch mje traſch ſa lumpaka?“

„Schěßnaki, te njetopyro,
Se ſakow mi ſlětachu;
Ssadźakow ſe ßlěbra bitych
Naßadźecź tuż njemózu.“

„Tola, chzeſch-li wo to rodźicź,
S kożu dołh cźi ſapkacźu;
Ta pak njej' 'ſchcźe harowana,
Garbaŕ 'ſchcźe njej' ſprawił ju.“

A tón ſchewz do toho ſwoli:
„Rucźe mi ju pſchinjeß dha,
So ſa wukożki a dźěło
Sso ta dźěra ſaruna.

K Pſchiſchezam wot Budyſchina
Bliſko Sprewje hórka je,
Schibjenza tam tehdy na njej
Budyſchinſka ſtejeſche.

Wobwěßli w tym ßamym cźaßu
Na nju běchu paducha —
W cźmicźzy nimo hicź bě hroſno
Bojaſliwym ſcherjenja.

Schtó pak tola w cźmowej nozy
Do ſchibjenzy ſhrobli ßo?
To běſche tón Dźiwi Polak,
Njeſtrachliwy niczeho.

Pócźmje wón toh' wobwěſchenza
Proſtoh' ſ wißalizy wſa,
Jeho na ramjo ßej wſawſchi,
K temu ſchewzej ſ nim ßo da.

Pſched khěżne joh' durje ſtaji,
Swoła ſ wótrej khlemjeżu:
„Tu maſch ßlubjenu tu kożu,
Wucźinjenu płacźiſnu!“

Se ſtróżelow wozuziwſchi
Schewz hnyd' ſ koża wuſkocźi,
A ſe dyrkotatej ruku
Khěżne durje wotewri.

Pſched nim do wokhěże wali
Sso to cźěło wohidne,
So cźim hórje ſpojimachu
J'ho te cźucza hróſbniwe.

S prěnim ranjom ſe ßwitanjom
K wyſchnoſcźi wón khelpaſche,
Skorżicź, ſchto ßo jemu w nozy
Żałoſtneho ſtało je.

Hnydom teho khrobołaka
Běrz do kłódy ſeſamka,
A bu dale wußudżene
Tak wot měſtnoh' bohota:

„Dołho wotpokucźecź dyrbi
W cźmowje cźink wón żadkawy,
Potom ſ mjeſow naſchoh' kraja
Cźerpicź wuſtork hanibny.“

„W hnójnicźnym ßudże wotwjeſcź
Draczowe joh' koleża! [dyrbja
Puſchcźeny b'dże hakle ſ putow
W holi ſady Shorjelza.“ — —

A ſchto nět ſ tym wobwěſchenzom?
Dracź joh' wſa ßej na karu,
A joh' khwatnje potom ſ nowa
Powjeſy na ſchibjenzu.

Hlejcźe, ſ teho ſtatka pſchiſchko
Je to ſtare pſchißłowo:
„W Budyſchinje wobwjeſcheja
Schibjencźnizy dwójzy ßo.“

† Radyßerb.

+ W nozy 1. měrza 1913 běchu ßo w Biſkopizach na tworowym dwórniſchczu do ſkładownje rataŕſkeho zentralneho ſjednoczenſtwa paduſchi dobyli a pjenjeżny khamor roſpacźiwſchi 1437 hriwnow 7 pj. a ſa 4 hriwny liſtowych ſnamkow kradnyli. W tej ßamej nozy běchu ßo w Biſkopizach paduſchi do kontora firmy Eiſenbeiß Söhne nutſkamali a 3 hriwny kradnyli. Poduchſtwo běchu ſchtyrjo mużſzy ſkucźili. **Dweju ſ nich, 26lětneho rěſniſkeho pomozniła Hünlicha ſe**

Ssmilneje a 29lětneho rěsnika Adamsa ſ Peskalvena polizija na dwórniſchczu w Biſkopizach w żeleſniſkim wosu ſaja. Wobaj ſtaj hižo wjele krócz cżężkeho paduchſtwa dla khoſtanaj. Hünlicha k khoſtarni na 6 lět a Adamſa na 5 lět ſaßudżichu a woběmaj cżeßne prawo na 6 lět wotrjeknychu.

K poßwjecżenju ponowjeneho Rakecżanſkeho Bożeho doma.

Dżenß Rakecżanſka woßada
Njech halleluja ſaſpěwa,
Dżenß Bohu cżeſcz a khwalbu da,
Hdyż ßem je pſchikhwataka
A wuhladaka ſ wjeßelom
Swój ponowjeny Bożi dom,
Ow njej' to dżaka hódne?

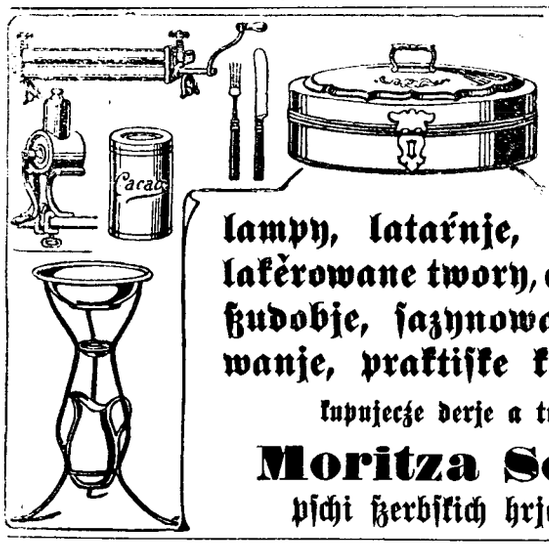
Hdyż ſwony tebje wołaja
A piſchcżelow hłóß ſchumi,
Dha pſchińdż ßem, luba woßada,
Njech dżaka khěrluſch klincżi,
Jow njech je twój Bethanija,
Hdżeż ty każ Marja pytacż chżeſch
To jene, ſchtoż je nuſne.

Nětk dżěło dokonjane je,
Kiż huſto ſtraſchne běſche,
Bóh hnadnje ſwarnował wſcho je,
So bjeſe ſchkody dżěſche.
Nětk khudu khwalbu na ſemi
Ow Bożo, ſ hnadu horje wſmi,
Twój dom nam woſtań ßwjaty.

Hlaj, to je dom, hdżeż Jeſuß je,
A ſpróznych woła k ßebi,
Wón hłód a lacżnoſcz ſpokoji
Pſchi blidże hnady tebi.
Kak rjane a kak luboſne
Je Bożo, nětko bydlenje,
Hdżeż Tebje khwalicż chżemy.

Ach Knjeże, woſtań pola naß,
Hacż k wjecżoru ßo bliži,
A dóńdże junu naß wſchěch cżaß,
Dha wſmi naß ſ hnadu k ßebi,
Ow żohnuj duſchowpaſtyrja,
Budż naſcha luba woßada
Cżi ſtajnje poruczena.

J. Kruża.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu, lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujecże derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże ſchnyjaze,

moleŕſke a murjeŕſke barby, terpentinowy wolij (němſki a franzowſki), **lanowolijowy firniß,** jara derje a twjerdże ſchnyjaty, **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, żeleſowe laki, Kölnſki klij** każ tež **murjeŕſki kalk, drobnu krydu, gyps, portlandſki zement, najlěpſchi karbolineum, barbicże** wſchěch drużin, **ſchablony** ſa **molerjow** a **murjerjow**

poruczża a ma pſchezo na ſkładże po najtuniſchich płaczińnach

Emil Měrſch, drogowe klamy

24 na kamjeńtnej haßy 24.

Zonjaze koſchle
mużaze koſchle
dżěcżaze koſchle
trjenja
wutrěwanſke trjenja
blidowe rubhy
rólowanſke rubhy
ſchantka

koſchlaze ßukno
wupjerki
ſ rukowanjom, ſo pjerje njepſchepuſchcżeja
kożowe płachty
zychi, běłe a pißane
kożowe pſchikrywy
kupanſke ſchaty

vitraże, gardiny a **ſchórznuchi.**

Najwjetſchi wubjerk. — Najtuńſche płaczińny.

August Hilger

w Budyſchinje

— na ſeminarſkej haßy 2. —

Th. A. Wällnitz naſlědnik

mějecżel: J. Hanekamp

w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9,

meblowy dom ſa njewjeſczińſke wuhotowanja.

Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych

wobydlenſkich wuhotowanjow

każ tež

jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow

po wſchěch płaczińnach.

Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary

debjaze meble

wſcheje drużiny, każ tež

teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klavěrſke ſtólczki atd.

G. Urban w Krjebi

poruczża

wudżělki Bunzlawſkeje fabriki tonowych rolow a ſchamottowych tworow Hoffmanna & Co. w Bunzlawje a kamjeninowych rolow fabriki ſ wob. ruk. we Wjeſy.

Potrjebne wězy ſa hródżne pſchiprawjenje a pſchiprawy ſa ßamonapojaki ſ poſchkleńczowaneje kamjeniny.

Konjaze żłoby, kruwjaze a ßwinjaze korta, korta ſa pjerińnu, pßy, dźiwje ſwěrjata, butrowe korta, naßelenſke a kałowe ßudy.

Kulojte tonowe roły wſchěch wulkoſczow, wotłožki, wobłuki, kolena, wonzuchowe roły, formowe kruchi, wudymanſke khapy a naſtawki na wuhenje.

Twory ßo ſ fabriki ſczelu abo, tak daloko hacż ßu na ſkładże ſ Krjebje. Tunje płaczińny. Pſchi wotewſaczu ſ najmjeńſcha 5000 kg woßebity rabatt.

Tež pſchi małych ſkaſankach ßo wudawki ſa fracht ſe ſhromadnym nakładom ſalutuja.

Serbske a němske

spěwarske

za njewjesty

ßu po tunich płaczisnach na pschedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wječor

wulke pschedstajenje

:: najnowscheho dokonjenja ::
ßwětkohrajerskeho wumělstwa.

Kóždn ßobotu a ßrjedu ßo program pscheměni.

Lehmannez

konditornja a khofejownja

w Budyschinje na ßerbskej haßy 8.

Telefon 18.

Woßebitosć: torty,

jako dar ßo sa kóždu składnosć pschihodźaze,
s kóždym žadanym napißmom a s pschipóßłanjom
psches póst.

Khofejowe pjeczwo. :: Baby.
Lód abo wjerch Pückler wschědnje.
:-: :-: Wubjerne napoje. :-: :-:

Pschijomny pschebytk.

Ponowjene. Wjele powjetschene.

Khěžorska khofejownja

Pawoł Feirich,

ßedlař a tapezěrař
w Holbinje (Taubenheim)
nad Sprewju
porucza
woßebje derje a trajnje dźełane

wołaze a kruwjaze khomoty

s wotstejazymaj cźahanskimaj hokomaj, tydźeń na pruhu. Sa dobre ßedźenje a rjany napohlad ßo rukuje.

Sso lubym Serbam wosjewja,
Schtož wěsće wschitzy njewjedźa,
So pola Pjechez Augusta,
Hlej, blidarskeho mischtera
W Koblizach p'la Wulkich Sdźar
Sso kupi rjany tuni dar,
Kaž blida, stólzy, kanapej,
A khamory, jich runja njej',
Też koža, krute, dołhe doscź,
Kiž maja prawu schěrokosć,
A schtož ßo hewak potrjeba
Do staroh', nowoh' twarjenja,
Kož durje, ławki, wokna wschě,
A schtož 'schće hewak trěbne bě,
Wscho rucże kóždom' wudźělam,
K tom' dobre drjewo wotrěsam,
Kaž pschezo Sserbow waschnje je,
Sserb Sserba nihdy njesjebje.

August Pjech
w **Koblizach** pola Wulkich Sdźar.

Kuchwarti, jswinste a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wołazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom abo posdźischo pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku žitnych wikow w cźrijownі knjesa Heinr. Mohra.

Jutrnica,

serb. tow. za Njeswačidło a wokolnosć.

je pschichodnu njedźelu, **13. julija,** na ßwjedźeń 25lětneho jubileja Njeßwačidliskeje wohnjoweje wobory pscheproschena. Duž chcyke ßo ßobustawy popołdnju w 3 hodźinach w cźornej drasće a wyßokim klobuku we Weberez hosćenzu seńcź.

Pschedßydstwo.

Do Lasa!

Njedźelu 13. julija k schulskemu ßwjedźenjej

reje.

Pschecźelnje pscheproschuje
Khorla Scholta.

Kubło

hodźinu wot Budyschina sdalene, blisko żelesniży s něhdźe 42 kórzami dobreho pola a łuki, je s rjanymi stejatymi žnjemi se žiwym a morwym inventarom płaczisny hódno na pschedań. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Nowa khěża

na Židowje je na pschedań. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Jako pěstonczu

derje poručenu Sserbowku k jenemu nowonarodźenemu a k jenemu jenolětnemu dźěśczu pyta rytmischtr **Krauß** w Oschatzu w Sakskej.

K 1. auguście s dobrej msdu ßylnu Sserbowku sa

ßłużobnu holzu

do małeho hospodarstwa s 2 dźěśczomaj pytam. Puczowanje ßo saruna. Posliczenja chcyke ßo póßłacź na adreßu: Frau **Rosa Bellmann,** Leipzig-Gautzsch.

Žónske

trajne dźěło namakaju pola
A. W. Altmanna
w Budyschinje.

(K temu cźitzu pschiłoha.)

Wisitne khartki

cźischczi spěschnje a tunjo
Ssmolerjez knihicźischczerstwo.

Žnjowe rapsowe płachty

wschelakich wulkosćow,

měchi kóždeje druźiny

porucza

Heinrich Lange
pschi žitnych wikach 11.

5 koni,

po porach abo jenotliwje ßo do pizowanja bjes wsajomneho sarunanja wupožczi. Dalsche wukasuje kubleŕ **Püschel w Kschiwej Borschczi** abo wobßedźeŕ

Kurt Gießner w Małym Wjelkowje cźißło 10 b.

Pschiloha k czišłu 28 Serbskich Nowin.

Sobotu 12. julija 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

7. julija 1913

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 6 lět	51—53	96 - 98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	45—47	87— 89
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	39 - 43	81—84
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	34 - 38	73 - 79
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	49—51	90—95
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacz do 7 lět	44—47	85—88
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	39—42	78—81
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	34—38	74—77
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	48—50	89—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	43—46	84—87
3. žnadnje pizowane	39—42	78—83
Czelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	58—60	99—101
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	52—56	94—98
3. žnadnje wuwite wot zyza	44—50	86—92
Sswinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischiženjow w starobje hacz do $1\frac{1}{4}$ léta	55—57	73—75
2. mjaßne	53—54	71 72
3 žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	48—52	66—70

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:		W Budyschinje. 5 julija 1913 wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 10 julija 1913. wot hr.	wot np.	hacz hr	hacz np.
Pschenza	běla	—	—	—	—	8	60	10	10
"	žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa		9	55	9	70	9	10	9	80
Rožla		—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa		7	65	7	80	7	50	7	80
Jećmjeń	50 kilogr.	—	—	—	—	7	30	8	25
Wows nowy		7	80	8	20	6	70	7	80
Hróch		11	—	20	—	10	—	11	—
Wola		12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły		15	—	17	—	15	—	17	50
Hejduschka		17	50	19	50	18	—	20	—
Berny		2	25	2	40	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.		2	50	2	80	2	50	2	70
Pschenična muka 50 "		11	25	19	50	15	50	19	50
Rjana muka 50 "		10	—	12	75	11	—	13	—
Ssyno 50 "		2	75	3	30	2	75	3	30
Ssłoma 100 "		3	20	3	60	3	—	3	50
Prošata 852 schtuk, schtuka		16	—	27	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	50 kilogr.	—	—	5	75	5	80	6	10
Rjane wotruby		—	—	6	—	6	10	6	40
Pschenični gris		—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris		—	—	7	—	—	—	—	—

Na burzy w Budyschinje pschenza (běla) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., pschenza (žołta) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., rožla wot — hr. — np. hacz — hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot — hr. — np. hacz — hr. — np.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenzy (běla) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., žołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 16 hr. 24 np. hacz 16 hr. 75 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 12 hr. 24 np. hacz 12 hr. 40 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacz — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

10. julija 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hacz 8 hr. — np., pschenza wot 9 hr. 60 np. hacz 9 hr. 80 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacz 8 hr. 30 np., jahły wot 19 hr. — np. hacz 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 8 hr. 20 np., berny — hr. — np. hacz 2 hr. 80 np., žłoma (100 Klogr.) 3 hr. 17 np., butra (1Kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacz 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Zsjedro w Londonje 11. julija: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smje 8. njedželu po žwjatej Trojizy duchowny Tischer rano w 7 hodžinach němsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodžin farat Räda němske a w 10 hodžinach serbske prědowanje. Zyrkwiny khor spěwa: Nakhil s wyßokosce dele, wot Glucka.

Tydzenske sastojnske dźela smje farat Räda.

Wórowani:

W Michalskej zyrkwi: Khorla August Wobst, krawski pomoznik w Draždžanach, s Jdu Klaru Wiczasez we Wulkim Wjelkowje. — Jan Neumüller, elektromonteur na Zidowje, s Marju Marthu Scholcziz tam. — Max Gustav Strobel, fabrikat tu, s Hanu Marju Scholcziz na Zidowje. — Handrij Schuster, pohonca w Delnjej Kinje, s Hanu Marju Jeremiaßez tam. — Gustav Bruno Rjencz, expedient w Biskopizach, s Marju Marthu Miczkez na Zidowje.

W katholskej zyrkwi: Jan Kurt Waltat Kleß, molet w Lipsku, s Jmmu Gertrudu Breitkopfez w Budyschinje.

S druhich wosadow: Hermann Schieritz, wojnatski mischtr w Fischbachu, s Emmu Waltarjez w Hornjej Borschczi. — Emil Božidar Gnauck, pjekat w Budyschinje, s Marju Helenu Muczeriz w Druzkezach. — Khorla Richard Stahn, format w Budyschinje, s Elsu Fridu Geißlerez w Lupoji. — Jan Ernst Förster, dźełaczet w Czornjowje, s Hanu Ernestinu Gewandez w Mjeschizach. — Franz Anton Stemmler, hoscenzat w Nečinje, s Emmu Marju Zidez tam. — Bjedrich Arthur Gewissen, pohonca w Hrubjelczizach, s Marju Marthu Lehmannez w Budyschinje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Fritz Erich, Bjedricha Schmogera, listynoscherja w Małym Wjelkowje, ß. — Max Rudolf, Maza Malcharja, twarskeho dźełaczerja na Zidowje, ß. — Linda Elfrida, Khorle Ernsta Oßwalda, murjerja na Zidowje, dź. — Pawol Max, Hermanna Augusta Röthiga, zementérarja w Sstonej Borschczi, ß.

W katholskej zyrkwi: Marja Klementina, Arnoschta Khorle Rieperta, pschekupza w Budyschinje, dź. — Emma Frida, Emila Pawoła Müllera, pohonca w Budyschinje, dź. — Marja Khata, Jana Bjedricha Arnoschta Hencza, pjekarskeho mischtra w Budyschinje, dź. — Alfred, Aloisa Leitla, slakarja w Ssmilnej, ß.

S druhich wosadow: Erich, Gustava Nowaka, dźełaczerja w Draždžanach, ß. — Kurt Rudolf, Josefa Kunzy, mlynskeho wobsedzerja w Spytezach, ß. — Max Oßwald, Maza Roberta Emmricha, fabrikskeho kowarja we Wulkej Dubrawje, ß. — Pawol Waltat, Khorle Augusta Staruża, murjerja w Khwaczizach, ß. — Martha Erna, Khorle Hermanna Arnolda, khežerja w Pßowjach, dź. — Johanna Augusta, Hermanna Hencza, fabrikskeho tyscherja w Minakale, dź. — Ernst Bohuwěr, Ernsta Bohuwěra Eichlera, murjerja w Lětonju, ß. — Pawol Kurt, Khorle Hermanna Kleinerta, dźełaczerja w Boschezach, ß. — Hana Martha, njemandź. dź. w Kubschizach. — Elfrieda Hildegard, Pawoła Maza Knota, skótneho wikowarja w Brěmjenju, dź. — Frida Emma, njemandź. dź. w Klukschu.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 8. julija: Jan August Kschižan, dźełaczet s Nowych Czichońz, w sastaratni na Zidowje, 60 l. 11 m. 8 dn.

S druhich wosadow: Pětr Wiczas, wumjenkat w Myschezach, 88 l. 3 m. 9 dn. — Ernst Richard, Ernsta Benjamina Kleiniga, žiwnoscerja we Wuježku, ß., 10 dn. — Jan August Mitasch, žiwnoscet a wojnatski mischtr w Krakezach, 60 l. 6 m. 9 dn. — Marja Keuschowa rodź. Hoffmannez w Stróži p. Barta, 38 l. 10 m.

Zyrkwinske powjesce s Hodžija.

8. njedželu po žwjatej Trojizy smje rano $\frac{1}{2}$7 hodžin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$8 hodžin farat Kschižan serbske a w 9 hodžinach němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesce s Budestez.

8. njedželu po žwjatej Trojizy smje farat Domaschka rano w 7 hodž. němsku spowjedź dop. we 8 hodž. němske a $\frac{1}{2}$10 hodžin serbske prědowanje.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodž. schromadzisna lschesez. towarstwa žónskeje młodziny.

Ad. Räntsch nachf. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wikach 1 **telefon czišło 415**

porucza swoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßlanje w czwizach a bleschach.

Proschu zebi płaczišnowy sapiß žadacz.

Jěsdny plan železnizow.

płaczazy wot 1. meje hacž do 30. septembra 1913.

Njedźelu a ſwjate dny tež 4. wosowa klaſa jěsdźi.

S Budyschina do Wjeleczina.

Wosowa klaſa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 3.
S Budyschina	4,50†	4,55*	5,56*	7,20	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,28	8,58	9,41
Dźěžnikez	4,58†	5,06	6,08*	7,28	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,40	—	9,49
Budestez	5,03†	5,12	6,17*	7,35	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,49	9,02	9,55
Raswodez	5,10†	5,17	—	7,40	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	—	10,00
Do Wjeleczina	5,17†	5,24	—	7,47	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	9,13	10,07

† Jěsdźi jenož na kóždym prěnim a poſlednim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
‖ Jěsdźi jenož 1. a 2. dźeń ſwjatkow.
* Jěsdźi jenož na kóždym prěnim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
S Budyschina 5,58, ſ Budestez 6,10 jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hacž do 31. augusta.
†* Jěsdźi kóždu ſobotu, ſrjedu, njedźelu a ſwjate dny.
§ Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hacž do 31. augusta.

S Wjeleczina do Budyschina.

Wosowa klaſa	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
S Wjeleczina	—	6,05†	8,25	—	12,03	—	3,03	6,25	7,25	—	8,05§	10,24
Raswodez	—	6,12†	8,33	—	12,09	—	3,11	6,32	7,31	—	—	10,30
Budestez	5,04*	6,18†	8,41	11,48	12,14	12,42†*	3,19	6,37	7,36	7,48	8,18§	10,35
Dźěžnikez	5,14*	6,24†	8,47	12,04	12,20	12,52†*	3,29	6,43	7,42	7,58	—	10,41
Do Budyschina	5,25*	6,31†	8,54	12,16	12,27	1,04†*	3,38	6,50	7,49	8,09	8,22§	10,48

* Jěsdźi jenož na kóždym prěnim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
S Wjeleczina 5,02, ſ Budestez 5,12 jěsdźi njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hacž do 31. augusta. — S Wjeleczina 5,55, ſ Budestez 6,09 jěsdźi jenož 1. a 2. dźeń ſwjatkow.
§ Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hacž do 31. augusta.
† Jěsdźi jenož na kóždym prěnim a poſlednim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
†* Jěsdźi jenož ſobotu, ſrjedu, njedźelu a ſwjate dny.

Kamjenz-Halschtrow-Biskopitzy.

S Kamjenza	5,45	7,43	11,30	2,03	7,02	
Halschtrowa	6,17	8,09	11,58	2,30	7,36	
Do Biskopitzy	7,03	8,54	12,44	3,21	8,27	

Biskopitz-Halschtrow-Kamjenz.

S Biskopitz	7,25	9,45	1,40	4,20	9,13
Halschtrowa	8,10	10,33	2,28	5,30	10,00
Do Kamjenza	8,34	10,59	2,56	6,06	10,25

S Khoczebusa-Petershajna-Wojerez.

4,50	8,00	1,00	6,10	S Khoczebusa	do	9,15	12,22	5,24	11,07
5,56	8,55	1,37	6,45	„ Petershajna	do	8,06	11,50	4,55	10,20
6,56	9,44	2,24	7,33	do Wojerez	ſ	7,08	11,02	4,07	9,2

S Chorjelza do Draždżan.

Wosowa klaſa	1-3.	1-4.	1-4.	2-4.	1-3.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	2. 3.
S Chorjelza	2,00	—	4,17	—	—	7,46	8,58	11,21	2,11	2,20	4,24	6,58	8,53	9,07
Rychbach	—	—	4,40	—	—	8,10	—	—	—	2,44	4,48	7,22	—	9,31
Lubija	2,25	—	4,59	—	6,32*	8,30	9,23	11,48	2,36	3,06	5,07	7,43	9,15	9,51
Pomorz	—	—	5,14	—	6,49*	8,46	—	12,04	—	3,22	5,22	7,59	—	10,06
Budyschina	2,46	3,54	5,36	6,46	7,07*	9,08	9,44	12,24	2,57	3,43	5,42	8,20	9,35	10,26
Žičenja	—	4,05	5,48	6,57	—	9,20	—	12,36	—	3,55	5,54	8,33	—	10,38
Bistopitz	—	4,24	6,09	7,15	—	9,40	—	12,57	—	4,15	6,13	8,54	—	11,01
Arnsdorfa	—	4,47	6,29	7,42	—	10,00	—	1,20	—	4,39	6,35	9,19	—	11,24
Radeberga	—	4,54	6,36	7,50	—	10,08	—	1,28	—	4,47	6,43	9,27	—	11,32
Do Draždżan	3,37	5,16	6,54	8,13	—	10,25	10,35	1,47	3,51	5,06	7,01	9,45	10,22	11,56

* Jěsdźi jenož kóždy poſledni dźěłanſki dźeń.

S Draždżan do Chorjelza.

Wosowa klaſa	1-4.	1-3.	1-4.	2-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	2-3.
S Draždżan	12,31	1,45	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,30	12,35	3,14	5,19	6,31	8,10	9,45	11,06
Radeberga	1,02	—	—	—	7,43	—	9,41	—	—	—	—	6,03	8,37	—	—
Arnsdorfa	1,10	—	—	6,47	7,54	—	9,50	—	1,08	3,46	—	6,12	8,45	10,18	—
Bistopitz	1,37	—	—	7,14	8,21	9,30	10,17	—	1,34	4,10	—	6,38	9,11	10,46	11,47
Žičenja	1,52	—	—	7,30	8,37	—	10,33	—	1,50	4,25	—	6,53	9,27	11,01	12,01
Budyschina	2,01	2,36	4,25	7,46	8,46	9,47	10,46	11,27	2,04	4,39	6,10	7,06	9,40	11,15	12,10
Pomorz	—	—	—	4,53	8,04	—	11,04	—	2,22	4,57	—	7,24	9,58	11,34	—
Lubija	—	2,56	5,42	8,25	—	10,09	11,24	11,50	2,41	5,15	6,31	7,43	10,18	11,53	—
Rychbach	—	—	6,08	8,41	—	—	11,39	—	2,57	5,30	—	7,58	10,34	12,09	—
Do Chorjelza	3,17	6,36	9,03	—	10,31	12,01	12,14	—	3,19	5,51	6,52	8,19	10,56	12,30	—

S Kamjenza do Arnsdorfa.

5,42	8,38	12,12	3,00	5,21	7,13	9,24
6,03	9,00	12,31	3,18	5,39	7,35	9,46
6,11	9,09	12,39	3,26	5,47	7,45	9,55
6,24	9,22	12,51	3,38	5,59	7,59	10,08

Zu jenož 2., 3. a 4. wosowa klaſa jěsdźi.

S Kamjenza
Potzkitzy
Großröhrsdorfa
Do Arnsdorfa

S Arnsdorfa do Kamjenza.

7,36	11,19	1,59	4,31	6,50	8,53	12 o4
7,18	11,01	1,44	4,14	6,36	8,36	12,37
7,09	10,53	1,37	4,06	6,29	8,28	12,29
6,54	10,38	1,23	3,52	6,15	8,13	12,14

S Arnsdorfa 9,27 a je w Kamjenzu 10,13.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	3,10	5,19	7,50	—	11,55
Ketliz	—	8,42	12,08	3,20	5,29	8,00	—	12,05
Radměriz	—	8,51	12,17	3,29	5,38	8,09	—	12,14
Hluschiny	—	8,55	12,21	3,33	5,42	8,13	—	12,18
Luwoczíz	—	9,03	12,29	3,41	5,50	8,20	—	12,27
Maleczíz	—	9,09	12,35	3,47	5,56	8,26	—	12,33
Wósborka	5,05	9,30	12,51	3,53	6,37	8,32	8,35*	12,37
Hrodźischcza	5,13	9,38	12,59	—	6,45	—	8,42*	—
Barta	5,23	9,48	1,12	—	6,55	—	8,52*	—
Huczíny	5,33	9,58	1,22	—	7,05	—	9,01*	—
Klukscha	5,43	10,08	1,32	—	7,15	—	9,11*	—
Wulk. Dubrawy	5,53	10,18	1,42	—	7,25	—	9,23*	—
Lutobcza	5,59	10,24	1,48	—	7,31	—	9,29*	—
Radworja	6,05	10,30	1,54	—	7,37	—	9,35*	—
do Radworja dwórn.	6,11	10,36	2,00	—	7,43	—	9,41*	—

* Jěsdźi jenož 12. meje, 1. junija, 6. julija, 3. augusta a 7. septembra.
† Jěsdźi jenož w nozy kóždeje njedźele a ſwjateho dnja.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	—	8,17	12,23	—	5,08	—	9,01	—	11,45
Radworja faſt.	—	—	8,24	12,30	—	5,15	—	9,08	—	11,55*
Lutobcza	—	—	8,30	12,36	—	5,21	—	9,14	—	12,00*
Wulk. Dubrawy	—	—	8,36	12,42	—	5,27	—	9,21	—	12,06*
Klukscha	—	—	8,46	12,52	—	5,37	—	9,31	—	12,15*
Huczíny	—	—	8,56	1,02	—	5,47	—	9,41	—	12,25*
Barta	—	—	9,06	1,13	—	5,57	—	9,53	—	12,34*
Hrodźischcza	—	—	9,16	1,23	—	6,07	—	10,03	—	12,44*
Wósborka	5,40	7,32	10,29	1,41	4,12	6,14	6,44	10,10	10,55†	12,51*
Maleczíz	5,46	7,38	10,35	1,47	4,18	—	6,50	—	11,01†	—
Luwoczíz	5,53	7,44	10,42	1,54	4,25	—	6,57	—	11,08†	—
Hluschiny	6,00	7,51	10,49	2,01	4,32	—	7,04	—	11,15†	—
Radměriz	6,05	7,56	10,54	2,06	4,37	—	7,09	—	11,20†	—
Ketliz	6,16	8,07	11,05	2,17	4,48	—	7,20	—	11,31†	—
do Lubija	6,26	8,17	11,15	2,27	5,58	—	7,30	—	11,41†	—

‖ Jěsdźi kóždy ſchtwórtk, abo hdyž je tutón ſwjaty dźeń, dźeń prjedy hacž do kónz augusta. † Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny.
* Jěsdźi jenož w nozy 12./13. meje, 1./2. junija, 6./7. julija, 3./4. augusta a 7./8. septembra.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,20	7,48	9,20	11,56	2,21	4,40	7,20	8,33	11,15
Ratarjez	5,26	7,55	9,26	12,02	2,27	4,46	7,26	8,40	11,22
Židowa	5,30	8,59	9,31	2,06	2,31	4,50	7,31	8,44	11,27
Mal. Wjelkowa	5,36	8,06	9,38	12,13	2,38	4,5	7,37	8,51	11,35
Radworja	5,45	8,17	9,48	12,23	2,46	5,08	7,48	9,01	11,50
Khaßowa	5,50		9,53		2,51		7,54		11,56
Njeßwačzidła	5,57		10,00		2,58		8,03		12,08
Scheschowa	6,04		10,07		3,05		8,10		12,16
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25		12,29†
Komorowa	6,19		10,22		3,22		8,32		12,36†
Sdźarow	6,26		10,29		3,29		8,39		12,43†
Hóska	6,33		10,36		3,36		8,46		12,50†
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53		12,57†
Němzow	6,48		10,51		3,51		9,01		1,05†
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07		1,11†

	ſtatk.		ſtatk.		ſtatk.		ſtatk.		ſtatk.
	do Budyſch.		do Budyſch.		do Budyſch.		do Wjeſk.		do Budyſch.
	7,30		11,15		2,37		10,10		1,10

† Jěsdźi jenož w nozy poſlednjeho dźěłanſkeho dnja w tydźenju.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	†4,10		7,04		10,11		2,31		7,41	
Němzow	†4,17		7,11		10,18		2,38		7,48	
Kulowa	†4,25		7,19		10,26		2,46		7,56	
Hóska	†4,32		7,26		10,37		2,53		8,03	
Sdźarow	†4,39		7,33		10,44		3,00		8,10	
Komorowa	†4,46		7,40		10,51		3,07		8,17	
Rakez	†5,05		7,48		10,58		3,17		8,30	
Scheschowa	5,13		7,54		11,04		3,24		8,37	
Njeßwačzidła	5,23		8,01		11,11		3,31		8,44	
Khaßowa	5,33		8,09		11,19		3,39		8,51	
Radworja	5,44	6,13	8,16	10,38	11,25	2,01	3,45	7,45	9,00	9,42
Mal. Wjelkowa	5,55	6,22	8,26	11,47	11,35	2,10	3,55	7,55	9,10	9,51
Židowa	6,03	6,29	8,32	11,54	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16	—
Ratarjez	6,08	6,34	8,36	11,59	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20	—
do Budyschina	6,15	6,40	8,41	11,05	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25	10,05

5,30 wot Rakez.	8,32 wot Khaßowa.	11,58 wot Lubija.	7,50 wot Radworja.
5,19 wot Lubija.			

† Jěsdźi jenož kóždy poſledni dźěłanſki dźeń w tydźenju.
O Jěsdźi jenož w nozy 12. meje, 1. junija, 6. julija, 3. augusta a 7. ſep.

Jeli ſo dyrbi Waſche ſtare jěſdne koło kaž nowe byez,

ßo ſ dowěrjenjom na mnje wobroczcże. Moje 20lětne dźěło we wſchěch wotrjadach kolojěſdneje branſche ſa wězywuſtojne, hódne a ſchwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a ſanikkowanje** jěſdnych kołow wſchěch ſyſtemow a wudźěłkow, kaž tež kóžde **wuporjedźenje jěſdnych kołow** a **ſchijazych maſchinow,** rěčznych maſchinow, žimazych maſchinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,
wuporjedźerńja w Sczijezach pola Budyſchina.

Chenillowe rubischcza a schawle

płaczišny hódno pschedawa

Otto Osswald

na kamjentnej haßy 7.

„Wot 3 lět na hrosnu wumpjern cjerpjach. Hižo po 3 dnjowym nałożenju **Zuckerowego patent. lěkatsleho mydła** bě wuspěch widźomny.

Jětseschka

schnyjachu. a nowe njenastawachu. Hižo po 2 kuskomaj bě moja koža zwle cjista. . P. N."

Kusk 50 pj. (15 %) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucznjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Dobra

pschenična muka

je dostacź pola **Khorle Kahrowca** w Budyschinje pschi žitnych wikach.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cjaßnik** kupicź, abo kotryž chže ßebi jón **porjedźicz** dacź, njech dże k cjaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Wupschedawanje wobcza.

Dla pschecźehnjenja na **seminarsku haßu 8** a dla spuschczenja wschelakich wězow, kaž tež dla sawjedźenja **wobucza spezialnych znamjenjow** budźe pola mje

wot 14. julija hacź 31. augusta

wupschedawanje cźrijow.

Płaczišny mojeho **wulkeho cźrijoweho sklada** ßu wo wjele, starsche wobucźe hacź do 50 % ponižene.

Žonjaze niske cźrije a schkórnje, brune a cźorne, hižo po **4** mk.,
mužaze schkórnje, brune a cźorne, najlěpscheje hódnoscźe, hižo po **7** mk.,
mužaze wyßoke schkórnje hižo po **7** mk.,
dołhe a hońtwinske schkórnje, wodu njepschepuschczate, ßa mužślich a žónske hižo po **12.50** mk.,
dźěcźaze stupnje a schkórnje hižo po **1.20** mk.,
hólczaze a holczaze schkórnje, brune a cźorne, nimo měry tunje.

August Schäfer,

cźrijowa pschedawarnja na seminarskej haßy 3.

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu saměsćenju pjenjes w jenoż dobrych solidnych hypothekach porucźa.

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodźe, w hosćenzu k „jandźelu".

Hypotheki a wobßedźenstwo leżomnoscźow.

Sakoženе 1899. Stary sprawny wobkhod.

Succomalt-Hämatogen

s lezithinom,

wurjadny wupruhowany krej tworjazy **poßylujazy ßrědk.**

Ssrědk sa poßylnjenje cźuwow.

Blescha 3 mk.

Roseßłanje na wßy. Jeniczży woprawdźity porucźa

kral. privil. hrodowska haptyka

w Budyschinje.

Moje lětusche

lěcźne wupschedawanje

wotnĕwa ßo wot

pjatka 4. julija hacź do schtwórtka 17. julija.

Wono wschĕ wotdźĕlenja mojich klamow wopschija. So bych do sapoczatka nasymskeho czaßa ßwój sklad dokladnje wuprósdnił, ßym placźisny tak niſko ſtajił, ſo ßo ßamo najmjeńſche kupjenje saplacźi.

Zyle woßebite ſkladnoſtne kupje:

1 dźĕlba draſtnych tkaninow,
1 dźĕlba źidźanych tkaninow,
1 dźĕlba bĕlych ſchatowych a wuſchiwanych tkaninow,
1 dźĕlba wolmjanych muſzelinow,
1 dźĕlba koſtumow,
1 dźĕlba jendźelſkich a cźornych paletotow,
1 dźĕlba koſtumſkich ſzuknjow,
1 dźĕlba źidźanych bluſow,
1 dźĕlba wolmjanych bluſow,
1 dźĕlba wobleczenjow,
1 dźĕlba ſpódnich ſzuknjow, modelſkich wobleczenjow atd.

Jan Jurij Pahn

w Budyſchinje.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćeŕnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjećor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 29. Sobotu 19. julija 1913. Lětnik 72.

Wójna na Balkanje.

Turkojo do Adrianopla a Kirkilisse saćahnyli.

Mjes tym so ßo Bołharjo ſ Grichami a Sserbami wo kraj, Turkam wotdobyty, wadźachu, ßu Turkojo do Adrianopla a Kirkilisse saßo saćahnyli. We woběmaj twjerdźišnomaj bě jenoż jara ßłaba bołharska wobßadka, kotraż ßo njeje mohła Turkam napschećžo stajićž. Prjedy hač ßu Turkojo do Adrianopla pschićahnyli, ßu Bołharjo sklad munizije a někotre knjeżerstwowe twarjenja do powětra tšelili. 600 Bołharow je ßo Turkam poddało. Turkojo pschi pschikhadźe do Adrianopla a Kirkilisse ani jeneho muża njeißu shubili. Tak stej psches njejednotu balkanskich kschesćijanow twjerdźišnje, kotrejuż dla ßu ßo rěki krwě pschelałe, nimale bjes wojowanja saßo do turkowskeho wobßeđenstwa pscheschkej.

Tak rućže kaž ßu Turkojo Adrianopel a Kirkilisse saßo do ßwojeje mozy dostali, tak rućže ßnadź jich saßo ſ njeju wućerja. Sso mjes ßobu sjednawschi jej Sserbjo, Grichojo a Bołharjo Turkam saßo wutorhnu. Balkanszy kschesćijenjo ßu ſ jena w myßli, so dyrbi ßo Turka ſ Europy wuhnać. Też wulkomozy njećekpja, so by Turkowska ßwoje knjejstwo w Europje saßo wobtwjerdźiła. Rußowska, Jendźelska a Franzowska ßu w Konstantinoplu hižo k wjedźenju dałe, so Turkojo njeßmědźa mjesy pschekrocźić, kotreż ßu ßo jim na Londonskej konferenzy sastupjerjow wulkomozow sćahnyłe. Jeli so ßo Turkowska njebudże po napominanju wulkomozow skłoźić chcyć, budże ßo wona k temu ſ naßylnosću nusować. Ruska teho dla hižo pschi turkowskej makoasiskej a pschi rumunskej mjesy dwě wójsży shromadźuje.

Bołharska wo měr prošy,

tola niz pola Sserbow a Grichow, ale pola ruskeho zara a awstriskeho khěžora. Ruska je swólniwa, Turkowsku sadźerżeć a je hižo turkowske knjeżerstwo napominała, so by ßo se ßwojim wójskom saßo do mjesow wrócźiło, kotreż ßu ßo na Londonskej konferenzy postajiłe. Awstriska pak, kotraż je prjedy Bołharsku ſ munizinu, zyrobu, konjemi a brońjemi sastaraka a jej wuspěch we wójnje pschećźiwo Sserbam pschała, je kralej Ferdinandej wschu pomoz sapowjedźiła. Wona by ßnadź najradscho widźała, hdy bychu Turkojo też hischcże zyłu Mazedonsku, Staru Sserbiju a Sandźak saßo wobßadźili. Potom měła Awstriska saßo wuhlady, so by jej junu europiska Turkowska jako herbstwo pschipadła.

Sserbjo a Grichojo ßu hotowi, hnydom ſ Bołharskej wo měr jednać. S wopředka bě ßo postajiło, so dyrbi ßo to w Skopli (Uskübje) stać, tola po pschecźu rumunskeho krala Karola ßo woni njesarjeknu, ßwojich sastupjerjow też do rumunskeho hłowneho města Bukuresta pósłać. Prjedy pak hać ßo měr njewobsamknje, woni njepschestanu ſ Bołharami wojować. Boja ßo, so by Bołharska jednanje wo měr ſ wotpohładom dłějiła, so mohła nowe wójsko mjes tym shromadźić a wójnu ſ nowa sapoćeć. Wołßebje Sserbija Bołharskej njewěri, na to spominajo, so ßu Bołharjo hakle psched tydźenjom ßerbske wßy a město Knjesewaz nadpadli.

Mobilisazija ruskeho wójska pschi rumunskich mjesach a w Kawkasu.

Ruska w Beßarabskej pschi rumunskej mjesy a w Kawkaskej pschi turkowskej mjesy wójsko shromadźuje. Sarjadnistwu beßarabskeje a dunajskeje żelesnizy je ruske knjeżerstwo poruczyło, so matej wosy a żelesnizu jenicźzy sa woženje wojakow a wójnskeje potrjeby hotowu dźerżeć. Pschi anatolskej mjesy w Małej Asiskej ßu ßo tši ruske diwisije shromadźiłe. Ruska je pjecża Turkowskej hrosyła, so jej wójnu pschipowjedźi, jeli so turkowske wójsko Adrianopel a Kirkilisse dobrowolnje njewopuschći. Turkowska ßo nadźija, so jenoż pschi hroženju wostanje. Jeno so tale nadźija njeje jebawa. Lohkomyßlny cźah Turkow do Adrianopla a Kirkilisse móże k dospołnemu sniczenju Turkowskeje dowjesć! To pak mohło saßo lohko dosć ſ pschiczinu powschitkowneje europiskeje wójny bycź. Hdyż budźa ßo wulkomozy do asiskeje Turkowskeje dźělicź, budże wulki strach, so ßo jeje dla swadźa, kaž nětkole Bołharjo ſ Grichami a Sserbami.

Hdyż loni balkanski swjask Turkowskej wójnu pschipowjedźi, Ruska na dobo ßwoje wójsko pschi němskej a awstriskej mjesy „na pruhu“ mobilisowasche. S tutej mobilisaziju je wona Awstrisku wotdźerżała, pschećźiwo Sserbiji a Cźornej Horje sakrocźić, hdyż tej Turkow sbiwschi Sandźak a Staru Sserbiju wobßadźischej. Nětko ßu pólske nowiny w Pósnanju ſ Warschawy powjesć dostałe, so ma ßo sa někotre dny ſ nowa wukas „sa mobilisaziju na pruhu“ w Warschawskim a Wilenskim wokrjeßu wocźakać. Wot sańdźeneje nasymy ßu wojazy na stajnosći na marsch pschihotowani. Warschawski wokrjeß ma 5 armeekorpsow, Wilenski wokrjeß 4 armeekorpsy.

Pósnanske pólske nowiny ßu dale shoniłe, so ßo na Kawkaskej żelesnizy wschědnje wojerske cźahi k turkowskim mjesam woża. Skoro zyłe w Tiflisu a Kutaisu stejaze wójsko je hižo pschi mjesach. Też ſ krótkeho ranja ßo wojazy k Kawkaskej woża. Dla wjele wojerskich cźahow je tworowy wobkhod na żelesnizy skoro zyle sastak.

S roswicźom wobstejnosćow na Balkanje je Ruska nusowana, ßo na wschě móżnosće pschihotować. Zar je ßwoju mórsku wjesbu pschetorhnyć dyrbjał a je pjatk rosrěčenje ſ ministrom swonkownych należnosćow Ssasonowom měł. S dobom je powjesć pschischła, so je zyłe cźornomórske wójnske łódźstwo se Sewastopolskeho pschistawa wujeło. Knjeżerstwo wudawa, so wujeśd łódźstwa ſ manevrami swißuje. Lud pak ßebi myßli, so chze Ruska se ßwojimi wójnskimi łódźemi Turkowsku nućicź, ſ Adrianopla a Kirkilisse wućahnyć.

Turkojo w Starej Bołharskej.

Město so bychu ſ Grichami a Sserbami rućže měr sćinili, Bołharjo dale ßwoje wójska pschećźiwo tutym sćelu. Mjes tym ßu Turkojo, kotsiž žaneho pschećźiwnika na ßwojim pućzu njenadeńdu, hižo starobołharske mjesy pschekrocźili a hać k bołharskej wßy Karapacźi docźahnyli. Wschě twarjenja ßu sapalili a schtóž ßo ſ wobydlerjow njeje ſ cźaßom wulhował, teho ßu sarubali. Bołharske knjeżerstwo je drje pschećźiwo nawalej Turkow do Bołharskeje pola sulkana a wulkomozow protestowało, tolo Turkojo ßo tajkim protestam jenoż ßměja a dale do njesakitaneho bołharskeho kraja cźahnu.

Kral Ferdinand wulkomozy prošy, so bychu turkowskim hrosnosćam wobarałe.

Bołharski kral je ßo na sastupjerjow wulkomozow, ßrjedu w k alowskim hrodźe shromadźenych, w pschitomnosći ministra swonkownych należnosćow Genaděwa se sćěhowazej rěcźu wobrocźił: Ssym nucźeny, psched Europu pschećźiwo postupowanju turkowskeho wójska protestowacź, kotreż njeje ßo ſ tym spokojiło, so je Londonske wucźinjenje sraniło, ale je mjesy Bołharskeje pschekrocźiło a ßo do stron Tenowy, Ssliwena a Jamboli nawaliło a pschi tym wßy sapała a wobydlerjow mori a po zyłej Thrazijskej strach a hrosu rossćěrja. Njemóżu wěricź, so wulkomozy, kotreż ßu měrowe wucźinjenja, nětkole ſ nohomaj ßo teptaze, ßobu podpißałe, ſ měrom njeskutkam pschihladuja, kotrychž wopor my ßmy. W nusy, w kotrejž je bołharski lud, ßo w jeho mjenje na sastupjerjow zivilisazije wobroćam a psches Waß, moji knjeża, Europu proschu, cźerpjenjam wobydlerstwa kónz cźinicź, kotreż psched ßwojim starym potkóćerjom cźěka.

---

puſczenje naczinjachu, ſo dyrbjachmy zofacz. Wojowachmy hiſchcze zyły dżeń ſ Bolharami a jich ſażo hacz k rězy ſczíſchczachmy. Dokelž pak khwilu żaneje munizije njemějachmy, dyrbjachmy ſaſtacz. Bolharjo nimo měry wjele ludźi ſhubichu, dokelž njepſcheſtawajzy naſche ſtejiſchczo nadběhowachu. Khroble ſo ſakitujo w najlěpſchim rjedze zofachmy. Njemózachmy njepſcheczela ſadżerżecz a tak pomaku ke Kriwolakej naſad czehnjechmy. Sa khwilu dyrbjachmy tež Kriwolak wopuſchczicz, dokelž běchu Bolharjo dżeżacz krócz ſylniſchi, a tak bě dobycze pola Bolharow. Schtož je ſo poſdźiſcho ſtako, njewěmy. Ssmy pak ſłyſcheli, ſo nowi ſerbſzy wojazy do bitwy ſapſchimnychu, a ſo Sserbjo Kriwolak ſkónczńje ſażo wobżadźichu.

Kruppſke wobhonjerſtwo.

Po wótrych porokach, kotrež bě khežorſtwożejmſki ſapóſłanz dr. Liebknecht w khežorſtwowym żejmje ſarjadniſtwu Krnppſkich dźěłaŕnjow czinik, je ſo wěz wobſchěrnje pſchepytała. Wo tym, ſchtož je ſo wukopało, ſo krucze mjelczi. Jenož to je ſnate, ſo ſo pſcheczíwo nětkotrym bróńſkim offizěram pſchepytanje wjedże. Tuczi budża ſo 29. julija a ſłědowaze dny pſched wójnſkim ſudom Barlinſkeje komandantury dla paſiwneho pſchekłócza a lohkomyſlneje krajneje pſcherady ſamolwicz dyrbjecz. Offizěrojo ſu pjecza wot Kruppſkich offizěrow ſa ſdźělenja dary doſtawali. W jich ſdźělenjach wobſkórżbna wyſchnoſcz krajnu pſcheradu widźi. Wyſchnoſcz měni, ſo ſu offizěrojo, hdyż ſu Kruppſkim ſaſtojnikam potajnoſcze ſdźělili, ſebi pomyſlicz dyrbjeli, ſo móża je Kruppſzy ſaſtojnizy na tajke waſchnje rosſchěricz, ſo by je jena zuſa móz ſhonika. Po wuraſnym pſcheczu wójnſkeho miniſterſtwa ſo pſchepytanje ſ najkrucziſchim wuſamknjenjom ſjawnoſcze wjedże.

Powjetſchenje awſtriſkeho wójſka.

Po pſchikładze Němſkeje tež Awſtriſka ſwoje wójſko powjetſchi. Wona je ſo rosſudźiła, liczbu rekrutow wo 50000 muži powyſchicz, tak ſo by wona pſchichodnje 200000 muži wucziniła. Pornjo powjetſchenju němſkeho wójſka wſchak je to ſnadne, ſa Awſtriſku-Wuherſku pak jara wulke napinanje. Do awſtriſkeho wójſka ſo hižo nětkole ludźo bjeru, kotſiž ſu czělnje pſcheſłabi ſa wojerſku ſłużbu. Pſchi powjetſchenju liczby rekrutow budża pak ſo żadanja na wojerſku khmanoſcz hiſchcze dale ponižicz dyrbjecz. Najważniſche pſchi powjetſchenju awſtriſkeho wójſka je praſchenje, ſwotkal ſo k temu nuſne pjenjeſy wosmu. Hižo ſ natwarjenjom nowych wójnſkich kóżow a ſ loúſchej mobiliſaziju pſchi ruſkich a ſerbſkich mjeſach ſu wudawki hoborſzy pſchibywale.

Pſchijecze tſilětneje wojerſkeje ſłużby w Franzowſkej.

Sakoń wo ſawjedżenju tſilětneje wojerſkeje ſłużby je ſo w franzowſkej deputěrtſkej komorje a tež w ſenatowej wójſkowej komiſiji pſchijał. Wſchě ſobuſtawy komiſije ſo ſa to wuprajichu, ſo ma lětnik 1912 lětża Michała, lětnik 1913 w měrzu a haprleji 1914 do ſłużby ſaſtupicz.

Czežke wojowanje Schpaniſkich w Marokkowſkej.

Schpaniſkim je czežko, ſwoje ſtejiſchczo pſcheczíwo nadběham domoródnych ſběžkarjow ſakhowacz. Sańdżeny tydżeń ſu Schpaniſzy ſ 12000 mużemi ſ Tetuana pſcheczíwo ſběžkarjam wupadnyli. Sběžkarjo na nich zyły dżeń nadpady czinjachu. Na ſchpaniſkej ſtronje 60 muži padny, mjes nimi 3 offizěrojo, dale je ſo 150 muži ſraniło. Nětkotre wſzy ſapaliwſchi ſu ſo Schpaniſzy do ſwojich prjedawſchich ſtejiſchczow wróczili. Horzota je nimo měry wulka.

Sjednoczene ſtaty połnózneje Ameriki a mexikanſke ſtaty.

Mexikanſke knježerſtwo njeſamóże ſběžkarſke hibanje potłóczicz. Duż ſnadź wójſko ſjednoczenych ſtatow pſcheczíwo ſběžkarjam a jich rubježniſkim njeſkutkam ſakroczi. Amerikanſke wójnſke łódże pſched mexikanſkim ſaliwom a blisko mexikanſkich czichomórſkich pſchiſtawow ſchižuja. Pſcheczíwjenje pſcheczíwo Amerikanſkim w Mexiku ſo ſ tym powyſcha a to móże runje ſjednoczenym ſtatam ſa ſapſchimk ſłużicz, ſo w Mexiku ſakrocza.

Wopiſtwo.

Korczmař Piwak ſ Wonez ſaſta ſe ſwojim wosom pſched domſkim burowki Nalikoweje. To bě hiſchcze kruty muż, něhdże ſchtyrzeczi lět, czerwjeny a ſażadźiteho czěła; każ wſchitzy měnjachu, bě wón pſchehnaty a ſpěſchny.

Piwak konja pſchiwjaſa a dóńdże do dwora.

Wón měješche kubło, kotrehoż leżomnoſcze ſ burowzynymi mjeſowachu. Hižo dwazeczi krócz bě ſpytał je kupicz, ale ſtara Nalikowa ſo temu twjerdże pſcheczíwjeſche.

„Hdźež ſym ſo narodźiła, tam tež chzu wumrjecz", by kóżdy krócz prajiła.

Piwak bě pſchiſchoł, hdyż burowka bèrny bělesche; běſche hižo ſydomdźeſacz lět, ſucha, ſhorbjena a ſmorſchczena, ale hacz dotal hiſchcze czíła, każ mloda holza.

Hóſcz jej pſcheczelnje na ramjo plazny, ſydże ſo pódła njeje na ſtólczk a rjekny:

„Kak ſo wam wjedże, macźi? Strowa ſcze?"

„Hiſchcze to dże. A kak ſo wam wjedże, Jano?"

„Ach, kóżdy ma ſwoje ſtaroſcze", Piwak ſ ruku machny. „Ale powſchitkownje, Bohu dźakowano, njemózu ſkorżicz."

„Cžim lěpje", burowka wotmolwi a ſo wotmjelcza.

Tež Piwak mjelczeſche a na dźěło pſchihladowaſche.

Ssuche ſtaruſchzyne porſty, twjerde każ koſcze, pſchimachu luj kłeſchcze běrny, wobroczachu je hibicze a ſe ſtarym nożom je bělachu. Hdyż by běrna wobělena była, by ju ſtaruſchka do hornza ſ wobu czížka. —

Tſi khroble kury pſchibliżowachu ſo hacz burowzynej ſukni a popadnywſchi ſwój wurubk khwatajzy ſ nim hacz do ſrjedź dwora běżachu.

Piwak měješche něſchto w myſłach a na jaſyku, ale njeſwěrjeſche ſebi to wuprajicz. Skónczńje khrobkoſcze naby a pocza:

„Poſkajcze, Nalikowa..."

„S czim dha móżu wam wupomhacz?"

„Sswój ſtatok nochzecze hiſchcze pſchezo pſchedacz?"

„To ſym wam tola hižo prajika. Na tym ſo niczo pſchemeńicz njehodźi. Duż to radſcho na bok woſtajimoj."

„Mi je ſrědk na myſłe pſchiſchoł, kotryż by naju wobeju mohł dojednacz."

„A kajki to?"

„Zyle jednory. Statok mi pſchedacze, ale ſdźerżicze ſebi jón k ſwojemu hoſpodarjenju. Scze mi ſroſymjała? Pſchekładźcze ſebi, ſchto wam namjetuju."

Stara żona popſcheſta we ſwojim dźěle a ſahlada ſo ſłědżo na korczmarja.

„Chzu ſo jaſnicho wuprajicz. Budu wam měżaz jako měżaz ſto a pjecźdżeſacz hriwnow dawacz, pſchemyſlcze ſebi to derje, budu wam kóżdy měżaz po pjatnaczich ſlotych dawacz. A pſchi tym ſo do zyła niczo njepſchemèni; wy woſtanjecze na ſwojim ſtatoku, njetrjebacze ſo wo mnje ſtaracz a njebudźecze mi niczo dołżna. Jenoj bracz budźecze pjenjeſy. Chzecze temu pſchihłoſowacz?"

Piwak ſ wjeſelym wobliczom na ſtaru żonu hladaſche.

Staruſchka pak bojaſnje a njedowěrnje na Piwaka hladaſche, ſebi myſłło, ſo na tym poſkiczenju wſcho prawe njeje.

„To by ſo mi pſchihodźało", wona rjekny. „Ale ſchto ſmějecze wy ſ teho? Takle ſtatok tola hiſchcze waſch njebudże."

„S tym ſebi hłowu njelamajcze", korczmař pokraczowaſche. „Wy woſtanjecze tule, doniż wam Bóh żiwjenje ſdźerži. Jenoż mi pola notara pišmo podpiſacze, ſo po waſchej ſmjercži waſche wobſedźenſtwo na mnje pſcheńdże. Dźěcži wy nimacze, jenoż wuja, ale wo teho wam niczo njeje. Scze ſ tym pſchesjena? Sdźerżicze ſwoje kubło hacz do ſmjercze, a ja budu wam měżaczńje po pokdra ſtu hriwnach placzicz!"

Staruſchka wſchak k Piwakej praweje dowěry njeměješche, ale jeho namjet ju tola wabješche.

„Nětkole wam hiſchcze niczo prajicz njemózu", wona wotwlakuje ſo rjekny. „Najprjódzy dyrbju ſebi wſchitko dokładnje pſchemyſlicz. Sa tydżeń pſchińdźcze ſoſo, potom ſebi wo tej wězy hiſchcze junu porěczimoj. Potom budźecze moju wotmolwu ſłyſchecz."

Korczmař woteńdże ſpokojom każ kral, kiž je njepſcheczelowe kraleſtwo dobył. — —

Stara Nalikowa hiſchcze dołho ſamyſlena ſedżeſche. Tež ani w nozy wóczka njeſańdżeli. Sa zyle ſchtyri dny njemóżeſche ſo rosſudźicz. Tukaſche, ſo w namjecze něſchto wopaczne tczi, a myſliczka ſo budże měżaczńje po pokdra ſtu hriwnach doſtawacz, ju wabješche a czinjeſche ju dale nahrabniſchu.

Skónczńje ſo poda k rěczńikej a jemu ſwoju naležnoſcz roſkożowaſche.

Rěczńik jej wukaſa, ſo by Piwakowe poſkiczenje pſchijała, ale ſo dyrbi ſebi něſchto wjazy hriwnow na měżaz żadacz, dokelž jeje ſtatok bě ſ najmjeńſcha 60000 hriwnow hódny.

„A hdy byſchcze hiſchcze pjatnacze lět żiwa woſtała", rěczńik rjekny, „by wam tola wjazy hacz pjeczatſizeczi tyſaz hriwnow nje-

šaplaczik. Wěšo wužitk ša tón czaß hischcże wam pschipadnje. Na to njeßměcże ženje šabywacz."

Hdyž ßebi na 50 ßwětkych tolerjow spominasche, bywasche staruschka wscha hnuta. Ale njedawěriwa też nětkole hischcże wostawasche, dokelž ßo bojesche wschelakich njesbožownych pschipadow a stotorych nadpadow, a hacž do cźmy njepschesta ßo rěcźnika praschecz a wuskuschowacz, potom hakle ßo wotßali.

Hdyž bě Piwak pschischol, so by jeje wotmolwu ßkyschał, wotlakowasche ßo staruschka hischcże dołho a žadasche ßebi 250 hriwnow meßaczńje. Wěšo bě to Piwakej wjele, ale na poßledku ßo do teho poda a podpißaschtaj pola notara kup a hnydom dosta stara Nalikowa pol sta hriwnow nawdaka.

* * *

Tsi lěta ßo minychu. Starej Nalikowej ßo stajnje derje wjedźesche. Jej ßo sdasche, so ani tydźenja starscha njeje. Piwak chzyische wschón sadwělowacz. Jemu běsche, jako by ßwoje pschinoschki hižo pol sta lět płaczik a so by ßo sjebał. Staruschka ßo jemu ßmějesche. A korczmař by husto bórczał: „Schto, njeswróczi dha storo nosy, stara khodojta?"

Njewjedźesche, schto sapoczecz, najradscho budźische ju sadußnyk. Ssurowje ßo na nju rosskobi. Potom pocza ßebi na ßrědk myßlicz, ſ kotrymž mohł ßo ſ poßli wutorhnycz.

Junu ju wopytuje rjekny: „Hlejcże, cźeta, cźeho dla ženje ke mni k wobjedu njepschińdźecże? Powjedaja hižo, so mamoj roskoru a to mje boli. Wschako bych wam to darmo dał. Wo kusk jědże a schkleńcu piwa mi njeje. Duž pschińdźcże bórsy ke mni!"

Stara Nalikowa ßebi to dwójcy kasacz njedasche, ale dóńdże bórsy k Piwakej.

Korczmař bě wjeßely a nanoßy ji pjecżeneho a warjeneho, ale staruschka niczeho ßo njedótkny, bě jara poměrnje żiwa.

Piwak ju podarmo nuczesche. „Duž ßebi ša to wsmicże kusk ßłódkeho palenza!"

„Nó, mojedla", staruschka wotmolwi.

Hnydom posticzi jej korczmař najlěpschi palenz. Staruschka woptawasche ſ woprědka a potom wodychny. Hdyž bě schkleńczku wupila, rjekny:

„Haj, to je wubjerne!"

Hižo jej Piwak druhu schkleńczku naliwasche. Staruschka chzyische ßo wobaracz, ale to bě posdże, hižo też druhu schkleńczku pomalu pijesche.

„To je strowe kaž mloko!" Piwak ßwój palenz khwalesche. „Ja to piju hacž na dwanacże schkleńczkow, a mi niczo njeje. To je ßłódke kaž měd. Zoldkej niczo strowische njeje a do hłowy to też njeſtupa."

Staruschka jenoż hischcże pol schkleńczki wupi.

„Hlejcże, kak wam to ßłodźi, pschiwjesu wam zyku piczołku", Piwak rjekny.

Staruschka niczo njewotmolwi a woteńdże, trochu wopojena. Hižo nasajtra rano pschiwjese Piwak zyku piczołku palenza, natykny ju a porjedźi schkleńzu Nalikowej, so by ßo pschepokasała, so je to ßamßny dobry palenz. A hdyž běschtaj hromadże pikoj, rjekny Piwak:

„Jenoż krucże, maczi! Hdyž budże ßudk prósdny, pschiwjesu druhi. Mam jich doscz w pinzy. Cźim spěschnischo dopijecże, cźim lěpje!"

Sa schkyri dny Piwak saßo pschijědże, staruschka ßedźesche psched thěžnymi durjemi a drjebjesche khleb do poliwki. Piwak ßo k njej nakhili, so by jeje dych sacżuł. Wonjesche ša palenzom a hnydom ßo sawjeßeli.

* * *

Bórsy ßebi ludźo powjedachu, so stara Nalikowa palenz pije. Druhdy ju nańdźechu leżo na semi w kuchini, na dworje a druhdy na pucżu.

Piwak rěcżesche ſ jara khutnym wobliczom: „So je na stary dźeń temule pschiwukka, je wulke njesboże, pschetoż w tajkich lětach hižo pomozy njeje. To ſ njej sły kónz wosmje."

A wopraudże ßo bórsy tak sta. Semrje druhe lěto na hody. Wona wopojena psches nóz w ßněhu leżo wosta a smjersny. Piwak jeje kubło dosta a, hdy bychu rěcże na njeho a Nalikowu pschischkle, by rlekł:

„Hdy by Nalikowa picżu njepschiwukka, by tu hischcże dźeßacz lět mohła bycz."

Ale Piwak ßebi na to njepomyßli, so bě ju wojebał a po něczim sajědojczik. (Kónz.)

Ze Serbow.

S Budyschina. S pschipowjedźenej jěsbu Zeppelinskeje powětroweje łódże „Sachsen" ßu ßo sańdźenu njedźelu stotyßazy ludźi sa błasna měli. Po prěnim postajenju rěkasche, so „Sachsen" najprjódzy ſ Lipska do Zitawy poleczi a so ßo wokoło 9 hodźin dopołdnja psches Budyschin do Lipska wróczi. Tyßazy ludźi w Budyschinje a wokolnosczi w tutym cżaßu „Sachsen" wocżakowachu. Mjes tym bě powjesczdoschła, so je „Sachsen" dla ßylneho wětra ßwój slět wo někotre hodźiny wotstorczika a so hakle dopołdnja w 10 hodźinach psches Budyschin poleczi. Tola ſ měschczańskich ſ khorhojemi pyschenych wěžow bě hižo dawno 10 a 11 hodźin wotbiło a hischcże pschezo ßo „Sachsen" na njebjeßach njepokasa. Skónczńje ßo ſ telegramom wosjewi, so drje je „Sachsen" w 9 hodźinach ſ Lipska wuleczała, so pak je ßo psched Mischnom dla hrožazeho njewjedra sawróczika. Na wßach, hdźež tale powjesczdo njedóńdże, je někotryżkuli hacž do 2 hodźin popołdnju na „Sachsen" podarmo cżakajo wobjed skondźik. Pschi tejle sklądnosczi ßmy saßo spósnali, so je lětanje w powětrju hischcże pschezo ſ wobcżeżnosczemi sjednocżene, kotrež wědomosczdo njemóże pschewinycz. Też w pschichodźe budże cżłowjek na semju sputany a jenoż pschi rjanym wjedrje budże ßo wón se slětom ptaczkow měricz móż.

Skónczńje pak ßo njeje slět Zeppelinskeje powětroweje łódże ſ Lipska do Zitawy hischcże zyle spuschczik. Jeli so budże wjedro trochu hojicz, ßo „Sachsen" pak njedźelu 20. julija abo 27. julija na slět do Zitawy puschczi a pschi tym też Budyschin wopyta.

— (Powětrowa łódź „Sachsen" njedźelu 20. julija nad Budyschinom poleczi.) Po powjesczi ſ Lipska powětrowa łódź „Sachsen" njedźelu rano ſ Lipska do Zitawy poleczi. Sso wot tom wróczejo ßo wona w Budyschinje dopołdnja mjes 9 a 10 hodźinami wocżakuje. Jeli so by saßo wjedro njepschihódne było, by ßo jěsba hakle njedźelu 27. julija měła.

— Budyske dwórnischczo ßo prjedy abo posdźischo pschetwari. Městno psched nim ßo pjecża hacž k dwórnischczowej drósy wobtwari. Dale ma sakske knjeżerstwo pjecża wotmyßlenje, żelesnizu ſ Draždźan do Shorjelza wo dwě koliji rosschěricz. Najprjedy pak měł sakski ßejm tutym planam pschihłoßowacz. Pschezo bóle pschibywazy wobkhad na sakskich żelesnizach rosschěrjenje Draždźansko-Shorjelskeje cżary nusne cżini.

— (Postajenje automatow ša jěsdne khartki.) So by ßo na Budyskim dwórnischczu cżischczeńza pschi wudawanjach jěsdnych khartkow pomjeńschiła, je generalna direkzija sakskich statnych żelesnizow w Budyskim dwórnischczu schtyri automaty postajika. S nich dyrbja ßo w bliżschim cżaßu sczěhowaze jěsdne khartki wudawacz: 3. klaßy po 15 pj. ša Zidow a Dźěżnikezy, 4. klaßy po 10 pj. do Ratarjez, Zidow, abo Dźěżnikez, 4. klaßy po 15 pj. do Makeho Wjelkowa abo Kubschiz, 4. klaßy po 20 pj. do Budestez, abo Roswodez abo Zicżeń. Schtóż chze automaty wužiwacz, njech ma trěbne drobne pjenjesy pschi ßebi.

— (Woheń.) Wjetschi woheń je póndźelu rano w 1 hodźinje tšěchu khěże cźišško 2 na Arnoldskej drosy, klampnarskemu mischtrej Schneiderej na różowoj haßy ßkuschazeje, wupuscźik. Woheń je w tšěschnej komorje jeneho pjekarskeho pomoznika, pola tam bydlazeho pjekarskeho mischtra Proby dźěłazeho nastał. Domowi wobydlerjo spytachu najprjedy ßami płomjenja shaschecz a hakle, hdyž ßo pschesßwědczichu, so to njemóża, wohnjowu woboru na pomoz sawołachu. Prěnja k wohnju wohnjowa wobora Weigangez bratrow ſ rukutwóczenej a satepjenej parnej ßykawu pschijědże a woheń bórsy sala. S nastatym wulkim kurom běchu wobydlerjo hornjeho poskhoda do stracha saduschenja pschischli. K jenemu wobydlenju, w kotrymž ßydom dźěczi spasche, dyrbjachu ßo durje wurasycz. Dźěczi ßo k ßußodam donjeßechu, dokelž běschtaj jich starschej na měschczańskim tšělenju. Nastata schkoda je khětro wulka a ßo jenoż ſ dźěła se sawěsczenjom saruna. Mjenowany pjekarski pomoznik je woheń ſ tym saparał, so bě blisko saßwěczeneje petrolejoweje lampy ſ benzinom něschto rjedźik. Benzinowa blescha bě rosbuchła a sa wokomik bě ßo zyła komora ſ płomjenjom napjelnika. Pomoznik bě drje hnydom wo pomoz wołał a ludźom kasał, so dyrbja k starym kasarnam běżecz a tam wohnjowy pschipowjedźak sczahnycz. Ludźo pak běchu srosumili, so ßo w kasarnach pali. Pola kasarnow pobywschi a ßo pscheßwědczywschi, so ßo tam njepali, ßo sawróczichu a nětko hakle ßo dohladachu, so ßo w jich ßamßnym domje pali. Winowateho pjekarskeho pomoznika ßu sajeli a do pschepytowanskeho jastwa ßadźili.

— Pschikhad 2. północneho artillerijskeho regimenta do Budyschina. Sańdźenu ßrjedu popołdnju je

2. pólny artilleriski regiment cžiško 28, kotryž je hacž dotal w Pirnje garnisonu měł, do ßwjedženßzy wupyscheneho Budyschina saczahnył. Se strony wobydleństwa a jeho sastupjerstwa je ßo jemu wutrobne powitanje dostało. Hdyž běschtaj offizěrskaj korpsaj tudomneho pěscheho a husarskeho regimenta pschi želesnischim mosče na Nowosalzskej drósy ßwojich nowych towarschow powitałoj, artilleriski regiment, na kotrehož czole offizěrskaj korpsaj jěchaschtaj, po swonkownej a snutskownej lawskej a bohatej drósy na žitne wiki czehnjesche. Tu ßo regiment se ßwojimi 36 kanonami pschi měschczanskim museju sestupa. S tribuny, na kotrejž běchu ßo měschczanßzy sastupjerjo shromadžili, wyschschi měschczanosta dr. Käubler regiment do jeho noweje garnisony witasche. W ßwojej rěczi wón spomni, so je město regimentej jako czežne dary, sa offizěrow k wupyschenju kasina jedyn wobras němskeho khěrora a jedyn ßlěborny blidowy nastawk a dale sa podoffizěrow teho runja jedyn blidowy nastawk poskiczilo. Dale je město džiwajo na sasłużby wójnskeho minister generalneho wyschka ßwobodneho knjesa s Hausena wo němske wójsko a džiwajo na jeho pschecželne smyßlenje sa Budyschin jenu dróhn pschi artilleriskich kasarnach Hausensku drohu pomjenika Regimentowy komandeur, wyschkowski leutnant Richter, ßo sa powitanje džakujo praji, so budže artelleriski regiment hromadže s druhimaj brónjowymaj družinomaj Budyskeje garnisony, ßo wsajomnje wudospołnicz pytacz, na druhej stronje pak budže ßo wón horliwje prózowacz, najpschecželnischo s měschczanami wobkhadžecz. Regiment potom do ßwojeho noweho statoka czehnjesche.

— (Hischcže wjazy wojakow do Budyskeje garnisony). W Budyschinje nětkole tři regimenty steja, tola s tym hischcže njeje doscz. Kaž je ßkyschecz, chze wojerske sarjadnistwo k wudospołnjenju brigady jenu kompagniju želesnischeho regimenta a Kamjenski pěschi regiment do Budyschina położicz. Do Kamjenza jedyn druhi regiment pschińdže.

— (Nowej dróhowej mjenje sa Budyschin.) Pschi składnoscži pschikhada artillerije do Budyschina je ßo dwěmaj nowymaj dróhowaj mjeno dało. Džiwajo na pschecželne smyßlenje wójnskeho ministra s Hausena pschi położenju nowych regimentow do Budyskeje garnisony je dróha pschi nowych artilleriskich kasarnach mjeno „Hausenska dróha“ dostała. Jena ßußodna dróha je ßo „Barbarinska dróha“ pomjenowała, dokelž je ßwjata Barbara schkitarka artillerije.

— (Wylem Buk njeda ßo wjazy jako kandidat w 3. sakskim khěžorstwoßejmskim wólbnym wokrjeßu postajicz.) Dotalny kandidat w Budysko-Kamjeńskim khěžorstwoßejmskim wólbnym wokrjeßu, měschczanski sastupjer a džełaczerski sekretar Buk, je ßo po ßmjerczi sozialdemokratiskeho sapóßłanza Kadena sa narunansku wólbu w nowoměschczanskim Draždžanskim wokrjeßu jako kandidat postajił. Jeho wólba sda ßo wěsta być. Kaden je pschi poßlednjej wólbje 31614 hłoßow dostał, druhe strony hromadže nimale 26000 hłoßow.

— (Woßebity želesniski czah do Schandawy.) Njedželu 20. julija rano woßebity czah do Schandawy s poniżenymi płaczisnami pojěže a to s Pomorz 5,39, s Budyschina 6,06. Pschijěsd do: Sebnizy 7,34, Ulbersdorfa 7,45, Kohlmühle 7,55, Porschdorfa 8,02, Wendisch-Fähre 8,09, Schandawy 8,15 dopołdnja. Czah 9,45 wjeczor se Schandawy wróczo pojěže a do Budyschina w nozy 12,22, do Pomorz 12,41, do Lubija 12,56 pschijěže. Sa jenu jěsbu je płaczisna do Schandawy, Ulbersdorfa, Kohlmühle, Porschdorfa abo Wendischfähre 3. klaßy s Lubija 1.65 mk., s Pomorz 1.45 mk., s Budyschina 1.25 mk. Jenož do Sebnizy je płaczisna wo 30 pj. tuńscha.

Pschidawk k ßerbskim spěwarskim. Pscheds dwěmaj lětomaj je ßo němskim spěwarskim 30 khěrluschow pschidało, arijow s ludowymi hłoßami, s džěła dawno znatych a lubowanych mjes niskimi a wyßokimi. Tež nasch ßerbski lud je sa ßwoje Boże ßłużby a nutrnoscže do ßwojich spěwarskich po tutych khěrluschoch žadał, haj, wón je na tute arije jara czakał a ßo husto sa nimi praschał. Pscheds schtyrjomi njedželemi je nětk tež nasch ßerbski pschidawk k spěwarskim wuschoł a wjele naschich evangelskich woßadow ßo wot tsjoch njedžel ßem pschi ßwojich kemschenjach na nim wjeßeli. Kak wulke běsche žadanje po tutych khěrluschach, je s teho spósnacz, so buchu w někotrych woßadach w jenicžkim tydženju pśches 1000 pschidawkow pschedatych. Arije ßu po hłoßu a wopschijeczu kaž tež po ßwojej poetiskej hódnoscži s wjetscha tak rjane, jadriwe a lubosne, so ßo bórsy zyle do luda saschczěpja. Pschidawk wopschija pschekožk wschěch 30 němskich spěwow, kotremuž ßu hischcže tři khěrlusche pschidate, mjenujzy: „Puschczicže mje“, „Jerusalem, ty město wyßoke“ a „Werowje je měr“. Wschelake khěrlusche s pschidawka namakaju ßo hižo we wschudže znatych a lubowanych „Zionskich hłoßach“, wulki džel khěrluschow pak je zyle nowy. Nimale połojzu arijow ßu spěwarjo spěwali, kotsiž tu mjes nami wjazy njejßu. Woni w rowach spja czyche spanje, jich khěrlusche pak ßo spěwaja wysche jich rowow a ßu nětk pucz namakale do ßerbskich spěwarskich. Pißmiki spody khěrluschow na spěwarjow pokasuja. Njeboh Handrijej Sejlerjej mamy ßo w pschidawku sa tři, njeboh farařzy Imischowej w Hodžiju sa jedyn, fararjej Waktarjej w Njeßwaczidle sa 17, njeboh fararjej Domaschzy w Noßaczizach sa 8, wyschschemu wuczerjej Fiedlerjej w Budyschinje sa dwaj a njeboh fararjej Kilianej sa dwaj spěwaj džakowacz. Tak ßu tu we ßwojich kraßnych spěwach žiwi a mortwi ßo sjednoczili, so bychu rjany pokład duchownych khěrluschow k natwarjenju duschow ßerbskemu ludej poskiczili. Nětk pak, ßerbski ludo, spěwaj tež tute lubosne arije! Hdžež hischcže hacž dotal pschidawki w jenej evangelskej woßadže znate njejßu, tam njech lud ßam ßwojich duchownych wo nje proßy. Njekomdžmy ßo nihdže se sawjedženjom nowych khěrluschow! Wone ßu hódne, rjane, pokne žiwjenja! Hdžež ßu we woßadže hischcže khěrlusche wěry, kotrež ßo psched lětami wudachu, njesnate, maju ßo s dobom ßobu sawjesc. Komuž je Bóh luby Knjes dar k spěwanju dał, tón spěwaj nětko s cžim wjetschej wjeßelosczu! Hdžežkuliž ßu w naschich woßadach ßerbske evangelske towarstwa, njeje sa nje rjany nadawk, nětk druhdy někotre hodžinki dołho tute spěwy wukuncz? A woßebje ty, luba młodosc, spěwaj saßo! Spěw je dar Boži, pódla jandželow a ptaczatkow pod njebjesami tež nam cžłowiskim dźěcžom daty. Tutón dar nałožuj, ale njestaj jón do ßłużby hrěcha a ßwěto, ale do ßłużby teho Knjesa! W naschim cžaßu je pobožne spěwanje w domach a w kschesczijanskich towarstwach jara motewsako a womjelkko. Ssnano nam nowe khěrlusche sa nasche spěwarske tež nowe sbudženje sa pobožne spěwanje pschinjeßu. Bóh daj!

S Jenkez. Na mjeno Hermanna Schneidera w Trjebjenzach w tudomnych leżomnostnych knihach sapißane leżomnoscže, na 13870 hriwnow taksěrowane, s 13420 hr. wopalneje kaßy, maja ßo 6. septembra 1913 dopołdnja w 10 hodžinach na Budyskim ßudnistwje na pschespadžowanje pschedawacz.

S Maleschez. Ballon, kotryž bě wóndano s Draždžanskich stron k nam pschileczał a ßo sańdženu njedželu pschi składnoscži schulskeho ßwjedženja s nowa pjelnił a do powětra puschcził, je w Niedersohlandže pod Czeŕwjenym kamjenjom na semju padnył. Na tamnischich knježich leżomnoscžach je jón inspektor Klauß namakał.

S Hucžiny. Póndželu w nozy wokoło 1 hodžiny s maßiwneje bróżnje pschedawarja jěsdnych kołow Janka woheń wudyri, kotryž ßo na maßiwne domske wupschestrě. Kaž ßo sda, je ßo woheń sakożił. Se ßykawow, kotrež na haschenje pschijědžechu, je Maleschanska prěnje myto dostała.

S Hornjeje Hórki. Pschi 12. němskim ßokolskim ßwjedženju w Lipsku je Hermann Raußendorf s nascheje wßy s 84 dypkami dobył. Jako dobyczerske myto je ßo jemu dubowy wěnz pschepodał.

S Korytnja. W tkajerni Friesej bratrow je ßebi we wuporjedžerni samkał Lehmann wobliczo straschnje wopalił. Pschi džele jemu letowanska lampa rosbuchny, a płomjo jemu zyke wobliczo wopali a brodu wotßmudži.

S Njeßwaczidła. Tudomna wohnjowa wobora sańdženu njedželu ßwjedżeń ßwojeho 25lětneho wobstacża ßwjeczesche. Rano w 7 hodžinach ßo ßwjedżeń s rańschim piskanjom wotewri. Na to rowy 17 towarschow, kotsiž běchu sa 25 lět wumrjeli, s wěnzami debjachu. Na ßerbskej a němskej Božej ßłużbje ßo jubjelske towarstwo s zyrkwinskej paradu wobdżěli. W předowanju knjes farar Waktar na towarstwowy jubilej spominasche. Pschipołdnju w 1 hodžinje mużstwa wohnjoweje wobory na knježi dwór k inspekziji džěchu. Pschi tym ßo swuczowanja se ßykawu a rěblemi pod nawjedowanjom kk. blidarskeho mischtra Nowaka a żiwnoscżerja Pětschki s rěsnoscžu wuwjedżechu. K temu ßo pschisamknywschi nabděh na Barez pschedawarnju sczinichu; pschi tym ßykawa sa 4 mjeńschiny wodu ßykasche. Tu tež strowotnik knjes Hempel ßwoju wustojnosc pokasa. Pschi nabděhu dyrbjesche tudomna dyrbjenska wohnjowa wobora ßobu skutkowacz. Jako inspektoraj běschtaj pschitomnaj k. wopalny inspektor Eigner s Hodžija a k. hejtman Mittelstraß se Zidowa, kotrajž woborje zensuru „prawje derje“ daschtaj. W 5 hodžinach ßo nahladny ßwjedżeńsky czah, pschi kotrymž ßo tež 10 swonkownych wohnjowych woborow wobdżěli, psches wjeß hibasche. Na czole jěchasche poßoł w sastarskej drascže. Sa nim džěsche czah jubjelskeho towarstwa, sa tutym ßlědowachu cžežni hosczo, gmejnska rada, 56 ßwjedżeńskich knježnow, Njeßwaczidlske wojerske towarstwo,

žerbſke towarſtwo „Jutrniza“, žokołſke towarſtwo a kołojeſdne towarſtwo ſ Njeßwačidła, dobrowólna wohnjowa wobora ſ Adolfſkeje hěty, Hodźija, Wojerez, Rakez, Luha, Laſa, Bóſchiž, Ssmochčíž, Wulkich Sdźar a Kulowa. Jubjelſke towarſtwo čah ſkónči, kotryž žo wot wyſchſcheje hajńkownje pſches knježi dwór do hrodowſkeho parka a potom pſches wjeß, ſ wěnzami, pletwami a čeßnymi wrotami wupyſchenu, na torhoſchčo hibaſche. Tu bě tribuna natwarjena, na kotrejž žo jubjelſke towarſtwo a čeßni hoſčo ſeſtupachu. K. kralowſki komornik baron ſ Vietinghoff-Rieſch nad Njeßwačidłom mějeſche rěč, w kotrejž na towarſtwowe ſakoženje pſched 25 lětami pod njebo kralom Albertom jako protektorom ſakſkich wohnjowych woborow pokaſowaſche a kralej Bjedrichej Auguſtej žłakwu wunjeße, kotrejž pſchitomni ſe ſahorjenjom pſchihłoßowachu. Hdyž bě na to k. hejtman Schubert zuſnych towarſchow a hoſči powital, žo tſjom ſaßłužbnym towarſtwowym žobuſtawam, a to k. žiwnoſčerjej Khorli Leſchawje, k. murjerjej Khorli Auguſtej Mühlbachej a k. pjekarſkemu miſchtrej Syndže pſches knjeżerſtwoweho hamtmana ſe Seydewitza čeßne ſnamjo ſa 25lětny njepſchetorhnjeny žłužbny čaž žwjedženſzy pſchepoda. W jadriwej žwjedženſkej rěči žo na to k. farař Waltař jubjelſkemu towarſtwu ſa pječa dwaceči lětnu wopornjwu a njeßebičiwu dźěławoſcź dźakowaſche a ſe žłakwu na jubjelſke towarſtwo ſkónči. Prjedy hač žo žwjedženjowej wobdźělnizy roſeńdźechu, hiſchče k. hejtman Schubert wſchitkim pſcheča lam a ſpěchowarjam woheńhaſcheŕſtwa dźak wupraji. Njech jubjelſke towarſtwo dale roſče, pſchibywa a tyje!

S Kotez. Sańdźenu njedźelu popołdnju žo tudy jara derje radźeny ſchulſki žwjedźeń žwječa ſeſche. Sswjedženſki čah wot ſchule žem na Zarkowſku knježu kuku čehnjeſche, a tam žo bórſy žiwa wjeßełoſcź a ſabawa ſchulſkich dźěči ſapoča, kotrež běchu pod nawjedowanjom wučerjow Hokera a Pannacha wſchelake rjane ſpěwy a hry nawukle. Wječor dźěči ſ lampionami na Kotowſki knježi dwór, potom k illuminowanej ſchuli čehnjechu, hdźež žo jim hiſchče wutrobne žłowa poręčachu, haj žamo hač na Zarkowſki dwór žo čah hibaſche. Woßebitu ſaßłužbu wo wuhotowanju žwjedženja ma ryčerſkubleŕ Wilhelm w Kotezach. Sačuče dźaka ſa dobre poradźenje žwjedženja žo wopokaſa w ſkónčnym wuſpěwanju khěrluſchoweje ſchtučki: Njech Bohu dźaknje atd.

S Rakez. S móznym hłoßom ſwony ſańdźenu njedźelu ſ wyßokeje wěže naſcheho Božeho doma ſwonjachu a žły woßadnych k dopołdniſchej žwjedźeńſkej Božej žłužbje ſtrowjachu. Móznje dźakne khěrluſche pſches rjany a lubołnje ponowjeny Boži dom klinčachu. Niž mjenje móznje jimachu naš žłowa naſcheho lubowaneho a wyßokodoſtojneho knjeſa fararja Gólcza, kiž bě ſa žwjedźeńſki text wuſwolił pſ. 84, 2. 3. a pſchiwoła nam „žwjedźeńſki pſalm pſchi poßwječenju ponowjeneho Božeho doma“ 1. Kak lubołne ſu twoje wobydlenja, Knježe Zebaoth. 2. Moja duſcha žada žebi a jej žo chže tych Knjeſowych pſchitwarkow. Wón pſcheßadźi naš w duchu do 13. lětſtotka, hdźež je žo naſch Boži dom jako mała zyrkwiczka natwarił, w huſitſkej wójnje pak žo ſaßo ſpalił. Po tym je žo ſbožownje ſaßo natwarił, dokelž pak ſkałow njebě je žo k twarej brało ſchtož žo nadeńdźe, a tak je žo wjele rudy k twarej nakoźiło 1690 je žo potom wjelbowany dźěl pſchitwarił a 1868 je žo zyrkej ſ nutſka ponowiła. 24. junija 1874 ſtrowjachu naš prěni króčź ſwony, kotrež nam nětko hiſchče ſwonja, a 1895 žo zyrkej woběli. 1898 poſtajichu žo nowe piſchčele, a něſchto lět poſdźiſcho doſta zyrkej parne tepjenje. Hdyž bě žo horni dźěl wěže pſched tſjomi lětami ſ nowa wobarbił, je žo lětża tež zyrkej ſ wonka a ſ nutſka kraßnje ponowiła. Jako dary žo Božemu domej pſchipokaſachu dupa, krónojty žwěčznik, tepichi atd. a wyſche teho paczeŕſke dźěči tóždolětnje Boži dom ſ darom luboſčiwje wobdarja. To wſchitko wopomniwſchi dźakowaſche žo knjes farař najprjódzy Bohu, ſo je wſcho hnadnje ſwarnował, dale wſchitkim ſhromadnje, kiž žu ſ radu a ſe ſkutkom ponowjenſke dźěło ſpěchowali. A na kónzu žwoſeho kraßneho, nam njeſapomniteho žwjedźeńſkeho prědowanja roſeſtaja nam hiſchče barby. Swonkowne murje žu ſchěre ſ běłej barbu wobrubjene. Ławki žu čěmnomódre, łubje ſchěromódre a ſčeny pak jaßnomódre. Wjerch je běły a žołte pruhi wukhadźeja do wſchěch rózkow, a debja jón tſi žłónza jako ſnamjo žwjateje Trojizy. Bóh žohnuj dale naſchu woßadu a naſcheho lubowaneho duſchowpaſtyrja. Seńdźmy žo, kaž hač dotal tež dale w bohatej liczbje do nětko tak lubołneho Božeho doma, nad kotrymž chzył Bóh tón Knjes žwojej wočzi měčź wotewrjenej wodnjo a w nozy.

S Noweje Wßy pola Rakez. Pſched krótkim žu žo paduſchi do wobydlenja tſčichikryjerja Hanſka w Rakezach dobyli a tam wjetſchu ſumu pjenjes kranyli. Tele dny žu žo tež do naſcheje wßy namakali a tudomneho kublerja Němza wopytali. Pola njeho žu ſ huna žito a žymjeńtny kolij žobu kaſali. We woběmaj padomaj njejžu paduchow hiſchče wußlédźili.

S Kamjenza. W Steinbornje je žo žrjedu rano domſke ſ hródźu, Emmje Richterowej žłuſchaze, wotpaliło. Pódla draſty a nadoby je woheń něhdže 20 zentnarjow žyna a žłomy ſniczik. Woheń je pječa ſ dodźerżanym wuhenjom wuſchoł.

S Laſa. Njedźelu 13. julija tudomne ratarſke towarſtwo žwoju lětuſchu druhu ſchtwórčlětnu towarſtwowu ſhromadźiſnu wotmě. Do njeje bě žo wjele žobuſtawow ſeſchło. Mjes druhim žo lětne ſličzbowanje na lěto 1912 towarſtwu pſchedpołoži a žo bjes napſcheczorěčenja ſa prawo ſpósna. Towarſtwowe zyle ſamoženje lětża 31. měrza 1380 hriwnow wučini. Towarſtwo mějeſche w tym čaſu 213 žobuſtawow. Sa lěto je žo mjes žobuſtawami 220 zentnarjow kalka, 2300 zentnarjow hnójneje žele, 1400 zentnarjow domaſchoweje mučki, 200 zentnarjow duſykoweho hnojidła pſchedźěłało. Dale žu žo wjetſche a mjeńſche dźělby žitnych druzinow a žymjenjow pſchetrjebake.. Pſchi nowowólbje pſchedžydſtwa žo dotalne žobuſtawy na 3 lěta jenohłóßnje ſaßo wuſwolichu a to Wirth w Laſu jako pſchedžyda, Schuſter w Laſu jako měſtopſchedžyda, Pjech w Laſu jako pokładnik, Krawz w Laſu jako ſapißowař a Pětſchka a Krawčzik w Bjedrichezach jako pſchiſežydźe. Prěnſchi, kiž hižo 15 lět w towarſtwje pſchedžydſtwo wjedźe, nowowólbu pſchija a žo w dlějſchej rěči ſa dowěrjenje dźakowaſche, kotrež je žo jemu ſ woſpjetnej wólbu wopokoſako. Wón žlubi, ſo chze tež dale ſ zykej mozu ſa towarſtwowe tyče dźěłacź, ſchtož ma wón čim bóle ſa žwoju winowatoſcź, dokelž žu wjchě žobuſtawy ratarſkeho towarſtwa bjes wuwſacza tež žobuſtawy žerbſkeho towarſtwa.

Skónčnje mějeſche ſkót plahowanſki inſpektor Meyer ſe Shorjelza pſchednoſchk wo „plahowanju ſkota w burſkim hoſpodarſtwje“. W $^5/_4$ hodźinſkim pſchednoſchku wón na derje ſroſymliwe waſchnje roſkładźe, kajku wulku wažnoſcź ma dźenža plahowanje ſkota a woßebje na wuſwolenje dobrych raßow a doßahaze a dobre pizowanje pokaſa. Pod wulkim pſchiſleſkom k. Meyer žwój pſchednoſchk ſkónči.

Skónčnje pſchedžyda hiſchče woſjewi, ſo žerbſke towarſtwo w auguſcze, a to najſkerje 17., žwójbny wječor wuhotuje. Na to žo ſhromadźiſna w póſdnjej wječornej hodźinje ſkónči.

S Nydeje pola Laſa. Khěžkař Jan Halžka bě lětża w meji žwoje domſke ſ nowa natwaril a bě jenu ſwonkownu murju wottorhaneho domſkeho ſtejo woſtajił. Tele dny wumjeńkařka Marja Němzowa ſe žwojej džowku, ſwudowjenej Muchowej, hlinu ſe ſtareho domſkeho na žwoju ſahrodu woženſche. Njeſnateje pſchičziny dla žo ſtejo woſtajena murja ſaßypny a ſe žwojimi roſpadankami na wumjeńkařku Němzowu padże. 57lětna žona žebi bjedro ſlamała.

S Lubuſcha pola Wojerez. Wóndano žu tu pječa někotſi młodźi pacholjo jenu žłužobnu holzu wumozowali, kotraž pola ratarja Köhlera žłuži. Pacholjo ſmeja žo tehodła pſched žudom ſamolwicź, kotrež, kaž je ſnate, tajke pſcheſtupjenja cžežko khoſta.

S Cžorneho Khołmza. W kralowſkej holi mjes Cžornym Khołmzom a Lipoji žo něhdže 4 jutry torfa pala. Wohnjowe wobory ſ wokolnoſcže žu pſchiprawy cžiniłe, ſo žo woheń njeby dale roſſchěrił.

S Kinajchta. Tudomne wojeńſke towarſtwo je pſchi ſkładnoſczi žwojeho 15. ſakoženſkeho žwjedženja žwoju khorhoj poßwječiło. Krajny radźiczeł dr. Hegenſcheidt mějeſche žwjedźeńſku rěč.

S Brěſowki. K naſchej nowonatwarjenej ſchuli, kotraž je něhdže 20 000 hr. płaczika, je miniſter kulta 9200 hr. jako pomozny dar ſpožcził.

S Brěſowki. W naſchej wßy žo pilnje twari; wſchudże žo wyßoke žerdże ſtajeja, na nje žo groty kładźeja, ſo by žo wjeß ſ nowym žwětłom wobžwětliła. Ssußodny elektriſki wuſtaw tež pola naš elektriſke žwětło ſawjedże a chze nam tutu nowu dobrotu ſdźělicź. Tehodła w pſchichodże wjazy do protyki njebudźemy hladacź trjebacź, hdy měßaczk žwěczi, ſmějemy na žwojim žwětle doſcź.

Se Sslepeho. Njedźelu, 6. julija, wotmě žo generalna ſhromadźiſna naſcheho Reiffeiſenſkeho towarſtwa. Hdyž běſche pſchedžyda, k. Schimko, pſchitomnych 68 žobuſtawow powital, pſchedžyda dohladowarſtwa rosprawu wo ſańdźenym lěcze poda. Towarſtwo mějeſche 133 žobuſtawow, ſe Sslepeho 53, ſ Trjebina 27, ſ Mikoraſa 16, ſ Běſowki 13, ſ Rowneho 11, ſ Dźiwina 11, ſ Mulkez 2. — Nalutowanſkich knižkow je žo 487 wudało. — Pſchedžěłało je žo 355 844,90 hr. a to dokhodow 167 930,54 hr. a wudawkow 167 914,36 hr. — Pjenjes na nalutowarni běſche 212 652,84 hr. — Dołha pola filiale žaneho wjazy njeje, wjele

bóle 25000 hr. sbytka. — Wudobyło je so w sańdźenym lěcze 1703,71 hr., kotrež buchu k reservnemu fondej pschiražene, tak so nětko 6427,24 hr. wuczinja. Se wscheho je widźecź, so so pokkadniza jara derje wuwiwa. Na poslednim sjěźdze Reiffeisenskich towarstwow Rósborsko-Wojerowskeho wokrjesa so w Klětnom sjewi, so ma nascha pokkadniza najwjazy pjenjes na dani; to je cźesćź 1. sa tu kasu samu, dokelž je s teho widźecź, so ma we wobydlerstwje poknu dowěru a 2. sa tu wosadu, dokelž wě lutowacź a wschitko njerosbroji, kaž je to w naschim cźasu móda. — Pschi nowowólbach buchu w pschedbydstwje dotalschi pschedsyda pokbur Schimko se Sslepeho a běrtlikar Nowak w Trjebinku sasso — sa město kantora Wiedera, kiž je so na wotpocźink podak, kantor Jordan s nowa wuswoleni; w dohladarstwje pschi starym wosta.

S namjetow njech je posběhnjene, so so pschi pohrjebnej kasy tole pschemenjenje wobsamkny: Pschi wotemrěcźu so płacźi hacź do 5 lět sobustawstwa 15,00 hr., hacź do 10 lět 30,00 hr., a wysche 10 lět 50 hr. — Dokelž dyrbi so w blizschim cźasu elektriske swětło po wsy složicź, chze towarstwo pod wěstymi wumenjenjemi khěžku sa wodźenje natwaricź. Wobsamknjeny mlyn k schrótowanju budźe s elektriskej mozu cźerjeny a dyrbi so tež w blizschim cźasu postajicź. — Maschina k syczu je so sa sobustawy kupiła a dyrbi so tež w blizschim cźasu postajicź.

Hdyž běchu so hischcze wschelake pschecźa wuprajiłe kaž wo sawěsćenju skotu, maschinje k rossykanju pschikupnych hnojow, jěsdym elektriskim motorom atd., so shromadźisna skónczi s pschecźom, so by towarstwo dale tak rostło kaž hacź dotal.

Přilopk.

* (Khostany boykott.) Sawniski sud w Sebnizy je wóndano składownika tamnischeho sozialdemokratiskeho konsumskeho towarstwa Schirmera dla pschesudźenja pschecźiwo § 153 pschemysłowemu porjadu (wohroženje s boykottom) k jastwu na jedyn tydźeń a k sapłacźenju khostow sasudźik. Dla běsdźenja wo powyschenje zła w Zeibizskim mlynje w Königsteinje běchu sozialdemokratojo mjenowany mlyn boykottowali. S tutym boykottom so składownik Schirmer w lecźazym liscze saběrasche, kotrež so do hód w Sebnizy rosschěcjesche a w kotrymž so pjekarjam teho runja s boykottom hrožesche, kotsiž bychu dale muki s Zeibizskeho mlyna brali.

* (Draždźanska kólnja sa powětrowe łódźe so sasypka.) Pónđelu popołdnju so sa kólnju powětrowych łódźow w Draždźanach tsecźi želesny wobluk k stołpam horje wijesche. Njesnatych pschicźinow dla so 700 zentnarjow cźežka želesna konstrukzija se satraschnym hrimotom sasypny. Wulki dźiw bě, so so s nimale 100 dźěłacźerjow, kotsiž na kólni dźěłachu, jenož jedyn jenicźki lohko srani. Sasypnjena želesna konstrukzija, kotraž je so s dźěła kaž papjera hromadu skulaka, dyrbi so s nowa dźěłacź.

* (S elektrizitetu so morik.) So mohł powětrowu łódź „Sachsen“ lepje widźecź, bě njedźelu pschipołdnju cźěsła Hartmann w Fischbachu pola Warnocźiz na jedyn scźežor elektriskeho wodźenja salěsł. Na njesboże wón sa grot elektrowoda pschimny. Tón samy wokomik so wón s elektriskej mozu trjechi a so na měscze mori.

* (Sajědojcźenje s mjasom.) W Oberschönweide je 10lětna dźowka dźěłacźerja Bastiana, kotraž bě skaženu kołbasu jědła, wumrjeła; 8lětny syn cźežko khory w hojeńni leži a tež macź skhorjeneju dźěsćzow je na sajědojcźenje cźežko sthorika. Wona bě kołbasu na wikach kupiła a k wjecźeri pschihotowała.

* (S wysokoscze 200 metrow dele padnył.) Wojerska powětrowa łódź „Schütte-Lanz“ bě so srjedu w Schneidemühlu s wětrowym storkom se swojeho sakótwizowanja wottorhnyła a so bjes wjednika wotehnała. Jedyn wojak Schneidemühlskeho pěscheho regimenta so do dźerżenskich kótwizow saschmata a s 200 metrow wysokoscze dele padże. Wón so sarasy. Powětrowa łódź hodźinu posdźischo 3 kilometry dale Schneidemühla na semju dele padże.

* (Sliwki.) W Stadeskim knjezerstwowym wokrjesu (pola Hamburga) je cźežki sliwk padnył a nimoměry wulku schkodu mjes skotom a na žnjach naczinił. — Druhi sliwk je w awstriskej Schlesyskej we wokolnoscźi Teschina žně sapuscźił. Teschinskej pschedměscze Brandris a Ellyoth stej so póczrjekej. W Karwinje je so sa $1\frac{1}{2}$ milijony schkody naczinilo.

* (Jedyn němski offizěr s lětadłom dele padnył.) Nad wojerskim swucźowaniscźom pola Jutroboga leutnant Stall s 115. pěscheho regimenta s 15 metrow wysokoscze s lětadłom k semi padże. Wón borsy po tym na swoje cźežke sranjenje wumrje. Jeho pschewodźeł, podoffizěr Lange, so jenož lohko srani.

* (Prěnja khěžorstwoszejmska wólba njedźelu.) Narunanska wólba do khěžorstwoweho szejma w Landshutskim wokrjesu w Bayerskej je so njedźelu 31. augusta postajika. Kscheseźijanszy smyślenym ludźom so njelubi, so so njedźela s njeměrom a roshorjenjom politiskeje wólby wotbywjecźi.

* Rubjeżnistwa po amerikanskim waschnju so w Němskej pschezo bóle rosschěrja. W Emmendingskim želesniskim sastaniscźu pok hodźiny wot Freiburga leżazym, jedyn muż s cźornej masku psched skužbu cźinjazeju sastojnikow stupi a s revolrom so do njeju sameriwschi wón sawoła: „Dajcźe hnydom pjenjesy abo waš satselu!“ Hdyž jedyn se sastojnikow sa stołom shrabny, stóstnik sawoła: „Jeli so so hischcze kusk hibnjecźe, waš satselu!“ Skónczenje rubjeżnik pschikasa, so dyrbja so jemu na deszy nasadzene pjenjesy do kłobuka sypnycź. 26 hriwnow na semju padże, sbytk niklowych pjenjes, nědźe 30 hriwnow do kłobuka. Potom rubjeżnik wróczo duzy a sastojnikomaj pschezo s revolrom hrožo s pisarnje wuńdźe. Sastojnikaj drje hnydom wo pomoz wołaschtaj, a jedyn strażnik so sa rubjeżnikom puscheźi, kotryż do njeho njeho tseli, tola njetrechi. Potom so wón po cźmje shubi.

* (Sasso jedyn awstriski pscheradnik.) Inżenieura Peyera, kotryż najwažnische awstriske twjerdźisny pschi italskej mjesy wodźesche, su sajeli. Wón je pjecza wschě twjerdźisniske plany italskemu knjezerstwu pscheradźik. Wot wjele lět je wón w pscheradniskim wobkhadźe s italskim knjezerstwom. Jeho pjenjezne wudawki w žanym poměrje k jeho dokhodam njestejachu. Peyer mějesche swoju swójbu w Brnje na Morawje. Kóżdy měsaz wón swojej żonje 2600 krónow sczeleschе, kóżdy tydźeń wón domoj pschijědźe, schtož po jědje na želesniży kóżdy měsaz 328 krónow spójera. Tele wobstejnoscze po wotkrycźu Redloweho pscheradnistwa tukanje pschecźiwo Peyerej sbudźichu. Polizija wusłědźi, so Peyer pscheradniski wobkhad s Brna wjedźesche a so jemu jeho żona a jeho 20lětny syn pschi tym pomhaschtaj. 8. julija su jeho żonu sajeli. Peyerowy syn bě pak so hižo 4. julija shubił a s nim hromada wažnych pismow. Peyerowe wobydlenje je s wulkej pychu wuhotowane. Jeho domjaza nadoba je so na 60,000 krónow taksirowała. W njej wjele juwelow a druhich debjenkow a pódla teho 40 nalutowanskich knihow namakachu, do kotrychž bě 40,000 krónow sapokłożenych. Schkoda, kotruż je Peyer se swojim pscheradnistwom naczinił, so na wjele milijownow wobliczа.

* (Pěschi s Franzowskeje do Jendźelskeje.) Mjes Jendźelskej a Franzowskej chzedża pod morjom tunel natwaricź. Franzowszy pjenjezniży chzedża pjenjesy sa tunelowy twar dacź. Hacź dotal su so Jendźelcźenjo tunelowemu twarej pscheczźiwjeli, dokelž so bojachu, so mohli po nim do Jendźelskeje njepscheczźelske wójska pschicźahnycź. Tale bojosćź je so skónczenje shubiła.

* (Skónzowanje jeneje schulskeje holzy.) Pola Neviges njedaloko Kólna su blisko Crehweinez ville s krwju polate cźełko jeneje schulskeje holzy namakali. Wobsedźerka ville swohidźene cźełko jako swoju dźowku spósna. Rano bě so tam jedyn dundak wokoło brucził a dźěcźi k sebi wabił. Hacź dotal je wscho sledźenje sa stóstnikom bjes wuspěcha wostało.

* (Rubjeżne mordarstwo pola Züricha.) Na Zürichskej horje pala Züricha su wjednika jeneho pschenajenskeho automobila, Josefa Flaiga, se sydom kulkami satseleneho na jenej pólnej schcźeżzy morweho namakali. Automobil nědźe 100 metrow dale na drósy stejesche, motor pak hischcze dźěłasche. Maja sa to, so su rubjeżnizy wjednika morili a wurubili.

* Wichor je w połodnischej Ruskej wulku schkodu naczinił. Někotre wsy su so wupuscźiłe, wjele stow ludźi je so sranilo. Někotsi s tutych su hižo wumrjeli. Jedyn želesniski cźah so s wichorom s kolijow cźisny. Rěży Dnjester a Prut stej psches rěcźniscźo wustupiwschi zyku wokolinu powodźikej.

* (Wójnske snamjo na njebju.) S Peterburga so pische: Wobydlerstwo wokoło Moskwy je so s wulkim njeměrom sojało. W jenej s poslednich nozow so na dobo na jasnym njebju wulki cźerwjenopłomjenjaty kschiż pokasa. Tole sjewjenje bě nědźe pół hodźiny dołho se sanym wóczkom spósnacź. Někotsi cźornowidźerjo měnjachu, so drje nětko sudny dźeń pschińdźe. Rospominajo, schto snamjo na njebju wosnamjenja, so na staru macźerku dopomnichu, kotraž so na wěschczenje wusteji. Po nju hnydom dźěchu. Wschěch woczi na jejnymaj hubomaj wisaschtej. „Wójna budźe“, stara żona po krótkim wobhladanju praji. „W lěcze 1877 psched turkowskej wójnu sym se swojimaj samsnymaj wocźomaj runje tajki kschiż na njebju widźała.“ Tele

ßkowa wot huby k hubje dźěchu. W tejle nozy wo wßy nichtó spacź njeńdźesche. Młodźi ludźo, kotsiź dyrbja do měry hicź, ßo na wójnu hotuja. Sapoczachu ßwoje wobßedźenstwo sa tuni pjenjes pschedacź. W njepschecźelskim kraju ßo hotowe pjenjesy trjebaju. Mjes tym bě wyschnosćź wo tym shonika, so ßo Moskowske wjeßne wobydlerstwo pschecźiwo njesnatemu njepschecźelej na wójnu hotuje. K směrowanju ßo sastojnizy do wßy pósłachu. Njedźiwajzy wscheho powuczenja, so ßebi Ruska na to njepomyßli, s někim wójnu wjesć, a so je njebjeske sjewjenje jenoź powětrowy wotblyschcź abo polnózne ßwětło byko, ßo tola ludźo njedachu powuczićź, prajizy: „Schtoź ßmy widźeli, jara derje wěmy. Wójna budźe. Hdyž knjes gubernator něschto druhe praji, ßo wón myli. Hacźrunje ßebi jeho ezzellenzu ważimy, stara Marsa je to prajila a Marsa ma pschezo prawje."

Wußudźenja.

Khostanska komora. Dla kojenja swěriny s wokami w hajenskim cźaßu ßu prjedawscheho lěßneho dźěkacźerja, nětcźischeho invalidu, 48létneho Khorlu Michalza we Lupji k jastwu na schěsćź měßazow saßudźili. Jeho žonu, kotraž bě jeneho s wokom popadnjeneho ßornika domoj donjeßka a pod ßynom skhowała, pschekhowanja dla s dwajměßacźnym jastwom pokhostachu.

Sa naschich kurjerjow. Hižo nasch ßławny Handrij Sejler je ßebi saspěwał: „Kuricź trubku tobaka, to je ßtódka dobrota!" A tak dźenża hischcźe wjele ßerbskich kurjerjow spěwa. Cźehodla też niż? Schtóż psches měru njekuri a je hewak strowy cźłowjek, tomu trubka niczo njeschkodźi, nawopak — teho wokschewja! Ale jena trubka njeje kož druha. Woßebje dźenßnischi dźeń to sacźujesch, hdyž ßu też zigary wo wjele drózsche. Ja snaju trubku, dobru a tunju. A schto ßebi myßlisch, kak ji rěkaja? To poßkuchaj: Lužiska parla! Prěnja to nascha ßerbska trubka. Kaschcźiki, w kotrychž ßo khowa, pokasuja pěkny ßerbski napiß. Trubki ßu s bantom we ßerbskich barbach powite. A tuta „Lužiska parla" ßo pschedawa w dwěmaj družinomaj, sa 5 pj. a sa 6 pj. Wobej stej lohkej, ale dobrej aromatiskej, a stej dźěłanej w zigarowej fabrizy Wilhelma Rau=a w Grimje. (Hladaj też nawěschk!) Sawěsćze budźa ßebi naschi pschekupzy bórsy tutej dwě družinje „nascheje" trubki rady wobstaracź — Wy pak, ßerbszy kurjerjo, kuŕcźe nětko naschu trubku „Lužisku parlu"! Hdźež ju njesměja, ßebi ju žadajcźe!

R. K.

Nowosćź sa Sserbow.

Pschinjeßu dobru **5** a **6** pj. zigaru na pschedań s mjenom

Lužiska parla.

Sserbszy knjeża saßopschedawarjo (pschekupzy) chzyli ßwoje cźesćźene nadawki sa mój wopyt reservowacź. Scźelu też na pruhu s póstiskej doběrku.

Wylem Raue, zigarowa fabrika
w Grimmje w Sakskej.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,
meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych
wobydlenskich wuhotowanjow
kaž też
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow
po wschěch płacźisnach.
Poruczam jako pschihódne a praktiske dary
debjaze meble
wscheje družiny, kaž też
teppichi, blidowe pschikrywy,
paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

M. swud. Hanischowa,
wuložerka kharaktera
s hkowy a ruczných cźarow je něschto cźaßa wschědnje k rěcźam dopołdnja wot 10 hodźin hacź do 8 hodźin wjecźor w hosćźenzu „sloteho ßkónza" po 1 schodźe w 5. stwje.

Khežorska khofejownja

Chenillowe rubischcza
a schawle
płacźisny hódno pschedawa
Otto Osswald
na kamjeńtnej haßy 7.

Wupschedawanje wobucźa.

Dla pschecźehnjenja na **seminarsku haßu 8** a dla spuschcźenja wschelakich wězow, kaž też dla sawjedźenja **wobucźa spezialnych znamjenjow** budźe pola mje

wot 14. julija hacź 31. augusta

wupschedawanje cźrijow.

Płacźisny mojeho **wulkeho cźrijoweho składa** ßu wo wjele, starsche wobucźe hacź do 50 % ponižene.

Žonjaze niske cźrije a schkórnje, **brune a cźorne,** hižo po **4** mk.,
mužaze schkórnje, **brune a cźorne,** najlěpscheje hódnosćźe, hižo po **7** mk.,
mužaze wyßoke schkórnje hižo po **7** mk.,
dołhe a hońtwinske schkórnje, **wodu njepschepuschcźate,**
sa mužskich a žónske hižo po **12,50** mk.,
dźěcźaze stupnje a schkórnje hižo po **1,20** mk.,
hólczaze a holczaze schkórnje, **brune a cźorne, nimo měry tunje.**

August Schäfer,
cźrijowa pschedawarnja na seminarskej haßy 3.

W Budyschinje, 15. julija 1913.

P. P.

Czesczenym Serbam w Budyschinje a wokolnosczi najpodwolnischo k wjedzenju dawam, so zym

pschedawarnju kolonialnych tworow, spirituosow, : zigarow a bleschoweho piwa :

knjesa Khorle Nowaka tu, na zitnej haßy 10

dzenßa po ponowjenju mestnosczow pod firmu

Khorle Nowaka nasl.,

mejeczel Alfred Hemmann

saßo wotewik.

Moja najwyschscha saßada budze, wschitkim, kotsiz mje poczesczа, kedzblimje a krucze sprawnje poßkuzecz. Po tejle saßadze chzu nowe pschedewsacze wodzicz a proschu teho dla, moje prózowanja pschecelnje podpjeracz.

S poczesczowanjom

Alfred Hemmann.

Telefon 744. 5% rabatta.

Kublo

hodzinu wot Budyschina sdalene, blisko zelesnizy s nehdze 42 korzami dobreho pola a luki, je s rjanymi stejatymi znjemi se zywym a morwym inventarom pkaczisny hódno na pschedań. Dalsche je shonicz we wudawarni Serb. Nowin.

Zywnosczь

we Wulkich Debßezach czißko 42 pola Budestez, ßrjedz nekotrych fabrikow lezaza, je bjes wumjenka a hospody na pschedań. Twarjenja ßu se schifrom kryte. Wopalna kaßa 6000 hr. Wscho dalsche je pola wobßedzerja tam shonicz.

Zywnosczь

s 13 korzami dobrych polow a luków je se znjemi a se wschem zywym a morwym inventarom bjes wumjenka a hospody na pschedań. Twarjenja ßu rjane maßivne. Dalsche je shonicz we wudawarni Serb. Nowin.

Schtwórty wenz spewow

je saßo dostacz we wudawarni Serbskich Nowin.

Ratarska schula w Budschinje.

Blizschi **symski semester** ßo **wutoru 21. oktobra 1913** sapoczne. Samolwjenje nowych schulerjow podpisany direktor pschijimuje, kotryz je tez swolniwy, dalsche wukasacz.

Prof. dr. **Gräfe.**

5 koni,

po porach abo jenotliwje ßo do pizowanja bjes wsajomneho sarunanja wupozczi. Dalsche wukasuje kubler **Püschel w Kschiwej Borschczi** abo wobßedzer

Kurt Gießner w Malym Wjelkowje czißko 10b.

Palastowe dziwadlo

w Budyschinje na khezorskej drósy 11.

Wschednje
wot 4 hodzin popoldnju hacz do 11 hodzin wieczor

wulke pschedstajenje

:: najnowscheho dokonjenja ::
ßwetkohrajerskeho wumelstwa.

Kózdn ßobotu a ßrjedu ßo program pschemeni.

Visitne khartki

czischczi speschnje a tunjo **Esmolerjez knihiczischczetnja.**

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.

zmeje, da-li Boh, jutre njedzelu **20. julija** pop. w 5 hodzinach w Hönčec hosćencu swoje

mesačne posedźenje.

Přednošk je přilubjeny. Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Serbske towarstwo za Wulke Zdźary a wokolnosć

zmeje **njedźelu 27. julija** pop. w 5 hodź. w Sykoric hosćencu

hłownu zhromadźiznu.

Wšě sobustawy wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Kruwa

blisko czeleczu je na pschedań w Kamjenczanskim Haju czißko 22.

Zeńtwa.

45lětny wudowz, evang., pyta ßo s jednorej starschej holzu abo wudowu, 35—42 let starej, wozenicz. Poskiczenja chzyke ßo we wudawarni Serb. Nowin wotedacz.

Wustojneho

kowarskeho pomoznika

do trajneho dźěła pytam. Elektriske czerjenje. **Robert Bär** w Czerwjenych Noßlizach pola Semiz.

Kucharki, jiwinje a ßluzobne holzy, mlokowe holzy, hródzne dzowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrenkow, rólnych pohonczow, wolazych a dzelaczerske ßwojby pyta hnydom abo posdźischo pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku zitnych wikow w czrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Hosposa

ßo na knjezi dwór w Boranezach pyta.

Wustojnu porjadnu

ßluzobnu holzu

kotraz je k wschem domjazym a sahrodnym dźelam swolniwa, pyta k 15. auguste mandzelska seminarskeho direktora **Eisenschmidta** w krajnostawskim seminarje.

Evangelsku czistu

ßluzobnu holzu

pyta wyschschi inzenieur **Winkler** w Budyschinje na Hoschiz haßy 38.

Zónske

trajne dźelo namakaju pola

A. W. Altmanna
w Budyschinje.

(K temu czißu pschiloha.)

Pschiloha k czišłu 29 Serbskich Nowin.

Sobotu 19. julija 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

14. julija 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	51—53	96 - 98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	45—47	87—89
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	39—43	81—84
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	34—38	73—79
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	50—52	91—96
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	45—48	86—89
3. starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	40—43	79—82
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	75—79
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	49—52	92—95
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	85—88
3. žnadnje pizowane	40—43	87—89
Cželata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	56—58	97—99
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	50—54	92—96
3. žnadnje wuwite wot zyza	42—48	84—90
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich stšižењow w starobje hač do $1\frac{1}{4}$ lěta	57—58	75—76
2. mjaßne	54—55	72 - 73
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	49—53	67—71

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšinje:	W Budyšinje. 12. julija 1913 wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 17. julija 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšenica běła	—	—	—	—	8	60	10	10
" žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	55	9	70	9	10	9	80
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	8	—
Jećmjeń	—	—	—	—	7	30	8	25
Wows nowy	7	48	8	—	6	70	7	80
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Wola	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	15	—	17	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	25	2	40	2	—	2	50
Butra 1 kilogr.	2	50	2	80	2	50	2	70
Pšeničžna muka 50 "	11	25	19	50	15	50	19	50
Rjana muka 50 "	10	—	13	—	11	—	13	—
Sšyno 50 "	2	75	3	30	2	75	3	30
Ssłoma 100 "	3	20	3	60	3	—	3	50
Prošata 906 schtuk, schtuka	14	—	27	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby	—	—	5	75	5	70	6	—
Rjane wotruby	—	—	6	—	6	10	6	40
Pšeničžny gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

Na bursy w Budyšinje pšeńca (běła) wot — hr. — np. hač — hr. — np., pšeńca (žołta) wot — hr. — np. hač — hr. — np., rožła wot — hr. — np. hač —hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot —hr. — np. hač —hr. — np.

W Budyšinje płaćeše: tórz pšeńcy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 16 hr. 24 np. hač 16 hr. 75 np., tórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 12 hr. 68 np. hač 12 hr. 75 np., tórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hač — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

17. julija 1913.

Po 50 kilogr.: Rožła wot 7 hr. 70 np. hač 8 hr. — np., pšeńca wot 9 hr. 60 np. hač 9 hr. 80 np., jećmjeń wot — hr. — np. hač — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 30 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., sšyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 20 np., běrny — hr. — np. hač 2 hr. 80 np., sšłoma (100 kilogr.) 3 hr. 17 np., butra (1kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hač 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Wjedro w Londonje 18. julija: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 9. njedźelu po sswjatej Trojizy farar Räda rano w 7 hodźinach serbsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin serbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Hendrich Ernst Günther, elektomonteur tu, s Almu Fridu Ducžmanez w Dobruschi.

W katholskej zyrkwi: Jurij Rjeda, pohonc̆ w Budyschinje, s Hańžu Schibschikez s Hórkow. — Dr. phil. Hermann Róla, s Hanu Hilžbjetu Försterez w Budyschinje.

Sdruhich wožadow: Dr. jur. Khorla Bjedrich Wylem Schołta, rěc̆nik w Zwikowje, s Hilžbjetu Marianu Thoßez w Ssmochcizach. — Max Poja, žiwnoscer w Holeschowskej Dubrawzy, s Marju Marthu Hejdanez w Jitku. — Jan Róla, kowar we Wulkich Sdźarach, s Lenu Wukaschez w Stróži pola Rakez. — Jan Max Pawoł, formar w Budyschinje, s Marju Theresiju Scholcžiz w Žornoßykach. — Gustav Hermann Schwarza, serjant w Bitschu, s Hanu Marju Heidez w Bukezach. — Pawoł Richard Mjetwa, kublet we Wulkim Dažinje, s Hanu Theresiju Rycžeriz w Schekezach. — Jan August Michałk, kublet w Lutyjezach, s Marju Augustu Khěžnikez w Kobjelnju.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Ernst Robert, Hendricha Ernsta Günthera, elektromonteura w Dobruschi, ß. — Herta, Ericha Jana Zaucha, elektromonteura w Ratarjezach, dź. — Elli, Gustava Alwina Steglicha, ßedlarja w Dobruschi, dź. — Martha Lydia a Marja Ruth, Jana Ernsta Alberta, kublerja w Zyžezach, dwójnikaj. — Egon Alfons, Gustava Josefa Oty, schewskeho mischtra w Dobruschi, ß. — Martha Ilsa, Pawoła Kurta Baßlera, pschekupskeho pomoznika na Židowje, dź.

W katholskej zyrkwi: Marja Margareta, Adolfa Sieberta, monteura w Budyschinje, dź. — Ruth, Maxa Richarda Rychtarja, murjerja w Huszy, dź. — Franz Richard Pawoł, Franza Gustava Hermanna Wallizka, wyschscheho schwajzarja w Demjanach, ß. — Pawoł Alfred, Pawoła Hendricha Elßnera, ßedlarja w Budyschinje, ß.

Sdruhich wožadow: Emma Lena, Ernsta Hermanna Schneidera, dźěłacerja w Hornim Hunjowje, dź. — Ernst Gerhard, Jana Ernsta Schuby, kublerja w Hornjej Borschczi, ß. — Oskar Fryz, Khorle Augusta Scholty, cžeßle w Hodźiju, ß. — Bodo Hermann, Hermanna Hendricha Bendlera, rycžerkublerja w Niesdaschezach, ß. — Ota Erich, Jana Augusta Scholty, žiwnoscerja w Njeßwacžidle, ß. — Kurt Rudolf, Alwina Marczina Wicžasa, samkarja w Njeßwacžidle, ß. — Khorla Ernst, Khorle Ernsta Kloßa, žiwnoscerja w Komorowje p. Rakez, ß. — Marja Martha, Jana Augusta Holbjana, dźěłacerja w Rakezach, dź. — Jan Pawoł Gustav, njemandź. ß. w Kamjenej p. Radworja. — Richard Waktaŕ, Khorle Schustera, pohonca w Adolfskej Hěcže, ß. — Khorla August, Khorle Augusta Donatha, rěsniskeho mischtra w Bukezach, ß. — Jurij Herbert, Pawoła Juliußa Schreitera, ßedlarskeho mischtra w Bukezach, ß. — Jan Bohuwěr, Jana Jakuba Dallwitza, kublerja we Wawizach, ß. — Pawoł, Khorle Augusta Herzoga, dźěłacerja w Krakezach, ß. — Jan Max Stübner, žiwnoscerja w Dubrawzy, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 13. julija: Pawoł Max, Hermanna Augusta Röthiga, zementerja w Sslonej Borschczi, ß., 13 dn.

W katholskej wožadze: 6. julija: Fritz Pawoł, Franza Bolejnika, samkarja w Biskopizach, ß., 10 m. 5 dn. — 11. Pawoł Bjarnat, Pawoła Wildy, monteura w Budyschinje, ß., 5 hodźinow. — 15. Pawoł, Jurja Rachela, dźěłacerja na Židowje, ß., 2 m. 2 dn. — 16. Marja, Jurja Rachela, dźěłacerja na Židowje, dź., 2 m. 3 dn.

Sdruhich wožadow: Ernst August Biesold w Hodźiju, 72 l. 18 dn. — Madlena swud. Kunzowa rodź. Sahrodnikez we Lusy, 69 l. 4 m. 24 dn. — Hana swud. Rohorkowa rodź. Khěžorez we Lusy, 85 l. 5 m. 11 dn. — Karolina swud. Piwarzowa rodź. Pollenkez we Wětrowje, 79 l. 5 m. — Khorla Wusch, žiwnoscer w Nowej Wěży p. Rakez, 62 l. 1 m. 3 dn.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

9. njedźelu po sswjatej Trojizy smeje rano $\frac{1}{2}$7 hodźin farar Kschižan serbsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$8 hodźin duchowny Voigt serbske a w 9 hodźinach němske předowanje.

Pjatk 25. julija jako na Jakuba budże rano $\frac{1}{2}$8 hodźin serbska spowjedź a $\frac{1}{2}$9 hodźin serbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

9. njedźelu po sswjatej Trojizy smeje farar Domaschka rano w 7 hodź. serbsku spowjedź, dop. we 8 hodź. serbske a $\frac{1}{2}$10 hodźin němske předowanje.

Popołdnju $\frac{1}{2}$4 hodźin shromadźizna towarstwa žónskeje młodosće.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. shromadźizna lschesćz. towarstwa žónskeje młodźiny.

Dobra

pšeńczna muka

je dostacz pola **Khorle Kahrowea** w Budyšinje pschi žitnych wikach.

Dobru lanu muku

porucža **Khorla Kahrowe** w Budyšinje pschi žitnych wikach.

„Wot 3 lět na hrosnu wumpjern ezerpjach. Hižo po 3dnjowym naloženju **Zuckeroweho patent. lěkarskeho mydła** bě wuspěch widžomny.

Jětseschka

słhnyjachu. a nowe njenastawachu. Hižo po 2 kuskomaj bě moja koža zyle čista. P. N."

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najsylnischa forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tučnjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** nasl̈ěd., **Strauch a Koldy.**

Serbski muzej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedželu měsaza wot ½11—12 hodźin.

Słomjane kłobuki

za muzskich a hólzow

nětkole wosebje tunje.

Proschu sebi placzisny we wukładnym woknje wobhladacź.

Hugo Lehmann

na bohatej hasy 22 **pódla hosczenza „winoweje kicze".**

Franz Marschner

czasnikar w Budyschinje

na bohatej hasy 9

swój skład **czasnikow** a **czasnikowych rjeczazow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. **Pisomne rukowanje.** **Tunje placzisny.**

Žnjowe rapsowe płachty

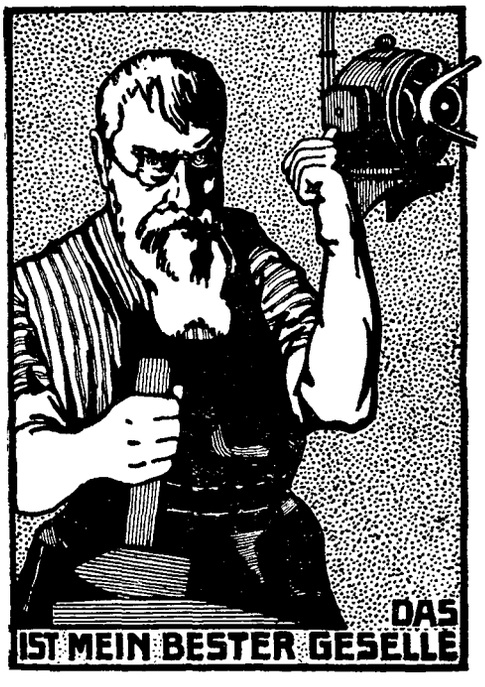
wschelakich wulkosczow,

měchi kóždeje druzziny

porucza

Heinrich Lange

pschi zitnych wikach 11.

Succomalt-Hämatogen

s lezithinom,

wurjadny wupruhowany krej tworjazy

posylujazy srědk.

Ssrědk sa posylnjenje czuwow.

Blescha 3 mk.

Rosesłkanje na wsy. Jeniczzy woprawdźity porucza

kral. privil. hrodowska haptyka

w Budyschinje.

Zonjaze koschle	koschlaze sukno
muzaze koschle	wupjerki
dźěczaze koschle	s rukowanjom, so pjerje njepschepuschczeja
trjenja	kožowe płachty
wutrěwanske trjenja	zychi, běle a pisane
blidowe ruby	kožowe pschikrywy
rólowanske ruby	kupanske schaty
schantka	

vitraze, gardiny a schórzuchi.

Najwjetschi wubjerk. — **Najtunsche placzisny.**

August Hilger

w Budyschinje

— na seminarskej hasy 2. —

Pjenjezźnikam

so k darmotnemu samesczenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoschiz hasy 42 po 1 skhodźe, w hosczenzu k „jandželu".

Hypotheki a wobsedźenstwo lezomnosczow.

— Sakožene 1899. — Stary sprawny wobkhod.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 30. **Sobotu 26. julija 1913.** **Lětnik 72.**

Wójna na Balkanje.

Turkojo do Adrianopla a Kirkilisse saczahnyli.

Mjes tym so ßo Bołharjo ſ Grichami a Sserbami wo kraj, Turkam wotdobyty, wadźachu, ßu Turkojo do Adrianopla a Kirkilisse saßo saczahnyli. We woběmaj twjerdźišnomaj bě jenož jara ßkaba bołharska wobßadka, kotraž ßo njeje mohła Turkam napscheczo stajicź. Prjedy hacź ßu Turkojo do Adrianopla pschiczahnyli, ßu Bołharjo sklad munizije a někotre knjeżerstwowe twarjenja do powětra tšělili. 600 Bołharow je ßo Turkam poddało. Turkojo pschi pschikhadże do Adrianopla a Kirkilisse ani jeneho muża njeißu shubili. Tak stej psches njejednotu balkanskich kschesczijanow twjerdźišnje, kotrejuż dla ßu ßo rěki krwě pschelałe, nimale bjes wojowanja saßo do turkowskeho wobßedżenstwa pscheschkej.

Tak rucze kaž ßu Turkojo Adrianopel a Kirkilisse saßo do ßwojeje mozy dostali, tak rucze ßnadź jich saßo ſ njeju wucźerja. Sso mjes ßobu sjednawschi jej Sserbjo, Grichojo a Bołharjo Turkam saßo wutorhnu. Balkanszy kschesczijenjo ßu ſ jena w myßli, so dyrbi ßo Turka ſ Europy wuhnacź. Tež wulkomozy njeczerpja, so by Turkowska ßwoje knjejstwo w Europje saßo wobtwjerdźiła. Rußowska, Jendźelska a Franzowska ßu w Konstantinoplu hižo k wjedźenju dałe, so Turkojo njeßmědża mjesy pschekrocźicź, kotrež ßu ßo jim na Londonskej konferenzy sastupjerjow wulkomozow sczahnyłe. Jeli so ßo Turkowska njebudże po napominanju wulkomozow skožicź chcycź, budże ßo wona k temu ſ naßylnosczu nusowacź. Rusła teho dla hižo pschi turkowskej małoasiskej a pschi rumunskej mjesy dwě wójßy shromadźuje.

Bołharska wo měr prožy,

tola niz pola Sserbow a Grichow, ale pola ruskeho zara a awstriskeho khěżora. Rusła je swólniwa, Turkowsku sadźerżecź a je hižo turkowske knjeżerstwo napominała, so by ßo se ßwojim wójßkom saßo do mjesow wrócźiło, kotrež ßu ßo na Londonskej konferenzy postajiłe. Awstriska pak, kotraž je prjedy Bołharsku ſ. muniziju, zyrobu, konjemi a brońjemi sastarała a jej wuspěch we wójnje pschecźiwo Sserbam pschała, je kralej Ferdinandej wschu pomoz sapowjedźiła. Wona by ßnadź najradscho widźała, hdy bychu Turkojo tež hischcze zyłu Mazedonsku, Staru Sserbiju a Sandźak saßo wobßadźili. Potom měła Awstriska saßo wuhlady, so by jej junu europiska Turkowska jako herbstwo pschipadła.

Sserbjo a Grichojo ßu hotowi, hnydom ſ Bołharskej wo měr jednacź. S woprědka bě ßo postajiło, so dyrbi ßo to w Skopli (Uskübje) stacź, tola po pscheczu rumunskeho krala Karola ßo woni njesarjeknu, ßwojich sastupjerjow tež do rumunskeho hłowneho města Bukuresta pósłacź. Prjedy pak hacź ßo měr njewobsamknje, woni njepschestanu ſ Bołharami wojowacź. Boja ßo, so by Bołharska jednanje wo měr ſ wotpohładom dłějiła, so mohła nowe wójßko mjes tym shromadźicź a wójnu ſ nowa sapoczecź. Wołzebje Sserbija Bołharskej njewěri, na to spominajo, so ßu Bołharjo hakle psched tydźenjom ßerbske wßy a město Knjesewaz nadpadli.

Mobilisazija ruskeho wójska pschi rumunskich mjesach a w Kawkasu.

Rusła w Beßarabskej pschi rumunskej mjesy a w Kawkaskej pschi turkowskej mjesy wójßko shromadźuje. Sarjadnistwu beßarabskeje a dunajskeje żelesnizy je ruske knjeżerstwo porucziło, so matej wosy a żelesnizu jenicźzy sa wożenje wojakow a wójnskeje potrjeby hotowu dżerżecź. Pschi anatolskej mjesy w Małej Asiskej ßu ßo tši ruske diwisije shromadźiłe. Rusła je pjecża Turkowskej hrosyła, so jej wójnu pschipowjedźi, jeli so turkowske wójßko Adrianopel a Kirkilisse dobrowolnje njewopuschczi. Turkowska ßo nadźija, so jenož pschi hrożenju wostanje. Jeno so tale nadźija njeje jebawa. Lohkomyßlny cźah Turkow do Adrianopla a Kirkilisse móże k dospołnemu sniczenju Turkowskeje dowjesczi! To pak mohło saßo lohko doscź ſ pschicźinu powschitkowneje europiskeje wójny bycź. Hdyż budźa ßo wulkomozy do asiskeje Turkowskeje dżělicź, budże wulki strach, so ßo jeje dla swadźa, kaž nětkole Bołharjo ſ Grichami a Sserbami.

Hdyż loni balkanski swjasł Turkowskej wójnu pschipowjedźi, Rusła na dobo ßwoje wójßko pschi němskej a awstriskej mjesy „na pruhu" mobilisowasche. S tutej mobilisaziju je wona Awstrisku wotdżerżała, pscheczíwo Sserbiji a Cźornej Horje sakrocźicź, hdyż tej Turkow sbiwschi Sandźak a Staru Sserbiju wobßadźischej. Nětko ßu pólske nowiny w Pósnanju ſ Warschawy powjesczi dostałe, so ma ßo sa někotre dny ſ nowa wukas „sa mobilisaziju na pruhu" w Warschawskim a Wilenskim wokrjeßu wocźakacź. Wot sańdżeneje nasymy ßu wojazy na stajnosczi na marsch pschihotowani. Warschawski wokrjeß ma 5 armeekorpsow, Wilenski wokrjcß 4 armeekorpsy.

Pósnanske pólske nowiny ßu dale shoniłe, so ßo na Kawkaskej żelesnizy wschędnje wojerske cźahi k turkowskim mjesam woża. Skoro zyłe w Tiflisu a Kutaisu stejaze wójßko je hižo pschi mjesach. Tež ſ krótkeho ranja ßo wojazy k Kawkaskej woża. Dla wjele wojerskich cźahow je tworowy wobkhod na żelesnizy skoro zyle sastał.

S roswiczom wobstejnosczow na Balkanje je Rusła nusowana, ßo na wschě móżnosczе pschihotowacź. Zar je ßwoju mórsku wjesbu pschetorhnycź dyrbjał a je pjatk rosrěczenje ſ ministrom swonkownych należnosczow Ssasonowom měł. S dobom je powjesczi pschischła, so je zyłe cźornomórske wójnske łódźstwo se Sewastopolskeho pschistawa wujěło. Knjeżerstwo wudawa, so wujěśd łódźstwa ſ manevrami swißuje. Lud pak ßebi myßli, so chze Rusła se ßwojimi wójnskimi łódźemi Turkowsku nucźicź, ſ Adrianopla a Kirkilisse wucźahnycź.

Turkojo w Starej Bołharskej.

Město so bychu ſ Grichami a Sserbami rucze měr sczinili, Bołharjo dale ßwoje wójßka pscheczíwo tutym sczelu. Mjes tym ßu Turkojo, kotsiž żaneho pscheczíwnika na ßwojim puczu njenadeńdu, hižo starobołharske mjesy pschekrocźili a hacź k bołharskej wßy Karapaczi docźahnyli. Wschě twarjenja ßu sapalili a schtóż ßo ſ wobydlerjow njeje ſ cźaßom wukhował, teho ßu sarubali. Bołharske knjeżerstwo je drje pscheczíwo nawalej Turkow do Bołharskeje pola sułkana a wulkomozow protestowało, tolo Turkojo ßo tajkim protestam jenož ßmeja a dale do njesakitaneho bołharskeho kraja cźahnu.

Kral Ferdinand wulkomozy prožy, so bychu turkowskim hrosnosczam wobarałe.

Bołharski kral je ßo na sastupjerjow wulkomozow, ßrjedu w kralowskim hrodże shromadżenych, w pschitomnosczi ministra swonkownych należnosczow Genaděwa se sczěhowazej rěczu wobrocził: Ssym nucżeny, psched Europu pscheczíwo postupowanju turkowskeho wójska protestowacź, kotrež njeje ßo ſ tym spokojiło, so je Londonske wucźinjenje sraniło, ale je mjesy Bołharskeje pschekrocźiło a ßo do stron Tenowy, Sslivena a Jamboli nawaliło a pschi tym wßy sapała a wobydlerjow mori a po zyłej Thrazijskej strach a hrosu rossczerja. Njemóżu wěricź, so wulkomozy, kotrež ßu měrowe wucźinjenja, nětkole ſ nohomaj ßo teptaze, ßobu podpißałe, ſ měrom njeskutkam pschihladuja, kotrychż wopor my ßmy. W nusy, w kotrejż je bołharski lud, ßo w jeho mjenje na sastupjerjow zywilisazije wobroczam a psches Waß, moji knjeża, Europu proschu, czerpjenjam wobydlerstwa kónz cźinicź, kotrež psched ßwojim starym potłóczerjom cźěka.

Wojowanje Bołharow pschećziwo Sserbam a Grichom

je poßledni tydźeń njepschestawajźy dale schło. Wono je nimo měry krwawne było. Po rosprawje ßerbskeho knjeżestwa je ßo wot połnóżneje Sserbije hacź do Mazedonskeje wojowało. Sserbjo ßu po dwajdnjownym wojowanju wobtwjerdźene město Belgradźik w połnóżnej Bołharskej ſ nóżnym nadběhom dobyli. Bóle k połodnju pola Pirota, Włoßzyny a Deschećaneho Kladenza pschi ßerbskich mjesach ßu Bołharjo Sserbow nadpadli, tola Sserbjo ßu jich wschudźe do sady sbili. Na stronje wot Zarowe Ssela k żórkam Bregalnizy ßu Bołharjo ßrjedu ſ hawbizow do stejischćzow ßerbskeho wójska pola Cžorneho Kamjenja tšéleli. Sserbjo na to njewotmolwichu. Pola Pirota ßu ßerbśy ratarjo 857 podnjenych bołharskich wojakow pohrjebali. Na puczu k Pirotej ßu Bołharjo něhdźe 7000 morwych a ranjenych měli.

Pola Kocžan a Kschiweje Palanki pjecža 200,000 Sserbow ſ Bołharami wojuje. Sserbjo saßakle nadběhi na bołharske stejischćza cžinja, kotrež ßo mużnje sakituja. S wjeczora Trna je ßo pjecža ßylne wotdźelenje Bołharow do morawskeje doliny dobyło.

Grichiske dobycże.

Ssrjedu rano Grichojo pschećziwo Kreßnje postupowachu. Bołharjo ßo jenoż ßkabje wobarachu. Zofajo woni mosty ſwotorhachu. Grichojo jich psches spalene wßy scżéhowachu, kotrež ßu wobydlerjo wopuschćzili. W Kreßnjanskim pschekhodźe Bołharjo khwilu Gricham napschećžo stejachu, tola Grichojo jich ſ bajonnetom wotehnachu, někotre kanony dobuchu a někotre sta Bołharow sajachu. S dobom prawe grichiske kschidło wot Neurokopa k Mahomiji a lěwe kschidło hacź k Zarowemu Sselu postupi. Hacź do Dźumije, kotraż je pjecża wobtwjerdźena, ßo wobaranje wjazy njewoczakuje. W doli Srumaskeje réki ßu Grichojo wschě pschekhody wobßadźili.

Saksti prinz Max wo awstriskej balkanskej politizy.

Saksti prynz Max je po Balkanje puczujo tamnische ludy bliże sesnał. Njedawno je ßo wón ſ jenym jemu snatym knjesom wo ßwojim puczowanju rosréczował. Pschi tym je wón awstrisku-balkansku politiku ſ wótrymi ßlowami jako wopaczną saßudźił, dokelż budźe wona ſ pschiczinu dalschich njemérow a schmatanzow na Balkanje. Nětczischa bratromordarska wójna Bołharjow se Sserbami a Grichami a wróczenje Turkow do Adrianopla a Kirkilisse ßu pschedwědczaze dopokasma, so prynz Max zyle prawje wo awstriskej balkanskej politizy ßudźi. Hdy budźische Awstriska Sserbiji pucź k adriatiskim morju njesawrjela, njebudźesche ßebi Sserbija wjeczornu Mazedonsku żadała, so by pucź k ägäiskemu morju dostała. Tola też ägäiskemu morju nochzysche Awstriska Sserbiju puschćicź a teho dla Bołharskej radżesche, so by Sserbam wieczornu Mazedonsku njepschewostajiła. Na ßwoje njesboże je Bołharska na sku radu Awstriskeje poßłuchała a tak je k nětczischej wójnje doschło, kotraż je Bołharsku ſ horde je wyßokosće do cżmoweje żałoßneje hłubiny storczika.

Kruppowa wěz.

Pschepytanje, kotrež je ßo dla pscheradźenja wojeŕskich potajństwow pschećziwo Kruppowym dźełarnjam w Essenje sawjedło, je ßo niz jenoż pschećziwo offizéram a wojeŕskim sastojnikam, ale też pschećziwo wodźazym woßobam Kruppowych dźełarnjow wobrocżiło. Wono je ßo też na direktorow tajneho radźiczela Hugenburga, Eccinsa a Hauza wobrocżiło. Tajny radźiczel Hugenburg je pschi rosréczenju ſ nowinskimi dopißowarjemi rjekł, so direkzija w Essenje njeje niczo wo tym wjedźała, so ßu ßo jejni sastupjerjo w Barlinje pschećziwo sakonjej pscheschli. Pschepytowazy ßudnik pak je pjecża k pscheßwědczenju dóschoł, so po rosprawach, kotrež je Barlinski sastupjeŕ Brandt Kruppowej firmje ßkał, njeje mózno, so by direkzija wo jeho khostajomnych cżinkach njewjedźała, ſ kotrymiż je ßebi tele wobhonjenje wobstarał. Pschepytanje njeje hischcże skónczene a njeje hischcże wěste, hacź ßo mjenowani tsjo direktorojo pscheð ßud njepocżerja.

Ssudniska wyschnosć je shoniła, so je ßebi sastupjeŕ Brandt w jenym klubu někotrych artilleriskich offizérow pschedstajicź dał, kotsiż ßu jemu wojeŕske potajństwa pscheradźicź mohli, a ßebi jich dowěrjenje dobywschi, je jim wjetsche summy pjenjes pożczował, je jich do ßwojeje loże w dźiwadle brał a po wotedaczu tajnych wotpißmow jim summy wupłacził, kotrychż wyßokosć njeje hischcże snata.

Poßylnjenje němskeho wójnskeho łódźstwa.

Po poßlednim hobrskim poßylnjenju němskeho wójska njebudźa drje ßo sa bliżsche lěta wot luda nowe wopory żadacź. Sa to pak budźe ſ nowa dalsche poßylnjenje wójnskeho łódźstwa trěbne. So bychu němske pschekupske łódże w zusnych krajinach schkitane byle, dyrbi ßo woßebita eskadra kschižakow natwaricź. Na tajke waschnje budże ßo ßylne němske wójnske łódźstwo w baltiskim a połnóżnym morju stajnje w hotowosczi dżeržecź móz.

Elsaskim a lothringiskim wojakam ßo njewěri.

Roskasowar 16. armeekorpsa w Lothringiskej je wukas wudał, po kotrymż ßo w Elsaßu a Lothringiskej narodżeni wojazy njeßmědża ani w pißarńjach generalneho staba, ani pschi telegrafach a telefonach wuziwacź. Mnosy lothringizy wojazy, kotsiż pschi proviantstwje ßłuża, ßu ßo k regimentej wróczo pósłali. Roskasowar elsaskeho armeekorpsa w Straßburgu je psched někotrym cżaßom wukas wudał, so ßo elsaßy wojazy njeßmědża k wotdźelenjam maschinskich tšélbow bracź. Żadyn elsaski abo lothringiski wojak njeßmě ßo też ani k nowym wotdźelenjam elektriskich projektorow, kotrež ßo srjaduja, ani k powětrojeśdnej ßłużbje pschipuschćicź.

Sjawne je, so wojeŕske wjedniśtwo elsasko-lothringskim wojakam njewěri a so jich teho dla se wschěch městnow wotstronjuje, hdyż mohli někajke wojeŕske potajństwo shonicź.

Krajni pscheradnizy w němskim wójsku.

Wójnski ßud w Torunje je po tsidnjownym jednanju podwyschka Tietzu ſ 21. pruskeho pěschcheho regimenta dla dokonjaneje a spytaneje pscherady wojeŕskich potajnosczow, cżeknjenja ſ wójska, wojeŕskeho paduchstwa, jebanstwa a krjudowanja podstajenych wojakow k khostarni na 8 lět, shubjenju cżeßnych prawow na 6 lět, wustorcżenju ſ wójska, dowolomnemu podstajenju pod polizajsku nadkedźbu, degradaziji a pscheßadźenju do druheje rjadownje wojeŕstwa saßudźik. Tietz je wojeŕske potajnosczе ruskemu knjeżeŕstwu pschedał. — Jedyn prjedawschi wohnjostrojnik w Spandawskej artilleriskej składowni, kotryż je ryßowanki jeneje noweje kanony kradnył a do wukraja pschedał, je ßo ſ cżaßom ſ procha měł, tak so jeho njemóża khostacź.

Pjenjeżna nusa w Cżechach.

Psches roskoru mjes Cżechami a Němzami ßu Cżechi do wulkeje pjenjeżneje nusy pschischkе. Hižo někotre lěta njeje cżeŕski ßejm wo krajnych pjenjeżnych należnosczach wobsamknycź a je srjadowacź mohł. Němszy sapóßłanzy ßu kóżde wobsamknjenje ſ herjekanjom njemóżne cżinili. Němzy ßu jenoż ſ tym wumėnjenjom ſwólni, cżeŕskemu ßejmej w měrje dźełacź dacź, jeli so tón do dźełenja cżeŕskich a němskich Cżechow swoli. W němskich Cżechach njeměła potom cżeŕska rėcź pscheð ßudom a druhimi wyschnosczemi żaneho prawa wjazy. Tajke wurunonje cżeŕsko-němskeje swady pak Cżechojo wotpokasuja. Mjes tym ßu ßo krajne kaßy do zyła wucżerpake.

Knjeżeŕstwo budźe pschi tajkich wobstejnosczach nusowane, nakhwilnje cżeŕskemu krajnemu porjadej płaczіwosczі wsacź a sa Cżechi wurjadnu sarjadnisku komißiju postajicź, kotraż budźe ſ njestroniskich khėżorskich sastojnikow wobstejecź. Cżeŕske krajne kaßy ßu nětkole zyle próżdne. Duż budźe knjeżeŕstwo bliżsche dny krajne sarjadnistwo pschewsacź dyrbjecź.

Njespokojaze wobstejnosczе w franzowskim wojeŕskim powětrolětarstwje

ßo w knjeżeŕstwowych nowinach nadrobnje rospominaju. Wot jeneho lěta je liczba samolwjenjow wo pschijeczе do lětarskeho korpsa wot 81 na 32 spadła. Wjele snjesboženjow je ßo ſ njedoßahozym wuhotowanjom sawinowało. S pjenjesami, kotrež je ßejm sa powětrolětarstwo pschiswolił, ßo bjesßwědomicze broji. Drohe lětadła ßo kupuja, sa kotrež pak trěbnych kólnjow njeje. Lětadła ßo pod holym njebjom leżo wostawaju a ßo na tajke waschnje skónzuja.

Sawjedżenje tsilětneje wojeŕskeje ßłużby w Franzowskej

je ßo ßobotu w franzowskim ßejmje pschijało. W franzowskim ludu je ßo pscheßwědczenje pschedobyło, so je nusne, nowe cżeżke wopory niz jenoż sa sakitanje kraja, ſ poßylnjenjom němskeho wójska wohrożeneho, pschinjesc, ale też teho dla, so by ßo nahladnosć Franzowskeje pschi rosßudżenju mjesyludowych praschenjow sakhowała, hdyż ßo diplomatiskim namjetam jenoż wojeŕśy hotowej mozy ważnosć dawa.

Po nowym sakonju wojeŕska ßłużba tsi lěta traje. Tole postajenje njepocżahuje ßo na lětniki 1910, 1911 a 1912, ale płaczі hakle sa lětnik 1913. Lětnik 1910 ßo hakle 15. novembra se ßłużby puschcźi, hdyż budża nowi rekrutojo hižo wuwucżeni. Sa tsilětnu

ßłužbu maja wojazy prawo na 120 dnjow dowolenzy. Wojakam ſ rataŕſtwa ma ßo prědnoſcź w cźaßu pólneho dźěła dacź. Podpjera ſa potrjebne ßwójby wojakow wſchědnje 1 frank 25 centimow ſ pſchidawkom 50 centimow ſa kóžde dźěćzo hacź do 16 lět wucźinja. Tale podpjera je ßo też potrěbnym ßwójbam reſerviſtow pſchiſwoliła.

Spjećźenza bamžowych ſchwajzarſkich gardow.

W Vatikanje, w bamžowym ßydle w Romje, je ßo ſchwajzarſka garda ſpjećźiła. Pſched krótkim běchu gardiſtojo noweho wyſchka, Repond rěkazeho, doſtali, kotryž mjes druhim gardiſtam ſakaſa, do korcźmow khodźicź, dokelž běchu ßo wſchelazy gardiſtojo wopili a w pjanoſcźi herjekali. Hiſchcźe bóle ßo gardiſtojo roshněwachu, hdyž wyſchk porjadne ſwucźowanſke a turnowanſke hodźiny ſawjedźe a nad gardiſtami noweho hejtmana, Glaſſon rěkazeho, poſtaji, kotryž krucźe na porjad hladaſche. Njeſpokojni gardiſtojo k wyſchkej Repondej pſchińdźechu a ßebi žadachu, ſo dyrbi Glaſſona puſchcźicź. Tola Repond ßwój revolver wucźahnywſchi gardiſtow wotehna. Tucźi ßo kardinalej ſtatnemu ſekretarej Marnej de Valej podachu a jemu woſjewichu, ſo bychu wſchitzy gardiſtojo ſ Vatikana wucźahnyli a ßo do Schwajzarſkeje wrócźili, jeli ſo ßo njebychu jich žadanja dopjelnikle. Kardinalny ſtatny ſekretar gardiſtow ſměrowa, tola jim poſdźiſcho pſches italſkich žandarmow brónje ſebracź da. S tym ßo roshorjenje bamžowych wojakow hiſchcźe ſhórſchi. Też bamž je ßo na gardiſtow, kotſiž ßo žaneho porjada wjazy njedźeržachu, roshněwał. Wón je jich žadanje wotpokaſał a tjoch wjednikow ſpjećźenzy ſ gardy wuſtorcźił. K generalnemu appellej, pſchi kotrymž ßo bamžowy wukas cźitaſche, běchu ßo italſzy poliziſtojo ſkaſali, ſo bychu, jeli ſo by k njeměram doſchło, ſakrocźili.

Bamžowa ſchwajzarſka garda ſ 10 offizěrow a 110 wojakow wobſteji. Do njeje ßo jenož Schwajzarjo pſchijimuja; wſchědni wojazy njeßmědźa ßo woženicź. Pódla ſchwajzarſkeje gardy je w Vatikanje hiſchcźe hrodowſka ſtraža; wona je 50 muži ßylna a jenož ſ Romjanow wobſteji. Dale je tam hiſchcźe ſemjanſka garda, kotrejež ßobuſtawy ßo ſ romſkich ſemjanow bjeru.

Jedyn wyßoki italſki offizěr jako krajny pſcheradnik.

Kaž je wyſchk awſtriſkeho generalneho ſtaba Redl potajnſtwa awſtriſkeho wójſka Ruſkej pſcheradźał, tak je jedyn wyßoki offizěr w italſkim wójnſkim miniſterſtwje, hrabja Rocca, lěta dołho jako pſcheradnik w ßłužbje awſtriſkeho knježeŕſtwa ſtał. Hrabja Rocca je 70 lět ſtary a je nan ßydom ßynow, ſ kotrychž někotſi w italſkim wójſku ßłuža. Sa ßwoje pſcheradniſtwo je wón wulke ſumy doſtawał, tola wone ſa wudawki jeho brojeŕſkeho hoſpodarſtwa njedoßahachu. Hrabja ma hród w Serria, kotryž pak je hacź na ßwoju połnu hódnoſcź ſ hypothekami wobcźeżeny. Hdyž ſaſtupjerjo wójnſkeho miniſterſtwa jeho hród pſchepytachu, wjele wobcźežowanſkich pißmow namakachu, kotrež pſcheradniſtwo hrabje Rocci wobßwědcźeja. S nich je ſpóſnacź, ſo je wón plany wobtwjerdźenjow pſchi awſtriſkej mjeſy a nadrobnoſcźe mobiliſazije wójſka awſtriſkemu generalnemu ſtabej pſcheradźił. Jena młoda knjeni bě poßrědniza mjes hrabju Roccu a awſtriſkim generalnym ſtabom. Hacź do ſapoczatka ſańdźeneho tydźenja je wona w Romje bydliła, tola nětkole ßo njejabzy ſhubiła.

Hrabja Rocca ma pjecza ßobuwinikow w italſkim wójſku. Wón měješe wulkokſchiž italſkeje króny a někotre wyßoke wukrajne rjady.

Revoluzija w Chinje.

China hroſy do dweju połojzow roſpadnycź. Wobydlerjo połodniſchich provinzow ßu pſchecźiwo republizynemu preſidentej Juanſchikaiej poſtanyli, k kotremuž połnózne provinzy dźerża. Juanſchikaia winuja, ſo kraj ſe ßwojimi ſkutkami do ſaſubjenja wjedźe. Wójſko połodniſchich provinzow je Senczunſuana ſa preſidenta wuſwoliło. Sběžkarjam je ßo też Kwangtungſka provinza ſ měſtom Kantonom pſchiſamkła. Sběžkarjo ßu Schanghai wobßadźili. Wukrajni pjenježnizy knježeŕſtwu 200 milijonow hriwnow połcźa a ßu dźěł tuteje ſumy hižo wupłacźili. Knježeŕſtwo je ſ doſtatkymi pjenjeſami mužſtwam wójnſkeho łódźſtwa ſaſtatu mſdu ſapłacźiło a ßebi ſ tym łódźſtwowu ßwěrnoſcź ſawěſcźiła. S tym je ßo też brónjowa ſkładownja w Kiangnanje wukhowała, kotraž je ßo někto tak wobtwjerdźiła, ſo ßo ſběžkarjo jeje njemóża ſmozowacź. Sběžkarjam pjecza Japanſzy ſkradźu polěkuja. Pod ſchkitowanjom japanſkich torpedowſkich cźołkmow ßu pjecza wjednizy ſběžkarſkeho hibanja do njeſpokojnych provinzow pſchiſchli.

Poklad.

„Tak jeno do zyrkwje dźicźe, dźěcźi, a tam pobožnje ſpěwajcźe. To budźa lětża ſrudne ßwjate dny, hdyž nana wjazy nimamy, a hdyž ßym ja ſkhorjeła. Ale ſchto chze to pomhacź? Dyrbimy wot Boha wſchitko ſcźerpnje a ſ podacźom pſchijimacź. Duž jeno dźicźe. A mi, Hanka, podaj knihi. Hdyž njemóžu do zyrkwje hicź, pſchecźitam ßebi ſ najmjeńſcha doma, ſchto je naſch Sbóžnik ſa naß cźerpjeł."

To běſche wulki pjatk a wudowa Skubankowa ſcźeleſche dwě ßwojej dźěſcźi do zyrkwje, wóßomlětneho Janka a Hanku, kotrejž ßo ſchtyrnate lěto bliżeſche. Wona měješe hiſchcźe ſtarſchu dźowku, Hańžu, kotraž w bliżſchim měſcźe ßłużeſche. Te tſi dźěcźi běchu jeje jeniczka radoſcź.

Hakle njedawno bě Skubankowej muž ſemrjeł. To bě ſlutniwy a dźěławy muž, kiž ßo wo ßwoju ßwójbu ßwědomicźe ſtaraſche. Běſche cźěßła a ßej rjany pjenjes ſaßłużeſche. Sbytkne niczo njepſcheczinjeſche a duž ani tehdom nuſy njeměješe, hdyž ſaßłużby njeměješe, pſchetož na tajki cźaß Skubank ſtajnje ßebi myßleſche. Dołho khory njebě, ale też tón krótki cźaß bjes maka wſchitke nalutowanki ſpózera, tak ſo měješe wudowa po jeho ßmjercźi njedoſtatk. Ale wona ßo dowěrjeſche na Boha, ſo jeje njewopuſchcźi, a też potom wutrobitoſcź njeſhubi, hdyž też ßama ſkhorje.

„Bóh ma na ßwěcźe wſcheho doſcź, wudowow, ßyrotow nima doſcź!" Tak rěka w ßerbſkej praſtarej pěßni, tak bě też Skubankowa ſmyßlena.

Schwarna dźowka Hańža macźeri wſchitko, ſchtož ßebi ſaßłużeſche, dawaſche; ſ tym wěſo ßo wudowa ſ dźěcźimi njebudźeſche ſeźiwika, ale dobra dźowka proſcheſche ßwoje knježſtwo, ſo bychu jej mſdu na někotre měßazy do cźaßa ſapłacźili.

Macź to hnuta a płakajo pſchija.

„Bóh, luby Knjes, budźe cźi to mytowacź, luba Hańža", wona rjekny. „Ale ſchto to nětkole ty ßama ſměješch, ſa cźo budźeſch ßo hotowacź, hdyž ßy ßebi mſdu do cźaßa wotebraka! Schwarne je twoje knježſtwo, ſo je ßo nade mnu ßmiliko!"

„Wſchako mam hiſchcźe najnuſniſchu draſtu, luba macźi", dźowka wotmolwi, „a pyſchicź ßo njetrjebam. Jenož ſo Bóh wam ſaßo da wotkhorjecź, to budźe ſaßo wſchitko hinak. Też Hanka bórſy ſchulu wukhodźi a budźe wam pomhacź ßo ſeźiwicź. A też ja wam ſ něcźim wupomham."

Takle ſchwarna dźowka ßwoju cźeźko domapytanu macź troſchtowaſche, kotraž ßo na Boha twjerdźe dowěrjeſche. Pola Skubankez ßo pokaſa, kaž też druhdźe, ſo ludźo na ßwojich dźěcźoch najwěſcźiſcho wjeßele doczakaju, hdyž ßu je derje a pobožne wukubłali. A ſo je Skubankowa tak cźiniła, ßmy hižo prjedy ſpóſnali. Wona pilnje na to kedźbowaſche, ſo ßo pobožnje modlachu a ſo njedźelu a ßwjate dny porjadnje do zyrkwje khodźachu, ale też, ſo bychu po Božich kaſnjach żiwe bycź wulke. A jeje dźěcźi běchu ſwukle poßłuchacź.

Tola Jankej ßo dźenßa na Boże ßłużby nochcźyſche. Dołho ßo wjercźeſche a napoßledku rjekny, ſo ßnadź mohł popołdju hicź.

„Schto dha je cźi to na myßle pſchiſchko, Janko?" macź ßo dźiwaſche. „Nětkole dopołdnja je rjeńſcho, ſchtó wě, kajke też wjedro popołdnju budźe. Dźenßa kóždy dopołdnja do zyrkwje khwata, ſchtóżkuli někak móże."

Jank ßebi dale njeſwěri ſnapſchecźiwicź a woteńdźe, wěſo niz ſ wulkim lóſchtom. Ale to njebě teho dła, ſo njeby rad na Boże ßłużby khodźił, pſchiczina bě zyle druha.

Hacźrunje běſche hiſchcźe dźěcźo, bě tola do teho pſchiſchoł, ſo ßo jim nětkole hubjenje póńdźe, hdyž bě jim nan ſemrjeł a hdyž budźe ßo macź ßama ſtaracź a k temu měcź dyrbjecź. Wón bě ßłyſchał, ſchto bě ßebi macź ſ Hańžu a Hanku powjedała a bě ſ teho ſpóſnał, kajka bojoſcź ju cźeßni. Hańžina podpjera a nadźija, ſo ßebi něſchto ſaßłuži, doniž ßo macź njewuſtrowi a Hanka ſchule njedokhodźi, to wſchitko ßo jemu njewěſte bycź ſdaſche. Wón měješe najlěpſchu wolu, ſo by macźeri lěpje pomhał a to bjes wulkeho napinanja, a to dźě bě tola móżno, kaž też ßnadna wěz.

Runje pſched krótkim cźaßom bě Jank rjane powjedańczko cźitał. We knižzy bě wopißane, ſo ßu w ſemi tu a tam poklady a ſo ßo te runje na wulki pjatk wotwěraju, ale jenož dopołdnja. Schtóż runje w tym cźaßu na měſtno dóńdźe, hdźeż je taſki poklad ſkhowany, jón ſawěſcźe nańdźe. A na ſkalnatej hórzy ſady wßy běchu roſpadanki ſtareho hrodu; tam lědma ſchtó pſchikhadźeſche, khiba někchtó zuſy, ſo by ßebi te roſpadanki wobhladał.

Powjedaſche ßo, ſo tam ſcheri, ale też to ßo wobkrucźeſche, ſo tu ßau poklady ſkhowane. A Jank bě ßebi bórſy wumyßlił, kak macźeri ſ nuſy pomhacź. Hdyž budźe wulki pjatk dopołdnja, woſmje

ßebi motyczku, pójdże do rospadankow, budże tam kopacz, nańdże poklad a pschinjeße jón maczeri dom. A po nusy je ßo stako. To budże wjele wjazy, hacz schtoż ßebi Hańża saßkluži. Wodnjo scherícz njebudże, czeho chzyk ßo potajkim bojecz!

Jankowy saměr bě sawěscże mudry a derje pschekkadżeny, jenoż so bě jón jemu macz nětkole skasyka, poruczejo, so dyrbi město na rospadanki do zyrkwje hicz. Teho dla lóschta njemějesche. Schto nětko? Maczeri njepoßkluchacz, to jemu ani na myßle njepschińdże. A jej to dowěricz, to njemóżesche. Wón chzyschce ju dżěn prawje pschekwapicz. A napoßledku, a jeli by teho wohidneho poklada w rospadankach tola njebyło — to by maczeri nadżeje podarmo naczinił. Duż jej to do czaßa prajicz njemóżesche.

Ale duzy do zyrkwje ßo směrowa. Móżno, so na namakanje poklada też potom njebudże posdże, hdyż ßo s zyrkwje wróczi. Ssnadź dżě ßu Boże ßłużby w druhich zyrkwjach posdżischo, duż czaß njebudże pschecżakany. Wschako na hród daloko njeje, ßnadź pok hodżiny pucża a wón derje pokhwata.

Nětkole hižo rad do zyrkwje dżěsche a ßo też wo to pomodli, so by jemu Bóh pomhał, so by poklad namakał.

Lědma bě s zyrkwje ßo wróczik, sańdże do komorki, wsa ßebi mjelczo motyczku a wuschedschi s khěżki khwatasche po pólnej scżeżży k rospadankam. S hiczom na hórku bě ßo tak napinał, so czeżko wodychowasche.

W rospadankach bě struchło a czicho. Potorhana strażna wěża do horka ßo wupinasche, jako ßwědk dawno sańdżenych czaßow a jako snamjo hinitoscże mozy a ßławy. Spadane wobhrodne murje, wjelby podsemskich rumow, hromady kamjeni, kiż běchu s kerkami poroscżene — to bě wobras rospadankow něhdyscheho wulkotneho, rjaneho hrodu.

Jank ßo do koka roshladowasche. Hdże dha by tón poklad najskerje mohł bycz? Bjes dwěła w jenym tych wjelbow. Tajkich wjelbow bě tu wjazy pornjo ßebi, psched kóżdym bě hromada kamjeni, psches te Jank s lohkoscżu pschelése a do wjelba sastupi. Ale tam bě pschistup do jeneje pinzy dozyła saßypany — tam móżesche tón poklad najskerscho bycz.

Jank kamjenje wotmjetowasche a s motyczku pjerschcz tak pilnje wotkopowasche, so jemu pód s czoła běżesche. Dyrbjesche wodychnycz. A na njeho hischcże doscz wjele dżěła czakasche, pschetoż pschezo hischcże ßo durje njepokasowachu, běchu jara saßypane. Wodychnywschi s nowa dżěłacz pocża, sa khwilu jemu motyczka do prósdneho sajědże a mała czmowa dżěra ßo pokasa. Nětkole to spěschnje dżěsche. Jank tón pschistup trochu rosschěri a do njeho salése.

Wón ßo po ßypotatej pjerschczi swjese a kamjenje ßo sa nim ßypnychu. Jeho hrósba wobja, so ßnadź do bjesdna pada, ale to njebě hłubscho, hacz něhdże dwaj łohczi. Pschi ßwětle, kotrež psches wukopanu dżěru do ruma padasche, spósna, so to njeje wulki rum. Na dnje běchu kamjenje, ale poklada nihdże widżecz njebě. Jenoż sady w kucże czmoweho wjelba někajki měch leżesche.

Sjebany ßo Jank srudnje po pinzy roshladowasche, ale nihdże njebě niczo. Na poßledku ßebi wotmyßli, do teho měcha pohladacz. Tón bě wulki, ale skoro prósdny, jenoż delka bě něschto w nim.

Jank měch wsa, kiż ani sawjasany njebě, a spósna, so je khětro czeżki. Wotewri jón a dżiw bě, so njesakschikny, tak ßo stróżi. Tu namaka kraßne futerale se słotymi a ßlěbornymi czaßnikami, pjerschczenje a jehły a wschelake druhe wězy, wo kotrychż ani njewjedżesche, schto ßu a k czemu ßu. A wschitko ßo tak rjenje błyschczesche. Potajkim duż bě tu tola poklad a wón bě jón namakał! To budże macz wjeßela!

Ale schto nětko? Dyrbjesche ßnadź měch wsacz a domoj donjescz? To by ßo nanjeßł a potom, hdy by jeho něchtó setkał a ßo wopraschał, schto to njeße. A ßnadź by jemu poklad wutorhnył! Ně, to njesczini. Wostaji měch tam a wosmje ßebi jenoż něschto wězow do kapßy, so by je maczeri pokasał, so by jemu wěrika. Potom Hanka s nim pschińdże, a w korbje wschitko domoj wotnjeßetej. Tak nichtó ani sdacza wo tym njesměje, so staj schto namakałoj.

Jank tyknu něschto pjerschczenjow a dwaj czaßnikaj do saka a s pinzy wulése. Wón ßo do skoka da, so by bórsy doma był, ale tu ßo dopomni, so by mohł jemu něchtó namakany poklad pokradnycz. Duż ßo wróczi a dżěru saßo spěschnje samjeta s kamjenjemi a s hlinu. Potom hakle khwatasche domoj. Sa schtwórcz hodżiny bě dom.

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Njewoczakany wopyt lětarjow.) Sańdżenu ßrjedu popołdnju do Budyschina s Draždżan powjescz pschińdże, so wot tam wjeczor wokoło 6 hodżin dwě lětadle do Budyschina pschileczitej a so ßo na starym wojeńskim swuczowanischczu pola Scżijez na semju puschczitej. Duż do 6 hodżin wobydlerjo s Budyschina s czrjódami k něhduschemu państwischczu khwatachu. Mnosy ßo s drózkami a automobilemi tam dowjescz dachu. Też offizěrojo tudomnych tsjoch regimentow lětadle woczakowachu. Wschitkich woczi s njescżerpnosczu k wjeczorej shladowaschtej, tola żane lětadło ßo nochzysche pokasacz. Skónczńje bě mały dypk na podnjebju spósnacz, kotryż ßo rucże powjetschowasche a ßo skónczńje do formy hobrskeho hołbja pschetwori. Něhdże 500 metrow wyßoko lětadło nad państwischczom k Budyschinej leczesche. Nad městom ßeklu wopißujo ßo wono k państwischczu wróczi a ßo hacz do 10 metrow dele puschczi, tola ßo hnydom saßo sběhny, dokelż wuběżne městno njeby dosez dołhe było, tak so by lětadło do jeneho żitneho pola sajěcz dyrbjało. Hischcże ras wokoło państwischcża poleczawschi ßo lětadło na pschihódnym městnje na semju puschczi. S njeho dwaj offizěraj, leutnant s Eckenbrecher s Parchimskeho dragunskeho regimenta a leutnant s Clausewitz s 4. pěscheho gardy-regimenta słeseschtaj. Prěńschi bě lětadło wodżik, mjes tym so bě druhi jako wobkedżbował ßobu jěł. S Draždżan do Budyschina bě lětadło 30 mjeńschinow leczało. Lětadło bě albatroski hołb s mjenom „Ersatz Erzgebirge". Pschitomni offizěrojo lětarjow wutrobnje witachu. Wonaj na państwischczu něhdże hodżinu pschebywaschtaj, mjes tym so ßo do schěsczżylindriskeho khłódżaka woda pjelnjesche. Hdyż běchu mużstwa 103. regimenta lětadło k rańschej kromje państwischcża dowjedli, ßo motor puschczi. Jeho wodżeŕ a pschewodżeŕ ßo na njo ßydnyschtaj, lětadło najprjódzy pomaku a potom skoku po trawje jědżesche a ßo skónczńje do powětra posběhny a k wjeczoru wróczo leczesche. Sa słět s Budyschina do Draždżan je ßo jenoż 22 mjenschinow trjebało.

Druhe pschipowjedżene lětadło, dwojotsěschnik „Blasewitz" njebě ßo na słět puschczicz mohł, dokelż jeho motor w rjedże njebě.

W Budyschinje budżetej w bliżschim czaßu stajnje dwě wojeńskej lětadle pschebywacz. Jako kólnja sa njej budże ßo jene twarjenje wużicz, kotrež je ßo na prjedawschim Weigangez kuble w Scżijezach sa konje wużiło.

— Zeppelinska powětrowa łódź „Sachsen", kotraż je hižo dwójzy ßwój słět psches Budyschin wotprajicz dyrbjała, ßo pschi pschihódnym wjedrje jutsje njedżelu 27. julija dopołdnja w Budyschinje woczakuje. Jeli so by wjedro tutón dżeń saßo njepschihódne było, ßo słět jedyn wschědny dżeń wuwjedże.

— Tudomna waggonowa fabrika ßo s nowa powjetschi. K połodnju ßo k njej wjetsche twarjenje pschitwari.

— (Žně.) W hornjej Łużizy ßu ßo sańdżeny tydżeń powschitkownje žně sapoczałe. Każ je se wschěch stron ßłyschecz, wone powschitkownje spokojeja. Kop ßnadź njebudże telko każ loni, sa to pak ßnadź budże rożka wjazy dawacz. S małym wuwsaczom rózka wschudże rjana steji, runje tak druhe żita. Jenoż tu a tam na ßmahach je ßo pscheńza s městnami lehnyła. Dobry wunoschk wowß a běrny lubja. Mokrota njeje polnym wupkodam w Łużizy swadżiła, skerje mohło ßo rjez, so je pschełucho a pschesyma było. S jerym wjedrom a haprlejskimi a mejskimi mrósami ßu ßadowe schtomy czeżko czerpike. Kczenje je s wulkeho dżěła smjerslo, a teho dla budże jara mało ßadu. Jenoż ßłowczińy njejßu schkodowake, wone ßu bohacze s płodami wopowěschane, to pak kłódneho wjedro dla njemóża srawicz. Najbóle bychu czopkotu kórki potrjebałe, kotrež dotalneho kłódneho wjedra dla njejßu hischcże sakczěcz mohłe.

— (Wurjadne wjedro.) Mjes tym so w ßrjedżnej Europje a połnóżnej Italskej na kłódne wjedro skorża, je w połnóżnej Ruskej a połnóżnej Schwedskej wurjadnje horzo a ßucho. W połnóżnej Schwedskej maja tak czopke wjedro, każ nětkole w połodnischej Italskej.

— (Bjesdżěłosczż.) W industriji a rjemjeßle je nitkole mało dżěła. Woßebje we wulkich městach je bjesdżěłosczż wulka. Najhórje je w twarstwje. Twarry w městach njemóża twaricz, dokelż husto ani na prěnju hypolheku njemóża żanych pjenjes pożczenych dostacz. Hdyż pak s twarjenjom klaza, maja pschi tym też mnosy rjemjeßlnizy, każ samkarjo, blidarjo, molerjo atd. ßobu czerpicz. Bjesdżěłosczż je ßo skoro psches zyłku Němsku wupschestrěła.

S Radworja. Sańdżenu njedżelu popołdnju ßo tu pruha turnowanskeho a hrajneho ßwjedżenja wotmě, kotryż wubjerk sa powschitkowne wużitne dżěło 24. augusta sa Rakezy pschihotuje. Wokoło 5 hodżin ßwjedżeńsli czah wot schule s wjeßełymi synkami hudżby nimo hroda na knjeżu łuku czehnjesche. Wón s Njeßwaczidlskeho a Wulkodubrawskeho turnowanskeho towarstwa a s Minakalskeho, Rake-

cžanskeho a Radworskeho mlodźinineho wotdźelenja wobstejesche. Najžwobodne swuczowanja wuwjedźechu. Potom dalokoskakanje, bul, prjódzy turnarjo cžahanje powjasa, storkanje kulow a na pschemoběženje na rjad pschińdźechu. Dokelž bě žo mjes tym do deschcža dako, dyrbjesche žo swuczowanje do cžaža skónczicź.

— Žitowe žně w krajach, kotrež semju se žitom sastaraju, žu loni bohatsche dyžli hdy prjedy byle. Tež lětža žu wuhlady na nowe žně dobre. Pschenży budże žo na žwěcże s najmjenscha telko domoj khowacź, kaž loni. Wo žnjowym wunoschku w Argentinskej njehodźi drje žo hischcże žudźicź. Sa to žo w Kanadże wjetschi wunoschk wocžakuje dyžli loni, podobne powjesće žu se sjednocženych statow polnózneje Ameriki a Ruskeje pschischle. W Němskej, Franzowskej a Jendźelskej budża žně nimale teżame kaž loni.

Se Scheschowa. Wutoru wjeczor je žo Njeżwaczidliskemu majoratnemu knjejstwu žluschaza zyhelncža wotpalika. Sskoma a ratarske maschiny, kotrež w njej tudomny ryczerkublowy najenk Beyrich khowasche, žu žo spalile. K haschenju běchu žykawy dobromólneju wohnjoweju woborow s Njeżwaczidła a s Rakez a s Rakeczanskeho knježeho dwora pschijěke. Prěnje myto je žo žykawje Rakeczanskeje dobrowólneje wobory a druhe myto Rakeczanskej knježej žykawje pschipósnalo.

S Kamjeńza. Sa žedkarjow, rjemjenjerjow, tapezěrarjow a wojnarjow je žo w Kamjeńskim hamtskim hejtmanstwje dyrbjenska jednota postajila. Jej dyrbja wschitzy žedkarjo, rjemjenjerjo, tapezěrarjo a wojnarjo pschiżżkuschecź, kotsiž w Kamjeńskim hamtskim hejtmanstwje žwoje rjemjeżko žamostatnje wukonjeja.

S Kulowa. Zyle njewocžakany je tu póndźelu sakski kronprynz s automobilom pschijěł. Jeho dwaj offizěraj a jedyn žkužobnik pschewodźachu. Farsku zyrkej a stary póstski stolp wopytawschi wón dale k Kamjenzu jědźesche.

S Lubija. Scžěhwki wójny na Balkanje žo tež w twarstwje pianofortow pokasuja. Tudomna firma August Förster je nusowana, w blidarstwje žwojeju fabrikow w Lubiju a Georgswaldże, w kotrymaj něhdże 600 dźěłacžerjow dźěła, dźěkanski cžaž pschikrótschicź, dokelž žu skasanki sa Balkan dla tamnischeje wójny wotebjerake.

Se Zitawy. Kral Bjedrich August, kotryž w tu khwilu w Krimmlu w Alpach pschebywa, je na žwojich pucžowanjach tež Zitawsku hospodu wopytał. Wot tam je wón Zitawskemu wyschschemu měschcžanosće dopiżnizu póżłał, s kotrejž wón „žwojim lubym Zitawcžanam“ wutrobny postrow s rjaneje hospody, kotrož je po nich pomjenjena, scžele.

Se Shorjelza. (Khostanska khomora.) Schěżnacželětneho dźěłacžerja s Brěsowki winowachu, so je žo w Brěsowzy do Bertkez klamarnje dobył a s njeje 33 hriwnow kradnył. Pola njeho běchu po tym dwaj slotakaj widźeli. Wón je žam powjedał, so je s Bertkez klamarnje hižo 35 hriwnow kradnył. Hdyž bě wón dwanacże lět stary, bě wón hižo ras s woknom nuts do klamarnje salězł a s njeje wohnjostrojsse wězy kradnył. Hacž runje pachowk se sażakloscżu prějesche, so je paduschstwo skucżił, mějachu jeho sa winowateho a jeho po namjecże statneho rěcżnika k jastwu na 3 měżazy sażudźichu.

S Wojerez. Na žwinjaze wiki bě žo žobotu 170 prożatow a 25 běhakow na pschedań pschiwjedło. Sa por prożatow žo 35 hacž 51 hriwnow, sa běhakow 35 hacž 58 hriwnow płaczesche.

S Mużakowa. Cžežke njesboże je žo wutoru w zyhelnczi Blütchena a Tieslera stało. Zyhelnski mischtr s lěwej ruku do maschiny sajědże, pschi cžimž žo jemu ruka zyle rosmjecże. Cžežkosranjeneho najprjódzy do hojerńje a potom do Shorjelza do Boetersez kliniki dowjesechu.

Přilopk.

* (Njesboże s automobilom pola Draždżan.) Na nahlej drósy s „Běłeho Jelenja“ do Draždżan jedyn automobil do wosa drohoweje żelesnizy sawadźi a žo po wyżokim brjosy dele wali. Automobilowy wjednik a dwě w automobilu žedżazej wożobje žo won cžiżnychu, tola žo straschnje njesranichu. Automobil žo rosrasy.

* Ssylnu plistu jedyn 27lětny pohoncž w Kamjenizy na drósy jenemu 56lětnemu dźěłacżerjej wotłoži. Tón bjes wědomnja na semju padże a bórsy po tym w hojerni na krwawjenje moshow wumrje. Bicžka žu sajeli.

* (Njewjdra a wulka woda.) W něko tr y ch stronach němskeho khěżorstwa žu žylne njewjedra a deschcże byle. W pruskej Pólskej je Wiżka 4½ metra wysche null stupika. Wjele krajiny je žo powodźiło, żita a wobkopne płody žu žo sniczile.

Tež w porheinskej krajinje žo boja, so žo lětża žně njeporadża, jeli so wjedro bórsy njestaji. Pola Kölna w Emscherskim dole žu daloke strony póczrjene. Sshna žu zyle shubjene. W Münsterskim biskopstwje we wschěch wożadach we wożebitych Božich žłużbach wo pschihódne žnjowe wjedro proscha. Powjesće s delnjeho Rheina a s pschedhorow, s najpłódnischeho kraja wjeczorneje Němskeje, žu woprawdże bjestroschtne. Jeli so žo bórsy njewjedri a žo njesczopli, žu zyke żitowe žně shubjene.

Nastróżaze žu powjesće, kotrež se wschěch stron Bayerskeje wo powodżenju pschikhadżeja. Skoro zyły měżaz trojazy deschcź je do rěkow hobrske hromady wodow pschiwjedł. Na rěkach Inn, Isar, Loisach a Iller je wulka woda. W Mangfallskej a Innskej krajinje je woda wo 2¼ hacž 2½ metra pschibyła, s rěcžnischczow stupika a daloke strony powodźiła, kotrež žo jěsoram runaju. Dunajska rěka je teho runja na wjele městnach psches brjohi stupika. Jeli so žo wjedro bórsy njepschemèni, budża żitowe žně shubjene, kotrež žu žo hižo wo jedyn tydżeń wotstorczike. Żita s wjetscha leża, a sażne běrny žu wlodżane.

Tež rańschej Schwizy powodżenje hrosy. Pschi brjohach Gardaskeho jězora w nozy 20. julija satraschny wichor sakhadżesche, tež krupy padachu, kotrež žu we winizach a zitronowych sahrodach wjele schkody naczinike.

W rańschim dźělu połnóżneje Italskeje njedźelu wjeczor wichor zychnowasche, kotryż je s pschewodom žylneho krupobicża na polach wjele schkody naczinił. Wożebje žu wży pschi Gardaskim jězorje cžežko cžerpike. Salo je žo wschón powodźił.

* (Pod kola pschischoł.) Wutoru wjeczor žo w Pristewizach konjej psched rjeblowanym wosom kublerja Leuschnera splóschischtaj. Blisko hoscżenza chżysche wóżomlětny žyn listynoscherja Böttchera psched nimaj psches dróhu pscheběżecź. Tola hólz pod cžežki wós pschińdże, kotrehoż kole jemu hłowu a żiwot pschejědżeschtej, tak so wón na měsce wumrje.

* (Na kaniklowe kużnjenje wumrjeł.) Psches njewschědnu pschiczinu je pschedżyda němskeho dźěłacżerskeho sjednocżenstwa w Krsemuschu pola Litoměriz w Czechach wumrjeł. Psched nětkrymi dnjemi bě jeho jedyn kanikl do ruki kużnył, kotraż hnydom saczekasche. Kużnjenemu žo krej sajědojczi, na cżož wón w hojerni wumrje.

* (Na sajědojczenje krwě wumrjeła.) Boży khodżo bě žebi mandźelska młynka Schöpsa w Karlsdorfje schpak s jeneje stareje wjerby do nohi sakloka. Dokelž wona rany kedżbu njemějesche, žo jej psches ranu krej sajědojczi. Wutoru je 35lětna żona wumrjeła.

* (Swojeho muża spalika.) W Csanadapacże ratar Csati, jedyn wopitz w pjanosczi żonu a dźěczi bijesche. Sadwělowawschi żona w nozy kožo žwojeho muża s petrolejom pola a mużej trubku do huby tykny, so by žo sdało, so je s trubki padnjena schkra pożleschczo samischkrika, a sapali potom kožo. Muż je žo do koscżow spalił. Żonu žu sajeli.

* (Bědżenje s paduschnymaj hońtwjerjomaj.) W Plattenhartu staj žobotu dwaj paduschnaj hońtwjerjej hajnika Klinglera, kotryż jeju na hońtwje pschekhwata, skónzowakoj. Mordarjej staj žwój wopor do mlodźiny donjeżkoj, hdżež je žo roskakane cžežko póndżelu namakało. Jedyn s mordarjow je 18 a druhi 19 lět stary.

Hórje je žo strażowazemu wojakej pschi pólwrowej składowni pola Weißenburga seschło. Někotsi mużsky, kotsiž jeho nadpadnychu, jeho do Leuterskeje rěki cžiżnychu. Na jeho na pomoz wołanje ludżo pschiběżachu, kotsiž jeho s wody wucżahnychu.

* (Nadpad na strażowazeho wojaka.) Na kromje Dilauskeje hole pola Halle žu tsjo mużsky jeneho strażowazeho wojaka pola tsělnika 36. pěscheho regimenta w nozy k semi sbili a spytali, jemu tsělbu wutorhnycź. Wojak njedźiwajzy žwojeho cżežkeho sranjenja tsělbu njepuschcżi. Wón s hłożom wo pomoz kschicżesche, hacž jena patrouilla s tsělnika pschiběża. Nadpadnizy na to njespósnaczi do blískeje hole cżeknychu.

* Powětrołětarstwo žo dżeń a bóle roswiwa a wudospołnja. Franzowsa Brindejonc je se žwojim khrobłym słětom s Parisa psches Barlin, Warschawu do Peterburga a wot tam psches morjo do Stockholma, Kopenhagena wróczo do Parisa žwět s wobdźiwanjom napjelnił. Jeho słět chże franzowski ječar Jaoniz pschetrjechicź. Wón chże s jenym jenotsěschnym łětadłom wot Parisa psches Barlin do Peterburga sa jedyn dżeń pschilecżicź.

Němski leutnant Joly je wutoru s hejtmanom Osiusom jako pschewodnikom s łětadłom, wojerskim Rumplerskim holbjom, s Kölna nad Rheinom do Königsberga w rańschej Pruskej sa wóżom hodżinow sleczał.

* (Dla styskanja sapaliła.) W Hegbachu w Bayerskej je jena dwanaczelětna žłužobna holza, so mohła žo se žłužby domoj wróczicz, jene burske kubło sapaliła. Statok je žo do czista wotpalił. Holzu žu sajeli.

* (Semjerženje w pokodnischej Němskej.) We Württembergskej a w pohreinskim kraju hacz dele do Hessenskeje žu njedželu popołdnju po 1 hodzinje žylny podsemski stork saczuli. Czažniki stejo wostachu, wobrasy pschi sczěnach žo hibachu, wuhenje žo powalichu a telefonowe groty žo satschažnychu. Do njesboža njeje nichtó pschischoł.

* (Kałańża mjes dwěmaj mandželskimaj poromaj.) W Balkonya we Wuherskej stej žo dwaj mandželskaj poraj do krwawnych pukow dakoj. Twarz Pawelka bě hižo dleschi czaž s dżekaczerjom Rudolfom w njemerje żiwy. Njedželu žo wonaj s nožom do žo daschtaj. Żonje wadżakow žo teho runja do swady męschejschtej a s nožom do žo kakaschtej. Rudolfowa Pawelka kło, so tón hnydom wumrje. Pawelkowa nóż s rany žwojeho muża wucżahny a Rudolfa k wutrobje kło, so tón bjes wědomnja na semju padny. Na to žo żonje na žo sahnaschtej. Pawelkowa žo czežko s nožom srani a dyrbjesche žo do hojerńje dowjesc. Rudolfowu, kotraż je žo teho runja sraniła, žu sajeli. Satraschnemu wojowanju wobydlerjo zykeje wžy pschihladowachu, tola nichtó žebi njeswěri sakroczicz.

* (Sa dwě lěcze na pžyczu skaženosc wumrjeł.) W Dżersasnje pola Lodże w ruskej Pólskej jedyn skaženy poż 42lětneho dżekaczerja Pilarskeho skuża. Tuteho hnydom lěkowachu, a sdasche žo, so žo pžycża skaženosc w nim potłoczi. Pilarski pak je nětkole na dobo na żakožnu khorosc skhorił. Wón žwoju żonu nadpadże a jej wobliczo a czěło skuża. Potom wón žwoju dżowku nadpadże, kotruż teho runja we wobliczu skuża. Kschiczenje nadpadnjeneju saślyschawschi ludżo na pomoz pschiběżachu, kotsiż je pžyczej skaženosczu sajateho wot jeho woporow wottorhnychu a wupschimachu. Dwě lěcze je potajkim trało, prjedy hacz je skaženosc s pžowim kužnjenjom pschenjeżena, pola Pilarskeho wudyrika.

* (Khofejowe płaczisny spaduja.) Wyżoka płaczisna, na kotruż bě žo khofej psches brasilskich farmerow sehnał, je pośledni czaž khětro spadnyła. S njedożahanjom pjenjes žu žo pjecża farmarjo a wikowarjo w Brasilskej nusowake, khofej, kotryż je hacz dotal w skkadownjach leżał, na pschedań pschinjesc. S druheje strony žo praji, so žo lětża wulki khofejowy wužitk wocżakuje.

* (Tsi pjenjeżki sa wroblazu hłowu.) Płódna krajina nad delnim Rheinom wot někotreho czaża pod woprawnej wroblazej czwilu czerpi. Wot wjele lět njeżu w tamnych stronach telko wroblow widżeli, każ lětża. S wulkimi czrjódami žo wone do rożkowych polow dawaju a sorna s kłožow wukuscżuja. Schkoda, kotraż s tym nastawa, je tak wulka, so někotre gmejny sa kóżdu wotedatu wroblazu hłowu 3 pjenjeżki placża.

* (Tsi wożoby žo s błyskom saraschyli.) Blisko Brixena pola Innsbrucka žo czeżke njewjedro rospuschczi. W Pfefferbergu błysk do zyrkwineje weże dyri a jeneho muża a dwě holzy, kotsiż pschi zyrkwi stejachu, sarasy.

* (Nowy žněh na horach.) W Czornym Lěżu a na Alpach je žo schtwórtk khětry žněh naschoł. W połnóznej Italskej, w Lombardskej, je krupobicże wulku schkodu uaczinikło. We Schpanskej wot někotrych dnjow pak sażo wulka horzota knjeżi.

* (40 dżekaczerkow žo spaliło.) W Binghamptonje je w jenej drastowej schijerni woheń wudyrił, pschi kotrymż je 40 dżekaczerkow żiwjenje shubiło. W schijerni bě 125 dżekaczerkow, s kotrychż mnohe se woknow dele skoczichu a žo czežko sranichu. Twarjenje je žo žo 20 minutow spaliło.

* (Němska parna łódź w płomjenjach.) S Bona w Algierskej je powjesc pschischła, so je we łódźi parnika „Portici“ woheń wudyrił. Łódź kotraż firmje Sloman w Hamburgu žłuscha, bě hižo połnje nakładżena. Wohnjowej woborej žo njeporadżi, woheń podużycz. Duż žo łódźiny sadk do wody ponóri.

* (Jeneho němskeho sastojnika w Kamerunje skónzowali.) Němskeho knjezerstwoweho radżiczela pschi němsko-franzowskej namjesnej komižiji w Nowym Kamerunje, dr. Reinhardta Huya, je jeho domoródny žłużobnik skónzował. Mordarja žu satsělili.

---

* Czitarjo naschich nowin žu wěsce wupschedawanski nawěschtk snateje Shorjelskeje czrijoweje pschedawarnje na bohatej haży 16 czitali. Tunjosc płaczisnow a hobrski wubjerk pschihódnu składnosc poskiczeja, žo se schkórnjemi abo czrijemi sastaracz, wožebje dokelż **firma sa dżerżenje a dobre žedżenje rukuje.**

Wo Budyskim wóhniwym pžu.

W Budyschinje maju sastarsku praju
Wo satraschnje wulkim wóhniwym pžu. [zow,
Scże žłyscheli žnano powědacz star-
Kak powěscże wo tym scherjenju du?
Psched wrotami swonka lawskeje haży
To hrósbniwe pžysko widżecz žo da.
Każ praja, hdyż w měscże žo sapalicz budże,
Sso se semje sjewi a k městu žo ma.
Sso praschecże žnadż a chzyli rad wjedżecz,
Kak tola ta praja nastała je,
Kiż wuschła je něhdy w sańdżenych czażach,
A dżenżnischi dżeń žo powěda'schcże?
Ssu wschelake praje mjes ludom żiwe,
Kiż s wěsteho statka pschischke žu wschak.
Tón podawk, wot kotr'oż ta praja je wsata,
Wo wóhniwym pžu, žo powěda tak:
Ta tsizyczilětna wójna bě traka
'żo nimale na wschě schežnacże lět,
Bě s mjeczom a wóhnjom kasyła kraje;
We stysskach a žylsach skorżesche žwět.
A leżachu puste tudy we Sserbach
Też palenki mnohich spalenych wžow,
A hrjebanych bě też do žerbskej semje
Tych sabitych w bitwach njemało stow.
S tych wójwodow czěskoh' khěżora tehdy
Tón Waldsteinski se wschěch najwyschschi bě.
'schcże dżenża wo teho wójnarskim mudru
A dobytwach wjele rěczecz žo wě.
Tón khěżorej běsche też Budyschin dobył,
A potajkim kraj też wokolny wschón;
Pak czahnywschi bórsy na dalische bitwy
Saż'wójnarjej druhom' porucził jón.
Tón wojerski hejtman Golz běsche s mjenom
— To mjeno hacz do dżenż' hidżene je —,
Hlej hórscheho dracża hacz tón bě sa ludźi,
Njej' Łużiza żenje widżała drje.
Czi wojazy pod nim žurowzy běchu,
Psches rjemjeżko krwawne sdżiwjeny lud,
Sa měschczanow wbohich a bydlanow wjeżnych
Każ s pohanow słóstny cziwlerski krjud.
Tón wodżiczer kludżicz tola jich dyrbjał,
Na żelesnej wusdże krucże jich měcz,
Pak wužmja žo skerje s djabołskim žměchom
Jich widżizy ludźi do nahoty sdrěcz.

* * *

Też najhórsche czwile dobydu kónza.
Sa Budyschin sbliži žo wumózny czaż:
Wot Draždżanskich stronow pschiczeże wójsko;
Duż do czěžna saje tón žurowy djaż.
Jan Jurij, wjetch Saksow na pomoz pschińdże,
A wulzyschne wójsko pschikhwata s nim,
A měschczenjo lóże poczachu dychacz,
A nadżija nowa skhadżesche jim.
Pak sażakły Golz žo nochzyschce poddacz.
Jan Jurij tuż město woblehnycz da.
Tak nasta w měscże khlěbowa nusa,
Sa měschczanow ale też wojakow ska.
Golz pytny, so żane tracże tu njeje;
Tuż chzyschce žo města pożlesy wsdacz,
Hdyż žwobodny s wójskom wotsal žněh czahnycz
A naprawy wójnske žobu wschě wsacz.
Pak luczibać falschny sażadźi žebi: [tycz!
„To njedyrbi Saksam k lěpschiuje
Haj, prjedy hacz woni Budyschin wosmu,
Jim dyrbi psched woczomaj spaleny bycz!“
Wón wojakam mjelczo měschczanow skasa,
So kóżda kwartěra žo sapalicz ma,
Hdyż hanjesche wotsal ta khěżorska zwólba,
To żahanje skóstne hnydom žo sta.
A žapachu wohnje po zykym měscże,
A domy a zyrkwje žo palachu wschě.
Hu! stysski a płacże, schkrěki a czěki,
A na wschitkich bokach hórje hacz slě.
A stari a bědni, žłabi a khori
Sso sdużychu s wohnjom a spalichu žo.
Tak żałożnje njebě nihdy jow było;
Sso k njebjeżam s hłożom wołasche to.
Golz jěchasche s wrotow na czornym konju,
A shrjehota žmějo tón njepschecżel sły
K tóm wojerskim wyschkam wokoło njeho:
„Hy! Sskyschicże wucz te praschiwe pžy?“
A lědy jom' wuje tón pohanski wuras,
To żadławe žłowo wo praschiwych pžach,
W tón wokomik jeho wjeczenje shrabny,
A pódlanskich wyschkow satorże strach.
Wot Bożeje ruczki sajaty walł
Sso na semju s konja s korczenjom wón,

A hnydom ſ tej cźiſchcźenzu koni a luda
Bu na krej a koſcźe ſdernjeny wſchón.
A běda a hroſno! S tych krwawjatych kruchow
Hnyd' wuwali pžyſko wohniwe žo,
Tak ſatraſchnje wujo, ſo rježeſche wſchěm khrobkym
We ſtróženych koſcźach moſhowz a žro.
Sso ſahna tón poš na měſtowe wrota,
A cźěrjeſche ſkwlo do wohnja w ſkok,
Pſche wocźomaj na bok zwochatej zwólbje,
Kaž tšeleny ſ hele palazy kok. —
Nět w nozach, hdyžkuli njeſbože hroſy,
Poš wohniwy ſcheri do dźenžniſchoh' dnja,
Kaž powěſcźe hróſbne mjes ludom praja,
Na měſtnje, hdźež Golzej žo žakoſtnje ſta.

† Radyserb.

* (Nan a žyn w lětadle žo ſpalikoj.) Žalošne njeſbože ſ lětadłom je žo póndźelu w bliſkoſcźi Verſailles w Franzowſkej ſtało. Twarz lětadłow Bertin a jeho žyn rano w 6 hodźinach ſ nowonatwarjenym lětadłom wuleczeſchtaj. Na dobo žo lětadło pſchewali a ſ 80 metrow wyšokoſcźe na jene dźecźelowe polo dele padźe. Hdyž lětadło do ſemje ſrašy, benzinowe žudobje rosleczi. Benzin žo ſapali a w bližſchim wokomiku hobrſke płomjenja wokoło rosbiteho lětadła ſchwihachu. Tjo dźěłacźerjo, kotſiž běchu lětadło padnycź widźeli, na pomoz khwatachu, prjedy pak hacź žo jim poradźi, płomjenja haſchecź, ſ lětadła jenož motor a něktre želeſne dźěle ſbychu, pod kotrymiž ſwuhlenej cźěle lětarjow leżeſchtej.

Pjenježnikam

žo k darmotnemu ſaměſcźenju pjenjes w jenož dobrych ſolidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoſchiz haži 42 po 1 ſkhodźe, w hoſcźenzu k „jandźelu".

Hypotheki a wobžedźenſtwo leżomnoſcźow.

Sałożene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Ad. Rämſch naſl. w Budyſchinje

(mějecźel **Max Kirschner**)

pſchi butrowych wilach 1 **telefon cźiſło 415**

porucza žwoje daloko a ſchěroko ſnate

palenzy a likeury.

Roſeſklanje w cźwizach a bleſchach.

Proſchu žebi płacźiſnowy ſapiž žadacź.

G. Urban w Krjebi

porucza

wudźělki Bunzlawſkeje fabriki tonowych rolow a ſchamottowych tworow Hoffmanna & Co. w Bunzlawje a kamjeninowych rolow fabriki ſ wob. ruk. we Wjeſy.

Potrjebne wězy ſa hródźne pſchiprawjenje a pſchiprawy ſa žamonapojaki ſ poſchkleńcźowaneje kamjeniny.

Konjaze žłoby, krnwjaze a žwinjaze korta, korta ſa pjerišnu, pšy, dźiwje ſwěrjata, butrowe korta, naželenſke a kakowe žudy.

Kulojte tonowe rolly wſchěch wulkoſcźow, wotložki, wobkuki, kolena, wonzuchowe rolly, formowe kruchi, wudymanſke khapy a naſtawki na wuhenje.

Twory žo ſ fabriki ſcźelu abo, tak daloko hacź žu na ſkładze ſ Krjebje. Tunje płacźiſny. Pſchi wotewſacźu ſ najmjeńſcha 5000 kg woželbity rabatt.

Też pſchi małych ſkaſankach žo wudawki ſa fracht ſe ſhromadnym nakładom ſalutuja.

Khěžorſka khofejownja

Chenillowe rubiſchcźa

a ſchawle

płacźiſny hódno pſchedawa

Otto Osswald

na kamjeńtnej haži 7.

Wupſchedawanje wobucźa.

Dla pſchecźehnjenja na **ſeminarſku haži 8** a dla ſpuſchcźenja wſchelakich wězow, kaž też dla ſawjedźenja **wobucźa ſpezialnych ſnamjenjow** budźe pola mje

wot 14. julija hacź 31. auguſta

wupſchedawanje cźrijow.

Płacźiſny mojeho **wulkeho cźrijoweho ſklada** žu wo wjele, ſtarſche wobucźe hacź do 50 % ponižene.

Žonjaze niſke cźrije a ſchkórnje, **brune a cźorne,** hižo po **4** mk.,

mužaze ſchkórnje, **brune a cźorne,** najlěpſcheje hódnoſcźe, hižo po **7** mk.,

mužaze wyšoke ſchkórnje hižo po **7** mk.,

dołhe a hońtwinſke ſchkórnje, **wodu njepſchepuſcheźate, ſa mužſkich a žónſke** hižo po **12.50** mk.,

dźěcźaze ſtupnje a ſchkórnje hižo po **1.20** mk.,

hólcźaze a holcźaze ſchkórnje, **brune a cźorne, nimo měry tunje.**

August Schäfer,

cźrijowa pſchedawarnja na ſeminarſkej haži 3.

Swoju praxis jako **skótny lěkař** hromadźe s knjesom stabowym veterinarom sw. ßt. Rehnitzom saßo wukonjam.

Skótny lěkař dr. Haensel.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wječor

wulke pschedstajenje

:: najnotwscheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pscheměni.

Succomalt-Hämatogen

s lezithinom,
wurjadny wupruhowany krej tworjazy
posylnjazy srědk.
Srědk sa posylnjenje cjuwow.
Blescha 3 mk.
Rosepłanje na wßy. Jenicžzy woprawdźity porucza
kral. privil. hrodowska haptyka
w Budyschinje.

Visitne khartki cjischczi spěschnje a tunjo
Esmolerjez knihicžischczerња.

Živnosć

we Wulkich Debßezach cjißko 42 pola Budestez, ßrjedź nětkotrych fabrikow leżaza, je bjes wumjenka a hospody na pschedań. Twarjenja ßu se schifrom kryte. Wopalna kaßa 6000 hr. Wscho dalsche je pola wobßedźerja tam shonicź.

Živnosć

s 13 kórzami dobrych polow a łukow je se žnjemi a se wschěm živym a morwym inventarom bjes wumjenka a hospody na pschedań. Twarjenja ßu rjane maßivne. Dalsche je shonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Schtwórty wěnz spěwow

je saßo dostacź we wudawarni Serbskich Nowin.

Khěža

cjißko 10 w Bukojnje p. Hucžiny je bjes wumjenka na pschedań. Dalsche je shonicź w Porschizach cjißko 33b.

Kruwa

blisko cželeczu, Oldenburgskeje cžornopißaneje raßy, je na pschedań w Bukojnje cjißko 36 p. Barta.

J. Bierig,

praktiski skótny lěkař w Budyschinje
na rózku seminarskeje a Hoschiz haßy.
Telefon w Budyschinje 780.

Přeprošenje

na

XXXIX. hłownu skhadźowanku

serbskeje studowaceje młodosće

9., 10. a 11. augusta 1913

w Njebjelčicach

w Žurec hosćencu.

Sobotu 9. aug. pop. w 3 hodź. posedźenje wubjerka. — Wječor komers. Njezabudźće spěwniki!

Njedźelu 10. aug. w 3 hodź. **hłowna zhromadźizna:** přečitanje protokola, namjety a narěče ze strony hosći. **Wječor** w 7 hodź. **koncert — dźiwadło — bal.**

Póndźelu 11. aug. wulět.

Wšitcy Serbja z Njebjelčic, z blizka a z daloka so z tutym nanajwutrobnišo na tutón swjedźeń přeprošuja.

W mjenje studowaceje młodosće
Jurij Brusk,
t. č. **hłowny starši.**

Financna kommissija.

Přichodnu **srjedu pop. w 4 hodźinach** změje financna kommissija serbskeje studowaceje młodosće w serbskim domje swoje posedźenje a so sobustawy kommissije do posedźenja wutrobnje proša.

Burske towarstwo w Rakezach

směje pschichodnu **ujedźelu 27. julija** popołdnju w 5 hodźinach w Gäblerez hosćenzu swoju měßacžnu shromodźiznu, na kotruž lubje pscheproschuje **pschedßydstwo.**

Do Lasa!

Njedźelu 27. julija budźa
reje.
Pschecželnje pscheproschuje
K. Scholta.

Cžesćenym Serbam w Rakojdach a wokolnosći ßo jako wuwuczeny

braschka

porucza a wo dobroczinu podpjeru proßy

Willy Duczman
w Rakojdach cžo. 8 p. Barta.

Wustojneho
kowarskeho
pomoznika

do trajneho dźěła pytam. Celektriske cžerjenje. **Robert Bär** w Cžerwjenych Noßlizach pola Semiz.

Hosposa

ßo na knježi dwór w Boranezach pyta.

Akkordarjow jako žnjowych dźěłaczerjow
a pohoncža
hnydom pyta
knježi dwór w Sarečzu.

Serbske towarstwo za Wulke Zdźary

a wokolnosć

změje **njedźelu 27. julija** pop. w 5 hodź. w Sykoric hosćencu hłownu zhromadźiznu.

Wšě sobustawy wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Kuchańki, stwinske a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom abo posdźischo pschistajerka **Górlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku žitnych wikow w cžrijowni knjesa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Wustojnu porjadnu

ßłužobnu holzu

kotraž je k wschěm domjazym a sahrodnym dźěłam swólniwa, pyta k 15. augustej mandźelska seminarskeho direktora **Eisenschmidta** w krajnostawskim seminarje.

Evangelsku cžistu

ßłužobnu holzu

pyta wyschschi inženieur **Winkler** w Budyschinje na Hoschiz haßy 38.

Zónske

trajne dźěło namakaju pola
A. W. Altmanna
w Budyschinje.

(K temu cjißku pschiłoha.)

Pschiloha k czißku 30 Serbskich Nowin.

Sobotu 26. julija 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

21. julija 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	51—53	96 - 98
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	45—47	87—89
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	39—43	81—84
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	34—38	73—79
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	50—52	91—96
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	45—48	86—89
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy	40—43	79—82
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	75—79
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	50—52	92—96
2. žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	45—48	86—89
3. žnadnje pizowane	41—44	88—90
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	58—60	99—101
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	50—54	92—96
3. žnadnje wuwite wot zyza	42—48	84—90
Sswinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich schižењow w starobje hacž do $1\frac{1}{4}$ léta	61—62	79 80
2. mjaßne	59—60	77 78
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	56—59	74—79

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 19 julija 1913 wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 17. julija 1913 wot hr.	wot np.	hacž hr	hacž np.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	8	60	10	10
" . . . . . žołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	55	9	70	9	10	9	80
Rožla	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	50	8	—
Jećmjeń . . . } 50 kilogr.	—	—	—	—	7	30	8	25
Wowß . nowy	7	48	8	—	6	70	7	80
hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Wika	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	15	—	17	—	15	—	17	50
Hejduschta	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	30	2	50	2	—	2	50
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	2	40	2	80	2	50	2	70
Pšeničžna muka 50 " . . .	11	25	19	50	15	50	19	50
Rjana muka . 50 " . . .	10	—	13	—	11	—	13	—
Słyno . . . 50 " . . .	2	75	3	30	2	75	3	30
Słoma . . 100 " . . .	3	20	3	50	3	—	3	50
Prožata 942 schtuk, schtuka . .	15	—	27	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby }	—	—	5	75	5	70	6	—
Rjane wotruby } 50 kilogr.	—	—	6	—	6	10	6	40
Pšeničžny gris }	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

Na bursy w Budyschinje pschenża (běła) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., pschenża (žołta) wot — hr. — np. hacž — hr. — np., rožła wot — hr. — np. hacž —hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot —hr. — np. hacž —hr. — np.

W Budyschinje płaczeschе: kórz pschenży (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 16 hr. 24 np. hacž 16 hr. 75 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 12 hr. 68 np. hacž 12 hr. 75 np., kórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacž — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

17. julija 1913.

Po 50 kilogr.: Rožła wot 7 hr. 70 np. hacž 8 hr. — np., pschenża wot 9 hr. 60 np. hacž 9 hr. 80 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot 7 hr. — np. hacž 8 hr. 30 np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 20 np., běrny — hr. — np. hacž 2 hr. 80 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 17 np., butra (1kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacž 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Wjedro w Loudonje 25. julija: Pomročene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 10. njedželu po žwjatej Trojizy farat Räda rano w 7 hodžinach žerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodžin žerbske a w 10 hodžinach němske prědowanje. Kollekta sa mißionstwo mjes Židami a rosschèrjenje evangelija w Palästinje.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Arthur Wylem Schüttig, tyschrk w Dobruschi, s Friedu Hilžbjetu Bergerez tam. — August Pawol Hapacž, tyschek pod hrodom, s Lenu Marthu Hajnzez tam. — Khorla August Schramm, cžeßla w Budyschinje, s Minnu Elsu Mahlerez na Židowje.

S druhich wosadow: Handrij Ernst Schibak, poßłužobnik w Bornje, s Hanu Augustu Schibakez w Komorowje pola Rakez. — Jan August Broda, sahrodniski žiwnoscžeŕ w Drobach, s Marthu Muderez tam. — Pawol Schurig, sahrodniski pomoznik w Borschczi, s Marthu Lenu Dejkez w Koporzach. — Pawol Wylem Kubusch, fabrikat w Dubinje, s Marju Marthu Brüchnerez w Pomorzach.

W katholskej zyrkwi: Arnoscht Midasch, dźěłaczeŕ na Židowje, s Hanu Hermannez w Budyschinje.

Krěsenі:

W Michalskej zyrkwi: Selma Elfrieda, Gustava Emila Beuusa, wyschscheho młynka w Hrubjelczižach, dź. — Max Kurt Gerhard, Maxa Kurta Franza, kublerja w Pschischezach, ž. — Wally Gertrut, Pawoła Hermanna Wilhelma, brodutruharja w Dobruschi, dź. — Alma Hilžbjeta, Jana Ludwiga Glawscha, dźěłaczerja we Wullim Wjelkowje, dź. — Martha Margareta, Wylema Arthura Willkommena, dźěłaczerja pod hrodom, dź. — Ernst Horst, Khorle Ernsta Klugi, kublerja w Zyżezach, ž. — Kurt Heinz, Jana Pawoła Wojty, cžeßle na Židowje, ž.

S druhich wosadow: Gerhart Artur, Khorle Augusta Nowaka, skałarja w Brěsyschczu, ž. — Emma Frieda, Khorle Bohuwěra Lukascha, pohonca w Hornjej Borschczi, dź. — Khorla Marcžin, Augusta Mikla, kublerja a gmejnskeho pschedstejiczerja w Stróži pola Rakez, ž. — Pawol Alfred Klötzke, njem. ž. w Komorowje pola Rakez. — Frieda Augusta, Khorle Augusta Sommera, formarja we Wulkej Dubrawje, dź. — Martha Hildegard, Ernsta Gubscha, fabrikarja w Khwaczizach, dź. — Khorla Rudi, Khorle Emila Janascha, tocžerja we Wulkej Dubrawje, ž. — Martha Lena, Khorle Augusta Mischnarja, žiwnoscžerja w Hatach, dź. — Martha Sera, Augusta Maxa Freunda, hospodarskeho pomoznika w Ssowrjezach, dź. — Ella Hertha, Hermanna Nowaka, kubleŕskeho najenka w Lejnje pola Pomorz, dź. — Hana Martha, Augusta Lehmanna, dźěłaczerja we Wichowach, dź.

W katholskej zyrkwi: Luisa, Bjedricha Bauera, skałarja w Semizach, dź. — Khorla, Wjazbława Siteka, kowarja w Budyschinje, ž. — Pawol Jurij, Arnoscha Gustava Kaspera, słužobnika w Budyschinje, ž. — Anton Rudolf, njemandźelski žyn.

Zemrjeli:

S druhich wosadow: Kurt Neumann, dźěłaczeŕ w Dreczinje, 30 l. 8 m. 26 dn. (snjesbožik w Demjanach). — Johanna Christiana rodź. Micžlez, njebo Handrija Milanka, žiwnoscžerja w Njesdaschezach, sawost. wudowa, 59 l. 5 m. 10 dn. — Khorla Wusch, žiwnoscžeŕ w Nowej Wžy pola Rakez, 62 l. 1 m. 3 dn. — Michal Wyrt, wumjenkat w Stróži pola Rakez, 83 l. 8 m. 7 dn. — Martha Hedwiga, Jana Augusta Sommera, formarja we Wulkej Dubrawje, dź., 2 m. 11 dn. — Frieda Hana, Hermanna Scholty, fabrikarja w Khróscže, dź., 4 m. — Gustav Erich, Ernsta Gustava Reichla, kněžerja a tšechikrynerja w Budyschinku, ž.

W katholskej wosadże: 20. julija: Franz Kawaleŕ, dźěłaczeŕ w Suborniczży, 46 l. — 21. Alfons, Augusta Josefa Endlera, krawza w Biskopizach, ž., 1 l. 7 m. 6 dn.

Zyrkwinske powjescze s Hodžija.

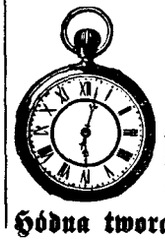
10. njedželu po žwjatej Trojizy smeje rano $\frac{1}{2}$7 hodžin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$8 hodžin farat Kschižan žerbske a w 9 hodžinach němske prědowanje. — Kollekta sa mißionstwo mjes Židami a rosschèrjenje evangelija w Palästinje.

Zyrkwinske powjescze s Budestez.

10. njedželu po žwjatej Trojizy smeje duchowny Bójz rano w 7 hodž. němsku spowjedź farat Domaschka dop. we 8 hodž. němske a $\frac{1}{2}$10 hodžin žerbske prědowanje. Kollekta sa zyrkwinske sastaranje w žlubjenym kraju a sa židowske mißionstwo.

Popołdnju w 4 hodž. shromadźizna kschescz. towarstwa mužskeje młodžiny.

Schtwórtk wjecžor we 8 hodž. shromadźizna kschescz. towarstwa žónskeje młodžiny.

Franz Marschner

cżaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

žwój skład **cżaßnikow** a **cżaßnikowych rjeczazow**

k dobrocžiwemu wobkedźbowanju porucża.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Jěsdny plan železnizow.

płaćazy wot 1. meje hač do 30. septembra 1918.

Njedźelu a ſwjate dny tež 4. wosowa klaſa jěsdźi.

S Budyschina do Wjeleczina.

Wosowa klaſa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 3.
S Budyschina	4,50†	4,58	5,56*	7,20	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,28	8,50§	9,41
Dźěžnitz	4,58†	5,06	6,08*	7,28	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,40	— §	9,49
Budestez	5,06†	5,12	6,17*	7,35	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,49	9,02§	9,55
Rosnowdez	5,10†	5,17	—	7,40	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	— §	10,00
Do Wjeleczina	5,17†	5,24	—	7,47	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	9,13§	10,07

† Jěsdźi jenož na kóždym prenim a poſlednim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
‖ Jěsdźi jenož 1. a 2. dźeń ſwjatkow.
• Jěsdźi jenož na kóždym prenim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
§ Budyschina 5,58, ſ Budestez 6,10 jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hač do 31. augusta.
†* Jěsdźi kóždu ſobotu, ſtrjedu, njedźelu a ſwjate dny.
§ Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hač do 31. augusta.

S Wjeleczina do Budyschina.

Wosowa klaſa	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
S Wjeleczina	—	6,05†	8,25	—	12,03	—	3,03	5,25	7,25	—	8,05§	10,24
Rosnowdez	—	6,12†	8,33	—	12,09	—	3,11	5,32	7,31	—	—	10,30
Budestez	5,04*	6,18†	8,41	11,48	12,14	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	8,13§	10,35
Dźěžnitz	5,14*	6,24†	8,47	12,04	12,20	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	—	10,41
Do Budyschina	5,25*	6,31†	8,54	12,16	12,27	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	8,22§	10,48

• Jěsdźi jenož na kóždym prenim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
‖ Wjeleczina 5,02, ſ Budestez 5,12 jěsdźi njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hač do 31. augusta. — § Wjeleczina 5,55, ſ Budestez 6,09 jěsdźi jenož 1. a 2. dźeń ſwjatkow.
§ Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hač do 31. augusta.
† Jěsdźi jenož na kóždym prenim a poſlednim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
†* Jěsdźi jenož ſobotu, ſtrjedu, njedźelu a ſwjate dny.

Kamjenz-Halſchtrow-Biſkopizy.

S Kamjenza	5,45	7,43	11,30
Halſchtrowa	6,17	8,09	11,58
Do Biſkopiz	7,03	8,54	12,44

Biſkopiz	7,25	9,45
Halſchtrowa	8,10	10,33
Do Kamjenza	8,34	10,59

2,03	7,02	9,13
2,30	7,36	10,00
3,21	8,27	10,25

S Khoczebusa-Petershajna-Wojerez.

4,50	8,00	1,00	6,10	S Khoczebusa	do	9,15	12,22	5,24	11,07
5,56	8,55	1,37	6,45	„ Petershajna	do	8,06	11,50	4,55	10,20
6,56	9,44	2,24	7,33	do Wojerez	ſ	7,08	11,02	4,07	9,2.

Se Chorjelza do Draždjan.

Wosowa klaſa	1-3.	1-4.	1-4.	2-4.	1-3.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	2. 3.
Se Chorjelza	2,00	—	4,17	—	7,46	8,58	11,21	2,11	2,20	4,24	6,58	8,53	9,07	11,53
Ryčbacha		—	4,40	—	8,10		—		2,44	4,48	7,22	—	9,31	12,21
Lubija	2,25	—	4,59	—	6,32*	8,30	9,23	11,48	2,36	3,06	5,07	7,43	9,15	9,51	12,48
Pomorz	—	—	5,14	—	6,49*	8,46	—	12,04	—	3,22	5,22	7,59	—	10,06	1,14
Budyschina	2,46	3,54	5,36	6,46	7,07*	9,08	9,44	12,24	2,57	3,43	5,42	8,20	9,35	10,26	1,36
Žičenja	—	4,05	5,48	6,57	—	9,20	—	12,36	—	3,55	5,54	8,33	—	10,38	—
Biſkopiz	—	4,24	6,09	7,15	—	9,40	—	12,57	—	4,15	6,13	8,54	—	11,01	—
Arnsdorfa	—	4,47	6,29	7,42	—	10,00	—	1,20	—	4,39	6,35	9,19	—	11,24	—
Radeberga	—	4,54	6,36	7,50	—	10,08	—	1,28	—	4,47	6,43	9,27	—	11,32	—
Do Draždjan	3,37	5,16	6,54	8,13	—	10,25	10,35	1,47	3,51	5,05	7,01	9,45	10,22	11,56	—

* Jěsdźi jenož kóždy poſledni dźěłanſki dźeń.

S Draždjan do Chorjelza.

Wosowa klaſa	1-4.	1-3.	3. 3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	2-3.
S Draždjan .	12,31	1,45	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,30	12,35	3,14	6,19	6,31	8,10	9,45	11,06
Radeberga	1,02	—	—	—	7,43	—	9,41	—	—	—	—	6,03	8,37	—	—
Arnsdorfa	1,10	—	—	6,47	7,54	—	9,50	—	1,08	3,46	—	6,12	8,45	10,18	—
Biſkopiz	1,37	—	—	7,14	8,21	9,30	10,17	—	1,34	4,10	—	6,38	9,11	10,45	11,47
Žičenja	1,52	—	—	7,30	8,37	—	10,33	—	1,50	4,25	—	6,53	9,27	11,01	12,01
Budyschina	2,01	2,36	4,25	7,46	8,46	9,47	10,46	11,27	2,04	4,39	6,10	7,06	9,40	11,15	12,10
Pomorz	—	—	4,53	8,04	—	—	11,04	—	2,22	4,57	—	7,24	9,58	11,34	—
Lubija	—	2,56	5,42	8,25	—	10,09	11,24	11,50	2,41	5,15	6,31	7,43	10,18	11,53	—
Ryčbacha	—	—	6,08	8,41	—	—	11,39	—	2,57	5,30	—	7,58	10,34	12,09	—
Do Chorjelza	—	3,17	6,36	9,03	—	10,31	12,01	12,14	3,19	5,51	6,52	8,19	10,56	12,30	—

S Kamjenza do Arnsdorfa.

Tu jenož 2., 3. a 4. wosowa klaſa jěsdźi.

5,42	8,38	12,12	3,00	5,21	7,13	9,24	S Kamjenza
6,03	9,00	12,31	3,18	5,39	7,35	9,46	Wolczizy
6,11	9,09	12,39	3,26	5,47	7,45	9,55	Grjerbrzdorfa
6,24	9,22	12,51	3,38	5,59	7,59	10,08	Do Arnsdorfa

S Arnsdorfa do Kamjenza.

7,35	11,19	1,59	4,31	6,50	8,53	12,54	S Arnsdorfa
7,18	11,01	1,44	4,14	6,36	8,36	12,37	Grjerbrzdorfa
7,09	10,53	1,37	4,06	6,29	8,28	12,29	Wolczizy
6,54	10,38	1,23	3,52	6,15	8,13	12,14	Do Kamjenza

S Kamjenza 10,30, a je w Arnsdorfje 11,18. — S Arnsdorfa 9,27 a je w Kamjenzu 10,13.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	3,10	5,19	7,50	—
Ketliz	—	8,42	12,08	3,20	5,29	8,00	—
Radměriz	—	8,51	12,17	3,29	5,38	8,09	—
Hluſchiny	—	8,55	12,21	3,33	5,42	8,13	—
Luwočiz	—	9,03	12,29	3,41	5,50	8,20	—
Maleczíz	—	9,09	12,35	3,47	5,56	8,26	—
Wósborka	5,05	9,30	12,51	3,58	6,37	8,32	8,35*
Hrodźiſchcza	5,13	9,38	12,59	—	6,45	—	8,42*
Barta	5,23	9,48	1,12	—	6,55	—	8,52*
Hučziny	5,33	9,58	1,22	—	7,05	—	9,01*
Kluſcha	5,43	10,08	1,32	—	7,15	—	9,11*
Wulk. Dubrawy	5,53	10,18	1,42	—	7,25	—	9,23*
Lutobcza	5,59	10,24	1,48	—	7,31	—	9,29*
Radworja	6,05	10,30	1,54	—	7,37	—	9,35*
do Radworja dwórn.	6,11	10,36	2,00	—	7,43	—	9,41*

* Jěsdźi jenož 12. meje, 1. junija, 6. julija, 3. augusta a 7. septembra.
† Jěsdźi jenož w nozy kóždeje njedźele a ſwjateho dnja.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	—	8,17	12,23	—	5,08	—	9,01	—	11,[illegible]
Radworja ſaſt.	—	—	8,24	12,30	—	5,15	—	9,08	—	11,58*
Lutobcza	—	—	8,30	12,36	—	5,21	—	9,14	—	12,00*
Wulk. Dubrawy	—	—	8,36	12,42	—	5,27	—	9,21	—	12,06*
Kluſcha	—	—	8,46	12,52	—	5,37	—	9,31	—	12,15*
Hučziny	—	—	8,56	1,02	—	5,47	—	9,41	—	12,25*
Barta	—	—	9,06	1,13	—	5,57	—	9,53	—	12,34*
Hrodźiſchcza	—	—	9,16	1,23	—	6,07	—	10,03	—	12,44*
Wósborka	5,40	7,32	10,29	1,41	4,12	6,14	6,44	10,10	10,55†	12,51*
Maleczíz	5,46	7,38	10,35	1,47	4,18	—	6,50	—	11,01†	—
Luwočiz	5,53	7,44	10,42	1,54	4,25	—	6,57	—	11,08†	—
Hluſchiny	6,00	7,51	10,49	2,01	4,32	—	7,04	—	11,15†	—
Radměriz	6,05	7,56	10,54	2,06	4,37	—	7,09	—	11,20†	—
Ketliz	6,16	8,07	11,05	2,17	4,48	—	7,20	—	11,31†	—
do Lubija	6,26	8,17	11,15	2,27	5,58	—	7,30	—	11,41†	—

‖ Jěsdźi kóždy ſchtwórtk, abo hdyž je tutón ſwjaty dźeń, dźeń prjedy hač do kónz augusta. † Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny.
* Jěsdźi jenož w nozy 12./13. meje, 1./2. junija, 6./7. julija, 3./4. augusta a 7./8. septembra.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,20	7,48	9,20	11,56	2,21	4,40	7,20	8,33	11,15
Ratarjez	5,26	7,55	9,26	12,02	2,27	4,46	7,26	8,40	11,22
Židowa	5,30	8,59	9,31	12,06	2,31	4,50	7,31	8,44	11,27
Mal. Wjelkowa	5,36	8,06	9,38	12,13	2,38	4,57	7,37	8,51	11,35
Radworja	5,45	8,17	9,48	12,23	2,46	5,08	7,48	9,01	11,50
Khažowa	5,50		9,53		2,51		7,54		11,56
Njeſwačzidla	5,57		10,00		2,58		8,03		12,08
Scheſchowa	6,04		10,07		3,05		8,10		12,16
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25		12,29†
Komorowa	6,19		10,22		3,22		8,32		12,36†
Sdźarow	6,26		10,29		3,29		8,39		12,43†
Hóſka	6,33		10,36		3,36		8,46		12,50†
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53		12,57†
Němzow	6,48		10,51		3,51		9,01		1,05†
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07		1,11†

S Budyschina	5,20	7,48	9,20	11,56	2,21	4,40	7,20	8,33	11,15
Ratarjez	5,26	7,55	9,26	12,02	2,27	4,46	7,26	8,40	11,22
Židowa	5,30	8,59	9,31	12,06	2,31	4,50	7,31	8,44	11,27
Mal. Wjelkowa	5,36	8,06	9,38	12,13	2,38	4,57	7,37	8,51	11,35
Radworja	5,45	8,17	9,48	12,23	2,46	5,08	7,48	9,01	11,50
Khažowa	5,50		9,53		2,51		7,54		11,56
Njeſwačzidla	5,57		10,00		2,58		8,03		12,08
Scheſchowa	6,04		10,07		3,05		8,10		12,16
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25		12,29†
Komorowa	6,19		10,22		3,22		8,32		12,36†
Sdźarow	6,26		10,29		3,29		8,39		12,43†
Hóſka	6,33		10,36		3,36		8,46		12,50†
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53		12,57†
Němzow	6,48		10,51		3,51		9,01		1,05†
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07		1,11†

† Jěsdźi jenož w nozy poſlednjeho dźěłanſkeho dnja w tydźenju.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	†4,10		7,04		10,11		2,31		7,41		
Němzow	†4,17		7,11		10,18		2,38		7,48		
Kulowa	†4,25		7,19		10,26		2,46		7,56		
Hóſka	†4,32		7,26		10,37		2,53		8,03		
Sdźarow	†4,39		7,33		10,44		3,00		8,10		
Komorowa	†4,46		7,40		10,51		3,07		8,17		
Rakez	†5,05		7,48		10,58		3,17		8,30		
Scheſchowa	5,13		7,54		11,04		3,24		8,37		
Njeſwačzidla	5,23		8,01		11,11		3,31		8,44		
Khažowa	5,33		8,09		11,19		3,39		8,51		
Radworja	5,44	6,13	8,16	10,38	11,25	2,01	3,45	7,45	9,00	9,42	
Mal. Wjelkowa	5,55	6,22	8,26	11,47	11,35	2,10	3,55	7,55	9,10	9,51	
Židowa	6,03	6,29	8,32	11,54	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16	—	
Ratarjez	6,08	6,34	8,36	11,59	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20	—	
do Budyschina	6,15	6,40	8,41	11,05	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25	10,06	

S Wojerez	†4,10		7,04		10,11		2,31		7,41		
Němzow	†4,17		7,11		10,18		2,38		7,48		
Kulowa	†4,25		7,19		10,26		2,46		7,56		
Hóſka	†4,32		7,26		10,37		2,53		8,03		
Sdźarow	†4,39		7,33		10,44		3,00		8,10		
Komorowa	†4,46		7,40		10,51		3,07		8,17		
Rakez	†5,05		7,48		10,58		3,17		8,30		
Scheſchowa	5,13		7,54		11,04		3,24		8,37		
Njeſwačzidla	5,23		8,01		11,11		3,31		8,44		
Khažowa	5,33		8,09		11,19		3,39		8,51		
Radworja	5,44	6,13	8,16	10,38	11,25	2,01	3,45	7,45	9,00	9,42	
Mal. Wjelkowa	5,55	6,22	8,26	11,47	11,35	2,10	3,55	7,55	9,10	9,51	
Židowa	6,03	6,29	8,32	11,54	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16	—	
Ratarjez	6,08	6,34	8,36	11,59	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20	—	
do Budyschina	6,15	6,40	8,41	11,05	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25	10,06	

S Wojerez	†4,10		7,04		10,11		2,31		7,41		
Němzow	†4,17		7,11		10,18		2,38		7,48		
Kulowa	†4,25		7,19		10,26		2,46		7,56		
Hóſka	†4,32		7,26		10,37		2,53		8,03		
Sdźarow	†4,39		7,33		10,44		3,00		8,10		
Komorowa	†4,46		7,40		10,51		3,07		8,17		
Rakez	†5,05		7,48		10,58		3,17		8,30		
Scheſchowa	5,13		7,54		11,04		3,24		8,37		
Njeſwačzidla	5,23		8,01		11,11		3,31		8,44		
Khažowa	5,33		8,09		11,19		3,39		8,51		
Radworja	5,44	6,13	8,16	10,38	11,25	2,01	3,45	7,45	9,00	9,42	
Mal. Wjelkowa	5,55	6,22	8,26	11,47	11,35	2,10	3,55	7,55	9,10	9,51	
Židowa	6,03	6,29	8,32	11,54	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16	—	
Ratarjez	6,08	6,34	8,36	11,59	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20	—	
do Budyschina	6,15	6,40	8,41	11,05	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25	10,06	

† Jěsdźi jenož kóždy poſledni dźěłanſki dźeń w tydźenju.
O Jěsdźi jenož w nozy 12. meje, 1. junija, 6. julija, 3. augusta a 7. ſept.

Jeli ſo dyrbi Waſche ſtare jěſdne koło kaž nowe byeź,

ßo ſ dowěrjenjom na mnje wobroćźeźe. Moje 20lětne dźěło we wſchěch wotrjadach kołojěſdneje branſche ſa wězywuſtojne, hódne a ſchwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a faniklowanje** jěſdnych kołow wſchěch ſyſtemow a wudźěłkow, kaž tež kóždе **wuporjedźenje jěſdnych kołow** a **ſchijazych maſchinow,** rěčznych maſchinow, žimazych maſchinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,
wuporjedźerńja w Sćźijezach pola Budyschina.

K wuſzywej!

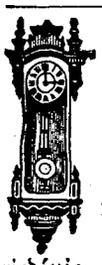
Hróch,
woku,
kolij,
hejduſch,
lupiny,
peluſchku,
ſonop,
ripik,
prawu rěpu,
wolijowu rjetkej,
faceliju

najlěpſcheje, derje ſkhadźazeje twory tunjo poruča

Khorla Preisser junior

pſchi žitnych wikach.

Kóždy, kotryž chze ſebi **dobry a tuni cźaſznik** kupicź, abo kotryž chže ſebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaſznikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haſy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ſwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ſebi moje wukładne wokno, ſ płacźiſnami wupołożene, wobhladacź.**

Dobra

pſcheńcźna muka

je dóſtacź pola **Khorle Kahrowea** w Budyſchinje pſchi žitnych wikach.

Dobru lanu muku

poruča **Khorla Kahrowe** w Budyſchinje pſchi žitnych wikach.

Lěcźne ſaiſonſke wupſchedawanje

w Khorjelſkej cźrijowej pſchedawarni

na bohatej haſy 16 **w Budyſchinje** **telefon 467**

wot 2. hacź 15. auguſta

telko wurjadnych, pſchihódnych poſkicźenkow podawa, ſo jenoź někotre delka ſtejaze pruhi damy:

Wſchě płacźiſny ſ wuwſacźom Salamanderſkeho ſnamjenja ſu móznje ponižene.

Kožane domjaze ſtupnje ſa žónſke 2.90 2.40

Žonjaze niſke ſtupnje
modneje formy 6.50 5.70 4.90

Žonjaze ſchkórnje
modne a trajne 8.50 6.75 4.75

Mužaze ſchkórnje
ſe ſpinu, k ſchnórowanju abo gumijowym cźahom 8.75 6.75 4.75

Mužaze ſchkórnje
woſebje tołſte a wutrajne 7.75 6.75

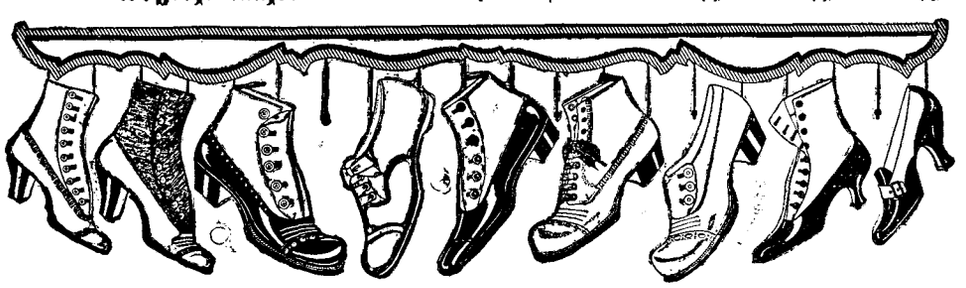
Sandale w najwjetſchim wubjerku woſebje tunjo.

Dźěcźaze kožane ſchkórnje a ſtupnje

wulkoſcźe	18/21	22/24	25/26
hižo po	1.20	1.75	2.40

Turnowanſke cźrije
ſ krónſkokožanej póduſchu

wulkoſcźe	23/26	27/30	31/35 atd.
po	70 pj.	85 pj.	95 pj.

Njedźiwajcy tunich płacźiſnow ſo pſchi woprawnjenym wobcźežowanju ſchkoda ſaruna.

Khoſej

kakao

konſerwy

wſchě kolonialne twory

jenoź najlěpſcheje hódnoſcźe

poruczo tunjo

Khorle Nowaka naſlědnik

Alfred Hemmann

na žitnej haſy 10.

Th. A. Wällnitz naſlědnik

mějecźel: J. Hanekamp
w Budyſchinje na ſukelnſkej haſy 9,
meblowy dom ſa njewjeſcźinſke wuhotowanja.
Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych
wobydlenſkich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow
po wſchěch płacźiſnach.

Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary

debjaze meble

wſcheje druźiny, kaž tež
teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klawěrſke ſtólcźki atd.

„Wot 3 lět na hrosnu wumpjern cžerpjach. Hižo po 3dnjowym nałożenju **Zuckerowego patent. lěkarskeho mydła** bě wuspěch widžomny.

Jětseschka

skhnyjachu. a nowe njenastawachu. Hižo po 2 kuskomaj bě moja koža zyle čzista. P. N."

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najžylnischa forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tučznjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Mèrschez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedželu měßaza wot ½11—12 hodžin.

Nowosez sa Sserbow.

Pschinjeßu dobru **5** a **6** pj. zigaru na pschedań s mjenom

Lužiska parla.

Sserbsky knježa saßopschedawarjo (pschekupzy) chzyli swoje czesczene nadawki sa mój wopyt reservowacz. Sczelu tež na pruhu s póstskej dobèrku.

Wylem Raue, zigarowa fabrika w Grimmje w Sakskej.

Wschu domjazu a kuchińsku nadobu, lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane sudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pschi sserbskich hrjebjach 10.

Lehmannez konditornja a khofejownja

w Budyschinje na sserbskej haßy 8.

Telefon 18.

Woßebitosez: torty,

jako dar so sa kóždu składnosez pschihodžaze, s kóždym žadanym napißmom a s pschipóßłanjom psches póst.

Khofejowe pjecžwo. :: Baby.

Lód abo wjerch Pückler wschědnje.

:-: :-: Wubjerne napoje. :-: :-:

Pschijomny pschebytk.

Ponowjene. Wjele powjetschene.

Zonjaze koschle
mužaze koschle
dzěczaze koschle
trjenja-
wutrěwanske trjenja
blidowe ruby
rólowanske ruby
schantka

koschlaze sukno
wupjerki
s rukowanjom, so pjerje njepschepuschczeja
kožowe płachty
zychi, běłe a pißane
kožowe pschikrywy
kupanske schaty
vitraže, gardiny a schórzuchi.

Najwjetschi wubjerk. — Najtuńsche płaczisny.

August Hilger

w Budyschinje

— na seminarskej haßy 2. —

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 637. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 31. **Sobotu 2. augusta 1913.** **Lětnik 72.**

Wójna na Balkanje.

Pjećdnjowny pschiměr.

W Bukareschtu ßu na skhadźowanzy měroweje konferenzy zastupjerjo Grichiskeje a Sserbije po namjecze Rumunskeje do pjećdnjowneho pschiměra swolili. To je sapoczatk k polěpschenju poměrow mjes Bołharskej a jejnymi pschećźiwnikami. S woprědka chzychu Sserbjo a Grichojo tak dołho wojowacź, doniž ßo njeby měr wobsamknył. Po postajenju pschiměra je ßo schtwórtk pschipołdnju wojowanje sastajiło. Bołharska je ßlubiła, so jednanje wo měr do dołhosćze njepoczehnje. Najwobćežnische budże jednanje s Grichiskej. Grichojo ßu poßledni tydźeń zyły brjoh ägäiskeho morja s ranja Salonikia hacź do Enosa wobßadźili a njejßu swólnimi, Bołharsku sahjo k ägäiskemu morju puschćicź. Pschistawy pschi tutym morju pak Bołharska trjeba. Pschede wschěm ßo wo Dedeagacź a Kawalu jedna.

Postupanje ßerbskeho wójska.

Poßlednje dny je ßo stejischćo bołharskeho wójska napscheczo Sserbam dale pohubjeńschiło. Sserbjo ßu bołharske wójsko wobeschli a dróhu mjes Küstendilom a Sofiju wobßadźili. S tym je ßo Bołharam pucź do Sofije salehnył.

Teź pucź se Sofije k Warnje, kotruž ßu Rumunszy wobßadźili, je sawrjeny. Sofija ßo teho dla wot pschiwosa zyroby s wukraja wotsamknje a jej hłód hrosy.

Bołharjo ßu najwjetsche napinanje cźinili, ßo psches ßerbske stejischćo pschedrěcź. Wo dnjo a w nozy woni na njo nadpady cźinjachu. Žiwjenje wojakow jim niczo njepłacźi. Wscho ßu do wójska wsali, schtož móże tšélbu njesćź, wot 17 létneho pachoła hacź k wobstarnemu schědźiwzej. Dźewjećź a dźesacź krócź woni nadběhi se samknjenymi rjadami cźinja, njedźiwajo na mordarske kulki ßerbskich pěschkow a maschinskich tšélbow. Hižo dlěschi cźaß ßu woni skoro ßwoje zyłe wójsko pscheczźiwo Sserbiji shromadźili. Teho dla je tale wójna załoßnje krwawna, hacź runje je lědma měßaz traka. Sserbske wójsko je hacź dotal něhdźe 30,000 morwych a ranjenych shubiło, Bołharska pak nimale, 100,000 muži.

Pola Wlaßiny ßu Bołharjo s poßlednim napinanjom tši nadběhi na prawe schidło ßerbskeho wójska cźinili. Woni ßo s wulkim schkodowanjom wotrasychu. Bołharske wójsko je zyle wustako a psched dospołnym rospuschćenjom steji.

Sserbjo ßu Widin wobklenuli.

Sserbske wójsło je ßo twjerdźišnje Widinej hacź na dwaj kilometraj pschibliżiło. Wono je Nowe Sselo, zyle blisko psched Widinom dobyło.

Wojowanje mjes Grichami a Bołharami.

Mjes Grichami a Bołharami ßu ßo hischcze dźeń do pschiměra horze a krwawne bitwy biłe. Po njemdrym wojowanju ßu Grichojo Dźumaju wobßadźili. Poßylnjenje dostawschi pak ßu Bołharjo saßo k nadběhej pscheschli a Mehomiu, Bansko a Pečźowo wobßadźili. Grichojo ßu pjecza 10 000, Bołharjo hischcze ras telko morwych a ranjenych pschi tychle bitwach shubili.

Ruśa w bołharskim hłownym měścze.

W jenym liścze, kotryž je se Sofije do Parisa dóschoł, ßo wobstejnośćze w bołharskim hłownym měścze na scźěhowaze waschnje wopißuja: „Sofija ßo hobrskemu hospitalej runa. 20 kilometrow wot města rumunske wobklěhowanske kanony steja. Kóžde ranje ßo bojasnje prascheja: „Dostanjemy hischcze dźenża khlěb?“ Mjes khudym a bohatym njeje žaneho rosdźěla wjazy. Wschudże ßu jenoż jenak potrěbni, kotsiž ßebi pscheja, so by ßo žałoßnym wobstejnośćam kónz cźiniło. Wschě wkv Dunajskich stron ßu ßo wopuschćiłe, a burske wobydlerstwo je do Sofije cźekło, hdźež je, hacź runje ßu wschitzy k wojowanju khmani muźizy do wójska wsacźi, 200 000 cźłowjekow hromadu scźischćanych. Hospitale ßu se franjenymi pschepjelnjene. Lěkarjo a wothladarjo njedoßahaju, tak so khori wothladanja nimaju. Ssylne patrouille po měścze cźahaju; pschetoż kral ßo wudyrjenja revoluzije boji. K revoluzionarnym njeměram je hižo dóschło. Psched pjekarńjemi ßo jahłódnjeni ludźo tłócza. Khamorni schědźiwzy psched kralowskim hrodom steja a wojakow wo khlěb proscha. Lud ßebi herjekajo žada, krala widźecź, so by jeho wo měr a khlěb proßył. Zyrobine płacźisny ßu ßo nimo měry powyschile. Někotsi prjedawschi ministerjo ßu se Sofije cźekli, so bychu ßo ludoweho wjeceńja sminyli. Khěžu prjedawscheho ministerstwoweho pschedßydy Danewa wschědnje wojeńske wotdźělenja strażuja.

Ruska ßo pscheczźiwo Turkowskej broni.

Ruski, jendźelski a franzowski póßłanz ßu sultana napominali, so by ßwojemu wójsku s Thraziskeje a s Adrianopla saßo wucźahnycź dał. Teź rumunski kral je sultanej tule radu dał. Tola pola Turkow žanych myßlow na to njeje, dobrowólnje Adrianopel wopuschćicź. Rumunskemu kralej je sultan wotmolwił, so Turkowska Thraziskeje s Adrianoplom njemóże parowacź. To ßame wotmolwjenje je ßo jendźelskemu, ruskemu a franzowskemu knjeźerstwu dało. Ruska je teho dla wulkomozam namjetowała, so bychu jej poruczíłe, Turkow s Adrianopla wuhnacź. Ruske wójsko je hotowe, Armensku w Małej Asiskej wobßadźicź a s łódźemi ßylne wójsko do Bołharskeje póßłacź, kotreż dyrbi Adrianopel Turkam saßo wotdobycź.

So bychu ruskemu wójnskemu łódźistwu pucź do Konstantinopla saracźili, ßu Turkojo do Bosporußoweje mórskeje wuskeje dróhi mjes Europu a Asiskej miny pokožili. Pschejesd psches Bosporus je ßo teho dla łódźam sakasał.

Dar němskeho khěžora Norwegskej.

Sa hospodliwosćź, s kotreiž ßu Norwegszy němskeho khěžora pschi jeho jěsbach pódlu norwegskeho brioha pschezo pschijeli, je wón Norwegskej hobrsku postawu norwegskeho rjeka Frithjofa darił. Schtwórtk je ßo postawa w Balestrandże ßwjedźeńszy wotkryła. Khěžor je pschi tym rěcź měł. W njej wón praji, so dyrbi Frithjofowa postawa Norwegskim, Schwedam, Němzam, Jendźelcźanam a wschěm tym ludam, kotsiž ßo k Indogermanam licza, s dopominanjom byćź, so ßu jeneje krwě a so dyrbja ßwěru twjerdże hromadu dźerźećź, so bychu w pschichodże wulke nadawki, kotreż jim Bóh napokłoži, dopjelnili.

Wobhonjerstwo Kruppowych dźěłakrjejow

je pjecza jedyn prjedawschi Kruppowy direktor sozialdemokratiskemu sapóßłanzej Liebknechtej pscheradźił. Kruppowy sastojnik Brand je pjecza něhdźe 1000 tajnych rosprawow Kruppez firmje póßłał. Hdyž bě Liebknecht Kruppowe wobhonjerstwo na khěžorstwowym ßejmje k rěcźam pschinjeßł, polizija podhladnych offizěrow njenadpadnje wobkedźbowasche a jich s dobom saja. Ssedmjo brónjerszy offizěrojo ßu ßo wobskorźili, dokelž ßu wot Branda małe pjenjeżne dary pschijeli a jemu w korcźmach sa ßebje worcźisnu sapłacźicź dali. Teź někotre ßobustawy direktorija Kruppez firmy ßu ßo do pschepytanja wsali, tola ßo woni pjecza jenoż jako ßwědzy pscheßłyscha. Kaž to njebě hinak wocźakacź, ßo s nimi jara kahodnje wobkhadźa.

Wotběranje khěžorstwowych dokhodow.

Dokhody němskeho khěžorstwa ſ dawkow, złow a bjerńjow ßu w prěnim ſchtwórcźlěcźe běžazeho ſliczbowanſkeho lěta khětro wotběrake. Wupad dokhodow ſa tſi měßazy nimale $4^1/_2$ milijonow hriwnow wucźinja. Pſchi tym je njedoſtatk ſ kóždym ſcźěhowazym lětom pſchiběrał. Dokelž wunoſchk ſ złow najwjetſchi wobſtatk khěžorſtwowych dokhodow twori, je dotalne roswicźe złownych dokhodow jara njeſwjeßelaze a wobmyßlenja hódne. Mjes druhim ßu dokhody khěžorſtwoweho póſtſkeho ſarjadniſtwa 22 milijonow pſchemako wunjeßke.

Czechi pod knjejſtwom ſarjadniſkeje komißije.

Dla pſchecźiwjenja němſkeje mjeńſchiny njeje cźeſki krajny ßejm dlěje pienjeżne naležnoſcźe cźeſkeho kraleſtwa w rjedźe dźerżecź mohł. Hdyž běchu ßo krajne kaßy wuprózdnike, je awſtriſki khěžor krajny ßejm a krajny wubjerk roſpuſchcźił a na jeju město krajnu ſarjadniſku komißiju poſtajił. Jej pjecźo cźeſzy a tſjo němſzy ſaſtojnizy pſchißłuſcheja. Sa jeneho pſchedßydu je ßo němſki hrabja Schönburn, kotryž ma pſchi wothłoßowanju dwaj rosrißowazaj hłoßaj, pomjenował. Němzy maja potajkim pſchi wothłoßowanju wjetſchinu. Njedźiwajzy teho njejßu Němzy w němſkich Cźechach ſ liczbu němſkich hłoßow ſpokojom. Hrabja Schönburn k konſervatiwnej ſtronje dźerży, kotraž chze ßo po dobrym ſ Cźechami rosrunacź. Duž Němzy wot njeho njewocźakuja, ſo budźe wón jich narodne żadanjo, kaž ßebi woni to pſcheja, pſchecźiwo Cźecham ſaſtupowacź. Krajny ſarjadniſki wubjerk budźe ßnadź dołho ßwojeho ſaſtojńſtwa hladacź dyrbjecź. Pſchede wſchěm je nuſne, ſo ßo Němzy ſ Cźechami rosrunaju. Na to pak njeje hiſchcźe w tu khwilu żanych wuhladow. Němzy chzedźa te krajiny, w kotrychž maja woni wjetſchinu, wot cźeſkich ſtron wotdźělicź. W němſkich Cźechach njedyrbjaka potom cźeſka rěcź na ßudniſtwach a druhich wyſchnoſcźach żaneho prawa wjazy měcź. Do tehole żadanja Cźechojo ženje njeſwola. Woni na runoprawoſcźi cźeſkeje rěcźe ſ němſkej po zyłych Cźechach wobſteja.

So bychu ßo próſdne krajne kaßy ſaßo pielnike, krajna ſarjadniſka komißija wobſtejaze dawki, mjes druhim piwowy dawk, powyſchi.

Jednota mjes Franzowſkej, Jendźelſkej a Ruſkej.

Napſcheczo powjetſchenju němſkeho wójſka a ſtracham, kotreż ſ teho ſa Franzowſku naſtawaju, ßo Franzowſojo ſ franzowſko-jendźelſko-ruſkej jednotu troſchtuja. W roſprawje wo ſawjedźenju tſilětneje wojeńſkeje ßłużby wójſkowy wubjerk praji, ſo je ßo ſ balkanſkej wójnu politiſka a wojeńſka runowaha w Europje pſcheměniła, k cźejemu wużitkej a k cźejej ſchkodźe, njemóże nětkole hiſchcźe nichtó rjez. Pſchicźiny k ſwadźenju mjes wulkomozami ßu pſchibywake. Pſchi poßlednich pſcheměnjenjach w politiſkim ßwěcźe njeßu pak Franzowſka, Jendźelſka a Ruſka ani wokomik do njejednoty pſchiſchłe, a też w pſchichodźe ſ jena woſtanu. So by ßo jenoż wo wojeńſkich naležnoſcźach rěcźało, Franzowſka a Ruſka dopokaſujetej, ſo móżetej ßo wonej jena na druhu ſpuſchcźecź, hdy bychu ßo někotre ſtaty pſchecźiwo jenej ſ njeju ſ wójnſkim wotpohladom ſjednocźiłe. Pſchecźiwo nimaj nětkole němſko-awſtriſko-italſki trojoſwjaſk ſteji. Tola jenoż jedyn ſtat ſ nich, Němſka, ma wobżaromnu njeſměrowazu politiku, kotraž je pſched njedołhim cźaßom ſkoro k wójnje dowjedła. Němſka, něhdy njeßmilny pſchecźiwnik Franzowſkeje, je pak też ſe wſchěch najmózniſcha. Duž ſ maja Franzowſojo wſchu pſchicźinu, ßwoje wójſko tak ßylne ſdźerżecź kaž němſke.

Mjes franzowſkim ludom wſchak ßo hiſchcźe pſchezo pſchecźiwo tſilětnej wojeńſkej ßłużbje pſchecźiwjeja. Hdyž tele dny ſapółłanz André Leſébre, kotryž je w ßejmje nětkotre wulke rěcźe ſa tſilětnu wojeńſku ßłużbu měł, w jenej wólbnej ſhromadźiźnje w połodniſchej Franzowſkej ſa wólby generalneje rady rěcźeſche, poßłucharjo wołachu: „Prjecź ſ tſi lětami! Prjecź ſ wójſkom!“ Leſébrej kamjenje do hłowy mjetachu. Jeho pſchecźeljo jeho ſ krwju polateho ſe ſale wuwjedźechu. Na ſboże njejßu jeho ſranjenja ſtraſchne.

Wulki njedoſtatk w franzowſkich krajnych finanzach.

Sa lěto 1913 wſchě ſtatne wudawki 6 milijardow, 20 milijonow frankow wucźinja, wſchě dokhody pak jenoż 4 milijardy 942 milijonow. Duž 1 milijarda 78 milijonow frankow njedoſtatka woſtanje. Tutón dyrbi ßo ſ dokhodnym dawkom wurunacź, wo kotrymż ſenat w tu khwilu wuradźuje. Hacź dotal ßu ßo Franzowſojo dokhodneho dawka pſchezo ſminycź pytali, tola nětkole dyrbja ßebi jón napołożicź dacź, hewak ßo Franzowſka k ſtatnemu bankrottej ſchiwjedźe.

Wuſtawa ſa Albanſku

je ßo na konferenzy wulkomozowſkich póßłanzow w Londonje wudźełała. Po njej ma w Albanſkej jedyn wjerch knjeżicź, kotryž ma ßo ſa ſchěſcź měßazow pomjenowacź. Mjes tym dyrbi ßo ſarjadniſtwo Albanſkeje organiſowacź. S tutym ſamérom ßo komißija, ſ jeneho ſaſtupjerja Albanſkeje a jeneho ſaſtupjerja kóždeje wulkomozy wobſtejaza, ſtwori, kotraž ma ſaklady ſa gmejnſke a ſtatne ſarjadniſtwo, w Albanſkej hižo ßo namakaze, ſeſnacź. Żandarmerija ßo ſchwedſkim offizěram podſtaji. Też praſchenje pjenjeżneje podpjery Cźornohórſkeje je ßo ſrjadowało a ßo protokoll ſeſtajał, ſ kotrymż ßo Serbiji pſchikhad k adriatiſkemu morju ſwěſcźi.

Sběžk Marokkowſkich pſchecźiwo ſchpaniſkemu knjejſtwu.

Schpaniſka njeje hiſchcźe ſamohła, ſběžkarſkich Marokkowſkich pſchewinycź. Sběžk hladajzy pſchiběra. Stejiſchcźo Schpaniſkich w měſcźe Tetuanje je dźeń a bóle wohrożene. 15 000 derje wobronjenych Marokkowſkich je město woblehnyło. Wjazy dyžli 1000 ſchpaniſkich a żidowſkich ßwójbow je ſ města cźekło.

Mjes Tetuanom a Centu ßu sběžkarſzy Marokkowſzy ſchpaniſki póſtſki wós nadpadli, ſ kotrymż ßo direktor ſjawnych dźełow ſchpaniſkeje Marokkowſkeje, Menzano, knjeżerſtwowy twarſki miſchtr Guiereros, jeho żona, tſi dźěcźi a dwaj ßłużobnikaj wjeſechu. Marokkowſzy pohoncźa ſatſělichu, hdyž ßo we wosu ßedźaze woßoby wobarachu, wſchitkich ſ wuwſacźom Guiereroſoweje żony, dweju dźěſcźi a jeneho ßłużobnika morichu. Jenej ſchpaniſkej patrouilli ßo poradźi, żiwych woſtajenych, kotſiž běchu wſchitzy ſranjeni, wukhowacź.

Wójna mjes Mongolami a Chineſami.

Pſchecźiwo Mongolam, kotſiž ßu ßo wot Mongolſkeje wottorhnyli, běchu Chineſojo wójſko póßłali. Sſłabe mongolſke wotdźělenje ſbiwſchi běchu Chineſojo Bacźalga a Darchanula wobßadźili. S wobeju městow ßu Mongolojo Chineſow ſaßo wuhnali. 500 morwych a ſranjenych na bitwiſchcźu ſhubiwſchi ßu Chineſojo Mongolam 200 tſełbow, 300 ſtanow a wjele zyroby pſchewoſtajili. Mongolojo ßu pjecźa jenoż 5 morwych a 10 ſranjenych měli.

Sjednocźene ſtaty pſchecźiwo ſałożenju zuſnych kolonijow w Amerizy.

Sjednocźene ſtaty połnózneje Ameriki ſałożenje zuſnych kolonijow w Amerizy njecźerpja. Jene na to ßo pocźahowaze wobſamknjenje je ßo ßejmej pſchedpołożiło. W nim ßo praji: „Njemóżemy cźerpicź, ſo by ßo nękajkiżkuliż koloniſaziſki ſyſtem w Amerizy dale roſſchěrił, wożebje njemóżemy wotpuſchcźicź, ſo bychu ßebi w njej ludy kolonije ſałożiłe, kotrymż ßo my jako kawkaſki lud njemóżemy a nochzemy pſchipodobnicź.“ Poßledniſcha ßada ßo na wotmyßlenje Japanſkeje pocźahuje, w Mexiku japanſku koloniju ſałożicź.

Poklad.

(Skónczenje.)

Macź ßo Janka woprawdźe wuſtróżi, dokelž ani na ßebje wjazy podobny njebě. Mjes wocźi běſche wupocźeny a maſane wobliczo mějeſche a draſta bě polna hliny.

„Hólcźe, hdźe ßy ty tola pobył a ſchto ßy to ſworał?“ macź ßo jeho wopraſcha.

„Macźi, poklad ßym namakał!“ Jank wupraßny. „Khětſje, njech Hanka ſo mnu dźe, ſo by nam jón nichtó njewſak!“

Skubankowa na hólza ſe ſtrachom hladaſche.

„Schto dha powjedaſch — hdźe maſch nękajki poklad?“

„Tam na hrodźe w pinzy mjes kamjenjemi“, hólz powjedaſche. „Wy ßnadź mi njewěricźe, macźi? Tule hladajcźe!“

Wucźeże ſe ſaka namakane węży a woprawdźe ſ njewurjeknitej wjeßeloſcźu je pokaſowaſche macźeri, kiž ßo nětkole ani dodźiwacź njemóżeſche.

„Duž ßo tola trochu ſměruj a w měrje mi wſchitko wupowjedaj“, wona rjekny, „ſo bych wjedźała, kak je ßo ſ tej wężu po prawom měko.“

A hólcźez powjedaſche, kak bě na ſtary, roſpadany hród ſchoł poklad pytacź a ſchto bě tam namakał. Bě ßebi myßlił, ſo budźe ßo macź wjeßelicź, ale to bě ßo ſjebał.

„Luby Janko“, wona rjekny, „wo tajkich pokładach, wo kajkichž ßy ty cźitał, ßo jenoż w bajkach powjeda, ale we woprawdźitoſcźi jich njeje. W tejle węży něſchto druhe tcźi. Hanka“, dźowcźiczży rjekny, „dóńdź ſpěſchnje ke knjeſej gmejnſkemu pſchedſtejiczerjej a praj jemu, ſchto je Jank namakał. So chzył tak dobry bycź a na khwilu ßem pſchińcź.“

Hanka hnydom stany a woteńdźe, ale Jankej to na žane waschnje lubo njebě, so ma žo gmejnski pschedstejiczeŕ s nim do poklada dźělicz.

Pschedstejiczeŕ sa khwilku dóńdźe a hnydom na prěnje pohladnjenje bě na nim spósnacz, so bě też jeho tajka powjesć njemało rosbudźika.

„Pokaž mi, hólczko, schto žy namakak", wón njedoczakliwje rjekny.

„Tule na blidźe to je, wujo", Skubankowa rjekny. „Te wězy žu žnadź se slota a žu, kaž je derje widźecź, nowe. Ja njewěm, schto mam žebi wo tej wězy myßlicz. Hdy bych to s woczomaj njewidźała, bych žebi myßlika, so je žo hólzej rosom smuczik. Stajnje mi powjeda, so je poklad namakak, dokelž je dźenža tajki dźeń k temu."

„Nó haj, poklad to je", pschedstejiczeŕ žo žmějo rjekny, „ale bjes dwěla žu jón tam paduschi skhowali a bychu jón tam saßo w kajkimžkuli czaßu naschli, hdy by jón dźenža Jank njenamakak. Poßkuchajcze, tu lewam něschto s wczerawschich nowin pschecźitam, kotrež žym dźenža s města póßkane dostak. Potom budźecze bórsy wschitko rosymjecź."

To prajiwschi gmejnski pschedstejiczeŕ se saka nowiny wucźeže a s nich tule powjesć czitasche:

„W nozy na wczerawschi dźeń je žo tu pola tudomneho wikowarja a debjeńkarja (juwelěra) Schkleńczerja khroble rubježne paduchstwo wuwjedko. Paduschi žu žo do klamow dobyli a žu s nich mnoho slotych a žlěbornych czaßnikow, pjerschczenjow a druhich drohich wězow pokradli. Schkoda wuczinja wjele tyßaz hriwnow. Knjes Schkleńczeŕ je nadobne sarunanje temu žlubik, schtóž by paduchow wußlědźik. Polizija ma poruczność, pola wschěch podhladnych ludźi sa kradnjenymi wězami pytacź."

„Sawěscze žu tole te wězy, kotrež žu žo s klamow knjesa Schkleńczerja pokradnyke", gmejnski pschedstejiczeŕ rjekny, hdyž běsche powjesć pschecźitak. „Poklada potajkim njeßy namakak, Janko, ale pokradnjene wězy a knjes Schkleńczeŕ waschej macźeri žlubjene myto wěscze wupkaczi. Dóńdź po žußoda Handrija, Hanka", k holczźy žo wobroczi, „praj jemu, schto je žo stako, a so dyrbi so mnu na stary hród dóńcź. A potom, by-li czi mózno byko, by mohka do města ke knjesej Schkleńczerjej dóńcź a jemu prajicź, so žu žo jeho wězy namakake. Jank s namaj póńdźe, so by namaj tu khowanku pokasak. Ale njeprajtaj nikomu niczo, so by žo wěz njerosnoßyka; wo to je czinicź, so bychu žo paduschi wußlědźili, kiž sawěscze junu w nozy po te wězy žebi pschińdu. Tak jenož khwataj, so mohł knjes Schkleńczeŕ bycź bjes staroscźi. Sa hodźinu budźesch w měscze knjes Schkleńczeŕ ma klamy na torhoschczu, to drje wěsch. Praj jemu, so by žebi po te namakane wězy hnydom pschischoł, wone budźa tu pola waß."

Hanka k žußodej doběža a potom žo do města nastaji; mjes tym žo pschedstejiczeŕ s Handrijom, kiž bě stary muž, a s Jankom k hrodowym rospadankam poda. Hólczez jeju hacź k próschdnjenży domjedźe, wocźini satykanu dźěru, potom do pinzy saléše a měch pschedstejiczerjej poda. Hdyž bě wón s pinzy saßo wuléšł, wobaj mužej dźěru saßo s kamjenjemi satykaschtaj a s hlinu saßypaschtaj, a wschitzy žo saßo do wßy wrócźichu. Hdyž žo ke wßy bližachu, wuhladachu, so po orósy knjeżiki wós s města jědźe.

„To je wěscze knjes Schkleńczeŕ", pschedstajeny rjekny, „wós je wsak, so by tu prjedy byk. Dźiwacź žo jemu njemózu, to bě sa njeho wulke njesboże."

A woprawdźe, hdyž běchu ke khěżzy dóschli, w kotrejž Skubankowa bydlesche, wuhladachu tam korejtu stejo. Hanka bě žo se Schkleńczerjom žobu pschiwjesła.

Tón mužomaj napscheczo pschińdźe. „Njeżetaj wschitko?" njedoczakliwje žo jeju woprascha.

„Tójschto tu je, kaž widźicze", pschedstejiczeŕ rjekny, „hacź je to wschitko, to wěso njewěmy, dokelž nam njeje snate, schto wschitko je žo wam kradnyko."

Dóńdźechu do jstwy a knjes Schkleńczeŕ pocza khwatajzy wschě debjeńki na blido wukladowacź. Hdyž bě wschitko pschehladak, wodychny.

„Sda žo mi, so je to wschitko", rjekny. „A ty žy sbožowny namakak poklada?" k Jankej žo wobroczi. „Hólczko po Bohu mam žo też wožebje tebi dźakowacź, so njeißym skoro na prosscherja pschischoł. A kak je czi to jenož na myßle pschischko, tam do rospadankow hicź poklad pytacź?"

Jank bojasliwje powjedasche, so macź žanych pjenjes nima a so je ji wón chżyk s pokladom pomhacź. A macź sbytkne wězy dopowjeda, so bě mjenujzy to wěrił, schtož bě w bajkach czitak, so w tym czaßu, hdyž žu wulki pjatk Boże žkužby, žo wschě poklady wotewrjeja.

Slótnikaŕ žo poßmja, ale też žylsy jemu do wocźi stupichu. „Myßlu žebi, so wy, luba macźi, pokladow pytacź njetrjebacze", wón rjekny, „we žwojich pěknych dźěczoch macże doscź wulki poklad. To žym s powjedanja wascheje dźowczińki duzy po puczu spósnak. Bóh žam je tebi tole na myßle dak, schwarny hólczko. Njebudźische-li tebje byko, lědma budźech žwoje wězy saßo dostak. Tajkich pokladow, wo kotrychž žy czitak, njeje, to žnadź nětkole žam wěrisch. Ale so by ty měł dopomnjenku na dźenžnischi dźeń, darju tebi tónle skoty czaßnik; njech jón tebi macź skhowa, doniž njewotroscźesch. A wy, macźi", k Skubankowej žo wobroczejo prajesche, „wsmicze tule sarunanje. Te wězy dwanacze tyßaz hriwnow płacźa, tule macże dwanacze stow!"

Wón se saka knižku wucźeże a dwanacze stohriwnowschich papjerow na blido nakładźe.

„Ale to tola mózno njeje, knjeże", wudowa žo wobarasche pjenjesy pschijimacź. „To dźě bě žamy pschipad, so bě tam hólczez schol, pschi tym žaneje saßkužby nimamy, kak chżyka potom telkole pjenjes pschijecź!"

„Jenož žebi to wsmicze, Skubankowa", pschedstejiczeŕ ju namołwjesche, „to wam po sakonju žkuscha, a knjes Schkleńczeŕ budże wam hischcze dźakowny, dokelž scze jeho psched wulkej schkadu wukhowaka."

Wudowa žo slótnikarjej žylsy ronjo dźakowasche a potom dobreho žynka wokoschi, kiž bě jej s pokkadom s wulkeje nusy wupomhacź chżyk.

„Ale, kaž praju, nikomu niczo njepowjedajcze", pschedstejiczeŕ hischcze dźěscźi napominasche, prjedy hacź woteńdźe. „Knjes Schkleńczeŕ wschitko poliziji wosjewi, so bychu žo paduschi popadnyli."

Woprawdźe nimo wobdźělenych wožobow wo tym nichtó niczo njeshoni, a w rospadankach kóždu nóz dwaj pólzajej na paduchow kakaschtaj. To dwě njedźeli trajesche. Hakle hdyž bě žo na tu wěz trochu posabyko, dohladaschtaj žo pólzajej w rospadanym hrodze dweju mužskeju, kotrajž běschtaj po skhowane wězy pschischkoj. Slóstnikaj poczeschtaj kamjenje a hlinu wot pinzy wotstronjowacź, ale w tym wokomiku buschtaj wot sady pschimnjenaj, k semi powalenaj a wuwjasanaj. Běschtaj to hižo wjazy krócź pokhostanaj slóstnikaj.

Wudowa Skubankowa běsche nětkole s nusy a hubjeństwa wutorhnjena. Ale wona bě slutniwje a s niska žiwa kaž dotal a hdyž bě žo wustrowika, pytasche žebi saßo dźěło, s kotrymž žo po cźesczi žiwjesche. Pjenjesy na dań do nalutowarnje da, so bychu dźěczom byke, hdyž doroztu, a na tón pad, so by s khoroscźu saßo do nusy pschischła a na dźěło hicź njemohła.

Slótnikaŕ Schkleńczeŕ na žkužbu njesaby, kotruž bě jemu Skubankowa wopokasała, a hdyž bě Jank wotrostk, wsa jeho schwarny muž darmo do wucźby. Jank jemu sa to stajnje dźakowny wosta.

Tajki pschikład, wo kotrymž žo tule powjeda, žo wěso s rědka stawa, ale doscź podobnych podawkow žo stawa, s kotrychž spósnawamy, so dobrocziwy Bóh husto pschipada wužiwa, so by žwojim žwěrnym pomhał, kotsiž njesboże, s kotrymž jich pruhuje, sczeŕpni pschijimaju a też w najhórschich czaßach dowěry k njemu njeshubiwaju.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyschina. Na wězu Pětrowskeje zyrkwje, kotraž je žo s nowa kryła, je žo žrjedu pschipoldnju saßo kula, khorhoj a hwězda stajika. Strachocźiwje ludźo delka na dróhach wobcźežnemu dźěłu we wyßokoscźi 84 metrow pschihladowachu. Pódla wschelakich nowin a fotografijow žu žo do kule Budyske adreßne knihi s léta 1912/13 a wopomnjeńske pißmo wo najważnischich podawkach léta 1913, wot pastora primarija Häblera spißane, położike. 2,05 metrow wyßoka tolsto poskocźena kula je žo w lécze 1664 prěni krócź na wězu stajika. Da-li Bóh, budże wona w ponowjenym blyschczu saßo dołhe léta wězu pyschicź.

— Zeppelinska powětrowa łódź „Sachsen" je sańdźenu njedźelu dwójzy wotstorczeny slět s Lipska do Zitawy a wot tam wróczo psches Budyske strony pschi rjanym žlónczným wjedrje wuwjedka. Dopoldnja 1/2 10 hodźin wona k Budyschinej pschilecźa. W dalokim kole wona nad pokodnischim dźělu města lecźesche, potom nimo Pětrowskeje zyrkwje leczo nad žrjedźnym městom žeklowu formu wopiša. Łódź nad městom khětro nisko lecźesche, tak so mózachu žebi ludźo jejny twar we wschěch dźělach derje wobhladacź. S paßažerskich kabinow žobujědźazy ludźo s běłymi rubischkami

měschczanow strowjachu, a tuczi ſ rubiſchkami machajo na poſtrowy wotmolwjachu. Kemſcherjo w Marinej-Marczinej zyrkwi po napominanju duchowneho ſ zyrkwje wuńdżechu, ſo bychu łóďżiny ſlět wobďżiwali. Hakle hdyż bě żo łóďż k wjeczorej leczo woczam ſhubiła, żo kemſcherjo do zyrkwje wróczichu. Powjeſcz wo pſchileczenju powětroweje łóďże bě wobyďleŕſtwo Budyſchina do radoſtneho njeměra pſcheżadźika. Pſchi woknach, na tſěchach a na dróhach łóďż woczakowachu. Dwě njedżeli prjedy wſchak bě powjeſcz wo łóďżinym ſlěcze hiſchcze wjetſche cžrjódy do měſta ſwabika.

— (Pod wós pſchiſchoł.) Na Wjeleczańſkej dróſy je żrjedu wjeczor ſchěſczlětny hólz Steglich do ſapſchaha Hornjohórczańſkeho papjernika ſaběżał. Hólzej, kotryż żo k ſemi ſtorhny, je żo nop ſłamał a żo prawa noha pſchi kulzy ſraniła.

— (Nahła żmjercz.) Ssrjedu rano żu na pucžu pſchi Sprejinym brjoſy wyſche dalokeje běleŕnje invalida Kloża ſ Hrubjelczij morweho namakali. Każ lěkaŕ ſpóſna, bě Kloża Boża ruczka ſajała.

— Powyſchenje veteranſkeje podpjery wot 10 hriwnow na 12½ hriwny 1. oktobra do mozy ſtupi. Wot teho czaża maja tež wudowy veteranow, kotrež hacž dotal jenož ſa měżaz wumrjecża podpjeru żwojeho muża doſtachu, prawo na to, ſo żo jim tſi měżazy dołho tuta podpjera wupłaczi.

— (Bjesdżěłoſcz w Němſkej.) Skoro we wſchěch dżěłach Němſkeje żu żo dla wulkeje żadnoſcże pjenjes hoſpodarſke wobſtejnoſcże pohubjeńſchike. Wo 100 wuprózdnjenych měſtnow żo w juniju w pſcheréżku 126 dżěło pytazych wożobow ſamolwi. Wina na bjesdżěłoſczi je pſchede wſchěm popuſchczenje twarſkeje dżěławoſcże. Twarſzy miſchtrjo ani na prěnju a hiſchcze wjele mjenje na druhu a tſeczu hypotheku pjenjeſy pożczene njedoſtanu. Duż njemóża dale twaricz, a mnoſy dżěłacżerjo, kotſiż na twarach abo ſa twary dżěłaju, żu nuſowani, próſdni khodżicz. Nětkole żnadź tu abo tam nakhwilnje dżěło namakaju, tola w ſymje budże żnadź něktoryżkuli podarmo ſaſłużbu pytacz. W Mnichowje je po ſdaczu ſ bjesdżěłoſczu hiſchcze hórje, dyżli w Draždżanach a Barlinje. Tam je měſchczańſka rada k pomjeńſchenju bjesdżěłoſcże wobſamkła, nowu pſchemyſłkowu ſchulu a każu ſa ſkótne wiki natwaricz. Sa poſledniſchi twar je żo 300000 hriwnow pſchiſwoliło.

„Łužica“ čisło 7. Wobsah: K swjećenju serbskeje khorhowje. Baseń. † Jakub Ćišinski. — K serbskemu swjedźenjej. Baseń. Hańža Budarka. — Serbski lěs, krasny raj. Wopisuje Jozef Jakubaš. — Živjenjoběh seminarskeho wučerja Handrija Suški. Napisał Arnošt Holan. — Khrystusowe ćerpjenje. Struchłohra w 10 jednanjach. Po wšelakich passionskich tekstach za serbske dźiwadło připrawił J. N. Horjanski. — Přečo ptački po Janje zamjelknja. Stara baja. † Jan Wjela-Radyserb. — Wobraz: Na Wjelehrodźe. — Serbski rozhlad. — Naše towarſtwa. — Serbske pismowstwo. — Druzy wo nas. — Słowjanske nowinki atd.

S Radżanez. Pſchi njewjedrje, kotrež żobotu popołdnju nad tudomnych ſtronach czehnjeſche, je błyſk na jenym knježim polu do jeneje pópy dyrił a ſapalił. Woheń żo na tſi żużodne pópy roſſcheŕi, kotrež żo ſpalichu.

S Mateho Wjelkowa. Pola tudomneho pjekarſkeho miſchtra a gmejnſkeho pſchedſtejiczerja Ramki bě wóndano jedyn pomoznik, kotryż je něhdy pola njeho dżěłał, na łubju ſaléſk a żebi tam draſtu nakradnył. Jeho teptacz ſaſłyſchawſchi na łubju pohladacz dżěchu. Paduch pak wupjeŕchnywſchi do żużodoweje ſahrody czekny. Tam jeho poż wuczuſchli, tak ſo mózachu jeho ſajecz. Paducha nakhwilnje do gmejnſkeho jaſtwa ſamknychu. Hdyż dyrbjeſche jeho naſajtra żandarm do Budyſchina dowjeſcz, bě pak ptaczk wuleczał. Wón bě żo pſches lěżyzy pſcheczíſchczał a czeknył.

S Hornjeho Hunjowa. Sańdżenu żobotu popołdnju je pſchi njewjedrje błyſk do jeneje popy na polu kublerja Holana dyrił a ju ſapalił. Na polu dżěłazy ludźo ruczе żużodne popy wotnjeżechu a tak dalſchemu roſſcheŕjenju wohnja ſadżěwachu.

S Njeżwaczidła. Sapiżował tudomneho żerbſkeho towarſtwa „Jutrnizy“ a pěżnjeŕ mnohich żerbſkich ſpěwow, knjes cźěła Ernſt Helaż a jeho mandżelſka Marja Helażowa rodż. Hajnzez ſańdżenu njedżelu w połnej cźělnej a duchownej ſtrowoſczi a czerſtwoſczi żwój ſloty kważ żwjeczeſchtaj. Pſchi żadnym żwjedżenju żo jeju dżěczi, dżěczidżěczi, pſchiwuſni, mnoſy wożadni a majoratne knjeſtwo wobdżělichu. W Bożim domje jimaj po pożohnowanju knjes farař Waltař wot konſiſtorſtwa darjenu żerbſku bibliju a jedyn żnadny dar Jeho Majeſtoſcże krala pſchepoda. Jubjelſki mandżelſki je wot dlěje hacž 50 lět tudomnemu majoratnemu knjeſtwu pod pjecz wobżedżerjemi żłużił a je ſe ſakſkim wójſkom w Schleswig-Holſtejnſkej żobu wojował. Boża hnada chżyła jubjelſkimaj mandżelſkomaj hiſchcze mnohe lěta w ſtrowoſczi a czerſtwoſczi doczakacz dacz.

S Kluſcha. Na dworje cźiżko 55 je mjes żwinjemi mrětwa wudyrika.

S Wósborka. Na ſkótne wiki, kotrež żu żo tu póndżelu wotměke, bě żo 85 howjadow pſchiwjedko.

S Khróſcziz. Pożledni cżaż żu żo tu wſchelakim ludźom pjenjeſy kradnyke. Ssamo ſ woprowanſkich tyſow pſched zyrkwju běchu żo pjenjeſy ſhubike. Jako paduchow żu ſchtyrjoch ſchulſkich hólzow wużlědźili.

S Drobow. Sswój ſloty kważ ſtaj cźikaj a czerſtwaj ſańdżenu njedżelu wobdatej wot żwojich dżěczi, dżěczi-dżěczi a pſchiwuſnych ſahrodniſki żiwnoſczeŕ Jan Wanz a jeho mandżelſka Hańža rodżena Schołcźiz żwjeczikoj. K pożohnowanju w Minakałſkim Bożim domje bě jubjelſka njewjeſta w tej żamej żerbſkej draſcze pſchiſchła, kotruż je pſched 50 lětami pſchi ſelenym kważu wobleczena byka. Bóh luby Knjes chżył jimaj hiſchcze dołhe lěta żłónczko iboża a ſpokojnoſcże żwěcźicz dacz.

S Kamjeneje pola Rakez. W tudomnej kaolinowej jamje je żo żrjedu dopołdnja dżěłacżeŕ Hanczka ſe Stróże ſe ſcżěnu pjerſchcze ſażypnył. Hanczku hnydom wuhrjebachu a k lěkarjej do Rakez a wot tam do Workleczańſkeje hojeŕnje dowjeſechu. Wón je żebi někotre rjebła ſłamał, jenu nohu ſmjatk a żo ſnutſka cżeżko wobſchkodźił.

S Biſkopiz. Tu żu 22 lětneho dżěłacżerja Maxa Richtera ſ Hołbina ſajeli. Wón je na dróſy mjes Großharthawu a Biſkopizami jenu 50 lětnu żonu nadpadnył. Jenoż jenemu pſchijědżazemu kołjěſdnemu ma żo żona dżakowacz, ſo ju nadpadnik njeje morik.

S Wulkich Sdżar. Pſchi żylnym njewjedrje, kotrež ſańdżeny pjatk po pruſkej hornjej Łużizy cżehnjeſche, błyſk do domſkeho tudomneho khěżkarja Jana Wrobla dyri a ſapali. Wohnja żo dohladawſchi tudomna wohnjowa wobora na pomoz khwataſche a płomjenja poduży, prjedy hacž bě żo wjetſcha ſchkoda naczinika. We Wulkim Cźiſku błyſk jenu żitnu pópu ſpali. W Nowej Łuzy a Narczu wichor zychnowaſche. Tſěchi żo wotkrychu a ſ wokolnych polow żo żitne pópy wotnjeżechu. S měſtnami żo deſchcz ſ krupami pſchewodżeſche, kotrež żu na żitnych polach ſchkodu naczinike.

S Kulowa. Cżeżke njewjedro ſe żylnym deſchczom a krupobiczom żo ſańdżeny pjatk nad tudomnymi ſtronami roſpuſchczi. Błyſk do wěże farſkeje zyrkwje dyrjwſchi wulku liczbu ſchifrowych taflow ſ wěżineje tſěchi wottorha, tola njeſapali. Na polach żu żo ſ błyſkami mnohe pópy ſpalike, telegrafowe ſcżežory do Hóſka żu żo wobſchkodźike.

S Kulowa. Snate je, ſo w nowſchim cżażu żónſke duchowuſtwo, lěkarſtwo, rěczniſtwo atd. ſtuduja a ſo w tutych powołanjach żwój nadawk runje tak derje wupjelnjeja, każ mużojo. Tež w naſchich ſtronach poczinaju żo żónſke ſ dżěłami ſabjeracz, kotrež żu hacž dotal mużam pſchiſłuſchale. Tak w naſchej wożadże jena żona ſ pomozu żwojeje dżowki a żwakoweje rowaŕſke dżěło cżini. Prjedy dyrbjeſche ju pſchi khowanjach pſchi rowje jedyn muż ſaſtupowacz, tola zyrkwinſka wyſchnoſcz je tole poſtajenje nětko ſpuſchczika. Tež na wumělzowſke dżěła żo tu żónſke wuſteja. Tak jena 17 lětna Sſerbowka ſ Němzow jako molerka wobydlenja wumoluje. Hacž runje je żo wona zyle ſe żebje żameje w molowanju wuwuczika, je jejne dżěło tak rjane a dokonjane, ſo ju żebi wſchudże na molowanje ſkaſuja. Wona ma telko dżěła, ſo dyrbja ſkaſowarjo druhdy dlěſchi cżaż cżakacz, prjedy hacž na rjad pſchińdu.

Se Shorjelza. Cżeżke automobilne njeſbože je żo pola Shorjelza ſtako. Pſchekupz Schimpf ſe Shorjelza, hoſcżenzaŕ Michałk ſ Pjenczka a jena pinczniza běchu wutoru wjeczor ſe Shorjelza ſ automobilom do Rychbacha wotjěli. Tam żo někotre hoſcżenzy wopytachu a żo khětra worczíſna naczini. Wjeżeli żo na domojpucz podachu. Pola Schlaurotha automobil na dobo pſches hromadu pjerſchcze ſjěże a ſe wſchěm wotmachom do jeneho drohoweho ſchtoma ſraſy. Wós żo pſchewróczi a w nim żedżazy wożoby żo ſ njeho cźiżnychu. Pſchi tym pſchekupz Schimpf tak njeſbożownje padże, ſo żo hnydom ſaraſy. Pinczniza żebi ruku a wobliczo lohko ſrani, mjes tym ſo żebi chauffeur a Michałk jenoż kożu wobodrěchu. Saraženy pſchekupz Schimpf w 40. lěcze żiwjenja ſtejeſche. Wón żonu a někotre do ſchule khodżaze dżěczi ſawoſtaji. Statne rěczniſtwo je chauffeura do pſchepytanja wſako.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Drohowy wothladaŕ a krawſki miſchtr Kubiza w Narczu bě żebi wot Wojerowſkeje

nalutowańnje 400 hriwnow na śmënku (wechsel) požčžił. Sapkačny dżeń pak wón njemóżesche śmënku wupkačičź. Śmënka žo podleschi, a nalutowańnja žebi na podleschenej śmënzy druheho rukowarja žadasche. Bjesžwëdomicże Kubiza mjeno khëžkarja Pózerja pod śmënku staji. Jenu druhu śmënku wo 180 hriwnach na filialu anhaltko-dessawskeje krajneje banki we Wojerezach ſ mjenom Maxa Rëpki falschowasche, tola tule śmënku njewuda. Wobskorženeho dla falschowanja w dwëmaj padomaj k jastwu na 4 mëžazy saždżichu.

S Wojerez. Na žobotnischich žwinjažych wikach bë žo 147 prožatow a 32 bëhakow na pschedań nastajiko. Sa por prožatow žo 31—47 hriwnow, sa bëhaki 35—49 hriwnow sapkačži.

S Mikowa. Na hačenjach knježich hatow huby paždo je žo wutoru 76 lët stara swudowjena Petrikowa ſ Božej ruczku sajała a do hata padnyła. Tam žu ju wječor morwu namakali.

— (Ssnëh w pžowich dnjach.) Poždednje dny je žo trochu sčoplilo, tola nozy žu hischče pschezo jara khłódne. Jedyn ſ najſymnischich dnjow w juliju bë sańdženu wutoru. W Hórzy pola Niskeje mëjachu tutón dżeń žnëhowy mječel, sawëščze žadny podawk wo žnje. Khłódne wjedro ma to dobre, so wowžy a pscheńzy pomału ſrawja, tak so móża žebi ratarjo ſ rožkowymi žnjemi khwile bračz. Hewak by pak čopte wjedro sa wschë wupłody na polach a w sahrodach jara trëbne było.

S Krjebje. Saždužba mnohich žwójbow ſ holanſkich jahodkow je lëtža zyle wupadła. Nalëtnje mrózy žu jahodkowe kčenje sničžike, tak so žo ſ rëdka jena jahodka na selu namaka. Druhe lëta žu wikowarjo w naschej wžy w jahodkowym čažu w pscherësku wschëdnje sa 500 hriwnow jahodkow nakupowali, kotrež bychu wobydlerjo ſ nascheje a wokolnych wžow w holi naschčipali. Duž móże žo trochu wobličzicz, wo kajke sumy tudomne wobydlerstwo lëtža ze ſmjerſnjenjom jahodkoweho kčenja schkoduje. Kóżda žwójba ſ najmjeńscha nëhdże 100 hriwnow shubi. Też prużnizy žu lëža jara žadne, runje tak njeje symne wjedro hribam hojiło. Duž je pienježny wupad, ſ kotrymž žo khudsche wobydlerstwo potrjechi, khëtro wulki.

Se Eslepeho. W jenej kólni bërtlikarja a wuhibarja Jana Domule žo póndżelu se žamoſaparjenjom hromada žłanja sapali. Płomjenja žo psches zyle se žłomu kryte twarjenje wupscheſtrëchu a wscho, schtož žo w nim khowasche, jedyn wós, rólniki a hospodarſki grat a wschelaku druhu nadobu, sničžichu. Tudomnej wohnjowej woborje žo poradži, ſ pomozu nowe e žykawy žužodne twarjenja wohnjej wukhowacz. Twarjenje je nijko psche wohnjowu schkodu sawëščzene, nadoba pak ſ zyła niz.

— Skotarſtwo w Błótach (Delnjej Łužizy) je poždednje lëta khëtro pscheběrało. Podobnje kož w Hollandskej a w marschach paſtwy w Błótach ſkotej wubjernu pizu dawaja, a dokelž žo ſ wjedrom pólne a sahrodne płody husto snicża, žu žo mnosy wobydlerjo Błótow k skotarſtwu pschiwobroczili. Barlinſzy, Draždżanſzy, Khočebuſzy a też Póſnańſzy pokupowarjo rësneho skota Błóty rad wopytuja, dokelž tam dobru tworu namakaja.

S Hory pola Mużakowa. Sańdżenu ſtrjedu žo powjesč rosnjeże, so žu žo paduschi do wobydlenja pokkadnika tudomneho ſwjaſka fabrikſkich dżëłaczerjow dobyli a 240 hriwnow hotowych pjenjes a ſa nëhdże 1600 hriwnow towarſtwowych lëpjenſkich ſnamkow kradnyli. Żandarm, kotryž na mëſtnje žamym wëz pschepyta, pschedžydże mjenowaneho ſwjaſka mënjenje njeſamjelcża, so žo jemu ſda, so je pokkadnik žam pytany paduch. Po żandarmowej radże žo ſ Khočebusa poliżajſki pož ſkasa. Tutón ſ wopredka żaneho žlëda njenamaka, hdyž pak bë ſ nowa na pokkadnizu poczuchał, wón na dobo na pokkadnika skoczi a na njeho naschczowka. S wopredka tón prëjesche, so je ſwjaſkowe pjenjesy kradnył, hdyž pak běchu žo jeho dlëschi czaž wuwoprascheli, žo wón skónczńje wusna, so je te pjenjesy pschetrjebał a ſnamki w khachlach ſpalił.

Přilopk.

* Wulke wocži czinjaze ſajecże je žo w Sohlandże nad Sprewju wutoru stało. Żandarm je 35 lëtneho kublerja Hölzela a jeho prjedawschu žłużobnu holzu, 15 lëtnu Hedwigu Schwarzez ſajał a do Schërachowskeho žudniſkeho jaſtwa wotwjedł. Mjes tym žu w tutej należnoſczi też pschekupſkeho puczowarja Maxa Lipperta ſajeli.

* (Polo žita žo ſpaliło.) Pola Grabowa mjes Schczeczinom a Paſewalkom je žo ſe schkrjemi ſ lokomotivy pschi żelesniży leżaze 100 jutrow wulke jeczmjenjowe polo Rominskeho ryczerkubka, kotrež profeſorej Semmlerej žłuſcha, hnydom na 5 mëſtnach ſapaliło. Pschi žylnym wëtrje a wulkej žuchocże žo woheń rucże rosscheri. Pschi haſchenju žo 100 žnjeńzow ſ knjeżeho kubka a żeleſniży dżëłaczerjo wobdżelichu. Schkoda wjazy dyżli 20,000 hriwnow wuczini.

* (W żeleſniſkim czahu žo ſatſëlił.) Hdyž wutoru żeleſniſki czah do Żarowa pschijëdże, w jenym wotdżëlenju 2. klaży ſekretara wokrjeżneho wubjerka ſatſëleneho namakachu. Morwy w prawej ruży ravolver dżerżesche. Krüger je wot 10 lët pola Żarowſkeho krajneho radżiczelſtwa poſtajeny był. Schto je jeho k žamomordarſtwu pohnuło, njeje ſnate.

* (S błyſkom ſaraženi.) W Erkelenzu w Porheinſkej je błysk dweju ratarjow na polu ſaraſył. Runje tak je w Hardtu jedyn tſëchikryjeł, kotryž na jenym nowotwarje dżëkasche, psches błysk nahłu žmjercz namakał. W Viersenje je błysk do wóžom khëžow dyrił. W Brottewizach pola Torgowa je žo 22lëtny žyn jeneho ratarja ſ błyskom ſaraſył.

* (Rubježny nadpad.) Pola Hloubetina w Czechach je žo njedżelu popołdnju na mlokoweho wikowarja Simu rubježny nadpad sczinił. Sima ſe žwojim mlokowym wosom ſ Prahi domoj jëdżesche. Pola Hloubetina žo jemu 21lëtny pahonczˇ Hruſchka pschida, kotryž jeho proſchesche, žo jemu na wosu žobu wjesczˇ dacz. Sima bë jemu czim bóle ſwólniwy, dokelž bë tón pachoł pola njeho pſched dwëmaj lëtomaj žłużił. Hruſchka žo k Simje žydny a wobaj žo wo wschëdnych wëzach rosrëczżowaſchtaj. Sa khwilu na dobo Hruſchka Simu ſa krk hrabny a jeho dajicz pocża. Sima žo ſe wschëmi mozami wobaraſche, pschi czimž žo wobaj ſ wosa do dróhoweho pschërowa waliſchtaj. Nadpadnik skónczńje Simu pod žebje doſta a jeho dajeſche. Spósnawschi pak, ſo jeho njebudże móz pschemóz, wón nóż wuczahny a ſ nim Simu do hłowy a schije kałaſche. Nadpadnjeny njemóżesche wo pomoz wołacz, dokelž jcho rubježnik dajeſche. W tymle ſtraſchnym wokomiku žo nëkotſi kołojëſdni a pëſchży po dróſy bliżachu. Wostajiwſchi žo žwojeho wopora jemu rubježnik czažnik ſ rjeczasom wutorhny a ſ nim czekny. Sima, kotryž bë žo ſa rubježnikom puſchcził, bë na jenym polu padnył a bjes wëdomnja leżo wostał. Tam jeho ludżo ſ wjazy ranow krwawjazeho namakachu. Sawołany lëkar jeho ſawobali a praji, ſo je jenoż gumijowy khornaŕ Simu pſched tym wobarnował, ſo žo jemu njeje wulka ſchijina żika pscherëſła.

* (Rubježny nadpad.) Njedżelu dopołdnja tſjo mużſzy do wupkačzeŕnje Badiſkeje anilinoweje a ſodoweje fabriki w Ludwigshafenje pſchiňdżechu a tamniſchimaj dwëmaj ſaſtojnikomaj ſ revolvrom hrożachu. Jeneho ſaſtojnika, kotryž chżyſche jim wobaracz, do ruki tëlichu a 1800 hriwnow rubichu. Hdyž rubježnizy czëkachu, jeneho ſ nich ſajachu, kotryž žo potom ſatſëli; taj dwaj druhaj wupierchnyſchtaj.

* (Stare mordarſtwo žo wujaßniło.) 4. haprleje 1909 pola jeneho rësnika w Schnellſenje pola Hamburgu žłużazu 17 lëtnu Minnu Timmez w hnohowej jamje morwu namakachu. Sjawne bë, ſo běchu holzu ſkónzowali, tola mordarja njemóżachu tehdy wuſlëdżicz. Lëtko je žo poradżiło, 22 lëtneho murjerja Arthura Ernſta jako mordarja wobhonicz a w Altonje ſajecz.

* (Sternickla wotprawili.) W Frankfurcze nad Wódru žu wutoru rano w jaſtwje wjelekróczˇnemu rubježnemu mordarjej Sternicklej hłowu wotczeli. Jeho žobuwinikaj Kerſten a Schliewenz, kotrajž bëſchtaj po jeho napominanju pſchi ſkónzowanju wotžedżerja Kaliſcha, jeho mandżelſkeje a žłużobneje holzy pomoznaj byłoj, ſtaj žo k khoſtarni na czaž żiwjenja wobhnadżikoj.

* (Wojak žo tepił.) Pſchi pontonërſkim ſwuczowanju bayerſkeho pëſcheho czëlneho regimenta na Iſarje žo jedyn ponton powróczi a wojazy ſ njeho do wody padnychu. Pëſchk Lutz ſ 1. kompagnije žo tepi.

* (S błyſkom žo ſaraſył.) W Karwendelſkich horach je njedżelu błysk 25lëtneho lithografa Jurja Wellera ſ Draždżan ſaraſył. Nëkotſi druſy puczowarjo žo powuſcheni na ſemju czišnychu a žo lohko franichu.

* (600,000 hriwnow pſchekſchiwił.) Wyſchſchi ſekretar żidowſkeje zyrkwinſkeje wożady, Leopold Friedmann w Stuttgarcze, je nëhdże 600000 hriwnow w žwojim ſaſtojńſtwje pſchekſchiwił. Se ſpekulazijemi na burſy je wón te pjenjesy pſchëhrał.

* (Krokawa w żołdku.) Se Siegena Frankfurtſke nowiny pišaju: „Wažna operazija je žo w tudomnym Marijinym hoſpitalu ſ jenym młodym człowjekom pſchewjedła. W lëžu wodu pijo bë wón jene krokawjaze jejko ſaždrëbnył. To žo w żołdku wulahny a młodemu człowjekej wulke boloſcze czinjeſche. Hdy by žo wón mloka napił, bychu boloſcze na khwilu pſcheſtałe. Dokelž žo prënja operazija njeporadżi, a ſwërjo w jëdżnizy tczazy woſta, žo ſkónczńje poradżi, krokawu ſe žylnymi wuwróczażymi žrëdkami wotſtronicz.

* (Cźwilowarjo wojakow.) Hejtman Derichs se 136. pěscheho regimenta w Straßburgu bě dwěmaj wojakomaj khostanske marsche napokožił Po dnjowej ßłužbje dyrbjeschtaj wonaj s tśjomi měchami pěska w tornistrje 20 kilometrow daloko hicź. Pschi tymle khostanskim marschu ßo jedyn wojak bjes wědomnja na semju swjese. Wójnski ßud hejtmanej jenož dla njepschedpißmoweho wobkhadźenja pjecź dnjow stwinskeho arresta napokoži. — Wojak Franz Tatar-Szabo ßo 30. meje wot ßwojeho wotdźělenja w Mezöhegyes (we Wuherskej) shubi a njemóžeschе ßo wjazy namakacź. Psched tśjomi dnjemi jeho sa jedyn schtom w lěßu pola Mezöhegyes wobwěßnjeneho nadeńdźechu. Jeho cźěło bě hižo ßylnje satkało. W saku morweho wojaka 19 krónow hotowych pjenjes a khartku se scźěhowazym sdźělenjom namakachu: „Sa te 19 krónow wěnz na mój row kupcźe. Moju ßmjercź ßu sawinowali w Mezöhegyes ßłužazaj cźahowaj wjednikaj Boscźij Kersch a Emmerich Kiß a dźeßatnik Csejteri.“ Kaž je pschepytanje dopokasało, ßu tucźi wojaka husto bili a jemu pschikasali, so dyrbi w hródźi s polnym bowom wody w ruzy tak dołho skoku běhacź, hacź je bjes wědomnja padnył. Ssamo satkate cźěło błędy załoßneho krjudowanja pokasowasche.

* (15 hórnikow ßo saßypło.) Pola Aachena je ßa Carolus-Magnus-schacht saßypnył a 15 hórnikow pohrjebał. Jedyn hórnik móżesche ßo wukhowacź. Na saßypnjenych 45 metrow tćsto pjerschcź leži. Hacźrunje je nimale njemóżno, pohrjebanych wukhowacź, je ßo hnydom wukhowanske dźěło se wschěm spěchom sapocźało.

* (Dawk sa njeżenjenzow.) We wjerchowstwje Reuß starscheje linije, kotrež je s němskich swjatkowych statow prěnje dawk sa njeżenjenzow sawjedło, je s nim hubjene nashonjenja cźiniło. Njeżenjenzy, kotsiž dyrbja dawk płacźicź, ßo pscheczźiwo dawkej spjecźuja. Woni s kraja wucźahnu. Někotre města ßu hižo někotrych dobrych dawkidawarjow shubiłe. W Greizu je jedyn njeżenjenz, kotryž bě tamnischim kupjelam 50000 hriwnow wotkasał, ßwoje wotkasanje wróćził.

* (Ruski wobhonjeŕ.) W Kluczborku w Hornjej Schlesynskej ßu ruskeho staboweho kapitana, Jéżowa, kotryž tam wot junija pschebywa, dla wobhonjerstwa sajeli. S nim hromadźe ßu jeho żonu, jeho pschichodnu macź a pschichodneho nana, tokmacza Günthera, sajeli. Jéżow bě jedyn żelesniski móst wotryßował, schtož hižo sa wobhonjerstwo wobhladuja. Wón ruskemu wotdźělenju mosty rostsělerjow pschißłuscha.

* (Sajědojcźenje s mjaßom.) W schpaniskej wßy Flores de Avila ßu scheścźo wobydlerjo, kotsiž ßu mjaßo praschiwych wowzow jědli, wumrjeli, wóßomnacźo w ßmjertnych hronach leża a wjele druhich je cźeżko skhoriło. Mjaßo je ßo s dowolnoscźu měschcźanskeje skotolěkarskeje wyschnoscźe pschedawało. Winowata wyschnoscź je ßo do ßudniskeho pschepytanja wsała.

* (S 18 kulkami ßo pschetsělił.) Na wojerskim swucźowanischcźu pola Jutroboga njebě ßo pschi tsělenju s maschinskimi tsělbami jedyn wojak s tarczoweho mużstwa s wobßaha tarczow (schajbow) wotßalił. Pschi tarczach ßo do trawy lehnywschi bě wón wußnył. Hdyž ßo na to tsělenje sapocza, jeho jena kulka trjechi. Wón teho dla stany, tola mużstwo maschinskich tsělbow jeho s wulkeje dalokoscźe njespósna, ale ßebi myßlesche, so je ßo nowa tarcża stajiła. Duž ßo tsělenje poßylni. Po skónczenym tsělenju mjes tarczemi lohkomyßlneho spanza s 18 kulkami trjecheneho namakachu. Wón bě wěso morwy.

* (Pjenjeżny list s 11000 krónami ßo shubił.) Tele dny bě inżenieur Budapeschtskeho póstskeho sarjadnistwa, Anton Kerner, wyschschemu leutnantej Seidelej we Winje list se 110000 krónami póßłał. List je bjes pjenjes do Wina pschischoł. Kaž ßo sda, je ßo list we Winje wobkradnył.

* (Zyka ßwójba ßo spalika.) W Nowinach w ruskej Pólskej w domje židowskeho korczmarja Lewkowicza woheń wudyri. Lewkowicź a jeho żona do palazeho doma běżeschtaj, so byschtaj ßwoje pjecź dźeczi, kotrež w domje spachu, wukhowałoj. W tymle wokomiku ßo palaze twarjenje saßypny a zyku ßwójbu pohrjeba.

* (Jedyn lětaŕ do mórskeho kanala padnył.) Lětaŕ Henry Salmet psches mórski kanal mjes Franzowskej a Jendźelskej leczo do morja padże. Rybazy jeho wukhowachu.

* (Sajědojcźenje s hribami.) Lědma poczinaju hriby roscź a hižo powjescźe pschikhadźeja, so ßu ßo ludźo s jědojtymi hribami sajědojcźili. Hriby jědschi je w Felsweszentmartonje w Wuherskej s tśjoch ßwójbow tsinacźe wożobow wumrjeło, dwanacźe wożobow hischcźe mrěje. W Nagykanizsa je dwazecźi wożobow na jědojte hriby skhoriło. Pschepytanje je dopokasało, so ßu żónske s wokolnych wßow te jědojte hriby na wiki pschinjeßle. Też w Miskolzu je jena zyka ßwójba skhorika. Jedyn maschinist, jeho żona a dwaj ßynaj ßu hižo wumrjeli.

* (Jebawi rěsnizy.) S Le Mans w Franzowskej pißaju, so ßo jedyn sastojnik tamnischeje měschcźanskeje rěsarnje a 20 rěsnikow psched ßud staja, dokelž ßu wot schěscź mężazow stempel gmejnskeho skótneho lěkarja falschujo wobydlerstwu a wojakam njestrowe mjaßo pschedawali. Na tole mjaßo běchu wojazy skhorili, a hdyž ßo sa pschicźinu jich skhorjenja ßlědźesche, ßo jebanstwo rěsnikow wukopa.

* (400000 hriwnow kradnyli.) S Londona pißaju: Jendźelcźan O. Stodeur, kotryž bě někotre lěta w pokodnischej Afriziy żiwy był a tam se sbożownymi spekulazijemi wobohatnył, sańdźeny tydźen do Londona pschijědźe. W jenym privatnym domje ßebi wón bydło wotnaja. Tam wón ßwoje samoženje khowasche, kotrež bě ßebi, priedy hacź bě s pokodnischeje Afriki wotjěł, w banzy s jendźelskimi bankowkami wupkacźicź dał. Běsche to 20000 puntow sterlingow, něhdźe 400000 hriwnow, kotrež běchu do jeneho żelesneho kaschcźika samknjene. Tón je ßo na njesnate waschnje shubił. Paducha hischcźe do zyka njesnaja,

* (Njeßożo na wójnskej łódźi.) Pschi manevrach ßo na italskej panzerowanej łódźi „Regina Margareta“ jedyn rjeczas rostorhny a do kapitana a druheho offizéra schlipny. Poßlednischi ßo nydom saraß. Jedyn offizér a tśjo matrosojo ßo cźeżko sranichu. Njeßożo ßo w Starpantowskim salimje w ägäiskim morju sta. — S Windawy (w Kurlandskej) pißaja: S podmórskeho cźołma „Peskarfort“ na dalokim morju jena żołma dweju offizérow, kapitana Wurma a leutnanta Mezinowa do morja storhny. Wobaj ßo tepischtaj.

* (Jedyn měschcźanosta jako rubjeżny hejtman.) Dołhi cźaß ßo italske město Susini a wokolne wßy s rubjeżnistwom na drohach, nóznym nutsdobywanjom a paduchstwom trascheschе. Żandarmojo pak njemóżachu ßlěd paduchow namakacź. Njedawno skónczńje kubjeżnu zwólbu pschi jenym nutskamanju pscheßłapichu. Żandarmojo do rubjeżnikow tśělejo jeneho satsělichu, tutón bě Susiniski měschcźanosta Argoli. Nětko wschо wjedźachu. Jeho kumpanojo běchu měschcźanski pißaŕ, komornik a někotsi radni knjeża.

* (Sa 250,000 hriwnow debjenkow kradnyli.) W Nizzy ßu ßo ßobotu w nozy paduschi do jenych zankowych klamow dobyli a wot tam murju do pschimjesowazych juwelerskich klamow pschekamali. Żelesny kaschcź tam rospacźiwschi ßu sa 250,000 frankow debjenkow rubili.

* Żonjaza wjeß je něhdźe 700 duschow licźaza Froissy w franzowskim wokrießu. W tejle wßy licźba żónskich wo telko pscheßahuje, so ßu tam skoro wschě sastojństwa w rukomaj żónskich, wot sekretara hacź dele do listynoscherja. Loni bě pschedstejicźerka póstskeho sarjadnistwa w Froissy jenicźka w zykej provinzy, kotraż ßo pschi telegrafiskim strajku njewobdźěli. Njedźiwajcy wschěch hroženjow strajkowarjow ßo khrobka żona njeda satraschicź. Wona mějesche w ßwojim sarjadnistwje tśi telegrafistki, a jako listynoscherka jena holza ßwojeho sastojństwa hlada. Tón ßamy wobras ßo wopytarjej na dwórnischcźu poskicźi. Też tu sastojństwo sastanischcźoweho pschedstejicźerja jena żona wobstara, kotraż pschi tym s dobom ßłużbu jako pschedawarka jędnych khartkow a jako rjadowarka na żelesniskej khódbje cźinjesche. Jena druha żona pola strażuje, a ßamo stawnisłe sastojństwo w ruzy jeneje żony leži, kotraż po starym waschnju po kóždym wobsamknjenju jeneho mandźelstwa s bubonom po wjeßnych dróhach cźehnje a na kóždym rózku wobsamknjenje mandźelstwa cźita. Psched krótkim je ßo też nowa gmejnska rada wuswolika, kotraż budźische jenož se żonow wobstała, hdy budźische wokrießny hejtman wólbn po wobstejazym sakonju sa njepłacźazu njespósnał. Mużojo wßy ßu se skutkowanjom ßwojich żonow jara spokojom, byrnjež druhdy małe swadźenje njewuwostało.

* (Bohatstwa ßo nabył.) Psched tśjomi lětami ßo bjes ßlěda wjazykrócźny milijonar John O'Brien s New-Yorka shubi. Sa nim dołho podarmo pytawschi ßu jeho nětkole w Arkansaskej wußlědźili. Wón tam jako wschědny dźěłacźeŕ pola jeneho żelesniskeho towarstwa sa měßacźnje 105 dollarow msdy dźěła. Hdyž ßo jeho praschachu, kajkeje pschicźiny dla je skradźu cźeknył, wón wotmolwi, so njeje bohatstwo wjazy snjesecź mohł, so je wono jeho wotstorkowało, a so je ßo wón towarschneho żiwjenja, hrow a swjeßelenjow wożebneho ßwěta nabył. Swoje nětcźisłe stejischcźo wón żenje wjazy se wschěmi kraßnoscźemi semje samenicź nochze.

* (Jedyn mexikanski kanónski cźołm ßo snicził.) Po powjescźi, kotraż je s Nogales w Arizonje do New-Yorka doschła, je lětaŕ Masson nad Guyamaskim pschistawom bombu dele cźißnył, kotraż je na mexikanski kanonski cźołm „Tampico“ padła a jón snicziła.

* (Slote dule ßo kradnyke.) S belgiskeho kolonialneho wotdźělenja na ßwětowej wustajeńzy w Gencze ßu ßo njedawno w nozy słotowopschijaze dule, kotreż běchu 100,000 frankow hódne, kradnyke. Sa paduchom nimaju žaneho ßlěda.

* (Młodostny mordaŕ). Se St. Gělles w Franzowskej je powjesćź wo nimoměrny hrosnym njeskutku 16lětneho pachoka doschka. Sswoje pjenjesy s khartami pschěhrawschi ßo wón do wobydlenja 80lětneje samožiteje žony doby, jej wulku žiwu na ruzy rosrěsnywschi ju mori. Hdyž chzyschе wón runje se ßwojim rubjenstwom cźeknyćź, pachcka jeho nan pscheßłapi. Njeporadźeny ßyn ßwojeho nana někotre króćź k wutrobje kló a potom psches jenu schkleńczanu tšěchu do dwora skoči, hdźež cźežko sranjeny leżo wosta.

* (Żelesniske njesboże w Danskej.) Sańdźenu ßobotu je ßo expreßny cźah, wot Kopenhagena do Esbjerga jědźazy, swróćźił. Wón s wóßom wosow a dweju lokomotiwow wobstejesche. Prěnja lokomotiwa ßo po brjosy dele wali, druha ßo swróćźi, a ßłědowaze ßydom wosow ßo teho runja po brjosy dele walichu. Poßledni wós na koliji stejo wosta. 16 puczowarjow je ßo morilo, mjes nimi je schěsćź woßobow s Němskeje. Njesboże je ßo s tym stało, so ßu ßo schěny psches wulku horzotu seshibowale. Mnohe woßoby ßu dołho w rospadankach satkußnjene tcźake, prjedy hacź ßu ßo wußwobodźiłe. Danski ßejmski sapósłanz Sabroe bě k wjećerej jeneho wosa pschitkußnjeny. Krej ßo s jeho cźoła lijesche. Pok hodźiny dyrbjachu ßo prózowacź, prjedy hacź móžachu jeho s cźěßna wußwobodźicź. Pschi tym Sabroe njepschestawajcy wołasche: „Wukhowajcźe mje! Saduschu ßo! Njewutraju wjazy!“ Hdyž běchu jeho słónczńje na trawu pokožili, wón wudycha. Jedyn Němz na trawje leżo žałoscźesche: „Njebudu dha ženje wjazy khodźicź móz?“. Pytachu jeho troschtowacź, tola běschtej ßo jemu nosy wotrěsłej. Kruch dale jeho mandźelska se słamanej nohu leżesche. Jenemu druhemu Němzej bě ßo nop satłócził. Wón stonajo žałoscźesche: „Schtó je mje sranił, schtó je mje morił?“ a nimo khodźazych proschesche, so bychu jeho s revolwrom satsělili. Najstraschnische běchu sranjenja nohow. To ma w tym pschicźinu, so ßo pschi sraženju żelesniskich wosow ßydła w nich hromadu ßunu, tak so ßo nosy mjes nimi satkußnu. Duž je stare prawidło, so dyrbitej ßo pschi sraženju cźahow nosy na ßydła położicź.

* (Awstriski póßłanz markhrabja Pallavicini w ßmjertnym strasche.) S Konstantinopla pißaja: Psched franzowskim póßłanzstwom w Therapiji ßo póndźelu popołdnju konjej awstriskeho póßłanza markhrabje Pallavicinia spłóschischtaj a s wosom do morja saběžeschtaj. Wonaj staj ßo tepikoj. Poßledni wokomik s wosa skočiwschi ßo póßłanz wukhowa.

* (Wulka horzota w Schpaniskej.) Žahła horzota nad Kastiliju a Andalusiju leži. W Madricźe bě poßlednje dny 43 gradow po Celsiju w sčinje a 47 w ßłónzu, w Murciji 46 w sčinje, 55 w ßłónzu. Jedyn žahły meteorski kamjeń je w Valenciji, blisko portugalskich mjesow padnył a je kastaniske lěży sapalił. Satraschne wichory ßu wokolnosćź města Borci sapusćźile. Wulki dźěl žnjow je ßo sniczilo abo ßo wotwěło.

* (Horzota w połnóznej Ameriziy.) Psches wjecźorny a ßrjedźny dźěl sjednocźenych statow połnózneje Ameriki je horza žołma cźahnyła. W Chicago je 20, w Clevelandźe 12, w New-Yorku 5 cźłowjekow na sežahanje ßłónza wumrjeło. Tež w druhich městach je ßebi wulka horzota wopory žadała.

Wolijowe barby

wschěch snatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdźe schnyjaze,

moleŕske a murjeŕske barby, terpentinowy wolij (němski a franzowski), **lanowolijowy firniß**, jara derje a twjerdźe schnyjaty **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, żelesowe laki, Kölnski klij** kaž tež **murjeŕski kalk, drobnu krydu, gyps, portlandski zement, najlěpschi karbolineum, barbicźe** wschěch druźin, **schablony** sa **molerjow** a **murjerjow** porucźa a ma pschezo na składźe po najtunischich płaczišnach

Emil Měrsch, drogowe klamy

24 na kamjentnej haßy 24.

Pschińdźemoj tón ras do **Budyschina** na hermank s wulkim składom

cźeßaneho scheviota a cźornych ff. ßuknjanych a cźeßanopschedźenowych tkaninow

k **wobleczenjam** a **paletotam** ßo pschihodźazych.

Sbytki k jenotliwym **mužazym** a **hólczazym wobleczenjam kholowam, jupam** a **paletotam** atd.

Žonjaze ßukno a tkaniny k kostumam

jenož najlěpschich družinow w hobrskim wubjerku po **snatych tunich płaczišnach.**

Wubrakowane a wuležane twory nimamoj.

S dopokasmom sa naschu sprawnosćź je, so liczba naju wotběrarjow lěto wot lěta pschiběra.

L. Wolff & Co. s Khoczebusa (w Delnjej Łužizy).

Ssmój jeniczkaj, kotrajž se ßławneho ßukelnskeho města Khoczebusa do Budyschina pschikhadźamoj.

Stejischczo: na hłownym torhoschczu, s napischecza Injesa pschekupza Pahna.

Franz Marschner

cźaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaßow**

k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Zonjaze koschle
mužaze koschle
dźěcźaze koschle
trjenja
wutrěwanske trjenja
blidowe rubh
rólowanske rubh
schantka

koschlaze ßukno
wupjerki
s rukowanjom, so pjerje njepschepuschczeja
kožowe płachty
zhchi, běłe a pißane
kožowe pschikrywy
kupanske schaty

vitraże, gardiny a **schórzuchi.**

Najwjetschi wubjerk. — Najtuńsche płaczišny.

August Hilger

w Budyschinje

— na seminarskej haßy 2. —

Vogtlandski gardinowy dom

Elsy Hübnerowoje na ßukelnskej haßy 30

hermank wulku dźělbu wunděłzowskich **gardinow** a **jenotliwe sbytki**, dokelž małko womasane, po spodźiwnje tunich płaczišnach pschedawa.

Czerstwy wojeŕski khlěb

ma pschezo na pschedań **Kubizowa** na rózku butrowych wikow.

Serbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Přeprošenje
na
XXXIX. hłownu skhadźowanku
serbskeje studowaceje młodosće
9., 10. a 11. augusta 1913
w Njebjelčicach
w Žurec hosćencu.

Sobotu 9. aug. pop. w 3 hodź. posedźenje wubjerka. — Wječor komers. Njezabudźće spěwniki!
Njedźelu 10. aug. w 3 hodź. **hłowna zhromadźizna:** přečitanje protokola, namjety a narěče ze strony hosći. **Wječor** w 7 hodź. **koncert — dźiwadło — bal.**
Póndźelu 11. aug. wulět.

Wšitcy Serbja z Njebjelčic, z blizka a z daloka so z tutym nanajwutrobnišo na tutón swjedźeń přeprošuja.

W mjenje studowaceje młodosće
Jurij Brusk,
t. č. hłowny staršl.

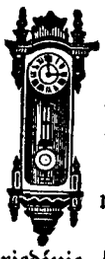
Ssym so wrócźił.

Rěčnik a notar Wesser.

J. Bierig,
praktiski skótny lěkař w Budyšinje
na rózku seminarskeje a Hoschiz hašy.
Telefon w Budyšinje 780.

Palastowe dźiwadło
w Budyšinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wječor
wulke pschedstajenje
:: najnowšeho dokonjenja ::
šwětłohrajerskeho wumělstwa.
Kóždu šobotu a šrjedu šo program pscheměni.

Kóždy, kotryž chce šebi **dobry a tuni cžašnik** kupicź, abo kotryž chže šebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cžašnikarjej
Kurtej Jenčej
na šwonk. lawskej hašy 5.
Jencź pschedawa a porjedźuje, ša šwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, šebi moje wukładne wokno, s płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Njewróćliwje jenož hischcże hacz do **šrjedy** wječora.
M. šwud. Hanischowa
wuložerka kharaktera
s hłowy a dłóninych cžarow.
Wschědnje wot 10 hodźin dopołdnja hacz wječor do 8 hodźin w hosćenzu „šloteho šłónza“ po 1 schodźe wo šilwje cžišło 5.

Dobru lanu muku
porucža **Khorla Kahrowe**
w Budyšinje pschi žitnych wikach.

(K temu cžitaju pschikłoha.)

Khěžorska khofejownja

Wošiewjenje.
Wutoru 5. augusta t. l. dop. wot 1/2 10 hodźin ma šo k šawostajenstwu šemrjeteho krawca Jana Bohuwěra Ssymanka we Wawizach šłuschaza
khěža we Wawizach
cžišło 16
s něhdźe 3/4 kórzom pola na městnje šamym na pschešadźowanje pschedawacź.
Herbjo.

Cžešcženym Sserbam w Rakojdach a wokolnosći šo jako wuwučeny
braschka
porucža a wo dobroćiwu podpjeru prošy
Willy Dučman
w Rakojdach cžo. 8 p. Barta.

Kuchańki, šwinske a šłužobne holzy, mlokowe holzy, hróbźne dźowki, holzy k šwinjom, wotroczkow, šrénkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłacźerske šwójby pyta hnydom abo posdźišcho pschistajerka **Görlichowa** na šukelnskej hašy 1 na rózku žitnych wikow w cžrijowni knjesa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Schtwórty wěnz spěwow
je šašo dostacź we wudawarni Serbskich Nowin.

»Pčólnica«
změ je **njedźelu 3. augusta**
popołdnju w 5 hodźinach
— w Njebjelčicach —
w »herbskej grychće«
zhromadźiznu z přednoškom.
Sobustawy a přećelow pčołarstwa přeprošuje
předsydstwo.

Wustojneho
kowarskeho pomoznika
do trajneho dźěła pytam. Elektriske cžerjenje. **Robert Bär** w Cžerwjenych Noßlizach pola Semiz.

Kowarskeho wuczobniša
k jutram 1914 pyta
Pawoł Miczka w Pomorzach.

Kuchińska holza
s dobreje šwójby, kotrejž šo składnosćź k nawukњenju warjenja poskicza, šo hnydom pyta sa automat pschi póstskim naměsćze w Budyschinje.

Słužobna holza
pilna, cžista, 17—20 lět stara, šo k 1. septembrej pyta w Budyschinje na Albertskim městnje 11 delka.

Słužobnu holzu
sprawnu a pilnu, k 1. septembrej pyta mandźelska rěsnistkeho mischtra **Neumanna** w Budyschinje na schulerskej hašy 6.

Hospoša
šo na knježi dwór w Boranezach pyta.

Žónske
trajne dźěło namakaju pola
A. W. Altmanna
w Budyschinje.

Wutrobny dźak!

Sa wschelake wopokasma cžesćze a lubosćze, a rjane dary, kiž šu šo namaj pschi naju połstałětnym mandźelskim jubileju dostałe, wošebje naschemu hnadnemu knjejstwu sa krašny dar, zykej wyšokej šwójbje sa počžesćzowazy wopyt, k. fararjej Waktarjej sa rjanu wutrobu posběhowozu jubilejsku rěcź a wopyt, deputaziji šerbskeho towarstwa „Jutrnizy“ sa krašny dar, kaž tež wschitkim šwójbnym, blizschim a dalschim pscheczelam sa rjane dary a wjele šbožopschecźow šwój **najwutrobnischi dźak** wuprajamoj. Bóh žohnuj šbožopschejerjow, daricźelow a dary.

W Njeswacźidle, na jubilejskim dnju,
27. julija 1913.

Ernst Helaš a mandźelska.

Pschiloha k czißku 31 Serbskich Nowin.

Sobotu 2. auguſta 1913.

Placzißny rěſneho ſkotu na Draždžanſkich ſkótnych wikach.

28. julija 1913.

Placzißny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Żiwa hr.	rěſna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze hacz do 6 lět	51—53	96—98
awſtriſke	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	45—47	87—89
3. ſrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	39—43	81—84
4. ſnadnje pizowane tóżdeje ſtaroby	34—38	73—79
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze	50—52	91—96
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze hacz do 7 lět	45—48	86—89
3. ſtarſche, wukormjene kowy a ſnadnje wuwite młódſche krowy a jałojzy	40—43	79—82
4. ſrěnjo pizowane krowy a jałojzy	35—39	75—79
5. ſnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcze	51—53	93—97
2. ſrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	46—49	87—90
3. ſnadnje pizowane	41—44	80—83
Cželata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	58—60	99—101
2. ſrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	50—54	92—96
3. ſnadnje wuwite wot zyza	42—48	84—90
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſkhiżenjow w ſtarobje hacz do $1\frac{1}{4}$ léta	61—62	79—80
2. mjaßne	59—60	77—78
3. ſnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	56—59	74—79

Placzißna żitow a produktow.

Żitowy dowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 26 julija 1913 wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 31. julija 1913. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pſchenza . . . . . bela	—	—	—	—	8	80	10	10
" . . . . . żołta	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	9	55	9	70	9	30	10	—
Rożka	—	—	—	—	—	—	—	—
" nowa	7	65	7	80	7	70	8	20
Jeczmjeń . . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	7	30	8	25
Wows . nowy	7	80	8	20	6	80	7	90
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	15	—	17	—	15	—	17	50
Hejduſchka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	30	2	50	3	—	3	50
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	3	50	4	—	2	50	2	70
Pſchenczna muka 50 "	11	25	19	50	15	50	19	50
Rżana muka . 50 "	10	25	13	25	11	—	13	—
Ssyno . . . 50 "	2	75	3	30	2	75	3	30
Ssloma . . 100 "	3	20	3	50	3	—	3	50
Proßata 786 ſchtuk, ſchtuka . .	16	—	27	—	—	—	—	—
Pſchenczne wotruby	—	—	5	75	5	70	6	—
Rżane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	6	10	6	40
Pſchenczny gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

Na burſy w Budyſchinje pſchenża (běła) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., pſchenża (żołta) wot — hr. — np. hacz — hr. — np., rożka wot — hr. — np. hacz — hr. — np., jeczmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot — hr. — np. hacz — hr. — np.

W Budyſchinje placzeſche: kórz pſchenży (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., żołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 16 hr. 49 np. hacz 17 hr. — np., kórz rożki po 160 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 12 hr. 80 np. hacz 13 hr. — np., kórz jeczmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacz — hr. — np.

Wiczne placzißny w Kamjenzu.

31. julija 1913.

Po 50 kilogr.: Rożka wot 8 hr. 70 np. hacz 8 hr. 85 np., pſchenża wot 9 hr. 60 np. hacz 11 hr. 10 np., jeczmjeń wot — hr. — np. hacz — hr. — np., wowß wot 7 hr. 50 np. hacz 8 hr. 40 np., jahły wot 19 hr. — np. hacz 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., ſyno (ſtare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 20 np., běrny — hr. — np. hacz 3 hr. 50 np., ſkloma (100 kilogr.) 3 hr. — np., butra (1kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacz 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Wiedro w Londonje 1. auguſta: Rjane.

Cyrkwinske powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi ſmeje 11. njedżelu po ſwjatej Trojizy farat Räda rano w 7 hodżinach ſerbſku ſpowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodżin ſerbſke a w 10 hodżinach němſke prědowanje.

Wórowani:

S druhich woßadow: Auguſt Oßwald Lahoda, wucżet w Bukezach, ſ Marju Marthu Wicżaſej tam. — Jan Ernſt Balzar, pohoncż w Běczizach, ſ Hanu Marthu Ryczerez w Budyſchinku.

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Kurt Marczin, Pawoła Auguſta Pjecha, tyſchetſkeho miſchtra w Bórku, ß. — Frieda Gertrud, Bjedricha Auguſta Brühla, ſchewza w Dobruſchi, dż. — Richard Walkat, Emila Richarda Königa, formarja w Hrubjelczizach, ß. — Herbert Willy, Khorle Auguſta Marczina, rěſniſkeho miſchtra w Makym Wjelkowje, ß. — Reinhard Helmut, Arna Reinharda Höſera, ryßowarja w Tſělanach, ß. — Hermann Kurt, Ernſta Hermanna Müllera, twarſkeho dżěłaczerja na Żidowje, ß.

S druhich woßadow: Richard, Khryſtiana Staudemanna, wyſchſcheho ſchwajzarja w Spytezach, ß. — Margareta Dora Martha, Pawoła Ernſta Herrmanna, fabrikarja we Wulkej Dubrawje, dż. — Erich Walkat, Maza Emila Iſraela, fabrikarja we Wulkej Dubrawje, ß. — Martha Elfrieda Hilżbjeta, Khorle Auguſta Beckera, kublerja w Mjeſchizach, dż. — Pawoł Walkat, njemandżelſki ß. w Pomorzach. — Gertrud Elſa, Guſtava Haußmanna, bura w Lěſkej, dż. — Hana Marja, dżěłaczerja Schöniga w Dubrawzy, dż. — Hana Marja, Hermanna Maza Mjedaka, dżěłaczerja w Kortnizy, dż.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadże: 24. julija: Berta Margareta, njemandż. dż. na Żidowje, 4 m. 22 dn. — 26. Charlotta Hilżbjeta, Ernſta Hermanna Krala, hoſczenzarja w Tſělanach, dż., 2 m. 28 dn. — 31. Jan Kloß, invalid w Hrubjelczizach, 58 l. 10 m. 19 dn.

S druhich woßadow: Kurt, Pawoła Nowaka, ſtakarja w Karlsdorfje, ß., 22 dn. — Khryſtiana ſwud. Knoblochowa rodż. Rychtarjez w Hornjej Borſchczi, 70 l. 9 m. 7 dn. — Jurij Greulich, rentudoſtawat w Pomorzach, 89 l. 8 m. — Khorla Auguſt Rychtar, khěżeř w Kubſchizach, 75 l. 1 m. 3 dn. — Handrij Strympa, wumjenkat w Kobjelnju, 75 l. 1 dż. — Auguſt Hermann Günther, chauffeur w Draždżanach, 26 l. 22 dn. (pohrjebany w Hrodżiſchczu). — Hana ſwud. Wojtowa rodż. Kirſtez w Skanezach, 64 l. 2 m. 14 dn.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodżija.

11. njedżelu po ſwjatej Trojizy ſmeje rano $\frac{1}{2}$7 hodżin duchowny Voigt němſku ſpowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$8 hodżin farat Kſchizan němſke a $\frac{3}{4}$9 hodżin ſerbſke prědowanje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

11. njedżelu po ſwjatej Trojizy ſmeje duchowny Bójz rano w 7 hodż. ſerbſku ſpowjedż farat Domaſchka dop. we 8 hodż. ſerbſke a $\frac{1}{2}$10 hodżin němſke prědowanje.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodż. kſcheſcz. towarſtwa mużſkeje młodżiny.

Schwórtk popołdnju $\frac{1}{2}$4 hodżin ſhromadżiſna żónſkeho towarſtwa.

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu ſaměſczenju pjenjes w jenoż dobrych ſolidnych hypothekach porucża

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodże, w hoſczenzu k „jandżelu“.

Hypotheki a wobßedżenſtwo leżomnoſczow.

Sałożene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje

(mějeczel **Max Kirſchner**)

pſchi butrowych wikach 1 **telefon czißło 415**

porucża ßwoje baloko a ſchěroko ſnate

palenzy a likeury.

Roſeßlanje w czwizach a bleſchach.

Proſchu ßebi placzißnowy ſapiß żadacz.

Jěsdny plan železnizow.

płaćazy wot 1. meje hać do 30. septembra 1913.

Njedźelu a ſwjate dny też 4. wosowa klaſa jěsdźi.

S Budyschina do Wjeleczina.

Wosowa klaſa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 3.
S Budyschina	4,10†	4,50	5,56*	7,20	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,28	8,5 §	9,41
Dźěžnitz	4,58†	5,06	6,08*	7,28	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,40	— §	9,49
Budestez	5,05†	5,12	6,17*	7,35	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,49	9,02§	9,55
Roswodez	5,10†	5,17		7,40	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	— §	10,00
Do Wjeleczina	5,17†	5,24		7,47	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	9,13§	10,07

† Jěsdźi jenož na kóždym prěnim a poſlednim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
‖ Jěsdźi jenož 1. a 2. dźeń ſwjatkow.
* Jěsdźi jenož na kóždym prěnim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
S Budyschina 5,58, † Budestez 6,10 jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hać do 31. auguſta.
†* Jěsdźi kóždu ſobotu, ſrjedu, njedźelu a ſwjate dny.
§ Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hać do 31. auguſta.

S Wjeleczina do Budyschina.

Wosowa klaſa	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.	2-4.
S Wjeleczina	—	6,05†	8,26	—	12,03	—	3,03	5,25	7,25	—	8,05§	10,24
Roswodez	—	6,12†	8,33	—	12,09	—	3,11	5,32	7,31	—	—	10,30
Budestez	5,04*	6,18†	8,41	11,48	12,14	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48	8,18§	10,35
Dźěžnitz	5,14*	6,24†	8,47	12,04	12,20	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58	—	10,41
Do Budyschina	5,25*	6,31†	8,54	12,16	12,27	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09	8,22§	10,48

* Jěsdźi jenož na kóždym prěnim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
S Wjeleczina 5,02, † Budestez 5,12 jěsdźi njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hać do 31. auguſta. — S Wjeleczina 5,55, † Budestez 6,09 jěsdźi jenož 1. a 2. dźeń ſwjatkow.
§ Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny wot 11. meje hać do 31. auguſta.
† Jěsdźi jenož na kóždym prěnim a poſlednim dźěłanſkim dnju w tydźenju.
†* Jěsdźi jenož ſobotu, ſrjedu, njedźelu a ſwjate dny.

Kamjenz-Halſchtrow-Biſkopizy.

S Kamjenza	5,45	7,43	11,30	2,03	7,02
Halſchtrowa	6,17	8,09	11,58	2,30	7,36
Do Biſkowiz	7,03	8,54	12,44	3,21	8,27

S Biſkopiz	7,25	9,45	1,40	4,20	9,13
Halſchtrowa	8,10	10,33	2,28	5,30	10,00
Do Kamjenza	8,34	10,59	2,56	6,06	10,25

S Khočzebuſa-Petershajna-Wojerez.

4,50	8,00	1,00	6,10	S Khočzebuſa do	9,15	12,22	5,24	11,07
5,56	8,55	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,06	11,50	4,55	10,20
6,56	9,44	2,24	7,33	do Wojerez	7,08	11,02	4,07	9,2

S Draždżan do Chorjelza.

Wosowa klaſa	1-4.	1-3.	3. 3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	2. 3.
S Draždżan	12,31	1,45	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,30	12,36	3,14	5,19	6,3	8,10	9,45	11,06
Radeberga	1,02	—	—	—	7,43	—	9,41	—	—	—	—	6,03	8,37	—	—
Arnsdorfa	1,10	—	—	6,47	7,54	—	9,50	—	1,08	3,46	—	6,12	8,45	10,18	—
Biſtopiz	1,37	—	—	7,14	8,21	9,30	10,17	—	1,34	4,10	—	6,38	9,11	10,45	11,47
Bjelenja	1,52	—	—	7,30	8,37	—	10,33	—	1,50	4,25	—	6,53	9,27	11,01	12,01
Budyschina	2,01	2,36	4,25	7,45	8,46	9,47	10,46	11,27	2,04	4,39	6,10	7,06	9,40	11,15	12,10
Pomorz	—	—	4,53	8,04	—	—	11,04	—	2,22	4,57	—	7,24	9,58	11,34	—
Lubija	—	2,56	5,42	8,25	—	10,09	11,24	11,50	2,41	5,15	6,31	7,43	10,18	11,53	—
Rychbacha	—	—	6,08	8,41	—	—	11,39	—	2,57	5,30	—	7,58	10,34	12,09	—
Do Chorjelza	—	3,17	6,36	9,03	—	10,31	12,01	12,14	3,19	5,51	6,52	8,19	10,56	12,30	—

S Kamjenza do Arnsdorfa. Za jene, 2., 3. a 4. wosowa klaſa jěsdźi.

5,42	8,38	12,12	3,00	5,21	7,15	9,24
6,03	9,00	12,31	3,18	5,39	7,35	9,46
6,11	9,09	12,39	3,26	5,47	7,45	9,55
6,24	9,22	12,51	3,38	5,59	7,59	10,08

S Kamjenza → Połčnitzy → Großröhrsdorfa → Do Arnsdorfa

S Arnsdorfa do Kamjenza.

7,36	11,19	1,39	4,31	6,50	8,53	12 ‹4
7,18	11,01	1,44	4,14	6,36	8,36	12 37
7,09	10,53	1,37	4,06	6,29	8,28	12,29
6,54	10,38	1,23	3,52	6,15	8,13	12,14

S Arnsdorfa 9,27 a je w Kamjenzu 10,13.
S Kamjenza 10,30, a je w Arnsdorfie 11,18. — S Arnsdorfa 9,27 a je w Kamjenzu 10,13.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	3,10	5,19	7,50	—	11,55†
Ketliz	—	8,42	12,08	3,20	5,29	8,00	—	12,05†
Radměriz	—	8,51	12,17	3,29	5,38	8,09	—	12,14†
Hluſchiny	—	8,55	12,21	3,33	5,42	8,13	—	12,18†
Luwoczíz	—	9,03	12,29	3,41	5,50	8,20	—	12,25†
Maleczíz	—	9,09	12,35	3,47	5,56	8,26	—	12,31†
Wósborka	5,05	9,30	12,51	3,53	6,37	8,32	8,35*	12,37†
Hrodźiſchcza	5,13	9,38	12,59	—	6,45	—	8,42*	—
Barta	5,23	9,48	1,12	—	6,55	—	8,52*	—
Hucźiny	5,33	9,58	1,22	—	7,05	—	9,01*	—
Klukſcha	5,43	10,08	1,32	—	7,15	—	9,11*	—
Wulk. Dubrawy	5,53	10,18	1,42	—	7,25	—	9,23*	—
Lutobcza	5,59	10,24	1,48	—	7,31	—	9,29*	—
Radworja	6,05	10,30	1,54	—	7,37	—	9,35*	—
do Radworja dwórn.	6,11	10,36	2,00	—	7,43	—	9,41*	—

* Jěsdźi jenož 12. meje, 1. junija, 6. julija, 3. auguſta a 7. ſeptembra.
† Jěsdźi jenož w nozy kóždeje njedźele a ſwjateho dnja.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	—	8,17	12,23	—	5,08	—	9,01	—	11,48†
Radworja ſaſt.	—	—	8,24	12,30	—	5,15	—	9,08	—	11,55†
Lutobcza	—	—	8,30	12,36	—	5,21	—	9,14	—	12,00†
Wulk. Dubrawy	—	—	8,36	12,42	—	5,27	—	9,21	—	12,06†
Klukſcha	—	—	8,46	12,52	—	5,37	—	9,31	—	12,15†
Hucźiny	—	—	8,56	1,02	—	5,47	—	9,41	—	12,25†
Barta	—	—	9,06	1,13	—	5,57	—	9,53	—	12,34†
Hrodźiſchcza	—	—	9,16	1,23	—	6,07	—	10,03	—	12,44†
Wósborka	5,40	7,32	10,29	1,41	4,12	6,14	6,44	10,10	10,55†	12,51†
Maleczíz	5,46	7,38	10,35	1,47	4,18	—	6,50	—	11,01†	—
Luwoczíz	5,53	7,44	10,42	1,54	4,25	—	6,57	—	11,08†	—
Hluſchiny	6,00	7,51	10,49	2,01	4,32	—	7,04	—	11,15†	—
Radměriz	6,05	7,56	10,54	2,06	4,37	—	7,09	—	11,20†	—
Ketliz	6,16	8,07	11,05	2,17	4,48	—	7,20	—	11,31†	—
do Lubija	6,26	8,17	11,15	2,27	5,58	—	7,30	—	11,41†	—

‖ Jěsdźi kóždy ſchtwórtk, abo hdyž je tutón ſwjaty dźeń, dźeń prjedy hać do kónz auguſta. † Jěsdźi jenož njedźelu a ſwjate dny.
* Jěsdźi jenož w nozy 12./13. meje, 1./2. junija, 6./7. julija, 3./4. auguſta a 7./8. ſeptembra.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,20	7,48	9,20	11,56	2,21	4,40	7,20	8,33	11,15
Ratarjez	5,26	7,55	9,26	12,02	2,27	4,46	7,26	8,40	11,22
Židowa	5,30	8,59	9,31	12,06	2,31	4,50	7,31	8,44	11,27
Mal. Wjelkowa	5,36	8,06	9,38	12,13	2,38	4,5	7,37	8,51	11,35
Radworja	5,45	8,17	9,48	12,23	2,46	5,08	7,48	9,01	11,50
Khaßowa	5,50		9,53		2,51		7,54		11,56
Njeßwačzidla	5,57		10,00		2,58		8,03		12,08
Scheſchowa	6,04		10,07		3,05		8,10		12,16
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25		12,29†
Komorowa	6,19		10,22		3,22		8,32		12,36†
Sdźarow	6,26		10,29		3,29		8,39		12,43†
Hóſka	6,33		10,36		3,36		8,46		12,50†
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53		12,57†
Němzow	6,48		10,51		3,51		9,01		1,05†
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07		1,11†

† Jěsdźi jenož w nozy poſlednjeho dźěłanſkeho dnja w tydźenju.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	†4,10	7,04		10,11		2,31		7,41
Němzow	†4,17	7,11		10,18		2,38		7,48
Kulowa	†4,25	7,19		10,26		2,46		7,56
Hóſka	†4,32	7,26		10,37		2,53		8,03
Sdźarow	†4,39	7,33		10,44		3,00		8,10
Komorowa	†4,46	7,40		10,51		3,07		8,17
Rakez	†5,05	7,48		10,58		3,17		8,30
Scheſchowa	5,13	7,54		11,04		3,24		8,37
Njeßwačzidla	5,23	8,01		11,11		3,31		8,44
Khaßowa	5,33	8,09		11,19		3,39		8,51
Radworja	5,44	6,13	8,16	10,38	11,25	2,01	3,45	7,45	9,00	9,42
Mal. Wjelkowa	5,55	6,22	8,26	11,47	11,35	2,10	3,55	7,55	9,10	9,51
Židowa	6,03	6,29	8,32	11,54	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16	
Ratarjez	6,08	6,34	8,36	11,59	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20	
do Budyschina	6,15	6,40	8,41	11,05	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25	10,05

† Jěsdźi jenož kóždy poſledni dźěłanſki dźeń w tydźenju.
O Jěsdźi jenož w nozy 12. meje, 1. junija, 6. julija, 3. auguſta a 7. ſep

Jeli ſo dyrbi Wasche ſtare jěſdne koło kaž nowe byez,

ſo ſ dowěrjenjom na mnje wobroczýcze. Moje 20lětne dźěło we wſchěch wotrjadach kołojěſdneje branſche ſa wězywuſtojne, hódne a ſchwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a ſaniklowanje** jěſdnych kołow wſchěch ſyſtemow a wudźěłkow, kaž też kóžde **wuporjedźenje jěſdnych kołow** a **ſchijazych maſchinow,** rěčznych maſchinow, žimazych maſchinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,
wuporjedźerńja w Sčžijezach pola Budyschina.

„Moja žona bě pśches 50 lět | hrosnej

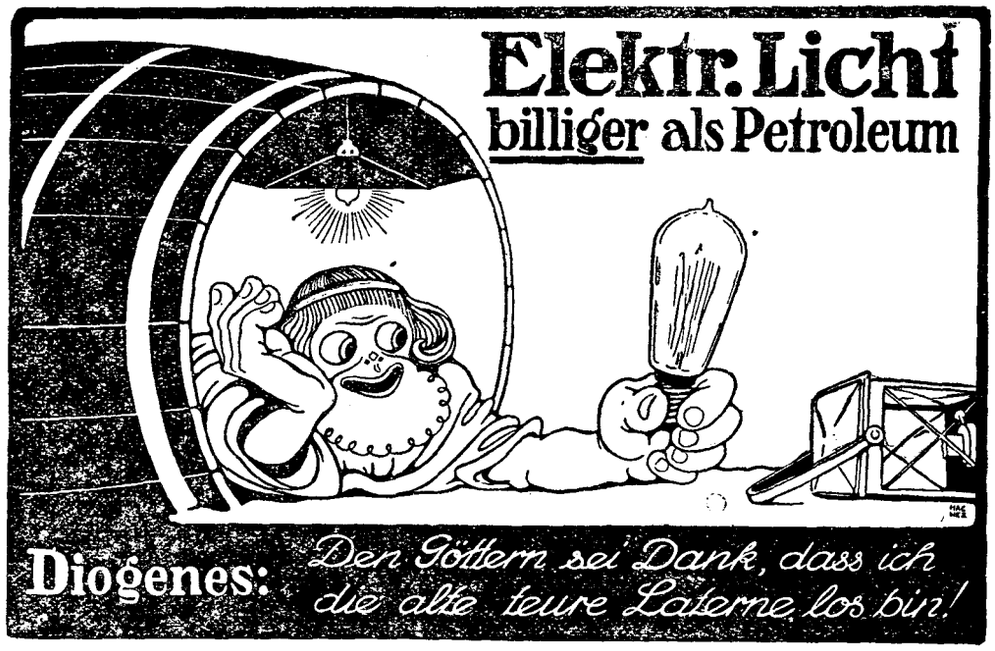
lischawu

wobcźežena. Wona njeuměješche žadyn strowy blecźk na cźěle. S **Zuckerowym patent.medizinalnym mydlom** žo lischawa sa 3 njedźele wotstroni. Tole mydło je tyšazy hódne. Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najšzylnischa forma). K temu **Zuckoob kreme** (niz tucźnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** našlěd., **Strauch a Koldy.**

Dobra

pscheńczna muka

je dostacź pola **Khorle Kahrowea** w Budyschinje pschi žitnych wikach.

Visitne khartki cźišschcźi spěschnje a tunjo **Esmolerjez knihicźischcźerstwa.**

Lěcźne wupschedawanje

wot 1. hacź do 14. augusta.

Wulke poniženje placźišnow na sćěhowaze wěcy:

běle blusy,
pišane blusy,
běle wobleczenja pokhotowe,
kostümske šuknje,
plócźliwe spódnje šuknje,
spódnje šuknje s trikotowym cźělom,
schórzuchi, schtalty,
makowske schaty,
toschle se sašadku,
pišane swjerschne koschle,
pišane garnitury,
hólczaze plócźliwe wobleczenja,
hólczaze plócźliwe blusy,
hólczaze plócźliwe kholowy,
dźěcźaze wobleczenja,
ruske pjesle,
pikejowe mantle,
pikejowe jeczki,
dźěcźaze khapicźki,
kupanske wobleczenja,
pišane blidowe pschikrywy (deki),
pscheschiwane (štepowane) pschikrywy,
pucźowanske pschikrywy
pschikrywy s wjelbludowych koštmow,
pschedeschcźniki,
nahlowjaze shale,
balske shale,
krawaty,
lazowe pašy,
sportiske koschle,
sportiske pašy,
pišane dźěcźaze schtrympy.

Skladnostne dźělby žonjazych schtrympow a sokow.

Walter Noebel

na bohatej hašy 14/16.

Wupschedawanje wobucźa.

Dla pscheczehnjenja a spuschczenja wschelakich wězow, kaž tež dla sawjedźenja wobucźa spezialnych snamjenjow šym

placźišny swojeho wulkeho sklada jara ponižil.

Wobstatki starscheho wudźělka hacź do 50% tuńsche. Schkórnje k schnórowanju a wyšoke schkórnje s najlěpscheje howjaseje a cźelazeje kože hižo po 7½ mk. Žonjaze schkórnje a niske stupnje hižo po 4 mk. Dźěcźaze schkórnje jara tunjo.

Wupschedawanje jenož hacź do 31. augusta traje.

August Schäfer

na seminarskej drósy.

Succomalt-Hämatogen

s lezithinom,

wurjadny wupruhowany krej tworjazy **pošzylnjazy šrědk.**

Sšrědk sa pošzylnjenje cźuwow.

Blescha 3 mk.

Roseßkanje na wšy. Jenicźzy woprawdźity porucza

kral. privil. hrodowska haptyka

w Budyschinje.

Wschě
kolonialne twory
jako
khojej punt po 140–200 pj.
rajß punt po 17, 25, 30, 40 „
ßoki punt po 20, 24, 30 „
nudle punt po 30, 40, 50 „
makkaroni
punt po **32, 40, 50 pj.**
poliwkowy pschidawk
punt po 40, 50 pj.
porucza
Khorla Nowakowy nasl.
mějeczel **Alfred Hemmann**
na žitnej haßy 10.
Pola mje ßu Serbske Nowiny dostacz.

Chenillowe rubischcza
a schawle
płaczisny hódno pschedawa
Otto Osswald
na kamjeńtnej haßy 7.

Lěczne saisonske wupschedawanje
w Shorjelskej czrijowej pschedawarni
na bohatej haßy 16 **w Budyschinje** telefon 467
wot 2. hacz 15. augusta
telko wurjadnych, pschihódnych poskiczenkow podawa, so jenoz někotre delka stejaze pruhi damy:

Wschě płaczisny
s wuwsaczom
Salamanderskeho
snamjenja
ßu
móznje poniżene.

Kožane domjaze stupnje sa žónske
2.90 2.40

Žonjaze niske stupnje
modneje formy 6.50 5.70 4.90

Žonjaze schkórnje
modne a trajne 8.50 6.75 4.75

Mužaze schkórnje
se spinu, k schnórowanju abo gumijowym czahom 8.75 6.75 4.75

Mužaze schkórnje
wożebje tołste a wutrajne 7.75 6.75

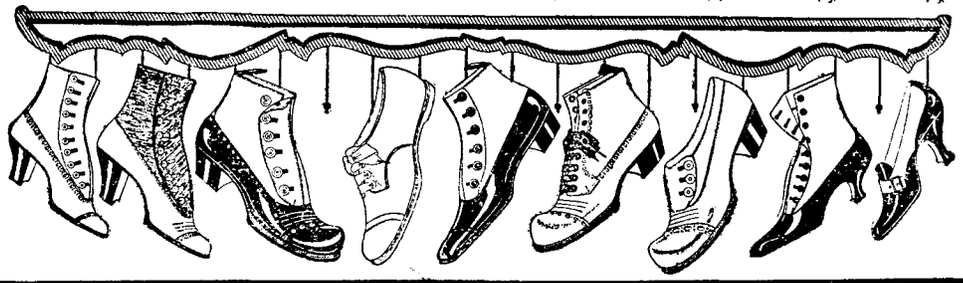
Sandale w najwjetschim wubjerku wożebje tunjo.

Dźěczaze kožane schkórnje a stupnje

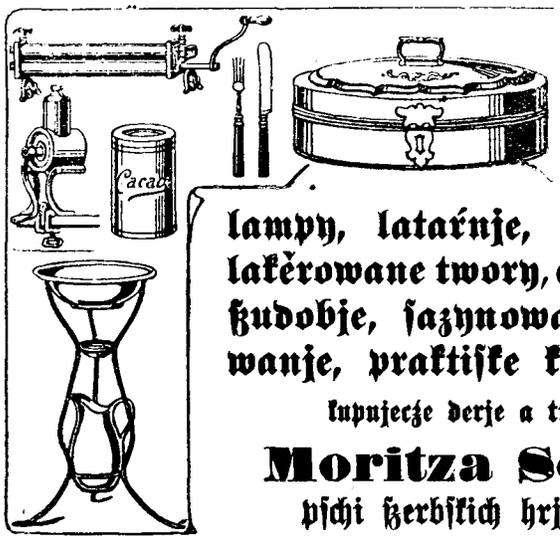
wulkosćze	18/21	22/24	25/26
hižo po	1.20	1.75	2.40

Turnowanske czrije
s krónskokožanej póduschu

wulkosćze	23/26	27/30	31/35 atd.
po	70 pj.	85 pj.	95 pj.

Njedźiwajcy tunich płaczisnow ßo pschi woprawnjenym wobczežowanju schkoda saruna.

Wschu domjazu a kuchińsku nadobu,
lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwaßne dary
kupujecze derje a tunjo pola
Moritza Scholty
pschi ßerbskich hrjebjach 10.

Th. A. Wällnitz naslědnik
mějeczel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,
meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych
wobydlenskich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow
po wschěch płaczisnach.
Poruczam jako pschihódne a praktiske dary
debjaze meble
wscheje druzhiny, kaž tež
teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 32. **Sobotu 9. augusta 1913.** **Lětnik 72.**

Wobsamknjenje měra.

Běda sbitym! Tole złowo nětkole Bołharam płaćži. We krwawnych bitwach pokojzu swojich wojakow shubiwschi su poraženi nuzowani, do žadanjow swojich pschećživnikow swolićz. Grichojo a Sserbjo wulki dźěl kraja, kotryž su po poslednich dobyćerśtich bitwach wobsadźili, dostanu. Grichiska mjesa wot Mesty pódlu żelesnizu do Seresa, psches Strumski pschekhod na Rupel dźe. Mórśki pschistaw pschi ägäiskim morju Grichiskej sawostanje. Sserbska mjesa cźehnje so mjes rěkomaj Strumu a Wardarom horje k Sswogeju a Małej Planinje. Potom so mjesa k wjeczorej sawinje a rěku Strumu pschekročzi, pschi cźimž Struma Bołharskej pschipadnje. Rumunskej Bołharska kraj wot Silistrije k Balczikej wotstupi.

Balkanska kharta směje pschichodnje tónle napohlad: Kraj wot Silistrije hacź do Balczika wot Bołharskeje dostawschi so Rumunska wo 7000 kóšnych kilometrow z 260000 wobydlerjemi powjetschi. Sa to je Bołharska se Salonikiskeho, Koßowskeho a Adrianopelskeho wokrjeża 41500 kóšnych kilometrow z něhdźe 1 milijonom wobydlerjow z prjedawschcho turkowskeho wobsedźenstwa dobyła. Adrianopel wschak dyrbi najprjedy saso Turkam wotdobyć. Sserbiji wjetschi dźěl Koßowskeho, Bitolskeho a Salonikiskeho wokrjeża a z tym 32000 kóšnych kilometrow z wjazy dyžli 1 milijonom wobydlerjow pschipadnje.

Cźorna Hora dźěl Nowopasarskeho sandźaka, Gußinje, Pjecź a Djakowu a dale kruch kraja pola Skutaria, wscho hromadźe 7000 kóšnych kilometrow z 230000 wobydlerjemi dostanje.

Grichiska je sebi Epirus, pokodnischu Mazedonsku, Saloniki z wokolnej krajinu, kraj wokoło Sera, Dramy a Kawały, 45000 kóšnych kilometrow z 1520000 wobydlerjemi wubědźika.

Albanskej budźe pschibłuschecź wjetschi dźěl Skutariskeho wokrjeża, dźěl Janinskeho, dźěl Bitolskeho a Koßowskeho wokrjeża z 32000 kóšnymi kilometrami a 880000 wobydlerjemi.

Pschichodnje směje Rumunska 138000 kóšnych kilometrow a 6260000 wobydlerjow (dotal 131000 kóšnych kilom. se 6000000 wobydlerjemi), Bołharika 139000 kóšnych kilometrow z 4600000 wobydlerjemi (dotal 96000 kóšnych kilometrow z 3800000 wobydl.), Sserbija 80000 kóšnych kilometrow z 3600000 wobydl. (dotal 48000 kóšnych kilometrow z 2500000 wobydl.), Grichiska 110000 kóšnych kilometrow z wjazy dyžli 4 milijonami wobydlerjow (dotal 65000 kóšnych kilometrow z 2½ milijonom wobydlerjow), Cźorna Hora 16000 kóšnych kilometrow z 480000 wobydl. (dotal 9000 kóšnych kilometrow z 250000 wobydl.).

Awstriska zebi revisiju Bukareśtskeho měra žada.

Awstriskemu knjezerśtwu, kotrehoż politika je pschezo na poślabjenje Sserbije a Cźorneje Hory złożene było, so wucźinjenja Bukareśtskeho měra njespodobaju. S nimi je so po jeho měnjenju Sserbija pschejara poślnika. W awstriskich knjezerśtwowych nowinach so teho dla žada, so maja so postajenja Bukareśtskeho měra pscheměnicź. Pschede wschěm dyrbi Bołharska wjetschi dźěl Mazedonskeje a pschistawne město Kawalu dostacź. Poślednischi namjet tež Ruska podpiera. Bołharskej je khmany mórśki pschistaw pschi ägäiskim morju trěbny; pschetoż Dedeagacź, kotryž je so jej wostajił, je z pěskom samlěty a sa wulke łódźe njedoźahazy. Duž prjedy abo posdźischo Kawale dla mjes Bołharskej a Grichiskej k wójnje dońdźe. Ruska je teho dla, byrnjež podarmo, na Grichisku cźischcźała, so by Kawalu Bołharskej pschewostajiła.

Sakrocźenje wulkomozow w Konstantinoplu dla Adrianopla.

Wójna Bołharskeje z Grichiskej a Sserbiju je so z Bukareśtskim měrom skóncziła, ale hižo saso nowa wójna z Turkowskej hrozy. Sastupjerjo wulkomozow su schtwórtk jedyn po druhim pola wulkowesira w Konstantinoplu pismo wotedali, w kotrymž so Turkowska napomina, so wucźinjenjow Londonskeho měra dźeržecź, to rěka, z Adrianopla, Kirkilisse a zykeho kraja, kotryž je po Londonskim měrje Bołharskej pschipadnył, saso wucźahnycź. Sa to bychu wulkomozy Turkowskej pschi postajenju turkowsko-bołharskeje mjezy, kotraž so wot Enose do Midije cźehnje, po możnosći k woli byłe. Wulkowesir je wotmolwił, so žadanje wulkomozow ministerskej radze sdźěli a so po możnosći borzy wotmolwjenje da.

Tole wotmolwjenje drje wulkomozy njedocźakaju. S tajkimi wězami sebi Turkojo wjele khwile bjeru. Cźežko je wěricź, so Turkojo Adrianopel a Kirkilisse Bołharam dobrowólnje pschewostaja. Jenoż z nowej wójnu budźe jej Bołharska saso sebi dobycź dyrbjecź. Hischcźe wjele krě so pschelije, prjedy hacź budźa so balkanske ludy nad žohnowanjemi měra wjeselicź móz.

Wotewrjeny list khorwatskeho pěsnjerja a politika Pawicźicza doktrej Danewej.

Snamjenity khorwatski pěsnjer dr. Pawicźicź je prjedawschemu bołharskemu ministerstwowemu pschedsydźe dr. Danewej, kotryž je hromadźe z kralom Ferdinandom wójnu se Sserbiju a Grichiskej sawinował, sjawny list napisał. W nim so pschicźiny, kotrež su k wójnje dowjedle, wobswětleja. Pawicźicź pische:

My Khorwatojo (romsko-katholszy Sserbjo so Khorwatojo mjenuja) smy juskali nad bołharskim dobycźom pola Kirkilisse, Lule-Burgasa a Adrianopla. Te mjena su nam skoro tak lube, kaž Kumanowa, Prilep, Bitolija, Skutari. Ale se spodźiwanjom je naš napjelniło, so njejsmy w bołharskich nowinach ani słowcźka džaka, ani słowcźka khwalby Sserbam cźitali, kotsiž su z wami bok pschi boku wojowali a z wami wumrjeli. Myslach sebi, so jim sarunanja po wójnje dadźa a teho dla so njedźakujecze. Hdyž pak k Adrianoplej dóndźe a wasch general Iwanow praji, so su tam Sserbjo jenoż pschihladowarjo byli — hacźrunje njebyschcze bjes jich pomozy a bjes jich kanonow Adrianopel żenje dobyli — smy rjekł: Běda, sle je!

Mój strach rosćesche, hdyž waš němske nowiny z wobdźiwanjom soswypowachu a Sserbow hanjachu; a hischcze smy wěrił do strowego smysła bołharskeho luda, so so njeda z němskim polczom popadnycź. Ale tu scze so na pucźowanje po hkownych europiskich městach dali, a z teho, schtoż scze tam rěcźeli, se wscheho bě hižo widźecź, so so Bołharjo k wójnje se Sserbami hotuja. Wosudne je sa diplomatu, kotryž ma wulki nadawk, hdyž je pschejara powjedaty. Wy so njejscze lischcźerjow wobróli, kotsiž so wam lischcźachu, so scze „bołharski Bismarck". Hischcze sjawnische běchu rěcze wascheho naslědnika Radoslawowa, generala Radka Dimitrijewa a druhich, ale najwosudnische bě wustupjenje sapósłanza Naczowicza w „Neue Freie Presse", kotraž bě dobrowólna rěcźnitska tribuna wulkeje Bołharskeje wot morja k morju. Najbóle pak je naš bolilo a rudźilo, hdyž scze so jedyn po druhim sapocźeli Sskowjanstwa wotrjekowacź a so se swojim tatarskim wotkhadom pyschicź.

Njedźiwajcy teho smy Sserbam radźili, so njebychu na wasche hepjelstwo dźiwali. Nasche nowiny běchu bjes wumsacza pschecźiwo wójnje. Widźeli wschak smy, kak němske nowiny wschě mozy napinachu, so bychu wójnu pschiwołake. Hdyž rusli zar rjekny: Nochzu krej na Balkanje, madźarski minister Tisza sa sakitanje samostatnosće (!) balkanskich ludow wustupi a rjekny: A cźeho dla njedyrbjała so na Balkanje krej pscheliwacź? Cźeho dla njedyrbjała so Bołharam a Sserbam swoboda popschana bycź, so bychu so sarubali, a hdy by ani jeneho njewostało? Hdźe byschcze sprawni-

ſcheho ſakitarja ßwojeje ßwobody namakali hacź Tiszu? A wy ſcźe ßo ſa to Tiszy do ſemje pokorili.

Krónu tutej błudnej bołharſkej politizy a jejnym woſiewjenjam je Nacźowicź w „Neue Freie Preſſe“ ſtajił. Swjaſkowe wucźinjenje mjeź Bołharſkej a Sſerbiju wón njeſboźe mjenowaſche, ſ kotrehoź dyrbja ßo Bołharjo raſnje a bjeswohladnje wutorhnyć, ale tak, ſo by ßo ſdako, ſo ßu Sſerbjo ßwěru ſłámali. Sjawnje wón praji, ſo je ßo Bołharſka jenoź na ſdacźe na to ſwjaſaka, Sſerbiji 200 000 muźi na pomoz dacź, hdy by ju Awſtriſka nadpadła; nichtó w Bołharſkej na to njepomyßli, ßo tehole wucźinjenja dźeržećź, a Sſerbija njeby tu pomoz wot Bołharſkeje na źadyn pad doſtała. Bołharſka je jenoź tehdy tón ßlub ſcźiniła, hdyź Sſerbija nochzyſche hinak do ſwjaſka ſ njej ſtupicź. Tak njecźeßneho a ßłabomyßlneho rosrěčenja europſkeho diplomata njejßym nihdźe cźitał. Kak pak ßym ßo pſcheßłapił, hdyź ßo nękotre dny poſdźiſcho cźłowjek tak niſkeho kharaktera ſa bołharſkeho póßłanza w Konſtantinoplu pomjenowa a hdyź jeho tam bołharſke nowiny ſ naſtawkami pſchewodźachu, ſ kotrymiź jeho jako dźiw bołharſkeje diplomatije ßławjachu, kotryź je we Winje runje tak lubowany kaź w Konſtantinoplu a ma dar, Turkow ſa bołharſke ſtejiſchćźo pſchecźiwo Sſerbam dobycź, runje kaź bě awſtriſkich Němzow dobył. To rosrěčenje mje pſcheßwědźi, ſo ßo wójna njehodźi wobeńcź.

Doſpołnje ſcźe ßebi pſchimjeno „balkanſkich Japanzow“ ſaßkuźili, ſ kotrymź waß Němzy poczeſcźowachu, hdyź běſchcźe 30. junija wójnu ſapocźeli, kotryź dźeń je najhanibniſchi w ßkowjanſkich ſtawiſnach. Pſched tym ſcźe ßebi ßerbſkich bratrow na hoſcźinu pſcheproßyli a jim ßwoju luboſcź wobkrucźeli, jim powjedajo, ſo budźe měr. Wobjimali ſcźe ßo ſe ßerbſkimi offizěrami, tola klumpach ſcźe ſadu khowali. A to njeje hiſchcźe wjeſchk wſcheho. Wy, doktoro Danewo, ſcźe ßo hiſchcźe bóle wuſnamjenili, hacź waſchi offizěrojo. Mjes tym ſo ſcźe ßo na worakawy nadpad na Sſerbow a Grichow w nozy 30. junija hotowali, ſcźe wy, doktoro Danewo, telegram wulkomozam ſeſtajili, w kotrymź pſchecźiwo temu proteſtujecźe, ſo ßu Sſerbjo a Grichojo bjes pſchipowjedźenja wójny worakawje Bołharow nadpadli. A ſcźe tak ſpěſchni byli, ſo ſcźe ßwój telegram prjedy póßłali, dyźli ßu naſchi generalojo nadpad wuwjedli. A hdyź běchu Sſerbjo tamny hanibny wójſkowy wukas ſaßłapili a jón woſiewili, ſcźe jón najprjedy ſapręli, tola poſdźiſcho, hdyź bě bołharſke wójſko poraźene, ſcźe ſpytali winu na njepoßkuſchnych generalow ſwalicź, woßebje na Ssawowa. Hdy by Ssawow na źałoßnym njeſboźu Bołharſkeje wina był, by ſchibjenza ſa njeho małe khoſtanje było, tola jeho je jenoź njeſboźe potrjechiło, ſo dyrbi dale wójſko nawjedowacź, kotreź hižo do ßebje njewěri.

Ale to ani njeje, ſchtoź mje najbóle boli. Wopſchijamy, ſo chzecźe ßwoje mjeſy roſchěricź, ſo chzecźe politiſku a ſtatnu móz a wulkoſcź doßahnyć. Kotſiź maja tele ſaměry pſched wocźomaj, njeißu wumyßleni w ßrědkach. Ale ſchtoź waß w naſchimaj wocźomaj najbóle ponižuje, cźehoź dla ſcźe naſche ſympathije ſhubili, je ludanſtwo, worakawſtwo a ſehkarnoſcź. Prawa wulkoſcź ßo w njeſboźu widźi. Waß je wulke njeſboźe podeſchło, ale nihdźe njeiſcźe ryćerſku doſtojnoſcź pokaſali. Sſerbjo ßu ßo w ſboźu wjele poměrniſchi pokaſali. Wy, ſbicźi a poraźeni, hiſchcźe pſchezo wołacźe wo ßwojich dobycźach a hroſyće. Waſch póßłanz we Winje, Ssalaboſchew, po wumyßlenej kapitulaziji ßerbſkeje timokſkeje diviſije pola Kriwołaka na Sſerbow ſawoła: „Běda poraźenym!“ A runje ta timokſka diviſija je bołharſku móz ſłamała, ale njeje wołała: „Běda poraźenym!“

Hdy budźichu Bołharjo w tejle wójnje dobyli, bychu wuwjedli, ſchtoź ßu hroſyli — a to bě zyle njeßłowjanſke. Wy ſcźe pſched zyłej Europu pſchipowjedźili, ſo njebudźe měra, doniź wſchitkich Sſerbow njawutupicźe. Hdy budźiſche ßo waſch worakawy nadpad poradźił, bychu ßo hroſnoſcźe ſtałe, kajkeź Europa hiſchcźe wot cźaßa Ssymana Wulkeho njeje widźała.

Nowiny pißachu, ſo chze ßo kral Ferdiyand jako zar Ssyman II. wuwołacź, tola Bregalniza je jeho ſmotała. Wy ſcźe chzyli dokonjecź, ſchtoź ßo ani Ssymanej njeje poradźiło, najprjedy ßerbſku pomoz wuwużicź, ſo byſchcźe Turkowſku ſbili a ßebi Adrianopel pſchißwojili, a potom ſo byſchcźe Sſerbow a Khorwatow do dołhowjecźorneho kuta Balkana ſatkócźili, hdyź jich Němzy a Madźarojo dotołkaja. Zuſobniſka paduſchna politika je na khwilu mohła roſum Sſerbow a Khorwatow ſmucźicź, tola to je ßo minyło jako hroſny ßón.

Waſch kral Ferdinand, kotryź ßnadź je hłowny winik bołharſkeho njeſboźa, — to najlěpje wy wěſcźe, hacź je na nim wjazy ſamolwjenja dyźli na waß —. Waſch kral je ruſkemu zarej ſ horda a njehańbicźiwje wotmołwił. Jeho madźarſzy pſchecźeljo jemu kleſkachu, ale hdyź je ta hordoſcź po Bregalniźy woſtała? Waſch kral na dobo pſched rumunſkim kralom do procha pada, pada do procha a wſchitkich europiſkich knjeźerjow proßy, jenoź tych hiſchcźe nochze proßycź, kotſiź mohli jemu ſ raſom pomhacź. Waſch kral je Bołharſku do krwawneho błóta cźißnył a je ſ dobom do njeho padnył — a nětko najhórſchich njepſcheceźelow Sſkowjanſtwa proßy, ſo bychu jeho ſ teho błóta wucźahnyli.

Sa ludy njeje wjetſcheho poniźenja, dyźli hdyź dyrbja kruchi ßwojeho kraja wotſtupicź. Hańba je, kraj we wójnje ſhubicź, ale wjetſcha hańba bjes wójny. Bołharjo ßu ſe ßwojej wójnu nuſowani, 7500 kóßnych kilometrow ßwojeho kraja Rumunſkej wotſtupicź. Ideal Bołharow bě, Dobrudźu wot Rumunow wußwobodźicź, kotraź ßo nětko ſa nękotre lěta porumuni. Tak ßo ſtawa, hdyź něchtó zuſomnikam lěpſchinu pſched bratrami dawa. Sſerbiju njeiſcźe chzyli k morju puſchcźicź a ſhubili ſcźe Mazedonſku, Saloniki a Dobrudźu. Hdy budźiſchcźe chzyli měr ſe Sſerbiju měcź, budźiſchcźe mohli Saloniki dostacź. Sſerbow wina njeje, ſo budźa pod Grichiſkej a Rumunſkej Sſkowjenjo, ale waſcha. Wy ſcźe tu hańbu Sſkowjanſtwu pſchihotowali.

Jeli ſměje bołharſki lud ßkowjanſkich wjednikow, kotſiź ßebi ßkowjanſku krej w ßwojich žiłach bóle waża dyźli tatariku, wón ſaßo k Sſkowjanam póńdźe a ſ jich pomozu hodźi ßo wjele naprawicź; hewak Bołharſka woßud Pólſkeje docźaka. Wy njemóžecźe Sſerbam wodacź, ſo ßu nad wami dobyli, ale wodacźe Rumunam, kotſiź ßu waß wot ſady nadpadli, a Turkam, kotſiź ßu wam ſaßo Adrianopel mudrěli. Hdyź budźecźe ßkowjanſzy myßlicź, ſpóſnajecźe w Sſerbach ßwojeho najbliźſcheho bratra a po tychle ßwojich poraźkach darźe jemu doſcźeźinjenje a ſ nim ſwjaſk ſcźinicźe.

Khěžor Wylem

je ßo ßrjedu ſe ßwojeho pucźowanja po połnoznym morju pſches Swinemünde wrócźił. Wón ßo ſe ßwojimi hoſcźemi w automobilach do Ahlbecka poda, ſo by jim tamniſchu dźěcźazu domiſnu pokaſał. Khěžor ßebi domiſnu wobhladowaſche, jědź wopta a dźěcźaze hrajniſchcźo pſchi mórſkim brjoſy wopytu.

Kruppowy prozeß

je ßo ſe ſaßudźenjom wobſkorźenych offizěrow a podoffizěrow ſkóncźił. Sſedmjoch wojeŕſkich ſaſtojnikow, kotſiź ßu ßo Kruppowemu agentej Brandtej wobłeſćź dali, ßu dla njepoßkuſchnoſcźe, pjecźoch ſ nich teź dla pokupjenja a ſ tychle pjecźoch ſchtyrjoch dla wudacźa wojeŕſkich potajnoſcźow ſaßudźili.

Druhe prozeßowe jednanje budźe pſched wyſchſchim wójnſkim ßudom. Pſched nim ſměje ßo nětcźiſchi ſaſtupjeŕ Kruppoweje firmy, Brandt, ſamolwicź. Hacź ßo teź direktorojo Kruppoweje firmy pſched ßud pocźerja, wo tym ßo po ſdacźu kujeźeŕſtwo hiſchcźe njeje roſßudźiło.

Swucźowanje němſkich reſerviſtow w ſymje.

Frannzowſojo wulku kedźbliwoſcź na wſchě pſcheměnjenja w němſkim wójſku ſkožuja. Tak nowiny „Temps“ na to pokaſuja, ſo nowy němſki wojeŕiki ſakoń § 3a wopſchija, kotrehoź waźnoſcź njeſe ßo hacź dotal ſpóſnaka. W nim ßo praji: Tak daloko hacź wójſkowe a hoſpodaŕſke wobſtejnoſcźe dowoleja, ßo reſerviſtojo jenoź w ſymſkich měßozach k ſwucźowanjam ſwołaju.

S tymle poſtajenjom, kotreź je ßo po ſdacźu jenoź po źadanju reſerviſtow ſtało, je wójnſke ſarjadniſtwo najwobcźeźniſche praſchenje dwělětneje ßłužby rosrißało. S powołanjom reſerviſtow w ſymje je ßo najſtraſchniſchi cźaß wobeſchoł, trajazy wot ſaſtupjenja rekrutow hacź do měrza, hdyź ßu rekrutojo ſa wójnu wuwucźeni. Jeli ſo pak budźa ßo reſerviſtojo teź w ſymſkim cźaßu ſwucźowacź, ſměje roſkaſowarſtwo w tutym cźaßu niz jenoź na měrowu liczbu dopjelnjene aktivne korpſy, dokelź budźe w jich rjadach potrěbna liczba reſerviſtow, ale teź telko reſervnych regimentow, kelkoź jich budźe ſeſtajecź chzycź.

Franzowſka wojeŕſka deputazija w Ruſkej.

Franzowſku wojeŕſku deputaziju ſ generalom Joffrom na cźole je póndźelu dopołdnja zar w Peterhofje pſchijał. Ruſke nowiny pſchikhadej deputazije wulku politiſku waźnoſcź pſchipißuja, ſ wjetſchim prawom pak móże drje ßo wona jako wobßwědcźenje ſdwórliwoſcźe ſa wopyt wobhladacź, kotryź je wulkowjeŕch Nikolaj Nikolajewicź ſańdźenu ſymu w Franzowſkej cźinił. So deputaziji niz jenoź politiſki woſnam pſchißkuſcha, je ſ teho ſpóſnacź, ſo je general Joffre ßwoju mandźelſku ßobu pſchiwjedł, kotraź je ſ hoſcźom wulkowjeŕchowki Nikolajewicźowoje.

Na druhej stronje pak žnědanje, kotrež bě pola wulkowjerha Nikolaja Nikolajewicza w Kražnym Sselu, ſ blidnymi rěčemi politiſku barbu doſta. Wulkowjerh na žławu franzowſkeje republiki a franzowſkeho wójſka pijeſche. Wón pſchejeſche, ſo bychu žo ſwjaſki wobojſtronſkeho pſchećelſtwa, kotrež ruſke a franzowſke wójſko ſjednoćatej, tež w pſchichodźe ſkruźiše. General Joffre je po zarowym wožebitym pſcheproſchenju k naſymſkim manevram w Kražnym Sselu pſchiſchoł a hač do 26. auguſta w Peterburgu woſtanje.

Powjetſchenje awſtriſkeho wójſka.

Hižo pſched nětkotrymi měžazami pſchipowjedźene powjetſchenje awſtriſkeho wójſka ma žo bórſy do ſkutka ſtaniś. Liczba rekrutow žo wo 35000 muži powjetſchi. 25000 muži žo k wotdźělenjam maſchinſkich tšělbow wosmu. W měrje budże pſchichodnje awſtriſko-wuherſke wójſko 580000 muži bjes podoffizěrow a offizěrow liczeć. S dobom žo liczba dlěje žłużazych podoffizěrow wo 40000 muži rosmnoži. Hižo nětkole žo do awſtriſko-wuherſkeho wójſka ludźo bjeru, kotſiž móża lědma bróń a torniſter njeſć. Jeli ſo žo wójſko powjetſchi, budże žo hiſchće mjenje na cźělnu khmanoſć dźiwacź móz.

Dawk ſa njeżenjenzow w Franzowſkej.

W Franzowſkej, hdźež ſe ſawjedźenjom tſitětneje wojeńſkeje žłużby wudawki ſa wójſko ſ nowa pſchibywaju, žo ſe ſawjedźenjom dawka ſa njeżenjenzow žiwje ſaběraju. Parižſke nowiny ſ tejle pſchiczinu ſtatiſtiku wojſewjeja, po kotrejž je w Franzowſkej 1800000 njeżenjenzow, 1800000 mandźelſtwow bjes dźěczi, 2650000 mandźelſtwow ſ dwěmaj dźěſczomaj a 2400000 mandźelſtwow ſ jenym dźěſczom. Sjednoczenſtwo „Franzowſka raša“, kotrež ſa poššylnjenje liczby dźěczi ſkutkuje, žo na tule ſtatiſtiku ſakładnjo namjetuje, ſo dyrbjało žo kóždemu mandźelſtwu winowatoſcź napokładnjeć, ſo by tſi dźěczi wukubłało. Jeli ſo by jedyn Franzowſa 45 lět ſtary był a a njeby hiſchće tſi dźěczi wukubłał, dyrbjał ſa kóžde pobrachowaze dźěczo w pſcherěſku 30 frankow létnje płaczeć, tak ſo dyrbjał jedyn 45létny Franzowſa jenož ſ jenym dźěſczom 60 frankow dawka wotedacź. Dawkowa žadźba mohła žo tež po ſamoženjowych wobſtejnoſćach jenotliweho dawkidawarja ſkładnjeć. Wunoſchi dawka na pobrachowaze dźěczi žo létnje na 500 milijonow frankow wobliczuje.

Podmórſki tunel mjes Jendźelſkej a Franzowſkej

žnadź žo prjedy abo poſdźiſcho wuryje. Jendźelſki miniſterſtwowy pſchedžyda Asquith je deputaziju žejmſkich ſapóžkanzow ludoweho žejma pſchijał, kotſiž žo ſa podtunelowanje mórſkeho kanala. Jendźelſku wot Franzowſkeje dźělazeho, wuprajichu. Na pſcheczinjenje pokaſawſchi, kotrež je knježerſtwo hač dotal tutemu wotpohladej cźiniło, Asquith pſchiſna, ſo žo nětko na to ſ hinaſcheho ſtejiſchcza ſhladuje. Sa poměry mjes Franzowſkej a Jendźelſkej je žo twjerdy njepſcheměnliwy podkładk ſtworił, a knježerſtwo planej bjes pſched žudkow bliže ſtupi. Khóſty ſa podtunelowanje mórſkeho kanala žo na 320 milijonow hriwnow wobliczeja. Pódla teho žo wo natwarjenju moſta nad kanalom rěczi, kotryž by 40 milijonow hriwnow płacził.

Poššylnjenje jendźelſkeho wojerſkeho létarſtwa.

Pſchi poſledmch manevrach jendźelſkeho wójnſkeho łódźſtwa žu ſpóſnali, ſo je pod wěſtymi wuměnjenjemi njepſcheczelſkemu wójſku woprawdźe móžno, žo do Jendźelſkeje nawalicź. Pſchi wušlědźenju njepſcheczelſkich łódźow, woženje podmórſkich cźołmow, žu žo wódne létadła wuſnamjenike. Admiralſtwo je žebi teho dla wotmyſliło, liczbu wódnych létadłow powjetſchicź a pódlu zykeho jendźelſkeho brjoha ſaſtaniſchcza ſa nje pſchiprawicź.

Kajke je hrabja ſboże namakał.

Pětr, hrabja Měrmowſki, ſ kotrymž je jeho praſtara žwójba wotemrjela, junu rano ſe žwojeho makeho lěžneho hrodźika wuńdże, w kotrymž je hižo ſchěſćdźeſaćź lět žam živy. Na žwojeho hońtwiſkeho pža ſahwiſdawſchi wſa žwoju tšělbu a hońtwjerſku toſchu; potom žebi maku dymku ſaženli, na kotrejž je wojak wurěſany, kak ſ ryczerſkim knjeſom kharty hraje. Spěſchnje hrabja pſches wyšoku holu krocźi, hdźež ſchtomy žwoje wobnoſchene hałoſy wutykuja. Tu a tam tež niſke kerki ſteja, kotrež žo jedyn druhi ſe ſhibnjenymi cźeńkimi hałoſami wobjimuja; dyž a dyž wětſik ſe ſchtomami ſatſchaźnje a potom wotemrjete hałoſy na ſemju padaju, kiž je ſe žwětłym žněhom ſawěta.

A žněh je wſchudźe. Kaž hermelinowy płaſchcź žo mjehke pokryće pſchedſtaja, ſ kotrymž je žněh ſemju wodźeł. We ſchtomach knježi nadobna cźiſchina; jich hałoſy žo wyšoko horkach do ſtokpow ſjednoczeja. Jenož hońtwinſki poš, „Lord“ ſ mjenom, ſaſchczowkuje a mjelczenje pſchetorhnje; ſ tym žo ptaczki ſeſcherjuja a do wyšoka poſlětuja. S daloka je žłyſchecź, kak hałoſy, po kotrychž jeleń ſ lohkej nóžku poſkakuje, pikotaju. Hrabja dźenža njehońtwarł; wón je samyšleny, ſo je tak wožamoczeny a bjes wužitka žiwy. Wón je jara bohaty, ale ſchto jemu bohatſtwo chże? A cźeje bohatſtwo by telko mozy měko, ſo by jeho wot woſtudy wužwobodźiło?

Ponurjeny do žwojich myšli, ſahlada žo na lěžnu ſcźežku a njenadźizy ſteji ſ napſchecza žony. Wona je khuda, blěda, ſmuczenjena, we wudowinſkim žarowanju. Wuſtróżena ſaſtanje, pſchetož ſa žobu hubjene ſanki ſ kónzom drjewa cźehnje; žnadź je žebi drjewo na njeſprawne waſchnje pſchiſžwojika.

S wótrym kłoßom a trochu ſchibale žo hrabja praſcha:

„Ale, luba žona, wy žem pſchikhadźecźe, moje drjewo ſběracź; ſ wotkal ſcźe a kak rěkacźe?“

Hiſchće bóle žo žónſka ſtróži a powjedaſche:

„Rěkam Hana, žym wudowa po Michaku Branku a žym we wšy Wonezach živa; to je na dwě hodźinje daloko. Powjedali žu mi, ſo je hrabja dobroczinny knjes, njejžym žebi ſwěrika, jeho wo dowolenje proššucź, ſo bych žmęła drjewo ſběracź. Pſchi kromje lěža žym žebi ſběrała; moja dźowczicźka a mój maly žynk jara ſymu mrějetaj.“

„Hrabja žym ja, cźeta Hana, to ſcźe žo dała mylicź, ja njejžym dobroczinny.“

Wón ſapižnu knižku ſ kapży wucźahny a žo žonu ſ krótka praſcheſche:

„Dwě dźěſczi?“

„Haj.“

„A waſche powołanje, to je proſcherſtwo?“

Wona žo ſ wěſtej hordoſczu ſamołwjeſche:

„Dźěłam, w ſumje pſchadu a w lěcźe na dźěło khodźu. Nam k ſeživjenju doſahaſche, ale mužowa khoroſcź je nam poššlednje wuſbytki ſebrała. Hdyž je nam mój muž Michał pſched dwěmaj létomaj ſemrjeł, njejžmy nicžo wjazy měli.“

„A ſchto je ſ waſchim kołwrotom?“

„Ssym dwaj měžazaj khora była a proššycź hicź žo mi nochžyſche.“

„To je hordoſcź!“

„Ně; ale hdyž cźłowjek ſwuknje, po wšach po proſchenju khodźicź, potom hižo pſchеſtanje dźěłacź. Nochžu, ſo byſchtej žebi Michałowej dźěſczi žwój khlěb proššykej.“

„Dobre“, hrabja rjekny, ſawrje ſapižnu knižku a tykny ju do hońtwjerſkeje toſche. „Woſtajcźe drjewo leżo, cźeta Hana, a dźicźe domoj!“

Khuda žona na make kónzo naſběraneho drjewa dołho ſrudnje hladaſche. Pomyšli žebi na žwojeju dźěſczi, kiž ſymu mrějetej, a dwě žylſy žo jej po lizomaj wuroniſchtej. Wotkhadźejo ſ cźicha ſcheptaſche:

„Ow Božo, ſmiehcź twjerdu wutrobu bohatych!“

Tak dołho běſchtej dźěſczi žamej. Wutrobnje roswieželeny maly hólczk žotſiczžy pſchihladowaſche, kiž žebi ſ mkodej kóczku hrajkaſche. Holczka bě ſchlebjerdku papjery ſa powjaſk ſwjaſała a jón nětko pſched kóczku po ſchpundowanju tam a žem cźaha; wutrobnje bjesſtaroſcźiwje žo dźěczi žmęja, hdyž wuſchikna a hibita kóczka žmęſchnje ſkakajo papjerku popadnycź pyta.

Stwa je maka, khudobna a cźmowa. S dźěła rosbite woknjaze ſchkleńzy, kiž žu ſ papjeru hubjenje ſalěpjene, njemóża wjele pomhacź, hdyž ſymſki mróſowy wětr duje. Dodźerżane kožo, dwaj ſtaraj ſtólzaj, wóhniſchcźo, na kotrymž žo woheń žłabje miſchkri, nětkotre kruchi kuchińſkeje nadoby, to je zyła nadoba w ſtwicźzy; a tola běchu tam hač do njedawna ludźo živi, kiž drje njemějachu wſcheho doſcź, tola pak běchu ſpokojom a ſbožowni, bokelž jenož na wſchědne potrěbnoſcźe doſahaſche. Ale junu wjeczor nuſa do khěžki ſaſtupi a jich wjazy njewopuſchcźi.

Hdy budźeſche Hrabja to wſchitko widźał, ſawěſcźe budźeſche jemu žmilnoſcź wutrobu hnuła.

Pomału ſtupajo, ſ próſdnymaj rukomaj wudowa domoj dźe. Jenu hodźinu a nětkole bjes maka dwě bě hižo duzy na pucźu była. Srudna na kónzo drjewa ſpomina, kotrež bě žebi ſpróżniwje naſběrała; bě žo nadźijała, ſo žwojim dźěcźom ſ cźopłym žylnym wohnjom wokſchewjenje ſcźini, pſchetož ſ rědka žo ſ jeje wuhenja kurjeſche.

Hrabja Měrmowſki hižo wjazy njeżoni. Dymka je jemu wuhażła, khwataja po drósy k žwojemu ſtatokej krocźi.

„Hejda, Jakubje!“ na ßkužobnika wola, „dóńdź spěšchnje na rospucźe, tam ßanje ſ kónzom nasběraneho drjewa ſteja. Dokładź ſ drjewa ſe sańdźeneho lěta a pschidaj najwjetſche plezo, ßkyſchiich, najwjetſche, a też piczołku wina, a něſchto czoplych pschikrywow a draſtow!“

„A ſchto potom, knjes hrabja?“

„Schto potom? Potom ſapſchehnjemoj ßo wobaj do ßani a, ſchtoż mozy doßahnu, poczehnjemoj ßanje k wudowje Hanje do Wonez a ſczinimoj jej, kiž je ſarudźena woteſchka, wulke wießele.“

Sa krótki czaß bě ßkužobnik wſchitko wobſtarał. Nětk ßo wobaj hnydom na pucź naſtajiſchtaj a, ſo njebyſchtaj ßo ſ wudowu ſetkałoj, po druhim puczu tak ſpěſchnje kaž mózno do wßy Wonez dojěděźeſchtaj.

Wboha Hana ßo ſprózna a pomału khěžzy bliżeſche a widźeſche ſe ſpodźiwanjom, kak ßo ſ jeje wuhenja mózne kuri. Do ſtwiczki ſaſtupiwſchi wuhlada, kak tam ſ wohniſchcza woheń ßapa, kak ßkužobnik Jakub dobru poliwku pſchihotuje, kak ßkužobniza pſchiwjeſene draſty wukładuje, kak hrabja na rukomaj wießeleho hólczka noßy, kak bě ßo hrabjowy hońtwinſki poß „Lord“ hižo ſ mkodej kóczku ſeſnał a ſpſcheczelił.

Njerěczo wudowa ſtejo woſta.

„Wudowa Hana“, hrabja pſcheczelnje rjekny, „ſawěſcze budźeſche wam lohka wěz była, ßanje pſches ßněh wucźahnyć.“

„Ow to wſchak, ale ja ßym po zykym puczu płakała.“

Hrabja porok ſroſymi.

„Sſym ßebi trochu khoſtanja ſakužił. Njeplaczcze, luba żona, na mojim hrodże je też ſa waß doſcź dźěła. A wy ſ waſchimaj dźěſczomaj njebudźecze wjazy hłodu tradacź. Bohaczi ßu winowaczi, khudych podpjeracź.“

Hrabja bě khudej wudowje a jeje dźěſczomaj pomhał a Bóh jemu to mytowaſche, dſchetoż jemu ßo wjazy njewoſtudźeſche. Stajnje mějeſche na myßlach, kak khudym pomhacź a ſtaraſche ßo wo ßrědki, ſo by khudym a khlěba tradazym ſ nimi ſ nuſy wupomhał. S teho czaßa mějeſche ßo po tej ſaßadźe, ſo dyrbja bohaczi khudym pomhacź.

Ow, ſo bychu wſchitzy bohaczi tak ſmyßleni byli! Mnoſy ßebi myßla, ſo ßu na ſemi jenoż k ſabawjenju. Nichtó na ßwěcze k ßwojej ſabawje żiwy njeje, ale k temu, ſo by k ßwojemu a k bliżſcheho czaßnemu a wěcznemu ſbożu dźěłał.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Czerwjeny poběžk mjes konjemi.) Budyſka měſchczańſka rada je woſjewiło, ſo je mjes konjemi 2. batterije półneho artilleriſkeho regimenta czißko 28 w Budyſchinje czerwjeny poběžk wudyrił.

— (Tepjenju ßo wukhował.) Pónd̄zelu pſchipołdnju bě pſchi moſcze ſ napſchecza ryboweje haßy tſilětny Adolfej hólczk do Sprewje padnył. Jeho maka ßotra hnydom macź na pomoz woſkaſche. Jeje wokanje ſaßłyſchawſchi blidař Bennmann, kotryž ſ dźěła domoj dźěſche, pſchiběža. Sswój pjeſl ßo wußlěkawſchi wón ſa hólzom ſkoczi, jeho doßahny a ſ hłubokeje wody na brjóh wukhowa. Sawołanemu lěkarjej ßo poradźi, dźěſczu żiwjenje wróczicź. To je hižo ſchtwórte cłowłſke żiwjenje, kotreż je Bennmann ßmjerczi kepjenja wutorhnył.

— (Njeſboże ſ automobilom.) Njedźelu popołdnju ßo na Lubijſkej dróſy blisko reſtauranta „Karolineje ſahrody“ jedyn automobil Moritza Wobſta w Budyſchinje ſ automobilom inſtrumenty dźěłarja Bräuera ſ Liberz ſetka. Pſchi tym Bräuerowy automobil do jeneho ſchtoma ſawadźi a ßo ſwróczi. Bräuer a jeho żona ßo ſ automobila wucźißnyſchtaj. Bräuerowa ßebi někotre ſuby wuraſy a ßebi někotre dźěry do hłowy ſraſy. Jejny muż na boloſcze w kſchižu ſtorżeſche a njemóżeſche khwilu běżecź.

— Hoſpital „ßwjateho Ducha“ na lěwym brjoſy Sprewje pſched ſtarym měſtom pſchi Draždźanſkej dróſy je dodźerżał a ßo teho dla wottorha. Woporny kamjeń ſa ßmilne dary pſched ſtarym twarjenjom a kamjeńtna tafla, woſnamjaza, kak wyßoko je něhdy pſchi powodźenju Sprewina woda ſtupiła, ſtaj ßo měſchczańſkemu muſeje pſchipokaſakej.

— (Wulka bjesdźěłoſcź ßo wocźakuje.) Němſke bjesdźěłoſcźi wobaraze towarſtwo je wjetſchim gmejnam pißmo póßłało, w kotrymž ßo praji, ſo dźěłanſke wiki pod ſnamjenjom cżeżkeho naczißchcza ſteja. Wobſtejnoſcze ßu wjele hubjeńſche, dyžli w prjedawſchich lětach, tak ſo ma ßo po ſaſtaczu twarſkeho dźěła bjesdźěłoſcź wocźakacź, kajkuż po wobſchěrnoſczi a wótroſczi ſa wjele lět njejßmy wjazy měli. Gmejny ßo teho dla napominaju, ſo bychu hižo nětkole dźěła ſa pſchichodnu ſymu pſchihotowołe a ßebi niz hakle na nje myßlike, hdyž je bjesdźěłoſcź na najwyſchſchi ſkhodźeńk ſtupiła.

— (Žně.) Lětßa ßu žně w Europje runje kaž w Amerizy ſkoro we wſchěch ſtronach dobre. Nimałe wſchě żitowe drużiny, woßebje rożka a pſcheńza, maja rjane wulke ſorno a wjele dawaja. Pſchi ßuchim wjedrje domoſkhowanje ſpěchuje. Dokelž je poſkiczenje żita na wikach ßylne, ßu płaczisny wo maliczkoſcź ſpadnyłe.

Se Židowa. Hdyž ſańdźenu ßobotu kubleŕ Räda ſ Hory do Budyſchina jedźeſche, ßo jeho kóń prjedy Židowa ſpłóſchi. Pſches Židow cźerjo wobjane ſkoczo ſ kojom do płota Strauchez khoſejomnje ſawadźi a jón powali. Tu ßo poradźi, konja ſadżerżecź. Dalſcheje ſchkody ßo njeje ſtało.

Se Židowa. Pohrjebniſchczo Židowſkeho wuſtawa, pſchi Sſkonoborſchczańſkej dróſy leżaze, je ßo ſańdźenu wutoru w pſchitomnoſczi ſaſtupierjow zyrkwinſkeje a ßwětneje wyſchnoſcze pſches knjeſa fararja Rädu poßwjecziło.

S Raſchowa. Hdyž ſańdźeny ſchtwórtk rano w 6 hodźinach něhdże ſchtyrzeczilětna mandźelſka tudomneho khěžerja Kubaſcha do Hajniczańſkeje pſchadownje na dźěło dźěſche, wona krótko pſched Hajnizami nadobo ßłabnjeſche. Dokelž ßo na nohomaj njemóżeſche ſdżerżecź, ßo wona na brjoh pſchi puczu ßyny. Ludźo, kotſiž nimo pſchińdźechu, chzychu ju domoj dowjeſcź, tola prjedy hacź ßo k temu roſßudźichu, Kubaſchowa wudycha. S Bożej ruczku ßo ſajawſchi bě wona wumrjeła.

S Rachlowa. W Dejkez korczmje je żandarm Leſka ſ Kubſchiz cłowjeka ſajał, kotryž jako ſaniczeŕ wulkich myſchow a jako hojeŕ ludźom pjenjeſy wuwěſchczicź pytaſche. Woßebje bě wón tam naczißchczny, hdyž pytny, ſo je żona ßama doma.

S Lichanja. W nozy 26. julija a 1. auguſta běchu ſ tudomneje knjeżeje ſahrody ſa něhdże 24 hriwnow gurkow a jedyn kwětkowy pleńk kradnyli. Tudomny żandorm je ſ pomozu Budyſkeho polizajſkeho pßa dźěłaczerja Kranicha ſe Židowſkeho wokrjeßneho wuſtawa, kotryž tu dźěłaſche, jako paduchſtwa podhladneho wußlědźił. Dołho prěwſchi je ßo Kranich ſkónczyje wuſnał, ſo je winowaty. Kwětkowy pleńk je Kranich ßwojej na Klukſchanſkim knjeżim dworje ßłużazej lubej k narodninam darił, mjes tym ſo je wón kradnjene gurki hromadże ſ tamniſchimi hródźnymi ſchwajzarjemi a jich żonami ſjedł.

S Njeßwaczidła. Dźěłaczerzy w tudomnej hrodowſkej ſahrodże, Helenje Burkowej, kotraż wot 30 lět njepſcheſtawajzy pola Njeßwaczidliſkeho majoratneho knjeſtwa dźěła, je knjeżerſtwo noſchnu czeßnu medallu ſa ßwěrnoſcź w dźěle ſpożcziło. Tole wuſnamjenjenje je ßo pſches hamtſkeho heitmana dr. ſ Pfluga w pſchitomnoſczi ryczerſkubłoweho knjeſtwa w Njeßwaczidliſk hrodże pſchepodało.

S Khróſczizy. Kralowſke miniſterſtwo ſnutſkownych naležnoſczow je dowoliło, ſo ßo w Khróſczizach haptyka ſałoži. Gmejna ma ſa jene lěto haptyku pſchiprawicź a ju mějeczelej konzeßije ſa něhdże 1200 hriwnow wotnajenſkeho pjenjeſa (ja wobkhodne a bydlenſke měſto) pſchewoſtojicź. Snutſkowne pſchiprawjenje ma haptykaŕ ßam wobſtaracź. Dokelž maja ßo żadanja ſa haptyku po możnoſczi bórſy ſpokojicź, ma haptykaŕ najprjódzy nakhwalnu haptyku w domje gmejnſkeho pſchedſtejiczerja ſa 300 hriwnow wotnajenſkeho pjenjeſa ſa wobkhodne a bydlenſke měſtno pſchiprawicź. Haptykarjo, kotſiž chzedża ßo wo konzeßiju Khróſczańſkeje haptyki ſamolwicź, maja na to ßo poczahowaze pißmo hacź do 6. ſeptembra t. l. Budyſkemu wokrjeßnemu heitmanſtwu ſapodacź.

S Rakez. Naſch lubowany a wyßokodoſtojny knjes faraŕ Gólcz je naß ſańdźenu njedźelu tydźenja wopuſchcził a ßo k poßylnjenju ßwojeje ſtrowoſcze do ſtrowotnych kupjelow podał. Tón czaß jeho pruſzy a ſakſzy knjeża fararjo ſaſtupuja. Bóh żohnuj jich duſchowpaſtyrſke ſkutkowanje w naſchej woßadźe a ſpożcź, ſo ßo naſch knjes faraŕ ſtrowy a cziły ſaßo k nam wróczi.

S Rakez. Njedźelu 20. julija wotmě „Lipa“ ßwoje ßedme porjadne poßedźenje, kotreż knjes pſchedßyda w pſchitomnoſczi 16 ßobuſtawow wotewri ſe ſpěwom: Hory módre atd. Sapiß poßlednjeho poßedźenja ßo ſa prawy ſpóſna. Dopißy běchu dójſchłe wot knjeſa ßemſkeho ſapóßłanza Barta a wot knjeſa fararja Wingera ſ Lubija. Wobdźělenje „Lipy“ na poßwjeczenju khorhoje „Lipy“-Panczicźanſkeje ßo ſrjadowa. Też nam knjes Hoffmann ſliczbowanje ßwójbneho ßwjedźenja poda. Knjes kubleŕ Schudak ſ Komorowa we ważnym pſchednoſchku wo „ſrudnych wobſtejnoſczach Sserbow“ rěczeſche a pſchida rjanu pěßeń. Po krótkej ſabawje ßo poßedźenje ſkónczi ſe ſpěwom „Rjana Łużiza“.

Sserbſkej ſtudowazej mlodźinje

k dnjej 10. auguſta 1913.

Dźenź ſkhadźowanka je, dźenź bndź naź wſchitkich heźko
Tam k horam khwatacź, tam do Njebjelcźiź,
Tam, ſerbſzy bratſja, ſotry, ſkoźcźe ſwoje wjeźko,
Tam ſtudowazu mlodźinu hicź poſtrowicź.
O mlodźina, ſy pſchichod naſchoh' cźaźa,
Na tebje ſtajimy my nadźiju,
O ſdźerź nam, to je próſtwa dźenźa naſcha,
Tych wótzow prawo a rěcź macźerńu.

My ſ Wami cźujemy, kak ſerbſka rěcź nětk hinje,
Ju ſ mozu chzedźa ſtorcźicź do rowa,
Jej wſchudźe hroſy ſtóſtne wutupjenje,
Sso pottócźuje rěcź nam narodna.
Dźenź ſaſpěwajmy: Sserbſtwo njeſhubjene!
Ssej k nowej ſwěrje ruzy ſawdajmy,
Bóh ſ nami je! a wón teź ſ nami budźe,
Hdyź nadźiju na njeho ſtajamy.

Wón daj, ſo wſchitke Waſche wuradźenja
Sso ſtanu k lěpſchom' Inboh' Sserbowſtwa.
Bóh mytuj wſchitke Waſche prózowanja
A wſchitke waſche dobre prjódkwſacźa.
Bóh žohnuj Waź, my ſ Wami woſtanjemy
Tu Sserbjo ſwěrni, njech naź wuźměſcho,
Njech jako Sserbja ſaź' ſo wohladamy,
Hdyź k lětu rěka: Dźenź' je ſkhadź'wanka.

J. Kruźa.

S Jelenjowa pola Kamjeńza. Ssycźaza maſchina je wutoru powoldnju vſchi ſyczenju womźa 40lětnu mandźelſku kublerja Wehnerta ſhrabła a ju vſchi kulzu a hornim ſcźehnje cźeźko ſranika. — Do cźeźkeho njeſboźa je jedyn jednacźelětny hólz w Polcźnizy pſchiſchol. Se ſykanjowej maſchinu ſebi hrajkajo wóa ſ lěwej ruku do nožow ſajěźe. Wobźaromnemu hólzej ſo ſchtyri porſty wotrěſnychu.

S Noźacźiz. Na tudomnym knjeźim dworje ſłużazy 43 lět ſtary pohoncź Köhler dyrbjeſche ſańdźenu póndźelu po poruczńoſcźi inſpektora Bülowa na rentſki hamt hrabje Breźlera we Luſku po 500 hriwnow hicź. Köhler je teź po te pjenjeſy we Luſku pobył, tola ſo njeje do Noźacźiz wrócźił, ale je ſ nimi cźeknył. Jeho žona wudawa, ſo njewě, hdźe jejny muź pſchebywa. Köhler je 1 meter 68 zentimetrow wulki, ſylny twarjeny a ma cźěmnu brodu.

S Kulowa. Po wobſamknienju ſchulſkeje wyſchnoſcźe ſo we Hóſku jenoklaźna ſchula ſ wucźerſtim wobydlenjom bórſy natwari. Schulſke pſchedſtejicźerſtwo je k temu kublerjej Cźorlichej a młynkej Żurej njedaloko dwórniſchcźa pokdra jutra kraja ſa 1500 hriwnow wotkupiło. Twarſke khóſty ſu na 24,000 hriwnow wobliczene, k kotrymž je knjeźerſtwo 10,000 hriwnow pſchiſwoliło. Teź wot wokrjeźa ſo wjetſcha pomoz wocźakuje. Nowotwar ſo vo planach Bukojnjanſkeje ſchule wuwjedźe a ma hižo w haprleji 1914 jako wucźerńja ſłużicź. Nowej ſchuli ſu ſo dźěcźi ſ Hóſka, Noweho Hóſka a Rachlowa pſchipokaſale.

S Kulowa. Wutoru běchu ſo tu na ſkótne wiki pſchiwjedli: 23 koni, 91 wolow, 14 bykow, 208 kruwow, 27 jałoźow, 86 běhakow a 183 proźatow.

S Kulowa. Dźěkacźerjej Michałej Piwarzej w Starej Zyhelncźi, kotryź je ſ khroblosczu a roſſuonoſcźu jenu žonu ſe ſamſnym ſmjertnym ſtrachom tepjenju wukhował, je ſo pjenjeźne myto pſchiſwoliło.

S Kinsbórka. Na tudomnym wojeńſkim ſwucźowaniſchcźu ſo prěni krócź dwaj pruſkaj regimentaj, a to pěſchi regiment cźiſło 20 ſ Wittenberga a füſilérſki regiment cźiſło 35 ſ Brandenburga ſwucźowataj. Wonaj hacź do 26. auguſta w lěhwje woſtaujetaj.

S Rósborka. Krajny radźicźel ſ Lucke je póndźelu rano wokolo 6 hodźin na wobźaromne waſchnje do njeſboźa pſchiſchol. Konjej jeho woſa ſo njeſnatych pſchicźinow dla ſplóſchilchtaj. Wós ſo rosraſy. Krajny radźicźel, kotryź ſo ſ woſa cźiſny, ſebi lěwu ruku cźeźko ſrani a ſebi kožu wobodrě. Jemu ſo hnydom lěkarſka pomoz doſta, na cźož jeho ſ automobilom do jeho hroda dowjeſechu.

S Krjebje. Tudomne wojeńſke towarſtwo je ſańdźenu njedźelu ſwój nowy tſělnik poſwjecźiło. W dwěmaj hodźinomaj ſo na ſwjedźeńſke měſtno cźehnjeſche; w cźahu pódla tudomneho turnowanſkeho towarſtwa a wohnjoweje wobory pjecź ſuſodnych towarſtwow ſobu dźěſche. Knjes kantor Scholta mějeſche poſwjecźazu rěcź, kotruž ſe ſłkawu na khěžora ſkónczi. Potom ſo na ſwjedźeńſkim měſtnje wjeſele źiwjenje a hibanje roswi. Pichi mytowanſkim tſělenju dobuchu ſebi 1. myto vichekupz Ssymank ſ Noweje Wſy ſ 43 rynkami, 2. myto pſchekupz Oskar Urban ſ Krjebje ſ 41 rynkami, 3. myto dźěkacźer Jurak ſ Noweje Wſy ſe 40 rynkami, 4. myto rjadowar Streubel ſ Krjebje ſe 40 rynkami, 5. myto twarz Michel ſ Pjenczka ſ 39 rynkami.

S Běleje Wody. Naměſtny generalny a dźěkawy direktor ſjednocźenych kuźiſkich ſchkleńcźerńjow je pjatk ſo ſ Vožej ruczku ſajawſchi wumrjeł. Wjecźor prjedy bě ſo wón hiſchcźe pſchi jenej ſhromadźiſnje wobdźělił. Domoj pſchiſchedſchi ſo wón ſe ſmjercźu pſchekhwata.

S Běleje Wody. Jeneho tudomneho lěkarja w rěcźnej hodźinje jedyn po ſdacźu duchownje niz zyle ſtrowy cźłowjek nadpadny. Hdyź ſo lěkar ſ natykanej Browningkej piſtoliju wobaraſche, khory woſtajiwſchi kija a klobuka cźekny. Nadpadnika njejźu mohli hacź dotal ſajecź.

Přilopk.

* (Nadpad na dźěcźo.) Tele dny bě žona cźěźle Apelta w Bjarnacźizach ſe ſwojimi dźěcźimi do lěża do hribow ſchła. Jena pola njeje na wopycźe pſchebywaza dwanacźelětna holza bě ſo kruch wotźalika. Na dobo ſ huſcźiny něhdźe 30lětny muź pſchiſtupi, holzu ſhrabny a ſpyta ju do huſcźiny ſcźahnycź. So njemohła wołacź, jej hubu ſatyka. Dźěſcźu pak ſo poradźi, wo pomoz wołacź, na cźož někotſi ludźo pſchiběźachu. Nadpadnik pſched nimi do huſcźiny cźekny.

* (Pod kołami prynzowſkeho automobila.) Ssynaj pruſkeho prynza Bjedricha Leopolda, kotraźj ſtaj ſo k huſarſkej brigadźe w Danzigu pſcheźadźiłoj, ſtaj hižo tam wjele njeluboſcźow měłoj. S konjom padnywſchi je ſebi pſched někotrymi dnjemi prynz Bjedrich Siegismund nohu ſłamał. Wutoru je prynz Bjedrich Khorla ſ automobilom njeſboźe měł. Automobil, w kotrymž prynz ſedźeſche, rucźe po dróſy jědźo 60lětneho měſchcźanſkeho radźicźela Oeſtreicha pſchejědźe. Dokelž je Oſtreich bliſkowidźazy a cźeźko ſłyſchi, ſo wón ſo pſchibliżazeho automobila njedohlada. Automobilnemu wjednikej njebě móżno, wós ſ cźaźom ſaſtajicź. Oſtreich ſo potorhny a ſo pſchejědźe. Někotſi ludźo jeho ſběhnychu. Wón ſ někotrych ranow krwawjeſche. Prynz Bjedrich Khorla ſranjeneho do automobila wſa a jeho do hojeńnje dowjeſe. Oſtreich je ſo pjecźa tak cźeźko ſranił, ſo ſo jemu lědma źiwjenje ſakhowa. — Njedawno je ſo ſ automobilom jeneho ſyna prynza Bjedricha Leopolda jedyn wojak bliſko Noweje Wſy pola Barlina ſajeł.

* (Nadpad.) Pola Hohenbudberga ſtaj dwaj dundakaj jenu žonu, kotraź pſchi Rheinje trawu žnjeſeſche, nadpadłoj a wumozowacź ſpytałoj. Dokelž ſo žona wobaraſche, ju njedocźinkaj do Rheina ſtorcźiſchtaj. Žonje ſo poradźi, ſo ſ wody wubědźicź a wo pomoz wołacź. Jedyn w bliſkoſcźi rybu łojazy muź k njej pſchiběża. Wona mózeſche jemu hiſchcźe podawk wupowjedacź a potom wumrje. Jeneho cźłowjeka, wo kotrymž ménja, ſo je jedyn ſ nadpadnikow, ſu ſajeli.

* (Pod automobilom wumrjeł.) Ssyn pruſkeho rataŕſkeho miniſtra ſe Schorlemera a jeho oſchichodny nan, hrabja de Villers, mějeſchtaj, hdyź ſo póndźelu ſ automobilom wjeſeſchtaj, njeſboźe, ſo w Echternachu jenu 25lětnu holzu pſchejědźeſchtaj. Wona na měſcźe wumrje.

* (Mordaŕſtwo.) Schtwórtk w nozy je ſo w Hirſchbergu w Schleſyſkej něchtó ſo wobydlenja jeneho tamniſcheho wucźerja dobył a jenu tam na wopycźe pſchebywazu holzu ſkónzował. Niczo njerubiwſchi je mordaŕ ſaſo ſ woknom wuléſł. S Wrótźkawja ſkaſany polizajſki poſ ſa źlědom do wſy Dörneberga do wobydlenja jeneho murjerja běżeſche. Dokelž tón w Reichtalu na jenym twarje dźěłaſche, ſo kriminalni poliziſtojo a żandarm do Reichtala podachu. Tam murjerja ſajachu. Tón prěje, ſo je winowaty.

* (Do kalkowеje pjezy ſkocźił.) Sswinjazy wikowaŕ Z. w Tſchemjeźyzach w Hornjej Schleſyſkej bě wóndano jene kubleſchko namrěł a jo pſchedał. Bórſy pak ſo dohlada, ſo bě jo kupzej pſchetunjo woſtajił. Jeho pſchekhwatanje jemu tak k wutrobje dźěſche, ſo ſo do cźeźkich myſlow ſamyſli. Wón do kalkownje dźěſche a ſebi dowolnoſcź wuproſy, ſo moht na pěź ſaléſcź a wot horka palenju kalka pſchihladowacź. Horje pſchiſchedſchi ſo wón na dobo pſches hkowu do pjezy cźiſny. Jeho mózachu jenoź jako horſtku popjeła ſ pjezy wucźahnycź.

* (16 woſobow w morju ſo tepiło.) Sańdźeny ſchtwórtk

je ßo pſched Swinemündſkim pſchiſtawom motorſki płachtaty cžołm „Bjedrich Khorla“ ſ 22 woßobami powróczik. Jenoż 6 woßobow je ßo wukhowało, mjes 16 tepjenymi je cžołmowy wjednik. Krótko prjedy teho bě khěžor, kotryž bě ſe ßwojeje jěſbje po połnóznym morju ßo wróczíwſchi w Swinemünde na kraj ſtupik, ſ automobilom pſchi brjoſy do Ahlbecka jěk.

Njeſboże ßo popołdnju w 4 hodžinach 500 metrow wot mórſkeho moſta pſchi khětro cžichim wjedrje ſta. Cžołm ßo ſ wětrowym ſtorkom, kotryž něhdže poł mjeńſchiny trajeſche, powróczi. Cžołm ßo na bok nakhili; łódźnizy hnydom ludźom płuwanſke lazy ſkiczachu, tola cži wo nje njerodžachu a ßo wſchitzy na jedyn bok cžiſchczachu, ſ cžimž ßo cžołm powróczi. Płachtaty cžołm bě zyle nowy a bě ßo hakle pſched ſchtyrjemi njedželemi poßwjeczik.

Hdyž ßo cžołm na bok lehny, wſchitzy ludźo ſ njeho do morja padžechu. Se žołmami ßo běžo, chžychu ßo woni ſa płachty a ſa cžołm džeržecz. Dokelž pak běchu ſkoro wſchitzy tołſtu draſtu wobleczeni, ßo ſa krótki cžaß ponórichu. Stary rybak Bauer, kotryž bě duchapſchitomnoſcz wobkhowak, ſpyta ßo tejazych ſ cžołmowej hoku k ßebi ſcžahnyncz; to pak ßo jemu jenoż ſ jenym pſchekupzom ſ Halberſtadta poradži.

* (Pſchijěſd Zeppelinſkeje powětroweje łódże ſe ſadžěwkami.) W Kölnje ſtejaza wojeńſka powětrowa łódź „Z. II.“ ßrjedu k ſwuczowanju wulecža, ßylneho wětra dla pak dyrbjeſche bórſy ſaßo k ſemi ſjécz. Dokelž wětr prěki k kólni ſtejeſche, bě nutswjedženje łódże jara wobcžežne. Hacž runje wſchě muzſtwa łódź džeržachu, wětr ſ tajkej mozu ſa nju torhaſche, ſo dyrbjeſche ßo pſchikaſacz: „Puſchczicz!“ Jedyn wojak, kotryž powjas pſchedołho džeržeſche, ßo ßobu do wyßokoſcže wſa, tola ßo poradži, jeho we wyßokoſczi něhdže 300 metrow do łódźineje gondle ſcžahnycz. Po džeßacz mjeńſchinach ſpyta łódź ſ nowa do kólnje ſjécz, tola tež nětkole bě to wětra dla njemóżno. Hakle hdyž bě ßo wjazy muzſtwow na pomoz ſawołało, móżeſche ßo wona do kólnje ſwjeſcz.

* (Wojeńſki khoſtanz w feldwebelſkej uniformje cžeknył.) S wojeńſkeho arreſta w Torunje je wutoru jedyn khoſtanz, kotryž bě ßo feldwebelſku uniformu wobleki, cžeknył. Wo tym ßo piſche: „Torunſki wójnſki ßud bě muſketéra Bjarnata Bergera ſ pěſcheho regimenta cžo. 176 dla cžeknjenja wot khorhoje a paduchſtwa dla k khoſtarni na połdra léta ſaßudźił. Berger bě ßo pſchecžiwo wußudej powołał, cžehož dla běchu jeho we wojeńſkej arreſtowni woſtajili. Wutoru ßo jemu poradži, ſ arreſtownje wupjerchnycz. Arreſtownik bě Bergerowu klětku jenoż ſe ſawěſcženſkim rjecžaſom ſamknył. Berger je drje rjecžas ſ widlicžkami ſběhnył a klětzyne durje wocžinił. Wón je potom do arreſtownikoweje pißarnje ſtupił, w kotrejž njebě runje nichtó pſchitomny. Rucže ßo wón na ſcžénje wißazu feldwebelſku uniformu wobleczе a w njej wón bjes wobcžežnoſczow ſ arreſtownje a pſches dwór ſ wukhodom na dróhu wuńdże. Dwejo pſched wukhodom ſtražowazaj wojakaj jeho njeſadžerželeſchtaj, dokelž jeho njeſnajeſchtaj. Wſcho ßlědženje ſa cžeknjenzom je hacž dotal bjes wuſpěcha było.

* (Wojeńſke konje ßo pſchi tſělenju ſpłóſchiłe.) Hdyž na wojeńſkim ſwuczowaniſchczu 15. armeekorpſa w Ohrdruffu artillerija wótrje tſěleſche, ßo ſ hrimotom wutſělow konje někotrych ſapſchahow 55. artilleriſkeho regimenta ſpłóſchichu. Někotſi kanoněrojo konjam pucz ſaſtupichu. Pjecžo wojazy ßo cžežko ſranichu, jedyn ſ nich ßmjercz ſtraſchnje.

* (Sſo ſlětadłom ſaraſyłoj.) W Kraßnym Sſelu we wójſkowym lěhwje lětadło ſ wojeńſkim lětarjom Połykarpowom a jeho mechanikom dla wobſchkodženja jeneho kſchidła ſ khětreje wyßokoſcže k ſemi padže. Lětarjej ßo ſaraſyſchtaj.

* (Wulka woda w Galiziſkej.) S njepſchestawazymi deſchczemi ßu někotre réki Galiziſkeje pſches brjohi ſtupike. Měſto Pſchemyßl je ſ dźěła powodžene. W jenej bliſkej wßy wobydlerjo na tſěchu cžeknychu. Jena khěža ßo ſaßypny, jedyn muž ßo tepi. W jenej druhej wßy ßo jedyn mlyn ſ warom wottorhny a 44 khěžow ßo powodži. Pola Zaroßlawa Sanſka réka 4½ metra wyßoko ſtupi. W rězy žito, twarſke drjewo a zyke khěže płuwaju.

Tež Wuherſka je létża pod powodženjom cžežko cžerpika. W rańſchej Wuherſkej a Sſedmohórſkej ßu mnohe pola w ßedmich wokrjeßach póczrjene. Tyßazy cžłowjekow ßu ſ wulkej wodu ßwój ſtatok ſhubili. Tež cžłowiſke woporу je ßebi wulka woda żadała. Na žnjach a pólnych wupkodach je ßo ßamo hižo ſa 30 milijonow krónow ſchkody naczinikło. Schkoda, ſe ſaßypnjenymi twarjenjemi, ſ wottorhanjom moſtow, podmlěczom haczenjow atd. naſtata, ßo na 70 milijonow krónow wobliczа.

* (Jedyn żeleſniſki ſaſtojnik jako paduch.) Tele dny w nozy ßo w ſpěſchnym cžahu ſ Hamburga do Dortmunda jědzym, jenej knjeni ruczna toſcha ſe 100 hriwnami kradny. Jedyn w jenym druhim wotdźělu dřemazy puczował wotuczi, hdyž chžyſche jeho jedyn muž wobkradnycz. Paduch je jedyn żeleſniſki ſaſtojnik, kotryž mějeſche w ſpěſchnym cžahu ßłużbu.

* (Dźewjecz płokańczow ßo tepiło.) W měſchczańſkej płokańni w Genfje je ßo cžežke njeſboże ſtało. W jenym pontońſkim cžołmje ſtejo płokańnicže ſchaty w rězy tunkachu. Cžołmowe dno je najſkerje pſchehnite było. Tramy ßo pſchekamachu, a 11 żonow ßo do hłubiny ſhubi. Hacž runje ludźo hnydom na pomoz khwatachu, móżeſchtej ßo jenoż dwě żonje ſ wulkej prózu wukhowaja. Dźewjecz żonow je ßo tepiło.

* (Wotprawjenje mordarja.) Na dworje Wróßławſkeho pſcheoytanſkeho jaſtwa ßu klamarjej Geppertej hłowu wotcželi. Jeho běchu k pmjercži ſaßudźili, dokelž bě 7. měrza ßwoju żonu ſkónzował.

* (Woheń w podkopkach.) Pola Glasgowa w Jendželſkej bě w Cadderſkich podkopkach woheń naſtał. Pod ſemju bě 26 muži. S nich móżachu ßo jenoż tſjo wukhowacz, prjedy haj jim kur wupucz ſalehny. Jedyn wohnjowy wobornik, kotryž chyſche ßwojich towaršchow warnowacz, je ßo ſ jědojtym dymom ſabßył. Hdyž bě ßo ſkónczńje woheń poddußył, ßo 23 cželow na ßwětło dżeń wunjeße. Pſchi podkopkach ſawoſtajeni na wutrobu łamaja waſchnje żałoſczachu. Jena macz je tſjoch ßynow ſhubiła, jena druha dweju ßynow a jeneho pſchichodneho ßyna.

* (Awſtriſzy poddanjo do Sſibirſkeje wupokaſani.) S Narina w Tomſkej guberniji w Sſibirſkej je powjeſcz dóſchła, ſo je tam wulka liczba awſtriſkich poddanow pſchijěła, kotſiž ßu do Sſibirſkeje wuhnaczi. S poßlednim cžahom tež jedyn awſtriſki poddan pſchijědże, kotryž bě w Awſtriſkej ſ regimentſkim łekarjom. Wſchitkich ßu wobhonjerſtwa dla ſajeli, ſa cžož dyrbja khoſtanje w Sſibirſkej wotpokucžicz.

* Cžežke njewjedra ßu ſ nowa w porheinſkim kraju a w Belgiſkej ſlě ſakhadżake.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. 34létny dźěłacžer J. A. Mickl ſe Sſulſchez njemóże ßo kradnjenja woſtajicz. Raz w naléczu bě wón w Małym Wjelkowje jěſdne koło kradnył, kotreż bě pſched tamniſchi hoſczenz ſkakał Ryczer ſ Radworja ſtajił. Na kole měſchk ſ dwěma puntomaj mjaßa a łojom wißaſche. Mickel koło wobarbi a je potom pſcheda, měſchk ſ mjaßom je wón pjecża prjecz cžißnył. Hižo wospjet paduchſtwa dla khoſtaneho wobſkorżeneho k jaſtwu na 1½ léta a k ſhubjenju cžeßnych prawow na 3 léta ſaßudźichu.

× Pjekarſkaj wuczobnikaj P. A. Großa a K. F. Wiſchoſſki ſ Budyſchina běſchtaj ßwojeho miſchtra wobkradłoj. Großa bě ſ wuczinjenym woknom do ſpanſkeje ſtwy pjekarſkeho miſchtra Haſy ſalez a ſ njeſamknjeneho draſtneho khamora pjecżhriwnowſki pjenjes a jenu dybſaczну latarnju wſak. Kradnjenemu pjenjeſej bě wón hiſchcze 3 hr. 65 pj. nalutowannych pjenjes pſchidał a zyku ſummu Wiſchoſſkemu na khowanje dowěrił. Wiſchoſſki bě ßwojemu miſchtrej Schwarzej ſ pißanſkeho blidka, kotrehož kaſchczik bě ſ zuſym kluczom wocžinił, 32 hriwnow kradnył. S nich bě wón 6 hriwnow pſcheczinił, hdyž ßo paduchſtwo wukopa. Wón miſchtrej 26 hriwnow a 6 hriwnow Großowych pjenjes wróczi. Pódla teho bě Wiſchoſſki wěſtemu Wächterej w Budyſchinje dwoje kholowy, jedyn laz a ſchtyri ſchantka kradnył. Wiſchoſſkeho, kotryž je hižo paduchſtwa dla khoſtany, k jaſtwu na 2 měßazaj 3 njedżele, Großu k jaſtwu na 1 tydżeń ſaßudźichu.

× Sſkużobna holza Hana R. a cželadnik J. U. ſ Brětnje běſchtaj wobſkorżenaj, ſo ſtaj ßo pſchecżiwo § 218, wothnacże cželneho ploda naſtupazemu, pſcheſchłoj. Jena żónſka, kotraż bě do teje wězy ſapleczena, je ßo ſ boioſczu pſched khoſtanjom tepika. Sjawnoſcz bě pſchi wußudżenju wuſamknjena. Wobſkorżenu holzu k jaſtwu na jedyn měßaz ſaßudźichu, tola ßo wona ſ wuměnjenjom k wobhonjenju poruczi. Sſobuwobſkorżeneho cželadnika, kotryž bě jej pjecża ßrědk k wotehnaczu wobſtarał, njeboßahażych dopokaſmow dla winowachu.

× Tſinacželétny ßyn ßadoweho wikowarja Ernſta Fietzy w Židowje je dobry ſpěwar, wucżeŕ je jeho teho dla do ſchulſkeho khora wſał, kotryž porjadnje ßobotu dopołdnja ſpěwacz wuknje. Létża wón jutrow njebě Fietzez nan ßwojemu ßynej wjazy do ſpěwanja khodźił dał, dokelž wón tež to njeczinjeſche, hdyž bě jeho ſchulſki direktor Scholta napominał, Fietzy 6 hriwnow khoſtanja abo arreſt na dwě dnjej napołożichu. Budyſki ławniſki ßud khoſtanje wobkruczi. Fietzowe powołanje pſchecżiwo wußudej ßo ſaczißny.

✕ Cželadnik G. E. Felberdam bě pola kublerja Jordana w Koblizach pola Hodžija ßłużazemu cželadnikej Ssmolerjej ſ jeneho żaketa 48 pjenjeżkow a cželadnikej Hasy ſ kschinje, kotruż bě ſ zuſym kluczom woczinił, jene schantko a jedyn nóż kradnył. Wobſtorżeny, kotrehoż ßu hižo ras pſched tſjomi lětami paduchſtwa dla khoſtali, jaſtwo na 6 měßazow 2 njedżeli doſta. Jeneho druheho paduchſtwa dla je wón hiſchcże w pſchepytanju.

Wupſchedawanje wobucża.

Dla pſchecżehnjenja a ſpuſchczenja wſchelakich wężow, każ tež dla ſawjedżenja wobucża ſpezialnych ſnamjenjow ßym

płaczišny ßwojeho wulkeho ſklada

jara ponižił.

Wobſtatki ſtarſcheho wudżělka hacż do 50 % tuńſche. Schkórnje k ſchnórowanju a wyßoke ſchkórnje ſ najlěpſcheje howjaſeje a cželazeje kože hižo po 7½ mk. Żonjaze ſchkórnje a niſke ſtupnje hižo po 4 mk. Dżěczaze ſchkórnje jara tunjo.

Wupſchedawanje jenoż hacż do 31. auguſta traje.

August Schäfer

na ſeminarſkej drózy.

Żonjaze koſchle
mużaze koſchle
dżěczaze koſchle
trjenja
wutrěwanſke trjenja
blidowe rubу
rólowanſke rubу
ſchantka

koſchlaze ßukno
wupjerki
ſ rukowanjom, ſo pjerje njepſchepuſchczeja
kožowe płachty
zychi, běłe a pißane
kožowe pſchikrywy
kupanſke ſchaty

vitraże, gardiny a ſchórzuchi.

Najwjetſchi wubjerk. — Najtuńſche płaczišny.

August Hilger

w Budyſchinje

na ſeminarſkej haßy 2.

Lěczne wupſchedawanje

wot 1. hacż do 14. auguſta.

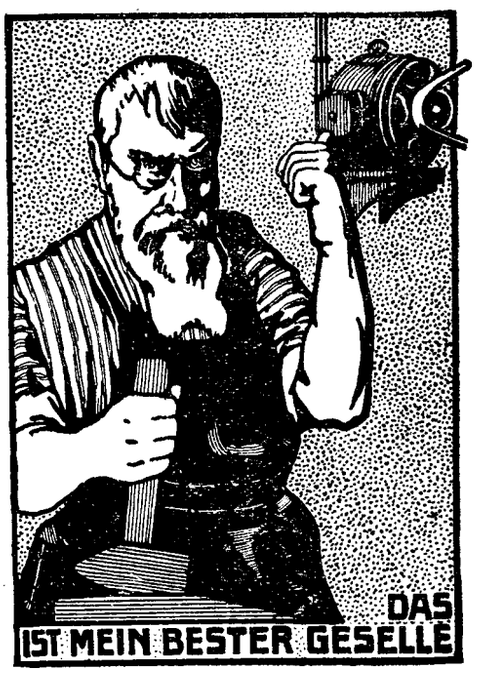
Wulke poniżenje płaczišnow na ſczěhowaze wězy:

běłe bluſy,
pißane bluſy,
běłe wobleczenja połhotowe,
koſtümſke ßukuje,
płóczliwe ſpódnje ßuknje,
ſpóduje ßukuje ſ trikotowym cželom,
ſchórzuchi, ſchtalty,
makowſke ſchaty,
koſchle ſe ſaßadku,
pißanc ſwjerſchne koſchle,
pißane garnitury,
hólczaze płóczliwe wobleczenja,
hólczaze płóczliwe bluſy,
hólczaze płóczliwe kholowy,
dżěczaze wobleczenja,
ruſke pjeſle,
pikejowe mantle,
pikejowe jeczki,
dżěczaze khapiczki,
kupanſke wobleczenja,
pißane blidowe pſchikrywy (deki),
pſcheſchiwane (ſtepowane) pſchikrywy,
puczowanſke pſchikrywy
pſchikrywy ſ wjelbludowych koßmow,
pſchedeſchczniki,
nahlowjaze ſhale,
balſke ſhale,
krawaty,
lazowe paßy,
ſportſke koſchle,
ſportſke paßy,
pißane dżěczaze ſchtrympy.

Skladnoſtne dżělby żonjazych ſchtrympow a ſokow.

Walter Noebel

na bohatej haßy 14/16.

J. Bierig,

praktiſki ſkótny lěkař w Budyſchinje
na rózku ſeminarſkeje a Hoſchiz haßy.
Telefon w Budyſchinje 780.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wječor
wulke pſchedſtajenje
:: najnowſcheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerſkeho wumělſtwa.
Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pſcheměni.

Lehmannez

konditornja a khofejownja
w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 8.
Telefon 18.

Woßebitoſcź: torty,
jako dar ßo ſa kóždu ſkładnoſcź pſchihodźaze,
ſ kóždym ždanym napißmom a ſ pſchipóßłanjom
pſches póſt.
Khofejowe pjeczwo. :: Baby.
Łód abo wjerch Pückler wſchědnje.
:-: :-: **Wubjerne napoje.** :-: :-:
Pſchijomny pſchebytk.
Ponowjene. Wjele powjetſchene.

Přeprošenje

na

XXXIX. hłownu skhadźowanku

serbskeje studowaceje młodosće

9., 10. a 11. augusta 1913

w Njebjelčicach

w Žurec hosćencu.

Sobotu 9. aug. pop. w 3 hodź. posedźenje wubjerka. — Wječor komers. Njezabudźće spěwniki!

Njedźelu 10. aug. w 3 hodź. **hłowna zhromadźizna:** přečitanje protokola, namjety a narěče ze strony hosći. **Wječor w 7 hodź. koncert — dźiwadło — bal.**

Póndźelu 11. aug. wulět.

Wšitcy Serbja z Njebjelčic, z blizka a z daloka so z tutym nanajwutrobnišo na tutón swjedźeń přeprošuja.

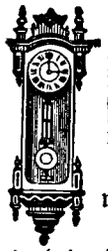
W mjenje studowaceje młodosće
Jurij Brusk,
t. č. **hłowny starši.**

I. zhromadźizna „Zwjazka Serbskich Akademikow"

budźe **póndźelu 18. augusta** popołdnju w 3 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. Wšitcy česćeni »Stari knježa«, też ći, kotřiž hišće do towarstwa zastupili njejsu, a sobustawy su z tutym najnaležnišo přeprošeni.

cand. med. Rězak,
t. č. předsyda.

Khěžorſka khofejownja

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſkej haßy 5.
Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje cukuje. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wolno, ſ płaczißnami wupołożene, wobhładacź.**

Bukečanske serb. tow.

změje **njedźelu 17. augusta** popołdnju w 5 hodź. dla wuradźenja wo wobdźělenju towarſtwa 24. aug. w Pančicach posedźenje.

Wšě sobustawy z tutym najwutrobnišo přeprošuje
předsydstwo.

Žiwnoſcź

abo mjeńſche kubło kupicź abo wotnajecź pytam. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serbskich Nowin.

Kuchatki, ſtwinſke a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotrocźkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolaznych a dźěłacźerſke ßwójby pyta hnydom abo poſdźiſcho pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku žitnych wikow w cźrijownji knjeſa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Sprawna pilna
ßłužobna holza

ßo hnydom abo poſdźiſcho na wſy pyta do Seidelez pjekarnje w Dźěžnikezach.

Serbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Hauptoweje rejwanſki wuſtaw.

Samolwjenja młodych knjeźnow, kotrež chcedźa ßo pſchi **rejwanſkim kurſu** ratarſkeje ſchule (ſapočzatk w oktobrje) wobdźělicź, **ßobotu 16. auguſta** wot 9—½/3 hodźin w Albertſkim dworje pſchijimuju.

L. Hauptowa, wuczerka ſa rejwanje a wobkhadne formy.

Wodźerka kurſow kral. realneho gymnaſija a wyſchſcheje ratarſkeje ſchule w Döbelnje, evang. krajnoſtawſkeho ſeminara a ratarſkeje ſchule w Budyſchinje. W Draždźanach wuſtawaj w ſtarym a nowym měſcze. Priwatne wobydlenje: Blaſewitzerſtr. 53.

Pſchiſp.: S dobom ßo tež ſamolwjenja ſa ſeminarſki kurſus 1914 pſchijimaju.

Wuměrjenſki bureau Khorle Harttiga,

wot ſtata pruhowaneho a pod pſchiſahu wſateho geometra

w Budyſchinje na hornczetſkej haßy 23, delka. Telefon 356.

Pschiloha k czißku 32 Serbskich Nowin.

Sobotu 9. auguſta 1913.

Płaczißny rěſneho ſkotu na Draždżanſkich ſkótnych wikach.

4. auguſta 1913.

Płaczißny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druźiny a wośnamjenjenje.	Żiwa waha	rěſna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcże hacź do 6 lět	51—53	96—98
awſtriſke	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	45—48	88—90
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	40—44	82—85
4. ßnadnje pizowane kóźdeje ſtaroby	34—38	73—79
Jałojźy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojźy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcże	51—53	92—97
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcże hacź do 7 lět	45—48	86—89
3. ſtarſche, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódſche kruwy a jałojźy	40—42	79—82
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojźy	35—39	75—79
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojźy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcże	51—53	93—97
2. ßrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	47—50	88—91
3. ßnadnje pizowane	42—45	81—84
Cźelata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	63—65	102—106
2. ßrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	54—58	96—100
3. ßnadnje wuwite wot zyza	48—52	90—94
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſkhiżenjow w ſtarobje hacź do 1¼ léta	65—66	83—84
2. mjaßne	63—64	81—82
3. ßnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	58—61	76—79

Płaczißna żitow a produktow.

Żitowy bowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 2. auguſta 1913. wot hr.	wot np.	hacź hr.	hacź np.	W Lubiju 7. auguſta 1913. wot hr.	wot np.	hacź hr.	hacź np.
Pſchenża . . . . běła	—	—	—	—	8	80	10	30
" . . . . żołta	9	70	10	—	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	9	30	10	—
Rožła	8	18	8	25	7	60	8	10
" nowa	—	—	—	—	7	40	7	90
Jećmjeń . . .	—	—	—	—	7	30	8	25
Wows . nowy	7	50	8	40	6	80	7	90
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	15	—	17	—	15	—	17	50
Hejduſchka . .	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	50	2	80	2	—	2	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	40	2	80	2	50	2	70
Pſchenična muka 50 "	11	25	19	50	15	50	19	50
Rżana muka . 50 "	10	25	13	25	12	—	14	—
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	—	2	75	3	30
Ssłoma . . 100 "	2	80	3	50	3	—	3	50
Proßata 762 ſchtuk, ſchtuka . .	16	—	27	—	—	—	—	—
Pſchenične wotruby	—	—	5	75	5	70	6	—
Rżane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	6	10	6	40
Pſchenični gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Rżany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

Na burſy w Budyſchinje pſchenża (běła) wot — hr. — np. hacź — hr. — np., pſchenża (żołta) wot — hr. — np. hacź — hr. — np., rožła wot — hr. — np. hacź — hr. — np., jećmjeń wot — hr. — np. hacź — hr. — np., wowß wot — hr. — np. hacź — hr. — np.

W Budyſchinje płaćeſche: lórz pſchenży (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacź — hr. — np., żołta — hr. — np. hacź — hr. — np., nowa: 16 hr. 49 np. hacź 17 hr. — np., lórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacź — hr. — np., nowa: 13 hr. — np. hacź 13 hr. 20 np., lórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacź — hr. — np.

Wiežne płaczißny w Kamjenzu.

7. auguſta 1913.

Po 50 kilogr.: Rožła wot 8 hr. — np. hacź 8 hr. 10 np., pſchenża wot 8 hr. 60 np. hacź 9 hr. 90 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacź — hr. — np., wowß wot 7 hr. 50 np. hacź 8 hr. 40 np., jahły wot 19 hr. — np. hacź 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., ßyno (ſtare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 20 np., běrny — hr. — np. hacź 3 hr. 50 np., ßłoma (100 kilogr.) 3 hr. 17 np., butra (1kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacź 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Wětrowe w Londonje 8. auguſta: Pomročene.

Cyrkwinske powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi ſměje 12. njedźelu po ßwjatej Trojizy farat Räda rano w 7 hodźinach němſku ſpowjednu wucźbu, ½9 hodźin němſke a w 10 hodźinach ſerbſke prědowanje.

Wěrowanje:

W Michalſkej zyrkwi: Pawoł Oskar Alwin Marx, pjekat w Nowym měſcze w Sa., ſ Emmu Auguſtu Jurſchikez w Kelnje.

S druhich woßadow: Pawoł Mětrach, żiwnoſcźeŕ w Běcźizach, ſ Marthu Ryczeriz w Sſulſchezach. — Pawoł Reinhard Neumann, wotrocźk w Biſchdorfie, ſ Jdu Selmu Rychtarjez w Cźornjowje. — Ernſt Max Groß, cźeßla w Trjebjenzach, ſ Auguſtu Henczez tam. — Max Oskar Zähr, hajniſki dźełacźeŕ w Kóſtach, ſ Bertu Wolfez tam.

Křćenje:

W Michalſkej zyrkwi: Khata Mariana, Ernſta Joſefa Kreibicha, ſamkarja w Dobruſchi, dź. — Jlſa Ruth Frieda, Jana Hundera, tepjerja w Tſělanach, dź. — Annemarie Gerda, Ernſta Alwina Schiffnera, zementoweho fabrikanty w Ratarjezach, dź. — Khorla Auguſt, Khorle Auguſta Scholty, dźełacźerja w Brěſowje, ß. — Willy Waltaŕ, Jana Hermanna Wünſche, dźełacźerja we Wurizach, ß. — Hilźbjeta Frieda, Ernſta Wylema Hohlfelda, kamjenjecźeßarja w Jeńkezach, dź.

W katholſkej zyrkwi: Rudolf Herbert, Pawoła Adolfa Häußlera, ſamkarja w Budyſchinje, ß. — Madlena Cäcilia, Michała Rencza, ſawjeſcźeteſkeho ſaſtojnika w Budyſchinje, dź. — Marja, Joſefa Tecze, dźełacźerja na Ssokolzy, dź. — Herta Roſalia, Jakuba Statnika, dźełacźerja na Židowje, dź. — Joſef Adolf, njemandź. ß. — Hana Hedwig, njemandź. dź.

S druhich woßadow: Erna Erika, Guſtava Albina Bellmanna, hrab. hajniſkeho wothladarja w Huſzy, dź. — Pawoł Herbert, Pawoła Auguſta Wojty, żelesniſkeho dźełacźerja w Zokowje, ß. — Theresia Liſa, Jurja Alfreda Fritza, wucźerja w Dreczinje, dź. — Kurt, Maza Pinzla, żiwnoſcźerja w Deberkezach, ß. — Khorla Wylem, Pawoła Adkera, ſkałarja we Wjelkowach, ß. — Gertrud Emma, Hermanna Pawoła Müllera, ſkałarja w Spytezach, ß. — Max Rudolf, Richarda Maza Scholty, ryczeŕkubleŕja nad Poczaplizami, ß. — Jan Auguſt, Jana Auguſta Schuſtera, żiwnoſcźerja w Minakale, ß. — Ernſt a Marja, Jana Hermanna Holtſcha, żiwnoſcźerja we Wawizach, dwójnikaj (na dnju ßwj. kſchćeniz wumrjekoj). — Johanna Margareta, Jana Bohuwěra Wjazki, żiwnoſcźerja w Sahlowje, dź. — Pawoł a Hana, Handrija Heleſcha, żiwnoſcźerja w Hlinje, dwójnikaj.

Zemrjeće:

W Michalſkej woßadźe: 1. auguſta: Morwy narodźeny ßyn żelesniſkeho wothladarja Ernſta Auguſta Miczki na Židowje. — 4. Hana Elſa, Khorle Auguſta Lebelta, kamjenjecźeßarja na Židowje, dź., 11 l. 11 m. 12 dn. — Hańża Jſltez w Nowych Małßezach, 54 l. 4 m. 6 dn.

W katholſkej woßadźe: 24. julija: Hana Schalowa rodź. Hundez w Budyſchinje, 60 l. 25 dn. — 1. aug. Antonia Strauchowa rodź. Bendez w Budyſchinje, 58 l. 1 m. 17 dn. — 2. Herta Hana Rjecźez w Hnaſchezach, 11 l. 5 m. 22 dn.

S druhich woßadow: Hana, njebo Jana Schuby, żeleſniſkeho ſaſtojnika w Zicźenju, ſaw. wudowa, 65 l. 7 m. 24 dn. — Marja Hilźbjeta, Jana Maza Teicha, dźełacźerja w Zicźenju, dź., 3 m. 15 dn. — Johana Margareta, Ernſta Bohuwěra Hanczka, liſtynoſcherja w Radworju, dź. — Lena Gertrud Rychtarjez w Pßowjach, 8 l. 2 m. 18 dn. — Handrij Albert, pſchekupz w Bukezach, 74 l. 7 m. — Marja, Jana Schwuraka, wumjenkarja w Klukſchu, mandźelſka, 71 l. 5 m. 18 dn.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

12. njedźelu po ßwjatej Trojizy ſměje rano ½7 hodźin duchowny Voigt ſerbſku ſpowjednu wucźbu, ½8 hodźin farat Kſchižan ſerbſke a w 9 hodźinach němſke prědowanje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

12. njedźelu po ßwjatej Trojizy ſměje duchowny Bójz rano w 7 hodź. němſku ſpowjedź dop. we 8 hodź. němſke a ½10 hodźin ſerbſke prědowanje.

Ssrjedu wjecźor ½8 hodźin kſcheſcź. towaſſtwa mužſkeje młodźiny.

Succomalt-Hämatogen

ſ lezithinom,

wurjadny wupruhowany krej tworjazy

poßylnjazy ßrědk.

Ssrědk ſa poßylnjenje cźuwow.

Bleſcha 3 mk.

Roſeßłanje na wßy. Jeniczźy woprawdźity porucźa

kral. privil. hrodowſka haptyka

w Budyſchinje.

Viſitne khartki cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo **Ssmolerjez knihicźiſchczerenja.**

Lěcźne ſaiſonſke wupſchedawanje

w Shorjelſkej cźrijowej pſchedawaŕni

na bohatej haßy 16 **w Budyſchinje** telefon 467

wot 2. hacź 15. auguſta

telko wurjadnych, pſchihódnych poſkiczenkow podawa, ſo jenoź nětkotre delka ſtejaze pruhi damy:

Wſchě płaczíſny ſ wuwſaczom Salamanderſkeho ſnamjenja ßu . móznje ponižene.

Kožane domjaze ſtupnje ſa žónſke 2.90 2.40

Žonjaze niſke ſtupnje
modneje formy 6.50 5.70 4.90

Žonjaze ſchkórnje
modne a trajne 8.50 6.75 4.75

Mužaze ſchkórnje
ſe ſpinu, k ſchnórowanju abo gumijowym cźahom 8.75 6.75 4.75

Mužaze ſchkórnje
woßebje tołſte a wutrajne 7.75 6.75

Sandale w najwjetſchim wubjerku woßebje tunjo.

Dźěcźaze kožane ſchkórnje a ſtupnje

wulkoſcźe	18/21	22/24	25/26
hižo po	1.20	1.75	2.40

Turnowanſke cźrije
ſ krónſkokožanej póduſchu

wulkoſcźe	23/26	27/30	31/35 atd.
po	70 pj.	85 pj.	95 pj.

Njedźiwajcy tunich płaczíſnow ßo pſchi woprownjenym wobcźežowanju ſchkoda ſaruna.

Chenillowe rubiſchcźa a ſchawle

płaczíſny hódno pſchedawa

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7.

„Moja žona bě pſches 50 lět ſ hroſnej

liſchawu

wobcźežena. Wona njeuběješe žadyn ſtrowy bleczk na cźěle. S **Zuckerowym patent. medizinalnym mydłom** ßo liſchawa ſa 3 njedźele wotſtroni. Tole mydło je tyßazy hódne. Kuſk 50 pj. (15 %) a 1.50 mk. 35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucźnjaza a nikа) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** ßaßlěd., **Strauch a Koldy.**

Dobra

pſcheńcźna muka

ze dóſtacź pola **Khorle Kahrowea** w Budyſchinje pſchi žitnych wikach.

Dobru ſann muku

porucźa **Khorla Kahrowe** w Budyſchinje pſchi žitnych wikach.

Franz Marſchner

cźaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**
k dobroczíwemu wobkedźbowanju porucźa.

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu ſaměſcźenju pjenjes w jenoź dobrych ſolidnych hypothekach porucźa

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodźe, w hoſcźenzu k „jandźelu“.
Hypotheki a wobßedźenſtwo leżomnoſcźow.
Sałożene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu,

lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupjecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ſerbſkich hrjebjach 10.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. —Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 33. **Sobotu 16. augusta 1913.** **Lětnik 72.**

Njejednota wulkomozow na Balkanje.

Pschi wobsamknjenju měra w Bukarestu je ßo njejednota wulkomozow na Balkanje w poknym ßwětle pokasała. Najbóle je pscheßkapiło, so je Němska w Bukarestu žadanja dobyczerskich Grichow pschecźiwo Bołharskej podpjerała. Pschimórske město Kawala pschi ägäiskim morju budźische ßo Bołharskej wostajiło, njebudźische-li němski khěžor psches ßwojeho wuja, rumunskeho krala, intereßy Grichiskeje spěchował. Sympathije němskeho khěžora sa Grichisku ßo srosumicz hodźa. Jeho ßotra je mandźelska grichiskeho krala, a ßwójbne poměry mjes němskej khěžorskej a grichiskej kralowskej ßwójbu ßu pschezo najwutrobnische byłe. Němska je s poraženjom Turkow ważneho swjaskarja w pschichodnej wójnje s Ruskej shubiła. Njedźiwajcy teho njeje ßo němski khěžor wotdźerzecź dał, s najwutrobnischimi ßłowami sestajeny sbożopschejazy telegram grichiskemu kralej pósłacź, hdyż bě Grichan pschistawne město Saloniki do ruki padło, a nětko je khěžor ßamo grichiskeho krala sa pólneho marschala němskeho wójska pomjenował.

Se ßwojim pschecźelstwom k Grichiskej je Němska do pschecźiwnistwa se saměrami awstriskeje politiki pschischła. Awstriskej wo to dźe, s pomozu Bołharskeje Sserbiju posłabicź. Duž woua Bołharsku ßylnu a móznu sdźerzecź pyta. W Bukarestu je Awstriska pschecźiwo temu wustupowała, so by město Kawala Grichiskej pschipadło, a so by wulki dźěl Mazedonskeje do wobßedźeństwa Sserbije pschischoł. Tež Ruska je pschi jednanjach wo měr Bołharskej Kawalu sakhowacź pytała, a Ruska kaž Awstriska stej pschipowjedźikej, so maja ßo postojenja Bukarestiskeho měra k lepschemu Bołharskeje pscheměnicź. Na sdaczo stej Ruska a Awstriska w tymle praschenju sjena. Woprawdźe pak ßebi wonej runje tak njepscheczelßy napscheczo stejitej kaž prjedy. Wobej ßo wo pscheczelstwo Bołharskeje prózujetej, tola mjes tym, so ßo awstriska politika na to měri, Sserbiji wulki dźěl jejneho dobycza wutorhnycź. chze Ruska Bołharskej jenoż pucź k khmanemu mórskemu pschistawej pschi ägäiskim morju dobycź a s tym jeho hospodarske intereßy spěchowacź. Ruska pak ßo prózuje, nowej swadźe mjes Bołharskej a Sserbiju sadźěwacź, kotruž by Awstriska rad naschkaraka. So by Awstriskej politizy njeßkužiła, je Ruska ßwojemu žadanju spadnycź daka, po kotrymž dyrbjesche ßo Kawala Bołharskej wrócźicź. Tak je s winu Awstriskeje, kotraž je prjedy Bołharsku k wójnje pschecźiwo Sserbiji nadpjerała, Bołharska nětko tež hischcze rusku pomoz pschecźiwo Grichiskej shubiła.

Se ßwojim žadanjom sa revisiju Bukarestiskeho měra je Awstriska, schtoż ßo njeje prjedy wocźakało, tež na pschecźiwnistwo Němskeje srasyła. Rumunski kral Carol je hižo w džakowanskim telegramje na němskeho khěžora prajił, so ma ßo khěžorej džakowacź, so postajenja Bukarestiskeho měra na pschezo płacźaze wostanu. A w němskich, knjeżerstwu bliskostejazych nowinach ßo praji, so ßo Němska na žadanej revisiji jenoż teho dla njewobdźěli, dokelž nochze s tym skutk dozpiteho měra skasycź. Awstriske nowiny w telegramje rumunskeho krala a w sadźerżenju Němskeje njepscheczelsku krocżel pschecźiwo awstriskej balkanskej politizy widźa. W Němskej ßo pschecźiwo tutemu porokej wobaracź pytaju, na to pokasujo, so Kawala njeje žiwjeńske praschenje sa Awstrisku, a tutej radźa, so by ßwoju snutskownu politiku napscheczo Sserbam a južnym Sslowjanam pscheměnika. Žadanje Awstriskeje sa revisiju měrowych wucźinjenjow je wuliw ßo mylazeje politiki, a žana móz Němsku njeponucźi, so by w tymle smylku Awstrisku sczěhowała. Schtoż je shubjene, je shubjene. So je Awstriska s balkanskej wójnu schkodowała, ßo njepreje, tola s revisiju ßo to njenaprawi. Němskej saßłużba ßłuscha, so je Rumunsku a Grichisku sa trojoswjask dobyła, a s teho smeje tež Awstriska dobytk. Němska je tak Sserbiju a Bołharsku, kotrejž budźetej pschezo pschedwójszy Ruskeje, wobstupiła. To je po sdaczu s pschicźinu ruskeje žadanki sa revisiju było, sa kotruž je ßo Awstriska s hidu pschecźiwo Sserbiji dobyła.

Bukarestski měr skutk němskeho khěžora.

Wo sakroczenju khěžora Wylema pschi jednanjach wo měr w Bukarestu ßo Parižskim nowinam „Temps“ s woßebiteje strony pische: „Sakroczenje němskeho khěžora jako njejabke rosßudźenje wobhladuja, bjes kotrehoż njebychu k měrej doschli. Woprawdźe pak ma ßo s tym hinak. Khěžor ßo njepschestawajcy s balkanskej wójnu saběrasche a wot spoczatka mucźenja na Balkanje s grichiskim kralom listowasche. W jenym liscze khěžor praji: „Wojuju sa Wasche prawa kaž tiger.“ Pódla teho je khěžor Wylem němskemu póßlanzej w Londonje, wjerchej Lichnowskemu, nadrobne wukasanje wo epirußkich mjesach a wo praschenju ägäiskich kupow dał. S dobom ßo wón prózowasche, awstriskeho khěžora Franza Josefa a italskeho krala sa ßwoje nahlady dobycź. Hdyż ßo Bukarestiske jednanja sapoczachu, bě sjawne, so je khěžor dżeń wote dnja scźěhowasche a pschedßydu měroweje konferenzy, Majoreskua, w jeho rosßudźenym stejischczu podpjerasche.

Wukas krala Pětra.

Kral Pětr je ßerbskemu wójsku 11. augusta scźěhowazy wukas dał: „Rjekojo! Wczera je ßo w Bukarestu měr wobsamknył. S tymle měrom je ßo tež nascha nowa mjesa k Bołharskej postajiła. Tale mjesa pódla kraja, we wójnje pschecźiwo Turkam dobyteho, tež hódny dźěl Mazedonskeje wopschija, w kotrymž ważne města Egri Palanka, Kratowo, Kocżana, Istip, Radowischte, Pecżowo, Zarowe Sselo a Dojran s khětrym dźělom Dojranskeho jězora leża. Rjekojo! S krwju, kotruž scze pscheleli, je ßwojim rjekowstwom, ßebje-sapřecźom a ßmojimi ßławnymi dobyczemi scze dozpili, so je ßo Sserbiji stolětne pschecze dopjelniło. Wona je Kosowsku bitwu wjerźiła a Sslowniski brud wotmyła. Scze ßo hódni woporow pokasali, kotrez je lud dobrowólnje tejele wójny dla njeßł. Wy scze dobědźili, so je Sserbija se ßławu pyschena a so je ßebi po zyłym ßwěcze pschipósnacze dobyła. Wy, moji ßławni a rjekowszy wojazy, scze stworiczelio nowych mjesow wulkeje Sserbije. Rjekojo! Bórzy wukas k wotbronjenju wudam, tola njedźiwajcy wjeßelosczе, so ßo domoj wrócźicze, ßo moja wutroba storhuje pschi myßli, so wjele ßwójbow ßwojich rjekow saßo njewohlada, kotsiž ßu na bitwischczu padli. Njeßmjertna ßława tychle rjekow pyschi, kotsiž ßu na polu czesczе padli. Woni ßu ßwoju krej pscheleli a ßwoje žiwjenje sa sboże a wulkosczе wótczinu dali. A wy, rjekojo, kotsiž scze wschě napinanje wójny pschětrali, ßo k ßwojim ßwójbnym wrócźicze, so byschcze ßwoje dźěło dale dokonjeli a na ßwojim lawrjeńzu wotpoczowali. Sława mojemu khroblemu, njepschewinliwemu wójsku.

Pětr.“

Turkojo w Adrianoplu wostanu.

Turkowske knjeżerstwo je sastupjerjam wulkomozow w Konstantinoplu wosjewiło, so turkowske wójsko w Adrianoplu a Kirkilisse wostanje. Jeli so chze Europa trajny měr, dyrbi wona Adrianopel na pschezo Turkam pschewostajicź. Turkowska njeby ßebi směrika, ßo europiskim wulkomozam pschecźiwjecź, hdy by wona jich njejednotu njesnała. A woprawdźe ßu ßo knjeżerstwa Němskeje, Awstriskeje a Italskeje pschecźiwo temu wuprajike, so bychu ßo Turkojo s nałożenjom wójskoweje mozy s Adrianopla wuhnałe. Pod tajkimi wobstejnosczemi njebudźe tež Ruska žanych krocżelow k wuhnaczu Turkow s Adrianopla cźinicź, hdyż k temu poruczność europiskich wulkomozow njedostanje. Mjes tym ßu Turkojo 200 000 muži w Adrianoplu a

Kirkilisse shromadżili. Turkojo wobydlerjam żně prjecź bjeru. Wobydlerjo wżow Klazowa, Sikuihora a Kamila żu do hór cźekli. Turkojo żu jim jich skót rubili.

Tele europiske wulkomozy! Hdyż bě malka Cźornohórska Skutari dobyła, wulkomozy żwoje hobrske wójnske łódże k cźornohórskemu brjohej pósłachu a Cźornohórzow nusowachu, s dobyteho Skutaria wucźahnycź. Nětkole pak, hdyż je Turkowska wobsamknjenja Londonskeho měra rostorhaka, s wulkomozow jena po druhej mydło wjese. Nichtó na tym njedwěluje, so żu Němska, Awstriska a Italska jenoż na sdacźe w Konstantinoplu pschecźiwo turkowskemu wobżadźenju Adrianopla protestowake. Woprawdźe żebi trojoswjask pscheje, so by Turkowska Adrianopel wobkhowała a s nowa k prjedawschej mozy pschischła. W Bukarestu je żo měr wobsamknył, tola mjes wulkomozami njeje dotalna napjatosćz popuschcźika. Strach europiskeje wójny je żnadź nětkole wjetschi dyżli prjedy.

Bebel †.

Němska sozialdemokratija je żwojeho sałożerja a wjednika shubika. 13. augusta je w Passugu w Schwajźarskej August Bebel 73 lět stary wumrjeł. Hacźrunje je żo Bebel żwojeje khorosćze dla poślednje lěta sjawnosćze sdalował, je wón tola wjednistwo sozialdemokratiskeje strony w żwojej ruzy wobkhował. Runjeź żo jeho wěschcźenje njeje dopjelniło, po kotrymż dyrbjesche żo hižo psched 20 lětami nětcźischi statny porjad swrócźicź a wulki kladderadacź nastacź, dha je wón tola mózny wuspěch żwojeho dźěła docźakał. Lěto wot lěta je sozialdemokratija pschiběrała, pschi wólbach do khěžorstwoweho żejma je żo mjes wschěmi politiskimi stronami najwjazy sozialdemokratiskich hłożow wotedało. Bebel bě muż wurjadneje srěcźnosćze. Wón wjedźesche dźěłacźerske cźrjódy sahoricź a tych, kotrychż bě do żwojich życźow popadnył, organisowacź.

Pschi jeho kolebzy żo jemu njeje spěwało, so budźe wón něhdy najnjemdrischi powaleŕ a pschecźiwnik nětcźischeho statneho porjada. Jako żyn jeneho pruskeho podoffizéra je żo wón w kasemacźe jeneje pruskeje twjerdźiny narodźił. Każ jeho nan bě żebi teź wón wojerstwo sa powołanje wuswolił, a jenoż temu, so mějesche jeho lěkaŕ sa wojerstwo njekhmaneho, ma żo pschipißacź, so bě wón nusowany, żebi jene rjemjeźło wuswolicź. We Wetzlarje, hdźeż bě jeho nan s jastnikom, je wón w l. 1854—1857 draschlerstwo nawuknył, dźesche potom na puczowanje a 1860 do Lipska pschińdźe. Tu młody draschlerski pomoznik ras nowiny do ruki dosta, w kotrychż bě sałożenje jeneho sdźěłanskeho towaŕstwa wosjewjene. Wón do towaŕstwa sastupi a w nim prěnje pohnucźe k politiskej dźěławosći namaka. Bebel żo tam s wucźbami jendźelskeho sozialdemokrata Marxa a Lasalle sesna, a hdyż potom żobustawy radikalnych politiskich nahladow s towaŕstwa wustupichu a nowe towaŕstwo sałożichu, wón pschi poměrnych wosta. Bórsy pak żo wobej towaŕstwje do dźěłacźerskeho sdźěłanskeho towaŕstwa sjednocźischtej a żo do sozialdemokratiskeje kolije swjesyschtej.

Mjes tym bě żo Bebel trochu njedobrowólnje jako draschleŕ żamostatny sczinił; niż bjes wobcźeżnosćzow. Jeho mischtr bě jemu dźěło wupowjedźił a tak żebi wón 1864 żwoju żamżnu dźěłaŕnju sałoży, kotruż wón, dokelż hischcźe njebě měschcźanske prawo dostał, pod mjenom żwojeho pschecźela wjedźesche. Wjele żidy wschak wón njeje pschi tym pschadł, dokelż dyrbjesche żo wón pschewjele s politiskej agitaziju saběracź. Hdyż jeho 1867 do połnózno-němskeho khěžorstwoweho żejma wuswolichu, chzyschе wón hižo żwoje draschleŕstwo spuschcźicź, tola hischcźe wón s cźażom jeneho wustojneho towaŕscha, sozialdemokrata Iżleiba, namaka, kotryż dźěłaŕnju dale wjedźesche, mjes tym so Bebel wotebjerarjow pytasche a wopytowasche. Posdźischo Bebela też do němskeho khěžorstwoweho żejma wuswolichu a pódla teho wón wot 1881 hacź 1890 sakskemu krajnemu żejmej pschiżłuschesche.

Jeho revoluzionarna agitazija pschecźiwo statnemu porjadej je jeho husto psched żud dowjedła. Wschо hromadźe je wón 57 měżazow w jastwje pschebył. Prěni krócź jeho 1872 dla rosschěrjenja wjelepscherady k khostaŕni na dwě lěcźe a dla skschiwdźenja khěžora Wylema I. k jastwu na 9 měżazow sażudźichu. Sa cźaż żwojeho sajecźa żo Bebel s knihemi sastara, so by s nich to nawuknył, schtoż jemu sa powschitkownu sdźěłanosć pobrachowasche.

Poślednje lěta je Bebela wjele njesboża podeschło, jeho żona wumrje, jeho pschichodny żyn dr. Simon, kotryż bě żebi krej sajěbojcźił, żo tehorunja se żmjercźu wotwola, a Bebel żam na skalkowanje żilow skhori. Psched nětkotrymi dnjemi żo hischcźe żłabosćz wutroby pschida.

Każ jeho jenak smyżleni towaŕschojo, bě Bebel zyle bjes wěry, a pschecźiwnik kschesćźijanskeje zyrkwje. Jeho cźěło je żo po jeho postajenju w Zürichu spaliło.

W poślednim liscźe, kotryż żu Bebelowi pschecźeljo wot njeho s Passugga dostali, wón pische: „Mje je sażo cźert sa khornaŕ shrabnył. Strowy żym tu pschischoł a běch prěnje dny stronu. Temu żo hischcźe ske hacźenje krwě pschida, kotrehoż dla dyrbjach lěkarja sawołacź. Wěź je hischcźe trochu nimo schła a budźe nadźijomnje bórsy zyle nimo. Ale ska wěź je to tola. Nětkole żu mi tsjo lěkarjo s tsjoch wschelakich městow radźili, so dyrbju żo wscheho dźěła wostajicź.“ Pschedżydstwo sozialdemokratiskeje strony je hischcźe żrjedu rano list wot Bebela dostało, po kotrymż żo wón hižo na pucź k sozialdemokratiskej skhadźowanzy w Jenje hotowasche. Ssmjercź je żmuhu psches to scźahnyła.

Bjesdźěłosćz w Němskej.

Bjesdźěłosćz żo we wschelakich stronach Němskeje na njelube waschnje sacźuwa. Kajke ma wona scźěhwki, je s teho spósnacź, so liczba namjetow na wupłacźenje renty pola krajnych sawěscźazych wustawow dźeń a bóle pschibywa. Tele namjety dyrbja żo bjes wuwsacźa wotpokasacź, dokelż spomnjene wustawy sawěscźenym jenoż invalidnu rentu, niż pak rentu psche bjesdźěłosćz abo powołanstu invalidnosćz dawaju.

Bjesdźěłosćz żo wożebje we wulkich městach pokasuje. W Barlinje je żo żrjedu 7 shromadźisnow dźěło njemějazych dźěłacźerjow wotmělo. Pschicźischcź bě tak żylny, so dyrbjachu żo někotre sale hižo do wotewrjenja shromadźisny polizajstv sawrjecź. Licźba dźěłacźerjow bjes dźěła w Barlinje żo na 50000 wobliczа. Mjes nimi je jara wjele dźěłacźerjow, kotsiż dyrbja 17 abo 20 njedźel żwjecźicź. Wjele tyżaz dźěłacźerjow je nusowanych, někotre dny wob tydźeń żwjecźicź. Sa pschicźinu nětcźischcho njedożahazeho dźěła żo nětcźischa hospodarska politika mjenuje. W resoluziji, we shromadźisnach pschijatej, żo praji, so dla wjele lět trajazeje drohoty, kotraż je żo na wschu zyrobu a wschě potrjebanske wězy wupschestrěła, lud wjele mjenje pschetrjebuje, dyżli prjedy. S pohubjenschenjom pjenježnych wikow a njewobmjesowanym lichowanjom ležomnosćzow je żo twarske dźěło nimale sastajiło. Wjele tyżaz twarskich dźěłacźerjow, kotsiż dyrbjeli uětkole połne dźěło měcź, żu nětkole bjes dźěła. Też w industriji dźěło hubjenje dźe, nowe skasanki jara żadnje pschikhadźeja. Duż ma żo w pschichodnej symje hischcźe wjetscha bjesdźěłosćz wocźakacź. Stat a gmejny żo teho dla napominaju, so bychu wotmyślene twary a pschemyślowe dźěła bórsy skasałe a so bychu tele dźěła dźiwajo na tarifne wucźinjenja jenotliwych powołanjow wuwjesćz dałe.

Skónczńje żebi shromadźisny żadachu, so by żo sawěscźenje psche bjesdźěłosćz sawjedło.

Podpjeranje żwójbow s wjele dźěcźimi

w Franzowskej se sakonjom wot 14. julija do mozy stupi. Kóżdy żwójbny nan, kotryż ma wjazy dyżli tsi dźěcźi pod 13 lětami sežiwicź, a ma njedożahaze dokhody, ma wot schtwórteho dźěsća prawo na sjawnu ludowu podpjeru. Hdyż dźěcźom nan wumrje, macź hižo s druhim dźěcźom podpjeru dostawa. Jenemu wudowzej żo podpjera wot tsećeho dźěsća płacźi. Prawo na tole żadanje hacź do 16. lěta traje, jeli so je żo sa dźěcźi wucźbny kontrakt sczinił. Wyżokosćz podpjery żo w jenotliwych gmejnach s gmejnskej radu postaji. Wona njeżmě mjenje 60 frankow na lěto a dźěcźo wucźinicź a niż 90 frankow pschekrożicź. Cźežkoty maja stat, wokrjeży a gmejny njesćz. Podpjera żo měżacźnje do prědka wupłacźuje.

Wójnske brónjenje bjes kónza.

Pschi tsećim cźitanju finanzneho sakonja w jendźelskim ludowym żejmje finanzny minister Lloyd George w nastupanju powjetschenych wudawkow we wschěch wotdźělenjach praji, so njeje najżnadnischich wuhladaw na poniżenje wudawkow sa wójsko a łódźstwo, na wopak budźe s tym. To by żo njetrjebawschi samjelcźało. Prjedy hacź żebi jenotliwe kraje njesrosymja, so bychu żo wudawki pomjeńschiłe, njeje żana pomoz. Jedyn kraj, kotryż by żam żwoju wójskowu móz pomjeńschił, by do najwjetscheho stracha pschischoł. Hdyż żo tole srosymjenje njedozpije, njeje niczo druhe wotcźakacź, hacź wjetsche wudawki sa wójsko. Tole błudne roshorjenje je powětr pschihotował, w kotrymż ludy njemóża rosomnje wo wězach żudźicź. Europa njeje żenje normalnje myślika. Dla roshorjenosćze, s kotrejż żu europiske ludy napjelnjene, njemóża wone wo żwojim położenju żudźicź, każ dyrbjał to měrny a rosomny lud cźinicź. S teho scźěhuje njedowěrjenje, kotreż mohło pod wobstejnosćzemi

k žałoßnej wójnje dowjesć. Mało ludźi wě, kak bliśko ßmy jej w poßlednich dwanaćich měßazach byli."

Revoluzija w Chinje.

Revoluzionarna strona w Chinje je pjeza podležała. S pomozu muźstwa wójnskeho kódźstwa je knježerstwo dobyło. Kódźstwo bě knježerstwu ßwěrne wostało, dokelž bě ßo jeho muźstwu pschi wudyrjenju revoluzije saßo msda wupłaćiła. Nětkole ßo hischće dźěl sběžkarjow we Wusunskich twjerdźišnach pola Schanchaja wobara.

Wjednik revoluzionarow Sunjazen je do Japanskeje cźekнył, hdźež ßo w tu khwilu nihdże khowa. Praji ßo, so bórsy Japansku wopuschći a ßo do sjednoćenych ztatow połnóżneje Ameriki poda. Też general revoluzionarow Huanfin je ßo do Japanskeje wukhował; wón je tajnje na japanski brjóh stupił, dokelž je japanski ministerstwowy pschedßyda Jamamoto wosjewił, so chinskim cźeknjenzam wuczek w Japanskej njeda.

Japanskich winowachu, so ßu chinesku revoluziju podpjerali, a wěste je, so ßu to w połodnischej Chinje bydlazy Japanszy też cźinili, ale japanske knježerstwo wjedźesche, so revoluzionarne hibanje wuspěcha njesměje, a prózowasche ßo teho dla, Japanskich wot wobdźělenja pschi revoluziji wotdźerżeć.

Mjes tym je saßo nowy wojerski sběžk w Kantonje był. Nowy gouverneur Kwangtungskeje provinzy, general Lung, bě se 5000 muźemi do města Kantona pschicźahnył. Dokelž ßo 6000 muźam stareje wobßadki njeje ßlubjena msda wupłacźiła, ßo cźi spjecźichu. Po měscze cźahajo ßu rubili a knjecźerstwowe twarjenja spalili. Ssydlischcźa wukrajanow ßo s 300 indiskimi wojakami s Hongkonga a s 9 zusymi wójnskimi łódźemi schkituja, mjes nimi stej němske łódźi „Iltis" a „Tsingtau." Telegrafiske sjednoćenje s Honkongom ßu sběžkarjo pschetorhnyli.

Pomoz w nusy.

„O Boźo, wußkyśch naß dźenßa a wschitke dny nascheho źiwjenja!" Tak ßo mloda żona pschi łożu ßwojeho khoreho muża modlesche, tśi dźěcźi pak płacźo a bjes satraschenja wó jstwje w kucze ßedźachu.

Hižo wóßom měßazow dołho sa tutu cźestnu a schwarnu ßwójbu najsrudnische a najcźežsche cźerpjenja trajachu. Pschetoż tak dołho bě muż hižo khory, kiž bě pilny samkar na żelesniźy, kiž pak nětkole dźěłacź njemóżesche.. Małe nalutowanki, kotrež bě ßebi nahromadźił, běchu ßo hižo pschetrjebałe, ale pschezo hischće njebě nadźije, so ßo muż saßo wustrowi. A tuta khorosćz bě wjetsche njesboże, hacź wschitke prjedysche hórke nashonjenja, schtoż srudobu nastupa, wobßedźeŕ domu mjenujźy s listom cźežkopruhowanymaj mandźelskimaj wosjewi, so dyrbitej khudobne wobydlenje wopuschcźicź, jeli so sa tydźeń hižo sastate podrożne pjenjesy hacź do poßlednjeho kroschika njesapłacźitaj.

Dale w liscze njemikosćźikehe domjazeho wobßedźerja stejesche, so ßebi te njemnohe kruchi samkarjoweje nadoby jako saměnjenje sa sastate pjenjesy sdźerźi.

Wschitźy, nan a macź a tśi dźěcźi, s khłoßom płakachu, a żona ßo dodźerżecź njemóżesche, ale se sadwělowanjom rjekny:

„Ow, kak wopuschcźeni my ßmy!"

Tola khory muż ju pschetorże:

„W kóždym padze a w kóždym nastupanju móżemy ßo hischcze na Boha w njebjeßach a na jeho pomoz s njebjeß spuschcźecź. Sa jedyn tydźeń móże ßo hischcze mnoho pscheměnicź. Wěrne a kraßne je to pschiśkowo: „Hdyż je nusa najwjetscha, je pomoz Boża najbliźscha!"

Tutón dźeń wostachu wschitźy srudni, jenoż Jank, wóßomlětny strowy a wjeßeły hólcźk, ßo njerudźesche. Hibicźiwy pachołk popołdnische hodźiny s dobom se ßwojimi towarschemi na strowym powětru wonka pschebywasche a ßebi s nimi hrajkasche. Haj, ani to njewjedźesche, kajke wulke njesboże bě jich doma podeschło. Wón bě hižo wjele krócź dołho wonka pschebywał a wot domu sdaleny. Ale dźenßa bě to zyle woßebicze dołho, so jeho hischcze widźecź njebě. Ssměrkasche ßo, wjecźorjesche ßo, ale Janka tu hischcze njebě, tak so ßebi nan hižo pocźa staroscze cźinicź.

„Hdże tola Jank dźenßa tak dołho tcźi? Hižo pócźnje cźma bycź a pschezo hischcze tu njeje." —

Ale Jank, na kotrehoż doma tak wobojenicźakachu, dźěsche mjes tym hromadze s dwanaczelětnym schibakym pacholom swonka města. Tam pódla dróhi skoro se schtomami pschikryta rjana villa stejesche, kotruż bohaty a jara widźany tajny radźicźel Lichowski wobßedźesche. Hvczrunje bě to khětro wulka khěża, bě tola najskerje na zyle woßamocźeny dom sapodobna, — a woprawdze bě też bjes maka wopuschcźena. Pschetoż psched dwěmaj létomaj bě ßmjercź staremu knjesej jeho lubowanu żonu wsaka, a tutón podawk mějesche na njeho tak wulki wliw, so jenoż s rědka tule pschebywasche. W měrje a wopuschcźena tu khěża stejesche.

Pachoł, kiž bě ßebi Janka ßobu wsał, njemějesche niczo dobre we myßlach, każ ßo khětro wějcze sdasche, dokelž nimale kóżdy krócź, hdyżkuli by dwazecźi krocźelow postupił, by posastał a ßo saßo do koła wokoło wobhladał, każ by ßo bojał, so schtó sa nim dże. Napoßledku hacź k villi dóńdźeschtaj.

Sso dołho njekomdźo pachoł s kluczom, kotryż mějesche ßobu, durcźka do sahrody wotamkny a spěschnje, hólcźka ßobu cźehnjo, k sadnjej stronje domu khwatasche. Tam bě wokno wotewrjene. Młodostny njedoczink Janka do wokna posběże. Potom jeho saßo na semju dopuschcźi a ßo k wustróżanemu hólcźkej skhiliwschi jemu do wucha schepny:

„Nětkole kedźbuj! Posběhnu cźe hacź do wokna, a ty ßo do jstwy ßunjesch a mi wschitko s woknom won spodawasch, schtoż je něschto hódne a schtoż możesch njesćź. Potom tebje saßo dele sběhnu a na to hromadze cźeknjemoj."

Jank na hólza strachocźiwje pohlada. Nětko bě hnydom srosymił, wo cźo dże, pschetoż wschón wupłóschany s khłoßom sawoła: „To dźě je tola kradnjenje! Chzesch dha mje k temu sawjesćź! Ně, to ja cźinicź njebudu!"

„Dźerż hubu!" jemu njekhmanik hrożesche, „hdyż to cźinicź njechasch, dha pschekhodź tola s najmjeńscha wschě stwy a potom mi praj, schto ßy w nich widźał."

„Ně, ně, też to ja cźinicź njebudu! Njekradnu nikomu niczo. Bóh tón Knjes je to sakasał a też nan a macź. Nascha macź stajnje powjeda: Radscho wumrjecź, hacź kradnycź!" Jank hischcze junu sawoła.

Sawjednik jemu toleŕ pokasa.

„To njerodźu a kradnycź też njebudu!" Jank na to wotmolwi. a pschi tym ßo napinasche, so by ßo jemu s rukow wuwinył. Ale wón jeho na semju cźißny a jeho se ßwojim cźežkim kijom bijesche, so by ßebi jeho s tym donucźił, ale dźěczo jenoż se strachom sawoła:

„Ja to cźinicź njemóżu, to cźinicź njeßměm, to ja cźinicź njebudu!"

W tym wokomiku ßo nahle durje sadnjeho domu wotewrichu a psched woběmaj hólzomaj stejesche nahladna postawa tajneho radźicźela. Psched nim mějesche młodostny skóstnik sa najsprawnische, ßo do cźékanja dacź a psches sahrodny płót, kiž pschejara wyßoki njebě, twochnycź a pschebiteho hólcźka ležo wostajicź.

Tajny radźicźel bywasche hižo wjazy dnjow w ßamßnej hodźinje doma, a ßamßny pachoł bě ßo tam w ßamßnym cźaßu hižo wjazy dnjow na jara nadpadne waschnje wokoło bruczik. To wschitko běsche stareho knjesa hižo jara podhladneho sćźiniko. .

Płacźo a dyrkotajo tu mały Jank stejesche.

„Ja niczo bracź njejßym chzył, luby knjeże", hólcźk płakajo sawoła, „njejßym chzył kradnycź. Ně, wěsćze niz, ja njejßym paduch", hischcze junu sawoła, hdyż ßo tajny radźicźel k njemu pschibliżi.

„To wschak wěm, lube dźěczo", tón wotmolwi. „Ty njejßy paduch. Ssym to ßłyschał, kak chzysche tebje tón njekhmanik ke kradnjenju donucźicź. Ale nětkole mi tola praj, luby ßynko, kak ßy ty k temule njedoczinkej pschischoł?"

S dźěsćźowskej sprawnosczu nětkole Jank powjedasche, kak je ßebi s někotrymi towarschemi hrajkał. So je potom pschi „zyrkwi" s wonka města był — pschi tym hólcźk, pokny stracha a bojosćze, s porstom do kónza pokasowasche, hdźež po prawom zyrkej njebě — a so bě tam stejo wostał. So ßo hižo ßměrkasche, hdyż bě chzył domoj woteńcź, a so bě potom k njemu pachoł pschistupił, jemu wschelake wěży ßlubił a jeho na to ßobu wsał.

Kedźbliwy a hnuty běsche nadobnje smyßleny knjes na ßwěrne powjedanje małeho hólcźka poßkuchał.

„A kak ty, mój ßynko rěkasch?" wón ßo woprascha, hdyż bě dźěczo dopowjedało.

„Jan Holakez", hólcźk wotmolwi, dowěry s nowa nabywschi. „Nasch nan je samkaŕ."

„A nětkole je khory?" tajny radźicźel ßo dale praschesche.

„Haj, hižo tak dołho."

Hólcźkej saßo ßłyszy do wocźi stupichu.

„Ty ßy pěkne dźěczo a masch dobreju, schwarneju starscheju", nětkole tón knjes s tajkim khłoßom rjekny, s kotrehoż bě hnucze spósnacź. „Pój se mnu!"

Wón dźiwazeho ßo hólcźka do khěże dowjedże a wulku, woßeb

nje wudebjenu ſtwu wotewri. Tam ſtary knjes ſwĕžu ſaſwĕčži, pult wotamkny a tam khwilu nĕſchto čžinjeſche. Hdyž ſo ſa khwilu k hólčžkej wróčži, džerželeſche w ruzy ſawrjeny kuwert.

„Tole ſwojimaj ſtarſchimaj daſch, mój hólčžko!“ knjes luboſčžiwje rjekny, „a praj domach, ſo tón, kotryž jimaj tónle liſt ſčžele, jeju jutſje rano wopyta. A nĕtkole pój ſo mnu, pſchewodžu čže do mĕſta, hdyž mi khĕžu pokaſaſch, w kotrejž twojej ſtarſchej bydlitaj.“

Na to wobaj hromadže do mĕſta džĕſchtaj a bórſy Jank ke khĕži dóńdže, hdyž ſtarſchej bydleſchtaj, a tajny radžičžel jemu na roſžohnowanje ruku poda.

Njemóžno je wopiſačž, kak ſo ſtarſchej džiwaſchtaj, hdyž jimaj Jank powjedaſche, ſchto bĕ naſhonił. A hdyž wobalku wotewrichu, nańdžechu tam papjerjane pjenjeſy. — Wſchitzy khwalachu Boha, kiž bĕ takle hnadnje pomhał.

Naſajtra rano ſahe poča Holakowa džĕlačž, ſo by jſtwa tak derje kaž móžno tajka była, ſo mohł wyſoki hóſčž ſaſtupičž. Wokoło jĕdnačžich tež woprawdže dóńdže — a ſchto pſchinjeſe? Najprjódzy wón čžĕžko pruhowanej ſwójbje wobydlenje we ſwojej ſamſnej khĕži poſkiči, ſo by tam nĕkoho mĕł, kiž by ju derje hladał.

„Starſchimaj“, tajny radžičžel rjekny, „kotrajž ſwoje džĕčži na tak dobrych a ſprawnych čžlowjekow wukublataj, móže čžlowjek bjes ſtaroſče ſwoje ſamoženje dowĕričž.“

Wo wobhladniwe pſchewjeſenje khoreho muža chžyſche ſo ſam poſtaračž. S dobom tež potrjebnym ludžom maku mſdu ſa hladanje jeho wobſtedženſtwa wuſtaji.

Sa óĕſchto dnjow ſo pſcheču̇ežechu, pſchi tym ſo pſches ſtaroſčž tajneho radžičžela ſ khorym jara kedžbliwje wobkhadžeſche. We villi ſamkał ſa krótki čžaſ wotkhori.

Tajny radžičžel njemĕjeſche ſam džĕčži, duž ſo poſdžiſcho wo ſamkarjowe džĕčži ſtaraſche a mĕjeſche ſa ſwoju luboſčž to wulke ſarunanje, ſo buchu wſchitzy ſchwarni a čžeſtni ludžo.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Čžeŕwjeny pobĕžk, na kotryž bĕchu nĕkotre konje tudomneho artilleriſkeho regimenta ſkhorike, je ſo dale roſſchĕrił. W tu khwilu ſu ſo konje ſchtyrjoch batterijow ſ natykowazej khoroſču napadle. Duž ſo praſcha, hacž budže ſo regiment pſchi lĕtuſchich manevrach wobdžĕlič móz.

— Čžłowſki koſčžowž jeneje nĕhdže 20lĕtneje muzſkeje woſoby je ſo pjatk rano w jenej ſahrodže jeneje khĕže pſchi wječžornej dróſy (ſ wječžora Wjeleczańſkeje dróhi) namakał, hdyž tam dtĕru ſa jedyn ſchatowy kolik hrjebachu. Koſčžowž jenož 50 zentimetrow hłuboko leżeſche a je ſo ſ najmjeńſcha pſched 30 lĕtami ſahrjebał. Wyſchnoſčž pſchepytuje, na kajke waſchnje je čžĕło na tamnu leżomnoſčž pſchiſchło.

— Khłódne wjedro, kotreż njepſcheſtawajzy w ſrjedžnej Europje knježi, wot wjele lĕtdžeſatkow wjazy njepomnja. Pódla teho ſo džeń wote dnja wjazy króčž deſchčžik dže. Ratarjo ſu we wulkej ſtaroſčži, hdy budža pſchemaczane ſnopy domoj khowacž móz. We wyſchſche leżazych ſtronach je hižo ſańdženy tydžeń w nozy mjerſko. W hórſkich ſtronach njebudže žito doſrawičž móz, jeli ſo ſo njeſčžopli. W Alpach ſu hižo krute mjerſnjenja mĕli. W horach Bregenzſkeho lĕža dwaj puczowarjej ſe ſkałow padžeſchtaj. Jedyn ſ njeju, jedyn Němz, je ſmjerſnył, druheho ſu wukhowacž mohli.

S Hnaſchcz. Wutoru rano bĕchu na hrojowu hromadu kublerja Auguſta Wuſtmanna kopacž popjeła čžišli. Najſkerje bĕ w nim ſo žehlazy wuhlik był. Wokoło 8 hodžin ſ hromady płomjo meter wyſoko ſapaſche a hrožeſche, twarjenja žiwnoſčerja Auguſta Scholtу ſapalič. Sſykawowemu miſchtrej tudomneje wohnjoweje wobory, Muzy, žiwnoſčerjej Rychtarjej a jeho nanej pak ſo poradži, płomjenja ſalecž a ſuſobdne twarjenja wohnjowemu ſtrachej wobróčž.

S Hornjeje Hórki. Wutoru popołdnju je w tudomnym papjerniku džĕkačžeŕ Schmidt do 3 metry hłubokeho kanala ſpody papjeroweje maſchiny padnywſchi ſo tak ſtraſchnje pſcheraſył, ſo ſo njemóžeſche wjazy hibačž. Jeho ſu do jeho wobydlenja dowjeſli, hdyž hiſchče dženſa khory leži.

S Hornjeje Hórki. Jutſje njedželu budže tudomny invalid Handrij Starka, kotryž bĕ prjedy dołhe lĕta ſ maſchinſkim wjednikom w papjerniku, ſe ſwojej mandželſkej ſłoty kwaſ ſwječičž.

S Hučžiny. Pjatk tydženja w nozy je ſo domſke „moſtoweje korčžmy wotpaliko. Wobſedžeŕ ma ſwoju nadobu pſche wohnjowu ſchkodu ſawĕſčženu. Pódla Hučžinjanſkeje wohnjoweje wobory ſo pſchi haſchenju Maleſchanſka dobrowólna wohnjowa wobora wobdžĕli.

Do Pančziz k poſwjeczenju khorhowje »Lipy Sserbſkeje«! Jenož tydžeń naſ hiſchče džĕli wot ſwjatočžneho poſwječenja noweje khorhowje tudomneho towaŕſtwa »Lipy Sserbſkeje«. Spočžatk tuteho tydženja bĕ 27 towaŕſtwow ſ pſches 600 ſobuſtawami ſamolwjenych. A hiſchče pobrachowaſche wotmołwa wot 12 towaŕſtwow. S teho je hižo widžečž, ſo budže wobdžĕlenje jara bohate, je-li nam Bóh tón Knjes rjane wjedro wobradži, ſchtož budže jara nuſnje trĕbne.

Po pſchečžu ſe wſchelakich ſtron, woſobje ſdalenych towaŕſtwow, ſapočžnje ſo zyrkwinſka ſwjatočžnoſčž hižo w **2 hodžinomaj.** Teho dla ſo čžeſčžene towaŕſtwa wot 12—2 hodžin w hoſčženzu powitaju. Tuto pſcheměnjenje je ſo pſchedſtydam towaŕſtwow pod 11. auguſtom woſjewiło ſ próſtwu, to ſwojim ſobuſtawam bórſy ſobudžĕlič, ſchtož je ſo ſawĕſčže hižo ſtało.

Dalſcha ſwjatočžnoſčž budže na klóſchtrſkim dworje a na ſwjedženſkej łuzy w Lipju (w klóſchtrſkim parku), kotruž je tudomne knjejſtwo towaŕſtwu dobročžiwje pſchewoſtajiło. Sswjedženſki konzert wuwjedže »Lipa Sserbſka« a jeje powjetſcheny měſchany khor. Mjes druhim budže ſo ſpĕwacž zyklus Kozorowych ſpĕwow ſe ſwjaſowazym tekſtom wot knjeſa Fiedlerja a ſ pſchewodom orcheſtra, kotryž wojeŕſki polk w Kamjenzu wuwjedže. Jako ſoliſta wuſtupi knjes ſchulſki direktor Hanka ſ Wjeleczina, naſch ſerbſki wumjełſki ſpĕwaŕ, a jako deklamator knjes wučeŕ Kral ſ Kamjenza. Tutón zyklus bu poſledni raz 1895 pſchi wulkim naſymſkim konzercže w Budyſchinje ſpĕwany. Sa duchowne wokſchewjenje je nadoſčž ſtarane.

Tola tež čžĕło krótko njepſchińdže. Na ſwjedženſkej łuzy budže knjes korčžmaŕ Natuſch ſ jĕdžu a piczom poſkužowacž. Tak je ſa wſcho ſtarane, ſo budže ſo naſchim hoſčžom w klóſchtrje lubičž. Je džĕ tež ſa mnohich ſajimawy, kotſiž jón hiſchče widželi njejſu. Hacž do lĕta 1248 ſahaja jeho ſtawiſny wróčžo.

Towaŕſtwa, kotreż ſo njejſu hiſchče ſamolwiłe, njech to **huydom** čžinja, ſo njebychu ſ teho nĕkajke njeluboſnoſče naſtałe. Kóždy wĕ, kak njewjeſołe je, hdyž ſo čžaka a čžaka. Wobradži-li nam Bóh pſchijomne wjedro, potom budže tutón ſwjedžeń wulkotny ſjĕd naſchich ſerbſkich towaŕſtwow, ſ zyła ſerbſkeho luda.

Sserbſzy korčžmarjo ſo proſcha, na plakatach wuporjedžičž, ſo ſo towaŕſtwa wot 12—2 hodžin pſchijimuja a ſo ſo zyrkwinſka ſwjatočžnoſčž hižo w 2 hodžinomaj ſapočžnje.

S Wotrowa. Schtwórtk rano jĕdžeſche khĕžkaŕ Jakub Krons ſ koleſom na ſwoje džĕło. Hdyž ludžo na polo džĕchu, namakachu jeho w krwi leżo pſchi puczu. Wón bĕſche do ſchtoma ſawadžił a ſebi wobliczo žałoſnje rosbił. Ludžo jeho domoj dowjeſechu, hdyž bjes wĕdomnja leži.

Protokol ſobotneho poſtedženja wubjerka 39. hłowneje ſkhadžowanki ſerbſkeje ſtudowazeje młodžiny w Njebjelczizach. Hłowny ſtarſchi, knjes Jurij Bruſk, wotewri poſtedženje, hdyž bĕ ſo po ſapiſach 30 ſtudowazych a 10 hoſčži ſeſchło, w 4½ hodžin ſe ſpĕwom „Hdže ſtatok mój“. Na to poda dokładnu rosprawu wo džĕławoſčži a prózowanju finanzneje komiſije, woſjewjejo, ſo je tuta tſi poſtedženja mĕła. Sliczbowanje pokładnika a wobſtejnoſče w nalutowaŕſkich knižkach buchu ſa prawe ſpóſnate.

S woſtebitym doraſom je komiſija na to wuſchła, ſo by ſtare brachi a njedoſtatki dla Sejlerjowych ſpiſow wotſtroniła. Sejlerjowy nakład bu pſchehladany, pſchelicženy a piſomnje ſrjadowany. Studowazy dyrbjeli ſwój pokład, Sejlerjowe ſpiſy, bóle mjes lud roſſchĕrjecž a tež ſam je kóždy wobſedžecž. Wſchak je płaczišna mała — bruſchurowany ſwjaſk płaczi po 75 pj., jednorje ſwjaſany po 1 hr. Na poczonku ſo Sejlerje wjazy njewudawaja. Najkhmańſcho móža ſo doſtacž pola knjeſa wučerja Polana w Budyſchinje.

Dale wobſamknychmy, ſo ma ſo finanzna komiſija wo to proſyčž, ſo by khamor jako trajaze mĕſtno ſa Sejlerjowe ſpiſy wudžĕlacž dała.

Nĕtko ſčžĕhowachu roſprawy jenotliwych towaŕſtwow. „Serbowka“ Prażſka je ſwoju hiſtoriſzy waŕnu a pſchezy ſławnu čžaru dale krocžiła. Wona ſarukuje niz jenož pſches ſylne wobdžĕlenje ſobuſtawow na kajkichžkuli ſkhadžowankach, ale tež pſches ſwĕdomite roſwucžowanje w maczerſchčžinje ſa pſchichod ſylne ſtołpy, kiž čžĕſke twarjenja njeſčž a wichory ſnjeſčž ſamóža. Njech jenož ſ krótka roſprawy ſčžĕhuja.

„Serbowka“ mĕjeſche w 67. lĕtniku ſwojeho wobſtacža 21 ſobuſtawow, mjes nimi tſjoch bohoſłowzow. We dwĕmaj wotrjadomaj ſeńdžechu ſo tydženſzy, a to kóždy króčž na ¾ hodžin. Wóſom króčž ſhromadžichu ſo k powſchitkownym poſtedženjam.

Lipſczańſke „Sorabicum“ nima krucže porjadneho džĕła. Po-

wostaji po swojim wusnamje jako cžiste akademiske towarstwo dokładnische dźěło bóle jenotliwzej. Też tehodla njemóże kruty schulski porjad postajicź, dokelž ma doroscźenych a akademikow we swojim klinje, kotsiž su wucźeni, swobodnje swoje nadawki wukonjecź. Tehodla dawachu so nastorki sa narodne dźěło kóždu sobotu popołdnju psches gramatikalny pschednoschk abo cžitanje w serbskej literaturje. Pilnje su kóždu wutoru k serbskemu blidu pschikhadźujzy serbsku towarschnosć hajili.

Towarstwo Budyskich gymnasiastow, „Soc. Slav. Budissinensis“, je hacź do jutrow kóždy pjatk wjeczor w bydlenjach nekotrych towarschow swoje shromadźisny měło, a to wscho hromadźe 21 krócź. Ssobustawow bě jich schěsć. Protektor bě knjes farar Mjerwa s Bukez, kiž po jutrach kóždu srjedu popołdnju wot 4—6 hodźin wěste dźěle gramatiki roskładowasche. Se wscheho bě widźecź, so Societas po swojich mozach pilnje pokracźuje, hacź runjez mnosy serbszy gymnasiastojo swoju narodnu rěcź sazpěwaja.

„Władа“, towarstwo Budyskich katholskich seminaristow, měješe tón ras 14 sobustawow. Někotsi wschak maja shromadźisny sa pódlansku wěz. Maja jenoz tehdom sajim sa Sserbstwo, hdyž rěka „rejku swjescź“. Jich smyślenje pak je nam sdalene, haj samo napschecźiwne, kaž je so to tu skhadźowanku tak „rjenje“ pokasako. Abo schto druhe mamy rjez, hdyž tucźi „Sserbja“ — běchu drje tsjo abo schtyrjo — na hkownej skhadźowanzy deleka zuse pěsnje spěwachu? Podobnu schamawoscź sehrachu w Němskich Paslizach, rejujo jenoz tehdom a jenoz s němszy sdrascźenymi holzami, hdyž so němski kusk na klavěru posticźi, hdyž pak serbski, wutwostachu, a hdyž shromadny serbski spěw sapocźachmy, so tucźi hnydom protestnje pominychu. Haj samo jena jich snata, „pěkne serbske holicžo“, so na klavěr wusydnywschi, pocźinasche po němskim k rejam piskacź a spěwacź. To wscho sta so na serbskej skhadźowanzy! Tu pokasa so jasnje wotpohlad, serbski ras kasycź.

Tajzy „Sserbja“ njech nasz wostaja w pschichodźe na pokoj, — abo my chcemy tajkemu měrkaženju a klubucźinjenju s zykej krutoscźu napschecźo stupicź.

Hewak su so Władźenjo kóždy tydźeń porjadnje skhadźowali, a to na hodźinu, wupjelnjujzy ju s gramatikalnym a prawopisnym dźěłom a skónczejo ju se spěwami. Sa městno pschichodneje hkowneje skhadźowanki běschtaj namjetowanej Hodźij a Huska. W Hodźiju steji sa Sserbstwo hischcźe kruta podpjera, dobry serbski farar a wucźer, w Huszy hrosy serbska mjeńschina spadnycź. Huska bu jenohłósnje sa městno pschichodneje hkowneje skhadźowanki pschiwsata. Jako starschi bu postajeny k. theol. Walda, I. podstarschi k. theol. J. Zyž a II. podstarschi Delnjokuźiczan (k. Hladko). K wulětej sakroczichmy do Němskich Pasliz. Pancźizy maja tak cźasto někajku serbsku sabawu, a we Wotrowje njeje trěbna rumnoscź, hdźež by so samerej wulětneho dnja doscź polěkowacź mohko.

Potom bu namjetowane, so chzyła skhadźowanka wupyschenje a dalsche sdźerżenje rowa njebo Cźischinskeho, na Wotrowskim kerchowje wotpocźowazeho, do rukow wsacź. Jeho seńiski khow bě hacź dotal zyle s trawu porosceny, a basnikej, kiž je kwětkojtu rěcź wusywak a kwětkow pychu wusonjak, njeběchu žiwe kwětki na row skane. Temu dyrbi so wotpomhacź. Psches sběrku nahromadźichmy 14 hr. 5 pj.; tute pjenjesy maja so k. fararjej Kschižankej pschepodacź, so by kóždolětnje wupyschenje wuskutkował, a to najprjedy psches wězywustojneho jahrodnika. Skhadźowanka ma dale sa fond k wobhrodźenju rowa se żelesnym płotom a k dalschemu sdrascźenju nawdawacź a hromadźecź.

Dale scźěhowasche namjet, so by s nowa sapiš studentstwa, kajkiž nam Kulowska skhadźowanka prěni ras posticźi, kóždolětnje wudaty bywak. Tutón je jara trěbny, dokelž tak shonimy, hdże a na koho mózemy so pschi pucźowanju wobroczicź, tak wutworjamy kruty a pschecźelny swisk mjes studentstwom a dobywamy studowazych sa Sserbstwo, kotsiž nowe pschecźelstwa wubudźeja. Też je sapiš sa stawisnarja wažny, kiž móże na statistiskej podkosy něschto positiwneho podacź a nadźěłacź. Sestajeńku studentstwa sa pschichodnu hkownu skhadźowanku je knjes theol. Brusk pschewsak. K 50. (jubilejnej) skhadźowanzy chze k. dr. phil. Wjazbławk s podpjeru druhich nashonitych knjesow nadrobnje roswucźowazy almanach shotowicź. Sswjedźeńsku rěcź chcemy wot nětka sažo sbłyschecź, s krótka, ale w dobrej serbschcźinje, a to wot jeneho se starschich studowazych, kiž so sa to samołwja.

Na to scźěhowachu hischcźe někotre narěcźe a potom skónczichmy poseedźenje se spěwom „Sskawna Sskowjanschcźina nascha“. Wjeczor ½9 hodźin wuhotowachmy zebi wjeżeku serbsku sabawu. J. W-a.

S Njebjelcźiz. (Skhadźowanka.) Ssobotu a njedźelu bě tudy skhadźowanka serbskeje studowazeje mkodoscźe. Wo sobocźinym poseedźenju rosprawja „protokol“ w dźenżnischim cźisle. Njedźelske poseedźenje bě jara sbłabje wopytane, sa to pak wjeczor konzert, kotryž bě Pancźicźanska „Lipa Sserbska“ po swojim snatym wumjelskim waschnju wuhotowała, cźim bohatscho. Pondźelu bě wulět do Němskich Pasliz s rejemi. Pjenjeżny wužitk smeje skhadźowanka dla żylneho wopyta njedźelu wjeczor Bohu dźakowano dobry. Idealneho wužitka pak bohužel njeje. Wo sahorjenoscźi sa nasche lube Sserbstwo bě mało widźecź.

S Luska. 26. julija je w naschej wsy jedyn jebak, kotryž so sekretar Bendin s Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa mjenowasche, tudomnemu žiwnoscźerjej Khorli Muschterej 19 hr. 50 pj. wuwěschcźił. Tón samy dźeń je jebak do Trjebjenz k kublerjej Haschi pschischoł, hdźež Muschterowa dźowka Hana služi. Tu wón Haschowej žonje, kotraž bě sama doma, powjedasche, so je Muschterez pschi měschcźanskim tsělenju w Budyschinje w Albertho sskim hoscźenzu pschi rejach jenej pschedawarzy jenu ruczny toschu s 90 hriwnami a dwěmaj naruczniżomaj kradła. Wón je kriminalny sastojnik s Draždźan, ma pschipadnje w Budyschinje sługbu a je teho dla pschepytanje tejele naležnoscźe pschewsał. Pschi tym wón cźerwjenu syglowansku snamku Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa pokasa. Potom wón Muschterez s pola sawołacź da, ju pscheběłyscha a jejne wězy pschepyta, na cžoż so wotsali.

S Wósborka. Ssobotu wjeczor wokoło ½10 hodźin stej so khěża a dźěłarnja tudomneho tsělbarja Ernsta Regmanna wotpaliłe. Wohnjowa wobara njemóżesche wohnjej wobaracź a dyrbjesche so s tym spokojicź, so sussodne khěże wohnjej wobró. Regmanna, kotryž w tym cźasu w swojim druhim wobkhadźe w Bytomje w Hornjej Schlesyskej pschebywasche, telegrafiscy do Wósborka sawołachu. Hdyž bě wón póndźelu domoj pschijěwschi wo wohnju shonił, so wón tak wustróži, so s Bożej ruczku so sajawschi na měsce wumrje.

S Nossacźiz. 500 hriwnow pjecza pschekschiwiwsch bě na tudomnym knježim dworje skużazy kubleŕ Köhler cźeknył. Tele dny je wón swojej žonje do Nassacźiz s Barlina list pósłał, w kotrymž pische, so te 500 hriwnow, kotrež bě na rentskim hamcze hrabje Breßlera w Lusku sa swoje knjejstwo dostał, njeje pschekschiwił, ale shubił. Dokelž je so scźěhowkow swojeje njekedźbliwoscze bojał, je wón s jěsdnym kokom do swěta jěł a do Barlina nětko pschischoł. Tam su jemu pjenjesy wuschke, a wón teho dla swoju žonu prosby, so by jemu 10 hriwnow pósłała, so mohł so wón sasso do Nossacźiz wrócźicź. S Nossacźiz je so na to hnydom Barlinska polizija napominała, so by Köhlera sajała. Hacź je so to stało, njeje hischcze snate. So je cźeknjenz dowěrjene pjenjesy shubił, nichtó njewěri.

S Lubija. Cźežke njewjedro, kotrež so s krupami pschewodźesche, so sańdźenu njedźelu nad Lubijom a wokolnoscźu rospuscźi. Błysk do wojerskeje swucźowarnje dyrjwschi kónz swiłlow rosbi. Pschi nowotwarje twarza Wünsche błysk do roschtow sajědze, tola hewak žaneje schkody njenacźini. W Korezach so s błyskom Köhlerez khěża sapali a so do cźista wotpali.

S Biskopiz. Rubjeżny nadpad, kotryž je so wóndano pola Biskopiz na drósy na jenu žonu scźinił, njeje wěsty Max Richter s Holbiny, ale wěsty Max Glaser skucźił. Glaser je loni s wojerskeje sługby cźeknył, tola so wón khostanja sminy, dokelž jeho duchownje sa njenormalneho spósnachu, a skónczenje jeho s wojerskeje sługby njekmanoscze dla puschcźichu. Glaser je potom po kraju wokolo dundał a so s proscherstwom a jebanstwom žiwił.

S Kamjenza. W prjedawschim Techritzez, nětko městu sluschazym domje su sobotu sležbowy poklad namakali. W dworje ryjo so k swuhlenym hrjadam a cźrjopam dorychu. Mjes nimi so něhdże 130 sležbornych pjenjes a wschelake sležborne debjenki namakachu. Pjenjesy su Prazske krosche s léta 1430 a wschelake stare tolerje s cźasa tsizecźilětneje wójny. Spomnjenja hódne su sležborne něhdże 10 cm. wysoke debjenki sa khorhojny drewz, dale něhdże 3 cm. wulka postawa swjateho Khrystofera, kotryž Khrystusa psches rěku njese, někotre sležborne spinki a dźěl jeneho pjerschcźenja.

S Draždźan. Sakski kral je schtwórtk pschipołdnju w kralowskim hrodźe w Moritzburgu deputaziju swojeho khěžorskeho ruskeho pěscheho Koperskeho regimenta, wobstejazu s komandeura wyschka s Weila, hejtmana Theodorowa Okunewa a feldwebla Koleżnikowa, w audijenzy pschijał. K temu so kralowske snědanje pschisamknu, k kotremuż běchu so sobustawy deputazije, ruski ministerski resident baron s Wolff, ruski legazijski sekretar statny radźicźel Tomaschewski, tajny legazijski radźicźel s Leipzig a hejtman Saxe se 7. pěscheho

regimenta cžišło 106 jako pschewodžeŕ ruskeje deputazije pschepročyli.

S Halschtrowa. Žitowe žnopy ſ wosa podawajo je tu pjatk wodžeŕ měschčańskeje hudźbneje kapały Adolf Semmer ſ wosa padnył a žebi moshy ſtschažł. Bórsy po tym je wón wumrjeł.

S Kropnje pola Wojerez. Zakožne njesboże je žo tu pón-dželu rano ſtało. Hdyž kublerka Prószchkowa w krutwarni skót pizowasche, ju jena krutwa tak do delnjeho žiwota sbodže, so cžrjewa wuſtupichu. Sawołany lěkaŕ je poručžił, wobžaromnu žonu do Lauchhammerskeje hojerńje dowjesć.

Se Shorjelza. Wobydleŕstwo města Shorjelza wotebjera. Wot lěta 1912 je wono ſa poł lěta wot 85857 na 85031 wobdlerjow wróczo ſchło, potajkim wo 826 wožobow woteběrało.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Žiwnosćerja Kowalika se Schćeńzy pola Łasa winowachu, so je někotre ſmėnki (wechſle) na mjeno ſahrodniſkeho žiwnosćerja M. falschował. Wón wudawasche, so je M., kotryž je jemu hižo husto k woli žwoje mjeno na ſmėnki ſtajił, dowolił, jeho mjeno na ſmėnki napiſacź. M. to prěje. Ssudnizy žo rosžudžichu, dla pschežkyschenja dalschich žwědkow wužud na druhu termiju wotſtorźicź.

✕ 71 lětneho hacź dotal njekhostaneho wósnika A. M. ſ Wojerez je tamniſchi ławniſki žud pschekhowanja dla k jaſtwu na jedyn tydžen ſaždžił, dokelž bě hoſpodaŕſkemu pomoznikej R. w Hermanezach jene w hajenſkim cžaſu tšélene žornjo wotkupił a dale pschedał. M., kotryž njeje hacź dotal khoſtany, bě žo pschecźiwo wužudej powołał a wo to proſchesche, ſo by žo jaſtwowe khoſtanje do pjenježneho khoſtanja pscheměnike. Ssudowy pschedžyda wobſkorženemu praji, ſo žo pschekhowanje jenož ſ jaſtwom khóſtacź hodźi. Jemu žo radźi, ſo by žo dla žwojeje wyšokeje ſtaroby a na žwojeje njenaždwarjenosćze dla na khěžorowu hnadu wobrocził.

✕ Hižo khoſtany 27lětny želeſniſki wothladaŕ Ernſt Nowotnik ſ Lipin bě wobſkorženy, ſo je fiſkalne kamjeńtne wuhło, briketty a petrolej kradnył a ſo bě jenu pjatnacźelětnu njenaždwarjenu holzu ſawjedł. Wobſkorženeho žu hižo jako pjatnacźelětneho hólza dla ſpytaneho wumozowanja ſe ſchěſcźměžacźnym jaſtwom a dale jebanſtwa, nucźenja a ſkſchiwdźenja dla atd. khoſtali. Njedźiwajcy teho bě žo jemu poradźiło, žłužbu želeſniſkeho wothladarja dostacź. Hdyž běchu žo jeho praſcheli, bě prajił, ſo je jenož ſkſchiwdźenja dla ras khoſtany. Se žwojeje wothladaŕſkeje budy je wón pjecža husto kamjeńtne wuhło, brikety, wolij a petrolej ſ wosom do žwojcho wobydlenja woſył. To žłužobna holza wobžwědczi, kotraž je tehdy lědma 15 lět ſtara była. Na njej je žo wón we wothladaŕſkej huoże na njekaſanſke waſchnje pscheſchoł. Wobſkorženeho k jaſtwu na 3 měžazy 1 dźeń ſaždžichu.

S Delnjeho Wujesda. Tele gny je njeſnaty paduch jěſdne koło, katrež bě Handrij Mjechelk ſ Manjowa pſched Wawrez leżomnosć ſtajił, kradnył.

S Mullez. Kaž žłyſchimy, je ſchulſka naležnosć w naſchej wšy wulku haru ſbudźiła, dokelž žu někotſi chzyli na ſchkodu gmejny twar noweje ſchule drózſcho pschepodacź hacź je nuſne. Duž je žo nětko próſtwa po wšy póžłała a žo nimale wot wſchitkich hoſpodarjow podpiſała, w kotrež žo knjeżeŕſtwo w Lěhnizy proſby, ſo by ſchulſki twar temn pschepodało, kiž ju najtuńſcho twari. Naſch gmejna ſawěſcże tak wulka a bohata njeje a tak mało dawkow nima, ſo móže 1000 hr. mi niczo tebi niczo njetrjebawſchi wudacź. Kaž žo powjeda, žo wo to proſby, ſo chzyło knjeżeŕſtwo te 1000 hr. wjazy wudawkow tym tſjom žobuſtawam napołożicź, kiž žu je pſchiſwolili. — To je khětro wjele žadane, najprjódzy cžeſtne měſtno ſaſtacź, wſchelaku ſtaroſcź měcź, niczo ſa to dostacź, a potom hiſchcże wyſche 300 hr. ſapłacźicź; to njech je wjelk w ſchulſkim prjódkſtejeŕſtwje.

S Mullez. Tudomna nowa ſchula, kotraž ma žo hiſchcże naſnymu twaricź, je žo wupiſała. Na to žu 4 miſchtrojo žwoje płacźiſny podali, ſa kotrež chzedźa ſchulu natwaricź a to k. Häckel-Hródkowſki ſa 21 000 hr., Reder-Bělkowſki ſa 21571,71 hr., Bertoń-Trjebinſki ſa 19 351,71 hr., Nowak-Mulkowjanſki ſa 18 400 hr. Dokelž chzychu někotre žobuſtawy ſchulſki twar k. Bertonjej pſchepodacź a tak ſa njón 1000 hr. wjazy wudacź hacź je nuſne, k rosžudźenju pſchepodacźa doſchło njeje a je žo zyła naležnosć knjeżeŕſtwu pſchepodała.

S Dźewina. Pſchihoty a naprawjenja ſa natwarjenje nowe je ſchule žu tak daloko doſchłe a wot wyſchnosćze wobkrucźene, ſo budże móżno, w bliżſchim cžaſu leżomnosćze a ſtare ſchulſke twarjenja pſchedacź.

S Trjebina. Pchihoty ſa dalſche natwarjenje naſcheje ſchule žu nětko ſkónczene; tak žu žo dźěła k wuwjedźenju pſchepodacź mohłe. Twaŕſki miſchtr Bertoń je je ſa 13500 hr. dostał. Wón je hižo pſched 3 lětami tu prěnju ſchulu też twarił. Twarjenje dyrbi hacź do ſymy hotowe bycź. Hdyž budże wſchitko dotwarjene, potom žo w Trebinje 2. wucźeŕ poſtaji.

S Mužakowa, Njedźelu rano je žo 50lětny woženjeny ſamkaŕ Pawoł Kroſchky ſatſělił. Wón bě žo dožłedni cžaſ do picża dał. Wopiłoſcź cžłowjeka duchownje a cžělnje ſkónzuje.

Sshdomlětna wójna wo hońtwu.

Sshdomlětne bědźenje Drobjanſkeje gmejny wo žamoſtatnu hońtwu je daloko a ſchěroko po Sserbach, haj žamo ſwonka Sserbow, kedźbliwoſcź a ſpodźiwanje ſbudźiło. Lětža 10. dźeń julija žu nětko žwój žamoſtatny hońtwinſki wokrjeż doſtali a 30. julija žu žwoju hońtwu žwojemu gmejnſkemu pſchedſtejicźerjej k. Schönfeldej ſa 200 hr. lětneho pjenjeſa ſe žwobodneje ruki pſchenajeli, byrnjež Minakałſke knjejſtwo 550 hr. žadźiło. Niz jeno Drobjenjo, ně, też Łomſk a Khróſt, haj zyła wokolina žo na tym wjeżeli. Łomſk a Khróſt běſchtaj žo nawabicź dałoj, loni naſnymu žwoju hońtwu Minakałſkemu knjejſtwu pſchenajecź. To pak nětko wobžedźerjo ſahonow pſchi Minakałſkich knjeżich honach jara wobžaruja. Dźiwina je ſ nowa žylnje pſchibywała a nacźinjuje njeżmėrnu ſchkodu. Teho dla je wjeżele cžim wjetſche, ſo budże žuždobnym Drobjanam móżno, žo lěpje tejele cžwile wobrócź a też ſ tym jich hona wołóżecź.

Njech pak žo też na tutym měſtnje Drobjanſkej gmejnje ſa rjany wuſpěch ſboże pſcheje. Tónle wuſpěch žmėdża Drobjenjo khroble pſchipiſacź žwojej jednocże, wutrajnoſcźi a woporniwoſcźi. We běhu tychle, ſa nich cžeżkich žydom lět je žo ſe wſchelakich wliwapoknych ſtron ſpytało, jich jednotu pſchekaſacź a jich wutrajnoſcź rosmjaſcź. Tola Drobjenjo ſtejachu, kaž jedyn zylk, kaž ſkała w howrjazym morju. Sroſymimy tele rjane poczinki wſchě, hdyž pſchiſpomnimy, ſo žu Droby doſpołnje žerbſka wjeż, ani jeneho zuſbnika dźě tam njeje.

Schěroku ſjawnoſcź, woželbje naſche małe gmejny, kiž pod žamymi cžeżemi cžerpja, wěſcże ſajimuje, běh zyłeje naležnoſcże ſeſnacź. Njech žo to w ſcźěhowazym ſtanje:

Hacź do lěta 1906 bě Minakałſke knjeżſtwo Drobjanſku hońtwu wotnajatu mėło. Wono dźiwinu jara mało potſělowaſche. Ta bě žo teho dla njeżmėrnje rosmnożiła. Sahony pſchi holi njehodźachu žo ſe wſchelakimi płodami ani wobžycź ani woždźecź. Žito wotkużowaſche žo hacź do žamych koruſchkow, kak a runkliza ſapuſcźowaſche žo we bjeſpſchikładnych rosmėrach. Ssamo w ſahonach wot hole bóle ſdalenych mějachu woželbje žorniki žwoje lěhwa a mkode. Te ſawalowachu a ſaſchmatowachu žita na runje žałożne waſchnje. Na wobcźežowanja Drobjanow drje knjeżſtwo pſchikas dosta, dźiwinu žylniſcho potſělowacź. Tola woſta jenož pſchi wukaſu.

Toho dla ſapowjedźi žo Drobjanſka gmejna w februaru 1906 raſnje, Minakałſkemu kaježſtwu hońtwu dale pſchewoſtajicź. Wona próſtwu hamtſkemu hejtmanſtwu wo poſtajenje žamoſtatneho hońtwinſkeho wokrjeża póżła. Próſtwa pak žo ſacźižny. Próſtwa na wokrjeżne hejtmanſtwo lubjeſche ſwoprědka bycź ſ wuſpěchom. Nětko wuſtupi Minakałſke knjeżſtwo ſ wudawanjom, ſo žu hona Drobjanſkeje gmejny ſ honami Minakałſkemu knjeżſtwu žłuſchazymi wobdate. K temu pak na žane waſchnje tak njeje. Haj, wudawaſche žo žamo, ſo žu hona Drobjanſkeje gmejny a Drobjanſkeho ſórbarka (kiž Minakałſkemu knjeżſtwu žłuſcha), konſolidowane, to rěka, ſo žu gmejnſke hona ſ knjeżimi tak njerosdźělnje ſjednocźene, ſo gmejna ſ zyła žaneje žamoſtatnoſcże wjazy nima. Sroſymicź bě, ſo hamtſke hejtmanſtwo temule wudawanju wěrjeſche a Drobjanam ſdżěli, ſo je tajka konſolidazija žo w lěcże 1876 ſtała. Tola Drobjenjo temu nihdy njewěrjachu. Na to chzychu jich pſchepokaſacź ſo je tajka konſolidazija žo tola w podźiſchich lětach měła. Drobjenjo žadachu pišomne wucźinjenja widźecź. Tola tajkich nihdże žanych njebě. Ale hońtwu teho dla hiſchcże njedoſtachu, (Pſchichodnje dale.)

Přilopk.

* (30000 hriwnow žo wujebałe.) W Draždžańſkej banzy w Barlinje je žebi na jenu falſchowanu kwitowanku njeſnaty cžłowjek 30000 hriwnow wupłacźicź dał. Hakle někotre hodźiny poſdźiſcho žo dohladachu, ſo je kwitowanka falſchowana.

* (Kónz njeſprawneho rěcźnika.) Prjedawſchi rěcźnik a ſtatny rěcźnik ſwonka žłužby, Hermann Thieme je pſched krótkim w Budyſkim jaſtwje wumrjeł. Thiemu běchu 1. oktobra 1911 dla

pschekschiwjenja jemu dowěrjenych pjenjes k jastwu na wjazy lět sažudźili. Swoje khostanje dyrbjesche wón w Budyschinje wotpokuczicz. Hdyž běchu jeho sajeli, hižo měnjachu, so je jeho duch samuczeny, tola po lěkarskim spósnaczu žo wón k žudniskemu jednanju hodźesche. Thiema bě mjes druhim jenej pinczniziy. s kotrejž bě wón do Italskeje puczował, s pschekschiwjenych pjenjes 90,000 hriwnow darił, hacz runje wón žaneho samoženja njemějesche. W Budyskim jastwje bě wón samyšleny a bjes džak žwoje džěło czinjesche. Wscheho wobkhada se swonkownym žwětom žo wón sminycz pytasche, žamo pschi wukhodźowanju w jastwowym dworje žo wón njewobdźěli. Krótko prjedy hacz jeho sajachu, bě žebi wón w žwojim wobydlenju žiwjenje wsacz spytał. Wón wschě pkunowe (gasowe) honacze woczini a sajědojczenje s pkunom bě po sdaczu tak dospołne, so jeho sa morweho sběhnychu. Po wjelehodźinskim prózowanju žo pak wohnjowej woborje poradźi, jemu žiwjenje wróczicz. Jeho mandźelska je žo wot njeho džělicz dała.

* Nowe panzerowanske platy je inženieur Schaumann w Königsbergu wunamakał. Pschi twarje panzerowanskich platow wón po napschecznym puczu dže, po kotrymž žu hacz dotal khodźili. Jeho plata s jenotneje maczisny njewobsteji, ale s někotrych worschtow. Wón platy tak twari, so je stwjerdźena strona, kaž hacz dotal wonka, ale so je swonkowny bok elastiski a sadni bok twjerdy. Schaumann sady panzerowaneje platy platu s lohkeho metalla kładže. Pschi tšělenju žo plata tak pscheměnja: Kula do elastiskeje worzloweje platy dyri a ju pscherasycz pyta. Dokelž pak je lohkametallowa plata s worzlowej platu s dypkami sjednoczena, njemóže worzlowa plata mjesu elastizitety pschekroczicz; pschetož njeelastiski lohki metall se žwojej krutosczu poknje stutkuje a temu sadźewa, so žo worzlowa plata pscherasy. Duž panzerowa plata kulu wróczo czišnje. Tele dny žu žo nowe platy pruhowcke. S wojerskeje tšelby žo na dalokosez 130 metrow do 7 mm worzlowy platy tšeli, kotraž žo hladko pscherasy. Potom žo do 5 mm tolsteje worzloweje a 4 mm lohkometaloweje platy tšeli, kotraž žo po wasy 6 mm worzlowej placze runa. Worzlowa plata žo jenož lohko rostorhny a lohkometallowa plata lohku dulu pokasowasche. Potom do 6 mm worzloweje a 4 mm lohkometalloweje platy tšelachu. Hdyž bě knla trjechika, žo jenož lohka dula pokasowasche.

* (Pół milijona krónow pschekschiwił.) W Innsbrucku žu psched krótkim sliczbowanskeho radźiczela žwobodneho knjesa s Kuhna, žyna prjedawscheho wójnskeho ministra s Kuhna sajeli. Jemu dopokasachu, so je na schkodu alpokrajneje ludoweje banki, s kotrejež direktorom wón bě, pół milijonow krónow pschekschiwił. Po Kuhnje tež prjedawscheho knihiwjednika ludoweje banki Schaschaleka sajachu, dokelž je pjecza Kuhnej pschi jeho pschekschiwjenju polěkował.

* (Pschekschiwjenje jeneho awstriskeho offizěra.) Wyschschi lieutnant Frimmel s 58. pěscheho regimenta we Winje, kotryž bě korpsowemu komandej pschidźěleny, je 10,000 krónow pscheschiwiwschi czeknył.

* (Człowske woždy.) S łódźu „Titanik" žo loni pschi njesbožownej jězbje tež žona jeneho w Amerizy pschebywazeho Belgiczana wobdźěli. Hdyž žo muž sa žwojej žonu wobhonjesche, jemu sdźělichu, so je jeho žona mjes tepjenymi. Žona pak bě žo wukhowała, tola jara czežko skhorika. Ju do jeneho New-Yorskeho hospitala dachu, hdźež wona skoro zyke lěto khora, njemóžo rěczecz, leżesche. Tele dny žo wona k žwojemu mužej dowjese. Tón pak bě žo mjes tym s nowa woženił a bě se žwojej druhej žonu sbožownje žiwy. S pschikhadom prěnjeje žony žo taj tak stróžischtaj a srudźischtaj, so žebi žiwjenje wsaschtaj.

* Nowe czežke pólne 105 mm kanony žo w franzowskej artilleriji sawjedu. Kóždy korps dwě wotdźěleni po 4 kanonach dostanje. S nowych kanonow žo kule 10 kilometrow daloko tšeleja. Kož žo sda, budža žo nowe kanony woženbje pschecziwo powětrowym łódźam a lětadłam nałożecz.

* (Horzota a wulka žuchota w połnóznej Amerizy.) Pódla horzoty wobydlerstwo někotrych statow połnózneje Ameriki, woženbje w Missouriskej, Oklahamje a Marylandskej s wulkej žuchotu czerpi. Žórka žu tam na wjele městnach saprahle, hacz runje žo wschědnje woda po želesnizy do tamnych stron wosy, je nusa na wodże tak wulka, so žo ludźo ani wjazy mycz njemóža. Pschiwjesena woda lědma sa stoty dźěl potrjeby doženha. Boja žo, so žo žně shubja. Wot lěta 1887 žo sjednoczene staty njejžu s tajkej horzotu domapytale kaž lětža.

Poslednje dny horzota wot Kansaža hacz do Texaža doženasche. Termometer 38 gradow czopkoty po Celsiju w sczinje pokasowasche. Rěki žu wusthle, žně žu žo se žuchotu sniczile.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyschinje na žukelnskej haży 9,

meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobydlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch placzisnach.

Poruczam jako pschihódne a praktiske dary

= debjaze meble =

wscheje druzziny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy,

paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Pjenježnikam

žo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoschiz haży 42 po 1 skhodže, w hosczenzu k „jandželu".

Hypotheki a wobžedženstwo leżomnosczow.

Sakożene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Zonjaze koschle
mužaze koschle
dźěczaze koschle
trjenja
wutrěwanske trjenja
blidowe ruby
rólowanske ruby
schantka

koschlaze žukno
wupjerki
s rukowanjom, so pjerje njepschepuschczeja
kožowe płachty
zychi, běłe a pišane
kožowe pschikrywy
kupanske schaty

vitraże, gardiny a **schórzuchi.**

Najwjetschi wubjerk. — Najtunsche placzisny.

August Hilger

w Budyschinje

— na seminarskej haży 2. —

Wuměrjenski bureau Khorle Hartiga,

wot stata pruhowaneho a pod pschižahu wsateho geometra

w Budyschinje na hornczetiskej haży 23, della. Telefon 356.

Poswjećenje khorhoje w Pančicach

njedźelu 24. augusta 1913.

Započatk hižo w **2** hodźinomaj.

Wo prawje bohaty wopyt ze wšěch stron prosy

»Lipa Serbska«.

Ssuczelna

czehnita krowa

je na pschedań w Lischej Horje czišło 1 pola Njeßwaczidła.

Rjana ßuczelna

jałoja

je w Lipiczu czišło 3 na pschedań.

Khežorska khofejownja

Chenillowe rubischcza

a schawle

placzisny hódno pschedawa

Otto Osswald

na kamjentnej haßy 7.

Schtwórty wěnz spěwow

je saßo dostacz we wudawarni Serbskich Nowin.

I. zhromadźizna „Zwjazka Serbskich Akademikow"

budże **póndźelu 18. augusta** popołdnju w 3 hodź. w Serbskim Domje w **Budyšinje**. Wšitcy česćeni »Stari knježa«, też ći, kotřiž hišće do towarstwa zastupili njejsu, a sobustawy su z tutym najnaležnišo přeprošeni.

cand. med. Rězak,
t. č. předsyda.

Swjedźeń „Lipeje Serbskeje"

w Pančicach, 24. augusta t. l.

Wšě k „Domowinje" přizamknjene towarstwa chcyłe so na nim wobdźělić.

Předsydstwo „Domowiny".

Ratarska schula w Budyschinje.

Bliżschi **symski semester** ßo **wutoru 21. oktobra 1913** sapoczinje. Samolwjenje nowych schulerjow podpißany direktor pschijimuje, kotryż je tez swólniwy, dalsche wukasacz.

Prof. dr. **Gräfe.**

S puczowanja ßo wrócził.

Rěczník Lehmann.

J. Bierig,

praktiski skótny lěkař w Budyschinje

na rózku seminarskeje a Hoschiz haßy.

Telefon w Budyschinje 780.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khežorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wjeczor

wulke pschedstajenje

:: najnowschcho dokonjenja ::
ßwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóżdn ßobotu a ßrjedu ßo program pschemeni.

Bukečanske serb. tow.

zmeje njedźelu 17. augusta popołdnju w 5 hodź. dla wu radźenja wo wobdźělenju t warstwa 24. aug. w Pančicach posedźenje.

Wše sobustawy z tutym naj wutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln.

zmeje, da-li Bóh, jutře njedźelu **17. augusta** pop. w 5 hodź. w Hončec hosćencu swoje měsačne posedźenje. Wše lube sobustawy a hosć w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Towarstwo Handrij Zejler we Łazu

zmeje **njedźelu 17. augusta** w Šołćic ležomnosći we Łazu

swójbny swjedźeń.

Započatk pop w 4 hodźinach. Knjez sejmski zapósłanc Bart je přednošk přilubił.

Wšitcy serbscy přećeljo a najbóle maćerje a młodźina so najwutrobnišo přeprošeja.

Předsydstwo.

Do Lasa!

Njedźelu 17. augusta budża

reje.

Pschecźelnje pschepruschuje

K. Scholta.

Do Lasa!

Schtwórtk 21. augusta:

humoristiski konzert

nowych

Muldenthalskich spěwarjow.

Pschecźelnje pschepruschuje

Khorla Scholta.

Zhiwnosćz

abo mjenšche kubło kupicź abo wotnajecź pytam. Dalsche je shonicź we wudawarni Serbskich Nowin.

Kuchańki, stwinske a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom a knowemu lětu pschistajeřa **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku žitnych wikow w cžrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Młódscha

ßłużobna holza

ßo do lohkeho domjazeho dźěła pyta na kamjentnej drósy czo. 1 w restawrantu.

Kowarskeho wuczobnika

k jutram 1914 pyta

Pawoł Miczka w Pomorzach.

(K temu cžißku pschikłoha.)

Pschiloha k czißlu 33 Serbskich Nowin.

Sobotu 16. auguſta 1913.

Płaczišny rěsneho ſłotu na Draždžanſkich ſłótnych wikach.

11. auguſta 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże hacž do 6 lět	51—53	96—98
awſtriſke	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	46—48	88—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	40—44	82—85
4. žnadnje pizowane kóždeje ſtaroby	34—38	73—79
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże	51—53	92—97
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże hacž do 7 lět	45—48	86—89
3. ſtarſche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite młódſche kruwy a jałojzy	40—43	79—82
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	75—79
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże	51—53	93—97
2. žrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	47—50	88—91
3. žnadnje pizowane	42—45	81—84
Cželata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	61—63	100—104
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	52—56	94—98
3. žnadnje wuwite wot zyza	46—50	88—92
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſchižењow w ſtarobje hacž do 1¼ lěta	61—62	79—80
2. mjaßne	58—59	78—79
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	52—56	70—74

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 9. auguſta 1913. wot hr.	np.	hacž hr.	np.	W Lubiju 14. auguſta 1913. wot hr.	np.	hacž hr.	np.
Pšenica . . . . běła	—	—	—	—	8	80	10	30
„ . . . . žołta	9	40	9	75	—	—	—	—
„ nowa	—	—	—	—	9	30	10	—
Rožla	7	80	8	10	7	60	8	10
„ nowa	—	—	—	—	7	30	7	80
Jećmjeń . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	7	30	8	25
Wows	7	50	8	20	6	80	7	90
„ nowy	7	30	7	75	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Wola	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	15	—	17	—	15	—	17	50
Hejduſchła . .	17	50	19	50	18	—	20	—
Bérny	2	25	2	80	2	50	3	—
Butra . . . . 1 kilogr.	2	40	2	80	2	50	2	70
Pšeničžna muka 50 „	11	25	19	50	15	50	19	50
Ržana muka . 50 „	10	25	13	25	12	—	14	—
Ssyno . . . 50 „	2	50	3	—	2	75	3	30
Ssłoma . . 100 „	2	80	3	50	3	—	3	50
Prožata 912 ſchtuk, ſchtuka . .	14	—	26	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby	—	—	5	75	5	70	6	—
Ržane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	6	10	6	40
Pšeničžny gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj.

W Budyſchinje płaczeſche: tórz pšeničzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 15 hr. 98 np. hacž 16 hr. 58 np., tórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 12 hr. 48 np. hacž 12 hr. 96 np., tórz jećmjenja po 140 puntach: — hr. — np. hacž — hr. — np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

14. auguſta 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 70 np. hacž 8 hr. 10 np., pšenza wot 9 hr. 60 np. hacž 9 hr. 70 np., jećmjeń wot — hr. — np. hacž — hr. — np., wowß wot 7 hr. 50 np. hacž 8 hr. 40 np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., žyno (ſtare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 20 np., bérny — hr. — np. hacž 3 hr. 20 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 17 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacž 2 hr. 70 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Wiedro w Londonje 15. auguſta: Pomročzene.

Cyrkwinske powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi ſmeje 13. njedželu po žwjatej Trojizy farat Räda rano w 7 hodžinach žerbſku ſpowjednu wuczbu, ½9 hodžin duchowny Tiſcher žerbſke a w 10 hodžinach němſke prědowanje.

Tydženſke ſaſtojnſke dźěła ſmeje duchowny Tiſcher.

Wórowani:

W Michalſkej zyrkwi: Khorla Ota Emil Bockum, pólzaj we Werdawje, ſ Linu Marthu Neumannez na Židowje.

W katholſkej zyrkwi: Jurij Bjedrich Ebert, knihiwjednik w Barlinje, ſ Anaſtaſiu Glatzelez tu. — Jan Rudolf Horak, kamjenjećiſchćet w Budyſchinje, ſ Hilžbjetu Fridu Albertez tu.

S druhich woßadow: Jan Khorla Rjenč, farat we Wjeleczinje, ſ Margarethu Kſchižanez w Hodžiju. — Khorla Auguſt Mikanja, kublet w Jeſchizach, ſ Marju Marthu Zehrez w Delnjej Hórzy. — Rudolf Jurij Grunewald, bankowy ſaſtojnik w Draždžanach, ſ Johanu Madlenu Emiliu Matekez w Hucžinje. — Khorla Ernſt Duda, murjeć we Woſtaſchezach, ſ Hanu Lenu Krawzez w Drožđžiju.

Kſóni:

W Michalſkej zyrkwi: Khorla Helmut, Khorle Schöby, ſamkarja w Sčžijezach, ß. — Khorla Auguſt, Jana Auguſta Neubuża, ſkakarja w Jeńtezach, ß. — Bjedrich Wylem, Khorle Bohuwěra Michalka, ſkakarja we Wurizach, ß.

W katholſkej zyrkwi: Anton Jan, Antona Klimeſcha, ſchewza na Židowje, ß.

S druhich woßadow: Frida, Bohuwěra Panaſcha, ſkakarja w Nowych Spytezach, dź. — Hana Ella, Guſtava Emila Haſche, ſkakarja w Zicženju, dź. — Elſa Liddy, Jana Auguſta Nicže, žiwnoſćerja w Cžetwjenych Noßlizach, dź. — Johana Mina Lena, Pawoła Wylema Luciuża, ryczećkubleťſkeho najeńka w Małej Borſchczi, dź. — Erna Marja, Khorle Auguſta Schlozy, žiwnoſćerja w Pßowjach, dź. — Waltat Pawoł, Jana Auguſta Huſaka, tepjerja w Adolfſkej Hěcže, ß. — Frida Hilžbjeta, Bjedricha Ernſta Wagnera, želeleſniſkeho dźěłaćerja w Porſchizach, dź. — Edmund Waltat, Bjedricha Ernſta Nowaka, knihimjednika w Polpizach, ß. — Jan Alfred, Ernſta Gudy, žiwnoſćerja w Rakojdach, ß.

Zemrjeł:

W Michalſkej woßadže: 12. auguſta: Waltat Rudolf, Wylema Maza Ducžmana, ſłótneho wothladarja w Nowych Cžichońzach, ß., 10 m. 17 dn.

W katholſkej woßadže: 6. auguſta: Eduard Joſef Tilgner, fabrikat ſ Lubija, 50 lět.

S druhich woßadow: Martha, Pawoła Wirtha, žiwnoſćerja w Janezach, mandźelſka, 31 l. 1 m. 14 m. — Gertrud, njemandź. dź. w Ssulſchezach, 4 m. 8 dn. — Jurij Hencž, žiwnoſćeć w Minakale, 62 l. — Ernſt Bohuwěr Herzog, dźěłaćeć w Krakezach. — Ernſt Rychtat, dźěłaćeć w Njechanju, 54 l. 5 m.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodžija.

13. njedźelu po žwjatej Trojizy ſmeje rano ½7 hodžin duchowny Voigt žerbſku ſpowjednu wuczbu, ½8 hodžin žerbſke a w 9 hodžinach němſke prědowanje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

13. njedźelu po žwjatej Trojizy ſmeje duchowny Bójz rano w 7 hodž. žerbſku ſpowjedź, dop. we 8 hodž. žerbſke a ½10 hodžin němſke prědowanje.

Popołdnju w 4 hodž. ſhromadźiſna ſchćeſćž. towarſtwa mužſkeje młodžiny.

Ssrjedu wječor ½8 hodžin ſhromadźiſna ſchćeſćž. tow. mužſkeje młodžiny.

Succomalt-Hämatogen

ſ lezithinom,

wurjadny wupruhowany krej tworjazy

poßylnjazy žrědk.

Ssrědk ſa poßylnjenje čzuwow.

Bleſcha 3 mk.

Roſeßłanje na wßy. Jeniczzy woprawdźity porucża

kral. privil. hrodowſka haptyka

w Budyſchinje.

Franz Marſchner

čaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **čaßnikow** a **čaßnikowych rjeczazow**

k dobroczživemu wobkedźbowanju porucża.

Hódna twora. Pilžomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Philippi & Co.

Měješel Curt Mahnke.

Saisonske wupschedawanje

wot 15. hacj 24. augusta.

Wulke poniženje placzisow. **Žadna skladnostna poskiczenka.**

Blidowe ruby	95	1.35	1.65
1/2 płatowe **blidne ruby**			2.25
Trjenja, schěre, 1/2 duzenta . . .	1.95	2.25	2.75
Trjenja, běłe, 1/2 duzenta	1.85	2.25	2.90
1/2 płatowe **trjenja,** kwětkate, 1/2 duz. kruteje družiny			4.20
Wutrěwanske rubischka, 1/2 duz.	1.35	1.75	2.25
Blidowe pschikrywy, pißane, barbu njepuschczate	95	1.38	1.95
Kochenillowe blidowe pschikrywy			3.65
Portiery, wjele niže placzisny.			
Pscheschiwane pschikrywy, dobre hódnosczе	3.65	4.45	5.45
džělbu **ruskich pjeslow** najnowschcho mustra			1.25

1 džělba **blusow,** czistowolmjanych podschitych

1. serija	2. serija	3. serija
3.45	**4.45**	**7.90**

1 džělba **mußelinowych a satinowych blusow** s modernskim bolharskim wobßadženjom

1. serija	2. serija	3. serija
1.25	**1.85**	**2.45**

džělba **zefirskich a płatowych dżeczazych wobleczenjow**

wulkosczj 45	50	55	60
95	**1.15**	**1.30**	**1.50**

200 cheviotowych dżeczazych wobleczenjow,

wulkosczj 45	50	55	60
2.95	**3.25**	**3.60**	**3.90**

džělba **hólczazych sportskich koschlow,** barbu njepuschczatych

wulkosczj 60	70	80	90
1.05	**1.30**	**1.55**	**1.80**

Wolijowe barby

wschěch snatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe,
molerske a murjerske barby,
terpentinowy wolij (němski a franzowski),
lanowolijowy firniß, jara derje a twjerdże schnyjaty
jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki,
żelesowe laki, Kölnski klij kaž tež **murjerski kalk,**
drobnu krydu, gyps, portlandski zement,
najlěpschi karbolineum, barbicże wschěch družin,
schablony sa **molerjow** a **murjerjow**
porucza a ma pschezo na składże po najtunischich placzisnach

Emil Měrsch, drogowe klamy

24 na kamjentnej haßy 24.

Wschu domjazu a kuchińsku nadobu,
lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane żudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwaßne dary
kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pschi żerbskich hrjebjach 10.

Wupschedawanje wobucża.

Dla pschecżehnjenja a spuschczenja wschelakich wězow, kaž tež dla sawjedženja wobucża spezialnych snamjenjow żym

placzisny swojeho wulkeho składa

jara ponižil.

Wobstatki starscheho wudżělka hacj do 50 % tuńsche Schkórnje k schnórowanju a wyßake schkórnje s najlěpscheje howjaseje a czelazeje kože hižo po 7 1/2 mk. Žonjaze schkórnje a niske stupnje hižo po 4 mk. Dżeczaze schkórnje jara tunjo.

Wupschedawanje jenož hacj do 31. augusta traje.

August Schäfer

na seminarskej drósy.

„Serbske Nowiny“ wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Ke nawóstkl, kiž maja so we wudawarni „Serb. Nowin“ (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 34. **Sobotu 23. augusta 1913.** **Lětnik 72.**

Starowupruhowany swjask mjes Němskej a Awstriskej.

Nakhwilny rosdźěl mjes němskej a awstriskej balkanskej politiku njeje němsko-awstriski swjask poškłabił. Pschi składnosczi 83lětnych narodninow awstriskeho khěžora je khěžor Wylem w Homburgu czežnu hosczinu wuhotowacz dał, k kotrejž bě awstrisko-wuherskeho póšłanza pscheprošył. K tutemu žo wobroczliwschi je khěžor sczěhowazy pschipitk wunjeł:

„Wascha excellenza! Wot teho czaša, so běchmy poślednich krócz kaž kóždolětnje k wošwjeczenju narodninow jeho majestosce khěžora a krala Franza Josefa, mojeho žwěrneho swjaskarja a nanowskeho pscheczela, shromadzeni, žu jěre wětry psches krótkorańschu Europu schumiše. Hdyž je žo poradźiło, měr Europy pschecziwo wschěm nawalnosczam sakhowacz, mamy žo sa to wošebje wyšokej mudrosczi jeho majestosce khěžora a krala Franza Josefa dźakowacz. Jako žwěrni swjaskarjo Awstrisko-Wuherskeje nad tym wošebje wulke wjeselo sačuwamy a s wjeselym wóczkom do pschichoda hladamy. Pschetož starowupruhowany swjask, s kotrymž staj Němska a Awstrisko-Wuherska k žebi swjasanej, budže tež dale k žohnowanju žwěta žwoju móz a skutkowanje wopokasowacz. S tymile sačuczemi Wschehomózneho prošymy, so by Waschemu najhnadnischemu knjesej hischcze dołhe lěta sbožowneho knježerstwa k sbožu a žohnowanju jeho ludow a k trajnej mozy a wulkosczi jeho khěžorstwa spožcził! Sběhnimy žwoju schkleńzu a pijmy na derjemcze jeho majestesce khěžora a krala Franza Josefa!“

Awstriske nowiny nowe wobkruczenja awstrisko-němskeho swjaska s wulkim spokojenjom rospominaju. W nastupanju balkanskeje politiki je žo Awstriska dospołnje nahladam němskeho khěžora pschisamkła.

Sjězd němskich katholikow w Metzu.

Wot sandźeneje njedźele žo w Metzu schěsczdźesata hłowna shromadźizna katholikow s Němskeje wotměwa. Pschedžyda městneho wubjerka profesor Kinzinger shromadźiznu s rěczu wotewri, w kotrejž na to pokasowasche, so lětusha shromadźizna w znamjenju Konstantinskeho jubileja steji. Kaž tehdy kschesczijenjo, tak dźenża katholikojo psched czežkim nadawkom steja, psched bědźenjom s modernskim pohanstwom. To je najhłownischi nadawk hłowneje shromadźizny. Dźełaczerske swjaski žu s pschiczinu shromadźizny žwjedźeński czah po městowych drohach wuhotowałe, pschi kotrymž je žo 30 000 dźełaczerjow wobdźěliło a kotryž tři hodźiny trajesche. Po žwjedźeńskim czahu žo wobdźělnizy do schtyrjoch žwjedźeńskich shromadźizow podachu, s kotrychž žo 11 w němskej a 3 w franzowskej rěczi wotměchu. W 11 hodźinach wječor pschedžyda wjerch Löwenstein witazu shromadźiznu wotewri a najprjódzy telegram khěžora Wylema čitasche, kotryž bě jako wotmołwjenje na hołdowanski telegram sjězda katholikow doschoł.

Póndźelu žo wo mišionstwje mjes pohanami jednasche. Katholikojo w Němskej žo k wjetschim woporam po modlitwje a pjenjesach sa swonkowne mišionstwo napominachu. Hdy bychu katholscy mužojo jenož jedyn prozent teho, schtož sa alkohol wudawaju, mišionstwu dali, bychu skórźby mišionow wo njedožahanju pjenježnych žrědkow wotmjelke. Franziskanski pater Völling s Chiny praji, so w Chinje 400 milijonow człowjekow na to czaka, so by žo jim pucz do kschesczijanskeje zyrkwje pokasał; pschetož woni žu swólniwi, pschibójske temple wopuschczicz. Nětkole pak staj hakle 2 milijonaj katholikow w Chinje. Sa mišionstwo w Chinje je jara wjele pjenjes trěbnych, a w Němskej je tola 800 katholskich milijonarow. Hdyž w Chinje khudźi mišionarojo czitaju, so je jedyn bohaty katholik sa jedyn wołtař 70 000 hriwnow, sa jenu klětku 30 000 hriwnow darił, potom žebi myšła, so by katholska zyrkej njeschkodowała, hdy by žo sa wołtař jenož 20 000 a klětku jenož 10 000 hriwnow wudało, so pak mohłe žo te sbytne tyšazy sa mišionstwo wužicz.

Luxemburgski biskop Kippes wo kulturnym a schulskim wojowanju w Luxemburgu rěczesche. W naschim czažu je jena hrózbna móz, kotraž wošebje w romanskich krajach sapuscżejo dźěła. Tuta hrózbna móz je loža, žwobodne murjerstwo. Mnohi katholikojo strach tejele mozy njesnaju. Hižo 1829 je žo bamžisti wokolnik pschecziwo žwobodomurjerstwu wudał, kotrež wscho spytuje, młodźinu se skymi wuczbami skasycz. Sswobodomurjerstwo młodźinu wocżehnje, kotraž na žane wuczby wjazy njepošłucha, žo žaneje mozy wjazy njeboji; jeho sakoń je łža, jeho Bóh dämon, jeho wuczba je najnjekniczomnischa, schtož móže žebi człowjek myślicz. Luxemburgszy móža srudny khěrlusch wo tym spěwacz. Tam žu žo liberalni, sozialdemokratojo, revoluzionarojo a žwobodomyślni sjednoczili. Tónle swjask je žałožnje hubjeny schulski sakoń wudźěłał. Prajiło je drje žo, so dyrbi dobra schula bycz, do sakonja pak žu wukasy pschischkte, tak njesprawne a ludanske, so móžesche jedyn katholski sapóšłanz w komorje sawołacz: Tónle sakoń njeje dale niczo, dyžli do paragrafow sestajene ludanstwo! Schula w Luxemburgu dyrbi bjes Boha a pschecziwo Bohu bycz, lěwiza je wschě polěpschenske namjety prawizy w komorje saczišła, a tak je žo sakoń wudźěłał, kotryž je zyrkwi kóždy wliw na schulu wsak. Wuczerjam je s khostanjom sakasane, žo wo naboženstwu wuczbu postaracz. Kóžde zyrkwine dohladowanje je wotstronjene. Jedyn njewěriwz, jedyn žwobodny murjet, jedyn bjesbóžnik žmě katholske dźěczi roswuczicz, a nichtó nima pschecziwo temu niczo prajicz.

Němzy w Czechach knježerstwu wójnu pschipowjedža.

Politiske prózowanja Němzow w Czechach na to du, te strony w Czechach, w kotrychž ma němske wobydlerstwo hischcze wjetschinu, wot Czech wotdźělicz. W tymle němskim dźělu měła němska rěcz jenicżke prawo we wschěch wyschnosczach. Czescha pak žebi po zyłych Czechach sa žwoju rěcz runoprawo s němskej žadaju a žu teho dla pschezo žadanja Němzow sa dźělenjom Czech s rasnosczu wotpokasali. Němzy poślednje lěta žwoje politiske samery s tym dozpicz pytachu, so w czěskim žejmje s herjekanjom a druhimi žrědkami wuradźenja njemózne czinjachu. Ssejm teho dla wo krajnych finanzach wobsamknycz njemózesche, a krajne finanzy do njeporjada pschińdźechu, dokelž žo bjes žejmoweho wobsamknjenja njehodźachu dawki sběracz. Awstriske knježerstwo je teho dla nusowane było, žejm rospuschczicz a s někotrych sastojnikow komišiju postajicz. Ta je dawki wupisała a krajne finanzy do rjada pschinjesła. Tónle nowy porjad pak žo Němzam w Czechach mało spodoba; pschetož pod nim njemohli ženje žwoje politiske wotmyślenja do skutka stajicz. Tele dny žu němszy sastupjerjo w Chomutawje shromadźiznu měli. W njej je žo wobsamkło, so maja Němzy w khěžorskej radze s knježerstwoweje wjetschiny wustupicz a žo tak dołho knježerstwu pscheczliwjecz, doniž žo njejžu žadanja Němzow w Czechach dopjelnike.

Politiski atentat w Khorwatskej.

W Khorwatskej je žo, dokelž žebi lud potkóczenju žwojich sakońskich prawow psches madźarskich sastojnikow pscheczliwjesche, wustawa sběhnyła. Ludej žu žo s tym wschě politiske prawa wsałe. Ssejm je žo rospuschcził a nowowólby žo njejžu wupisałe. Jedyn kralowski komišar po wukasach madźarskeho knježerstwa w kraju knježi. Prěni kralowski komišar Cuwaj je psched krótkim wotstupił. Do njeho bě loni jedyn khorwatski student, kotryž bě žebi w młodostnym njerosumje myślił, so žo madźarske potkóczerstwo wotstroni, hdyž žo Cuwaj shubi, do tuteho tšélił. Kulka pak bě mišła. Nětko je žo

też do Cuwajoweho nałlědnika, kralowskeho komißara Skerlecza, nadpad sčinił. Jedyn khorwatski student, kotryž je politiskeho pschesćěhanja dla do Ameriki wuczahnył, je žo wot tam wrócził a je njedželu w Sahrjebje psched zyrkwoju do komißara Skerlecza s revolwra tšělił. Skerlecz je žo jenoż njestraschnje sranił. Studenta, kotryž bě, hdyž tšěli, sawołał: „Njech je Khorwatska žiwa!“ žu sajeli.

Sałoženje komunalneje gardy w Franzowskej.

Franzowsojo chzedža zyłe žwoje wójsko w pschichodnej wójnje njepschecželej napschecžo stajicź. Teho dla žo we wójnje k strażowanju želesnizow atd. njeżmědža ani wojazy starschich lětnikow wužicź. To ma žo komunalnym gardam napołožicź, kotrež maja s cźělnje khmanych, k wójsku njepschiżłuschaznych ludźi wobstejecź. Komunalna garda žaneje uniformy njedostanje, a jejna žłužba sastanje, tak bórsy hacź njepschecžel do nastupneho města pschińdže.

Wotmyśleny twar tunela mjes Franzowskej a Jendželskej.

Wuhlady wo twarje podmórskeho tunela mjes Franzowskej a Jendželskej žu žo po franzowskich nowinach w Jendželskej tak połěpschiłe, so žo tónle plan najskerje sa pschichodne pjecź lět wuwjedže. Franzowske nowiny měnja, so jendželske wójnske łódźstwo njebudže wjazy po natwarjenju tunela sastaranje Jendželskeje s zyrobu we wójnje schkitacź trjebacź, dokelž budže žo potom wscha zyroba s Franzowskeje pśches tunel do Jendželskeje wosyćź móz. Jendželske łódźstwo budže potom žwoju kedźbliwosćź na to složowacź móz, so Němska hollandski a belgiski mórski brioh njewobžadźi. Schto pak by było, hdy by žo němske wójsko do Franzowskeje walilo a žo tunela smozowało?

Posp ěšchena mobilisazija ruskeho wójska.

Ruska ma drje najwjetsche wójsko se wschitkich europiskich krajow, tola dla jeho wobschěrnosćze wjele cźaża sandže, prjedy hacź žo wójsko pschi wudyrjenju mobilisuje a k mjesam dowjese. Spěschna mobilisazija pak je s wjetscha s wuměnjenjom dobycża. Franzowska, kotraž sa pschichodnu wójnu žwoju zyłu nadźiju na dobycże ruskeho wójska staja, je teho dla Ruskej hižo wospjet dobru radu dawała, kak mohła mobilisaziju žwojeho wójska pospěschicź. To žu nětkole s nowa franzowszy offizěrojo cźinili, kotsiž žu w tu khwilu pschi ruskich manevrach pschitomni. Po jich radże Ruska nękotre želesnizy natwari. Po jich natwarjenju budże wona pjecża runje tak rucże wójsko mobilisowacź móz, kaž Franzowska.

Napjatosćź mjes Ruskej a Turkowskej.

Do Adrianopla 200000 muži położiwschi žu Turkojo rěku Marizu pschekrocźili a hroża dale do Bołharskeje postupowacź. Poslednje dny žu woni na žłabe bołharske wotdźělenja pola Kuczuk Kaweku a Ortakaje srasyli a je sbili. Jeli so Bołharska Turkam s wjetschim wójskom napschecžo njestupi, móża hischcże Turkojo do Sofije pschicźahnycź. Na pomoz wulkomozow žo Bołharska niemóże spuschcźecź. Turkowska derje wě, so žo Němska, Awstriska a Italska pschecźiwo temu njestaja, hdy bychu Turkojo Adrianopel wobkhowali. Też Franzowska a Jendželska jenoż na sdacże Ruskej k woli Turkowsku napominatej, so by žo sady mjesow wróczika, kotrež žu žo s Londonskim měrom postajiłe. Ruska je pśches žwojeho póstłanza w Konstantinoplu hižo wospjet s najrasnischimi žłowami turkowskemu knježerstwu s wójnu hrosyła, jeli so Turkojo bórsy s Adrianopla njewucźahnu. Wscho je podarmo było. Turkowska žo ruskim hroženjam žměje; wona derje wě, so je ruski zar muż měra a so jenoż wójnu sapocźnje, hdy bychu jeho k njej Turkojo nusowali. Duż Turkojo s měrom w Adrianoplu wostanu a budża dale Bołharow s nawalemi do jich kraja traschicź.

Ruskemu ludej je politika ruskeho knježerstwo, kotrež ma jenoż hrożaze žłowa, tola žanych skutkow njepokasuje, s pohórschkom. Ruske nowiny žu wospjet knježerstwu porokowałe, so na Balkanje žwoju winowatosćź njedopjelnja. Tajke poroki žu jara tunje, pschi nich pak žo njewopomni, so by žo Ruska do wulkich strachow podała, hdy by pschecźiwo Turkowskej mjecź wucźahnyła. Pomoz balkanskich ludow njemohła wjazy wocźakacź, na druhej stronje pak dyrbjała žo njepschecźelnosćzow se strony Němskeje a Awstriskeje bojecź. Duż je srosymicź, hdyž žo Ruska komdźi, w Konstautinoplu žwojim žłowam s brónjemi doras dacź.

Wojerska organisazija w Nowej Sserbiji.

Sserbija nochze na žwojim wójnskim lawrjenzu wotpocźowacź. Lědma je žo měr wobsamknył, a hižo žo dobyty kraj wojerscy organisuje. W nim žo tsi nowe divisije postaja, a to Ibarska divisija se žydłom w Nowobasarje, Kożowska divisija se žydłom w Prischtinje, Wardarska, Bregalniska a Bitolska divisija se žydłom w Skopli (Üskübje), Istipje a Bitoliji (Monastirje). Garnisony žo położa do Egri Palanki, Kocźany, Radowischta, Dźewdźela, Dojrana, Küprülüa, Prilepa, Kumanoweho, Prisrenda a Ssjeniz. So bychu žo trěbne mużstwa sa tele garnisony dostałe, je žo wójnskemu ministrej prawo dało, so žmě wotměnja k schěsćnjedźelskim swucźowanjom trěbnu liczbu offizěrow a wojakow prěnjeje reserwy swołacź. Druha a tsecźa reserwa žo hacź do sanitetnych a sarjadniskich mużstwow se žłużby puschczi. Po demobilisaziji rekrutěrowanska komißija hnydom žwoje dźěło sapocźnje.

Też wobkhodne žiwjenje žo w Sserbiji po wójnje rucże do rjada staji. Sserbske knježerstwo je bołharskemu knježerstwu namjetowało, so by žo direktny wobkhod po želesniz mjes Belgradom a Sofiju sažo wotewrił.

Nowy balkanski swjask.

Bołharski kral je s wukasom, kotryž je sa wójsko wudał, prajił, so budże Bołharska posdźischo, hdyž žo seżylni, Sserbiji, Grichiskej a Rumunskej wotstupjene krajiny sažo wotdobycź spytacź. Mudrje njebě, so kral Ferdinand hižo nětkole wjecźerisku wójnu pschivowjedźi. S tym žo Rumunska, Sserbija a Grichiska pohnuja, mjes žobu nowy swjask wobsamknycź, kotryž žo pschecźiwo Bołharskej měri. Swjaskowe wucźinjenja žo na skhadźowanzy ministerstwowych pschedžydow postaja.

Sjednocźene staty połnócznje Ameriki a Mexiko.

S revoluziju w Mexiku žu žo prjedawsche dobre poměry mjes Mexikom a sjednocźenymi statami pohubjeńschiłe. Měschcźenjo sjednocźenych statow, kotsiž žu žwoje pjenjesy na podkopki a wikowanje w Mexiku nałożili, žu s njepschestawazymi njeměrami cźežko schkodowali. Woni teho dla knježerstwo sjednocźenych statow k temu namołwicź pytaju, so by se žwojim wójskom porjad w Mexiku postajiło. Pódla teho je žo knježerstwo sjednocźenych statow s nětcźischim presidentom Huertu roskoriło. Dokelž Huerta hacź dotal njeje nowowólby sa žejm wupisał a zyłe žwojowólnje knježi, njejžu jeho sjednocźene staty jako presidenta pschipósnałe a žwojeho póstłanza s Mexika wotwołałe. Nětko je Huerta sjednocźenym statam pismo póstłał, w kotrymž žebi žada, so bychu jeho sjednocźene staty pak pschipósnałe, pak jim wón hrosy, wschón wobkhad s nimi pschetorhnycź. S tymle pismom žu žo we Washingtonje njemało wustróżili. Na žane waschnje žo jim nochze s Mexikom wójnu wjescź; pschetož na to njejžu sjednocźene staty pschihotowane. S 80000 wojakow sjednocźenych statow połoja na Filippinach steja, druha połoja je po wschěch statach rostykana. Duż dyrbjeli žo ludźo sa wójsko najecź, hdy by k wójnje doschło. To by jara drecha wěz była. Knježerstwo sjednocźenych statow teho dla swadu s Huertu po dobrym wurunacź pyta. So pak s tym nahladnosćź sjednocźenych statow schkoduje, na tym žo njehodźi dwělowacź.

Revolnzija w Chinje

njeje hischcże pschewinjeno. W Nankingu je žo wot pjatka s njemdrosczu wojowało. Sběžkarjo žu purpursku horu, kotraž město wobknježi, sažo dobyli a dwě łódźi, s kotrymajž žo knježerstwowi wojazy wjesechu, podnórili. Wojazy žo tepichu. Po druhich powjescźach žu knježerstwowi wojazy purpursku a tigersku horu po krwawnym bědženju sažo dobyli a Nanking wobstupili. Wukrajni konsulojo žu hischcże w Nankingu. Tamnischa wikowanska komora je sběžkarjam 600000 dollarow sarunanja poskicźiła, jeli so bychu s města wucźahnyli.

Póstowa póželniza.

Khěžkarjej Pelanej w Hejnowizach žo ženje slě wjedło njebě. Wón mějesche khěžku s polom, tak so móžesche žebi krumu dźerżecź, nimo teho žebi se wschelakim dźěłom nęschto sažłużesche. Wón bě slutniwy a dźěławy, runje tak też jeho žona. Jeno dwě dźěsczi běschtej jimaj sbyłej, a hdyž też žynk w dźeżatym lěcże wumrje, wosta jimaj jeno pěkna Hanka.

Ale njenadźizy Pelan do njesboża pschińdže. Hdyž běchu želesnizu, kotraž njedaloko nimo wěży wjedźesche, natwarili, bě też lěpscheho pucża na dwórnischczo trjeba a wokolne gmejny sapocźachu

drohi twaricź. Tak też Hejnowizka gmejna cźinjesche. To dobre wona mějesche, so mějachu kamjenje w ßwojej skale blisko a tunje.

W skale tehdom też Pelan dźěłasche a mějesche wulke njeßboże. Wulki kamjeń ßo jemu na ruku wali a jemu wschitke porsty rosmjecźe, kotrež dyrbjachu jemu wotewsacź. S tym ßo sta, so strowy a dosćź mkody muž k dźěłu khmany njebě.

Gmejnska rada bě rosomna a poskiczi pomoz. Gmejnski pschedstejicźeŕ druhich na to kedźbnych cźinjesche, so ma gmejna winowatosćź, Pelana podpjerowacź, dokelž bě pschi gmejnskim dźěle do schkody pschischoł. Duž jemu ßkužbu nózneho strażnika poskiczichu a nimo teho mějesche ßa wjeßnych wězy a listy ſ pósta a na póst wobstaracź. Duž mějesche wschědnje na póst na dwórnischcźu khodźicź.

Tuto nowe dźěło Pelanej pschezo něschto wunoschesche, tola bě też druhdy khětro wobcźeżne. Duž dyrbjesche też druhdy jeho żona na póst khodźicź. Druhdy běchu wěso jeno listy dóschke, husto pak běchu też paket y łónczka pschischke, potom by Pelan a jeho żona dosćź njesćź měła. Wonaj běschtaj wjeßekaj, hdyż by runje něchtó na dwórnischcźo jěł a wězy ſ pósta ßobu pschiwjesł. Psched ßwjatymi dnjemi, hdyż bě wjazy tajkich wězow wobstaracź, by ſ Pelanom też jeho żona abo dźowka ßobu khodźiła.

Pelan bě po něcźim ßwojemu hubjeństwu pschiwuknył a njeskorżesche. Wón pschispósnawasche, so bě ßo gmejna wo njeho dosćź postarała, a dźakowasche ßo Bohu, so móże wostacź. Se żonu a dźowku bě w měrje żiwy.

Hdyż bě Hanka schulu wukhodźiła, khodźesche pak ßama na póst, pak macź w domjazym dźěle sastupowasche, so by macź na póst mohła hicź. Hdyż bě dorostka, mějesche póst skoro ßama na staroscźi, pschetoż jeje macź na strowotu kruta njebě, a pucź kóżdy dźeń ju napinasche.

Hana bě rjana holza a po sadźerżenju dobra a luboscźiwa. Někotryżkuli hólź na schwarnu póßelnizu se spodobanjom hladasche a rad ſ njeju rěcźesche. Haj, też samóżicźischi ßynojo ſ wjetschich statokow na nju myßle skożichu, dokelž wjedźachu, so bychu sbożowni byli, hdy by wona jich żona była. Pelanezy běchu ßebi hižo rjany pjenjes *nalutowali*, a hdy *njebudźische* Pelan *braschiwz* był, budźichu ßebi sawěscźe hižo wjazy pola pschikupili a ßwoje małe hospodarstwo powjetschili. Ale dokelž Pelan jeho njebě mohł wobdźěłacź, ßebi pjenjesy radscho na dań dawachu.

Hana bě dwazyczi lět, tola bě khutna a rosomna holza. Snajomstwa ßebi njecźinjesche, dokelž wjedźesche, so ma na wudacźe hischcźe dosćź khwile, a so docźaßne snajomstwa wużitne njeßu. Pschi tym wschak bě ſ kóżdym pschecźelna, ale dowěrna ſ nikim.

Ale po cźaßu tola snajomstwam wuńcź njemóżesche. Bóle sajimowacź ßo sa nju poczeschtaj dwaj mkodźenzaj, Drohakez Jan a Woruschkez Handrij.

Drohak bě wudowiny ßyn, kiż bě bjes samóżenja, a bě blidarstwo wuknył. Wschědnje do města k mischtrej na dźěło khodźesche, hacź runje bě w symje a pschi schpatnym wjedru jeho pucź dosćź wobcźeżny. Ale wón chzyschе macź pschi ßebi měcź a nochzyschе ßo njeje dźělicź, duž ßo wo nju ßwědomicźe staraschе. Mějeschtaj khěżku.

Woruschk bě ßyn se żiwnoscźe, kotruż mějesche po starschimaj herbowacź. Wjazy dźecźi Woruschkezy njemějachu. Woni běchu jara slutniwi, haj někotsi mějachu jich sa skupnych.

Po waschnju běschtaj mkodźenzaj jara wschelakaj. Jan bě měrniwy a cźichi, Handrij pak bě żiwischi a rad bjeßadowasche. Ssnadź bě pola Jana to wina, so bě nana sahe shubił a so tak wot makoscźe nawuknył ßo staracź; ſ tym bě krutoscźe a khutnoscźe nabył.

Hana bě to macźeri dowěrika, so mataj Jan a Handrij k njej nakhilnosćź, a ßo jeje praschesche, kak ma ßo sadźerżecź.

„Dźecźo, to tola njeje cźeżka wěz, ßo rosßudźicź", wotmolwi macź. „Pola Woruschkez je wscheho dosćź, tam by ßo derje měła! Drohakez Jan wschak je schwarny hólz, ale pomyßl ßebi tola, so je hacź dotal jeno rjemjeßlniski wotroczk a so ma staru macź, wo kotruż dyrbi ßo staracź. Ty smějesch rjane samóżenje, podarmo ßmy njelutowali, cźemu by ßebi potajkim braka khudeho, hdyż móżesch bohateho dostacź."

Hana njewotmolwi, nochzyschе ßo macźeri pschecźiwicź, ale jej bě tola trochu tyschno. Pschetoż jej ßo tola cźichi Jan lěpje lubjesche hacź Handrij. Jan drje wjele njepowjedasche, njewjedźesche ßo lischcźicź a jej też ßwoju luboscź tak njewobkrucźesche każ Handrij, ale wona widźesche, so je ßwěrnischi a so ma k njej hłubsche cźucźe. **Wona pak bě poßłuschna dźowka a chzyschе też nětkole hischcźe poßłuschna bycź, runjeż ßebi to wot njeje njemake ßebjesaprěcźe żadasche.**

A sdasche ßo, so Handrij nad ßwojim cźichim wuběhowarjom dobudźe. Wón bě mjenujzy wjele khroblischi a ſ cźaßami k Pelanezam na wopyt pschikhadźesche, a pschińdźe do teho, so je rady widźany. Bojasny Jan ßebi wěso to njeswěri.

Snata wěz je, so pschiwucźenje wjele cźini, a tak to też na Hanu skutkowasche. Hacź runje cźujesche, so ma k Janej wěrnu nakhilnosćź, sapocza tola po něcźim myßliczzy pschiwuknycź, so budźe tutu nakhilnosćź w ßebi dyrbjecź potkócźicź a so budźe Handrijowa żona. Wona by ßo ſ Janom ſ rědka hdy widźało, Handrij pak, hdźeżkuli móżesche, ju pytasche. Pschi tym też wopominasche, so ßebi to jeje starschej pschejeschtaj, a pschecźiwo jeju woli nochzyschе cźinicź.

Ssnadź budźesche mohła tola ßamostatnischo jednacź, hdy budźische wjedźała, so Handrijowej starschej nochzyschtaj wo jeho wólbje niczo wjedźecź. Jemu doręczowaschtaj, so by wón mohł samóżicźischu holzu dostacź, dyżli Hana bě. Ale hdyż spósnaschtaj, so ßyn nochze popuschcźicź, pschecźiwo niczo wjazy njeporokowaschtaj, Handrij bě dźě jeju lubuschk a wonaj jemu skoro we wschěm nochowaschtaj. Ale Pelanezy wo tym niczo njewjedźachu.

* * *

Junu Hana se ßwojeho pucźa njemało spóschena pschińdźe. „To njewěm, kak je ßo to mohło stacź", starschimaj powjedasche. „Mějach Woruschkezom list se sto hriwnami ßobu, a nětkole jeho nimam."

„Hdźe dha je to wostał?" rjekny nan. „Wěsch dha wěscźe, so je jón tebi na póscźe sastojnik dał?"

„To dozyła wěscźe wěm, nanko", dźowka wotmolwi; „wěm ßo dopomnicź, so ßym jón wot njeho dostała a so ßym jón do tosche do druhich póstowych wězow pokoźiła."

„Ssnadź ßy jón potajkim shubiła?" nan ßo wustróży.

„Ja dźě duzy po pucźu do tosche ani hladała, ani niczo ſ njeje brała njeißym", wobkrucźesche Hana. „To wopschijecź njemóżu — a to je telkole pjenjes!"

„Duž dyrbi ßo dopiß pytacź a namakacź", rjekny Pelan. „Bjes dwěla ßy jón wot sastojnika dostała, ale potom ßy hischcźe něschto brała a dopiß ßy tam leżo wostajiła. Ale na kóżde waschnje k Woruschkezom dóńcź a jim praj, schto je ßo stało, a so jim jutsje dopiß a pjenjesy pschinjeßesch."

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Njeparajcźe ßo ſ tšélbu!) 15létny blidarski wucźobnik Kasper, kotryż w Małym Wjelkowje wuknje, sańdźenu njedźelu popołdnju w dwěmaj hodźinomaj ſ Budyschina do Hrubjelcźiz k ßwojimaj starschimaj na wopyt dźěsche. Duzy po pucźu ßo wón ſ pistoliju, kotruż mějesche w kholowowym saku, parasche. Pola stareje winizy ßo pistolija, kotraż bě ſ patronami natykana, spuschczi. Wutšél Kasperej delni żiwot tak cźeżko srani, so hólz na semju padnywschi jako morwy leżo wosta. Jeho do měschczańskeje hojeŕnje donjeßechu, hdźeż je póndźelu wumrjeł.

— (Spuschczenje dawkow.) Krajni wobornizy a reserwistojo ßo na to kedźbliwi cźinja, so njetrjebaja sa měßazy, kotrež ßu k swucźowanju we wójsku swołani, dawk płacźicź. Byrnjeż by jenoż jedyn dźeń měßaza do swucźowanja padnył, tón ßwobodny wostanje. Dawk pak ßo jenoż po namjecźe spuschczi. Swoje swucźowanje dokonjawschi, maja woßoby ßwój wojeński paß gmejnskej wyschnoscźi pschedpołożicź a spuschczenje dawka namjetowacź.

— Wutrajny deschcź je ßo pjatk, ßobotu a njedźelu po wulkim dźělu ßrjedźneje Europy naschoł. Po metereologiskej staziji Budyskeje ßadarskeje a sahrodniskeje schule je ßo wot 12. hacź do 18. augusta 122,5 mm. deschcźa naschło. Srosumliwischo prajene, je ßo na 500 kóßnych metrow kraja 600 hektolitrow wody wulako. Wobkopnym płodam, każ běrnam, kakej a rěpje, a dale nasymskej pizy je miholazy deschcź hojił a jara trěbny był, pschetoż w semi je njedźiwajzy wospjetnych deschczow ßucho było. Woßebje na ßuchotu w Kulowskich stronach skoržachu. Włohi je nětko w semi dosćź, a ratarjo ßebi jenoż hischcźe cźopke, ßkónczne wjedro pscheja, so mohke pólne rostliny Boži deschcź też k ßwojemu roswicźu wuwużicź. Tak trěbne każ je namoknjenje polam było, tak njewitane je wono sa poßtyczene hischcźe na polach ßo namakaze żito było. We ßnopach, kotrež ßu zyle pschemokle, je żito roscź poczało a teho dla po ßwojej hódnoscźi jara schkodowało. Niż jenoż rożka a pschenża, też wowß je kikery napuschczał.

Sprewja měješche drje wulku wodu, tola psches brjohi je wona jenoż w nižinach połnózneje Łužizy stupika, hdyž so to psches kóždej wjetschej wodze stawa.

— Budyske dwórnischczo so prjedy abo posdźischo na stronu k Scžijezam powjetschi. W poslednim poseděnju měschczanskich sastupjerjow je so wosjewiło, so su leżomnoscze s pokodnja żelesnizy w schěrokoscži 100 metrow a w dołhoscži hacž skoro k Scžijezam sa to postajene. S napschecza Fuchsez fabriki so něhdže 30 metrow schěroki pucž natwari.

— K lěpschemu potrěbnych veteranow smeja so w Sakskej w dnjach wot 31. augusta hacž 7. septembra kostrjanzowe dny w městach a na wsach. W Budyschinje budze kostrjanzowy dźeń 2. septembra.

Mutne cžasy. Njewjedra naš wobcžahuja, doniž skónczne tež k nam njepschińdu, měnjesche wo cžas balkanskeje wójny jedyn dobry serbski bur k spisacželej tychle rynczkow. Měr dže nětko je, Bohu budź dźak, na Balkanje. Njewjedro je po sdaczu nimo, ale tużno je, žałostnje tużno a kołowokoło kopja so cžorne mróczele. Tużno haj cžežno je też w naschim lubym wótznym kraju sa ratarja, pschemysłnika, rjemjelsnika haj sa kóždeho wobkhodnika. Dawki a wschelake wudawki su dźeń a wjetsche. Pódla teho pak skoro njesnjesna bjespjenjeznoscź. Statne a industrialne hódnostne papjery su na njewoczakany niski skhodźenk padle. Industrija a wobkhodnistwo wschudze klazatej. Pódla teho scheri sa wulke města a industrialne srjedźischcza bjesdźěławoscź. Jenoż ratarstwo nima dźěławych mozow. Lud cžeka do městow. Na cžěle a na duschi nětkaj hischcze strowy wjesny lud dostawa we městach njedźiwajcy wscheje bjesdźěławoscze saskužbu. Města pak njenaschonity wjesny lud twjerdże k sebi spinaja. Wjesela a rosprószchenja wabja. Schtoż města wupluwaju a schtoż so po wsach dundajo sa dźěłom prascha, je s wjetscha pschetrjebany prak, khory na cžěle a na duschi. Hdyž pschebywa, tam natykuje a njeze bjesmoralnoscź městow też do najsdalenischeje wjeski. Cželedź widźo nusu ratarstwa na dźěławych mozach, wschudze so staja, wschako może hicź, njeje-li spodobna hospodarjej. Bjes dźiwa potom, so runje nasche samożiczijske burstwo, Bohu budź skorzene, so swojich statokow wsdawa, so by też w městach „wot pjenjes“ s łožschim a bjesstarostnischo žiwe było. A jich dźěczi, boželda niz do burstwa! Holzy so na nětkajkeho měschczana, najradscho sastojnika, wudawaju a byrnjež byk nižschi, jeno so je w nětkajkej statnej słužbje. Ssynojo teho runja hladaju do nětkajkeho sastojnstwa salěscź. Tam maja wěsty khlěb, su sastarani na cžas žiwjenja a namrěja-li po starschich nješchto pjenjes, cžim lěpje. Tak wukrwawjuje so nasche burstwo na najlěpschich mozach, po nězim też na pjenjesach. Jedyn burski statok po druhim pada, pada do rukow wulkoležomnoscžerstwa. W naschim kraju roscze pak syła tych, kiž nimaja a njesnaja samostatneho doma ani statoka. Sa tych je wucžba sozialdemokratije wobsbožazy evangelion. Cžerwjena žokma roscze lěto a bóle na jenej stronje, na druhej pak sjednocžowanje wulkokapitala w jenoż nětkotrych rukach. Nasch stat spyta drje so sozialdemokratije dowobaracź, sapkatuje pak wopacžnu dźěru. Hladajmy sa mkodźinu, sascheżěpjujmy do jich wutrobow wótcžinskich idealow. Tak nam pschiwokaju. Wubjerki su so nam srjadowake, we kotrychž ma so skutkowacź. Dźeń a bóle spósnawamy, so nimo maßamy. S tymile pschiprawami njedźerżimy ani jeneho cžłowjeka na wsach, ani sakhowamy jenu jeniczku duschu pscheđ sozialdemokratiju. Ně runje nawopak, tych kiž hischcze w ratarstwje mamy, s tajkimi pschiprawami hladajcy, shubijujemy. Naschi ratarjo to widźa. Jich hórkoscź na tajkim paranju dźeń a bóle pschibjera. „Wótcžinskich idealow sascheżěmy do wutrobow luda!“ Tak pschi spocžatku lěta rěkasche. Stolětne wopomnjecze na krwawne pschewinjenje Napoleona je witana składnoscź. Wschudźom po zykym kraju so pschihotowachu a pschihotuja so hischcze swjedźenje, wuswjecźuja, poswjecźuju so pomniki a sadźeja so duby. Po sdaczu luda idealnoscź po zykym kraju. Ale schtoż snaje ludowu duschu runje nawopak: Symnoscź, wěste sczerpnjenje wótcžinskich sacžucźow s tutym hurawokanjom. Hladajcze na druhe khutne snamjenja cžasa. Kak prósdne poczinaju być nětkotre domy teho Knjesa też w Sserbach! Schtoż je nam pschede wschěm trěbne je bohabojoscź! Lud pak honi so do wjeselow a rosprószchenjow a wopowjuje so w nich. Pschi tym pak je tużno, tużno w starej Europje. Cžorne mróczele rostu a ow — bórsy budźemy kóstkowacź na krwawnischcžach wo nasch luby wótzny kraj! — — -r-

S Ratarjez. Schosar Erwin Mäschker, kotryž je dlěschi cžas na tudomnym knježim dworje służił, je 125 kórzow wulke kubło swudowjeneje Khrystosowoje we Woleschnizy pola Lubija sa 90 000 hriwnow kupił.

S Konjez pola Kubschiz. Tudomny kubler Schkleńczer je swoje kubło jenemu ratarjej s Mischnjanskich stron s 18,000 hriwnami dobytka pschedał. Psched dlěschim cžasom je kubler Schkleńczer swoje kubło w Pschischezach teho runja jenemu ratarjej s Mischnjanskich stron s wulkim dobytkom pschedał. S kublami wikowacź wjazy wunjeże, dyžli na nich hospodaricź.

S Bukez. Saso smějemy sa krótki cžas rjany swjedźeń. Wojerske towarstwo s pomozu druhich sjednocženjow njedźelu 31. augusta na luzy blisko nascheje wsy konzert se wschelakimi swjeżelenjemi wuhotuje, na kotrymž budźa so kostrjanzy pschedawacź. Cžisty wunoschk naschi stari wojazy dostanu, kotsiž su we wójnje byli.

S Radworja. Ssobotu su na tudomnym sastanischczu rjadowarja Pillu dla pschekschiwjenja w sastojnstwje a dla falschowanja lisczíny sajeli.

Protokol 39. hłowneje skhadźowanki serbskeje studowazeje młodźiny w Njebjelczicach, njedźelu 10. augusta 1913. Pokracžowanje. (Město rosprawy.) Hłowny starschi, knjes Jurij Brusk, wotewri njedźelu 10. augusta 1913 popołdnju 1/4 hodźin skhadźowanku se spěwom „Hischcze Sserbstwo njeshubjene“. Krótki cžas sajimachu postrowy a pschecžitanje protokola a listow. Nimo snatych knjesow, kotsiž potom s wjetscha rěcžachu, běsche naš psches wopyt swjeżelik exzellenza Holan, sobusałožer skhadźowankow, se swojim synom. —

Wopyt popołdnischeho poseděnja bě woprawdże khuduschki, hacž runjež mějachmy skhadźowanku we wjetschej serbskej wsy. Bohużel lud tuto popołdnje dosc sańcž nima. Skhadźowanka poczina też bóle sabawny swjedźeń bycź, a to na to waschnje, so by so kóždy trochu naßmjak, w rejach swoje najrjeńsche wjeżelo namakał. So je s tym skhadźowanka wopacžny wuras dostała, kajkiž jeje sałožerjo njejsu chzyli, wo tym su wschitzy dowidźazy knježa pschesjene. Woni naš namołwjeja, so chzyli hłowny doras na popołdnje stajicź a tak duchowne, trajaze wuskutki sa studentstwo a lud sarukowacź.

Knjes kapłan Micž pokasa na to, so su so Njebjelczenjo njedźiwajcy na žně prózowali, nam pschihódne a wjeżele byczo pschihotowacź. Jako snamjo, so naš rad wohladaja, njech sku̇a wěnzy a pletwa, k powitanju pschiprawjene. Rěcžnik pschejesche Bože žohnowanje sa studentstwo, wjeß a zyke Sserbstwo.

Knjes kubler Króna pschikhwata s postrowom wot Bukecžanskeho towarstwa.

Knjes wucžer Sskodeńk pscheproschowasche naš na poswjecženje khorhoje na dnju 24. augusta.

Knjes kubler Schewczik naspomni w rasnej rěcži, so tu wot nasymy sańdźeneho lěta towarstwo wobsteji, kiž chze kschesczijanstwo schkitacź a sjawnje sastupowacź. Nasch serbski lud so hotuje, so by sakrocženju njekschesczijanstwa a błuda wobarał. My „wróczostejazy“ Sserbja smy nasch ważny kschesczijanski nadawk pschezy spósnali a sebi jón ważili, smy wuskutkowali a cžinimy to hischcze. Chzemy też dale na tym stacź, so pschesjenoscź mjes wschěmi Sserbami k wobżywlnjenju kschesczijanskeho wliwa sdźerżimy.

Knjes prof. J. Bryl wukkadowasche nam woßebje narodne winowatoscze. Njeßměmy jenoż pschi słowach wostacź, ale skutki po nich stajecź. Jenoż wjednikow, kotsiž dźěłaja, trjeba lud. Sprawni Němzy njejsu naschim prózowanjam, kiž tola żenje na druhich, ale na naß samych so poczahuja, pschecžiwni. Dr. Sauerwein to we swojim spisu jaßnje pokasa. Teho dla dźěłajmy jedyn sa druheho, wjednizy sa lud a lud sa wjednikow w pschesjenoscži.

Knjes wucžer Nawka namołwjesche naš, so bychmy serbske bajki hromadźili a k posdźischemu wudaczu jemu pschipósłkali. Bajki wusnamjenja lud a hdyž so wone pominu, so też ludowy wusnam shubi, a to ma scžěhwk, so też poczina se Sserbstwom klazacź.

Knjes kapłan Deleńk rosestaja, so ma cžłowjek naturske prawa, kaž prawo bycža, narodnoscze, naboženy atd. Tute pak sebi Sserbja husto doscź mało waża a druhy je doscź njewobkedźbuja. Naturske prawa su swjate wězy, kiž so njehodża jako kabat wußlez, ně, wo wikowanju s nimi mamy samołwjenje pola Boha dawacź, a to njech sebi woßebje wotrodźenzy spomjatkuja. Studowazy dyrbja drje na schulach sahorjene nastawki pisacź dobreje zensury dla, ale hdże wostanje potom cžasto wot nana a macžerje dostate prawo, sahorjeny bycź sa narodnu rěcź a narodny kraj? Też to je naturske prawo a jo scžěhuje winowatoscź, so naschu rěcź a nasch kraj

sdźerżimy. Sa sdźěłaneho to njemóžne njeje, čji pak, kotśiž praja, so je, kža. Čjeścź njewobśteji tola w tym, so naturśke prawa poteptujemy. Make wójsko njetrjeba cźěkacź, hdyž je swólniwe, žwěru sa žwoje žwjate prawa wojowacź. Sslěpz, wotlěpjeć a wotrodźenz pak je tón, kiž žo tutej žwěry wsdawa. A bohužel nadeńdźemy tajkich ludźi doscź we Kužizy. Tola byrnjež nam też wschudźe cźežkoty nastawake, njecźěkajmy, ale bratrowstwo žebi sawdawajmy. Nascha cźesćź ma bycź, so shromadnje sadźěwki pschewinjemy.

Junu je žo sa Sserbstwo móznje dźěłako, a to tehdom, hdyž wono „ſ procha stawasche". Tola hischcźe dźenža njeje ſ njeho wuléśko, ale saměry žu žo pscheměnike. Wucźeni žu póžkani k ludej, so bychu prajili, schto jeho prawo a jeho požkuschnosćź je. Tola kak móže mnohi tutemu samérej žkužicź, hdyž je liwki? Lud wjesćź, réka tola cźežzy a cźische dźěkacź. A to byrbi bycź nascha žkawa, so do prědka krocźimy, so schkitamy žwój jasyk a wěru. My žebi njejžmy narodnosćź wuswolili, ale Bóh je naž sa Sserbstwo powołał. Teho dla njeje pschipad, so žmy Sserbja a so mamy sa Sserbstwo dźěkacź, ale to je nascha wot Boha nam data winowatosćź, a hrěch steji na stronje pschecźiwnikow, hdyž nam dźěło kaža a naž wotnarodnjecź pytaja.

Hórsche pak hacź njepschcźelstwo je Sserbstwu liwkosćź. Legiony — jeli so žměmy tutón wuras trjebacź — jich žu, kotrymž je narodnosćź wscho jene, tak rjez „Nó haj, Sserbja", hdyž rjeknu: „Nó haj, sa pokśta lět pak tola wjazy žerbśki rěcźecź njebudźemy." Tuto stejnischcźo je hižo žwjate pižmo sažudźiło. Tam cźitasch: „Dokelž pak žy liwki, chzu tebje se žwojeho rta wuplunycź." Je dha wscho jene, hacź dźěkasch abo niz. Hańba by woprawdźe była sa rosom teho, kiž chzył takle rěcźecź. Naturśke prawa pak śteja psched saškužbu a kubłami. Južni Sserbjo a Bołharjo žu sa nje nježměrne wopory pschinjeżli. Skhadźowanki maja studentstwo a lud na tute prawa dopomnjecź. Tola mało studowazych ma namołwjenja sańcź. Spěwaja drje žobu: „Nasche Sserbstwo . . ." a praja, so žu sahorjeni, krucźi Sserbja; hdy pak bychu žo do žiwjenja stupiwschi, po tym měli, kelko dźěkacźerjow na narodnym polu bychmy kóždolětnje witacź móhli. Woprawdźe pak móžemy tych, kotśiž dźěkaja, wo dnjo ſ latarnju pytacź. Naschi prjedownizy njeježu žebi tajku liwkosćź saškužili. Stawišny nam pokasaja, schto žu wscho dźěłali a cźerpili sa ródnu semju, a schtóž je sa naž dźěłał a cźerpił, temu žkusscha nascha pschikhilnosćź. Hdyž ju też prjedownikam žamym wjazy wopokasacź njemóžemy, dha chzemy ju wobžwědcźicź psches hajenje a schkitanje jich nam namrětych naturśkich prawow.

½6 hodźin skónczichmy popołdnische požedźenje se spěwom: „Nasche Sserbstwo ſ procha stawa."

Wjecźor poskicźi Panczicźanska „Lipa Sserbska" wulzy derje poradźeny žerbśki konzert. Mjes tym hrajesche „Sserbowka" dwaj kruchaj: „Błaśń w prěnim poskhodźe" a operetu „Ludźidracź".

Sa porjeńschenje nascheho žwjedźenja žu žo też naschi herzy postarali. Ssu žwoju wěz po powschitkownym požudźenju derje wuwjedli.

S Maleschez. Nasche nowe swony a nascha nowa zyrkwina wěża žu žo sańdźenu žrjedu psches zyrkwinskeho radźicźela Rosenkranza požwjecźike. Swony žu žo w swonolijerni A. Bierlinga w Draždźanach lake a něhdże 60 zentnarjow waża. K powitanju swonow běchu žo zyrkwinske a gmejnske pschedstejicźerstwo, wojerske towarstwo, dobrowólna wohnjowa wobora a schulska młodźina ſ wucźerjemi pschipołdnju w 1 hodźinje w Dobroschezach shromadźike. Hdyž bě žo cźah srjadował, wupyschenaj wosaj, na kotrymajž swony stejachu, žrjedź cźaha jědźeschtej, do kotrehož běchu twarzy, kollator hrabja Schall-Riaucour ſ mandźelskej a macźerju, wyschschi zyrkwinski radźicźel Rosenkranz, hrabja Wallwitz a druhy hosćźo sastupili. Hdyž žo cźah k Maleschezam bliżesche, žo mały swón, kotryž bě požledni cźaž žkužbu cźinił, požledni krócź swonjesche. Wón žo Budyskemu měschcźanskemu musejej pschipokasa. Psched zyrkwju wyschschi zyrkwinski radźicźel mały swón Pětra, žrjedźny Pawoła a wulki Lukascha kschcźijesche. Hdyž bě žo khěrluschi saspěwak, dźěcźi swony k wěži horje cźehnjechu, pschi cźimž posawnski khor žwjatocźnje khěrluschowe hłoby piskasche. W 6 hodźinach prěnje žwjedźeńske swonjenje saklincza. Swony žu na E-dur shłoženowane a maja krażny synk. Po žwjatocźnosćzi žo wobdźělnizy k wjeżelej hosćzinje shromadźichu.

S Panczig. (Panczicźanski žwjedźeń.) Jutsje je heżko sa sta a sta Sserbow: „Pojědu do Panczig na požwjecźenje khorhowje »Lipy Sserbskeje«!" Mjes Sserbami je tajki žwjedźeń nješchto žadne a tuž žo léto wot léta wospjetowaze žwójbne žwjedźenje tón ras wróczo staja. Teho dla je Burez nan žwojim pschecźelam a snatym „maku kermuschku" wotkasak a na pschichodnu njedźelu pschepołożił. Sahrodnikez macź je žwojej dobrej towarschzy wopyt wotpowjedźika. Chzedźa do Panczig! A tym je tak prawje, dokelž maja žamžny wotpohlad. Mkodźi ludźo, kotśiž hewak kóžde léto tutu njedźelu porjadnje do „Barschcźa" w Kamjenzu jěsdźa, žo teho létža sminu. Wschako wjazy dnjow traje. A niczo woženbite tam też njeje. Tajki na wulki hermank motany žwjedźeń mamy dźě kóžde léto, też w Budyschinje. Tak ſ tym niczo njeskomdźa.

Se strony towarstwow je jara bohaty wopyt pschilubjeny. Ssamo sdalene towarstwa — tak »Lubin« w Budestezach se 60 žobustawami — chzedźa žo žylnje wobdźělicź. Dokelž žo žwjedźenski cźah do zyrkwje hižo ¾2 hodźin staja, nadźijamy žo, so tu towarstwa w prawym cźažu budźa. Dla drascźenja njechamy nikomu pschedpižma cźinicź, pak woženbite pschecźa abo žadanja wuprajicź. To žo towarstwam žamym pschewostaja. Wo wukhow sa konje je też postarane. Nětko žo jedna jenož wo rjane wjedro, so móže žo program do cźista pschewjesćź. A duž waž, lubi Sserbja, hižo do cźaža wutrobnje witamy do nascheje žrjedźisny. Nadźijamy žo, so žo nichtó žwjedźeńskeho wuléta do Panczig kacź njebudźe. Schtož w naschich mozach je, žmy cźinili, so budźa žo naschi hosćzo spokojeni domoj wrócźicź móz. Duž jutsje na saženowidźenje!

S Konjez. Tu wotpali žo njedźelu rano ½3 hodźin gmejnska khěża, kotraž běsche hižo psches 20 lět njewobydlena. Gmejna khowasche tam žwoje rybarske žudobja, kotrež pak žo wukhowachu. W Ralbizach drje swony na woheń bijachu, tola žykawa doma wosta; wschako žo žylnje deschcźowasche. Woheń je sakoženy. Schtó pak je njedocźink był, njeje hischcźe snate.

S Kamjenza. Wokrjesny pczołarski swjask „Wjecźorna Kužiza" směje žrjedź septembra w Kamjenzu žwoju pucźowansku shromadźisnu. W njej směje pschedžyda sakskeho hłowneho pczołarskeho towarstwa pschednoschk wo „womkodźenju pczołow".

S Biskopiz. Trainska kompagnija, kotraž žo do Biskopiz položi, 26. septembra tam pschicźehnje. Sa tutu kompagniju žu hejtmana Großmanna sa schefa pomjenowali.

S Wojerez. Automobilnik Pjech ſ Wojerez ſ dwěmaj knjesomaj ſ Hródka jědźo do jeneho zyhelowego wosa sawadźi, kotrehož pohoncź spasche. Wojo zyhelowego wosa automobil hacź do sadnjeho dźěła pschestorcźi. Chauffeurej žo nosy cźežko franischtej, pschi nim žedźazy knjes žo ſ wotmachom ſ wosa cźižny. Sady žedźazy želesniski sastojnik Bräuer ſ Hródka žo ſ wojom tak žylnje do hłowy storcźi, so wón wědomnje wjazy njenabywschi wumrje. Pohoncź zyhelowego wosa, kotryž je piecźa pjany na wosu žedźo njesboże sawinował, je njesranjeny wostał.

S Wojerez. Na poždednich proženych wikach bě 235 proženatow a 37 běharjow na pschedań. Por proženatow 30—48, běhaki 36—60 hriwnow placźachu.

S Mužakowa. S wulkej wodu Nižy je žo tu wjele schkody naczinilo. Pschi rěžy leżaze pola žu žo pócźrjeke. Dwaj staraj dubaj pschi tak mjenowanej starej Nyžy staj žo podmlětoj. Drosy do Zahana a Kijowa běschtej zyle powodźenej. Žołmy žu ſ polow wschě wupkody wotplawike.

Też pola Hródka žu žo pola a łuki pschi Spreji powodźike.

Sshdomlětna wójna wo hońtwu.

(Pokracźowanje)

Drobjenjo wobrocźichu žo na to na ministerstwo. Tola tudy też ſ próſdnymaj rukomaj woteńdźechu. Ministerstwo sacźižny jich próſtwu. Jich hońtwa wotpocźowasche. Njedźiwajzy wschěch pschikasow se strony wyschnosćze na Minakakske knježstwo, so by dźiwinu žylnischo potšelowała, dźiwina pschezo bóle pschibywasche a ſ njej schkoda na honach dźeń a bóle pschibérasche. W lěcźe 1909, w lěcźe wólbow do sakskeho žejma, wobrocźichu žo Drobjenjo na tehdomnischeju kandidatow Brühla a Koklu, so byschtaj na jich hubjeństwo pohladałoj. Brühl dźě jim jara rjenje pschirécźowasche a schkodu sa jara wyžoku spósna. Tola jako žebi wot njeho wobliczenje pižomnje žadachu, mydło wjesesche. Kokla teho runja na schkodu pohlada a žwoje nahlady niz jenoż ertnje, ale też pižomnje wobkrucźi. Drobjenjo dohladachu žo, kak je na cźažu a wolachu na dnju wólbow kaž jedyn muž žwojeho Koklu. Kali žo teho ženje njejžu, pschetoż w běhu dalscheho roswicza žwojeje należnosćze hakle spósnachu schto to réka, hdyž sapóžłanz sprawnje a wérnje ſ burskimi ludźimi a gmejnami méni.

Drobjenjo dźěchu na to se žwojej należnosćzu na žejm. Tu hakle pósnachu, kak wažne je, na tymle měsćze prawych mužow sa

ßwojich ſaſtupjerjow měcź. Ssejm dokonjeſche zyłe dźěło. Kokla a Soba knjeſa ſapóßłanza Donata ſa rosprawnika dobuſchtaj. Na jeju pohonjenje ßo też zyła deputazija do Drobow poda, ſo by na měſtnje ßamym ßebi ßwój rosßud tworika. Ssejm jich próſtwu knjeżerſtwu k rospominanju pſchipokaſa. Knjeżerſtwo pak jim tak rucże hońtwu hiſchćże njeda. Wyſchnoſcź dźě ßo kondźi, na ßejmowe wobſamknjenje dźiwacź. Ale wěźka pleczeſche ßo khětro dźiwnje. W lěcże 1911 hamtſke hejtmanſtwo poſpyta, Drobjanow ßadanje něka ſpokojicź. W Drobach rospominachu, pod kajkimi wumĕnjenjemi by gmejna chźyła Minakalſkemu knjeżſtwu hońtwu pſchewoſtajicź. Drobjenjo ſeſtajachu ßwoje ßadanja a wyſchnoſcź chźyſche ſ knjeżſtwom dale jednacź a Drobjanſkej gmejnje woßebity hońtwinſki wokrjeß pſchiſwolicź. Pſchi tym ßadachu Drobjenjo niz woßebity, ale ßamoſtatny hońtwinſki wokrjeß a wobſtachu na tym, ſo by ßo to też tak napißało. Jednanja hamtſkeho hejtmanſtwa ſ Minakalſkim knjeżſtwom běchu pak prawje njepkódne. Knjeżſtwo wuſtupowaſche ſ nowymi — khětro wobużnymi wumĕnjenjemi, każ dwanaczelětnym pſchenajeczom a druhim. Jako ſapiß ſ hamtſkeho hejtmanſtwa k Drobjanam dóńdże, ſpóſnachu, ſo bě pſchezo hiſchćże napißane woßebity a niz ßamoſtatny hońtwinſki wokrjeß. Tehodla njepſchipóſnachu tón ſapiß a jednanja ßo doſpołnje rosraſychu.

Drobjenjo póßłachu nowu próſtwu na ßejm. Nětko pak Minakalſke knjeżſtwo ſ tym wudawanjom wuſtupi, ſo je wěſty wuhon pod ſapiſkom 318 J we leżomnoſtnych knihach. Tónle wuhon Drobjanow hona nimale do dweju połojzow dźěli. By-li ßo tajke wudawanje ſa wěrne wopokaſało, dyrbjeli Drobjenjo ßwoje próżowanja tak dołho pohrjebacź, każ dołho ſměje dotalny hońtwinſki ſakoń płaczíwoſcź. Tola wuhon bě ſe ſtarodawna ßem gmejnje pſchißłuſchał. Należnoſcź pſchińdże pſched ſarjadniſke ßudniſtwo. Dokelż Minakalſke knjeżſtwo doßahazych dopokaſmow ſa ßwoje wudawanje njemějeſche, ßud ſkórżbu ſaczißny a wuhon gmejnſki woſta. Mjes tym bě ßo ßejm ſ tejle należnoſczu każ w deputaziji tak w ſjawnym poßedźenju ſaběrał. Kokla a Bart tule petiziju raſnje ſaſtupowaſchtaj. Poßledniſchi hižo we deputaziji ſe ßwojim wuſtupowanjom dozpi, ſo ßo na mjetowaſche, tejle petiziji najwótriſchi rosßud dacź, mjenujzy k wobkedźbowanju (zur Berückſichtigung). Ssejm ßo temule namjetej jenohłóßnje pſchiſamkny. Potajkim należnoſcź bě w najlĕpſchich kolijach. Pſchichodnje dale.)

Přilopk.

* (Cżeżke njeſboże ſ automobilom.) Ssrjedu dopołdnja je na Hirſchbergſkej dróſy (w Schleſyſkej) automobil agenta Bretſchneidera ſe Zitawy do tſjoch hrajkazych dźěczi ſajěł. Jedyn hólz, ßyn ſchewza Hoffmanna ßo hnydom mori; druhej dźěſczi ßo ſraniſchtej. — Do jeneho ſapſchaha ſawadźiwſchi automobil lěkarja dr. Eſcha ſ Munſingena po nahłym dróhowym brjoſy dele ſjědże. Dr. Eſch a gymnaſialny wucźeŕ Cauer ſ Trabena ßo ßmjertnje ſraniſchtaj; chauffeur ſ lózſchim ſranjenjom woteńdże.

* (Wulka woda w Schleſyſkej.) S tſidnjownym deſchczom wot 16. hacź 18. auguſta je woda na rěkach w Schleſyſkej wo tſi hacź 4 metry pſchibyła. S hórſkich rěkow je Byſtriza (Weißeritz) najwjazy ſapuſczenja naczińika. Pola Breitenhaina ßu jejne wody dołkowu ſawjeru, kotraż hiſchćże njeje dotwarjena, pſchedrěke. Wſchě roſchty ßo ſpotorhachu a tolſte hrjady, kary, kałkowe kaſchcże atd. ßo k ſawjerazej muri ſtorkachu. Wulki dźěł murje je ßo podtorhał a ßo wotpławił. Haczenja ßu ßo podmlěke a twarſka żeleſniza ßo wupuſczíła. W Jiſerſkich a Hohrſkich horach ßu Bobra, Katzbach a Queis ſ rěczniſchczow wuſtupiwſchi pſchimjeſowoze pola a łuki póczrjeke. Wjele ſtow żitowych ßnopow je woda ßobu wſaka. Dołkowa ſawjera pola Markliſſy je tamniſchu krajinu pſched powodźenjom wobarnowała.

* (Jedyn ſapſchah ßo w Katzbachu tepił.) Pónđżelu rano dyrbjeſche na knjeżim dworje w Neuhoſie ßłużazy cżeladnik Pohl ſa kotoł parneho płuha do Katzbachſkeje rěki po wodu jěcź. Kótkowy wós, do kotrehoż běſchtaj dwaj konjej ſapſchehnjenaj, do hłubiny ſajědże a ßo ſ torhatej wodu napjateje rěki ßobu ſtorhny. Cżeladnik Pohl ßo na ſbożowne waſchnje wukhowa. Konjej ßo tepiſchtaj a ßo ſ woſom pod żołmami ſhubiſchtaj.

* (Wotmyßleny njeſkutk pſchecźiwo żeleſniſkemu cżahej.) Schtwórtk wjecźor 1/2 9 hodźin lokomotiva cżaha, ſe wſchej ſpěſchnoſczu ſ Halle do Barlina jědżazeho, bliſko Trebina do jeneho na koliji leżozeho ſadźěwka ſawadźi. Satſchaßnjenje, kotreż pſches zyły cżah dźěſche, bě tak ßyłne, ſo lokomotivnik cżah ſaſtaji. Dołho pytawſchi ſ boka żeleſnizy żeleſnu tramu namakachu, kotraż wobſchkodźenje pokaſowaſche. Wona bě na koliji leżała a ßo ſ lokomotivu na bok ſunkła. Se ßyłnym ſraźenjom bě ßo lokomotiva wob ſchkodźiła.

* (Nadpad na jenu nalutowarnju.) W Němzach poczinaju nadpady na nalutowarnje a na puczowarjow w żeleſniſkich cżahach cżinicź, każ w dźiwjej Amerizy. Schtwórtk dopołdnja je ßo we Wilhelmsburgu pola Hamburga rubjeżny nadpad na tamniſchu gmejnſku nalutowarnju ſcżinił. Pſched nalutowarnju automobil pſchijědże, ſ kotrehoż dwaj mużej ſtupiſchtaj. S jenymi ſadnimi durjemi ßo do kaßyneje ſtwy dobuſchtaj, w kotrejż běchu pokładnik a dwaj ſaſtojnikaj pſchitomni. Banditaj na tutych ſawokaſchtaj: „Ruzy horje!“ Jedyn ſ rubjeżnikow potom pſches ſtwu dźěłaze lěßyzy ſkoczi, mjes tym ſo druhi ſ durjemi do wotdźělenja ſtupi. Jedyn ſe ſaſtojnikow, knihiwjednik Bethge, ſady pjenjeżneho khamora ſkoczi, a pomoznik Hebbela ſa nim běżeſche, mjes tym ſo tſeczi ſaſtojnik, kotryż w ſadnim dźěłu ſtwy dźěłaſche, ſ woknom won ſkoczi, ſo by ludźi na pomoz ſawołał. Hdyż Bethge ſe ßwojeje khowanki ſtupi, jemu jedyn ſ rubjeżnikow kułku do hłowy tſěli. Bethge na ßmjercź ſranjeny leži. Jedyn ſ rubjeżnikow, kotrehoż ßu jako pinczníka Hamanna ſ Hamburga ſpóſnali, na to ſ kaßyneho blida 213 hriwnow rubi, pódła leżazu cżornu pjenjeżnu toſchu, kotraż ſa 4000 hriwnow ſtohriwnowſkich bankowkow wopſchijeſche, wón leżo woſtaji. Sſo do Hebbela ſ revolvrom ſamĕriwſchi, jeho rubjeżnikaj napowinaſchtaj, pjenjeżny khamor wocźinicź. Hebbela ſpyta, rubjeżnikomaj do prědka hicź dacź, ſo by jeju potom do jſtwy ſamknył. Wonaj pak po jeho wotmyßlenju njecźinjeſchtaj, a po jeju napominanju dyrbjeſche wón ſaßwĕcźicź. Klucże pjenjeżneho khamora mějeſche potſĕleny Bethge w ſaku. Rubjeżnikaj Hebbelej kaſaſchtaj, po klucże hicź. Mjes tym pak bu rubjeżnikomaj ſatrach, pſchetoż wuńdźeſchtaj ſ nalutowarnje, hdyż bě jimaj Hebbela hiſchćże ſ cżeßnym ßłowom wobkrucźicź dyrbjał, ſo dalſchich pjenjes w nalutowarni njeje. Polizija je bórſy chauffeura, kotryż bě rubjeżnikow wjeſł, wußlědźiła. Wón praji, ſo wo wotmyßlenju rubjeżnikow żaneje myßliczki njeje měł, też jemu njeje podhladne było, hdyż bě ßo jemu pſchikaſało, pſched nalutowarnju cżakacź. Hdyż ßo banditaj po rubjeżniſtwje ſaßo do automobila ßydnyſchtaj, wonaj chauffeurej poruczíſchtaj, jeju do Hamburga dowjeſcź. Chauffeur njeje na nimaj żaneho roshorjenja pytnył. W měſtowym dźěłu, Biddel rěkazym, je jedyn rubjeżnik, pinczník Hannemann, ſ woſa ſlěſł, mjes tym ſo je ßo druhi hakle pſchi Kobjowym moſcże ſ njeho wotßalił.

* (Wotebĕranje rĕſanja w Barlinje.) W juliju je ßo w Barlinje 11139 ſkocźatow mjenje ſarĕſało, dyżli w tym ßamym měßazu loni. Wotebĕranje wſchĕ ſtótne drużiny naſtupuje a wucźinja pola howjadow 1207, pola cźelatow 1392, pola wowzow 3470 a pola ßwini 4970 ſkocźatow.

* Mjaßowe płaczíſny ßu ßo ſaßo powyſchike. Pruſki rataŕſki miniſter je teho dla ſwólniwy, dowolnoſcź k pſchiwoſej ruſkeho mjaßa do Němſkeje pſches 1. oktober tuteho lěta podlĕſchicź.

* Mordaŕſki nadpad je ßo pónđżelu popołdnju na rěczníka dr. Mehla w Gubinje ſcżinił. Prjedawſchi piwaŕſki miſchtr Stöhr ſ Gubina bě do pißaŕnje dr. Mehla pſchiſchoł, ſo by ßo ſ nim wo jenej ſkórżbje dla ſarunanja ſchkody pſchecźiwo jenemu njeſboże ſawĕſcźazemu towaŕſtwu rosrĕczał. Stöhr ßo na to hórſcheſche, ſo bě ſkórżba na jeho ſchkodu wupadła, wucźahny na dobo revolver a ſa ßobu tſi krócź do rĕczníka tſĕli. Tutemu ßo hłowa, ruzyne ſhibadło a prawa ruka ſrani. Se ſchtwórtym wutſĕlom ßo Stöhr ßam ſatſĕli. Hdyż pißaŕniny pſchedſtejicźeŕ ſaſtupi, mużej we łużi krwě pſchi durjach leżeſchtaj. Mordaŕ żonu a ſchtyri dźěcźi, 2 hacź 10 lět ſtare, ſawoſtaji. Wón běſche w pjenjeżnej nuſy. S rĕczníkowych ranow je rana na hłowje najſtraſchniſicha.

* (Nowe wunamakanje w powětrołětaŕſtwje.) Lětaŕ Pegoud bliſko Verduna prĕni krócź praktiſzy wunamakanje jeneho inżenieura pokaſowaſche. S woßebje natwarjenym padanſkim pſchikrywom Pegoud we wyßokoſcźi 300 metrow lětadło wopuſchcźi a do hłubokoſcże ſkoczi. Wón njeſranjeny na ſemju pſchińdże. Lětadło, kotreż ßo ßebi ßamemu pſchewoſtaji, bórſy po tym bjes ſchkody na ſemju padże.

* (Jĕſba wokoło ßwĕta ſa 45 dnjow.) Redaktor New-Yorkſkich nowin „Evening Sun“, Henry Mears, kotryż bě ßo wjetował, ſo ſa 35 dnjow wokoło zyłeho ßwĕta pojědże, 22. junija ſ New-Yorka wotjědże a njedźelu do Seatla we Waſhingtonſtim ſtacże pſchijědże. Jemu ßo poradźi, hiſchćże żeleſniſki cżah doſcźĕhnycź, kotryż ma ſwjaſk ſ New-Yorkom, hdyż Mears 5. auguſta pſchijědże, po tajkim měſto ſa 35 dnjow, hakle ſa 45 dnjow. Wjetu je po tajkim pſchĕhnał.

* (Wulka woda.) S Hannoverskeje 19. auguſta piſaja: Na Werraſkej, Weſerſkej a Leineſkej rěžy je wulka woda. Mjes Alfeldom, Kreienſenom a Northeimom ſu daloke ſtrony powodźene. Wot 72 hodźin ſo njepſcheſtawajzy deſchcź dźe. Wowſ wuroſcže, pſcheńčne žně ſu w ſtraſche a běrny hnija.

* (Morďarſtwo w kaſarnach khěžorſkeje cźělneje gardy we Winje.) K hejtmanej Eiſenkolbej ſ cźělneje pěſcheje gardy we Winje bě njedźelu jeho njewjeſta, kompteſa Bolz, na wopyt pſchiſchła. Hejtman teho dla ſwojemu pachołej, 23létnemu Rajkej Jakobowiczej, poruczi, ſo dyrbjeſche wſchelake wězy nakupicź a doma woſtacź. S tym ſo pachoł roſſłobi a na khodźe w brónjowym kaſchcźu ryjo wón hrožaze ſłowo pſchecźiwo hejtmanej rěčeſche. Wo tym ſhonimſchi hejtman wojeſku patrouillu ſawoła, ſo by pachoła ſajała. Prjedy pak hacź wojazy pſchińdźechu, pachoł ſ revolvrom, kotryž bě ſ brónjoweho kaſchcźa wſak, do jſtwy ſtupi. Hdyž ſo wón do hejtmana ſaměri, też tón jedyn revolver ſhrabny a do nadpadnika tſěli, kulka pak jeho mišny. Pachoł hnydom ſ prěnim wutſělom hejtmana do ſpanja trjechi a jeho cźežko ſrani. Wojak na to tſi krócź do Eiſenkolboweje njewjeſty tſěli a ju ſmjertnje ſrani. Mjes tym bě patrouilla do hejtmanoweho wobydlenja pſchiſchła. Hdyž chžyſche cźahowy wjednik Theimer mordarja ſajecź, ſo wón do njeho ſaměri a jeho do ruki tſěli. Na to ſpyta mordař ſ woknom won ſkocźiwſchi cźeknycź, ſtawy ſebi ſkamawſchi pak wón na dróſy leža woſta. Offizěra, kotryž ſo njehodźeſche wuwopra ſchecź, mrějazeho do hojeńnje donješechu, mjes tym ſo ſu mordarja do wojeńſkeho jaſtwa dowjeſli. Myſła ſebi, ſo je Jakobowicź na dobo wowrótniwſchi ſwojeho knjeſa moricź chžył. Popołdnju wón do jeneje korcźmy ſ napſchecźa kaſarnow pſchińdźe, ſchkleńzu piwa na jene dobo wupi a potom na pinčznika ſawoła: „Božemje, Viktoro. Sa pol hodźiny něſchto ſaſtłyſchimy.“ Potom do kaſarnow khwataſche.

* (Njeſboże pſchi tſělenju wawſtriſkim móřſkim pſchiſtawje w Poli.) Na tſělniku w Poli ſo ſrjedu nowe kanony ſe Schkodowych dźěłarnjow pruhowachu. Pola jeneje kanony ſo hnydom pſchi prěnim wutſělu 2 zentnarjej cźežke ſamkadło wuraſy a roſleczi. Tſjo matroſojo wobſłužazeho mužſtwa ſo ſaraſychu a roſtorhachu. Po zyłym tſělniku cźłowjeſke ſtawy leżachu. Viceadmiralej hrabi Lanjußej, kotryž něhdźe 150 metrow wot měſtna njeſboža ſdaleny ſtejeſche, jedyn kruch ſamkadła do nohow ſleczi a jej tak roſbi, ſo dyrbjeſchtej ſo ſranjenemu wotewſacź. Prjedy běſche wón ſwój teſtament ſcźinił. Lěkarjo maja vizeadmirala ſa ſhubjeneho. Někotſi matroſojo, kotſiž blisko kanony ſtejachu, njeſranjeni woſtachu, abo ſo jenož lohko wobſchkodźichu. Jedyn inženieur Schkodowych dźěłarnjow, Schiel, a dwaj artilleriſtaj ſo cźežko, ſchěſcź matroſow ſo lohko ſrani.

* Žně w Ruſkej ſu lětża hacź dotal dobre byłe. Wone ſu ſo ſ deſchcźemi ſakomdźiłe, tola ſo něſko ſwojemu kónzej bliža. W Donſkim wokrjeßu je krupobicźe ſ měſtnami wulku ſchkodu naczinike, woſebje w ſadowych plantažach a winizach. Naſymſka rožka je lěpſcha dyžli po ſrěnim pſcherěſku. Runje tak žita w krótkowjecźornych ſtronach wurjadnje rjane ſtejachu. Deſchcźe njejßu ſchkodźiłe, ale ſu woſebje majßej hojiłe. Też na Krimje je wunoſchk w kóždym naſtupanju ſpokojazy. Hódnoſcź ſornow je wubjerna.

* (Parna łódź ſo potepika.) Parna łódź „State of California“ je njedźelu rano w Gambierbay do jeneje ſkały ſawadźika a ſo cźežko wobſchkodźika. Sa tſi mjeńſchiny je ſo wona potepika. Najwjazy puczowarjow prěnjeje klaßy je ſo ſpizy ſe ſmjerczu pſchekhwatało. Kapitan ſe 40 woſobami je ſo na ſkały wukhował. S najmjeńſcha 25 puczowarjow a 27 muži wobßadki je ſo tepiło. Nakład a póſtſke poßyłki ſu ſo ſhubiłe.

* (Žně w Indiſkej.) Po powjeſcźach ſ Bombaya je tam poßledni tydźeń wjedro žnjam hojiło. Wuhlady ſu ſ wulkeho dźěła dobre.

* (Móřſki wichor pſchi chineſkim brjoſy.) Do Hongkonga je powjeſcź ſ Macao wo móřſkim wichorje dóſchła, kotryž je nimo měry wulku ſchkodu naczinił. Praya Grande je ſo ſ nawalom móřſkich žołmow póczrjeł. W Tarafeirowſkim wokrjeßu ſu ſo khěže ſaßypłe, pſchi cźimž je ſo wjele wobydlerjow moriło. Mnohe łódże ſu ſo w Macaowſkim pſchiſtawje ponóriło. Rybaſke łódże ſu ſo wſchě rosbiłe. Wjazy dyžli 150 cźłowjekow je ſo tepiło.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. W Budyſchinje běchu ſo poßlednje léta woſpjet ſe ſahrodow rózowe pjeńki kradłe. Njemało ſo w Budyſchinje dźiwachu, hdyž rěkaſche, ſo je wokrjeßny dawkowy ſekretar Max Edmund Hofmann rózowe pjeńki kradnył. W ſahrodźe ſahrodnika Klauſcha w Budyſchinje běchu jeho wobkedźbowali, hdyž tam jenemu rózowemu pjeńkej ſobu kaſaſche. Dokelž ſo Hofmann ſapowjedźi, kradnjeny pjeńk ſapłacźicź, Klauſch wěz ſtatnemu rěčniſtwu pſchepoda. Pſchi pſchepytanju ſo potom hiſchcźe wukopa, ſo bě Hofmann ſ dwěmaj viſitnymaj khartkomaj bankoweho direktora Müllera a profeßora dr. Brücknera, kotrejž bě ſebi pola ſwojeho pſchedſtajeneho, wyſchſcheho finanzneho radźicźela Zeunera, pſchißwojił, w lěcźe 1910 ſahrodnikej Klauſchej a 1913 ſahrodnikej Gallej dwaj rózowaj pjeńkaj wuwěſchcźił. Měſchcźanſki ſahrodnik Stoły bě pſchecźiwo njemu wuprajił, ſo je ſo wón ras też na rózowych pjeńkach w měſchcźanſkim ſahrodniſtwje na wobmyßlomne waſchnje pſchepſchimak. Hofmann ſwoje pokoſcźenje ſ tym ſamolwicź pytaſche, ſo na aſthma cźerpi a ſo je pſche tutu khoroſcź wjele morfija, chlorala a veronala wužił. Duž je wón ſ khwilemi duchownje ſamyleny był. Hofmanna dla falſchowanja liſcźiny a jebanſtwa k jaſtwu na dwaj měßazaj ſaßudźichu. Wot wobſtórźby paduchſtwa jeho njedoßahazych dopokaſmow dla, njedźiwajzy cźežkeho podhlada, wuwinowachu.

Nowe jěſdne kolo
hižo po 36 hriwnach.

Njeſabudźcźe, ſo jenož dobru hódnu tworu pſchedawam. Sa hotowe pjenjeſy wulke dźělby na dobo kupujo, huſto khětro tuńſcho kupuju. Teho dla tele **niſke płacźiſny.** Hdyž ſcźe moju ſkładownju widźeli a płacźiſny pſchirunali, moje wudawanje jako wěrne ſpóſnajecźe.

Jankowych jěſdnych kolow a maſchinow induſtrija.

Mějeczel: **J. Schibak** na Mužakowſkej dróſy **4.**

Kedźbujcźe na cźiſło.

Wuporjedźernja ſchijazych maſchinow, motorſkich woſow a jěſdnych kolow.

Pjenježnikam

ſo k darmotnemu ſaměſcźenju pjenjes w jenož dobrych ſolidnych hypothekach porucźa

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodźe, w hoſcźenzu k „jandźelu“.

Hypotheki a wobßedźenſtwo leżomnoſcźow.

Sałożene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Dźělbu **žonjazych jěſdnych kolow**

ſe ſwobodn. běhom jenož po 50 mk., **hólczaze kola** po 15 mk. poruczam,

mužaze kola **Seidela & Naumanna Germania** 30 mk., **pnczowat** 45 mk., **Neckarſko-Ulmſke** 50 mk., **Fuchſowe** 40 mk., 9 ſcht. tak derje kaž nowe ſe ſwobodnym běhom po 65 mk., wſchě kola ſ rukowanjom, ſo ſu bjes bracha. Nowe **žonjaze kola,** makło wobſchkodźene, emaillowane, město 100 mk. jenož 82 mk. (jenolětne rukowanje) ſ torpedowſkim ſwobodnym běhom.

Opelſke, Brennaborſke, Jankowe, Allrightſke jěſdne kola po poniženej płacźiſnje.

Jako woſebitu poſkicźenku poruczam **mantle** po 1 mk. 50 pj., 1 mk. 80 pj., 2 mk., 2 mk. 50 pj. jenož tak dołho hacź ſkład doßaha. **Schlawchi** po mk. 1.65, mk. 1.80, mk. 4.50.

Wulku dźělbu

trjebanych ſchijazych maſchinow

mjes nimi 6 ſcht. po napohładze kaž nowe po pół płacźiſny, **Seidela & Naumanna Central Bobtin** 55 mk., **Singerſke** ſ kulojtej łódźiczku 50 mk., ſ tſilětnym rukowanjom.

Saſtupjeŕ **Khěžorſkich ſchijazych maſchinow.**

J. Schibak na Mužakowſkej dróſy 4.

— **Kedźbujcźe na cźiſło.** —

Khežorska khofejownja

Chenillowe rubischcza a schawle

płaczisny hódno pschedawa

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7.

Poswjećenje khorhoje w Pančicach

njedźelu 24. augusta 1913.

Započatk hižo w **2** hodźinomaj.

Wo prawje bohaty wopyt ze wšěch stron prosy

»Lipa Serbska«.

Burske towarstwo w Rakezach

smeje pschichodnu **njedźelu 24. augusta** popołdnju w 5 hodźinach w Gäblerez hosćenzu swoju měßaćnu shromodźiznu, na kotruž lubje pscheproschuje **pschedßydstwo.**

Swjedźeń „Lipeje Serbskeje“

w Pančicach, 24. augusta t. l.

Wšě k „Domowinje“ přizamknjene towarstwa chcyłe so na nim wobdźělić.

Předsydstwo „Domowiny“.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khežorskej drósy 11.

Ssobotu 23. hacz do wutory 26. augusta:

Zankata kralowa.
Jara sajimawy drama.

Malomeschczanske kleski. Żort.

Jeniczke prenje pschedstajenske prawo sa Budyschin:

Nowy podprafekt.
Żort se żiwjenja

Max jako sportak. Pěkny żort.

Wróczo k winowatosczi.
Mimiska cźinohra w 1 jednanju.

Khorle Nowakowy naslědnik

Alfred Hemmann

w Budyschinje, na žitnej haßy 10

so cześcźenym Serbam w Budyschinje a wokolnosći najnaležnischo porucźa.

K pschichodźejacym domkowankam a kermuschkam porucźam swoju wubjernu

Wołebitosć: Kermuschkny khotej.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chže ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

(K temu cźißku pschikłoha.)

Brónje, muniziju a honćwinsku potrjebu

porucza

Khorla Rösner w Budyschinje

na seminarskej haßy 13. **na rózku Hoschiz haßy.**

Żiwnosćź

ſ 13 kórzami na jenym krusche a dobrymi twarjenjemi, hodźinu wot Budyschina, je na pschedań. Dalsche je shonicź we wud. Serb. Nowin.

2 nowej žonjazej wobleczeni stej płaczisny hódno na pschedań w Budyschinje na Walskej drósy 10.

Denskez khěža w Rudeji p. Delnjeho Wujesda je na pschedań. Dalsche wukasuje wucźeŕ na wußk. Khorla Schołta w Delnim Wujesdże.

Khěža na pschedań.
Staroby dla khěžu cźißko 22 na garbarskej haßy hnydom pschedam. Dalsche je tam shonicź.

W Krakezach je **żiwnosćź** cźißko 19, w kotrejž ßo ſ wuspěchom wojnari, se 17 kórzami leżomnosćze dla dźělenja herbstwa na pschedań. Dalsche je psches kowarskeho mischtra Gödana tam na pschedań.

Kucharki, ſiwinske a ßkuzobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłacźerske ßwójby pyta hnydom a knowemu lětu pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku žitnych wikow w cźrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Słužobnu holzu

15—17 létnu hnydom abo k 15. septembrej pyta mandźelska pschekupza Kschižanka w Hajnizach pola Budestez.

Cźista

ßłużobna holza

ßo k 1. oktobrej pyta na Lubijskej drósy 22 delka.

Wumĕrjenski bureau Khorle Hartfiga,

wot stata pruhowaneho a pod pschißahu wsateho geometra

w Budyschinje na hornczetskej haßy 23, delka. Telefon 356.

Pschiloha k czišku 34 Serbskich Nowin.

Sobotu 23. augusta 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skotnych wikach.

18. augusta 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacž do 6 lět	51—53	96—98
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	46—48	88—90
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	40—44	82—85
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	34—38	73—79
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	51—53	92—97
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosćeje hacž do 7 lět	45—48	86—89
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	40—43	79—82
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	75—79
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosćeje	51—53	92—97
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	47—50	88—91
3. žnadnje pizowane	42—45	81—84
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	61—63	100—104
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	52—56	94—98
3. žnadnje wuwite wot zyza	46—50	88—92
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schischenjow w starobje hacž do 1¼ léta	62—63	82—83
2. mjaßne	60—61	80—81
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	53—57	72—76

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 16. augusta 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 21. augusta 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza . . . . . běła	—	—	—	—	8	80	10	30
" . . . . . žołta	9	40	9	75	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	9	30	10	—
Rožla	7	80	8	10	7	60	8	10
" nowa	—	—	—	—	7	30	7	80
Jačmjeń . . . . 50 kilogr.	8	50	9	—	7	30	8	25
Bowos	7	50	8	20	7	—	8	—
" nowy	7	30	7	75	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Wola	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	15	—	17	—	15	—	17	50
Hejbuschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Bérny	2	25	2	80	2	50	3	—
Butra . . . . 1 kilogr. . . .	2	60	2	80	2	50	2	70
Pschenična muka 50 " . . .	11	25	19	50	15	50	19	50
Rjana muka . 50 " . . .	10	25	13	25	12	—	14	—
Sćyno . . . 50 " . . .	2	50	3	—	2	75	3	30
Ześloma . . 100 " . . .	2	80	3	50	3	—	3	50
Brošata 810 schtuk, schtuka . .	16	—	26	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	75	5	70	6	—
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	6	10	6	40
Pschenčny gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj.

W Budyschinje płaczesche: lórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 15 hr. 98 np, hacž 16 hr. 58 np., lórz rožli po 160 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np.: nowa: 12 hr. 48 np. hacž 12 hr. 96 np., lórz jačmjenja po 140 puntach. — hr. — np. hacž — hr. — np.

Wične płaczišny w Kamjenzu.

21. augusta 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 77 np. hacž 8 hr. 10 np., pschenza wot 9 hr. 40 np. hacž 9 hr. 75 np., jačmjeń wot 8 hr. 25 np. hacž 8 hr. 60 np., bowš wot 7 hr. 50 np. hacž 8 hr. 40 np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 20 np., bérny — hr. — np. hacž 3 hr. 20 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 17 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacž 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Wjedro w Londonje 22. augusta: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 14. njedželu po žwjatej Trojizy farat Räda rano w 7 hodžinach serbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodžin duchowny Tischer serbske a w 10 hodžinach němske prědowanje.

Tydženske sastojnske dźěła smeje farat Räda.

Wěrowani:

S druhich wosadow: Ernst Wiczas, žedlak w Hodžiju, s Jdu Gagelez tam. — Ernst Ladißlaw, kamjenjeczeßak we Wjelkowach, s Bertu Nyczez tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Martha Augusta, Jurja Pawoła Müllera, dróhoweho wothladarja w Bórku, dź. — Frida Hedwig, Khorle Ernsta Hejny, khježerja w Hornjej Kinje, dź. — Khorla Alfred, Khorle Augusta Kschižana, twarza w Jeńkezach, ž. — Fryz Arno, Jana Pawoła Socka, płunowehо dźěłaczerja we Wulkim Wjelkowje, ž. — Fryz Waktar, njemandź. ž. w Hněwžezach. — Gertrud, Augusta Latuseka, twarskeho dźěłaczerja na Zidowje, dź. — Erich Albert, Ernsta Augusta Thomasa, telegrafoweho dźěłaczerja w Dobruschi, ž.

W katholskej zyrkwi: Wanda, Richarda Bienerta, wojnarja w Budyschinje, dź. — Nerina Olga, Silvia Saula Bianchi, pschekupza w Budyschinje, dź. — Erich Gerhard, Antona Nawrota, dźěłaczerja w Budyschinje, ž.

S druhich wosadow: Pawoł Kurt, Ernsta Pawoła Bertholda, murjerja w Hornjej Borschczi, ž. — Oswin Reinhard, Jana Kurta Zura, kowarja w Běczizach, ž. — Frida Gertrud, Pawoła Frenzela, skakarja w Nowych Spytezach, dź. — Marja Martha, Jana Altnickla, žiwnosćerja w Lipiczu, dź. — Elsa Martha, Augusta Hermanna Krujaza, kuberja w Rodezach pola Pomorz, dź. — Jan Erich, Maxa Kóczki, hajniskeho dźěłaczerja we Wujezku, ž. — Jan Jurij, Jana Bohuwěra Schmidta, murjerja w Nachlowje, ž. — Richard Max, njemandź. ž. w Rodezach. — Pawoł Hermann, Hermanna Schöbela, žiwnosćerja w Krakezach. — Erhard Waktar, Jana Hermanna Schustera, hosćenzarja w Nowym Sdžaru, ž.

Zemrjeli:

W katholskej wosadze: 16. augusta: Morwe narodžene dź. Michała Zyża, dźěłaczerja w Budyschinje. — 18. Božidar Rimnacz, dźěłaczer w Běłschezach, 36 l. 9 m. 8 dn. — 20. Johana Hilžbjeta, Michała Dórnika, skakarja w Budyschinje, dź., 5 m. 26 dn.

W Michalskej wosadze: 16. augusta: Emilia Augusta Günzelez s Wichowow, w sastaratni na Zidowje, 28 l. 3 m. 22 dn. (pohrjebana w Hrodžiščcu). — 17. Hana Schützez, Jana Wagnera, khježerja a katarja we Wulkim Wjelkowje, mandźelska, 62 l. 1 m. 6 dn. — 18. Martha Augusta, Jurja Pawoła Müllera, dróhoweho wothladarja w Bórku, dź., 2 dn.

S druhich wosadow: Hana Budarjez, schwalcža w Džiwoczizach, 36 l. 26 dn. — Richard, Khorle Nemutha, žiwnosćerja w Ssemichowje, ž., 2 l. 8 m. 1 dź. — Johana Khrystiana swud. Barthelowa rodź. Kujawez w Barcze, 66 l. 9 m. — Adolf Ernst Kozor, khježet w Barcze, 31 l. 1 m. — Jan August Libsch, hosćenzak w Budestezach.

Zyrkwinske powjesće s Hodžija.

14. njedželu po žwjatej Trojizy smeje rano ½7 hodžin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodžin farat Kschižan serbske a w 9 hodžinach němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

14. njedželu po žwjatej Trojizy smeje duchowny Bójz rano w 7 hodž. nèmsku spowjedź, dop. we 8 hodž. nèmske a ½10 hodžin serbske prědowanje.

Ssrjedu wjeczor ½8 hodžin shromadźizna khschesćz. tow. mužskeje młodžiny.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyschinje na žukelnskej haßy 9,

meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobydlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch płaczišnach.

Poruczam jako pschihódne a praktiske dary

= debjaze meble =

wscheje družiny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy,

paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

„Moja žona bě pšches 50 lět ſ hrosnej

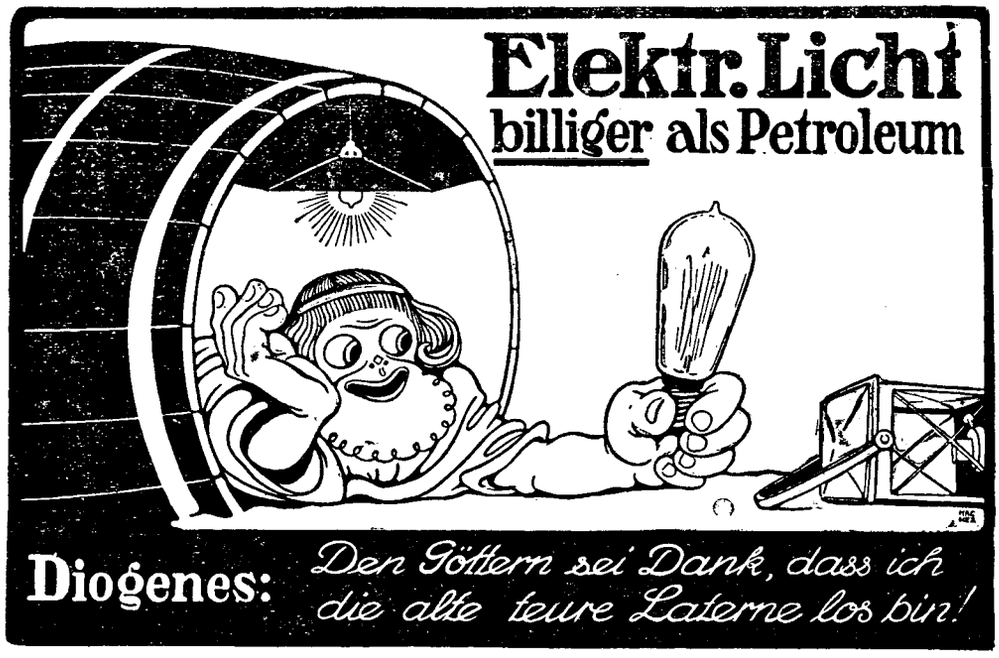
lischawu

wobcźežena. Wona njeuměješche žadyn ſtrowy bleczk na cźěle. S **Zuckerowym patent. medizinalnym mydłom** žo lischawa ſa 3 njedźele wotſtroni. Tole mydło je tyßazy hódne.

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoob kreme** (niz tucźnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Serbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Succomalt-Hämatogen

ſ lezithinom,

wurjadny wupruhowany krej tworjazy

poßylnjazy ßrědk.

Sſrědk ſa poßylnjenje cźuwow.

Bleſcha 3 mk.

Roſeßkanje na wßy. Jeniczźy woprawdźity porucza

kral. privil. hrodowſka haptyka

w Budyſchinje.

Franz Marschner

cźaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Jeli ſo dyrbi Waſche ſtare jeſdne koło kaž nowe byeź,

ßo ſ dowěrjenjom na mnje wobroczźeże. Moje 20lětne dźěło we wſchěch wotrjadach kołojeſdneje branſche ſa wězywuſtojne, hódne a ſchwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a ſanillowanje** jeſdnych kołow wſchěch ſyſtemow a wudźěłkow, kaž tež kóžde **wuporjedźenje jeſdnych kołow** a **ſchijazych maſchinow,** rěcźnych maſchinow, žimazych maſchinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,

wuporjedzerńja w Sczijezach pola Budyſchina.

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pſchi butrowych wikach 1 **telefon cźißło 415**

porucza ßwoje daloko a ſchěroko ſnate

palenzy a likeury.

Roſeßlanje w cźwizach a bleſchach.

Proſchu ßebi płaczisnowy ſapiß žadacź.

Lehmannez

konditornja a khofejownja

w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 8.

Telefon 18.

Woßebitoſcź: torty,

jako dar ßo ſa kóždu ſkładnoſcź pſchihodźaze, ſ kóždym žadanym napißmom a ſ pſchipóßkanjom pſches póſt.

Khofejowe pjeczwo. :: Baby.

Lód abo wjeſch Pückler wſchědnje.

:-: :-: Wubjerne napoje. :-: :-:

Pſchijomny pſchebytk.

Ponowjene. Wjele powjetſchene.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu,

lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 35. **Sobotu 30. augusta 1913.** **Lětnik 72.**

Němski kněžor w Pósnanju.

Město Pósnań bě so wutoru k powitanju němskeho kněžora zwjedźeńszy wupyschiło. W zwlnym deschczu kněžor se zwojej mandźelskej pschijědźe. Njedźiwajzy njepschestawazeho deschcza so wón na paradne městno Lawizu poda, hdźež bě so 25,000 wojakow sestajało. Wojazy běchu so w dwěmaj wotdźělenjomaj sestupali. Kněžor, kotryž bě so na paradnym městnje na konja zydnył, s prynzami a zwojim wojerskim pschewodom, mjes kotrymž wošebje ruski generalny major Tatischew nadpadowasche, po daloko roscežehnjenej froncze wojakow jěchasche. Potom so kněžor na čoło Pósnańskich kralowskich jězdnych honjerjow staji a regiment zwojim hosćom pschedwjedźe.

K zwjedźeńskej hosćinje w nowym kněžorskim hrodźe bě so 38 Polakow, s wjetscha semjanow, pscheproszyło. Wschitzy su pscheproschenje pschijeli. Jich khód k kněžorskej hosćinje je hněw pólskeho wobydlerstwa sbudźił. Hdyž pscheproscheni Polazy po drózy jědźechu, jich lud s hanjazymi zkowami pschewodźesche. Pólske nowiny pospyt wušměchuja, Polakow s pscheproschenjom k kněžorskim hosćinam sa pruski potłóćersku politiku dobycź. Radikalny „Kurier" pische: Ludowa dostojnosć njemóže so hórje s nohomaj teptacź, hacź s wopokasmami poddanskeje zwěrnosće w tym cžasu, hdźež je wutupjerski system s wušwojenjom pólskich kubkow na najwyschschi skodźeńk dozpił. Pruski system so njepschestawajzy prózuje, s brutalnej pjascžu naš skónzowacź. Tež poměrnischi „Dźenik Pósnanski" praji, „so njeje žanych wuhladow, so bychu so politiske wobstejnosće Polakow polěpschiłe. Pósnański wyschschi president dr. Schwartzkopff njech je najlěpschi cžłowjek s najlěpschimi wotmyslenjemi, jedyn znamjenity sastojnik, tola so pokasuje, so je wón jenož wuwiedźazy grat jeneho systema, kotryž chze, kaž wušwojenje, wscho pólske wutupicź a sniczicź. Khodźenju Polakow k dworej so změja. Wjetschina pólskeho luda pak tule krocžel pscheproschenych knjezich njesrosymi a budźe pschecźiwo njej se wschej rasnosću protestowacź." — Ssobustaw pruskeho semjanskeho zejma Kasimir Chlatowski so pschecźiwo tymle porokam w „Dźeniku Pósnanskim" na scžěhowaze waschnje sakituje: „Tych, kotsiž su pscheproschenje k zwjedźeńskej hosćinje pschijeli, maja sa swonka pólskeho luda stejazych. Ja zym na pscheproschenje wotmolwił, so jo pschijimam a so pschi hosćinje wobdźělu. W politizy njeszmě so jenož na wutrobu posluchacź. Winowatosću je, rospominacź, schto mohło wot luda, byrnjež wužitka njepschinjeszło, najhórsche wotwobroczicź. Dobre njeje, zebi njeluboscź salutowacź, hdyž so s tym wobstejnoscź pohórscha."

Němszy wjetchojo w Kehlheimje.

Pomnik k dopomnjenju na poraženje Napoleona pola Lipska je so póndźelu w Kehlheimje w Bayerskej poswjecził. Bayerski prynzregent Ludwig bě k zwjatocžnosći kněžora Wylema a wschitkich druhich němskich wjerchow pscheproszył. Pschi zwjedźeńskej hosćinje wón na cžasy spominasche, hdźež so pod Napoleonowym nawalom stare němske kněžorstwo rosrasy. Se swjatkom mjes Ruskej, Pruskej a Awstriskej je so potom skónczńje poradźiło, móz zuseho dobyczerja slemicź.

Powětrolětarstwo w němskim wójsku.

Prjedawschi wulki pschicźischcź k powětrolětarstwu je mjes němskimi offizěrami jara popuschcził. Njedozahaze samolwjenje je s pschicźinu, so so nětko tež zyle młodzi offizěrojo a tajzy s nawocžomaj k lětarstwu pschipuschczeja. S 1. oktobrom so lětza zyła powětrolětarska organisazija na schěrschi podłoż staji, a tehdy budźe so njedozahaza licźba samolwjenjow hischcze bóle sacžuwacź. Lětarszy offizěrojo na mězaz 200 hriwnow lětarskeje pschikohi k mdźe dostawaju. Pschi spokojazym dokonjenju so jim dalscha lěpschina poskicża, so so ruczischo powysscha. Skónczńje je kněžor wozebite lětarske znamjo wustajił. Wschě tele wabidła pak njejzu dozahaze, so by so wjetscha licźba sa lětarstwo dobyła. Po powětsje lětacź, je mnohim pschestraschne. Mnosy němszy offizěrojo su hižo pschi tym swoje žiwjenje wostajili. Nihdźe njeje strach, zebi schiju swinycź, tak wulki, kaž pschi lětarstwje.

Franzowska wojerska deputazija w Ruskej.

Po skónczenju wulkich ruskich manevrow je so sobotu wjecžor w kněžorskim hrodźe w Krazznym Sselu wjecžeř wuhotowała, pschi kotrejž so tež general Joffry jako wjednik franzowskeho wojerskeho poslestwa wobdźěli. Pschi njej ruski wójnski minister Ssuchomlinow franzowskemu wójsku a Franzowskej pschipi. General Joffre na pschipitk wotmolwjejo praji: „Hacžrunje je so poslestwu wschudźe pucź wotewrił, je wono mohło spósnacź, kak wulke džélo so w ruskim wójsku dokonja a s tym je dopokas solidnosće podpjery widźecź, kotruž by Franzowska w ruskim wójsku namakała. S najwjetschej sjawnosću je so poslestwu wscho pokasało. Schtož su Franzowsojo widźeli, je jich s wulkim džakom napjelniło." General Joffre skónczńje na wyzoke roswicze kóždeho jenotliweho swjaskarja pokasowasche a praji, so so poslestwo do Franzowskeje s pschezwědczenjom wo wulkej hódnosći ruskeho wójska a jeho wjednikow wróći.

Nowe twjerdźizny w Ruskej.

Po wuradźenjach mjes schefomaj franzowskeho a ruskeho generalneho staba pschi składnosći instrukzijskeho pucžowanja schefa franzowskeho generalneho staba do Peterburga je, kaž chzedża Parizske nowiny wjedźecź, ruske wójnske ministerstwo wobsamkło, tsi nowe twjerdźizny pschi němskich a awstriskich mjesach natwaricź.

Turkowska Adrianopel wobkhowa.

Ruska so podarmo prózuje, turkowske knjezerstwo pohnucź, so by jeho wójsko s Adrianopla wucžahnyło. Niz jenož so turkowske wójsko w Adrianoplu wostawa, wono je njedźiwajzy hroženja Ruskeje poslednje dny tež Xanti a druhe města wobsadźiło, s kotrychž je grichiske wójsko wotcžahnyło. Zyły brjoh ägäiskeho morja, kotryž po Bukarestskim měrje Bolharskej pschipadnje, je sazo w turkowskej mozy. Wo protesty europiskich wulkomozow so Turkowska njestara. Wona derje wě, so wulkomozy njejzu pschesjene, a so někotre s nich, pschede wschěm Němska, niczo pschecźiwo temu nimaja, so Turkojo swoje stejiscžo w Europje po móznosći wobtwjerdźa a poslynjeja. Tež dženża by Turka Němskej hischcze wobkedźbowanja hódny pomoznik we wójnje pschecźiwo Ruskej był.

W Ruskej je nowsche roswicze wězow na Balkanje hłuboke roshorjenje sbudźiło. Ruske nowiny Němsku winuja, so wona skradźu Turkow pohonja, so bychu so shubjeneho kraja sazo smozowali, tak daloko hacž je wón Bolharskej pschipadnył. Nowiny „Nowoje Wremja" na rosdźěl wustupowanja wulkomozow pschecźiwo Czornohórskej a pschecźiwo Turkowskej pokasuja. Wone pischu: W Adrianoplu zu w tu khwilu turkowszy wojazy, kotsiž zu tam runje tak pschischli, kaž Czornohórzy do Skutaria. Czornohórzow zu wotstronili, czehodla njemóża tež Turkow wotstronicź? Ssnadź tehodla, dokelž zu Czornohórzy złabschi dyzli Turkojo? Měnimy pak, so Turkojo psched sjednoczenej Europu wjazy njepkacza, hacž Czornohórzy. Sslowjanstwo dyrbi k hórkemu zudźenju pschińcź, so zu Czornohórzow se Skutaria wuhnali, dokelž zu kscheschczijenjo, so pak Turkow na pokoj wostawaju, dokelž zu mohamedanojo. Ruske sjawne měnjenje dyrbi k spósnacźu dóńcź, so zu Czornohórzy Skutari po žadanju Awstri-

ſkeje wopuſchczicz dyrbjeli, ſo pak Turkojo po žadanju Ruſkeje ſ Adrianopla njeńdu. Pſchipuſchczimy žamo njewěrjomne, ſo Franzowſka a Jendželſka w cžěžnje, do kotrehož žmy žo ſahnali, nam nochzetej pomhacz. Nuſowacz wſchak jej ruſka diplomatija njemóže. Tola hdyž wěz tak hubjenje ſteji, ma ruſka diplomatija žwjatu winowatoſcz, njepſchesjenoſcz dale njepotajicz, ale ruſkim ludžom direktnje a ſjawnje rjez, ſo žmy žami woſtali. Potom budže ruſke ſjawne měnjenje ſ najmjeńſcha wjedžecz, ſ cžim móže žo liczicz.

Ruſke nowiny „Něcz“ wo tymžamym praſchenju piſchu: Mjes tym ſo Turkowſka ſ njepſchesjenoſczu wulkomozow liczi, chze wona Bołharſku k temu nuſomacz, ſo ſ njej direktnje bjes wulkomozow jedna. Sſo žamo wě, ſo je ſa Turkowſku ſ wjele wjetſchim dobytkom, wo mjeſach ſe ſbitej a wotbrónjenej Bołharſkej jednacz, hacz ſ wulkomožami, kotrež žu pódla teho ſ Londonſkimi wobſamknjenjemi ſwjaſane. Jeli ſo budža žo wulkomozy dale rosmyšlowacz a žo kombžicz, móže wobliczenje trjechicz, a Bołharſka móže hiſchcže jene poniženje doczakacz. Potom pak budže hromadže ſ tutym malym a njeſbožownym krajom tež horda a mózna Europa poniżena.

Dobytk Czornohórſkeje.

Sſerbija a Cžorna Hora ſtej žo bjes wadženja do dobyteho Nowobaſarſkeho ſandžaka a Stareje Sſerbije džělitej. Cžorna Hora kraj ſ měſtami Plewlju, Djakowizu a Pjeczom doſtanje.

Amerika a Mexiko.

Jednanje mjes ſjednoczenymi ſtatami połnózneje Ameriki ſ Mexikom žu bjes wuſpěcha woſtałe. Preſident ſjednoczenych ſtatow, Wilſon, je w kongreßu wo tym rosprawu podał. W njej žo praji, ſo ſjednoczene ſtaty nětcziſche mexikaniſke knježerſtwo njemóža pſchipóſnacz, dokelž wono njeje po ſakońſkim puczu k knježſtwu pſchiſchło. Teho dla žu ſjednoczene ſtaty wuwożenje brónjow do Mexika niz jenož ſa sběžkarjow, ale tež ſa knježerſtwowe wójſko ſakaſałe. Wójſko pſchi mexikaniſkich mjeſach je žo poßylniło, ſo njemóhli sběžkarjo mjeſy pſchekroczicz. Skónczńje žo praji, ſo žebi ſjednoczene ſtaty na to njemyßla, kruch mexikaniſkeho kraja na žo ſtorhnycz abo njewotwißnoſczi Mexika hroſycz.

Mexikaniſki miniſter ſwonkownych naležnoſczow je na žadanje ſaſtupjerja ſjednoczenych ſtatow, Linda, wotmolwił, ſo njeje wěrno, ſo ſměrowanje w kraju njepokracžuje. Nětcziſche knježerſtwo ſ prawom wobſteji; wſchě wulke ſtaty ſ wuwſacžom ſjednoczenych ſtatow žu jo pſchipóſnałe. Se sběžkarjemi njehodži žo pſchiměr cžinicz; pſchetož ſ rubježnikami njehodži žo wo nim njejedna. Žadanje, ſo njeßměł žo nětcziſchi preſident Huerta k nowowólbam jako kandidat poſtajicz, je ſpodžiwne a njemóžne, kaž žu ſ zyka wſchě amerikaniſke žadanja ſa Mexiko poniżaze. Sjednoczene ſtaty njech nětcziſche mexikaniſke knježerſtwo pſchipóſnaje, potom bndže bórſy měr w kraju poſtajeny.

Revoluzija w Chinje.

Powjeſcz, ſo žu žo sběžkarjo w Nankingu knježerſtwowemu wójſku poddali, njeje wěrna była. Knježerſtwowi wojazy žu pak město zyle wobſtupili. Do měſchczańſkeje murje je žo džěra wutſělika. Pſches nju wotdžělenje knježerſtwowych jěſdnych jěchaſche. S jenej minu pak žo woni do powětra buchnychu. Knježerſtwowe wójſko je cžežke kanony na Tigerſkej horje poſtajiło a zyku nóz do města tſělało. Wjele kulow je w huſto wobydlenym měſtowym džělu rosbuchło. Sběžkarjo budža žo dla njedoßahanja provianta poddacz dyrbjecz.

S pſchimórſkeho wobtwerdženja Wuhu žu sběžkarjo ſ kanonami a tſělbami do němſkeho kſchižaka „Emden“ tſěleli. Kſchižak je na woheń hnydom wotmolwił a ſ 25 wutſělemi sběžkarſku artilleriju nuſował, womjelknycz.

Póſtowa póßelniza.

(Skónczenje.)

Hana džěſche, ale lohko jej njebě. Hacžrunje žebi žaneje winy wědomna njebě, běſche tola potrjechena; najbóle ju mjerſaſche, ſo bě žo jej njeſboże runje ſ Woruſkez poßelku ſtało.

Handrij runje wó iſtwje njebě, hdyž k nim dońdže, a jeho nan, žłyſcho, ſchto bě žo ſtało, cžinjeſche, jako by jara mjerſazy był.

„To bychu rjane wězy byłe, hdy by mi naſch liſt ſhubika“, wón rjekny. „Nó, ja ſchkody měł njebych.“

„A to dže dyrbi žo tola něhdže namakacz, wujo“, holza rjekny. „Schkody wſchak njeſmějecze, to žo njeſtrachujcze!“

„To žo roſymi, ſo žo njeſtrachuju“, Woruſk wotmolwi. „Narunacz byſchcze nam to dyrbjeli. Ale to je mi ſchwarny porjad.“

Hana ſtyſknina woteńdže. Naſajtra pak na póſt prjedy dyžli hewak khwataſche; wona chzyſche cžwilowazu njewěſtoſcz wotbycz, ſchto bě žo ſ liſtom ſtało. Ale na póſcze liſta njebě. Saſtojnik pſchiſpomni, ſo bě Hana jón wot njeho wſaka, do toſcze położiła a wjazy njewucžahnyła. Nimo teho žo tež Hana žama na to derje dopomni.

„To hinak bycz njemóže, hacz ſo ſcze jón ſhubika“, ſaſtojnik rjekny, „a nětkole budžecze dyrbjecz ſchkodu ſarunacz.“

Podarmo žebi Hana pſchekładowaſche, hdže je žo liſt mohł doſtacz. Skoro ſniczena džěſche wróczo domoj. Niz jenož wo to bě, ſo móžeſche ſe ſhubjenjom wulku ſchkodu měcz, ale móžachu ju tež winowacz, ſo njebě na porjad kedžbliwa była. Po wßy liſty a poßylki rosnoßy a potom k Woruſkezom dońdže woſjewicz, ſo žo liſt namakał njeje, ale ſo jim ſchkodu ſaruna.

Tón ras bě Handrij doma. „Hana, njeßeſch tón liſt?“ wopraſcha žo.

„Ně, njeje žo namakał, ale woprawdže njewěm žebi wußwětlicz, kak je žo to mohło ſtacz“, holza wotmolwi. „A hdže dha je twój nan?“

„Njeje doma, — žnadz je k wam ſchoł“, Handrij njekedžbnje rjekny. Ani ſe žłowom ju njewobžarowawſchi, ſo bě ju tak njelube njeſboże podeſchło.

Woprawdže bě Woruſk k Pelanezom ſchoł. Jemu žo ſdaſche, ſo Hana dołho pſchebywa a njepſchińdže a myßleſche žebi, ſo žnadz k njemu teho dla njepſchińdže, ſo by žo njetrjebała ſamołwjecz, ſo je pjenježny liſt ſhubika.

„Njeßeſch pjenjeſy?“ bě prěnje praſchenje, hdyž Hana do iſtwy ſaſtupi.

„Njenjeßu, wujo — njewěm, hdže je žo mi mohł liſt ſhubicz“, Hana ſrudnje wotmolwi.

„Nó, to je mi rjenje!“ Woruſk ſawoła.

„Hižo žym wam tola prajił, wujo“, Haniny nan rjekny, „ſo wam ſchkodu ſarunamy, jeli žo liſt njenamaka.“

„To wſchak wěm, ſo mi ſarunacze, dokelž dyrbicze“, Woruſk hrubje wotmolwi. „Ale tu njeje jenož wo pjenjeſy, ale tež wo to, kak mało móžemy žo na póžka ſpuſchczecz. Po prawom žy ty, Pelanje, poßoł, a ſamołwjenje ſa kóždu njeporjadnoſcz pada na tebje.“

„Wujo“, Pelan rjekny, „hižo dwanacze lět ſa gmejnu poßelſtwo wobſtaruju, a ſa zyły dołhi cžaß žo nam njeje niczo ſtało, jenož tónle krócz. Ja džowku njeſamołwjam, wona budžeſche měła lěpje kedžbowacz, ale njeſboże móže žo tež naſhonitemu ſaſtojnikej ſtacz. Wy ſchkody njeſmějecze, tu ſmějemy my, a to je doſcz wulka ſchkoda. Cžehodła potajkim chzeſch tak jara na naſchu njeporjadnoſcz pokaſowacz, kaž to mjenujeſch, abo žy žnadz nam chzył ſchkodžicz?“

„Nó, khwalicz to tola njemóžu“, Woruſk wotmolwi, „mi je to wſchitko tak jara džiwne. Kak dha to pſchińdže, ſo je žo to runje mi ſtało? Ssnadz je žebi twoja džowka myßlika, ſo žnadz jej to pſchepuſchczu, dokelž ma Handrij na nju myßle — ale k temu je hiſchcze daloka noha!“

Hana žo po tutych njeluboſcziwych a ſliſchiwdžazych žłowach do płakanja da, ale jeje nan krucze wotręcza: „Takle njedam žebi žwojeho derje wukubłaneho džěſcza ranicz. Ssnadz žebi napoßledku myßliſch, ſo žmy žebi twoje pjenjeſy wobkhowali, dokelž žebi twój žyn ſ mojej džowku ſnajomſtwo pyta? My njejßmy jemu to kaſali a Hana žo wo njeho njeje torhała.“

„Aha, ſda žo, ſo žy na wulkeho knjeſa dozpěł, Pelanje“, Woruſk wußměſchejo rjekny. „Mi je džiw, ſo tule žłužbu hiſchcze macze.“

„Knjeſa ja njehraju, ale gmejnſku žłužbu žebi wažu“, Pelan ſnapſchecžiwi, „tola žym cžeſtny muž a njedam žo na cžeſczi ranicz.“

Woruſk roſſłobjeny woteńdže.

„Njerudz žo tehodła, Hana“, Pelan žwojej džowzy rjekny. „Jutſje žej ſ knižki pjenjeſy sběhnjeſch a damy je Woruſkej. Wěſo je ſa naž to wulka ſchkoda, ale ſchto chze pomhacz! Druhi krócz lěpje kedžbuj. Ale praji žo, ſo ma wſchitko ſke też žwoje dobre. Tak žmy ſ najmjeńſcha ſpóſnali, kajzy Woruſkezy žu. Namołwjeli žmy cže, Handrija žebi bracz, ale to by rjaneho pſchichodneho nana měła. Nětko je to kónz.“

Hana bě ſpokojena a proſcheſche nana, ſo by jej wodał, ſo bě mało kedžbu dawała.

* * *

Woruſk bě ſłóſtniwy cžłowjek. Wón do gmejnſkeje rady žłuſcheſche, hordžeſche žo ſ tym a cžinjeſche, jako by žam zyła rada był.

Myßlesche ßebi, so budże jeho Pelan stysknuwje proßyćz, ale to ßo njesta, a duž na njeho ßo roshnéwa. Kóždemu, kohož setka, powjedasche, so bě jemu Hana pjenjesy potajika a hacž do wjeczora bě to po zykej wßy. Ale lěpje hacž běchu ßo teho nadżeli, ßo wěz wukopa.

To bě hižo wjeczor posdże, tu ßo pola Pelanez do duri saklapa. Pelanezy chzychu hižo lehnyćz hicź, a dźiwachu ßo, schtó tak posdże k nim khodźi. To bě Drohakez Jan.

„Wodajcże, so tak posdże pschińdu", samolwjesche ßo, „ale mam ważnu winu. Tule cźi, Hana, Woruskez list njeßu. S tym hacž do ranja cźakacź nochzych, pschetoż mi je macź powjedała, schto Woruskezy wo tebi rosrjescheja."

„Woruskez list — woprawdże?" Pelan ßo sastróźi, Hana pak s wjeßelosczu ani ßkowa prajicź njesamo. „A hdże ßy jón namakał?"

„Ach, namakał jeho njeißym, ale ßym jón wot Hany ßameje dostał a ßym ßo dźiwał, so ma mje tak lubo", młodżenz sažortowa. „To je dźiwna wěz, jenoż poßkuchajcże. Dostawam, kaž wěsche, s póstom „Sserbske Nowiny". Wczera je mi Hana poßlednje cźißko pschinjeßka. Ja wschak wodnjo doma njeißym, pschikhadźam hakle wjeczor, a macź to kedźbu njeje měła. Wczera běch tak mucźny, so ßym hnydom po wjeczeri ßo lehnył a na Nowinu njeißym pohladał. Duž je wostała tak sawalena, kaž je ju Hana pschinjeßka, hacž do dźeńßnischeho wjeczora. Hdyž je mi dźeńßa macź wjeczeŕ daka, je mi powjedała, schto je ßo stało, a schto je Worusk wo Hanje powjedał. Wěso ßym waß wobžarował, dokelž wěm, so scże cźestni ludźo. — Po wjeczeri ßym wobalku s nowin wsał a je wotewrił. Ale kak ßo dźiwach, hdyž w Nowinje tónle list nańdźech. Hnydom bě mi to jaßne. Sawěscże je list, hdyž je jón Hana do tosche tykła, do mojeje „Sserbskeje Nowiny" ßo ßunył. Njedlijach ßo ani wokomika, ale khwatach, so byschcże wot tak hrosneho tukanja wußwobodźeni byli."

„To cźi Bóh saplacź, dobry młodżenzo!" Pelan sawoła, ruku jemu tłóczo. „Tchole ßmy ßo njenadżeli."

Tež Pelanowa ßo Janej s cźoplymi ßkowami dźakowasche, jenoż Hana s hnucźom ßkowa rjez njemóżesche. Ale jeje pohladnjenje wjazy rěcźeschе dyžli mnohe ßkowa.

„Ale nětkole hnydom k Woruskezom dóńdu", Pelan rjekny a pocza ßo woblekacź.

„Ssnadź mohł to do ranja wostajicź", żona měnjesche, „hižo je to posdże."

„Njech tola! To wjeßele dyrbju jemu skasycź, so by wot naß torhał, — ně, s tym wjeßelom wußnycź njeßmě. A spi-li hižo, wubudźu jeho se spanja. — Hdże je to wobßwědczenje wo dostaczu lista?"

Dżowka jemu tu papjeru poda. „A ty tu hischcże doczakaj, Jano, doniž saßo njepschińdu", Pelan ßo k młodżenzej wobroczi, „so bychmy ßebi khwilu vobjeßadowali."

To prajiwschi Pelan spěschnje woteńdże.

„Saplacź cźi to Bóh!" Pelanowa ßo hischcże junu Janej dźakowasche a tež Hana ßo saßo shraba a ßo Janej podźakowa.

Sa khwilu ßo Pelan wrócźi. „To byschcże měli widźecź, kak Worusk kißale hladasche", wón powjedasche. „Do ßmjercże cźi to njesabudu, luby Jano."

„Ale wschako ßym jenoż ßwoju winowatosćz cźinił", Jan rjekny. „Zusych pjenjes ßebi tola njemóżach sdżerżecź."

„Dokelž ßy cźestny cźlowjek", Pelan wotmolwi. „Njecźestny by ßebi je skhował."

Powjedachu ßebi a cźaß ßo jim spěschnje miny. Prjedy hacž ßo dohladachu, bě dżeßacź wotbiło. Jan wjeßeły woteńdże. Dobre ßwědomnje, so bě dobry skutk dokonjał, jeho roswjeßelesche, ale Pelanezy jemu kasachu, so by jich bórsy saßo wopytał.

„Nětkole ßo cźi njedźiwam", Pelanowa dżowzy rjekny, „so je cźi Jan lubschi, hacž Handrij. Kaž je nan prajił: wschitko ßte ma tež dobry bok."

Ssamo ßo rosymi, so ßo Woruskez Handrij pola Pelanez wjazy njepokasa, to ßebi njeswěrjesche, a budźesche tam tež słě pobył. Jeho nan na list ani wjazy njespomni, jeho bě hańba, so bě na schwarnu holzu tajki podhlad měł.

Sa to bě Jan pola Pelanez dyß a dyß witany hósćz. Pschejara husto k nim njekhodźesche, dokelž bě we wschěm jara wobhladniwy a mudry.

Ludźo ßo dźiwachu, hdyž sa krótki cźaß Pelan pocza pschitwarjecź. Wón jenu ßtwu a hischcże jedyn rum dasche pschistajicź. Ale bórsy to wschitzy srosymichu. Bjes dołhich pschihotow dóńdże k Hanimu kwaßej s Janom, kiž bě hižo sjawne cźinił, so w Hejnowizach blidarstwo sakoži. Duž Pelan we ßwojej khěži pschichodnemu ßynej dźěkarnju a stwu k bydlenju twarjesche.

Młodaj mandżelskaj staj spokojom żiwaj a tež jeju starschej. Woni ßu pschesjeni, a duž je tam tež Boże żohnowanje.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyschina. 40 offizěrow sakskich regimentow, kotsiž ßu na jenym pucźowanju generalneho staba, je ßrjedu do Budyschina pschischło. Ssobotu woni Budyschin wopuschcża.

S Budyschina. (Lětak nad Budyschinom.) Pjatk rano 1/2 7 hodźin we wulkej wyßokosczi jedyn lětak s Bělschez ßem nad Budyschinom k Wownjowej leczesche. Hdże je ßo na slět puschcźił, njeje ßo hischcże nasshonicź mohło.

— (Nahle ßo se żiwjenja wotwołał.) Tudomny knihikupz Emil Hübner, kotryž bě hižo dléschi cźaß khorowaty, bě ßo psched tydźenjom s pschewodom ßwojeho ßyna do hobrskich horow na wodychnjenje podał. W Hüttenbachfallbaudże w Hornich Rochlizach (w němskich Czechach) bě ßebi wón na někotre dny bydło wotnajał. Ssobotu wón se ßwojim ßynom do dwě hodźinje dalokeje hórskeje wßy Schüsselbauden pucźowasche. Pschi tym drje je ßo wón pschejara napinał, cźehoż dyrbjesche ßo hladacź, dokelž na skalkowanje żiłow cźerpjesche. Nasajtra rano jeho na krótkim wukhodże Boża ruczka saja, s cźimž wokhromi a rěcź shubi. Tajki je wón póndźelu w nozy wumrjeł.

— Roshorjazy podawk je ßo pjatk rano w 7 hodźinach na rózku kamjeńtneje a Moltkoweje haßy stał. Konjej mlokoweho wosa Dobruschanskeho knjeżeho dwora ßo s parnej drohowej walzu spłóschischtej. Pohoncź, kotryž bě hnydom s wosa skocźił, so by konjow sadżerżał, ßo k semi storhny. Konjej na żitne torhoschczo cźěrischtaj a tam na rózku twarjenja měschczańskeho twarstwa padnyschtaj. Saßo stanywschi dale cźěrischtaj a do musejoweje murje sawadźischtaj. Pschi tym ßebi jedyn kóń hkowu ßylnje srani. Tola saßo spłóschenaj konjej stanyschtaj a po żitnym torhoschczu hanjeschtaj, hacž jeju jedyn husar a jedyn polizist sadżerżeschtaj. Konjej ßo do konjenza hoscżenza „hwězdy" stajischtaj. Sawołany lěkar praji, so ranjenje konjow ujeje cźeżke, tak so móżeschtaj ßo do Dobrusche dowjescź. Wós je ßo wobschkodźił, mjes druhim je ßo wojo słamało.

— (Wusnamjenjenje.) Ministerstwo snutskownych naležnosczow je noschne cźeßne snamjo sa ßwěrnosćz w dźěle moleŕskemu a lakěraŕskemu pomoznikej J. B. Gödanej spożcziło. Tutón hižo psches 30 lět pola moleŕskeho a lakěraŕskeho mischtra Opitza w Budyschinje dźěła.

— Pschedwobhladanje konjow w Budyskim hamtskim wokrjeßu budże wot 24. septembra hacž 21. oktobra.

— (Wotpowjedżene brigadne manevry w Hornjej Łużizy.) Lětuscheho khłódneho wjedra dla ßu ßo żně w stronach mjes Lubijom a Zitawu, hdżeż smeja ßo lětża manevry, jara saposdźike. Teho dla ßu ßo brigadne manevry wotpowjedźike. Wone ßo hakle 7. septembra sapocznu a budża hacž do 11. septembra tracź.

Sa cźaß manevrow ßo w Lubiju pólna rěsarnja a pólna pjekarnja postaji.

„Łužica" čisło 8. Wobsah: Serbski lěs, krasny raj. Wopisuje Jozef Jakubaš. — Khrystusowe čerpjenje. Struchłohra w 10 jednanjach. Po wšelakich passionskich tekstach za serbske dźiwadło připrawił J. N. Horjanski. — Błudnički. Powědańčko. A. Janovská-Rachlowc. — Bjatowańe we bitwe. Baseń wot Theodora Körnera. Přełožił Fr. Knocha. — Körnerowa smjerć. Wobraz. — Wo serbskim hubjenstwje. Ł. — Naše dźěći: Družčički z Wotrowa. Wobraz. — Serbski rozhlad. — Naše towarstwa. — Serbske pismowstwo. — Druzy wo nas. — Słowjanske nowinki atd.

S Makeje Borschcze. S wulkim horjom je ßo ßwójba tudomneho kublerja Wesera potrjechiła. Hdyž ßobotu dopoldnja s młócźazej maschinu rożku młócźachu, Weserez tsilětny ßynk konje pohonjesche a pschi tym na göpel salése. Prjedy hacž mózachu jemu wobaracź, dźěcźo s nohomaj do koleßow pschińdże. Jena noha ßo tak żałoßnje rosmjecże, so ßu ju dyrbjeli w Budyskej hojeńni wotewsucź.

S Hodźija. Tudomny rěsnik Kurt Schołta je pjatk pod snamjenjemi, kajkež ßo pschi sprostnjenju tyła pokasuja, sthorił. Dokelž je tale khorosćz natykowaza a s wjetscha k ßmjercźi wjedże, ßu Schołtu

po lěkarjowej poručnosćži do Budyškeje měšćańskeje hojerńje dowjesli. Jeho wobydlenje je žo wučišćiło a žo wšcho činiło, so by žo daleroššěrjenju straschneje khorosće wobarało. Hač dotal hischće njejžu ſ wěstosću spósnali, hač žo wo natykowaze sprostnjenje tyła jedna.

S Korytnja. Doprědne dźěła sa twar wodowoda maja žo do spěcha. W poślednim poženjenju gmejnskeje rady pschedžyda wosjewi, so žu žo ležomnosće, na kotrychž žórła sa wodowód leža, sa 5530 hriwnow kupiłe. Wudźěłanje nadrobneho plana sa wodowód je žo firmje Augusta Löfflera w Freibergu pschepodało.

S Huczinu. Sakładny kamjeń k nowej wučerńi žo njedźelu 31. augusta popołdnju w 4 hodźinach połoži.

S Kotez. Pschichodnu njedźelu budźa žo tež tudy kostrjanzy sa podpjeranje starych veteranow wot młodych holzow pschedawacz, a to w Kotezach, Zarkach a Lusku. W Delnich Kotezach budźe sdobom tšelenje sa worjołom a kehelekulenje.

S Minakała. Tež w Minakale žo njedźelu 31. augusta kostrjanski dźeń wotměje. Sswjedźeńſki wubjerk je wobsamknył, cźahej w historiſkej drascźe po wšy cźahnycź dacź. Pschi nim žo wschě towarſtwa, doroscźeni a schulska młodźina wobdźěła. Na žwjedźeńſkim měſtnje budźe žo do ptaka a do tarcźow tšelecź, pódla teho žo hischcźe druhe swježelenja poſticźa. Sa lubowarjow rejow budźa w hoscźenzu wot 4 hodźin reje.

S Panczig. Wulki žerbſki narodny žwjedźeń je žo sańdźenu njedźelu požwjecźenje khorhoje tudomneho spěwarſkeho towarſtwa „Lipy Sserbſkeje“ scźinił. Se wschěch stron žerbſkeho kraja žo w Panczizach Sserbjo na žwjedźeń skhadźowachu. Nimale wschě žerbſke ludowe towarſtwa běchu tam žwojich ſastupjerjow pósłałe. S někotrych bě tam nimale zyłe žobustawſtwo pschiſchło, kaž na pschiklad ſ Budesćańskeho „Lubina“ 84 wožobow. Tež žerbſke ſtudentſtwo tam widźachmy. S khorhojemi a pletwami pyschene domy a herzy žerbſke hłožy piſkajo pschikhadnikow witachu. Wschudźe radostna myžl a žwjedźeńſki duch knježesche. To bě woprawdźita wokschewjenka sa kóždeho žerbſki myžlazeho a cźujazeho Sserba. A k temu bě Bóh luby Knjes rjane wjedro dał, kajkež njejžmy sa zyłe lěto měli.

W 2 hodźinomaj žo hoscźo a něhdźe 35 towarſtwow do cźaha ſeſtupachu a do klóſchtrſkeje zyrkwje cźehnjechu. Wožom druzkow nowu khorhoj k wołtarniſchcźu donježe a sady njeje žo saſtupjerjo žerbſkich towarſtwow ſe žwojimi khorhojemi ſeſtupachu. Hdyž běchu „Lipine“ žobustawy žerbſki requiem wot Kozora wuſpěwali, mějeſche knjes kapłan Zyž ſe Zitawy žwjedźeńſku rěcź. Wjele stow woženbow liczaze poślucharſtwo ſe wſchej kedźbliwosću na hubomaj srěcźniweho prědarja wišaſche. S płomjenjazymi žłowami wón wosnam khorhoje a jeje barbow wukožowaſche. Jejna běła barba naž napomina, žo cźiſteje kſchesćijanſkeje wěry dźerżecź, jejna cźerwjena barba njech we naž horjazu luboscź k Sserbſtwu sbudźuje, a módra barba naž žwěrnoſći k naſchej maczerńej rěcźi wobkrucźuj. Po poženjenju khorhoje pſches knjeſa probſta Schcźěpana Kociana, k cźemuž bě towarſtwowy dirigent, knjes wučer Sſkodeńk, měſchany ſchtyrihłóžny khor „Tantum ergo“ ſeſtajał, žwjedźenjowi wobdźělnizy do klóſchtrſkeho dwora wuńdźechu. Ssobuſtawy Panczańskeje „Lipy“ žo ſ nowej khorhoju pſched abtownju ſeſtupachu, w kotrejž hnadna knjeni ſ druhimi klóſchtrſkimi knježnami pſchi wocźinjenych woknach ſtejeſche. Spěw „Sserbſke barby“ žo ſanježe, a po nim žo towarſtwowy pschedžyda, knjes kubler Schołta ſ Kanez, klóſchtrſkim knježnam, kotrež běchu khorhoj wumětſzy wuſchiwake, džakowaſche a jim žławu wunježe. Khorhoj žrjedźa wobras žwjateje Cäcilije, ſchkitarki spěwa, pokaſuje. Wokoło wobraſa žu žłowa wuſchite: „Tracź dyrbi Sserbſtwo, ſawostacź!“ a „Bóh je ſ nami, wjedźe naž“. Sadnja ſtrona ma na žołcź barbu a je ſ lipowym liſcźom a kcźenjom wupyſchena. Mužſki chor ſaſpěwa wot k. Sſkodenka ſeſtajane „Tracź dyrbi Sserbſtwo, ſawostacź“ a potom žo cźaž ſoža ſeſtupa a na žwjedźeńſku łuku cźehnjeſche. Wona bě trawnik, wobdaty ſ wyžokimi ſchmrěkami, dubami a bukami. Koło wokoło klóſchtrſka woda pluſkoze, zyłe měſtno je kaž ſtworjene ſa žwjedźeń. A ſ módreho njebja žo Boże žłónczko na wježely lud žmějeſche, kotryž žo na tam pſchiprawjene ławki ſa blida ſeżyda. Sswjedźenjowych wobdźělnikow, kotrychž bě žo něhdźe 1200 ſeſchło, k. kubler Schołta ſ Kanez žerbſki, a k. kubler Zyž ſ Kaſchez němſki witaſche, k. profeżor Bryl zuſych hoſcźi poſtrowi. Na to žo konzert ſapocźa. Towarſtwo bě žebi najlěpſcheho žerbſkeho tenoriſta, ſe žerbſkich spěwanſkich žwjedźenjow žławnje ſnateho ſchulſkeho direktora Hanku ſ Wjeleczina, ſa ſoliſtu dobyło. Hnydom prěni spěw „Sswjateje Marijna reja“ nam jeho saža jako miſchtra spěwa ſeſnacź da, jeho hłóž je ſ lětami po rjanoſcźi, poknoſcźi a rjanoſynku hiſchcźe pſchibywał. Na to žlědowaſche wěnz Kozorowych spěwow ſe ſwjaſowazym textom, wot k. ſeminarſkeho wyſchſcheho wučerja Fiedlerja ſeżerbſchcźenym a ſ orcheſtrowym pſchewodom wot Pawoła-Hodźijſkeho wuhotowany. Swjaſowazy text k. wučeŕ Kral ſ Kamjenza cźitaſche. Wěnz wopſchijeſche spěwy: „Ach, moja hola, ty ſelena“, „Hanka, budź wjeżela“, „Płakała Haniza“, „Doplomjeniło žłónczko je“, „Selena ta meja“, „Scźelcźe róże na pucź jimaj“ a „Kaž wjele rěcźkow dźeja“.

Wſchě tele spěwy, runje kaž ſkónczny khor „Hohej, hohej, tu hladajcźe“ žo ſe žadnej cźiſtoſcźu a korrektnoſcźu pſchednjeżechu. Duž bě bjes dźiwa, ſo žo požłucharjo, kotſiž běchu žo do radoſtnych myžlow ſaſpěwali, ſ wyſkazym pſchikleſkom spěwarjam džakowachu a ſe žwokim pſchipóſnacźom njelutowachu.

Nowej khorhoji žo ſ pſchihodźazymi žłowami 34 hoſdźi, drohotny pjerſchcźeń a 5 žeklow dari.

Scźěhowaze towarſtwa žu na žwjedźeń ſaſtupjerjow pósłałe:

S Ralbiz: Katholſka Bjeżada, Lilija, Towarſtwo młodźenzow, Towarſtwo knjeżnow; ſ Draždźan: Cźornobóh, Jednota; ſ Khróſtźiz: Sserbožław, Towarſtwo młodźenzow, Jednota, Towarſtwo knjeżnow, wojerſke towarſtwo; ſ Kukowa a Panczig: wohnjowa wobora, Kath. dźěłacźerſke towarſtwo, wojerſke towarſtwo, Kwartet, Kukowſka kath. Bjeżada; ſ Baczonja: Spěwarſke towarſtwo, Towarſtwo młodźenzow, Towarſtwo knjeżnow, Wožadne towarſtwo; ſ Radworja: Meja, Towarſtwo młodźenzow; ſ Jażeńzy: Katholſka Bjeżada; ſ Khwacźiz: Sserbſke towarſtwo; ſ Rakez: Lipa; ſ Kamjenza: Kath. Kaſino; ſ Budyſchina: Jednota; ſ Njebjelcźiz: Kath. Bjeżada; ſ Budeſtez: Lubin; ſ Kulowa: Bratrowſtwo; ſ Bukez: Sserbſke towarſtwo; ſ Laſa: Tow. Handrij Sejler; ſ Njeżwacźidła: Jutrniza; ſ Wulkich Sdźarow: Sserbſke towarſtwo, Domowina.

Wubjernje nawučzene a pſchednjeżene spěwy, hobrſki wopyt, ſahorjaza rěcź w zyrkwi, luboſne žwjedźeńſke měſtno a jażny žłónczny dźeń, wſcho to bě žo ſjednocźiło, ſo je žo žwjedźeń wot spocźatka hač do kónza poſnje poradźił. Towarſtwowy ſażkužbny dirigent, knjes wučeŕ Sſkodeńk, kotryž je jón po pjecźlětnym towarſtwowym wobſtaczu wuhotował, je žwoju wulku prózu a wopornjwe dźěło ſ najrjeńſchim wuſpěchom mytowany widźał. Tajke žwjedźenje žu ſ móznym pohonjadkom ſa naſche žerbſke towarſtwa, ſ nimi žo žerbſka myžl haji a žylni a liwzy žo ſaže k Sserbſtwu wrócźa. Duž, ow Sserbja, ſpěwajcźe, ſo nam Sserbſtwo njeſańdźe!

S Konjez. (Saposdźene.) Tu wotpali žo njedźelu 17. t. m. na ranje w 3. hodźinje gmejnſka khěża, naſcha paſtyńnja, kaž ju tež mjenowachmy. Wuheń a tšecha hižo dawno wjazy widźecź njebě a Boži wětſik hwiſdaſche hižo lěta dołho pſches murje, wokna a tšechu, a cźłowjek, by-li tam bydlicź dyrbjał, mohł žamo lětža w pžyczich dujach hroſnu porſkawu dostacź. Wſcho běſche próſdne, jenož rybarſki grat tam gmejna khowaſche, a tón, njeſawěſcźeny, žo ſpali hacź na jedyn žud a rybarſke blido. Woheń je bjes dwěla ſakoženy, ale ſchtó je to był, je njeſnate. Dobru wutrobu pak je tola hiſchcźe měł, ſo njeje žužodſtwo do ſtracha ſtajicź chcźył, dokelž zyku žobotu a tež w tamnej nozy žo móznje deſchcźowaſche, a tajki cźaž je žebi wuſwolił. Ssykawa běſche tu jenož wjeżna, mějeſche wſchak jenož mało dźěła, ſa krótki cźaž leżeſche wſcho do hromady ſažypnjene. Je hižo na 30 lět, ſo je paſtyńnja njewobydlena. Poślednji cźaž tehdom tu wjeżna paſtyŕka (hužaŕka) Jeſchzyna bydleſche. Wopaleńſkeje kažy na twarjenczku wjele njeje a tutón pjenjes njetrjeba žo do 10 lět ſběhacź. Dokelž w Konjezach khudych bjes ſtatoka njeje, njebudźe žo trjebacź hnydom twaricź.

W naſtupanju ſtaroźitnoſcźe je khěże ſchkoda. Loni wobhladaſchtaj žebi ju pſches naſchu wjeż pucźujo knjeſaj ſ Drježdźan, dwórſki rada Wicher a wumjełſki moleŕ Willi Krauſe (ſnaty pſches žwoje žerbſke wobraſy ſe Sſlepjanſkich ſtron). Po prěnjeho roſſudźe běſche to po ſwonkownych hrjadach, po lěpjenzy a wudebjeńſkich žmuhach na njej ryſy typiſki žerbſki twar. Wón žamo móznoſcź wopominaſche, ſo by žo twar ſa Drježdźanſki tak mjenowany „Freilichtmuſeum“ ſa ſakſku ludowědu, bórſy žo ſrjadowazy, hodźał pokupicź. Sa tón pſchipad chcźyſche žo trjebaj poſdźiſcho na gmejnu wobroczicź. So by twar tam pſchewjeſeny a po ſtarſku wuporjedźany hiſchcźe dołho ſtacź mohł, dopokaſuje wopalene, ale ſ dźěła hiſchcźe jadriwe drjewo.

S Konjez. K 1. ſeptembrej t. l. doſtanjemy ſa naſchu hońtwu noweho najeńka, knjeſa ryczeŕkubleŕſkeho najeńka Rjencźa ſ Worklez, naſcheho krajana. Dotal mějeſche ju klóſchtr 24 lět dołho, poślednji cźaž 650 hriwnow a kamjeń na naſche pucźe po potrjebje doſtachmy.

Mjes wobĕmaj ſtronomaj knježachu pſches zyły dołhi cząß najpſcheczelniſche poczahi, a to pſchejemy ßebi też w pſchichodże — a ſnajo ßwojeho krajana, ßmĕmy to też woczakowacź. Powſchitkownje ßo wjeßelimy, hdyž klóſchtr wjazy hońtwu nochzyſche mĕcź, ſo njebudźa zuſy ßwobodomyßlni knjeſykojo ſakliwajo ßerbſku ſemju teptacź, kotſiž maja ſa ßerbſkeho bura cząſto doſcź jenoż ßmĕch, ale ſo budźa naſchi ludźo po naſchich hruſlach kroczicź wukonjejo rjane rjemjeßko ßwjateho Huberta. Sa hońtwu doſtanjemy nĕtko 825 hriwnow; njeje wſchak to modernſzy wyßoka płacźiſna, kajkuž dźenßniſchi dźeń hewak ſ wjetſcha maja, a tola je naſch revĕr pomĕrnje bohaty na ſwĕrinje. Mjes nami pak knježi powſchitkowna ſpokojnoſcź, najeńk dyrbi ſa ßwoje pjenjeſy też nĕſchto widźecź pódla ßwojeho wjeßela. A my chzemy radſcho widźecź pſcheczelne woblicza pſchi hońtwje a we wjeßelej ſabawje po hońtwje, hacź nĕkotre kroſchki wjaz a pódla ßnadź wubuchi hnĕwa a jĕdojteho wußmĕſchowanja, kaž ßo to druhdy ſtawa. Naſche pſchecźe je, ſo by ßo ſwĕrina, kaž dotal, w prawych pomĕrach hajika, niz pak wodrĕka a wutupika, jenoż ſa kanikle njechamy ßaneje ßmilnoſcźe widźecź W tym ſmyßłu nowemu najeńkej ſtrowjo hońtwjerſke!

S Kamjenza. Tu ßo wot njedźele hacź do ſchtwórtka ſtaroſnata „Barſchcź“ wotmĕwaſche. Lĕtßa ßo na wucźahu póndźelu (a ſchtwórtk) na 1800 dźĕcźi wobdźĕli. Kamjenz ßo wſchón mjeńwjeſche ſ zuſymi ludźimi. Se wßow tu telko ludu njebĕ, dokelž dyrbjeſche mnohi ratać rjany cząß k temu wužiwacź, ſo by ßwoje žnĕ domoj dobrał.

S Hornjeje Wjaſońzy. Pjatk w nozy je ßo na żeleſniſkim pſchekhodże ſkałał Arnold ſe ſpĕſchnym cźahom pſchejĕł a morił.

S Lubija. Ssobotu wjeczor je ßo do knihicźiſchczeŕaika Boeſa ſe Žitawy, kotryž hromadźe ſ rĕcźnikom Hoyerom ſe Žitawy ſ automobilom pſches mĕſto jĕdźeſche, ſ revolwra tſĕliło. Blisko kupnizy ſchtyrjo mkodźi ludźo ſtejachu, ſ kotrychž jedyn sawoła: „Pomałku jĕcź!“ Wokomik posdźiſcho ßo wutſĕli. Kulka Boeſej blisko nimo hłowy ſlecźi. Hdyž pólver ſabłyſknu, bĕ jaßnje widźecź, ſo jedyn ſ pachołow revorver w ruzy dźerżeſche. Wĕź je ßo poliziji wosjewiła

S Wojerez. S paduchſtwom je na jenym tudomnym nowotwarje murjeŕſki polĕr Lehniſch ſ Kulowa ſchkodował. S gratoweje toſche jeho jĕſdneho koła je jemu hacź dotal njewußlĕdźeny paduch 105 hriwnow kradnył.

S Łaſa. Njedźiwajzy ßylneho deſchcźa, kotryž ßo njepſchestawajzy ſ njebja miholeſche, bĕ na ſhromadźiſnu naſcheho ßerbſkeho towaŕſtwa „Handrija Sejlerja“ 96 woßobow ßo ſeſchło, ſo bychu ßlubjeny pſchednoſchk knjeſa ſapółßłanza Barta-Brĕſynczańſkeho ßłyſcheli. Wſchitzy dwĕlowachu, ſo ßo tutón knjes pſchi tajkim deſchcźowym wjedrje na daloki pucź naſtaji. Hdy budźiſche póſta wotewrjena była, budźichmy jemu telegrafowali, ſo by ßwój pſchednoſchk wotſtorcźił. Tola knjes Bart ßo njebĕ ſ deſchcźom wottraſchicź dał. Mnohim ſ naſcheho towaŕſtwa, kotſiž ßu doma woſtali, je to ſ wohańbjenjom było. Knjes Bart wo Sserbow ſańdźenoſcźi, pſchitomnoſcźi a pſchichodże rĕcźeſche. Jeho poldrahodźinſki pſchednoſchk ßmy ſ napjatej kedźbliwoſcźu ſcźĕhowali. Nam bĕ hacź dotal njeſnate, ſo ßu ßo nĕhdy Sſkowjenjo a Sserbjo wot rańſcheho morja hacź k Rheinej wupſcheſcźerali. Knjes pſchednoſcheć na winy pokaſowaſche, kotrychž dla ßu ßo Sſkowjenjo pſchezo dale k ranju cźiſchcźeli. Wón ſchwikaſche liwkoſcź Sserbow k ßwojej macźeŕnej rĕcźi a waſchnjam a jich njeſlutniwoſcź. Knjes Bart nam zyle ſ wutroby rĕcźeſche, a jeho ßłowa pokne pſchihłoßowanje namakachu. Ssmy jemu ſa jeho pſchednoſchk jara dźakowni a nadźijamy ßo, ſo naß też w pſchichodże ſ tajkimi poſkiczenkami ſwjeßeli. Po pſchednoſchku naſchi ſpĕwarjo a ſpĕwarki ſe ßwojim knjeſom dirigentom nĕkotre rjane ßerbſke ſpĕwy ſanjeßechu. S wjeßelej rejku, bjes kotrejž naſchu mkodźina bycź nochze, ßo wjeczor ſkónczi.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Żiwnoſcźeŕ J. K. ſe Schcźeńzy bĕ pjecźa nĕkotre ſmĕnki (wechſle) po 300 hacź 1000 hriwnach ſ mjenom tudomneho żiwnoſcźerja Marka falſchował. Prjedy bĕ Marko wobſkorżenemu k woli nĕkotre ſmĕnki ſe ßwojim mjenom podpiſał abo dowolił, ſo ßo jeho mjeno pod nje podpiſa. S tym bĕ wón ſe ßwojim ſamoženjom ſa nje rukował. Kaž Marko wobßwĕdcźi, bĕ ßo wón posdźiſcho ſapowjedźił, K—owe ſmĕnki dale podpiſowacź, dokelž bĕchu K—owe pjenjeżne wobſtejnoſcźe hubjene. Napſchecźo temu K. wobkrucźeſche, ſo je jemu Marko, kotremuž je 5000 hriwnow wĕſtoſcźe na ßwoju ležomnoſcź dał, też posdźiſcho dowolił, ſ jeho mjenom ſmĕnki podpiſowacź. Statny rĕcźnik namjetowaſche, wobſkorżeneho K. k jaſtwu na 6 mĕßazow ſaßudźicź, ßudniży pak jeho wuwinowachu.

× Ratarja Koßaka we Wokrancźizach bĕ kawniſki ßud dla ſkſchiwdźenja hamtſkeho pſchedſtejicźerja Balzera w dwĕmaj padomaj k 100 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaßudźił. Koßak, kotryž ſe ßwojim ßußodom Schimankom dla mjeſy ſkorżeſche, bĕ hamtſkemu pſchedſtejicźerjej porokował, ſo je w tejle ſkórżbje ſtroniſki bok. Koßakej je ßo ſdało, ſo je hamtſki pſchedſtejicźeŕ w jeho prozeßu Schimankej k lĕpſchemu, ſ kotrymž bĕ ſpſcheczeleny, na ßwĕdkow ſkutkował. Dale je Koßak hamtſkemu pſchedſtejicźerjej porokował, ſo wón njeje khoſtanſke pjenjeſy do gmejnſkeje kaßy dał, ale je na druhe wĕzy nałożił. Pſched powołanſkej komoru Koßakowy ſakitaŕ namjetowaſche, ſo by ßo Koßak wuwinował, ſ dźĕła dokelž bĕ ßo jemu dopokaſmo wĕrnoſcźe poradźiło, ſ dźĕła dokelž bĕ wón jako ßobuſtaw gmejnſkeje rady woprawnjene intereßy hladał. Ssud wobſkorżeneho jenoż dla ſkſchiwdźenja w padże ſkutkowanja na ßwĕdkow k 50 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaßudźi, w druhim padże, hdyž bĕ wón pſched jenym druhim gmejnſkim ſaſtupjerjom wo pſchekſchiwjenju khoſtanſkich pjenjes rĕcźał, ßo jemu ſchkitanje § 103 (hladanje woprawnjenych intereßow) pſchizpi.

S Delnjeje Wólſchiny pola Borſchcźe. Pſched nĕhdźe 10 njedźelemi bĕ ßo na tudomnym knježim dworje, hrabi Wedelej ßłuſchazym, jene hoſpodarſke twarjenje wotpaliło. Jedyn wjelbowany kurjenz, kotryž bĕ hiſchcźe ſ roſpadankow ſtejo woſtał, ßo tele dny potorhowaſche. Pſchi tym je ßo jena murja powaliła a na tudomnu mamſellu a jenu dźowku padło. Dźowzy je ßo hwiſdźel jeneje nohi ſłamała. Wona je ßo do Niſcźanſkeje Emauſkeje hojeŕnje dowjeſła a je tam na pucźu polĕpſchowanja. Hórje je ßo mamſella ſraniła. Jej je ßo noha pſchi kulzy ſłamała, tola je wona też hiſchcźe druhu ſchkodu poczeŕpiła. Hdyž ju ſ roſpadankow wucźahnychu, bĕ ßo wona ſ womoru wobjała. Ju ßu do jeneje Shorjelſkeje kliniki dowjeſli, hdźeż ßo jej hiſchcźe njeje wĕdomje wróciło.

S Mużakowa. Wo ſamoženju tudomneho pſchekupza Weinholda, kotryž mĕjeſche tu nowu dźĕłarnju a ſ muku a wotrubami wikowaſche, je ßo ßobotu konkurs wotewrił.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. 45lĕtneho fabrikarja Ernſta Hendricha Frenzela, w Hórzy narodźeneho, winowachu, ſo je ßwojich pſchiwuſnych wo 82 hriwnow 40 pjenjeżkow wobſchudźił. Hdyž bĕ Frenzlowy nan loni naſymu wumrjeł, bĕ ßebi wobſkorżeny bliżſchi dźeń 100 hriwnow ſ nanowych nalutowanſkich knižkow wupłacźicź dał a ſ tutymi jeho ßobuherbam, dźĕcźom jeho hižo ſemrjetych bratrow, ßłuſchazymi pjenjesami pohrjebne wudawki ſarunał. Agentej Ernſtej Kobani w Budyſchinje, kotryž dyrbjeſche rosrunanje ſeſtajecź, Frenzel k protokollej da, ſo je 82 hriwnow 40 pjenjeżkow pohrjebnych khóſtow ſe ßwojeje móſchnje ſapłacźił. S tutym njewĕrnym wudawanjom Frenzel 82 hriwnow 40 pjenj. wjazy ſe ſawoſtajenſtwa ßwojeho nana doſta, hacź mĕjeſche wón po prawom żadacź. Frenzela jebanſtwa dla k jaſtwu na 6 njedźel ſaßudźichu.

× 43lĕtnemu pſchekupzej Ernſtej Eugenej Marej Thiemigej w Kamjenzu bĕ jedyn ſkótny wikowaŕ w Halſchtrowje porucził, ſo by ßebi ſa njeho wot wĕſteho Bräuera w Sserbſkich Paſlizach 80 hriwnow wupłacźicź dał. Thiemig też w mĕrzu te pjenjeſy doſta, tola je ſkótnemu wikowarjej njewoteda, ale je ßam ſa ßebje pſchetrjeba. Pſchekſchiwjenja dla Thiemig dwĕ njedźeli jaſtwa doſta.

Přilopk.

* (Njeſbożе pſchi tſĕlnym ßwjedźenju.) W Klingenthalu w ſakſkich rudnych horach ßu pſchi tſĕlnym ßwjedźenju 32lĕtneho dźĕłacźerja Schlotta ſatſĕlili. Schlott mĕjeſche na tarcźi wutſĕle pokaſowacź. Nĕkajkeje pſchicźiny dla chzyſche Schlott na tarcźi nĕſchto wuporjedźicź. Jedyn tſĕlz ßo teho njebĕ dohladał a do tarcźe tſĕli. Schlott bĕ hnydom morwy; wón żonu a tſi dźĕcźi ſawoſtaji.

* (Rosbuchnjenje płuna.) Hdyž tapezĕraŕ Buſch a jeho mandźelſka w Bielefeldźe njedźelu domoj pſchińdźeſchtaj, ßylnu płunowu wóń ſacźuſchtaj. Do kuchinje ſaſtupiwſchi ßwoju dźewjatnacźelĕtnu dźowku morwu na ſemi leżazu namakachu. Wona bĕ ßo widźomnje ſ wuſtupazym płunom morika. W roshorjenju Buſch ſchwabliczku ſapali, ſo by kuchinju wobßwĕtlił. W tym ßamym wokomiku ßo ſatraſchne rosbuchnjenje ſta. Buſchowa, kotraž bĕ ßo na ßwoju dźowku cźißka, bĕ hnydom do płomjenjow ſawalena. S dobom ßo kuchininy wjerch ſaßypny, ſcźĕny ßo hacź na 20 zentimetrow dale ſtorcźichu a łhĕżina tſecha ßo ſ dźĕła wotkry. Buſchez dźowka je ßo pjecźa njeſbożowneje luboſcźe dla ſ płunom ſajĕdojcźiła.

* Jara hubjene żnjowe wjedro ßu pola Greiffenberga w Schleſyſkej mĕli. Wot tam pißaju: Pſchi njedźelſkim njewjedrje ſ dźĕła

krupy ßobu padachu. Domkhowanje žita je jara wobcźežne a ßo saposdźuje. Hižo dleščhi cźaß w pópach stejaža rožka wurosćze a je zyle cźorna.

* (Saßydlenje Polakow w Schlesyskej.) Polazy, kotrychž kubła pruske knježerstwo w Pósnańskej a wjecźornej Pruskej pokupuje, ßebi kubła w Hornjej Schlesyskej kupuja. We Hłowowskim (Glogowskim) wokrjeßu je poßlednje lěta wjele knježich kubłow do pólskeje ruki pscheschło. Poßledni tydźeń je saßo jedyn Polak pola Hłowowa jene knježe kubło kupił. Wschoněmzy teho dla wołaju, so dyrbi ßo wußwojeński sakoń, po kotrymž ßmě pruske knježerstwo Polakow s jich kublow wucźischcźecź, też na Hornju Schlesysku wupscheströcź.

* (Ssmjercź w pohłuschenju.) Njesbožowny kónz je operazija suba w jenej klinizy w Barlinje měła. Tam chzyschе ßebi 36lětny domownik, kotrehož wot někotrych dnjow suby jara bolachu, korjeń jeneho cźronowza wucźahnycź dacź. S jeho pschihłoßowanjom jeho pohłuschichu. Hdyž bě ßo jemu korjeń wucźahnył, wón wjazy njewotucźi. So by ßo spósnało, schto je s pschicźinu jeho ßmjercźe było, polizija jeho cźěło pschepytacź da. Nahle semrjety je pjecź lět woženjeny a žonu a małe dźěcźo sawostaji.

* (Schkitanje k dźěłu swólniwych dźěłacźerjow.) Erfurtski krajny ßud je tsjoch dźěłacźerjow, piwarskemu a młynskemu swjazkej pschißluschazych, kotsiž běchu sawinowali, so bě ßo jedyn k dźěłu swólniwy w jenej Erfurtskej ßkodarni s dźěła puschcźił a wot teho cźaßa njeje saßo dźěło namakał, k 11000 hriwnam sarunanja schkody saßudźił, kotrež maja ßo tutemu dźěłacźerjej saplacźicź. Jeli so směje stórźbnik dalschu schkodu, ma wón prawo, s nowa saßudźenych wobstorźicź.

* (S pcźołkami sakłany.) W Arnswaldźe pola Landsberga nad Wartu pcźołki tsi dźěcźi nadpadźechu a je straschnje roskałachu. Jene dźěcźo je wumrjeło.

* (Liczenje ßadowych schtomow w Němskej.) S liczenjom skotu budźe lětßa w Němskej 1. dezembra liczenje ßadowych schtomow sjednoczene, a to jabłonjow, kruschenjow, ßłowczinow, knykaczkow, wischenjow, aprikosow, brěschkow a worjeschinow.

* (14000 kołczow pcźołow sahłódniło.) Pcźołarjo Porheinskeje a Westfalskeje ßwoje pcźoły w lěcźu po želesnizy do wulkeje Peelskeje hole sćelu, hdźež pcźoły hewak na wrjóßu wjele zyroby namakaju. Lětuscheho khłódneho wjedra dla pak wrjóß wo někotre njedźele posdźischo dyźli hewak kcźeje. Duž pcźoły w holi podarmo sa zyrobu pytachu a ßu woprawdźe sahłódnike.

* (W kupjelach ßo sparił.) W Bernburgskej błudnizy je ßo jedyn khory w kupjeli s njekedźbliwosću jeneho wothładarja tak sparił, so je sa někotre hodźiny wumrjeł. Wothładar bě napscheczo pschedpißmu horzu wodu pschipuschcźił a sabył honacź samjerknycź, hdyž ßo jeho kedźbliwosćź k jenemu druhemu khoremu pschiwobroczi.

* (239000 hriwnow pschekschiwił.) Schaffhausenski bankowy swjazk je wulku summu shubił. Jeho prokurist jeho filiale w Düsseldorfje, Steeg, je 239000 hriwnow pschekschiwiwschi cźeknył. Steeg je s banzynymi pjenjesami na bursy hrał a wulke summy pschěhrał. Na jeho popadnjenje je ßo 3000 hriwnow myta wustajiło. Pschekschiwjerja ßu mjes tym w Donaueschingenje sajeli. Pjenjes pola njeho mało namakachu. Wón je wscho na bursy pschěhrał.

* (Ssamomordarstwo jeneho awstriskeho offizěra w Prasy.) Wutorn je ßo w Prasy ßamomordarstwo stało, kotrež ma wjele podobnosćze s Redlowej ßmjercźu. Ludźo jeneho leutnanta 8. pěscheho regimenta w najwjetschim roshorjenju po Sporkerskej drósy khwatacź a do jeneje khěže stupicź widźachu. Psched khěžu widźachu potom jeneho staboweho offizěra a jeneho hejtmana teho ßameho regimenta tam a ßem khodźicź. Na dobo w prěnim poskhodźe tuteho doma tsělicź saßłyschachu. Leutnant bě ßo we ßwojim wobydlenju tsělił a ßo cźežko sranił. Offizěraj do jstwy stupischtaj a jedyn na blidźe sasyglowany list wsaschtaj. Cźežkosranjeny na semi leżeschе a ßo hnydom do wojerskeho lazareta donjeße. Kulka blisko wutroby ßedźi, tak so je mało nadźije, sranjenemu žiwjenje sakhowacź. Ssamomordar je 24lětny leutnant Scubitz, kotryž je hakle psched 4 měßazami pola Prazskeho pěscheho regimenta cźišło 8 sastupił. Kaž je ßłyschecź, je leutnant w runej měrje s regimentskeho raporta domoj pschischoł a ßo tsělił.

* Njejabzy wobłudniwschi je ßo wudowa twarskeho mischtra Beyera w Raciborje s petrolejom polała a ßo potom sapaliła. Žona bórzy po tym wumrje, hdyž běchu ju do hojerńje pschiwjesli.

* (Ssydomlětny hólz macź satsělił.) W Elmptu w Rheinlandskej je ßo sawcźerawschim srudny podawk stał. Ssydomlětny ßynk ratarja Becka ßo s tsělbu parasche, kotraž wot kermusche hischcźe natykana na scźenje wißasche. Na dobo ßo s njeje wutsěli. Kulka macź, kotraž we kožu leżeschе, do cźoła trjechi, a ju na měscźe mori.

* (Se ßynowej wónju morjenaj.) W jenej wßy w ruskej Pólskej bě ßo jedyn ratar se ßwojimaj ßynomaj, 12 a 14 lět starymaj, w bróžni do hromady ßyna lehnył. Se ßylnej wónju, kotraž se ßyna wukhadźeschе, ßo hólzaj tak pohłuschischchtaj, so wjazy njewotucźischtaj.

* (Želesniske njesboże.) Psches dwórnischcźo w Krojanzy we Wjecźornej Pruskej jědźo je wutoru wjecźor psches skamanje wóski k spěschnemu cźahej pschipowěßnjeny wós s kolije wuskocźił a ßo powalił. Krótko psched Krojanku ßo prědnja wóska poßlednjeho wosa skama, s cźimž ßo jene koło a skónczńje prědnje ßniza wottorhnychu. Wós po tajkim se ßwojim prědnim dźělom jenož sa pschisamknjenjom wißasche a tajki hacź k Krojanzy jědźeschе, hdźež ßo powali. Pucźowarjo ßo skoro wschitzy sranichu, jedyn tak cźežko, so někotre hodźiny posdźischo wumrje.

* (Rubjeżny nadpad na spěschny želesniski cźah w Galizischej.) Po pschikładze amerikanskich rubjeżnikow je ßrjedu w nozy cźrjóda pachołow mjes Stanißławom a Lwowom w Galizischej spěschny želesniski cźah nadpadła. Krótko psched Sichowskim sastanischcźom pola Lwowa ßo sa strachowy powjas sćahny, a cźah ßo sastaji. W tym ßamym cźaßu schtyrnacźo s revolrami wobrónjeni pacholjo lokomotivu a póstski wós wobstupichu. Lokomotivnik do ßußodneho wosa cźekny, mjes tym so tepjerja wuwjasachu. K satraschenju woni tsělachu a ßo do póstskeho wosa dachu, kotrehož durje pak mózachu póstszy sastojnizy s cźaßom samknycź. Pucźowarjam bu satrach. Jedyn kondukteur s wosa skocźiwschi k bližschej wobhładarskej khěžzy běžeschе, s wotkal Lwowske hłowne sastanischcźo wo pomoz napominasche. Mjes tym so někotsi wojazy, kotsiž s cźahom ßobu jědźechu, do rubjeżnikow dachu. Hdyž tucźi spósnachu, so njeje mózno, póstski wós wurubicź, ßo do bliskeho lěßa shubichu. Pschepytanje je wupokasało, so ßu rubjeżnizy něhdźe 30 krócź tsělili. W cźahowym póstskim wosu běchu wschě wokna rosbite a durje s kulkami pscheraženе. Sa někotry cźaß mózeschе cźah dale jěcź. S wulkim saposdźenjom mózeschе wón hakle rano w 2 hodźinomaj do Lwowa pschijěcź.

Wo rubjeżnym nadpadźe ßo hischcźe dale pische, so staj blisko Sichowskeho sastanischcźa mužej s dobom w prěnjej a tsećzej klaßy sa strachowy powjas sćahnykoj. Wěste je, so je ßo to po srěcźenju s rubjeżnikami stało. Hdyž cźah sasta, pschi želesnizy stejazaj młodaj cźłowjekaj na lokomotivnika sawołaschtaj, so je cźah jenu žonu pschejeł. Lokomotivnik na to s lokomotivy stupi a pódlu kolije pytasche. W tutym wokomiku ßo woßmjo s Browningskimi pistolijemi wobrónjeni mužzy do njeho dachu a jeho naßwarichu, so je jenu žonu pschejeł. S wutsělom ßo snamjo sa nadpad na póstski wós da, w kotrymž ßo sa 400000 krónow pjenjes khowasche. Póstszy sastojnizy pak rubjeżnikam pucź sastupichu, storcźichu jich nasad a durje saracźichu. Rjadowar Kowalski njepschestawajzy wołasche, mjes tym so rubjeżnizy zyke salwy wotedawachu. „Žandarmojo pschińdu!“ Hdyž někotsi wojazy, kotsiž běchu w cźahu, na rubjeźrikow dźěchu, tucźi do lěßa cźeknychu. Kaž ßo sda, je lokomotivny tepjeć s rubjeżnikami psches jene był. Tepjeć wudawa, so je jeho jedyn cźornobrodaty muž wuwjasał a hdyž ßo nadpad njeje poradźił, je tutón muž jeho puta roswjasał a jemu kasał, dale jěcź. Dokelž nichtó s cźahoweho personala tole njenwěrjomnje klinczaze powjedanczko wobkrucźicź njemóżesche, ßu tepjerja nakhwilnje sajeli.

* (Kholera w Boßniskej.) S balkanskich bitwischcźow je ßo do Boßnije kholera sanjeßła. We schěsć wßach ßu wschědnje na kholeru khori ludźo wumrjeli. Schule ßu ßo teho dla w někotrych wokrjeßach samkke.

Też na Rumunsku je ßo kholera rosscherika. Něhdźe 1000 wołobow je hižo na nju wumrjeło, khorych je ßo hacź dotal něhdźe 3000 naliczilo.

* (Ssmjertne padnjenje s wódneho lětadła.) W Parisu ßo 24. augusta napschemolětanje wódnych lětadłow wotmě. Jene lětadło, kotrež nisko nad rěku Scinu psches kupu Lacroix leceschе, ßo na dobo motasche a ßo na bok khilesche. Bližschi wokomik dwaj cźłowjekaj s lětadła wupadnyschtaj. Skónczńje lětadło na wjerschkach schtomow wißajo wosta. Hdyž ludźo pschikhwatachu, jeneho lětarja s rosraženym nopom a se skamanymaj nohomaj po wodźe pluwazeho wohladachu. Druhi lětar bě psches płatowu tsěchu jeneho parneho cźołma padnył a na kubi rosraženy ležo wostał. Snjesboženaj staj 27lětny lětar de Montelant s Rouena a jeho mechanikus Metivier.

* (Sso ſadußył.) W Mannheimje jedyn dźewjeczlětny ßyn jeneho dźěłaćerja, ſo by ßo ſkhował, do jeneho koffra ſalěſy, ktrehoż wěko ßo ſapraßny. Macź hólza ſaduſcheneho namaka.

* (Rospadanki łódźe „Titanik“ ſwohladane?) Kapitan jeneje parneje łódźe, kotraż je do Newyorkſkeho pſchiſtawa pſchijěła, wudawa, ſo je na tym měſtnje, hdźež je ßo „Titanic“ potepił, prědk rospadankow łódźe „Titanic“ na jenej podmórſkej ſkale wohladał, kotruż ßu na tamnym měſtnje hižo dawno měnili, kotraż pak njeje w mórſkich khartach ſapißana. Tale ſkała ßnadź je ſ pſchiczinu ſahubjenja łódźe „Titanic“ była. Kujeźerſtwo je hnydom poručiło, tu wěź pſchepytać.

Nowe jěſdne koło
hižo po 36 hriwnach.

Njeſabudźće, ſo jenoź dobru hódnu tworu pſchedawam. Sa hotowe pjenjeſy wulke dźělby na dobo kupujo, huſto khětro tuńſcho kupuju. Teho dla tele **niſke płaćiſny.** Hdyž ſće moju ſkładownju widźeli a płaćiſny pſchirunali, moje wudawanje jako wěrne ſpóſnajećе.

Jankowych jěſdnych kołow a maſchinow induſtrija.

Mějećel: **J. Schibak** na Mužakowſkej dróſy **4.**

Kedźbujće na czišło.

Wuporjedźerńja ſchijazych maſchinow, motorſkich woſow a jěſdnych kołow.

Wódne plumpy,

honacźe, plnwaki, platy atd.

dobre płaćiſny hódne pſchedawa a dźěła

Otto Büttner

metallowa lijerńja a twarjerńja plumpow

w Budyſchinje a **w Jeńkezach**

na kotołſkej haßy 8 czišło 50.

13 nowych jěſdnych kołow

móžeće **zyle tunjo** doſtać. Bliſchu njedźelu, póndźelu a pjatk

5 ženjazych a 8 mužſkich jěſdnych kołow

jenoź ſ najlěpſchich fabrikow dla poſtupjeneho czaßa wjele niže ſwuczeneje płaćiſny, też na wotpłaćenje, ſa hotowe pjenjeſy hiſchće 5 hriwnow tuńſche.

Dźělba **garant. mantlow** ſ makymi ſmylkami jara tunjo, dobre **ſchlawchi** po 2 mk.

G. Urban w Krjebi.

Khěžorſka khofejownja

Chenillowe rubiſchcza

a ſchawle

płaćiſny hódno pſchedawa

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dać, njech dźe k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wuſtadne wokno, ſ płaćiſnami wupołożene, wobhladacź.**

(K temu czišku pſchiłoha.)

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu,

lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujeće derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ſerbſkich hrjebjach 10.

Sserbſke a němſke ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ßu doſtacź

we wudawarńi Serbskich Nowin.

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje

(mějećel **Max Kirschner**)

pſchi butrowych wikach 1 **telefon czišło 415**

porucza ßwoje daloko a ſchěroko ſnate

palenzy a likeury.

Roſeßkanje w czwizach a bleſchach.

Proſchu ßebi płaćiſnowy ſapiß žadacź.

Wuměrjenſki bureau Khorle Harttiga,

wot ſtata pruhowaneho a pod pſchiſahu wſateho geometra

w Budyſchinje na hornjećerſkej haßy 23, della. Telefon 356.

Wotewrjenje klamow.

Cześcźenym Sserbam **w Budyschinje a wokolnoscźi** najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so **pjatk 3. septembra**

na bohatej haßy 16

snutskhodom na **theatrowej haßy** nowoczaßnje wuhotowanu

spezialnu pschedawarńnju

rybow, ßuschenych tworow, konserwow a delikateßow

wotewrju.

S dwazecźilětnym dźěłom w tymle pschekupskim wotrjedźe je mi mózno, wschě žadanja dopjelnicź. Duž proschu, moje młode pschedewsacźe dobroczinwje podpjeracź.

S poczescźowanjom

Otto Weber.

Wisitne khartki
cźischcźi spěschnje a tunjo
Ssmolerjez knihicźischczerńja.

Tolerske rjeczasy
se starych pjenjes na rjane hódne waschnje po tunich płaczisnach dźěłam.
Adolf Boetius, słótnik
w Budyschinje na bohatej haßy
pschi bohatych wrotach.
Stare słote a ßlěborne pjenjesy po najwyschschich płaczisnach pschezo kupuju.

Kedźbu!
Kostrjanski dźeń,
sjednocźeny se **schulskim** a
Sedanskim ßwjedźenjom
njedźelu 31. augusta
w Komorowje pola Rakez.

Podßobna kruwa
ßylna s cźeleczom, je na pschedań w Krózy cźo. 12 p. Njeßwacźidła.

Czehnita kruwa
je na pschedań w Ssemichowje cźißko 10.

Ranza,
ßuproschna, je na pschedań w Krózy cźißko 12 pola Njeßwacźidła.

Wołsebna
jenopschezna kucza
s krywom (ßamokucźowak) je na pschedań we Wettinskim dworje w Budyschinje.

Dla dźelenja herbstwa ma ßo **ziwnosćz** cźißko 19 w Krakezach se 17 kórzami leżomnoscze, w kotrejž ßo s wuspěchom wojnari, 3. sept. popołdnju w 3 hodź. w hosczenzu w Krakezach na pschedawacź. Dalsche je pschesedawacź. Dalsche je pschesedawacź. Dalsche je psches

Pschiloha k czišku 35 Serbskich Nowin.

Sobotu 30. augusta 1913.

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich skotnych wikach.

25. augusta 1913.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	50—52	95—97
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	45—47	87—89
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	39—43	81—84
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	33—37	72—78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	50—52	91—96
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	44—47	85—88
3. starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	39—42	78—81
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	34—38	74—78
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	50—52	91—96
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	46—49	87—90
3. žnadnje pizowane	41—44	80—83
Čelata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	58—61	98—102
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	51—55	93—97
3. žnadnje wuwite wot zyza	44—48	86—90
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich skhižењow w starobje hač do 1¼ leta	62—63	82—83
2. mjaßne	60—61	80—81
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	53—57	72—76

Placišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyšchinje:	W Budyšchinje. 23. augusta 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 28. augusta 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšenica . . . bela	—	—	—	—	8	80	10	30
„ . . . žołta	9	—	9	75	9	30	10	—
„ nowa	—	—	—	—	9	—	9	60
Rožka . . .	7	80	8	10	7	60	8	50
„ nowa	—	—	—	—	7	30	7	80
Ječmjeń . . .	8	25	9	—	7	50	8	50
Wows . . .	8	—	8	40	7	20	8	20
„ nowy	7	50	8	—	7	20	8	—
Hróch . . .	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka . . .	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły . . .	16	—	18	—	15	—	17	50
Hejduschka . .	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny . . .	2	—	2	50	2	50	3	—
Butra . . . 1 kilogr.	2	60	2	80	2	50	2	70
Pšeničžna muka 50 „	11	25	19	50	15	50	19	50
Rjana muka . 50 „	10	25	13	25	12	—	14	—
Ssyno . . . 50 „	2	50	3	—	2	75	3	30
Ssloma . . 100 „	2	80	3	50	3	—	3	50
Proßata 810 schtuk, schtuka . .	16	—	26	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby . . .	—	—	5	75	5	70	6	—
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	6	10	6	40
Pšeničžny gris 50 kilogr.	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris . . .	—	—	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj.

W Budyšchinje płaćeše: kórz pšenicy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 15 hr. 98 np, hač 16 hr. 58 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np.: nowa: 12 hr. 48 np. hač 12 hr. 96 np., kórz ječmjenja po 140 puntach. — hr. — np. hač — hr. — np.

Wiežne placišny w Kamjenicy.

28. augusta 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 50 np. hač 8 hr. 10 np., pšenica wot 9 hr. — np. hač 9 hr. 75 np., ječmjeń wot 8 hr. 25 np. hač 8 hr. 60 np., wowß wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 30 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 20 np., běrny — hr. — np. hač 3 hr. 20 np., sloma (100 kilogr.) 3 hr. 17 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 70 np. hač 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Wjedro w Londonje 29. augusta: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi smeje 15. njedźelu po žwjatej Trojizy duchowny Tischer rano w 7 hodźinach němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farar Räda němske a w 10 hodźinach serbske předowanje.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje duchowny Tischer.

Wěrowali:

S druhich wosadow: Jan Eduard Wylem Domanja, žiwnosćer w Niježej Wßy, s Marju Marthu Miczej tam. — Khorla Ernst Naumann, wotroczk w Rakezach, s Marju Lenu Němczkez w Holeschowje. — Pawoł Hermann Spank w Brěsynzy, s Marthu Augustu Leinertez w Połpizy.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Siegfried Ernst Wylem, Jana Ernsta Freiberga, krawza na Židowje, ž. — Dora Elfrieda, Khorle Alberta Schütz, cźeßliskeho poléra na Židowje, dź. — Ida Meta, Jana Michała Mejna, žiwnosćerja w Hrubocizach, dź. — Elsa Martha, njemandź. dź. w Brěsowje.

W katholskej zyrkwi: Hilžbjeta, Wylema Biernotha, kontoristy w Budyšchinje, dź.

S druhich wosadow: Khata Sidonija, Emila Božidara Mengesa, knjeżeho hajnika w Jitku, dź. — Richard, Ernsta Bohuwěra Poldraka, khěžkarja we Wyßokej, ž. — Khorla Marczin, Augusta Mikele, kublerja w Stróži pola Rakez, ž. — Pawoł Alfred, njemandź. ž. w Komorowje p. Rakez. — Hermann, njemandź. ž. w Komorowje p. Rakez. — Richard, Khorle Mikele, khěžkarja we Wyßokej, ž. — Ernestina Marja Frida, Khorle Augusta Bjenady, młynoweho wobßedžerja w Rakezach, dź. — Pawoł, Jurja Eichlera, žiwnosćerja w Hermanezach n. Spr., ž. — Bjedrich Kurt, Bjedricha Alwina Zißka, ratarskeho dźěłaczerja w Dubrawzy, ž. — Hilžbjeta Irmgard, Gustava Ferdinanda Haußy, khěžerja we Wulkej Dubrawje, dź. — Bjedrich Jan Helmut, Bjedricha Arthura Bleyla, hosćenzarja w Kschiwej Borschczi, ž. — Alwin Gerhard, Bruna Linaschka, formarja w Adolfskej Hěcze, ž. — Marja Martha, Hermanna Hendricha Pětki, pohonca w Minakale, dź. — Ernst Hermann, Pawoła Mikana w Porschizach, ž. — Khorla Hermann, Khorle Augusta Jurka, žiwnosćerja w Kóslach, ž. — Max Hermann, Jurja Bohuwěra Frenzla, pohonca w Nowej Wßy nad Spr., ž. — Ernst Richard, Jana Augusta Schütz, dróhoweho wothladarja w Kluschu, ž. — Gerhard Ota, Ernsta Hermanna Mynka, pohonca w Czelchowje, ž. — Ernst Alwin, Ernsta Rjeczki, pohonca w Brěsynje, ž. — Kurt Oskar, Ernsta Hermanna Pětschki, kowarja w Hucžinje, ž.

Zemrjeli:

W Michałskej wosadze: 24. augusta: Johana Khrystiana Wylemina Rychtarjez, njebo Augusta Müllera we Wehrsdorfje, saw. wudowa w Bórku, 78 l. 10 m. 24 dn. — Hana Frida, Augusta Ernsta Biesolda, zementoweho fabrikanty w Sskonej Borschczi, dź., 62 l. 3 m. 8 dn.

W katholskej wosadze: 19. augusta: Beno Max Kaschpor, cźeßliski wuczobnik w Hrubjelczizach, 15 l. 2 m. 18 dn. — Hana, Pawoła Hübnera, schkleńczerja w Pózlowach, mandźelska, 46 l. 8 m. 17 dn. — 23. Hana, Khorle Gruhla, tachantskeho sastojnika w Budyšchinje, mandźelska, 69 l. 9 m. — 28. Khorla, Wjazßkawa Siteka, kowarja w Budyšchinje, ž., 3 m. 18 dn.

S druhich wosadow: Johana Ernestina, Jana Scholty, sahrodnika w Zičzenju, mandźelska, 35 l. 14 m. 5 dn. — Hana, Khorle Scholty, cźeßle w Karlsdorfje, mandźelska, 61 l. 1 m. 22 dn. — Michał Wirth, wumjenkat w Stróži p. Rakez, 83 l. 8 m. 7 dn. — Hana swud. Hanzyna w Schczenży, 78 l. 8 m. 29 dn. — Jan Wjazka w Stróži p. Rakez, 48 l. 8 m. — Gustav Adolf Berger, krawski mischtr w Rakezach, 42 l. 1 m. 24 dn. — Augusta swud. Krawzowa w Kamjenej p. Rakez, 72 l. 4 m. 29 dn. — Jan Wirth, hosćenzar w Jitku, 56 l. 5 m. — Hana swud. Wowßnikowa w Rakezach, 73 l. 9 m. 10 dn. — Johana Emilia swud. Lorenzowa w Dalizach, 75 l. 9 m. 29 dn. — Hana swud. Kaschporowa w Kluschu, 62 l. 9 m.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

15. njedźelu po žwjatej Trojizy smeje rano ½7 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin farar Kschižan serbske a w 9 hodźinach němske předowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

15. njedźelu po žwjatej Trojizy smeje duchowny Bójz rano w 7 hodź. serbsku spowjedź, dop. we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske předowanje.

Popołdnju w 3 hodź. shromadźizna kschesćanskeho towarstwa mužskeje młodźiny.

Ssrjedu wječor ½8 hodźin shromadźizna kschesćanskeho tow. mužskeje młodźiny.

Jeli so dyrbi Wasche stare jězdne koło kaž nowe być,

ßo s dowěrjenjom na mnje wobroczcze. Moje 20lětne dźěło we wschěch wotrjadach kołojězdneje branse sa wězywustojne, hódne a schwarne wuwjedźenje rukuje. **S nowa emaillowanje a sanillowanje** jězdnych kołow wschěch systemow a wudźěłkow, kaž tež kóžde **wuporjedźenje jězdnych kołow** a **schizazych maschinow,** ręcznych maschinow, zimazych maschinow, zentrifugow atd.

Jan Witek, mechanik,

wuporjedźerńja w Sczižezach pola Budyšchina.

Wolijowe barby

wschěch snatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże skhnyjaze,

molerske a murjerske barby,
terpentinowy wolij (němski a franzowski),
lanowolijowy firniß, jara derje a twjerdże skhnyjaty
jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki,
żelesowe laki, Kölnski klij kaž tež **murjerski kalk,**
drobnu krydu, gyps, portlandski zement,
najlěpschi karbolineum, barbicże wschěch druźin,
schablony sa **molerjow** a **murjerjow**
poruča a ma pschezo na składże po najtunischich płaćišnach

Emil Měrsch, drogowe klamy
24 na kamjentnej haßy 24.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,
meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych
wobydlenskich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow
po wschěch płaćišnach.
Poručam jako pschihódne a praktiske dary
debjaze meble
wscheje druźiny, kaž tež
teppichi, blidowe pschikrywy,
paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Franz Marschner

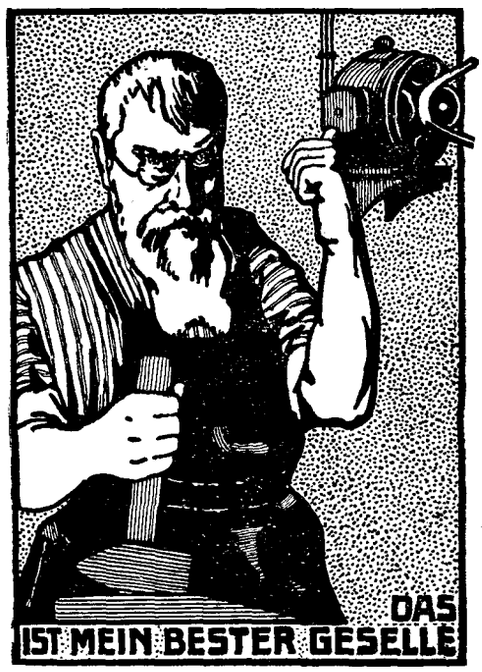
czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczinwemu wobkedźbowanju poruča.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćišny.

Dźělbu **žonjazych jěsdnych kolow**
se ßwobodn. běhom jenož po 50 mk., **hólczaze kola** po 15 mk. poručam,
mužaze kola **Seidela & Naumanna Germania** 30 mk., **puczowar** 45 mk., **Neckarsko-Ulmske** 50 mk., **Fuchsowe** 40 mk., 9 scht. tak derje kaž nowe se ßwobodnym běhom po 65 mk., wschě kola s rukowanjom, so ßu bjes bracha. Nowe **žonjaze kola,** makło wobschkodźene, emaillowane, město 100 mk. jenož 82 mk. (jenolětne rukowanje) s torpedowskim ßwobodnym běhom.
Opelske, Brennaborske, Jankowe, Allrightske jěsdne kola
po poniženej płaćišnje.
Jako wožebitu poskiczenku poručam **mantle** po 1 mk. 50 pj., 1 mk. 80 pj., 2 mk., 2 mk. 50 pj. jenož tak dołho hacž skład doßaha.
Schlawchi po mk. 1.65, mk. 1.80, mk. 4.50.
Wulku dźělbu
trjebanych schijazych maschinow
mjes nimi 6 scht. po napohladże kaž nowe po pół płaćišny,
Seidela & Naumanna Central Bobtin 55 mk.,
Singerske s kulojtej łódźiczku 50 mk., s tsilětnym rukowanjom.
Sastupjeŕ **Khěžorskich schijazych maschinow.**
J. Schibak na Mužakowskej drósy 4.
— Kedźbujcze na cyßku. —

Sserbske a němske
spěwarske
sa njewjesty
ßu po tunich płaćišnach na pschedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Succomalt-Hämatogen
s lezithinom,
wurjadny wupruhowany krej tworjazy
poßylnjazy ßrědk.
Ssrědk sa poßylnjenje cznow.
Blescha 3 mk.
Roseßkanje na wßy. Jenicżzy woprawdźity poruča
kral. privil. hrodowska haptyka
w Budyschinje.

Pjenježnikam

ßo k darmotnemu samješczenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach poruča

Albert Mužik,
na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodże, w hoscżenzu k „jandżelu“.
Hypotheki a wobßedźenstwo leżomnoscżow.
Sałożene 1899. Stary sprawny wobkhod.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtletna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Na nawołki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach šo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 36. **Sobotu 6. septembra 1913.** **Lětnik 72.**

Cumberlandski wójwoda njeje žo hischcze hannoverskeho króna wotrjekł.

Ssyn wotehnateho hannoverskeho krala, Cumberlandski wójwoda njeje žo žwojeho prawa na hannoverski kralowski trón wsdał, hačrunje je žo jeho žyn s jeničkej džowku němskeho khěžora woženił. Kaž žu sozialdemokratiske nowiny „Vorwärts“ shoniše, žu w Barlinje psched wěrowanjom prynza Augusta Ernsta jeho nana s nowa spytali pohnucź, so by žo hannoverskeje króny wotrjekł. Jako sarunanje žu jemu generalski rang a uniformu gardekürassěrow poskiczili. Wón pak je žo s nowa sapowjedźił a hrosył, so žo se žwojim žynom wostajiwschi jeho cźerwjenu husarsku jaku w Barlinje do Gmundena wróczi. Tak daloko pak njedońdże. Khěžorka bě s poźrědnizu, tola napjatosćź mjes Barlinom a Gmundenom njeje wot teho cźaża hischcze popuschczika.

Knjeżerstwowe nowiny „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ k temu pschispomnja, so na tejle powjesczi žaneho žłowczka wěrno njeje, ale to wone samjelcza, so Cumberlandski wójwoda hischcze pschezo njeje nadźiju spuschcził, so jeho potomnizy něhdy saźo na hannoverski kralowski trón pschińdu.

Kruppowy prozeź.

Statne rěcźnistwo je sastupjerja Kruppowych džěkarnjow w Barlinje, Brandta, a dweju něhduscheju direktorow Kruppoweje firmy, kotrajž běschtaj w Barlinje postajenaj, dla pokupjenja sastojnikow a dla sawjedźenja k pscheradże wojerskich potajnosczow wobskorźiło. Ssudniske jednanje budże najskerje kónz oktobra a budże pjecź abo schěsćź dnjow tracź.

Sajecze jeneho schwedskeho wobhonjerja w Ruskej.

Pola Kraźneho Ssela, hdźež žo psched krótkim manevry ruskeho wójska psched offizěrami franzowskeho generalneho staba wotměwachu, žu schwedskeho offizěra s Essena sajeli. Ruske knjeżerstwo je jeho schěsćź njedźel dołho wobkedźbowacź dało, hač bě žo wuźlědźiło, so s Essen schwedskemu wobhonjerstwu pschisźłuscha, a so bě wón s zyle wěstymi nadawkami do Ruskeje schoł. Schwedski późłkanz, general Brendström, je žo podarmo wo to prózował, so bychu s Essena s jatby puschczili.

Ratarska reforma w Irlandskej.

Prjedy hač je žo jendźelski žejm na prósninu podał, je žo jemu sakonjowy naczisk wo ratarskej reformje w Irlandskej pschedpołożił. Po nim ma žo irskim ratarjam 1200 milijonow hriwnow pożczicź, so móhli žebi kraj kupicź, kotryž žebi nětkole wot jendźelskich semjanow wotnajimaju. Jendźelske knjeżerstwo žo nadźija, so žo irski ratał, hdyž budże žam ležomnosćze wobžedźacź, saźo k rólnistwu pschiwobroczi. W poźlednich lětdźeźatkach je w Irskej plahowanje žita zyle pschestako. Zyły kraj je žo do pastwischczow pschetworił, na kotrychž maja jendźelszy semjenjo žwoje hońtwischcza. Sa Jendźelsku pak je ważne, so žo w Irskej saźo ratarstwo pschiprawi, hižo teho dla, so by žo we wójnskim cźaźu Jendźelska lóźo se žitom sastarowała. W tu khwilu móże žo jendźelske wobydlerstwo jenoź s amerikanskim a awstralskim žitom žiwicź.

Njeměry w Dublinje.

W Dublinje, we hłownym měsćze Irlandskeje, wulki dźěl dźěłaczerjow strajkuje. Hdyž chzyschе dźěłaczerski wjednik Larkin s jeneho hosczenza k ludej rěcźecź, k njeměram dońdże. Policistojo žo s gumijowymi klumpachami do luda dachu, kotryž kamjenje a blesche mjetajo wotmolwi. Kaž bjes rosoma policistojo do luda pjerjechu. Cźekajo ludźo jenemu druhemu wotdźělenju policistow do rukow pschiběžachu. Na mnohich njewinowatych, kotsiž běchu duzy wote mschow, puki padachu. Policistojo njemdrje tež žony a dźěcźi bijachu a, kaž žejmski sapóźłanz Booth wobžwědcźi, tež na woźobach, kotrež franjeni na semi leżachu, hrubje teptachu. Luże krwě, rostorhane pschedeschczniki a schlebjerdy drasty dróhu pschikrywachu, hdyž bě žo lud rosběžał. Něhdże 450 zivilistow a 40 policistow lěkarsku pomoz w hojerńjach dosta. Dwaj dźěłaczerjej staj na žwoje rany wumrjekoj. Popołdnju mějachu strajkowarjo protestowansku shromadźisnu. Po njej do tsjoch wosow dróhoweje želesnizy s kamjenjemi mjetachu, a dwazeczi policistow, kotsiž chzychu njeměrnikow rosehnacź, bě w najwjetschim strachu, hač jich kompagnija s bliskich Richmondskich kasarnow s natyknjenym bajonetom wumó. W druhich městowych dźělach je teho runja k krwawnym pukam mjes policistami a ludom dóschło. Mnosy franjeni hischcze w nozy bjes wědomnja leżachu.

Wukas cźornohórskeho krala.

We wukasu, s kotrymž je cźornohórski kral Nikita demobilisaziju wójska poruczik, žo wón wojakam sa jich rjekowske wojowanje w dwěmaj wójnomaj džakuje. Wo Skutariu wón praji: „Hdyž žebi sabkudźena Europa žadasche, so dyrbi žo w dobytym Skutariu nascha khorhoj se scźežora puschczicź, njejžmy žo njedźiwajcy teho žwojich stawisniskich prawow wotrjekli.“ Kral potom wojakow napomina, so bychu žo s měrnym dźěłom saběrali, tola pschezo brónje hotowe dźerżeli. Wukas žo se žłowami skónczi: „Njech žu žiwi moji žokolje, nadźija wótcźiny a radosćź a hordosćź mojich starych dnjow!“

Grichiska demobilisaziju wotstorkuje.

Powjesczе s Thraziskeje, po kotrychž je turkowske wójsko tónle kraj zyle wobžadźiło, žu w Grichiskej bojosćź sbudźiłe. S wobžadźenjom Gimilóźiny a Xanti je turkowske wójsko hač k žałnym nowym grichiskim mjesam doschło. Tychle pschicźinow dla žo grichiske knjeżerstwo komdźi, reserwistow s wójska puschczicź.

Kholera na Balkanje.

S demobilisaziju žerbskeho a rumunskeho wójska je žo kholera do Sserbije, Rumunskeje a do pschimjesowazych krajinow Awstriskeje sanjeżła. Nowiny žebi žadaju, so žo njeżměli wojazy regimentow, s kotrychž žu mużstwa na kholeru skhorike, hnydom domoj puschczicź. Mużstwa tychle regimentow dyrbjeli žo dleschi cźaż w kasarnach džerżecź, prjedy hač bychu žo do domisny wróczike.

Postupanje Turkow pscheczіwo bołharskim mjesam.

Sso do protestow Ruskeje a druhich europiskich wulkomozow wohladajo turkowske wójsko dale k bołharskim mjesam postupuje. A cźeho dla dha niz? Měr lubowazy ruski zar dobrowólnje s nikim wójnu njesapocźnje, tež s poražene Turkowskej niz. Duž žo jeho Turka njetrjeba bojecź. Haj hdy by jedyn Alexander II. abo Alexander III. hischcze na ruskim trónje žedźał, bychu žo w Turkowskej ze žłowom Ruskeje satraschicź dali, tola hrożenjam měr lubowazeho zara Mikławscha II. žo Turkojo jenoź žměja, dokelž sa nimi žanych skutkow njeżleduje. Nahladnosćź Ruskeje je nětkole w Turkowskej jara hłuboko spadła, měrlubowaza politika Ruskeje móże tam bankerott pschipowjedźicź. Tež namjet Ruskeje, so by žo Turkowska s finanznym bojkottom nusowała, žo postajenjow Londonskeho měra dźerżecź, njeje pola franzowskich pjenjeżnikow pschihłoźowanje namakał. Sa wyżoke prozenty tuczi Turkowskej pschezo s nowa pjenjesy pożczuja. Tak móże žo Turkowska s nowa s muniziju a brónjemi sastaracź a nowe wójsko wobronicź. W Franzowskej hižo nimaja

wjazy ſa trěbne, na pſchecźa ruſkeho ſwjaſkarja dźiwacź. A kak je w Jendźelſkej? Runje tele dny ꝑu w jenej jendźelſkej ƚódźerni w Barrowje hobrſku panzerowanu ƚódź Dreadnoughtſkeho typa dotwarili a na morjo puſchćźili. Wona je nětkole najꝑylniſcha ƚódź na ꝑwěcźe. Wobronjena je wona ſ $13^1/_2$ zentimetriſkimi kanonami a ſ $30^1/_2$ zentimetrow tokſtym panzerom. Nowa ƚódź je mjeno „Reſche Diéh“ doſtaka. Pódla wulkich kanonow je wona ſ mnohimi 6 zentimetriſkimi a zyƚkym rjadom mjeńſchich kanonow, kaž też ſ torpedowymi rokami k mjetanju 21 zentimetriſkich torpedow wuhotowana. Jejna ſpěſchnoſcź 21 ꝑukow wucźinja. Tak bórſy hacź ꝑu nowa wójnſka ƚódź ſ turkowſkim wójnſkim ƚódźſtwom ſjednoczi, ſměje Turkowſka napſcheczo Grichiſkej a Ruſkej pſchewahu na morju. Ani w ruſkim czornomóřſkim, ani w grichiſkim ƚódźſtwje tajkeje wulkeje ƚódźe njeje. Ruſka drje nětkotre wulke wójnſke ƚódźe dreadnoughtſkeho typa na Czornym morju twari, tola do jeneho lěta wone njebudźa hotowe. Tak ſwjaſkarjo Ruſkeje, Franzowſojo a Jendźelczenjo, ſa pjenjeſy Turkowſku ſa wójnu wukhmanjeja. Sda ꝑu ſkoro, ſo ruſko-franzowſko-jendźelſki ſwjaſk wjele wjazy njepƚaczi.

S pomozu franzowſkich a němſkich pjenjes ꝑu ꝑo Turkojo ſaꝑo ſhrabali a ꝑo na nowu wójnu pſchihotowali. S teho ma ꝑo jich njehańbicźiwe njewobkedźbowanje ruſkich žadanjow a proteſtow wuƚožicź. Na to njeje ani myꝑliczki, ſo bychu Turkojo Adrianopel dobrowólnje Bolharam pſchepodali. Turkojo na wopak bliźſche dny zyƚku Mazedonſku, tak daƚoko hacź je Bolharſkej pſchipadka, wobꝑadźa. Po powjeſcźach ſe Sofije ꝑu ꝑo woni na prawym brjoſy rěki Mariźy hižo Kirdźelia, Meſuandya, Gimildźiny a Sufla ſmozowali. Też Xanti je ſaꝑo w turkowſkej ruzy. Dźewjaty bolharſki regiment, kotryž tam ſtejeſche, bě pſchikas doſtak, ſo by ꝑo wſcheho wojowanja ſ Turkami woſtajił. Njedźiwajzy teho bě wón nuſowany, nětkotre wutſěle ſ turkowſkimi pěſchkami wuměnicź, kotſiž jemu ſa pjatami ꝑlědowachu. Też Dedeagacź pſchi ägäiſkim morju budźichu Turkojo ſ nowa wobꝑadźili, hdy bychu tam po próſtwje Bolharſkeje hiſchcźe grichiſzy wojazy njebyli.

Poražene chineſkeje revoluzije.

Knježerſtwowe wójſko je Nanking dobyƚo. General Czangſhun je po poručnoſczi preſidenta Juanſchikaja ſ 2100 jatych ſběžkarjow 1300 ſatſělicź daƚ. S dobom je wón pſchikaſał, 700 Nankingſkich wobydlerjow ſatſělicź, dokelž ꝑu ſběžkarjam zyrobu a muniziju podawali.

Juanſchikaj chze pjecźa po poražene revoluzije wot preſidentſtwa wotſtupicź.

Nadobny a wopornjwy ꝑyn.

„Tole njewjedro hiſchcźe mnoho njeſboža a hubjenſtwa pſchinjeꝑe“, dwórniſchcźowy inſpektor we Wonezach něktorym muźſkim powjedaſche, kotſiž ſtaroſczjwi a bjes rady w dźěƚarni ſtejachu. „Dźenꝑa rano je hrimanje prudowy ſwjaſk telegrafa na ſtronje k wjecźoru ſniczilo a nětkole ſtražnik żeleſniczneje kolije cźiꝑko 114 woſjewja, ſo je wulki móſt wobſchkodźeny a ſo, ſchtož ꝑo pſchewidźecź hodźi, njebudźe mózno, jeho dlěſchi cźaꝑ wjazy trjebacź.“

Wſchitzy mjelcźachu, to bě jich wotmołwa.

„Sa hodźinu dyrbi ludźazy cźah pſches móſt pſchejěcź, to dyrbi ꝑo wotwobrocźicź. Kaž ꝑym hižo prajił, ſ telegrafom njemózemy cźaha ſadźerżeć. Njeby dha jedyn ſ waꝑ pěſchi pſches móſt doſchoł, ſo by pſchijědźazemu cźahej ſ cźerwjenym ꝑwětkom w lataŕni warnowaze ſnamjo daƚ? Schtó ꝑo na to ſwěri?“

Saꝑo nichtó njewotmołwi. Nichtó ſe ꝑylnych muźſkich njemějeſche doſcź khrobłoſcźe, w tymle nóznym hrimanju wuńcź. Móſt ſawěſcźe bě hiſchcźe doſcź ꝑylny a kruty, ſo by jena woꝑoba po nim mohła pſcheńcź, ale kóždy ꝑo bojeſche, na njón ſtupicź.

„Potajkim ꝑebi njecha nichtó ſwěricź tutón pucź naſtupicź, ſo by tak mnohich ludźi wukhował?“ inſpektor ꝑo hiſchcźe ras wopraſcha. Saꝑo mjelcźachu.

„Tamle dźe Dworakez Handrij; móżno, ſo tón to na ꝑo woſmje“, ſa khwilu jedyn ſ dźěƚaczerjow rjekny, pokaſujo na pachoƚa, kotryž ſ dycha wuběżany pſchikhadźeſche.

Dworakez Handrij wſchědniſche dźěƚa cźinjeſche a cźeżko ſaꝑkużene pjenjeſy też ſe ꝑwojim hubjenym khorowatym nanom dźěƚeſche. Inſpektor mějeſche pachoƚa jara lubo, dokelž bě poꝑkuſchny a ſwólniwy k poꝑkużenju; też nětkole běſche inſpektorej k woli, hacźrunje bě njedźiwajo ſtraſchneho hrimanja hižo daƚoki pucź ſchoł.

Duž inſpektor bjeſe wſcheho pſchihotowanja pachołej roſeſtajeſche, ſo dyrbi na ſtraſchny pucź pſches móſt ꝑo podacź, ſo by mnohim żiwjenje wukhował, a wón ꝑo Handrija wopraſcha, hacź by chcył wón to na ꝑebje wſacź.

„Dowolcźe, knjes inſpektoro, ſo ꝑo na khwilcźiczku wotꝑalu?“ Handrij ꝑo praſcheſche.

Inſpektor do teho ſwoli, hacź runje ꝑo trochu dźiwaſche.

„Wón chze ꝑebi hiſchcźe ſ krótka trochu pſcheƚaſcź, kóždy cźłowjek lubuje ꝑwoje żiwjenje“, jedyn ſ dźěƚaczerjow naſpomni.

Handrij ꝑo do jeneje ſtwy na dwórniſchcźu poda a hakle ſa dźeꝑacź mjeńſchinow ꝑo ſaꝑo wróczi. Wón bě ſwólniwy, ꝑo na pucź naſtajicź.

„Lěpje woprowacź żiwjenje jeneho, dyžli żiwjenje mnohich“, to bě jeho rozꝑudźenje.

Wón chżyſche po koliji żeleſniży hicź, dokelž bě runje tón pucź najmjenje ſtraſchny a najkrótſchi. Wón ſaꝑwěcźi ꝑebi wulku lataŕnju ſ cźerwjenymi ſchkleńźami a wſa ju do ruki, a poda ꝑo na pucź. To je mjenujzy na żeleſniży wſchěm ſnate, ſo je cźerwjene ꝑwětko cźahej ſnamjo, ſo dyrbi hnydom ſaſtacź.

Inſpektor wutrobiteho hólza kruch pucźa pſchewodźeſche. Pſched roſſeńdźenjom ꝑo inſpektor pachoƚa wopraſcha, hacź ꝑo ſ woprědka njeje bojał, tak ſtraſchnu wěź na ꝑo wſacź.

„Ně“, Handrij wotmołwi, „ja ꝑym Boha wo pomoz proꝑyk ſa ꝑebje ꝑameho o, hdy bych ja ſahinył, też ſa ꝑwojeho ſtareho nana.“

Inſpektora to hłuboko hnu. „Wrócź ꝑo ſtrowy, luby ꝑyno“, wón wotmołwi, „a ſaꝑkużene myto cźe njeſminje.“

„Myta dla to na ꝑo wſak njeiꝑym. Schtož cźinju, to je moja winowatoſcź!“

„Duž dha njech cźe Bóh ſakita, mój ſchwarny młodźenzo!“ Inſpektor ꝑo ſ nim roſżohnowa a pachoł ꝑam do nózneho njewjedra woteńdźe.

To bě nimoměry cźeżki pucź. Symny a mokry wětr hólzej runje napſcheczźiwo dujeſche a cźinjeſche, ſo njemózeſche ſpěſchnje do prědka krocźicź.

Hólz bě mucźny, pſchetož krótko prjedy bě, kaž ꝑmy prajili, daƚoki pucź ſchoł. Tola njedźiwajo teho ꝑo k ſpěſchnemu hicźu nuſowaſche. Ale dale bliże ꝑo rěży bliżeſche, a ſtraſchniſcha bywaſche jeho wobſtejnoſcź. Pſchetož woda bě ſchěroko ſ rěcźniſchcźa wuſtupika a po woběmaj ſtronomaj żeleſniczných kolijow ſchumjeſche.

Wjazy hacź jedyn krócź ꝑo ſdaſche, ſo ꝑylny wichor khrobłeho hólza do wody ſtorcźi. Jenož wſchitke mozy napinajo móżeſche ꝑo pachoł na nohomaj dodźerżecź. Nětkole pſched moſtom ſtejeſche; jeho ſyma woběhny. Pſchetož ſchtož wuhlada, bě hróſbne. Jedyn dźěł prědkowneje murje bě njewjedro doſpołnje powaliło hacź na nětkotre ſbytki, duž dyrbjeſche jara kedźbnje ſtupacź, ſo njeby miꝑnył a nahle do rěki padnył. Modło ꝑo wótſje: „O Bożo, pomhaj mi!“ poſtupi na móſt, a ſchtož mozy doꝑahachu, ſpěchaſche do prědka. Ale jeho kedźbnoſcźi njewuńdźe, ſo zyƚy móſt pſchi kóždym ſtorkom wětra ꝑo ꝑylnje tſchaſcź pocźa a ſ teho ꝑudżeſche, ſo je pſchijěſdżowazy cźah ai najwjetſchim ſtraſche. Ale na ſboże bě cźah hiſchcźe doſcź daƚoko wot tam a teho dla mějeſche Handrij krutu nadźiju, ſo ꝑo jemu hiſchcźe poradźi, tak mnoho ludźom dopomhacź. Nimo teho kolije wot moſta hiſchcźe doſcź daƚoko tak dźěchu, ſo wocźomaj ſawodźete njeběchu, tak ſo móżeſche wjednik lokomotivy hiſchcźe naſdala cźerwjene ꝑwětko widźecź.

Ale ſchto to? Tam naſdala ꝑo dwaj błyſchcźataj dypkaj pokaſujetaj, kotrajž ꝑo ſpěſchnje bliżitaj. Pachoł ſe ꝑwojimaj wótrymaj wocźomaj ꝑo jeju dohlada — woprawdże, to je cźah — cźah ꝑo hižo bliżi a wón hiſchcźe je na moſcźe.

„Bożo, pomhaj!“ pſchenapinany pachoł ſe ſtrachom ſawoła, a po kolijach ſ zyƚej mozu cźahej napſcheczo běži, móznje ſ lataŕnju kiwajo. Dawno je hižo móſt ſady njeho, tola ſtajnje hiſchcźe khwata doprědka. To ꝑo roſymi, cźah je ſpěſchniſchi hacź wón; wrjeſkotajo ꝑo bliżi, njeſboże wěſchcźo ꝑwětka lokomotivy kolije roſꝑwětleja, kotraž nětko ſta ludźi do mokreho rowa wjedże. Hiſchcźe kruch Handrij cźahej napſcheczo běži, na ꝑwoje ſboże po poboczńej koliji — kolenje ꝑo jemu pódknjetej, pada k ſemi, tola pak ſ cźerwjenym ꝑwětkom lokomotivnikej na warnowanje kiwa. —

Móznje ſarži a ſawrjeſkota; cźah nimo njeho pſchejědże. Hólzej ꝑo pſched wocźomaj ſacźmi; wěſcźe je ꝑo ſapoſdźił. We womorje pada k ſemi ſe ſtrachom a ſ mucźnoſcźu. Cźah ſ telko ludźimi — je ſahinył.

Ale ně! Dwaj abo tſi krócź bě ꝑłyſchecź, kak ꝑo wótrje ſahwiſdny, ſpinadła ſakſchipnychu, cźah niz zyƚe wóżombdżeꝑacź krocźeli wot ſtraſchneho měſtna ſdaleny ſtejo woſta. Hnydom poczachu wſchitzy żeleſniczni ſaſtojniży pytacź, kajka je pſchicźina ſnamjenja k ſaſtacźu.

„To dyrbi nĕhdźe strach bycź“, dasche ßo khóß wjednika cźaha ßkyschecź. „Ale to móże nam jenoż wot mosta strach hrosycź.“

Wón dwĕmaj konduktoromaj pschikasa, so byschtaj pokasane mĕstno pschepytakoj, wón ßam pak ſ lokomotivnikom dźĕsche snamjo dawazeho pytacź. Dokho rytacź njetrjebaschtaj, cźerwjena lataŕnja, kotraż bĕ doscź daloko sa cźahom na kolijach widźecź, wosnamjenjesche mĕstno, hdźeż móżesche wón pschebywacź.

„Jenoż so schwarny cźlowjek nasche wumoženje se ßwojim ßamßnym źiwjenjom saplacźik njeje!“ lokomotivnik naspomni. Khwatajzy k temu mĕstnu dźĕschtaj a Handrija we womorje na semi leżazeho nańdźeschtaj, ſ boka njeho latarnja stejesche.

„Woprawdźe, njedoroscźeny pachoł, kiž je nam snamjo ſ cźerwjenym ßwĕtkom dał“, wjednik cźaha praji. „Tón je mohł jenoż ſ Wonez pschincź. To je jaßnje widźecź, so je bjes wĕdomnja, dokelź żaneje rany widźecź njeje. Woprawdźe wutrobity a kruty hólz! Schtó móże to bycź? Posdźischo drje to shonimy. Na żane waschnje njeßmĕmy jeho tule wostajicź.“

Dwaj abo tśjo mużśy bjeswĕdomneho pachoła sbĕżechu a do cźaha donjeßechu, hdźeż jeho staroscźiwje wothladowachu. W tym wokomiku tež konduktoraj dóńdźeschtaj a powjedaschtaj, kajki bĕschtaj móst naschkoj. Duż njebĕ wjele pschekładźenja trjeba; cźah ßo sahibny a ßo do poßlednjeje stazije wróćźi. —

Ale schto bu ſ naschim Handrijom? K wobżarowanju wjozy njewotkhori, dokelź skhori na cźukowu khoroscź. Se wschej staroscźiwoscźu jeho na sastanischcźu pschijachu a jeho kedźbliwje hladachu, ale dwaj dnjej dołho w sahorjenju bkudźesche. Lĕkaŕ, spĕschnje sawołany, rjekny, so dwĕluje, hacź wón saßo wotkhorje. Hakle na schtwórty dźeń saßo k ßebi pschiińdźe.

Mnohy ſ tych, kotrymż bĕ Handrij se ßwojim nadobnym skutkom źiwjenje wukhował, jeho wopytachu, so bychu ßo jemu wutrobnje dźakowali a jemu wyßoke sarunanje pschilubili. Ale khory mkodźenz wschitke dźakowanja a ßlubjenja wotpokasowasche, prajo: „Schtoż ßym cźinił, bĕ jenoż moja winowatoscź.“

S dobom cźinjesche ßebi Handrij staroscźe wo ßwojeho nana — kak slĕ ßo jemu powjedźe, jeli so Bóh jeho, kiž bĕ nanej dotal pomoz był, k ßebi wosmje. To jemu hacź do poßlednjeje khwile mĕra njeda. Sa niz zyle dwĕ njedźeli schwarny hólz ßwojim cźerpjenjam podleża.

Ale hischcźe po ßmjercźi bĕ wón ßwojemu nanej se żohnowanjom. Pschetoż wschitzy pucźowazy, wukhowani psches Handrijowy nadobny skutk, a tych bĕ na 50, nawdachu nahladny pjenjes, a nĕchtóźkuli, kotremuż ßmjercź wboheho mkodźenza woßebje k wutrobje dźesche, k temu darej hischcźe ßkotak abo nĕkotre ßlĕborne pjenjesy pschipokoźi. Wschitko to wotedachu staremu wopuschcźenemu nanej. Nimo temu jemu żelesnicźne ministerstwo wulku summu pjenjes wupłacźi, dokelź bĕ bjes jeho ßyna dyrbjako wulku schkodu sarunacź. Duż khory nan tradacź njetrjebasche. Wschitko to mĕjesche pschizpĕwacź ßwĕrnoscźi, ſ kotrejż bĕ pjatnacźelĕtny hólz ßwoju winowatoscź dokonjał. (Kónz.)

Ze Serbow.

S Budyschina. Wunoschk kostrjanzoweho dnja je drje mjeńschi dyźli wunoschk kwĕtkoweho dnja, tola wón hischcźe pschezo 8000 hr. wucźini. W Budestezach je ßo nimale 620 hr., w Małym Wjelkowje 160 hr. a w Huszy 580 hriwnow nasbĕrało. Pomĕrnje najwjazy je ßo w Bukezach woprowało, tam veteranoju 910 hriwnow dostanu. Dale je ßo nasbĕrało w Hornjej Hórzy 500 hriwnow, w Lubiju 2735 hriwnow, w Hodźiju 350 hr.

S Budyschina. (Poßwjecźenje kólnje sa lĕtadła.) 14. septembra ßo Budyska kólnja sa lĕtadła poßwjecźi. Pschi tejle słkadnoscźi smĕje ßo poßwjecźenske lĕtanje a 17. a 21. septembra sajimawe poskicźenki pschinjeßetej, każ mjetanje bombow ſ lĕtadłow, sniczenje żelesniży, napschemolĕtanje do wyßokoscźe atd. Lĕtadłowa kólnja pola Scźijez leży. Wona je 40 metrow dołha a ma dwoje 20 metrow schĕroke ßuwanske wrota.

— Powĕtrowy ballon ſ napißmom „Schwarzenberg“ njedźelu nad Budyschinom leczesche. Wón bĕ ßo w Biskopizach pschi składnoscźi kostrjanskeho dnja do powĕtra puschcźił. Pola Niskeje wón k semi pschilecźa. Automobil, kotryż bĕ ßo sa nim puschcźił, dźeßacź mjeńschinow posdźischo k njemu pschijĕdźe.

— Oschatzki ułanski regiment cźiłko 17 je na marschu do manevrow w Lubijsko-Zitawskej krajinje wczera do Budyschina sacźahnył a ßo w kasarnach tudomneho husarskeho regimenta saměscźił.

— (Kral Bjedrich August pschi Budyskej pĕschej brigadźe.) Budyska pĕscha brigada cźiłko 63, se 102. a 103. pĕscheho regimenta wobstejaza, ßo hižo dwĕ njedźeli na wójskowym swucźowanischcźu w Neuhammerje pola Zahana swucźuje. Sańdźeny schtwórtk staj ju w pschitomnoscźi krala Bjedricha Augusta inspekteur 2. wójskoweje inspekźije, general infanterije ſ Heeringen, a komandowazy general 12. armeekorpsa general infanterije d'Elsa wobhladakoj.

— Wjetsche swucźowanje sanitetneje kolony Cźerwjeneho kschiża ſ Budyschina, Kamjenza, Lubija, Połcźnizy a Radworja je ßo ßobotu popołdnju na tworowym dwórnischcźu w Budyschinje pod wodźenjom wokrjeßneho offizĕra rytmischtra swonka ßk. ſ Khyawa ſ Lubija a staboweho lĕkarja dr. Krala ſ Budyschina wotmĕła. Pschi swucźowanju bĕschtaj tež pschedßyda krajneho towarstwa Cźerwjeneho kschiża hrabja Vitzthum a krajny wotpósłanz generalny leutnant swonka ßk. Schmalz ſ Draždźan pschitomnaj.

— **(Jena powĕtrowa łódź nad Budyschinom.)** Pjatk 5. septembra rano nĕhdźe 10 mjeńschinow po 7 hodźinach na dobo ſ pokodnja krónpryncowskeho mosta jena Zeppelinska powĕtrowa łódź ſ mróczelow wujĕdźe a ßo bórsy saßo w nich shubi. Każ je ßo shoniło, je to wojerska powĕtrowa łódź „Z 1“ była, kotraż je w Frankfurcźe nad Mainom saměscźena. Wona je ßo schtwórtk w nozy wot tam na slĕt do Liegnizy podała, so by ßo tam pschi khĕżorskich manevrach wobdźĕliła. Pjatk dopołdnja 50 mjeńschinow po 9 hodźin je powĕtrowa łódź sbożownje do Liegnizy doleczała. Hdyż wona rano w 6 hodźinach nad Draždźanami leczesche, jejna wobßadka jenu póstłku khartu, adreßowanu na offizĕrski korps pionĕrskeho bataillona cźiłko 12 k semi padnycź da.

— Wopacźne pjecźhriwnaki! Wopacźne dwajhriwnaki! Ministerstwo snutskownych nalężnoscźow je wosjewiło, so ßo wot lonscheje nasymy woßebje w Barlinje a ßudobnych krajinach wopacźne pjecźhriwnaki rosschĕrjeja, kotrež ßu dla ßwojeho dobreho poßlĕbornjenja woprawnym pjenjesam podobne; wone ßo woßebje ſ lózschej wahu wo nĕhdźe 5 gramow rosesnawaju. Hacź dotal sadźerżane kruchi maja wschelake lĕtoliczby a pjenjesybijerske snamjo. Pódla tutych wopacźnych pjenjes ßu ßo hischcźe podrażowane dwajhriwnaki ſ lĕtnej liczbu 1876 ſ pjenjesybijerskim snamjenjom C abo A nadeschle.

— Wurjadnje cźeżke njewjedro wutoru wieczor nad Budyschinom cźehnjesche. Njepschestawajzy satraschazy hrimot wrjeskasche. Na Tśĕlanskej dróży błysk do khĕże cźiłko 26 dyri a jejny wuheń wobschkodźi. Dalscheje schkody ßo njeje stało.

S Tśĕlan. Po wosjewjenju w poßlednim poßedźenju Budyskich mĕschcźanskich sastupjerjow ßo Tśĕlany hakle 1. oktobra 1914 ſ Budyschinom sjednocza.

S Jenkez. Sańdźenu wutoru psched wieczorom pschi njewjedrje błysk do domskeho tudomneho rĕsniskeho mischtra Ernsta Herzoga dyri. Po wuhenju dele jĕdźo błyk wjerchi wobschkodźi a w bydlanskej stwje po telefonowych a elektriskoßwĕtkowych grotach pojĕdźi. Wot tam ßo bjes dalscheje schkody do semje shubi.

S Kubschiz. Ssobotu wieczor je ßo na żelesniży njedaloko Ssokołzy 39 lĕt stary żelesniski bĕhaŕ Hermann Proft, kotryż w Kubschizach bydlesche, ſ jenej njepschipowjedźenej lokomotivu pschejĕł a morił. Jemu bĕ ßo sadnja hkowa rosmjatka. Proft bĕ woženjeny a żonu ſ nĕkotrymi njewocźehnjenymi dźĕcźimi sawostaji.

S Małych Debsez. (Tśojaki kwaß.) W domje tudomneho dźĕłacźerja Schołtty budźe ßo njedźelu tśojaki kwaß ßwjecźicź. Scholcźiz dźowka ßo tutón dźeń ſ dźĕłacźerjom Helaßom w Dobruschi swĕruje. S dobom budźa njewjesćźinaj starschej a nawożenjowaj starschej ßwój ßlĕborny kwaß ßwjecźicź. Tak na dobo tśi mandźelske runki do Budestez póńdu, so bychu tam Boże żohnowanje do pschichoda dostali. Njech ßlónczko sboża jim pucź źiwjenja wobßwĕtli, kotrehoż njech ßo staroscźe a stysknoscźe sdaluja.

S Roswodez. Pschi turnowanju na rejwanskej sali je 17 lĕtny fabrikski dźĕłacźer Mittag ſ Bjedruska sańdźenu ßobotu cźeżko do njesboża pschischoł. Dele padnywschi je ßebi wón wobliczo rosbił, nĕkotre suby ßebi wurasył a ßo ſ nutska straschnje pscherasył. Jeho ßu hnydom do Kallenbergskeje hojerńje dowjesćź dyrbjeli.

S Wjeleczina. Zeppelinska powĕtrowa łódź „Sachsen“ pschichodnu njedźelu na jĕsbje do Kużizy saßo do nascheje wßy pschiińdźe. W Lipsku ßo wona rano 1/2 6 hodźin na slĕt poda. Każ je ßkyschecź, ßo na slĕcźe ſ Lipska do Zitawy ſ nascheje wßy 7 woßobow wobdźĕli.

S Koporz. Sańdźenu wutoru w nozy je njesnaty łapak tudomnemu blidarskemu mischtrej Palerjej jeneho gansora Emdenskeje hobrskeje raßy kradnył. Gansor 24 puntow ważesche a je ßo w lĕcźe 1909 w Hannoverskej ſ 1. mytom wusnamjenił. Pola knjeżeje kuże

je paduch ganfora farafyl, tola niz woskobal, ale wodrěl. S tymle paduschstwom Palet wo 40 hriwnow schkoduje.

S Bělschez. Pschi cžežkim Božim njewjedrje sańdženu wutoru wjeczor w 6 hodžinach błysk wulku maßiwnu ſ zyhelemi krytu brózeń tudomneho pschedawarja rataŕskich maschinow Hulcža sapali. Dokelž bě brózeń ſ domkhowanymi žnjemi napjelnjena, woheń wjele zyroby namaka. Mózne pkomjo ſ twarjenja schwihasche a wohnjowe wobory njesamochu sadžěwacž, so ßo woheń na ßußodne se ßkomu kryte domske wupschestrě. Haschenje bě ſ njedoßahanjom wody poczeżene. — W tym ßamym cžaßu Boże njewjedro w Hornjej Kinje do fajmy kublerja Eckelmanna dyri. Fajma ßo wotpali.

Se Sahorja. Pschi cžežkim njewjedrje je sańdženy pjatk błysk do wuhenja domskeho tudomneho gmejnskeho pschedstejicžerja Ričžela dyrk. Wón po wuhenju, kotryž ßo wobschkodži, k semi dele sjěže. Na sboże ßo njeje druha schkoda stała.

S Radworja. Kaž druhdže, ßo też w Radworju wojeŕske towaŕstwo hotuje, kostrjanski dżeń njedżelu 7. septembra woßwjeczicž. Popoldnju ßo konzert, tšelenje ſ teschinkom a druhe swjeßelenja wotměja. Wjeczor budže wulki bal w „herbskej grychcže". Herzy ßu ßo ſ artilleriskeje kapały najeli. Nadžějmy ßo, so ßo prawje wjele kupowarjow kostrjanzow sendže. Nasche schwarne holczki ßu pschedawanje kwětkow pschewsake. Dobreje wězy dla dyrbjało ßo pschecž, so bychu ßo kwětki do cžista rospschedale, so mohli też my veteranam scherjepatku pschiwobroczicž.

S Hucžiny. Sańdženn njedželu je ßo sakładny kamjeń sa naschu nowu schulu pokožik. Dżěcži wschitkich 4 rjadownjow, hromadže 181, a schulszy prjódkstejerjo, wucžerjej, spěwaŕske towaŕstwo a někotsi wožadni cžehnjechu w 4 hodžinach wot stareje schule won k nowej, ſ wonka wßy na Lemischowskim pucžu ležazej. Tam ßo krótka ßwjatocžnosčž wotmě. Po wuspěwanju 2 schtucžkow dżerżeschе wožadny duchowny ßwjedżeńsku rěcž, pschejo, so by na sakožku, kiž ßo pokoži, nastała schula, w kotrejž dżěcži wuknu, schtož trjebaju sa žiwjenje, w kotrejž ßo k bohabojoscži wocžahnu, w kotrejž ßo luboscž k wótznemu kraju do jich wutrobow saschczěpi, pschejo też se ßerbskimi ßkowami, so by w ßerbskim kraju ßerbska schula ßerbske dżěcži ßerbski wucžika. Po tym ßo pschecžita wopißmo, kiž rěcži wo nětcžischich wobstejnoscžach wožady, a wono bu w blachowej tyły samurjowane do murje noweje schule a na njo ßo sakładny kamjeń pokoži pod spěwanjom měschaneho khora; wožadny kantor běsche ßebi k temu njedžele dołho wulku prózu dawał. Schulszy prjódkstejerjo pschistupiwschi a krótke ßkowa prajizy ſ hamorom 3 krócž na sakładny kamjeń klepnychu. Wuspěwanje schtucžki skónczi ßwjatocžnosčž, schulske dżěcži pak na dworje nowej schule hischcže hrajachu, doniž směrki njepadachu.

Nowu schulu twari Graff ſ Bosankez, wona budže sa 4 njedžele pod tšechu, a po ßwjatkach budża dżěcži hižo swucžene, do njeje khodžicž. W njej ßu 3 schulske stwy, bydlenje sa pomozneho wucžerja, a w pinzy městnosčž, so móže ßo tam posdžischo warjenje wucžicž. Wona płacži do zyła 40000 hriwnow, k temu pak pschińdže hischcže 5000 hriwnow sa pschetwarjenje stareje schule, w kotrejž budžetaj statnaj wucžerjej bydlicž. Nětcžischa schula je psched 50 lětami natwarjena, tehdy jako pschikładna snata po zykej Łužizy, nětko małeho městna dla wjazy njedoßahaza. Też psched 100 lětami, po wójnje 1813 dyrbjesche ßo w Hucžinje schula twaricž. Nadžijomnje nětcžischa dléje hacž 50 lět doßaha. -a-

S Haßlowa. Njedżelu 14. septembra wuhotuja ßerbszy studowazy w Měrczinkez hoscženzu ßerbski ßwjedżeń, wobstejazy se spěwow, deklamazije, pschednoschka, dżiwadła a reji. Sastup płacži sa kóždeho 50 pj. Cžisty wunoschk tuteho ßwjedżenja pschińdže do pokładnizy dżiwadłoweho wotrjada „Sserbowki" a ma ßo k wudaczu cžischcžanych ßerbskich dżiwadłowych kruchow nakožowacž. Wschitzy Sserbja ſ Haßlowa a ſ zyłeje Łužizy ßo wutrobnje na tutón ßwjedżeń pscheproscheja.

Schtó njehlada rady na dżiwadło? Wěso je dżenża pola naß Sserbow ßerbska rejka też ßobu ważny faktor, kiž hischcže někotrehožku-li na tajki ßwjedżeń wabi. Tola to je bóle sa młodych. Sa starych a sa tych, kiž rejwacž njemóża, je potom dżiwadło to, schtož sa młodych reje. Někotryžku-li drje ma hischcže tu abo tamu dżiwadłowu hru w rukopißu doma a by rady widżał, so by ßo mjes ludom rosschěrika. Ale jemu pobrachuja ßrědki, dżiwadłowu hru cžischcžecž dacž, a teho dla ßu ßebi studowazy wotmyßlili, wjeczory sarjadowacž, kotrychž cžisty wunoschk ma ßo k temu nakožowacž, so bychu tajke kruchi, kiž bychu traž hewak ßo shubike a sa naß Sserbow bjes wužitka wostake, ßo cžischcžecž dake a so mohł ßebi je potom kóždy sa tuni pjenjes ßam kupicž a cžitacž. Duž, lubi Sserbja, pschińdžcže na tutón ßwjedżeń a podpjerajcže naß studowazych. W shromadnych mozach leži ßylnosčž. To je nadawk, pschi kotrymž móżemy my studowazy ſ wami a wy ſ nami sa naschu dobru wěz a k naschemu wužitkej skutkowacž. Tohodla hischcže junu: pschińdžcže stari a mkodži. Sa kóždeho budže tam sabawo. Njech je tutón ßwjedżeń w Haßlowje druha Njebjelczańska shadżowanka!

S Njeßwaczidła. Na poßlednje skótne wiki bě ßo 340 howjadow, 83 běhakow a 270 proßatow na pschedań pschiwjedło. Kupowanje ßrěnju dżěsche.

S Dubrawki. Tudomne tonowe jamy ſ zyhelnczu, na 69700 hriwnow takšerowane, budża ßo 25. oktobra 1913 dopokdnja w 10 hodžinach w Budyskim ßudnistwje na dyrbjenske waschnje na pschesadżowanje pschedawacž.

S Delnjeho Wujesda. Njedżelu w nozy je ßo Ballez parny rěsak, blisko tudomneho dwórnischcža ležazy, do procha a popjeła pschewobroczik. Woheń w rěsaku wuńdże a ßo wot tam ſ wětsikom na maschinownju pschenjeße. Wohnjowa trubjel wyßoko k njebju schwihasche a schkrě ßo kaž ßněhowe mjetele ſ mjeczelom po njebju honjachu. Wohnjowe wobory, kotrež běchu se ßußodnych wßow na pomoz pschikhwatake, njemózachu wohnjej wjele wobaracž, dokelž doscž wody njenamakachu. Bórsy ßo też wulke deskownje sapalichu, kotrež běchu ſ deskami a druhim drjewom napjelnjene. Na woheń ßo kaž na wohnjowe morjo hladasche, kotrež ßwoje žołmy na blisku lěß swalicž hrożesche. Płomjenja zyku njedżelu ſ wopalnischcža ßapachu. Schkoda je jara wulka. Kak je woheń nastał, njeje znate.

S Holbina nad Sprewju ßo wo krupobiczu pische: Njewjedro, kotrež wutoru wjeczor po wulkej horzecže ſ wjeczora pschicžahny, ßo ſ 20 mjeńschinow trajazym krupobiczom pschewodżesche. Pjecž zentimetrow wyßoko krupy, kaž lěschne worjechi wulke, semju pschikrywachu. Ssrjedu rano na sahrodach zyłe hromady krupow ležachu. Ssad a pólne wupkody ßu ßo rosbike. Semja bě ſ liscžom poßyta. Krupy ſ tajkej mozu do durjow a woknow praskachu, so ßebi bojaßni ludžo myßlachu, so se ßo ßudny dżeń pschibliżik. S dobom ßo ſ cžurami deschcž lijesche, so běchu wschě pucže powodżene. Też w ßußodnych Czechach je ßo ſ krupobiczom wjele schkody naczinilo.

S Mal. Wjelkowa. Dżeßacžlětna dżowka jeneho tudomneho mißionara ßo tele dny w trocžkawje ležo cžumpasche. Pschi tym ßo powjas, sa kotrymž bě trocžkawa k schtomej swjasana, rostorhny, tak so holza ſ wotmachom na semju padże. Wona stschaßenje moshow poczerpi.

S Minakała. S wulkej spokojnoscžu móże tudomne wojeŕske towaŕstwo na kostrjanski dżeń, 31. augusta woßwjeczeny, shladowacž. Zyłe wobydleŕstwo ßo žiwje wobdżěli, duž bě wunoschk sa veteranow spokojazy. Pschedawarki ßu ſ tajkej wustojnoscžu kwětki poskicžake, so běchu te hižo pschipoldnju rospschedate. $^1/_2$2 hodžin ßo ßwjedżeńsli cžah sahiba. Jedyn piskał na ßylnym konju ſ pschewodom schěscž jěsdnych we wschelakich uniformach na cžole wojeŕskeho towaŕstwa jěchasche. Sa nimi ßo 7 veteranow na wosu, ſ khorhoju a żelesnym kschižom pyschenym, wjesesche. Woßebje ßo cžah 30 ßerbskich drużkow spodobasche. Pißanobantaty braschka ſ boka nich dżěsche. Cžrjóda zyganow wjele wcžipnych k ßebi wabjesche, tak so ßo scžěhowazemu proscheŕskemu a spěwanskemu towaŕstwu a mnohim druhim wobdżělnikam pucž hacžesche. Wolazy sapschah ſ kokom, na kotrymž dwaj wjednikaj ßedżeschtaj, cžah skónczi. Woßebite dżiwanje też kraßnje wupyschenу wós k. ryczerskublerja Halle nad Lipicžom sbudżowasche. Wschudże běchu kwětki a khorhoje widżecž. Hdyż bě spěwanski chor spěw wuspěwał, knjes farar Ssykora k veteranam porěcža a knjeistwo powita. Knjes hrabja ßo ſ wutrobnymi ßkowami podżakowa. Sskawa kralej a saska hymna tutón dżěl skónczi. Mjes tym so ßo wojeŕske towaŕstwo ſ tšelenjom do ptaka sabawjejche, ßo schulska mkodżina pschi hrach a turnowanju na knjeżim ßwjedżeńskim městnje wjeßelesche. $^1/_2$8 hodżin ßo wohnjostroj, wot knjesa hrabje darjeny, wotpali, a potom cžah se ßmólnizami a lampionami po wßy cžehnjesche. S rejemi w hoscženzu ßo ßwjedżeń skónczi.

S Kulowa. 59lětna schwalcža M. Róliz, ßotra tudomneho hólnika Jakuba Róle, pondżelu w klóschtrskich khójniczkach trawu żnějesche. Pschi tym ju jedyn něhdże dwazecžilětny cžłowjek wot sady nadpadże. Róliz ßo se wschěmi mozami wobarasche, tola nadpadnik ju pschemó a wumozowa. Cžežkosranjena ßo wona krwawjo do Schokczikez mkyna walbasche, ſ wotkal ju ſ wosom domoj dowjesechu. Wona cžežko khora leži. Jeneho wukrajneho dżěkacžerja w Dubrjenkowskej holi ßu sajeli. Na njeho tukaja, so je nadpad skucžił, też nadpadnjena schwalcža praji, so je wón tón winik. Napschecžo temu jaty prěje, so je winowaty.

S Kulowa. Dżěkarnje „Jenomyßlnosčž" maja wotmyßlenje,

ſ „Klara 2“ w Cžißowje do nowoſakožomneje brunizoweje jamy w Koblizach elektrowod na wyßokich ſcžežorach położicž. Dokelž ßo ſcžežory 50 metrow mjes ßobu ſdalene postaja, budže ßo k pſchipra-wje 350 ſcžežorow trjebacž. Wobßedžerjo ſa dowolnoſcž k postajenju jenokróčne ſarunanje po 5 hriwnach dostanu, jeli ſo ßo ſ tym ſpo-koja. Kulowſke měſchčanſke ſaſtupjerſtwo je hižo dowoliło, elektro-wod nad dželom měſchčanſkeho lěßa a nad někotrymi ſjawnymi puč-čemi wjeſcž. Dowolnoſcž je na wuměnjenje ſwjaſana, ſo mjeno-wane džěkarnje elektriſku móz, a to kilowattſku hodžinu po $5^1/_2$ pje-nježka, městu wotedawaju.

— S hródže ſkótneho wikowarja Hendricha Dittricha na Sdža-rowſkej dróſy ßu w nozy jenu kosu kradli.

— (Spožčenje wuſnamjenjenjow a rja-dow.) Pſchi ſkładnoſcži khěžoroweje pſchitomnoſcže we Wrótßkawju ßu ßo rjady a wuſnamjenjenja spožčike mjes druhimi: cžerwjeny worjowoky rjad 4. klaßy dr. jur. Hegenſcheidtej, krajnemu radžicželej we Wojerezach, archidiakonußej Dobruzkemu we Wojerezach; krónſki rjad 3. klaßy krajnemu ſtarſchemu ſ Götzej w Hóſnje; ſkoty ſaßłužbny kſchiž měſchčanſkemu ſtarſchemu a radžicželej Huhnej we Wojerezach, hólnikej Arnoldej w Blunju, reverſkemu hajnikej Grütz-nerej w Cžornym Khołmzu; powſchitkowne cžeßne ſnamjo gmejnſkemu pſchedſtejicžerjej Wogowje w Kinajchtu, kublerjej Mětanej w Makej Nydej, wyſchſchemu liſtonoſcherjej Klimankej w Kulowje; kharakter veterinarſkeho radžicžela: wokrjeßnemu ſkótnemu lěkarjej dr. Köhlerej we Wojerezach.

S Wochos. Sańdženu wutoru pſchi ßylnym njewjedrje błyſk do jeneho duba ſady hródže žiwnoſcžerja Laduſcha, Raka mjenowa-neho, dyri. Wot duba błyſk na hródže pſcheſkočži, w kotrejž dwě krumje ſaraſy.

S Łaſa. Ssylne njewjedro ßo ſańdženu wutoru nad Łaſom roſpuſchčži. Kol wokoło błyſki lětachu a wrjeſkot hrimanja ludži traſcheſche. Jedyn błyſk do wßy dyri, ſo ßo wſchě twarjenja ſa-tſchaßnychu. S wopředka rěkaſche, ſo je błyſk do zyrkwje dyrił, tola temu na ſbože tak njebě. Wón bě do jeneho topoła bliſko zyrkwje praßnył. Kaž je ſnate, topoły błyſk na ßebje cžahnu a błyſkowod ſarunaju.

S Rowneho. Do wobžaromneho njeſboža je ßrjedu wob-ſtarny cžeßła Maluſchka pſchiſchoł. Hdyž wón ſtudnjaze rynki wjeſeſche, ßo wón ſakopnywſchi padže a ßebi wobruczku ſlemi. Pódla teho je ßebi hłowu ſranił. Wón je dyrbjał lěkarſku pomoz pytacž.

S Trěbułow. Na poßlednje konjaze, howjaſe a ßwinjaze wiki bě ßo mjenje ſkotu dyžli hewak pſchiwjedło. Konjow ßo něhdže 100, howjadow 400 a ßwini 300 naliczi. Pſchedawanje derje džěſche, hacž runje běchu płacžiſny něſchto nižſche.

Se Sleho Komorowa. Na Lubnjowſko-Kamjenſkej želeſnizy pola Rěpiſchcža jedyn póſdni cžah na želeſnizy ſaſta. Bórſy po tym jedyn druhi póſdny ſpěſchny cžah pſchijědže, kotryž ſ wułkej mozu do ſtejazeho cžaha ſawadži. Někotre wozy ßo zyle roſraſychu, druhe a lokomotiwa ßo bóle abo mjenje wobſchkodžichu. Roſražene wozy běchu ßo pſched a pódla lokomotiwy ſkhopike, druhe nimale prěki na koliji leżachu. Perſonal pſchijědžazeho cžaha pſched ſraženjom ſ wo-ſow ſkočiwſchi ßo wukhowa. Mjes tym ſo lokomotiwuik njewob-ſchkodženy woſta, ßebi tepjeŕ hłowu wobraſy. Wjednik druheho cžaha ßo prěnjeho pſchepoſdže dohlada, dokelž želeſniza na tamnym městnje koło cžini a ßo wuhlad ſ džela ſ kerkami ſakrywa, pódla teho tam želeſniza ßylnje ſpaduje, tak ſo ſpinadła rucže njeſkutkuja. Duž loko-motiwa ſ wułkim wrjeſkom do ſadnich tworowych wozow ſraſy. Wone ßo roſraſychu a wóßom druhich tworowych wozow ßo po brjoſy dele cžißny. Naſtata ſchkoda ßo na 100000 hriwnow wobliczi.

S Džěwina. Pſched tydženjow je tſilětna džowczičžka bura Hanža Krjenza do napjateje wjeßneje rěčžki padła a ßo, dokelž nichtó pſchi džěſcžu njebě, tepika.

S Běłeje Wody. Sańdženu ßobotu dopołdnja we 8 hodži-nach na hrabinſkej Arnimſkej želeſnizy lokomotiwje cžahow ſ Cžélneho a Běłeje Wody do ßo ſraſyſchtej. S perſonala njeje pſchi tym nichtó do ſchkody pſchiſchoł. Po někotrych hodžinach móžeſche ßo želeſniza ſaßo ſa wobkhad wužicž.

S Běłeje Wody. Njedželu w nozy ßu ßo paduſchi do tu-domneje katholſkeje fary dobyli. Sſo delka ſ woknom nuts dobyw-ſchi ßu khamory a kſchinje pſchejeſdžili a ſ jeneho koffra hromadu ſchatow kradli. Pjenjeſy jim njeßu do rukow padłe.

Sshdomlětna wójna wo hońtwu.

(Skónčenje.)

Dale běchu też woßebje ßerbſke wßy a ßerbſzy ratarjo próſtwu na ßejm póßłali, žadajo pſcheměnjenje hońtwinſkeho ſakonja. Kak wažne je, ſo maja burſzy a wjeßni ludžo ſa ßwojich ſaſtupjerjow ſpuſchčžomnych a ſprawnych ſapóßłanzow, njech ßo na makym po-dawku pokaſa.

We ßejmje bě ſnate, ſo je najwjazy petizijow ſ 5. wjeßneho wólbneho wokrjeßa, kotryž ſapóßłanz Bart ſaſtupuje. Wo nim też wjedžachu, ſo budže tele petizije krucže ſaſtupowacž. S wěſteje, ale njekonſerwatiwneje ſtrony pospyta ßo, ſapóßłanza Barta k hinaſchemu ſtejiſchčžu pohnucž. Tola tón tajke namołwjenje raſnje wotpokaſa, měnjo, ſo ma ßo pſchede wſchěm cžežam burſkich gmejnow wotpom-hacž a ßo na žadanja wjeßnych próſtwarjow džiwacž. Po wótrych bědženjach deputazija namjetowaſche, tele petizije tehorunja ſ najwótri-ſchim roſßudom wuhotowacž. Cžeſcženi cžitarjo „Sſerb. Nowin“ ßu lětßa naléčžo ßejmowe jednanja po ßłowje cžitali. Najwyſchſche in-ſtanzy naſcheho knježerſtwa na tele roſpominanja džiwaja a khroble ßměmy prajicž, ſo maja też ſa najwyſchſchi ſarjadniſki ßud ßejmowe jednanja ważnoſcž, kaž woßebje ſpóſnajemy na Drobjanſkej naležno-ſcži. Drobjanſkej gmejnje loni naléčžo hamtſke hejtmanſtwo ßamo-ſtatny hońtwinſki wokrjeß ſpožčži. Tola pſchecžiwo temu Minakalſke knjejſtwo ſnapſchecžiwjenje pola wokrjeßneho hejtmanſtwa ſapokoži. Wokrjeßne hejtmanſtwo ſacžißny na to poſtajenja hamtſkeho hejtman-ſtwa. Duž Drobjenjo pſchezo hiſchcže hońtwu njemějachu. Woni ßo teho dla na najwyſchſchi ſarjadniſki ßud wobrocžichu. Hakle lětßa naléčže tam ßwoje prawo doſtachu a knjejſtwu ßo wſchě wudawki napokožichu. Roſpominanja tehole ßuda ßu runje ſa naſche make burſke gmejny tak ważne, ſo je we ſcžěhowazym ſ džela wo-cžiſchcžamy:

„Wyſchſchi ſarjadniſki ßud wukožuje poſtajenja w § 7 wot-dželenje 3 hońtwinſkeho ſakonja, po kotrychž ßmě ßo po tam nadrobnje woſnamjenjenymi ſaßadami ßamoſtatny hońtwinſki wokrjeß tworicž, tak rucže hacž maja leżomnoſcžerjo jeneje mjes 300 hacž 600 kórzow wulkeje gmejny abo ſhromadnych ſahonow wobkedžbowanja hódne pſchicžiny ſa tworjenje ßamoſtatneho hońtwinſkeho wokrjeßa. Hońtwinſka poliżija (to je hamtſke hejt-manſtwo) dyrbi dowolicž tworjenje tajkeho hońtwinſkeho wokrjeßa, njedžiwajcy hońtwinſkich abo ſjawnu wěſtoſcž naſtupazych wobmyßlenjow, tak dołho hacž ßu tele wobmyßlenja powſchitkowneho, niz jenož woßebiteho městnoſtneho raſa.“

Kaž pſchi ſpočzatku hižo naſpomnichmy, doſta Drobjanſka gmejna 10. julija t. l. ßwój hońtwinſki wokrjeß, a 30. julija pſchepoda hońtwu ßwojemu gmejnſkemu pſchedſtejicžerjej ſa 200 hriwnow. Pſchi pſche-najecžu bě Minakalſki hrabja ßam pſchitomny. Drobjenjo tule ſkład-noſcž wužichu a jemu ſadžerženje Minakalſkeho knjejſtwa hódnje pſcheprajichu. Pſchi pſchenajecžu doſta gmejnſki pſchedſtejicžeŕ 41 a hrabja jenož 10 hłoßow a to drje ſe ſtrony tych wot njeho wot-wißnych ludži. Džiwało je Drobjanow ſadžerženje jeneho wobßedžerja ſahona ßußodneje wßy. Pſchezo je jim ßwój hłóß ßlubił, ale pſchi wothłoßowanju doſta jón hrabja. Cžehodla, njewěmy, móže bycž, ſo Hańža dowolika njeje. Zyła naležnoſcž naß wucži: Burſke wßy a gmejny, ſtejcže na ſtraži, a wy, lubi wjeßnjenjo, jednotu wſchu-dže a we wſchěm, jenož ta je waſcha móz!

Wußudženja.

Khoſtanſka komora. Dla falſchowanja liſcžiny bě 16lětny cželadnik J. Hizka ſ Jawory wobſkorženy, kotryž bě ſ tym městnu khorobnu kaßu w Kukowje wo 5 hriwnow ſjebacž ſpytał. Wón bě ßebi w Kamjeńzu pola ſubjazeho lěkarja dr. Reußa jedyn ſub a korjeń cžahnycž dał, ſa to 1 hriwnu 25 pjenježkow ſaplacžił a ßebi wo tym kwitowane ſliczbowanje napißacž dał. Na tejle kwitowanzy wón liczbu 1 do 6 pſcheměni a ju Kukowſkej městnej khorobnej kaßy pſchedpokoži. Tam pak ßo falſchowanki hnydom dohladachu. Hizku k jaſtwu na jedyn tydžeń ſaßudžichu.

× Moleŕ Golka ſe Zitowy bě 2. měrza w Budyſchinje molet-ſkemu miſchtrej Lehmannej jězdne koło kradnył, ſ nim do Biſkopiz jěł a je tam w Rendlerez reſtawraziji kamjenjecžeßarjej A. Seltnerej ſe Smilneje pſchedacž ſpytał. Seltner kup wotpokaſa, tola po Golko-wej próſtwje jemu wón 5 hriwnow požcži a ſa to jězdne koło jako cžaſu ßobu wſa. Hiſchcže tón ßamy džeń wjecžor wón to koło

ßadarjej Pätzoldej w Ssmilnej sa 25 hriwnow pscheda. Biskopski kawniski ßud bě Seltnera, kotryž bě dla pschekhowanja a jebanstwa wobskorženy, wot pschekhowanja wuwinował a jeho jenož pschekschiwjenja dla k jastwu na 5 dnjow saßudźił. Khostanska komora bě druheho měnjenja. Wona woskorženeho wot pschekschiwjenja wuwinowa a jeho město teho pschekhowanja dla k jastwu na 10 dnjow saßudźi.

+ 31lětny ratař Pawoł Artur Böhmer ſ Lichanja je pjecza pschi wotwjesenju drjewa ſ Polpiczanskeho statneho revěra někotre klumpachi kradnył. Budyski hamtski ßud bě Böhmerej teho dla khostanski wukas wo 10 hriwnow abo 3 dny arresta napokožił. Pschecźiwo temu bě ßo Böhmer powołał, tola njebě pscheð Budyski hamtski ßud pschischoł a ßo tež njebě saſtupicź dał. Teho dla běchu jeho sakomdźenja dla saßudźili. Jeho powołanje pschecźiwo temu ßo saczißny.

Přilopk.

* (S automobilom ßo pschejěł.) Cźežke automobilowe njesboże je ßo njedźelu rano na cźěſkej stronje pschi cźěſko-ſakſkej mjesy stało. Pschekupzej Robertej Neumannej w Žitawje ßkuſchazy automobil skoku do dróhoweho pschěrowa sajědźe, dwaj schtomaj potorhny a 42lětneho barbjerja Söhnela pschejědźe. Njesbožowny, kotryž je woženjeny a nan někotrych dźěcźi, ßo tak cźežko srani, so bórsy wumrje, hdyž běchu jeho do hojerńje dali. Automobil ßo wschón rosraſy.

* (Morjenje dźěſcźa.) Ssobotu ßu w Gohlisu pola Lipska 32lětnu żonu a jejneho podružnika, jeneho 25lětneho pschekupſkeho pomocznika, sajeli. Wonaj staj dźěcźo, kotrež je żona żiwe porodźiła, pjecza hnydom po narodźenju sadußyłoj. Cźěło je najprjedy jedyn dźeń pod ložom ležało a potom staj jo na jenym polu blisko kaſarmow ſahrjebałoj. Dźěſcźowe cźěło ßo hischcźe njeje namakało.

* (Dwanacźelětny ſaraźeř.) Khocźebuſki khostanski ßud mějesche dwanacźelětneho ſchulſkeho hólza Hänſchena ſ Bärenbrücka dla saraźenja ßudźicź. Hólz bě 12. julija ßwoju wóßomlětnu cźetku, njemandźelſke dźěcźo ßwojeje ſtarſcheje ßotry w nahłym hněwje ſe ßekeru ſaraſył. Jeho ſtarſchej běſchtej jemu poruczikoj w ſahrodźe plěcź. Pschi tymle dźěle jemu wóßomlětna cźetka klubu cźinjesche a pěſk do njeho mjetasche. Wón jej to ſakaſa, tola holcźka njepoßłuchasche a dale do njeho pěſk mjetasche. Sso rosnjemdriwſchi wón k njej běžesche a dokelž kij nihdże njewohlada, jenu na pjenku ležazu ßekeru ſhrabny a ſ wuchom holcźku do hłowy dyri. S hrosu je wón potom dźěcźo do bróżnje donjeßł a do ßyna ſkhował. Tola dokelž jemu njeje měra wostajiło, je wón dźěcźo ſe ßyna saßo wucźahnył a do żitneho pola donjeßł, hdyž jo naſajtra namakachu. Wucźer hólzej wobßwědcźenje da, so drje ßo wón lohko roshněwa, so pak je hewak jara hódny ſchuler był. Ssudniży wobskorženemu połóżaze wobſtejnoſcźe pschizpichu a jeho jenož k jastwu na jene lěto saßudźichu.

* (Dźěſcźi ßo ſ błyſkom saraſyłej.) Wutoru w Picźkach w Póſnańſkej błyſk do cźrjódy dźěcźi dyri, kotrež běchu ßo na polu ſkhilile. Dwě dźěſcźi ßo saraſyſchtej, tſecźe ßo pohłuſchi.

* (Smijiza hólza kußka.) W Münchbergu w Bayerſkej je jena ſmijiza jeneho hólza kußka. Tutón bě ßo w lěßu ſchkórnje wuſuk, do kotrychž jeneho jena ſmijiza ſalěſe.

* (Seźahanje ſe ßkónzom.) Pschi manevrach we wokolnoſcźi Liſſy ſtaj dwaj wojakaj na ſeźahanje ſe ßkónzom wumrjełoj. Jeneho artilleriſta je jedyn kóń ſ kopnjenjom ßmjertnje ſranił.

* (Njeſkutk wrótneho.) Njejabzy wobkludniwſchi je w Mühlhauſenje w Elſaßu wucźer Wagnor na 4 městnach woheń ſałożił. Hdyž chzychu jeho ſajecź, wón ſ revolvrom 8 wożobow ſatſěli a 10 ſrani. 7 ſe ſatſělenych ßu woženjeni mużojo wot 35 hacź 60 lět. Woßma ſatſělena woßoba je jena 11lětna holza. Hdyž ſtatne rěcźniſtwo wucźerjowe wobydlenje wocźini, wucźerjowu żonu ſ pſcherěſnjenym krkom a ſchtyri dźěcźi ſakłóte we ložu namaka.

* (Błyſk na paſtwje ſkót saraſył.) W Aſławje pola Boleßława (Bunzlawy) je błyſk wutoru popołdnju tſi jałojzy na paſtwje morił.

* Rubjeżny nadpad w banzy je ßo ſańdźenu ßobotu w Gablonzu w połnóżnych Cźechach ſpytał. Pſched płacźetnju wſajomneho nalutowarſkeho a wupożcźeřſkeho towarſtwa w Gablonzu ßobotu wokoło 1/2 3 hodźin automobil pschijědźe. S njeho mużiſki ſtupi, kotryž do płacźetnje dźěſche. Tam wón ſ revolvra do pschitomnych ſaſtojnikow tſělesche a potom ſ kożanej toſchu, kotraž 600 krónow wopschijesche, cźekny. Nadpadnika, twarza Fiegnera ſ Maffersdorfa, pak na dróſy pschimnychu a hischcźe wjecźor Liberzſkemu wokrjeßnemu ßudej pschepodachu. S kaßynych ſaſtojnikow je ßo knihiwjednik Hauptvogel ßmjertnje ſranił, dwaj druhaj ſaſtojnikaj ſtaj ſ lóżſchim ſranjenjom woteſchłoj. Fiegner bě w pjenjeżnych wuſkoſcźach, kotrež drje ßu ſ pschicźinu jeho njeſkutka byłe.

* (Sßmjertne padnjenje dweju offizěrſkeju lětarjow.) Wojeřſki lětař leutnant ſ Eckenbrecher, kotryž je 23. juliju ſ lětadłom ſ Draždźan do Budyſchina a saßo wrócźo leczał, je ſchtwórtk pola Brjeha w Schleſynſkej ſ jenym towarſchom, leutnantom Prinſom, ßmjertnje do njeſboża pschiſchoł. Hdyž wón dopołdnja w 10 hodźinach ſ jenym Rumplerſkim hołbjom nad Heidauſkim ſwucźowaniſcheźom lětaſche, ßo jene lětadłowe kſchidło wotlemi. Sso pſchecźißnywſchi lětadło k ſemi padźe. Offizěraj ßo saraſyſchtaj, lětadło ßo rosraſy.

* (Żeleſniſzy ſaſtojnizu jako paduſchi.) Na někotrych němſkich żeleſnizach ßu ßo poßledni cźaß nižſchi ſaſtojnizy jako paduſchi tworow wußłędźili. Na Lehrtſkim tworowym dwórniſchcźu w Barlinje ßu ßo wulke paduchſtwa wotkryłe, pſchi kotrychž ßu ßo żeleſniſzy ſaſtojnizy wobdźělili. Nawjedowarja paduſchneje zwólby, jeneho ſaſtojnika na Lehrtſkim tworowym dwórniſchcźu, ßu ſajeli. Wosy, kotrež běchu ſa jenu wulku Barlinſku pſchedawarńju postajene, a woßebje wjele porzlina wopſchijachu, ßu ßo poßledni cźaß ſyſtematiſzy wobkradłe.

Tež na Lichtenbergſko-Friedrichfeldſkim dwórniſchcźu ßu ßłěd ſa paduchami namakali. Tam běchu ßo huſto ſ plombowanych waggonow ſpirituoſy, pſchedźeno, droſta, ſchkórnje, koże atd. ſhubile. Skónczńje ßo poliziji poradźi, někotrych ſaſtojnikow jako paduchow saßłapicź. 24 żeleſniſkich ſaſtojnikow dla paduchſtwa na wobſkorżbnu kawku pſchińdźe.

* (Wopuſchczena wjeß.) We Witzenhauſenſkim wokrjeßu wjeß Wollſtein leżeſche, kotraž mějeſche ſapocźatk woßomdźeßatych lět 12 khěżow, zyrkwicźku, ſchulu a 70 wobydlerjow, poßledniu ſymu pak w njej jenož hiſchcźe jena hródźna dźowka bydleſche. Dźenßa khěże próſdne ſteja. Někotre hiſchcźe ßłědy něhduſchich wobydlerjow pokaſuja: khachle, pjezaki, ſtare łoża atd. Pſchi khěži prjedawſcheho gmejnſkeho pſchedſtejicźerja hiſchcźe kaſchcźik ſa woſjewjenja wißa. Na rózku prěnjeje khěże pſchi pucźu wißaſche tafla ſ napißmom: Wjeß Wollſtein, Witzenhauſenſki wokrjeß. Wona je pſched druhej ßo ſhubicź dyrbjała, na kotrejž ſteji: Kubko Wollſtein. Něhduſchi wobydlerjo khudeje wjeſki ßu ßwoje pola a łuki Harmuth-ſachſenſkemu knježemu dworej pſchedali a ßu ſ dźěła do Weſtfalſkeje, ſ dźěła do Ameriki wucźahnyli.

* (Njewjedra w ſakſkej provinzy.) W Magdeburgu je na Sedanſkim městnje błyſk do někotrych piwnych ſtanow dyrił a pjecź woßobow mjenje abo bóle ſranił. Jedyn druhi błyſk do zyrkwineje wěże ſjědźe a ſwony na dróhu dele cźißny.

* (200000 hriwnow pſchekſchiwił.) Po żadanju Peſtſkeje Wuherſkeje komerzielneje banki ßu prokuriſta generalneje banki w Philippopelu ſajeli. Wón je pjecza 200000 hriwnow pſchekſchiwił.

* (Żyrkej ßo wotpaliła.) We Winje je ßo wutoru w nozy minoritſka zyrkej ſapaliła. S wohnjom wokolne twarjenja, khěżorſki hród, miniſterſtwo ſnutskownych należnoſcźow, hród miniſterſtwoweho pſchedßydy atd. do ſtracha pſchińdźechu. Dokelž ßo njewjedra dla wohnjowa wobora njehodźeſche ſ telefonom na pomoz ſawołacź, ßo haſchenje ſakomdźi. Hdyž pak běchu ßykawy pſchijěłe, ßo woheń ſa połdra hodźiny ſala.

* (13 ßwójbow ßo ſaßypło.) W Dublinje w Irlandſkej je ßo wczera żałoßne njesboże ſtało. Dwě khěži ßo tam saßypnyſchtej a 13 ßwójbow pod ßwojimi roſpadankami pohrjebaſchtej. Schtyri cźěła ßu ßo hacź dotal wuryłe. Boja ßo, so hischcźe wjele cźełow pod roſpadankami leži.

* (Ssyna jeneho milionara k ßmjercźi saßudźili.) W Georgiji w ſjednoczeeych ſtatach połnóżneje Ameriki je ßo njewſchědny mordarſki prozeß k końcej dowjedł. Milijonarſki ßyn Leo Frank w Atlancźe, 25lětny młody cźłowjek, bě wobskorżeny, so je jenu ſchtyrnacźelětnu holzu ſtónzował. Wón bě holzu, kotraž bě w fabrizy jeho nana postajena, wumozował a potom morił. Ssud jeho winowateho spóſna a k ßmjercźi saßudźi. Wotprawjenje je ßo na 3. dźeń oktobra postajiło.

* (18 cźłowjekow na żeleſnizy ßo morilo.) Na żeleſnizy mjes New-Yorkom-Harborom jedyn ſpěſchny cźah do jeneho cźaha, ſ kotrymž ßo pucźowarjo ſ próſdninow wrócźichu, ſraſy. Lokomotiwa ſpěſchneho cźaha ßo pſches dwaj ſpanſkaj wosaj pſchedjědźazeho cźaha pſchedobu, rosraſy jej a jedyn tſecźi wós po brjoſy dele ſtorcźi. Wóßomnacźe pucźowarjow ßo hnydom mori. Woni

běchu wschitzy w spanskim wosu. Něhdže 75 woßobow je ßo sraniko. Mjes morwymi je New-Yorkski ßwinjeplahowar Ssmithwick, wjelekróčny milijonar, a jeho macz. Njesboże je ßo s wopaczným wuhibnjenjom kolije stako. Wuhibarja ßu sajeli. Wón wudawa, so mechanismus dalokowuhibadka njeje w rjedže byk.

Sserbske a němske

spěwarske

sa njewjesty

ßu po tunich płaczisnach na pschedań

we wudawarni Serbskich Nowin.

Pjenjeznikam

ßo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenoz dobrych solidnych hypothekach poruczа

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodze, w hosczenzu k „jandzelu“.

Hypotheki a wobßedzenstwo lezomnosczow.

Sakozene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Dzělbu **zonjazych jěsdnych kolow** se ßwobodn. běhom jenoz po 50 mk., **hólczaze kola** po 15 mk. poruczam, **mužaze kola** **Seidela & Naumanna Germania** 30 mk., **puczowar** 45 mk., **Neckarsko-Ulmske** 50 mk., **Fuchsowe** 40 mk., 9 scht. tak derje kaz nowe se ßwobodnym běhom po 65 mk., wschě kola s rukowanjom, so ßu bjes bracha. Nowe **zonjaze kola,** malko wobschkodzene, emaillowane, město 100 mk. jenoz 82 mk. (jenolětne rukowanje) s torpedowskim ßwobodnym běhom.

Opelske, Brennaborske, Jankowe, Allrightske jěsdne kola po poniżenej płaczisnje.

Jako woßebitu posliczenku poruczam **mantle** po 1 mk. 50 pj., 1 mk. 80 pj., 2 mk., 2 mk. 50 pj. jenoz tak dołho hacz skład doßaha. **Schlawchi** po mk. 1.65, mk. 1.80, mk. 4.50.

Wulku dzělbu

trjebanych schijazych maschinow

mjes nimi 6 scht. po napohladze kaz nowe po pol płaczisny, **Seidela & Naumanna Central Bobtin** 55 mk., **Singerske** s kulojtej kódziczku 50 mk., s tsilětnym rukowanjom.

Sastupjer **Khežorskich schijazych maschinow.**

J. Schibak na Mužakowskej drósy 4.

— **Kedzbujcze na cziszko.** —

Sserbski musej

wotewrjeny kózdu 1. a. 3. njedzelu měßaza wot ½11—12 hodzin.

Dobru **pschenicznu muku** poruczа **Khorla Kahrowe** pschi zitnych wikach.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój sklad **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinwemu wobkedzbowanju poruczа.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczisny.

Najlepschu **pschenicznu muku** kaz tez wschu **potrjebu k pjeczenju** tunjo poruczuje **Khorla Preisser jun.** pschi zitnych wikach.

Khofej

wubjernecho czisczе ßkodzazeho měschenja, stajnje czerstwje paleny, pnnt po 1,50 hacz 2 mk. poruczа **Khorla Preisser jun.** pschi zitnych wikach.

Chenillowe rubischcza a schawle

płaczisny hódno pschedawa

Otto Osswald

na kamjentnej haßy 7.

Khežorska khofejownja

Czerstwu hejduschku, krupy, rajß a nudle poruczа **Khorla Kharowe** pschi zitnych wikach.

Tolerske rjeczazy

se starych pjenjes na rjane hódne waschnje po tunich płaczisnach dželam.

Adolf Boetius, słótnik

w Budyschinje na bohatej haßy

pschi bohatych wrotach.

Stare słote a ßlěborne pjenjesy po najwyschschich płaczisnach pschezo kupuju.

K nasymskemu czaßej

poruczam ßo k barbjenju

zonjazych wobleczenjow, mužazych wobleczenjow, ßuknjow, schórzuchow, rubischczow, pschikrywow atd.

Tez ßo pola mje płat s woprawnym indigom barbi.

W. Kelling,

barbjerńja a chemisla piokarnja w Budyschinje

nětkole

6 na khežorskej drósy 6.

◆ **Ssytwu schkitazy ßredk** ◆ **haptykarja Haasy**

euprin

(s patentnym hamtom schkitany)

pomha psche żracze swěrjatow a ßnječz!! Dalsche je shonicz psches prospekty wot

Oty Engerta w Budyschinja, Heinricha Braetera w Kamjenzu, Emila Langi w Biskopizach, Gottholda Braetera w Lubiju, Franza Uhlicza we Wojerezach, Gustava Gruhla w Mužakowje.

Hdzez njejßu sastupjerjo, franko wot

Chemische Werke Apoth. Haase & Co.

Off. Handelsgesellschaft

Grottkau O./S. 604.

Wumerjenski bureau Khorle Harttiga, wot stata pruhowaneho a pod pschißahu wsateho geometra

w Budyschinje na hornczetskej haßy 23, delka. Telefon 356.

Wotewrjenje klamow.

Cżeſcżenym Sserbam **w Budyſchinje a wokolnoſczi** najpodwolniſcho k wjedżenju dawam, ſo **ſtrjedu 3. ſeptembra**

na bohatej haſzy 16

ſnutskhodom na **theatrowej haſzy** nowocżaſznje wuhotowanu

ſpezialnu pſchedawarńju

rybow, ſuſchenych tworow, konſerwow a delikateſzow

wotewrju.

S dwaceczilětnym dźěłom w tymle pſchekupſkim wotrjedże je mi możno, wſchě żadanja dopjelnicz. Duż proſchu, moje młode pſchedewſacże dobroczinwje podpjeracz.

S poczeſczowanjom

Otto Weber.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wjeczor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
ſtwětkohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóżdn ſtobotu a ſtrjedu ſo program pſcheměni.

Brónje,

muniziju a honſtwinſku potrjebu

porucża

Khorla Rösner w Budyſchinje

na ſeminarſkej haſzy 13. na rózku Hoſchiz haſzy.

Kakaowy tydżeń

ſo ſobotu 6. ſeptembra ſapoczinje.

Wſchě płaczišny mojich ſnatych wubjernych kakaow ſu jenoż jedyn tydżeń khětro poniżene a proſchu, tole woſebje pſchihódne wuwſaczne poſkiczenje wužicz.

Hewaſche płaczišny:	90	100	120	160	200	240	280
Wuwſaczne płaczišny:	**70**	**80**	**100**	**140**	**160**	**200**	**240**

Schokoladowa a konſiturowa pſchedawarńja

Moritza Schmidta

na khěžorſkej dróſy 11 — na theaterſkej haſzy 4.

Přeprošenje.

Njedźelu 14. septembra wuhotuja serbscy studowacy

w Haslowje w Měrćinkec hoścencu

serbski wječor

wobſtejacy ze **ſpěwow, deklamacije, přednoška, dźiwadła** a **reji.** — Hrać budże ſo serbski kruch: **Čumpelic ſeržant w bitwje pola Jičina.** — Započatk wječor w 7 hodźinach.

Wšitkich Serbow z tutym wutrobnje na tutón ſwjedźeń přeprošuja

serbscy studowacy.

Viſitne khartki
czišczi ſpěſchnje a tunjo
Esmolerjez knihicziſchczerńja.

Tſi ſtuproſchne ranzy
ſteja na pſchedań w Radworju czišło 49.

Žiwnoſcz
ſ 13 kórzami na jenym kruſche a dobrymi twarjenjemi, hodźinu wot Budyſchina, je na pſchedań. Dalſche je ſhonicz we wud. Serb. Nowin.

Kuchańki, ſtwinſke a ſtružobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ſtwinjom, wotroczkow, ſtrěnkow, rólnych pohonczow, wolażych a dźěłaczerſke ſtwójby pyta hnydom a k nowemu lětu pſchiſtajerka **Görlichowa na ſtukelnſkej haſzy 1 na rózku žitnych wikow w cżrijowni knjeſa Heinr. Mohra.**
— Telefon 837. —

Młódſchu

ſtružobnu holzu

do lohkeho domjazeho dźěła k 1. abo 15. okt. pyta **E. Ullrichowy** naſtlědnik, porzlinowa pſchedawarńja na ſchulerſkej haſzy 17.

Do Klětneho!

W Fuderez hoſczenzu budże
njedźelu 7. ſeptembra
wulki žnjowy ſtwjedźeń
ſ balſkej hudźbu.
Pſcheczelnje pſcheproſchujetaj
Gustav Fuder
a mandźelſka.

Jedyn běhař

bjes ſchule ſo hnydom pyta pola konditora **Edm. Harniſcha** w Budyſchinje.

Drainěrarjow

na knježi dwór we Lomſku pola Minakala k 8. ſeptembrej pyta **Hermann Thomas** w Budyſchinje.

Samolwicz pola ſchachtowanſkeho miſchtra Worjecha.

Semjuryjerſkich dźěłaczerjow

ſa artilleriſki depot w Małym Wjelkowje pyta **Hermann Thomas** w Budyſchinje.

Samolwicz na twarſkim měſtnje w Małym Wjelkowje.

(K temu czišłu pſchiłoha.)

Pschiloha k czišku 36 Serbskich Nowin.

Sobotu 6. septembra 1913.

Placišny rěsneho skotu na Drježdžanskich skotnych wikach.

1. septembra 1913.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjašne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	51—53	96—98
awstriske	—	—
2. młode, mjašne, njewukormjene, — starše wukormjene	46—48	88—90
3. špinjo pizowane młode, derje pizowane starše	40—44	82—85
4. šnadnje pizowane kóždeje staroby	34—38	73—79
Jałowizy a kruwy:		
1. połnomjašne, wukormjene jałowizy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	51—53	92—97
2. połnomjašne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	45—49	86—89
3. starše, wukormjene keuwy a šnadnje wuwite młódše kruwy a jałowizy	40—43	79—82
4. špinjo pizowane kruwy a jałowizy	35—39	75—79
5. šnadnje pizowane kruwy a jałowizy	—	—
Byli:		
1. połnomjašne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	51—53	92—97
2. špinjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	47—50	88—91
3. šnadnje pizowane	42—45	81—84
Čelata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	58—61	98—102
2. špinje kormjene abo tež dobre wot zyza	51—55	93—97
3. šnadnje wuwite wot zyza	44—48	86—90
Swinje:		
1. połnomjašne lěpšich rašow a jich stšižanjow w starobje hač do 1¼ léta	62—63	82—83
2. mjašne	61—62	81—82
3 šnadnje wuwite, tež ranzy a kundrošy	56—58	75—77

Placišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyšinje:	W Budyšinje. 30. augusta 1913. wot hr.	np.	hač hr.	np.	W Lubiju 4. sept. 1913. wot hr.	np.	hač hr.	np.
Pšenica . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . žołta	9	—	9	75	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	9	25	9	50
Rožla	7	80	8	10	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	7	—	7	80
Ječmjeń . . . . 50 kilogr.	8	25	9	—	7	50	8	50
Wows	7	50	8	25	7	20	8	20
" nowy	7	—	7	75	7	—	8	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Wola	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Berny	2	—	2	50	2	50	2	80
Butra . . . . 1 kilogr.	2	60	2	90	2	60	2	80
Pšeničžna muka 50 "	11	25	19	50	15	50	19	50
Rjana muka . 50 "	10	25	13	25	12	—	14	—
Sšyno . . . 50 "	2	50	3	—	2	75	3	30
Sšloma . . 100 "	2	80	3	50	3	—	3	50
Prošata 774 schtuk, schtuka	14	—	25	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby 50 kilogr.	—	—	5	75	5	70	6	—
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	6	10	6	40
Pšeničžny gris 50 kilogr.	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	—	—	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj.

W Budyšinje płaćeše: tórz pšenicy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 15 hr. 98 np, hač 16 hr. 58 np., tórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np.: nowa: 12 hr. 48 np. hač 12 hr. 96 np., tórz ječmjenja po 140 puntach. — hr. — np. hač — hr. — np.

Wiczne placišny w Kamjenzu.

4. septembra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 50 np. hač 8 hr. 10 np., pšenica wot 9 hr. — np. hač 9 hr. 60 np., ječmjeń wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 60 np., wowš wot 6 hr. — np. hač 8 hr. 40 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., šyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 20 np., běrny — hr. — np. hač 3 hr. 20 np., šloma (100 kilogr.) 3 hr. 17 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hač 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Wjedro w Londonje 5. septembra: Pomročene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje 16. njedželu po šwjatej Trojizy duchowny Tischer rano w 7 hodźinach šerbsku spowjednu wucžbu, ½9 hodźin farar Räda šerbske a w 10 hodźinach němske žnjowe džakne předowanje. Khor spěwa: „Wulki šy ty, o Božo nasch", wot J. J. Schnabla. — Kollekta sa postajenje wošadneje diakonišy.

Tydženske sastojnske dźěła smjeje farar Räda.

Wěrowali:

S druhich wošadow: Bjedrich August Günther, želesniski dźěłaćer we Wurizach, s Emu Augustu Riekez w Lemischowje.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Pawoł Max, Jana Augusta Klina, pohonca na Židowje, š. — Lena Ella, njemandź. dź. na Židowje.

W katholskej zyrkwi: Marja Amelia Franziska, Jana Heidricha, wyschscheho seminarskeho wucžerja w Budyschinje, dź. — Hana, Pětra Augusta Nowotneho, dźěłaćerja w Budyschinje, dź. — Hana Hilžbjeta, Michała Rjedy, pohonca w Budyschinje, dź. — Rosalia Marja, Jakuba Kurjata, póstowego sastojnika w Budyschinje, dź. — Franz Josef, Wjazbława Doležala, skakarja w Semizach, š. — Hana, njemandź. dź.

S druhich wošadow: Hilžbjeta Marja, Ernsta Ewalda Schrödera, samkarja w Hnaschezach, dź. — Max William, Bjedricha Gustava Herza, hornčerja w Khwaćizach, š. — Erich Waltat, Ernsta Richarda Bartuscha, kublerja w Porschizach, š. — Fryz Herbert, Ernsta Emila Wagnera, reverskeho hajnika w Jatšjobju, š. — Ernst Richard, Khorle Augusta Kelka, žiwnoscerja w Jatšjobju, š. — Max Waltat, Pawoła Augusta Roberta Mateja, žiwnoscerja w Polpizy, š. — Ernst Erich Zawnik, dźěłaćerja w Stróži p. Barta, š.

Zemrjeli:

W Michalskej wošadźe: 29. augusta: Gertrud, Augusta Latuseka, twarskeho dźěłaćerja na Židowje, dź., 14 dn. — Khorla Richard, Khorle Schwiebša, fabrikarja w Dobruschi, š., 10 l. 9 m. 12 dn. — 30. Hedwig Erna Marja, Augusta Bartuschka, dźěłaćerja na Židowje, dź., 10 m. — 3. sept.: Ernst Hermann, w sastaratni na Židowje, 69 l. 3 m. 28 dn.

W katholskej wošadźe: 1. sept.: Pawoł Waltat, Pawoła Aloisija Seligera, wojnarja w Budyschinje, š., 1 m.

S druhich wošadow: Hermann Prost, želesniski dźěłaćer w Kubschizach, 37 l. 8 m. 3 dn. — Hana Hilžbjeta, Roberta Hohlfelda, murjerja w Komorowje p. Kluksch, dź., 4 l. 11 m. 12 dn. — Marja swud. Bohotowa rodź. Bartkez w Barcźr, 80 l. 11 m.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

16. njedželu po šwjatej Trojizy smjeje rano ½7 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wucžbu, ½8 hodźin farar Kschižan němske a ¾9 hodźin šerbske předowanje.

Pónjedželu 8. sept. smjeje we 8 hodźinach duchowny Voigt šerbske a ½10 hodźin němske kermuschne předowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

16. njedželu po šwjatej Trojizy šwjećimy šo tu žnjowy džakny šwjedźeń. Rano w 7 hodźinach smjeje duchowny Bójz šerbsku spowjedź, dop. we 8 hodź. farar Domaschka šerbske a ½10 hodźin němske předowanje. Khor spěwa: „Wulki je Bóh", wot E. Bacha. — Pšched zyrkwinymi durjemi šo kollekta sa postajenje wošadneje diakonišy sběra.

Popołdnju ¼5 hodźin smjeje tschescź. towarstwa žónskeje młodźiny swoju shromadźišnu.

Sšrjedu wječor we 8 hodź. shromadźišna tschescź. tow. mužskeje młodźiny.

Schtwórtk popołdnju ½4 hodźin shromadźišna žónskeho towarstwa.

Th. A. Wällnitz naslědnik

měješ.: J. Hanekamp

w Budyschinje na šukelnskej haśy 9,

meblowy dom sa njewjesćzinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobydlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch płaćišnach.

Poručam jako pschihódne a praktiske dary

= debjaze meble =

wscheje družiny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy,

paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Elektr. Licht

frisst weniger als Petroleum!

„Moja žona bě psches 50 lět ſ hrosnej

liſchawu

wobcźežena. Wona njeměješche žadyn ſtrowy bleczk na cźěle. S **Zuckerowym patent. medizinalnym mydłom** ßo liſchawa ſa 3 njedźele wotſtroni. Tole mydło je tyßazy hódne. Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucźnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog. **Oty Engerta, bratrow Měrſcha** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Dobru

lanu muczku

doſtanjecźe pola **Khorle Kahrowea** pſchi žitnych wikach.

Wódne plumpy,

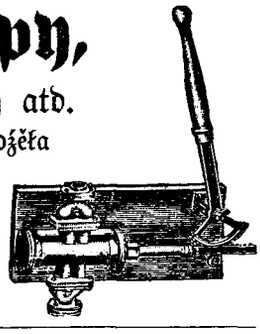
honacźe, plnwaki, platy atd.

dobre płacźiſny hódne pſchedawa a dźěła

Otto Büttner

metallowa lijetnja a twarjetnja plumpow w Budyſchinje a **w Jeńkezach**

na kotolſkej haßy 8 cźißko 50.

W kuchini lutowacź pomha

MAGGIowe korjenjenje.

We wſchěch bleſchowych wulkoſcźach a ſ nowa pjelnjene porucźa

Max Rose, prjedy **Ginzel a Ritſcher** na wulkej bratrowſkej haßy.

Nowe jěſdne koło

hižo po 36 hriwnach.

Njeſabudźcźe, ſo jenož dobru hódnu tworu pſchedawam. Sa hotowe pjenjeſy wulke dźělby na dobo kupujo, huſto khětro tuńſcho kupuju. Teho dla tele **niſke płacźiſny.** Hdyž ſcźe moju ſkładownju widźeli a płacźiſny pſchirunali, moje wudawanje jako wěrne ſpóſnajecźe.

Jankowych jěſdnych kołow a maſchinow induſtrija.

Mějecźel: **J. Schibak** na Mužakowſkej drózy **4.**

Kedźbujcźe na cźißko.

Wuporjedźetnja ſchijazych maſchinow, motorſkich wozow a jěſdnych kołow.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu,

lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujecźe derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Lehmannez

konditornja a khoſejownja

w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 8.

Telefon 18.

Woßebitoſcź: torty,

jako dar ßo ſa kóždu ſkładnoſcź pſchihodźaze,

ſ kóždym žadanym napißmom a ſ pſchipóßłanjom

pſches póſt.

Khoſejowe pjecźwo. :: Baby.

Lód abo wjerch Pückler wſchědnje.

:-: :-: Wubjerne napoje. :-: :-:

Pſchijomny pſchebytk.

Ponowjene. Wjele powjetſchene.

Succomalt-Hämatogen

ſ lezithinom,

wurjadny wupruhowany krej tworjazy

poßylnjazy ßrědk.

Sſrědk ſa poßylnjenje cźuwow.

Bleſcha 3 mk.

Roſeßłanje na wßy. Jeniczźy woprawdźity porucźa

kral. privil. hrodowſka haptyka

w Budyſchinje.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Na nawěški, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječer přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 37. **Sobotu 13. septembra 1913.** **Lětnik 72.**

Wopyt grichiskeho krala w Němskej.

Grichiski kral Konstantin je k swojemu swakej, němskemu kněžorej, s kotrehož sotru je wón woženjeny, na wopyt pschijěł. Pschi tejle składnosći je jemu kněžor pruski pólnomarschalski kij pschepodał, wusběhujo, so ma so kral Konstantin sa wulki wuspěch, kotryž je w poslednjej wójnje pschećiwo Turkowskej nabył, niz jenož rjekowskej khroblosći a woporniwemu podaću wschitkich grichiskich wojakow, ale tež wupruhowanym sadadam pruskeho wójnywjedźenja dźakowacź. Wón a jeho offizěrojo su swebi je w druhim pruskim garderegimencze, we pruskej wójnskej akademiji a we wobkhodźe s pruskim generalnym stabom tele sadady pschiswojili. Wotmolwjejo grichiski kral wobkruczi, so temu tak je.

Dokelž su poslednje lěta franzowszy offizěrojo grichiske wójsko reorganisowali, su Franzowsojo hacž dotal grichiske dobyća nad Turkami a Bołharami jako wuspěch swojich offizěrow wobhladali a je jako tajke sławili. Duž je nětkole jich spodźiwanje cźim wjetsche, hdyž grichiski kral praji, so je grichiske wójsko na sakładu sadadow pruskeho wójnywjedźenja dobyło.

21. septembra chze grichiski kral franzowskeho presidenta Poincaréa wopytacź. Franzowsojo su wcźipni, hacž budźe grichiski kral też w Parisu grichiske dobyća wuczbam pruskeho generalneho staba pschipisowacź. Franzowske nowiny pschi tejle wězy njepomysla, so grichiski kral hižo sdwórliwosće dla njeje hinak psched němskim kněžorom rěczeć mohł. Tuteho měnjenja je też general Eydoux, schef franzowskeje wojeńskeje mišije. Někotre franzowske nowiny su swebi hižo žadale, so so Eydoux njeby do Athena wrócźił. Eydoux je so s rasnosću pschećiwo temu wuprajił. Wón ma sławu krala Konstantina sa jara srosumliwe a wobstejnosćam „swójbneho swjedźenja" pschimérjene. Kralowa rěcź wotmysłenje franzowskeho knježerstwa njepscheměni, a wón, Eudoux, so bórsy do Athena wrócźi, so by tam swoje reorganisaziske dźěło dale cźinił.

So bychu so Franzowsojo směrowali, je grichiski minister swonkownych należnosćow Panas se sastupjerjom franzowskeje telegrafowarnje „Agence Havas" rosrěčenje měł. Panas wobžaruje, so su Franzowsojo kralowu rěcź wopak srosumili. Kral, kotryž je mjes generalemi był, je wojeńsku rěcź měł, w kotrejž so njeje na politiku počahował. Hdy by wón něschto njepscheczelske pschećiwo Franzowskej rěczał, by to zyły grichiski lud sa wopaczne měł. Grichiska je Franzowskej sa sasłużby dźakowna, kotrež je ta jej w poslednim cźasu wopokasała. — Grichiski minister pyta Franzowsku sdobricź, dokelž Grichiska nětkole po wójnje nusnje pjenjesy trjeba. Te pak w tu khwilu nihdźe druhdźe njemóże namatacź, dyžli w dohatej Franzowskej.

Wotwołanje němskeho konsula Schliebena s Belgrada.

Němske knježerstwo je swojeho konsula Schliebena s Belgrada wotwołało a jeho do połodnischeje Ameriki póslało. Schlieben je po žadanju awstriskeho knježerstwa swoje městno w Belgradźe wopuschćicź dyrbjał. Wón so ženje njeje tajił, so so wón s tym, so je Němska s Awstriskej s trojosmjaskom swjasana, njeda wotdźerżecź, Awstriskej bjeswohladnu konkurrenzu cźinicź. Wón sjawnje praji, so ma Sserbam njepscheczelsku politiku Awstriskeje sa wopaczny, a so dyrbi so po jeho měnjenju němska politika w balkanskich praschenjach wot awstriskeho wliwa wusswobodźicź a so dyrbi po samsnych puczach hicź. W tymle smysle je wón pschezo dźěłał. Duž njeje pschejara nadpadne, so konsulowe skutkowanje, kotrež je drje sa němsku industriju jara spomožne było, njeje pschihłosowanje němskeho połslanza, dra. Griesingera namakało, pschetož tón dyrbjesche na jenakosć němskeje a awstriskeje politiki w Sserbiji dźiwacź. W balkanskej wójnje konsulowe pschecźelne skutkowanje na najwyschschi skhodźenk stupi a němskeho połslanza pohnu, pschećiwo Schliebenej sakroczicź.

Lahodniske wobkhadźenje s Polakami.

Barlinske nowiny chzedźa wjedźecź, so je kněžor k lětuschim symskim swjedźenjam w kralowskim hrodźe w Barlinje pschi składnosći swojeho wopyta w Pósnanju mnohich pólskich majoratnych knjesow sam pscheprosył, kotsiž su so wot lěta 1898 Barlinskeho dwora sdalowali. Nowy namjet sakonjdlowanskeje komisije na wuswojenje 5 dalschich pólskich knježich dworow je so pjeća wrócźił. Se wscheho teho so spósnawa, so pruske knježerstwo s pólskimi semjanami nětkole sbliženje pyta.

Pólski lud je pschećiwo temu, so pólszy semjenjo k pruskemu dworej khodźa. Mózno drje je, so so s tym wuswojenje pólskich knježich kubkow na khwilu sastaji, potkóčenje pólskeje rěcze w schuli pak s tym njepopuschći.

Mobilisazija na pruhu w Danskej.

Schtwórtk je so na Seelandźe, na najbóle wobydlenej danskej kupje, prěni s dwozeći lětnikow danskeho wójska k dwajdnjownej mobilisaziji na pruhu swołał. Rano w 6 hodźinach počachu swony wschěch zyrkwjow swonicź k snamjenju, so je so mobilisazija na pruhu sapočała. Tole swonjenje tsi hodźiny trajesche. S dobom piskarjo s automobilemi po dróhach jěsdźachu a alarm piskachu. Polizija a telefonija běchu so dospołnje do wojeńskeje służby stajiłej. Dróhi so bórsy s reservistami pjelnjachu, kotsiž do kasernow khwatachu. Liczba swołanych 40 000 muži wucźinja.

Ruska so też pschećiwo Schwedskej sakituje.

W Schwedskej su so do njeměra dali, dokelž Ruska pschi schwedsko-finskej mjesy wulke kasarny twari, sa kotrež je hižo milijon rublow wudała. Schwedska na stronje trojosmjaska steji a hižo teho dla dyrbi so Ruska pschećiwo możnym njepscheczelnosćam se strony Schwedskeje hladacź. Tola też dla spjećiwosće finskeho luda pschećiwo Ruskej dyrbi Ruska swoju wójskowu móz w Finlandskej posylnicź

Bołharska a Turkowska.

Bołharscy wotpósłanzy, kotsiž s Turkowskej wo nowych mjesach jednaju, su nusowani, wobžaromnu rólu hracź. S wopředka sebi žadachu, so dyrbi so Turkowska sa mjesu spokojicź, kotraž je so jej na konferenzy wulkomozow w Londonje sćahnyła. Tola Turkojo so po poraženju bołharskeho wójska psches Sserbow a Grichow wo postajenje wulkomozow wjazy njestaraju. Kraj, kotryž su nětko wobsadźili, Bołharskej dobrowólnje njepschewostaju. Bołharscy wotpósłanzy su krocźeli po krocźeli zosali a su so nětko s tym wotnamakali, so Turkojo Arianopel a Kirkilissu wobkhowaju. S tym pak hischcze Turkojo njesu spokojom. Woni sebi też wulki kruch kraja s wjeczora Adrianopla žadaju, tak so by Bołharskej tak wjele kaž niczo s jeje prjedawscheho dobyća wostało. Pódla teho je Bołharska najpłódnischi dźěl swojeho kraja Rumunskej wotstupicź dyrbjała. Do tajkich srudnych wobstejnosćow je njenasytna nahrabnosć krala Ferdinanda Bołharow dowjedła. Kral Ferdinand bě sebi hižo wotmysłił, s Turkowskej swjask sćinicź a s jejnej pomozu Sserbam Mazedonsku a Gricham Kawalu a Saloniki wotewsacź. Pola Turkow wón s tuttymi planami njeje žaneho sboża měł. Turkojo maja sa mudrische, hdyž po móznosći sasso wjele kraja wobsadźa, s kotrehož běchu jich Bołharjo wuhnali.

Wjeczerske plany krala Ferdinanda sbliženje mjes Sserbiju a Bołharskej njemózne cźinja. Sserbija je nusowana, stajnje na

wójnu pschihotowana byćʼ. Wójnsku potrjebu, kotraž je we wójnje cźerpika, wona hižo nětkole ponowja. Mjes druhim je žerbske knjeżerstwo pjecża wjele tšélbow w Němskej skasako.

Japanski lud sa wójnu s Chinu žada.

Revoluzija pokodnischich statow w Chinje, kotruž je knjeżerstwowe wójsko s dobyczom Nankinga porasyko, bě s Japanskeje žylne podpjeranje dostaka. Dla podleżenja chineskeje revoluzije žo japanskeho luda njespokojnosćʼ smozowa. Powjesćʼ, so žu Chinesojo w Nankingu tsjoch Japanskich cźwilowali a skónzowali, ludej pschicźinu da, sjawnje se žwojimi njepschecźelnymi wotmyślenjemi pschecźiwo Chinje wustupicź. Pšched ministerstwom swonkownych naležnosćow žo něhdże 15 000 wožobow shromadźi. Jena deputazija psches samknjene wrota salése a žebi rosrěcźenje s ministrom žadasche. Tón psches žwojeho tajneho pišarja lud k měrej napominasche a žlubi, so budże dla Nankingskeho podawka s rasnosćʼu pola chineskeho knjeżerstwa protestowacź. Njedźiwajcy polizajskeje sakasnje je žo w Shilenskim parku wulka ludowa shromadźisna wotměła, w kotrejž žo podawki w Nankingu rospominachu. Shromadźisna wobsamkny, knjeżerstwo napominacź, so by wójsko mobilisowało, Nanking a wojerszy ważne městna rańscheje Mongolskeje a polodnischeje Mandźurskeje wobžadźiło. Tež ludowa shromadźisna w Meidsidmeaskim dźiwadle žebi žadasche, so by Japanska dla Mandźurskeje a Mongolskeje Chinje wójnu pschipowjedźiła. Nowiny knjeżerstwo napominaju, so by wotstupiło, jeli so nochze wójsko do Chiny pósłacź. Jedyn młody cźlowjek je žebi žiwjenje wsak. W sawostajenym liscźe žo wón winuje, so je direktora Abesa w ministerstwje swonkownych naležnosćow stónzowak, dokelž je tón pschecźiwo wójnje s Chinu byk. Wójnske hibanje je hižo tak žylne, so dyrbi knjeżerstwo na njo dźiwacź. Wono je na mórski brjóh pola Nankinga wojakow wužadźicź dako, so bychu Japanskich w Nankingu schkitali.

Dale je japanske knjeżerstwo chineskemu knjeżerstwu někotre žadanja pschedpołożiło, kotreż žo poczahuja najprjódzy na cźwilowanje japanskeho leutnanta Nihimiry w Hankawje 11. augusta, kotremuž žu uniformu s cźéła sdrěli a kotrehoż žu sa ruzy powěsli, s druha na sajecźe jeneho druheho japanskeho offizéra w Schantungu, s tsecźa na stónzowanje Japanskich w Nankingu a stónczńje na skschiwdźenje japanskeje khorhoje. Japanska žebi próstwu wo wodacźe, pokhostanje winikow a sapłacźenje sarunanje žada, kotrehoż wyšokosćʼ wona hischcźe postaji. Jeli so chineske knjeżerstwo tele žadanja njeby bjes komdźenja dopjelniło, by Japanska pschecźiwo Chinje s brónjemi sakroczika.

Kóždy rad njepschedźe.

Podawk, kotryż chzemy wopisacź, je žo pšched wjazy hacź sto létami stak.

We wožebnej sali na kralowskim hrodźe we Wersajlu w Franzowskej běchu něhdy tšt wožoby: franzowski kral, Ludwik pjatnaty, molerʼ Aved, kiž wobras krala molowasche a dwazecźilětny młodźenc, kiž sady molerja stejo kedźbliwje pschihladowasche na jeho dźěło a jemu dyš a dyš barby a schcźětkowzy podawasche.

Molerʼ njerěcźo dźěłasche, njewěrjo žebi cźischiny bjes kraloweho dowolenja pschetorhnycź, kral pak bě žo do cźitanja někajkeho dołheho rukopisa ponórił.

Na dobo kral sarěcźa:

„Poślkuchaj, Awedźe, bych twoje měnjenje žłyschał wo nacźisku, kotryż je žo mi k pschehladanju pschedpołożił.“

Molerʼ bě pschekwapjeny a dźiwajo prózowasche žo samołwicź a cźesćʼ wotpokasacź, kotruž jemu pschizyěcź bě žo kralej spodobało.

Ale Ludwik dale rěcźesche, rukopis pokasujo:

„Tole je nacźisk noweho dawka sa burow. S krótkimi žłowami chzu cźi sašady wukoźicź, na kotreż žo nowy dawk sałožuje, a ty mi sjawnje a sprawnje žwoje měnjenje praj.“

Tole prajo kral na molerja khutnje hladasche a žo w myślach sabawjesche, so je molerja tak pschekwapił.

„Wascha kralowska majestosćʼ njech mi tole spuschcźi“, mjakotasche molerʼ samyleny.

Kral žo pocza požměwacź a młodźenc, kotrehoż bě po sdacźu Avedowa bojasnosćʼ rosmjersała, s cźuczźiwym hłožom sawoła:

„Nowy dawk sa burow, ach kralo, hdy byschcźe jich nusu snali, byschcźe tule hrosnu papjeru cźišli do . . .“

Młodźenc njedorěcźa, pschetoż kral, kiž njebě swucźeny, so by bjes jeho dowolenja schtó na njeho sarěcźak, sahlada žo s wótrym pohladom na pschekhrobłeho rěcźazeho.

Młodźenc žo sacźerwjeni, bě potrjechenyʼ, chzyschе něschto k žwojemu wusprawnjenju prajicź, ale dokelž bě žo wobojak, wuńdże se jstwy.

Hdyž bě woteschoł, kral žo molerja woprascha:

„Schto to do pachoła je? Sawěscźe twój žłužobnik?“

„Proschu wo wodacźe, najjaßnischi knjeże“, molerʼ wotmolwi, hdyž bě po tak pschecźiwnym podawku saßo žebi myßle shromadźił. „Tón młodźenc je mój najlěpschi wucźobnik, wón budże bjes dwěla žławny molerʼ. Nadźijam žo, so žo wascha kralowska majestosćʼ dostojni jemu wurasy wodacź, kiž žu žo jemu s tajkej njekedźbnosćʼu wußunyke.“

„Kak dha wón rěka?“ woprascha žo kral.

„Anton Lebel, hižo je w akademiji prěnje myto sa dobre wobrasy dostak.“

„Aha! A s wotkal wón je?

„S wjeski Montro w Schampaniji.“

„Potajkim je wjeßnjan?“

„Haj, najjaßnischi knjeże, a to jara khudy.“

„Na kajke dźiwne waschnje je dha žo stako, so bu twój wucźobnik?“

„To je žo psches zyle spodźiwne wobstejenja stako.“

„Powjedaj mi to“, kral poruczi, a molerʼ tole powjedasche:

„Hdyž bě Anton dźeßacź lět, shubi jeho macź, khuda wjeßnjanka, žwojeho muża. Jara cźežko žebi khlěb saßkužesche, pschedźesche pschedźeno sa tkalske twornje. Jara mnoho dyrbjesche sa maly pjenjes dźěłacź.

Hólza žiwicź bě macźeri jara cźežka wěz, duž jeho, hdyž bě trochu dorosił, žwoje rjemjeßko wucźesche.

Maly Anton po zyłych dnjach cźeńke wołmjane a balmjane nicźe pschedźesche a jeho noha teptasche łopatku, kotraž koleśko pschi kołwrocźe wjercźesche. Wot ranja hacź do wjecźora bywasche k kołwrocźe pschikowany, kiž žo stajnje jenak wjercźesche, stajnje jenak bruncźesche.

„Wbohe dźěcźo!“ kral saschepta.

„Cźim bóle wbohe, dokelž dyrbjesche maly Anton dźěło dźěłacź, kotreż žo jemu pschecźiwjesche, ale s tym hischcźe žo njemóżesche saběracź, k cźemuž jeho s mozu wabjesche. Anton jara rady wot dźěcźazych dnjow po scźěnach wschitko s wnhlom ryßowasche, schtoż bě widźał: schtomy, kamjenje, ludźi a swěrjata. Schto je wbohi hólcźez dyrbjał wustacź, hdyž bě k temu wotžudźeny, stajnje pschi njelubym dźěle žydacź, mjes tym so wón žonjesche, kak by pschezo nowe napohlady, pschezo dale hinasche postawy ryßował.

Duž by tež, hdyžkuli by pytnył, so macź na njeho njekedźbuje, pschasch pschestał, a sapocźał ryßowacź. Dokelž ani wołojnika, ani papjery njemějesche, napožledku s jehłu žwoje wobrasi na cźmowych wobłożenjach łoża wudrapowasche, tež na woknje abo na lawzy, haj žamo se stwjerzom žłomy, kotruž by se žłěnami namacźał, na žwoju dłoń molowasche.

Macź žwarjesche jeho, ale podarmo. Khuda žona wěso mějesche pschicźiny, wot Antona žebi wunoschnische dźěło žadacź, hacź myranje po scźěnach; tola hólz njemějesche telko kruteje wole, so by žo žwojej nakhilnosćʼi sepręł, kiž jeho pohonjesche, wschitko ryßowacź, schtoż by jemu na wocźi pschischło.

Tsi lěta Anton s njeluboscźu pschedźesche, ale kak husto je sa tón cźaß rano s domu žo wukacźił a hakle wjecźor posdże saßo domoj pschischoł. W tajkich cźaßach žo jenoż s jahodami žiwjesche, kiž by žebi w kerkach naschcźipał; ale sa to by tež na włóżnych blakach doscź naryßował.

Na poßledku wboha wudowa, kiž w tym cźékanju žwojeho žyna schkódnu nakhilnosćʼ k dundanju spósnawasche, žebi wotmyßli, hólza do jstwy samknycź. Tehdom bě pjatnacźe lět stary.

Anton tuto khostanje s wulkej cźesćʼownosćʼu na žo wsa. Zyły cźaß, doniž bě do jstwy samknjeny, ryßowasche po scźěnach s wuhlom, a hdyž bu puschcźeny, rjekny:

„Macźi, žym pschejara wulki a njeßměm tebi dlěje wobcźežny byćʼ, a rjemjeßko, kotreż žy mi postajiła, žo mi dozyła njelubi. Njemjersaj žo, jeli so žo wotschedschi wjazy njewrócźu ani dźenža, ani jutsje, ani posdźischo. Chzu žebi po žwojim spodobanju žwój khlěb saßkużicź. Hdyž cźe wopuschcźu, moja luba macźi, cźinju to teho dla, dokelž mam cźe lubo. Bóh dak, so bych něhdy sbohatnył, pschetoż potom tež ty khuda njebudźesch. Dawam cźi Božemje, moja luba macźi!“

Macź chzyschе jeho wotdźerżecź, ale Anton bě žebi to krucźe wotmyßlił a pschi tym tež wosta. Wón cźekny a mnoho dnjow žo

ſ hłodom a wjedrom bědźiwſchi, dokelž ani zyroby ani pjenjes njemějeſche, dozpě do Pariſa.

Tam, kaž waſcha majeſtoſcź derje wěſcźe, Antonej jeho wuſtojnoſcź w ryßowanju ßama hiſchcźe ſeźiwjenje pſchinjeſcź njemóžeſche.

Hdyž bě na wſchelake waſchnje pospytał, ßebi khlěb a pſchebytk ſaßłužicź, wubra ßebi dźěło, kotrež jemu najwjazy ßwobody dawaſche; wón cźiſcźenje ſchkórnjow pſchiwſa.

Kóždy dźeń wot ranja by na nowym moſcźe ſ wikßu a ſchcźětkami ſtał, poßłużejo nimokhodźazym tak dołho, doniž bě něſchto pjenjes nabył, ſo by ßo ſ nimi jedyn dźeń mohł seźiwicź. Sbytkny cźaß na to nałożowaſche, ſo by zyrkwje a hrody ßebi wobhladował, kotrychž poſtawy a wobraſy öy ßo prózował pſcheryßowacź; jeho wucźeŕ pſchi tym bě jenož jeho nakhilnoſcź k ryßowanju, kiž bywaſche dźeń a ßylniſcha.

Waſcha kralowſka majeſtoſcź, kotraž je ßo doſtojniła moju dźěłarnju wopytacź, wěſcźe, ſo moja khěža bliſko noweho moſta ſteji, to je njedaloko teho měſtna, hdźež by Anton ſe ßwojimi ſchcźětkami a ßwětliſchcźom ſtał.

Na dnju, na kotrymž je korejta waſcheje kralowſkeje majeſtoſcźe pſched durjemi mojeje khěže ſaſtaka, je Anton ſe ſcheptanja wcźipnych pſchihladowazych ſpósnał, ſo khěža, do kotrejež je ßo waſcha kralowſka majeſtoſcź doſtojnika hicź, wobdarjenemu molerjej ßłuſcha.

Nasajtra je Anton ßwój cźapor njedaloko proha mojeje khěže poſtajił. Hdyž bě mje prěni raz na dróſy wuhladał, ßo kemni pſchibliži a proſcheſche, ſo bych jeho, budźe-li mi to trjeba, ſ něſkajkim wobſtaranjom wotpółłał. Sprawny wuras jeho woblicźa mje hnu a ja jemu to hnydom pſchilubich.

Junu rano jeho ſ liſtom wotpółłach, na kotryž mějeſche mi wotmołwu pſchinjeſcź. Sarunawſchi hólzej ßwój pucź, myßlach ßebi, ſo je hižo dawno woteſchoł, ale tu, wobroćiwſchi ßo ſ hłowu, pytnych, ſo wón na mnje kedźbnje pſchihladuje, hdyž runje wobras krajiny po pſchirodźe podmolowach a na nim bjes modella něſkotre ſwěrjata poſtajach.

„Nó ſchto?“ wopraſchach ßo Antona. „Schto ßebi wo tymle wobrasu myßliſch?“

„Jara rjany“, wón wotmolwi, „ale hłowa teje kruwy njeje doſcź prawje ryßowana.“

„Roſymiſch dha ty to?“

„Ssym w žiwjenju telko kruwow ſpósnał, ſo jich poſtawu doſpołnje ſ hłowy ſnaju“, wón wotmolwi.

Dźiwajo ßo na njeho pohladach, tu pachoł bjeſe wſcheho kaſanja ſe ſaka kuſk wuhla wucźeźe, wſa kruch papjery a naryßowawſchi hłowu kruwy, mi to poda prajo:

„Tole je twórba krućwjazeje hłowy.“

Ssebjeluboſcź wotpołożiwſchi dyrbjach pſchipósnacź, ſo bě moje dźěło jara prawje rosßudźił.

Takle, najjaßniſchi knježe, bě Anton Lebel najprjódzy mój wucźeŕ a potom mój najlěpſchi wucźomz.“

Molerŕ bě dopowjedał. Kral po ſdaczu ßebi něſchto pſchekladowaſche. Sa něſchto wokomikow ſawoła wyſchka, kiž bě w pſchedſtwje k ßłużbam.

„Pſchikaſajcźe, ſo dyrbja teho młodźenza pytacź, kiž je pſched khwilu wotßał wuſchoł“, kral rjekny, „njech hnydom ßem pſchińdźe.“ Potom k molerjej ßo wobroćiwſchi doda: „Tele pjenjeſy jemu pſchepodaj, kiž jemu wote mnje wobſtaraſch.“

„Na tajke waſchnje ſměje khuda pſchelcźa w Montrou ſamoženje na cźaß žiwjenja“, Aved wotmolwi.

„Kak temu tak?“ kral ßo wopraſcha.

„S tym chzył prajicź“, molerŕ rjekny, „ſo Anton te pjenjeſy macźeri póſcźele, kaž to cźinicź je ſwukył.“

Hdyž bě molerŕ tele ßłowa doręcźał, Anton Lebel ſaſtupi. W ſali pódla běchu jeho namakali, hdźež połny bojoſcźe cźakaſche, doniž kral njewuńdźe, ſo by wot Aveda ſhonił, kajke ſcźěhwki jeho ſjawne waſchnje ſměje.

„Knjes Lebel“, kral k ſaſtupowazemu młodźenzej rjekny, „ty ßy wotßał woteſchoł, ale ßady ßy njedoprajił, kotraž, kaž ßo mi ſda, bě derje ſapoczała, duž dopraj to nětkole.“

Anton, njewjedźo, kak ma kralowſke ßłowa ßebi wukłaſcź, njeměrny wotlakujo ßo, chzyſche něſchto prajicź, ale njeſwěri ßebi.

„Ake ſchto, niczo njeprajiſch?“ kral ſ nowa ſapocźa, „ßnadź ßy teje ßady ſabył, ja cźe ſaßo na nju dopomnju. Ty prajeſche, ſo bych ja, hdy bych nuſu wjeßnjanow ſnał, tón nacźiſt dawkow cźißnył . . . a potom ßy ßo pſchetorhnył, myßlo ßebi, ſo ßo wjazy prajicź njeßmě.“

„Najjoßniſchi knježe!“ ſamjakota Anton a potom ſ nowa wjaſny.

Nětko kral, pſcheceźelnje jemu pißmo dawajo a ſ ruku k wohniſchcźu pokaſujo rjekny:

„Nó, dale, dokóncź, ſchtoż ßy ſapocźał.“

Anton Lebel, kiž mějeſche w tym wokomiku wjazy ſchika k dźěłu hacź k rěcźi, ßwoju ßadu w tej wěży ſkóncźi, pſchetož ſ kraloweje ruki nacźiſt dawkoweho ſakonja pſchijawſchi, jón do wóhnja cźißny.

Hdyž bě kral wuſchoł, wucźobnik wjeßely knjeſej Avedej rjekny, pokaſujo na ſeſchiwk, kiž ßo we wohnju paleſche:

„Ach, drohi knježe, tutón ſeſchiwk, kiž ßo tamle pali, je hódny, ſo by ßo wotmolował.“

„Zyle wěſcźe, luby Antonje“, molerŕ wotmolwi, kiž cźłowjekow lěpje hacź wucźobnik ſnajeſche, „zyle wěſcźe! Hdy by jenož ludźi njebyło, kiž kralej jutſje ßamßny nacźiſt napißaju . . . a ßnadź hiſcheźe hórſchi hacź tón, kotryž ßy ſpalił.“

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. Kaž je ſ nawěſchtka widźecź, ßo njedźelu 14. ſeptembra popołdnju w 4 hodźinach lětadłowa kólnja pola Scźijez poßwjecźi. Ssrjedu 17. a njedźelu 21. ſeptembra ßo runje kaž jutſje wſchelake ſlěty wuwjedu. Pſchi na pſchemo-lětanju ßo ſnacźi lětarjo Schell ſ Roſtoka, Erich Schmidt ſ Lipſka a Bruno Hanuſchk wobdźěła. Sapocźatk a kónz lětanja ßo ſ wutſělemi woſjewitaj. Pódla teho budźa ßo ſcźěhowaze ſignale dawacź: Cźeŕwjena khorhoj na ſcźežorje, kotraž praji: Lětacź ßo budźe! Běła khorhoj praji: Lětanje je dwělne! a cźorna khorhoj pſchipowjedźi: Lětanje njebudźe abo ßo pſchetorhnje! Tele ſnamjenja budźa ßo też pſchi lawſkej wěži dawacź.

S Budyſchina. Bjesdźěłoſcź ßo w najwjetſchim Budyſkim induſtrialnym pſchedewſacźu, we waggonowej fabriży, pokaſuje. Wulka liczba żeleſniſkich woſow, kotrež běchu ßo ſa Rumunſku ſkaſake, je ßo wotſkaſała. Duž nětko we waggonowej fabriży dźěło njedoßaha, a 400 dźěłacźerjow je ßo teho dla puſchcźicź dyrbjało. Też w fabrikach druhich měſtow je mało dźěłacź. Ludźom ßo teho dla dźěło wupowjeduje. Druhdźe ßobotu a póndźelu dźěłacź njedawaju, ſo by ßo wuhło ſalutowało. Wuhladow žanych na to njeje, ſo ßo wobſtejnoſcźe w bliſchim cźaßu polěpſcha. Nětkole ßmy hakle na kónzu lěcźa, kak hakle budźe w ſymje, hdźež dyrbja mnoſy rjemjeßlniży też w lěpſchich cźaßach ßwjecźicź.

— (Měſchcźańſki ſaſtojnik jako paduch jěſdnych kołow.) Wulkej wocźi ſajecźe měſchcźańſkeho kontrolleura plunowych měrjakow cźißko 2 cźini, kotryž je na ßwojich ßłużbnych khodach wjele jěſdnych kołow kradnył. Jeho ſaßłapichu, hdyž runje ſaßo jene jěſdne koło ßobu kaſaſche. Wón je ßo wuſnał, ſo je něhdźe 16 jěſdnych kołow kradnył a ſwonka Budyſchina pſchedał. Pſchi jeho kradnjenju je jemu jena žónſka pjecźa pomozna była.

— (Jěſdne khartki wudawaze automaty we dwórniſchcźu.) So by ßo ßobotu a njedźelu pſchicźiſchcź pucźowarjow k wudawańnjam jěſdnych khartkow pomjeńſchił, ßu ßo w dwórniſchcźowym twarjenju w Budyſchinje ſchtyri automaty poſtajiłe, kotrež jěſdne khartki ſchtwórteje klaßy wudawaju, a to ſa 10 pjenjeźkow: ſ Budyſchina do Ratarjez, abo an Židow abo do Dźěžnikez a ſa 15 pjenjeźkow khartki ſchtwórteje klaßy ſ Budyſchina do Kubſchiz abo Małeho Wjelkowa, dale jěſdne khartki ſchtwórteje klaßy ſa 20 pjenjeźkow ſ Budyſchina do Budeſtez abo Roswodez abo Zicźenja. Jedyn automat khartki tſećźeje klaßy ſa 15 pjenjeźkow ſ Budyſchina do Dźěžnikez abo na Židow wudawa. Woßebje ßo na to kedźbliwe cźini, ſo ßo na knefl, na automacźe ßo namakazy, nima tłócźicź, ſo by ßo jěſdna khartka wußunyła. Ta ßo po ſaßunjenju pjenjes ßama wot ßebje wußunje. Na knefl dyrbi ßo jenož tłócźicź, hdy by ßo khartka ras njewußunyła. Automatowe jěſdne khartki nimaju žadyn datum; duž móża ßo wone w kóždym cźaßu wužicź. Teho dla móże ßebi tón, kiž huſto do jeneje ſtrony jěſdźi, hnydom wjazy khartkow wotewſacź.

— Zeppelinſka powětrowa łódź „Sachſen“, kotraž bě ſańdźenu njedźelu ſ Lipſka do Zitawy jěła, ßo wot tam wrócźejo pſchipołdnju w 12 hodźinach nad Budyſchinom pokaſa. S njej ßo wokrjeßny hejtman ſ Craushaar a jeho mandźelſka a 12 woßobow ſ Wjeleczina ßobu ſ druhimi woßobami hromadźe wjeſechu.

Ssrjedu rano hižo ſaßo jena Zeppelinſka powětrowa łódź, a to „Z V“, nad Budyſchinom leczeſche. Wona bě ßo na ſlět ſ Lipſka do Schleſynſkeje k khěžorſkim manevram puſchcźiła. 3/4 3 hodźin ßo wobydlerjo ſe ſchcźebotom motorow a ſchwórrźenjom wokſchidłow

powětroweje łódże se spanja wobudźichu. W Schlesyskej mějesche žo łódź cźežko s wětrom běžicź, tak so žo wona hnydom saža sawróćźi a psches Liegnizu do Lipska leceše.

— (S automobilom žo pschejěł.) Psched nowej katholskej schulu žo s druhimi hólzami kojo je žydomlětny hólz dźěłacźerja Walcźika sańdźenu žobotu pod koła jeneho wojeńskeho automobila padnył. Automobil wohladawschi hólz na bok cźěrjesche. Pschi tym pak s tajkim wotmachom do stołpa jeneje dróhoweje latarnje sawadźi, so wrócźo wotlecźa a psched automobil padże, kotrehoż koła jemu hłowu rosmjecźechu.

— Cźisty wunoschk kostrjanskeho dnja je w Rakezach něhdźe 700 hriwnow, w Hornjej Hórzy něhdźe 500 hriwnow a po zyłej Sakskej něhdźe 600,000 hriwnow wucźinił.

— (Běh spěschnych poßelnikow s Myßlowiz psches Budyschin do Lipska.) K poßwjecźenju pomnika Lipscźanskeje ludoweje bitwy 18. oktobra němszy turnarjo s namjesnych historiskich městnow spěschnych póßelnikow póscźelu. Poßledni běžerjo dyrbja 18. oktobra rano we 8 hodźinach do Lipska dóńcź. Turnarjo žo 300 hacź 500 metrow mjes žebi sdaleni postaja a muž k mužej w spěschnym běhu jenu liscźinu z schinjeßu. Běžecź budże žo wo dnjo a w nozy a pschi kóždym wjedrje. Też psches Budyschin tajki běh powjedźe, kotryż žo schtwórtk 16. oktobra w nozy w 1 hodźinje w Myßlowizach sapocźnje a psches Wrótßław, Shorjelz, Lubij, Budyschin, Draždźany do Lipska powjedźe. Na tejle pschestrjeni žo 635 kilometrow pscheběži. S Bukez hacź do Hodźija žo 100 turnarjow postaji.

S Tšelan. Nascha wjeß žo niz hakle k lětu, ale hižo lětża 1. oktobra s městom Budyschinom sjednocźi.

S Maleho Wjelkowa. Sańdźenu žrjedu je wojeńske sarjadnistwo nowy wodowód naschej gmejnje pschepodało. Wodowód na leżomnoscźach artilleriskeho depota leži. S $8\frac{1}{2}$ metra hłubokeje studnje žo woda s pomozu elektriszy cźěrjenych turbinow sběha, žo potom do rokow tłocźi a žo w tutych do kótka, na Wiwalzy postajeneho, honi. Hdyž je kotoł napjelnjeny, žo cźěridło w depocźe wotstaji a woda s kótka potom wrócźo běži. Wyßokoscź wody w kótle žo s elektriszy cźěrjenym dalokopschipowjedakom wosjewja. Kotoł je se želesneho betona natwarjeny a 100 cbm wopschijo. Psche wohnjowy strach je žo s 9 hydrantami na doßahaze waschnje postarało. Po pschepytanju je woda jara dobra. Gmejna ma sa wodowód 20 000 hriwnow sapłacźicź.

S Brěsyny pola Hucźiny. Ssobotu w nozy je žo tu njewobydlena se žłomu kryta kheža, rycźerkubłowemu najeńkej Klahrje žłuschaza, wotpaliła. Pódla Hucźinjanskeje žykawy běschtej Maleschanska gmejnska a rycźerkubłowa žykawa k haschenju pschijěcźej.

S Barta. Tu je žo žo němso-narodne dźěłacźerske towarstwo saložiło, kotremuž je hnydom 40 muži pschistupiło.

S Bukez. Tudomny Israelez hoscźenz s rěsnistwom a se 24 hektarami leżomnoscźow, na 72 000 hriwnow takšerowany, ma žo 14. novembra dopołdnja w 9 hodźinach na dyrbjenske waschnje na pscheßadźowanje pschedawacź.

S Koporz. W naschej wßy narodźeny 58 létny K. A. Türk je žo w kłódźi w Olbersdorfje pola Zitawy wobwěßnył. Jeho běchu sajeli, dokelž bě po proschenju khodźił. Też jeho statne rěcźnistwo paduschstwa dla pytasche. Cźěło je žo do Lipscźanskeje anatomije póßłało.

S Wjeleczina. Na tšeschnej lubi žwojeho doma je žo dźěłacźeŕ Mücke wobwěßnył. Wón bě na cźuwy khory a bě žo psched krótkim cźaßom s jeneje hojeŕnje puschcźił. Po sdacźu je žebi wón žiwjenje w cźežkich myßlach wsał. Mücka bě woženjeny a 7 njewocźehnjenych dźěcźi sawostaji.

S Wjeleczina. W pschadowni firmy C. G. Thomasa je dźěłacźeŕ Thomas s Motydła pschi napołoženju jeneho rjemjenja na transmißiju do njesboża pschischoł. Rjemjeń jeho shrabnywschi jeho wjazy krócź wokoło cźißuy, pschi cźimž žo wobžaromnemu mužej jena noha niže kolena słama.

S Hrodźischcža. Pschi swucźowanjach žerbskeho prědarskeho seminara, kotryż je žo tu wot 11. augusta hacź do 8. septembra pod wodźenjom knjesa fararja Mrósaka wotměł, žu žo kandidat theologije Jurij Ssmoła s Budestez, w tu khwilu žobustaw prědarskeho kollegija w Lipsku, a studentaj theologije Erich Ssykora s Minakała a Ernst Weser s Barta wobdźělili. Jako hóscź žo pschi swucźowanjach też pruski duchowny, knjes farař Mükke w Hósdnizy, wobdźěli. Wón je žerbsku rěcź nawuknył, so mohł žwojej woładźe, kotraž je po jenej tsecźinje žerbska, we woběmaj rěcźomaj žłužicź. (S cźim je žo žerbski prědarski seminar lětża saběrał, njeje redakzija shonicź mohła. Žadyn s jeje žobustawow njeje žanemu žerbskemu cźaßopißej nadrobnischu rosprawu podał.)

S Minakała. Sańdźenu njedźelu nascha woßada dźakny žnjowy žwjedźeń a zyrkwinsku visitaziju žwjecźesche. Bohužel bě knjes farař Waktař s Njeżwacźidła skhorił. Duž mějesche knjes wyschschi zyrkwinski radźicźel Rosenkranz niz jenoż na němskej, ale też w žerbskej Božej žłužbje napominazu rěcź k kemscherjam. Potom knjes farař Ssykora prědowasche.

S Komorowa pola Rakez. Khěža, na mjeno tudomneho dźěłacźerja P. M. Schimanka sapißana a na 6943 hriwnow takšerowana, ma žo 8. novembra 1913 dopołdnja w 10 hodź. w Budyschinje na žudnistwje na dyrbjenske waschnje na pscheßadźowanje pschedawacź. K khěži 1 hektar 0,8 ar sahrody, pola, łuki a hole žłuscha. Wopalna kaßa 4700 hr. wucźinja.

S Bjarnacźiz. We wěži tudomneje zyrkwje žo žobotu powjas 120 puntow cźežkeho cźežma wěžoweho cźaßnika rostorhny. Cźežmo na zyrkwinu łubju padnywschi žo hłuboko sary.

S Kamjenza. W Häslichu je žo póndźelu knjeża bróžeń, Brunjowskemu ryczerkubłu žłużaza, wotpaliła. Wułka bróžeń bě něhdźe tsicźecźom žiwnoscźerjam a khěžerjam pschenajata. Nichto s nich nima nicžo sawěscźene.

S Kamjenza. Lětuscha pucźowanska shromadźizna pczołakskeho wokrjeżneho towarstwa sa wjecźornu Łužizu smeje žo 28. septembra w Budyschinje.

S Wětrnizy. Někotre pódlanske twarjenja Bredemannez žiwnoscźe, w kotrychž maschinist Geißler bydlesche, žu žo wutoru rano wotpaliłe. S pomocu wohnjoweje wobory a žußodow je žo poradźiło, wjetschi dźěl domjazeje nadoby wukhowacź. Hdyž woheń wuńdźe, běchu jenoż dźěcźi doma.

Se Skaskowa. Ssrjedu rano žu žo twarjenja žiwnoscźe Khorle Wicźosa do procha a popjeła pschewobrocźiłe. Woheń je něhdźe 30 kop rżaneje žłomy, 3 zentnarje rożki a 8 zentnarjow žyna sniczik. Podružnizy Emiliji Hauffiz žu žo 4 kosy spaliłe. Twarjenja běchu pažene a hlinjane. Sawěscźene njeje nicžo. Woheń je žo pjecża se słóstniskej ruku saložił.

S Wojerez. Tudomnehn khěžorstwoženjemskeho sapóžłanza krajneho radźidźela dr. Hegenscheidta žu w Reichenhallskich kupjelach wobkradli. W hoscźenzu je jedyn paduch jenemu hoscźej s Italskeje a krajnemu radźicźelej dr. Hegenscheidtej něhdźe 4000 hriwnow hotowych pjenjes kradnył. Sa paduchom nimaju žaneho žłěda.

Se Ehorjelza. Tu žu rentmischtra Köhlera s Lindenaua sajeli, dokelž je wjerchej Lynawej 600 000 hriwnow s falschowanjom směnkow (wechslow) pschekschiwił.

S Klětneho. Pschihodnischo a tuńscho dyžli někotry, kotryż bě njedźelu do Zitawy jěł, mózachmy njedźelu we Łužizy pschi Falkenbergsko-Kohlfurtskej želesnizy Zeppelinsku powětrowu łódź widźecź. Pomału a s wětrom žo bědźo ballon we wyßokoscźi 60—70 metrow nimo Klětneho leceše.

S Klětneho. (Woheń.) Póndźelu wjecźor $\frac{1}{2}$12 hodźin swony na zyrkwinej wěži na woheń pschebiwachu. W žußodnym Jamnom žo khěža khěžkarja Wadnera palesche. Wona žo do cźista sniczi, hacź runje wohnjowa wobora płomjenja salecź pytasche. Kak je woheń nastał, njeje hischcże wujaßnjene. Schkoda žo se sawěscźenjom saruna.

S Ptacźez. Na hońtwje je žo tu psched tydźenjom njedaloko młyna wobžaromne njesboże stało. Jedyn hońtwař s Lipska, kotryż bě žo do kurwotow saměrił, na njesboże žonu murjeńskeho poléra Schustera trjechi. Dźěl wutšela, 7 schrótowych sornjeschkow, žonu do lěweho bjedra trjechi. Wokrjeżny lěkař je schroty nasajtra wucźahnył.

S Běleje Wody. W hacże w Brußniku žo kumpajo je žo póndźelu popołdnju 12létny žyn invalidy Cźernika tepił. Hólz bě žo pschi turnowanju sapocźił a bě žo njewokhłódźiwschi do wody skocźił. Kož lěkař spósna, je žo hólz we wodże s Božej ruczku sajał. Podawk je cźim srudnischi, dokelž je jena Cźernikowa žotra psched něhdźe tsjomi létami se saßypowazym pěskom do jeneje hłuboke łuże padła a žo potom tehornnja tepika. Hólzowa macź je wumrjeła. Nanej žo se wschěch stron žobuželniwoscź wopokasuje.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Po proschenju khodźo bě hižo husto khostany 45 létny dźěłacźeŕ J. Kuchař s Wósborka w Rakojdach roboczanzy Zyżowej s dźěcźazeho wosa jene poßleschcźo wsał a je we Wósborku sa 30 pjenjezkow sastajił. Kucharja k jastwu na 4 měžozy saßudźichu a jemu cźežne prawa na 2 lécźe wotrjeknychu.

× Prjedawscheho bankoweho poßelnika Großu w Budyschinje

bě lawniski žud k jastwu na dwě njedźeli saßudźił, dokelž bě pjecza pohonczej Obstej w Nowej Wßy nad Sprewju pjenjeżnu móscheń ſ 8 hriwnami kradnył. Großa žo pschecźiwo wußudej ſ wuspěchom powoła. Khostanska komora žo po nowym pschepytanju njemóżesche pscheßwědczicź, so je winowaty a jeho teho dla wuwinowa.

Přiłopk.

* (S płunom žo sajědojcźikoj.) W Draždźanach staj žo w žwojim wobydlenju na Zwingliskej drósy 57lětny pruski wyschschi leutnant swonka žłużby a jeho 53lětna mandźelska ſ płunom (gasom) sajědojcźikoj.

* (80000 hriwnow pschekschiwiwschi žo tepił.) Psched někotrymi dnjemi bě žo ſ Freiberga rěcźnik Klemm shubił. Wón je ſ dweju konkursow, kotrejž sastawasche, něhdże 80000 hriwnow pschekschiwił. W bliżschim cźażu dyrbjachu žo tele pjenjesy wupłacźicź. Klemm bě papjerku sawostajił, na kotruż bě napisał: „Njemóżu hinak, póndu do wody". Na to je do Draždźan wotjěł a tam na mosćze Bjedricha Augusta žo tśeliwschi do Łobja padnył a žo tepił. Jeho cźěło žu pola Scharfenberga mjes Draždźanami a Mischnom ſ wody wucźahnyli. W jeho lazowym saku papjerku namakachu, ſ kotrejž wo to proßy, so by žo jeho macźeri, wyschschej konsistorialnej radźicźelzy Klemmowej, powjesćź wo jeho žmjercźi dało.

* (Jeneho hosćenzarja morili a wurubili.) Ssrjedu dopołdnja žu hosćenzarja a rěsniskeho mischtra Schrödera w Braunlage (w Ssmólnych Horach) w jeho hosćenskej stwje satjělenego namakali. Jeho pjenjeżna móscheń, w kotrejž bě 100 hriwnow było, prósdna pódła njeho na semi leżesche. Na dweju młodeju cźłowjekow, 20 a 24 lět stareju, kotrajž běschtaj zyku minjenu nóż w hosćenzu pikoj, žo hrěschachu, so staj Schródera skónzowałoj. Wonaj běschtaj do Osterode schkoj, hdźež žebi w jenej drastowej pschedawarni nowu drastu kupischtaj. Dokelž pschedawar nochzyschе cźerpicź, so žo wonaj w jeho klamach pschewobleczeschtaj, k swadźe dońdźe. Pschedawar teho dla pyliziju sawoła. Hdyž žo poliziśtojo bliżachu, młodaj cźłowjekaj do nich ſ revolvrow tśeleschtaj. Měschczańskeho dźěłacźerja Luchtersanda satśělischtaj a poliziśtej Müllerej hłowu skanischtaj. Mjes tym so žo poradźi, jeneho ſ mordarjow sajcźź, druhi do sadnjeje kněże cźekny. Tam žo saracźiwschi wón do ludźi ſ revolvra tśeleschе. Polizija sapaleny schwabl do kněże cźiżny, so by mordarja wukadźiła. Hdyž žo wón na to pschi woknje pokasa, jeho satśělichu.

* (Młokowy sapschah se spěschnym cźahom žo pschejěł.) S Offenbachu nad Mainom piżaju: Na żelesniskim pschekhodźe pschi Sprendlinskej drósy je žo póndźelu popołdnju jedyn młokowy sapschah se spěschnym żelesniskim cźahom shrabnył a žo na bok wjerhnył. 75lětna Schäferowa, kotraž na wosu žedźesche, žo saraśy. Wosowy wobžedźer, 47lětny młokowy wikowar Neubecker se Sprendlingena a jeho žona žo cźežko skanischtaj. Neubecker je mjes tym na žwoje rany wumrjeł. Pschicźina njesboża njeje hischcźe wujaßnjena.

* (Rubjeżne mordarstwo w Hamburgu.) S Hamburgskich wikow žo domoj wrócźiwschi sahrodnik Eggers w žwojim wobydlenju w Morrfletnu žwoju żonu po sdacźu se žekeru saraženu nadeńdźe. Mordarjo běchu na cźěło běrnowy měch położili. Pschikrywy ſ łožow běchu wsali a pod pjenjeżny khamor położili, so by žo łusk pschi padnjenju khamora poßkabił. Potom jón se žekeru rospacźichu a ſ njeho 1800 hriwnow hotowych pjenjes kradnychu. Polizija sa tśjomi podhladnymi wožobami žlědźi, mjes druhim sa jenym cźeladnikom, kotryż je pola Eggertez prjedy žłużił a žo nětko shubił. Na popadnjenje mordarjow je žo 1000 hriwnow myta žlubiło. So žu snacźi mordarstwo skucźili, je ſ teho spósnacź, so domjazej pžaj njejstaj schcźowkałoj. Mordarjo žu pžow na jeju lěhanischcźu saraśyli.

* (Tyfus w Mnichowje.) W bayerskim hłownym měscze žo mjes wobydlerstwom tyfus rosschěrja. 108 wožobow žo lěkowacź da. Dwaj cźłowjekaj staj na tyfus wumrjełoj.

* (Cźerpjenje pólskich wótcźinzow.) Wucźerjo gymnasija w Berentu žu wucźomza delnjeje tertije Rekowskeho wuhnali, dokelž žo wón sapowjedźi „Deutschland, Deutschland, über alles" spěwacź.

* (Ruske mjaßo sa Barlin.) W shromadźisnje Barlinskeje rěsniskeje jednoty je wyschschi mischtr wosjewił, so Barlinska měschczańska rada wot sapoczatka novembra saßo mjaßo ſ Ruskeje sawjedźe. Pschedawanje žo rěsnikam pschewostaji.

* (Schtyri wožoby žo ſ lětadłom morili.) Hdyž žo w Hunsrücku žrjedu jene wojerske lětadło pschi manevrach 16. armeekorpsa do powětra puschcźi, lětadło dele do pschihladowarjow padże. Schtyri wožoby žo hnydom morichu, wjazore wožoby žo franichu. Hdyž bě lětadło hakle někotre metry nad semju slecźiło, motor dźěłacź pschesta. Lětadło žo powrócźiwschi k semi padże.

* (Łojenje wjelrybow we Łobjowym wuliwje.) Psched někotrymi dnjemi žo we Łobjowym wuliwje do morja dwě wjelrybje pokasowaschtej. Někotsi rybazy sa nimaj łojo, jej žobotu k brjohej sehnachu. Tam wjetscha wjelryba, najskerje žónka, ſ wjelednjownym honjenjom wustawschi, kónz wsa. Mjeńschu wjelrybu rybazy do rěkoweje scźiny sahnachu; wona bě 4 metry dołha, mjes tym so bě wjetscha wjelryba 8 metrow dołha a 1200 puntow ważesche.

* (Prěni slět ſ Barlina do Parisa.) Hacź dotal žu jenož franzowszy lětarjo ſ Parisa do Barlina a wróczo lětali. Nětko je žo skónczńje němski lětar Friedrich na slět ſ Barlina do Parisa swěrił. Wón je tam sbožownje pschileczał. Franzowszy lětarjo jeho wutrobnje witachu.

* (Wojerska Zeppelinska powětrowa łódź „L I" žo potepiła.) S wichorom je žo wutoru Zeppelinska powětrowa łódź „L I" pschi manevrach wójnskeho łódźstwa pola Helgolanda na morjo dele stłóczika a žo potepiło. 13 muži wobžadki je pschi tym žmjercź namakało, 7 je žo wukhowało.

Wulka liczba wobžadki ma žo ſ tym wukoźicź, so bě 30hodźinske swucźowanje postajene. Dokelž dyrbjesche swucźowanje wójnski kharakter měcź, dyrbjesche žo ballon na stajnosczi 1300—1500 metrow wyßoko dźerżecź, so by psched wutśělemi wobarnowany był. W symje, w kotrejž bě ballon hižo někotre hodźiny pschebywał, bě žo płun hromadu sćahnył, a pódła teho bě žo pschi lětanju we wyßokosczi 2400 kubikmetrow płuna shubiło. Wobžadzyna cźeża skónczńje ballon wu snoschnosćź pschekrocźi a „L I" rucże spadowasche. Wjednizy wodowe wobcźeženje wupuschcźichu, so by žo pad sadźerżał. Ballon pak njedźiwajcy teho rucże padasche. Do potepjenja žo ſ njeho hischcźe schkrowy telegram do Helgolanda póßła, so dyrbi žo ballon wichora dla na morjo puschcźicź. Ballon žo na morju skama a žo ponóri. Tole njesboże jeneje Zeppelinskeje powětroweje łódże je prěnje, pschi kotrymż žu cźłowjekoju žiwjenje shubili.

Knjeżerstwo je wo njesbożu scźěhowzu rosprawu podało:

Hdyž bě žo powětrowa łódź „L I" hižo ſ wuspěchom pschi swucźowanjach wójnskeho łódźstwa na wyßokim morju wobdźěliła, wona 9. septembra popołdnju 1/2 2 hodźin saßo se žwojeje kólnje pola Fuhlsbüttela wujěde. Wjedrowe kharty žo prjedy teho wobhladachu, jedyn wobhonjerski ballon žo do powětra puschcźi a w Helgolandze a pola wójnskeho łódźstwa žo sa wjedrom wobhcnichu, schtoż žo też sa cźaż swucźowanja wospjetowasche. Wjedro bě dobre a po wobhonjenju njebě sa nashoniteho a wobhladniweho wjednika powětroweje łódże žaneho wobmyßlenja pschecźiwo wulětej. Na morju posdźischo wobcźehnjene njebjo a miholazy deschcź nadeńdźechu. Swonka Helgolanda bě mohkojte a potom ſ pschewodom slimkojteho deschcźa žylne wětrowe storki wot horka a ſ boka pschikhadźachu. S nimi žo powětrowa łódź někotre sta metrow horje a dele storkasche a skónczńje, hacź runje běchu žo wschě wobcźežowadka swumjetake, žo wona ſ kónzom na wodu cźiżny, pschi cźimż žo wona se žylnym sraženjom žrjedźa wjazy krócź roskama a žo nórjesche. Dokelž běchu panki ſ płunom pjelnjene, žu rospadanki potom hischcźe pół hodźiny po morju płuwake. Sa pół hodźiny k městnu njesboża wójnska łódź „Hannover" a rybaska parna łódź „Orion" ſ Geestemünde pschijědźeschtej a schěscź wožobow wobžadki ſ cźołmami wukhowaschtej. Potom hischcźe druhe łódże a torpedowe cźołmy pschijědźechu, kotrež na městnje njesboża sa ludźimi ſ powětroweje łódże zyku nóż pytachu. Nasajtra cźěło cźołmoweho maata (podoffizěra) Bansmera wukojichu.

„L I" bě 158 metrow dołhi a w pscherěsku nimale 15 metrow schěroki, tak so wón 22,000 kubikmetrow wopschijesche.

* (Njesboże ſ Zeppelinskej wojerskej łódźu „Z 5".) Nimale 24 hodźin po tym, so bě žo pola Helgolanda Zeppelinska powětrowa łódź „L 1" potepiła, je žebi Zeppelinska powětrowa łódź „Z 5" žiwjenje dweju wojakow jako wopor žadała. S manevrow w Schlesyskej do Metza žo wrócźejo dyrbjesche žo łódź hubjeneho wjedra dla do Lipscźanskeje kólnje sa powětrowe łódże stajicź. Prěcźneho žylneho wětra dla pak wona njemóżesche do kólnje sajěcź a žo teho dla wot 150 muži sa powjasami džerżesche. Něhdże 100 metrow psched schěrokimi wrotami žo „Z 5" ſ nahłym wětrowym storkom do wyßokosczе storhny. Na pschikas „Puschcźicź!" mużstwa powjasy puschcźichu. Kanoněr Polster a wojazy Breitenhausen, Fanzanin a Gaßdorf žo sakomdźichu a žo do wyßokosczе žobu storhnychu. Mjes tym so žebi Fanzanin ſ wulkej duchapschitomnosczu powjas, sa kotrymż wißasche, wokoło żiwota swi a žo tak wukhowa, taj druhaj

wojakaj hižo w bliżschim wokomiku ſ wyßokoſcże 150 metrow na ſemju dele padnyſchtaj a ßo ſaraſyſchtaj. Gaßdorf, kotryž bě ßo kromy ſadnjeho maſchinſkeho cžołmika pſchimnył, mózeſche ßo hiſchcże ſ cžaßom do njeho ſcžahnycź. Hejtman Lange da powětrowej łódźi hiſchcże dwójzy koło wokoło leczicź a ßo ſ njej potom ſ nowa k ſemi puſchczi. Někotre metry nad ſemju ßo Fanzanin wot powjaſa wußwobodźi a ßo njewobſchkodźiwſchi na ſemju ſkocźi. Powětrowa łódź móżeſche ßo hakle 1/26 hodźin do kólnje ſwjeſcź.

* (Cžeżke njeſboże ſ automobilom.) Mjes Lubinom a Wulkimi Lubolzami w Delnjej Łużizy dr. Mönch a jeho żona ſ Barlina ſe ßwojim automobilom automobil knjeżerſtwoweho twarſkeho miſchtra Beckera pſcheſcżěhnyſchtaj. Pſchi tym ßo dr. Mönchowy automobil Beckeroweho ſchtrychny a ßo ſ tym ſwróczi. Dr. Mönchowa ßo ſaraſy, mjes tym ſo ßo dr. Mönch cżeżko ſrani.

* S kopnjenjom konja je ßo hejtman knjeżeho kubła w Ziebendorfje w Delnjej Łużizy ſaraſył. Kóń bě ßo do njeměra dał, kopaſche a hejtmana do hłowy trjechi.

* (Nadpad w żeleſniſkim wozu.) W jenym kupeju 2. klaßy cžaha, kotryž ſ Hamma do Münſtera pſchijědże, jenu żonu ſ Dortmunda we womorje leżazu namakachu. Hdyž bě ßo jej wědomje wróciło, wona praji, ſo je nadobo zuſy muž kupejowe durje wot wonka wocžinił a ju dajił. Jej je ßo ruczna toſcha ſ 20 hr. ſhubiła.

* (Woheń pſches błyſki.) W Schießheimje w Bayerſkej błyſk do wulkeje bróżnje dyri, runje hdyž bě poßledni wós żita do njeje ſajěł. Woheń, kotryž ßo rucże roſſchěri a ßo njemóżeſche dla njedoßahanja wody ſhaſchecź, je na 40000 hriwnow ſchkody naczinił.

* (16 cžłowjekow ſkónzował.) Wucżeŕ Wagner ſ Degerlecha pola Stuttgarta je ßwoju żonu a ßwoje ſchtyri dźěcźi ſkónzowawſchi do Mühlhauſena ſchoł a tam na wjazorych měſtnach woheń ſakoził. Hdyž ßo po wßy „Woheń — woheń!“ wołaſche a wobydlerjo ſtanywſchi ßwěży ſaßwěcźichu, ßo do woknow tſěleſche. Wutſěle ßo tak rucże woſpjetowachu, ſo ßebi myßlachu, ſo je banda rubjeżnikow do wßy pſchiſchła, kotſiž do kněżow tſěleja. Kichiki ſaſtróżenja pſches wjeß dźěchu, ſwón na wěži na woheń pſchebiwaſche a wobydlerjo pytachu tſělza pſchimnycź. Tola wutſěl ſa wutſělom ſawrjeßny, a pſchezo wjazy woporow ßo w ßwojej krwi waleſche. Słóſtnik po wjeßnych pucżach běhajo bróżnje ſapaleſche a pſchi tym njepſcheſtawajzy ſe ßwojich piſtolijow tſěleſche. Schtyri twarjenjn bě wón hižo ſapalił; pſchi ſakoženju na pjatym měſtnje jeho w tym wokomiku ſaßłapichu, hdyž chzyſche wón ßwoje piſtolijr ſ nowa ſ patronami natykacź. Rosnjemdrjeni wobydlerjo ßo do njeho ſ klumpachami a motykami dachu, hacź wón ſ krwju polaty na ſemju padże. Jeho do kłódy dowjedżechu.

Wokoło żiwota mějeſche ſa rjemjenjom dwě Mauſerſkej piſtoliji wißajo, ſ kotrejuž móże ßo ſa ßobu dźeßacź kulkow wutſělicź. Hdyž jeho ſajachu, pſchi nim hiſchcże 220 patronow namakachu, tak ſo bě wón 80 kulkow ſwutſělał. 16 woßobow je wón morił a mnohich druhich ſranił. Wagner je hižo dołhe łěta ducha khory był. Wón je ßo wuſnał, ſo je ßebi njeſkutk, kotryž je nětko wuwjedł, hižo pſched 6 lětami wotmyßlił. Wón je chzył zyły Mühlhauſen ſapalicź a wſchitkich wobydlerjow ſkónzowacź. Jenym Stuttgartſkim nowinam bě wón dwaj liſtaj póßłał. W jenym wón piſche: Mojemu ludej! Luda je pſchewjele, połojza dyrbjała ßo hnydom ſaraſycź. S druhim liſtom ßo wón na wucżerjow wobrocźi, ßo nadźějo, ſo ludźo winu jeneho jenotliwza na zyłe wucżeŕſtwo njeſwała. W hojeńni w Baihingenje ßu njekraßnikej łěwu ruku wotewſacź dyrbjeli Njemdri burjo běchu ju ſe ßwojimi kopytami zyle rosbili.

* (Pſchekſchiwjenje jeneho offiżěra.) Leutnant Welzel ſ Wellenheima w Brixenje je ßo wot 1. ſeptembra ſhubił. Pſchepytanje je dopokaſało, ſo je wón telko regimentowych pjenjes pſchekſchiwił, ſo ßo offiżěram njehodźeſche 1. ſeptembra mſda wupłacźicź. Welzel je najſkerje do Italſkeje cżeknył. — Dla ſpytaneho jebanſtwa a dla wopacżneje pſchiſßahi ßu hrabju Herzberga do ßudniſkeho pſchepytanja wſali. S jebawym wudawanjom je wón ludźom 110000 hriwnow wuręcżał. Najprjódzy ßu jeho na ſchěſcź njedźeł do jeneje błudnizy dali, ſo by ßo tam wobkedźbował, hacź njeje duchaßłaby.

* Kholera je ßo ſe Sſerbije a Rumunſkeje pódlu rěki Dunaja do Budapeſta ſanjeßła. Sańdźeny tydźeń ßu w Budapeſtu na kholeru tſi dźěcźi, jena ßłużobna dźowka a jedyn rěcźnik ſkhorili.

* (Pod żnějazej maſchinu wumrjeł.) Na dróży pola Malsfelda ßo ßobotu popołdnju konjej ratarja Kleina ſ Malsfelda ſ nimojědźenjom jeneho żeleſniſkeho cżaha ſpłóſchiſchtaj a cżeknyſchtaj. Pohoncź jeneho napſchecźojědźazeho kamjenjoweho woſa ſpyta konjej ſadżeržecź, tola ßo k ſemi ſtorhny a pod żnějazu maſchinu pſchińdże. pod kotrejž jeho, hdyž běſchtaj ßo konjej ſadżeržałoj, cżeżkoſranjeneho wucżahnychu. Maſchinine wótre noże běchu wobżaromneho żołoßnje ſrěſałe. Wón na ßwoje rany bórſy wumrje.

* (W ßudże ßo tepił.) Privatier Lotz we Wiesbadenje na dobo woßłabny, hdyž ßo nad wódnym ßudobjom ſkhili, ſo by jenu retkej wopluſkał. Wón ſ hłowu do ßudobja padże a ßo tepi.

* (Kónz ßwěta w lěcże 1972.) Hižo huſto ßu wucżeni a wěſchcżerjo kónz ßwěta do prědka prajili, tola każ wſchitzy wěmy, ßu ßo woni mylili. Tón krócź pak ßo wěz khutna bycź ſda, ſ najmjeńſcha po wußlědźenjach profeßora Nobla, ſeiſmologa (ſemjerżenjoſpytnyka) univarſity w Philadelphiji. Na ſakożku wobcżeżnych wobliczenjow je wón k ſpósnaczu pſchiſchoł, ſo ßo w lěcże 1972 wjetſchi dźěł Europy ſe ſemjerżenjom a vulkanſkimi wumjetami wupuſcźi. Kaſtrofa ßo pjecża hižo nětkole pſchihotuje a ßo ſ kóżdym lětom ſhórſchuje. Wona ßo też ſe ſatraſchnym móŕſkim nawalom pſchewodźi, zyła wjeczorna Europa ßo bjes ßłěda w morju ſhubi, jenoż mały kruch Ruſkeje wyſche woſtanje. Schkoda, ſo proſeta njemóże kraj mjenowacź, kotryž ßo ſahubjenju wukhowa. Amerikanſzy ſpekulantojo bychu jón wěſcże kupili. Derje je, ſo ßo wupuſcźenje Europy hakle ſa 50 lět ſtanje, to je hiſchcże dołho noha.

* (Wěrywuſnacże knjeżerſtwowych ßwójbow na Balkanje.) Hacź do njedawneho cżaßa mějachu tſi balkanſke ſtaty, Bołharſka, Grichiſka a Rumunſka, knjeżerjow hinajſcheho wěrywuſnacża, hacź teho, k kotremuž ßo wobydlerſtwo kraja wuſnawa. Grichiſki kral Jurij bě proteſtant, bołharſki a rumunſki kral ſtaj katholikaj. Ale, każ nowy grichiſki kral, tak ſtaj trónſkaj naßlědnikaj druheju dweju ſtatow pſchiſßluſchnikaj prawoßławneje (grichiſko-katholſkeje) zyrkwje, a ſ tym ßo ſtawa, ſo ßo na Balkanje tſi nowe prawoßławne dynaſtije ſakoża. Mjes tym ßo bołharſki a rumunſki kralowſki dwór ſe ſajimawej piſanoſcżu wuſnacżow wuſnamjenjatej. Bołharſki kral je katholik, kralowa Eleonora je proteſtantka, trónſki naßlědnik prawoßławny, druhe dźěcźi katholſke. Rumunſki kral a trónowy naßlědnik ſtaj romſkaj katholikaj, kralowa Carmen Sylva a mandźelſka trónoweho naßlědnika ſtej proteſtantſkej, ale dźěcźi pſchichodneho rumunſkeho krala ßu hižo prawoßławne.

* (Pjany kat.) Kat ſchpaniſkeho hłownego měſta Madrida dyrbjeſche w provinzy jeneho ſłóſtnika wotprawicź. Wón pak bě ßo ſ palenzom tak poßylnił, ſo dyrbjachu jeho w kerczmach pytacź, hacź jeho ſkónczńje zyle wopojeneho namakachu. Wotprawjenje dyrbjeſche ßo teho dla wotſtorczicź.

* Wětry a deſchcże w někotrych provinzach Schpaniſkeje ſańdźeny tydźeń zychnowachu. Wobkhad na żeleſnizach je ßo pſchetorhnył. Někotre tworowe cżahi ßu ßo ſwróciłe.

Po dalſchich powjeſcżach je ßo pſchimórſke měſto Santander ſ móŕſkim nawalom powodźiło. Dźěł měſta je ßo do zyła wupucźiſł. Woda w měſcże ſkoro dwaj metraj wyßoko ſtejeſche.

* (Hroſna pſchiwěra.) W Almeriji w Schpaniſkej ßu jenemu mużej a jenej żonje hłowu wotrubli, dokelż ſtaj jene dźěczo ſkónzowałoj, ſo byſchtaj jeho cżopku krej jenemu na ßuchocżinu khoremu jako lěkarſtwo dałoj.

* (Żeleſniſke njeſboże w połnóżnej Jendźelſkej.) Pola Kirkby w połnóżnej Jendźelſkej ſtaj dwaj ſpěſchnaj żeleſniſkaj cżahaj do ßo ſawadźiłoj. Schtyrnacże woßobow je pſchi tym żiwjenje ſhubiło. Ssydom żonow, dwaj mużej a dwě dźěſcźi ßu ßo tak wopalili, ſo njejßu ſpósnacź. Hižo hody 1910 je ßo pola Kirkbya raś cżeżke żeleſniſke njeſboże ſtało, a to na tym ßamym měſtnje, hdyż maja cżahi wyßoku hórku pſchewinycź. Druhi cżah prěni pſcheſcżěhny a ßo ſe ſatraſchnej mozu do njeho ſary, poßlednje woſy każ papjerjane tyſki hromadu ſtłóczíwſchi. Na woſowe roſpadanki lokomotiwa ſjědże a je ſapali. Woheń ßo rucże roſſchěri a nětkotre cżěła ſpali. Najſkerje lokomotiwa prěńſcheho cżaha njeje doſcź paru měła a njeje teho dla ſamohła na hórku horje ſjěcź. Duż lokomotiwiny perſonal ſ njeje ſlěſe, ſo by ju ſ wolijom namaſał. W tym ßamym wokomiku druhi ſpěſchny cżah pſchijědże a do prěnjeho ſawadźi.

* (Jene amerikanſke měſto w płomjenjach.) Měſto Hot Spring w Arkanſaſu w ſjednoczenych ſtatach połnóżneje Ameriki je ßo ſe ſatraſchnym wohnjom ſapuſcźiło. 30 dróhow je ßo wotpaliło. Wohnjowa wobora je někotre twarjenja ſ dynamitom roſtſělecź dyrbjała, ſo by wohnjej ſadźěwała, ßo dale roſſchěricź. Po hłownym dźělu ßu ßo wulke hoſcźenzy a ville milijonarow, kotſiž we woßobnym měſtowym dźělu bydlachu, ſ wohnjom ſniczíke. Paduſchny prak je domy wurubił. Najwoßobniſchi ludźo běchu nuſowani, pod hołym njebjom bydlicź.

Wumĕrjenski bureau Khorle Harttiga,

wot ſtata pruhowaneho a pod pſchiſahu wſateho geometra

w Budyſchinje na horuczetſkej haſzy 23, delka. Telefon 356.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khĕžorſkej drósy 11.

Wot ſobotu 13. hacz do wutory 16. ſeptembra:

Aſſouan a kupa Philea.

Kraßne wotewſacze po naturje.

Jeniczke prĕnje pſchedſtajenſke prawo ſa Budyſchin:

Johanitſki ryczeŕ (Rhodoſzy ryczerjo)

Cziuohra w 4 jednanjach.

Wokeńzy.

Zorczik.

Elektriſke ſchkrĕ a elektriſke maſchiny.

Wĕdomoſtne wotewſacze.

Saßo dobyte.

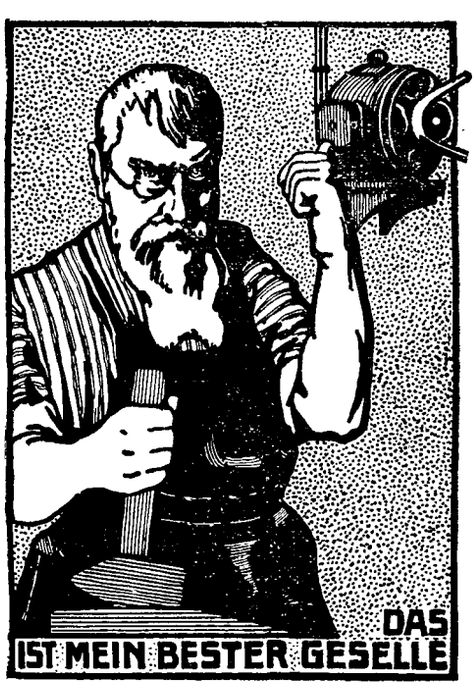
Kraßna komödija.

Sakuſtany dom.

Zorczik.

Na kſchiwej ruminje.

Sajimawy drama w 3 jednanjach.

Wódne plumpy,

honacze, plnwaki, platy atd.

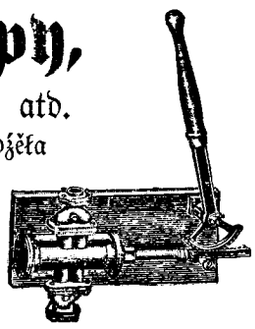
dobre płaczińny hódne pſchedawa a dźĕła

Otto Büttner

metallowa lijeŕnja a twarjeŕnja plumpow

w Budyſchinje a **w Jeńkezach**

na kotolſkej haßy 8 czißko 50.

Nowe jĕſdne kolo

hižo po 36 hriwnach.

Njeſabudźcze, ſo jenoż dobru hódnu tworu pſchedawam. Sa hotowe pjenjeſy wulke dźĕlby na dobo kupujo, huſto khĕtro tuńſcho kupuju. Teho dla tele **niſke płaczińny.** Hdyž ſcze moju ſkładownju widżeli a płaczińny pſchirunali, moje wudawanje jako wĕrne ſpósnajecze.

Jankowych jĕſdnych kolow a maſchinow induſtrija.

Mĕjeczel: **J. Schibak** na Mużakowſkej drósy **4.**

Kedźbujcze na czißko.

Wuporjedzeŕnja ſchijazych maſchinow, motorſkich wozow a jĕſdnych kolow.

Wolijowe barby

wſchĕch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże ſkhnyjaze,

moleŕſke a murjeŕſke barby, terpentinowy wolij (nĕmſki a franzowſki), **lanowolijowy firniß,** jara derje a twjerdże ſkhnyjaty, **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, jeleſowe laki, Kölnſki klij** kaž tež **murjeŕſki kalk, drobnu krydu, gyps, portlandſki zement, najlĕpſchi karbolineum, barbicze** wſchĕch druzin, **ſchablony** ſa **molerjow** a **murjerjow** porucza a ma pſchezo na ſkładze po najtuniſchich płaczińnach

Emil Mĕrſch, drogowe klamy

24 na kamjeńtnej haßy 24.

Oskar Vitalis,

krawſki miſchtr w Budyſchinje

pſched ſchuleŕſkimi wrotami 211 — pſchi ſtarych kaſarnach

porucza ſo k ſeſchiczu

žonjazeje draſty, koſtumow, mantlow, żaketow, poczehnjenju kožuchow a pjelſczowych jakow.

Czerſtwu hejduſchku, krupy, rajß a nudle porucza **Khorla Kharowe** pſchi žitnych wikach.

Dobru **lann muczku** doſtanjecze pola **Khorle Kahrowea** pſchi žitnych wikach.

Dobru **pſchenczku muku** porucza **Khorla Kahrowe** pſchi žitnych wikach.

Koprowy vitriol

zyle cziſty tołczeny, k naczinjenju pſchenży, ſ wulkim direktnym nakupjenjom jara tunjo pola

Oty Engerte

drogowa pſchedawatnja

en gros Telefon 33* en détail

Khĕžorſka khofejownja

K ſchiczu ſchatow porucza ſo **Reinertowa** na ſwonkownej lawſkej haßy 54II.

(K temu czißku pſchiłoha.)

Budyski lětanski tydźeń

njedźelu 14. septembra hač do njedźele 21. septembra.

Program:

Njedźelu 14. septembra popołdnju w 4 hodźinach:

1. Poßwjećenske lětanje.
2. Na pschemo mjetanje bombow.
3. Mytowanje wutrajnoscże.
4. Paßažěrske flěty.

Ssrjedu 17. septembra popołdnju w 4 hodźinach:

1. Na pschemo lětanje psches něhdże 15 kilometrowsku pscheſtrjeń.
2. Na pschemo prózowanje pschi wupuſćenju želeſnizy.
3. Paßažěrske flěty.

Njedźelu 21. septembra popołdnju wot 4 hodźin:

1. Na pschemo lětanje do wyßokoscże.
2. Lětanje wo cżeßne myto.
3. Na pschemo mjetanje bombow a wupuſćenje želeſnizow.
4. Paßažěrske lětanje.

Jako myta ßo wscho hromadźe 5000 hriwnow a pódla teho cżeßne myta wudźěla.

Placžiſny městnow:

Saſtup **50** pjenježkow. Reſervowane městno **2** mk.
Městno ſa wós abo auto ſe chauffeurom abo pohonczom **3** mk.
Kóždy jěſdny hóſcź pódla teho **50** pjenježkow.

Trajne khartki ſa wſchě 3 dny na reſervowanym městnje **3** mk.
Schulam ßo poniženje po pschipowjedźenju w pißarni ſrjadowanja **pſchi žitnych wikach 5 delka** (w produktowej burſy).

Pſchihladowarjo ſwonka městna budźa ßo ſe sběrarjemi napominacź, ſo bychu k ſpěchowanju powětrolětanja 10 pjenježkow dali. Cżile sběrarjo ßu na offizialnych rukawowych wobwjaſkach kral. ſakſkeho towaŕſtwa ſa powětrolětanje ſpósnacź.

Městna ſa doprědka pſchedawanje khartkow:

Pißarńja pſchi žitnych wikach 5 delka w produktowej burſy.
Zigarowa pſchedawarńja Oth Sachſy na ſnutskownej lawſkej haßy.
Zigarowa pſchedawarńja Khorle Philippa naßlěd. nv khěžorſkej dróſy.

Sakſke kral. tow. ſa powětrolětanje.

Město Budyſchin.

Přeprošenje.

Njedźelu 14. septembra wuhotuja serbscy studowacy
w Haslowje w Měrćinkec hoſćencu

serbski wječor

wobſtejacy ze **spěwow, deklamacije, přednoška, dźiwadła** a **reji.** — Hrać budźe ſo serbski kruch: **Cumpelic ſeržant w bitwje pola Jičina.** — Započatk wječor w 7 hodźinach.

Wšitkich Serbow z tutym wutrobnje na tutón ſwjedźeń přeprošuja

serbscy studowacy.

Zwjazk serbskich akademikow

wotměje **ſrjedu 17. septembra** ſwoju **zhromadźiznu** w Serbskim Domje. Wutrobnje přeprošuje wšě sobuſtawy a ſtarych knježi

předsydstwo.

Khwaćanske serbske towaŕſtwo

změje, da-li Bóh, **njedźelu 21. póžnjeńca** popołdnju w 4 hodź. ſwoje měſačne poſedźenje w Hustec hoſćencu w Khwaćicach. Wšě lube ſobuſtawy ſo hač do poſlednjeho wočakuja. Wšelake ważne wěcy přińdu k rozpominanju a k jednanju. — Też hoſćo ßu lubje witani.

Předsydstwo.

Khoſej

wubjerneho cżiſcże ßkodźazeho měſchenja, ſtajnje cżerſtwje paleny, punt po 1,50 hač 2 mk. porucża

Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

Najlěpſchu

pſcheńcżnu muku

kaž też wſchu **potrjebu k pjecżenju** tunjo poručuje

Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

Khěža

ſ rjanej ßadowej ſahrodu na Holzy cżißło 18 pola Huſki je dla wobßedźerjoweje khoroſcże na pſchedań.

Žiwnoſeź

ſ 8 kórzami na jenym kruſche a dobrymi twarjenjemi, hodźinu wot Budyſchina, je na pſchedań. Dalſche je ſhonicź we wud. Serb. Nowin.

Pſchedawanje wotawy.

Lětuſcha wotawa gmejnſkeje łuki w **Hněwßezach** ma ßo njedźelu 14. septembra popołdnju w 4 hodź. po ſahonach ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Gmejnſki pſchedſtejiczeŕ.

Kuchańki, ſtwinſke a ßkužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne bžowki, holzy k ßwinjom, wotrocżkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom a knowemu lětu pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku žitnych wikow w cżrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Jedyn běhaŕ

bjes ſchule ßo hnydom pyta pola konditora **Edm. Harniſcha** w Budyſchinje.

Pěſtonczu

ſ dobrym wopißmom pſchi 25—30 hriwnach mſdy na měßaz hnydom pyta

privatier **Karl Heinoldt**
w **Klotzſche**-Dresden,
Melanchthonſtr. 19.

Sa ßwojej dźěſći, 1½ a 5 lět ſtarej, k 1. oktobrej wuſtojnu dźěcźi lubowazu lěpſchu **pěſtonczu,** ſ najmjeńſcha 18 lět ſtaru, pytam. Pódla njeje mam kuchańku a pokańczu. Wopißma, naſpomnjenje žadaneje mſdy a wobras njech ßo póſćelu mandźelſkej měſchczanoſty **Dreßnera** we Waldheimje w Saſkej, na radnej khěži po 2 ſkhod.

Drainěrarjow

na knježi dwór we Lomſku pola Minakala k 8. septembrej pyta **Hermann Thomas** w Budyſchinje.

Samolwicź pola ſchachtowanſkeho miſchtra Worjecha.

Semjuryjeŕſkich dźěłaczerjow

ſa artilleriſki depot w Małym Wjelkowje pyta **Hermann Thomas** w Budyſchinje.

Samolwicź na twarſkim městnje w Małym Wjelkowje.

Pschiloha k czißu 37 Serbskich Nowin.

Sobotu 13. septembra 1913.

Płaczišny rěsneho słotu na Draždžanskich słótnych wikach.

8. septembra 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	51—53	96—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	46—48	88—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	40—44	82—85
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	34—38	73—79
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	51—53	92—97
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	45—47	86—89
3. starše, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	40—43	79—82
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	75—79
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	50—52	91—96
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	46—49	87—90
3. žnadnje pizowane	41—44	80—83
Cźelata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	58—61	98—102
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	51—55	93—97
3. žnadnje wuwite wot zyza	44—48	86—90
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich sćišćenjow w starobje hač do 1¼ léta	60—61	78—79
2. mjaßne	60—61	80—81
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a tundroßy	54—56	73—75

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšinje:	W Budyšinje. 6. sept. 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 11. sept. 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšenza . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . žołta	9	—	9	70	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	9	25	9	50
Rožka	7	80	8	10	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	7	—	7	90
Ječmjeń . . . . 50 kilogr.	7	75	8	50	7	50	8	50
Wows	—	—	—	—	7	20	8	20
" nowy	7	—	7	75	7	—	8	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	—	2	50	2	50	2	80
Butra . . . . 1 kilogr.	2	70	2	90	2	60	2	90
Pšeničžna muka 50 "	11	25	19	50	15	50	19	50
Rjana muka . 50 "	10	25	13	25	11	50	13	50
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	—	2	75	3	30
Ssłoma . . 100 "	2	80	3	50	3	—	3	50
Prožata 852 schtuk, schtuka	14	—	24	—	—	—	—	—
Pšeničžne wotruby 50 kilogr.	—	—	5	75	5	70	6	—
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	6	10	6	40
Pšeničžny gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 20 pj.

W Budyšinje płaczeše: kórz pšeneža (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 15 hr. 98 np, hač 16 hr. 49 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np.: nowa: 12 hr. 48 np. hač 12 hr. 96 np., kórz ječmjenja po 140 puntach. 10 hr. 85 np. hač 11 hr. 90 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

11. septembra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 50 np. hač 8 hr. 20 np., pšenza wot 9 hr. — np. hač 9 hr. 60 np., ječmjeń wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 50 np., wowš wot 6 hr. — np. hač 8 hr. 40 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 8 hr. 20 np., běrny — hr. — np. hač 3 hr. — np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 17 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hač 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 20 np.

Wiedro w Londonje 12. septembra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michałskej zyrkwi sméje 17. njedźelu po žwjatej Trojizy farat Räda rano w 7 hodźinach němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin duchowny Tischer němske a w 10 hodźinach žerbske prědowanje.

Tydźeńske sastojnske dźěła sméje duchowny Tischer.

Wěrowani:

W Michałskej zyrkwi: Erich Ota Richard Nell, dźěłaćer w Budyšinje, s Emmu Thertsiju Kießlichez w Rabozach.

W katholskej zyrkwi: Pawoł August Matejs, formar we Wulkej Dubrawje, s Honu Augustu Hanischez w Delnjej Hórzy.

S druhich wožadow: Pawoł Kopa, dźěłaćer w Bóschizach, s Johanu Margarethu Urbanez tam. — Ernst August Wjela, kublet w Sčžijezach, s Hanu Emmu Scholčžiz we Łahowje. — Oskar Bruno Patsch, klampnatski mischtr w Bukezach, s Johanu Marthu Bilzez tam.

Křćeni:

W Michałskej zyrkwi: Wolfgang Harald, Bohuwěra Emila Schäfera, wučerja we Wulkim Wjelkowje, ž. — Ernst Pawoł, Ernsta Benjamina Pětscha, kublerja w Bórku, ž. — Gustav Adolf, Ernsta Gustava Wolfa, kamjenjećežarja w Hornjej Kinje, ž. — Ernst Waltat, Eduarda Augusta Diesnera, sklakarja w Zrjezach, ž. — Gerhard Marčžin, Jana Ernsta Schustera, želesnistkeho dźěłaćerja w Mokym Wjelkowje, ž. — Ernst Richard, Ernsta Hermanna Góčža, murjerja na Zidowje, ž.

W katholskej zyrkwi: Horst Jan Jurij, Jurja Pawoła Domaschli, pschekupnika w Budyschinje, ž. — Ruth Margot, Jurja Pawoła Krala, dźěłaćerja w Budyschinje, dź. — Pawoł Max, Jurja Schenkera, dźěłaćerja w Budyschinje, ž. — Lejna, Jakuba Hejduschki, pohonča w Budyschinje, dź. — Johana Marja Philippina, dr. phil. Bjedricha Bruggera w Budyschinje, dź.

S druhich wožadow: Hedwig Elsa, Ernsta Richarda Hausy, žiwnoscerja w Lutyjezach, dź. — Hilžbjeta Emma, Khorle Oty Müllera, hejtmana w Spytezach, dź. — Frieda, Handrija Ernsta Wrobla, dźěłaćerja w Małej Borschćži, dź. — Martha, Khorle Gana, dźěłaćerja w Schescchowje, dź. — Margaretha, Jurja Hejny, dźěłaćerja w Bóschizach, dź. — Ernst Hendrich, Roberta Pawoła Wičžasa, žiwnoscerja w Banezach, ž. — Marja, Jana Pětschki, žiwnoscerja w Scheschowje, dź. — Hedwig Erika, Khorle Bruna Preschera, pjekatskeho mischtra w Njeßwačzidle, dź. — Marja Hildegard, Pawoła Alwina Hensela, murjerskeho połěra w Minakale, dź. — Hana Emma, Maxa Roberta Barta, hajniskeho dźěłaćerja w Ruhethalu, dź. — Johana Margareta, Ernsta Oswalda Müllnra, žiwnoscerja w Kóšlach, dź. — Selma Martha, Ernsta Bohuwěra Nowaka, dróhoweho wothlaaarja w Brěsynzy, dź. — Gerhard, Ernsta Wičžasa, žiwnoscerja w Drožkžiju, ž.

Zemrjeli:

W Michałskej wožadže: 6. septembra: Khrystiana Augusta Lischkez w Dobruschi, 59 l. 5 m. 5 dn. — Erna Gertrud, Jana Blažija, hejtmana w Hněwšzezach, dź., 7 m. 10 dn. — 7. Ernst Richard, Hermanna Ernsta Góčža, murjerja na Zidowje, ž., 2 dn. — Emil Ernst Hillmann, w sastaratni na Zidowje, 53 l. 7 m. 16 dn. — 9. Gerhard Marčžin, Jana Ernsta Schustera, želesnistkeho dźěłaćerja w Małym Wjelkowje, ž., 6 dn.

W katholskej wožadže: 4. sept.: Jan Pětr Měrčžink, bywschi kublet w Hrubjelčžizach, 74 l. 5 m. 24 dn. — 6. Jurij Albert Walčžik, schulet w Budyschinje, 7 l. 7 m. 16 dn. — 7. Marja, Josefa Tecza, dźěłaćerja we Wrótžławju, dź., 1 m. 14 dn.

S druhich wožadow: Martha Hilda, Khorle Hendricha Wrobla, hospodatskeho pomoznika w Wbohowje, 22 dn. — Hana swud. Mužikowa rodź. Kubankez w Khažowje, 76 l. 6 m. 25 dn. — Bjedrich Max, Khorle Müllera, dźěłaćerja na Horje, ž., 3 m. 20 dn. — Johana Schusterez we Łupoji, 75 l. 4 m. 15 dn. — Hańža Jenčzowa, žiwnoscerja mandželska w Huczinje, 65 l. 11 m. 18 dn. — Hana swud. Wojtowa w Hlinje, 75 l. 7 m. 18 dn.

Zyrkwinske powjesče z Hodźija.

17. njedźelu po žwjatej Trojizy sméje rano ½7 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, ½8 hodźin farat Kschižan žerbske a w 9 hodźinach němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesče z Budestez.

17. njedźelu po žwjatej Trojizy sméje w 7 hodźinach farat Domaschka němsku spowjedź, duchowny Bójz dop. we 8 hodź. němske a ½10 hodźin žerbske prědowanje.

Sstjedu wječžor we 8 hodź. zhromadźizna kschescz. tow. mužskeje młodźiny.

Schtwórtk wječžor we 8 hodź. zhromadźizna kschescz. towarstwa žónskeje młodźiny.

Franz Marschner

cźaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

žwój sklad **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczazow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Chenillowe rubischcza a schawle

płaczišny hódno pschedawa

Otto Osswald

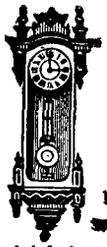
na kamjentnej haßy 7.

„Moja žona bě psches 50 lět s hrosnej

lischawu

wobcżežena. Wona njeměješche žadyn strowy bleczk na cżele. S **Zuckerowym patent. medizinalnym mydłom** ßo lischawa sa 3 njedżele wotstroni. Tole mydło je tyßazy hódne. Kusk 50 pj. (15 %) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucżnjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** naßlěd., **Straucha a Koldy.**

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicż, abo kotryż chże ßebi jón **porjedżicz** dacż, njech dże k cżaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na swonk. la wskej haßy 5. **Jencz** pschedawa a porjedżuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczišnami wupołożene, wobhladacz.**

Toleŕske rjecżasy

se starych pjenjes na rjane hódne waschnje po tunich płaczišnach dźěłam.

Adolf Boetius, słótnik

w Budyschinje na bohatej haßy

pschi bohatych wrotach.

Stare słote a ßlěborne pjenjesy po najwyschschich płaczišnach pschezo kupuju.

Allgemeine Deutsche Creditanstalt.

Wot kral. sakšk. ministerstwa justizy prawo k pschijimanju ßyrotnych pjenjes w padże § 1808 m. s. k. dostał.

Dawamy hacż na dalsche na hižo wobstejaze a sa nowe pjenjeżne sapołożki

4½% pschi schěsczměßacżnym wupowjedżenju,
4½% = tsimeßacżnym wupowjedżenju,
4% = jenoměßacżnym wupowjedżenju,
3½% = wschědnym wupowjedżenju.

Kaßyne hodziny 8—½1, ½3—5, ßobotu 8—2 bjes pschetorhnjenja.

Powschitkowny Němski kreditny wustaw

filiala w Budyschinje

na khěžorskej drósy 21.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,

meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.

Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych

wobydlenskich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow

po wschěch płaczišnach.

Poruczam jako pschihódne a praktiske dary

debjaze meble

wscheje druzyny, kaž tež

teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klavěrske stólczki atd.

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenoż dobrych solidnych hypothekach porucża

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodże, w hosczenzu k „jandżelu".

Hypotheki a wobßedżenstwo leżomnosczow.

Sakoženе 1899. Stary sprawny wobkhod.

Succomalt-Hämatogen

s lezithinom,

wurjadny wupruhowany krej tworjazy

poßylnjazy ßrědk.

Ssrědk sa poßylnjenje cżuwow.

Blescha 3 mk.

Roseßkanje na wßy. Jenicżzy woprawdżity porucża

kral. privil. hrodowska haptyka

w Budyschinje.

K nasymskemu cżaßej

poruczam ßo k barbjenju

žonjazych wobleczenjow, mužazych wobleczenjow, ßuknjow, schórzuchow, rubischczow, pschikrywow atd.

Też ßo pola mje płat s woprawnym indigom barbi.

W. Kelling,

barbjetnja a chemiska płokarnja w Budyschinje

nětkole

6 na khěžorskej drósy 6.

◆ Ssytwu schkitazy ßrědk ◆ haptykarja Haasy

euprin

(s patentnym hamtom schkitany) pomha psche žracże swěrjatow a ßněcz!! Dalsche je shonicz psches prospekty wot

Oty Engerta w Budyschinja, Heinricha Braetera w Kamjenzu, Emila Langi w Biskopizach, Gottholda Braetera w Lubiju, Franza Uhlicza we Wojerezach, Gustava Gruhla w Mužakowje.

Hdżež njejßu sastupjerjo, franko wot

Chemische Werke Apoth. Haase & Co.

Off. Handelsgesellschaft

Grottkau O./S. 604.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórjelina přesplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawołtki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 8 hodź. wjedor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 38. **Sobotu 20. septembra 1913.** **Lětnik 72.**

Rubježne nadpady Albanskich.

Po swuczenym waschnju poczinaju Albanszy do ßußodneje Czornohórskeje a Sserbije na rubježnistwo khodźicz. Psched tydźenjom mkody czornohórski student Raschowicz ſ Podgorizy do Tus ßwojeho nana wopytacz dźesche. Sa pschewodnikow bě ßebi żandarma Radoßkawa Pogowicza a wojaka Ilju Raschowicza ßobu wsak. Po puczu k ßebi na wós jeneho muhamedana ſ Tus a jenu czornohórsku żonu wsachu. Sa Rżanizskim mostom hižo někotsi Albanszy na nich kakachu. Sso jich dohladawschi żandarm Pogowicz ſ wosa skoczi, tola w tym wokomiku hižo do njeho Albanszy salwu dachu. Żandarma morichu, studenta a wojaka pak czeżko sranichu. Nasajtra student wumrje. Albanszy morjenemu żandarmej tšélbu a revolver sebrachu, w kotrymż bě hischcże pjecź kulkow, a te wschě do morweho żandarma swutšélachu, na czoż czeknychu. Druhi Albanszy czékazych ſ tšélenjom a juskanjom witachu.

Tajke nadpady ßu Albanszy w poßlednim czaßu wospjet skuczili. Nadpadnizy ßu niz ſ kraja, kotryż je Czornohórskej a Sserbiji pschipadnyk, ale wschitzy se „ßamostatneje“ Albanskeje, ßa kotruż europiske wulkomozy rukuja a kotruż woßebje Awstriska schkituje. Na wulkomozach nětko je, so bychu Albanskich, kotrymż ßu ßamostatnosć wunusowake, na wusdże sdżerżake. Tola nawopak ßo stawa. Albanska je dźe ßo woßebje teho dla sakożika a stworika, so bychu jejni wobydlerjo rubježne nadpady do ßußodneje Czornohórskeje a Sserbije czinili.

Nowsche albanske nadpady ßu ßo po wotręczenju stake. „Ssamostatni“ Albanszy ßo ſ tymi pod czornohórskim a ßerbskim knjejstwom sręczachu. Tuczi dyrbjachu ßo ſ prěńschimi pod wjedźenjom snateho rubježnika Bajrama Cura sjednoczicz a sběżk pschecziwo ßerbskimaj krajomaj sapoczecz. Tola Bajram Cur ßo poßledni czaß hinak rosmyßli a w Peczi ßedźo wosta, kotraż je Czornohórzam pschipadka.

Psched albanskim nadpadom ßo někotre mordarstwa stachu, ſ kotrymiż po starodawnym barbarskim waschnju Albanszy „wójnu“ pschipowjeduja. Tak sekretara hornjożupskeje gmejny Kojowicza a wokrjeżneho sekretara Stefanowicza skónzowachu, kotryż bě do jeneho albanskeho doma na wobjed pscheproscheny. S teho domu ßo pscheradnje w tym wokomiku tšéli, hdyż na jeho proh stupi.

Sserbske a czornohórske knjeżerstwo stej pola wulkomozow pschecziwo albanskim nadpadam a skóżcżam protestowakej a pschipowjedźikej, so budźetej, budża-li ßo wospjetowacz, nusowanej, ßerbskemu wójsku pschikasacz, so by albanske mjesy pschekroczikо, skóstnikow wußlědźiko a pokhostako.

W Prisrenje je Sserbija saßo wuwsaczny staw pschipowjedźika. Sserbske wyschnosćze ßu wot tam do Belgrada wosjewike, so ßo w „ßamostatnej“ Albanskej hibanje wobkedźbuje, kotreż daloko do smutskowneho kraja doßaha a ma nadawk, sjawnje a tajnje njepschecżelstwo a revoluziju pschecziwo ßerbskimaj statomaj sbudźicz.

Pschi tajkich wobstejnosćach njemóżetej Sserbija a Czorna Hora demobilisowacz; wobej stej nusowanej, w dobytym kraju ßwoje wobßadki poßylnicz.

Wudyrjenje albanskich njemčerow njeje pscheßkapiko. Wono je ßo sjawnje w shromadźisnje w jenej Winskej khafejowni pschipowjedźiko, w kotrejż mějesche „Albanski“ Leopold Mendl pschedßydstwo. Na tej shromadźisnje mazedonszy wotpósłkauzy Michalczew, Waßiljew, Georgow a Zankow hromadże ſ Albanskimi, Winsku hospodliwosć wużiwazymi, revoluziju pschecziwo Sserbiji wuwołachu.

Pschiczahowanje do Noweje Sserbije.

S Khorwatskeje ßo do Noweje Sserbije, każ ßo kraj mjenuje, kotryż ßu ßebi Sserbjo w poßlednjej wójnje dobyli, wjele Sserbow pschecżahuje. Czile pschiczahowarjo pak njedoßahaju, prósdny kraj wobßydlicz. Teho dla w San Francisco wukhadżaze ßerbske nowiny w Ameriży bydlazych južnych Sserbow a Sslowjanow napominaju, so bychu ßo do Europy wrócili a ßo w Nowej Sserbiji saßydlili. W napominanju ßo praji: „Wopuschczcże duschawe amerikanske podkopki! Waß woła Wowcże Polo. Wopuschczcże amerikanske puscziny! Waß woła płódna Metochija. Pójcże a pomhajcże na twarje wulkeho južneho ßkowjanskeho kraleſtwa!“

Pschecziwo wotßwjeczenju njedźele

se sportskimi wuhotami ßu na lětuschej hłownej shromadźisnje swjaska němsko-evangelskich farskich towarstwow wótre ßłowa padake. Lětßa ßwjatki ßo hornjorheinski kołoslět (Slět prynza Heinricha) wotmě, ſ czimż w mnohich wßach ßwjatkowna zyrkwinska ßwjatoczność schkodowasche. Wjele ludźi pak ſ zyła ke mschi njeńdźesche, abo ludźo ſ zyrkwje běżachu, a wo ropocze, kotryż létadła czinjachu, njech ßo ſ zyła njerěczi. Farar Fricz ſ rasnosczu tole wotßwjeczenje njedźele saßudźowasche a naspomni, so ßu ßo na prynza Heinricha ſ próstwu wobroczili, so bu ßo druha termija ßa létanje wubraka. S wotmolwjenjom je ßo prajiko, so budża slěty do sapoczatka Bożeje ßłużby skónczene. To pak ßo njeje stako, ludźo ßu na wěz jara ßwarili. Jedyn stary bur je fararjej rjekł: „Wot horka ßu ßwjaty dźeń wotßwjeczili!“ Farar Wahl naspomni, so ßo ſ njedźelskimi wuhotami młodźiny ßwjeczenje ßwjatych dnjow pschikrótschuje. Psched njedźelskimi wulětami dyrbjał ßo najprjedy Boži dom wopytacz. Na to ßo poczahowaze namjety ßu ßo komißiji pschipokasake. — Niz jenoż w hornjorheinskim kraju ßo njedźelnische dopołdnjo k sportskim wuhotam wużije, ale tež druhdże; rosdźěl je jenoż tón, so ßo druhdże farske towarstwo teho dla njewobczežuje.

Tajnostna ßmjercz saksko-weimarskeje prynzeßy Sofije.

W Heidelbergu ßu schtwórtk saksko-weimarsku prynzeßu Sofiju w hrodże jejneho nana w jejnej stwje morwu namakali. Prynzeßa bě 25 lět stara a bě w towarstwach rad widżana. Na praschenje ßo ſ hroda wotmolwi, so je ßo ſ Bożej ruczku sajała. S poknej wěstoscżu pak ßo wudawa, so je ßo prynzeßa satšélika Pschiczina ma ßo w njeluboscżach pytacz, kotreż běchu ſ jejneho prjedyschcheho wotmyßlencho ßluba nastake. Wo mkodej prynzeßy ßo hižo psched někotrym czaßom powjedasche, so je ßo ſ 30 lět starym ßynom snatcho Barlinskeho wulkobankiera Hansa ſ Bleichrödera, kotryż někotre léta w Heidelbergu studowasche a ßwoje doktorske pruhowanje wobsta, ßlubika. Każ je ßłyschecz, je ßo temule swjaskej woßebje sakske-weimarsko-eisenachski wulkowójwoda napschecziwił, kotryż wuměnjenja czinjesche, so dyrbi ßo prynzeßa najprjedy wschitkich titulow a dostojnoscżow wotrjez, prjedy hacż mohła dowolnosć k tejle żeńtwje dostacz. Do tychle wuměnjenjow pak nochżysche prynzeßa swolicz. Jejnymaj starschimaj njeje pjecża wotmyßlena żeńtwa njesympathiska była, tola nan bě nusowany, teho runja ßwoju dowolnosć sapowjedźicz, dokelż wón wot wulkowójwody apanażu dostawa a ßo njemóżesche rosßudżenju domoweho schefa napschecżo stajicz.

Sozialdemokratija a generalny strajk.

Na skhadżowanzy sozialdemokratiskeje strony, kotraż ßo w tu khwilu w Jenje wotměwa, je ßo namjet powschitkowneho politiskeho strajka dźěłacżerjow ſ 335 pschecziwo 142 hłosam wotpokasak. Tutón strajk dyrbjesche ßo w Pruskej dla sawjedżenja powschitkowneho jenakeho direktneho wólbneho sakonja do skutka stajicz. Nětczische dźěłanske wobstejnosćze ßo sa tajki strajk njepschihodża, sa njón dyrbi ßo khmańschi czaß wocżakacz, w kotrymż njebudże bjesdźěłosć tak wulka każ nětkole.

Spadowanje liczby narodźenjow w Němskej.

Na němskim kongreßu sa schkitanje cźěschnych dźěcźi we Wrótßławju tajny radźiczel profeßor Wolf w ßwojej rosprawje praji, so w Němskej wot ßydomdźeßaczich lět liczba narodźenjow njepschestawajcy wróczo dźe. Najprjódzy narodźenja we wyschschich worschtach wotebjerachu, hdźež je hižo system dweju dźěsćow sawjedźeny. To woßebje sa města placźi. Sa wßy druhi sakoń placźi. Tam móza dźěcźi, woßebje w cźaßu njedoßahanja dźěłanskich mozow kapital bycź. So by liczba narodźenjow saßo pschiběraka, w interesy Němskeje leži. Sswójbam ſ wjele dźěcźimi dyrbjała ßo pschi msdźe a pschi dawkach lěpschina dawacź, pschede wschěm dyrbjako ßo wo to staracź, so dźěcźi, kotrež ßo narodźa, wotrostu. Jeli so ßo wotebjeranju narodźenjow njesadźěwa, budźe liczba wukrajnych dźěłacźerjow w Němskej pschezo bóle pschibywacź.

Hońtwinski wopyt němskeho kněza w awstriskej Schlesyskej.

Kněźor Wylem je sapoczatk sańdźeneho tydźenja ſ hosćom pola hrabje Larischa-Mönnicha w awstriskej Schlesyskej był. Póndźelu a wutoru je tam na Gojniczańskej remisy hońtwinski nadobytk 825 swěrjatow wucźinił, ſ kotrychź bě kněźor Wylem 527 potsělał. Mjes nimi bě najwjazy bazantow a dźiwich kaczkow.

W druhej pokojzy oktobra kněźor Wylem awstriskeho trónskeho naßlědnika Franza Ferdinanda w Konopischtu wopyta, hdźež budźa w tym cźaßu wulke hońtwy.

Wólbne prawo sa žónske w Belgiskej.

Pschi poßlednich wólbach do ßejma ßu sozialdemokratojo ſ nowa někotre wokrjeßy pschidobyli. S tym ßu ßo poměry w ßejmje tak pscheßunyle, so ani konserwatiwni, ani liberalni wjazy pschewahu nimaju. Knjeżerstwo je teho dla sa nusne mělo, sozialdemokratam jich žadanje sa nowym wólbnym sakonjom dopjelnicź. W trónskej rěcźi, ſ kotrejž je ßo nowy ßejm wotewrił, ßo pschipowjedźi, so ßo ßejmej naczisk noweho wólbneho sakonja pschedpokoži. Po nim niz jenoż wschitzy mužszy Hollandźenjo, ale też Hollandźanki ſ někotrymi wuwsacźemi wólbne prawo dostanu.

Mobilisazija na pruhu.

Ruska saßo dźěł ßwojeho wójska na pruhu mobilisuje. Teho dla ßo w 4 wokrjeßach Pskowskeje, w 3 wokrjeßach Witebskeje a w jenym wokrjeßu livlandskeje gubernije reservistojo do wójska swolaju. Někajkeho wójnskeho stracha dla ßo wójsko njemobilisuje.

Wopyt ruskeho wójnskeho łódźstwa w Franzowskej.

Dźenża do franzowskeho wójnskeho pschistawa Bresta ruske wójnske łódźe „Zesarjewicź“, „Andrij Perwoswany“, „Gromoboj“, „Sskawa“, „Admiral Makarow“, „Pallada“, „Bojany“, „Rurik“ a schtyri torpedyſaniczaki na wopyt pschijědu. Ruskej eskadrje 150 offizěrow a 5000 matrosow pschißkuscha. Tak ßylna ßo ruska namórska móz hischcźe ženje w žanym franzowskim pschistawje pokasała njeje. Ruzojo w Brestu druhu eskadru franzowskich wójnskich łódźow nadeńdu.

Swjask mjes Schpaniskej a Franzowskej.

Schpaniska je we wulkej pjenježnej nusy. Bohata Franzowska je swólniwa, jej ſ cźěßna wupomhacź, jeli so by wona ſ njej swjask sczinika, po kotrymž by schpaniske wójsko a łódźstwo k sakitanju Franzowskeje swjasane było. Sa to by Franzowska Schpaniskej trěbne pjenjesy k srjadowanju statneho dołha, k twarjenju żelesnizow, kanalow, podkopkow a k ponowjenju wójska a wójnskeho łódźstwa pożczika. Franzowski presydent Poincaré dla wobsamknjenja schpaniſko-franzowskeho swjaska do Schpaniskeje pschijědźe.

Wojowanje Italskich ſe sběžkarjemi w Tripolisu.

Turkowska je drje psched létom Tripolis Italskej wotstupiła, tola tamnische muhamedanske wobydlerstwo hischcźe teho dla njeje Italsku jako ßwoju knjeżerku pschipósnało. Italszy ßu ßebi jenoż kromu kraja pschi mórskim brjohu podczißnycź mohli, snutska je wobydlerstwo hischcźe njewotwißne. Wutoru běchu, każ italska knjeżerstwowa telegrafowarnja „Agenzia Stefani“ wosjewi, italszy wojazy pod generalom Torelliom pola Suary pschecźiwo sběžkarjam wucźahnyli. Tucźi běchu ßwoje stejischcźo pola Gsura wopuschcźili a ßo w khětrej ßylnosczi w Texnizskim dole shromadźili. Italszy w dwěmaj wotdźělenjomaj postupowachu, ſ kotrejuž prěnje w hórkatej ſ hustymi kerkami porosczenej krajinje khroble ßo wobarazeho njepschecźela setka. Sběžkarjo też spytachu, ßo do Italskich dacź, tola se ßylnym wohnjom jich cźi wotrasychu. Italszy khětru liczbu ludźi shubichu, mjes nimi generala Torellia, kotryž bě w prěnim rjedźe na jich cźole stał. Na stronje sběžkarjow je teho runja wjele ludźi padnyło. Italszy ßo w dobytych stejischcźach roslěhachu.

Sjednoczene staty połnózneje Ameriki

ßu wobsamkle, wójnske łódźe pschi mexikanskich mórskich brjohach wostajicź, każ dołho ßebi to sakitanje amerikanskich stacźanow żada. Napjatosćź mjes sjednoczenymi statami a Mexikom njeje hischcźe popuschcźika. Mexikanski presydent Huerta, kotrehoż sjednoczene staty jako tajkeho njepschipósnawaju, je w ßejmje rjekł, so je 100,000 muži ßylne mexikanske wójsko hotowe, wótzny kraj sakitacź. S tym drje dyrbja ßo sjednoczene staty wottraschicź, se ßwojim wójskom w Mexiku porjad postajicź.

Japanska ßo na nowu wójnu pschecźiwo Chinje hotuje.

Japanske knjeżerstwo ßo hischcźe ſ tym njespokoji, so je China ßlubiła, Japanskej żadane doscźcźinjenje sa skónzowanje někotrych Japanskich w Nankingu dacź. Wono ßebi hischcźe dale żada, so by ßo general Changsjuen, kotryž je Nanking dobył a sběžkarjow sbił, wotßadźił. So by ßwojemu żadanju doras dała, je Japanska dwanacźe wójnskich łódźow psched Nanking póßłała. Japanska po sdacźu pschiczinu k wójnje pyta a ßo na nju hižo pschihotuje. Ruske nowiny ßu ſ Japanskeje powjescź dostałe, so je ßo hacź do sańdźeneje njedźele po zykej Japanskej hižo 220000 reservistow swołało. Do Port Artura a Koreje je ßo poßlednje dny 30 łódźow ſ kanonami a muniziju póßłało.

Japanska, kotrož na rospadnjenje Chiny dźěła, je też revoluziju chinesiskich pokodnischich provinzow po mózmoscźi spěchowała. Nětko po poraženju revoluzije wona jejnymaj wjednikomaj, dr. Sunjatsenej a generalej Hwangej, wucźeł dawa. Na jeju popadnjenje bě chineske knjeżerstwo wulke myto wustajiło.

Poßlednje powjescźe ſ Nankinga praja, so tam njeporjad knježi. Generalej Cźanghsuenej njeje mózno, wojakow na wusdźe dżerżecź. General pjecza město Chinesow Mandźuskich sa sastojnikow postaja. Wukrajenjo a Chinesojo ßebi żadaju, so bychu jeho wotßadźili.

Schtyri japanske kschižaki „Tsuschima“, „Njitaka“, „Kasagi“ a „Iwata“, kanonski cźołm „Cźihaja“ a schtyri japanske torpedyſaniczaki pod wizeadmiralom Nonu psched Nankingom leża.

Njeßudź njesprawnje!

Saleschowski hajnik Struzin bě jako dobry cźłowjek znaty. We ßwojej ßłużbje drje bě kruty, ale to jemu nichtó sa sło njeměješche. Sslużba je ßłużba a chze-li cźłowjek ju sdżerżecź, dyrbi ßwoje winowatosćze dopjelnjecź. Hewak měješche hajńk dobrocźiwu wutrobu, a hdyż by k njemu něchtó ſ próstwu pschischoł, wěsćze bjes pomozy njeby woteschoł.

Saleschow bě mała wjeska, bě tam jenoż schěßnacźe cźißkow. Wjeska njebě ani ßamostatna gmejna, ale bě se ßußodnej wßu sjednoczena. Teho dla w Saleschowje ani korczmy njebě. Klamaŕ tam jenoż běsche, kotryż pak też piwo w bleschach pschedawasche. Hajńkownja stejesche trochu sdalena wote wßy, blisko wulkeho lěża.

Pucźowazy rjemjeßlnizy, kotsiž we wokolinje ßo njesnajachu, ßo podarmo po korczmje praschachu, bdyż bychu do Saleschowa na nóz pschischli. A dokelż běchu wobydlerjo ſ wjetscha khěžkarjo a ruma na hospodowanje njemějachu, by ßebi někotryżkuli pucźowazy k hajńkowni saschoł a tam wo pschenozowanje proßył. Spokojił ßo by, hdy by ßo jemu dowoliło na ßłomje wo jstwje leżecź, też hdyż bě to w symje. Hajńkowa by jemu někajki pschikryw pożczika a to by jemu doßahało. Tajzy ludźo njejßu swukli w moschkowych poßleschczach lěhacź.

Běsche-li tajki cźłowjek swonkownje jenoż trochu pschistojny, hajńk jemu pschenozowanje njeby sapowjeł. Haj, rady by ßebi druhdy też ſ někim zyle njesnatym popowjedał a hajńkowa by pschenozowarjej też nješchto k jědźi dała.

Hajńkez dźěcźi njeměješchtaj, a w tej ßamocze ßo jimaj druhdy doscź jara styskasche.

Něhdy nałeto wjecźor pschińdźe do hajńkownje khromy prosćheŕ a proschesche wo pschenozowanje. Struzin ßebi jeho ßłědźo krucze wobhlada a rjekny:

„Cźeho dla niz, jeli so chzecze na schpundowanju leżecź. Pschejara syma hižo wjazy njeje.“

Prosćheŕ ßo ſ wutrobnymi ßłowami podźakowa a hajńkowu pro-

schesche, so by jemu městno pokasaka, hdźež by mohł na schpundowanje žo lehnyć.

„Nó, žnadź tak nusne nimacže", hajnik rjekny, „wschako je hischcže dosć žwětko. Doczakajcže trochu, nascha macź wam do něschto k jědźi, abo njeisce hłódny?"

„Hłódny žym, wujo", proscheŕ rjekny, „ale nochźych waš s proschenjom wobcźežowacź, hdyž scže tak dobri byli a mje tule psches nóz sdźerželi."

„Kusk khlěba dla wschak njeje tak slě", hajnik wotmolwi, „a ruma tu tež budže. Pola naš ludźo husto pschenozuja."

„To žym žkyschał, wujo, a kóždy waš sa to khwali, so macže žmilnosć s zusymi ludźimi. Wschako wam to Bóh luby Knjes saplaczi."

Hajnik žo s nim do rěczow da, a proscheŕ jemu powjedasche mjes druhimi wězami, kak je do njesboža pschischoł. So je jemu pscheď lětami pschi puschczenju schtomow sdonk na nohu padnył a ju jemu pscheraspł.

Hajnik to wutrobnje wobžarowasche.

Hojńkowa zusemu khudakej taleŕ cźopkeje polimki a kruch khlěba da, a potom wón, hdyž bě žo sa wjeczeŕ podźakował, na kubju do komory spacź džěsche. — —

Hdyž bě hajńkowa rano stanyła, dźiwasche žo, so žu durje na kubju wotewrjene. Ale tež durje do komory běchu wotewrjene. Hnydom muža na to kedźbneho sczini.

Hajnik do komory sastupiwschi wuhlada, so bě tam wschitko pschemjetane. Drasta, kotraž bě na wěscherju wišaka, bě dele czišnjena. Hajnik ju sběže a do saka žwojeje njedźelskeje žuknje pomaža.

„Žona, tu je něchtó pobył a naš wobkradnył", wón rjekny. „Tule w saku žym móscheń s pieczimi tolerjemi měł a ta je prjecź."

„Ale kak je žo to mohło stacź", hajnkowa žo dźiwasche. „Ja dźě žym tola wjeczor durje samknyła a njejžym žkyschała, so by je schtó wotewrjał. A tež ani poš njeje saschczowkał."

Hajnik njewotmolwi a dóńdźe na kubju. Proscherja tam njebě.

„Tón njekhmanik je naš wobkradnył!" wołasche, hdyž po skhodźe dele džěsche. Sawěscže je dundak jenož sa pjenjesami žlědźił, ale tych hajnik w komorje njemějesche.

„Ssnadź by tu móscheń njedźelu něhdźe shubił", wona rjekny.

„Derje wěm, so žym ju měł, hdyž žym žo ju žlękał. A schtó dha by to tule wschitko pschemjetał? Ně, to něchtó druhi njeje był, khiba tón proscheŕ. Czeho dla je tež takle njewobkedźbowany chżył woteńcź? Ale wot dženžnischeho dnja tu nikoho wjazy pschenozowacź njedam, njech pschińdźe, schtóžkuli chze. Tole potom ma człowjek sa žwoju dobroczinosć. Pschewjele dobroczinoscze je schkódne."

Hajńka njemjersasche tak jara, so bě pjecź toleŕ pschižadźił, ale so bě sa žwoju žmilnosć hischcže njedźak měł. Wón bě wjazy dnjow mjersazy.

Hischcže na wohidny podawk njebě sabył, tu na wjeczor saže něchtó na nóz pschińdźe. To bě mkody, dosć pschistojnje sdrascźeny człowjek, najskerje rjemjeślnik. Hižo žo pocza schěricź.

„Proschu waš, wujo", wón rjekny, „sdźerźcże mje tu psches nóz. Chzu leżecź, hdźežkuli je. Myślach žebi, so je we wšy korczma, ale to žo sjebach, a na pucź do druheje wšy žo nětkole njemóžu podacź. Njejžym tu snaty a boju žo, so mohł žo w lěžu něhdźe sabłudźicź."

„Na to ani myšli bycź njemóże!" hajnik njelubje wotmolwi. „Njedawno je naš tu jedyn zuły wobkradnył. Duž nikomu wjazy njewěrju a tež nikoho tu psches nóz njesdźerżu. Njedundajcże po žwěcże a njebudźecże trjebacź pschenozowanje pytacź."

„Ja njedundam, wujo!" mkodźenz wotmolwi. „Hižo lěto běch pola mischtra a nětkole dyrbju na měru, teho dla du domoj. Telko pjenjes nimam, so bych mohł po želesnizy jěcź, dokelž mam staru macź, kotrejž dyrbju na sežiwjenje pschidawacź, duž dyrbju pěschi hicź. Ssym czestny człowjek a czaš žiwjenja njejžym nikomu niczo pschekschiwił. Hdy by tu korczmy było, bych waš njewobcźežował."

„Jenož džicze saže w měrje dale", hajńk wotmolwi a žo wot njeho wotwobroczi.

Mkody muzski srudny woteńdźe.

„Poslkuchaj, muzo!" hajńkowa rjekny, „žnadź jeho tola njebě měł wotehnacź, mi je jeho žel. Mi žo czestny a sprawny człowjek bycź sda."

„Tamón žo tež czestny bycź sdasche", hajnik snapschecźiwi. „Ně, žona, to cžinicź njebúdźemoj; nětkole žu czestni ludźo jara schpatni a njejžu teho hódni, so by człowjek s nimi žobuczucze měł. Woni žu pschiwukli, k nam kaž do korczmy khodźicź. Hdyž jich něschto s krótka wotbudźemoj, to saže wotwuknu, a smějemoj měr. To niczo druhe njepomha."

Hajńkowa hižo niczo dale njerjekny, hacźrunje budźesche najradscho mkodeho człowjeka wróczo sawołała. Ale druhdy bywasche jeje muž jara twjerdy a njeby žo chzył dacź naproszycź.

Mkody muzki bě sa tón czaš kruch pucza wot hajńkownje wotescholk a sastał. Tu pucź, pschi kotrymž schtomy stejachu, se wšy k lěžej wjedźesche a nětkole žo pschi czmje w lěžu shubjowasche. Wón njewjedźesche, kak wulki mohł lěž bycź, hacź móże hischcže tón džeń psches njón dóńcź, a kak daloko smeje do žuždodneje wšy. Bojesche žo, na pucź psches njesnaty lěž žo nastajicź.

Tu žo dohlada, so blisko pucza pschi schtomje žkomjana buda steji. Bjes dwěla bě ju tam žadowy wikowaŕ wot nasymy hischcže stejo wostajił. Puczowazy do njeje pohlada a widźesche, so w njej hischcže něschto žkomy leži. Hnydom žo rossžudźi, w njej pscheno-zowacź. Wón žebi myšlesche, so drje budże to tola lěpje, hacź pod holym njebjom pschebywacź, woželbje hdy by poczako žo deschczowacź. Njebjo bě trochu samróczene.

Mkodźenz žo w budże žydże a wuczahnywschi se saka kusk žucheho khlěba, pocza jěscź. Potom tyknu žebi pod hłowu waczok a žo lehny, hdyž bě žo najprjedy pobožnje pomodlił. Wušnyczź pak njemóżesche, pschetoż syma s nim tschaželesche. Na nosy žebi něschto žkomy namjeta.

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Paduchstwo.) Pjatk rano wokoło 2 hodźin žo jedyn poliziśt na žwojim wokolokhodże na póstskim městnje dohlada, so žo jedyn muž pschi filiali Lehmannez zigaroweje pschedawarnje na khěžorskej drósy na podhladne waschnje tulesche. Hdyž poliziśt k Lehmannez klamam pschińdźe, njesnaty czekny. Klamowe durje běchu wocžinjene, a w klamach žamych njebě nichtó pschitomny. Poliziśt žo teho dla sa cźěkazym puschczi a jeho na theaterskej haždy doscźěhny a saždapi. Wón jeho na polizajstwo dowjedźe, hdyž drastu jateho pschepytajo w jenej jeho schtrympow 121 hriwnow namakachu. Mjes tym bě jedyn druhi poliziśt Lehmannez klamy strażował. Pschekupzej Lehmannej hnydom podawk wosjewichu a tutón spósna, so běchu žo w paduchowej schtrympje namakane pjenjesy s jeho klamow kranyke.

— 25lětny dźěłacźerski jubilej je sańdźeny tydźeń dźěłaczerka Marja swudowjena Libschowa we Weigangez lithografowarni žwjeczika. Pschi tejle składnosczi žu jejni dźěłodawarjo a žobudźěłaczerki jejne dźěłanske městno rjenje s różemi wupyschili a jej nahladne dary pschepodali,

— Stolětne wopomnjecze bitwy pola Lipska budże žo w Budyschinje 18. oktobra se žmólnizowym a lampionowym czahom a po rospuschczenju czaha s kommersom žwjeczicź. Ssmólniza a lampiony žo na měschczanske khosty wobstaraju a žo mjes wobdźělnikow pschi czahu darmo wudźěla. 19. oktobra rano budże budźenje s hudźbu a potom směja žo patriotiske konzerty.

— (Ssudniske na pscheždadźowanje pschedawanje.) Ssrjedu 24. septembra dopołdnja w 9 hodźinach budża žo w žudnistwowej pscheždadźowarni (w justiznym hrodże) wschelake ratarske maschiny, 1 pižanska maschina, 1 Brockhauski lexikon, 175 bleschow wina, 4 sosy, 1 schatowy khamor a druhe wězy na pscheždadźowanje pschedawacź.

— Požwjeczenje Budyskeje lětadłoweje kólnje, sa kotruž je Budyschin 8000 hriwnow nałożił, je žo sańdźenu njedźelu popołdnju pschi najrjeńschim wjedrje w pschitomnosczi wjele tyžaz pschihladowarjow wotmęło. Sa kólnju žo nědduschi konjemz Weigangez koblarnje wužije. Twarjenje je 40 metrow dołhe a 13 metrow schěroke. Na tšesche je s hobrskimi běłymi pižmikami napižane: „Budyske lětadłowe sastanischczo". Lětarjo móża tole pižmo s khětreje wyžokosczе a dalokosče czitacź. Wyschschi měschczanosta Käubler mějesche poždwjeczazu rěcź a w mjenje města Budyschina kólnju a lětanischczo kral. sakskemu towarstwu sa powětrolětanje pschepoda. Se žławu na krala wón skónczi. Generalny leutnant Laffert postrowy a sbožopschecza krala, krónprynza a prynza Bjedricha Chrystiana sdźěli, pschewsa lětanischczo a na město Budyschin žławu wunježe. Na to žo lětanje sapocza. Pschi nim žo lětaŕ Hanuschk s jenym jenotsěschnikom, lětaŕ Schall teho runja s jenym jenotsěschnikom a lětaŕ Schmidt s dwojotsěschnikom wobdźělichu. Pschi poždwjeczazym lětanju dosta Hanuschk, kotryž bě 25 mjeńschinow 35 sekundow leczał, 1. myto, 468 hriwnow 50 pj. wucžinjaze, Schall, kotryž bě 25 mjeńschinow 32½ sekundy leczał, jako 2. myto 464 hr.

50 pj., Schmidt, kotryž bě 17 mjeńschinow $3^1/_2$ sekundy leczak, jako tsecze myto 267 hriwnw. Pschi napschemomjetanju bombow mějachu lětarjo ſ najmjeńscha ſ wyßokoſcze 300 metrow na wosnamjenjene měſtno dwajpuntowſke pěſkowe měchi, kotrež jako bomby ßkužachu, mjetacz. Pschi tym Hanuschk, kotrehož tſi bomby $23^1/_2$, $15^3/_4$ a $20^1/_2$ metra wot wosnamjenjeneho měſtna padnychu jako prěnje myto 200 hriwnow dosta. Druhe myto, 100 hriwnow wuczinjaze, ßo Schmidtej pschipóſna. Na wutrajne lětanje dosta Schmidt 205 hr., Schall 167 hriwnow. Hanuschk 128 hr. Poradzene nuſne ſleczenje k ſemi ſwonka lětanischcza běschtaj Schmidt a Schall wuwjedkoj.

K napschemo lětanju, kotrež ßo ßrjedu wotmě, běchu ßo ſ nowa tyßazy ludźi k lětanischczu ſeſchke. Tón krócz ßo najprjódzy wo wupuſczenje żeleſnizy jednasche. Lětarjo dyrbjachu ſ 300 metrow wyßokoſcze dele pschijěwſchi patrony ſapalicz, na to na lětadło ſaßo ſaléſcz a potom bjes zuſeje pomozy wotjěcz. Pschi tym Hanuschk 1. myto ſ 300 hr., a Schmidt 2. myto ſ 200 hr. dobu. Pschi na pschemo leczenju na dalokoſcz 15 kilometrow bě Hanuschk ſe 14,34 mjeńschinow najſpěſchnischi, Schall bě 16,18 mjeńschinow a Schmidt 16,34 mjeńschinow trjebak. Hanuschk dosta 500 hriwnow, Schall 300 hr., Schmidt 200 hr. Pschi prěnim ſlěcze mějesche Schall njeſboże, ſo ßo jeho lětadło ſ zyka do powětra njeſběhny. — Jutſje njedźelu 21. ſeptembra popołdnju wot 4 hodźin budże ſ nowa na pschemo lětanje.

— (Zuſe lětadło nad Budyſchinom.) Pjatk wjeczor wokoło 6 hodźin jene zuſe lětadło ſ ranja k wjeczoru nad Budyſchinom leczesche. Wono mějesche formu wulkeho ptaka.

S Wownjowa. W lěßu kublerja Herczela ßu ſchtwórtk dźěłaczerja Kaplerja, w Budyſchinje narodzeneho, wobwěßnjeneho namakali. Kapleŕ, kotryž bě woženjeny, mějesche ßo njekaſanſtwa dla pſched ßudom ſamolwicz a je drje ßebi żiwjenje wſak, dokelž ßo khoſtanja bojesche.

S Njeßwaczidła. Cżopke ſeptemberſke dny ßu w jenej jabłoni na puczu mjes Njeßwaczidłom a Bóſchizami nalětnje cżerjenje ſbudźiłe. Schtom ßo w nowej kſchczenjowej pyſche kraßni.

S Jaßońzy pola Njeßwaczidła. Na jenym tudomnym knjeżim polu worajo je dźěłaczeŕ Bulank ſ płuhom do jeneho pohanſkeho rowa ſawadźił. W nim ßu ſchtyri popjelnizy, mjes nimi jenu wulku ſ popjełom, namakali.

S Huczinu. Drje jena ſ najſtarſchich cżełkowych żonow je tudomna Nowakowa. Wona tele dny ßwoje 80. narodniny ßwjeczi. Sswoje ſaſtojnſtwo jako cżełkowa żona w Huczinjanſkej woßadże wona hižo 35 lět ſaſtawa. Dokelž je hiſchcze dżenża Bohu dźakowano cżika a cżerſtwa, chze jo tež dale wobſtaracz, tak daloko hacz budże ji Bóh luby Knjes móz k temu ſpożczowacz.

Cżeſczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiż chzedża ſa nje na

4. ſchtwórtlěto 1913

do prědka płaczicz, njech nětko **80 pj.** we wudawarni **Serbskich Nowin** wotedadża.

Cżi, kotſiż ßebi **Serbske Nowiny** pſches **póſt** pſchinjeſcz dadża, njech tola njeſapomnja, ßebi je tam bórſy ſkaſacz. Na ſchtwórtlěto ſaplaczi ßo ſa **Serbske Nowiny** na ſakſkich a pruſkich póſtach, każ tež w druhich krajach němſkeho khěżorſtwa **90 pj.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchiłohu „Pomhaj Bóh" płacza na póſcze **1 hr. 30 pj.,** ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

S Haßłowa. (Sſerbſki wjeczor). Na rjany poradżeny ßerbſki ßwjedżeń ßerbſka ſtudowaza młodżina wróczo ſhladuje. Njedźelu 14. ſeptembra wotměwaſche tu Prażſka „Sſerbowka" ßwój prěni ßerbſki ßwjedżeń. Poßkucharjow, kotrychž bě ßo jich telko ſhromadźiło, ſo rumnoſcz ſale wjazy njedoßahaſche a ſo dyrbjachu mnoſy wonka woſtacz, powitawſchi, k. ſtud. mul. Krjeczmar ſ krótka hiſchcze ſaměr tuteho wjeczora roſpominaſche a ſpomni tež woßebje hiſcheże na to, ſo je „Sſerbowka" tutón ßwjedżeń wuhotowaka, pſchetoż běchu ßo tež druſy najprjedy ſamołwili, woßebje ſa pſchednoſchk na tutym ßwjedżenju, potom pak naß ſkoro w poßlednim wokomiku ßedżo woſtajili. Pſchejeſche ſhromadżenym, ſo by ßo jim pola ſtudowazych prawje derje lubiło a ſo bychu ſpóſnali, ſo ßerbſki ſtudenta ßłuſcha ßerbſkemu ludej a ſo dyrbi ßerbſki lud a ßerbſke ſtudentſtwo hromadże dźěłacz, dyrbi-li ßo Sſerbſtwo hajicz a dobre ßerbſke poczinki ſdżerżecz a ſpěchowacz. Na to pſchednjeße knjes gymnaſiaſt Ryczeŕ baßeń „Sapſchehńmy ßo" wot Cżiſchinſkeho, kotroż ßo ſe ſahorjenoſczu pſchija a ßo ſe ßylnym pſchikłeſkom mytowaſche. Knjes ſtud. theol. Bruſk wo „ßerbſkim ludże a ſtudentſtwje" rěczeſche. Pokaſa, kak móże kóżdy Sſerb, kóżdy ſdźěłany Sſerb ſe ßwojim ludom wobkhadżowacz. Hdyż ßu ßo hižo naſchi prjedownizy prózowali ßerbſke poczinki, ßerbſku ßwěru, ſprawnoſcz, nabożnoſcz a pobożnoſcz ſeſnacz a ſpěchowacz, cżeho dla dyrbjeli ßo potom ſtudowazy wot teho wotwlakowacz? Hdyż hižo wo młodoſczi jeneho luda tamne ßłowa płacża: „Schtóż ma młodoſcz we ßwojej mezy, teho je tež pſchichod zyłeho naroda", potom płaczi to najprjedy wo ſtudowazej młodoſczi, pſchetoż ſchtóż ma tu, tón ma ßwět. To naſch ßerbſti lud tež derje wo ßebi cżuje a ſjawnje dopokaſuje. Kak je ßerbſki ſtudent pola ßwojeho luda widżany a ſchto ßerbſki lud wſchitko ſa ßwojich ſtudentow cżini, to wědża jenoż cżi, kiż ßu ſtudowali a kiż ßu ſe ßwojim ludom bliże wobkhadżowali. Najkraßniſchi pomnik ſa ßwoju hoſpodliwoſcz a pſcheczelnoſcz k ſtudentam je ßebi ßerbſki lud bjesdwělomnje ſtajił ſe ſkhadżowankami. Hdże by ſkhadżowanki było, wo kotrejż mohli ſtudowazy prajicz, tam ßu naß hubjenje hoſpodowali abo tam njebě lud ſ nami? A ſchtó njeby ſnał ſdwórliwoſcz ßerbſkeho luda w materialnym naſtupanju. Na wſchě móżne waſchnje pyta ßerbſki lud ßwojemu ſtudowazemu cżeżke duchowne dźěło pſchijomne ſcżinicz. Nan a macz, bratſja a ßotry pſchinjeßu ſ luboſcze k njemu cżaſto doſcz cżeżke woporу. Sſerbſki lud wě, ſo trjeba ßwojich prawnikow, lěkarjow a duchownych. So pak móhli tajzy łożo ſtudowacz, dyrbjał kóżdy Sſerb ſaſtupicz do „Towaŕſtwa Pomozy ſa ſtudowazych Sſerbow", pſchetoż ſe ßnadnym pſchinoſchkom duchowne ſbożo ßwojeho luda pſchiſporjecz, je tola woprawdże cżeſcżehódny narodny ſkutk.

Sſerbſki ſtudenta dyrbi ſtacz krucże pſchi ßwojej khorhoji, żadyn wichor njeßmě jeho ſatraſchicz. Sjednocżicz ßo dyrbimy, ſo bychmy ſtali krucże na narodnym bitwiſchczu. Njech ßo na naß howrja ludy, wſchako Bóh je ſ nami, wjedże naß. Schtóż chze jónu ßwój lud wodźicz, a jeho duchowne ſbożo ſpěchowacz, dyrbi ßam najprjedy něſchto nawuknycz a woßebje tež nawuknycz ßwoju macżerńu rěcz. Tola hdyż trochu hłubſcho do ſtudentſkeho żiwjenja hladamy, ſchto ßo nam potom poſkicza do wobraſa? Kak wjele jich je, kiż ßwoju macżerſkczinu hanja, ßo jeje hańbuje a kiż ſ zyłym khłoßom do ßwěta trubja: „Ja ßym Němz", byrnjež tež Sſerba hnydom ſ jeho wobliczа widżał. Maja drje wſchemu druhemu khwile doſcz, tola něſchto ßerbſki dźěłacz, k tomu njeje khwile, njeje lóſchta, to njeje trjeba, ſchto to pomha — poſdżiſchemu němzowanju to trěbne njeje; abo njeje ſrudnje doſcz, hdyż ma ßerbſki ſtudenta cżaſto k wſchemu druhemu pjenjes doſcz, tola hdyż dyrbi ßebi ras jenu ßerbſku knihu kupicz a ßo we ßerbſkej literaturje trochu wudoſpołnjecz, potom je wſchudże wſcho próſdne a wſchudże je hłuboki doł?

Na kónzu ßwojeje rěcże namołwjeſche pſchitomnych ſtudowazych, ßebi na prěnim ßerbſkim wjeczoru ſawdacz ruzy k nowemu a żiwemu dalſchemu ſkutkowanju. Njech je pſchesjenoſcz ſtajnje naſche heßko, wobſtajnoſcz njech krónuje ſwjaſk naſcheje młodoſcże. Cżeho dla dha ſhubicz, wuſtudowawſchi, wſchitkón woheń, cżeho dla roswjaſacz ſaßo ſwjaſki młodoſtneho pſcheczelſtwa? Ně, wſchitzy ſkutkowajmy po ßwojich mozach ſa naſch wótzny kraj a lud „Bohu k cżeſczi, Sſerbam k ſpomóżenju", pſchetoż

Horja płód je dokonjenje,
Prózy ßyn je wjeßele,
Scżerpliwoſcz a pſchebędżenje
Saruczitej dobycże!"

Na to jimaſche ßo knjes faraŕ Delan ßłowa. Hdyż ßu ſtudowazy witali wſchěch pſchitomnych we ßwojej ßrjedżiſnje, potom mamy tež my jich powitacz a woßebje my ſ Baczońſkeſe woßady. Pſchetoż je to prěni ras, ſo ßu ſtudowazy, ſo je „Sſerbowka" w tak nahladnej liczbje pſchiſchła k nam do naſcheje woßady. My ßo ſtajnje ſwjeßelimy, ſo woni pſchińdu. Pſchetoż ſtajnje je waſchnje było, ſo ßerbſki ſtudenta khodźi mjes lud, ſo by ßerbſki lud widżał a ſpóſnał ßwoju nadżiju pſchichoda. Schto by było, hdy njebychu khorhoj krucże dżerżeli, hdy njebychu krucże ſtali na narodnym polu? Hdże bychmy brali ludźi, kiż bychu wucżili naſche dźěcżi. S dowěru ſtudowazy k nam pſchińdżechu a tuta dowěra je namakała wothłóß we wutrobach. So bychu njeßli khorhoj ßerbſku a ſtali krucże; teho dla ßu ßo tudy w Haßłowje ſhromadżili, ſhromadżili ſe ßwojim ludom, niz ſo bychu teptali ßerbſke poczinki k ſemi. So je runje „Sſerbowka" tutoń ßwjedżeń wuhotowała, je ſaßo dopokas jeje dźěławoſcże a pilnoſcże. Njeje wěrno, ſo ma myßle jenoż na reje a

wjeßela, ně hacz dotal ßmy widżeli zyle druhe wězy. Ja ßam běch něhdy ßobustaw tuteho towarstwa a jenoż ja wěm, schto mam ßo jemu dżakowacz. Tola niz ja ßam, ně tez zyka Baczońska woßada. Spomnju tu jenoż na njeboho k. Buka, kiż je nam nasch kraßny dom Boži natwarik, na k. fararja Libscha, kiż běsche tu pschede mnu na mojim městnje a kiż běsche ßobu najhorliwischi ßobustaw a starschi „Sserbowki". Wěrno drje je, so někotsi studowazy ßwoje winowatosće njedopjelnjeja. Tola na Prazsku „Sserbowku" ßo to żenje nakożowacz njehodżi. Wona je kóżdu dowěru, kotruż je ßerbski lud k njej měl, mytowaka. Tez dżenßa je pschischka, so by swjasku kruczischo mjes ludom swjasaka a sahorjenje sa ßerbsku wěz sbudżowaka. Czischinski khwali ruku rólniskeho luda, kotraż dyrbi ßerbska wostacz. Pschejemy ßebi jenoż, so bychu drusy ßwjedżenje, każ je „Sserbowka" tudy w naschej woßadże s nimi sapoczaka, scżěhowali, so bychu dale sahorjenoscz sa rěcz a ßerbsku czescz hajike. Bóh je nam dał ßerbsku macz a ßerbskeho nana a hrěch a s hrěchom je, schtóż ßo pschecżiwo nimaj pschehrěschi. Na horje Sinai da Bóh ßam kasnju kiż rěka: „Czesch nana a macz." To tez rěka: czesczuj rěcz ßam nana a maczerje, a schtóż to njeczini, ßo pschehrěschi pschecżiwo tutej kasni. Tu na mjesach chzemy teho dla ßobu skutkowacz s naschim studentstwom na narodnym skutku, schtoż je we naschich mozach.

Ssylny pschikles a tsikróczna ßkawa mytowachu „tute ßkowa a tez tudy hischcże ras w mjenje „Sserbowki" najwutrobnischi dżak sa tak kraßne ßkowa.

K temu ßo pschisamkny ßerbska hra 4 w jednanjach: „Czumpeliz serżant w bitwje pola Jiczina". Trajesche nimale tsi hodżiny a tola ßo nikomn njewostudżi. To dopokasa to, so kóżdy s wulkej kedżbnosczu pschihladowasche a poßkuchasche. Najßměschnische drje bě, hdyż Mots Czumpeliz serżantej s najnoműschim esperantom s nusy wupomha. Hrajerjo ßu ßwoju wěz derje czinili a kóżdy je po ßwojich mozach to poskiczik, schtoż je samóhk. Naßmjak je drje ßo kóżdy do ßyteje wole.

Wokolo 11 hodż. sapiskachu herzy hischcże někotre ßerbske reje, s kotrymiż ßo woprawdże kraßnje poradżeny wieczor skónczi. Njeje drje ßo nichtó hněwak, so je tam schok a ßo ras tak prawje na ßerbskim duchu wokschewik a radowak. Wam pak, lubi Sserbja, wschěm najwutrobnischi dżak, so scże studowazych „Sserbowki" w tak nahladnej liczbje wopytali a proßymy waß, pschińdżcże k létu saßo, shromadnje chzemy dżěkacz a potom tez „Sserbja Sserbja wostanu".

S Draždżan. Jutsje, njedżelu, chzedża ßo naschi lubi Draždżanszy Sserbja saßo ras do ßerbskeje Bożeje ßkużby w kschižnej zyrkwi shromadżicz. Kemschenje ßo, każ hewak, dopoldnja 1/2 12 hodż. sapoczinje a smeje k. farar Domaschka s Budestez spowjednu wuczbu, k. farar Matek s Barta prědowanje. Wschitzy lubi Sserbjo s bliska a s daloka ßo proscha a napominaju, so chzyli niz jenoż na prědowanju, ale tez jako hosczo sa Bożim blidom ßo wobdżělicz.

S Koßakuje. Srudne kschczisna ßu ßo tu ßwjeczike. Hdyż ßo sańdżenu niedżelu s nowonarodżenym dżěsczom tudomneho żiwnosczerja Jana Ryczerja s kschczenja domoj wjesechu, ßo mlodaj konjej tudomneho kublerja Kühna splóschischtaj a na bok skoczischtaj. S tym ßo kucża swróczi a ßo po tsi metry wyßokim brjosy dele wali. We kuczi ßedżaze kmótsja a kmótry ßo wschitzy sranichu, mjes nimi ßyn ratarja Kühna tak czežko, so je jeho żiwjenje w ßmjertnym strasche. Wón je ßebi někotre rjebka skamak a ßebi mosny stschaßk. Sa morweho jeho do starschiskeho doma pschinjeßechu. Dżěczo bě jenicżke, kotrež je pschi njesbożu njesranjene wostako.

Se Sserbow. W jenej wjeßzy nascheho ßerbskeho krajika knjeżesche hewak měr a pokoj. Sswoje gmejnske a druhe nalężnosczе wuradżowachu ßebi w ßwojej maczerischczinje, każ bě wot sastarska ßem tu waschnje. Na dobo bu hinak a to s tym, so ßo psches sdwórliwosc Sserbow jedyn zusy do gmejnskeje rady wuswoli. Tón ßebi żadasche — a to s polnym prawom — so dyrbja ßo wschitke wuradżowanja w tej rěczi wjesc, kiż wón móże. Sserbska to wěso njeje. Nětko drje to kóżdemu prawje njeje, dokelż ßo swuczene waschnje s tym pschekama. A to nichtó rad nima, woßebje starschi ludżo niz. Lud na wßach je dżěn w tym nastupanju tez ßylnje konserwatiwny. A tola ßu Sserbja ßami na tym wina. Mamy dżěn dosez tajkich ludżiczkow mjes nami, kiż maja ßo do naß tkóczazych zusych hnydom sa sastupjerjow w zyrkwi, gmejnje a schuli sa hódnych, dokelż rosymja „hubu wocżinicz". S tuteje ßamownosczе ßudża lohkomyßlni, so tajki muż tez wschitko rosymi, wo czimż rěczi, dokelż do wscheho rěczi. Po czaßu pak saczuja, schto ßu ßebi naparali. Druhdy je pschepossdże, wěz naprawicz, dokelż je ßo zusobnik pschekrucże saßydlił, druhdy pak ßo to saßo poradżi s wutrajnym, dżěkom. Hdyż chzedża Sserbja mudri bycz, njech ßo wo to staraja so ßwoje wjeßne nalężnosczе ßami sarjaduja. To je lětdżeßatki a hischcże dlěje schko, czeho dla niz w naschim czaßu? Duż mějcże wjazy ßebjewědomnja, lubi Sserbja, wjazy pscheßwědczenja a kruteje wole. Hewak po czaßu „na pßa" pschińdżemy.

S Lubija. Wutoru wieczor wokolo 7 hodżin chzyschе jena ordonanza, jedyn dżeßatnik 48. pólneho artilleriskeho regimenta, na swonkownej Budyskej drósy s jěsdnym kolom automobil jeneho Lubijskeho twarskeho mischtra wobjěcz. W tymle wokomiku automobil ßwobodneho kujesa se Salza s Ketliz pschijědże a kolojěsdneho shrabny, kotryż ßo někotre metry ßobu wleczesche. S khětrej ranu na hkowje snjesboženeho sběhnychu a jeho w bliskosczi bydlozemu dr. Hoffmannej swobalicz dachu. Jenoż temu, so wojak mjes prědnjej autowobilowej kole padże, ma ßo dżakowacz, so ßo njeje sajěł.

— Manevry sakskeho 12. armeekorpsa mjes Lubijom a Žitawu, kotrež ßu ßo 18. septembra sapoczake, ßo póndżelu 22. septembra skónczа.

S Lubija. Jedyn awstriski wojerski ballon je njedżelu pschipoldnju na jenu luku blisko pohrjebnischcża dele slecżik. W ballonje, kotryż bě ßo ßobotu wieczor 1/28 hodżin we Winje do powětra puschczik, major s Umlauft a leutnant Machart ßedżeschtaj.

S Lubija. Sańdżenu póndżelu ßu tu jenu dwazeczilětnu holzu sajeli. Wona bě s ponnyskim sapschahom psched hoscżenz „Wettinskeho dwora" pschijěka a ßo sa dżowku ruskeho wyschkowskeho leutnanta Maruschki wudawaka. Wyschschemu pinczнikej bě ßo wustupowanje zuseje nadpadne sdako a teho dla bě wón poliziji powjesczi dał. Ta holzu saja, a pschi tym ßo wukopa, so bě wona s Draždżan a so je hižo wschelake jebanstwa skuczika. Ponnyski sapschah bě wona inspektorej na knjeżim dworje we Hluschinje wurěczała.

S Lubija. Wutoru wieczor je ßo w Lubiju dwazeczilětny samkař Alfred Kaiser s Budyschina satsělił. Wón běsche ßo do dżowki jeneho Lubijskeho wobydlerja salubował, tola holza ßo jeho sdalowasche. Kaiser, kotryż w Zimmermannej woknjeřni w Budyschinje dżěkasche, bě wutoru do Lubija jěł, tam do wobydlenja starscheju ßwojeje lubeje schok a ßebi psched jeje wocżomaj kulku do spanja tsělił. Prjedy teho bě pjecża do lubeje tsělił, tola kulka bě mißka. Jeho hnydom do hojerńje donjeßechu, hdżež je wón hižo sa jenu hodżinu wumrjeł.

S Kulowa. Jena żona se wßow tele dny jenej hosposy ßwój dobry twaroh poruczesche. Kak wulke pak bě spodżiwanje, hdyż wona twaroh s korba wsa. Wona bě jón do ßudobja sczinika, kotrež ßo woßebje w nozy wużije. Hosposy wěso hnydom appetit sa twarohom sańdże, a hacz runje ßo wjeßnjanka sarocżesche, so je hornz zyle czisty a njewużity byk, dyrbjesche ßwój twaroh saßo domoj njesc.

S Hósnje pola Wojerez. Hižo dolho chzychu w Hósni zyrkej natwaricz. Sa twar ßu wjele lět pjenjesy sběrali a hdyż běchu 60000 hriwnow nahromadżili, ßu loni s twarom sapoczeli a jón lětßa dokónczili. Póndżelu je ßo nowa zyrkej psches generalneho superintendenta Haupta s Wrótßkawja poßwjeczika. S dobom je ßo nowy duchowny, k. Kaebsch, do sastojństwa sapokasał.

Se Sleho Komorowa. W briketarni jamy „Hilżbjetine sbožo" je ßobotu dopoldnja wuhlowy proch rosbuchnył. Pjecz woßobow je ßo czežko wopaliko.

S Khoczebusa. S automobilom je ßo na drósy mjes Khoczebusom a Borschczu tsinaczelětna holza Marta Skarez pschejěka. W automobilu ßedżaze woßoby czežkosranjene dżěczo do jeneje tudomneje kliniki dachu, hdżež je nasajtra wumrjeło.

S Rowneho pola Sslepeho. Sańdżenu ßobotu ßo tu powjesc rosnjeße, so ßu pjatk psched wieczorom 600 hriwnow hotowych pjenjes s maßiwneho twarjenja tudomneho polburа Nowaka kradnyli. Paduschstwo pytnywschi běchu hnydom polizajskeho pßa skasali, kotryż hižo s ranschim czahom s Běkeje Wody pschijědże. Tudomny żandarm Flaschka pschepytanje wodżesche. Polizajski poß njemożesche prawy ßlěd wuczuchacz, dokelż bě paduch kluczk khamora, w kotrymż běchu ßo pjenjesy khowake, ßobu wsak. Polizajski poß tez żadyn ßlěd s dwora njenamaka, ale jenoż po dworje a we wobydlenju wokolo czuchasche. Duż po sdaczu paduch njeje wot wonka pschischok.

Přilopk.

* Czežke njesboże s automobilom je ßo ßrjedu blisko Großenhaina stako. Pschi sawinjenju pola żelesniskeho pschekhoda njedaloko Prösena ßo automobil hrabje Einsiedela, kotryż jón ßam wodżesche, samota, do jeneho schtoma sawadżi a ßo zyle rosrasy. Mjes tym

so hrabja se stróżelemi woteńdże, ßo hrabinka na dróhu wucźißny a ßo cźežko srani; mjes druhim ßebi kolenowe jabłuko a někotre rjebka słama. Hrabinku ßu do jeneje Draždźanskeje kliniki dowjesli. W ßmjertnym strasche wona wjazy njeje. Hrabinskaj mandźelskaj, kotrajž w Draždźanach bydlitaj, ßo s automobilom s Barlina domoj wróćischtaj. Tež chauffer je pschi njesbožu do schkody pschischoł a je ßo do starschiskeho wobydlenja dowjesćz dyrbjał.

* Pola jeneho kublerja w Pulsenje pola Riesy dyrbjesche ßo jena ßucźelna kruwa dorésacź. Nésnik ju sabi, wocźini żiwot a żiwe cźelko won wsa, kotrež ßo nětko s zyznej blescha wocźehnje.

* Zakoßne ßamomordarstwo je w Lipsku jedyn póstski pomoznik skucźił. Najprjódzy ßebi s britwju krk, potom lewy bok schije a skónczńje wulku żilu pscherésny. Dokelž ßo hnydom njewukrwawi, ßo jenemu żelesniskemu cźahej pschejećź da. Bojosćz psched khostanjom je jeho pjecźa k ßamomordarstwu pohnuła.

* (Spytane mordarstwo.) W Draždźanach ßobotu dopołdnja do wobydlenja wobstarneje dźowki semrjeteho wyschscheho hajnika Endlicha młody cźłowjek, jejny wuj Max Schade s Czech, pschińdże. Bórsy po tym, so bě tutón do jstwy ßwojeje cźety stupił, jejni ßłużobni wótre wurěcźowanje saßłyschachu, hacź ßo skónczńje wutsěli. Ssłużobni hnydom do jstwy khwatachu a cźetu na semi s krwawjazej hłowu leżazu namakachu. Młody cźłowjek chzyschе cźeknyć, tola ßłużobni jeho wupschimnychu. Sawołanemu żandarmej ßo wón wusna, so je cźetu chzył moricź, so by jejne samoženje namrěł. Revolwrowa kulka je cźecźinu hłowu pschetsělika. Duż ßo wobstarnej żonje njebudże żiwjenje sdźerżećź móz. Mordar je prjedy se sastojnikom na żelesnizy w połnóznych Czechach był, tola ßu jeho se ßłużby puschcźili. Njehańbicźiwje wón pschispomni so je ßo na mordarstwo dołhi cźaß pschihotował.

* (Dwójne mordarstwo.) W Nowym Měscźe pola Stołpna je ßo sańdźenu njedźelu dwójne mordarstwo stało. 19lětny pschekupski pomoznik Bernicka s Meerana a 17lětna ßłużobna hołza Hajnkez s Delnjeje Wjasońzy, kotrajž běschtaj ßo njedawno sesnałoj, ßo na rejwanskej kubi w Nowym Měscźe s hołzynym prjedawschim lubym, 18lětnym fabrikarjom Otu Hertwigom, setkaschtaj. Tutón ßo s nowa wo hołzynu luboscź prózowasche, tola wona jeho wotpokasa a posdźischo se ßwojim lubym domoj dźésche. Tam bě ßo mjes tym w sahrodże Hertwig skhował. Hdyž Hajnkez se ßwojim lubym pschińdże, ßo Hertwig do njeju da a Bernicku s nożom do schije kowschi wón hołzy mantel s cźéła storhny a ju k wutrobje kłó. Wobaj ßo hnydom morischtaj. Mordarja ßu póndźelu sajeli, najprjedy do jasiwa hamtskeho ßudnistwa samkli a potom Budyskemu statnemu rěcźnistwu pschepodali. Nóż s 25 zentimetrow dołhim brjeńkom je ßebi wón njedźelu natocźił. Wón je ßebi potajkim mordarsiwo wotmyßlił. Mordarjowy nan je w Nowym Měscźe nózny poliziſt. Wón měješche srudnu winowatoscź, ßwojeho ßyna ßam sajecź.

* (Porod w żelesniskim cźahu.) Se żelesniskim cźahom wutoru w nozy do Kohlfurta jena wucźahowarska ßwójba pschijédże. Macź tejele ßwójby bě krótko psched Kohlfurtom jene dźécźo porodźika. Zonu na sastanischcźu do jeneje stwy dowjedźechu, hdźež ßo jej dalscha pomoz dosta.

* (Sapalenje.) W Ebersbachu pola Shorjelza ßu ßo wutoru w nozy schtyri sajmy, kublerjej Schumannej ßłuschaze, wotpalike. Woheń je ßo se słóstniskej ruku sałożił.

* Zeppelinnska powětrowa łódź „Z 1", kotraž je ßo pschi khéżorskich manevrach w Schlesyskej wobdźéliła a ßo póndźeln wjecźor w Liegnizy na domojslét k Frankfurtej nad Mainom puschcźika, njemóżesche wotmyßleny slét dla ßyluehо njewjedra a njepschihódneho wětra wumjescź. Wona je ßo wutoru dopołdnja ½10 hodźin do Liegnizy wrócźiła. Rano w 3 hodźinach wona w njewjedrje nad městom Pósnanjom jésdźesche. Wona podarmo spyta k semi dele sjécź a ßo s wětrom hacź k ruskim mjesam cźérjesche, móżesche pak ßo s cźaßom sawróćicź a je dopołdnja w 9 hodźinach do Liegnizy pschijéła. Dalokosćz wot Liegnizy do Pósnanja 150 kilometrow wucźinja.

* (Na jědojte hriby wumrjekoj.) W Rawiczu w Pósnańskej staj 78lětny dźékacźer Sliwinski a jeho schtyrilětna wnuczka na sajédojcźenje s hribami sthorikoj a wumrjekoj.

* (Snjesboženje němskeho wojeńskeho połnomóznika pschi manevrach w Franzowskej.) Wutoru dopołdnja je na jésbje do Toulouse k manevram wojeński automobil, w kotrymž pódła franzowskeho wyschka Duponta němski wojeński połnomóznik major s Winterfeldt, rusti a grichiski wojeński połnomóznik ßedźachu, ßo swróćił a ßo do pschérowa walił. Major s Winterfeldt pod automobil padże a ßo cźežko srani. Mjes druhim je ßebi bjedro słamał a w dolnim żiwocźe cźéżke franjenje poczerpił Mjes tym so majora s Winterfeldta pod wosom wucźeżechu, ßo wós sapali. Franzowski president Poincaré je majora s Winterfeldta wospjet wopytał. Wójnski minister je jemu offizérski łschiż cźeßneje legije pschepodacź dał.

* (Wucźisćenje mloka.) Nałożenju elektrizitety ßo pschezo nowe strony wotewrjeja. Dr. Beates w Liverpolu je nowe waschnje k wucźisćenju mloka s elektrizitetu namakał. Niż jeno tuberkulowe bazille, ale tež druhe bakterije, na pschikład dristanzu pola dźécźi wubudźaze, ßu ßo s elektrizitetu sniczike. Hischcźe sa schtwórcź léta mloko, po Beatesowym waschnju sterilisowane (cźisćene), kotrež bě ßo w stwinskej temperaturje dźerżało, zyle njepscheměnjene namakachu.

* (Spodźiwna ßmjercź.) Jedyn serżant Posewalskich kyraßérow ßo w manevrje pola Zarnefranza s hlebiju elektriskich grotow dótkny. Wón ßo hnydom s elekriskej mozu mori.

* Dla panzanja s mlokom ßu mlokarnskeho direktora Bocka s Kirchbacha pola Waldecka k 500 hriwnam pjenjeżneho khostanja, k saplacźenju wschěch ßudniskich khóstow a k wosjewjenju w nowinach saßudźili. Wón bě w létomaj 1911 a 1912 sjednoczenstwu Frankfurtskich mlokopschedawarjow s wodu pocźeńschene mloko pschedawał.

* Na slětu s Barlina do Parisa je létar Lübbe njesboże měł. Pschi Rheinje běsche wón dyrbjał k semi slecźicź. Hdyž bě ßo na dalschi slét s nowa puschcźił, běsche pola Hörschela hižo saßo nusowany, ßwój slét pschetorhnycź. Pschi tym wón do jeneho duboweho lésa slecźi. Jeho létadło (Rumplerski hołb) ßo zyle rosrasy. Létar ßam bjes wědomnja na semi leżo wosta, tola ßo pesdźischo saßo shraba.

* (Se ßwojimi dźécźimi s woknom won skocźiła.) W Stuttgarcze je wutoru dopołdnja na kasarnskej dróhy jena żona se ßwojimaj małymaj dźéśćomaj se schtwórteho poskhoda na dróhu dele skocźika. Żona bě hnydom morwa, cźežkosranjenej dźéśći stej ßo do hojerńje donjeßłej.

* (3 milijony hriwnow pjenjeżneho khostanja.) Mějeczelow jeneje spiritußoweje wikowarńje w Kólnje, Schwarzez bratrow, ßu dla pscheßmykanja (schmuglowanja) spirituża k tsjom milijonam hriwnam pjenjeżneho khostanja a cźežkemu jastwowemu khostanju saßudźili.

* (50000 hriwnow pschekschiwikoj.) Wyschscheho inspektora Sibbersa a sastojnika Stehra pschi połnodnjoamerikanskim parołódźnym towarstwje ßu sajeli, dokelž staj s najmjeńscha 500000 hriwnow pschekschiwikoj. Wonaj staj msdu sa łódźstwowe muźstwa do knihow sapißałoj, kotrež s zyła njejßu na łódżach byłe.

* (Němski létar Stöffler do Warschawy pschileczał.) Létar Stöffler, kotryż bě ßo wutoru w nozy ½1 hodźiny w Mühlhausenje w Elsaßu na slét do Königsberga puschcźił, so by ßebi myto narodneho létarskeho dara dobył, je ßo w mhkje sabłudźił a je wutoru pola Plozka w ruskej Pólskej k semi dele pschilecził.

* (Kholera we Wuherskej.) W khorwatskim hłownym měscźe Sagrjebje je ßo kholera rosschěrika. Wutoru je ßo s nowa 15 skhorjenjow na kholeru wyschnoscźi wosjewiło. Schtyri woßoby ßu wumrjele. Winski lékar dr. Klinger, kotryż se Sserbije do Wina pucźowasche, je na jenej Dunajskej parnej łódźi na kholeru skhorił a wumrjeł. Wscho hromadże je ßo w Khorwatskej 191 skhorjenjow na kholeru wyschnoscźi wosjewił, 46 woßobow je na kholeru wumrjeło.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Dźékacźer Mikel s Lucźa bě loni w nowembrje pola dźékacźerja a khéżerja Ernsta Jana Bönischa w Komorowje w dworje wanju s linami widźał. Bönischowa żona bě jemu powjedała, so je jejny muż te ryby s Kupjanskich knjezich hatow domoj pschinjeßł a te najlépsche do Margarecźineje Hěty, hdźež wón dźéła, ßobu wsał. Böhnisch bě ßebi w jenym hacźe, w kotrymž bě Kupjanski ryczećkubler Hermsdorf do jeneje łuże liny ßadźił, trawjenje wotnojał. Budyski ławniski ßud bě Böhnischa k jastwu na 3 njedźele saßudźił. Böhnisch, kotryż prějesche, so je ryby kradnył, bě ßo pschecźiwo wußudej powołał. Sa Behnischa je to wobcźeżaze, so ßu żandarm Hahmann, gmejnski pschedstejicźer Altschenk a hajnik Berger, hdyż létża 24. januara jeho dom pschepytachu, w jeho dworje pódła plumpy do semje hacź horje sarythy s wěkom a ßłanjom pschikrytу ßud namakachu, w kotrymž běchu někotre ryby. Dale bě Böhnisch pjecźa żonu dźékacźerja Kosela w Komorowje wobrěcźecź spytał, so byschtoj wona a jejny muż k jeho lépschemu ßwědcźikoj. Dla pscheßłyschenja dalschich ßwědkow ßo ßudniske jednanje wotstorcźi.

◆ Ssytwu ſchkitazy ſtredk ◆
haptykarja Haaſy

= cuprin =

(ſ patentnym hamtom ſchkitany)
pomha pſche žracže ſwěrjatow a žněcž!! Dalſche je ſhonicž pſches proſpekty wot
Oty Engerta w Budyſchinja,
Heinricha Braetera w Kamjenzu,
Emila Langi w Biſkopizach,
Gottholda Braetera w Lubiju,
Franza Uhlicža we Wojerezach,
Guſtava Gruhla w Mužakowje.
Hdžež njejžu ſaſtupjerjo, franko wot

Chemiſche Werke Apoth. Haaſe & Co.
Off. Handelsgeſellſchaft
Grottkau O./S. 604.

Toleŕſke = = rjeczaſy

ſe ſtarych pjenjes na rjane hódne waſchnje po tunich płaczišnach dźełam.

Adolf Boetius, ſłótnik
w Budyſchinje na bohatej haży
pſchi bohatych wrotach.

Stare ſłote a žlěborne pjenjeſy po najwyſchſchich płaczišnach pſchezo kupuju.

K naſymſkemu czaže

poruczam žo k barbjenju
žonjazych wobleczenjow, mužazych wobleczenjow, žuknjow, ſchórzuchow, rubiſchczow, pſchikrywow atd.
Tež žo pola mje płat ſ wopraw-nym indigom barbi.

W. Kelling,
barbjerња a chemiſła płokarnja
w Budyſchinje
nětkole
6 na khežorſkej drózy 6.

Khoſej

wubjerneho czišcže žkodžazeho mě-ſchenja, ſtajnje czerſtwje paleny, punt po 1,50 hacž 2 mk. poruczа
Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khežorſkej drózy 11.

Jenož wot pjatka 19. hacž do wutoru 23. ſeptembra
Dnjowe powjedanje we wſchěch wulkich městach!

Poſlednje dny romſkeho města Pompeji.

Wulka kinematografiſka czinohra w 6 jednanjach po miſchtrſkim romanje Eduarda Bulwera.
3000 žobuſkutkowazych. — Hra něhdže 2 hodžinje traje.
Filmowa dołhoſcž něhdže 2000 metrow.
Pſchedwjedženje wſchědnje wot 4 hodžin.

Tönnforſenſke wodopady.
Kraßne naturſke wotewſacže.

Koprowy vitriol

zyle cziſty tołczeny, k naczinjenju pſcheńzy, ſ wulkim direktnym na-kupjenjom jara tunjo pola
Oty Engerta
drogowa pſchedawarnja
en gros Telefon 33* en détail

Franz Marſchner

czaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haży 9
žwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**
k dobroczišwemu wobkedźbowanju poruczа.

Th. A. Wällnitz naſlědnik

měječzel: J. Hanekamp
w Budyſchinje na žukelnſkej haży 9,
meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja.
Najwjetſchi ſkład woprawnych a lakowanych
wobydlenſkich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow
po wſchěch płaczišnach.
Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary
= debjaze meble =
wſcheje druzyny, kaž tež
teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klavěrſke ſtólczki atd.

Na Budyſkim žudniſtwje budže žo na dyrbjenſke waſchnje na pſcheżadźowanje pſchedawacž 15. novembra dopołdnja $^1/_2$10 hodžin a w 10 hodžinach ſchtyri khěže w Tšelanach, na mjeno twarſkeho miſchtra Bruna Richarda Schöny w Nowej Wžy pola Njeßwaczidła apißane.

Dobru
ſanu muczku
doſtanjecže pola
Khorle Kahrowea
pſchi žitnych wikach.

Czerſtwu hejduſchku, krupy, rajß a nudle
poruczа **Khorla Kharowe**
pſchi žitnych wikach.

Dobru
pſcheńczny muku
poruczа **Khorla Kahrowe**
pſchi žitnych wikach.

Khežorſka khofejownja

Trjebany
kuczowy wós

ſ krywom, patentowanymaj wóſko-maj, k jenopſcheżnemu a dwojo-pſcheżnemu jězdženju je na pſche-dań w Ssmochczizach, czišło 23.

Khěža

ſ pódlanſkimi twarjenjemi a ſ pſchi-mjeſowazym połdra kórzom dobreje łuki, 2 kórzomaj pola a jeli trjeba tež ſ wotnajatym polom a łuku je ſe žwobodneje ruki na pſche-dań w Jitku czišło 24 p. Rakez.

Khěža

czišło 25 w Kóſłach p. Budeſtez budže žo póndželu 22. ſeptembra pop. w 3 hodž. na pſcheżadźo-wanje pſchedawacž. Wopalna każa 1820 mk. wuczinja.

Žiwnoſcž

ſ 8 kórzami na jenym kruſche a dobrymi twarjenjemi, hodžinu wot Budyſchina, je na pſchedań. Dalſche je ſhonicž we wud. Serb. Nowin.

Wuměrjenſki bureau Khorle Hartiga,

wot ſtata pruhowaneho a pod pſchiżahu wſateho geometra
w Budyſchinje na hornjezetſtej haży 23, delka. Telefon 356.

Budyski lětanski tydźeń.

Posledni dźeń.

Njedźelu 21. septembra popołdnju wot 4 hodźin:

1. Na pschemo lětanje do wyßokoscze.
2. Lětanje wo cżeßne myto.
3. Na pschemo prózowanje ſ mjetanjom bombow a wupuſcżenje żeleſnizy.
4. Paßażěrſke ſlěty.

Placżiſny městnow:

Saſtup **50** pjenjeżkow. Reſervowane městno **2** mk.

Městno ſa wós abo auto ſe chauffeurom abo pohonczom **3** mk.

Kóżdy jěſdny hóſcż pódla teho **50** pjenjeżkow.

Dżěcżi niże 15 lět na woběmaj městnomaj polojzu placża.

Pſchihladowarjo ſwonka městna budża ßo ſe ſběrarjemi napominacż, ſo bychu k ſpěchowanju powětrolětanja 10 pjenjeżkow dali Cżile ſběrarjo ßu na offizialnych rukawowych wobwjaſkach kral. ſakſkeho towaŕſtwa ſa powětrolětanje ſpósnacż.

Městna ſa doprědka pſchedawanje khartkow:

Pißarńja pſchi żitnych wikach 5 delka w produktowej burſy.

Zigarowa pſchedawarńja Oty Sachſy na ſnutskownej lawſkej haßy.

Zigarowa pſchedawarńja Khorle Philippa naßlěd. nv khěżorſkej dróſy.

Sakſke kral. tow. ſa powětrolětanje. — **Město Budyſchin.**

S tutym k wjedżenju dawam, ſo ßym ſhromadnu praxis ſ knjeſom ſtabowym veterinarom ſw. ßłużby dr. **Rähnitzom** ſpuſchcżił a ſo ßwoju praxis **ßam** wukonjam.

Dr. Haensel,
praktiſki ſkótny lěkaŕ,
Telefon 325. **na Karolinej dróſy 4, po 1 ſkhodże.**

Pěſtonżu
ſ dobrym wopißmom pſchi 25—30 hriwnach mſdy na měßaz hnydom pyta
privatier **Karl Heinoldt**
w **Klotzſche**-Dresden,
Melanchthonſtr. 19.

Knjeżi pohonczy,
kotryż tež rólne dżěło wobſtara a jedyn
wolazy
ßo k 1. oktobrej pytataj na knjeżi dwór w **Kolbizach** pola Rakez.

Żeńtwa.
Wudowz, 55 lět ſtary, evang., żiwnoſcżer, pſchihódnu żonu bjes pſchiwiſka a ſ małym ſamożenjom pyta. Poſkicżenja chżyłe ßo w liſcże ſ napißmom O. M. 150 do wudawarńje Serbskich Nowin póßłacż.

(K temu cżißłu pſchiłoha.)

Kuchaŕki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródżne dżowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dżěłacżerſke ßwójby pyta hnydom a k nowemu lětu pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku żitnych wikow w cżrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

Khwaćanske serbske towaŕstwo
změje, da-li Bóh, **njedźelu 21. póżnjeńca** popołdnju w 4 hodź. swoje měsačne posedźenje w Hustec hosćencu w Khwaćicach. Wšě lube sobustawy so hač do poslednjeho wočakuja. Wšelake ważne wěcy přińdu k rozpominanju a k jednanju. — Też hosćo su lubje witani.

Předsydstwo.

Kruwa
blisko k wocżelenju je na pschedań w Dżiwocżizach cżißko 15.

Do Laſa!
Njedźelu 21. ſeptembra budża
reje.
Pſchecżelnje pſcheproſchuje
K. Scholta.

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.
změje, da-li Bóh, jutře njedźelu **21. septembra** pop. w 5 hodź. w Hönčec hosćencu swoje měsačne posedźenje. Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Sjawny dżak.

Cżeſcżenym wobydlerjam w Hornich Brußach a wokolnych wßach, kotſiż ßu mi pſchi mojim twarjenju w lěcże 1913 po kſcheſcżańſkej luboſcżi ſ radu a ſkutkom k pomozy byli, ßo ſ tutym **najwutrobniſcho dżakuju.** Bóh chżyk jim wſchitko bohacże ſarunacż.

Hermann Kloß w Hornich Brußach.

Dowolamoj sebi slub swojeje najstaršeje dźowki **Hilže** z knjezom **Janom Brylom,** gymnasialn. wyššim wučerjom w Moskwje, Wam z najpodwolnišim počesćowanjom wozjewić.

W Pirnje, 14. sept. 1913.

Jan Keŕk a Alma Keŕkowa
rodź. Mukec.

Hilža Keŕkec
a
Jan Bŕyl
slubjenaj.

Pirna. Moskwa.

Pschiloha k czißlu 38 Serbskich Nowin.

Sobotu 20. septembra 1913.

Płaczišny rěsneho słotu na Draždžanskich słótnych wikach.

15. septembra 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	52—54	97—99
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	47—49	89—91
3. ßrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	41—45	83—86
4. ßnadnje pizowane kóždeje starosty	35—39	74—80
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	52—54	93—98
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	45—47	86—88
3. starše, wukormjene kruwy a ßnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	40—43	79—82
4. ßrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	75—79
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	51—53	92—97
2. ßrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	47—50	88—91
3. ßnadnje pizowane	42—45	81—85
Cźelata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	62—65	102—106
2. ßrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	55—59	97—101
3. ßnadnje wuwite wot zyza	48—53	90—95
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich złožiženjow w starobje hač do $1\frac{1}{4}$ léta	60—61	77—78
2. mjaßne	58—59	76—77
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	53—56	72—75

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšchinje:	W Budyšchinje. 13. sept. 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 18. sept. 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšeńca . . . . . bźła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . . žołta	9	—	9	60	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	9	25	9	50
Rožla	7	80	8	10	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	7	—	7	90
Jećmjeń . . . . 50 kilogr.	7	75	8	50	7	50	8	50
Wows	—	—	—	—	7	20	8	20
" nowy	7	—	7	75	7	—	8	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	15	—	17	50
Hejduschka	17	50	19	50	18	—	20	—
Běrny	2	—	2	50	2	50	2	80
Butra . . . . 1 kilogr.	2	70	2	90	2	70	2	90
Pšeńcźna muka 50 "	11	25	19	25	15	50	19	50
Rźana muka . 50 "	10	25	13	25	11	50	13	50
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	—	2	75	3	—
Ssloma . . 100 "	2	80	3	50	3	—	3	50
Proßata 810 schtuk, schtuka . .	14	—	24	—	—	—	—	—
Pšeńcźne wotruby	—	—	5	75	5	70	6	—
Rźane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	6	10	6	40
Pšeńcźny gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Rźany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 35 pj.

W Budyšchinje płaczeše: kórz pšeńzy (bźła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 15 hr. 98 np, hač 16 hr. 32 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np.: nowa: 12 hr. 48 np. hač 12 hr. 96 np., kórz jećmjenja po 140 puntach. 10 hr. 85 np. hač 11 hr. 90 np.

Wićzne płaczišny w Kamjenzu.

18. septembra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 50 np. hač 8 hr. 20 np., pšeńca wot 9 hr. — np. hač 9 hr. 60 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 40 np., wowß wot 6 hr. — np. hač 8 hr. 40 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 20 np., běrny — hr. — np. hač 2 hr. 80 np., ßloma (100 kilogr.) 3 hr. 17 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hač 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 28 np.

Wiedro w Londonje 19. septembra: Pomročzene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 18. njedźelu po ßwjatej Trojizy farat Räda rano w 7 hodźinach ßerbsku spowjednu wucźbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin duchowny Tischer ßerbske a w 10 hodźinach němske předowanje. — Popołdnju w 2 hodźinomaj katechismußowe rosrěcźenje z němskej žónskej młodosću.

Tydźeńske sastojnjste dźěła smeje farat Räda.

Wěrowani:

S druhich wosadow: Khorla Fiedler, želesniski dźěłacźer w Heidenawje, z Marthu Wjenkez w Hornim Hunjowje. — Erwin Mäschker, kublet w Oelsa, z Hedwigu Kozorez w Počzaplizach. — Jan Bohuwěr Graf, kublet w Lahowje, z Lenu Němzez w Njeßwaczidle. — Oskar Emil Nestmann, monteur w Draždžanach, z Linu Hilźbjetu Geißlerez w Komorowje p. Rakez.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Hildegard, Ernsta Wylema Dittmanna, fabrikarja w Dobruschi, dź. — Gertrud Erna, Gustava Adolfa Weißbacha, twarskeho dźěłacźerja w Małym Wjelkowje, dź. — Klara Johana Alma, Fryza Roberta Reichelta, wojnarja w Sčzijezach, dź. — Khorla Waltat, Handrija Pawoła Nowotneho, twarskeho dźěłacźerja we Wurizach, ß. — Martha Alma, Ernsta Jenki, pohonča w Jeńkezach, dź. — Ernst Waltat, Jana Ernsta Mèta, wósnika w Dobruschi, ß. — Frida Martha, Ernsta Augusta Knjezka, dźěłacźerja w Sčzijezach, dź. — Pawoł Ernst, Ernsta Kowatka, kamjenjecźeßarja na Židowje, ß.

S druhich wosadow: Frida Elsa, Jana Augusta Ryčerja, žiwnosćerja w Kossarni, dź. — Flora Ella, Franza Josefa Jonschera, klakarja w Brěsyschczu, dź. — Herbert, Maxa Tammera, fabrikarja w Hnaschezach, ß. — Ernst Hendrich, Roberta Pawoła Wicźasa, žiwnosćerja w Banezach, ß. — Frida, Khorle Augusta Ssucheho, murjerja w Hermanezach n. Spr., dź. — Khorla Gerhard, Bjedricha Khorle Schimanna, želesotoczerja w Rakezach, ß. — Khorla Kurt, Emila Pawoła Mejna, tyschetskeho mischtra w Stróži p. Rakez, ß. — Khorla Richard, Augusta Wicźasa, khěžerja w Hermanezach n. Spr., ß. — Martha Frida, njemandź. dź. w Schćzenizy. — Jurij, Khorle Augusta Grafa, khěžerja w Nowych Boranezach, ß. — Margaretha Martha, njemandźelska dź. w Khwaćizach. — Max Rudolf, njemandź. ß. w Dalizach. — Frida Martha, Pawoła Reinholda Karscha, pohonča w Něćzinje, dź. — Max Alfred, njemandźelski ß. w Bukezach. — Oskar Erwin, Jana Bohuwěra Bara, želesniskeho dźěłacźerja w Kubschizach, ß. — Ota, Khorle Hermanna Hadama, žiwnosćerja w Jatsjobju, ß. — Elsa Martha, Handrija Pawoła Junkera, dźěłacźerja w Lichanju, dź. — Martha Selma, Oty Maza Schneidera, młynoweha wobßedźerja na Běłej Horje, dź. — Pawoł Waltat, njemandź. ß. w Drožđžiju.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 11. septembra: Martha Johana, Ernsta Bohuwěra Schkleńcźerja, kamjenjecźeßarja w Delnjej Kinje, dź., 7 m. 17 dn. — August Bar, fabrikski dohladowat w Dobruschi, 55 l. 6 m. 20 dn.

S druhich wosadow: Marja Ryczeriz w Zicźenju, 57 l. 4 m. 9 dn. — Frida Elsa, Khorle Augusta Schöniga, hejtmana w Małej Borschczi, dź., 4 m. 5 dn. — Marja Augusta, Jana Augusta Wicźasa, khěžerja w Karlsdorfje, mandźelska, 51 l. 7 m. — Handrij Wicźas, žiwnosćer w Njesdaschezach, 74 l. 3 m. 13 dn. — Karolina Wylemina Gottlóberowa w Mjedźiozju, 76 l. 1 m. 28 dn. — Pawoł Gerhard, Augusta Pfeiffera, tschikhryjerja w Rakezach, ß., 4 l. 6 m. 11 dn. — Richard Jurij, Jurja Michalka, žiwnosćerja w Pßowjach, ß., 1 l. 11 m. — Jan Bjedrich Wylem Weisa, kowatski mischtr w Kolwasy, 59 l. 7 m. — Hana, Khorle Hermanna Hadama, cźěßle w Jatsjobju, mandźelska, 32 l. 9 m. — Hana Khrystiana Hundrakez w Hlinje, 74 l. 2 m. 4 dn.

Zyrkwinske powjesćze z Hodźija.

18. njedźelu po ßwjatej Trojizy smeje rano $\frac{1}{2}$7 hodźin farat Kschižan ßerbsku spowjednu wucźbu, $\frac{1}{2}$8 hodźin duchowny Voigt ßerbske a w 9 hodźinach němske žnjowe předowanje. Kollekta sa postajenje diakonišy sa Hodźijsku wosadu.

Zyrkwinske powjesćze z Budestez.

18. njedźelu po ßwjatej Trojizy budźe rano w 7 hodźinach ßerbska spowjedź, dop. we 8 hodź. smeje duchowny Bójz ßerbske a $\frac{1}{2}$10 hodźin němske předowanje. — Popołdnju w 4 hodź. smeje kschesćz. tow. mužskeje młodźiny swoju zhromadźiznu.

Sstrjedu wjecźor we 8 hodź. zhromadźizna kschesćz. tow. mužskeje młodźiny.

Schtwórtk wjecźor we 8 hodź. zhromadźizna kschesćz. towarstwa žónskeje młodźiny.

Succomalt-Hämatogen

z lezithinom,

wurjadny wupruhowany krej tworjazy

pozbylnjazy ßrědk.

Ssrědk sa pozbylnjenje cźuwow.

Blescha 3 mk.

Rozeßłanje na wßy. Jenicźzy woprawdźity porucza

kral. privil. hrodowska haptyka

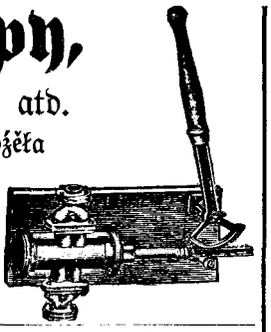
w Budyschinje.

Wódne plumpy,

honacže, plnwaki, platy atd.
dobre płaczišny hódne pschedawa a dźěła

Otto Büttner

metallowa lijetnja a twarjetnja plumpow
w Budyschinje a **w Jenkezach**
na kotolskej haßy 8 czißko 50.

Dźělbu **žonjazych jěsdnych kolow**
se ßwobodn. běhom jenož po 50 mk., **hólczaze kola** po 15 mk. poručam,
mužaze kola **Seidela & Naumanna Germania** 30 mk., **puczowar** 45 mk., **Neckarsko-Ulmske** 50 mk., **Fuchsowe** 40 mk., 9 schț. tak derje kaž nowe se ßwobodnym běhom po 65 mk., wschě kola s rukowanjom, so ßu bjes bracha. Nowe **žonjaze kola,** makko wobschkodzene, emaillowane, město 100 mk. jenož 82 mk. (jenolětne rukowanje) s torpedowskim ßwobodnym běhom.
Opelske, Brennaborske, Jankowe, Allrightske jěsdne kola
po poniženej płaczišnje.
Jako woßebitu poskiczenku poručam **mantle** po 1 mk. 50 pj., 1 mk. 80 pj., 2 mk., 2 mk. 50 pj. jenož tak dołho hacž skład doßaha. **Schlawchi** po mk. 1.65, mk. 1.80, mk. 4.50.

Wulku dźělbu

trjebanych schijazych maschinow

mjes nimi 6 schț. po napohladze kaž nowe po pok płaczišny, **Seidela & Naumanna Central Bobtin** 55 mk., **Singerske** s kulojtej kódźiczku 50 mk., s tsilětnym rukowanjom.
Sastupjeŕ **Khěžorskich schijazych maschinow.**

J. Schibak na Mužakowskej drósy 4.

— **Kedźbujcze na czißko.** —

Pjenježnikam

ßo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach poručа

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodze, w hosczenzu k „jandželu".
Hypotheki a wobßedženstwo ležomnosczow.
Sałożene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Oskar Vitalis,

krawski mischtr w Budyschinje

psched schulerskimi wrotami 211 — pschi starych kasarnach
poručа ßo k seschiczu
žonjazeje drasty, kostumow, mantlow, žaketow, poczehnjenju kožuchow a pjelsczowych jakow.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicz** dacz, njech dże k czaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na swonk. la wskej haßy 5.
Jencz pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, s płaczišnami wupołożene, wobhladacz.**

Chenillowe rubischcża a schawle

płaczišny hódno pschedawa

Otto Osswald

na kamjentnej haßy 7.

Paul Giebner

w Budyschinje na bohatej haßy 18,
s nutskhodom na theaterskej haßy,

winowa wulkowikowarńja

poručа ßwoje berje wothladane **wina.**
Pjecz wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k strowosczi.

Wino k ßwjedženjam atd.

Tym, kotsiž moju winowu pschedawarnju njesnaja, k wjedženju dawam, so ßo pola mje tunischo kupuje, hacž pschi direktnym kupowanju s Rheina abo s Mosele, dokelž wino po waggonach dostawam a :: :: pucźowanskich wudawkow nimam. :: ::

Wschu domjazu kuchińsku nadobu,
lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwaßne dary
kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pschi ßerbskich hrjebjach 10.

Wschědnje czerstwe

Kielske bücklingi
Kielske sprotty ::

ßuschenu haschu
zyle miku a nježnu
wubjerne ßuschene

rěčzne wuhory

(woßebitosczu mojeje pschedawarnje)

kóždy schtwórtk czerstwe mórske ryby
poručа

Gustav Küttner naslědnik

Richard Weigel.

Wubjerne poliwki (supy) nawaricze, hdyž wužijecze

MAGGIowe poliwki w kóstkach po 10 pjenježkach sa 2—3 talerje.
Wone naturste wobstatki doma warjenych poliwkow wopschijeja. Pschezo czerstwe je poručа **Arthur Wendler,** kolonialne twory na Bismarckskej drósy 10.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawótki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 39. **Sobotu 27. septembra 1913.** **Lětnik 72.**

Čežećeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotśiž chzedża ja nje na

4. schtwórtlěto 1913

do prědka płaćićź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadża.

Čźi, kotśiž žebi Serbske Nowiny psches **póst** pschinjesćź dadża, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórsy skasacź. Na schtwórtlěto sapłaćźi žo ja Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, kaž tež w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.,** ś pschinježenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ś pschikłohu „Pomhaj Bóh" płaćza na póśćze **1 hr. 30 pj.,** ś pschinježenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Nowa wójna na Balkanje.

Rubježni Albanšzy žu 25000 muži žylni žerbske mjesy pschekročźiłe. Psched wulkej pschemozu žu žłabe žerbske wotdźělenja stajnje wojujo zosacź dyrbjałe. Albanšzy žu města Dibru, Strugu, Djakowu a Kičźiwo dobyli a je spalili. Woni žu derje wobronjeni a po jenotnym planje postupuja. Psched někotrymi njedźelemi žu žo do Albanskeje se schtyrskeje brónjeŕnje někotre waggony brónjow najnowšcheho systema wotpósłałe. Schtó je tele brónje skasał a sopłaćźił, njeje znate. W Sserbiji žo bojo, so Albanskich jich pscheceljo w Awstriskej ś brónjemi sastaraju. Zusy offizěrojo pjecża albanske cźrjódy nawjeduja. S Albanskimi pjecża tež někotre sta mazedonskich Bołharow se žwojim wjednikom Sandanskim cźahnu. Albanske cźrjódy žu žerbskich wobydlerjow, žónske a dźěćźi, kotśiž žo njeje ś cźažom wukhowali, skónzowali. Město Prisren. w kotrymž žłaba žerbska wobžadka leži, je nadběh Albanskich wotrosyła.

Powjesćź wo nawalu Albanskich dostawschi, je žerbske knježeŕstwo hnydom mobilisaziju někotrych divisijow poručźiło. Tworowy wobkhad po želesnizy je žo sa cźaž mobilisazije sastajił. Sserbske wójsko móże pak hakle sa někotre dny k mjesam dóńcź. Mjes tym budża albanske rubježne cźrjódy dale města a wšy w namjesnych stronach wupuscźecź. Tamnische albanske wobydleŕstwo je žo pjecża albanskim cźrjódam pschisamkło.

Jeli so žo Sserbam poradźi, Albanskich sbicź, woni dźěl Albanskeje wobžadża, so bychu žo njeměry njewospjetowałe. Sserbske knježeŕstwo je nětcźisćhe podawki do prědka widźało. Albanšzy žu rubježny lud, kotryž móże žo jenož se žurowej krutoscźu w měrje a rjedże dźeržecź. Teho dla bě žo Sserbija ś Grichiskej hižo pschi sapocźatku lońscheje wójny ś Turkowskej sréćźała, so Sserbija połnóznu, Grichiska pak połodnischu Albansku wobžadźi. Woprawdże žu tež Sserbjo połnóznu Albansku dobyli, tola po sakrocźenju Awstriskeje žu ju saso wopuschćźicź dyrbjeli. Dadża pak žo woni psches Awstrisku ś nowa ś Albanskeje wucźischćźecź, jeli so do njeje sa zofazymi Albanskimi sacźahnu? Hdyž Awstriska a druhe europiske wulkomozy njemóża Sserbiji pschecźiwo albanskim rubježnym nawalam rukowacź, dyrbi Sserbija prawo dostacź, so žebi žama měr wunusuje. Wulkomozy njeżmědża Sserbiji wobaracź, hdyž žebi kruch Albanskeje pod žwoje knjejstwo staji, kotryž ma sa trěbny, so by albanskich rubježnikow na wusdźe sdźeržała. Albanšzy žu wójnu sapocźeli a dyrbja tež jejne scźěhwki na žo wsacź. Bołharjo žu wójnu se Sserbami a Grichami sapocźeli, a ju pschěhrawschi žu dyrbjeli wulki kruch žwojeho kraja Sserbiji a Grichiskej wotstupicź. Schtož je Bołharam prawo było, temu budża žo tež Albanšzy podcźišnycź dyrbjecź.

Tež pschecźiwo Cźornej Horje žu Albanšzy postupili. Pola Gušinje a Tus je žo dwaj dnjej se saśaŕkoscźu wojowało. Cźornohórske wójsko žo mobilisuje. Kaž žo sda, hischcźe lětša balkanske ludy k měrej njedońdu. S tym zyła Europa žobu cźerpi. Prjedy hacź žo měr na Balkanje njepostaji, tež politiska napjatoscź w Europje njepopuschcźi.

Sbėźk Essada pasche w Albanskej.

Nětuschi komandant w Skutariu, Essad pascha, je žo pschecźiwo nakhwilnemu albanskemu knježeŕstwu, kotrež ma žwoje žydło we Walonje, spjecźił. Wón je žo złownych dokhodow, 400000 frankow wucźinjazych, w Durazzu (Dracźu) smozował a je sultanej pschi składnoscźi beiramskeho žwjedźenja sbožopschejazy telegram pósłał, kotryž je se „žwěrny turkowski general" podpisał. W Durazzu je wón nowu khorhoj nacźahnył, kotraž połměšaz nad albanskim dwójnym worjołom pokasuje. Essad pascha chze Albansku pod nadknjejstwo Turkowskeje stajicź.

Pschedžyda albanskeho nakhwilneho knježeŕstwa, Ismail Kemal pascha, pjecża wójsko shromadźuje, so by Essada paschu ś Durazza wuhnał.

Mobilisazija turkowskeho a grichiskeho wójska.

W Małej Asiskej Turkowska nowe wójsko mobilisuje. Tale powjesćź je w Grichiskej wulki njeměr sbudźiła. W Grichiskej žo noweje wójny ś Turkowskej boja. Grichiski wójnski minister je poručźił, so bychu žo wschitky offizěrojo na dowoleńzy hnydom na žwoje městno wrócźili. Tež wot Bołharskeje niczo dobre njewotcźakuje. Bołharska mołka ś Turkowskej swjask sćźinicź a ś njej hromadże Grichiskej a Sserbiji wójnu pschipowjedźicź.

Awstrisko-bołharski swjask.

Hakle nětko je na sjawne pschischko, so je Bołharska ś Awstriskej tajny swjask měła. Po nim Bołharska Awstriskej Sserbiju a zyły druhi wjecźorny Balkan pschewostaji. Jeli so budźische k wójnje mjes Awstriskej a Ruskej dóschło, budźische Awstriska se žwojim wójskom połnóznu pokojzu Rumunskeje wobžadźiła, mjes tym so budźische žo Bołharska rumunskeje Dobrudże smozowała. S poražženjom Bołharow psches žerbske wójsko njeješu žo tele plany wuwjesćź hodźiłe. Rumunske knježeŕstwo je pak wo nich shoniwschi, žwoje wójsko mobilisowało a žo jemu do połnóznejej Bołharskeje walicź dało. S teho je nětko srosymicź, cźeho dla je Ruska wójsko pschi rumunskich mjesach shromadźowała. To žo njeje ś njepschecźelskim wotpohladom pschecźiwo Rumunskej, ale k jeje sakitanju psched Awstriskej stało. Awstriska njebudźische žo wot wójny pschecźiwo Rumunskej wotdźeržecź dała, jeli so njeby jejny swjaskał, němski khěžor, pschi wobsamknjenju Bukarestskeho měra interežy Rumunskeje a Grichiskeje spěchował. Awstriska bě, wot Němskeje wopuschcźena, žwojeho tajneho swjaskarja, bołharskeho krala Ferdinanda, w nusy bjes žlubjeneje pomozy wostajika. Awstriske nowiny tehdy ś wulkej hórkoscźu wo žamowólnoscźi němskeje balkanskeje politiki pišachu a ś awstrisko-ruskim swjaskom hrožachu. Mjes tym pak žu žo w Awstriskej saso směrowali, njemóžnoscź swjaska ś Ruskej spósnawschi, kotrejež interežy wschudże pschecźiwo Awstriskej steja.

Połkonjenje Bołharskeje a Grichiskeje psched Franzowskej.

Grichiska a Bołharska nětkole po dołhotrajazej krwawnej wójnje nusnje pjenjesy trjebatej. We wschěch europiskich krajach pak žu žadźaki w tu khwilu jara žadne, jenož w Franzowskej maja jich dosć, a Franzowsojo je sa dobru dań a wěstoscź rad wupožcźuja. Grichiski kral je ś Němskeje, hdźež bě jemu khěžor Wylem marschal-

ski kij ßwjatoczńje pschepodał, runu ßmuhu do Parisa wotjěł. Wón chzyńsche ßebi Franzowsow saßo sdobricz. Tuczi běchu jemu jeho rěcz w Barlinje sa sło wsali, w kotrejż bě wón khěžorej Wylemej pschihłoßujo wobkrucźił. so je wupruhowana taktika pruskeho wójska w balkanskej wójnje grichiske wójsko k dobyczu dowjedła. W Parisu je franzowski president Poincaré ßwojemu kralowskemu hosczej czeßnu hosczinu wuhotował. Pschi njej měješche grichiski kral skkadnosćz, saßłużby franzowskich offizěrow, kotsiż ßu lěta dołho grichiske wójsko reformowali, pschipósnacz a na grichisko-franzowske pschecźelstwo pokasowacz. Franzowske nowiny drje nětko wjazy na grichiskeho krala njeßwarja, tola s pschecźelnymi ßłowami hischcze wróczo dźerża. Teho dla pak ßo Franzowska njesapowjedźi, Grichisku pschi twarje noweho wójnskeho łódźstwa s pjenjesami podpjeracz.

Kaž Grichojo ßo tež Bołharjo wo pschecźelstwo franzowskich pjenjeżnikow prózuja. Jene Konstantinopelske nowiny ßu njedawno wo franzowskich kanonach w bołharskim wójsku njekhwalobnje pißake. Bołharski wójnski minister Ssawow je tule pschileżnosćz wuźił, so mohł Franzowskej pokłonjenja cźinicz. Wón je sastupjerjej Parizskich nowin „Matin“ prajił, so jedyn bołharski offizěr njeje mohł tajke ßměschne wězy rěcźecz. Franzowske kanony ßu w poßlednjej wójnje dźiwy cźinile. Kanony, kotrež dyrbjachu nanajwyschsche 1000 wutsělow wotedacz móz, ßu 4000 wutsělow wotedake a njejßu ani najmjeńscheho wobschkodźenja poczerpike. Batterije, kotrež ßu ßo psches hory a rěki hnake, ßu po dwěmaj wójnomaj runje tak derje sdźerżane, kaž prěni dźeń. Hdy chzuli pak wo jenej wěstej druhej artilleriji (jenoż Kruppowa móże měnjena byczj) rěcźecz, měli wjele rjez. Nascha najlěpscha wotmolwa na tajke kritiki je, so bóle dyżli hdy prjedy franzowskej artilleriji ßwěrni wostanjemy, kotraż wschě druhe wo wjele pscheßahuje.

Dołh Bołharskeje.

Dołh Bołharskeje dźenża 1904 milijonow, pornjo 688 milijonow loni wucźinja. Poßlednjej wójnje stej 1216 milijonow spóżerałej. Ssamo hdy by ßo nowa pożczonka k wurunanju wróczołeżazych winowatosczow nałożiła, měł kraj blizsche lěta dwě milijardże dołha sadanjecz. Dowidźecz njeje, kajke scźěhwki śmeje tónle hobrski dołh sa mały a khudy lud. Njedźiwajcy teho ßo ßnadź s dźeławosczu a wutrajnosczu ßylnjeczuwateho bołharskeho luda satroschne scźěhwki wójnskeho lěta pschewinu.

Cumberlandski wójwoda a jeho ßyn prynz Ernst August ßo hannoverskeje krony njewsdataj.

Pschiwißowarjo welfskeje strony w Hannoverskej wudawaju, so je thěžorstwowy kanzler we wobcźeżnych jednanjach podarmo spytał, Cumberlandskeho wójwodu a jeho ßyna namołwicz, so byschtaj ßo ßwojeho prawa na Hannoverski kralowski trón wotrjekłoj. Wěz je tak daloko schła, so je prynz, kotryż w jenym pruskim husarskim regimencze ßłuży, blisko pschi tym był, ßo ßwoju husarsku uniformu wußlez a s pryuzeßu do Gmundena wotjěcz, hacz je skónczńje Pruska wot wotrjeknjenja wothladała. Na woběmaj stronomaj ßu ßo k měnjenju wusnali, so je ßo jenoż wo formalne praschenje jednało. Srosymicz je, so stej ßebi wobej stronje, kotrejż stej ßebi wótrje napscheczo stałej, czeßne zosanje swěsczicz chzyłej. Khěžorstwowemu kanzlerej je woßebje wo to schło, so mohł ßo pschecźiwo wocźakomnymi nadpadami a napraschowanjam w khěžorstwowym ßejmje s nationalliberalneje strony schkitacz. Sa Welfski dom (Cumberlandskeho wójwodu) ßo wo wěz czeszce jedna, ßwojich hannoverskich pschecźelow dla wón njeßmě zosaeź. Snutskownje je ßo prynz Ernst August hižo do trajneho shubjenja hannoverskeje kralowskeje krony poddał. So bychu ßo w swjaskowej radże nětko hischcze temu pschecźiwjeli, so prynz Ernst August braunschweigske wójwodstwo pschewosmje, njeje wocźakacz.

Wotběranje khěžorstwowych dokhodow.

Dokhody němskeho khěžorstwa w měßazu augusce ßu ßo wossewike. We wschelakim nastupanju ßu wone mjeńsche hacz je ßo wocźakało. Zła ßu 3¾ milijona hriwnow mjenje wunjeßle, dyżli loni w auguscze. Dokelż je tež w druhich měßazach wunoschk s zyła mjeńschi był, njetrjebamy ßo temu dźiwacz, so je hacz dotal wotbywk wunoschka s złow 13 milijonow wucźinił. Do prědka wobliczeny wunoschk je wschelakich druhich dawkow, kaž s kupneho stempla, schekoweho stempla, se stempla na hódnostne papjery, s dawka na herbstwa, tobak, ßwěczadła, pěnjaze wina njeje ßo teho runja doßahnył. S wjetschimi dokhodami s druhich dawkow je ßo wupad pschibliżnje wurunał. Tola ßo hižo staroscźiwje praschecja, kajke nowe dawki a zła budże trěbne, so by ßo khěžorstwo pschednowym dołhom wobarnowało. S hromady liczbow ßu woßebje nětkotre sajimawe. Tak ßu wot haprleje hacz do augusta 1913 dawk na sapałki něhdże 9 milijonow hriwnow, lotterijowy stempel 22 milijony — porunjo 18 milijonam loni — stempel na żelesniske jěsdne khartki něhdże 10 milijonow, stempel na automobilne khartki 2½ milijonow hriwnow wunjeßke.

Němski khěžor nochze sa cźaß ziwjenja żaneje postawy měcz.

K dopomnjenju na lětuschi khěžorowy knjeżerski jubilej bě měschczanske sastupjerstwo w Trieru wobsamkło, na nowym Moselskim mosczе postawu, khěžora jako jěsdneho pschestajazu, stajicz. Postawa je hacz na slimk hotowa; nětko pak je do Triera powjescz doschła, so khěžor postawu wotpokasa, dokelż ßebi wón njepscheje, so by ßo wón sa cźaß ziwjenja s pomnikom pschedstajił.

Wotběranje narodźenjow w Němskej.

W Němskej ßu ßo prjedy Franzowskej ßmjeli, dokelż jejne wobydlerstwo jara ßłabje pschiběra. Mjes tym ßu ßo dohladali, so ßo w Němzach wobydlerstwo w nastupanju liczby narodźenjow pomału franzowskemu pschikładej bliżi. Liczba narodźenjow je wot lěta 1876, hdyż wona 426 na 1000 wobydlerjow wucźini, pomału spadowała. W lěcze 1911 je tamna liczba wo 60 000 spadła. W prjedy wurjadnje dźěczibohatej Sakskej je liczba narodźenjom najbóle wotběraka, tam je wona wot lěta 1876 wo 40 % spadła. Woßebje dyrbi ßo na wotběranje płódnosczе na wßach pokasacz, dokelż wßy hacz dotal města s wobydlerstwom sastarowachu. W protestantskich stronach je liczba narodźenjow bóle spadła dyżli w katholskich. Tež napaduje, so ßo w tych wokrjeßach liczba narodźenjom pomjeńscha, kotrež sozialdemokratskich sastupjerjow wola. W Barlinje je wot 1876 hacz 1912 liczba narodźenjow wot 142 na 73 wróczo schła, mandźelska płódnosczź wot 240 na 80, potajkim na tseczinu. Hischcze ßylnische je wotběranje w Charlottenburgu a Schönebergu. Narodźenja w Barlinje dawno wjazy njedoßahaju, so by ßo liczba wobydlerstwa sdźerżała. Napadne wotběranje w poßlednich lětach ma woßebje w tym ßwoju pschiczinu, so ßo dźełazy lud poczina po pschikładze samożitych skożowacz.

Mjes tym so w Němskej narodźenja wotběraju, wone w Ruskej a mjes južnymi Sskowjanami jenak ßylne wostawaju. Němzy w tym wulki strach sa ßwój lud widźa. Hižo nětkole ma Ruska 100 milijonow wobydlerjow wjazy dyżli Němska. Jeli so budże ßo ruski lud dale tak pschisporjecz, njebudże Němska Ruskej se ßwojim wójskom wahu wjazy dźerżecz móz.

Dobycze mexikanskich sběžkarjow.

W Mexiku sběžkarjo a knjeżerstwowi wojazy s pschemènjawym sbożom se ßobu wojuja. Sańdźeny tydźeń ßu sběžkarjo město Jirez dobyli. Woni ßu něhdże 100 knjeżerstwowych wojakow sajeli a wjele munizije sebrali.

Njeßudź njesprawnje!

(Skónczenje.)

Sa khwilu ßo wětsik sebra. Pucźowazy bě wjeßely, so ma s najmjeńscha tajki skhow. Na poßledku s mucźnosczu tola wußny. Wěso jara njemérnje spasche a husto wotucźesche.

Skónczńje ßo jemu sdasche, so bě hižo khětro dołho spał. Wußnycz wjazy njemóżesche. Wotmyßli ßebi, wocźakacz, doniż ßo njepoczńje dnicz, a so ßo potom na dalschi pucz nastaji.

Tu nękajke schudrowanje saßkyscha. Wětr s kónza wot hajńkownje stejesche a schudrowanje k njemu pschinoschesche. Rosesnacz njemóżesche, schto mohło to byczj, a kedźbnischo ßłuchasche. Tu hižo ßo ropot k njemu bliżesche. Młodźenz ßo ßydże a s dźéru w budże psched ßebje na pucz hladasche, tola ßebi njeswěri wuńcz.

Wutroba jemu se strachom sopukota, hdyż ßo ropot hižo psched nim ßamym saßkyschecz dasche. Pschi nóznej schěrisnje widźesche, kak dwaj mużej krumu wjedźetaj a ju pohonjataj, so by spěschnischo stupała. Jemu ßo dych sastaji. Wěso, so jeho ßo njedohladaschtaj Do budy njebě widźecz a wěsce ßebi na to njepomyßlischtaj, so by mohł w njej schtó byczj.

Hdyż běschtaj trochu sdalenaj, ßo młodźenz sa nimaj wobhladowasche. Pó cźmje jeju wjazy widźecz njemóżesche, ale sawěsce móżesche ßebi myßlicz, so staj ßo runu měru k lěżej nastajikoj. Druheho pucźa tu njeběsche.

Hnydom ßebi pomyßli, so mohłoj to paduchaj byczj. Ssnadź běschtaj krumu něhdże we wßy pokradnyłoj — abo njebě ßnadź to

mohło też w hajńkowni bycź? Wona tu tak woßamoczena ſteji a wón bě ſchudrowanje a ropot hižo khwilu ßłyſchał.

Wón ßo njekombźeſche a ſ cźicha ſtupajo khwataſche k hajńkowni. Wrota do dwora běchu wotewrjene, a hdyž bě do dwora dóſchoł, wuhlada, ſo bě też hródź wotewrjena. Sawěſcźe bě potajkim prawje ſhódał a ßo njemylił.

Spěſchnje doběža k woknej domſkeho a wo njo ſakkapa. Ale na dobo tu ſ hěty poß wuſkocźi a pocźa na njeho ſchcźowkacź a ſakhadźecź.

Hajńk wotucźi a na pok wobleczeny ſpěſchnje ſ khěže wuſtupi, w ruzy tſělbu dźerżo.

„Khwatajcźe, wujo!“ młodźenz ſ pohłuſchenym hłoßom rjekny, „mi ßo ſda, ſo ßu wam paduſchi kruwu wotwjedli. Ale daloko njejßu, hiſchcźe byſchcźe jich doſcźahnycź mohli.“

Hajnik hnydom dorosymicź njemóżeſche.

„Schtó wy ſcźe a ſchto tu cźinicźe?“

„Wjeczor ßym waß tu wo pſchenozowanje proßył“, młodźenz rjekny. „Dokelž pak ſcźe ßo mi ſapowjeli, ßym tam w tej ßłomjanej budźe pſchi dróſy leżał a nětkole ßym dweju mužow widźał, kotrajž jenu kruwu wjedźeſchtaj. Pohladajcźe do hródźe, hacź to njeje waſcha była.“

Hajnik ſpěſchnje do hródźe doběža.

„Woprawdźe!“ ſawoła, „a hdźe dha paduchaj ſtaj, po kotrym pucźu ſtaj ſchłoj?“

„Po pucźu do lěßa ſtaj ſchłoj“, młodźenz rjekny, „jenož khwatajeźe!“

Tu nětko też hajńkowa wuńdźe, a muž jej wſchitko ſ krótka wupowjeda.

„Budźcźe tak dobry a pójcźe ſe mnu“, młodźenzej rjekny. „Pój, hektorje!“ na hońtwinſkeho pßa ſawoła. „Ale ſo mi tón poß, kiž dom ſtražuje, njeje ſaſchcźowkał!“

„Wětr ſ wopacźneho kónza ſteji“, młodźenz jeho powucźeſche, „a teho dla poß jeju najſkerje wucźuł njeje.“

Poß hnydom po ßlědźe k lěßej běżeſche a hajnik a młodźenz jeho ſpěſchnje ſcźěhowaſchtaj.

Sa khwilu da ßo poß do ſchcźowkanja.

„Dźerž jeho, Hektorje!“ hajńk wołaſche, pſchimny tſělbu krucźiſcho a pocźa běżecź. Młodźenz ſa nim ſcźěhowaſche.

Hižo ßłyſcheſchtaj, kak poß ßurowje ſchcźowka a ſakhadźa, a ſ dobom ßo też wuſkoſtliwje ſakſchikny.

Wobaj ſa khwiku k temu měſtnej doběżeſchtaj, hdźež ßo jedyn ſ paduchow podarmo napinaſche, ſo by ßo pßej wutorhnył, kotryž jeho ſa nohu dźerżeſche. Druhi paduch, ſawołanje wußłyſchawſchi, woſtaji kruwu ſtejo a cźekny.

Hajnik paducha ſa ſchiju hrabny a wołaſche: „Se mnu pójdźeſch, paduſche, hewak tſělu!“ Potom, ßo k młodźenzej wobrocźiwſchi, dźeſche: „Wujo pucźowazy, budźcźe tak dobry a wjedźcźe mi kruwu wrócźo!“

Pucźowazy rjemjeßlnik tak cźinjeſche, a hajnik, paducha ſa khornaŕ dźerżo, jeho pſched ßebje wjedźeſche.

Paduch ßebi njeſměri, cźeknycź. Tſělby a pßa ßo bojeſche, kiž budźiſche jeho wěſcźe ſaßo popadnył.

Sa khwilu hacź k hajńkowni dóńdźechu; hajńkowa bě mjes tym lampu a lataŕnju ſaßwěcźiła a nětkole ſe ſtrachom wocźakowáſche, hacź ßo muž njewrócźi.

„Pſchinjeß mi něſkajki kruty powjas won“, hajnik rjekny, „paducha wjedźemy.“

Hajńkowa hnydom powjas a lataŕnju ſe iſtwy pſchinjeße. Wona ſ bojoſcźu tak tſchepotaſche, ſo bě dźiw, ſo jej lataŕnja ſ ruki njewupadny.

„Mużo, to dźě je tón proſcheŕ!“ ſawoła wona, popadnjenemu ſ lataŕnju do wocźi poßwěcźiwſchi.

„Woprawdźe“, hajnik rjekny; „to ßy najprjedy ßem pſchiſchoł ßebi wſchitko wobhladacź, ſo by potom mohł cźim wěſcźiſcho kradnycź. Najradſcho bych tebje dokładnje pſchebił a potom puſchcźił. Hdźe maſch moje pjenjeſy?“ na paducha ſawoła.

„Wſchitko wam wrócźu, luby knjeże, jenož mje puſchcźcźe“, dyrkotajo ſe ſtrachom paduch rjekny.

Hajńkowa a młodźenz hajńka napominaſchtaj, ſo njeby paducha bił, ale ſo by jeho radſcho ßudniſtwu pſchepodał.

Hajńk ßo ſměrowa a paducha krucźe wuwjaſawſchi, jeho do kólnje dowjedźe.

„Hektorje, ſtražuj!“ potom pßej pſchikaſa, hdyž bě ßo paduch na wał ßłomy ßydnył. Poß ßo hnydom pódła paducha lehny a ßo hnydom do ſchcźowkanja da, hdyž chžyſche njekhmanik ſtanycź abo ßo hibnycź.

„Ow, wo to njeje ſtracha, ſo tón cźeknje“, hajnik rjekny. „Hektor jeho njepuſchcźi. Pójmy do iſtwy. — Ale hdźe ſcźe ßwój kłobuk a wacźok woſtajili?“ hajńk ßo młodźenza praſchefche, kiž ſ nahej hłowu pſchi nim ſtejeſche.

„To ßym wſcho w budźe leżo woſtajił, dokelž ßo nochzych ſakomdźicź.“

„Doczakajcźe, dóńdu ßam po te wěży“, poſkicźi ßo hajnik ßam a wuńdźe won.

Po khwilzy ßo wrócźiwſchi rjekny młodźenzej: „Wodajcźe mi, ſo ßym ßo pſchecźiwo wam tak twjerdźe ſadźerżał, a wy ſcźe mi ſke ſ dobrym wotrunał.“

„Widźiſch, ja ßym tebi to hnydom prajika“, hajńkowa rjekny. „Mi bě waß żel, młody pſhecźelo, ſpósnach hnydom, ſo ſcźe cźeſtny cźłowjek!“

„Nó, ja ßo wam, knjes hajńko, njedźiwam, ſo ſcźe wy k zuſym dowěru ſhubili, hdyž ßu pola waß kradnyli.“

„To ſcźe ßo hubjenje woſchewili, wbohi cźłowjecźe“, hajńk jeho wobžarowaſche; „ja ßebi myßlach, ſo dale pſchińdźecźe. Nětkole ßo w komorje do loża lehńcźe, njech waß moja żona horje dowjedźe, ſo byſchcźe tola někak pospali. Paducha ßo njebojcźe, tón ßo ani njehibnje. — Nětkole je hakle w nozy na pok tſi.“

Młodźenz ßebi dołho kaſacź njedaſche. Hajńkowo dowjedźe jeho do komory. Hdyž bě ßo zuſy hajńkowej podźakował, lehny ßo do loża. Tójhdy wußnycź njemóżeſche, ale potom hacź do běłeho dnja ſpaſche.

Hdyž bě pucźowazy rjemjeßlnik ſtanył, hajńk doma njebě. Paducha bě ke gmejnſkemu pſchedſtejicźerjej dowjedł a ßo hakle ſa khwilu ſaßo wrócźi. Hajńkowa bě ſa tón cźaß ßnědrnje pſchihotowała.

„Kak ßo wam wotrunam, pſcheczelo?“ hajńk rjekny.

„Hižo ſcźe ßo mi wotrunali, knjes hajńko“, młodźenz wotmolwi. „Derje naſpał ßo pola waß ßym. A myßlu ßebi, ſo bohacźk njeſcźe a ßebi wot waß myta nježadam.“

„S najmjeńſcha wam dam pjenjeſy na pucźowanje“, hajńk praji, „ſo byſchcźe mohli po żeleſnizy domoj dojěcź a ſo njebyſchcźe wo pſchenozowanje trjebali proßycź. — Njecham, ſo by waß někto tak wotbył kaž ja“, dorjekny, dźeßacź hriwnow jemu dawajo.

„Saplacź wam Bóh, knjes hajńko“, młodźenz wotmolwi a poda hajńkej ruku. „Na pucźowanje telko njetrjebam, a to bych njebrał, ale mam khudu macź.“

Roszohnowawſchi ßo ſ hajńkom a jeho mandźelſku ßo młodźenz na pucź poda. Hajńk jeho kruch pucźa pſchewodźeſche, ſo by jemu pokaſał, po kotrym pucźu ma hicź, a potom ßo jemu ſaßo dźakowaſche. — —

* * *

Paduch, kotrehož bě hajnik popadnył, khromy njebě, ale bě tehdy jenož khromoſcź ludał, ſo by jako proſcheŕ pſchiſtup do zuſych twarjenjow doſtał a ßebi tam mohł wſchitko wobhladacź. Wón też ßwojeho towarſcha a pomoznika pſcheradźi, a wobaj buſchtaj pokhoſtanaj. Hajńk też ßwoju móſcheń ſ pjenjeſami ſaßo doſta. —

* * *

Nětkole k Hajńkezom też ſaßo zuſy na nóz khodźa a hajńk jich wjazy njewotcźěri. Wón drje je kedźbliwy, ale tola lědy koho wotpokaſa.

„Radſcho chzu druhdy też njehódnemu poßkužicź“, wón praji, „hacź dobreho wotpokaſacź.“

Tak hajńk na ſchwarneho młodźenza ſpomina.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Ssmjertne padnjenje.) Dźewjecźlětny ßynk tudomneho bankoweho prokuriſta Barthela je hrajkajo ſ woknom won ſ prěnjeho poſkhoda do pleſtrowaneho dwora dele padnył. Dźěcźo je ßo pſchi tym tak cźeżko pſcheraſyło, ſo ßo ſ womoru wobja a bórſy po tym wumrje.

— Poßledni dźeń Budyſkeho lětanſkeho tydźenja je lětaŕ Hanuſchka ſe ßwojim lětadłom ſaßo ſ dobycźerjom był. Pſchi lětanju wo cźeßne myto ßo wón jako wuſtojny wobknjeżeŕ powětra pokaſowaſche. Jeho franzowſki gnomeſki motor ßo żenje njeſapowjedźi a by ſa něſkotre ſekundy lětadło ſe ſemje ſběhnył. Hacź dotal ßu Hanuſchka ſ najwjazy lětaniſchcźow wuſamkli, dokelž ßo jeho lětadło ſ franzowſkim motorom cźěri. Lětaŕ Schall budźe ßebi nowy motor kupicź dyrbjecź. Wón ßo ſe ßwojim lětadłom ſ zyła wjazy njemóżeſche ſe ſemje ſběhnycź a dyrbjeſche ſkónczńje lětanje ſpuſchcźicź. Lětarjej

Schmidtej ßo ſ jeho dwojotſéſchnkom wſchě ſlěty poradźichu. S wohnjoſtrojom ßo lětanſki tydźeń ſkónczi, kotryž je ßo bjeſe wſcheho ſnjeſboženja minył.

— (Wobßwětlenje połnóżneje ſtrony Budyſchina.) Jutſje njedźelu ſměja wuczerjo pſchemyßlniſkich a textilnych ſchulow w Budyſchinje ſkhadźowanku. Pſchi tejle ſkładnoſczi ßo wjeczor wokoło 1/2 7 hodźin rospadanki Mikławſchſkeje zyrkwje, hród a zwingerſka dróha ßwjedźeńſzy wobßwětla. Płomjenjazy wobras budźe najlěpje ſ tſélnika widźecź.

— **Schkoda, w manevrach na rataŕſkich leżomnoſczach nacźinjena,** ßo lětßa po nowych poſtajenjach wobliczi. Wobliczenje ßo hnydom ſtanje a dyrbi nanajpoſdźiſcho tſi njedźele po manevrach ſkónczene bycź. Sarunanje dyrbi ßo teho runja hnydom po wobliczenju ſchkody pſches gmejnu ſapłaczicź, najpoſdźiſcha termija wuplaczenja je 42. dźeń po ſkónczenju manevrow. Sapłaczenje ßobuſtawow ſahonſku ſchkodu wobliczazeje komißije je ßo teho runja ſ nowa ſrjadowało.

— Akzijowe towaŕſtwo Budyſkeje ßukelnje je w minjenym wobkhodnym lěcze ſaßo ſe ſchkodu dźěkało. Po naſadſtajenju 25,000 hriwnow ſa poczerpjene a woczakujomne ſchkodowanje a po wotpißanju 20,110 hriwnow je ßo lońſche ſchkodowanje ſa 24,181 na 64,312 hriwnow powyſchiło, kotrež je ßo na nowe ſliczbowanje pſchednjeßło.

— (Wojeńſke lětadło „Hornja Kuźiza“ ßo rosraſyło.) Sa pjenjeżnu ſběrku, kotraž bě ßo w Hornjej Kuźizy loni k poßylnjenju wojeńſkeho lětaŕſtwa ſkładowała, bě ßo jene lětadło kupiło, kotremuž bě ßo „Hornja Kuźiza“ narjekła. Pſched tydźenjom bě tole lětadło ſ Póſnanja ßo wróczejo nad Budyſchinom pſcheleczało a potom w Budyſkim lětadłowym ſaſtaniſchczu pſches nóz woſtało. Někotre dny poſdźiſcho je ßo lětadło ſe ſniczazym njeſbožom podeſchło. S Dobriluka je powjeſcź pſchiſchła, ſo je wojeńſke lětadło „Hornja Kuźiza B 30“, jedyn dwojotſéſchnik, na kotrymž ßo dwaj offizěrſkaj lětarjej namakaſchtaj, pola Dobriluka na jenu łuku dele ſleczyło. Ssrjedu dyrbjeſche wono dale leczecź. Pſchi tym pak ßo jena wóſka ſłama. Hdyž bě ßo ſchkoda wupórjedźiła, ßo lětarjej ſ nowa na leczenje puſchczíſchtaj. Pſchi tym lětadło do jeneho ſchtoma ſawadźi a ßo zyle rosbi. Offizěraj ßo jenož lohko wobſchkodźiſchtaj. Lětadło „Hornja Kuźiza“ bě dwojotſéſchnik, kotrehož hornje kſchidło mějeſche 19 metrow a delnje kſchidło 12 metrow wupinanja. Wono bě ſe ſchtyrjomi motorami wuhotowane, kotrež pſchi ſaleczenju 100 konjazych mozow wuwiwachu. Lětadło bě něhdźe 16 zentnarjow cźeźke. S jeho wjednikom bě leutnant Clemens, ſ jeho wobkedźbowarjom wyſchſchi leutnant Walter.

„Łužica“ čisło 9. Wobsah: Žńowny spiw. Delnjołużiska baseń. F. Rocha. — Serbski lěs, krasny raj. (Skónčenje.) Wopisuje Jozef Jakubaš. — Khrystusowe čerpjenje. Struchłohra w 12 jednanjach. Po wšelakich passionskich tekstach za serbske dźiwadło připrawił J. N. Horjanski. (Pokračowanje.) — Wójna na Balkanje. Někotre ličby. Podał St. F. (Z wobrazom.) — Błudničkі. Powědańčko. Anna Janovská - Rachlowc. (Skónčenje.) — Serbski rozhlad. — Naše towaŕstwa. — Druzy wo nas atd.

S Delnjeje Kiny. Pſched něhdźe poldra lětom bě ßo młynſki wuczobnik Alfred Großa ſ tudomneho Proftez młyna bjes ßleda ſhubił. Mjes ludźimi ßo teho dla powjedaſche, ſo ßu wuczobnika ſkónzowali. Też Großowaj ſtarſchej, kotrajž w Dobruſchi bydlitaj, ßo bojeſchtaj, ſo jeju ßyn njeje wjazy żiwy. Duż ßo cźim bóle pſcheßłapiſchtaj, hdyž tele dny Großowa macź wot ßwojeho ßyna k ßwojim narodninam ſbożopſchejaze pißmo doſta. S njeho wona ſhoni, ſo je jejny ßyn cźiły a cźerſtwy a ſo w Běłej Wodźe w jenej tamniſchej ſchkleńczeŕni dźěła. Kajkeje pſchicźiny dla je wón ßwój pſchebytk tajny dźerżał, hiſchcźe njewjedźa; ſpodźiwne je, ſo je wón ßwojeju ſtarſcheju wo tym w njewěſtoſczi woſtajił.

S Druźkez. Wutoru rano w prěnjej hodźinje je ßo wětrnik Hermanna Faſolda w Nowych Druźkezach wotpalił. Jeho wobßedźeŕ, kotryž hižo bléſchi cźaß khory leži, ſ wohnjom cźeźko ſchkoduje, dokelž nima niczo pſche wohnjowu ſchkodu ſawěſcźene. K haſchenju bě jenož Demjanſka ßykawa pſchijěła, tola wona njeje dźěłała, dokelž njebě niczo wjazy wukhowacź. Woheń je ßo ſe ſkóſtniſkej ruku ſakożił. Nětczíſchi wobßedźeŕ bě pſched něhdźe 50 lětami, hdyž bě wětrnikaŕſtwo hiſchcźe wunoſchne, wětrnik ſa 800 toleŕ kupił.

S Rakez. Sańdźenu njedźelu wotmě tudomne ßerbſke towaŕſtwo „Lipa“ ßwoje dźewjate porjadne poßedźenje, kotrež pſchedßyda w pſchitomnoſczi 17 ßobuſtawow ſe ſpěwom: „Naſche Sſerbſtwo ſ próchа ſtawa“ wotewri. Woßebje wón k. ßejmſkeho ſapóßłanza Kokłu ſ Khróſczíz a jeho knjeſa ßyna powita, kotrajž naſche poßedźenje wopytaſchtaj. Sapiß poßlednjeho poßedźenja ßo cźitaſche a ßo ja prawy ſpóſna. Dopißaj běſchtaj dóſchłoj wot „Domowiny“ a wot k. prof. dr. Muki. Też ßo woſſewi, ſo budźa ßo wot winowza ßem towaŕſtwowe poßedźenja wot 4 hodźin popołdnju ßem wotměwacź. Na to ßo k. ſapóßłanz Kokła ßłowa jimaſche. Cźeſczeny ſchędźiwz, nam wſchitkim derje ſnaty a lubowany, ſkoži ßwoju nam njeſapomnitu rěcź na ßłowa Božeho pißma: „Wy ſcźe ßół ſemje“ a „Njeſtajcźe ßwězu pod kórz, ale na ßwěcźnik!“ Wón ßo wießeleſche nad ſkutkowanjom „Lipy“ w běhu ſańdźenych lět, nad ſkutkowanjom w gmejniſkich, ſchulſkich, zyrkwinſkich a politiſkich należnoſczach. Rospominaſche też wobſtejnoſcźe něcźíſcheho cźaßa, naſtupaze wobßwětlenje, draſtu, jěſdźenje a póßelſtwo. Schwikaſche njeſpokojnoſcź luda, kiž ßo pódla pokaſuje, a napominaſche naß k ßerbſkej ßwěrje we ſpěwanju a dźěłanju a ſo bychmy dobri Sſerbja w towaŕſchnym a ßwětnym żiwjenju woſtali, ſo by ßo nad nami dopjelniło ßłowo Boże: „Budź ßwěrny, dha budźeſch krónowany!“ Knjes Kokła młódſchi poſtrowi naß na to w mjenje Khróſczańſkeje „Jednoty“ a wułoži pſchicźinu něſkotrych na njeho ſtajenych praſcheni, wobkhod ſ milinu naſtupazych, na pſchikład ßwěcźenje a cźerjenje maſchinow ſ milinu. Sa tajke kraßne, nam dołho njeſapomnite ßłowa doſtaſchtaj cźeſcźenaj pſchednoſcherjej tſikrócźnu harmoniſku ßławu, kotrejž wſchitzy ßo wießelo nad tak cźeſcźenym wopytom, móznje pſchihłoßowachu. Hdyž běchmy ßo hiſchcźe khwilu ſabawjeli, ßo poßedźenje w pſchitomnoſczi 22 ßobuſtawow ſe ſpěwom „Hiſchcźe Sſerbſtwo njeſhubjene“ ſkónczi.

S Rakez. Tudomny ſanitetny radźicźel dr. Langer je ſańdźeny pjatk cźeźko do njeſboża pſchiſchoł. Jena hakoſa, kotruž jeho pohoncź wotrěſowaſche, jeho padajzy tak do hłowy trjechi, ſo jemu wułku rauu wuraſy, kotruž dyrbjeſche ſawołany wyſchſchi mediźinalny radźicźel dr. Menſchel ſ Budyſchina ſaſchicź.

Dale je ßebi tudomny knježi pohoncź Roßjat lěwu ruku ſ tym cźeźko wobſchkodźił, ſo pod koło ſ drjewom połkadźeneho woſa pſchińdźe. Pſchi tym naſtatu ranu dyrbjeſche lěkaŕ ſaſchicź.

S Jitka. Njeſnateje pſchicźiny dla kóń tudomneho ſahrodnika Schtruża tak njeſbożownje kopny, ſo jemu někotre ſuby wuraſy. Sranjeny dyrbjeſche lěkaŕſku pomoż pytacź.

S Jitra. Bórſy pſchińdu dołhe ſymſke wjeczory, każ ßłyſchimy pſchinjeßu nam wone rjanu ßerbſku bjeßadu. W bliżſchim cźaßu ſmějemy ſaßo ßerbſku ßwójbnu ſhromadźiſnu. A da-li Bóh ſ njeje wuroſcźe młode ßerbſke towaŕſtwo. W naſchej woßadźe wſchak ßo jara drjebi. Żuſy duch ßo dźeń a bóle do naß dobywa. Duż je najwjetſchi cźaß, ſo ßo wſchitzy hiſchcźe ßwěrni Sſerbja ſjenocźa a naſchu wokolinu ſchkitaju pſched pſcheměnjenjom. Sſerbſzy mużojo, pſchimajcźe ßo gratu! My ßwěrni Sſerbja chcemy woſtacź, każ ſtworjeni ßmy wot Boha!

Dopiß ſ Wóßlinczańſkich ſtron. Wóßlink ma nětko też pobocźne towaŕſtwo evangelſkeho ſwjaſka. So móże tajke towaŕſtwo w měſtach, hdyż ßo bóle a bóle kſchesczíjanſka wěra ſhubjuje, nabożna liwkoſcź roſcźe a Boże wěrnoſcźe ßo wußměſcheja, ßwoje dobre ſkutkowacź, to prěcź njechamy. Saprěcź pak ßo też njeßmě, ſo evangelſki ſwjaſk w naſchich ſtronach njeje trěbny, pſchetoż wot katholikow nam żadyn ſtrach njehroſy. Każ hacź dotal, chcemy dale ſ naſchimi katholſkimi ßußodami w měrje żiwi bycź. Nuſniſche hacź evangelſki ſwjaſk by ſawěrno ßerbſke towaŕſtwo było; pſchetoż evangelſka zyrkej njeje pola naß w ſtraſche, ale ßerbſka rěcź. Hižo léta dołho na njo cźakamy a nichtó ßo nad nami njeßmili. W ſchuli naſche ßerbſke dźěcźi wjazy cźitacź njenawuknu a duż dyrbjeli ßo ſtarſchi a młódſchi w towaŕſtwje hromadźicź, ſo bychu ßo ſaßo bóle na ßwoju narodnu winowatoſcź dopomnili. Narodne hubjenſtwo je pola naß tak wulke, ſo, hdyż ßo bórſy njeſapſchimnje, budźe potom poſdźe. Tu ma „Domowina“ rjane polo ſa ßwoje ſkutkowanje. Wſchako chze w tajkich wohrożenych kónczinach, woßebje na mjeſach, towaŕſtwa ſakożecź. Duż pójcźe k nam a dajcźe nam też ſboże ßerbſkeho towaŕſtwa. Budźemy wam jara dźakowni.

S Draźdźan. Sańdźenu njedźelu mějachu tu Sſerbjo ſaßo w kſchižnej zyrkwi ßwoje kemſchenje. Nahladna liczba Sſerbow bě ßo ſeſchła, ale někotre lube a derje ſnate wobliczo tola też pobrachowaſche. Spowjedź běſche k. farař Domaſchka ſ Budeſtez, prědowanje pak k. farař Matek ſ Barta na ßo wſak. Pſchichodne ßerbſke kemſchenje w kſchižnej zyrkwi w Draźdźanach budźe, da-li Bóh, njedźelu 2. adventa.

S Kamjeńza. Wurjadna cjesć sta žo žerbskej rěcži na 39. hkownej konferenzy wucžerjow w Kamjeńskim schulskim wokrježu, kiž žo sańdženu póndželu wotměwasche. Pschi sabawnym dźělu žadasche žebi k. schulski rada dr. Hartmann wot žerbskich wucžerjow tež žerbske pschednoschki, a to žerbski spěw a žerbsku rezitaziju. Knjes kantor a wyschschi wucžeŕ Hila s Khróscjicź na to w snatym wustojnym wuwjedženju saspěwa „S dychom žwjatoh' Jana". Knjes wucžeŕ Kral pschekoži pschipoßlucharjam text spěwa. Pschewod na klawěrje wobstara k. wucžeŕ Sskodeńk. Sejlerjowy kražny spěw „Ha widźu-li ptaczata cjahnycź spěwasche k. wyschschi wucžeŕ Schokta s Brěsny a rosjažni k temu nastacze spěwa. Knjes wucžeŕ Kral rezitowasche „Sserbsku meju", najprjedy žerbski, potom w němskim pschekožku. Knjes schulski rada bě jara swježeleny a džakowasche žo pschednoscherjam, nimo měry wutrobnje. — Tutón mały podawk je s dopokasom, kak žebi spomnjeny kujes schulski dohladowaŕ žerbsku rěcž waži. Tajki je žo wón stajnje we žwojim zyłym skutkowanju pokasak. Powjeda žo, so chze k. schulski rada dr. Hartmann bórsy na muměnk hicź. Sserbja bychu jeho njerad puschcjili.

S Lubija. Provinzialne towaŕstwo sa snutskowne mißionstwo njedźelu 5. oktobra popołdnju wot $^1/_2$4 hodźin w Lubiju žwój lětny žwjedźeń wotměje. Sswjedźeńske prědowanje smě̌je kral. pruski dwórski prědaŕ Keßler s Draždźan a w shromadźisnje, kotraž budźe w hosćenzu „Wettinskeho dwora", budźe tajny knjeżeŕstwowy radźicźel Schecker s Budyschina wo „sastaranju khripjenzow" a duchowny Müller s Draždźanskeho měschczańskeho mißionstwa wo „wukhowanskim dźěle mjes žónskej mkodźinu" rěcźecź. Pscheje žo, so by žo shromadźisna s daloka a s bliska wopytaka.

S Lubija. Ssrjedu je žo póstiskemu pomoznikej Beynej s Wulkeje Sswońzy jěsdne koło psched khěžu wokrjeżneje běrkownje na póstiskej drósy kradnyło. Hacź runje žo Beyn s pschewodom jeneho póstiskeho sastojnika hnydom sa paduchom hacź do Ketliz puschcźi, žo tutemu poradźi, cźeknycź.

S Lubija. Cźeźke njeśboże je žo tu wutoru rano stako. Kóń mlokoweho wosa kublerja Rychtarja w Starym Lubiju žo psched jenym meblowym wosom spłóschi a s wosom k hatowej promenadże cźěrjesche. Mlokowa žona Henczyna, kotraž se 17 lětnym žnom kublerja Rychtarja na wosu žedźesche, žo s njeho dele cźišny a žebi ramjo srani. Potom žo wós swrócźi. Mkodeho Rychtarja cźeźko sranjeneho pod nim namakachu a do tudomneje hojeŕnje dowjesechu.

S pruskich Sserbow. Najwjazy wucžeŕskich městnow w pruskich Sserbach je s Němzami wobsadźenych, mjes tym so žo žerbskim wucžerjam městna w Němzach pschipokasuja. Schto je na tym wina? Knjeżeŕstwo na to njedźiwa, hacź wucžeŕ žerbski rosumi abo niz, wot njeho žo nima žaneho pscheměnjenja nětcźischich wobstejnosczow wocźakacź. Ale na gmejnach leži, so by žo žerbskim wucžerjam pucź do Sserbow wotewrił. Najprjedy dyrbjake žo wobhonicź, hdźe žu w Němzach žerbszy wucžerjo w sastojnstwje. Potom njech žo hnydom na knjesa knjeżeŕstwoweho radźicźela Kóślinga w Liegnizy se žwojej próstwu wobrocźa a wo teho abo tamneho žerskeho wucźerja prosćha. Knjes knjeżeŕstwowy radźicźel Kósling ma wschě žerbske schule pod žobu.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Ratarja Jana Panascha s Roholnja bě Wojerowski kawniski žud dla pschestupjenja hońtwinskeho sakonja k 50 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźił a jemu tšélbu wotewsacź dał. Shorjelska khostanska komora bě posdźischo tutón wußud wobkrucźika. Panasch žo s tym njespokoji. Wón wschě žrědki nałożowasche, so žo žudniske pschepytanje s nowa pschewjedźe. Jeho běchu na sałożku žwědczenja hajnika Schimanka saßudźili. Tutón bě Panascha s tšélbu pod pažu ras w naléczu wjeczor we 8 hodźinach něhdźe 50 metrow prjedy žebje w kralowskej holi pola Roholnja widźał. Hdyž bě hajnik na Panascha sawołał, bě wón na stronu k žwojemu wobydlenju cźeknył. Hajnik bě žo sa nim puschcźił, tola jeho njebě doma, ale w korczmje nadeschoł. Panasch pytasche psched žudom dopokasacź, so wón tehdy njeje w holi był, ale so je hižo $^3/_4$ hodźiny w korczmje žedźał, hdyž je jeho hajnik tam nadeschoł. Hajnik, kotrehoż widźenje je po sranjenju pśches tšélbu poßlabjene, je žo mylicź dyrbjał. K nowemu žudniskemu jednanju bě wón 13 žwědkow skasacź dał. Hajnik Schimank s nowa wobßwědczi, so je wón wobskorżeneho tamny wjeczor s tšélbu w holi wohladał. Ssudnizy mějachu saßo sa to, so je hajńkowe wobßwědczenje sa saßudźenje doßahoze. Duž pschi prjedawschim wußudźe wosta.

S Niskeje. Sańdženy pjatk rano w 3 hodźinach wojeŕska powětrowa łódź „Z 1" na slětu s khěžorskich manevrow nad tudomnym dwórnischczom k wjeczorej leczesche. Bórsy po tym žu ju też w Mikowje widźeli.

S Ptaczez. Tsiaschěsćdźeßaczlětna mandźelska tudomneho bura Kschesczijana Mjedźaka je do Cźorneje Wody skoczika a žo tepika.

S Maleho Koschina. Ssrjedu tydźenja pschi njewjedrje tudomny ratař Kschesczijan Mrósk a jeho mandźelska s pola domoj khwataschtaj. Jedyn błysk do njeju dyri a jeju k semi porasy. Sa dlěschi cźaß s pohłuschenja wotucźiwschi, Mrósk žwoju mandźelsku na semi leżazu wohlada. Hdyž ju sběhnycź spytasche, wón pytny, so bě žo wona s błyskom morika.

Se Sslepeho. Wustajenza we Wrótßkawju, kotraž je žo k dopomnjeczu na postanjenje pruskeho luda psched 100 lětami pschecźiwo mozy Napoleonowej wuhotowaka, ma wotdźělenje sa wumjelstwo na pohrjebnischczu. Sa tuto wotdźělenje chzychu też měcź podobisnu pschitwarka, kotraž psched naschim Bożim domom steji, kaž wschelake doby kschižow se starscheho cźaßa na naschich pohrjebnischczach. Ssu tu wschelake kschiże, kiž maja sa wězy wustojneho woßebite spodobanje; na pschikład w Dźěwinje je žrjedź sańdżeneho lětstotka mischtr žwojej mandźelskej kschiž stajił, kiž wschitke nětczische kamjenje pschetrjechi. — Wono je jara wobžarowacź, so je lud pschestał kschiże na row stajecź, kotrež běchu wjeżni mischtrjo dźěłali. S tym wumjelstwo na wßy wotebjera a wězy s fabrikow žo saczischcza.

Se Sslepeho. Nascha wjeß žo hotuje, w kulturje krocźel do prědka stupicź. Wot Brěsowki do Sslepeho žo dołha cźara žerdźow cźehnje, na kónzu wßy je žo s pomozu Raiffeisenskeje pokkadnizy leżna wěża stajiła, zyła wjeß je se žerdźemi powalana, a to wschikto k temu, so by žo se žußodneje wßy réka elektriskeho žwětka k nam pschiwodźała. Duž je wěsta nadźija, so žo sa nětkotre njedźele też pola naß s nowym žwětkom žwěcźi, a też s nowej mozu dźěła, kajkejež hacź žem njeżmy snali, a tak chze nascha wjeß w kulturje krocźel do prědka krocźicź.

S Bórkamora. Póndźelu popołdnju je žo w tudomnej żelesaŕni wobžaromne njeśboże stało. Khěžkaŕ Bohuwěr Urban se Sprejz s jenej tarczelu platy tocźesche. Pschi tym tarczel roslecźi a jedyn kruch psched njej žedźazeho Urbana tak njeśbožownje do hłowy trjechi, so žo hłowa zyle rosbi. Urban bě hnydom morwy.

Prilopk.

* (Hdyž dźěcźi se schwabliczkami hrajkaju) Ssrjedu dopołdnja stej žo w Eitzumje (w Sakskej) dźěscźi murjerja Weschera, dwě lěcze a schtyri lěta staraj hólzaj, wo jstwje sadużkoj. Dźěscźi běschtej w njepschitomnoscźi starscheju se schwabliczkami hrajkałej.

* (Ssamomordaŕstwo.) Sekretara krajneje kulturneje rady, Jurja Poenitza, žu njedźelu w sakskej Schwizy satšéleneho namakali. Wón bě žo tydźeń prjedy teho skradźu wot žwojich žwójbnych wotžalił. Dokelž ani w jeho sastojnstwje, ani w žwójbje žaneje pschicźiny k žamomordaŕstwu njesnaja, je drje žebi Poenitz w duchownym sacźěmnjenju žiwjenje wsak.

* (Wotprawjenje dwójneho mordarja Strażera.) Zynlijerja Jana Straßera, kotryż je pruskeho wojeŕskeho pokmómóznika majora s Levinskeho a polizajskeho wachtmischtra Bohlendera satšélił, žu schtwórtk rano w Mnichowje wotprawili.

* Dla cźwilowanja wojakow je wyschschi wójnski žud 17. armeekorpsa hejtmana Köhlera se 176. pěscheho regimenta k twjerdźisniskej jatbje na 6 měßazow a k puschcźenju se žłużby saßudźił.

* Ske njekasanstwo je žo we Wrótßkawju wotkryło. Hischcze s njedoroscźenymi holzami je wjetscha liczba měschczanow njepózcźiwy wobkhad měła. Jedyn kriminalny polizist je wěz pschipadnje wußlédźił. S winikow žu nětko woßmjo se žamomordaŕstwom žwojemu žiwjenju kónz cźinili, mjes nimi jedyn offizěr, jedyn wußłużeny polizajski sastojnik, jedyn pjekaŕski mischtr, jedyn hoscźenzaŕ, jedyn twarski mischtr atd. Jeneho sajateho subjazeho lěkarja žu po pokoženju wyßokeje kawzije s jatby puschcźili.

* (Sajecze jeneho bankoweho jebaka.) Frankfurtskej poliziji je žo poradźiło, jebaka saßłapicź, kotryż je spytał němsku banku w Barlinje wo 150,000 hriwnow sjebacź. Wón je 24lětny pschekupz Edmund Boretti s Cupzaga. Boretti bě w Frankfurcze nad Mainom w filiali elsaskeje banki jako pschedstejeŕ dopißowaŕskeho wotdźělenja postajeny a bě žo psched někotrymi njedźelemi se žłużby puschcźił. Hdyž žo wotžali, wón banzynu listnu papjeru a pschipokasanki žobu wsa, tak so bě jemu lohko, pschipokasanki wupjelnicź.

* (Ssebi žama wěnz na row skasała.) Tsiadwazeczilětna dźowka jeneho ratarja we Weinheimje žo dźeń psched žwojim kwaßom psched żelesniski cźah cźišny a žo jemu sajěcź da. Prjedy teho bě pola jeneho sahrodnika wěnz sa žebje skasała.

* (S prochom a mochom ßo potepika.) Němska płachtata łódź „Queen Viktoria IX.", kotraž bě ſ Cuxhavena do Bremena wotjěła, njeje tam pschijěła. Tele duy ßu ſ njeje jedyn cžołm a cžěło jeneho muža namakali. Łódź je ßo ſ zyłej wobßadku potepika.

* (Arſenik měſto zokora.) W Zugu w Schwajzarſkej 68-lětna Fiſcherowa arſenik ſ drobnym zokorom ſameni, hdyž jabłukowu muku warjeſche. Sajědojcženu jědź wuživschi wona ſa tſi hodźiny wumrje. Jejny muž je w ßmjertnym ſtraſche.

* (Rosbuchnjenje w dynamitowej fabrizy.) S rosbuchnjenjom wulkeje hromady ſapalnych kopjenkow je ſchtwórtk dynamitowa fabrika Bartſcha a Reala w Kölnje do powětra ſleczika. Dwaj cžłowjekaj ſtaj ßo morikoj. Pjecź woßobow je ßo cžěžko ſraniko, pjecź druhich lohko. Móžno je, ſo pod rospadankami hiſchcže někotſi cžłowjekojo leža. Mjes cžěžko ſranjenymi je jedyn miſchtr, ſa kotrehož živjenje ßo boja, a ſchtyri młode holzy, 15 hacž 17 lět ſtare. Jim je ßo ſ wjetſcha nop rosraſyk, też ßu we wobliczu cžěžke ſranjenje poczerpike. Fabrika je wulka hromada rospadankow. Njeſbože je ßo ſ njewobhladniwoſczu jeneho dźěłacžerja ſtako. Wjele ßußodnych twarjenjow je ßo ſ rosbuchnjenjom wobſchkodźiło.

* (W hnojowej jamje ßo ſadußył.) Sso pſches jenu deſku pſchekamawſchi w Iſerlohnje fabrikſki miſchtr Beierle do hnojoweje jamy padże. Wón ßo w njej ſadußy.

* Wuherſki patriarch Bogdanowicz je pola Gaſteina do Achi padnył a ßo tepił. Hdyž bě po jenym moſczíku ſchoł, bě ßo trama pod patriarchom ſkamaka.

* Maſothorium a radium ſtaj ßrědkaj, ſ kotrymajž ßo we wjele padach hodźi rak ſahojicź. Jedyn württembergſki fabrikant je kultußawemu miniſtrej 50 000 hriwnow pſchepodał, ſo byſchtaj ßo ſa to mjenowanaj ßrědkaj kupiłoj.

* (Njeſbože pſchi wótrym tſělenju.) W Krajnje je awſtriſka artillerija njedawno pola St. Petra ſ kulemi tſělała. Pſchi tym ßu ßo tſjo wojazy ſ granatowymi tſchěſkami morili. W St. Petrje ſtej ßo dwě dźeſczi ſ jenej kanonu pſchejěłej a ßo morikej.

* (Hróſbny njeſkutk ſazpiteje luboſczе dla.) Roshorjaza revolwrowa tſělenza bě póndźelu wjecžor w Frankfurcze nad Mainom na ſtarej Mainzłkej haßy. Tam 23lětny pjekarſki pomoznik Jan Baſtian, kotryž je ßo hižo ſ 2½lětnym jaſtwom khoſtał, dokelž je pſchi pukach ßwojemu pſchecžiwnikej ſ nožom brjuch roſpról, pola jeneho pjekarſkeho miſchtra dźěłaſche. S tam ßłużazej ßłużobnej holzu Katharinu Schaubez wón luboſczinſki wobkhad pytaſche. Tola holza ßo temu ſapowjedźi, dokelž bě Baſtianowu ſaúdźenoſcź ſhonika. Hdyž pjekarſki miſchtr wutoru ſ domu wuńdże, Baſtian wſchě durje ſeſamka a wokna ſ wokeńzami ſacžini a ſ nowa ſpyta, ßebi holzu dobycź. Ta pak ſaßo jeho prózowanja wotpokaſa. Na to Baſtian revolwer wucžahny a do holzy wjazy krócź tſěli. Holza do khěže cžekny a wo khěži tam a ßem běhaſche, dokelž běchu khěžne durje ſamknjene. Baſtian mjes tym njepſcheſtawajzy do wſchěch ſtron tſěleſche, też na dróhu kulki lětachu, hdźež běchu ßo mjes tym ludźo ſběželi. Polizija njemóžeſche tſělzej wobaracź, dokelž běchu durje a wokeńzy ſamknjene. Duž po wohnjowu woboru póßłachu, kotraž durje ſe ßekerami rosbi. Sa tón cžaß bě Baſtian w domje wſchě ßwězy ſhaſchał, tak ſo bě w nim wſchudże cžma. Wohnjowa wobora a poliziſtojo ßo na to ſ magneſijowymi ſaklemi a nahimi mjecžemi do domu dobuchu. Wo khěži bórſy holzu namakachu, kotraž bě cžěžko ſranjena. W dworje Baſtian morwy leżeſche. Holza bě tak cžěžko ſranjena, ſo krótko po tym wumrje, hdyž běchu ju do hojerńje dowjeſli. Pola Baſtiana hiſchcže zyłu hromadu revolwrowych patronow namakachu.

* (Ssmjertne padnjenje ſ jěſdneho koła.) W Burghauſenje w Hornjej Bayerſkej wucžeŕ franzowſkeje rěcže dr. Diemin ſ jěſdnym kołom padże, hdyž po nahlej Ludwigſkej dróſy delę jědżeſche. Dokelž jemu jedyn ſapſchah pucź ſawrje, wón knjejſtwo nad kołom ſhubi a do jeneje ſkały ſawadźi. Wón ſ hłowu do njeje ſraſy, ſo ßo jemu nop rosraſy.

* (Pomoz měſta Solingena ſa nanow ſ wjele dźěcžimi.) Solingſke měſchcžanſke ſaſtupjerſtwo je wobſamkło, měſchcžanſkim dźěłacžerjam ſa tſecže a ſa kóżde dalſche dźěcžo woßebity pſchidawk k mſdże po 50 hriwnach lětnje wupłacžicź. Pſchidawki ßo po połojzy 1. oktobra a po druhej połojzy krótko do hód wudźěła.

* (Nowe wunamakanje w lětaŕſtwje.) Wo jenym panzerowanym lětadle ſe Chalonſa ſur Marne w Franzowſkej pißaju. Jemu ßu hižo mjeno „Zeppelinowy nadpadnik" narjekli, dokelž je wón ſ wulkokalibratej maſchinſkej tſělbu wuhotowany a ſ wulkej ſpěſchnoſczu leczi. Powětrowym łódźam budże wón teho dla ſtraſchny.

* (Wot jeneho byka ßo cžěžko ſranił.) Hdyž chzyſche invalid Kurz w Elſeyu jenebo byka na paſtwu dowjeſcź, jeho tón na rohaj wſa a jeho wjaz króćź do powětra cžißny a potom na nim teptaſche. Kurz je ßo cžěžko ſranił.

* (Pſchi khartyhraczu ßo ſkónzował.) W Gunnersbachu pola Eſſena dźěłacžeŕ Kowiz ßwojeho towarſcha ſatſěli, dokelž bě khartý hrajo na njeho pjenjeſy pſchěhrał. Mordarja ßu ſajeli.

* (Njeſbože ſ wojeńſkim automobilom.) W Heimaſkeru w Awſtriſkej ßo jedyn automobilny cžah, kotryž ſ někotrych woſow wobſtejeſche, po pjelſkej dróſy ßuwaſche a ſ jenym kołom do wulkeho kamjenja ſtorcži. Se ſtorkom ßo ſchtyrjo na prěnim woſu ßedżazy wojazy wucžißnychu. Mjes tym ſo jedyn ſ nich na bok padże a ſ tym njeſranjeny woſta, druſy tſjo pſched pſchipowěßnjeny wós padnychu a ßo pſchejědżechu. Dwjeju ſ nich ſtaj na ßwaje rany w lazaretu wumrjeloj.

* (Němſkeho wobhonjerja w Ruſkej ſajeli.) W Běłoſtoku ßu ſa ſawrjenymi durjemi pruſkeho poddana Wjerifſchczinſkeho dla wojeńſkeho wobhonjenja k lěpſchemu Němſkeje k khoſtanſkemu dźěłu na 6 lět ſaßudźili.

* (7000 kilogramow ſaccharina ſniczili.) Se Schwajzarſkeje ßo ſaccharin, dokelž je na njón w Němſkej wulke zło położene, ſ hromadami na wſchelake waſchnje do Němſkeje pſcheßmykuje. W poßlednim cžaßu ßu w Bregenzu 7000 kilogramow ſaccharina pſcheßmykarjam ſebrali. Tónle ſaccharin, kotryž je 200000 hriwnow hódny, ßu ſańdźeny tydźeń ſpalili.

* (Bebelowe ſawoſtajenſtwo.) Semrjety wjednik němſkeje ſozialdemokratije, Bebel, je ßebi nahladne ſamoženje nahromadźił. Jeho herbjo ßu Zürichſkej wyſchnoſczi woſjewili, ſo je Bebel 1,170,000 frankow ſawoſtajił.

Sa Bebeloweho uaßlědnika w pſchedßydſtwje ſoziakdemokratiſkeje ſtrony je ßo pódla rěcžnika Haſy w Königsbergu w Pruſkej Bjedrich Ebert namjetował. Wobaj ſtaj ßobuſtawaj khěžorſtwoweho ßejma. Ebert je ßo 1871 w Heidelbergu narodźił a je ßedlaŕſtwo nawuknył, 1892 bě wón redaktor Bremenſkich měſchcžanſkich nowin, 1900 dźěłacžeŕſki ſekretar w Bremenje a 1905 ßobuſtaw pſchedßydſtwa ſozialdemokratiſkeje ſtrony. Loni ßu jeho w Düſſeldorfje do khěžorſtwoweho ßejma wuſwolili.

* (Jedyn Franzowſa je ßrjedżoſemſke morjo pſcheleczał.) Lětarjej Garroſej ſ Pariſa je ßo wutoru poradźiło, ßrjedżoſemſke morjo ſ Marſeilla do Biſerty pſcheleczecź. So by ßo wón na khróßłym ſlěcže pſchewodźał, bě jemu miniſterſtwo franzowſkeho wójnſkeho łódźſtwa pſchewodźnu łódź poſkicźiło, kotraž dyrbjeſche w padże nuſy pomoz pſchinjeſcź. Lětaŕ pak pſcheczelne poſkicźenje wotpokaſa. Łódźſtwowy miniſter pak bjes jeho wjedźenja ſa nim jenu łódź póßła. Garros ßo 32 mjeńſchinow po 5 hodźinach rano ſ Marſeilla na ſlět puſchczi a popołdnju ¾2 hodźin do Biſerty bliſko Tuniſa pſchileczа. Wón je ſ tym 800 kilometrow ſchěroke morjo ſa 8 hodźin 13 mjenſchinow pſcheleczał. Garros ſ jenotſěſchnikom Moran-Saulmierſkeho ſyſtema leczeſche.

* (Pokhroma w Franzowſkej.) We wjele wßach Cote-d'Orſkeho departementa je mjes howjaſym ſkotom pokhroma wudyrika, wyſchnoſcź je teho dla ſkótne wiki ſakaſała.

* (S błyſkom ſaraženej.) Pola Pjezkow w Póſnańſkej błyſk do cžrjódy dźěcži na polu dyri. Dwě dźěſczi, 12 a 13 lět ſtarej, ßo moriſchtej, jene tſecže ßo pohluſchi.

* Sslědżenje ſa rosbitkami němſkeje powětroweje łódże „L 1" ßu bjes wuſpěcha woſtałe. Na měſtnje pola Helgolanda, hdźež je ßo powětrowa łódź potepika, njeje wona wjazy namakacź. Najſkerje ßu ju żołmy daloko wotnjeßłe. Też ſe 14 tepjenych mużſtwow njeje ßo żadyn namakał. Wone drje ßu hiſchcže w powětrowej łódźi ſawrjene.

* (Automobil bjes ßmjerdźenja.) Ludźo, kotſiż pſchi dróhach bydła a po nich khodźa, ßo ßnadź wot wulkich wobcžeżnoſczow wußwobodźa. Jena maſchinſka fabrika w Awſtriſkej je ßebi po połłětnym wupruhowanju apparat patentowacź dała, ſ kotrymż ßo płunam, ſ automobilow ßo wuſtorkowazym, ßmjerdy bjeru. Nětko dyrbjał ßo hiſchcže apparat wunamakacź, kotryž by proch, ſ automobilemi ßo ſamucźazy, ſeßrěbał.

* (Powodźenje.) W Cſirmaſkim dole je ßo wutoru ſatraſchne njewjedro roſpuſchczíło. Rěki telko wody pſchibuchu, ſo ſkót, ſchtomy a druhe ßobuſtorhnychu. W Cžirmje woda do khěžow ſtupaſche a nadobu wotwjedże. Dźěcžo, kotrež w kolebzy leżeſche, ßo ſe żołmami ßobu ſtorhny a ßo tepi. Dróhi ßu ßo wudrěłe.

Paul Giebner

w Budyschinje na bohatej haßy 18,
ſ nutskhodom na theaterſkej haßy,

winowa wulkowikowarńja

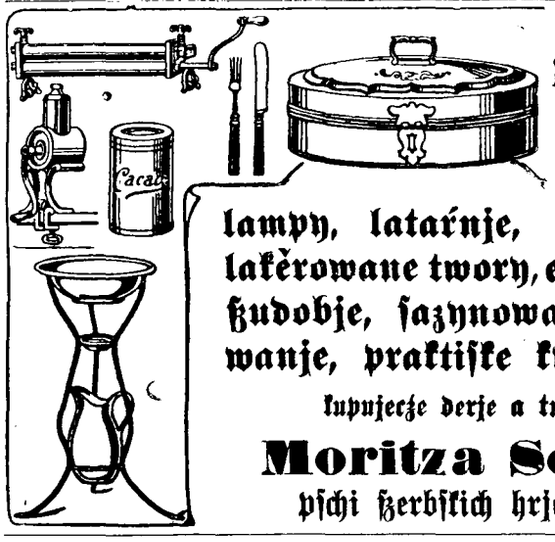
porucza ßwoje berje wothladane **wina.**

Pjecź wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k ſtrowoſeźi.

Wino k ßwjedźenjam atd.

Tym, kotſiž moju winowu pſchedawarńju njeſnaja, k wjedźenju dawam, ſo ßo pola mje tuńſcho kupuje, hacź pſchi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Moſele, dokelž wino po waggonach doſtawam a :: :: puczowanſkich wudawkow nimam. :: ::

Wſchu domjazua kuchińſku nadobu,

lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujeze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ſerbſkich hrjebjach 10.

Wſchědnje czerſtwe

Kielſke bücklingi
Kielſke ſprotty ::

ßuſchenu haſchu

zyle miku a nježnu

wubjerne ßuſchene

rèczne wuhory

(woßebitoſcź mojeje pſchedawarńje)

kóždy ſchtwórtk czerſtwe mórſke ryby

porucza

Gustav Küttner naslědnik

Richard Weigel.

Franz Marschner

czaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczaſow**

k dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Khoſej

wubjerneho cźiſcźe ßkodźazeho měſchenja, ſtajnje cźerſtwje paleny, punt po 1,50 hacź 2 mk. porucza

Khorla Preisser jun.

pſchi žitnych wikach.

„Moja žona bě pſches 50 lět ſ hroſnej

liſchawu

wobcźežena. Wona njeuměješche žadyn ſtrowy bleczk na cźěle. S **Zuckerowym patent. medizinalnym mydłom** ßo liſchawa ſa 3 njedźele wotſtroni. Tole mydło je tyßazy hódne. Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucznjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Stranch a Koldy.**

Nowe a jěſdźene

woſy

wſchelakich druźinow

porucza

N. Gall naßlědnik

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 25.

Czerſtwu hejduſchku, krupy, rajß a nudle

porucza **Khorla Kharowe**

pſchi žitnych wikach.

Dobru

pſcheńczņu muku

porucza **Khorla Kahrowe**

pſchi žitnych wikach.

K naſymſkemu cźaßej

poruczam ßo k barbjenju

žonjazych wobleczenjow, mužazych wobleczenjow, ßuknjow, ſchórzuchow, rubiſcheźow, pſchikrywow atd.

Też ßo pola mje płat ſ wopraw-nym indigom barbi.

W. Kelling,

barbjernja a chemiſka płokarnja w Budyſchinje

nětkole

6 na khěžorſkej dróſy 6.

Khěža na pſchedań.

Khěža cźiſło 22 na garbarſkej haßy je dla wobßedźerjoweje ſtaroby hnydom płacźiſny hódno na pſchedań.

Dopomnjeńczko

na lětny dźeń nahleje a ſrudneje ßmjercźe njeboh **Khorle Schuſtera,**

želeſniſkeho wothladarja we Radſkej pola Łaſa, wumrje 2. oktobra 1912, ſtary 52 lět.

Ach! kajke njeſboże ßo ſta
Tak na ranje, hdyž bě 'ſchcźe cźma,
Tu ſ nóznej ſtraże dźěſche dom
Nan k ßwojim lubym, wjeßelom.

Bě jenož malo mjeńſchinkow,
Haj něhdźe pjecź ſtow krocźelow
Wot ßwojoh' bydła ſdaleny,
Dha bu tak nahle morjeny.

Wón dźěſche po tych kolijach
We ßwojich ſměrnych myßliczkach,
Też wěſcźe ſprózny wuſtaty,
Tak bliżicź cźah wón njepytny.

Wot ſeſady cźah pſchilecźa,
Kiž jeho ßmjertnoh' jandźela
Też hnydom ßobu wjeſeſche,
Kiž ßmjercźi jeho potorhnje.

Duž ſtyſknje k njemu khwatachu,
Hdyž ſrudnu powjeſcź ſhonichu,
So leži nan tam morjeny
A pſchejědźeny žałoßny.

Tak w jenym wokomiknjenju
Wſcha cźłowſka cźerſtwoſcź ſańdźe tu,
Duž chzemy na ßmjercź ſpominacź
A wſchědnje ßo k njej hotowacź.

Ach! kajki je ſa tajkich ſtrach,
Kiž khodźa tak po kolijach
A ſ cźahami ßo ſetkaju,
Kiž wot ſady a ſprědka du.

Wón je we tutej ßłužbje ſtał
A wſchitko ßwěru wobſtarał
Tu lětow tſi a dwaceźi,
Hacź žiwjenje tu woſtaji.

Wo njeho płacze mandźelſka,
Kiž běſche ſ nim tak ſbožowna,
Też dźowka, ſchtyrjo ßynojo
A bliżſchi, dalſchi pſcheceljo.

Nětk ſ njebja wón cźi pſchiwoła:
Ach njepłacź, luba mandźelſka,
Wſchak junu we tej wěcźnoſcźi
Naß Bóh pſches hnadu ſjednocźi.

Tak ſpi nětk derje, luby, tam,
Też twoja ßmjercź tu ßwědcźi nam,
Kak ſachodni ßu wſchitzy tu,
Njech ſtrowi a też cźerſtwi ßu.

Na žadanje hłuboko ſrudźeneje mandźelſkeje.
Hańža Budarka.

Wumĕrjenski bureau Khorle Harttiga,

wot stata pruhowaneho a pod pschiſahu wſateho geometra

w Budyſchinje na horuczetſkej haßy 23, delka. Telefon 356.

Pschepołożenje wobućoweje pschedawarnje.

Czeſczenym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſczi najpodwolniſcho k wjedżenju dawam, ſo ßym ßwoje

ſchewſtwo a :: wuporjedźerńju

ſe ſeminarſkeje haßy 3 na **ſeminarſku haßu czißło 8** pſchepołożił.

Sa dowĕrjenje, mi hacz dotal w bohatej mĕrje ſpożczene, ßo wutrobnje dżakujo, proſchu jo tež do mojich nowych klamow pſchenjeſcz.

Budu ßo dale prózowacz, jenoż dobru tworu po poměrnych placziſnach podawacz.

Woßebita ſchewſka dżełarnja woßebneho wojerſkeho wobucża.

August Schäfer, ſchewſki miſchtr
na ſeminarſkej haßy 8.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khĕżorſkej dróſy 11.

Wſchĕdnje
wot 4 hodżin popołdnju hacz do 11 hodżin wjeczor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
ßwĕtkohrajerſkeho wumĕlſtwa.

Kóżdu ßobotu a ßrjedu ßo program pſchemĕni.

Najlĕpſchu
Pettkuſku ßymjeńtnu rożku
pſchedawa
H. Keller w Rakezach.

S tutym k wjedżenju dawam, ſo ßym ſhromadnu praxis ſ knjeſom ſtabowym veterinarom ſw. ßłużby dr. **Rähnitzom** ſpuſchcził a ſo ßwoju praxis **ßam** wukonjam.

Dr. Haensel,
praktiſki ſkótny lĕkar,
Telefon 325. **na Karolinej dróſy 4, po 1 ſkhodże.**

S praxiſoweho ſjednoczenſtwa ſ knjeſom dr. **Haenſelom** wuſtupiwſchi woſjewjam, ſo nĕtko praxis **ßam** wukonjam.

Lt. vet. ſw. ßłużby Rehnitz,
ſkótny lĕkar.
Telefon czißło 741 w Budyſkim ſarjadniſtwje.
Nakhwilne wobydlenje na Karolinej dróſy 4 delka.

Moje wobydlenje je
w Budyſchinje na ſeminarſkej haßy 13 I.

Jan Bierig,
praktiſki ſkótny lĕkar
a wĕdomoſtny mjaßowy wobhladowar.

Žołdże, kaſtanije

kóżdu dżĕlbu ſa hotowe pjenjeſy kupuje **wyſchſcha hajnkownja w Njeßwaczidle.**

Khĕżorſka khofejownja

Khĕża

w Wjaſońzy czißło 247, pol hodżiny wot Huſti, ſ 9 kórzami pola a łuki je hnydom abo poſdżiſcho ſe ßwobodneje ruki na pſchedań.

Sſłużobna holza

pilna a pſchiſtojna, kotraż je hižo w dobrym domje ßłużika, ßo k 15. oktobrej pyta. Knjeni ſ **Loeben** Dresden-N. 30, Kronenſtraße 20.

Kuchańki, ſwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródżne dżowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrĕnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dżĕlaczerſke ßwójby pyta hnydom a k nowemu lĕtu pſchiſtajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rożku żitnych wikow w czrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

(K temu czißłu pſchiłoha.)

Ratarſzy ſchulerjo

tunju a dobru penſiju doſtanu pola **Wähneroweje** na ſnutskownej lawſkej haßy 8.

Pjekarſki wuczobnik ßo pyta.

Ssyn ſprawneju ſtarſcheju, kotryż chze pjekarſtwo nawuknycz, może hnydom abo jutry ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi wuczbu namakacz pola **Pawola Marxa,** pjekarſkeho miſchtra w Budyſchinje na Nowoſalzikej dróſy 18.

Pohonczа

ſkerje a lĕpje pyta
Bjedrich Bartko w Njeßwaczidle.

Knježi pohonczi,

kotryż tež rólne dżĕło wobſtara a jedyn

wolazy

ßo k 1. oktobrej pytataj na knježi dwór w **Kolbizach** pola Rakez.

Żeńtwa.

Wudowz, 40 lĕt ſtary, ſ małym wobkhodom, ſtarſchu holzu abo wudowu bjes pſchiwiſka, najradſcho ſe wßom, ſa hoſpoſu pyta. Nĕſchto ſamożenja ßo pſcheje. Żeńtwa njeje wuſamknjena. Poſkiczenja w liſcze chzyli ßo ſ napißmom U. S. 75 do wudawarnje Serb. Nowin póßlacz.

Nochcył mi snano nĕchtó 1 exemplar „Pomhaj Bóh“ čo. 24 z lĕta 1910 dobroćiwje darić?

K. A. Fiedler.

Pschiloha k czißku 39 Serbskich Nowin.

Sobotu 27. septembra 1913

Płaczišnz rěsneho ſkotu na Draždžanſkich ſtótnych wikach.

22. septembra 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże hacž do 6 lět	52—54	97—99
awſtriſke	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	47—49	89—91
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane ſtarſche	41—45	83—86
4. ßnadnje pizowane kóždeje ſtaroby	35—39	74—80
Jałojzy a krowy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże	52—54	93—98
2. połnomjaßne, wukormjene krowy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże hacž do 7 lět	45—47	86—88
3. ſtarſche, wukormjene kowy a ßnadnje wuwite młódſche krowy a jałojzy	40—43	79—82
4. žrěnjo pizowane krowy a jałojzy	35—39	75—79
5. ßnadnje pizowane krowy a jałojzy	—	—
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże	51—53	92—97
2. žrěnjo pizowane, młódſche a derje pizowane ſtarſche	47—50	88—91
3. ßnadnje pizowane	42—45	81—85
Cželata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	62—64	102—105
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	55—59	97—101
3. ßnadnje wuwite wot zyza	48—53	90—95
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſchkiżenjow w ſtarobje hacž do 1¼ léta	63—64	81—82
2. mjaßne	62—63	80 81
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	56—60	73—77

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 20 ſept. 1913. wot hr.	np.	hacž hr.	np.	W Lubiju 25. ſept. 1913. wot hr.	np.	hacž hr.	np.
Pſchenza . . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
„ . . . . . žołta	9	—	9	60	—	—	—	—
„ nowa	—	—	—	—	9	15	9	40
Rožka	7	80	8	10	—	—	—	—
„ nowa	—	—	—	—	6	90	7	80
Jećmjeń . . . . 50 kilogr.	7	75	8	50	7	—	8	50
Wows	—	—	—	—	7	—	7	80
„ nowy	7	—	8	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	15	—	17	50
Hejduſchka	17	50	19	50	18		20	—
Běrny	2	—	2	90	2	50	2	80
Butra . . . . 1 kilogr.	2	70	2	90	2	70	2	90
Pſchenčna muka 50 „ . . .	11	25	19	25	15	50	19	50
Rjana muka . 50 „ . . .	10	25	13	25	11	50	13	50
Ssyno . . . 50 „ . . .	2	50	3	—	2	75	3	—
Ssłoma . . 100 „ . . .	2	80	3	50	3	—	3	50
Proßata 756 ſchtuk, ſchtuka . .	13	—	24	—	—	—	—	—
Pſchenčne wotruby	—	—	5	75	5	70	6	—
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	6	10	6	40
Pſchenčny gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 35 pj.

W Budyſchinje płaczeſche: kórz pſchenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 15 hr. 98 np, hacž 16 hr. 32 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np.: nowa: 12 hr. 48 np. hacž 12 hr. 96 np., kórz jećmjenja po 140 puntach. 10 hr. 85 np. hacž 11 hr. 90 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

25. septembra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 50 np. hacž 8 hr. — np., pſchenza wot 9 hr. — np. hacž 9 hr. 30 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hacž 8 hr. 25 np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 8 hr. 10 np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., ßyno (ſtare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 20 np., běrny — hr. — np. hacž 2 hr. 50 np., ßłoma (100 kilogr.) 3 hr. 17 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacž 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 28 np.

Wjedro w Londonze 26. septembra: Rjane.

Cyrkwinske powjeſće.

W Michalſkej zyrkwi ſmeje 19. njedželu po ßwjatej Trojizy farat Răda rano w 7 hodžinach ßerbſku ſpowjednu wuczbu, ½9 hodžin ßerbſke a w 10 hodžinach němſke prědowanje. — Popołdnju w 2 hodžinomaj katechismußowe rosrěčenje ſe ßerbſkej młodoſczu.

Tydženſke ſaſtojnſke dźěła ſmeje duchowny Tiſcher.

Wěrowani:

W katholſkej zyrkwi: Alfred Ota Hampl, ſchidak w Budyſchinje, ſ Marju Johanu Marxez ſ Hintermauer p. Miſchna.

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Hańża Gertrud, Reinharda Jurja Rychtarja, dźěłaczerja w Tſělanach, dź. — Marja Johana, Khorle Hermanna Schmidta, dźěłaczerja w Jeńkezach, dź. — Linda Gertrud, Gerharda Maxa Jurja Heinzy, lakěrarja na Židowje, dź. — Max Helmut, Maxa Kurta Połdraka, pjekarſkeho miſchtra na Židowje, ß. — Marczin Heinz, Hermanna Nyczе, rěſnika w Jeńkezach, ß. — Heinz Gerhard, Jana Ernſta Schołty, kublerja w Rabozach, ß.

W katholſkej zyrkwi: Bjarnat Franz, Jana Jakuba Siebera, cźěßle w Hrubjelczizach, ß. — Beno Bjarnat, Pětra Bena Pawoła Kurjata, dźěłaczerja w Budyſchinje, ß. — Martha Hilżbjeta, Juliußa Schkleniczkeho, żeleſotoczerja w Budyſchinje, dź. — Martha Hilżbjeta, njemandź. dź.

S druhich woßadow: Waltar Ernſt, njemandź. ß. w Ssemichowje. — Elſa, njemandź. dź. w Myſchezach. — Waltar Gerhard, Ernſta Junkera, pohonczа w Darinje, ß. — Elſa, Jana Sejlerja, dźěłaczerja w Žiczenju, dź. — Ernſt Waltar, Auguſta Nowaka, fabrikarja w Hodžiju, ß. — Arthur Erich, Khorle Moxa Scheuniga, wyſchſcheho ſchwajzarja w Ssmochczizach, ß. — Kurt, Auguſta Paraſcha, ſtakarja w Czerwjenych Noßlizach, ß. — Herbert Waltar, Jana Nowotneho, hoſczenzarja w Hornim Hunjowje, ß. — Martha Frida, Hermanna Voigta, cźěßliſkeho połčera w Hodžiju, dź. — Hilżbjeta Erna, Bjedr. Auguſta Fiedlerja, ſtakarja we Wjelkowach, dź. — Jan Erich, Jana Bohuwěra Blažija, hoſczenzarja a žiwnoſczerja w Wbohowje, ß. — Rudolf Ernſt, Maxa Joſefa Karla, żeleſotoczerja we Wulkej Dubrawje, ß. — Hilżbjeta Hedwig, Bohuwěra Sſykory, fabrikarja w Minakale, dź. — Martha Hilżbjeta, Jana Bohuwěra Kopacza, žiwnoſczerja we Wadezach, dź. — Hulda Frida, njemandź. dź. w Pomorzach. — Frida Martha, Jana Pawoła Panacha, żeleſniſkeho dźěłaczerja w Boſchezach, dź. — Pawoł Fryz, Ernſta Pawoła Vogta, wyſchſcheho ſchwajzarja w Porſchizach, ß. — Waltar Erich, Handrija Pawoła Wylema, porzlintoczerja w Jatſjobju, ß. — Martha Gertrud, Oty Emila Alfreda Merſiowſkeho, tyſcherja a žiwnoſczerja w Klukſchu, dź. — Johana, Moriza Pawlika, pſchekupza w Hrodźiſchczu, dź. — Ernſt Auguſt, Guſtava Maxa Lowki, khěžerja w Rakojdach, ß.

Zemrjeli:

W Michalſkej woładze: 21. septembra: Khorla Arthur, Maxa Bjedricha Jakuba, fabrikarja na Židowje, ß. 2 l. 4 m. 18 dn. — 23. Alfred Erich, Jana Hermanna Roberta Pohlſta, dźěłaczerja na Židowje, ß., 5 l. 9 m. 6 dn. — Jan Khorla Lukaſch, dźěłaczer ſ Biſkopiz, w ſaſtaraſni na Židowje, 60 l. 5 m. 5 dn. 24. Jan Wojta, dźěłaczer na Židowje, 52 l. 10 m. 19 dn.

S druhich woładow: Jan Bohulub Vogt w Njeßwaczidle, 81 l. 6 m. 19 dn. — Hilda, Wylema Grauera, dźěłaczerja w Njeßwaczidle, dź., 7 l. 6 m. 20 dn. — Pawoł Jan, Guſtava Pawoła Janaſcha, fabrikarja w Khwaczizach, ß., 4 m. 4 dn. — Auguſt Schleza, žiwnoſczer w Khróſczе, 59 l. 6 m. — Bohuwěr Kſchižan, żeleſniſki wothladak we Wadezach, 62 l. 17 dn.

Zyrkwinſke powjeſczе ſ Hodžija.

19. njedželu po ßwjatej Trojizy ſmeje rano ½7 hodžin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wuczbu, ½8 hodžin farat Kſchižan ßerbſke a w 9 hodžinach němſke žnjowe prědowanje.

Pónjedželu 29. septembra budze ½8 hodžin němſka, ½9 hodžin ßerbſka ſpowjedź a ½10 hodžin ßerbſke prědowanje.

Zyrkwinſke powjeſczе ſ Budeſtez.

19. njedželu po ßwjatej Trojizy ſmeje rano w 7 hodžinach duchowny Bóiž němſku ſpowjedź, dop. we 8 hodź. farat Domaſchka němſke a ½10 hodžin ßerbſke prědowanje. — Popołdnju w 1 hodź. ſhromadźiſna towarſtwa žónſkeje młodžiny.

Schtwórtk wječor we 8 hodź. ſhromadźiſna liſchecźa. towarſtwa žónſkeje młodžiny.

Succomalt-Hämatogen

ſ lezithinom,

wurjadny wupruhowany krej tworjazy

pożywnjazy ßrědk.

Ssrědk ſa pożywnjenje cżnowow.

Bleſcha 3 mk.

Roſeßłanje na wßy. Jeniczzy woprawdźity porucza

kral. privil. hrodowſka haptyka

w Budyſchinje.

Jěsdny plan želesnizow,

płaćazy wot 1. oktobra 1913 hać do 30. haprleje 1914.

Njedźelu a ßwjate dny też 4. wosowa klaßa jěsdźi.

Ze Chorjelza do Drażdżan.

Wosowa klaßa	1-3.	1-4.	1-4.	2-4.	1-3.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	2. 3.
Ze Chorjelza	2,00	—	4,17	—	—	7,46	8,58	11,21	2,11	2,20	4,24	6,58	8,53	9,07	11,52	
Mychbacha	—	—	4,40	—	—	8,10	—	—	—	2,44	4,48	7,22	—	9,31	12,21	
Lubija	2,25	—	4,59	—	6,32*	8,30	9,23	11,48	2,36	3,06	5,07	7,43	9,15	9,51	12,48	
Pomorz	—	—	5,14	—	6,49*	8,46	—	12,04	—	3,22	5,22	7,59	—	10,06	1,14	
Budyschina	2,46	3,54	5,36	6,46	7,07*	9,08	9,44	12,24	2,57	3,43	5,42	8,20	9,35	10,26	1,36	
Žičenja	—	4,05	5,48	6,57	—	9,20	—	12,36	—	3,55	5,54	8,33	—	10,38	—	
Bistopitz	—	4,24	6,09	7,15	—	9,40	—	12,57	—	4,15	6,13	8,54	—	11,01	—	
Arnsdorfa	—	4,47	6,29	7,42	—	10,00	—	1,20	—	4,39	6,35	9,19	—	11,24	—	
Radeberga	—	4,54	6,36	7,50	—	10,08	—	1,28	—	4,47	6,43	9,27	—	11,32	—	
Do Drażdżan	3,37	5,16	6,54	8,13	—	10,25	10,35	1,47	3,51	5,05	7,01	9,45	10,22	11,56		

* Jěsdźi jenož kóżdy poßledni dźěłanski dźeń.

Z Drażdżan do Chorjelza.

Wosowa klaßa	1-4.	1-3.	2. 3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4	1-3.	1-4.	1-4.	1-3.	1-4.	1-4.	1-4.	1-4.	2-3.
Z Drażdżan	12,31	1,45	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,30	12,35	3,14	6,19	5,31	8,10	9,45	11,06	
Radeberga	1,02	—	—	—	7,43	—	9,41	—	—	—	—	6,03	8,37	—	—	
Arnsdorfa	1,10	—	—	6,47	7,54	—	9,50	—	1,08	3,46	—	6,12	8,45	10,18	—	
Bistopitz	1,37	—	—	7,14	8,21	9,30	10,17	—	1,34	4,10	—	6,38	9,11	10,46	11,47	
Žičenja	1,52	—	—	7,30	8,37	—	10,33	—	1,50	4,25	—	6,53	9,27	11,01	12,01	
Budyschina	2,01	2,36	4,25	7,46	8,46	9,47	10,46	11,27	2,04	4,39	6,10	7,06	9,40	11,15	12,10	
Pomorz	—	—	4,53	8,04	—	—	11,04	—	2,22	4,57	—	7,24	9,58	11,34	—	
Lubija	—	2,56	5,42	8,25	—	10,09	11,24	11,50	2,41	5,15	6,31	7,43	10,18	11,53	—	
Mychbacha	—	—	6,08	8,41	—	—	11,39	—	2,57	5,30	—	7,58	10,34	12,09	—	
Do Chorjelza	—	3,17	6,36	9,03	—	10,31	12,01	12,14	3,19	5,51	6,52	8,19	10,56	12,30		

S Kamjenza do Arnsdorfa. Tu jenož 2., 3. a 4. wosowa klaßa jěsdźi. **Z Arnsdorfa do Kamjenza.**

5,42	8,38	12,12	3,00	5,21	7,13	3,24	S Kamjenza	7,36	11,19	1,59	4,31	6,50	8,53	12 c 4		
6,03	9,00	12,31	3,18	5,39	7,35	9,46	Wotčnitzy	7,18	11,01	1,44	4,14	6,36	8,36	12,37		
6,11	9,09	12,39	3,26	5,47	7,45	9,55	Großröhrsdorfa	7,09	10,53	1,37	4,06	6,29	8,28	12,29		
6,24	9,22	12,51	3,38	5,59	7,59	10,08	Do Arnsdorfa	6,54	10,38	1,23	3,52	6,15	8,13	12,14		

S Kamjenza 10,30, a je w Arnsdorfje 11,18. — S Arnsdorfa 9,27 a je w Kamjenzu 10,13.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	11,58	3,10	5,19	7,50	—	11,55†
Ketliz	—	8,42	12,08	3,20	5,29	8,00	—	12,05†
Radměriz	—	8,51	12,17	3,29	5,38	8,09	—	12,14†
Hłuschiny	—	8,55	12,21	3,33	5,42	8,13	—	12,18†
Luwočiz	—	9,03	12,29	3,41	5,50	8,20	—	12,25†
Maleczíz	—	9,09	12,35	3,47	5,56	8,26	—	12,31†
Wósborka	5,05	9,30	12,51	3,53	6,37	8,32	8,35*	12,37†
Hrodźischcza	5,13	9,38	12,59	—	6,45	—	8,42*	—
Barta	5,23	9,48	1,12	—	6,55	—	8,52*	—
Huczíny	5,33	9,58	1,22	—	7,05	—	9,01*	—
Klukscha	5,43	10,08	1,32	—	7,15	—	9,11*	—
Wulk. Dubrawy	5,53	10,18	1,42	—	7,25	—	9,23*	—
Lutobcza	5,59	10,24	1,48	—	7,31	—	9,29*	—
Radworja	6,05	10,30	1,54	—	7,27	—	9,35*	—
do Radworja dwórn.	6,11	10,36	2,00	—	7,43	—	9,41*	—

* Jěsdźi jenož 19. oktobra, 2. novembra, 28. dezembra, 4. januara, 1. februara, 1. měrza a 13. haprleje. — † Jěsdźi jenož w nozy kóždeje njedźele a ßwjateho dnja hać do 31. oktobra/1. novembra.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	8,17	12,23	—	5,05	9,01	—	11,[illegible]
Radworja fast.	—	8,24	12,30	—	5,15	9,08	—	11,55*
Lutobcza	—	8,30	12,36	—	5,21	9,14	—	12,00*
Wulk. Dubrawy	—	8,36	12,42	—	5,27	9,21	—	12,06*
Klukscha	—	8,46	12,52	—	5,37	9,31	—	12,15*
Huczíny	—	8,55	1,02	—	5,47	9,41	—	12,25*
Barta	—	9,06	1,13	—	5,57	9,53	—	12,34*
Hrodźischcza	—	9,16	1,23	—	6,07	10,03	—	12,44*
Wósborka	7,32	10,29	1,41	4,12	6,44	10,10	10,55†	12,51*
Maleczíz	7,38	10,35	1,47	4,18	6,50	—	11,01†	—
Luwočiz	7,44	10,42	1,54	4,25	6,57	—	11,08†	—
Hłuschiny	7,51	10,49	2,01	4,32	7,04	—	11,15†	—
Radměriz	7,56	10,54	2,06	4,37	7,09	—	11,20†	—
Ketliz	8,07	11,05	2,17	4,48	7,20	—	11,31†	—
do Lubija	8,17	11,15	2,27	5,58	7,30	—	11,41†	—

† Jěsdźi jenož njedźelu a ßwjate dny. — * Jěsdźi jenož w nozy 19./20. oktobra, 2./3. novembra, 28./29. dezembra, 4./5. januara, 1./2. februara, 1./2. měrza a 13./14. haprleje.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	5,20	7,48	9,20	11,56	2,21	4,40	7,20	8,33	11,15
Ratarjez	5,26	7,55	9,26	12,02	2,27	4,46	7,26	8,40	11,22
Židowa	5,30	8,59	9,31	2,06	2,31	4,50	7,31	8,44	11,27
Mak. Wjelkowa	5,36	8,06	9,38	12,13	2,38	4,5	7,37	8,51	11.35
Radworja	5,45	8,17	9,48	12.23	2,46	5,08	7,48	9,01	.1,50
Khaßowa	5,50		9,53		2,51		7,54		11,56
Nießwačidła	5,57		10,00		2,58		8,03		12,08
Scheschowa	6,04		10 07		3,05		8,10		12,16
Rakez	6,12		10,15		3,15		8,25		12,29†
Komorowa	6,19		10,22		3,22		8,32		12,36†
Sdźarow	6,26		10,29		3,29		8,39		12,43†
Hóska	6,33		10,36		3,36		8,46		12,50†
Kulowa	6,40		10,43		3,43		8,53		12,57†
Němzow	6,48		10,51		3,51		9,01		1,05†
do Wojerez	6,54		10,57		3,57		9,07		1,11†

† Jěsdźi jenož w nozy poßlednjeho dźěłanskeho dnja w tydźenju.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	†4,10		7,04		10,11		2,31		7,41
Němzow	†4,17		7,11		10,18		2,38		7,48
Kulowa	†4,25		7,19		10,26		2,46		7,56
Hóska	†4,32		7,26		10,37		2,53		8,03
Sdźarow	†4,39		7,33		10,44		3,00		8,10
Komorowa	†4,46		7,40		10,51		3,07		8,17
Rakez	5,05		7,48		10,58		3,17		8,30
Scheschowa	5,13		7,54		11,04		3,24		8,37
Nießwačidła	5,23		8,01		11,11		3,31		8,44
Khaßowa	5,33		8,09		11,19		3,39		8,51
Radworja	5,44	6,13	8,16	10,38	11,25	2 01	3,45	7,45	9,00	9,42
Mak. Wjelkowa	5,55	6,22	3,26	11,47	11,35	2,10	3,55	7,55	9,10	9,51
Židowa	6,03	6,29	8,32	11,54	11,41	2,17	4,01	8,01	9,16	—
Ratarjez	6,08	6,34	8,36	11,59	11,45	2,21	4,05	8,06	9,20	—
do Budyschina	6,15	6,40	8,41	11,05	11,50	2,27	4,10	8,12	9,25	10,05

† Jěsdźi jenož kóżdy poßledni dźěłanski dźeń w tydźenju.

O Jěsdźi jenož w nozy 19. oktobra, 2. novembra, 28. dezembra, 4. januara, 1. februara, 1. měrza a 13. haprleje.

S Budyschina do Wjelećina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 3.
S Budyschina	4,50†		5,56*	7,20	10,47	1,18†*	2,06	4,39	6,41	8,28	9,41	11,25ß
Dźěwitz	4,58†		6,08*	7,28	10,55	1,30†*	2,14	4,47	6,49	8,40	9,49	11,33ß
Budestez	5,05†		6,17*	7,35	11,01	1,39†*	2,21	4,53	6,55	8,49	9,55	11,40ß
Rosswodez	5,10†		—	7,40	11,06	—	2,26	4,58	7,00	—	10,00	11,45ß
Do Wjelećina	5,17†		—	7,47	11,13	—	2,34	5,05	7,07	—	10,07	11,52ß

† Jěsdźi jenož na kóżdym prěnim a poßlednim dźěłanskim dnju w tydźenju.
* Jěsdźi jenož na kóżdym prěnim dźěłanskim dnju w tydźenju.
†* Jěsdźi kóżdu ßobotu, ßrjedu, njedźelu a ßwjate dny.
ß Jěsdźi jenož 26. oktobra, 16. novembra, 26. dezembra, 25. januara, 22. februara a 29. měrza.

S Wjelećina do Budyschina.

Wosowa klaßa	2-4.	2-4.	3.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2-4.	2. 4.	2-4.
S Wjelećina	—	6,05†	8,26	—	12,03	—	3,03	5,25	7,25	—		10,24
Rosswodez	—	6,12†	8,33	—	12,09	—	3,11	5,32	7,31	—		10,30
Budestez	5,04*	6,18†*	8,41	11,48	12,14	12,42†*	3,19	5,37	7,36	7,48		10,35
Dźěwitz	5,14*	6,24†*	8,47	12,04	12,20	12,52†*	3,29	5,43	7,42	7,58		10,41
Do Budyschina	5,25*	6,31†	8,54	12,16	12,27	1,04†*	3,38	5,50	7,49	8,09		10,48

* Jěsdźi jenož na kóżdym prěnim dźěłanskim dnju w tydźenju.
† Jěsdźi jenož na kóżdym prěnim a poßlednim dźěłanskim dnju w tydźenju.
†* Jěsdźi jenož kóżdu ßobotu, ßrjedu, njedźelu a ßwjate dny.

Kamjenz-Hałschtrow-Bistopitz. | **Bistopitz-Hałschtrow-Kamjenz.**

S Kamjenza	5,45	7,43	11,30	2,03	7,02	S Bistopitz	7,25	9,45	1,40	4,20	9,13
Hałschtrowa	6,17	8,09	11,58	2,30	7,36	Hałschtrowa	8,10	10,33	2,28	5,30	10,00
Do Bistopitz	7,03	8,54	12,44	3,21	8,27	Do Kamjenza	8,34	10,59	2,56	6,06	10,25

S Khoczebusa-Petershajna-Wojerez.

4,50	8,00	1,00	6,10	S Khoczebusa	do	9,00	12,22	5,24	11,07
5,55	8,55	1,37	6,45	„ Petershajna	do	8,06	11,50	4,55	10,20
6,54	9,44	2,24	7.33	do Wojerez		7,08	11,02	4,07	9,2

Wódne plumpy,

honače, plnwaki, platy atd.

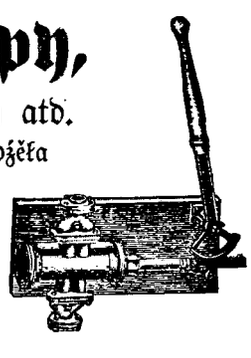
dobre płaćišny hódne pschedawa a dźěła

Otto Büttner

metallowa lijeńa a twarjeńa plumpow

w Budyschinje a **w Jeńkezach**

na kotołskej haßy 8 čišło 50.

Drastne tkaniny

— nasymske a symske nowosćże —

ßu

spezialne wotdźělenje

mojeho doma,

kotrež je se wschěmi poßlednimi nowoscźemi saisony wuhotowane. Pschi najwjetschim wubjerku wot najjednorischeje tkaniny sa domjaze wobleczenje hacź k najwoßebnischej tkaninje najdalsche rukowanje sa dobre noschenje dawam.

Jenobarbne hładke tkaniny — ramažěrowane a woknate tkaniny.

Tkaniny jendźelskeje druźiny.

Blusowe tkaniny wschěch płaczisnow.

Kostumowe tkaniny, hładke, mustrowane a jendźelskeho waschnja w najwjetschim wubjerku.

Ssomoty sa wobleczenja a blusy.

Tkaniny sa towarstwowe wobleczenja

na žołcź a nježnych wjeczornych barbow, twjerdże a lohko s **wołmy, połźidy** a **źidy** tkane.

Voile, Crêpe de Chine, Eolienne atd.

Židźane tkaniny.

běłe, czorne a pißane.

Nowoscź: Damassěrowane tkaniny w kraßnych mustrach.

Jan Jurij Pahn.

Salożene 1802. Salożene 1802.

Telefon 37. **Pschi hlownym torhoschczu.** **Telefon 37.**

Oskar Vitalis,

krawski mischtr w Budyschinje

psched schulerskimi wrotami 211 — pschi starych kasarnach

poruczа ßo k seschiczu

žonjazeje drasty, kostumow, mantlow, żaketow, poczehnjenju kožuchow a pjelsczowych jakow.

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenoż dobrych solidnych hypothekach poruczа

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodźe, w hosczenzu k „jandźelu“.

Hypotheki a wobßedźenstwo leżomnoscźow.

Salożene 1899. Stary sprawny wobkhod.

◆ Ssytwu schkitazy žredk ◆
haptykarja Haasy

cuprin

(s patentnym hamtom schkitany)
pomha psche žracze swěrjatow a žněcź!! Dalsche je shonicź psches prospekty wot
Oty Engerta w Budyschinja,
Heinricha Braetera w Kamjenzu,
Emila Langi w Biskopizach,
Gottholda Braetera w Lubiju,
Franza Uhlicza we Wojerezach,
Gustava Gruhla w Mužakowje.
Hdźež njejžu sastupjerjo, franko wot
Chemische Werke Apoth. Haase & Co.
Off. Handelsgesellschaft
Grottkau O./S. 604.

Najlěpschu
pscheńcznu muku
kaž tež wschu **potrjebu k pjeczenju** tunjo poruczuje
Khorla Preisser jun.
pschi žitnych wikach.

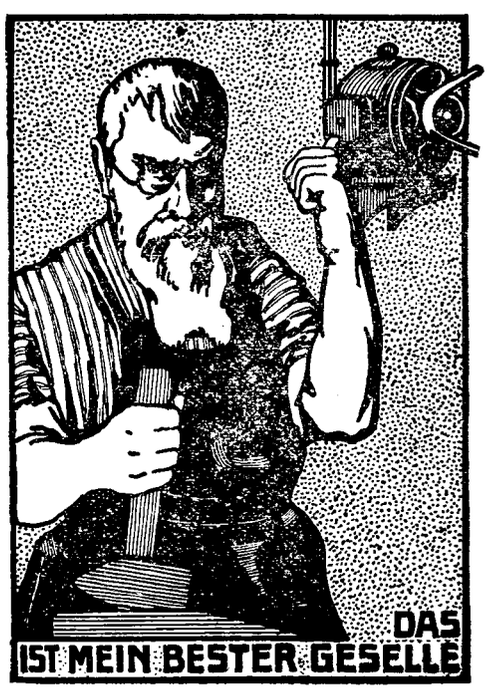
Allgemeine Deutsche Creditanstalt.

Wot kral. sakšk. ministerstwa justizy prawo k pschijimanju žyrotnych pjenjes w padze § 1808 m. s. k. dostał.

Dawamy hacź na dalsche na hižo wobstejaze a sa nowe pjenježne sapołožki
4½% pschi schěsćměsačnym wupowjedźenju,
4½% = tsiměsačnym wupowjedźenju,
4% = jenoměsačnym wupowjedźenju,
3½% = wschědnym wupowjedźenju.

Kažyne hodźiny 8—½1, ½3—5, žobotu 8—2 bjes pschetorhnjenja.

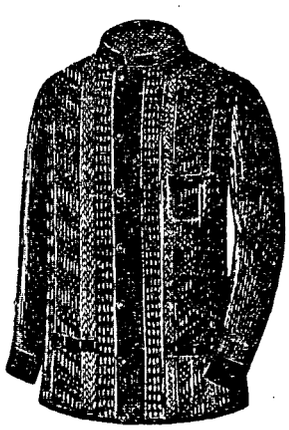
Powschitkowny Němski kreditny wustaw
filiala w Budyschinje
na khěžorskej drósy 21.

Ernsta Jordanowa wudowa
w Budyschinje
na jerjowej haży 5 a na sruntskownej lawskej haży 8
porucza

rukawate lazy

s čisteje wowczeje wołmy žamžneho wudźełka.

Rukawate lazy
pižanje mustrowane
w bjesporoczným wuwjedźenju.

Najtuńsche placźišny!

Schtrykowane a walkowane
schtrympy a soki.
Dźěczaze schtalczíki.

Czistowolmjane konjaze pschikrywy
(deki)
s rukowanjom czisteje naturskeje wołmy
se žylnym płatom podschite a pscheschite, 140×180 cm wulke
mk. 6.50.
Sa snamjo ua pschikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.
Pschikrywy na pruhn darmo.
Carl Winter, fabrika pschikrywow **w Magdeburgu.**
Sastupjeŕ **C. Winter w Budyschinje na khěžorskej drósy 8.**

Koprowy vitriol

zyle czisty tołczeny, k nacźinjenju pscheńzy, s wulkim direktnym nakupjenjom jara tunjo pola
Oty Engerta
drogowa pschedawarnja
en gros Telefon 33* en détail

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 40. **Sobotu 4. oktobra 1913.** **Lětnik 72.**

Poražene Albanskich.

Pschi nawalu albanskich rubježnych bandow do Noweje Sserbije běchu wobstejnosće sa Sserbiju jara njepschihódne. Něhdże 88 000 Albanskich so psches serbske mjezy walesche. Nimale wschitzy běchu wuwučeni wojazy, s najlěpschimi tšélbami, haj samo s kanonami a maschinskimi tšélbami wuhotowani. Sserbija měješe pschi mjesach wscho hromadże jenož 2000 muži stejo a to na něhdże 100 kilometrow dołhej froncze. Duž dyrbjachu skabe serbske cžrjódki psched hobrskej pschemozu wschudże s wopředka zosacź. Tak górsy pak hacž poslednjenja se Sserbije dóńdżechu, so kopjeno wobrocźi. Wschě města, kotrež běchu Albanszy pschi prěnim nadběhu dobyli, su sazo w ruzy Sserbow. Albonskich su s Ochridy, Mawrowa, Galicznika, Dibry a Strugi wuhnali. Poslednje dny so mjes Mawrowom, Nikoforom a Jsorom wojowasche. Sserbjo hakle po pjecź dny dołhim marschu k mjesam dóńdżechu, tola jich pomoz hischcze pschepósdże njepschińdże. Sserbska artillerija Arnawtam wulku schkodu naczini. Něhdże 2000 Arnawtow je spadako abo so sraniko.

Najhorzyscho so nětkole w ljumskim kraju wojuje. Tu hłowna móz Albanskich steji. Tež pola Wranischcza, tsi hodźiny wot Prisrena, su Sserbjo Albanskich sbili. S wopředka Albanszy, kotsiž tu s husstymi cžrjódami stejachu, dobywachu, hacž Sserbjo posłylnjenja dostachu a Albanskich do sady cžischcźachu. Albanszy su nětko w strasche, so jich Sserbjo, kotsiž so s Gostiwara bliža, da kschižneho wohnja wosmu.

Powjeda so, so su Sserbjo wjednika bołharskich komitow, Cžawlewa, kotryž na stronje Albanskich wojowasche, w Ochridze popadli a jeho tam na torhoschcźu wobwěsili.

S pokodnja Grichojo pscheczíwo rubježnym Albanskim cžahnu a su něktore albanske cžrjódy mjes Korczomu a Janinu sbili. Grichojo su hižo albanske mjezy pschekroczíwschi 16 kilometrow hłuboko do Albanskeje sacźahnyli.

Ssurowe wojowanje wo Dibru.

Belgradske nowiny nadrobne rosprawy wo krwawnych wojowanjach w Dibrje podawaju, kotrež po dźiwjosći wscho pschetrjechia. schtoż je so hacž dotal w balkanskej wójnje stako. S bjespschikładnej njembrosću je so na dróhach wojowako. Kóždy dom dyrbjesche so wosebje dobycź. Muniziju pschetšélawschi so Albanszy se sekeru do Sserbow dawachu. Na albanskej stronje je so něhdże 1000 muži morilo. Skónczuje dyrbjachu Albanszy s města zosacź.

Móz Albanskich je so slemika. Dibru dobywschi su so Sserbjo sa cžékazymi Albanskimi puschczili. S tym samym wuspěchom su Sserbjo pola Ochridy a Strugi wojowali.

Měr mjes Bołharskej a Turkowskej

je so podpisał. Bołharska je do wschěch turkowskich zadanjow swolicź dyrbjała. Běda pschewinjenym! Kirkilisse, Adrianopel a Lüle Burgas, wo kotrež su so reki krwě pschelałe, je Bołharska Turkowskej pschewostajicź dyrbjała. Tola hischcze niz doszcź na tym. Bołharska je so na to swjasacź dyrbjała, so k wuwučenju muhamedanskich duchownych wyšoku schuln wudźerżuje a jim wschě duchowne (wakuske) kubła wostaji. To je wulki wopor, kotryž je so Bołharskej napołożił; pschetoż do wakuskich kubłow też wschě statne ležomnosće słuscheja. Schkoda, kotruž bołharski stat s tym poczerpi, so na 20 milijonow frankow wobliczi.

Grichisko-turkowska napjatosć.

S Bołharskej měr sczinjwschi Turkojo spytuja na podobne waschnje s Grichiskej wo měr jednacź. Bołharska je w dwěmaj wójnomaj wošłabła a wustała a je teho dla nusowana była, do wschěch sa nju ponižowazych wuměnjenjow swolicź. Wona chzyscze sebi s dobom s tym pschecźelstwo Turkowskeje dobycź. S pomozu Turkowskeje so Bołharjo nadźijeju, Gricham Kawalu a Saloniki a Sserbam wjeczornu Mozedonsku wutorhnyc. Bołharska je pjecza hižo Turkowskej sa wójnu pscheczíwo Grichiskej podtykowała. Duž je srosumicź, hdyž Turkowska s wulkimi žadanjemi psched Grichiskej wustupuje. Mjes druhim sebi wona wschě kupy w bliskosczi małoasiskeho brjoha a dołhody s muhamedanskich duchownych (wakuskich) kubłow w tych krajinach žada, kotrež so po poslednjej wójnje wot Turkowskeje Grichiskej pschipadle. Turkowska jenož njepomyšli, so je Grichiska we wójnje dobyła a so sebi wona njetrjeba měrowe wuměnjenja pschikasacź dacź. Grichiska je so rasnje sapowjedźiła, kupy pschi małoasiskim brjoshy, kotrež su po wulkej wjetschinje s Grichami wobydlene, a dołhody s wakuskich kubłow Turkowskej pschewostajicź. Tehodla je so jednanje wo měr wotstorczíło. Strach, so mjes Grichiskej a Turkowskej k žanej pschesjenosczi njedońdże, je jara wulki, a nowa wójna snadź so njebudże wobeńcź dacź. Turkojo kaž Grichojo s tejle wóžnosću licza. Turkowska w Małej Asiskej nowe wójsko shomadźuje, jene wójnske łódźstwo je so na wójnu sašo pschihotowało, a jejny nowy swjaskar Bołharska so teho runja s nowa broni. Wo tym shoniwschi nochze so Grichiska s pschipowjedźenjom wójny pscheskapicź dacź. Minister grichiskeho wójnskeho łódźstwa je reserwistow létnikow 1900 hacž 1906 k khorhojam swołacź dał, a też krajne wójsko so na wójnu hotuje.

Wjeczíwosć Bołharskeje.

Bołharska wot někotrych dnjow swoje wójsko sašo shromadźuje. S dobom su s nowa wójnsku potrjebu, muniziju a brónje s łódźemi s Awstriskeje pschiwjesli. Najnusnische pak k wjedźenju wójny, pjenjesy, Bołharskej pobrachuja. Snajerjo bołharskich wobstejnosczow měnja, so Bołharska njemóże nowu wójnu wjesć. Wona po sdacźu jenož Grichiskej s wójnu hrosy, so by ta s tym satraschena jej pschimórske město Kawalu sašo wudała.

Polazy s wjeczora Łobja

chzedża na jenym sjězdże (kongresu) wo należnosczach Polakow w Němsk.j radu składowacź. Spomnjenja hódne je, so dyrbi so tónle sjězd we wukraju wotměcź, najskerje w Hollandskej. To so dla paragrafa khěžorstwoweho towarstwoweho sakonja stanje, kotryž Polakam sakasuje, w sjawnych shromadźisnach pólsku rěcź wužicź. Duž su Polazy nusowani, kaž sozialdemokratojo pod sozialistiskim sakonjom, psches mjezy hicź, so bychu tam cžinili, schtoż je jim tu sakasane.

Na swojim sjězdże směja Polazy też wo wobsamknjenjach Jenaskeje sozialdemokratiskeje skhadźowanki jednacź. W Jenje je so bóle parschonskich pschicźinow dla wobsamkło, so w Němskej njeźmě woźebita pólska organisazija wobstacź, so maja potajkim pólszy sozialdemokratojo do němskeje organisazije sastupicź. W němskej organisaziji by wěso pólska rěcź zyle wusamknjena była. Polazy teho dla praja, so so jenotna němska organisazija pschikasanej jenotnej němskej rěczi khěžerstwoweho towarstwoweho sakonja na włósk runa, a so němska sozialdemokratija po Bebelowej smjerczi kaž najhórschi wschoněmszy hakatistojo Polakow pscheschcźěha. Polazy pak so myla, hdyž měnja, so němska sozialdemokratiska strona njeje hižo sa Bebela słowjanske rěcze potlóczowała. To su hižo dawno w Awstriskej nashonili, a teho dla su so cžěšzy sozialdemokratojo wot němskich dźělili. Tozame srudne nashonjenje su też Sserbjo w poslednim sakskim krajnym sejmje cžinili. Hdyž chzyscze sakske knježerstwo s nowym schulskim sakonjom serbsku rěcź w ludowych schulach s porjadneho wucźbneho plana wusamknyc, je pschi wotmyślenym saba-

jenju ßerbſkeje rěcže ſozialdemokratija ſwólniwje katowſku ßěužbu cžiniła. To je ta ſkota ßwoboda a runoprawoſcž, kotruž chzedža ſozialdemokratojo ludam pſchinjeſcž.

Welſſke praſchenje

ßo ſ dnjoweho porjada wjazy njeſhubi wot teho cžaßa, ſo je ßo welſſki prynz Ernſt Auguſt ſ jeniczkej džowku němſkeho khěžora woženił. Do ženitwy rěkaſche, ſo je ßo wón wſchěch prawow na hannoverſki trón wotrjekł, ſ kotrehož je Pruſka jeho dźěda w lěcže 1866 wuhnała. Pſchiwißowarjo welſſkeho knjeżerſkeho doma pak žaneje ſkładnoſcže njepſchepuſchcža, na to pokaſacž, ſo ßo ani prynz Ernſt Auguſt, ani jeho nan, Cumberlandſki wójwoda, njeſtaj hannoverſkeje kralowſkeje króny wſdałoj. Pſchi narodninach Cumberlandſkeho wójwody w Diepholzu je welſſki khěžorſtwoßejmſki ſapółßkanz Colshorn rjekł: „Wěmy, ſo ßo prynz Ernſt Auguſt njeje ženje wotrjekł a ßo ženje njewotrjeknje. Liſt, kotryž je wón do ßwojeho ßluba khěžorſtwowemu kanzlerej napißał a kotryž je ßo posdźiſcho woſſjewił, je daloko wot někajkehožkuli wotrjeknjenja ſdaleny. Schto je wotrjeknjenje, w bliżſchim cžaßu ſhonicže, hdyž prynz Ernſt Auguſt na braunſchweigſki trón ſtupi a jeho nan rjeknje, ſo wón ßwoje prawa Ernſtej Auguſtej wotſtupi. Potom budźemy widźecž, kajke je wotrjeknjenje jeneho wjerćha. Nationalliberalna ſtrona je pola němſkeje ſwjaſkoweje rady namjetowała, ſo by ßo prynz Ernſt Auguſt ſjawnje we wſchej formje Hannoverſkeje wſdał. S tym ßebi nationalliberalna ſtrona niczo druhe, dyžli krajnu pſcheradu žada. Pſchißaha prynza Ernſta Auguſta nima niczo rjez, pſchißaha na khorhoju na cžaß žiwjenja njewjaſa, ale jenož ſa cžaß, w kotrymž je něchtó ſ woprawdźitym wojakom. Prynzowy liſt njeje žane wotrjeknjenje. Hdyž to prjedy njeißym wjedźał, ßym nětko ſ erta Cumberlandſkeho wójwody ſhonił, ſo jón ani wójwodo, ani pruſke knjeżerſtwo njeſtaj jako wotrjeknjenje wobhladałoj."

Krajna pſcherada.

Wyſchſchi wójnſki ßud tſeczeho armeekorpſa je ſerżanta Völkerlinga ſ Toruna, kotryž je mobiliſaziſke plany a druhe wojerſke potajnoſcže ruſkemu knjeżerſtwu pſcheradźoweł, k khoſtarni na 15 lět, k wuſtorczenju ſ wójſka, k ſhubjenju cžeßnych prawow na 10 lět, k podſtajenju pod poliżajſku nadkedźbu a k 15000 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k khoſtarni na dalſche wóßom měßazow ſaßudźił. Pola wobſkorżeneho namakane pjenjeſy a hypotheki ßu ßo ſa ſtat ſebrałe. Dale ßu ßo pola njeho namakałe: jedyn fotografiſki apparat, platy, wotpißma, ryßowanki, pißanſka maſchina a zuſe klucže. Po napokoženym khoſtanju je Wölkerlingowa pſcherada jara cžeżka.

Pólne ſwuczowanje jendźelſkeho wójſka.

Sańdźenu ßobotu ßu ßo pólne ſwuczowanja jendźelſkeho wójſka ſkónczile. Wone ßo pod nawjedowanjom ſcheſa generalneho ſtaba Frencha wotměchu, kotryž je ßo ſe ßwojimi jěſdnymi w burſkej wójnje wuſnamjenił. Kral ßo pſchi ſwuczowanjach wobdźěli. 40000 muži regularnych wojakow bě do dweju wójſkow dźělenych.

Woßebje ſajimawe bě wojowanje mjes lětadłami a powětrowymi łódźemi. Pſchi tym ßo pokaſa, ſo budża lětadła we wójnje powětrowym łódźam ſtraſchni pſchecžiwniży. Jene lětadło wyßoko nad powětrowu łódź ſlecži. Jemu by móżno było, powětrowu łódź ſ bombami ſniczicž.

Nózni jěſdni w Amerizy.

Jan Sinkler ßedźeſche w khłódniży pſchi ßwojej khěži a kurjeſche dołhu tołſtu trubku, kotruž bě ßebi ßam nawił. To bě runje wokoło połodnja a ſdaſche ßo, ſo horze ßkónzo, kotreż ſ bjesmróczneho njebja paleſche, wſchitkón kraj a wſchitko ſelene dowußuſchi.

S wobożnymaj woczomaj Jan Sinkler ſa módrym kurom ßwojeje trubki hladaſche.

„Nětkole ßu moje bróżnje połne", prajeſche ßebi Sinkler pſched ßebje, „a hdy bych pſchedacž mohł, by po wſchej nuſy było. Sa tſi dny polo a leżomnoſcž ſapłacżicž, na kotrejž ßym ßadźał, ale pſchedacž ja njeßměm. Nad zyłym krajom Kentucky je ſakaſnja pſchipowjedźena. Wulki tobakowy truſt (ſwjaſk), kotremuž my płahowarjo tobak pſchedawamy, nochże wjazy teje płacżiſny płacżicž, kotruž ßmy hacž dotal dоſtawali.. Ja pſchecžiwo temu niczo měł njebych, ſo ßo my płahowarjo ſjednocžimy a ßo ſapowjemy abo ſtrajkujemy, hdy bych jenož ßwój dołh ſapłacżicž mohł. — Hana", wón ſ wotewrjenymi durjemi do khěże ſawoła, „pój ras ßem!"

Rjana młoda żona ßo w durjach pokaſa, rjenje ſroſczena a łohku kwětkatu draſtu wobleczena. We wuraſu jeje wobliczа bě něſchto dźěſczowſke a krute ſ dobom, ſ jeje ßwětkeju woczi tamna ſpodźiwna móz wutrajnoſcze rěczeſche, kotruž Amerikanka huſto doſcž ſ wěczнej młodej lubоſnoſczu ſjednocža.

Hdyž ſpósna, kak ſtaroſczіwje jeje muż hlada, hladaſche tež wona khutnje, a wona pomałku bliże ſtupaſche.

„Ja dyrbju pſchedacž, luba Hana", Jan Sinkler krucże roſßudżeny rjekny, „njedźiwajo żaneho ſtracha, tež ßamo, jeli ſo je wěrno, ſ cžimž ſjednocżenſtwo płahowarjow hroſy temu, ſchtóž pſcheda. Tu wěż ßym ßebi takle pſchemyßlił: Dżenża w nozy ßo na pohoncža pſchedraſczu a nakładu wós połny nakałaneho drjewa. Pod drjewom ſkhowam tſi wulke wały tobaka a ſ tym do Jonеſtawna dojědu, hdżež je piżaŕuja truſta. Sajědu do dwora nuts, kaž by rjekł, ſo mam ſkaſany wós drjewa wotedacž, budu wrota dacž ſamknycž a pſchedam ſkhowane wały tobaka. Potom mózu naju dołżnikam ſ najmjeńſcha dwě ſczě dollarow wotpłacżicž."

„To je ſtraſchny pucž, po kotrymž chzeſch hicž", Sinklerjowa wotmolwi, „płahowarjo wſchitke pucże ſtražuja a tebje wußlědża. Schto by cži pomhało, dwě ſczě dallarow dobycž, hdyž cži potom tola twoje bróżnje ſapała. Njeißy dha cžitał, ſchto ßu ſababjeni jěſdni na plantaži pſchi jěſorje ſkucżili? Tſizeczo płahowarjo tobaka, ſababjeni a wobronjeni, ßu wobßedźerja plantoże ſ koża wuhnali, pſchebili a jeho tobakowe hromady ſapalili. Bjeŕ ßo na kedźbu, Jano, my ßmy we ßwobodnym kraju żiwi, ßwoje prawo tu kóżdy ßam ſakituje. Ani poliżija, ani wojazy njeißu tak ßylni a tak mudri, kaž nózni jěſdni w kraju Kentuckyſkim. Maja tyßaz tajnych woczi, pſchikhadźeju tu, kaž bychu ſe ſemje wuroſtli, ßu ßurowi a wjecża ßo nad kóżdym, ſchtóž jim po woli njeje."

Ale jeje napominanja běchu podarmo. Jan Sinkler ſtłóczi ßebi ſchěrokokromaty panamaſki klobuk do cžoła a wuńdże na dwór. Wón dweju cžornochow wubudźi, kotrajż běſchtaj we khłódku pola bróżnje wußnyłoj a pſchikaſa jimaj, drjewo kałacž. Ssam wucżeże wós ſ tólnje, woſtaji jón na dworje ſtejo, a dóńdże, měchi njeßo, do tobakoweje bróżnje. Bórſy na wosu tſi wulke wały leżachu, wobhladnimje ſ měchami ſawodźete. Hdyž bě wós donakładżeny, ßo Jan Sinkler ſchibale mjelczo po wutruhanym wobliczu poßměwkny prajo:

„Ja tola najhkupiſchi njeißym."

Potom ßo do domſkeho wróczi, ſo by k ßwojej ſtraſchnej jěſbje nóz woczakył.

Jemu ßo poradźi, te tſi wały tobaka pſchedacž. Schěroko ßo woſchczerjejo Jan Sinkler doma pjenjeſy na blido ßadźeſche, kotreż mějachu jeho pſched najwjetſchej nuſu wukhowacž. Ale zyłe wjeßele jemu njebě pſchi tym. Hdyž bě w nozy pódla ßwojeho woſa krocżił, ſtary pjeſł wobleczeny a dymku pachajo, bě něchtó na njeho ſarěczał, kiž bě po pucżu nimo pſchiſchoł. Tón mużiki bě ßo wo něſchto zyłe njeważne praſchał, pſchi tym pak ßebi wós jara kedźbliwje wobhladował a na Jana Sinklera tak pohladnył, ſo to kaž błyſk pſches njeho ſajědże. Tuto ſetkanje wón ßwojej żonje ſamjelcża a cžinjeſche, jako by ani najmjeńſcheho ſtracha njebyło, ale tajne ſtaroſże jeho wopuſchczіeż nochzychu a zyły dżeń jeho cžwilowachu. Wón njewjedźeſche, hacž tón mużſki njebě jeho ſcżěhował, a jeho ſe ßwědomnje ßo nochzyſche ſměrowacž.

Hdyž chzyſche naſajtra wjeczor do konjeńża hicž, ſo by, kaž hewak pſchezo, ſa porjadom pohladał, ßo na dobo wróczo ſatorże, kaž wot Bożeje ruczki ſajaty, a budźeſche bjes maka ſnak na ſemju padnył. Schto dha bě tam wuhladał?

Wón hiſchcże junu pohladny, ſo by ßebi wěſty był, hacž ßo tola mylił njeje. Ale to bě woprawdże tak: na konjeńżowe durje běchu morweho njetopyrja pſchibili. S wupſcheſtrjenymaj kſchidłomaj tu wißaſche, ſchěroka khlama bě wotewrjena, a ßněhběle wótre ſuby běchu widźecž.

To bě ſnamjo, ſo je jeho tajne cžinjenje płahowarſkemu towarſtwu ſnate a ſo ma ßo tam, hdżež je na wrotach njetopyr pſchibity, woheń ſakożicž.

Sinkler bě khwilu kaž poraženy, potom pak ßo khwatnje ſhraba. Mózny ſtyſk jeho cžerjeſche, wón ßo ſawróczi, doběża na dwór, wot jeneje bróżnje k druhej, ale tež tam na kóżdych wrotach ſaßo njetopyŕ wißaſche, a ßo hanjo a khlemjo woſchczeraſche.

Sinkler njebě wo dnjo nikoho ſawohladał a tola bě tam něchtó pobył, ßnadź cžornoch, ßnadź hólczez. Sinkler dźěſche błědy kaž ſczěna do domſkeho wróczo; pſchenapinany ßo wójſtwje na ſtólz ſwjeſe. Wſchudżom tu hróſba na njeho łakaſche, wſchudżom to kaž ſ tajnymaj woczomaj na njeho hladaſche, kaž bychu jeho w nuſy a we ſtyſku hanili.

Tu nóż ſpacž njemóżeſche.

Tež Hana bě njemërna a pschi nim wotuczena ßwërnje strażowasche.

Bě ßo sacźmiko a bě njewjeßele cźicho.

„Sskyschisch, kak to bucha?“ Jan Sinkler rjekny a wustróżany ßwój revolwer pytasche, kotryż mějesche stajnje pschi ßebi.

„Je dha schtó do duri sakkapak?“ Hana rjekny, kotraż nětkole kóżdy strach wërjesche.

„Do duri niz“, wón ſ cźicha ■otmolwi, ale njeßkyschisch ty wonka, daloko, daloko wot naß? To ßo bliżi, to bucha a tepta wo semju. Nózni jěsdnizy pschikhadźeja.“

Potom Sinkler njejapzy poskoczi, wottorże ßo wot ßwojeje żony a na dwór wubëża.

Hana Sinklerowa strachocźiwje ſ ruku k wutrobje sjëdże. Se stróżelemi a ſ bojosczu do womory padnywschi, ßo na wokomik do ßwojeho stólza do sady slehny, so by saßo ßwoje myßle sebraka. Potom ßkyschesche, kak nëchtó wonka konjeńzowe durje sapraßny, kak kóń tepta a kak njembrje cźëkajo do nozy cźërjesche.

Nëtkole wocźichny. Hana Sinklerowa ßkyschesche, kak schwjercże wótsje zyrkaja kokowokolo, ſ tym bywasche nóz hischcże cźischischa, dokelž tuto zyrkanje kóżdu druhu haru pohkuschesche. Wona wójstwje njewutra, njemër ju dale cźërjesche. Wona po skhodże horje do jstwy w ßwißlach dżësche, ſ wotkelž mózesche zyły statok pschewidźecź. Jenoż mako hwëzdow bě widźecź, a te na dremazu krajinu jenoż ßkabje ßwëcźachu.

Tu mkoda żona widźesche, kak ßo cźrjóda sababjenych jěsdnych plantaži bliżi. Konje dżëchu stup a pschi rjedże schtomow sastachu. Jěsdni seskoczichu ſ konja, a konje pod schtomami stejo wostachu. Hana durje saßuny. W ßmjertnym strasche chzyschе na pomoz wokacź, ale schtó by ju wokacź ßkyschał a jej na pomoz pschischoł? Jeje muż bě do města wotjëchał, so by po poliziju dóschoł, cźornochojo we ßwojich wobydlenjach spachu.

Hischcże junu ſ woknom won pohlada. Nëkotsi ſ mużskich ßo po dworach rosdżëlichu, drusy paz k domskemu krocźachu. Nëtkole nochzyschе wboha żona niczo wjazy widźecź a ßkyschecź. Cźapny ßo wójstwje do kuta a jenoż hischcże cźujesche, kak jej wutroba mózne pukotasche, so chzyschе ßo jej wutrobno puknycź.

Wo khëži bëchu krocźele mużskich ßkyschecź. Bě spósnocź, so rumnoscże derje snajachu a bëchu nëtkole w spanskej komorje. Hdyż bëchu tam podarmo sa jejnym mużom pytali, psches dom njejapzy ßylny schkropawy hłoß sarża:

„Hdże ty ßy, Jano Sinklerje?“

Pschiúdżechu po skhodże horje, do samknjenych duri sakkapachu, a hdyż ßo njewotamknychu, poczachu ſ wotmachom do deskow bicź, a na dobo ßo ßwëtko do jstwy dobywasche, wohnjowy krejcźerwjeny scźin ſ dwora ßem a psches pschekamane durje saklowe ßwëtko.

Tu Hana Sinklerjowa cźujesche, kak na nju spodźiwny mër pschikhadźesche, a wscha stysknosćź ßo jej ſ wutroby wotßalesche. Wona mërnje a njestrachocźiwje mużom se sababjenym wobliczom napschecźiwo stupi.

„Mój muż tule njeje“, wona ſ krutym hłoßom rjekny, „ßym ßama doma, a wot waß ßo nadźijam, so njewinowatu żónsku traschicź njebudźecże.

„Bóh je mój ßwëdk“, wjednik tych ludźi rjekny, „so ßo psched mojimaj wocźomaj żanej żónskej kschiwdy stacź njedyrbi. Jan Sinkler je njedocźink a jenoż na nim budźemy ßo wjecźicź.“

Woni woteńdżechu, a Hana sa nimi na dwór scźëhowasche. Tu wboha żona każ sprostnjena stejo wosta, widżo, kak ſ tšëchow tobakowych bróżnjow płomjenja schwihaju. Kur palazych ßo tšëchow zyłu plantażu napjelnjesche, Sinklerowi dżëlacźerjo każ samyleni wokolo bëhachu, jich żony kschicźachu, jich dżëcźi wujachu.

Tu pschihna, dźiwje cźërjo, jěsdny do dwora, skoczo, ſ potom ßo jeschczo, wosta dyrkotajo stejo a Jan Sinkler zyle wustróżany k semi skoczi.

„Wy bratsja, pschestańcże se sapalenjom!“ wón ſ rosßudżenym hłoßom sawoła, „ßym pschecźiwo wam wopak cźinik, dokelž mje nusa k temu honjesche. Ssym wotjëchał, so bych poliziſtow pschiwjedł a waß sajecź dał, ale to cźinicź njemóżu. Ssym ßo sawróczil, dokelž ßym ßwoju winu spósnał.“

Nawjedował nóznych jěsdnych pschistupiwschi ßo se ßwojej hobrskej postawu schëroko psched Jana Sinklera postaji.

„Chzesch ßo ty pod sakonje a porjad plahowarjow klonicź?“ wopraschа ßo wón, a ſdasche ßo, so sa nim niz cźrjóda mużskich, ale żelesna wola ludu steji, kotryż chze ßwobodny a hordy żiwy bycź. „Ssy ty hotowy, mjelczecź, so ßmy tudy pobyli a so ßmy tebi bróżnje sapalili? Chzesch ßo saßo ßwëru naschemu smjaskej pschisamknycź? Duż ßlub!“

A hdyż bě to Jan Sinkler sjawnje ßlubił, nawjedował ßwojim ludźom pschiwoka:

„Duż woheń haschejcże!“

Mnohe ruki ßo bowow pschimnychu, wodu pschinoschachu a pschecźiwo wohnju wojowacź poczachu, kotryż bě hižo tšeschne kósły sahubił. Każ bëchu ßo prjedy nózni jěsdni ßurowje wjecźili, tak nëtko rady pomhachu temu, kiż bě ßwëru ßlubił. A hdyż bě woheń shaschany, ßo saßo do nozy shubichu, ſ kotrejež bëchu pschischli.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyschina. Ssrjedu dopołdnja je 5. kompagnija tudomneho pëscheho regimenta cźißko 103 Budyschin wopuschczika. Wona je ßo tónßamy dżeń do Kamjeńza pscheßydlika, hdżeż je ßo wona nëtko jako 9. kompagnija nowosałoženemu 3. bataillonej pëscheho regimenta cźißko 178 pschidżëlika. Na Budyskim dwórnischczu bě ßo k roszohnowanju offizërski korps 103. regimenta shromadźił.

— (Pschepołożenje komanda 3. sakskeje divisije ſ Draždżan do Budyschina.) Sańdżenu ßrjedu je ßo komando 3. divisije cźißko 32 ſ Draždżan do Budyschina pschepołożił. S jeje komandeurom je jeho exzellenza generalny leutnant nadobny ſ Planitz. S dobom je ßo komando 3. półnoartilleriskeje brigady cźißko 32 ſ Pirny do Budyschina pscheßydlił. S komandeurom tejele brigady je generalny major Schramm. — Divisionski farar Barchewitz ßo pschichodnu njedżelu psches divisionskeho wyschscheho fararja Neumeistera w Marjinej Marcźinej zyrkwi do sastojństwa ßwjedżeńszy sapokasa.

— (Sawadżenje automobila do wosa.) Schtwórtk w nozy wokolo $^1/_2$12 hodźin automobil pschedawarja jěsdnych kokow Ernsta Scholtyja ſ Budyschina na Draždżanskej dróży pola Ratarjez do jeneho rjeblowaneho wosa sawadźi, ſ kotrymż ßo domjaza nadoba wjesesche. Woßoby w automobilu, pschekupzowa Gösterowa a jejnaj ßynaj ſ Budyschina, ßebi hkowu ßylnje wobrasychu, mjes tym so ßebi chauffeur prawe wóczko ßylnje srani. Polizija k sranjenym wjednika tudomneje sanitetneje kolony, samkarskeho mischtra Augusta Scholtu póßka, kotryż jim rany swobala a jich do města dowjesy.

— Towarstwo sa cźłowjekowëdu a prastawisny hornjeje Łużizy 4., 5. a 6. oktobra ßwoje 25lëtne wobstacże ßwjecźi. Hkowny ßwjedżeń ſ hoscźinu budże njedżelu w Shorjelzu. Pónd̄żelu 6. okt. towarstwowe ßobustawy ſ automobilom do Budyschina a do Panczig pojëdu, so bychu ßebi klóschtr Marijneje Hwëzdy a ßkawne Wotrowske dwójne hrodźischczo wobhladał.

— Towarstwo sa sakhowanje pomnikow a schkitanje wótczźiny mějesche ßrjedu 24. septembra pod schkitom krala Bjedricha Augusta w Draždżanach druhu powschitkownu shromadźisnu. S pschedßydu cźëstneho wubjerka bě sakski prynz Jan Jurij. Na shromadźisnu bëchu ßo se wschëch stron Němskeje wucźeni a woßebni mużoje seschli. Po shromadźisnje ßebi wobdżëlnizy nëkotre sakske města wobhladachu. Sańdżenu ßobotu woni Budyschin wopytachu. Město a jeho staroźitnosćze ßebi wobhladawschi ßo k hoscźinje w hoscźenzu „króny“ shromadźichu. Sala bëschе ßo do brëzoweho hajka pschetworika, ßrjedź kotrehoż lipa stejesche. W tutym hajku bëchu ßo blida sa hoscźi sestajake. Hdyż bëchu pschi hoscźinje nëkotsi knjeża porëczeli, ßo hoscźam njewocźakana pscheßkapjenka poskicźi. Mjes tym so herzaj se Sslepjanskeje woßady pod lipu ßedżo ßerbske pschespolo piskaschtaj, ßerbski kwaßny cźah ſ hkownymi durjemi nadobo sacźahny. Hdyż bě ßo cźah k blidu cźeßnych hoscźi pschiblížił, njewjesta jeho kralowskej wyßokosćźi prynzej Janej Jurjej kwëczel ſ rjanymi kwëtkami pschepoda. Potom ßo hoscźam, kotsiż ßo dżiwajo na cźah shladowachu, ßerbska drasta jenotliwych woßobow w cźahu, każ braschki, njewjesty, ßkónkow, ßwatow a druzkow wopißa. Cźah cźehnjesche dale po sale wróczo a ßo we wulkej stwje saßo shubi. Sserbskaj herzaj ßerbsku reju sapiskaschtaj a po njej ßo hnydom kwaßarjo ſ kwaßarkami wjercźachu. Skónczńje ßo wobdżëlnizy k wubjernej kwaßnej hoscźinje seßydachu, kotruż bě jim mëschczańska rada wuhotowała.

— (Se Sauluß ßo Pauluß scźinił.) Psched nëkotrymi lëtami jedyn prjedawschi evangelski duchowny, Stern, po krajach cźahasche a w sjawnych pschednoschkach dopokasacź pytasche, so Bóh njeje. Cźim dlëje pak je wón rëcźał, cźim bóle je wón dopósnawał, so je jedyn Bóh a je ßo potom saßo do evangelskeje zyrkwje wrócził. W tu khwilu je wón saßo ſ duchownym. Po**dobne pscheměnjenje je ßo ſ prjedawschim sozialdemokratiskim spißacże-**

lom a agitatorom Fritz Bindu stako. Tež wón je žo saßo k kschesczijanskej wěrje pschiwobroczik. Kaž prjedy sa sozialdemokratiju, tak wón nětko lud sa kschesczijanstwo dobywacz pyta. Wón je we wjele městach hižo rěczak, a ludźo žo k jeho pschednoschkam czischcza. W Draždźanach budże wón wot 6. hacž 11. oktobra wjeczor wot 1/2 9 hodźin po poruczności Draždźanskeho měschczanskeho mißionstwa w sali towarstwoweho doma rěczecz.

S Budestez. Pschichodnu póndźelu chzemy tu, da-li Bóh, rjanu, wjeßeku kermuschu žwjeczicz. Budesczanska kermuscha ma dobru khwalbu a je daloko a schěroko lubowana a snata, a zyke czrjódy ludu woßebje njedźelu do naschich wßow pucz namakaja. S wjetscha je to lud s Budyschina, kiž korczmy pjelni, ale tola tež nětkotry dobry Sserb s bliska a s daloka žo pschi tej składnosczi dopomni, so ma tu w naschej wokolinje nětkajkeho wuja abo czetu, kotrychž mohł ras wopytacz.

S kermuschu ma žo dźiwno. Wona je se starych czaßow nam sawostała a naschi wótzojo žu ju s wjetscha radscho a hischcze wjeßelscho žwjeczili, hacž my. Hewak žo zyrkwinske žwjedźenje psches zyły kraj na jenym dnju žwjecza, kermuscha pak žo zyle wschelako žwjeczi. W naschej wokolinje s kermuschu Wósporк sapoczina, ale Hodźij, kiž chze tola pschezo we wschej kulturje nětkotre kohcze wschěm druhim do prědka hicz, hnydom sa nim dźe. Kak je we Wósporku a w Hodźiju lětża s kermuschu było, njewěm, dokelž pscheproßył mje nichtó njeběsche, ale nětkajki snaty, kotrehož setkach, hdyž runje s Hodźijskeje kermusche domoj czehnjesche, mi powjedasche: „Bě tam wulki lud a wulka hara, ale — dobre dusche tam tež žu" a pschi tym da mi žwoje brěmjo tykanza poczeżkacz, kiž žebi a dźěczom s kermusche domoj njeżesche. Ja mózach jenož jeho žłowa wospjetowacz a nětko se shonjenja wobkrucicz: „Haj, haj, dobre dusche tam žu."

Hodźijska kermuscha s wjetscha žužodnej, žerbskej, katholskej woßadże měra njewostaji, a duž tam sapoczinu tykanzy pjez, hdyž žu w Hodźiju nimale sjědźene. Budestezy s mjeńscha lětża s Kulowom hromadże žwjecza. Wot Kulowczanow ske jasyki wschelake powjedaju, woßebje pak, so žo rady pjeru. Napadnyło mi je, so běsche na Kulowskim dwórnischczu żelesny nohazy wotrybować s rjeczaskom k domej pschispinany. Hacž žo tam boja, so mohł nóżki krydnycz a czeknycz abo žo jako bróń nałożicz? Ja žym Kulow wjazy krócz pscheschoł, ale wot pukow njejžym niczo saczuł ani widźał. Snaju Kulowczanow, kiž žu tak směrni ludźo, so njemohli wodźiczku smucicz. Duž žu tajke rěcze wěsce lute pschižłodźenja. Dyrbjała pak wscheje wězy nějakja mała schkriczka wěrnosce na tym bycz, potom žmy wjeżeli, so nimale zyły žerbski kraj mjes nami a Kulowczanami leži. —

Na dwazyczi žerbskich woßadow lětża žwoju kermuschu 26. oktobra žwjeczi; mjes nimi Bukezy, Hrodźischczo, Huska, Ketliży, Kotezy, Khróscźiży, Noßaczizy, Kupoj. To je skoro, kaž bychu žo hosczi bojeli, hdyž tak w czrjódże hromadże žwjecza. Wschudże tola na jenym dnju człowjek bycz njemóże. Dha žmy my w Budestezach tola bóle nobel. Hdyž my žwjeczimy, hewak daloko a schěroko nihdże žaneje kermusche njeje. Duž pschińdźcze, lubi Sserbjo, a wopytajcze waschich snatych! Tykanzy budża wschak doßahacz, dokelž pola naschich schtyrnacze pjekarjow, kiž tu we woßadże mamy, žo hižo zyliczki tydźeń dołho se wschěch wuhenjow czornych kur wala.

Druhe woßady saßo žebi žwoju kermuschu skoro do žrjedź symy pokoża. Tehdy pak, hdyž rěsny wětr psches kraj duje a wuje, je człowjek radscho doma. Potom žu tež dny tak krótke, so žo na dołhe pucze wjazy podacz njemóżesch. Hdy bych ja protyku dźěłacz měł, bych na kóżdu póndźelu kermuschu jenož jeneje woßady pokożił. Czeho dla tež niz? Wschak kermuschny dźeń w najwjazy woßadach njeje tón dźeń, na kotrymž je žo něhdy zyrkej poßwjeczka. Běda pak potom tym, kotsiž hosczi rady njewidźa!

Kermuscha chze bycz a dyrbi wostacz pschecźelstwa wjasałka! Tehdy chze dźěczo w domje wuja a czetu ras do domu witacz abo s nanom a maczerju žo k dźědej a wowzy na kermuschu nastajicz. Sa zyke lěto žo husto dosczz bratsja a žotry widźeli njeběchu, ale hlaj! kermuschu wrócza žo do starschiskeho domu, so bychu žebi na nanowej a maczernej luboscźi wutroby shrěli. Ja běch dźěczo hischcze, jako mi dźěd a wowka semrjeschtaj. Mało bych wo nimaj wjedźał, hdy njebychu kermusche byle. Tehdy žym pschezo jeju wohladał, witał, s nimaj žo spschecźelił, nad nimaj žo wjeżelił a žebi jeju milу wobras luboscze a pschecźelnosce, žerbskeje wěry a žwěry tak hłuboko do wutroby saschczěpił, so jeju po wjele lětdźeżatkach nětk hischcze jaßnje psched wocžomaj widžu. Tehdy běsche kermuschny wopyt pola bliskeho pschecźelstwa tež doßahaze samolwjenje sa dźěczo w schuli. To nětk wjazy njeje. Wuczeŕ póndźelnische kermuschne wopyty poprawom njeßmě dowolicz. To je se schkodu. Hdyž dźěczo ras k nohomaj dźěda a wowki poßedźi, jimaj na jeju praschenja a s jeju rta, kaž tola husto je, nětkote dobre žłowczko a napominanje žebi žobu domoj wosmje, ma sa žiwjenje a wutrobu drje tola skónczńje wjazy wużitka a žohnowanja, hacž sa te tsi abo schtyri hodźinki w schuli. Sso wě, so ja s tym prajicz nochzu, so dźěczo na wschě kermusche žłuscha.

Hdyž pak žym nětk ras se žortowanja do mudrowanja pscheschoł, chzu tola woßebje wusběhnycz, so kermuscha njeje jenož luby, wjeżeły, žwójbny žwjedźeń, ale jara khutny zyrkwinski napominaŕ. Na tym dnju žłuschesch ty se wschěmi žwojimi hosczemi ke mschi. Tehdy chze twoja zyrkej tebi prajicz, schto ma wona s tym prědowanym Bożim žłowom tebi sa twój dom a twoju duschu bycz. Tehdy ty shonisch, kajke rěki žohnowanja žu s twojeje zyrkwje husto psches lětstotki do zyłeje woßady žo wulíwake. Tehdy, mohł rjez, twoji morwi, kotsiž wokoło zyrkwje czische spja, se žwojich rowow stawaju a tebje žo prascheju: Kak ważisch ty žebi wschě te drohotne kubka, kiž my tebi w tutej zyrkwi k sbożu twojeje dusche sa czaß a wěczność sawostajichmy?

Tak kermuscha njeje jenož wjeżeła towarschniza a pschecźelstwa wjasałka, ale s dobom khutna napominaŕka. Nasch lud jeje napominanje nusnje trjeba. Pschezo bóle tež mjes Sserbami to waschnje nastawa, so žu runje kermuschu zyrkwinske łubje a kawki prosdne. Zony doma pjeku a warja, mužojo wocžakuja hosczi, a hosczo drje tu žu, hdyž je czaß, sa blido žo žydacz a jěsczz a picz, ale niz, hdyž rěka, ke mschi hicz. Precz s tutej nowej módu se žerbskeho luda a kraja! Wostańmy žwěru pschi naschich pobożnych, pěknych, žerbskich waschnjach! Kermuscha shubi wschu ważnosczz a budże bóle a bóle dźeń dźiwich, srudnych wjeżelow, hdyž žo s Bohom njeżwjeczi. Schtóż pak chze ju tak s nami žwjeczicz, tón pschińdź, a my chzemy jeho strowicz s pschecźelnym, žerbskim: „K nam witaj! Witaj k nam do zyrkwje a do domu!" D.

S Rachlowa pod Czornobohom. We wschěch stronach žo na to skorži, so žo žad njeje poradźił. Jenož w naschej wěży nimaju žaneje pschiczziny k tajkej skórżbje. Kruschwy, jabłuka a wischnje we wjeßnych sahrodach s dźěła s tajkimi hromadami na hakosach wißachu, so žo te pod jich czežu shibowachu. Najspodźiwnische pak bě, so sańdźeny tydźeń, hdyž jabłuka schczipachu, pódla nich nowe kczenje namakachu. Hdy by wjedro hacž do hód czopke było, bychu jablonje potajkim druhe płody pschinjeżke. Ludźo žebi lětuschu płódnosczz žadowych schtomow we wěży na to waschnje wukożuja, so je hora Czornobóh w naleczu žadowe kczenje psched nóznym mjersnjenjom schkitała, mjes tym so je kczenje w druhich stronach nimale wscho smjersko. Druhe kczenje je žo s mikym wjedrom poßlednich dnjow wuwabiło.

S Běczig. Nahła žmjercz je pjatk tydźenja 54lětnu mandźelsku žiwnosczerja Hasera pschekhwataka. Pschi mlócźenju w bróżni žo s Bożej ruczku sajawschi wona hnydom wumrie.

S Wostaschez. Hdyž bě wutoru popołdnju tudomny žiwnosczeŕ Wolf s krutwjazym sapschahom s pola domoj pschijěł, jemu jeho 10lětna dźowka krutwje wupschahnycz pomhasche. Pschi tym jena krutwa se sadnjej nohu wukopasche a holczku s tajkej mozu do žiwota kopny, so ta sa morwu na semi leżo wosta. Czežko franjenu žu ju do Callenbergskeje hojeŕnje dowjesli.

S Barta. Tón žamy dźeń nětkotre hodźiny sa žobu staj tu Bartkez mandźelskaj wumrjekoj. Bartko, kotryž je prjedy s hrodowskim žłużobnikom był, 61 lět stary dopołdnja nahle skhoriwschi žwoju duschu wudycha. Wjeczor wokoło 6 hodźin jeho 64 lět staru mandźelsku Boża ruczka saja a jejnemu žiwjenju mjesu staji.

S Minakala. Wutoru dopołdnja wokoło 9 hodźin žo na dwósy mjes Minakalom a Kupoj kóń Kupjanskeho knjeżeho mlokoweho sapschaha psched automobilom Lipiczanskeho ryczeŕkublerja Halle splóschi. Automobilowy wodźeŕ teho dla na bok sjědźe, pschi czimž automobil do jeneho drohoweho schtoma sawadźi a žo khětro wobschkodźi. We wosu žedźaze woßoby s lohkim sranjenjom woteńdźechu. Ryczeŕkublerka Hallowa žebi prawu ruku srani, mjes tym so žebi hejtman Groß nohu pschi kolenje wobrasy.

S Biskopiz. Ssrjedu je 2. kompagnija 12. trainskeho bataillona do Biskopiz pschicźahnyła. Na torhoschczu ju měschczanosta Hagemann w mjenje města a pschekupz Schochert w mjenje Biskopskich wojeŕskich towarstwow powita.

Se Zitawy. Palenje czełkow w tudomnej paleŕni pschibywa. W septembrje je žo 37 czełkow w njej spaliło, mjes nimi 25 muž-

ſkeho a 12 žónſkeho ſplaha. Po wěrywuſnaczu bě ſe ſpalenych 18 evangelſkeje, 18 katholſkeje a 1 židowſkeje wěry. W tym ßamym měßazu je ßo w Draždžanſkej cźěłowej paleŕni 64 cźěłow ſpaliło.

S Kulowa. Tele dny mandželſka direktora Rittera ſady ßwojeho doma ßo wobßunywſchi do napjateho Cźorneho Halſchtrowa padže. Na ſboże ßo jeje jejny mandželſki dohlada. S wulkej prózu a ſe ßamßnym ßmjertnym ſtrachom ßo jemu poradźi, ßwoju žonu žiwu ſ wody wucźahnyc̀.

S Dubrjenka pola Kulowa. Schtwórtk tydženja wjecźor wokoło 7 hodźin je ßo maßiwna bróžeń kublerja J. Scholty ſe wſchěmi domkhowanymi žnjemi a rataŕſkimi maſchinami wotpaliła.

S Wulkich Sdžar. Tu je ßo po prózowanju kantora Munſiga „pcźołaŕſke towaŕſtwo ſa Wulke Sdžary a wokolnoſcź“ ſałożiło. Kantora Munſiga ßu ſa pſchedßydu, Ssulka ſa měſtopſchedßydu, Auguſta Lapſticha w Bukojnje ſa ſapißarja a Domaſchku w Koblizach ſa pokładnika wuſwolili.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Wojerowſki ławniſki ßud bě kowaŕſkeho miſchtra H. Garteua ſ Noweje Wßy k 6 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaßudźił, dokelž bě wón na Nowowjeſcźanſkim hońtwinſtim revěrje ſ fretkami kanikle honił. Garten ßo pſcheczíwo wußudej powoła, wudawajo, ſo je wot prjedawſcheho hońtwineho najeńka dowolnoſcź k houjenju měł, kotraž je tež ſa lěto 1913 płacźiła. Dweju kaniklow, kotrejuž běchu pola njeho namakali, je wón pjecźa w Hródku kupił. Ssud wobſamknu, jednanje wotſtorcźicź a pſchedawarja kaniklow jako ßwědka ſkaſacź.

Se Sleho Komorowa. Schtwórtk tydženja wjecźor wokoło 7 hodźin něhdże 40 lětny papjeru pſchedawazy pſchekupſki pucźowaŕ B. do żeleſniſkeho cźaha ſaſtupi. Hdyž bě ßo lědma ßydnył, ßo jemu w płuzach krej pſchela, a bórſy po tym wón wumrje.

Se Sleho Komorowa. Ssobotu je w Cźornym Halſchtrowje cźěło wěſteje Emy Richterez pſchipkuwało. Holza bě ßebi poßledni cźaß na ßamomordaŕſtwo myßliła a bě někotre dny, prjedy hacź ßo ſhubi, ſajědojcźenu pſcheńzu kupicź ſpytała, kotruž pak jej njeběchu bjes jědoweho wopißma dali. Poßlednje dny bě wona nadpadnje ſamyßlena. Kajkeje pſchicźiny dla je do cźěžkich myßlow pſchiſchła, njeje ſnate.

S Běłeho Kholmza. Tudomny hoſcźenz je do wobßedźenſtwa dotalneho najeńka Narcźanſkeho hoſcźenza, Liſki, ſa 46000 hriwnow pſcheſchoł.

S Dubza. Njedźelu ßu njedaloko holanſkich khěžow dwazecźiletneho ſchewza Bielu ſatſéleneho namakali. Haeź ßo wo mordaŕſtwo abo ßamomordaŕſtwo jedno, drje ßo ſe ßndniſkim pſchepytanjom wupokaże.

Se Sslepeho. K tudomnej gmejnje ßkuſchaza 39 jutrow wulka leżomnoſcź, kotraž je ßo wot knježeho kubła kupiła, budże ßo 27. oktobra popołdnju w 1 hodźinje po ſahonach na pſcheßadźowanje pſchedawacź. Leżomnoſcź je ßo do ſahonow rosdźeliła, kotreż ßo k twarjenju derje pſchihodźa. Kóždy kupz dyrbi pſchi kupjenju 2000 hriwnow ßadźeneho pjenjeſa napłacźicź.

Se Sslepeho. Wubjerk ſtołętneje wuſtajeńzy we Wrótßkawju běſche w naléczu wupißał, ſo chze płakat měcź ſa wuſtajeńzu. Na to běſche ßo 970 naczińſkow ſe wſchěch ſtron wot wumělzow pſchipóßłało; ſ nich ßo 7 mytowaſche a kupi; mjes tymi běſche tón wot molerja knjeſa Krauſy-Draždžanſkeho, kotryž wot 10 lět ßem w naſchej wßy k dźěłanju pſchebywa. Jeho naczińſk ßo jako ßwjedźeńſka łharta cźo. 2 pſchedawa a nam dweju ſchleſynſkeju krajneju woborníkow pokaſuje, kotrejž ſ natykanej tſélbu ſa njepſcheczelom pytajo pſches ßněhojtu krajinu krocźitaj.

Se Sslepeho. Naſcha gmejna je wot Mużakowſkeho knjejſtwa 39 jutrow role pola dwórniſchcźa kupiła, dokelž dyrbi ßo ſ dwórniſchcźa do wßy nowa ſchěroka droha natwaricź. Wot tuteje role budża ßo parzelle na pſcheßadźowanje pſchedawacź. Schtóž chze kupowacź, ma hnydom pſchi kupi na kóždu parzellu 200 hr. nawdacź. Pſchedawanje ßo dźeń 27. oktobra pſchipołdnju wot 1. hodź. ßem wotměje.

S Mikoraſa. W naſchej wßy je ſańdźenu ßobotu wumrjeł a bu wutoru ſ wulkej cźeſcźu pokhowany najſtarſchi veteran wokolnoſcźe, 86lětny Matej Sslabina, kotremuż je we ßwojim cźaßu ßerbſka rěcź żiwjenje ſdźerżała. Jako mkodźenz wón w 59. pěſchim połku pſcheczíwo ſběžkej w Pólſkej wojowaſche. W bitwje pola Miloßkawa jemu kulka delni żiwot ſrani. Dokelž běſche dołhi cźaß hłódny bycź dyrbjał a běſche ßo tehodła żołdk ſ wjele poſcźenjom hromadu ſcźahnył, kulka nimo dźěſche, hewak budźiſche jemu żołdk roſtorhnyła. Jako morwy na bitwiſchcźu leżeſche. Hdyž jedyn koßaŕ jemu ſ koßu do hłowy dyri, Sslabina ſ womory wotucźi a poczа wołacź: „Mój Bog, mój Bog“. Polazy měnjo, ſo je ſranjeny pólſki, jemu niczo njecźinjachu a tak běſche njeboczicźkeho maczeŕna rěcź ſe ßmjertneho ſtracha wumohła. — Njedźiwajzy teho pak běſche wojeŕſka wyſchnoſcź jeho jako morweho domjaznym woſjewika, a woni ßu cźaß dołho wo njeho żarowali, hacź ßo błud njewujaßni, hdyž běſche ßo ſaßo żiwy domoj wrócźił. Sswoju ranu wot koßy je hacź do ßmjercźe wobkhował a je ſ radoſcźu powjedał, kak je jemu ßerbſka rěcź ſ wumoženjom była.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Kubleŕ a gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Schibak w Pſchiwcźizach a żona tamniſcheho korcźmarja Geruma běſchtaj ßo jedyn druheho wucźeſcźiłoj a ßo fkſchiwdźenja dla wobſkorżiłoj. Ławniſki ßud bě wobej ſtronje ſa winowatej ſpósnał a Gerumowu k 10 hriwnam, Schibaka pak k 40 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaßudźił. Wobaj běſchtaj ßo pſcheczíwo wußudej powołakoj. Pſched khoſtanſkim ßudom ßo ſjednaſchtaj, ſ cźimż pjenjeżne khoſtanje ſpadny. Do khoſtow ßo wobaj dźěliſchtaj.

Přiłopk.

* Pioněrſki bataillon cźiſło 12 je ßo ſańdźeny tydžeń ſ Draždžan do Pirny pſcheßydlił. Wón je do kaſarnow ſacźahnył, kotreż běchu ßo něhdy ſa artilleriſki regiment natwarike. Tutón je pſched dwěmaj měßazomaj do Budyſchina pſchecźahnył.

* (Saßudźeny lěkaŕ.) Draždžanſki pſchiſißażny ßud je praktiſkeho lěkarja dr. Hartmanna njekaſanſtwa dla k jaſtwu na 9 měßazow ſaßudźił.

* (Njedoſtatk 12. němſkeho turnaŕſkeho ßwjedźenja.) Lětuſchi wulki němſki turnaŕſki ßwjedźeń w Lipſku je ßo je 46000 hriwnami njedoſtatka ſkóncził. Tutón ßo ſ 50000 hriwnow wucźinjazeho rukowanſkeho fonda ſaruna, kotryž bě Lipſk ſa turnaŕſki ßwjedźeń pſchiſwolił.

* (Cźeżke njeſboże ſ automobilom w Lipſku.) Pónd̀żelu wjecźor je jedyn wós elektriſkeje dróhoweje żeleſnizy wot ſady do jeneho automobilneho omnibuża ſawadźił. Automobilny omnibus ßo ſwrócźi. S woßobow w omnibußu je ßo ßydom cźeżko ſraniło, pjecź lohko.

* (Falſchowarjow pjenjes wußlědźili.) Schtwórtk rano ßu w Zwikawje zwólbu falſchowarjow pjenjes ſaßkapili, kotſiż mějachu ſjednocźenſtwo ſ Barlinom. W Barlinje bě jedyn kamjenjecźiſchcźeŕ, kotryž bě prjedy w Zwikawje dźěłał, w korcźmach ſ powjedanjom wo dźěłanju falſchowanych pjenjes tukanje pſcheczíwo ßebi ſbudźił. S pſchepytanjom ßo wupokaſa, ſo ßebi wón ſ někotrymi woßobami w Zwikawje dopißowaſche. Hdyž běchu jeho wobydlenje pſchepytali, jeho ſajachu. Hacź dotal ßu w Zwikawje korcźmarja hrodowſkeje pinzy, Flechſiga, pſchekupza Angermanna, pucźowarja Martena a graveura Klaumünznera ſajeli. Woni ßu niz jenoż dwazecźihriwnowſke a ſtohriwnowſke pjenjeżne papjery cźiſchcźeli, ale tež ßléborne pjenjeſy leli. Powjeda ßo, ſo ſajecże pucźowarja Eberta w Kamjenizy, kotryž je hromadu falſchowanych pjenjes do wobkhoda pſchinjeßł, ſ wežu ſwißuje.

* (Nadpad w ſakſkej Schwizy.) W Edmundſkej kuſcźinje je jedyn 25lětny mużſki pſchi hornim cźołmowym pſchiſtawje ſańdźenu njedźelu tamniſcheho pokładnika nadpadnył a do njeho 5 kulkow ſ revolwra tſélił. Pokładnik cźeżko ſranjeny na ſemju padże, na cźoż nadpadnik ſ pokładnizy ſa něhdże 150 hriwnow němſkich a awſtriſkich pjenjes rubi a ſ nimi cźekny. Nadpad bě ßo we wokomiku wuwjedł, hdżeż pſchi cźołmowym pſchiſtawje runje ſ pucźowarjow nichtó pſchitomny njebě. Tſélenje bě we wokolnoſcźi ßkyſchecź, a hdyž ſa jich pſchicźinu ßlědźachu, pokładnika ßmjertnje ſranjeneho namakachu. Wón měješe hiſchcze wědomje a móżeſche nadpadnika wopißacź. Powjeſcź wo rubjeżnym nadpadże ßo hnydom po zykej wokolnoſcźi rosſchěri. Hodźinu poſdźiſcho bě ßo hoſcźenzarjej a pucźowarjam na Prebiſchſkich wrotach wo podawku telefoniſka powjeſcź dała. Pokładnikowe wopißanje mordarja kedźbliwoſcź wopytarjow na jeneho wopytarja wobrocźi, kotryž ſ měrom mjes nimi ßedżo khoſej pijeſche. Bórſy po tym ßo ſ automobilom dwaj żandarmaj pſchiwjeſeſchtaj. Taj zuſeho ſajeſchtaj, jeho w pódlanſkej ſtwje pſchepytaſchtaj a pſchi nim revolwer ſ munizíju a rubjene pjenjeſy namakaſchtaj. — Rubjeżnik je cźaßnikaŕſki pomoznik Jan Sonntag ſe Scheitbera w Merſeburgſkim wokrjeßu. W lěcźe 1907 wón pola cźaßnikarja Weiſe we Ebersbachu pola Wurzena dźěłaſche. Tam na njeho tukachu, ſo je dźělbu nawocźow (brylow) kradnył. Miſchtrowy ſaſtupjeŕ jeho teho dla naßwari. Sonntag jeho, jeneho druheho pomozníka a miſchtra ſe ßekeru ſaraſycź ſpyta, hdyž w nozy ſpachu. Prěnje rubnjenje pak

mißny, nadpadnjeny wotuczi a Sonntaga ſajachu. Naſajtra ßo wón wuſna, ſo je chżył tych tſjoch cżłowjekow moricz. Lěkarjo Sonntaga ſa duchakhoreho ſpósnachu, na cżoż jeho do bludnizy w Starych Scherbizach dachu. Nětko drje jeho na pſchezo jako bludneho ſlóſtnika do jeneje bludnizy ſamknu, ſo by ßo njeſchkódny ſcżinił.

* (Rubjeżnik we łożu.) Rubjeżny nadpad je ßo ßobotu w nozy w Zimmernje pola Langenſalza na ßamoſtejazu ſamożitu wudowu B. ſcżinił. Hdyż chżyſche ßo wona do łoża lehnycz a po ſwuczenym waſchnju ſa cżaßnikom, na ſcżénje wißazym, pſchimny, jón njenamaka. Żona na to poßleſchczo wotkry. W tym ßamym wokomiku ſ njeho jedyn mużſki wuſkoczi, kotryż ßo do żony da, ju na ſemju cżißny a ju ſ poßleſchczemi ſadußycz ſpyta. Pó cżmje pak ßo jemu to njeporadżi. Nadpadnjena móżeſche ßo wußwobodżicz, k woknu dobéżecz a wo pomoz wolacz. Hdyż hnydom na to ßußodża pſchibéżachu, rubjeżnik cżekny. Hacz runje jeho njeſnajachu, ßo na wéſtu woßobu hrěſchachu. Naſajtra jeneho polizajſkeho pßa na ßlěd ßadżichu. Tón ſa nim béżo na podhladneho ſaſchczowka, na to jeho ſajachu.

* (Wóßom dżéczi ßo ſpaliło.) W Quebecu je ßo ſchtwórtk tydżenja żałoßne njeſboże ſtało. W jenej pſchenajenſkej khéżi woheń wudyri. Wóßom dżéczi wéſteho Ulrica Trudela ßo ſpali, mjes tym ſo ßo ſtarſchej a dwě druhej dżéſczi żałoßnje wopalichu.

* (Pſcheßmykać ßo tepik.) Pjekarja Schillingera ſ Paſſawy bě pſchi pſcheßmykanju ſaccharina pſchi badiſko-ſchwajzarſkej mjeſy jedyn namjeſny dohladowaŕ pſcheßłapił. Wón do Rheina ſkoczi, jedyn hajnik pak jeho ſ wody wucżahny. Hdyż pſcheßmykarja po brjoſy wjedżechu, ßo wón ſaßo wutorhny ſkoczi do réki a ßo tepi.

* (Rubańża mjes dwěmaj poliziſtomaj.) We Wrótßkawju ßo w jenej korczmje dwaj poliziſtaj ſwadżiſchtaj. Wucżahnywſchi ßwój teßak do ßo rubaſchtoj. Pſchi tym ßo jenemu ſ njeju pokaſowaŕ praweje ruki wotrubny. S tym wadżakaj hnydom k roſumej pſchińdżeſchtaj. Rubnjeneho jeho towarſch rucże k bliżſchemu hojerjej dowjedże.

* (Njeſboże ſe żeleſniſkim cżahom.) Na Kölnſko-Bonnſkej żeleſnizy jedyn ſpěſchny cżah ſ pcknej paru pſches Bonnſke ſaſtaniſchczo pſchejéżdże. Wón ßo ſamota, tak ſo ßo někotre woſy ſwróczichu. Jena woßoba je ßo morika a 12 je ßo ſraniko. Cżahowy wjednik je ßo na jéſbje ſ womoru ſajał, tak ßo jemu wonjeje mózno było, ſy ſpinacz.

* Jendżelſke wólbne prawo żadaze żónſke ßu ßwoju ſtraſchnu agitaziju ſaßo ſapocżake. Bliſko Liverpoola ßu wulke twarjenje, kotrež bě prjedy khatolſki klóſchtr a ßo nětko jako khudownja wużije, ſapalili. Naſtata ſchkoda pokdra milijona hriwnow wucżinja. Knjeżerſtwo budże ſ tutymi njekraßnizami ßurowiſcho wobkhadżecz dyrbjecz.

* (Ssmjertne padnjenje ſ lětadłom.) Na lětaniſchczu w Johannistalu pola Barlina namórſki wyſchſchi leutnant Schulz ſ jenym nowym lětadłom prěni krócz lecżeſche. Wón ßo ſ nim bórſy ſe ſemje ſběhny, tola ſa krótki cżaß ßo pocża lětadło motacz a na dobo ſ 50 metrow wyßokoſcże k ſemi padże. Hdyż druſy ludżo k měſtnu pſchibéżachu, na kotrymż lětadło leżeſche, wyſchſcheho leutnanta Schulza ſ rosrażenej hłowu a ſe ſłamanymi ſtawami morweho na ſemi leżazeho namakachu. Lětadło bě ßo na kruchi rosbiło.

* (Wotprawjenje.) Bywſcheho lakaja němſkeho khéżora, Rohmanna, ßu w Hannoverje-Mündenje ſ guillotiuu wotprawili. Pſchißażny ßud bě Rohmanna k ßmjerczi ſaßudżił, dokelż bě wón ßwoju żonu do Wehſery ſtorcził, hdżeż bě ßo tepika. Khéżor bě wußud wobkrucził.

* (Łódź morwych.) Po 23 lětach ßu płachtatu łódź „Marlborough" ſ Glasgowa nawakali, kotraż bě w lécże 1890 ſ Littletona do Neuſeelanda ſe ſmjerſkym ſkopjazym mjaßom a wokmu wotjéła a ßo bjes ßléda ſhubika. W jenym ſaliwje bliſko Hornſkeho kapa ßo łódże dohladachu. Na njej 20 koſczowzow nadeńdżechu Mużſtwo bě ſ 33 muży wobſtako.

* (Woheń w kaſarnach.) Ssobotu wjecżor w Brandenburgu nad Habolu w kaſarnach péſcheho regimenta cżißko 35 woheń wudyri, kotryż ßo rucże pſches zyke twarjenje roſſcheŕi. Zyke wójnſke wuhotowanje prěnjeho bataillona je ßo ſniczżiko. Naſtata ſchkoda ßo na poł milijona hriwnow wobliczża.

* (Nóż watkußnył.) W Toulonje ßo měſtoměſchczanoſta Ferren ſe ſozialiſtiſkim ßobuſtawom gmejnſkeje rady na dróſy pſcheréczża a ßo ſ nim do pukow da. Pſchi tym Geſtaud ßwojemu pſchecżiwnikej kruch noża wottorhny. Farreno, kotryż je tez druhe ſranjenja poczerpił, ßu do hojerńje podacz dyrbjeli.

* Njehańbicżiwy rubjeżny nadpad je w Mannheimje 24létny dżéłacżer Fritz Fertig ſkucził. S automobilom wón pſched pißarnju Sallya Strouſa pſchijéżdże a ßo do tuteho ſ revolvrom ſaměriwſchi ßebi wón wot njeho 100 hriwnow żadaſche, prajizy: „Ssym w pjenjeżnej nuſy; jeli ſo mi hnydom 100 hriwnow njedacże, Waß ſatſélu!" Strauß do wudrěwarja dyri a jeho k ſemi ſtorhny, pſchi cżimż ßo ſ revolvra wutſéli. Kulka pak mißny. Strauß wo pomoz wołaſche. Wobydlerjo ſ napſchecża leżazeje khéże pſchibéżachu. Nadpadnika pſchimnychu a poliziji pſchepodachu. Rubjeżnik, kotryż pódla revolvra hiſchcże britej w ruzy dżerżeſche, bě krótko prjedy teho jenemu pſchekupſkemu pomoznikej bjes měſtna dom wobhonicz dał.

* Ssyłne deſchcże ßu po zykej Schpaniſkej ſchle. We pokodniſchej Schpaniſkej je ßo żeleſniza powodżika. Někotre wßy wo wojerſku pomoz proſchachu. Někotre woßoby ßu ßo tepike. Żně ßu ßo wupuſcżike. Na rěkomaj Noya a Lebragat je woda wo ßydom metrow pſchibyła.

Wjele ludżi, kotſiż běchu na ſchtomy cżekli, ßu ßo wukhowali. Żně ßu ßo ſniczżike.

Pola Ville Juga njemóżeſche jedyn żeleſniſki cżah wulkeje wody dla dale jécz. Woda ßo do ſpanſkich woſow dobywaſche; pucżowarjo dyrbjachu teho dla pod tſéchu woſow cżékacz. Halle rano bě jim a cżahowym ſaſtojnikam móżno, ßo ſ cżaha do khéże jeneho żeleſniſkeho wothladarja wukhowacz.

* (Powodżenje w Konſtantinoplu.) Pſchi cżeżkim njewjedrje ßu ßo twarjenja wukrajnych póßlanzſtwow w Konſtantinopelſkich pſchedměſtach w Jenikői, Therapiji a Böjukdera powodżike. Někotre khéże ßu ßo ſaßypke a dwě ſcże khéżow ßo wobſchkodżike. Mnoſy wobydlerjo ßu ßo tepili, jich liczba njeje hiſchcże zyle wéſta. Tez wjeß Ejub pola Konſtantinopla je ßo powodżika. Wuſtróżeni wobydlerjo cżékachu. Thraziſka żeleſniza je ßo na tſizeczi kilometrow daloko wobſchkodżika.

* (Wjelki w Galizijſkej a mjedwjedża w Khorwatſkej.) W tu khwilu ßo galiziſke ſtrony pod Karpatſkimi horami ſ zylymi ſtadłami wjelkow njepokojeja, kotrež wulku ſchkodu naczinjeja. Wone ßu cżim ſtraſchniſche, dokelż ßu po ſdaczu ſkażene. Wobydlerjam tamniſchich krajinow, kotſiż ßu na wjelki khętro ſwukli, je nadpadko, ſo někotre ſ nich, runjeż běchu ßo wotehnake, pſchezo ſ nowa ſkót a cżłowjekow nadpaduja, hacżrunje w horach doſcż zyroby namakaju. Hudanczko je ßo wujaßniko, hdyż pola Glinjan wjelcżizu ſaraſychu, kotraż je ßo po ſkotołékaŕſkim pſchepytanju jako ſkażena ſpósnała. Wjelcżiza bě 17 howjadow ſkußała. 7 wołow je tele dny na ſkażenoſcz ſhoriko a dyrbjeſche ßo ſatſélicz. Pódla teho ßu ßo ſaßo někotre howjadła ſkażenoſcże dla ſatſélike. Dokelż na to tukaju, ſo ßu tez druhe wjelki ſkażene, je Dolinſke wokrjeżne hejtmanſtwo raſne naprawy pſchikaſako. Jeli ſo budże trjeba, ßo wojazy na pomoz ſkaſaju. Nětkole je hiſchcże 85 howjadow w ſkotołékaŕſkim pſchepytanju.

W Khorwatſkej ßu ßo w nowſchim cżaßu w ſtronach pola Jablanez mnohe mjedwjedże (bary) pokaſake, kotrež mjes ſkotom wulku ſchkodu naczinjeja. Tamniſchi wobydlerjo praja, ſo we Wjelebitſkich horach hiſchcże żenje telko mjedwjedżow njejßu wohladali.

* (Żeleſniſki cżah ßo ſwrócził.) Pola Roſtowa w Ruſkej je ßo na Wladikawkaſkej żeleſnizy jedyn ludżazy cżah ſwrócził. 35 woßobow je ßo morilo a něhdże 50 ßo ſranilo. Słóſtnizy běchu żeleſnizu wobſchkodżili. Sa nimi hiſchcże żaneho ßléda nimaju.

* Cżeżke njewjedro je w ſtronach Cerbéra w pokodniſchej Franzowſkej wulke ſapuſcżenje naczinilo. Błyſk je do wjele twarjenjow dyrił, kotrež ßu ßo ſ płomjenjemi ſniczżile. Żeleſniza je ßo podmléła, a wobkhad je ßo teho dla pſchetorhnył. Jedyn tworowy cżah je ßo w zychonje ſwrócził, jedyn druhi cżah dyrbjeſche w jenym tunelu wukhow pytacz. Wojazy ßo na pomoz póßlachu. Sliwkojty deſchcz ßo lijeſche. Jena ſpiritußowa a petrolejowa ſkładownja ßo ſ błyſkom ſapali. Schtyrnacże woßobow je ßo morilo a tſizeczi ßo ſranilo.

* (Powodżenje w New-Yorku.) Cżeżke njewjedra ſe ſliwkami ßu ßo ßrjedu nad New-Yorkom roſpuſcżike. Dróhi ßo powodżichu a kóżdy wobkhad pſchеſta. Tyßazy ludżi njemóżachu ßo wjecżor ſe ßwojich dżéłańjow domoj wróczicz, dokelż automobile a woſy na dróhowej podſeńſkej żeleſnizy wjazy njejéżdżachu.

* (Semjerżenje w ßrjedżnej Amerizy.) Na krajnej luſczinje ßrjedżneje Ameriki, pſches kotruż je ßo Panamaſki kanal natwarił, bě ßrjedu ßylne ſemjerżenje. Wobydlerſtwo ßo do hroſy da, tola ßo njeje wjetſcha ſchkoda ſtaka. Tez kanal ßo njeje wobſchkodżił.

Pschepołożenje
wobućoweje pschedawarnje.

Cześćenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosći najpodwolnischo k wjedźenju dawam, so sym swoje

schewstwo a :: wuporjedźerńju

se seminarskeje haży 3 na ☛ **seminarsku hażu cżiżko 8** ☚ pschepołożił.

Sa dowěrjenje, mi hacż dotal w bohatej měrje spożczene, so wutrobnje dźakujo, proschu jo też do mojich nowych klamow pschenjesecz.

Budu so dale prózowacz, jenoż dobru tworu po poměrnych placżisnach podawacz.

Wosebita schewska dźełarnja wosebneho :: wojerskeho wobucża. ::

August Schäfer, schewski mischtr
na seminarskej haży 8.

Najlepschu
Pettkusku symjentnu rožku
pschedawa
H. Keller w Rakezach.

Vogtlandske gardiny, blusy, wumělzowske gardiny, zanki, khornarje, sażadźenja a kožanoplatowe twory wscheje druziny, sćěnske wobarnowaki atd., też wschelake ☛ sbytki, ☚
wscho direktnje s fabriki po najtunischich placżisnach ma stajnje na składze a tunjo poruca **Emil Hüttich** w **Tšelanach** cżiżko 9 C.

Najlepsche mjasowe poliwki (supy), **zkódne warjenje, wubjerne juschki** so rucze a tunjo pschihotuja

MAGGIowymi **bouillonowymi kóstkami.**

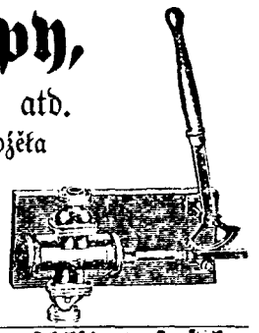
Stajnje czerstwe dostacz pola
Khorle Preißera jun. pschi zitnych wikach.

Palastowe dźiwadło
w Budyschinje na khěžorskej drózy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacż do 11 hodźin wjeczor
wulke pschedstajenje
:: najnowscheho dokonjenja ::
zwětkohrajerskeho wumělstwa.

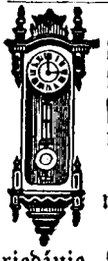
Kóżdn zobotu a zrjedu zo program pscheměni.

Wódne plumpy,
honacże, plnwaki, platy atd.
dobre placżisny hódne pschedawa a dźěła
Otto Büttner
metallowa lijetnja a twarjetnja plumpow
w Budyschinje a **w Jeńkezach**
na kotolskej haży 8 cżiżko 50.

Dobru
pschenicznu muku
poruca **Khorla Kahrowe**
pschi zitnych wikach.

K nasymskemu cżażej
poruczam so k barbjenju
zonjazych wobleczenjow, mužazych wobleczenjow, zuknjow, schórzuchow, rubischczow, pschikrywow atd.
Też so pola mje płat s woprawnym indigom barbi.
W. Kelling,
barbjetnja a chemiska płokatnja w Budyschinje
nětkole
6 na khěžorskej drózy 6.

Kóżdy, kotryż chze zebi **dobry a tuni cżażnik** kupicz, abo kotryż chze zebi jón **porjedzicz** dacz, njech dźe k cżażnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. 1a wschej haży 5.
Jencz pschedawa a porjedźuje, sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, zebi moje wukładne wokno, s placżisnami wupołożene, wobhladacz.**

„Skoriwschi na sażakku
wumpjeru,
mam po nałożenju 1 kuska **Zuckerowego pateut. lěkarskeho mydła** zyle cżiste wobliczo. Wasche mydło cżaż żiwjenja trjebam. O. K.“
Kusk 50 pj. (15 %) a 1.50 mk. (35% najzylnischa forma). K temu **Zuckoob kreme** (niz tucznjaza a milka) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Eugerta, bratrow Měrschez** nazlěd., **Strauch a Koldy.**

◆ **Sshtwu schkitazy zrědk** ◆
haptykarja Haasy
cuprin
(s patentnym hamtom schkitany)
pomha psche żracze swěrjatow a znječz!! Dalsche je shonicz psches prospekty wot
Oty Eugerta w Budyschinja, Heinricha Braetera w Kamjeuzu, Emila Langi w Biskopizach, Gottholda Braetera w Lubiju, Franza Uhlicża we Wojerezach, Gustava Gruhla w Mužakowje.
Hdźez njejzu sastupjerjo, franko wot
Chemische Werke Apoth. Haase & Co.
Off. Handelsgesellschaft
Grottkau O./S. 604.

Najlepschu
pschenicznu muku
każ też wschu **potrjebu k pjeczenju** tunjo poruczuje
Khorla Preisser jun.
pschi zitnych wikach.

Khofej
wubjerneho cżisćze zkódzazeho męschenja, stajnje czerstwje paleny, punt po 1,50 hacż 2 mk. poruca
Khorla Preisser jun.
pschi zitnych wikach.

Khěžorska khofejownja

Kuchańki, stwinske a zkużobne holzy, mlokowe holzy, hródzne dźowki, holzy k swinjom, wotrocżkow, zrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske zwójby pyta hnydom a k nowemu lětu pschistajerka **Görlichowa na zukelnskej haży 1 na rózku zitnych wikow w cżrijownt knjesa Heinr. Mohra.**
— Telefon 837. —

Wuměrjenski bureau Khorle Harttiga,
wot stata pruhowaneho a pod pschizahu wsateho geometra
w Budyschinje na hornczetskej haży 23, delka. Telefon 856.

Sswoju haptyku pschedawschi ßo cżeſcżenym wobydlerjam Budyſchina a wokolnoſcże ſa dowěrjenje, w tak bohatej měrje wopokaſane, wutrobnje dżakuju. Proſchu jo w tej ßamej měrje na mojeho knjeſa naßlědnika pſchenjeſcż.

S poczeſczowanjom

Pawoł Spenke, haptykař.

Dżenßa ßym měſchczańsku haptyku w Budyſchinje kupił a pſchewſał. Lubjo, ſo budu ßo na wſcho móżne waſchnje prózowacż, ſo bych dobre mjeno měſchczańſkeje haptyki na kóżde waſchnje ſakhował, proſchu, ſo by ßo dowěrjenje, mojemu knjeſej pſchedkhadnikej ſpożczene, też na mnje pſchenjeßło.

S poczeſczowanjom

Engelhardt Kühn, haptykař.

S proxiſoweho ſjednoczenſtwa ſ knjeſom dr. **Haenſelom** wuſtupiwſchi woſjewjam, ſo nětko proxis **ßam** wukonjam.

Lt. vet. ſw. ßłużby Reinitz,
ſkótny lěkař.
Telefon cżißło 741 w Budyſkim ſarjadniſtwje.
Nakhwilne wobydlenje na Karolinej dróſy 4 delka.

Moje wobydlenje je
w Budyſchinje na ſeminarſkej haßy 13 I.
Jan Bierig,
praktiſki ſkótny lěkař
a wědomoſtny mjaßowy wobhladowař.

Cżeſcżenym Serbam w Budyſchinje a wokolnoſczi k wjedżenju dawam, ſo ßym ßwoje bydło
na **nowu haßu cżißło 6**
(mjes kamjeńtnej a hornczerſkej haßu leżazu)
pſchepokożił.

Jan Scholta,
runat a maßeur.

Viſitne khartki cżiſchczi ſpěſchnje a tunjo
Smolerjez knihicziſchczerńja.

Khwaćanske serbske towarſtwo
změje, da-li Bóh, **njedźelu 12. winowca** pop. 1/2 4 hodźin swoje měsačne posedźenje w Hustec hoſćencu w Khwaćicach.
Dokelž je nam zajimawy přednošk wot wysokowaženeje strony přilubjeny, so teho dla wšě sobustawy hač na najnależnišo přeprošeja. Też hoſćo su nam stajnje witani.
Předsydstwo.

Serbske towarſtwo „Handrij Zejler"
změje **njedźelu 5. oktobra** popołdnju w 4 hodźinach zhromadźiznu we Łazu. Přednošk wo Handriju Zejlerju je so z ważnoje strony přilubił. Spěwarski wotrjad budże pódla spěwać.
Sobustawy a wšitcy přećeljo so najwutrobnišo přeprošeja.
Předsydstwo.

Khěża
w Wjaſońzy cżißło 247, pół hodźiny wot Huſki, ſ 9 kórzami pola a łuki je hnydom abo poſdźiſcho ſe ßwobodneje ruki na pſchedań.

Khěża na pſchedań.
Khěża cżißło 22 na garbarſkej haßy je dla wobßedżerjoweje ſtarosty hnydom płaczißny hódno na pſchedań.

W mojich kolonialtworowych, zigarowych a ſpirituoſowych klamach k jutram 1914 jedyn
wuczobnik
ſ pſchihodn. wuměnjenjemi městno namaka.
Max Rose,
pſiedy Ginzel a Ritſcher.

Do Laſa!
Njedźelu 5. oktobra
reje.
Pſcheczelnje pſcheproſchuje
Khorla Scholta.

Ratarſzy ſchulerjo
tunju a dobru penſiju doſtanu pola **Wähneroweje** na ſnutskownej lawſkej haßy 8.

Pjekarſki wuczobnik
ßo pyta.
Ssyn ſprawneju ſtarſcheju, kotryż chże pjekarſtwo nawuknyczż, móże hnydom abo jutry ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi wuczbu namalacż pola **Pawoła Marxa,** pjekarſkeho miſchtra w Budyſchinje na Nowoſalzſkej dróſy 18.

(K temu cżißku pſchiłoha.)

Pschiloha k czißku 40 Serbskich Nowin.

Sobotu 4. oktobra 1913

Placzißny rěsneho ſkotu na Draždzanſkich ſkótnych wikach.

29. ſeptembra 1913.

Placzißny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzyny a wosnamjenjenje.	Zywa hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże hacz do 6 lět	52—54	97—99
awſtriſke	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — ſtarſche wukormjene	47—49	89—91
3. zrěnjo pizowane mlode, derje pizowane ſtarſche	41—45	83—86
4. znadnje pizowane kózdeje ſtaroby	35—39	74—80
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże	52—54	93—98
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże hacz do 7 lět	45—47	86—88
3. ſtarſche, wukormjene leuwy a znadnje wuwite mlódſche kruwy a jałojzy	40—43	79—82
4. zrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	75—79
5. znadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byli:		
1. polnomjaßne, najwjetſcheje rěsneje hódnoſcże	51—53	92—97
2. zrěnjo pizowane, mlódſche a derje pizowane ſtarſche	47—50	88—91
3. znadnje pizowane	42—45	81—85
Cželata:		
1. najlěpſche ſ mlokom wukormjene abo najlěpſche wot zyza	60—62	100—103
2. zrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	53—57	95—99
3. znadnje wuwite wot zyza	45—51	87—93
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpſchich raßow a jich ſchiżenjow w ſtarobje hacz do $1\frac{1}{4}$ léta	60—61	79—80
2. mjaßne	58—59	78—79
3. znadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	53—57	72—75

Placzißna zitow a produktow.

Zitowy bowos w Budyſchinje:	W Budyſchinje. 27. ſept. 1913. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 2. okt. 1913. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pſchenza . . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
„ . . . . zołta	8	85	9	40	—	—	—	—
„ nowa	—	—	—	—	9	—	9	30
Rožka	7	65	8	—	—	—	—	—
„ nowa	—	—	—	—	6	90	7	80
Jeczmjeń . . .	7	75	8	50	7	—	8	50
Wows	—	—	—	—	7	—	7	60
„ nowy	7	—	8	—	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	50
Hejduſchka . .	17	50	19	50	20		22	—
Běrny	2	—	2	80	2	20	2	60
Butra	2	70	2	90	2	70	2	90
Pſchenična muka	11	—	19	—	15	25	19	25
Rjana muka	10	—	13	—	11	25	13	25
Ssyno . . .	2	50	3	—	2	75	3	—
Sſkoma . . .	2	80	3	50	3	—	3	50
Proßata 792 ſchtul, ſchtuka . .	12	—	23	—	—	—	—	—
Pſchenične wotruby	—	—	5	75	5	60	5	90
Rjane wotruby	—	—	6	—	6	—	6	30
Pſchenični gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris . . .	—	—	7	—	—	—	—	—

50 kilogr.

Jeja, mandl — hr. — pj., ſchtuka 9 pj.

W Budyſchinje placzeſche: kórz pſchenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np hacz — hr. — np., zołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 15 hr. 98 np, hacz 16 hr. 32 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np.: nowa: 12 hr. 48 np. hacz 12 hr. 96 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach. 10 hr. 85 np. hacz 11 hr. 90 np.

Wiczne placzißny w Kamjenzu.

2. oktobra 1913

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 50 np. hacz 8 hr. — np., pſchenza wot 9 hr. — np. hacz 9 hr. 30 np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacz 8 hr. 25 np., wowß wot 6 hr. — np. hacz 8 hr. 10 np., jahły wot 19 hr. — np. hacz 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., ßyno (ſtare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 20 np., běrny — hr. — np. hacz 2 hr. 50 np., ßkoma (100 kilogr.) 3 hr. 17 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacz 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 50 np.

Wjedro w Londonje 3. oktobra: Pomroczene.

Cyrkwinske powjeſce.

W Michalſkej zyrkwi ſmeje 20. njedzelu po ßwjatej Trojizy farar Răda rano w 7 hodzinach ßerbſku ſpowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodzin duchowny Tiſcher ßerbſke a w 10 hodź. němſke předowanje. Kollekta ſa zyrkwiny twar w Wólſchinje p. Dippoldiswalde. — Popołdnju w 2 hodzinomaj katechismußowe rosrěczenje ſ němſkej mużſkej mlodzinu. — Tydzeńſke ſaſtojnſke dźěła ſmeje farar Răda.

Wěrowali:

W Michalſkej zyrkwi: Khorla Ota Herzog, tyſchet na Zidowje, ſ Hanu Marju Rodigez tam. — Alexander Edmund Paulus Lindner, wuczet na Zidowje, ſ Kamillu Katharinu Dammez tam — Bjedrich Ernſt Friedel, ſerżant w Kamjenizy, ſ Jdu Emiliju Kopaczez na Zidowje.

S druhich wożadow: Guſtav Adolf Langa, żelesniſki dźěłaczet w Budyſchinje, ſ Hanu Erneſtinu Sommerez w Porſchizach. — Auguſt Pawol Kalich, pohonez w Hrodźiſchczu, ſ Hanu Hedwigu Kaſperez tam.

Křćeni:

W Michalſkej zyrkwi: Alfred Jan, Jana Auguſta Ernſta Klina, leżomnoſczerja w Libuchowje, ß. — Martha Klara, Khorle Auguſta Scholty, dźěłaczerja w Sskonej Borſchczi, dź. — Richard, njemandź. ß. na Zidowje.

W katholſkej zyrkwi: Jan, Alexandra Kunzy, wojnarja w Budyſchinje, ß.

S druhich wożadow: Pawol Richard a Max Kurt, njemandźelſkaj dwójn. w Spytezach. — Johana Gertrud, Guſtava Emila Radkiy, mlynoweho wobſhedzerja w Spytezach, dź. — Martha Hilżbjeta, Ernſta Jencża w Tſjoch Hwězdach, dź. — Johana Erika, Khorle Hermanna Rjeka, pomozneho żelesniſkeho wothladarja w Zicżenku, dź. — Robert Kurt, Roberta Guſtava Rychtarja, dźěłaczerja w Mjedźoſſu, ß. — Max, Ernſta Hencża, pohonża we Lahowje, ß. — Jurij Guſtav Adolf, Jana Duba, żiwnoſczerja w Czornjowje, ß. — Erich Kurt, Jurja Ernſta Mjelki, kublerja w Mjeſchizach, ß. — Emma Lena, Jana Wujiza, dźěłaczerja w Kolwaſy, dź. — Max Richard, Khorle Karicha, dźěłaczerja w Budyſchinku, ß. — Ota Erich, khěżerja Scholty w Dubrawzy, ß.

Zemrjeli:

W katholſkej wożadże: Nerina Olga, Silvia Saula Bianki, pſchekupnika w Budyſchinje, dź., 1 m. 18 dn. — Wylli Rudolf, Hermanna Oßwalda Breitkopfa, ſamkarja w Budyſchinje, ß.

S druhich wożadow: Hana, Jana Haſera, żiwnoſczerja w Běczizach, mandźelſka 53 l. 2 m. 17 dn. — Hana Madlena, njebo Jana Groſy, żiwnoſczerja w Ssmochczizach, dź., 60 l. 10 m. 23 dn. — Alma, Khorle Schlenkera, żiwnoſczerja w Praſkowje, dź., 24 l. 1 m. 21 dn. — Jan Wiczas, wumjenkat w Scheſchowje, 76 l. 11 m. 21 dn. — Khorla Auguſt Pjech, żiwnoſczet w Błożanach, 50 l. 1 m. — Handrij Bartko, khěżet w Barcze, 61 l. 11 m. — Hańża Bartkowa rodź. Měrſchez w Barcze, 64 l. 11 m.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

20. njedzelu po ßwjatej Trojizy ſmeje rano $\frac{1}{2}$8 hodzin duchowny Voigt němſku ſpowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodzin farar Kſchizan němſke a $\frac{3}{4}$10 hodzin ßerbſke předowanje. Koaekta ſa zyrkwiny twar w Wólſchinje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

20. njedzelu po ßwjatej Trojizy ſmeje rano w 7 hodzinach farar Domaſchka ßerbſku ſpowjedź, duchowny Bójz dop. we 8 hodź. ßerbſke a $\frac{1}{2}$10 hodzin němſke předowanje. Kollekta ſa twar zyrkwje we Woleſchnizy.

Pondźelu 6. oktobra, jako na kermuſchu, ſmeje farar Domaſchka rano we 8 hodź. ßerbſke a $\frac{1}{2}$10 hodzin němſke kermuſchne předowanje.

Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. ſhromadźiſna kſcheſcź. tow. mużſkeje mlodźiny.

Schwórtk wjeczor we 8 hodź. ſhromadźiſna kſcheſcź. towarſtwa żónſkeje mlodźiny.

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9,

meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja,

Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych

wobydlenſkich wuhotowanjow

każ tež

jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow

po wſchěch placzißnach.

Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary

= debjaze meble =

wſcheje druzyny, każ tež

teppichi, blidowe pſchikrywy,

paneele, kontorſke a klawěrſke ſtólczki atd.

Chenillowe rubischcza
a schawle
płaczišny hódno pschedawa
Otto Osswald
na kamjeńtnej haßy 7.

Nowe a jěsdźene
wosy
wschelakich družinow
porucza
N. Gall naßlědnik
w Budyschinje na Hoschiz haßy 25.

Czerstwu hejduschku, krupy, rajß a nudle
porucza **Khorla Kharowe**
pschi žitnych wikach.

Sserbski musej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu
měßaza wot ½11—12 hodźin.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje
(mějeczel **Max Kirschner**)
pschi butrowych wilach 1 **telefon cźißis 415**
porucza ßwoje daloko a schěroko znate
palenzy a likeury.
Roseßlanje w cźwizach a bleschach.
Proschu ßebi płaczišnowy sapiß žadacź.

Lehmannez
konditornja a khofejownja
w Budyschinje na ßerbskej haßy 8.
Telefon 18.
Woßebitosćz: torty,
jako dar ßo sa kóždu składnosćz pschihodźaze,
s kóždym žadanym napißmom a s pschipóßłanjom
psches póst.
Khofejowe pjecźwo. :: Baby.
Lód abo wjerch Pückler wschědnje.
:-: :-: Wubjerne napoje. :-: :-:
Pschijomny pschebytk.
Ponowjene. **Wjele powjetschene.**

Paul Giebner
w Budyschinje na bohatej haßy 18,
s nutskhodom na theaterskej haßy,
winowa wulkowikowarńja
porucza ßwoje berje wothladane **wina.**
Pjecź wulkich pinzow.
Wino k poßylnjenju a k strowosczi.
Wino k ßwjedźenjam atd.
Tym, kotsiž moju winowu pschedawarńju njesnaja, k wjedźenju dawam, so ßo pola mje tuńscho kupuje, hacź pschi direktnym kupowanju s Rheina abo s Mosele, dokelž wino po waggonach dostawam a :: :: pucźowanskich wudawkow nimam. :: ::

Nowe jěsdne kolo
hižo po 36 hriwnach.
Njesabudźcźe, so jenož dobru hódnu tworu pschedawam. Sa hotowe pjenjesy wulke dźělby na dobo kupujo, husto khětro tuńscho kupuju. Teho dla tele **niske płaczišny.** Hdyž sće moju składownju widźeli a płaczišny pschirunali, moje wudawanje jako wěrne spósnajecźe.
Jankowych jěsdnych kolow a maschinow industrija.
Mějeczel: **J. Schibak** na Mužakowskej drósy **4.**
Kedźbujcźe na cźißko.
Wuporjedźetnja schijazych maschinow, motorskich wosow a jěsdnych kolow.

Sa brylow potrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pschi hkownym torhoschezu w Budyschinje pod radnej khěžu

ßwoju w lěcze 1856 ſakoženu dźěłarńnju optiſtich tworow dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza. **Bryle a tłóčniki** ßo po lěkarſkim pſchedpißmje jenož ßwědomicze dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, lupy, ežitanſke ſchkleńzy, bryle a tłóčniki jenož ſa wóčko ßo pſchihodźaze.

Rěčžu ßerbſki.

Pſchi trjebanju proſchu ßo dobroćiwje na mnje wobroćić.

Khorla Scholta, optikus.

Wſchu domjazua kuchińſku nadobu, lampy, latarńnje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Wolijowe barby

wſchěch ſnatych nuanßow, hnydom k barbjenju hotowe, derje a twjerdże ſkhnyjaze,

moleŕſke a murjeŕſke barby, terpentinowy wolij (němſki a franzowſki), **lanowolijowy firniß,** jara derje a twjerdże ſkhnyjaty **jantarjowe laki, kopallaki, damarlaki, želeſowe laki, Kölnſki klij** kaž tež **murjeŕſki kalk, drobnu krydu, gyps, portlandſki zement, najlěpſchi karbolineum, barbiczе** wſchěch druźin, **ſchablony** ſa **molerjow** a **murjerjow** porucza a ma pſchezo na ſkładze po najtuniſchich płaczíſnach

Emil Měrſch, drogowe klamy

24 na kamjentnej haßy 24.

Czíſtowołmjane konjaze pſchikrywy

(deki)

ſ rukowanjom czíſteje naturſkeje wołmy ſe ßylnym płatom podſchite a pſcheſchite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa ſnamjo ua pſchikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pſchikrywy na pruhn darmo.

Carl Winter, fabrika pſchikrywow **w Magdeburgu.**

Saſtupjeŕ **C. Winter w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 8.**

Dźělbu

žonjazych jěſdnych kołow

ſe ßwobodn. běhom jenož po 50 mk., **hólczaze kola** po 15 mk. poručam

mužaze kola **Seidela & Naumanna Germania** 30 mk., **puczowar** 45 mk., **Neckarſko-Ulmſke** 50 mk., **Fuchſowe** 40 mk., 9 ſcht. tak derje kaž nowe ſe ßwobodnym běhom po 65 mk., wſchě kola ſ rukowanjom, ſo ßu bjes bracha. Nowe **žonjaze kola,** makko wobſchkodźene, emaillowane, město 100 mk. jenož 82 mk. (jenolětne rukowanje) ſ torpedowſkim ßwobodnym běhom.

Opelſke, Brennaborſke, Jankowe, Allrightſke jěſdne kola

po poniżenej płaczíſnje.

Jako woßebitu poſkiczenku poručam **mantle** po 1 mk. 50 pj. 1 mk. 80 pj., 2 mk., 2 mk. 50 pj. jenož tak dołho hacž ſkład doßaha, **Schlawchi** po mk. 1.65, mk. 1.80, mk. 4.50.

Wulku dźělbu

trjebanych ſchijazych maſchinow

mjes nimi 6 ſcht. po napohladże kaž nowe po poł płaczíſnje,

Seidela & Naumanna Central Bobtin 55 mk.,

Singerſke ſ kulojtej łódźiczku 50 mk., ſ tſilětnym rukowanjom.

Saſtupjeŕ **Khěžerſkich ſchijazych maſchinow.**

J. Schibak na Mužakowſkej dróſy 4.

— **Kedźbujcze na czíßło.** —

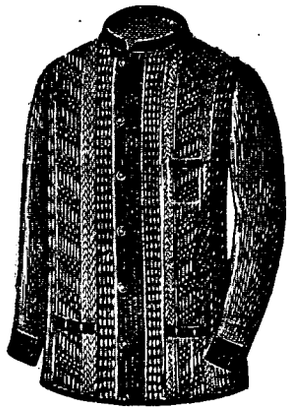
Ernsta Jordanowa wudowa w Budyſchinje

na jerjowej haßy 5 a na ſnutſkownej lawſkej haßy 8

porucza

rukawate lazy

ſ czíſteje wowczeje wołmy ßamßneho wudźěłka.

Rukawate lazy

pißanje muſtrowane

w bjesporočnym wuwjedźenju.

Najtuńſche płaczíſny!

Schtrykowaue a walkowane

ſchtrympy a ſoki.

Dźěczaze ſchtalczíki.

Koprowy vitriol

zyle czíſty tołczeny, k naczinjenju pſcheńzy, ſ wulkim direktnym nakupjenjom jara tunjo pola

Oty Engerta

drogowa pſchedawatnja

en gros Telefon 33* en détail

Drastne tkaniny

— nasymske a symske nowosće —

ßu

spezialne wotdźělenje

mojeho doma,

kotrež je se wschěmi poßlednimi nowoscźemi saisony wuhotowane. Pschi najwjetschim wubjerku wot najjednorischeje tkaniny sa domjaze wobleczenje hacź k najwoßebnischej tkaninje najdalsche rukowanje sa dobre noschenje dawam.

Jenobarbne hładke tkaniny — ramažěrowane a woknate tkaniny.

Tkaniny jendźelskeje druźiny.

Blusowe tkaniny wschěch płaczisnow.

Kostumowe tkaniny, hładke, mustrowane a jendźelskeho waschnja w najwjetschim wubjerku.

Ssomoty sa wobleczenja a blusy.

Tkaniny sa towarstwowe wobleczenja

na žołcź a nježnych wjeczornych barbow, twjerdźe a lohko s **wołmy, połźidy** a **źidy** tkane.

Voile, Crêpe de Chine, Eolienne atd.

Židźane tkaniny.

běle, czorne a pißane.

Nowoscź: Damassěrowane tkaniny w kraßnych mustrach.

Jan Jurij Pahn.

Założene 1802. Założene 1802.

Telefon 37. **Pschi hlownym torhoschczu.** **Telefon 37.**

Schpatnje roscźaze dźěczi

kraßnje pschibywaju, hdyž ßo jim dawa

aromathiski

jatrotukowy emulsion

se snamku hrodowskeje haptyki.

Dźěczi jón rad bjeru a derje snjeßu.

Woprawdźity dostacź

w hrodowskej haptyzy

w Budyschinje.

Pjenjeźnikam

ßo k darmotnemu saměscźenju pjenjes w jenoź dobrych solidnych hypothekach porucźa

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodźe, w hoscźenzu k „jandźelu“.

Hypotheki a wobßedźenstwo leżomnoscźow.

Założene 1899. Stary sprawny wobkhod.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna přespłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na jawskich hrjebjach šo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 41. **Sobotu 11. oktobra 1913.** **Lětnik 72.**

Nowy wójnski strach na Balkanje.

Jednanja mjes Grichiskej a Turkowskej ßo pschezo bóle pschiwótsuja. Turkojo dźeń a wjetsche žadanja stajeja. To móża woni cźinicź, dokelź ßo w najhórschim padźe wotpokasaja. Pschede wschém ßebi 19 kupow w egäiskim morju žadaju, kotreź ßu Grichojo wobßadźili; Grichom bychu potom jenoź hischcźe 4 kupy sawostałe. Dale Turkowska na tym wobstawa, so bychu muhamedanojo w nowym grichiskim kraju turkowszy poddanjo wostali a so bychu ßo dokhody ſ muhamedanskich zyrkwinskich kublow turkowskemu knjeźerstwu pschewostajiłe. Do tychle wumënjenjow Grichiska njeſwoli. Wona teho dla ſ mózńoscźu liczi, so k nowej wójnje ſ Turkowskej dóńdźe. S tuteje pschicźiny je ßo hkowna wójnska kwartëra ſ Athena do Kawale położiła. Tam ßo nowe wójsko shromadźuje. Hdy by Turkowska Grichisku nadpadła, dyrbjała jej Sserbija ſe ßwojim wójskom pomhacź; pschetoź Grichiska a Sserbija ſtej ſ wojeŕskim ſwjaſkom ſwjaſanej. Grichiska je hižo Sserbiju napominała, so dyrbi ßo na nowu wójnu pschihotowacź. Dokelź njeje njemóżne, so by Bołharska Turkowsku podpjerała, hižo Sserbija nowe wójsko pschi bołharskich mjesach shromadźuje. So je saßo najwjetscha njedowëra mjes Sserbiju a Bołharskej, je teź ſ teho spósnacź, so je ßo wobkhad po żelesnizy mjes Sserbiju a Bołharskej ſ nowa saſtajił.

Turkowska mjes tym nowe wójska w Europje shromadźuje. Sa poßledńej dwë njedźeli je ßo 14000 muži ſ Małeje Asiskeje do Europy pschewjesło. Wjetschina noweho turkowskeho wójska ſ małoasiskich wojakow wobsteji.

Potłóczenje albanskeho sbëžka.

W tu khwilu ßu wschë albanske a arnawtske cźrjódy, kotreź bëchu ßo do Sserbije nawaliłe, psches mjesy wuhnate. 6000 Albanskich, kotsiź bëchu w ſ połnozy ßerbske mjesy pschekrocźili, spytachu ſ nadbëhom mësto Djakowu dobycź. Sserbjo do nich kanony samërichu. Artilleriski woheń Albanskim wulku schkodu nacźini. Wokoło 3000 muži je padło. Bitwischcźo bu ſ albanskimi cźëłami pußyte.

Nëhdźe 1000 Arnawtow ßo pola Monastirizy psches rjeczas ßerbskich wojakow pschedrëcź a wuczek w skałach Schar-pleniny dobycź pytasche. Tola tónle pospyt ßo ſ dospołnym rosraženjom albanskeje kolony a ſe sajeczom 400 Arnawtow skónczi.

Pola Wranischta je ßerbske wójsko Albanskich koło wokoło wobstupiło. Mësto so by jim albanski wjednik Risa bey na pomoz khwatał, je wón strach spósnawschi ßwojim ludźom porucził, zosacź. Jeho zosanje bë woßebje teho dla trëbne, dokelź bëchu Sserbjo Pischkopeju po krwawnym wojowanju wobßadźili. S tym ßo teź Debarskim Arnawtam ſ wobstupjenjom hrożesche. We wokolnoscźi Pischkopeje Sserbjo rëku Cźoruy Drin pschekrocźichu. Wjednik Debarskich Arnawtow, Isa Boletinaz, je ßo cźëżko sranił.. Dla postupjenja Sserbow ßu jeho do ſnutskowneje Albanskeje wotnjeßli. Sserbjo ſa zosazymi Albanskimi cźahnu. Generalej Iwanowiczej je ßo poradźiło, so by jich hacź do ſnutskowneje Albanskeje scźëhował.

Sajimawe je, so w Gorskim wokrjeßu wobydlerjo hischcźe dźenßa ßerbski rëcźa. Psched 80 lëtami bëchu tam ßami Sserbja. Hakle hdyż ßo Arnawty do tych ſtron dobywachu a kschescźijanow morjachu abo jich ſ jich ſtatokow honjachu, wobydleŕstwo muhamedanſku wëru a arnawtske waschnja, woßebje drastu, pschija. Arnawtojo ßu nëtko wschë tele wßy spalili, a schtóż ſ jich wobydlerjow njeje ſ cźaßom cźeknył, teho ßu skónzowali.

Wobskórźby pschecźiwo awstriskemu konsulej w Prisrendu.

W Sserbiji ßo wulka roshorjenoscź pschecźiwo awstriskemu konsulej w Prisrendu pokasuje. Sserbjo ßu shonili, so je wón Albanskim brónje a muniziju podawał, jich pschecźiwo Sserbam schcźuwał, a to wscho w pschesjenoscźi ſ italskim konsulom w Prisrendu. W Sserbiji nichtó na tym njedwëluje, so je awstriske knjeźerstwo Albanskich namołwiło, ßo do Sserbije nawalicź. S Awstriskeje dźë ßu Albanszy teź ßwoje brónje dostawali. Awstriski konsul w Prisrendu je wëso po poruczności awstriskeho knjeźerstwa Albanskich wobronik.

Khëžor Wylem jako herba.

W Keuschwizach pola Plawna je lëtßa 18. julija kubleŕ Knorr wumrjeł. Wón bë w ßwojim testamencźe postajił, so ma jeho samoženje po jeho ßmjerczi nëmskemu khëžorej pschipadnycź, a so ma jo tutón sa nëmske wójsko abo nëmske wójnske łódźſtwo nałożicź. Każ je nëtko ßudniska wuschnoscź wosjewika, je khëžor herbſtwo k wużiczu we wotkasarjowym ſmyßle pschijał. Wudowa kublerja Knorra pak, kotraż by jeho jeniczka sakońska herbowka była, jej pschileżazu położu zukeho sawostajenſtwa dostanje, kotreź po dotalnym wobliczenju psches 800,000 hriwnow wucźinja. Khëžorej abo wjele bóle krajnemu sakitanſtwu po tajkim nëhdźe 400,000 hriwnow pschipadnje. Każ ßo ſda, ßo kubleŕ Knorr njeje ſe ßwojej żonu ſnjeßł a teho dla je ßwoje samoženje khëžorej wotkasał.

Nowy amerikanski póßłanz

ſa Nëmsku, Gerards, je do Barlina pschijël, ſo by ßwoje saſtojnſtwo pschewſał. Nowinarjam, kotſiź Gerardſa pschi jeho pschikhadze wocźakowachu, wón w nastupanju noweho amerikanſkeho zkowneho sakonja praji, ſo wón ſ wëſtoscźu wocźakuje, ſo ſmëja nëmske industrije ſe ßylneho poniženja amerikanſkich zkow wużitk.

Komißija wo pschepytanju mjaßowych płaczińnow

ßo w bliżſchim cźaßu saßo seńdźe. Jej ßo material pschedpołoży, kotryż je khëžorſtwowe ſarjadniſtwo ſnutskownych naležnoscźow ſ wobhonjenjow wëzywuſtojnych w ſkótnym a mjaßowym wikowaŕſtwje nasbërało. Pschi tym ßo wo 180 mënjenjach ratarjow, ſkótnych wikowarjow, rësnikow a gmejnſkich saſtojnikow jedna. Na sakożku tychle mënjenjow drje ßo komißija wo mózńych reformach w mjaßowym wikowaŕſtwje rosßudźi, teź ßo wona wo praſchenju wupraji, hacź ma ßo wukrajne mjaßo do Nëmzow pschiwosycź.

Sarunanje ſa dźëczibohate ßwójby.

Nëmſkej ſwjaſkowej radźe w tu khwilu wuwjedźeńſke postajenja wo ſarunanju ſchkody tych dźëczibohatych ßwójbow, ſ kotrychż nëkotſi ßynoju we wójſku ßłuża, k wobſamknjenju pschedleża. K ſarunanju wułożkow tajkich ßwójbow, ſ kotrychż hižo tſjo ßynoju we wójſku abo wójnſkim łódźſtwje ßłuża abo ßu ßłużili, a kotreź dyrbja hischcźe wjazy ßynam ßłużicź dacź, ma ßo ſa kóždeho dalſcheho ßyna po 240 hriwnach podpjery pschiſwolicź. Wuwjedźeńſke postajenja, kotreź ßo w bliżſchim cźaßu wosjewja, pschedpißma wo tym wopschijeja, na kajke mësta maja ßo namjety póßłacź a kajke pschedpołożenja maja ßo dopjelnicź.

Twar nowych ruſkich wójnſkich łódźow.

Pschi baltiſkim morju je ruſke knjeźerſtwo pscheď dwëmaj lëtomaj ſchtyri bitwiſke łódźe Dreadnoughtſkeho ſyſtema a ſchtyri bitwiſke ſkchižaki a pschi Cźornym morju tſi wulke bitwiſke łódźe twaricź ſapocźało. Tele łódźe ßu 22500 tunow wulke a kóżda ſ nich ßo ſ dwanaczе 30,5 zentimetriſkimi kanonami wobroni. Sa jich twar pschiſwolene pjenjesy ßu ßo pschetrjebałe. Knjeźerſtwo teho dla ſa jich dotwarjenje hischcźe 550 milijonow hriwnow żada.

Rumunska požčonka w Barlinje.

Pjenjesy žu nětkole w Němskej jara žadne. Njedźiwajzy teho je žo rumunskemu knjeżerstwu poradźiło, w Barlinje někotre pjenježne banki namakaćz, kotrež jemu 300 milijonow frankow po 4½ prozenta danje požča. Franzowske banki běchu žebi 5 prozentow danje žadale.

Sbliženje mjes Franzowskej a Schpaniskej.

Franzowski president Poincaré je do Schpaniskeje pschijěł, so by wjazykróćny wopyt schpaniskeho krala w Parisu wotpkaćził. S presidentowym wopytom w Schpaniskej žo politiske sbliženje mjes Franzowskej a Schpaniskej wobkruczi. Schpaniska a Franzowska budżetej wožebje w Marokkowskej shromadnje postupowaćz a žo mjes žobu podpjerowaćz.

Schkitanje ptaczkow w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki.

S nowym ptaczki schkitazym postajenjom zlowneho sakonja je sakasane, ptacze pjera do sjednoczenych statow pschiwožowaćz. 5. oktobra je nowy zlowny sakoń do mozy stupił a je mjes paßažerkami łódźow wulke žakoschćenje, hórschenje a žwarjenje naczinił. Hdyž łódź „Lorraine" do New-Yorka pschijěđże, zlowni sastojnizy bjes wohladanja žónskim s klobukow drohotne strußowe a druhe pjera storhachu. To žame žo tež pschi pschijěđże druhich łódźow sta, a wěz budże drje žo husto wospjetowaćz. Wschě protesty žónskich pschećziwo temu žu podarmo. Łódźnistwowe towarstwa žu teho dla žwojim kapitanam poruczike, so dyrbja paßažerki na sakasany pschiwos pjerow do sjednoczenych statow połnózneje Ameriki kedźbliwe cźinicź.

Juanschikai sa presidenta Chiny žo wuswolił.

Pschi wuschej wólbje žu Juanschikaia sa presidenta Chiny wuswolili. Hakle pschi tsećim wolenju wón trěbnej dwě tsećinje hłosow dosta. Wulkomozy žo nětko njebudźa dleje komdźicź. chinesku republiku pschipósnaćz.

Sjewjenje.

I.

Na symskim wjeczoru wokolo dźewjateje hodźiny žedźi lěkaŕ doktor Czenski nad blido žo nakhilejo we žwojej dźěłakańskej stwje. To je wyßoki rum s dwěmaj woknomaj. Na podłosy leži tolsty teppich. Po zylej dołhosći jeneje scźeny steji knihowy khamor s tsjomi kaschćemi, pschi druhej scźenje steji khamor s operěrowanskim gratom. Pschi jenym woknje je dubowe pißanske blido, s lěwej stronu k žwětku pschiwobroczene, pschi druhim woknje je polczka, na kotrejž drohi anatomiski atlas s wobrasami wo cźłowiskim cźele leži. Woßrjedź stwy, pod wißazej lampu, steji blido, sa kotrymž lěkaŕ dźěła. We sbytknym rumje stwy žu cźežke stoły s wobłożenjom a s kožu wobczehnjene stólczki.

Lěkaŕ je chirurg abo operateur. Nasajtra dyrbi straschne jětsenje na schiji operěrowaćz; duž žebi k wuwuczenju s atlaßa tónle dźěł cźěła, kotryž je pschi operaziji lěkarjej a khoremu jenak straschny, ryßuje, so by jaßnje spósnał, kak w schiji cźuły (nerwy) a žily du. Saßadźity muž, kajkiž lěkaŕ je, je jara směromny a symny, schtož je sa njeho jara dobra žamownosć. Snaczi wo nim praja, so ma kamjeútne wobliczo a worzlowe pohladnjenje. Wón je jedyn s najkhmańschich operaterow. Wón kaž žo sda, najsnutskownische khoreho cźěła widźi, a jeho lěkaŕski nóž ma bjes mała cźucze, tak so, kaž praja, hischcze żenje na ważnische waschnje wopak rěsnył njeje.

Khowna žamownosć jeho powahi je njeslemjomna wola. Wón pokhadźa se žwójby, kiž bě prjedy bohata; hdyž pak bě jemu nan samoženje shubił a semrjeł, poča žebi hólz wot nizschich klaßow gymnasija khlěb žam saßkužeć a staraschе žo niz jenoż wo žebje žameho, ale tež wo žwoju macź.

Njedźiwajo wulkich sadźěwkow wotby gymnasijum a studowaschе na universicze, poby něschto lět we wukraju, domoj žo wróczíwschi žebi sa krótki cźaß dobre mjeno a dźěło doby a žo woženi s holzu, kotruž bě hižo jako studenta lubowaćz počał; hižo tehdom bě žebi wotmyßlił, so budże ta a żana druha jeho mandźelska. Druha strona powahi khownego lěkarja bě khuboko sakorjenjena njewjeßela myßl; to drje běchu jeho srudne dźěsczowske lěta sawinyke.

Njekniczomny towarschnik bě jeho nanej jeho samoženje rubił, jeho do žmjercze sahnał; hdyž bě potom jeho macź k temu jebakej pschischła, so by žebi s najmjeńscha žnadny pschinoschk na wukublanje žwojeho žyna wuproßyła, bě tutón rubježnik wotmolwił:

„Schtóž žrědkow nima, so mohł dostudowaćz, tón njech žo rjemjeßła pschima. Ludźo njetrjebaju nasdatych pokojczných wědomostnikow, ale khmanych dźěłaczerjow."

Takle wotbyta bě žo wboha khuda macź pak na žwoju žwójbu, pak na žwojich prjedyschich pschecželow wobroczíła a wo pomoz proßyła. Ale wschitzy běchu kaž s jenym hłosom wotmolwili, so jeje žyu Jan žebi njedyrbi na studowanje, ale na wunoschnische dźěło myßlicź.

So žo jeho najbliżschi pschiwusni, kotsiž běchu prjedy tak derje smyßleni byli, nětkole tak hrosnje sadźerżachu, to bě žo hólczezej khuboko do dusche sarało a bě tež na jeho dalsche żiwjenje wliw měło. Njepschecželnje smyßleni měnjachu, so je doktor Czenski tehodla tak wustojny operater, dokelž je piecża se žwojeho žłownika žkowo „žobuczucze" wumasnył; to wschak trochu tež žam wobkruczesche, husczischo prajo: „Hdy bych žo dał s kóždej žylsu hnucź, kotruž widżu, njebych ani wothladowaŕ khorych, sabywschi hakle operater bycź mohł."

Njedźiwajo teho bě wón czestny, schwarny muż a niz jenoż khudych darmo lěkowasche, ale jeho dom mějachu žamo sa městno, hdyž tež jenotliwe wožoby, žwójby a wustawy pomoz namakachu. Tutu pomoz jeho żona poskiczowasche.

Hdyž by žo něchtó s jeho najbliższich snatych doktora praschał, kak móże žo jenoż jeho wulka woporniwosć s jeho wótrymi prajenjemi snjesć, by wotmolwił:

„Luboscź k cźłowjekam je wěz mojeje żony; njech žo s tym sawjeßela, je-li jej to prawje!"

„Njepschißkodźejcze žo tola na žebje žameho, knjes doktor!"

„Njepschißkodźam žo na żane waschnje na žebje žameho. S dobrymi sntkami žwojeje żony ja zyle niczo cźinicź nimam. Ja žo jenoż prózuju, so niczo njekhmane njecźinju. so njekradnu, ujemorduju a so jako wopacżny paßažer njepucźuju. To je po mojej myßli . . ."

Lěkaŕ bě sapodobny na žwoju dźěłańsku stwu, kotraž bě bjes mała njewjeßele scherjaza, jako budźesche tam bjes mała kóždy pschepytowany khory kruch žwojeje srudoby a njeměrnoscze wostajił.

II.

Tu žo durje wotewrichu a schudrowanje żidżaneje drasty po teppichu bě žłyschecź.

„Ssy to ty, Hana?" lěkaŕ žo wopraschа, hłowu wot žwojeje ryßowanki sasběhujo.

„Ja hižo nětko k macźeri jědu", knjeui s pohłuschenym hłosom rjekny, „a s njej k Handrijej pojědżemoj. Ssym cże mylika? Dha wodaj!"

Wona jeho wokolo schije wobja a wokoschi jeho. We žwojej žwětkej drascze pornjo njemu bě na kwětku sapodobna, kiž žo wokolo stołpa wije. Wona bě wyßoko sroscźena, woßebna, s krutymi, ale rjanymi ryßami, hischcze porjeńschena s wurasom zunjoscze. Jeje muż, kotrehož nimo měry cźescźesche, jeje žynk, sa kotrehož wumrjecź bě kóždy wokomik swólniwa, a wschitzy cźerpjazy a tradazy cźłowjekojo, kotrychž s njewěriwym žobuczuczom wobjimasche, to bě jeje kralestwo, w kotrymž s cźicha skutkowasche.

„Hdy po mnje pschińdźesch?" wona žo wopraschа. „Abo ty žnadź s zyła njepschińdźesch, pschetoż widżu, so masch mnoho dźěłacź. K Handrijej chze dźenża wjazy woßobow pschińcź, jenicźzy s tym wotmyßlenjom, so bychu žo s tobu sesnali."

„Myßla dha žebi woni, so budu, hdyž žym žo s nimi sesnał, jim potom lěpje a tuńscho operazije wukonjowaćz?"

„Njerěcź tak, to wohidnje klincźi, Jano! Ale žnadź žebi ty pschejesch, so dyrju doma wostacź, doniž prósdny cźaß ujesmějesch?"

„Jědź jenoż, moja Hanka, a sawjeßel žo derje. Njestanje-li žo niczo woßebite, pschińdu wokolo dwanaczich po tebje."

„Dobre. Wokosch potajkim jenoż Jakubka, wón chze nankej dobru nóz dacź."

„Njespi dha to dźěczo hischcze?" lěkaŕ žo dźiwajo wopraschа, potom hischcze doda: „Tónu hoydom k njemu."

Zona jeho hischcze junu wobja, prajizy:

„Na bórsy sobowidźenje, Bóh cże schkituj!"

„To by tež dobry schkit był!" lěkaŕ bórczesche.

Zona jemu dłoń na ert położi.

„Jeli so masch mje jenoż kusk lubo, Jano, njepraj mi żenje wjaky niczo tajke!" wona słyschkniwje sawoła. „Druhdy ty rěczisch, jako by dwělował . . ."

„To sawěscze njeby cźežka wěz była, wschitke dwěle wotstronicź!" lěkaŕ žo poßměwajo měnjesche. „K temu by sa mnje mały dopokas bycźa doßahał. Schto by to Bohu prózy cźiniło!"

„Ow, njerěcź takle!" żona jeho s dale wjetschim strachom pschе-

torže. „Boże ſnamjenja ßu ßurowe; teho dla njeßmě ßebi jich cłowjek wužadowacź."

„Dźi jenoź, moja luba", pſchetorže ju lěkaŕ, „dźi a ſabawjej ßo derje po naſchej domjazej woſtudźe."

Wón ju wobja, pſchewodźeſche ju hacź do duri a ßo potom ſaßo k blidu wróćźi. S nowa ßwoju hłowu nad ryßowanku nakhileſche, poſběže pak ju bórſy ſaßo, ſ kahodnym ſchudrowanjom ſmyleny; ßněh ßo dźéſche a wětſik jón na woknowe ſchkleńźy wějeſche. Druhdy ßo ſdaſche, jato bychu ſwólniwe dźěćźi ſ pěſkom do woknjazych ſchkleńźow mjetake, potom ſaßo, kaź by něchtó ſ waha do wokna klapał, runje tak, jako by chźył lětarja won wuwabicź, abo jako by chźył jemu ßwój pſchikhad woſjewicź.

Lěkarjej pſchi tutej ßněhowej harje rózowe porſty na myßle pſchińdźechu, kiž na ſchkleńźy bubnuja, a tu ßebi na ßwojeho ßynka pomyßli, poßmja ßo a ſe jſtwy wuńdźe.

We wulkej komorje pſchi běkomóbrym ßwětle lampy Jakubk we ßwojim ßněhběłym kózka, ßwěrnje wothladany wot ßwojeje pěſtończe, ſpinkaſche.

„Jakubk je tak jara na ßwojeho nonka cźakał, tak cźakał! Wón ßo njechaſche dacź ſeßwłěkacź a je mi hiſchcźe prajił, ſo dyrbju jeho wubudźicź, hdy by wußnył", pěſtońcźa ßo poßměwajo ſcheptaſche. Wón chźyſche nankej na kóźde waſchnje dobru nóź docź a jemu nowego pojazka pokaſacź, kotrehoź je wowka dźenßa póßłaka. Teź je wón hiſchcźe rjekł, hdy by to nank chźył, ſo chze jemu pojazka dacź. Pſchetoź to je najrjeńſcha hrajka, kotruź je Jakubk hdy doſtał. Jemu je kóźda nowa hrajka pſchezo najrjeńſcha."

Po tychle ßkowach pěſtońcźa won wuńdźe, lěkaŕ pak ßo hłuboko ſahlada na ßwojeho drěmazeho ßynka.

„Schto ßo tola ſ dźěćźimi njecźini?" ßebi myßleſche. „Hdyž ßo tuto wbohe kurjo narodźi, bě woprawdźe wohidne, tak ſo dwělowach, hacź śmeju jeho hdy lubo. Poſdźiſcho je poczaŕ bycź rjeńſchi, nětkole pak je, tónle mój najdróżſchi pachołk, kraßny kaź jandźelk; to pak njeje żadyn dźiw. Wón ma cźěmnej kraßnej wócźży ßwojeje macźerje."

Lěkarjej na myßle pſchińdźe, ſo je tuto dźěćźo jeniczke ſtworjenje, kiž jeho bjes najmjeńſcheho ſcźina ßebicźnoſcźe lubuje. Kak něžnje Jakubk ßo ſ nankom kóźdy króćź roszohnuje, hdyž wón wuńdźe! A kóźdy króćź chze bycź na woknowu deſku ßadźeny, ſo by domoj pſchikhadźazeho nanka prjedy widźał. Kak jara je ßo jemu ſtyſkało, hdyž dyrbjeſche nank junu na nęſchto dnjow wotpucźowacź!

„Żenje ßebi myßlik njeßym, ſo mohło dźěćźo telkole ſboża pſchinjeſcź!" lěkaŕ hłuboko hnuty ſcheptaſche.

(Pokracźowanje.)

Ze Serbow.

S Budyſchina. W diözeſanſkej ſhromadźiſnje, kotraź ßo ßrjedu popołdnju w prjedawſchej ſali pſchißażneho ßuda wotbywaſche, mějeſche k. wyſchſchi zyrkwiny radźicźeŕ Roſenkranz pſchednoſchk wo wotběranju wobydleŕſtwa. Wón wot ſaßady wuńdźe, ſo lud a zyrkej hromadu ßkuſchatej, ſo jene bjes druheho niczo njeje. Woběmaj ſtrachi bóle wot nutſka, hacź wot wonka hroża. Ludowe korjenja ßu narodźenja, zyrkwiny korjeń kſchcźeniza. Narodźenja w Němſkej lěta wot lěta woteběraju. Do lěta 1880 ßo mjes 1000 ludźimi w pſcherěſku 38 dźěćźi narodźi. Tale liczba je ßo w lěcźe 1911 na 30 dźěćźi poniżiła. Sa evangelſku zyrkej je woßebje ſrudźaze, ſo narodźenja woßebje mjes evangelſkimi ſpaduja. Pola katholikow ßo ſadźěwanje podjecźa jako ßmjertny hrěch wobhladuje. Nětkole mamy drje hiſchcźe pſchesbytk narodźenjow pornjo wumrjecźu, tola tónle pſchesbytk ßo ſ wotběranja wumrjecźa twori, a na tym dyrbi ßo dwělowacź, hacź je pſchibéranje ſtarych ludźi ſa lud ſ dobytkom. Stawiſny wucźa, ſo tajki lud wutupjenju napſchecźo dźe, abo ſo zuſu krej pſchijimuje. Schtoź pſchicźiny wotběranja wobydleŕſtwa naſtupa, měła ßo drohocze wěſta wina pſchipißacź. Teź ſozialdemokratija wotběranje ſpěchuje. Pódla teho wſchelazy narodohoſpodarjo wotběranje liczby narodźenjow jako pſchibywanje ziwiliſazije wobhladuja. To dyrbi ßo wobżarowacź. S narodźenjom je kſchcźeniza njerosdźělnje ſjednocźena. W naſchej Łużizy drje ſ rědka dźěćźi njekſchcźene woſtawaju. Ale njedźiwajźy teho dyrbjało ßo wjazy ważnoſcźe na ſakrament kſchcźenizy kłaſcź a wona dyrbjała pſchezo kharakter ßwjatocźnoſcźe měcź.

Druhi pſchednoſchk mějeſche k. ſaraŕ Mann ſ Kumwałda wo naſchich pohrjebniſchcźach a jich hajenju. Wo nim ßo dlěſcha debatta roswi. W njej k. ſaraŕ Mroſak-Hrodźiſchcźanſki na to pokaſowaſche, ſo dyrbjał ßo porjad wjele pohrjebniſchcźow pſcheměnicź, hdy bychu ßo pohrjebniſchcźa po nahladach, w pſchednoſchku wuprajenych, ſe ſchtomami a kerkami porjeńſchile. Hrodźiſchcźanſki porjebniſchcźowy porjad jakaſuje, na pohrjebniſchcźu kerki a ſchtomy ßadźecź. K. ſaraŕ Domaſchka-Budeſcźanſki budźiſche rad widźał, hdy budźiſche pſchednoſcheŕ nęſchto nadrobniſcho wo pohrjebniſchcźowych wrotach a wo napißach na nich poręcźał. Wón by ßebi pſchał, ſo ßo bibliſke ſchpruchi njebychu ſ nich ſhubiłe. K. ſaraŕ em. Kubiza na to ſkorżeſche, ſo ßo pohrjebniſchcźa woßebje ſ winu pomnikowych fabrikantow ſwohidźeja. Hußto hiſchcźe cźełko w domje leži, a hižo ludźo pſchikhadźuja, kotſiž ſawoſtajenym nękajki po fabrikſkim waſchnju ſdźełany pomnik narěcźuja.

— Hłowna konferenza ßerbſkich duchownych mějeſche ßwoje poßedźenje ſańdźenu ßrjedu w Macźicznym Domje w Budyſchinje. S wulkej wjeßełoſcźu móżeſche pſchedßyda ſpomnicź, ſo je ßo pſchidawk k ßerbſkim ſpěwaŕſkim, kotryż je ßerbſka konferenza wudała, derje do ßerbſkich woßadow ſawjedł. Dale ßo wuradźowaſche, hdże maja ßo pſchichodne lěto ßwjedźenje ſa ſkutki luboſcźe ßwjecźicź. Wobſamkny ßo, ſo ſmeje ßo ßwjedźeń ſa ſwonkowne mißionſtwo w Maleſchezach; jeli ſo tam njeje móżno, w Minakale. Jako měſtno ſa ßwjedźeń ſnutſkowneho mißionſtwa namjetowaſche ßo Huſka. — Jedyn ſaſtojńſki bratr rosprawjeſche wo poßedźenju ſakſkeho towaŕſtwa ſwonkowneho mißionſtwa w Draždźanach. — Potom ßo hiſchcźe wſchelake nahlady wuměnichu w pſchewjedźenju paczeŕſkeje wucźby ſa dwaj ſchulſkaj lětnikaj a ßo jednaſche wo druhich praſchenjach. — Każ bu konferenza ſ modlitwu wotewrjena, ßo wona też ſ modlitwu ſkónczi. — Bóh tón Knjes daj jeje wuradźowanjam prawy wuſpěch a ßwoje bohate żohnowanje.

— **Tſělany** ßu ßo ſ 1. oktobrom do Budyſchina ſagmejnowake. Tſělanſzy ſaßydleni wobydlerjo ßu ſa ßwojeho ſaſtupjerja knjeſa kublerja Barta wuſwolili. Tutón je ßo ſchtwórtk w ſjawnym poßedźenju měſchcźanſkich ſaſtupjerjow ßwjedźeńſzy ſapokaſał.

— **(Sagmejnowanje Żidowa do Budyſchina.)** Sańdźeny ſchtwórtk je měſchcźanſke ſaſtupjerſtwo wo ſagmejnowanje Żidowa do Budyſchina jednako. Lětża 19. ſeptembra je w hamtſkim hejtmanſtwje ſhromadne poßedźenje Budyſkeho ſagmejnowanſkeho wubjerka a Żidowſkeje gmejnſkeje rady było. Poßledniſcha je ßo ſa ſagmejnowanje Żidowa wuprajiła a je na to teho runja ſagmejnowanſki wubjerk wuſwoliła, kotremuż gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Frenzel, gmejnſkaj ſtarſchej Hilbenz a Schokta a ßobuſtawaj gmejnſkeje rady Lücka a Seidel pſchißłuſcheja. Wo tejle należnoſcźi je ßo hižo wjazy króćź a lěta dołho jednako, woßebje w lěcźe 1909, hdyž ßo mjes Budyſchinom a Żidowom ſrěcźachu, ſo budźe Budyſchin Żidowej na dźeßacź lět wodu podawacź. Żidow pak je poſdźiſcho żadał, ſo by ßo tola wucźinjenje na 30 lět podleſchiło. Dokelż měſto do teho njeſwoli, wucźinjenju ſpadnycź dachu, na cźoż je ßebi Żidow ßwój ßamßny wodowód natwarił.

— **(Druhe kcźenje ſa jene lěto.)** Tydźenja ßo pißaſche, ſo w Rachlowje pod Cźornobohom jabłonje druhi króćź kcźéja. To ßo lětża też w druhich ſtronach ſtawa. Cźopłota poßlednich njedźel je kerkam a ſchtomam w Freibergu druhi króćź ſakcźěcź dała. W hiſchcźe wyſchſchich ſtronach Rudnych hór, każ w Grünhainje, Beierfeldźe a Schwarzenbergu, ßamo w ſahrodach buny a truſkalzy kcźéja a w Aue ßo druhi króćź lětża jena wiſcheń w poknym kcźenju kraßni. Żadny napohlad też nětkole ßadowe plantaże w Mockowje pola Lipſka poſkicźeja, hdźeż wjazy dyżli ſto młodych jabłonjow a kruſchenjow druhi króćź kcźéje.

— (**Ssmjertne ſkocźenje ſ kronprynzowſkeho moſta.**) Njedźelu wjecźor je 17lětny geometerſki wucźobnik Rücker ſ kronprynzowſkeho moſta do Sprewje dele ſkocźił. Na moſtowym połodniſchim boku ßo wón pſches wobłożenje ſchwihny a kleßnywſchi na wodu padźe. Po moſcźe duzy ludźo widźachu, ſo ßo njeſbożowny hiſchcźe nękotre króćź na wodźe ſahiba, na cźoż ßo podnóri. Sawołani poliziſtojo a nękotſi pomozniwi ludźo hnydom ſ dwěmaj cźołkomaj ſa ßamomordarjom pytachu. Dokelż je woda na tamnym měſtnje jara hłuboka, pak cźełko hakle ſa połdra hodźiny namakachu. Młody cźłowjek je ßo pjecza poßledni cźaß ſe ſkymi towaŕſchemi ſeſnał a na wotpucźe pſchiſchoł. Dokelż je jeho nan jeho teho dla hußto naßwarił, je ßebi pachoł ſ roshorjenoſcźu żiwjenje wſał.

— **(W pjanoſcźi wukładne wokno rosbił.)** Schtwórtk wjecźor je pſchi ßerbſkich hrjebjach pjany cźłowjek, ſe ßwojim kijom machajo, wulke wukładne wokno němſkeho cźrijoweho doma rosbił. So njeby hiſchcźe wjazy ſchkody w ßwojej ſkurjenoſcźi nacźinił, jeho polizija ſaja.

— Nowowólby do měſtnych khorobnych kaßow budźa: njedźelu 9. novembra 1913 m Domaniz hoſcźenzu w Radworju a to ſa dźełodawarjow **popołdnju wot 5—6 hodźin, ſa ſawěſcźenych wot 6**

hacz do 7 hodźin; póndźelu 10. novembra 1913 w knježim hosćenzu w Njeßwaczidle sa dźěłodawarjow wot 2 hacz 4 hodźin popołdnju, sa sawěsćenych wot 5 hacz 7 hodźin wječor; štrjedu 12. novembra w hosćenzu w Delnjej Kinje sa dźěłodawarjow wot 5 hacz do 7 hodźin popołdnju, sa sawěsćenych wot 5 hacz do 7 hodźin.

— (Mischtrske pruhowanja.) We wokrjeßu Žitawskeje pschemyßłoweje komory ßu mischtrske pruhowanje wotpołożili jako pjekarjo: Richard Haaser w Bóschizach, Hermann Hilbjenz w Hucźinje, Emil Kloß na Židowin, Franz Krausa w Budyschinku, Gustav Zahl w Porschizach; jako twarz maschinow: Ernst Schröder w Hnaschezach.

S Plußnikez. Worjechi pytajo bě wutoru dopołdnja wokolo 9 hodźin dwělětne dźěćźo dźěłaczerja Miczki do Sprewje padło a ßo topiło. Dźěsćowe cźěłko niže młynoweho wara namakachu.

S Pschiwczicz. Pokstałětna mandźelska tudomneho dźěłaczerja Linaka bě poßledni czaß njesnatych pschiczinow dla samyßlena. Ssobotu ßo wona ßwoju wěrowansku drastu swobleka a ßo wot domu wotßali. Dwaj dnjej posdźischo ßu jejne cźěło w jenym pschěrowje wysche wßy namakali.

S Mitkez. Ssrjedu wječor wokolo 1/2 10 hodźin je ßo tudomna knjeza brózeń s domojkhowanymi bohatymi žnjemi a se wschěm druhim wopschijeczom do procha a popjeła pschewobroczika. Pódla wjeßneje běchu ßykawy s Lahowa, Luha a Njeßwaczidła na pomoz pschijěłe. Dokelž brózeń hižo zyła w płomjenjach stejesche, běsche jich nadawk, ßußodne twarjenja pscheð płomjenjemi wobarnowacź. Njedźiwajcy jich prózowanja ßo pschimjesowaza maschinska kólnja se žahłej horzotu sapali, tola bě mózno, młócźazu maschinu, kotraž tam stejesche, wukhowacź. Wscho druhe pak, mjes druhim jedyn wós s běrnami, ßu płomjenja sezrake. Brózeń bě wulke, wobschěrne, maßiwne twarjenje s tsjomi hunami. Woheń je ßo najskerje se słóstniskej ruku sakožił.

S Wotrowa. Schtóž sańdźenu póndźelu wot ranja do Wotrowa pschińdźe, ßo njemało dźiwasche, so jeho cźeßne wrota witaju. Tute pak běchu sa Shorjelske „Anthropologiske towarstwo" natwarjene, kotrež mějesche wulět do klóschtra Marijneje Hwězdy a k nam. Schto pak je w hewak njesnatym Wotrowje tak noweho? Knjes profeßor Feierabend s mjenowaneho towarstwa je mjenujcy ßo do nascheho ßławneho hrodźischcza dobył. Wón je naßyp jeho pschedwora dał na dwěmaj městnomaj pscherěsnycź. Pisches to ßo pokasa natwar naßypa. Spódnja worschta je spalena saßypnjena murja, kotraž nam pokasuje spalene hrjady, seschkrjene kamjenje, popjeł a swjerćha spalene žito. Tónle twar doßaha do czaßa 1000 pscheð Khrystußom. Posdźischo bu druha a tsecza worschta, s pjerschcźe wobstejaza, na prěnju worschtu naßypana. — Namakało ßo pschi ryczu niczo nieje, khiba něschto mało cźrjopow. — Tole wscho pokasowasche a wukłożowasche k. prof. Feierabend hosćom. Mjes tutymi namakachu ßo knjesaj wokrjeßny hejtman s Budyschina a hamtski hejtman s Kamjenza. 23 automobilow a někotre wosy běchu jich w 3 hodźinach do Wotrowa pschiwjesłe, hdźež jich woßadny farar a mnoho ludu, ßamo 17 druzkow, powita. Wokolo 1/2 6 hodźin hosćźo do Budyschina wotjědźechu.

S Roßaczicz. Tudy ßo pschichodnu njedźelu knjes kandidat prědarstwa, Khorla Wyrgacź s Hornjeho Wunjowa, do duchowneho sastojnstwa psches wyschscheho zyrkwineho radźiczela Rosenkranza sapokasa. Wón ßo tam jako vikar sa skhorjeneho knjesa farara Wiczasa-Roßaczanskeho postaji, kotryž tu khwilu w zuſbje wocźerstwjenje wot dołhotrajneho cźerpjenja pyta. Bóh pak žohnuj wobeju po ßwojej mikosczi!

S Biskopiz. Do khěže kowarskeho mischtra a pokładnika khorobneje kaßy w Goldbachu ßu ßo paduschi dobyli a pódla jenych bankowych knihow něhdże 1200 hriwnow hotowych pjenjes kradnyli. Też we Weickersdorfje ßu ßo woni do jeneho doma nutskamali, tola tam njeißu niczo kradnjenja hódne namakali.

S Wokranczic. Tudomny knježi dwór, 23 ha., 21 a 26 qm. wulki, na mjeno ryczerkublerja Wulfa sapißany, ma ßo létßa 25. novembra dopołdnja w 10 hodźinach na Niscźanskim hamtskim ßudnistwje na pscheßadźowanje pschedawacź.

S Lubija. Ssrjedu w nozy bě ßo jedyn paduch pola firmy Roberta Rowlanda do konjemza dobył a s jeneho wowßneho kaschcza kožanu toschu se 417 hriwnami kradnył. Na wěsteho Eidnera, kotryž je pola mjenowaneje firmy s dźěłaczerjom, ßo tukanje wobroczi, dokelž wón njebě štrjedu w nozy doma był. Eidner bě też na dwórnischczu se ßwojim sadźerženjom napadnył; wón bě wjele pjenjes a jěsdnu khartku 2. klaßy do Draždźan pokasował. Po telegrafiskim wosjewjenju pola Draždźanskeje polizije jeho w Draždźanach wußlědźichu a sajachu. Pola njeho hischcze 380 hriwnow namakachu.

S Draždźan. Ruski wulkowjerch Kyrill, kotryž ßo jako sastupjeć ruskeho zara pschi poßwjeczenju pomnika ludow w Lipsku wobdźěli, 14. oktobra 1/4 4 hodźin do Draždźan pschijědże. Po kralowym wukasu budże na dwórnischczu wulke wojerske powitanje. Czeßna kompagnija ßo na hłownym dwórnischczu postaji, do krolowskeho hroda gardyjejdny regiment wulkowjercha pschewodźi. Dale ßo jena czestna kompagnija tsělskeho regimenta w hrodowskim dworje postaji.

S Draždźan. Sakski prynz Mox je wot někotreho czaßa khory. Hdyž wón njedawno w Draždźanach pschebywasche, jeho czerpjazy napohlad powschitkownje nadpadowasche. Wón běsche ßo jako wotkhorjak s Miramare pola Triesta wróczik. Kralowy cźelny lěkaŕ, kotryž je jeho pschepytał, je jemu wodychnjenje w mikym hórskim powětsje wukasał. Prynz je na to do Partenkirchena w Bayerskej wotjěł.

S Wulkich Sdźarow. Hdyž ßo na ßerbske wumjelstwo pokasuje, dha njeßmě ßo sabycź na scźěnske schpruchi, kiž ma tu ßerbski klamaŕ, k. Jan Hajesch w ßerbskej rěczi na pschedań. Wubjernje kraßnje wumjedźene schpruchi, k tomu we wschelakich barbach dobjene — ßu woprawdźita pycha sa stwy a domy. Njech je tu jenoż jedyn s wjazorych posběhowazych schpruchow naspomnjeny: „Poruc temu Knjesej ßwoje pucźe a měj nadźiju k njemu, wón budże wschitko derje cźinicź." Też talerje a schalki se ßerbskimi napißnami a hróncźkami nadeńdźemy tam w klamarni. Potajkim, schtóž tajke a druhe potrjebuje, wobrocź ßo na nascheho ßerbskeho klamarja. Wón je rad a swólniwje k ßłužbje.

S Bukojny pola Wulkich Sdźar. Schula sa nowosałożenu schulsku gmejnu, se wßow Bukojny a Mucźowa wobstejazu, je ßo dotwarika. Pschichodnu póndźelu ßo w njej schulska wucźba sapocźnje. Mucźow hacz dotal do Wulkocźiskowskeje a Bukojna do Wulkosdźarowskeje schulskeje gmejny ßłuschesche.

S Kasa. Nasche horliwe ßerbske towarstwo „Handrij Sejleŕ" mějesche sańdźenu njedźelu ßwoje měßacźne poßedźenje, kiž je derje psches 100 ßobustawow a hosczi wopytało. Pilny pschedßyda, k. Wirt, witasche pschitomnych a pschecźita poßledni sapisk. Dla sastupa do. poßmjertneje kaßy ßo hischcze do cźista wobsamknycź njehodźesche, dokelž tudomne towarstwowe wobstejnosćze rossßud pschedßydstwa „Domowiny" nusne cźinja. Potom jimasche ßo k. wucźeŕ Sslodeńk s Panczig ßłowa a wukłożowasche pschitomnym w nimale połdrahodźinskej rěczi, schto je nasch baßnik Handrij Sejleŕ, po kotrehoż ßławnym mjenje je wjeßne towarstwo pomjenjene, ßerbskemu ludej a krajej był a hischcze je. Na nim ßu ßo sawěrno ßłowa cźěskeho spißacźela Kolara dopjelnike:

„Sa žiwjenje je zyły lud we wntrobje noßył,
Wumrjewschi je žiwy we wutrobje zykeho luda."

Se wschěch Sejlerjowych baßni a spißow rěczi njesaprahnita luboscź k ßerbskemu ludej, k ródnej semi a wótcźinje. W jednorej, jaßnej, wobrasnej a žiwej rěczi rubasche ßerbskim myßlam a idejam pucźe, kotrež pscheð nim žadyn Sserb hischcze krocźił njebě. Tak schcźěpowasche baßnik we ßwojej ßwěrnej luboscźi k ßerbskej semi ßwojemu ßerbskemu ludej ßamu luboscź k domowinje a macźeŕnej rěczi. Schto bychu byłe nasche towarstwa a ßwjedźenje bjes Sejlerja? S kajkej wustojnosczu a eleganzu hrajesche a hrajkasche ßebi s narodnej rěczu! Pod jeho wustojnym pjerom dychachu krepacźki njesapomniczki, naliki, fijalki a druhe pólne a kucźne kwětki narodnu wóń. Wón bě, kaž žadyn druhi, ludowy baßnik. A tehodła ßu jeho pěßnje a baßnje psches Kozorowu mischtrsku hudźbu bórsy pucź do luda namakałe a ßu někto jeho njeshubjomne ßwójstwo a wostanu na wschě czaßy, doniž ßerbske ßłowa ßo rosliwaju po kraßnej Łužizy. Hdźežkuli budże wo Sserbach a jich najwjetschich a najnadobnischich mužach rěcź, tam budże też s džakownej luboscźu ßo wopominacź njeßmjertne mjeno: Handrij Sejleŕ. — Na kónzu ßwojeho pschednoschka napominasche rěcźnik, też baßnika cźitacź a studowacź. Schto pomhaju 1523 stron tołste 4 swjaski Sejlerja, hdyž trasch w Maczicźnym Domje leżo tłaju. Do luda s nimi, so ßo bóle sa ßwoje narodne kubła shrěje, so ßo kóždy cźuje jako pschesßwědczeny Sserb, kaž je to baßnik był hacz do ßwojeje ßmjercźe.

Rěcźnikowe ßłowa namakachu džakny wothłóß a po namjecźe pschedßydy posběhny ßo shromadźisna k cźesczi nascheho njesapomniteho baßnika.

Pod wustojnym nawjedowanjom k. Salerja, němskeho hubźbnika we Wojerezach, pschednjeße spěwny wotrjad towarstwa někotre 4hłósne a 5hłósne spěwy. Bjes dwěła je widźomny postup

cźinił a nad tutym ßmémy ßo wießelicź. Pśches pilne a wutrajne dźéło je nawjednik tajki rjany wuśpěch dozpił. Pódla druhich ßłyschachmy nowaj měschanaj khoraj wot k. kantora Kulmana-Wojerowskeho a to „Ssón" a „Cźornej wóczy". Zyle njewschědny sapoczatk w poßlednim śpěwje pścheßłapi poßłucharja, żada pak ßebi hudźbnu wuschiknosć wot śpěwarjow. Nadźijomnje naß k. kantor Kulman w pśchichodźe hischcźe s wjazorymi płodami ßwojeje musikalneje źiły śwießeli.

W bießadnej rosmołwje ßo jara hłuboko wobźarowasche, so ani jedyn evangelski ßerbski wucźeŕ ßo wo sałoźenje ßerbskich śpěwarskich towarstwow njestara. Lud chze śpěwacź a ßwoje ßerbske śpěwy wuknyć. S wjetscheho dźéła ßu evangelszy Sserbja ßami na ßo pokasani, pak dyrbja ßebi s němskimi mozami wupomhacź, mjes tym so wschelazy ßerbizy wucźerjo w němskich śpěwarskich towarstwach krucźe dźéłaja a je wobstajnje podpjeruja. Hewak ßo woßebite towarstwa a ßame wyschnosćze wo sdźerźenju domjaznosćze, ludowych waschnjow a nałożkow staraja. Do nich ßłuscheja bjes dwéla teź ßerbska rěcź nasche ßerbske śpěwy. S tym ßo luboscź k domopinje a wótcźinje pěstuje. Schtó abo schto je tak mnohim s wutroby rubiło luboscź k macźeŕnej rěcźi, woporniwosćź sa naschu narodnu wěź? Tu je rana nascheho narodneho hubjenstwa. Schtó samoże ju sahojicź?

S Łasa. Sańdźenu njedźelu je ßo w naschim Bożim domje źnjowy dźakny ßwjedźeń ßwieczik. Pschi tym staj knjes kantor Gärbatsch a jeho mandźelska rjanu ariju „Na selenej łuzy tón Knjes mój pasthŕ mje wjedźe" prěni krócź ßerbski śpěwakoj. Hdyż je knjeni kantorka ßerbski śpěwacź nawukła, dha dyrbjało to naschim ßerbskim śpěwarjam s pohonjenjom bycź, w zyrkwi teho runja ßerbski śpěw lěpje hajicź.

S Łasa. W holi mjes Wojerezami a Łasom ßo sa dźěłaczerjow, kotśiż budźa w sałcźomnych wuhlowych jamach a briketownjach dźěłacź, kolonija sałoźi. Tele dny wulki kruch kyjócźkow spala. Pucźe sa kolonitju ßu hižo hotowe. Bórsy sapocźnu khěźe twaricź. Kolonija, kotraż ßo Werminghoff mjenuje, też pjecźa schulu a zyrkej dostanje.

S Wojerez. Ssobotu na tudomne ßwinjaze wiki 210 proßatow a 21 běhakow pschiwjesechu. Por proßatow 25—40 hriwnow płacźesche, běhaki po 45—66 hriwnow.

S Wochos. (Rubjeźny nadpad.) Khěźkaŕ Khorla Menzel s Hamora bě ßobotu wjeczor posdźe s Běłeje Wody duzy do Wochoźanskeho hoscźenza sastupił a ßo nětidźe wokoło ½2 hodźin rano domoj podał. Krótko psched Hamorom jeho na dobo jedyn muźski nadpadźe. Jeho sa krk shrabnywschi jeho do dróhoweho pschěrowa cźißny a jeho dajesche. Po dléschim bědźenju jemu nadpadnik, wulki ßylny cźłowjek, pjenjeźnu móscheń s kholowoweho saka wutorhny, prajizy, so je hłódny, so pak nima ani pjenjeźka pschi ßebi. Wurubjeny ßo do Wochos wróćźi a nóznemu straźnikej a gmejnskemu pschedstejicźerjej wo nadpadźe powjesćź da. Hakle, hdyż rano ßwitasche, ßebi wón śwěri, ßo domoj do Hamora wróćźicź. Tam wón też żandarmej podawk wosśewi. Powschitkownje ßo měni, so je wukhowanz Sperling, kotryż je s wukhowaŕnje we Wylemojzach cźeknył, nadpad skucził.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Dla pschestupjenja pschi strajku bě Wojerowski ławniśti ßud 19létneho hacź dotal hischcźe njekhostaneho murjeŕskeho pomoznika Jana F. k jastwu na 4 njedźele saßudźił. Lětźa w juniju běchu murjerjo we Wojerezach dźěło słożili, dokelź ßo jim żadana wyschscha msda njepschiswoli. Někotśi murjerjo njeběchu ßo strajkej pschisamkli a na schulskim nowotwarje dale dźěłachu, mjes nimi bě murjeŕ Barthel. S pukami hrożo a jemu sśchiwdźaze wudma nawdawajo bě wobskorźeny F. Barthela s dźěła wuhnacź spytał. Wón bě jemu hrosył, so jemu wschě koscźe ślama, jeli so by dale dźěłał. Wobskorźeny pŕejesche, so je Barthelej někajku śchiwdu cźinił. Ssudniźy pak wobskorźenemu njewěŕjachu, a teho dla wußud ławniskeho ßuda wobkrucźichu.

⚔ Jedyn holcźt ras widźesche, kak wumjenkaŕ Matej Kowalik s Wojerez jedyn khamor ßwojeho nana wotamknycź a s njeho 10 hr. 40 pj. kradnycź spyta. Spytane paduschstwo njehodźesche ßo jemu dla njewěstoscźe wobßwědczenja dopokasacź a teho dla jeho Wojerowski ławniśti ßud wuwinowa. Statny rěcźnik bě ßo pscheczźiwo wußudej powołał. Powołanska komora k pscheßwědczenju pschińdźe, so bě wobskorźeny te pjenjesy kradnycź spytał a jeho k jastwu na 1 tydźeń saßudźi.

S Lubuscha. Póndźelu je ßo tu 39létny skakaŕ Kleinschmidt, kotryż bě ßo ßylnje do picźa dał, wobwěßnył. Wón żonu a 5 njewocźehnjenych dźěcźi po ßebi sawostaji.

S Khocźebuza. Delnjołużiska „Macźiza Sserbska" mějesche 2. oktobra w Khocźebuzu w hoscźenzu „Běłeho konja" ßwoju lětuschu shromadźiznu. K. Jordan-Ssleŋjanski wo pschedawanju knihow rossprawjesche. Arije a schtyrihłóßne khory ßu ßo rospschedałe. Knjes kantor Ladk-Wjerbnjanski rosprawu wo towarstwowej pokładnizy poda. Dokhodow je było 1076 hriwnow, wudawkow 99 hriwnow, tak so 977 hriwnow cźisteho sbytka wosta. Shromadźizna wobsamkny, so delnjołużiska „Macźiza Sserbska" jako ßobustaw k towarstwowemu swjaskej „Domowinje" pschistupi. Dale ßo wo nowowudaczu nowych śpěwarskich knihi a wo knihach s wobrasami s noweho testamenta jednasche. Dokelź je nětcźischi pschedßyda, k. farar Korjeńk, wot dotheho cźaßa khorowaty, wón pschedßydstwo stoźi. Na jeho měsło ßo k. farar Nowy Brjasyńśki wuswoli.

S Radschowa. Wjetschi woheń je tudomnu piwaŕnju potriechił. Jenoż domske a sala stej ßo płomjenjam wobrókej. Wschě maschiny ßu ßo zyle snicźiłe. Duż je nastata schkoda khětro wulka.

S Hródka. Na dróśy s Drjowka do Hródka ßu póndźelu wjeczor pohoncźa Augusta Karaßa s Hródka morweho namakali. Hacź je wón do njesboża pschischoł, abo hacź ßu jeho skónzowali, wo tym njeje hischcźe ßudniske pschepytanje wujaßnjenje dało.

S Běłeje Wody. Hižo husto je ßo na to pokasowało, kak straschne je, hdyż ßo něchtó boßy sady na jésdne koło stupi. To bě ßebi sańdźeny tydźeń tu na Mużakowskej dróśy jedyn hólz śwěrił. Pschi tym wón s palzom do rjecźasa sadnjeho koła sajédźe, kotryż zyły palz wotterhny.

Se Sslepjanskich stron. (Pjane ßwinje.) Někotra żona na ßwojeho muża, hdyż druhdy wjazy schcźipaka do ßo ßrébnje, hacź je jemu ßłużobne, wudmo sawoła: „Ty pjane ßwinjo!" Tole wudmo je drje s teho nastało, so ßwinje alkoholiske napoje lubuja a ßo s nimi wopoja, hdyż k nim pucź namakaju. So temu woprawdźe tak je, je jena żona sańdźenu wutoru s nowa nasłoniła. Wona bě mjenowany dźeń do Hródka na wiki proßata kupicź schła. Kwicźaka kupiwschi, jeho do ßwinjazeje klětki tykny, kotraż ßo na karu staji; też ßo tam druhe nakupjene wěźy składźechu. Pódla druheho njebě ßo też na bleschu dobreho schcźipaka sabyło. Hdyż bě żona kruch pucźa jéła, ßo dohlada, so brécźka s blesche běźesche. Satycźka bě ßo s někak nakhileneje bleiche wußunyła, a palenz bě runu cźuru do klětki wubéźał. Proßo to njebě sa sło wsało, ale bě brécźku s najlépschim appetitom śrébało a ju dolisowawschi ßo spokojene w klětźu lehnyło. Tola każ pola cźłowjekow, palenz też pola proßecźa skutkowacź pocźa. Hunczo pocźa hłowa bolecź a wono teho dla sa thwilu każ njemdre rejesche a sakhadźesche. Żona, kotrejż myßl njepschipadny, so mohł palenzowy duch ßwinjo cźwilowacź, ßo woboja, so je ßwinko skhoriło. A cźim dale jo wona wjesesche, cźim bóle wono zychnowasche a skónczńje ßo s klětki wudobu. Każ se skymi duchami wobßydnjene skocźatko kwicźo a schkréczo do polow cźérjesche. Żona ßo sa nim puschcźiwschi jo łojesche a bě ßo hižo wscha wujachlika, hdyż skónczńje kwicźatko sbożownje sa jeho koleskotu wopuschku doßahny. Potom jo saßo do klětki sawrje, kotrejeż saßuwak krucźe sawjasa. Sa hodźinu bě palenzowy duch w proßyczu dosakhadźał, tola cźwilowane skocźo hakle sa dalschu hodźinu w khlěwje saßo ßwój měr namaka a wießele korcźesche, so bě jeho pschescźéhaŕ s njeho wujél. Każ tuto proßo, ßo też někotryżkuli cźłowjek s palenzowym cźertom cźwiluje, tola město so by jemu cźeknycź spytał, ßo pschezo s nowa do jeho paforow podawa.

Přiłopk.

* (Sso shubił.) S Leutersdorfa je ßo korcźmaŕ Hennemann bjes ßłéda shubił. Wón bě jenu tamnischu korcźmu kupił a 1. septembra pschewsał. Psched dwémaj njedźelomaj je wón ßwoju młodu żonu doma ßamu wostajiwschi cźeknył. Pjenjesy a druhe drohotne wěźy je wón ßobu wsał.

* (Wopacźny ßudniski lěkaŕ.) K jenej żonje w Oberlichtenawje pola Połcźnizy, kotrejeż muż w pschepytanju ßedźi, tele dny jedyn muż pschińdźe. Wón powjedasche, so dyrbi jejneho muża na jeho strowosćź pschepytacź, a so wón jeho hnydom s jastwa puschcźicź samoże. Duż jemu żona żadane 60 hriwnow pschepoda, s kotrymiż ßo wón spokojeny wotßali. Hdyż ßo muż domoj njewróćźi, żona shoni, so je ßo jebakej wuklukacź dała.

* (Twarske njesboże w Draźdźanach.) Cźéźke njesboże je ßo wutoru dopołdnja na nowotwarje Bienertez parneho młyna stało. Tam staj cźéßli Jurij Runga s Elsterwerdy a Kurt Kuhnt s Lubanja s roschtow dele padłoj. Kuhnt je ßebi nop rosrasył, Runga je ßebi cźéło pscherasył.

* (Paduschi w Němskej banzy.) Do filiale Němskeje banki na Wilsdrusskej drósy cžišško 9 w Draždžanach žu žo 5. okt. paduschi dobyli. Woni žo wot horka psches wjerch pschekamachu. Se žobupschinježenym gratom žu žo pak podarmo prózowali, žo do želesnych pjenježnych khamorow dobycz. Tak dyrbjachu žo se snamkami sa 120 hriwnow spokojicz, kotrež namakachu.

* (Ssamomordarstwo.) Wutoru žu w Freibergu feldwebla Buschmanna s pěscheho regimenta cžišško 182 w pinzy jeho wobydlenja wobwěžnjeneho namakali. Wón je žebi dla cžuwoweje khorosče živjenje wsak. Po dwanaczelětnej wojerskej žlužbje chzyssche wón k lětu do zivilneje žlužby pscheńcz.

* (S dźěsczom do žmjercze schła.) W Silberbachu pschi cžesko-sakskich mjesach je mandželska piekarskeho mischtra Deimera žwoju schtyrilětnu džowczicžku do hata cžišška a potom sa njej skocžila. Domjaza swada je pjecza s pschicžinu byla.

* Pschi pschichodnych khěžorskich manevrach, kotrež budža w poldnischich Němzach, žo schěsczy armeekorpsow wobdželi. Mjes nimi budžetaj dwaj bayerskaj armeekorpsaj.

* (Wulki woheń.) W Schulawje pola Hamburga je žo zokrowa fabrika Michahellesa a Co. wotpalika. W młynje póndželu dopoldnja zokrowy proch rosbuchny. Woheń žo tak rucze rosscheri, so njebě žanych myšlow na to, jón shascheczy. Plomjenja žo psches zyły młyn a na pódlanske twarjenja, w kotrychž žo zokor džěla, wupschestrjechu. Schěsczy twarjenjow a mjedowa fabrika je žo sniczilo. Schkoda 2 milijonaj hriwnow wucžinja. 600 džěłacžerjow je džěło shubilo. S Hamburga žo na pomoz sawołane parne žykawy s łódžemi po Łobju k wohnjej póžłachu, kotrež pak njemóžachu plomjenja salecz. Jenož maschinske twarjenja žu žo wohnjej wobróle.

* Wo pokupowanju burskich statokow zentrumske „Schlesyske ludowe nowiny“ pišaju: W Němjeschkowskim wokrjeżu, w najlěpschim ratarskim wokrjeżu tamnischich stron, je w dwěmaj burskimaj wžomaj puste a prósdne; pschetož tam je niz mjenje dyžli 37 kubłow hamtski radžicžel Rhoda-Kurtwitz w běhu lět pokupił, kotrež hromadže 3100 jutrow burskich ležomnosczow wucžinjejo. Zuły lud je do wžow sacžahnył. „Kóždemu burej“, žo w dopisu praji, „njech žkowa Moritza Arndta do wuchow scheptaju: Bur je prěni žyn kraja; schtóž chze krutu a sprawnu wótczinu měcz, tón njech tam twjerde burstwo sakoži. Semja žo njeżmě, kaž kolonialna twora, s ruki do ruki dawacz, ratarjowy dom njeżmě hołbjeńz bycz, do kotrehož žo s lohkej myšlu nuts a won lěta. Hdyž žo to stawa, dobre waschnje, czesczy, žwěrnosczy, tam na poźled wótzyna wumrje.“ Tele rjane žkowa chzył žebi kóždy bur k wutrobje wsacz a pschezo pschižkowo wopomnicz, so njeje czežko, burske kubło dostacz, ale so je czesczy, na nim wostacz. — Tež w Sserbach je žo wjele burskich statokow sa knjeże kubła pokupiło.

* (Jenej poźłužobniży połdra milijona hriwnow žo wotkasało.) We Wiesbadenje je njedawno semrjeta starscha knjeni mandželskej blidarskeho pomoznika Gibnera, kotraž je jej lěta dołho poźłužowała, žwoje połdra milijona hriwnow wucžinjaze samoženje wotkasała. Testament žo njehodži po měnjenju prawisnikow powalicz. Semrjeteje bratr je žo teho dla s 300000 hriwnami spokojił, kotrež je jemu herbowka swólniwje posficžiła.

* (Ssmjertny wužud.) W Dessendorfje w poknóznych Czechach bě 27lětna žona schkleńzutoczerja Senkyra dla njesbožowneho mandželstwa žebi a žwojimaj džěsczomaj, 3/4 a 2lětnemu žynkej, s kišakowej kišalinu sawdała. Wschě tsi žo czežko khore do hojerńje dowjesechu, hdyž džěsczi wumrjeschtej, mjes tym so žona wotkhori. Žona žo mordarstwa dla wobskorži, a pschižažni ju winowatu spósnachu, na czoż ju žudniży k žmjercži psches powjas sažudžichu. (Wužud sda žo jara žurwy bycz; — nadžijomnje khěžor njesbožownu žonu wobhnadži.)

* (Jedyn lětar do morja padnył.) Jedyn s jenym pschewodžerjom s Casablanki (w Marokkowskej) leczazy wojerski lětar je žrjedu wjeczor se žwojim lětadłom sady Safiskeho pschistawa s 300 metrow wyšokosczе do morja padnył a žo w wodże shubił. Offizěra pschewodžazy mechanikus žo se czołmami wukhowa, kotrež běchu jemu na pomoz pschijěże.

* (Jena ruska łódź žo potepiła.) Parna łódź ruskeho wójnskeho ministerstwa „General Bobrikow“ je w baltiskim morju pola Willmannstrandta do jeneje podmórskeje skały sajeła a žo potepiła. S łódźu žo offizěrojo generalneho staba a mužstwa wjesechu. General Notbeck s łódże do morja skoczi a sbožownje k brjohej dopłuwa. General Gulewicz a mužstwo žo s jenej privatnej łódźu, kotraž na pomoz pschijěże, wukhowachu.

* (Spěschny czah do wody sajeł.) W pokodnischim džělu Tessinskeho kantona w Schwajzarskej je žo schtwórtk na lijenzu podobny deschcz lak. Daloka Tessinska rumina mjes Bellinzona a Magadino je žo póczrjeła. Boja žo, so je žo wjeż Campo we Valmemaggiji zyle wupuscžiło. Pola Cadenazzo, hdyž bě žo želesniza 150 metrow daloko wotpławiło, je spěschny czah do hłubokeje wody sajeł. Pjecz želesnistich sastojnikow je žo tepiło. Puczowarjo mózachu žo s czaha wukhowacz, tola žu žo wschitzy sranili.

* (Jedyn měžaz dołho w Mailandskich kanalach.) Pod městom Mailandom a jeho wokolnosczu w poknóznej Italskej žo kilometry daloko kanale wupscheschczeraju. W tutym błudnischczu podsemskich khodow kanalizy džěłacžerjo pschipadnje něhdże 18lětneho pachoła nadeńdżechu, kotryž bě wot nohow hacz k hłowje horje tołsto s błótom polěpjeny. Młodżenz, kotryž praji, so Franzesco Isłando rěka, bě zyły měžaz po daloko pschekschiženych kanalach błudźił, a hdyž jeho namakachu, bě hacz na koscze wužuchnył. Hakle hdyž bě žo s winom a jědźu poźylnił, móżesche powjedacz, kak bě do kanalow pschischoł. Hdyž bě w nozy 6. septembra na jenej ławzy w Mailandskich promenadach wužnył, běschtaj jeho dwaj mužej nadpadłoj. Taj běschtaj jeho zyle wuruhikoj a jeho, hacz runje žo se wschěmi mozami wobarasche, do jeneho schachta kanalisazije cžišškoj. W daloko pschekschiženych błudnischczach kanalow je žo wón s wulkimi napinanjemi na nohomaj sdžerżał, kóždy wokomik žo bojo, so sapadnje a so žo we wopłoczkach tepi. Wón je potom spróżniwje wot jeneho murineho wustupka k druhemu łasył, žo nadjejo, so sažo jenu kanalowu wotwjeru namaka, so mohł s njeje na swjerch semje wulescz. Pschi tym je žo wón pschezo dale sabłudźił, tak so bě, hdyž bě skónczunje jenu wotwjeru nadeschoł, pschežłabý, so mohł po želesnym rěblu horje k běkemu dnjej salescz. Skoro zyły měžaz je žo wón s pomyjemi žiwił, kotrež na wopłoczkach płuwachu.

* (Kwaž s tšelenjom a łakanjom.) Pola Krakowa mějesche w jenej korczmje jedyn džěłacžeŕ kwaž. Wjeczor mjes kwažarjemi a zyganskimi herzami k pukam dońdże, dokelž žo někotsi kwažarjo s někotrymi zygankami schczěkachu. Pschi pukach žo něhdże 150 wožobow wobdżěli. Zyganjo sa revolver pschimnychu a do kwažarjow tšelachu. Na to žo s wobeju stronow noże wucžahnychu a žo do žo łakachu. Hdyž korczmař žwěży hažny, so by pukam kónz cžinił, žo biczzy na drósy wonka dale pjerjechu. Polizija bě s wopředka pscheżłaba, a hdyž wjazy polizistow pschikhwata, žedmjo zyganjo a dwaj kwažarjej czežko sranjeni na semi ležachu. Někotsi běchu wjazy dyžli dwozeczi króczy kłóczi. Pokšta wožobow, mjes nimi dwazeczi zyganow, je žo lohko sranikło. Wulku liczbu wobdżělnikow žu sajeli.

* (Lynchowaza justiza.) W belgiskej wžy Rochefortu jeneho tamnischeho korczmarja sjawnje winowachu, so je njepschestawajzy czežke njekasanstwo hnał. Statne rěcžnistwa drje pschepytanje sawjedże, tola korczmarja njesaja. W wjeczornych hodžinach žo 2000 wobydlerjow sběża, kotsiž psched korczmu pschiczahnychu, korczmarja nabichu, dom a nadobu wupuscžichu a khěžu sapalichu.

* Njesbože na želesniży je žo w Dünaburgu w Ruskej stało. Njedželu w nozy spěschny czah do jeneje ranžěrowazeje lokomotivy sawadźi. Někotre wosy spěschneho czaha žo pschi tym rosrasłychu. 17 człowjekow žo mori a 18 žo na žmjercz srani. Na morjenych žo hrósbnje hladasche. Někotrym běchu žo hłowa a ruzy wottorhle.

* (Jendželska worzlowa powětrowa łódź.) Jendželske knježerstwo powětrowu łódź twaricz da, kotrejež ballon s worzlowych rokow wobsteji. Łódź budże 360 stopow dołha a 39 stopow schěroka. Wona pjecza Zeppelinowe powětrowe łódże po spěschnosczi a bjesstraschnosczi pschetrjechi.

Wužudzenja.

Khostanska komora. 20lětna žłužobna džowka Marja Theresa Ryczeriz s Bónez wot sapoczatka tuteho lěta pola kublerja Khorle Wagnera w Bělczezach žłužesche. Wagnerezy bórsy pytnychu, so Ryczeriz pakosczesche. Mjes druhimi wězami bě wona Wagnerej a jeho džowzy jedyn skoty czažnik s rjeczasom, jedyn wokołoschijazy rjeczas, 3 pory běłych rukajzow, 1 por niskich czrijow, dwě wjechławzy, jedyn korb a jedyn drjewjany hachtl kradnyła. Dale bě wona žłužobnej džowzy Wollmannez, teho runja pola Wagnerez žłužazej, jedyn módry schórzuch, jenu jaku, por drjewjanzow, jedyn schal a jenu porzlinowu figuru wsała. Hdyž ju jejneho pakosczenja dla naždwarichu, wona se žłužby czekny a do Korsymja na džěło khodżesche. Zandarm ju na žłužbu wróczo dowjedże, tola wona žo hnydom saže s njeje wotžali. Na to Wagner Ryczeriz paduschi-

ſtwa dla wobſkorži. Žandarmej Kößlingej w Budeſtezach, kotryž wěz pſchepytaſche, ßo Ryczeriz wuſna, ſo je winowata a jemu potom w ſtarſchiſkim domje czaßnik ſ rjeczaſom, wjechlawzy, korb a porzlinowu figuru pſchepoda. Niſkej czriji žandarm na nohomaj jejneje mlódſcheje ßotry Emmy namaka. Hdyž žandarm ſa druhimi hiſchcze pobrachowazymi wězami ßlědžeſche, jeho holzyny nan, žiwnoſczeŕ Handrij Ryczeŕ, ſa ruku ſhrabny a jeho po ſkhodže dele czehnjeſche. Wón hakle jeho puſchczi, hdyž žandarm teßak wuczahny. Ryczeŕ a jeho žona pſchi tym wokaſchtaj,. a poßledniſcha pjecza ßwoju džowku napominaſche, ſo njeby žandarmej niczo wjazy wudała. Lawniſki ßud bě Thereſu Ryczeriz paduſchſtwa dla k jaſtwu na 6 njedžel, jejneho nana ſpjeczižwoſcze dla k jaſtwu na jedyn tydžeń a jejnu macz dla polěkowanja k jaſtwu na tſi dny ſaßudžik. Jenož Ryczerina bě ßo pſcheczíwo wußudej powołała. Ssudnizy ju wuwinowachu.

Khoſtanſka komora. Sſyhdomadwazeczilětny murjeŕ O. P. Libſch w Ratarjezach bě leżomnoſczerjej J. A. Wukaſchej we Lahowje ßwoju khěżu w Krónży ſa 14,600 hriwnow pſchedał. Sbytne 3335 hriwnow dyrbjeſche ßo po ßudniſkim pſchepißanju ſapkaczicz. S nich pak ßo 300 hriwnow pſchikrótſchi, kotrež běchu ßo ſa Libſchowe njemandželſke dźěczo czaſake. Pódla teho bě Budyſke hamtſke ßudniſtwo k ſwěſczenju pſchichodnych žadanjow Libſchoweho njemandželſkeho dźěſcza 1700 hriwnow na jeho leżomnoſcz w Krónży jako hypotheku ſapißacz dako. To bě Libſch Wukaſchej ſamjelczał. Tutón teho dla Libſcha jebanſtwa dla wobſkorži. Libſch pſched ßudom wudawaſche, ſo je měnił, ſo je Wukaſch niz jenož wo czaſanych 300 hriwnach, ale tež wo ſwěſczenſkej hypothezy ſhonił. Ssud Libſcha na to wuwinowa.

× Na 25létneho ratarja Ernſta Willenberga w Jenſchezach, kotryž ſańdżenu ſymu w Rakeczanſkim knježim lěżu dźěłaſche, tukachu, ſo ſ njeho drjewo kradnje. Hdyž 17. febrnara jeho twarjenja pſchepytachu, w nich 36 ſchtomow a dwaj kubikmetraj klumpachow nadeńdżechu, kotrež běchu ßo po wobßwědczenju hajniſkeho miſchtra Bornemanna a hajnika Gencza ſ Rakeczanſkeho revěra kradnyke. Jedyn ſchtom, kotryž mějeſche liczbu 234 bě hajniſke ſarjadniſtwo hižo twarſkemu miſchtrej Jurkej we Wulkich Sdžarach pſchedało. Lawniſki ßud bě Willenberga k jaſtwu na 6 njedžel ſaßudžik. Jeho powołanje pſcheczíwo temu ßo ſaczižny.

Pjenježnikam

ßo k darmotnemu ſaměſczenju pjenjes w jenož dobrych ſolidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodže, w hoſczenzu k „jandželu“.
Hypotheki a wobßedženſtwo leżomnoſczow.
Sakożene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Schpatnje roſczaze dźěczi

kraßnje pſchibywaju, hdyž ßo jim dawa

aromathiſki

jatrotukowy emulſion

ſe ſnamku hrodowſkeje haptyki.
Dźěczi jón rad bjeru a derje ſnjeßu.
Woprawdźity doſtacz

w hrodowſkej haptyzy
w Budyſchinje.

Wódne plumpy,

honacze, plnwaki, platy atd.
dobre płaczíſny hódne pſchedawa a dźěła

Otto Büttner

metallowa lijerńja a twarjerńja plumpow
w Budyſchinje a **w Jeńkezach**
na kotolſkej haßy 8 czíßło 50.

K naſymſkemu czaßej

poruczam ßo k barbjenju

žonjazych wobleczenjow,
mužazych wobleczenjow,
ßuknjow,
ſchórzuchow,
rubiſchczow,
pſchikrywow atd.

Tež ßo pola mje płat ſ wopraw-nym indigom barbi.

W. Kelling,

barbjerńja a chemiſka plokatnja
w Budyſchinje
nětkole
6 na khěżorſkej dróſy 6.

◆ **Sſytwu ſchkitazy ßredk** ◆
haptykarja Haaſy

euprin

(ſ patentnym hamtom ſchkitany)
pomha pſche žracze ſwěrjatow a ßněcz!! Dalſche je ſhonicz pſches proſpekty wot
Oty Engerta w Budyſchinja,
Heinricha Braetera w Kamjenzu,
Emila Langi w Biſkopizach,
Gottholda Braetera w Lubiju,
Franza Uhlicza we Wojerezach,
Guſtava Gruhla w Mužakowje.
Hdyž njejßu ſaſtupjerjo, franko wot

Chemiſche Werke Apoth. Haaſe & Co.
Off. Handelsgeſellſchaft
Grottkau O./S. 604.

Dobru

pſcheńczniu muku

porucza **Khorla Kahrowe**
pſchi žitnych wikach.

Viſitne khartki

czíſchczi ſpěſchnje a tunjo
Gsmolerjez knihicziſchczerńja.

Kóżdy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chże ßebi jón **porjedzicz** dacz, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. la wſkej haßy 5.

Jencz pſchedawa a porjedžuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczíſnami wupołożene, wobhladacz.**

„Skhoriwſchi na ſaßaku

wumpjeru,

mam po nałożenju 1 kuſka **Zuckeroweho patent. lěkarſkeho mydła** zyle czíſte wobliczo. Waſche mydło czaß żiwjenja trjebam. O. K.“

Kuſk 50 pj. (15 %) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucznjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Koprowy vitriol

zyle czíſty tołczeny, k naczinjenju pſcheńzy, ſ wulkim direktnym nakupjenjom jara tunjo pola

Oty Engerta

drogowa pſchedawatnja
en gros Telefon 33* en détail

Czerſtwu hejduſchku, krupy, rajßz a nudle
porucza **Khorla Kharowe**
pſchi žitnych wikach.

(K temu czißłu pſchikoha.)

Čežesčenym Sserbam w Budyschinje a wokolnosczi k wjedženju dawam, so žym žwoje bydło

na **nowu hažu čišło 6**

(mjes kamjentnej a hornczerskej haži ležazu) pschepołožił.

Jan Scholta,
runat a maženr.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khežorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wjeczor

wulke pschedstajenje

:: najnowschcho dokonjenja ::
žwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu žobotu a žrjedu žo program pscheměni.

Poručam
rżane wotruby, pschenične wotruby, rżany pizowanski gris, majß, zyły a schrótowany, **rżanu a pschenicznu muku.**
Sa wschě pizowadła žito jako sapkačenje bjeru.

Jurij Hurbank,
młynk w **Prawoczizach.**

Pschenična muka I punt po 16 pj.
pschenična muka II „ „ 13 pj.
w młynje w Prawoczizach.

Sserbski musej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedželu měžaza wot ½11—12 hodźin.

Dobru
lanu muczku
dostanjecze pola
Khorle Kahrowca
pschi žitnych wikach.

Sserbske a němske

spěwarske

za njewjesty

žu po tunich płaczisnach na pschedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Khwaćanske serbske towarstwo

změje, da-li Bóh, **njedželu 12. winowca** pop. ½4 hodźin swoje měsačne posedźenje w Hustec hosćencu w Khwaćicach.

Dokelž je nam zajimawy přednošk wot wysokoważeneje strony přilubjeny, so teho dla wšě sobustawy hač na najnależnišo přeprošeja. Też hosćo su nam stajnje witani.

Předsydstwo.

Pjatk budu dwě žwinjeczi po puntach rospschedawacz.
Njech žo prawje wjele wotebjerarjow namaka.

Handrij Hajesch we Łasu.

Chenillowe rubischcża

a schawle
płaczisny hódno pschedawa

Otto Osswald

na kamjentnej haži 7.

WYBERT-TABLETTEN

Wschěm wožobam, kotrež dyrbja žwoje khožowe organy napinacz, dawaja **Wybertowe tabletty** najwěsczišche schkitanje psche wustacze khoža. Pschi nasymnjenju žo wone dla žwojeje rospuschczazeje žamownosczе rad trjebaju. Tyhazy jich wubjerne skutkowanje wobžwědcženja. Dostacz we wschěch haptykach a drogownjach po 1 hr.

Nowe a jěsdźene
wožy

wschelakich druzinow
porucza
N. Gall nažlědnik
w Budyschinje na Hoschiz haži 25.

Khežorska khofejownja

Do Radworja!

W hosćenzu „lilijow" njedželu 12. oktobra

balske reje.

Pschečelnje pscheproschuje
Swud. Delankowa.

Kharakter žo wuložuje, czary w dłóni žo wuložuja na snutskownej lawskej haži czo. 5 po 3. schodźe.

Klamarnja s korczmarstwom

s něhdže 11 górzami pola a łuki we wulkej serbskej zyrkwinskej wži sakskeje hornjeje Łužizy, ¼ hodźiny wot želesniskeho sastanischcża, je dla dźělenja herbstwa s pschihódnymi wuměnjenjemi na pschedań. Dalsche je shonicz we wudawarni Serb. Nowin.

Nowa khěża

na Židowje je na pschedań. Dalsche je shonicz pola Clem. Ssmolerja w pschedawarni želesnych tworow na bohatej haži w Budyschinje.

Ratarszy schulerjo

tunju a dobru pensiju dostanu pola **Wähneroweje** na snutskownej lawskej haži 8.

Kuchatki, swinske a žrużobne holzy, mlokowe holzy, hródżne dżowki, holzy k žwinjom, wotroczkow, žrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske žwójby pyta hnydom a knowemu lětu pschistajerka Görlichowa na žukelnjej haži 1 na rózku žitnych wikow w czrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

W mojich kolonialtworowych, zigarowych a spirituosowych klamach k jutram 1914 jedyn

wuczobnik

s pschihodn. wuměnjenjemi městno namaka.

Max Rose,
prjedy Ginzel a Ritscher.

Murjerjo a dźěłaczerjo

žo pschi wyšokej mšdže do trajneho dźěła hnydom pytaju. Sso samolwicz **na twarje dźěłaczerskeje kolonije jamy Werminghoff** pola Kobliz abo w **pišarni.**

A. Jurk, murjerski mischtr
we **Wulkich Sdžarach.**

Wuměrjenski bureau Khorle Harttiga,

wot stata pruhowaneho a pod pschiwzahu wšateho geometra

w Budyschinje na hornczerskej haži 23, delka. Telefon 856.

Pschiloha k czißku 41 Serbskich Nowin.

Sobotu 11. oktobra 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

6. oktobra 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	52—54	97—99
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	47—49	89—91
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	41—45	83—86
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	35—39	74—80
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	52—54	93—98
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	45—47	86—88
3. starsche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy	40—43	79—82
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	75—79
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	51—53	92—97
2. žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	47—50	88—91
3. žnadnje pizowane	42—45	81—84
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	66—68	107—110
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	60—64	100—104
3. žnadnje wuwite wot zyza	52—58	92—98
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich schižnjenjow w starobje hacž do 1¼ léta	60—61	79—80
2. mjaßne	58—59	78—79
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	53—57	72—75

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 4. okt. 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 9. okt. 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza — běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" — žołta	8	85	9	40	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	9	—	9	30
Rožla	7	65	8	—	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	6	90	7	80
Jećmjeń	7	75	8	75	7	—	8	50
Wows	—	—	—	—	7	—	7	60
" nowy	7	—	8	—	—	—	—	—
hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Wota	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	80	2	60	2	20	2	60
Butra	2	60	2	90	2	70	2	90
Pschenčzna muka 50 "	11	—	19	—	15	25	19	25
Rjana muka 50 "	10	—	13	—	11	25	13	25
Sšyno 50 "	2	50	3	—	2	75	3	—
Sšloma 100 "	3	50	3	75	3	—	3	50
Proßata 888 schtuk, schtuka	12	—	23	—	—	—	—	—
Pschenčzne wotruby	—	—	5	75	5	60	5	90
Rjane wotruby	—	—	6	—	6	—	6	30
Pschenčzny gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

(50 kilogr.; Butra 1 kilogr.)

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 9 pj.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 15 hr. 98 np, hacž 16 hr. 32 np., kórz rožli po 160 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np.: nowa: 12 hr. 48 np. hacž 12 hr. 96 np., kórz jećmjenja po 140 puntach. 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 25 np.

Wiežne płaczišny w Kamjenzu.

9. oktobra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 50 np. hacž 8 hr. — np., pschenza wot 9 hr. — np. hacž 9 hr. 30 np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hacž 8 hr. 25 np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 8 hr. 10 np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np., hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 8 hr. 20 np., běrny — hr. — np. hacž 2 hr. 50 np., sšloma (100 kilogr.) 3 hr. 17 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacž 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 50 np.

Wjedro w Londonje 10. oktobra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 21. njedželu po žwjatej Trojizy duchowny Tischer rano w 7 hodžinach němsku spowjednu wucžbu, ½9 hodžin farat Räda němske a w 10 hodž. žerbske prědowanje.

Tydženske sastojnske dźěła smeje duchowny Tischer.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Jan August Radza, kamjenjecžeßat w Brěsowje, s Hanu Marju Blažijez tam. — Dietrich Philipp Alexander s Gontard, leutnant w 3. husarskim reg. čžo. 20 tu, s Marju Josephu s Boxberg we Wulkim Wjelkowje.

W katholskej zyrkwi: Jurij Rab, radžiny dźěłacžer tu, s Hanu Schibschikez s Hórkow.

S druhich woßadow: Franz Zimmermann, zkowny praktikant w Eibenstocku, s Emmu Fridu Hilžbjetu Barthlez w Klukschu. — Jan Ernst Ssedlik, pohoncž w Bukojnje, s Hanu Marthu Albertez w Barcze.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Khorla Gustav, Khorle Augusta Kühna, brodutharja na Zidowje, ž. — Edith Lucija, Jana Ernsta Kaplerja, maschinisty na Zidowje, dž. — Erich Waktak, Ernsta Bohuwěra Manjoka, fabrikarja na Zidowje, ž. — Frida Alma, njemandž. dž. w Nowych Makßezach. — Pawol Gerhard, njemandž. ž. na Ssokolzy. — Kurt Waktak, Jana Lowki, dźěłacžerja we Wulkim Wjelkowje, ž. — Edeltrud Katharina, Hermanna Maxa Kóczki, pinczńika na Zidowje, dž.

W katholskej zyrkwi: Kurt Beno, Jana Delana, póstskeho sastojnika w Budyschinje, ž. — Jan Michał, njemandž. ž.

S druhich woßadow: Johana Hilžbjeta a Lena Marja, Jana Hermanna Michalka, skakarja w Hodžiju, dwójnikaj. — Fryz Richard, njemandž. ž. w Brěsy. — Marja Martha, Jana Augusta Domaschki, žiwnoscžerja w Pßowjach, dž. — Frida Elsa, Jana Ernsta Krawza, listynoscherja w Minakale, dž. — Pawol Jurij, Jana Augusta Grosy, dźěłacžerja w Kolwasy, ž. — Emil Gerhard, Jana Augusta Weinerta, fabrikarja w Rachlowje, ž. — Erna, Jana Augusta Schokty, fabrikarja w Brěmjenju, dž. — Richard Max, Maxa Hendricha Zährа, sahrodniskeho žiwnoscžerja w Polpizy, ž. — Hermann Alfred, Hermanna Augusta Bartka, žiwnoscžerja na Běłej Horje, ž.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadže: 5. oktobra: Marja Hottez, bywscha swud. Halkowa, Jana Khorle Hejny, žiwnoscžerja w Delnjej Kinje, mandželska, 72 l. 1 m. 12 dn.

W katholskej woßadže: 1. oktobra: Hańža Marja Wróblowa se Sahorja, 30 l. 8 m. 20 dn. — 3. Michalina Wolfowa s Hornjeje Kiny, 27 l. 14 dn. — 4. Marja Madlena Hobrakez, privata tu, 83 l. 3 m. 18 dn. — 5. Hana Marja Berta Rossowa se Zidowa, 49 l. 2 m. 14 dn.

S druhich woßadow: Gertrud, Maxa Beiera, dźěłacžerja w Njesdaschezach, dž. — Hana swud. Schramina we Lupoji, 68 l. 10 m. 12 dn. — Richard Waktak, Khorle Schustera, pohoncža w Adolfskej Hěcže, 3 m. — Ella Gertrud, kubleiskeho najeńka w Lejnje p. Pomorz, dž., 2 m. 24 dn. — Handrij Kschižan, wumjenkat w Ssowrjezach, 87 l. 3 m. — Jan Bohulub Fischer, póstski sastojnik sw. ž. w Bukezach, 76 l. 7 m. — Arthur Octavio Eduard s Müller, wyschi leutnant w pólnym artilleriskim reg. čžo. 42, 29 l. 10 m. — Hana Frida Bartuschez w Drožďžiju, 20 l. 1 m. 19 dn.

Zyrkwinske powjesće s Hodžija.

21. njedželu po žwjatej Trojizy smeje rano ½8 hodžin farat Kschižan žerbsku spowjednu wucžbu, ½9 hodžin duchowny Voigt žerbske a w 10 hodž. němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

21. njedželu po žwjatej Trojizy smeje rano ½8 hodžin farat Domaschka němsku spowjedź, duchowny Wójz dop. ½9 hodžin němske a w 10 hodžinach žerbske prědowanje.

Popołdnju w 4 hodž. shromadźizna kschesćž. tow. mužskeje mlodziny.

Schtwórtk wječor we 8 hodž. shromadźizna kschesćž. towarstwa žónskeje mlodziny.

Franz Marschner

časznikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

žwój skład **časznikow** a **časznikowych rjeczazow**

k dobrocžiwemu wobkedźbowanju porucža.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

Vogtlandske gardiny, blusy, wumělzowske gardiny, zanki, khornarje, saßadźenja a kožanoplatowe twory wscheje druziny, sežeńske wobarnowaki atd., tež wschelake sbytki, wscho direktnje s fabriki po najtunischich płaczišnach ma stajnje na składze a tunjo porucža **Emil Hüttich** w **Tšelanach** čišlo 9 C.

Czistowołmjane konjaze pschikrywy

(deki)

ſ rukowanjom czisteje naturſkeje wołmy
ſe ßylnym płatom podschite a pscheschite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa ſnamjo ua pschikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pschikrywy na pruhu darmo.

Carl Winter, fabrika pschikrywow **w Magdeburgu.**

Saſtupjeŕ **C. Winter w Budyschinje na khěžorſkej dróſy 8.**

Wschědnje czerſtwe

Kielſke bücklingi
Kielſke ſprotty ::

ßuſchenu haſchu

zyle miku a nježnu

wubjerne ßuſchene

rèčzne wuhory

(woßebitoſcz mojeje pschedawarnje)

kóždy ſchtwórtk czerſtwe mórſke ryby

porucza

Gustav Küttner naſlědnik

Richard Weigel.

Sa brylow potrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pschi khownym torhoſchczu w Budyschinje pod radnej khěžu

ßwoju w lěcze 1856 ſakoženu dźěłarnju optiſkich tworow dobroczíwemu wobkedźbowanju porucza. **Bryle a tłóczniki** ßo po lěkarſkim pſchedpißmje jenoż ßwědomicze dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, lupy, ezitanſke ſchkleńzy, bryle a tłóczniki jenoż ſa wóczko ßo pſchihodźaze.

Rěczu ßerbſki.

Pſchi trjebanju proſchu ßo dobroczíwje na mnje wobroczícz.

Khorla Scholta, optikus.

Wſchu domjazua kuchińſku nadobu,

lampy, latarnje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pschi ßerbſkich hrjebjach 10.

Paul Giebner

w Budyſchinje na bohatej haßy 18,
ſ nutskhodom na theaterſkej haßy,

winowa wulkowikowarnja

porucza ßwoje berje wothladane **wina.**

Pjecz wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k ſtrowoſczi.

Wino k ßwjedżenjam atd.

Tym, kotſiž moju winowu pſchedawarnju njeſnaja, k wjedżenju dawam, ſo ßo pola mje tuńſcho kupuje, hacž pſchi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Moſele, dokelž wino po waggonach doſtawam a :: :: puczowanſkich wudawkow nimam. :: ::

Ernsta Jordanowa wudowa

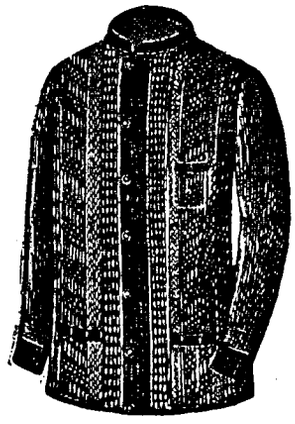
w Budyſchinje

na jerjowej haßy 5 a na ſnutskownej lawſkej haßy 8

porucza

rukawate lazy

ſ czíſteje wowczeje wołmy ßamßneho wudźełka.

Rukawate lazy

piſanje mnſtrowane

w bjesporocznym wuwjedżenju.

Najtuńſche placźiſny!

Schtrykowane a walkowane

ſchtrympy a ſoki.

Dźěczaze ſchtalezíki.

Najlěpſchu

pſcheńcznu muku

kaž tež wſchu **potrjebu k pjeczenju** tunjo poruczuje

Khorla Preisser jun.

pſchi žitnych wikach.

Khofej

wubjerneho czíſcze ßkodźazeho měſchenja, ſtajnje czerſtwje paleny, punt po 1,50 hacž 2 mk. porucza

Khorla Preisser jun.

pſchi žitnych wikach.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 42. **Sobotu 18. oktobra 1913.** **Lětnik 72.**

Stolětny zwjedźeń ludoweje bitwy pola Lipska

zo dźenża w Lipsku s wotkryćom pomnika, k wopomnjenju tuteje bitwy stajeneho, woswjeći. Psched pomnikom zo sakski kral s němskim kněžorom a wschitkimi druhimi němskimi wjerchami shromadźi. Ruski zar je jako swojeho sastupjerja wulkowjerćha Cyrilla, awstriski kněžor arzywójwoda Franza Ferdinanda a schwedski kral jeneho prynza pósłał.

Tón samy dźeń zo ruska zyrkej, k wopomnjeću na Lipsćansku bitwu natwarjena, poswjeći. Do njeje su zo schtwórtk powostanki ruskich offizěrow a wojakow s kapale Janskeho pohrjebnischća donjeśe a zo w rowowym wjelbje khowaše.

Polozy w Němskej, Ruskej a Awstriskej

tele dny w swojich nowinach wopomnjeću pólskeho wjerćha Josefa Ponjatowskeho swjećo. W Napoleonskich wójnach w franzowskim wójsku Polazy zobu wojowachu. S jich wjednikom bě wjerch Josef Ponjatowski. Jemu bě Napoleon zlubił, so wójnu dobywschi jeho pólskeho krala sćini. Někotre lětdźesatki prjedy teho běchu zo po nastorku pruskeho krala Bjedricha II. Pruska, Ruska a Awstriska do Pólskeje dźěliše. Pólski lud cźežko zuse knjejstwo sačuwasche a sa prjedawschej njewotwisnosću žedźesche. Tehodla Napoleona sa swojeho wumožnika a wjerćha Ponjatowskeho sa swojeho pschichodneho krala wobhladowasche. Bitwa pola Lipska je nadźiju Polakow sniczyła. Napoleon sbity s Lipska cźěkasche. Hdyž bě lědma móst psches Halschtrowsku rěku pschejěchał, zo móst slama. To bě s njesbožom sa tón dźěl jeho wójska, kotryž hischće Lipsk sakitasche. Cźěkajo dyrbjachu hluboku wodu pschepluwać. Wjerch Ponjatowski bě mjes nimi. Wón bě zo w bitwje cźežko sranił a rěku pschepluwajo w njej smjercź namaka. Hdyž po boku Napoleona wojowasche, sa wuswobodźenje swojeho wózneho kraja wojowasche a sa to je też wumrjeł. Pólske nowiny teho dla žarujo tele dny na njeho spominaju.

Němski kronprynz wo Welfskim praschenju.

Też němski kronprynz je swoje měnjenje wo Welfskim praschenju kněžorstwowemu kanzlerej sdźělił. Po jeho nahladze smět jeho swak prynz Ernst August Cumberlandski na braunschweigski trón jenoż stupicź, hdy by zo najprjedy sjawnje a jasnje swojich a swojich potomnikow prawow na hannoverske kralestwo wotrjekł. Khorhojna pschisaha, kotruž je wón jako pruski offizěr složił, njeje žadyn statoprawny akt.

Lódźstwowa powětrowa lódź „L. 2“ zo sniczyła.

Němske powětrolětarstwo je zo s nowa s wulkim njesbožom podeschło. Hakle psched někotrymi njedźelemi je zo jena Zeppelinowa powětrawa lódź, kotraž bě zo do służby němskeho wójnskeho lódźstwa stajiła, pola Helgolanda we wulkim wětrje rosbiła a sniczyła. A nětko je hižo sasso powjesć wo nowym njesbožu dóschła. Hdyž bě zo pjatk 17. oktobra dapoldnja 1/4 11 hodźin s lětanischća w Johannisthalu pola Barlina nowa Zeppelinowa powětrowa lódź „L. 2“ do powětra puschći, wona we wyšokosći 300 metrow rosbuchny a na semju dele padźe. S njej zo pódla jěsdneho muzstwa lódźstwowe zobustawy wotběranskeje komišije, kotraž měješe ju po pruhowanskich slětach pod wodźenjom korwettoweho kapitana Behnischa pschewsać, też sastupjer Zeppelinskele twarjerńje, kapitain Clut, wjesesche. Wschitzy zu zo pschi padźe na semju sarasyli. Městno njesboża 500 metrow sady Johannistala leži. Wo pschicźinach njesboża njeje niczo snate. Mjena saražených muzstwow a zobustawow pruhowanskeje komišije njejsu hischće snate.

Njedostatki w franzowskim wójsku.

Wo poslednich manevrach franzowskeho wójska je senator Humbert jara wótru kritiku napisał a w franzowskich nowinach wosjewił. Wón praji, so je wójsko hubjenje nawuczene, hubjenje wuhotowane a hubjenje nawjedowane a se zlědowazymi zkowami skónczi: Hdyž zmy naschim wojakam zrědki dali, zo wuwuczicź, hdyž zmy jim brónje, potrěbnosćam pokroka wotpowjedaze, podali potom hischće njeismy dosć cźinili, jeli so jim njejsmy tych wjednikow dali, kytrychž zebi jich khrobkosć sasłuži. Město zylneho k dobywanju hotoweho wójska smějemy wulku k sahubjenju straku cźrjódu cźlowjekow. Sa njedostatki w franzowskim wójsku zo wěso wójnski minister samolwity cźini. Wón pjecza w bliższim cźasu wotstupi. Sa jeho naslědnika zo senator Humbert mjenuje.

Po druhej powjesći prjedawschi minister wójnskeho lódźstwa, nětcźischi pósłanz w Peterburgu, Delcassé, wójnske ministerstwo pschewosmje.

Pódla wójnskeho ministra Etiena, kotryž dobrowólnje wotstupi, zo po wobsamknjenju wójnskeje rady tsjo korpsowi generalojo a dwaj brigadnaj generalej na wotpocźiuk póscźelu. Jedyn s wotzadźenych generalow, Faurie, je sjawne protestowanske pismo wójnskemu ministrej pósłał, kotrež je też w nowinach wocźischcźecź dał. W nim wón sa smylki, kotrež zu zo w manevrach stałe, roskasowarja cźerwjeneho wójska, generala Chomera, samolwiteho cźini. Generalej Fauriej je zo jedyn schef generalneho staba dał, kotryž wo službje niczo njerosumi. Radikalne nowiny „Humanité“ zo teho runja na wotzadźenje generalow hórscha. To je pjecza skutk generala de Castelnaua. Tutón, muž zyrkwje a reakzije, nětkole wójsko po swojej woli wodźi a jo njepschecźelam republiki pschepodawa. Radikalne nowiny wotzadźenych generalow jenoż teho dla sakitaju, dokelž zu zo se swojim pschecźiwnistwom pschecźiwo zyrkwinszy smyslenym offiziram wusnamjenili a znadź jenoż teho dla wyšoki skhodźenk we wójsku dozpili. To pak zo nětko wjecźi. Pschi manevrach je zo pokasało, so je zo njekhmanym ludźom wjednistwo korpsow pschepodało, kotsiž njeisu swojemu nadawkej srosćeni byli. Spjecźiweho generala Faurie-a po wobsamknjenju ministerskeje rady dla pscheńdźenja pschecźiwo diszipiinje psched pschepytowanšku radu staja.

Pschemenjenje we wjednistwje franzowskeho wójska zo w franzowskich nowinach žiwje rospomina. Lud zebi praji, so je najwjetschi cźaš, njekhmanych wjednikow wotstronicź, so zo njebychu poražena léta 1870 w pschichodnej wójnje wospjetowake. Sajimawe je shonicź, schto schef generalneho staba, Joffre, w swojej rosprawje wo njewustojnosći někotrych generalow praji, kotraž je zo pschi nasymskich manevrach pokasała. Tutym generalam wón porokuje, so zu kharty generalneho staba wopak cźitali. Teho dla njeisu wjedźeli, hdże jich wojozy steja a njeisu s cźašom intendanturskej a proviantskej službje powjescź dali. Ta sama njeroda bě też 1870 s pschicźinu, so su Franzowsojo prěnje bitwy pschěhrali.

Grichisko-turkowske rósnosće.

Jednanje wo měr mjes Grichiskej a Turkowskej zo dliji. Grichiska njeje swólniwa, kupy w ägäiskim morju a dokhody muhamedanskich zyrkwinskich kubkow turkowskemu knježerstwu pschewostajicź. Turkowska pak na tychle žadanjach wobstawa. Duž njeje mózno, měr cźinicź. W Grichiskej njewěrja, so budże mózno, s Turkowskej psches jene pschińcź. Poslednje dny je zo teho dla wjele wojakow do rańscheje Mazedonskeje pósłako. Kaž pak zo sda, k wójnje njedóńdże. Po powjescźach s Konstantinopla zo turkowske wójsko demobilisuje. Konstantinopel zo pjecza s wojakami mjerwi, kotsiž zo do domisny puschcźa.

Sakroczenje trojoswjaska w Belgradze.

Albanske rubjeżne czrjódy sbiwschi je żerbske wójsko do Albanskeje hacz k Czornemu Drinej saczahnyło a městna wobżadźiło, kotrež trjeba, so mohło żo pschichodnje nowym nawalam albanskich rubjeżnikow sadźěwacz. Strowy człowski rosom praji, so je Sserbija s tym prawje czinika, hdyż je żo prózowała, sa pschichod porjad na Balkanje sakhowacz. Tola we Winje a Romje żu hinascheho měnjenja. Awstriska a Italska nochzetej czerpicz, so by żerbske wójsko spomnjene městna wobżadźene dzerżało. Nětko je sażo sjawne, so Awstriskej a Italskej wo to njeńdże, so by żo w Albanskej měr postajił, ale so wobej njejstej hischcze żwoje plany na Albansku spuschczilej, po kotrychż ma polnózna Albanska Awstriskej, polodnischa polojza Albanskeje pak Italskej pschipadnycz. Teho dla staj awstriski a italski póżłanz żerbske knjeżerstwo napominałoj, so by żo żerbske wójsko psches albanske mjesy wrócziło, kotrež żu żo na Londonskej konferenzy wulkomozow postajike. Tez Němska je żo jako żobustaw trojoswjaska k sakroczenju Awstriskeje a Italskeje pschisamkła. W Sserbiji pak nimaju w tu khwilu myżle, żo trojoswjaskowemu żadanju podczińnycz. Njech trojoswjask żo najprjedy wo to postara, so albanszy rubjeżnizy s nowa żerbske mjesy njepschekrocza a żerbske města a wży njesapaleja a njewurubja. Doniż trojoswjask njemóże sa to rukowacz, so żo Albanszy dalschich rubjeżnych czahow do Sserbije wostaja, żerbske wójsko żwoje nětczischе stejischcza w Albanskej njewopuschczi.

Nowe jendźelske wójnske łódże.

W Portsmouthu je żo nowa bitwiska łódź „Queen Elisabeth“ na morjo puschczika. Po wulkosczi a wobrónjenju wona wschě dotalne jendźelske wójnske łódże pschetrjechi. Wona je s dżeżacz 38,1 zentrimetriskimi a se schěżnacze 15,2 zentrimetriskimi kanonami wobrónjena. Hacz dotal běchu 30,5 zentimetriske kanony najwjetschi kaliber na wójnskich łódźach.

Tyranske knjeżerstwo w Mexiku.

Nětczischi mexikanski president jako tyran knježi. Senatorow a żejmskich sapóżłanzow, kotsiż jemu k woli njeběchu, je wón sajecz a do jastwa sawrjecz dał. Někotsi s nich żu żo bjes żlěda shubili. Najskerje je jich Huerta skónzowacz dał. Sastupjerjo zusych mozow żu żebi wot Huerty dla sajecza sapóżłanzow rosjażnjenje żadali. Tola s tym żo wón njeda w żwojim żamowólnym knjesstwje samylicz. Sjednoczene staty polnózneje Ameriki tajkich wobstejnosczow dla żwojeho wurjadneho póżłanza Linda wotwołaju. Dla schtitanja amerikanskich staczanow w Mexiku amerikanske wójnske łódże w mexikanskich mórskich pschistawach steja.

Sjewjenje.

(Pokraczowanje.)

Tu żo na wobras dohlada, kotryż nad Jakubkowym łóżkom wiżasche. To běsche wowzyny dar, krażna jendźelska koprorycżina, kotraż Khrystuża pschedstajesche. Sbóżnik na skale żedżesche, kotraż je s kwětkami wobżadżena; sady njeho nasdala czehnjesche żo rjeczas hórkow a pucz, kotrehoż spoczatk Sbóżnikowa drasta sawodżesche. Sbóżnikowe wobliczo bě nimo měry rjane; mějesche srudny, ale wyżokodostojny wuras, to żo wubjernje hodżesche k napiżmu, kotrež bě wowzyna ruka tam pschipiżała:

„Lubujcze żwojich njepschecželow a czińcze dobre tym, kotsiż waż hidża a pschesczěhaja.“

„Spodźiwne żkowa!“ lěkar żam pschi żebi rjekny, „te móżesche jenoż tónle mudry wuprajicz, kotrehoż wocži druhi żwět widżitej, hacz nasch żwět; pschetoż w naschim żwěcze bychu na człowjeka schwarnje hladali, wo kotrymż bychu shonili, so wón żwojich njepschecželow lubuje!“

„Ně, mój żynko“, lěkar nad łóżko żo pokhilejo scheptasche, njelubuj żwojich njepschecželow, ani njecziń dobre tym, kiż tebje hidża, hewak dosez mozy a wutroby sa tych njesmějesch, kiż tebje lubuja. To njecziń, mój żynko!“

W tym wokomiku elektriski swónczk w pschedstwje na tak dźiwne waschnje saswoni, so lěkar, żo dźiwajo, s dżěsczoweje spanskeje stwy wuńdże o żo do żwojeje dżěłanskeje stwy wróczi, so by pohladał, schtó je saswonił.

„Skoro budże w dżeżaczich, schto tez to je żo tola stało?“ lěkar żam sa żo rjekny.

Do dżěłanskeje stwy stary muż s dołhimi włożami a brodu, kiż bě w njeporjadku, sastupi. Jeho pschewoblek bě wjetkhi, na nim tu a tom żněhowe mjetele wiżachu.

Starza wuhladawschi lěkar bjes dżak někotre krocżele wróczo stupi a woprascha żo jeho s tajkim łożom, so bě s njeho hnew lohko spósnacz:

„Schto dha — je woż — ke mni dowjedło, — a nimo teho w tejle hodźinje?“

„Bramina w schiji“, starz scheptasche, „mój wnuk ma braminu a je w strasche. so żo saduży.“

Lěkar po sdaczu dżěła njebjerjo s ramjenjomaj sczahny.

Hdyż to starz widżesche, żebi ruzy łamasche a pocza s dybawym łożom prożycz a żakosczicz:

„Knjeże, żmilcze żo tola! Wěso żym waschimaj starschimaj něhdy pożledni sbytk samożenja rubił, chzecze-li to, wusnaju żo teho psched żudom. Ale schto nětkole s teho mam? Niczo, khiba żame hubjenstwo! Moja dżowka je wudowa a dyrbi żo se schiczom żiwicz a njeje nětko ani strowa ani nima dżěła. Pschecżiwo wam wschak żym ja słóstnik, ale to dżěczo je tola njewinowate. Hakle schěsez lět je stare a by dha wono měło tak żurowje sa to czerpjecz, so je jeho dżěd njekhmanik był? Bijcze mje, dajcze mje do jastwa żadźicz, ale żmilcze żo nad njewinowatymi! Wschako je Khrystuż żamo na kschiżu żwojim mordarjam wodał!“

„Sskyschcze“, lěkar rjekny, „jako lěkar nimam prawo, někomu, schtóż wo to proży, pomoz sapowjesez, ale jako człowjek.“

Wón khłuboko sdychny a potom pokraczowasche:

„Mózecze mi wy knydom jehku nawoblez?“

„Hladajcze jenoż, kak ja dyrkotam!“ starz scheptasche, jemu do wocži bojasnje hladajo, każ poż, kotrehoż chzedża nabicz.

„Rosymicze mi wy prawje?“ lěkar rjekny; „kóżdemu druhemu dżěsczu bych ja tu operaziju czinił, jenoż niż żwojemu żamżnemu a waschemu wnuczkej. Pola waschehо wnuczka njebych żebi żwojeje ruki wěsty był; pschetoż mi żo sda, město jeneho kaschcza, mojeho nanoweho kaschcza, by mjese mnu a mjes wami hischcze druhi stał, kaschcz waschehо wnuczka. Rosymicze to?“

„To rosymju, so je mje Bóh sastorcził!“

„Duż żebi pytajcze druheho lěkarja; płaczisnu . . . . ja sapłaczu.“

„Na to wjazy khwile njeje!“ starz rjekny, ruzy stynywschi. „Bydlimy tule pódla. Ja njemóżu wjazy dale hicz, pola tak mnohich żym hižo podarmo pobył.“

„K jenemu hischcze dóńdżcze!“ lěkar snapschecziwi.

Każ pschemyżleny pocza starz s rukomaj w powětsje wokoło machacz a żo do khowy bicz.

„Ja du“, wón rjekny, „k żwojemu mrějazemu wnukej a budu Boha prożycz, so njebychu sa hrěchi starych jich dżěczi khostane byłe. Bożo, żmil żo! Bożo . . . wschehomózny Bożo, żmil żo!“ wón wołasche.

Khabłajo starz se jstwy dżěsche a sa khwilku s czežkimi stupami po skhodże dele teptasche.

„To je mi schwarny pachoł, tón stary!“ lěkar sawoła. „Psched něschto lětami je naż bjes żmilnosczе wurubił, mi nana morił, a nětkole chże mi dobre mjeno skasycz. Tehole czerpjazeho njebych żo sa wschě pokłady żwěta dótknył; tón by mi njesboże pschinjeżł, każ jeho schwarny dżěd, ně, nihdy na nihdy!“

Sskawny lěkar bě tak rosnjemdrjeny, so tschepotasche.

III.

Lěkar pocza po dżěłańskej stwje tam a żem khodźicz, scheptajo: „Bramina! To je mi hkupa wěz. A k czemu je tón stary żem pschischoł? Wěsty żebi żym, so je zyła jeho drasta pokna natykowazych kikrnaczow. To na żwěcze porjad rěka! Doniż bě słóstnik hischcze pschi mozach, je mi nana a samożenje wudrěł, nětkole pak, hdyż je sestarił, żo żebje natykuje a mój dom nadpoduje!“

Lěkar k myjazemu blidu pschistupi a żebi ruzy s wodu wumy, do kotrejež bě něschto mało sublimata rospuschczeneho. Potom wsa rosprószchał, nala do njeho żylnje wonjazu mokrinu a dasche żo pschiwołanemu żłużobnikej wot nohow hacz do khowy wobkrjepicz. Sskowo „bramina“ bě jeho tak jara snjepokojiła, so chżysche żebi Jakubka na łóżde waschnje wobhładacz; s dobom pak żo bojesche, so mohł natyknjenje se żebje tez na żwojeho żyna pschenjesez. Hischcze junu żebi ruzy wumy, pschewoblecze żo żuknju a woteńdże, „khuposcze“ scheptnywschi, do dżěsczoweje spanskeje stwy. Wón bě tola prjedy njeliczomnje wjele krócz s khorymi, kiż na natykowaze khoroscze czerpjachu, njepożrědnje khromadu pschischoł; teho dla żo jara dźiwasche, so bě jemu dżenża hakle bojosez na myżle pschischła, so mohł żo jeho żynk natyknycz.

Dżěczo wo měrje spasche, ale doktorej w rosbudżenej wobrasnosczi

wschelake myßle wozuczichu. Njedycha Jakubk pschejara spěschnje? Ně, niz jara spěschnje, ale tola trochu pschespěschnje ... Njeje jeho wobliczko psches měru czerwjene? Nima jeho wobliczo tamneho pschecziwneho wurasa, po kotrymž móże so na khorosczi shudacz?

Ně, dźěczo zunje spi a sda so samo poßměwacz. Bjes dźak lěkar khowu sasběże a na koprorycźinu hladasche, kotraž Khrystußa jako wumożnika pschedstajesche. Njejabzy khablasche, srybowa sebi woczi a napißmo pschelecza: „Lubujcże swojich njepschecželow, cźińcże dobre tym, kiž waß hidźa a pschescźěhaju ..." S kerczkami poroscźena skała ... tu je ... W posadu rjeczas hórkow ... tu je ... Tež pucź, zyky pucź je widźecź. samo tón jeho dźěl, kotryž bě s Khrystußowej suknju pschikryty byk ... tež kerk na skale; tuteho kerczka hacz dotal nichtó, nichtó se żiwych widźak njebě a tež njebě mohł widźecź, pschetoż na koprorycźinje bě jón wumożnikowy rukaw wodźewak ... Nětkole pak je zyky pucź widźecź, tež tamny kerk, kotrajž wobaj s niczim wjazy pschikrywanej njejstej; pschetoż Khrystuß bě so s wobrasa — shubik! Na prěni wokomik so doktor ani s najmjeńscha njedźiwasche; jemu so sdasche, kaž by rjekł, so dyrbi to tak a niz hinak bycź, jako by Khrystußa tu trjeba njebyło. Potom pak saßo napißmo cźitasche: „Lubujcże swojich njepschecželow ..." To so tola na krajinu samu nihdy na nihdy poczahowacź njemóżesche! Schto chzyła tež tale krajina bjes cźlowjekow na poßledku rěkacź, kotruž běsche doktor schěścź lět dołho dźeń wote dnja widźak, a woßrjedź kotrejež bě stajnje Khrystuß se swojim parowazym a srudnym wurasom byk, se swojimaj woczomaj, kotrejž běschtej po sdaczu do druheho swěta ponurjenej! ... Wón hladasche a hladasche ...

Nětkole mějesche doktor saczuwanja, kajkehoż hischcże żenje pomět njebě. Wón něschto saczu, schtoż bě jemu zyle njesnate a cźehoż so hischcże żenje nadźak njebě. Wón koprorycźinu se scźěny wsa, wobmaßowasche jeje ramy, schkleńzu ... donjeße ju do dźěkanskeje jstwy a tu pschi jaßnym lampjazym swětle na nju hladasche ...

Ale podarmo ... Khrystußa wjazy widźecź njebě! Njenadźizy pschelecza psches njeho surowa myßliczka, so je nadobo rosom shubił. Wón chzyshche wobras na podkohu cźißnycź, sługobnikow sawołacź, lěkarjow dacź pschiwjesćź a na wulizu won wuběhnycź a wołacź: „Hladajcże, ludźo, schto je so mnu stało! ... Ja rosom shubjowam! ..."

Ale wón so na swoju żonu dopomni a s tym saßo k sebi pschińdże. Wón s najmjeńscha s dźěla saßo sebje wobknježi a sebi wotmyßli, so chze so we swojim sabkudźenju na kedźbu bracź, so by to jeho żona hnydom njepytka a khwile měka, na to njesboże so pomaku pschihotowacź!

Haj, jeho żona! ... Njebě jeho żona psched poł hodźinu jeho sa jeho njewěru poßwarika, a hdyž bě wón wo tym poręczał, so by snamjo Boże nusne byko, njebě dha wona prajika, so su snamjenja Boże hrósbne, a cźlowjek njeßmě jich wużadowacź? ...

Snamjo? ... Ma snadź tole snamjo bycź? ... wón wospjetowasche. Jeho bojosćź pschibywasche, tola to jeho wjazy tak njeponiżesche, kaž tón strach, so mohł wobkudnicź.

„Snamjo Boże? ... Snamjo Boże? ...", s blědymaj hubomaj scheptasche. „Schto chze wono wosnamjenjecź? So dyrbi cźlowjek swojich njepschecželow lubowacź? ... So dyrbi cźlowjek dobre cźinicź tym, kiž su jemu kschiwdu cźinili? ... So dyrbju ja samo k tamnemu staremu hicź a jemu wnuka wukhowacź?" ...

Wón koprorycźinu na blido pokoźiwschi a s papjeru sawodźewschi ke khamorej s instrumentami khwatasche a pocza spěschnje instrumenty a wobalki wucźahowacź, pschi tym mechanizy wospjetuje: sublimat ... watu ... jehły ... rokki (baut), wobalku, haj, wobalku ... Wukhowacź dyrbju njesbożowne dźěczo, snadź s tym tež s dobom swój rosom wukhowam!"

To bě hakle schtwórcź na jědnacze, tu doktor pola najbliże bydlazeho hojerskeho pomoznika klinkasche.

„Możecże wy mi pschipomhowacź pschi rosrěsnjenju dychawy?" so hojerskeho pomoznika woprascha.

„Tež potom, hdy byschcże wy, knjes doktor, někomu khowu wotrěsnycź a potom saßo stajicź chzyli, budu wam pschipomhowacź!" pólny kaseńk rjekny, sahorjeny s nadawkom, ke kotremuż bě jeho sławny operater sawołał.

Doktor a hojerski pomoznik snadnje starzowe a jeho dźowzyne bydło namakaschtaj a s dobom shonischtaj, so staj podružnikaj, kotrejuż pytaschtaj, jara khudaj. Domownik, kotryż bě wot doktora pschepitne dostał, da so do rěczi a rosjaßnjesche, so su cźi ludźo mnoho dołżni sa wuhlo, muku a khleb, a so, dokelż nima teho, ani sa wotnajecże njepłacza, jich domjazy knjes bórsy s wobydlenja wupokaże.

„Prajcże domjazemu knjesej a pschekupzej, so cźi ludźo wschitko sapłacza", doktor rjekny.

„Wěscże tež, schtó sa to dobre praji?" hojerski pomoznik na domownika sawoła. „Najßławnischi lěkar khownego města, kotremuż ludźo, kajkiż je twój domjazy knjes, hódni njejßu, schkórnje rjedźicź!"

„Kolega, njeroshorcże so tola takle!" doktor s wótrym khłosom napominasche. „Jutsje", na domownika so wobroczi, „budże sliczbowanje tutych ludźi sapłacźene; tak dołho pak budźcże jim na pomoz, potom tež myto dostanjecże."

Takle rěcźo lěkar tež na swoju samßnu rěcź kedźbowasche, so by so pschesswědcził, hacz je tež logiska, rosomna. Wón dyrbjesche wusnacź, so drje bě s tymi słowami něschto nowe prajene, so pak wone same ani s najmjeńscha na wobkudnjenje podobne njejßu.

(Skónczenje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. (Stołětne swjeczenje Lipsczanskeje ludoweje bitwy.) Ssobotu 18. oktobra rano so wojerskaj pomnikaj na pohrjebnischczu „swjateho Ducha" a Tuchorju wobwěnzujetaj. Pschipołduju $^1/_2$12 hodźin budże so s Pětrowskeje wěże a mjes pschestawkami swonjenja pschipołdnju wot 12—1 hodźiny s wěże Marijineje Marczineje zyrkwje khoral piskacź. Wjeczor budże smólnizowy a lampionowy czah, pschi kotrymž so měschczańske schule, někotre towarstwa a kapale pěscheho regimenta czisko 103 a husarskeso regimenta wobdźěla. Czah so wjeczor w 7 hodźinach na walskej drósy sestupa a po wjazorych dróhach na żitne wiki poczehnje, hdźež smeje wyschschi měschczanosta dr. Käubler psched musejom krótku rěcź wo ważnosczi dnja. Psched rěczu a po njej sjednoczene muzske spěwarske khory, něhdże 200 muzi sylne, někotre wótczinske spěwy sanjeßu. K smólnizowemu czahej so wjeczor w 9 hodźinach swjedźeński kommers w „krónje" ptchisamknje.

— (Puschczenje dźěłaczerjow s waggonoweje fabriki.) We waggonowej fabriży je so s nowa 250 dźěłaczerjow puschczicź dyrbjało, tola tam hischcże pschezo 800 muzi dźěła. So dźěło w fabriży njeby pschichodnje jenicźzy wot skasanja żelesnischich wosow a automobilnych sykawow wotwißne było, so fabrizyna direkzija s praschenjom saběra, hacz njeby wużitne było, pschichodnje tež elektriske lokomotiwy, automolile a lětadła twaricź. Dla twarjenja lětadłow direkzija se snatym lětarjom Erichom Schmidtom w Johannistalu jedna, kotryż je so s wulkim wuspěchom pschi Budyskim lětarskim tydźenju wobdźělił.

— **Wulki lóß**, prěnje khowne dobycże sakskeje krajneje lotterije, 500 000 hriwnow wucźinjazy, je na cźißko 77662 do kollekzije bankiera Reinhardta w Budyschiuje padnył. Jedyn dźeßatk s teho su schtyrjo dźěłaczerjo Dźěżniczanskeho papjernika, bratraj Weikertaj, Libsch a Budaŕ, dobyli. Korczmaŕ Kubiza w Dreczinje je jedyn dźeßatk sam dobył. Po wucźehnjenju wulkeho loßa su tyßazy, kotśiż su swoje husto cźeżke saßkużene kroschki do lotterije sadźili, saßo wo jenu nadźiju khudschi. W lotteriji móża jenoż někotsi lubuschkojo sboża dobycź, wulka cźrjóda dyrbi pschěhracź a swoje pjenjesy pschißadźicź, so bychu pódla makeje liczby dobycźerjow tež krajna kaßa a kollekteurojo swój wużitk měli. Rosomni so s tym wotnamakaju, hdyž njeje wocźakany wjetschi dobytk na nich padnył. Tola druhdy něchtó teho dla swój strowy rosom shubi. Schtwórtk su jeneho muża se wßow do měschczańskeje hojerńje pschiwjedli, kotryż je tež w lotteriji s wotmyßlenjom hrał, so by wulki lóß dobył. Wobżaromny cźlowjek je so s bludom wobdał, so je so woprawdże cźißko jeho loßa jako khowny dobytk wucźahnył.

— (Konkurs.) Wo samoženju pschekupza H. M. Elgera (mějecźela firmy J. Annermann naßl.) je so konkurs wotewrił.

— Ssrjedu 22. oktobra dopołdnja w 9 hodźinach budże so w Budyskim sudnistwje na pscheßadźowanje pschedawacź: 1 wulki tworowy khamor, 1 etażera, 1 wulki schpihel, 6 nowych żonjazych a 9 wuzskich jěsdnych kołow, 1 zentrifuga, 1 trier, 1 jenopscheżny wós, 1 lohki wós, 3 dźěczaze wobleczenja.

— Wólby wotpóßłanzow wjeßnych gmejnow dowokrjeßneje shromadźizny Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa. S kónzom tuteho lěta s wokrjeßneje shromadźizny wustupja gmejnszy pschedstejiczerjo Rjelka w Rakezach, Scholta we Wětrowje, Hentschel w Delnjej Wjasońzy, Haufa w Stachowje, Krjenz w Korsymju, fabriski wobsedźeŕ Augst we Wehrsdorfje, gmejnski pschedstejiczeŕ Schram w Kumschizach, kubleŕ Helesch w Maleschezach, gmejnski pschedstejiczeŕ Frenzel na Židowje a Schkleńczeŕ w Delnim Hunjowje. Nowowólby budźa póndźelu 27. oktobra dopołdnja wot 10 hacz 12 hodźin w hosczenzu sakskeho doma w Rakezach, w herbskej

grychcźe w Korsymju, w hornczeŕskej korczmje w Blohgschezach, w hoscźenzu w Delnjej Hórzy, w hoscźenzu „Schwana“ na Zidowje, w knježim hoscźenzu w Njeßwaczidle, w hoscźenzu we Worzynje.

— Syma je lětßa hižo sahe saduchaka. Lodojty dych prěnjeho smjerśka je dalije, astry a druhe nasymu kcźějaze kwětki morik. Srudnje bě hladacź, kak wone nasajtra se swjadkymi kopjeschkami hlowu powěschawschi w sahrodach stejachu. Mjenje khiprym pólnym rostlinam drje ßu prěnje mrósy mjenje seschkodźike. Tola dyrbja ßo ratarjo do spěcha měcź, so nasymsku pizu, tak daloko hacź ju nochzedźa saworacź, pschede wschěm rěpu, domoj khowaju. Tamny symny oktoberski dźeń, hdyž pscheð tsjomi lětami wscha rěpa na polu smjersny, je hischcźe w skym wopomnjenju. Teho dla nětko ratarjo s domkhowanjom khwataju, so bychu ßo podobneje schkody sminyli. W Galiziskej je hižo ßobotu krucźe mjerśko a ßo khětro wulki ßněh naschol.

Dopiß s Budyschich stron. Poßlednje lěto je ßo nam nowa wobcźeżnoscź kdotalnym pschidaka. Schulske dźěcźi se wßow a hischcźe wjazy pak s městow, jako schcźežkipytarjo abo wojeŕske hry hrajo s cźrjódami po naschich polach, kukach a keŕkach hanjeja. S tajkim pscheběhanjom naschich leżomnoscźow ßo wscha swěrina s nich na sdaleniśche revěry honi. Sswoju hońtwu ßmy, hdyž bě w naschim revěrje hischcźe swěrina, Draždźanskim hońtwarjam sa drohi pjenjes pschenajeli. Cźi wbosy! Hdyž nětkole na hońtwu k nam pschińdu, tam žaneho sajecźka wjazy njenadeńdu. Schtóž chze s nich ßwoje požadanje sa hońtwu trochu spokojicź, dyrbi ßo s myschemi, wróblemi, kawkami a wrónami spokojicź. Tale swěrina ßo njeda schcźežkipytarjam wotehnacź. Ale sajazy, kurwoty, bažanty, ßorny ßu ßo s nascheho revěra shubike. Wěrno je, swěrina ßo njeßmě w tej měrje pschisporjecź, so wona wjetschu schkodu na polach naczinja, ale zyle tola njeßmě sańcź, hdyž dyrbi nam pschenajecźe hońtwy pjenježny wužitk wotcźißnycź. Hdyž knježeŕstwo nětkole měni, so bjes schcźežkipytarjow njeńdźe, dokelž ßu woni najlěpsche wobaradko pschecźiwo sozialdemokratam, dha njech ßo schcźežkipytarjam nasch hońtwinski revěr pschenaje. Potom ßměli po nim hanjecź, kaž by ßo jim sechzyło. Tola nětkole hońtwa wotnajerjam ßkuscha, a nascha winowatoscź je, tych prawa psched cźrjódami schcźežkipytarjow schkitacź.

Jeli so ßebi knježeŕstwo myßli, so ßo s pomozu schcźežkipytarjow sozialdemokratiskich powalerjow swobara, ßnadź wot nich tola pschewjele wocźakuje. Praji drje ßo: schtóž ma młodźinu, ma pschichod. Wot schcźežkipytarjow, kajzyśch woni nětkole ßu, pak ßo to njehodźi wocźakacź; se ßwojimi wójnskimi hrami a pucźowanjemi ßo woni psched sozialdemokratiju a njewěru njeswarnuja. Pschede wschěm je kschesćźijanska myßl sa młodźinu trěbna. Bjes naboženśkeho podkožka schcźežkipytarjo nadźiju njedopjeluja, kotraž ßo na nich staji. Sa kschesćźijansku zyrkej sahorjeni wucźerjo a duchowni dyrbjeli wjednistwo młodźiny pschewsacź. Wutroba młodźiny dyrbi ßo kschesćźijanstwu pschiwobroczicź, na saßadach kschesćźijanstwa a na jeho wucźbach dyrbi ßo ludowy pschichod twaricź. Pod nětcźischimi wobstejnoscźemi wschak ßo sda njemóžne, tónle nadawk dopicź. Wěriwi wucźerjo ßu s najmjeńscha w evangelskich stronach dźeń a žadnischi; wulka wjetschina na saßadach Zwikowskich theßow steji, po kotrychž dyrbjako ßo sakasacź, naboźinu po saßadach a wucźbach evangelskeje zyrkwje, kajkež ßo w Lutherowym katechismje namakaju, wucźicź. A bohužel ßo tež mjes evangelskimi duchownymi hižo tu a tam njewěriwzy pokasuja. Wucźeŕstwo s dźěła towaŕstwu „Volkserzieher“ pschißkuscha, kotrež chze město kschesćźijanskeje wěry wěru do starych němskich pschibohow sawjesćź. Na město Boha dyrbi Wotan a na město Khrystuža rohowany Siegfried stupicź. A tymle ludźom je nadawk dowěrjeny, nasche dźěcźi w kschesćźijanskej wucźbje a w luboscźi k Jesußej wocźahnycź! Pschede wschěm dyrbjako ßo tu pscheměnjenje po cźěle a stawach stacź. To by wjele trěbnische byko, dyžli cźahanje schcźežkipytarjow po kraju, M.

S Małych Bobolz. Powjesćź wo hrósbnej namakanzy sańdźenu ßrjedu psches naschu wjeß dźesche. Semju k sakladnym murjam noweho twarjenja Rausendorfez maschinytwarjeŕnje wurywajo, ßu jedyn cźlowjecźi koscźowz namakali. Wón bě hischcźe tak derje sdźeržany, so móžesche ßo do jeneho kaschcźa pokožicź. Duž ßo hischcźe njeje mohło wjele cźaßa minycź, so ßu na tamnym městnje cźlowjeka sahrjebali. W naschej wßy pak ßo njemóža dopomnicź, so by ßo tam sa poßlednje 50 lět nječtó bjes ßlěda shubił. Dlěje pak je cźěło s cźežka w semi ležako. Duž je móžno, so ßu jo s druhich stron tu pschinjeßli a skradźu sahrjebali.

S Budeßez. Sserbske towaŕstwo „Lubin“ śměje na reformaziskim ßwjedźenju, 31. oktobra, wjecźor 1/2 7 hodź. pola Rösikez ßwoju měßacźnu shromadźisnu. Wschě ßobustawy ßo wo bohaty wopyt proscha. Symski cźaß ßo bliži a chze sa naß Sserbow bycź cźaß kruteho, pilneho narodneho dźěła sa lud a woßadu, ßwójbu a dom.

Se Ssmochcźiz. Tudomnu dobrowólnu wohnjowu woboru ßu sańdźenu njedźelu kk. hejtman Lamprecht s Adolfskeje hěty, hejtman Schokta s Khwacźiz a hejtman Weinecke se Semiz pruhowali. Maka ale derje wuwucźena wobora ßo s najlěpscheje strony pokasowasche a scźěhowaze zensury dosta: ßykawowa ßkužba dobra hacź jara dobra, pěscha ßkužba dabra, kažeŕska ßkužba jara dobra. Shromadna ßkužba rěkasche dobra pocźeżnje jara dobra. Duschna piwna sabawa pola towaŕscha Blankensteina derje poradźenu inspekziju skónczi.

S Porschiz. Knjes wucźeŕ Iselt, kotryž bě dotal s pomoznym wucźerjom w Hornjej Hórzy, je ßo psches k. fararja Krügera do ßwojeho saŝtojnŝtwa w tudomnej schuli ßwjedźeńszy sapokasał. Njech wón po móžnoscźi dołho se žohnowanjom w naschej ßerbskej schuli wucźeŕske powołanje wukonja.

S Wětrowa. Khěžna leżomnoscź, we Wětrowskich leżomnostnych knihach na 30. kopjenje na mjeno twarza L. R. Schöny sapißana, 17,6 ara wulka a s 5,70 dawskimi jenoscźemi pocźeżena, budźe ßo 6. dezembra 1913 dopołdnja w 10 hodźinach na Budyskim ßudnistwje na dyrbjenske waschnje na pscheßadźowanje pschedawacź.

S Wjeleczina. Póndźelu dopołdnja ßu s hata, pschi drósy do Tucźiz leżazym, cźěło 39lětneho dźěłacźerja Pietscha s Wołkramez wucźahnyli.

S Pauczig. Sańdźenu njedźelu ßwjecźeśche Kukowska katholska Bjeßada tudy ßwój ßwójbny ßwjedźeń. Knjes wucźeŕ Sskodeńk wjecźor wotewriwschi roskłoži ważnoscź tajkich ßwójbnych ßwjedźenjow, kiž ludej pschistojnu narodnu sabawu poskicźeja. Skónczi se ßławu na krala. Hłowny pschednoschk dźerżeśche knjes kapłan Just s Ralbiz. Wón rěcźeśche jara rjenje wo ważnoscźi ßwójby sa zyłe cźłowjeństwo. „Lipa Sserbska“ wuspěwa něschto wjazyhłóßnych spěwow. Jako dźiwadło ßo pschedstajesche M. Kollowa ludowa hra s lěta 1848: „Dźěd Jakub.“ Hra ßo jara derje a běžnje hrajesche, tak so bě wjeßelo, temu pschihladowacź. Sawostaji duž tež hłuboki sacźischcź mjes pschihladowarjemi. Na kónzu pschednoschkow porěcźa hischcźe knjes wucźeŕ Kral s Kamjeńza, kiž woßebje roseśtaja, kak nusnje trěbne tola je, so Sserbja ßwoje ßerbske cźaßopißy bóle podpjeraja. Woßebje dyrbja tež nawěschtki studowacź a potom pola tych firmow kupowacź, kotrež ßwoje twory w ßerbskich cźaßopißach poruczeja. To płacźi tež sa cźitarjow »Serbskich Nowin«! Dop.) Zyły wjecźor je ßo derje poradźił, duž drje dobrych Sserbow wußměschowanja wěsteho němskeho Sserba kschiwdźicź njemóža, kiž ßebi wón na ßamym wjecźoru skhód niže dowolesche. Hdy bychu jeno tajzy ludźo, kotsiž wo naß niczo wjedźecź njechadźa, tež ßerbske pjenjesy takle sazpěwali!

S Rakez. We naschim tak rjenje ponowjenym Božim domje, hdźež ßo jutsje njedźelu 100 lětny wopomnjeńśki dźeń krawneje bitwy pola Lipska woßwjecźi, prědowasche sańdźenu njedźelu na jara dokładne waschnje jako hósć knjes stud. theol. Giebner s Budyschina na němskej Božej ßkužbje. Mjenowany knjes je ßyn tež nam Sserbam derje znateho winoweho pschekupza Pawoła Giebnera w Budyschinje. Budź jemu tež na tutym městnje dźak sa jeho kraßne prědowanje wuprajene.

S Rakez. Sańdźeneho 3. oktobra ßwjecźesche dołholětny a ßwěrny pschedßyda tudomneho ßerb. tow. „Lipy“ ßwoje 60. narodniny. Bóh luby Knjes sdźerž jeho dale stroweho a cźiłeho k sbožu „Lipy“.

S Lubija. Khoroscźe dla bě ßo tudomna Hana Ehrigowa do cźeżkich myßlow samyßliła a se ßwojeho wobydlenja na dwórnischcźowej drósy na dróhu dele skocźiwschi ßo sarasyła.

S Draždźan. Ruski wulkowjerch Cyrill Wladimirowicź, kotryž ßo jako zarowy sastupjeŕ pschi poßwjecźenju pomnika Lipscźanskeje bitwy a ruskeje wopomnjeńskeje zyrkwje w Lipsku wobdźěli, bě wutoru popołdnju k sakskemu kralej na wopyt do Draždźan pschijěł. Na hłownym dwórnischcźu ßo jemu wulke wojeŕske powitanje dosta. Krótko do cźahoweho pschijěsda kral Bjedrich August w uniformje ßwojeho ruskeho Koporskeho regimenta hrabje Konownizy na dwórnischcźo stupi. Hdyž wulkowjerch, kotryž bě ßo rusku generalsku uniformu s bantom Handrijoweho rjada woblekł, salonski wós wopuschcźi, kral k njemu dźěsche a jeho na najwutrobnischo powita. Herzy rusku narodnu hymnu piskachu. Hdyž bě cźeßna kompagnija nimo cźahnyła, ßo kral a wulkowjerch s pschewodom schwadrony gardźinych jěsdnych po Prażskej drósy k kralowskemu hrodej wjeseschtaj a ßo po pucźu s ludom žiwje witaschtaj.

Wjecźor bě w kralowskim hrodźe ßwjedźeńska hoscźina. Kral

na derjemčże ruskeho zara a zarskeje ßwójby pschipitk wunjeße a ßo pschi tym ſ nowa ſa ſpožčenje 4. Koporskeho regimenta dźakowaſche. Wulkowjerčhej Cyrillej je ßo ſakſki rjad ruczaneje krony ſpožčił.

Sa pschitomnoſcź wulkowjerčha Cyrilla w Draždźanach je pjeża jedyn zuſy cźlowjek mordarſke wotpohlady pschecźiwo njemu měł. Do hoſcźenza „Europiſkeho dwora“ wutoru pschipoldnju njeſnaty woßobnje draſcźeny zuſy pschińdźe a ßebi ſtwu ſ woknom na Prażſku dróhu żadaſche. Po tejle dróſy dyrbjeſche ßo kral ſ wulkowjerčhom ſ dwórniſchcźa do kralowſkeho hroda dowjeſcź. Dokelž zuſy żanych wěžow pschi ßebi njemějeſche a na hoſcźenzowy perſonal dobreho ſaciſiſchcźa njecźinjeſche, ßo politiſkej poliziji powjeſcź póßła, kotraž zuſeho ſkradźu wobkedźbowaſche. Tutón ßebi tež pschejeſche, dźiwadłowe pſchedſtajenje wopytacź, ſa kotrež běſchtaj kral a jeho hóſcź ßwój wopyt pschipowjedźiłoj. Polizija bě mjes tym wſchě pschihoty cźiniła, ſo by wotmyßlenemu attentatej ſadźěwała. W tym wokomiku, hdyž delka po dróſy kral ſ wulkowjerčhom nimo jědźeſche, podhladnychu cźlowjeka ſe iſtwy wabjachu a jemu prajichu, ſo ſa dźiwadłowe pſchedſtajenje żanych billetow wjazy dostacź njeje, ſo pak móże hiſchcźe ſaſtupnu khartku do nowoměſchcźanſkeho dźiwadła dostacź. Zuſy bě ſ tym ſpokojom a ju tež wjecźor wuži. Mjes tym ſo wón dźiwadłowemu pſchedſtajenju pſchihladowaſche, jeho draſtu pſchepytachu. W ſaku jeho ſwjerſchnika revolver ſe ſcheſcź patronami a wótry kalacź namakachu. Na to poliziſtojo wſchě wukhody reſidenzkeho dźiwadła wobßadźichu a zuſeho ſajachu, hdyž chzyſche ſ dźiwadła wuńcź. Hacź dotal hiſchcźe njejßu mohli jeho mjeno wußlědźicź, tola ßo ſda wěſte bycź, ſo wón njeje ſ Ruſkeje.

S Lipſka. W poßedźenju měſchcźanſkich ſaſtupjerjow je pſchi wuradźenju wo jenym ſozialdemokratiſkim wopraſchenju k wótremu wurěcźowanju a hołkej dóſchło. Měſchcźanſka rada bě ſozialdemokratiſke plakaty, kotrež dla proteſtowanja pſchecźiwo wotkrycźu pomnika ludoweje bitwy k pjecź ludowym ſhromadźiſnam napominachu, njedźiwajcy polizajſkeje dowolnoſcźe wotſtronicź daka.

S Kulowa. (Wopacźny krajny radźicźel.) Wobydlerjo Noweje Wßy pola Kulowa ßu ßo wóndano prawje ſablaſnicź dali. W nozy woßebnje ſwoblekany młody muż k nóznemu ſtražnikej pſchińdźe a ßo jemu jako nowy krajny radźicźel pſchedſtaji. Wón ßo ſa jeho mſdu a ßłużbu wobhonjeſche a jemu ßlubi, ßłużbu połóżicź a mſdu powyſchicź. Skónczńje chzyſche duſchny krajny radźicźel ßłyſchecź, hacź móże wobſtarny nózny ſtražnik hiſchcźe doſcź ßylnje na woheń trubicź. Nózny ſtražnik ßo hnydom na khód po wßy puſchcźi a pſchi tym „krajnemu radźicźelej“ pokaſa, ſo ßo na trubjenje hiſchcźe derje wuſteji. Sa krótki cźaß běchu ßo wſchitcy wobydlerjo ſe ſpanja wutrubili a wuſtróżeni do wßy cźěrjachu. Hdyž pak ßo ſa wohnjom praſchachu a jim. nózny ſtražnik wo nowym krajnym radźicźelu powjedaſche, bě ßo tón mjes tym ſ procha měł.

S Kulowa. Sańdźenu póndźelu je ßo khěża khěžkarja Moritza Becka w Nowym Hóſku wotpalika. Khěża a domjaza nadoba ſtej pſche wohnjowu ſchkodu ſawěſcźenej.

S Mulkez. S jeneje ßußodneje wßy ßo powjeda, ſo je ßo tam w jenym hoſpodarſtwje pſched nješchto cźaßom 600 hr. pjenjes kradnyło. Polizajſki poß je pytał, ale nicžo namakacź mohł njeje. Nětko ßu někotre baby na ſtare pſchiwěrki ſapadnyłe a ßu knihi wjercźake, ſo bychu paducha wußlědźiłe. Ale ſawjercźane knihi drje tola tež praweho pokaſałe njejßu, pſchetož tón, na kotrehož ßo hrěſcha, chże te žónſke wobſkorżicź, a duż maja nětko helſki ſtrach, dokelž njejßu hubu dźerżake a móże ßo lohko ſtacź, ſo k ßwojim pſchiwěrkam hiſchcźe khětro kocze mjerſanje pſchidoſtanu.

S Ptaczej. Połojza tudomnych leżomnoſcźow, něhdże 2500 jutrow, je do wobßedźeńſtwa hórniſkeho akzijoweho towarſtwa „Ilſe“ pſcheſchła. Barlinſzy agentojo ßu tež w Lubuſchu a Narczu ſpytali leżomnoſcźe kupicź, pod kotrymiž wuhlo leži. Nětko je „Ilſa“ najkhmańſche leżomnoſcźe pokupiła. W Lubuſchu wona pjecża pſchichodne naléczo nowu wuhlowu jamu wotewri.

Se Sslepeho. Na tudomnym hońtwinſkim revěrje je tele dny jedyn hońtwar tak njewobhladniwje tźělik, ſo ſchróty żonu jeneho tudomneho ſchewza do hłowy trjechichu. Na ſboże je ſranjenje njeſtraſchne.

Jubilej ßerbſkeho mißionſkeho towarſtwa.

1853 19. oktobra. 1913

Schěſcźdźeßacź lět je dźenß, ſo ſakożene
Bu „Sserbſke mißionſke towarſtwo“,
Schtó měri bohate to żohnowanje,
Kiž ßymjo wußyte je pſchinjeßko?
Schtó móże liczicź tych, kiž pſchikhwatachu
Na wſchitke mißionſke ßwjedźenja?
S nutrnej wutrobu tam poßłuchachu
Na božich póßłow kraßne pred'wanja?

- Nětk ſbóżnje ſpja, kiž běchu ſakożerjo
Tak nuſnoh' hnady poknoh' towarſtwa,
Dźak do rowa jim dajmy, ſakożujo
Sso na tak nadobne jich ſmyßlenja.
Hdyž ßwjeczi hdże ßo mißionſki ßwjedźeń,
Tam khwatajmy, hdyž ſwony wołaju,
A woprujmy po ßwojich mozach rady,
Sa ßwjaty ſkutk też ßwoju ſcherpatku.

Ow, lubi Sserbja, hdyž wy wucźitacze
Ssej nješchto ſ „Mißionskoh' Póßoka“,
Na nuſu póhanow też ſpominajcze,
Kak po tym wěrnym ſbożu ſdychuja,
Sso ſa nich ßobu ſtarajcze też ßwěru,
Kiž ſdychuja: Pſchińdź, Knjeże, twoje kraleſtwo
Njech ſchkoda njej' wam, ßwoju ſcherjepatku
Dacź ſa jich nuſu a jich hubjenſtwo.

Ty pak, ow Bożo, njebjeſki naſch wótcze,
Kiž ßy wſcho dotal ßwěru żohnował,
Żohnuj też dale wſchitko prózowanje,
Tón ſkutk, kiž tebi k cześczi je ßo ſtał,
Ow żohnuj nadobnych wſchěch daricźelow,
Wſchěch, kiž do twojej' ßłużby ſtaja ßo,
Sbudź cźitarjow a ßwěrnych poßłucharjow,
Haj żohnuj „Mißionſke towarſtwo“.

J. Kruża.

Přilopk.

* (30 000 hriwnow pſchekſchiwił) Pola Lipſcźanſkeho woheń ſawěſcźazeho towarſtwa je jedyn wot wjele lět pola njeho poſtajeny pokładnik něhdże 30 000 hriwnow pſchekſchiwił. Jeho jebanſtwa ßo dohladachu, hdyž wón tele dny khoroſcze dla ßwoju ßłużbu njemóżeſche ſaſtawacź.

* (Wotwalena ſkała khěżu ſmjatka.) W Podmokłach (Bodenbach) ßo njedźelu dopoldnja krótko po nimoječzu Draždźanſkeho ſpěſchneho cźaha wot ſkałateho wotwißa wulki kruch ſkały wotwali a do ſadneje murje jeneje khěże ſawadźi, kotraž ßo ſatłócźi. S dobom ßo dno ſpanſkeje ſtwy w domje bydlazeho krawſkeho miſchtra Waltera ſaßypny a do iſtwy delka bydlazeje ſwudowjeneje Berty Teufeloweje padże, kotraž ßo ſ dele padazymi roſpadankami ſaßypa. Też khěżny ſkhód ßo ſaßypny a dźěl murje pſchi dróſy ßo ſ wotmachom pſchikuleneje ſkały wuraſy a ßo do ſahrody ſunkny. Schewz Walter a jeho hoſpoſa, kotrajž pſchipadnje w delnjej ſtwje pſchebywaſchtaj, dyrbjeſchtaj, ſo byſchtaj ßo wukhowakoj, ſ woknom won ſkoczicź. Wudowu Teufelowu pod roſpadankami wurychu, wona bě ßebi ruzy a noſy ſraniła a ſtſchaßenje moſhow poczerpiła. Dokelž je ſtrach, ſo ßo hiſchcźe wjazy kruchow ſkały wotwali, je ßo poruczilo, ſo dyrbja cźahi po ſakſkej żeleſnizy pſches tunel pomału jěſdźicź.

* (Hróſbny njeſkutk w ſadwělowanju.) W Bochumje je dźěłacźer Chriſtian ßwojej żonje brjuch roſpról a jej potom hłowu roſbił. Też dźěcźo, kotrež żona w ruzy dźerżeſche, je wón ſaraſył. Potom je ßebi wulke żiły roſrěſnywſchi ßebi żiwjenje wſak. Snjeſbożiwſchi bě ßo muż k dźěłu njekhmany ſcźinik. Teho dla ſadwělowawſchi bě ßwoju ßwójbu a ßam ßebje ſkónzował.

* (Swjaſanje dweju morjow.) Sańdźeny pjatk je ßo Atlantiſke morjo ſ Cźichim morjom pſches Panamaſki kanal ſwjaſało. Wot Panamaſkeho kanala běchu ßo elektriſke groty hacź do knjeżerſtwoweho twarjenjo we Waſhingtonje 4000 kilometrow daloko ſwjaſake. Na elektrowodowy knefl tłóczíwſchi je preſident ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki, Wilſon, ſ dynamitom Gamboaſke hacźenje roſbuchnył, kotrež hiſchcźe jako dźělaza ſcźěna mjes morjomaj ſtejeſche. K roſtſělenju hacźenja je ßo 800 zentnarjow dynamita pſchetrjebało.

* (Wojowanje mjes ruſkimi rubjeżnikami a poliziſtami.) Sſrjedź města Wladikawkaſa je tele dny 40 rubjeżnikow

jene ſtótniſke klamy wurubiło a pſchi tym dweju poliziſtow ſatſélilo a jeneho wyſchſcheho polizajſkeho ſaſtojnika a ſtótnika ſranilo. Rubježnizy ßwoje rubjeńſtwo na cžakaze woſy donjeßechu a ſ nimi wotjědžechu.

* (Jendželſke wódne lětadło ßo rosbiło.) To ßame wódne lětadło, ſ kotrymž bě prěni lord admiralſtwa Winſton Churchill póndželu 3000 metrow wyßoko ſlecžił, je ßo wutoru do zyła rosbiło. Leutnant Ollivier ßo ſ nim w Dromarty ſ pſchewodom jeneho mechanika do powětra puſchcži. Hdyž wón ſ 2000 metrow dele lecžeſche, lětadło prědku ſ tajkim wotmachom do wody ſawadži, ſo ßo zyle ſeſhibowa a ßo na pok rosbi. Leutnant a mechanikus njeſranjenaj woſtaſchtaj a ßo ſ wody wucžahnyſchtaj.

* Wulke njeſboże je ßo w Jendželſkej we wuhlowych podkopkach pola Cardiffa ſtało. Hdyž bě 900 dźěłacžerjow do podkopkow ſajěło, ßo tam ſły powětr ſapali a rosbuchny. Wubuch bě mile daloko ßłyſchecž. Mužojo, žony a dźěcži k wukhodam ſchachtow khwatachu a tam ſhonichu, ſo bě ßo krótko po ſaměnjenju dźěłacžerjow wubuchnyło. Móz wubucha bě tak ſatraſchna, ſo ßo tſjo mužojo, kotſiž 20 metrow wot ſchachtoweho wukhoda dźěchu, na kruchi roſtorhachu. S zyłeje wokolnoſcže ßo hnydom ludźo na wukhowanje dźěłacžerjow w ſchachtu ſawołachu. Něhdže 400 hórnikow, kotſiž na wjecžornej ſtronje podkopkow dźěłachu, je ßo wukhowało. Woheń, kotryž ſ hłubiny ßapaſche, njebě móżno poddußycž. S płomjenjemi je pucž k 388 hórnikam ſaracženy. Wukhowarſke mužſtwo ßo nadžijeſche, ſo pucž k žiwopohrjebanym namaka, tola woheń ſ nowa wudyri a wukhowanſke dźěło njemóżne ſczini. Na khodach, kotrež běchu pſchiſtupne, mužſtwa hromady cžełow wuhladachu. Wukhowanſke mužſtwa, kotrež ßu na poßled ſe ſchachta wujěle, wudawaju, ſo ßu delka woſpjet klepacž ßłyſchake.

Jedyn ſ wukhowanych hórnikow powjeda, ſo je pſchi dźěle dwójzy dudkawje ſabuchnycž ſaßłyſchał. Huſte mróczele kura ßo k njemu dobywachu. Powětr na dobo wocžichny a huſty wuhlowy proch kaž ßmjertny deſchcž padaſche. Niczo njebě wjazy widžecž, kaž w najhuſczíſchej kurjawje. Pſchi ßebi mějeſche maleho hólza, kotryž bě prěni krócž do jamy ſajěł. Płaczo ßo tón praſcheſche, ſchto to rěka. Hórnik wotmolwi, ſo hižo budże wſcho dobre. Potom na dobo wohnjowi wobornizy pſchińdžechu, kotſiž wołachu, ſo dyrbitaj cžeknycž. Wſchitzy k ſchachtowemu ſakhodej běžachu. Tam hižo hrjady a tramy we wohnju pikotacž ßłyſchachu.

Podkopki ßu 455 metrow pod ſemju. W nich 2200 muži dźěła, a hižo woſpjet ßu ßo wone ſ njeſbožom podeſchłe. Poßlednje njeſboże je ßo 1901 ſtało, pſchi cžimž je 81 muži žiwjenje ſhubiło. Wſcho hromadże je wot lěta 1857 w pokodniſchej Waleſkej provinzy w Jendželſkej 8000 muži we wuhlowych jamach nahłu ßmjercž namakało.

* (Sraženje cžahow w Jendželſkej.) Spěſchny cžah ſ manſcheſtra je ßrjedu dopołdnja do druheho cžaha ſajěł. S rosbitkow ßu 6 cžełow wucžahnyli.

* (Rubježne ſwěrjo w Schtyrſkej.) Wobydleŕſtwo pſchi ſchtyrſko-delnjoawſtriſkej mjeży ßo ſ jenym rubježnym ſwěrjecžom traſchi, kotrež je najſkerje ſ jeneje menažerije cžełko. Hacž runje žandarmerija ſa nim ßłědži, njeißu jo mohli hiſchcže potſélicž. Hacž dotal hiſchcže wono njeje žaneho cžłowjeka moriło. Ludźo, kotſiž ßu jo widželi, powjedaju, ſo je wono na lawa podobne. Wutoru je ßo podawk ſtał, kotryž je w zyłej wokolnoſcži wulke roshorjenje ſbudžił. Jedyn dwanacžełětny hólz na ſchulſki pucž do Schäfferna ſajaza ßobu wſa, kotryž dyrbjeſche w Schäffernje wotedacž. Po pucžu rubježne ſwěrjo hólza nadpadže a jemu ſajaza wutorhny. Hdyž ßebi ludźo měſtno nadpada poſdźiſcho wobhladachu, ſajazowe ſbytki namakachu, kotrehož bě rubježne ſwěrjo ſežrało. Podobny podawk je ßo hižo njedželu prjedy teho pola Schäfferna wotměł. Tehdy bě ßo rubježne ſwěrjo ſa jenym hólzom na kemſchazym pucžu puſchcžiło. Hdyž hólz běžecž počža, rubježne ſwěrjo teho runja ſa nim cžěrjeſche, tola hdyž ßo hólz k wßy bliżeſche, ßo wono ſhubi. W atlaſu ſwěrjatow holz pumu, pokodnjoamerikanſkeho ßłěborneho lawa jako ſwěrjo wosnamjeni, kotrež bě ſa nim běžało.

* (Njeſboże ſ lětadłom.) Wojeŕſki lětaŕ Gonſchin, kotryž bě wutoru rano w Gocžinje ſ jenym pſchewodžerjom na ſiět do Moſkwy wuleczał, je njeſnateje pſchicžiny dla blisko Preobaženſkeje na ſemju padnył. Lětaŕ a jeho pſchewodžeŕ ßo ßmjertnje ſranišchtaj.

* Najſtarſcha žona Němſkeje je drje ſwudowjena Hedwiga Stawnowa w Dormowom pola Mjeſyrěcža. Wona je ßrjedu ßwoje 120 lěto žiwjenja dozpika. Se ßwojich dźěcžazych lět ßo wona na wojakow Napoleonoweho wójſka dopomniczˇ wě, hdyž 1812 do Ruſkeje cžehnjechu.

* (Skotoryjeŕſke město Nome ßo wupuſcžiło.) Město Nome w Aljaſchzy w połnóznej Ameriży je ßo ſ wichorom a powodženjom wupuſcžiło. Pjecž ſtow na baraki podobnych khěžow je ßo ſaßypło. Dróhi ßu ßo zyle pócžrjeke. Płacžiſna zyroby je ßo nimo měry powyſchiło. Khudſche wobydleŕſtwo khlěba trada. Nome ma 13000 wobydlerjow a je ßo w lěcže 1898 ſakožiło, hdyž bě ßo w Aljaſchzy wjele ſkota namakało. Naſtata ſchkoda ßo na 24 milijonow hriwnow woblicža.

* (Wuſnacže wjazykrócžneho mordarja.) New-Yorkſka polizija bě wěſteho Henrya Spenzera ſajaka, dokelž na njeho tukachu, ſo je rejwanſku wucžerku Mildredu Veyrautez ſkónzował. Pſchi ſchtyrnacželehodźinſkim pſcheßłyſchenju je ßo Spenzer wuſnał, ſo je 18 cžłowjekow ſkónzował, ſo by je wurubił. Wón ßwoje wuſnacže ſkónczi, prajizy: „Nětko ßym pak pſcheſpróżny, ſo bych ßo na dalſche dopomnił. Hdyž ßym ßo ſwuwotpocžował, mózu ßnadź hiſchcže wjazy powjedacž.“

* (Wopacžny ßudniſki lěkaŕ.) K jenej žonje w Oberlichtenawje pola Połcžnizy, kotrejež muž w pſchepytanju ßedźi, tele dny jedyn muž pſchińdže. Wón powjedaſche, ſo dyrbi jejneho muža na jeho ſtrowoſcž pſchepytacž, a ſo wón jeho hnydom ſ jaſtwa puſchcžicž ſamože. Duž jemu žona žadane 60 hriwnow pſchepoda, ſ kotrymiž ßo wón ſpokojeny wotßali. Hdyž ßo muž domoj njewróczi, žona ſhoni, ſo je ßo jebakej wuklukacž daka.

* (Burſka demonſtrazija na konju.) W Saſſeri w Italſkej bě tamniſchi biſkop fararja měſtaczka Ittiri na druhe měſtno pſcheßadźił. So bychu pſchecžiwo tutemn naprawjenju proteſtowali, něktore ſta burow a burowkow na konju ſ hudźbu a jězdnymi žandarmami pſched präſekturu w Saſſeri pſchejěchachu. Hdyž präſekt ludźom prajicž da, ſo ta wěz jeho niczo njeſtara, ale jenicžzy biſkopa, zyły cžah pſched biſkopſki hród khelpaſche a deputaziju k biſkopej póßła. Spodźiwna demonſtrazija wuſkutkowa, ſo drje ßo khoſtanſke pſcheßadźenje njewróczi, ſo pak ßo tola wotſtorczi.

* (Komornik a profeßor.) W Barlinſkim kaſinje offizěrow krajneje wobory je moleŕ Maaß komornika a rytmiſchtra reſervy Lothara ſ Weſternhagena ſatſélił. To ßo pſchi poßedženju offizěrſkeje cžeßneje rady ſta. W něktorych Barlinſkich nowinach běchu komornika ſ Weſternhagena njecžeßnych wězow dla pſchimali. Wón molerja profeßora Maaßa winowaſche, ſo je tele naſtawki ſpißał. Wěz ßo offizěrſkej cžeßnej radże k rosßudženju pſchepoda. Hdyž profeßor Maaß ſ poßedženja pſchińdže, ßo komornik ſ Weſternhagen do njeho da a jemu pliſtu wotkoži, ſo ßo wſchě porſty na lizu wotſnamjenichu. Hnydom revolver wucžahnywſchi profeßor Maaß do komornika tſěli. Kulka do wutroby trjechi, tak ſo komornik ſa něktre mjeńſchiny wumrje. Po pſcheßłyſchenju na ſtatnym rěcžniſtwje ßu profeßora Maaßa ſ jatby puſchcžili. Statne rěcžniſtwo jeho ſ zyła njewobſkorži, dokelž je wón revolver w nuſnym wobaranju trjebał. Satſélený komornik bě hoborſka woßoba, mjes tym ſo je moleŕ mały a ßłaby.

* (Teſtament dweju ßamomordaŕkow.) We Wilmersdorfje pola Barlina ſtej ßebi dwě ßotſje 70lětna Emilia ſ wobwěßnjenjom a 59lětna Luiſa Dannez ſe ſajědojcženjom žiwjenje wſakej. Sa cžaß žiwjenja ſtej pſchezo ſkoržiłej, ſo ſtej khudej. Nětko je ßo wupokaſało, ſo ſtej wjazy dyžli 250000 hriwnow ſamoženja ſawoſtajiłej. W ßwojim teſtamencže ſtej ßwoje ſamoženje Wilmersdorfſkej gmejnje wotkaſałej a ßwojeju jeniczˇkeju herbow, jeneho wuja a cžetu, ſ herbſtwa wuſamkłej. Taj budžetaj na powalenje herbſtwa ſkoržicž, dokelž ßamomordaŕzy poßlednje lěta njejſtej ſtroweho ducha byłej.

* (Spore wolijowe žórko w Limborſkej holi.) W Hope w pokodniſchej Limborſkej holi ßo njedawno do tamniſchich kalijowych podkopkow ßylne wolijowe žórko pſchedrě. Žórko pſchimnychu a ſ nim 10 dwójnych waggonow po 15000 kilogramach ſ wolijom napjelnichu, kotryž po prajenju wężywuſtojnych benzin wopſchija. Mjes tym ßu ſpekulantojo wokolne leżomnoſcže po drohej płacžiſnje pokupili. Woni budża na nich ſa wolijom wjercžecž dacž. Sda ßo, ſo mjes Neugamme pola Hamburga a Limborſkej holu ſemja wjele wolija wopſchija.

* (Spalenje łódże „Volturno“.) Na jěſbje ſ Jendželſkeje do New-Yorka je ßo 10. oktobra łódź „Volturno“ ſpaliła. Woheń je pjecža ſ tym naſtał, ſo ßu paßażěrojo kónczki ßo žehlazych zigaretow do łódźineho nakkada cžišli. Po druhim powjedanju ßu mjes łódźinym nakkadom chemikalije byłe, kotrež ßu ßo wot ßamo ſapaliłe. Na łódži bě, hdyž woheń wudyri, něhdže 800 cžłowjekow. S nich je ßo něhdže 140 woßobow pak ſpaliło pak ßo tepiło.

Wschitzy drusy ßu ßo wukhowali. Jedyn ſ wukhowanych podawki po wudyrenju wohnja na ſtódźi na ßlědowaze waschnje wopißuje:

Wscho hładko dźěſche, hacź ſchwórtk rano wokoło 6 hodźin wohnjowy alarm ſaßłyſchachmy. Noß ſ kabinow na ſtubju ſawokachu a dyrbjachmy ßebi tam wukhowanſke paßy pſchipaßacź. Woheń ßo pſchezo dale rosſchěrjeſche, a w 10 hodźinach kapitan pſchikaſa, wukhowanſke cźołmy hotowy dźerżecź. Kapitan a offizěrojo ßo wubjernje ſadźerżachu, tola ſadźerżenje muźſtwa bě hanibne. Muźſtwo ßebi myßleſche, ſo dyrbi ßo wono najvrjedy wukhowacź. Wono ßo k cźołmam pſches paßażěrow cźiſchcźeſche, ſ cźimź wulka cźiſchcźenza naſta. Jedyn offizěr roskaſowarſtwo nad prěnim wukhowanſkim cźołmom pſchewſa. Hacź runje bě wón żony a dźěcźi napominał, ſo bychu ßo do cźołma ßydnyle, bě wón ſ wulkeho dźěła hižo ſ matroſami wobßadźeny. Hdyž ßo cźołm na wodu puſchcźi, ßo wón ſ wětrom do ſtódźneje ſcźěny cźißny a ßo rosraſy, pſchi cźimž ßo wſchě w nim ßedźaze woßoby tepichu. Druhi cźołm ßo pſchihotowa, do kotrehož, hdyž bě ßo něſchto provianta do njeho ſmjetało, prěni ſteward ſkoczi. Też w nim bě wjazy muži dyžli żonow a dźěcźi. Cźołm pak daloko njejědźeſche, też wón ßo ſe żołmami wo ſtódź wrjeßny a ßo rosbi. Tſi druhe cźołmy ßo pſchihotowachu. Powjaſy jeneho cźołma ßo rostorhnychu a w nim ßedźazy woßoby do wody padźechu a ßo tepichu. Na ſtódźi njewuprajna mucźenza naſta. Mjes tym běchu ßo ſchkrowe telegramy wotpóßłake. Stódź „Carmania“ prěnja na pomoz pſchijědźe. Tepjerjo a wuhlonoſcherjo na ſtubju pſchińdźechu a ßo ſapowjedźichu, ßo k maſchinam wrócźicź. Hakle hdyž kapitan ſ revolrom na nich dźěſche, woni zoſachu. Bórſy pak dyrbjachu dźěło w maſchinowni ſaſtajicź, dokelž bě ßo do njeje woheń dobył. Hdyž ßo „Carmania“ pſchibliži, kapitan pſchikaſa, ſo bychu żony a dźěcźi na jenu a mużojo na druhu ſtódźinu ſtronu ſtupili. Wokoło 9 hodźin bywaſche ſtubja pſchezo horzuſcha, tola nichtó to po ſdaczu njeczujeſche. Do nózneje cźmy na dobo mózna płomjenjowa trubjel ßapny, woheń bě ßo pſches ſtódźinu ſcźěnu pſchedobył, rosbuchnjenje ßo ſta a hobrſke rosbitki ßo do powětra wjerhnychu. Mjes tym bě hiſchcźe wjazy ſtódźow na pomoz pſchijěło. Wětra dla pak njemóżachu cźołmy na morjo puſchcźicź a jenicźke, ſchtož móżachu cźinicź bě to, ſo njepſcheſtawajźy ßo ßwěcźaze wukhowanſke paßy do morja mjetachu. Hdyž ranjo ßwitaſche, hiſchcźe ſtódź na morju płuwaſche a wětr bě wocźichnył. Duż móżachu pomozne ſtódźe cźołmy na morjo puſchcźicź a tych, kotſiž běchu żiwi woſtali, k ßebi dowjeſcź. „Volturno“ pak dyrbjeſche ßo ßwojemu dóńtej pſchewoſtajicź.

Spodźiwne je, ſo je ßo ſpalenje „Volturna“ telegrafiſtej Peningtonej na nim hižo někotre njedźele prjedy wudźało. Dwěmaj żonomaj, kotrejž jeho ſnjatej, je wón do wohnja powjedał, ſo je wón direkziju ſtódźneho towarſtwa, kotremuž Volturno ßłuſcha, wo to proßył, ſo bychu jeho na druhu ſtódź pſcheßadźili, dokelž je wón njeſbože wo ßnje do prědka widźał. Pſcheßłapjaze je, ſo je ßo pſchi wohnjowym njeſbožu do drobna wſcho tak ſtako, kaž bě wón to żonomaj prjedy powjedał.

Mandźelſka prěnjeho offizěra Millera ßo na ſtódźi „Kronland“ wjeſeſche, ſ kotrejež wona wohnjej pſchihladowaſche. Wona ßo njebě ßměła na „Volturno“ ßobu wjeſcź, dokelž pſchedpißma njedowoleja, ſo by ſtódźiny perſonal ßwoje żony na ſtódźi ßobu měł. Miller je ßo najſkerje wukhował. — Něktoſi mużojo, kotſiž běchu do New-Yorka wucźahnyli, tam ßwoje njewjeſty wocźakowachu, kotrež ßo ſa nimi na „Volturno“ do Ameriki wjeſechu.

Wſchu domjazua kuchińſku nadobu,

lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Sa brylow potrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pſchi hłownym torhoſchczu w Budyſchinje pod radnej khěžu

ßwoju w lěcźe 1856 ſakoženu dźěłarńju optiſkich tworow dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa. **Bryle a tłoczniki** ßo po lěkarſkim pſchedpißmje jenož ßwědomicze dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, lupy, ezitanſke ſchkleńzy, bryle a tłoczniki jenož ſa wóczko ßo pſchihodźaze.

Rěczu ßerbſki.

Pſchi trjebanju proſchu ßo dobrocźiwje na mnje wobrocźicź.

Khorla Scholta, optikus.

Czeſczenym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſczi k wjedźenju dawam, ſo ßym ßwoje bydło

na **nowu haßu cźißło 6**

(mjes kamjeńtnej a hornczerſkej haßu leżazu) pſchepołożił.

Jan Scholta,

runat a maßeur.

„Skhoriwſchi na ſaßaku

wumpjeru,

mam po naloženju 1 kuſka **Zuckeroweho patent. lěkarſkeho mydła** zyle cźiſte wobliczo. Waſche mydło cźaß żiwjenja trjebam. O. K.“

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucźnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

K naſymſkemu cźaßej

porucźam ßo k barbjenju

żonjazych wobleczenjow, mużazych wobleczenjow, ßuknjow, ſchórzuchow, rubiſcheźow, pſchikrywow atd.

Też ßo pola mje płat ſ wopraw-nym indigom barbi.

W. Kelling,

barbjetnja a chemiſka płokatnja w Budyſchinje

nětkole

6 na khěžorſkej drózy 6.

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pſchi butrowych wilach 1 **telefon cźißło 415**

porucża ßwoje daloko a ſchěroko ſnate

palenzy a likeury.

Roſeßłanje w cźwizach a bleſchach.

Proſchu ßebi płacźiſnowy ſapiß żadacź.

Wuměrjenſki bureau Khorle Hartiga, wot ſtata pruhowaneho a pod pſchißahu wſateho geometra

w Budyſchinje na hornczerſkej haßy 23, della. Telefon 856.

Sserbſke a němſke

ſpěwarſke

ſa njewjeſty

ſu po tunich płaczišnach na pſchedań

we wudawarni Serbskich Nowin.

Helmowa czrijowa pſchedawarnja a póduſchowarnja

je nětko

pſchi hłownym torhoſchczu 5,

prjedy na kamjentnej haſy 17 w Budyſchinje.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacź do 11 hodźin wječor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
ſwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóždu ſobotu a ſrjedu ſo program pſcheměni.

WYBERT-TABLETTEN

Name gesetzlich geschützt

Tyſazy człowjekow k ſwojemu powołanju ſtrowy ſylny hłóſ trjebaju. W jěrym czaſu tutemu ſtrach hroſy. Schkitajcze ſo ſe wſchědnym wužiwanjom Wybertowych tablettow pſched kaſchelom, dybawoſczu, katarrhom. Jena pruha ſ nich wjazy dopokaſuje dyžli wjele ſłowow. Dóſtacź we wſchěch haptykach a drogownjach po 1 mk.

(K temu czišłu pſchikoha.)

Chenillowe rubiſchcza

a ſchawle

płaczišny hódno pſchedawa

Otto Osswald

na kamjentnej haſy 7.

Kaſtanije a žołdže

po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Otto Engert,
drogowa pſchedawarnja
en gros en détail
Telefon czišło 33*.

Skladnoſtna kup.

Skoro nowy **hońtwinſki wós** a jedyn **jenopſchežny wós** ſtaj tunjo na pſchedań pola

Alfr. Starka, ſedlarja a wojnarja
w Čerwjenych Noßlizach.

Elektriſke lěkowanje

wubjerne pſche czuwowu ſłaboſcź, drjenje a druhe khoroſcze.
1. ſedźenje na pruhu darmo
pola
Maxa Thomaſa
w Budyſchinje na ſukelnſkej haſy 1.

Poručam
rżane wotruby, pſcheńczne wotruby, rżany pizowanſki gris, majß, zyły a ſchrótowany, **rżanu a pſcheńczmu muku.**
Sa wſchě pizowadła žito jako ſaplacźenje bjeru.

Jurij Hurbank,
młynk w **Prawoczizach.**

Pſchenična muka I punt po 16 pj.
pſcheńczna muka II „ „ 13 pj.
w młynje w Prawoczizach.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měſaza wot ½11—12 hodźin.

Khěžorſka khofejownja

Kharakter ſo wuložuje, czary w dłóni ſo wuložuja
na ſnutskownej lawſkej haſy czo. 5 po 3. ſkhodźe.

Ssuproſchna ranza

je na pſchedań w Radworju w młynſkich khěžach czišło 77b.

Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokoln.
změje, da-li Bóh, jutře njedźelu **19. ſoktobra** pop. w 4 hodź. w Hönčec hoſcencu swoje
měsačne posedźenje.
Přednošk ważneje přičiny dla wupadnje.
Wšě lube sobustawy a hoſći w bohatej ličbje wočakuje
předsydstwo.

Do Měrkowa!

Njedźelu 19. oktobra
k kermuſchnemu ſwjedźenjej
reje ſ balſkej hudźbu.

Sa dobre jědźe, picźe a tykanz je ſo na najlěpje postarało.
Pſcheczelnje pſcheproſchujetaj
O. Raußendorf
a mandželſka.

Klamarnja ſ korczmarſtwom

ſ něhdźe 11 kórzami pola a łuki we wulkej ſerbſkej zyrkwinſkej wſy ſakſkeje hornjeje Łužizy, ¼ hodźiny wot želeſnſkeho ſaſtaniſchcza, je dla dźělenja herbſtwa ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi na pſchedań. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Kuchańki, ſtwinſke a ſłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ſwinjom, wotroczkow, ſrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke ſwójby pyta hnydom a knowemu lětu pſchiſtajerka **Görlichowa** na ſukelnſkej haſy 1 na rózku žitnych wikow w czrijowni knjeſa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Jara wjele ſłużobnych holzow, hródźnych, mlokowych a dźowkow ſa ſwinje, wotroczkow, ſrěnkow, tſeczakow, woženjenych a njewoženjenych pohonczow, dźěłaczerſke ſwójby pſchi wulkej mſdze pyta **M. Kirſchkowa,** pſchiſtajerka pſchi žitnych wikach w „ſłotej hwězdze“.

W mojich kolonialtworowych, zigarowych a ſpirituſowych klamach k jutram 1914 jedyn

wuczobnik

ſ pſchihodn. wuměnjenjemi městno namaka.

Max Rose,
prjedy Ginzel a Ritſcher.

Pjekarſkeho pomoznika
a jeneho **domjazeho pachoła** bórſy pyta konditornja Edm. Harniſcha pſchi Albertowym pomniku.

Murjerjo a dźěłaczerjo

ſo pſchi wyſokej mſdze do trajneho dźěła hnydom pytaju. Sſo ſamolwicź **na twarje dźěłaczerſkeje kolonije jamy Werminghoff** pola Kobliz abo w **pišarni.**

A. Jurk, murjerſki miſchtr
we **Wulkich Sdzarach.**

Pschiloha k czišku 42 Serbskich Nowin.

Sobotu 18. oktobra 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skotnych wikach.

13. oktobra 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	51—53	96 98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	46—48	88—90
3. šrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	40—44	82—85
4. šnadnje pizowane kóždeje starosty	35—39	74—80
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	51—53	92—97
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	44—46	85—87
3. starše, wukormjene kruwy a šnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	40—43	79—82
4. šrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	75—79
5. šnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	50—52	91—96
2. šrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	46—49	87—90
3. šnadnje pizowane	42—45	81—84
Cjelata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	65—67	106—109
2. šrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	59—63	99—103
3. šnadnje wuwite wot zyza	51—57	91—97
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich stśišenjow w starosty hač do $1\frac{1}{4}$ leta	60—61	79—80
2. mjaßne	58—59	78—79
3. šnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	53—57	72—75

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyšchinje:	W Budyšchinje. 11. okt. 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 16. okt. 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pšeńca . . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . žołta	8	75	9	30	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	9	—	9	30
Rožka	7	75	7	90	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	6	90	7	80
Jačmjeń . . .	7	—	8	—	7	—	8	50
Wows	—	—	—	—	7	—	7	60
" nowy	7	—	8	—	—	—	—	—
Hród	11	—	20	—	10	—	11	—
Wola	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka . .	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	80	2	50	2	20	2	60
Butra . . . . 1 kilogr.	2	60	2	90	2	60	2	80
Pšeńczna muka 50 "	11	—	19	—	15	25	19	25
Rjana muka . 50 "	10	—	13	—	11	25	13	25
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	—	2	75	3	—
Ssłoma . . 100 "	3	50	3	75	3	—	3	50
Proßata 1116 schtuk, schtuka . .	12	—	24	—	—	—	—	—
Pšeńczne wotruby	—	—	5	75	5	60	5	90
Rjane wotruby	—	—	6	—	6	—	6	30
Pšeńczny gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

50 kilogr.

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 9 pj.

W Budyšchinje płaczesche: kórz pšeńcy (bela) po 170 puntach — hr. — np hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 88 np, hač 15 hr. 81 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np.: nowa: 12 hr. 40 np. hač 12 hr. 64 np., kórz jačmjenja po 140 puntach. 9 hr. 80 np. hač 11 hr. 20 np.

Wječne płaczišny w Kamjenzu.

16. oktobra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 50 np. hač 8 hr. — np., pšenza wot 9 hr. — np. hač 9 hr. 10 np., jačmjeń wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 25 np., wowß wot 6 hr. — np. hač 8 hr. — np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np. hród 17 hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 20 np., běrny — hr. — np. hač 2 hr. 40 np., ßłoma (100 kilogr.) 3 hr. 17 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hač 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 50 np.

Wjedro w Londonje 17. oktobra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje 22. njedźelu po ßwjatej Trojizy farat Räda rano w 7 hodźinach ßerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin duchowny Tischer ßerbske a w 10 hodź. němske předowanje. Khor spěwa: My dźemy a chcemy nětk k Bohu ßo modlić. — Tydźeńske sastojnske dźěła smjeje farat Räda.

Ssrjedu wječor we 8 hodźinach ßerbska biblijska hodźina na Židowje.

Cźišło 146 pola Henczez.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Bjedrich Khorla Fuchs, ferjant w pěschim reg. cźišło 178 w Kamjenzu, s Marthu Jenny Miczkez na Židowje. — Jan Delny, sekretar pola polizajskeje direkzije w Draždžanach, s Metu Antoniu Bartez w Tšélanach.

W katholskej zyrkwi: Khorla Bjedrich August Thomas, privatier w Budyschinje, s Karolinu Kozorez tu. — Ferdinand Depauli, khěžet a krawz w Huszy, s Liddyn Fridu Hilžbjetu Scholcźiz w Holzy. — Franz Pawol Schmidt, twarski dźěłacźet w Budyschinje, s Marju Haurißez tu.

S druhich wošadow: Bjarnat Gölker, Architekt w Radebeulu, s Johanu Kschižanez w Hodźiju. — Ota Rüdiger, cźišła w Brěsy, s Fridu Kolpez w Cźeńwjenych Nußlizach. — Ernst Schczěpan, dźěłacźet w Druzkezach, s Lenu swud. Hanczowej rodź. Donatez w Nowych Spytezach. — Bjedrich Kurt Lang, žudnisti expedient w Budyschinje, s Hanu Gertrudu Stöckertez w Hnaschezach. — Reinhold Hermann Rjelka, žiwnoscźet w Hnaschezach, s Marthu Almu Holanez w Zokowje. — Pawol Hendrich Voigt, wojnat w Běcźizach, s Honu Selmu Nowakez s Lohowa. — Ernst Kroschk, žiwnoscźet w Lischej Horje, s Hanu Marthu Hejdanez w Scheschowje. — Reinhold Kurt Scholta, wucźet w Sohlandže nad Spr., s Almu Liddiu Rychtarjez w Mikezach. — Ernst Alwin Becker, schwajzar we Lupoji, s Hanu Marthu Nowotnez tam. — Hermann Ssykora, pohonca w Draždžanach, s Ernestinu Hanu Dammlerez w Trjebjenzach. — Egmont Bjedrich Voigt, wobkhódny wjednik w Draždžanach, s Hilžbjetu Margaretu Deckertez we Wawizach.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Frida Hedwig njemandź. dź. w Tšélanach. — Hana Lina, Oskara Willya Schwarza, pohonca na Židowje, dź. — Emma Johanna, Aloisa Stolinu, krawza we Wurizach, dź. — Erich Waltat, Jana Ernsta Krakowskeho, fabrikarja na Židowje, ß. — Gerhard Jurij, Jurja Khorle Schrama, tepjerja na Židowje, ß. — Hana Erna, Pawola Maza Kopacźa, koporniskeho dźěłacźerja na Židowje, dź. — Johanna Hedwig, Khorle Ernsta Žida, kublerja w Bórku, dź. — Max, njemandź. ß. w Sklonej Borschczi.

W katholskej zyrkwi: Jon Jurij, Pawola Wylema Barcza, dźěłacźerja w Budyschinje, ß. — Rudolf Albert, Pawola Jana Klimanta, ßwětlerja w Budyschinje, ß. — Jan Jurij, Jurja Zyža, dźěłacźerja w Budyschinje, ß. — Stanißława Wojciecha, Josefa Stolinskeho, dźěłacźerja w Hněwßezach, dź. — Berta Khata, Pawola Reinhardta Wittiga, kamjenjecźischczerja w Budyschinje, dź.

S druhich wošadow: Hana Hedwig, Jana Augusta Kalicha, dźěłacźerja w Zicźenku, dź. — Elsa Johana, Augusta Holana, žiwnoscźerja w Janezach, dź. — Jurij Kurt, Moriza Kubascha, žiwnoscźerja w Prěcźezach, ß. — Jan Ernst, Jana Blažija, murjerskeho polěra w Khaßowje, ß. — Khorla, Handrija Strympy, murjerja w Holeschowje, ß. — Khorla Waltat, Khorle Augusta Jannascha, kublerja w Trupinje, ß. — Alfred Gerhard, Khorle Schrama, zement. fabrikanty w Hermanezach n. Spr., ß. — Ernst Waltat, Ernsta Emila Rychtarja w Hermanezach n. Spr., ß. — Jan Erwin, Jana Rula, dźěłacźerja w Strózi p. Rakez, ß. — Mariana Martha, Jurja Wrobla, žiwnoscźerja w Komorowje p. Rakez, dź. — Alma Marja, Hendricha Petermanna, murjerja w Schczeńzy, dź. — Khorla Erwin, Khorle Kiliaßa, hejtmana w Schczeńzy, ß. — Hermann, Jana Augusta Nutniczańskeho, hospodarskeho pomozníka w Lejnje, ß. — Max Hermann, Oty Ernsta Wünsche, žiwnoscźerja we Wyßokej, ß. — Hermann Richard, Augusta Mjedaka, pohonca w Pomorzach, ß. — Kurt Erich, Jana Augusta Bjarscha, pohonca w Jotssjobju, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej waßadźe: 10. oktobra: Hana Martha, Khorle Augusta Scholty, dźěłacźerja w Brěsowje, dź., 1 l. 5 m. 6 dn. — Pawol Max, Jana Augusta Klina, pohonca na Židowje, ß., 2 m 2 dn. — 12. Kurt Waltat, Jana Lowki, dźěłacźerja we Wulkim Wjelkowje, ß., 7. dn. — Erna Gertrud, Ernsta Moriza Frühaufa, dźěłacźerja na Židowje, dź., 1 dź. — Hermann Willy, Franza Hermanna Stillera, dźěłacźerja na Židowje, ß., 2 l. 8 m. 5 dn.

W katholskej wošadźe: 10. oktobra: Hana, dź. Mariannу Kuletу, dźěłacźetki w Dźěchorezach, 1 m. 15 dn. — 14. Jan Jurij, Jurja Zyža, dźěłacźerja w Budyschinje, ß., 11 dn.

S druhich wošadow: Khorla Hermann Ryšek, cźěßla w Běcźizach, 39 l. 3 m. 20 dn. — Pawol Synda, žiwnoscźet w Běcźizach, 33 l. 8 m. 15 dn. — Khorla August Peczel w Njeßwaczidle, 12 l. 23 dn. — Frida, Khorle Augusta Ssucheho, murjerja w Hermanezach n. Spr., dź., 1 m. 29 dn. Lena, Jana Polana, khěžerja w Hermanezach n. Spr., mandźelska, 67 l. 9 m. 8 dn. — Augusta Wylemina Hustez, Khorle Semmera, khěžerja w Bukezach, mandźelska, 70 l. 1 m.

Žyrkwinske powjesće s Hodźija.

22. njedźelu po ßwjatej Trojizy smjeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźin farat Kschižan ßerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin duchowny Voigt ßerbske a w 10 hodź. němske předowanje.

Zyrkwinske powjescze ſ Budestez.

22. njedźelu po ßwjatej Trojizy ſmĕje rano 1/2 8 hodźin duchowny Bójz ßerbſku ſpowjedź, farar Domaſchka dop. 1/2 9 hodźin ßerbſke a w 10 hodźinach nĕmſke prědowanje. Woßadne wojeſſke towarſtwa ſmĕja ſhromadny kemſchilhód.

Sſrjedn wjeczor we 8 hodź. ſmĕje kſchesćz. tow. mužſkeje mlodźiny ßwoju ſhromadźiſnu.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. ſhromadźiſna kſchesćz. towarſtwa žónſkeje mlodźiny.

Wubjernje ßłodza

MAGGIowe poliwki w kóſtkach po 10 pj. ſa 2—3 talerje.

Hermann Klemm na kamjeńtnej haßy 27 na rózku noweje haßy.

Ernsta Jordanowa wudowa

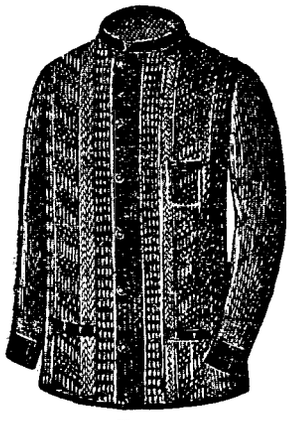
w Budyſchinje

na jerjowej haßy 5 a na ſnutskownej lawſkej haßy 8

porucza

rukawate lazy

ſ cžiſteje wowczeje wołmy ßamßneho wudźĕłka.

Rukawate lazy

piſſanje muſtrowane

w bjesporocžnym wuwjedźenju.

Najtuńſche placžiſny!

Schtrykowane a walkowane

ſchtrympy a ſoki.

Dźĕczaze ſchtalczíki.

Paul Giebner

w Budyſchinje na bohatej haßy 18, ſ nutskhodom na theaterſkej haßy,

winowa wulkowikowarńja

porucza ßwoje berje wothladane **wina.**

Pjecz wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k ſtrowoſeži.

Wino k ßwjedźenjam atd.

Tym, kotſiž moju winowu pſchedawarńju njeſnaja, k wjedźenju dawam, ſo ßo pola mje tuńſcho kupuje, hacž pſchi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Moſele, dokelž wino po waggonach doſtawam a :: :: pucžowanſkich wndawkow nimam. :: ::

Wobucže

ſa **žónſke, mužſkich** a **dźĕczi,**

ſolidne a trajne dźĕłane, runje tak

ſilzowe wobucže

kóždeje družiny pſchedawataj najtuńſcho a placžiſny hódno

L. Herklotz a Soba

pſched ſchuleŕſkimi wrotami 5.

Njech ßo wĕſcze na domowe cžißło a firmu kedźbuje.

Pjenježnikam

ßo k darmotnemu ſamĕſczenju pjenjes w jenoż dobrych ſolidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodže, w hoſczenzu k „jandželu“.

Hypotheki a wobßedźenſtwo leżomnoſczow.

Sałożene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Th. A. Wällnitz naſlĕdnik

měſeczel: J. Hanekamp

w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9,

meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja.

Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych

wobydlenſkich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow

po wſchĕch placžiſnach.

Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary

debjaze meble

wſcheje družiny, kaž tež

teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klavĕrſke ſtólczki atd.

Schpatnje roſczaze dźĕczi

kraßnje pſchibywaju, hdyž ßo jim dawa

aromathiſki

jatrotukowy emulſion

ſe ſnamku hrodowſkeje haptyki.

Dźĕczi jón rad bjeru a derje ſnjeßu.

Woprawdźity doſtacz

w hrodowſkej haptyzy w Budyſchinje.

Viſitne khartki cžiſtſchcži ſpĕſchnje a tunjo **Esmolerjez knihicžiſtſchczerńja.**

Lehmannez

konditornja a khofejownja

w Budyschinje na ßerbskej haßy 8.

Telefon 18.

Woßebitoscz: torty,

jako dar ßo sa kóždu składnoscz pschihodźaze,

s kóždym žadanym napißmom a s pschipóßkanjom

psches póst.

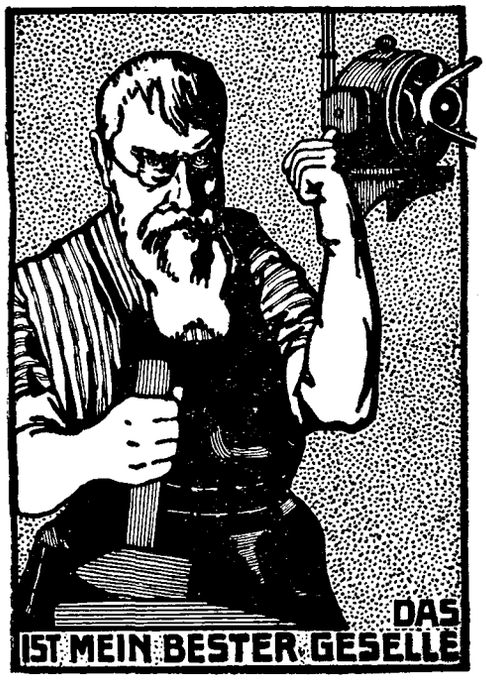
Khofejowe pjeczwo. :: Baby.

Lód abo wjerch Pückler wschědnje.

:-: :-: Wubjerne napoje. :-: :-:

Pschijomny pschebytk.

Ponowjene. **Wjele powjetschene.**

Franz Marschner

czaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczasow**

k dobroczíwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. **Pißomne rukowanje.** **Tunje płaczísny.**

Vogtlandske gardiny, blusy, wumělzowske gardiny, zanki, khornarje, saßadźenja a kožanoplatowe twory wscheje druźiny, **sčeženske wobarnowaki** atd., tež wschelake **sbytki,** wscho direktnje s fabriki po najtunischich płaczísnach ma stajnje na składze a tunjo porucza **Emil Hüttich** w **Tšelanach** czíßko 9 C.

Sa nasymski a symski czaß

poruczam **wulki skład**

nowomodnych pißanych

mantlow a žaketow,

elegantne

czorne ßuknjane paletoty,

czorne žakety hižo po 6 mk.,

kóždeje dołhoscze a płaczísny,

plyschowe, ßomoczane a astrachanowe žakety

jara płaczísny hódne.

Mužaze paletoty a wobleczenja

nowomodne Ulsterske paletoty

sa mužskich a pachołkow,

jupy sportskeje faßony a hładke,

Wulki wubjerk **pschedeschczných khornarjow**

sa mužskich, žónske a dźěczi.

Tolste symske kholowy kóždeje wulkoscze.

Hólczaze žakety, hólczaze paletoty

módre a pißane.

Wulki skład **dźěczazych wobleczenjow, jenotliwe kholowy** sa kóždu starobu.

Dźěłaczerske kholowy a lazy

po kóždej płaczísnje.

Drasta ßo po měrje schije.

Wulki wubjerk nowomodnych tkaninow.

Tunje płaczísny. Sprawne poßkuženje.

Franz Mrsiny

w Budyschinje

na bohatej haßy 16. **Na rózku theatersleje haßy.**

Czistowołmjane konjaze pschikrywy

(deki)

s rukowanjom czísteje natursleje wołmy,

se ßylnym płatom podschite a pscheschite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa snamjo na pschikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pschikrywy na pruhn darmo.

Carl Winter, fabrika pschikrywow **w Magdeburgu.**

Sastupjeŕ **C. Winter w Budyschinje na khěžorskej dróhy 8.**

Jésdny plan želesnizow,

platžazy **wot 1. oktobra 1913 hač do 30. haprleje 1914.**

Njedźelu a ßwjate dny też 4. wosowa klaßa jésdźi.

Se Ghorjelza do Drażdżan.

| Wosowa klaßa | | |

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Stwórćelstwa předpłaća we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěšiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjedźach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přiwzmaja.

— Telefon 687. —

Čisło 43. **Sobotu 25. oktobra 1913.** **Lětnik 72.**

Poswjećenje bitwoweho pomnika w Lipsku.

Na poswjećazu rěcź komorneho radźićela Thiemy, prěnjeho pschedsydy němskeho wótcźinskeho towarstwa, sakski kral Bjedrich August wotmolwjejo praji: „Njech pomnik hischće posdźischim narodam powjesći wo dźenźnischim dnju dawa, njech wón powjeda, kak w tejle hodźinje Němzy, Rušojo, Awstrišzy, Wuheršzy a Schwedojo swoje kolena cześcźujo psched Bohom shibuja, wschehomóznym wodźerjom swětowych stawisnow a so k njemu modla, so by nam měr sakhował k lěpschemu nascheho němskeho luda, k lěpschemu też statow a wjerchow, kotrišz su mi wulku wjeselkosći pschihotowali, so su moje pscheproschenje pschijeli, abo kiž su se sobustawami swojeho doma abo s wotpósłanzstwami swojich khrobłych wójskow sastupjeni."

Po swjedźenju pschi bitwowym pomniku so najprjódzy sastupjeŕ awstriskeho khěžora, arzywójwoda Franz Ferdinand, k pomnikej wjerscha Schwarzenberga, roskasowarja awstriskeho wójska pschi Lipsczanskej bitwje ludow, poda. Awstrišzy generalojo a offizěrojo jeho tam hižo wocźakowachu. Bórzy po tym khěžor Wylem se sakskim kralom a druhimi swjaskowymi wjerchami pschińdże. Wjerchowska Schwarzenbergska swójba so s pjeczimi sobustawami sastupowasche. Młody wjerch Schwarzenberg mějesche rěcź. Po njej arzywójwoda Franz Ferdinand wěnz k pomnikej pokoži, mjes tym so herzy awstrisku hymnu piskachu. Na to so khěžorej sobustawy Schwarzenbergskeje swójby pschedstajichu, s kotrymiž so wón krótki czaś rosrěcźowasche. Potom monarchojo s ruskim wulkowjerchom Cyrillom do ruskeje wopomnjeńskeje zyrkwje dźěchu, hdźež Boha khwalazemu spěwej s pschiczinu narodninow ruskeho trónskeho naślědnika pschipośluchachu. Potom nowu radnizu wopytachu, hdźež bě snědanje pschihotowane. Po nim so khěžor Wylem se sakskim kralom do kralowskeho hroda poda, hdźež sebi khěžor bydło wsa. Wjeczor so w kupnizy kralowska hosćina sa pschitomnych wjerchow a dostojnikow sapocza. Sakski kral pschipitk wunješe, w kotrymž mjes druhim praji: „Spominanje na nusu sańdźenosće a s wědomosće wobdźedźenstwa pschitomnosće jenomyślna wola wschěch jenotliwych statow Němskeje wukhadźa, jako khěžorstwowe sobustawy w kóždym czaśu s kublom a krwju sa wobstacźe a cześcź němskeje wótcźiny sastupicź." Kral se sławu na swojich hosćzi skónczi. Awstriskemu khěžorej, ruskemu zarej a schwedskemu kralej wón telegramy pósła.

Khěžor a krónprynz.

Khěžor Wylem sebi pscheje, so by jeho pschichodny syn prynz Ernst August Cumberlandski skerje lěpje na brawnschweigski trón stupił. Liberalna a wschoněmska strona temu wotmysłenju sadźěwki czini; wona by najradscho wulku liczbu němskich wjerchowstwow pomjeńschiła. Jeli so dyrbjał prynz Ernst August knježeŕstwo brawnschweigskeho wójwodstwa pschewsacź, měł so s najmjeńscha sa sebje a sa swojich potomnikow wschěch prawow na Hannoversku wotrjez W tymle smysle bě němski krónprynz khěžorstwowemu kanzlerej list napisał. Wón bě so s tym napschecźo swojemu nanej stajił. Dokelź bě so krónprynzowy list w Lipsczanskich wschoněmskich nowinach wocźischczał, bě też sjawnosć wo tym shoniła. S Lipska so wróciwschi je khěžor s krónprynzom dla jeho pismа rosrěcźenje měł. Staj pjecźa wo brawnschweigskej należnosći jednakoj. Rosrěcźenje njeje pjecźa sa krónprynza spokojaze bylo; pschetoż wón je njesnědawschi wotjěł. Krónprynz je khěžorej list napisacź dyrbjał, w kotrymž wobžaruje, so je so khěžorstwowemu kanzlerej pósłany list do sjawnosće dał.

Puczowanje němskeho khěžora do Awstriskeje.

Khěror Wylem je so schtwórtk s Barlina do Czech podał, so by na hońtwinskim hrodźe w Konopischczu jako hońtwarski hósć awstriskeho trónskeho naślědnika Franza Ferdinanda pschebywał. Njedźelu wón khěžora Franza Josefa w Schönbrunnskim hrodźe wopyta.

Njepschesjenosć mjes Winom a Barlinom, kotraž bě nastała, dokelž Němska interesuje Rumunskeje a Grichiskeje na schkodu Bołharskeje spěchowasche, sda so potajkim wotstronjena bycź. Awstriska je myšl spuschczicź dyrbjała, bołharskemu kralej Ferdinandej sašo te kraje dobycź, kotrež je wón s Bukarestskim měrom Serbiji, Grichiskej a Rumunskej wotstupicź dyrbjała. Jeli so Awstriska nochze zyle wošamicź, dyrbi so Němskeje dźeržeź a so po němskej politizy složowacź. Awstriskoněmske nowiny pschikhad němskeho khěžora jako rukowanje sa to wobhladuja, so je so trojoswjask sašo skrucźił.

Skandalne wotkrycze w Galizišej.

W Galizišej je židowska wucźahowanska agentura w słužbje Canadiana Pacific towarstwa hižo wot dlěscheho czaśa njeliczomne tysazy młodych sylnych ludźi, wosebje wojeŕskej słužbje powinowatych k wucźehnjenju do Kanady sawjedła. Liczba wosobow, kotrež su so s pomozu falschowanych legitimazyskich papjerow wojeŕskej słužbje wotwlakli, na 170 000 wucźinja. Najhórsche je, so su Židowskej agenturje wysozy awstrisay sastojnizy, dwaj sastojnikaj w ministerstwje, jedyn dwórski radźićel a jedyn wyschschi komišar pomoznaj byłoj. Też někotsi hamtszy hejtmanojo su so sa tu wěz pscheklócź dali a wojeŕskej słužbje powinowatych ludźi psches mjesy puschczeli. Agentojo w krajinach, w kotrychž je wucźahowanje rosschěrjene, na jara pscheklepane waschnje dźěłachu. We shromadźisnach wjesnjanow we wosebnych uniformach wustupowachu a se žiwymi barbami burskim młodźenzam powjedachu, kajka srudna domjaznosć na nich doma w Awstriskej czaka, a kajke bjesstarostne žiwjenje móża sa morjom měcź. W czaśu balkanskeje wójny a mobilisazije awstriskeho wójska mějachu najwjazy wuspěcha s tym, so w shromadźisnach strach psched wójnu rosschěrjowachu. Tak niz jenoż wucźahowarjow dobywachu, ale też satraschenych wucźaharjow na druhe waschnje wuwužichu. Młodźi mužojo, kotsiž so wójny bojachu, na pucźowanje wjele pjenjes trjebachu a dyrbjachu swoje nalutowanki pschimacź. Te w małych bankach leżachu, kotrež běchu s wjetscha w swjasku s wucźahowanskimi agenturami. Wucźahowarjam wupłacźowachu so jich nalutowanki s měsacznymi wotcźahowkami s pokasanjom na wójnski strach, na drohotu pjenjes a na hromadu wupowjedźenjow dla wójnskich pschihotow.

S wucźahowanjom młodźenzow, kotsiž maja do měry hicź, so też pschepytowanska komišija awstriskeje khěžorskeje rady saběra. Wójnski minister je sdźělił, so je lětnje něhdże 200 000 rekrutow bjes dowolnosće do Ameriki wucźahnyło. Najwjazy młodych ludźi s Dalmatiskeje, Galizišeje a Bukowiny wucźahuja.

Sserbske wójsko so s Albanije wróći.

Czrjódy rubjeznych Albanskich sbiwschi bě serbske wójsko něhdże dźesacź kilometrow do Albanskeje sacźahnyło a tam někotre městna wobsadźiło, s kotrychž móże so albanskim rubjeznikam pucź k serbskim mjesam salehnycź. Sserbske knježeŕstwo bě s dobom wulkomozam wosjewiło, so nochze samomózne abo s nasylnosću serbsko-albanske mjesy pscheměnicź, ale so tule należnosć rossudźenju wulkomozow pschwostaji. Prjedy pak, hacź su wulkomozy wo tym jednacź mohłe, je awstriske knježeŕstwo Sserbiji s wójnu hrosyło, jeli so jeje wojazy sa 10 dnjow Albansku njewopuschcza. Sserbija, kotraž je runje tsi dobyczeŕske wójny wjedła, so wěso někotrych khudych albanskich wjeskow dla do schtwórteje wójny sapleść njecha dacź. Wona je so na wulkomozy wobroćiła, so bychu so wo to postarałe, so bychu so rubjezne nawale Albanskich njewospjetowałe.

Albańsko-ſerbſke mjeſy ßo ſ zyła hiſchcże njejßu twjerdże poſtajike. Wulkomozy budża ßo ſ nimi hiſchcże ras ſaběracź dyrbjecź. Wobſchěrniſcha krajina, kotraž je ßo po ẑadanju Awſtriſkej a Albańſkej pſchipokaſała, je ſe Sſerbami wobydlena, kotrymž je ßo pſches 80 lětami muhamedańſka wěra pſchinuſowała, tola ßwoju ſerbſku rěcź ßu ßebi woni wobkhowali.

Jeli ſo měle wulkomozy hiſchcże ras wo albańſkich mjeſach rosßudźicź, budże Ruſka, Jendźelſka a Franzowſka bóle na pſchecźa Sſerbije dźiwacź, dyžli na Londońſkej konferenzy. Poßlednje ſakrocźenje Awſtriſkeje pſchecźiwo Sſerbiji je w Franzowſkej, Ruſkej a Jendźelſkej pohórſchk ſbudźiło. Tamniſche nowiny ßo praſcheja, ſchtó je Awſtriſkej porucził, ßebi wot Sſerbije ẑadacź, ſo by ſa 10 dnjow ßwoje wójſko ſ Albańſkeje wróczíła. Tak Parižſki „Journal des Débats“ piſche: Njech ßu kajkežkuliž pohnutki awſtriſkeho ſakrocźenja, w tym móże ßo jenoż woſpjetowanje awſtriſkeho roskaſowanja wo Sſerbiji widźecź. Tajke poſtupowanje njemóże Europa ſa dobre ſpóſnacź a njemóże dowolicź, ſo ßebi jena wulkomóz prawo bjerje, bjes prjedawſcheho rosrěcźenja ſ druhimi Sſerbiji ſ naßylnej exekuziju hroſycź. „Echo de Paris“ měni: S tutym ſadźerẑenjom Awſtriſka niz jenoż Sſerbiju wumozuje, ale ſkſchiwdźi te tſi wulkomozy Jendźelſku, Franzowſku a Ruſku, kotrež maja w Albańſkej runje telko prawa, kaž trojoſwjaſk. Wo tymle njeſmužitym hroẑenju, ſ kotrymž je Awſtriſka po tym rubjeżny nawal Albańſkich pſchihotowawa, pſchecźiwo Sſerbiji wuſtupika, njetrjeba ßo ẑaneho ßłowcźka ſhubicź. Awſtriſki ſyſtem je ßo hižo ſe ßwědomnjom ludow ſaßudźił, tola ſkſchiwdźenje, ſ kotrymž je awſtriſke knježerſtwo tſi wulkomozy ſraniło, njeßmě ßo ſcźerpnje lubicź dacź.

Awſtriſka albańſkich rubjeżnikow ſ muniziju ſaſtarnje.

Cźornohórſke knježerſtwowe nowiny ßu powjeſcź wocźiſchcźake, ſo je njedźelu 19. oktobra do Barſkeho (Antivariſkeho) pſchiſtawa parna łódź awſtriſkeho Lloyda „Adlerberg“ pſchijěła. Hdyž bě cźornohórſka pomórſka wyſchnoſcź ſhonika, ſo ßo ſ łódźu 400 petrolejowych ßudow, napjelnjenych ſ muniziju ſa Albańſkich wjeſe, wona to cźornohórſkemu knježerſtwu woſjewi. To awſtriſkeho póßłanza na Zetyni napominaſche, ſo by awſtriſkemu konſulej w Barje porucził, ſo by ßo hnydom ſ pſchedſtejerjom tamniſcheje cźornohórſkeje pomórſkeje wyſchnoſcze na łódź podał a ſo był pſchitomny, hacź by wyſchnoſcź pſchepytała, hacź ßo ſ awſtriſkej parnej łódźu woprawdże muniziju ſa Albańſkich wjeſe. Awſtriſki póßłanz ßo ſaprě, po tymle ẑadanju cźyrnohórſkeho knježerſtwa cźinicź. Barſka pomórſka wyſchnoſcź potom ßama łódź pſchehlada, ſpóſna, ſo woprawdże ſpomnjene množſtwo munizije ſa Walonu ßobu wjeſe, a łódźiny kapitan ßo wuſna, ſo temu tak je. Kontraband dwaj awſtriſkaj podoffiźeraj w uniformje pſchewodźiſchtaj. Sańdźenu póndźelu nimo Barſkeho pſchiſtawa druha Lloydowa parna łódź „Albanie“ jědźeſche, kotraž ſa Albańſke brónje wjeſeſche. Hacź runje bě to cźornohórſkej wyſchnoſcźi ſnate, wona dla lubeho měra njeſakrocźi, tola cźornohórſke knježerſtwo, wo tym wědomoſcź mějo, ſo ſ Trieſta k albańſkemu brjohej awſtriſke łódże njepſcheſtawajźy brónje a muniziju woża, je ßo ſkónczńje rosßudźiło, to pſched zyłej Europu na ſjawne pſchinjeſcź, ſo by temu kónz cźiniła, chze-li w Albańſkej měr měcź.

Sſerbiſka pożczonka w Pariſu.

S tſjomi wójnami je ßo Sſerbija ſ pjenjeſami ſwudawała a je nuſowana była, ßebi w Franzowſkej 250 milijonow frankow pożczicź. Jejna pjenjeżna potrjebnoſcź je drje też ſ hłownej pſchicźinu była, ſo ßo njeje chyła ſ Awſtriſkej Albańſkeje dla wadźicź. Franzowſke nowiny ſměrnoſcź Sſerbije wukhwaluja, tola ſ dobom też ßwój hněw na Awſtriſku wutſchaßuja. Nowiny „Goulois“ ßo ßamo boja, ſo ſpěſchna ſwólniwoſcź Sſerbije Awſtriſkeje wólnoſcź powjetſchi. Prjedy hacź je wotmolwjenje ſerbſkeho knježerſtwa doſchło, je Jendźelſka Awſtriſku na to kedźbliwu cźiniła, ſo je ſrjadowanje albańſlich mjeſow naležnoſcź europiſkich wulkomozow, niz pak naležnoſcź jeneje jeniczkeje mozy.

Nowe njepſchecźelnoſcże mjes ſerbſkim a bołharſkim wójſkom

ßu ßo ſańdźeny tydźeń měle. Po poſtajenjach Bukareſtſkeho měra je twjerdźiſniczka Boźidariza na prjedawſchej turkowſko-bołharſkej mjeſy Sſerbiji pſchipadła. Njedźiwajźy teho tam bołharſzy wojazy dale woſtachu a počzachu tam nowe wobtwjerdźenje twaricź. S poßrědniſtwom ruſkeho póßłanzſtwa w Sofiji ſerbſke knježerſtwo bołharſke napominaſche, ſo by bołharſkim wojakam pſchikaſało, ſo bychu tule twjerdźiſniczku wopuſchcźili, kotraž Bołharſkej njeßluſcha, ale Sſerbiji. Też ſerbſke wójſkowe ſarjadniſtwo ßebi njepoßrědnje ẑadaſche, ſo by ßo twjerdźiſniczka wopuſchcźiła. Hdyž pak wutoru jedyn ſerbſki offizěr ſ patrouillu do jejneje bliſkoſcże pſchińdże, bołharſzy wojazy tſělecź počzachu. Po krótkim wojowanju ßo Bołharjo ſ twjerdźiſniczki wuhnachu.

W tym ßamym cźaßu ßu Bołharjo na nękotrych měſtach ſerbſke mjeſy pſchekrocźili. Pola Kralowa ßu ſtražowanſki domik wobßadźili a ßo w nim wobtwjerdźili. Na napominanje, ſo bychu ſerbſki kraj wopuſchcźili, Bołharjo ſ tſělenjom do ſerbſkich wojakow wotmolwichu. Też pola Dojrana ßu Bołharjo na ſerbſki kraj pſcheſchli, a w Goverdamiku bołharſzy wojazy ſerbſki ſtražowanſki domik wobßadźichu.

Turkowſka njewotbróni.

Powjeſcź, ſo Turkowſka ßwoje wójſko demobiliſuje, njeje wěrna. Jedyn turkowſki miniſter je w rosrěcźenju ſ dopiſowarjom „Kölniſkich nowin“ wo turkowſko-grichiſkich poměrach rjekł: Wulka Bołharſka, wulka Sſerbija a wulka Rumunſka njebychu dalſchemu wobſtaczu Turkowſkeje ſtraſchne byłe. Tola njeßměmy dopuſchcźicź, ſo by ßo wulka Grichiſka wutworika, dokelž by ta njepſchеſtawajźy zylinoſcźi Turkowſkeje ſe ſtrachom hroſyła. Teho dla naſchi generalojo radźa, ſo ßo njeby wójſko ruczże demobiliſowało. — Tón ßamy dopiſowaŕ je ſ najlěpſcheho žórła ſhonił, ſo ßo nětkole jenoż wojazy puſchcźeja, kotſiž ßu ßo we wójnje k wojeŕſkej ßłužbje njekhmani ſcźinili. Muži̇twa, k anatolſkim armeekorpſam ßłuſchaze, ßo do Anatolſkeje wróczo ſcźelu, tola w brónjach woſtawaju, ſo móhli ßo, jeli ſo by trjeba było, do Europy wróczicź a Armenſkich na wuſdże dżerżecź, kotrychž ſaměram a ſměrniwoſcźi Turkojo wěricź njeßmědźa.

Ruſki miniſter ſwonkownych naležnoſcźow Ssaſonow ſa bjeſwumjenite ſhromadne poſtupjenje Franzowſkeje a Ruſkeje.

Parižſki dopiſowaŕ ruſkich nowin „Nowoje Wrjemja“ je ßobotu ſ ruſkim miniſtrom ſwonkownych naležnoſcźow, Ssaſonowom, hdyž tón w Pariſu pſchebywaſche, rosrěcźenje měł. „Politiſke podnjebjo“, Ssaſonow rjekny, „njeje hiſchcże dołho tak wujaßnjene, ſo mohło ßo rjez, ſo je ſtrach nimo, njedźiwajźy teho mamy nadźiju, ſo ẑanych woßebitych ſapleczenjow njenaſtanje. Hłowna wěz je po mojim pſcheßwědczenju, ſo Frnzowſka bjes komdźenja ſa nami ßłěduje, njech kajkežkuliž ſapleczenja naſtanu.“

Po miniſtrowych ßłowach po ſdaczu Rnſka wěſta njeje, ſo by Franzowſka hnydom k wójnje hotowa była, hdy by Ruſka wójnu ſa nuſnu měła. Te ßame nowiny piſaju, ſo ßu franzowſzy pjenjeżnizy ruſkemu knježerſtwu pożczonku wo pjecź ſtow milijonow frankow k twarej żeleſnizow poſkicźili. Tele żeleſnizy Ruſka po ẑadanju franzowſkeho generalneho ſtaba k pospěſchenju mobiliſazije ßwojeho wójſka twari. S teho je ſwólniwoſcź Franzowſow ſrosumicź, twar ruſkich żeleſnizow ſe ßwojimi pjenjeſami podpjeracź.

Żeleſniſke konzeßije w Armenſkej.

Turkowſka je Ruſkej ßamej prawo dała, w Armenſkej, ſ kotrejż Ruſka mjeſuje, żeleſnizy twaricź. Jeli ſo Ruſka do wěſteho cźaßa njeby tele żeleſnizy natwarika, měła wona prawo, twar ſ pſchihłoßowanjom Turkowſkeje jenej druhej mozy pſchepodacź. Konzeßija k twarjenju żeleſnizow w Anatolſkej, kotrež bě Ruſka w lěcże 1900 doſtała, je wona ſ pſchihłoßowanjom Turkowſkeje Franzowſkej wotſtupika.

Njeporadżena revoluzija w Portugalſkej.

Monarchiſka ſtrona w Portugalſkej je ſ nowa ſpytała portugalſku republiku powalicź. Też tón krócź je republikanſke knježerſtwo monarchiſtiſki ſběżk potlóczíło. Sběżkarjo běchu nękotrych offizěrow a polizajſkich ſaſtojnikow ſa ſtatny pſchewrót dobyli. Jako poliziſtojo pſchedraſczeni ſpytachu ßo woni w Liſſabonje knježerſtwowych twarjenjow, polizajſtwa a jaſtwa ſmozowacź. Mjes wojakami, kotſiž knježerſtwu ßwěrni woſtachu, a ſběżkarjemi k wojowanju dońdże, pſchi kotrymž tuczi podležachu. Wojazy zyłu nóz po měſchczańſkich drohach cźahachu. Nękotre woßoby ßu ßo ſranike a ßo ſajake, mjes nimi też milijardar Caravalho Manteiro. Kaž ßo ſda, je ſběżk na njedoßahaze waſchnje pſchihotowany był.

Po druhich powjeſczach ßu ſběżkarjo dwaj żeleſniſkaj moſtaj do powětra tſělili. Wjele telegrafiſkich grotow je ßo rosrěſło. W Eſtorielu ßu wſchelakich ludźi ſajeli, kotſiž ßu ſpytali, ßo to tamniſcheje wojeŕſkeje ſchule dobycź, najſkerje, ſo bychu ßo tam ſ brónjemi ſa-

ſtarali. Wojerſzy ſtražnizy pak tſelachu, na czoż ſbežkarjo roscžekachu.

Revoluzija w Mexiko.

Mexikanſke knježerſtwowe wójſko njeje hiſchcże revoluziju potkoczilo. Sbežkarjo maja hiſchcże wjetſchi kruch kraja w ßwojej mozy. Jich general Villa w Terreonej je 43 Němzow, 40 Franzowſow, 12 Jendželczanow a někotrych Schpaniſkich ſajak a jich jako ſaſtajenzow pſcheczíwo knježerſtwu wužije. Villa je hroſyk, ſo tychle wukrajanow ſetſélacz da, jeli ſo bychu knježerſtwowi wojazy ſpytali, ßo Terrerona ſaßo ſmozowacz.

Sjewjenje.

(Skónczenje.)

Starz ſe ßwojej dżowku we ſtwi w tſeczim poſkhodże bydleſche. Hdyż bě doktor ſaſtupił, pytny, ſo je we wobydlenju ſymo, ſo ani na wohniſchczu niczo k tepjenju, a na blidże ani ſbytka něczeho k jědži njeje.

W jenym kożu ſtarz leżeſche, ſ rukomaj ßebi hłowu pſchikrywajo; na druhim pak ßedżeſche żona ſe ſcheſczélětnym hólczkom na rukomaj. Běſche wuſtarana, tola to bě hiſchcże widżecz, ſo bě něhdy woßebna a rjana była.

Do wocži bě dżěczo jara ſczerwjenjene, jeho ſchija bě ſaczekka, dychaſche czežko, a kaſchel bě ſchczowkazy. Dyß a dyß ßo dych zyle haczeſche, a potom dżěczo ſaßo k ſadwělowazej maczeri ruczży wupſcheſtrjewaſche, abo zybaſche wot ßwojeje wotnoſcheneje draſczicżki. Widżecz běſche, ſo ſ nim na kónz dżěſche.

Hdyż bě lěkaŕ ſe ßwojim pomoznikom do iſtwy ſaſtupił, żona ſ radoſczu ſakſchikny, ſtarz pak poſkoczi, ßo na kożo ßydże a ſ dżiwazymaj ßo wocżomaj na pſchikhadżazeju hladaſche.

„Nano! Dobroczíwy Bożo! Jankej dudże pomhane!“ żona rjekny. Ale ſa wokomik na to bu ſaßo ſtyſkniwa. „Proſchu jara, je operazija na kóżde waſchnje nuſna? Pſchetoż . .“

„Kata“, ſtarz rjekny, „to tola ßama wěſch, ty dże ßy ßebi operaziju żadała . . . . . Ty tola widżiſch, kak ßo ſ Jankom ma . .“

„Dha chżu ja pódla bycz. Ja dyrbu pódla bycz. Ja budu jeho dżeržecz!“ macz ſ wulkej wutrobitoſczu rjekny, kajkuż ſadwělowanje da.

„Dowolcże“, doktor jeje rěcz pſchetorże, kiż bě ßwojeho ſwucżeneho měra ſaßo nabył, kotryż khorym a jich wobdawazym woßobam ſ tak dobyczerſkej mozu nadychnycz wjedżeſche.

„Hacz je operazija trěbna a kajka, to hakle wupósnajemy. Mjes tym pak budżcże tak dobra a wobſtarajcże nam horncżk hermancżikowho (kamilkowho) ſela.“

„Ja ani horzeje wody ani hermancżiki nimam . . “, żona ſcheptaſche.

„Duż ßo na domownika wobroczcże, wón tu wěz wobſtara; ja pak ſa tón czaß hólczka pſchehladam.“

„Njeje to jara ſlě ſ nim, knjes doktor?“

„Maczeri ſawěſcże, ale lěkarjej niz. Dopominam waß na hermancżikowe ſelo.“

Żona położi khoreho hólczka wobhladniwje na kożo a wuběża ſe iſtwy; hnydom hojerſki pomoznik wulki kaſchczik wotewri, kotryż bě ßobu pſchinjeßł, a pocża ſ njeho inſtrumenty, ſawobalki a bleſchu wody bracz.

„Knježe“, doktor k ſtarzej rjekny, „operazija je na kóżde waſchnje nuſna a ju hnydom wuwjedżemoj.“

„Njechacże na moju dżowku czakacz?“

„Njewidżu, ſo by namaj pſchi operaziji jeje pſchitomnoſcz ſchto pomhała.“

Hojerſki pomoznik ſaßwècżi woßebitu lampu ſ pſchiprawu k wróczenju a k łamanju ßwětła (reflektor), wupſcheſtrje na blido wjazy krócz hromadże ſeſhibowanu poßleſchczowu płachtu, położi na nju ſahwk a na tutón kedżbliwje to dżěczo, kotreż lědma dychaſche.

Hdyż to ſtarz widżeſche, ßo na ßwoje hubjene kożo wjerhny a hikajo ßebi hłowu ſe ßwojim pſchewobłekom wobwi.

Sa tón czaß bě jeho dżowka dele k domownikej běżała; bojaſnje jeho proſcheſche, hacz jej njeby mohł horncżk hermancżikoweho ſela pożczicz, a ßlubi jemu, ſo ßo, hdyż jeje ßyn wotkhorje, wona hnydom do dżěła da a wſchitkón dołh ſapłaczi, woßebje pak to ſchtoż je jemu dołżna.

Ale kak jara dżiwaſche ßo żona, hdyż ßebi domownik pſched njej czapku ſcżeże, ju pſchiſtojnje proſcheſche, ßo ßydnycz a wobkruczeſche, ſo jej wſchitko darmo ſczini, dokelż je knjes doktor prajił, ſo budże jeje dołh pola pſchekupza a ſaſtate podrożniſke pjenjesy hižo naſajtra ſapłaczicz.

Takle powjedajo domownik hiża do jendżelſkich khachli ſatepi a wodu na krop ſwari, prjedy hacz bě jeho żona hiſchcże hermancżikoweho ſela ſ haptyki pſchinjeßła.

Lědma bě wboha macz horncżk horzeho hermancżikoweho ſela doſtała, ſ nim horje khwataſche. Wutroba jej ſaſta, hdyż ßebi myßleſche, ſo ma najczežſche pruhowanje hiſchcże runje nětkole wobſtacz. Na operaziju wſchak bě ßo hižo pſchihotowała, ale w rosßudnym wokomiku czujeſche, ſo ju wutrobitoſcz wopuſchcża. Schto mějeſche nětko czinicz, hdy by lěkaŕ prajił, ſo ßo operazija na żane waſchnje wobeńcz njehodźi? Pſched jeje wocżomaj jeje dżěczo ſarěſaju . . Ow Bożo!

Żona każ ſproſtnjena na prohu ſtejo woſta a ſe ſtyſkniwym hladanjom iſtwu wobjimaſche.

Hojerſki pomoznik ßebi tuży myjeſche, doktor ßebi pſchi wótrym ßwětle lampy něſchto wobhladowaſche; jeje nan, kiż na kożu ßedżeſche, bjes ſroſymjenja pſched ßebje ßo poßměwaſche. Na druhim kożu leżeſche jeje ßynk Jank. Jeho wobliczo wjazy ſczerwjenjene njebě, ale bě blěde: ſchija bě jemu ſawjaſana; tola wón wjazy tak rosbudżeny njebě, ale ßo ſměrniwiſcho ſadżerżeſche, pſchedże wſchěm pak wjazy tak ßurowje ſpróżnje njedychaſche, każ pſched jeje woteńdżenjom.

„Dalſcheje operazije wjazy trjeba njeje“, doktor rjekny, „maly ſarěſk je hižo ſczinjeny, a ßym ßebi bjes maka wěſty, ſo to dżěczo wotkhorje!“

Żona każ pohluſchena pſchipoßłuchowaſche a ßwojimaj wuſchomaj njewěrjeſche.

„Mój pomoznik“, doktor pokraczowaſche, „woſtanje tu pſches nóz a ranu ſ nowa pſchewobali, ale niz wy! Jeli pak ßo ſchto njepſchedwidżane ſtanje, da mi powjeſcz. Jutſje pak ßo wy ſ nanom a ſ dżěſczom do hojerńje pſcheßydlicże; pſchetoż wy wſchitzy trjebacże powolnoſcże a wodychnjenja, teho pak w tymle wobydlenju dozpěcz njemożecże!“

„Na to my pjenjesy nimamy!“ żona ſtrachoczíwje ſcheptaſche, ſ czicha k dżěſczu ßo bliżo.

„Wy je ſmějecże a wſchitko ßami ſapłaczicże, ſe ßamßnych pjenjes, kotreż ſcże ßebi ßama ſaßkużika, tak derje wy, każ waſch nan.“

Hdyż bě doktor to doprajił, woblecże ßo ſwjerſchnik, ſtaji ßebi czapku a ßo khwatnje ſe iſtwy ßuny. Ale na ſkhodże jeho něchtó ſadżerża. To bě ſtarz. Wón pſched lěkarjom na kolenje padnywſchi jemu ruku wokoſchi.

IV.

Doktor Cżenſki, ſkoro wjeßekeje myßle, ßo domoj naſtaji. Sa lědma hodżinu běchu jeho wjazore zyle wurjadne podawki podeſchle, ſ kotrychż bě wón — każ daloko wón ßam ßudżicz ßmědżeſche — niz-li tež jako dobyczeŕ, dha tola ſ najmjeńſcha bjes wohańbjenja wuſchoł.

Bě-li tež podawk na koproryczinje jenoż ſmylenje ſmyßłow byko, dha tola lěkarjej nihdy ſkludnjenje hroſyko njeje; pſchetoż niz jenoż njebě ani wokomik ßebjewědomja a roſoma ſhubił, ale nawopak bě ßo hacz na najwyſchſchi ſkhodżeńk moraliſkeho wuwiwanja poſběhnył a to tola ſawěſcże njeje ſnamjo ſkludnjenja.

Bě-li pak tež Khryſtußowe wotßalenje ſ wobraſa „ſnamjo“ byko, dha lěkarjej tola tež w tym padże niczo njehrożeſche; pſchetoż wón dże bě Sbóżnikowu kaſnju dopjelnił, dobre czíniwſchi tym, kotſiż běchu jemu kſchiwdu czinili. Njedżiwajo teho, ſo lěkaŕ takle prawje ßudżeſche a myßleſche, wón tola, czim bliże k ßwojemu wobydlenju pſchikhadżeſche, czim wjetſchi njemér ſaczuwaſche.

Bě-li pak ßo Khryſtußowa poſtawa ſ koproryczíny ſhubika, woprawdże ſhubika, ſchto potom? Tuta ſpodżiwna koproryczina dyrbi ßo potom pſched żonu ſkhowacz, kiż mějeſche ju ſa jenu ſe ßwojich najdrohotniſchich wopomnjeńkow, dyrbi ßo pſched Jakubkom ſthowacz, kotryż wſchědnje pſched wobraſom Sbóżnika ßo rano a wjeczor modleſche. W tym pak by Khryſtuß niz jenoż jemu ßamemu, ale tež tymaj ſhubjeny był, kotrejuż wón najbóle lubowaſche.

Lěkaŕ durje ßwojeho bydka wotewri, woſtaji pſchewoblek a czapku ßłużobnikej, a zyku ßwoju ſmużitoſcz ſebrawſchi ſ rosßudżenymi krocżelemi do ßwojeje dżěłańſkeje iſtwy ſaſtupi. W tym wokomiku bě jemu, jako by něczemu do rukow ſchoł, ſchtoż je hórſche hacz ßmjercz ßama, jako by to ſchło wo ſbóżnoſcz a ſahubjenje. Pſchetoż njeby — njedżiwajo wſchěch filoſofiſkich wuwjedowanjow a ſyſtemow — człowjek, ſ kotrehoż domu je ßo Khryſtußowy wobraz na njeßkyſchane waſchnje ſhubił, ßnadź „ſatamany“ był?

Doktor pſchiſtupi k blidu, wottorże ſ dyrkotazej ruku papjeru

ſ wobraſa a na njón pohladny . . . Na ſkale, ſ kwětkami wobroſczenej, Khryſtuß ßedźeſche a na cźeſtneho prějerja Boha ſ mudrymaj, ale ſrudnymaj woczomaj hladaſche, w kotrymajž ßo potajnoſcźe njeßwěrnoſcźe ßwětlachu.

Potajkim tu w ó n ſaßo je, hlada ſaßo dele, njeſdaluje ßo potajkim jeho domu a njepſcheſtanje bohacze žohnowacź jeho dźěło, jeho dobru žonu a njewinowatu hłojczku jeho dźěſcźa.

W tejle žohnowanej hodźinje bu doktor Czenſki ſaßo wěriwy ſchejſcźijan.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Zyrkwinſke dawki.) W lěcze 1915 w Sakſkej nowy ſakoń wo zyrkwinſkich dawkach do mozy ſtupi. Po nowym ſakonju ßo k lětu ſa Budyſku tachantyku woßadu zyrkwinſke pſchedſtejicźeſtwo wuſwoli. Wſchě te ſtatoki ſ evangelſkimi wobßedźerjemi, kotrež pod tachantſkej zyrkwinſkej wyſchnoſcźu ſtejachu, ßo po nowym ſakonju Michalſkej woßadźe pſchipokaſaju. Hacź dotal ßu wobßedźerjo tychle ſtatokow jenož dawk po hłowje Michalſkej zyrkwi płacźili, tachantſtwu pak ſ zyła niczo. Tele tunje cźaßy budźa nětko bórſy nimo. Wot lěta 1915 ßo jim runje tak wulke zyrkwinſke dawki Michalſkeje woßady napokoża, kajkež dyrbja druſy woßadnizy płacźicź.

— (Nahła ßmjercź.) Njedźelu wjeczor bě ßo 51lětny ſchewſki miſchtr Jan Auguſt Fähla ſtrowy a cźerſtwy ſ domu wotßalił. Hdyž wón wjeczor 1/2 11 hodźin domoj dźěſche, jeho na krónprynzowſkim moſcźe Boża ruczka ſaja. Ludźo, kotſiž po moſcźe pſchińdźechu, jeho ſběhnychu a ſ drózku domoj dowjeſechu. Tam je wón naſajtra rano wumrjeł.

Schtyri dny poſdźiſcho je Fählowy ßußod, pjekarſki miſchtr Richard Hardraht teho runja ſ Bożej ruczku ßo ſajawſchi 59 lět ſtary wumrjeł. Wón hižo dlěſchi cźaß na wutrobinu khoroſcź cźerpjeſche. Hardrahtez dom bě ſa jeho ſtarſcheju pſchezo ßerbſki był; teho dla bě Hardraht derje ßerbſki nawuknył a w ßwojim domje wjele ßerbſki rěcźeſche. Jeho ſtarſchej, kotrajž běſchtaj njeſamożitaj něhdy do Budyſchina pſchiſchłoj, ſtaj tu ſ pilnoſcźu a ſłutniwoſcźu wjetſche ſamożenje nahromadźikoj. Jeju ßyn bě zyle po pſchikładze ßwojeju ſtarſcheju żiwy a je dóſtate ſamożenje hiſchcze pſchiſporił. Wón bě niz jenož wuſtojny pjekař, ale też roshładniwy ratař, a ßo woßebje na mlokarſtwo wuſtejeſche. Se ßwojeho ſamożenja je wón nětkoremužkuli wupomhał, druhdy pak je też njedźak widźał.

— (Se ßmólnizu ßo wopalił.) Hdyž bě ſańdźenu ßobotu ßmólnizowy cźah na żitne wiki doczahnył, hdźež ßo palaze ßmólnizowe kuſchki na hromadu mjetachu, nětkoſi hólzy ſ daloka ßwój ßmólnizowy kuſchk na hromadu funknychu. Jedyn muż ßo ſ tajkim kuſchkom we wobliczu ſtraſchnje wopali.

— (Konkurs.) Nad ſamożenjom ſahrodnika E. H. Vietze w Budyſchinje je ßo konkurs wotewrił.

— **Nowa dźiwadłowa knižka.** We wudawarni Kuleczanſkich nowin. Żortna hra w 1 jednanju. Napiſał J. N. Horjanſki. S pſchidawkom. — Budyſchin 1913. — 16 ſtr. Płacźi 30 np. Jako 7. cźiſło Ssmolerjoweje dźiwadłoweje ſběrki wuńdźe nowa żortna hra, kiž budźe naſchim towarſtwam ſawěſcźe nětkotru wjeßołu hodźinku pſchihotowacź. Horjanſke ludowe żiwjenje derje ſnaje a ma dobru żortnu żiłu. Teho dla ßo też jeho hry ſtajnje lubja. W tutej knižzy ſtaj też dwaj żortnej ſpěwaj woſjewjenej: 1. Hońtwa ſa żonu. Żortny wuſtup ſa jenu woßobu. Pěßnił Jan Sulk we Wulkich Sdźarach. 2. Koſejowy ſpěw. Żortny wuſtup ſa jenu woßobu. M. Nawuka a J. Zyž-Stróż. Wſchitkim ſpěwam ßu melodije pſchidate. Poruczujemy nowinku najnaležniſcho naſchim towarſtwam.

„Łužica“ cíſło 10. Wobſah: Karl Havlíček-Borowski. † Mikławš Andricki. (Z wobrazom.) — Wjeřch Jozef Poniatowski. R. (Z wobrazom.) — Khrystusowe čerpjenje. Struchłohra w 12 jednanjach. Po wšelakich passionskich tekstach za serbske dźiwadło připrawił J. N. Horjanski. (Pokračowanje.) — Njebjelčicy-Pančicy. Reminiscency. Napisał Spectator. — Serbski rozhlad. — Naše towarſtwa. — Serbske pismowſtwo. — Druzy wo nas.

S Hrubjelczíz. Schula ßwinjazych miſchtrow tudomneho tachantſkeho kubła je na internationalnej twarſkej wuſtajenzy ßlěbornu medaillu města Lipſka doſtała.

S Delnjeje Hórki. K wopomnjenju na bitwu ludow pola Lipſka ßu w dworje kublerja Hermanna Ssykory wopomnjeńſku lipu ßadźili. Jednora ßwjatoczność ßo ſ piſkanjom ſapocza a ſkónczi.

S Budeſtez. Sſerbſke towarſtwo „Lubin“ ſměje pſchichodny pjatk wjeczor, jako na reformatiſkim ßwjedźenju, 1/2 7 hodźin ßwoje měßacźne poßedźene. Wſchitke ßobuſtawy ßo naležnje a pſchecźelnje wo wopyt proſcha. Pſchindźcźe pſchitzy! Hoſcźo, kiž ßerbſku rěcź a narodnoſcź lubuja, ßu nam wutrobnje witani. Pſchednoſchk je pſchilubjeny. Tak na wjeßełe ſaßowohladanje!

S Tuczíz. Leżomnoſcź P. H. Bertholda w Tucźizach, 2 hektaraj 10,2 ara wobßahaza a na 20,430 hriwnow takſérowana, ma ßo 19. dezembra dopołdnja w 9 hodźinach na Budyſkim ßudniſtwje na dyrbjeńſke waſchnje na pſcheßadźowanje pſchedawacź. Domſke je ſa korczmarſtwo pſchiprawjene.

S Bukez. Njedźelu 19. oktobra popołdnju je ßo woßadny dom poßwjecził. W jeho ſali, w kotrejž bě ßo nahładna ßyła mużſtich a żońſkich ſeſchła, ßo ßwjatoczność ſ powſchitkownym ſpěwom a deklamaziju wotewri. Knjes farař Mjerwa mějeſche krótku hłuboki ſacźiſchcź cźinjazu rěcź a, hdyž bě ßo ſchtyrihłoßny ſpěw ſaſpěwał, ßo hiſchcze ras ßłowa jimaſche, ſo by wo hódnoſcźi zyrkwinſkeje ſhromadnoſcźe rěczał. K wudebjenju ſale bě jedyn pſcheczel wulki wobraz: „Prědowanje pſchi morju“ darił.

S Bukez. Cźeżke njeſbože je ßo wutoru wjeczor we woßmich hodźinach na dróſy mjes Błóżanami a Bukezami ſtało. Jedyn kołojeſdny, kotryž na ſtronu k Bukezam jědźeſche, po cźmje jeneho muża, tudomneho hoſcźenzarja Schwerdtnera, pſchejědźe. Muż padnywſchi bjes wědomnja leżo woſta. Mjes tym ſo ßo kołojeſdny do Błózan po pomoz wrócźi, jedyn automobil po dróſy pſchijědźe, kotryž na ſemi leżazemu mużej pſches wutrobno ſjědźe a jeho tak cźeżko ſrani, ſo je pſchejědźeny ßrjedu wumrjeł.

S Wujeżka pola Wósberka. W nozy 17. oktobra ßu tudomnému kublerjej Wicźaſej paduſchi ſe ſapalenym ſchwablom pczoły w tſjoch kołczach morili a měd kradnyli.

S Ketliz. Ssobotu w nozy ßu tu Marji Kirchnerez, kotraž w domje ſahrodnika Weſera bydli, 300 hriwnow kradnyli. Poß bě w nozy nětkotre krócź ſaſchczowkał, tola nichtó njebě na to kedźbował. W prěnim poſthodźe bydlazych ludźi bě paduch na to waſchnje ſawrjeł, ſo bě ſ kluczom, kotryž tczeſche, durje ſamknył a klucz potom na kubju położił.

S Niſkeje. Tſincczelětny ßyn garbarja Könitzera je ßo ſatſělił. Hólz, kotryž drje je ßwojemu nanej husto mjerſanje naczinił, bě jemu wjetſchu ſummu pjenjes a revolwer kradnył a ßo pſched nětkotrymi dnjemi ſhubił. Nan na to póſtſku khartu doſta, ſ kotrejž ßo jemu woſjewi, ſo ßwojeho ßyna na jenym měſtnje pſchi Jeńkeczanſkej dróſy morweho nadeńdźe. Tam pak njeporadźeneho hólza njenamakachu, ale doma w ſtarſchiſkim wobydlenju, hdźež bě ßo w jenej komorje ſatſělił.

S Kulowa. W bliżſchim cźaßu Kulow elektriſke wobßwětlenje doſtanje. Wuhlowa jama „Clara 3“ w Cźißowje ßo ſ wuhlowej jamu, kotraž ßo pola Kobliz wotkryje, ſjednocźi, a poßledniſcha budźe elektriſku móz podawacź. Elektriſke groty ßo něhdźe 4—5 hodźin daloko pocźahnu a ßo pſches leżomnoſcze Dubrjenka, Kulowa, Brěžkow, Mużakow a Kobliz wjedu.

S Wulkeho Dażina. Hdyž ßo tu wutoru ſcźežory ſa elektrowód ſtojachu, jedyn ſcźežor na pomozneho monteura Wintericha padźe a jemu ſcźehno jeneje nohi roſraſy.

— Kontrolſke ſhromadźiſny ſměja ßo we Wojerowſkim wokrjeżu 3. novembra dopołdnja w 8 hodźin w Delnim Wujěſdźe ſa Bjerwałd, Tranje, Lěſku, Lipiny, Łuczo, Manjow, Rudu, Ssepſchezy a Wujěſd; w Łaſu póndźelu 3. novembra dopołdnja 1/2 11 hodźin w Scholczíz hoſcźenzu ſa Tſi Żony, Drěwz, Bjedrichezy, Hermanezy, Kobliży, Skyczin, Łaß, Mortkow, Nydu pola Łaſa, Radſku ſ Kołpinom a kubłom Kißylkom, Schczeńzu ſ Kołbizami, Wyßoku, Běły Khołmz ſ Tyhelkom; we Wojerezach (wßy) póndźelu 3. novembra popołdnju w 3 hodźinach pſchi tſělešni ſa: Hory, Brětnju, Kinajcht, Lubuſch, Michałki, Narcź, Wulku Nydu, Nowu Łuku, Czorny Khołmz ſ Nowym Khołmzom, Zidźino, Ptaczezy, Wulki a Mały Cźiſk; w Kulowje wutoru 4. novembra dopołdnja w 8 hodźinach w Braunerez hoſcźenzu ſa: Brěžki, Bukojnu, Němzy, Hóſk, Kulowz, Kocźinu, Mucźow, Nowu Wjeß kłóſchtr. podźěła, Rachlow, Ssalow, Wulke Sdźary, Ssulſchezy, Spale, Stróżu a Kulow; w Cźißowje wutoru 4. novembra dopołdnja w 11 hodźinach ſa Dubrjenk, Lubhoſcź a Cźißowu; w Njedźichowje wutoru 4. novembra popołdnju 1/4 3 hodźin ſa Njedźichowſka Wětrnizu; w Burkersdorfje ßrjedu 5. novembra dopołdnja 1/2 10 hodźin; w Ruhlandźe ßrjedu 5. novembra

popołdnju 1/2 3 hodźin; w Hósni schtwórtk 6. novembra dopołdnja 3/4 11 hodźin; w Blunju schtwórtk 6. novembra dopołd. 3/4 12 hodźin w Säuberlichez hosćenzu sa Bluń, Lejno, Parzow, Bjesdoły a Sabrod; w Bórkomorje pjatk 7. novembra dopołdnja w 9 hodźinach w Erdmannez hosćenzu sa Bórk, Bórkamor, Nowu Wjeß kral. podź., Nowe Město s Daschkami a hajnkownju w Kižylku, Roholń, Schiboj, Sprejizy, Čornym Luh a Drětwju; we Wojerezach (město) pjatk 7. novembra popołdnju w 3 hodźinach sa mužstwa s Wojerez a Makeje Nydeje. Pschińć maju létniki 1906—1913.

S Noweje Wßy pola Krjebje. Dwaj dundakaj staj ßo tele dny na běłym dnju do jeneho tudomneho doma dobyłoj. Wokno rosbiwschi staj nuts saléšłoj a zyrobu, drastu a něhdźe 10 hriwnow pjenjes kradnyłoj. Něschto kradnjeneje drasty staj hnydom wo wßy pschedałoj. Wachtmischtrej Merkelej je ßo poradźiło, hischće tón ßamy dźeń jeneho s paduchow w Rychwałdźe sajecź.

S Běłeje Wody. Ssnadneje pschičiny dla je ßo tu města Richterowa se ßwojim schěsćměßacznym dźěsćom w jenej jamowej łuži tepiła. Ssrjedu rano wobej we wodźe morwej namakachu. Macź bě dźěćo s powjasom k ßebi swjasała. Žona je na čuwy khora była. S pschičinu ßamomordarstwa ßu pjecża skschiwdźaze ßłowa jeneje ßußodźiny byłe, kotraž bě na nju nawokała, so je „njehańbiciwa žónska".

— (Podawisna w Mužakowskich stronach.) W jenej ßerbskej wßy pola Mužakowa je ßo žortniwy podawk zofał. Tam bě jena burowka ßwojej dźowzy muža wubrała. Tola holzy ßo drusy pacholjo lěpie lubjachu, a teho dla nochzyschе wo nawoženju wjele ßłyschecź. Macź pak bě kruta a do dźowki tak dołho réčeschе, hacź ßo ta s wubranym nawoženju ßlubi. Bliščshe dny dyrbjeschе s nawoženju na hermank do blískeho města dojěcź. Wo tym shoniwschi, ßo holzyni prjedawschi cześćowarjo roshorichu, woßebje bě jenemu pachołej, kotryž w tym ßamym domje bydleschе, cźeźko wokoło wutroby. Wón nochzyschе tajnje lubowanej ßamej s nawoženju do města jěcź dacź. Hdyž bě ßo wós k wotjěsdźenju pschihotował, salubowany pachoł shładowaschе, hacź njeby sa njeho na wosu městno prósdne było. Tola wscho bě wobßadźene. Duž jemu myßl pschipadny, ßebi pola ßußoda wós požcźicź. Tón wón pó cźmje k wosej lubowaneje holzy pschipowěßny. Dokelž nawoženja mało ßłyschi, wón niczo wo pschipowěßnjenym wosu njepytny. Tak wjesba zyle bjes sadźěwka dźěschе. Kak bě pachoł sbožowny, so móżeschе blisko lubowaneje ßedźecź. Ale ach, wón ßo se ßwojich ßłódkich sacźuczow nahle wutorhny. Sadnje koło požcźeneho wosa ßo na dobo słama. Duž bě młodźenz nusowany, s wosa słeśćź a, byrnjež jemu wutroba krwawjeschе, ßo domoj schmatacź. Hdyž ranje ßwitaschе, ßo nawoženja mało njedźiwaschе, hdyž ßo pschipowěßnjeneho tsikołateho wosa dohlada. Doma hakle je shonił, kajkeho pschewodźerja je do města sady ßebje měł. Wón jemu to njeje sa sko wsał, haj wón ßnadź wobžaruje, so jemu dźeń ßluba njeje ßwoje městno pschewostajił.

Přiłopk.

* (Hońtwa sa lawami w Lipsku.) Na torhoschcźu psched Frankfurtskimi wrotami bě Barnumski zyrkuß ßwoje pschedstajenja wotměł a póndźelu ßwoje stany wotlamał, so by ßo sa nowym městnom sa ßwoje wumělstwo roshladał. W nozy ßo wosy, mjes kotrymiž běchu też tajke se skludźenymi lawami, wotwjesechu. Do jeneho lawjazeho wosa jedyn wós dróhoweje želesnizy sawadźi. Wós sawrjesłota a ßo rossßypny, a wulke skaki dźěłajo lawy s njeho wuskakachu. Ludźo, kotsiž ßo runje s poßwjećenja bitwoweho pomnika wróćichu, wołajo: „Lawy ßu ßo wudobyłe!" roscźěkachu. Mjes tym běchu s bliskeje polizajskeje straże polizistojo, s browningskimi pistolijemi wobrónjeni, pschiběželi a sa lawami tšelachu. Hacź do 1 hodźiny w nozy bě ßo pjecź s nich satšeliko. Tši lawy běchu na konjej scźěhowazeho zyrkußoweho wosa skočźike a s dobom na nimaj ßedźachu. Konjej ßo splóschischtaj a rubjeżne swěrjata wottschaßyschtaj. Te pak ßo njedachu s tym wottraschicź, ale pschezo s nowa konjej nadpadowachu. Mjes tym bě wjetscha cźrjóda polizistow pschiběžała, kotsiž do lawow tšélejo je wotehnachu. Jedyn druhi law bě na konjo jeneje nimo jědźazeje drožki skočźił, tola pohoncź, kotryž w mhki lawa sa wulkeho pßa wobhładowaschе a do njeho s kschudom pjerjeschе, jeho wotehna.

Też wohnjowa wobora bě pschikhwataka, so by ßo pschi hońtwje sa dźiwimi swěrjatami wobdźělika. Wona dróhi, po kotrychž lawy hanjachu, wobstupi. Wokoło 2 hodźin w nozy běchu jenož hischće tši lawy we ßwobodźe, kotrychž po skludźerjowej próstwje po móżnosći žiwe popadnycź spytachu. Duž ßo na direktora zoologiskeje sahrody, Gebbinga, wobroćichu, kotryž hnydom se schěsćź wuwućenymi mužemi a trěbnymi kojadłami pschińdźe. S poßlednich tsjoch lawow bě jebyn, hobiske mužske swěrjo, na dwórnischczu wukhow namakał. W dalokosczi 40 metrow běchu policistojo lawa w polkole wobstupili. Hdyž ßo ludźo s zoologiskeje sahrody lawej s druheho boka bliżachu, ßo tón najprjódzy do nich da. Spósnawschi pak, so ßo ludźo s městna njehibnu, spyta wón s boka cźeknycź a pschi tym do wohnja policistow pschińdźe. Se 165 kulkami sranjeny wón na semju padźe. Druhi hischcze ßwobodny law bě mjes tym do jeneho wukładneho wokna na Blücherskej dróży skočźił a wot tam do hosćenza „Blüchera" cźeknył. Tam wón psches wulke kulojte wokno pschesskočźi a po skhodźe horje cźerjeschе. Jedyn hósćź, jedyn Franzowsa, kotryž w hosćenzu spascheе, pschi durjach ßylnje drapacź saßłyscha. Stanywschi wón pol spizy durje powočźini. Najprjedy wón mènjeschе, so jene cźelo psched durjemi steji, tola lawa spósnawschi wón rucze durje sapraßny. Też jena knjeni, kotraž runje ßwoje cźrije psched durje staji, ßo ßmjercź wustróża, hdyž lawa wuhlada. Sso dołho prózowawschi policistoju swěrjo tak do cźěßna sahnachu, so na jedyn nusnik pod tšěchu cźeknу, s wotkal jo ludźo s zoologiskeje sahrody žiwe do klětki sahnachu. Poßledni law bě do dwora jeneje khěże Blücherskeje dróhi cźeknył a pod jenu karu saléšt. Ludźo s zoologiskeje sahrody też jeho s paßlemi popadźechu a do klětki sawrjechu. Powadnjenej rubjeżnej swěrjeczi ßo hnydom s jenym zyrkußowym wosom k želesnizy dowjesechtej. Satšélene schěsćź lawy ßu něhdźe 25,000 hacź 30,000 hriwnow hódne.

* (Zyrkwina wěża ßo wotpaliła.) Jena s najrjeńschich zyrkwjow Schlesyskeje, ßławna zyrkej něhduscheho zisterziskeho klóschtra w Greissawje pola Landeshuta, bě ßrjedu we wohnjowym strasche. Zyrkej ma na prědknym boku dwě wulkej wěži. Na poknóznej wěži, w kotrejž wulki Emanuelski swón wißa, klampnarjo a tšechi-kryjerjo dźěłachu. Pschi tym ßu ßo pjecża jene letowanske khachle powalile, s cźimž je woheń nastał. We wěžinych hrjadach woheń wjele zyroby namaka a ßo rucże rosscheri. Poskočźany jandźel, kotryž wěžu krónuje, na zyrkwinu tšěchu padźe a ju pscherasy. S létazym wohnjom ßo někotre khěże blisko zyrkwje sapalichu. Wokoło 8 hodźin wjeczor ßo parnym ßykawam poradźi, woheń na wěži salecź.

* Roshorjazy podawk pschi jenym pohrjebje jeneho dźěsćza je ßo w Heidenawje stał. Macź bě dla shubjenja dźěsćza tak rosrudźena, so ßo wona njejabzy do rowa cźißny. Wobžaromna žona ßo s widlischczemi wijesche a móżesche ßo jenož s wulkej prózu s rowa wucźahnycź.

* (Wjecźiwy prozeßowy pschecźiwnik.) S Hamburga pißaju: Na krwawne waschnje je ßo jedyn ßudniski prozeß w klamach friseura Roggi w kastanijowej alleji skóncził. Korczmař Wilka s revolvra do wésteje Fabriziußoweje wospjet tšéli, kotraž bě pschecźiwo njemu ßwědczika. Žona ßo na ruzy srani. Potom korczmař do friseura tšéli, kotryž bě jeho prozeßowy pschecźiwnik był, a jeho cźeźko srani. Skónczńje Wilka revolver k ßebi nawróćźi a ßo s kulku do spanja mori.

* (Hojenje raka s Röntgenowymi pruhami, radiumom a mesothoriumom.) Hacź dotal ßu kožoweho raka s Röntgenowymi pruhami hojili. Wjele lěpschi wuspěch je ßo s radiumom a mesothoriumom dozpił. Někotre wjetsche němske města ßu teho dla radium a mesothorium sa drohi pjenjes kupiłe.

* (Srudny woßud mandźelskeju.) W Barlinje bě ßo 45létny piwarz Weiermüller se sersawym hosdźom do ruki kłół. S tym ßo jemu krej sajědojczi, a wón bórsy na to wumrje. Hdyž bě jeho 10 lět młódscha mandźelska pschi morwym ßedźała, ßo wona rossßudźi, se ßwojim mužom do ßmjercze hicź. Wona w kuchini płunowy honacź wocźini a ßo s płunom sajědojczi. Hdyž domownikowa žona do wobydlenja pschińdźe, wona dwě cźěle namaka.

* (Spalenje Zeppelinskeje powětroweje łódźe „L. 2.") Nowa namórska powětrowa łódź „L. 2", kotraž bě ßo psched něhdźe schtyrjomi njedźelemi s Friedrichshafena do Johannisthala pschiwjeska, so by ßo tam we woßebje sa nju natwarjenej kólni khowała, dyrbjeschе pjatk 17. oktobra po wjazorych swuczowanskich jěsbach do Hamburga leczecź. Barlinske wobydlerstwo bě ju w sańdźenych tydźenjach husto widźało, hdyž tołstobrjuchata a też hewak po formje hinascha, hacź paßažerske powětrowe łódźe, wyßoko nad khěžemi leczeschе. Pschi pjatkownej swuczowanskej jěsbje ßo łódźstwowa wotběraza komißija pod wjednistwom korvetskeho kapitana Behnischa wobdźěli. Wotjěsd powětroweje łódźe ßo khětro sakomdźi, dokelž jedyn s motorow nochzyschе dźěłacź a něktosi ludźo se ßłużbu cźinjazeho mužstwa mějachu wobmyßlenje pschecźiwo jěsbje. Skónczńje

pak motory dźěłachu, a powětrowa łódź se 26 muženi muźstwa do powětra leczesche. Wona jara rucze na 300 metrow wyšokosczе slesczesche a potom nad Johannisthalskim lětanischczom tam a jow lětasche. Na dobo ſ prědnjeho dźěła powětroweje łódźe mózne płomjo wušapny. Hnydom na to šo satraschnje wubuchny, schtož bě mile daloko we wokolnosczi šłyschecz, a hižo w bliźschich sekundach šo zyła powětrowa łódź ſ płomjenjom palesche. S mozu wubucha šo ballonowy krym do wjele sakrašjenych tyšaz makych kuskow rostorha, kotrež šo kaž deschcz na polo dele mihołachu. Wyšoko horka běchu błyschczate aluminijowe žerdźe łódźineho rjapa widźecz, a potom czežke łódźine czěło, kotrež bě zyle do kura sawalene, k semi dele padźe. Prjedy hacz wone dopadźe, dwaj muženj ſ muźstwa ſ czołmika wuskocźischtaj. Wonaj šo ſ łódźinym rjapom, kotryž na njeju padźe, sarasyschtaj. Łódź se satraschnym wrjeskom na semju srasy, a wschě žerdźe šo pschi tym seshibowachu. Ssrjedźny rjapowy dźěl bě šo hłuboko do semje saryk, mjes tym so kónzaj do wyšoka stejeschtaj. Prěni ludźo, kotziž běchu pschiběželi a ke kotrymž šo bórzy pomozne muźstwa ſ powětrołódźneje kólnje pschidachu, šo hnydom do wukhowanskeho dźěła dachu. Někotzi lětarjo ſ lětanischcza běchu hnydom na městnje, a jim šo, hdyž běchu płomjenja haßke, poradźi, se sadnjeho czołmika někotrych muži wukhowacz. Jedyn offizěr, kotryž mějesche hischcze polnu wědomosczˊ, njepschestawajcy wołasche: „Sarażcze mje!“ Jemu běschtej šo hłowa a hornje czěło wopalikej. Jedyn druhi mužki hischcze teho runja někotre šłabe žiwjenjowe znamjenja wot šebje dawasche, a sawoła: „Moja žona, moje dźěczi!“, wón pak bórzy na pucu do hojernje wumrje.

Wulka dźělba benzina, kotraž bě šo na daloki slět šobu wsaka, šo ſ pěskom bórzy shascha. Wohnjowi wobornizy, wojozy a zivilistojo, kotziž běchu pschiběželi, pomhachu łódźine rjapowe dźěle ſ czołmikow wotnjesczˊ, dokelž dyrbjachu šo ludźo w nich wukhowacz. To šo najrucźischo pschi sadnim czołmiku dokonja. Tola se wschěch wožobow, kotrež šo ſ czołmika wucźahnychu, njebě nichtó wjazy žiwy. S czěłow šo spalena ſ dźěła šo hischcze žehlaza drasta storha, tola to běchu jenož morwe, wobšmudźene a skruźene czěła. Prědku bě palazy benzin hischcze wjetsche saniczenje naczinik. Niczo tam njebě wjazy wukhowacz; czěła běchu wschě czornje swuhlene a hacz do koszow spalene. Na czěła šo hrósbnje hladasche. Czěła šo do hojernje donješechu. Na semi spalene silzowe czrije, czapki, kruchi drasty, khléb a druhe wuhotowanske wězy rosmjetane wokoło leżachu, kotrež wo tym šwědczachu, so bě šo dleschi slět wotmyšlik, kotryž bě tak njesbožowny nahły kónz wsak.

Pschi wukhowanskim dźěle muźstwa wospjet sapkakachu, hdyž žakošnje wopalene a swohidźene czěła se žerdźow wušwobodźichu. Někotrym czěłam běchu šo hłowa a stawy wotrasyke. Druhim běschtej šo nosy a ruzy zyle spalikej a swuhlikej. Najwjazy czěłow w czołmikomaj leżesche; pioněrojo je se sažwanych žerdźow a grotow wuhrjebachu. Wschě czěła běchu tak wopalene, so njeběchu wjazy rosesnacz. S zyłeho muźstwa běsche jenož hischcze jedyn jeniczki žiwy, jedyn offizěr, šwobodny knjes ſ Bleuel, kotrehož ruzy a nosy běschtej žakošnje wopalenej. Wón njepschestawajcy wołasche: „Sarażcze mje! Sarażcze mje!“ Mrějazeho jeho do hojernje donješechu.

Žakošne nawjedźenje je lětar Freindt měł. Tutón šo runje se šwojim lětadłom swuczowasche, hdyž šo powětrowa łódź na slět puschczi. Wón wjazy krócz nad łódźi a pod njej pschelecza. We wokomiku, hdyž šo rosbuchnjenje na łódźi sta, wón něhdźe sto metrow nad łódźu leczesche, a jeho lětadło šo ſ powětrowym storkom tak samota, so budźische pschi šamym k semi dele padnył. Jenož ſ napinanjom wschěch mozow šo jemu poradźi, lětadło sruna sdźerżecz. Wón šo hnydom k lětanischczu wrócźi a prěni nastróžazu powjesczˊ pschinješe. Wón bě šo ſ podawkom tak roshorił, so jemu wschě stawy hrajachu a so dyrbjesche šo hnydom lehnycz.

* (97,000 hriwnow šarunanja.) Na dróhowej żelesniży snjesbožiwschi bě šo redaktor Eyrajner w Mnichowje k dźěłu njekhmany sczinił. Po dwě lěcze trajazej stórżbje je šo wušud wosjewił, po kotrymž ma město Mnichow Eirajnerej 97 000 hriwn. šarunanja wuplaczicz.

* (Czežke njesboże ſ automobilom.) Ssrjedu wjeczor automobil praktiskeho lěkarja dr. Steina ſ Kaiserslauterna psched Frankensteinom do jeneho měsnika sawadźi a šo pschecźišny. Knjeżerstwowy radźiczel Feiertag a gymnasialny professor Seuffert ſ Kaiserslauterna šo sarasyschtaj. Knjeżerstwowy twarz Schmidt šo czežko srani a je w hojerni wumrjeł. Na spodźiwne waschnje dr. Stein zyle njesranjeny wosta.

* (Jene dźěczo šo ſ automobilom pruskeho prynza Eitela Bjedricha pschejeło.) W Charlottenburgu je šo wutoru dopoldnja jedyn dźewjecźlětny hólz, šyn pohoncza Henschela, ſ automobilom prynza Eitela Bjedricha pschejeł. Hólz njejabzy psches dróhu běżesche, tak so prynzowy chauffeur njemóżesche njesboże wotwobroczicz. Hólzej je šo lohcz jeneje ruki slamał, pódla teho wón na hłowje ſ wjazorych ranow krwawjesche. S jenej automobilnej drožku snjesboženeho do bliźscheje sawobalerńje dowjesechu. Prynz šo tam wobhoni, kak šo hólzej wjedźe a wot lěkarja shoni, so hólz njeje w šmjertnym strasche.

* (Ssněhowe mjeczele a sliwki w połodnischej Franzowskej.) Ssylne šněhowe mjeczele a sliwki šu w połodnischej Franzowskej wulke sapuscźenje naczinike. W Centalskim departemencze šněh 15 hacz 40 zentimetrow wyšoko leżesche. Woßebje czežko staj šo Marseille a Toulon podeschloj. W Toulonskim pschistawje šo we wichorje někotre parne łódźe na brjóh czišnychu a šo rosrasychu. W Cette šo ſ elektriskimi grotami, kotrež běchu šo ſ wětrom na drohu dele storhnyke, někotzi dźěłaczerjo morichu. W Toulonje šu šo zyke drohi póczrjeke. Nastata schkoda je jara wulka. W Arles je šo jena wowczerńja saßypka. Wowczer a 200 wowzow šo pod rospadankami pohrjebachu. W Toulonskiim pschistawje šo dwaj torpedowskaj czołmaj, kotrajž jako samer sa torpedowske wutsele šłużeschtaj, wot kótwizowych rjeczasow wottorhnyschtaj. Wonaj šo we wětrje schesez hodźin dołho wokoło honjeschtaj, hacz k brjohej sajědźeschtaj.

* (Parna łódź se 40 muženi šo potepika.) Finska parna łódź „Vestkusten“ je blisko Vasy w botniskim mórskim salinje na dno sajeła a šebi dźěru wustorczika. Łódź je šo se 40 muži šylnym muźstwom potepika.

* (Njesboże w nowomexikanskich podkopkach.) We wuhlowych podkopkach pola Dawsona je wuhlowy proch rosbuchnył, a 200 hórnikow je šo saßypko. Hacz dotal je šo poradźiło, 23 hórnikow wukhowacz. Sstylne wotdźělenja wukhowańskich muźstwow pytaju šo do podkopkow dobycz. Myßla šebi, so šo k saßypnjenym dosez powětra pschiwodźuje a so budźa šo móz wukhowacz. S podkopkow je šo 14 czěłow wunješko.

* (Błysk do kavalleriskeho regimenta dyrił.) Njedaloko Galvestona w Texasu w połnóznej Amerizy je błysk do jeneho kavalleriskeho regimenta na marschu dyrił. Tjjo jěsdni a někotre konje šu šo morili.

* (Syma w połnóznej Amerizy.) Symna žołma psches šrjedźnu a nawjecźornu połnóznu Ameriku dźe. Syma hacz do Birminghama doßaha a šo ſ wulkim wětrom pschewodźa. We wjele wšach hižo šněh pada.

* (Njesboże na żelesnizy.) W Texasu šo pod jenym żelesniskim czahom, kotryž ſ wotdźělenjom artillerije do Meridiana jědźesche, drjewjany móst skama. Czah do hłubiny dele padźe. 20 wojakow je šo morilo, něhdźe 100 šo sraniło.

Wušudźenja.

Khostanska komora. Kowař Scholtka ſ Dźěžnikez 8. junija w nozy se samkarjom Tippeltom w Ramschez korczmje w Małych Debšezach w jenej khłódnizy šedźesche. Skakał Emil Neumann ſ Dźěžnikez, kotryž šo se Scholtku derje snaje, nimo duzy Scholtku rěczecz šłyschesche. Wón jeho teho dla napominasche, so by šobu domoj schoł. Scholtka pak njebě k temu swólniwy a wobaj šo swadźischtaj. Pschi tym Neumann Scholtku dwójzy ſ nožom do žiwota a ras do ruki kló. Budyski kawniski šud bě Neumanna dla straschneho czělneho ranjenja k 50 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźił. Neumannowe powołanje pschecźiwo temu šo sacźišny.

✕ Kubleŕ J. H. Jordan w Koblizach, kotryž je nětkole 30 lět stary, bě šo w lěcze 1908 ſ kublerku Almu Franziſku dźělenej Herzogowej rodź. Königez w Koblizach woženił, kotraž jemu 7 dźěczi do mandźelstwa pschinješe. W lěcze 1911 žona wumrje, a Jordan šebi wotmyšli, šo se šwojej pschirodnej dźowku Friedu Herzogez woženicz. Wón bě teho dla knjeżerstwu próstwowne pißmo pósłał, so by žentwu dowoliło. To pak do teho njeswoli. Krótko prjedy teho bě Jordan shonił, so šo rataŕski inspektor Jakub Kokla wo luboscz Fridy Herzogez prózuje. So by jeho njeschkódneho sczinił, wón Fridze powjedasche, so je Kokla jenu holzu w Koblizach doschoł a so je prjedy też ſ jenej druhej na Zicżenskim knjeżim dworje dźeržał. Kokla Jordana skschiwdźenja dla wobskorži a ławniski šud Jordana k 60 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźi. Jordan šo pschecźiwo temu powoła ſ wuspěchom, so jeho khostanska komora wuwinowa, dokelž bě wón jako ženich a pschirodny nan woprawnjene interesy hladał. Kokla ma wschě khosty sapłaczicz.

Składnoſtna kup

łońſchich

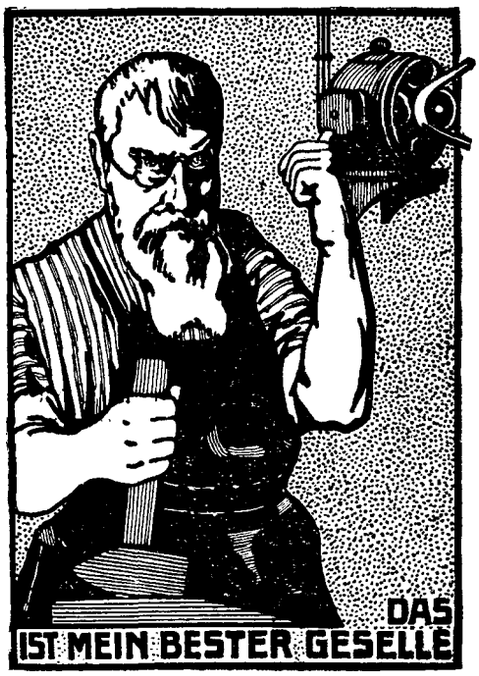
ſwjerſchnikow, mantlow a žaketow

ſa dźěći a ſroſćenych.

Wone ſo wjele niže płaćiſny pſchedawaju.

Ernst Jenke

Pſchi hłownym torhoſchću 9. w Budyſchinje. Pſchi hłownym torhoſchću 9.

Pjenježnikam

ſo k darmotnemu ſamĕſćenju pjenjes w jenoż dobrych ſolidnych hypothekach porucža

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodźe, w hoſćenzu k „jandźelu“.
Hypotheki a wobßedźenſtwo leżomnoſćow.
Sakožene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Franz Marschner

cżaßnikar w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład cżaßnikow a **cżaßnikowych rjeczaſow**
k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucża.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćiſny.

Vogtlandſke gardiny, bluſy, wumĕlzowſke gardiny zanki, khornarje, ſaßadźenja a kožanoplatowe twory wſcheje družiny, **ſcźĕnſke wobarnowaki** atd., tež wſchelake **ſbytki,**
wſcho direktnje ſ fabriki po najtuniſchich płaćiſnach ma ſtajnje na ſkładźe a tunjo porucża **Emil Hüttich** w **Tſĕlanach** cżišło 9 C.

Wobuće

ſa **žónſke, mužſkich** a **dźĕći,**
ſolidne a trajne dźĕłane, runje tak

ſilzowe wobuće

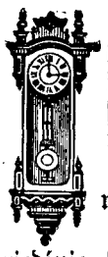
kóždeje družiny pſchedawataj najtuńſcho a płaćiſny hódno

L. Herklotz-Soba

pſched ſchuleŕſkimi wrotami 5.
Rjech ſo wĕſće na domowe cżišło a firmu kedźbuje.
Ręcźi ßerbſći.

Czeſczenym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſczi k wjedźenju dawam, ſo ßym ßwoje bydło
na **nowu haßu cżišło 6**
(mjes kamjeńtnej a hornczeŕſkej haßu leżazu)
pſchepołożił.

Jan Scholta,
runat a maßeur.

Kóždy, kotryż chce ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryż chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cżaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. la wſkej haßy 5.
Jenčj pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźĕło ſprawnje rukuje. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaćiſnami wupołożene, wobhladacź.**

Chenillowe rubiſchcża

a ſchawle
płaćiſny hódno pſchedawa
Otto Osswald
na kamjeńtnej haßy 7.

Wumĕrjenſki bureau Khorle Hartfiga,

wot ſtata pruhowaneho a pod pſchißahu wſateho geometra
w Budyſchinje na hornczeŕſkej haßy 23, delka. Telefon 856.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hač do 11 hodźin wječor

wulke pschedstajenje

:: najnowšcheho dokonjenja ::
žwětkohrajerskeho wumělstwa.

Kóždn žobotu a žrjedu žo program pscheměni.

W swjasku se žwojej darmotnej paritätiskej wukasarnju dźěła a žłužbow wot 29. oktobra w žwojich wobkhodnych městnosćach **na rózowej drósy čišło 9**
sa powschitkowne lěpsche sjawnu

wukasarnju prawnych wězow

wudźeržujemy.

Rada žo darmo dawa.

Rěrne hodźiny: žrjedu wot 6—8 hodźin wječor,
njedźelu wot ½11—12 hodźiu dopołdnja.

W Budyschinje, 24. oktobra 1913.

Towarstwo psche nusu khudych a prosćerstwo.

Palma měra,

sbóžnje dokonjanemu

Janej Probstej,

žiwnosćerjej w Brěsy pola Hodźija,
na lětnym dnju jeho wotžalhicza
30. oktobra 1912
w luboscźi na row połoženа
wot jeho sawostajenych.

Dženž lěto je, so domoj dźěsche
Twój duch, tak nahle wsaty nam;
Ty žwěrny Sserb a kschesćan běsche,
Duž khwatasche wón k njebjeßam,
Hdźež s Khrysta hnadu wotewri
Bóh jemu žwój raj zionski.

Tam nětk žo s jandźelemi wodźisch,
Sso njewuprajnje sradujesch;
Tam s nimi w jaßnych horach khodźisch
A čžaßne horjo njeczujesch;
We njeßmjertnosćze sahrodźe
Czi kčeja róże sbóžnosćze.

Twój duch nětk noßy wěry palmy
We běłej drasćze prawdosćze;
Wón sanoschuje wyschsche psalmy
A žłodźi manna njebjeske;
Wot woblicza hač k wobliczu
Wón widźi žwjatu Trojizu.

O rjana wěstosćž! W Bożim raju
Kčże junu saßowidźenje;
Tam psches Khrysta žo wěčnje maju,
Kiž na žwěčze žmjercź dźělesche.
Duž Bohu džak sa nadźiju,
So dźemy psches žmjercź k žiwjenju!

F.

Serbske dźiwadło!

Jeli ma z česćenych čitarjow něchtó (abo traš z našich towarstwow jene) wot **sćěhowacych hrow** hišće **čišćane** eks. na **skladze,** toho prosymy podwolnje, zo chcył nam hnydom zdźělić, **kelko eks. ma a što sebi za nje žada.** Wo tute hry so jedna: 1. **Incognito.** 2. **Kukečanski łazeńk.** 3. **Na wuměnku.** 4. **Złote hrody.** 5. **Na Hrodźišću.**

Domowina.

Adr.: **Domowina, Bautzen i. Sa.**

Burske towarstwo w Rakezach
směje pschichodnu **njedźelu 26. oktobra** popołdnju w 4 hodźinach w Gäblerez hosćenzu žwoju měšačznu shromadźisnu, na kotruž wschě žwoje žobustawy pscheproschuje **pschedsydstwo.**

Kastanije a žoldźe

po najwyschschich płaćišnach kupuje
Otto Engert,
drogowa pschedawarnja
en gros en détail
Telefon čišło 33*.

Do Lasa!

Njedźelu 26. oktobra
reje.
Pschećelnje pscheproschuje
Khorla Scholta.

Kóslaze kózki,

howjase koże, wowcże koże, sajecże a kaniklaze koże,
kaž tež **wschě druhe druziny kožow**
kupuje po najwyschschich płaćišnach
Heinrich Lange
pschi zyrkwinym měsće
a pschi žitnych wikach 11,
s napschećża „skoteje hwězdy".

Skladnostna kup.

Skoro nowy **hońtwinski wós** a jedyn **jenopschežny wós** staj tunjo na pschedań pola
Alfr. Starka, žedlarja a wojnarja
w Čerwjenych Noßlizach.

Elektriske lěkowanje

wubjerne psche čuwowu žłabosćž, drjenje a druhe khorosćze.
1. žedźenje na pruhu darmo
pola
Maxa Thomasa
w Budyschinje na žukelnskej haßy 1.

Mała žiwnosćž

čišło 42 w Małych Debßezach, se 6000 hriwnami wopalneje kaßy, se schifrom kryte twarjenje w dobrym rjedźe, žrjedź fabrikow pola Budestez, 1 hodźinu wot Budyschina sdalena, je hnydom na pschedań. Wscho dalsche je pola wobžedźerja shonicź.

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Wjele stow spěwarjow a spěwarskich towarstwow jenomyßlnje wubjerne žamowosćze **Wybertowych** tablettow na schiju wobßwědcza. Jaßnosćž a móz hłoża žo hnydom s wužiwanjom Wybertowych tablettow dozpije. Jedyn pospyt pscheßwědczi. Dostacź we wschěch haptykach a drogowanjach po 1 mk.

Kuchařki, šwinske a žłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k žwinjom, wotrocźkow, žrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske žwójby pyta hnydom a nowemu lětu pschistajerka
Górlichowa na žukelnskej haßy 1 na rózku žitnych wikow w čžrijowni knjesa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Khežorska khofejownja

Kharakter žo wuložuje, čary w dłóni žo wuložuja
na snutskownej lawskej haßy čžo. 5 po 3. skhodźe.

Wustojnu porjadnu
žłužobnu holzu
k 1. dez. pyta **Helena Hübnerowa**
w Budyschinje na hornczerskej haßy čišło 36.

Dwě porjadnej, pilnej
dźěłaczerskej žwójbje
bórsy abo k nowemu lětu pyta
Richard Gießner
na knježim dworje we Wjelečźinje.

Pjekarskeho pomoznika
a jeneho **domjazeho pachoła** bórsy pyta konditornja Edm. Harnischa pschi Albertowym pomniku.

(K temu čišłu pschikoha.)

Pschiloha k czißku 43 Serbskich Nowin.

Sobotu 25. oktobra 1913

Płaczišny rěsneho słotu na Draždžanskich słótnych wikach.

20. oktobra 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Słótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	51—53	96—98
awštriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	46—48	88—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	40—44	82—85
4. žnadnje pizowane kóžbeje staroby	35—39	74—80
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	51—53	92—97
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	44—46	85—87
3. starše, wukormjene leuwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	40—43	79—82
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	75—79
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	51—53	92—97
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	47—50	88—91
3. žnadnje pizowane	43—46	82—85
Cželata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	66—68	107—110
2. žrěnje kormjene abo też dobre wot zyza	60—64	100—104
3. žnadnje wuwite wot zyza	52—58	92—98
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich schižењow w starobje hač do $1\frac{1}{4}$ lěta	59—60	78—79
2. mjaßne	57—58	76—77
3. žnadnje wuwite, też ranzy a kundroßy	52—56	70—74

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 18. okt. 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 23. okt. 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pschenza . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . žołta	8	68	9	13	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	8	75	9	10
Rožla	7	50	7	75	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	6	80	7	70
Ječmjeń . . . 50 kilogr.	7	75	8	90	7	—	8	50
Wows	—	—	—	—	6	80	7	50
" nowy	7	—	7	75	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	80	2	50	2	20	2	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	50	2	90	2	60	2	80
Pschenična muka 50 "	10	75	18	75	15	25	19	25
Ržana muka . 50 "	9	75	12	75	11	25	13	25
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	—	2	75	3	—
Ssloma . . 100 "	3	50	3	75	3	—	3	50
Proßata 966 schtuk, schtuka	12	—	24	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	75	5	60	5	90
Ržane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	6	—	6	30
Pschenčny gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 9—10 pj.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 76 np, hač 15 hr. 52 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np.: nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 40 np., kórz ječmjenja po 140 puntach. 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 46 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

23. oktobra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 50 np. hač 8 hr. — np., pschenza wot 9 hr. — np. hač — hr. — np., ječmjeń wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 25 np., wowß wot 6 hr. — np. hač 8 hr. — np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., ßyno (ßtare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. 10 np., běrny — hr. — np. hač 2 hr. 40 np., ßloma (100 kilogr.) 3 hr. 17 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hač 2 hr. 50 np., jeja (mandl) 1 hr. 50 np.

Wiedro w Londonje 24. oktobra: Mhohojte.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 23. njedželu po ßwjatej Trojizy duchowny Tischer rano w 7 hodzinach ßerbsku spowjedu wucžbu, $\frac{1}{2}$9 hodzin farat Räda ßerbske a w 10 hodž. němske prědowanje.

Na reformazijskim ßwjedženju smeje duchowny Tischer rano w 7 hodzinach ßerbsku spowjedź, $\frac{1}{2}$9 hodzin farat Räda ßerbske a w 10 hodzinach němske prědowanje. Kollekta sa Gustav-Adolfske towarstwo.

Tydženske sastojnske dźěła smeje duchowny Tischer.

Wěrowani:

S druhich wožadow: Khorla August Klein, pohonc w Goldbachu, z Hanu Khrystianu Schlodźiz we Wulkej Dubrawje. — Pawol Hermann Schmidt, listynoschet w Kukowje, z Lenu Augustu Poldrakez w Khwaczizach.

Krčeni:

W Michalskej zyrkwi: Ernst Ota, Ernsta Klimanta Marxa, dźěłaczerja w Jenkezach, ß. — Fryz, Pawola Pchaleka, dźěłaczerja na Židowje, ß. — Pawol Gerhard, Hermanna Pawola Fiedlerja, wyschscheho schwajzarja w Sčijezach, ß. — Hilžbjeta Hedwig, Ernsta Richarda Weißbacha, pjekarja w Sajdowje, dź. — Gerhard Alfred, Pawola Hermanna Pezolda, pohonca we Wurizach, ß. — Kurt Arthur, Khorle Hermanna Hoffmanna, kamjenjeczežarja w Brěsowje, ß. — Hermann Richard, Jana Hermanna Henniga, murjerja w Nowych Čichonzach, ß. — Ernst Waltat, Ernsta Augusta Wicžasa, dźěłaczerja na Židowje, ß, — Pawol Herbert a Pawol Helmut, Pawola Augusta Kschižana, wyschscheho schwajzarja na Židowje, dwójn.

S druhich wožadow: Gustav Ernst, Reinholda Wylema Gustava Kuttiga, dźěłaczerja na Židowje, ß, narodzeny w Kschiwej Borschczi. — Hana Marja, Pawola Gerharda Marczina, skakarja w Lutobczu, dź. — Elfrida Gertrud, Jana Augusta Měta, twarskeho dźěłaczerja w Měrkowje, dź. — Gustav Max, Jana Augusta Pětscha, tschikrynerja w Kschiwej Borschczi, ß. — Max Waltat, Pawola Emila Burkharda, fabrikarja w Khwaczizach, ß. — Dora Gertrud Erna a Wylem Hendrich, Wylema Hendricha Hoffmanna w Adolfskej Hěcze, dwójnikaj. — Bohuwěr Ernst Jan, Jana Bohuwěra Domaschki, expedienta w Adolfskej Hěcze, ß. — Martha Hilžbjeta, Augusta Hermanna Regmanna, pomozneho železniskeho wothladarja w Mjeschizach, dź. — Pawol Rudolf, Khorle Augusta Janeza, železniskeho dźěłaczerja w Kubschizach, ß. — Berta Frida Martha, wyschscheho schwajzarja Klamta w Klukschu, dź. — Waltat Max, Augusta Maxa Garbarja, hosczenzarja w Kóslach, ß. — Bjedrich Pawol, žiwnosczerja w Rakojdach, ß.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 17. oktobra: Jan Bjedrich Gustav Unger, invalid w Dobruschi, 66 l. 1 m. 28 dn. — 18. Handrij Trajler, dźěłaczet z Budyschinka, w sastaratni na Židowje, 69 l. 7 m. 3 dn. — 20. Johana Khrystiana swud. Schwarzowa z Wyßokeje, w sastaratni na Židowje, 74 l. 10 m. 2 dn. — 23. Josina swud. Franzowa, rentudostawatka pod hrodom, 77 l. 2 m. — Pawol Gerhard Kurza, njemandž. ß. na Ssokolzy, 1 m. 4 dn. — Max Waltat, Jana Scholtyj, dźěłaczerja na Židowje, ß., 5 m. 10 dn. — Richard Hardraht, pjekarski mischtr w Budyschinje, 59 lět.

W katholskej wožadze: 15. oktobra: Marja Hilžbjeta, njemandželska dź. w Budyschinje, 1 m. 29 dn. — 17. Jan Hermann, radžiny dźěłaczet w Budyschinje, 51 l. 6 m. 3 dn. — Antonia Marhata, Khorle Hermanna Reichardta, brodutruharja w Biskopizach, mandželska, 31 l. 7 m.

S druhich wožadow: Frida Hedwig Runarjez, njemandželska dź. w Khwaczizach, 9 m. 10 dn. — Gustav Ernst, Reinholda Wylema Gustava Kuttiga, dźěłaczerja na Židowje, ß., 20 dn., † w Kschiwej Borschczi. — Gustav Wylem August Biesel, format w Adolfskej Hěcze, 30 l. — Gustav Adolf Schwerdtner, hosczenzar a rěsniski mischtr w Błožanach, 53 l. 2 m. — Hana Khrystiana Rjelkez, njebo Jana Ferdinanda Israela, žiwnosczerja w Nowej Wßy n. Spr, sawostajena wudowa, 85 l. — Handrij Lorenz, wumjenkat w Barcze, 82 l. 2 m. — Jan August Bar, khěžet w Rakojdach, 66 l. 5 m. 26 dn.

Zyrkwinske powjesče z Hodžija.

23. njedželu po ßwjatej Trojizy smeje rano $\frac{1}{2}$8 hodzin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$9 hodzin farat Kschižan ßerbske a w 10 hodž. němske prědowanje.

Reformazijski ßwjedžeń smeje rano $\frac{1}{2}$8 hodzin duchowny Voigt němsku spowjednu wucžbu, $\frac{1}{2}$9 hodzin farat Kschižan němske a $\frac{3}{4}$10 hodzin ßerbske prědowanje. Kollekta sa Gustav-Adolfske towarstwo.

Zyrkwinske powjesče z Budestez.

23. njedželu po ßwjatej Trojizy smeje rano $\frac{1}{2}$8 hodzin farat Domaschka němsku spowjedź, duchowny Bójz dop. $\frac{1}{2}$9 hodzin němske a w 10 hodzinach ßerbske prědowanje.

Popołdnju $\frac{1}{4}$4 hodzin smeje kschesćz. towarstwa žónskeje młodziny ßwoju zhromadzišnu.

Sstrjedu wječor we 8 hodž. smeje kschesćz. tow. mužskeje młodziny ßwoju zhromadzišnu.

Na reformazijskim ßwjedženju smeje duchowny Bójz rano $\frac{1}{2}$8 hodzin ßerbsku spowjedź, farat Domaschka dop. $\frac{1}{2}$9 hodzin ßerbske a w 10 hodzinach němske prědowanje. Kollekta sa Gustav-Adolfske towarstwo.

Wisitne khartki czišćhczi spěschnje a tunjo **Ssmolerjez knihiczischczerња.**

Sa nasymski a symski czaß
poruczam **wulki skład**
nowomodnych pißanych
mantlow a žaketow,
elegantne
czorne ßuknjane paletoty,
czorne žakety hižo po 6 mk.,
kóždeje dołhoscże a płaczišny,
plyschowe, ßomoczane
a astrachanowe žakety
jara płaczišny hódne.
Mužaze paletoty a wobleczenja
nowomodne Ulsterske paletoty
sa mužskich a pachołow,
jupy sportskeje faßony a hładke,
Wulki wubjerk **pschedeschczných khornarjow**
sa mužskich, žónske a dźěczi.
Tolste symske kholowy kóždeje wulkoscże.
Hólczaze žakety, hólczaze paletoty
módre a pißane.
Wulki skład **dźěczazych wobleczenjow,**
jenotliwe kholowy sa kóždu starobu.
Dźěłaczerske kholowy a lazy
po kóždej płaczišnje.
Drasta ßo po měrje schije.
Wulki wubjerk nowomodnych tkaninow.
Tunje płaczišny. Sprawne poßkuženje.
Franz Mrštny
w Budyschinje
na bohatej haßy 16. **Na rózku theaterskeje haßy.**

Paul Giebner
w Budyschinje na bohatej haßy 18,
ſ nutskhodom na theaterskej haßy,
winowa wulkowikowarńja
porucza ßwoje
berje wothladane **wina.**
Pjecź wulkich pinzow.
Wino k poßylnjenju a
k strowoscźi.
Wino k ßwjedženjam atd.
Tym, kotsiž moju winowu pschedawarńju njesnaja, k wjedženju dawam, so ßo pola mje tuńscho kupuje, hacž pschi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Mosele, dokelž wino po waggonach dostawam a :: :: pucźowanskich wudawkow nimam. :: ::

Schpatnje roscźaze dźěczi
kraßnje pschibywaju, hdyž ßo jim dawa
aromathiski
jatrotukowy emulston
se šnamku hrodowskeje haptyki.
Dźěczi jón rad bjeru a derje šnjeßu.
Woprawdźity dostacź
w hrodowskej haptyzy
w Budyschinje.

Czistowołmjane
konjaze pschikrywy
(deki)
ſ rukowanjom czišteje naturskeje wołmy;
se ßylnym płatom podschite a pscheschite, 140×180 cm wulke
mk. 6.50.
Sa šnamjo ua pschikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.
Pschikrywy na pruhu darmo.
Carl Winter, fabrika pschikrywow **w Magdeburgu.**
Sastupjeŕ **C. Winter w Budyschinje na khěžorskej dróšy 8.**

Lehmannez konditornja
w Budyschinje na ßerbskej haßy 8
telefon czo. 8.
Woßebitoscź: torty
ſ kóždym žadanym napißmom jako dar k kóždej
∴ składnoscźi po wschěch płaczišnach. ∴
Roseßłanje po póscze.
Baby. Khofejowe pjeczwo.
Wěnzojte tykanzy. Ssadowe torty.
Pjeczwo se schwikaneje ßmjetany.
Schtomojte tykanzy.
Taflojta schokolada. ff. konfekt.
Najpschijomnischa khofejownja
w šnutskownym měscze.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smolerk.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 44. **Sobotu 1. novembra 1913.** **Lětnik 72.**

Welfski prynz Ernst August jako brawnschweigski wójwoda.

Welfski prynz Ernst August, kotryž je so s jenicźkej dźowku němskeho kněžora woženił, bliźšče dny jako brawnschweigski wójwoda do Brawnschweiga sacźehnje. Jeho žeńtwa je wschě sadźěwki wotstronika, kotrež jemu hacź dotal pucź na brawnschweigski trón saměchachu. Nana prynza Ernsta Augusta, Cumberlandskeho wójwodu, chźyšche Pruska po śmjerći jeho wuja, wójwodu Wylemo, jenož s tym wuměnjenjom sa brawnschweigskeho wójwodu pschipósnacź, so by so wón najprjedy swojich prawow na hannoverski trón wotrjekł. Cumberlandski wójwoda je so sapowjedźił, s tutym wuměnjenjom knježerstwo w Brawnschweigskej nastupicź. Też jeho syn so njeje podwolił, swoje prawa na hannoverske kralestwo spuschćicź. Tola wón je kněžorowy pschichodny syn, a wot njeho wotcźakuje, so wón niczo njebudźe cźinicź, s cźimž by so nětcźischi wobstatk Pruskeje pomjenšchił.

Němska swjaskowa rada je teho dla namjetej pruskeho knježerstwa jenomyślnje pschihłosowała, so by so Welfski prynz Ernst August jako brawnschweigski wójwoda pschipósnał.

Brawnschweigske wobydlerstwo je powjesć, so prynz Ernst August na brawnschweigski trón stupi, s wulkej wješelosću pschijało. Tamnischi śeim je so hnydom shromadźił a swojemu nowemu wójwodźe trěbnu rentu pschiswolił. Brawnschweigski kraj, kotryž 3672 kóśnych kilometrow wopschija, so se swojim pał milijonom wobydlerjow na pschikład noweho wójwody hotuje. Jeho 130,000 wobydlerjow liczoze hłowne město Brawnschweig so hižo swjedźeńsku schat wobleka. Měschczańska rada je 25,000 hriwnow k wupyschenju drohow a torhoschćow pschiswolika. Pódla njeje so wobydlerjo na pschemo prózuja, město nanajrjeńscho wupyschicź. Wokna kněžow pschi drohach, po kotrychž wójwoda Ernst August do města poczehnje, su hižo wschě pschenajate, wožebje je stare hannoverske semjanstwo wo nje žadało.

Pscheměnjenje na bayerskim trónje.

Hižo nimale 30 lět po śmjerći duchakhoreho krala Ludwiga II. je w Bayerskej tuteho bratr Ota s kralom. Tón je teho runja cźežko duchakhory. Sa njeho je hacź do lońscheho lěta wostarny Luitpold jako regent knježerstwo wjedł. Po tuteho śmjerći je regentstwo jeho syn Ludwig pschewsał. Dokelž je dotholětne regentstwo w knježerstwje s pschicźinu mnohich wobcźežnoscźow, je w Bayerskej žadanje nastało, duchakhoreho krala Otu wotstajicź. W śeimje knježerstwowych radźicźelow je so w tajnym poradźenju pódźelu se wschěmi pschecźiwo schtyrjom hłosam pscheměnjenje na trónje w tym smyśle wobsamkło, so by so kral Ota wotstajił a so by regent prynz Ludwig na trón stupił. Hnydom na to je so ministerska rada shromadźiła, kotraž je jenomyślnje wobsamkła, na sakładze wustawy, na to so poczahowazy sakonjowy nacźisk krajnemu śejmej pschedpołožicź. § 21 bayerskeje wustawy s lěta 1818 scźěhowaze postajenje wopschija: Jeli so dla kraloweje khoroscze regentstwo nastanje, a jeli so po dźesacź lětach njeje wuhlada, so budze kral k knježenju khmany, może regent pschipowjedźicź, so je regentstwo skónczene a trón wuprósdnjeny. Krajny śejm ma so potom bjes komdźenja swolacź. Jemu dyrbja so dla jeho pschihłosowanja dopokasy pschedpołožicź, s kotrychž je spósnacź, so je kral trajnje k knježenju njekhmany. Wschě bayerske politiske strony su so hižo sa swoje stejischczo w tymle praschenju rozsudźile. Zentrum a liberalni budźa sa knježerstwowu pschedłohu hłosowacź, sozialdemokratojo pak pschecźiwo njej, abo so wothłosowanja sdźerża.

Bjesdźěłosć w Němskej

je lětša tak sła, kaž so sa wjele lět wjazy njepomni. Dróhi su polne rjemjeślnikow a dźěłacźerjow se wschěch powołanjow. K hospodam domisny w městach je pschicźischcź pucźowazych dźěłopytazych sylnischi, dyžli hdy prjedy. W khěžorstwowym śejmje budźa sozialdemokratojo knježerstwo napominacź, so by so wo to postarało, so by so bjesdźěłosć samjesowała. Hischcże hórje hacź w Němskej je w sudźodnej Awstriskej. We Wulkim Waradinje we Wuherskej je so 170 młodych ludźi, rjemjeślnikow a pschemysłnikow, na wojerstwu wyschnosć s próstwu wobroczilo, so by jich do wójska wsała, dokelž wot wjele měsazow žaneho dźěła a žaneje sasłužby nimaju. Pschecźe młodych ludźi je so, dokelž běchu k wojerstwu khmani, dopjelniło.

Swada mjes lěkarjemi a khorobnymi kasami.

Hižo psched někotrymi lětami běchu ras lěkarjo městnym khorobnym kasam swoju skužbu wupowjedźili. Wschelake kasy lěkarjam sa jich dźěło nimo měry niske płacźisny poskicźachu. Lěkarjo sa jene wukasanje samo jenož 6 — 10, sa jene wopytanje khoreho 20 pjenjezkow dostawachu. Tak nisku płacźisnu mějachu lěkarjo sa njedostojnu jich powołanja, a dokelž njebě możno, s khorobnymi kasami psches jene pschińcź, so woni sapowjedźichu, jim dale skužicź. Tehdy bě lěkarska organisazija hischcże skaba. Mjes tym pak je so wona sesylnika, jej wjazy dyžli 20 000 lěkarjow pschiskuscha. Poslednje lěto lěkarjo spytachu, zebi lepschu płacźisnu sa swoje dźěło wubědźicź. Też tón krócź wschě jednanja bjes wuspěcha wostachu. Duž je sańdźenu njedźelu skhadźowanka lěkarjow, na kotrejž něhdże 500 wotpósłanzow nimale 20 000 lěkarjow sastupowasche, wobsamkła, so dyrbja lěkarjo khorobnym kasam swoje kontrakty wupowjedźicź. Sawěsćenych khorych chzedźa woni jenož jako privatnych pazientow hojicź.

Wotpokasanje pruskich rjadow.

Swjedźeń Lipsczańskeje ludow bitwy je hischcże wulke dźiwanje sbudźazu dohru měł. Khěžor bě twarzej bitwiskeho pomnika, tajnemu radźicźelej Thiemje, rjad (orden) cźerwjeneho worjoła schtwórteje rjadownje a Lipsczańskemu wyschschemu měschczanosće krónski rjad druheje rjadownje spožcźił. Wusnamjenjenaj knjesaj pak staj rjadaj wrócźiłoj, dokelž staj jimaj pschenischkaj. Wonaj hižo wyschsche rjady wobsedźitaj.

Franzowska pod wojerskimi cźežemi.

Wudawki sa franzowske wójsko su poslednje lěto na 1400 milijonow frankow srostke. W tym hischcże njejsu wojerske wudawki sa kolonije wopschimnjene, kotrež 87 062 000 frankow wucźinjeja. Bjes dźiwa je, so pschi tajkich hobrskich pjenjezných woporach sa wójsko dotalne statne dawki njedosahaju. Wudawki su wo 850 milijonow frankow wjetsche, dyžli dokhody. Njedostatk w statnej kasy dyrbi so s nowymi dawkami wurunacź, wo kotrychž w tu khwilu senat wuradźuje. Spodźiwne je, so je liczba rekrutow wo 2 % pschibyła, hacź runje su narodźenja lěto wot lěta woteběrake. Lětša je 8950 młodych ludźi wjazy pod měru pschischło, dyžli loni.

Kezějaze ruske finanzy.

Po poslednjej wójnje s Japanskej, w kotrejž su so wulke njedostatki w zyłym ruskim statnym hospodarstwje wotkryłe, je so knježerstwo prózowało, bjesshwědomosći a pschekschiwjenjam njesprawnych njerodnych sastojnikow kónz cźinicź. Dobre scźěhwki knježerstwoweho sakrocźenja pschecźiwo njesprawnikam so nětko pokasuja. Wot japanskeje wójny sem njeje Ruska statnych požcźonkow potrěbna była.

Nawopak, statny dołh je žo wotplaćował, mjes tym so je wón w druhich europiskich statach pschiběrał. Lěto wot lěta žu žo dokhody na njewoćakane waschnje pschisporjake, a sbytk w statnej kaßy je žo ſ kóždym lětom powjetschał, haćrunje žu wudawki sa wójsko, wójnske łódźstwo, twar żelesnizow, sa schule atd. wo wjele stow milijonow rublow pschibywale. Też loni žu žo statne wudawki ſ dokhodami wo 384 milijonow rublow pscheßahowyke, tak so je finanzny minister statny dołh wo nimale 150 milijonow ponižić mohł. Ruske knježerstwo „žo nadźija, so budże też pschichodnje saßadże finanzneho ministra: „Zanych nowych pożćonkow wjazy!" móz žwěrne wostaćz, byrnjež žo sa wójsko pschezo wjetsche pjenježne woporv žadale. Statne dokhody žo w pschichodże hischće polěpscha, hdyž budża žo wschelake statne finanzne žórła, na pschiklad statne żelesnizy a lěßy, lěpje wuwuživaćz.

Wopyty w Ruskej.

Pschichodne ruske jutry pjecża jendżelski kral ſ kralowej a Waleskim prynzom (jendżelskim kronprynzom) do Peterburga na wopyt pschijědże. Pschi tejle skkadnoscži žo Waleski prynz pjecża ſ zarowej dżowku Tatjanu žlubi. Pschichodne lěto žo też wopyt belgiskeho krala w Peterburgu woćakuje. Romunski kronprynz Ferdinand a prynz Khorla pschichodny tydżeń ſ Bukaresta do Ruskeje na wopyt zarskeju mandżelskeju wotjědżetaj.

Wotwołanje ruskeho wojerskeho attascheja se Stockholma.

Wojerszy attaschejojo, kotrychž kóżda wulkomóz žwojim póßłanzam pschidawa, maja nadawk, žo wo wojerstwje teho stata wobhonićz, do kotrehož žu póßłani. Saßłapićz pak žo njeßmědża pschi tym dacz; pschetoż wobhonjenje wo wojerskich naležnoscżach je ſ najkrucżischimi khostanjemi sakasane. Rusti wojerski attaschej we schwedskim hlownym měscże Stockholmje a jeho pomoznizy žu wobhonjenje pschesjawnje cżinili. Duż žu jeho pomoznikow sajeli, wón žam pak dyrbi žwoje městno w Stockholmje wopuschcżić. Podobnje je žo pscheđ nětkotrymi lětami awstriskemu wojerskemu attaschejej w Peterburgu seschło. Też wón je dyrbjak žwoje brěmjeschko wjasacz. jeho hlowneho pomoznika, jeneho hrabju a prjedawscheho offizěra w ruskim wójsku, žu na wjele lět k khostanskemu dżelu w žibirskich podkopkach saßudżili.

Sserbija žebi wot wulkomozow swěscżenje pschecżiwo wospjetnym nawalam ſ Albanskeje żada.

Sserbija, kotraž je po radże wulkomozow Awstriskej k woli žwoje wójsko ſ Albanskeje wrócżika, žebi nětk wot wulkomozow żada, so bychu ju pschecżiwo dalschim nawalam ſ Albanskeje schkitake, wožebje: 1. so by žo mjesa mjes Sserbiskej a Albanskej tak sprawika, so byschtaj wobaj krajej w semjepißnym, wojerskim a wobkhodnym nastupanju spokojom bykoj. 2. So by dyrbjak pschichodny albanski stat po pjenjesach Sserbiji schkodu narunacz, kotruž je ſ albanskim nawalom na kubłach a žiwjenju pocżerpika. 3. So by žo Sserbiji prawo dako, na strategiszy ważnych dypkach tak dołho žerbske wójsko wostajicz, doniž Albanszy schkodu njesarunaja a doniž Albanszy nimaju tajke knježerstwo, kotremuž mohła Sserbija też wójnu pschipowjedżicz, hdy by nowe nadpady na Sserbiju cżiniło. 4. So by žo žerbskemu knježerstwu konżežija na twarjenje żelesnizy po rěży Drinje psches Albansku hacz k cżornohórsko-albanskej mjesy dała, ſ wotkal by žo żelesniza hacz k cżornohórskemu pschimorskemu městu Barej (Antiwarej) natwarika.

Sserbske knježerstwo takle měni: Njech Europa do tychle woprawnjenych żadanjow swoli, a to budże dobre, abo wona njeswoli, a to budże hańba, pschetoż wulkomozy trojopschesjenoscże, Jendżelska, Ruska a Franzowska bychu ſ tym dopokasale, so žu w powschitkownej politizy wulka nulla.

Sserbski ministerstwowy pschedžyda Paschicz

je w skupschtinje (žejmje) nětcżische politiske poměry Sserbije wobžwětlik. S jeho rěcże wótre poroki pschecżiwo Awstriskej klinczachu. Wón žo Ruskej, Franzowskej, Jendżelskej a Němskej dżakowasche, tola Awstriskej móżesche jenoż wobżarowanje wuprajicz, so žo pschihodna skladnoscz k polěpschenju žužodnych poměrow pschezo ſ pschipadnoscżemi kasy, kajkež bě snate wuprajenje wuherskeho ministra Tiszy, so byschtej žo Sserbija a Bołharska ſ nowa swadżiłej a so balkanskim statam prawo saleži, so mjes žobu wójnu wjedu, a kajkež bě poßlednje sakrocżenje Awstriskeje pschecżiwo Sserbiji, hdżež bě teje wójsko nětkotre mile psches mjesy do Albanskeje saczahnyło. Paschicz wukładowasche, so je sakrocżenje Awstriskeje zyle njetrěbne było, dokelž je žerbske knježerstwo wospjet wosjewiło, so žo woli wulkomozow podcżińnje, so pak dyrbi žo wo saruczenje staracz, so žo w bliżschim cżażu ſ nowa njeby ſ rubježnymi nawalami Albanskich pschekhwatała.

Bołharske naležnoscże.

Bołharski minister swonkownych naležnoscżow, Genadiew, hłowne města Europy wobjěsdża, so by knježerstwa wulkomozow sa revisiju Bukarestskeho měra dobył. Nowiny „Narodna Wolja". organ radikalnje-demokratiskeje strony, nimaja to sa dobre, dokelž žo ſ tym to njedoßahnje, schtoż žebi Bołharska pscheje, a hdyž žo jejnym pschecżam sapowjedża, budże po jeho nahladnoscżi schkodowacz. Ministrojo móża žo na podobne pucżowanje nastajicz, hdyž žu jim pucże hižo pschiprawjene, a woni jenoż ruku kłócżiwschi wobkrucża, schtoż bě žo bjes nich sa nich wucżiniło. Duż móże žo Genadiew jenoż ſ njeporadżenjom domoj wrócżicz.

Nowiny „Mir" bołharskemu ludej wotradżuja, k druhej wěrje pschestupicz jenoż teho dla, so by ſ tym Rusku roshněwał, dokelž ta njeje druhi krócz Bołharskeje dla wójnu wjedła. S wopředka rěkasche, so žo bołharska zyrkej ſ rómsko-katholskej sjednoczi, drusy saßo namjetuja, so bychu žo Bołharjo jendżelskej zyrkwi pschiwobrocżili. „Mir" wo tym pische, so žo ani ſ jenym, ani ſ druhim njeby Bołharskej pomhało, ale so by žo ſ tym duchownje kulturne žiwjenje Bołharskeje sajědojcżiło.

Swada wo wudaczu njesbožowneju telegramow, ſ kotrymajž je žo poruczіło, wójnu se Sserbami sapocżecz, je žo ſ jeju wocżischcżenjom w „Narodże" skónczika. Telegramaj staj jako „jara spěschnaj" wosnamjenjenaj. Wudałoj staj žo w Sofiji we hłownym stanje. Prěni 28. junija wjecżor we 8 hodżinach. Do Radowischcża wón tón dżeń 25 mjeńschinow po 8 hodżin dóńdże. Prěni kaž druhi wot generala Ssawowa wuńdże a bě roskasowarjej 4. wójska adreßowany, kotremuž žo pschikasa, so by žo po zyłej liniji se wschej mozu do žerbskeho wójska dał, ale tak, so žo bołharske wójnske mozy njebychu połnje roswinyłe a so by ſ teho dołhe wojowanje njenastało. Pschikasa žo, twjerdże na Kriwolaku, na prawym boku rěki Bregalnizy, stejecz, nadpad ma žo 29. junija wjecżor wuwjesc. Druhi telegram je žo w Sofiji we hłownym stanje 30. junija popołdnju w 3 hodżinach wudał. Też wón je „jara spěschny". Roskasowarjomaj 4. a 2. wójska žo pschikasuje, so byschtaj po dokonjenju žwojeho prěnjeho nadawka žwojej wójszy dla nadpada na Saloniki sjednoczikoj. Kujesaj roskasowarjej njedyrbjakoj sabycz, so žo nadpad pschecżiwo Sserbam a Gricham bjes pschipowjedżenja wójny stanje. Wožebje žo poruczuje, bołharskich wojakow powucżicz, so žu jich dotalni swjaskarjo nětko jich njepscheczeljo. Politiske pschicżiny žu hłownymaj roskasowarjomaj takle wujaßnjene: Dże wo to, so by žo ruska politika nusowała, žo rucże wo swadże wo mjesy rosßudżicz; pschetoż Ruska žo se wschěm rad dliji. Se žylnym storkom Sserbow nusujemy, so žu swólniwischi. Prjedy hacz budża žo wulkomozy do wójnskeje swady měschecz móz, je nusno, ju ſ mozu brónjow na dobytk Bołharskeje rosßudżicz, schtoż žo stanje, hdyž bołharske wójsko niz jenoż sawadny, ale też nowy kraj wobßadźi. Schtwórtemu wójsku žo poruczа, so by sa kóżdu płaczisnu Welej wsał, schtoż smeje wulki politisti wusnam. Druhe wójsko smeje nadawk, na Saloniki wudyricz. Doniž bołharske wójsko żelesnisku cżaru Kriwolak-Udoja-Gewgeli njewobßadźi, njech žo wschě rěcżne pschekhody se žylnymi wotdźělenjemi wobßadża, ſ cżimž žo nam dżerżenje wobeju brjohow Wardara swěscżi.

General Ssawow je, kaž je hižo na doßahaze waschnje snate, jako dowěrnik krala Ferdinanda cżinił, kotryž bě k tajkemu žamomóznemu a njesamolwitemu cżinjenju w praschenju wukrajneje politiki ſ nowym sakonjom, we wulkim narodnym žejmje wobsamknjenym, połnomóz dostał.

Bołharska pożczonka w Awstriskej.

Wojerisku pomoz njeje Bołharska pola Awstriskeje, žwojeje tajneje swjaskarki, namakacz mohła. Sa to jej Awstriska, kotraž je žama w pjenježnym cżěßnje, ſ pjenjesami troschku wupomha. Někotre Winske banki Bołharskej 30 milijonow na 6 měßazow po 6% danje pożcża. Pódla teho žu žebi pschisprawnu provisiju wuměnike. Jeli so Bołharska njebudże sa 6 měßazow pjenjesy wrócżicz móz, žo pożczonka na 6 měßazow podlěschi. Bołharska je sa to žlubika, so chże wudżělkam awstriskeje industrije lěpschinu dawacz.

Sjednoczene staty połnóżneje Ameriki a Mexiko.

Pschi nowowólbje mexikanskeho presidenta je wólbne wobdźělenje jara žłabe było. S zyła žo njeje telko hłožow wotedało,

kelkoż je k wuswolenju trjeba. Nětczišchi president Huerta teho dla dale knjejstwo w Mexiku wobkhowa. Sjednoczene staty pak na žane waschnje jeho knjejstwo njepschipósnaju a wone s druhimi wulkomozami wo tym jednaju, so też wone njebychu s Huertu jako mexikanskim presidentom wobkhadźake. So by so Huerta s knježerstwa wotehnał, so by so sjednoczene staty rossudźike, kruch Mexika nakhwilnje wobsadźicź. Pola El Paso pschi mexikanskich mjesach so hižo wójsko sjednoczenych statow shromadźuje. S dobom wone nětkotre wójnske łódże do mexikanskich móřskich pschistawow póscelu.

Posdże.

Bě to dźeń w novembru, molhojty, pokhmurjeny. Ssněh létasche w powětrje, wětsik bě lodojty a wichor stonasche.

W Lipsku knježski wós psched jara wosebnej villu stejesche. Pyschne wrota w selenym sahrodnym płocze so wotewrichu. Do somota a kožucha sdrasčena knjeni pschikhadźa. Sa ruku holczku wjedźe, wjeżele stupkajo s nózkomaj po sněhu. Wona je wscha běła shotowana a se sasczeru (schlewjerom) wodżeta, kaž prynzeska, w ruzy ma wulki richel kwětkow, kiž su w rostleńi plahowane.

Sczahnywschi sebi czesczownje kłobuk, skužobnik durczka do wosa wotewri, kiž je se židu wubity a na wumjelske waschnje se swětkom wuhrěty. W tym wokomiku so ke knjeni, kiž chze so do wosa sydnycź, hubjena, sesknyta žónska pschisunje, pytajo bojasnje a njelepje skowa. Nasdaty skužobnik chze rosmołwjenje pschetorhnycź, ale mjehki hłóš jemu porucza mjelczecź. Knjenina lohka ruka skotu pjenjeżnu móschniczku pyta.

„Ach, mikoscziwa knjeni, ja nochzu prošyć, po czesczi bych sebi swój khlěb chzyła sažkužicź — s dźěkom. Něschto měsazow běch we wobkhodach a we twornjach, ale nihdże njemóžach něschto pschihódne uamakacź. Ssym skaba a khuduschka a wjazy schěscź abo sydom hriwnow na tydźeń njesažkužam. Mój njebo muž je mje s tsjomi dźěczimi sawostajił."

Sskužobnik so hižo dleje směrowacź a dodźerżecź njemóże. „Wós wustudnje, dźicze mi dale! To by wi była wěz, na kóždu drapu poškuchacź, kotraž so na kedźbu bjerje dźěło pytacź a radscho po proschenju khodźi!"

Czěmna žołma krewje na czoło symu mrějazeje žony stupi, kotraž na žane waschnje so njesakitujo s nowa proży wo dźěło, so by make sarunanje dostała; swoje skowa s dźiwnje proschazym a hikazym hłosom wurjekuje.

Młoda knjeni poczina wscha satraschena bycź.

„Mój Bože", rjekny wona staroscziwje, „sawěsce sa waš dźěła nimam." Wona so k villi pschiwobrocži. „Mi so sda, so w naschim domje zyle niczo sa dźěło njeje. Pschezo je wschitko hotowe a w rjedźe."

Sskužobnikej so pschi tutych dźěsczowskich skowach miłoscziweje knjenje wobliczo kišale sczahny. We wjerchowskim domje a po czisce wjerchowskim waschnju „niczo sa dźěło!"

„Ale moja luba žona", czehnjesche woźebna žona rosmołwu dale, hižo trochu njemérna, dokelž so s tym jeje wopyt k mjenimam sadźerżowasche; „tule macze dźeżacź hriwnow; pschińdźcze pschi składnosczi saźo!"

Spěschnje so sydże do wosa, so by wuschła podźakowanjam, kiž wěsce jara wyżoko snoschowachu. Ale žaneho podźakowanja, jenož něschto czežko wustorczenych skowow młodej knjeni k wuschomaj dolecza.

„Ja tola po proschenju njekhodźu — chzu jenož dźěłacź — dźěłacź!"

Wosowe durczka so satschaźechu a nutska w mjehkich sawkach so skotowłósata holczka se samyślenym czołkom woprascha: „Macźi, schto to po prawom rěka, dźěłacź?"

Młoda knjeni so prózowasche, swoje wotmołwjenje tak pschihotowacź, so by jo jeje schtyrilětna dźowczickza srozymika.

„Dźěłacź? Hm, schto to rěka? To je něschto jara czežke, schtož jenož khude žony snaja, wěsch, pola hubjenych ludźi, kotsiž wjazy tsjoch abo schtyrjoch stwow nimaju. Mužsy pak, to je wěrno, dyrbja wschitzy dźěłacź, sapoczinajo wot khěžora!"

„Dha dźe by też nan dźěłacź dyrbjak a nasch to tola ženje njeczini." Dźěczo na dobo njelubosnje khutnje hlada.

„Nan je jara bohaty a — ale njeczwiluj so s tajkimi wězami, na kotreż sy ty hischcze pschemkoda."

Rjana młoda žona se saka jene czišło czažopisa „Parižska móda" wucżahny, kiž bě runje pschi wotjeczu s póstom pschischkło. Wutorhnjenje, kiž bě na dźiwadło sapodobne, so s mjehkim dźěsczowym hłosom pschetorhny:

„Macźi, hdże ta khuda žona bydli? Ja bych jej swoju nolutowarniczku darika."

* * *

Khuda žona wosta na woźebnej, czichej drósy, w surowym lodojtym powětru stejo. Skoty pjenjes jej s ruki wupadże — prěnja jałmożna. Njerodźesche jeje! Spěschnje stupajo so do woteńdźenja da. Czeńke lodowe jehły jej kožu pschekałowachu, sylny mrós ju pschimasche a wona sebi na swoje dźěczatka myślesche, kotreż so sawěsce do wustudźenych khachli pschitulowachu. Njemohła dha sebi wona sa sazpětu jałmożnu drjewa a khlěba kupicź? Khlěba! Jeje skhudnjene czěło so kaž s widlischczemi kschiwjesche. Stonajo so po błyschczazym pjenjesu skhilesche. S nowa móżesche na krótki czaś sa niczo żiwa bycź. Ale potom — schto potom pschińdże? Schto budże s dźěczimi, kotreż kaž skhnyjoze rostliny mucżnu hłojczku spuschczuja, dokelž jim žłónzo žiwjenja njebě swěcziło?

A jeli so njedźiwajo běły a nusy žiwe wostanu, do dźěła tola doscź sylne njebudża. Kajki woźud na nje czaka, jeli so macź bórsy swojej mucżnej woczi sańdżeli?

Młoda žónska, rjana kaž wobras, nimo pschińdże, tola bě pisanje kaž molowana sdrasczena.

Wboha macź so satschaźe. Wona dohlada so, kak su jeje s hrěschenjom skażene wobrysy podobne njedótknjenemu wurasej wobliczu jeje maleje Małki. Wona saczu hórke spischecziwjenje. „Radscho wumrjecź, radscho wumrjecź —", pomyślí sebi a khwatasche dale do swojeho bydła, hubjeneje stwy pod semju.

Ale kaž pohonjazy helski spěw klinczachu jej skowa: „Radscho smjercź!" we wuschomaj. Kupi drjewo, khlěb, mjaso, tykanz a skódki palenz. Po jałmożnje bě so stało. Stupi do swojeho pinczneho bydła, do kotrehoż so swětko nakhilazeho dnja lědma hischcze dobywasche, ale jej wóń wóżnosce a hakle wuhaźnjeneho popieła napschecziwo stupasche. Tsi make holczki wokoło sebje sedżachu, symu mrějo. Prěni krócź to bě, so macźeri napscheczo njeskoczichu, prěni krócź, so wo khleb njeproschachu. Bjes nadźije bě jich žiwjenje. Macź mjelczo lampku saźwěcziwschi swoje sa jałmożnu nakupjene pokłady wukładowasche.

„Małka, Hanka, Hańźka!"

Wotwlakujo so holczki pschistupowachu, srěbachu s nózkom wóń wschěch tych dobrych wězow, hladajo s wulkimaj pocześwjenymaj woczomaj na macź; na jeje pokiwnjenje dachu so do khłóschczenkow, mjaskajo a roshorjene.

Mała Hanka, wobhrymsujo kosce, s boka na swoju macźerku hladasche.

„Ja sym dźensa hižo něschto jědła. Schewzez Milka je mje k setrěwanju pschi wopkokanju wsała a ja sym wschitke talerje woblisała!" spominajo hischcze na dobry skód jědźnych sbytkow sebi na brjuschk pomażny.

Macź, wotwobrocziwschi so, nakkadże drjewa do khachli. Mała Hańźka sa njeju drypotasche.

„Macźi, ty drje sy Boże dźěczo setkała?" s dźiwnej wczipnosczu so praschesche.

„Ně, Boha, lubeho Knjesa", najstarscha powuczesche, pobožnej woczi posběhujo. „Njewidźitej dha, so ma macź hinaschi napohlad hacź hewak? Ow, nětkole budże bórsy nusa nimo!"

Macź kiwny s hłowu tak dźiwnje do praskazych płomjenjow; stanywschi nala do schkleńczki skódkeho palenza a da dźěczom picź.

„Macźi", pleńczesche so mała Hanka, „dźensa, hdyž je tak czoplo, móżemy bórsy lehnycź hicź. A sydnjesch so k nam a budżesch nam baźniczki bacź. Niz?"

Małka na dobo khleb wotpokoži. „Ale macźi, niczeho so njeisy dótknyła!"

„Njemóżu", bléda žona hikasche. „Ja sym hižo — jědła."

Najmłódscha holczka pocza powjedacź.

„Macźi, ty sebi wěsce na maleho njeboh bratsika myślisch?" Małka so woprascha.

„Nó, tón je tola w njebjeżach", Hanka wupraźny, „a tón ma so kóždy dźeń, kaž mój dźensa."

Małka bu na dobo wscha khutna a so woprascha:

„Macźi, czeho dla dha njeńdźemy wschitzy k bratsikej do njebjeś?"

„Dokelž dyrbimy czakacź, doniž naš Bóh njesawoła", wotrěsny mucżna macź.

Tsi sotsiczki so na sklomniku s wjeżeloscźu sa wloży zybnychu. Macź jim baźniczki bajesche.

Pocza powjedacź, kak mějesche tsělz rjanu czěkazu kralowu moricź, ale wutroba jemu to wobarasche; kaž by jej něchto hłóš se schije wutorhnył.

„Spěwaj nam radscho k wußnjenju, macži, ja so boju“, Marka schepny.

Wbohej žonje hkowa na wutrobno spadny. Počza jara jednore hkoßy do ßkowow nuczicž, kotreż so jej popoldnju sarychu do wutroby: „Radscho wumrjecž, radscho wumrjecž.“

A na myßle lěše jej ska bajka jeje žiwjenja, kotreż nicžo druhe widžako njebě hacž hkód a puki, puki wot nana a posdžischo wot muža, hkód pola wobeju. A potom dyrbjesche dželacž, so jej krej pod nohczemi so sewjerasche. A stajnje hkódna bycž. Radscho wumrjecž, radscho wumrjecž!

Wona s blida někajki kruch nadoby storže a s nim k ßkomnikej dóódže, na kotrymž dželi ležachu. Chze so modlicž, njemóže pak so swažicž, mjena Bożeho se ßwojimi krwawymi myßlemi wonjecześcicž, — pyschne schije jeje dželi so k njej poshibuja kaž horjaze so pupki kwětkow, kiž hischcze njeißu k wotrěsnjenju dosrawiše.

Nahle počza njesbožownej wutroba pukotacž. Nóž, s kotrymž chzyschce so na dželi sahanjecž, daloko wot ßebje czißny. Ne, nihdy niz! Wona, kiž ženje hokbika, ani ryby sarěsacž njebě mohła, kak by chzyła ßwojich dželi, hokbiczkow, moricž — hdyž spja?

* * *

To bě schtyri njedžele posdžischo. Bjes mikoscze syma ßwoje knjejstwo dżerżesche. Nusa w Dußykez stwje bě njesnjeßomna. Domjazy knjes hrosy s wupokasanjom, dželi so na kósež sblědnyke a macżeri, kiž wo dnjo a po zyłych nozach schije, hrosy khorosež.

Syma tsěskasche a wboha žona ßwoje dželi do hubjenych lapow sdrascži a khwata s nimi k hatej. S tschepotazymaj kolenomaj na hładki lód samjersnjeneho hata stupi. Dycha czežko, kaž by rjekł, so je jej wutrobno se ßylsami polne, kotrychž pak wupkakacž njemóže. Wobßuwaja so. Macž chze jim wurubane městno w lodże pokasacž, kotreż rybazy wurubaju, a hdżeż rybam dawaja.

Czichy schepta woda we wurubanej dżerje, wczipnje so dželi nakhileja.

Se sadwělowazym pohladom a s poßměwom pschemyßlenosce njesbožowna žona pódła nich steji.

Ale schto je so stako? Na lodże nikoho wjazy widžecž njeje, hat je saßo wopuschczeny a pusty! Ale we wurubanej dżerje so woda straschnje hiba a plustoze, jako by so we njej něchtó se ßmjerczu bědżił. Se ßyczisnow pschi brjohu je ßtyschecž, kak tam ptaczk žałosczi.

* * *

We woßebnej khěži barona Niedharta ßedža sa ßnědanjom. Knjes ßebi nowiny pschehladuje.

„Nó, to ßym wjeßeły“, rjekny baron, pschestawaja czitacž, „ßud pschißaßnych je Dußykowu wuwinował, kiž je so s tsjomi małymi dželimi do hata wjerhnyła; dweju ma wěsce na ßwědomnju, jenož wona a móliczka holczka staj wukhowanej.“

Młoda knjeni rosla se satorhnjenjom ßwój khosej: „Mój Bożo, to je macž skuczika?“

„S pschesměrneje luboscze. Tule czitaj!“

Poda žonje czaßopiß, wona sblědny.

„Pósczelu hnydom do redakzije sto hriwnow a srjaduju sběrku sa njesbożownych“, baron rjekny.

Jeho žonje kaž kamuschk do mjehkeje wutroby padny. Wjazy dnjow khodži samyßlena. „Hdy by to snate było!“

Junu wsa ßebi dróżku. Pytasche žonu, kotreżej něma žałosczż jej ani wo dnjo ani w nozy měra njeda a namaka — snatu! To je ta hubjena žona, kiž bě pytała dželo!

Jeli so budżesche ta běda žona te pjenjesy prjedy měła, kotreż nětkole dżenża tak bohacze dostała, běsche ßebi mohła wobkhod sałożicž a so sežiwicž. Bolosczż nad tym, so běchu so s wody wumohli, staroscż wo lubowaneju morweju, khoroscż we wußłyschowazym sajeczu, hańba a czwila — to wschitko wbohu tłóczesche. Ale kaž wótry mjecž pschekałuje jej wutrobu, so so poßlednje dżeczo, kiž bu wukhowane, jeje sdaluje, so ma sczin na czole, njepokoj we wóczku, strach psched macżerju, kotraż jo lubowasche hacž do — njeskutka.

S czwilemi žona wupkakanej wocži posběhuje. Wona pósnawa.

„Bożo, ta budżesche mje mohła wukhowacž!“

Tež młoda knjeni dyrkotasche. Se želnosczu so měscha ßwědomnje, so bě s njerodu tajny wulki hrěch wobeschła. Ssyłsły so jej ronja. Tschepotajo wupschestrjewa běłu ruku, scheptaja se spuschczenej khowu:

„Ow, wy wboha žona, mózecze mi wodacž? My wschitzy, wschitzy ßmy winowacži — my ßyczi a bohacži!“ a s hikanjom wocżichny jeje khóß.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyschina. Pschedżenak, ßerbska protyka na lěto 1914 je wuschła a je w Ssmolerjez knihicżischczerni, kaž też w dotalnych pschedawarskich městnach sa 25 np. dostacž. Wona ma wjele najnowschich wobrasow, rjane nastawki, hermanki, ßerbske kermusche, tabella dokhodneho dawka sa Saksku a Prusku a t. d. Wscho je spißane w nabożnym a kraloßwěrnym duchu, tak so móże ju kóżdy s wużitkom czitacž. Hdyż so tón czaß zyły kraj s protykami mjerwi, dha njech so tola Sserbjo dopomnja, so ßu Sserbjo a ßebi ßerbsku do ßwojeho domu kupja. Hdyż schtó do twojeho doma stupi a wón widži ßerbsku protyku na polzy wißajo, dha so hižom kaž doma czuje a wě, so we twojim domje hischcze duch naschich pobożnych ßerbskich wótzow wěje a jemu so pschi tebi lubi. Duż njesabudź ßebi Pschedżenaka kupicž.

— **(Wukasarnja wo prawnych wězach.)** Tudomne towarstwo psche nusu khudych a prosscherstwo hižo lěta dołho w Budyschinje na różowej haßy czißko 9 wukasarnju dżěła wudżeržuje. K temu je so nětko hischcze wukasarnja wo prawnych wězach pschidaka. W njej so khudym darmo wo prawnych wězach wukasuje.

— (Bankrotty.) Nad samożenjom wobßedżerja fabriki jěsdnych kołow Wilhelma Fuchsa w Budyschinje, nad samożenjom tyscherja Schmidta a ßyna w Budyschinje a nad samożenjom krawskeho mischtra Pětra Hantschki w Kulowje je so konkurs wotewrił.

— Nasymske kontrolske schromadżisny w Budyskim wokrjeßu budża na tscherni w **Budyschinje** sa Budyschin, Židow a Ssmoliży wutoru 4. nov. dopołdnja w 8 hodż. sa lětnikaj 1906 a 1907, wutoru 4. nov. 1/4 10 hodż. sa lětnikaj 1908 a 1909, wutoru 4. nov. 1/2 11 hodż. sa lětnik 1910, ßrjedu 5. nov. dopołd. we 8 hodżinach sa lětniki 1911, 1912 a 1913, ßrjedu 5. nov. na tscherni w Budyschinje w 9 hodżinach dopołdnja sa lětniki 1906 hacž ßobu 1913 sa Czemjerz, Czichońż a Nowych Czichońż, Małeho Wjelkowa, Wulkeho Wjelkowa, Libuchowa, Kschiweje Borschcże, Kelna s Schibjenczneje Korczmy a Czorneho Hodlerja, Wownjowa, Małßez, Nowych Małßez, Hněwßez, Bórka, Bosankez, Krakez, Lětonja, Delnjeje Kiny, Boschez, Zyżez, Jenkez, Radżanez, Tschlan, Torońży, Sréschina, Raboz, Wuriz, Pschischez, Hornjeje Kiny, Dweju Lipow, Bobolzy, Noweje Bobolzy, Bónez, Hruboczíż, Ssokolzy a Jaßeńży w horach; ßrjedu 5. novembra dopołd. w 10 hodżinach na tscherni w **Budyschinje** sa lětniki 1906 hacž ßobu 1913 sa wßow Ratarjez, Sczijez, Hrubjelczíż, Dobrnschi, Sslónkez, Dżężnikez, Czornych Noßliż, Delnjej Hórki, Kubschiż, Schekez, Ssowrjez, Bréšowa, Wyßokeje, Dżěchorez, Daliż, Khwaczíż s podżělom Margareczineje Hěty, Hornjeho Hunjowa, Leschawy, Delnjeho Hunjowa, Ssmochczíż a Sskoneje Borschcże; pjatk 7. nov. dopołdnja we 8 hodżinach w hosczenzu jelenja na **Židowje** sa lětniki 1906 hacž ßobu 1913 s Huski, Małeje Huski, Hunczeriz, Holzy, Noweje Wßy, Kossarnje, Zokowa, Bréšy, Ssemichowa, Drużkez, Bréšynki, Kocżizy, Zicżenja, Zicżeńka, Hnaschez, Běłych Noßliż, Czerwjenych Noßliż, Karlizami, s Ptaczkez s dżělom Wjelkowow, Lutyjez, Spytez, Wulkeho Wossyka, Njesdaschez s Małej Prahu, Dobranez, Kobliż, Czeschkez, Běczíż, Prěczez, Małeje Borschcże se Sczijezami a Praskowom, Hornjeje Borschcże s Tsjomi Hwězdami, Hodżija a Pożeriz, Debischkowa, Bolborz, Starych a Nowych Bkohaschez, Deberkez a Janez, Darina, Posdez a Czornez, Myschez, Ssulschez, Libonja, Panez pola Biskopiz, Kanez pola Semiz, s Mjedżojsa pola Bréšyschcża; ßobotu 8. novembra 3/4 9 hodżin w hosczenzu w **Drożdżiju** sa lětniki 1906 hacž ßobu 1913 s Porschiz. Nowych Porschiz, Budyschinka, Pschiwczíż, Worzyna, Běkeje Hory, Skanez, Rakojd, Njechornja, Bréšez, Kortniz, Hrodżischcża, Wujeżka pola Wósborka, Wichowow, Pomorz, Wawiż, Drożdżija, Kumschiz, Konjez, Wadez, Trjebjenz, Zornoßyk, Wujeżka pod Czornobohom a Mjeschiz; ßobotu 8. novembra dopołdnja w 11 hodżinach w hosczenzu w **Klukschu** sa lětniki 1906 hacž ßobu 1913 s Jeschiz, Dobroschez pola Plußnikez. Plußnikez. Měrkowa, Bréšynki, Małeje Dubrawy, Wulkeje Dubrawy s Magareczinej Hětu, Brěmjenja, Komska, Khrósta, Czelchowa, Sderje, Kupoje s Jatsjobjom, Kamjeneje pola Měrkowa, Minakał s Hatkom, Wjeßel, Lipicż, Klukscz, Sdżar s Nowym Sdżarjom pola Klukscha, Lichanja, Kobjelnja, Komorowa pola Hucżiny, Polpizy s Kißlizu, Noweje Wßy, Hucżiny s Nowej Wjesku (Hucżinjanskeho podżěla), Suborniczki s Nowej Wßu, Stróże, Lemischowa, Bréšyny, Sahłowa, Maleschez, Hliny, Bukojny, Barta, Dubrawki, Drobow; wutoru 11. nov. 3/4 9 hodżin dopołdnja w hosczenzu króny w **Hornjej Wjasońży** sa lětniki 1906 hacž ßobu 1913 s Hornjeje a Delnjeje Wjasońży; wutoru 11. nov. 3/4 10 hodż. dopołdnja w hosczenzu „króny“ w **Hornjej Wjasońży** sa lětniki

1906 hacź ßobu 1913 ſ Motydła, Rynaŕnje, Wolbramez, Demjan, Dreczina, Warnoczíz, Nowych Warnoczíz a Tuczíz; w **Schĕrachowje** w hoſczenzu „winoweje kicze“ ſchtwórtk 13. novembra 1/2 9 hodźin ſ Wbohowa, Carlsberga, Wurbiſa, Kroſtawy, Callenberga ſ Nowym Korſymjom, Bojßwez, Petersbacha; w **Schĕrachowje** w hoſczenzu „winoweje kicze“ ſchtwórtk 13. novembra 1/2 10 hodźin ſa lětniki 1906 hacź ßobu 1913 ſe Schĕrachowa, Wjeleczina, Woſtaſchez; w **Sohlandze** nad Sprewju pjatk 14. nov. w hoſczenzu „lipy“; w **Budeſtezach** w hoſczenzu „hajnkownje“ pjatk 14. nov. 1/2 1 hodźin ſa lětniki 1906 hacź ßobu 1913 ſ Dźenikez, Bělſchez, Hornjeje Hórki, Mniſchonza, Małych Bobolz, Hajniz, Sahorja, Raſchowa, Wulkich a Małych Debßez ſ Lejnom, Sdźara, Rachlowa, Delan, Splóſka, Wulkeje Khójnzy, Lubjenza, Kóſkow, Khójniczki, Roswodez, Sombarka, Jikoz, Bjedruſka, Ssupowa a Budeſtez; w **Rjeßwaczidle** w hoſczenzu wutoru 18. nov. 1/4 11 hodźin ſa lětniki 1906 hacź ßobu 1913 ſ Jaßońzy a Noweje Jaßońzy, Boranez a Nowych Boranez, Mitkez, Wulkeho a Makeho Pſchĕſdrjenja, Stróźiſchcza, Lahowa, Sarĕcza, Wutokcźíz a Banez, Luſcza a Noweho Luſcza, Hory, Khaßowa, Radworja ſe Selenym Hajom a Czornym Hodlerjom, Lutowcźiz, Bronja, Lupoje, Lupjanſkeje Dubrawy a Bukowki, Holeſchowa a Holeſchowſkeje Dubrawy, Noweje Wßy pola Njeßwaczidła, Lomſka a Liſcheje Hory, Bóſchiz a Nowych Bóſchiz, Wĕtrowa, Wbohowa a Krónzy, Njeßwaczidła, Luha a Noweho Luha, Niżeje Wßy, Jitka, Koßlowa, Dobroſchez pola Njeßwaczidła, Scheſchowa, Rakez, Komorowa pola Rakez, Jenſchez, Pßowjow a Nowych Pßowjow, Haßlowa, Baczonja a Trupina; **w Biſkopizach** na tſĕleŕni pjatk 21. nov. dopołdnja w 10 hodź. ſ Biſkopiz; w **Biſkopizach** na tſĕleŕni 21. nov. w 11 hodźi. ſa lětniki 1906 hacź ßobu 1913 ſ Dźibrachcźiz, ſe Schpikowom a Butrowej Horu, Ramnowa, Róderbrunna, Schaudorfa, Wulkich a Nowych Trjebjenz, Baldanez, Ssmilneje, Porchowa, Ledźborez, Semiz a Tumiz; w **Biſkopizach** pjatk 21. novembra pſchipołdnju w 12 hodźinach ſa lětniki 1906 hacź ßobu 1913 ſ Hornjeho Wujeſda, Frankenthala, Weickersdorfa, Małych Trjebjenz, Delnich a Hornich Pózkowow, Kynicza, Trjechowow, Wjelkowow, Poczapliz, Stachowa, Palowa, Schönbrunna, Goldbacha, Wulkeje a Makeje Harthawy a Noweje Ssmilneje.

— (Krajnoſtawſki ſeminar.) Samolwjenja k pſchijimanſkemu pruhowanju do ſexty, jutry 1914 ſakożomneje, a präparand ſtich klaßow ſeminarowy direktor hacź do 12. dezembra w rĕczjnej hodźinje wot 11—12 hodźin pſchijimuje.

— **S połudźno-rańſchcej żeleſnizu** ßo ßobotu w Rieſy ſjawna ſhromadźiſna ſaběraſche. Każ je ſnate, je knjeżerſtwo ſa daletwar żeleſnizy ſ Radworja do Kamjenza 500 000 hriwnow jako prĕnju ratu do ſtatnych wudawkow ſtajiła. Wot Kamjenza měła ßo żeleſniza po nowſchim knjeżerſtwowym rosßudźenju pſches Kinsbórk do Prieſtewitz dowjeſcź. Tónle projekt je wjele pſchecźiwnikow woßebje w ſtronach wokoło Rieſy namakał. Rieſaſki měſchczanoſta dr. Schneider w ſhromadźiſnje ſa to rĕczeſche, ſo by ßo żeleſniza niz do Prieſtewitz dale twariła, ale wot Kamjenza pſches Kinsbórk, Niederebersbach, Großenhain, Wildenhain, Zeithain do Rieſy. W lĕcze 1899 je knjeżerſtwo ßame ſa tule cźaru było. Dale ßo też wyſchſchi wucźeŕ Kreczmar ſ Lubija ßkowa jimaſche. Po jeho roskładowanju měł wukhód połnóznorańſcheje żeleſnizy jenoż w Rieſy a kónz w Lubiju bycź. Ssejmſki ſapółßanz Beda ſ Wurzena praji, ſo je ſwólniwy, pſchecza Rieſy a druhich wo tule cźaru ßo prózowazych měſtow w ßejmje ſaſtupowacź. Shromadźiſna na to wobſamkny, hiſchcze ras petiziju kralowſkemu ſtatnemu knjeżerſtwu a krajnemu ßejmej półßlacź.

S Bórka. Na ſajimawy pſchednoſchk poßkuchacź mějachmy ſańdźeny ſchtwórtk wjeczor ſkładnoſcź. Knjes ßejmſki ſapółßlanz Bart rosprawu wo ßwojim ſkutkowanju w poßlednim krajnym ßejmje poda. Dwě hodźinje je wón rĕczał, tola cźim dlěje wón rĕczeſche, ſ cźim bóle roſcźazej kedźbliwoſcźu poßkucharjo jeho ßkowa ſcźĕhowachu. Shromadźiſnu k. kubleŕ Pětſch ſ Bórka wotewri, krótki pſchehlad wo politiſkich podawkach poßlednjeju lětom podawſchi. Hdyż bĕ ßo ßkawa na khĕżora a krala wunjeßla, knjes Bart ßkowo wſa. Na to pokaſawſchi, ſo ßu jeho woßebje ratarjo a po wulkej wjetſchinje mali a ßrĕni ratarjo a rjemjeßlnizy do ßejma wuſwolili, je ßo wón prózował, tutych intereßy w ßejmje ſpĕchowacź.

Schtoż je wón do wólby lubił, to je wón pytał pſchi ßejmſkich jednanjach dozpicź. Mjes druhim bĕchu jeho napominali, ſo by wón knjeżerſtwo pohnuł, gmejnam wjetſche pjenjeżne ſarunanje ſa wußypanje ßněha na ſtatnych dróhach dawacź. S jeho prózowanjemi w tejle należnoſcźi je ßo dozpiło, ſo je finanzne miniſterſtwo wjetſche ſarunanje ſa ßněhßypanje pſchilubiło.

Hdźeż knjes Bart njeje pſchi knjeżerſtwowych pjenjeżnych żadanjach żadyn wuźitk ſa ßwojich wuſwolerjow widźał, je wón pſchecźiwo nim hłoßował. Tak je ßo wón ſarjekł, 2 milijonaj hriwnow ſa pſchiprawjenje hygieniſkeho muſeja w Draždźanach a 2 milijonaj hriwnow ſa khĕżorſtwowu knihownju w Lipſku, ſa kotruż by ßo poſdźiſcho hiſchcze 8 milijonow hriwnow żadało, pſchiſwolicź. Hdyż najwjetſchi němſki ſtat, Pruſka, ſa tajku knihownju żanych pjenjes nima, cźeho dla dyrbi ju mała Saſka ſakożicź? Krajna kaßa ſ pjenjesami ſkupi, hdyż ßebi wjeßnjenjo prawje pſchimĕrjene ſarunanje ſa ßněhßypanje żadaju, duż dyrbi ßo hiſchcze bóle pſchi pſchiſwolenju pjenjes ſa niz zyle nuſne wĕzy lutowacź.

Też pſchi wſchĕch druhich ſakonjowych naczíſkach a namjetach je k. Bart ſ druhimi konſerwatiwnymi ſapółßlanzami pſchezo lĕpſche wjeßneho wobydleŕſtwa we woczomaj mĕł. Rataŕſtwo nĕtkole ſ njepożahanjom cźeledźe jara cźerpi. Wón je teho dla, hdyż ßebi ſozialdemokratoju w ßejmje krajneho pſchemyßłoweho łĕkarja k pſchehladowanju wſchelakeho njeſtroweho dźĕła w fabrikach żadachu, namjetował, ſo młodźi ludźo hacź do 18. lĕta ſ zyła njeßměli w fabrikach dźĕłacź, hdźeż by jich ſtrowoſcź ſchkodowała. Saſke knjeżerſtwo je ßo namołwiło, ſo by ßo na to ßo poczahowazy ſakonjowy naczíſk w khĕżorſtwowym ßejmje do wuradźenja dał. S tajkim ſakonjom by ßo rataŕſtwu a rjemjeßlniſtwu wjele dźĕławych mozow hacź do jich wóßomnateho lĕta ſdźerżało. To wſchak njeby po myßli ſozialdemokratow było. Teho dla ßu tuczi też pſchemĕnjenje nĕtczíſcheho cźeladneho porjada namjetowali. Po nich dyrbjało ßo wjeßnej cźeledźi prawo na jenomĕßacźne pſchiſtajenje pſchiſwolicź. Potom by jim ſkerje móżno było, rataŕſku cźeledź organiſowacź, ſo by pſchi ſtrajkach jenomyßlnje poſtupała, na pſchikład, hdy by w lĕcźu ſhromadnje dźĕło wupowjedźiła.

Dotwar połnózno-rańſcheje żeleſnizy je knjes Bart po móżnoſczi ſpĕchował. Jeho prózowanja ßu też w tym naſtupanju wuſpĕch mĕle, ſo je ßo wożenje woßobow na tejle żeleſnizy poſpĕſchiło a ſo po njej pornjo prjedawſchimaj dwěmaj nĕtko ſchtyri tworowe cźahi jĕſdźa.

Se ſajimanjom je wón roſprawu krajneje wopalneje kaßy ſtudował. Nĕtkole ßu dawki ſa krajnu wopalnu kaßu w jenotliwych měſtnach wſchelako wobměrjene. Hdźeż je mało wohnjow było, ßo 1/2 pjenjeżka ſ dawkoweje jenoſcźe żada. Te měſtna pak, kotreż ßu ßo huſcźiſcho ſ wohnjemi podeſchle, dyrbja hacź do 3/4 pjenjeżka po dawkowej jenoſcźi płacźicź. Knjes Bart w tymle wobměrjenju njeprawdu a krutoſcź widźi. Gmejnam, kotreż ßu hižo ſ wohnjowym njeſbożom bicźi, knjeżerſtwo potom hiſchcze wjetſche dawki do wopalneje kaßy nakładuje. W ßejmje je k. Bart dla tehole njekſcheſcźańſkeho nałożka proteſtował, tón krócź drje hiſchcze bjes wuſpĕcha, tola ſchtom na jene rubnjenje njepadnje. Runje tak je wón ſa to rĕczał, ſo by wopalna kaßa pſchi wottorhanju dodźeržanych twarjenjow wjazy ſarunanja pſchiſwolika. Po nĕtczíſchim nałożku je nĕkotryżkuli ratař, kotrehoż twarjenja ßu dodźeržałe, nuſowany, ßwój ſtatok wjetſchemu wobßedźerjej pſchedacź, dokelż ſa nowotwar doßahazych pjenjeżnych ßrĕdkow nima. Tak wobßedźenſtwo małych ratarjow a ſ dobom rataŕſke wobydleŕſtwo lĕto wot lĕta w Saſkej wotebjera.

Każ rataŕſtwowe je k. Bart też rjemjeßkowe żadanja w ßejmje hladał dopjelnicź. Mjes druhim je wón ſa namjet pjekaŕſkeho miſchtra Bienera ſ Kamjenizy hłoßował. Po nim je knjeżerſtwo 600 000 hriwnow wucźinjazy ſond pſchiſwoliło, ſ kotrehoż ßo rjemjeßknikam po 2 prozentomaj danje pjenjesy k kupjenju maſchinow pożcźuja.

Pſchi wuradźenju noweho porjada wjeßnych gmejnow je knjes Bart ſa to hłoßował, ſo by ßo gmejnſke ſaſtupjerſtwo dale po nĕtcźiſchim dźĕlenju klaßow ſeſtajało. Nowe w nim je poſtajenje, ſo dyrbi ßo ſapiß wuſwolerjow dwě njedźeli wukładowacź, a dale, ſo ma ßo gmejnſka kaßa kóżdolĕtnje ras bjes prjedawſcheho pſchipowjedźenja pſchehladacź.

Nowy ſakoń wo wokrjeßnych ſwjaſkach njeje ßo dowuradźił. S jeho pomozu chcźyſche knjeżerſtwo pjenjeżne wudawki ſa wukhowanje ſanjerodźenych dźĕcźi na gmejny wotwalicź.

Tón ßamy woßud je knjeżerſtwowy ſakonjowy naczíſk wo faŕſkej mſdźe podeſchoł. Po tymle namjecźe dyrbjał ßo w jenotliwych woßadach k wupłacźenju duchownſkeje mſdy ſond ſakożicź. Jeli ſo by ßo ras, każ w Franzowſkej, też pola naß zyrkej wot ſtata dźĕlika, bychu potom woßady ſamożenje mĕle, ſ kotrehoż bychu duchownym bjes ſtatneje podpjery mſdu płacźiłe. Dale je ſakonjowy naczíſk ſa rybaſki ſakoń njedowuradżeny woſtał. Tónle ſakoń bĕ knjeżer-

ſtwo po pſcheczach rybaſkeho towarſtwa wudźěkacź dako. Wón je tehodla jara jenoſtronſki wupadnył. W nim ſo jenoź na intereſy rybakow dźiwa, niz pak na intereſy wobſtejerjow. Duź njeje ſchkoda wo njón. Teź wuhlowy dawk, kotryź knjeźerſtwo namjetowaſche, njeje wjetſchinu namakał. Po nim dyrbjeſche na tunu (20 zentnarjow) wuhla 50 pj. dawka pokoźicź. Wunoſchk noweho dawka, kotryź by woſtejbje fabriki potrjechił, dyrbjeſche ſo na khudźinſke cźeźkoty nakoźicź. Ssejm je ſakonjej padnycź dał, dokelź by ſ nim niz jenoź fabrikſzy wobſtejerjo, ale teź khudſche wobydleŕſtwo bite byko. Sa njón je ſejm dawk na akzijowe fabriki namjetował a pſchijał. Sa kóźde 30 lět budźa akzijowe fabriki jenu hriwnu ſ kóźdeho tyſaza hriwnow ſwojeho akzijoweho ſamoźenja k khudźinſkim a ſchulſkim cźeźam płaczicź dyrbjecź, potajkim na 1 milijon hriwnow 1000 hriwnow.

Po nowym gmejnſkim dawkowym ſakonju pſchichodnje dawk na hłowu ſpadnje. Wón budźe ſo jenoź po dawſkich jenoſcźach a po dokhodnym dawku ſběracź. Gmejnam je pſchewoſtajene, dawk hacź do 85 prozentow po dawſkich jenoſcźach abo po dokhodnym dawku wobliczicź, tola ſmě ſo wón hakle ſ 300 hriwnami dokhodow ſapoczecź.

Wulke pſcheměnjenje nowy zyrkwinſki dawkowy ſakoń pſchinjeſe. Wot lěta 1915 njebudźe nichtó wjazy ſa zyrkwje dawki płaczicź trjebacź, do kotrychź wón po ſwojim wěrywuſnaczu njeſłuſcha. Evangelſzy budźa po tajkim jenoź ſa evangelſku, katholſzy jenoź ſa katholſku zyrkej płaczicź, do kotrejež ſu ſafarowani. Někotrazkuliź woſada budźe ſ nowym ſakonjom po dokhodach ſchkodowacź. So pak by wupad dawkow pſchewulki njebył, knjeźerſtwo 600,000 hriwnow wucźinjazy fond ſakoźi. S njeho ſo jenotliwym woſadam jich ſchkodowanje hacź do 90% ſaruna. Sozialdemokratojo a diſſidentojo (njewěrjazy) dyrbja dale zyrkwinſki dawk płaczicź.

Nowy ſchuſki ſakoń, kotryź je telko njeměra w kraju ſbudźił, je padnył. Sſerbjo nimaja żaneje pſchicźiny, wo njón żarowacź. S nim chzychu ſerbſku rěcź ſ porjadneho ſchulſkeho plana zyle wucźiſchcźecź. S wurjadnym knjeźerſtwowym wukaſom je dźě wona hižo ſkoro w ſchuli potłoczeno. Tola ſakſke knjeźerſtwo, kotremuź pſchi tym teź ſozialdemokratojo pſchihłoſowachu, měni, ſo ma ſerbſka rěcź hiſchcźe pſchezo pſchewjele ſwobody. Po nětcźiſchim ſchulſkim ſakonju dyrbjale ſerbſke dźěcźi w ludowych ſchulach ſerbſkich woſadow ſ najmjeńſcha ſerbſki cźitacź nawuknycź. Kelko ſchulow w Sſerbach pak mamy, w kotrychź ſo ſ zyka niczo ſerbſki njewucźi. Nowy ſchulſki ſakoń njeje teho dla do mozy ſtupicź mohł, dokelź knjeźerſtwo na tym wobſtawaſche, ſo ma ſo w evangelſkich ſchulach naboźina po ſakładze Lutherowho katechiſma wucźicź. S tym ſo liberalni a ſozialdemokratojo njemóźachu ſpſchecźelicź a teho dla ſakonjej w druhej komorje ſpadnycź dachu.

S petizijow, kotrež ſu ſo ſe Sſerbow knjeźerſtwu a ſejmej póſłałe, je petizija dla hońtwinſkich wokrjeſow a dla ſchkody, kotruź ſwěrina a woſebje kanikle nacźinjeja, pokny wuſpěch měła. Po dołholětnym ſkorźenju a bědźenju je Drobjanſka gmejna ſkónczńje ſwój ſamoſtatny hońtwinſki wokrjeſ doſtała. Pſowjanam je ſo ſe ſwěrinu nacźinjena ſchkoda k jich ſpokojnoſcźi ſaruna, a Stróźiſchcźo ma wuhlady, ſo ſo jemu teź hiſchcźe ſamoſtatny hońtwinſki wokrjeſ pſchiſwoli. Se ſwojimi nahladami wo byki wuběrazym ſakonju, wo ſchcźeźkipytarjach, turnaŕſkich towarſtwach a wo wotſwjecźenju njedźele knjes rěcźnik pokne pſchihłoſowanje pſchipoſłuchariow namaka. Pſchi ſcźěhowazej debacźe wón na wſchě praſchenja rozjaſnjenje dawaſche. Njedźelu 2. novembra popołdnju w 5 hodźinach budźe knjes Bart w Jeńkezach rěcźecź.

Se Sdźara pola Dźěźnikez. Tele dny je hólz tudomneho kublerja a drjewoweho wikowarja Wicźaſa cźeźko do njeſboźa pſchiſchoł. Hdyž ſ kerkow ſyenitowe kamjenje do Bjedruſka wjeſechu, ſo hólz pſchi konjomaj duzy ſakopny a k ſemi padźe. Wón pod koło pſchiúdźe, kotreż hólzej jenu nohu ſmjecźe, druha noha, ſ kotrejž ſo wón do ſtpizow ſaſchmata, ſo jemu ſłama.

S Mikkez. Cźopke wjedro lětuſcheje naſymy je wſchitkim płodam, kotreż ſu ſo poſdźe pomoj khowałe, jara hojiło. Wo tym mjes druhim běrny ſwědcźa, kotreż ſu na tudomnych knjeźich polach narośłe. Woſebje ſu ſo Woltmanſke derje poradźiłe. Woprawdźite hobry ſo mjes nimi namakaju. Dwě ſ tutych běrnow, ſ kotrychź jena dwaj puntaj a druha połdra punta waži, móźa ſo we wudawarni Serb. Nowin wobdźiwacź.

S Khróſcźiz. Sańdźenu njedźelu je ſo tu kublerjej Lebſy ſłuſchaza ſajma ſłomy, njedaloko ſchule ſtejaza, wotpaliła.

S Luchowa pola Ketliz. Pſched tydźenjom je ſo tu ſajma ſłomy wotpaliła. Lubijſka ſykawa bě na haſchenje pſchijěła.

S Draźdźan. Sakſki ſejm ſo 11. novembra k nowemu dźěłu ſhromadźi.

S Wojerez. Ssadowe wiki ſu ſo 18. a 19. oktobra w ſali „ſłoteho lawa“ wotměłe, kotreż bě ſadaŕſke a ſahrodniſke towarſtwo wuhotowało. Wſcho hromadźe je ſo něhdźe 60 zentnarjow ſadu rospſchedało. Sa hoſpodaŕſki ſad je ſo pjecźa 15 hriwnow, ſa blidowy ſad hacź 30 hriwnow po zentnarju płaczikło. Tajke ſadowe wiki ſmeja ſo tu pſchichodnje kóźde lěto.

— **(Swucźowanje ſcźeźkipytarjow.)** Sańdźenu njedźelu je ſo mjes Wojerezami a Mucźowom ſwucźowanje ſcźeźkipytarjow wjetſcheho wobſtaha wotměło. Scźeźkipytaŕſke korpſy ſ Budyſchina, Rakez, Wulkich Sdźar a Laſa mějachu nadawk, jedyn jim napſchecźo ſtejazy cźeťwjeny korps k Wojerezam naſad ſehnacź. Budyſki korps bě hižo rano w 6 hodźinach ſ Budyſchina wucźahnył a 1/2 1 hodźiny k Mucźowej pſchicźahny, hdźež ſebi wobjed warjeſche. 1/2 4 hodźin ſo poſtupowaſche. 1/4 5 hodźin wójſzy do ſo ſraſyſchtej a hnydom ſo ſyłne wojowanje ſapocźa, pſchi cźimž módry korps zyle ſbichu. Hejtman ſ Otto potom ſ pólnymi miſchtrami pólnu kritiku wotmě. Krajny radźicźel dr. Hegenſcheidt pólnemu ſwucźowanju pſchihładowaſche. Na to wón ſcźeźkipytarjow — něhdźe 200 — na khoſej a wjeczeŕ do Wojerez pſcheproſy.

S Klětneho. Zyrkwinemu ſtarſchemu, pokleńkej Matějej Rjekej w Klětnom, je ſo ſłěborne powſchitkowne cźeſtne ſnamjo ſpożicźiło.

Se Sslepeho. Sa tudomne wobſtejnoſcźe nimo měry wyſoke płaczińy ſu ſo pſchi roſpſchedaczu gmejnſkich leźomnoſcźow ſ bokow dwórniſchcźoweje dróhi ſapłacziłe. Sa jutro je ſo 970 hacź 1600 hriwnow ſadźiło.

S Mużakowa. Wutoru dopołdnja murjeŕ Wernigk, kotryź na twarje khěźerja Hoffmanna na hrodowſkej dróſy dźěłaſche, tak njeſboźownje padźe, ſo ſebi ſchiju ſwiny. Wón bě hnydom morwy. Padnywſchi bě ſebi wón teź murjeŕſku łopatku do hłowy ſaſchtapnył.

S Mużakowa. Jedyn dźěłacźeŕ ſe ſchkrějeŕnje w Kiju je ſo blisko Kijowſkeho ſaſtaniſchcźa żeleſniſkemu cźahej pſcheječź dał. Ssamomordarjej je ſo hłowa wotjěła.

Přilopk.

* Franzowſki lětaŕ Pégoud wſchěch lětarjow zyłeho ſwěta ſe ſwojimi khěrowanſkimi ſlětami pſchetrjechi. Pſched tydźenjom bě wón do Barlina pſchijěł a nad Johannisthalſkim lětaniſchcźom ſwoje wumělſtwo pokaſowaſche. Pégoud ſo k ſwojemu lětadłu pſchipaſacź dawa a potom w runej měrje 1000 metrow wyſoko do powětra ſleźi. Wón ſo ſe ſwojim lětadłom powróźi a na khribjecźe leźi, potom ſo ſaſo ſ lětadłom wjazy krócź pſches hłowu mjeta. Wón ſo lěpje dyžli ptak na lětanje wuſteji. Wjele ſakraſnjenych tyſaz ludźi lětanju pſchihładowaſche. Pjatk je Pégoud w Draźdźanach lětał.

* Cźeźke njeſboże ſ automobilom je ſo pola Auerbacha w Vogtlandſkej ſtało. Automobil 200 metrow pſched żeleſnizu do jeneho ſchtoma ſawadźi. S tſjoch w nim ſedźazych woſobow ſo wobſtejeŕ wuſchiwazych maſchinow Emil Seidel hnydom mori. Woſowa wodźidłowa żerdź ſo jemu do żiwota ſtorźi, mjes tym ſo ſebi wobſtejeŕ zementaŕnje Deger hłowu cźeźko ſrani. Tſecźi ſobujěźk, privatier Herold, jenoź lohke ſranjenje poczerpi. Seidelowe cźěło do bliźſcheho hoſcźenza donjeſechu, Deger ſo domoj dowjeſe.

* (Awſtriſki arzywójwoda Franz Ferdinand jako hońtwinſki hójcź němſkeho khěźora.) W Górde w Hannoverſkej je khěźor ſchtwórtk ſ awſtriſkim arzywójwodu Franzom Ferdinandom dźiwje ſwinje honił. Wſcho hromadźe je ſo 100 ranzow a 14 proſatow potſělało. Khěźor ſam bě 8 ranzow tſělił. Arzywójwoda Franz Ferdinand bě ſ 21 ranzami najlepſchi tſělz.

* (Kónz ſwěta.) Na ſkhadźowanzy němſkich pſchirodoſpytnikow a lěkarjow mějeſche hwěſdaŕ tajny radźicźel profeſor Seeliger wo woſudźe ſwěta w dalokim pſchichodźe pſchednoſchk. Po nim ſkónzo něhdy wuſtudnje a potom wſcho żiwjenje na ſemi pſcheſtanje. Duź ſo kónz wſcheho cźłowjeſtwa drje pomaku, ale ſ wěſtoſcźu pſchibliži. Móżno pak teź je, ſo ſo ſemja na dobo ſniczi. Schtó mohł prěcź, ſo móże woſud w jenej ſ prochowych mróczelow leżecź, kotreż ſo po njekhabłazych ſakonjach mechaniki k nam bliża a ſemju a zyły planetowy ſyſtem ſ płomjenjemi ſnicża.

* (Ssmjertne padnjenje jeneho rumunſkeho lětaŕſkeho offizěra.) Rumunſki lětaŕ leutnant Negel ſobotu rano ſ Bukareſta do 80 kilometrow ſdaleneho Tirgowiſchta leczeſche. Hdyž ſo wón k ſemi dele puſchcźi, ſo lětadło powróźi, pſchi cźimž ſo Negel ſaraſy. Mechanik Nikita, kotryź bě jako pſchewodźeŕ ſobu leczał,

njesranjeny wosta. Negel je tsećźi žmjertny wopor rumunskeho wojerskeho lětarstwa.

* (Jedyn wojerski żelesniski cžah w Mexiku žo do powětra tsělił.) Mexikanszy sběžkarjo žu pola San Salvadora jedyn wojerski żelesniski cžah do powětra tsělili. 115 wojakow je žo moriło, mnosy žu žo sranili.

Wužudženja.

Khostanska komora. Měschczanski pkunliczer Ernst Tscharntka w Budyschinje bě wot lěta 1911 njepschestawajzy jěsdne koła kradnył. Czižka wotstroniwschi a fabrikske snamki, żedła, tosche atd. saměniwschi wón koła njespósnajomne sczini a je potom sa 20 abo 50 hriwnow w Primkenawje a Niederleschenje w Schlesyskej pscheda. Kaž wón wudawasche, bě wón koła kradnył, so by żebi pjenjesy k natwarjenju jeneje khěže w Jeńkezach wobstarał. Wón je ju też w Jeńkezach natwaril a w njej napoźled se žwojim bratrom, 25lětnym drainažowym dźěłaczerjom G. H. Tscharntku, bydlesche. Tutón bě prjedy w Primkenowje bydlił a bě tam schěsć kradnjenych kołow pschedał. Jeho teho dla pschekhowanja dla wobskorżichu. Wón pak prějesche, so je wjedźał, so je żebi jeho bratr koła na njesprawne waschnje pschiżwojił. Jeho bratr je jemu powjedał, so žu to składnostne kupje. Sawniski żud bě Ernsta Tscharntku dla kradnjenja s najmjeńscha 14 kołow k jastwu na 2 lěcze a Hermanna Tscharntku polěkowanja dla k jastwu na 2 měżazaj sażudźił. Hermann Tscharntke žo pschecźiwo wužudej powoła a žo njedożahazych dopokasmow dla wuwinowa.

✕ Hižo schěsć króć khostany hosczenzar, ratar a rěsnik J. F. W. Israel w Bukezach bě w lěcze 1881 wobżedżenstwo žwojeho nana sa 45,000 hriwnow kupił. Wón je žo stajnje s dołhom bědźił a mějesche wożebje loni wjazore skórżby. Hižo dołho Kinspórska nalutowarnja dla wupłaczenja hypotheki wo 33,000 hriwnow skorżesche, dokelż Israel dań njepłaczesche. 9. julija 1913 wona pola hamtskeho żuda w Lubiju namjetowasche, so bychu žo Israelowe leżomnosczе pod żudniske sarjadnistwo stajike. Ssud namjetej pschihłożowasche a 14. julija Israelej tole wobsamknjenje wosjewi. Po namjecze skótneho wikowarja Maxa Fischera w Radschowje, kotremuż bě Israel 4482 hriwnow winojty žo 29. julija 1913 nad jeho samożenjom konkurs wotewri. Hacżrunje Israel hižo prjedy teho wjedżesche, so wón njeje k płaczenju khmany, bě wón krótko psched konkursom žwojemu pschichodnemu nanej, Handrijej Schmidtej w Bukezach, na žwoje leżomnosczе hypotheku wo 9200 hr., żiwnosczerjej Krónje w Bukezach, kotremuż bě 315 hr. 50 pj. winojty a kotryż bě sa njeho 1298 hr. 50 pj. pola burskeho towarstwa sapłacził a sa 1000 hriwnow rukował, hypotheku wo 2678 hr., skótnemu wikowarjej Biesoldej w Budyschinje hypotheku wo 3000 hr. a skótnemu wikowarjej Schwarzej w Kotezach hypotheku wo 7850 hr. sapiżacz dał. Pódla teho bě wón žwojemu pschichodnemu nanej jemu žkuschazu hypotheku w Jeńkezach wo 1170 hr. wotstupił. Dokelż bě s tym Israel někotrym wěriczelam psched druhimi lěpschinu dał a žo pschecźiwo konkursowemu porjadej pscheschoł, jeho k jastwu na 9 měżazow sażudźichu.

Kóslaze kóżki,
howjase koże, wowcże koże, sajecże a kaniklaze koże,
kaž też **wschě druhe druziny kożow** kupuje po najwyschschich płaczisnach
Heinrich Lange
pschi zyrkwinym měsce
a pschi żitnych wikach 11,
s napschecża „skoteje hwězdy".

K nasymskemu cżażej
poruczam žo k barbjenju
żonjazych wobleczenjow, mużazych wobleczenjow, żuknjow, schórzuchow, rubischczow, pschikrywow atd.
Też žo pola mje płat s wopraw-nym indigom barbi.
W. Kelling,
barbjetnja a chemiska plokatnja w Budyschinje
nětkole
6 na khěžorskej drózy 6.

Sserbski musej
wotewrjeny kóżdu 1. a. 3. njedżelu měżaza wot ½11—12 hodźin.

Kóżdy, kotryż chze żebi **dobry a tuni cżażnik** kupicź, abo kotryż chze żebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cżażnikarjej **Kurtej Jenčej** na swonk. la wskej haży 5. **Jencź** pschedawa a porjedźuje, sa žwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, żebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

Khěžorska khofejownja

Kharakter žo wułożuje, cżary w dłóni žo wułożuja
na snutskownej lawskej haży cżo. 5 po 3. skhodźe.

Cżerpjach wot 3 lět na żołtu wumpjeru se żałożnym
żwjerbjenjom.
S pol kuskom Zuckeroweho patent. lěkarskeho mydła žym cżwilu dospołnje wobył. H. S., polizajski serżant.
Kusk 50 pj. (15 %) a 1.50 mk. (35% najžylnischa forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucżnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** naślěd., **Strauch a Koldy.**

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt
Po kurjenju stajnje drapaze saczucze w schiji a njepschijomny złód w schiji sawostawa. Wobojemu žo s wuspěchom wobara s porjadnym wuziwanjom Wybertowych tabletow. Kurjerjo maja teho dla pschezo Wybertowe tablety pschi sebi. Dostacz we wschěch haptykach a drogownjach po 1 mk.

Walter Noebel
w Budyschinje.
95 pj. dny.
Wězy žu we wukładnych woknach wustajene a žo žamo s wurjadnej płaczisny hódnosczu poruczeja.

Wuměrjenski bureau Khorle Hartliga, wot stata pruhowaneho a pod pschiżahu wsateho geometra
w Budyschinje na hornczerskej haży 23, delka. Telefon 856.

Składnostna kup

lońschich

ſwjerſchnikow, mantlow a žaketow

ſa dźěći a ſroſćenych.

Wone ſo wjele niže płaćiſny pſchedawaju.

Ernst Jenke

Pſchi hłownym torhoſchću 9. **w Budyſchinje.** Pſchi hłownym torhoſchću 9.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hač do 11 hodźin wječor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
ſwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóždu ſobotu a ſrjedu ſo program pſcheměni.

Schpatnje roſćaze dźěći

kraſnje pſchibywaju, hdyž ſo jim dawa

aromathiſki

jatrotukowy emulſion

ſe ſnamku hrodowſkeje haptyki.

Dźěći jón rad bjeru a derje ſnjeſu.
Woprawdźity dóſtaćo

w hrodowſkej haptyzy
w Budyſchinje.

Sſerbſke a němſke

ſpěwarſke

ſa njewjeſty

ſu po tunich płaćiſnach na pſchedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Serbske dźiwadło!

Jeli ma z česćenych čitarjow někhtó (abo traš z našich towarſtwow jene) wot **sćěhowacych hrow** hišće **čišćane** eks. na **skladźe,** toho prosymy podwolnje, zo chcył nam hnydom zdźělić, **kelko eks. ma a što sebi za nje žada.** Wo tute hry so jedna: 1. **Incognito.** 2. **Kukečanski łazeńk.** 3. **Na wuměnku.** 4. **Złote hrody.** 5. **Na Hrodźišću.**

Domowina.

Adr.: **Domowina, Bautzen** i. Sa.

Pſchedacze ſchulſkich ležomnoſćow.

Twarjenja a ležomnoſće ſchule w Dźěwinje maja ſo dźeń **12. novembra** pſchipołdnju wot 1 hodźiny ſem na měſtnje pſches gmejnſkeho pſchedſtejićerja Baſtiana w Dźěwinje na pſcheſtadźowanje pſchedacź. Wuměnjenja ſo pola njeho ſhonja a ſo pſched pſchedawanjom woſjewja.

W Sslepom, dźeń 29. oktobra 1913.

Pſchedſtyda ſchulſkeho ſwjaſka.
M. Handrik.

Khoſej

wubjerneho čiſćeje ſkłodźazeho měſchenja, ſtajnje čerſtwje paleny, punt po 1,50 hač 2 mk. porucza

Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

Kaſtanije a žołdźe

po najwyſchſchich płaćiſnach kupuje

Otto Engert,
drogowa pſchedawarnja
en gros en détail
Telefon čiſło 33*.

Skladnostna kup.

Skoro nowy **hońtwinſki wós** a jedyn **jenopſchežny wós** ſtaj tunjo na pſchedań pola

Alfr. Starka, ſtedkarja a wojnarja
w Čerwjenych Noſłizach.

Elektriſke lěkowanje

wubjerne pſche čuwowu ſkłaboſć, drjenje a druhe khoroſće.
1. ſedźenje na pruhu darmo
pola
Maxa Thomaſa
w Budyſchinje na ſukelnſkej haſy 1.

Schatowa róla

ſ tſjomi walzami je płaćiſny hódno na pſchedań w Jeńkezach čiſło 43.

Mała žiwnoſć

čiſło 42 we Wulkich Debſezach, ſe 4 kórzami ležomnoſće, ſe 6000 hriwnami wopalneje kaſy, ſe ſchifrom kryte twarjenje w dobrym rjedźe, ſrjedź fabrikow pola Budeſtez, 1 hodźinu wot Budyſchina ſdalena, je hnydom na pſchedań. Wſcho dalſche je pola wobſedźerja ſhonicź.

Jutrnica,

serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,
změje **njedźelu 2. novembra** pop. w 4 hodźinach posedźenje we Weberec hosćencu.
Sobustawy a hosći najwutrobniſo přeprošuje
předsydstwo.

Khěžorſka ſala w Klětnom.

Njedźelu **2.** a póndźelu **3.** nov.
k kermuſchnemu ſwjedźenjej a k balſkim rejam
najpſcheceźelniſcho pſcheproſchujetaj
G. Fuder a mandźelſka.
Sa jěde a picźe je ſo najlěpje poſtaralo.

400 hriwnow

na pożčonku jedyn žiwnoſćer na dobru wěſtoſć a porjadnym wróćopłaćenju pyta. Dobroćeljo chžyli ſwoje mjeno we wudawarni Serb. Nowin woſjewicź.

Kuchańki, ſtwinſke a ſkužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k ſwinjom, wotroćkow, ſrěnkow, rólnych pohonczow, wolažych a džěłaćerſke ſwójby pyta hnydom a k nowemu lětu pſchiſtajeńka Görlichowa na ſukelnſkej haſy 1 na rózku žitnych wikow w čiſjowni knjeſa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Wuſtojnu porjadnu
ſkužobnu holzu
k 1. dez. pyta **Helena Hübnerowa** w Budyſchinje na hornčerſkej haſy čiſło 36.

Dwě porjadnej, pilnej
džěłaćerſkej ſwójbje
bórſy abo k nowemu lětu pyta
Richard Gießner
na knježim dworje we Wjelećinje.

(K temu čiſłu pſchiłoha.)

Pschiloha k czišku 44 Serbskich Nowin.

Sobotu 1. novembra 1913

Placišny rěsneho skotu na Draždžanskich skotnych wikach.

27. oktobra 1913.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacz do 6 lět	51—53	96—98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	46—48	88—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	40—44	82—85
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	35—39	74—80
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	51—53	92—97
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacz do 7 lět	44—46	85—87
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	40—43	79—82
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	75—79
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	51—53	92—97
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	47—50	88—91
3. žnadnje pizowane	43—46	82—85
Čelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	64—66	105—107
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	60—62	100—102
3. žnadnje wuwite wot zyza	52—58	92—98
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižењow w starobje hacz do 1¼ léta	59—60	78—79
2. mjaßne	57—58	76—77
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	52—56	70—74

Placišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 25. okt. 1913. wot hr.	np.	hacz hr.	np.	W Lubiju 23. okt. 1913 wot hr.	np.	hacz hr	np.
Pschenza běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" žołta	8	68	9	—	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	8	75	9	10
Rožka	7	50	7	85	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	6	80	7	70
Ječmjeń	7	75	8	90	7	—	8	50
Wows (50 kilogr.)	—	—	—	—	6	80	7	50
" nowy	7	—	7	75	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra 1 kilogr.	2	50	2	90	2	60	2	80
Pschenična muka 50 "	10	75	18	75	15	25	19	25
Rjana muka 50 "	9	75	12	75	11	25	13	25
Ssyno 50 "	2	50	3	—	2	75	3	—
Ssłoma 100 "	3	50	3	75	3	—	3	50
Prožata 1014 schtuk, schtuka	12	—	24	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	75	5	60	5	90
Rjane wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	—	6	—	6	30
Pschenčny gris (50 kilogr.)	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris (50 kilogr.)	—	—	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 65 pj., schtuka 10—11 pj.

W Budyschinje płacjesche: kórz pschenizy (běła) po 170 puntach — hr. — np hacz — hr. — np., žołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 14 hr. 76 np, hacz 15 hr. 30 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np.: nowa: 12 hr. — np. hacz 12 hr. 56 np., kórz ječmjenja po 140 puntach. 10 hr. 85 np. hacz 12 hr. 46 np.

Wiczne placišny w Kamjenzu.

30. oktobra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožka wot 7 hr. 50 np. hacz 7 hr. 90 np., pschenza wot 8 hr. 90 np. hacz — hr. — np., ječmjeń wot 7 hr. — np. hacz 8 hr. 25 np., wowß wot 6 hr. — np. hacz 8 hr. — np., jahły wot 19 hr. — np. hacz 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., žyno (staре) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., běrny — hr. — np. hacz 2 hr. 40 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 83 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 30 np. hacz 2 hr. 50 np., jeja (mandl) 1 hr. 50 np.

Wiedro w Londonje 31. oktobra: Mhohojte.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 24. njedželu po žwjatej Trojizy farat Räda rano w 7 hodzinach žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin duchowny Tischer žerbske a w 10 hodž. němske prědowanje.

Tydženske sastojnste dźěła smeje farat Räda.

Wěrowani:

S druhich wozadow: Ernst Paulisch, piekarski mischtr w Biskopizach, s Marthu Nyczej s Wjelkowow. — Wylem Max Rüdiger, kowak w Khwaczizach, s Hanu Marju swud. Gudzinej rodž. Nowakez tam. — Pawoł Max Räda, listynoschet w Kubschizach, s Lenu Zimmermannez w Kolwasy. Franz Gustav Proft, tschikryjet w Pomorzach, s Hanu Theresiju Hennersdorfez w Kolwasy. — Khorla August Oßwald Rychtat, wotroczk w Pomorzach, s Emmu Linu Kschižanez tam. — Jan Ernst Wiczas, khežet a czěßla w Bukezach, s Marju swud. Henczowej rodž. Menzlez tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Rolf Helmut, Jana Ernsta Hansa, formarja w Dobruschi, ž. — Martha Frida, Bjedricha Augusta Günthera, želesniskeho dźěłaczerja we Wurizach, dź. — Emma Erna, Ernsta Augusta Sole, maschinisty na Zidowje, dź.

S druhich wozadow: Gertrud Elsa, Ernsta Schönwäldera, khežerja w Nowych Spytezach, dź. — Hedwig Hana, Augusta Hermanna Wiecha, maschinisty w Khwaczizach, dź. — Marczin Richard Zyž, njemandž. ž. w Khrósće. — Selma Lena, Jana Augusta Hajnzki, žiwnosczerja w Zornoßykach, dź. — Werner Eduard Bjedrich, dr. phil. Khorle Hermanna Ludwika Wilki, chemika w Pomorzach, ž. — Ernst Bohuwěr, Khorle Ernsta Mazka, dźěłaczerja we Wawizach, ž. — Jan Bohuwěr, Jana Gottholda Kerka, žiwnosczerja w Czornjowje, ž. — Hans Jurij, njemandž. ž. w Czornjowje. — Max Erich, Hendricha Maxa Rjeczki, žiwnosczerja w Kupoji, ž. — Pawoł Hermann Günzel, friseura w Barcze, ž. — Frida Marja, Adolfa Aloisa Schalla, tyscherja w Rakojdach, dź. — Martha Elsa, Jana Augusta Döringa, czěßle we Wichowach, dź. — Emma Elfrieda, Jana Oßwalda Kalicha, pohonicza w Hrodźischczu, dź. — Lena Theresija Schlezez, njemandž. dź. w Rakojdach.

Zemrjeli:

W Michalskej wozadze: 23. oktobra: Hans Fryz, Bjedricha Pawoła Pětscha, khežerja a kopornisteho dźěłaczerja na Zidowje, ž., 1 l. 25 dn.

S druhich wozadow: Max Kurt Lehmann w Spytezach, 1 m. — Marja Augusta Haschkez w Draždžanach, 25 l. 1 m. 3 dn. — Khorla August Hotaß w Khrósće, 38 l. 7 m. — Jan Solak, njemandž. ž. we Lomsku, 6 m. — Marja swud. Kloßowa rodž. Mužikez w Lejnje p. Pomorz, 69 l. 7 m. — Lena Frida, Jana Bohuwěra Dejki, krawskeho mischtra w Błohaschezach, dź., 9 m. 9 dn. — Bruno Willy Fryz, Jana Bruna Eduarda Klamta, wyschscheho dejerja w Klukschu, ž., 10 m. 23 dn. — Hana Matthjaschkez w Huczinje, 64 l. 27 dn. — Lena Theresija Schlezez w Rakojdach, 22 l. 7 dn.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

24. njedželu po žwjatej Trojizy smeje rano ½8 hodzin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin farat Kschižan němske a ¾10 hodzin žerbske prědowanje.

Ssrjedu 5. nov. popołdnju w 4 hodž. budze shromadźisna žonjazeho towarstwa w Eignerez hosczenzu.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

24. njedželu po žwjatej Trojizy smeje rano ½8 hodzin farat Domaschka žerbsku spowjedź, duchowny Bójz dop. ½9 hodzin žerbske a w 10 hodzinach němske prědowanje.

Popołdnju w 4 hodž. shromadźisna tschesczž. towarstwa mužskeje młodziny.

Schtwórtk popołdnju ½4 hodzin shromadźisna žónskeho towarstwa.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodž. shromadźisna tschesczž. towarstwa žónskeje młodziny.

Wschu domjazu a kuchińsku nadobu, lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane žudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pschi žerbskich hrjebjach 10.

95 pj. dny.

Philippi & Co.

Mějicźel: Curt Mahnke.

95 pj. dny.

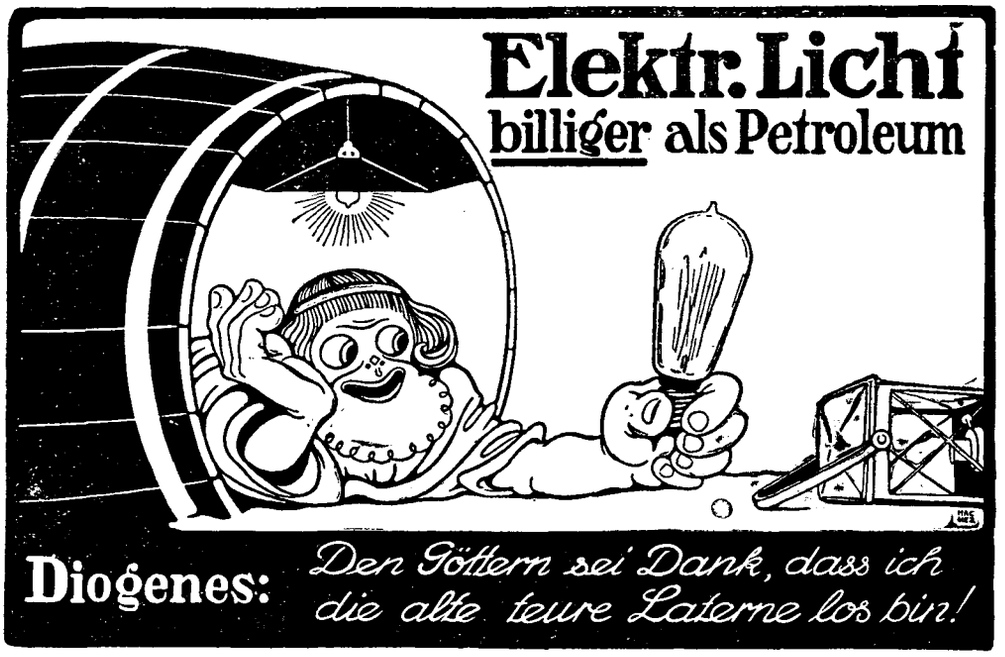
Wot 30. oktobra hacź do 9. novembra.

Nasch ſ najwjetſchej ſtaroſcźiwoſczu pſchihotowany 95=pj.=tydźeń wurjadnje pſchihódnu kupowanſku ſkładnoſcź poſkicźa. Wobhladajcźe ßebi naju wokna a budźecźe pſchijomnje pſcheßłapjeni ſ **nimoměrny wulkej tunjoſczu** a **hódnoſczu** poſkicźenych tworow.

3 pory	pſchekhodnych rukajzow	95	1 žaketowy ruſchowy khornaŕ	95	1 nakhribjetny měch 95
1 por	ſymſkich rukajzow	95	1 elegantny blufowy khornar	95	4 ſcht. woknazych gardinow 95
1	žonjaza koſchla	95	1 cźoply nahlowjazy ſhal	95	2 m. woknazych gardinow 95
1	barchentowe kholowy běle	95	1 jabot ſe ßeklu	95	3 m. woknazych gardinow 95
1	barchentowe kholowy pißane	95	4 krawaty, wuſkeje formy	95	4 m. woknazych gardinow 95
1	barchentowa ßuknja pißana	95	3 krawaty, dolheje formy	95	5 dźěcźazych jeczkow 95
1	barchentowa jaka pißana	95	2 krawacźe dolheje formy	95	1 kupanſki rub 95
1	wuſchiwana ſpódnja tailla	95	1 krawata dólheje formy	95	1 blidowy rub, bělý 95
1	barchentowa bluſa	95	2 bělaj ſchemiſetaj	95	1 blidowy rub, barbu njepuſchcźazy 95
1	ruſki pjeſl	95	2 pißanej garniturje	95	1 blidowy pſchikryw 95
1	barchentowa ßukniczka	95	1 normalne kholowy	95	3 m. gardinow 95
1	jeczka ſ jehnjazeje koże	95	1 ſchtrykowany ſchemiſet	95	2 m. gardinow 95
1	ßuknjana khapa	95	1 por gumijowych ßlow	95	1 m. gardinow 95
1	normalne wobleczenje	95	3 khornarjowe wobarnowaki	95	1 ſcźěnſki ſchkitak 95
1	tolſty pótnik	95	2 khornarjowaj wobarnowakaj	95	3 ſcźěnſke ſchkitaki 95
1	holžaza měza	95	1 židžany khornarjowy wobarnowak	95	1 m. běhanſkeje tkaniny 95
1	barchentowe dźěcźaze wobleczenje	95	6 battiſtowych ſchantkow	95	1 m. linoleja 95
1	elegantny cźajowy ſchórzuch	95	7 battiſtowych ſchantkow	95	1 gobelin 95
1	elegantny ſchórzuſchk	95	3 battiſtowe ſchantki	95	1 woßebny běhak 95
1	blufowy ſchórzuch	95	2 battiſtowej ſchantzy	95	1 khoſejowy wohrjewak 95
1	módrocźiſchcźowy ſchórzuch	95	6 bělych ſchantkow	95	6 wotrěwanſkich rubow 95
2	holczazaj ſchórzuchaj	95	6 mužazych ſchantkow, pißanych	95	1 ſpanſki pſchikryw 95
1	holczazy ſchórzuch	95	3 m. trjenjazych tkaninow	95	1 normalna koſchla 95

Chenillowe rubischcza a schawle
płaczisny hódno pschedawa
Otto Osswald
na kamjentnej haßy 7.

Najlépschu
pschenicznu muku
kaž tež wschu **potrjebu k pjeczenju**
tunjo poručuje
Khorla Preisser jun.
pschi žitnych wikach.

Wobuće

ša **žónske, muzíkich** a **dźěći,**
solidne a trajne dźěłane, runje tak
filzowe wobuće
kóždeje druźiny pschedawataj najtuńscho a płaczisny hódno
L. Herklotz-Soba
psched schuleríkimi wrotami 5.
Rjech ßo wěsće na domowe cźißło a firmu kedźbuje.
Ręczi ßerbski.

Ša brylow potrjebnych!
Khorla Scholta, optikus
pschi hłownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu
ßwoju w lěcźe 1856
šakoženu dźěłarńnju optiskich tworow dobrocźiwemu wobkedźbowanju poručа.
Bryle a tłóczniki ßo po lěkarskim pschedpißmje jenož ßwědomicźe dawaju.
Barometry, thermometry, dalokowidy, lupy, ezitanske schkleńzy, bryle a tłóczniki jenož ša wóczko ßo pschihodźaze.
Ręczu ßerbski.
Pschi trjebanju proschu ßo dobrocźiwje na mnje wobrocźicź.
Khorla Scholta, optikus.

Paul Giebner

w Budyschinje na bohatej haßy 18,
ſ nutskhodom na theaterskej haßy,
winowa wulkowikowarńnja
poručа ßwoje berje wothladane **wina.**
Pjecź wulkich pinzow.
Wino k poßylnjenju a k strowoscźi.
Wino k ßwjedźenjam atd.
Tym, kotsiž moju winowu pschedawarńnju njesnaja, k wjedźenju dawam, so ßo pola mje tuńscho kupuje, hacž pschi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Mosele, dokelž wino po waggonach dostawam a :: :: pucźowanskich wudawkow nimam. :: ::

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,
meblowy dom ša njewjesczinske wuhotowanja.
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych
wobydlenskich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow
po wschěch płaczisnach.
Poručam jako pschihódne a praktiske dary
debjaze meble
wscheje druźiny, kaž tež
teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje
(mějeczel **Max Kirschner**)
pschi butrowych wikach 1 **telefon cźißło 415**
poručа ßwoje daloko a schěroko znate
palenzy a likeury.
Roseßłanje w cźwizach a bleschach.
Proschu ßebi płaczisnowy sapiß žadacź.

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu ſaměſćenju pjenjes w jenoż dobrych ſolidnych hypothekach porucża

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodźe, w hoſćenzu k „jandźelu“
Hypotheki a wobßedźenſtwo leżomnoſćow.
Sakoźene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Franz Marschner

cżaßnikat w Budyſchinje
na bohatej haßy 9
ßwój ſkład **cżaßnikow** a **cżaßnikowych rjeczaſow**
k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucża

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćiſny.

Lehmannez konditornja

w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 8
telefon cżo. 8.

Woßebitoſcź: torty
ſ kóždym ßadanym napißmom jako dar k kóždej ſkładnoſcźi po wſchěch płaćiſnach.

Roſeßłanje po póſcze.

Baby. Khoſejowe pjecźwo.
Wěnzojte tykanzy. Ssadowe torty.
Pjecźwo ſe ſchwikaneje ßmjetany.
Schtomojte tykanzy.
Taflojta ſchokolada. ff. konfekt.

Najpſchijomniſcha khoſejownja w ſuntskownym měſcze.

Sa naſymſki a ſymſki cżaß
poruczam **wulki ſkład**
nowomodnych pißanych
mantlow a žaketow,
elegantne
cżorne ßukњjane paletoty,
cżorne žakety hižo po 6 mk.,
kóždeje dołhoſcże a płaćiſny,
plyſchowe, ßomoczane a aſtrachanowe žakety
jara płaćiſny hódne.

Mužaze paletoty a wobleczenja
nowomodne Ulſterſke paletoty
ſa mužſkich a pachołkow,
jupy ſportſkeje faßony a hładke,
Wulki wubjerk **pſchedeſchcźnych khornarjow**
ſa mužſkich, žónſke a dźěcźi.
Tolſte ſymſke kholowy kóždeje wulkoſcże.
Hólcżaze žakety, hólcżaze paletoty
módre a pißane.
Wulki ſkład **dźěcźazych wobleczenjow, jenotliwe kholowy** ſa kóždu ſtarobu.
Dźěłacźerſke kholowy a lazy
po kóždej płaćiſnje.
Draſta ßo po měrje ſchije.
Wulki wubjerk nowomodnych tłaninow.
Tunje płaćiſny. Sprawne poßkuženje.

Franz Mrſtny

w Budyſchinje
na bohatej haßy 16. Na rózku theaterſkeje haßy.

Helmowa cźrijowa pſchedawarńja a póduſchowarńja

je nětko
pſchi hłownym torhoſchcźu 5,
prjedy na kamjeńtnej haßy 17 w Budyſchinje.

Cźiſtowołmjane konjaze pſchikrywy
(deki)
ſ rukowanjom cźiſteje naturſkeje wołmy
ſe ßylnym płatom podſchite a pſcheſchite, 140×180 cm wulke
mk. 6.50.
Sa ſnamjo ua pſchikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.
Pſchikrywy na pruhu darmo.
Carl Winter, fabrika pſchikrywow **w Magdeburgu.**
Saſtupjeŕ **C. Winter w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 8.**

Viſitne khartki

cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo
Esmolerjez knihicźiſchcźernja.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćeŕnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóźki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wjeśor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 45. **Sobotu 8. novembra 1913.** **Lětnik 72.**

Nowy kral w Bayerskej.

Nětčišći regent Ludwig je so jako Ludwig III. za bayerskeho krala wuwołał. W swojej proklamaziji wón praji, so bayerski kralowski dom a lud wot 27 lět z hłubokej srudnosću sadźuwatej, so je kral Ota z cežkim „skorjenjom wotdźerżany, knježeŕstwo wukonjecź. Krajny sejm, kotryž swjedźeńske poswědźenje wotmě, so by na kralowu proklamaziju poślubkał, se zahorjenjom zławu na krala wunjese. Sozialdemokratojo běchu poswědźenje pschi spočatku wopuschćili. Kral Ludwig je mnohich politiskich a njepolitiskich pschestupjenjow dla zasudźenych wobhnadźił.

Kral Ludwig III., kotryž je so 7. januara 1845 narodźił, je so za regentstwo swojeho nana Luitpolda sestarił a hakle loni jako regent na čoło bayerskeho stata stupi. Wón je jako wschitzy posledni Wittelsbachojo, pschećel wumělstwa a kulturneho žiwjenja. Kaž jeho nan Luitpold wón wojeŕstwo a hońtwu lubuje. Tola wojeŕskeje dróhi je so wón dyrbjał wotrjez, hdyž běchu jemu we wójnje lěta 1866 nohu sranili, schtož mějesche trajne scźěhwki. Sa to so wón z wulkej luboscźu z hońtwu a rataŕstwom saběrasche. Na swojim kuble w Leutstettenje bě wón bóle dyžli w Mnichowje a prózowasche so, swoje hospodaŕstwo na sakkadźe wschěch wunamakanjow techniki a rataŕskeje wědomosće posběhnyć.

Wo khorosći dotalneho krala Oty je so krajnemu sejmej a krajnej radźe lěkaŕska rosprawa w tajnym poswědźenju podała. Lěkarjo su spósnali, so je kral Ota njesahojnje duchakhory. Psched 42 lětami je wón na ducha skhorił, a wot teho cźasa je so jeho khorosć dźeń a bóle shórschiła. Khory jenoz z rědka a bjes swiža powjeda. Dołhotrajaza tupa měrnosć so z krótkim zychnowanjom ducha wotměnja. Jědź kralej Ocże skłodźi, tola wón sa jědźu taleŕ, widliczki a nóž njewužije. Mysł sa cźistosć je so zyle shubiła, a hdyž jeho wumyja, so to z wulkimi wobcźežnosćemi stawa. Njedźiwajcy teho je wón cźělnje strowy a móže hischće dołho žiwy bycź.

Dotalny kral Ota swój titul, rjad a trěbnu appanažu dale wobkhowa.

Sakska krajna kulturna rada

je so schtwórtk w Draždźanach sa k wuradźenjam seschła. S podatych rosprawow ma so naspomnicź, so je so Draždźanska měschćanska rada krajnu kulturnu radu praschała, na kajke waschnje mohło so mjesywikowanje, kotrež so pschezo bóle rosschěrja a skót podróża, wusamknyć, tak so bychu skotarjo měschćanske pschedawanske poswědnistwo bóle wužili. Na to je krajna kulturna rada wotmolwiła: Na najwjetsche skotownje so poměrnje mało sakskeho skotu wodźi, tak w Draždanach 1911 18 prozentow howjadow a 13 prozentow swini. Ratarjo w Draždźanskej wokolnosći wot pschedměschćanskich rěsnikow, kotsiž skotownju wobeńdu a z tym khosty salutuja, poměrnje dobre płacźiny dostawaju. Duž woni žaneje pschicźiny nimaju, skót do Draždźanskeje skotownje hnacź. Wschitzy pschedawarjo rěsneho skota so na wyšoke dawki a druhe khosty wobcźežuja, kotrež sa wulke skocźo 30—40 hriwnow, sa swinjo 8—10 hriwnow wucźinjeja. Tajny dwórski radźicźel Bach sa sakoženje skotownje sa rěsny skót w jenym mjenschim měsće rěcźesche, z kotrehoż mohło so mjaso do wulkich městow wosyłacź. Biskopizy bychu swólniwe byle, tajke pschedewsacźe krajneje kulturneje rady podpjeracź.

Wudacźu khěžorstwoweho sakonja wo wikowanju z hnojidłami, pizowadłami a zymjenjemi krajna kulturna rada pschihłosuje.

Krajna kulturna rada je potom njedosahanje rataŕskich dźěłacźerjow rospominała. W nalěcźu 1913 so dźěłacźeŕske mozy jara žadne byłe a pschichodne lěto budźe jich njedosahanje hischće hórsche.

Pschepołoženje skotolěkaŕskeje wyšokeje schule z Draždźan do Lipska krajna kulturna rada njerad widźi. Do pschichodnych statnych wudawkow je so hižo 500,000 hriwnow jako prěnja rata za nowotwar skotolěkaŕskeje schule w Lipsku stajiła. Krajna kulturna rada je hižo wospjet knježeŕstwu sdźělika, so je w interesu rataŕstwa jara nusne, so by so skotolěkaŕska wyšoka schula we swjasku z ministerstwom snutskownych należnosćow a pschi zydle krajneho strowotnistwa, potajkim w Draždźanach, wostajiła.

Swołanje sakskeho krajneho sejma.

W poswědźnju sakskeho ministerstwa, kotrež je póndźelu w Draždźanach było, su so wschelake knježeŕstwowe pschedłohi za krajny sejm rospominałe a so wopschijecze trónskeje rěcze k sejmowemu swjatocznemu wotewrjenju postajiło.

Kral Bjedrich August swołany sejm schtwórtk 13. novembra popołdnju w 1 hodźinje w trónskej sali kralowskeho hroda na swjatocźne waschnje wotewri. Druha komora so hižo 11. novembra k prěnjemu poswědźenju seńdźe, kotrež budźe dotalny president dr. Vogel jako pschedsyda wodźicź. W tymle poswědźenju so komorne pjecź wotdźělenjow z jejnych sobustawow wutworja. 12. novembra so potom pschedsydstwo a druhe sobustawy direktorija wuzwola.

Nowy brawnschweigski wójwoda Ernst August

je póndźelu se swojej mandźelskej do Brawnschweiga sacźahnył. Wobydleŕstwo, kotrež je wjeselke, so sasso wójwodski dwór do Brawnschweiga pschińdźe, jeju se zahorjenjom witasche. Wyschschi měschćanosta w powitanskej rěcźi praji, so je dobry wozud wodźił, so je wutrobow swjask z posrědnikom mjes wjerchowskimaj domomaj Welfow a Hohenzollernskich, kotrajž staj sebi po dołhim dźělenju ruku sawdakoj.

Knježeŕstwo nastupiwschi je wójwoda mnohich sasudźenych wobhnadźił. Jastwowe khostanje hacź do 6 njedźel a pjenježne khostanje hacź do 150 hriwnow je so spuschcźiło. Pódła teho su so jenotliwe pady wobhnadźike.

Belgiski kral w Němskej.

Belgiski kral je srjedu němskeho khěžora w Potsdamje wopytał. Tónle wopyt so jako nowe znamjo pschećelstwa mjes woběmaj knježerjomaj wobhladuje, z politiskimi wotmysłenjemi a pschicźinami wón njeswisuje. Prjedy hacź je belgiski kral do Potsdama pschijeł, je wón w Limborku druhi hannoverski regiment wobhladał, z kotrehoż schefom wón je.

Skhadźowanka pruskich Polakow w Hollandskej.

Po nowym němskim towaŕstwowym sakonju je sakasane, w sjawnych shromadźiznach pólšći, danski abo franzowski rěcźeć. Polazy we wjecźornych Němzach běchu teho dla jenu shromadźiznu do Winterswyka w Hollandskej powołali. Na nju bě so něhdźe 1100 Polakow z Rheinlandskeje a Westfalskeje seschło, też někotři hosćo z Pósnańskeje běchu pschitomni. Shromadźizniny pschedsyda so Hollandskej za wopokasanu hospodliwosć dźakowasche a kralowej Wyleminje a hollandskemu ludej zławu wunjese. Shromadźizna so jenoz teho dla w Hollandskej wotměwa, so móhli Polazy pólšći rěcźeć. Brysli z Bochuma rěcźesche wo pólskich towaŕstwach a jich dźěle, Kwiatkowski z Herne wo organisaziji pólskeje młodźiny, Janizki z Gelsenkirchena wo nadawkach pólskeje žony pschi narodnym dźěle, Siekurski z Westfalskeje wo duchownym sastaranju Polakow. Poslědni rěcźnik praji, so němszy duchowni za Polakow njedosahaju. Němszy duchowni jenoz němske khěrlusche spěwacź dawaju, a mnohe pólske žony,

kotrež němsku rěcź na doßahaze waschnje njesnaju, ßo niemóża ſ tutymi duchownymi ſrosumiecź. Do samóſtkich krajow, do Afriki a Aſiſkeje, ßo mißionarojo ſcźelu, kotſiž pohanam w jich rěcźi prědują, tola Polazy w Němſkej prědowanje w ßwojej maczerńej rěcźi husto namakacź njemóża. Shromadźiſna teho dla wobſamknu, bamžej deputaziju ſ próſtwu póßłacź, ſo by němſkim biſkopam porucził, ſa Polakow we wjeczornych Němzach pólſkich duchownych pomjenowacź.

Wuczahanje wojerſtwu powinowatych woßobow ſ Awſtriſkeje.

Wyſchnoſcźe w tu khwilu ſa woßobami ßlědźa, kotrež ßu wuczahanju woßobow, wojerſtwu powinowatych, polěkowake. W Krakowje ßu mjes druhim khěžorſkeho radźicźela Reſcha a duchowneho a prjedawſcheho ſapóßłanza Szpondera ſajeli. Hdyž Szpenderej po pſchehladanju jeho pißmow ſdźělichu, ſo je ſajaty, wón njejabzy nóž ſe ßuknje wuczahny, ſo by ßebi jón k wutrobje ſtorcził. Polizajſki komißar pak jeho ſa ruku pſchimny, ſo ßo nóž wobßuny. Szpondera hnydom ßudniſtwu pſchepodachu. W jeho wobydlenju wjazy dyžli ſto burſkich wobleczenjow namakachu, kotrež běchu tam wojerſzy cźeknjenzy woſtajili. Szponder bě jich ſ měſchczańſkej draſtu ſaſtarał, ſo njebychu, hdyž mjeſu pſchekrocźa, ſaſtojnikam nadpadli.

Tež wubjerk khěžorſkeje rady ßo ſ wuczahanſkej naležnoſczu ſaběra. Sapóßłanz Steinwender je wo tym roſprawu podał. Po njej ſ Awſtriſkeje létnje 80000 hacź 130000 woßobow wuczahuje. Dokelž jedyn wuczahaŕ, prjedy hacź wuczehnje, w pſcherěſku w kraju 50 krónow wuda, a wjeſba pſches morjo dalſchich 150 krónow płacźi, je kóždy wuczahaŕ 200 krónow hódny. Duž Awſtriſka w pſcherěſku ſa lěto ſ wuczaharjemi 20 milijonow krónow ſhubi. S tejle ſummu Awſtriſka němſke kódźniſtwo podpjera a jemu móżne cźini, ſa woženje němſkich tworow tunje tariſy wobliczicź. Sapóßłanz pólſkeje narodneje ſtrony, Stabinſki, ßo pſchecźiwo porokam ſakitowaſche, kotrež ßo jemu w tejle naležnoſczi cźinjachu. Wón roſkładowaſche, kajkich pſchicźinow dla jeho ſtrona wuczahowanje ſ Galiziſkeje ſpěchuje. Wón je w lěcźe 1902 ſchtyri měßazy w Amerizy pſcebywał, ſo by Polakow pohnuł, ßo do Awſtriſkeje wróczicź. Wón je něſchto dozpił, tola dyrbi rjez, ſo je ludźom, kotſiž ßu dleſchi cźaß w Amerizy pobyli, njemóżno, ßo do Galiziſkeje wróczicź. Jako Polak ßo wón ſawěſcźe prózuje, ßwojich krajanow w kraju ſdźerżecź, tola wón jim njemóże tu hłodu wumrjecź dacź. Wuczahanje niz jenož materialne, ale tež ſozialne wobſtejnoſcźe ſawinuja. Woprawdźe je bjesdźěłoſcź w Awſtriſkej wot něſkotrych lět tak wulka, ſo ßu mnoſy nuſowani, ßebi we wukraju dźěło a khlěb pytacź.

Njedoſtatk namórſkich offizěrow w Franzowſkej.

Mjes tym ſo Franzowſka nowe wójnſke łódźe twari, liczba namórſkich offizěrow wotebjera. Łódźſtwowy miniſter je teho dla ſ wokolnikom namórſkim prefektam a kapitanam łódźow woſjewił, ſo ma ßo dla njedoßahanja namórſkich offizěrow jich liczba na łódźach ponižicź. Tak ma ßo liczba leutnantow na wulkich bitwiſkich łódźach wot ſchěſcź na pjecź ponižicź. Na druhich łódźach dyrbja ßo łódźni leutnantojo ſ łódźnymi khorhojnikami a cźi ſaßo ſ podoffizěrami narunacź. Němſka je w tym naſtupanju ſbožownicha. K jeje wójnſkemu łódźſtwu ßo doſcź offizěrow ſamolwja.

Žonjaze wólbne prawo w Franzowſkej.

Wubjerk ſa wólbne prawo franzowſkeje komory je wobſamknył, pſchijecźe ſakonja poruczicź, kotryž niz jenož muźſkim ale tež žónſkim wot 21. lěta wólbne prawo pſchi wólbach gmejnſkich ſaſtupjerjow, wokrjeßnych a generalnych radźicźelow da. Na tym ßo njedwěluje, ſo žónſke tež bórſy wólbne prawo pſchi ßejmſkich wólbach doſtanu.

Ruſka chze ßwojim ratarſkim dźěłacźerjam ſakaſacź, do Němſkeje na dźěło khodźicź.

Prjedy ßu ßo Wſchoněmzy na ta hórſchili, ſo pſchewjele ßłowjanſkich dźěłacźerjow do Němſkeje na dźěło pſchikhadźa. Mjes tym ßu ßo wobſtejnoſcźe trochu pſcheměnike. Ruſka ßama ßwojich dźěłacźerjow w ratarſtwje a induſtriji trjeba. Ruſke knježerſtwo ßo teho dla ſ myßlu ſaběra, ßwojim dźěłacźerjam pocźežicź, do Němſkeje cźahacź. Wono je jeneho komißara do Němſkeje póßłało, kotryž dyrbi wobſtejnoſcźe ruſkich dźěłacźerjow w Němſkej ſtudowacź a wußlědźicź, kajke ſcźěhwki bychu ſa němſke ratarſtwo naſtałe, hdy by ruſke knježerſtwo pſchichodnje žnjowym dźěłacźerjam ſakaſako, němſke mjeſy pſchekrocźicź. Rěſke knježerſtwo je ßebi wotmyßliło, tule bróń pſchi ſkładnoſczi pſchichodnych wikowanſkich wucźinjenjow nałożicź a ſ tym wěſte žadanja pſchecźiſchcźecź. Nětkole kóždolětnje w naléczu něhdźe 300,000 dźěłacźerjow ſ Ruſkeje do Němſkeje pſchikhadźa a ßo poſdźe naſtymi ſaßo wrócźa. Woni ſkoro wſchitzy w ratarſtwje dźěłaja. Hdy bychu ßo tutym ludźom němſke mjeſy ſawrjele, by němſke ratarſtwo woprawdźe do nuſy pſchiſchło.

Ponowjenja ruſkeho wójnſkeho łódźſtwa.

Na Cźornym morju je ßo ſchtwórtk prěnja ruſka wulka wójnſka łódź Dreadnaughtſkeho typa na wodu puſchcźiło. Wona rěka »Zariza Marja«. Zar je namorſkemu miniſtrej pſchi tejle ſkładnoſczi ſcźěhowazy telegram póßłał: „Pſcheju ſboże Wam a cźornomórſkemu wójnſkemu łódźſtwu pſchi puſchcźenju bitwiſkeje łódźe »Zariza Marja«. Njeſcźerpliwje ſbožowny dźeń wocźakuju, na kotrymž ßo mi tſi nowe bitwiſke łódźe jako hotowa bitwiſka jednota pſchedſtaja.“

Bołharſka na roſpuczu.

Njewotwißne bołharſke nowiny ßo ſ nětcźiſchimi njeſbožownymi politiſkimi wobſtejnoſcźemi ſaběrajo dopósnawaju, ſo ßu ſtatne ſakłady roſtſchaßene, narodne ideale ſniczene a ſo je ſwonkowna politika we wukraju dowěrjenje ſhubiła. Hłowna wina ßo kralowemu parſchonſkemu kajeſtwu dawa. Jeli ſo ßo tole knjeſtwo prózuje, ſo by dale wobſtało, a ſo by nowych pſchiwißowarjow dobyło, dyrbjeli ßo jeho pſchecźiwnizy organiſowacź a ſ konſtituzionalnymi ßrědkami na to dźěłacź, ſo by ßo Bołharſka pſched nowymi njeſbožownymi podawkami ſwobarnowała. Wſchě knježerſtwu pſchecźiwne ſtrony dyrbjałe ßo ſjednocźicź. Parſchonſke intereßy a pódlanſke praſchenja dyrbjałe pak zyle ſ boka woſtacź, hewak ßo njemohło wotmyßlene ſjednocźenje dozpicź. Hłowny nadawk Bołharſkeje dyrbjał pſchichodnje bycź, balkanſke ludy niz k wójnſkemu dobywanju pohonjecź, ale balkanſki ſwjaſk mjes nimi ſałożicź. Na prěnim měſtne by, kaž bołharſke nowiny měnja, ſwjaſk mjes Sſerbiju a Bołharſkej nuſny był. Sſwětowa ſtawiſna je wucźerka žiwjenja. Bołharſka je jara ſrudne naſhonjenje cźiniła, bdyž je ßo na podpjeru teje abo tamneje wulkomozy ſpuſchcźała abo wukhowanje w poßrědniſtwje jeneje wulkomozy wocźakowała.

Turkowſko-grichiſke jednanje wo měr

hiſchcźe pſchezo njeje dokónczene. Turkowſka ßo njemóże roſßudźicź, Grichaм kupy w ägäiſkim morju pſchewoſtajicź. Najradſcho by Turkowſka ſ Grichiſkej wójnu wjedła. Teho dla bě poczała ſe Sſerbiju jednacź, ſo by ta w nowej turkowſko-grichiſkej wójnje neutralna woſtała. Sſerbija pak je wotmolwiła, ſo by na kóždy pad Grichiſkej ſe ßwojim wójſkom pomhała. Tež Ruſka a Franzowſka na Turkowſku tłóczitej, ſo by ßo grichiſkim žadanjam podcźißła. Franzowſka je jej pſchipowjedźiła, ſo jej franzowſke banki žanych pjenjes njepożcźa, doniž ßo njeje měr ſ Grichiſkej wobſamknył.

Swada Grichiſkeje ſ Italſkej a Awſtriſkej.

Albańſko-grichiſka mjeſa hiſchcźe njeje poſtajena. Italſka a Awſtriſka, kotrejž Albańſku jako ßwoje pſchichodne wobßedźeńſtwo wobhladujetej a ſtej ßo do njeje hižo dźěliłej, ſtej Grichiſku napominałej, ſo by ßwoje wójſko ſ někotrych ſtron pokodniſcheje Albańſkeje, kotrež je wobßadźiła, wrócźiła. S dobom grichiſkim wojakam porokujetej, ſo albańſke wobydleŕſtwo pſcheſcźěhaja. Grichiſka pak ßo nima do ſpěcha, po awſtriſko-italſkim napominanju cźinicź. Wona ſ Awſtriſkej njemjeſuje, kaž Sſerbija, kotrejž Awſtriſka ſtajnje ſ wójnu hroſy. Grichiſka je italſkemu a awſtriſkemu knježerſtwu wotmolwiła, ſo jeju wobſkórżby njejßu wěrne a ſo ßwoje wójſko woſtaji, hdyž runje ſteji.

Sſerbſko-cźornohórſke roſrunanje.

Sſerbſko-cźornohórſke pomjeſne praſchenje je roſrißane. Cźorna Hora je pódła měſtow Plewlje a Djakowizy wjeczorny dźěł płódneho metochiſkeho kraja doſtała.

Kruppſka wěz w Belgiſkej.

Mjes tym ſo ßo w Barlinje druhi prozeß pſchecźiwo Kruppſkim ſaſtojnikam dla pokupjenja wjedże, ßo tež w Belgiſkej jena Kruppſka wěz žiwje roſpomina. Belgiſke wójnſke miniſterſtwo je Kruppſkej dźěłarni ſa ſkaſanku kanonow dwaj milijonaj frankow wjazy ſapłacźiło, hacź je ßebi franzowſka firma Schneidera w Creuſotu žadała. W belgiſkich nowinach ßu hłoßy błyſchecź, hacź ßo tu wo někajke pſcheklócze njejedna. A pſchi drohej płacźiſnje hiſchcźe belgiſka artillerija njeje ſ Kruppowymi kanonami ſpokojom. W ßejmje ßo bliżſche dny napraſchowanja wo tej naležnoſczi wocźakuja.

Pšched wójnu sjednoczenych statow połnóżneje Ameriki s Mexikom.

Presidենt sjednoczenych statow, Wilson, je mexikanskeho presidenta Huertu pišomnje napominacź dał, so by presidentstwo skóžił. Jeli so by žo Huerta dale žadanju sjednoczenych statow pšecźiwjał, bychu sjednoczene staty wójnu pšchipowjedźile. Mjes tym žo te na wójnu pšchihotuja a wójsko pšchi mexikanskich mjesach shromadźeja. Sa wójnu s Mexikom bychu sjednoczene staty 600 000 wojakow trjebake, wo prawdźe pak maja wone jenoż 150 000 regularnych a milizow k ruzy. S wotkal dyrbjake žo pobrachowaze 450 000 muži, pšched wschěm 16 000 offizěrow wsacź, w tu khwilu nichtó njewě. S teho je srosumicź, cźeho dla žo sjednoczene staty s pšchipowjedźenjom wójny komdźa. S pšchicźinu teho je jich wojerska žlaboscź. Nětcźischi system, po kotrymž žo wojazy wotnajeja, pšecźiwo žylnemu pšecźiwnikej njedoßaha. Po rosprawje wójnskeho sekretara Stimsena amerikanske pod brónjemi stejaze wójska žrjedź léta 1912 s 4650 offizěrow a 86 811 podoffizěrow a muzźstwow wobstejesche. S nich pak jenoż w sjednoczenych statach 3507 offizěrow a 60 508 muži stejesche, zbytk bě w Aljaschzy, na Philippinach, Chinje, na Porteriko, Hawaii a pola Panamaskeho kanala. Muzźstwa we wukraju žu tam tak trěbne, so žo njehodźa sa wójnu pšecźiwo Mexikej wuzicź.

W Mexiku dyrbi kóždy wojerstwu khmany wobydleŕ we wójsku žkuzicź, kotrež w měrje s 3100 offizěrow a 27 000 muži wobsteji. We wójnje dyrbi žo 2300 offizěrow a 76 000 muži mobilisowacź. Pšchi nětcźischich revoluzionarnych njeměrach pak žo s cźcźka tak wulke wójsko postajicź da. Revoluzionarojo bychu žo najskerje amrikanskemu wójsku pšchisamkli. Njedźiwajcy teho měko amerikanske wójsko w horatym mało wobydlenym kraju wulke wobcźeżnoscźe pšchi marschu a pšchi sastaranju s zyrobu pšchewinycź.

Winowatoscź.

Tehdom běch džeßacź lět stary, hdyž žym to nashonił, schtož chzu powjedacź.

To bě w lěcźe, jara rjane bě wjedro. Tehdom nasch nan mi rjekny:

„Pój sa mnu, chzesch-li, póńdźemoj hromadźe na hońtwu!"

To namolwjenje s radoscźu pšchijach, dokelž teź ja hižo tehdom žadach sa tym, s něcźim žo wusnamjenjecź a bycź sbožowny hońtwjeŕ.

S narodneho domu wuschedschi po scźežzy do boka sa wžu woteńdźechmoj, hdźež žo kwětki žmějachu a lěž a luki wonjachu. A hlaj, tam njedaloko kschiweje doliny wijesche žo pod namaj rěcźka jako had, tu a tam, teź pod žamym wotwißku, žo žwěcźachu studniczki, jich woda bě cźista kaž žylsa, kiž je něhdźe wukapnyła a žo na žlónzu kaž serja błyschcźi. A pódla nich běchu stopy drobneje swěriny a ptacźiny, kotraž, kaž bě jaßne, tam khwatasche, so by žo s khwilemi se žórka napojała; tak džě cźini to teź lacźny cźłowjek, hdyž je to trjeba.

Nasch nan mějesche s wjetscha sboże na hońtwje. Tehodla žnadź, hdyžkuli njeby druheho džěła měł, by žebi tšělbu na ramjo a hońtwjerśku toschu wsał.

Tak to teź dźenža scźini, sawoła teź pža, „Filaksa", so by naju pschewodźał a namaj dźiwinu pschihonjał. A nasch poß teź žwěru žwoju winowatoscź, kiž bě žo jemu napołożiła, cźinjesche, pschetoż sa krótki cźaž s huscźiny sajaza wuhna. Ale nan ani s brjowkami njehnu, dokelž njemějesche waschnje, sajazy tšělecź, to wostajesche pschipadnym hońtwjerjam, kotrymž „hońtwjerśke pžy" rěkasche. A tola w naschim revěru pschewjele swěriny njebě. Wěso wschak tu a tam žo žornik abo jeleń pokasa, ale to bě s rědka, haj, skoro pschejara s rědka. Sa to bě tu pozpulow a kurwotow doscź a nadoscź. Duž běchu jich stopy bórsy po kromach brjohow widźecź, hdźež běchu, kaž žo pokasowasche, jamki do žucheho procha wuryke, w kotrymž žo popjelachu.

Stary Filaks naju njesjeba, pschetoż sasta, pschi tym s wopuschu wjechlujo a kedźbliwje na podhladne městno hladajo. Wuhornych žebi spěschnje kholowy a s cźicha sa nim do trawy stupich, dokelž žebi myßlach, so žym teź žam hižo hońtwjeŕ, hacźrunje mějach město tšělby na ramjenju jenoż kij wißajo. Nasch nan mjenujzy, hacźrunje bě žam doscź horliwy hońtwjeŕ, njedowolesche mi tšělbu noßycź, so bych khuposcźe njenacźinił a žnadź s dźěcźazej pschekhwatanoscźu njesboże njesawinował.

Tak khwilu kludźachmoj, pót žo mi s rynkom s cźoła lijesche a małe kamuschki žo mi do póduschow sarywachu; njedźiwajo wscheho teho njecźujach mucźnoscźe, dokelž žedźach po dobytwje a to mje stajnje rosbudźesche a do prědka honjesche. Duž bych kóždy ras, hdyžkuli bych wutšěł s nanoweje tšělby sažkyschał a ptak padnył, na to městno doběhnył, haj, teź sawyskył bych, tak bych žo sawježelił. Ranjeny ptak by cźasto, k semi doleczawschi, we trawje se žobu prał, sa khwilu by hižo we Filakžowej khlamje krwawił, a ja bych pschihladujo wyžkał, žaneje žobuželnoscźe njecźujo.

Schto budźech sa to dał, hdy budźech s najmjeńscha jónu mohł s tšělby wutšélicź? Ale nan by na moju próstwu sažo žwjatocźnje wuprajił, so, doniž s najmjeńscha 20 lět njebych był, njeßměm tšělbu ani do ruki bracź.

Na dobo pschińdźechmoj na městno, tam bě trawnik kaž tepich: pišanjachu žo tam wschelake kwětki, a to swónczki, dźecźel, njesapomniczki a žyrotki. Filaks sažo sasta, ale nan tón krócź njetšěli, ale jenoż sawoła:

„Popadń jeho!"

A teź ja wcźipnje pohladach, so bych žo pschepokasał, schto je poß wucźuschlił. A hlej, pžej pšched žamym noßom wulecźa tu pozpula a dźiwnje leczi: pak žo sawjertnje, wobrocźa žo, pada a hnydom sažo saleczi, ale tak, jako by była ranjena. A Filaks sa njej cźěri, skaka, pschemeńja samer, kaž to ženje cźinił njebě.

Nan njemóżesche tšělicź, bojo žo, so mohł pža trjechicź, a ptak leczesche a leczesche. Ale poß na dobo poskocźi a sa pozpulu schnapnywschi ju popadny. Potom radostnje pschiběži a ju nanej poda, kiž ju na dłóń s brjuschkom swjerscha położi.

„Bě dha žnadź sranjena?"

„Ně", nan wotmolwi, „ale to je se samyßkom tak cźinika, dokelž ma po wschěm tym žudźo tule bliско hnězdo se žwojimi młodymi. Tajkeje lescźe ptacźki husto trjebaju, so bychu hońtwjerja wojebali a pža wot žwojich młodych wotwjedli. Ale tón ras je žebi pozpulka pschehladała. Filaks bě pscheklepanischi."

„Potajkim wona njeje tšélena?" s nowa žo wopraschach a radoscź žo mi někak s wutroby zhubi.

„Njeje tšélena, kaž žym prajił", nan wotmolwi, „ale teho dla tola lědma žiwa wostanje. Poß bě ju pschejara krucźe se subami pschimnył."

Bliže pschistupiwschi na pozpulu lěpje pohladach. Leżesche dale na nanowej dłóni, njehibajo žo. Jeje pjerje běsche rosschepjerjene, hlojcźka na bok wißasche, ale ptacźkowe pohladnjenje bě na mnje seprjete. Pschi tym žo mi sdasche, so w małymaj srudnymaj wócźkomaj cźitam:

„Schto žym wam cźinika, so scźe mje takle hacź na žmjercź pschescźěhali? Hlej, schto scźe mi scźinili! Wumrjecź dyrbju, ale cźehodła dyrbju zahinycź? Cźehodła? Jenoż tehodła, so žym žwoju winowatoscź cźinika, so žym žwoje młodźata chzyła sakitacź a pža wot nich dale wotwjescź. Sa luboscź k žwojim dźěcźom mrěju, a to scźe wy njeßmilni cźłowjekojo scźinili. Moje dźěcźi, moje wbohe dźěcźi . . ."

„Nano!" nanej rjeknych, „móżno, so wona njewumrje", a chzych pozpulku po hłojcźży pomajkacź. Ale nan sakasujo s hłowu kiwny:

„Ty njerosomny", wón mi rjekny, „schto, njewidźisch dha, so hižo mrěje? Sa wokomik se žobu sapjerchnje poßledni krócź a wócźży žo jej sańdźelitej."

Tak žo teź sta. Ale lědma běschtej žo jej wocźi sańdźelikej, dach žo do kruteho płakanja.

„Njerosomny hólcźe, schto to cźinisch?" nan mje směrowacź pytasche.

„Mi je jeje žel", rjeknych, bolostne hikanje pschewinjejo, kotrež žo mi s wutrobna dobywasche a mi wutrobu satschaßowasche. „Semrjeła je sa žwoje młodźatka, a schtó budźe žo nětkole wo nje staracź?"

W tej khwili žo na pža hněwach, haj, teź nan sdasche žo mi sły bycź. Ale tón, jako by moje bolostne cźucźa sapschijał, mi troschtnje rjekny:

„Ale njepłacź tola, dźěcźo! K cźemu dha žu pozpule na žwěcźe! Ssamz pozpula budźe je žiwicź, doniž njewulecźa. Ale kedźbu, hlej, Filaks je saßo sastał. Njeje žnadź tu hnězdo? A hlejmy, woprawdźe!"

A woprawdźe, we trawje na dwě krocźeli wot Filaksa leżachu schtyri ptacźatka, wschě sastróżane. Dychachu spěschnje a bojasnje na naß hladachu. Na jich cźěle njebě moschka, ale hižo žo pjericźka pokasowachu, jenoż wopuschki běchu hischcźe krótke a kschidleschka jara žłabe.

„Nano, nano!" žałoscźo wołach. „Sawołaj khětsje Filakßa, hewak teź te sakuža."

Nan hnydom tak scźini a wotschedschi do boka, žo pod kelk žy-

dże, so by poßnědak. Ja pak wostach pola kerkow, na jědźenje ani myßli njemějach. Sa to wuczežech se saka běłe rubiſchko a na njo pozpulku położich a kaž wo ßnje wſchón hnuty počzach:

„Pohladajcże, ßyrotki, wascha maczerka! Sa wſcho je ßo woprowaka a wumrjeka!“

A ptaczatka kaž prjedy spěſchnje wodychowachu a mohł rjez kaž ſ zyłym czółkom.

Njewěm, kak mi to na myßle pſchińdże, ſo k nanej pſchiſtupich a jeho poproßych:

„Nano, by mi ty mohł pozpulu dacź?“

„Mojedla a pſche mnje!“ nan wotmolwi. „Ale ſchto chzeſch ſ njej ſapoczecź?“

„Czu ju tule pódla jeje hnězka pokhowacź. Proſchu, daj mi nóż, ſo bych jej mohł row wurycź.“

Nan to ßkyſcho ßo jara dźiwaſche.

„Ale dźěczo, ſchto je czi to na myßle pſchiſchko? Hlej, kajke maſch to prósdne myßle!“ mjehzy rjekny — bě ſ mojimi ßylſami widźomnje tež ßam hnuty.

Sa khwilku bě jamka wuryta a pozpulka do njeje położena a ſ pjerſchczu ſaßypana. Potom wudźělach ſ drjewa ſtołpik a tyknych na njón hałožku, ſo by widźecź było, hdże rowczk je. Mi bě tak dźiwno, hdyž dyrbjach rowczk wopuſchczicź, dokelž dyrbjach ſ nanom dale woteńcź. Njewěm, kelko krócź ßym ßo wobroczik, ale to wěm, ſo ßym ßo wjazy krócź duzy wobroczik, ſo bych tež rowczk hiſchcże ſ daloka mohł widźecź.

A w nozy ßo mi něſchto ſpodźiwne dźijeſche. Běch w njebjeßach, a ſchto byſchcże ßebi myßlili, koho ßym tam ſetkał? Na małej ßlébornej, ale tola lohkej mróczałzy ßedźi moja pozpulka — jenož ſo bě běła. A na hłowje ma mału ſłotu krónu, kaž ſa myto ſa to, ſo bě ſa ßwoje dźěczi czerpjeła.

A hdyžkuli na tutón ßón ſe ßwojich dźěſczowſkich dnjow ſpominam, kóżdy krócź we duſchi rospominam, kak hakle Bóh mytuje kóżdej cłowjeſkej maczeri, kotraž je ßwoje żiwjenje ßwojej ßwójbje poßwjeczíła, — ßwojim dźěczom, kiž je hotowa, radſcho ſa nje wumrjecź, hacź ſo by je mordarjej do rukow dała, kiž chże jim najßwjeczíſche czucże ſ wutroby wutorhnycź.

Sserbſke maczerje, wy dobre ßerbſke maczerje! Rozymicże, ſchto chzyſche wam tuto powjedanczko prajicź? Tež ptaczk ßwoje młodźata ſchkituje, kaž to czini kóżde ſwěrjatko, jemu je to do wutroby położił tón, kotremuž ßu podnoże njebjo a ſemja.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Pſchednoſchk.) Nasch ßławny ßerbſki pſchirodoſpytnik, knjes wyſchſchi wucżer Schütza ſ Rachlowa, je w pſchirodoſpytniſkim towaŕſtwje „Iſis“ w Budyſchinje jara powucżazy pſchednoſchk wo wożach, kotrež ßo najeſdniki (němſki Schlupfwelpen) mjenuja, měł. Tele pſchekaßanzy ßu jara wużitne ſwěrjata. Wone ßwoje jejka do hußańzow, kotrež pola a lěßy ſapuſczeja, puſchczeja. Czerwje, kotrež ßo ſ jejkow wulahnu, potom ßwojeho hoſpodarja ježeru. Tele najeſdniki ßu naß tež wot mniſchczich mjetlow wußwobodźiłe, kotrež naſchim lěßam ſe ſahubjenjom hrożachu. Knjes Schütza tehdy wotradźeſche, dla ſaniczenja mniſchczich mjetlow ſchtomy ſ lepjom wobmaſacź a mjetle łojicź, dokelž je tole dźěło podarmo a ßo njetrjebawſchi ſa to ſtotyßazy hriwnow wudawaju. Jenož najeſdniki ſamożeja hußańzy mniſchczich mjetlow ſaniczicź. Kaž je knjes Schütza roskładował, tak je ßo woprawdże ſtało. Czerwje najeſdnikow ßu hußańzy mniſchczich mjetlow ſaniczíłe a naſche lěßy ſahubjenju wukhowałe.

— 25lětny jubilej ßwojeho wobſtacża Marczíny wuſtaw w Budyſchinje ſańdźenu ßrjedu ßwjeczeſche. Nasch njeſapomnity ßerbſki wótczinz faraŕ Imiſch je jón ſałożił. Najprjódzy bě wuſtaw w Pjetſchkez khěži pſchi mjaßowych jědkach. Tamniſche měſtnoſcże pak ßo bórſy jako njedoßahaze wupokaſachu. Teho dla ßo Imiſch, hacżrunje wuſtaw żaneho ſamożenja njemějeſche, roſßudźi, ſa njón ßamßny dom pſchi Wettinſkej dróſy natwaricź. Wſcho hromadże je hacź dotal w Marczínym wuſtawje 1290 wucżomnizow, potajkim w pſcherěſku wob lěto wjazy dyžli 51, pobyło. S nich je 639 ßłużobniſkej a 651 hoſpodaŕſtwowej ſchuli pſchißłuſchało. Někotre holzy ßu do Draždźańſkeho diakoniſiſkeho wuſtawa abo do druhich ßotrowſtwow pſchiſchłe.

— (Spożczenje licentiatskeho titula.) 31. oktobra, hdyž na Lipſczańſkej univerſicze kóżde lěto nowowuſwoleny rektor ßwoje ſaſtojńſtwo naſtupi, ßo tež wot univerſity spożczene wuſnamjenjenja woſjewja. Tón krócź je tež mjeno ßwěrneho duchownſtwoweho wodźerja naſcheho ßerbſkeho luda mjes tymi, kotſiž ßu poczeſczowaze pomjenowanje doſtali. Knjes faraŕ ryczeŕ Mrósak w Hrodźiſchczu, kotryž wot D. Imiſchoweje ßmjercze w ßerbſkim homiletiſkim ſeminarje ßerbſkich ſtudowazych ſ njeſpróżniwej ßwěrnoſczu po ßwojich wot Boha jemu ſpożczenych bohatych duchownych darach ſa duchownſke ſaſtojńſtwo mjes Sserbami pſchihotuje a w ßerbſkej rěczi wuwucżuje, je ßo wot theologiſkeho wotdźělenja Lipſczańſkeje univerſity ſa lizentiata theologije pomjenował. Pſchejemy jemu wutrobne ſboże k derje ſaßłużenemu wuſnamjenjenju ſa jeho njewuſtawaze prózowanje ſa duchowne ſboże naſcheho ßerbſkeho luda. W jeho poczeſczowanju je naſch zyły ßerbſki lud czeſczeny, a Bóh daj, ſo by naſch drohi wodźeŕ hiſchcże dołhe lěta ßo tuteho poczeſczowazeho wuſnamjenjenja ſwjeßelicź a w żohnowanju jako wodźeŕ evangelſkeho ßerbſkeho duchownſtwa mjes nami ſkutkowacź mohł.

— (Darjenje.) 1. kompagniji 103. regimenta ßu jedyn kompagnijiny ſchef 1500 hriwnow a něhduſchi a nětczíſchi pſchißłuſchnizy 500 hriwnow jako „podpjeranſku kaſſu ſa podwyſchkow 1. kompagnije“ pſchipokaſali. Dań tuteju darow ma ßo wot 1. julija 1914 kompagnijinym potrěbnym a doſtojnym podoffiźěram wupłaczicź.

— (Konkurs.) Prjedawſchi Nadźanowſki ryczeŕkubleŕ Klein, kotryž bě posdźiſcho ſ wobdźělnikom pſchi Wětrowſkej tonowej dźěłarni, je nahle na ſahorjenje moſhow wumrjeł. Po jeho ßmjercźi je ßo nad jeho ſamożenjom konkurs wotewrił.

— (Powyſchenje dawka na pßy w Budyſchinje.) W poßlednim poßedźenju měſchczańſkich ſaſtupjerjow je ßo ſanjerjedźenje dróhow a puczow pſches pßy k rěczam pſchinjeßło. Měſchczański ſaſtupjeŕ profeſor Hofmann namjetowaſche, dotalny 15 hr. wucżinjazy dawk na 20 abo 25 hriwnow powyſchicź. Kollegium tónle namjet jenohłóßnje jako wobſamknjenje pſchija. Měſchczański ſaſtupjeŕ Schuſter woczakanje wupraji, ſo budże měſto potom pßowi njerjad wotſtronjecź dacź.

— Zeppelinſka powětrowa łódź „Sachſen“ je ßrjedu na ßwojim ſlěcże ſ Lipſka do Liegniz nad Budyſchinom, mjes Lubijom a Wósborkom, nad Niſku a Shorjelzom leczała. Nad Shorjelzom je wona po namołwjenju tamniſcheho wobkhodneho towaŕſtwa něhdże 40 mjeńſchinow lětała a wěżu Pětrowſkeje zyrkwje wobleczała. Hacź na dalſche wona w Liegniży w tamniſchej kólni ſa powětrowe łódże woſtanje.

— (Sſywy w Sakſkej.) Kralowſke ſtatiſtiſke krajne ſarjadniſtwo wo ßywach w novembrje, hdyž 1 jara dobre, 2 dobre, 3 ßrěnje, 4 ßnadne, 5 jara ßnadne woſnamjenja, na ſczěhowaze waſchuje ßudźi. Naſymſka pſcheńza 2,3 loni (2,5), naſymſka roźka 2,1 (2,5), naſymſki jeczmjeń 2,0 (2,3), dźeczel (tež ſ měſchenjom ſ trawu) 2,1 (2,0). Wutrajne miłe a ßuche wjedro w oktobrje je domojkhowanju běrnow a rěpy jara hojiło; duż je ßo wſcho, ſ wuwſaczom ſbytkow rěpy ßuche a njeſmjerſke do pinzow a fajmow khowało. Rólne dźěło je ßo jara ſpěchowało, a ſchtož je ßo we wkóżnym czaßu ſakomdźiło, je ßo wſcho nakhwatało.

— Krutu ſymu hajniży a druſy, kotſiž pſchirodu wobkedźbuja, ſ teho wěſchcża, ſo ßu lětßa mrowje ßwoje hromady wurjadnje wyßoke a nahłe natwariłe. Hdyž je ſyma mika, mrowiſchcża niſke woſtawaju.

S Małych Bobolz. Pjatk rano je ßo tu Nauſendorfez pſched někotrymi lětami hakle natwarjena twarjerńja maſchinow wotpalika. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate. Se ßykawow prěnja Hornjohórczańſka, Hajniczańſka jako druha k haſchenju pſchijědźeſchtej. Pódla teho ßo pſchi haſchenju tež Hornjohórczańſka papjernikowa a Czornonoßłowſka ßykawa wobdźělíſchtej. Składownja maſchinow je ſtejo woſtała.

S Porſchiz. Roshorjaza hońtwa ſa jenym ſłóſtnikom je ſańdźenu póndźelu wobydlerjow naſcheje wßy do njemčera pſchinjeßła. Jedyn derje ſwoblekany zuſy bě ßo w domje jeneho tudomneho khěžkarja ſa wobydlenjom wěſteho Böhmy praſchał. Khěžkarjowa żona jeho na gmejnſkeho pſchedſtejiczerja pokaſa. Tola měſto ſo by tam ſchoł, ßo wón do druheje ſtrony ſaměri. Invalidej Kernej, kotryž bě pſchipoßłuchał, hdyž bě ßo zuſy ſa Böhmu praſchał, bě ſpłóſchiwe waſchnje zuſeho nadpadło. Dokelž bě tutón na ſtronu k Kernez khěži woteſchoł, wón niczo dobre njewoczakujo domoj dźěſche. Tu ßo wón na njelube waſchnje pſcheßłapi. W bydlenſkej ſtwje bě jene wokno wutkóczene, a khamor, komoda a łożo běchu pſcheješdżene. We łożu ſkhowane 160 hriwnow běchu ßo ſhubiłe. Kern ßo hnydom ſa njehańbicźiwym paduchom puſchczi, a druſy na pomoz ſawołani ludźo ßo jemu pſchiſamknychu. Jenemu pachołej ßo poradźi, paducha doſcźěhnycź. Dokelž pak jemu tón ſ revolvrom hrożeſche,

jemu wón běžecź da. Do knjeżeho inspektora Röbera wón ſ revolvra tſěli, tola na ſboże kulka mißny. Mjes tym bě njekraßnik cźaß měł, ßwojim pſcheſcźěharjam cźeknycź a ßo w Krakecźanſkich kerkach ſkhowacź. S dźiwjej hońtwu bě ßo zyła wjeß do roshorjenja daka, a ſkónczńje wſchitzy ſa rubjeżnikom cźěrjachu. Hacź k Delnjohórcźanſkim hacźenjam ſa nim běžachu, hdźež ßo ßlěd ſa nim ſhubi. Polizíji ßo njeje hacź dotal poradźiło, ſtraſchneho cźłowjeka ſajecź.

S **Raboz.** Do ßmjertneho njeſboża je ßkužobna dźowka tudomneho kublerja Mucźerja ſańdźeny pjatk pſchiſchła. W kruwańni bě byk jedyn rjecźas wot ßebje ſtſchaßk. Hdyž chzyſche dźowka bykej rjecźas ſaßo pſchicźinicź, ßo tón też wot druheho rjecźaſa wottorhny a ßo do njeje ſ rohomaj da. Holza je ßo ſtraſchnje ſbodła a na ßmjercź khora leži.

S **Budeſtez.** Na reformatiſkim ßwjedźenju wotmě tudomne towaŕſtwo „Lubin“ ßwoju ſhromadźiſnu, kiž bě tak derje wopytana, ſo lědma měſtnoſcź doßahaſche. Po wuſpěwanju někotrych naradnych ſpěwow pſchedßyda, kn. Hajna, wſchěch pſchitomnych wutrobnje poſtrowi. Wjele noweho dźěła na naß cźaka! Duž njebudźmy ſprózni, liwzy, ale wukuṕmy cźaß, wudokońmy ßo w naſchej ßerbſchcźinje! Hajmy a lubujmy ju! Někotre nowe ßobuſtawy pſchiſtupichu. Witachmy je do naſcheho towaŕſtwa ſ ruku ſawdacźom a wótcźinſkim ſpěwom. Na to ßłyſchachmy pſchednoſchk wo ßerbſkej bibliji. W Lutherowym cźaßu bydlachu Sſerbjo hiſchcźe koło wokoło Wittenberka, mjes Lutherowymi ſpowjednymi a poßłucharjemi bě wjele Sſerbow. My to ſe ſtawiſnow derje wěmy, ale też ſe rta Luthera ßameho. Wón w lěcźe 1536 na dnju 24. meje Bucerej piſche: Hdyž ja na klětzy ſteju, hladam najprjódzy na to, kajkich mam poßłucharjow. Jim prědźuju, ſchtož ſamóźa ſroſymicź. Wjetſchi dźěł mojich poßłucharjow ßu khudy lud, jednori Sſerbjo, kiž waſche wyßoke ßłowa w prědowanju ſhroſymili njebychu. — Biblija ßo tehdy do ßerbſkeje rěcźe woßebje też teho dla hiſchcźe pſchewožowaka njeje, dokelž bě cźitanje naſchim ßerbſkim wótzam tehdy ſwjetſcha njeſnaty kumſcht. Prěni ßerbſki wudawk zykeje biblije ſta ßo pſches někotrych evangelſkich duchownych 1728. Jich ſkutk bě wulki, ßławny, ſkutk narodneje a duſchowpaſtyŕſkeje luboſcźe. Dźak naſcheho evangelſkeho Sſerbowſtwa budź jim do rowow daty! Cźi mužojo ßu ßwój lud, jeho duchowne potrjebnoſcźe, jeho rycź ſawěſcźe derje ſnali a lubowali! Jich pſchekoźk biblije njeje bjes poroka, ale huſto je rěcź klaſſika, tak ſo rjenicha bycź njemohła. Tu je bohatſtwo nam huſto ſkoro zyle njeſnatych a tola ludowych ßłowow. S biblije móże cźitaŕ dobru ßerbſku rěcź wuknycź. — Saßo ſpěwachmy, jednachmy wo wſchelakich należnoſbźach naſcheho towaŕſtwa. Pſcheſpěſchnje nam hodźinki ſańdźechu. Duž nochzemy na pſchichodnu ſhromadźiſnu dołho cźakacź. Njenje bě a wěſcźe rjenje ſaßo budźe. —

Se Semiz. Tudomna Firma C. G. Kunath, ſornowzowe (granitowe) dźěłaŕnje, 31. oktobra jubilej ßwojeho 25lětneho wobſtacźa ßwjecźeſche. Prjedy tam 40 woßobow dźěłaſche, nětkole 1140 muži w dźěłaŕni dźěło a ſaßłużbu namaka. Nětcźiſchej firminej mějecźelaj, kommerziſti radźicźel Hitzig a Pawoł Jahne, ſtaj pſchi ſkładnoſcźi jubileja 25,000 hriwnow wucźinjazy ſond ſa ßwojich ſaſtojnikow a dźěłacźerjow wuſtajiłoj.

S **Bukez.** Pſchi wólbach do zyrkwinſkeho pſchedſtejicźerſtwa ßu ßo wuſwolili ſa Schekezy, Ssowrjezy, Wyßoku, Delany a Nachlow k. kubleŕ Wirth w Nachlowje; ſa Łyſk a Cźornow k. kubleŕ Jencź w Cźornowje; ſa Lejn, Błózany a Zornoßyki k. Auguſt Wicźas w Zornoßykach; ſa Wujeźk a Mjeſchizy k. ratař Wicźas w Mjeſchizach.

S **Bukez.** Pſchi pſchedawanju na pſcheßadźowanje je ſliczbowaŕ tudomneho burſkeho towaŕſtwa, knjes Króno, Iſraelez hoſcźenz ſa 69,500 hriwnow kupił. K. Krónje bě dotalny wobßedźeŕ Iſrael něhdźe 3000 hriwnow dołžny, ſ kotrymiž bě ſa njeho Króna pola burſkeho towaŕſtwa rukował. So by tule ſummu njeſhubił, je Króna nětko hoſcźenz, k kotremuž wokoło 100 kórzow leżomnoſcźow pſchißłuſcha, kupił. Tónle podawk budźe drje někotremužkuli ſ powucźenjom, ſo njebudźe ſ rukowanjom pſcheſwólniwy a dobrocźiwy. Po měnjenju ludźi njeje kupna ſumma ſa dotalne Iſraelez wobßedźenſtwo pſchewyßoka.

S **Luwocźiz.** Póndźelu popołdnju je ßo ſ njewobhladniwoſcźu jeneho dźěłacźerja ſ Kotez fajma ßkomy, tudomnemu mlynowemu najeńkej ßkuſchaza, wotpaliła.

Naſymſke kontrolne ſhromadźiſny budźa w Lubijſkim wokrjeßu ßobotu 15. novembra 1913 dopołdnja 1/4 10 hodźin w **Bukezach** ſa mužſtwa lětnikow 1906 hacź 1913 ſ Bukez, Wujeſda, Kołwaſy, Koporz, Nowych Koporz, Něcźina, Błózan, Rodez, Schpikałow, Lejna a Cźornowa; ßobotu 15. novembra 1913 popołdnju 1/2 2 hodźin we **Wósborku** ſa mužſtwa lětnikow 1906 hacź ßobu 1913 ſ Wósborka, Krapowa, Noßacźiz, Trußez, Jamy, Maleczicź, Kotez, Łuſka, Zarkow, Luwocźiz, Nowеje Khójniziy, Hłuſchiny a Mucźnizy; póndźelu 17. novembra 1913 dopołdnja w 9 hodź. ſa mužſtwa ſ **Lubija;** póndźelu 17. novembra 1913 popołdnju 1/2 2 hodźin w **Lubiju** w hoſcźenzu „jehnjecźa“ ſa mužſtwa lětnikow 1906 hacź ßobu 1913 ſ Jurkez, Biſchdorfa, Sſerbſtich Kundracźiz, Sſerbſtich Pawkez, Woleſchniziy, Stareho Lubija, Wulkeho Dažina, Dažinka, Njechanja, Njeſnarowa, Stwěſchina, Belbiz, Korez, Wopalenja, Walowow, Karlsbrunna, Ketliz, Wujerja Luchowa.

S **Kulowa.** Jedyn jebawy sběraŕ wotebjerarjow jenych rataŕſkich nowin je wjele tudownych wobhdlerjow wuklukał. Sŕěcźniwy młody cźłowjek je ßebi na jene rataŕſke nowiny po 5—10 hriwnach do prědka ſapkacźicź dał. W někotrych hoſcźenzach je wón hoſcźenzarjow wo pſchenozowanſki pjenjes a wocźiſnu ſjebał a ſkónczńje je w Ssulſchezach jene jědne koło kradnywſchi na ženjeſaßowidźenje cźeknył.

S **Wochos.** Naſcha kermuſcha, kotraž by ßo dyrbjała njedźelu 9. novembra ßwjecźicź, je ßo na njedźelu 16. novembra pſchepołożiła.

Dopiß ſ Wochožanſkich ſtron. Sańdźenu njedźelu ßo w naſchim ßußodſtwje kermuſcha ßwjecźeſche. Kaž hewak, dźěchu też tón krócź žony do korcźmy, ſo bychu ßebi młody ſalubowany lud wobhladale a druhdy jenu ſchtucźku ßobu porejwale. Tón krócź bě wopyt w korcźmje na rejwanſkej lubi jara ßylny. Dokelž ßydła njedoßahachu, dyrbjeſche ßo jedyn młody nadúwak, kotryž ßo rad bur mjenuje, tola niczo nima, khiba wjele dołha, ſe ßwojej lubej khětro tłóczicź. Wón ßo do hroſy da, ſo mohła jeho luba do pſchewulkeje cźiſchcźeńzy pſchińcź, a ſo by žony wottraſchił, ßebi wot kóždeje 10 pjenjezkow ſaſtupneho pjenjeſa žadaſche. Kotraž žona ßo komdźeſche, dźeßacźnowaŕ dacź, tu wón ſe ſala wuſtorka. Podarmo na njeho wołachu, ſo ſ zyła žaneho prawa nima, ſaſtupny pjenjes žadacź. Najſkerje je wón to teho dla cźinił, dokelž jemu pjenjezki k piwu a palenzu njedoßahachu. Hordacźkej ßo wſchitzy ßmějeja.

S **Hornjeho Hbjelſka.** Wutoru pſched tydźenjom w nozy je ßo do wobydlenja kantora Hoffmanna jedyn paduch dobył a 350 hriwnow kradnył, kotrež bě kantor hakle wjecźor prjedy jako rendant ſchulſkeje kaßy doſtał. Njedźelu w nozy je ßo nowe paduchſtwo ſtało. S hóſineje ſiwy ßu 400 zigarow a wſchelaku jědź kradnyli. Hacź ßu ßo też napoje ſ pinzy ſhubiłe, njehodźeſche ßo ſ wěſtoſcźu ſpóſnaeź. Se Shorjelza teleſoniſzy ſawołany poß dwójzy po tym ßamym ßlědźe k jenej khěži běžeſche, hdźež bě njedźelu kwaß był, tola paducha poß njenamaka.

S **Kſchiſchowa.** Njedźelu ſtaj ßo konjej knjeżeho ſapſchaha ſpłóſchikoj a padnykoj. Wós ßo rosbi, tola pohoncź a konjej ßo jenoż lohko ſranichu.

S **Jabłońza.** S tudomneje Karolinſkeje wuhloweje jamy je ßo po 24lětnym dźěle wſcho wuhlo wuryło. Dźěłacźerjo, kotſiž ßu w njej dźěłali, w nowej wotewrjenej jamje „Karolinje II“ dźěło namakaju. Wona teho runja na hrabinſkich Arnimſkich leżomnoſcźach bliſko Běleje Wody leži. Tam ßu njehłuboko wuhlowy ſkład wußłědźili.

S **Němzow.** Hórniſke akzijowe towaŕſtwo „Ilſe“ je na leżomnoſcźach naſcheje wſy ſa wuhlom wjercźecź dało. Na mnohich leżomnoſcźach je ßo wuhlo namakało. Towaŕſtwo je tele leżomnoſcźe pokupiło a ſa jutro 1000 hacź 1200 hriwnow ſapkacźiło.

S **Běleje Wody.** Kaž ßo ſda, ßu ſa ßłědom rubjeżneho mordaŕſtwa pſchiſchli. Dźěłacźeŕ Khorla Holthauſe ſe Skarbiſchez je ßo 1. novembra ſhubił. 4. novembra ßu jeho kłobuk pola Pechornja namakali. Dokelž wjedźa, ſo je wón tón dźeń, hdźež je ßo ſhubił, 50 hriwnow hotowych pjenjes pſchi ßebi měł, boja ßo, ſo ßu jeho ſkónzowali a wurubili.

Přilopk.

— (Spadowanje žitnych płacźiſnow.) Žitn płacźiſny po ſdaczu njeſaſtajnje ſpaduja. Tak dołho hacź nowa balkanſka wójna hrożeſche, ßo wone hiſchcźe trochu dźeržachu, tola nětko njeje wjazy žaneho dźerženja. Tak bórſy hacź je powjeſcź dóſchła, ſo ßu w Ruſkej wurjadnje bohate žně, žitne płacźiſny w Němſkej njejabzy padnychu. W Ruſkej je ßo lětża wo ſchtwórty dźěł wjazy žita naplahowało, dyžli hdy prjedy. W Franzowſkej ßu žně wjele lěpſche, hacź je ßo wocźakało, a w Němſkej ßamej njepomnja tak bohatych rožkowych žnjow, kaž lětuſchich. Też hódnoſcź němſkeje rožki je wubjerna. Pódla teho ßu ßo běrny nimale we wſchěch ſtronach poradźiłe a ßamo lońſchi bohaty wunoſchk pſche-

trjechja. Duž je bjes dźiwa, so žo žitne płaćišny we wyšokosćži poślednich lět njehodža dźeržeć.

* (Jedyn policist jako paduch.) W Leumnitzach pola Gery je wudowa Sommermeyerowa w žwojim wobydlenju policista Geithnera pscheběłapika, hdyž bě žo tón do jejneho wobydlenja dobył. Haru wušłyšchawschi, kotruž žona činjesche, žušodźa a jedyn žandarm pschiběžachu. Jim žo poradźi, paducho, kotryž bě mjes tym nazlubju cźeknył, sašłapicź. Kradnjene 800 hriwnow jemu wotewsachu. Policista sajachu a jeho do Geraskeho pschepytowanskeho jastwa dowjedźechu.

* (Zyła žwójba žo skónzowała.) W Mnichowje je praktiski lěkař dr. Hallmeyer žwoju žonu, dwě dźěsći a žam žebje skónzował. Wo tutym hrósbnym podawku žo pische: Hdyž njedźelu dopołdnja žłužobna holza dr. Hallmeyera wote msche domoj pschińdże, njeběchu Hallmeyerez hischcze stanyli. Durje spanskeje stwy wocźiniwschi wona Hallmeyerowu s nahim hornim cźěłom we ložu leżazu wohlada, tola žebi na niczo ske njemyšlesche a žo do kuchinje wróći. Hakle pschipołdnju žo wona do hrosy da a žo w spanskej stwje roshlada. Wona žwoju knjenju w krwi płuwazu nadeńdże, jejna wulka schijina žiwa bě rosrěsnjena. We žwojim ložu też dźěsći morwej leżeschtej, kotrymajž bě nan krk pscherěsnył. Wón žam bě žebi 20 zentimetrow dołhi amputazijski nóž, s kotrymž bě žwojich žwójbnych skónzował, do wutroby kłoł a w spanskej stwje na semi leżesche. S pschicźinu hrosneho njeskutka je njebožowna spekulazija dr. Hallmeyera. Wón bě žwoju praxis w Indersdorfje pola Mnichowa loni pschedał a bě do Mnichowa cźahnył, hdźež žo s wunamakanjom nowych meblow sa khorych saběrasche, tola sa žwoje patenty nihdże žanych wotběrarjow njenamaka. Sswójba njebě w pjenježnej nusy. We wobydlenju 900 hriwnow hotowych pjenjes, bankowe knižki wo 6900 hriwnach a hódnostne papjery w khětrej wyšokosći namakachu. Žona je wotucźena wumrjeła. S prawej ruku žo wobarajo je sa mordarskim nožom pschimnyła, kotryž je jej muž potom pscheš ruku sćahnył, pschetož žonimy pjerschcźenjowy porst bě hacź na kósćž pscherěsnjeny a dłoń roszychnowana. Muž je potom žonu dele kłóčił; pschetož jeho krwawe porsty běchu na jejnym cźole wottłóčene. Pschemóženej je muž potom wulku schijinu žiku pscherěsnył, runje tak hólzej. Holzy pak bě krk pscherěsnjeny. Kaž žo sda, stej dźěsći we ložu, kotrehož sawěschki běchu hischcze dele puschcźene, hischcze spałej. Muž je žo potom mjes ložomaj dźěsćzow na schpundowanje lehnył a žebi nóž do wutroby storcźił. Pak bě wón njejabzy wobludnik, pak bě njedźiwajzy žwojeho samoženja sadwělował, dokelž žo njebě jeho spekulazija poradźiła.

* (Wušlědźenje mordarja.) Lětža 27. julija běchu w želesniskim cźahu, s Darmstadta do Frankfurta jědźazym, drjewoweho wikowarja Brechnera s Darmstadta skónzowaneho a wurubjeneho namakali. Sandźenu žrjedu žu 19lětneho fabrikarja Medela w Mannheimje sajeli, dokelž žo na njeho hrěscha, so je Brechnera skónzował. Sajaty je listownju pschedał, kotraž je skónzowanemu žłuschała.

* (Ssmjertny wušud.) Pschišažny žud w Raćiborje w Hornjej Schlesyskej je wutoru 24lětnu khěžkarsku džowku Paulinu Zimmerez s Nesselwitz k žmjercźi sašudźił. Wona je lětža w auguscze žwoju pschirodnu macź s hamorom sarasyła, cźěło s petrolejom polała a jo potom do pjezy tykła a spalika.

* (Rubježne swěrjata w Krajnskej a Schtyrskej.) W lěžach w Radmannsdorfskim wokrjesu w Krajnskej žo mjedwjedźe (bary) pokasuja. Wone žu hižo 60 wowzow rostorhale. Dźiwje swěrjo, kotrež hižo wjele njedźel w Schtyrskej stadła nadpadowje, žu na jeho zapach w žněsy sa lawa spósnali, tola žo hischcze njeje poradźiło, jo tšelicź.

* (Želesniske njesboże w Franzowskej.) Krótko pscheš dwórnischcźom w Melunje je jedyn póstski cźah do jeneho spěschneho cźaha sawadźił. Wosy spěschneho cźaha žo sapalichu. Něhdże 15 wožobow žu s rospadankow wucźahnyli. 13 cźłowjekow je žo pjecza morilo. Lokomotivnika spěschneho cźaha, kotryž je pscheš sastawanski signal sjeł, žu sajeli.

Wo njesbožu pola Meluna žu nadrobnische powjesćze dóschle: Pschi sražnju žo tši wosy spěschneho cźaha do zyła rosrasychu. Póstski cźah se žydom wosow wobstejesche, kotrež žo teho runja rosbichu. Wosy spěschneho cźaha žo hnydom sapalichu, a płomjenja žo na póstski cźah rosschěrichu. Póstski cźah, kotryž do Marseilla jědźesche, mějesche dwaj pakowanskaj wosaj, w kotrymajž něhdże 50 sastojnikow pschebywasche. Wón bě spěschnemu cźahej, kotryž s Marseilla pschijědźe, do boka sajeł. Městno njesboża bě jenož se žmólnizami, petrolejowymi lampami a s palazymi rospadankami wobžwětlene. Liczba wožobow, kotrež žu žiwjenje shubiłe, něhdże 40 wucźinja. Ssrjedu rano hischcze mnosy sranjeni, kotsiž s kłožom wo pomoz wołachu, pod palazymi rospadankami leżachu. Pod cźežkej lokomotivu spěschneho cźaha młoda žona hejtmana Amica leżesche, kotryž je žo žam pschi sraženju morił. Bolosćze młodeje žony běchu žałožne. Wona njepschestawajzy wołasche, so dyrbja jej jejne młožy wotrěsnyć, dokelž je w strasche, so ju płomjenja doždahnu. Njesbožowna hacź do poslednjeho wokomika wědomnje wobkhowa, rěcźesche s wokolostejazymi, a jich proschesche, so bychu jejnemu cźerpjenju s jědom kónz cźinili. S Parisa žeraw (krahn) pschiwjesechu, s kotrymž dyrbjesche žo cźežka lokomotiva sběhnyć. Tola žo pschepoždże dohladachu, so běchu elektriske projektory sabyli, a po cźmje, kotraž žo jenož s płomjenjemi palazych wosowych rosbitkow wobžwětlesche, njemóžesche žo wobcźežne džěło dokonjecź. Lěkarjo wobžaromnej žonje morfijum pod kožu žtknychu. Bórsy po tym žmjercź jejnym žałožnym bolosćam kónz sćini. — Cźeka, kotrež žu žo s rosbitkow wucźahnyle, běchu tak wopalene, so njeběchu wjozy spósnacź. Mjes morwymi je 21 póstskich sastojnikow.

* (Hrósbny podawk w tigrowej klětzy.) 25lětny Parižski skłudźer džiwich swěrjatow, Amar, kotryž bě něktore měžazy na sćěwkach skušanja psches jeneho lawa khory leżał, žo schtwórił, hdyž prěni króćź saže do menažerije pschi Belfortskim torhoschcźu stupi, žiwje powita. So by žo sa to podźakował, chžysche s dwěmaj kralowskimaj tigromaj, kotrejuž dressuru bě wón hakle pscheš dwěmaj dnjomaj sapoczał, woženbje cźežki kruch wuwjesćź. Młody tiger „Emir“ žo swólniwy pokasowasche, mjes tym so tiger „Sultan“ skłudźerjej wukhód saleny. Amar schud sběhny, tola tón žamy wokomik hižo bě „Sultan“ skłudźerja sa lěwe ramjo shrabnył, so wón wótsje sakschikny, mjes tym so krej po rukawje dele běžesche. S něhdże 600 pschihladowarjow pokoja w wulkej roshorjenosći s zyrkuža cźeknu. Mjes tym bě Amar jedyn psches lěžyzy jemu podaty revolver pschimnył a tigrowu pazu pschetřělił. Wujo swěrisko na bok lěsysche a Amara k wukhodnym durjam puschcźi. Skłudźer budże žo dla noweho sranjenja wjele njedźel dołho hojicź dyrbjecź.

* (Žałožne wohnjowe njesboże w mórskim pschistawje.) Jendźelska petrolejowa łódź „Twingon“ je žo w pschistawje Tutikorinje na narańschim brjosy Indiskeje sapaliła. Nimale zyła s 50 muži wobstejaza wobžadka, kapitanowa džowka a wjele džěłacźerjow, kotsiž běchu na łódźi, žu w płomjenjach žmjercź namakali. Woheń wudyri, hdyž chžychu petrolej s łódże do pschistawowych kótkow spuschcźecź. Woheń žo tak rucže rosscheri, so wschě wotpohlady, jón podduhnycź, žo wot spocźatka njewuspěschne bycź sdachu. Łódźina wobžadka a džěłacźerjo žo na wukhowanske cźołmy walichu, tola žo jenož makemu džělu poradźi, žo s nimi wukhowacź. Jenož jedyn wukhowanski cźołm, kotryž blisko palazeje łódże w pschistawje leżesche, sbožownje k brjohej dojědże. Najwjazy ludźi s wobžadki do wody skoži, swjerćha kotrejež žo petrolej palesche. W tymle płomjenjazym morju žo žałožne podawki stachu. Wospjet žo ludźo s wobžadki prózowachu, žo psches płomjenjate morjo won do morja pschedobycź, tola jenož porědko žo to njesbožownym poradźi. Mnosy ludźo na morjo wujědźechu, so bychu njesbožownych wukhowali, tola niczo njewuskutkowawschi dyrbjachu žo wrócźicź, dokelž nimo měry wulka horzota a wyšoko žapaze płomjenja sadźěwachu, žo palazej łódźi pschibliżicź. Njedaloko palazeje łódże bě žo sa krótki cźaž wjele žrawizow shromadźiło, kotrež sa cźěkami kojachu. Jeneho džěłacźerja, kotremuž bě žo poradźiło, psches płomjenite morjo pschepłuwacź, žrawizy sežrachu.

* (Želesniske njesboże w Belgiskej a w Ruskej.) Pola Lütticha w Belgiskej staj wutoru w nozy dwaj tworowaj cźahaj do žo srasyłoj. Lokomotivje žo rosbischtej. Dwaj lokomotivnikaj a jedyn tepjeŕ na lokomotivomaj žo rosmjecźeschtaj. Někotsi spinarjo žo žmjercź straschnje sranichu. — W Ruskej je žo wutoru w nozy jedyn s Nischnjeho Nowgoroda do Pensy jědźazy ludźazy cźah swróćił. 14 cźłowjekow je žo morilo, 15 žo straschnje sranilo. Tukaju na to, so je žo njesboże se skótnischim wotpohladom skućźilo.

* (Sažowoživjenje Vesuva.) Wohenbluwaza hora Vesuv pola Neapla je sažo wotucźiła, jejny krater hobrske trubjele kura a pary wustorkuje. So byschtaj žylnosćź Vesuvoweho džěła s wěstosću spósnaloj, staj dwaj wucźenaj do vulkanoweje hłubiny dele saleloj a widźałoj, so wupuchaza džěra w pscherěsku 10 metrow měri: Temperatura kurjazych kanalow je žo poslednje dny na 346 gradow powyschiła. Njedźiwajzy teho pak njeje strach, so by žo lava wumjetała.

* (Jeneho schpanskeho hejtmana wotprawili.) Hejtmana Sancheza žu w Madridže se satšelenjom wot-

prawili. Wón je ſ pomozu ſwojeje 19lětneje džowki bohateho rentiera Jalona, kotryž ſe Sanchezowej džowku wobkhadžeſche, ſkónzowak a potom cžěko roskuſkowak. Džowku ſu k khoſtarni na cžaſ žiwjenja ſaſudžili.

* (Saline dno ſo ſaſypko.) W měſcze Prato w Italſkej ſo dno jeneje ſale ſaſypny, hdyž mějeſche tam jene towarſtwo ſwjeſelenje. S 200 pſchitomnych woſobow je ſo něhdže 100 franiko.

* (Cžežke želeſniſke njeſboże w Braſilſkej.) S Rio de Janeiro piſaju: Na Nogyanaſkej želeſnizy ſtaj dwaj ſpěſchnaj cžahaj do ſo ſraſyloj. Pichi tym je ſo něhdže 50 cžlowjekow moriło. Wjele franjenych je ſo do Sao Paulo dowjeſko.

Pſchińdžemoj tón ras do **Budyſchina** na hermank ſ wulkim ſkładom

cžeſaneho ſcheviota a cžornych ff. ſuknjanych a cžeſanopſchedženowych tkaninow

k **wobleczenjam** a **paletotam** ſo pſchihodžazych.

Sbytki k jenotliwym **mužazym** a **hólezazym wobleczenjam kholowam, jupam** a **paletotam** atd.

Žonjaze ſuknо a tkaniny k koſtumam

jenož najlěpſchich druzinow w hobrſkim wubjerku po **ſnatych tunich płacžiſnach.**

Wubrakowane a wuležane twory nimamoj.

S dopokaſmom ſa naſchu ſprawnoſcž je, ſo liczba naju woteběrarjow lěto wot lěta pſchiběra.

L. Wolff & Co. ſ Khoczebuſa (w Delnjej Łužizy).

Ssmój jeniczkaj, kotrajž ſe ſławneho ſukelnſkeho měſta Khoczebuſa do Budyſchina pſchikhadžamoj.

Stejiſchczo: na hłownym torhoſchczu, ſ napſchecza knjeſa pſchekupza Pahna.

Sserbſke a němſke

ſchulſke biblije

teho runja

wěrowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pižmom ſu dostacž

we wudawarni Serbskich Nowin.

S jeneho konkurſa ſym džělbu

jěſdnych kołow a dźěle

Altbeckſkeho wudžělka ſ połnym rukowanjom nakupił. Pſchedawam te koła něhdže **25 hriwnow tuńſcho** hacž je porjadna płacžiſna, a tak dołho hacž ſkład doſahа 1 džělbu prědnich kołow prima jenož 3 mk. 25 pj., pſchi wotewſaczu 10 ſcht. po 3 mk.

J. Schibak, na Mužakowſkej drózy 4.

Wſchě na ſkładze ſo namakaze **koła** kaž **Brennabor, Allright, Opel, Janko** nětkole wjele tuńſcho.

Něhdže **50 ſcht. mužazych a žonjazych kołow** po **6** mk. hacž **50** mk.

Njeſakombdzcze tule ſkładnoſcž!

Tunje cžaſniki

porucza

R. Mersiovsky na žitnej haſzy.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej drózy 11.

Wſchědnje

wot 4 hodžin popołdnju hacž do **11** hodžin wjecžor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::

ſwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kózdu ſobotu a ſrjedu ſo program pſcheměni.

Helmowa cžrijowa pſchedawarnja a póduſchowarnja

je nětko

pſchi hłownym torhoſchczu 5,

prjedy na kamjentnej haſzy 17 w Budyſchinje.

Elektriſke lěkowanje

wubjerne pſche cžuwowu ſkłaboſcž, drjenje a druhe khoroſcze.

1. ſedženje na pruhu darmo pola

Maxa Thomaſa

w Budyſchinje na ſukelnſkej haſzy 1.

Khoſej

wubjerneho cžiſcze ſkodžazeho měſchenja, ſtajnje cžerſtwje paleny, punt po 1,50 hacž 2 mk. porucza

Khorla Preisser jun.

pſchi žitnych wikach.

Sſuproſchna ranza

je na pſchedań w Lomſku cžiſko 1 pola Njeſwacžidła.

200 zentnarjow

brěſowych prutow

tež po mjeńſchich džělbach **kupuje**

wokrjeſna džělacžerńja na Židowje.

Wuměrjenſki bureau Khorle Harttiga, wot ſtata pruhowaneho a pod pſchiſahu wſateho geometra

w Budyſchinje na hornczetſtej haſzy 23, delka. Telefon 856.

Składnostna kup

lońschich

ſwjerſchnikow, mantlow a žaketow

ſa dźěći a ſroſćenych.

Wone ſo wjele niže płaćiſny pſchedawaju.

Ernst Jenke

Pſchi hłownym torhoſchću 9. **w Budyſchinje.** Pſchi hłownym torhoſchću 9.

Sa brylow potrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pſchi hłownym torhoſchću w Budyſchinje pod radnej khěžu

ſwoju w lěće 1856 ſałoženu dźěłarnju optiſkich tworow dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza. **Bryle a tłóčniki** ſo po lěkarſkim pſchedpiſmje jenož ſwědomicźe dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, lupy, ežitanſke ſchkleńzy, bryle a tłóčniki jenož ſa wóčko ſo pſchihodźaze.

Rěčźu ſerbſki.

Pſchi trjebanju proſchu ſo dobrocźiwje na mnje wobrocźicź.

Khorla Scholta, optikus.

Pſchedźenak.

Protyka ſa Sserbow

na lěto

1914

je ſa **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacź.

Provinzialne towarſtwo ſa ſnutskowne mißionſtwo.

Ssobuſtawy provinzialneho towarſtwa ſa ſnutskowne mißionſtwo w Budyſkim knježerſtwowym wokrjeſu ſo na

ſobuſtawſku ſhromadźiſnu

ſchtwórtk 20. novembra t. l. popołdnju w 4 hodźinach

w Marcźinym wuſtawje **w Budyſchinje** ſo ſmějazu, ſ tutym najpodwolniſcho pſcheproſcheja.

Dnjowy porjad: 1. Lětna rosprawa. 2. Rosprawa wo pokładnizy. 3. Pſchiſwolenje podpjerow.

W Budyſchinje, 6. novembra 1913.

Pſchedſtyda.
Klimant hrabja ſ Lippe.

Pſchedacźe ſchulſkich ležomnoſćow.

Twarjenja a ležomnoſćе ſchule w Dźěwinje maja ſo dźeń **12. novembra** pſchipołdnju wot 1 hodźiny ſem na měſtnje pſches gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Baſtiana w Dźěwinje na pſcheſadźowanje pſchedacź. Wuměnjenja ſo pola njeho ſhonja a ſo pſched pſchedawanjom woſjewja.

W Sslepom, dźeń 29. oktobra 1913.

Pſchedſtyda ſchulſkeho ſwjaſka.
M. Handrik.

---

400 hriwnow

na požčžonku jedyn žiwnoſćeŕ na dobru wěſtoſć a porjadnym wróćoſpłaćenju pyta. Dobroćeljo chzyli ſwoje mjeno we wudawarni Serb. Nowin woſjewicź.

Kara, ruczny wós

ſtaj tunjo na pſchedań w **Khaſowje** cźišło 32.

Maßiwna khěža

w Delnjej Hórzy cźišło 11 ſe ſadowej ſahrodu je na pſchedań.

Khěža

ſ polom na **Židowje** cźišło 170 pſchi drósy je na pſchedań. Dalſche je tam ſhonicź.

Mała žiwnoſćź

cźišło 42 we Wulkich Debſezach, ſe 4 kórzami ležomnoſćе, ſe 6000 hriwnami wopalneje kaßy, ſe ſchiſrom kryte twarjenje w dobrym rjedźe, ſrjedź fabrikow pola Budeſtez, 1 hodźinu wot Budyſchina ſdalena, je hnydom na pſchedań. Wſcho dalſche je pola wobſedźerja ſhonicź.

Kuchańki, ſtwinſke a ſkužobne holźy, mlokowe holźy, hródźne dźowki, holźy kſwinjom, wotroczkow, ſrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczeŕſke ſwójby pyta hnydom a knowemu lětu pſchiſtajeŕka **Górlichowa** na ſukelnſkej haßy 1 na rózku žitnych wikow w cźrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Sa ſwoju pſchedawarnju kolonialnych tworow, ſpirituoſow a zigarow

wuczobnika

k jutram 1914 ſ pſchichodnymi wuměnjemi pytam.

Khorle Nowaka naßlědnik
Alfred Hemann
na žitnej haßy 10.

Wróczenje cześcze.

Sſchiwdźaze ſkowa, kotrež ſym 30. auguſta 1913 w Radworju w Domaniz hoſcźenzu na knjeſarěſniſkeho miſchtra Auguſta Brühla w Radworju ſrěčźak, ſ tutym ſ wuraſom wobžarowanja wróčźam.

Jakub Roſtok w Radworju.

(K temu cźišłu pſchiłoha.)

Nowe wotewrjene! Kedźbu! Nowe wotewrjene!

Schtóž chze ſo woſobnje a ſa mało pjenjes woblekacź, tón ſwoju

draſtu a wobuće

jenož

w Budyſchinje w draſtowej pſchedawarni na ſukelnſkej haßy 30

kupuje. Tam doſtanje **měšaczne wobleczenje, ſwjerſchniki** a **paletoty** hižo po 9½ mk., **nowe wobleczenja, ſwjerſchniki** a **paletoty**, derje ſeſchite, hižo po 11½ mk. **Pelleriny** a **jupy** po 5 mk., **jenotliwe kholowy** po 2 mk. :: :: :: :: :: ::

Kupowarjam ſe wßow ſo jěſba ſaruna. :: Kupowarjam ſe wßow ſo jěſba ſaruna.

Pschiloha k czißlu 45 Serbskich Nowin.

Sobotu 8. novembra 1913

Płaczišny rěsneho skotu na Drježdžanskich skótnych wilach.

3. novembra 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa rěsna waha	
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	50—52	95—97
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	47—49	87—89
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	39—43	81—84
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	34—38	74—79
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	50—52	91—95
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	43—45	84—86
3. starsche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	39—42	79—82
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	34—38	74—78
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	50—52	91—95
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	46—49	87—90
3. žnadnje pizowane	42—45	81—84
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	64—66	105—107
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	60—62	100—102
3. žnadnje wuwite wot zyza	52—58	92—98
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižењow w starobje hacž do $1^1/_4$ léta	56—58	76—77
2. mjaßne	55—56	74 75
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	50—54	68—72

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 1. nov. 1913 wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 6 nov. 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" žołta	8	68	9	—	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	8	55	8	90
Rožła	7	50	7	75	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	6	70	7	60
Jećmjeń	7	75	8	90	7	—	8	50
Wows	—	—	—	—	6	80	7	50
" nowy	7	—	7	75	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra	2	50	2	90	2	60	2	80
Pschenična muka	10	75	18	75	15	25	19	25
Rjana muka	9	75	12	75	11	25	13	25
Ssyno	2	50	3	—	2	75	3	—
Ssłoma	3	50	4	—	3	—	3	60
Proßata 888 schtuk, schtuka	12	—	24	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	75	5	60	5	90
Rjane wotruby	—	—	6	—	6	—	6	30
Pschenični gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

1 kilogr. | 50 kilogr. | 50 " | 100 "

Jeja, mandl 1 hr. 65 pj., schtuka 10—11 pj.

W Budyschinje płaczeschе: kórz pschenizy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 76 np, hacž 15 hr. 30 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np.: nowa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 40 np., kórz jećmjenja po 140 puntach. 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 46 np.

Wiežne płaczišny w Kamjenzu.

6. novembra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožła wot 7 hr. 50 np. hacž 7 hr. 80 np., pschenza wot 8 hr. 90 np. hacž — hr. — np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hacž 8 hr. 25 np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 8 hr. — np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., běrny — hr. — np. hacž 2 hr. 50 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 83 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacž 2 hr. 60 np., jeja (mandl) 1 hr. 50 np.

Wiedro w Londonje 7. novembra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 25. njedźelu po žwjatej Trojizy duchowny Tischer rano w 7 hodźinach němsku spowjednu wucžbu, $^1/_2$9 hodźin farat Räda němske a w 10 hodź. žerbske predowanje.

Tydźeńske sastojnske dźěła smeje duchowny Tischer

Wórowani:

W Michalskej zyrkwi: Hermann Oswin Mütze, sanitetny serjant w Bubyschinje, s Almu Minu Holankez w Dobruschi. — Gustav Adolf Krenz, želesniski dźěłaćer we Wjeleczinje, s Huldu Jdu Hanczez w Hornjej Kinje.

W katholskej zyrkwi: Jan Ota Rothbarth, schwajzak we Wurizach, s Hanu Marju Hańžu Bockumez tam.

S druhich wožadow: Ota Hocha, tyschet w Počžaplizach, s Hanu Taffelez w Czetwjenych Noßlizach. — Bjedrich August Blankenstein, fabrikat w Khróscze, s Hanu Paulinu Běbrachez we Lupoji. — Pawoł Erwin Schierz, listynoschet we Wulkij Dubrawje, s Marju Theresiju Pětschkez w Jeschizach. — Jan Jurij Janasch, kublet w Raschowje, s Marthu Lenu Langez w Kolwasy. — Ernst August Ballach, cžeßla w Plußnikezach, s Bertu Almu Pjekarjez s Brěsyny.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Martha Frida, Khorle Adolfa Kießlicha, dźěłaćerja w Rabozach, dź. — Waltat Werner, Gustava Pawoła Grünwalda, krawza na Židowje, ž. — Johana Katharina, Oskara Wylema Neumanna, tyscherja w Scžijezach. dź. — Ernst Hermann, Jana Augusta Pampela, žiwnoscžerja w Nowych Czichońzach, dź. — Johana Elsa, Ernsta Augusta Rostoka, fabrikarja w Małym Wjelkowje, dź. — Ota Erich, Jana Rudolfa Jenki, dźěłaćerja na Židowje, ž. — Max Erwin, Maxa Gustava Strobela, fabrikarja na Židowje, ž. — Margareta Frido, njemandź. dź we Wulkim Wjelkowje.

W katholskej zyrkwi: Joachim, Arthura Schauseila, pschekupza w Budyschinje, ž. — Benno Jurij, Jurja Duczmana, kublerja w Hněwježach, ž. — Johana Hedwig, Antona Frendla, skalarja na Židowje, dź. — Erna Sidonija Theodora, Jana Sattlera, samkarja w Budyschinje, dź. — Pawoł Bjarnat, Miklawscha Schěraka, dźěłaćerja w Budyschinje, ž. — Herta, Rocha Wrßały, skalarja w Spytezach, dź.

S druhich wožadow: Pawoł Gerhard, Khorle Augusta Khěžnika, žiwnoscžerja w Bolborzach, ž. — Charlotta Martha, Bruna Grafy, kowatskeho mischtra w Hodźiju, dź. — Lydia Johana, Huga Wylema Leopolda Klaußa, dźěłaćerja w Pomorzach, dź. — Max Bjedrich, njemandź. ž. w Cžornjowje. — Horst Helmut, Stanißława Teicherta, wyschscheho schwajzarja w Skanezach, ž. — Frida Elsa, Hermanna Augusta Junkera, pohonca w Porschizach, dź. — Gertrud Hilža Lena, Kurta Huga Krügera, knihiwjednika w Nowej Wßy nad Spr, dź. — Pawoł Ota, Khorle Hendricha Jencža, cžeßle w Komorowje pola Klukscha, ž. — Frida Martha, Khorle Ericha Hieki, wotrocžka w Lichanju, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadže: 5. novembra: Jan Wukasch, dźěłaćer w Małßezach, 47 l. 10 m. 19 dn. — 6. Jan August Kalich s Bělschez, w sastarańi na Židowje, 46 l. 3 dny.

W katholskej wožadže: 31. oktobra: Antonija Cäcilija Flora, Franza Wlatißławskeho, skalarja w Bobolzach, dź., 3 l. 11 m. 8 dn. — Hana, Khorle Augusta Domscha, pischcželetwarza w Budyschinje, mandźelska, 51 l. 4 m. 4 dny.

S druhich wožadow: August Gnauk, wumjenkar w Hodźiju, 82 l. 11 m. 27 dn. — Morwy narodźeny ž. Jana Wicžasa, žiwnoscžerja w Ssmochcžizach. — Johana, njebo Bjedricha Schady w Brěsy, sawostajena wudowa, 73 l. 2 m. 2 dn. — Hana Hedwig, Jana Kalicha, dźěłaćerja w Zicženku, dź., 1 m. 7 dn. — Ottomar Liebe, wucžeŕ a kantor sw. ž. w Khróscze, 67 l. 11 dn. — Marja Theresija, Jana Ernsta Kulpy, dźěłaćerja w Krakezach, mandźelska, 42 l. — Jan Jarschka, sahrodniski žiwnoscžeŕ w Klukschu, 65 l. 3 m. 1 dź. — Jakub Hobracžk, žiwnoscžeŕ w Barcze, 76 l. 2 m. — Marja swud. Lorenzowa w Dubrawzy, 79 l. 6 m.

Zyrkwinske powjesčze s Hodźija.

25. njedźelu po žwjatej Trojizy smeje rano $^1/_2$8 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wucžbu, $^1/_2$9 hodźin farat Kschižan žerbske a w 10 hodź. němske predowanje.

Zyrkwinske powjesčze s Budestez.

25. njedźelu po žwjatej Trojizy smeje rano $^1/_2$8 hodźin duchowny Bójz němsku spowjedź, farat Domaschka dop. $^1/_2$9 hodźin němske a w 10 hodźinach žerbske predowanje.

Ssrjedu wjecžor we 8 hodź. smeje kschescź. tow. mužskeje młodźiny swoju shromadźišnu.

Schtwórtk wjecžor we 8 hodź. shromadźišna kschescź. towarstwa žónskeje młodźiny.

Franz Marschner

cžaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

swój sklad **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjecžazow**

k dobroczživemu wobkedźbowanju porucža.

Chenillowe rubischcza a schawle
płaczisny hódno pschedawa
Otto Osswald
na kamjeńtnej haßy 7.

Najlěpschu
pschenicznu muku
kaž tež wschu **potrjebu k pjeczenju** tunjo poručuje
Khorla Preisser jun.
pschi žitnych wikach.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chže ßebi jón **porjedźiez** dacź, njech dźe k cžaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na swonk. la wskej haßy 5. **Jenej** pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

Serbski musej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Elektr. Licht

frisst weniger als Petroleum!

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje
(mějeczel **Max Kirschner**)
pschi butrowych wikach 1 **telefon cźißło 415**
porucza ßwoje daloko a schěroko znate
palenzy a likeury.
Roseßklanje w cźwizach a bleschach.
Proschu ßebi płaczisnowy ſapiß žadacź.

Cźerpjach wot 3 lět na žołtu wumpjeru ſe žałoßnym
ßwjerbjenjom.
S pol kuſkom Zuckerowego patent. lěkarſkeho mydła ßym cźwilu dospołnje wobył. H. S., polizajſki ſerżant.
Kuſk 50 pj. (15 %) a 1.50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucźnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog. **Oty Engerta, bratrow Měrschez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

95 Helene Crucius w Budyschinje 95

na žitnej haßy 9 — na bohatej haßy 10.

pjenjezkowske dny. **Woßebje pschihódna kupowanska ſkładnoſcz.** **95 pjenjezkowske dny.** **Woßebje pschihódna kupowanska ſkładnoſcz.** **pjenjezkowske dny.**

Schantka,
žonjaze koschle a kholowy,
spódnje taille,
nózne jaki,
pißane barchentowe koschle a kholowy,
spódnje ßukńje, běłe a pißane,
nahłowjaze ſhale, židźane a wołmjane,
autoſhale,
jaboty, ſpachtlowane a žaketowe khornarje,
krótkowjeczorniki,
rodlowanske ſhale a rodlowanske mězy,
khornarjowe wobarnowaki, wutrobnjowe lazy
rukajzy, 1, 2 a 3 pory,
ſchtrykowane dźěczaze ßukniczki,
ſchtrykowane dźěczaze wobleczenja,
barchentowe dźěczaze wobleczenja,
normalne koschle,
ſchórzuchi,
dźěczaze khapy,
ſchtrympy a ſoki, 1, 2 a 3 pory,
pótniki, wulkoſcź 1, 2, 3 a 4,
dźěczaze muffy,
dźěczaze boy,
ſchtakty ſ pružinatym ſamkom,
cźopke ſpódnje taille, podſchite,
mužaze krawaty, ßamowjaſaki, diplomaty,
pißane mužaze garnitury, ſerviteury a manſchety,
ßlě, 1 a 2 poraj,
ſchtrykowane a filzowe chemiſety,
gumijowe paßy, ßomocźane a kožane,
ßomocźane, parlate a kožane toſche,
pjelnjene ſchwadliſke kaſchcźiki,
židźane banty a wuſchiwanja,
mužaze kholowy, normalne a podſchite,
dźěczaze wobleczenja,
barchentowe kožowe płachty,
kožowe pſchedkohi,
twjelki, 3 a 4 ſchtuki,
blidowe ruby,
wutrěwanſke rubiſchcza, ½ a 1 duzent,
frotěrowanſke kupanſke rubiſchcza,
pißane blidowe pſchikrywy, ſ franſu a bjes njeje,
khoſejowe pſchikrywki,
komodowe pſchikrywy, filzowe a pißane tkane,
gobelinowe puzakowe płaty, hotowe puzaki,
2½ metra běłeho köproweho barchenta,
2½ metra pißaneho ßmuhateho koſchlazeho barchenta,
2½ a 3 metry koſchlazeho ßukna.

Ručzne dźěła.

Paul Giebner

w Budyschinje na bohatej haßy 18,
ſ nutskhodom na theaterſkej haßy,

winowa wulkowikowarńja

porucza ßwoje berje wothladane **wina.**

Pjecz wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k ſtrowoſczi.

Wino k ßwjedzenjam atd.

Tym, kotſiż moju winowu pſchedawarńju njeſnaja, k wjedzenju dawam, ſo ßo pola mje tuńſcho kupuje, hacz pſchi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Moſele, dokelż wino po waggonach doſtawam a :: :: pucżowanſkich wudawkow nimam. :: ::

Lehmannez konditornja

w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 8

telefon cżo. 8.

Woßebitoſcż: torty

ſ kóżdym żadanym napißmom jako dar k kóżdej ſkładnoſcżi po wſchěch płaczińſnach.

Roſeßłanje po póſcze.

Baby. Khofejowe pjecżwo.
Wěnzojte tykanzy. Ssadowe torty.
Pjecżwo ſe ſchwikaneje ßmjetany.
Schtomojte tykanzy.
Taflojta ſchokolada. ff. konfekt.

Najpſchijomniſcha khofejownja w ſnutskownym měſcze.

Cziſtowołmjane konjaze pſchikrywy

(deki)

ſ rukowanjom cżiſteje naturſkeje wołmy ſe ßylnym płatom podſchite a pſcheſchite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa ſnamjo na pſchikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pſchikrywy na pruhu darmo.

Carl Winter, fabrika pſchikrywow **w Magdeburgu.**

Saſtupjeŕ **C. Winter w Budyſchinje na khěżorſkej dróſy 8.**

Th. A. Wällnitz naslědnik

mějeczel: J. Hanekamp
w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9,
meblowy dom ſa njewjeſczińſke wuhotowanja.
Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych
wobydlenſkich wuhotowanjow
każ tez
jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow
po wſchěch płaczińſnach.
Poruczam jako pſchihódne a praktiſke dary
debjaze meble
wſcheje drużiny, każ tez
teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klaverſke ſtólczki atd.

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu ſaměſczenju pjenjes w jenoż dobrych ſolidnych hypothekach porucża

Albert Mużik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodże, w hoſczenzu k „jandżelu“.
Hypotheki a wobßedżenſtwo leżomnoſczow.
Sałożene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu, lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Schpatnje roſczaze dżěczi

kraßnje pſchibywaju, hdyż ßo jim dawa

aromathiſki

jatrotukowy emulſion

ſe ſnamku hrodowſkeje haptyki.

Dżěczi jón rad bjeru a derje ſnjeßu.
Woprawdżity doſtacż

w hrodowſkej haptyzy
w Budyſchinje.

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Tež najſaßakliwſchi kaſchel njemóže wupruhowanym Wybertowym tabletam napſchezo ſtejecź, tak w jenym ſ mnohich wobßwědčenjow wo tymle wubjernym ſrědku cźitamy. Schlózkuli je naſymnjenju pſchikhileny, wjele rěcźecź ma, ſchtóž dyrbi ßwoju ſchiju hladacź, njeda jim ženje wunćź a je porjadnje wužije, pſchi cźimž pſchezo ſ nowa jich woczerſtwjaze, derje cźinjaze ſkutkowanje ſaczuwa. Tyſka we wſchěch haptykach a drogownjach 1 mk. płaczi.

Khoſej,

ſtajnje cźerſtwy paleny, punt po **1 mk. 40 pj.** hacź **2 mk.** porucza

Khorle Nowaka naßlědnik
Alfred Hemann
na žitnej haßy 10.

Khěžorſka khofejownja

Kóſlaze kózki,
howjaſe kože, mowcze kože, ſajecze a kaniklaze kože,
kaž tež **wſchě druhe družiny kožow**
kupuje po najwyſchſchich płaczišnach
Heinrich Lange
pſchi zyrkwinym měſcźe
a pſchi žitnych wikach 11,
ſ napſchecźa „ſkoteje hwězdy".

Draždźanska banka.

Akzijowy kapital a reſerwy:
261 milijonow hriwnow.

Saradźenje wſcheho bankoweho wobkhoda po pſchihódnych wuměnjenjach atd.

Konto-korrentowy a ſchekowy wobkhad,
khowanje ſamknjenych depotow a ſarjadowanje hódnoſtnych papjerow,
wupožcźenje na hódnoſtne papjery, na burſy ßo kupowaze,
kontrola wuloßujomnych hódnoſtnych papjerow a jich sawěſcźenje pſche kurſowe ſchkodowanje,
ſaměnjenje kuponow, dividendowych wobßwědčenjow a wuloßowanych hódnoſtnych papjerow,
pſchijimanje lutowanſkich pjenjes na ſadanjenje ſ wupowjedźeńſkim cźaßom a bjes njeho.

Pſchenajecźe ſaſow pſche woheń a paduchow wěſtych (żeleſnych khamorowych kaſchcźikow) w naſchej

worzlowej komorje

ſ wotnajerjowym ßamßnym ſamknjenjom a banzynym ßobuſamkanjom.

Draždźanſka banka wobkhodne měſtno **w Budyſchinje**
pſchi žitnych wikach — na rózku khěžorſkeje drohi.
Telefon cźišło 551.

Viſitne khartki cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo **Esmolerjez knihicźiſchczerna.**

Walter Noebel

w Budyſchinje.

95 pj. dny.

Wězy ßu we wukładnych woknach wuſtajene a ßo ßamo ſ wurjadnej płaczišny hódnoſcźu poruczeja.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach do. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 46. **Sobotu 15. novembra 1913.** **Lětnik 72.**

Sakski krajny žejm

je žo sańdženu wutoru sešoł. Je to 35. sakski žejm. Wólby do pschedžydstwa a direktorija wěsćе kóždeho sakskeho wótcžinza swježelа. W poślednim žejmje bě sozialdemokrat Fräßdorf ſ městopschedžydu a sozialdemokrat Fleißner se žobusapiżowarjom. To je nětko dospołnje hinak. Kraloßwěrne strony w sakskim žejmje žu žo widomnje sbližiłe. Wusрěch tajkeho spscheczelenja žo hnydom pschi sestajenju pschedžydstwa a direktorija pokaza. S hłoßami wschěch kraloßwěrnych stronow wuswoli žo dotalny pschedžyda dr. Vogel ſ nowa sa naměstnikow tajny radžiczel Opitz a wjednik konservatiwnych a žwobodomyßny Bar ſ Zwikawy. (Bar je Sserb, nasch krajan a bratr kublerja Bara w Woßyku. Tak je njeofizielna žerbska frakzija w sakskim žejmje tež w pschedžydstwje sastupjena.) Po žadanju liberalnych měješe žo ſ najmjeńscha jedyn sozialdemokrat jako sekretar do direktorija pschijecź. Tola to sozialdemokratam njebě hódź. Wotedachu běłe papjerki. Konservativni hłoßowachu pschi czijwo njemu. S 31 hłoßami liberalnych a to jenoź ſ jenym hłoßom wjetschiny žo skónczńje bywschi sekretar Fleißner ſ nowa wuswoli. Tola nětko wólbu wotpokasa. Po tym wuswoli žo ſ pschiwołanjom dotalny sekretar Anders, jedyn nazionalliberalny ſ nowa. Sa prěnjeho sekretara bě žo konservativny dr. Schanz wuswolił. (Dr. Schanz je dobry pschecźel Sserbow a je w schulskej deputaziji loni žerbske žadanja wótrje sastupował.) Sa naměstnikow sekretarow wuswolischtaj žo Lužiczanaj Hartmann-Budyski a Rjencź-Kamjeński. Schtwórtk pschipołdnju w prěnjej hodźinje nasch kral w kralowskim hrodže w pschitomnosći sapóßłanzow prěnjeje a kraloßwěrnych druheje komory, ministrow a tajnych radžiczelow a offizěrskeho korpsa žejm ſ trónskej rěczu žwjatoczńje wotewrił. We njej pschipowjedźichu žo mjes druhimi namjetami sakonjowy naczisk sa żelesnizowy sakoń, płaczazy wožebje sa pódlanske czary a wschě žo ſ elementarnej mozu czěrjaze wosy sa woženje tworow a wožobow, wjetsche podpjery sa pschewobczeżene schulske gmejny a dale we poślednim žejmje njedowuradženy sakoń sa wožady w nastupanju sarjadowanja mšdy fararjow, sakoń pschecźiwo czornym koßam a wjewjerczkam (sa te strony, hdźež žu tele swěrjatka pschejara pschisporike).

Wječor bě žwjatoczna hosczina w kralowskim hrodže. Po njej nasch kral a stawy kralowskeje žwójby hischcże dleschi czaß mjes nami pschebywachu a teho a pak tamneho ſ rosmołwu poczeschcźichu. Tak žo prynz Kschesczijan dleschi czaß ſ naschim sapóßłanzom Koklu rosmołwjesche a mjes druhim tež prajesche, so žerbski kraj a lud rady wopytuje a žo w Sserbach domjazy czuje. Prynzeßa Mathilda porěcza žerbšzy ſ Koklu. Městopschedžyda Bar, Kokla a ja pak žo rosmołwjachmy w naschim kralowskim hrodže w naschej lubej maczěrnej žerbskej rěczi a nichtó nam to sa złko nima, pschetoż my žmy Sserbjo.

Pjatk sestajachu žo deputazije. Kokla wosta dale w finanznej deputaziji B, a ja w rosprawjazej, hdźež mje sa sapiżowarja wuswolichu.

E. B.

Rjeměry w Elsaßu.

W Zabernje pola Straßburga je žo wobydlerstwo na jeneho offizěra ztamnischeje garnisony roscżerczіło. Zabernszy, kotrež kaž ſ wjetscha Elsaßko-Lothringszy, hischcże pschezo na Franzowskej wißaja, běchu žo na leutnanta ſ Forstnera roshněwali, dokelž je pjecza husto elsaskich wojakow skschiwdźił, jim „wackes“ (rjelpuß) rěkajo. Tele dny bě wón, hdyž bě žo w instrukzіskej hodźinje wo swadach a pukach ſ zivilnym wobydlerstwom rěczało, pjecza prajił: „Dyrbjał žo ras jedyn wackes do waß dacź, dyrbicże žo wobaracź a žylnje do njeho pracź. Hdy by žo pschi tym tajki rjelpuß sakłoł, dha to njeby niczo wadźiło. Schtóž žo prawje sadżerži, wote mnje hischcże jako myto 10 hriwnow dostanje, a žadyn pschedstajeny pschecźiwo temu niczo njesměje.“ Jedyn podoffizěr bě pschispomnił, so k tym 10 hriwnam hischcże 3 hriwny pschipoloži.

S leutnantowymi rěczemi bě žo wobydlerstwo roshoriło a je jeho sadżerżenje ſ wulkim pohórschenjom rospominało. Njedźelu k sjawnemu ludowemu wustupjenju pschecźiwo njemu dońdże, kotrež móżesche wyschnosć lědma potkóczicź. Njedźelu popołdnju žo pschedjenym privatnym domom, w kotrymž leutnant ſ Forstner pschipadnje pschebywasche, něhdże 400 ludźi seńdże, kotsiž herjekajo na leutnanta žwarjachu. Dwaj wojakaj ſ tšélbomaj jeho na to do jeho privatneho wobydlenja dowjedźeschtaj. Wječor wokoło 8 hodźin bě žo na Hochbarrskej drósy něhdże 1000 woßobow sběžało. Ludźo leutnantej wudma nawdawachu, hrożachu jemu a jeho napominachu, so by se žwojeho wobydlenja na dróhu pschischoł.

Wyschk 91. pěscheho regimenta a Zabernski měschczanosta pschihnaschtaj a žo prózowaschtaj, lud směrowacź. Dokelž tež polizija a żandarmojo niczo ujesamochu, dyrbjesche žo skónczńje wohnjowa wobora na pomoz sawołacź. Ta žo pjecza ſ wopředka sarjekny, do luda žykacź, potom wona žykazu roku tak wyßoko džerżesche, so woda wot horka dele padasche, a so móżesche žo lud ſ pschedeschczńkami pschecźiwo njej schkitacź. Na poßled něchtó schlawchi rosrěsny, tak so žo dale žykacź njehodźesche. Hakle wotdźělenje wojakow, kotrež někotrych herjekarjow saja, porjad a měr saßo postaji. Podoffizěra, kotryž bě leutnantej pschihłoßował, w ludowej czrjódźe sesnachu. Jeho do jeneje czmoweje haßy sczischczachu a tam żałoßnje smóczichu. Offizěrow a podoffizěrow roshorjene Zabernske wobydlerstwo wschudźe, hdźež jich na drósy wohlada, wußměchuje a hani.

Rjedoßahanje franzowskich offizěrow.

Knjeżerstwo wot žejma sa offizěrow wjetschu mšdu żada. Offizěrska mša je w franzowskim wójsku a wójnskim łódźstwje nižscha, hacź w žußodnych krajach. Tuteje pschiczіny dla samołwjenje sa offizěrske powołonje lěto wot lěta wotebjera. Płaczіsny sa zyrobu, drastu atd. žu žo powyschiłe, tola offizěrska mša je taßama wostała. Wona k sežiwjenju a pschistojnemu woblekanju wjazy njedoßaha. Hacź dotal žu offizěrojo žwoju njespokojnosć ſ tym pokasowali, so žu ſ wójska wustupowali. W lěcze 1912 bě liczba offizěrow ſ wyschschej schulskej sdźěłanosczu tak mała, so je žo pschewažaza wjetschina offizěrow ſ podoffizěrow wsacź dyrbjała. Wubjerk sapóßłanzow, kotsiž žu wěz pruhowali, namjetuje žejmej, so by žo sa powyschenje mšdy sa offizěrow w krajnym wójsku 2295090 frankow, we wójnskim łódźstwje 548000 frankow a w kolonijach 158000 frankow pschiswoliło.

Jendźelska wójnska hotowosć na morju.

Jendźelska njepschestawajcy žwoje wójnske łódźstwo powjetscha a wudospołnja. Jendźelski namórski minister je tele dny w Londonje pschi jenej hosczinje rěcź měł, w kotrejž praji, so budże w pschichodnej wójnje jendźelske wójnske łódźstwo 150000 muži žylne. Tale namórska móz budże tak žylna, kaž němske a amerikanske wójnske łódźstwo. Dla njepschestawajceho rosczenja němskeho wójnskeho łódźstwa a teho dla, so mnohe wulke a małe staty ſ dobom wulke wójnske łódże twarja, žo Jendźelskej czeże a napinanja napołoża, kotrež budża wjetsche hacź te, kotrež je wona hdy prjedy w měrnym czaßu njeßła. Pschichodne lěto budża žo parlamentej namjety czinicź, kotrež budża khětro wjetsche, dyžli nimo měry wulke summy, kotrež žu žo hižo pschiswoliłe. Knjeżerstwo chze rad kóždu pschihódnu składnosć wužicź, so by žo napschemobrónjenje we wójnskim łódźstwje a wójsku pomjeńschiło, kotrež je nětkole sa Europu sahubjaze. Schtoż pak je nusne, dyrbi žo czinicź, a knjeżerstwo njebudże žo ani wokomika komdźicź, žo sjawnje wo pschiswolenje mużstwow a pjenjes na

parlament wobrocźicź. Churchill dale na to pokasa, so je Jendźelska se ßwojimi podmórskimi cźołmami dwójzy tak ßylna, kaž Němska, a dale, so je ßo sa poßlednje 10 lět pśches 3000 offizěrow a muźstwow wuwucźiło, kotśiź ßu mischtrzy wuwucźeni sa wójnu pśecźiwo podmórskim cźołmam. Tež s lětadłami a powětrowymi łódźemi móże ßo Jendźelska s kóźdej druhej mozu měricź.

Poßylnjenje ruskeho wójska.

Lědma ßo němske wójsko powjetśicha, a hižo tež Franzowska a Ruska ßwoju wojeŕsku móz poßylnjatej. Se sawjedźenjom tśilětneje ßłužby je ßo muźstwo franzowskeho wójska wo tśecźinu poßylniło. S podleśchenjom wojeŕskeho ßłužbneho cźaßa tež Ruska nětkole ßwoje wójsko rosmnoži. W Ruskej dyrbi pěschk a artillerist hižo nětkole tśi lěta a kavallerist ßamo schtyri lěta ßłužicź. Woprawdźe pak je ßo jim nimale pok lěta spuschcźiło, dokelž ßo poßlednje lěto ßłužazy wojazy hižo w novembru puschcźichu. Po nowym sakonju, kotryž ßo dumje (ßejmej) pśchedpołoži, ma ßo ßłužbny cźaß hacź do 1. haprleje podleśchicź. Po tym śmeje Ruska w pósdnej nasymje, hdźež bě hacź dotal, kaž tež druhe staty, po puschcźenju reserwistow a prjedy dowuwucźenja rekrutow woßebje wojeŕsźy ßkaba, hischcźe tśi abo schtyri lětniki dospołnje wuwucźenych wojakow pódla rekrutow k ßwojej ßłužbje. W symskim cźaßu budźe potajkim w schichodźe ruske wójsko wo 700000 muži ßylnische, kaž hacź dotal. Tole nowosrjadowanje bjes wulkich wobcźeżnosćzow njewostanje. Sa nětkotre statyßaz muži budźa ßo kasarny powjetschicź dyrbjecź, abo wojazy budźa ßo měschcźanam do kwartěry połožicź dyrbjecź. Tež seźiwjenje stotyßazow wojakow budźe ßebi pjenjeźne woporv žadacź. Tola Ruska ßo wot teho wottraschicź njeda, dokelž chze tež w pschichodźe napschecźo Němskej a Awstriskej wojeŕsku pschewahu wobkhowacź. Statne finanzy Ruskeje ßu ßo lěto wot lěta połěpschike, jej njeje žanych statnych pożcźonkow poßlednje 8 lět wjazy trjeba było, a mjes tym so druhe wulkomozy njewjedźa, hdźe dyrbja dla pschiběrazych wudawkow sa wójsko pjenjes dobracź, je Ruska mohła statny dołh wotplacźicź. Duž jej pjenjeźne praschenje pschi powjetschenju wójska telko wobcźeżnosćzow njecźini, kaž druhim statam.

Bołharsko-awstriski wójskowy ßwjask.

Bołharski kral Ferdinand ßebi na wjecźeŕsku wójnu s Grichiskej a Sserbiju myßli. Bołharskemu knjeźerśtwu blisko stejaze nowiny ßo nadźijeja, so měr njebudźe dlěje tracź dyźli do nalěcźa, hdyž wójna mjes Grichiskej a Turkowskej dla kupow w ägäiskim morju wudyri. Bołharska śmeje nadawk, Sserbiju dźeržecź, so njemohła Grichiskej na pomoz pschiskocźicź. Jeli so ßo Sserbija hibnje, so by ßwoju ßwjaskarsku winowatosćz k Grichiskej dopjelnika, pschecźiwo njej Albanska s jeneje a Bołharska s druheje strony postanje. Tajke ßu wjecźeŕske wotmyßlenja Bołharskeje pschecźiwo Sserbiji a Grichiskej. So mohłe ßo wone do skutka stajicź, ßo bołharski kral wo wójskowy ßwjask s Turkowskej a Awstriskej prózuje. General Ssawow s tutym wotpohladom w Konstantinoplu s turkowskim knjeźerśtwom jedna, a kral Ferdinand je we Winje s awstriskim khěžorom a s ministrom ßwonkownych naležnosćzow, hrabju Berchtholdom, dołhe wuradźenja měł. Mjes Bołharskej a Awstriskej je ßo pjecźa wójskowy ßwjask wobsamknył, kotryž ßo pschecźiwo Sserbiji a Grichiskej měri. W Belgradźe na tym njedwěluja, so je ßo trajne sbliženje mjes Turkowskej, Bołharskej a Awstriskej dozpiło. Sserbija ßo teho dla do hrosy njeda. Kaž w poßlednjej wójnje ßmě ßo tež wona dale na pomoz Ruskeje spuschcźecź. Pódla teho je wona pschecźiwo Awstriskej a Bołharskej ßwjask na wobaranje s Rumunskej a Grichiskej wobsamkła. Kral Ferdinand budźe ßnadź dlěje hacź do nalěcźa se ßwojimi wjecźeŕskimi wotmyßlenjemi cźakacź dyrbjecź; pschetoź jemu k woli ßo Awstriska do wójny s Ruskeje njepoda.

Grichisko-turkowske dorosumjenje.

Turkowska a Grichiska stej blisko k temu, so mjes ßobu měr sćzinitej. Rumunska je w Konstantinoplu k wjedźenju dała, so njemóże k dalschemu pschiwótśjenju grichisko-turkowskeje swady śmerom pschihladowacź. Jeli so by Bołharska turkowskemu wójsku pśches połodnischu Bołharsku k grichiskim mjesam pschecźahnycź dała, by Rumunska w tym pschetorhnjenje neutralnosćze pschecźiwo Grichiskej widźała a by po ßwojim swjasku nusowana była, pschecźiwo Bołharskej se ßwojim wójskom sakrocźicź. S tymle wosjewjenjom ßu Turkojo s wopojenja wostrósbli, do kotrehoż bě jich Bołharska pschinjeßła. Nětko je pjecźa tež Němska Turkowskej radźiła, so njeby wěz na wótre hnała.

Němzy jako reformatorojo turkowskeho wójska.

Turkowski sultan je ßo rosßudźił, němskim offizěram ßwoje wójsko reformowacź dacź. Wodźerjej němskich instrukziskich offizěrow, generalej Limanej se Sandersej, je ßo komando nad Konstantinopelskim armeekorpsom pschepodał, kotryž dyrbi ßo jako pschikkadna trupa wuwucźicź.

Sjednocźene staty a Mexiko.

Nětcźischi mexikanski president Huerta je ßo sapowjedźił, po žadanju sjednocźenych statow wot presidentstwa wotstupicź. Sjednocźene staty ßu teho dla wschón wobkhad s mexikanskim knjeźerstwom sastajike. Měschcźenjo se sjednocźenych statow ßu hižo s Mexika wucźahnyli. Po powjescźach, kotrež ßu schtwórtk do New-Yorka dóschke, je Huerta cźeknył a njeje nihdźe namakacź. Duž drje bjes wójny mjes sjednocźenymi statami a Mexikom woteńdźe.

Běda dobycźerjej!

Nadobnje a s horda stejachu tu Alpy a błyskotachu ßo se ßněhom ßwojich wjeŕschkow a se sybolenjom ßwojich lodowzow. Nad nimi ßo niczo, khiba jenož ßame njebjo wuvinasche, jenož cźežke mrócźele, kotrež je do schěrych cźěłnych rubow sawalachu, jenož měßacźk a hwězdy, kotrež je w dołhich nozach s blědymi pruhami wokoschowachu, jenož różowe rańsche serja, kotrež cźinjachu, so ßo jich skalisny kaž saźne rańsche fakle nad semju, kiž hischcźe spi, saplomjenjowachu, jenož skote wjecźorne serja, kotrež na Alpy purpurowu a fijałkowu barbu wuliwachu, jenož ßlónzo.

Hoke běchu Alpy, bjese wscheje rostlinskeje pychi, wone ßwoje wjeŕschki lubowanemu ßlónzu napschecźo wutykowachu. Ani stwjelza trawy na uich njebě, a žaneho schtomika na jich schěrokim khribjecźe njerosćźesche.

Hdyž pak by khrobły cźłowjek k nim pschipucźował, so by na jich wjeŕschki kasył, bychu wichory a ßněhowe mjecźele sahowrike a jemu pschistup wobarake.

Nadobne a horde stejachu Alpy wot pradawnych cźaßow, wot spocźatka stworjenja ßwěta. Tu na dobo ßo mjes nimi rosnjeße ta powjesćz:

„Cźłowjekojo chzedźa naß pscheleczecź!“

Tu powjesć bě wichor, tutón dundak po ßwěcźe, s dola horje pschinjeßł a hrimasche ju nětkole skałam do wocźi.

Hordźi hobrojo pak ßo s zyłej schiju saßmjachu:

„Schto, cźłowjekojo, tute hubjene stworjeńcźko, tute semske wacźki, kiž ßo tam delka w dołach žiwja, nješchto lět wokoło każa a potom saßo mrěja a hnija?! Tele semske plecźawy, kotrež s njeje zyrobu ßrěbaju, ßo po njej wupscheśtrěwaju a kiž móża jenož wobstacź, hdyž ßo jeje dźerża?! Tónle splah, kotryž je ßmjercźi podcźißnjeny, sachodny, malcźikojty, lědma spósnajomny?! — A tajkele nješchto, chze lětacź, psches naß lětacź, hehehe!“

„Hahaha!“ rejesche daloko Fleczhorn.*)

„Huhuhu!“ wujachu symnowodne lodowzy.

„Hohoho!“ helski sarěsk pola Gondoa**) kichicźesche.

A nětko naßypy, pschekhody, prósdnjeńzy a doliny wotkłóß tuteho woschcźerjenja wospjetowachu. Hórske rěki pak ßo s woschcźeranjom ßamo woprawdźe walachu, běhachu, lětachu a mjetachu ßo psches hkowu do dołow, wrkajo, blabotajo a ßo khichotajo nad tym, so je cźłowjekej na myßle pschischko, lětacź. Ale wichor njebě niczo wopacźne rěcźał, njenoschesche prěnje lěpsche blady, a hdyž by nješchto wobkrucźił, by ßebi tež žadał, so jemu wěrja. Wón bě tehodla hněwny, hdyž hory a hórske rěki nochzychu jemu wěricź; tajkeho woschcźerjenja a khichotanja jeho mjersasche.

„Cźakajcźe jenož“, wón rjekny, „wam wschak ßo wjazy njebudźe ßmjecź chzycź, hdyž lětadła sapocźnu wam ßlóncźne pruhi bracź, wam cźischinu kasycź, wasch měr mylicź; hdyž smije a jenotśeschniki sapocźnu ßwój ßmjerdźozy kur wustorkowacź a wam nad hkowu wrjeskotacź, a hdyž potom, schtó to wě, ßnadź na naschim wjeŕschku lětanischcźa sakoża a hoscźenzy a kólnje sa powětrowe łódźe natwarja! Wy mi njewěricźe, ßebi myßlicźe, so scźe jara mudre, dokelž scźe tak stare, kaž ßwět ßam! Wy tu stejicźe kaž pschißmolene na jenym městnje a nimacźe žaneho sdacźa wo tym, schto ßo wokoło waß stawa, wy wobmjesowani hłupakojo! Cźakajcźe jenož, cźłowjek wschak wasche kraleśtwo dobudźe a ßo wam tu kaž we ßwojim ßamßnym domje sahnešdźi. A wón budźe nad waschimi wjeŕschkami lětacź, kaž hižo nětkole psches morjo jěsdźi!“

*) 4016 metrow wyßoka hora.

**) Jara dźiwi a wulkotny sarěsk w Alpach pola Simplona.

„Tale ſemſka wacžka chžyka tule lětacź?!“ njejchi ſahowrchu „Ty hluposćże bledźiſch, wichorje! Ani worjoky, ani druhe ptat njemóža pſches naß pſchelećećecź.“

„Naſche je tole kraleſtwo“, khutny lodowz Monte Leone rjekny, „tule my knježimy. Po zyłej ſemi hiſchćże njebě cžłowjeka, ani jeneho jeho prjedownikow, morje hiſchćże žaneho brjoha njemějachu, rěki žanych rěcžniſchcžow — ale my tu hižo běchmy. My ßmy pſches ßwjaty woheń naſtałe, kotryž je naß k ßkónzu horje ſwjerhnył, ſo bychmy mohli jemu po njeſkónčnych cžaßach do wobliča hladacź a ſo bychmy jo ſe ßwojej rjanoſcžu, ſe ßwojej cžiſtoſcžu, ſe ßwojim błyſchcžom, ſe ßwojej cžiſchinu pſchekraßnjeli. My ßmy cžeſcžowarjo ßkónza! My ßmy jeho lubuſchzy a my ſtejimy jemu najbliže! A ta njekniczomna ſemſka wacžka chžyła ßo ſwažicź, mjes ßkónzo a mjes naß ßo ſtupicź?! Radſcho roſpadnjemy na proch a walimy ßo do doła, dyžli ſo by ßo tajkile njeſkutk ſtał!“

Hory wotmjelknychu a ßo ſamyßlichu; ale ſnutskownje je huſto ſyma woběhowaſche. Wichor pak ßo ſaßo poſběže a ſaßo lecžeſche, ſo by poſkał. Dołho wón ſdaleny woſta.

Mjes tym počžachu worjoky, kotrež delka pod ßamymi lodowzami hnězdźachu, ſpodźiwne powjeſćże hromadu noßycź. Tež druhe ptaki wo njewſchědnych nowinkach krakachu, hdyž ßo ſe ßwojich wuléłtow wróćžachu: ſo ßo mjenujzy tam delkach na łukach ludźo ſ cžrjódami ſkhadźuja, ſo zyle hinaſche twarjenja po najnowſchim waſchnju twarja, ſo ſekſchidlene njeſtwory ßobu woža, ſo na nich do wyßokoſćże ſlětuja a po łukach lětaju, niſko wſchak a niz daloko, ale ſo tola lětaju. Schto jenož to tola je? Schto by to było, hdy bychu woprawdże lětacź počželi?

Njeměr a ſtaroſcź wot hnězda k hnězdu dźěſche. A wot ſkale ke ſkale, wot ſarěſka k ſarěſkej ßo powjeſćże roſſchěrjachu, kiž wſchak běchu dźiwne a k wěrje njepodobne, ale dźerżachu ßo wutrajnje a wobſtajnje.

Ssamo tež hórſka woda, kiž je wcžipna a pſcheměnita, tola pſchezo łohkomyßlna a bledźata, tule nowinku popadże a počža, ſtajnje do doka bžo, njewuſtawajzy blabotacź:

„Cžłowjek budże lětacź!“

Hory a lodowzy nětkole mjelcžachu a ßame njewjedźachu, ſchto maju ßebi wo tym myßlicź.

Tu, na rjanym dnju, ßo wichor ſaßo domoj wróćži a howrjeſche tu ßurowu nowinku:

„Wěrćże abo njewěrćże, cžłowjek budże wyſche waß lětacź. Wón je mkody, mudry a khrobły, a jemu je ſ wocžow widźecź, ſo budże wſchitko na to ważicź. Pſchelećži-li pak pſches waß tónle prěni, budźa jeho bórſy tež druſy lětarjo ſcžěhowacź a po naſchim knjejſtwu je ßo ſtało.“

Pſchi tym ßo wichor do cžežkich myßli ponóri, da ßo na ßwój ſrudny woßud do płakanja a wujeſche:

„Ow běda, běda na naß! Cžłowjek naß pſchewinje, ſcžini naß wotrocžkow, a my budźemy dyrbjecź jemu ßłużicź! Ow ßwoboda, po tebi je!“

Jeho wucže ſ wjeſchka k wjeſchkej lecžeſche, do ſkalnych ſchkalbiſnow ßo dobywaſche, wotražeſche ßo wot ſornowzowych ſcžěnow a podnjebjo ſe ſtrachom, ſrudobu a hróſbu napjelnjeſche. Wjeſchki počžachu po rjadu „Běda, běda!“ woſpjetowacź a ſkaliſny ſ rokoćenjom a ſe ſtaroſcžu we ßwojich hłubinach dyrkotachu.

Tu ßo wotwoła ſtara hora Monte Leone. To běſche najwyſchſchi wjeſchk w hórſkej gmejnje, praſtary, ſchědźiwy a cžeſcžowny; wón rjekny:

„To my njepſchidamy!“

Na to, jako budźiſche to wotrěcžane było, ßo ſe wſchěch kónzow hory wotwołachu a prajachu:

„To my njepſchidamy! Prjecž ſ cžłowjekom! Prjecž ſ tymle nutsdobywarjom! Tón dyrbi wumrjecź!“

Wichor howrjeſche:

„Ja jemu runje do wocži ſajědu. Ja jemu we wutrobnu dych woſmu. Wjeřhnu jeho wo ſkały, budu ſ nim tam a ßem mjetacź, wokoło njeho ßo wjercžecź, jemu pucź ſaſtupowacź a njepſchepuſchcžu jeho dale.“

Kurjawa pſchiwalowaſche ßo horje ſ doliny, w kotrejž bě leżała, a rjekny:

„Ja ßo jemu po pucžu jako ſchěra lapa wupſcheſtru. Sawodźeju jemu wocži kaž ſ płatom, a wón ßo po pucžu ſamyli, praßnje do waſchich wótrych wjeſchkow a khribjetow a ſahinje.“

Ssněhowy mjecžel ſe ßwojeho łěhwa wujědže, rejwaſche a wjercžeſche ßo ſe ſwólnoſcžu wokoło a ſahowri:

„Ja jemu ßwoje jehliczki do wocži ſtſchaßu, wukałam jemu wocži, woßlepju a pohłuſchu jeho. Kſchidli jemu wobcžežu, ſłamam, cosmjetu, a ſmjetam jeho kaž łapu. A potom jeho ſaßypam.“

Mrós ßwoju módrojtu hłowu ſe ßwojeho ſkhowa wutykny a ſe jubami mjaſkajo džeſche:

„Dajcže mi jeho! Woſmu jeho do rukow, ſtłóčžu jeho k ßwojemu wutrobnu a dam jemu ſmjerſnycź — ſłodnicź!“

Ssmjercź pak, kotraž w bjesdnach bydleſche, ſe ßwojim ßmjertnym rubom wjechlowaſche a rjekny:

„Mój wón je!“

* * *

W małej khěžzy pod horu Simplonom ßo młody lětaŕ ßamlutki k lecženju pſchiprawjeſche. Wón ßo zyłeho do huſteho flanella ſawaleſche, wobuwaſche ßo krutej, cžopkej ſchkórni, ſtaji ßebi koßmatu cžapku na hłowu a ſaje do rukawow watowaneho pjeſła. Se wſchelakimi maliczkimi wężami mějeſche haru. Dyß a dyß pak do wokna ſtupi a ßo ſamyßli. Hladaſche tu na kruty, mózny twar Alpow, kotrež ßo pſched nim poſběhowachu, na njeßměrnje wyßoke, njebjoßahate wjeŕſchki, kotrež bě ßo rosßudźił, ſ lětadłom pſchelećećecź. Wón borje k njebju hladaſche. Tam běſche jeho pucź.

Jenož khwilku hiſchćże, a ſemja budże ßo jemu pod nohomaj ſhubjecź; wón ßo hacž do mróćželow poſběhnje a poleczi na ßwojim lětadle do ſymneho, njeſnateho ruma.

Doprědka! Sſławje, dobyczu napſchecžo! Wón Alpy pſchelecži, a budże nad nimi ſ knjeſom jako p r ě n i ! A jeho mjeno ludźo k mjenam dobyczerjow pſchipißaja, ale niz tajkich, kiž ßu pſches ſ krwju wopanzane cžełko kročžili, ale tych ßwětłych a dobrych, kiž ßu ßebi mozy pſchirody podcžißnyli a kiž ßu ju, kiž hacž dotal jako njewobmjeſowana knjeni knježeſche, nuſowali, ſo dyrbi cžłowjeſtwu ßłużicź. Sapißa ßo do tamnych dobyczerjow, kiž ßu ſ poſtupowazej wědomoſcžu bratrowſtwo a luboſcź roſſchěrjeli, pſches kotrejž ßu mjeſy mjes krajemi ßo ſhubiłe, pſchedßudki ßo wotſtronike, pſches kotrejž ßu ßo nawukli zuſy bratrowſzy wobjimowacź. So budże do tutych jeho mjeno jako dobyczerſke na wſchě cžaßy a na pſchezo ſapißane!

Haj, ſa khwilu budże wón dobyczeŕ, dobycže ßwjeczicź! Abo ßnadź ßmjercź nańdże? Syma jeho woběhny.

(Pokračžowanje.)

Ze Serbow.

Farař em. Jurij Jakub †.

Po wjazylětnej khorowatoſczi je ßrjedu 12. nov. knjes farař em. Jakub we ßwojim narodnym měſcže Budyſchinje 74 lět ſtary cžicho wußnył. Prěnje lěta jeho žiwjenja do tamneho cžaßa doßahaju, hdyž ßerbſka narodna myßl počža ßwoje tſchidka we Łužizy roſpſcheſcžeracź. Mjes mużemi, kotriž ßo tehdy ſa Sſerbſtwo ſahorjachu, bě tež ſaraŕ Michałſkeje woßady w Budyſchinje, Bohuwěr Jakub. Do Michałſkeje fary huſto Ssmoleŕ, Jmiſch, Pful a druſy wjednizy Sſerbowſtwa pſchikhadźachu. Tam wo ßerbſkim pißmowſtwje a ßerbſkej politizy wuradźowachu a wobſamknychu, ſararja Bohuwěra Jakuba jako ſaſtupjerja Sſerbow do ſakſkeho ßejma wuſwolicź. Bohuwěr Jakub je tehdy w njeměrnych cžaßach w Draždźanach ſa ßerbſki lud ważne zyrkwinſke, ſchulſke a ßudniſke prawa wubědźił. Hdyž je ßo ßerbſka rěcź wot tamneho cžaßa ſakhowała, mamy ßo ſa to ſ wulkeho dźěła politiſkej dźěławoſczi njebo ſararja Bohuwěra Jakuba dźakowacź. Kaž bě wón po ßwojim ſmyßlenju Sſerb, tak bě wón to tež w ßwojej woßadże a w ßwojim domje. Hacžrunje bě jeho mandźelſka němſka, w jeho domje ßerbſka rěcź knježeſche. Jeho mandźelſka by ßama ßwoje dźěcži huſto napominała, ſo bychu mjes ßobu ßerbſki rěcžałe. Tak je ßo dozpiło, ſo ßu wſchě Jakubez dźěcži w němſkim Budyſchinje połnje ßerbſki nawukłe. Hdy by ßo tola we wſchěch ſarſkich domach w Sſerbach tónle pſchikład ſcžěhował! S dweju ßynow Bohuwěra Jakuba wobaj, Jan a Jurij, bohoßłowſtwo ſtudowaſchtaj. Prěńſchi je ßo wucžeŕſtwu pſchiwobroćžił. Jemu ßo cžeſcź doſta, ſo ßo jemu wocžehnjenje ßynow ſakſkeho krała dowěri. Jurij Jakub bě ßebi, kaž hižo jeho nan, duchownſke powołanje w Sſerbach wuſwolił. Wot lěta 1870 hacž 1873 bě wón ſ diakonom w Kamjeńzu. Wot tam jeho do Njeßwacžidła powołachu. W tejle woßadże je wón hacž do wyßokeje ſtaroby ſ wulkim žohnowanjom ſkutkował. Wón be krucže wěrjazy duchowny, kotremuž bě liberalne njewěriwe duchownſtwo ſ wulkim pohórſchkom. Kruta wěra do trojenicžkeho Boha je ßo ſa Jakuba w Njeßwacžidłſkej zyrkwi a jejnych ſchulach wucžiła, a płody tejele wucžby njejßu wuwoſtałe. Runje kaž cžiſtu kſcheſcžijanſku **wěru je Jakub tež Sſerbſtwo w ßwojej woßadże ſchkitał. Mało**

ßerbſkich duchownych je, kotſiž mózo, kaž wón, rjez, ſo ßo ſa nich prawa ßerbſkejeje rěcze w zyrkwi njejßu pſchikrótſchiſke. Jakub derje wjedźeſche, ſo je kſcheſczijanſka wěra ßerbſkeho luda ſ jeho rěczu ſwjaſana, a ſo tam, hdźež ßo ßerbſka rěcź minje, też wěra, zyrkwinſka wyßl a kemſchikhodźenje woteběraju. Teho dla wón ſtajnje na tym wobſtawaſche, ſo dźěcźi ßerbſkeju ſtarſcheju w ſchulach Njeßwaczidlſkeje woßady, kaž ßebi to ſchulſki ſakoń žada, derje ßerbſki czitacź njewuknychu, ſo ßo jim nabožinſka wuczba w ßerbſkej rěczi wudźělеſche a ſo wſchě dźěcźi ßerbſkeju ſtarſcheju na ßerbſku paczeŕſku wuczbu khodźachu. Žadyn wokrjeßny ſchulſki inſpektor ßebi njeje ſwěrił, ſa Jakuba ßerbſku wuczbu w Njeßwaczidliſkich ſchulach na nětkajke waſchnje potlóczicź; pſchetož farař Jakub njebě muž, kotryž by, hdyž na ſakońſkim ſakładze ſtejeſche, pſched nětkim zoſał.

Runjež Jakub jara wobſchěrnu woßadu ſ wulkej ßwědomitoſczu a horliwoſczu duſchowpaſtyrſzy ſaſtarowaſche, je wón też w ßerbſkim pißmowſtwje pilnje dźěłał. Lěta dołho je wón „Mißionſki Poßoł“ pißał, wulki a mały katechismuß wudawał a też nětkotre nabožne knihi ſpißał, mjes kotrymiž ßu „Knjeſowa modlitwa“ a „Boži ſakoń“ najbóle ſnate. Jemu bě też ſakſke konſiſtorſtwo druhi wudawk ßerbſkeje agendy dowěriło.

Po Imiſchowej ßmjerczi na Jakuba wjedniſtwo evangelſkeho duchownſtwa pſcheńdże, a też, hdyž bě wón hižo na wotpoczinku, je jeho ßkowo w ſhromadźiſnach ßerbſkich duchownych wulku ważnoſcź mělo. Tam, kaž druhdże, je wón ſa njekhablazu kſcheſczijanſku wěru a ſa Sſerbſtwo hacź do ßwojeje ßmjercze wojował. Kak ßo jeho wutroba radowaſche, hdyž ßo pſched dwěmaj lětomaj po Sſerbach ſjawne ſhromadźiſny wotměwachu, w kotrychž ßebi lud w ßerbſkich ſchulach cziſtu kſcheſczijanſku wuczbu w ßerbſkej rěczi žadaſche! Wón wobžarowaſche, ſo ßo czělneje braſchnoſcze dla njemóżeſche pſchi tychle ſhromadźiſnach wobdźělicź. Prjedy hacź je wocźi ſańdźelił, ßo jeho prózowanje wo ſakhowanje ßwjedźenja tſoch kralow ſ wuſpěchom krónowaſche. Petizija, kotruž bě wón teho dla wudźěłał a po Sſerbach roſeßłał, w ſynodze a w ßejmje wjetſchinu namaka, a knježeŕſtwo potom poſtaji, ſo ma ßo ßwjedźeń tſjoch kralow dale ßwjeczicź.

W Božej roli w Njeßwaczidle, na kotrejž je wón tak huſto žarowažych a ſrudźenych ſ Jeſuſowymi ßkowami troſchtował, nětko wotemrjete czěło tuteho ßwěrneho Sſerba a kſcheſczijana po ſemſkich bědźenach wotpoczuje, jeho ſkutki a jeho ßkowa pak w Sſerbach ſtajnje žiwe a w dźakownym wopomnjeczu woſtanu.

— (Schulſke cźeże w Budyſchinje.) Sa ßwoje wyſchſche ſchule Budyſchin lěto wot lěta wjetſche ſumy nakožuje. Wyſchſcha realna ſchula ßebi lětża 58 356 hriwnow pſchiběrka pornjo 50 181 hriwnow w prjedawſchim lěcze žada. Wucźeŕſka mſda 102 866 hriwnow wucźini, mjes tym ſo ſchulſki pjenjes 56 200 hriwnow wunjeße. Měſchczańſke dźiwadło 12 507 hriwnw podpjery doſtanje, zyke wudawki ſa njo 17 467 hriwnow wucźinjeja. Nowej dźiwadłowej direkziji je ßo 4800 hriwnow podpjery ſa ſchěſczměßaczny hrajeŕſki cźaß pſchiſwoliło. Moſtowe zło kronprynzowſkeho moſta je poßlednje lěto 9100 hriwnow wunjeßło, kotrež pak ßu ßo ſa wobßwětlenje, porjedźenje atd. ſaßo wudake. Sa wudźerżenje wohnjoweje wobory je ßo 5135 hriwnow wudało a podpjera ſa cźěſchaze maczerje je ßo wot 2000 hriwnow na 3200 hriwnow powyſchika.

S Hornjeje Hórki. Tudomne žónſke towarſtwo je wobſamkło, wothladanje khorych w naſchej wßy ſrjadowacź. Jena mikoſcźiwa ßotra budże kóždu wutoru a ſchtwórtk w Henſelez hoſcźenzu tſizeczi žonow wo wothladanju khorych roswucźowacź.

S Hornjeje Hórki. Dźěłaczerjej Michałej Kreczmarjej, kotryž w tudomnym papjerniku hižo 30 lět dołho bjes pſchetorhnjenja dźěła, je ßo medailla ſa ßwěrnoſcź w dźěle ſpożczika.

S Hajniz. Druhe wucźeŕſke měſtno tudomneje ſchule ma ßo wobßadźicź. Sſerbſkeje rěcze mózni wucźerjo, kotſiž wo tole měſtno rodźa, njech ßo pola wokrjeßneje ſchulſkeje inſpekzije hacź do 20. novembra ſamolwja.

S Krakez. Pſched dwěmaj njedźelomaj ßo na tudomnym knježim dworje domkhowanka ßwjeczeſche. Wjeczor dźěchu cźeladniży a dźěłaczerjo do Porſchiz na reje. Mjes nimi bě też dźěłaczeŕ Kulpa ſe ßwojej 42 lět ſtarej žonu. Ta běſche tón dźeń woßebje wjeßeła a bě po ſdaczu cźila a ſtrowa. Tola lědma bě ſarejwała, ßo rejwarjej ſ rukow na ſemju ſwjeſe. Boża ruczka bě ju ſajała a jejnemu žiwjenju nahły kónz cźiniła.

S Njeßwaczidła. Rokowy wjednik tudomneje dobrowólneje wohnjoweje wobory, klampnaŕſki miſchtr Weber, ßobotu ßwój 25 létny ßłużbny jubilej ßwjeczeſche. S tutej pſchicźinu je ßo jubilarej w pſchitomnoſczi mużſtwa a gmejnſkich ſaſtupjerjow pſches knježeŕſtwoweho hamtmana ſe Seidewitza cźeſtne ſnamjo ſa 25 létne ßobuſtawſtwo ſpożczika.

S Demjan. Njedźelu w nozy je ßo rěſak, Willyej Hulczej w Dreczinje ßkuſchazy, ſe wſchěmi nowoczaßnymi maſchinami wotpalił. Też ßußodne domſke je ßo ſ wohnjom wobſchkodźiło. Přěnje myto je ßebi Dreczinſka a druhe Běłonoßliczańſka ßykawa dobyła. Woheń je ßo po ſdaczu ſe ſtóſtniſkej ruku ſakożił.

S Krakez. Na tudomnym knježim dworje wjetſcha liczba dźěłaczerjow a dźěłaczeŕkow hižo dołhe lěta bjes pſchetorhnjenja ßwěru ßłuži. Jim je ßo cźeßne ſnamjo ſa ßwěrnoſcź w dźěle ſpożczika. Sswěrni dźěłaczerjo a dźěłaczeŕki ßu: Jan Mikan a mandźelſka, A. Ssykora a mandźelſka, Jan Ssykora, K. Herzog a mandźelſka, A. Jeremias, ſwudowjena Miklowa a ſwud. Mětrachowa. Hamtſki hejtman dr. ſ Pflugk je jim wuſnamjenjenje na ßwjatocźne waſchnje pſchepodał. Kóždy ſ nich je pódla teho rjany pjenjeżny dar doſtał.

Se Ssmjeczkez. Dla połnózno-rańſcheje żeleſnizy ßo pjatk tydźenja w tudomnych Janſkich kupjelach derje wopytana ſhromadźiſna wotmě. Kamjenſke kralowſke hejtmanſtwo, kotrež ſhromadźiſnu wodźeſche, běſche wſchěm gmejnam, ryczeŕkubłam, pſchedewſaczelam a wobkhodnikam atd., kotrež ſměja ßnadź ſ natwarjomneje żeleſnizy wjetſchi abo mjeńſchi wużitk, pſcheproſchenje pópłako. Pſchede wſchěm dyrbjeſche ßo praſchenje wujaßnicź, hacź maja tak wulke ſajimanje wo żeleſnizu, ſo bychu też pjenjeżne wudawki jeje dla pſchewſali. Pódla ſaſtupjerjow Kamjenſkeho kralowſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa běchu ßobuſtawy żeleſniſkeho komiteja ſ Kamjenza a Njeßwaczidła, Kamjenſkeje měſchczańſkeje rady, Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa, ſaſtupjerjo kralowſkeje generalneje direkzije ſtatnych żeleſnizow, pſchedßyda pißarnje kralowſkich kubłow (ſa Pěſkeczańſke a Bóſchiczańſke ryczeŕkubło), něhdże 30 gmejnſkich a kubłowych pſchedſtejiczerjow a nimale wſchě firmy a pſchedewſaczeljo ſ wokrjeża, kotrychž żeleſniza ſajimuje. Jednanje ßo na wukaz kralowſkeho finanzneho miniſterſtwa, wot kralowſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa woſjewjeny, ſakożowaſche, w kotrymż ſtatne knježeŕſtwo tudomnym ſtronam ßwoje derjeměnjenje też w żeleſniſkim praſchenju wupraja, tola ßo dźiwajo na druhe ſtrony kraja ſapowjedźi, wuměnjenje ſpuſchczicź, ſo maja gmejny, ryczeŕkubła a privatni intereſſentojo tychle ſtronow leżomnoſcże k żeleſniſkemu twarej wobſtaracź. Bjes teho ßo njehodźi na twar połnózno-rańſcheje żeleſnizy pomyßlicź. Tónle wukaz bě ſ dobom wotmolwjenje na petiziju ßerbſkeje ſtrony na jeho majeſtoſcź krala. Shromadźiſna dyrbjeſche ßo ſ tymle njepſcheměnliwym roſßudom wotnamakacź. Po ßwojej wjetſchinje wona ſpóſnacź da, ſo dyrbja ßo kupne pjenjeſy ſa trěbny kraj, kaž w druhich krajnych ſtronach, nadacź, ſo by ßo tak twar żeleſnizy ſmóżnił. Leżomnoſcże dyrbja ßo jenotliwym wobßedźerjam wotkupicź, pſchi czimż ßo nadźijeja, ſo k wußwojenju njebudże dóńcź trjebacź. K nakupowanju trěbna ſuma njeſdaſche ßo pſchi bliżſchim pohladanju njedozpjomna. Sa tudomny wokrjeß by ßo něhdże 230 000 hriwnow trjebało, kotrež maja ßo ſ pożczonku wobſtaracź, tak ſo měli wobdźělnizy niż wulki kapital, ale na 28 lět lětnu rentu wo 13 000 hriwnow płaczicź. Po namjecże Kamjenſkeho kralowſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa dyrbjał gmejnſki ſwjaſk pożczonku pſchijecź. S něhdże 36 gmejnow a gmejnſkich wokrjeßow dyrbjał ßo wón ſakożicź a ſ daloko ßahażym ſpódnim rosdźělenjom dyrbjałe ßo privatne intereßy khětro pſchicźahowacź, małe abo ſdaleniſche gmejny pak ßo ſ niżſchimi pſchinoſchkami — ſ něhdże 50 hriwnami wob lěto — poczeżicź. Kamjenſka měſchczańſka rada, wjetſche ſkały, k. dr. Rachel w Panczizach a niż na poßled kralowſki ſakſki fiſkus (ſa ßwoje wuhlowe wobßedźenſtwo w Pěſkezach a Bóſchizach) w poßedźenju ſ dźěła khětre pſchinoſchki dźaka hódnje lubjachu. Hacź runje běchu też jenotliwe wobmyßlenja dla ſehnacźa khoſtow ßłyſchecź, pſcheważaza liczba pſchitomnych tola měnjeſche, ſo mohło ßo po tymle puczu do prědka pſchińcź. Pſchitomni gmejnſzy ſaſtupjerjo teho dla wobſamknychu, ßwojim gmejnam poruczicź, ſo bychu k ſakożomnemu gmejnſkemu ſwjaſkej pſchiſtupiłe, kotryż měł potom dalſche ſaſtupowacź. K temu ßo pſchiſamknywſchi ßo na kónzu praji, ſo bychu ßo we woběmaj hamtſkimaj hejtmanſtwomaj wobdźělene gmejnſke rady we wulkich ſhromadźiſnach wo tymle praſchenju ßłyſchałe a ſo by ßo jim wobliczenje ſumow, kotrež bychu ßnadź ßo na nje rosdźěliłe, pſchedpołożiłe. Byrnjež by to w tu khwilu zyle hrubje wupadło, chże to Kamjenſke kralowſke hejtmanſtwo tola ſpytacź. Wono je

ßebi teho dla wubjerk k boku wuproßyło, do kotrehoż ßo ſ Kamjenza a Kamjenſkeho wokrjeßa 7 woßobow wuſwoli, a ſa kotryż Budyſke kralowſke hamtſke hejtmanſtwo bórſy 3 woßoby pomjeni. Nadźijamy ßo, ſo ßo tutym a druhim prózowanjam poradźi, naſchim ſtronam, kotreż ßu tak huſto petizije wo żeleſnizy wotpóßłake, tola hiſchćże k żohnowanjam tajkeje dopomha.

S Bukeczanſkich ſtron. Wulke mjerſanje je wóndano jena młoda holza měła, kotrejež kwaß bě ßo pola ſtawnika a duchowneho pſchipowjedźił. Wboha bě ßo dołho na to wjeßeliła, ſo budże bórſy ſe ßwojim lubym Mikławſchom pſched ßwjaty woktaŕ ſtupicź a ſ nim w pſchichodże pſchezo w luboſći a ßwěrje żiwa bycź móz. Wſchě pſchihoty běchu ßo ſa kwaß cźiniłe, hoſćo běchu ßo pſcheproßyłe, luba macź bě ßo ſa jědź poſtaraka a drohi nan bě picźe nakupił. Ssobotu wjeczor dyrbjeſche luby Mikławſch do kwaßneho doma pſchińcź, ſo by ßo hiſchćże ras wſcho wo kwaßu roſpowjedało. Njewjeſta wěſo po ßwojeho lubeho nawożenju na dwórniſchcźo dźěſche. Hdyż cźah pſchijědże, wſchelazy ludźo ſ woſow wuléźachu, tola jejny Mikławſch mjes nimi njebě. Bě ßnadź wón nahle ſkhorił abo ßo ſakomdźił? Tola cźeho dla ßebi hłowu łamaeź, wſchako móżeſche ſ bliźſchim cźahom pſchijěcź. Ale bliźſchi cźah jeho też njepſchiwjeſe. „Njepuſchcź nadźiju!“ ßo ſrudna njewjeſta troſchtowaſche, hacź do njedźele pokodnja hiſchćże wjele cźahow pojědże. Tola po kóźdym cźahu dyrbjeſche ßo bjes nawożenje domoj wróćicź. Njeßwěrnik bě wuwoſtał. Pokna hněwa a ßmjercź ſrudna wona ſtawnikej a kantorej prajicź dźěſche, ſo ßo njetrjeba dla wěrowanja na nju cźakacź. Srudni ßo kwaßni hoſćo roſeńdźechu, a hłowu wijo wjeßnjenjo wo mjerſazym podawku ßłyſchachu. Wſchitzy na bjesßwědomiteho njeßwěrnika ßwarjachu, kotryż bě ludźi ſa błasna pomět.

S Delnjeho Wujeſda. Wobżaromne njeſboże na hońtwje je ßo tu pſched tydźenjom ſtało. Hdyż někotſi hońtwarjo na revěrje hromadże ſtejachu, ßo na dobo ſ tſělby jeneho hońtwarja wutſěli. Wutſěł młodeho Funku ſ dalokoſcze dweju metrow do ſadka trjechi, tak ſo ßo ſranjeny hnydom na ſemju cźißny. Jeho hnydom do Wojerowſkeje hojeŕnje dowjeſechu. Njech je tónle podawk druhim hońtwarjam ſ powucźenjom.

S Wichowow. Wutoru w nozy ßu ßo do hłownehо magazina konſerwowеje fabriki komornika ſ Heynitza paduſchi dobyli. Do tſěchi dźěru wudrěwſchi a łaty pſcherěſawſchi ßu ßebi pucź do wulkeho magazina ſcźinili. Tam je wjele zokora a konſerwow ſkładźenych. Kelko měchow zokora a kelko bowow konſerwow je ßo kradnyło, njeje ßo hiſchćże nawjedźiło. Polizajſki poß njeje mohł ßłéd namakacź. Najſkerje ßu paduſchi cźeźke měchi a bowy ſe ſapſchahom wotwjeſli.

S Kinsbórka. Dla mnohich wojakow a wobydlerjow katholſkeho wěrywuſnacźa w Kinsbórſkich ſtronach je ßo twar katholſkeje zyrkwje w Kinsbórku ſa nuſny ſpóſnał. Sakładny kamjeń k njej je ßo ſańdźenu njedźelu w pſchitomnoſcźi wojakow katholſkeho wěrywuſnacźa 177. a 182. pěſcheho regimenta a jěſdneho wotdźělenja a woßobow zivilneje woßady pſches knjeſa tachantſkeho kapitulara ſenjora monſignore Jakuba Skale ſ aſſiſtenzu knjeſow ſararja Żura ſ Kamjenza a kapłana Rädy ſ Khróſcźiż poßwjecził. Na to knjes ſarař Żur liſcźinu cźitaſche, kotraż ßo do kamjenja ſamurjowa.

S Kulowa. Wudowje K. pſchi Hólſkowſkej bróſy je ßo tele dny 20 hriwnow ſe ſamknjeneho khamora kradnyło. Na jejneho pſchichodneho ßyna, kotryż je żonu a dźěcźi woſtajiwſchi do zuſby ſchoł, tukaja, ſo je paduſchſtwo ſkucził.

Se Ssulſchez pola Kulowa. Kralowſka generalna komißija je wobſamkła leżomnoſcże naſcheje wßy, 2800 jutrow wobßahaze, hromadu ſkłaſcź. W tu khwilu ßo leżomnoſcże w Khocźinje hromadu kładu.

S Wojerez. Tudomne wobydleŕſtwo nětkole 6279 duſchow liczi. Poßlednje lěto je ßo wono wo 192 duſchow pſchiſporiło. — W poßlednim poßedźenju měſchczańſkich ſaſtupjerjow je ßo wobſamkło, 17 000 hriwnow ſa twar wódneje wěże a ſa pſchiprawu k cźiſcźenju wody pożcźicź.

S Jankez. Wobydlerjo na wßach njech ßo nětkole paduchow hladuja, kotſiż po kraju cźahaja a ſkładnoſcź k kradnjenju pytaju. Njedźelu wjeczor bě ßo wot 8—½ 10 hodźin żiwnoſcźerka ſwudowjena Dejźyna wotßaliła. Mjes tym ſo bě wona w prjeczkach je jedyn paduch wokno rosbiwſchi do domſkeho ſaléśł a w bydlanſkej ſtwje khamory a ſchinje roſpacził. Łubine durje rosbiwſchi je wón też łubju pſchejeſdźił. Wſcho hromadże je wón něhdże 700 hriwnow hotowych pjenjes a wſchelake debjenki pokradnył. Każ ßo ſda, je paduch w Dejkez ſtatoku ßwědomy był. Mjenje wuſpěcha je jedyn paduch měł, kotryż je ßo do Kroſchkez hoſćenza w Kubſchizach dobył. Wón je ſ próſdnymaj rukomaj wocźahnycź dyrbjał.

— Pokhroma mjes howjaſym ſkotom je w Schleſyſkej ſaßo wudyriła. Pſchiwożenje ſkotu ſ Wrótßławſkeho a Opolſkeho knjeżerſtwoweho wokrjeßa do Liegnizſkeho wokrjeßa je ßo teho dla ſ wukaſom poczeżiło. Knjeżerſtwowy preſident je porucził, ſo maja hamtſzy ſkótni lěkarjo wſchón ſchparaty ſkót, kotryż ſ mjenowaneju wokrjeßow do Liegnizſkeho wokrjeßa pſchikhadźa, pſchepytacź. W Rósborſkim wokrjeßu ſtej Běła Woda a Hórka jako pſchepytowanſkej měſtnje poſtajenej.

S Běleje Wody. Dźěłaczeŕ H. w jenej tudomnej ſchkleńczeŕni je wutoru wjeczor ßwojemu żiwjenju chżył kónz cźinicź a je ßebi kulku do hłowy tſělił. Jeho ſranjenje pak pjecźa njeje ßmjercź ſtraſchne.

Přiłopk.

* (Běďźenje ſ paduchami.) Ssobotu w nozy ßo w Draždźanach domowi wobydlerjo dohladachu, ſo běchu ßo do klamow konſumſkeho towaŕſtwa „Vorwärts“ paduſchi dobyli. Hdyż khěżne durje wotewrichu, jim tſjo mużojo napſchecźo pſchińdźechu, kotſiż ßo w cźmowej nozy ſhubichu. Sa nimi bě ßo mjes druhimi też polizajſki wachtmiſchtr Örtel puſchcźił. Jemu ßo poradźi, jeneho ſ cźeknjenzow ſajecź, na cźoż tutón revolver wucźahny a wjazy krócź do wachtmiſchtra tſěli, tola ßo tutemu jenoż ramjo lohko ſrani. Skóſtnikej ßo poradźi, ßo wutorhnycź a dale cźeknycź, tola hdyż do Grunaſkeho pſchedměſta běżeſche, jeho żandarm Funke ſaßłapi, hdyż bě jemu revolwer ſ ruki dyrił. Jaty ßo jako mechanik Wanek ſ Wina wukopa. Pola njeho toſchu ſ najnowſchim nutsdobywaŕſkim gratom, jedyn kakacź, někotre zuſe klucze, jenu piku k rěſanju żeleſa atd. namakachu. Sajaty ßo ſapowjedźi, mjeno ßwojeju towaŕſchom, kotrajż běſchtaj wupieŕchłoj, mjenowacź, tola praji, ſo ſtaj dźeń prjedy ſ Budapeſta do Draždźan puczowałoj, ſo byſchtaj ſ uim tu kradnyłoj. Hdyż ßu jich pytli, ßu chżyli runje wulki pjenjeżny khamor roſpaczicź. Pſches pjecź durjow běchu ßo hižo pſchedobyli.

* S cźeźkim njeſbożom je ßo dwójzy ßwójba jeneho ratarja w Moſchwizach w Vogtlandſkej podeſchka. Nanej bě krowa jene wóczko wuſtorczika. Bórſy po tym ßynej, kotryż bě ßo runje ſ wójſka puſchcźił, w Greizu pſchi dźěle jedyn kamjeń do wóczka ſlecźi, tak ſo też wón widźenje jeneho wóczka ſhubi.

* (Skſchiwdźaze pohladnjenje.) Kak ſtraſchne druhdy je, na jeneho poliziſta pohladnycź, jene wußudźenje pokaſuje, kotreż je ßo ſańdźeny tydźeń pſched kawniſkim ßudom we Wrótßławju wothrało. Na wobſkórżbnej ławje fotograf L. ßedźeſche. Wón 11. junija na Dominikanſkim torhoſchcźu nimo tam ſtejazeho poliziſta pſchińdźe, ſ kotrymż bě wot dléſcheho cźaßa ſnjepſchecźeleny. Fotograf měnjeſche, ſo jeho poliziſt na nadpadne waſchnje wobkedźbuje. Wón teho dla poſaſtawſchi na poliziſta teho runja wótrje pohlada. S fotografowym pohladnjenjom ßo poliziſt ſkſchiwdźeny cźujeſche a jeho teho dla wobſkorži. Pſched ßudom fotografowy ſakitać na to pokaſowaſche, ſo ßo wobſkorżeny njehodźi ſaßudźicź, dokelż poliziſtowe wuprajenje wo ſkſchiwdźazym pohladnjenju njeje wobßwědczenje, ale jenoż měnjenje. Pohladnjenje móże ßo na wſchelake waſchnje wukożicź. Ssud pak měnjeſche, ſo je ßo poliziſt ſ pohladnjenjom jara cźeźko ſkſchiwdźił, a fotografa k jaſtwu na dwě njedźeli ſaßudźi.

* (Wjeczeŕſki njeſkutk ſazpiteho nawożenje.) W Hieflau bě ßo pomozny dźěłaczeŕ Gaſt ſ dźowku gratmiſchtra Manza ßlubił. Holza pak poſdźiſcho ßlub roſpuſchczi. So by ßo ſa to wjecził, Gaſt pón-dźelu Manzowy dom ſapali. Mjes tym ſo ßo ſtarſchej dźowzy ſ cźaßom wukhowaſchtej, ſtaj ßo dwaj ßynaj, 11 a 21 lět ſtaraj, ſpaliłoj. Njeſkutk ſkucźiwſchi Gaſt ßwojej prjedawſchej njewjeſcze liſt napiſa, w kotrymż jej ſdźěli, ſo je wón pſchi wohnju pſchitomny był, a ſo budźiſche wón, hdy budźiſche jemu móżno było, do jejneje bliſkoſcze pſchińcź, ju ſatſélił. Gaſt je ßo ſhubił; najſkerje je ßebi żiwjenje wſak.

* (Jedyn ſaßudźeny ßudniſkeho ßłużobnika ſaraſył.) S Wrótßławja ßo piſche: Wutoru dopołdnja ſpyta ßo wjednik jěſdneho ſtoka, Bientock, kotrehoż běchu hrubych njewuſchnoſcźow dla k arreſtej na tſi njedźele ſaßudźili, ßudniſkemu ßłużobnikej Königej, jeho pſchewodźazeho, wutorhnycź. Bientock ßłużobnika do hłowy dyri, ſo tón na ſemju padnywſchi leżo woſta. Cźekazeho Bientocka pak jedyn druhi ßłużobnik ſadżerża a ſaja. Königej bě ßo nop roſraſył; wón bórſy po tym wumrje.

* (Nadpad dweju offizěrow na jenu redakziju.) Nowiny „Wěrnoſcź“ w Linzu běchu powjeſcź wocźiſchczałe, ſo ſtaj offizěraj brigadneje ſchule 4. dragunſkeho regimenta w Ennſu nózny měr

ſ herjekanjom kaſykoj. Na to do redakzije „Wěrnoſcze“ wyſchſchi leutnant baron Weber a leutnant Khorla ſ Adamowicz ſe 4. dragunſkeho regimenta pſchińdżeſchtaj, ſo byſchtaj ßebi wot redaktorow ſamolwjenje żadakoj. Swój natoczeny mjecz wucżahnywſchi, pjecź woßobow ſ cżiſchczerſkeho perſonala franiſchtaj. Tež baron Weber ßo frani. Cżiſchczerſki perſonal offizěrow pſchemó a jimaj mjeczej ſebro, kotrajź ßo ſeſhibowaſchtaj a ßo wokrjeßnemu komandej pſchepodaſchtaj. W redakziji běſchtaj offizěraj wſcho na kruchi rosbikoj.

* (Njehrajkajcże ſ tſělbu!) W Dierje pola Miſchna ßo jedyn 21lětny cżeladnik ſ jenym teſchinkom paraſche. S někajkim pſchipadom ßo ſ tſělby wutſěli, a kulka $2\frac{1}{2}$-lětneho ßynka wikowanſkeho rěſnika Henkera do hlowy trjechi, tak ſo dźěcźo ſa krótki cżaß wumrje.

* (Wupokaſanje jeneho ruſkeho offizěra ſ Němſkeje.) Po ruſkich nowinach je němſki póßłanz w Pětrohrodże ruſkemu miniſterſtwu ſwonkownych naležnoſcżow woſjewił, ſo je ßo ruſkemu kapitanej Kortewiczej, kotryż je do jeneho ſpionażoweho prozeßa ſapleczeny, ſakaſało, na němſki kraj ſtupicź.

* (Bazille jako ßrědk k wudrěcżu pjenjes.) Każ ſ Chicaga pißaju, ßu tam někotſi bohacźi ludźo liſty bjes podpißma doſtali, w kotrychż jim piſać ſ zyle nowym wudrěwanjom hroſy. 10. ſeptembra Friederika Steelowa w Chicagu tajki liſt doſta. Wona w nim tſchaſkojtatu macźiſnu a ſ pißanſkej maſchinu napißany liſt ſe ſcźěhowazym wopſchijecźom namaka: „Liſt wocźiniwſchi w nim dwaj milijonaj bazillow puſchcźicże. Bjes dwěla ßo wy natyknjecże, tola njebojcże ßo, mam ßrědk, kotryż móże khorobne kikry, kiž ßym w nim plahowak, moricź, hdyž mój ßrědk dżewjaty dżeń po natyknjenju nałożicże. Liſtowy piſać ßebi potom 10,000 hriwnow ſa wužicże ßwojeho lěkarſtwa żada. Wot druhich woßobow, kotreż ßu tež tajke liſty doſtali, wónk ßamo 100,000 hriwnow żada. Wulka liczba najbohatſchich ludźi w Chicagu ßu ßo do wulkeje hroſy dali. Sa pißarjom njeje żaneho ßlěda. Jedyn lěkaŕ, kotryż je bakterije pſchepytak, praji, ſo wón njemóże ſ wěſtoſcźu rjez, kajkeje druźiny wone ßu, ſda pak ßo po wopißanju, kotreż je wudrěwaŕ wo jich ſkutkowanju dak, wo tak mjenowanu wokmuwuběranſku khoroſcź jednacź, wo kotrejź hiſchcże malo wjedźa, a kotraż po wjazynjedźelſkim khorjenju ſ wěſtoſcźu k ßmjercźi dowjedźe.

* (Selektrizitetu ßo ſchěſcź dźěłacźerjow morilo.) W Cartagenje w Schpaniſkej je ßo ſchěſcź dźěłacźerjow, kotſiž ßo elektriſkich grotrow dótknychu, moriło, tſjo ßu ßo cźežko ſranili.

* (Wulka woda w Schwajzarſkej.) We wjecźornej Schwajzarſkej ßu ßo deſchcże ſ hrimanjom a błyſkanjom łake. Dwaj hólzaj ſchewza Wosatka w Engi běſchtaj ßwojemu nanej 170 frankow kradnyłoj a pſches Penizerſki pſchekhód cźekłoj, hdźež jeju njewjedro pſchekhwata. Dwaj rjemjeßlnikaj hólzow, kotrajź ſtaj 10 a 14 lět ſtaraj, zyle ſmjerſkeju namakaſchtaj a jeju do jeneje hórſkeje budy donjeßeſchtaj, hdźež je mjes tym młódſchi hólz wumrjeł.

* (Sajědojcźenje na dwójnym kwaßu.) W Choletu w Franzowſkej dwaj młodaj poraj kwaß ßwjecźeſchtaj. Pſchi hoſcźinje ſajědojcźena jědź na blido pſchińdże. Ssydom kwaßarjow je na ſajědojcźenje wumrjeło. Tež tej jenaj młodaj mandźelſkaj mrějetaj. Pſchepytanje cźěłow je dopokaſało, ſo je ßo do jědże arſenik ßypnył.

* (Ssněhowe mjecźele w połnóznej Amerizy.) We rańſchim dźělu ſjednocźenych ſtatow, wot Miſſiſſippiſkeje rěki hacź k Atlantiſkemu morju ßu ßněhowe mjecźele ſakhadźake. Wobkhad po żeleſnizach a ſ telegraſom je ßo pſchetorhnył. Něhdże 60—100 cźłowjekow je w ßněhowym mjecźelu wumrjeło. Naſtata ſchkoda je jara wulka. W ßněhowym mjecźelu je parna łódź „Hawgood“ pola Porta Hurona na dno ſajeła. Jejna 18 muži ßylna wobßadka je ßo tepika.

W bliſkoſcźi Waſhingtona je wot njedźele jedyn żeleſniſki cźah ſ 300 pucźowarjemi někotre dny w ßněſy pohrjebany był. Najhórje ßu po ſdaczu ßněhowe mjecźele w Nebraſzy zychnowale. Mnohe ſtadła ßu do ſkalnych wudrjenzow ſpadale. Jich paſtyrjo ßu we ßněſy ſmjerſli.

Na amerikanſkich jěſorach je ßo ſ wětrom 10 parnych łódźow ſe 170 cźłowjekami ſmicźiło. 21 druhich łódźi je ßo ßylnje wobſchkodźiło, tola jich mużſtwo je ßo wukhowało. Wjele cźěłow ſ wopaßanymi wukhowanſkimi paßami je ßo k brjoham pſchiplawiło.

* (Żeleſniſke njeſboże w połnóznej Amerizy.) W Alabanaſkim ſtacże pola Cleytona je jedyn żeleſniſki cźah ſ jeneho moſta padnył. 20 woßobow je ßo hnydom moriło a 250 ßo franiło.

* (10 měſtow ßo ſe ſemjerżenjom wupuſcźiło.) S Peru w połodniſchej Amerizy je powjeſcź doſchła, ſo je ßo tam 12. nov. 10 měſtow ſe ſemjerżenjom wupuſcźiło. Wjele ſtow morwych pod roſpadankami leži. Cźi, kotſiž ßu żiwi woſtali, ßu we wulkej nuſy.

* (Morjazy ſpanſki ßrědk.) Mandźelſka hejtmana Einſiedlera w Insbrucku pſche nervoſnoſcź w bjeſſparnej nozy něſchto opiuma wja. Wona hnydom wußny, tola ſe ſpanja wjazy njewotucźi.

* (Na ßwěcźe ßo wſchelako cźini.) Ruſke nowiny powjedaju ſpodźiwnu ſtawiſnu wo wěſtym Schleſingeru, kotryż je Peterburgſke banki wo wjele pjenjes wobkradnył a cźekał. Po doſcź dołhim cżaßu ßo wukopa, ſo je ßo Schleſinger w Uruguajſkej republizy w połodniſchej Amerizy ſaßydlił. Dokelż Ruſka w Uruguaju diplomatiſkeho ſaſtupjerja nima, ßo franzowſki naměſtny konſul w Uruguajſkej napominaſche, ſo by dla wudacża njepolitiſkeho ſłóſtnika Schleſingera ſakrocźił. Bjes dźiwa je, ſa ßo tam a ßem pißanje dlějeſche. Na wſchelakore napominanja naměſtny konſul ſkónczńje wotmolwjenje wot pſchedßydy uruguajſkeje polizije doſta, ſo je Schleſinger woprawdźe w Uruguaju żiwy a ſo dyrbi ßo wón po ſakonju juko paduch Ruſkej wudacź, ale ſo jeho njemóża wudacź, dokelż je w Uruguaju runje revoluzija, kotraż je Schleſingera na ſtok finanzneho miniſtra a pſchedßydſtwa miniſterſtwa poſběhnyła. Liſt polizajiſkeho pſchedßydy ßo ſe ßlubom do pſchichoda ſkónczi, ſo budże pſchi bliżſchej revoluziji móżno, paducha Schleſingera ſajecź. Po někajkej pſcheſtawzy franzowſki naměſtny konſul do Peterburga woſjewi, ſo je w Uruguaju ſaßo nowa revoluzija była, tola pſchi njej ßu polizajiſkeho pſchedßydu ßameho ſajeli a do jaſtwa ßadźili, dokelż ßo na njeho hrěſcha, ſo je ludźom pjenjeſy wudrěwał a wjele pjenjes pſchekſchiwił. Njedawno je w Uruguajſkej ſ nowa revoluzija wudyrika a pſchi njej je ßo Schleſingkra niz jenoż ſ knjeżerſtwa wuhnał ale ßo tež wot ßwojich politiſkich pſchecźiwnikow ſabił.

Wußudźenja.

Pſchißażuy ßud. Żeleſniſki rjadowaŕ M. E. P. Pille w Radworju mějeſche ßo dla cźežkeho pſchekſchiwjenja w ſaſtojńſtwje ſamolwicź. Pille wot lěta 1900 na Radworſkim ſaſtaniſchcźu ßłużbu cźinjeſche a tež tworowu pokładnizu ſaſtawaſche. Jedyn winowy wikowaŕ bě jeho narěcźał, wino ſa 109 hr. 80 pj. k roſpſchedacźu pſchewſacź. Pſchedawanje pak hubjenje dźěſche, wón njemóżeſche wino wotbycź a teho dla jo ſapłacźież. Wikowaŕ jeho wobſkorži a jeho wucźaſacź da. Tež bě Pille ſchulſki pjenjes ſa ßwoju dźowku winojty woſtał. So by ßwój dołh wotbył, ßo wón na tworowej pokładnizy pſchepſchima a ßebi tež ſ tym pjenjeſy wobſtara, ſo frachty na jebawe waſchnje powyſchowaſche. Tak ßebi wón lětża wot 8. januara hacź do 5. julija w 5 padach 224 hriwnow 20 pj. pſchißwoji. So by ßwoje pſchekſchiwjenje ſamaſał, wón frankaturſke a roſeßłanſke knihi falſchowaſche. Pilli połóżaze wobſtejnoſcże pſchizpiwſchi jeho k jaſtwu na 1 lěto a k ſhubjenju cźeßnych prawow na 2 lěcże ſaßudźichu.

✕ W Hucźinje bydlazy dźěłacźeŕ K. A. Schiller ſe Schleſyſkej w Subornicźzy w tamniſchej wuhlowej jamje dźěłaſche. 21. meje wjecźor jeho ſtupaŕ Kunza pſchi tym pſcheßłapi, hdyž wón pſchi dźěle kurjeſche, ſchtoż je w jamje ſakaſane. Kunza jemu teho dla 50 pjenjeżkow khoſtanja napokłoži. S tym ßo roshněwawſchi ßo Schiller ſ dźěła wotßali. Na domojpucźu wón na fabriżynu rjecźaſatu żeleſnizu jenu wólſchu cźißny. Schtwórcź hodźiny poſdźiſcho po żeleſnizy cźah ſ powrócźnymi woſami pſchijědże, kotryż ßo do wólſche ſawadźiwſchi ſwrócźi. Dla wotmyßleneho wobſchkodźenja Schillera k jaſtwu na 1 lěto 2 měßazaj ſaßudźichu.

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje
(mějecźel **Max Kirſchner**)
pſchi hutrowych wilach 1 **telefon cźißło 415**
porucża ßwoje daloko a ſchěroko ſnate
palenzy a likeury.
Roſeßłanje w cźwizach a bleſchach.
Proſchu ßebi płacźiſnowy ſapiß żadacź.

Helmowa cźrijowa pschedawańja a póduschowańja

je nětko

pschi hłownym torhoschczu 5,

prjedy na kamjentnej haßy 17 w Budyschinje.

Pschedźenak.

Protyka ja Sserbow

na lěto

1914

je ja **25** pj. we wudawańi Serbskich Nowin dostacź.

Dobry ßad

po najwyschschich płaczisnach kupuje

Pawoł Rostok

w Budyschinje pschi żitnych wikach 12.

Schůlowe

saruczene bjesbarbne

ßupowe pschidawki:

jejowe raczki,
jejowe krupiczki,
jejowe brazliki,
jejowe ßekliki,
jejowe ßornjatka,
jejowe cźwaczki,
jejowe schlinczki.
jejowe rózki,
jejowe łopjenka,
jejowe ßwěrjatka,
jejowe nitki

ßtajnje cźerstwe porucza

Khorla Preisser jun.

pschi żitnych wikach.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chże ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. la wßkej haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wolno, ł płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

Khořežorska khofejownja

Elektriske lěkowanje

wubjerne psche cźuwowu ßłaboscź, drjenje a druhe khoroscźe.

1. ßedźenje na pruhu darmo pola

Maxa Thomaßa

w Budyschinje na ßukelnskej haßy 1.

W najlěpschich druźinach wschědnje cźerstwe pschikhadźaze wschelakore

mórske ryby,

każ tež

ßuschene wuhory

wschěch wulkoscźow,

Kielske bücklingi,
Kielske ßproty

a druhe **ßuschene ryby,**

dale

najlěpsche **ßadowe** a **warjenjowe**

konserwy,
ßelene jerje

atd.

porucza po najtuńschich dnjowych płaczisnach

Weberez rybowy dom
w Budyschinje

na theaterskej haßy.

Khofej,

ßtajnje cźerstwy paleny, punt po **1 mk. 40 pj.** hacź **2 mk.** porucza

Khorle Nowaka naßlědnik
Alfred Hemann
na żitnej haßy 10.

Sserbski muzej.

wotewrjeny kóżdu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Kóślaze kóżki,

howjaße koże, mowcze koże, ßajecze a kaniklaze koże,

każ tež **wschě druhe druźiny kožow** kupuje po najwyschschich płaczisnach

Heinrich Lange

pschi zyrkwinym měscze a pschi żitnych wikach 11, ł napschecza „ßkoteje hwězdy".

Njeßapomniczka

na row

lubeje macźerje macźerje a wowki,

Marje ßwud. **Bjaroweje** rodź. Linakez w Bukojnje p. Barta,

narodźi ßo 18. oktobra 1845 w Bukojnje,

wumrje 14. novembra 1912 w ßtarobje 67 lět w Cźemjerzach.

Po hłoßu: Hdyž ßo mój cźaß pschibliżuje.

Hdyž dźeń ßo bliži k wjecźoru
A ßłónczko k domu khwata,
Dha pschińdże nóz jow ł cźěmnoscźu,
Wschěm cźłowjeßtwu tu data.
Dha kóżdy mucźny wotpocźnje,
Kiž wodnjo dźěłak ßpróżniwje,
Wón ßwjatok ßebi żada.

Hdyž ßtawy ßpróżne k měrej du,
Kak wotpocźuja derje,
Hdyž w ranach Jeßußowych ßu,
Dha ßkhowane ßu rjenje.
Ssu wußli ł tutej' cźaßnoscźe
Do tamnej' wěcźnej' kraßnoscźe,
Hdźeż wěcźny měr tam knježi.

Tak wascha macź a wowka je
Waß wopuschczika tudy,
Wschak wona dlěje móżesche
Bycź mjes wami tež tudy.
Bóh pak bě hinak wobßamknył
A jeje běh tak postajił,
Ju domoj je ßej żadał.

We ßwojim ßeńskim żiwjenju
Je pschezo ßtrowa była,
Hdyž dozpi wyschschu ßtarobu,
Je ßtraschnu khoroscź měła.
To bě psched tßjomi lětami,
Bóh njebjeßki ju ßwjeżeli,
Jej ßtrowoscź ßaßo ßpożczi.

Sso ßwojom' Bohu dźak'wasche
Sa tajku hnadu Božu,
To waß wschěch ßwjeżeliko je,
Dźak dawali ßcze Bohu.
Sa tajku wulku dobrotu,
Kiž Bóh je nad njej cźinił tu,
O kajka hnada Boża.

Bě naßymnika ßchtyrnatoh'
Hdźeż ł nowa khoroscź pschińdże,
Duż hnydom ßebi żadasche,
Pschińcź duchowneho k ßebi.
Hdźeż dosta Boże cźěło, krej,
A ßa pół hodźiny bě jej.
Ta duscha ł cźěła wuschła.

Po ßebi wona wostaji
Dwě dźowzy wurudźenej,
A tež dwej' ßynow pschichodnej',
Taj jej tak lubaj běschtaj.
Dokelž ßtaj tu ße ßwojimi,
Pschezo w prawej luboscźi,
To jeje radoscź běsche.

Wjaz dźěcźom wona wowka bě,
Te cźinjachu jej radoscź,
To jeje wjeßele tež bě,
So běsche we nich sprawnoscź.
S njej woni derje měnjachu,
Ssej wyßoko ju waźachu,
Hacź do ßkónczenja jeje.

Tež Boži dom jej luby bě,
Jón cźaßto wopyt'wasche,
A Boże ßłowo ł biblije
Jej troscht a ßylnoscź dasche.
S nim kóżdy dźeń ßo poßylni,
Tó jeje duschu wokschewi,
Hacź do dnja poßlednjeho.

Tak cźahnyła je ł wjeßelom
Jej' dnscha horje k Bohu,
Jej' cźěło pak je ßkhowane
Na naschu Božu rolu,
Hdźeż wotpocźnje we Boßy
We ßwojej ßparnej komorzy,
Hacź pschekraßnjena budźe.

Nětk jeje duscha pschebywa
Na tamnych jaßnych honach,
Hdźeż lutu ßbóżnoscź wużiwa
Pschi wotewrjenych żórkach.
Hdźeż woda teho żiwjenja,
Sso żórli bjeße ßkónczenja,
Tam ßbóżny ßabat ßwjeczi.

Wy dźenßa ł nowa khwataschcze
Tam k macźernemu rowu,
A wěnzy na njón kładźeschcze,
K tom' lětnym wopomnjenju.
Dźenß wěscze wascha wutroba
Jej ja wschitko je dźakowna,
Tež wóczko ßylßy roni.

Duż wotpocźujcze we Boßy
Po ßwojim ßprózdnym dźěle,
My po cźaßu tež pschińdźemy
Tam ja wami 'schcze wjele.
O kajke budźe wjeßele,
Hdyž budźemy tam hromadźe,
Sso wodźicź bjes ßkónczenja.

J. H.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hač do 11 hodźin wječor

wulke pschedstajenje

:: najnowscheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždn ßobotu a ßrjedu ßo program pscheměni.

J. F. Schülowe
woprawne
jejowe nudle a makkaroni
saručene bjesbarbne
stajnje nanajlěpsche poruča
Khorla Preisser jun.
pschi žitnych wikach.

Richard Hoffmann
w Bukezach
poruča ßwój skład
korbowych tworow
wscheje družiny, mjes druhim
korbjawki a schwindy.

Schpatnje rosćaze dźěći
kraßnje pschibywaju, hdyž ßo jim dawa
aromathiski
jatrotukowy emulsion
se snamku hrodowskeje haptyki.
Dźěći jón rad bjeru a derje snjeßu.
Woprawdźity dostać
w hrodowskej haptyzy
w Budyschinje.

Ssuproschna ranza
je na pschedań w Lomsku cžißko 1 pola Njeßwačidła.

Maßiwna khěža
w Delnjej Hórzy cžißko 11 se ßadowej sahrodu je na pschedań.

Khěža
se sahrodu na **Židowje** cžißko 170 pschi drósy je na pschedań. Dalsche je tam kaž tež we wudawarni Serb. Nowin shonicź.

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln.
změje, da-li Bóh, jutře njedźelu **16. novembra** pop. w 4 hodź. w Hönčec hosćencu swoje
měsačne posedźenje.
Wysokodostojny knjez farař Gólč je přednošk dobroćiwje přilubił.
Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje
předsydstwo.

Bukečanske serb. tow.
změje wěstych přičinow dla **njedźelu 30. nov., 1. adventa,** swoje posedźenje. Přednošk je k. kantor Lodny přilubił.
Sobustawy a hosći z tutym najwutrobnišo přeprošuje
předsydstwo.

Mała žiwnosćz
cžißko 42 we Wulkich Debßezach, se 4 kórzami leżomnosćze, se 6000 hriwnami wopalneje kaßy, se schifrom kryte twarjenje w dobrym rjedźe, ßrjedź fabrikow pola Budestez, 1 hodźinu wot Budyschina sdalena, je hnydom na pschedań. Wscho dalsche je pola wobßedźerja shonicź.

Žeńtwa.
Wudowz, 45 lět stary, ev., s dwěmaj do schule khodźazymaj dźěsćomaj, pyta luboscźiwu holzu abo wudowu, 36—42 lětnu, jako ßwěrnu towarschku sa žiwjenje.
Fr. Thieme na Židowje cžo. 24.

Sslužobna holza,
młoda ßylna se wßow, sa domjaze a sahrodne dźěła ßo k nowemu lětu pyta. Sso samolwicź w Budyschinje pschi žitnych wikach 12 w khlamach.

Kucharki, siwinske a słužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotrocžkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójbu pyta hnydom a knowemu lětu pschistajerka Görlichowa na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje drohi w cžrijownі knjesa Heinr. Mohra.
— Telefon 837. —

Sa ßwoju pschedawarnju kolonialnych tworow, spirituosow a zigarow
wuczobnika
k jutram 1914 s pschihodnymi wuměnjenjemi pytam.
Khorle Nowaka naßlědnik
Alfred Hemann
na žitnej haßy 10.

Wutrobny dźak
ßwojemu lubowanemu a cześcźenemu duschowpastyrjej k. Krygarjej sa jeho kraßne kermuschne předowanje praji **wjele kemscherjow**
Porschiskeje woßady.

Dźenża dopołdnja je po dołhej khorosczi w ßwojim narodnym měscze nasch lubowany wuj

Njeßwačidliski farař na wußłužbje

knjes Ernst Jan Jurij Jakub

lic. theol. h. c.

měješczel wyßokich rjadow

wumrjeł.

To w mjenje jeho pschiwusnych wossjewja

Wilhelm Jockusch.

W Budyschinje, 12. novembra 1913.

Khowanje budźe ßobotu w 2 hodź. w Njeßwačidle, $^3/_4$11 hodźin žarowanska nutrnosćz we wobydlenju na hornczerskej haßy 17 po 1 skhodźe.

(K temu cžißku pschikoha.)

Pschiloha k czišku 46 Serbskich Nowin.

Sobotu 15. novembra 1913

Placišny rěsneho slotu na Draždžanskich slótnych wikach.

10. novembra 1913.

Placišny po zentnarju a hriwnach.

Slótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	51—53	96 - 98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	46—48	88—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	40—44	82—86
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	35—39	75 - 80
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	51—53	92—96
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	44—46	85—87
3. starsche, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	40—43	79—82
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	75—79
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	51—53	92—96
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	47—50	87—90
3. žnadnje pizowane	43—46	82—85
Cželata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	64 - 66	105—107
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	60—62	100—102
3. žnadnje wuwite wot zyza	52—58	92—98
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schchiženjow w starobje hacž do $1\frac{1}{4}$ léta	56—59	76—78
2. mjaßne	56—57	75 - 76
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	51—55	69—73

Placišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 8. nov. 1913 wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 13 nov. 1913 wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" žołta	8	50	8	90	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	8	45	8	90
Rožla	7	50	7	75	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	6	60	7	50
Jeczmjeń	7	75	8	80	7	—	8	50
Wows (50 kilogr.)	—	—	—	—	6	70	7	40
" nowy	7	—	7	75	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	-	22	—
Běrny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra (1 kilogr.)	2	50	2	90	2	60	2	80
Pschenična muka (50 ")	10	75	18	75	14	75	18	75
Rjana muka (50 ")	9	75	12	75	10	75	12	75
Sšyno (50 ")	2	50	3	—	2	75	3	—
Sšloma (100 ")	3	50	3	80	3	—	3	60
Proßata 942 schtuk, schtuka	12	—	24	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby (50 kilogr.)	—	—	5	75	5	10	5	50
Rjane wotruby (50 kilogr.)	—	—	6	—	5	80	6	20
Pschenčny gris (50 kilogr.)	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris (50 kilogr.)	—	—	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 80 pj., schtuka 10—11 pj.

W Budyschinje płaćesche: tórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 76 np, hacž 15 hr. 30 np., tórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np.: nowa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 40 np., tórz jeczmjenja po 140 puntach. 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 46 np.

Wiczne placišny w Kamjenzu.

13. novembra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 50 np. hacž 7 hr. 70 np., pschenza wot 8 hr. 75 np. hacž — hr. — np., jeczmjeń wot 7 hr. — np. hacž 8 hr. 60 np., wowš wot 6 hr. — np. hacž 7 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., šyno (stare) — hr. — np. (nowe) 8 hr. — np., běrny — hr. — np. hacž 2 hr. 50 np., šloma (100 Kilogr.) 3 hr. 83 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hacž 2 hr. 60 np., jeja (mandl) 1 hr. 73 np.

Wiedro w Londonje 14. novembra: Deschcź.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 26. njedźelu po šwjatej Trojizy duchowny Tischer rano w 7 hodźinach šerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin šerbske a w 10 hodź. němske předowanje.

Na pokutnym dnju smeje duchowny Tischer rano w 7 hodźinach šerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin farar Räda šerbske a w 10 hodźinach němske předowanje. Kolekta za wožadnych khudych.

Tydźeńske šatojnske dźěła smeje farar Räda.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Ernst Richard Bjedrich Sshymank, wotrocźk we Wownjowje, š Bertu Barikez w Bórku. — Jan Pawoł Wylem Rychtar, dźěłaczet w Jenkezach, š Marju Augustu Kschižanez tam. — Pawoł Böhma, cźěßla we Wichowach, š Emmu Augustu Jancźkez w Libuchowje.

Sdruhich wožadow: Hendrich Jordan, kublet w Koblizach, š Marthu Schkodźiz w Prěcźezach. — Pawoł Schatula, skalat w Spytezach, š Hanu Barschez w Dnmjanach. — Jan Hermann Räda, hospodarski pomoznik w Hnaschezach, š Hanu Ernestinu Ahlemannez tam. — Bjedrich Wylem Schmidt, šahrodnik w Ssulschezach, š Marthu Almu Wuschikez w Nowej Schcźenzy. — Max William Bendel, pjekarski mischtr w Budyschinje, š Hańžu Scholcziz w Trupinje. — Ernst Max Janez, piekat we Wulkej Dubrawje, š Emmu Lenu Korlußez w Małej Dubrawje. — Jan Kreiß, molet w Budyschinje, š Ernestinu Marju Běrkez we Wujezku.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Luisa Mathilda, Jurja Hörenza, fabrikarja na Židowje. dź. — Marja Margareta, Jana Pawoła Wylema Rychtarja, dźěłacźerja w Jenkezach dź. — Hana Ernestina, Handrija Ernsta Pětschki, žiwnoscźerja we Wulkim Wjelkowje, dź. — Elsa Erika, Khorle Rudolfa Keila, tapezérarja na Židowje, dź. — Marja Gertrud, njemandź. dź. na Židowje.

Sdruhich wožadow: Alwin Herbert Panasch w Leschawje. — Lena Emma, Khorle Krala, khěžerja w Komorowje p. Rakez, dź. — Johana Margareta, Pawoła Maxa Emila Kloza, hajnika w Rakezach, dź. — Elsa Erna, Augusta Měta, šahrodniskeho žiwnoscźerja w Schcźenzy, dź. — Hana Elsa, Jana Khorle Mikla, dźěłacźerja w Rakezach, dź. — Emma Meta, Jana Klimanta, wojnarja w Stróži p. Rakez, dź. — Ernst Alfred, Ernsta Khorle Schibaka, žiwnoscźerja w Komorowje p. Rakez, š. — Kurl, Augusta Wrobla, kublerja w Komorowje p. Rakez, š. — Marja Martha Khěžnikez w Rakezach. — Ernst Erich Kocker w Pßowjach. — Marja Martha, Gustava Hermanna Kaspera, fabrikarja w Pßowjach, dź. — Hermann Maz, Khorle Hermanna Malcharja, hospodarskeho pomozника we Wjeßlu, š. — Hermann Pawoł Krawz w Adolfskej Hěcźe. — Erich Ernst, Ernsta Božidata Rychtarja, pjekarskeho mischtra w Kubschizach, š. — Frida Martha Hiekez w Lichanju. — Lina Fany Miczkez w Polpizy. — Kurt Milka w Klulschu. — Jurij Waltar Garbak w Cźelchowje. — Frida Elsa Ssmoliz w Nowej Wßy n. Spr.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: 7. jnovembra: Bohulub August Weisa š Kallenberga, 82 l. 7 m. 20 dn. — Jan August Rjelka, kublet w Sslonej Borschcźi, 59 l. 6 m. 13 dn. — 8. Pawoł Herbert, Pawoła Augusta Kschižana, wyschscheho schwajzarja na Židowje, š., 25 l. — 11. Marja Harnaschez, njebo Pětra Ernsta Keilinga, fabrikarja na Židowje, sawostajena wudowa tam, 79 l. 2 m. 3 dn

Sdruhich wožadow: Alfred, Khorle Tischera, pohonca w Njesdaschezach, š., 4 l. 1 m. 25 dn. — Marja, Jana Wicźasa, žiwnoscźerja w Ssmochcźizach, mandźelska, 36 l. 11 m. 16 dn. — Lena swud. Bachmannowa w Komorowje p. Rakez, 68 l. 7 m. 5 dn. — Marja Theresija Wicźasowa rodź. Panachez w Dalizach, 56 l 5 m. — Hańža Lodnez, njebo Handrija Wjeńka, khěžerja w Kupoji, saw. wudowa tam, 57 l. 3 m. 10 dn. — Pawoł Ota, Ernsta Augusta Schrama, dźěłacźerja we Worzynje, š., 11 m. 3 dn.

Zyrkwinske powjesće z Hodźija.

26. njedźelu po šwjatej Trojizy smeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźin farar Kschižan šerbsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin duchowny Voigt šerbske a w 10 hodź. němske předowanje.

Na pokutnym dnju smeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodźin farar Kschižan němske a $\frac{3}{4}$10 hodźin šerbske předowanje.

Zyrkwinske powjesće z Budestez.

26. njedźelu po šwjatej Trojizy budże rano $\frac{1}{2}$8 hodźin šerbska spowjedź, $\frac{1}{2}$9 hodźin smeje duchowny Bójz šerbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Popołdnju w 4 hodź. zhromadźizna kschescź. towarstwa mužskeje młodźiny.

Na pokutnym dnju smeje farar Domaschka rano $\frac{1}{2}$8 hodźin šerbsku spowjedź, $\frac{1}{2}$9 hodźin duchowny Bójz šerbske a w 10 hodź. němske předowanje. — Kolekta za wožadnych khudych.

Tunje cžaßniki

porucža

R. Mersiovsky na žitnej haßy.

Shorjelska pschedawarńja

** w Budyschinje na bohatej haßy. **

Schaasowe
95 pj. dny

budźa tón króćź saßo

podawk mózneho wosnama

sa kupowazych wobhdlerjow w Budyschinje a najdalscheje wokolnosćże.

Pschedawanje ßo ßobotu 15. novembra we 8 hodźinach rano sapoczńje.

Wjetschi dźěl posliczenych wězow ßo hižo nětkole sa pschedstejazy hodowny ßwjedźeń pschihodza.

Wobhladajcże ßebi moje wukładne wokna.

Běle ßonjaze koschle
s dźeržazeje tkaniny, s naramkami a prědku wuschiwane, fantasija . . . . **95** pj.

SSonjaze nózne jeczki, kroisé barchent **95** pj.

SSonjaze kholowy
s bohatym wuschiwanjom **95** pj.

Ssuknje pschistojnosćże
kroisé barchent, běle s languettu **95** pj.

Spódnje taille
s bohatym wuschiwanjom wschelake mustry **95** pj.

SSonjaze reformske kholowy
se ßeklemi wudebjene we wschěch barbach **95** pj.

Lodowolmjane shale
s bolharskej kromu a **wolmjane shale** **95** pj.

SSidźane shale, modne krjepjene, we wschěch barbach **95** pj.

Blusowe schórzuchi
kraßne nowosćże, barbu njepuschćźate **95** pj.

Reformske schórzuchi
nowe ßmuhi, woßebje wulke **95** pj.

Módrocźischczowe schórzuchi **95** pj.
na dwěmaj bokomaj pocźischczźane, s bohatym volantom.

Hospodarske schórzuchi
wulke a schěroke, barbu njepuschćźate **95** pj.

Schórzuschki, pißane satinowe blusoweje formy **95** pj.

Hólczaze schórzuchi
s tschudom, trompetu atd. 45—65 cm wulke **95** pj.

Holczaze wißaze schórzuchi
50—100 wulke, 1 dźěl, 2 st. 45 cm a 1 dźěl se schěrokim volantom a bohatym wudebjenjom **95** pj.

SSonjaze barchentowe koschle, rjane mustry **95** pj.

Barchentowe wobleczenja
sa dźěczi. 2 schtrykowanej wobleczeni **95** pj.

Pißane ßonjaze kholowy
s rjanej languettu czopka twora **95** pj.

Dźěczaze khapy
wschelakich barbow, se ßomota, plyscha atd. **95** pj.

2 poraj
dźěczazych schtrympow
wolma platěr., bawkmjane pißane koleskate **95** pj.

Pjelsczowe boy, muffy **95** pj.

Jeczki s jehnjazeje koże běle a czerwjene **95** pj.

Normalne koschle
s wolmu měschana družina **95** pj.

Mużaze kholowy
podschite a schtrykowane **95** pj

4 pory
mużazych sokow
wolma platěr. **95** pj.

3 pory
mużazych sokow
tolste schtrykowane **95** pj.

2 poraj
mużazych sokow
extra prima **95** pj.

1 blidowy pschikryw (deka)
1 wumělski pschikryw **95** pj

Skladnostna kup

lońschich

ſwjerſchnikow, mantlow a žaketow

ſa dźěći a roſćenych.

Wone ꝣo wjele niže płaćiſny pſchedawaju.

Ernst Jenke

Pſchi hłownym torhoſchću 9. **w Budyſchinje.** Pſchi hłownym torhoſchću 9.

Singerske ſchijaze maſchiny

ꝣo najlěpje pſchihodźa

do kóždeho hoſpodarſtwa a do kóždeje dźěłarnje.

Połožene płaćne wumjenjenja.

Ilustrowane katalogi darmo a franko.

Njech ꝣo kupuje w naſchich ſkłamach abo wot jich agentow.

Singer Co.

akzijowa fabrika ſchijazych maſchinow,

filiala w Budyſchinje na bohatej haßy 14.

Paul Giebner

w Budyſchinje na bohatej haßy 18,

ſ nutskhodom na theaterſkej haßy,

winowa wulkowikowarnja

porucza ꝣwoje berje wothładane **wina.**

Pjecź wulkich pinzow.

Wino k poſţylnjenju a k ſtrowoſći.

Wino k ꝣwjedźenjam atd.

Tym, kotſiž moju winowu pſchedawarnju njeſnaja, k wjedźenju dawam, ſo ꝣo pola mje tuńſcho kupuje, hač pſchi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Moſele, dokelž wino po waggonach doſtawam a :: :: pućowanſkich wudawkow nimam. :: ::

Woꝣebite poſkićźenje:

Wjetſcha dźělba fabrikſkich ſbytkow:

módreho, čzorneho a běłeho čzíſtowołmjaneho cheviota,
najlěpſche elſaſke koſchlaze ꝣukno,
běły elſaſki köprowy barchent
ſa dublé, piequeje,

po waſy zyle tunjo.

Wulki wubjerk

hoſpodarſkich ſchórzuſchkow, dźěćzazych ſchórzuchow. Sbytki ſchórzuchowych tkaninow, běłych, čzornych a piſanych.

August Pawoł Hilger

na ſeminarſkej haßy 2.

S jeneho konkurſa ꝣym dźělbu

jěſdnych kołow a dźěle

Altbeckſkeho wudźěłka ſ poknym rukowanjom nakupił. Pſchedawam te kola něhdźe **25 hriwnow tuńſcho** hač je porjadna płaćiſna, a tak dołho hač ſkład doßaha 1 dźělbu prědnich kołow prima jenož 3 mk. 25 pj., pſchi wotewſaću 10 ſcht. po 3 mk.

J. Schibak, na Mužakowſkej drózy 4.

Wſchě na ſtkładźe ꝣo namakaze **kola** kaž **Brennabor, Allright, Opel, Janko** nětkole wjele tuńſcho.

Něhdźe **50 ſcht. mužazych a ženjazych kołow** po **6** mk. hač **50** mk.

Njeſakomdźeće tule ſkładnoſću!

Franz Marſchner

čaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ꝣwój ſkład **čaßnikow** a **čaßnikowych rjeczaſow**

k dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćiſny.

Sa brylow potrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pſchi hłownym torhoſchću w Budyſchinje pod radnej khěžu

ꝣwoju w lěće 1856 ſałoženu dźěłarnju optiſkich tworow dobroćiwemu wobkedźbowanju porucza.

Bryle a tłóčniki ꝣo po lěkarſkim pſchedpiſmje jenož ꝣwědomiće dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, luny, ćitanſke ſchkleńzy, bryle a tłóčniki jenož ſa wóčko ꝣo pſchihodźaze.

Měću ꝣerbſki.

Pſchi trjebanju proſchu ꝣo dobroćiwje na mnje wobroćić.

Khorla Scholta, optikus.

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Kedźbu!

Hromadźće w kóždej Wybertiskej tyšzy leżaze prospekty ſ wobraſom bonbonnieru. Schtóž 20 tychle prospektow póſćele, kraßnu bonbonnieru darmo doſtanje. — Žadajće ßebi wſchudże Wybertiſke reklamowe ſnamki! — We wſchěch haptykach a drogownjach ßu Wybertiſke tabletty po 1 mk. doſtacź.

Chenillowe rubiſchcźa a ſchawle

płacźiſny hódno pſchedawa

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7.

Nowe wotewrjene! Kedźbu! Nowe wotewrjene!

Schtóž chze ßo woßobnje a ſa mało pjenjes woblekacź, tón ßwoju

draſtu a wobućże

jenož

w Budyſchinje w draſtowej pſchedawarni na ßukelnſkej haßy 30

kupuje. Tam doſtanje **měßacźne wobleczenje, ſwjerſchniki** a **paletoty** hižo po 9½ mk., **nowe wobleczenja, ſwjerſchniki** a **paletoty**, derje ſeſchite, hižo po 11½ mk. **Pellerinyy** a **jupy** po 5 mk., **jenotliwe kholowy** po 2 mk. :: :: :: :: :: ::

Kupowarjam ſe wßow ßo jěſba ſaruna. :: Kupowarjam ſe wßow ßo jěſba ſaruna.

W kuchini lutowacź pomha

MAGGIowe warjenje. We wſchěch bleſchowych wulkoſćach a ſ nowa pjelnjeny najlěpſchi poručataj

Schiſchka a Rjeczka na ſwonkownej lawſkej haßy 42.

Pjenjeżnikam

ßo k darmotnemu ſaměſćenju pjenjes w jenož dobrych ſolidnych hypothekach porucža

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodże, w hoſćenzu k „jandżelu“.
Hypotheki a wobßedźenſtwo leżomnoſćow.
Sakožene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu,

lampy, latarńje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Walter Noebel

w Budyſchinje.

95 pj. dny.

Wězy ßu we wukładnych woknach wuſtajene a ßo ßamo ſ wurjadnej płacźiſny hódnoſću poručeja.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóšiki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 47. **Sobotu 22. novembra 1913.** **Lětnik 72.**

Sakski zejm.

W sakskim zejmje pschedpołožichu zo tónle tydzeń pschihotowanske dźěła. Póndźelu zo sběranje statnych dawkow po dotalnej měrje pschiswoli. Wutoru pschedwuradźowachu zo sakonjowe nacźisk, nastupaze sadźěwanje pschewulkeho pschisporjenja cźornych kołow a wjewjercźkow. We wschelakich stronach Sakskeje zu zo tele ptacźki a swěrjatka tak pschisporiće, so zu z woprawdźitej cźwilu. Dalschi nacźisk pschihotuje lěpsche sastaranje babow, kiž zu dla starosty zwoju słužbu skožiće. Baby dostawachu nětkole lětnje 300 hr. pensije, ta dyrbi zo po nowym srjadowanju na 450 hr. lětnje powyschicź. Skónczńje knjeżerstwo namjetuje, shubjazych lěkarjow druhim lěkarjam runja stajicź, wožebje w tym nastupanju, so změdźu skutkowacź jako lěkarscy wězywustojni. Wschě tele nacźisk zo sakonjedawarskej deputaziji k dalschemu wuradźowanju pschepokasachu. Schtwórtk jednachmy wo rosprawje wo kralowskich wumjelskich a wědomostnych musejach a sběrkach. K temule pschedmjetej rěcźeschе wožebje sastupjeŕ hłowneho města Draždźan, pschetoż sa nje zu tele sběrki z wožebitej wažnosću a wužitkom. Na pjatkownym dnjownym porjedźe stejeschе namjet sapósłanza dr. Kaisera. S tymle namjetom dyrbja zo wyschnosće nusowacź, w zwojich rosprawach a rozsudźenjach na wschelake wobcźežowanja a dopisy pschipodacź roswucźenje, po kajkim pucu móže wobcźežowaŕ zwoje dalsche prawa pytacź. Knjeżerstwo ma tajke sakońske postajenja sa khětro daloko zahaze a pschemysłenja hódne. Też konserwatiwni saměram namjeta pschihłosuja, tola njezměše zo wožebje gmejnskim pschedstejicźerjam z tym nowe cźeże a wobuznosće napołožicź. Też tónle namjet pschepoda zo sakonjedawarskej deputaziji, tam chze też knjeżerstwo zwoje nahlady dale roswicź. E. B.

Powyschenje zibilneje listy w Sakskej a Bayerskej.

W Sakskej a Bayerskej zebi knjeżerstwo powyschenje kraloweje zibilneje listy żada. Zibilna lista sakskeho krala měła zo sa lěto 1914/15 wo 36 975 hriwnow powyschicź. Powyschenje je trěbne, so mohłe zo wobydleńske pschidawki sastojnikow a słužobnikow, kotsiž z zibilneje listy zwoju msdu dostawaju, w tej samej měrje powyschicź, kaž je zo to w nastupanju statnych słužobnikow hižo stało.

S dobom ma zo sa kronprynza Jurja a prynza Bjedricha Kschesćźijana, kotrajž pschichodne lěto dwazyte lěto dokonjatej, apanaža pschiswolicź. Po domjazym sakonju z lěta 1837 by apanaža sa kronprynza 92 000 hr. a sa jeho bratra 61 000 hriwnow wucźiniła. Dokelž pak je w běhu lět hódnosć pjenjes jara spadła, knjeżerstwo namjetuje, so by zo kronprynzowa apanaža na 125 000 hr. a sa prynza Bjedricha Kschesćźijana na 85 000 hr. lětnje powyschiła. Pódla teho měło zo prěnje lěto kronprynzej 77 083 hr. a jeho bratrej 30 833 hr. jako etablěrowanski pschinoschk k srjadowanju zamostatneho hospodarstwa se statneje kasy wuplacźicź.

Wustupowanje z krajneje zyrkwje.

Monistojo, njewěriwzy, kotsiž do žaneho Boha njewěrja a wudawaja, so zu na zwěcźe wschě stworjenja zame wot zebje nastałe, zu zo na sakski zejm se žadanjom wobroćili, so bychu zo sakońske postajenja sa wustupjenje z krajneje zyrkwje połožiłe. W druhej komorje, hdźež maja sozialdemokratojo a liberalni wjetschinu, budźa drje monistiskemu namjetej pschihłosowacź, tola w prěnjej komorje njeje žanych wuhladow, so bychu monistam k woli byli.

W Pruskej sa wustupjenje z krajneje zyrkwje pódla monistow sozialdemokratojo se wschej mozu dźěkaju. Poslednі pokutny dźeń dyrbjeschе zo lud w dwanacźich shromadźiznach k wustupjenju z krajneje zyrkwje napominacź. Polizija je tele shromadźizny sakasała, dokelž zo cźichi pjatk, pokutny dźeń a njedźelu semrjetych zjawne shromadźizny njezmědźa wotměcź, khiba tajke, kotrež bożoslužbnym saměram służa. Kaž Barlinske nowiny pisaja, je zebi khěžorka wo pschicźinach pschednjesecź dała, kotrychž dla w poslednim cźasu wustupjenje pschiběra. W tymle pschednoschku zu zo z dobom pucze a srědki pokasake, z kotrymiž mohło zo wustupjeńskemu hibanju wobaracź.

Njeluby podawk pschi pschikhadźe bayerskeho krala w Aschaffenburgu.

Hdyž bayerski kral wutoru do Aschaffenburga cźehnjeschе, zo mjersazy podawk sta. Jedyn młody dźěłacźeŕ na nimo jědźazeho krala sawoła; „Njech je žiwa republika! Tam pschińdźe kral, a my zmy hłódni a nimamy ničzo jěsć. Ale najdrohotnische wupyschenje tu je!“ Muža sajachu.

Kral, kronprynz Rupprecht a Kalabriski wójwoda zu zo popołdnju z automobilom na hród Luitpoldshöhe w Spessardskim lěsu podali. Kral chze tam se zwojimi hosćemi dźeżacź dnjow dźiwje zwinje honicź.

Ruski ministerstwowy pschedsyda Kokowzow

je na domojpucu z Franzowskeje w Barlinje sastał. Tu je wón wospjet z němskim khěžorstwowym kanzlerom rosrěcźenje měł a je zo też wot khěžora w nowym hrodze pschijał. Wón je pjecza w Parisu a teho runja w Barlinje wo reformach w Armenskej jednał. Armensky kschesćźijenjo cźežko pod rubježnistwom muhamedanskich Kurdow a pod njeprawdosću turkowskich sastojnikow cźerpja. So by zo w Armenskej, kotraž z Ruskej mjesuje, skóncźnje měr a porjad postajił, Ruska sa nju reformy namjetuje. Turkowske knjeżerstwo je pak zo sapowjedźiło, po namjecze ruskeho knjeżerstwa dweju europiskeju generalneju inspektorow postajicź. Nětko chze Ruska z pomozu wulkomozow, turkowskemu knjeżerstwu z najmjeńscha europiskich radźicźelow pschinucźicź. Franzowska, Jendźelska a też Němska ruskemu namjetej pjecza pschihłosuja.

Kokowzow je pschi zwojim pschebywanju w Barlinje z redaktorami nětkotrych wulkich Barlinskich nowin rosrěcźenje měł. Wón zwětowe wobstejnosće a wožebje ruske w rózowym zwětle widźi. Wójnski strach je z najmjeńscha nětkole nimo. S roswiczom hospodarskeho ziwjenja w Ruskej je Kokowzow jara spokojom. Noweje revoluzije njeje trjeba zo bojecź.

Wo tychle rosrěcźenjach zudźo ruske liberalne nowiny „Rěcź“ praja: Kokowzow k tamnym ministram zkuscha, kotsiž zo zami rad rěcźecź zkyscha, zo pak pschi tym tak daloko sabywaju, so zo jim wscho zame mloko a měd bycź sda. Pódla teho je Kokowzow kóždemu snapscheczenju sadźěwał, prajizy, so zo wscho, schtoż duma a nowiny rěcźa, njezkyschane shubi. Na kóždy pad je jara charakteristiske, so je Kokowzow w lěcźe 1905 psched wudyrjenjom revoluzije zyle tych zamych nahladow w nastupanju bkyschcźateho snutskowneho położenja Ruskeje byk. Se wschěch Kokowzowych prósdnych rěcźow, kotrež woprawdźitosći njewotpowjedaju, je jenoż spósnacź, cźeho dla my w Ruskej doprědka njepschińdźemy. Hdy by zo se wschěm tak měko, kaž Kokowzow wobkrucźa, bychu wschak wschě reformy njetrěbne byle. Ssamo nětotre zobustawy ministerstwa maja nětcźischi běh snutskowneje ruskeje politiki sa schkódny.

Milijarda krónow sa awstriske wójsko a łódźstwo.

Awstriska je loni z mobilisaziju wójska pschi ruskich a zerbskich mjesach khětro hłuboko do dołha sajeła. Njedźiwajzy na to pak wona dale bróni, tak so zo wudawki sa wójsko a łódźstwo pschichodne lěto wo něhdźe milijardu krónow powysscha. S pozcźonku zo tajke hobrske sumy njehodźa sehnacź; pschetoż pjenjeznizy dla njepschesta-

wazeho pschibĕranja statneho dołha k statej dowĕrjenja wjazy nimaju. Duž ßo namjetuje, s powyschenjom dotalnych dawkow a se sawjedźenjom nowych dawkow runowahu w statnych dokhodach a wudawkach dozpicź.

Strajk cźĕskich wuczerjow.

Dla cźĕsko-němskeje swady njeje cźĕski ßejm hižo někotre lĕta žadyn nowy sakoń wobsamknyć mohł. Němszy sapóßłanzy ßu ßo rosßudźili, so kóždemu ßejmowemu wobsamknjenju sadźĕwaju, doniž Cźechojo do teho njeswola, so by cźĕska rĕcź žaneho prawa na ßudnistwach a wyschnosćźach w němskich Cźechach njemĕła. Napschecźo temu Cźechojo na runoprawosći cźĕskeje rĕcźe s němskej wobstawaju. Pod cźĕsko-němskej swadu wuczerjo w Cźechach cźeźko cźerpja. Jich próstwy wo powyschenje jich ßnadneje msdy njemóże ßejm dopjelnicź, dokelž njemóże wo nich wobsamknyć. Mjes tym ßu ßo płacźisny sa zyrobu a wschelake druhe wĕzy powyschike, wuczeŕska msda pak je niska wostała. Sańdźeny tydźeń je ßo w Budĕjowizach wjazy dyźli 1000 cźĕskich a němskich wuczerjow seschło, so bychu wo ßwojej msdźe radu składowali. Skónczńje ßo pschedßyda wuczerjow praschesche, hacź bychu wuczerjo wuczeŕske dźĕło w schulach tak dołho sastajili, hacź ßo jim njeby msda powyschika. Na tole praschenje wschitzy „haj“ wotmolwichu.

Kónz naßylneho knjejstwa w Khorwatskej.

We Wuheŕskej Madźarojo wschĕ njemadźarske rĕcźe, němsku, rumunsku, ßłowaksku a khorwatsko-ßerbsku po móżnosći podtłóczeja. W schuli, zyrkwi a w zyłym statnym sarjadnistwje ßo madźarska rĕcź nuts cźischći; wo wobstejaze sakonje, s kotrymiž ßo druhe rĕcźe sakituja, ßo Madźarojo njestaraja. Njemadźarskim ludam ßo podobnje dźe, kaž je ßo s khwilemi hornjołużiskim Sserbam schło. Psched nĕkotrymi lĕtami ßu Madźarojo sapoczeli, madźarsku rĕcź na khorwatskich żelesnizach sawjesć. Na nich ßo jenoż tajzy sastojniźy postajachu, kotsiž madźarski rĕcźachu, zyłe sarjadnistwo ßo w madźarskej rĕcźi wjedźesche, khorwatsko-ßerbske napißma na dwórnischcźach a sastanischcźach ßo s madźarskimi samĕnichu a khorwatsko-ßerbski lud spytachu nusowacź, se żelesniskimi sastojnikami madźarski rĕcźecź. Zyły khorwatsko-ßerbski lud pschecźiwo tajkemu podtłóczenju ßwojeje rĕcźe postany. W ßejmje k wótrym protestam dóńdźe. Madźarske knjeżeŕstwo wospjet ßejm rospuschći, tola w nowowuswolenym ßejmje mĕjesche khorwatsko-ßerbska ludowa strona pschezo saßo wulku wjetschinu. Duž knjeżeŕstwo konstituzionalne prawa sběhny, sjawne a njesjawne politiske shromadźisny ßo sakasachu, nowiny ßmĕdźachu jenoż wukhadźecź, hdyž bĕ wyschnosćź jich wopschijecźe sa prawe spósnała. Pódla teho knjeżeŕstwo s politiskimi prozeßami politiskich wjednikow Khorwatow a Sserbow pschesćźĕhasche a jich do jastwow ßadźicź da. Tola też s tajkimi naßylnosćźemi ßo khorwatsko-ßerbski lud njeda satraschicź. Dobycźa Sserbow a Cźornohórzow w balkanskej wójnje jón w jeho pschecźiwnistwje móznje poßylnjachu. Awstriske a wuheŕske knjeżeŕstwo skónczńje spósna, so s politiskim pschesćźĕhanjom khorwatsko-ßerbski lud ßwojej woli njepodcźißnje a so je strach, so wón pschi bliźšich njemĕrach wot Awstrisko-Wuheŕskeje wotpadnje. Duž ßu ßo Madźarojo s pschihłoßowanjom awstriskeho knjeżeŕstwa rosßudźili, s Khorwatami a Sserbami łahodnje wobkhadźecź. Madźarska rĕcź ßo wjazy w Khorwatskej ludej njenanusuje. Na knjeżeŕstwowe twarjenja ßo saßo khorwatsko-ßerbske napißma pschicźinjeja a na żelesnizach saßo khorwatsko-ßerbska rĕcź knježi. Wutrajne pschecźiwjenje pschecźiwo knjeżeŕstwowym naßylnosćźam je khorwatsko-ßerbskemu ludej k dobycźu dopomhało.

Automobilne njeßoßo ruskeho trónskeho naßlĕdnika.

Blisko Livadije pschi Cźornym morju je ßo rusti trónski naßlĕdnik, 19lĕtny wulkowjerch Alexej, s automobilnym njeßoßom podeschoł. Trónski naßlĕdnik s matrosu Derewenkom, kotryž jeho stajnje hlada a wschudźe pschewodźa, s automobilom we wokolnosći zarskeho hroda jĕdźesche. Pschi tym automobil pschi sawinjenju wuskeje hórskeje dróhi do jeneho napschecźo jĕdźazeho automobila sawadźi. Sraženje bĕ tak ßylne, so ßo trónski naßlĕdni a Derewenko s automobila wucźißnyschtaj. Wonaj dak zyłe njesranjenaj wostaschtaj a móżeschtaj dale jĕcź. Podawk pschi dworje wulke roshorjenje ßudźi. Chauffeur sda ßo bjes winy byeź. Dróha je na tamnym mĕstnje jara wuska. Strowosćź trónskeho naßlĕdnika je ßo runje w poßlednim cźaßu poläpschika.

Powyschenje dawkow w Jendźelskej

je dla poßylnjeneho wójnskeho brónjenja trĕbne. Statne wudawki ßu na 4 milijardy sroślke, potajkim wo 250 milijonow hriwnow wjazy hacź bĕ ßo doprĕdka wobliczikło. Wjetsche wudawki ßo skoro bjes wuwsacźa na poßylnjenje wójnskeho łódźstwa a sakitanje kraja poczahuja.

Cźorna Hora ßo hischcźe Skutaria njewotrjekuje.

Cźornohórski kral Nikita je jeneho woßebiteho dopißarja italskich nowin „Piccolo“ k rosrĕcźenju pschijał. Pschi tym wón praji: „Cźorna Hora, kotraž je s turkowskej wójnu ßwój kraj podwojiła, je s wójninym wuspĕchom spokojom. Schtoż Skutari nastupa, njeje ßo hischcźe poßlednje ßkowo rĕcźało, a nichtó njewĕ, schto pschichod pschinjeße. Na žadyn pad mój telegram na jendźelskeho ministra Edwarda Greya wotrjeknjenje na Skutari njewosnamjenja, hischcźe niz spuschcźenje historiskich prawow mojeje dynastije a mojeho luda na tole mĕsto. Schtoż Albansku nastupa, je ßo Cźorna Hora nakhwilnje s wolu Europy spokojiła. Swjask balkanskich statow ßo s pschichodnymi podawkami poßylni. Napjatosćź mjes Sslowjanami a Italskimi w Dalmatiskej, Istriskej a Triescźe je nakhwilna; pschetoż italšzy politišzy wjedniźy ßu dawno wopschijeli, so ßebi intereßy Italskeje żadaju, so bychu ßo balkanske staty podpjerałe. Potajkim njejßu nĕtcźiske poměry naturske; wone ßo shubja a njesměja wotrasa sa wobej raßy, dokelž jeju shromadne intereßy dorosumjenje nusne scźinja.“

Mjes Ruskej a Cźornej Horu prjedawsche pschecźelne poměry wjazy njewobsteja. Cźorna Hora drje hischcźe Ruskej hrami, dokelž je jej ßwoju pomoz pschecźiwo Awstriskej sapowjedźika, hdyž bĕ cźornohórske wójsko Skutari dobyło. Ruska wyßoka schula na Cźornej Horje je ßo rospuschcźika, a nĕtko je też ruska kadetna schula pschestaka. Ruszy wojeršzy instruktĕrojo ßo s Cźorneje Hory do domisny wrócźeja.

Bołharska.

Bołharski wójnski minister general Ssawow je ßo skónczńje s Konstantinopla do Sofije wrócźił. W Konstantinoplu je sa to dźĕkał, so by ßo bołharsko-turkowski swjask s najmjeńscha pschecźiwo Sserbiji a Grichiskej po planje sakoźił, kotryž je ßo wóndano na kuble Murani we Wuheŕskej sestajał, hdyž je ßo pola krala Ferdinanda wuradźenje jeho bołharskich a awstriskich dowĕrnikow wotmĕło. Hakle po tutym wuradźenju a po wopycźe krala Ferdinanda we Winje pola awstriskeho khĕżora błĕdowasche wopyt jeho swonkowneho ministra Genadijewa we Winje. W turkowsko-bołharskim swjasku dyrbjesche Albanska tsećźi ßobustaw bycź. Hižo sa pschichodne naléćźo ßo nowa wójna pschecźiwo Sserbiji a Grichiskej do prĕdka praji. Na dobo, mohł rjez psches nóz, Turkowska s Grichiskej wo mĕr dojedna, a położenje na Balkanje ßo do zyła pscheměni. Tónle mĕr je saßłužba franzowskeje diplomatije a — franzowskich pjenjes, s kotrymiž ßo Turkowskej s pjenjeżneje nusy wupomha. Jednanju generala Ssawowa wo bołharsko-turkowskim swjasku je ßo s tym nahle kónz cźinił. Niczo njewucźiniwschi je ßo general Ssawow s Konstantinopla do Sofije wrócźił. Jeho je tam general Iwanow, jedyn s rjekow w bitwach, w kotrychž Bołharjo Turkow sbichu, w nowinach s nastawkom „Schtó je wina a samolwity“ powitał. W tymle nastawku wón pschecźiwo generalej Ssawowej sjawnje s wobsĕrżbu wustupuje, so je wón po pschikasni krala Ferdinanda a jeho dowĕrnikow generala Ficźewa a wyschka Neresowa, njeßoże Bołharskeje sawinował. General Iwanow, na wĕz schĕrscho hlada, dyźli drusy. Wschitzy, kotsiž ßu hacź dotal wo bołharskich nowinach wo pschicźinach njeßoża pißali, jenoż na hłownu wĕz hladachu: na sapoczenje wójny bjes pschipowjedźenja. Napschecźo temu general Iwanow dwĕ hłownej pschicźinje widźi, wojeršku a politišku. Wojeršku móz w rospjerschenju bołharskeho wójska psched wójnu s dotalnymaj swjaskarjomaj tczi a politiska w sawjedźenju „woßobinskeho knjejstwa“ krala Ferdinanda a w jeho podpjeranju. S druhimi ßłowami prajene: kral Ferdinand po ßwojej ßamßnej woli knjeżesche, a ßejm jemu k temu w lĕcźe 1911 sakońske prawo da, ale kralowi lubuschkojo, kotsiž jeho plany snajachu, cźinjachu, schtoż chzychu.

Sjednoczene staty polnózneje Ameriki a Mexiko.

Wobstejnosćźe w Mexiku ßo pschiwótseja. Nakhwilny presiident Huerta je ßo do hłowneho mĕsta wrócźił. Na to njeje žanych myßlow, so by wón sjednoczenym statam k woli wot presidentstwa wotstupił. Ministra Adalpu, kotryž radźesche, so by na žadanja

sjednoczenych statow dźiwak a ßo ſ nimi ſpſchecźelił, je wón nuſował, miniſterſke ſaſtojńſtwo ſkožicź. S pſchewodom 200 wojakow je jeho wón ſ kraja wuwjeſcź dał. S Huertowym ſaßakłym pſchecźiwjenjom budźe knjeżerſtwo ſjednoczenych ſtatow pricdy abo poſdźiſcho nuſowane, Huertu ſe ßwojim wójſkom wotehnacź. Dokelž by to jara cźežki nadawk był, ſjednoczene ſtaty wójnu po móżnoſcźi wotſtorkuja, ßo nadźějo, ſo ßnadź Mexikanſzy ßami Huertu wotſtronja.

We hłownym měſcźe Mexiku ßu Huerta a jeho pſchiwißowarjow wſcho politiſke pſchecźiwniſtwo podtkóczili. Jich knjejſtwo mohło ßnadź ßo pſchecźiwo ſjednoczenym ſtatam dleſchi cźaß dźerżecź, hdy bychu we wójnje ſe ſbežkarjemi poßledni cźaß wospjet poražene njepoczerpili. Kaž ßo ſda, ſpytaju ſjednoczene ſtaty Huertu ſ pomozu ſbežkarjow ſ knjejſtwa wuhnacź a teho dla tutych ſ pjenjeſami a brónjemi podpjeraju. Krwawna bitwa je ßo ſańdźeny tydźeń wo měſto Viktoria biła. Sbežkarjo ßu měſto dobywſchi knjeżerſtwowe wójſko ſarubali. Wjednik ſbežkarjow, Gonzales, je do New-Yorka powjeſcź póßłał, ſo je tale bitwa najkrwawniſcha zyłeje revoluzije była. Po jeho rosprawje ßo měſto hromadźe rospadankow runaſche, hdyž knjeżerſtwowe wójſko po dwajdnjownym wojowanju ſ njeho zofaſche. Wjele ſtow knjeżerſtwowych wojakow je ßo ſarubało. Dwór knjeżerſtwoweho hrodu je ſ cźełami poßyty. Wobydlerjo ßu cźežko ſchkodowali. Wjele twarjenjow we hłownych drohach je ßo ſ wohnjom kanonow wupuſcźiło.

Po ſbiczu knjeżerſtwoweho wójſka pola Viktoria a po dobycźu měſta pſches ſbežkarjow němſka wójnſka łódź „Bremen“ w bliſchim mórſkim pſchiſtawje Tampiko cźaka, ſo by němſkich cźeknjeńzow pſchijała. S tym ßamym ſamérom je ßo němſki kſchižak „Nürnberg“ do San Blaſa póßłał.

Sbežkarſki general Villa, kotryž ma w Juarezu hłowne roskaſowarſtwo, hroſy, ſo ßo mexikanſkeje krótkowjecźorneje żeleſnizy ſmozuje, jeli ſo żeleſnizyne ſarjadniſtwo njebudźe ſaßo żeleſniſkim cźahom ježdźicź dacź. Dwě banzy w Juarezu ſtej generalej Villi 100 000 dollarow požcźiłej, ſ cźimž je ßwojim wojakam mſdu wupłacźił.

Běda dobycźerjej!

(Pokracźowanje.)

„Schtóž Alpy pſchewinje, wumrje“, jemu njenadźizy njeſboże wěſchcźazy hłóß w duſchi wothłowa.

Wutroba jemu ſadyrkota a ſtejo woſtawaſche. Wón popuſchcźi ruzy a njehibajo ßo we woknje ſtejeſche. Tu pſched jeho wocźomaj ſtejachu w rjedże jeho njepſcheczeljo a ßo ſe ßwojimi běłymi wjerſchkami na njebju ryßowachu. Tele hobry! Kak ßłaby a hubjeny bě tola cźłowjek pornjo nim!

Schto potajkim cźinicź? Wotſtupicź? Wotrjez ßo? Na lěpſchi rjeńſchi, cźaß cźakacź, jako mnoſy měnjachu? Dźenßa njeleczecź, ßnadź poſdźiſcho? Něhdy jedyn krócź a nětkole wotſtupicź? Jeli ſo pak ſa tón cźaß něchtó druhi Alpy pſchewinje?“

„Ně, ja dyrbju, ja ch z u!“ mlodźenz ßebi ſcheptaſche, „ja budu prěni dobycźer!“

Wón ßo ſa blido ßydźe a wocźi ſańdźeli. W myßlach widźeſche ßo żołmjaze pſcheńcźne pola, ſelene winizy, wjeſki, měſta, mórſke brjohi a poſtawy ßwojich krajanow — widźeſche ßwoju lubowanu wótcźinu. A ruzy ßo jemu do prèdka nadźeraſchtej, kaž ßo dźeſcźowej ruzy maczeri napſchecźo wupſcheſcźeratej, a ſ erta jemu nětkole hnujazy, nežny ſakſchik klinczeſche:

„Sa tebje, ow droha wótcźina!“

Ruzy pak jemu hiſchcźe njeſpadnyſchtej, ale ßo zyle pomalu daloko wupſcheſcźeraſchtej. Wobras jeho wótcźiny jemu pſched duchownym wócźkom pſchibywaſche, pſchibywaſche a roſcźeſche, a pſched njeho ſtupi po ſdacźu zyły ßwět, zyła ſemja a zyły cźłowjeſki ſplah. A wón cźujeſche, kak ßo jemu wutroba ſ luboſcźu k wſchitkim pjelnjeſche, a kak bě wón ke kóždemu woporej, ßamo też k ßmjerci hotowy. A hłowu nakhilejo, do njeßměrneje doliny ſhladujo ſ dyrkotazym hłoßom ſcheptaſche:

„Sa tebje, ow cźłowjeſtwo!“

Potom wón ſ khežki wuſtupi, pſchepyta hiſchcźe ras wſchě hłowne dźěle ßwojeho lětadła a hdyž bě ßo pſcheßwědcził, ſo je wſchitko w rjedże, ſawjercźa lětadłowy motor a ßo na ßydło ßydnywſchi leczeſche do wyßokoſcźe. Semja ſhubjowaſche ßo jemu pod nohomaj a dale hłubſcho ſpadowaſche. Pſchiwolanja cźrjódy ludźi, kiž jemu ſboże ſchejo jeho ſ woczomaj pſchewodźachu, wotmjelkowachu. Wón bě ßamlutki na ßwojim lětadle a leczeſche ſ daloko wupſchestrjenymaj kſchidłomaj wyſchſche a wyſchſche. Pſches hromady kurjawy won, pſches mróczele, pſches tele kónzate ſkaliſny won! K njebju, do ßwětoweho ruma, do njeßměrneje daliny, do njeſkónczноſcźe! Wyſche a wyſche! Ow, na tu radoſcź! A kołowokoło niczo, zyle niczo; niczo pod nohomaj, niczo nad hłowu, khiba jenož tutón najczíſcźiſchi powětr, w kotrymž ßo płuzy kaž we ßwětowym morju kupatej!

Wón je tule ßamlutki, wón, knjes a roskaſowór ßwětoweho ruma. Ow, wyſche, hiſchcźe wyſche! A wón leczi wyſche. Wutroba ßo jemu ſe ſbożownoſcźu rosſchěrja a ßo ſ hordoſcźu wupina. Wjeßele a wyſk jemu wutrobu hacź na pſchekipjenje pſchepjelnjuje. Ach, kak je wón ſbożowny, njeßměrnje a njewobmjeſownje ſbożowny na ßwojim ſkſchidlenym lětadle, ponurjeny do njebjeſkeje módriny a do ßwětła. Wón njeje wjazy cźłowjek, wón je móz ßama, wědomoſcź, wola, dokelž wón dobywa nad zyłym ßwětom. Ow, je ſbożowny! A wón leczi — — — — a leczi dale — — — — pſchezo dale!

Tola njenadźizy — ſchto to je?! Na dobo ßwětło ßłónza haßnje, a módrina na njebju ßo do koła wokoło ſacźěmnja. Huſta ſchěra mróczel jemu napſchecźiwo lěſe a ßo jemu jako cźežki wał do pucźa lehnje. To je włóżna lěpjata, wohidna kurjawa. Lěnja a ſkóſtniwa ßo jemu jeho lětadłowych kſchidłow lěpi; ßo jemu na ruzy lěha, ſawěſchuje jemu wocźi a dótka ßo jeho wobliczа; ſymna a huſta, chże kurjawa jeho dale krucźiſcho kaž ſ pawkowym ßakom ſawicź, wobwjaſacź a ſadußycź. Ně, ně! Wón ßo kurjawje njeda pſchewinycź! Wón ßebi wocźi ſetrě, pohladny na měrjak wyßokoſcźe a poſtupowaſche hiſchcźe wyſchſche. Wón nad kurjawu dale poleczi, ju ſady ßebje woſtaji a budźe ßłónzej, jaßnemu ßłónzej do wobliczа hladacź.

Wón leczeſche horje. Ale kurjawa, kiž jemu na ſchiju lěſeſche, cźehnje ſa nim. Tu na dobo ßo wona roſſołmi a ßo rostorże. Wichor bě pſchileczał; hwiſdaſche, ſchumjeſche, rujeſche a ſa kſchidli lětadła torhaſche, ſo ßo nakhiliſchtej. Na wokomik ßłónzo poſabkyſkny. Potom mróſ padny, potom jemu kurjawa ſaßo wocźi ſawali. A kaž ſ pawczinami ſawodźewany, ſ wichorom hnaty, lětał ſaßo kaž ßlepy dale leczi, ſ njeſdźerżomnym wotmachom.

„Wo ſkaky ja roſleczu!“ tale ßurowa myßliczka jeho pſchelecźi a hróſba jeho wobjima.

Wón ßo nihdże roſpóſnacź njemóże, pſchetoż kurjawa je njepſchewidźomna. Wokoło ßebje njewidźi niczo dale, khiba jenicźky huſtu, ſchěru wobałku. Wichor ſ nim wjerha a mjeta ßam a ßem. Wón widźi, ale niczo njepóſnawa.

Khrobła młoda wutroba, kotraž dotal hiſchcźe żaneje bojoſcźe poměła njebě, poczina ßo ſtrachowacź. Kóżdy wokomik móże wo ſkaku praßnycź a ſpadnycź, do bjesdna ſpadnycź; pſchetoż ſchtóž Alpy pſchewinje, wumrje! Ow, hdy by je ſ najmjeńſcha pſchewinył!

Wichor ſchumi, wuje, ruje, hroſy a pohłuſcha ridrowanje motora; wón podduſcha, rubi dychanje we wutrobnju; wón wuje, wuje a howri dale.

Nimo teho dyrbja Alpy na jenej ſtronje też zyle bliſko bycź, runjež běchu pod ſchěrym cźěłowym rubom njewidźomne; pſchetoż bě ßłyſchecź, kak ßo wucźe a rucźe wichora wo nje wotraża, wothłóß dawa a ßo do jenicźkeho hróſbneho ſakhadźenja ſliwa. A kołowokoło to wrjeſka, jako by hrimanje bjes pſchetorhnjenja bubotało. To je rucźe ſłobow, hróſby, njemdroſcź, rucźe wotwjaſanych mozow pſchirody. Tajne mozy ßo ſběhaju, kiž běchu hacź dotal dřemałe; wone ſe ſłobami ruja a wuja.

Khrobły młodźenz pak njeda ßo ſatraſchicź, ale leczi a leczi. Pohłuſcheny a poł woßlepjeny leczi dale pſched ßebje. Hdże je kónz tuteho leczenja? Hdże ſměje kónza tuta helſka hońtwa? Tule woßrjedź ſchěreje kurjawy nješchto běłe pſchileczi. A njejabzy ßněhowy wichor dele leczi. Tón bije, cźepje, mjeta, kała do młodźenza ſ wótrymi jehłami, ſchwika jemu do wocźi a jemu je ſalěpja, wjercźi ßo a rejuje wokoło njeho, ſtorhnje jeho do ßwojeho njembreho rejwanja a cźěri jeho dale.

Pſched jeho ſmylenym hladanjom wjercźa ßo běłe ßněhowe mjetele, ſawjertuja ßo w motazych ßo cźarach, w kołach, w njeſkónczнych niczach jedyn do druheho, a tole wſchitko do hromady ßo tſchaße a rejwa wokoło a leczi a honi nimo njeho. Storhnje jeho dale a dale, ſpěſchniſcho a ſpěſchniſcho dale.

A wón leczi —. Ow běda! Jemu ßo hłowa wjercźi, myßle ßo jemu myła; wichor pak wuje dale, hory kołwokoło howrja. Nuſne je, ßo ſ lětadłom dale wyſche poſběhnycź a nad tutymi wyſchinami cźeknycź ſpytacź! Ruka něſchto ſatorhnje a ſkſchidlene lětadło leczi wyſche horje! Daloko ſady ßu kurjawy a ßněhowe mjecźele woſtałe, a ßłónzo ſaßo ßwěcźi. Ale, na żołcź ßo wono ßwěcźi. Kak ſymne

ßu jeho pruhi! A pſched wobliczom ßkónza, w tychle jeho jaßnych pruhach knježi ßmjercz pſchinoſchazy mrós. Pſches tónle cžiſty, židki powětr wón pſchileſuje, wobjimuje a tłóczi lětarja k ßebi. Wón cžini, ſo ßo jemu krej w žilach ßydnje, wutroba kaž lód ſproſtnje a pokoži jemu lódſymnu dłóń na wocži. A ſchepta jemu:

„Wotpoczń!“

Ow, wotpocžnycz! Ach, po tymle hkowu ſawjercžazym leczenju khwilku wotpocžinka, krótke wokſchewjenje ßebi popſchecz! Bjesdžak ßo jemu wocži ſańdžela, hkowa jemu na wutrobno ſpadnje.

Tola nětkole njeje khwile, ſo mohł cžlowjek wotpocžnycz, pſchetoż ſchtóž by w tejle wyßokoſcži, ſchtóž by w t u l e chżył wotpocžnycz, tón ßmjercži wucžeknył njeby. Najprjedy dyrbi cžlowjek Alpy pſchewinycz, ſo by mohł wotpocžinka, ßnadž wěcžneho wotpocžinka wužiwacz . . .

Se wſchej mozu wole ßo lětać napina a ſaßo wocži wotewrja a wokoło ßebje ßo roshladuje, Ale, o Bożo! Zyle bliſko pſched nim ſ mróczelow njeſtwora, ßurowje wulka njeſtwora wuſtupuje, wupina ßo woßrjedž kurjawy wótry ſkaliſnowy khribjet, kotryž je na mnohe waſchnje rostorhany. Bliſko, zyle bliſko wón hižo ſteji, jenož khwilku hiſchcže dale leczecz a hnydom wón wo tutón kamjeńtny khribjet rosleczi. To ßu ſtraſchne ſkalne muriſka w Gondoſkej dolinje, kotrež jemu ſe ſahubjenjom hroża.

A ſaſparnoſcz ßo na dobo miny, lětać ſ ruku wjeßko wokoło ſtorhny; ſ tym wón dozpě, ſo ßo lětadko ſatorhny a ſ wupſchestrjenymaj kſchidłomaj ſpaduje a leczi dele. Straſchne hórſke njeſtworo, kiž hrożeſche a ſcherjeſche, je nětkole na bok woſtako.

Nětkole pak hakle na lětarja najhórſcha hela cžaka; pſchetoż to je nětkole na puczu jeho leczenja poßledni dźěl hobrſkich alpſkich horow, dale delkach ßo potom dołhi dół, kiž Val di Vedio rěka, cžehnje, tam potom leczenje wjazy pſches měru ſtraſchne njeje a tam hórſzy njepſchecželjo a mozy wětra a mróczelow ßwojeho pſchecžiwnika tak lohko wjazy pſchewinycz njeſamoża. Ale zyle bjes ſtrachow tež tutón poßledni kónz jeho pucża hiſchcže njeje.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Sswjedżeń ſemrjetych.

Swony ſwonja dżenß, mój kſcheſczano,
Sroſymiſch ty tež jich khutne ſynki?
Możeſch liczicz ßylſy, kotrež płakajo
Maczeja dżenß wupyſchene hórki?
Hdżež tam někotry twój luby ſpi,
Kiž je njeßmilna ßmjercz wſaka cži.

Stup dżenß na kerchow do cžiſchiny,
Poſaſtań tam, rospomń ßebi ßwěru
Schtož ßu woni byli, nětk my ßmy,
Schtož nětk ßu, my budżemy tež junu,
Dżenß, ßnadž jutſje, dha nam ſaſwonja
Swony, a naß k rowu njeßeja.

Někotry tam ſpi, kiž żadak je
Ssebi dawno hicz tu ſ teho ßwěta,
Druhoh' Bóh Kujes nahle wołaſche,
Dowjedł tam, hdżež bywa wěcżna hěta,
Druhdy nadżija najlubſcha ſtarſchiſka
Pſches ßmjercz dżěcži bu wſcha ſniczena.

Někotra tam hórka kwětkojta
Kryje nana, maczer lubowanu,
Wjele, wjele dżenża żaruja,
Saczuja ſaß' ſ nowa bólnu ranu,
Kiž je tehdom ßo jim nabiła,
Hdyż Bóh ßwěrnoh', luboh' wotwoła.

Njeplakajcże wjazy! o jim derje je,
Woni ſmérom ſpja tam ßkódke ſpanje,
Horjo, nuſa, kſchiż, wſcho nimo je.
Hdyż b'dże jutrowne nam ſkhadżecz ranje,
Tehdy budże kraßne wjeßele,
Tam we njebju ſaßowidżenje. J. K.

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Wotewrjenje wojeńſkeho pſchebytka.) W towarſtwowym domje evangelſkich młodżenzow na hornczerſkej haßy je ßo dźěl městnoſczow wojakam jako pſchebytk pſchewoſtajił. Sańdżenu njedżelu je ßo wón ſ rěczu diviſiſkeho fararja Barchewitza w pſchitomnoſczi 120 podoffizěrow a wojakow wotewrił.

— S a r j a d n i ſ t w o w y p r o z e ß, kotryž je ßo mjes khěžerjom a ſchczětkarſkim miſchtrom Otu Mahnku w Budyſchinje a městom wjedł, je ßo na ſchkodu města ſkóncził. Mahnka bě ßwoju na rózku theaterſkeje a bohateje haßy leżozu khěžu pſchetwaricz ſapoczał, hdyż bě měſchczańſke twarſtwo plany ſa pſchetwar ſa prawe ſpóſnako. Poſdźiſcho, hdyż bě twarſka polizija twar wobhladała, ßo wón ſakaſa. Mahnke dyrbjeſche hižo pſchetwarjeny dźěl ſaßo wottorhacz a kruch ßwojeje leżomnoſcże ſa rosſchěrjenje theaterſkeje haßy wotſtupicz. Mahnke ßo pſchecžiwo temu wobcżežowaſche a w prěnjej inſtanzy dobu. Měſchczańſka rada ſtórżbje k wyſchſchemu ſarjadniſtwowemu ßudej dończ da, tola je ſa pſchihódne měła, ßo ſ Mahnku po dobrym rosrunacz, dokelż bě ſtrach, ſo ßo prozeß tež w Draždżanach na ſchkodu města rosßudźi. Měſchczańſka rada 10000 hriwnow ſarunanja ſapłacži a dyrbi pódla teho leżomnoſcz, kotruż je Mahnka ſa rosſchěrjenje pucża wotedał, kupicz.

— (W u ſ n a m j e n j e n j e d ź ě ł a c ž e r j o w.) Saßo je miniſterſtwo ſnutſkownych należnoſczow wjetſchej liczbje dźěłacżerjow a dźěłacżerkow w ſjednoczenych Budyſkich papjernikach noſchne ſnamjo ſa ßwěrnoſcz w dźěle ſpożczińko, a to Mari Thereſiji Haaſez rodź. Horakez na Židowje, Janej Michałej Kreczmarjej w Hornjej Hórzy, Mari Madlenje ſwudowjenej Deutſcherowej rodź. Adlerez w Dobruſchi, Bjedrichej Adolfej Krawſy w Dobruſchi, Ernſtej Hermannej Röthigej w Dobruſchi, Mari ſwudowjenej Holankowej rodź. Rojez w Dobruſchi, Janej Ernſtej Schmidtej w Hnaſchezach, Khorli Hermanej Tzſchirnerej w Brěſynzy, Hendrichej Bohuwěrej Wilhelmej w Dobruſchi, Khorli Auguſtej Schilderej na Holzy a Janej Załcże w Dźěchorezach. Mjenowani ßu 30 lět a dléje bjes pſchetorhnjenja w ſjednoczenych Budyſkich papjernikach dźěłali.

— (D o ł h a d l a c ž e k n y ł.) Pjenjeżnych wuſkoſczow dla je najeuk kinematografa na jerjowej haßy, Hans Trauner, cžekny. Sswojim wěriczelam je wón woſjewił, ſo jim ßwoje wobydlenje w bliżſchim cžaßu ſdźěli a ßwój dołh po něcżim wotpłacži. Tak maja jeho wěriczeljo ſ najmjeńſcha hiſchcże maliczkoſcz nadżije.

— P o k h r o m a mjes howjaſym ſkotom ßo niz jenož w hornjej a ßrjedżnej Schleſyſkej, ale tež w druhich ſtronach Němſkeje ſ nowa roſſchěrja. Njech ßo ratarjo we Łużizy hladaju, ſo ßo tež jich ſkót ſ tejle khoroſczu njenatykne.

— N a ſ y m ſ k e ß y w y ßu po ſtatiſtizy němſkeho khěžorſtwa wſchudże rjenje ſelkhadżake; rożka ßamo pſchehuſta a tucżna ſteji, a boja ßo, ſo budże cžerpicz, jeli ſo by ßo dołho ſe ßněhom wodżewała. Póſdne wußywy ßu ßo po poßlednich deſchczach rjenje roswike. Tež naſymſka piza ma wſchudże rjany napohlad. S městnami ßo na to ſkorži, ſo běrny hnija.

S Hajniz. Sańdżenu njedżelu popołdnju je ßo nowa ßykawownja tudomneje pſchadownje firmy Grützner & Faltis poßwjecżika. Ssykawownja je ßo ſwonka fabrikſkeho dwora natwarika. Do njeje je ßo ſ dobom wobydlenje ſa hejtmana wohnjoweje wobory natwarikło, ſo mohł wón pſchi wudyrjenju wohnja hiſchcże ruczíſcho hacz dotal pomoz pſchinjeſcz.

S Khwaczizy. Tudomne ßerbſke towarſtwo chże nam 30. nov. ſaßo rjany ſabwny wjeczor wuhotowacz. Kaž ßłyſchimy, mkode ßobuſtawy ſ dźiwadłowym pſchedſtajenjom wuſtupja. Sswoje role ßu derje nawukli, a tež w ßerbſkim ſpěwje ßu ßo pilnje wudoſpołnicz pytali. Schtóż ma luboſcz k ßerbſkej rěczi a ßo w ßerbſkim towarſtwje kaž doma cžuje, njech njeſabudże ßerbſki wjeczor w Khwaczizach wopytacz.

S Lejna pola Khróſczizy. Lejnjanſke ratarſke towarſtwo mějeſche ſańdżenu wutoru w tudomnym hoſczenzu ßobuſtawſku ſhromadżiſnu, kotraż bě jara ßylnje wopytana. K. kubler Pětr Pawoł Ssmoła ſ Nuknizy wulku ßwjedżeńſku ſhromadżiſnu powita, kotraż bě ßo dla wuſnamjenjenja ßwěrneje cželedże ſwołała.

Jeho woßebity poſtrow a dżak k. wokrjeßnemu ſekretarej profeßorej dr. Gräfje płacżeſche, kotryž jako ßobuſtaw direktorija ratarſkeho wokrjeßneho towarſtwa ſa ſakſke hornjołużiſke markhrabinſtwo ſhromadżiſnje ſdźěli, ſo je wón na ſałożku prawa, jemu wot wyßokeho ſtatneho knjeżerſtwa ſpożczeneho, ßlědowazym cželadnikam a dźěłacżerjam ſa dołholětnu ßwěrnu ßłużbu w tymßamym hoſpodarſtwje ſcżěhowaze wuſnamjenjenja ſpożczik:

P o ſ ł o c z a n u ß l ě b o r n u m e d a i l l u ſ diplomom doſta: wotroczk Hendrich Schubert, wot 21¼ lěta pola k. kublerja Cžeßle w Khróſczizach ßłużazy.

S ſ l ě b o r n y k ſ c h i ż ſ diplomom doſtaſchtej: Hoſpoſa Hana ſwudowjena Mrózowa, wot 16½ lěta pola k. kantora Hile

w Khróſczizach ßłużaza; dżowka Marja Nemuthez, wot 16 lět pola k. ryczerkubleria ręcznika Weſſera nad Lejnom ßłużaza.

Cżeßne wopißmo dostaſchtaj: Hejtman Ernſt Gocża, wot 11¼ léta pola k. ryczerkubleria ręcznika Weſſera nad Lejnom ßłużazy; kuchařka Wórſchla Měrczinkez, wot 10¼ léta pola k. ryczerkubkoweho najenka Schäfera w Jaßońzy ßłużaza.

Pſchipósnawazy diplom dostachu ſczéhowazy pola ryczerkubkoweho najenka Schäfera w Jaßońzy ßłużazy:

Lambora Michał Schołta, wot 14 lět, dźěłaczerki Madlena Ssuſchzyna, wot 35½ léta, Marja Paſchkez, wot 33¼ léta, Katharina Paſchkez, wot 31 lět, dźěłaczer Pětr Paſchka, wot 31 lět, dźěłaczerki Marja Schenkowa, wot 27¼ léta, Marja Paſchkez, wot 25 lět, dźěłaczer Pětr Paſchka, wot 25 lět, dwórſki cżeßla Jakub Krawſa, wot 20 lět, wowczerſki miſchtr Ota Tonne, wot 18 lět, dźěłaczerjej Auguſt Schwurak, wot 18 lět, Jakub Schanda, wot 18 lět, dźěłaczerzy Madlena Schwurakowa, wot 18 lět, Hana Tonnowa, wot 18 lět.

Ssamßny diplom dosta tež Helena Sběžnowa, wot 28 lět pola kublerja Ernſta Hanſki w Lejnje.

Hdyž bě k. profeßor dr. Gräſa mytowanym wuſnamjenjenja ſe ſbožopſchejazymi ßłowami pſchepodał, měješche wón hiſchcże pſchednoſchk „wo praſchenjach pſcheherbowanſkeje wuczby“, ſa cžož wón bohate pſchikleſkanje žnějeſche. Wokoło 8 hodźin towarſtwowy pſchedßyda ſhromadźiſnu ſkónczi. H.

S Bukojny pola Wulkich Sdźar. Póndźelu rano w 3 hodźinach je ßo tu Marez ſtatok wotpalił. Skót a něſchto nadoby je ßo wukhowało. Ssykawje ſ Wulkich Sdźar a Kobliz běſchtej na pomoz pſchijěłej, dla njedoßahanja wody pak njemóžeſchtej ſ polnej mozu dźěłacz, tola ßo jeznymaj muźſtwomaj poradźi, hródże pkomjenjam wukhowacz. Kak je woheń wuſchoł, njeje hiſchcże ſnate.

S Hucżiny. Sańdżenu njedźelu měješche tu knjes wyſchſchi zyrkwiny radźiczel Roſenkranz zyrkwinu viſitaziju. Wobej Božej ßłužbje běſchtej derje wopytanej a pokaſaſchtej, ſo naſcha woßada hiſchcże na ſchcheſczanſku wěru dźerži. W prěnim ßerbſkim kemſchenju měješche viſitazilku rěcz knjes farař Räda ſ Michałkeje zyrkwje, ßyn prjedawſcheho Hucżinjanſkeho fararja, rěcżeſche wo 2. Kor. 1, 24: „Niz jako bychmy knjeża byli na waſchej wěrje, ale my ßmy pomoznizy waſcheje wjeßeloſcże.“ Jeho ſ wutroby wukhadżaze ßłowa ßo woßadże hłuboko do wutroby ſaczíſchczachu. Na němſkim kemſchenju rěcżeſche knjes wyſchſchi radźiczel wo 2. Pětr. 3, 8: „Jedyn dźeń pſched tym Knjeſom je jako tawſynt lět a tawſynt lět jako jedyn dźeń.“ Kemſcherjo nutrni na jeho ßłowa poßłuchachu. Na woběmaj kemſchomaj ſpěwaſche zyrkwiny khor. Popołdnju 2 hodź. bě katechismußowa wuczba, a hdyž je khwalby hódne, ſo ßo holzy w nahladnej liczbje wobdźělichu, dha je tola jara pſchecź, ſo bychu też hólzy pſchichodnje katechismußowe hodźiny lěpje wopytowali. Pſchi wſchěm hroſnym wjedrje ßo ¼4 hodź. w zyrkwi ſhromadźi na 80 woßadnych, mjes kotrymiž běſche tſeczina žony. Knjes wyſchſchi radźiczel wuwiwaſche ßwój program, po kotrymž ma evangelſko-lutherſka a woßebje naſcha Hucżinjanſka zyrkej pſchichodnje dźěłacz, ſo woßadni, woßebje mkodźi, też pſchichodnje ßo ßwěru k Božemu domej dźerża. Njech ßu jeho ßłowa ßymjeńtne ſorna, kiž na dobru rolu cżłowſkeje wutroby padnu.

S Hucżiny. Najſtarſcha woßoba naſcheje woßady, Hana Schenkez w Hucżinje, je 14. novembra 95 lět 10 měßazow 7 dnjow ſtara wumrjeła. Nětcziſcha najſtarſcha woßoba woßady je w Brěſynje Wojnarjez wowka Madlena ſwudowjena Hanſzyna, kiž je ßo na Michała 1819 narodźiła.

S Rakez. 20 ßobuſtawow witaſche knjes pſchedßyda Miczka ſańdżenu njedźelu na jědnatym porjadnym poßedźenju „Lipy“, kotrež wón ſe ſpěwom „Naſche Sſerbſtwo ſ procha ſtawa“ wotewri. Woßebje witaſche naſcheho lubowaneho a wyßokodoſtojneho knjeſa fararja Gólcża, kiž bě nam pſchednoſchk pſchilubił. Sapiß poßledjeho poßedźenja ßo cżitaſche a ßo ſa prawy ſpóſna. Też ßo k wjedźenju da, ſo bě „Kużiza“ dóſchła. Dopißy běchu dóſchłe 1. wot Draždżanſkeho „Cżornoboha“, kotrehoż ſakoženſki ßwjedźeń bě k. pſchedßyda, ſaſtupujo „Lipu“, wopytał. 2. wot „Domowiny“. Na to ßo k. farař Gólcż ßłowa jimaſche. Spomni w kraßnych ßłowach na ßerbſkeho wótcżinza njebo fararja Jakuba a pokaſowaſche naß na jeho luboſcż k Sſerbam. Kaž je ſemrjety byl kruty Sſerb, tak dyrbjał też być kóżdy, kiž ma lubo ßwój narod a ßwój wótzny kraj a dom. Rěcżnik naß po tym wjedźeſche w duchu na jeho pucżowanje w tutym lěczu. Wopißowaſche nam italſke město Venedig, wobydlerjow a wikowanje města. Woßebny ſaczíſchcż cżini na pucżowarja tamniſcha zyrkej ßwj. Marka, kotraž je kraßny twar ſ wonka a ſ nutſka. Dale naß wjedźeſche do Schwizy, na tamniſche hory. Wopißowaſche jich rjanoſcż, ale też wſchě ſtrachi, kiž ma pucżowař pódla pſchětracż. Też naſpomni nam kraßnoty ſnateho Gardaſkeho jěſora. So bychmy ßo też wo ßłowach pſcheßwědczili, ßmědźachmy wulku liczbu pohladnizow wobhladacż, kaž też italſke pjenjeſy. Pſchi debacże nam hiſchcże někotre praſchenja, ſ pſchicżinu pſchednoſchka na njeho ſtajene, nadrobniſcho roſkładże. Sa ßwój na hodźinu trajazy pſchednoſchk wyßokodoſtojny k. farař tſikróczinu hrimotazu ßławu doſta.

Po tym ßo hiſchcże někotre dypki roſpomnichu. „Lipa“ ßo wobdźěli na poßwjeczenju khorhoje „Cżornoboha“, kaž też na „Sswjedźenju Sakſow 1914“. Też ßo woſjewi, ſo „Lipa“ ßwój 34. ſakoženſki ßwjedźeń njedźelu 8. februara 1914 ßwjeczi. Se ſpěwom „Hale něhdże“ ßo w pſchitomnoſczi 22 ßobuſtawow ſajimawe poßedźenje ſkónczi.

S Łaſa. W naſchim ßerbſkim towarſtwje „Handrij Sejler“ ßo żiwe hibanje pokaſuje. Pſchichodnu njedźelu wono ſaßo ßerbſki wjeczor ſ dźiwadłowym pſchedſtajenjom a ſpěwanſkim konzertom wuhotuje. Wſchitzy dobri Sſerbjo budża ßo tam wutrobnje witacż.

S Wochos. Sswoju kermuſchu ßmy njedźelu 16. novembra ßwjeczili. Wjedro běſche drje njeſwjeßelaze, tola w naſchim Božim domje nam prawe kermuſchne wjeßele ſeſkhadża. Widźachmy wſchak na klětzy ſ daloka pſchipucżowaneho, tola naſchej wutrobje bliſkeho droheho ßerbſkeho duchowneho, knjeſa Domaſchku ſ Budeſtez. Se ßwojim kraßnym ßerbſkim prědowanjom je nam wón tak prawje roſeſtajał, ſchto na naſchim Božim domje mamy. Zyła ßerbſka woßada je ſ dźakom napjelnjena knjeſej duchownemu Domaſchzy, kotryż ßo njeje żanych wobcżeżnoſczow bojał, ale je ßo na daloki pucż ſ luboſczu k ßerbſkej woßadże naſtajił. S dźakownym wopomnjenjom njech je hiſchcże na to pokaſane, ſo je też nan knjeſa duchowneho Domaſchki w lěcże 1884, hdyž bě naſcha woßada runje kaž dźenßa woßyroczena, a bě ßo ſ wulkim wohnjom podeſchła, Wochoſy wopytał a naß ſ rjanym prědowanjom natwarił.

S Wochos. Druhi kermuſchny dźeń naſchi hońtwarjo hońtwu wotměchu. Wunoſchk bě ſpokojazy, tſělichu 3 ßorniki, 9 ſajazow a 42 kaniklow.

S Trebina. Tudomny 15½ lětny dźěłaczer Pawoł Domaſch je ßo najſkerje do franzowſkeje zuſobniſkeje legije najecż dał. Póndźelu wjeczor je ſ Njedźichowa ßwojimaj ſtarſchimaj wotßalny liſt napißał. Wón w Běłej Wodże dźěłaſche. Póndźelu je wón tam na dźěło ſchoł, tola ßo njeje wjeczor domoj wrócził. Starſchej njeběſchtaj teho dla w ſtaroſczi, ale ßebi myßleſchtaj, ſo je dyrbjał dléje dźěłacz a ſo je teho dla w Běłej Wodże woſtał. Wutoru dopołdnja pak wot njeho roſßohnowanſki liſt doſtaſchtaj, kotryż bě póndźelu popołdnju w Njedźichowje na póſt dał. W liſcże ßyn piſche, ſo dyrbi do zuſobniſkeje legije hicż abo ßebi żiwjenje wſacż; jemu je cżężko wucżahnycż a wón tutón liſt płakajo piſche. Starſchej chżyłoj jemu wodacż a pokutny dźeń ßamaj k ſpowjedźi hicż. Najſkerje je ßo Domaſch ſ jenym franzowſkim najimarjom ſeſnał. S Běłeje wody je ßebi wón ſ woßobami w Barlinje dopißował, jenu franzowſku gramatiku wot tam doſtał a pilnje franzowſki wuknył. Dokelż wón druhdy njetrjebawſchi pjenjeſy wudawaſche, je wón wot ßwojeho nana pódla jědże a hoſpody 3 hriwny k pſchecżinjenju doſtawał. Duż je wón póndźelu mało pjenjes pſchi ßebi měł a najſkerje je jemu franzowſki najimar pjenjeſy póżłał. Wyſchnoſczam je ßo powjeſcż daka; ßnadż ßo jim poradźi, mkodeho cżłowjeka pſchi mjeſy ſadżerżecż.

S Biſkopiz. Tudomny wyſchſchi farař Goriſch, kotryż je prjedy na wutrobu cżerpił, je ſ Božej ruczku ßo ſajawſchi wumrjeł.

S Draždżan. Wjeßeły pißany wobraz rjenje wupyſchena wobſchěrna ſala balſkeho doma na Budyſkej dróſy ßrjedu wjeczor poſkiczi, hdyž tam ßerbſke towarſtwo „Cżornobóh“ ßwój 24. ſakoženſki ßwjedźeń ßwjeczeſche. Ssobuſtawy a hoſczo běchu ſ cżrjódami pſchiſchli, a wſchelakoru pyſchnu draſtu móżachmy na wjele ßerbſkich holzach a żonach wobdźiwacż; pſchetoż hacżrunje je „Cżornobóh“ ſa evangelſkich Sſerbow Hornjeje Kużizy ſakoženy, ßo tola też wjele katholſkich Sſerbow pſchi ßwjedźenju wobdźěli. Ale też zyła liczba pſcheproſchenych cżeßnych hoſczi ſ domiſny bě ßo do Draždżan naſtajiła, woßebje njech ßo mjenuja ßejmſki ſapóßłanz Kokla, farař Domaſchka ſ Budeſtez ſ mandźelſtej, dale wotpóßłanzy ßerbſkich towarſtwow ſ Kużizy. S Lipſka bě finanzny radźiczel dr. Imiſch, ßyn naſcheho ßerbſkeho wótcżinza njebo fararja Imiſcha, woßebje pſchijěł ſo mohł ſaßo ras ßerbſki porěcżecż. Po powitanſkich němſkich a ßerbſkich ßłowach 1. pſchedßyda Khorle Pětſchki ßo ßerbſka pſchaſa pſchedſtaji, pſchi cżimż ßo ſwjeßelazy cżerſtwy wobraz na jewiſchczu roswi. Na nju běchu ßo wóßom Sſerbowkow w ßwojej pißanej draſcże ſe ßwojimi pſchaſnymi kołami, cżrjódka pachoław a wucżeŕ ſ hußlemi ſe-

schli, so bychu spěwajo a žortujo pokasali, kak žo w žerbskej pschasy sabawjeja. Schumjoze pschikleskanje žo wobdźělenym dosta, a pschitomny president Sakskeho dnja w Draždźanach 1914, exzellenza se Seydlitz, žo žkowa jimasche, so by žo towarstwu sa tule poskiczenku dźakowal a pschecze wuprajił, so by wono tež na ludowym žwjedźenju „Sakskeho dnja“ nješchto podobne pokasało. S wulkim spokojenjom žkyschachmy, so excellenza se Seydewitz niz jenož Sserbow khwalesche, dokelž žo rjaneje narodneje drasty džerža, ale so wón tež jich wustojnosć a kraložwěrnosć wusběhowasche a se žkawu w žerbskej rěczi skónczi, kotrejž žo se sahorjenjom pschihłožowasche. K temu žo pschisamknywschi farar Domaschka najpródzy w němskej a potom w žerbskej jadriwej rěczi žwěrnych Sserbow napominasche, so bychu žo pschipósnacza, kotrež bě žo jim wot jeho excellenzy dostako, pschezo hódni wopokasali. Tež sahorjaze žkowa lubowaneho duchownehо wschudže wješeke pschihłožowanje sbudźichu. Prěni dźěl pschednoschkoweho porjada hischcże hudźbny kruch „wonjeschko hłožow žerbskich spěwow“ a někotre sola žobustawa „Thalia-dźiwadła“ w Kamjenizy, knježny Trudy Beyerez, džowki jeneje towarstwu pschiškluschazeje Sserbowki, wopschijesche. Po skónczenju pschednoschkoweho porjada žo žerafske reje „Stup dale!“, „Tón pólski žid“ a „Schtó to myžli“ pschedwjedźechu. Móže žo rjez, so je žo žerbski žwjedźeń, pschi kotrymž žo wjetscha liczba nježerbskich hosczi wobdźěli, jara derje poradźił.

Přilopk.

* (Dwójne žamomordarstwo.) Bratrow Paulow, wobžedžerjow jeneje wulkodrogownje w Kamjenizy, žu w jeju klamach wobwěžnjeneju namakali. Wonaj staj pjecza w pjenježnych wuskosczach byloj. Hdyž to jenemu s jeju pschecželow powjedachu, žo tón tak wustróži, so s Božej ruczku žo sajawschi wumrje.

* Wo pschedstejazym dźělenju mandželstwa pruskeho prynza Eitela Bjedricha tele dny jene sakske nowiny pišachu. Tele žkuchi žu, kaž žo s dwórskeje strony wobžwědcza, zyle wumyžlene a žo rasnje saprěwaju.

* (Wuka woda w krótkowjeczornej Němskej.) Po zykej krótkowjeczornej Němskej wutrajne deschcziki du, tak so žu rěki s wodu napjate. Krajina nad Rheinom a Neckarom je we wodowym strasche.

* (Dźiwje žwinje jako schkódniki ratarstwa.) Kaž žu žo w Sakskej kanikle pschisporike, tak dźiwje žwinje w žrjedźnym porheinskim kraju. Se stadkami dźiwje žwinje s lěžow pschikhadźeja a wschudže schkodu naczinjeja. Czorne žerschczaki trjebaju niz jenož wjele k žwojemu sežiwjenju, ale maja tež ske nawuczenje, wjele sapuscziez. Wone běrnowe jamy rosrywaju a pola sapuscżeja. Tež s Eifelskeho kraja žu težame skórzby žkyschecz. Dźiwje žwinje žu žo pschejara hajike, a ratarjo maja nětko sa to czerpicz.

* (Duchi worwych.) Hrósbny njeskutk je žo žam wjeczik. Psched khostansku komoru Barlinskeho 3. žudnistwa ramjenjateho muża pschiwjedźechu, kotremuž kěschtej ruzy twjerdże na khribjet swjasanej, a kotryž kludne žkowa wjasorjesche. Wón dyrbjesche žo dla wurubjenja czélow samolwicz. — W sańdźenym lěczu ras rano rowowy wjelb stareje Blumbergskeje zyrkwje, kotraž sa Potsdamskimi lěžami leži, wurubjeny namakachu. W czémnosczi hłubokeho wjelba běchu žo kaschcże wotewrike, běle płachty s nich wižachu, seschuschene kwětki rosmjetane wokoło leżachu. Pschecziwo morwym, kotrež tu dołhe léta wotpoczowachu, bě žo nažylnosć skuczika, žonam běchu žo nawuschnizy, wokoloschijaze rjeczasy a pjerschczenje s drohotnymi kamjenjemi rubike. Mužam běchu žo rjady (orden) a medaille wschelakich družin sebrake, kotrež běchu žo jim do rowa žobu dake. Rubježnik bě dźěłaczeř Otto Mehlig. Jemu žo ras w lěczu hubjenje wjedźesche, a hdy by wón nimo zyrkwje pschischoł a wo starych woženebnych ludźoch žkyschał, kotrež tam delka spachu, by jemu do myžlow pschischło, so dyrbi wscha drohotna pycha, kotraž žo w kaschczach we wjelbje khowa, žo tam bjes wužitka skasycz. Ras w nozy žo wón na rubježnistwo da. Ruczе wón pschi lataŕninym žwětle blyschczate debjeńki s czélow morwych se spěschnej ruku swottorha. Khětra khwila sańdże, a hdyž žlónzo skhadźesche, bě wón s wjelba sažo wulěst. Nad njeskutkom njemějesche wjele wjeżela. Jeho spkóschike waschnje nadpadże, hdyž chzysche kradnjene wězy pschedacz; jeho sajachu a wón žo žwojeho njeskutka wusna. Potom dołhi czaž do pschepytowanskeho jastwa pschińdże, a strach pschibywasche. Sso stróżiwschi wón w nozy wotuczi. Morwi, kotrychž bě wurubił, běchu žo psched jeho ložo sestupali, wobskorżowachu jeho a žuchej ruzy sa nim wupscheszerachu. Tak bě skora kóždu nóz a też wo dnjo wón njemějesche žaneho měra. Wschudże žo jemu sdasche, kaž so bychu morwi s Blumenbergskeje zyrkwje sa nim schli. Dżeń wote dnja bywasche hórje, žana nóz jemu požadane spanje njepschinjeże, hacz jeho wótre žakosczenje wo pomoz psched duchami jastwownikow pschiwoła. Wón bě na pscheszčěhansku kludnosć skhorik. Muž kludnje rěczeșche, njepschestawajzy bě jemu nóz mjes kaschczemi psched woczomaj — lataŕnine žwětko — morwi we wjelbje, kotsiž stawachu, so bychu jeho wobskorżili.

Prjedy hacz jateho psched žudnikow dowjedźechu, žo wón do zychnowanja da. Wón skhiczeșche, bědźeșche žo s morwymi, tak so dyrbjachu jeho wuputacz. Tak jeho do žudniskeje sale dowjedźechu. Hdyž wězywustojny žudniski lěkar praji, so wón njeje k žudźenju khmany, žo wužudźenje wotstorczi.

* (50,000 hriwnow pschekschiwił.) Wjetsche pschekschiwjenje žu w maschinskej fabrizy firmy Belcke a Co. w Bochumje wužlědźili. Jedyn prjedawschi knihiwjednik je firmu s tym jebał, so je podpižma pod chekami khěžorstwoweje banki falschował. Hacz dotal žu žo pschekschiwjenja we wyžokosczi 50,000 hriwnow wotkryke.

* (Sa 300,000 frankow diamantow žo kradnyło.) W jenej toczerni diamantow w Antwerpenje dwaj njesnataj mužej we wobjedowym czażu strażnika wuputaschtaj a wjetschu hromadu diamantow kradnyschtaj, kotrež žu pjecza 300,000 frankw hódne. Sa paduchomaj njeje žaneho žlěda.

* (W Ssmólnych horach (Harzu) žo sabkudźiła a hłodu wumrjeła.) Na kromje jeneje wotležaneje łuki pola Lautentola žu psched někotrymi dnjemi pol pschetkate cżełko jeneje žónskeje namakali. Wyschnosczine pschepytanje je dopokasało, so je namakana jena młoda holza, 16lětna pschedawatka Martha Pöhlsez s Wolfenbüttela, kotraž je žo 27. junija se Steesena wotžalika a žo njeje wjazy wrócziła. Wona je žo po sdaczu pola Lautentala sabkudźiła a je skónczże wustawschi na tamnym městnje padnyła a hłodu wumrjeła.

* (Pžowje mjažo město skopjazeho mjaža.) W Bydhoschczu w Pósnańskej žu rěsnika Waltera Marmullu sajeli. Wón je w jenej hródźi pschi Schwedskej drósy jeneho pža sarěsał a jeho mjažo měschczanskim hoscżenzarjam jako skopjaze mjažo pschedawał. Mjažo je žo też spjekło a swariło a žo hoscżam pschedstajiło.

* (Bayerszy žejmszy sapóžklanzy a žonjaze wólbne prawo.) Bayerski žejm je namjetej pschihłožował, po kotrymž žónske wólbne prawo k pschekupskim a pschemyžlowym žudam a k wikowanskim a pschemyžlowym komoram dostanu.

* (Njewjedra a žněh w Czechach.) W Schumawje we wjeczornych Czechach njedźelu mjes 12 a 2 hodźinomaj popołdnju žylny žněhowy mjeczel psches hory schumjesche a s dobom žo mózje hrimasche, pschi czimž błysk wospjet do telefonowych a telegrafowych grotow dyri. Sa krótki czaž žo zyła krajina s bělinu pschikry.

* (Rubježny nadpad.) Sańdźeny pjatk do wobydlenja schkleńzuczišchczerja Lange w Schlagu pola Jabłonza w północnych Czechach jedyn zusy muž sastupi, wudawajo, so chze jeneho pža kupicz. Mjes tym so wón se žonu rěczeșche, wón po sdaczu na jejne wotmolwjenje njekedźbujo, so žaneho pža nima, pschezo bliże k njej stupasche. Na dobo wón bleschku se saka wuczahny a s njeje pohłuschazu wodźiczku žonje do wobliča liny. Žona hnydom bjes wědomnja na semju padże. Njesnaty na to komodu pschepyta a s njeje 200 krónow hotowych pjenjes a schtyri nalutowańske knižki wo hromadże 19,000 krónach kradny. Rubježnik je žo bjes žlěda shubił. Žona dołho bjes wědomnja leżeșche.

* (Wojak pschedstajeneho nadpaduył.) W Rivje w Tirolskej je pschi wotměujenju kasarnskeje straże jedyn khěžorski tšelz se straże žrjedź dróhi strażineho komandanta s tšelbinym topórom k semi porasył. Komandant žo na hłowje žmjertnje srani. Wojak czekny, tola jeho doscżěhnychu a sajachu.

* Franzowski lětar Vedrines je schtwórtk popołdnju s Nancya do Prahi sa 7 hodźin pschileczał. Vedrines powjeda, so je žo pola franzowskeho wójnskeho ministerstwa wo dowolnosć prózował, sakasane mjesy mjes Němskej a Franzowskej pscheleczeć. Wójnski minister pak žo jeho próstwje sapowjedźi. Potom Vedrines němskemu wójnskemu ministrej telegrafowasche, kotryž jemu tehorunja njebě k woli, hacżrunje wón s czežnym žkowom žlubi, so žwój slět k wobkedźbowanju twjerdźisnow njebudże wužicz. Na to žebi wón s leszu wupomha. Wón praji, so do Parisa poleczi. Wón žo też na sdacże na stronu k Parisej saměri, hdyž pak bě dosez daloko a wyžoko sleczał, žo wón sawróczi a psches mjesu do Němskeje leczesche. Wón potom nad Rastattom, Karlsruhe, Nürnbergom a Pilsenom do Prahi pschilecża. Wot tam wón psches Win do Konstantinopla poleczi.

* Ssněhowy mjeczel na połnóznoamerikanskich jězorach je po wobhonjenju wyschnoszkow 13 parnych kódžow wupuszcził. Wschо hromadže je 256 człowjekow žiwjenje shubiło.

* (Amerikanske milijonske herbstwo.) Sahrodniska wudowa Ziemannowa w Tuchelu we wjeczornej pruskej provinzy, kotraž je tam se schěszcz njesastaranymi dźěczimi w khudobnych wobstejnoszach žiwa, je njedawno wot němskeho generalneho konsula w Atlanta w Amerizy powjeszcz dostała, so je wudowa generala Fremanna w Katanoga w swojim sawostajenstwje, kotrež wjazy 20 milijonow hriwnow wuczinja, zebi tež na Ziemannez swójbu pomyślika. Sawostajerka je něhdy jako młoda rjanka swojich pschiwusnych w Tuchelu wopuschczika a pschi boku jeneho Jendželczana na tamnej stronje ozeana swoje sboże namakała. Do Ameriki wuczahnywschi je so wona jenoż ras w 70. létach swojim Tuchelskim pschiwusnym pokasała. Do hobrskeho sawostajenstwa so schesczo herbjo dźěła; wjetschi dźěl Ziemannez swójbje pschipadnje.

Hody su blisko a někotryžkuliž zebi khowu kama, schto by swojim dźěczom kupił. Drasta by kóždemu witana była. Tu runje nětkole jara tunjo pola **Ernsta Jenki** w Budyschinje pschi hlownym torhoschczu namaka. Tam so pschedawaza drasta je s khmanych tkaninow derje seschita.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wikach 1 **telefon czißło 415**

porucza swoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßlanje w czwizach a bleschach.

Proschu zebi płaczisnowy sapiß žadacz.

Pschedženak.

Protyka ja Serbow

na lěto

1914

je ja **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacz.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drózy 11.

Wschědnje

wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wjeczor

wulke pschedstajenje

:: najnowschеho dokonjenja ::

swětkohrajerskeho wumělstwa.

Kóždn swobotu a srjedu so program pscheměni.

Hana swud. Sommerka

masserina

ja khore žony a dźěczi, pola kotrejež khori dla jejneho 18létneho powołanjoweho nashonjenja najwěszczischo pomoz namakaju, bydli nětko

w Budyschinje

pschi drjewowych wikach 5

(niz wjazy w restaurantu Gambrinusu).

WYBERT-TABLETTEN

Name gesetzlich geschützt

Wschěm wołobam, kotrež dyrbja swoje khłoßowe organy napinacz, dawaja **Wybertowe tabletty** najwěszczische schkitanje psche wustacze khłoßa. Pschi nasymnjenju so wone dla swojeje rospuschczajeje samownosze rad trjebaju. Tyžazy jich wubjerne skutkowanje wobßwědczeja. Dostacz we wschěch haptykach a drogownjach po 1 hr.

Pluwowe korby

a jich porjedženja porucza

Jan Lehmann

we Wawizach pola Pomorz.

J. F. Schülowe

woprawne

jejowe nudle a makkaroni

saruczene bjesbarbne

stajnje nanajlepsche porucza

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

---

1 kara a ruczny wós

stej płaczisnje hódno na pschedań w Khaßowje czißko 32.

Khěža

se sahrodu na **Židowje** czißko 170 pschi drózy je na pschedań. Dalsche je tam kaž tež we wudawarni Serb. Nowin shonicz.

Mała žiwnosez

czißko 42 we Wulkich Debßezach, se 4 korzami leżomnosze, se 6000 hriwnami wopalneje kaßy, se schifrom kryte twarjenje w dobrym rjedže, srjedź fabrikow pola Budestez, 1 hodźinu wot Budyschina sdalena, je hnydom na pschedań. Wschо dalsche je pola wobßedżerja shonicz.

Zeństwa.

Wudowz, 45 lět stary, ev., s dwěmaj do schule khodźazymaj dźěsczomaj, pyta lubosczziwu holzu abo wudowu, 36—42 létnu, jako swěrnu towarschku sa žiwjenje.

Fr. Thieme na Židowje czo. 24.

(K temu czißku dwě pschiłosy.)

Wot srjedy 26. novembra:

Po zyle tunich płaczisnach, wjele niże hódnosze!

Wulka dźelba wobleczenjow, paletotow, jupow

sa dźěczi, schulerjow a dorosczenych,

wobleczenja, zakety, mantle, zonjaze kostumy, holczaze a zonjaze blusy,

dźěczaze a zonjaze schórzuchi, běłe a pißane, **schaty, khornarje a krawaty,**

filzowe khobuki, khapy, mězy, muffy, boy, tkaniny k podschiczu, schtrympy atd.

Tele twory, jenoż khmane a płaczisny hódne, su w 1. poskhodże sestajane, w zenje poskiczenej hódnosczi. Wobhladanje bjes nusowanja ke knpjenju.

Ernst Jenke w Budyschinje pschi hlownym torhoschczu 9.

Sserbski wjeczor w Khwaczizach

wuhotuje tudomne ßerbske towarstwo

njedzelu 30. novembra wjeczor wot 8 hodzin

se spěwami a dziwadłowym pschedstajenjom.

Wschitzy sahorjeni Sserbja ßo na njón pscheproscheja.

Pschedßydstwo.

Sserbske towarstwo „Handrij Sejler"

njedzelu 30. novembra wjeczor wot 1/2 8 hodzin

ßerbski wjeczor

se spěwom a dziwadłom wuhotuje.

Potom **reje.**

Wschitkich pschecželow najwutrobnischo pscheproschuje

pschedßydstwo.

Knrsus wo pizowanskej wuczbje.

Ssobotu 6. hacž ßobu do **póndzele 8. dezembra** tuteho lěta budże w městnoscźach **ratarskeje schule w Budyschinje**

kursus wo pizowanskej wuczbje

sa ratarjow.

Samolwjenje ma ßo hacž nanajposdźischo do 30. novembra 1913 pola podpißaneho direktorija stacź, kotryž je tež swólniwy, dalsche wukasacź. Wobdźěleńska płaczisna 3 hriwny po woßobje wuczinja.

W Budyschinje, 18. novembra 1913.

Direktorium ratarskeho wokrjeßneho towarstwa sa kral. sakske hornjołużiske markhrabinstwo.

Tajny ratarski radźicźel dr. **Hähnel.** Prof. dr. **Gräfe.**

Burske towarstwo w Rakezach

smeje **jutsje, njedzelu 23. novembra,** popołdnju w 4 hodźinach w Gäblerez hoscźenzu ßwoju měßacźnu shromodźiznu, w kotrejž budże ßo mjes druhim tež wo sałożeńskim ßwjedźenju a 25lětnym jubileju jednacź, teho dla w bohatej liczbje ßobustawy wocźakuje a proßy, so buschcże wschitzy pschischli. **Pschedßydstwo.**

Temu Knjesej nad žiwjenjom a ßmjercźu je ßo spodobało po 83lětnym podružnistwje naschu lubu macźerku a wowku

Marju swud. Bartkowu
s Spikałow

s tuteho cžaßneho žiwjenja do tamneje wěcznoscże sawołacź. Sańdźenu póndźelu ßmy ju na Noßacźanskim kerchowje porjebali a jej poßlednju dobru nóz a „měj dźak sa wschu luboscź luba macźerka a wowka" prajili.

Knjesej duchownemu Wyrgacźej sa troschtowaze a wutrobu posběhaże ßłowa domach a we Božim domje a woßobam kotreż ßu ßmjertnu ariu pschi rowje spěwali a skóncźnje wschitkim, kiž ßu naschu njebocźiczku k poßlednjemu wotpocźinkej pschewodźili, najwutrobnischi dźak prajimy.

Bartkez frudni sawostajeni:

w Spikałach, w Trußezach, w Krapowach, w Ketlizach, w Dubach, w Njeßwacźidle, w Konjezach.

Bukečanske serb. tow.

změje **njedźelu 30. novembra,** 1. adventa, pop. w 4 hodźinach swoje posedźenje. Přednošk wo sławnym pěsnjerju Schilleru je k. kantor Lodny dobroćiwje přilubił.

Sobustawy a hosći z tutym najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotrocźkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźełacźerſke ßwójby pyta hnydom a knowemu lětu pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje drohi w cźrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

K 2. januarej 1914 pytam ßylnu

ßłużobnu holzu,

kotraž móże waricź nawuknycź, a

16lětnu holzu

do lohkeho domjazeho dźěła a

domjazeho pachoła

hnydom.

Konditor **Edmund Harnisch**
w Budyschinje.

Cźista pschistojna holza

ßo k nowemu lětu do ßerbſkeho farſkeho doma pyta. Sso samolwicź na Hoschiz haßy 44 po 3 skhodach.

Sa mnohe dopokasy luboscże a wyßokowaženja, kotreż ßu ßo naschemu lubemu semrjetemu wujej

knjesej

lic. theol. h. c.

Ernſtej Janej Jurjej Jakubej

fararjej em. w Njeßwacźidle

pschi jeho khowanju dostałe, w mjenje wschěch pschiwusnych **wutrobny dźak** praji

Wilhelm Jockusch.

W Budyschinje, 16. novembra 1913.

Prěnja pschiloha k cźišłu 47 Serbskich Nowin

Sobotu 22. novembra 1913

Płaćišny rěsneho skotu na Draždźanskich skótnych wikach.

17. novembra 1913.

Płaćišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	52—54	97—99
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	47—49	89—91
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	41—45	82—87
4. žnadnje pizowane kóždeje staroby	36—40	76—81
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	51—53	92—96
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	44—46	85—87
3. starše, wukormjene kruwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	40—42	79—82
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	75—79
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byli:		
1. połnomjaßne, najwjetšeje rěsneje hódnosće	50—52	91—95
2. žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	46—49	86—89
3. žnadnje pizowane	42—45	81—84
Cźelata:		
1. najlěpše s mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	64 66	106—108
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	60—62	101—103
3. žnadnje wuwite wot zyza	52—58	92—98
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpšich raßow a jich sćišćenjow w starobje hač do 1¼ léta	57—58	74—75
2. mjaßne	55—56	72 74
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a tundroßy	50—54	68—72

Płaćišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 15. nov. 1913 wot hr.	np.	hač hr.	np.	W Lubiju 20 nov. 1913. wot hr.	np.	hač hr.	np.
Pšeńca . . . bźła	—	—	—	—	—	—	—	—
„ . . . žołta	8	50	8	90	—	—	—	—
„ nowa	—	—	—	—	8	45	8	80
Rožla	7	50	7	75	—	—	—	—
„ nowa	—	—	—	—	6	60	7	50
Jećmjeń . . .	7	75	8	80	7	—	8	50
Wows	—	—	—	—	6	70	7	40
„ nowy	6	75	7	65	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Wika	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka . .	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	50	2	90	2	60	2	80
Pšeńcźna muka 50 „ . . .	10	50	18	50	14	75	18	75
Rjana muka . 50 „ . . .	9	75	12	50	10	75	12	75
Ssyno . . . 50 „ . . .	2	50	3	—	2	75	3	—
Ssłoma . . 100 „ . . .	3	50	3	80	3	—	3	60
Prožata 852 schtuk, schtuka . .	12	—	23	—	—	—	—	—
Pšeńcźne wotruby	—	—	5	75	5	10	5	50
Rjane wotruby	—	—	6	—	5	80	6	20
Pšeńcźny gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

50 kilogr.

Jeja, mandl 1 hr. 80 pj., schtuka 10—11 pj.

W Budyschinje płaćeschе: kórz pšeńzy (bźła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowa: 14 hr. 76 np, hač 15 hr. 30 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hač — hr. — np.: nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 40 np., kórz jećmjenja po 140 puntach. 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 46 np.

Wićzne płaćišny w Kamjenzu.

20. novembra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 50 np. hač 7 hr. 70 np., pšeńca wot 8 hr. 75 np. hač — hr. — np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hač 8 hr. 60 np., wowß wot 6 hr. — np. hač 7 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., běrny — hr. — np. hač 2 hr. 50 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 66 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 40 np. hač 2 hr. 60 np., jeja (mandl) 1 hr. 73 np.

Wjedro w Londonje 21. novembra: Pomročene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje njedźelu semrjetych farar Răda rano w 7 hodźinach žerbsku spowjednu wuczbu, duchowny Tischer 1/29 hodźin žerbske a w 10 hodź. němske prědowanje. Kollekta sa zyrkwinske sastaranje evangelskich we wukraju. — Tydźeńske sastojnske dźěła smjeje duchowny Tischer.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodzinach budźe žerbska nutrnosć w Dobruschi pola Jakubez.

Wěrowani:

W Michalskej zyrkwi: Hermann Emil Liebig, pjekar we Wurizach, s Marju Lenu Nowakez w Jeńkezach.

W katholskej zyrkwi: Pawoł Hendrich Elßner, žedkar a tapezěrar w Budyschinje, s Jdu Skowronekez tu. — Waltar Juliuß Moritz Goretzky, pschekupz w Draždźanach, s Bertu Elisu Johanu Schwarzez w Hrubjelczźjach.

S druhich woßadow: Bjedrich August Wylem Hobrak, tyscher w Rachlowje, s Lenu Augustu swud. Mitaschowej rodź. Berganez we Lusy. — Bruno Ota Weißhuhn, schkleńczźerski mischtr we Wulkej Dubrawje, s Hanu Emmu Päßlerez w Khrósćze. — Max Hermann Schuba, želesniski wothladar w Cźornjowje, s Marju Lenu Pjechez w Błózanach. — Hendrij Nowak, žiwnosćer a gmejnski pschedstejicźer w Khrósćze, s Hanu Marju Kasperez we Luscźu. — Khorla Gustav Lahde, fabrikar w Nowej Wßy n. Spr., s Johanu Marju Fridu Rjeczlez tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Arthur Kurt, Jana Augusta Domaschki, dźěłacźerja na Židowje, ž. — Liddy Elfrida, Handrija Maxa Wesera, slakarskeho mischtra w Jeńkezach, dź.

W katholskej zyrkwi: Max Rudolf, Gustava Maxa Wjazki, fabrikarja w Budyschinje, ž.

S druhich woßadow: Frida Hedwig, Handrija Nowaka, žiwnosćerja w Malej Borschći, dź. — Ernst Alfred, Ernsta Hejny, tyscherja w Myschezach, ž. — Johana Margareta, Jana Augusta Blažija, žiwnosćerja we Lusy, ž. — Richard, Ernsta Běrka, khěžerja w Scheschowje, ž. — Elsa Liddy, Khorle Augusta Zawnika, tyscherja we Lupoji, dź. — Emma Augusta, Maxa Hermanna Gudy, pohoncza we Lupoji, dź. — Hana Frida, Huga Ernsta Pjetrascha, žiwnosćerja we Lupjanskej Dubrawzy, dź. — Erna Margareta, Bjedricha Oty Donatha, fabrikarja we Wulkej Dubrawje, dź. — Waltar Ernst, Pawoła Ernsta Freunda, žiwnosćerja w Khwaczźizach, ž. — Erna Martha, Hermanna Pawlika, žiwnosćerja w Drobach, dź. — Erich Helmut Krawz, njemandź. ž. w Lipiczu. — Marianna Hejtmankez, njemandź. dź. we Lomsku. — Marja Johana, Pětra Augusta Rosla, mlynka w Rachlowje, dź. — Frida Martha, Wylema Reinharda Reichela w Lětonju, dź. — Heinz, Alwina Alfreda Hartmanna, listynoscherja w Klukschu, ž. — Johana Elsa, Gustava Pawoła Krawza, mlynka na Běłej Horje, dź. — Marja Margareta, Jana Augusta Peschla, wulkosahrodnika w Drožźiju, dź. — Frida Martha Zyžez, njemandźelska dź. w Kortnizy.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadźe: 12. novembra: Kurt s Boxberg, kral. salski komornik, major sw. ž., ryczerkublet nad Wulkim Wjelkowom, 67 l. 3 m. 11 dn. — 13. Elfrida Dora, Adolfa Leopolda Helleßa, murjerskeho polěra w Tšělanach, dź, 8 m. 26 dn. — 14. Willy Erich, Ernsta Pawoła Kóczli, murjerja na Ssokolzy, ž., 4 m. 26 dn.

W katholskej woßadźe: 5. novembra: Hana Hilžbjeta Hundtez w Budyschinje, 25 l. — Reinhold Max, Ernsta Gustava Ludwiga, fabrikarja na Židowje, ž., 11 m. 7 dn. — 15. Anton Ignaz Opitz, hórnik w Biskopizach, 43 l. — Kreszenz Regerowa, dźěłacźelka w Nowej Ssmilnej, 52 l.

S druhich woßadow: Hana, Jana Tharana, kublerja w Janezach, dź., 29 l. 10 m. 15 dn. — Emma, Jurja Bartuscha, žiwnosćerja w Debischkowje, dź., 5 l, 10 m. 14 dn. — Bjedrich August Hausa, wumjenkat w Nowej Wßy p. Huski, 74 l. 7 m. 12 dn. — Lic. theol. Ernst Jan Jurij Jakub, farat em. w Njeßwaczźidle, 74 l. 18 dn. — Emilia Nowakez rodź. Noyez w Nowej Wßy p. Njeßwaczźidla, 53 l. 1 m. 10 dn. — Jan August Nowotny, schewski mischtr we Lomsku, 45 l. 5 m. 26 dn. — Hana Marja Běłez w Rodezach p. Pomorz, 72 l. 4 m. — Hana Schenkowa w Hucźinje, 95 l. 10 m. 7 dn.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

Sswjedźeń semrjetych smjeje rano 1/28 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, 1/29 hodźin farar Kschižan žerbske a w 10 hodź. němske prědowanje. Kollekta sa zyrkwine sastaranje evangelskich we wukraju.

Popołdnju w 3 hodźinach žerbski liturgiski nješchpor k dopomnjeczu na emrětych.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

Sswjedźeń semrjetych smjeje duchowny Bójz rano 1/28 hodźin němsku spowjedź, 1/29 hodźin němske a w 10 hodźinach žerbske prědowanje. Kollekta sa zyrkwinske sastaranje evangelskich we wukraju.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. smjeje kschesćź. tow. mužskeje młodźiny zwoju zhromadźiznu.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. zhromadźizna kschesćź. towarstwa žónskeje młodźiny.

Wisitne khartki cźischcźi spěschnje a tunjo **Ssmolerjez knihicźischczerstwo.**

Khěžorska khofejownja

Nowe wotewrjene! Kedźbu! Nowe wotewrjene!

Schtóž chze ßo woßobnje a ſa mało pjenjes woblekacź, tón ßwoju

draſtu a wobucźe

jenoż

w Budyſchinje w draſtowej pſchedawarni na ßukelnſkej haßy 30

kupuje. Tam dostanje **měßacźne wobleczenje, ſwjerſchniki** a **paletoty** hižo po 9½ mk., **nowe wobleczenja, ſwjerſchniki** a **paletoty**, derje ſeſchite, hižo po 11½ mk. **Pellerinty** a **jupy** po 5 mk., **jenotliwe kholowy** po 2 mk. :: :: :: :: :: ::

Kupowarjam ſe wßow ßo jěſba ſaruna. :: Kupowarjam ſe wßow ßo jěſba ſaruna.

Chenillowe rubiſchcźa a ſchawle

płaczišny hódno pſchedawa

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7.

Singerske ſchijaze maſchiny

ßo najlěpje pſchihodźa

do kóždeho hoſpodarſtwa a do kóždeje dźěłarńje.

Połožene płaczne wumĕnjenja.

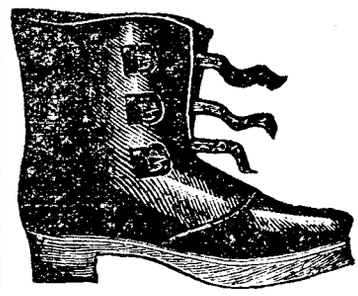
Illuſtrowane katalogi darmo a franko.

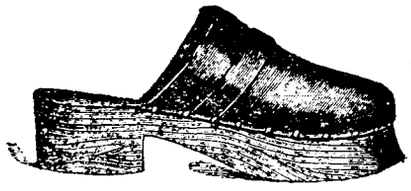
Njech ßo kupuje w naſchich khlamach abo wot jich agentow.

Singer Co.

akzijowa fabrika ſchijazych maſchinow,

filiala w Budyſchinje na bohatej haßy 14.

Schtóž chze ßebi **drjewjanzy,**

drjewjane a ſilzowe ſtupnje

a tež

kožane cźrije

tunjo nakupicź, njech ßo direktnje do

drjewjanzarńje Oty Hebera

na ßerbſkej haßy 9 wobroczi.

Drjewjanzy a drjewjane ſtupnje ßo ſaßo póduſchuja.

Sa brylow potrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pſchi khownym torhoſchcźu w Budyſchinje pod radnej khěžu

ßwoju w lěcźe 1856 ſałoženu dźěłarńju optiſkich tworow dobroczíwemu wobkedźbowanju porucźa. **Bryle a tłóčniki** ßo po lěkarſkim pſchedpißmje jenoż ßwědomicźe dawaju.

Barometry, thermometry, dalokowidy, lupy, ezitanſke ſchkleńzy, bryle a tłóčniki jenoż ſa wóčko ßo pſchihodźaze.

Rĕcźu ßerbſki.

Pſchi trjebanju proſchu ßo dobroczíwje na mnje wobroczicź.

Khorla Scholta, optikus.

200 zentnarjow

brěſowych prutow

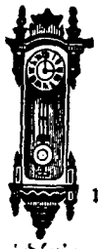
tež po mjeńſchich dźělbach **kupuje**

wokrjeßna dźěłacźerńja na Židowje.

Wumĕrjenſki bureau Khorle Hartliga,

wot ſtata pruhowaneho a pod pſchiſahu wſateho geometra

w Budyſchinje na horuczetſkej haßy 23, delka. Telefon 856.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. lawskej haßy 5.

Jencź pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukladne wokno, ſ płaczisnami wupołożene, wobhladacź.**

Kóslaze kóźki,

howjaſe koże, wowcże koże, ſajecże a kaniklaze koże,

kaž tež **wschě druhe druźiny kożow** kupuje po najwyschschich płaczisnach

Heinrich Lange

pschi zyrkwinym měſcze a pschi žitnych wikach 11, ſ napschecża „ſkoteje hwězdy“.

Serbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu měßaza wot ½11—12 hodźin.

Jenoź w ſali hoſcżenza „Münchner Hof“

w Budyschinje.

Wulke hromadne pschedawanje!

Hacź do ßoboty 29. novembra

pschedawam

waggon cźrijow.

Poručam, tak daloko hacź ſklad doßaha: **jěſdne ſchłórnje, pyſchne dołhe ſchłórnje, tſibertliki dołhe ſchłórnje, niſke ſchłórnje, filzowe ſchłórnje, filzowe ſpinate cźrije ſ kożowym wobßadźenjom** a bjes njeho, **cźrije ſ wjelbłudowych koßmow, domjaze cźrije, gumijowe cźrije, mužaze a žonjaze ſchłórnje** po 4.95, 5.95, 6.95, 7.95, 8.95 atd. **Wyßoke dźěcźaze cźrije** po 70 pj., 1 mk., 1.25, 1.50, 1.85, 2.—, 2.50, 3.—, 3.50 atd. **Žonjaze domjaze ſtupnje** po 1 mk. 30 pj., 1.50, 1.75, 1.90, 2.50, 2.75 atd. **Drjewjane cźrije** ſ dwěmaj ſpinomaj, por po 2.75, **drjewjanzy** po 25, 35, 50, 75 pj. a 1 mk. atd. **Gumijowe ſtupnje** ßa žónſke po 2 mk., 3.50, ßa mužſkich 3 mk. hacź 5 mk.

Hermann Schneider ſe Shorjelza.

Njedźeln ßo njepschedawa!

Paul Giebner

w Budyschinje na bohatej haßy 18, ſ nutskhodom na theaterſkej haßy,

winowa wulkowikowarńja

porucża ßwoje berje wothladane **wina.**

Pjecź wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k ſtrowoſcźi.

Wino k ßwjedźenjam atd.

Tym, kotſiž moju winowu pschedawarńju njeſnaja, k wjedźenju dawam, ſo ßo pola mje tuńſcho kupuje, hacź pschi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Moſele, dokelž wino po waggonach doſtawam a :: :: pucźowanſkich wudawkow nimam. :: ::

A. & W. Neuhahn

w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 4

poručujetaj w **bohatym wubjerku** po **najtuńſchich płaczisnach:**

papjerjane a pißanſke twory,
kožane twory,
fotografijowe albumy,
albumy ſa póſtſke kharty,
ſchulſke tornisty,
holcžaze mapy,
rukajzowe,
khornarjowe,
manſchetowe,
krawatowe a
ſchantkowe kaſchcžiki,
luxuſowe twory,
ſcžěnſke ſtajliwe a
ruczne ſchpihele,
klanki (póry),
wobleczene a njewobleczene,
klankaze wězy,
klankazu draſtu a ſchaty,
klankaze wosy,
klankaze ſtwy, kuchinje,
kuchinſki naporjad,
pjezaki,
zynowe wojaki,
jěſdne a kolebanſke konje,
koßmate a płyſchowe
ſwěrjata,
towarſtwowe a
ſaběranſke hry,
piſkadła ſa dźěcži,
latarńje magiki,
kinematografy,
želeſnizy,
parne maſchiny,
dźěłanſke modele,
wojerſke wuhotowanja,
klamarńje,
konjemzy,
twjerdźiſny,
twarjeńſke kaſchcžiki,
gratowe a kopjenarěſanſke kaſchcžiki,

luxuſowe a wſchědne meble, domjazu a kuchińſku nadobu, ſchkleńcžane, porzlinowe, kamjeninowe a aluminijowe twory, emaillowane a lakowane blachowe twory, deſlowane, rjeblowane a frachtowe wosy, Raetherowe trimmſke ſtoły, Raetherowe reformſke pschestajliwe ſtólcžki, dźěcźaze blidła, ſtólcžki atd.

S jeneho konkurſa ßym dźělbu

jěſdnych kołow a dźěle

Altbeckſkeho wudźělka ſ połnym rukowanjom nakupił. Pschedawam te kola něhdźe **25 hriwnow tuńſcho** hacź je porjadna płaczisna, a tak dołho hacź ſklad doßaha 1 dźělbu prědnich kołow prima jenoź 3 mk. 25 pj., pschi wotewſaczu 10 ſcht. po 3 mk.

J. Schibak, na Mužakowskej dróſy 4.

Wſchě na ſkładze ßo namakaze **kola** kaž **Brennabor, Allright, Opel, Janko** nětkole wjele tuńſcho.

Něhdźe **50 ſcht. mužazych a žonjazych kołow** po **6** mk. hacź **50** mk.

Njeſakomdźcże tule ſkładnoſcź!

Schülowe

ſaruczene bjesbarbne

ſupowe pſchidawki:

jejowe raczki,
jejowe krupiczki,
jejowe brazliki,
jejowe ßekliki,
jejowe ſornjatka,
jejowe czwaczki,
jejowe ſchlinczki.
jejowe rózki,
jejowe lopjenka,
jejowe ſwěrjatka,
jejowe nitki

ſtajnje cžerſtwe porucza

Khorla Preisser jun.

pſchi žitnych wikach.

Elektriſke lěkowanje

wubjerne pſche cžuwowu ßłaboſcž, drjenje a druhe khoroſcže.

1. ßedženje na pruhu darmo

pola

Mara Thomaſa

w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 1.

Dobry ßad

po najwyſchſchich płacžiſnach kupuje

Pawoł Roſtok

w Budyſchinje pſchi žitnych wikach 12.

Cžerpjach wot 3 lět na žołtu wumpjeru ſe žałoßnym

ßwjerbjenjom.

S pol kuſkom Zuckerowoho patent. lěkarſkeho mydła ßym cžwilu doſpołnje wobył. H. S., polizajſki ſeržant.

Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucžnjaza a miła) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Dla ſpuſcheženja ßwojeje

pſchedawarńje

mužazeje a hólcžazeje garderoby

dam wſchě wěžy, ſo bych je ſkerje lěpje wotbył, na

doſpołne wupſchedawanje.

Woßebne mužaze wobleženja, paletoty, jupy, ſymſke ſwjerſchniki, peleriny, ſpanſke ßuknje, fantaſiſke lazy

a wſchelake druhe.

Dźěcžaze wobleženja hižo po 15 mk., paletoty hižo po 12 mk.

Woßebne konfirmandſke wobleženja,

cžorne a módre.

Wulku dźělbu hólcžazych wobleženjow, paletotow, mantlow atd.

S dobom wulki dźěl ßwojeho bohateho ſkłada tłaninow
∴ ſ 15—25% poniženja do wupſchedawanja dam. ∴

Krawſtwo po měrje po njepſcheměnjenym

∴ waſchnju dale powjedu. ∴

Eduard Fritzſche

pſchi lawſkich hrjebjach (w ßerbſkim domje).

Schpatnje roſcžaze dźěcži

kraßnje pſchibywaju, hdyž ßo jim dawa

aromathiſki

jatrotukowy emulſion

ſe ſnamku hrodowſkeje haptyki.

Dźěcži jón rad bjeru a derje ſnjeßu.

Woprawdźity dóſtacž

w hrodowſkej haptyzy

w Budyſchinje.

Franz Marſchner

cžaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczažow**

k dobrocžiwemu wobkedźbowanju porucza.

Helmowa cžrijowa pſchedawarńja a póduſchowarńja

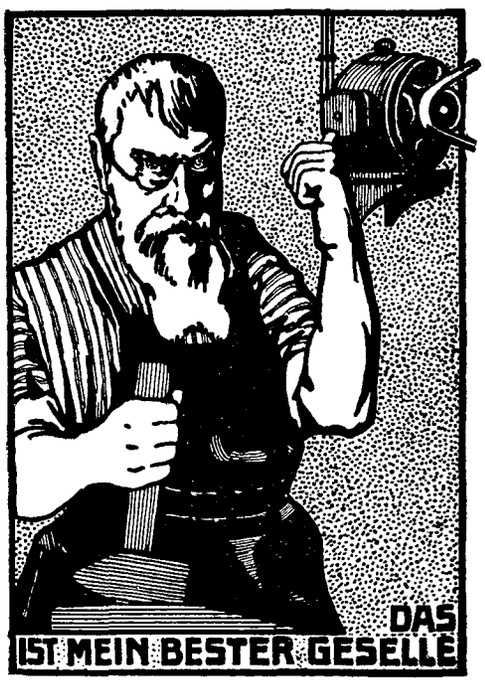
je nětko

pſchi hłownym torhoſchczu 5,

prjedy na kamjentnej haßy 17 w Budyſchinje.

Th. A. Wällnitz naslědnik

měješczel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukelnskej haßy 9,
meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych
wobydlenskich wuhotowanjow
kaž tež
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow
po wschěch placzišnach.
Poručzam jako pschihódne a praktiske dary
debjaze meble
wscheje družiny, kaž tež
teppichi, blidowe pschikrywy,
paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.

Czistowolmjane
konjaze pschikrywy
(deki)
s rukowanjom czisteje naturskeje wołmy
se ßylnym płatom podschite a pscheschite, 140×180 cm wulke
mk. 6.50.
Sa snamjo ua pschikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.
Pschikrywy na pruhu darmo.
Carl Winter, fabrika pschikrywow **w Magdeburgu.**
Sastupjeŕ C. Winter w Budyschinje na khěžorskej drósy 8.

Lehmannez konditornja
w Budyschinje na ßerbskej haßy 8
telefon czo. 8.
Woßebitosczi: torty
s kóždym žadanym napißmom jako dar k kóždej
∴ składnosczi po wschěch placzišnach. ∴
Roseßłanje po póscze.
Baby. Khofejowe pjeczwo.
Wěnzojte tykanzy. Ssadowe torty.
Pjeczwo se schwikaneje ßmjetany.
Schtomojte tykanzy.
Taflojta schokolada. ff. konfekt.
Najpschijomnischa khofejownja
w snutskownym měsczu.

Wschu
domjazu a
kuchińsku
nadobu,
lampy, latarńje, blachowe a
lakěrowane twory, emaillowane
ßudobje, sazynowane bowy a
wanje, praktiske kwaßne dary
kupujesze derje a tunjo pola
Moritza Scholty
pschi ßerbskich hrjebjach 10.

Pjenježnikam
ßo k darmotnemu saměsczenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucza
Albert Mužik,
na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodže, w hosczenzu k „jandželu“.
Hypotheki a wobßedženstwo leżomnosczow.
Sakožene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Tunje czaßniki
porucza
R. Mersiovsky na žitnej haßy.

Shorjelska pschedawarnja

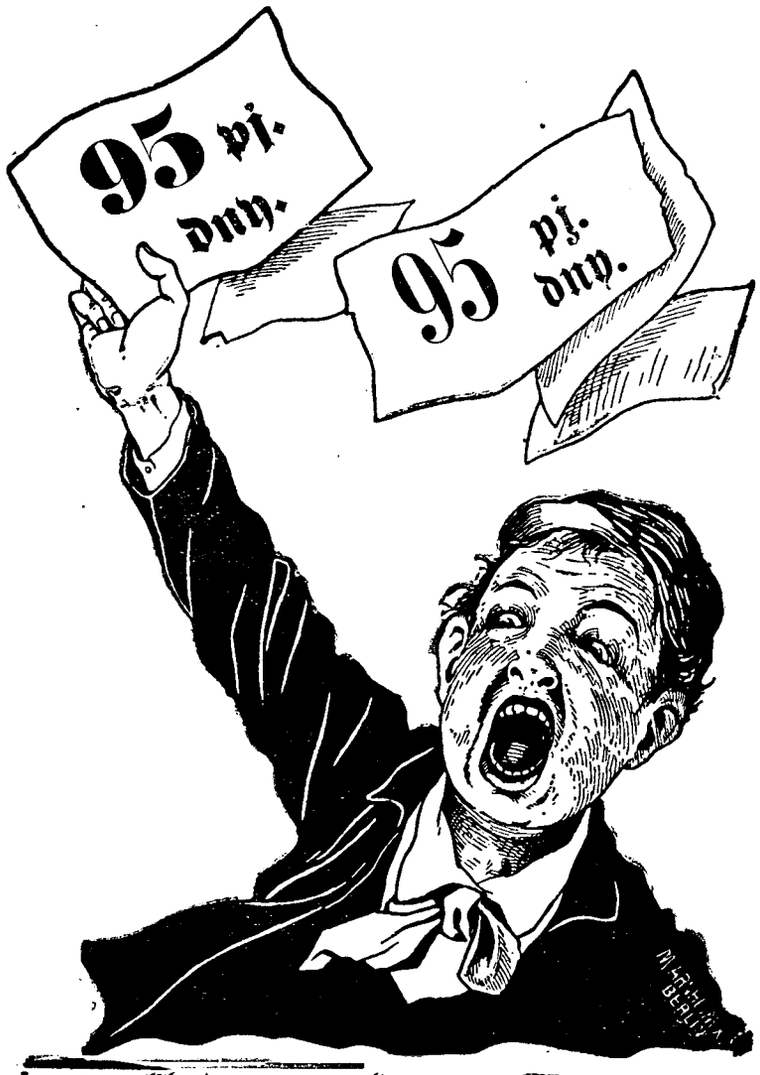
** w Budyschinje na bohatej haßy. **

Schaafowe 95 pj. dny

budża tón króćż saßo

podawk mózneho wosnama

ſa kupowazych wobydlerjow w Budyschinje a najdalscheje wokolnoſcże.

Pschedawanje ßo ßobotu 15. novembra we 8 hodźinach rano ſapocznje.

Wjetschi dźěl poſkiczenych wězow ßo hižo nětkole ſa pschedstejazy hodowny ßwjedżeń pschihodza.

Wobhladajcże ßebi moje wukładne wokna.

Běle ſonjaze koſchle ſ dżerżazeje tkaniny, ſ naramkami a prědku wuſchiwane, fantaſija . . . . **95** pj.

Zonjaze nózne jeczki, kroiſé barchent **95** pj.

Ženjaze kholowy ſ bohatym wuſchiwanjom **95** pj.

Ssuknje pschiſtojnoſcże kroiſé barchent, běle ſ languettu **95** pj.

Spódnje taille ſ bohatym wuſchiwanjom wſchelake muſtry **95** pj.

Ženjaze reformſke kholowy ſe ßeklemi wudebjene we wſchěch barbach **95** pj.

Lodowolmjane ſhale ſ bolharſkej kromu a **wolmjane ſhale** **95** pj.

Zidżane ſhale, modne krjepjene, we wſchěch barbach **95** pj.

Bluſowe ſchórzuchi kraßne nowoſcże, barbu njepuſchczate **95** pj.

Reformſke ſchórzuchi nowe ßmuhi, woßebje wulke **95** pj.

Módroczíſchczowe ſchórzuchi **95** pj.
na dwěmaj bokomaj poczíſchczane, ſ bohatym volantom.

Hoſpodarſke ſchórzuchi wulke a ſchěroke, barbu njepuſchczate **95** pj.

Schórzuſchki, pißane ſatinowe bluſoweje formy **95** pj.

Hólczaze ſchórzuchi ſ ſchudom, trompetu atd. 45—65 cm wulke **95** pj.

Holczaze wißaze ſchórzuchi 50—100 wulke, 1 dźěl, 2 ſt. 45 cm a 1 dźěl ſe ſchěrokim volantom a bohatym wudebjenjom **95** pj.

Zonjaze barchentowe koſchle, rjane muſtry **95** pj.

Barchentowe wobleczenja ſa dźěczi. **95** pj.
2 ſchtrykowanej wobleczeni

Piſßane ſonjaze kholowy ſ rjanej languettu czopka twora **95** pj.

Dźěczaze khapy wſchelakich barbow, ſe ßomota, plyſcha atd. **95** pj.

2 poraj
dźěczazych ſchtrympow wolma platěr., bawlmjane piſßane koleſkate **95** pj.

Pjeſczowe boy, muffy **95** pj.

Jeczki ſ jehnjazeje koże běle a czerwjene **95** pj.

Normalne koſchle ſ wolmu měſchana družina **95** pj.

Mužaze kholowy podſchite a ſchtrykowane **95** pj

4 pory
mužazych ſokow wolma platěr. **95** pj.

3 pory
mužazych ſokow tołſte ſchtrykowane **95** pj.

2 poraj
mužazych ſokow extra prima **95** pj.

1 blidowy pſchikryw (deka)
1 wumělſki pſchikryw **95** pj.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawětki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 48. **Sobotu 29. novembra 1913.** **Lětnik 72.**

Sakski ßejm

dowuradźowasche sańdźenu póndźelu sakonjowy naczisk, po kotrymž ßmědźa tež statnje pruhowani subjazy lěkarjo jako lěkarśzy wězywustojni sfutkowacź. Wutoru žaneho poßedźenja njebě; pschetož wschě strony ßo sa pschedłoženje statneho hospodarskeho porjada (etata) pschihotowachu. Tónle porjad je sestajenje dokhodow a wudawkow sa wschě statne potrjebnosćze a wudawki. Ssrjedu ßo wón pschedkoži. Zyke knježerstwo bě w ßejmje pschitomne, wschitzy ministerjo se ßwojimi komißarami a tajnymi radźićelemi. Sawodnu rěcź měješche finanzny minister. W njej wusběhowasche hłowne liczby statneho hospodarstwa. Lěcźe 1910/11 běschtej sa sakske hospodarstwo tucznej lěcźe. Pschemyßko a wikowanje fschćěješchtej. Teho dla pschekrocźichu statne dokhody wudawki wo 59 milijonow hriwnow. Psched 4 lětami wucźinješche sbytk jenož 28 milijonow. Najwjetschi wužitk pschinjeßechu tón ras želesnizy se 34 milijonow sbytka. Teho runja wunjeßechu statne dawki a statne lěßy wjetsche sbytki. Tymle sbytkam stejachu napschecźo wurjadne statne wudawki, woßebje sa potrjebnosćze želesnizow a sa pokupowanje podseńskich wuhlowych skkadow. Tele wudawki běchu lětża tak wulke, so njebě w sańdźenymaj lětomaj mózno, dołh wotpłaczicź. Dołh drje je ßo po postajenym planu wo 20 milijonow hriwnow ponizik, sa to pak je ßebi stat na dołżne knihi 26 milijonow s nowa poczik. Tak je ßo nasch statny dołh wo 5 milijonow hriwnow po prawom powyschik. W nowym etacźe ßu wschelake wudawki, kotrež mózemy na wßach s džakom witacź. Tak ßo pschinoschk sa pucźeporjedźenje naschich gmejnow wot 800 000 hr. na 900 000 hr., sa ßněhßypanje wo 20 000 hr., sa potrjebne schulske gmejny wo 304 000 hr. powyschi. Po ministrje rěcźachu wschě strony k temu ßamemu pschedmjetej. Kóžda strona ßwojich rěcźnikow doprědka postaji. Pschi wschěch tychle rěcźach, kiž 3 dny pospochi, ßrjedu, schtwórtk a pjatk, bjes pschestacźa 8 hodźin hokho trajachu, rospominasche ßo cźasto wo wschěm mózným, jenož niz wo tym, schtož etat ßam nastupa. Cźasto ßebi wschelake strony, pak jena druhej, pak knježerstwu khětro do ßwědomnja rěcźachu. Pschi tym widomnje spósnawasch, kak ßo pschi wschěch rospominanjach na bliske wólby dźiwa. Kóžda strona chze ßo wolerstwu w najrjeńschim ßwětle jewicź. We wotmołwach napadny krutosću, s kotrejž knježerstwo poroki sozialdemokratije wotpokasacź pytasche. Pschi rospominanjach se strony liberalnych a sozialdemokratow pschekhadźowasche widomnje pospyt, nasche knježerstwo pschezo a pschezo do nowych wudawkaw sehnacź, pschi czimž dyrbjak ßo nasch statny dołh powyschecź. Knježerstwo a konservatiwni tymle žadanjam wótrje napscheczo stupachu. Hakle pjatk wječor ßo jednanja skónczichu.

Ssym s podpjeru konservatiwneje frakzije scźěhowazy namjet sapodak:

Ssejm chzył wobsamknycź:

Kralowske knježerstwo namołwjecź:

a. we wschěch dźělach sakonjedawarstwa, sarjadnistwa a hospodarskeje politiki dźiwacź na woßebitosćze pschinarodźeneje pschiwißnosćze burskeho wobydlerstwa k domowinskej semi a tele woßebitosćze spěchowacź;

b. na to ßame waschnje njetrěbnemu saniczenju mjeńschich a ßrěnich burskich statkow sadźěwacź, sa to pak seßylnjenje a rosmnoženje rasnje podpjeracź;

c. prěnju komoru namołwjecź, k temule wobsamknjenju pschistupicź.

E. B.

Němski khěžorstwowy ßejm

je ßo wutoru k nowej dźěławosći shromadźił. Jeho prěnje wuradźenje wo petiziji swjaska ßrjedźneho stawa w Hessensko-Nassauskej wo naprawy psche wupschestrjenju tworowych pschedawarnjow, konsumskich towarstwow atd. jednasche. K temu pschisamknu ßo dalscha petizija wo nakładowanju dawkow na konsumske towarstwa a wo sakas sa sastojnikow a wucźerjow, konsumskim towarstwam jako ßobustawy pschißłuschecź.

Pschi debacźe sozialdemokrataj Brühne a Sachse pschecźiwo petizijomaj rěcźeschtaj. Tež kschesćźijanske dźěłacźerske swjaski ßu sa konsumske towarstwa. Nationalliberalnaj Schulenburg a Meyer na schkódnosćź tworowych pschedawarnjow pokasowaschtaj, kotrež ßrěni staw sacźischcźeja. Pschi wschej pschecźelnosći k dźěłacźerjam dyrbi ßo ßrěni staw schkitacź. Sakoński sakas sa wucźerjow a sostojnikow, so njeßměli konsumskim towarstwam pschißłuschecź, by sapschimnjenje do stacźanskich prawow było. W tym ßamym smyßle ßo antisemit Werner wupraji. Sswobodnomyßlny Gunzer namjetowasche, so by ßo psches petizije k dnjownemu porjadej pscheschło.

Sozialdemokrat Feuerstein naspomni, so ßo wo doht konsumskich towarstwow wjazy dyžli 200 milijonow ßwójbow sajimuje. Sabycź ßo njeßmě, so je w tu khwilu wjazy dyžli pok miljona dźěło njemějazych dźěłacźerjow k konsumskim towarstwam pschisamknjenych a so maja wot nich wužitk. Sozialdemokrat Peus měnjesche, so ßo, hdyž ßo roswicźe konsumskich towarstwow sadźeržecź pyta, wulkokapitalistiske wuwicźe spěchuje. Se schkodu njeby było, hdy bychu ßo małe wotwißne a njestrowe existenzy tak mjenowaneho ßrěnjeho stawa s zyła shubiłe.

Ssamostatni rjemjeßlnizy ßu nětko s huby jeneho sozialdemokratiskeho wjednika ßkyscheli, schto maju wot sozialdemokratow wocźakacź. Po namjecźe komißije ßo petiziji pscheczźiwo hłoßam sozialdemokratow a s dźěła ßwobodomyßlnych knježerstwu jako material pschipokasaschtej.

Petizija sakitanskeho swjaska pscheczźiwo wukasej sa pjekarnje proßy wo mile nałożenje wukasa. Petizija nochze wukas sa pjekarnje wotstronicź, wona ßo jenož pscheczźiwo krutosćam wobrocźa, kotrež je wukas sa ßobu měł a kotrež njeißu wotmyßlene. Sozialdemokratojo namjetowachu, tež tule petiziju wotpokasacź, wschě druhe strony pak ju knježerstwu k rospominanju pschipokasachu.

Nowy sakoń pscheczźiwo spionaži je w khěžorstwowym ßejmje wjele pscheczźiwnistwa nadeschoł. Po nim dyrbjało ßo nowinam, kotrež wo potajnosćzach němskeho wójska pißaja, cźežke khostanje nakładowacź. Zentrumski sapółkanz Gröber ßo wójnskeho ministra s Falkenhayna a statneju sekretarow s Lisca a Tirpitza praschesche, schto je poprawom wojerske potajnstwo. Zadyn s nich to njeje w ßwojej rěcźi, s kotrejž ßo na nusnosćź noweho sakonja pokasowasche, prajił. Kak daloko smyßł spionaže dźe? Do wócźkow tuteho sakonja móże kóždy njewinowaty cźłowjek padnycź. Hdy by jedyn khěžorstwowy sapółkanz ßwojim wuswolerjam rosprawu podał a zyle bjes wotpohlada něschto naspomnił, schtož dyrbjało potajne wostacź, bychu po tutym sakonju tež jemu prozeß cźinili. Dyrbi ßnadź ßo nowinam jich cźežke dźěło poczeźicź? Zusy offizěrojo, kotrymž dadźa ßo pschi manevrach wobdźělicź, maja tola tež wocźi wocźinjenej. Se wschěm prawom nowiny pscheczźiwo tutym postajenjam protestuja.

Sozialdemokrat Stadthagen praji, so ßo nowiny s nowym sakonjom pod wojerśku komandanturu staja; wone dyrbja jenož to pißacź, schtož chze wójskowe sarjadnistwo. Masane, sazpicźa hódne rjemjeßło spionaže je s knježazym wojerskim systemom njerosdźělnje

swjasane. Rosumej je pschecžiwne, sakoń pschecžiwo spionaži dźěłacž a ſ dobom pjenjesy žadacž, so mohło žo pola žužoda spioněrowacž. Cžeho dla žo njenamjetuje, so by žo spionaža we wschěch statach sakasaka? Wojerſtwo sjawnoscž hidži. Jedna žo tu wo sakoń pschecžiwo nowinam.

Sakonjowy nacžiſk žo komiſžiji k wuradženju pschipokasa.

Sakonjowy nacžiſk wo pscheměnjenju płacženjoweho porjada ſa žwědkow a wězywuſtojnych je pola wschěch stronow w khěžorſtwowym žejmje pschihłoßowanje namakał. Najwyschscha žadža dnjowych pjenjes ſa swonkownych žwědkow a wězywuſtojnych žo wot 5 na $7\frac{1}{2}$ hriwny a ſa pschenozowanje wot 3 na $4\frac{1}{2}$ hriwny powyschi. Normalne sapłacženje wězywuſtojnych nima na hodžinu 2 ale 3 hriwny wucžinicž, a žo pschi woßebje wobcžežnych padach hacž do 6 hriwnow wobměri. Pschede wschěm móža žo žwědkam a wězywuſtojnym pschichodnje tež nuſne pjenježne wudawki, woßebje ſa saſtupjenje w powołanju sarunacž.

Sakoń wo wobmjeſowanju wokołonoſcherſtwa,

kotryž je žo schtwórtk prěni krócž w khěžorſtwowym žejmje wuradžił, wokołonoſcherjam wikowanje ſe skotymi a žlěbornymi tworami, žyrym jantarom, sacžnymi cžaßnikami, saſtawazymi wobßwědcženjemi, lěkarſtwom, warjenjowym a kwětkowym žymjenjom sakasuje. Sa wotměwanje pucžowanſkeho ſkłada dyrbi wyſchnoſcžina dowolnoſcž nuſna bycž. Wobydlerſtwo dyrbi žo pſched jebawymi wokołonoſcherjemi ſchkitacž. Sozialdemokratojo a žwobodomyßlni njemějachu ſamjeſowanje wokołonoſcherſtwa ſa trěbne, wſchě druhe strony pak jemu pschihłoßowachu.

Wuſtupowanſke hibanje ſ zyrkwje.

Sozialdemokratojo, kotrymž bě polizija sakasaka, pokutny džeń ſhromadžiſnju dla wuſtupjenja ſ krajneje zyrkwje wotměcž, žu tele ſhromadžiſny na bliſžschi džeń powołali. Wſchě džewjecž ſhromadžiſnow bě pschepjelnjenych, ſ dźěła tak žylnje, so dyrbjesche polizija pschikhad k nim ſawrjecž. Bohužel žu sozialdemokratojo wuſpěch měli. 4209 woßobow je tutón džeń pschipowjedźiło, so žu ſ krajneje zyrkwje wuſtupiłe. W ſhromadžiſnach njewuprajny zychnowanje knježesche. Duchownych tam na najhrubniſche waſchnja hanjachu a wußměchowachu. Na jeneho duchowneho, kotryž na rěčniſku tribünu ſtupi, wołachu: „Tajki maſch napohlad, ſtara popjaza hłowa!“ a druhdže běchu žłowa, duchownym płacžaze, žłyſchecž: „Sakleczi žlepy, žwinjazy měſchniży.“ Na jeneho muža, kotryž hanjerjam měr pſchikaſa, kſchičachu: „Won ſ popjazym bjeswocžom!“ Farar Großlichterfeldſkeje woßady, kotryž chžyſche ſ wulkej khutnoſcžu ludej rosjaßnicž, kak jón bjeßžwědomiczi ſchcžuwarjo ſawjeduja, dyrbjeſche pod wußměchowanjom a wohanjenjom woteńcž a potom jena žona pſchińdže, kotruž duchownym, bliſko pſchi rěčniſkim pulcže ſtejazym, pſchiwoła: „Do 10 009 cžertow móžu na tutym žwěcže wěricž, ale niž do waſcheho Boha, knjes duchowny!“ A rejizy jej lud pſchihłoßowaſche. S tajkeho luda wulku hromada wuſtupjazych wobſtejeſche.

Zabernſka naležnoſcž.

je žo pſched khěžorſtwowy žejm pſchinjeßka. Elſaſzy ſapóßkanzy žu žo jeje dla na knježerſtwo ſ praſchenjom wobrocžili. Leutnant Zabernſkeho pěſcheho regimenta knjes ſ Forſtner bě elſaſkich wojakow wackeſow (rjelpußow) mjenował a bě jim pſchikaſał, ſo dyrbjachu žami žebi tak rěkacž. Zabernſke wybydlerſtwo bě žo ſ leutnantowym ſadžerženjom roshoriło a bě žo pſched leutnantowe wobydlenje sběžałe, hdžež ſtſchiwdžerja elſaſkich wojakow hódnje wucžeſcžichu. Sańdženu wutoru je komandowazy general 15. armeekorpſa ſ Deimling naležnoſcž leutnanta ſ Forſtnera w Zabernje pſchepytał. Wón je leutnanta wótrje nažwarił a ſakaſał, žłowo „wackes“ napſcheczo wojakam trjebacž. Wojakam je žo pſchikaſało, ſo dyrbja wo tym, ſchtož žo w žłužbje ſtawa, w ſjawnoſcži mjelczicž a žo pſchi woſjewjenjach w žłužbje kruteje wěrnoſcže džeržecž.

Sozialne njeměry w Jendželſkej.

Bjes něłajkehož cžornowidženja dyrbi žo ſpósnacž, ſo pſches Jendželsku nětkole revoluzionarne hibanje dže. Na wſchěch stronach žu njeſpokojnoſcž, drožděnje a ſpjecžowanje mjes dźěłacžerſkimi hromadami widžecž. Wot tſjoch měžazow zyła Jendželska pod ſtrajkami cžerpi, a tele wobſtejnoſcže njebudža žo dołho ſnjeſcž móz. Kapitaliſtojo, pſchemyßlniży a pſchekupzy praja, ſo njemóža ſtajnje roſcžaze žadanja dźěłacžerjow dopjelnicž a žo tehorunja w ſwjaſkach organiſuja, kotrež bórſy dźěłacž ſapocžnu. Bórſy dźěłacžerſke ſwjaſki do ſwjaſkow kapitaliſtow a pſchemyßlnikow ſraža.

Mjes tym je hiſchcže ſnutskowne wojowanje w dźěłacžerſkich ſwjaſkach widžecž. Jich wjedniży njemóža huſto wjetſchinu organiſowanych w poßłuſchnoſcži džeržecž, ſkoro wſchudže žu jenotliwe dźěle w ſwadže ſ wodžazymi wubjerkami. Wjedniży dźěłacžerjow, kotſiž žu k mozy pſchiſchli a w organiſaziji płacžene ſaſtojńſtwo ſaſtawaju, chžedža měr a pytaju hibanje po žwojej woli wodžicž. Napſcheczo temu wjedniży, kotſiž chžedža hakle k mozy dońcž, nadpady na žwojich ſbožowniſchich towarſchow cžinja a žo prózuja, hromadu dźěłacžerjow naſchkaracž.

W nowſchim cžaßu je wjedniſtwo revoluzionarneho hibanja nawjedował Dublinſkich ſtrajkowarjow, James Larken, pſchewſał, kotrehož běchu dla ſchcžuwanja k revoluziji a dla ſkſchiwdženja krala k jaſtwu na pok lěta ſaßudźili, tola politiſkich pſchicžinow dla wobhnadźili. Wón je žo ſ Irſkeje do Jendželſkeje podał, hdžež w dźěłacžerſkich ſhromadžiſnach ſ ſkomjenjazymi rěcžemi powſchitkowny ſtrajk k lěpſchemu Dublinſkich towarſchow ſbudžicž pytaſche.

Pſchipósnacž žo dyrbi, ſo je Larkin ſympatiſka woßoba. Wón je ſ najnižſchich worſchtow luda wuſchoł a ludowu jendželsku rěcž rěcži. Jako wulzy džiwadłowi hrajerjo ma wón žam po ſdacžu wſcho ſa wěrnoſcž, ſchtož rěcži. Hdyž wo cžerpjenju niſkeho luda powjeda, ſprawne žylſy pſchelíwa, hika, ſabywa, ſo je pſched tyßaz ludžimi, žam nad žobu a nad žwojimi njepſcheczelemi płacže. Wſchě tele ſacžucža žo na poßłucharjow pſchenoſcheja, kotrehož wjetſchina je ſ nim kaž ſajata a w nim noweho profeta widži. Dodacž žo dyrbi, ſo Larkin ſtrowy ſmyßl pokaſuje, žo ſa ſprawne myßle hori a pſchecžiwo najwjetſchim ſchiwdam wojuje. Jeho wliw žo hižo po zyłej Jendželſkej ſacžuwa, a agitazija ſa powſchitkowny ſtrajk w móſſkich pſchiſtawach a na želeſnizach pſchibywa. Larkin žebi pſchede wſchěm wot ſwjaſka transportſkich džěłacžerjow žada, ſo bychu ſtrajkowacž ſapocželi a tak hłodu mrějazym ſtrajkowazym w Dublinje pomhali. Wjedniży džěłacžerſkich ſwjaſkow žu pſchecžiwo ſtrajkej, tola njeje wěſte, hacž ſamoža hibanje ſa njón potłocžicž.

Larkin prawo džěłacžerjow na pſchiſtojne ſežiwjenje w ſtrowych wobydlenjach pſchipowjeduje, žoni wo tajkim porjedže cžłowjeſtwa, w kotrymž by kóždy měſtno po žwojej ſaßłužbje doſtał, ſo pak by nichtó hłodu njemrěł.

Wotkrycže wo něhduſchim balkanſkim ſwjaſku.

Franzowſke nowiny „Matin“ žu wopſchijecže něhduſcheho balkanſkeho ſwjaſka, kotryž je žo ſ druhej balkanſkej wójnu ſnicził, na ſjawne dał. Hacž runje žu ſwjaſkowe wucžinjenja dawno ſnate, wone tola wulke ſajimanje ſbudžuja. Po nich dyrbjeſche Sserbija Bołharſkej 100 000 muži na pomoz póßłacž, hdy by Rumunſko Bołharſkej wójnu pſchipowjedźiła. Sa to bě žo Bołharſka ſwjaſaka, Sserbiju ſ 200 000 mužimi we wójnje pſchecziwo Awſtriſkaj podpjeracž, jeli ſo by Awſtriſka Sserbiju nadpadła, abo jeli ſo by awſtriſke wójſko Nowobaſarſki ſandžak wobßadźiło a jeli ſo by Nowobaſarſkeho ſandžaka dla k awſtriſko-žerbſkej wójnje doſchło. Sserbſko-bołharſki ſwjaſk bě žo 29. februara 1912 ſ wotpohladom wobſamknył, ſo byſchtaj wobaj krajej hromadže ſ Grichiſkej, kotraž poſdźiſcho ſwjaſkej pſchiſtupi, ſ Turkowſkej wójnu wjedkej. Ruſkej, Jendželſkej a Franzowſkej žu žo wotpiży ſwjaſkowych wucžinjenjow pſchepodałe. Ruſki zar dyrbjeſche, hdy by mjes ſwjaſkarjemi ſwada wudyrika, mjes nimi ſe žrědnikom bycž a jeho roſßudženju dyrbjachu žo woni podcžißnycž. Kaž pak je ſnate, njeje bołharſki kral, hdyž bě žo wjecžorneje Mazedonſkeje dla ſe Sserbiju ſwadźił, zarowy wußud pſchipósnacž chžył a je bjes pſchipowjedženja wójnu žerbſke wójſko nadpadnył. Kaž je žo bołharſki póßłanz Naczewicž we Winje khwalił, njeby tež Bołharſka Sserbiji ſ 200 000 wojakami k pomozy była, hdy by žo Sserbija do wójnu ſ Awſtriſkej ſaſchmataka. Kral Ferdinand njeby žo tuteho wucžinjenja džeržał, dokelž potajnje na boku Awſtriſkeje ſtejeſche.

Sserbija žo ſakituje.

Bołharſke nowiny njepſcheſtawaju žo na to wobcžežowacž, ſo žerbſke knježerſtwo bołharſku zyrkej a rěcž w dobytej Mazedonſkej potłocžuje. W awſtriſkim žejmje bě tež cžeſti ſapóßłanz dr. Kramař na to ſpomnił. Sserbſke knježerſtwowe nowiny „Ssamowuprawa“ na tónle porok wotmolwichu, ſo je bołharſka a žerbſka prawoßławna zyrkej jena a taßama zyrkej. Dale njetrjebaju bołharſke ſchule

w Mazedonskej dale wobstejecź, dokelž maja mazedonszy Sskowjenjo narěcź, kotraž je žerbskej rěcži wjele bliżscha dyžli bołharskej. Bołharszy duchowni a wucžerjo chzychu też hischcże nětkole w tym dźělu Mazedonskeje, kotryž žu Sserbjo dobyli, wobydleŕstwo sa Bołharsku dobycź a sběžki naschkaracź. Sserbske knjeżerstwo njemóżesche wěso to pschipuschczicź.

Dwazeczi nowych žerbskich regimentow.

Wójnske ministerstwo je sapoczało w Nowej Sserbiji 20 nowych regimentow tworicź, kotrymž žu žo mjena krajinow dale, w kotrychž žo rekrutěruja. W bližschim czażu chze knjeżerstwo w dobytym kraju żelesnizy twaricź, a to jenu do Bitolije a druhu do Antiwaria pschi adriatiskim morju. W Ssolunje (Saloniki) žo wožebity žerbski pschistaw sa wuwos a dowos pschiprawicź. Sserbski minister Jankowicź teho dla nětkole w Ssolunje pschebywa a wobstejnoscże tamnischeho pschistawa studuje. Grichiska a Sserbija dyrbitej žo wsajomnje w žwojich hospodarskich interežach podpjeracź.

Bołharski kral Ferdinand njewotstupi.

Jene Winske nowiny žu rosprawu wo rosrěczenju wosjewike, kotrež je dopisowaŕ nowin „New-York Herald“ wutoru s bołharskim kralom měŕ. Kral praji, so žu sa jeho nimale tsizeczilětne knjeżerstwo druhdy czaży byke, hdyž je žebi pomyślił, wulku czežu knjeżerstwa wotedacź, tola nětkole, hdyž jeho kraj bóle dyžli hdy prjedy trjeba, wón na to njemyšli. Błudna powjesćź wo jeho wotrjeknjenjn tróna njeje se Sofije pschischła, ale je žo swonka Bołharskeje wumyślika; runje tak kral praji, so je powjesćź zyle wumyślena (?), po kotrejž je wón s awstriskim ministrom swonkownych naležnoscżow, hrabju Berchtholdom rosrěczenje měŕ.

Sswój pschichod po sdaczu nětkole bołharski kral jeniczży na pomoz Awstriskeje staja. Schtwórtk je wón khěžora Franza Josefa w Schönbrunnje pola Wina wopytał. K temu bě žo uniformn žwojeho awstriskeho husarskeho regimenta woblekł. Wopyt 40 mjeńschinow trajesche; potom žo monarchaj wutrobnje roszohnowaschtaj.

Porażenje mexikanskeho knjeżerstwoweho wójska pola Juareza.

General mexikanskich sběžkarjow, Ville bě psched dwěmaj njedželomaj město Juarez dobył. Tole stejischczo pak wón sa doscź žylne njemějesche a tehodla nochzesche tam wostacź. Knjeŕstwowe wójsko je drje pytko, so chze žo wón wróczicź; pschetoż general Ville njedželu do 10 000 muži knjeżerstwoweho wójska srasy, kotrež s Chihuahua czehnjesche. Knjeżerstwowe wójsko mějesche 40 kanonow, Villa pak jenoż 15. Bitwa bě nimo měry njembra. Knjeżerstwowe wójsko žo žyle sbi. Wono je pjecza 500 morwych, 800 sranjenych a 250 jatych shubiło a w wulkim njeporadże pod generalomaj Salazarom a Orozcom zosa.

Rosprawa generala Ville wo bitwje praji, so je wón knjeżerstwowe wójsko žyle sbił a žo tsjoch wojerskich żelesniskich czahow se wschej artilleriju a muniziju knjeżerstwoweho wójska smozował. Dobycże města Chihahua njebudże nětko sběžkarjam wjazy wobczežnoscżow czinicź. S porażenjom knjeżerstwoweho wójska pola Inareza je žo móz presidenta Huerty w połnóznym Mexiku slemiło.

Běda dobyczerjej!

(Skónczenje.)

Horde nadute Alpy žo na njeho tak roshněwachu, so žo s mjersanjom tschażechu; swažliwy khrobolak bě je hižo pscheleczał a khwata, so by bórsy hacź na kónz žwojeho straschneho pucžowanja doleczał. Ani wótre wjerschki, ani kurjawy, ani žněhowe mjeczele, ani wichor ani mjersnjenje a syma njebě jeho mohło wotdżerżecź, so njeby dale leczał; wschitko je wón pschewinył a nětkole leczi dale a bórsy budże na lawrjenzowym wěnzu žlawneho dobycża móz wotpoczowacź! Wón, tale hubjena seńska waczka, tole hinite stworjenczko, wón je mohł dobyczerszy wuńcź s wojowanja, kotrež bě žebi swěrił se skalisnami, kiž k njebju žahaja, s prastarymi wjerschkami wobstacź?! Ow hrósba, ow hańba a běda!

„Njedajmy žo pschewinycź!“ stary hoborski lodowz Monte Leone rejesche.

„Nihdy na nihdy njedajmy žo pschewinycź!“ jemu wschitke hórske khribjety a skalisny, kiž kołwokoło stejachu, jenohłóžnje pschiwołachu.

„Njedajmy žo nihdy pschewinycź!“ hrósbne a straschne sczěny Gondoskeje doliny wospjetowachu.

A tuto wołanje tak móznje rżesche, so worzlowemu lětadku kschidła tschepotachu, a so žo khrobkemu lětarjej wutroba saracżowasche.

Rżenje pak dale swucżesche, kaž zyle rosnjembrjene, a bě žlyschecź, kak žo roskasowasche:

„Kurjawa, pschikryj jemu wocži; žněhowy mjeczelo, saržypaj jeho, kałaj do njeho, bjeŕ jemu dych, mikotaj psched jeho wocżomaj, žlep jeho, saczěŕ jeho do njembrjenja, wsmi jemu rosom a myžle! Wichorje, wuj, schwikaj a schuń do njeho, wjercź žo, sawjercź jeho do koła, wjerhaj jeho wo skały, cźěŕ, hoń a rosmjecź jeho!“

A s nowa nastaji žo a khwatasche kurjawa a wobja lětarja a wocži jemu sawodże. A saržo roslětuje, kała, mikota a saržlepja jeho žněhowy mjeczel. A zyle rosnjembrjeny sakhadża wichor, wobwjertuje jeho a wjerha s nim. A skalisny rża a wrjeskaja, a delka we hłubokim dole rěka pěnjo schumi.

Lětarjej žo myžle mylicź poczinaju, jemu žo pschitomnoscź ducha shubiwa. Ruka drje wjeżko hischcże twjerdże dżerži, ale wutroba žo saracżuje. Wón hischcże na stajnoscżi psches kurjawu a žněhowy wichor do prědka cźěri, ale do kotreho kónza, to wón wjazy njewě. Wón kołwokoło žebje niczo wjazy njewidźi, khiba żołmowaze žněhowe kopizy a huste rjady kurjawy. Ale wón hischcże pschezo leczi. Kapy symneho potu jemu na czoło stupaju; dale jeho hižo syma hraba a też stawy jemu poczinaju prostnycź, wschitke jeho myžle žo poczinaju mylicź a měschecź.

Hižo žo bliži kónz; kónz tu hižo je! Pschetoż schtóż Alpy pschewinje, tón s tym wumrje. Ssmjercź, tule hižo je! Wona hižo kiwa a žo kłoni se žněhoweho mjeczela! Ta žurowa žmjercź! Wona s hrosnymaj żonjazymaj wocżomaj lětarjej do wocži hlada! Pódla njeho, k njemu na kschidli jeho ptaka žo žmjercź żyda, jeho do rukow bjerje, wobwala jeho do žwojeho žmjertneho hruba, hižo žwoju scherjazu hłowu k njemu nakhila a pschijimuje jeho k žwojemu kosczatemu wutrobnu. A wona žo na njeho wupschesczera; jeje łodowe porsty lětaŕ na žwojim czole czuje a pósnawa! Ow, na tejle hrosnej žmjertnej ruzy. Wón žmjercźi do wobliczа pohlada a — prostnje.

A wonaj nětkole hromadże leczitaj, wobaj dwaj pornjo žebi! Dale, pschezo dale do zyle njesnateho kraja a dalinow.

Na dobo wón saržyscha, kak žo pod nim wot delka na njeho woła. Wón hischcże ras s mozu žo napinajo wocži wotewri a dohlada žo, so žu tam delka czrjódy ludźi, też snamjenja, khorhoje, plapolate fakle.

„Ow, semja! Moja lubowana semja! Ty moja luba maczi semja! Ow człowjekojo, drosy lubowani bratsja! Ja potajkim budu waž saržo widżecź; potajkim mje njeje wsała, ta žurowa žmjercź! Nimo žu a shubili žu žo potajkim wschitke hrożaze wobrasy a sjewjenja, a ja budu saržo mjes wami pschebywacź. Ow, spěschnischo, spěschnischo!“

Njedoczaklìwje ruka sa wjeżko hrabny. Lětadło pocża spadowacź, pschejara nahle.

„Spěschnischo k semi, k człowjekam!“

A wón dele leczesche.

Wot Alpow, kotrež bě sbożownje pscheleczał, se žłóncznych kónczinow leczesche kaž spěschny błysk dobycźeŕ, rjek, tón swažliwy khrobolak, slecża połny żedżenja na žwoju lubu semju a — — dopadże na nju — rosmjeczeny.

W khorowni we łożu lětaŕ, pscheraženy, leżo mrějesche. Noschachu jemu kwětki, khwalachu jeho smužitosćź, powjedachu jemu, kak maja wschitzy s nim žobużelnoscź, kak jeho wschitzy wobdźiwuja.

Wón njehnuty poržkuchasche. Schto jemu nětkole to pomhasche, so jeho tak nimoměry wusběhowachu a žo nad poradżenym pschelětom psches Alpy radowachu, hdyž dyrbjesche tola žam sa to wumrjecź? A schto chzychu jemu nětko, hdyž žmjercźi do wocżow hladasche, wuprajene czucza žobużelnoscże, tute hołdowanja, tele kwětki a žamo jeho dobycże?

Pschetoż kajkeje ważnoscże to nětkole sa njeho mějesche, so bě prěni se wschitkich człowjekow Alpy pscheleczał, hdyž dyrbjesche tola hnydom semrjecź, do rowa padnycź? Schto bě jemu nětkole wschitko tole hódne? Dobycźeŕ wěso wón bě, sawěscże, ale wón bě tuto dobycże se žmjercźu saplacźił.

Nětko jemu jeho pschecźeljo, nad jeho łożom žo nakhilejo, powjedachu, kajku móz ducha je wopokasał, s kajkej žławu budże žo jeho mjeno błyschczicź, kak jeho wulkotny skutk na wschitke czaży wopomnjecża hódny wostanje, wón pak jim jich njesrosymjenje žo porżměwajo wodawasche, kaž wotrosczenym dżěczom jich blabotanje a rjekny:

„Oui mais, je meurs! Haj derje, ale ja mrěju!“*) abo wón ſ zyła njewotmolwjesche a woczi sańdżeli.

Tu pak bě jemu tak, jako by ſ nowa na ſwojim ſkschidlenym ptaku leczał, jako by ſo pſches kurjawu a ſněhowe mjeczele wyſoko k ſtklónczenemu powětrej pſchedobywał k ſwětku a ſtklónzu. Wón leczi, ale niz tak, kaž bě to we woprawdżitoſczi było; pſchetoż kurjawy na bok ſtupaju, ſněhowy wichor ſo lehnje a wón do ſwětka a blyſchcza ſo ponurjejo pſchezo dale a wyſchſche ſo poſběhuje.

A wón leczi a leczi dale. Wono je czicho — wono je ſpodżiwnje czicho. A jemu ſo zyle njeſnate wobſorotſtrony a rumy ſwěta, kotrychž ſo człowjek na ſemi ani nadżecz njemóże, njeſmérne wobſwětlene pola, radoſtne ſiewjenja pokaſuja. Zyle njemylene cziſte czucze pokneje ſbożownoſcze jeho wobjima, a wón leczi dale. Wón leczi ſwojej ſmjercźi, kotruž hižo ſnaje, napſcheczo; ta bě jemu tam horkach w hróſbnej Gondoſkej dolinje do woczow pohladnyła a jeho wobjała.

Alle tuta ſmjercź, kotrejež bě ſo tak bojał a kotruž bě tak bliſko widżał, ſo jemu nětkole jako zyle hinaſcha pokaſowaſche: dobroczíwa a pſchecźelna, nježna a luboſczíwa. Wona ſo ke khroblemu, nimo měry ſwažliwemu lětarjej nakhila, kaž to dobra macź czini, a jemu do wucha ſchepta:

„Pój! Njerudź ſo pſche ſwoje mlode żiwjenje! Ty ſy ſwój ſkutk dokonjał, ty mrějeſch jako dobyczeŕ, niz jako braſchny a kipry ſtarz. Pſchekraßnjeny ſ błyſchczatej hłowu ty k pokojej dżeſch, niz jako tajki, kiž ſo we ſłaboſczi a we ſtarobje ſe ſmjercźu bědźi. Pój, dobyczerjo! Pój, pſchewinjerjo! Ja budu tebi najlěpſche mytowanje! Pój ſe mnu!“

A ſaßo ſo ſmjercź pódla njeho na kſchidle jeho lětadła ſydnje, wobjimuje jeho ſ czékowym hrubom, a wonaj hromadże pornjo ſebi ſedżo leczitaj, wobaj dwaj, dobyczeŕ a ſmjercź!

„Takle je to lěpje, takle je to lěpje!“ tak hiſchcze hubje mrějazeho ſcheptaſchtej. „Jako dobyczeŕ ja nětkole mrěju, niz jako kipry ſchědźiwz; w dobyczeŕſkej ſławje, niz jako by mje ſtaroba a ſłaboſcź pſchemohła. Takle je to lěpje! Swój ſkutk ſym dokonjał!“

A jeho mkodoſtna wutroba ſo wjazy njeſpjecźuje, tež jeho duſcha ſo pſchecźiwo temu wjazy njeſapjera a njehórſchi. Wón ſo ſ hłowu kloni k ſwojej pſchecźelnizy ſmjercźi a ſ njej leczi dale — dale wotßal ſ tehole ſwěta.

Hiſchcze junu ſo mkodżenzej wocźi wotewriſchtej a na wobliczа pſchitomnych ſhladowaſchtej. Wón ſo ſ nimi roszohnuje a potom poßledni krócź poſlětuje. Woczną wěžzy ſo ſańdżeleſchtej. Na poßledni wotpocźink ſo mkodej wocźi ſawrjeſchtej. A na rukomaj dobroczíweje, pſchecźelneje ſmjercźe lětał leczeſche jako dobyczeŕ do — tamneho lěpſcheho ſwěta.

*) To ſu poßlednje ſłowa, kiž lětał Chavez po franzowſku rjekny, kotryž je pſches horu Simplon pſchelecźał a kotryž pſchi ſeſtupjenju w Domodoſſola na ſmjercź do njeſboża pſchindże.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Ankerſki konzert.) Fonograf, kotryž je něhdy Ediſon wunamakał, je ſo ſ cżaßom pſchezo dale wudoſpołnjał. Hacź dotal pſchi fonografowych pſchednoſchkach blachowy ſynk mylesche. Temu je ſo nětko wotpomhało. Ankerſki fonograf, kotremuż knjes Schibak w Budyſchinje w „krónje“ pſched pſcheproſchenymi hoſczemi piſkacź daſche, je po ſdaczu dokonjanoſcź dozpił. Sſłyſchachmy ſpěwy najſławniſchich ſpěwarjow, hußlaze pſchednoſchki, wojeŕſku hudźbu, rosrěczenje atd. w cziſtoſczi a jaßnoſczi a bjeſe wſcheho pſchiſwuka. Ankerſki fonograf budże herzam a ſpěwarjam konkurrenzu czinicź móz. S nim ſo hodża konzerty ſławnych ſpěwarjow, hußlerjow atd. bjes jich pſchitomnoſcze wuwjeſcź. Ankerſki fonograf ma ſnadź wulki pſchichod.

— Straſchneho rubjeżnika, kotryž je ſo wóndano do bydła jeneho wobydlerja w Porſchizach dobył, tam wjetſchu ſumu pjenjes kradnył a do ludźi, kotſiž běchu ſo ſa nim puſchczili, ſ revolvrom tſělał, je Budyſka polizija ſajała. Wón ſo Vogel mjenuje, je w Liegniſkich ſtronach (w Schleſyſkej) doma a bě ſo woſpjetneho nutsdobywanja dla k khoſtarni na wjazy lět ſaßudźił. Jemu pak je ſo poradźiło, ſ khoſtarnje wupjerchnycź a je ſe Schleſyſkeje do Saſkeje pſchiſchoł. W hornjej Łužizy je ſo wón na wjele měſtnach nuts dobywał, mjes druhim tež w Jenkezach. W Budyſchinje je wón woſpjet bydlił a tu jeho polizija ſańdżenu wutoru wußlědźi. S njewobhladniwoſczi jeneho pinczníka Vogel ſhoni, ſo je ſo polizija ſa nim wobhonjała. Wón teho dla pěſchi ſ Budyſchina do Žiczinje dżěſche, ſo by po żeleſnizy pſches Biſkopizy do Žitawy jěł. Polizija pak bě mjes tym żelcznike ſaſtaniſchcza wobßadźiła a móżeſche Vogela w Biſkopizach ſajecź.

— **Zeppelinſka powětrowna łódź Sachſen** chzyſche ſańdżeny ſchtwórtk do Budyſchina pſchijědź a ſo na prjedawſchim wojeŕſkim ſwuczowaniſchczu pola Scźijez k ſemi dele puſchczicź a paßażerow pſchijecź. Njepſchihódneho wjedra dla je ſo ſlět do Budyſchina ſpuſchcził.

— **Pokhroma** je w ſkotowni w Barlinje a Friedrichsfeldże wudyriła. So by ſo khoroſcź dale njerozſnjeßła, je ſo wſchón tam namakazy ſkót ſareſał.

— Spadnu żitne płaczíſny hiſchcze dale abo budża do wyßoka ſtupacź? S tymle praſchenjom ßebi nětkole někotryžkuli ratař hłowu łama. W tu khwilu wobſtejnoſcze, po kotrychž ſo płaczíſny tworja, na to njepokaſuja, ſo bychu ſo żitne płaczíſny powyſchike. Hacźrunje mnoſy ratarjo ſo ſ pſchedaczom żita dlija, ſo na tym pſchi wulkej ſwětowej konkurrenzy wjele njepſchemeni. Prjedy rěkaſche, ſo ſo w Argentinſkej njeje pſcheńża porodźiła. Tale powjeſcź je ſo jako njewěrna wupokaſała. Wo argentinſkich hubjenych żnjach njeje niczo wjazy ſłyſchecź, tež je tam wjedro pjecża pſchihódne. Powſchitkownje ſu ſo lětża po zyłym ſwěcze żně derje poradźiłe; wot 20 lět ſo tak dobre żně njepomnja.

S Ruſkeje, hdźež ſu teho runja bohate żně byłe, je hacź dotal mało żita na ſwětowe wiki pſchiſchło. Ruſke banki ratarjam a ratarſkim ſjednoczenſtwam po niſkej dani pjenjeſy na żito pożczuja, tak ſo móża ratarjo ſkładny cźaß k pſchedaczu woczakacź.

W Rumunſkej wobkhodne ſadźewki hiſchcze pſchezo wuwożenje żita poczeżuja. Lětuſcha rumunſka pſcheńża je po hódnoſczi njeſpokojaza. We wieczornej Europje je żitowe wikowanie nježiwe a płaczíſny w pſcherěſku jenajke woſtawaju. W Awſtriſko-Wuheŕſkej ſe wſchěm wobkhodom klaza. K pſchedewſacźam a ſpekulazijam njeje żaneho naſtorka. Na burſy ſo wikawanje hacźi. Żito ſo njewotwożuje, hacźrunje łódźniſtwowe towaŕſtwa ſwoje próſdne měſtnoſcze podtykuja. Wulke młyny ſu hacź do januara ſe żitom ſaſtarane, a ſamo pſchetrjebanje muki je tak ſnadne, kaž ſa dołhe lěta niz wjazy. Napraſchowanje ſa pſcheńżu budże hakle wokoło hód ſylniſche. Ssamo wubjerna awſtriſka rożka ſo na wikach nětkole mjenje żada, hacź pſched někotrymi njedźelemi. Wſchudże, hdźež ſo roshladuješch, wikowanje, induſtrija, rjemjeßło, ratarſtwo, żeleſnizy, łódźniſtwo ſkorża. A lědma je jena wójna nimo, hižo nowe ſchmatańzy temu wobaraju, ſo bychu lěpſche wobſtejnoſcze naſtałe.

S Pſchiſchez. Sańdżenu ſtrjedu ßu tu wulka hońtwa. 30 wuchaczow ſo ſ mordarſkim wołojom trjechi. Pſchi hońtwje tſjoch Budyſkich wobydlerjow ſajachu, kotſiž w kerkach ſ fretkom dźiwje kanikle łojachu.

S Hruboczíz. Tu ſu na měſtno dotalneho gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Gudy kublerja Jakuba Měrczínka wuſwolili. Sa ſchulſkeho pſchedſtejicźerja je ſo żiwnoſczeŕ Ernſt Schmidt ſaßo wuſwolił.

S Delujeje Hórki. Póndźelu ſu tu pſchi lěßnej hońtwje na knjeżim reverje 1 ſornu, 95 ſajazow, 88 kaniklow, 60 bażantow a 1 lěßnu kanju potſělili.

S Budeſtez. Pſchichodny ſchtwórtk wieczor w 7 hodź. ſměje ſerbſke towaŕſtwo „Lubin“ pola Röſika ſwoju ſhromadźiſnu. Wopyt wſchěch ſobuſtawow je zyle nuſny. Schtóż ſ naſchich lubych dźěłacźerjow tu hiſchcze w 7 hodź. byczź njemóże, je jara proſcheny, ſo by tola ſ najmjeńſcha we 8 hodź. pſchiſchoł. Woßebite wjeßele nam je, ſo je k tutej ſhromadźiſnje knjes farař Mrózak ſ Budyſchinka pſchednoſchk lubje pſchilubił. Duż pſchińdźcze wſchitzy!

S Korſymja. Njedźelu w nozy je jedyn njedoczink na puczu ſ Korſymja do Wjeleczina 13 mlodych jabłonjow tak wobſchkodźił ſo ſahinu. Skaſany polizajſki poſß ſa ſłědom do Wjeleczina běżeſche hdźež ſo ſłěd ſhubi.

S Bukez. Wumělſtwowa wokſchewjeńka ſo ſańdżenu njedźelu kemſcherjam w naſchim Bożim domje po předowanju wuhotowa. Naſch knjes kantor Lodny na byrglach jedyn kruch ſ wumělſtwoweje zyrkwinſkeje hudźby piſkaſche, mjes tym ſo knjes wucźeŕ Junghans jeho ſ hußlemi pſchewodżeſche. Kemſcherjo a kemſcherki ſ wulkim ſpodobanjom na ſwjatocźne ſynki, naſchim ſemrjetym poßwjecźene, poßłuchachu. Knjeſej kantorej Lodnemu a knjeſej Junghanſej ſo ſa jeju njewocźakanu poſkicźenku wutrobny dźak praji.

S Kobliz. Sańdżenu wutoru ſwjecźeſche Lejna Reſlerez tudy ſwój 25lětny jubilej jako wucźerka ſchicza pſchi Kobliczanſkej ſchuli. Schulſka ſtwa bě rjenje ſ wěnzami a kwětkami debjena, jako jej tam knjeża kubleŕ Mütterlein, wucźeŕ Iſelt a pſchedſtyda ſchulſkeho pſched-

stejiczerſtwa, duchowny Voigt, ſe ßwojimi mandżelſkimi ſboże pſchejachu. Jejne nětczišche a nĕhdyſche ſchuleŕki pſchepodachu jej pſches jeun ſchuleŕku, Friedu Fiedlerez, rjany pjenjeżny dar, ſchtož ßo ſe ßerbſkej rĕczu ſta. Każ bĕ ßo wſcho ſe ſpĕwom ſapoczało, tak ßo też ſe ſpĕwom ſkónczi. Knjeżna Reslerez kónz tuteho lĕta ßwoje wuczenje dla pſchibywazeje khoroſcze puſchczi. Bóh daj jej, kiż je ßebi ſe ßwojim ßwĕrnym wuczenjom dżak zyłeje ſchulſkeje gmejny w bohatej mĕrje ſaßkużika, hiſchcże wjele ſbożownych lĕt wohladacz!

S Jikoz. Hdyż tele dny tudomny korczmaŕ Rychtaŕ do ßwojeje bróżnje ſtupi, bĕ ßo tam jeho wumkoczena rożka ſhubiła. 18 górzow bĕ jemu nĕchto ſ bróżnje kradnył. Rychtaŕ wez hnydom żandarmej woſjewi a tón bórſy wußlĕdżi, ſo bĕ 18lĕtny B. poßlednje dny do wſchelakich wokolnych mkynow rożku woſył. Pachoła ßu ſajeli. Hacz je wón winowaty, ßo pſched ßudom wopokaże.

S Bukojny pola Wulkich Sdżar. Sańdżenu wutoru wjeczor ſ bróżnje tudomneho żimnoſczerja Wjazki woheń wudyri. Twarjenje je ßo do procha a popjela pſchewobroczilo.

S Delnjeho Wujeſda. Bjerwałdſke ryczerkubło, kotrez bĕ loni w meji ryczerkubleŕ Röſſing dwórſkej twarſkej radżidżelzy Wehowej pſchedał, je nětko do wobßedżenſtwa woprawneho wyſchſcheho knjeżerſtwoweho tajneho radżiczela ſw. ßłużby Maxa Corneliuſa w Barlinje a tajneho medizialneho radżiczela profeſſora dr. Davida ſ Henſemanna w Grunewaldże pola Barlina pſcheſchło,

S Khróſczizy. Prjedawſcha daloko a ſchĕroko ſnata Truzez korczma, w kotrejż mĕjeſche tudomne ßerbſke ſpĕwarſke towarſtwo „Jednota“ ßwoje ſkhadżowanki a hdżeż je ßo nĕhdy też prĕnja ſkhadżowanka ßerbſkeje ſtudowazeje młodżiny wotmĕła, dyrbi ſańcz. Wokrjeßny wubjerk je nětczišchemu wobßedżerjej, Michałej Bjenſchej, korczmarſke prawo ſapowjedżił, dokelż pjecza ſa jeho korczmu w Khróſczizach żaneje potrĕbnoſcze njeje. Lĕtßa w naleczu, hdyż bĕ prjedawſchi wobßedżeŕ Groſa wumrjel a jeho ßyn korczmu pſchewſa, ßo tutemu huydom korczmarſke prawo ſpożczi. Każ ßo ſda, je ßo w Khróſczizach a wokolnoſczi poßlednje mĕßazy antialkoholiſke hibanje jara roſſchĕriło, ſo ludżo do korczmow wjazy njechodża. — Tudomna nalutowarna a wupożczerna ſmeje njedżelu 7. dezembra w tudomnej herbſkej grychcże hłownu ſhromadżiznu. W njej budże ßo też należnoſcz poknóznorańſcheje żelezniży roſpominacz.

S Rakez. Naſcha wjeß bórſy wodowód doſtanje. Dokelż ſtara gmejnſka ſtudżeń tajka njebĕ, kajkaż dyrbjeſche po ſakonju bycz, ju gmejnſka rada pſched dwĕmaj lĕtomaj pſchetwaricz a polĕpſchicz da. S tym pak njebĕchu nĕkotſi ſpokojom a proteſtowachu. Skónczinje bĕ gmejna nuſowana, druhu ſtudżeń natwaricz. Tola też druha ſtudżeń njebĕ prawa; jejna woda ßo pſchi pſchepytanju jako njekhmana k piczu ſpóſna. Hamtſke a wokrjeßne hejtmanſtwo je ßo ſ tej wĕzu ſaběrało, tak ſo je nětko, hdyż je ßo tſi lĕta dołho ſtudnje dła tam a ßem pißało, tołſty wał wo tym naſtał. Też woda druhich ſtudnjow ßo na to pſchepyta a też wona ßo jako njekhmana k piczu wupokaſa. Duż je bjes dżiwa, ſo dohladowarſka wyſchnoſcz na to poruczi, ſo ma ßo wjeß ſ bjesporoczinej piczinej wodu ſaſtaracz. Woda dyrbi ßo, prjedy hacz ju ludżo wużija, na doßahaze waſchnje wucziſczicz. Tajka woducżiſczeŕnja pak khĕtro wjele pjenjes płaczi. Duż ßnadż budże ſa naſchu gmejnu rjany czaß nimo, hdżeż njemĕjachmy ani gmejnſkich ani khudobnych dawkow płaczicz. Haj, mĕr, porjad a derjemĕcze woßady móże ßo jenoż hajicz a ſpĕchowacz, hdyż ßo wo tutych wĕzach ſ doroſumjenjom a ſnjeßliwoſczu jedna. To njech ßebi kożdy pomyßli, hdyż ßo k pſchichodnej zyrkwinſkej wólbje krocżi. Człowjek, kotryż jenoż pod zuſym wliwom ſkutkuje, je jenoż grat tutych ludżi a njemóże powſchitkowne lĕpſche ſpĕchowacz. Duż wolmy ßebi njeſtroniſkeho muża, kotryż ßo prózuje, w ßwojim ſkutkowanju „ſkoty ßrjedżny pucz“ hicz; pſchetoż worczišnu (khóſty) njebratrowſkeho ſkutkowanja płaczi zyła gmejna.

S Kamjeńza. Pſchi wólbach do mĕſchczańſkeho ſaſtupjerſtwa ßu ſozialdemokratoju mjes dżewjecz ſaſtupjerjemi tſjoch ſe ßwojeje ſtrony pſcheczišchczeli. Hižo prjedy ßu ras ſozialdemokratoju tſjoch ſe ßwojich pſchiwißowarjow w mĕſchczańſkim ſaſtupjerſtwje mĕli.

S Bĕleje Wody. Tu ßo dom ſa katholſke ßmilne ßotry natwari. Wón ßo ſ tſjomi Boromejſkimi ßotrami wobßedżi. Leżomnoſcz ſa dom bliſko katholſkeje zyrkwje je hrabja Arnim darił.

S Bĕleje Wody. (Saposdżena pomoz.) Na lotterijiny lóż ſchkleńzutoczerja B., kotryż je ßebi pſched tſjomi njedżelemi pjenjeżneho czeßna dła w Biſkopizach ſjĕdom ſawdał, je dobył 1600 hriwnow padło, kotrez jeho wudowa doſtanje.

S Wósborka. Ssynaj tudomneho lokomotivnika Wünſcha ſtaj ßo bjes ßlĕda ſhubiłoj. Wonaj wyſchſchu realnu ſchulu w Budyſchinje wopytowaſchtaj a bĕſchtaj wſchelake ſkuczikoj, tak ſo dyrbjeſchtaj ßo ſe ſchule wupokaſacz. Teho ſtaj ßo ſminycz ſpytakoj; pondżelu rano ſtaj ſtarſchiſke wobydlenje wopuſchczikoj a njeſtaj ßo wjazy domoj wróczikoj. Starſchi ſ hólzow je 15, druhi 13 lĕt ſtary. Starſchej ſtaj wo njeju we wulkej ſtaroſczi.

S Łaſa. Mjes Radſkej a Łaſom je tudomny wachtmiſchtr wukhowanza Maxa Schmidta, kotryż bĕ ſ wukhowarnje we Wilhelmshofje pola Rósborka czeknył, ſaßkapił. Schmidt bĕ ſ jeneje budy pſchi Kohlfurtſko-Falkenbergſkej żeleſniży jene jĕſdne kolo kradnył a ſ nim do Łaſowſkich ſtron pſchijĕł.

S Krjebje. Dwaj proſcherjej chżyſchtaj tu kradnycz. K rentierej Paulej po proſchenju pſchińdżeſchtaj. Paulowa po pjenjeſy dżĕſche. Mjes tym ßebi proſcherjej ſtwiny klucz pſchißwojiſchtaj. Na ſboże pak Paulowa pytny, ſo bĕſchtaj proſcherjej klucz ßobu wſakoj a to wachtmiſchtrej woſjewi. Tutemu ßo poradżi, proſcherjow ſajecz, kotrejuż do Niſczańſkeho jaſtwa dowjedże.

S Czorneho Khołmza. Sańdżenu ßobotu tudomnej Pawlikez mandżelſkaj ſkoty kwaß ßwjeczeſchtaj. Dokelż je Pawlik wójnſki veteran, ßo też tudomne wojeŕſke towarſtwo pſchi pożohnowanju w zyrkwi wobdżĕli. Knjes farar Wendt jubjelſkimaj mandżelſkimaj jako khĕżorowy dar 20 hriwnow pſchepoda. Pſchedßyda wojeŕſkeho towarſtwa mĕjeſche rĕcz a towarſtwowy dar pſchepoda.

S Kulowa. Pjatk bĕ nowy pohoncz tudomneho piwarza Woltera jeneho konja do taflojteho woſa ſ widlojtym wojom ſapſchahnył, ſo by do jeneje korczmy piwo dowjeſł. Kóń na Budyſkej dróſy, dokelż bĕ widlojte wojo pſchekrótke, ſe ſadnimaj nohomaj do worczika bijeſche a ßo pſchi tym ſplóſchi. Wón ſ woſom pſches torhoſchczo na Wojerowſku drohu czĕrjeſche, hdżeż wós ſ prĕdnimaj kokomaj do mĕſchczańſkeje khodby (trottoira) ſawadżi a ßo ſwróczi. Pohoncz ßo tak czeżko ſrani, ſo dyrbjachu jeho do hojeŕnje dowjeſcz.

S Rjechornja. Tudomny rybaſki miſchtr Baſcha je wurjadnje wulku wudru popadnył, kotraż je 1 meter 45 zentimetr. dołha a 19 puntow waży. Wón ſa nju rjane myto doſtanje; pſchetoż Draždżanſki zoologiſki a antheopologiſko-ethnografiſki muſej ßo ſa jeho popad jara ſajimuje.

S Trebina pola Sslepeho. Tudomny pjatnaczelĕtny Pawoł Domaſch, wo kotrymż mĕnjachu, ſo je ßo do franzowſkeje zuſobniſkeje legije najecz dał, je ßo ſaßo do ßwojeje domiſny wrócził. Każ wón powjeda, je ßo jemu w Bĕlej Wodże jedyn njeſnaty bliżił, kotryż je jemu najprjedy radżił, ſo by do jeneje franzowſkeje ſchkleńczeŕnje ſaſtupił, hdżeż by ſa tydżeń 50 hriwnow ſaßkużił. Posdżiſcho pak je wón jemu franzowſku zuſobniſku legiju ſ wabjazymi ßłowami wopißował. S tym je ßo pachoł narĕczecz dał, ſ bjesßwĕdomitym człowjekom najprjódży ſ Bĕleje Wody do Rĕczizy hicz a wot tam po żeleſniży ſ Hórki do Draždżan jĕcz. Po puczu pak je ßo wón do hroſy dał a je ßo jenemu kublerjej dowĕrił, kotryż chżyſche ßebi jeho ſa czeladnika pſchiſtajicz. Pachoł ma po ſdaczu jara żiwu fantaſiju. Hacz je wſcho wĕrno, ſchtož wón powjeda, njehodżi ßo nětkole rjez.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Dła pſcheńdżenja pſchecżiwo trichiny hladazeho ſakonja a dła lohkomyßlneho czĕlneho ſranjenja w nĕhdże 80 padach bĕ mjaßowobhladowaŕ Guſtav Nowak w Borſchczi wobſkorżeny. Loni w oktobrje bĕ w Radſchowje, Dżĕżach a wokolnych wßach nĕhdże 80 woßobow po wużiwanju ßwinjazeho mjaßa ſkhoriło. S pſchepytanjom je ßo ſpóſnało, ſo bĕchu trichiny w ßwinjazym mjaßu byle. Tole mjaßo bĕ ßo pola jeneho rĕſniſkeho miſchtra w Khołmje kupiło a bĕ po ſdaczu wot jeneho ßwinjecza, kotrez bĕ wobſkorżeny pſchepytał. Tutón pak prĕjeſche, ſo je nĕkajku njekedżbliwoſcz ſawinował a praji, ſo w czaſczach mjaßa, kotrez bĕchu ßo jemu k pſchepytanju pſchedpołożile, njeje trichiny namakał, też je ſkhorjenje ſ wużiwanjom mjaßa jeneho druheho ßwinjecza naſtacz mohło, pſchetoż w tym ßamym czaßu je ßo pola ſpomnjeneho rĕſnika hiſchcże jene druhe ßwinjo ſarĕſało. Shorjelſka khoſtanſka komora bĕ ßo ſarjekła, Nowaka wobſkorżicz. Pſchi wußudżenju ßo wo praſchenju, hacz móże ßo wobſkorżenemu njekedżbliwoſcz porokowacz, mĕnjenje tajneho medizialneho radżiczela dr. Feldmauna w Draždżanach czitaſche, po kotrymż ſtatny rĕcznik ßam namjetowaſche, wobſkorżeneho wuwinowacz. Po tymle mĕnjenju njemóże ßo wobſkorżenemu porokowacz, ſo njeje mjaßowe czaſcze, jemu k pſchepytanju pſchedpołożene, doſcz ßwĕdomicze pſchepytał; pſchetoż w mĕnjenju ßo na móżnoſcz pokaſowaſche, ſo w jenotliwych dżĕlach jeneho trichinoſneho ßwinjecza njeje żanych trichinow było. Po tymle mĕnjenju dyrbjachu wobſkorżeneho wuwinowacz.

Přilopk.

S Wulkeje Dubrawy. Na tudomnym hońtwinskim revěrje, kotryž je hrabi ſ Wallwitzej pſchenajaty, bě pónd̓zelu wulka hońtwa. Pſchi njej je 13 hońtwarjow 95 ſajazow, 88 kaniklow, 50 bažantow, 1 němſkeho worjoka (hodlerja), 1 d̓ziwjeho kozora a 8 wſchelakich ſwěrjatow potſčlako. Na ſužodnym revěrje, kotryž hrabi ſ Wallwitzej ſkuſcha, je jeho hajnik wot 15. oktobra 19 ſornow a wot 1. junija 350 kaniklow ſtſčlał.

* W ſchkleńczeŕni Weidmanna a Weißa w Mügelnje pola Pirny je ſo 15lětua d̓ownka ſchkleńczerja Rosy, kotraž do ſchkleńczeŕnje na d̓ěko khod̓i, ſ transmißiju ſhrabka, pſchi čimž je ſo jej lěwa ruka wutorhnyła. Pſchi transmißiji, ſ kaſchczemi wobſtajenej, jedyn bow ſtejeſche. Tutón chzyſche holza wucžahnycz, tola wali pſcheblisko pſchińd̓e.

* D̓ěſczowa mordarka w Walddorfje pola Habrachczicz w Sakſkej, kotraž je ſwoje nowonarod̓ene d̓ěczo do hnojoweje jamy wósnika Holanka czißka, hd̓ež je pſchi wuprósdnjenju jamy namakachu, je ſo nětk ſwojeho njeſkutka wusnała.

* (90 ſeminariſtow ſkhoriło.) W ſeminarje w Zſchopawje je ſrjedu po wobjed̓e 90 ſeminariſtow na bluwanje a židnizu ſkhoriło. D̓ewjecz ſeminariſtow je ſo do khorownje dowjeſcz dyrbjało, Druſy ſu ſo po něczim ſaſo ſhrabali. Wobjědowe ſbytki ſu ſo dla pſchepytanja ſkhowake.

* (Pſchekſchiwjerja ſaſud̓ili.) Piſarniny pſchedſtejicžeŕ Bjedrich Emil Weigel bě w ſwojej ſłužbje pola dweju rěcznikow w Draźd̓anach něhd̓e 60,000 hriwnow pſchekſchiwił. Krajny ſud je jeho teho dla k jaſtwu na 4 lěta 4 měſazy ſaſud̓ił. Weigel bě pſchekſchiwjene pjenjesy ſ wjetowanjom pſchi honjeńzach konjow pſchěhrał. Dla pſcheſtupjenja wjetowanſkeho ſakonja wón pódla teho 4 měſazy jaſtwa doſta.

* (Rosbuchnjenje dynamita w twarſkej budže.) Na khěžorſkej hórzy pola Elberfelda wutoru popołdnju jena twarſka buda ſ rosbuchnjenjom wjetſcheje hromady dynamita do powětra ſlecži. Jedyn italſki kuchaŕ a jedyn kowaŕ, kotraj blisko budy d̓ěłaſchtaj, ſo ſ móznym powětrowym cžiſchczom do wyſokoſcže wjerhnyſchtaj. Kuchaŕ bórſy po tym na poczerpjene ſranjenje wumrje. Tež kowaŕ je w ſmjertnym ſtraſche. Schachtoweho miſchtra, kotryž je dynamit pſchecžiwo ſakonjej w budže khował, ſu ſajeli.

* (Jedyn leutnant mordarſtwa dla ſaſud̓eny.) Wójnſki ſud w Metzu je ſ wuſamknjenjom ſjawnoſcže leutnanta Tiegſa ſ lothringſkeho regimenta w Diedenhofenje k khoſtarni na 10 lět a k wotſtronjenju ſ wójſka ſaſud̓ił, dokelž je khorhojnika Förſtera ſ teho ſameho regimenta na ſwoju ſtwu wabił a jeho tam ſatſčlił. Tiegs prějeſche, ſo je winowaty; wón wudawaſche, ſo je ſo khorhojnik ſ njeked̓bliwoſczu ſam ſatſčlił. Ssud pak ſpósna, ſo je zyle wuſamknjene, ſo je ſo Förſter mohł ſam ſatſčlicz. Tſi kulki běchu jeho trjechike. Dwě běſchtej do wutrobna ſchkeju, tſeca do hornjeho ſczehna. Schtwórta kulka bě jenu piwowu ſchkleńzu pſcheleczika.

* (5½ lěta bjes winy w khoſtarni.) Němſki khěžorſtwowy ſejm ſměje bórſy ſkładnoſcz, ſo ſ woſudom jeneje wboheje žony ſaběracz, kotraž jako wopor jeneho mobžaromneho juſtizneho błuda mot 5½ lěta bjes winy w khoſtarni trada. Sapóſklanzy wſchelakich politiſkich ſtronow chzed̓a ſo na knjeżerſtwo ſ praſchenjom wo padže ſwudowjeneje Hammoweje wobroczicz, kotruž ſu w juliju 1908 pſchiſažni w Elberfeld̓e dla pſchipomhanja pſchi ſkónzowanju jejneho muža winowatu ſpósnali, na cžož ſu ju ſudnizy po namjecže ſtatneho rěcznika k khoſtarni na 14 lět ſaſud̓ili. Hacž runje ſu wſchitzy kriminaliſtojo, kotſiž ſu ſo wot tamneho cžaſa nadrobnje ſ tutym padom ſaběrali, prajili, ſo Hamma ſ zyła njeſu ſkónzowali, ale ſo je jedyn pſcheſłapjeny nutsdobywaŕ jeho potſčlił a jeho pſchi tym ſmjertnje ſranił, hacž runje je ſo woſom pſchiſažnych ſ tych, kotſiž ſu tehdy ſobu ſud̓ili, ſo ſa ſnowa pſchepytanje wězy wuprajili, njeje ſo hacž dotal poradźiło, wěz ſ nowa k pſchepytanju pſchinjeſcz.

* (Saſud̓enaj panzarjaj mloka.) W Schwibuſu je tamniſchi kawniſki ſud wod̓erja Schwibuſkeho mlokarnſkeho ſjednoczenſtwa, Schallhorna, k 300 hriwnam a jeho ſyna k 100 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaſud̓ił. Panzane mloko, wſchědnje 11 000 litrow, ſo do Barlina podawaſche.

* (Spod̓iwna njehoda Barlinſko-Stralſuudſkeho ſpěſchneho cžaha.) Barlinſko-Stralſundſki ſpěſchny cžah ſrjedu popołdnju do jenych wocžinjenych durjow ſ druheje ſtrony jěd̓azeho Stralſundſko-Barlinſkeho cžaha ſawad̓owaſche. Wocžinjenje durje ſo wutorhnychu a ſo pódla lud̓azeho cžaha wjerhnychu. Pſchi tym ſo wjele woknow lud̓azeho cžaha rosbi. S wokołołětazej ſchkleńzu ſo wjele pucžowarjow bóle abo mjenje ſrani. Sranjenym ſo na Paſewalkſkim ſaſtaſtaniſchczu prěnja pomoz doſta. Jena žona, kotraž bě ſo ſtraſchnje ſranika, je ſo do Prenzlawy dla operazije podała. Hd̓yž běchu ſo wobſchkod̓ene woſy wuwſake, cžah dale do Barlina jěd̓eſche.

* (Njewoked̓bowanje hród̓neho ſawrjecza jako pſcheńd̓enje pſchecžiwo ſakonjej wo ſkótnych khoroſczach) Loni 17. julija bě Wojerowſki ſkótny lěkaŕ ſpósnał, ſo je krowa ſwudowjeneje Marje Hobzyneje w Łaſu na wumjenjowu tuberkuloſu ſkhoriła. Wón to Hobzynej a też jejnemu ſynej Janej woſjewi a pſchiſpomni, ſo ſo krowa bjes polizajſkeje dowolnoſcže njeßmě ſ dwora wuwjeſcz. Njed̓iwajcy tuteho ſa krowu pſchikaſaneho hród̓neho ſawrjecza wikowaŕ Pětſchka krowu ſa 41 hriwnow kupi, ju ſarěſa a mjaßo po puntach rospſcheda. Wikowaŕ Mikławſch Kreuz bě tule kúp ſaraḍził. Totón bě ſam chzył krowu kupicz, tola dokelž ju njedoſta, ju Pětſchzy kupjenju poruczi. Shorjelſki krajny ſud bě lětſa 4. junija Hobzynu dla pſcheńd̓enje ſakonja wo ſkótnych khoroſczach k 20 hriwnam a jejneho ſyna k 50 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja ſaſud̓ił. Ssobu wobſkorżeny wikowaŕ Pětſchka bě dwě njed̓eli jaſtwa a wikowaŕ Mikławſch Krenz jedyn tyd̓eń jaſtwa doſtał. Mjes tym ſo běchu ſo Hobzyna, jejny ſyn a Pětſchka wuſud̓ej pod̓ićili, Kreuz pſcheczíwo njemu reviſiju ſapokoži. Tu je něſto khěžorſtwowy ſud ſaczißnył.

* (Njedobrowólne pſcheshkowumjetanje.) Franzowſki lětaŕ Rooſt ſo w Etampeſu pſchi lětanju we wyſokoſczi ſe ſyłnym wětrom wokoło mjetaſche, ſo ſo zyle powróczi, ſo něhd̓e dwaczeczi krócz pſchecžißny a něſtotre ſta metrow ſ hłowu dele wißajo leczeſche. Něhd̓e 800 metrow nad ſemju ſo Rooſtej poradźi, ſwoje lětadło ſaſo na rune ſtajicz a ſo potom ſbožownje k ſemi dele puſchczicz.

* (Wěſchczenje na lěto 1914.) Snata franzowſka wěſchczerka madame de Thèbes je na lěto 1914 ſwój almanach wudała. Pſchichodne lěto wona „ſablyſkowaze lěto“ mjenuje. Wona w nim narod̓enje noweje Europy wěſchczi. W politizy bud̓a nabożenſke praſchenja ważna naležnoſcz. Němſkej wona ſame njeſboża do prěd̓ka praji: Sběžki, wojnu, hroženja pſchecžiwo khěžorſkemu domej ma Němſka wocžakacz. Tež w Awſtriſkej bud̓a ſběžki, wójna a krej. Njeſboże na khěžorſki dom cžaka. Tež Jend̓elſka ſměje ſke dny pſchětracz, wona je najſkeje kraj, w kotrymž ſo dospołny pſchewrót ſtanje. Belgiſka je najdłeje wobſtaka. Schpaniſka ſakczěwa, mjes tym ſo ſo w Portugalſkej nowa monarchija pſchihotuje. Balkanſka wójna njeje hiſchcze na kónzu, a Muhamed bud̓e ſo dale ſo ſady cžiſchczecz. — Franzowſojo ſo ſ tajkim wěſchczenjom ſabawjeja, hacž runje do tuteho njebolenja njewěrja.

* Kholera w Sserbiji je zyle ſaſchka. Poßledni tyd̓eń njeje ſo žadyn na kholeru khory w kraju namakał.

Wußud̓enja.

Khoſtanſka komora. Dla njeked̓bliweho morjenja mějeſche ſo 22lětny cželadnik Rudolf Ernſt Langa ſ Błózan ſamolwicz. Wón bě lětſa 21. oktobra na dróſy mjes Błózanami a Bukezami rěſnika a hoſczenzarja Adolfa Schwerdtnera ſ jěſdnym kołam pſchejěł a ſ tym jeho ſmjercz ſawinował. Schwerdtner bě ſo mjenowany wjecžor ſe ſwojeho ſtatoka do Bukez naſtajił. Sa nim bě Langa ſ jěſdnym kołom jěł a do njeho ſawad̓ił, tak ſo bě Schwerdtner ſ wotmachom na ſemju padnył. Hród̓ny ſchwajcaŕ Streube, kotryž bě ſ jěſdnym kołom ſa Langu jěł, bě pytnył, kak bě na dobo Langowa lataŕnja haßka. Hd̓yž bě kruch dale dojěł, wón Schwerdtnera ſ khribjetom na ſemi leżazeho namaka. Njedaloko ujeho wón jenu mużazu cžapku a roſbitu lataŕnju wohlada. Streuba ſo do Błózan po pomoz wróczi. S nim ſo monteur Heinrich k měſtnu njeſboża naſtaji, hd̓eż ſo ſ krawſkim pomoznikom Dammlerom ſetkaſchtaj. Hd̓yž bě Dammler hižo k Schwerdtnerej dojěł, bě jedyn automobil ſ Lubija pſchijěł. Po tajkim njeje wěrno, ſo je jedyn automobil Schwerdtnera ſajěł. Mjes tym bě Langa k nimaj pſchijěł a bě po Heinrichowej pſchikaſni po lěkarja dr. Weiera do Bukez wotjěł. Prjedy hacž tón k ſnjeſboženemu pſchijěd̓e, bě ſo tutón ſ automobilom domoj do Błózan dowjeſł. Njed̓iwajcy lěkarjoweho prózowanja wón wumrje. Każ lěkaŕ ſpósna, bě ſebi wón moſhy ſtſchaßł a ſebi nop rosbił. Langa, kotryž bě prjedy ſam prajił, ſo bě Schwerdtnera k ſemi podtorhnył, pſched ſudom wudawaſche, ſo je wón do jeneho druheho kołojěſdneho ſawad̓iwſchi ſ koła padnył, pſchi čimž bě cžapku a lataŕnju ſhubił. Wón bě ſaſo na koło ſkocžiwſchi k Bukezam dale jěł. Każ bě ſ wobſtejnoſczow ſpósnacz, bě wón bjeſe wſcheje wobhladniwoſcže jěd̓o Schwerdtnera k ſemi podtorhnył. Langu dla lohkomyßlneho morje-

nja a dla pschestupjenja wukasa sa kokojeſdnych k jaſtwu na 5 měßazow saßudźichu.

× Pokładnika Žitawskeje nalutowarnje, Gustava Pawoła Richtera, dla pschekschiwjenja w sastojństwje k jaſtwu na dwě lěcze saßudźichu a jemu cżeßne prawa na 5 lět wotrjeknychu. Wón bě we ßwojim sastojństwje nalutowarske knižki Franziski Leubneroweje pschekschiwił a ßebi ſ nich po něcżim 2100 hriwnow wupłacżicż dał.

Wulki wubjerk

flanellow, lamy a połlamy,

blusow, jakow, koschlow a schórzuchow

wscheje druźiny,

kostumskich ßuknjow a barchentowych ßuknjow, jakow a koschlazych barchentow,

bělych a pißanych

po tunich płacżisnach.

W. Häcker.

Woßebita pschedawarnja wołmjanych :: :: a bawłmjanych tworow. :: ::

Załoźena 1852.

Schenillowe rubischcża a schawle

nowych rjanych mustrow

najlěpsche a najtuńsche kupujecże pola

Ernsta Jordanoweje wudowy

na jerjowej haßy 5, na ſnutskowej lawskej haßy 8 w Budyskej schtrykowarni schtrympow.

Stare zynowe wězy

kupuje **C. A. Pietsch** na kamjeńtnej haßy 9.

Pluwowe korby

porucża a je wuporjedźuje **Jan Lehmann** we Wawizach pola Pomorz.

Pśches ßudnistwo ma ßo na pscheßadźowanje pschedawacż 21. februara 1914 dop. w 10 hodź. ſahrodniska leżomnoscż cżißko 58 pschi Wjeleczańskej dróſy, ſahrodnikej Ernstej Vietzy ßłuſchaza, kotraż je na 44 000 hr. takſěrowana. Wopalna kaßa 17 000 hriwnow.

2 wallachaj,

ßylnaj dźěłaczeŕskaj konjej. 193 a 185 cm wulkaj, ſtaj na pschedań we „Weidmannsruh" O./L. pola Borschcże pschi Mikowſkim żelesniſkim ſastaniſchcżu.

Żiwnoscż

ſ 5 kórzami pola a łuki je na pschedań w Jikozach cżißko 9 b.

Dźěcżazy wós,

derje ſdźeržany, je ſa 8 hriwnow na pschedań w Budyſkim měſchczańſkim muſeju pschi żitnych wikach.

Hody

ßwjedżeń wjeßeloſcże

bliži ßo nětko pschezo bóle, a něktoryżkuli njewě, ſ cżim by ßwojim lubym wjeßele pschihotowak. Njetrěbne wěży njedyrbjake ßo pschi powſchitkownej drohocże kupowacż, a teho dla ßo k woprawdże praktiſkim wězam pschima. Duż poruczam po ſpodźiwnje tunich płacżiſnach

elegantne mužaze, pacholaze :: a hólczaze paletoty ::

ſ dobrych tkaninow, derje ßedżaze,

elegantne mužaze, pacholaze a hólczaze wobleczenja, elegantne ſportſke jupy, pschesapinaki

ſ majjednoriſcheho hacż do najwoßebniſcheho,

tołſte ſymſke kholowy hižo pro 4 ½ mk.

wodunjepschepuſchczate peleriny, fantaſijowe lazy

ſ wołmy, żidy a pliſcha, **dźěcżaze wobleczenja,** jenotliwe **kholowczki, jupki** wurjadnje tunjo.

Żonjaze a holczaze żakety a paletoty

ſe **ßukna, aſtrachana, ßomota a żidźaneho płyſcha** wſchěch dokhoſczow a ſchěrjow po wuwſacżnych płacżiſnach.

Dołhe ßuknjane żakety prědku a ſady ſ lohka wißaze ſ wotowanym pscheſchiwanym podſchiwkom, potajkim jara cżopke po wſchelakich płacżiſnach.

Kóżdy kupz dostanje rjany dar.

Otto Preuß

mějecżel **Khorla König** **na żitnej haßy 4.**

Proſchu wěſcże na firmu kedźbowacż.

Kožuchowa pſchedawarnja Arthura Flegela

kóżkarſkeho miſchtra

Telefon 361 w Budyſchinje na żitnej haßy 10—14

porucża ßwój wulki ſkład jednorych a woßebnych

kožuchowych :. :. tworow

jako **muffy, boy, nohowe měchi, koßmate mězy, teppichi.**

Modne klobuki a mězy we wulkim wubjerku.

Drjewowa awkzija.

Schtwórtk 4. dezembra 1913 ma ßo na **Njeßwaczidliskim majoratnym reverje** ſcżéhowaze

palne drjewo

w **léßu** ſa hotowe pjenjesy na pſcheßadżowanje pſchedawacż:

5 rm. jehl. ſcheżépow,
150 = = kuluchow,
30 = = hakoſow,
3 ſtotuje walczkow

jenotliwje we wotdżélenjach 1—5, 10—19.

Shromadżiſna: dopoldnja w 9 hodżinach w 1. wotdżélenju pſchi Holeſchowſko-Dubrawſkim a Lupjanſkim puczu.

Hrabinſke hajniſke ſarjadniſtwo w Njeßwaczidle.
W. Dreßler, wyſchſchi hajnik.

Drjewowa awkzija.

Póndżelu 1. dezembra dopoldnja wot ½10 hodżin ma ßo ſady **Lomſka** pola Njeßwaczidła

něhdże 140 loßow ſtejatych khójnow
(twarſkeho a ryhelateho drjewa)

na pſcheßadżowanje pſchedawacż.

Shromadżiſna dopoldnja w 9 hodżinach we Lomſku.

Wobßedżet.

Khéża

ſe żiwym ſchewſtwom w induſtrialnej wßy bliſko Budyſchina je hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicż pſches **E. Reinholda** na ſeminarſkej dróſy 9.

Richard Hoffmann
w Bukezach
porucża ßwój ſkład
korbowych tworow
wſcheje drużiny, mjes druhim
korbjawki a **ſchwindy.**

Sserbſki wjeczor w Khwaczizach

wuhotuje tudomne ßerbſke towarſtwo
njedżelu 30. novembra wjeczor wot 8 hodżin
ſe ſpěwami a dżiwadłowym pſchedſtajenjom.
Wſchitzy ſahorjeni Sserbja ßo na njón pſcheproſcheja.

Pſchedßydſtwo.

Sserbſke towarſtwo „Handrij Zejler“

njedżelu 30. novembra wjeczor wot ½8 hodżin

ßerbſki wjeczor

ſe ſpěwom a dżiwadłom wuhotuje.

Potom **reje.**

Wſchitkich pſcheczelow najwutrobniſcho pſcheproſchuje

pſchedßydſtwo.

Kubło

58 kórzow, ſ morwym a żiwym inventarom, elektriſkim cżérjenjom, w Hucżinanſkich ſtronach, ſa 28 000 hriwnow ſkhorjenja dla hnydom na pſchedań. Dalſche je ſhonicż pſches **E. Reinholda** na ſeminarſkej haßy cżißło 9.

Dla dżélenja herbſtwa

je **khéża** cżißło 16 we Wawizach ſ ¾ kórzom pola hnydom na pſchedań pſches **Kutſchku** pſchi nowych hrjebjach 5.

Tow. „Lubin“ w Budestecach

změje přichodny štwórtk, to je **4. decembra,** wječor w 7 hodź. pola Rösika zhromadźiznu.

Přednošeŕ: K. faraŕ Mrózak z Budyšina.

Wšitcy so wočakuja!

Předsydstwo.

Bukečanske serb. tow.

změje **njedźelu 30. novembra,** 1. adventa, pop. w 4 hodźinach swoje posedźenje. Přednošk wo sławnym serbskim pěsnjerju Zejlerju je k. kantor Lodny dobroćiwje přilubił.

Sobustawy a hosći z tutym najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Hody.

Najpſchihódniſchi a najroſumniſchi dar je **poliza ſa ſawěſczenje żiwjenja, njewjeſczinſke wuhotowanje abo ſa lutowanki,** kotrez móża ßo ſ najnižſchimi pſchinoſchkami pola 1875 ſałożeneho a pod protektoratom J. M. krala ſtejazeho

ſakſkeho wojeŕſkeho żiwjenje ſawěſczazeho towarſtwa
w Drażdżanach

dostacż. Wſchě wuſbytki ſawěſczenym jako pſchibywaze wuſbytkne podżěle pſchipaduja.

Żadajcże ßebi bjes komdżenja proſpekty wot

direkzije w Drażdżanach A., Schulgutſtraße 7 abo wot pſchißłuſchneho ſaſtupjerja.

Rólny kóń

je na pſchedań na knjeżim dworje we Wutołczizach.

Dżélaczeŕſki kóń

je na pſchedań na knjeżim dworje w Darinje pola Hodżija.

Kuchaŕki, ſtwinſke a ßkużobne holzy, mlokowe holzy, hródżne dżowki, holzy kßwinjom, wotroczkow, ßrénkow, rólnych pohonczow, wolazych a dżélaczeŕſke ßwójby pyta hnydom a knowemu lětu pſchiſtajeŕka Görlichowa na ßukelnſkej haßy 1 na rógu khéżorſkeje drohi w cżrijowni knjeſa Heinr. Mohra.

— Teleſon 837. —

Sswójbu

do zyhelnicże ſ darmotnym wobydlenjom pſchi wobſtajnym dżéle pyta

A. Schäfer w Konjezach
pola Kubſchiz.

Wutrobny dżak

ßwojemu lubowanemu a wyßokodoſtojnemu duſchowpaſtyrjej knjeſej Waktarjej ſa jeho kraßne wutrobu hnujaze prědowanje, njedżelu ſemrjetych dżerżane, praji

wjele kemſcherjow
Njeßwaczidlſkeje woßady.

Wot ßrjedy 26. novembra:

Po zyle tunich placżiſnach, wjele niże hódnoſcże!

Wulka dżélba wobleczenjow, paletotow, jupow

ſa dżéczi, ſchulerjow a doroſczenych,

wobleczenja, żakety, mantle, żonjaze koſtumy, holczaze a żonjaze bluſy,

dżéczaze a żonjaze ſchórzuchi, běłe a pißane, **ſchaty, khornarje a krawaty, filzowe kłobuki, khapy, męży, muffy, boy, tkaniny k podſchiczu, ſchtrympy atd.**

Tele twory, jenoż khmane a placżiſny hódne, ßu w 1. poſkhodże ſeſtajane, w żenje poſkiczenej hódnoſczi. Wobhladanje bjes nuſowanja ke knpjenju.

Ernst Jenke w Budyſchinje pſchi hlownym torhoſchczu 9.

(K temu cżißłu tſi pſchiłohi.)

Płaczišny rěsneho skotu na Drajdžanskich skótnych wikach.

24. novembra 1913.

Płaczišny po zeninarjach a driwnach.

Skótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacz do 6 lět	52—54	97—99
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	47—49	89—91
3. frěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	41—45	82—87
4. ßnadnje pizowane kóžbeje staroby	36—40	76—81
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnosće	50—52	91—95
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnosće hacz do 7 lět	43—45	84—86
3. starsche, wukormjene keuwy a ßnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy	40—42	79—81
4. frěnjo pizowane kruwy a jałojzy	35—39	75—79
5. ßnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnosće	50—51	91—94
2. frěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	46—49	86—89
3. ßnadnje pizowane	42—45	81—84
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	64—66	106—108
2. frěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	60—62	101—103
3. ßnadnje wuwite wot zyza	52—58	92—98
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich skhižjenjow w starobje hacz do $1^1/_4$ léta	56—57	74—75
2. mjaßne	54—55	72—73
3. ßnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	49—53	67—71

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 22. nov. 1913. wot hr.	np.	hacz hr.	np.	W Lubiju 27. nov. 1913. wot hr.	np.	hacz hr.	np.
Schenza . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . zołta	8	50	8	80	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	8	45	8	80
Rožla . . .	7	50	7	70	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	6	60	7	50
Jećmjeń . . .	7	75	8	80	7	—	8	50
Wows . . . 50 kilogr.	—	—	—	—	6	60	7	30
" nowy	6	75	7	50	—	—	—	—
Hróch . . .	11	—	20	—	10	—	11	—
Wola . . .	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły . . .	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka . .	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny . . .	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . 1 kilogr.	2	60	2	90	2	60	2	80
Pschenična muka 50 "	10	50	18	50	14	75	18	75
Rjana muka . 50 "	9	75	12	50	10	75	12	75
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	—	2	75	3	—
Ssloma . . 100 "	3	50	3	80	3	—	3	60
Prožata 852 schtuk, schtuka	12	—	23	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	5	75	5	10	5	50
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	5	80	6	20
Pschenčny gris 50 kilogr.	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	—	—	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 95 pj., schtuka 10—11 pj.

W Budyschinje płaczesche: kórz pschenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., zołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 14 hr. 45 np, hacz 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np.: nowa: 12 hr. — np. hacz 12 hr. 32 np., kórz jećmjenja po 140 puntach. 10 hr. 85 np. hacz 12 hr. 46 np.

Wiežne płaczišny w Kamjenzu.

27. novembra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 50 np. hacz 7 hr. 65 np., pschenza wot 9 hr. — np. hacz — hr. — np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hacz 8 hr. 50 np., wowß wot 6 hr. — np. hacz 7 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hacz 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., ßyno (stare) — hr. — np. (nowe) 8 hr. — np., běrny — hr. — np. hacz 2 hr. 50 np., ßloma (100 kilogr.) 3 hr. 66 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 50 np. hacz 2 hr. 80 np., jeja (mandl) 1 hr. 73 np.

Wjedro w Londonje 28. novembra: Pomrocžene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 1. njedželu adventa rano w 7 hodžinach farar Räda němsku spowjednu wuczbu, $^1/_2$9 hodžin duchowny Tischer němske a w 10 hodž. ßerbske předowanje.

Tydzeńske fastojnste dźěła smeje farar Räda.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodž. budze w Jenkezach, schtwórtk popołdnju w 5 hodž. w Brěsowje ßerbska adventska nutrnosć.

Wórowani:

S druhich woßadow: Jan August Schibak, želesniski dźěłaczer w Rakezach, s Hanu Augustu Meldez tam.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Alma Elfrida, Marja Hermana Wjele, kublerja w Hrubočizach, dź.

W katholskej zyrkwi: Gertrud, Wylema Michalka, samkarja w Budyschinje, dź. — Jurij, Jana Barscha, skakarja w Budyschinje, ß.

S druhich woßadow: Pawol Rudolf Schibak, njemandźelski ßyn w Komorowje p. Rakez. — Horst Rudolf, Jurja Alberta Wesera, kublerja w Kschiwej Borschczi, ß. — Pawol, Ernsta Reinholda Schmidta, pohonczja w Pschiwczizach, dwójn. ß. — Emma Lena, njebo Jana Striezla, dźěłaczerja w Kupoji, dź. — Martha Johana, khěžerja Nowaka w Barcze, dź. — Marja Martha Krakowskez, njemandź. dź. w Rakojdach.

Zemrjeli:

W Michalskej woßadze: 20. novembra: Lena Elsa Martha, Ernsta Alwina Pöthiga, schewza w Tšelanach, dź., 1 l. 4 m. 8 dn. — 24. Lina Erna, Pawola Moza Preschera, tepierja na Zidowje, dź., 4 l. 2 m. 6 dn. — 26. Khorla Pětr Wicjas, invalid we Wulkim Wjelkowje, 54 l. 11 m. 24 dn.

W katholskej woßadze: 19. novembra: Rudolf Albert, Jana Klimanta, lakěrarja w Budyschinje, ß., 2 m. 5 dn. — 21. Marja swud. Smijowa rodź. Krawczikez w Budyschinje, 74 l. 3 m. 27 dn. — 23. Jurij, Jana Barscha, skakarja w Budyschinje, ß., połdra hodźiny.

S druhich woßadow: Jan August Hacha, dźěłaczer w Nowych Spytezach, 79 l. 10 m. 13 dn. — Alfred, Augusta Scholty, žiwnosćerja w Lutyjezach, ß., 6 m. 27 dn. — Khorla Hopacz, žiwnosćer w Bolborzach, 41 l. 7 m. 20 dn. — Johana Karolina swud. Wicjasowa, bywscha swud. Salomonowa rodź. Försterez w Demjanach, 66 l. 7 m. 23 dn. — Marja Martha Khěžnikez, njemandź. dź. w Rakezach, 14 dn.

Zyrkwinske powjesće s Hodźija.

1. njedželu adventa smeje rano $^1/_2$8 hodžin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, $^1/_2$9 hodžin farar Kschižan ßerbske a w 10 hodž. němske předowanje.

Ssrjedu 3. dez. popołdnju w 4 hodž. budze shromadźizna zonjazeho towarstwa w Eignerez hosćenzu.

Pjatk 5. dezembra budze rano $^1/_2$8 hodžin němska, $^1/_2$9 hodžin ßerbska spowjedź a $^1/_2$10 hodžin ßerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

1. njedželu adventa smeje duchowny Bójz rano w 7 hodźinach ßerbsku spowjedź, farar Domaschka dop. we 8 hodźinach ßerbske a $^1/_2$10 hodžin němske předowanje. — Hnydom po kemschach je mólba zyrkwinych přjódkstejerjow. — Popołdnju $^1/_2$4 hodžin wotměwa duchowny Bójz ßerbsku spowjedź. — Popołdnju w 4 hodž. smeje kschesćz. towarstwo žónskeje młodosće shromadźizny. Hosćo ßu witani.

Wutoru wječor we 8 hodž. shromadźizna kschesćz. towarstwa žónskeje młodźiny.

Ssrjedu wječor we 8 hodž. smeje kschesćz. tow. mužskeje młodźiny ßwoju shromadźizny.

Schtwórtk popołdnju $^1/_2$4 hodžin smeje kschesćz. žónske towarstwo shromadźizny. Wschě ßobustawy a hosćo budża witani.

Pjenježnikam

ßo k darmotnemu saměsćenju pjenjes w jenoż dobrych solidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 schodze, w hosćenzu k „jandźelu".

Hypotheki a wobßedźenstwo leżomnosćow.

Sakoženе 1899. Stary sprawny wobkhod.

E. A. Wetzke w Budyšinje

mějeczel: **Fritz Richter**

prěni a najstarschi wobkhod w Budyschinje

1849 soloženy — **17** na bohatej haßy **17** — telefon 144

porucza ßwój **wulki wubjerk** po tunich pkaczisnach

fotografijowe albumy a nastawki, albumy sa póstske kharty,

fotografijowe wubluki,
ßwójbne wobluki,
diasanije,
domjáze žohnowanje,
spruchi na sčžénu,

figury a busty
žohnowazeho Khrystußa,
kschiže, konsole,
majolikowe twory,
nippy,

debjeńki wscheje druzinY,
wjechliczki
sa bal a rejwansku hodzinu,
listne kassetty,
pychu na božodžéscjowy schtom.

Wulke rumowanske pschedawanje niklowych blidkow, vasow, figurow, paßow, nippow, nastawkow, kožanych toschow njeßmérnje tunjo.

Metallowe a nicklowe twory:

Palmowe stejaki,
pschedeschčnilowe stejaki,
niklowe blidka,
kurjeńske blida,
blidowe nastawki,
vasy, schlé,
ßwéczniki,

khojesowe, piwowe,
likeurowe a czajowe serwißy,
bowle, piwowe karanczki,
pißadla,
listowe, wobčežaki,
listowe wahi,
patentowane pijaki,

Kožane twory:

Portmoneje,
zigarowe etwije,
listne tosche,
toschki sa visitne khartki,
pißanske mapy,
dokumentowe mapy,
notowe mapy atd.

Pißanißu potrjebu, hodowne a nowolétne :: kharty :: na kobrißi wubjerk.

Spěwarske ßerbske a němske, **warjeńske knihi,** pěžeńske a wobrasate knizki, albumy sa listne snamki. ::

Sserbski musej
wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedželu měßaza wot ½11—12 hodžin.

Jako **dar k Božemu dzéscu** ßu we wudawarni Serb. Nowin dostacz knizki

Brunčki
po 1 hr. 20 pj.

Aug. Pawoł Hilger

w Budyschinje na seminarskej hasy 2

porucza **k hodam** jara tunjo:

zychi bčle a pißane, **wupjerki** prawe a ßylne,
hotowe žonjaze a mužaze barchentowe koschle,
bčle a pißane,
dzéczaze koschle we wschčch wulkosczach, **dzéczazu drastu, trjenja, hadreschcza, schantka, ložowe plachty, ložowe pschikrywy, blidne ruby, tafstowe ruby a serviety, blidowe pschikrywy, dzéczaze schórzuschki, hospodarske schórzuchi, ßlomniki, zykoplatowe, polplatowe a koschlaze tkaniny.**

Gardiny a vitražowe tkaniny.

Barchentowe sbytki sa jaki, dzéczazu drastu, :: koschle a ßukuje. ::

Sbytki koschlazych tkaninow.

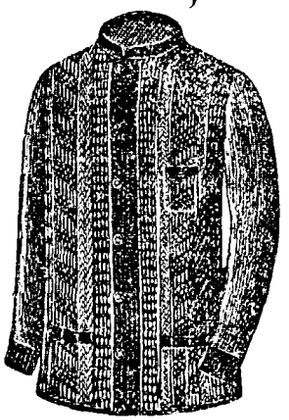
Sbytki sa schórzuchi a podschicza.

Rěczi ßo tez ßerbski.

Schtrympy a soki

schtrykowane a walkowane,

Rukawate lazy
pa wschčch pkaczisnach,

normalne koschle a khołowy, czopke podschite spódnje tajle, spódnje khołowy, dzéczaze khołowy se schtaktom, schenillowe rubischcza

Ernsta Jordanowa wudowa

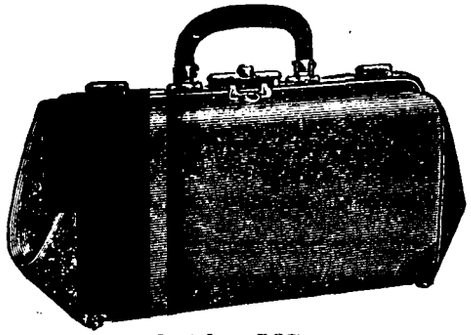
w Budyschinje

na jerjowej haßy 5 a na snutskownej lawskej haßy 8
w Budyskej schtrykowarni schtrympow.

K pschedstejazym hodam!

Kožane tworу kupuja ßo najlěpje w spezialnej pschedawarni kožanych tworow.

Stajnje wulki wubjerk, krucze sprawne poßłużenje a tunje płaczišny ßa

koffry, puczowanske tosche, neßeßäry, żonjaze tosche a paßy schulske tosche ßa hólzow a holzy, schulerske mapy, pißanske, aktowe a hudźbne mapy, listownje a zigarowe tosche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne měchi a gamasche atd. namakacźe

w spezialnej pschedawarni

ßa **Offenbachske kožane tworу**

C. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ßedkarskeho mischtra

Telefon 587. **w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.**

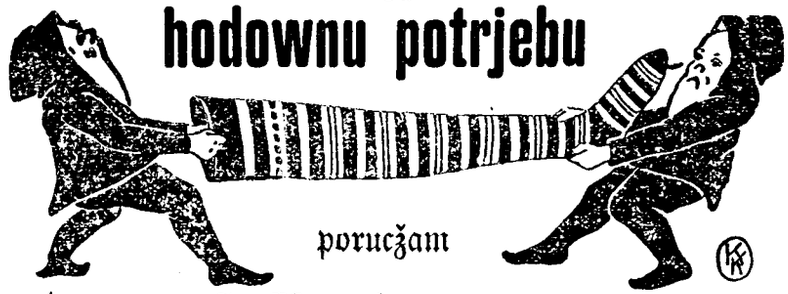
Wilhelm Rudolph

w Budyschinje.

Hlowna pschedawarnja **na khěžorskej drósy czo. 8.** Dalokorěczak **czo. 591.** Filiala **pschi mjaßowym torhoschczu 10.**

SSa

hodownu potrjebu

poruczam

schtrympy a soki, walkowanych a schtrykowanych, **rukawate lazy** ßamßneho wudźelka.

Sweatry ßa mužskich, żónske a dźěczi we wulkim wubjerku.

Kolenahrějaki, czělne wobwjaski, schkitaki ßa pluza, mufki, ßněhowe khapy atd.

Schenillowe rubischeza, khapy, schawle.

Trikotaże we wubjernych druźinach a we wschěch wulkosczach na składze.

Normalne koschle a **kholowy, spódnje jaki.**

Rukajzy ßa mužskich, żónske a dźěczi, trikotowe a schtrykowane.

Jako **dar k Bożemu dźěßczu** ßu we wudawarni Serb. Nowin dostacź knižki ſ **pißanymi wobrasami** a se ßerbskimi schtuczkami

1. ßa starske dźěczi:

Schescherjaczk a schescherjawka

2. ßa mjeńsche dźěczi:

Wobraski ßa pěkne dźěczi.

Pěknych dźěczi wjeßeli.

Dobru pschenicznu muku, dobru **lanu mnczku** porucza **Khorla Kahrowe** pschi žitnych wikach.

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Tyßazy czlowjekow k ßwojemu powołanju strowy ßylny hłóß trjebaju. W jěrym czaßu tutemu strach hrosy. Schkitajcze ßo se wschědnym wuźiwanjom Wybertowych tablettow psched kaschelom, dybawosczu, katarrhom. Jena pruha ſ nich wjazy dopokasuje dyžli wjele ßłowow. Dostacź we wschěch haptykach a drogownjach po 1 mk.

Wubjerne hodowne dary

poruczam we wulkim wubjerku:

blidowe a khofejowe ßudobje po wschěch płaczišnach,

myjerske ßudobje modernych formow a mustrow,

kuchińske garnitury,

kristallowu a praßowanu schkleńzu.

Hermann Gläsel

pschi lawskich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w ßerbskim domje.

K hodownemu swjedźenjej

kupujecze

w Shorjelskej pschedawarni

Jana Schaafa

w Budyschinje

na bohatej haßi 29

pschi bohatej wěži

po jara poniženych

płaczišnach.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.

Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacž do 11 hodźin wječor

wulke pschedstajenje

:: najnowscheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pscheměni.

Hana ßwud. Sommerka

masserina

ßa khore žony a dźěći, pola kotrejež khori dla jejneho 18lětneho powołanjoweho nashonjenja najwěšćišcho pomoz namakaju, bydli nětko

w Budyschinje

pschi drjewowych wikach 5

(niz wjazy w restaurantu Gambrinusu).

Blidowe ruby
Trjenja
Wotrěwanske ruby
Rólowanske rubischcža
Mužaze koschle
Žonjaze koschle
Dźěćzaze koschle

Wupjerki
Ložowe plachty
Kupanske ruby
Schantka
Koschlaze tkaniny
Bychi
běłe a pišane

porucza
we wulkim wubjerku a ßa tunje krute płaczišny

C. G. Fiebiger

drastne a blusowe tkaniny

na ßerbskej haßy 5 a 7.

Założ. 1824.

Druha pschiłoha k czišłu 48 Serbskich Nowin.
Sobotu 29. novembra 1913.

Khorla Bockſch,
kózkař
w Budyſchinje
na ſwonk. lawſkej haßy 18
ßo pſchi trjebanju
pjelſczowych tworow
na najlěpje porucza.
Mužaze a žonjaze kožuchi
ſchiju, noſchene kožuchi tunjo a derje pſcheſchiwam a wuporjedźam.
Kože k wobßadźenju a podſchiczu.
Wulki ſklad modnych klobukow a mězow.

Schpatuje roſczaze dźěczi
kraßuje pſchibywaju, hdyž ßo jim dawa
aromathiſki
jatrotukowy emulſton
ſe ſnamku hrodowſkeje haptyki.
Dźěczi jón rad bjeru a derje ſnjeßu.
Woprawdźity doſtacz
w hrodowſkej haptyzy
w Budyſchinje.

We wulkim wubjerku
kuſki
na božodźěſeßowny ſchtom,
jako:
hodowne dary:
taflowu ſchokoladu, marzipanowe wězy, bonbonniery, kakao, cjaj, póprjanzy, konfekty, biſkquity a bonbony
porucza
fabrika zokrowych tworow
Ernsta Graka.
12 na ßukelnſkej haßy 12.

Tunje czaßniki
porucza
R. Mersiovsky na žitnej haßy.

hodownych darow **najwjetſchi wubjerk : po tunich płaćiſnach.**

:: :: :: **Ruczne-dźěła, ſapočzane a hotowe.** :: :: ::
Pſchikrywowe tkaniny, kongreßowe tkaniny, kartonaže, mužaze lazy.
Nowe: Sněhohwězdna wolma k dźěłanju wſchěch ſportſkich wězow.

Paßy, ſchlewjery, wſchelawki, toſche, kruženki, žaboty, žonjaze khornarje a krawaty, balſke ſchawle, auto-ſchlewjery.

Spódnje ßukuje, ſchórzuchi, rukajzy, ſchtrympy, ſchtalty, spódnje taille, žonjaze a dźěczaze ſchaty, ſchantka.

Sportſke jaki, ſchawle, rodlowarſke mězy, rodlowarſke pótniki, bluſowe lutowaki, gamaſche, pjerjowe a pjelſczowe boy.

Dźěczaze wobleczenja, dźěczaze lazki, pótniki, žonjaze a dźěczaze khapy, bolerojeczki, ſa dźěczi tykače, boy a mězy.

Mužaze khornarje, mužaze krawaty, mužaze koſchle, mužaze kholowy, mužaze lazy, mužaze khornarjowe lutowaki, — ſoki, — ßlě.

Wſchě potrjeby ſa ſchwalcze a krawzow. :: **1/2 punta wolmy po 95, 1.10, 1.20** atd.
Dźěczaze a žonjaze klobuki po najtuńſchich placźiſnach.

Helena Cruciusowa

na žitnej haßy 10 **w Budyſchinje** **na bohatej haßy 10.**

Schűlowe

saručene bjesbarbne

ſupowe pſchidawki:

jejowe raczki,
jejowe krupiczki,
jejowe brazliki,
jejowe ßekliki,
jejowe ſornjatka,
jejowe czwaczki,
jejowe ſchlinczki.
jejowe rózki,
jejowe lopjenka,
jejowe ſwérjatka,
jejowe nitki

ſtajnje czerſtwe poručza

Khorla Preisser jun.

pſchi zitnych wikach.

Dobry ßad

po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Pawoł Roſtok

w Budyſchinje pſchi zitnych wikach 12.

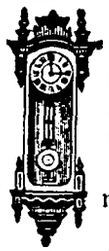
Kóſlaze kózki,

howjaſe koże, wowcże koże, ſajecże a kaniklaze koże,

kaž tež **wſchě druhe druziny kožow** kupuje po najwyſchſchich płaczišnach

Heinrich Lange

pſchi zyrkwinym měſcże a pſchi zitnych wikach 11, ſ napſchecża „ſkoteje hwězdy".

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tyni czaßnik** kupicz, abo kotryž chce ßebi jón **porjedzicz** dacz, njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſke haßy 5.

Jencz pſchedawa a porjedžuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukuje. — **Proſchu, ßebi moje wuſtajene wokno, ſ płaczišnami wupokožene, wobhladacz.**

Dla ſpuſchczenja ßwojeje

pſchedawarnje

mužazeje a hólczazeje garderoby

dam wſchě wěcy, ſo bych je ſkerje lěpje wotbyk, na

doſpołne wupſchedawanje.

Woßebne mužaze wobleczenja, paletoty, jupy, ſymſke ſwjerſchniki, peleriny, ſpanſke ßukne, fantaſiſke lazy

a wſchelake druhe.

Dźěczaze wobleczenja hižo po 15 mk., paletoty hižo po 12 mk.

Woßebne konfirmandſke wobleczenja,

čorne a módre.

Wulku dźělbu hólczazych wobleczenjow, paletotow, mantlow atd.

S dobom wulki dźěl ßwojeho bohateho ſkłada tkaninow
∴ ſ 15—25% poniženja do wupſchedawanja dam. ∴

Krawſtwo po měrje po njepſcheměnjenym waſchnju dale powjedu.

Eduard Fritzſche

pſchi lawſkich hrjebjach (w ßerbſkim domje).

Wſchu domjazu a kuchińſku nadobu,

lampy, latarnje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane ßudobje, ſazynowane bowy a wanje, praktiſke kwaßne dary

kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty

pſchi ßerbſkich hrjebjach 10.

Helmowa čžrijowa pſchedawarnja a pódſchowarnja

je nětko

pſchi hłownym torhoſchczu 5,

prjedy na lamjeńtnej haßy 17 w Budyſchinje.

Khežorska khofejownja

J. F. Schůlowe
woprawne
jejowe nudle
a makkaroni
saruczene bjesbarbne
stajnje nanajlepsche porucza
Khorla Preisser jun.
pschi žitnych wikach.

„Na zyłym cźele běch
ſ liſchaun
pokryty, kotraž mje ſ wěcźnym ßwjerbjenjom w nozy a wo dnjo cźwilowasche. Sa lědma 2 njedźeli je **Zuckerowe patent. lěkarſke mydło** khoroſcź do zyła wotſtronilo. Tole mydło njeje 1.50 mk. ale 100 hriwnow hódne. Serjant M."

Kusk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßyluiſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucźnjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** raßlěd., **Stranch a Koldy.**

We wudawarni Serb. Nowin je ſa **40 up.** dostacź knižka:

Worjeſchki.

Pſches dźewjecź ſtow
hudanczkow
ſ trěbnym kluczom
Sa ſwojich wujkow
ſwoje cźetki
po zylych Sserbach napytak, wumyßlit, ſeſtajat a do ßerbſkeho kraja puſchczil
Jan Radyßerb.

Chenillowe
rubiſchcźa
a ſchawle
placźiſnu hodnu pſchedawa
Otto Osswald
na kamjentnej haßy 7.

Draždźanska banka.

Akzijowy kapital a reſerwy:
261 milijonow hriwnow.

Saradźenje wſcheho bankoweho wobkhoda po pſchihódnych wuměnjenjach atd.

Konto-korrentowy a ſchekowy wobkhad,
khowanje ſamknjenych depotow a ſarjadowanje hódnoſtnych papjerow,
wupožcźenje na hódnoſtne papjery, na burſy ßo kupowaze,
kontrola wuloßujomnych hódnoſtnych papjerow a jich ſawěſcźenje pſche kurſowe ſchkodowanje,
ſaměnjenje kuponow, dividendowych wobßwědcźenjow a wuloßowanych hódnoſtnych papjerow,
pſchijimanje lutowanſkich pjenjes na ſadanjenje ſ wupowjedźeńſkim cźaßom a bjes njeho.

Pſchenajecźe ſaſow pſche woheń a paduchow wěſtych (żeleſnych khamorowych kaſchcźikow) w naſchej

worzlowej komorje

ſ wotnajerjowym ſamßnym ſamknjenjom a banzynym ßobuſamkanjom.

Draždźanſka banka wobkhodne město **w Budyſchinje**
pſchi žitnych wikach — na rózku khežorſkeje drohi.
Telefon cźiſło 551.

Viſitne khartki cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo **Smolerjez knihicźiſchcźerња.**

Moje wulke

hodowne

wosebite pschedawanje

je so sapoczało.

Wosebita poskiczenka — sa zidzane tkaniny, meter hizo po 95 pj.
Wosebita poskiczenka — sa drastne tkaniny, meter hizo po 60 pj.
Wosebita poskiczenka — sa blusowe tkaniny, meter hizo po 70 pj.
Wosebita poskiczenka — sa wolmjane mußliny, ploczliwe a bawlmjane tkaniny.

Sbytki a drasta krótkeje mery wosebje tunjo.

Žonjaza drasta.

Wosebita poskiczenka — sa kostumy hizo po mk. 12.75
Wosebita poskiczenka — sa žonjaze mantle hizo po mk. 6.75
Wosebita poskiczenka — sa wobleczenja (czistowolmjane) hizo po 16.75
Wosebita poskiczenka — sa wobleczenjowe sukinje hizo po mk. 2.—
Wosebita poskiczenka — sa blusy (czistowolmjane) hizo po mk. 2.50
Wosebita poskiczenka — sa blusy (barchentowe) hizo po 95 pj.
Wosebita poskiczenka — sa rauske jaki hizo po mk. 1.85
Wosebita poskiczenka — sa rauske sukinje hizo po mk. 4.50
Wosebita poskiczenka — sa spódnje sukinje hizo po mk. 1.85
Wosebita poskiczenka — sa schórznchi.

Pschihódna skladnosć k tunjemu nakupjenju hodowneje potrjeby.

Jan Jurij Pahn

w Budyschinje.

Hedwiga swud. Biehlowa

na kotolskej haßy 1 :: pódla radneje pinzy

porucza k pschedstejazym hodam

flanki swoblekane a nje= :: swoblekane, :: **klankaze hlowy** s zelluloida, blacha a biskwita s włoßami a bjes nich,

(póny)

kupanske klanki s zelluloida a porzlina, **kharakterske, gummijowe, wolmjane, mjetanske klanki, czéła** wschěch wulkosczow, **kolebanske** a **gratowane konje** s drjewa a s kožu, **wosny, mjecže, flinty, bubony** a **helmy**, dale **klankaze stwy, kuchinje, klamarnje, rěsniske klamy, twjerdzisny, wojerske straże, konjenzy** atd., **towarstwowe hry** a **wobrasate knižki** w najwjetschim wubjerku. :: ::

O. Osswald

porucza w najlěpschich druzinach

schtrympy a soki,

mantle a kapiczki, rukajzy,

schtrykowane zonjaze jaki, spódnje taille.

Wosebne rukowate lazy

we wulkim wubjerku.

Dzěczaze spódjne wobleczenja, trikotaże kózdeje schěrje na skladze.

Schenillowe rubischcza.

Steinstrasse 7

Singerske schijaze maschiny

zo najlěpje pschihodza

do kózdeho hospodarstwa a do kózdeje dzěłarnje.

Położene płaczne wuměnjenja.

Ilustrowane katalogi darmo a franko.

Rjech zo kupuje w naschich khlamach abo wot jich agentow.

Singer Co.

akzijowa fabrika schijazych maschinow,

filiala w Budyschinje na bohatej haßy 14.

Paul Giebner

w Budyschinje na bohatej haßy 18,

s nutskhodom na theaterskej haßy,

winowa wulkowikowarnja

porucza swoje berje wothladane **wina.**

Pjecz wulkich pinzow.

Wino k posylnjenju a k strowosczi.

Wino k swjedzenjam atd.

Tym, kotsiž moju winowu pschedawarnju njesnaja, k wjedzenju dawam, so zo pola mje tunscho kupuje, hacž pschi direktnym kupowanju s Rheina abo s Mosele, dokelž wino po waggonach dostawam a :: :: puczowanskich wudawkow nimam. :: ::

Wumerjenski bureau Khorle Hartfiga,

wot stata pruhowaneho a pod pschisahu wsateho geometra

w Budyschinje na hornjezetskej haßy 23, della. Telefon 856.

Bjedrich Lieber,

mydlaŕnja

na bohatej haßy 6

poručza po ſnatej hódnoſczi

njekapaze

wóſkowe, ſtearinowe a paraſinowe ſwězy

toilettowe mydła a parfümy

w kartonach a po wſchěch płaczišnach.

Pychu na bożodźeſczowy ſchtom

w bohatym wubjerku.

Th. A. Wällnitz naſlědnik

mějeczel: J. Hanekamp

w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 9,

meblowy dom ſa njewjeſczinſke wuhotowanja.

Najwjetſchi ſklad woprawnych a lakowanych

wobydlenſkich wuhotowanjow

kaž tež

jenotliwych meblow a pólſtrowanych tworow

po wſchěch płaczišnach.

Poručam jako pſchihódne a praktiſke dary

debjaze meble

wſcheje druźiny, kaž tež

teppichi, blidowe pſchikrywy, paneele, kontorſke a klawěrſke ſtólczki atd.

Cziſtowolmjane konjaze pſchikrywy

(deki)

ſ rukowanjom cziſteje naturſkeje wołmy

ſe ßylnym płatom podſchite a pſcheſchite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa ſnamjo na pſchikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pſchikrywy na pruhu darmo.

Carl Winter, fabrika pſchikrywow **w Magdeburgu.**

Saſtupjeŕ **C. Winter w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 8.**

Franz Marſchner

czaßnikar w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſklad **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinjwemu wobkedźbowanju poručza.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaczišny.

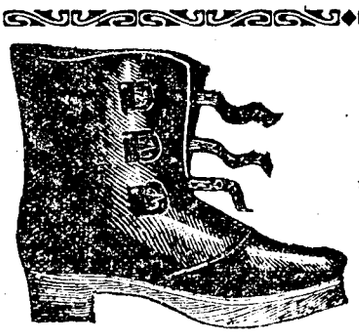
A. & W. Neuhahn

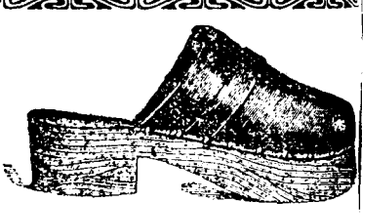
w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 4

poručujetaj w **bohatym wubjerku** po **najtuńſchich płaczišnach:**

papjerjane a pißanſke twory,
kožane twory,
fotografiſkowe albumy,
albumy ſa póſtſke kharty,
ſchulſke torniſty,
holczaze mapy,
rukajzowe,
khornarjowe,
manſchetowe,
krawatowe a
ſchantkowe kaſchczíki,
luxuſowe twory,
ſczěnſke ſtajliwe a
ruczne ſchpihele,
klanki (pópy),
wobleczene a njewobleczene,
klankaze wězy,
klankazu draſtu a ſchaty,
klankaze wosy,
klankaze ſtwy, kuchinje,
kuchinſki naporjad,
pjezaki,
zynowe wojaki,
jěſdne a kolebanſke konje,
koßmate a plyſchowe
ſwěrjata,
towarſtwowe a
ſaběranſke hry,
piſkadła ſa dźěczi,
latańnje magiki,
kinematografy,
żeleſnizy,
parne maſchiny,
dźěłanſke modele,
wojeŕſke wuhotowanja,
klamańnje,
konjemzy,
twjerdźiſny,
twarjeńſke kaſchczíki,
gratowe a kopjena-
rěſanſke kaſchczíki,

luxuſowe a wſchědne meble, domjazu a kuchińſku nadobu, ſchleńczane, porzlinowe, kamjeninowe a aluminijowe twory, emaillowane a lakowane blachowe twory, deſkowane, rjeblowane a frachtowe wosy, Naetherowe triumfſke ſtoły, Naetherowe reformſke pſchestajliwe ſtólczki, dźěczaze blidła, ſtólczki atd.

Schtóž chze ßebi **drjewjanzy**

drjewjane a filzowe ſtupnje

a tež

kožane czrije

tunjo nakupicz, njech ßo direktnje do

drjewjanzańnje Oty Hebera

na ßerbſkej haßy 9 wobroczi.

Drjewjanzy a drjewjane ſtupnje ßo faßo póduſchu

Wulke
runowanske wupschedawanje.

Wulku dźělbu nasad stajenych tworow

ſukna a **tkaninow** k wobleczenjam, paletotam a kholowam,

kaž tež **wulki wubjerk**

ſbytkow

wot **póndźele 1.** hacž ſobu do **njedźele 14. dezembra 1913**

po jara **poniženych** placźiſnach wupschedawam.

F. N. Bläsche, ſuknowa pschedawarnja

w Budyschinje pschi mjaßowym torhoschczu 3.

S jeneho konkurſa ſym dźělbu

jěſdnych kołow a dźěle

Altbeckſkeho wudźěłka ſ połnym rukowanjom nakupił. Pschedawam te koła něhdźe **25 hriwnow tuńſcho** hacž je porjadna placźiſna, a tak dołho hacž ſkład doßaha 1 dźělbu prědnich kołow prima jenoż 3 mk. 25 pj., pschi wotewſaczu 10 ſcht. po 3 mk.

J. Schibak, na Mužakowſkej dróſy 4.

Wſchě na ſkładźe ßo namakaze **koła** kaž **Brennabor, Allright, Opel, Janko** nětkole wjele tuńſcho.

Něhdźe **50 ſcht. mužazych a ženjazych kołow** po **6** mk. hacž **50** mk.

Njeſakombźcze tule ſkładnoſcź!

K hodam

poručam **wulki wubjerk**

pschedeſchczníkow, wukhodźowanſkich kijow, tobakowych trubkow

po ſnatych tunich placźiſnach.

Ed. Schulze nasl.

(A. Rudert)

pódla hoſczenza winoweje kicze,

w Budyschinje, na bohatej haßy 26.

Ad. Rämſch naßl. w Budyſchinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wilach 1 **telefon czißło 415**

porucza ßwoje daloko a ſchěroko ſnate

paleuzy a likeury.

Njeßczanje w czwizach a bleſchach.

Proſchu ßebi placźiſnowy ſapiß žadacź.

Pschedźenak.

Protyka ſa Sserbow

na lěto

1914

je ſa **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin doſtacź.

---

200 zentnarjow

brěſowych prutow

tež po mjeńſchich dźělbach **kupuje**

wokrjeßna dźěłaczerńja na Židowje.

Najwjetschwa tajka pschedawarnja w Budyschinje

A. & W. Neuhahn

Solož. 1891

4 na ßerbskej haßy 4 — **w Budyschinje** — 4 na ßerbskej haßy 4

Telefon 449. — poruczja — Telefon 449.

k pschedstejazemu hodownemu ßwjedženjej ſ wjele nowoſczemi wuhotowanu ſkładownju:

listnu papjeru, khartowe kassety,
fotografiſjowe albumy,
albumy ſa póſtſke kharty,
albumy ſa listne ſnamki,
pěßnjowe a ſapißne albumy,
kuchińſke a dnjowe knihi,
porte-treſory,
ſportſke móſchniczki,
móſchniczki a portemoneje,
zigarowe etwije, liſtownje,
dokumentowe toſche,
pißanſke mapy a podložki,
ručzne puczowanſke toſche,
ručzne toſche ſ kožanym wuſchkom,
ſchulſke tornistry, holcže mapy,
knihowe noſchaki,
ſchwadliſku potrjebu
ſ plyſcha a kože,
debjeńkowe kaſchcziki,
kaſchcziki ſ plyſcha a kože
ſa rukajzy, krawatty,
manſchetty a khornarje,
muſikalijowe mapy,
italſke majoliki,
japanſke twory,
domjaze žohnowanja,
deſki ſe ſchpruchom
ſ wudebjenym molowanjom,
fotografiſjowe ſtejaki,
zynowe wojaki
wſchěch ludow a brónjowych družinow,
naſtajenſke wěžy
w drjewjanych kaſchcžikach,
klankaze (pópjaze) **wěžy,**
klanki, wobleczene a njewobleczene,
klankaze meble, klankaze woſy,
drjewjane a kožane konje
k jěſdženju a kolebanju,
wowzy, kruwy, wóßły, koſy,
pßy, kanikle,
towarſtwowe a ſaběrarſke hrajki,
naczahanſke wěžy ſ blacha,
jěſdne figury ſ blacha,
hudžbne inſtrumenty ſa dźěczi,
latarnje magiſka,
kinematografy,
żelesnizy ſ gratom a ſchěnami,
żelesnizy ſ parnym cžerjenjom,
parne maſchiny,
maſchiny, ſ horzym powětrom
ßo cžerjaze,
wojerſke wuhotowanja,
kaſprowe dźiwadła,

kaſchcziki ſ gratom
a liſczowej pilu,
drjewo ſa liſczowu pilu,
potrjebu ſa liſczowu pilu.

Konjemzy, twjerdźiny. — Klankaze ſtwy, kuchinje.

Luxuſowe a domjaze meble we wulkotnym wubjerku.

Domjazu a kuchińſku nadobu, ſchkleńczane, porzlinowe a kamjeninowe twory,

deſkowane, rjeblowane a cžežite woſy, ßanje.

Naetherowe reformſke wobroczne dźěczaze blidła, ſtólczki, triumfowe ſtólzy,

jenotliwy turnowanſki grat, kaž tež dospolne turnowanske apparaty.

Pychu na božodžěſczowy ſchtom.

Hodowny placziſnowy ſapiſk ßo na žadanje darmo pſchipóſczele.

»Serbske Nowiny« wuchadźeja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na nimskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěsći, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 49. **Sobotu 6. decembra 1913.** **Lětnik 72.**

W sakskim ześmje

běchu tónle tydźeń jenož krótke poześedźenja. Sa to ześo w deputazijach cźim krucźišcho a cźim wutrajnišcho dźěła. Pónjelu wuswolichu ześo tśo sapóśłanzy ś tśiomi naměstnikami do wubjerka sa sarjadowanje krajneho dołha. Wutoru bě dlěsche poześedźenje. Jednasche ześo wo sakonju, po kotrymž ześo dawk sběra, jeli je pschi pschedaczu leżomnosćzow hódnosćź pschiběraka. (Hódnosćź pschiběrazy dawkowy sakoń.) Tónle sakoń mamy hižo někotre lěta. Khěžorstwowy ześm je jón wuradźował a wobsamknył. Hacź do 1. julija tehole lěta nałożowasche ześo tak, so ś jeho wunoschka khěžorstwo bjerjesche 50 %, 40 % dosta gmejna a 10 % nasch sakski stat, sa to, so tónle sakoń sa dawkowu sběrku sarjadowasche. S 1. julija ześem je ześo khěžorstwo ześwojeho podźěla wsdako. Woześebje teho dla, dokelž je khěžorstwo wschelake direktne dawki sawjedko (kaž tón jenu milijardu wunoschazy dawk se samoženja sa powjetschenje wójska). Nětko chze sakski stat tele 50 % ś hódnostneho dawkoweho sakonja sa ześwoje potrjeby sběracź. Pschi jednanju pak ześo pokasa, so njeje po prawom nichtó ś tymle sakonjom spokojom; pschetoż wón je njehotowy a w ześwojim nałożowanju runje won straschny. Konservatiwny sapóśłanz dr. Böhme pschinjeże jedyn skoro wěrje njepodobny pschikład wo straschnosćźi tehole sakonja. W Draźdźanach twarjesche twarski mischtr Meißner na Prožskej drósy khěže. Po tymle njedospołnym sakonju wuliczi złonistwo 113 tyśaz hriwnow dawkow, byrnjež był Meißner ześnano 50 — 60 tyśaz hriwnow jenož saśkužił. Złoniski hamt żadasche dawk. Meißner dyrbjesche konkurs pschipowjedźicź a shubi pschi dyrbjeńskich pschedawanjach ześwojich leżomnosćzow ześwoje poł milijona hriwnow wucźinjaze samoženje. Na żadyn pad tónle sakoń po knjeżerstwowym nacźisku pschihłoześowanje ześema njedostanje a ześo najskerje dokładnje w deputaziji pschetwori. Ssrjedu jednachmy wo starobu sastarazej banzy. Tale banka je na wśach hischcze mało snata. Najbóle wużiwa ześo w Draźdźanach. Tu maja ześo někotre paragrafy pschemènicź, po kotrychž ześo jeje wużiwanje połóži. Schtwórtk dowuradźichu ześo wschelake mjenje ważne stawy statneho etata. Teho runja sańdźeny pjatk. Tu jednasche ześo wo sakońsku pschiswoleńku sa katholske zyrkwje a druhe nabożne wustawy. Sozialdemokracźi, jako hidźerjo kscheseźanstwa, napschecźo temu hłoześowachu. E. B.

Naprawy pschi bjesdźełosći w Sakskej.

Bliższchi tydźeń budże druha komora sakskeho ześema wo podpjeranju dźěło njemějazych dźěłacźerjow a wo naprawach pschi bjesdźěłosći radu składowacź. Sozialdemokratiska frakzija namjetuje, so by knjeżerstwo wot ześema 300 000 hriwnow kredita żadało, so by ś teho gmejnam pokojzu jich wudawkow sa podpjeranje dźěło njemějazych dźěłacźerjow wrócźiło. Statne dźěła dyrbja ześo hnydom sapoczecź a ześo we wschěch wokrjeżach neutralne wukasarnje dźěła pschiprawicź. W swjatkowej radże budże Saksa pjecza khěžorstwowe sawěsćźenje dźěło njemějazych dźěłacźerjow sastupowacź.

Njeměry w Elsaßu.

Napjatosćź mjes wójskom a zywilnym wobydleństwom w Elsaßu njeje popuschcźiła, ale je ześo shórschika. Niz jenož w Zabernje, ale też w bliskim Dettweilerje je ś nowa k njelubym podeńdźenjam doschło. Pschi nich je dwaceźilětny leutnant ś Forstner saśo hłownu rólu hrał, pola kotrehož dyrbjachu ześo elsaszy rekrutojo po jeho pschikasni jako „wackesojo“ (rjelpuśojo) pschipowjedźicź.

Wo Dettweilerskej podawisnje ześo wot tam pische: Sa leutnantom ś Forstnerom někotsi pachołkojo ś pokracźowanskeje schule duży „wackes“ wołachu, hdyż wón ś wotdźělenjom wojakow psches město cźehnjesche. Mjecź wucźahnywschi leutnant sa pachołkami cźerjesche. Mjes nimi bě jedyn khromy schewz, kotryż běżecź njemóżesche. Leutnant njemóżesche żaneho ł hólzow popadnycź. Duż ześo wón do khromeho schewza da a jeho ś mjeczom do hłowy rubny, so schěsćź zentimetrow dołha rana nasta. Schewza potom sajachu a k měschczanoscźe dowjedźechu.

W Zabernje je pjatk teho runja ś nowa k srażźy mjes wojakami a zywilistami doschło. Někotsi hólzy na offizěrow, kotsiž blisko wobydlenja leutnanta ś Forstnera stejachu, „wackes“ wołachu. Na to leutnant Schadt wojeńsku stražu alarmowasche a pschikasa, ludźi ś dróhow wuhnacź. Na hrodowskim městnje něhdźe 30 abo 50 woześobow stejesche, hdyż na dobo jedyn offizěr ś 50 wojakami ś kasarnow pschicźahny. Wón wojakam w dwěmaj rjadomaj ześo sestupacź da; prědni rjad bě kleczo, druhi stejo k tśelenju hotowy. Na to ześo sabubnowa a offizěr ludźom pschikasa, ś městna woteńcź. Żony a dźěcźi, kotrež ześo tam wukhodźowachu, roscźěkachu, mużojo pak stejo wostachu. Offizěr jim druhi krócź pschikasa, městno wopuschcźicź a někotrych wojakow ś natyknjenym bajonetom na cźrjódku muži póśka, ś kotrychž ześo někotsi wotśalichu. Tych, kotsiž běchu stejo wostali, sajachu. Potom offizěr ś wotdźělenjom wojakow ś bubnowanjom na zyrkwine městno cźehnjesche a tam pschipowjedźi, so kóždeho jima, kiž stejo wostanje. Na dobo wojazy na jenu khěžu cźerjachu. Hdyż chzychu woni po skhodźe horje, jedyn muż, kotryż bě horka wječerjak, dele pschińdźe, so by pohladał, schto ześo wonka stawa. Jeho hnydom sajachu. Wscho hromadźe ześo 28 woześobow saja, mjes nimi jedyn statny rěcźnik a dwaj krajnaj ześudniskaj radźicźelaj, kotsiž runje ś poześedźenja pschińdźechu. Po namołwjenju statneho rěcźnika ześo sastojnizy saśo puschcźichu. Druhy sajecźi ześo do jeneje pinzy samknychu. W tutym mokrym a masanym jastwje, kotryż bě hacź dotal k khowanju wuhla ześużił, dyrbjachu jecźi zyłu nóz pschebycź. Jich ani ś pinzy njepuschcźichu, so bychu wotstupili, ale dyrbjachu k temu jedyn pinzyny kut wużicź. Ssobotu rano jich każ słóstnikow jenotliwje mjes schtyrjomi bajonetami na hamtske ześudnistwo dowjedźechu a jich po pscheześkyschenju hnydom puschcźichu.

Nowy podawk w Dettweilerju.

Wutoru wyschk Reutter ś Zaberna do Dettweilera pschijěcha, psched domom měschczanosty, justizneho radźicźela Knocha, sasta a tuteho, stareho schědźiweho knjesa, psched durje sawołacź da. Tu jemu wón najwótrische poroki cźinjesche, dokelž bě khromeho schewza, kotrehož bě leutnant ś Forstner sajał, po pscheześkyschenju puschcźił. Hdyż ześo měschczanosta ś tym sakitowasche, so je sranjeny ześylnje krwawił, a so njeje jeho sa straschneho měł, wyschk se ześměchom wotmolwi: „To dźe wy zywilistoju pschezo tak cźinicźe.“

Zabernske njeměry psched khěžorstwowym ześemom.

Podawki w Zabernje a Dettweilerju ześu zyłu Němsku do njeměra stajiłe, ześrjedu ześu ześo wone też w khěžorstwowym ześemje rospominałe. Sswobodomyślna, sozialdemokratiska a elsaska strona ześebi rosjaśnjenje wo Zabernskich njeměrach żadachu. Sswobodomyślny Röser praji: W Elsaßu-Lothringskej na roswalinach nadźijow a wocźakanjow sa dalsche roswicźe kraja stejimy. Wojeńske wyschnoscźe njejśu ześwoju njeprawdu wuhładkowake. Zywilne wyschnoscźe běchu dla njedospołneje wustawy a dla wotwiśnosćze wot Barlina njemózne, naś schkitacź. Zyły podawk dopomina na wuprajenja jeneho sapóśłanza wo wojakach. Tamne podawki a jich scźěhwki ześu jeneho kulturneho stata njehódne. Ssamo wot Wschoněmzow ześu protesty doschłe. Prawo je ześo ś nohomaj teptało ś postajenjom wojeńskeho ześamopaschneho knjejstwa. Pschi tym budźische lohko było, se ześnadnym napscheczopschińdźenjom wěz wotstronicź. Hdyż ześo powjesćź wo kałanskim mytom rosnjeże, dyrbjachu ześo El-

saszy skschiwdżeni cżucz. Zyle s wěstoscżu je snate, so je we wěstych wschoněmskich kruhach počzało móda bycz, Elsasko-Lothringskich „Wackesow“ mjenowacz. Ssamo wot wschoněmskeje strony žo to pschisnawa. Tež leutnantej s Forstnerej dyrbjesche snate bycz, so ma tole žkowo skschiwdżazy smyšk. Pschi kóždym msdowym appellu žo dže regimentski wukas cżitasche, w kotrymž žo wurasnje na to pokasa, so je žkowo „wackes“ sa Elsaskich skschiwdżaze a so je wono teho dla krucze sakasane. Tutón regimentski wukas je tež leutnant s Forstner se žwojim podpišmom k wjedżenju wsak. Njedżiwajzy teho je wón žwojich rekrutow wschědnje s tutym wurasym skschiwdżik. (Sskyschcże, žkyschcże!) Wón žamo rekrutam žo pschipowjedżicz dawasche: „Ssym wackes.“ (S lěwizy žo pschiwoka.) To žo njeje saprěko. To je sniczenje wojeńskeje disziplinY. Hdyž je wójnski minister schtyri lěta w Elsažu byk a smyšk tehole žkowa njesesna, dha to jenož jeho žwětozusobnosez dopokasuje. Sbližen je ludow je jenož s dobyczom wutrobow mózno. Bajka, so je leutnant s Forstner jenož herjekarjow měnik, pschepossdże pschiňdże. Mnosy staroněmszy sastojnizy w Zabernje žu w najlěpschej pschesjenosczi s tamnischim wobydlerstwom žiwi. S zyla žu s 35 offizěrow jenož wyschk a schtyrjo najmlódschi offizěrojo wěz naežinili. Žadyn jeniczki major, hejtman abo wyschschi leutnant njebě pschi tym. Jedyn prjedawschi Zaberuski wyschk w nowinach pische: Po tym, schtož je žo stako, wón roshorjenje w Zabernje sapschija. Podawk budże němzowstwu wjele schkodżicz. Prjedy njeje mjes zivilistami a wojakami žaneje napjatosczе byko. Hižo žobotu žu žo mlodzi leutnantojo na pohórschaze waschnje psches roshorjeny lud po měsczе wulhodżowali. To žu te wužadanja, kotrychž dla je gmejnska rada khěžorskemu naměstnikej a khěžorstwowemu kanzlerej, khěžorstwowemu žejmej a wójnskemu ministrej telegrafowaka. Ssobotu bě leutnant s Forstner se žkužbuczinjazym offizěrom a na dróhu k žwojemu schkitanju patrouillu s natykanymi tšelbami dosta. Srosymicz je, so žu tónle dżeń někotre naspomnjenja sa nim wokali. Popoldnju žo wschitzy offizěrojo a muzstwa do kasarnow skasachu a czi schtyrjo leutnantojo, kotsiž běchu dżeń prjedy podawki pschiwjedli, na dróhy wostachu. Tehdy mózesche žo hischcże wscho sdobricz, tola woni nochzychu. Mlodzi knjeza s popuschczenym mjeczom a wulkim pžom po dróhach khodżachu, kaž so bychu nowu pschiczinu pytali. Potom wyschk s Reutter wo puschczenje se žkužby proschesche a wscho wodychny; tola sa dwaj dnjej tu wón hižo sažo bě. To njemózesche směrowacz. Pschewažaza wjetschina elsasko-lothringskeho wobydlerstwa němski czuje a kóžde naždylne pscheměnjenje nětczischich wobstejnosczow wotpokasuje. Zyla mudrosez wojeńskeje wyschnosczе pak w tym wobstejesche, so sa statnym rěcznikom wokasche. Schkerjednik, leutnant, wosta a žo hischcże s njepschihódnosczu w manevrach žměschny sczini. Ludzi žu sajeli dżěczi, dokelž žo žmějachu. Ssym žam s někotrymi sajatymi rěczak S nimi žu njeczlowszy sakhadżeli. Maczeri blidarskeho mischtra Lewya, 78lětnej žonje, wojazy se schtyrimi bajonetami napschecžo stupichu, tak so žo wona s njemozu saja. Jeneho makeho hólza, kotryž chzyschе žebi jenu knihu kupicz, sajachu, teho runja muža, kotryž k subjazemu lěkarjej dżěsche, dale redaktora konservativneho „Zabernskeho tydżenika“ a žamo statneho rěcznika dr. Kleinböhmu. Hdyž jedyn leutnant dweju žudniskeju radżiczelow saja, prajeschtaj dwaj druhaj žudniskaj radżiczelaj, kotrajž běschtaj žobu, so staj teho runja sajataj. (Wulke žmjecże.) Jatych do jeneje pinzy bjes schpundowanja, wuwětrjenja a tepjenja sawrjechu. (Skandalosne!) 18 wožobow bě tu hromadu stkóczenych. Sadžerženje offizěrow pschecżiwo jažnym postajenjam garnisonskeje žkužby sawadża. Po nich dyrbi žo jata zivilna wožoba hnydom k jenemu zivilnemu žudnikej k pschežkyschenju dowjesez. To žo njeje stako. Knjeża offizěrojo žo nježmědża dżiwacz, so žu žo jich sadžerženju žmjeli. Knjeża offizěrojo nimaju po sdaczu saczucze, kak žměschne je, sa makymi hólzami s mjeczom w ruzy hanjecz.“

Rěcznik potom wobsamknjenje měschczanostow elsasko-lothringskich žrěnich městow czita, w kotrymž žo Zabernskemu měschczanosczе sympathije wuprajeja. Rěcznik skónczi: „Wotstrónczе woprawne pschiczinY snjemérjenja w kraju, potom žo měr a dobra pschesjenosez mjes wobydlerstwom a wójskom namaka. Prawda lud powyscha!“

Sczěhowazy rěcznik, sozialdemokrat Peirotes, praji, so je Zabern Němzam najpschecżelnische město w Elsažu. Hižo w franzowskim czožu je wono žwoju pschecżelnosez k Němzam dopokasako. Njeby Zabernske wobydlerstwo tak snježliwe byko, njeby žebi tajke něschto lubicz dako. Tu je žo wojerstwo na najwyschschej wyschinje žwojeho kulturneho skhodżeńka pokasako. Placzimy teho dla dawki, so bychmy žebi módre buny do žiwota tšělecz dawali? Kralowski leutnant s Forstner je direktnje myto na skónzowanje wustajik. Samolwjaza rěcz wójnskeho ministra dyrbjesche jenož knjesa s Forstnera a jeho po duchu runjecża skhroblicz. Se schtyrimi bajonetami schkitany leutnant, kotryž schokoladu kupuje, je wobras sa „Simplizissima“. Temu žo wěso žmějeja. Sakroczenje wojeńskeje wyschnosczе bě runjewon wjelepscherada. Dyrbjesche tajki czlowjek, kotryž žo tak mako wobknjezi, do Elsaža pschińcz, muz, kotryž revolver pódla žebje kladże, hdyž wobjeduje, a jědžnu khartu s mjeczom nakaknje, hdyž na njej franzowske žkowo „poularde“ namaka? (Wulke žmjecże.) Wójnski minister njemóže samolwjenje wot žo wotpokasacz. Njehańbiczіwe rěcze jeneho njesrakeho pachoka njehodża žo se žkužbnym potajnstwom a khorhojnej pschižahu schkitacz.“

Elsaski sapóžkanz Hauß wójnskemu ministrej porokowasche, so je jeho jeniczke samolwjenje leutnantowa mkodosez byko. Zabernske wobydlerstwo k najměrnischemu w kraju žkusscha. Dopósnacze a žamowobknježenje běschtej leutnantej s Forstnerej zuse sapschijecże; czim bóle je pola njeho hubatosez wutworjeno. Leutnant s Forstner je žo pschecżiwo sakonjej pscheschoł a w Zabernje domjazy měr kasyk. Najbóle srudżaze je to, so móże žo sa to na wyschische městna powokacz. Zivilne sarjadnistwo je žo sapowjedżiko. Wono bě njemózne, tola jenož napschecżo wojakam. Dosez wobžarowacz ma žo, so žmědża žo wojazy k tajkej kekliji trjebacz, kaž k sakitanju knjesa s Forstnera pschi kupowanju schokolady. Druhdże budżische winowaty psches mjesy slecżak, kaž 1882 w Oldenburgu tamny leutnant, kotryž oldenburgskim rekrutam „woky“ rěkasche.

Khěžorstwowy kanzler s Bethmann Hollweg pschedrěcznikam wotmolwjejo Zabernskich offizěrow sakitowasche. Sa leutnantom s Forstnerom žu dżěczi s kamjenjemi mjetali a pacholjo sa offizěrami wokali. K jich sakitanju je žo leutnant Schadt s wotdżělenjom wojakow na hrodowske městno póžkak, so by žo městno wuprósdniko. Byrnjež k temu formalneho prawa njepschedležako (žkyschcże, žkyschcże!), je žo tale naprawa jenož s wotmyžlenjom staka, so by žo hórschemu wobróko. (Wulke žmjecże a njeměr) Kož je žo dotal spósnacz hodżiko, njebě k tajkemu postupanju žaneho sakońskeho prawa, tak daloko hacz žo wo sajecże pschi skutku žamym njejednasche, w kotrymž padże budżichu žo jeczi haydom policiji pschepodacz dyrbjeli. (Sskyschcże, žkuschcże!) Wójsko je sakroczіko, dokelž zivilne a polizajske organy njejžu žadyn abo niz dožahazy schkit dake. Zabernska zivilna wyschnosez to wschak najrasnischo prěje. W tymle praschenju žebi nahlady zivilneje a wojeńskeje wyschnosczе napschecžo steja. Kotra strona ma prawo, njehodżi žo nětkole rosžudżicz. Hacz budże to w pschichodże mózno, njemózu w tym wokomiku rjez. (Wulki holk. Sapóžkanz sozialdemokrat Ledebour woka: To je pschipowjedżenje wascheho bankrotta.) Wojeńska wyschnosez stejischczo sastupuje, so skschiwdżenja nježmě na žebi žedžo wostajicz, so žo to waženje w tymle padże njehodżi, hdżež žo wo jenotliwe wobczežowanja njejedna, ale wo wulki rjeczas žo sczěhowazych skschiwdżenjow. (W. kańza na lěwej stronje.) Proschu waž w tymle khutnym a w mnohim nastupanju jara srudnym padże wopomnicz, so ma wójsko prawo, žo pschecżiwo direktnym nadpadam sakitacz. (Zychnowaze napschecžo wokanje, dokho trajazy holk.) K temu ma wono niz jenož prawo, ale tež winowatosez. Žane wójsko na žwěcże njemóže wobstacz, hdyž to njeczini. (Wulki njemér, pschihložowanje s prawizy.) Kralowa žuknja dyrbi žo pschi wschěch wobstejnosczach respektowacz!“ (Wulki wutrajny holk.)

Pruski wójnski minister s Falkenhayn teho runja Zabernskich offizěrow schkitowasche. Hdyž wón praji, so žo wojeńske wyschnosczе nježmědżachu žadanjam herjekanskich tumultow a schczuwanskich nowin podwolicz, po'a sozialdemokratow, Elsaskich a zentrumskeje strony howrjazy holk nasta. Mnosy sapóžkanzy žo w najwjetschej roshorjenosczi do prědka czischczachu a wokachu „Njewěrnosez!“ „Skandal!“ Sapóžkanz Ledebour na skód k tribünje skoczi a na wójnskeho ministra woka. Drusy wokaju: Dele s tribüny! Njeańbiczіwosez. To dże je Forstner w parschonje!) To je woprawdże, wo czož žo wot 9. novembra zyły spektakel w Zabernje wjerczesche. (Nowy holk pola sozialdemokratow.) Tež dalscha rěcz wójnskeho ministra žo husto s wokanjom pschetorhny.

Zentrumski sapóžkanz Jahrenbach wobžaruje, so rěcz khěžorstwoweho kanzlera njeje jeho wočakanje dopjelnika. Schtož je žo dżenža rěczako, klinczi kaž s druheho žwěta. Niczo žo njeje wo tym prajiko, kak mohko žo schkodże wotpomhacz. Nadžijomnje njebě synk wójnskeho ministra wothlóž rosrěczenjow, kotrež žu žo krótko psched tym měke, hewak by dżeńžnischi dżeń njesbožomny dżeń sa Němsku byk. (Dokhotrajaze wulke pschihložowanje.) Leutnantowemu wuprajenju, so je wón s wurasom „Wackes“ jenož wadżazych ludzi měnik, njewěrju. Elsažy maja prawo, žebi tajke

ſtſchiwdženje ſakaſacź a ßebi žadacź, ſo ßo winik krucże pokhoſta. Schtóž to njeroſumi, njeje do ludoweje duſche pohladał, nima žaneho ſačucża ſa ludowe ſačucże. Pſchewodženje leutnanta ſ wojakami pſchi jeho kupowanju ſchokolady je tola ßama donquichatterija (zychno waze pſchihkoßowanje). Wyſchk budźiſche dyrbjał leutnanta na dwě njedźeli na dowoleńzu prjecź póßłacź a wěz mjes tym ſrjadowacź. Potom ßo njeby tajki klin do němſkeho wobydleŕſtwa ſahnał. Nětko ßo pohórſchowanje po zykej Němſkej pokaſuje. (Howrjaze pſchihkoßowanje w zykym ßojmje)

Wójnſki miniſter ſ Falkenhayn wobkrucza, ſo je leutnant ſ Forſtner jara krucże pokhoſtany. (Njewěriwje ßo jeho praſcheja: Kak dha?) Njemóžu tu wo tym rěčecź. Ssud wo tym hiſchcże rosßudźi. Miniſter ſ nowa měnjenje ſaſtupuje, ſo ma ßo offizěr, jeli trjeba, ſe ßwojej brónju ſakitacź, hdyž jemu kſchiwdu cźinja.

Nationalliberalny dr. ſ Calker ſkorži, ſo je po ſprózniwym dźěle w Elſaßu a Lothringſkej ſaßo wſcho na kruchi. Mi ſkoro na płakanje dże. Rekrutſka inſtrukźija njeje ſawěſcże žana wyſchſcha holcźaza ſchula, tola rekrutſki offizěr dyrbi nahlady a ſačucże prawje wobßudźicź. Hdy budźiſche wojeŕſke ſarjadniſtwo hnydom krute pſchepytanje pſchilubiło, potom budźiſche wſcho hinak pſchiſchło.

Khěžorſtwowy ßejm khěžorſtwowemu kanzlerej njedowěrjenje wupraji.

Po debacże wo Zabernſkich njeměrach je ludowa ſtrona namjetowała, ſo by ßo khěžorſtwowemu kanzlerej njedowěrjenje wupraiło. Temule namjetej je ßejm ſ 293 pſchečźiwo 54 hkoßam konſervatiwnych, khěžorſtwoweje ſtrony a dźěła hoſpodarſkeho ſjednočeńſtwa pſchi 4 ſdźerženjach pſchihkoßował.

W krajach ſ parlamentariſkim knjejſtwom dyrbi miniſter, kotremuž ßo njedowěrjenje wupraji, wotſtupicź. W Němſkej njeje temu tak. Tu khěžor miniſtrow pomjenuje a wotßadźuje. Duž khěžorſtwowemu kanzlerej njedowěrjenje khěžorſtwoweho ßejma niczo njewadźi, jeli ſo je khěžor ſ jeho politiku ſpokojom. Schtwórtk je khěžorſtwowy kanzler do Donaueſchingena, hdźež khěžor w tu khwilu pſchebywa, wotjěł, ſo by jemu wo poßlednich podawkach w khěžorſtwowym ßejmje rosprawu podał.

Proteſt Zabernſkeje gmejnſkeje rady.

W Zabernje je ßo wobydleŕſtwo ſe ßrjedniſchim poßedźenjom khěžorſtwoweho ßejma jara roshoriło. Woßebje ßo hórſcha, ſo ſtaj khěžorſtwowy kanzler a wójnſki miniſter zyle wopačne rosprawy wo Zabernſkich podawkach dóſtałoj. Gmejnſka rada je teho dla ſchtwórtk ſ khwatkom poßedźenje měła, ſ kotrehož je khěžorſtwowemu kanzlerej, Straßburgſkemu knjeŕſtwu a khěžorſtwowemu ßejmej proteſtowanſke telegramy póßłała.

Proteſty pſchečźiwo khěžorſtwowemu kanzlerej w bayerſkim krajnym ßejmje.

Rěčź khěžorſtwoweho kanzlera wo Zabernſkich podawkach je w bayerſkim ßejmje wothkóß namakała, kotryž wo roshorjenych myßlach w połodniſchej Němſkej ßwědčźi. Zentrumſki wjednik Pichler wo napraſchowanjach w khěžorſtwowym ßejmje w naſtupanju Zabernſkich podawkow rěčeſche a praji:

„Wčera je hiſchcże jedyn rěčnik njekhwalobnje wo bayerſkich pſchiprawjenjach rěčał. Tola nichtó njeby ſa móžne měł, ſo by ßo jedyn bayerſki miniſter na ſtejiſchčźo knjeſa ſ Bethmanna-Hollwega ſtajił, pſchetož pola naß maja zyle hinaſche nahlady wo ßwobodźe, hač je je khěžorſtwowy kanzler wobßwědčźił.“

Pichlerej zyły ßejm bravo pſchiwokaſche. Nimale wſchě bayerſke nowiny ſ roshorjenjom wo rěčźomaj khěžorſtwoweho kanzlera a pruſkeho wójnſkeho miniſtra ßudźa.

Bayerſka pſchečźiwo dalſchemu wójnſkemu bronjenju.

W bayerſkim krajnym ßejmje je miniſterſtwowy pſchedßyda ßwobodny knjes ſ Hertling pſchi wuradźenju wo krajnych dokhodach a wudawkach poßlednje wulke powjetſchenje němſkeho wójſka naſpomnił. Bayerſka je ſa njo hkoßowała, dokelž khěžorſtwowe wjedniſtwo jenotliwym ſtatam na ßwjatočne waſchnje wobkrucżeſche, ſo bjes tuteho wójnſkeho bronjenja njemóže ſa wěſtoſcź němſkeho khěžorſtwa rukowacź. Wo tym njemóže žaneje rěčże bycź, ſo je Bayerſka druhe ſwjaſkowe ſtaty ſa powjetſchenje wójſka dobycź pytała. „Tola to ßměm a dyrbju nětkole rjez: Temule bronjenju dyrbi ßo na wjele lět kónz cźinicź; pſchetož němſkemu ludej njeje móžno, dale tajke cźeže njeſcź.“

Samjeſowanje korcźmow w Franzowſkej.

Franzowſke knjeŕſtwo je wobſamkło, pſchewulku liczbu korcźmow pomjeńſchicź. We wßach hač do 600 wobydlerjow ßmědźa jenož tſi korcźmy bycź. To też ſa khoſejownje atd. płacźi, w kotrychž ßo palenz porjedźa. Žana nowa korcźma njeßmě ßo wotewricź, prjedy hač ßo tole ſamjeſowanje njeje pſchewjedło. Na tajke waſchnje ßo liczba korcźmow w Franzowſkej, kotraž něhdźe 500000 wuczinja, po něcźim na 180000 poniži. Po rosprawje ſapóßłanza Siegfrieda Franzowſka na cźole w naſtupanju korcźmow po liczbje wobydleŕſtwa ſteji, mjenujzy ſ 82 wobydlerjemi na jenu korcźmu, mjes tym ſo w Němſkej hakle na 264, w ſjednočeńych ſtatach pokněźneje Ameriki hakle na 360, w Jendźelſkej na 430, w Schwedſkej ßamo na 5000 a w Norwegſkej na 9000 wobydlerjow jena korcźma pſchińdźe. Pſchi tym njeje tale liczba w jenotliwych ſtronach Franzowſkeje wſchudźe jenaka. W delnim Seineſkim wokrießu ßo jena korcźma na 22 doroſcźenych, w połnozy na 15 a w Eureſkim wokrießu na 11 doroſcźenych liczi. A póbla teho hiſchcże privileg ßamßnych paleńzpalerjow wobſteji. W Franzowſkej ßo něhdźe pjecź litrow cźiſteho alkohola, potajkim 13 litrow wikowanſkich ſpirituſow na hkowu wobydleŕſtwa pſchetrjeba.

Wuheŕſke knjeŕſtwo a Rumunojo.

Pſchi poßlednich wójnſkich podawkach na Balkanje je awſtriſko-wuheŕſke knjeŕſtwo ſačuko, kak hluboko jo Khorwatojo, Sſerbjo a Rumunojo hidźa, dokelž wono jich rěčź a ludowe prawa potłóčźuje. We wójnje njemělo knjeŕſtwo wot tehole pſcheſcźěhaneho wobydleŕſtwa niczo dobreho wočakacź. Jenož ſ tutej pſchiczinu je ßo w Khorwatſkej komißariat wotſtronił. Nětko chże ßo wuheŕſke knjeŕſtwo też ſ Rumunami ſdobricź. Wuheŕſti miniſterſtwowy pſchedßyda Tiſza je ßo we Winje ſ politiſkimi wjednikami wuheŕſkich Rumunow ſeſchoł. Wón je jim ßlubił, ſo dotalne potłóčźenje rumunſkeho luda pſcheſtanje. Rumunſka rěčź ßo do ſchulow pſchipuſchčźi, wyſchſche rumunſke ſchule ßo ſakoža a madźarſke ſchule ßo do rumunſkich pſchetworja. Rumunam ßo też wěſta liczba ßydkow we wuheŕſkim ßejmje pſchilubi. — Wbohich Sſkowakow pak budźa Madźarojo dale pſcheſcźěhacź, dokelž ßo jich njetrjebaju bojecź.

Rußojo a Polazy.

W nowinach „Goloßu Moſkwy“ (Hloßu Moſkwy) ßo ruſkemu knjeŕſtwu radźi, ſo by ſkarje lěpje k wurunanju pólſko-ruſkeje ſwady krocźiło, kotrejež njebyło, hdy by Ruſka woprawdźe noſcheŕka ßlowjanſkeje myßle była. Cźeho dla ßo knjeŕſtwo dliji, na nuſnu potrěbnoſcź dźiwacź, cźeho dla roſßudźenje njedopjelni, kotrež je zar na wopomnjeńſkim ſpißu wo pólſkim praſchenju, podatym wot ſtrony ruſkich narodowzow, cźinił. Wono tola dopokaſuje, ſo dyrbi ßo pólſkim žadanjam napſchecźo hicź. S dobom ßo pjecźa też wo wuſtupjenju franzowſkeho generalneho ſtaba rěčźi, kotryž dopokaſuje, ſo budźe w prěnim cźaßu wójny ſ Němſkej Ruſka k njecźinoſcźi ſaßudźena, dokelž budźe dyrbjecź pólſti ſběžk potłóčźicź. Ruſka knjeŕſtwowa politika měwa na to dźěłacź, ſo by pólſki lud w ruſkich mjeſach a ſwonka nich póſnał, ſo móže ßo jeho khorhoj w pſchichodźe jenož póbla ruſkeje khorhoje ſmahowacź. Pokaſuje ßo na to, ſo Polazy nětkole Němſkej 33850 wojakow w měrje a 112000 we wójnje, Awſtriſkej 59000 w měrje a 82000 we wójnje a Ruſkej 120000 w měrje a 400000 we wójnje dawaju. To rěka, ſo mohło pólſke wójſko 600000 muži ßylne bycź. S tajkimi hromadami dyrbi ßo liczicź.

W Ruſkej a Awſtriſkej počźinaju ßebi Polakow ważicź. Je ßnadź to ſnamjo ßo bliżazeje pſchichodneje wójny?

Podawiſny do wójny Bołharſkeje ſe Sſerbiju a Grichiſkej.

Wulke dźiwanje ſbudźaze wotkrycże wo podawiſnach do druheje balkanſkeje wójny ßu jendźelſke nowiny „Daily Telegraph“ do ſjawnoſcże dale. Po nim je bołharſki kral Ferdinand 25. januara 1913 ſ Awſtriſkej ſwjaſk ſcźinił. Njedźiwajzy proteſta bołharſkeho miniſterſtwoweho pſchedßyby Danewa je bołharſki kral, ßo na ßlubjenu awſtriſku pomoz ſepjerajo, 28. junija balkanſki ſwjaſk ſlamał a ßwojemu wójſku poručźił, Sſerbiju a Grichiſku nadpadnycź. Ruſke a franzowſke knjeŕſtwo ſtej ßo dla ſadźerženja Bołharſkeje roshorikej a Rumunſku pohnukej, pſchečźiwo Bołharſkej ſakročźicź. Na to je awſtriſki póßłanz w Bukareſtu, wjerch Fürſtenberg, rumunſkemu knjeŕſtwu woſjewił, ſo je Awſtriſka nuſowana, ßo do Rumunſkeje dacź, jeli ſo by rumunſke wójſko do Bołharſkeje ſačahnyło. Rumunſke knjeŕſtwo ßo na Ruſku,

Franzowsku a Němsku wobrocźi a žo praschesche, kak měło žo sadźeržeć. Ruska a Franzowska daschtej najprjódy na wotmolwjenje cźakacź. Němske knježerstwo pak sdźěli, so sadźerženju Awstriskeje njepschihłožuje. Khěžor Wylem žam rumunskemu kralej Karolej telegrafowasche a poruczi jemu, so by jako połnomóznik Němskeje w balkanskim konflikcźe postupował. S dobom khěžor Wylem awstriskemu knježerstwu wosjewi, so Němska njeby Awstrisku podpjerała, jeli so by žo Ruska do Awstriskeje dała, abo na někajke druhe waschnje neutralnosć sroniła. Na to je rumunske wójsko bołharske mjesy pschekrocźiło, na awstriske hroženja dale njedźiwajo.

Sjednoczenje Sserbije s Cźornej Horu.

Sserbija a Cźorna Hora stej žebi pjecźa wotmyślikej, žo hischcźe wužscho hacź nětkole sjednocźicź a to w tej formje, so wobej krajej statoprawnje drje njewotwisnej wostatej, tola shromadne wójsko postajitej a shromadne zkowne mjesy tworitej. Politiske interesy s wukrajom ma shromadne ministerstwo swonkownych naležnosćow sastupowacź. Na tajke waschnje by Sserbija dołho žadany pucź k adriatiskemu morju dostała. Plan k twarej želesniźy s Belgrada do Antivaria (Bara) je pjecźa hižo hotowy. Hdy bychu žo tele wotmyślenja do skutka stajike, bychu žo wschě internationalne wobcźežnosćze wotstroniłe. Awstriska njebudźe drje žo temu pschecźiwjecź, wožebje dokelž nowa želesniza, kotrož dyrbi Sserbiju s adriatiskim morjom swjasacź, psches albanski kraj njepowjedźe, s cźimž by wěcźne wadźenje wuwostało.

Turkowske wójsko pod němskim wjednistwom.

Wobsamknjenje turkowskeho knježerstwa, reorganisaziju turkowskeho wójska němskim offizěram dowěricź a generala Limanna se Sandersa sa komandanta w Konstantinoplu pomjenowacź, je w Ruskej, Franzowskej a Jendźelskej žylne pschecźiwjenje nadeschło. Knježerstwa tychle tsjoch krajow žu pjecźa w Konstantinoplu pschecźiwo němskemu wojerskemu protektoratej protestowałe. Turkowska pak na Němsku žo sepjerajo njeje žo wot žwojeho wobsamknjenja wottra schicź dała. Sultan je generala Limanna sa schefa wójskoweje inspekzije a roskasowarja prěnjeho Konstantinopelskeho armeekorpsa pomjenował.

Revolucija w Mexiku.

Sběžkarjo nětkole hižo zyły połnózny Mexiko wobknježa. Knježerstwowi wojazy bjes porjada zofaja. Chihuahua je hižo w rukomaj sběžkarjow, a wojazy sběžkarskeho generala Ville maja zyły kraj k Torreonej w žwojej mozy. Druhi sběžkarski general, Aguilla, je krajinu wokoło Tempiko wobžadźił. Dwě hodźinje dołhi cźah cźeknjenzow, mjes kotrymiž je 7 generalow knježerstwoweho wójska, žo k amerikanskim mjesam bliži, so by na amerikansku stronu pschestupił.

Předowanje w khěžzy.

Pschecźelnje žo žłónzo na womkodźenu kcźejazu semju požměwasche, napjelnjejo wschitko s wješelej myślu a s nowym žiwjenskim duchom.

Ale žo sdasche, so teho mužskeho, kiž tam horka po selenej luzy krocźesche, tale kražnosć pschirody, kiž jeho wobdawasche, njehnujesche. Jeho na bruń spalene krute wobliczo bě na to sapodobne, jako by wichoraty nasymski dźeń byk, pschetož jemu we wutrobje žo warjesche a blabotasche, kaž snutska w horzej, woheń žapazej horje.

To pak bě tež ska wěz, so bě žo mohło jemu tole stacź, tutemu njesmylnemu praktikej! Smylka, kotryž bě sčinił, jemu tak jara žel njebě; ale so bě to jemu jeho knjes takle porokował, hacźrunje wón zyle njewinowaty njebě, to běsche, schtož wulzy nahladny knjes schožaŕ nihdy pschenjechacź njemózesche.

Po prawom bě to jenož maka pschekora se žłowami byka, kotruž bě se žwojim knjesom poměł, ale so bě wón pschi tym podležał, to jemu s myšli nochzyšche, ale pschezo hischcźe hrjebasche. Jeho hordosć, jeho cześcźelakomnosć bě jara ranjena, a wón nětkole žłědźesche, kak mohł žebi tute hněwanje sažo sahnacź.

Duž žo sta, so wón na wschědneho dźěłacźerja, kotryž jemu runje na prěki pschińdźe, bjes maka zyle bjese wscheje winy s nahlymi žłowami wujědźe.

Dźěłacźer žo najprjódy dźiwasche a dźiwnje hladasche, schto žo to njecźini, potom pak směromnje a s cźicha žebi wěz wujažni a sažo pilnje dale dźěłasche.

Ale tuto wusakhadźenje schožarja tola njebě mohło zyle směrowacź a mjersajo žo, wón do žwojeho domu khwatasche. To bě runje pschipołdnju; kaž wožrjedź raja, mjes kcźejazymi schtomami tutón jeho dom stejesche. Tola schožaŕ na to njedźiwasche, tak bě roshněwany. Hdyž bě do khěže sastupił, jara hrosne, hněwne wobliczo sćeže:

„To bychu mi byle wězy!“ wón, skobjo žo, bórbotasche.

S wotewrjenych pódlanskich durji wustupowasche para, dokelž žo tam s mydłom a s horzej wodu schaty parjachu a płokachu. To bě jemu nětko najpschecźiwnischa wóń a płokazy dźeń bě jemu najwohidnischi, kotrehož mohł žebi wumyślicź.

Na prohu bydleńskeje jstwy jemu jeho młoda žona napschecźo pschińdźe.

„Ow, Jano“, wona pschecźelnje rjekny, „by tu hižo?“ a na jeje wobliczu bě spósnacź, so jej něschto prawje njebě. — „Ty pak dyrbisch žo hischcźe khwilku sćerpjecź, stara Hana je žebi dźenža rano nohu pschestupika a žiłku hnuła a tak dyrbjach žo ja žama łutka do płokanja dacź; a nimo teho bě Leńka dźenža tak njeměrna, mi žo sda, so to dźěcźo subicźki dostanje, duž dyrbjach kóždy wokomik pschezo saža wot dźěła wotskocźicź. Haj, mój luby Jano“, wona žo požměwajo dale rěcźesche, „ty wschak ani njewěsch, kak jara je žo twoja wboha žona dźenža hižo napinacź dyrbjała.“

„Wy žony“, schožaŕ mjersazy bórcźesche, „wy žo pschezo saža wurěcźecź wěscze!“

Ničźo njemózesche jemu wješelscheje myšle pschinjesć, ani luboscźiwe waschnje jeho žony, ani jeje k luboscźi hnujaza postawa w cźistej, schikwanej rumnoscźi; potom hischcźe spyta žo samokwjecź s tymi žłowami:

„Haj, Jano, dźenža dyrbimoj žo ras s jenej jědźu spokojicź, ja woprawdźe telko cźaža njemózach wusbytkowacź.“

Ale tu wboha žona hrosnje trjechi, s nowa wutschaže žo jeho hněw, kotryž bě dołho potłócźał.

„Schto to rěka? Hdyž žym ja prózny a hłódny s dźěła domoj pschischoł, potom žebi žadam, so mi pschistojna jědź na blido pschińdźe a to w prawym cźažu!“ tak schožaŕ na žwoju žonu sakhadźesche a hrimasche.

Wustrózana žona wocźi posběže a na njeho frudnje pohlada. Ow, wona wschak žwojeho muža jara derje snajesche, wona wjedźesche, so je wón nahły a žebicźny, ale wona jeho też njedźiwajo jeho žłabosćow lubowasche, a dokelž bě wona mudra žona, wjedźesche se žwojim mužom też žo snjesć.

„Ale Jano“, swěrowasche jeho, „njeje dha jěsć dobra?“

„Dobra?“ wón hanjesche, „dobre je něschto zyle druhe“, a pschi tym wón na ničźo njedźiwajo w jědźi wokoło schkarasche, kiž bě tola jara žłódna swarjena a pschihotowana.

S mozu žona žwoje žylsy potłócźesche a nusowasche žo, na něschto zyle druhe rěcźe pschinjesć, ale bjes wuspěcha, muž bě a wosta wobožny. Wón derje wjedźesche, kak bě ju srudźił, hdyž na nju žwarjesche, ale wón bě tak hordy, so njechasche srosymjecź, so mějesche wopak.

S cźicha a ničźo njeprajo wuńdźe schožaŕ s domu. — Běsche napinazy dźeń a mnoho dźěłacź a pschi spróznym dźěle bórsy na njelube wustupy saby.

Po žwjatoku dźěsche jeho pucź nimo khěžki tamneho dźěłacźerja na kotrehož bě žo rano tak wutschażł. Dokelž mějesche s nim dła dźěła na nasajtra něschto porěcźecź, sastupi k njemu; tola bjes maka budźesche saža s durjemi wuběžał, tak njesnježomny stuchły powětr w makym niskim rumje běsche.

Khudy muž, kotremuž žo hubjeństwo a staroscź na smorschcźenym wobliczu pokasowasche, běsche we sali, na rukomaj mějesche małe kschicźate dźěcźo, s kotrymž spěwajo tam a žem khodźesche.

We stwje bě tu wschitko, jenož niz něschto wabjaze. W najwjetschim njeporjadku tu wězy rosmjetane leżachu. Sa blidom dwě małej holcźzy, tři a schěsćlětna, žedźeschtej a husty wušmuž jědźeschtej. Njenadźizy mjeńscha wótsje sawoła, schkła bě žo jej s blida žunyła a horzy wušmuž bě žo na jejnej małej nózzy wukidnył.

Khwatajzy nan małe dźěcźo do kolebki połoži, skoczi k małej holcźzy, wusu ju cźrijki a nohajzy a nózzy wukhłódnjesche, kotrejž na žoże jara do schkody pschischkej njeběschtej. Pschi tym hischcźe se žłowami małeho schkrěcźaka tak derje, kaž mózesche, troschtowasche.

„Handrijo, Handrijo!“ dasche žo s komory pódła žłaby hłóš žłyschecź, „dha kedźbuj tola lěpje! Ach, jeli so to takle dale pójdźe, budu ja bórsy na marach — — nětkole je hižo saža jena schkła na kruchi!“

„Khata, proschu cźe“, muž pokojesche a žo prózowasche, so by

jeho schkropawy hłóß zunjo klinczak, „hladaj, to wschak bě ta stara, hižo napuknjena schkliczka, ta tola też tak wjazy dołho dźerżała njeby, duż ßo tola směruj!“

Njerěczo, němy a ßo wschón dźiwajo tu schoßar stejesche. Ně, tajkele něschto wón hischcze cżaß żiwjenja njebě widżał, to njerosymjesche. Schto ßnadź budżesche wón ßam pschi tajkich wobstejenjach sworał? A tón muż, kiż bě psched nim, njebě żana żonjaza powaha, ani ſ najmjeńscha niz!

Schoßar dźě tuteho muża hižo dawno ſnajesche a wjedźischе, ſo bě to schwarny dźěłaczeŕ a zyły muż. Ale, schtoż jemu ßamemu, kiż bě tola ſdźěłany muż, zyle pobrachowasche, — — — wobknjeżenje ßebje ßameho a kſchesczijanska ſczerpnosczˊ, to mějesche tuta jednora duscha hacż nanajbóle.

Dźěłaczeŕ ßo po zyłym wobliczu jara saczerwjeni, hdyż ßo ßwojeho pschedstajeneho dohlada.

„Ach, knjes schoßarjo“, wón ßo samolwjejo rjekny, „wy ßo tule njeßměcże roshladowacż; hladajcże, takle to je, hdyż tu żony pobrachuje, to bórzy wschitko spowroczane leži, haj hdyż bě moja schwarna Khata hischcze ſtrowa, to bě tule zyle hinak, ale nětkole — my muż-ſzy ßebi njewěmy tak derje pomhacż. Ssußodźiż Lejna drje wob dźeń kusk na prawdu hladacż khodźi a khoru wobstaruje, ale ta je też hischcze na pol dźěczo a wjeczor mam ja polnej ruzy dźěłacż, jeli ſo dyrbja wězy trochu w porjadku wostacż. Ale wschitko niczo njewadźi, jenoż ſo mi moja żona saßo wotkhorje. Wěſo — na to wjazy myßle njejßu, lěkaŕ měni, ſo je to poßledni cżaß njehojneje ßuchocżiny.

W měscże je pjecża jara mudry doktor. Póßelniza je to mojej żonje powjedała a duż ßebi moja żona myßli, ſo mohł jej tón muż ßnadź hischcze pomhacż, ja wschak ßebi to njemyßlu; ale hižo ſo bych khorej jenoż po woli był, chżył to tola ſpytacż. Dokelż pak je wón pjecża jara drohi a ja to ſe ßwojeje wschědneje ſaßkłużby ſapkłacżicż njemóżu, chżył ja knjesa schoßarja proßyczˊ, ſo by mi ſbytkne dźěłaczeŕske hodźiny też wostajił.“

Schoßaŕ jemu to pschilubi, a hdyż wón woteńdże, dyrbjesche ßo psched tajkimle mużom bjes dźak hłuboko pokłonicż. Wón ßo hańbowasche, hdyż ßebi rosskładowasche, kak wulkotna dusha tutón dźěłaczeŕ bě a kak schpatnje bě ßo wón ßam tón dźeń pschipołdnju sadźerżał.

Hdyż schoßaŕ domoj pschińdże a jeho żona jemu pschecżelnje ſ jeho dźowczicżku, ſ tutej małej kczějazej cżłowiskej kwětku, na rukomaj napschecżo khwatasche, połoži ßwoju ruku wokoło dźěsca a maczerje a zyle ſ waha scheptasche:

„Ach, luba Marja, dźenßa pschipołdnju ßym ja tola jara hrosny pobył, — nětkole ßym pola dźěłaczerja w ſtwiczży widżał, kak to bjes żony je, schto jenoż chżył ja ſapoczecż bjes waju wobeju?“

Żona ßo dźiwasche a wocżi posběże, ale niczo njerjekny, ſtłóczi jemu jenoż nutrnje dłóń a ßylsa ßo jej we wóczku ſasyboli.

A ſ teho cżaßa bě pola Schoßarjez zyle hinak.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyschina. Cżeżke horjo je tudomneho maschinytwarza Frenzla podeschło. Psched dwěmaj lětomaj je jemu jeho dwazecżilětna dźowka wumrjeła, a nětko je ſrudżaza powjesczˊ doschła, ſo je ßo jeho 24lětny ßyn bjes ßlěda ſhubił. Tutón bě ßebi w zusbje pjenjesy nalutował a chżysche ßebi w Budyschinje na khěżorskej dróſy jene klamy wotnajecż. Na poßled wón w Danzigu pschebywasche. Tam je ßo wón na dobo ſhubił. Dokelż ßu ſ jeneho tamuiſcheho jěſora jedyn kłobuk wucżahnyli, kotryż je temu podobny, kajkiż je Frenzel noßył, ßo boja, ſo je ßo ſ nim někajke njeſboże ſtało.

S Dźěchorez. Hdyż ſańdżenu ßobotu wjeczor Zitawſki hamtſki hejtman ſ Watzdorf ſ hońtwy na Huſczańskim knjeżim revěrje ſ automobilom domoj jědżesche, ßo njedaloko naſcheje wßy na Wjaſońskej dróſy prědnja automobilowa wóſka ſłama. Na ſboże automobil pomału jědżesche, tak ſo ßo wón jenoż tſi metry po ſemi wleczesche a potom ſaſta. Knjes ſ Watzdorf a automobilowy wjednik njewobſchkodżenaj woſtaſchtaj a ßo ſe ſapſchahom Drużczańskeje pachmanki, ſwudowjeneje Brühloweje do Huſki wróczíſchtaj. Wobſchkodżeny automobil je ßo nakhwilnje do Drużczańskeho knjeżeho dwora ſtajił.

S Hrodźiſchcza. Lětuſcha wulka hońtwa je ßo tu pſchi deſchczowym wjedrje wotměła. Potſělako je ßo 124 ſajazow, 80 bażantow a 28 kaniklow.

S Budeſtez. Pſchi nowowólbje do zyrkwinſkeho pſchedſtejicżerſtwa ßu ßo ſańdżenu njedżelu póſtſki ſekretar Neumann a wojnaŕ Urban w Budeſtezach, kubleŕ Gruhl w Jikozach, żiwnoſczeŕ Hajna w Splóſku a rěſniſki miſchtr Rachlowz w Wulkich Debßezach wuſwolili

S Njeßwacżidła. Na poßlednje ſkótne wiki bě ßo 260 howjadow, 66 běhakow a 240 proßatow pſchihnało. Kupowanje ßrěnjo dźěſche.

S Bukez. Hdyż je wonka njelubosne wjedro, ßo cżłowjek rad k cżłowjekam towarſchuje. Też naſche ßerbſke towarſtwo bě ßo ſańdżenu njedżelu do ßwojeje prěnjeje ſhromadźiſny ſeſchło. Knjes pſchedßyda Króna poßedżenje ſ wutrobnym poſtrowjenjom wotewriwſchi nam do ſańdżeneho lěta wróczo hladacż dasche; wón na wſcho, ſchtoż bě naß potrjechiło, ſpominasche, ſo bě nam ßmjercż jeneho dobreho a ßwěrneho ßobuſtawa, knjeſa Haſera ſ Lejna, rubiła, kotrehoż wopomnjecże ßobuſtawy ſe ßwojeho měſtna ſtanywſchi, cżeſczachu. W towarſtwowym mjenje jemu k. pſchedßyda Boži měr w khłódnym rowje pſchejesche. Na to ßo naſch knjes kantor Lódny ßkowa jimasche. Wón nam żiwjenje a ſkutkowanje naſcheho ßerbſkeho wotczinza a njeßmjertneho pěßnjerja Handrija Sejlerja wopißowasche a někotre jeho kraßnych ſpěwow cżitasche. Pſchitomni, ſ kotrychż bě něhdże 125 ſhromadźiſnu wopytała, ſe ſajimanjom na pſchednoſchk poßłuchasche. Jemu ßo żiwa debatta pſchiſamkny, pſchi kotrejż ßo knjes faraŕ, k. Łahoda, k. Hokeŕ a k. Kerŕ wobdźělichu. Prjedy hacż ßo poßedżenje ſkónczi, mějachmy wjeßele, ſo nam naſch lubowanu knjes faraŕ ſa tydżeń pſchednoſchk pſchilubi. Runje tak ßo ſ pſchipowjedżenjom ſwjeßelichmy, ſo je ßo ſpěwaŕſki wotrjad ſakożił a ſo ßo jutſje prěni krócż pola Burkhartez ſeńdże. Komuż je Bóh ſpěwanſki dar ſpożcził, njech k ſpěwanju pſchikhadża.

S Bukez. Sa polkadnika ſchulſkeje a zyrkwinſkeje kaßy je ßo Guſta Wacker wuſwolił.

S Budyſchinka. Tele dny bě ßo 50 lět minyło, ſo je tudomne knjeże kubło do wobßedżeńſtwa tajneho rataŕſkeho radżicżela Steigera pſcheſchło. S tejle pſchicżinu ßo knjeſej jubilarej wſchelake cżeſczowanja doſtachu. Offizěrſki korps pěſcheho regimenta cżiſło 103 jemu ſ wotpółkłanzſtwom powitanje póßła a jeho ſ regimentſkej kapaku poſtrowicż da. Tajny radżicżel dr. Hähnel a profeſſor dr. Gräfa jemu wumělſzy wudźěłane wopomnjeńſke łopjeno pſchepodaſchtej. Tajny radżicżel dr. Hähnel ßo po poruczˊnoſczi direktorija rataŕſkeho wokrjeßneho towarſtwa ſa wſcho towarſtwu wopokaſane ſpěchowanje a ßwěrnoſczˊ a ſa powyſchenje Adolf Steigerſkeho wuſtajenja na 3000 hr. dźakowasche. Ryczeŕkubleŕ Zimmermann ſ Porſchiz jubilarowe ſaßkłużby wo wodżenje Porſchiſkeho rataŕſkeho towarſtwa wuſběhowasche. Rěczˊnik evangelſko-narodneho dźěłaczeŕſkeho towarſtwa w Porſchizach woßebje pſchipóſnawasche, ſo je jubilar wot ſpoczatka towarſtwowe prózowanja podpjerał. Faraŕ Mróſak jako wjednik wotpółkłanzſtwa gmejnſkeje rady, zyrkwineho a ſchulſkeho pſchedſtejicżeŕſtwa na to pokaſowasche, ſo je jubilar ſe ßwojim patriarchaliſkim waſchnjom wjele wliwa na gmejnine cżehnidbne a hoſpodaŕſke żiwjenje měł a ſo ſ wuſtajenjom 5000 hriwnow mjeno „Adolf Steiger“ też pola potomnikow w dobrym wopomnjeczu woſtanje.

S Khwacżiz. Mnoho Serbow a Serbowkow běſche ßo ſańdżenu njedżelu wjeczor w Huſcżiz hoſcżenzu w Khwacżizach ſhromadźiło, tak ſo bě ſala połna. Khwacżauſke ßerbſke towarſtwo běſche jich na ßerbſki wjeczor pſcheproßyło. Towarſtwowy pſchedßyda, knjes Henka ſ Wulkeje Dubrawy, wſchěch hoſcżi powita. Ssamo Budeſczańſke ßerbſke towarſtwo běſche pſches pſchedßydu Hajnu a hiſchcze dweju ßobuſtawow ſaſtupjene. Potom widżachmy a ßłyſchachmy, ſ kajkej horliwoſczu a pilnoſczu Khwacżańſka ßerbſka mkodżina na narodnym polu dźěła. Pſchedſtajti nam dźiwadkowej hrě, mjenujży: „Mkody muż, hdyż wari“ a „Sjebany“. W ßměſchku „Mkody muż, hdyż wari“ pſchedſtajeſche knjes Nowak jara derje dr. Pětra Dźißkawka, kiż chżyſche wobjed waricż, ale jón ſe ſoda ſkaſy, a kiż ſa durjemi pſchipoßłuchazej bohatej cżecże tajkich wudmow nadawa, ſo tuta rosnjembrjena hnydom saßo woteńdże. Cżetu Duczmanowu hrajeſche jara derje knjeżua Polanez. Melaniju, żona dr. Dźißkawka, kiż mějeſche telko hněwanja a mjerſanja, pſchedſtajeſche ſ woßebitej wuſtojnoſczu a wubjernje knjeżna Nowakez. Brilantnje hrajeſche knjes Khěżnik rólu referendara Jana Pjecha, do kotrehoż ßo ſkóuczˊnje Dźißkawkezy dachu, jemu wumjetujo, ſo je na wſchěm wina. Też knjeżna Schkodżiz pſchedſtajeſche Haplu Kortnikez, kiż Dźißkawkezom poßłużowasche, tak, każ ßebi to tuta róla żadasche.

We wjeßelohrje „Sjebany“ pſchedſtajeſchtaj bratraj Jurja a Jakuba knjeſaj Mateß a Nowak jara żiwje. Jeju ßotru Marku, a Hanku, pſchecżelnizu Marje, knjeżni Schkodżiz a Pěcżkez khwalobnje hrajeſchtej. Hrajerki wſchě w ßerbſkej narodnej draſcże wuſtupichu.

Woßebity džak a ßkawa ßkuscha knjesej Israelej, kiž je też tutón ras, kaž hižo pschi prjedawschich schkadnoschžach, hrajerki a hrajerjow s wulkej prózu wuwuczowak. Wón je wupruhowany režißeur Khwaczanskeho ßerbskeho džiwadła.

Khwaczanski (ßerbski měschany khor wotewri ßerbski wjeczor s jenym jenohłósßnym spěwom. Po prěnim džiwadłowym kruchu saspěwa khor hischcze dwaj spěwaj. Woßebje ßo spodobasche měschany khor „Hdyž ta ßwětka woda běži".

Spěwy nawjedowasche a bě nawucził pißar tuteje rosprawy. Hdyž też je ßo wón někotre rasy po dalokim błóczanym puczu a po ßlepej czmi pschecziwo deschczej a wětram se ßwojim kokom bědzicz dyrbjak, dha je wón to lubjerad czinił se sahorjenoscžu sa ßerbski spěw, a niz mjenje pak też s luboscze ke Khwaczanskej młodžinje, kiž s tajkej prózu a horliwoscžu ßerbski spěw a ßerbske džiwadło pěstuje, a je ßebi teho wědomny, so jenoż wukonja narodnu pschißłuschnoscz. Rad ßo spěwakki a spěwarjo jeho dirigentskej ruzy podwolichu.

Po wotbytym programje běchu reje.

Wschěm pak, kiž ßu na tutym wjeczorje hrali a spěwali, ßkuscha wulki džak. Njech je Khwaczanska ßerbska młodžina s pschikładom sa młodžinu druhich woßadow! H.

S Wósborka. Maka żelesniza, s Kschischowa psches Tetawu do Wósborka natwarjena, ßo 16. dezembra poßwjeczi a ßo dżeń posdżischo wobkhodej pschepoda. Wschědnje budża schtyri czahi po njej jěsdżicz.

Sserbska Boża ßkužba w Draždżanach. Jutsje, njedżelu 2. adventa, ßo pokonjo ½12 hodż. w Kschižnej zyrkwi w Draždżanach ßerbske kemschenje dżerżi. Spowjednu wuczbu směje k. farař Domaschka s Budestez, prědowanje k. farař Kschižan s Hodżija. Wschitzy Sserbja s Draždżan a s wokoliny ßo do tuteho kemschenja pscheproschuja. Nichtó njewostań wróczo, ale wschewiń wschě sadżěwki, so by ßo wulka woßada ßo k ßwjatemu adventej shromadżika.

S Kamjenza. Dokelž je howjasy skót w Bischheimje a Radeburgu na pokhromu skhorik, ßu ßo hacž na dalsche ßwinjaze a proßaze wiki sakasake.

S Lemischowa. Schtwórtk wjeczor psched tudomnej mostowej korczmu Kirschner s Pokpizy se ßwojim sapschahom sasta. Hnydom na to jeho kóń padże a bě na měsce morwy.

S Małeje Sswódnizy. Schtwórtk rano je ßo fórbark, k ryczerkubłu k. Mózaka Ktoßopólskeho ßkuschazy, wotpalił. Mjes tym so mózachu skót wukhowacz, ßo ßyno a ßkoma do czista spali.

S Wulkich Sdżar. Wóndano do nascheje wßy zusy muż pschińdże, kotryž ßo sa klavěrskeho hkoßowarja poruczesche. W Ssykoriz hoscženzu wón dżěło dosta a ßebi sa hkoßowanje 6 hriwnow żadasche, tola ßo skónczńje se 4 hriwnami spokoji. Też wuczeŕ Beuster jemu ßwój instrument dowěri. Někotre hodżiny ßo s nim saběrawschi, wón praji, so je hotowy a ßebi 3 hriwny żadasche. Prjedy pak hacž wuczeŕ saplaczi, wón klavěr pruhowasche, a pschi tym ßo pokasa, so ßo hkoßowanje njebě poradżiło, ale skepßało. Zusy dyrbjesche teho dla. hdyž bě na wuczerja wschelake wudma nawokal, bjes saplaczenja woteńcz. Mjes tym bě ßo wěz Wojerowskej poliziji k wjedżenju dała. Ta zuseho saja a s jeho papjerow spósna, so bě wón s Barlina do tudomnych stron pschijeł.

S Łasa. Nasche towarstwo „Handrij Sejler" sańdżenu njedżelu ßwoje nasymske swjeßelenje ßwjeczesche. Wjedro bě zyły tydżeń njewěste było tola njedżiwajzy masanych a dalokich puczow bě ßo na 350 woßobow seschło. Knjes dirigent Saaler bě spěwarjow a spěwakki zyle nowe spěwy nawucził. Jemu a spěwarjam sa jich prózu, kotraż je ßo s dobrym wuspěchom krónowała, wutrobny džak prajimy. Runje tak džak a pschipósnacże tym ßkuscha, kotsiž ßu naß s dżiwadłowym pschedstajenjom swjeßelili. Woni běchu hobrske dżěło pschewsali, a wscho je ßo na najlěpje poradżiło. To wjeßele czini a k nowemu dżěłu pohonja. Nasch czesczeny knjes pschedßyda je, każ ßmy to swuczeni, psched skónczenjom ßwjedżenja, jadriwe ßkowa k nam porěczał. Wón naß napominasche, so bychmy ßo starych dobrych ßerbskich waschnjow ßwěru dale dżerżeli. Njeßmjemy ßo wschelakich składnoscžow dla zyrkwje wostajicz, ale porjadnje kóżdu njedżelu ke mschi khodżicz. Na to dyrbjała ßo woßebje nascha młodżina swuczicz. Njedżela je k temu, so bychmy ßwojemu Bohu ßłużili, ßebi sa pschichodny tydżeń jeho żohnowanje wuproßyli a tak njedżelu ßwjeczili. Pschedaloko by dowjedło, wscho wopominacz, tola naschi wotzojo ßu nam winowatoscz napokożili, tak czinicz, każ woni. A naschej lubej młodżinje, naschim dżěczom dyrbjało s woßebitej potrěbnoscžu bycz, po schtwórtej kasni też woprawdże czinicz, kotraż każe: **Ty dyrbisch ßwojeho nana a ßwoju macz czesczicz.** W tym sa nasche ßerbske dżěczże wulki nadawk leži, a byrnjež ßo w nasche schuli niczo ßerbske njewuczilo, dha to tola żane samolwjenje njejej pschetoż schtoż człowjek chze, to wón też samoże.

Se Sleho Komorowa. Kosok je tu sa sahrodnika postajeny był. Psched tydżenjom bě ßo jedyn paduch do jeneho doma na Kalawskej drósy dobył. Sa paduchom ßlědżo, jako tajkeho inspektora tudomneho strażowazeho a samkazeho towarstwa, Pschibylskeho, sajachu.

Se Sejiz. Na drósy mjes Sejizami a Sswinarnju wobßedżer młóczaka Bettighofer se Sswinarnje se ßwojim małym automobilom do jeneho wulkeho automobila s Hannoverskeje sawadżi. Se satraschnym srażenjom ßo mały automobil zyle na kruchi rosbi. Bettighofer ßo se ßwojeho automobila czißny a pod wulki automobil padże. Pschi tym ßebi wón hłowu a wutrobno czężko srani, tak so dyrbjesche ßo s wosom do ßwojeho wobydlenja dowjesc. Pola druheho automobila ßo khłódżak tak wobschkodżi, so dyrbjesche ßo druhi automobil pschedpschahnycz, kotryż jón do Biskopiz dowjese. Njesboże je ßo s tym sawinowało, so staj wobaj automobilaj bjes ßwězy pschejara ßrjedż drohi jěkoj, a so je zusy chauffeur pschi wuwinjenju na wopaczną stronu jěk.

S Ptaczez. Ratarjej a zyrkwinskemu sastupjerjej Matějej Wóßlikej tu je ßo ßlěborne powschitkowne snamjo spożcziło.

S Krjebje. Ssudniske dny budża tu w lěcze 1914 ßlědowaze dny: 14. januara, 4. měrza, 15. haprleje, 27. meje, 8. julija, 16, septembra, 28. oktobra, 9. dezembra.

S Hósdnizy. Pjatk 28. novembra je ßo dżěkarnja tudomneje tonoweje jamy wotpalika. Płomjenja w drjewjanych regalach a papowej tšeschi wjele zyroby namakachu. S rasnym sapsmimanjom ßykawow se Spojza, Hósdnizy, Jěsora, Wuhelza, Dżěżow, Khołmo, Niskeje a Budyschina móżesche ßo płomjenjo na městno nastacża wobmjesowacz, a ßo maschinownja a kotołnje wobrócz. Naspomnicz je, so ßo stara Hósdniczanska ßykawa dżěłu sapowjedżi a so ßo s zyła njehodżesche k ßykanju wużicz. Duż by trěbne było, so bychu ßebi Hósdnizy bórsy nowu tłmanu ßykawu kupiłe.

Přilopk.

* (Nowa jendżelska wójnska łódź.) W Jendżelskej je ßo nowa wójnska łódź „Iron Duke" na morjo puschczika. Jejna kubja je s panzerami pschecziwo nadpadam lětadłow a powětrowych łódżow schkitana.

* (25 woßobow ßo spaliło.) W Bostonje w sjednoczenych statach paknózneje Ameriki je ßo Arkadianski hoscženz s wohnjom do zyła snicził. Pschi wohnju je 25 woßobow żiwjenje shubiło. Mnosy ßo czężko sranjeni do hojeŕnje donjeßechu.

Najwjetschi wubjerk kraßnych

hodownych darow

po wschěch płaczišnach.

Woßebje:

pjelnjene kartony

Lübeckske marzipanowe torty,
Königsbergske wutroby,
marzipanowe jědże,
: **pleza,**
: **ßwinje** atd.,

hodowne kołacże,

w Parisu a Winje se słotej medaillu wusnamjenjene,

każ też

woßebne kuski na bożodżěsczowy schtom,
czerstwe miedowe tykanczki

porucża

W. Müller, konditor,

pschi póstšim naměsczu.

Hody.

Najpschihódnischi a najrosumnischi dar je **poliza sa sawěsczenje zhwjenja, njewjesczinske wuhotowanje abo sa lutowanki,** kotrez móża zo s najnizschimi pschinoschkami pola 1875 sakoženeho a pod protektoratom J. M. krala stejazeho

sakskeho wojerskeho zhwjenje sawěsczazeho towarstwa w Drazdzanach

dostacz. Wschě wusbytki sawěsczenym jako pschibywaze wusbytkne podzěle pschipaduja.

Zadajcze zebi bjes komdzenja prospekty wot

direkzije w Drazdzanach A., Schulgutstraße 7 abo wot pschizluschneho sastupjerja.

K hodam poruczam bohaty wubjerk

kuskow na bozodzěsczowy schtom,

kaz tez

marzipanowe torty, wutroby a plody, praskaze bonbony & naturalne wězy,

najwozebnische bonbonniery

hizo po 50 pj. hacz do najwyschschich placzisnow,

póprjanzowe muze a zony,

woprawdzite Häberleinske Nürnbergske zhwjenske tykanczki

a druhe **póprjanzy** we wulkim wubjerku,

teho runja **bozodzěsczowe kolacze** wschelakich druzinow.

Roseßlanje na wszy spěschnje a tunjo.

Konditornja F. Staeckela

w Budyschinje. — Telefon 166. — na seminarskej drózy 9.

Schwórtk 4. dezembra

zo stare

zuse suby

kupuja.

Płaczu sa sub hacz do **1 m. 50 pj.** w Budyschinje w Rachlitzez hosczenzu wo jstwje czißko 15.

Běhaki

zu na pschedań w Lěßkej 27 B.

Konja,

zylneho, ma na pschedań

kubler **Jan Schloda**

w Habrachczizach.

Kruwa

blisko k czeleczu je na pschedań w Němskich Paßlizach czißko 31a.

Mloda zuczelna **kruwa** je na pschedań we Wyßokej czißko 44.

Dla dzělenja herbstwa

je **khěza** czißko 16 we Wawizach s 3/4 korzom pola hnydom na pschedań psches **Kutschku** pschi nowych hrjebjach 5.

Kublo

58 korzow, s morwym a zywym inventarom, elektriskim czěrjenjom, w Huczinanskich stronach, sa 28 000 hriwnow skhorjenja dla hnydom na pschedań. Dalsche je shonicz psches **E. Neinholda** na seminarskej haßy czißko 9.

(K temu czißku tsi pschikohi.)

Wulke hodowne pschedawanje.

Jako wozebje tunje **hodowne dary** poruczam:

Dzěczaze jaki a mantle
sa 2—10 lět
hewak: 5.— hacz 8.50
nětkole **2.50** hacz **4.75.**

Dzěczaze khapy
jenotliwe nasadstajene
hewak hacz do 3 mk.,
nětkole —.**95** hacz **1.50.**

Dzěczaze wobleczenja
wschelake wulkosczе
hewak hacz 10 mk.
nětkole **85** hacz **6.50.**

Pjelsczowe boy skladnostna kup.

Normalne schaty
kaz **kholowy, jaki, wobleczenja,**
něschto saprószchene,
nětko hizo po **95** pj.

Soki
s krajneje wolmy
2 poraj 95 pj.

Barchentowe Dzěczaze koschle
wschěch wulkosczow,
so bychu zo wotbyke,
wjele niże placzisny.

Na regularne twory 4% rabatta.

Leopold Posner

w Budyschinje na bohatej haßy 4.

Kožuchowa pschedawarnja

Arthur Flegel

kóžkarski mischtr

Telefon 361 **w Budyschinje** na žitnej haßy 12—14

porucza ßwój wulki skład jednorych a woßebnych

kožuchowych tworow

jako **muffy, boy, nohowe měchi, koßmate mězy, teppichi.**

Modne **klobuki** a **mězy** we wulkim wubjerku.

Allgemeine Deutsche Creditanstalt.

Wot kral. sakſk. ministerſtwa juſtizy prawo k pſchijimanju ßyrotnych pjenjes w padże § 1808 m. ſ. k. dostał.

Dawamy hacž na dalsche na hižo wobstejaze a sa nowe pjenjeżne sapołožki

4½% pschi schěsczměßacznym wupowjedženju,
4½% = tsiměßacznym wupowjedzenju,
4% = jenoměßacznym wupowjedzenju,
3½% = wschědnym wupowjedženju.

Kaßyne hodziny 8—½1, ½3—5, ßobotu 8—2 bjes pschetorhnjenja.

Powschitkowny Němski kreditny wustaw

filiala w Budyschinje

na khěžorskej drósy 21.

Jutrnica,

serbske tow. za Njeswačidło a wokolnosć,

zmeje **njedźelu 7. decembra** pop. w 4 hodźinach posedźenje we Weberec hosćencu.

Sobustawy a hosći najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Bukečanske serb. tow.

zmeje **njedźelu 14. decembra** pop. w 4 hodź. swoje posedźenje.

Přednošk wo pomniku ludoweje bitwy pola Lipska ze wšelakimi wobrazami je k. farař Mjerwa dobroćiwje přilubił.

Sobustawy a hosći z tutym najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Na ßudnistwje we Wojerezach ma ßo 4. februara 1914 dopołd. w 10 hodź. leżomnosćz njebo Handrija Roharka w Delnim Wujesdże na dyrbjenske waschnje na pschedawacź.

Kuchańki, ſtwinſke a ßłużobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerſke ßwójby pyta hnydom a k nowemu lětu pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnſkej haßy 1 na rózku khěžorſkeje drohi w cžrijownı knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Swójbu

do zyhelnicze ſ darmotnym wobydlenjom pschi wobſtajnym dźěle pyta

A. Schäfer w Konjezach

pola Kubschiz.

Kuchinska holza

ßo k 1. januarej pyta w hoſczenzu „běleho konja“ na ſwonkownej lawſkej haßy.

Wuczobnika

k jutram pytaj

Franz Schneider & Schulze

żelesowa pschedawarnja

w Budyschinje.

Do Lasa!

Jako hodowne dary poručam

drastu wscheje druzˇiny

po wschěch płaczišnach we wulkim wubjerku

mužaze wobleczenja, jopy, kholowy

teho runja

drastu sa hólzow a dźěczi.

Dale poručam ßwoje kolonialny twory, pschedewschěm **muku** ſnateho **Rümingſkeho khěžorſkeho wuczaha** jara tunjo. Towaŕſtwo chzyke hižo nětkole ſkasacź, ſo mohło ßo ſ cžaßom podawacź.

Jan Hajeſch we Laſu.

Wutrobny dźak.

Sa wjele dopokasmow luboscze a dźělbracźa pschi domojhicžu naſcheje lubowaneje mandźelſkeje a macźerje

Marje Cžecžowjerodź. Wirthez

wuprajamy ſ tutym wſchitkim wutrobny dźak, woßebje knjeſej fararjej ſa troſchtowaze ßłowa, diakonišy, ßußodam a pschecželam ſa wopokasanu luboscź w khoroscźi, kaž tež ſa bohatu ßmjertnu pychu.

Hłuboko ſrudźeni ſawostajeni.

W Njeßwacžidle, 29. novembra 1913.

Prěnja pschiloha k czišku 49 Serbskich Nowin.

Sobotu 6. dezembra 1913.

Placzišny rěsneho slotu na Drazdzanskich slótnych wikach.

1. dezembra 1913.

Placzišny po zentnarju a hriwnach.

Slótne druzíny a wosnamjenjenje.	Zíwa waha	rěsna waha
	hr.	hr.
Woły:		
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacz do 6 lět	51—53	96 98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	46—48	88—90
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starsche	40—44	82—86
4. žnadnje pizowane kóždeje starosty	35—39	75—80
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	49—51	90—94
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacz do 7 lět	42—44	83—85
3. starsche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite młódsche kruwy a jałojzy	39—41	78—80
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	34—38	74—78
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. połnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	49—50	90—93
2. žrěnjo pizowane, młódsche a derje pizowane starsche	45—48	85—88
3. žnadnje pizowane	41—44	80—83
Cželata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	58—60	100—102
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	54—56	95—97
3. žnadnje wuwite wot zyza	44—50	85—91
Swinje:		
1. połnomjaßne lěpschich raßow a jich schižnjow w starobje hacz do 1¼ léta	55—58	72—73
2. mjaßne	52—53	70—71
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	50—51	68 69

Placzišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 29 nov. 1913 wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 4. dez. 1913. wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenza . . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . zołta	8	50	8	80	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	8	45	8	80
Rožla	7	50	7	70	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	6	60	7	50
Jećmjeń . . . 50 kilogr.	7	75	8	60	7	—	8	50
Bows	—	—	—	—	6	60	7	30
" nowy	6	75	7	50	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Wika	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka . .	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	70	2	90	2	60	2	90
Pschenična muka 50 "	10	50	18	50	14	75	18	75
Rjana muka . 50 "	9	75	12	50	10	75	12	75
Słyno . . . 50 "	2	50	3	—	2	75	3	—
Ssloma . . 100 "	3	30	3	50	3	—	3	60
Proßata 816 schtuk, schtuka	12	—	22	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby 50 kilogr.	—	—	5	75	5	10	5	50
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	5	80	6	20
Pschenčny gris 50 kilogr.	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	—	—	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandł 1 hr. 95 pj., schtuka 10—11 pj.

W Budyschinje placzesche: lórz pschenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., zołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 14 hr. 45 np, hacz 14 hr. 96 np., lórz rožki po 160 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np: nowa: 12 hr. — np. hacz 12 hr. 32 np., lórz jećmjenja po 140 puntach. 10 hr. 85 np. hacz 12 hr. 04 np.

Wiczne placzišny w Kamjenzu.

27. novembra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 50 np. hacz 7 hr. 75 np., pschenza wot 8 hr. 85 np. hacz — hr. — np., jećmjeń wot 7 hr. — np. hacz 8 hr. 50 np., wowß wot 6 hr. — np. hacz 7 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hacz 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., słyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., běrny — hr. — np. hacz 2 hr. 50 np., słoma (100 kilogr.) 3 hr. 66 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacz 2 hr. 90 np., jeja (mandł) 1 hr. 73 np.

Wiedro w Londonje 5. dezembra: Rjane.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 2. njedzelu adventa rano w 7 hodzinach duchowny Tischer žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin sarar Räda žerbske a w 10 hodz. němske predowanje.

Schtwórtk 11. dezembra, dop. w 9 hodz. smeje duchowny Tischer žerbsku spowjednu wuczbu. — Wjeczor w 5 hodzinach póstna nutrnosć w Kelnje.

Tydzeńske sastojnske dźěła smeje duchowny Tischer.

Krósni:

W Michalskej zyrkwi: Margareta Elsa, Pawoła Lorenza, pólverniskeho dźěłaczerja w Dobruschi, dź. — Frida Emma, Aloisa Schlagera, kamjenjerzeßarja w Sczijezach, dź. — Waltat Fryz, Franza Richarda Kunitzscha, wyschscheho schwajzarja we Wurizach, ž. — Pawoł Kurt, Hermanna Franza Pětscha, dźěłaczerja pod hrodom, ž.

S druhich wosadow: Hilźbjeta Martha, Pawoła Milanka, sahrodnika w Njesdaschezach, dź. — Erna Hilźbjeta, Oskara Jakuba, pohonca w Ssulschezach, dź. — Jan Erich Waltat, Ernsta Willya Thiela, assistenty w Zicźenju, ž. — Max Kurt, Khorle Emila Schuberta, žiwnoscerja we Lusy, ž. — Pawoł Waltat, Bjedricha Wylema Sprotkeho, pohonca we Lusy. ž. — Richard Waltat, Wylema Ernsta Zenkera, dźěłaczerja w Holeschowskej Dubrawzy, ž. — Martha Emilia, Hermanna Feistera, žiwnoscerja w Nowej Jaßonzy, dź. — Pawoł Waltat, Jana Ernsta Hórbanka, murjerskeho połera we Wulkej Dubrawje, ž. — Frida Martha, Khorle Augusta Czecha, žiwnoscerja w Lipiczu, dź. — Erna Johonna Lena, Jana Schewczika, murjerja we Wjeßlu, dź. — Richard Ernst, Gustava Běłeho, žiwnoscerja w Rodezach p. Pomorz, ž. — Klara Margareta, njemandź. dź. w Kolwasy. — Marczin Jan, njemandź. ž. we Wawizach. — Gustav Ota, Jana Augusta Spanka, pohonca w Klukschu, ž.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 2. dezembra: Richard Heinz, Maxa Richarda Miczki, czeßliskeho połera na Zidowje, ž., 9 m. 4 dn. .

Zyrkwinske powjesće s Hodzija.

2. njedzelu adventa smeje rano ½8 hodzin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin žerbske a w 10 hodz. němske predowanje. — Popołdnju w 4 hodzinach budze w Czelwjenych Noßlizach w schuli němska a žerbska spowjedna wuczba a žerbske predowanje.

Pjatk 12. dezembra budze rano ½8 hodzin žerbska spowjedź a ½9 hodzin žerbske predowanje.

Zyrkwinske powjesće s Budestez.

2. njedzelu adventa budze rano w 8 hodzinach žerbska spowjedź, popołdnja w 9 hodzinach smeje duchowny Bójz žerbske a ½11 hodzin němske predowanje. Kollekta sa skutk luboscze we Luzizy.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodz. smeje tschesćz. tow. mužskeje młodziny zwoju shromadzisnu.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodz. shromadzisna tschesćz. towarstwa žónskeje młodziny.

Palastowe dźiwadło

w Budyschinje na khěžorskej drózy 11.

Wschědnje

wot 4. hodzin popołdnju hacz do 11 hodzin wjeczor

wulke pschedstajenje

:: najnowscheho dokonjenja ::

žwětłohrajerskeho wumělstwa.

Kóždu žobotu a žrjedu žo program pschemeni.

WYBERT-TABLETTEN

Name gesetzlich geschützt

Wjele stow spěwarjow a spěwarskich towarstwow jenomyßlnje wubjerne žamowności Wybertowych tablettow na schiju wobßwědcza. Jaßnosć a móz hłoßa žo hnydom s wužiwanjom Wybertowych tablettow dozpije Jedyn pospyt pscheßwědczi. Dostacz we wschěch haptykach a drogownjach po 1 mk.

Pschenicznu muku

snateje dobrosczе k hodownemu pjeczenju

porucza

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

Mózecże rjez, schtož chzeeże!!

:: W němskim :: cžrijowym domje

t. ſ. w. r.

w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach 2

ßo derje a tunjo kupuje.

Mužaje a žonjaze ſchkórnje hižo po **5.85**
Cžople domjaze ſtupnje . . . hižo po **1.25**

Gumijowe ſtupnje. :: Balſke ſtupnje.

Schulſke ſchkórnje

zyle woßebje tunjo.

Sa kóždy por ßo rukuje!
Wuporjedženje ſpěſchuje a tunjo.

Filiale we wjele němſkich měſtach.

Sa

hodownu potrjebu

poruczam ßwój **bohaty ſklad**

kłobukow a mězow

po ſpodźiwnje tunich płaczíſnach:

židźane kłobuki hižo po . . 4.80 mk.,
kładźite kłobuki hižo po . . 6.50 mk,
proſte kłobuki hižo po . . . 2.80 mk.,
mjehke mužaze kłobuki hižo po 2.40 mk.,
mjehke pacholaze kłobuki hižo po 2 mk.,
mužaze ſymſke mězy hižo po . 1 mk.,
hólczaze ſymſke mězy hižo po . 70 pj.
Filzowe ſtupnje a tofle jara płaczíſny hódne.
Pjelſczowe boy cžorne a pißane wurjadnje tunje.

Hugo Lehmann

w Budyſchinje na bohatej haßy 22.

Oskar Butter nasl.

Telefon 658. w Budyſchinje Pſchi žitnych wikach 2.

W Budyſchinje najwjetſchi ſklad **worzlowych tworow** jako
blidowych, deßertowych a tranžěrowanſkich,
nožow, widliczkow a kžizow
po kóždej płaczíſnje.
Niklowe a aluminiowe wězy,
domjaza a kuchińſka nadoba,
kaž tež
doſpolne kuchińſke wuhotowanje,
wězy k darjenju we wulkim wuběerku.

Jenicžke pſchedawanje ſa Budyſchin a wokolnoſcž
Weckowych warnych apparatow,
ſkalno-emaillowanych warnich ßudobjow.

Hodowne pſchedawanje

ßławnje ſnatych a mytowanych

Poležniſkich póprjanzon

Richarda Köhlera

je na

khěžorſkej dróſy

ſ napſchecža khěžorſkeje khoſejownje a palaſtoweho džiwadła.

S počeſczowanjom

Richard Köhler **Moritz Schmidt**

Kakao, ſchokolady, konſitury

na khěžorſkej haßy 11 — na theaterſkej haßy 4.

Visitne khartki

czíſchczi ſpěſchnje a tunjo
Esmolerjez knihicžiſchczerńa.

Tunje cžaßniki

poručža

R. Mersiovsky na žitnej haßy.

Hodowna wustajenza

w ſchokoladowej pſchedawarni

na Hoſchiz haßy.

Moje doſpolne

wupſchedawanje

pſchihodnu ſkładnoſcź k hodownemu kupowanju

mužazych a žonjazych kostumowych tkaninow, ſbytkow koſchlazeho ſukna

poſkicza.

Wo dobroćiwy wopyt proßy

J. Zieſchank

na Hoſchiz haßy

na rózku kněžorſkeje drohi.

Sserbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu

měßaza wot ½11—12 hodźin.

Hodowne předawanje

w Khorjelſkej cźrijowej pſchedawarni

nětkole na bohatej haßy 16.

Telefon 467.

Płacźiſny njeßmérnje tunjo.

Mužaze a žonjaze ſchkórnje po 4.50, 5.90, 7.50, 9.50 atd.

Dźéćźaze ſchkórnje ſ podſchiwkom a bjes njeho 1.45, 1.90, 2.50, 3.50 atd.

Symſke ſchkórniczki ſa male dźéćźi 40 pj., 75 pj., 95 pj.

Filzowe ſtupnje, ſtupnje a tofle ſ wjelbludowych koßmow we wulkim wubjerku; woßebje płacźiſny hódne.

Woprawdźite Pomorſke plyſchowe tofle po 85 pj., 100 pj.

Niſke ſchkórnje a jěſdne ſchkórnje jadriwe a wodunjepſchepuſchćźate.

5 prozentow hodowneho rabata ßo na wſcho wobućze dawa ſ wuwſaćzom Salamanderſkeje ſnamki.

Wobhladanje bjes nuſowaneho kupjenja ßo rad dowola.

Sa kóždy por ßo rukuje.

Spezialna pſchedawarńja

Solingſkich worzlowych tworow

Wilhelma Heina w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy cźißko 16

blidowe a deſſertne noże a widliczki, woßebne ſaćzne noże a nožizy wſchěch płacźiſnow.

Britwje, brodutruhadła ſ rukowanjom.

Khlěb krajaze, mjaßo rubaze, noże cźiſćźaze, žimaze maſchiny.

Niklowe khofejowe a cźajowe ſervißy.

Nohcźe pěſtowaze etwije jenož ſ dobrymi worzlowymi nožizami.

Ssmykacźe.

Khorla Bockſch,

kóžkař

w Budyſchinje

na ſwonk. lawſkej haßy 18

ßo pſchi trjebanju

pjelſcźowych tworow

na najlěpje porucźa.

Mužaze a žonjaze kožuchi

ſchiju, noſchene kožuchi tunjo a derje pſcheſchiwam a wuporjedźam.

Koże k wobßadźenju a podſchiczu.

Wulki ſklad modnych klobukow a mězow.

Poruczam k hodam

dary wſcheje družiny we wulkim wubjerku:

buffety, pißanſke blida, ſchäſlongi, polſtrowane ſtoły, komody .·. ſerwěrowanſke a ſchwadliſke blidka, palmowe ſtejaki, pißanſke a klavěrowe stoły atd.

po wſchěch płacźiſnach.

Th. A. Wällnitz naßlědnik

mějeczel J. Hanekam.

Prěni a najwjetſchi Budyſki meblowy etabliſſement

na ßukelnſkej haßy 9. w Budyſchinje. na ßukelnſkej haßy 9.

Hodownych darow najwjetschi wubjerk: po tunich płaćišnach.

:: :: :: Ruczne dźěła, sapoczane a hotowe. :: :: ::

Pschikrywowe tkaniny, kongreßowe tkaniny, kartonaže, mužaze lazy.

Nowe: Sněhohwězdna wolma k dźělanju wschěch sportskich wězow.

Paßy, schlewjery, wjechlawki, tosche, kruženki, žaboty, žonjaze khornarje a krawaty, balske schawle, auto-schlewjery.

Spódnje žukuje, schórzuchi, rukajzy, schtrympy, schtalty, spódnje taille, žonjaze a dźěčzaze schaty, schantka.

Sportiske jaki, schawle, rodlowarske mězy, rodlowakske pótniki, blusowe lutowaki, gamasche, pjerjowe a pjelsczowe boy.

Dźěčzaze wobleczenja, dźěčzaze lazki, pótniki, žonjaze a dźěčzaze khapy, bolerojeczki, sa dźěčzi tylacže, boy a mězy.

Mužaze khornarje, mužaze krawaty, mužaze koschle, mužaze kholowy, mužaze lazy, mužaze khornarjowe lutowaki, — soki, — šlě.

Wschě potrjeby sa šwalecže a krawzow. :: **½ punta wolmy po 95, 1.10, 1.20** atd.

Dźěčzaze a žonjaze klobuki po najtuńschich placźišnach.

Moje 95pjenježkowske serije składnosćz k woßebje tunjemu kupowanju poskićzeja.

Helena Cruciusowa

na žitnej haßy 10 w Budyschinje na bohatej haßy 10.

Blidowe ruby
Trjenja
Wotrěwanske ruby
Rólowanske rubischcža
Mužaze koschle
Žonjaze koschle
Dźěčzaze koschle

Wupjerki
Ložowe płachty
Kupanske ruby
Schantka
Koschlaze tkaniny
Bychi
běłe a pißane

porucža
we wulkim wubjerku a sa tunje krute płaćišny

C. G. Fiebiger

draste a blusowe tkaniny

na ßerbskej haßy 5 a 7.

Sałož. 1824.

Lehmannez konditornja

na ßerbskej haßy 18. **w Budyschinje.** Telefon 118.

Hodowna wustajenza

wězow k darjenju s marzipana a schololady.

Kuski na božodźěšćzowy schtom.

Marzipanowe torty.

Hodowne kołacže se sultania hrózynkow, mandlow a mała.

Mjedowe tykanczki a makronowe tykanczki
jenož ßamßny najwoßebnischi wudźěłk.

Woßebitosćz: Hodowne torty
s kóždym žadanym napißmom, najpschihodnischi dar.

Skasanki ßo najßwědomicźiwischo wobstaraju.

Rosełłanje po póšcze.

Hana swud. Sommerka

masserina

sa khore žony a dźěći, pola kotrejež khori dla jejneho 18lětneho powołanjoweho nashonjenja najwěšćišcho pomoz namakaju, bydli nětko
w Budyschinje
pschi drjewowych wikach 5
(niz wjazy w restaurantu Gambrinusu).

Pluwowe korby

porucža a je wuporjedźuje
Jan Lehmann we Wawizach
pola Pomorz.

Jako **dar k Božemu dźěćiš**ću we wudawarni Serb. Nowin dostaćz knižki

Brunčki

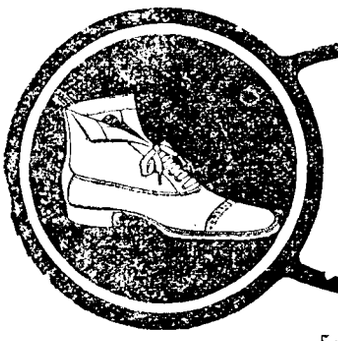
po 1 hr. 20 pj.

Schenillowe rubischcza a schawle
nowych rjanych mustrow
najlěpsche a najtuńsche
kupujecze pola
Ernsta Jordanoweje wudowy
na jerjowej haßy 5,
na fruntskowej lowstej haßy 8
w Budyschej schtrykowarni
schtrympow.

Dobru pschenčznu muku,
dobru
lanu muczku
porucza
Khorla Kahrowe
pschi žitnych wikach.

Schpatnije rolczaze džěczi
krašnije pschibywaju, khdyž jim dawa
aromathiski jatrokukowy emulsion
je šnamtu hrodowstcje hapthk.
Džěczi jón rad bjeru a derje šnjebu.
Woprawdźity dostaš
w hrodowskej haptyzu
w Budyschinje.

Pschedawarnja wurěšnych tworow ::
Liny Hennigoweje
w Budyschinje
pschi bohatych wrotach
ßo k hodam dobroczinemu
wobkedźbowanju porucza.

Nasymske a symske schkórnje

ßu we wulkim wubjerku doschke. Poruczam

mužaze a žonjaze schkórnje

nowych faßonow po **10.50, 12.50, 16.50.**

Hontwarske a jěsdne schkórnje

dolhe schkornje a holczaze wuhornjene schkórnje
hontwarske gamasche s howjaseje koże,
s wodunjepuschczajych loßmilatych tkaninow a plachtojteho plata,
sportske a tkaninowe gamasche sa holzy a žony, hólzow a mužskich,

rejwarske a towarstwowe czrije

s běleje cidskeje koże, woprawneje chevreauxskeje koże, czelazeje lakowaneje, bronsowaneje, brokatoweje, woprawnje a imit. poßlěbrowaneje a poskoczeneje koże.

Woprawne Peterburgske gumijowe stupnje a gumijowe schkórnje,
czopło podschite domjaze stupnje,
stupnje s woprawnych a podražowanych wjelbludźazych koßmow
Wodu njepschepuschczate a czopło podschite dźěczaze schkórnje,
filzowe stupnje a tosle. — Wschě druźiny **drjewjanzow.**
Jenicžke pschedawanje **G. Engelhardtoweho wobucža.**
Jenicžke pschedawanje woprawnych **Chasallaskich normalnych schkórnjow.**
Shotowjenje po měrje. — Wuporjedzenje po tunich placzisnach.

Heinrich Mohr, črijowna

w Budyschinje pschi žitnych wikach. Telefon 384.

Wobhladajcze ßebi moje 5 wulkadnych woknow.

Schijaze maschiny, žimaze maschiny,

wuporjedzérnja, położene placzenje.

Josef Frind w Budyschinje na ßulelnskej drósy 1, na rózku žitnych wikach.

Wulke
hodowne pschedawanje
po nimo měry tunich placźisnach.

Žonjaze koschle ſ wuschiwanym paſkom 1.45, 1.75, 2.45,
žonjaze barchentowe koschle běle 1.45, 1.75, 2.45,
žonjaze kholowy ſ kolenjazym paſkom 95, 1.25, 1.75, 2.50,
barchentowe wobleczenje běle 1.50, 1.95, 2.25, 2.50, 3.25,
barchentowe nózne jaki běle 1.25, 1.60, 2.25, 2.45, 3.25.

Dźěcźaze ſchaty ſ barchenta a koſchlazeho ſukna
wſchěch wulkoſcźow po najtuńſchich placźisnach.

Běle zychi 3.50, 4.50, 5.75, 8.—. **Pißane zychi** 2.65, 3.—, 3.80, 4.25.
Blidowe ruby wſchěch wulkoſcźow ſ makko ½platowe a platowe,
60, 80, 95, 1.25, 1.75, 2.25 — 7.50.
Trjenja běle a ſchěre, drellowane a jeczmjenjoſornojte,
50, 1.90, 2.25, 2.50, 2.75, 5.50.
Wutrěwanſke rubiſchcźa 50, 1.15, 1.50, 1.75, 1.95, 2.50.

Ruczne dźěła ryßowane a wuſchiwane
nimo měry wulki wubjerk po najtuńſchich placźisnach.

Wolmjane bluſy ſ woßebnym wuwjedźenjom hižo po 2.25.
Woßebne taillowe bluſy hižo po 2.75.
Spódnje ßuknje ſ barchenta, wolmy a moireja.
Dźěcźaze wobleczenja ſ wolmy 2.90, 3.25, 3.60, 8.50.
Dźěcźaze wobleczenja ſ barchenta 95, 1.25, 1.65, 1.95.
Žonjaze toſche najnowſcheje formy 68, 78, 95 — 6.50.
Nimoměry tunjo: **zonjaze paßy ſ gumija, ßomota a lakowane** 28, 38, 48, 65, 75 hacź 5.50.
Normalne ſchaty, koſchle, kholowy hižo po 1.25.

Dźělba **gardinowych tkaninow** najnowſchich muſtrow 38, 50, 78, 95, 1.25.
Wumělzowſke gardiny běle, na žolcź a pißane 3.90, 4.50, 5.50, 7.25, 8.80, 10.75 — 17.50.
Teppichi we wulkim wubjerku
wſchěch druźinow, wſchěch wulkoſcźow, wupruhowane wudźělki.
Blidowe pſchikrywy (deki), pluſchowe a ßuknjane najnowſchich barbow.

Wobkedźbujcźe naſchu hodownu wuſtajeńzu
gardinow, teppichow, kožow a wuſchiwanych pſchikrywow
na khěžorſkej dróſy 4, w nowotwarje knjeſa Kellinga.

Philippi & Co.

mějeczel Curt Mahnke
na bohatej haßy 3.
Telefon 488.

Wobšebite pósłiczenje
za
hodowne hlido.
1 dźěłba
mužazych kostylow,
1 dźěłba
mužazych klobukow,
1 dźěłba
mužazych lazow
jara po płaćišnje ponižene,
dźěła niže nutskupowanskeje płaćišny.
Pódla poručam
swój wulki sklad
krawatow, rukajzow, mužazych šatow, hlow, trikotažow, pischedeschćeńkow, rijow, pelerinow, kožánoje drasty, gamaschow.
Richard Nebel
w Budyschinje
na bohatej haky
pódla firmy Schaufeil.

Mléty
mak
wschědnje čerstwy poruča
Khorla Preisser jun.
pischi žitnych witach.

Krosynki sultaniny korinthy mandle mlete mandle zitronat
tunjo poruča
Khorla Preisser jun.
pischi žitnych witach.

K wobhladanju mojeje hodownoje wustajenzy

delka dowolam sebi najpodwolnischo pscheprosyć. **w 1. posthodze.**

Moja wustajenza wopschija wurjadnje wulke sortimenty wote mnje wjedźenych tworow, kotrež su na pschewidne waschnje wustajene. Pódla mojeho njedozpitneho

wotdźělenja: klankazych wosow, kaž tež sćinowych meblow

se šamšneje dźěłarnje

namakacze tež hobrski sklad

korbowych tworow, kožanych tworow, schćětkowych tworow, hrajkadlow.

Wotpocžowanske stoły,
pišanske pulty sa dźěćźi,
blida sa dźěćźi,
ławki a stoły,

reformske stólzy sa dźěćźi,
běhanske stólzy,
schkitaze lěšnyzy,
šamojědźaki.

Stwinske wosy, dźěćźaze koža s witkow a želesa, pucžowanske korby atd.
Klanki, klankaze stwy, klankaze koža, konjenzy, twarjenske kaschćiki, kolebanske konje.

Tunje płaćišny. Wobhladajcze sebi moje **8 wukładnych woknow.** Sprawne poškuženje.

Kurt Martin Richter

w Budyschinje na khěžorskej drósy.

Hodowna wustajenca hrajkow.

Klanki (popy) a klankazu potrjebu.

Ia. klanki (pópy) ſ kulowatymi ſhibadłami, ſ zelluloida a klankaze cźěła,

wobleczene a njewobleczene ſ najjednoriſcheho hacź do najwoßebniſcheho wuwjedźenja.

Kharakterſke a kupanſke klanki. Wolmjane a filzowe klanki. Piſkaze klanki.

Klankaza draſta. Klankaze ſchaty.

Klankaze ſtupnje a ſchtrympy. :: Klankaze klobuki, mězki a khapiczki. :: Klanki ſa pópjaze ſtwy.

Klankaze a pópjaze ſportſke woſy. Pópjaze meble. Dźěczaze meble.

Želeſnizy ſ cźěrjenjom a bjes njeho.

Kolobanſke konje ſ drjewa a loże.

Parne maſchiny ſe ſtejazym a leżazym kotłom.

Klamarńje. Konjenzy. Twjerdźiſny. Zynowe wojaki. Flinty. Mjecże. Helmy. Trompejty. Bubony.

Klankaze kuchinje. Klankaze ſtwy. Towarſtwowe hry, Wobraſate knižki.

Laterna magika, kinematograſy, gratowe kaſchcźe, drjewjane a kamjeńtne twarſke kaſchcźe.

debjeńki na bożodźěſczowy ſchtom, koßmate a filzowe ſkoczata

poruczа k pſchedſtejazemu hodownemu ßwjedźenjej we wulkim wubjerku

Najwjetſcha a najſtarſcha tajka pſchedawarńja hrajkow w Budyſchinje.

Gustav Thunig.

Na ſnutskownej lawſkej haßy 6. Założene 1865. Telefon cźo. 648.

W ßamßnej klankazej klinizy ßo tež niz pola mje kupjene klanki wězywuſtojnje a tunjo porjedźeja.

Wulke runowanske wupschedawanje.

Wulku dźělbu nasad stajenych tworow

ßukna a **tkaninow** k wobleczenjam, paletotam a kholowam,

kaž tež **wulki wubjerk**

ßbytkow

wot **póndźele 1.** hacž ßobu do **njedźele 14. dezembra 1913** -

po jara **poniżenych** placźisnach wupschedawam.

F. N. Bläsche, ßuknowa pschedawarńja

w Budyschinje pschi mjaßowym torhoschczu 3.

Pschedźenak.

Protyka ja Serbow

na lěto

1914

je ja **25** pj. we wudawarńi Serbskich Nowin dostacź.

Schtóž chze ßebi **drjewjanzy,**

drjewjane a ßilzowe stupnje

a tež

kožane czrije

tunjo nakupicź, njech ßo direktnje do

drjewjanzarńje Oty Hebera

na ßerbskej haßy 9 wobroczi.

Drjewjanzy a drjewjane stupnje ßo saßo póduschuja.

Wulki wubjerk

flanellow, lamy a połlamy,

blusow, jakow, koschlow a schórzuchow

wscheje druźiny,

kostumskich ßuknjow a barchentowych ßuknjow, jakow a koschlazych barchentow,

bělych a pißanych

po tunich placźisnach.

W. Häcker.

Woßebita pschedawarńja wołmjanych :: :: a bawłmjanych tworow. :: ::

Załoźena 1852.

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wilach 1 **telefon czißło 415**

porucza ßwoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Roseßłanje w czwizach a bleschach.

Proschu ßebi placźisnowy ßapiß žadacź.

Hedwiga swud. Biehlowa

na kotolskej haßy 1 :: pódla radneje pinzy

porucza **k pschedstejazym hodam**

flanki

(pópy)

swoblekane a nje= :: swoblekane, :: **klankaze hlowy** s zelluloida, blacha a biskwita s wlo= ßami a bjes nich, **kupanske klanki** s zelluloida a porzlina, **kharakter= ske, gumijowe, wolmjane, mjetanske klanki, czéla** wschěch wulkosczow, **kolebanske** a **gratowane konje** s drjewa a s kožu, **wosy, mjecze, flinty, bubony** a **helmy,** dale **klankaze stwy, kuchinje, klamarnje, rěsniske klamy, twjerdzisny, wojer= ske straze, konjenzy** atd., **towarstwowe hry** a **wobrasate knizki** w najwjetschim wubjerku. :: ::

Singerske
= schijaze maschiny =

ßo najlěpje pschihodza

do kóždeho hospodarstwa a do kóždeje dželarnje.

Položene placzne wumělenja.

Illustrowane katalogi darmo a franko.

Njech ßo kupuje w naschich shlamach abo wot jich agentow.

Singer Co.

akzijowa fabrika schijazych maschinow,

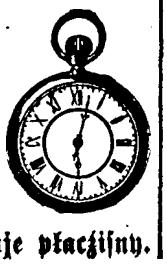
filiala w Budyschinje na bohatej haßy 14.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**

k dobroczinemu wobkedzbowanju porucza.

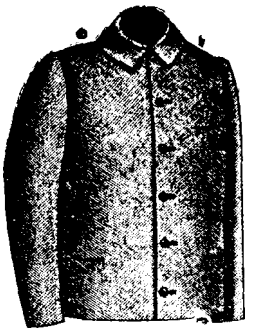
Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje placzisny.

O. Osswald

porucza w najlěpschich druzinach

schtrympy a soki,

mantle a kapiczki, rukajzy,

schtrykowane zonjaze jaki, spódnje taille.

Wosebne rukowate lazy

we wulkim wubjerku.

Dzěczaze spódjne wobleczenja, trikotaze kóždeje schěrje na skladze.

Schenillowe rubischcza.

Steinstrasse 7

* :: :: Hody :: :: *

ßwjedzeń wjeßelosczo

bliži ßo nětko pschezo bóle, a někotryzkuli njewě, s czim by swojim lubym wjeßele pschihotowak. Njetrěbne wězy njedyrbjake ßo pschi powschitkownej drohocze kupowacz, a teho dla ßo k woprawdze praktiskim wězam pschima. Duz poruczam po spodziwnje tunich placzisnach

elegantne mužaze, pacholaze :: a hólczaze paletoty ::

s dobrych tkaninow, derje ßedzaze,

elegantne mužaze, pacholaze a hólczaze wobleczenja, elegantne sportske jupy, pschesapinaki

s majjednorischeho hacz do najwoßebnischeho,

tolste symske kholowy hizo pro 4 ½ mk.

wodunjepschepuschczate peleriny, fantasijowe lazy

s wolmy, zidy a plischa, **dzěczaze wobleczenja,** jenotliwe **kholowczki, jupki** wurjadnje tunjo.

Zonjaze a holczaze zakety a paletoty

se **žukna, astrachana, ßomota a zidzaneho plyscha** wschěch dokhosczow a schěrjow po wuwsaczných placzisnach.

Dolhe ßuknjane zakety prědku a sady s lohka wißaze s wotowanym pscheschiwanym podschiwkom, potajkim jara czopke po wschelakich placzisnach.

Kóždy kupz dostanje rjany dar.

Otto Preuß

mějeczel **Khorla König**

na zitnej haßy 4.

Proschu wěsce na firmu kedzbowacz.

Moje wulke

hodowne

wosebite pschedawanje

je so sapoczało.

Wosebita poskiczenka — sa zidzane tkaniny, meter hizo po 95 pj.
Wosebita poskiczenka — sa drastne tkaniny, meter hizo po 60 pj.
Wosebita poskiczenka — sa blusowe tkaniny, meter hizo po 70 pj.
Wosebita poskiczenka — sa wolmjane mußliny, ploczliwe a bawlmjane tkaniny.

Sbytki a drasta krótkeje mery wosebje tunjo.

Žonjaza drasta.

Wosebita poskiczenka — sa kostumy hizo po mk. 12.75
Wosebita poskiczenka — sa žonjaze mantle hizo po mk. 6.75
Wosebita poskiczenka — sa wobleczenja (czistowolmjane) hizo po 16.75
Wosebita poskiczenka — sa wobleczenjowe sukn je hizo po mk. 2.—
Wosebita poskiczenka — sa blusy (czistowolmjane) hizo po mk. 2.50
Wosebita poskiczenka — sa blusy (barchentowe) hizo po 95 pj.
Wosebita poskiczenka — sa rauske jaki hizo po mk. 1.85
Wosebita poskiczenka — sa rauske sukn je hizo po mk. 4.50
Wosebita poskiczenka — sa spódnje sukn je hizo po mk. 1.85
Wosebita poskiczenka — sa schórzuchi.

Pschihódna skladnosć k tunjemu nakupjenju hodowneje potrjeby.

Jan Jurij Pahn

w Budyschinje.

Najwjetschwa tajka pschedawrnja w Budyschinje

A. & W. Neuhahn

Soloż. 1891

4 na ßerbskej haßy 4 — Telefon 449.

w Budyschinje

porucza

4 na ßerbskej haßy 4 — Telefon 449.

k pschedstejazemu hodownemu ßwjedżenjej ſ wjele nowoſczemi wuhotowanu ſkładownju:

Konjemzy, twjerdżiſny.

listnu papjeru, khartowe kaſſety,
fotografiſowe albumy,
albumy ſa póſtſke kharty,
albumy ſa liſtne ſnamki,
pěßnjowe a ſapißne albumy,
kuchińſke a dnjowe knihi,
porte-treſory,
ſportſke móſchniczki,
móſchniczki a portemoneje,
zigarowe etwije, liſtownje,
dokumentowe toſche,
pißanſke mapy a podložki,
ručne puczowanſke toſche,
ručne toſche ſ kožanym wuſchkom,
ſchulſke tornińtry, holcże mapy,
knihowe noſchaki,
ſchwadliſku potrjebu
ſ plyſcha a kože,
debjeńkowe kaſchcżiki,
kaſcheziki ſ plyſcha a kože
ſa rukajzy, krawatty,
manſchetty a khornarje,
muſikalijowe mapy,
italſke majoliki,
japanſke twory,
domjaze žohnowanja,
deſki ſe ſchpruchom
ſ wudebjenym molowanjom,
fotografiſowe ſtejaki,
zynowe wojaki
wſchěch ludow a brónjowych družinow,
naſtajenſke wěży
w drjewjanych kaſchczikach,
klankaze (pópjaze) wěży,
klanki, wobleczene a njewobleczene,
klankaze meble, klankaze woſy,
drjewjane a kožane konje
k jěſdżenju a kolebanju,
wowzy, kruwy, wóßly, koſy,
pßy, kanikle,
towarſtwowe a ſaběranſke hrajki,
naczahanſke wěży ſ blacha,
jěſdne figury ſ blacha,
hudźbne inſtrumenty ſa dźěczi,
latarnje magika,
kinematografy,
żeleſnizy ſ gratom a ſchěnami,
żeleſnizy ſ parnym-cżěrjenjom,
parne maſchiny,
maſchiny, ſ horzym powětrom
ßo cżěrjaze,
wojerſke wuhotowanja,
kaſprowe dźiwadła,
kaſchcżiki ſ gratom
a liſczowej pilu,
drjewo ſa liſczowu pilu,
potrjebu ſa liſczowu pilu.

Klankaze ſtwy, kuchinje.

Luxuſowe a domjaze meble we wulkotnym wubjerku.

Domjazu a kuchińſku nadobu, ſchkleńczane, porzlinowe a kamjeninowe twory,
deſkowane, rjeblowane a cżežite woſy, ßanje.
Naetherowe reformſke wobroczne dźěczaze blidła, ſtólczki, triumfowe ſtólzy,
jenotliwy turnowanſki grat, kaž tež doſpołne turnowanske apparaty.

Pychu na božodźěſczowy ſchtom.

Hodowny placzińowy ſapiſk ßo na žadanje darmo pſchipóſczele.

Khěžorska khofejownja

Dobry ßad

po najwyschschich płaczišnach kupuje
Pawoł Rostok
w Budyschinje pschi žitnych wikach 12.

☛ Jako **dar k Božemu dźěseżu** ßu we wudawarni Serb. Nowin dostacz knižki ſ **pišanymi wobrasami** a se ßerbskimi schtuczkami

1. ſa starsche dźěcži:

Schescherjaczk a schescherjawka

2. ſa mjeńsche dźěcži:

Wobraski ſa pěkne dźěcži.

Pěknych dźěcži wjeßeli.

Wilhelm Rudolph

w Budyschinje.

Hłowna pschedawarnja **na khěžorskej drósy cžo. 8.** | **Dalokorěcžak cžo. 591.** | Filiala **pschi mjaßowym torhoschcžu 10.**

Sa ſ

hodownu potrjebu

poručam

schtrympy a ſoki, walkowanych a schtrykowanych,

rukawate lazy ßamßneho wudźěłka.

Sweatry ſa mužſkich, žónſke a dźěcži we **wulkim wubjerku.**
Kolenahrějaki, cžělne wobwjaſki, ſchkitaki ſa pluza, muſki, ßněhowe khapy atd.
Schenillowe rubischcža, khapy, ſchawle.
Trikotaže we wubjernych družinach a we wſchěch wulkoſcžach na ſkładze.
Normalne koſchle a **kholowy, ſpódnje jaki.**
Rukajzy ſa mužſkich, žónſke a dźěcži, trikotowe a ſchtrykowane.

S jeneho konkurſa ßym dźělbu

jěſdnych kołow a dźěła

Altbeckſkeho wudźěłka ſ połnym rukowanjom nakupił. Pschedawam te koła něhdže ☛ **25 hriwnow tuńſcho** ☚ hacž je porjadna płaczišna, a tak dołho hacž ſkład doßaha 1 dźělbu prědnich kołow prima jenož 3 mk. 25 pj., pschi wotewſaczu 10 ſcht. po 3 mk.

J. Schibak, na Mužakowſkej drósy 4.

Wſchě na ſkładze ßo namakaze **koła** kaž **Brennabor, Allright, Opel, Jauko** nětkole wjele tuńſcho.
Něhdže **50 ſcht. mužazych a žonjazych kołow** po **6** mk. hacž **50** mk.

Njeſakomdźcže tule ſkładnoſcž!

„Na zykym cžěle běch

ſ liſchaju

pokryty, kotraž mje ſ wěcžnym ßwjerbjenjom w nozy a wo dnjo cžwilowaſche. Sa lědma 2 njedźeli je **Zuckerowe patent. lěkarſke mydło** khoroſcž do zyka wotſtroniło. Tole mydło njeje 1.50 mk. ale 100 hriwnow hódne. Serjant M.“

Kuſk 50 pj. (15 %) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niz tucžnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Engerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

K pſchedſtejazym hodam!

Kožane twory

kožanych tworow.

kupuja ßo najlěpje w ſpezialnej pschedawarni

Stajnje wulki wubjerk, krucze ſprawne poßłuženje a tunje płaczišny ſa

koffry, puczowanſke tosche, noßeßary, žonjaze tosche a paßy ſchulſke tosche ſa hólzow a holzy, ſchulerſke mapy, pišanſke, aktowe a hudźbne mapy, liſtownje a zigarowe tosche, portemoneje, ſtě, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakacže

w ſpezialnej pschedawarni

ſa Offenbachſke kožane twory

T. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ßedlarſkeho mischtra

Telefon 587.

w Budyschinje, pschi lawſkich hrjebjach 10.

K hodownemu swjedźenjej

kupujecże

w Shorjelskej pschedawarni

Jana Schaafa

w Budyschinje

na bohatej haßi 29

pschi bohatej wězi

po jara poniženych placzisnach.

K hodam

poručam wulki wubjerk

pschedeschczníkow,

wukhodźowanskich kijow,

tobakowych trubkow

po snatych tunich placzisnach.

Ed. Schulze nasl.

(A. Rudert)

pódla hosczenza winoweje licze,

w Budyschinje, na bohatej haßy 26.

Paul Giebner

w Budyschinje na bohatej haßy 18,

s nutskhodom na theaterskej haßy,

winowa wulkowikowarnja

porucza swoje berje wothladane **wina.**

Pjecz wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k strowoszi.

Wino k swjedźenjam atd.

Tym, kotsiž moju winowu pschedawarnju njesnaja, k wjedźenju dawam, so so pola mje tuńscho kupuje, hacz pschi direktnym kupowanju s Rheina abo s Mosele, dokelž wino po waggonach dostawam a :: :: puczowanskich wudawkow nimam. :: ::

Chenillowe rubischcza a schawle
płaczisny hódno pschedawa
Otto Osswald
na kamjentnej haßy 7.

We wudawarni Serb. Nowin je sa **40 np.** dostacz knizka:

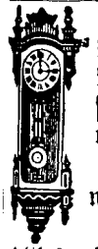
Worjeschki.

Psches dzewjecz stow hudanczkow
s trěbnym kluczom
Sa swojich wujkow swoje czetki
po zylych Serbach napytał, wumyßlił, istajał a do serbskeho kraja puschcził
Jan Radyserb.

Kóslaze kózki,

howjase koze, wowcze koze, sajecze a kaniklaze koze, laz tez **wschě druhe druziny kozow** kupuje po najwyschschich płaczisnach

Heinrich Lange
pschi zhrkwinym měsce a pschi zitnych wikach 11, s napschecza „skoteje hwězdy".

Kóždy, kotryz chze sebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryz chze sebi jón **porjedzicz** dacz, njech dze k czaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na swonk. lawske haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedzuje, sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, zebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

Dla spuschczenja swojeje

pschedawarnje

mužazee a hólczazeje garderoby

dam wschě wězy, so bych je skerje lěpje wotbył, na

dospołne wupschedawanje.

Wosebne mužaze wobleczenja, paletoty, jupy, symske swjerschniki, peleriny, spanske sukne, fantasiske lazy
a wschelake druhe.

Dźěczaze wobleczenja hižo po 15 mk., paletoty hižo po 12 mk.

Wosebne konfirmandske wobleczenja,
czorne a módre.

Wulku dźělbu hólczazych wobleczenjow, paletotow, mantlow atd.

S dobom wulki dźěl swojeho bohateho sklada tkaninow
s 15—25% ponizenja do wupschedawanja dam.

Krawstwo po měrje po njepscheměnjenym
waschnju dale powjedu.

Eduard Fritzsche

pschi lawskich hrjebjach (w serbskim domje).

Wschu domjazu a kuchińsku nadobu,
lampy, latarnje, blachowe a lakěrowane twory, emaillowane sudobje, sazynowane bowy a wanje, praktiske kwaßne dary
kupujecze derje a tunjo pola

Moritza Scholty
pschi serbskich hrjebjach 10.

Helmowa czrijowa pschedawarnja a pódschowarnja
je nětko

pschi hlownym torhoschczu 5,
prjedy na kamjentnej haßy 17 w Budyschinje.

E. A. Wetzke w Budyšinje

mějeczel: **Fritz Richter**

prěni a najstarschi wobkhod w Budyschinje

1849 soloženy **17** na bohatej haßy **17** telefon 144

porucza ßwój **wulki wubjerk** po tunich płaczisnach

fotografijowe albumy a nastawki, albumy sa póstske kharty,

fotografijowe wubluki,
ßwójbne wobluki,
diafanije,
domjáze žohnowanje,
spruchi na sczénu,

figury a busty
žohnowazeho Khrystußa,
kschiže, konsole,
majolikowe twory,
nippy,

debjeńki wscheje druzinY,
wjechliczki
sa bal a rejwanku hodzinu,
listne kassetty,
pychu na bożodźěsczowy schtom.

Wulke rumowanske pschedawanje niklowych blidkow, vasow, figurow, paßow, nippow, nastawkow, kožanych toschow njeßmérnje tunjo.

Metallowe a nicklowe twory:

Palmowe stejaki,
pschedeschcznikowe stejaki,
niklowe blidka,
kurjeńske blida,
blidowe nastawki,
vasy, schllé,
ßwécžniki,

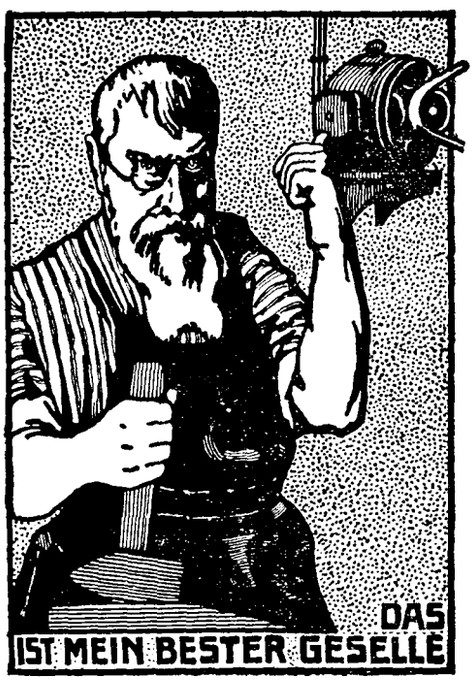
khosejowe, piwowe,
likeurowe a czajowe servißy,
bowle, piwowe karanczki,
pißadla,
listowe, wobczejaki,
listowe wahi,
patentowane pijaki,

Kožane twory:

Portmoneje,
zigarowe etwije,
listne tosche,
toschli sa visitne khartki,
pißanske mapy,
dokumentowe mapy,
notowe mapy atd.

Pißanßku potrjebu,
hodowne a
nowolétne
:: Kharty ::
na
hobrli wubjerk.

Spěwarske žerbske a němske, **warjeńske knihi,** pěßeńske a wobrasate knižki, albumy sa listne znamki. ::

Pjenjeznikam

ßo k darmotnemu samjeńczenju pjenjes w jenoz dobrych solidnych hypothekach porucza

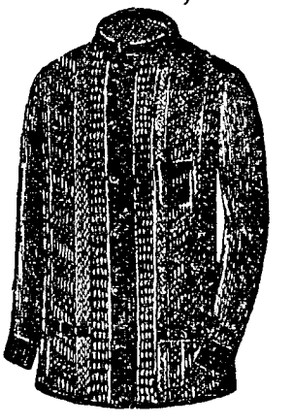
Albert Mužik,

na Hoschiz haßy 42 po 1 skhodże, w hosczenzu k „jandželu".
Hypotheki a wobßedżenstwo leżomnosczow.
Sakožene 1899. Stary sprawny wobkhod.

Schtrympy a soki

schtrykowane a walkowane,

Rukawate lazy
po wschěch płaczisnach,

normalne
koschle a khołowy,
czopke podschite
spódnje tajle,
spódnje khołowy,
dżeczaze khołowy se schtaktom,
scheniłkowe rubischcza

Ernsta Jordanowa wudowa
w Budyschinje

na jerjowej haßy 5 a na snutskownej lawskej haßy 8
w Budyskej schtrykowarni schtrympow.

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóždo čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawóstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 50. **Sobotu 13. decembra 1913.** **Lětnik 72.**

Čłesćeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotřiž chzedża sa nje na

1. schtwórtlěto 1914

do prědka płaćićź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadża.

Čźi, kotřiž žebi Serbske Nowiny psches **pósť** pschinjesćź dadża, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórzy skasacź. Na schtwórtlěto sapłaćźi žo sa Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, kaž tež w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Pomhaj Bóh" płaćza na pósćze **1 hr. 30 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Sakski žejm

mějesche sańdženu póndželu jenož krótke poženjenje. W nim jednasche žo wo někotrych stawach statneho etata. Tež sa wutoru wočakowasche žo krótke poženjenje. Trajesche pak hač do žameho wječora. Liberalni čźinjachu nadpady na knježerstwo se skoro njemóžnym samerom. Snate je, so žo sakske finanzy s kóždym lětom polepschuja. Pod finanznymaj ministromaj dr. Rügerom a se Seydewitzom je sakski dołh s nimale 1000 milijonow skoro na 800 milijonow hriwnow spadnył. Kóždy dobry Saksa žo nad tym wježeli. Teho dla bě čźim spodźiwnischo, so žo sańdženu wutoru liberalni do knježerstwa teho dla, s njemdroscźu dachu. Porokowachu knježerstwu, so sakski statny dołh pschejara woteběra. Finanznemu ministrej bě pschi pschihłoženju wschěch druhich stronow lohko, žwoju slutniwosćź sakitacź. Ssamo sozialdemokracźi tónle ras žwojich liberalnych wujow wopuschćźichu, slutniwosćź sakskeho knježerstwa pschipósnawajo, žo pschećźiwo dołhpraskanju wuprajichu. Ssrjedu poženjenja njebě, so by deputazijam móžno było dźěłacź. Schtwórtk bě sažo dołhe poženjenje wot 1 hodźiny pschipołdnju hač wječor do džesatich. Jednasche žo wo konservativnym napraschenju na knježerstwo, s kajkimi žrědkami chze njedostatkej na dźěłakwych mozach w ratarstwje wotpomhacź, a wo sozialdemokratiskim namjecźe, kiž žebi statnu pjenježnu podpjeru sa tych žada, kotřiž w městach dźěła nimaja. Tejle dwě prascheni hospodarske wuwicźe nascheho němskeho khěžorstwa wobžwětlujetej. Na wsach njedostatk na dźěłakwych mozach, w městach njedostatk na dźěle. Knježerstwo poda se rta ministra sa prěnje praschenje rosprawu wo žwojim stejischcźu. Tale rosprawa naž na wsach na žane waschnje spokojicź njemóže. Ssrědki, kaž rosžylnjena dźěławosćź wubjerkow sa powschitkowne lěpsche, na kotrež tak hižo s dźiwnymi sacźuczemi shładujemy, a pokasanje na snutskownu kolonisaziju, w smyśle, kiž na woprawdźitosćź njedźiwa, njemóža lud na wsach sdźerżecź. Mamy w tym nastupanju dosć dźiwnych nashonjenjow. Symnje pschijachmy rosprawu knježerstwa, a nasch konservativny rěčnik dr. Böhme sjawnu rosprawu knježerstwa jako tajku ryžowasche, s kotrejež wulke njesnacźe wjeżnych a burskich wobstejnosćźow wukhadża. Dr. Böhme tež na to pokasa, so smějemy pschi jednanju wo mojim namjecźe, nastupajo seżylnjenje małeho burstwa, dobru składnosćź, žo hischcźe nadrobnischo saběracź s tajkim zusym stejischcźom nascheho knježerstwa. Bjesdźěławosćźi we wulkich městach chze knježerstwo wotpomhacź se spěchowanjom wschelakich nadawkow stata a měschcźanskich gmejnow. Sozialdemokracźi dźerżachu njesłónčne rěcźe, žwarjo na burow a drohotu. Pjatk bě sažo krótsche poženjenje, jednaze teho runja wo wschelakich stawach statneho hospodarstwa.

W nastupanju dalewjedženja dołhorańscheje želesniznje je knježerstwo s nowa nacźisk pschedłożiło. Po tymle nacźisku powjedże nowa cźara s Radworja bóle na Khažow, Łuh (se sastanischcźom), Krónźu (se sastanischcźom), Łuscź (se sastanischcźom), Khróscźizy (se sastanischcźom), Wudwor (se sastanischcźom), Pěskezy (se sastanischcźom), Pěskowy wětrnik (se sastanischcźom).

Dale chze knježerstwo automobilowu cźaru na Kamjenčźanskej drózy wot Budyschina do Kamjenża sałożicź, jeli so žu gmejny swólniwe, sa wudawki rukowacź.

Pschichodny schtwórtk pónđže žejm hač do 13 januara 1914 do prósdninow. E. B.

Khěžorstwowy kanzler Bethmann-Hollweg w sastojnstwje wostanje.

Khěžorstwowy kanzler je žo žrjedu w khěžorstwowym žejmje se sozialdemokratami pracź dyrbjał. Hdyž bě wón roshlad wo němskej swonkownej politizy podał, žo do njeho sozialdemokrat Scheidemann se wschej wótroscźu da. Wón žo jeho praschesche, cźeho dla je, hdyž je jemu khěžorstwowy žejm Zabernskeje naležnosćze dla njedowěrjenje wuprajił, žo sažo do khěžorstwoweho žejma wrócźił. Khěžor drje móže khěžorstwoweho kanzlera pomjenowacź, tola wón njemóže žejm nusowacź, so by s nim dźěłał. Scheidemann druhe politiske strony, kotrež na rospuczu steja, napominasche, so bychu krucze stałe. Sozialdemokratija budże wjedźecź, žwój pucź namakacź. Khěžorstwowy kanzler na tónle sozialdemokratiski nadpad wotmolwi, so wón žam wě, kak ma žwoju dostojnosćź hladacź. Pschecźiwo temu pak ma žo wón wobaracź, so žo se Scheidemannowym roskładowanjom nasche wustawne wobstejnosćze pscheżunu a sacźěmnja. Scźěhowanje, kotrež je wón s wuprajenja njedowěrjenja wucźahnył, wustawny staw pschedłożeja, kotryž my nimamy. Nětko dyrbi žo hnydom pak na rosžud khěžorstwoweho kanzlera, pak khěžora cźischcźecź. To je wobrocźenje naschich wustawnych wobstejnosćźow, wědomne postajenje parlamentoweho knjejstwa. Temu žo se wschej mozu napschecźo staju, so žo nascha wustawa pschemění. Po khěžorstwowej wustawje ma khěžor wo pomjenowanju a wotstronjenju khěžorstwoweho kanzlera žwobodnje rosžžudźicź. Dla wuprajenja njedowěrjenja njejžym khěžora proženł, mje se žłužby puschcźicź. Dalschemu roswiczu wěžow njebudu směrom pschihladowacź. To chzył hischcźe ras se wschej wótroscźu wusběhnycź, so budu žo kóždemu pospytej, kotryž chze khěžorstwowe prawa, we wustawje postajene, samjesowacź, se wschej rasnosczu pscheczźiwjecź. Němski lud njebudźa chzycź, so by žo khěžorstwowa móz sozialdemokratskemu nucźenju podstajiła.

54 pschecźiwnikow wuprajenja njedowěrjenja pschecźiwo khěžorstwowemu kanzlerej

je wobstało se 34 konservativnych, 9 žobustatowow khěžorstwoweje strony, 6 žobustatowow hospodarskeho sjednocźeństwa, 2 reformarjow (Böhme a Gräfy), 2 dźiwjeju (dr. Beckera a Gebhardta) a 1 national-liberalneho (Hestermanna).

Wo Zabernskej naležnosczi

je khěžor postajił, so ma žo hornjorheinski pěschi regiment cźišło 99 se žwojeho stejischcźa w Zabernje na wójskowej swucźowanischcźi w Bitschu a Hagenawje pschepołożicź. Tole pschepoloženje je žo

poručiło, so by žo móžnoscži dalschim rybowanjam sadźěwako a so by žo měr w měsćze Zabernje sažo postajił. Byrnjež žo sdako, so je Zabernske wobydleŕstwo dobyko, žo prascha, schtó žo s khěžorowym rossudom cžežscho potrjechi, město Zabern, kotrež garnisonu shubi, abo regiment, kotryž je žo na wotležane swuczowanischczo póžkał. Najcžežo žo žwójbni offizěrojo potrjecha, kotsiž žu zyle bjes winy na njelubych podawkach, kotrež maja žo jenicžzy wyschkej a někotrym najmkódschim offizěram pschipiżacž. Starschi offizěrojo, kotsiž dyrbja žwoje žwójby w Zabernje sawostajicž, žo pschi njeměrach s zyka na měschcžanskich drohach njepokasachu. Hischcže hórje wěz sa starschich podoffizěrow lezi, kotsiž žu s wjetscheho dźěla s pschiwusnischkimi swjaskami s wobydleŕstwom srostli. S hodownej dowoleńzu sa muzstwa budže wěso létža srudnje, a starschi offizěrojo žo dyrbja wježelа, kotrež pschihotowanski hodowny cžaž cžini, zyle wsdacž. Regiment je hižo žobotu s Zaberna wuczahnył.

Elsasko-lothringiski statny sekretar Zorn s Bulach je žo w rosrěczenju s dopiżowarjom jenych Barlinskich nowin wo Zabernskich podawkach na scžěhowaze waschnje wuprajił: S lóśyskich a kschiwdźazych žkowow jeneho leutnanta, kotrež budźichu žo dyrbjake hnydom khostacž, wěz wuroscže. S woprědka bě drje wona jenož wojeŕska należnoscž. Hdyž pak žo woprawne pschekrocženje wojeŕskich prawow sta, žmy sakrocżili. Wyschk je prawisny žwojeje mozy pschekrocżił a budže žo psched wójnstim žudom samolwicž dyrbjecž. Wojeŕstwo je na kóždy pad w Zabernje njesakońske sakrocženje do prawisnow zivilneho sarjadnistwa sawinowako. Bajka je, hdyž žo praji, so elsaske knježeŕstwo pod wliwom generalneho komanda steji. Knježeŕstwo je hnydom najrasnischo sakrocżiło, hdyž bě wo wojeŕskich pschekrocženjach wot 28. novembra powjescž dostako. Kóžde njesboże, tež sboże žobu pschinježe. Tónle jara wobžaromny podawki mějesche sbožowny scžěhwk so wulku wjetschinu domjazych a pschicžehnjenych niz njerosdwoji, ale jich hromadu swjedže. Zabernske podawki žu poiitiske strony sjednocźike; wone sacžuczam po žwojim waschnju njejenakich ludźi shromaduje wurasycž dachu. Po Zaberskich podawkach budže wjetschi měr w kraju knježicž. Wone běchu móst psches wobstejaze napschecžnoscže. Wone žu tole dobre pschinježe. W pschichodže budža wyschnoscže hromadže dźěkacž, a bajka wo podcžiżnjenju knježeŕstwa pod wojeŕske roskasowaŕstwo žo na pschezo shubi.

Skórżba pschecżiwo wyschkej s Reutterej.

Někotsi Zabernsży wobydlerjo, kotsiž žu jenu nóz jeczi we wlóżnej a symnej pinzy pschebycž dyrbjeli, žu wyschka s Reuttera na sarunanje schkody a dla skschiwdźenja wobskorżili. Dweju s jatych, kotrajž běschtaj žo do kasarnow pschewjedkoj, wojazy mjes bajonetami k pscheżkyschenju wjedźechu. Pschi tym žo eskorta s wyschkom s Reutterom setka. Hdyž jataj s měrom nimo offizěra dźeschtaj, tón na najbliže stejazeho nawoka: „Ty lapako, njewěsch, schtó žym? Nochzesch žebi kłobuk scžahnycž? Waž hischcže respekt pschede mnu nawuczu."

Prozeż pschecżiwo Zabernskim rekrutam.

Tsjo rekrutojo Zabernskeho regimenta běchu jenym elsaskim nowinam powjescž dali, kak hrubje leutnant s Forstner s elsaskimi rekrutami wobkhadźa a so jich nusuje, so dyrbja žo žami psched nim jako „wackesojo" (rjelpužojo) samolwjecž. S powjescžu wo tym žo Zabernske wobydleŕstwo roshori a posdźischo k njeměram doňdže, pschi kotrychž něhdže 30 Zabernskich wobydlerjow, mjes nimi jeneho statneho rěcžnika a někotrych žudniskich radźicželow, sajachu a jich psches znku nóz do wlóżneje, stuchkeje pinzy sawrjechu. Wojeŕska wyschnoscž je rekrutow, kotsiž žu podeńdźenja s wojeŕskeje žłużby na sjawne dali, wužlędźika a psched wójnski žud stajika. Sastupjer wobstórżby sa nich jastwowe khostanje namjetowasche, žudnizy pak jich jenož se žrěnim arrestom po 3 hacž 6 njedźel saždźichu.

Pschi jednanju psched wójnskim žudom žo hischcže wukopa, so bě leutnant s Forstner, hdyž bě s rekrutami wo wulkich wobcžežnoscžach w franzowskej zusobniskej legiji rěcžał, prajił: „Na franzowsku khorhoj mózecže mojedla žr..." Franzowske knježeŕstwo je žo hižo dla skschiwdźenja franzowskeje khorhoje pola němskeho knježeŕstwa wobcžežowało. Elsasko-lothringske nowiny wocžakuja, so budže wojeŕska wyschnoscž, hdyž je žo do spěcha měka, bledźazych rekrutow pokhostacž, žebi někto tež wot wyschka s Reuttera a leutnanta s Forstnera samolwjenje žadacž.

Nowowólba do khěžorstwoweho žejma w Bornasskim wokrjeżu.

Wólby pruhowaza komiżija khěžorstwoweho žejma je žo žrjedu s pruhowanjom wólby sapóžłanza s Lieberta (s khěžorstwoweje strony) saběrała a wobsamkła, wólbu sa njeplacżazu spósnacž. General s Liebert je žo jenož s někotrymi khožami wjetschiny wuswolił. Sozialdemokratojo žu pschecżiwo placżiwoscži jeho wólby protestowali.

Sabludżene kulki s tšélbow.

Pschi jenym pólnym wótrym tšélenju, kotrež Metzki pěschi regiment cžiżko 130 pola němsko-lothringskeje wžy Marielles wotmě, je žo wjele kulkow do tejele wžy sabludźiło. Sso nabojawschi wobydlerjo wucžek w pinzach pytachu. Gmejnski pschedstejicžer hnydom regimentowemu wyschkej do Metza telefonowasche, na cžož tšélenje sasta. Krute pschepytanje je žo sawjedko. Praji žo, so žu žo wojazy wopak samerili; pschetož tamne ranje bě husta mhła.

Němszy offizěrojo we turkowskej wojeŕskej žłużbje.

Njedźiwajzy protestow Ruskeje, Franzowskeje a Jendźelskeje němszy offizěrojo reformu turkowskeho wójska pschewosmu. Prjedy hacž žu žo woni sańdźeny tydźeń na pucž do Konstantinopla nastajili, je jich khěžor Wylem w audijenzy pschijał. Tak dołho hacž budža woni w turkowskej žłużbje, budža woni s pensiju k dispozisiji stajeni. Wjednikej němskeje wojeŕskeje mižije sa Turkowsku, generalnemu leutnantej Limanej se Sandersej je khěžor krónski rjad prěnjeje rjadowneje spožcził.

Wo bjesdźěłoscži

je khěžorstwowy žejm 5. dezembra jednał. Sozialdemokratiszy sapóžłanzy žo praschachu, kajke naprawy chze khěžorstwowy kanzler cžinicž, so by słym scžěhwkam bjesdźěłoscže napschecžo dźěłał. Dr. Delbrück na to wotmolwi: Wo powschitkownym sakońskim sawěscženju dźěłonjemějazych dźěłacžerjow po zykej Němskej žo nětkole hischcže njehodźi wobsamknycž. Jeli so bychu žo wobmyžlenja pschecżiwo pschewjedženju sawěscženja dźěłonjemějazych pschewinycž dałe, dha tola hischcže njeje na to myžlicž, tak dołho hacž pschekupstwo a industrija, rjemjeżko a rataŕstwo wo nowych cžežkotach, kotrež žu žo jim se sawěscženjom pschistajenych napokožike, njeižu jažny wobras dostałe. Najprjódzy dyrbi žo statistika wo dźěłonjemějazych wudospoknicž a žo wukasanje dźěła wutworicž.

Zentrumski sapóžłanz Giesbert měnjesche, so dyrbi žo najprjódzy składnoscž k dźěłu wobstaracž, a hdyž to njeje móžno, dyrbi žo nusa wolóżicž. Potom dyrbi žo dožahaza liczba wukasańnjow dźěła sakożicž. Pschi sastaranju dźěłonjemějazych mohła žebi Pruska Bayersku sa pschikład wsacž.

Scžehowazy rěcžnizy žo pschecżiwo sawěscženju dźěłonjemějazych wuprajichu.

Sawěscženje pschе bjesdźěłoscž w Frankfurcze nad Mainom.

Město Frankfurt je žo rosžudźiło, sawěscženje pschе bjesdźěłoscž sawjescž. Podpjera dyrbi sa kóždeho sawěscženeho 70 pjenježkow na dźeń wucžinicž a móže žo po liczbje dźěcži na $1\frac{1}{2}$ hriwny powyschicž. Prěnja podpjera žo do hód wuplacži.

Podleschenje dowolnoscze sa pschiwożenje mjaża s Ruskeje a Sserbije sa Barlin.

Po žadanju Barlinskeho magistrata je pruski rataŕstwowy minister dowolnoscž pschiwożenja howjaseho a žwinjazeho mjaża s Ruskeje a Sserbije hacž do 31. měrza 1914 podleschik. Hacž dotal bě žo jenož Barlin s wukrajnym mjažom s Ruskeje sastarował. Dokelž pak rěsny skót w Ruskej njedožaha, žo nětkole sarěsane žwinje se Sserbije pschiwożuja. Tamnische žwinjaze mjažo žo s wožebitej hódnoscžu wusnamjenja.

Nowe ministerstwo w Franzowskej.

Ministerstwo je dla milijardoweje pożczonki, kotrož je dla powjetschenja franzowskeho wójska trěbna, pschi wothłożowanju w žejmje podležało a je wotstupicž dyrbjało. Nowe ministerstwo je žo pod pschedžydstwom senatora Doumerqua sestajało. Schtwórtk je wono žejmej žwój politiski program roswiło. S 302 pschecżiwo 141 hłosam jemu žejm dowěrjenje wupraji. Nowe ministerstwo chze jenož s republikanskej wjetschinu lěweje strony knježicž. Do nowowólbow žo wono nochze s nowymi sakonjemi saběracž, ale jenož statne dokhody a wudawki sa 1914 do rjada pschinjesczž.

W nastupanju dokhodneho dawka budże ministerstwo po ßejmowym wobsamknjenju ßo složujo, ßo wo to prózowacź, so bychu ßo wschě dokhody s dawkom poczeżike. Tsilětneje wojerskeje ßkużby ßo wono njebudże dótknycź dacź.

Nowowólby do bolharskeho ßobranja

njejßu knjeżerstwu wjetschinu jeho pschiwißowarjow pschinjeßke. Wuswoliko je ßo 95 knjeżerstwowych pschiwißowarjow, 47 sozialistow, 37 ratarjow, 14 demokratow, 5 nationalistow (ßobustawow prjedawscheho ministra Geschowa), 5 radikalnych a prjedawschi minister Danew jako sastupjeŕ doprědkarskeje strony. S tychle wólbow je spósnacź, so je wulki dźěl luda s politiku krala Ferdinanda njespokojom. Nichtó njeby do wólbow sa mózne měl, so by sozialistiska a demokratiska strona telko pschiwißa mjes ludom namakała. Sozialistojo a demokratojo na powróczenje monarchije a postajenje republiki w Bolharskej dźěłaju. Knjeżerstwowa strona chze spytacź, ßo s ratarskej stronu sjednoczicź a tak wjetschinu w ßobranju dostacź.

Postupanje sběžkarjow w Mexiku.

Sběžkarjo ßu hižo zyły połnózny mexikanski kraj do ßwojeje mozy dostali. Amerikanski konsul w Tampico je powjesćź dostał, so 4000 sběžkarjow 9 mil wot Tampico steji, a so ma ßo wschědnje nadběh na město wotczakacź. Sběžkarskaj generalaj Villa Real a Castro staj ßwojim wojakam krucze pschikasałoj, so dyrbja wukrajanow a jich samoženje pschepuschczicź, tola ßo bojitaj, so ßo tale pschikasnja pschi bědżenju w měschczańskich dróhach njebudże pschewjesćź hodżicź. Teho dla staj amerikanskeho pósłanza s pósłami napominałoj, so by wschitkich wukrajanow s města wotstronił. Psched Tampicom leżaze amerikanske wójnske łódże a němski kschižak „Bremen" ßu swólniwe, wschitkich czeknjenzow pschijecź. Nowsche roswicze wězow na to pokasuje, so pola Ojimoga pschi texaskej mjesy mjes sběžkarskim a mexikanskim wójskom k rosßudnej bitwje dońdże.

Czrjóda sběžkarjow je ßo psched městom Tuxpanom stejazeho mexikanskeho kanonskeho czołma „Tuxpan" smozowała. Strażnikow pschemohlschi ßu sběžkarjo maschiny a kanony skónzowali a dźělbu dynamita sebrawschi kanonski czołm wopuschczili.

Wyschk Borbosa s knjeżerstwoweho wójska je do hlowneho města Mexika pschischoł. Wón je jenicźki żiwy offizér s města Tarreona, kotrež ßu sběžkarjo dobyli. Wón běsche ßo każ drusy s wójnskim ßudom k ßmjerczi saßudźił a ßo k wotprawnischczu dowjedł, tola ßo jenoż srani a bjes wědomnja leżo wosta. Posdźischo wotucziwschi wón widżesche, so sběžkarjo ßwoje dobycze s wulkej pijenzu ßwjeczachu. Jemu ßo poradźi, njespósnaty s města czeknycź a wuczek namakacź, hdyż ßo jemu lěkarska pomoz dosta. Sso trochu shrabawschi, je ßo wón hacź do Mexika pschepral.

Hody 1812.

Kruta bě syma lěta 1812, ale hischcze krucźischi bě żelesny spschah, kotryż bě Napoleon wschěm ludam na ramjeni położił. Franzowsojo běchu dźeßacź lět dołho wschudźom dobywali a ßebi kraje podczißli, tež Němska bě pschewinjena a zyle ponižena. Najstrowschi muższy běchu dyrbjeli ßwoju domisnu wopuschczicź a Napoleona scźěhowacź, kiż bě njeßměrne wójsko do Ruskeje wjedł, so by poßlednju móz, kotraż ßo jemu sepjerasche, snicził.

Ale to ßo jemu njeporadźi. Płomjenja palazeje ßo Moskwy jeho kejżorskim worjołam, kotrež běchu jenoż dobywacź swukle, kschidła straschnje seßmudźichu. W bitwach drje bě Napoleon hischcze dobywał, ale jeho wójsko smjersny a pschi srudnych brjohach rěki Beresiny wosta tež poßledni kruty sdonk jeho wójska morwy leżo. Hłód a syma běschtej jón sahubiłej.

Srudnje tehdom hodowne swony klinczachu. Spěw jandźelow, kiż pokoj pschipowjedowasche, hrimanje kanonow a schczerkot brónjow pohłuschesche. Pschetoż poraźenje w Ruskej Napoleona hischcze doskrudźiło njebě a duż hischcze měr njebu, ale potłóczene ludy pschewsa horze żedżenje, s poßlednim sbytkom ßwojich mozow ßo posběhnycź a hidżenu kwaklu franzowskeho kudobywarja wottschasacź. Po zykej Europje wójnska hara a njeměr sakhadżesche. Schtóż njebě ßobu do Ruskeje czahnył a tam sahinył, teho nětkole, hdyż bě ßo powjesćź wo Napoleonowym sahubjenju w Ruskej rosnjeßka, do bronjow k wußwobodźazej wójnje wołachu. Pschekupstwo a wobkhod ßo hacźesche, drohota wschudźom knjeżesche, a tyßazy ßwójbow pschińdźechu do najhórscheho hubjenstwa.

Tak bě ßo tež młodej żonje seschło, kotraż w Kölnje nad Rynom w hubjenej komorzy pod tšechu se ßwojim dźěsczom wopuschczena srudne hody ßwjeczesche. Jeje wobliczo bě blěde, staroscź bě jej do wyßokeho běłeho czoła hłuboke smorski se ßwojim żelesnym rypakom wuryła, jeje wocźi běschtej wot płakanja czerwjenej a jeje łahodnu postawu czorna żarowanska drasta pschikrywasche. Sswojemu lubuschkej wschak bě hodowny schtomik pschihotowała a ßwěczki saßwěczika, tež wschak swony s bliskeje zyrkwje klinczachu, wěso wschak bě drěmazu semju Boża nóz s waha pschikryła, tež wschak běchu dźěczi „Czesćź budź Bohu we wyßokosczach a pokoj na semi człowjekam!" spěwake, wěso wschak hody běchu — ale hodowna radosćź a hodowneho sboża sa tutu wbohu żonu njebě. Pschetoż tón, bjes kotrehoż ßebi na semi żaneho sboża myßlicź njemózesche, běsche wjele měßazow daloko wotßaleny, wona ani njewjedżesche, hacź je wón hischcze żiwy, hacź tež jeho czełko njeßměrne ßněhowe hona, kiż ßo po ruskich stepach wupschestrjewaju, hižo jako ßmjertny rub njepschikrywaju. Tsi měßazy běchu ßo nětkole minyłe, so bě poßlednja powjesćź wo nim dóschła, a dźeń a mjeńscha bywasche jeje nadźija, hacź ßo wón hdy wjazy wróczi. Wona ßo tak njeßměrnje woßamoczena a wopuschczena we ßwojej komorzy czujesche, hdyż pola zusych ludźi na podrużstwje bydlesche a nikoho njemějesche, komuż mohła ßwoje hubjenstwo wuskorżicź; pschetoż wbohemu hólczkej, kiż mějesche na hodownym schtomiku ßwoje zyłe wjeßele, nochżyschе ßwoju zyłu srudobu dowěricź. Tež psched dźělenjom wot muża bě jeje wutroba hižo njewurjeknicze wjele a czeżzy czerpjeła.

Mjes tym so dźěczo na pikotanje ßwěczkow na hodownym schtomiku kedźbliwje poßłuchasche, czekachu myßle wboheje maczerje do sandźenosczе. Wona widżesche, kak bě ßo jako dźěczo w połnym bohatstwje narodźiła, kak bě sbożownu młodosćź měła, kak bě ju jako knjeżnu hrabinska króna debiła, a kak bě ßo hižo wo jeje pschichilnosćź wjele semjanskich młodżenzow samołwjało. Tehdom bě wschitkich wotpokasała, pschetoż młody pyschny wyschk, kotrehoż bě wichor franzowskeje revoluzije hacź k Rheinej sahnał, běsche jej, lědma 17-lětnej, jeje wutrobu rubił.

Jeje nan pak nochżyschе wo żeństwje s zusym dundakom niczo wjedżecź, kotrehoż ßempschińdżenje nichtó njesnajesche a kotrehoż na żane waschnje jako ßwojeho runjecża do ßwojeje ßwójby pschijecź njechasche. Wón mějesche zyle wschědne poddanske mjeno a nimo ßwojeho teßaka a ßwojeho pomjenowanja sa wyschka niczo na semi njemějesche.

„To pak dyrbi po prawom doßahacź", młody wojak dowěrnje měnjesche, pschetoż jemu jako jaßna hwězda ßkowo khěżora Napoleona psched wocźomaj stejesche, mjenujzy tamne ßkowo, so ma kóżdy wojak jeho wulkeje armeje marschalski kij hižo w tornistrje.

A woprawdże bě tehdom nětkotryżkuli khudy hólz, kiż mějesche dobre dopomnjecze a młodostnu khrobłosćź a kiż ßo wudobywarjowej khorhoji pschisamknu, hacź na najwyschschi skhodźeńk wojerskich czesczow dozpěł. Czehodla njemohł tež Jakub Noir, każ tónle Franzowsa rěkasche, toßame dozpěcź, schtoż běchu ßebi drusy dozpěli? Wschako bě ßo w tsinacze bitwach wusnamjenił a sa krótki czaß mějesche sa połkownika pomjenowany bycź. A s połkownika mózesche tež general ßo stacź — a potom bě żiwjenje generala wulkeho wójska khěżora Napoleona tola czestnische a strowische, dyżli lěnje a wostudke wjeßne żiwjenje, kotrež tehdom němszy hrabjojo a baronojo na ßwojich hrodach wjedżechu.

Tole a hischcze wjele druhich wězow bě nadźije połny pschichodny ßyn staremu hrabji Hanßej Ssytenej prajił a pschi tym wschitke wězy jemu pschedstajił, kiż mózachu sa njeho rěczecź; tu jemu tež rjana hrabinka hischcze pschecźelnje na pomoz pschińdże, tak so ßo woprawdże wo Hanzynu ruku samołwjesche.

Wulku nadźiju bě ßebi czinił, so budże wußkyschany, ale wón ßo sjeba. Jako hordy semjan bě ßo stary hrabja jara ranjeny czuł a jeho dał s krótka wotpokasacź a jemu hižo prajił, so ßo pschichodnje żenje wjazy blisko pokasacź njeßmě.

Ale s tym bě jenoż wolija do wohnja pschilał, pschetoż Hanzyna luboscź k Noirej bywasche dźeń a horzyschca a mohł rjez s płomjenjom ßapasche. A njewurjeknita móz prěnjeje luboscze bě hrabinsku knjeżnu k temu samohła; so na ßwoju ruku sczini, czehoż ßo nětkole kajesche; ale to bě ßo nětko stało a nichtó na zykym ßwěcze to wjazy wróczicź njemózesche.

Wona bě s hrodu ßwojich wótzow czekła, so by wuwjedła, schtoż jej wutroba kasasche, a so by była żona horzolubowaneho muża. We franzowskej wjeßnej njesnatej zyrkwiczży běsche jeju duchowny swěrował a połohnował, tam, hdyż Noirowy regiment leżesche. Khěżor Napoleon ßam bě smużitemu wyschkej dostojnosćź połkownika jako kwaßny dar spożcził a młodej żonje drohi słoty czaßnik darił. Jeje nan pak bě ßo hramjo ßwojeje dżowki sdalował, wotrjekł a ju

wuherbowak a jej se ßwojim poklecźom hrosyk, hdy by ßebi sweŕika, jemu hischcźe junu na woczi pschińcź.

Tole bésche cźmowy sczin, kotryż klónzo mlodeho mandźelskeho sboża saczémnjesche; tola tutón sczin ßo po nécźim shubjowasche, pschetoż Jakub se ßwojim nadobnym smyßlenjom a woprawdże rycźerskim sadźerźenjom ßwoju mlodu mandźelsku mohł rjez na rukomaj noschesche a jej też nétkole, hdyż bé wboha wokhudka każ dźowka wschédneho muża s ludu, na tyßazore waschnje ßwojn kedźbnosćź a pschiwißnosćź wopokasowasche, każ ßebi to woßebna hrabinka pscheje.

Woßebni ludźo méjachu tule żeńtwu wéso sa njesbożownu, a tola bé zyle sbożowna; strowy hólczk, kotrehoż bé Bóh jimaj runje hody léta 1805, hdyż swony Boži mér a pokoj pschipowjedachu, darił, bésche swjask luboscźe hischcźe twjerdscho mjes nimaj swjasak.

Köln nad Rheinom bé tehdom franzowske město, tam mlodaj mandźelskaj ßydom lét pschebywaschtaj, doniż s nowa do wójny njewokachu; Napoleon brónjesche ßwoje wulke wójsko, kajkehoż Europa hischcźe żenje widźała njebé, a cźehnjesche s nim do Ruskeje.

Polkownik Noir bu na brigadneho generala powyschenу a jemu ßo dowéri jedyn rheinsko-westfalski dźél wojakow, kotryż méjesche tu nadawk, sadni kónz Napoleonoweho wójska schkitacź.

S wulkim khwatkom ßo mużstwa wobronjachu, potom cźehnjechu s wießelej hudźbu won do města a twjerdźisny Wesela, tam na nich cźakachu wojazy s Hollandskeje, so bychu potom shromadnje psches Westfalsku k poknozy cźahnyli.

Ow, to bé srudoba, hdyż ßo rosżohnowachu. Dźeńża wboha żona, ßama, wopuschcźena, na to spominasche, jej bé, jako by ßo to hakle wczera stało, wona widźesche, kak jeje lubowany mandźelski ju a jeju lubeho ßynka poßledni krócź wobjimasche, potom ßo na konja schwikny, ßwoju wulku bolosćź a struchlosćź se subami sakußny; pschetoż wojak żenje plakacź njeßmé, też niz, hdyż wot żony a dźésćźa ßo rosżohnuje, hdyż ßebi to winowatosćź żada a hdyż dyrbi ßwoju khorhoj scźéhowacź.

Daloko won s města bé wona ßwojeho muża hischcźe na konju pschewodźała. Njeréczo, ani ßkowa wjazy njeprajo, béschtaj pornjo ßebi jéchakoj, sa ruzy ßo dżerżo, ßylsy jimaj we woczomaj stejachu. Wona budźesche najradscho s nim ßobu cźahnyła, tak daloko, każ ßo njebjo módri, ale schto dyrbjesche ßo potom s jeje móliczkim ßynkom stacź? Dźélicź ßo dyrbjeschtaj.

Hischcźe junu general ßwoju lubowanu mandźelsku khwatnje wobja a wokoschi a wona ßwoje se ßylsami salate wobliczo k jeho ßwérnej wutrobje nakhilesche, też jemu ßo ßylsy na jeje hkowu wuronichu. Potom hischcźe junu poßledni ras ßwérnu ruku sklócźiwschi ßwojeha konja s wotrohomaj kló a psches wrjoßowu holu cźérjesche, so by na ßwoje méstno na prénim kónzu ßwojeho wójska dojéchał.

Nétkole tu wboha Hana ßama lutka na cźichej, pustej holi stejesche; hischcźe nasdala widźesche, kak ßo pjerjaty kłobuk jemu na hlowje smahuje, potom hudźba pschezo dale bóle nasdala klinczesche; jésdni ßo jej s woczow minjachu; jeje maly kóń srudnje hlowu powéßny a se ßwojej struchłej knjenju do Kölna wróczo stupasche.

To bé rjane mejske ranje było. Prěni cźaß hischcźe huscźischo powjescź wot ßwojeho muża dostawasche; wón jej też pjenjesy sczelesche, pschetoż we wójnje wojak wjele njetrjeba. Jakub pak bé rycźerszy nadobnje smyßleny muż a méjesche to sa ßwoju winowatosćź, też hischcźe w dalokosczi sa żonu a dźéczo ßo staracź, schtoźkuli bé jemu to móżno, a tu podpjerowacź, kotraż bé s luboscźu k njemu ßo wscheho dyrbjała wotrjez.

Ale wot méßaza septembra béchu powjescźe wuwostałe a ßurowe powjedanja wo srudnym woßudże wulkeje armeje béchu ßo dźeń a jaßnischo rosschérjake. Khéżor Napoleon drje dobywasche, ale město Moskwa ßo palesche; nimo teho kruta syma, kajkejež ßo nichtó dopomnicź njewédźesche, zyle njenadźizy nasta, ludźo s tyßazami smjersnychu, tak so ßo bojachu, so drje s tych, kiż ßu ßobu do Ruskeje cźahnyli, jenoż mała liczba saßo domoj pschińdże.

Tajke powjescźe wéso njemózachu wbohu Hanu Noirowu troschtowacź, a hdyż nétkole sa tśi dołhe méßazy żaneho snamjenja wo jeho żiwjenju wjazy njepschińdże, bywasche jej dźeń a wésczischе, so je też jeje mandźelski mjes tamnymi njesbożownymi, kotsiż ßo żenje wjazy domoj njewrócźa.

(Skónczenje pschichodnje.)

Ze Serbow.

S Budyschina. Sswój 25létny sastojństi jubilej jako farar Michałskeje woßady w Budyschinje a wokolnosczi je sańdżenu njedźelu w Bożim domje a wutoru w farskim domje knjes farar Pawol Rjeda ßwjecził. Każ jeho ßławnaj priedownikaj Jakub a Wjazka, tak je wón po krótkim cźaßu fararja dr. Kalichoweho skutkowanja we Michalskej woßadże psches Bożu hnadu mohł telko lét dołho w polnym żohnowanju skutkowacź. Na jeho jubileju ßo wutrobna dźakownosćź a lubosćź woßady sjewischtej. Knjes jubilar mnohe wopokasma teho s zykeje woßady dosta. Boži dom bé njedźelu 2. adventa schikwanje wupyschenу, ale k. farar Rjeda poniżnje tutón dźeń jako pokutny dźeń wosnamjeni. „Niz mi, niz mi, ale Bohu ßamemu budź cźesćź!“ tak wón saßo a saßo wotmolwjesche, woßebje, hdyż jemu po kemschach zyrkwini prjódkstejerjo a wuczerjo dźak a pschecźa wuprajichu a cźeßne dary pschepodachu. Po myßli knjesa fararja, kotryż dary sa ßwoju woßobu njerodźi, bésche zyrkwinske prjódkstejerstwo 500 hriwnow pschisnoliko sa nékajku zyrkwinsku wéż, sa kotruż by knjes jubilar chżył tele pjenjesy postajicź. Wysche teho pak zyrkwinszy prjódkstejerjo w luboscźi też cźeßny dar pschepodachu, kraßny złoty dybsacźny cźaßnik, kotryż by knjesej fararjej lube dopomnjecźe był. Wutoru ßo psches 30 ßerbskich a némskich duchownych w domje k. fararja Rjedy seńdże. Pschipósnawaze pißmo konsistorialneje wyschnosćze, sbożopschejaze ßłowa knjesow primariußa Häblera, fararja lic. theol. Mrósaka, fararja Kschižana (kotryż też w mjenje Macźizy Sserbskeje récźesche), fararja em. Urbana a druhich a spéwy zyrkwinskeho khora pschi Božej ßłużbje a na farje, wschitko na hnujaze waschnje knjesej jubilarej ßwédczenje sa to dawasche, so je wón ßmél żohnowany prédał a duschepasтyŕ bycź. Każ zyrkwinski khor wutoru wieczor, tak ßrjedu wieczor zyrkwinszy prjódkstejerjo a schtwórtk popołdnju żónske towarstwo ßo na farje se ßwojim fararjom w luboscźi sa blidom stowarschichu. Ale zyła woßada je dźél brała a pscheje ßwérnemu fararjej hischcźe mnohe strowe a żohnowane léta w domje a we woßadże. To daj Bóh!

S Budyschina. Sjednoczenstwo sa natwarjenje khéżow se sahrodu je ßo sańdżeny tydźeń w shromadźisnje w „méschczańskej sahrodże“ sakożiło, w kotrejż architekt krajneho twarstwa Grasselt a dr. Kretzschmar s Draždżan wo sahrodowych méstach pschednoschewaschtaj, kajkeż ßu twarske sjednoczenstwa w Draždżanach, Essenje, Nürnbergu a St. Gallenje natwarike. K Budyskemu twarskemu sjednoczenstwu je 68 woßobow pschistupiło. Kóżdy ßobustaw ma s najmjeńscha podźél wo 200 hriwnow pschewsacź. Towarstwo ma saméŕ, khéże se sahrodu twaricź, w kotrychż jeho ßobustawy tunje a strowe wobydlenje namakaju.

— (Wotewrjenje noweho evangelskeho statoka sa dźéczi.) Sa dźéczi dźékaczerjow evangelskeho wérywusnacza dotalne wothladarnje dźéczi njedoßahachu. Teho dla bé ßo sa 43 dźéczi evangelskeho wérywusnacza wo pschijecźe do wothladarnje katholskeho Vinzentiuskeho towarstwa proßyło. Wone béchu ßo pschijate a ßo hromadże s dźéczimi katholskeho wérywusnacza pschi rańschich nutrnosczach wobdźélichu. To je nétotrym evangelskim s pohórschkom było. W jenych Lipscźanskich nowinach ßo na to wobcźeżowachu, so ßo evangelske dźéczi pschi katholskich nutrnosczach wobdźéluja. Vinzentiuske towarstwo bé na to wsché evangelske dźéczi se ßwojeje wothladarnje wusamkło. So bychu dźéczi evangelskich dźékaczerjow bjes wothladanja njebyke, je pschedßydstwo evangelskeje Pétrowskeje woßady rucże wobsamkło, nowu wothladarnju sa evangelske dźéczi sakożicź. 8. dezembra je ßo hižo nowy wustaw w Kellingez domje na khéżorskej drósy cźißło 6 wotewrik. Posdźisicho ma ßo sa njón khéża se sahrodu kupicź.

— (Na żelesniży ßo sajék.) Njedźelu popołdnju je ßo na rańschej stronje wuhibarnje wuhibar August Nowotny s jenej lokomotiwu shrabnył a ßo sajék. Sawołany żelesniski lékar spósna, so bé ßo snjesboženemu nop rosmjatk. Wo Nowotneho wudowa se 7 dźéczimi żaruje. Wón bé 48 lét stary a méjesche jako wustojny sastojnik dobre mjeno.

— (Lékarjo a khorobne kaßy.) Lékarjo ßu 1. oktobra w zykym némskim khéżorstwje ßwoje wucźinjenja s khorobnymi kaßami wupowjedźili. Wot 1. januara 1914 budźa ßebi woni wot ßobustawow khorobnych kaßow toßamo sapłacźenje, każ wot druhich khorych żadacź, jeli so ßo jim mjes tym po zykej Némskej wote wschéch khorobnych kaßow jich honorar pschi raduprytanju w jich domje wo $33\frac{1}{3}$ prozenta, pschi wopytanju khorych wo 50 prozentow a sa wjesbu a shubjenje cźaßa wo 280 prozentow njepowyschi. Dotalne jednanje khorobnych kaßow s lékarjemi je bjes wuspécha wostało. Budyska khorobna kaßa je lékarjam powyschenje honorara wo 20 prozentow posficźiła, tola tucźi ßu ßo sarjekli, tole posficźenje pschijecź.

— Wschitkim, kotsiż njesczerpnje na 5. cźißło „Raja“ cźakaju,

tu pokojaza powjesć, so je „Raj“ dźenża 3 listna tołsty we wobalzy wuschoł a žo na nowy tydźeń rosesćele.

Se Židowa. Pjatk dopołdnja w Sprewi pod želesnym mostom sa cźołom mandźelskeje tudomneho dźołacźerja Freiberga pytachu. Žona bě schtwórtk wječor k Sprewi schaty tunkacź schła a je pschi tym najskerje do wody padła. Bow se schatami na rěžnym brjosy stejesche.

S Boschez. Sańdźenu žrjedu bě na naschim hońtwinskim revěrje wulka hońtwa. Nowy wotnajeŕ hońtwy, knjes Hendrich s Draždźan, w kotrehož hosćenzu žo Draždźanski „Chornebóh“ skhadźuje, bě žebi jako hońtwinskeju hosćow jeneho Draždźanskeho rěčnika a tuteho mandźelsku žobu pschiwjedł. Boschćenjo wocźi na hońtwarku wudźěrachu, kotrejež drasta bě bóle na mužozu dyžli na žonjazu podomna. Bóle pak žo hischcze dźiwachu, hdyž Draždźanska hońtwarka do swěriny praskasche. Žadyn jenižki wutsěl s jejneje tsělby njemišny. S jenym wutsělom wona žamo ras hnydom dweju sajazow potseli. Dokelž prjedawschi hońtwiny wotnajeŕ njebě wjele swěrinow žiweje wostajił, měnjachu, so budźe wunoschł hońtwy khudobny. Ale Draždźanska hońtwarka je schkodu se žwojej dobrej trjechawu trochu wurunała. Na kónzu tsélenzy 103 sajazow, 1 bažant, 1 kanikl a 1 žroka se žmjertnym wokojom morjene na polu ležachu.

S Dźěžnikez. Sańdźenu žobotu dopołdnja, hdyž běschtaj tudomny khěžaŕ Neumann a jeho žona na dźěle w Hornjohórczanskim papjerniku, je žo jedyn paduch do jeju doma dobył. Wschě samki swoczinjawschi a khamory a kschinje pschejeśdźiwschi, je wón 4 hriwny namakał a žobu wsał. Dokelž bě žo dźeń prjedy teho Neumannez mandźelskomaj msda wupłaczika, bě drje žo paduch wjazy pjenjes nadźał namakacź.

S Budestez. Schtwórtk tydźenja wotmě „Lubin“ žwoje měžaczne poženbdźenje. Hdyž tež bě wschědny dźeń, běchmy žo jich tola 64 žobustawow seschli. „Spěwaj a dźěkaj“, tak powita naš nasch luby pschedžyda. Ruzy k pilnemu dźěku, kaž na hospodarskim, tak tež na narodnym polu, wócźko pak k njebježam k temu žwěrnemu pomoznikej, wo kotrymž spěwamy: Bóh je s nami, wjedźe naš! tak budź nasche heško. S wulkim wješelom žmědźachmy jako rěčnika do nascheje žrjedźisny witacź knjesa fararja Mrósaka s Budyschinka. Ssmy jemu s wutroby dźakowni, so je k nam pschischoł, a ważimy wopor, kiž je nam pschinjeśk. Se žwojim jaŕnym a jadriwym pschednoschkom wo „cźłowiskim horju“ je naš natwarik a nam žwětko a wotmolwjenje dał na někotrežkuliž cźežke, cźěmne praschenje w žiwjenju. Scźěhowachu wschelake wuradźowanja. Da-li Bóh, chzemy žo njedźelu po hodźoch sažo jeńcź. Pschespěschnje nam hodźinki w lubym žerbskim towaŕstwje sańdźechu, ale rjenje bě.

S Budestez. Žiwe žerbske towaŕstwo tu mamy, kiž w narodnym duchu skutkuje. Towaŕstwo „Lubin“ je žo pschezo bóle žylniko a rosschěrjało a ma w tu khwilu 110 žobustawow. Kaž jara žo nad tym wješelimy, chzyli tola też, so by žo zyła nascha žerbska młodźina sa nasche narodne ideale saborika. Tehodla naš ta powjesć jara swješeli, so je žo cźrjódka žerbskich holzow rosžudźiła, wschě pschistojne a kschesćijanszy smyślene žerbske holzy sjednocźicź, so bychu hromadźe nasche rjane, žerbske spěwy wuknyke a spěwale, žerbšy cźitake a žo sabawjale. Kaž žłyschimy, chzedźa wone w bliščim cźasu do prěnjeho seńdźenja pscheproschowacź. Ta myślicźka je kražna a wěz je dobra. Duž, žerbska młodźina, sbudź žo a do prědka!

S Budestez. Jutrje 3. adventa wječor, 1/2 8 hodź. směje tudomne kschesćijanske towaŕstwo žónskeje młodosćze w Vogtez sale žwój hodowny wječor. Starschi a wschitzy pschecźelo młodosćze budźa witani. Sastup je 30 pj.

S Budestez. W tydźenja wotcźischcźanej rosprawje wo nowowólbach do zyrkwinskeho pschedžydstwa běchu někotre smylki, hacź runje bě ju jena w Budestezach bydlaza wožoba redakziji podała. Wuswolili žu žo póstski sekretar Neumann w Budestezach, gmejnski pschedstejicźeŕ Gruhl w Roswodezach, gmejnski pschedstejicźeŕ Gruhl w Jikozach, młynk Jurak we Wulkich Debžezach, młynk Mäßling w Hornjej Hórzy a žiwnosćeŕ Hajna w Splósku.

S Dreczina. Tudomny kubleŕ Lahoda bě wutoru se žwojim sapschahom we Wjasońzy pobył. Do Dreczina žo wrócźiwschi wón psched korczmu sasta a do njeje sastupi. Kóń pak žo bórsy cźakanja nabu a žam domoj khelpalche. Lahoda sa nim běžo žo sakopny a tak njesbožownje padźe, so žebi někotre rjebła do cźěła srasy. Ssrjedu dopołdnja je wón na snutskowne sranjenje wumrjeł.

S Kulowa. Tele dny je jedyn kolojesdny, kotryž bjes žwězy spěschnje jědžesche, 76lětneho fotografa Ferdinanda Welsa na Konjecźanskim puczu pschi tak mjenowanej „morwej holzy“ pschejeźk. Wels žo do dróhoweho pschěrowa cźišny a tam bjes pomozy ležo wosta, hacź jedyn młody cźłowjek nimo duzy žo jeho dohlada a jeho domoj dowjedźe.

S Němzow pola Kulowa. Do pokładniny tudomneho želesniskeho sastanischcźa je žo tele dny popołdnju wot 4—7 hodźin jedyn paduch dobył a s njeje 13 hriwnow kradnył. Pónděelu wječor jeneho 15lětneho pachołka lepichu, hdyž bě na sastanischcźu s bufettoweho pjenježneho kaschcźika swudowjeneje Fiebigeroweje 2 hriwnje kradnył. Pjenjesaj žo jemu sažo wotěwsaschtaj. Wón je pjecźa też paduchstwo w sastanischcźowej pokładniny skucził. Kradnjene pjenjesy je s dźěła pschepił a pschejeźk.

Se Sohlanda nad Spr. Dokelž wobkhod hubjenje dźe, je wulka jutowa pschadownja a tkajerńja Friesez bratrow dźěłanski cźaž pschikrótschika. Wona jeno hischcze hacź do 4 hodźin popołdnju dźěłacź dawa.

S Wojerez. Pschi pschetwarjenskim dźěle w starym hrodźe, w kotrymž je hamtske žudnistwo samješcźene, žu w jenym podsemskim khodźe cźłowjecźe koscźe a prjedy hižo někotre stare tsělby namakali.

S Krjebje. Tudomne knjejstwo je hrabja s Einsiedel sa 6 milijonow 700000 hriwnow baronej se Schlottheimej w Branigorje nad Habolu pschedał.

S Běleje Wody. Lětža 1. dezembra je kardinal wjerchbiskop Kopp w Běłej Wodźe katholske farstwo sakoźił. Katholska woźada w Běłej Wodźe něhdźe 25 lět wobsteji.

S Běleje Wody. W tudomnej towaŕstwowej piwaŕni bě žobotu wječor w kótkowni woheń wudyrił. Hornje kósła žo sa krótki cźaž s wohnjom sniczichu. Wohnjowej woborje žo poradźi, woheń salecź a piwaŕnju, kotraž je žo psched někotrymi lětami nowa natwarika, wupuscźenju wukhowacź.

Se Sslepeho. Njedźelu w nozy wokoło 3/4 3 hodźin s kólnje tudomneho połbura Panoscha woheń wudyri. Wohnjowa wobora a drusy wješnjenjo na sboże płomjenja bórsy shaschachu. Pódla žłanja je žo wjele drjewa a žłomy spaliko. Woheń je pjecźa s tym nastał, so je žo žłanje saparika. Pschi haschenju je jedyn wobydleŕ žebi nohu swinył.

— Pokhroma mjes howjasym skotom žo na hrósbne waschnje we wschěch stronach Němskeje sažo rosscheŕja. Po wossjewjenju Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa je skót kublerja Gustava Augustina w Hornich Oderwizach na pokhromu skhorił.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Tepjeŕ August Měrsch a jeho macź, khěžkarka Měrschowa w Bjerwaldze, běschtaj se žwojej žužodźinu khěžkarku Krecźmarku, w njepschecźelstwje žiwaj a běschtaj žo stónczńje s njej do pukow dałoj. Krecźmarka bě žycź w Spreji k rybłokjenju stajiła. Měrschowa žo bojesche, so budźe s tym jejna kuka schkodowacź a wona a jejny žyn Krecźmarku s kijom nabischtaj a jejnu dźowku, kotraž jej na pomoz pschiběža, s tajkej mozu storcźischtaj, so ta na hnojowu hromadu slecza. Wojerowski kawniski žud bě Měrscha k 30 hriwnam, jeho macź k 20 hriwnam, a Krecźmarku, kotraž bě na pukach žobu wina, k 20 hriwnam pjenježneho khostanja sažudźił. Měrsch a jeho macź žo pschecźiwo wužudej powałaschtaj, tola žo jeju powołanje sacźišny.

× Wjele krócź khostany dźłacźeŕ Jan Sperling s Wylemojz pola cźěžle Želaka we Łucźu bydlesche. Hdyž bě wón bydlenje njesapłacźiwschi skradźu cźeknył, běschtaj žo s nim se žuscheŕnje dwaj połcźej, 16 hriwnow hódnaj, shubiłoj. Žonu jeneho rěsniskeho mischtra bě wón wo 10 hriwnow sjebał, wudawajo, so je sa jejneho muža jene žwinjo kupił. Wobskorženeho, kotryž je hižo dwě lécze khostarnje wotžedźał, dokelž je se samyślkom jedyn želesniski cźah do stracha stajił, k khostarni na połdra léta, k 150 hriwnam pjenježneho khostanja a k shubjenju cźežnych prawow na 5 lět sažudźichu.

Přilopk.

* (Lětarske njesboże.) Lětarski wucźeŕ němskich lětadłowych dźěłarnjow w Lipsku, Schützenmeister, pschi pruhowanskim lětanju do wětroweho storka pschińdźe a s wyžokosćze 80 metrow dele padźe. Lětadło žo dwójzy pschecźišny, pschi cźimž žo lětaŕ s njeho wuwjerhny. Na žmjercź sranjeneho jeho do hojerńje donjeżechu.

* (Islandske wowzy na Barlinskich wikach) Prěni krócź žu žo žiwe islandske wowzy na Barlinske słótne wiki pschiwjedle. Skocźata, žo w žwojej domisnje s wožebitej druzinu mocha, kotryž žo pola naš w haptykach jako islandski moch pschedawa, žiwja. Tsinjedźelsku mórsku wjesbu a dźeżacźdnjowny cźakanski cźaž w Lü-

becku ßu wone derje wobstake. Wutoru ßu ßo wowzy sarěsake. Jich mjaßo je khětro ßuche, sa kajkimž Barlinske wobydleŕstwo žada. W blišćim cžaßu dalscha poßykka islandskich wowzow do Barlina dońdže.

* (Dźěczo ßo ſ prynzowskim automobilom pschejěło.) Sakſko-Meiningska prynzeßa, kotraž ſ Němskeje psches Franzowsku do Cannes jědžesche, je w Frejußu, kaž ſ Parisa pißaja, jeneho pjeczlětneho hólza pschejěła. Dźěczo je ßo ßmjercźstraschnje sraniło. Prynzeßa ßama je pschejědžene dźěczo sběhnyła a jo je ßwojim automobilom do hospitala pschiwjese, hdźež sa jeho wothladanje wjetschu ſummu pjenjes složi.

* (Wulka woda w połodnischej Franzowskej.) W połodnischej Franzowskej je ſtrach powodźenja dźeń a wjetschi. Rhonesła rěka je sa 24 hodźin wo 2 metraj wyschſche ſtupiła. Daloke strony ßu ßo hižo powodźiłe. Tež strony pódlu Iserskeje rěki pod trajnej wulkej wodu cžerpja. Nastata schkoda tu hižo do milijonow dże. Wjele fabrikow je ßo ſ rěku póczrjelo. Tež woda Saoneskeje rěki pschibywa.

* (Na hońtwje ßwojeho pschewodnika ſatſělił.) Někotſi ſnaczi knjeza ſ Brüſſela, mjes nimi ſuaty lubowaŕ ſporta Jenatzy a direktor Brüſſelſkich nowin „L'Etoile Belge“, Madoux, w Ardenneſkich lěßach dźiwinu honjachu. Medoux na dobo w daloſoczi 50 metrow jenu poſtawu wuhlada, kotruž mějesche ſa jelenja. Wón tſěli. Wono ßo ſakſchikny, a hdyž Madoux pschiběža, wón ßwojeho pschecźela Jenatzya krwawjazeho a cžežko ſtonazeho na ſemi leżo namaka. Kulka, jena rosbuchaza kulka, bě do bjedrow trjechiła a rosbuchnywſchi bě njeſbožownemu zyły lěwy bok rósdrěła. Pomoz bě njemóżna. Sa někotre mjeńſchiny Jenatzy ducha ſpuſchczi.

* Najdźiwniſcha knihownja ßwěta ßo nakładny archiw wulkeho Britiſkeho wukrajneho bibliſkeho towaŕſtwa w Londonje mjenuje. Knihowa sběrka, kotraž wulke twarjenje pjelni, jenož biblije a dźele biblije wopſchija. Tam ßo 15000 ſwjaſkow w něhdże 500 wſchelakich rèczach namaka. Tabelle, kotrež w knihowni wuwißuja, wo rosſchěrjenju towaŕſtwowych biblijow we wſchěch ßwětowych dźělach rosprawjeja. W lěcze 1912 je ßo něhdże 8 milijonow biblijow roſeßłało. Lětne wudawki bibliſkeho towaŕſtwa něhdże 5 milijonow hriwnow wucźinjeja, ſ kotrychž ßo jenož 2 milijonje ſ wunoſchkom wurunaju, druhe ßo ſ pſchinoſchkami towaŕſtwowych ßobuſtawow naſběraju.

* (Sswójbne njeſboże.) Hdyž twarz H. w Brüſſelu ſe ßwojej žonu a 15lětnym ßynom ſa wjeczerju ßedźesche, ßo mandźelſkaj ſwadźiſchtaj. Muž ßo tak roshori, ſo ßo ſ khlěbowym nožom do žony da. Hdyž ßyn to widźesche, wón revolver ſhrabny a někotre kulki do nana tſěli, kotrež jemu hłowu, wutrobno a delni žiwot ßmjercź straſchnje ſranichu.

* (Hońtwa ſa lawami w Turinje.) Hdyž ßo w Turinje lawy ſa kinematografiſke pschedſtajenje fotografowachu, ßo tſi lawy ſ klětki wudobuchu. Dweju ſaßo popadnychu, tſeczi pak do kerkow pola Meurizijskeho hoſpitala cźekny. Wohnjowi haſcherjo a żandarmojo ßo na pomoz ſawołachu. ſo bychu ſwěrjo popadli. Wobydleŕſtwo je ßo do wulkeje hroſy dało.

* (Wulka ſyma w Amerizy.) S zyłeje połnóżneje a wjecżorneje Ameriki ßu powjeſcże wo ſatraſchnej tſchěſkańzy a wulkich ßněhowych mjecźelach doſchłe. W měſtach naczinjena ſchkoda je jara wulka. Na wulkich jěſorach ßylne wětry ſakhadźeja a łódźam ſe ſtrachom hroża.

* (Schtyrzeczi khěżow ßo ſ wichorom wotkryło.) Wichor je w Rudnych horach (Erzgebirge) a w Duppawſkim kraju 40 khěżow wotkrył a we lěßach zyłe strony wupuſcził. W Kaadenje ſtej ßo dwě khěži powaliłej. Dwaj drjewopuſchczerjej ſtaj ßo ſaraſyłkej. W Rudnych horach ßněh taje a rěki ßu napjate ſ wodu.

* (Sajecże jeneho Draždźanſkeho pschekſchiwjerja w Barlinje.) Barlinſka kriminalna polizija je ßrjedu młodoſtneho pschekſchiwjerja ſajała, kotryž bě pola jeneho Draždźanſkeho akzijoweho towaŕſtwa 2000 hriwnow pſchekſchiwił a ſ nimi do Barlina wotjěł, ſo by tamniſche nózne żiwjenje ſtudował. Pißaŕ Willy Kaſten bě 2000 hriwnow doſtał, ſo by ſa nje invalidne ſnamki kupił. Měſto na póſt, pachoł do pſchedawaŕnje woßebneje mużazeje draſty dźěſche a ßo ſ nowej draſtu ſaſtara. Potom ßo wón do ſpěſchneho żeleſniſkeho cźaha ßyny a ſ nim do Barlina wotjědże, hdźež ßo wón hnydom do kużoka roſpuſchczeneho wjeßela ſczahnycź da. Jenemu Barlinſkemu kriminalnemu poliziſtej pſchecźinjazy młodźenz nadpadny a hdyž jeho wón pſchimny, ßo pißaŕ hnydom pſchekſchiwjenja wuſna. Jeho hromadże ſ jenej holzu, kotraž bě ßo luboſcziwje k darniwemu pachołej **pſchidružiła, na polizajſtwo dowjedźechu. Pola holzy hiſchcże 100** hriwnow a pola pſchekſchiwjerja 300 hriwnow ſ pſchekſchiwjenych pjenjes namakachu. Kaſtena ßu do Draždźan dowjeſli.

* (Sakſki kral jako hońtwaŕ w Czechach.) Kral Bjedrich Auguſt je ßrjedu dopołdnja do Roudni na wopyt k wjerchej Lobkowizej wotjěł. Tónßamy dźeń bě hońtwa ſa bažantami. Prěni dźeń je ßo 791 bažantow tſěliło.

* (Nowe Wrightſke lětadło.) S Ameriki je powjeſcź pſchiſchła, ſo je ſnaty Orville Wright nowe lětadło natwaril, kotrež ßo w powětſje njepowrócźa. S nim móże ßo ſa 20 mjeńſchinow lětacź nawuknycź. Jenicźka wobcźeżnoſcź je, do lětadła ſaléſcź a ſ njeho wuléſcź. Lětadło zyłe wot ßameho lěta.

* (Powodźenje w Texaßu.) Pſchi powodźenju rěki Bareos je ßo něhdże 50 woßobow tepiło. Dwě tſecźinje ſ nich ßu cžornochojo. Pola Bryona bě ſ wodu něhdże tyßaz ludźi wot wſcheho wobkhada wotſamknjenych. Rěżyna torhaza woda dwě hacź pjecź wil ſchěroka běži. Naſtata ſchkoda ßo na pjecź milijonow dollarow wobliczа.

* (Czwilowaŕ wojakow.) Podoffizéra Hoffmanna ſ gardźineho trainſkeho bataillona w Barlinje ßu dla krjudowanja rekrutow k jaſtwu na 6 měßazow ſaßudźili. Wón je rekrutow ſ kſchudom a kjom bił a do nich ſe ſchkórnjazym pjeńkom kopał.

* (Drohi ßlub.) Parižſke nowiny pißaju: Niz mjenje dyžli 10 milijonow krónow ſarunanja ſa njedźerżenje ßlubjeneje żeńtwy ßebi baronka Urſula Barbara Kalinowſka ſ Wiesbadena w jenym prozeßu żada, kotryž je ßo w St. Louiſu ſapocźał. Wona bě ßo ſ milijonarom Michałom Hurleyom pſchi ſkładnoſczi jeneho ſraženja automobilow ſeſnała. Jejny automobil bě do Hurleyoweho automobila ſawadźił. Pſchi tym Hurley njeſranjeny do baronżyneho automobila ſlecźi. Hurley mènjeſche, ſo dyrbi ßo tajke ſajimawe ſnajomſtwo dale pleſcź a ßo ſkónczńje ſ baronku ßlubi. Poſdźiſcho pak ßo wón teho kajeſche a ßlub roſpuſchczi. Baronka nětko jako ſkórżbniza praji, ſo je ſa pucźowanja a kwaßne pſchihoty połdra milijona wudała.

* (Sswoju żonu ſadajił.) W Bukareſtu w Rumunſkej je ßo bankowy direktor Joan Teſtiba jenemu żeleſniſkemu cźahej pſchejěcź dał. Hdyž ßudniſka komißija do Teſtibanoweho wobydlenja pſchińdże, wona Teſtibanowu żonu ſadajenu namaka. Wona mějeſche hiſchcże powjas wokoło ſchije. Se ßamomordarjowych ſawoſtajenych liſtow je widźecź, ſo je wón żonu ſe żarliwoſczu moril. Dalſcha pſchiczina k jeho njeſkutkej ma ßo w Teſtimonowych pjenjeżnych wobcźeżnoſczach pytacź. Mandźelſkaj pjecź małych dźěczi ſawoſtajitaj.

* (Rubjeniſtwo w New-Yorku.) W jenej korczmje pod Broadwayom w New-Yorku je ßo njedźelu khrobke rubjeżniſtwo wuwjedło. Pjecź wobronjenych muži do korczmy ſtupi a durje wobßadźi. Dwejo ſ nich hoſczam kaſachu, ſo bychu ßo po rjadu ſeſtupali. Potom hoſczam a korczmarjej wſchě pjenjeſy, cžaßniki a pjerſchcźenje ſebrachu. Rubjeżnizy na tonjeſpósnaczi cźeknychu.

* (Krwawny wopor na Havannje.) S Havanny pißaja: Wulkej wocźi tu ſajecże dźeßacź cžornuchow cźini, kotrychž winuja, ſo ßu dla krwaweho wopora jenu běku holzu ſkónzowali a krej hromadźili. Sslědy ßwojeho njeſkutka ßu ſpytaki ſ tym ſamaſacź, ſo ßu cźěło ſpalili a khěżu, w kotrejż bě ßo mordaŕſtwo ſtało, ſ dynamitom rosbuchli. Poliziſtojo, rosbuchnjenje ſaßłyſchawſchi, ßo do khěże dobuchu a palaze cźěło krwawneho wopora namakachu. Polizija ßebi myßli, ſo ßu mordarjo ßobuſtawy jeneje ſekty, kotraž je po zyłym kraju rosſchěrjena a pod wodźenjam měſchnikow cźłowjekow wopruje.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Hoſcźenzaŕ Rychtaŕ w Jikozach ßo wóndano, hdyž na łubju ßwojeje kólnje pſchińdże, dohlada, ſo bě ßo jemu wſcho żito pokradnyło. Jako paducha żandarm 26lětneho murjerja Maxa Oskara Běrku w Jikozach wußlědźi. Tukanje bě ßo na Běrku wobroczyło, dokelž bě wón, hacźrunje jeho macź jenož małku żiwnoſtku wobßedźi, do wokolnych młynow żito pſchedawał. Wot lětuſcheho nalěcża je wón po něcżim ſ łubje Rychtarjez kólnje něhdże 8 zentnarjow wowßa a wot oktobra 15 kórzow rożki, wſcho hromadże w hódnoſczi 185 hriwnow, kradnył a roſpſchedał. Hdyž bě wón wowß kradnył, bě wón prawy klucź, a poſdźiſcho zuſy klucź trjebał. Jeho jednoreho a cźežkeho paduchſtwa dla k jaſtwu na 7 měßazow a k ſhubjenju cźeßnych prawow na 3 lěta ſaßudźichu.

Khoſtanſka komora. Sſydomnacźelětny hoſpodaŕſki pomoznik J. E. Klimant w Pßowjach bě lětża 25. julija jedyn wudrěwanſki liſt doſtał. Liſtowa wobałka pokaſowaſche póſtſki ſtempel „Prěcźezy

24. 7. 13." a pißmo bě ſkoro to ßame, kaž pola adreßy jeneje póſtſkeje kharty, kotruž bě 16. julija 18lětny w Pßowjach narodźeny cželadnik F. W. Rychtař w Panezach Klimantej póßłał. W liſćo, kotryž bě ßo ſ druhej ruku napißał, ßo Klimant napominaſche, ſo by 26. julija dopołdnja w 9 hodźinach pſchi tak mjenowanym „ſajeczim kamjenju" pola Pßowjow 250 hriwnow, do papjery ſawalenych, położił. Hdy by wón to njeczinił, bychu jemu khěžu ſapalili a jeho ſkónzowali. Po żandarmowej radźe Klimant ſ kamjenjemi napjelnjeny pakćzik w poſtajenym cżaßu pſchi ſajeczim kamjenju położi a ßo ſe żandarmom w bliſkich kerkach ſkhowa. Tu wonaj nimale tſi hodźiny łakaſchtaj, tola dokelž nichtó po pakćzik njepſchińdźe, domoj woteńdźeſchtaj. Naſajtra bě ßo pokćzik ſhubił. Rychtarja dla wudrěcża wobſkorżichu. Pſched ßudom wón prějeſche, ſo je liſt pißał. Njedoßahazych dopokaſmow dla dyrbjachu jeho wuwinowacź.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 16. dezembra 1913 budźe ßo na **Njeßwaczidliſkim majoratnym revěrje** ſcźěhowaze

palne drjewo

w lěßu ſa hotowe pjenjes na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

130 rm. jehlinowych kulachow
56 jehlinowych hałosow
15 rm. pjeńkow

} jenotliwe w 20. hacź 26. wotdźělenju, w Drjewiſchczu 37. wotdźělenje.

Shromadźiſna dopołdnja w 9 hodźinach 23. wotdźělenje pſchi dróſy pola lěßoweje kromy.

Hrabinſke hajniſke ſarjadniſtwo w Njeßwaczidle
W. Dreßler, wyſchſchi hajnk.

Palaſtowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacź do 11 hodźin wjeczor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóždn ßobotu a ßrjedu ßo program pſcheměni.

Draždźanska banka

Akziowy kapital 200 miljonow hriwnow
Reſerwy 61 miljonow hriwnow

Sadanjamy nětkole na dań ßo dawaze pjenjeſy

ſ 3½% pſchi pſchědnym wupowjedźenju
ſ 4% pſchi jenoměßacznym wupowjedźenju
ſ 4½% 3–6 měßacznym wupowjedźenju.

Draždźanska banka

wobkhodne město w Budyſchinje

pſchi żitnych wikach na rózku khěžorſkeje drohi. — Telefon 551.

Do Laſa!

Jako hodowne dary poruczam

draſtu wſcheje druźiny

po wſchěch płaczišnach we wulkim wubjerku

mużaze wobleczenja, jopy, kholowy

teho runja

draſtu ſa hólzow a dźěczi.

Dale poruczam ßwoje kolonialny twory, pſchedewſchěm **muku** ſnateho **Rümingſkeho khěžorſkeho wuczaha** jara tunjo. Towaŕſtwo chżyle hižo nětkole ſkaſacź, ſo mohło ßo ſ cżaßom podawacź.

Jan Hajeſch we Laſu.

S tutym ßo na to kedźbne cżini, ſo je ſakaſane, we běżazych wodach k Worzynſkemu, Njechornſkemu a Běłohorjanſkemu ryczerkubku ßłuſchazych, ryby łojicź. Pſcheńdźenje pſchecźiwo temu ßo wyſchnoſcźi wojſewi. **Kubłowe ſarjadniſtwo.**

Wubjerne hodowne dary

poruczam we wulkim wubjerku:

blidowe a khoſejowe ßudobje
po wſchěch płaczišnach,
nyjerſke ßudobje modernych formow a muſtrow,
kuchińſke garnitury,
kriſtallowu a praßowanu ſchkleńzu.

Hermann Gläsel

pſchi lawſkich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w ßerbſkim domje.

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt

Tež najſaßaklíwſchi łaſchel njemóże wupruhowanym **Wybertowym** tabletam napſchezo ſtejecź, tak w jenym ſ mnohich wobßwědcźenjow wo tymle wubjernym ßrědku cźitamy. Schlózkuli je naſymnjenju pſchikhileny, wjele rěcźecź ma, ſchtóž dyrbi ßwoju ſchiju hladacź, njeda jim ženje wuńcź a je porjadnje wužije, pſchi cźimž pſchezo ſ nowa jich woczerſtwjaze, derje cźinjaze ſlutkowanje ſaczuwa. Tyſka we wſchěch haptykach a drogownjach 1 mk. płaczi.

(K temu cźißku ſchtyri pſchikohi.)

Kožuchowa a pschedawarnja Arthur Flegel

kóžkarski mischtr

Telefon 361 **w Budyschinje** na žitnej haßy 12—14

porucža ßwój wulki skład jednorych a woßebnych

kožuchowych tworow

jako **muffy, boy, nohowe měchi, koßmate mězy, teppichi.**

Modne **klobuki** a **mězy** we wulkim wubjerku.

Bukečanske serb. tow.

změje **njedźelu 14. decembra** pop. w 4 hodź. swoje posedźenje.

Přednošk wo pomniku ludoweje bitwy pola Lipska ze wšelakimi wobrazami je k. farař Mjerwa dobroćiwje přilubił.

Sobustawy a hosći z tutym najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Poručam tunjo:

mórske ryby, ßuschene ryby, rybjaze warjenje a ßad, konserwy

kaž tež

wschě druziny delikateßow.

Weberez rybownja

w Budyschinje

na theaterskej haßy.

Swójbu

do zyhelncze s darmotnym wobydlenjom pschi wobstajnym dźěle pyta

A. Schäfer w Konjezach

pola Kubschiz.

Kuchinska holza

ßo k 1. januarej pyta w hosćenzu „běleho konja" na swonkownej lawskej haßy.

Wuczobnika

k jutram pytataj

Franz Schneider & Schulze

želesowa pschedawarnja

w Budyschinje.

Wuczobnika

k jutram pyta

Ota Büttner, zoltolijer

w Budyschinje na kotolskej drósy 8.

Tunja knižka!

30 bajkow sa 30 pj.

Schtóž Raja njewotebjera, dostanje knižku pola administratora Raja.

Adreßa: Scholze, Bautzen, Löbauerstr. 27.

Kuchařki, stwinske a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne džowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske **ßwójby** pyta hnydom a k nowemu lětu pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje drohi w cžrijowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Porjadnu pilnu a sprawnu

ßłužobnu holzu

k 1. januarej abo posdźischo pyta mandźelska rěsnika **Neumanna** na schulerskej haßy 6.

Wosjewjenje.

Se sklada podpisaneho ßu — po poniženju płaczisny wo 20% — tež pola knjesa fararja Rjedy a we Ssmolerjez klamach w Budyschinje dostacź a ßo na hodowne wobradne blido poruczuja:

1. **Wótczinske hrona** — akrostichiske, po Alkäiskej a Sapphiskej měrje, — starym a mkodym Sserbam poßwjeczene. Stron 56 w 8°. Pł. 60 np.
2. **Kwaßny wěnczk** s wonjeschkom atd. Dźewjecź duchownych khěrluschow, woßebje na pobožny kschesczijanski kwaß. Stron 32. Pł. 20 np.
3. **Wolschewne wonjeschko** atd. — lubym Sserbam na poßylnjowanje skiczene. Stron 24 w 8°. Pł. 15 np.
4. **Stawisna czerpjenja a pschekraßnjenja** nascheho Knjesa a Sbóžnika Jesom Khrysta po ßwj. 4 sczenikach. Sharmonisowana rosprawa we 35 spěwach. Stron 96. Pł. 50 np.

W Khróstawje pola Schěrachowa w. Sa., w hodowniku 1913.

Farař em. **M. Urban.**

K sawostajenju hosćenzarja **Měrczinka** ßluschazy **hosćenz s rěsnistwom w Bělczezach,** 4,5 km. wot Budyschina, pschi statnej drósy, s korczmarskimi prawisnami wuhotowany, s parketowanej rejwanskej łubju, 29 840 mk. wopalneje kaßy, s něhdże 10 kórzami ležomnosczе, je hnydom s pschihódnymi wuměnjenjemi na pschedań.

Rěcznik dr. Hermann.

Sswojeho lubeho semrjeteho, hosćenzarja

Michala Měrczinka

k poßlednjemu wotpoczinkej pschewodźiwschi, naß pohnuwa, ßo sa nimo měry wulki pschewod k rowu a bohatu kwětkowu pychu najwutrobnischo podźakowacź.

Woßebje ßo wyßokodostojnemu knjesej fararjej Hejduschzy sa troschtowansku, wutrobu jimazu žarowansku rěcz a Budesczanskemu kral. sakск. wojerskemu towarstwu, Hajniczanskemu katholskemu schulskemu pschedstejiczerstwu, wokrjeßnemu swjaskej wohnjoweje wobory a Budyskemu hamtskemu hejtmanstwu, Budesczanskemu hosćenzarskemu towarstwu, Bělczanskemu turnowanskemu towarstwu, Bělczanskej dobrowólnej wohnjowej woborje, kotraž je ßwojeho semrjeteho hejtmana k rowu njeßła a sa wulki pschewod k poßlednjemu wotpoczinkej dźakujemy.

Jim wschitkim, kaž tež wschitkim lubym pschiwusnym a snatym wutrobne „Sapkacź Bóh!"

W Bělczezach, Budyschinje, Wurizach, 8. dezembra 1913.

Žarowazy sawostajeni.

Prěnja pschiloha k czišku 50 Serbskich Nowin.

Sobotu 13. dezembra 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

8. dezembra 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne družiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. polnomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 6 lět	52—54	97 99
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	46—48	88—90
3. žrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	40—44	82—86
4. žnadnje pizowane kóžbeje starohy	35—39	75 80
Jałojzy a kruwy:		
1. polnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	50—52	91—95
2. polnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscże hacž do 7 lět	43—45	84—86
3. starsche, wukormjene keuwy a žnadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy	39—41	78—80
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	34—38	74—78
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byli:		
1. polnomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscże	50—51	91—94
2. žrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	46—49	86—89
3. žnadnje pizowane	42—45	81—84
Cželata:		
1. najlěpsche z mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	66—62	102—104
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	56—58	97—99
3. žnadnje wuwite wot zyza	46—52	87—93
Swinje:		
1. polnomjaßne lěpschich raßow a jich schchiženjow w starobje hacž do $1\frac{1}{4}$ léta	56—57	74—75
2. mjaßne	57—58	75 76
3. žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	52—53	67—71

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 6. dez. 1913 wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.	W Lubiju 4 dez. 1913. wot hr.	wot np.	hacž hr.	hacž np.
Pschenza . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . žołta	8	50	8	80	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	8	45	8	80
Rožla	7	50	7	65	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	6	60	7	50
Ječmjeń	7	75	8	60	7	—	8	40
Wows	—	—	—	—	6	60	7	30
" nowy	6	75	7	50	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	80	3	—	2	70	2	90
Pschenična muka 50 "	10	50	18	50	14	75	18	75
Ržana muka . 50 "	9	75	12	50	10	75	12	75
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	—	2	75	3	—
Ssłoma . . 100 "	3	30	3	50	3	—	3	60
Prošata 840 schtuk, schtuka	12	—	24	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby	—	—	5	75	5	10	5	50
Ržane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	5	80	6	20
Pschenčny gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Ržany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 95 pj., schtuka 10—11 pj.

W Budyschinje płaczeše: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hacž — hr. — np., žołta — hr. — np. hacž — hr. — np., nowa: 14 hr. 45 np. hacž 14 hr. 96 np., kórz rožli po 160 puntach 12 hr. — np. hacž 12 hr. 24 np.: nowa: 12 hr. — np. hacž 12 hr. 32 np., kórz ječmjenja po 140 puntach. 10 hr. 85 np. hacž 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

11. dezembra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 50 np. hacž 7 hr. 75 np., pschenza wot 8 hr. 85 np. hacž — hr. — np., ječmjeń wot 7 hr. — np. hacž 8 hr. 40 np., wowß wot 6 hr. — np. hacž 7 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hacž 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., běrny — hr. — np. hacž 2 hr. 50 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 66 np., butra (1 kilogr) wot 2 hr. 70 np. hacž 2 hr. 90 np., jeja (mandl) 1 hr. 73 np.

Wjedro w Loudonje 12. dezembra: pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 3. njedželu adventa rano w 7 hodžinach farar Räda němsku spowjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodžin duchowny Tischer němsce a w 10 hodž. žerbske prědowanje.

Tydženske sastojnske dźěła smeje farar Räda.

Křćeni:

W Michalskej zyrkwi: Erich Pawoł, Khorle Bjedricha Kießlicha, maschinskeho dźěłaczerja w Dobruschi, ž. — Marianna Charlotta, Pawoła Hermanna Scholtki, twarskeho dźěłaczerja pod hrodom, dź. — Pawoł Oskar, Pawoła Erwina Kühny, dźěłaczerja we Wulkim Wjelkowje, ž. — Arthur Max, Jana Augusta Schiebarja, plunoweho dźěłaczerja na Zidowje, ž. — Jan Marczin, Ernsta Wiczasa, kamjenjeczeßarja w Delnjej Kinje, ž. — Martha Jadwiga, Bjedricha Oswalda Perizy, khěžerja a pjekarskeho mischtra w Sskonej Borschczi, dź. — Ella Marja Marta, Khorle Bjedricha Wylema Hahny, maschinskeho pomoznika na Zidowje, dź. — Olga Hildegard, Jana Maza Sahrodnika, murjerja na Zidowje, dź. — Hermann Richard, Hermanna Maza Miczki, dźěłaczerja pod hrodom, ž.

W katholskej zyrkwi: Martha Josefa Wilhelmina, Khorle Augusta Geiki, samkarja w Budyschinje, dź. — Marja, Vinzenza Popjoła, dźěłaczerja w Ratarjezach, dź. — Marja, Franza Pawoła Schmidta, dźěłaczerja w Budyschinje, dź. — Henrich Josef Moriz Fotios, Josefa Heuera, wobkhodneho wjednika w Budyschinje, ž. — Rudolf Heinz, Kurta Oty Schörniga, dźěłaczerja na Zidowje, ž.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 5. dezembra: Marja Erna, Jana Bohuwěra Brycze, khěžerja a fabrikskeho dźěłaczerja na Zidowje, dź., 10 m. 27 dn. — 8.: Augusta Emilija swud. Lamprechtez, kuchatka se Ssmilnej p. Altenburga, † w sastarakni na Zidowje, 79 l. 7 m. 14 dn. — Emma Johanna, Aloisa Stoliny, krawza we Wurizach, dź., 2 m. 23 dn. — Dorothea Bjarschez, rjadowaka na Zidowje, 69 l. 10 m. 13 dn. — 9.: Marja rodź. Lehmannez, njeboh Bjedricha Augusta Grollmuża, khěžerja a fabrikskeho dźěłaczerja, posdźišcho invalidy na Zidowje, saw. wudowa, 86 l. 28 dn. — Erna Irmgard, Gustava Hermanna Stopprasy, klampnarja w Dobruschi, dź., 4 l. 9 m. 16 dn. — 10.: Hana Ernestina, Handrija Ernsta Pjetschli, žiwnoscherja we Wulkim Wjelkowje, dź., 1 m. 15 dn.

W katholskej wosadze: 28. nov.: Lejna, Jakuba Hejduschki w Budyschinje, dź., 2 m. 27 dn. — 29.: Jan Jurij Kurjat, krawski mischtr w Budyschinje, 40 l. 5 m. 3 dn. — 5. dez.: Jan Michał Mérczink, hosczenzar w Bělczezach, 51 l. — 7.: Johanna Hilžbjeta, Khorle Augusta Wjenki, dźěłaczerja w Budyschinje, dź., 6 l.

Zyrkwinske powjesczе z Hodžija.

3. njedželu adventa smeje rano $\frac{1}{2}$8 hodžin duchowny Voigt žerbsku powjednu wuczbu, $\frac{1}{2}$9 hodžin farar Kschižan žerbske a w 10 hodž. němsce prědowanje. Popoldnju w 4 hodž. budze w schulskim domje w Bolborzach žerbska spowjedź a prědowanje. — Pjatk 19. dezembra rano $\frac{1}{2}$8 hodžin budze žerbska spowjedź, $\frac{1}{2}$10 hodžin žerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesczе z Budestez.

3. njedželu adventa smeje duchowny Wójz rano w 8 hodžinach němsku spowjedź, farar Domaschka dopołdnja w 9 hodžinach němske a $\frac{1}{2}$11 hodžin žerbske prědowanje. — Popołdnju je shromadźizna kschesczijanskeho towarstwa mužskeje młodoscze. — Wjeczor $\frac{1}{2}$8 hodžin smeje kschesczijanske towarstwo žónskeje młodoscze swój hodowny zwjedzeń. — Wutoru pschipołdnju $\frac{1}{2}$12 hodžin smeje farar Rjencz z Wjeleczina němsku spowjedź. — Ssrjedu wjeczor w 8 hodž. smeje kschesczijanske towarstwo mužskeje młodoscze shromadźizny.

Najwjetscha spezialna pschedawarnja hudźbnych piskadłow

Hermana Jeremiasa

na khěžorskej droży 8.

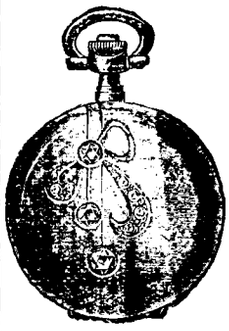

Grammafony

ręczny apparaty

kaž tež **apparaty bjes lika** po wschěch płaczišnach, hižo po 15 mk.

Guitarry, mandoliny, zithry, na kotrychž so po podpołożenych notow hnydom piskacz hodži, hižo po 6 mk. Dale wulki wubjerk **hubnych a czahanskich harmonikow, hußlow, dźeczazych instrumentow, swukowych platow, platowych albumow,** kaž tež **wobstatki** wschěch instrumrntow.

F. A. Lenke

na Hoschiz haßy 25 **czaßnikař** pschi póstskim mèscze

porucza ßwój wulki skład

mužazych a žonjazych czaßnikow, broschow, kollierow atd.

Po płaczišnach ßo skožujo najlèpsche pschedawam.

Wèrowanske pjerschczenje D. R. P.

bjes lejtowanskeho karbika.

Wschè do czaßnikarstwa ßluschaze dźèła ßo w mojej wubjernje wuhotowanej dźèłarni shotowjeja.

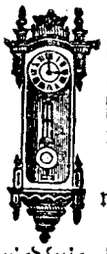

Mužaze, žonjaze rjeczasy.

Wulki wubjerk.

Pschezo najnowsche.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chže ßebi jón **porjedźicź** dacź, njech dźe k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. lawske haßy 5.

Jenèj pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźèło sprawnje rukuje. — **Proschu, ßebi moje wulkadne wokno, ßo płaczišnami wuhotowane, wobhladacź.**

Jako **dar k Božemu dźesczu** ßu we wudawarni Serb. Nowin dostacź knižki

Brunčki

po 1 hr. 20 pj.

Wopraschejcze ßo mojich wotebjerarjow, woni Wam rad wobkrucza, so ßu moje palene

khofeje

wubjerne po składze a najbóle **spore.**

Spytajcze je ras!

Funt po

140—200 pj.

Karlowarska spezialna mèschenza

punt po **160** pj.

Jurij Nitsche

na boh[k]tej haßy 8.

Zigary — Zigary

Abraham Dürninger & Co.

w Hernhuczе w Sakskej.

Dwórskaj liferantaj Jeho Majestoscze sakskeho krala.

Pschedawarnja w Budyschinje na khèžorskej dróšy 9.

Jako **dary** ßo woßebje pschihodźaze poručam sćěhowaze družiny zigarow w sortimentskich kaschćikach:

„Napominanje“

wopschija po **20** scht. sćěhowaze družiny:
Litawska, Pomorska, Schlesyska, Braniborska, Pruska a płaći mk. **7.**— kaschćik

„Němszy rjekojo“

wopschija po **10** scht. sćěhowaze družiny:
se Scharnhorst. statny kanzler, York, ſ Wartenburg, ſ Gneisenau a ſ **Dennewitz** a płaći mk. **4.**— kaschćik

„Wjerch ſ Wahlstatt“

wopschija po **20** scht. sćěhowaze družiny:
Laon, Möckern, Kaub, Katzbach, Belle Alliance a płaći mk. **10.**— kaschćik

„Sboże Wetinej“

wopschija po **20** scht. sćěhowaze družiny:
Moritzburg, Wachwitz, Pillnitz Sibillenort a **Wettin** a płaći mk. **16.50** kaschćik.

Roseßlanske wumènjenja: Frankopschipóßłanje a wotcźehnjenje 2% wot mk. 20.—, frankopschipóßłanje a wotcźehnjenje 3% wot mk. 50.—

Jara ważne ša kóždeho

Wjele pjenjes ßebi salutujcze, hdyž ßebi kupujecze ßwoju

symsku drastu

jenož we

Budyskej drasczerni na ßukelnskej haßy 30

Tam kupujecze **mužazu a žonjazu drastu, czrije, schaty atd.** po spodźiwnje tunich płaczišnach.

Wotebjererjam ſ dalschich wßow ßo jèsba saplaczi.

Jako pschihódne hodowne dary

poruežam

niklowe, koprowe a moßasne twory,
alfenidowe twozy (nastawki, bowle, schklě atd.
žonjaze tosche, portmoneje,

figury

w rjanym wulkim wubjerku,

niklowe a drjewjane blida, stolpy, debjenkowe
a schwadliske kaschcźiki, fotografijowe albumy,
fotografijowe wobluki atd.

a proschu wo dobroczźiwe wopytanje mojeje bohateje wustajeńzy.

Gustav Thunig

na smulskownej lawskej haßy 6.

Gegr. 1865. Telefon 634

hodowne a nowolětne khartki ::

ßu dostacź
we wudawarńi
Serbskich Nowin.

Helmowa czrijowa pschedawarńnja a póduschowarńnja

je nětko

pschi hłownym torhoschczu 5,

prjedy na lamjeńtnej haßy 17 w Budyschinje.

Dla pschepoloženja pschedawarńnje

so by ßo pscherumowanje salutowało, pschedawam po zyle tunich płaczisnach wschě hudźbne instrumenty, jaky

harmoniki, hußle, zithery a rěčzne apparaty, nowe platy ßa rěčzne maschiny ſ maczisny (niz ſ papy) hižo po **50 pj.**

schijaze, plókanske a žimaze maschiny

pychu na božodźěsczowy schtom, dźiwne ßwěczki
3 pakczíki po **25 pj.**
ßwěczki a sbožosigury k leczu wołoja.
Najwjetschu skladnosczk kupowanju hodownych darow.

August Scholze

jenož **na hornczetskej haßy 10** ſ napschecźa hosczenza „Münchner Hof."

Moje wulke hodowne pschedawanje

je ßo ſapoczało.

We mojich bohacze wuhotowanych ſkładach namakacze **jara rjane a pjenjes_hódne**

artikle ſa hodowne dary

ſa muži, żony a dźěći ſa pomyßlene najtuńſche płaczińy.

Najwjetſcha wuſtajenza 95 pjenjezkowych artiklow ſa dary.

Walter Noebel w Budyſchinje a Schěrachowje.

Aug. Pawoł Hilger

w Budyschinje na seminarskej_hasy 2

porucza **k hodam** jara tunjo:

zychi běłe a pißane, **wupjerki** prawe a ßylne,
hotowe żonjaze a mnżaze barchentowe koſchle,
běłe a pißane,
dźěcźaze koſchle we wſchěch wulkoſczach, **dźěcźazu draſtu,**
trjenja, hadreſcheźa, ſchantka, lożowe płachty,
lożowe pſchikrywy, blidne ruby, taflowe ruby a
ſerviety, blidowe pſchikrywy, dźěcźaze ſchórzuſchki,
hoſpodarſke ſchórzuchi, ßłomniki,
zyloplatowe, polplatowe a koſchlaze tkaniny.

Gardiny a vitrażowe tkaniny.

Barchentowe ſbytki ſa jaki, dźěcźazu draſtu, :: koſchle a ßuknje. ::

Sbytki koſchlazych tkaninow.

Sbytki ſa ſchórzuchi a podſchicźa.

Rěcźi ßo tež ßerbſki.

Wulke wjeßele pſchihotujecze,

hdyž ſa

hodowny dar

woßebny kłobuk, rjany **mežu**

abo **pór** cźopłych **cźriji** abo **tſli**

wuſwolicze pola

Kurta Märckela

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 6.

Krucze ſolidne twory. Pſcheměnjenje po hodźoch je dowolene.

Najwjetſchi wubjerk kraßnych

hodownych darow

po wſchěch płaczińach.

Woßebje:

pjelnjene kartony

Lübeckſke marzipanowe torty,
Königsbergſke wutroby,
marzipanowe jědźe,
= **pleza,**
= **ßwinje** atd.,

hodowne kołacze,

w Pariſu a Winje ſe ſłotej medaillu wuſnamjenjene,

kaž tež

woßebne kuſki na bożodźěſczowy ſchtom,
cźerſtwe mjedowe tykanczki

porucza

W. Müller, konditor,

pſchi póſtſkim naměſcze.

Sserbſke a němſke

ſpěwarſke

ſa njewjeſty

ßu po tunich płaczińach na pſchedań
we wudawarni Serbskich Nowin.

Wulke rumowanske wupschedawanje.

Wulku dželbu nasad stajenych tworow

šukna a tkaninow k wobleczenjam, paletotam a kholowam,

kaž tež **wulki wubjerk**

šbytkow

wot **póndžele 1.** hacž šobu do **njedžele 14. dezembra 1913**

po jara **poniženych** placžišnach wupschedawam.

F. N. Bläsche, šuknowa pschedawarnja

w Budyschinje pschi mjasowym torhoschczu 3.

Pschedženak.

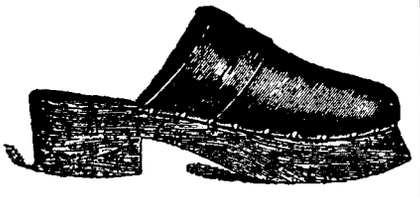
Protyka ša Serbow

na lěto

1914

je ša **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacz.

Schtóž chze šebi **drjewjanzy,**

drjewjane a filzowe stupnje

a tež

kožane czrije

tunjo nakupicz, njech šo direktnje do

drjewjanzarnje Oty Hebera

na serbskej hasy 9 wobroczi.

Drjewjanzy a drjewjane stupnje šo sasso póduschuja.

Wulki wubjerk

flanellow, lamy a pollamy,

blusow, jakow, koschlow a schórzuchow

wscheje druziny,

kostumskich šuknjow a barchentowych šuknjow, jakow a koschlazych barchentow,

bělych a pišanych

po tunich placžišnach.

W. Häcker.

Wošebita pschedawarnja wolmjanych :: :: a bawlmjanych tworow. :: ::

Saložena 1852.

Ad. Rämsch nasl. w Budyschinje

(mějeczel **Max Kirschner**)

pschi butrowych wilach 1 **telefon czišlo 415**

porucza šwoje daloko a schěroko znate

palenzy a likeury.

Rosešklanje w czwizach a bleschach.

Proschu šebi placžišnowy sapiš žadacz.

Wulke hodowne pschedawanje.

Jako wosebje tunje **hodowne dary** poruczam:

Dźěczaze jaki a mantle
sa 2—10 lět
hewak: 5.— hacž 8.50
nětkole **2.50** hacž **4.75.**

Dźěczaze khapy
jenotliwe nasadstajene
hewak hacž do 3 mk.,
nětkole **—.95** hacž **1.50.**

Dźěczaze wobleczenja
wschelake wulkosćze
hewak hacž 10 mk.
nětkole **85** hacž **6.50.**

Pjelsćzowe boy skladnostna kup.

Normalne schaty
kaž **kholowy, jaki, wobleczenja,**
něschto sapróschene,
nětko hižo po **95** pj.

Soki
s krajneje wolmy
2 poraj 95 pj.

Barchentowe dźěczaze koschle
wschěch wulkosćzow,
so bychu so wotbyke,
wjele niže płaćizny.

Na regularne twory 4% rabatta.

Leopold Posner

w Budyschinje na bohatej haźy 4.

Wschě 31. dezembra a 1. januara 1914 sapłaćomne

kupony

hižo wot 15. dezembra bjes khostow po najwyschschim kurźu s hotowymi pjenjesami saměnjamy.

Filiala Lubijskeje banki

w Budyschinje w serbskim domje.

Kuski na bożodźěśćowy schtom
marzipan a dariśe wěży w najwjetschim wubjerku.

Hodowny kakao
schokolady

Moritz Schmidt
na wyšorskej drohi 11. — na theaterskej haźy 4.

Chenillowe rubischcza
a schawle
płaćizny hódno pschedawa
Otto Osswald
na kamjentnej haźy 7.

K hodam poruczam bohaty wubjerk
kuskow na bożodźěśćowy schtom,
kaž tež
marzipanowe torty, wutroby a plody,
praskaze bonbony a naturalne wěžy,
najwoseb nische **bonbonniery**
hižo po 50 pj. hacž do najwyschschich płaćizinow,
póprjanzowe muže a žony,
woprawdźite Häberleinske Nürnbergske ziwjenske tykanczki
a druhe **póprjanzy** we wulkim wubjerku,
teho runja **bożodźěśćowe kołacze** wschelakich druzinow.
Rosesłanje na wšy spěschnje a tunjo.

Konditornja F. Staeckela
w Budyschinje. — Telefon 166. — na seminarskej drohi 9.

Pschenczny muku
snateje dobrosczе k hodownemu pjeczenju
porucza
Khorla Preisser jun.
pschi zitnych wikach.

Pjenjezniki am
ßo k darmotnemu samóczenju pjenjes w jenoż dobrych solidnych hypothekach porucza
Albert Mužik,
na Hoschiż haßy 42 po 1 schodze, w hoschenzu k „jandżelu“
Hypotheki a wobsedżenstwo leżomnoschzow.
Satażene 1899. Stary spawny wobschod.

Schmidt & Gottschalk

pjenjezna banka w Budyschinje na theaterskej haßy,
na rózku schulsleje drohi.

Kupony k 1. januaréj 1914

hižo wot **15. dezembra** bjes khostow po majwyschschim kursu s hotowymi pjenjesami saměnjamoj.
Derje ßo placzaze hódnostne papjery na sklądze.
Jenotliwe ßo pschenajaze priyatne trejorske kaschcziki se ßamßnym wotnajerjowym samknjenjom.

Wot ßrjedy 26. novembra:
Po zyle tunich placzisnach, wjele nize hódnosczе!
Wulka dżélba wobleczenjow, paletotow, jupow
sa dżéczi, schulerjow a dorosczenych,
wobleczenja, zakety, mantle, zonjaze kostumy, holczaze a zonjaze blusy,
dżéczaze a zonjaze schórzuchi, běle a pißane, **schaty, khornarje a krawaty,**
filzowe klobuki, khapy, mèzy, muffy, boy, tkaniny k podschiczu, schtrympy atd.

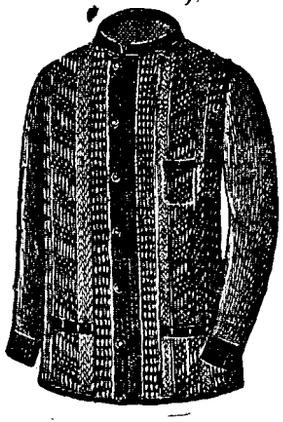
Tele twory, jenoż khmane a placzisny hódne, ßu w 1. poskhodze sestajane, w zenje poskiczenej hódnosczi. Wobhladanje bjes nusowanja ke knpjenju.

Ernst Jenke w Budyschinje pschi khownym torhoschczu 9.

Schtrympy a soki

schtrykowane a walkowane,

Rukawate lazy
pa wschèch placzisnach,
normalne
koschle a khołowy,
czopke podschite
spódnje tajle,
spódnje khołowy,

dżéczaze khołowy se schtaktom,
schenillowe rubischcza

Ernsta Jordanowa wudowa
w Budyschinje

na jerjowej haßy 5 a na snutskownej lawskej haßy 8
w Budyskej schtrykowarni schtrympow.

Hulda Lindner

na khèżorskej drosy 2. — Na rózku zitnych wikow.

Najwjetschi wubjerk
kuskow na bożodżéscżowy schtom
schokoladu, fondante, póprjanzy a cakes.
Wschè drużiny **mjedowych tykanczkow**
pakczik hižo po **10** pj.
Wożebitosej
punschowe a makaronske tykanczki
po **5, 10, 15** a **30** pj.
Marzipan s anasom.
:: Nowe hodowne attrappy a bonboniery ::

K hodownemu pjeczenju
poruczam wschón
pschibjerk k kolażam
jenoż najlépscheje hódnosczе.
Khorle Nowaka nasl.
Měječzel: **Alfred Hemmann**
Telefon 744. **na zitnej haßy 10.** Rěczi ßerbski.

588
604

E. A. Wetzke w Budyšinje

měješčel: **Fritz Richter**

prěni a najstarschi wobkhod w Budyschinje

1849 założeny **17** na bohatej haßy **17** telefon 144

porucza swój **wulki wubjerk** po tunich płaczišnach

fotografisjowe albumy a nastawki, albumy sa póstske kharty,

fotografisjowe wubluki,
swójbne wobluki,
diasanije,
domjaze zohnowanje,
spruchi na sceżenu,

figury a busty
zohnowazeho Khrystußa,
kschiże, konsole,
majolikowe twory,
nippy,

debjeńki wscheje druziny,
wjechliczki
sa bal a rejwansku hodzinu,
listne kassetty,
pychu na bożodźešczowy schtom.

Wulke rumowanske pschedawanje niklowych blidkow, vasow, figurow, paßow, nippow, nastawkow, kožanych toschow njeßmërnje tunjo.

Metallowe a nicklowe twory:

Palmowe stejaki,
pschedeschczníkowe stejaki,
niklowe blidka,
kurjeńske blida,
blidowe nastawki,
vasy, schlle,
swëczniki,

khosejowe, piwowe,
likeurowe a czajowe servißy,
bowle, piwowe karanczki,
pißadla,
listowe, wobczeżaki,
listowe wahi,
patentowane pijaki,

Kožane twory:

Portmoneje,
zigarowe etwije,
listne tosche,
toschki sa visitne khartki,
pißanske mapy,
dokumentowe mapy,
notowe mapy atd.

Pißanskim potrjebu, hodowne a nowoležne :: kharty :: na hobrski wubjerk.

Spěwarske serbske a němske, **warjeńske knihi,** pěsčeńske a wobrasate kniżki, albumy sa listne znamki. ::

Lehmannez konditornja

na serbskej haßy 18. **w Budyschinje.** Telefon 118.

Hodowna wustajenza

wěžow k darjenju s marzipana a schokolady.

Kuski na bożodźešczowy schtom.

Marzipanowe torty.

Hodowne kołacze se sultania hrózynkow, mandlow a maka.

Mjsdowe tykanczki a makronowe tykanczki

jenož zamßny najwoßebnischi wudźěl.

Woßebitosć: Hodowne torty

s lóźdym zadanym napißmom, najpschihodnischi dar.

Skoßanki so najßwědomiczíwischo wobstaraju.

Rosełłanje po póscze.

K hodam

poručam **wulki wubjerk**

pschedeschczníkow,

wukhodźowanskich kijow,

tobakowych trubkow

po snatych tunich płaczišnach.

Ed. Schulze nasl.

(A. Rudert)

pódla hosczenza winowcje liczc,

w Budyschinje, na bohatej haßy 26.

Khežorska khofejownja

Dobry ßad

po najwyschschich płaczišnach kupuje
Pawoł Rostok
w Budyschinje pschi žitnych wikach 12.

☛ Jako **dar k Bożemu dźešcu** ßu we wudawarni Serb. Nowin dostacz knižki **ſ piſanymi wobrasami** a se ßerbskimi schtuczkami

1. ſa ſtarſche dźěczi:

Schescherjaczk a ſchescherjawka

2. ſa mjeńſche dźěczi:

Wobraſki ſa pěkne dźěczi.

Pěknych dźěczi wjeßeli.

Wilhelm Rudolph

w Budyschinje.

Hłowna pschedawarnja **na khežorskej dróſy cžo. 8.** — Dalokorěczak **cžo. 591.** — Filiala **pschi mjaßowym torhoschczu 10.**

Sa

hodownu potrjebu

poručam

ſchtrympy a ſoki, **walkowanych a ſchtrykowanych,**

rukawate lazy **ßamßneho wudźełka.**

Sweatry ſa mužſkich, žónſke a dźěczi we **wulkim wubjerku.**
Kolenahrějaki, ezělne wobwjaſki, ſchkitaki ſa pluza, muſki, ſnjehowe khapy atd.
Schenillowe rubiſchcza, khapy, ſchawle.
Trikotaže we wubjernych družinach a we wſchěch wulkoſczach na ſkładze.
Normalne koſchle a **kholowy, ſpódnje jaki.**
Rukajzy ſa mužſkich, žónſke a dźěczi, trikotowe a ſchtrykowane.

S jeneho konkurſa ßym dźělbu

jěſdnych kołow a dźěle

Altbeckſkeho wudźełka ſ poknym rukowanjom nakupił. Pſchedawam te koła něhdže ☛ **25 hriwnow tuńſcho** ☚ hacž je porjadna płaczišna, a tak dołho hacž ſkład doßaha 1 dźělbu prědnich kołow prima jenož 3 mk. 25 pj., pſchi wotewſaczu 10 ſcht. po 3 mk.

J. Schibak, na Mužakowſkej dróſy 4.

Wſchě na ſkładze ßo namakaze **kola** kaž **Brennabor, Allright, Opel, Janko** nětkole wjele tuńſcho.
Něhdže **50 ſcht. mužazych a žonjazych kołow** po **6** mk. hacž **50** mk.
Njeſakomdźeze tule ſkładnoſcz!

Kóſlaze kóžki,

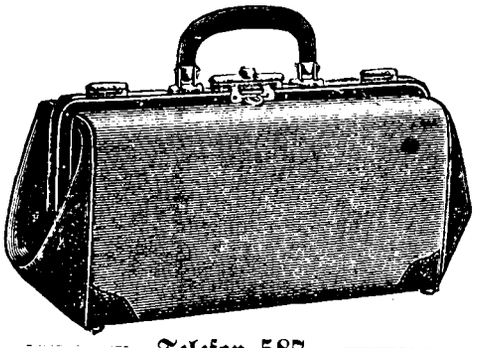
howjaſe kože, wowcze kože, ſajecze a kaniklaze kože,
kaž tež **wſchě druhe družiny kožow** kupuje po najwyſchſchich płaczišnach

Heinrich Lange
pſchi zyrkwinym měſcze
a pſchi žitnych wikach 11,
ſ napſchecza „ſkoteje hwězdy".

K pſchedſtejazym hodam!

Kožane twory **kožanych tworow.** **kupuja ßo najlěpje w ſpezialnej pſchedawarni**

Stajnje wulki wubjerk, krucze ſprawne poßłuženje a tunje płaczišny ſa

koffry, puczowanſke toſche, neßeßäry, žonjaze toſche a paßy ſchulſke toſche ſa hólzow a holzy, ſchuleriſke mapy, piſanſke, aktowe a hudźbne mapy, liſtownje a zigarowe toſche, portemoneje, ſtlě, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakacze

w ſpezialnej pſchedawarni

ſa Offenbachſke kožane twory

T. Alberta, mějeczela **Rhorle Bahle,** ßedlarſkeho miſchtra
w Budyschinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

Telefon 587.

Hodowna wustajenza

w schokoladowej pschedawarni

na Hoschiz haßy.

Moje dospołne

wupschedawanje

pschihodnu składnosćz

k hodownemu kupowanju

mużazych a żonjazych

kostumowych

tkaninow,

sbytkow

koschlazeho ßukna

poslicza.

Wo dobroćiwy wopyt proßy

J. Zieschank

na Hoschiz haßy

na rózku khěžorskeje drohi.

Serbski muzej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedźelu

měßaza wot ½11—12 hodźin.

Hodowne předawanje

w Khorjelskej cźrijowej pschedawarni

nětkole na bohatej haßy **16.**

Telefon 467.

Płaczisny njeßměrnje tunjo.

Mużaze a żonjaze schkórnje po 4.50, 5.90, 7.50, 9.50 atd.

Dźěćaze schkórnje s podschiwkom a bjes njeho 1.45, 1.90, 2.50, 3.50 atd.

Symske schkórniczki sa małe dźěći 40 pj., 75 pj., 95 pj.

Filzowe stupnje, stupnje a tosle s wjelbludowych koßmow we wulkim wubjerku; woßebje płaczisny hódne.

Woprawdźite Pomorske plyschowe tosle po 85 pj., 100 pj.

Niske schkórnje a jěsdne schkórnje jadriwe a wodunjepschepuschćate.

5 prozentow hodowneho rabata ßo na wscho wobucze dawa s wuwsaczom Salamanderskeje smamki.

Wobhladanje bjes nusowaneho kupjenja ßo rad dowola.

Sa kóždy por ßo rukuje.

Spezialna pschedawarnja

Solingskich worzlowych tworow

Wilhelma Heina w Budyschinje na ßukelnskej haßy čišło 16

blidowe a dessertne noże a widliczki, woßebne saczne noże a nożizy wschěch placzisnow.

Britwje, brodutruhadła s rukowanjom.

Khlěb krajaze, mjaßo rubaze, noże czisczaze, zimaze maschiny.

Niklowe khofejowe a czajowe serwißy.

Nohcze pěstowaze etwije jenoż s dobrymi worzlowymi nożizami.

Ssmykacźe.

Khorla Bockisch,

kózkař

w Budyschinje

na swonk. lawskej haßy 18

ßo pschi trjebanju

pjelsczowych tworow

na najlěpje porucza.

Mużaze a żonjaze kożuchi

schlju, noschene kożuchi tunjo a derje pscheschiwam a wuporjedźam.

Koże k wobßadzenju a podschiczu.

Wulki sklad modnych klobukow a mězow.

Poruczam k hodam

dary wscheje druzhiny we wulkim wubjerku:

buffety, pißanske blida, schäslongi, polstrowane stoły, komody .·. servěrowanske a schwadliske blidka, palmowe stejaki, pißanske a klavěrowe stoły atd.

po wschěch placzisnach.

Th. A. Wällnitz naßlědnik

mějeczel J. Hanekam.

Prěni a najwjetschi Budyski meblowy etublissement

na ßukelnskej haßy 9. **w Budyschinje.** na ßukelnskej haßy 9.

Moje wulke

hodowne

wosebite pschedawanje

je so sapoczało.

Wosebita poskiczenka — sa zidzane tkaniny, meter hizo po 95 pj.
Wosebita poskiczenka — sa drastne tkaniny, meter hizo po 60 pj.
Wosebita poskiczenka — sa blusowe tkaniny, meter hizo po 70 pj.
Wosebita poskiczenka — sa wolmjane mußliny, ploczliwe a bawlmjane tkaniny.

Sbytki a drasta krótkeje mery wosebje tunjo.

Zonjaza drasta.

Wosebita poskiczenka — sa kostumy hizo po mk. 12.75
Wosebita poskiczenka — sa zonjaze mantle hizo po mk. 6.75
Wosebita poskiczenka — sa wobleczenja (czistowolmjane) hizo po 16.75
Wosebita poskiczenka — sa wobleczenjowe sznkuje hizo po mk. 2.—
Wosebita poskiczenka — sa blusy (czistowolmjane) hizo po mk. 2.50
Wosebita poskiczenka — sa blusy (barchentowe) hizo po 95 pj.
Wosebita poskiczenka — sa rauske jaki hizo po mk. 1.85
Wosebita poskiczenka — sa rauske sznkuje hizo po mk. 4.50
Wosebita poskiczenka — sa spódnje sznkuje hizo po mk. 1.85
Wosebita poskiczenka — sa schórzuchi.

Pschihódna skladnosej k tunjemu nakupjenju hodowneje potrjeby.

Jan Jurij Pahn

w Budyschinje.

Bjedrich Lieber,

mydlarńja

na bohatej haßy 6

porucza po ſnatej hódnoſczi

njekapaze

wóſkowe, ſtearinowe a paraffinowe ſwězy

toilettowe mydła a parfümy

w kartonach a po wſchěch płaczińnach.

Pychu na bożodźeſczowy ſchtom

w bohatym wubjerku.

Singerske

= ſchijaze maſchiny =

ßo najlěpje pſchihodża

do kóždeho hoſpodarſtwa a do kóždeje dźěłarńje.

Połobjene płaczne wumjenjenja.

Ilustrowane katalogi darmo a franko.

Njech ßo kupuje w naſchich Ihlamach abo wot jich agentow.

Singer Co.

akzijowa fabrika ſchijazych maſchinow,

filiala w Budyſchinje na bohatej haßy 14.

Cziſtowolnjane konjaze pſchikrywy

(deki)

ſ rukowanjom ćziſteje naturſkeje wołmy

ſe ßylnym płatom podſchite a pſcheſchite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa ſnamjo na pſchikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pſchikrywy na pruhn darmo.

Carl Winter, fabrika pſchikrywow **w Magdeburgu.**

Saſtupjer **C. Winter w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 8.**

O. Osswald

porucza w najlěpſchich družinach

ſchtrympy a ſoki,

mantle a kapiczki, rukaizy,

ſchtrykowane żonjaze jaki, ſpódnje taille.

Woßebne rukowate lazy

we wulkim wubjerku.

Dźěczaze ſpódnje wobleczenja, trikotaże kóždeje ſchěrje na ſkladze.

Schenillowe rubiſchcza.

Steinstrasse 7

:: :: Hody :: ::

ßwjedzeń wjeßelokoſcze

bliži ßo nětko pſchezo bóle,

a někotryžkuli njewě, ſ czim by ßwojim lubym wjeßele pſchihotowak. Njetrěbne wěžy njedyrbjake ßo pſchi powſchitkownej drohocze kupowacz, a teho dla ßo k woprawdze praktiſkim wězam pſchima.

Duż poruczam po ſpodźiwnje tunich płaczińnach

elegantne mužaze, pacholaze :: a hólczaze paletoty ::

ſ dobrych tkaninow, derje ßedżaze,

elegantne mužaze, pacholaze a hólczaze wobleczenja, elegantne ſportſke jupy, pſchesapinaki

ſ majjednoriſcheho hacz do najwoßebniſcheho,

tolſte ſymſke kholowy hižo pro 4 ½ mk.

wodunjepſchepuſchczate peleriny, fantaſijowe lazy

ſ wołmy, židy a pliſcha, **dźěczaze wobleczenja,**

jenotliwe **kholowczki, jupki** wurjadnje tunjo.

Žonjaze a holczaze žakety a paletoty

ſe **ſukna, aſtrachana, ßomota a židzaneho pluſcha** wſchěch dokhoſczow a ſchěrjow po wuwſaczнych płaczińnach.

Dolhe ſuknjane żakety prědku a ſadu ſ lohka wißaze ſ wotowanym pſcheſchiwanym podſchiwkom, potajkim jara czopke po wſchelakich płaczińnach.

Kóždy kupz doſtanje rjany dar.

Otto Preuß

mějeczel **Khorla König na žitnej haßy 4.**

Proſchu wěſcze na firmu kedźbowacz.

Schenillowe rubischcza a schawle
nowych rjanych mustrow
najlepsche a najtuńsche
kupujecze pola
Ernsta Jordanoweje wudowy
na jerjowej haßy 5,
na smutskowej lawskej haßy 8
w Budyskej schtrykowarni
schtrympow.

Dobru pschenczinu muku,
dobru
lanu muczku
porucza
Khorla Kahrowe
pschi zitnych wikach.

Schpatnje rozczaze dzeczi
krasnje pschibywaju, hdyż jo jim dawa
aromathiski
jahrotukowy emulsion
je znamku hrodowskeje haptyki.
Dzeczi jón rad bjeru a derje snjegu.
Wopraudźity dostacz
w hrodowskej haptyku
w Budyschinje.

We wudawarni Serb. Nowin
je sa **40 np.** dostacz knjizka:
Worjeschki.
Psches dzewjecz stow
hudanczkow
s trebnym kluczom
Sa swojich wujkow
swoje czetki
po zylych Serbach napytal, wumyßlil,
sestajal a do serbskeho kraja puschczil
Jan Radyserb.

Nasymske a symske schkórnje

ßu we wulkim wubjerku doschke. Poruczam

muzaze a zonjaze schkórnje

nowych faßonow po **10.50, 12.50, 16.50.**

Hontwarske a jesdne schkórnje
dolhe schkornje a holczaze wuhornjene schkórnje
hontwarske gamasche s howjaseje koze,
s wodunjepuschczalych kosmikatych tkaninow a plachtosteho plata,
sportske a tkaninowe gamasche sa holzy a zony, hólzow a muzskich,
rejwarske a towarstwowe czrije
s bekeje cidskeje koze, woprawneje chevreauxskeje koze, czelazeje lakowaneje, bronsowaneje, brokatoweje, woprawnje a limit. posklebrowaneje a poskoczeneje koze.
Woprawne Peterburgske gumijowe stupnje a gumijowe schkórnje,
czopko podschite domjaze stupnje,
stupnje s woprawnych a podrazowanych wjelbludzazych kosmow
Wodu njepschepuschczate a czopko podschite dzeczaze schkórnje,
filzowe stupnje a tosle. — Wschè druziny **drjewjanzow.**
Jenicżke pschedawanje **G. Engelhardtoweho wobucza.**
Jenicżke pschedawanje woprawnych **Chasallaskich normalnych schkórnjow.**
Shotowjenje po mèrje. — Wuporjedzenje po tunich placzisnach.

Heinrich Mohr, crijowna
w Budyschinje pschi zitnych wikach. Telefon 384.
Wobhladajcze zebi moje 5 wukladnych woknow.

Schijaze maschiny, zimaze maschiny,
wuporjedzérnja, polożene placzenje.
Josef Frind w Budyschinje na zukelnskej drósy 1, na rózku zitnych wikach.

hodownych darow

najwjetschi wubjerk : po tunich płaćišnach.

:: :: :: **Rucžne dźěła, sapožane a hotowe.** :: :: ::

Pschikrywowe tkaniny, kongreßowe tkaniny, kartonaže, mužaze lazy.

Nowe: Sněhohwězdna wołna k dźělanju wschěch sportiskich wěžow.

Paßy, schlewjery, wjechlawki, tosche, kruženki, žaboty, žonjaze khornarje a krawaty, balske schawle, auto-schlewjery.

Spódnje ßukuje, schórzuchi, rukajzy, schtrympy, schtalty, spódnje taille, žonjaze a dźěćaze schaty, schantka.

Sportske jaki, schawle, rodlowarske mězy, rodlowarske pótniki, blusowe lutowaki, gamasche, pjerjowe a pjelsežowe boy.

Dźěćaze wobleženja, dźěćaze lazki, pótniki, žonjaze a dźěćaze khapy, bolerojeczki, ßa dźěći tykače, boy a mězy.

Mužaze khornarje, mužaze krawaty, mužaze koschle, mužaze kholowy, mužaze lazy, mužaze khornarjowe lutowaki, — soki, — ßlč.

Wschě potrjeby ßa schwaleže a krawzow. :: **1/2 punta wołny po 95, 1.10, 1.20** atd.

Dźěćaze a žonjaze klobuki po najtunßchich płaćišnach.

Moje 95pjenježkowske serije składnosć k woßebje tunjemu kupowanju poskićeja.

Helena Cruciusowa

na žitnej haßy 10 **w Budyschinje** **na bohatej haßy 10.**

Paul Giebner

w Budyschinje na bohatej haßy 18, ſ nutskhodom na theaterskej haßy,

winowa wulkowikowarńja

porucža ßwoje berje wothladane **wina.**

Pjecž wulkich pinzow.

Wino k poßylnjenju a k ſtrowoſći.

Wino k ßwjedženjam atd.

Tym, kotsiž moju winowu pschedawarńju njesnaja, k wjedženju dawam, so ßo pola mje tuńscho kupuje, hacž pschi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Mosele, dokelž wino po waggonach dostawam a :: :: pućowanskich wudawkow nimam. :: ::

Franz Marschner

cžaßnikat w Budyschinje

na bohatej haßy 9

ßwój skład **cžaßnikow** a **cžaßnikowych rjeczaßow**

k dobroćiwemu wobkedžbowanju porucža.

Hódna twora. Pißomne rukowanje. Tunje płaćišny.

Hana ſwud. Sommerka

masserina

ßa khore žony a dźěći, pola kotrejež khori dla jejneho 18lětneho powołanjoweho nashonjenja najwěſćišcho pomoz namakaju, bydli nětko

w Budyschinje

pschi drjewowych wikach 5

(niz wjazy w restaurantu Gambrinusu).

We wulkim wubjerku

kuſki

na božodźěſećowny schtom,

jako:

hodowne dary:

taſlowu schokoladu, marzipanowe wězy, bonbonniery, kakao, cžaj, pópjanzy, konfekty, biſkquity a bonbony

porucža

fabrika zokrowych tworow

Ernsta Graſa.

12 na ßukelnſkej haßy 12.

Wosebite poskiczenje

sa

hodowne blido.

1 dźělba mužazych koschlow,
1 dźělba mužazych klobukow,
1 dźělba mužazych lazow

jara po płaczišnje poniżene, ſ dźěła niże nutskupowanskeje płaczišny.

Pódla poručam swój **wulki skład**

krawatow, rukajzow, mužazych schatow, ßlow, trikotažow, pschedeschčnikow, kijow, pelerinow, kožaneje drasty, gamaschow.

Richard Nebel

w Budyschinje
na bohatej haßy
pódla firmy Schauseil.

Mlěty

mak

wschědnje čerſtwy poruča

Khorla Preisser jun.
pschi žitnych wikach.

Hrósnuki sultaniny korinthy mandle mlěte mandle zitronat

tunjo poruča

Khorla Preisser jun.
pschi žitnych wikach.

K wohladanju mojeje hodownеje wustajenzy

w 1. posthodze.

dowolam sebi najpodwolnischo pscheproßyć.

della

Moja wustajenza wopschija wurjadnje wulke sortimenty wote mnje wjedźenych tworow, kotrež su na pschewidne waschnje wustajene. Wódla mojeho njedawnitneho

wotdźělenja: klankazych wosow, kaž tež sčinowych meblow

se ßamßneje dźělarnje

namatacze też hornſki ſtad

korbowych tworow, kožanych tworow, schćětkowych tworow, hraikadow.

Wotpočowanske stoły,

reformske stóły za dźěći!

pißanske pulty za dźěći,
blida za dźěći,
lawki a stoły,
běhanske stólzy,
schkitaze lěßny,
ßamojedźaki.

Stwinske wosy, dźěczaze loža ſ witkow a żeleza, puczowanske korby atd.
Klanki, klankaze stwy, klankaze loža, konjenzy, twarjenske kaschći, kolebanske konje.

Tunje płaczišny. Wobhladajcze sebi moje **8 wukładnych woknow.** Sprawne posłużenje.

Kurt Martin Richter

w Budyschinje na khežorſkej drohi.

Mózecźe rjez, schtoż chzeecźe!!

:: W němskim :: cźrijowym domje

t. ſ. w. r.

w Budyschinje pschi ßerbskich hrjebjach 2

ßo derje a tunjo kupuje.

Mužaze a žonjaze schkórnje hižo po **5.85**
Cźopłe domjaze stupnje . . . hižo po **1.25**
Gumijowe ſtupnje. :: Balſke ſtupnje.

Schulſke ſchkórnje

zyle woßebje tunjo.

Sa kóždy pár ßo rukuje!
Wuporjedźenje spěſchuje a tunjo.
Filiale we wjele němſkich městach.

Sa

hodownu potrjebu

poručam ßwój **bohaty ſklad**

kłobukow a mězow

po ſpodźiwnje tunich płacźiſnach:

žiđźane kłobuki hižo po . . 4.80 mk.,
kładźite kłobuki hižo po . . 6.50 mk.,
proſte kłobuki hižo po . . . 2.80 mk.,
mjehke mužaze kłobuki hižo po 2.40 mk.,
mjehke pacholaze kłobuki hižo po 2 mk.,
mužaze ſymſke mězy hižo po . 1 mk.,
hólcźaze ſymſke mězy hižo po . 70 pj.
Filzowe ſtupnje a tofle jara płacźiſny hódne.
Pjelſcźowe boy cźorne a pißane wurjadnje tunje.

Hugo Lehmann

w Budyschinje na bohatej haßy 22.

Oskar Butter nasl.

Telefon 658. w Budyschinje Pschi žitnych wikach 2.

W Budyschinje najwjetſchi ſklad **worzlowych tworow** jako blidowych, deßertowych a tranžěrowanſkich,

nožow, widliczkow a kžizow

po kóždej płacźiſnje.

Niklowe a aluminiowe wězy, domjaza a kuchińſka nadoba,

kaž tež

dospołne kuchińſke wuhotowanje,

wězy k darjenju we wulkim wuběrku.

Jenicźke pschedawanje ſa Budyſchin a wokolnoſcź

Weckowych warnych apparatow, ſkalno-emaillowanych warnich ßudobjow.

Hodowne pschedawanje

ßławnje ſnatych a mytowanych

Poležniſkich póprjanzow

Richarda Köhlera

je na

khěžorſkej dróſy

ſ napſchecźa khěžorſkeje khoſejownje a palaſtoweho dźiwadła.

S poczeſcźowanjom

Richard Köhler **Moritz Schmidt**

Kakao, ſchokolady, konfitury

na khěžorſkej haßy 11 — na theaterſkej haßy 4.

200 zentnarjow

brěſowych prutow

tež po mjeńſchich dźělbach **kupuje**

wokrjeßna dźěłacźerńja na Židowje.

Viſitne khartki cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo **Esmoleriez kuhiczińſchcźerńja.**

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawšitki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotsdać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 51. **Sobotu 20. decembra 1913.** **Lětnik 72.**

Boža hodowna wobrada.

Sbóžnik Boži pschikhadža
S njebjeß póßłany do ßwěta,
— To je radoscź hodowna,
Korjeń sbožowneho lěta;
Wjeßele je sawěrnje
Wulke, kotrež njeshinje! —

*

Cłowstwu sboże shubjene
Bóh je mikoscźiwje wróćźił,
Hdyž je, kaž bě ßlubjene,
S wěčnoscźe do cźaßa krocźił;
Sso Bóh cłowjek scźini ßam,
So bu spomóżene nam!

*

Narodźił ßo Sbóžnik nam
Hrěschnikam je w Bethlehemje,
Pschischoł do hubjenstwa k nam
Kral ßam njebjeßow a semje;
Dostało ßo sboże je
Nam, kiž cźaßnoscź pschětraje!

Je wschak s hrěcha k ßwobodźe
Cźěł nam s nowa wotewrjena;
K žiwjenju se ßmjercźe dźe
Duscha nascha wumóżena;
Wschemu cłowstwu bohatstwo
Sso je kraßne skicźiło.

*

Sso je Boże dźěcźaństwo
Wobradźiło wokhudnjenym,
Herbstwo nam ßo dariło
Mikoscźiwje wobhnadźenym,
— Ludu, kiž bě shubjeny,
Dał ßo, Knjeże Jesu, ßy! —

*

W Bethlehemje radoscź je
Hodowna tak seskhadźała;
Sjewiło ßo žiwjenje
Nam, a s nim ßo sbóžnoscź dała. —
Halleluja wyskajmy,
Hdyž nětk Boże dźěcźi ßmy! —

Sakski ßejm

sapocza tónle tydźeń ßwoje wuradźowanje pod snamjenjom žarowanja. Pschi sastupje do dnjoweho porjada sdźěli nam präsident semrjecźe sozialdemokratiskeho sapóßłanza Riema. Stejo pschijachmy powjescź. Potom postany finanzny minister a poda nam powjescź wo žałoßnym njesbožu, kiž bě sakski żelesnizu w nozy wot njedźele k pónd̀żeli potrjechiło. We wichorojtej nozy bě ßo na Kamjenisko-Frankenbergskej żelesniży pschi wukhodźe podsemskeje cźary hobrski dźěl pschewißowateje skały wotwalił a żelesnisku cźaru saßypał. S Kamjenizy pschikhadźazy cźah bě s wulkim wotmachom do hromady roswalinow sajěł. Pschi tym ßo liczba wosow hischcźe pod semju rosbi a ßo do njepschistupliweje kopizy rospadankow pschewobrocźi. Na 9 wožobow pschi tym žiwjenje shubi, wjele ßo jich lóžo a też cźežo srani. — Dale jednachmy wo hłownym dźělu dnjoweho porjada: wo nowotwarje żelesnizow. Nimale 25 rěcźnikow k temu porěcźa. Jednasche ßo też wo dalewjedźenju krótkorańscheje żelesniży. Knjeżerstwo žada dale darmotne pschewostajenje sa twar żelesniży trěbnych leżownoscźow. Wupucź s tejele wuskoscźe pschinjeße namjet sapóßłanza Rynczа-Kamjenczanskeho. Tón namjetuje, so dyrbi knjeżerstwo gmejnam sa pokupjenje leżownoscźow trěbne pjenjesy sa nisku dań a pschijomne wuměnjenja požcźicź. S pschecźelom Koklu wustupichmy sa dalewjedźenje krótko-rańscheje żelesniży: S dobom wuprajichmy dźak sa to, so knjeżerstwo naprawi automobilowy wobkhad mjes Kamjenzom a Budyschinom. Wutoru jednachmy a dowuradźichmy wschelake stawy statneho hospodarstwa. Ssrjedu dowuradźi ßo sakoń, kiž pensiju sa baby polěpschi. Dale jednachmy wo napraschowanju nazionalliberalnych na knjeżerstwo, s kotrymž chzychu knjeżerstwo winowacź, so njeje wucźerske městno sa naboženu na Lipscźanskej universicźe s liberalnym profeßorom wobßadźiło. Nazionalliberalni bychu rady muża wsali, kiž njesteji na krutym podkožku wěriweho kscheścźijanskeho wusnacźa. Knjeżerstwo pak dopokasa, so je wono pschi wobßadźenju wucźerskeho stoła na namjety theologiskeje fakulty Lipscźanskeje universitу dźiwało. Pschi tychle jednanjach ßamo nazionalliberalny sapóßłanz Bleyer ßo pschecźiwo stejischcźu ßwojich pschecźelow wobrocźi se sajimawymi ßłowami: „Ja njehańbuju ßo evangelija do Khrystuża.“ Naschi konserwativni rěcźnizy woßebje s dokłodom na tym wobsteja, so bychu ßo runje won w tymle khutnym cźaßu, pokny njewěry, sa wucźerjow naschich duchownych mužojo wubrali, kotsiž na wěriwym sakładze kscheścźijanstwa steja. Nasch rěcźnik dr. Böhme wusběhowasche, so w tymle nastupanju steji sady konserwativnych pschemožaza wjetschina wěriweho wobydleństwa w Sakskej. Schtwórtk pschedkoži knjeżerstwo do pschedkhodneho wuradźowanja sakoń sa privatne żelesnizowe twary. Dale wuradźowasche ßo wo namjecźe Rynczа-Kamjenskeho, kiž lětnu pjenjeżnu podpjeru sa te gmejny žada, kotrež dyrbja sa twar żelesnizow leżownoscźe darmo dacź. Knjeżerstwo wosjewi, so do tehole namjeta swoli, njemóże pak wjazy dyžli pokoizu trěbnych pjenjes jako požcźonku sa pschiměrjenu dań poskicźicź. Pschi tym ma ßo hischcźe na potrěbnoscź gmejny dźiwacź. E. B.

Khěžorſkaj mandželſkaj w Bayerſkej.

Khěžor Wylem je pondželu ſe ßwojej mandželſkej do Mnichowa pſchijěł, ſo by bayerſkemu kralej jeho wopyt w Barlinje wotpłacził. Na dwórniſchczu bě ßwjedżeńſke powitanje. Pódla bayerſkeju kralowſkeju mandželſkeju běchu ßo tu zyła kralowſka ßwójba a wjerſchki zivilnych a wojerſkich wyſchnoſczow ſeſchłe. Pſchi dwórniſchczowych wrotach ludowe ßyły khěžorej ſe ſahorjenjom pſchiwyſkachu. Też hdyż khěžorſkaj mandželſkaj ſ bayerſkimaj mandželſkimaj do kralowſkeho hroda jědżeſchtaj, jeju lud żiwje witaſche.

Naſajtra wjeczor khěžor Wylem a kral Ludwig ßwjedżeńſke turnowanje mużſkeho turnowanſkeho towarſtwa wopytaſchtaj.

Němſki krónprynz ßo do generalneho ſtaba powołał.

Němſkeho krónprynza, kotryż na poßled 1. cżélny huſarſki regiment cżißło 1 w Danzigu komandowaſche, ßu do wulkeho generalneho ſtaba pſcheßadżili. S tym je ßo jeho próſtwa dopjelniło, kotruż bě hižo w naléczu ßwojemu khěžorſkemu nanej wuprajił. Wón ßo hižo do hód do Barlina pſcheßydli.

Jedyn moniſtiſki duchowny.

Moniſtiſka ſekta, kotraż je po zyłej Němſkej ßylnje rosſchěrjena, ma bohużel też mjes duchownymi a wucżerjemi pſchiwißowarjow. Tucżi prěja, ſo je Bóh a ſo je Bóh ßwět ſtworił. Po jich wucżbje ßu ßwět a wſchě ſtworjenja zyle wot ßameho naſtałe. Hiſchcże wjele mjenje hacż do Boha woni do Bożeho ßyna Jeſuſa wěrja. Někotrych moniſtiſkich duchownych je hižo pruſke knjeżerſtwo wotßadżiło. Nětkole ma ßo moniſtiſki duchowny Heydorn w Hamburgu pſched duchownej wyſchnoſczu ſamolwjecż. Wón je duchownemu miniſterſtwu wobſchěrne ſakitanſke pißmo pſchepodał, w kotrymż ſtejiſchczo ſaſtupuje, ſo ßo ſ nahladami kſcheſczijanſkeho duchowneho ſnjeße, hdyż je wón ſ dobom moniſt. Skónczńje wón miniſterſtwu k wjedżenju da, ſo wón nakhwilnje, hacż ßo też duchowna wyſchnoſcż jeho měnjenju pſchiſamknje, ſ moniſtiſkeho ſwjaſka wuſtupi, ßwoje ßwobodne dżéło mjes moniſtami pak budże wón dale cżinicż. Duchowna wyſchnoſcż budże ſ cżeżka jeho nahladam pſchihłoßowacż. To by tola pſchewjele żadane było, ſo dyrbi zyrkej njewěrjazym duchownym, kotſiż każ knoty ſakładne murje kſcheſczijanſkeje zyrkwje pſchetoczuja a podrywaju, jich ſkażerſke dżéło hiſchcże ſ wyßokej mſdu ſapłacżicż.

Katholſka zyrkej pſchecżiwo palenju cżełow.

W Konſtanzu w Badenſkej je wjetſchina měſchczańſkeho wubjerka wobſamkła, ſo ma ßo do noweje natwarjomneje cżełownje cżełowa paleŕnja ſatwaricż. Pſchecżiwo tutemu wobſamknjenju ßu Konſtanzſke farſtwa proteſtowałe. We wſchěch tſjoch Konſtanzſkich zyrkwjach je ßo ſańdżenu njedżelu město prědowanja ſ klětki naſtawk ſ Konſtanzſkich katholſkich nowin cżitał, w kotrymż ßo pſchecżiwo twarej cżełoweje paleŕnje proteſtuje.

Namjetowanż dawk na palenje cżełow.

Pſchecżiwnizy palenja cżełow khěžorſtwowemu ßejmej w jenej pitiziji namjetuja, ſo by ßo ſakonjowy nacziſk wudżełał, po kotrymż by ßo na ſpalenje kóżdeho cżéła ſchtemplowy dawk wo 20—30 hr. położił. W khěžorſtwowym ßejmje tónle namjet najſkerje wjetſchinu njedoſtanje. Sozialdemokratojo a liberalni ßu w nim pſcheßylni. Tucżi njebudża ſa ſakoń hłoßowacż, kotryż palenje cżełow poczeżuje.

Kölnſki arzybiſkop ſa kſcheſczijanſke dżełaczerſke ſwjaſki.

S Barlina ßu loni wjedniży katholſkich dżełaczerſkich ſwjaſkow pſchecżiwo kſcheſczijanſkim dżełaczerſkim ſwjaſkam, kotrymż katholſzy a evangelſzy dżełaczerjo pſchiſtupcheja, wótru agitaziju wjedli. S tej należnoſczu je ßo ßamo bamż ſaběracż dyrbjał. Teho dla je ſajimawe, ſo je ßo w jenej konferenzy pſchedßydow katholſkich dżełaczerſkich ſwjaſkow Kölnſkeje arzybiözeſy arzybiſkop dr. Hartmann rosßudnje ſa ſpěchowanje kſcheſczijanſkich dżełaczerſkich ſwjaſkow wuprajił. Katholſke ßobuſtawy dyrbjake drje ßo też katholſkim dżełaczerſkim ſwjaſkam pſchiſamknyczż. tola je winowatoſcż katholſich duchownych, kſcheſczijanſke dżełaczerſke ſwjaſki ſpěchowacż, dokelż ßu, każ wobſtejnoſcże leża, kſcheſczijanſke dżełaczerſke ſwjaſki we wjeczornej Němſkej nuſne.

Mſdowe hibanje Barlinſkich twarſkich dżełaczerjow.

Swjaſk Barlinſkich kamjenjowych dżełaczerjow je w tajnym poßedżenju jenohłóßnje wobſamknył, tariſowe wucżinjenje, kotreż 1. měrza 1914 wotběży, wupowjedżicż. Jenej komißiji je ßo poruczíło, nowy tarif wudżełacż, w kotrymż ßo pſchikrótſchenje dżełanſkeho cżaßa, kotryż nětkole 9 hodżin traje, powyſchenje mſdy, nětkole 90 pjenjezkow na hodżinu wucżinjazeje, wotſtronjenje akkordſkeho dżéła, powyſchenje mſdy pſchi wupomhanſkich dżełach a nowoſrjadowanje jěſdneho pjenjeſa żada.

Strajk ſtudentow ſubneho lěkowanja.

Studentojo ſhubneho lěkowanja ßu ßo woſpjet pola knjeżerſtwa wo to prózowali, ſo by ßo też na lěkowanje ſubow doktorſki titul ſpożcził. Dokelż je ßo knjeżerſtwo temu ſapowjedżiło, ßu ßo ſtudentojo ſubneho lěkowanja ſrěczeli, ſo budża ßo wucżby ſdalowacż, doniż ßo jich żadanje njedopjelni. Pola ſakſkeho kultußoweho miniſtra ßu wo audijenzu proßyli. tola tón je jim ſdżělicż dał ſo ſe ſtrajkowazymi ſtudentami njejedna.

Knihicżiſchczerſka wójna w Awſtriſkej.

W awſtriſkim knihicżiſchczerſtwje je k wótrej bědżeńzy mjes dżełodawarjemi a pomoznikami doſchło. Pomoznizy ßebi wjetſchu mſdu a pſchikrótſchenje dżełanſkeho cżaßa żadaju. Pódla teho njeßměło ßo dżéło pomoznikam hinak dyżli ſ pomoznikej dżełowukaſaŕaju ſaradżicż, a ſkónczńje njeßměło ßo dżéło ſ nowymi cżiſchczerſkimi a ſtajerſkimi maſchinami ſhotowicż. Dżełodawarjo běchu ſwólniwi, mſdu něſchto powyſchicż, tola wſchě druhe żadanja ßu wotpokaſali. Wulki dżél pomoznikow je ßo ſ dżéła wuſamknył, druſy, kotſiż hiſchcże dżełachu, dżéło tak ſadżerżuja, ſo wſchědne nowiny wukhadżecż njemóża. W Praſy ßo wot ſańdżeneho tydżenja żane nowiny wjazy porjadnje njecżiſchcża, jenoż druhdy jene łopjeńko ſ khudobnym wopſchijecżom wuńdże.

Sajecze ruſkeho wobhonjerja a awſtriſkich ſaſtojnikow w Krakowje.

Krakowſka polizija je paßmo wobhonjerjow wußlědżiła. Jich nawjednik bě wěſty Rudſki, kotryż w ruſkej namjeſnej wßy Granizy bydleſche. Wón je pjecża wjele tajnych planow doſtał a je ruſkemu generalnemu ſtabej póßłał. Polizija je a někotrych nahladnych awſtriſkich ſaſtojnikow, kotſiż ßu pſchi wobhonjenju pomozni byli, ſajała.

Rudſkemu je ßo poradżiło, poiiziji wupjerchnycż. Hdyż wón awſtriſku mjeſu pſchekrocżi, chżyſche jeho jedyn żandarm ſ pomozu jeneho pólſkeho dżełaczerja ſajecż. Hdyż jeho pſchimnyſchtaj a ßo wón wobaraſche, jeho żakoßnje nabiſchtaj, tola ßo jemu ſchlachczi, ßo wutorhnycż a plches mjeſy cżeknycż.

Kardinal Rampolla †.

Prjedawſchi bamżowſki ſtatny ſekretar a najmózniſchi zyrkwiny wjerch ſa bamża Leona XIII, kardinal Rampolla del Tindaro, je 71 lět ſtary njenadżizy w Romje wumrjeł. Hdyż w lěcże 1903 noweho bamża wuſwolichu, ſdaſche ßo jeho wuſwolenje wěſte być, hacż Awſtriſka pſchecżiwo wólbje ſakrocżi. Ta ßo pſchecżiwo Rampolli pſchecżiwjeſche, dokelż bě wón jako ſaſtupjeŕ bamżoweje ßwětoweje mozy njeſjednocżiwy pſchecżiwnik italſkeho kraleſtwa. S teje ßameje pſchicżiny bě wón też pſchecżiwnik trojoſwjaſka, kotryż italſkemu kralej jeho wobßedżenſtwo pſchecżiwo bamżej ſaruczuje.

Pruſki general Limann ſe Sanders jako reformator turkowſkeho wójſka.

Turkowſke wójnſke miniſterſtwo je wſchěm armeekorpſam wokolnik póßłało, w kotrymż ßo praji, ſo je ßo pruſki general Limann ſe Sanders na pjecż lět do turkowſkeje wójſkoweje ßłużby pſchijał a to jako ſchef reformſkeje mißije. Wón je komando 1. armeekorpſa, kotryż w Konſtantinoplu a wokolnoſczi leži, pſchewſał. Pódla teho budże general Limann ſe Sanders ſe ßobuſtawom wójnſkeje rady.

W Ruſkej, Jendżelſkej a Franzowſkej je póßłanje němſkich offizěrow do Turkowſkeje wulke njeſpodobanje ſbudżiło. Podſtajenje turkowſkeho wójſka pod němſki komando maja tam ſa politiſzy ſtraſchne, dokelż je ſ tym Konſtantinopel do mozy Němſkeje pſcheſchcł. Najbóle ßo Ruſka wohrożena cżuje, kotrejż najwjazy na tym leži, ſo by mórſki pucż ſ Cżorneho morja do Sſrjedżoſemſkeho morja wotewrjeny woſtał. Ruſki, franzowſki a jendżelſki póßłanz ßu teho dla pſchecżiwo podſtajenju turkowſkeho wójſka pod komando němſkich offizěrow proteſtowali. Wuſpěcha wſchak njeißu ſ tym żaneho měli. Teho dla Ruſka na franzowſke knjeżerſtwo tłócżi, ſo by to franzowſkich pjenjeżnikow nucżiło, ſo cżi njebychu Turkowſkej żanych pjenjes poczeżowali. Turkowſka je w ſtajnej pjenjeżnej nuſy a je wot Franzowſkeje, dokelż je ta ſa nju pjenjeżne żórko, jara wotwißna.

Pódla ßwojeho protesta pschecźiwo němskemu komandej w Konstantinoplu ßebi Ruska wot Turkowskeje żada, so by ßo komando nad żandarmeriju w Armenskej, kotraż ſ Ruskej mjesuje, ruskim offizěram pschepodał. Dale ßo mórska wuscźina, psches kotruż pucź ſ Czorneho morja do ßrjedżoſemskeho morja wjedże, njeßměła bóle hacź dotal wobtwjerdźicź. Skónczńe měła Turkowska żelesnizy w Armenskej w tej schěri twaricź, kotruż moja żelesnizy w ßußodnej Ruskej.

Turkowski póßłanz ſa Peterburg ßo wotpokasał.

Dla póßłanja němskich offizěrow do Turkowskeje ßu ßo posdaczu w Ruskej na Němsku roshněwali. Ruske knjeżerſtwo je ßo sapowjedźiło, Osmána Niſamia jako póßłanza w Peterburgu pschijecź. Ruska je jeho ſ wěſtoſczu teho dla wotpokasała, dokelż je Osman Niſami Němskej pschejara pscheczelnje smyßleny.

Turkowska ßebi wot Italskeje ägäiske kupy wróczo żada.

Hdyż bě loni Turkowska ſ Italskej měr czinika a jej Tripolitanſku pschewostajika, bě ßo wuczinilo, so dyrbi Italska kupy w ägäiskim morju Turkowskej wróczicź, kotreż bě we wójnje wobßadźika. Turkowska je hižo dawno poßlednjeho wojaka ſ Tripolitanskeje wsaka a ßebi nětko żada, so by jej Italska wobßadźene kupy pschepodała. Italska ßo njeſměje do ſpěcha, so by turkowske żadanja dopjelnika.

Snutskowne wobczeżnoſcze w Bolharskej.

Knjeżerſtwowe jednanje ſ pschecźiwnymi stronami, kotreż ßu pschi nowowólbach wjetschinu mandatow dobyke, je jara wobczeżne. Katarſka a sozialistiska strona nochzetej ſ knjeżerſtwom ſ zyka jednacź, doniż njeje pschedßyda nětcziſcheho ministerſtwa, Genadiew, wotſtupił. Pódla teho wonej żadatej, so dyrbi knjeżerſtwo pschipowjedźicź, so budże ßo ſ měrnej politiku wodźicź dacź, a so dyrbi ßo kralowa zivilna liſta na 600000 frankow pomjeńschicź. Pódla teho maja wjele żadanjow, kotreż ßo kralej malo spodobaju.

Sakoń ſa pschiczaharjow w ſjednoczenych ſtatach pokaźuneje Ameriki.

Repräſentantſki dom we Waſhingtonje je wobſamknył, sakoń poruczicź, kotryż wot pschiczaharjow dopokaſmo żada, so móża woni w jenej rěczi czitacź a pißacź. Pódla dopokaſma ſdźěłanoſcze nowy sakoń postajenja wopschija, so ma ßo kóżdy wukrajan, kotryż ßo ſa 3 lěta po pschiczehnjenju pschi tym nadeńdże, so ſa njeſakońſke wupuſczenje wobßedżenſtwa, ſa pschewrót kóżdeho organiſowaneho knjeſtwa a ſa ſkónzowanje ſjawnych ſastojnikow ſkutkuje, ſ wupokaſanjom ſe ſjednoczenych ſtatow khostacź.

Revoluzija w Mexiku.

Njeſbożowny Mexiko k měrej njedońdże. Wójnſke sboże je tam jara njewobſtajne, pak ſběżkarſke, pak knjeżerſtwowe wojſko dobywa. Knjeżerſtwowi wojazy ßu ſběżkarjow pola Tampiko ſbili. Sběżkarjo ßu 1000 muži ſhubili. W Chihuahua ſběżkarſki general Villa ßurowe knjeſtwo wjedże. Wón je zyke ſamożenje wukrajanow ſebrał a je na pscheßadźowanje rospschedawał.

Wukrajenjo ßu ſ wulkeho dźěła ſ nětcziſchej revoluziju ßwoje ſamożenje ſhubili. W Acaponcta ßu ſběżkarjo němskemu pschekupzej Adolfej Lüdecke ſa 40000 dollarow tworow rubili. Sběżkarſki general Villa je ßo zykeho wobßedżenſtwa ſchpaniſkich saßydlerjow ſmozował. Wón chże jo jim jenoż potom wróczicź, jeli ſo móża dopokaſacź, so njejßu wěz preſidenta Huerty podpjerali. Sběżkarſki general Zapata ſ 2000 mużemi wot połodnja k hłownemu městu Mexiku postupuje. Zapatowi ludźo ßu hižo bitwu pschecźiwo knjeżerſtwowym wojakam bili.

Wjetschi ſtrach krajej ſ wuprósdnjenjom ſtatnych kaßow a ſ njedoßahanjom petroleja a tepidła hrosy. W Mexiku pjecza 20000 ßudow wolija a 6000 tunow wuhla leżi. S wuwſaczom zentralneje banki ßo wſchě druhe banki ſapowjedują, mexikanſke ſtatne papjery pschijecź.

Hody 1812.

(Skónczenje.)

Srudne hody!

Pokhmurnje ßo ßwěczki na hodownym ſchtomje ßwěczachu, jena po druhej pomału haßny, a pſches wokeńzy w khudobnej podtſeſchnej komorje, kotreż ßo ſchpatnje pschiſamkowachu, wujeſche a howrjeſche wichor.

Mały Jank bě maczeri na klinje wußnył. Wón ßo wo ßnje sbożownje poßměwaſche a wo nanku a Jeſußdźěczatku blabotaſche.

Macź pak ßo ſe ſymu ſatſchaßowaſche, njewinowate dźeſczowe blabotanje jej do duſche rěſaſche.

„Wbohe dźěczo, hdże drje nětkole twój nan je?“

Poßlednja ßwěczka na hodownym ſchtomje hiſchcze junu pikotajo ſabłyſkny, potom haßny. Bě ßnadź to nózny wětr, kiż bě ju haßnył, obo bě jeje haßnjenje ſnamjo, ſo też żiwjeńſke ßwětło teho haſcha, kotryż bě jimaj tu na ſemi wſchitko był?

Wboha żona! Budźeſchtejli ßo twojej wocźi pſches daloki rum mohkej pschedobycź a do daliny hladacź, każ to mrějazy husto dokonjeja, wonej budźeſchtej ſtraſchnej wězy widźałej!

Tam daloko na ruſkej holi, kiż bě hłubako ſe ßněhom pſchikryta, blisko němſkeje mjesy też ſchmrěk ſtejeſche, ale to njebě hodowny ſchtom. Wichor bě jeho ſdonk podłamał, jenoż jeniczka halſa hiſchcze ßwoje ſe ßněhom pſchiwodźete pruty wupſcheſtrjewaſche, jako by chżyła ſchkitazy krym nad cźěkanzom tworicź, kiż bě na ßmjercź mucźny pſchi ſchmrěku padnył. Zyły dźeń bě ßo general pěſchi pſches ßněh dale brodźił, hdyż bě jemu ruſki koſak konja pod cźělom ſatſělił. Nadźijeſche ßo, so hiſchcze do nozy na woßamocźeny dwór doſpěje, kotryż ſ tamneje strony na němſkej ſemi ſtejeſche. Ale prjedy hacź bě ſchkitazeho krywa dozpěł, běchu jeho mozy ſlemjene. Noſy ßo jemu ſapowjedźeſchtej, pſched wocźomaj ßo jemu pocża mróczicź, dźiwne hłoßy jemu do wucha ſynczachu, jemu ßo pocża wſcho wjercźecź, a wón ßo ſpanja wjazy dowobaracź njemóżeſche. Wón drje derje wjedźeſche, ſo ſpanje pſchi tajkich wobſtejenjach niczo druhe, khiba ßmjercź njeje, ale poßledni ſbytk jeho ſepjerazeje mozy bě ſniczeny. Wón ßo lehny, ſo by wumrjeł.

Mrějazy běſche general Noir, mandźelſki hrabinſkeje dźowki ſ Kölna, nan żołtokudźerjaweho pachołka, kiż bě pſchi hladanju na hodowny ſchtom wußnył a kiż tak ßkódzy wo Jeſußdźěczatku ßonjeſche a wo nanku blabotaſche.

A ſpodźiwnje! Też nanowa duſcha ßo ſe ſwjaſkow wußwobodźeſche a ßo do ſbóżneho dźiwow pokneho kraja ßonow ſnoſchowaſche. Wón ßwoju żonu a ßwoje dźěczo widźeſche, też hodowny ſchtom w podtſeſchnej komorje, a wón ßłyſcheſche, kak jandźelſo ſpěwachu: „Czeſcź budź Bohu we wyßokoſczach a pokoj na ſemi cźłowjekam, kiż ßu dobreje wole!“

Jemu wjazy ſyma njeběſche a też hkodu wjazy njemrějeſche. Jemu bě tak, jako by doma był a jako by ßwojeju lubeju k wutrobje tkócził, a jako budźeſche njewurjeknite hubjeńſtwo, kotreż bě poßlednje njedźele pſchecźerpił, jenoż próſdny ßón był.

„Hana! Janko!“ jeho hubje wudychowaſchtej a wón jaßnje ßłyſcheſche, kak ßo jeho mjeno woło. Wón cźopku ruku ßwojeje mandźelſkeje we ßwojej ſproſtnjozej ſymnej ruzy dźerżeſche a ßkódke koſchaze ſynki, hłóß jeho dźeſcźa, ßo jemu do wucha dobywachu.

Wón wocźi wotewri.

Ale to njebě Hanina ruka a to njebě Jankowy hłóß, ale ßylna pjaſcź ßerbſkeho gardiſty ſe Sakſkeje, kotraż jeho tſchaßeſche, pſchi cźimż ſchkropawy hłóß rěcźeſche:

„Bożedła! Knjes generalo, ſtańcże tola, hewak budże to waſcha ßmjercź!“

Pomału general ſaßo k ßebi pſchińdże a ſ tym też ſpósnawaſche, kak ſlě ſ nim je. Pſched nim ſchwarny ßerbſki wojak we ßněhu na ſemi kleczeſche, kiż bě hiſchcze ßwojeho konja wukhował, wón bě ßo ſchkitajo pſched njeho ſtupił, ſo by ſymny rěſazy wětr ſchtoż mózno wot na pok ſmjerſnjeneho wotdźerżował.

„Hdże dha my, moji lubi ludźo, ßmy!“ wopraſcha ßo general ſe ßłabym hłoßom.

„To my ßami njewěmy. Zyły dźeń ßmy w ßněhu wokoło bludźili, ani wßy ani zyrkwineje wěże njebě widźecź; tola dyrbi mjesa Pruſkeje blisko bycź. Tamle na tamnym kónzu ſteji dwór, ßnadź tam hižo nam ſpſchecźeleni ludźo bydla. A njeby-li temu też tak było, njedadźa nam cźi burja tam tola ſawěſcże ſahinycź, a hdy bychu to też ßamo Rußojo byli. W tejle wyßoko ßwjatej Božej nozy ani jedyn kſchesczan ßwojeho bratra pſched durje njewuſtorka. My wboſy wojazy ßebi tola pſche to njemóżemy, ſo je khěżor Napoleon ludy do takle ßuroweje wójny ſeſchczuwał a tyßazy do ßmjercże ſahnał.“

„A hdże ßu cźi druſy?“ general ßo dale praſcheſche, kotremuż ßo myßle ſ nowa mucźicź poczachu a kotremuż ßo hłowa mucźna ſnak ſwjeſe.

„Morwi! Cźi ßu wſchitzy morwi, saraźeni, ſatſěleni, ßo ſatepili abo ſmjerſli!“ ßerbſki wojak ſ dudkawym hłoßom wotmolwi, kotremuż ſe ßurowej ſymu ſuby klepotachu.

„A też wy budźecże bjeſe wſcheje nadźije ſhubjeni, jeli ßo hny-

dom njeſhrabacźe a ſ nami njepóńdźecźe", gardiſta napominaſche, do womory padnjeneho krucźe tſchaßo. „Bjes komdźenja ſtańcźe, mój towaŕſch wam ßwojeho konja požčži a my waß hacź do tamneho burſkeho dwora dowjedźemy, potom ſcźe wukhowani."

„Bóh wam ſapłacź waſchu dobru wolu", general ſaſparny wotmolwi, „tola woſtajcźe mje tu ßedźo; ßami ßo wukhowajcźe, mi je derje, mi chze ßo ſpacź, ſpacź —."

Saßo ßo general k ſchmrěkowemu ſdonkej ſwjeſe.

Sſerbſki jěſdny jeho ſe ßwojiwaj ßylnymaj rukomaj pſchimny, tſchaßeſche ſ nim krucźe, ſo by jeho wubudźił a jemu do wucha wołaſche:

„Wy dyrbicźe ſ nami dale hicź, knjes generalo! Poßłuchajcźe tola! Najwjetſchi cźaß je a ani mjeńſchiny ßo njeßmě ſhubicź. Khwataicźe!"

„Dajcźe mi wumrjecź! Ja domiſnu ženje wjazy njewohladam. Sſława khěžorej! Poſtrowcźe mi moju žonu a dźěcźo! Hana — Janko —"

Jeho hłóß ſ njeſroſymliwym bórbotanjom wotemrěwaſche a mucźnej wocži ßo ſ nowa ſańdźeleſchtej.

Saßo jeho gardiſta ſ tſchaßenjom wubudźi. Tu ſapraßny wutſěł, a kulka nad jich hłowami ßycźo pſchelecźa.

„Khort tola!" dragunaŕ ſe ſubami kſchipjo ſawoła, a jeho kóń njeměrnje ſ nohomaj teptajo nóß naduwaſche.

Po prěnim wutſělu ßo tež bórſy druhi krócź tſěli.

„Tajzy a hinajſchi, koſakojo ßu nam hižo saßo ſa khribjetom, a my ani mjecźa ani tſělby nimamy", gardiſta bórcźeſche. „Khwatajcźe, knjes generalo, ſtańcźe a pójcźe ſ nami, hewak ßmy wſchitzy ſhubjeni!"

„Po mni je ßo ſtało! Hacź ja tule pod tymle ſchmrěkom wumru, abo tamle w tym burſkim dworje, ſchto je wo to? Cźěkajcźe a wukhowajcźe ſ najmjeńſcha ßwoje ßamßne žiwjenje. A hdyž ßo wrócźicźe do domiſny a pſchińdźecźe do Kólna nad Rheinom, poſtrowcźe mi moju lubowanu žonu a moje dźěcźo a prajcźe jimaj, ſo ßym w tejle nozy — hody — na njeju ßebi myßlił a ſpominał. A tule, ſchwarny towaŕſcho a bratſje, wſmi tónle cźaßnik, tón je mi darił khěžor Napoleon, a mjeno mojeje žony je na wěcźku wuryte. To budźe tebi ſa to ßwědcźicź, ſo ßy ty ſo mnu rěcźał a ſo ßym tebi poſtrowy ßwojimaj lubymaj ßobu dawał. Pſchepodaj jimaj tule poßlednju dopomnjeńku a praj jimaj, ſo jeju dam ſtrowicź wjele tyßaz krócź a ſo ßym ßo ſa njeju poßledni krócź modlił w Božej nozy: O Božo, ty wótcźe wudowow a ßyrotow, wſmi jeju ty do ßwojeho ſchkita — — Božemje — — Hanka! Janko!"

Synk jeho hłoßa pocźa zyle njeſroſymliwe bórbotanje bycź. ſaßo ßo jemu wocži ſańdźeliſchtej, tón ras na poßledni krócź, na pſchezo.

Hłubſcho ßo ßerbſki ßwěrny wojak k njemu nakhili a jemu, na ſbóžnoſcź ßwojeje duſche ßo rocźo, pſchiſßahaſche, ſo chze mrějazemu poßlednje pſchecźo ßwěrnje dopjelnicź.

S waha hiſchcźe general ſ hłowu pſchikiwny, to bě ſnamjo dźaka, cźežko ßo jemu w ſchiji ſawari — ſ hłuboka dychny — a pod ſchmrěkom na ruſkej ſemi cźěło leżeſche.

* * *

A w podtſěſchnej komorje w Kólnje poßlednja ßwěcźka na hodownym ſchtomje dohaßny, hdyž runje ſwony ſwonjachu a tyßazy pobožnych modlerjow do žyrkwje wołachu.

„Knježe Božo, ſchkituj jeho a dźerž ßwoju móznu ruku nad nim!" wboha žona ßo modleſche, ani njewjedźizy, ſo bě runje w tutej hodźinje wudowa.

Tu mały Jank wotucźi a ßebi ſpanje ſ wocži rybowaſche. Hdyž pak widźeſche, ſo macźeri ßylſy we wocźomaj ſteja, położi jej ßwojej rucźzy wokoło ſchije a ju troſchtowaſche:

„Ty njeßměſch płakacź, moja luba macźerka! Mi je ßo wo Božim dźěſcźu dźało a ja ßym jemu prajił, ſo dyrbi namaj nanka ſaßo bórſy wrócźo domoj pſchiwjeſcź."

„Twój nank ßo ženje wjazy domoj njewrócźi, moje wbohe dźěcźo!" chzyſche macź ſnapſchecźiwicź, ale ſe ßylſami ßo jej rěcź hacźeſche, tola, hdyž ßwojemu lubuſchkej, kiž bě zyle na nana ſapodobny, do wocźom hladaſche, njemóžeſche tychle hróſbnych ßkowow wurjeknycź, ale do wole Božeje ßo podawajo ſtykny ruzy a ßo pobožnje modleſche:

„Pokoj cźłowjekam na ſemi! Cźeſcź budź Bohu we wyßokoſcźach! Jeho wola ßo ſtań!"

(— Kónz. —)

K žohnowanemu dopomnjeczu

naſcheho njeſapomniteho bratra a pſcheczela

Jurja Jakuba.

A nětk tež ty, ty nanajßwěrniſchi,
Ty žohnowany wuczomniko Boži,
Sswój puczowarſki kijeſchk dele ſkoži,
Doł ſaczěmnjeny ſeńſki wopuſchczi.
Tež twoju hłowu nětko króna ßwěry
A ruku palma měra wupyſchi,
A twoju ßwěrnu duſchu wokſchewi
Mſda twojich ſkutkow, ſczerpnoſcźe a wěry.

O bohate, o wulke žiwjenje!
Dźeń wulki, kotrehož ßo ßłónczko khowa
Tu putnik lehnje ßo do cźichoh' rowa,
Kiž kijeſchk Jakubowy njeßeſche.
Kiž paſtyŕ bě po Božej wutrobje,
Kiž jako ſtražnik ſtejeſche na muri,
Tón ſańdźe tu do cźichich měraduri,
Kiž wojowaŕ a Boże dźěcźo bě.

We pſchekraßnjenym ßwětle Tabora,
Wot kolebki wſchě dźěchu twoje lěta.
Pſched ſawjedźenjom njewěry a ßwěta
Cźe ſchkitowaſche luboſcź macźerna.
Pſches Božu hnadu jejnej drohej ruzy
A ſ runej luboſczu twój ßwěrny nan
Sswój dom wam twaŕſchtaj kaž Boži ſtan
Ssrjedź puſcźiny do Kanaana duzy.

A kajki cźaß lét ſchěſcźatſizyczi
We ßwjatej ßłužbje twojoh' wěcźnoh' krala,
Ty płomjenita duſcha ßwjatoh' pala,
Ty ßwědko wěry, ducho paſtyŕſki!
Hdźež ſ wěrnoſczu ßo ſpomni twoje mjeno,
Ty mužo Boži, Sſerbo, kſcheſcźijano,
Ty knjeźerjo a ſwólny wotrocźko,
Njech Boža miłoſcź pſchekraßni ßo jeno.

Dźenß na tebje naß nutrnje dopomnja
We Božich murjach woktarje a klětki,
Tam wulke zyrkwje a tam Boże hětki,
Hdźež twój hłóß duſche k Bohu ſawoła,
Nětk khutnje, ſrudnje, druhdy wjeßele. —
A twoje knihi, pißma, ßwětłe pruhi
Naß praſcheja, hacź dźenßa hiſchcźe druhi
Kaž ty ßo namka w naſchej ßrjedźiſnje!

My.pak dźenß khwalmy Božu dobrotu
Na tebi ſjewjenu a Boże pucźe,
Hdźež khodźeſche tak ſbožomnje a krucźe,
Prjódknjeßeſche nam khoroj Knjeſowu.
Hdźež ſpochi prědowaſche: Jeſuß ßam!
Hdźež ſtražeſche na murjach ßerbſkoh' luda,
Sswědk Božej' hnady, prědaŕ Božoh' ßuda
Nam pokaſujo ſboże tu a tam.

My proßymy, ſo by naß Boži duch
We twojej ßwěrje krucźe wobarnował,
So kóždźicźki by kaž ty k Bohu wołał,
Kaž ty tež dźěłał ßwojej' role kruch.
Dźeń wote dnja, cźaß krótkoh' žiwjenja
Tu hajmy, ßyjmy, płodźmy žiwu wěru,
A hajmy, ßyjmy, płodźmy ßerbſku ßwěru
Hacź do kónza a cźichoh' ßwjatoka.

Duž budźmy Boži lud a ßwjaty ſplah!
Na ßwojich ßwěrnych Bóh we kraju hlada,
Wot wſchitkich ßwěru — ßwěru — ßwěru žada,
Kiž dźěcźi ßwětła ßu a kraleſtwa.
Haj, ßwěru dźeržmy Bohu Knjeſewi,
Hacź k temu, ſo ßo cźichi domcźk nam ryje
A trawna hórka mje a tebje kryje
A ſpěwamy: Budź khwalba, Jeſu, Cźi!

W Njeßwacźidle, njedźelu ſemrjetych 1913.

Jan Waltaŕ.

Čzesćzeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiž chzedźa sa nje na

1. schtwórtlěto 1914

do prědka płaćzićz, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Čzi, kotsiž žebi Serbske Nowiny psches **pósť** pschinjesćz dadźa, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórsy skasacz. Na schtwórtlěto saplaćzi žo sa Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, kaž tež w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikohu „Pomhaj Bóh" płaćza na pósće **1 hr. 30 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

S Budyschina. Bliższchi wućzbny kursus hornjołužiskeje wućzbneje kowarnje w Budyschinje žo 2. januara 1914 sapoćznje. Samolwjenje sa tutón kursus wućzbny kowar Bährisch w Budyschinje na hornćzerskej haždy 39 pschijimuje.

— W Budyskim hamtskim hejtmanstwje wobstejaze wubjerki sa powschitkowne wućzbne dźěło žu 13., 14. a 17. dezembra w Budyskim měschćzanskim dźiwadle hodownu hru „Popjelawka" abo „Schkleńćzany tofelk" wuhotowake. 11. a 17. januara, 1. a 7. febrnara a 7. a 15. měrza 1914 budźa dalsche dźiwadłowe pschedstajenja sa doroschćzenych.

— Se swadu mjes lěkarjemi a khorobnymi kaßami je žo w Lubiju shromadźizna saběraka, pschi kotrejž žu žo wyschschi knjeżerstwowy radźićzel dr. Hertzsch s wyschscheje sawěschćzerńe w Budyschinje, Lubijski měschćzanosta dr. Schaarschmidt, dr. med. Lobeck jako sastupjer lěkarjow, a pschedźyda městneje khorobneje kaßy, Kern, wobdźělili. Po dołhim rosrěćzenju žo wućzini, so ma žo lěkarjam honorar powyschicz, tola niz w tej wyßokosći, kotruž bě Lipschćzanski lěkarski swjask postajił. Po nim by Lubijska kaßa lěkarski honorar wo 10000 hriwnow powyschiła. Lěkarska shromadźizna Lipschćzanskeho swjaska, kotraž je žo w Draždźanach wotměła, je pak tole wućzinjenje po rosprawje dr. Lobecka saćzißła. S 1. januarom 1914 žo teho dla cząß bjes wućzinjenja sapoćznje. W Lubiju žu pjeczo lěkarjo sa jědnacze měßazow sćzěhowaze dokhody s khorobneje kaßy měli: 3353 hriwnow, 3515 hriwnow, 4066 hr., 4884 hr., 5675 hr.

— **Sałožer** Budyskeje waggonoweje fabriki, Wylem Bjedrich Konrad Jan Busch, je 72 lět stary w Hamburgu wumrjeł.

— (Wulka woda.) S deschćzemi sańdźeneho tydźenja běchu žo rěki wyßoko napjake. Tež na Sprewi a Lubacze bě wulka woda. Bojachu žo hižo, so budże w nižinach woda do domow stupacz. Na sboże žrjedu deschćz wopschestawacz pocza, a schtwórtk žo wětsik k ranju wobrocźi. S tym bě strach wulkeje wody nimo. Schtwórtk popołdnju krucze mjersnycz pocza a bórsy žnadź žo haty a rěki s lodom pschikryja. Prěnja połojza lětuscheho dezembra je telko deschcza pschinjeßła, kaž sa dołhe lěta žadyn hodowny měßaz. Nětkole žiwi ludźo njepomnja tajki deschćzowy dezember, kajkiž je w prěnjej połojzy lětuschi był.

W Sprewinym hornim běhu je wulka woda něschto schkody naćziniła. W Sprembergu žu žo někotre khěże póćzrjele. W Schäferez drjewjanzarni dyrbjesche žo dźěło sastajicz. W Fugawje žo Sprewine powodźenje małkemu ježorej runasche. W Hołbinje (Taubenheim) woda hacz k khěžam doßahasche.

W žrjedźnej Němskej je žo s městnami s wulkej wodu wjele schkody naćziniło. Rěki Weser, Werra a Fulda žu nimale 5 metrow wyschе nul stupiłe a daloke strony powodźile.

— (Husarski kóń padnył.) Sso s kurom jeneje lokomotiwy wustróżiwschi, bě žrjedu jedyn husarski kóń cźeknył. Na rózku Nowosalzskeje a dwórnischćzoweje dróhi bě kóń padnył a žebi jenu sadnju nohu skamał. Konja dyrbjachu na městnje žamym satsělicz.

— **(Pschiwoženje rěsneho skotu s Awstriskeje.)** Dokelž je žo s Awstriskeje pokhroma do Němskeje sanjeßła, je žo pschiwoženje skotu, teho runja žkomy a žyna s Morawskeho Ostroha sakasało.

„Łužica" čisło 11. Wobsah: Myslički wo serbskim spěwnym swjedźenju. (Pokazka z »Krajana« 1914.) J. Libš. — Khrystusowe ćerpjenje. Struchłohra w 12 jednanjach. Po wšelakich passionskich tekstach za serbske dźiwadło připrawił J. N. Horjanski. (Pokračowanje.) — Při měsačku. (Baseń.) E. Domań. — Wuměrace zwěrjo. (Z wobrazom.) B. T. — Dopis z Budyšskich stron. — Prawy puć. (Baseń.) K. A. Fiedler. — Serbski rozhlad. — Naše towarstwa. — Serbske pismowstwo. — Słowjanske nowinki. — Druzy wo nas. — Druzy pola nas a t. d.

— Ma žo hischcze kruta syma wocźakacz? Do Bayerskeje žu s cźrjódami ptaki, kotrež žo židźane wopuschki mjenuja, pschicźahnyke. Tele pißanje krjepjene ptaki žu w žrjedźnej Europje žadni hosćźo. Wone žu w symnych połnóżnych stronach doma a jenož potom k połodnju cźahnu, hdyž žo wurjadnje kruta syma bliži. Tajke doprědkaprajenje pak pschezo njetrjechi. Hdyž žo w lěcze 1911 w někotrych stronach Europy teho runja žadne ptaki s połnóżnych stron — žibirske schkrěkawy — pokasowachu, žebi teho runja myßlachu, so kruta syma pschińdże. Tola scźěhowaza syma bě tehdy khětro miła.

— Pokhroma je w Lipsku a w Spitzkunnersdorfje pola Žitawy wudyrika. 15. dezembra je w Sakskej stót we 8 gmejnach a 9 dworach na pokhromu khorił.

Se Židowa. (Žona žo tepiła.) Cźěło mandźelskeje tudomneho dźěkacźerja Freiberga, kotraž je sańdźeny schtwórtk tydźenja w Sprewi schaty tunkajo do wody padła a žo tepiła, njeißu mohli namakacz. Sańdźenu wutoru, hdyž bě na Sprewi wulka woda, je jedyn dohladowar w tudomny mpapjerniku pschi něhduschim Kapliz młynje jene žónske cźěło psches war pluwacz widźał, kotrež je žo hnydom we hłubokej wodże shubiło. Myßla žebi, so je wone cźěło Freibergoweje žony było.

S Bónez. Straschneho hosćza je tadomny korczmar Hofmann žobotu wjeczor pomėł. Zusy cźłowjek bě tam sa 1 hriwnu 80 pjenjezkow worcźisny naczinitschi žo stradźu wotßalił. To pytnywschi bě žo korczmar sa darmacźka hladarjom puschcźił a jeho swonka wßy dosćźehny. Tola prjedy hacz jeho wón pschimny, zusy revolwer wucźahny a žo do Hofmanna saměri. Tón mějesche žo wěso s procha, a nasdala hischcze zusy wußměschejo sa nim wołasche: „To dyrbicze hakle jeneho Barlinjana sesnacz!" Na to žo njekhmanik bjes žlěda shubi.

S Budestez. Tudomne žerbske towarstwo „Lubin" směje njedźelu po hodźoch wjeczor w 7 hodź. na swucźenym měsćze pola Rösika shromadźizu. Wo bohaty wopyt žobustawow a hosćzi pschedßydstwo proßy. Kóżdy sprawny Sserb, kiž sboże žwojeho luda pyta a žwoju žerbsku ryćz lubuje, je nam wutrobnje witany.

S Pomorz. Wulka hońtwa bě na naschim revěrje sańdźenu póndźelu. 7 hońtwarjow a něhdże 50 honjerjow bě žo na nju seschło. Pschipołdnju žo wona s bohatym wobjedom pschetorhny. Pschi nim je žo někotryżkuliž, kotryż bě žo prjedy s deschćzom pschemaczał a symu pschemrěł, s wohrjewazym napojom poßylnjał. Tola hdyž žo popołdnju saßo na hońtwu dźěsche, žo hischcze někotryżkuli njebě dowuwohrěwył a jemu hischcze se symu ruzy tschepotaschtej. Tak žo sta, so schróty s wjetscha nimo sajazow frunczachu. Duž je bjes dźiwa, so wunoschk njebě pschewulkotny. Tola 32 sajazow a a 2 bažantaj běchu tola hischcze žwoje žiwjenje wostajicz dyrbjake.

S Bukez. Njedźelu 14. hodownika žo žobustawy naschego žerbskeho towarstwa k poßedźenju shromadźichu. Po wotewrjazych žłowach knjesa Króny sapocza knjes farar Mjerwa žwój pschednoschk wo pomniku pola Lipska. Wón žebi nadawk staji, mjenje po snatym swonkownym wobrasu, hacz wo někotrych sajimawych maliczkoscźach pomnik wopißacz. Najprjedy nam wo stawisniskich wězach wulkeho twara a po tym wopißawschi snutskowne městnosćze, woßebje na to spominasche, schto chzedźa a dyrbja nam powjedacz. Sajimawe běchu wschelake wyßoke liczby, kotrež žo na pomnik pocźahowachu. — 5 nowych žobustawow žo samolwi. — Pschichodne poßedźenje žo 11. wulkeho rózka wotměje.

S Bukez. Hdyž sańdźenu póndźelu 15. dezembra dwaj Czornjowskaj hólzaj wote mschе domoj dźěschtaj, jeju w Bukezach mlokowy automobil mlokarnika Nowaka s Budyschina pschesćzěhny. Dokelž Nowakowy automobil wschědnje do Wujesda a Czornjowa po mloko jěsdźi, chzyschtaj hólzaj tule sskadnosćz k jěsbje domoj wužicz a, mjes tym so automobil po dróhy jědźesche, wot sady na automobil skocźischtaj. Tak žo do Koporz dowjesćschtaj, hdyž wětr jenemu s hólzow mězu s hłowy storhny. So by sa mězu běžał, hólz s automobila skocźi. Pschi tym pak wón sa schkitazym blachom wißajo wosta. Wón žo kruch pucźa žobu wlecźesche, hacz jemu koło jenu nohu pschejedże a jeho wotstorcźi. Sranjenje njeje straschne, jenož mjaßo je žo wobodrělo. Automobilowy wjednik njeje na njesbožu wina.

S Hućziny. Nasch dotalny pomozny duchownik, knjes Khorla Kschižan, je žo po mobstatym pruhowanju wólbokhmanoscže sa statneho fararja tudy pomjenował.

S Khróscziz. Sańdźeny tŕdźeń je žo w naschej wžy haptyka wotewrika. Nakhwilnje je wona w domje pjekarskeho mischtra Justa samĕscźena. Posdźischo žo woua do mĕstnoscźow, kotrež žo sa nju wožebje twarja, pschepołoži. Wobžedźeŕ haptyki je jedyn haptykaŕ s Radeberga, kotryž, dokelž je zyka wokolina se Sserbami wobydlena, drje bórzy žerbski nowuknje.

Dopiž s Rakojdźanskich stron. Hodowny cźaž žo bliži a s nim tež rjana liczba žwjatych dnjow. Nĕkotremuźkuli by žo wostudźiko, dyrbjał-li kóždy dźeń doma žedźecź. Tehodla dóńdźemy žebi rad na nĕkajku sabawu. A cźehodla tež niz? Hodowny cźaž je dźĕ cźaž wjeżela a radoscźe, a wožebje nasch wjeżny burski lud ma tež nĕtkole cźaža doscź. Na sabawach wschak w naschim cźažu njepobrachuje. Nĕkotremuźkuliž je žamo cźežko žo rossžudźicź, na kotru sabawu mĕł hicź. Nam žo nĕtko njedźelu po hodźoch w Rakojdach sabawa poskicźa, kajkuž mamy w naschich stronach bohužel s rĕdka hdy składnoscź wopytacź. Khwacźanske žerbske towaŕstwo chže nam mjenujzy njedźelu 28. dezembra w sali Rakojdźanskeho hoscźeńza žerbski wjecźor wuhotowacź. Chzedźa nam nĕkotre žerbske spĕwy saspĕwacź a nĕkotre žerbske žortne dźiwadkowe hry pschedstajicź. Sapocźatk je na $^1/_2$8 hodź. wjecźor postajeny. Khwacźanske žerbske towaŕstwo hižo nĕkotre lĕtdźežatki dołho sa žerbsku narodnoscź dźĕła a žerbski spĕw a wožebje žerbske dźiwadło haji. Wono je hižo we wjazy žerbskich wžach hrało a spĕwało a je wschudźe s khwalbu wobstało. Ssobustawy Khwacźanskeho žerskeho towaŕstwa pschinježu wulki wopor, hdyž tu k nam dele pschińdu, so bychu tež tu žerbsku narodnu myžl budźili a žylnili. Duž mamy tež tu winowatoscź, žo jim sa jich woporniwoscź a nježebicźiwoscź dźakni wopokasacź. A to mózemy najlĕpje, hdyž prawje bohacźe žerbski wjecźor wopytamy. Tež hižo jako Sserbja mamy tu pschiłkuschnoscź, pschede wschĕm žerbsku sabawu nopytacź a tak Serbow podpĕracź. Kóždy dźerž žo k žwojemu! Ssmy dźĕ w naschich stronach žerbskich žwjedźenjow tak žadni, Schtóž pak hischcźe na žanej žerbskej sabawje był njej, wĕscźe pósnaje, so žerbske spĕwy a žerbske žkowa srosemliwischo k wutrobje rĕcźa, dyžli nĕmske. Tehodla njedwĕluj nichtó njedźelu po hodźoch, hdźe ma hicź, ale kóždy nastaj žo do Nakojd na žerbski sabawny wjecźor, njech tež je kajkežkuliž wjedro! Lubicź budźe žo tam kóždemu. H.

S Wósborka. Podlĕschk Shorjelskeje wokrjeżneje żelesnizy wot Kschižowa do Wósborka je žo wutoru požwjecźił. Wot Wósborka ma nowa żelesniza pschisamknjenje do Budyschina a Lubija. Jĕsba wot Wósborka do Shorjelza $1^1/_2$ hodźiny traje. Potajkim žo po Shorjelskej żelesnizy khĕtro pomału jĕdźi.

Draždanszy Serbjo. Druheho advenda bĕsche 65 lĕt, so žmy žo my Sserbjo s zusby tu w kschižnej zyrkwi prĕni krócź do žerbskeje Bożeje žkužby sešchli. Psches półtsecźa sta žerbskich kemschenjow žmy tu žwjecźicź žmĕli. Kschižna wožada je nam po woli a próstwje naschich zyrkwinske wyschnoscźe žwój Boži dom we wjeżenych a srudnych cźažach pschecźelnje wotewrika. Ssmy s njej płakali pschi rospadankach jeje kraźneje zyrkwje, s njej tež žo sradowali, hdyž do noweje zyrkwje sacźahny. Hacź domach we Łużizy abo we wokolinje Draždźan hischcźe tón abo tamny je, kiž bĕsche w prĕnim žerbskim kemschenju w Draždźanach pschitomny? Lĕdma drje? Bychmy to rad wjedźeli. Njesapomnity budźe nam stajnje Sserbow wótcźinz, tamny farar Michałskeje wožady, Bohuwĕr Jakub, liž je nam nasche žerbske kemschenje sałożił. Wón je wjele sadźĕwkow pschewinycź, wo wjele durjow se žwojimi próstwami klapacź dyrbjał, ale wón žo prózow bojał njeje. Luboscź k nam Sserbam je jemu pjero wjedła. Tak je dozpił s Bożej pomozu, schtož chzyschce. Wón je dawno se žwojeho žohnowaneho dźĕła wustupił, ale my dźakmje tež po wjele lĕtdźežatkach hischcźe jeho wopomnjecźe cźeścźimy pśches kaschcź a row.

Wo tym je tež tu žwĕdźił saźo poźłeni druhi advent. Kemschenje bĕsche derje wopytane a spowjednych bu 152 wožobow liczenych. Spowjednu wuczbu bĕ wodźeŕ kemschenjow, farar Domaschka s Budestez, prĕdowanje pak farar Kschižan s Hodźija na žo wsak.

Pschichodna žerbska Boża žkužba žo da-li Bóh njedźelu Laetare saźo w kschižnej zyrkwi wotmĕje.

S Kamjenšlich stron. Na jedyn ras schtom njepadnje; tak tež wustawacź njeżmĕmy s petizijemi na žejm dźiwich kaniklow dla. Pschi wschĕch wukasach, kotrež knjeżerstwo wudawa, pschibjera cźwila po zykym kroju a schkoda, kotraž tuta njerodź nacźinja, k njebju wołka. Sońdźeny žejm je krucźe do koleżow pschimał a s jenym hkożom tamasche dotalny sakski hońtwinski sakoń, kotryž schkodźe na žywach polĕkuje a bura a woźebje małeho muża bjes prawa sćzini. Mohł prajicź: Wjetschi dźĕl hajńkow wjedźe žo runje tak khroble, jako tamny leutnant w Zabernje, kotryž wot 4 wojakow s natyknjenym bajonetom žo pschewodźecź dasche, hdyž zigary a schokoladu kupowasche. A kaž w Zabernje njemĕrny wudyrchu, dokelž žo kichiwa cźinjesche, tak tež pola naš kanikel hischcźe nĕschto sawinje, hdyž njazy schkita namaka, haŕź sprawny muž, kiž žo na polu dźeje. Hromadźcźe teho dla w tutych hodownych dnjach wschudźom petizije na žejm; cźim wjazy, cźim lĕpje. W tutych petizijach žadajcźe wožebje: 1. so wot hejtmanstwow hońtwinski kontrakt žo wobkrucźicź njeżmĕ, njecha-li najeńk schkodu sa kanikle na žo wsacź; 2. so maju nacźinjenu schkodu wjeżni taxĕrowacź. Knjeżerstwo powoła žo na to, so móża wžy žame wo to žo postaracź, so do kontrakta sarunanje schkady žo napische. To je rjenje radźene, ale njehodźi žo wuwjesćź. Hojńtwa pschenaja žo wot wjetschiny wobžedźerjow — mjeńschina niczo njepraczi. A runje tuta, to žu mali, lotsiž maja pola najbóle daloko wote wžy a pschi khójnach, cźĕrpi najbóle pod schkodu, se swĕrinu nacźinjenej. Duž krucźe do dźĕła, burjo, junu tola dobudźemy. Adreża je: An die Beschwerde-Deputation der II. Kammer des Landtages in Dresden-Altstadt.

S Kulowa. Na poźłednje stótne wiki bĕ žo 78 kruwow 12 jałojzow, 8 bykow, 35 bĕhakow a 83 proźatow pschihnało Hrosneho deschcźoweho wjedra dla bĕ mało kupzow.

S Wochos. Pschi licźenju skotu a žadowych schtomow je žo tu w 82 statokach, mjes kotrymiž žo w 72 stót namaka, naliczilo: 51 koni, 401 howjadow, 250 žwini, 2180 žadowych schtomow. W lĕcźe 1912 je žo w 80 statokach se skotaŕstwom naliczilo: 52 koni, 408 howjadow a 232 žwini.

S Cźĕlueho. Njedźelu 21. dezembra žo naschej nowaj zyrkwinskaj swonaj pśches superintendenta Froborsta poźwjecźitej. Wonaj staj dar hrabje s Arnima a staj 900 hriwnow placźikoj.

S Niskeje. Nad samoženjom twarskeho mischtra Jurja Heinzy je žo konkurž wotewrił. Pschipowjedźeński cźaž žo 27. dezembra skónczi.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Hižo wjazy krócź khostany schkleńczeŕ Wylem Hypko we Wojerezach ma wožebitu pschikhilnoscź k zusym jĕsdnym kołam. Wón bĕ s nowa dwĕ jĕsdnej kole, kotrejž psched jenym Wojerowskim hoscźenzom stejeschtej, kradnył a jej sa 25 hriwnow pschedał. Wobskorženeho, kotryž bĕ žo hakle w septembrje s jastwa puschcźił, hdźež kĕ 3 mĕžazy wotžedźecź dyrbjał, tón krócź k jastwu na 6 mĕžazow 1 tydźeń saźudźichu.

× Njepolĕpschomny paduch a jebak je zyhelński dźĕłacźeŕ J. Sperling s Brĕtnje. Korczmarzy w Rychwałdźe bĕ dwĕ schkleńzy piwa, nĕkotre schkleńczki palenza a zigary wumĕschcźił, prajo, so jeho worcźisnu jedyn žedkarski mischtr saplacźi, sa kotrehož bĕ pjecźa dźĕłał. Hdyž žo korczmarka ras wot wrżebneho hoscźa wotwobrocźi, jej wón 8 hriwnow s kaźy kradny. Sswoje jebanstwo a paduchstwo ma wón 6 mĕžazow dołho w khostarni wotpokucźicź.

Přilopk.

* (Sso spaliła.) W Langburkersdorfje pola Noweho Města je žo wutoru rano cźežke njesboże stako. 77lĕtna macź kublerja Manna bĕ do jenych żelesnych kanonskich khachliczkow wuhlo pschikładła. Pschi tym je žo po sdaczu s njemozu wobjała a na khachliczki padła. Wona je žo zyle spaliła. Posdźischo jejne swuhlene cźĕło na khachliczkach leżaze namakachu.

* (Na drósy wobkludnił.) W Draždźanach pondźelu na rózku Holbeinskeje a Hilżineje drohi jedyn žudniski žkužobnik, kotryž bĕ njejabły wowrótnił, ludźi s wocźinjenym nożom nadpadowasche. Jenoż s wulkim napinanjom mózachu kludneho pschemóz. Wobżaromneho cźłowjeka najprjedy do jeho wobydlenja dowjedźechu.

* (Dwĕ dźĕśczi žo w pĕskowej jamje saźypłej.) Pondźelu staj žo w Oschatzu schyrilĕtny a schĕśczilĕtny žyn swudowjeneje Zaspeloweje, hdyž w pĕskowej jamje hrajkaschaj, s wotwalom pĕska saźypłoj. Młódscheho hólza morweho s pĕska wucźahnychu, starschi je žo cźežko sranił.

* (Rubjeżne mordaŕstwo.) W Kamjenicźanskej rĕzy w poknóznych Cźechach žu ratarja Richtera s Cźĕśkeje Kamjenizy morweho s tśjomi ranami na cźole namakali. 800 krónow pjenjes bĕ žo jemu rubiło.

* (Ssamomordaŕstwo jenolĕtneho dobrowólnika.) W Grimmje je žo jenolĕtny dobrowólnik Schubering s tamnischeho husaŕskeho regimenta s revolvrom k wutrobje tśĕlił.

* (7000 hriwnow póstskich pjenjes žo shubiło.) S jeneho 8600 hriwnow wopschijazeho drjewjaneho kaschča, kotryž bě póstski hamt w Rochlizach 13. dezembra póstikemu hamtej w Waldheimje póžłał, je žo 7350 hriwnow rubiło.

* (Želesniske njesboże pola Frankenberga.) Na želesnizy mjes Kamjenizu (Chemnitz) a Roßweinom je žo njedželu wječor wulke njesboże stało. Cžah, kotryž 10 mjeńschinow po 10 hodžinach wot Frankenberga wotjědže, je žo bórsy po tym w romantiskim dole Cžopawskeje rěki pschi wujěsdže s tunela snateje Harachskeje skały s njesbožom potrjechił. Tam běsche žo s deschčowym wjedrom poždlednich njedžel jena skała wotpuschčika a žo dele na želesnizu psched tunelowy wujěsd walika. Želesniski cžah, kotryž bě polny njedželskich wulětnikow, do skały sawadži. Se sraženjom lokomotiwy, kotrejež prědni džěl žo cžežko wobschkodži, druha lokomotiwa na prěnju sajědže, mjes tym so žo sčěhowaze schěsčź wosow do žebje saßuwachu. W nich žedžazy puczowarjo žo s džěla morichu, s džěla žo cžežko sranichu. Schěsčź woßobow bě hnydom morwych, a se 40 sranjenych je hischcže posdžischo 5 woßobow wumrjeło.

Cžežkosranjeni žu s džěla žałoßne sranjenja poczerpili. Tak stej žo jenemu mužej woczi tak sranikej, so žnadź wón widženje shubi. S wjetscha sranjenja s ranow we hłowje a se skamanja stawow wobsteja. Žałoßnu žmjercź je jedyn s morjenych wumrjeł, kotremuž žo kruch drjewa do hłowy saschtapi. Jenej holzy žo wobej nosy s kruchom drjewa wotrěsnyschtej.

Wutrobułamaze kschičženje a žałoschčenje psches tunel klinczesche. Wosy prěnjeho cžahoweho džěla žo zyle do žebje saßuhnychu, tak so běchu ławki jeneho wosa schtwórteje klaßy tak daloko do prědka žuhnjene, so wone w jenym prědknym wosu tsečeje klaßy stejachu. Jedyn wós tsečeje klaßy je žo zyle rosmjatk, runje tak staj žo jedyn wós schtwórteje a jedyn wós druheje klaßy s džěla rostschěskałej. Wscho hromadže je žo schěsčź ludžazych wosow wobschkodźiło. S posdžischo žo wotwalazymi kamjenjemi, kotrež tunelowy wujěsd do Braunsdorfa zyle saraczichu, stej žo lokomotiwje saßypałej. S dele padazymi kamjenjemi bě wukhowanje sranjenych jara poczežene.

* (Mandželskaj žo tepiłoj.) Se Žacza w połnóżnych Cžechach žo pische: W žußodnej wßy khěžeŕ Reimer a jeho mandželska s wyßokonapjateje rěki drjewo łojeschtaj. Na dobo žo brjoh, na kotrymž mandželskaj stejeschtaj, saßypny. Wobaj žo tepischtaj.

* ($2\frac{1}{2}$ lěta jastwa sa dwě plischče.) Dragunaŕ Franz Schonkalla w Namßławje bě žwojemu pschedstajenemu, džežatnikej Machnizskemu, dwě plischče wotłožił, dokelž bě jeho tón pschi hródžnej žłužbje naßwarił. Schonkallu na to dla skutkneho nadpada, spjeczenja a dla sranjenja sańczmčza k jastwu na 2 lěcže 4 měßazy saßudźichu.

* (Njesboże na želesnizy w Italskej.) Na želesnizy mjes Mailandom a Romom je krótko psched Mailandom jedyn spěschny cžah do jeneho ludžazeho cžaha sawadźik. 22 puczowarjow je žo sraniło, mjes nimi někotre jara cžežko. Lokomotiwje wobeju cžahow žo zyle rosbischtej, pódla teho jedyn wós.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Dla paduchstwa na kněžim dworje w Pschiwczizach měješche žo wóßomnaczelětny džěłaczeŕ Weterski s Ruskeje samolwicź. Wón je prjedy w Pschiwczizach žłužił a na poßled w Draždžanach džěłał. Wot tam žo wón po proschenju khodžo do Pschiwcziz wróczi. Rano 29. novembra wón do knježeho dwora pschińdže a pohonczej Henselej por cžrijow, poskoczany cžaßnikowy rjeczas a někotre pschedkoschlikowe knefle a wolazemu Kubschej dybsaczne sapaladko kradny, wolazemu Hähnelej pak tsi punty khlěba a kruch butry sjě. Pschi tym Wieterskeho jena žona pscheßłapi. So by žo wukhował, wón pod jene kožo saléše, hdžeż jeho pak wußlědžichu. Wón 4 měßazy jastwa dosta.

× (Droha hubka.) 46lětny wikowaŕ Jan Iwanetic w Lubiju bě w roswjeßelenych myßlach pschi rejach w hosczenzu „Kódźi" w Lubiju žonje jeneho džěłaczerja hubku dał. Lawniski žud jeho k 40 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 8 dnjow saßudźi. Iwaneticowe powołanje pschecźiwo wußudej njemějesche wuspěcha.

× Hižo wospjet khostany džěłaczeŕ P. Hajnik w Budyschinje bě lětża 11. septembra wjeczor na žitnych wikach w pjanosczi pohonczja Alwina Schmidta s Běczig, hdyž tón s jenym druhim pohonczjom powjedasche, bjese wscheje pschicžiny na hłowu dyrił, so praschejo: „Hdže chzesch leżecź, Schmidto?" Schmidt so wobarasche, pschi czimž k pukam dońdže. Polizist Wirth Hajnika wot Schmidta dźěli. Hajnik na to s polizistom dźěsche, a jeho wußměschejo jemu powjedasche: „Czeho dla scże Schmidtej běžecź dali? Njemóżecże niczo dale, dyžli jenož jeneho sajecź?" Hajnika dla sjawneje njewuschnosczje a dla sjawneho skschiwdženja sastojnika k arrestej na 5 dnjow a k jastwu na 10 dnjow saßudźichu. Hajnik so pscheczíwo wußudej powoła. Powołanski žud jemu pjeczdnjowny arrest spuschči, 10 dnjow jastwa pak dyrbi Hajnik wotžedžecź.

Wosjewjenje.

Se składa podpißaneho žu — po poniženju płaczisny wo 20% — tež pola knjesa fararja Rjedy a we Ssmolerjez klamach w Budyschinje dostacź a so na hodowne wobradne blido poruczuja:

1. **Wótežinske hrona** — akrostichiske, po Alkäiskej a Sapphiskej měrje, — starym a młodym Sserbam poßwjeczene. Stron 56 w 8°. Pł. 60 np.
2. **Kwaßny wěnczk** s wonjeschkom atd. Dźewjecź duchownych khěrluschow, wožebje na pobożny kschesczijanski kwaß. Stron 32. Pł. 20 np.
3. **Wokschewne wonjeschko** atd. — lubym Sserbam na poßylnjowanje skiczene. Stron 24 w 8°. Pł. 15 np.
4. **Stawisna czerpjenja a pschekraßnjenja** nascheho Knjesa a Sbóżnika Jesom Khrysta po žwj. 4 sczenikach. Sharmonisowana rosprawa we 35 spěwach. Stron 96. Pł. 50 np.

W Khróstawje pola Schěrachowa w. Sa.,
w hodowniku 1913.

Faraŕ em. **M. Urban.**

Cžiskez khěža cžišćo 39 w Sserbskich Paslizach s 10 arami pola ma žo žobotu 27. dezembra t. l. popołdnju w 1 hodźinje w herbskej grychcże w Sserbskich Paslizach na pscheßadžowanje pschedawacź. Hódnosczź leżomnosczje je žo na 1700 hriwnow takserowało.

Drjewowa awkzija.

Ssobotu 27. dez. dopołdnja $\frac{1}{2}$10 hodźin budže žo w Wjazkez lěßu něhdże 100 dołhich hromadow stejateho wužitkoweho drjewa na pscheßadžowanje pschedawacź. Shromadźisna na Nydźansko-Mortkowskim puczu.

Póndželu 22. dez. 1913 dopołd. w 11 hodź. maja žo w Sswinarni 1pißanska maschina, 1 kopěrowanski khamor, 1 pißanska maschina, 1 klamowe blido, 3 koffry a molowane wobrasy na dyrbjenske waschnje na pscheßadžowanje pschedawacź.

K hodam

žwinjaze mjaßo
punt po **80** pj.
howjase mjaßo
punt po **75** pj.
porucza
Pětr Nowak w Lejnje
pola Khróscźicź.

Hurbankez młyn

w Pawoczizach
porucza
maißowy gris, wutroby, pschenežnu muku 16 a 13.
Sa wscho žo žito jako saplaczenje pschijimnje.

(K temu cžißku schtyri pschikłohi.

Najwjetscha spezialna pschedawarnja hudźbnych piskadłow

hermana Jeremiasa

na khěžorskiy droßy 8.

Grammafony

ręczny apparaty

kaž tež **apparaty bjes lika** po wschěch płaczisnach, hižo po 15 mk.

Guitarry, maudoliny, zithry, na kotrychž žo po podpołożenych notow hnydom piskacź hodźi, hižo po 6 mk. Dale wulki wubjerk **hubnych a cžahanskich harmonikow, hußlow, dźeczazych instrumentow, swukowych platow, platowych albumow,** kaž tež **wobstatki** wschěch instrumrntow.

Khwaćanske serbske towarstwo

změje, da-li Bóh, jutře, njedźelu 21. hodownika, popołdnju z dypkom 1/2 4 hodźin swoje poslednje měsačne posedźenje t. l. w Hustec hosćencu w Khwaćicach. Dokelž chce pokładnik k nowemu lětu zličbowanje činić, dyrbja so wšě sobustawy do posedźenja zeńć. Wšelake namjety budźa so rozpominać a so wo nich wobzamknje.

Tež hosćo su nam stajnje witani. **Předsydstwo.**

W Rakojdźanskim hosćenzu

wuhotuje **Khwaćanske šerb. tow.** njedźelu po hodźoch, **28. dez. 1913**

šerbski šabawy wječor

se spěwami a dźiwadłom.

Sapoćatk 1/2 8 hodź. wječor.

Na tutón wječor pscheproschuje wutrobnje

Khwaćanske šerbske towarstwo
a **Sendźiz bratraj,** korčmarjej.

S tutym najpodowolnischo k wjedźenju dawam, so moje

frěšerstwo

w Khróšćizach čišło 24 namakaće.

Tunje abonnementy! Spěschne čiste poškuženje. Pschi towarstwowych dźiwadłowych pschedstajenjach friseruju a schminkuju. Tukrajne a wukrajne parfümerije pschedawam.

S počesćowanjom

Jan Jeschka.

Do Lasa!

Jako hodowne dary poručam

drastu wscheje druziny

po wschěch płaćišnach we wulkim wubjerku

muzaze wobleczenja, jopy, kholowy

teho runja

drastu sa hólzow a dźěći.

Dale poručam šwoje kolonialny twory, pschedewschěm **muku** snateho **Rümingskeho khěžorskeho wuczaha** jara tunjo. Towarstwo chzyke hižo nětkole skasać, so mohło šo s čašom podawać.

Jan Hajesch we Lasu.

4 běhaki

šu na pschedań **w Dalizach** čišło 5.

Mloda šuczelna

kruwa

je na pschedań **w Maleschezach** čišło 80.

K sawostajenju hosćenzarja **Měrćinka** šluschazy **hosćenz s rěsnistwom w Bělćezach,** 4,5 km. wot Budyschina, pschi statnej drósy, s korčmarskimi prawisnami wuhotowany, s parketowanej rejwanskej łubju, 29840 mk. wopalneje kašy, s něhdże 10 kórzami leżomnosćze, je hnydom s pschihódnymi wuměnjenjemi na pschedań.

Rěčnik dr. **Hermann.**

S tutym šo na to kedźbne čini, so je sakasane, we běžazych wodach k Worzynskemu, Njechornskemu a Běłohorjanskemu ryćerkubłu šłuschazych, ryby łojicz. Pschenđźenje pschećiwo temu šo wyschnosći wosjewi. **Kubłowe sarjadnistwo.**

Přeprošenje
na hodownu skhadźowanku!

IV. hodownu skhadźowanku wuhotuje serbska studowaca młodźina **pjatk 26. decembra**

w Khróšćicach we Wjenkec sali.

Wotměć chcemy:

I. **Zjawne popołdnišе posedźenje za studowacych a lud započinace so w 4 hodźinach.**

(Rozswětlenje někotrych studentstwo a lud nastupacych prašenjow podadźa towarstwa, wujasnjenje cyłołětneho programa poda starši; — rozprawy wo wuwjedźenju namjetow poslednjeje skhadźowanki; — namjety z rozrěčenjom, jeli zo so postaja; — swobodne słowo za knježich hosći, kotřiž smědźa tež w druhim sobuskutkować.)

II. **Zabawny dźěl wuhotuje studentstwo a spěwarske towarstwo „Jednota"; započatk w 7 hodźinach.**

(Spěwy; — dźiwadło w 1 jednanju: Nanowa suknja (žort), wot Mikł. Justa; — přednošk knjeza theol. Krječmarja; — dźiwadło w 1 jednanju: Klepka a Witka w korčmje (směšk), wot J. Ryćerja; — spěwy.)

Wšitkich studowacych a Serbow z tutym w mjenje studowaceje młodźiny najwutrobnišo přeprošuje

J. Wałda, t. č. hłowny starši.
(Prautitz bei Crostwitz.)

Serb. tow. „Lipa" za Rakecy a wokoln.

změje, da-li Bóh, jutře njedźelu **4. adventa** pop. w 4 hodź. w Hönčec hosćencu swoje měsačne posedźenje.

Knjez dopisowar je přednošk dobroćiwje přilubił. Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

NB. Zastate přinoški chcyłe so dobroćiwje wurunać.

Porjadnu pilnu a sprawnu

šłužobnu holzu

k 1. januarej abo posdźischo pyta mandźelska rěsnika **Neumanna** na schulerskej haši 6.

Swójbu

do zyhelnicze s darmotnym wobydlenjom pschi wobstajnym dźěle pyta

A. Schäfer w Konjezach
pola Kubschiz.

Kuchařki, stwinske a šłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k šwinjom, wotroczkow, šrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske šwójby pyta hnydom a knowemu lětu pschistajerka Görlichowa na šukelnskej haši 1 na rózku khěžorskeje drohi w cyrjowni knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

Wuczobnika

k jutram pytataj

Franz Schneider & Schulze
želesowa pschedawarnja
w Budyschinje.

Wuczobnika

k jutram pyta

Ota Büttner, žoltolijet
w Budyschinje na kotolskej drósy 8.

Pomhaj Bóh čo. 52 hižom bližšu **wutoru wuńdźe** a so też hnydom kk. duchownym **rozesćele.** F.

Zjawny dźak.

Přijawši wot mnohich wysocyčesćenych serbskich wótčincow a lubych přećelow wutrobne zbožopřeća k naju slubej, dowolamoj sebi z tutym swój **zjawny a najwutrobniši dźak** wuprajić a přejemoj tohorunja wšěm zhromadnje Bože žohnowanjo, strowotu a zbožo k hodownym swjatym dnjam a k blizkomu nowomu lětu, poručejo so dalšej přikhilnosći a lubosći Serbow.

Z podwólnym počesćowanjom

Hilža Keřkec a Jan Bryl.

Prěnja pschiloha k czišku 51 Serbskich Nowin.

Sobotu 20. dezembra 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Drazdzanskich skótnych wikach.

18. dezembra 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druzhiny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha hr.	rěsna waha hr.
Woły:		
1. poknomjaßne, wukormjene, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacz do 6 lět	52—54	97—99
awstriske	—	—
2. mlode, mjaßne, njewukormjene, — starsche wukormjene	46—48	88—90
3. zrěnjo pizowane mlode, derje pizowane starsche	40—44	82—86
4. znadnje pizowane kózdeje staroby	35—39	75—80
Jałojzy a kruwy:		
1. poknomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	50—52	91—95
2. poknomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetscheje rěsneje hódnoscze hacz do 7 lět	43—45	84—86
3. starsche, wukormjene keuwy a znadnje wuwite mlódsche kruwy a jałojzy	39—41	78—80
4. zrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	34—38	74—78
5. znadnje pizowane kruwy a jałojzy	—	—
Byki:		
1. poknomjaßne, najwjetscheje rěsneje hódnoscze	50—51	91—94
2. zrěnjo pizowane, mlódsche a derje pizowane starsche	46—49	86—89
3. znadnje pizowane	42—45	81—84
Czelata:		
1. najlěpsche s mlokom wukormjene abo najlěpsche wot zyza	60—62	102—104
2. zrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	56—58	97—99
3. znadnje wuwite wot zyza	46—52	87—93
Swinje:		
1. poknomjaßne lěpschich raßow a jich skhižhenjow w starobje hacz do 1¼ leta	54—55	72—73
2. mjaßne	52—53	70—71
3. znadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	50—51	68—69

Płaczišna zitow a produktow.

Zitowy bowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 13. dez. 1913 wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.	W Lubiju 4 dez. 1913 wot hr.	wot np.	hacz hr.	hacz np.
Pschenza . . . . bela	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . zołta	8	35	8	80	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	8	45	8	80
Rožla	7	35	7	65	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	6	60	7	50
Jeczmjeń . . . 50 kilogr.	7	75	8	60	7	—	8	40
Wows	—	—	—	—	6	60	7	30
" nowy	6	75	7	50	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Bérny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	90	3	—	2	70	2	90
Pschenczna mula 50 "	10	50	18	50	14	75	18	75
Rjana mula . 50 "	9	75	12	50	10	75	12	75
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	—	2	75	3	—
Ssloma . . . 100 "	3	30	3	50	3	—	3	60
Proßata 966 schtut, schtuka . .	12	—	24	—	—	—	—	—
Pschenczne wotruby	—	—	5	75	5	10	5	50
Rjane wotruby 50 kilogr.	—	—	6	—	5	80	6	20
Pschenczny gris	—	—	6	50	—	—	—	—
Rjany gris	—	—	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 10—11 pj.

W Budyschinje płaczesche: tórz pschenzy (bela) po 170 puntach — hr. — np. hacz — hr. — np., zołta — hr. — np. hacz — hr. — np., nowa: 14 hr. 20 np. hacz 14 hr. 96 np., tórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hacz 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hacz 12 hr. 32 np., tórz jeczmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hacz 12 hr. 04 np.

Wiczne płaczišny w Kamjenzu.

15. dezembra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 40 np. hacz 7 hr. 65 np., pschenza wot 8 hr. 80 np. hacz — hr. — np., jeczmjeń wot 7 hr. 40 np. hacz 8 hr. 20 np., wowß wot 6 hr. — np. hacz 7 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hacz 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., zyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., bérny — hr. — np. hacz 2 hr. 50 np., zloma (100 kilogr.) 3 hr. 66 np., butra (1 kilogr.) wot 2 hr. 60 np. hacz 2 hr. 90 np., jeja (mandl) 1 hr. 73 np.

Wjedro w Londonje 19. dezembra: pomróczene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smeje 4. njedzelu adventa rano w 7 hodzinach duchowny Tischer nemsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin farat Räda serbske a w 10 hodz. nemske predowanje.

1. dzeń hodow smeje rano w 7 hodzinach duchowny Tischer serbsku spowjedz, ½9 hodzin farat Räda serbske a w 10 hodzinach nemske predowanje.

2. dzeń hodow smeje rano w 7 hodzinach farat Räda nemsku spowjedz, ½9 hodzin duchowny Tischer nemske a w 10 hodzinach nemske predowanje. Dopołdnja w 9 hodzinach smeje farat Räda we wokrjeßnym wustawje na Zidowje Bozu służbu.

Tydzenske sastojnske dzeła smeje duchowny Tischer.

Wšrowani:

W Michalskej zyrkwi: Jan Hermann Pfitzner, fabrikski dzełaczeł tu, s Hanu Helenu rodz. Augustinez na Zidowje.

S druhich wosadow: Khorla Ernst Pětka papjerniskeho dzełaczeł na Holzy, s Hanu Wilhelminu Schwätzkez w Hnaschezach.

Křćeni:

W Michalskej wosadze: Khorla Gerhard, Khorle Oskara Kästnera, twarskeho dzełaczerja w Dobruschi, ß. — Gustav Albert, Khorle Gustava Henki, zelesotoczerja w Dobruschi, ß. — Erna a Ella, Khorle Augusta Lebelta, kamjenjeczeßarja na Zidowje, dw. — Gertrud Hana, njem. dz. na Zidowje.

W katholskej zyrkwi: Elisabeth Hedwig, Maxa Handrika, dzełaczerja w Budyschinje, dz.

S druhich wosadow: Frieda Marta, Jana Hillmanna, dzełaczerja w Malym Zicženku, dz. — Alwin Kurt Steglich w Debischkowje. — Jan Waltar, Augusta Rychtarja, dzełaczerja w Běczizach, ß. — Elsa, Pawoła Biehle, zimnoscherja w Blohaschezach, dz. — Marczin Gerhart, Maxa Alwina Nitsche, dzełaczerja w Běłych Noßlizach, ß. — Wylli Waltat, Khorle Pawoła Schlenkera, piwarskeho pohonczja w Huszy, ß. — Pawoł Alfred Horst, Pawoła Augusta Mathesa, formarja we Wulkej Dubrawje, ß. — Ernst Erich, Augusta Domscha, fabrikskeho dzełaczerja we Lomsku, ß. — Khorla Ernst, Augusta Malcharja, hospodarskeho pomoznika we Wjeßelu, ß. — Khorla Marczin, Khorle Pfuhlanda, khežerja a murjerja w Koporzach, ß. — Hilda Gertrud, Adolfa Gustava Wernera, wyschscheho schwajzarja w Budyschinku, dz. — Helmut Waltar, Ernsta Roberta Wendlera, wobydlerja a samkarja w Sderi, ß. — Amanda Johanna, Augusta Oty Schustera, rěsnika a korczmarja w Komorowje, dz. — August Franz, Roberta Winklera, najeńka mlokarnje w Kluschu, dz. — Martha Minna, Augusta Hokera, pohonczja w Huczinje, dz. — Martha Alma, Jana Augusta Pětki, hospodarskeho pomoznika w Brěsowje, dz. — Marja Helena Wenschkez, khežerja w Stróži, dz. — Jan Ernst, Augusta Rychtarja, hospodarskeho hejtmana w Rakojdach, ß. — Alma Frida, Pawoła Hermanna Domschki, kamjenjeczeßarja w Nowej Wßy, dz. — Kurt, Ernsta Piczule, khežerja we Lusy, ß. — Pawoł Waltat, Khorle Pawoła Pinki, najeńka mlokarnje w Njeßwaczidle, ß. — Elsa Frieda, Pawoła Koppy, dzełaczerja w Bóschizach, dz. — Max Pawoł, njem. ß. w Khróscze. — Max Gerhard, njem. ß. we Lomsku. — Marja Theresija, Jana Kiescha, fabrikskeho dzełaczerja we Lomsku, dz. — Frieda Berta, Jana Augusta Rjeczki, zimnoscherja w Polpizy, dz.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 14. dez.: Ernst Bjedrich Hübner, invalid w Sklonej Borschczi, 71 l. 2 m. 13 dn.

W katholskej wosadze: 15. dez.: Miklawsch Hila, wyschschi wuczeł pschi tachantskej schuli w Budyschinje, 57 l. 3 m. 19 dn.

S druhich wosadow: Handrij Rysik, zimnoscheł w Běczizach, 75 l. 8 m. 5 dn. — Khorla Ernst Herberg, khežeł we Nowych Warnocizach 32 l. 3 m. 17 dn. — Jan Bohuwěr Lahoda, kublet w Dreczinje, 60 l. 6 m. 18 dn. — Ernst Erich, Augusta Domscha, fabrikskeho dzełaczerja we Lomsku, ß., 9 dn. — Hana swud. Pawlikowa, wumjenitarka w Drobach, 78 l. — Marja swud. Wagnerowa, wobydletka we Luscžu, 83 l. 1 m. — Frieda Martha, Wilhelma Reinholda Reichela, khežerja a tschikhyrjerja w Lětonju, dz., 21 dn. — Jan Domasch, bywschi zimnoscher w Jatsobju, 64 l. 29 l. — Augusta Elisabeth, Hermanna Gustava Rumpa, ryczertkubkoweho najenka w Bolborzach, mandz., 46 l. 5 m. 17 dn. — Ernst Moriz Venus w Malej Huszy, 80 l. 3 m. 14 dn. — Ida Margareta Müllerez, schewskeho mischtra w Huszy, dz., 7 m. — Paul August, Paula Augusta Dejki, zimnoscherja w Koporzach, ß., 2 l. 6 m. — Kurt Waltat Leonhardi, tyscheński pomoznik w Trjebjenzach, 34 l. 7 m. — Marja Augusta, njeboh Mateja Hejtmana, zimnoscherja w Lichanju, saw. mandz., 48 l.

Zyrkwinske powjesćze s Hodzija.

4. njedzelu adventa smeje rano ½8 hodzin farat Kschižan serbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin duchowny Voigt serbske a w 10 hodz. nemske predowanje.

Bożu nóz wjeczor w 7 hodzinach budze serbske liturgiske kemschenje.

Boži dzeń smeje rano ½8 hodzin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin farat Kschižan serbske a w 10 hodz. nemske predowanje.

2. dzeń smeje ½8 hodzin farat Kschižan nemsku spowjednu wuczbu, ½9 hodzin duchowny Voigt nemske a ¾10 hodzin serbske predowanje.

3. dzeń budze rano w 9 hodzinach serbske predowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

3. njedzelu adventa smeje farat Domaschka rano w 8 hodzinach serbsku spowjedz, duchowny Bójz dopołdnja w 9 hodzinach serbske a ½11 hodzin nemske predowanje.

Sſrjedu, patorżizu, ſměje duchowny Bójż wjeczor 7 hodź. ſerbſku Božu nóz. Khor pſchi Božej nozy ſpěwa: a) „Cźicha nóz, ſwjata nóz“ wot Grubera. b) „Bethlehem, wſchitkich městow diadem“ wot Rohdy. c) „Nětk wotucź, ludo, ſcheſcźijanſki“, ludowy khóſ.

Boži dźeń ſměje duchowny Bójż rano 8 hodź. němſku ſpowjedź, dopoldnja 9 hodźin farak Domaſchka němſke a 1/2 11 hodźin ſerbſke prědowanje. Khor ſpěwa: „Hdźe ſwěcźi ſkowo“ wot Reicha. — Pſched zyrkwinymi durjemi ſo hody kollekta ſa woſadźinu khudobu sběra.

Boži dźeń popoldnju 5 hodź. ſměje farak Domaſchka němſku Božu nóz.

2. dźeń hodow ſměje farak Domaſchka rano 8 hodźin ſerbſku ſpowjedź, duchowny Bójż dopoldnja 9 hodźin ſerbſke a 1/2 11 hodźin němſke prědowanje. (Kollekta ſa khudych.)

Tunja knižka!

30 bajkow ſa 30 pj.

Schtóż Raja njewotebjera, dóſtanje knižku pola adminiſtratora Raja.

Adreſa: Scholze, Bautzen, Löbauerſtr. 27.

Schtóż chze ſebi **drjewjanzy,**

drjewjane a ſilzowe ſtupnje

a tež

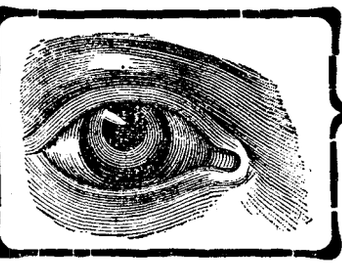
kožane cźrije

tunjo nakupicź, njech ſo direktnje do

drjewjanzarńje Oty Hebera

na ſerbſkej haſy 9 wobroczi.

Drjewjanzy a drjewjane ſtupnje ſo ſaſo póduſchuja

Wězywnoſtojne poſłuženje. **Wězywnoſtojne poſłuženje.**

Max Roesler, optikus

na khěžorſkej dróſy 5.

Prnhowany optiſki miſchtr.

Najwjetſcha optiſka ſpezialna pſchedawarnja Budyſchina.

*** Jako hodowne dary ***

poruczam mój bohaty ſklad

tločznikow a brylow,

lorgnety

w modnych muſtrach,

Operowe ſchkleńzy

w kraſnych muſtrach, woſebicźe poſtoczane **ſa žónſke, ſa muſſkich** cźorne ſchkleńzy, **ſnamjo monopol,** woſebity Buſchowy fabrikat.

Nowe! Schkleńzy ſa ſchcźežkipytarjow. Nowe!

Hodlerſke wóczko.

Priſmiſke ſchkleńzy.

Saſtupjerſtwo ſa Buſchowe wojerſke ſchkleńzy.

Wotdźělenje: Hrajki.

Nowe! **Struktator.** Nowe!

Najrjeńſchi kaſchcź k hrajkanju a k twarjenju ſa młodźinu.

Elektriſke maſchiny a experimentěrowanſke kaſchcze, elektriſke želeſnizy, ſchěny, wuhibarńje, parne a elektriſke motory, dynamy, filmſke a ſchleńcźane wobraſy.

Najbohatſchi wubjerk. Najlěpſche twory.

Dźěłarńja ſa optiku, fiſiku, woſebnu mechaniku, chirurgiju.

Lehmannez konditornja

na ſerbſkej haſy 18. w Budyſchinje. Telefon 118.

Hodowna wuſtajenza

wězow k darjenju ſ marzipana a ſchokolady.

Kuſki na božodźěſcźowy ſchtom.

Marzipanowe torty.

Hodowne kołacze ſe ſultania hróſynkow, mandlow a maka.

Mjedowe tykanczki a makronowe tykanczki

jenož ſamſtny najwoſebniſchi wudźěłk.

Woſebitoſcź: Hodowne torty

ſ kóždym žadanym napiſmom, najpſchihodniſchi dar.

Skaſanki ſo najſwědomicźiwiſcho wobſtaraju.

Roſeſłanje po póſcze.

K hodam

poruczam **wulki wubjerk**

pſchedeſchcź-nikow,

wukhodźowanſkich kijow, tobakowych trubkow

po ſnatych tunich płaczíſnach.

Ed. Schulze nasl.

(A. Rudert)

pódla hoſcźenza winoweje kicze,

w Budyſchinje, na bohatej haſy 26.

Jako pschihódne hodowne dary

poruežam

niklowe, koprowe a moßasne twory,
alfenidowe twozy (nastawki, bowle, schklẽ atd.
žonjaze tosche, portmoneje,

figury

w rjanym wulkim wubjerku,

niklowe a drjewjane blida, stolpy, debjenkowe a schwadliske kaschcziki, fotografijowe albumy, fotografijowe wobluki atd.

a proschu wo dobroczíwe wopytanje mojeje bohateje wustajeńzy.

Gustav Thunig

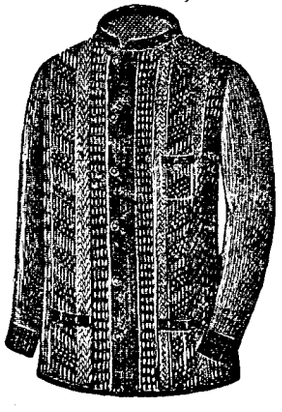
na snutskownej lawskej haßy 6.

Gegr. 1865. Telefon 634

Schtrumpy a soki

schtrykowane a walkowane,

Rukawate lazy
po wschẽch placzisnach,
normalne
koschle a kholowy,
czople podschite
spódnje tajle,
spódnje kholowy,
dżẽczaze kholowy se schtaltom,
schenillowe rubischcza

Ernsta Jordanowa wudowa

w Budyschinje

na jerjowej haßy 5 a na snutskownej lawskej haßy 8
w Budyskej schtrykowarni schtrumpow.

Dla pschepoloženja

pschedawárnje

so by ßo pscherumowanje salutowako, pschedawam po zyle tunich placzisnach wschẽ **hudzbne instrumenty,** jako

harmoniki, hußle, zithery a rẽczne apparaty, nowe platy sa rẽczne maschiny s maczisny (niz s papy)
hizo po **50 pj.**

schijaze, plókanske a zimaze
maschiny

pychu na bozodzẽßczowy schtom,
dziwne ßwẽczki
3 pakcziki po **25 pj.**
ßwẽczki a sbozofigury k leczu woloja.
Najwjetschu skladnosez k kupowanju hodownych darow.

August Scholze

jenoz **na horneztßej haßy 10** s napschecza hosczenza „Münchner Hof."

Jěsdny plan želesnizow,

płaczazy wot 1. oktobra 1913 hacz do 30. haprleje 1914.

Njedźelu a šwjate dny też 4. wosowa klaša jěsdźi.

Ze Chorjelza do Drażdżan.

| Wosowa klaša | 1-2. | 1-4. | 2-4. | 2-4. | 2

Nasymske a symske schkórnje

ßu we wulkim wubjerku doschłe. Poruczam

mužaze a žonjaze schkórnje

nowych faßonow po **10.50, 12.50, 16.50.**

Honťwarske a jěsdne schkórnje

dołhe schkórnje a holczaze wuhornjene schkórnje
honťwarske gamasche ſ howjaseje koże,
ſ wodunjepuschczałych łoßmikatych tkaninow a płachtoweho płata,
sportske a tkaninowe gamasche sa holzy a žony, hólzow a mužskich,

rejwarske a towarſtwowe czrije

ſ běłeje cibſkeje koże, woprawneje chevreauxſkeje koże, czelazeje lakowaneje, bronſowaneje, brokatoweje, woprawnje a imit. poßlěbrowaneje a poſkoczeneje koże.

Woprawne Peterburgske gumijowe ſtupnje a gumijowe ſchkórnje,
czopło podschite domjaze ſtupnje,
ſtupnje ſ woprawnych a podražowanych wjelbludzazych koßmow
Wodu njepschepuschczate a czopło podschite dźěczaze schkórnje,
filzowe ſtupnje a tofle. — Wſchě druziny **drjewjanzow.**
Jenicžke pschedawanje **G. Engelhardtoweho wobucza.**
Jenicžke pschedawanje woprawnych **Chaſallaſkich normalnych ſchkórnjow.**
Shotowjenje po měrje. — Wuporjedzenje po tunich płaczißnach.

Heinrich Mohr, črijowna

w Budyſchinje pſchi žitnych wikach. Telefon 384.

Wobhladajcze ßebi moje 5 wukładnych woknow.

Schijaze maſchiny, žimaze maſchiny,

wuporjedźerńja, położene płaczenje.

Josef Frind w Budyschinje **na ßukelnſkej drózy 1, na rózku žitnych wikach.**

We wudawarni Serb. Nowin je ſa **40 np.** dostacz knižka:

Worjeschki.

Pſches dźewjecz ſtow hudanczkow ſ trěbnym kluczom
Sa ßwojich wuzkow ßwoje czetki
po zyłych Sserbach napytał, wumyßlił, ſeſtajał a do ßerbſkeho kraja puſchcził
Jan Radyßerb.

Woßebite poſkiczenje

ſa

hodowne blido.

1 dźělba mužazych koſchlow,
1 dźělba mužazych klobukow,
1 dźělba mužazych łazow
jara po płaczißnje poniżene, ſ dźěła niże nutskupowanſkeje płaczißny.

Pódla poruczam
ßwój **wulki ſtład**
krawatow, rukajzow, mužazych ſchatow, ßlow, trikótažow, pſchedeſchczńikow, kijow, pelerinow, kožaneje drasty, gamaſchow.

Richard Nebel

w Budyſchinje
na bohatej haßy
pódla firmy Schauſeil.

Mlěty

mak

wſchědnje czerſtwy porucza

Khorla Preisser jun.
pſchi žitnych wikach.

hodownych darow

najwjetschi wubjerk : po tunich płaćišnach.

:: :: :: Ruczne dźěła, šapočzane a hotowe. :: :: ::

Pschikrywowe tkaniny, kongreßowe tkaniny, kartonaže, mužaze lazy.

Nowe: Sšněhohwězdna wolma k dźělanju wschěch sportiskich wězow.

Paßy, schlewjery, wjechlawki, tosche, kruženki, žaboty, žonjaze khornarje a krawaty, balske schawle, auto-schlewjery.

Spódnje ßukuje, schórzuchi, rukajzy, schtrympy, schtakty, spódnje taille, žonjaze a dźěčzaze schaty, schantka.

Sportiske jaki, schawle, rodlowarske mězy, rodlowarske pótniki, blusowe lutowaki, gamasche, pjerjowe a pjelsčzowe boy.

Dźěčzaze wobleczenja, dźěčzaze lazki, pótniki, žonjaze a dźěčzaze khapy, bolerojeczki, ša dźěczi tykače, boy a mězy.

Mužaze khornarje, mužaze krawaty, mužaze koschle, mužaze kholowy, mužaze lazy, mužaze khornarjowe lutowaki, — soki, — ßlé.

Wschě potrjeby ša schwaleže a krawzow. :: **1/2 punta wolmy po 95, 1.10, 1.20** atd.

Dźěčzaze a žonjaze klobuki po najtuńschich placźišnach.

Moje 95pjenježkowske serije składnosčz k woßebje tunjemu kupowanju poskičzeja.

Helena Cruciusowa

na žitnej haßy 10 **w Budyschinje** **na bohatej haßy 10.**

Sa

hodownu potrjebu

poručam ßwój **bohaty skład**

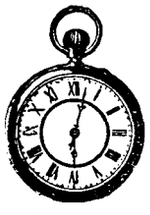
kłobukow a mězow

po spodźiwnje tunich placźišnach:

židźane klobuki hižo po . . 4.80 mk.,
kładźite klobuki hižo po . . 6.50 mk.,
proste klobuki hižo po . . . 2.80 mk.,
mjehke mužaze klobuki hižo po 2.40 mk.,
mjehke pacholaze klobuki hižo po 2 mk.,
mužaze symske mězy hižo po . 1 mk.,
hólčzaze symske mězy hižo po . 70 pj.
Filzowe stupnje a tosle jara placźišny hódne.
Pjelsčzowe boy čzorne a pißane wurjadnje tunje.

Hugo Lehmann

w Budyschinje na bohatej haßy 22.

Franz Marschner

czaßnikar w Budyschinje
na bohatej haßy 9
ßwój skład **czaßnikow** a **czaßnikowych rjeczazow**
k dobroczživemu wobkedźbowanju poručza.

Hódna twora. **Pißomne rukowanje.** **Tunje placźišny.**

We wulkim wubjerku

kuski

na božodźěšezownu schtom,
jako:

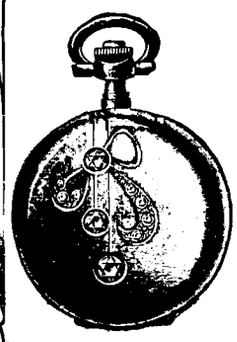
hodowne dary:

taflowu schokoladu, marzipanowe wězy, bonbonniery, kakao, czaj, póprjanzy, konfekty, biskquity a bonbony
poručza

fabrika zokrowych tworow

Ernsta Graka.

12 na ßukelnskej haßy 12.

F. A. Lenke

na Hoschiz haßy 25 **cžaßnikař** pschi póstskim mèscže

porucža ßwój wulki skład

mužazych a žonjazych cžaßnikow, broschow, kollierow atd.

Po płaczisnach ßo skožujo najlèpsche pschedawam.

Wèrowanske pjerschczenje D. R. P.

bjes lejtowanskeho karbika.

Wschè do cžaßnikarstwa ßluschaze dżèła ßo w mojej wubjernje wuhotowanej dżèłarni shotowjeja.

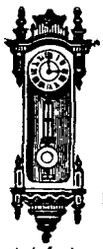

Mužaze, žonjaze rjecžasy.

Wulki wubjerk.

Pschezo najnowsche.

Kóždy, kotryž chże ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicž, abo kotryž chże ßebi jón **porjedžicz** dacž, njech dże k cžaßnikarjej **Kurtej Jenčej** na ßwonk. lawske haßy 5.

Jncj pschedawa a porjedžuje, ßa ßwoje dżèło ßprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczisnami wupołożene, wobkładacž.**

Jako **dar k Bożemu dżèsczu** ßu we wudawarni Serb. Nowin dostacž knižki

Brunčki

po 1 hr. 20 pj.

Wopraschejcże ßo mojich wotebjerarjow woni Wam rad ,wobkrucża, ſo ßu moje palene

khofeje

wubjerne po składże a najbóle **ſpore.**

Spytajcże je ras!

Punt po

140—200 pj.

Karlowarska ſpezialna mèschenza

punt po **160** pj.

Jurij Nitsche

na bohatej haßy 8.

Zigary — Zigary

Abraham Dürninger & Co.

w Hernhuežc w Sakskej.

Dwórskaj liferantaj Jeho Majestoscże ſakskeho krala.

Pschedawarnja w Budyschinje na khèžorskej dróſy 9.

Jako **dary** ßo woßebje pschihodżaze porucżam scżèhowaze drużiny zigarow w ſortimentſkich kaſchcżikach:

„Napominanje"

wopschija po **20** scht. scżèhowaze drużiny: **Litawska, Pomorska, Schleſyska, Brauniborska, Prußka** a płaczi mk. **7.**— kaſchcżik

„Němſzy rjekojo"

wopschija po **10** scht. scżèhowaze drużiny: **ſe Scharnhorſt. ſtatny kanzler, York, ſ Wartenburg, ſ Gneiſenau** a **ſ Dennewitz** a płaczi mk. **4.**— kaſchcżik

„Wjerch ſ Wahlſtatt"

wopschija po **20** scht. scżèhowaze drużiny: **Laon, Möckern, Kaub, Katzbach, Belle Alliance** a płaczi mk. **10.**— kaſchcżik

„Sboże Wetinej"

wopschija po **20** scht. scżèhowaze drużiny: **Moritzburg, Wachwitz, Pillnitz Sibillenort** a **Wettin** a płaczi mk. **16.50** kaſchcżik.

Roſeßłanſke wumènjenja: Frankopschipóßłanje a wotcżehnjenje 2% wot mk. 20.—, frankopschipóßłanje a wotcżehnjenje 3% wot mk. 50.—

Jara ważne ſa kóždeho

Wjele pjenjes ßebi ſalutujcże, hdyž ßebi kupujecże ßwoju

ſymſku drastu

jenož we

Budyſkej draſczerni na ßukelnſkej haßy 30

Tam kupujecże **mužazu a žonjazu drastu, czrije, ſchaty atd.** po spodżiwnje tunich płaczisnach.

Wotebjererjam ſ dalſchich wßow ßo jèsba ſapłaczi.

Najwjetschwa tajka pschedawtnja w Budyschinje

A. & W. Neuhahn

Soloż. 1891

4 na ßerbſkej haßy 4 — **w Budyschinje** — 4 na ßerbſkej haßy 4

Telefon 449. — poruczа — Telefon 449.

k pschedstejazemu hodownemu ßwjedżenjej ſ wjele nowoſczemi wuhotowanu ſkładownju:

listnu papjeru, khartowe kaſſety,
fotografiſjowe albumy,
albumy ſa póſtſke kharty,
albumy ſa liſtne ſnamki,
pěßnjowe a ſapißne albumy,
kuchińſke a dnjowe knihi,
porte-treſory,
ſportſke móſchniczki,
móſchniczki a portemoneje,
zigarowe etwije, liſtownje,
dokumentowe toſche,
pißanſke mapy a podložki,
ruczne puczowanſke toſche,
ruczne toſche ſ kožanym wuſchkom,
ſchulſke tornistry, holcże mapy,
knihowe noſchaki,
ſchwadliſku potrjebu
ſ plyſcha a kože,
debjeńkowe kaſchcziki,

kaſchcziki ſ plyſcha a kože
ſa rukajzy, krawatty,
manſchetty a khornarje,
muſikalijowe mapy,
italſke majoliki,
japanſke twory,
domjaze žohnowanja,
deſki ſe ſchpruchom
ſ wudebjenym molowanjom,
fotografiſjowe ſtejaki,
zynowe wojaki
wſchěch ludow a brónjowych družinow,
naſtajenſke wěžy
w drjewjanych kaſchcžikach,
klankaze (pópjaze) **wěžy,**
klanki, wobleczene a njewobleczene,
klankaze meble, klankaze woſy,
drjewjane a kožane konje
k jěſdženju a kolebanju,
wowzy, kruwy, wóßły, koſy,

pßy, kanikle,
towarſtwowe a ſaběranſke hrajki,
naczahanſke wěży ſ blacha,
jěſdne figury ſ blacha,
hudźbne inſtrumenty ſa dźěczi,
latarńje magika,
kinematografy,
żeleſnizy ſ gratom a ſchěnami,
żeleſnizy ſ parnym cžerjenjom,
parne maſchiny,
maſchiny, ſ horzym powětrom
ßo cžerjaze,
wojerſke wuhotowanja,
kaſprowe dźiwadła,

kaſchcžiki ſ gratom
a liſczowej pilu,
drjewo ſa liſczowu pilu,
potrjebu ſa liſczowu pilu.

Konjemzy, twjerdźiſny. — Klankaze ſtwy, kuchinje.

Luxuſowe a domjaze meble we wulkotnym wubjerku.

Domjazu a kuchińſku nadobu, ſchkleńczane, porzlinowe a kamjeninowe twory,

deſkowane, rjeblowane a cžežite woſy, ßanje.

Naetherowe reformſke wobroczne dźěczaze blidła, ſtólczki, triumfowe ſtólzy,

jenotliwy turnowanſki grat, kaž tež doſpołne turnowanske apparaty.

Pychu na božodźěſczowy ſchtom.

Hodowny placžiſnowy ſapiſk ßo na žadanje darmo pſchipóſczele.

☛ Jako **dar k Bożemu dźeśczu** su we wudawarni Serb. Nowin dostacz knižki **s pißanymi wobrasami** a se serbskimi schtuczkami

1. sa starsche dźěczi:

Schescherjaczk a schescherjawka

2. sa mjeńsche dźěczi:

Wobraski sa pěkne dźěczi.

Pěknych dźěczi wjeßeli.

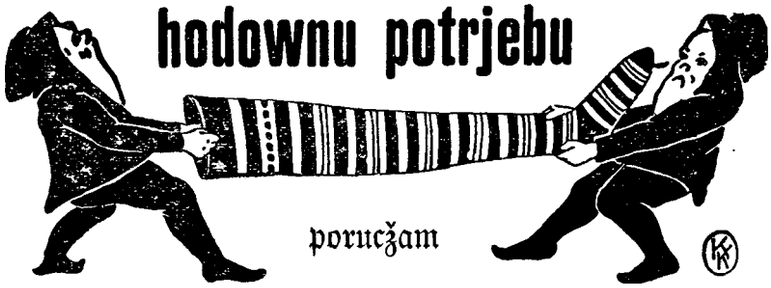
Wilhelm Rudolph

w Budyschinje.

Hłowna pschedawarnja **na khěžorskej drósy czo. 8.** — **Dalokorěczak czo. 591.** — Filiala **pschi mjaßowym torhoschczu 10.**

Sa

hodownu potrjebu

poručam

schtrympy a soki, walkowanych a schtrykowanych, — **rukawate lazy** ßamßneho wudźěłka.

Sweatry sa mužskich, žónske a dźěczi we wulkim wubjerku.

Kolenahrějaki, cźělne wobwjaski, schkitaki sa pluza, muski, ßněhowe khapy atd.

Schenillowe rubischcża, khapy, schawle.

Trikotaże we wubjernych druzinach a we wschěch wulkosczach na składze.

Normalne koschle a **kholowy, spódnje jaki.**

Rukajzy sa mužskich, žónske a dźěczi, trikotowe a schtrykowane.

S jeneho konkursa ßym dźělbu

jěsdnych kołow a dźěle

Altbeckskeho wudźěłka s połnym rukowanjom nakupił. Pschedawam te koła něhdże **25 hriwnow tuńscho** hacz je porjadna płaczisna, a tak dołho hacz skład doßaha 1 dźělbu prědnich kołow prima jenoż 3 mk. 25 pj., pschi wotewßaczu 10 scht. po 3 mk.

J. Schibak, na Mužakowskej drósy 4.

Wschě na składze ßo namakaze **koła** kaž **Brennabor, Allright, Opel, Janko** nětkole wjele tuńscho.

Něhdże **50 scht. mužazych a žonjazych kołow** po 6 mk. hacz 50 mk.

Njesakombdźe tule składnosc!

Kóslaze kózki,

howjaze koze, wowcze koze, sajecze a kaniklaze koze,

kaž też **wschě druhe druziny kožow** kupuje po najwyschschich płaczisnach

Heinrich Lange

pschi zyrkwinym měsce a pschi žitnych wikach 11, s napschecza „skoteje hwězdy".

Hrósynki sultaniny korinthy mandle mlěte mandle zitronat

tunjo porucza

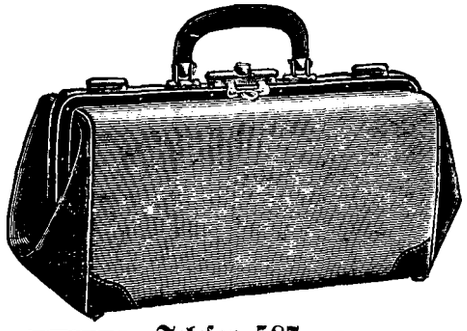
Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

K pschedstejazym hodam!

Kožane twory kožanych tworow. — **kupuja ßo najlěpje w spezialnej pschedawarni**

Stajnje wulki wubjerk, krucze sprawne poßłužnjenje a tunje płaczisny sa

koffry, puczowanske tosche, neßeßary, žonjaze tosche a paßy schulske tosche sa hólzow a holzy, schulerske mapy, pißanske, aktowe a hudźbne mapy, listownje a zigarowe tosche, portemoneje, ßlě, nakhribjetne měchi a gamasche atd. namakacze

w spezialnej pschedawarni

sa Offenbachske kožane twory

T. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ßedlarskeho mischtra

Telefon 587.

w Budyschinje, pschi lawskich hrjebjach 10.

:: :: Hody :: ::

ßwjedźeń wjeßeloſcże

bliži ßo nětko pſchezo bóle,
a někotryžkuli njewě, ſ czim by ßwojim lubym wjeßele pſchihotowak.
Njetrěbne wěży njedyrbjake ßo pſchi powſchitkownej drohocże kupowacž, a teho dla ßo k woprawdże praktiſkim wězam pſchima.
Duž poručam po ſpodźiwnje tunich płaczišnach

elegantne mužaze, pacholaze :: a hólczaze paletoty ::

ſ dobrych tkaninow, derje ßedźaze,

elegantne mužaze, pacholaze a hólczaze wobleczenja,
elegantne ſportſke jupy, pſcheſapinaki
ſ majjednoriſcheho hacž do najwoßebniſcheho,
tolſte ſymſke kholowy hižo pro 4 ½ mk.

wodunjepſchepuſchczate peleriny, fantaſijowe lazy
ſ wołmy, židy a pliſcha, **dźěczaze wobleczenja,**
jenotliwe **kholowczki, jupki** wurjadnje tunjo.

Žonjaze a holczaze žakety a paletoty

ſe **ßukna, aſtrachana, ßomota a židźaneho pluſcha**
wſchěch dokhoſczow a ſchěrjow po wuwſaczných płaczišnach.
Dołhe ßuknjane žakety prědku a ſady ſ lohka wißaze
ſ wotowanym pſcheſchiwanym podſchiwkom, potajkim jara czopke po wſchelakich płaczišnach.

Kóždy kupz doſtanje rjany dar.

Otto Preuß
mějeczel **Khorla König**
na žitnej haßy 4.

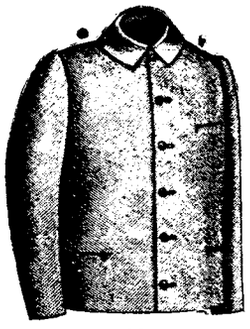
Proſchu wěſcze na firmu kedźbowacž.

O. Osswald

porucža w najlěpſchich družinach

ſchtrympy a ſoki,

mantle a kapiczki, rukajzy,

ſchtrykowane žonjaze jaki, ſpódnje taille.

Woßebne rukowate lazy

we wulkim wubjerku.

Dźěczaze ſpódjne wobleczenja, trikotaže kóždeje ſchěrje na ſkladze.

Schenillowe rubiſchcza.

Steinstrasse 7

Singerske
ſchijaze maſchiny

ßo najlěpje pſchihodža
do kóždeho hoſpodarſtwa a do kóždeje dźěłarnje.

Połožene płaczne wumjenjenja.

Illuſtrowane katalogi darmo a franko.

Njech ßo kupnje w naſchich khlamach abo wot jich agentow.

Singer Co.

akzijowa fabrika ſchijazych maſchinow,
filiala w Budyſchinje na bohatej haßy 14.

Bjedrich Lieber,

mydlarnja
na bohatej haßy 6

porucža po ſnatej hódnoſczi

njekapaze
wóſkowe, ſtearinowe a paraffinowe ßwěžy
toilettowe mydła a parfümy
w kartonach a po wſchěch płaczišnach.

Pychu na božodźeſczowy ſchtom
w bohatym wubjerku.

Cziſtowołmjane konjaze pſchikrywy

(deki)

ſ rukowanjom cziſteje naturſkeje wołmy
ſe ßylnym płatom podſchite a pſcheſchite, 140×180 cm wulke

mk. 6.50.

Sa ſnamjo na pſchikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.
Pſchikrywy na pruhn darmo.

Carl Winter, fabrika pſchikrywow **w Magdeburgu.**

Saſtupjeŕ **C. Winter w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 8.**

Poručam k hodam

dary wscheje druzˇiny we wulkim wubjerku:

buffety, pißanske blida, schäślongi, polstrowane stoły, komody .·. ſervěrowanske a schwadliſke blidka, palmowe ſtejaki, pißanske a klavěrowe stoły atd.

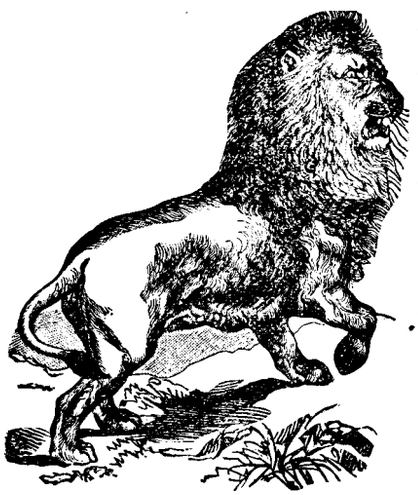
po wschěch placˇiſnach.

Th. A. Wällnitz naßlědnik

mějecˇel J. Hanekam.

Prěni a najwjetſchi Budyſki meblowy etabliſſement

na ſzukelnſkej haßy 9. **w Budyſchinje.** na ſzukelnſkej haßy 9.

Khorla Bockſch,

kózˇkarˊ

w Budyſchinje

na ſwonk. lawſkej haßy 18

ßo pſchi trjebanju

pjelſcˇowych tworow

na najlěpje porucˇa.

Mužaze a žonjaze kožuchi

ſchiju, noſchene kožuchi tunjo a derje pſcheſchiwam a wuporjedˇam.

Koże k wobßadˇenju a podſchicˇu.

Wulki ſklad modnych klobukow a mězow.

Hodowna wustajenza

w ſchokoladowej pſchedawarni

na Hoſchiz haßy.

Moje doſpołne

wupſchedawanje

pſchihodnu ſkładnoſcˇ

k hodownemu kupowanju

mužazych a žonjazych koſtumowych tkaninow, ſbytkow koſchlazeho ſzukna

poſlicˇa.

Wo dobroczˇiwy wopyt proßy

J. Zieſchank

na Hoſchiz haßy

na rózˇku khěžorſkeje drohi.

Serbſki muſej

wotewrjeny kóždu 1. a. 3. njedˇelu

měßaza wot ½11—12 hodˇin.

Hodowne předawanje

w Khorjelſkej cˇrijowej pſchedawarni

nětkole na bohatej haßy 16.

Telefon 467.

Placˇiſny njeßměrnje tunjo.

Mužaze a žonjaze ſchkórnje po 4.50, 5.90, 7.50, 9.50 atd.

Dˇěcˇaze ſchkórnje ſ podſchiwkom a bjes njeho 1.45, 1.90, 2.50, 3.50 atd.

Symſke ſchkórniczˇki ſa małe dˇěcˇi 40 pj., 75 pj., 95 pj.

Filzowe ſtupnje, ſtupnje a toſle ſ wjelbłudowych koßmow we wulkim wubjerku; woßebje placˇiſny hódne.

Woprawdˇite Pomorſke płyſchowe toſle po 85 pj., 100 pj.

Niſke ſchkórnje a jěſdne ſchkórnje jadriwe a wodunjepſchepuſchcˇate.

5 prozentow hodowneho rabata ßo na wſcho wobucˇe dawa ſ wuwſacˇom Salamanderſkeje ſnamki.

Wobhładanje bjes nuſowaneho kupjenja ßo rad dowoła.

Sa kóždy por ßo rukuje.

Spezialna pſchedawarnja

Solingſkich worzłowych tworow

Wilhelma Heina w Budyſchinje na ſzukelnſkej haßy cˇißło 16

błidowe a deſſertne noże a widliczˇki, woßebne ſacˇne noże a nożizy wſchěch placˇiſnow.

Britwje, brodutruhadła ſ rukowanjom.

Khlěb krajaze, mjaßo rubaze, noże cˇiſcˇaze, žimaze maſchiny.

Niklowe khoſejowe a cˇajowe ſerwißy.

Nohcˇe pěſtowaze etwije jenoż ſ dobrymi worzłowymi nożizami.

Ssmykacˇc.

Moje wulke hodowne pschedawanje

je ßo ſapočzało.

We mojich bohacze wuhotowanych ſkładach namakacze **jara rjane a pjenjes hódne**

artikle ſa hodowne dary

ſa muži, žony a dźěćźi ſa pomyßlene najtuńſche placźiſny.

Najwjetſcha wuſtajenza 95 pjenježkowych artiklow ſa dary.

Walter Noebel w Budyſchinje a Schěrachowje.

Wulke wjeßele pſchihotujecze,

hdyž ſa

hodowny dar

woßebny **klobuk,** rjany **mězu**

abo por cźopłych **cźriji** abo **tſli**

wuſwolicze pola

Kurta Märckela

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 6.

Krucze ſolidne twory. Pſcheměnjenje po hodźoch je dowolene.

Najwjetſchi wubjerk kraßnych

hodownych darow

po wſchěch placźiſnach.

Woßebje:

pjelnjene kartony

Lübeckſke marzipanowe torty,
Königsbergſke wutroby,
marzipanowe jědźe,
= **plezo,**
= **ßwinje** atd.,

hodowne kolacze,

w Pariſu a Winje ſe ſkotej medaillu wuſnamjenjene,

kaž tež

woßebne kuſki na bożodźěſczowy ſchtom,

cźerſtwe miedowe tykanczki

porucza

W. Müller, konditor,

pſchi póſtſkim naměſcze.

Schpatnje roſcźaze dźěćźi

kraßnje pſchibywaju, hdyž ßo jim dawa

aromathiſki

jatrotukowy emulſion

ſe ſnamku hrodowſkeje haptyki.

Dźěćźi jón rad bjeru a derje ſnjeßu.

Woprawdźity dóſtacź

w hrodowſkej haptyzy

w Budyſchinje.

Móžecze rjez, ſchtož chzeeze!!

:: W němſkim :: cźrijowym domje

t. ſ. w. r.

w Budyſchinje pſchi ßerbſkich hrjebjach 2

ßo derje a tunjo kupuje.

Mužaze a žonjaze ſchkórnje hižo po **5.**85

Cźople domjaze ſtupnje . . . hižo po **1.**25

Gumijowe ſtupnje. :: Balſke ſtupnje.

Schulſke ſchkórnje

zyle woßebje tunjo.

Sa kóždy por ßo rukuje!

Wuporjedźenje ſpěſchuje a tunjo.

Filiale we wjele němſkich měſtach.

Viſitne khartki cźiſchcźi ſpěſchnje a tunjo **Esmolerjez knihicźiſchczerńja.**

Delikateßow
a
ßnědanske korbiki
rjenje wuhotowane
porucza
Gustav Küttner nasl.
Richard Weigel.

Schenillowe rubischcza a schawle
nowych rjanych mustrow
najlěpsche a najtuńsche
kupujecze pola
Ernsta Jordanoweje wudowy
na jerjowej haßy 5,
na ßnutskowej lowskej haßy 8
w Budyskej schtrykowarni
schtrumpow.

WYBERT-TABLETTEN
Name gesetzlich geschützt
Po kurjenju stajnje drapaze saczucze w schiji a njepschijomny ßkód w schiji sawostawa. Wobojemu ßo ſ wuspěchom wobara ſ porjadnym wuziwanjom Wybertowych tabletow. Kurjerjo maja teho dla pschezo Wybertowe tablety pschi ßebi. Dostacz we wschěch haptykach a drogownjach po 1 mk.

Hobrske
darjenskewuhory
woßebitoſcz pschedawarnje
porucza
Gustav Küttner nasl.
Richard Weigel.

Wubjerne hodowne dary
poruczam we wulkim wubjerku:
blidowe a khofejowe ßudobje
po wschěch placzisnach,
myjerske ßudobje modernych formow a mustrow,
kuchińske garnitury,
kriſtallowu a praßowanu ſchkleńzu.
Hermann Gläsel
pschi lawskich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w ßerbskim domje.

Allgemeine
Deutſche Creditanſtalt.
Wot kral. ſakſk. miniſterſtwa juſtizy prawo k pschijimanju ßyrotnych pjenjes w padze § 1808 m. ſ. k. dostał.

Dawamy hacz na dalsche na hižo wobſtejaze a ſa nowe pjenjezne ſapołožki
4% pschi schěſćměßacznym wupowjedzenju,
4% ſ tſiměßacznym wupowjedzenju,
3½% ſ jenoměßacznym wupowjedzenju,
3% ſ wschědnym wupowjedzenju.
Kaßdyne hodziny 8—½1, ½3—5, ßobotu 8—2 bjes pschetorhnjenja.
Powſchitkowny Němski kreditny wuſtaw
filiala w Budyschinje
na khěžorskej drósy 21.

hodowne a nowolětne khartki ::
ßu dostacz
we wudawarni
Serbskich Nowin.

Palastowe dźiwadło
w Budyschinje na khěžorskej drósy 11.
Wschědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacz do 11 hodźin wjeczor
wulke pschedſtajenje
:: najnowſcheho dokonjenja ::
ßwětłohrajerſkeho wumělſtwa.
Kóždu ßobotu a ßrjedu ßo program pscheměni.

Kožuchowa a pschedawarnja

Arthur Flegel

kóžkarski mischtr

Telefon 361 w Budyschinje na žitnej haßy 12—14

porucža swój wulki skład jednorych a woßebnych

kožuchowych tworow

jako **muffy, boy, nohowe měchi, koßmate mězy, teppichi.**

Modne **klobuki** a **mězy** we wulkim wubjerku.

Khěžorska khofejownja

Pschedawarnja **wurěsnych tworow ::**

Liny Hennigoweje

w Budyschinje

pschi bohatych wrotach

ßo k hodam dobroczinwemu wobkedźbowanju porucža.

K hodam poruczam bohaty wubjerk

kusk[illegible]ow na božodźěsczowy schtom,

kaž tež

marzipanowe torty, wutroby a plody, praskaze bonbony a naturalne wězy, najwoßebnische bonbonniery

hižo po 50 pj. hacž do najwyschschich placzisnow,

pópjanzowe muže a žony,

woprawdzite Häberle[illegible]inske Nürnbergske žiwjenske tykanczki

a druhe **pópjanzy** we wulkim wubjerku,

teho runja **božodźěsczowe kołacze** wschelakich družinow.

Roseßlanje na wßy spěschnje a tunjo.

Konditornja F. Staeckela

w Budyschinje. — Telefon 166. — na seminarskej drósy 9.

Pjenjeznikam

ßo k darmotnemu saměrzenju pjenjes w jenož dobrych solidnych hypothekach porucža

Albert Mužik,

na Hosdiz haßy 42 po 1 schodze, w hosczenzu k „jandželu"

Hypotheki a wobßedźenstwo leżomnosczow.

Stary sprawny wobthod.

Założene 1899.

Chenillowe rubischcza

a schawle

placzisny hódno pschedawa

Otto Osswald

na kamjeńtnej haßy 7.

Schmidt & Gottschalk

pjenjezna banka w Budyschinje na theaterskej haßy,

na rózku schulskeje drohi.

Kupony k 1. januarej 1914

hižo wot **15. dezembra** bjes khostow po majwyschschim kursu s hotowymi pjenjesami saměnjamoj.

Derje ßo placzaze hódnostne papjery na skladze.

Jenotliwe ßo pschenajaze priwatne trejorske kaschcziki se ßamßnym wotnajerjowym samknjenjom.

Pschenicznu muku

snateje dobrosczе k hodownemu pjeczenju

porucža

Khorla Preisser jun.

pschi žitnych wikach.

Wulke hodowne pschedawanje.

Jako wosebje tunje **hodowne dary** poruczam:

Dźěćzaze jaki a mantle
sa 2—10 lět
hewak: 5.— hacž 8.50
nětkole **2.50** hacž **4.75.**

Dźěćzaze khapy
jenotliwe nasadstajene
hewak hacž do 3 mk.,
nětkole **—.95** hacž **1.50.**

Dźěćzaze wobleczenja
wschelake wulkosćze
hewak hacž 10 mk.
nětkole **85** hacž **6.50.**

Pjelsćzowe boy skladnostna kup.

Normalne schaty
kaž **kholowy, jaki, wobleczenja,**
něschto saprószchene,
nětko hižo po **95** pj.

Soki
s krajneje wolmy
2 poraj 95 pj.

Barchentowe dźěćzaze koschle
wschěch wulkosćzow,
so bychu so wotbyke,
wjele niže placźisny.

Na regularne twory 4% rabatta.

Leopold Posner

w Budyschinje na bohatej haßy 4.

Heinrich Lange

pschi zitnych wikach 11 — **w Budyschinje** — pschi zitnych wikach 11

s napschecza „stoteje hwězdy"
:: porucza swój wulki skład :

hotowych

pjelsćzowych tworow

kaž tež
wschelakich kožow k podschiću a wobšadźenju
dobroćiwemu wobkedźbowanju.

Kožuchi so nowe schija a noschene so pscheschiwaju.

Kože wscheje druziny so kupuja
po najwyschschich placźisnach.

Pschedźenak.

Protyka sa Serbow
na lěto
1914
je sa **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacź.

Hodowny kakao schokolady

kuski na bożodźěsćzowy schtom
marzipan a darjeńske wězy w najwjetschim wubjerku.

Moritz Schmidt

na khěžorskej drósy 11. — na theaterskej haßy 4.

Helmowa
ćzrijowa pschedawarnja
a póduschowarnja

je nětko

pschi hlownym torhoschću 5,

prjedy na kamjentnej haßy 17 w Budyschinje.

Wulki wubjerk

flanellow, lamy a połlamy,

blusow, jakow, koschlow a schórzuchow
wscheje druziny,
kostumskich šuknjow a barchentowych šuknjow, jakow
a koschlazych barchentow,
bělych a pišanych
po tunich placźisnach.

W. Häcker.

Wosebita pschedawarnja wolmjanych
:: :: a bawlmjanych tworow. :: ::
Sałożena 1852.

Włóſke worjechi,
lěſchne worjeſchki,
paraſke worjechi,
kokoſowe worjechi,
praſkate mandle
datle, figi,
hrózynkowe kiże
porucża
Gustav Küttner naslěd.
Richard Weigel.

„Moja žona bě pſches 50 lět ſ hroſnej

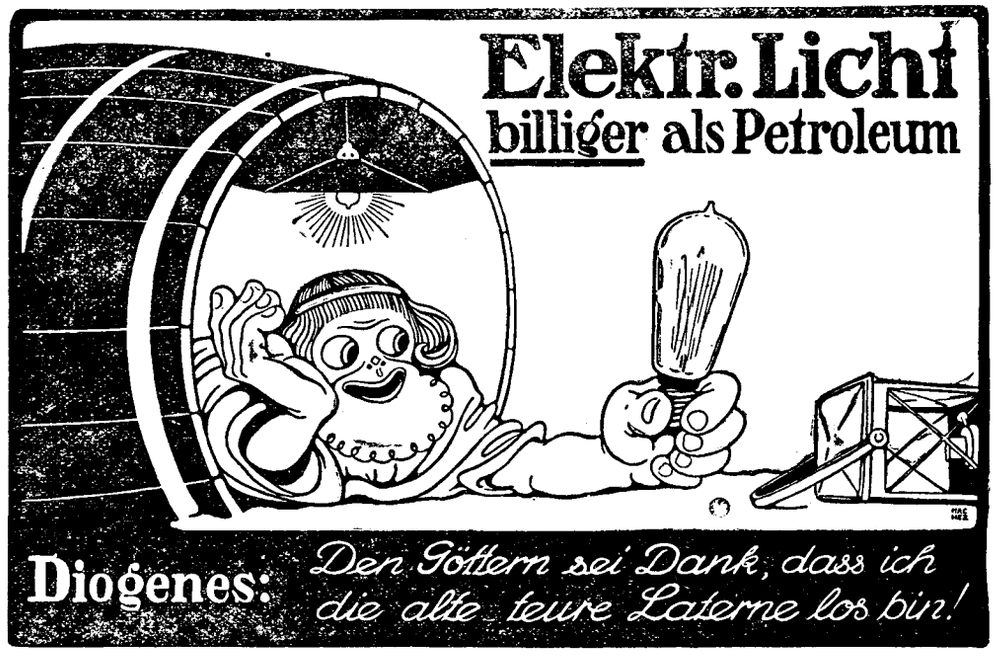
liſchawu

wobcżežena. Wona njewěješche žadyn ſtrowy bleczk na cżěle. S **Zuckerowym patent. medizinalnym mydlom** ßo liſchawa ſa 3 njedźele wotſtroni. Tole mydło je tyßazy hódne. Kuſk 50 pj. (15%) a 1.50 mk. (35% najßylniſcha forma). K temu **Zuckoh kreme** (niż tucżnjaza a mika) 75 pj. a 2 mk. w **Budyſchinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Eugerta, bratrow Měrſchez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Poruczam tunjo:
mórſke ryby,
ßuſchene ryby,
rybjaze warjenje a
ßad, konſerwy
kaž tež
wſchě druziny delikateßow.
Weberez rybownja
w Budyſchinje
na theaterſkej haßy.

Spěwarſke,

ßerbſke a němſke,
jednorje hižo po 2 a 3 hr. a woßebnje do cżelazeje koże ſwjaſane hižo po 6 hacż do 10 hr. ßu na pſchedań
we wudawarni Serb. Nowin.

Aug. Pawoł Hilger

w Budyſchinje na ſeminarſkej haſy 2
porucża **k hodam** jara tunjo:

zychi běłe a pißane, **wupjerki** prawe a ßylne,
hotowe żonjaze a mużaze barchentowe koſchle,
běłe a pißane,
dźěcżaze koſchle we wſchěch wulkoſcżach, **dźěcżazu draſtu,**
trjenja, hadreſchcża, ſchantka, ložowe plachty,
ložowe pſchikrywy, blidne ruby, taflowe ruby a
ſerwiety, blidowe pſchikrywy, dźěcżaze ſchórzuſchki,
hoſpodarſke ſchórzuchi, ßlomniki,
zyloplatowe, polplatowe a koſchlaze tkaniny.
Gardiny a vitrażowe tkaniny.
Barchentowe ſbytki ſa jaki, dźěcżazu draſtu, :: koſchle a ßukuje. ::
Sbytki koſchlazych tkaninow.
Sbytki ſa ſchórzuchi a podſchicża.
Rěcži ßo tež ßerbſki.

Paul Giebner

w Budyſchinje na bohatej haßy 18,
ſ nutskhodom na theaterſkej haßy,
winowa wulkowikowarnja
porucża ßwoje berje wothladane **wina.**
Pjecż wulkich pinzow.
Wino k oßylnjenju a
k ſtrow ſcżi.
Wino k ßwjedźenjam atd.
Tym, kotſiż moju winowu pſchedawarnju njeſnaja, k wjedźenju dawam, ſo ßo pola mje tuńſcho kupuje, hacż pſchi direktnym kupowanju ſ Rheina abo ſ Moſele, dokelż wino po waggonach dóſtawam a :: :: pucżowanſkich wudawkow nimam. :: ::

»Serbske Nowiny« wudawaja so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předplata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4) wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 52. **Sobotu 27. decembra 1913.** **Lětnik 72.**

Na wukhód se ſtareho a ſaſtup do noweho lěta.

Bože Wótcže njebjeſki!
Tebi džak a khwalba ßłuſcha,
Hdyž ßo bliži k wěcžnoſcži
Tuto lěto, — njech ßo duſcha
Naſcha wukhowa pſchi tebi
A tak derje radži ßebi!

*

Woukhód ſ lěta ſtareho
Požohnuj po ßwojej ßwěrje
Nam, hdyž poručamy ßo
Tebi naležnje we wěrje! —
Wſchě nam naſche winy wodaj
A měr mikoſcživje dodaj!

*

Požohnuj, ſchtož cžinili
Dotal ßmy we twojim mjenje;
Njech je wußyw w nadžiji
A njech poradži ßo rjenje,
So žně junu doſtanjemy,
Hdyž ſe ßwěta domoj džemy!

A hdyž lěto pſchikhadža
Nam nětk podróžnikam nowe,
Njech twój duch naß wonowja,
A ſpožcž, Božo, myßle ſtrowe
Nam, hdyž pyta ßwět naß lepicž,
A do ſtraſchnych błudow tepicž!

*

Naſch ßy hród a khowanka
Ty ßam, Božo wſchehomózny!
Pſchi tebi do pokoja
Kraj nam wěcžny kiwa wótzny;
Herbſtwo tam ßo naſche kraßni,
Hdžež ßo ßwětko ſbóžnym jaßni.

*

Nutskhód k městu Božemu
Je nam ſ Boha wotewrjeny,
Pſchiſtup k Wótzej lubemu
Podróžnikam pſchilubjeny.
Duž ßo ßwěru pſchěſcžěrajmy
Do prědka a pokhwatajmy! —

Hdžež ßo pſchichod wotewrja
Nam doſcž bluki w cžmowym ßwěcže,
Tam njech młódna nadžija
Sſylni naß tež w tutym lěcže,
So ßo ženje njekhablamy,
Ale krutoſcž wobkhowamy!

*

My wſchak mamy ßlubjenje,
So ßo dyrbi ßwěrnym radžicž,
A ſo ßwěrny woſtanje
Bóh a chže do měra ßadžicž
Sswoje džěcži ſ njepokoja,
Hdyž ßo njepſcheczela boja. —

*

Džemy ſ cžaßa k wěcžnoſcži
S lětom kóždym nowym tudy.
Duž na puczu k ſbóžnoſcži
Njech ßwět njejima naß khudy! —
Džak a khwalbu Bohu dajmy,
Dowěru na njeho ſtajmy! —

Leutnant ſ Forſtner dla ſranjenja ſaßudženy.

Leutnant ſ Forſtner, kotryž je ſe ßwojim njeroſomnym wuſtupowanjom njemčery w Zabernje ſawinował, je ßo dla cžělneho ſranjenja pſched wójnſkim ßudom ſamolwicž dyrbjał. Dwaczeczílětny młodženz bě, hdyž běchu ſchulſke džěczi ſa nim „wakes“ wołali, ſa tutymi běžał, a dokelž njebě žaneho ſ małych ſchibałzow ſaßłapił, bě ßo do khromeho ſchewza Blanka dał a jeho ſe ßwojim mjeczom pſches hłowu rubnył. Forſtner pſched ßudom wudawaſche, ſo je ßo Blank do njeho ſahnał. Jeho wudawanje pak bě hižo teho dla mało wěry hódne, dokelž běchu jeho ſchtyrjo wojazy pſchewodželi. Khromy ſchewz bě ßo jenož wojakam, kotſiž do njeho ſ tſélbowymi toporami pjerjechu, wutorhnycž chcył, ſo mohł ßo k ßwojemu džěku ſkerje lěpje podacž. Leutnanta ſ Forſtnera dla cžělneho ſranjenja a dla bjeſprawneho wužiwanja brónje k jaſtwu na 43 dnjow ſaßudžichu.

S wuprajenjow ßwědkow bě ſpóſnacž, ſo je wyſchk Zabernſkeho regimenta, ſ Reuter, ſ hłownym winikom. Wón bě offizěram poručił, ſo dyrbja rěſnje wuſtupowacž a ſo ßebi njeßmědža niczo lubicž dacž. Leutnantej ſ Forſtnerej bě wón pſchikaſał, ſo dyrbi ßwoju piſtoliju pſchezo pſchi ßebi noßycž a ju abo ßwój mjecž, je-li trjeba, wužicž. Wón je offizěram rjekł, ſo dyrbja ßo bojecž, ſo ßo pſched cžeſtny ßud ſtaja, hdyž w prawym wokomiku to njeczinja, ſchtož je pſchikaſał. Podoffizěram a wojakam bě wón inſtrukziju dał, ſo dyrbjeli ßwoju brón raſnje trjebacž a, hdyž by nuſne było, nadpadnikow potſělicž.

Leutnant ſ Forſtner njeje ßo wußudej podcžißnył. Mózno, ſo jeho wyſchſchi wójnſki ßud hiſchcže wuwinuje. We wſchoněmſkich nowinach a mjes offizěrami a wyßokimi ſaſtojnikami je wjele hłoßow ßłyſchecž, kotrež jeho ſadžerženje pſchecžiwo Zabernſkim wobydlerjam ſakituja. K tutym tež Barlinſki polizajſki präſident ſ Jagow ßłuſcha. Wón je do ſemjanſkich „Kſchižnych nowin“ naſtawk póßłał, w kotrymž praji ſo ßo wußud njehodži ſdžeržecž a ſo dyrbi ßo porjedžicž. Tale kritika je w Elſaßu a Lothringſkej mjes ludom wulke roſhorjenje, kotrež bě ßo ſe ſaßudženjom leutnanta ſ Forſtnera ſměrowało, ſ nowa ſbudžiła.

Doroſumjenje mjes lěkarjemi a khorobnymi kaßami.

Se ßrědniſtwom knježeſtwa je ßo mjes lěkarjemi a khorobnymi kaßami ſcžěhowaze doroſumjenje dozpiło. Sawěſcžerńja (ſawěſcžazy hamt) ſapiß kaßynych lěkarjow wjedže. S najmjeńſcha na 1350 ſawěſcženych, pſchi ßwójbnym lěkowanju na 1000 ſawěſcženych, ma ßo jedyn lěkař poſtajicž. S pſchipuſchcženych lěkarjew ßmědža ßebi ſawěſcženi jeneho wuſwolicž. Sarunanje ßo jenotliwym wucžinjenjam pſchewoſtaji. Kaßy a lěkarjo jeneho wokrjeża ſjednocženſtwo k wuſwolenju wucžinjenſkeho wubjerka tworja. Pſchi ſwadach ßrědniſtwo, ſe ſaſtupjerjow, lěkarjow a khorobnych kaßow wobſtejaze, roſßudži. Tola może ßo wo pjenježnych praſchenjach prawny pucž pytacž. Pſchi ſtrajku wot wonka poſtajeni lěkarjo maja ßo wot ßwojich wucžinjenjow wotwjaſacž a po wobſtejnoſcžach ma ßo jim ſarunanje ſapłacžicž.

Sozialdemokratija a wustupjenje ſ zyrkwje.

Tež w ſozialdemokratiſkim lěhwje agitazija ſa wuſtupjenje ſ krajneje zyrkwje wſchudże pſchihłoßowanje njenamaka. Někotſi ſozialdemokratiſzy wjedniży ßu ſpóſnali, ſo ßo ſe ſozialdemokratiſkim njepſcheczelſtwom pſcheczíwo zyrkwi tyßazy wot ſozialdemokratije wottraſchuja. Tež agitazija pſcheczíwo zyrkwi ßo do ſozialdemokratiſkeho programa njehodži; pſchetož po nim dźě je naboženina privatna wěz, a kóždemu ſozialdemokratej dyrbi pſchewoſtajene bycź, ſchto chze abo nochze wěricź. Někotſi wjedniży, mjes nimi Edmund Fiſcher, njeſamjelczeja, ſo ſozialdemokratija njemóże ſa naboženinu, kotruž ludej bjerje, jenak hódne ſarunanje poſkiczicź. Ludžo, kotrymž je ßo wótczina, domiſna, naboženina, ßwójba ſhubika, ſnutskownu próſdnoſcź ſaczuwaju, žiwjenje ſda ßo jim bjes ſmyßła a troſchta bycź, woni ßu runowahu ſhubili.

Bjesdźěloſcź w Sakſkej.

Sakſke knježerſtwo je létża 12. oktobra dźěło njemějazych ludźi w Sakſkej liczicź dało. Pſchi tym je ßo 18720 dźěło njemějazych naliczilo, to réka ludźi, kotſiž ßu k dźěłu ſwólniwi a khmani, tola kotſiž běchu dla njedoßahanja dźěła abo druhich pſchiczinow dla bjes dźěła. Mjes nimi bě 15025 muſkich a 3695 žónſkich. Pornjo zyłemu wobydlerſtwu bjesdźěloſcź 0,38 prozentow, pornjo 0,23 prozentam w lěcze 1912 a 0,26 prozentam w létomaj 1911 a 1910 wuczinjeſche. Pornjo létu 1912 ßu dźěło njemějazy ludžo wo 69 prozentow pſchiběrali. Na piecź městow, Draždźany, Lipſk, Kamjenizu, Plawno a Zwikow, ßo 50 prozentow wſchěch dźěło njemějazych rosdźěli. Wjetſchi dźěł muſkich dźěło njemějazych bě dla pſcheſtacza nacžaßneho dźěła, hubjeneho wobkhoda abo wobkhodneje czíſchiny dla bjes dźěła. Dla dobrowólneho wupowjedźenja bě 22 prozentow ſ dźěła ſchło.

Hłowny dźěł muſkich dźěło njemějazych ſ twarſkeho rjemjeßła wukhadża, w textilnej induſtriji bě 6 prozentow bjes dźěła, ſchtož je khětro wyßoka liczba. Tež mjes pſchekupſkim a techniſkim pomoznym perſonalom ßo huſto bjesdźěloſcź namaka, dokelž ſkoro 9 prozentow dźěło njemějazych do tuteho wotdźělenja ßluſcha.

Němſke wójſkowe poßołſtwo w Konſtantinoplu a ruſko-franzowſko-jendźelſki ſwjaſk.

Ruſka je hromadże ſ Franzowſkej a Jendźelſkej podarmo powołanje němſkich offizerow do turkowſkeho wójſka ſadźěwacź pytała. Roskaſowarſtwo w Konſtantinoplu ſtejazeho armeekorpſa je ßo tola němſkemu generalej Limanej ſe Sanderſa dowěriło. Jeho a 50 druhich němſkich offizěrow je 15. dezembra ſultan w ßwjedźeńſkej audijenzy pſchijał. Na žadanje Ruſkeje, ſo bychu ßo němſzy offizěrojo do jeneho druheho armeekorpſa a druheho turkowſkeho města, ßnadź do Adrianopla, dali, ſultan njeje ani dźiwał. Haj, ſo by Ruſkej pokaſał, ſo ßo jejnych hroženjow njeboji, je ßo ſultan roſßudźił, w Małej Aſiſkej nowy armeekorps ſałożicź. Kaž ßo ſda, w Turkowſkej do teho njewěrja, ſo by ßo ruſki zar ſa wulku wójnu roſßudźił, a teho dla hroženja Ruſkeje na Turkowſku žaneho ſacźiſchcża njeczinja. A woprawdże ßebi Ruſka po ſdaczu na žanu wójnu njemyßli. Wona ſpytuje, ßebi Turkowſku ſ měrnymi ßrědkami podwolicź. Najkhipriſchi bok Turkowſkeje je jejna pjenježna nuſa. Nětkole chze ßebi wona milijardu frankow w Franzowſkej pożczicź. Ruſka je teho dla franzowſke knježerſtwo namołwiła, ſo by turkowſkej pożczonzy w Franzowſkej ſadźěwało. So by Ruſkej k woli był, je franzowſki finanzny miniſter Caillaux pjenježnym bankam pißmo pósłał, w kotrymž ßo pſchikaſuje, ſo ßo bjes knježerſtwoweje dowolnoſcże njeßmědża zuſe ſtatne pożczonki k burſy pſchipuſchczicź.

W Franzowſkej nětczíſchu napjatoſcź mjes Ruſkej a Turkowſkej na lohke njebjeru. W ßejmowym wubjerku je Georges Leygues wo njej roſprawjo, prajił: Pſchichod je cźmowiſchi a njewěſczíſchi dyžli hdy prjedy; balkanſka wójna njeje žaneje wěſtoſcże pſchinjeßła. Kombźenje a ſmylki ruſkeje politiki wuwužijo je němſko-awſtriſko-italſki trojoſwjaſk podawki, kotreż běchu jeho nahladnoſczi wjele ſeſchkodźiłe, na ßwój wužitk ſwobroczał. Runowaha w ßrjedžoſemſkim morju je ßo ſtſchaßła. Konſtantinopel a mórſke wuſczíny ßu w němſkej ruzy. Tele podawki ßu wotłóß w Małej Aſiſkej namakałe, hdyž ma Franzowſka wulke intereßy, tola franzowſzy diplomatojo njeißu tele intereßy ſ cźaßom ſpóſnał.

Jebawe wußwobodźenje wot wojerſkeje ßłużby we Wuherſkej.

W Apatinje w pokodniſchej Wuherſkej ßu wokrjeßneho lěkarja dr. Joſefa Tinna ſajeli. Jeho winuja, ſo je ſa pjenjeſy k wojerſtwu khmanych młodych ludźi wot wojerſtwa wußwobodźał. Mjes ludom je ßo hižo dawno powjedało, ſo móże ßo ſa hódny pjenjes kóždy rekrut pola Tinna wot wojerſkeje ßłużby wukupicź. Jeho ſaſtojnſtwo bě ſa njeho jara wunoſchne, wón móżeſche ßebi dwě wulkej knježej kuble kupicź, kotrymž lud žortnje „Khmany“ a „Njekhmany“ narjekny. Tole pomjenjenje bě ßo tak ſakorjeniło, ſo ſtej kuble ſ tutymaj mjenomaj na wojerſkej krajnej kharcze woſnamjenjenej. Wyſchnoſcź je, kaž ßo to we Wuherſkej huſto ſtawa, jebawemu cźinjenju dołho ſ měrom pſchihladowała, ſkónczńje pak ßo pſcheczíwo Tinnej telko wobſkórżbow ſběhaſche, ſo dyrbjeſche ßo naſymu pſcheczíwo njemu ſakroczicź. Generalny komando 4. armeekorpſa je pſchepytanje wjedł. Jeho wunoſchk je ßo nětko na ſjawne dał. Dr. Tinn je woprawdże kóždeho rekruta, kotryž jemu wěſtu ſumu ſapłaczi, ſa njekhmaneho k wojerſkej ßłużbje ſpóſnał. Na tajke waſchnje je ßebi wón 700,000 krónow ſamoženja nahromadźił. Liczba rekrutow, kotraž je ßo pſches njeho wot wojerſkeje ßłużby wußwobodźiła, ßo na 17000 wobliczа. Wußwobodźeni ßu woßebje burſzy ßynojo w pokodniſchej Wuherſkej. Dr. Tinn je ßo w połnym wobßahu wuſnał. Wón bě, kaž pſchepytanje wupokaſa, ßwój ſyſtem tak dalako wudźěłał, ſo mějeſche zyłu cźrjódu pomoznikow w ßwojej ßłużbje, kotſiž ßu wſchitzy kralowſzy ſaſtojniży a wot njeho ſapłaczenje doſtawachu. Jich ßu teho runja hižo ſajeli a do pſchepytanſkeho jaſtwa ßadźili. Pſchepytanje njeje hiſchcże ſkónczene, wono ſměje niż jenoż ſa dr. Tinna a jeho pomoznikow, ale tež ſa tych, kotſiž ßu ßo wukupili, ſke ſcźěhwki. Wo wězy, wo kotrejż je ßebi kněžor Franz Joſef woßebitu roſprawu podacź dał, ßo ſe wſchej krutoſczu jedna.

Sswobodnoſcź wěry a ßwědomnja w ſchwajzarſkim wójſku.

Radikalni ſchwajzarſzy ßejmſzy ſapóßłanzy ßu ßo w narodnej radże na to wobcźežowali, ſo je ßo pſchi jenym wojerſkim ſwuczowanju w Teſſinje ſaßada ßwobodnoſcże wěry a ßwědomnja, kotraž je w ſchwajzarſkej ſtatnej wuſtawje poſtajena, ſraniła. Pſchi poßlednich hórſkich manevrach w Teſſinje ßu ßo wojazy 95. bataillona, kotſiž njejßu Bożu ßłużbu wopytali, teho dla pokhoſtali. Zyłu njedźelu ßu dźěłacź dyrbjeli. Hdyž je po ſwuczenym napominanju wjele wojakow, kotſiž nochżychu Bożu ßłużeu wopytacź, wuſtupiło, je roskaſowazy offizěr prajił, ſo je to hańba. Swjaſkowy radźicźel Hoffmann jako pſchedſtejicźeŕ wojerſkeho departementa praji, ſo ma ßo ſ wězu hinak. 21. ſeptembra, ſchwajzarſki patriotiſki, pokutny, dźakowanſki a modlerſki dźeń, je ſ jeneje kompagnije 95. bataillona něhdże 50 muži wuſtupiło, kotſiž nochżychu Bożu ßłużbu wopytacź. Woni ßo bliſko Božeje ßłużby roſlěhachu a ßo wótſje roſrěczowachu. Teho dla ßu jich ſ prawom poßwarili. S wojakami, kotſiž nochżychu Bożu ßłużbu wopytacź, je ßo potom wo ſnutskownej ßłużbje rěczało. Hewak ßo wſcho ſtawa, ſo by ßwoboda wěry a ßwědomnja tež we wójſku płaczíwoſcź měła. Schtóż Bożu ßłużbu njewopyta, temu ßo něſkajke dźěło da; w tym pak žane khoſtanje njeleži.

Podmórſki tunel mjes Jendźelſkej a Franzowſkej.

Plan wo twarje podmórſkeho tunela mjes Jendźelſkej a Franzowſkej pſchezo wjazy pſcheczelow dobywa. W kralawſkim towarſtwje wědomoſczow je lord Rotherham pſchednoſchk ſe ſcźěhowozym roſrěczenjom měł. Wón praji, ſo njejßu wuhlady ſa tunelowy twarženje pſchihódniſche byłe, dyžli nětkole. Pſcheczíwjenje, ſo Jendźelſka ſ tym pſcheſtanje ſ morjom wobdata kupa bycź, wjazy njepłaczi, dokelž je ßo to hižo ſ powětrowym létarſtwom ſtało. Parlamentowy ßobuſtaw Arthur Fell na to pokaſowaſche, ſo maja jendźelſke a franzowſke żeleſnizy jenajku ſchěrokoſcź kolije, a měnjeſche ſkónczńje, ſo ßu ßo wojerſke napſcheczńoſcże pſcheczíwo twarej teho runja ſbubike. Niż jenoż wikowanje, ale tež wobkhad woßobow ſ Europinej twjerdźinu byſchtej pſchiběrałej. Wón ſe ßłowami ſkónczi, ſo żadyn njepſcheczel njeſpyta, ßo do Jendźelſkeje pſches ſchtyrzeczi kilometrow dołhi tunel nawalicź. We wójnſkim cźaßu njetrjebał ßo tunel ſkónzowacź. Na jenym boku trjebał ßo jenoż jedyn wupuſchcź wotewricź, ſo by ßo tunel ſ mórſkej wodu póczrjeł. Na kónzu Alfred Sire, direktor franzowſkeje połnózneje żeleſnizy, praji, ſo by Franzowſka jutſje ſ tunelowym twarom ſapoczała, hdy by jendźelſke knježerſtwo żanych dalſchich napſcheczńoſczow njecziniło. — Jendźelſke knježerſtwo pak ßo ſ tym nima do ſpěcha.

Bołharſki kral pyta ßo ſ Ruſkej ſdobricź.

Pſcheczíwjenje pſcheczíwo Ruſkej je ſa krala Ferdinanda a jeho kraj jara ſke ſcźěhwki mělo. Po poraženju Bołharſkeje w druhej

balkanskej wójnje kral Ferdinand pola Awstriskeje, kotraž bě jeho pschecźiwo Sserbiji a Ruskej schczuwala, pomoz pytasche. Tola Awstriska njemóżesche Ferdinandej pomhacź, dokelž budźische žo potom do wójny s Ruskej a Rumunskej sapletka. Mjes tym je bołharski lud błudnu politiku žwojeho krala spóznał a žebi hižo žada, so by žo kral wotehnał a so by žo Bołharska se Sserbiju sjednoczźika. To by woprawdże najlěpschi wupucź s nětczischeho bołharskeho hubjeństwa był. Kral Ferdinand derje wě, kajki strach jeho trónej hrosy. Wón chze hrožaze sle wobeńcź s tym, so žo s Ruskej saža spschecźelicź pyta. Wón je ruskemu zarej k mjeninam sboże s depeschu pschał, w kotrejž jeho proža, so by najnutrnische pschecźa sa žwoje sboże pschijał. Zar je žo sa sbožopschecźe podźakował.

Ratarska strona w bołharskim žejmje

žo pschecźiwja, s knjeżerstwowej stronu hromadże dźěłacź. Psched tydźenjom je kongreż burskeje strony był. Jako prěni jejny wjednik Stamboliski wo žadanjach ratarskeje strony rěcźesche. Po nich dyrbi žo kralowa zwilna lista ponižicź, wyschschi offizěrojo a sastojnizy dyrbja žo bjes pensije se žłużby puschcźicź a w Bołharskej ma žo milizske wójsko sawjescź. Skónczuje žo Stamboliski sa to wupraji, so by žo Bołharska k Sserbiji pschisamkła.

Prjedy hacź je žo kongreż roseschoł, je wón wobsamknył, so ratarski swjask njeżmě knjeżerstwo na žane waschnje podpjeracź, a so žo žadyn s jeho žobustawow njeżmě pschi knjeżerstwje wobdźělicź. Swjask žebi dale pscheměnjenje wustawy žadasche. Ludej dyrbi žo wjazy politiskeho prawa dacź a 17. staw wustawy ma žo wotstronicź, po kotrymž žmě kral bjes žejmoweje wědomoscże tajne swjaski s druhimi statami wobsamknycź.

Nowe wojowanje na žerbsko-albanskich mjesach.

Albanski rubježniski lud njemóże dléschi cźaž měr dźerżecź. Wot někotrych dnjow žo saža na žerbsko-albanskich mjesach wojuje. Wulka liczba Albanskich je we wokolnoscźi Bibony nadpady na žerbskich wojakow cźinika. Tšělenje je hacź do Dibry žłyschecź. Sserbski wójnski minister je poruczźił, so by žo žerbskim wojakam pomoz póžlała, so njemohle Albanszy mjesy pschekroczźicź.

Wužłědźena organisazija na wužwobodźenje wot wojerskeje žłużby w Ruskej.

S dwělětnym žłědźenjom polizije je žo schěroko wupschestrjena organisazija na wjeczornej Ruskej wužłědźike, kotraž je s pomozu lěkarjow a hojerskich pomoznikow pytała młodych ludźi wot wojerskeje žłużby wužkobodźicź. Ssobotu w nozy žu w Kijewje a psched někotrymi dnjemi w druhich městach pokodnischeje Ruskeje domy pschepytowali a wjele ludźi sajeli. Dopižowanja tejele organisazije žu sebrali.

Rewoluzija w Mexiku.

Mexikanszy sběžkarjo žu żelesniski cźah, s kotrymž žo knjeżerstwowi wojazy wjesechu, pola San Louis Potosi do powětra tšělili. 150 muži je pschi tym žiwjenje shubiło. Tych, kotsiž běchu žiwi wostali, žu sběžkarjo morili.

Straschne žmykanje.

„K nowemu lětu sboże pschecź mój Jan pschińdże, a potom žo hromadże sawjeżelimy a w naléczu, najposdźischo žwjatki, smějemy kwaž!“

Takle nadźije polna rěcźesche Hana, hajńkowa dźowka pschi hórskim jěsoru, žwojej maczeri, s kotrejž w cźopkej pschijomnej stwě žedźo žwoje schaty žebi schijesche.

Spěschnikez Jan bě najrjeńschi hólz daloko a schěroko, wschudźom snaty a lubowany wokolo zykeho jěsora. Wón drje bě jenož wschědny dźěłacźer a žebi žwój khléb w rěsaku, kiž bě s tamneho boka jěsora, cźežko sažłużesche, ale wón bě schwarny a jenicźki, kiž žwoju staru macź podpjerowasche a žiwjesche. Hanje pak bě wón wjazy hacź to, wón bě jeje nawoženja.

Dołho žo wobaj lubowazej wjazy widźałoj njeběschtaj.

W lécźnym cźažu by Jan, hdy by žwoje wschědne dźěło měł dodźěłane, husto žo do žwojeho cźolma žydnył a potom na rjanych wjecźorach k žwojej njewjesce na tamnym brjohu wjeżkował. Nětkole wschak žo w symje s cźołmom jěsdźicź njehodźesche; hižo wjazy njedźel bě krucze mjersko a zyły jěsor bě samjersnył a žwětka błyskotata pschikrywa žo nad wodu rospinasche. Łódże wjazy jěsdźicź njemóżachu, a pucź wokolo jěsora bě jara, jara daloki a wobcźežny, a schtóž by jón chzył wobeńcź, by zyku nóz dyrbjał hicź a też to hischcże khwatacź.

Ale luboscź žebi wě pomhacź. Ta lodowa pschikrywa, kotruž bě tak kruta a njemikoscźiwa syma mjes dwě lubowazej wutrobje pokožika, tworjesche nětkole móst, kotryž jeju hischcże žnadnischo a spěschnischo sjednoczźi.

To běsche rjany, jažny, ale symny wjecźor, tsi dny do noweho jěta, měżacźk sa lěżatymi hórkami jažny skhadźesche a schěry lodowy swjerch na jěsoru se žwojim na módro žwětkom poliwasche; tu žo Jan shraba, wsa do dłónje žwój dołhi, s wótrym żelesnym kónzom wuhotowany kij, pschipaża žebi žwojej žmykacźej twjerdże na dołhej schkórni, potom žo poda na łód na jěsorje a s kijom žo spěschnje dale žuwajo lecźesche po schpihelohładkim lodże dale do teho kónza, hdźež bě ta wjeżka, hdźež jeho luba bydlesche.

Łód wschak ujebě hischcże doscź tołsty, a tu a tam žo pukasche a Amik, jeho žwěrny poš, jenož jara njerady a žo sepjerajo žwojeho knjesa scźěhowasche, jemu bě pucź zyle nowy a njeswucźeny a wón wujesche zyle wótsje a podhladnje.

Ale tuto khrobke a jara swažliwe pucźowanje žo poradźi. Cźiły a strowy dojédże Jan na žmykacźomaj hacź k druhemu brjohu a bórsy też dokhwata a stejesche psched tej khěžku, w kotrejž jeho lubowana njewjesta bydlesche.

Wjeżele pschekwapjena Hana poskocźi, hdyž žo do duri saklepa a hdyž žo dohlada, so jeje nawoženja, kotrehož žo w tajkej symje nadźała njebě, na dobo psched njej stejesche.

Nětkole jej wón pocźa powjedacź, kak bě žmykajo žo po hładkim cźeńkim lodże hacź k nim doleczał. Tu sadyrkotachu Hanje wschitke stawy a jeje wobliczo zyle sblědny a se sastróżenjom njewjedżesche, schto na to prajicź. Skónczńje žo saža shraba a rjekny:

„Božedla, to mi tola żenje wjazy njecźiń, kak lohko mohł žo łód pschekamacź a ty žo pschepadnycź a we hłubokej wodże kónz wsacź, lodej tola wěricź njeje.“

„Ach, njebudź w hrosy, tón łód je kruty, kaž moja luboscź, ja žo njeboju, ja žo po tym žamžnym pucźu psches samjersnjeny jěsor też domaj wróczu, po kotrymž žym runje nětkole žem pschischoł, to dołho njetraje, sa dźežacź mjeńschinow budu saža wróczo“, tak młody mužski s krutej dowěru rěcźesche a wotmołwjesche. „Hdy bych ja chzył wokolo zykeho jěsora hicź, to žo pola waž ani schtwórcź hodźiny njebych mohł sadźerżecź, hižo nětkole bych žo dyrbjał sběhnycź a tola bych hakle rano saža domoj dozpěł. Duž wužijmy radscho cźaža a žebi něschto pschecźelnje popowjedajmy, hdyž tola tak hižo doscź s rědka žo wopytujemy. Kóždy dźeń ja woprawdże po tymle pucźu khodźicź nochzył — tola tón krócź budże łód hischcże sawěscże doscź derje dżerżecź, teho žym žebi wěsty.“

Wěso w tak dobrej a pschijomnej bjeżadże žo hodźiny minychu, kaž wokomiki, pschetož, hdźež maja žo ludźo lubo, tam žo mako na cźażnik kedźbuje.

Ale skónczńje bě cźaž nimo. Hižo pokasowasche drjewjany segeŕ na scźénje na dwanatu hodźinu w nozy. Kokula w segerju pocźa wołacź a dwanacże krócź sawoła, duž Hanina macź pocźa napominacź, so dyrbi bjeżadawanja kónz bycź a so dyrbi Jan nětkole saža domoj.

Hischcże ras jemu macź a dźowka krucze rěcźeschtaj a jeho napominaschtaj, so žo na žane waschnje do tak žmjertneho stracha s nowa podacź njeżmě, so dyrbi radscho po schcźeżźy wokolo zykeho jěsora hicź, kotraž pschi brjohu wjedże — ale wonej podarmo napominaschtej a proscheschtej. Jan žebi njedasche rěcźecź, ale wosta pschi žwojim a chzysche hischcże junu žwoju khrobku wěz spytacź, dokelž dyrbjesche hižo, kaž rjekny, nasajtra sahe rano s cźažom saža na žwoje dźěło hicź.

„Božemje, luba Hanka! Hdyž žo saža nalécze wróczi a žo schkórzy a kastojczki do sahrody wrócza, potom njebudu wjazy po tak straschnym pucźu khodźicź, potom pschicźehnjesch ty ke mni na tamny bok a budżesch pola mje jako moja jenicźka lubowana mandźelska bydlicź.“

„Bóh to daj!“ žylsy ronjo a s dobom žo poždměwajo njewjesta rjekny. „Bóh pak njech tebje pschewodża a se žwojej prawizu schkita! Dobru nóz, mój luby Janko! Nowe lěto pschińdź ty saža, ale niz wjazy psches jěsor po lodże!“

„Kaž žo tebi lubi, moja luba! Na saža widźenje! Dobru nóz, Hanka!“

Spěschnje bě žebi Jan saža žwojej žmykacźej spschipaża a wón bě prjecź, prjedy hacź žo žónskej prawje dohladaschtej.

Dołho, jara dołho Hana sa Janom hladasche; wona hischcże derje widźesche, kak wón spěschnje kaž kastojczka po lodże lecźesche, a

wona ſ lohka wodychny, hdyž njeßkyſchesche, ſo lód podhladnje a ſtraſchnje pikoze a praſka, a hdyž wona ſpósna, ſo bě wón hižo wjazy dyžli pokojzu hrósbneho pucza pſchewinył. Potom pak cźmowa mróczel měßaczk ſawodże a nětkole bu tak cźma, ſo wona wjazy roſeſnacź njemóżeſche, hdże bě jeje nawożenja woſtał.

„Dži jenoż lehnycź, moje dźěczo! Hižo je jara poſdże a Jan je nětkole najſkerje hižo domoj". macź napominaſche, „wón dźě bórſy ſaßo pſchińdże."

„A potom nawarimy ßebi prawje cźopkeho cźaja a budźemy ßo prawje hromadże wjeßelicź na prěnim dnju noweho lěta; a nalěto ſmějewy kwaß, něwěrno, luba maczi?"

„Haj, w nalěczu dyrbitaj ßwój kwaß měcź, da-li Bóh! Spi derje, lube dźěczo! Wußń bórſy a njeſabudź wjecźornych paczeri! Też ſa Jana ßo pomodl!"

„Dobru nóz, maczi!"

Hana po ſkhodże horje do ßwojeje komory dźěſche. Ale wona njewußny, horka ßo do wokna ſtupi a hiſchcże junu won na jěſor hladaſche. Ale widźecź niczo wjazy njemóżeſche, hacźrunje bě ßo měßaczk ſaßo ſady mróczelow wunórił a bjes maka zyły lodowy ſchpihel ſaßo jaßnje rosßwětleſche, jako by wo ßrjedź běleho dnja było.

„Tón wſchak je ſawěſcże ſbożownje dom dozpěł", wona bórbotaſche a ſawrje ſaßo wokno. „Dobru nóz, luby Janko! Dobru nóz, bórſy ſaßo k nam pſchińdźeſch."

Ale jeje nawożenja ženje wjazy njepſchińdże.

Naſajtra rano młynk ſ rěſaka ßo dohlada, ſo jeho poß na druhim kónzu jěſora na lodże ßedźi a ſ hłoßom wuje a na ſtajnoſcźi do dźěry w lodże nuts hlada, kaž by někomu na pomoz khwatacź chzył. Póbla dźěry, kiž bě ßo do lodu pſchekamała, leżeſche Janowy klobuk a dołhi kij.

Hakle dwaj dnjej poſdźiſcho, runje nowe lěto wjecźor, hdyž ßo wſchitzy pola Hajńkez w cźopkej ſtwi pſchi khoſeju a woßuſchku wjeßele ſabawjachu, dońdże ſrudna powjeſcź wo wulkim njeſbożu, kotrež bě ßo ſ tamneho boka jěſora ſtako.

Hdyž bě Hana ſaßłyſchała, ſo je jeje nawożenja morwy a ſo je ßo pod jebawym lodom ſhubił, a ſo jeho cźěło hiſchcże namakali njejßu, padże wona kaž ſ Bożej ruczku ſajata, ſ hłoßom ſakſchikнywſchi ſnak do womory.

Zyłe dny a tydźenje ßo minychu — wboha njewjeſta, kiž bě na tak ſrudne waſchnje ßwojeho lubowaneho nawożenju ſhubiła, hiſchcże pſchezo khora w ßwojej komorje leżeſche a ßmjercź a żiwjenje bě jej jenak bliſko.

Hdyž bě jeje pſchirodźena krutoſcź ſkónczńje tola dobyła, běſche ſyma nimo; lěwki wětr ſ pokodnja bě łód na jěſoru roſtał, a żołmy běchu cźěło tepjeneho k brjohu ſplawnyłe. S tamneho boka jěſora na cźichim brjohu, we khłódku zyrkwiczki leżeſche nětko pokhowany. Hdyž bě ßo naléczo do kraja wróciło a běły ßněh padazych kcźenjowych kopjeſchkow pohrjebniſchczo pſchikrywaſche, widźachu ludźo, ſo Hana huſto ſ cźołmom pſches jěſor jěſdźi, ſo by na Janowym rowje płakała.

Wona bě pſchezo hiſchcże ßamßna rjana, ſróſtna holza a nětotryżkuli młody mużſki by ju rad ſa mandźelſku wſał. Ale wona wſchěch wotpokaſa, jeje wutroba bě morwa, wotemrjeła wſchej ßwětnej luboſcźi. Tola jejna ſtrowoſcź ßo njeſlemi a njepodleża pod cźežu boloſcże, dokelż bě też ßylna jeje wěra a nadźija. S wulkeje ſrudoby, kotruż bě Bóh na nju póßłał, bě wona hiſchcże nadobniſcha, lěpſcha a pobożniſcha wuſchła. Wona ßebi żaneho muża njewſa, ſa to pak ßo prózowaſche, ſo by khorym, khudym a tradazym we wokolinje ſ maczerju była.

(— Kónz. —)

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Jubilejny ßwjedźeń.) Trichiny a mjaßo wobhladarſke towarſtwo Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa a měſta Budyſchina je w ßwojej hłownej ſhromadźiſnje njedźelu 21. dezembra wobſamkło, 17 ßobuſtawow, kotrež móża na 25lětnu-ſaſtojńſku dźěławoſcź ſhladowacź, ſ pſchepodaczom diplomow poczeſczicź. Ssu to: Lukaſch w Barcże, Urban m Boſchezach, Käppler w Porchowje, Schubert w Komorowje pola Kluſcha, Jäckel w Großharthawje, Kſchiżan w Hajnizach, Kopta w Kluſchu, Donath w Pſchiwcźizach, Großer we Wołkbramozach, Kittner w Porchowje, Schudak w Komorowje pola Rakez, Meißner w Semizach, Scholta w Delnjej Hórzy, Nowak we Wjaſońzy, Pjatk w Roswodezach a Wolf w Motydle. Towarſtwowy pſchedßyda Bennewitz jubilarow napominaſche, ſo bychu ßwěru ßwoje ſaſtojńſtwo hladajo dale derjemęczu ßobuczłowjekow a k towarſtwowej cźeſczi ſkutkowali. Kralowſki wokrjeßny ſkótny lěkaŕ Steffani jubilaram k dostatemu wuſnamjenjenju ſboże pſchejeſche a jich namołwjeſche, ſo bychu ßwoje ſamolwjenja polne ſaſtojńſtwo dale ßwěru a ßwědomicze ſaſtawali. Kollega Kopta ßo w mjenje druhich jubilarow ſa cźeſczowanja dźakowaſche, kotrež budźa jim ſ nowym pohonjenjom k dalſchemu ßwědomitemu dźěku. Hižo w jenym prjedawſchim poßedźenju ſa cźeßneho ßobuſtawa pomjenowanemu dołholětnemu towarſtwowemu pſchedßyдze Bennewitzej měſtopſchedßyda Rěſak diplom pſchepoda. Do ſkónczenja ſhromadźiſny ßo dwaj na jubilejſki ßwjedźeń ßo poczahowazaj ſpěwaj, wot kollegow Hizki w Radworju a Kopty w Kluſchu pěßnjenaj, wuſpěwaſchtaj.

— We Weigangez lithografowarni ßu ßo 90 pſchiſtajenym a dźěłaczerjam, kotſiż ßu tam 25 lět a dłeje dźěłali, wuſnamjenjenja a pſchipóſnawanſke liſcźiny na ßwjedźeńſke waſchnje pſchepodałe. Knihiwjednik Schneider a ryßowar Niecke ßu Albrechtſki kſchiż, wyſchſchi cźiſchczeŕ Strohmeier a kontoriſt Bader cźeßny kſchiż, kamjenjecźiſchczeŕ Kiele a wyſchſchi ſahrodnik Arthelm medaillu Bjedricha Auguſta doſtali.

— (Wotewrjenje ſchuleŕſkeje hoſpody.) W jenej ſtarej wěži pſchi měſchczańſkej muri na połnóznej ſtronje měſta, kotraż ßo němſki zwingerſka baſtaja mjenuje, je· ßo ſ měſchczańſkej pjenjeżnej pomozu ſa zuſnych ſchczeżkipytarjow, kotſiż Budyſchin wopytaju, hoſpoda pſchiprawika. Wona ſ wobſchěrneho pſchebytka ſ jědźeŕnju a ſpaŕnju ſ 19 kożemi wobſteji. Też je w njej pſchihódnje pſchiprawjena kuchinja, myjeŕnja a pſchebytk ſa wjednikow ſchczeżkipytarjow. W hoſpodże je elektriſke wobßwětlenje a tepjenje pſchiprawjene.

— (Roſſchěrjenje proviantſkeho hamta.) W tudomnym proviantſkim hamcze ßo nowa 16 metrow wyßoka bróżeń ſ cźahadłami a pſchewjeſdnymi pſchiprawami natwari. Wuwjedźenje twara je ßo twarſkimaj miſchtromaj Gudźi a Löhnertej pſchepodało.

— (Splóſchenje konja.) Hdyž ſańdźenu pónd̀żelu mlokowy ſapſchah kublerja Pětſcha w Bórku ſ měſta domoj jědźeſche, ßo wójnik wot woja puſchczi. S tym ßo kóń ſpłóſchi a wós ßo ſwróczi. W tym ßamym wokomiku ſkakaŕ Hartmann ſ Hornjeje Wjaſońzy do Liebegottez ſkały na dźěło dźěſche. Wón ßo ſ wosom k dróhowemu brjohej pſchitłóczi, ſo ßebi bjedro ſłama. Jedyn nimo pſchijědźazy ſapſchah ſnjeſboženeho do měſchczańſkeje hojeŕnje dowjeſe. Pohoncź mlokoweho ſapſchaha bě ßo pſchi ſwróczenju ſ wosa cźißnył, a kóń ßo wot wosa wottorhnył. Ani pohoncź, ani kóń njejſtaj ßo wobſchkodźiłoj; na wosu běſchtej ßo wojo a worczik ſłamałej.

— (Słóſtniſka pěſtończa.) Wot ſchtwórtka je ßo ſ Kölna 22lětna pěſtończa Gabriela Ferberez, kotraż wot 3 měßazow pola młynka Tillementa ßłużeſche, ſhubiła, a ſ dobom ſ njej jej dowěrjeny Tillementez tſilětny ßynk Claude. Dokelż je wona wjele debjenkow, ſ wjetſcha pjerſchczenje a bróſche ſ diamantami a drohotnymi kamjenjemi ßobu wſała, myßlachu ßebi, ſo je holza pſches Luxemburgſke mjeſy do Belgiſkeje cźełka. Tola je ßo wona najprjódzy do Mainza wobroczíła. Wot tam młynk Tillement telegrafiſku powjeſcź doſta, ſo je ßo tam jeho ßynk w jenej konditorni namakał. Pěſtończa bě jeho tam ſawoſtajiła, mjes tym ſo je wona ßama do Wrótßławja dale jěła.

— Tudomna waggonowa a maſchinſka fabrika je w minjenym lěcze ſaßo ſ dobrym wużitkom dźěłała. Na 3½ milijona hriwnow wucźinjazy akzijowy kapital je ßo 20 prozentow (loni 19 prozentow) dividendy wudźěliło. Dokelż ſakſki ſtat w pſchichodnym lěcze wjele nowych woſow natwaricź da, ſměje też waggonowa fabrika doßahaze dźěło.

— Pokhroma mjes howjaſym ſkotom je w Raſchawje w Vogtlandſkej a w Georgswalde pſchi cźeſko-ſakſkich mjeſach wudyriła. Se Sſkanknowſkeho wokrjeża njeßmědźa ßo teho dla morwy abo żiwy ſchparaty ſkót abo jeho dźěle, kaž też ßkoma a ßyno do Sakſkeje woſycź.

S Radworja. Swjaſk Raiffeiſenſkich nalutowarńjow wotmě tu ßrjedu tydźenja wurjadnu podſwjaſkowu ſhromadźiſnu. Saſtupjerjo wſchěch „naſchich" nalutowarńjow běchu pſchitomni. Dotalny pſchedßyda poda krótku roſprawu wo ſańdźenych 10 lětach, kotrež podſwjaſk nětko runje wobſteji. Potom běchu wólby. Pſchitomni wuſwolichu ſa noweho „podſwjaſkoweho direktora" (pſchedßydu) k. kantora Ssymanka-Baczońſkeho, ſa měſtopſchedßydu k. farara Waktarja w Njeßwaczidle a ſa ſapißowarja k. zyrkwinſkeho wucźerja Andrizkeho ſ Radworja. — Sa měſtno pſchichodneje porjadneje podſwjaſkoweje ſhromadźiſny poſtaji ßo po dłeſchim jednanju Wotrow.

S Kaſchez. W naſchej wßy je żandarm jenu 19lětnu dźěłaczerku ſ Wuheŕſkeje ſajał, kotraż je w tudomnych ſtronach na wſchelakich měſtnach kradnyła.

Cześćeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotśiž chzedźa sa nje na

1. schtwórtlěto 1914

do prědka płaćićz, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotśiž žebi **Serbske Nowiny** psches **pósť** pschinjesćz dadźa, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórsy skasacź. Na schtwórtlěto saplaćźi žo sa **Serbske Nowiny** na sakskich a pruskich póstach, kaž tež w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikohu „Pomhaj Bóh" płaćza na pósćze **1 hr. 30 pj.,** s pschinježenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

S Hajnig. Wutoru dopołdnja je žo w tudomnej pschadowni cźežke njesboże stało. Hdyž 23létny płokař Hinkel na rěblu stejo cźerjazu transmižiju rjedźesche, žo wón s rjemjenjowej tarczelu shrabny a žo wjazy krócź wokolo wale swjercza. Pschi tym žu žo jemu ruzy, nosy a rjebła skamake. Wobžaromny cźlowjek je někotre hodźiny posdźischo wumrjeł, hdyž jeho po lěkarjowej poručnosczi do Budyskeje měschczańskeje hojernje wjesechu.

S Budestez. Njedźelu po hodźoch směje žerbske towarstwo Lubin na swuczenym měscze pola Rösika wjeczor w 7 hodź. žwoju shromadźisnu. Wopyt wschěch žobustawow žo woczakuje. Hosczo budźa nam wutrobnje witani.

S Hodźija. Sańdźenu njedźelu wobradźesche Hodźijske žónske towarstwo w Eignerez hosczeńzu khudym wožadnym. Rjany Božodźěsczowy schtom stejesche sažwěczeny wo žrjedź sale a psched nim bě dołhe blido, na kotrymž sa kóždeho paket s kołaczom leżesche. W paketach běchu wobleczenja, rubischka, nohajzy atd., s wjetschehо dźěła wot žobustawow towarstwa žamych shotowane. Hdyž běsche schulski khor pod nawjedowanjom knjesa kantora hodownu ariju „Cźicha nóz", wuspěwał a prěnja schulska holczka sczenje na Božu dźeń wuczitała, měješe k. farař Kschižan němsku a žerbsku rěcź, po cźimž žo sažo spěwasche. Na to žo pakety wudźělachu. To dha bě wjeżele! Paketow bě 54. Wysche teho žo pak tež hischcże temu a tamnemu we wulkej woždże pjenježny dar pschipóżka. Je tola rjenje hdyž tak jedyn druheho swjeżelicź pyta. A kaž hewak běchu tež létża sažo žobustawy tudomneho žónskeho towarstwa žwoju ruku schěroko wotewrike.

S Khróscziz. (Nowy haptykař.) Ssrjedź tuteho měżaza k nam nowy haptykař kujes Felix Thiel pschicźahny a w domje pjekarja knjesa Mikkawscha Justa nowu haptyku srjadowa, dokelž nowotwař hischcże sarjadowany njeje. Hižo 3 wosy lěkarskich žrědkow a pschiprawjenjow žu se žamokhódom pschiwjesli. Teho dla je tež pschižłuschnosczi zykeje wokoliny, so žo nowe pschedewsacże, kotrež je s wulkimi pjenježnymi woporami sjednocżene a kotrež pak budźe tež bjes dwěla wulka dobrota sa naschu krajinu, tak wjele hacź žo hodźi, podpjera. Njech je hischcże pschispomnjene, so je w nowej haptyzy hižo nětkole wschitko dostacź, kaž w druhich haptytach wulkich městow.

S klóschtra Marijneje Hwězdy. Sańdźenu njedźelu je po krótkej khorosczi wjeczor we 8 hodźinach senior Oßekskeho klóschtrskeho kapitla, wyšokodostojny pater Alexandeer Hitschfel wumrjeł. Hischcże 7. dezembra móżesche wón w spokojazej cźiłosczi žwoje 87. narodniny žwjeczicź, a nichtó žebi na to njepomyšli, so žmjercz tutón kruty sdonk bórsy wuwali. Skoro sa žwoje zyke duchowne žiwjenje s jenož dwajkrócźnym krótkim pschetorhnjenjom, je wón w tudomnym klóschtrje jako duschowpastyř a wuczeŕ skutkował. Nadobny, pobožny měschniski schědźiwz je s nim k wěcznemu wotpocźinkej woteschoł, kotrehož ponižnosczź a pokornosczź w tajkej měrje debjeschtej, so wón psched cześczowanjemi, kotrež žo pschi składnosczi jeho sloteho měschniskeho jubileja pschihotowachu, na cźekanje da. Njedźiwajzy teho kralowska miłosczź jeho sažłużby s Albrechtskim rjadom prěnjeje rjadownje mytowasche, a Litoměriski biskop jeho sa biskopskeho notara pomjenowa. Ludźom dobroty wopokasacź, žebi jeho wutroba žadasche. Hdyž běschtej khorosczź a khudoba doma, tam wón rad pschikhadźesche, a jeho troschtowaze žłowa a miłosczźiwu ruku je někotryžkuliž w bližschej a dalschej wokolinje dźakownje saczuł. Jeho mjeno budźe w jeho „Khrónizy klóschtra Marijneje Hwězdy" dale žiwe, kotruž je wón, žwoje tudomne sastojnstwo nastupiwschi, hnydom pisacź sapoczał, a kotraž je žo tež cźischczała. K pisanju wón hušaze pjero wuziwasche, kotrež žebi hischcże w poślednim cźasu rěsasche, runje kaž psched 70 a wjazy létami. Njewustawajzy wón na klóschtrskich stawisnach dale dźěkasche a hakle w poślednim cźasu, hdyž duchowne mozy dale a bóle wotebjerachu, jeho ruka pjero na bok pokoži. Wutoru popołdnju w 3 hodźinach žu jeho wotemrjete cźěło na klóschtrskim pohrjebnischczu khowali. S nim je žo wěrny a wopraw-dźity Jesušowy wuczobnik minył. Njech w měrje wotpocźuje!

S Barta. Hornjołužiska fabrika běrnazych žuschenkow je 17. dezembra pod pschedžydstwom kubkoweho direktora Richtera wurjadnu shromadźisnu měła. Podata wobkhodna rosprawa bě jara spokojaza. Sa krótki dźěłanski cźasz je žo fabrizy poradźiło, 80,000 hriwnow wot dołha wotpłaćźicź a pódła teho sa kóždu jenotliwu kampagnu 5 prozentow dividendy wupłaćźicź. To je sawěsće pscheżwědczaze dopokasmo, so je měnjenje, wot pschedžydstwa se spocźatka sastupjene, prawe było, so ma žo fabrika dla pschihódnych wodowych a wuhlowych wobstejnosczow w Barcze natwaricź. Liczba wobdźělnikow je léto wot léta pschiběrała, a žuschenkow žo s kóždym létom wjazy wotebjera, dokelž žu pschi pizowanju s nimi najlěpsche nashonjenjenja cźinili. W fabrizy žo dźěłaze žuschenki žo pornjo druhim žuschenkam s tym wusnamjenjeja, so zyle mało wody wopschijeja. Wot wikowarjow žo kupowaze žuschenki porjadnje 12 hacź 15 prozentow wody wopschijeja, mjes tym so žo w žuschenkach Bartskeje fabriki w pscheréšku jenož 5 abo 6 prozentow wody namakuje. Pschedžydstwowemu namjetej, so ma žo pschichodnje na njewotwołane běrny 30 hriwnow porjadoweho khostanja pokoźicź, žo jenomyślnje pschihłoßowasche.

S Kamjeńza. Mjes lěkarjemi a khorobnej kaßu je žo wutoru w pschitomnosczi wyschscheho knjeżerstwoweho radźicźela dr. Hertzscha s Budyschina nowe wuczinjenja wo lěkarskim honorarje wotsamkło, po kotrymž budźe khorobna kaßa pschichodnje lěkarjam sa lěkowanje žwojich žobustawaw płaćźicź.

S Draždźan. Wot 1. januara 1914 žo žudniszy žłużobnizy pschi Draždźanskich žudnistwach wobrónja. Woni natoczeny mjecź dostanu. To je žo sa nusne spósnało, dokelž žu žo poślednje léta pschi němskich žudach wospjet nadpady na žudnikow skuczike.

S Draždźan. Kral Bjedrich August je pschi składnosczi hodowneho žwjedżenja 43 jatych wobhnadźił.

S Wochos. Njedźelu 21. dezembra je Cźélinjanska woždada žadny žwjedżeń wotměła. Wona bě sa žwoju zyrkej nowaj swonaj dostała, kotrež žo tutón dźeń poßwjeczichu. Na pok jědnaczich hodźin žwjedżeński cźah, wobstejazy s knježi duchownych, wuczerjow, zyrkwinych starschich, wojerskeho towarstwa a mlodych holzow s piskanjom herzow po nowaj swonaj cźehnjesche. Hólzy nowe swony do Božeho doma psched woltař donjeżechu. Knjes duchowny Wanka s Rychwałda měješe žerbske prědowanje na sakožku Lukascha 2, 14. Wón staremu swonej, wo kotrymž nichtó njewě, kak stary je, božemje prajiwschi ważnosczź a nadawk noweju swonow rosestaja. Na to měješe knjes superintendent Froboes s Běleje Wody němsku rěcź, po kotrejž nowaj swonaj požohnowa. Po Božej žłużbje žo swonaj hnydom na wežu horje sczahnyschtaj. Potom žo psched zyrkwju s pschewodom posawnow khěrluschi „Njech Bohu dźakuje" saspěwa a žo prěni krócź swonjesche. Nowej swonaj staj žo w Apoldże łakoj, staj něhdże $4\frac{1}{2}$ zentnarja cźežkaj, płaćźitaj 900 hriwnow a staj dar zyrkwineho patrona, jeho exzellenzy hrabje Arnima-Mužakowskeho. Ssławа jemu a dźak Sserbow też na tutym městnje!

S Hamora. Knjes wuczeŕ Ladusch je tu sańdźenu njedźelu hodowny žwjedżeń se spěwanjom, deklamaziju a žortnym pschedstajenjom „Rumpodich" wuhotował a s tym pschihladowarjam wulke wjeżele pschihotował.

Se Spal. Sańdźenu wutoru w tudomny Schernez hosczenzu woheń wudyri, kotryž brózeń a hródź do procha a popjeła pschewobrocźi.

Přilopk.

* (Na żelesniży žo sajeł.) Na żelesniskej koliji pola Klucża (Klotzsche) žu wutoru rano jeneho 29létneho wojerskeho invalidu sajeżeneho namakali.

* Sapalenje s wjecźiwosczu. Draždźanska khostanska komora je 16létneho cźeladnika Henku s Wehlena dla wotmyślenego sapalenja k jastwu na 3 měżazy saßudźika. Wón bě na žłużbje pola jeneho kublerja, kotraž bě jemu wupowjedźił, s wjecźiwosczu bróżeń sapalił a sa 1400 hriwnow schkody naczinił. Hdy by njekraßnik někotre léta starschi był, by wón někotre léta jastwa dostał.

* (Ssmjertne padnjenje). Schtwórtk je w Draždźanach woknaczisczeŕ Osche s 2. poskhoda jeneje khěże padnywschi žo sarasył.

* Cžeźke wohnowe njesboże je žo w Draždžanach pschi hodownym žwjedženju w schtwórtej holcžazej klažy 28. wokrjeźneje schule na Marienhoffkej drósy stako. Pschi pschedstajenju jena jědnacželětna jako ludk pschedrascžena holcžka se žwojej brodu sažwěcženej žwězy pscheblisko pschiňdže, tak so žo broda sapali. Džěcžo palazu brodu wot žebje cžišny, kotraž na druhu holzu flecža, kotraž bě teho runja jako ludk pschedrascžena, tak so žo tež jejna wotowa broda sapali. Tale holcžka, jědnacželětna džowka mechanika Rossia, žo na dobo s płomjenjom palesche, Pschitomne džěcži žo wschě se žmjertnym strachom sajachu a roscžěkachu. Prjedy hacž žo płomjo shascha, bě žo holcžka tak cžežko wopalika, so widženje shubi.

* (Zyrkej žo wotpaliła.) Njedželu dopołdnja je žo zyrkej w Niederfrohna pola Kamjenizy (Chemnitz) s wohnjom sničžika. Woheń je pjecža s tepjenjom nastał.

* (Wot skaženeho pža skužani.) W Kempenje pola Krefelda je jedyn skaženy poš, kotryž je dołhi cžaš wokoło błudžił, někotre druhe pžy a jědnacže wožobow skužał. Mjes tym so žu skužane pžy morili, žu žo sranjeni ludžo do Barlina podali, so bychu žo w Pasteurskim wustawje woschcžěpicž dali. — W ruskim měscže Pinsku jedyn wucžomz realneje schule, kotrehož bě jedyn skaženy poš skužał, na skaženosc shoriwschi 24 towarschow skuža. Wón we wulkich bolosczach wumrje. Jeho wopory žu žo do Wilny do Pasteurskeho wustawa pósłake.

* (Jedyn hejtman cžeknył.) Wyschschi leutnant Max Klinge w 23. pěschim regimencže w Saarlouisu, kotryž bě žo k tšélby pruhowazej komižiji do Spandawy komandował, bě žo 1. oktobra sa hejtmana pomjenował. Wón žebi dowolenzu na 10 dnjow wuprožy, s kotrejež pak žo njeje wrócžił. Jeho regiment je teho dla wosjewił, so je hejtman Klinge wot khorhoje cžeknył. S nim je žo tež jeho žona shubika. Nětko je žo wupokasało, so je hejtman sadołženy, mjes druhim bě wón směnku (wechsel) wo 12 000 hriwnow wustajił, kotryž dyrbjesche žo 2. oktobra sapłacžicž.

* (Macž a džěsczi žo spalike.) Kaž s Frankenberga w Hessenskej pišaju, žu tam pschi rosbuchnjenju jeneje petrolejoweje lampy płomjenja drastu jeneje macžerje a jejnych schtyri džěcži sapalike. Macž je na wopalenje wumrjeła, dwě džěsczi stej žo teho runja na žmjercž wopalikej, dwě druhej stej lóžo wopalenej.

* (Woheń.) W Swěrinje w Mecklenburgskej je žo tsecžina wulkowójwodskeho hroda wotpalika. 50 woknow fronty je žo we wschěch poskhodach wupaliko. Jenož nahe murje hischcže steja. Skhody žu žo s wjetscheho džěla sažypke. Hród je se $6\frac{1}{4}$ milijona hriwnow pschе wohnjowu schkodu sawěsczeny. Woheń je pjecža s krótkim samknjenjom elektrowoda nastał.

* (Njewjedro w dezembrje.) Sandženu njedželu pschi symskim njewjedrje w Sskanknowje w blischich Czechach błysk do Weberez fabriki dyri a někotre maschiny Rosbi. Woheń možesche žo s cžažom salecž.

* (Cžežke njesboże na dwórnischczu w Charlottenburgu.) Student Herde chzyische pjatk na Charlottenburgskim dwórnischczu do jeneho cžaha skocžicž, wón pak mižny a pod wosy pschiň dže. Jemu žo jena ruka a jena noha wotjěde.

* (Rospacžerjo pjenježnych khamorow.) Wutoru w nozy žu žo w Barlinje pola firmy A. C. Steinhardt pod lipami paduschi do pižarnje dobyli. Tam žu pjenježny khamor rospacžili a s njeho 7000 hriwnow kradnyli.

* (Zane ruske mjažo wjazy sa Berlin.) W Ruskej žu žo mjažowe płacžišny lětža tak powyschike, so je ruske mjažo, hdyž žo khosty sa wjesbu pschilicža, tak drohe kaž němske. Barlinski magistrat je teho dla wobsamknył, pschedawanje ruskeho mjaža sastajicž.

* (Wěste, kaž skoto.) Dwě lutowanskej towarstwje w Hamburgu stej žo psches žwojeju pokkadnikow (kažerarjow) wo žwoje nalutowane pjenjesy sjebałej. Hdyž chzyische tele dny towarstwo „Wěste, kaž skoto“ 3000 hriwnow rosdžělicž, žo wupokasa, so bě pokkadnik, jedyn hoscženzar, se žwojej žonu cžeknył. Tež lutowarske towarstwo „Sswoboda“ njemóžesche 6000 hriwnow, kotrež běchu žo w tym lěcže nahromadžile, mjes žwoje žobustawy rosdželicž, dokelž bě žo tež tu pokkadnik se žonu a džěsczom s procha měł.

* (Cžežke njesboże pschi woženju na žankach.) Kaž s Linza w Hornjej Awstriskej pišaju, žu pola Aschacha jene žanki na kotrychž schtyrjo pacholjo žedžachu, do Dunaja sajěke. Hacž runje khlopzam hnydom na pomoz khwatachu, móžesche žo jenož jedyn s nich wukhowacž.

* (Božoděsczoweho schtomika dla satsělany.) Pola Aschа w połnóznych Czechach lěžnik Harten džěkacžerja Kullmanna pscheżkapi, hdyž žebi tón w lěžu jědlenku k božodžěsdžowemu schtomikej wotrěsa. Mjes nimaj k swadže dóńdže, pschi kotrejž Harten Kullmanna tšěli. Kullmann bě hnydom morwy.

* (Wulki woheń.) Na knježim dworje w Endrupholmje w Danskej woheń wudyri, s kotrymž žu žo wschě hospodarske twarjenja sničžike. 104 kruwow a 100 žwini je w płomjenjach kónz wsako.

* (Strajk rěsniskich pomoznikow w Parisu.) Rěsniszy pomozniży žu žo rosžudžili, džěło skožicž. Woni žebi pschikrótschenje džěłanskeho cžaža a sa tydžeń jedyn wotpocžowanski džeń žadaju.

* (Syma w Franzowskej a połnóznej Italskej. Tydžeń prjedy hacž do Němskeje je syma do Franzowskeje sacžahnyła. Po zykym kraju satraschna tschěskanza ducha. Do połdnischeje Franzowskeje, hdyž žu tež w symje mike wjedro swucženi, je žo wona zyle njenadžizy s wobschěrnymi žněhowymi mjeczelemi nawalika. — Tež w połnóznej Italskej je wjedro jěre a symne, w někotrych stronach je žo žněh s hromadami naschoł. Na morju podlu brjoha žylny wětr sakhadža.

* (Semjerženje.) W Armenskej w Erzerumskim wokrježu je žo město Schewrik se semjerženjom wopuscžik. Wschě twarjenja žu žo sažypke. Dwě žonje a dwaj mužej žu žo sarasyli, dwě žonje stej žo sranikej. Tež na druhich městnach je semjerženje schkodu naczinilo.

* (Wulki woheń.) W Georgetownje (w britiskej Guyanje w połdnischej Amerizy) žu žo khěže schěscz drohow potpalike. Demararaske towarstwo žame wo něhdže 400 000 dollarow schkoduje. 160 000 zentnarjow zokra je žo spaliko. Pschi wohnju je něhdže 25 cžłowjekow žiwjenje shubiło.

* (Hłód w Japanskej.) S japanskeho hłowneho města Tokio pišaju, so w provinzomaj Aomori a Hokkajdo žałožny hłód knježi. Powjescže wo najwjetschim hubjenstwje wobydlerjow wot tam pschikhadžeja.

Wužudženja.

Khostanska komora. 39 létneho agenta Jana Augusta Janascha w Bronju winowachu, so bě, hacž runje k temu žanu dowolnosc wot wyschnosce njemějesche, ludži k wucžehnjenju s Němskeje do Argentinskeje wabił. W Budyskich němskich nowinach bě wón rjemjeźknikow, rěsnikow, kowarjow atd., napominał, so bychu do Argentinskeje k sałoženju němskeje kolonije wucžahnyli. Janasch je žam do Argentinskeje wucžahnył, tola žo bórsy sažo wrócžił. Dla jeho pscheńdženja pscheczíwo sakonjej jeho k 30 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 5 dnjow sažudžichu.

⨯ Fotograf Schuster s Ledžborez, hižo wospjet jebanstwa dla khostany, bě po wžach khodžo mjes druhim žiwnosczerjej Augustej Schołcže a hospodarskimaj pomoznikomaj Augustej a Hermannej Ssymankej w Njechornju trajne schaty pschedał, žebi 5 hriwnow, 2 hr. a 2 hr. sapłacžicž dał, tola njebě skasane schaty kupzam pósłał. Hižo 26. septembra běchu jeho tajkeho jebanstwa dla k jastwu na 5 měžazow sažudžili. Jeho khostanje žo wo 2 měžazaj podleschi.

Wutrobne zbožopřeća k nowemu lětu wupraja wšěm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom so wukupiwši z darom za naš

Serbski Dom:

po **15 hr.**: k. konrektor prof. dr. Muka a knjeni mandźelska w Freibergu;
po **12 hr.**: k. kanonik farař em. Jakub Herrmann we Worklecach;
po **10 hr.**: kk. kubleŕ Mikławš Žur w Njebjelčicach, just. radźićel Michał Cyž w Budyšinje;
po **5 hr.**: kk. farař Jan Waltař w Njeswačidle, wučeŕ em. J. A. Jenč w Draždźanach;
po **4 hr.**: kk. farař M. Domaška w Budestecach, farař em. M. Urban w Khróstawje, farař Matek w Barće, kubleŕ Jurij Herrmann w Khróšcicach, redaktor Marko Smoleŕ w Budyšinje;
po **3 hr.**: kk. monsignore senior Jakub Skala a scholastikus Mikławš Žur w Budyšinje, farař B. Hicka w Khróšcicach, administrator P. Romuald Domaška w Róženće, farař Jakub Nowak w Radworju, farař Jakub Žur w Kamjencu, farař Mrózak w Hrodźišću, duchowny radźićel R. Krause w Kulowje, kapłan Fr. Wecker w Kulowje, kapłan V. Otremba w Kulowje, farař Wencka w Khoćebuzu, knjeni Hańža Leiderowa w Kozarcach;
po **2 hr. 50 pj.**: kk. duchowny K. Wyrgač w Nosaćicach; wučeŕ Ernst Holan w Budyšinku;
po **2 hr.**: kk. farař expositus Jan Wjenka w Aue, faraf em. Jurij Libš w Žitawje, farař Just w Ralbicach, kantor Jurij Šewčik w Ralbicach, kantor Rječka w Budyšinje;
po **1 hr. 50 pj.**: k. dr. phil. Wjacsławk w Draždźanach.

Hodowne dary za Raj: Kk. tach. direktor Nowak w Budyšinje 6 hr.; cyrkw. wučeŕ Andricki w Radworju 5 hr.; faraŕ Jan Just w Ralbicach 2 hr.; kapłan Dórnik 2 hr.; Hana Cyžec 2 hr.; »Serbowka« w Prazy 5 kr. (Přichodnje dale.)

K wobsamknjenju lěta 1913.

Hłóš: Měj na Bosy wješele atd.

Hdyž nětk saźo nimo je
Jene lěto Božej' hnady,
Dha budź ſ krótka spomnjene,
Schtož nam leži nětko sady,
Boža źmilnoſcź, dobrota
Je naš hnadnje wodźiła.

Lětźa w sažnym naléczu
Smjerſk je cźinił wjele schkody,
Hdyž nam tehdy we kcźenju
Skałył je tak wschelke płody,
Tola Boža dobrota
Soźo wjele naruna.

Se žnjemy bě spokojene
Tola ſ wjetscha lětźa wschitko,
Mokre, symne wjedro bě
Nimale to zyłe léczo,
Léczny cźaź pak hiſchcźe tu
Pſchiſchoł běſche naſymu.

Wón źo derje pſchihodźi
Naſchom' dźěłu wſchelakemu,
Kiž źo prjedy ſakomdźi,
Hdyž cźaź njebě khmany k temu,
Žnjowny cźaź źam ſapoſdźi
Sso tak wo dwě njedźeli.

Wójna tam na Balkanje
Wona źo naš dótkła njeje,
Kak to budźe w pſchichodźe,
Bóh tón Knjes wſchak wě to derje,
Wón chzył měr we kraju dacź,
Njeſbožu k nam wobaracź.

Duž źo Bohu dźakujmy,
So je ſ hnadu na naš hladał,
A to lěto ſańdźene,
Schtož bě trěbne, kóždom' nadał,
Haj teź naſche žiwjenje
Ssylnje w jeho mozy je.

Njech wſchak kóždy wopomni,
Schto źo k jeho měrej hodźi
A ſo, kaž źo ſaleži,
Jako źwěrny kſcheſcźan khodźi,
Jenoź źwěrnym źlubena
Je ta krona žiwjenja.

Dwě a połsta njedźelow,
Sswjate dny ſchcźe wyſche teho,
Schtóž je chzył, je źkyſchecź mohł,
W Božim domje źkowo jeho,
Liwkoſcź pak a njewěra
S kóždym lětom pſchiběra.

Mało wſchak jich kemſchi dźe,
Mało teź nětk wo to rodźa.
Boži dom tak próſdny je,
Wjele njedźelu wonkach khodźa,
Cźěř a ſchcźežki pytaju
A tak ſcherja ſwěrinu.

A to rěka ſdźěłanoſcź,
Kiž źo ſa tu młodoſcź hodźi,
Wěſte pak je tola doſcź,
Schtóž pſches njedźelu wonkach
Tam źo łožko ſabłudźi, [khodźi,
Na tej ſchcźežźy k wěcźnoſcźi.

Kajku dha to waźnoſcź ma,
Móže to źo wěſcźe prajicź?
Dyrbi dha źo njedźela,
S Božim domom na bok ſtajicź,
Sawěſcźe to pokoźe,
So źu cźaźy poźłědnje.

Bórſy drje źo tajkim ſda,
So bjes kemſchehicźe póńdźe,
A, hdyž pſchińdźe njedźela,
Sso na ſwjeźelenja dóńdźe,
Wěrno pak to woſtanje,
Kajkiž wuźywy tajke žně.

Hacź 'ſchcźe póńdźe dołho tak,
Abo khoſtanja k nam pſchińdu,
Nichtó njewě hdy a kak
Tón Knjes pſchińdźe k ſwojom'
K ſkaźenju je ſraky nětk [źudu,
Hižo dawno tajki źwět.

Bóh tón Knjes chzył žohnowacź
Dale naš we nowym léczе,
To najlěpſche kóždom' dacź,
Njech nam źłónzo hnady źwjeczі,
So by jeho dobrota
K pokucźe naš wodźiła.

H. Falka.

Palastowe dźiwadło

w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 11.

Wſchědnje
wot 4 hodźin popołdnju hacź do 11 hodźin wjecźor

wulke pſchedſtajenje

:: najnowſcheho dokonjenja ::
źwětkohrajerſkeho wumělſtwa.

Kóždu źobotu a źrjedu źo program pſcheměni.

Chenillow e rubiſchcźa
a ſchawle
płacźiſny hódno pſchedawa
Otto Osswald
na kamjentnej haźy 7.

Włóſke worjechi, lěſchne worjeſchki, paraſke worjechi, kokoſowe worjechi, praſkate mandle datle, figi, hróſynkowe kicźe
porucźa
Gustav Küttner naſlěd.
Richard Weigel.

Porucźam tunjo:
mórſke ryby, źuſchene ryby, rybjaze warjenje a źad, konſerwy
wſchě druźiny delikateßow.
Weberez rybownja
w Budyſchinje
na theaterſkej haźy.

Hurbankez młyn
w Pawoczizach
porucźa
maißowy gris, wutroby, pſchenežnu muku 16 a 13.
Sa wſcho źo žito jako ſapłacźenje pſchijimuje.

Ssrjedu 31. dezembra 1913 dopołdnja w 9 hodź. budźe źo w pſcheźadźowarni na Budyſkim źudniſtwje **1 zentrifuga, 1 pjenježny khamor, 1 tworowy regal** a **2 drastnej khamorje** ſa hotowe pjenjesy na pſcheźadźowanje pſchedawacź.

Khěžorſka khofejownja

Kóždy, kotryž chze źebi **dobry a tuni cźaźnik** kupicź, abo kotryž chże źebi jón **porjedźicź** dacź, njech dże k cźaźnikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſke haźy 5.
Jenčj pſchedawa a porjedźuje, ſa źwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, źebi moje wukładne wokno, ſ płacźiſnami wupokoźene, wobhladacź.**

Na nowe lube lěto ßo wschitkim cześczenym cźitarjam a cźitarkam Serbskich Nowin Boži měr, Boża hnada a Boże žohnowanje pscheje. Tym, kotsiž ßu redakziju s dopißami abo s pschinoschenjom ertnych powjeszczow dobroczźiwje podpjerali, ßo sa to wutrobny dźak praji s prószstwu, so bychu też w nowym lěcze redakziji dopokasy ßwojeho pschecźelneho smyßlenja dawali.

Redakzija Serbskich Nowin.

W Rakojdźanskim hoszczenzu

wuhotuje **Khwaczanske ßerb. tow.** njedźelu po hodźoch, **28. dez. 1913**

ßerbski sabawny wjeczor

se spěwami a dźiwadłom.

Sapoczatk ½8 hodź. wjeczor.

Na tutón wjeczor pscheproschuje wutrobnje

Khwaczanske ßerbske towarstwo

a **Sendźiz bratraj,** korczmarjej.

S tutym najpodowolnischo k wjedźenju dawam, so moje

frěšerstwo

w Khrószczizach cźißko 24 namakacze.

Tunje abonnementy! Spěschne cźiste poßkuženje. Pschi towarstwowych dźiwadłowych pschedstajenjach friseruju a schminkuju. Tukrajne a wukrajne parfümerije pschedawam.

S poczeszczowanjom

Jan Jeschka.

Schulski dom w Komorowje

pola Kluscha

kotryž ßo derje sa rjemjeßlnikow hodźi, je na pschedań. Wón ma wulke schulske wobhydlenje a 60 □metrow wobßahazu schulsku stwu a je s wulkej sahrodu wobdaty. W pódlanskim twarjenju ßu płokarnja, wuhlowa składownja a nusniki sa dźěcźi pschiprawjene.

Pißomne ßadźenje ma ßo hacź do 15. januara 1914 pola podpißaneho sapodacź.

Po poruczności schulskeho pschedstejicźerstwa w Komorowje,
Jan Hermsdorf na knježim dworje w Kupoji pola Minakała w Sakskej.

W Kamjenej pschi Budysko-Wojerowskej drósy něhdże **3 cbm. jaßenjoweho, duboweho, klanoweho** a **kastanjoweho wuzitkoweho drjewo** na **pschedań** leża. Ssadźenje chzyko ßo hacź do **ßrjedy 7. januara 1914** pola kralowskeho drohoweho a wodoweho twarskeho hamta w Budyschinje wotedacź.

K sawostajenju hoszczenzarja **Měrcźinka** ßłuschazy **hoszczenz s rěsnistwom w Bělczezach,** 4,5 km. wot Budyschina, pschi statnej drósy, s korczmarskimi prawisnami wuhotowany, s parketowanej rejwanskej kubju, 29840 mk. wopalneje kaßy, s něhdże 10 kórzami leżomnoscze, je hnydom s pschihódnymi wuměnjenjemi na pschedań.

Rěcźnik dr. Hermann.

Hoszczenz w Pomorzach!

K kharpjazej hoszczinje

a ßłódnym ßamopjecźenym pampuchom

njedźelu 28. dezembra a póndźelu 29. dezembra jenož s tutym najpodwolnischo pscheproschujemoj.

ff. piwo a wschě druhe napitki.

S poczeszczowanjom

Pawoł Fiola a mandźelska.

Porjadnu pilnu a sprawnu

ßłužobnu holzu

k 1. januarej abo posdźischo pyta mandźelska rěsnika **Neumanna** na schulerskej haßy 6.

S swójbu

do zyhelncze s darmotnym wobhydlenjom pschi wobstajnym dźěle pyta

A. Schäfer w Konjezach

pola Kubschiz.

Dejna kruwa

blisko k cźeleczu je na pschedań w Dróždźiju cźißko 51.

Młoda kruwa

s cźeleczom je na pschedań w Bukezach cźißko 65.

Dejna kruwa

blisko k cźeleczu je na pschedań w Khwaczizach cźißko 3.

Wutoru 30. dez. 1913 dopołd. w 9 hodź. budźe ßo w pscheßadźowarni w Budyskim ßudnistwje 1 schpihel, 1 cźaßnik, 1 pißanske blidko, 1 drastny khamor, 1 sosa, 1 kožo s matrazu, poßleschcza, drasta, 2 wobrasaj, kuchińska nadoba a 1 jěsdne koło na pscheßadźowanje pschedawacź.

Tow. „Lubin" w Budestecach

změje **jutře,** jako na poslednjej njedźeli w lěce, pola Rösika swoju zhromadźiznu. Započatk wjecźor w 7 hodźinach. Sobustawy a hosco přińdźce!

Předsydstwo.

Jutry hólcźez, kotrež chze

wójnarstwo a wosotwarstwo

nawuknycź, wucźbne město namaka pola wójnarskeho a wosotwarskeho mischtra **Husaka** w Bukezach.

Ssylne cźehnite woły

kupicź pyta knježi dwór w Brěsy pola Zicźenja. Telefon 2.

Jenopschežny kóń

lischak, 5 létny, 1,80 m wulki, je na pschedań we Wjeleczinje cźo. 149.

Kuchańki, stwinske a ßłužobne holzy, mlokowe holzy, hródźne dźowki, holzy k ßwinjom, wotroczkow, ßrěnkow, rólnych pohonczow, wolazych a dźěłaczerske ßwójby pyta hnydom a k nowemu létu pschistajerka **Görlichowa** na ßukelnskej haßy 1 na rózku khěžorskeje drohi w cźrijownj knjesa Heinr. Mohra.

— Telefon 837. —

(K temu cźißłu pschiłoha).

Pschiloha k czišku 52 Serbskich Nowin

Sobotu 27. dezembra 1913.

Płaczišny rěsneho skotu na Draždžanskich skótnych wikach.

22. dezembra 1913.

Płaczišny po zentnarju a hriwnach.

Skótne druziny a wosnamjenjenje.	Žiwa waha	rěsna waha
Woły:	hr.	hr.
1. połnomjaßne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 6 lět	51—53	96 - 98
awstriske	—	—
2. młode, mjaßne, njewukormjene, — starše wukormjene	44—46	86 - 88
3. žrěnjo pizowane młode, derje pizowane starše	38 - 42	80 - 84
4. žnadnje pizowane kóžeje staroby	33 - 37	73 - 78
Jałojzy a kruwy:		
1. połnomjaßne, wukormjene jałojzy, najwjetšeje rěsneje hódnosće	47—50	88 - 93
2. połnomjaßne, wukormjene kruwy, najwjetšeje rěsneje hódnosće hač do 7 lět	41—45	82 - 86
3. starše, wukormjene leuwy a žnadnje wuwite młódše kruwy a jałojzy	37—40	76—79
4. žrěnjo pizowane kruwy a jałojzy	32—36	72—76
5. žnadnje pizowane kruwy a jałojzy	25—30	65 70
Byki:		
1 połnomjaßne, najwjetšeje rejneje hódnosće	49—50	90 - 93
2 žrěnjo pizowane, młódše a derje pizowane starše	44—47	84—87
3. žnadnje pizowane	40—43	79 - 82
Čelata:		
1. najlěpše z mlokom wukormjene abo najlěpše wot zyza	66—66	106—108
2. žrěnje kormjene abo tež dobre wot zyza	60—62	102—104
3. žnadnje wuwite wot zyza	50—56	91—97
Swinje:		
1 połnomjaßne lěpšich raßow a jich schižењow w staroby hač do 1¼ leta	53—54	71—72
2 mjaßne	51—52	69 70
3 žnadnje wuwite, tež ranzy a kundroßy	49—50	67—68

Płaczišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 20. dez. 1913 wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.	W Lubiju 18 dez. 1913. wot hr.	wot np.	hač hr.	hač np.
Pschenza . . . . běła	—	—	—	—	—	—	—	—
" . . . . žołta	8	35	8	80	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	8	45	8	80
Rožla	7	35	7	65	—	—	—	—
" nowa	—	—	—	—	6	60	7	50
Jeczmjeń . . . 50 kilogr.	7	75	8	60	7	—	8	40
Wows	—	—	—	—	6	60	7	30
" nowy	6	50	7	50	—	—	—	—
Hróch	11	—	20	—	10	—	11	—
Woka	12	—	13	—	11	—	12	—
Jahły	16	—	18	—	18	—	20	—
Hejduschka	17	50	19	50	20	—	22	—
Běrny	1	75	2	50	2	20	2	50
Butra . . . . 1 kilogr.	2	80	3	—	2	70	2	90
Pschenična muka 50 "	10	50	18	50	14	75	18	75
Rjana muka . 50 "	9	75	12	50	10	75	12	75
Ssyno . . . 50 "	2	50	3	—	2	75	3	—
Ssłoma . . 100 "	3	—	3	30	3	—	3	60
Proßata 942 schtuk, schtuka	12	—	24	—	—	—	—	—
Pschenične wotruby 50 kilogr.	5	25	5	50	5	10	5	50
Rjane wotruby 50 kilogr.	5	25	6	50	5	80	6	20
Pschenčny gris 50 kilogr.	—	—	6	75	—	—	—	—
Rjany gris 50 kilogr.	6	50	7	—	—	—	—	—

Jeja, mandl 1 hr. 50 pj., schtuka 10—12 pj.

W Budyschinje płaczeschе: kórz pschenzy (běła) po 170 puntach — hr. — np. hač — hr. — np., žołta — hr. — np. hač — hr. — np., nowe: 14 hr. 20 np. hač 14 hr. 96 np., kórz rožki po 160 puntach 11 hr. 76 np. hač 12 hr. 24 np., nowa: 12 hr. — np. hač 12 hr. 32 np., kórz jeczmjenja po 140 puntach: 10 hr. 85 np. hač 12 hr. 04 np.

Wiežne płaczišny w Kamjenzu.

15. dezembra 1913.

Po 50 kilogr.: Rožla wot 7 hr. 40 np. hač 7 hr. 65 np., pschenza wot 8 hr. 80 np. hač — hr. — np., jeczmjeń wot 7 hr. 40 np. hač 8 hr. 20 np., wowß wot 6 hr. — np. hač 7 hr. 80 np., jahły wot 19 hr. — np. hač 20 hr. — np. hróch 17 hr. — np., žyno (stare) — hr. — np. (nowe) 3 hr. — np., běrny — hr. — np. hač 2 hr. 50 np., žłoma (100 kilogr.) 3 hr. 66 np., butra (1 kilogr) wot 2 hr. 60 np. hač 2 hr. 90 np., jeja (mandl) 1 hr. 73 np.

Wjedro w Londonje 24. dezembra: pomróčene.

Cyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi smjeje njedźelu po hodźoch rano w 7 hodźinach farar Räda žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin duchowny Tischer žerbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Tydźenske sastojnske dźěła smjeje farar Räda.

Nowe lěto smjeje rano w 7 hodźinach duchowny Tischer žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farar Räda žerbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Křćeni:

W Michalskej wosadze: Martha Erna, Jana Augusta Mjetwy, kublerja w Cjemjerzach, dź.

Sdruhich wosadow: Pawoł August, Jana Augusta Böhmy, žiwnoscerja w Delanach, ž. — Hana Lejna, Hermanna Pawoła Kielmorgena, žiwnoscerja w Bukezach, dź.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: 17. dez.: Adolf Rudolf Kluga, sawostajeny žyn njeboh Juliuža Emila Klugi, fabrikskeho dźěłacerja w Dobruschi, ž., 10 l. 8 m. 4 dn. — 19.: Gertrud Elsbeth, Bjedricha Wylema Haasy, dźěłacerja w Dobruschi, dź., 1 l. 9 dn. — 21.: Bjedrich Ernst Schüler, khěžet a invalid na Židowje, 67 l. 1 m. 14 dn. — 22.: Khrystiana Wilhelmina swud. Baumhäckelowa rodź. Böhmiz z Wjednarjez w sastaratni na Židowje, 87 l. 2 m. 22 dn. — Ewald Pawoł, Jakuba Reista, kruwatskeho mischtra we Wulkim Wjelkowje, ž., 7 m. 7 dn.

Sdruhich wosadow: Ernst Pawoł, žiwnoscerja Henczki w Suborniczy ž., 3 m. 6 dn.

Zyrkwinske powjesće z Hodźija.

Njedźelu po hodźoch smjeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farar Kschijan žerbske a w 10 hodź. němske předowanje.

Ssrjedu 31. dezembra smjeje wjeczor w 7 hodźinach duchowny Voigt němske předowanje. Kollekta sa zyrkwiny pokład.

Nowe lěto smjeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wuczbu, ½9 hodźin farar Kschijan žerbske a w 10 hodź. němske předowanje.

Zyrkwinske powjesće z Budestez.

Njedźelu po hodźoch smjeje duchowny Bójz rano w 8 hodźinach žerbsku spowjedź, farar Domaschka dopołdnja w 9 hodźinach žerbske a ½11 hodźin němske předowanje.

Nowe lěto smjeje farar Domaschka rano w 8 hodźinach žerbsku spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach žerbske a ½11 hodźin němske předowanje.

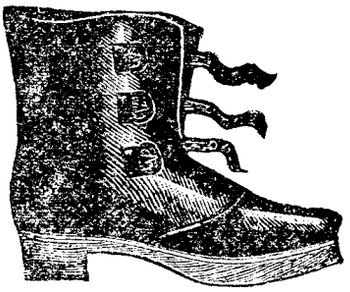
Pschedźenak.

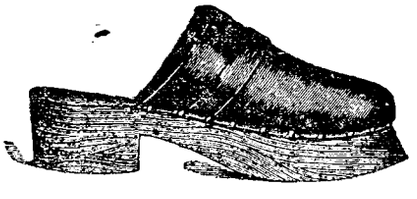
Protyka sa Sserbow

na lěto

1914

je sa **25** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacz.

Schtóž chce žebi **drjewjanzy, drjewjane a filzowe stupnje** a tež

kožane ezrije

tunjo nakupicz, njech žo direktnje do

drjewjanzarnje Oty Hebera

na žerbskej haßy 9 wobroczi.

Drjewjanzy a drjewjane stupnje žo saßo póduschuja.

Nowolětne khartki ::

ßerbſke a němſke

ßu dostacź

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Schpatnje roſcźaze dźěcźi

kraßnje pſchibywaju, hdyž ßo jim dawa

aromathiſki

jatrotukowy emulſion

ſe ſnamku hrodowſkeje haptyki.

Dźěcźi jón rad bjeru a derje ſnjeßu.

Woprawdźity dostacź

w hrodowſkej haptyzy

w Budyſchinje.

Lehmannez konditornja

w Budyſchinje na ßerbſkej haßy 8

telefon cźo. 8.

Woßebitoſcź: torty

ſ kóždym žadanym napißmom jako dar k kóždej ſkładnoſcźi po wſchěch płacźiſnach.

Roſeßłanje po póſeze.

Baby. Khofejowe pjecźwo.
Wěnzoſte tykanzy. Ssadowe torty.
Pjecźwo ſe ſchwikaneje ßmjetany.
Schtomoſte tykanzy.
a ſchokolada. ff. onfekt.

Najpſchijomniſcha khofejownja w ſnutſkownym měſeze.

Najwjetſcha ſpezialna pſchedawarnja hudźbnych piſkadłow

hermana Jeremiaſa

na khěžorſky droßy 8.

Grammafony

ręcźny apparaty

kož tež **apparaty bjes lika** po wſchěch płacźiſnach, hižo po 15 mk.

Guitarry, maudoliny, zithry, na kotrychž ßo po podpołoženych notow hnydom piſkacź hodźi, hižo po 6 mk. Dale wulki wubjerk **hubnych a cźahanſkich harmonikow, huſlow, dźecźazych inſtrumentow, ſwukowych platow, platowych albumow,** kaž tež **wobſtatki** wſchěch inſtrumrntow.

Heinrich Lange

pſchi zitnych wikach 11 — **w Budyſchinje** — pſchi zitnych wikach 11

ſ **napſchecza „ſkoteje hwězdy"**

:: porucza ßwój wulki ſkład :

hotowych

pjelſcźowych tworow

kaž tež

wſchelakich kožow k podſchicźu a wobßadźenju

dobrocźiwemu wobkedźbowanju.

Kožuchi ßo nowe ſchija a noſchene ßo pſcheſchiwaju.

Koże wſcheje druźiny ßo kupuja

po najwyſchſchich płacźiſnach.

Franz Marſchner

cźaßnikat w Budyſchinje

na bohatej haßy 9

ßwój ſkład **cźaßnikow** a **cźaßnikowych rjeczaſow**

k dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza.

Hódna twora. Piſzorune rukowanje. Tunje płacźiſny.

Pjenjeźnikam

ßo k darmotnemu ſaměſcźenju pjenjes w jenož dobrych ſolidnych hypothekach porucza

Albert Mužik,

na Hoſchiz haßy 42 po 1 ſkhodźe, w hoſcźenzu k „jandźelu"

Hypotheki a wobßedźenſtwo leżomnoſcźow.

Sakoźene 1899. Stary ſprawny wobkhod.

Cźiſtowolmjane konjaze pſchikrywy

(deki)

ſ rukowanjom cźiſteje naturſkeje wołmy ſe ßylnym płatom podſchite a pſcheſchite, 140×180 cm wulke

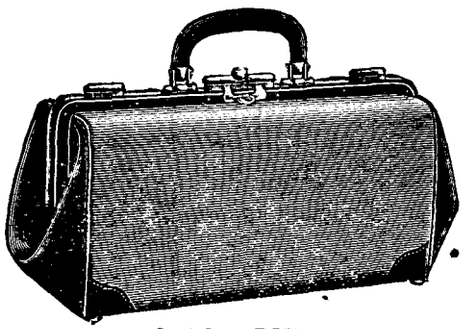
mk. 6.50.

Sa ſnamjo ua pſchikrywy 10 pj., wot 1 duz. darmo.

Pſchikrywy na pruhu darmo.

Carl Winter, fabrika pſchikrywow **w Magdeburgu.**

Saſtupjeŕ **C. Winter w Budyſchinje na khěžorſkej dróſy 8.**

Telefon 587.

Kožane twory

kupuja ſo najlěpje w ſpezialnej pſchedawarni kožanych tworow.

Stajnje wulki wubjerk, krucze ſprawne poſłužene a tunje płaczišny ſa

koffry, puczowanſke toſche, neſeſäry, ſonjaze toſche a paſty ſchulſke toſche ſa hólzow a holzy, ſchulerſke mapy, piſanſke, aktowe a hudźbne mapy, liſtownje a zigarowe toſche, portemoneje, ſtlě, nakhribjetne měchi a gamaſche atd. namakacze

w ſpezialnej pſchedawarni

ſa **Offenbachſke kožane twory**

C. Alberta, mějeczela **Khorle Bahle,** ſzedlarſkeho miſchtra

w Budyſchinje, pſchi lawſkich hrjebjach 10.

Delikateſzow a ſznědanſke korbiki

rjenje wuhotowane

porucza

Gustav Küttner nasl.

Richard Weigel.

Schenillowe rubiſchcza a ſchawle

nowych rjanych muſtrow najlěpſche a najtuńſche kupujecze pola

Ernsta Jordanoweje wudowy

na jerjowej haſzy 5, na ſmuskowej lawſkej haſzy 8 w Budyſkej ſchtrykowarni ſchtrympow.

Allgemeine Deutſche Creditanſtalt.

Wot kral. ſakſk. miniſterſtwa juſtizy prawo k pſchijimanju ſyrotnych pjenjes w padze § 1808 m. ſ. k. doſtał.

Dawamy hacz na dalſche na hižo wobſtejaze a ſa nowe pjenježne ſapołožki

4% pſchi ſchěſćměſzacznym wupowjedźenju,
4% = tſimězacznym wupowjedźenju,
3½% = jenomězacznym wupowjedźenju,
3% = wſchědnym wupowjedźenju.

Kaſzyne hodźiny 8—½1, ½3—5, ſobotu 8—2 bjes pſchetorhnjenja.

Powſchitkowny Němſki kreditny wuſtaw

filiala w Budyſchinje

na khěžorſkej drózy 21.

Hobrſke

darjenſke wuhory

woſzebitoſcz pſchedawarnje

porucza

Gustav Küttner nasl.

Richard Weigel.

WYBERT-TABLETTEN

Name gesetzlich geschützt

Tež najſaſzkliwſchi kaſchel njemóže wupruhowanym Wybertowym tabletam napſchezo ſtejecz, tak w jenym ſ mnohich wobſwědczenjow wo tymle wubjernym ſrědku cžitamy. Schtóžkuli je naſymnjenju yſchikhileny, wjele rěczeć ma, ſchtóž dyrbi ſwoju ſchiju hladacz, njeda jim ženje wunicz a je porjadnje wužije, pſchi cžimž pſchezo ſ nowa jich woczerſiwjaze, derje cžinjaze ſtutkowanje ſaczuwa. Tyſka we wſchěch haptykach a drogownjach 1 mk. płaczi.

Jara ważne ſa kóždeho

Wjele pjenjes ſzebi ſalutujcze, hdyž ſzebi kupujecze ſzwoju

ſymſku draſtu

jenož we

Budyſkej draſczerni na ſzukelnſkej haſzy 30

Tam kupujecze **mužazu a ſonjazu draſtu, cžrije, ſchaty atd.** po ſpodźiwnje tunich płaczišnach.

Wotebjererjam ſ dalſchich wſzow ſzo jěſba ſaplaczi.

Zigary Zigary

Abraham Dürninger & Co.

w Hernhuczе w Sakskej.

Dwórskaj liferantaj Jeho Majestoscze sakskeho krala.

Pschedawarńja w Budyschinje na khěžorskej drósy 9.

Jako **dary** ßo woßebje pschihodżaze poruczam scżěhowaze drużiny zigarow w sortimentskich kaschczikach:

„Napominanje"
wopschija po **20** scht. scżěhowaze drużiny:
Litawska, Pomorska, Schlesyska, Braniborska, Prusia a płaczi mk. **7.**— kaschczik

„Němszy rjekojo"
wopschija po **10** scht. scżěhowaze drużiny:
se Scharnhorst. statny kanzler, York, s Wartenburg, s Gneisenau a **s Dennewitz** a płaczi mk. **4.**— kaschczik

„Wjerch s Wahlstatt"
wopschija po **20** scht. scżěhowaze drużiny:
Laon, Möckern, Kaub, Katzbach, Belle Alliance a płaczi mk. **10.**— kaschczik

„Swoje Wetinej"
wopschija po **20** scht. scżěhowaze drużiny:
Moritzburg, Wachwitz, Pillnitz Sibillenort a **Wettin** a płaczi mk. **16.50** kaschczik.

Roseßlanske wumënjenja: Frankopschipóßłanje a wotczehnjenje 2% wot mk. 20.—, frankopschipóßłanje a wotczehnjenje 3% wot mk. 50.—

Wopraschejcze ßo mojich wotebjerarjow, woki Wam rad wobkrucza, so ßu moje palene

khofeje

wubjerne po składze a najbóle **spore.**

Spytajcze je ras!

Punt po
140—200 pj.

Karlowarska spezialna měschenza
punt po **160** pj.

Jurij Nitsche

na bohatej haßy 8.

Dla pschepoloženja
pschedawárnje

so by ßo pscherumowanje salutowało, pschedawam po zyle **tunich** płaczisnach wschě **hudźbne instrumenty,** jako

harmoniki, hußle, zithery a rěčzne apparaty, nowe platy sa rěčzne maschiny s maczisny (niz s papy) hižo po **50 pj.**

schijaze, plókanske a žimaze maschiny.

August Scholze

jenož **na hornjerjerskej haßy 10** s napschecża hosczenza „Münchner Hof."

„Skhoriwschi na saßaku
wumpjeru,
mam po nałoženju 1 kuska **Zuckerowcho patent. lékarskeho mydła** zyle czyste wobliczo. Wasche mydło czaß żiwjenja trjebam. O. K."

Kusk 50 pj. (15%) a 1,50 mk. (35% najßylnischa forma). K temu **Zuckooh kreme** (niz tucznjaza a mila) 75 pj. a 2 mk. w **Budyschinje** pola dr. **Roebera,** Germaniadrog.. **Oty Eugerta, bratrow Měrschez** naßlěd., **Strauch a Koldy.**

Sserbski musej

wotewrjeny kóżdu 1. a. 3. njedżelu měßaza wot ½11—12 hodżin.

Kóslaze kóżki,

howjase koże, wowcze koże, sajecze a kaniklaze koże,
każ też **wschě druhe drużiny kożow** kupuje po najwyschschich płaczisnach

Heinrich Lange
pschi zyrkwinym měscze
a pschi żitnych wikach 11,
s napschecża „skoteje hwězdy".

Ad. Rämsch naßl. w Budyschinje
(mějeczel **Max Kirschner**)
pschi butrowych wikach 1 **telefon czißło 415**
poruczа ßwoje daloko a schěroko znate
palenzy a likery.
Roseßlanje w czwizach a bleschach.
Proschu ßebi płaczisnowy sapiß żadacz.

Th. A. Wällnitz naslědnik
mějeczel: J. Hanekamp
w Budyschinje na ßukelnsej haßy 9,
meblowy dom sa njewjesczinske wuhotowanja.
Najwjetschi skład woprawnych a lakowanych
wobydlenskich wuhotowanjow
każ też
jenotliwych meblow a pólstrowanych tworow
po wschěch płaczisnach.
Poruczam jako pschihódne a praktiske dary
debjaze meble
wscheje drużiny, każ też
teppichi, blidowe pschikrywy, paneele, kontorske a klawěrske stólczki atd.